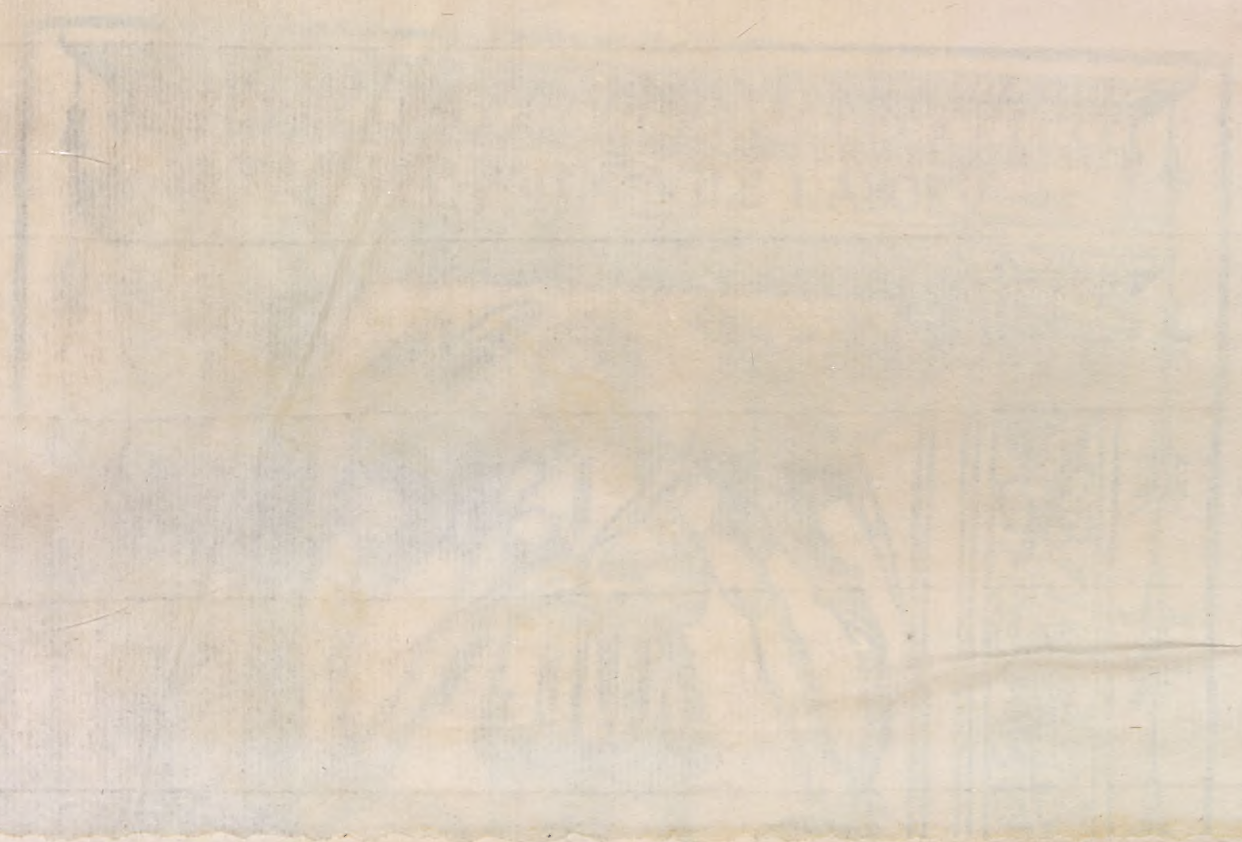
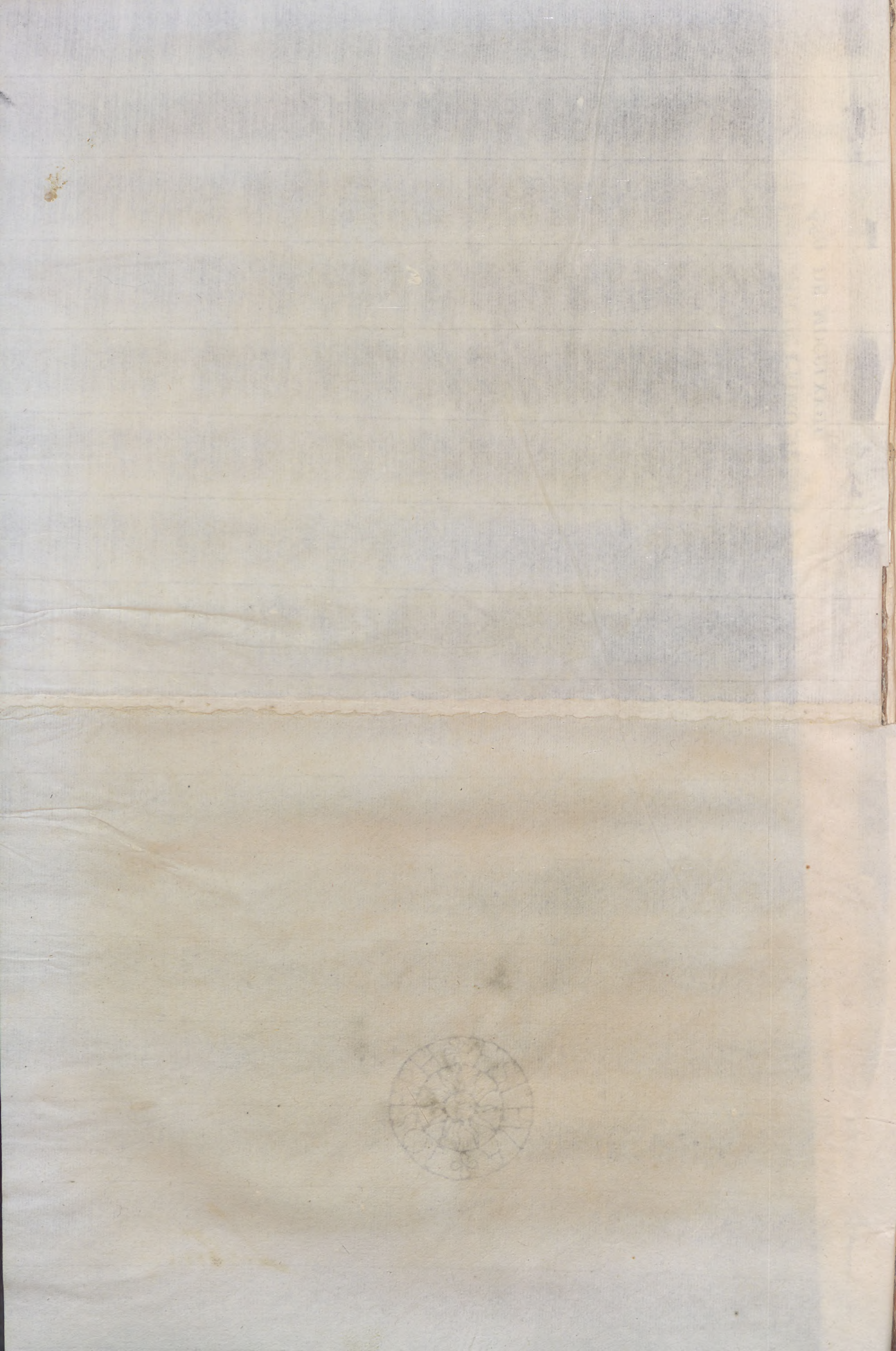

Lectura subtilis ⁊ aurea dñi Alberici de rosate pergamēsis iuris cesarei ⁊ pontificij doctoris super .ij. parte Codicis cum additiōibus summarijs numeris cōcordātijs ac alphabetico reꝑtorio Joānis Thierry lingonēsis iurismasticis clarissimi que anhelantibus ad praxim multuz frugis conferre poterit suum primum in lucem sortitur effectum.

PRECIVM·NŌ·VILE·LABORV·

·VIRTVS·BEATOS·
·EFFICIT·

Cum priuilegio.

Libreria

Sequuntur rubrice huius voluminis.

¶ Lectura singularis et aurea dñi Alberici de rosate super
scđa parte. C. cum addi. summarijs ꝛ numeris Jo. thierry lin
goneñ. iuriũ doctoris in qua mira enodantur.

¶ De seruis fugitiuis. Rubrica.

1 ☞ Furtum suadens si sequatur an teneatur actione furti.
2 Seruus fugiendo an teneatur actione furti.
3 Suadens furtum filio tenetur actione furti non principalis.
4 Furtum sui facere an quis possit.
5 Fuga seruorum dominis est damnosa.
6 Furtum est res odiosa.
7 Seruus fugitiuus quãto tẽpore priuet dñm possessione sua.

Eruum fugi
tiuũ Uide azo. in summa et
Rofre. circa finẽ libelli ð se
natuscõsulto cuꝰ nomẽ nõ
habemus ꝙ locũ habet pro
seruis fugitiuis. Et glos. et
doctores prolixe scripserũt
circa. l. istam. Ego autẽ quã
breuius potero trãsibo. Et
primo diuido. l. in tres par-
tes. Jn prima ponit̃ dictuȝ.
Jn scđa illatio. Jn tertia illatiõis rõ. Et glo. pria ponit duas
lecturas cynus tenet scđam ĩ effectu tñ est eadẽ cũ pͥma. Alie
etiã lecture colliguntur ex glo. magna metu ꝯtrarij. l. in fuo-
rum. ĩ. in quibus causis cessat lon. temp. prescrip. circa cuius
contrarij solutionẽ multũ laborat glo. cum non videatur pro
cedere quod hic dicitur de prescriptione cum seruus sit res
mobilis in quo prescriptio cadere non videtur vt in. l. contra
ria. Sed omissis solutionibus glo. dic ꝙ lex contraria nõ di-
cit in rebus mobilibus non habere locũ prescriptionẽ sed di-
cit ꝙ non est necessarium tractare de prescriptione cuȝ in eis
sufficiat vsucapio. Si eñ vsucapio locum non haberet bene
posset locum habere prescriptio vt. ĩ. de prescrip. xxx. an. l. si
quis emptionis nõ ergo sine ministerio hic adiecit de prescri
ptione quia cum vsucapio locum habere non posset propter
vitium furti dubitabatur de prescriptiõe ꝛ ideo de vtroq̃ re
spondet imperator ẜm ric. ꝛ ista solutio mihi placet. Nũc quã
libet partẽ per se declaremus opponendo ꝛ querẽdo. ¶ Op
po. primo ad primã partẽ rei surrepte perdimus possessionẽ
vt. l. rem que nobis in prin. ff. de acquiren. pos. sed serui fugiti
ui retinemus possessionẽ vt. e. ti. l. j. §. per seruũ qui in fuga er
go non facit furtum sui so. vt in glo. que solutio vera est ꝛ col
ligitur ex textu ꝛ glo. dicte. l. rem que nobis. Quidã tamen di
cere voluerunt ꝙ hic erat possessio serui per aliũ apprehẽsa
sed hoc non dicit littera. Alij dicunt ꝙ est furtum regulare ꝛ
cõmune vbi contractans differt a contracto ꝛ tunc perditur
possessio vt. d. l. rem que nobis. Aliud est regulare ꝛ singula
re quãdo cõtractans ꝛ contractũ est idem vt hic in seruo quo
casu etiam retenta possessione fit furtuȝ ꝛ sic loquitur hec lex
ẜm Jaco. bal. Sed cõtra hoc videtur ꝙ etiã in furto regulari
retineatur possessio vt. ff. de fur. l. serui ꝛ filij ꝛ iđ in furto re-
gulari distinguendũ est aut surripit̃ res a tali qui põt posses-
sionẽ eius interuertere vt filio vel seruo ꝛ tũc hȝ locũ ipa lex
ij. rñso. ꝛ ita ibi colligit̃ in textu. Jtẽ oppo. furtũ ꝓhibitũ est
iure naturali vt. ff. de furtis. l. j. in fine. Sed iure naturali oẽs
liberi nascebant̃ ergo fugiẽdo nõ facit furtũ sui. ꝓpter istã op
positionẽ dicit Cy. ꝛ Odo. Jr. ꝛ M. posuisse hic vnam glo. ꝙ
furtũ sui facit inquãtũ seruus nõ inquãtũ homo ita ꝙ inquã
tũ hõ nõ videret̃ furtũ cõmittere. Sed hoc reprobat Cy. ꝛ di
cit ꝙ inquãtũ dr̃ furtũ ꝓhibitũ de iure naturali nõ loquit̃ de
iure naturali primeuo quo etiã oia erant cõia sed loquit̃ de
iure gẽtiũ vel diuino. Jtẽ opponit̃ si persuadeo alicui qui al's
furtũ facturꝰ nõ erat ꝙ furtũ faciat furto secuto teneor actio
ne furti vt. ff. de verb. sig. l. sepe. Sed si ꝑsuadeo seruo vt fu-
giat ꝛ sequat̃ fuga nõ teneor furti. ff. de furtis. l. qui seruo er-
go ptȝ ꝙ nõ facit furtũ sui. Uarie solutiões tradunt̃ in. l. con
traria. Cy. eis omissis dicit ẜm Jaco. de ra. ꝙ in furto regula
ri qui persuadet furtum vel opem dat furti tenetur at hic lo
quitur in furto irregulari quo casu nõ tenetur persuasor. vel
dic ẜm dñm Ol. qđ hoc notatur in. l. contraria ꝙ suadẽs fur-
1 tum † vel fugam si sequatur tenetur furti quando faciens te
2 netur vt. e. ti. de furtis. l. si is. §. si tu titiũ. sed seruus † fugiẽdo
lȝ sui furtũ faciat nõ tñ tenet̃ furti cũ naturaliter in seipõ pos
sit dñm dãnificare vt. ff. de peculio sȝ si dãnum. §. si ipse ergo
nec persuadens tenetur ꝛ sic loquit̃ lex contraria. Sed contra
predictam solutionem videtur infra eadem. l. qui seruo. §. iteȝ
placuit ꝛ instituta de ob. que ex delictis nascuntur. §. hi qui
3 vbi suadens † filio suo vel vxori ꝙ furtum faciant furto secu
to tenetur ꝛ tamen principalis. s. filius seruus vel vxor non te
nentur vt ibi patet ex quo videtur falsum esse quod dictuȝ est
per suadentem non teneri nisi principalis teneatur. Sed dic
ꝙ ibi filius seruus ꝛ vxor tenebantur saltem naturaliter vt.
ff. de condi. inde. l. frater a fratre sed quando seruus facit fur-
tum fugiendo non obligatur etiam naturaliter qua sicut di-
ctum est potest in hoc dominum suum naturaliter damnifica
re vt dicto. §. si ipse. l. sed si damnum de peculio ꝛ ideo suadẽs
fugam non tenetur vt in. l. qui seruo ol. Jtem oppo. si seruus
surripit rem peculiarem non facit furtum q̃diu res est apud
ipsum vt. ff. de furtis. l. interdum. §. cum aũt. immo purgatur
vicium si res deueniat ad seruuȝ vt. e. l. §. si res. ergo quandiu
seruus est apud seipsum non est furtum. hanc opinionem qui
dam moderni concedunt ꝙ non efficiatur furtiuus nisi demũ
cum est ab alio apprehensus vt. s̃. dixi. Sed hoc est cõtra hãc.
l. que de alterius apprehensione nihil dicit ꝛ ideo dicit glo. ꝙ
aliud est in rebus peculiaribus vt in contrario aliud in domi
nicis vt hic ꝛ rationem diuersitatis reddit iaco. de are. secun-
dum cynum non facit diferentiam virũ seruus surripiat rem
dñicaȝ vel peculiarẽ qꝛ vtroq̃ casu donec est apud seruũ dñs
possidet per eũ sed ratio est quia res peculiaris est in admini-
stratione serui ꝛ ideo q̃diu est penes euȝ non mutatur status
eius secus est in dñica cuius administrationem seruus nõ ha
bet ꝛ ideo si eam surripiat non mutatur eius status ꝛ conditio
4 cum igitur ipse seruus sit res dominica fugiẽdo facit furtũ †
sui. Jtem opponitur ꝙ nemo potest contractare seipsum nec
lucrari cum nemo sit dñs mẽbrorũ suorum vt. ff. ad. l. acquil.
l. liber homo. dic ꝙ fit furtum inspecto damno domini se sub-
trahendo sicut si aliam rem domino surriperet arg. ff. de libe-
rali cã. l. quod dicimus. ꝛ tali damno subuenit lex ista. Si au-
tem se precipitaret vel vulneraret quia tali dãno non potuit
lex subuenire vt prealleg. l. sed si damnum. §. si ipse. ff. de pecu
lio. Jtem oppo. ꝙ frustra dicat̃ hic furtum fieri cum non de-
tur actio furti vt. ff. de furtis. l. serui ꝛ filij dic ꝙ prodest quo
ad impediendam vsucapionem ꝛ prescriptioneȝ vt dicit glo.
ꝛ dic ꝙ aliquãdo fit furtũ ꝛ res non furtiua de quo dic vt no
tatur insti. de obli. ex delicto. §. aliqñ. Expedita est pars pri-
ma quo ad cõtraria. questiões oẽs reseruo in fine ꝛ trãseo ad
secũdã partẽ. Oppo. ꝙ hic sunt due negationes ex quibus re
sultare debet affirmatio vt. l. duobus verbis negatiuis. ff. de
verbo. signi. glo. se expedit ꝛ dicit ꝙ vna abũdat ꝛ ista abũdã
tia ꝓcedit ad maiorẽ expressionẽ intẽtionis loquẽtis vt dicit
glo. ꝙ est notabile. Uel dic secũdum cy. ꝙ iste due negatiões
non referunt̃ ad idẽ sed ad diuersa qꝛ vna refert̃ ad vsucapio
nem alia ad prescriptionẽ ꝛ repete verbũ habere ꝛ ideo nulla
abundat nec tunc inducũt affirmationẽ sed demũ qñ ad idem
referunt̃ ꝛ pro hoc in auc. de his qui ingre. ad ap. §. si vo neu-
ter. ff. de ver. obli. l. si quis ita. Si aũt sunt tres negatiões ad
idem redacte tunc faciunt negationem vt. ff. de here. insti. l. j.
§. si autem ꝛ in aut. de here. ꝛ falcidia. §. inordinatũ qꝛ de na
tura negatiue est negare ꝙ inuenit. cũ igitur due faciunt affir
matiuam tertia superueniens ipsam affirmationem negat ꝛ
de hoc dixi. d. l. duobus. Secundo oppo. quia si debitor surri
pit librũ pignoratũ creditori furtũ facit tñ potest vsucapi. vt
ff. de vsucap. l. sequit̃. §. si rẽ sed supple. vt ĩ gl. ꝛ res est furtiua
vel põt dici ꝙ ibi fiebat furtũ possessionis tñ hic ꝓprietatis
ꝛ ꝑ hoc institu. de obli. ex delic. in principio scđȝ iaco. ꝛ petrũ.
Jtẽ oppo. ꝙ prescriptio nõ cadit in re mobili vt. l. in seruorũ.
ĩ. in quibus causis cessat longi temp. ꝑscrip. ꝛ ideo male dicit
hic de prescrip. multis modis soluit glo. ꝛ vltima solutio pla
cet pe. ẜȝ cy. Ego aũt puto solutionẽ dñi rich. quã dixi. s̃. ĩ pͥn
cipio. l. veriorẽ esse ꝛ eã hic recitat cy. in additionibꝰ. Jtẽ op-
po. ꝙ seruus fugitiuus prescribatur vt. ff. de rei ven. l. in bo-
ne fidei So. vsucapi p̃t ab eo a quo fugit nõ ab eo ad quem fu
5 git Ad tertiã ptẽ oppo. ꝙ fuga seruorũ † dñis est damnosa
cõcedatur oppositio quia quãtũ ad opas ꝑdictas est damno
sa sed nõ quantũ ad vsucap. vel prescrip. Jtem vera sunt pre-
dicta quando ex leui ꝛ non iusta causa secus si ex iusta ꝛ gra-
ui quia tunc bene nocet dominus fuga seruorum vt. ff. de his
qui sunt sui vel alieni iur̃. l. ij. §. ꝛ dominorũ. Modo trãseo ad
questiones primo querit glo. nunquid hec lex locũ hẽat in er
rone vt furtũ faciat sui glo. ꝛ azo. in summa. e. in principio te-
nẽt ꝙ sic arg. ff. e. l. j. §. penul. odo. hãc qõnẽ diffuse hic pertra
ctat ꝛ videt̃ tenere cõtrariã opi. qꝛ error. habet animũ reuertẽ
di vt. ff. de edili. edic. l. bouẽ. §. si seruus Jtẽ nõ habet aĩuȝ lu-

crādi ſe in libertate vt.e.ti.qui ſit fugitiuus.§.j.⁊.§.illud ergo
6 nō.eſt furtū vt patet in diffinitione furti.ff.e.l.j.Itē furtuꝫ †
eſt res odioſa ergo non extendēda de fugitiuo ad erroneꝫ.nō
obſtat prealleg.l.j.§.penult.ff.e.quia verū eſt idē eſſe in erro/
ne ⁊ fugitiuo quo ad penā occultātis nō quo ad alia ⁊ ita cō
cludit Od.aliud in errone quo ad furtū dic tn̄ impediri vſu/
capionē vt hic ne fuga eius dānoſa fiat dn̄o.Sed iſtud repro
bat Cy.ſm Jaco.quia ſi nō faceret furtū nō impediretur vſu
capio quia tunc ceſſaret prima ratio huius.l.vnde franc.ac.
defendēdo glo.dicit ꝙ error facit furtū ſui ratiōe vſus ⁊ ope
quibus priuatur dn̄s ⁊ lꝫ nō habeat animū ſe lucrandi in li/
bertatem verū eſt perpetuā ſed tēporalē ſic ⁊ ideo fit furtum
arg.ff.de furtis.l.qui iumenta inſtituta de obligatiōe ex deli/
cto.§.furtū:⁊.§.placuit franc.ac.cy.ſm Jaco.dicit hic pende
re ab hoc vtrum vſus reddat rem inuſucapibilē ⁊ afficiat eā
vitio reali vt dicit aut res que ratione vſus ſubtrahitur rece
dit a dn̄o contra eius volūtatem puta q̄ furaris mihi equū
pro equitādo per vnū diē nō aīo lucrandi equū hoc caſu fur
tum vſus reddit equū inuſucapibileꝫ aut tibi cōmodaui per
vnum diem ⁊ tu vteris duobus ⁊ hoc caſu furtum vſus non
facit rem vitioſam hoc probat quia res furtiua purgatur cuꝫ
redit in poteſtate dn̄i vt prealleg.l.ſequit.§.ꝙ labeo de vſu/
cap.ſed redire nō pōt ꝙ nō exiuit vt.ff.de diuor.l.iul.ſequit
ergo ſm eū lꝫ error non faciat furtū ſui tn̄ rōne vſus idē eſt in
eo ꝙ in fugitiuo ⁊ ex predictis dicit poſſe ſolui q̄ſtio que fit in
glo.d.l.qui iumenta vtrū eſtimetur vſus tm̄ vel plena ꝓprie/
tas ſed pe.predictam diſtinctionē reprobat q̄ ita in re cōmo/
data vltra vſum ſtatutum ſicut ſi a principio ſurripuiſſet q̄
ſemper fit contra dn̄i voluntatē contractat poſſeſſionē nō ta
mē dicitur fieri furtū rei vt.ff.de vſucap.l.ſequit.§.ſi rem ſic
⁊ i furto vſus res nō dr̄ fieri vitioſa ſed vſus tantū ⁊ ſic error
non dicitur futiuus cū poſſeſſio nō interuertatur ſed vſus.di
cit tamē eū nō vſucapibilem q̄ eoipſo ꝙ patitur ſe vēdi mu/
tat ꝓpoſitum ⁊ incipit habere animū ſe dn̄o ſubtrahēdi ⁊ ſic
efficitur fugitiuus ⁊ furtū cōmittitur.predictā etiam opinio
neꝫ ꝙ error nō ſit furtiuus tenet Ja.butrigarij dicēs ꝙ vſus
poſſeſſio rei ⁊ ipſa res tria ſunt diuerſa vt probabitur.ff.de
acqui.poſ.l.naturaliter.§.nihil.⁊.j.ſi a nō compe.iudice.l.ſi
de proprietate ꝓbatur bene in dicto.§.aliquādo.Sed in de/
lictis per reſpectū ad vnā rem nō infertur in aliā vt.ff.de in/
iur.l.eū qui nocentem ergo furtū cōmiſſum rōne vſus nō red
dit vitioſam rem ipſam vt.d.§.furtū.⁊.l.qui iumenta cū ſi.et
ad hoc facit glo.q̄ eſt.j.de acqui.poſ.l.vitia vbi dicit ꝙ licet
poſſeſſio ſit clādeſtina nō tn̄ res.Querūt Odo.⁊ Cy.nūquid
hec lex locū habeat in ſtatulibero videt ꝙ non arg.ff.de pe/
nis.l.mochis.cōtrariū tenet cū ſit ſeruus vt.ff.de ſtatuli.l.ſta
tuliberi cū ſi.⁊ lex cōtraria loquit quo ad pene impoſitioneꝫ
vbi mitior ſit interpretatio vt.l.preſes.e.titu.Quid de aſcri/
ptitio filio liberto ⁊ ſimilibus.Odo.circa hoc late diſputat
finaliter tenet ꝙ hec lex locū nō habeat q̄ liberi hominis nō
ſit furtū vt inſtituta de obliga.ex delicto.§.interdum dicit tn̄
Cy.ꝙ ſi in eo aliqđ ius aliquis haberet idē eſſet quo ad ius il
lud vt.ff.de rei ven.l.j.§.per hāc.⁊ ex p̄dictis patet ꝙ glo.ma
le dicit cū dicit hanc.l.loqui in aſcriptitio.Itē querit Cynus
vtrū iſte talis ſeruus poſſit preſcribi ſaltem longiſſimo tpe vi
detur ꝙ non q̄ ſine poſſeſſione ⁊c.vt.ff.de vſucap.l.ſine ſed
ſeruus quādiu eſt in fuga poſſidetur a dn̄o.vt.ff.de acquirē.
poſ.l.j.§.per ſeruū ergo ⁊c.⁊ pro hoc.j.de preſcrip.xxx.anno/
rū.l.male.In cōtrariū eſt.e.titu.l.ſicut ⁊.l.omnes ⁊ de anna/
li excep.l.j.§.ad hoc quibus probatur talē preſcriptionē pro
cedere non obſtante vitio furti glo.tenet ꝙ tunc demū poteſt
preſcribi cū dn̄s deſinit poſſidere deſinit autem poſſidere qn̄
tanto tempore negligit naturalem quia tunc etiā perdit ciui
lem vt.ff.de acqui.poſ.l.peregre.§.ſi.⁊.l.ſequenti et.l.ſi de eo
§.j.⁊ quod ibi notatur ⁊.l.furtum.§.fundi ⁊ latius p Dynū
extra de regu.iuris.c.ſine poſſeſſione li.vj.circa finē.Itē que
rit Odo.ſi habeo ſeruū ordinariū qui habet vicarium ſub ſe
ꝙ eſſe pōt vt.ff.de peculio.l.ſi ſeruus in fine.⁊.l.ſeq.⁊ iſte vica
rius fugiat vtrū habeat locū hec lex poſt multa allegata te/
net ꝙ ſic cū indiſtincte loquat de quolibet ſeruo ⁊ q̄ eadē eſt
ratio.Itē querit nūquid idē in aīalibus vt equo boue ⁊ ſimi
libus ⁊ tenet ꝙ nō q̄ furtū nō cōmittit ſine dolo ⁊ in eis non
cadit dolus vt.ff.de edili.edic.l.penul.in fine.Vltimo querūt
Cy.⁊ Odo.nunqđ aſcriptitiū emptū a nō dn̄o bona fide poſ/
ſim preſcribere Jaco.de ra.ſm Cy.tenet ꝙ non quia eiꝰ alie
natio ꝓhibita eſt p.l.quēadmodū de agrico ⁊ cēſi.ſiue frau/
dulenter ſiue non ⁊ alienationis verbo ⁊c.vt.ff.de v̄bo.ſig.l.
alienatiōis glo.⁊ Odo.tenēt contrariū ⁊ ad.l.quēadmodū re
ſpōdēt ꝙ loquit de alienatiōe fraudulēta q̄ fiebat cum modi

ca parte fundi at in vſucapione nō eſt fraus ergo ceſſat dicta
lex cū ratio ceſſat ⁊ hāc dicit cynus petrum tenere per.l.j.⁊.ff.
de fundo do.l.j.de dona.inter virū ⁊ vxorē.l.ſi ſpōſus.§.ſi do
nationis ⁊ de rebus eorū.l.iij.§.ſi quis emphiteoticarꝫ cū ſi.
⁊ his reſident od.ny.in deciſa cy.⁊ alij doctores quo ad hanc
l.Sed ꝓ pleniori diſcuſſione vide qđ notatur.s̄.vbi cā ſtatus
l.j.vbi per cynū formant iſte q̄ōnes que iudicio meo hic com/
7 modius adaptant.Prima eſt q̄to tpe priuat ſeruus † fugi/
tiuus dn̄m poſſeſſiōe ⁊ idē pōt queri de quocūqꝫ alio hoīe cō
ditiōato ſeu in quo qs ius habet dicūt quidā ꝙ ſtati qn̄ euaſit
cuſtodiā oculorꝫ vt.ff.de acqui.poſſ.l.iij.§.nerua filius.in con
trarium eſt hec lex in fine ⁊ quia fraudibus ⁊c.vt.j.de liberali
cā.l.ea que.Ipſe autem diſtinguit aut eſt ab alio apprehēſus
⁊ tunc ſtatiꝫ amittit poſſeſſio vt.ff.de acqui.poſſ.l.j.§.p ſeruū
aut nō ⁊ tunc aut diu ſtetit in poſſeſſione libertatis ⁊ priuat
dominum poſſeſſione vt.ff.de vſuc.l.ſi is.§.ſi ſeruus.aut non
diu ſtetit ⁊ retinet poſſeſſio vt.ff.de acqui.poſſ.l.iij.§.ſi ſeruus
vbi tꝫ gl.ꝙ diu ītelligatur decēniuꝫ inter p̄ntes ⁊.xx.inter ab
ſentes.doctores tn̄ tenent cōiter ꝙ arbitrio iudicis cōmittat
cū nō ſit iur expreſſum ar.ff.de iur deli.l.j.in fine ⁊ ita tꝫ glo.
ff.de vſuca.l.furtum.§.ſi.⁊ arbitrabitur ſecundū negligentiā
dn̄i preſumptaꝫ ex abſn̄tia.⁊ ratio diuerſitatis inter ſeruos ⁊
aīalia bruta in quibꝰ ſtatiꝫ ꝑditur poſſeſſio cū fugiūt vt dicto
§.nerua filius eſt vt occurrat fraudibus hoīs fugitiui qui nō
cadit in aīalibus.ſ.brutis vt.s̄.dixi ⁊ iſta eſt vltia opi.q̄ nota
tur dicto.§.nerua.quam hic approbat cynus ſcđm pe.Scđa
qđ eſt quanto tpe priuetur dn̄s dominio hoīs fugitiui ⁊ vr ꝙ
nullo ſicut dicit de aſcripticijs.j.de agricolis ⁊ cēſitis.l.cū ſa
tis li.x.In contrariū videt ꝙ longo tpe vt.j.de p̄ſcrip.lon.tē.
que ꝓ libertate.l.j.⁊.ij.dicit ꝙ hec qđ dubia viſa eſt pe.qui ſic
diſtinguit aut ſeruꝰ poſſidet ſeipſuꝫ aut poſſidet ab alio aut a
nullo.primo cāu qn̄ poſſidet ſeipm̄ nō ꝓcedit vſucapio nec p̄
ſcriptio p.l.iſtam ⁊ ea que dicta ſunt ſupra.ſcđo cāu quando
poſſidet ab alio aut eſt ſeruus ⁊ vſucapit triennio ſicut ⁊ alie
res mobiles vt.j.de vſucap̄.tranſfo.l.vnica aut eſt aſcriptitiꝰ
tunc cenſetur res immobilis ⁊ p̄ſcribit decēnio vel.xx.annis
vt.j.de preſcriptio.lon.tpis.l.ſi.⁊.ff.de vſucap.l.iuſto ⁊ hoc in
gl.no.Tertio cāu qn̄ a nullo nec a ſe poſſidet aut fugit bona
fide ⁊ eſt talis in quo plenū ius habemus vt ſeruus ⁊ tūc lon
go tpe preſcribit libertas vt.d.l.ij.de preſcrip.lon.temp.que
pro libertate.aut nō habemꝰ plenū ius vt in aſcriptitio ⁊ tūc
ſpacio.xxx.vel.xl.an.quo oē ius tollitur vt.j.in quibus cauſis
ceſſat lon.temp.p̄ſcrip.l.diutina ⁊.d.l.cum ſatis aut fugit ma
la fide ⁊ tunc nullo tpe preſcribit ſiue habeat plenum ius in
eo ſiue ſemiplenum vt.j.de p̄ſcrip.xxx.an.l.ſicut ⁊.l.ſi quis em
ptionis.§.ij.ſcđꝫ pe.gl.tn̄ ⁊ aꝫ.in ſumma dicti tituli de p̄ſcrip.
lon.temp.que ꝓ libertate vident aliter ſentire.Tertia qđ eſt
q̄bus remedijs ius amiſſuꝫ recupetur gl.aliqn̄ dicit circa ius
poſſeſſiōis officio iudicis ſicut in filio.ff.đ libe.ho.exhibē.l.iij.
§.hoc aūt.qn̄qꝫ īterdicto vtrobi tāq̄ ꝓ poſſeſſiōe turbata.ipe
tamen diſtinguit aut eſt ab aliquo apprehenſus ant non.pri/
mo cāu ſi eſt ſeruus agit interdicto vtrobi ad recuperandam
poſſeſſionem qua me priuauit vt.ff.vtrobi.l.j.non auteꝫ inter
dicto vnde vi quia non datur pro re mobili vt.ff.vnde vi.l.j.
§.illud ⁊.§.ſi fundus ⁊ no.in prealle.l.rē que nobis.ff.de acq.
poſ.⁊ dicta.l.j.vbi cauſa ſtatus.glo.tamen alibi videtur tene/
re ꝙ etiam pro re mobili detur poſſeſſorium vt.ff.de cōdi.fur
tiua.l.⁊ ideo.§.neratius ⁊ de petitio.hereditat.l.non tantuꝫ.
§.j.Canoniſte dicunt dari conditionem ex.c.reintegranda.iij.
q.j.alij dicunt dari triticariam vt.ff.de conditione tricaria.l
j.in fine.⁊.l.ſe.Si vero in eo non habet plenum ius vt in aſcri
ptitio tunc dat pro eo interdictū vnde vi vtile non directū ſi/
cut in filio ⁊ vxore vt.ff.de ſeruit.l.quotiēs.⁊ ſi detinet inuitꝰ
competit vtile interdictū de aſcriptitio exhibendo ſecus ſi vo
lens vt.ff.de libero hoīe exhibē.l.ſi.in prin.Secundo caſu qn̄
eſt apprehenſus ab alio ſed ipe ſe poſſidet aut bona fide ⁊ tūc
nullū cōpetit remediū naꝫ interdictū recuperāde poſſeſſiōis
non q̄ in eo expedit aliquē eē deiectū ꝙ nō eſt qn̄ bona fide ſe
poſſidet nec triticaria ar.ff.de cōdi.triti.l.ij.circa prin.lꝫ q̄dā
dicāt dari conditionē ſine cā ar.ff.ſi cer.pe.l.ſi ⁊ me ⁊ ticiū qđ
tamē nō credit petrꝰ.ſecūdo caſu qn̄ mala fide poſſidet ſeipm̄
dicit non competere interdictū nec triticariaꝫ cū detur cōtra
tertiū poſſeſſorē ſed dicit competere iudicis officiū vt dicta.l.
iij.§.h aūt.ff.de libe.ho.exhibē.⁊ đ ꝯdi.ex lege.l.ſi coloni ⁊ de
iſto iudicis officio ſatis notatur per rofre.circa fineꝫ libelli in
pluribus titulis de officio iudi.Alij dicunt ꝙ quādo ab alio
nō poſſidet dn̄s pōt app̄hēdere cū ꝓpria auctoritate vt dixi.
ff.de vſucap̄.l.ſi is qui.§.ſi ſeruus ⁊c.reſtat videre quibꝰ reme
dijs recuperet ius ꝓprietatis amiſſum dic ꝙ qn̄qꝫ rei ven.vt
s̄.de rei

ꝫ.de rei vendi.l.doce.qñqꝫ preiudiciali vt instituta de act.§.
preiudiciales.preiudicialis em̄ datur qñ possidet seipm̄ vt di
cto.§.⁊.ff.de liberali causa.l.liberis.§.fi.rei ven.quãdoqꝫ pos
sidetur ab alio vt.d.l.doce ⁊ si sit ascriptitius peteẽ adiecta
causa de iure ascriptitio sicut ⁊ filius petitur adiecta causa de
iure quiritũ vt dicta.l.j.§.per hãc.ff.de rei ven. Quid in va-
sallo Jaco.de are.dicit ꝙ in eo nõ habetur ius reale sed pso-
nale ⁊ iõ dicit ꝙ nec petitoriũ nec possessorium locũ habet in
eis vt.ff.de acqui.pos.l.iij.§.si.petrus ⁊ antiqui doctores di-
cunt in vasallo habetur ius reale cũ mutua obligatio cõtra-
hatur inter dñm ⁊ vasallũ.Nã vnus põt implorare vicissim
defensionẽ ⁊ adiutoriũ alterius quod est quoddã ius reale vt
in auẽ.de equalitaẽ.doẽ.§.j.Quo autẽ loco intentari debeãt
dicta remedia petitoꝝ ⁊ possessoꝝ dic vt.d.l.j.vbi cã status
nã aut seruus priuauit dñm possessione ⁊ diu stetit in posses-
sione libertatis ⁊ tũc cõueniendus est vbi est vt.d.tit.vbi cau
sa status.l.si in possessione aut nõ est in possessione libertatis
vel modico tpe fuit ⁊ tũc remittitur ad locũ vnde fugit et ibi
cã petitoꝝ agetur vt.ff.ad municip.l.de iuẽ.si rei ven.petere
volo petere debeo eo loco vbi est in statu libertatis scꝫ offi-
cio iudicis dicẽs ꝙ a me fugit tũc in loco ad quẽ fugit exami
nabitur ⁊ sic intelligũt multi dictã.l.j.vbi cã status ⁊ dictã.l.
de iure ad munici.Jtẽ queriẽ si aliqs est in plena possessiõe
libertatis dubitat tñ ne titius moueat sibi cõtrouersiã stat⁹
qꝛ de hoc sibi minatur nunqd poterit se vendicare in liberta
te cõtra eũ videẽ ꝙ sic per.l.circa.ff.de ꝓba.tu dic cõtra quia
possidenti ⁊ detinẽti nõ est prodita actio vt instituta de actio.
§.eque.⁊ ꝫ.de alie.iudicij mu.causa facta.l.vnica ⁊ in.l.certa
actio mouebatur cõtra eũ ⁊ ideo nõ est incõueniens si admit
tatur ad ꝓbandũ volens posset tñ predicto casu vti remedio
l.diffamari cum ibi notatis.j.quibus ad liberta.procla.nõ lꝫ.
Jtẽ querit cui incũbit onus ꝓbandi;in possessorio nõ est du-
biũ ꝙ agenti.Jn petitorio dicit glo.ꝙ si dñs possidet non in-
cumbit sibi onus probandi vt.ff.de liberali causa.l.liberis.§.
fi.Si non possidet aut priuauit dñm possessione dolo malo ⁊
nõ releuat eũ talis possessio vt.ꝫ.de ꝓba.l.vis eius aut sine
dolo ⁊ tunc incumbit onus ꝓbandi dño ex regula generali ⁊
ita notaẽ.j.qui accusare non possunt.l.non ignorat hoc tamẽ
nõ placet petro ꝙ possessio tollat onus probandi in petito-
rio.Nã si peto a te librũ non sufficit ꝙ probem me habere pos
sessionẽ sed debeo probare dominiũ vt dicta.l.circa de ꝓba.
et glo.ibi posita ⁊ sic possessionẽ releuat in ꝓbatione petitoꝝ
sed in preambulis sic vt quãdo mater vult accusare oportet
probare ꝙ sit mater vt sic appareat de interesse suo ⁊ ad hu-
ius preambuli probationem bene prodest si probet possessio-
nẽ ⁊ sic procedit dicta glo.que est in.l.nõ ignorat ꝺm pe.quod
est notabile.Ultimo querit si aliquis cogitans se deliquisse
fecit sibi fieri tonsurã clericalẽ ⁊ ptãs eũ petit tanꝙ subditũ
et ipse opponit de clericatu.circa hoc satis disputat Cy.Sꝫ
de hoc hodie recurras ad.c.si iudex laicus extra de sententia
excõicatiõis li.vj.qõ caplm̄ vidi seruari in casu ꝑposito.Jn
glo.vt ⁊.ff.ibi ex consilio tenetur vt.ff.de furtis.l.si quis vxo
ri.§.neque verbo ⁊ dicã.j.titu.j.l.si quis seruo ⁊ plene.ff.de
verbo.signi.l.sepe.Sed quo ad solutionẽ contrarij dic vt di-
xi.ꝫ.ver.Jtẽ opponiẽ si persuadeo.Jn glo.nõ valet i fine sub
audi.i.dño qui surripuit rem quã obligauit creditori vel so.
vt ibi Ol.Jn glo.Sed q̃ dubitatio ibi qꝛ fugitiuus est hoc nõ
placet vt dixi.ꝫ.in lectura versiculo qd in ascriptitio qꝛ ascri
ptitius nõ est seruus vt.ꝫ.de epis ⁊ cle.l.iubemus.

REquirendi. Lex ista allegaẽ ꝙ si vi-
cinus meus habeat he-
reticos in domo vel bãnitos ꝙ possim implorare
iudicis officium ad inquirendum in domo eius.
Nam nomen presidis est generale vt.ff.de officio presidis.l.
iij.ad idem facit lex diuus hic in glo.alleg.⁊.j.de aqueductu
l.oĩs seruitus in fine li.xj.Jn contrariũ videtur ꝙ non cõce-
datur sibi facultas inquirẽdi nisi ĩtersit eius pecuniariter vt
ꝫ.ad exhibẽ.l.ij.⁊ glo.ibi posita vbi de hoc tetigi.Jtẽ tꝫ Odo.
ꝙ si aliq̃ res ẽ mihi furata ⁊ suspicor ꝙ sit i domo vicini mei
ꝙ detur mihi ptãs inquirendi ex officio iudicis cum eadẽ sit
ratio.Cy.tñ hic tenet cõtrariũ ⁊ dicit speciale in fugitiuis ꝑ-
pter dolũ eoꝝ.Secus in alijs rebus que dolo carent vt.j.de
metall' ⁊ metallaẽ.l.quosdam in fine li.xj.vbi vr̃ expressum.
Hinc est ꝙ aliarũ rerũ statim possessionẽ amittimus cũ eua
serunt custodiam nr̃am vt.ff.de acqui.poss.l.iij.§.ꝙ nerua se
cus in seruis vt dixi.ꝫ.l.pri.⁊ ꝓbaẽ.e.titu.de acquirẽ.posses.
l.j.§.p seruũ ⁊ hoc nisi iusta presumptio moueret iudicem in
alijs rebus ꝺm.M.de fano.presumptio em̄ multũ operatur
⁊ facit fieri quod al's nõ fieret vt.j.de qõnib⁹.l.j.⁊ de falsis.l.

satis aperte ⁊ ꝙ sit spãale in fugitiuis ⁊ nõ idẽ in alijs reb⁹ tꝫ
gl.ff.e.l.j.§.j.⁊ insti.de doli ex.delicto.§.sed he actiones.Jtem
facit ad tertiã qõnem si dico vicinũ meũ habeẽ in scrinio suo
instr̃a ad me ptinentia ꝙ iudex ex officio facere debeat mihi
ptãtem inquirendi de quo dic vt no.in speculo de instru.edi-
tione.§.videndum restat ver.pone instr̃m patris mei vbi mul
ta iura allegat ad hanc materiam licet finaliter teneat ꝙ non
qõ forte verum est de stricto iuẽ.Sed tñ vidi rectores cõiter
in oibus predictis casibus facere inquiri ẽt sine alijs iudicijs
vel presumptionibus vel cum leuibus ad qõ facit.ꝫ.de his q
ad ecc.ꝯfugiunt.l.fi.§.sicubi ⁊ qõ no.in glo.insti.de reruꝫ diui
sione.§.plane.

SJ fugitiui. Opponit glo.ff.de penis.
l.si quis aliquid.§.j.circa
cuius cõtrarij solutionẽ hic laborãt cy.⁊ iaco.butri
garij ⁊ alij doctores qꝛ act⁹ ĩchoat⁹ lꝫ nõ ꝯsummat⁹
sicut cõsummat⁹ videreẽ debere puniri p l.si qs nõ dicã.ꝫ.de
epi.⁊ clericis.Sed ego puto gl.solutionẽ hic ⁊ in cõtrario ve-
rã.s.ꝙ min⁹ puniaẽ hic qꝛ flagiciũ erat ĩperfectũ.Jn ꝯtrario
vero erat pfectũ ꝑ hoc.ff.de extraor.crimi.l.j.in fine ⁊ dixi de
hoc plene.d.l.si quis non dicam ⁊.l.iij.§.is qui.de re militaẽ
vbi vr̃ ꝙ volens ad hostes trãsire pena capitali puniaẽ r̃ñde
vt ibi notaẽ in prima so.gl.dic ergo ꝙ hic loquiẽ in seruo vo-
lẽte transfugere.Jn libero dic ꝙ si anteꝙ ad hostes ꝑueniat
alicui inueniatur impune occidi possit vt.ff.ad.l.cornel.de sic
ca.l.iij.§.fi.qõ intelligit ibi gl.post cõsummatũ delictum si in
itinere capiaẽ seruus efficiẽ occupantis vt.ff.de acqui.re.do.
l.transfugaꝫ.Si aũt occupatur postꝙ transfugit cõburiẽ vel
furca suspendiẽ vt.d.l.si quis aliquid.§.j.ff.de penis ol.Sed
ad predicta opponitur quia ꝺm hoc magis punitur liber ꝙ
seruus contra.l.pedius.ff.de incẽdio rui.nau.Sed rõ duplex
est quia non est tm̄ delictum in seruo trãsfuga sicut in libero
qꝛ seruis nõ renũciaẽ secreta ⁊ ideo nõ possunt hostibus re-
uelare sed liberi sic vt dicto.§.j.l.si quis aliquid.Jteꝫ qꝛ in li-
bero nõ tractaẽ nisi de sua pena sed p morteꝫ serui dñs qui nõ
deliquit priuareẽ seruo ideo mitius punitur sicut etiã dr̃ ꝙ li
ber transfuga nõ hꝫ postliminiũ sed seruus sic vt.ff.de capti.
⁊ postili.reuer.l.postiliminiũ.§.transfuge.Jtem melius cade
ret hic signare cõtrariũ de le.iij.§.de his ⁊.l.legeꝫ.ff.ad fil.qõ
signatur in gl.auẽ.hic signate.Et ꝑdicta faciũt hic ad qõnem
sepe de facto occurrentem cõiter in oibus ciuitatibus ẽ statu
tum ꝙ victualia nõ cõducanẽ extra districtum sub certis pe-
nis.aliquis fuit reptus in itinere cõducens victualia nunqd
puniri debeat pena statuti.de hoc tetigi scđm cynũ.ꝫ.de nau
tico fenore.l.iij.Et ꝙ puniaẽ mitius fac̃ hec lex ⁊ hãc opinio.
tꝫ vber.de bobio ⁊ ric.⁊ alber.de gandino de rebus vetitis ṽ.
sed quid si ille qui portat qꝛ istud nõ ẽ de atrocioribꝰ delictis
vt no.d.l.si quis nõ dicã.Alijs vr̃ ꝙ puniaẽ pena statuti.Nã
virgo dr̃ corrupta eẽ que arripuit iter ad faciendum se corrũ
pi lꝫ peniteat.xxxj.q.j.c.ita notandum.§.j.⁊ ibi in glo.⁊ ꝑ hoc
ẽt.ff.de edili.edic.l.quis sit fugitiuus.§.idẽ celius in pĩcipio
l.Alijs vr̃ ꝙ nullo mõ puniatur qꝛ peniteẽ potuit vt.ff.ad.l.
cor.de falsis.l.qui falsam cuꝫ si.de hoc dixi.ff.de publicanis
l.cotem.§.dominus.secundum Jaco.de are.⁊ bene secunduꝫ
ol.d.l.iij.§.fi.ff.de siccaẽ.dñs gui.de suꝫ.hanc qõnem tangit
in suis questionibus statutoꝝ secunda carta ver.pone qõneꝫ
de facto statutuꝫ est in ciuitate ne aliquis debeat portare bla
dũ vbi tꝫ ꝙ si reptus cõfiteaẽ se voluisse exportare contra for-
mã statuti puniaẽ pẽa statuti ꝑdicti p dictũ.§.ideꝫ celius Si
aũt neget ⁊ dicat se velle portare ad molẽdinũ vel villam tũc
dicit ꝙ iudex hꝫ ex verisimilibus iudicare si em̄ erat iuxta con
fines ita ꝙ ṽisimile ẽ ꝙ magis extra districtũ ꝙ̃ ad molẽdinũ
portaret puniatur.Si auteꝫ econtra nõ puniaẽ ar.ff.de incen.
rui.⁊ nau.l.pedius.§.penul.in fine de penis.l.respiciendum ⁊
de qõnibus.l.de minore.§.penul.⁊ ita dicit ꝓnunciasse de fa-
cto et hec opinio satis equa vr̃.Denuo consueuit queri cum
hec lex dicat ꝙ aut pes amputabiẽ aut in metalluꝫ detur aut
alia qualibet pena afficiaẽ cuius erit electio istarum penaruꝫ
odo.tꝫ ꝙ illius qui puniri dꝫ cuꝫ iste pene sint alternatiue vt
ff.de iuẽ doẽ.l.plerũqꝫ sꝫ ꝑ hoc posset pẽa q̃si ad nihilũ dedu-
ci ⁊ ideo cynus hic ia.butri.⁊ alij doctores tenent ꝙ sit in ar-
bitrio iudi.quam penam imponat ar.ff.de effrac.⁊ expi.l.j.§.
expilatores..Sicut em̄ ibi committiẽ arbitrio iudicis pena in
determinata ita ⁊ hic cum sit indeterminata per illa ṽba aut
quelibet alia pena ⁊c.⁊ pro hoc.ff.de cõdi.inde.l.cũ his.§.qui
hominẽ ita hic non est simplex alternatiua vt est in.l.plerũqꝫ
de hoc vide.j.e.l.quicũqꝫ ver.querit glo.⁊ vide alias qõnes
quas statim in auẽ notabo.Ultimo colligit glo.ex.l.ista illud
notabile ꝙ quis punitur in eo in quo delinquit ad qõ cõcor.

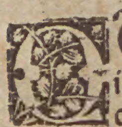
.j.cõia de succes.auť.oēs peregrini extra de translatione epi.c.
quāto circa finē de officio ⁊ potestate iudi.deleg.c. olim ma/
gister de immunita.ecclīarum.c.vltimo de electiōe.c. prouida
in fine lib.vj.⁊ de iure patrona.c.pastoralis cum si.

Pateriaz / i⁹ auť.vi/ / plene tra / ctā p An/ / .in tracta. / alef. ⁊ per / minuz de / and.

Ed nouo iure. Quattuor dicta hꝫ
per se patētia ⁊ cor/
rigit.l.C.quo ad penā pedis q² hodie manus absci
ditur.quidā etiā tenēt ꝙ corrigat quo ad fugā ser
ui vt solūmodo fustigetur per hanc auť.sed hoc verū esset in
simplici fuga sed quādo ad barbaros fugit remanet.l.C. nec
corrigit per hanc auť.ſm Cy.⁊ Jaco.butri.Casus in quibus
imponitur pena abscissionis mēbri notātur hic in glo.sed illū
quē dicit esse in nouellis satis perquisiui ⁊ non inueni. Item
quomodo suspendūtur fures hodie cōmuniter ꝯtra hāc auť.
sed dic de hoc vt no.in.l.capitalium.§.famosos.ff.de penis et
plene per Albertū de gandino titulo de furibus ⁊ latronib⁹
⁊ p Goffre.in summa de furtis.§.pena ⁊ in libello rofred.de
actione furti manifesti circa mediū. Sed hodie iure nouissi/
mo videť ꝙ pro furto quinqꝫ solidorū qs suspēdať vt in vsi/
bus feudorū de pace tenen. §.si quis quinqꝫ solidos ⁊ ibi in
glo.⁊ intellige solidū pro auro vt notať.j.l.prima.al's de quo
solido debet intelligi cū ſm diuersas regiones diuerse expen
danť monete. Sed iure canonico videtur ꝙ furi eruanť ocu/
li ⁊ virilia abscindantur vt extra de homicidio.c. tua nos. §.
fi. Sed dic ꝙ ibi fuit sic punitus de facto vel forte ex forma sta
tutorū cōis vincentie vbi furtū fuerat ꝑpetratū.de hoc qua/
liter hodie puniantur furta vide plene de pace iuramēto fir/
manda ver.iniuria seu furtū vbi plene de hoc ⁊ etiam tangiť
in speculo de accus.§.j.v.sed pone. T.accusať de furto.cōiter
tū circa furta prouisum est ex forma statutorū. Sed an fusti/
gatio de qua loquiť hec lex sit de mero imperio.dic ꝙ non vt
notaui.s.de iurisdi.om.iudi.sup rubrica in fine. Cōsueuit q̄ri
in qua manu punietur vtrum in dextra vel sinistra glo. Cy.⁊
alij docto.ꝙ in illa in qua minus pōt. Quid si non habet nisi
vnā dic illā abscindi ar.ff.de solu.l.stichū aut pāphilū in ꝓn
cipio cum si. Quid si habeat vnā aridā dicūt quidā ꝙ punie
tur in alia non arida ac si aliā nō haberet vt.ff. de edili.edic.
l.qui clauum ⁊ ita tenet hic Cynus. Sꝫ recte intuenti illa lex
hoc nō ꝓbat ⁊ iō Jaco.butriga.tenet ꝙ arida amputabiť si/
cut esset etiā in alia specie in qua debitor esset ⁊ si dicatur de
lictū erit sine pena nō est verū lꝫ non sit cū tanta pena ⁊ hanc
opinionē tꝫ bar.brix.in q̄onibus suis.lxxxv. quest. que īcipit
quidā habens duas manus. Quid si nullā manū habeat dic
ꝙ fiet cōmutatio pene vt.j.l.pria ⁊ vt infra certū tēp.crimina
lis questio termineť.l.ij.⁊.ff.de penis.l.j.§.generaliter. Quid
si aliquis condemnatus erat ad amputationē manus dextre
ille qui amputare debebat amputauit sibi sinistram nūquid
amputabitur dextra quidam ꝙ sic sicut in eo qui reprobā sol
uit pecuniam qui non liberatur vt.ff.de pig.act.l.elegāter.§.
qui reprobos.tu dic contra per eundem.§.qui dicit ꝙ nūmi
reprobi debent reddi qḋ hoc fieri nō potest de manu abscissa.
ad hoc facit qḋ notatur p azo.in summa eiusdeꝫ tituli.§.j.⁊ p
hoc.ff.de solu.l.si cū aurū ⁊.l.qui decem.§.penul.in fi.

☞ Seruum alienum suscipiens restituere tenetur.

Uicunqꝫ. Hec lex vtilissima ē quo ad mľ
ta ⁊ pro eius declaratiōe vide
in summa huius tituli ⁊ rofre.in libello de senatus/
cōsulto cuius nomen nō habemus ꝙ dať ꝑ seruis
fugitiuis ⁊ diuidiť in duas partes ꝓncipales.ꝓma loquiť q̄n
suscipiens erat in dolo.secunda que incipit ibi ꝙ si seruus q̄n
dolus nō erat in suscipiēte ⁊ dubitabať de dolo dñi.ꝓma ps
hꝫ plura dicta quoꝝ quolibꝫ per se declarabo. ¶Primū est ꝙ
seruū † alienū suscipiens tenetur restituere dño cū alio pari
vel.xx.solidis de quibus solidis intelligať dic vt in gl. Oppo.
ꝙ suscipiēs nō teneať nisi sciēter ⁊ dolose recepit vt.ff. de ser
uo corrupto.l.j.in ꝓncipio ⁊.§.j.⁊ cōcedatur oppositio q² hoc
ſm illā lꝫ in alia specie actionis loquať. Sed cōtra hoc oppo
nitur ꝙ etiam ignorās teneať.j. de colonis illirici.l.j.gl.dicit
ibi spāle.vel ſm cynū dic vt in contrario notatur q² concor/
dat cum ista tu dic ſm iacob.butrigarij aūt ignorat alienum
aut sit alienum si ignorat cuius aut sit alienum et cuius. pri/
mo casu nō puniť q² cessat dolus vt hac.l.§.fi.⁊.d.l.j.ff.de ser/
uo cor.scḋo casu puniť quia est in dolo lꝫ nō respectu deter/
minate ⁊ certe ꝑsone ⁊ sic loquiť lex contraria ⁊ idem esset hic
cum eadem sit ratio ar.ff.de iniur.l.eum qui nocentem.§.si in
iuria ⁊.j.vñ vi.l.cuꝫ querebatur.tertio casu est dolus ⁊ respe
ctu certe ꝑsone ⁊ ideo hꝫ locum pena huius.l. Sed scḋm mē/
brum huius distinctionis viť contra.l.fulcinius.§.ꝙ si aduer
sus.ff.ex qui causis in poss.eatur.⁊ de iniuř.l.item apḋ labeo
nem.§.interdum.so.aut restringendo dolum ad ꝑsonā rema
net impunitus ⁊ tunc puniť ⁊ idem si non respectu alicuius
persone fiat q² impunit⁹ nō remanebit sic loquiť dicta lex cū
qui nocentē.§.si iniuria ⁊.d.l.cū querebatur.aut restringēdo
nō remanet īpunitus ⁊ tunc vltra annū pena in aliū nō por/
rigitur ⁊ ita loquitur.§.interdū in.l.item apud labeonē. Itē
primum mēbrū distinctionis viť tolli ꝑ ꝓealle.l.cuꝫ quereba/
tur quia oēs scire dñt ꝙ suuꝫ nō est ad alios ꝑtinere ⁊ ideo nō
potuit ignorare esse alicuius sed dic ꝙ.l.cuꝫ querebať loquiť
in rebus que sunt sui natura subiectibiles alteri⁹ dñio.hoīes
autē nō sunt regulariter subiecti alteri⁹ dñio īmo multi sunt
liberi quo casu loquitur hec lex ⁊ ita notať in glo.j.de agrico/
lis ⁊ censi.l.oēs li.xj. Et ꝑ declaratione ꝓdictoruꝫ dic ꝙ sunt
tria aīus scm̄ ⁊ delictum que se hñt inuicem hoc mō aīus enꝫ
ad delictum est sicut qḋdam disponens ad suam finalem cām
sicut ergo cā finalis limitať ex aīo agētis vt.l.ij.§.fi.s.de iuř.
calum.ff.de vino tri.⁊ oleo le.l.cuꝫ vinum ⁊.l.nō ois in princi
pio si certuꝫ petatur sic ⁊ delictum ab aīo vt ff.de furtis.l.qui
iniurie.scm̄ autem ad aīum se hꝫ sicut eius effectus Sicut er
go effectus declarat suā cām vt.ff.de iusticia ⁊ iuř.l.manumis
siones ⁊ institu.de his q̄ sunt sui vľ alie.iuř in ꝓcipio sic scm̄
in hoīe sane mentis exprimit eius aīum vt.ff.de suppell.lega.
l.labeo in fine ⁊ īstituta de reruꝫ diui.§.pauonū. delictum q̄n
ꝙ excedit aīum vt in distinctione ꝓdicta aliq̄n excedit factum
non animum vt.l.si quis non dicam de episco.⁊ cleri.et.j.de
siccař.l.is qui cum telo.aliquando excedit factum ⁊ animum
vt.ff.ad.l.acquil.l.ita vulneratus in fine ⁊ de furtis.l. vulga/
ris.§.si duo. Item oppo.hic dicitur prestari hominē parē aut
xx.sol.naꝫ videtur ꝙ ex qualitate serui maior vel minor esti/
matio debeatur vt.j.cōia de manumis.l.j.sol.ibi queritur de
vera estimatione serui que prestatur vt preciuꝫ hic de estima/
tione seu quantitate que prestatur vt pena. ¶ Item oppo.ꝙ
si infra.xx.dies reddat liberetur a pena vt.ff.e.l.j.§.j. Soluit
gl.⁊ bñ ꝙ hic loquitur de pena parti applicāda hic fisco ⁊ rō
est scḋm glos.quia mitius agitur cum lege q̄ cum ministro.l.
vt.ff.de arbitris.l.celsus hec ratio mala est scḋm cynū ⁊ iaco.
butrigarij.nec hoc dicit.d.l.celsus īmo recte ītuēti dicit ꝙ mi
tius agitur cum lege ⁊ ministro legis ex vna parte quaꝫ cum
hoīe non ministro legis ex alia.ibi em̄ arbiter pronūciauerat
nō sicut legis mīster sed hoīs vt.j.de arbitris.l.j.⁊ ideo ibi nō
purgatur pena vt.l.magnam.j.de contrahen.⁊ committenda
stip. Item predicta ratio non videtur tolli.ff.de iure patro.l.
si libertus vbi mitius agiť cuꝫ.l.quā cum hoīe. ¶Preterea hic
siue dicamus de pena fiscali siue partis vtraqꝫ venit ex.l. rō
est ergo q² pena fiscalis facilius remittitur quaꝫ ꝑtis ar.eius
qḋ notatur.s.si aduer.ven.l.j.⁊ in.l.assiduis.j.qui po. in pig.
habeantur Iteꝫ opponit glo.ꝙ teneatur.l. flauia de plagia.
vt.j.ad.l.flauiā de plagia.l.si quis.solutio q² illa criminalis
hanc ciuilem non excludit. Querit glo cuius sit electio soluē
di parem vel.x.sol.⁊ tꝫ ꝙ debentis per.l.plerūqꝫ de iure do.
de quo dixi.s.e.l.si fugitiui ⁊ arguēdo de ciuilibus ad crimia
lia per.l.abñtem.ff.de penis tenet cynus secundum Ja.idem
in pena corporali si statuto caueatur ꝙ pes vel manus ampu
tetur Jaco.butrigarij videť sentire ꝙ sit in arbitrio iudicis
sicut in obligatione generali vt dixi dicta.l.fugitiui lꝫ in ciui/
libus in obligatione generis sit electio debitoris vt.ff.man.l.
fideiussorem ⁊ no.per Dynū extra de reg.iur.c.in obscuris ⁊
ratio pōt eē quia si esset electio maleficiorū pena posset dedu
ci ad nihilum. Iteꝫ posset sepius variare per ea que notātur
ff.de ver.obliga.l.eum qui certaruꝫ.§.fi.ad hoc respondet cy.
ꝙ hic non erit locus variationi sed statim facta electione illa
pena imponetur legis auctoritate ne pena maleficij retarde
tur finaliter idē cynus sentit ꝙ vbi per statutū pena imponi/
tur alternatiue ꝙ minor debet impōi quasi illa sit simpliciter
in obligatione vt.ff.de ver.obli.l.si ita stipulatus fuero.x.aut
quinqꝫ.⁊ pro hoc.d.c.in obscuris ⁊ dato ꝙ vera esset opinio
ꝙ electio esset debitoris tamen taleꝫ electionē ꝑdit si seruus
pene efficiať vt.ff.ad trebel.l.ex facto.§. si quis rogatus.ij. in
fine. Itē querit glo.qua actione petetur ⁊ dicit conditione ex
hac.l.vel act.serui corrupti.primā approbant Ja. but.⁊ Cy.
secundā reprobant quia actio serui corrupti nō datur ad pe/
nā hui⁹.l.sed ad interesse duplicatū vt.l.j.de seruo corrupto.
Itē querūt odo.Cy.⁊ alij doctores cū hec lex quicūqꝫ loqua
tur in masculo nunquid idem in muliere ⁊ sic masculinuꝫ con
cipiat femininū ⁊ circa hoc doctores multū variāt.de hoc em̄
notatur in glo.⁊ per dynum.ff.de ver.sig.l.j.per Jo.an.extra
de elec.c.generali lib.vj.⁊ per cardi.e.titulo.c.vt circa ⁊.c.sta/
tuimus

tuimus plenissime per archi.in rosario.xvij.q.iiij.c.si qs sua-
dente diabolo.⁊ in q̄onibus statutorū domini gui.de suz.pe-
nultimo folio ver.pōe statutū est ꝙ si quis fuerit in bāno ⁊ in
q̄stionibus py.lxxxv.qōne q̄ incipit cōsuetudo est in ꝓuincia
ꝙ filie ⁊c.⁊ in speculo de disputat.⁊ allegat.aduocatorū.§.
post hec ver.vel ibi masculinū ⁊ in.l.si quis intantā in glos.et
per rofre.⁊ cōis opinio distinguit aut masculinū profert a le
ge ⁊ tunc siue contineat odiū siue fauorē comprehendit femi
ninū hoc ptz in obligatiōe vt.l.iij.in principio ⁊ se.ff.de neg.
gest.⁊ de constituta pecunia.l.j.§.j.⁊ vbi agitur de pena īpo-
nēda quā cōstat esse odiosam vt.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si qs
id qd ⁊ dicta.l.si quis in tantā ⁊ de iure fisci.l.ait diuus traia
nus.hoc verū si illud de quo agit̄ pōt congruere sexui femi-
nino al's nō vt ptz in ꝓcuratiōe ⁊ aliena defensione.s̄.de pro
cura.l.alienam ⁊.ff.e.l.femine.⁊ pro hoc.s̄.de his qui veniam
etat.impe.l.ij.Item in tutela vt.s̄.quando mulier tutele offi
cio fungi pōt.l.j.⁊ ꝑ hoc.ff.de reg.iur.l.femine et in feudo qr
femine nō succedūt in feudū vt in summa de succes.feudorū
§.⁊ ꝙ dico in filijs.de fauore pz de le.iij.l.qui duos ⁊.l.lega-
tis.§.iumentis ⁊ idē dicit Old.in statuto cū statutū sit lex.s̄.
de iustitia ⁊ iure.l.omnes populi.⁊ no.C.de emancipa.libe.l.
j.⁊ de mu.⁊ bono.l.j.§.j.in fine ibi ex his ⁊c.fallit.ff.de operis
lib.l.sicut patronus vbi si liberta nubit de volūtate patroni
non tenetur ad operas secus in patrona ⁊ hoc forte ideo qr
non timebatur sinistra suspitio in patrona sicut in patrono.
Itē fallit qr si qs impetrat immunitatē sibi ⁊ filijs suis nō in
telligit̄ de feminis vt.ff.de iure īmunitatis.l.j ⁊ ibi forte spe-
ciale fauore reipublice.Sed contra istud videtur qr cuz pro-
fertur a lege minꝰ punitur femina q̄ꝫ masculus vt.j̄.ad.l.iul.
maiesta.l.quisquis.Sed potest dici ibi speciale ꝙ minus pu
niatur femina et ratio specialitatis ibi apparet in tex.Si ve-
ro proferatur ab homine tunc dicunt aut cōtinet odiū aut fa
uorē.ꝑmo casu nō cōtinet femininū vt.ff.de vē.in possessionē
mitten.l.j.§.totiens ibi ⁊ si ita ⁊c.scdo sic vt.ff.de le.iij.l.qui
duos ⁊.l.seruis legatis ⁊ de testa.tu.l.si quis filijs lz in casu
videatur ꝙ etiā in odio cōtineatur femininū vt.ff.de iure pa
tro.l.adigere ⁊.l.qui cōtra.sed posset dici ibi ꝓlatū a lege vn̄
Iaco.de are.nō videt̄ facere differentiā vtrū ꝓferatur a le-
ge vel ab hoīe sed distinguit inter fauorē et odium ⁊ in odio
subdistinguit aut est odiū rōnabile vt ꝙ deliquētes puniant̄
⁊ tunc sub masculino cōprehēditur femininū.aut irrationabi
le vt exheredatio ⁊ tunc nō extenditur nisi ad noīatum vt.d.
l.quisquis ⁊.d.l.j.§.totiens de ven.in posses.mittē.et de isto ir
rationabili odio habetur in tex.s̄.de scdis nup.l.fi.in fine.Sz
istud exemplū hodie ꝓcedere nō videt̄ cū sine iusta causa vel
ex alterius odio qs exheredari nō possit vt.s̄.de inoffi.testa.l.
si qs in suo.⁊ in aut̄.ex causa ⁊ forte non inepte dici posset ꝙ
masculinū cōprehēdat femininū siue a lege ꝓferatur siue ab
hoīe ⁊ siue contineat odiū siue fauorē qn̄ subest eadē ratio in
vtroqꝫ sed qn̄ nō subest eadē rō tunc nō ⁊ ita videt̄ posse col-
ligi ex ꝑallegatis iuribꝰ et maxie ex.d.l.qsquis.j̄.ad.l.iul̄.ma.
⁊ ꝑdicta va qn̄ ꝓfert̄ masculinū sub noīe appellatiuo.Si au-
tē sub noīe ꝓprio secus qr tūc nō concipit femininū vt not.in
glo.ff.de testa.tute.l.si qs ita.§.j.nisi de errore apparet ꝑ aliq̄
signa:qr tūc error nō noceret vt.j̄.de testamētis.l.si qs in noīe
vel nisi ex mēte testatorū aliō appareret vt.ff.de le.iij.l.lutius
§.q̄situ.⁊ ibi in glo.⁊ idē in effectu hic notat̄ ꝑ Cynū.Et predi
cta faciūt si ꝓferat̄ masculinū a iudice puta qr sit edictū ꝑ iu-
dicē ꝙ nullus vadat de nocte qr iudex est minister legis et vi
ua vox iuris ciuilis vt.ff.de iustitia ⁊ iure.l.nā ⁊ ipz.De iure
lōbardo nunq̄ꝫ masculinū cōcipit femininū vt in lōbarda de
eo qd pater hz necesse filijs relinquere.l.a nostris.Quid si ꝓ
ferat̄ a iure municipali ⁊ ꝯtineat odiū.Circa hoc Dy.ī ꝑalle.
l.j.de ver.signi.arguit sic ꝙ contineat femininuz qr statutum
est lex vt.ff.de iustitia ⁊ iure.l.oēs populi sed ꝓlatū a lege cō-
prehendit femininū vt ꝓbatum est.s̄.ergo ⁊c.preterea statuto
rū cōpilationi prebet autoritatē magistratus vt instituta de
iure naturali.§.plebiscituz ⁊ ar.s̄.de ꝟuis rei pub.manumis.
l.j.sed ꝑ magistratū factū cōprehendit femininū vt ꝑdictū est
⁊.d.l.si quis id.ꝙ de iur.om.iudicū ergo idez in.l.municipa-
li.Preterea nomē masculinū ad vtrunqꝫ sexum est cōe vt.ff.
de ver.signi.l.inter stuprum.§.si.ergo ad vtrunqꝫ debet extē-
di ⁊ qr statuta recipiūt interpretationē a iure cōi vt.ff.de mu.
⁊ hono.l.rescripto ⁊.l.vt gradatim.§.⁊ si lege ⁊ dixi de nox.l.
ij.In cōtrariū videtur qr statutū est stricti iuris qd ptz qr ex
eo orit̄ conditio ex lege que est stricti iur̄.cū nō numeret̄ in.§.
actionū.instituta.de actionibus ergo stricte intelligendū.Sz
ꝙ masculinū cōprehendat femininū nō est ex ꝓprio significa
to vocabuli.Sed ex quadā interpretatione vocabuli seu cō-

ceptione vt.ff.de ver.signi.l.quisquis ⁊ notatur in gl.d.l.j.de
ver.signi.⁊ ꝑ hoc.e.titulo.l.ꝓnunciatio in principio ibi plerū
qꝫ ⁊c.q.d.in multis casibus ergo nō regularit̄ dicit ergo ꝙ in
terpretatio pōt sumi dupliciter vno mō pro aperta illorum ex
pressione vt.s̄.de legibus ⁊ constitu.l.leges sacratissime ⁊.l.fi-
nali de liberis ⁊ posthumis.l.gallus.§.nūc de lege.⁊ hoc mō
statutum recipit interpretationez vt.ff.de ver.obli.l.stipulatō
ista.§.in stipulationibus.scdo mō sumitur interpretatio pro
prorogatione seu extensione vt.ff.ad tertul.l.j.§.qui opās.de
ori.iur̄.l.j.in ꝑncipio ⁊ talē interpretationē nō recipit statutū
vt prealle.l.cōstitutionibus ⁊.l.quicquid astringēde.l.ij.⁊.iij.
rn̄so.cum igit̄ in masculino ꝓlatū esset extende ad femininuz
vt vr̄ statutuz ad hoc debere extendi ad ar.in contrarium pa
tet rn̄sio ꝟm eum.istā ꝙ dicit̄ ꝙ statutuz est lex veruz est in eo
qd in eo cōtinet̄ non aūt per prorogationē extēdit̄.ad illud ꝙ
dicit̄ de magistratu verū est in his que ab eiꝰ pura voluntate
depēdēt vt.s̄.de veteri iur̄ enu.l.j.§.oīa enim merito al's qui
cōfirmat nō dat vt.ff.qn̄ ap.sit.l.j.§.solent dy.ad tertiū rn̄de
vt ibi notat̄ ⁊ de le.iij.l.ꝟuis legatis.Alij tn̄ moderni ⁊ ita vi
di cōiter obseruari tenent ꝙ ꝓlatū est a.l.municipali cōtineat
femininuz ⁊ ad ar.dn̄i dy.q̄ vident̄ cōcludere statuta nō reci-
pere interpretationē extensiuaz rn̄dent verū est ab hoīe faciē
dam sed iaz factam a lege bene recipiūt qn sit expositio ⁊ non
extensio ex quo facta est a lege.s.dicta.l.j.de ver.signi.cum si.
ergo ⁊c.⁊ in ista opiniōe fuit dn̄s ol.quando negociū de quo
statutū loquitur sui natura extēdi possit ad sexum femininuz
⁊ subsit eadem ratio in femina et masculo vt supra dixi ⁊ ideo
si.l.municipali caueatur ꝙ banniti ⁊ eorum filij de ciuitate ex
pellant̄ nō puto porrigi ad filias cū non sit eadem ratio in eis
vt colligi ꝑt ex.d.l.quisquis.j̄.ad.l.iul.maie.⁊ ad hoc fac̄ ꝙ di
cam.j̄.que sit lon.cōsue.l.j.Sed quid in cōtractibus puta ali-
quis ꝓmisit se daturū vel facturū pro se ⁊ filijs suis nunquid
filie cōtinebunt̄ dic ꝙ nō nisi sint heredes nec etiam filij quia
eos vt heredes voluit obligare vt.ff.de ver.obliga.l.eum qui
ita.§.j.si autem sunt heredes tunc tenerent̄ quia etiā quilibet
extraneꝰ teneretur vt.ff.de pactis.l.tale.§.si.dy.Sed nūquid
vniuersitas comprehenditur sub hoc verbo quicunqꝫ dic ꝙ
sic vt no.per cardi.dicto.c.vt circa de ele.li.vj.⁊ pro hoc.ff.de
fideius.l.mortuo cum ibi notatis.Ad secundum dictū huius.
l.transeo vbi dicitur ꝙ si plures susceperint pro qualibet vice
iteratur pena.Oppo.ꝙ vltra tertiam vicē nō puniatur per.l
s̄.de modo mulctarū.l.eos vbi de ista materia notaui ⁊ videas
⁊ dic ꝙ aliud in mulcta vt ibi aliud in pena ordinaria vt hic
⁊ ita etiam no.in.l.nunq̄ꝫ.ff.de priuatis delic.⁊ ibi de hoc teti-
gi ⁊ ratio diuersitatis inter penam ⁊ mulctā est quia pena im
ponitur certa ⁊ determinata per legem mulcta aūt pro motu
⁊ arbitrio iudicis cuius arbitrium lex voluit refrenare ne vl-
tra modū dicte.l.posset mulctare subiectos quos expedit rei
publice locupletes eē vt ī aut̄.vt iudices sine quoquo suffra.
§.cogitatio.at penā legalē nō potest iudex nisi ex causa minue
re vel augere vt.l.⁊ si seuerior cuz ibi notatis.s̄.ex quibus cau
sis infa.irro.Ex quo colligit hic glosa ex iteratione delicti au
geri penā ꝙ nō videtur bene dictum quia hic nō augetur pro
prie sed cumulatur seu iteratur.simile.ff.de termino moto.l.le
ge agraria de colle.illici.l.penul.in fine.Ad hoc instatur ⁊ vi
detur ꝙ augeri non debeat vt.ff.de furtis.l.ei qui immo vide
tur ꝙ debeat minui vt.ff.de penis.l.si quis diuturno.dic ꝟm
Ia.de are.aut seruus susceptus redijt ad dominum ⁊ postea
iterum suscipitur ⁊ ⁊ habet locū hec lex aut antequam redeat
⁊ sic durante crimine ⁊ non purgato ⁊ habet locum.l.contra-
ria ei qui ⁊ non ista.l.vel ꝟm.M.sil.aut lis erat iam conte.sup
prima receptatione ⁊ habet locū hec lex ei qui ⁊.l.si quis diu-
turno cuz sua glo.vel ad omnia cōtraria tollenda dic ꝟm Ia.
de are.aut plura sunt facta ⁊ vnū delictuz siue delicti titulus
ꝙ contingit vbi est eadez species delicti cōsummata ex primo
facto.Sicut cum seruuz alienum recipio ⁊ in receptiōe perse
uero ⁊ continuo antequā ad dn̄m redeat ⁊ tunc vna pena tm̄
imponitur ⁊ ita loquitur.d.l.ei qui ⁊.l.inficiando in principio
⁊.l.sed ⁊ si surripuerit.e.titulo ad.l.acquil.l.illud.§.si.⁊.ff.de i
iurijs.l.pretor.§.sed si mihi.aut sunt plura facta ⁊ plura deli
cta vt homicidium ⁊ adulteriū ⁊ tunc plures pene debent im
poni ⁊ cumulantur vt hic ⁊ dicta.l.agraria de penis relegati
⁊ dicta.l.nōnunquā de priuatis delictis ⁊ ibi notatur licet.d.
M.distinguat an sit lis cōte.⁊ habeat locū lex si quis diutur
no ⁊ glo.ibi posita an nō ⁊ habeat locuz.l.vulgaris de furtis
cū sua glo.aut est vnum factuz ⁊ plures tituli seu pluribus.l.
punitur ⁊ tunc vna sola pena vt.ff.de accusa.l.senatus ⁊ vide
qd notatur et dixi.ff.de publicanis.l.j.§.vnde queritur.dn̄s
dynus dicit aut delictum sepius commissum redūdat sepius

in alterius dãnum ⁊ semper incipit interesse de nouo ⁊ tunc
si millies cõmittatᷣ millies debet puniri siue ordiarie siue ex-
traordinarie sit puniendus ⁊ ita intelligit hanc.l. ⁊ dictam.l.
nunq̃.aut non redundat in damnũ vel iniuriam alterius vt
qñ punitur quis ꝓpter contumaciã vel malos mores ⁊ tunc
habet locũ dicta lex eos ⁊ ita tenet dicta.l.nunq̃.Jaco.de ra.
⁊ Pe.ſm Cynũ dicunt.aut cõmittunᷣ plura delicta successi
ue ⁊ tũc totiens puniũtur quotiẽs delinquiᷣ.aut cõmittũtur
vno impetu ⁊ tunc refert aut vnũ se habet ad aliud tanq̃ spe
cies ⁊ genus.⁊ tũc si agaᷣ ex vno nõ põt agi ex alio nisi quate
nus excedit vt.ff.vi bo.rap.l.j.vbi fuit cõmissa rapina ⁊ furtũ
vno impetu.Aut se habẽt tanq̃ excedẽtia ⁊ excessa vt quãdo
tutor rẽ pupilli cõtractat vbi tenetur furti ⁊ act. distrahen.⁊
tunc ex vtroq; agitur insolidum vt.ff.de tutelis ⁊ ra.distra.l.
j.§.in tutela.⁊.l.actiõe.sed ſm Jaco.butri.illa iura ad hoc nõ
adaptãtur proprie quia actio de rat.distra.est ex q̃si ꝯtractu
⁊ actio furti ex delicto.vnde ipse Jaco.recipiẽdo mẽbra disti
ctionis p̃dicte Jaco.de are.dicit ꝙ vbi sunt plura facta diuer
sa ⁊ plura delicta seu diuerse species delictorũ vt.j.de furtis
l.aduersus ⁊.ff.de seruo corrup.l.neratius.§.quãuis vel di-
uerse persone que idẽ consilium nõ participauerũt.aut circa
diuersas res ⁊ tũc pene cumulãtur vt dicta.l.penul. ⁊ finali
de colleg.illicitis ⁊ dicta.l.agraria de termino moto. et idem
vbi circa idem et in eadem specie criminis si tamen tempore
secundi facti primũ defecerat ſm Jaco.de are.vel si super pri
mo erat lis ꝯtest.ſm.M.sil.aut vnum factũ ⁊ delicta plura ⁊
tunc si criminaliter agitur dic vt no.d.l.senatus.j. de accusa.
l.qui de crimine. si ciuiliter habet locum predicta distinctio
Ja.⁊ pe.⁊ cy.Tertio casu qñ facta plura ⁊ delictũ vnũ vt qñ
primo durãte iteratur circa idem ⁊ eã dem spẽm criminis tũc
vna pena tm̃ vt.d.l.ei qui de furtis cũ si.⁊ hoc vbi ꝓpter ꝯsũ-
mationem delicti secutã nõ est locus iterationi sed potius cõ
tinuatiõi nisi forte ex frequẽtia delicti pena augereᷣ vt.l. aut
facta.§.si.ff.de penis.durius tm̃ punitur in actu criminis quã
postea tractu tpis vt.l.j.de rap.virginum ⁊.d.l.si quis diutur
no ⁊ ibi notaᷣ ſm vnam lecturam ⁊ ar.ff.de furtis.l.interdum
§.qui furem.aut interuenit vnũ factũ tm̃ nõ cõsummatũ seu
terminatũ ⁊ habet tractũ cũ delicto ⁊ dolo ⁊ tunc habet locũ
augmentũ pene nõ iteratio vt.d.l.si quis diuturno ſm aliam
lecturã.aut vnum factum iteratum circa idẽ ⁊ tunc aut itera-
tur primo durãte ⁊ nõ purgato vel punito vel lite cõt.sup eo
⁊ tũc nec augeᷣ pena nec cumulaᷣ.si ciuiliter agatur vt.d.l.ei
qui.ff.de furtis si criminaliter nõ cumulaᷣ vt in criminibꝰ di
uersis sed augeᷣ vt in vno ⁊ sic põt ĩtelligi dicta lex si diutur-
no.Si em̃ sic est in eodẽ facto durãte eadẽ ratiõe vel maiori in
eodem repetito vbi est annoꝝ multiplicatio vt.d.l.ei qui ⁊ sic
põt intelligi gl.que est in.d.l.vulgaris.e.titulo ⁊ ad hoc extra
vt lite nõ cõt.c.qm̃ frequẽter.§.si.⁊ ibi ĩ gl.⁊.j.de patria po.l.
ij.aut primo sublato vel punito vl' sup eo ĩchoato iudicio ſm
M.sil.⁊ cumulaᷣ pena vt hic ⁊ sic ĩtelligaᷣ primo desinente ⁊
purgato p reuersionẽ ad dñm iaco.butr.Ex p̃dicta distinctio
ne soluunᷣ multe qõnes que oriunᷣ ⁊ quas notaui.d.l.eos de
modo mulctarũ.s.vtruz insultꝰ ⁊ ferita vel plures ferite vno
cõtextu facte punianᷣ pluribꝰ penis vel vna.Item nunquid
fabricari faciẽs falsum instr̃m ⁊ eo vtẽs dupliciter puniaᷣ pu
to em̃ ꝙ sic quia sunt plura facta ⁊ delicta ⁊ pro hoc expresse
j.de falsis.l.si falsos iuncta.l.diuus.ij.ff.e.licet quidaz dicere
voluerunt factũ vnum tm̃ ⁊ vnum delictũ q: ideo fecit fabri-
cari vt eo vtereᷣ.In tertio dicto diciᷣ ꝙ tutorᷣ. ⁊ curatores si-
mili pena puniunᷣ ex receptatiõe facta ĩ domo minorũ.Circa
hoc dicit ꝙ si minores sunt doli capaces ⁊ tenẽtur vt.ff.de re.
iurᷣ.l.pupilli nec excusanᷣ in delictis vt.s̃.si aduersus delictũ.
l.j.Si aũt nõ erãt doli capaces tũc nõ tenenᷣ quia eorũ etas
qδ videt ignorat vt.j.de falsa moneta.l.j. quo ergo casu põt
ꝙ hic dr̃ habere locũ dic ꝙ in tutore suscipiente in domo vel
agro minoris et iste intellectꝰ tãgiᷣ in glo.⁊ approbaᷣ p Jac.
de are.vel ſm Ja.butri.dic ꝙ p̃nte tutore vel volente minor
recepit ⁊ hoc magis cõuenit lr̃e ⁊ excusaᷣ in hoc minor qui fe
cit p̃nte vel volente tutore vt ipse nõ puniaᷣ sed tutor.ar.eoꝝ
que notanᷣ in simili.ff.ad.l.aquil.l.liber homo.dolus aũt tu-
toris an noceat pupillo dixi.s̃.de sacrosan.eccle.l.iubemꝰ nul
lam.In quarto dicto dicitur ꝙ qui non potest penam pecu-
niariam soluere luit in corpore estimatione iudi. competẽtis
et estimatio iudicis ſm quosdam erit vt minor seni q̃ iuueni
imponatur pena vt.ff.de termino moto.l.ij.⁊ minori mitior q̃
maiori vt.ff.de mino.l.auxilium.§.in delictis ſm Old.vt pu-
to ista estimatio iudicis erit etiam in aliis circunstãtiis de q-
bus habetur.ff.de penis.l.aut facta per totam.l.ad istud di-
ctum opponitur ꝙ sit locus cessioni bonorum vt.j. de cessiõe
bonorũ p totũ vel ꝙ actio sit ianis quã excludit iopia debito
ris vt.ff.de dolo.l.nã is.Sed dic ꝙ illa loquiᷣ ĩ ciuilibꝰ secꝰ ĩ
criminalibꝰ vt hic ⁊.d.l.si quis id ꝙ.§.penul. de iurisdi.om.
iudic.⁊.j.de sepul.vio.l.si.vñ cassiodorus reddat debitũ p̃ẽis
ꝙ nõ põt ꝯpensare pecuniis.de hoc plene dixi.j.qui bonis ce
dere possunt sup rubrica in fine.Itez oppo ꝙ remitti debeat
vt.l.illicitas.§.si.de officio p̃sidis ⁊.s̃.de mõ mulctaruz.l.si.in
fine.So.ibi in multa hic in pena ⁊ rõnẽ diferẽtie inter penã ⁊
multã.s̃.dixi.ita etiã notat archi.ij.q.iij.c.si quẽ.§.notandũ ⁊
ibi videas ⁊ notaᷣ etiã.j.de penis.l.penã.Itez oppo.ꝙ pena
nõ debet egredi delictũ vt.j.de penis.l.sancimus.Sed si loco
pecuniarie imponaᷣ corporalis videtur egredi q: pena corpo
ralis est maior quacunq; pecuniaria vt.ff.de penis.l.in seruo
rũ.dñs.M.sil.dicit aut quis delinquit in fraudẽ legis sciens
se non esse soluendo ⁊ sic vt penam deludat ⁊ tũc ne sua fraus
sibi prosit vt hac.l.in fine corporaliter punieᷣ vt.l.j.§.si.ff.de
penis.aut nõ cõmisit delictũ in elusionez pene ⁊ tunc quando
cessat rõ cessat ⁊ pena corpalis vt.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iur.
patro.⁊ ideo sibi remitteᷣ vt.d.l.licitas.§.si.sed lz hec distictio
satis equa videatur tamẽ lege non probatur.vñ docto.cõiter
tenẽt ꝙ pena corporalis imponatur vbi pecuniaria solui nõ
potest vt.j.de sepul.viola.l.si.in fine ne delictum remaneat im
punitum ⁊ qδ dicitur penam nõ debere egredi delictum dicẽ
dum est q: talis pena debetur cũ auctoritate legis loco illius
succedat sicut estimatio succedit loco rei ar.ff.de iniur.l.sed si
vnus.§. sinautẽ iudicem ⁊ de ver.obliga.l.si seruum.§.sequi
tur ⁊ ibi notatur ⁊ hoc modo imponitur corpalis licet non sit
petita imponi sicut ⁊ ibi in estimatione sit condemnatio licet
nõ fuerit petita cy.⁊ ol.sed hoc nõ est verũ ꝙ fiat cõdẽnatio in
estimatiõe sed executio vt.ff. de conditione furtiua.l.in re fur
tiua.d.l.si seruũ.§.effectus ⁊ ita puto hic debere fieri.s.cõden
natio in pecunia vel seruo ⁊ qñ nõ soluat ⁊ appareat eũ non
posse soluere executionẽ in corpore nisi tempore condẽnatio-
nis notũ esset iudici vt iudici ipsum nõ esse soluendo tunc em̃
posset condemnare in pena corporali vt predictum est sicut ⁊
in actiõe legis acquilie cõtra negantẽ vt.s̃.ad.l. acquiliã.l.cõ
tra negantẽ vel posset dici ꝙ officio iudicis fiat talis condem
natio ar.ff.de edili.edic.l.ediles.§. item sciendum Jaco.butri
garii vel forte facta fuit cõdemnatio sicut cõiter fit cõdemno
titiũ in certum ⁊ nisi soluerit infra talẽ terminũ ãputetur sibi
pes.Circa secundam partem principalem que incipit in ver.
quid si seruus dicitur ꝙ ignoranter recipiens non tenetur ⁊ si
de malicia dñi mittentis dubitetur torquetur seruus et si de
malicia domini apparuerit priuatur seruo ⁊ confiscaᷣ Et col
lige ar.ꝙ recipiens bannitum vel hereticum ignoranter non
tenetur pro hoc.ff.de seruo corrupto.l.j.§.ꝙ autem ait pretor
⁊.j.de his qui latrones vel alterius criminis reos.l.j.⁊.ij.⁊ fa
cit qδ notaui.s̃.de hereticis auᷣ.credentes ⁊ plene de hoc per
albertum de gandino titulo de receptatorᷣ.furum ⁊ latronuz.
Sed ꝙ recipiens ignorãter teneatur vr̃.j.de col.illici.l.j.sed
dic vt dixi supra in prin.huius.l.Item in hoc videtur.contra
ff.de falsis.l.diuus primo in principio so. vt ibi no.ric. Opp.
de.l.si quis seruo.j.ti.primo.so.vt in gl.Itẽ dicit glo.duo hic
contingere mirabilia vnum ꝙ seruus torquetur contra dñm
cõtra.l.de qõnibꝰ.l.j.gl.dicit eẽ speciale.vel hic pro facto suo
⁊ hec placẽt cy.ꝙ dic vt.ff.de proba.l.cũ probatio.secundũ est
ꝙ ei credatur cum sit solus cõtra.l.iureiurᷣ. s̃.de testi. sed dic
vt no.ff.de testibus.l.serui rñso.Item oppo.ad finem vbi pu
nitur dñs q: priuaᷣ seruo qui cõfiscaᷣ ⁊ sic puniᷣ sine accusa-
tore crimine opposito p modũ exceptionis accusatore ꝯtra.l.
rescripto.§.si qs accusatore.ff.de mu.⁊ bono.de hoc notatur
extra de exceptiõe.c.j.⁊ hic notaᷣ per Cy.⁊ Jaco.de are.⁊ ric.
⁊ ol.ſm qδ plene notaui.s̃.de edendo.l.si is apud quem vlti-
ma col.alii dicunt ꝙ hic fuit delata accusatio sed hoc nõ dicit
tex.Ultimo oppo.vt in glo.ꝙ alie pene imponanᷣ receptato
ribus fugitiuorũ ⁊ dic vt in glo.ꝙ odo.⁊ cy.hic recitant in ef-
fectu addẽdo etiã de filio receptato quo casu habet locũ lex
intm̃ in p̃ncipio.ff.de seruo corrupto.⁊ de hoc etiã bene not.p
azo.in summa eodẽ ⁊ per rofre.d.ti.de senatuscõsulto qδ daᷣ
pro fugitiuis.In glo.vltima q̃ incipit q̃si dicat ibi quiquagi-
ta aureos:immo librã auri vt probat lex statim allegata.Ol.

Mancipia. Glos.allegat et bẽne ꝙ offi-
ciales ex negligentia puniun
tur ⁊ etiam ab officio remouentur de quo plene di
xi in.l.si quos alleg.in glos.s̃.de officio prefec.pre-
torio. Item allegatur ꝙ ciuitates dicuntur habere rem pu-
blicam de quo dixi.s̃.ex qui.cau.maio.l.res publica.Ibi vi-
caria.i. vicem alio sustinenti et eis equiualentia non autem
dicit ad differentiam ordinariorũ In gl.vt ad se vadant in fi.
vt.j.ti.j.

vt.ĩ.ti.j.l.ſi quis ſeruo vel ibi ſpāle al's nō tenet̃ niſi cum de
terioris animi fecerit vt.ĩ.ti.j.l.aduerſus ⁊.ff.de ſeruo.cor.l.j.
§.perſuadere. In glo.ibi cū pene ibi ſcḋm azo.vel caueb̄it reſti
tuere qcqd ex liberto habebit ar.ff.de act.empti.l.ſi quis.vel
poterit delegare ius p̄ronatus ar.ĩ.de noua.l.j.Cy.vel forte
cōmutabitur iſta pena ar.ſ̃.l.proxima.

Cum ſeruum. Op.ꝙ nō ſubijciatur
tormētis cū in cā libe
rali h̄ nō fiat vt.ff.de qōnibus.l.de minore.§.fi.⁊
ibi no.niſi qñ de poſſeſſiōe eēt qḋ vt.ĩ.de liberali
cā.l.ea q̃.ſȝ dic ꝙ ⁊ hic erat de poſſeſſiōe qḋ Iac.ḋ are.⁊ old.
Itē op.ꝙ nō poſſit excipere ſeruū alienū qꝛ ſic exciperet ḋ iu
re tertij ꝙ fieri non pōt vt.l.loci corpus.§.competit.ff.ſi ſer
uitus vendi.qꝛ exceptio vr̃ ꝯſiderari ex perſona opponentis
vt.ĩ.de preſcrip.xxx.anno.l.ſi qs emptionis.§.ſi vero nullus
vbi de hoc dixi de teſta.mili.l.militis.§.veteranus ⁊ ḋ bono
rū poſ.ſcḋm tabul.l.qui liberis.§.teſtō.Pro huius ꝯ̃rij ſolu
tione Cy.hic recitat quādā diſtinctionē Dy.aut exceptio eſt
mere realis aut mere p̄ſonalis aut p̄ſonalis ex altera p̄te tm̄
que ſalua pace ſua hic nō ꝯueniēter adaptat̃ qꝛ hic non q̃rit̃
an queratur ius alij ex alieno iure vel facto ſed ḋ hoc agitur
ff.de acqui.poſ.l.pomp.§.cū qs ḋ doli exceptione.l.apud cel
ſum.§.de autore ⁊.ĩ.de acq.poſ.l.vicia ⁊ per eundem Dy.c.ſi
quis in ius ſuccedit de re.iur.li.vj.Sed quo ad propoſitū an
de iure tertij qḋ meum nō eſt poſſiȝ excipere dic ſcḋm Ja.but.
aut de alieno iure volo agere ⁊ nō poſſum vt.ff.ſi vſufru.pe
tat̃.l.vti frui in principio.aut excipe ⁊ tunc dic aut exceptio
intentionis ⁊ tunc lȝ cuilibet excipe ēt de iur̃ tertij vt actor ex
cludat̃ ⁊ careat actiōe.quocunqȝ eñ mō deficiat actor actio
ne vincit reus vt puta agit rei vendica.que competit dño di
co alium dñm ⁊ ꝓbo obtineo vt hic ⁊.C.de rei ven.l.fi.cuȝ ſi.
aut eſt exceptio ex cuius oppoſitione pendet ius opponentis
vt qꝛ agis ex iure ceſſo ⁊ ego dico non ceſſum vel ſine decreto
⁊ ſic nō legitime tunc qꝛ ſoluēdo nō liberarer poſſum excipe
vt.ff.de carbo.edic.l.iij.§.cum extet ⁊ de bonis liberto.l.quā
diu.Si vō non depēdet tūc nō poſſet excipi vt dicto.§.cōpe
tit ⁊ de ſupfi.l.ij.§.ij.⁊ not.ff.fami.her.l.his ꝯñr.§.ij.⁊ hāc ēt
opi.tenuit poſtea Cy.in additiōibus poſt lecturam.Et ſi ple
nius vis hr̃e de iſto iure tertij vide cōpo.extra de reſcriptis.
c.paſtoralis circa finem ver.ad quid āt admittit̃ tertius ⁊ ple
nius p̄ eūdem.e.ti.c.mandatū ver.ſed pone ꝙ me primo p̄ñ
tante ⁊ in qōnibus py.lxvj.qōne q̃ incipit dum eſſet in ꝓuin
cia ꝯſuetudo ⁊ tetigi.ſ̃.ḋ iure emphi.l.ij.v̇.ſi emphiteota agat
ꝯ̃ poſſeſſorem ⁊ bñ.ff.de doli excep.l.ij.§.j.ver.plane ſcḋm Ja.
de belui.

Si qui. ſcḋm gl.⁊ v̇itatē huius.l.nō loquit̃ ḋ
ſ̄uis ſed liberis hominibus.ꝯditio
natis ⁊ iō differt a ſup̄ioribus legibus ⁊ tene vlti
mā ſolutionē gl.q̃ dicit eē ſpale ꝙ matres ⁊ liberi
tali ꝯditiōi tradant̃ p̄ iudicis ſn̄iam ne lucrū faciat dñs an
cillarū ex tali coniunctiōe ita ꝙ hoc nō ꝯtingit ex ſequela ſta
tus p̄ris vel matris ſȝ in odiū dñi qḋ eſt ar.ſatis exp̄ſſum ꝙ
vxor hoīs mei efficiat̃ mea femina ipſa ⁊ filij ḋ quo tractat ſa
tis.d.M.ḋ fano in quodā ſuo tractatu quē fecit ḋ homagijs
qḋ poſuit p̄ ordinem ſpecu.de feudis v̇.qm̄ ſuper homagijs.

De furtis ⁊ ſeruo corrupto. Rubrica.

Super rubrica vide azo.in ſūma huius tituli ⁊ p̄ Gof.⁊
Hoſt.in ſūma ḋ furtis ⁊ in ſpe.e.ti.⁊ p̄ rofre.in libello ḋ actio
ne furti māifeſti ⁊ ti.ḋ actōe ſ̄ui corrupti ⁊ ex furto orit̃ actio
ciuilis ⁊ accuſatio crīalis ⁊ q̃liter ꝯcipiat̃ accuſatio crīalis ſu
p̄ furto hr̃ p̄ rofre.dicto titulo circa mediuȝ ⁊ inſtituta de pu
bli.iudi.circa p̄n.⁊.ĩ.de accuſa.l.pe.⁊ q̃liter puniant̃ fures cri
minaliter plene dixi.ſ̃.ti.proxi.aut.ſed nouo iure.

1 Exceptiones contrarias an quis opponere poſſit.
2 Ratihabitio an poſſit op̄ari ꝙ īpediat̃ origo actōis furtiue.
3 Reſtitutio rei furtiue non liberat nec eximit furem ab actio
ne furti.

Si ex pecunia. Prio ponit̃ di
ctū ſcḋo rō ⁊ ꝓ
declaratiōe materie huius legis vide quod
no.i ſpeculo ḋ actiōe ſeu petitiōe.§.ſequit̃ v̇.
notandū ēt ⁊ pluribus v̇.ſequētibus.Opp.
ꝙ agi poſſit ſimul mādati ⁊ furti vt.ff.māda
ti.l.ſi mādauero.§.ſi tibi ⁊.ĩ.e.l.ſi his ⁊ ꝓ ſocio.l.rei.cōis azo.
in.d.l.rei cōis dic aut ꝯpetit actio ex meo ꝯ̃ctu ⁊ hȝ locum lex
ꝯ̃ria aut ex alieno ⁊ hȝ locū hec lex.Cy.⁊ moderni hāc diſtin
ctionē nō approbāt nec curāt vtrū ex ꝯ̃ctu meo vel alieno cū
petant actiones ſed cōſiderat tm̄ vtrum actiones intētande
ſint contrarie vt tūc intēdi ſimul nō poſſint vt hac.l.⁊ ita hic
in gl.no.vñ ſi in caſu nr̃e.l.mādatarius nō emiſſet p̄dia ſȝ pe
cuniā ſibi retinuiſſet dñs poſſet tūc agere mandati ⁊ furti qꝛ
liber hō vtraqȝ ageret vt dicto.§.ſi tibi ergo ⁊ dñs ex p̄ſona
ſerui qꝛ nulla reſultat contrarietas ⁊ qꝛ vna orit̃ ex mandato
alia ex contractatione pecunie vis ergo vtrū reſultet contra
rietas vel nō ⁊ ex hoc allegat̃ ſepe lex iſta ꝙ ꝓponens cōtra
ria non audit̃ ad qḋ concor.ĩ.de muneri.patri.l.ꝓfeſſio lib.x.
extra de ap.c.ſolicitudinē in fine ⁊ ibi de hoc in gl.notat̃ ⁊ pro
hoc de offō dele.caplo a ſubdelegato li.vj.§.fi.⁊ de iureiur.c.
j.Et de hoc notat̃ extra de purgatione canonica cū dilectus
xiij.q.ij.in ſūma in glo.⁊ p̄ archi.l.di.q eſt hoc ⁊.xlv.di.c.diſci
plina in vltima gl.⁊.ĩ.ḋ codicillis.l.fi.circa cuius declaratio
nē Jac.de ra.ſic dicit aut qs allegat ꝯ̃ria q̃ ſic ſe hñt ꝙ ex ele
ctiōe vnius q̃rat̃ ius aduerſario ⁊ tunc hȝ locū hec lex cū con
cor.nā eligēdo mādati acq̃rit̃ liberatio aduerſario in actione
furti aut nō q̃rit̃ ius aduerſario ⁊ tūc aut qs allegat ꝯtraria
agendo aut excipiendo ſi agēdo nō pōt ſimul ꝓponere vt.ff.
ḋ re.iur.l.nemo ex his.§.quotiēs.qñ ap.ſit.l.ij.§.ſȝ ſi aliꝰ.aut
non ſimul ⁊ pōt vt.ſ̃.de inof.teſta.l.ꝯ̃ maiore ⁊.l.eum qui ⁊ de
peti.hr̃dita.l.hr̃ditas ⁊ hoc vex niſi ex eadē ſcriptura peteret
ſe admitti vt.ĩ.de codicillis.l.fi.Si āt allegat ꝯ̃ria excipiendo
aut ſimul.aut ſucceſſiue.Primo caſu nō p̄t.ſcḋo ſic vt.ff.ḋ ex
cep.l.nemo ⁊.ĩ.de excep.l.ſi quidem ⁊ ibi notatur.fallit vt no
tatur.d.l.nemo.§.quoti.hoc vex ꝙ qs poſſet vti pluribus ex
ceptionibus ꝯ̃rijs niſi reus eſſet p̄ ꝓpoſitionē p̄rie exceptio
nis aliqd confeſſus de intentiōe actoris ⁊ q̃ actori incūbebāt
probāda qꝛ tūc ſibi p̄iudicat talis ꝯfeſſio vt.ſ̃.de non nu.pe.
l.gñaliter in fi.al's ſi p̄ excep.ꝯfiteret̃ de intentione actoris vt
qꝛ dico me heredeȝ ex teſtō poſtea dico ab inteſtato tunc pōt
ex quo non negabat intentionē aduerſarij in totū vel ꝓ par
te ⁊ ſic loquitur.d.l.nemo.ff.de excep.ſecūdū eū.ratio diuerſi
tatis quare exceptiones ꝯ̃rie magis proponi poſſunt quam
actiones eſt qꝛ fauorabiliores ⁊c.vt.ff.de re.iur.l.fauorabilio
res ⁊ qꝛ nō eſt in p̄tāte reorum qñ conueniantur vt.ff.de do
li excep.l.pure.§.fi.pe.vero de bellapertica dicit aut qs alle
gat ꝯ̃ria contra diuerſos aut ꝯ̃ eundem.primo caſu pōt vt.ff.
de inoffi.teſta.l.papinianus.§.ſed nec īpuberis ⁊ ſi qs omiſ
ſa cā teſtamēti.l.q āt qꝛ res inter alios acta ⁊c.ſcḋo caſu aut
ſunt talia ꝯ̃ria que ſe tollunt electione ⁊ tunc non pōt vti con
tra aliquē vt hac.l.cum concor.aut non tolluntur electione ⁊
tunc.aut vult ſimul vti ꝯ̃ eundem ⁊ non poteſt agendo nec
excipiendo vt dicto.§.ſȝ ſi alius ⁊ de re.iur.l.vbi repugnātia
aut nō vult ſimul vti ſed ſucceſſiue ⁊ tunc.aut contra vnum
vult vti agendo aut excipiendo ſi agendo aut agendo.primo
cōtrario obtinuit aut ſuccubuit ſi obtinuit tūc credit petrus
ꝙ alio contrario ſunt in eadem inſtantia ſiue in alia vti non
poſſit ⁊ ſic intelligit.ff.de ꝯdi.⁊ demō.l.ticia.ſi ſuccubuit tūc
in alia inſtātia nō pōt lȝ doctores dicāt ꝯtrarium et videtur
caſus ꝓ petro.ff.de libe.le.l.aurelius.§.fi.ſecundo caſu quā
do vult vti ꝯtrarijs excipiendo dicunt doctores indiſtincte
ꝙ ſucceſſiue etiam in eadē inſtantia pōt fallit in caſibus no
tatis in.d.l.nemo.§.quot.ḋ re.iur.et hoc niſi excipiendo con
fiteat̃ de intentione aduerſarij vt dictū eſt tūc eñ non poſſet
niſi ꝓbaret ꝯfeſſionē erroneā.Si aūt non confitetur puta ne
gauit mutatā pecuniā tūc vult probare ſolutionem pōt ⁊ ſic
loquitur lex nemo de excep.⁊ ad hoc ēt facit qḋ notatur ⁊ di
xi.ĩ.de ingenuis ⁊ manumiſ.l.penul.Dñs dy.diſtinguit ꝙ q̃
dā ſunt ꝯ̃ria in origine ⁊ effectu ⁊c.vt ſcripſit ipſe Dy.extra
de re.iur.c.nullus pluribus circa medium lib.vj.Et hoc quo
1 ad agendū.Quo ad excipiēdū vtrū qs poſſit exceptiōes † ꝯ̃
rias proponere ibi plene notatur p̄ eum ⁊ tetigi ſupra de in
offi.teſta.l.contra maiorem ⁊ notat̃.ĩ.de excep.l.ſi quidem et
vide qḋ notat̃ p̄ rofre.de publiciana.§.penulti.⁊ finali ⁊.xiij.
q.ij.in ſumma in glo.ordinaria et per odo.hic tangitur predi
cta diſtinctio Dy.et ny.in deciſa ⁊ ol.hic cū Dy.ꝯcor.Sed ꝯ̃
hanc diſtinctionē Dy.vr̃ caſus exp̄ſſus.ff.de bo.liber.l.ſi pa
tronatus ex minore vbi patronus q egit falſi ⁊ ſuccubuit nō
poteſt petere contra tabulas ſed dic ꝙ illa nō ſunt equipollē
tia in effectu qꝛ ꝯ̃ tabul.non deducit teſtamentum ad cauſaȝ
inteſtati vt.ff.de inoff.teſta.l.filio cōtra tabulas et.ĩ.de colla.
l.vt liberis et ibi notatur Jac.but.Predictam diſtinctiōem
Dy.non approbat et dicit ꝙ hic actio mandati et furti non
ſunt contraria in origine nunquam enim contraria inquan
tum contraria ſe compatiuntur vt.ff.de regu.iur.l.vbi repu
gnātia de inſtito.l.ſed et ſi pupillus.§.ſi inſtitoria ⁊ de verb.

figni.l.hec verba. Si enim essent in origine contrarie ambe
non nascerentur sed vnius natiuitas impediret natiuitatem
alterius sed hic nascuntur ambe ergo non sunt contrarie in
origine ⁊ hoc plenius declarabitur infra dum queret̃ vtrum
iste actiones simul nascantur ⁊ quia etiam satis sunt contra-
ria dicere nullum ⁊ petere rescindi vt.ff.de ap.l.expressum ⁊
d.l.contra maiorem ⁊ ideo alij dicunt aut habeo duas actio
nes ⁊ habeo necesse eligere vnam ⁊ per electionem vnius p̃-
iudicatur in alia vt hic.aut habeo vnam tantum sed intento
non competentem ⁊ tunc redeo ad competentem ⁊ ita intelli
gantur contraria ⁊ maxime.l.eum qui ⁊.l.contra maiorẽ ꝺ in
off.testa.ꝙ dicunt esse verum si in prima succubui secus si ob
tinuissem q2 tunc nõ esset concursus ↄriorum per.l.titie.ff.de
condi.⁊ demon.Alij dicunt aut sciebat sibi aptã competere
⁊ sibi preiudicat aut ignorabat ⁊ tunc non vt.d.l.eum qui ⁊
l.contra maiorem ꝙ nõ est maledictum.Tu dic ẜm predictũ
Jacobum butrigarij ꝙ vbicunq; non admittitur cumulatio
compellit̃ quis eligere.qñ autem cumulatio admittatur dic
dic vt no.ꝑ Dynum dicto.c.nullus pluribus de re.iur.li.vj.
Uel dic ꝙ si competant plures actiones ex diuersis causis ⁊
ad diuersa nec exceptio electionis nec rei iudicate obstat ei
qui egit vna quominus aliã agere possit nisi rõ ↄrietatis h̃
faciat vt hac.l.cum si.aut competunt ex eadẽ causa ad idem
vel ad diuersa ⁊ tunc locus est electioni ⁊ ꝑ electionem p̃iudi
catur aut ex diuersis causis petit̃ res eadem ⁊ tunc in eadẽ in
stantia si vnam ꝓposui non possum aliam ꝓponere nisi per
viam cumulationis vt notat̃ ꝑ dynũ dicto capl'o nullus plu
ribus.sed in alia instantia ꝓponere põt vt instituta de act.§.
si minus ⁊ ibi no.⁊ ꝑ dynũ in lectura sua ⁊ ad hoc facit quod
notat̃.ff.de tributo.l.ꝙ in heredem.§.eligere ⁊ extra de ele-
ctione vt qs duas li.vj.cum ibi notatis ꝑ Jo.an.⁊ alios ⁊ ꝺ
re iudicata.c.abbate sane in principio.Pro declaratione ẽt
p̃dictorum quero nunquid electiões tollant̃ ipso iure vel ope
exceptionis.ad hoc dicit Cy.qui hãc qõnem q̃rit Jo.dixisse
ꝙ vna electa non tollit̃ alia sed fingit̃ non nata ar.ff.ꝺ noua.
l.si ita stipulatus.§.fin.⁊ le.sequen.Azo.dicit aut fuit electa
actio furti ⁊ actio mandati tunc tollitur ipso iure aut ecõtra
⁊ tunc actio furti tollitur ope exceptionis ⁊ pro se inducit.ff
ꝺ furtis.l.si is cui cõmodata.Jac.de are.dicit ꝙ qdã doctor
suus tenebat totũ oppositũ.s.ꝙ electa actione mandati tolla
tur furti ipso iure ⁊ econtra tollatur mandati ope exceptiõis
⁊ ratio est quia agendo mandati approbat ⁊ ideo actio furti
tanq̃ odiosa tollit̃ ipso iure ar.ff.de pactis.l.si tibi.x.§.que-
dam ⁊ ad.l.si is r̃ndet ꝙ ibi exponi dz actõe furti.i.conditiõe
furtiua ⁊ sic ibi exponit glos.quã expositionem ibi approbat
Dy.petrus vero approbat Jo.opinionem tali rõne que tra
ctũ h̃nt retro finguntur retro quesita vt.ff.si certũ petat̃.l ꝓ
inde de le.ij.l.cũ pr̃.§.surdo sic ⁊ in proposito vbi seruus mã
dauit q̃rit̃ actio mãdati dño cõmutabiliter vt.ff.de acqui.re.
do.l.ẽt inuitis ⁊ iõ si approbat fingit̃ actio furti non quesita.
si reprobat tunc actio mandati non est nata ar.dictar legum
2 Cy.Sed ↄ hoc instat̃ ꝙ ratihabitio † nõ possit esse cã impe-
diens originẽ vel exercitiũ actionis furti q2 ratihabitio est q̃-
dã iuris fictio q̃ fingit valere qꝺ ab initio nõ valuit.Sz fictio
iuris nõ dz plus operari quam ipsa veritas vt.ff.de acqui.re
rũ do.l.liber hõ ⁊ de here.vel actione vendita.l.ij.vbi tñ ⁊c.
ergo ista ratihabitio non dz plus operari quã ipsa veritas.
3 Sed v̓a restitutio † rei furtiue non eximit furem ab actione
furti vt.ff.e.l.q ea mente ergo nec ratihabitio dz ipsum exime
re.Circa hoc dic aut furtum fuit alterius puta mandati exe-
cutiuũ aut aliqd distinctũ ab ipso.primo casu procedit h̃ lex
vt ratihabitione nunq̃ videat̃ furtum commissum.secundo
casu procedit ar.ↄrium.Item quero nunquid possit penite-
re ⁊ vna electa redire ad aliam vr̃ ꝙ non per aut̃.qui semel.
In contrarium ꝙ sic vsq; ad litis cont.vt.ff.rem ra.haberi.l.
amplius de ver.obli.l.si quis stipulatus so.matri.l.si cũ do-
tẽ.§.si eo.tpe ⁊ de iu.om.iudi.l.si conuenerit ⁊ ita tenuit azo.
⁊ odo.hic in non ↄtrarijs aut dicit vna electa alterã tolli vt
in ↄrijs conditionibus vt.ff.de condi.⁊ demon.l.iul.⁊.l.titie.
ad autenticã qui semel r̃ndent ꝙ nihil facit ad ꝓpositum q2
loquit̃ de desistentibus nõ variantibus cũ hoc fiat.l.ꝑmitten
te ar.ff.qui satis.co.l.si.Jac.de ra.dicit ꝙ doctor suus distin-
guebat aut elegit act.furti ⁊ cõditionẽ furtiuã ⁊ põt variare
vsq; ad litem cont.aut elegit mandati ⁊ nõ põt quia agendo
furti nõ approbat contractũ sed agendo mãdati sic ⁊ inducit
pro se.ff.rem ratã haberi.l.quo enim.§.j.ipse aũt Ja.dicit cũ
electione facta sit iam quesitum ius aduersario vt.j.e.l.si.⁊ si
dicat̃ ꝙ vsq; ad litẽ cont.põt variare vt dictis.l.⁊.s̃.de eden
do.l.edicta dicit ꝙ ver est nisi esset quesitum ius aduersario
per elec.vt hic fuit in actionibus contrarijs vt probat̃.ff.de
opt.le.l.apud aufidium coniuncta.l.huiusmodi.§.stichum ꝺ
le.j.⁊ de le.ij.l.statuliberum.§.j.⁊ de ver.obliga.l.eum q cer-
taruz.§.j.Sed hic q̃situm fuit ius aduersario ex approbatio
ne seu improbatione contractus ergo nõ licet variare.⁊ idez
sentit pe.q2 ꝙ probo non reprobo vt.ff.ꝺ so.l.dispensatorem
⁊ ad.l.quo enim.§.j.ff.rem ra.haberi.respondent ꝙ potest va
riare quantum ad exceptionẽ aduersario parandam nõ quã
tum ad actionẽ sibi querendam ⁊ sic concor.cum.d.l.dispen-
satorem secundũ pe.⁊ hanc etiam videt̃ sequi Jaco.but.Sed
contra hoc videtur ꝙ liceat variare etiam quo ad actionem
sibi querendam vt.s̃.de peti.here.l.hereditas matertere ⁊.d.
l.ↄ maiorem de inofficioso testa.Dy.dicit ꝙ ibi erant contra
rie in origine ⁊ non in effectu sed hoc non placet p̃dicto Jac.
but.q2 satis vident̃ ↄria petere declarari nullum ⁊ petere re
scindi tanq̃ aliqꝺ vt.s̃.dixi.Dñs.M.fil.dicit ꝙ in ↄrijs non
erat ius quesitum aduersario ex electione q2 non erãt ↄria ⁊
vnum tñ ius vere competebat licet ineptum elegerim ⁊ ideo
ad aptũ redeo vt.s̃.dixi.de hoc etiam tetigi in dicta.l.heredi-
tas matertere.Item quero nunquid hec actio mandati ⁊ fur
ti simul nascantur.hec questio subtilis est ⁊ videtur ꝙ nõ q2
duo contraria non possunt esse simul in eodem subiecto vt.ff.
de condi.⁊ demon.l.ticie qñ ap.sit.l.ij.§.sed si alius ⁊ de insti
to.l.sz ⁊ si pupillus.§.si institoria imo posito vno contrario-
rum tollitur reliquũ vt.ff.de solu.l.qui hominem.§.si.In cõ
trarium videt̃ hec lex ⁊.ff.cõmo.l.si seruus.Jaco.de ra.dicit
ꝙ si sumatur actio pro formula vt.ff.de fur.l.si seruus nauem
tũc tolerant̃. Si autem pro iure in eadem persona constitu-
to tunc non potest tolerari contrarietas in eodem subiecto
vt in predictis.l.⁊.ff.de reg.iur.l.vbi repugnantia dicit enim
ꝙ obligationes hic in actione mandati ⁊ in actione furti non
sunt contrarie actu sed potentia ⁊ habilitate tñ ⁊ contraria
potentia tñ bene p̃nt esse in eodem subiecto sed in actu non
possunt actiones neq; formuli simul applicari sed obligatio-
nes ad rem emptã ⁊ pecuniam dño sunt q̃site ⁊ obligatio rei
empte querit̃ ꝑ seruum vt.ff.de acqui.re.do.l.etiam inuitis.
Sed per approbationẽ vel reprobationẽ sequitur hec cõtra-
rietas vñ ptãtem agendi duabus ↄrijs actionibus habeo si-
mul non vt eas ipso facto simul intendere possim ⁊ hoc vo-
luit dicere prefatus Jaco.pe.vero dicit ꝙ actio est ius vt.s̃.
de eden.l.edita ⁊ instituta ꝺ act.in principio ⁊ confitetur ꝙ
due actiones ↄrie nõ p̃nt esse simul in eadem persona vt.s̃.ꝑ
probatum est.Et ad.l.istam respondet ꝙ non sunt contrarie
actio mandati ⁊ furti vt patet dicta.l.si seruus.ff.cõmo.⁊ mã
dati.l.si mandauero.§.si tibi.Sed qui vtitur vna non potest
vti altera non q2 sint contrarie sed q2 mandati agẽdo appro
bat factum serui vnde postea reprobãdo ⁊ furti agendo esset
sibi ↄrius ⁊ hec est satis eadem in effectu cum dicta opinione
Jac.⁊ eam etiam sequitur Jac.but.Et si dicat̃ nõne in acqui
sitione inspicitur animus dñi aut ergo vult approbare et ori
tur mandati tñ ⁊ ꝑ ↄñs non furti.aut ↄtra et oritur furti tan
tum et non mandati.ad hoc põt dici ꝙ ambe actiones de se
nascuntur et eidem acquirunt̃ etiã ignorãti vt.ff.de acqui.re
rum do.l.ẽt inuitis et instituta ꝑ quas perso.nobis acquirit̃
§.Item nobis sed quo ad exercitium nõ possunt simul intẽdi
vt predictum est.simile.s̃.si cer.peta.l.si absentis ad hoc facit
qꝺ dixi.s̃.e.l.ver.Itẽ pro declaratione etiã predictorum.Itẽ
queritur si dñs elegit agere mãdati ⁊ probare nõ potuit mã-
datum ⁊ sic succubuit vult agere furti vel conditione furti-
ua vtrum possit.Jac.de ra.ꝙ sic quia non põt reus allegare
ꝙ sibi p̃iudicauerit eligendo viã mãdati q2 dominus dicet ꝙ
elegit ꝙ nullum erat.s.mãdatum ꝙ nõ intercesserat ⁊ si reus
diceret ꝙ intercesserat allegaret sententiam pro se latam in-
iustã ꝙ non põt vt.ff.de le.j.l.si seruus pluriũ.§.j.vñ penden
te iudicio nõ est locus variationi vt p̃dixi.Itẽ q̃ro nunqd pos
sit penitere iudicio finito ꝑ absolutionẽ rei mandato nõ ꝓba
to poterit ad actionem furti reuerti ẜcðm Cyn.nõ videt̃ hoc
expeditum quia si mandatum non intercessit fuit tamen ne-
gocium gestum nomine serui in casu huius.l.vñ agendo man
dati vr̃ ratũ habuisse ꝙ emptor fecit ⁊ ꝑ hoc nõ est nata actio
furti seu nata nõ fingit̃.reus ergo nõ obijciet ꝙ ꝑ viã mãdati
electi sibi p̃iudicauerit sz per viã ratihabitionis hoc tñ non
dicit assertiue.Ex predictis põt sic colligi p̃dicta materia q̃
est vtilis et subtilis.aut volo ꝓponere diuersas actiones con
tra diuersos ⁊ possum vt.l.pap.§.sz nec impuberis.ff.ꝺ inoffi.
testõ q2 res inter alios acta ⁊c.vt.j.res inter alios acta per to
tum.aut contra eũdem ⁊ tũc dic aut electione tollunt̃ ⁊ non
audit̃ eodem tpe nec diuersis iuxta ea que.s̃.notaui.aut non
tollunt̃ electione ⁊ tũc eodem tempore non audit̃ ꝑ.l.vbi re-
pugnantia

pugnātia de re.iur.aut diuerso tpe ⁊ tunc si obtinuit in actio ne ꝓposita non audit᷑ postea in alia ar.l.titie de condi.⁊ de⸗ mon.si succubuit auditur vt.l.eum qui ⁊.l.contra maio.§.de inoffi.testa.fallit ꝫ Cy.in hac.l.pp approba.q̄ tollit act.fur⸗ ti vt.§.dixi.Itē fallit ſm quosdā q̄n ex eadem scriptura agit ⁊ proponit vt.j.de codicil.l.fi.Sed de hoc dic vt ibi plene no⸗ tatur.vel p̄dicta vera sunt si sciuit sibi cōpetere secus si igno rauit vt.§.dixi ſm alios vt.d.l.fi.⁊ ar.de inof.testa.l.mater ⁊ hoc si allegat ꝯria agēdo secus si excipiēdo.dic vt plene no.p Dy.d.c.nullus pluribus de re.iur.li.vj.Q̄n aūt tollant᷑ ele⸗ ctiōe dic si plures vie sunt ꝓducte in esse tunc opꝫ eligi ⁊ per electionem p̄iudicat ſm ꝙ dictū est.§.secus si vna tm̄ re vera sed ꝓposui p errorem aliam non competentem vt p̄dixi ⁊ dic ꝙ elegisse dr̄ p cont.lit.vt cōtingit ēt in alijs similibus vt.d. l.si cōuenerit de iurisdic.om.iudicū ⁊ dixi.§.dicto ver.Itē q̄ro nunqd possit penitere.Expedita ista subtili materia trans eo ad declarationez huius.l.p alia contraria ⁊ q̄ones ⁊ si qs vellet hanc.l.repetere que cōiter repeti ꝯsueuit posset prepo nere que sequunt᷑ ⁊ omittere q̄ dicta sunt ad finē lecture ꝫ ea p̄posui tanq̄ magis vtilia ⁊ aperientia.l.istam.Opp.ergo ꝙ furtum cōmittit᷑ animo lucrandi vt patet in diffinitione fur ti.ff.e.l.j.§.j.sed isti emptores non habuerunt aīum lucrandi ergo ⁊c.so.dic ꝙ lucrabat᷑ q̄n emēdo querebat᷑ sibi lꝫ esset ob ligatus ad restitutionē vt.ff.de acqui.pos.l.j.§.per procur.⁊ de dona.l.qui mihi donatū.vel ſm Jac.de are.hic habuerūt aīum lucrandi ⁊ non tradendi mandatori ⁊ iō is queritur vt ff.de acq.re.do.l.res ex mādato.vel lucrū est q̄ ad dn̄m cuius erat pecunia lꝫ nō habuerint aīum sibi lucrādi ꝫ tradēdi alij vnde q̄n dicetur furtum ꝯmittit᷑ aīo lucrādi subaudi sibi vel alij nam isti mandatarij vident᷑ prestare opem tenent᷑ tamen sicut principales sicut ⁊ alias mandans delictum vr̄ p̄stare opē delicto ⁊ tūc tenet᷑ sicut p̄ncipalis vt.ff.de vi ⁊ vi.ar.l.j. §.deiecisse ⁊ est expressum.ff.e.l.si quis pferendū ꝙ est nota⸗ bile ſm Ja.de ra.⁊ hanc approbat Cy.Alij dicunt ꝙ furtū cōmittit᷑ quandoq̄ sine aīo lucrandi vt.ff.e.l.fullo.§.si ancil⸗ lam ⁊.l.qui saccum ⁊ de condi.ob cām.l.penul.vel pōt dici ꝙ hic saltem lucrant᷑ ꝙ obligant seruos ad antidora vt.ff.ꝺ pe ti.hereditatis.l.sed ⁊ si lege cōmissoria.§.consuluit ꝙ bn̄ cen setur lucrum vt.ff.e.l.si pigno.§.j.Item opp.ꝙ nō possit agi mādati hn̄do ratum cū nō sit suo noīe gestum vt.ff.de nego. gest.l.si pupilli.§.sed si ego.verum est vt directa actio mihi q̄ ratur.sed q̄tum ad p̄iudiciū meum vel seruorum vt nō eis ꝫ mihi querat᷑ bene possum sicut fuit hic quesita seruis ergo ⁊ mihi vt.ff.de acqui.rerum do.l.ēt inuitis tn̄ quesita fuit com mutabiliter ꝫ postq̄ ratū habeo incōmutabiliter ſm pe.sed ista nō vr̄ sufficiens rō pone enī ꝙ seruus nō mandauit sed suo noīe gestuꝫ fuit possum hr̄e ratum ex psona serui ⁊ agere actōe neg.gest.⁊ hic nō erat adhuc aliqd quesitum rōne man dati ⁊ tn̄ agit᷑ p viam ratihabitiōis.vn̄ dic ſm Jaco.de ra.ꝙ noīe meo non est gestum ratum hr̄e non possum vt agā ac᷑ si mecum fuisset contractum sed hn̄ habeo act.neg.gesto.ex pso na serui mei ⁊ ex ratihabitione ꝯctus ipsius serui vt.ff.ꝙ ius su.l.j.Sed ꝯ hoc vr̄ ꝙ ex mandato serui nulla orit᷑ actio cuꝫ non sit capax actuū iuris ciuilis vt.ff.ꝺ testa.l.qui testō.§.ser uus ⁊ ꝺ re.iur.l.ꝙ attinet.dic aut loquimur ꝺ actu qui cadit in seruo dominū non p̄ntante ⁊ habent locum contraria aut de actu qui substantiatur in seruo dominum p̄sentante ⁊ ita loquit᷑ hic ⁊ instituta de inutili sti.§.ei ⁊ de adop.le.l.si pam⸗ philo ⁊.d.l.inuitis cum similibus ⁊ oritur actio ista ex māda⸗ to seruorū ⁊ ratihabitione dn̄i extenditur ad eius psonam vt ff.de neg.gest.l.pompo.in fine.nec obstat de re.iur.l.semper q non prohibet vt ibi notat᷑ ſm intellectum bul.qui cōiter ap⸗ probat᷑.Item opp.si predia sunt vtiliter empta vr̄ vtiliter ge stum negociū ⁊ sic pro rato dꝫ haberi ⁊ sic cessat actio furti ꝫ dic ꝙ hic factum fuit dn̄o inuito vt.§.de nego.gest.l.fin.⁊.ff. e.l.qui vas.§.vetare.sed tunc quero si dominus reprobat cu⸗ ius erunt predia empta dic ꝙ emptoris cui obligatus est vē⸗ ditor de euic.vt.ff.de procur.⁊ mādati.l.seruū titij.Iteꝫ que ro nunquid isti mādatarij poterūt agere contra dn̄m actione de peculio videt᷑ ꝙ sic quia seruus inuitum dn̄m obligat de peculio vt.ff.de peculio.l.si seruus.§.ēt.In cōtrariū quia mā datum fuit rei turpis vt.ff.mandati.l.si vero non remune.§. rei turpis.dic ꝙ agere possit sed tunc teneat᷑ reddere predia empta sicut si liber homo mandasset cui haberet necesse pre⸗ stare rē mandato suo emptam vt.ff.si certum petatur.l.si fun dus.§.seruum tuum in fine.ad contrariuꝫ r̄n̄de ꝙ hic fuerūt duo.s.emptio prediorū ⁊ eius gratia fuit cōtracta obligatio mādati nō gratia cōtractationis pecunie q̄ fuit turpis ⁊ ita sentit predictus Jaco.Item quero si emptor tradidit predia

seruo ⁊ dn̄s agit contra euꝫ furti nunqd poterit repetere pre dia videtur ꝙ sic condictione sine cā vt.ff.de condi.sine cā.l.si fullo ⁊ cōmo.l.in cōmodato.§.si.⁊ istam tanq̄ equiorē sequit᷑ Cy.secundū Ja.de ra.Item quero de qua pecunia hic loqui tur dic ꝙ de dominica ⁊ in hoc indicat verbum tua ⁊ ſm Ja co.de are.in pecunia deposita per eum in quodam sacculo ⁊ sic dominus remansit.alij intelligunt ꝙ pecunia erat penes dn̄m ⁊ subtracta per seruos ⁊ alijs tradita vt p̄dia emerēt ꝙ nō vr̄ bene dictū nam si cōmissum fuerit furtū q̄n ipsi sciētes receperunt a seruis non eximerentur ab actione furti quan⸗ tūcunq̄ dn̄s habeat ratum sed q̄n cōmittitur furtum per nu merationem factā iuxta mandatū seruorū sicut cū est deposi⸗ ta tunc ratihabitio trahitur retro ⁊ pinde est ac si serui man⸗ dassent volūtate dn̄i ⁊ sic p ratihabitionē tollitur furti actio. de hoc vide.j.statim ver.Item quero de quo actu.Sed nun⸗ quid in pecunia peculiari posset loqui videtur ꝙ non q꞉ in ea seruus obligat dominum inuitū ⁊ ignorantem vt.ff.de pecu⸗ lio.l.si quis seruū.§.etiam.In ꝯrium q꞉ seruus debitorē pe⸗ culiarē non pōt alij delegare vt.ff.de peculio.l.libera.§.j.dic aut habebat liberā peculij administratōeꝫ ⁊ nō pt hr̄e locum lex ista.Sed hn̄t locū p̄rio allegata ⁊.ff.de pig.act.l.si conue⸗ nerit in fine ⁊.§.ꝙ cū eo.l.libera aut nō hꝫ ⁊ tunc in peculiari posset loqui ista ⁊ ita loquitur lex libera.§.fi.⁊ hoc nisi susci⸗ pientes mandatū crederent dominū velle vt.ff.de vsucap.l. seruus.Itē quero quomodo poterit impleri cōtractus cum p solū consensum sit impletus vt.ff.mandati.l.j.dic ꝙ imple ri poterit p traditionē sic ⁊ al's.ff.de act.emp.l.si alienam reꝫ ita ꝙ est duplex perfectio vna respectu obligatiōis ⁊ de illa loquitur lex contraria.alia respectu liberatiōis per traditio⸗ nē ⁊ de illa loquitur hic.Itē quero ex quo actu sit furtū vtꝝ cum receperunt pecuniam a seruo an vero cū numerata fuit venditori si dicas ex primo actu.i.ex prima contractatiōe tūc actio mandati ⁊ furti sunt diuise ⁊ non ꝯrie ⁊ iō non impedi⸗ unt se concursu sed per actū numerationis hn̄t sunt cōtrarie quia circa idem Unde Jac.de are.tꝫ ꝙ ex actu numeratiōis ⁊ dicit primū actum.s.receptionis fuisse licitum puta ex cau⸗ sa depositi sicut supra dixi.sed Jac.but.dicit ꝙ satis est circa idē si dicamus ēt ex actu q̄n receperunt a seruis q꞉ satis sunt cōnexa illa contractio cum numeratione facta venditori vn̄ ex approbatione ⁊ improbatione sequeret᷑ contrarietas.Itē quero q꞉ ista lex loquitur in pecunia quid si spēm cum specie pmutassent respōdeo idem cum rō diuersitatis reddi nō pos sit ⁊ sic verbum pecunie hic potest largissime accipi vt etiam speciem cōprehendat.§.de constituta pecunia.l.ij.⁊.ff.de vb. sig.l.pecunie.Itē queritur nunquid idē eēt in filio qꝺ hic dr̄ in seruo si filius daret pecuniā pr̄nam ad emendum p̄dia.⁊ pr̄ reprobat talē contractū ⁊ agit furti ⁊ condictione furtiua ꝙ predia remanerēt emptori sicut supra dictū est.Jac.de are. dicit ꝙ nō q꞉ vbi pater reprobat ꝯtractum filij filius eo casu agit ac si esset sui iur.vt.j.de bonis q̄ liberis.l.cum non soluꝫ §.j.sed ibi loquit᷑ in peculio aduenticio ⁊ qꝺ proposita loqui tur de pfecticio Cy.Item quero vtrum condictio furtiua im⸗ pediatur per act.mandati sicut actio furti videt᷑ ꝙ non quia cām criminis non prosequitur quia non est ex maleficio vel quasi sed ex varijs figuris causarū vt.ff.de ac.⁊ ob.l.j.Sꝫ dic ꝯ q꞉ vtraq̄ est psecutoria ⁊ iō nō cōcurrūt vt.j.e.l.ancille ⁊ q꞉ sic videor reprobare agendo cōditione furtiua sicut actione furti.⁊ iō resultat contrarietas.Item quero nunquid sic im⸗ pediat᷑ accusatio criminalis furti per act.mādati sicut actio furti ciuilis dico ꝙ sic quia in littera dicitur criminis causaꝫ psequaris.magis āt psequit᷑ crimen accusando criminaliter quā agendo ciuiliter vt.ff.e.l.fi.⁊ de priuatis delictis.l.vltia Ultimo quero nunquid iudex postquā actuꝫ est mādati pos sit ex officio inquirere ⁊ pcedere de furto ex ꝯsuetudine vel statuto q꞉ al's nō posset inquirere vt.ff.ꝺ mu.⁊ hono.l.rescri⸗ pto.§.si qs accusatiōne ⁊ vr̄ ꝙ sic q꞉ qꝺ non pōt expssum nec tacitum sed expressum pactum non potest preiudicare vindi⸗ cte publice vt.ff.de pactis.l.iurisgētiū.§.si paciscar ergo nec tacitum.s.ratihabitio.Item vr̄ expressuꝫ.j.de aboli.l.ij.§.fin aūt p decep.⁊c.⁊ ibi tetigi.⁊ ad hoc facit qꝺ notaui.§.de trās act.l.trāsigere ꝟ.ex his oritur qꝺ.In contrariū vr̄ q꞉ ratiha bitio dn̄i retrotrahit᷑ ⁊ facit licituꝫ qꝺ videbat᷑ illicitū ⁊ impe dit natiuitatē actionis furti scd̄m quosdā vel saltim nataꝫ ex tinguit vt in precedentibus dixi ⁊ p hoc.ff.e.l.inter oēs.§.re cte ⁊.l.si vēdidero.§.si titius.ij r̄n̄so.⁊ per hoc patet r̄n̄so ad cōtraria q꞉ licet pactum ꝺ nouo quo ad p̄iudicium publicum fieri nō posset pt tn̄ retro fingere vt notat᷑.ff.ꝺ liberis ⁊ postu. l.gallus ⁊ hoc credo verius.Et p̄dicta sufficiāt circa hanc.l. lꝫ odo.⁊ uy.in decisa hic recitēt materiā plurū actionum p⸗

secutoriarũ tm̃ vel penaliũ tm̃ vel persecutoriarũ ꝛ penaliuz q̃ melius alibi cadit vt.j.e.l.ancille ꝛ.ff.de tributor. ꝙ in heredem.§.eligere ꝛ in multis aliȷ̃s locis de hoc tractatur ꝛ id hic omitto.

Nciuilem. Quere tria primo an idez sit in repetẽte rẽ suã nõ furtiuã gl.dicit ꝙ idẽ ꝑ p̃dictas.l.ꝛ nihil allegat. sed dic ꝙ se refert ad.l.sup em.pti.j.de euic.allegatam s.prima gl.q̃ loquit̃ in re imobili de q̃ nõ fit furtũ vt.ff.d vsu cap.l.q̃re qd verũ intellige demũ ꝓbato dño vel iure potentiori ꝙ sit ius cõuenti vt.ff.de rei ven.l.offm̃ al's obtinet qd no.ff.d publi.l.siue.§.si duobus Jaco.but.ꝛ ol. Itẽ quero si agẽs nõ probat se dñm ꝫ solũ furtũ sibi fcm̃ rei quã bonafide possidebat an cõpetat sibi aliqd auxiliũ contra possidentem qdam ꝙ oĩ auxilio caret nisi habeat titulum qꝛ tũc publiciana vel qꝛ sit creditor vt.ff.de ꝯditione furtiua.l.ꝛ id.§.neracius ꝛ ibi notat̃ ꝛ in summa de conditiõe furti..a ꝛ d.peti.here.l.ꝛ nõ tm̃ dr̃ in principio dic ergo aut agẽs ꝓtendit ius potentius ꝯuẽto ꝛ tũc obtinet ẽt non reddito ꝓcio vt predixi aut nullũ ius allegat nisi spoliationem ex furto ꝛ tũc agit cũ spoliatore ꝛ habet locũ triticaria ꝛ conditio ex lege si coloni j.de agri.ꝛ censitis ꝛ.ff.de tritica.l.ȷ̃.aut cum alio nõ spoliatore ꝛ tunc obtinet possessor cũ nec eius viciũ nec ius actoris potentius oñdat̃ ꝛ caret actor actiõe ergo nõ experit̃ vt.ff.de admi.tuto.l.quotiens.§.Item si tpali ꝛ qꝛ in pari causa potior est conditio possidentis vt.ff.d verb.obli.l.seruum.§.pe. aliȷ̃ tñ dicũt ꝙ hꝫ officiũ iudicis vel condi.ex.d.l.si coloni probata amissione per viciũ licet possessor viciũ non commiserit qꝛ ipsa possessio vitiosa est lꝫ fcõ tertȷ̃ ne fcm̃ tertȷ̃ ipm dãnificet ꝙ vr̃ falsum qꝛ cõditio ex.l.si coloni est ꝑsonalis ꝛ ꝑsupponit eũ q conuenit̃ obligatũ esse ex contractu vel quasi vel maleficio vel quasi vt instituta de actio.§.oĩum.ꝛ de hoc etiã dicã.j.e.l.fi.vltra prin.ꝛ hñ facit qd notat̃ per Inn.extra de restitu.spo.c.sepe circa ibi imo plus vr̃ ꝛ.iȷ̃.q.ȷ̃.reintegrãda in gl.ꝛ p archi. Tertio q̃rit̃ an ex ea sola suspitione ꝙ res furtiua penes aliquẽ sit debeat ꝯdemnari vr̃ ꝙ non qꝛ ex suspitionibus nullus damnat̃ vt.ff.de penis.l.absentẽ sed ex euidentibus ꝓbationibus vt.s.de ꝓba.l.sciant.aliȷ̃ ꝫ quia non est simplex suspitio ꝫ iuris ꝓsumptio vt.j.d adul.l.fi q ꝛ maxime cũ aliȷ̃s concomitantȷ̃s puta qꝛ emit loco occulto ar.ff.de admi.tuto.l.non existimo vel qꝛ est ꝑsona suspecta q̃ ꝯsueuit talia furta occultare vt.ff.de accusa.l.si cui.§.hisdem ꝛ.j.de suscepto.ꝛ archarȷ̃s.l.si aliqd de admi.tuto.l.tres tutores in fine ꝛ de actio.ꝛ obli.l.fi.aliȷ̃ contra qꝛ dolus non ꝓsumit̃ nisi probet̃ vt.ff.de proba.l.quotiens.§.q dolo.non ob.l.fi q qꝛ ibi erat delictũ probatu sed presumptio secũda tollit ꝑmã ꝛ ex iã factis probationibus condemnat̃. Non ob.lex si cui qꝛ lꝫ faciant ꝓsumptionẽ non tamen plenã probationẽ vt no.infra.e.l.ciuile ꝙ lex consulit vt.ff.de le.l.legis virtus.

Jnondum. vide qd notat̃.s.de sacrosan.ecc.l.illud ꝛ qd tꝫ h gl.in vltia volũtate approbat pe.p.l.seruos in gl.allegata ꝓut est ibi lr̃a affirmatiua q̃ verior est scdm̃ eũ lꝫ ꝯriũ videat̃ notari in.l.ȷ̃.ff.d pollicita.Cy.Ja. ẽt butrigarȷ̃ hanc gl.approbat ꝛ dicit qd.d.l.ȷ̃.d pollicita.lꝫ alleget̃ in glo.non allegatur ad probandum de vltima volũtate qꝛ inter viuos loquit̃. Et ad hoc allegat̃ ꝙ ille q vouit ꝛ eius heres licet non tradiderit tenet̃ ex voto actione personali vt ibi dicitur in glo.vltima vbi decretiste vt.xvȷ̃.q.quarta c.si quis ol.

1 ☞ Emens scienter rem furtiuam tenetur actione furti.
2 Furem indicare an quis teneatur.

Juile. Cõuẽtus tenet̃ dicere suũ autorem h dicit ꝙ ver est ex vrbanitate non ex necessitate vt supra d peti.hr̃di.l.cogi vbi de h plene dici d iure lombardo nullus dꝫ emere rẽ aliquã ab aliquo quẽ nõ cognoscit vt in lombarda de reb' internatis.l.vt nullus li.ȷ̃.ꝛ vide.e.titulo.l.j.ꝛ.ȷ̃.vbi aliud est eo iure quam isto. Itẽ videt̃ ꝙ exhibẽdo venditorẽ nõ purget Innocentiã suã vt.xȷ̃.q.ȷ̃.c.qcunq; ꝛ vide qd dixi.s.e.l.in ciuilẽ
1 Et no.ꝙ emens † rẽ furtiuã scienter furti tenet̃ vt supra ꝙ
2 cũ e.l.si liberã in fine. Querit gl.an teneat̃ qs indicare furẽ † dic ꝙ ad instantiã partis nõ sed ad petitionẽ iudicis sicut testis tenet̃ testificari ꝛ ita intelligi dꝫ gl.q̃ est.ff.de cõditiõe ob turpẽ cãm.l.idcꝫ.§.fi.q̃ vr̃ huic ꝯria de iure canonico dic vt notat̃ extra.e.c.qui cum furem Jaco.de beluiso. Item tãgit hic glo.ꝛ latius odo.si quis possedit rem furtiuam aliqñ nũquid hodie presumatur possidere.de hoc dic vt plene dixi supra de proba.l.siue possidetis.

Lienum. Ibi sine voluntate ꝙ semper presumit̃ vt.ff.e.l.q vas.§.vetare in glo.prima in fine ꝛ hoc verum nisi res eẽt in ꝑñti tunc enim cõmitteret̃ furtum vt.ff.eo.l.falsus.§ sed si is Cy.

Jis. pulchra ꝛ vtilis ẽ h lex ꝛ sepe occurrẽs gl.distinguit vtꝝ iste fuerit interposit⁹ a mr̃e an a me. Caue tñ ꝙ si darẽ ꝓcuratori mr̃is ꝛ ita transferrem dñium vt.j.e.l.falsus ꝛ ibi notat̃ nõ ꝯpeteret mihi actio furti scdm̃ pe.Jaco.but.ꝛ Cy.qꝛ tunc mea non interest ꝙ est expediens vt agat̃ furti vt.ff.e.l.ei qꝛ ꝛ l.sequenti.nisi alia vtilitas esset filȷ̃ fienda per matrem quia tunc posset agi per filiũ ꝛ ita loquit̃.§.si epistola.ff.eũ q allegatus in glo.similis distinctio a quo interponat̃ hr̃.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.l.si sponsus abb.

Etiam. Not.bonam.l.ꝫ exactores q exigũt plus q̃ debent a debitoribus communis ꝙ sepe cõtingit qꝛ furti tenentur vt hic dicitur ꝛ notatur.

1 ☞ Mora qualiter purgetur.

1 **Subtracto.** Qualiter purget̃ mora † dic vt in gl.intellige tñ ꝙ oblatio rei furtiue liberat ab interitu non a pena furti qꝛ tali pctõ pñia nõ desinit eẽ nocens vt.ff.e.l.q ea mente. In gl.nã oblatio ibi.l.parui ꝛ est casus.ff.d so.l.q decẽ.§.idem responsum ol.

Jabducta. Premitte.ad euidẽtiã qꝛ differt furtum a plagio ꝛ gl.dicit ꝙ qs nõ est plagiarius nisi habeat ex consuetudie ꝛ allegat.ff.ad.l.faui.d plagia.l.pe. Pe. dicit illã.l.h nõ dicere ꝛ hãc glosaz falsaz eẽ tñ idẽ vr̃ sentire gl.j.ad.l.fauiã d plagia.l.fi.ꝛ Cy.ibi vr̃ approbare hãc glo.ꝫ dr̃ia inter furẽ ꝛ plagiariũ melius colligit̃.ff.ad.l.fauiã d plagiar̃.l.fi. Opponit gl.ꝙ hr̃di non det̃ hec actio qꝛ nũq̃ possedit vt.ff.de ꝑscrip.ver.l.si rem.§.fi.ꝛ de vsuca.l.si homo ꝛ cum añ apprehensam possessionẽ hr̃ditas dicat̃ vt.ff.de crimi.expila.here.l.ȷ̃.ꝛ rei hr̃ditarie nõ fit furtũ vt.ff.de furtis.l.hr̃ditarie ol.gl.rñdet ꝙ hic.s.ꝙ heres vel legatarius non possidebat cõtingit fcõ furis ꝛ id hoc nõ põt obȷ̃cere vt.ff.de ꝯdi.ꝛ demon.l.iure ciuili. Itẽ innuit glo.ꝙ ꝯditio furtiua nõ det̃ hr̃di vel legatario ꝙ non est ver imo hr̃s agit ex transmissione ad eũ facta ꝑ defunctũ legatarius non qꝛ hꝫ ius in re vt.ff.e.l.si vendidero.§.j.ꝛ fi.ol. Querit gl.ex qua ꝯtatione agat successor ꝛ dicit ꝙ ex ea que fuit facta in vita defuncti nõ ex ea que postea ꝫ hoc est falsum ꝛ ideo verior est gl.que est.ff.e.l.si dñium ꝛ.l.si quis cum in hosthum ꝑtãte ꝛ plene de conditione furtiua.l.ꝫ nec legatarius ol.ꝛ Ja.cy.ꝛ p̃dicta sunt vera qñ res fuit subtracta añ mortem testatoris.si post mortẽ iacẽte hr̃ditate non fit furtũ dicit glos.qꝛ bona nõ habent dñm ꝛ furtũ est contractatio rei aliene inuito dño.fallit in casibus h in gl.notatis ꝛ.ff e.l.hereditarie.ꝛ.l.seqũti sed hec ratio nõ est bona quia vbi heres adiuit factus est dominus ꝑ aditõez vt.ff.de acqui.posses.l.cum heredes ꝛ tamen si surripiat̃ res ante apprehensam posses.nõ fit furtum vt.ff.de crimine expi.hereditatis.l.ȷ̃.ꝛ ideo aliȷ̃ reddunt aliam rõnem qꝛ a nemine possidet̃ iacẽte hereditate vt.ff.si quis testõ liber esse ius fuerit.l.j.§.sceuola. Sed ꝫ hoc opponit̃ quia etiam rei possesse fit furtũ vt instituta de re.diui.§.fi.vñ dicit Jac.de ra.rei nõ possesse non fit furtũ dño q nunq̃ habuit possessionem ꝛ sic est in herede vñ non competit ei actio furti nisi pro furto ante inchoato si competebat defuncto sed pro furto inchoãdo rei a nemine possesse non cõpetit actio furti ar.ff.de stipula.huorum.l.si seruus cõis.§.si seruus captus. Sed huic vr̃ obstare ff.de acqui.rerum do.l.in eo.sed ibi aliud in pr̃e q occupat bona filȷ̃ iure peculȷ̃ qꝛ semper ꝓsumit̃ fuisse in bonis patris ẽt in vita filȷ̃ ꝛ pr̃em possedisse lꝫ filius hodie habeat heredem. Sed quare ex noua ꝯtatione agit heres qñ non habuit pos. dicit gl.vt predixi qꝛ hic ꝙ non habeat ppssessionem cõtingit facto iuris sed in re hereditaria cõtingit pp mortẽ testatoris Sed nonne idẽ cõtingit pp fcm̃ iuris cũ post mortez defuncti fit furtum nec dicas ꝙ ꝑ apprehensionem aliquarum rerum hr̃ditariarũ videat̃ oẽs possidere qꝛ non est ver vt dicã.j.l.proxima nec est ẽt verũ ꝙ mors sit cã impediens possessionẽ ad heredẽ ꝑuenire imo est fcm̃ furis. Quare dici posset ꝙ in huiusmodi apprehensionibus iudicamus vicium fm̃ primũ tempus

tps apprehensionis vt.ff.de acqui.pos.l.clam possidere in pn cipio. Sed cũ res fuit apprehensa viuo testatore cõtractatio ipsa fecit rẽ furtiuã ⁊ fecit furtũ lz mortuo testatore cõtracta tio nõ est alia s eadẽ lz mutatio psone fingat aliã pp q noua actio furti nascit vere tñ fuit vna cuius respectu fuit ɔctum furtum ⁊ talem attẽdimus scdm oẽ tps nõ sic in hereditaria ab initio contracta Ja.but.

E his. Tria tpa notat vt i gl. ⁊ vide qd no. dixi.s.l.prima. Querit gl.si ista nouerca ɔctat post apprehẽsionẽ bonor ⁊ dicit q habebit locũ actio furti vt.s.d nor.l.j. Idẽ pe.vt.ff.e. l.si qs vxori.§.j.⁊ d so.l.cũ qs.§.sicuti vltio rũso ⁊ idẽ ol.⁊ dicit esse casum.ff.rerũ ammotarũ.l.iij.in pn. Sz Jac.d ra.dicit hanc qõnẽ nõ pcedere nã aut intelligit post apprehensionez rerum furatarũ p nouercã factã p hrdẽ ⁊ tunc non est dubiũ qr ex quo res redijt ad heredem discontin uata est prima cã ⁊ nouũ furtum fieret nec ɔctatio cõtinuata haberet locũ. Aut intelligit post apprehẽsionẽ aliaz rerũ hereditariarũ quo casu dixerunt quidam videri oĩum apprehensionem factam p l.restituta.ff.ad trebel.q tñ falsum est vt no.ff.d acq.pos.l.iij. ⁊ d crimine expila.here.l.ij.⁊ plene p Dy.d re.iur.c.j.li.vj.vñ questio glo.non videtur procedere ⁊ vr casus q tũc nõ competat actio furti in.l.si hõ.ff.de vsucap.hic in gl.allegata. Ja. de ra.⁊ Cy.nisi forte diceres q hrs apprehẽdit possessionem rerũ furatarũ nõ tñ desierunt esse penes nouercam vt sic hec apprehẽsio sufficiat ad furtũ ⁊ noua ɔctatio furti actiõem nouam inducat Jaco.but.

Ancille. Diuide in qtuor ptes.in pria põit duo dcã.in scda que incipit ibi q pp ponit dilatõez ex vtroq dcõ.in tertia q incipit ibi cũ altera pmissaz illationẽ ɔfirmat p regulam ⁊ autoritatẽ iur. In qrta q incipit ibi cum et ɔcludit p ar.a minori. Posito cãu ⁊ exposita lra collige duo ad q sepe allegat hec lex.primũ est q dictio alterũ dr de tribus vt h in glos.no tat ⁊.s.d hereticis.l.quicũq ⁊.ff.de verb.signi.l.pueri a pplo pprie aũt de duobus vt ibi notat ⁊ probat.ff.de verb.signi.l. hre ⁊.l.in.l.cẽsoria vltra pncipiũ ⁊ de hoc verbo alter alteruter ⁊ similibus vide in alphabeto de ver.signi.sub lra a dictõe alter ⁊ sequẽtibus. Scdz q nõ dr qd vbi ẽ casus iuris ⁊ est expressum in tex.⁊ gl.in aut.de nõ eligẽdo scdo nubentes §.j.⁊ rõ qr questio est dubitabilis ppositio ⁊ lex fit de bono ⁊ difficili vt.ff.ad car.l.q labeo in aut.de fide instru.§.j.⁊ aduerte qr hec lex d quattuor tractat.s.de vicio furti de actione furti de vsucap.partus furtiui ⁊ vtrũ persecutoria ⁊ penalis concurrant an vna tollat per alteram. Circa primũ de vitio furti an partus ancille sit furtiuus videt q non cũ vsucapi possit vt p emptore.l.si matrem. In ɔtrariũ vr hec lex ⁊.ff.est l.si vas.§.si ancilla ⁊ quia in his gl.non ad plenũ tradunt distingue fm Cy.⁊ odo.⁊ ny.aut fur surripit ancillã grauidam ⁊ partus est furtiuus vt dicto.§.si ancilla aut non grauidã ⁊ tũc aut parit apud eũ aut grauida recedit ab eo ⁊ parit apud bonefidei possessorẽ ⁊ his casibus partus est furtiuus vt hic ⁊ dicto.§.si ancillã.aut cõcipit ⁊ parit apud bonefidei possessorem.⁊ tunc partus non est furtiuus vt.d.l.si matrem ⁊.d.§. si ancilla.ratio diuersitatis est quia vbi surripuit ancillã grauidam vel ingrauidatur apud eum vr contractare partũ qr partus est portio viscerũ vt.ff.de ven.inspicien.l.j.§.edictũ ⁊ vbi semp fuit vacua penes furem nõ põt dici partus contractatus ⁊ iõ nõ est furtiuus. Sed videt q ista non sit necessaria qr est reperire casum vbi non est animus ɔtractandi ⁊ tñ non fit furtũ puta si fur surripiat ancillã vacuam postea desinit cõtractare nõ tamen desinit animo possidere vt.ff.d acq. pos.l.iij.§.q nerua tũc fit grauida partus non contractatur ⁊ non est furtiuus. Idem potest dici si surripuit ancillaz grauidam ignorans eam grauidam ⁊ sic non hz animũ ɔctandi nec lucrandi partũ vt.ff.e.l.j.⁊ tamen est partus furtiuus. sicut dr.ff.e.l.q saccũ. Alij reddunt rationem quia partus habetur pro nato quo ad commodum suũ vt.ff.de statu ho.l.qui in vtero eius est q fit inusucapibilis ergo reputatur natus ⁊ furtiuus Jaco.butrigarij. Circa secũdum an pro partu detur actio furti de hoc notatur per azo.in summa huius tituli vltima colũna ⁊ de vsucap.pro emptore.§.q autẽ furtiuus ⁊ in glo.hic ⁊.ff.de publi.l.si ego.§.partus. Sed plenius dic secũdũ odo.Cy.⁊ alios modernos qñq part⁹ ancille nõ est furtiuus nec pro eo competit actio furti vt dicto.§.partus. qñq est furtiuus ⁊ agit furti vt hic qñq est furtiu⁹ ⁊ non agit furti vt.ff.e.l.q vas.§.si ancillam ⁊ addit ⁊ quartus casus per Ja. bal.qñ partus non est furtiuus vt ecce dñs obligat ancillam grauidã ⁊ tradit pignori alios surripit ⁊ sic ancilla ẽ furtiua

deinde redijt ancilla ad creditorem nec purgatũ est viciũ furti vt.ff.de vsucap.l.sequit.§.q aũt deinde dñs idemq debitor surripit eam ignorãs suã nec adhuc purgat vicium furti qr ɔps dominũ scire rẽ suã esse vt.ff.e.l.ad dominũ tamen dominus ɔmittit furtũ non tamen eius furtũ facit rẽ furtiuam vt.ff.e.l.sequit.§.si rem.demũ ancilla apud istũ dñm ɔcipit ⁊ parit hic partus non est furtiuus qr nũquã fuit ɔctatus a tali fure cuius furtũ faciat rẽ furtiuam tñ creditor pro ptu agit furti vt.ff.e.l.creditor ⁊ istud fuit pulcrũ ⁊ subtile cogitare ⁊ iõ laudandũ. Sed Ja.de are.dicit q vbicũq fit furtũ potest agi furti nisi hoc impediat persone qlitas vt.ff.e.l.si serui ⁊ filij ⁊.s.ti.proxi.l.j.⁊ de iudi.l.lis nulla.vnde dicit q p partu furtiuo indistincte agit furti qr fur tenet quanti res plurimi valuit a tpe furti sed ancilla fuit pluris propter ptũ ergo venit in actione furti ergo scdm Cy.aut fur contractauit partũ editũ in vtero.pmo casu hz locũ actio furti separata.scdo nõ separata vñ modus ɔctatiõis dz attẽdi sicut dr de re surrepta ⁊ ɔctata p partes vt.ff.de ɔdi.furtiua.l.si seruus.§.bone imo per ea q ibi notantur vr q habeat locũ actio furti pro vtraq contractatione. Verisimile est tñ q gl.intellexerint de actõe furti separata q locũ hz cũ ptus editus fuit cõtractatus ⁊ sic intelligo dictũ.§.si ancilla.predicta et habent locũ sicut glo. dicit in fetu q verũ est quo ad predicta duo lz in alijs differãt vt ibi dicã.j.⁊c. Restat videre an ptus furtiuus vsucapiatur dic aut ptus est furtiuus q qñ fit dixi.s.pria qõne ⁊ tũc nũquam vsucapit nisi in ptãte dñi reuertat vt.s.e.l.si abducta ⁊ instituta d vsucap.§.furtiue.aut nõ est furtiuus ⁊ tũc refert aut bonefidei possessor perseuerat in sua bonafide ⁊ põt vsucapere vt.d.l.si ego.§.partus d publicia.aut nõ pseuerat ⁊ tũc.aut mala fides superuenit añ conceptũ.aut post ⁊ ante edictionẽ.aut post ɔcep.⁊ edictõez.prio cãu nõ pt vsucapi vt ff.de vsucap.l.sequit.§.d illo vñ ibi subaudias añq pariat ⁊ ɔcipiat.scdo casu scilicet post ɔceptionẽ ⁊ ante edictionem deficiũt gl.nã aut supuenit mala fides simplex tñ qr simplr sciuit alienã ⁊ furtiuã ⁊ non impedit vsucapio.aut sciuit alienã ⁊ furtiuã ⁊ isto casu impedit vsucapio vt.ff.de vsuca.l.nõ solũ.j.responso in fine ⁊.l.iusto.§.et si possessionis.aut mala fides superuenit post conceptionem ⁊ edictionem ⁊ tũc. aut simplex mala fides et non ipedit vsucapio vt.j.de vsucapioni.transfor.l.vnica.§.hoc proculdubio.aut non simplex ⁊ tũc aut denũciauit domino et vsucapere potest.aut non denũciauit qr nesciuit cui denunciaret et tũc vsucapit.aut sciuit ⁊ nõ denũciauit ⁊ tũc non vsucapit vt.ff.pro suo.l.si ancillam ⁊ ex hoc dicit gl.no.mirabile q superueniens scientia ipedit vsucapionem contra dictam.l.j.de vsucap.transfor.l.vnica ⁊ dic q rõ est qr in ptu.nõ habet titulus ⁊ iõ facilius ipedit vt.ff.d le.ij.l.q ex pamphila.sed hoc non placet Jaco.de are.qr imo in partu habet titul⁹ et dato q in partu esset spãlis titul⁹ adhuc idẽ esset i eo q dictũ est.verbi grã emptor bone fidei partum ancille cõcipiẽtis et patientis vẽdidit si supuenĩat mala fides impedit vsucapio. Alij dicũt q est rõ qr supuenit mala fides nõ simplex.s ɔrium no.d.l.vnica.in fi.de vsucap.transfor.et ipse Jaco.dicit q ratio est qr superuenit sciẽtia rei furtiue furto antigore vsucapione et sic loquit.d.l.si ancillam.et ita videt etiã eã itelligere Dy.i sua iterlineali quaz ibi ponit Itẽ dicit ipe Ja.glo.dicit de vno mirabili et ego dico de alio mirabiliori qr vbi ẽptor ancille furtiue post ɔceptionẽ anteq pariat sciat alienã ancillã nõ tñ furtiuã partũ editũ ɔtractat et furtũ cõmittit contractãdo partũ alienum et tñ vsucapit et sequit mirabile q cõditio furtiua q est personalis.et sui natura durat.xxx.annis tollit triẽnio ad qd ipe dicit q nõ tollit triẽnio nisi concurrente volũtate dñi qui videt quodã modo alienare permittẽdo vsucapi et sic amittẽdo rẽ perdat conditionem furtiuã.vt.ff.de condi.furti.l.siue. et de ver.sig.l.alienationis. Sed qro quo titulo vsucapitur partus eo casu quo põt vsucapi qdam q nullo titulo s iustus error habet p titulo.vt.ff.p empto.l.qd vulgo.hoc nõ placet qr sine titulo vsucapio nõ pcedit vt.ff.de vsucap.l.celsus. Al.tz q vsucapit ti. pro suo et hanc tz gl.d.§.partus.et allegat.ff.p suo.l.iij. Alij q eo titulo quo vsucaperet mr si nõ esset furtiua.vt.d.§.partus.de vsucap.l.nunq.et p emptore.l.qd ob pactionẽ.et.l.sequẽti.et hãc tz hic Odof.et Ja.de ra.q titulo p suo et titulo pro ẽptore.titulo p suo imediate tanq ex cã ppinqua qr ea q ex aĩalibus nrĩs nascunt nrã sunt vt insti.de re.di.§.q ex animalibus.et.ff.p suo.l.ij.titulo p empto.mediate ex cã remota sicut si mater eẽt mea p emptore part⁹ esset meus qr ex qua cã dñium habet tradẽte dño ex eadẽ cã vsucapit tradente nõ domino vt.ff.de ɔtrahen.empt.l.clauibus. Sz quõ vsucapietur p emptore partus nõ emptus dicit Pet.p quãdã ɔsequẽtiã

q̄ que ex aĩalibus ⁊c. vt dictũ est. idē dicit̃ in euictione vt. ff. de euic. l. vacce emptor s̄m ol. dicit nõ posse vsucapi titulo ꝓ emptore q̄ aut est ps matris ⁊ tũc nõ vsucapitur q̄ furtiuus aut nõ ⁊ tũc nõ vsucapit̃ e. ti. quo mĩ vt. ff. ꝺ vsuca. l. si aliena ĩ fine ⁊ iõ dicit vsucapi titulo pro suo. Itē dicit gl. ꝙ idē est in vacca ⁊ eius fetu ⁊ aliꝭ aĩalibus p. l. q vas. §. si ancilla. ff. e. tu dic aut querit̃ de acquisitione ꝑ vsuc. ⁊ tunc idem. Aut ꝺ acquisitiõe q̄ fit p viam bone fidei possessoris ⁊ tunc bone fidei possessor ancille nõ facit ptum suũ q̄ non est in fructu vt ff. de vsuris. l. in pecudũ fetum āt aĩalium suũ facit vt dicto §. si ancilla in fine ⁊ ꝺ acq. re. do. l. bone fidei in fine ⁊ tũc non hꝫ locum vsucapio vt. ff. de vsucap. l. sequit̃. §. lana verumtñ ꝯ restitutionē quā de hmõi fetu facere tenetur possessor conuentus rei vēdi. vel officio iudi. põt prescribere vt no. ꝺ. l. sequtur. §. fructus sic ⁊ al's intentiõi vel actioni ꝑscribit̃. s̄. ꝙ metus cā. l. si vi ⁊ ibi notat̃. Quātum ad quartũ de ꝯcursu actionum rei ꝑsecutoriarũ ⁊ penalium Cy. remittit ad notam magnam Dy. quā fecit ꝺ ꝯcursu ordinarꝭ ⁊ extraordinarꝭ. ff. ꝺ opis no. nun. l. in ꝓuinciali ⁊ ad id ꝙ no. p eundem. ff. de publicanis. l. j. de tutel. ⁊ ra. distra. l. j. §. ꝺ rõnibus ⁊ dicit doctores in hoc variare. Sꝫ q̄ntuꝫ ad p̄ns subĳcio distinctionē dñorũ od. quā facit. s̄. e. l. j. ⁊ Ja. de are. hic q̄ cum plures actiones competũt aut oēs sunt rei persecutorie aut oēs penales aut vna rei ꝑsecutoria alia penalis. Aut vna rei ꝑsecutoria alia mixta. Aut ambe mixte. aut vna mixta alia penalis. prio cāu qñ sunt oēs rei ꝑsecutorie. aut sunt eiusdē generis. aut diuersoꝝ si eiusdē generis vt q̄ omnes ex contractu vel oēs ex delicto tunc. aut oēs sunt ex eodem facto. aut ex diuersis vna nõ tollit aliā siue descēdāt ex diuersis ꝯctibꝰ ēt eiusdē forme vt q̄ emi ⁊ defunctus emit cui successi sufficit tñ vnũ iudiciũ vt. ff. de act. emp. l. nõ est nouũ ꝑ socio. l. cũ duobus. §. si plures ⁊ fami. her. l. heredes. §. de pluribus. idē si ex diuersis delictis vt. ff. de priua. delic. l. nũquam plura. Item querit̃ vbi vna nõ tollit aliā ēt in aliquo s̄m. h. cuiꝰ opinio ibidē approbatur fallit. ff. de act. ⁊ obli. l. oēs debitores ⁊ rõ est ibi q̄ due lucratiue cause ⁊c. vt instituta de lega. §. si rē vbi descendunt ex eodē facto tunc vna sublata ⁊ altera tollit̃ vt. ff. pro socio l. ꝑ socio arbiter ꝺ iureiurā. l. duobus. §. exceptio ⁊ de excep. rei iudi. l. ⁊ an idem si sunt diuersoruꝫ generum ⁊ rei persecutorie vna tollit aliam vt. ff. de furtis. l. si is cui res cõmodata de tabulis exhibē. l. locũ. §. cõdemnatio ⁊ de re iudica. l. si qs dolo. §. j. Si aũt competunt nomine eiusdeꝫ rei plures actiones vna persecutoria alia penalis considera aut est penalis ꝓuisione hominis ⁊ tunc hꝫ locũ lex ꝑdia. ff. de act. empti. aut est actum ꝙ vtrunq̄ petatur ⁊ vtrunq̄ petitur. aut non est actum ⁊ tunc alterũ tantum petit̃ nisi plus sit in vna quam in alia quia tunc in eo ꝙ plus est in ea qua non est actum ad huc ageretur vt. ff. ꝑ socio. l. si qs a socio ⁊. l. duo societatem ⁊ de verbo. obliga. l. ita stipulatus in fine. Si legis autoritate est penalis tũc vna nõ tollit aliam ⁊ sic loquitur hic. fallit qñ vna est alteri ꝯtraria vt supra. e. l. j. ⁊ ibi plene dixi. ꝺ hoc ideꝫ qñ vna ē ordīaria alia extraordinaria vt. ff. nau. cau. sta. l. iiꝭ. Itē fallit. ĩ. e. l. si. vbi electa est a ꝯmodatario q̄ est rei ꝑsecutoria tollit̃ furti penalis ꝯ furem ⁊ que sit ratio ibi dixi. Si vna est mixta alia rei persecutoria ⁊ tunc aut sunt eiusdem generis. aut diuersorum. Si diuersorum vna tollit aliam ⁊ in totum vt. ff. de act. empti. l. qui seruum in fine ⁊ ita intelligitur secundum verum intellectuꝫ ff. cõmo. l. vnde queritur nam qꝺ ibi dr̃ habere rationē ad superius refertur non ad proximũ ⁊ qꝺ dicit nisi forte qs dixerit subaudi ⁊ male. ⁊ ad hoc de tute. ⁊ rati. distra. l. actione. §. ver. si ⁊ conditio. ⁊ arborum furtim cesarum. l. si colonus. Si vero eiusdem generis tunc. aut ambaꝝ eadē est mater ⁊ tunc etiam persecutoria tollit mixtam que est secum eiusdem originis vt. ff. de tute. ⁊ ra. distra. l. j. §. ratiõibus. ⁊ hoc est qꝺ dicit lex ꝙ si ex vna obligatione plures actiones nascuntur vna tm̃mõ est vtendũ vt ex vna obligatõe vt de actio. ⁊ obligatio. l. plura ibi nam ⁊ si ⁊c. Si vero sunt diuerse obligatiões ⁊ sic non sunt actiones ex eadem matre vt est exemplum de condi. furtiua que habet matrem furtũ si concurrat cum actionē vi bo. rap. q̄ habet matrem rapinam vna tollit alteram. in eo ꝙ ꝯcurrũt in residuo remanet vt. ff. vi bo. rap. l. j. qñ sunt ambe mixte. aut ex diuersis factis ⁊ non tollit vna aliā. ff. de priua. delic. l. nunquā. aut ex eodem facto. ⁊ tunc vna tollit alteram quatenus concurrunt vt. ff. arboꝝ furtim cesarum. l. j. de act. ⁊ obli. l. qui seruũ ⁊. l. cum ex vno ⁊. ꝺ. l. j. vi bonorum rap. si altera mixta altera penalis tunc si ex diuersis factis oriantur vna non tollit alteram vt. ꝺ. §. de rõnibus. Si ex eodeꝫ facto tunc tollitur nisi in id qꝺ excedit vt. ꝺ. l. j. vi bonorũ rap. Ja. de are. In criminalibus dic vt plene dicetur. ĩ. de accusa. l. q de crimine ⁊ tetigi. ĩ. e. l. in eũ. In gl. vltima ibi posse vsucapi ⁊ sic furtiuũ non videri. In eadem gl. ibi. §. sed ⁊ seruus imo §. sed si vt seruum ol.

Post decisionem. Glo. facit differētiā inter iuramētũ ⁊ trāsactionē q̄ in iuramēto distinguit quia aut iurat̃ sup facto. i. se furtũ nõ fecisse ⁊ tũc tollit̃ totũ aut sup actiõe ⁊ tũc ipsa actio tm̃ vt. l. si duo. §. idem iul. ratio diuersitatis secundum odo. est q̄ qui transigit ꝯfitetur crimen vt. ff. de his qui no. infa. l. quoniam vñ licet fiat transactio super furto nõ tamē tollitur conditio furtiua vt. s̄. eod. l. ancille ⁊. s̄. de transac. l. si quidem. Sed q iurat sup furto super toto videtur iurare ⁊ negat se furtum fecisse ⁊ iõ totum tollitur vt. ꝺ. §. idem iul. Item opp. ad secũdam partem ꝙ ꝑ restitutionē rei furtiue in totũ tollit̃ vt. ꝺ. §. idē vel pro parte non liberet̃ a pena furti q̄ tali peccato penitentia nõ desinit esse nocens vt. ff. e. l. qui ea mēte qꝺ ꝯcedo quo ad penā furti sed a conditiõe furtiua ⁊ rei vendicat̃. liberat̃ pro eo qꝺ restituit ⁊ ita hic debet intelligi ⁊c.

Eos. dic ꝙ delictũ suscipiētis facit nouam ꝯtractionē ⁊ sic nõ accedit delicto filĳ vel s̄ui. Sed in mādāte secus. ꝺ hoc dcm̃ fuit. s̄. ti. px. l. j. et dicet̃. ĩ. e. l. si quis seruo. Ja. butri.

Furti. In. l. furti in gl. ibi nihil est et ve nihil est sꝫ alia rõne q̄ hic q̄rit̃ ꝺ furti actione. et sic de pena in q̄ nihil ad hr̃dem potuit ꝑueniri vt. ff. de re. iur. l. pupillũ. §. in hr̃des. et de h̄ dixi plene. s̄. ex delic. defun. l. vnica. Ja. but.

Si seruum. Vide quod not. supra. eodem. l. alienum.

Quamuis. Cessat actio furti reuerentia ꝑsone et odio actõis furti. et tũc idē in crīe expilate hr̃ditatis qñq̄ cessat actio furti q̄ res ē hr̃ditaria vt. l. hr̃ditarie. ff. e. ⁊ tũc nõ cessat crimē expilate hr̃ditatis q̄ nõ est eadē ratio. Jac. but.

In eum. Qñ concurrunt plures actiones criminales et qũo se tollāt hic tāgit̃ ⁊. ff. e. l. senatus et tetigi. ĩ. ꝺ accu. l. q de crimine. plene qñ plures ciuiles dixi supra. e. l. ancille qũo ciuiles ⁊ criminales ꝯcurrũt vel se tollāt ⁊ dixi et no. ĩ. qñ ciuilis actio ꝑiudicat criminali. l. vnica.

Nauigia. Gñaliter ꝓuidet ⁊ grauius punit quā. l. C. q̄rit gl. qñ actio ista q̄ ꝓponit̃ ꝑ rebus naufragĳ debeat ꝓponi et finiri hic tꝫ ꝙ ꝓponi dēat ĩfra annũ vt. ĩ. ꝺ naufrag. l. ĳ. et ꝑfici ĩfra biēniũ vt. ĩ. e. ti. l. fi. ĩ dcā. l. ĳ. ponit alias opiniones. Ja. de ra. distinguit aut agit̃ ordinaria et cõi actõe et durat actio et instantia sicut et alie cõiter. aut extraordinaria et speciali et tunc aut queritur de tempore actionis intentāde et eius instantia et illud est tempus biennĳ. et ita intelligunt̃ dicte. l. j. de naufrag. l. ĳ. ⁊. l. de summersis vel secũdũ Dy. ꝙ super quadruplo cā debet incohari infra annũ sed instātia protendi põt vsq̄ ad trienniũ si super simplo cā potest perpetuo incohari vt dicta. l. ĳ. si sit cā criminalis infra biēniũ dꝫ terminari vt dicta. l. pe.

Falsus. Materia huius. l. repetibilis est et subtilis ē ⁊ prio ponit̃ thema in deponēte ⁊ quolibet alio creditore ex q̊ oriũt̃ due qõnes vna in tex. q̄ actio orit̃. alia est ĩ gl. cui det̃ et exponit gl. et hñ ꝙ falsus dr̃ q non hꝫ mādatũ vel si habuit reuocatũ fuit et probat̃ hoc extra de rescriptis. c. ex ꝑte decani. Sed vr̃ oppositio in adiecto q̄ si est procur. nõ est falsus nec eꝯ dic ꝙ dictio falsus detrahit significato huius dictiõis procur. sicut cũ dr̃ falsus tutor vt. ff. ꝙ falso tu. aut̃. et falsus denarius falsus modus falsuꝫ testamentũ et similia vt. ff. ꝺ ver. signi. l. paulus. Oppo. ꝙ non dicat̃ falsus q habuit mandatũ lꝫ fuerit reuocatũ q̄ iuuat̃ primordio veritatis vt. ff. de le. ĳ. l. cũ filius. §. heres. so. aut primitiuus status est mutatꝰ in totũ et tunc dicit̃ falsus vt hic al's nõ vt in contrario. hec vera nisi status primitiuus licet iam sublatus est ille ad quē testator resperit vt. ꝺ. §. heres et. e. ti. l. meuio. §. j. et de iureiurā. l. eũ q. §. si mulier. Oppo. ꝙ depositarius nõ agat furti q̄ eius nõ interest vt in gl. et solue vt in ea soluit̃ et. ĩ. plenius dicam ver. modo q̄ ista lex. oppo. ꝙ non sufficiat citra domini volũtatem exigere immo opus sit ꝙ contra vt instituta de oblig. ex delicto. §. j. Sed expone citra. i. ꝯ nā vna prepositio ponit̃ pro alia vt supra de sacrosan. eccle. l. iubemus nullā. vel dic ꝙ contra domini volũtatem intelligitur eoipso ꝙ citra vt ff. e. l. quo

ff.e.l.qui vas.§.vetare. Item oppo.ꝙ exigere non potuit qꝛ non habuit actionem vt.ff.de nego.gest.l.si pupilli.§.videamus.dic ꝙ exigere improprie ponitur a sponte soluente. Quod facit ad id de quo queritur vtrum procur.datus ad exigendum possit recipere a sponte soluente ⁊ vr̃ ꝙ sic vt hic.⁊ est casus ĩ.de noua.l.non abstulit ⁊ pro hoc.ĩ.de solu.l.inductum.ff.si certum petat.l.eius qui in prouinciam ⁊ de solu.l.si quis seruo licet sit ar.cõtra quia exigere in propria significatione est ab inuicto vt.ff.de le.iij.l.fideicommissa.§.si rem de ver.signi.l.verbum exacte pecunie ⁊ soluto matrimo.l.nõ solum Jaco.de are.⁊ ol.vel exegit de facto.⁊ de pluribus significatiõibus huius verbi exigere vide per Archi.x.q.iij.c.qꝛ cognouimus ⁊ in alphabeto sub lr̃a e dictione exigere. Item op.hic dicitur ꝙ tenetur furti nec manifesti immo vr̃ ꝙ manifesti quia deprehẽsus fuit in furto ꝑ visum oculorũ soluentis q vidit eum cõtractantem pecuniam. Sed dic ꝙ sola visio non facit furẽ manifestum vt.ff.e.l.si quis in seruit.imo requiritur ꝙ sit deprehensus aliter quam per visum immo ſm Pla.requiritur visio occursio ⁊ rei apprehensio ꝙ non placet Jaco.de ra.in totum sed dicit ꝙ non sufficit sola visio sed requiritur visio ⁊ occursio.apprehensio non est de necessitate vt dicta.l.si quis in seruitute ver.sed celsus ⁊ de conditione furtiua.l.siue pe.tenet opi.placen.ꝙ requiratur etiam rei apprehensio vt.ff.e.l.iij.⁊ dicta.l.si quis in seruitute ⁊ dicta.l.siue. Opinio Jaco.equior vr̃ Cy.⁊ est tex.instituta de obli.que ex delic.nascuntur.§.manifestus.dic ergo ꝙ pro tanto est hic nec manifestus qꝛ soluens credebat eum procur.non furem. Modo quia lex ista imperfecta est eam suppleamus vidẽdo primo a quo possit conueniri iste falsus procur.furti ⁊ conditione furtiua qꝛ iste tex.omisit.sed gl.supplendo querit vbi distinguit aut deponens erat dominus aut non.primo casu non est dubium ꝙ sibi datur actio furti ⁊ conditio furtiua vt.ff.de conditiõe furtiua.l.j.secundo casu aut habebat ius in re.⁊ cõpetit sibi conditio furtiua ⁊ certi vt.e.ti.l.⁊ ideo in fi.⁊ ibi in glo.aut nõ habebat ius in re ⁊ tunc aut habebat rei possessionem ⁊ hꝫ triticariam vt.ff.de tritica.l.ij.⁊.iij.aut non habebat ⁊ tunc nullã actionem habet ad rem vt.ff.loca.l.in plures.§.messem sed ad penam habet actionem vt.ff.e.l.fi.⁊ ideo dicitur ꝙ non facile est vt detur ei actio ad rem vt.ff.de peti.heredita.l.⁊ non tantũ quod exponi debet nõ facile.i.impossibile vt ⁊ al's.ff.de deiectis ⁊ effusis.l.ij.⁊c.alij dicunt ei dari condi.ex lege si coloni.ĩ.de agri.⁊ censi.sed ibi loquitur in eo q habebat possessionẽ vt ibi dicit tex.aliud est enim esse in possessiõe aliud possidere vt.ff.de acq.possessiõe.l.iij.§.fi.⁊ aliud hr̃e ius in re aliud habere possessionẽ vt.ff.vti possidetis.l.si duo.§.fi.vnde ſm Ja.de ra.qui non est possessor nullum remedium hꝫ de iure ciuili deponenti ergo non depositario in casu nostre legis dabitur conditio furtiua ⁊ actio furti quia si depositarius non fuit in dolo sua non interest.si fuit in dolo ex improbitate sua nõ dꝫ consequi ac.vt.ff.e.l.is cuius ⁊.l.eum qui.§.is apud quem sꝫ Jaco.de ra.dicit ꝙ.§.ille is apud quem non plene probat ꝙ depositario non detur actio furti pone enim ꝙ depositarius est in lata culpa furem in dolo dolus preponderat culpe vt ff.ad.l.acquil.l. Item si obstetrix.§.fi.ergo cum sua intersit qꝛ tenetur ex lata culpa poterit agere. Item quandoqꝫ tenetur de leui vt.ff.depositi.l.j.⁊ si certum peta.l.si quis nec causam ergo ⁊ tũc aget furti qꝛ eius interest vt plene dicetur.ĩ.e.l.manifestissimi in prin.⁊ que dicta sunt intellige de regulari deposito. Nam quõdam est depositum non regulare in quo trãsit possessio ⁊ dñium ⁊ tunc non est dubium ꝙ tali depositario nõ dicatur actio furti ⁊ conditio furtiua vt.ff.loca.l.in naue saufeli.⁊ depositi.l.lucius ⁊ ex his pꝫ suppletio primi dicti quomodo contra falsum procur.detur actio quandoqꝫ deponẽti quandoqꝫ depositario.suppleamus modo secundum dictũ quando falsus procur.exegit es alienum a quo possit conueniri furti ꝙ etiam hic non dr̃ in tex. Jaco.de ra.dicit ꝙ de cõdi.furtiua non est dubium qꝛ datur soluenti quia soli dño datur sed soluens remansit dominus quia aut procur.iste est funditus falsus qui nunquam habuit mandatum ⁊ tunc per talem non acquiritur dominium pecunie creditori aut non funditus falsus qꝛ iã habuerat mandatũ sed reuocatũ ⁊ tũc cum non habeat bonam fidem accipiendo non acquirit vt.ff.de solu.l.si quis seruo ⁊ tenetur furti vt.ff.de solu.l.cum quis §.j.ergo dominium remansit penes debitorem qꝛ non videtur amissum qd̃ nõ est alij acquisitũ vt.ff.ex quibus causis maio.l.deniqꝫ patet ergo ꝙ datur conditio ei qui soluit ⁊ actio furti ⁊ sic est suppletum secundũ dictum istius.l. Sed contra predicta instatur ꝙ soluens agere non possit.nam aut fuit sciẽs ⁊ sibi imputet aut ignorans ⁊ tunc qꝛ nimis fuit credulus similiter sibi imputet vt.ff.de eo per quem factum erit.l.j.dicũt quidam ꝙ hic habuit iustam causam credẽdi. Ja.dicit idem ⁊ si non habuit iustam cãm qꝛ fur fuit in dolo soluens in culpa ⁊ dolus culpe preponderat vt dicta.l. Item si obstetrix.§.fi. Item opponitur dictum est ꝙ falsus procur.tenetur furti ⁊ condi.furtiua debitori qui remansit dominus sed videtur ꝙ conditione indebiti ⁊ ob causam vt.s̃.de conditione indebiti l.creditoris ⁊.ff.de condi.ob causam.l.si procuratori. M.ɔcedit oppositionem ⁊ dicit ꝙ predicte omnes actiones concurrunt contra furem.s.conditio furtiua actio furti ɔditio indebiti ⁊ ob cãm odio furis Jo.⁊ azo in sũma de cõdi.indebiti in medio summe vbi de hoc late per eum Odo.Ni.⁊ cõiter glo.⁊ doctores hoc reprobãt quia omnis conditio datur nõ dño excepta conditione furtiua nemo enim condicit rem suam ꝑter quã a fure vt.ff.vsusfru.quẽadmodũ ca.l.si.vnde dicũt ꝙ dicte.ll.diuersis casibus loquũtur qd̃ dic vt in eis notatur.s.ꝙ actio furti ⁊ conditio furtiua detur dominio non translato indebiti vel ob causam dominio translato. Sed.M.fil.⁊ Jac.de ra.defendunt opi.M.⁊ dicunt ꝙ Jo.⁊ azo.eius opinionẽ infideliter recitant quia.M.nõ dixit ꝙ vbi dominiũ transfertur in procuratorẽ ꝙ tunc ɔcurrant predicte actiones hoc enim esse non posset quia vbi dñium est translatum in eum non est fur.vt.ff.e.l.falsus.§.j.sed sola cõditio indebiti vel ob cãm tũc locum habet habita distinctiõe putauerit se liberatum an liberandum vt in glo.sed vbi non est translatum dñium in falsum procuratorem ⁊ sic furtum facit tunc dixit.M.predictas quattuor actiones concurrere odio furis ⁊ ita glosauit ipse M.in dicta.l.si procuratori ſm quod dicit predictus Jac.se vidisse in gl.ipsius.M.⁊ ita debent intelligi predicte.l.⁊.ff.de conditiõe furtiua.l.quoniam ⁊ Dy.etiam predictam opi.approbat dicta.l.falsus.§.j.ff.e.⁊ rerum ammo.l.ob res.ad rõnẽ glo.⁊ Jo.⁊ azo.respondent. Nam cum dicunt ꝙ omnes conditiones dantur non domino excepta furtiua negant verum hoc esse nec hoc dicit dcã.l.vltima vsusfr.quẽadmo.caue.nec aliqua alia.sed dicit ꝙ nemo cõdicit rem suam ꝑter quã a fure vñ excipit furem contra quem omnes cõditiones degenerant vt pluribus actionibus teneatur ⁊ pro hoc instituta de actione.§.sic itaqꝫ ⁊ etiam certi conditio generalis datur cõtra eum vt.ff.si certum petatur.l.certi conditio in prin.ibi.sed etiam ex causa furtiua ⁊c.⁊ sic est vera opinio.M.intelligas tamẽ in suis casibus vt dixi videlicet ꝙ vbi contra non furem translato dominio daretur conditio indebiti eodem casu ɔ furem datur non translato dominio ⁊ vbi contra nõ furem translato dominio daretur ob cãm ibi etiam non translato dominio datur contra furem.⁊ ita non sunt contrarie sed concordant dicte.l.s̃.de condi.indebiti.l.creditores ⁊.l.si procuratori de condi.ob cãm. Sed contra istam opinionem.M.⁊ etiam contra opinionem glo.⁊ sequacium ꝙ etiam ɔ non furem cõcurrant conditio indebiti ⁊ furtiua quia lege cauetur ꝙ si soluatur indebitum falso procuratori ⁊ putatiuus creditor ratum habuit tenetur falsus procur.conditione furtiua ⁊ ratum habens conditione indebiti sequitur ergo ꝙ putatiuus debitor qui soluit est dominus cum conditio furtiua soli domino detur ⁊ conditio indebiti contra ratum habentem ergo nõ est dominus.⁊ sic ob.ff.e.l.si vẽdidero.§.si titius circa principiũ Sol.dic ꝙ cum dr̃ datur conditio indebiti ergo non dñs concedo ꝙ dr̃ datur conditio furtiua ergo est dñs hoc non cõcedo qꝛ non sequitur.⁊ hoc probatur quia si soluitur alicui nomine meo non habenti mandatum possum solutionem hr̃e ratam ⁊ ratum habendo transit dominium in ratum habentem ⁊ sic soluit Ja.de ra.⁊ sic pꝫ ꝙ conditio furtiua datur ei qui fuit dominus tempore furti cõmissi lꝫ tempore quo agit nõ sit dominus ⁊ ita intelligitur dictus.§.si ticius ⁊ si dicas ꝙ q desinit esse dominus desinit habere condi.furtiuam vt.l.siue ⁊.l.sed nec legatarius de cõditione furtiua.respondeo ꝙ verum est quando ꝓpter factum suum voluntarium desinit habere dominium secus vbi non voluntarie vt ibi notatur. Sed ꝓ declaratione predictorum expedit querere quomodo sciam qñ dominium sit translatum in falsum procuratorem ⁊ quando nõ distinguit aut erratur in persona ꝓcuratoris aut in conditiõe persone.pͥmo casu verbi gratia quidam induit vestes procuratoris mei ⁊ annulum suũ gestabat iuit ad debitorem meum q credens eum procuratorem soluit sibi.isto casu erratur in ꝑsona ⁊ non transfertur dñium vt.ff.eo.l.si qs vxori.§.cum ticio ⁊ notatur in.l.cum fundum.§.seruum tuum imprudens.ff.si certum petatur. Secundo casu quando erratur in conditione persone vt quia cognoscit debitor ipsum sed ipse portauit falsum mandatum seu falsas lr̃as in quibus cõtinebatur eum esse procur.⁊ sic soluit ei hoc casu põt dominium in

eum trāsferri vt.ff.e.l.falsus.§.si quis.⁊ ideo aut debitor tradit ei pecuniā vt nuncio vt ferat eam dño ⁊ tūc nō trāsfertur in eum dñium ⁊ si intercipiat eam cōmittit furtum vt.s.e.l.si is.aut tradidit non tanq̄ nuncio sed vt faciat eum liberari ⁊ isto casu dominium transfertur.in dubio recurrendum est ad verba ⁊ actus precedentes vt.ff.de leg.j.l.si seruus plurium §.fi.Si enim locutus fuit sibi vt nuncio vt quia dixit portes domino ⁊ facias me liberari non transtulit dominium.Si vt procuratori vt quia dixit benedictus deus q̄ soluisti procuratori ⁊ sum liberatus tunc trāsfertur dominium quia extrinseca detegunt intrinseca ar.instituta de rerum diui.§.pauonum.Si ex verbis hoc colligi non potest tunc aut procur.dicebat se procuratorem in rem suam ⁊ videtur translatum dominium ar.s.de procur.l.qui stipendia.Si autem dicebat se simplicem procur.dicunt quidam q̄ in dubio videtur transferri dominium volens se liberare ar.ff.de iure doti.l.sed si in fi.Et quia putauit eum procuratorem ⁊ se liberari sibi soluendo q̄ esse non posset nisi dominio translato ⁊ ideo videtur voluisse dominium transferre vt.ff.de solu.l.cum quis.§.qui hominem ⁊ de le.ij.l.qui concubinam.§.si heres ⁊ d acq.heredi.l.pro herede.§.pap.Jac.but.⁊ dominus Ja.de are.tenent contrarium per.l.ff.de sol.l.cum quis.§.j.ibi mansuros eos debitores ⁊c.⁊ de furtis.l.falsus.§.j.ibi manent nummi debitoris ⁊c.⁊ quia in obscuris quod est minimum sequimur vt.ff.de reg.iur.l.semper in obscuris sic ergo vt hec lex remaneat in pace dicunt glo.q̄ hic non fuit translatum dominiū in falsum procuratorem.In legibus contrariis fuit translatum tamen que conditio detur contra illum in quem est trāslatum remanet iurgium.Ad euidentiam cuius vidēdum est vtrum conditio indebiti ⁊ ob causam se compatiantur videt̄ q̄ non quia conditio indebiti respicit tempus preteritum cōditio ob causam tempus futurum vt no.s.de conditione ob causam super rubrica ⁊ hec sunt contraria vt.ff.de condi.indebiti.l.damus ⁊ de conditione ob causam super rubrica ⁊.l.j.Jaco.de ra.dicit q̄ verum est q̄ propter eandem causam se non compatiuntur vt.ff.de cōdi.indebiti.l.in summa ⁊.l.fi.tamen sic distingue aut ille qui soluit falso procur.credidit se liberatum ⁊ habet locum conditio indebiti vt.d.l.creditore.s.de condi.indebiti.aut se liberandum ⁊ habet locum ob causam vt.l.si procuratori.aut dubitabatur ⁊ tūc recurrēdum est ad coniecturas verborum ⁊ actuum vt dictum est.s.proximo articulo circa translationem dominij si ex coniecturis nō appareat presumitur q̄ soluerit credens se liberatum quasi credens se soluere vero procuratori vt.ff.de solu.l.si vero procuratori quia quando transtulit dominium tunc cōditio ob causam locum habere non potest sed conditio indebiti.ar.s.de cōditione ob causam.l.si repetendi vbi ergo credidit se liberatū habet locum conditio inde.vbi se liberandum cōditio ob causam.Sed q̄ est causa illa que non est secuta quando dat̄ conditio ob causam glo.dicit q̄ causa est ratihabitio Jac.de ra.dicit q̄ causa est ratihabitio quod verum est quando soluens non erat debitor quia tunc non potest esse causa liberatio q̄ impossibile est liberari eum qui non est obligatus ⁊ vbi est cā impossibilis locum habet conditio sine causa vt.ff.de conditione sine causa.l.auunculo vt ergo omnia clare pateant distingue qui soluit aut procuratori vero aut falso.Si vero aut soluit debitum aut indebitum.Si debitum liberatus est ⁊ intellige verum qui habet sufficiens mandatum.ad hoc vt.d.l.vero procuratori.ff.de solu.⁊ dic vt ibi.Si soluit indebitum vero procuratori aut habet speciale mandatum tunc dominus tenetur conditione indebiti vt.ff.de condi.inde.l.cū his §.j.Si non habet speciale mandatum idem in eo q̄ in falso procuratore statim dicetur vt.ff.de condi.inde.l.si procur.§.celsus.secundo casu quando soluit falso procuratori aut soluit procuratori funditus falso.i.qui nunquam habuit mandatū aut non funditus falso.i.qui habuit mandatum sed fuit reuocatum.primo casu aut ille qui soluit sciuit eum falsum procuratorem aut ignorauit vbi sciuit non repetit quia donare vr̄ vt.ff.de condi.inde.l.j.⁊ de re.iur.l.cuius per errorem ⁊ quod notatur.ff.de conditione ob causam.l.si procuratori sed hoc non approbat Ja.de ra.q̄ cum aliquis soluit ei quem scit nō habere mādatum pōt esse q̄ soluit vt det creditori vel eo animo vt creditor ratum habeat ⁊ idem vbi solueret indebitum credens esse debitum ei quem scit non habere mandatum secus vbi sciret indebitum esse ⁊ hoc probatur quia vbi pōt cadere alia coniectura non videtur donare vt.ff.de dona.l.cum de indebito.ꝯ Ja.induco.l.vbi vr̄ casus fm quosdam.ff.d cōdi.indebi.l.si non sortem.§.qui filio vbi reuocato peculio ⁊ p̄ ꝯñs mandato administratiōis peculij si debitor sciens soluit filio non repetit q̄ vr̄ donare vt ibi sentit glo.que allegat.l.j.e.tit.Secundo casu qñ ignorauit ⁊ soluit aut soluit debitum aut indebitum.Si debitum soluit procuratori funditus falso aut procur.in recipiendo cōmisit furtum q̄ qñ fit.s.dixi ⁊ tūc si qdem sequat̄ ratihabitio dñi contingit liberatio tamen adhuc ꝯ procuratorem dabitur conditio furtiua q̄ ratihabitio dñi eam non tollit vt.s.dixi respōdendo ad.§.si ticius aut nō habuit ratum dominus ⁊ tūc fm.M.tenetur procur.ꝯditione furtiua ⁊ conditione indebiti vbi soluēs credidit se liberatum vt.l.creditoris vel conditione ob causam si credidit se liberandum vt.l.si procuratori.que opinio vera est vt.s.dixi.Si autem solutum fuit debitum tali procur.tunc aut cōmisit furtum aut non primo casu aut est secuta ratihabitio dñi ⁊ tenet̄ procur.condi.furtiua ⁊ dominus condi.inde.non condi.ob causam fm Jaco.de ra.lꝫ gl.hoc dicat.aut non est secuta ⁊ procur.tenebitur conditione furtiua vt.ff.e.l.si vendidero.§.si ticius ⁊ condi.inde.vel ob causam cum distinctione aut credidit se liberatum aut liberandum aut non commisit furtū ⁊ idem per omnia quod in casu precedenti eo excepto q̄ non tenetur conditione furtiua.¶Predicta locum habent in procuratore funditus falso.Si autem habuit mandatum sꝫ fuit reuocatum subdistingue aut soluit̄ indebitum ⁊ tunc idem p omnia sicut qñ soluitur funditus falso nisi speciale mandatū habeat de recipiendo indebitum ⁊ postea fuit reuocatum.Aut soluitur debitum ⁊ tunc aut soluens sciebat mandatum reuocatum vel scire debebat propter mutationem status procur.vt.ff.de solutio.l.cum quis ⁊.l.si quis seruo ⁊ non est liberatus ⁊ repetit conditione furtiua vbi commissum est furtum vel condi.indebiti ⁊ ob causam vbi non est commissuꝫ cum distinctione predicta credidit se liberatum vel liberandum fm Jaco.de ra.glo.tamen in dicta.l.si procuratori videtur dicere contrarium ⁊ probatur per dictam.l.si non sortem.§.q filio per quem.§.franc.ac.defendebat glo.paternam.Secundo casu qñ ignorabat reuocatum mandatuꝫ tunc aut recepit bono animo ⁊ liberat̄ soluens ipso iure aut recepit malo animo ⁊ liberatur ope exceptionis cedendo condi.furtiuam creditori vt.ff.de solu.l.cum quis.§.j.ex predictis colligitur differentia inter procuratorem verum ⁊ falsum ⁊ procuratorem q nunquā habuit mandatum ⁊ qui habuit sed fuit reuocatuꝫ que breuiter reassumo.Ubi soluit̄ vō procuratori contingit statim liberatio ipso iure hoc verum si soluitur sibi vt procuratori secus si vt nuncio fm Jac.de ra.quia tunc non liberatur donec dño dederit quia tunc non transtulit in eum dominium.In dubio quid iur.fit.s.dixi nec distinguit̄ in isto vero procur.de animo suo quia lꝫ habeat malum animū inter vertendi pecuniam tamen domino queritur pp animum soluentis vt.ff.de dona.l.qui mihi donatum ⁊ tenet̄ eidem furti.hoc verum fm Jaco.predictum nisi erratum esset in persona vbi soluens volebat trāsferre in dominum.si autem volebat trāsferre in procuratorem tunc non impeditur trāslatio dominij vt.ff.de acqui.pos.l.si me in vacuam.vbi autem soluitur procuratori funditus falso soluens non liberatur nisi secuta ratihabitione fm Jaco.de ra.⁊ ol.quicquid per alios dicatur vt ff.de neg.gest.l.si ego que ratihabitio sequi potest etiam mutata voluntate recipientis ex quo recipiendo nomine domini fecit vt.ff.rem ra.haberi.l.bonorum vbi vero soluitur pcur.non funditus falso si bono animo recipiat ipso iure contingit liberatio ⁊ hoc operātur reliquie prioris mandati.Si malo animo recipit contingit liberatio ope exceptionis vt dictū est.Ultra predicta quero pone q̄ procur.tpe constitutionis erat bone ꝯditionis ⁊ vite post absentiam dñi efficitur vilis ꝯditionis ⁊ dissipator nūquid debitor ei soluēs fit liberatus dicūt qnidam ⁊ bñ q̄ non ar.ff.de solu.l.si cum cornelius ⁊.l.cū quis ⁊ de confir.tuto.l.in confirmando.Itē quero pone q̄ debitor erat in diem ⁊ sub pena soluit procuratori tñ procurator die constituta non dedit domino nunqd committit furtū dic q̄ non sed fidem fregit vt.ff.e.l.inficiando.Item pone q̄ sempronius erat debitor ticij.meuius fabricauit falsas lr̄as cōtinentes q̄ ticius fecerat seyum pcuratorem ad debitū ipm exigendū.seius credens se pcur.exigit ⁊ pecunia exacta casu fortuito pȳt quis tenebitur videtur q̄ seius non teneatur q̄ iusta ignorantia excusat eum ⁊ casus fortuitus q non venit in bonefidei iudi.vt.s.d pig.ac.l.que fortuitis sicut nec recipiēs indebitum bonafide non obligatur vltra quā sit locupletior vt.ff.de condi.inde.l.si non sortem.§.libertus.vnde iste nō tenet̄ domino nec soluenti.alij distinguūt aut sempronius erat debitor generis ⁊ tunc non est liberatus aut speciei ⁊ tunc si erat contractus vbi veniat dolus ⁊ lata culpa si cōtrahit dolum vel latam culpam tenetur.aut erat ꝯctus vbi leuis culpa vel leuissima

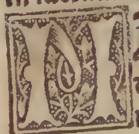
vel leuissima tunc si eā cōmittat nō liberatur al's sic. vl' dic ꝙ soluēs est liberatus indistincte q2 ille sempronius i hoc gessit negociū creditoris vtiliter lz pecunia postea casu fortuito sit ꝑdita vt.ff.de neg.gest.l.sed an vltro ⁊ ideo ꝓ rato haberi dz vt.e.ti.l.pomp.⁊ fiet cessio actionis cōtra fabricantem falsas lr̄as arg.ff.de eo.per quē factum erit.l.j.⁊ hec videtur equior In contrariū tn̄ est.ff.de solu.l.qui hominē.§.si nullo ⁊ ideo prima verior. Ultimo quero si ꝓcurator cum falsis litteris vadit ad debitorē volens debitum exigere debitor resistit dicens litteras falsas demū iudex compellit debitorez soluere tali ꝓcuratori nūquid hoc casu talis falsus ꝓcurator cōmittit furtum ⁊ an debitor soluēs eidē sit liberatus. Et videt̄ ꝙ furtū nō cōmittat ꝑpter autoritatē iudi.arg.ff. de acquiren. pos.l.iuste.sed verū est rite interposito decreto vt ibi in glos. notatur ⁊ cōminationes vel ep̄las.l.iudex.Sed huic respōderi pōt ꝙ illud verū qn̄ decretū interponitur non seruato ordine iudiciario secus si contra ius litigatoris quia tunc tenet nisi appelletur vt.j.de re iudica.l.res iudicata dic aut iudex soluit procuratori qui se dicebat ꝓcurator in rē suā ⁊ tūc liberabitur soluēs aut iussus est soluere tanꝙ procuratori simplici ⁊ tunc furtū cōmittit q2 hic voluit dominiū trāsferre in procuratorē.alij dicūt ꝙ hoc casu transfertur ar.ff. de solu.l. vero procuratori.Sed quicquid sit de furto nunquid soluēs sit liberatus videtur ꝙ sic.ff.de mino.l.ait pretor.§. permittitur videtur contra ne deceptio ⁊ iniuria sibi facta noceat creditori vt.ff.de euic.l.si per imprudentiā ⁊ hoc videtur verius. Sed nunquid soluens hoc casu repetet videtur ꝙ nō ꝑpter rem iudicatā vt.s.de condi.indebiti.l.j.de quo dic vt ibi dixi. Sed ſm illos qui dicūt furtū cōmitti ⁊ ꝙ repetitur conditione furtiua tn̄ hoc verū nō est q2 res iudicata pro veritate accipitur vnde furtū non cōmittitur. Jaco.de are.in questiōe p̄dicta distinguit aut fuit cognitum per iudicē de falsitate litterarū ⁊ tunc nō possit repetere.aut non fuit cognitū ⁊ tūc sic vt.s.de fide instru.l.si.si ex falsis instrumētis per totum dicit tn̄ ꝙ repetetur conditione sine causa vt.ff.de condi.sine cā.l. si fullo.⁊.ff.cōmo.l.in cōmodato.§.si.⁊ dictū fuit.d.l.j.de condi.inde.Predicta colligi possunt ex lecturis Od.Ny.in decisa ⁊ Cy.qui multa ex predictis habuit ab Odo.In glos.vlti. de materia huius glo.vide quod notatur.ff.de condi.ob causam.l.si procuratori.In eadem glo.ibi dn̄o quesiuit vt.ff. de acqui.pos.l.j.§.per ꝓcura.Sed hec ratio non ꝓcedit cum loquamur de nō habente mandatū propter reuocationē q pos. nō querit nisi ratihabitione secuta.ff.de acqui.pos.l.cōis.§.j. Ol.in fine immo dic vt.s.dixi predicta interuenire propter ratihabitionē dn̄i.vt.ff.de neg.gest.l.si ego que pōt interuenire etiā mutata voluntate recipientis exquo recipiendo noīe domini fecit vt.ff.rem ra.ha.l.bonorum Ol.⁊c.

Si quis seruo. Primo ponit̄ q̄stio. Secūdo ei⁹ decisio. Tertio cuiusdā obiectionis q̄ fieri posset exclusio. Quarto ꝓbatio p̄cedētis decisionis per inductionē a simili. Quinto rō ⁊ cōclusio.scd̄a ibi nobis.tertia ibi licet quarta ibi ⁊ queadmodū quinta ibi ne ex hui⁹.ibi quali actione.i.qua ⁊ sic relatiuū qualitatis ponitur pro relatiuo substātie.Sic cōtra.s.de summa tri.l.j.⁊.ff. de operis no. nun.l.j.§. potest autem. Ibi introductū.s.animi destinatiōe ol. Ibi cōmissum hac rōne quia ⁊c.ol. Ibi ne ex huiusmodi.i.si hoc corruptoris consilium auctui iunctū remaneret impunitū Ol. Oppo.quia hic dicitur regulas fallere.Sed videtur ꝙ nulla fallat quia hic loquitur de delictis atrocioribus ⁊ ad actū peruenit licet non ad effectū ergo tenetur vt.l.si quis non dicam ⁊ ibi plene dicā.s.de episco.⁊ cleri.Sed dic ꝙ in hoc fallit regula quia licet quo ad suadentē ⁊ mandantē fuerit consummatū delictū quo ad seruū nō ⁊ regulariter mandans nō tenetur nisi mandatarius exequatur delictum mandatum vt ff.de iurisdi.om.iudi.l.si quis id.§.penulti.⁊ in hoc est specialē hic Ja.bu.Itē tenet hic glo.Cy.⁊ Odo.ꝙ idē est in filio sz qualiter fiet estimatio in filio variāt glo.Nā.ff.de seruo corrupto.l.vt tm̄.§.j.no.vnū ⁊ insti.de obli.q̄ ex delicto nascūtur in.§.interdū no.aliud ſm quosdā veri⁹ est qd̄ notat̄.ff.de furtis.l.cū qui.§.si seruus. Quid in fratre corrupto videt̄ ꝙ nō idē cū hac.l.nō caueat̄ vt.ff.soluto matrimonio.l. si vo.§. penulti.⁊ ita dicit.d.gui.de suza.fuisse iudicatum de facto in lōbardia ipse tamē tenet contrarium ar.j.ad.l.fal.de plagiar̄.l. si fratrem cy.Et q2 hic de suasione ⁊ consilio tractatur vtruz quis teneat ex cōsilio vide per Inno.extra de elec.c.querelā ⁊ qd̄ dixi.ff.de vi ⁊ vi.ar.l.j.§.deiecisse ⁊ distinguit secundum Jaco.de belui.qui hic notat.s.tit.proximo.l.j.aut consilium dat̄ ad cōtrahendū aut ad delinquendū.Primo casu si consilium datum est ⁊ susceptum ⁊ non fuit petitum tenet̄ si non erat al's cōtracturus vt.ff.mā.l.si remunerandi.§.plane vbi pz apte ꝙ consilium fuit datum ⁊ non petitum q2 dicit̄ ꝙ mādauit.Si vero al's erat cōtracturus nō tenet̄ nisi sit fraudulētum vt.ff.de re.iur.l.consilij ⁊ extra.e.c.nullus ex consilio lib. vj.vbi de hoc per dy.Jo.an.⁊ card.⁊.ff.mand.l.ij.§.si.⁊ insti. man.§.tua gratia.Si vero consiliū fuit petitū ⁊ postea datuz ⁊ susceptum tunc consulens non tenet̄ siue erat facturus siue non nisi sit fraudulentū vt dicto.§.si.cū si.⁊.l.idēꝗ.§.si quis ea.Secūdo casu distinguūt gl.cōiter erat al's facturus vel nō vt dictis.l.no.⁊.ff.de ver.signi.l.sepe.§.si.alia glos.dicit nō interesse erat al' facturus vel non vt no.ff.de iniur̄.l.non' solum §.ꝓculus ⁊ idez tz dy.dicto.c.nullus ex consilio. Alia glo.dicit aut dilectuz cadit in speciale nomen maleficij ⁊ tunc tenetur ex eo al's erat facturus vel nō vt no.in dicta.l.cōsilij. Alia glo.dicit ꝙ si principalis tenetur ex delicto consulens tenet̄ ex consilio vt no.ff.de furtis.l.qui seruo.alia glo.dicit referre erat al' facturus delictum vel non ⁊ ꝙ nō tenet̄ ei cui dedit cōsilium sed ei quē lesit ex consilio vt no.dicta.l.ij.ff.man.tu dic ⁊ melius vt notat̄ instituta de obli.ex delicto.§.ope.videlicet aut consilium dat̄ ad corrūpendū seruuz ⁊ tunc indistincte tenet̄ licet delictū sit leue vt.ff.de seruo corrupto.l.j.§.psuadere.aut ad aliud delictū faciendum ⁊ tunc aut erat tale ex quo agi nō pōt nisi delicto perfecto vt q2 leue est vt.ff.ꝙ quisꝗ iur̄ l.j.§.si.de iniur̄.l.itez apud labeonē.§.si curauerit ⁊ de furtis l.si quis vxori.§.neꝗ tunc tenetur consulens secuto delicto si delinquēs non erat al' facturus al' non vt hic no.cum concor. ⁊ est ratio q2 cum delictum est leue non punit̄ quis nisi sit perfectum.aut delinquēs erat al's facturus ⁊ non tenet̄ vt dicto §.neꝗ cum si.⁊ no.dicta.l. qui seruo in princi.⁊ dicta.l.sepe in fine vbi est casus.aut ex delicto agi pōt etiaz imperfecto delicto vt q2 est de atrocioribus tunc consulens tenetur siue delinquēs erat al's facturus siue nō quia ⁊ principalis tenetur etiam nō consummato delicto vt.l.si quis nō dicā.nā consulēdo attēptat ⁊ procedit ad actuz exteriorem ⁊ ideo tenetur vt ff.de extraor.crimi.l.j.de peni.dis.j.c.periculose ⁊.c.sequenti Jaco.de belui. In glo punitur ergo in fine vt.ff.ad turpill.l. ⁊ in priuatis ol. Et que sit differētia inter consiliū opē receptationem ⁊ fauorem dixi.s.de hereti.aut.credentes.

Apud antiquos. Primo' ponūt̄ due q̄ōnes vsꝗ ibi Cūꝗ ibi pōitur regula iur̄ antiq ⁊ applicatio eius ad ꝓpositas q̄ōnes per quosdaz antiquos ꝑ ar.a cōtrario vel per ar.ab antecedēte destructo ⁊ ipsarū determinationes ⁊ determinationū restrictio vsꝗ ibi nos autē. Ibi est tertia pars in qua ponit̄ applicatio p̄dicte regule per iustinianū ꝑ ar.a cōsequēti destructo ⁊ determinatio questionū per tēporū distictiōne vsꝗ ibi de eo aūt ibi est quarta ⁊ vltima in qua determinat̄ qd in libero homīe possesso ⁊ sepe allegat̄ ꝙ bone fidei possessor intelligit̄ qui domini cogitatiōe possedit ⁊ concor.ff.de dā.infec.l.qui bona fide cy. Ibi ꝑ cōiecturā Quid sit cōiectura hic dicitur in glo.qd̄ est notanduz ⁊ pro hoc.ff.de le.ij.l.cū proponebatur ⁊.l.qui solidū.§.j.de publicia.l.de precio extra de procur.c.si quem.§.j.li.vj.⁊ vir habetur verbuz coniecturis in aut.de testamentis imperfectis. Ibi cōstitutus est vel dolo esse desijt vt.ff.de noxalib⁹.l.si bona fide ⁊.l.sequenti ol. Ibi qui enim habet tunc.j.ꝑ tempore quo desijt esse apud hōe fidei possessorē Ibi omnibus discretis. Nota vt in glo.quia sepe allegatur ⁊ concor.xij.dis.c.cum diuturni mores.querit cynus si seruus alienus possessus bone fidei possessori surripuit tempore quo est penes eum deinde reuertitur ad dn̄m nunquid primo possessori det̄ aliquod consiliū videtur ꝙ sic vt.ff.de condi.indebi.l.nam natura.quidam dicunt ꝙ competit conditio ex lege ad repetendū eū vt s.ti.prox.l.cum seruū sed ibi hoc nō colligitur. pe.credit ꝙ retentionem habeat nō repetitionem ar.ff.de cōdi.indebi.l.si in area. Itez querit si possessor soluat pro seruo qui fecit furtum nūquid contra dominuz habebit aliquā actionez videt̄ ꝙ nō vt.ff.cōi diui.l.in hoc iudicio.doctor̄.dicunt contra quia ipso gestu negociuz eius gessit vt.ff.de peti.heredita.l.hereditas. Quid in libero hoīe pro quo est facta solutio a possessore an repetet̄ ab eo videt̄ ꝙ nō vt dicta.l.in hoc iudicio quidā distiguūt aut soluit possessor sine iudicis auctoritate ⁊ tunc repetat ab illis quibus soluit vt.ff.de condi.inde.per totū ⁊ man. l.si fideiussor.§.in omnibus.aut auctoritate iudicis ⁊ tunc nō repetit vt.d.§.⁊.s.de conditione inde.l.j.et ibi de hoc.Sed q2 gessit negociū liberi hominis contra ipsuz aget vt.d.l.hereditas. Jaco.bu.dixit non dari actionem nego.gesti.q2 nō habuit animū gerendi eius negociū.Sed dicit dari actionez in factū

subsidiariā. Ultimo colligitur ar. ad q̄stionē de facto quidā
possidebat quādā rem sine titulo cōuentus rei vendicatione
cepit habere titulū. demū actore probāte succubuit. petebat
condēnari ad fructus perceptos ⁊ percipiēdos ipse se defen
debat propter titulū vt. s. de rei vēdi. l. si fundū. dicēs sibi suf
ficere ꝙ titulū haberet tpe quo cōueniebat pro fructibus vt
ff. de solutionibus. l. in pupillo. In cōtrariū dicebatur ꝙ ti-
tulus superueniens nō tollebat malā fidē superuenientē ar.
ff. de rei vendi. l. si nauis. Dic ꝙ pro tpe quo superuenit titu
lus nō teneatur pro preterito sic distinguēdo tempora ar. hu
ius. l. ⁊ vt idē sit ius de parte temporis qđ de toto vt. ff. de re
vendi. q̄ de tota Cy. Querit od. si famulus alicuius surripit
hodie vnā rem vilem ipsi dn̄o ⁊ cras aliā ⁊ ita frequenter fa-
cit nunquid teneatur furti. quidā ꝙ non vt. l. si libertus. ff. e.
ipse dicit Jo. tenere oppositū propter frequentiā ⁊ q2 se non
emendat ar. s. de episcopa. audien. l. iiij. ⁊. ff. de penis. l. capita
lium. §. crassatores. od. Et ny. in decisa. In glo. q̄ incipit quā
habes ibi de exercitor. l. si eum. Sed dic ꝙ exercitoria datur
ex cōtractu prepositionis vnde preponēs seruū meū ea teneor
sed non agit ego autem ago. sed nō teneor vt ibi in noxali te-
neor ⁊ nō ago vt hic. In eadē glo. in fi immo lex licet. §. j. sed
ibi nō est eadē cā agēdi ⁊ actionis formula qua quis cōueni-
tur vt. ff. de institor. l. sed et si pupillus. §. fi. ⁊. l. sequen. Ol.
Vel dic ad vtrūq3 contrariū fm Jaco. de bel. ꝙ hic loquitur
de actione que ex delicto vel quasi nascuntur ibi de his que
ex cōtractu vel quasi. preterea ibi non negatur posse agi no-
xali. ⁊ ideo non sunt contra. In glo. pma credens se dn̄m ⁊ sic
opinione ⁊ etiam effectu quo ad aliquid vt. ff. de verb. oblig.
l. lib. homo in fi. primi respōsi Ol. In glo. sed ⁊ ipsam posses-
sionē in fi. immo non si sine vitio dn̄i ad ipm redijt ⁊ paratus
est incōtinenti docere de dominio per regulā iuris dolo facit
⁊ ita pōt intelligi glo. q̄ est. ff. de iudi. l. si de vi secus si per vim
rapinā vel furtum vt. ff. e. l. cum es ⁊. j. ad. l. iul. de vi. l. si quis
ad se fundū Ol. Et pro hoc. j. de prescrip. xxx. annorū. l. si qs
emptionis in glo. Sed pro eo ibi penes eū ⁊ nisi vbi postea cō
tractauerit Ol. In fi. hanc non reperies in ti. illo ⁊ ideo alle-
ga prealleg. l. serui ⁊ filij. ij. responso ⁊. ff. depositi. l. si apō. ol.
In glo. vlti. in fine so. ibi loquitur de eo negocio quod est ali
cuius re ipsa hic autē ipso gestu. ⁊ dic vt no. ff. de nego. gest. l.
si pupilli. §. quid ergo. Jaco. de bel. vel dic non dari actionez
neg. gest. quia non habuit animū gerendi eius negocium sed
in factum subsidiariam fm Jaco. but. vt. s. dixi.

¶ Lex in pra-
xi ātigua.

¶ Anifestissimi. Primo per regulā manifestā tradit cui
detur actio furti deinde mouet tres pncipales qđ
nes ⁊ circa primū insurgunt alia dubia vt in text.
patet regula ergo est ꝙ furti actio datur ei cuius interest hec
tn̄ regula impfecta est ⁊ nimis larga ⁊ iđ eā suppleas vt glo.
supplet ⁊ pleni⁹ azo in summa hui⁹ tituli. §. datur ⁊. §. sequē
ti. Modo suppletiones pbemus magis ordinate quā ipsi p-
bent dū dr in regula ei cuius interest dic vel interfuit vt pba
tur. ff. e. l. inter oēs in principio. Sed cōtra hoc. ff. e. l. si quis
vro. §. fi. ⁊ hic sed intellige ibi nō ita desijt interesse ꝙ fingat
retro non interfuisse vt in contrario ⁊. ff. qui po. in pigno. ha.
l. potior. ⁊. ff. e. l. si vendidero. §. si titius vbi per ratihabitio-
nē q̄ retro trahitur videtur retro nō interfuisse ⁊ sic est hic q2
electione facta desinit interesse vt a pncipio nullū videatur
sensisse damnum. De cōditione furtiua si desinat interesse an
desinat competere dic vt. ff. e. l. si dn̄ium ⁊. l. si ad dominum ⁊
de cōditione furtiua. l. siue. §. fi. ⁊. l. sequē. Sequitur in supple
tione regule ex honesta causa quia fur furti non agit vt. ff. e.
l. itaq3. Sed contra hoc ꝙ fur agat furti vt. ff. e. l. qui vas. §. si
ego. So. ibi cōtingit hoc propter iustū initium q2 ex volunta
te dn̄i habuit hic autē loquit in eo qui ab initio habuit cōtra
dn̄i voluntatē. Sed contra hoc videtur ꝙ nihil operetur ini-
tiū vt. ff. e. l. eū qui. §. is apud quē. dicūt quidam vt Jaco. de
ra. ꝙ aliud est in depositario q2 magis fidē frangit ꝙ est gra-
ue vt. ff. de constituta pecunia. l. j. maxime in deposito. Sz cer
te immo idē videtur in cōmodato vt. d. l. eum qui. §. idē pōp.
sed ibi aliter vsus fuit quam debuerat ⁊ ita cōmittit dolum ⁊
iđ nō agit. vel dic fm Jaco. de are. ꝙ is qui ad custodiā tene
tur quādo dolum in re cōmittit an contractando vt sibi ha-
beat ⁊ dn̄o auferat ⁊ tunc talis fur furti non agit vt. d. §. idem
pomp. aut aliter reytendo vel alij cōmodando vbi nō priuat
dn̄m possessione vt. ff. de acqui. pos. l. qui vniuersas. §. fi. ⁊ tūc
agit vt. d. §. si ego. Sed an hoc est verū rōne rei vel ratiōe pos
sessionis videtur ꝙ ratiōe rei nō agit sed rōne possessiōis tm̄
nā dicta. l. itaq3. ff. e. loqui videtur de re tantū dū ibi dicitur
ꝙ furis interest ne res amittatur et tamen ex tali interesse
non datur sibi actio furti ad extimationem rei sicut datur ful
loni sed non negat dari ad extimationem possessionis quia
possessio siue iusta siue iniusta erat apud euz vnde qđ ibi dici
tur ex improbitate sua nō cōsequi actionē verū est ex impro-
bitate nuda sed ex iprobitate furto secuto sic. Sz hoc nō videt
pati littera illius. l. itaq3 quia ibi psupponit furtum secutum
⁊ tamen nō agitur ⁊ ad id qđ posset obici ꝙ ratiōe possessiōis
siue iusta siue iniusta dat interdictuz vnde vi vt. ff. de vi ⁊ vi
ar. l. j. §. qui vi a me. respondet gl. in dicta. l. itaq3 ꝙ ex delicto
in suā psonā cōmisso pp̄ter violentiā cōsequitur interdictū
vnde vi in dicto. §. qui vi a me. Sed cum sit furtum nullaz in
iuriam psonalem patitur imo vicium ⁊ delictum soluz circa
rem cōmittitur ⁊ ideo nō dat actio furti. ⁊. hanc tenebat dy.
alia etiā ratio notat in dicto. §. fi. qui vi a me. que magis pla-
cet ol. Et de hoc notaui. j. ad. l. iul. de vi publica. l. si quis a se
fundū. Sed certe lz res sit tantū affecta vicio furti ⁊ violētia
nō sit illata psone interest tamē furis rōne possessiōis qua pri
uatur ⁊ in hoc vr̄ iniuriari ⁊ ideo vr̄ ꝙ agere possit furti rōe
talis iniurie ⁊ priuatiōis possessionis ⁊ ita tenet Jaco. de ra. ⁊
pro hoc. ff. e. l. is qui pignora. ⁊. l. si is. ol. cui videtur assentire
Jaco. butri. dicens ꝙ vbi vellet agere furti fur rōne rei hoc
facere non posset nisi ex improbitate sua ⁊ ea allegata ⁊ ideo
agere nō pōt ⁊ loquit itaq3. sed in possessione ptendere potest
interesse etiā nō allegata aliqua turpitudine vel cā furti sed
simpliciter ꝙ possidebat ⁊ ideo rōne talis interesse admittit
ad actionē furti qđ est notabile secundū euz. ⁊ ad hoc facit di
ctus. §. qui vi a me ⁊. ff. e. l. inficiando. §. infans naz in cis non
allegat aliquā turpitudinē suam sed in. §. qui vi a me allegat
possessionem suam ⁊ violētiam sibi illatam ⁊ in. §. infans alle
gat similiter possessionem suam ⁊ furtum sibi factum ⁊ eodez
modo pōt dici in. §. sed si ego in. l. qui vas. ff. e. ꝙ ibi nō allega
bat cōtractatiōnē quā fecerat vtendo aliter quā debebat sed
allegabat custodiaz que sibi incūbebat de re cōmodata. ⁊ hoc
innuit ibi clare tex. quicqđ tamen sit de conditiōe furtiua tri-
ticaria tamē dat p possessiōe recupanda vt. ff. de triticaria. l.
ij. in fi. q2 non inuenitur lex que denegat eam secundum Jac.
predictū ⁊ etiaz secundū Jaco. de ar. ff. de acqui. possessiōe. l.
fi. ⁊ idez videt sentire glo. ff. de re. iur. l. cuz pater. §. fi. ⁊ sic pōt
intelligi dicta lex inficiando. §. infans secūdo rn̄so. vbi dicitur
p fur recupauit possessionē scilicet agēdo furti vel triticaria
de qua nō dubitat apud predictos. Jaco. Sed gl. que est. ff. e.
l. qui re cōmodata. §. j. videt intelligere ꝙ in dicto. §. infans
recupauit rem furtiuam sine iudicio. de hoc etiam notat. s. e.
l. in ciuilē. Item caueant agentes ꝙ qn̄ agitur ratiōe posses-
sionis vel alterius interesse non sit extimatio proprietatis et
ꝙ intentans actionem furti rōne proprietatis succūbit si non
probet dn̄iuz sed solū possessionē vt. ff. e. l. si vendidero. §. cuz
aūt Jaco. Sequitur in suppletione regule ex causa nō lucra
tiua vt. ff. e. l. si is cui. §. fi. ⁊ ex quibus cau. maior. lege sciendū
quod intellige de lucro qđ capi non poterat sine alterius in-
iuria si enim sine alterius iniuria capi posset male diceret gl.
vt. ff. e. l. si quis vxori. §. penul. ⁊ ibi notat. ⁊ hoc quādo lucruz
certum est vt. ff. ad. l. acquil. l. inde neracius. Si autez incertū
bene diceret gl. vt. ff. ad. l. rho. de iactu. l. ij. §. portio. ol. ⁊ Jaco.
Sequitur ex cā pbabili vt. ff. e. l. eum qui ⁊. l. si is cui ratione
dominij vel quasi vt dicta. l. si vendidero. §. eum autem. vel
alterius iur vel custodie alterius iur cōprehendit oē ius tam
vsufru. quā pignorū vt. ff. e. l. inter omnes. §. j. ⁊ dicta. l. eū qui
§. pomp. Itē ius possessionis vbi sola possessio estimatur vt
ff. vti possidetis. l. si duo. §. fin. custodie quā prestat voluntate
domini vt. ff. e. l. si fullo nam ⁊ fur custodiam prestare tenetur
q2 de oī casu tenet vt. s. e. l. subtracto Sed q2 nō pstat volūta
te domini nō agit vt dictum est. Item hoc veruz vbi cōmoda
tarius tenetur ad custodiam de quo dubitauerunt veteres.
impetratores. tn̄ dat electionē cōmodati vt in littera patet ⁊
qn̄ cōmodatarius liberatur per electionē furis intelligit azo
ꝙ liberatur ipso iure ⁊ eligere intelligitur litem contesta. vt
dixi. s. e. o. l. j. ver. Item quero nunquid possit penitere. et hoc
qn̄ scienter elegit si autem nescius ⁊ dubitans secus vt hic in
littera dicitur. Ex quo nota ꝙ licet nescire ⁊ dubitare sint di
uersa q2 copula ⁊ habz copulare diuersa vt no. ff. de iur. ⁊ fac.
igno. super rubrica tn̄ eundem habent effectum ex quo colli-
git Jaco. de ra. bonū notabile q2 lege cauetur ꝙ quis nō pre-
iudicat sibi in eo iure qđ ignorat sibi competere vt. ff. de peti.
hereditatis. l. legitimā ⁊ de inoffi. testa. l. mater. qđ idem est si
dubitat sibi competere per hanc. l. qđ est memorie cōmendan
dum. Sed querit que sit ratio diuersitatis inter fullonē con-
ductorē creditorem ⁊ vsumfr. ex vna parte ⁊ cōmodatariū ex
altera. Dic vt hic in gl. ⁊ q2 leges in hoc variare videnť dic ꝙ
quando res

quãdo res subtrahit aut pluriũ interest rõne dominij ⁊ tunc
agit vterqꝫ vt.l.fullo.§.frugibus.aut pluriũ interest diuersi-
mode quia vnius interest rõne dominij alterius rõne alteri⁹
iuris ⁊ tũc aut rõne iuris qḋ habet similitudinẽ cũ dominio
vt vsufruc.aut rõne alterius iuris vt pignoꝛis vel custodie.
Primo casu vbi interest plurium rõne dñij ⁊ rõne vsufruc.
vtriqꝫ cõpetit actio vt.l.iterdũ.§.si ꝓuus.ff.e.Scḋo casu quã
do ratione pignoꝛ.tunc qñqꝫ datur actio furti creditoꝛ.tñ
qñqꝫ debitoꝛi qñqꝫ vtriqꝫ.creditoꝛi tñ qñ culpa eius interue
nit in surripiendo qꝛ est obligatus ad eius restitutionẽ vt.ff.
e.l.creditoꝛis.debitoꝛi tñ qñ primo creditoꝛi fuit res furata
⁊ ipse egit contra furem ⁊ consecutus est quãtũ erat debitum
postea iterum sine culpa eius res sibi subtrahitur vt.ff.e.l.eũ
qui.§.idem scribit vtriqꝫ datur qñ al's sine culpa eius res est
subtracta ⁊ eius interest pignoꝛi incumbere vt.ff.e.l.itaqꝫ ful
lo.§.sed si res.In tertio casu quãdo alter est dñs ⁊ alterius
interest rõne custodie tunc aut contractus est factus gratia
accipientis tantũ ⁊ habet dñs electionem vt hac.l.si vtriusqꝫ
habet electionem ille qui recepit custodiendam si est soluẽdo
vt.ff.e.l.si itaqꝫ in prin.⁊ institu.de obliga.que ex delicto na-
scuntur.§.furti ⁊ rationem diuersitatis supꝛa pꝛoxime dixi.
Sed cum hic dicatur ꝙ ignoꝛãs sibi non pꝛeiudicat eligẽdo
pone ꝙ ignoꝛo cõmodatariũ esse non soluẽdo eligo eum nũ-
quid pꝛeiudicat mihi videtur ꝙ nõ sicut nec pꝛeiudicat igno
rantia furti cõmissi.Jaco.baldi dicit ꝙ sic ⁊ imputetur mihi
qui malam feci electionem qꝛ debebam agere contra furem
ex quo sciebã furtum factum.Jaco.de ra.dicit contra qꝛ cer-
tanti de damno non ꝑiudicat ignoꝛantia supina etiã cum al-
terius damno vt.ff.de condi.inde.l.sed ⁊ si me putem ⁊ de eo
per quẽ factum erit.l.fi.Quidam dicunt ꝙ hec questio nõ ꝓ-
cedit qꝛ non põt esse cõmodatarius nõ soluendo si fur est sol-
uendo cũ actio furti que est penalis sit in bonis eius.Sed ad
huc posset esse non soluendo qꝛ haberet alios creditoꝛes.Itẽ
queritur si factũ est furtũ cõmodatario dñs audiẽs ꝙ titius
subtraxerat egit cõtra eum ⁊ succubuit nunquid cõmodata-
rius erit liberatus.Ja.bal.ꝙ sic qꝛ hec lex loquitur vbi igno
rabat sibi actionẽ cõpetere sed in casu pꝛedicto sciebat vñ eli-
gendo pꝛeiudicat sibi cõtra cõmodatariũ.Jaco.de ra.contra
quia eligẽdo id qḋ credit sibi cõpetere nõ pꝛeiudicat sibi i eo
ꝙ nõ cõpetit vt.d.l.mater.ff.de inoffi.testa.Itẽ qd si est ꝓ pte
soluẽdo dic ꝙ ꝓ eodẽ reputatur vt.ff.de verb.sig.l.soluendo.
Itẽ quero nũquid al's est actio furti ambulatoꝛia dic ꝙ sicvt
si fulloni factũ fuit furtũ de re locata qui est soluẽdo.⁊ ita si-
bi cõpetat actio furti vt.ff.e.l.itaqꝫ desinit esse soluendo certe
desinit sibi actio cõpetere ⁊ cõpetit dño sicut dꝛ de actione de
dolo.ff.de dolo.l.eleganter.§.penulti.⁊ ibi no.⁊ ar.s̃.de cuř.
fur.l.cum alijs.de hoc dicã statim in suppletione glo.Itẽ no.
speciale ꝙ actio cõmodati que est rei ꝑsecutoꝛia tollit penalẽ
contra furem ⁊ tamen competit cõtra diuersos ⁊ ex diuersis
causis quod videtur mirabile ⁊ contra ea q̃ dixi.s̃.e.l.ancille.
Sed dic ꝙ hoc iḋ cõtingit quia dñs ⁊ cõmodatarius quo ad
furem sunt quasi cõrei stipulandi non vere qꝛ electio datur
domino.Itẽ cõmodatarius ⁊ fur per respectum ad dominũ
sunt quasi duo rei debẽdi ⁊ ideo pꝛimo respectu si fur soluat
domino liberatur a cõmodatario.scḋo respectu quo reputan
tur quasi rei debendi vno soluente alius liberatur.Itẽ qꝛ si
fur soluẽdo dño nõ liberaretur a cõmodatario teneretur bis
nomine eiusdẽ furti penali ac furti ꝙ esset incõueniens.Jac.
but.Expeditis pꝛedictis transeamus ad suppletionem text.
⁊ glo.vsqꝫ ad.§.sed cũ in secũdã.Ibi cõstituto subaudi videř
ꝙ sic quia ⁊c.ol.Ibi pene.i.quasi ab omnibus.ol.Ibi laboꝛat
scꝫ cõmodatarius.Ibi talẽ tractatũ.tractatus est questio ad
quã nõ põt bene simpliciter respõderi vt.ff.ad.l.fal.l.qui qua
dringenta.ol.Ibi solutionẽ.i.estimationis rei cõmodate resti
tutionẽ.ol.Ei scꝫ dño rei.old.Ibi ita tñ scꝫ locũ ꝙ habet dñs
agendo cõtra cõmodatariũ sibi pꝛeiudicet aduersus furem
ol.Et nota ꝙ hec verba ita tñ determinationẽ inducũt vt.ff.
ad trebel.l.lucius.§.qui habebat.⁊ ibi notař.e.tit..l.ita tamẽ
ol.Et vide in alphabeto sub lr̃a i dictione ita tñ.Si autẽ ne-
scius.facit ad id qḋ.s̃.dixi de istis verbis nescire et dubitare
ꝙ sint eiusdem effectus.Item facit ꝙ dilatoꝛia exceptio omis
sa qꝛ nesciebat eã sibi competere possit opponi post lit.ꝯte.et
si quidem non cõpetebat ante lit.ꝯtest.sed cepit postea cõpete
re certum est ꝙ põt opponi vt.s̃.de consoꝛ.eiusdem lit.l.ij.et
ibi dixi.idem videtur si ante competebat sed nesciebat sibi cõ
petere qꝛ ista sunt paria aliquid competere de nouo vel ante
competens postea in lucem emergere vt.ff.de confir.tuto.l.in
confirmando ⁊ hoc ꝯcedit Jaco.de are.in declinatoꝛia.secus
dicit in dilatoꝛia qꝛ debet ꝓponi ante lit.ꝯtest.si cõpetebat et

postea excluditur a pꝛoponendo vt.s̃.de pꝛoba.l.excep.nisi es
set talis que iudicium redderet nullum vt ꝓcuratoꝛis falsi vt
s̃.de pꝛocur.l.licet.⁊ de hoc dixi.s̃.de pꝛocur.l.ita demum.Ibi
satisfactum est non ergo obstat erronea electio sed perceptio
ol.Ibi cum manifestissimum dic ergo liberari fur solutiõe qꝛ
cõmodatarius liberař sola electione ol.Cognitio.s.ꝙ res est
surrepta ol.In glo.pꝛima ibi an vsufru.imo vsufru.vere est
ius vt.ff.de vsufru.l.j.⁊ in re.⁊ ideo ꝓ eo actio ꝓponitur con-
tra quẽcũqꝫ vt.ff.si vsufru.petatur.l.vti frui.§.vtrum autem
Sed ideo sic dicit quia.s̃.dixi iuř.j.dominij cui⁹ pars est vsus
fru.quantum ad aliquid sed non simpliciter vt.ff.de.vsusfru
l.iiij.⁊ de ver.signi.l.recte dicimus ⁊ ibi notatur de leg.ij.l.cũ
filius.§.dominus ⁊.l.meuius.§.fundo.⁊ vide qḋ ibi notař ol.
Ibi.l.creditoꝛis.§.j.⁊.l.cũ es.§.j.ḋ vsufru.l.arboꝛib⁹.§.si fur
ibi non ex lucratiua repete agit furti cuius interest non ex lu-
cratiua causa ol.Ibi ex volũtate dñi hoc dicit ꝓpter furẽ qui
pꝛestat custodiam sed non voluntate domini vt.s̃.dixi.Ibi
habet fur ꝓbabilitas hec consistit in possessiõe nõ in possidẽ-
di mõ vt.s̃.dixi in glo.vt si pꝛimo non erat soluendo in fi.Dic
ꝙ in realibus ⁊ in rem scriptis permittitur ambulare vt.ff.
ad exhibẽ.l.iij.§.est aũt personalis sed in personalibus nõ re
gulariter.⁊ dic de hoc vt notař.ff.de vsufru.l.adhuc.§.si ope
ras ⁊ de aqua plu.arcen.l.si tertius.§.si quis pꝛius in glo.et
plene dixi.dy.In glo.no.simplicitatem in fine.Item est ami
ca veritatis vt extra de iureiuran.c.veritatis.⁊ ibi in glo.de
hoc ⁊.xvj.q.j.c.si cupis in glo.vt ⁊ ar.in fi.so.vt ibi vel dic ibi
speciale in liberis.⁊ de ista variatione plene notatur.ff.de ꝓ-
cur.l.in cãe in pꝛin.⁊ per Jo.an.⁊ card.extra de re.iur.c.mu-
tare ⁊ latius ibi per dy.vbi dicit variationẽ nõ admitti circa
idem vel ꝙ habeatur loco eiusdem.Sed contra hoc videř.s̃.
e.l.j.vbi admittitur variatio circa idem vsqꝫ ad litem cont.⁊
ad hoc.ff.so.ma.l.si cum dotem.§.eo tpe ⁊ de iurisdi.om.iudi.
l.si conuenerit ⁊.j.e.l.§.finaũt nescius.vel dic latius secũdum
do.ol.aut loquitur de varietate que inducit contrarietatem
⁊ talis non admittitur vt.ff.de operis libertoꝛum.l.si ita stipu
latus ad finem ⁊ idem dico in omnibus casibus in quibus in
duceret contrarietatem vt.s̃.e.l.j.aut inducit simplicem di-
uersitatem ⁊ tunc aut est simplex variatio.i.diuersarum rerum
adinuicẽ facta sepatio ⁊ tũc est licita vt.ff.de trãsac.l.cũ hi.§.
qui trãsigit ⁊.ff.cõmo.l.in cõmodato.§.si.aut est variatio.i.cõ
modate volũtatis mutatio ⁊ tũc aut se habet ad variationem
natura rei vel ꝓpꝛietas verbi ꝓlati ⁊ tũc est licita vt patet in
electiõibus legalib⁹ vt.ff.de v̇.ob.l.eum q certarũ.§.si.vbi de
hoc plene dixi.aut se hꝫ ad variationẽ impediendã ⁊ tunc ipe
diř vt.ff.ad tertuľ.l.filij mař ⁊ de op.lega.l.apud aufidiũ.aut
ad neutrũ se habẽt ⁊ tunc habet locum pꝛedicta distinctio dñi
dy.fallit in dicta.l.non nunquã.⁊.l.filij mater ol.De hoc etiã
notatur de re.iur.c.ꝙ semel placuit li.vj.⁊ de rescriptis.c.ij.in
vltima gl.Jo.an.⁊ per ar.xij.q.j.c.certe ⁊ dixi.ff.rerũ amota.l.
de rebus.In glos.ad hoc est argu.ibi in fullone ⁊ sarcinatoꝛe
cum eoꝛum nullus habeat ius in re nec possideat.ol.Ibi agit
vterqꝫ vt.ff.e.l.fullo.§.frugibus.ol.In eadem glos.in fi.vt.ff.
e.l.eum qui.§.idem scribit vbi de hoc plenius et.l.creditoꝛi cui.
ol.¶ Sed cũ in secundã hec est secunda pars in qua secundũ
quosdam ponuntur due qõnes ⁊ responsiones ad eas.pꝛima
est in pꝛincipio.secũda ibi alia dubitatio.in pꝛima cõmodata-
rius agit contra furem ⁊ obtinuit antequã dñs alteri⁹ eligis
set queritur an dñs possit illã cõdemnationem eligere.In se-
cũda dñs elegit cõmodatarium ⁊ ipse cõmodatarius cõtra fu
rem exptus obtinuit.queritur an licitum sit dño talẽ condem-
nationem eligere.ad vtrãqꝫ respõdet ibi ⁊ licet ⁊c.Alij legũt
ꝙ bene sunt due qõnes sed pꝛima questio est an dñs deside-
rãs sñiam latã pꝛo cõmodatario qui egit cõtra furem manda
ri executioni contra furem audiatur.Secunda questio si con
tingat ipsum audiri vtrum audiatur ad rem tñ vel ad rem et
penã.⁊ hoc placet.⁊ sic nota ꝙ fit executio pꝛo vno licet alius
obtinuerit vt.ff.depositi.l.bona fides.§.j.⁊ de inoffi.testa.l.po
sthum⁹.§.si quis ex his.⁊ pꝛo hoc ꝙ dñs nõ admittatur ad lu
crum siue penã facit.ff.ad trebel.l.postulante circa finem nã
equũ ⁊c.vt de minoř.l.ꝙ si minoꝛ.§.sceuola.nec ob.ꝙ glo.in
telligit post exactionẽ factam a cõmodatario.Nam si ante ex
actionem nõ admittitur dñs multominus post ol.Allegatur
sepe ꝙ sapientis est mutare consilium in melius sicut hic fe-
cit paꝑ.sic ⁊ imperatoꝛ coꝛrigit dictum suum in melius in auť.
de nup.§.j.⁊ papa vt extra de auto.⁊ vsu pallij.c.nisi.imo etiã
sententia diffinitiua pape in melius refoꝛmatur vt extra de
in inte.restit.c.tam ex litteris circa finẽ ⁊ al's dicitur magne sa
piẽtie etiã si homo reuocet qḋ male locutus est.xxij.q.iij.c.ma
gne ⁊.ij.q.iij.c.magna.⁊ pꝛo hoc extra de accusa.c.qualiter

τ qñ. Et ibi plene in glo. τ vt lite pen. c. j. in glo. τ de sententia excom. c. alma mater libro. vj. de colla. bonorũ. l. nonnunq̃ de consanguinitate τ affinitate. c. non debet. Nam et ipse deus aliquãdo mutauit consiliũ suũ. xxij. q. iiij. c. incõmutabilis de peni. di. j. c. predixerat τ. c. nouit τ. c. si agamus ĩmo nõ dicitur mẽdax nec fallax qui verbũ male platum emẽdat in melius xxij. q. ij. c. apud. τ ad hoc optime. ff. de iure patro. l. diui fratres τ de hoc. e. di. e. rõnis in glo. τ per archi. τ per eũdẽ in phemio li. vj. q̃ oĩa faciunt q si aliquis dedit cõsiliũ suũ in aliqua causa q ante lecturam possit illud in melius mutare. et pro hoc. s. de episco. τ cle. l. quisquis emersis. Ibi cõsilio meliore protractus et hanc tenẽt cõiter doctores si incontinenti hoc facere velit de quo dic vt. s. de legi. l. humanum Jaco. de are. Itẽ allegat q vbi est onus debet esse cõmodũ de quo no. j. de cadu. tollen. l. vnica. §. ne autem. de hoc no. bene per Dy. τ Jo. and. extra de reg. iur. c. qui sentit lib. vj. τ. c. rationi congruit. e. ti. τ no. in glo. ff. de neg. gest. l. si negocia absentis τ pro socio. l. de illo τ ibi de hoc per Jaco. de bel. potest dici q regula est que traditur hic si quo casu reperiatur cõtrariũ spãlia sunt. Et colligit odo. Ex predictis ar. ad qõnem ambasiatores mediolanẽ. de dona. eis facta p imperatorẽ q debeãt eẽ sua cũ sustinuerint periculũ itineris ergo τ cõmodum de qua qõne plene dixi. s. de sacro san. eccle. l. j. v. ex predictis. Jaco. de ra. in predicta qõne tenet q donatum videatur eis contẽplatione ciuitatis ar. s. de summa trinitate. l. liquet in fine tñ restituere nõ teneatur q2 cum essent liberi hoĩes sibi q̃ fierũt τ alia persona in donatione nõ expressa subintelligi nõ debet vt. ff. de verbo. oblig. l. ita stipulatus. §. grisogonus τ de leg. j. l. ciuibus τ q2 sic fieri solet in honorẽ τ remunerationẽ ambasiator. et presumi debet ex eo q fieri solitũ est vt. ff. de pactis l. iuregẽtiũ. §. pactorũ cũ si. τ hec scđa ratio magis eum mouet fm Cy. Querit glos. qua actione hic cõmodatarius fuerit rẽ cõsecutus a fure glo. antiqua hoc dicit q p cõditionẽ incerti postea fuit facta additio q̃ dicit q cõditio incerti sibi non cõpetit sed iudicis officiũ vel cõditio ex lege si coloni. Ja. de ra. dicit q conditio ex lege. l. si coloni cõpetit possessori vt ibi ptz at hic nõ possidebat q2 rei cõmodate τc. vt. ff. cõmodati. l. rei cõmodate τ ita not. ff. de peti. here. l. τ non tm̃ in prin. et ideo fm Jaco. predictum consecutus fuit de facto non de iure sed hoc non dicitur hic. τ ideo Od. tenet q condi. ex. l. ista cũ non sit cautum q alia lege alij officio iudi. alij ac. in factum subsidiaria alij q petet sibi ac. cedi per dominũ vt. ff. de re iudi. l. in depositi et no. ff. de rei vend. l. is qui dolo de hoc notatum fuit. s. e. l. in ciuilem. Item quero ponamus q dominus differt eligere τ agere contra furem quid faciet cõmodatarius dicunt quidã q faciet prefigi terminum domino per iudicẽ. j. quem agat al's postea non audiatur ar. j. de inge. τ manumis. l. diffamari quod est notabile fm Jaco. q vbi plures veniũt per ordinem successiue vltimus potest instare q precedens vtatur suo iure. Quod facit ad statutum q proximior de genere possit recuperare rem venditam infra certũ tẽpus q si proximior tardat recuperare sequentes possint instare q sibi tempus prefigat ad recuperandũ al's ipe nõ audiatur sed admittantur remotiores ar. ff. de cur. bo. dã. l. j. cum si. Itẽ querit glo. Si actum est contra furem per cõmodatariũ nunquid agi poterit adhuc per dominũ contra eũdem glo. antiqua tenet q sic sed sub dubio relinquit nũquid tunc afficiatur fur duplici dãno quedam additio que dicitur fuisse Dy. et q̃ nõ habetur cõiter in glo. que dicit q nõ põt agi per dñm contra furem q2 ex delicto eiusdẽ hominis τc. vt. ff. nau. cau. sta. l. licet. §. fi. τ q2 postq cõmodatarius recuperauit rem a fure purgatũ est vitiũ furti vt. ff. de vsucap. l. sequit. §. idẽ labeo et hanc approbat Odo. Jaco. de are. Ol. τ Cy. τ ppter rõnẽ hui9 ter. q̃ vult cõmodatariũ remanere in lucro hoc casu q non esset si dñs posset agere contra furem q2 fur tunc repeteret a cõmodatario per condi. sine causa. ad. §. s. proxi. patet respõsio q2 locum habet electio a principio non autẽ ex actione per cõmodatarium facta vt hic. τ fm hoc glo. nõ procedit secũda q̃stio que hic fit in glo. secundũ Dy. vel potest dicere secunduz iaco. de ra. aut cõmodatarius iuste τ non intempestiue egit contra furẽ τ habet locuz opi. Dy. τ sequaciuz aut iniuste vt q2 intempestiue cepit agere nimis ppere preoccupando actionem domini qui erat presens τ paratus agere τ eligere τ tunc si fur non repulit ipsum cõmodatariũ q poterat nõ nocet domino τ sibi imputet fur qui euz non repulit ar. ff. man. l. si fideiussor per totã. l. repetet tamẽ a cõmodatario cõdi. sine causa vt predictum est quia bona fides non patitur τc. vt. ff. de regu. iuris lege bona fides et de condi. sine causa. l. si fullo. et dixi. s. de condi. inde. l. j. vel dic q semper imputetur furi si non repulit cõmodatarium vel nisi prefigi fecerit terminum agendi τ eligendi per iudicem vt predictum est secundũ iaco. but. vel dic secundum M. fil. q fur tenetur vtriq nec afficit fur duplici damno quia cõmodatarius agit furti ratiõe vsus. dominus agit ratione dominij τ interest eius detracto vsu vt. ff. de furtis. l. si vendidero. §. cum aũt. M. fil. In glo. no. occasione rei in fine ĩmo. l. si is qui. §. si quem τ. ff. e. l. creditores old. In glo. idem in conductore ibi. §. placuit ĩmo. §. furtum τ. ff. e. l. si pignore. In eadem glo. in fine τ ideo vnus subit periculum ol. In glo. vt. j. de cadu. tollẽ. in fi. sol. ibi loquitur in procuratore hic in cõmodatario τ est ratio q2 pcur. suscipit mandatuz vt bene gerat et omnia faciat ad cõmodũ domini τ dic de hoc vt dixi. s. hoc. §. ver. Item alegatur τc.

Cũ autẽ in confinio. ibi erubuit nota q lex erubescit ita etiã erubescit filio eẽ castigatores pentũ vt i aut. d nup. §. si vo. expectet circa finẽ. Sed nũquid poterit agere cõtra vxorẽ furti criminaliter videt q nõ sicut nec crimine expilate hereditatis criminaliter τ. l. interduz hec parificat vt. s. e. l. quãuis τ. j. de crimine expila. heredita. l. aduersus old. Et de conuentione vxoris vide quod dixi. s. de donat. inter virum et vxo. l. fina.

De operis libertorum. Rubrica.

1 Opere qua actione petantur.
2 Pactum in omnibus casibus an vestiatur iureiurando.

Si tempore. Pro declaratione toti9 tituli vide azo in summa τ idem not. in glos. magna. ff. de cõdi. inde. l. si non forte. §. libertus τ quod dicetur. j. e. l. liberti τ in speculo de natis ex libero ventre. Diuide hãc. l. in quatuor ptes. pmo ponit vnũ dictũ vsq ibi solet vbi aũt ponunt duo dicta q̃ videtur. contraria sed non sunt vsq ibi in fine. ibi ponit except. a tertio dicto τ rationẽ exceptionis vsq ad finẽ. Circa primũ dictum quero quo tempore imponi debeant opere. de hoc hic tãgitur in prima glo. que cõiter approbatur opinio iaco. bal. fuit q in ipso actu manumissionis debet nam in seruitute existens obligari non pt vt. ff. de testa. manumissis. l. seruuz post libertatem dicendũ non videtur posse obligari vt. ff. de solu. l. in liberto. Sed dic q põt fieri parũ añ ppter spẽ libertatis statim secuture ar. ff. de fideicõ. liber. l. cuz vero circa prin. ibi. qui cũ donatus est in possessiõe libertatis τc. τ de militar. testamento. l. penul. ibi dicit euictus qui statiz est euincẽdus cũ cõcor. ibi notatis vel statiz post manumissionẽ vt. d. l. in liberto τ. ff. quarũ reruz actio nõ dat. l. j. §. que honorãde vbi post manumissionẽ impositaz ita demũ dicit nõ deberi si honorãt libertatẽ τ hoc verũ quãdo manumissio est causa pmissionis operarũ. si cũ alia iusta causa promittendi subesset etiã ex interuallo possent opere promitti vt. ff. e. l. vt iuriur. §. j. ol. An autez tũc obstet exceptio quasi videant sine causa pmisse no. ff. de doli excep. l. ij §. circa τ plene dixi. s. de non nu. pec. l. generaliter ver. Item querit glo. an stipulatio. Querit etiã qua
1 actione petantur opere † dic aut per stipulationez τ tũc aut opa est incerta τ agitur act. ex stipulatu. aut certa τ agitur ex stip. certi. Sed hec diffinitio certe et incerte ope quantum ad actionez nõ placet Jaco. bal. nec modernis doctor quia iempor opera in substãtia est incerta cum consistat in facto et facta sunt incerta vt. ff. de verbo. obligatio. l. vbi autem non apparet. §. qui id qđ in faciendo vnde licet promittat decez operas pictorias iste sunt incerte respectu facti licet certe respectu numeri τ habito respectu ad istam certitudinez voluit dicere glo. q peti possent certi conditione ex stipulatione. et p hoc. ff. e. l. a duobus vbi dicitur operas peti vt pecuniam creditam. sed dic q lex illa notat ydemptitatẽ seu similitudinem inter opas τ pecuniã in petendi facultate τ trãsmittendi possibilitate nõ in petẽdi modo seu pro opis proponẽda act. dy. aũt plenius distinguit. aut opa promissa consistit in dando et tũc imposita per stip. petit act. ex stipulatu vt. ff. e. l. vt iurisiurandi. §. j. τ ibi no. aut consistit in faciendo τ tunc si agatur ad ipsam operã semper agitur act. ex stipulatu quia in facto τ indiuidua est licet numero diuidatur vt. ff. de ver. ob. l. in stipulationibus. §. fi. Si autem opere estimatio petatur tanq interesse tũc cũ teneatur ad danduz agi potest act. ex stipulatione vt. ff. e. l. si qñ τ de ver. obli. l. ij. in principio τ ibi no. hec vera qñ promisse sunt per stip. Si autẽ per iusiurandũ tũc agitur act. in factũ non ex. l. actoris. s. de iureiuran. Licet glo. hoc dicat in. l.

dicat in.l.iureiurā.§.j.qꝛ ibi in.l.actori nō interponit̃ iuramē
tum ad obligandū sed ad obligationē inductā declarandum
hic autē interponitur ad obligationē inducenduʒ ⁊ iō oritur
actio in factū ex edicto pretoris qḋ est.ff.e.l.ij. ⁊ pro hoc ar.s.
an seruus ex suo facto.l.promisse ⁊.ff.de libera.cā.l.fi.⁊ ita te
nent Jaco.de are.Ol.⁊ Cy.Sed querit ipse Cy. nunquid ꝓ
missio nudo pacto statim post manumissionem interpositam
valeat videtur ꝙ sic vt.s.de rerū permuta.l.rebus. Jaco. de
are.dicit ꝙ non quia tunc non est verū quia pactum apposi
tum iuxta contractum vestiatur rei interuentu quādo est cō
tractus rei pecuniarie vt.d.l.rebus.sed libertas nō est pecu
niaria vel que in pecuniam conuertatur vel estimetur immo
inestimabilis est vt.ff.de reg.iur.l.libertas ergo ⁊c.ꝙ sic pro
batur testator potest honorare quē honorat vt.j.de fideicom.
l.ab eo.sed si libertatē dederit ex hoc honorare non potest vt
ff.de leg.j.l.plane.§.fi.ergo sic est in proposito quia libertas
nō est res pecuniaria ⁊ ideo non est sufficiens ad vestiendum
pactū nudū. ista ratio nō placet Pe.quia ⁊ ibi nō interuenit
datio rei pecuniarie tamē pactū vestitur vtputa conuenio ꝓ
te ire romam ⁊ tu dabis mihi.x.oritur actio.de dolo vt. ff. de
prescrip.v.l.naturalis.§.ꝙ si faciam ideo ⁊c.vt.ff.de pactis.l.
iuregen.§.j.⁊ ad.l.rebus aliter respondet videlicet ꝙ pactū
vestitur rei interuentu quādo fit inter personas que possunt
obligari sed quando opere nō imponuntur nec tenet promis
sio nisi fiat per stipulationem vel iusiurandum quia lex vo
luit aliter obligari posse fauore libertatis ſm eum sic etiam
vsure non veniūt citra vinculū stipulationis in contractibus
stricti iuris odio vsurarū vt.s.de vsuris.l.quāuis.Item que
rit idem Cy.nunquid sit verum in omnibus contractibus et
2 casibus ꝙ pactū † vestiatur iureiurādo ita ꝙ ex eo agi possit
videtur ꝙ sic ad instar promissionis operarum vt dictum est
⁊ qꝛ ex iuramento oritur actio vt.s.de iureiur.l. actori. Item
videtur expressum in aut.sacramenta econtra ꝙ nō qꝛ sacra
mentū nō inuenit̃ inter modos obligādi ergo ⁊c.vt.ff. de act.
⁊ obli.l.obligationū fere.§.placet.preterea in dicta.l.penult.
ff.de libera.causa dicit esse speciale ergo contrariū est ius cōe
vt.ff.ad municip.l.j.in fine ⁊ ista est veritas de iure ciuili.non
obstat.l.actori qꝛ ibi iurabat̃ super preterito contractu ⁊ lite
decidenda nō ob.aut.sacramenta qꝛ ibi nō iurat̃ super obli
gatione inducēda sed inducta cōfirmāda ⁊ ratio quare iura
mentū nō vestiat pactū est ne via periurijs aperiat̃: qꝛ hoīes
de facili iurarēt ⁊ sepe de facili deierarēt ꝓ hoc.ff.de cōdi.in
stitu.l.q̃ sub cōditiōe ⁊.j.de indicta vidui.l.ij.iure canonico sa
cramentū obligat ⁊ seruandū est nisi vergat ad interitū salu
tis eterne vt extra de iureiurā.c.si v̓o.⁊.c.cū contingat.Circa
scḋm dictum qḋ est in.v.solet tene ſm Jaco.but.lecturā azo.
que est in glo.vel ſm Pe.⁊ Odo.dic licet precium peti non
possit.s.si non sit conuentū nam si conuentum est inter patro
num ⁊ libertum ꝙ preciuʒ peti possit bene potest peti ſm eos
Potest etiam addi quinta lectura.scʒ vt tota littera intelli
gatur in operis futuris videlicet vt patronus impune possit
conuenire de precio operarum futurarum vt hoc.v.solet.Sʒ
si exigat perdat iura patronatus vt hic in.v.licet ⁊ hunc intel
lectum ponit glo.in.l.patronus.ff.e. Et ad omnium concor
diam dic aut querimus de operis aut de precio seu merce
de operarū.de primo nota tres casus quia aut percipio a vo
lente sed nō impono aut impono.sed nō exigo.aut impono et
exigo.p̄mo casu nulla est pena patrono ad qḋ allegāt quidā
l.patronus.ff.e.que nō probat sed probatur.e.tit.l.cāpanus.
Secundo casu quando imponit tm̄ ⁊ non exigit vera est azo.
opinio que notatur.j.e.l.si quam.scʒ ꝙ ex sola impositiōe nō
amittit operas vt ibi notatur ⁊.j.de bonorum posses.ſm tab.
liberti.l.ij.lʒ hugo contra vt ibi in glo.dicit enim ibi text.ele
ctis ōpis.scʒ ad exact.⁊ pro hoc.ff.de iure patro.l.sicut ⁊ quia
ex sola impositione sine exactione non grauatur libertus. ter
tio casu quando imposuit ⁊ exegit operas ⁊ tunc amittit con
tra tabulas ſm omnes vt dictis.ll.et huius ratio est quia pa
tronus onerauit libertum in vita per exactionem operarum.
Item esset oneratus in morte per successionem per ꝯtra tab.
vnde lex voluit patronum altero esse contentum ne ⁊ viuētis
operas.⁊ mortui successionē consequatur ⁊ sic videatur quasi
inutilem libertatem ꝯcessisse ar.ff.de lati.libe.tol. ⁊ de edi.di.
adri.tollē.per totū.Secundo casu principali quādo querim⁹
de precio seu estimatiōe operarū tunc aut interuenit sola cō
uentio de precio seu mercede aut sola exactio aut vtrūqʒ. pri
mo casu aut conuentio fuit spontanea et nihil perdit patro
nus vt dicta.l.patronus ⁊ ibi de hoc aut necessaria sed nō effi
cax quia onerande libertatis causa ⁊ tūc nihil perdit vt.j.e.l.
si quam.⁊.ff.quarū rerum actio non datur.l.j.§.que oneran
de ⁊.ff.e.l.que honorande.aut efficax ⁊ tunc si operarum pre
teritarum exegit precium seu estimationem nihil perdit vt di
cta.l.patronus ⁊.j.e.l.nec patronus.aut futurarum ⁊ tūc aut
est conuentio de prestando post diem soluendarum operarū
⁊ tunc videt̃ ideʒ ac si de mercede preterite conueniret qꝛ con
fertur in casum quo erat preterita ar.l.in fuga.j.ad.l. fauiam
de plagiar̃.⁊.s.de dona.ante nup.l.ij.aut cōuentio fit de pre
senti prestatione future opere ⁊ tūc aut erat talis qua vti nō
potuit ⁊ tunc non plus operatur quam conuentio operaruʒ
vnde nihil operatur ar.dicte.l.patronus.primo casu.aut po
tuit vti ⁊ tunc si liberto volēte nihil perdit aut extorsit ab in
uito ⁊ predit omnia iura patronatus.⁊ sic loquitur lex patro
nus.secūdo casu ⁊ glo.ibi posita ⁊.l.fi.ff.qui ⁊ a quibus.aut a
tertio cui locauit operas liberti.⁊ nil perdit si fuit volēs liber
tus ⁊ idē ꝙ in p̄mo casu vt dicta.l.patronus.vltimo casu aut
exegit tantum tunc aut preteritarum ⁊ perdit tantum contra
tabu. secundum quosdaʒ ꝙ videtur contra.l.nec patronus.j.
e.sed illam intelligunt quo ad omne ius patronatus vt dicta
l.fi.qui ⁊ a qui.si recepit ab inuito.si a volente solū ius succes
sionis vt dicta.l.patronus.aut vtrunqʒ fecit quia conuenit ⁊
exegit tunc aut preteritaruʒ ⁊ tunc nil perdit licet quidā dixe
rint ꝙ perdit ius successionis aut futurarum tunc autem cō
uentio fuit inutilis ⁊ amittit ius succedēdi vt dicto.§.q̃ one
rande quod videtur miruʒ.ꝙ sola exactio tollat omnia ⁊ exa
ctio precedēte inutili conuentione tollat solum ius succeden
di.Vel dic ⁊ verius ꝙ loquatur de exactione precij preterita
rum vt probatur ex superioribus aut conuentio fuit vtilis ⁊
tunc aut conuenit in casum quo non potuit ⁊ tunc si exigit a
liberto perdit oīa iura patronatus.si a tertio cōtra tabul̃.tm̄
vt.d.l.patronus.ꝑdicta oīa vbi dixi amitti ius succedēdi vel
alia iura intellige nisi hoc faciat lege permittēte in casib⁹ cō
cessis vt propter inopiaʒ vt hac.l.⁊.d.l. patronus.ff.e.Jaco.
but.qḋ est ar.ꝙ in casu necessitatis possit patronus vendere
ius patronatus nō al̓ ar.ff.de le.ij.l.peto.§.prediū de iur̃ pa
tronatus spirituali qn̄ habetur in ecclesijs ꝙ vendi ⁊ trāsire
potest cum vniuersitate tangit glosa.ff.de cōtrahen.emp.l.in
modicis.de hoc extra de iure patro.c.cū seculuʒ.xvj.q.j.c.pie
mētis ⁊ in qōibus bar.brix.xciij.qōne q̃ incipit qdā laycus ⁊
ita tenet odo.j.de bo.liberto.l.j.⁊ de hoc dixi.j.de legatis.l.mo
numenta.⁊ ad hoc facit qḋ notaui.s.de sacrosan.ec. aut. hoc
ius ver.Iteʒ querit ipse bartolo.Vltimo nota.vij.necessaria
vt fieri possit exactio oparū.s.habilitas ꝑsone ei⁹ cui promit
tit̃.s.ꝙ nō sit seruus vt.ff.e.l.seruus ⁊ de stip.seruorū.l.penul.
Itē habilitas ꝓmittētis ꝙ nō sit liber qui putet̃ seruus vt.ff.
de cōdi.ob cām.l.dedi.§.si liber.tertiū habilitas imponentis
operas vt nō faciat causa onerāde libertatis vt.d.l.qui one
rande.Itē ꝙ non fiat manumissio ex causa lucratiua vt.j.e.l.
mĩ.Itē ꝙ sint promisse debito modo vt.ff.de liberali causa.l.
fi.Itē ꝙ nō sint remisse vt.ff.de edili.edicto.l.vēditor.§.que
ritur Item ꝙ opere sint honeste non meretricales vt.ff.e.l.iu
reiurā.§.iurare.Cy.

Manumissionis. In gl.s.de facto ibi ex necessitate
⁊ sic nota ꝙ magis fauet̃ manumittēti spōte quaʒ
ex necessitate ar.cōtra.ff.de minor̃.l.ait pretor.§.
qnid tn̄ cū si.dic aut tractat̃ de lucro ⁊ obtinet qḋ hic dr̃ aut
de dāno vitādo ⁊ tūc qḋ hic ⁊ est hec ratio qꝛ manumittēs ex
ex necessitate nō exercet libertatē vt.ff.de adimen.lega.l.rē le
gatā ⁊ ideo lucrū oparū cōsequi nō debet.In cōtrario qui fa
cit ex necessitate nō peccat ⁊ ideo dānū sentire nō debet.Jac.
de beluiso.Ibi nō manumisisset cū demū i actu spōtanee ma
numissiōis fiat donatarie vt.e.ti.l.qd aūt.§.penult.al̓ est sub
l.idēqʒ ⁊ si lancē ol.Ibi ius succedēdi vt.d.l.qui ex causa fran.
ibi sed si hac ⁊.j.ti.proxi.l.j.oldra.de ponte.

Qui nummis. In gl.vltima ibi erat patronus.scʒ quando
pecuniam ꝓ operis nō soluit sed ipās operas ꝑ
stitit ol.Ibi aliqn̄.i.si sciēs se non debere soluit ol.

Si quam. vide quod plene dixi.s.e.l.j.

Liberti. hāc.l.cōmētauit azo.in summa in
fine ⁊ recitat ibi distinctionē opa
rū que etiā ponit̃ de verbo ad verbū.ff.de cōdi.in
de.l.si nō sortē.§.libert⁹.⁊ in effectu hic recitat̃ per
odo.ny.i decisa ⁊ per cy.qḋ ommitto sed recurrat̃ ad summā
azo.⁊ dictā glos.sed declarādo ⁊ supplēdo que ibi dicunt̃ at
tēdēdū est ꝙ ibi ponunt̃ tria genera oparū.s.obsequaliū vt in
assurgēdo ⁊ in ius nō vocādo.fabriliū ⁊ artificialiū qḋ nō pla
cet Ja.de ra.quia obsequiales nō debēt dici opere cuʒ opera

sit diurnū officiū vt.ff.e.l.j.at obsequiales non continēt diurnum officium ꝛ ideo diuersi tituli sunt de operis liberto. ꝛ de obsequi.patro.prestā.hic ꝛ in.ff. Itē nō placet sibi qđ dicitur ꝙ quedā sunt fabriles vt incerte quedā artificiales vt certe. Nā nulla lex hoc dicit nisi ille.§.libertus ſm qđ glo. itelligit eū sed leges q̄ loquūtur de fabrilibus gratia exempli loquūtur vnde ipse Jaco.ponit solū duo genera operarū.s. officialiū ꝛ artificialiū nec diuidit eas per certas ꝛ incertas ꝛ i quo differat officiū ꝛ artificiū bene colligitur.ff.de leg.ij.l.legatis seruis.§.si ex officio. Ex predictis patet quid sit opera quia diurnū officiū ꝛ per hoc excludunt obsequiales vt dictū est qualiter opere diuidant q: aliter ſm azo.ꝛ glos.aliter ſm Jaco.casus aūt hui⁹.l.dupliciter ponit. pmo modo ſm glos.in operis obsequialibus qđ reprobat Jaco.quia obsequium non est opera ſm eū vt dictum est vnde dicit poni in operis officialibus vt.ff.e.l.fabriles nec restringit hāc.l.ad dictas operas tm̄ nisi q: plerunqꝫ sunt tales opere libertorū. ad ꝯtrariū de lege scđa supra de in ius voc.rn̄det ꝙ ibi loqtur in obsequio nō in opa.ope in multis cōueniunt ꝛ disconueniunt vt no.d.glo.§.libertus ꝛ per azo.in summa de quib⁹ aliqua reprobantur ſm predictum Jaco. primo quia vt dictum est nulla est opera obsequialis vnde licet in illo opera transeat in heredem.heredis vt.ff.de verbo.signi.l.sciendum obsequiū tamē vt de nō vocando in ius bene transit in heredem heredis etiā non filium ſm eū ꝛ quando opere transeāt ad heredem heredis.j.subȷ̄ciā. Itē differunt ſm dictā glo.in additione personarū ꝛ qualitate persone stipulantis.sed hoc per modernos in vtroqꝫ articulo reprobat dicit eñ illa glos. ꝙ non potest fieri additio persone. Jaco.dicit ꝙ sic ꝛ qui soluit tali adiecto saltem ope exceptionis liberatur vt.ff. de sol. l.eum qui.§.cum mihi. Itē quod dicit glo. de condi. persone stipulantis ꝙ seruus non pōt dn̄o stipulari incertas sed certas sic reprobat Jaco. bal.dicens ꝙ in nulla lege reperitur distinctio inter opas certas ꝛ incertas. Itē dicit dicta glo. ꝙ differūt q: certe prestant victu patroni incerte victu liberti. Ja.bal.dicit ecōtra q: libertus in operis certis scit quid debeat operari ꝛ iō pōt sibi puidere de victu in incertis non sic Ja.de are.ꝛ alij moderni dicūt ꝙ semper libertus prestat suo victu ꝛ vestitu si eñ sumptibus patroni prestaret forte plus comederet quā laboraret hoc verū si libertus habeat vnde viuere possit al's sumptibus patroni prestaret vel dilationem teneretur dare patronus ad victū sibi querendū sic loquitur ff.e.l.suo victu ꝛ.l.aut certe ꝛ.l.penul. Itē differūt ope ſm dictā glo.in cōmissione more qđ nō placet Jac.pdicto nec Dy. ꝛ iō dic vt notat p ipm Dy.ff.de solu.l.inter artifices circa finē vltime glo. Qđ facit ad q̄stionē vtrū priuilegiū principalis porrigit ad fideiussorē de quo plene dixi.s. de precib⁹ imperator.offeren.l.quot.ṽ. Item querit vtrum dilatoria. Itē differunt in transmissione ad heredes circa qđ distingue aut patronus stipulat operas sibi ꝛ filijs suis aut sibi et heredibus suis aut simpliciter. Primo casu opere transmittuntur ad filios siue sint heredes siue non dūmodo nō sint exheredati mala mēte vt.ff.e.l.cū patronus ꝛ.l.vt iurciurā.§.si liberi.ꝛ agunt ex stipulatiōe sibi quesita per patrē vt.ff.de verb.obli. l.quodcūqꝫ.§.si itaqꝫ.nisi forte pater exegerit vel in condēnatione deduxerit vt.ff.e.l.qui libertinus. Ex quo no.ꝙ vbi pater stipulat sibi ꝛ filijs videt stipulari ſm ordinem primo sibi deinde filijs vt tamē filius nō cōcurrat cum eo quod facit ad q̄stionē que fuit de facto pater emerat quēdam redditū ad vitā suā ꝛ filij sui.pater dū vixit totum redditū percepit.eo mortuo iste filius petebat dimidiā istius redditus pcepti p patrē a fratribus suis eiusdē coheredibus ꝛ iudicatum fuit p filio ꝛ male q: pater stipulatus videbatur ſm ordinē vt predixi ꝛ ad hoc facit.ff.si omissa causa testamēti.l.iur.de leg.ij.l.peto. §.fratre ꝛ qđ no.in glo.ff.de liberis ꝛ posthumis.l.gallus in pn̄.et dixi in simili.j.de heredi.instituen.l.si pater. Scđo casu qn̄ pater stipulatur sibi ꝛ heredibus suis dicunt quidā moderni idē ꝙ in superiori casu q: ꝛ hic appellatione heredum cōtinent filij.ar.ff.ad trebel.l.ex facto.§.si.ꝛ qđ ibi notat.ꝛ sic iudicatū fuit in quodā arduo casu parisij.acciderat eñ ꝙ rex francie cuidam militi dederat castrū in feudum sibi ꝛ heredibus suis miles decesserat sine filijs.rex repetebat castrum dicēs ꝙ hoc casu appellatione heredū ꝯtinebātur tm̄ filij vt dicto.§.filij. Ja.de ra.ꝛ Pe.dicūt male fuisse iudicatum q: debuit intelligi de heredibus quibuscūqꝫ cum additio illa ꝛ heredibus fiat ad ampliandum vnde nō debet interpretari ad restringendū vt.ff.de conditione ꝛ demon.l.cū tale.§.si.ꝛ ad l.ex facto.§.vltimo respondēt ꝙ ibi ideo appellatio heredum restringit ad filios q: inutile redderetur fideicōmissum cū raro contingat aliquē nō habere heredem saltem fiscū ꝛ ideo ex mente testatoris ibi appelatio heredum restringitur ad filios vt ibi no.dy.vero sentit cum glo.illa ꝛ dicit bene fuisse iudicatū in casu proposito.s.in causa feudali que sui natura nō transit in heredem extraneum.vnde in vsibus feudorū dicit ꝙ quotiēs de herede tractat itelligit de filijs masculis nō de feminis nec heredibus extraneis vt in vsibus fudorū de prohibita alienatiōe feudi.c.j.ver.ꝛ si cliētulus ꝛ ibi no.de lege corradi.§. profecto.ꝛ ibi in gl.ꝛ ita scripsit idem dy.dicto.§.si. de ver.signi.l.in conuentionibus ad qđ posset respōderi ꝙ verum est quando simpliciter daretur res in feudum at cum datur sibi tunc ampliatur eius natura. Sed hec respōsio nō valet quia dictus.§.profecto loquit de feudo dato sibi ꝛ heredibus. Alij dicūt ꝙ dicta adiectio operatur in his que transire possunt ad heredem extraneū simpliciter facta stipulatione In alijs succedent filij non vt filij sed vt heredes Jaco.dicit ꝙ per hoc ampliatur natura transmissionis et transeunt ea que alias transitura non erant ar.ff.de ver.obli.l.stipulatio ista.§.si quis ita. Tertio casu quando patronus opas sibi vel simpliciter seu impersonaliter ꝙ idem est vt.ff.de verb.oblig. l.ita stipulat⁹.§.grisogon⁹.dixit hugo aut stipulat⁹ est opas certas et iste transeunt ad omnem heredem directo vel per obliquū filium vel extraneū.aut est stipulatus incertas operas ꝛ iste nō trāseunt ad heredem extraneū sed ad filiū possunt transire dūmodo sit heres ꝛ directe vt.ff.e.l.si operarum ꝛ.l.cum patronus in fine tamen glo.videtur aliter dicere videlicet ꝙ opere certe transeunt ad omnē heredem vt.ff.de ṽ. sig.l.sciēdū incerte nō trāseunt ad heredē extraneū nisi viuo patrono deducte essent in cōdēna.vt.ff.e.l.qui libertinus.ad filium vero transeunt nisi sit mala mente exheredatus vt.ff. e.l.cum patronus ꝛ de bonis liberto.l.si patron⁹.§.si quis nō mala mente Jaco.de ra.nō facit differentiā inter certas ꝛ incertas post impositionē earū nam ex quo certificate sunt per impositionem nulla pōt notari differentia q: omnes sunt certe ꝛ ita non refert sint certificate a principio vel ex post facto ar.ff.qui potio.in pig.habeantur.l.potior.et si quis dicat iniciū spectandū dico ꝙ bene spectamus quo ad cessionem diei q: citius cedit in certis quā in incertis vt predixi. Jaco.nō facit differētiā inter certas ꝛ incertas sed inter officiales ꝛ artificiales Jo.etiā faciebat differētiā in oparū repetitiōe cuius opinio.d.gl.nō approbat que est in.d.§.libert⁹. Itē dicit glo. ꝙ extrane⁹ heres intelligit oīs qui nō est in potestate Jaco.ꝛ pe.dicūt oēm extraneū pter filiū ꝛ nepotē vt.ff.e.l.vt iureiur. §.si. Itē hodie sublata est differētia emācipatiōis ꝛ patrie potestatis. Itē edictū de operis liber.est pretoriū ꝙ bene cognouit emancipatos cy.

Hec patronis. Tria hꝫ dicta.primū ꝙ libertus non tenet soluere pciū oparū de quo plene dixi.s.e.l.j.secundū ꝙ quis nō potest cogi precise ad factū de quo notat.ff.de operis noui nun.l.stipulatio.§.siue. de re iudica. l.si quis ab alio.§.si.de ṽ.obli.l.in stipulatiōib⁹.§.operarū ꝛ plenius dixi.e.ti.l.stipulatiōes nō diuidunt.§.celsus sed quātū ad presens dic aut quis est obligat⁹ dare aut facere.aut tradere.aut restituere primo casu tenet facere rē accipiētis vt institutā de ac.§.sic itaqꝫ.ꝛ ad hoc pōt cogi precise nec liberat prestādo interesse q: interesse nō est in obligatiōe vt.ff.de ṽ. ob.l.si seruū ꝛ si. In obligatiōe faciēdi dic ꝙ refert q: aut obligatio est legalis aut hominis.si legalis tūc illud facere cōpellitur vt.ff.de procur.l.sed ꝛ hę.§.pretor.ff.ꝙ metus causa.l.si cū excep.§.sed ꝛ si quis p viȝ ꝛ.d.§.siue. Si vero est obligatio hominis tūc aut illud factū recipit suū esse ex cōnumeratiōe ad tēpus vt patet in operis que sunt diurnū officiū vt.ff.e.l.j. ꝛ tūc pstando interesse liberat ꝛ sic pōt intelligi hec lex ꝛ.d.l. in stipulationib⁹.§.operarū qđ intellige si est iam in mora faciēdi aliter non ꝛ sic nō obstat de re iudica.l.si quis ab alio.§. si.ꝛ.d.§.celsus. Si aūt factum nō recipit suum esse ex cōnumeratione ad tempus tūc precise cōpellitur ad factum ꝛ ita pōt intelligi dictus.§.siue ꝛ dicta.l.si quis ab alio.§.si. cum si. Si vero rē tradi est in obligatiōe dic vt plene dixi.s.de act.emp. l.si traditio. Si vero rem restitui precise cogitur restituere vt ff.de rei ven.l.qui restituere ol. Tertium dictum.hec.l.ponit casū specialē vbi liberatur libertus a prestatiōe oparū. Sūt ꝛ alij qui in glo.notantur.

Liberte. Ar.ē ꝙ vxor seq teneat virū ſ quo dixi plene.s.de vxo.mili.l.j. In glo. vt ꝛ.ff.ibi rn̄deo idē q: remissio oparū fit ꝑpt matrimoniū bn̄ficio legis ꝙ decet esse māsurū in aut.cōstitutio que de dignitate.§.illō ꝛ no.in simili.e.ti.§.generaliter et quod

⁊ qđ no. extra de re.iur.c.decet libro vj.ꝑ dy.⁊ alios.⁊ facit.s.
de aduoca.diuer.iudi.l.cum aduocatio.ol. Ibi concessit alij
nubere quo casu operarum prestatio non extinguitur sed ad
tempus suspenditur vt.ff.de verb.oblig.l.inter stipulantem
§.sacram ⁊ de solu.l.qui res.§.aream.Dy.

Ui manumittitur. No. ꝙ libert⁹ pōt
ire quo vult species enī est seruitutis nō posse a lo
co discedere vt.ff.de lib.bo.exhibē.l.iij. quod facit
pro questione qua queritur vtrū vasallus inuito dño possit
in longinquū recedere debet tamē cauere sicut glo. dicit de li
berto qđ est valde notandū ⁊ in hac cautione nō venient alia
nisi que fuerūt in prima recognitiōe feudi vel homagij in gl.
vltima in fi.quidā habēt herēnius ⁊ male quia non est in titu
lo illo aliqua.l.herēnius ⁊ ideo dicere debet he demū.Ol.

¶ De bonis libertorum. Rubrica.

Ultum interest. Pro declaratiōe
totius tituli vide azo.in summa.e.⁊ dic ꝙ lex
ista.primo ponit distinctionē.scđo concludit
descendēdo ad speciē.litteram expone ibi qs
scʒ seruus.Ab emptore extraneo.Data pecu
nia pacto apposito de manumittendo.ol.Priore enī casu scʒ
cum ab extraneo.ol.Placet nec heredes eius.Posteriore.s.
quādo a dño suo retinet ipse ⁊ eius heredes.ol. Et ideo po
nit exemplum de secūdo.Hostis publici vt.ff. de verborū si
gnificatiōe.l.hostes.Item not.ꝙ solutio glo.ad lege.iij.de in
terdictis ⁊ relegatis non procedit q: in scđo responso eius di
citur ꝙ iura habita a genere ⁊ aliunde quā a patre nō habet
fiscus sed cōmisso crimine contra principem filij perdūt etiā
ea que ab auo habent vel aliunde vt.j.ad.l.iul.maiesta.l.quis
quis.vnde Cy.videtur ꝙ lex illa.iij.debeat intelligi in alijs
criminibus propter que filijs auferuntur ⁊ respondeo vt hic
notatur in tertia solutione.vel potes subtilius dicere ſm od.
M.fil.⁊ old.aut delinquitur contra principem ⁊ dic vt hic.⁊
in.l.quisquis aut contra alios ⁊ tunc aut sunt liberti.auiti vł
proauiti ⁊ habent locum leges contrarie ar.ff.de senatoribus
l.emancipatum in fi.⁊ de in ius vocan..l.adoptiuum.§.fi.aut
proprij ⁊ tunc extent filij vel non transit ius in fiscum vt hic.
⁊ ſm hoc sabinus non fuit patronus sed filius eius tantū et
de hoc dic vt plene notatur.ff.de iure patro.l.diui fratres in
glo.magna.Quero que sit ratio diuersitatis inter primum ⁊
secundum membrum huius distinctionis dic quia in primo
solum ministerium prebet.In secundo est proprius actor li
bertatis ideo ⁊c.Item quero lʒ patronus qui emit seruū suis
nūmis non succedat per contra tabu.an succedat ab intestato
dic ꝙ nō vt.ff.de iure patro.l.eum ⁊.l.sequēti. Sed nunquid
si egeat poterit petere alimēta dic ꝙ nō vt.ff.de liberis.agno.
l.si quis a liberis.§.si quis.nec in seruitutē reuocare vt.j.de
libertis ⁊ eorū liberis.l.j. In glo.hoc cōiunge in fine.⁊ dic vt
ibi ol.In glo.oppone ibi responsio prima.scʒ.l.allegata.s.in
princi.glo.ibi in scđa scʒ.l.s.in princip.allegata.In glo. vlti
ma ibi vel solue hanc videtur sequi Dy.in.l.contraria.sʒ dic
plenius vt.s.dixi.

Iberti. Si cōniuentibus.Secus si igno
rāt vt.j.de tabul.l.gñali.Quid si
dominus sit minor dic si est doli capax sibi preiudi
rat ar.ff.de iur ⁊ facti igno.l.fi.

I quis in posterum. Tria di
cta pōit
hec lex satis clara.lr̄aʒ expōe in posteruʒ.i.post hāc
l.narrationē verborū cōceperit.s.remitto tibi ius pa
tronat⁹ vt stati subijcit ibi vt liberti ⁊c.ol.Ibi sine scriptis no.
vt in gl.⁊ dic vt dixi.j.de testa.l.hac consultissima nec succes
siōibus recipe ꝙ est in integris seruādis ibi.idēq; iur.s.quā
do vnū actū alteri iunxit q: manumisit ⁊ ius patronatus re
misit hic quādo vnum ab altero sepauit q: prius manumisit
postea ius patronat⁹ remisit ⁊ in hoc differt a supiorib⁹.old.
Frequētari nota pulcrū tex.⁊ sīle est.ff.de bonis dā.l.fi.§.fi.⁊.j.
de indic.vidui.l.ij.in fi.Que sunt iura patro.⁊ qualiter ꝑdan
tur dic vt in glo.⁊ lati⁹ instituta de successio.liberto.§.sed no
stra in glo.magna hoc saluo ꝙ vbi dicit perdi per accusatio
nē verū est si libertus patronuʒ accuset secus si proprium vt
ff.de fideicom.liberta.l.si filius.§.erit no.j.ti.prox.l.ij.in glo.
prima.Item dicit od.ꝙ in remissione iur patronatus non ve
nit reuerentia patrono debita vt.j.de obse.l.iij.⁊ ar.ff.so.ma.
l.alia.§.eleganter.Item querit idem odo.vtrum filius succe
dat liberto si pater remisit ei ius patronatus dicūt quidā aut
erat libertus paternus ⁊ nō succedit aut auitus ⁊ succedit vt
ff.de senator.l.emancipatuʒ ⁊ de in ius vocando.l.adoptiuū
§.fi.⁊ videtur expressuʒ.ff.e.l.diui fratres ⁊ de bonio liberto.
l.fi.⁊ ita hic tenet sʒ cy.dicit hoc nō placere petro q:.ll.ꝑdicte
loquūtur in delicto secus quādo pater ex conuentione remit
tit quia tunc siue sit auitus siue paternus vt in auten.de iure
iuran.a moriente prestito secundum pe.In glo.vlti.ibi.ff.e.s.
de iur patronatus.ol.

¶ Si in fraudē patroni libertis alienatio facta sit. Rubrica.

Uper rubrica. Uide azo.in sū
ma.e.⁊ rof.in li
bello de actiōe fauiana vbi plene no.⁊ institu
ta de actiōib⁹.§.Itē si qs in fraudē ⁊ ibi ꝑ dy.
Et iste due.ll.ꝯtinēt tria dicta.pmū ꝙ patro
nus alienata in ei⁹ fraudē per libertū reuocat
vsq; ad legitimā portionē.Secūdo ꝙ per actionē caluisianā
Tertio ꝙ hoc verū nisi ratum habeat aliena.⁊ circa hāc ma
teriam Cy.sic notat in effectu secundū Ja.de ra.Aut patro
nus conqueritur de liberto nō acquirēte cum possit ⁊ nō audi
tur q: nec creditor audit cui⁹ est iustior causa vt.ff.que i frau.
credi.l.qui aūt q: nō acqrere nō est alienare vt.ff.de ver.signi.
l.alienationis.aut conqueritur de liberto q: diminuit ⁊ tunc
aut nō erat cētenarius nec dolo fecit quominus esset ⁊ nō au
ditur patronus vt.ff.de iure patro.l.si libertus.aut est cente
narius vel maior ⁊ tunc.aut voluntate patroni precedēti vel
sequenti ⁊ nō audit patronus vt hac.l.ij.⁊.ff.e.l.nō videt.aut
nō interuenit patroni volūtas ⁊ tunc.aut diminuit destruen
do ⁊ nullum habet auxilium patronus.aut alienando rema
nente rerū substantia ⁊ tunc.aut in vltima voluntate.aut in
ter viuos.Si in vltima voluntate.aut in instituēdo.aut legā
do.aut mortis causa donando vel cōditionē adijciendo vel li
bertates relinquendo.Si instituendo aliū solum vel cum pa
trono siue dolus adsit siue non dispositio impedit nō ipso iu
re q: institutiones difficilius inpediūtur vt.ff.de adimē.le.
l.ex parte.sed impeditur per contra tabu.vt institu.de succes.
lib.§.si vero ⁊.ff.e.l.si patron⁹.Secūdo casu quādo libertus
diminuit legando seu mortis causa donādo.aut conditioneʒ
adijciendo vt q: instituit patronū sub conditione si daret mil
le libras alicui.istis omnibus casibus impeditur dispositio
ipso iure siue dol⁹ ⁊ fraus intercesserit siue nō vt.ff.e.l.j.§.ij.
rō est q: portio patrōi reputat es alienū vt.ff.de inoffi.testa.
l.pap.§.si quis impuberis ⁊ relicta per es alienū impediūtur
ipso iur vt.ff.ad treb.l.j.§.is qui.hoc verum qñ nō donat vel
legat liberis suis quia tunc potest patronū excludere vt.ff.e.
l.j.§.ꝙ autē.tertio casu qñ libertates relinquendo.aut dire
ctas aut fideicōmissarias.si directas duobus cōcurrentibus
ipso iur nō valent.s.interueniēte fraudis cōsilio ⁊ euentu vt
institu.qui manumittere nō possunt.§.semel.⁊ ita itelligitur
ff.qui ⁊ a quibus.l.si cū fideicōmissaria.§.aristo.secundū Ja
co.Si fideicōmissarias tunc solus euētus sufficit vt infra qui
manumittere nō possunt.l.j.⁊ fi.⁊ ratio ibi no.Si autem liber
tus diminuit alienando inter viuos.aut alienauit oīa bona
sua ⁊ tunc est presumptio fraudis ⁊ fit reuocatio vt.ff.que in
frau.cre.l.omnes.§.lucius.aut nō omnia ⁊ tunc sine fraudis
consilio tenet alienatio ⁊ cessat reuocatio vt.ff.de proba.l.pa
tronus et sic intelligitur.ff.eo.l.j.§.videamus.aut intercessit
fraus ⁊ tunc.aut frandando legem vt fieret maior cētenario
⁊ tunc non tenet ipso iur ⁊ sic non est opus reuocatoria quia
facta est contra legē vt.ff.de iure patro.l.si libertus.aut frau
dando patronum tm̄ ⁊ non legē.⁊ nō est factus maior cente
nario tunc.aut titulo lucratiuo.aut non lucratiuo.si lucrati
uo aut dādo libertates ⁊ nō valet ipso iur ⁊ nō est opus reuo
catoria q: si libertas valet nō posset reuocari ⁊ ideo impedit
scđm Jaco.de ra.⁊ sic intelligit dictam.l.j.⁊ vltimam.j.q ma
numittere nō possunt ⁊ dictā.l.si cū fideicōmissaria.§.aristo.
⁊ ar.instit.qui manumittere nō possunt.§.semel.aut als donā
do ⁊ tunc aut donat filijs vel filie dotando eaʒ.aut extraneo
Primo casu non reuocat licet secus sit in alio debitore ⁊ est
ratio quia eos instituendo pōt patronū excludere vt dictum
est ergo ⁊ donādo ⁊ dotando scđm dy.ꝙ non potest alius de
bitor eos instituendo ergo ⁊c.vt.ff.de bonis libe.l.si ex modi
ca in principio ⁊.l.si necem.§.fi.⁊ de iure patro.l.siue patro
nus.§.naturales et.ff.e.l.j.§.autem et.§.fi.Si donando extra
neo secundum quosdam refert.aut benemerito et tenet aut
non benemerito et reuocatur vt.ff.e.l.nimis quod non placet
iac.de ra.q: hoc non debet distinguit quātū ad reuocādū sed

quãtum ad presumptionem fraudis sic q꞉ cum donatur bene merito cessat presumptio fraudis lꝫ si fraus probetur fiat reuocatio. ar. ff. de aqua plu. arcẽ. l. j. §. deniq̃. Si v̇o alienauit titulo nõ lucratiuo tũc sufficit sola fraus liberti nec exigit̃ ꝙ ille in quem fit alienatio fraudẽ ꝑticipet vt. ff. e. l. j. §. si quis in fraudem ⁊ reuocatur per patronũ dum tamen restituat precium emptori vt not. dicto. §. si quis in fraudem. ⁊ de hoc etiã satis not. in summa huius tituli ⁊ dicto. §. Itẽ si quis in fraudẽ. instit. de ac. Circa. l. scd̃am. opponit glo. ꝙ heres nõ põt venire contra factum defuncti. ⁊ glo. soluit sed eius solutio non procedit p. l. s̃. de pactis. l. debitori ⁊ de rei ven. l. cuꝫ a matre. Sed ad. l. cũ a matre posset responderi ꝙ lꝫ mater vẽdat rem filij nõ ideo dicitur filij id qđ ex venditiõe ꝑcipitur nec ꝓpter hoc vllo iure ei obligatur sed hꝫ rei vẽdica. cõtra possidentẽ. Pe. tamẽ dicit ꝙ heres nõ põt venire cõtra factum defuncti nisi defunctus illud factum fecerit in fraudẽ heredis futuri vt hic sic ⁊ al's dicitur in. l. ꝙ heres nullo modo põt admitti nisi cõditionẽ impleuerit tamẽ si testator in fraudem heredis cõditionẽ apposuit heres põt contrauenire vt. j. ad. l. fal. l. si quis. vel dic ẜm Jaco. de ra. aut est talis heres cui defunctus ex mera voluntate reliquit ⁊ tunc nõ põt venire conta factũ eius aut reliquit partem quam habet relinquere ex necessitate sicut hic. ⁊ tunc potest venire contra. Simile. s̃. de inoffi. dona. l. j. ⁊. l. si totas. vnde oportet hic intelligi ꝙ lꝫ liberto patronus insolidũ successerit tamẽ libertus in fraudẽ tot alienauerat ꝙ debitam nõ habebat. Cy. vel dic vt in. l. contraria notatur. s. in. l. heredum de re. iur. s. ꝙ illa est regula hic spãle sic ⁊ al's. ff. ad. l. fal. l. reperitur. Item opponitur ꝙ patronus repellatur ex regula quẽ de euictione tenet actio ⁊ pone pro maiori dubio ꝙ promisit duplam pro euictione. respondeo ẜm Jaco. predictum contractus iste fuit initus cõtra legem vel saltem improbatus vnde cum principale non teneat nõ tenetur de euictione vt. s̃. de legi. l. non dubiũ. sed hoc non videtur verum ꝙ sit contra legem q꞉ tunc nõ esset reuocatio necessaria cũ ipso iure nullũ esset vt. ff. de iniusto testa. l. nam ⁊ si sub cõditione. §. rumpẽdo. preterea lex dixit neq̃ oĩmodo rescindere debemus venditionẽ quasi ius vendendi libertus nõ habuerit vt. ff. e. l. j. §. si quis in fraudẽ per quod supponit̃ venditionẽ valuisse sed reuocari maxime cũ patronus reuocare nõ possit si ille emptor iustum precium velit offerre vt. l. ⁊. §. Sed istud contingit q꞉ forte forte esset iam omni auxilio destitutus ⁊ ne fraus vlterius ei obsit ꝙ esse nõ debet. Itẽ cũ sit de necessitate ꝙ patronus succedat liberto ad hoc vt reuocare possit alienata vt hac. l. expedit videre qñ succedat ⁊ qñ nõ. dic aut libertus decedit intestatus aut testatus. Si intestatus aut habet liberos aut non. Si nõ habet vel habet ⁊ nõ possunt vel nolunt succedere tũc succedit patronus in totuꝫ vt. ff. e. l. si patronus. §. si intestatus. Si habet liberos et possunt ⁊ volũt succedere excludunt patronũ. Si decedit testatꝰ aut instituit patronũ insolidũ vt. e. l. si patronus. §. si patronũ ⁊ reuocat alienata secus si ex parte debita per alienat̃. tñ exinanita. vt. e. l. in ꝑncipio. ⁊ est rõ diuersitatis q꞉ ĩ ꝑmis duobus casibus nõ põt inputari patrono si nõ petijt cõtra tabulas q꞉ nec potuit. in tertio casu sic vt no. in. l. si patronꝰ in ꝑn. aut preterijt eum et tunc aut libertus erat minor centenario sine fraude aut maior si minor nõ succedit patronus. Si maior tũc siue habebat aliquid siue nõ olim agebat per cõtra tabul'. hodie agit ad supplementũ vt instituta de succes. lib. §. si vero testamentuꝫ. Quid si libertus habeat parentes sed non liberos nunquid excludent patronũ olim non vt. ff. de bonis liberto. l. liberto ⁊ de suis ⁊ legi. l. intestato hodie in patre correctum est vt instituta de seruili cognitione. Quid si habeat fratrem. azo. ꝙ excludit patronuꝫ vt dicto titulo de seruili cogni. Jo. ꝯtra vt ibi not. ⁊ dicta. l. liberto. opinionẽ. Jo. seq̃bat̃ ol. Et ad contrariũ respondebat ꝙ ibi dicitur vocari fratreꝫ liberti verum est in defectum patroni. Jaco. de ra. distinguit aut queritur de successione ex testamento ⁊ tũc patronus excludit fratrẽ q꞉ cõtra testamentũ fortius est ius patroni quã fratris qđ patet q꞉ quicunq̃ sit institutꝰ patronꝰ habet cõtra tabu. Sꝫ frater nõ expugnat testm̃ nisi ꝑsona turpi instituta vt. s̃. de inoffi. testa. l. fratres. Si autem queritur de successione ab intestato hic est dissensio iter azo. ⁊ Jo. Sed opi. Jo. verior est vt predixi ⁊ ille textus instituta de seruili cognatiõe quem allegat azo. pro se magis facit contra se circa ꝑnci. secundum Jaco. predictum. Iteꝫ queritur nunquid patronus indistincte reuocet alienata qñ est heres dic aut libertus mortuus est intestatus. aut testatus. primo casu si libertus erat cẽtenarius vel maior indistincte reuocat patronus alienata in eius fraudem. Si autẽ nõ erat cẽtenarius nec dolo fecit quo minus esset nõ est locus reuocatorie q꞉ nõ habebat tm̃. Si aũt mortuus est libertus testatꝰ. aut est minor cẽtenario sine dolo ⁊ tunc reuocatoria cessat q꞉ nõ videt̃ fraudẽ fecisse. Si autem est centenarius. aut patronus est preteritus ⁊ tunc habet reuocatoriã nisi prius expugnato testamento per contra tabulas. aut est institutus solus ⁊ habet reuocatoriã aut cum alio ⁊ nõ habet nisi priꝰ infirmet institutionem coheredis per cõtra tabul. vt probatur. ff. e. l. in fraudẽ ⁊. l. si patronꝰ in prin. ⁊ §. j. ⁊. ij. nam quatenus habet coheres ipse minus habet de legitima ⁊ si impugnat institutiones coheredum minus sibi deficit vnde imputatur sibi si adierit. Circa hoc tamen dubitatur vtrũ cõputetur sibi in toto ita ꝙ etiam si vltra portiones coheredum extendatur sua legitima cesset reuocatio ⁊ lex illa si patronus simpliciter dicit eũ repellendũ sed equitas suadet ꝙ nõ repellat̃ in totum sed in illo tantuꝫ qđ per negligentiam suã amisit ⁊ illud sibi imputetur ac si esset ei solutuꝫ. ar. l. dicentis ꝙ prescribens prescribere videtur extimationẽ rei prescripte vt. ff. de admi. tuto. l. si pupillꝰ ꝑdictꝰ. Jaco. aliter nõ determinat. Item dubitatur nunquid hodie possit per cõditionem ex. l. a coheredibus aduocare petendo supplemẽtũ vt in precedentibus dixi. Sed que est actio q̃ datur patrono ad reuocandum in fraudem alienata dic ꝙ caluisiana vt hic patet in textu. Itẽ fauiana quatuor enim sunt reuocatorie vt hic notatur in glo. scilicet pauliana quã dicit glo. inl.'tuta de actionibus. §. Item si quis nõ esse propriũ nomẽ actionis sed cognomen sic dicta quia inuenta fuit a paulo pretore secundum dy. ibidem glo. in hoc reprobat ⁊ dicit ꝙ est nomẽ ꝓpriũ actionis sicut fauiana ⁊ ideo ponuntur vt species actionũ distincte. ff. de vsuris. l. videamus. §. in fauiana licet forte veruꝫ sit ꝙ a paulo fuit inuenta sicut publiciana a publicio vt eo. titulo de actionibus. §. alie. secunda est fauiana. tertia caluisiana quarta in factum. Secundum omnes pauliana datur creditoribus tm̃ vt. ff. que in fraudem creditorum. l. ait pretor et d. §. Item si quis. De fauiana fuit opinio q꞉ quidam dixerũt eam cõpetere creditoribus ar. dicti. §. in fauiana. Nostri doctor̃. tenent ꝙ detur soli patrono vt. ff. e. l. ij. ⁊. l. tenetur. caluisianã dicunt competere tam creditoribus quaꝫ patrono ⁊ ita no. d. §. Itẽ si quis insti. de act. ⁊ hic ⁊. ff. de peti. heredita. l. ꝙ si in diem. §. item scribit. ibi tamen videt̃ multum appropriari patrono ⁊. ff. si a parẽte quis fuerit manumissus. l. nõ vsq̃ de iure patronatus. l. si libertus. ⁊. ff. e. l. si in fauiana ⁊. l. si. ⁊ hic dy. tamen dicit ꝙ nõ est inconueniens etiã creditoribus eã cõpetere. In quarta. s. in factuꝫ cõis est opinio ꝙ detur creditoribus tm̃ vt. ff. que in fraudẽ credi. l. hac in factum ⁊. l. ait pretor. §. annus ⁊ ita posuit eas Jo. in arbore pro quatuor actionibus. Ja. tamen de ra. dicit ꝙ non sunt nisi due reuocatorie s. in scm̃ pauliana que dat̃ creditori que oritur ex edicto a paulo ꝑtore introducto sicut ex alijs edictis ꝑtorijs ⁊ sic bene dic̃ glos. in dicto. §. itẽ si quis. alia caluisiana que q̃nq̃ appellat̃ fauiana q꞉ pretor qui eam inuenit binomius fuit. s. caluisius ⁊ fauiꝰ sicut cõiter vocant̃ romani duobꝰ nominibꝰ vt patet sepe in. ff. lucius ticius ⁊ tullius vocatus fuit marcꝰ tulliꝰ cicero ⁊ seneca. anneus vt. ff. ad trebel. l. j. in ꝑncipio ⁊ ad. l. iul. maie. l. in qđnibꝰ. Sed cõtra hoc videtur ꝙ sint due actiones q꞉ inter eas repitur copula vt. ff. e. l. j. ⁊. l. si pluribus ergo sunt diuerse vt. s̃. per quas personas nobis acquiritur. l. ij. ⁊ ita arguit glo. ff. de iur̃. ⁊ facti igno. super rubrica ad qđ respondet pe. ꝙ ĩmo est vna species tantum actionis vt. ff. e. l. in fauiana nec obstat ꝙ quandoq̃ cadat inter eas disiunctio q꞉ iurisconsultus non ideo ponit copulam vt denotet diuersas species actionum sed breuiter voluit eas nominare vno nomine ⁊ secũdũ hoc nõ debẽt esse in arbore actionũ nisi duo circuli licet Jo. posuerit quatuor ⁊ bñ secundum dy. Itẽ querit̃ inquãtũ reuocat patronus dic secundum iaco. predictum aut est alienata res diuisibilis aut indiuisibilis. si indiuisibilis reuocatur in totũ vt. ff. e. l. j. §. quãuis. Sed hoc videt̃ cõtra ratiõeꝫ ⁊ videretur potius estimatio partis reuocanda ⁊ ideo nisi offerat̃ pars estimatiõis totuꝫ reuocabit̃ vt. ff. de. le. ij. l. cũ filius ⁊ de excep. rei iudicate. l. iudicate. ⁊ sic debet ĩtelligi lex illa secũdũ eum. Si vero alienata est res diuisibilis tũc siquideꝫ patronꝰ nihil habet de bonis liberti reuocabit tertiã rei alienate q꞉ tãta est hodie legitima patrõi vt ĩstituta de successꝰ. liberto. §. sed nostra. Si auteꝫ patronꝰ habet aliquid tũc de singul' rebus alienatis reuocat pro rata eiꝰ qđ sibi de legitima deficit ar. ff. ad. l. fal. l. in quãtitate. §. magna ⁊ de iur̃ patro. l. si libertus. Itẽ querit̃ nunquid pater in bonis filij ⁊ ecõtra filiꝰ in bonis patris habeat reuocatoriã videt̃ ꝙ sic q꞉ eadẽ ratio immo maior vocat filiũ ⁊ partem quã patronũ vt. ff. de falsis l. si quis legatuꝫ ⁊ instituta de succes. lib. in prin. ꝑterea filius arrogatus

arrogatus hʒ reuocatoriam vt.ff.e.l.si.ergo fortius naturalis et legitimus q hʒ fortiora iura et videt expressum iure canonico extra ð testa.c.raynucius. Dicit ꝙ filius hʒ reuocatoriam per q̃relam inoff.testa.in vltima voluntate.inter viuos hʒ querelã inofficiose donationis vt.s.de inoffi.dona.per totum. Si autem pater vendidit minori precio animo fraudandi filium videt esse donatio quãtum ad illud plus vt.ff.ð.dona.inter virũ et vxo.l.si sponsus.§.filijs et hoc verũ si emptor pticipauit de fraude tunc enim reuocat filius per q̃relam inofficiose donatiõis. Si aũt non pticipauit de fraude nec habuit an imũ recipiende donatiõis tũc nõ est donatio cum deficiat eius cõsensus. Quomodo ergo tunc consulet filio vel patri econtra Host. dixit ꝙ p.c.illud ray.introducta erat reuocatoria que filijs cõsulebat cõtra parẽtũ fraudulosas diminutiones et hoc visus est probare pluribus ar.vt ibi p eũ no.ber.notabiliter distinguit vt ibi no. Innocentius cuius opinio vr verior dicit ꝙ ibi dr accedisse ex consuetudine ciuita.tuscane.q.d.iure cõi secus et ad hoc est lex expressa ꝙ reuocatoria dicto casu nõ dec.ff.si a parẽte quis fuerit manu.l.nõ vsq.de qua.l.non meminit Hosti. Item dicitur hic ꝙ si patronus ratificat cessat reuocatio nunqd idẽ si ratificat emptore absente de hoc tractat in.l.pomp.ff.de neg.gest.tamen vr ꝙ nõ qr cõfessio inter absentes etc.vt.ff.de confes.l.certum.§.si quis absente et hoc tʒ Jac.prefatus et pe.per.l.ff.de sol.l.si cum cornelius.alij moderniores tenent ꝙ talis ratificatio valeat saltẽ ope exceptiõis doli vt notat.ff.de lib.lega.l.nõ solũ §.si liberatõis et quod notaui.s.de pactis.l.postquã liti et de hoc solet dici dicta.l.pomp.tʒ etiam hic Cy.fm Jaco.ꝙ si filius ratificat in vita patris testamentum factum p eum ꝙ nõ possit cõtrauenire sicut nec patronus.de hoc plene dixi.s.ð inofficioso testamento.l.si quando in fi. Item q̃rit odo.qñ fit alienatio in fraudem patroni vtrũ opus sit ꝙ pticipet fraudẽ ille in quẽ fit alienatio et videt ꝙ non vt pʒ ex rubrica ista et.ff.e.que solum fraudẽ requirit nec dicit de eo.et lr̃a dũ dicit libertus aliqd alienauerit nec dicit aliqd de eo in quẽ fit alienatio. In contrarium videt qr dolus autoris nocere dʒ accipienti vt.ff.de doli excep.l.iul.§.j.finaliter tʒ Pe.qd non exigatur fraus eius in quem fit alienatio.et qr titulus iste locum habeat in alienatõibus factis titulo lucratiuo nõ requirit ꝙ accipiẽs fraudẽ pticipet al's sic vt.ff.que in fraudẽ creditor̃ l.q aũt.§.simili mõ lʒ videret fauorabilior cã patroni q pdu xit ad libertatem et cuius portio legitima multum est fauorabilis. In glo.hoc si non bene merentibus ibi.§.preterea. Sʒ dic vt ibi notatur.old.

De obsequijs patrono prestandis. Rubrica.

Ontra patronum. Vide azo.in sũma.e.et dic aut vult agere suo noĩe et hʒ locũ scda gl.aut alieno et hʒ locũ pria. Et dic ꝙ cũ agit suo noĩe aut ciuili ac.famosa et nõ põt ẽt cũ venia nisi in casu q est in.l.sed si hac lege.§.ptor in fi.ff.de in ius vocan.aut non famosa et põt cũ venia vt l.quiq.§.pretor eo.ti. Aut alieno noĩe et tunc aut eius g suo nomine poterat et tunc sunt tres opiniones.prima ꝙ possit ciuiliter non criminaliter per.l.questitum de in ius vocando et s.si tutor non gessit.l.j. Secũda est opinio. M.quod nec ciuiliter nec criminaliter et hanc approbat pe.fm Cy.nec obstat secundum eum allegata hic per glos.qr hoc non probant sed nõ famosa sic vt.l.questitũ tertij ꝙ in dcã.l.j.si tutor nõ gesserit nõ agebat sʒ iudicis offm̃ iplorabat q̃ satis bona est. Item opponit glosa de.l.nõ solũ.§.quãquã.ff.de iniurijs. Sed dic ꝙ ibi suo noĩe agere volebat lʒ pp iniuriam alteri illatam q̃ tñ eum contingebat et pro qua ei suo noĩe dabat actio vt.ff.ð procur.l.non solũ.§.si pr et notat in.d.§.quãquã ex quo apparet ibi non esse speciale ol.

Iberte. In glo.vltima ibi in fi.l.dic ergo offm̃.i.opas cũ sit diurnũ offm̃.et ad hꝫ inducit lex sequẽs et nisi ita subaudias ad ppositũ non accedit ol.

I manumissori. Ibi audaciaʒ p euʒ alij illatã vel p te eidẽ inferẽdã ol. Ibi te hr̃et vt.ff.vt lega.noĩe caueat.l.filio ol. Fecit dãdo tibi eẽ ciuile sicut pr̃ eẽ nature vt in aut.vt liberti ð cetero.§.illud in gl.s.ꝙ violentus erat et sic palã et apte infaustas voces aduersus patronũ iactauit vt.ff.ð his qbus vt indignis.l.si inimicitie ol. In gl.vt.j.ad.l.cornel.ibi si peccauerit hꝫ gl.cõiter ẽ corrupta et dʒ sic haberi.xij.q.ij.indigne et.ij.q.j.si peccauerit ol. Ibi xlvj.di.immo.xlv.ol.

De libertis et eorum liberis. Rubrica.

On est ignotum. Vide az.i sũma.e.ti.et plenissime p rofre.in libello.ð accusatiõe vel act.ingrati.et de iure pr̃onatus eccl'iastici vide p Gof.et Host.in sũma ð iure patronatus et in clemẽtinis.e.ti.in gl.i.offõ iudicis ibi lex hodie sed ibi exponit extra ordinẽ.i.extra antiquã solẽnitatẽ et iõ melius ad hoc facit.ff.si cer.pe.l.cũ filius.ff.mãdati.l.salariũ et de exercito.l.j.§.solent.

1 Ingratitudo quid sit.
2 Feudum propter patris feloniam an perdatur.
3 Princeps solus remotum ab officio propter delictum restituere potest.

I manumissus. Not.bonã.l.ex q̃ colligit gl.ꝙ pp leuẽ culpã grauis pena iponit et 3cor.sunt in gl.et hoc est ppviciũ ingratitudinis et eius odium qr est detestabile viciũ.vñ describit sic scdm beatũ bernardũ in canticis sermone.lj. Ingratitudo est vẽtus vrẽns siccans fontẽ pietatis et fluẽta gratie. Alibi sic describit. Ingratitu
1 do† est inimica aĩe:dispersio virtutũ:bñficior̃ pditio vẽtus vrens siccans fontem pietatis et rorem diuine misericordie. De detestatione huius vicij ingratitudinis multa habent p senecam.ij.de bñficijs ibi videas et.j.de reuocan.dona.l.fi.et de hoc qd dixi pp leuẽ culpã magnã penã imponi notatur in gl.s.de hereticis.l.ij.in glo.s.vt nemo priuatus vela regia.l.ij.et ibi notatur insti.ð rerũ diuisione.§.gallinarum et.ff.et in prohemio decretaliũ in glo.sic ergo et ad.l.iul.pecul.l.sacrilegij.primo ver.ceterũ vbi sic notat Jac.de belui.ꝙ in atrocioribus ex leui culpa imponitur magna pena et sic intelligitur hic cũ concor.in leuibus nõ et sic intelligunt argumenta contraria vel dic ꝙ regulariter ex leui culpa imponitur leuis pena vt pena nõ excedat delictũ vt.j.de penis.l.sancimus.fallit hic et in concor.vel dic ꝙ lʒ res sit modica.delictum tamẽ nõ est modicum inspecta qualitate rei loci vel dignitate vt.d.l.ij.de hereticis et.ff.de incen.ru.nau.l.pedius.§.j.quelibet solutio satis est bona sʒ vltima Ja.magis plʒ.ð hꝫ dixi in aut.ð instru.cau.et fide.§.vt ãt plene. Itẽ opponit gl.l.ð plʒ.s.de pedaneis iudicibus. Sed solue vt hic et ibi notat. Et si libertus ecclie petat reuocari in suitutẽ an sit cognitio iudicis eccl'iastici notat p arch.xij.q.j.octaua discussio et ibi ẽt no.si cõmisit ingratitudinẽ 3 epm̃ et eps non reuocauit an successores possint reuocare ad qd facit qd no.s.de inoffi.testa.l.liberi. Iteʒ querit glo.si sunt plures patroni et vnus sit offensus vtrũ ille solus possit reuocare et tʒ ꝙ sic et pe.tʒ 3trarium p.§.quotiẽs in glo.allegatum et nihil subaudit.pterea si ab initio sunt plures dñi vnus pt libertatem pstare vt.j.cõia ð manumissio.l.j.ergo fortius in libertate defendere ar.ff.s de his qui sunt sui vel ali.iur.l.patre furioso. Sed rñderi posset ꝙ in.d.l.j.sola voluntas non offensio impediebat libertatem. Ja.but.dicit aut oẽs sunt offensi et omnes reuocant aut quidam offensi et ipsi omnes in reuocando consentiũt.et planũ est qr audiũt ẽt inuitis alijs nõ offensis vt hac glo.et dicto.§.quotiens.aut qdam ex offensis volũt reuocare et qdam nõ et tunc cum istud ius sit cõe insolidum debet posse reuocare vt in duobus reis et probat etiam dictus.§.quot.qr etiam si nõ faceret insolidũ audiret qr vti possunt re cõi ad eum vsum ad queʒ est destinata inuitis socijs vt.ff.cõi diui.l.sabinus. Et faciunt pdicta ad id qd querit vtruʒ facta pace p vnũ ex heredibus occisi suffi
2 ciat. Querit etiã gl.vtrũ feudũ† pp feloniã pr̃is pdatur glo.alibi distinguit vtrũ sit feudũ paternũ vel auitũ vt notat.ff.de senator.l.emãcipatũ in fi.et de in ius vocan.l.adoptiuũ.§.fi.et de hoc ẽt satis notat.ff.de iur patro.l.diui fratres et ð cur.l.ij.§.nullum et.l.vj.di.c.cenomanenses p ar.et tetigi.j.vñ libe ri.l.q se pr̃is circa finẽ Jaco.de ra.et pe.dicunt aut est tale feudum ꝙ nõ potest venire in filios nisi per successionem patris et tũc perdit vt in aut.de iureiuran.a moriẽte prestito.§.j.aut põt ad filium venire alio modo quã ex successiõe patris puta qr cõcessum fuit patri et filijs et tũc perdit filius ex delicto patris vt.ff.de ver.obli.l.stipulatio ista.§.si quis ita.et ad hoc facit qd dixi.s.de operis liberto.l.liberti et quod notat.ff.de cõdi.inde.l.si nõ sortẽ.§.libertus et ratio est qr tunc trãsit ad fi-

lios nō tanꝙ̄ ad heredes Cy. Item colligit od. ex fine huius
l. ꝙ si aliquis sit bānitus ꝓpter offensaꝫ mihi illatā lꝫ soluat
penam cōis nō tñ possit exire de banno nisi de licentia mea ⁊
ita dicit seruari de consuetudine que minime mutanda est vt
ff. de legibus. l. minime odo. ⁊ ita sepe apponit̄ in bānis ⁊ sta
tutis ciuitatū ꝙ de bāno exire nō possit sine licētia offensi. ⁊
pro hoc facit quod notaui. s. de epis. ⁊ cleri. aut. Item nulla
cōitas. Item no. ꝙ est hic speciale ꝙ filij sequant̄ ꝯditionem
pr̄is vt in glo. not. an autem filij liberti pp ꝓprium delictum
possunt in seruitu. reuocari dic vt no. j. e. l. fi. Qua actiōe fiat
ista reuocatio od. hic tꝫ ꝙ per ac. ingrati. vel per inutilem rei
ven. vel officio iudi. ꝺ hoc vide qꝺ no. j. e. l. penul. ⁊ plene per
rofre. in libello de actione ingrati. ⁊ de ista actione ingrati sa
tis ꝑtractat seneca de beneficijs li. iij. secūda columna. Item
nota ex fine. l. ꝙ non sufficit petere a principe nisi impetretur
de hoc; notatur. s. quando libellus principi datus. l. iij. ⁊ pro
3 hoc de excu. tu. l. scire opꝫ. Iteꝫ est ar. ꝙ remotus † ab officio
ꝓpter delictum per solum principeꝫ possit restitui. ⁊ ꝓ hoc. s.
de epi. ⁊ cleri. l. placet ⁊ qꝺ ibi notaui. ⁊ ꝓ hoc. j. titu. proximo
l. j. ⁊ qꝺ ibi notaui super rubrica. Item notandū ꝙ filij ex leui
ingratitudine non reuocant̄ in patriam potestatem vt. j. ꝺ in
gratis liberis. l. vnica. ⁊ de hoc in lombarda de succes. l. nulli
liceat in gl. imo nō vr̄ ibi hic in faciendo. de hoc vide. liiij. di.
c. qui ex famulis per archi. In gl. quidam ibi. §. imperatores
illud ideo quia transit in offensaꝫ que in faciendo consistit vt
eo. ti. l. necessarie dy. ol.

Iberti. Que transeant ad filios heredes ⁊ que nō dixi supra de operis libert. circa finem.

Ibertine. Colligit hic Cy. ar. ꝙ si qs habeat feuduꝫ qꝺ dēat post
mortē eius ad filiū ꝑtinere. ⁊ filiꝰ ꝯmittat feloniā
pp quā si haberet feudū priuaret̄ qꝺ post mortem
patris priuari debeat. Cy.

De iure annulorum aureorum. Rubrica.

1 Princeps concedit veniam etatis.
2 Princeps solus dispensat super sacris.
3 Princeps solus natū ex damnato coitu legitimat.
4 Princeps solus legem condit.

Uper rubrica. Uide Azo. in sūma. e. ⁊ colli
git hic od. aliq̄ q̄ soli ꝓncipi ꝯpetūt vt ius an
nuloꝝ aureoꝝ ⁊ nataliū restitutio vt hoc tit.
Item supra ti. pri. l. ij. in fine. Itē ꝯcedere ve
1 niā etatis † vt supra de his q veniā etatis im
2 pe. ꝑ totū. Itē dispēsare † sup sacris vt. ff. ad municip. l. vlt. iu
3 re canonico secus vt extra de iudi. c. nouit. Item natum † ex
dānato coitu solus ꝓnceps legitimat in aut. qui. mo. na. effi.
4 le. per totum. Item solus cōdit legem † vt. s. de legi. l. fi. ⁊ so
lus equitatē interpretatur eo. ti. l. j. eius solius autoritate fit
arrogatio vt. ff. de adop. l. iij. Quedam cum alijs pōt vt. ff. de
fluminibus. l. quominus. odo.

Qui admitti ad bonorum possessionem pn̄t. Rubrica.

1 Hereditas ⁊ bonorum possessio differunt.
2 Bonorum possessio per procuratorem acquiri potest.

Uper rubrica. De materia ista. vide per
azo. i sūma. e. ⁊ ꝑ speculatorē ꝺ testamētis. §.
nūc dicēdū ⁊. §. sequēti ⁊ ꝑ rofre. ꝺ bonorum
possessiōibꝰ ⁊ titulis sequētibus ⁊ qꝛ ista ma
teria subtilis est iō eā ꝑ modū sūme h̄ trade
re intēdo cy. eā tradit. j. vn̄ legitimi. l. fi. ꝑmo
ꝑmitto aliq̄ ad euidentiā. s. ꝙ in isto tractatu bonoꝝ possessio
est vna ꝑs ⁊ ꝯtinet plꝰ iuris q̄ facti qꝺ pꝫ ex eiꝰ diffinitiōe qꝛ
est ius ꝓsequendi ⁊c. vt. ff. de bonorū pos. l. iij. §. j. ⁊ de hoc ibi
notat̄. possessio āt bonorum cuꝫ sunt due partes sonat magis
fctm̄ q̄ ius vt. ff. de acqui. possessione. l. iij. §. adipiscimur ⁊. l.
j. in principio sic ēt dicit̄ secundum quosdam iudicatum solui
eē ius ⁊ tria continere vt. ff. iudicatum solui. l. iudicatum sed
soluere iudicatum est facti ⁊ continet solum ꝙ v̄bū sonat vn̄
dicūt ꝓcuratoriū eē insufficiens in quo dn̄s ꝓmittit soluere
iudicatū sꝫ dꝫ ꝓmittere iudicatū solui sꝫ hoc ē falsuꝫ qꝛ solue
re iudicatū ita ꝯtinet tria sicut iudicatū solui vt. ff. ꝺ ꝑto. stip.

l. ij. §. incertam. de h̄ tetigi in rubrica. ff. iudi. solui nihil ergo
aliud ē bonoꝝ possessor nisi qdā hr̄s vniuersalis factus non
a iure ciuili sed per edictum ꝑtoris mortui sicut em̄ in heredē
de iur̄ ciuili oīa iura hr̄ditaria transeunt ēt non apprehensa
possessiōe vt. ff. de acqui. pos. l. cū heredes in prin. ita ⁊ in bo
no. pos. agnita bonoꝝ possessiōe vt. ff. de bonorū pos. l. j. ⁊. ij.
nō tñ est verus hr̄s quia hoc ꝑtor facere nō potuit vt insti. de
bo. pos. §. quos autem sꝫ sicut heredi de iur̄ ciuili datur here
ditatis petitio directa vt. ff. de peti. here. l. j. ⁊. ij. ⁊ ꝑ totum ita
⁊ bonoꝝ possessori dat̄ agnita bonorum possessiōe petitio he
reditatis possessoria ꝺ iur̄ pretorio vt. ff. ꝺ possessoria. hr̄di. pe
1 ti. l. j. ⁊. ij. Differūt tñ hr̄ditas † ⁊ bonorū possessio quia here
ditas solo aīo aditur sine iudicis pn̄tia vt. j. de iure deliberā.
l. cū auia. ⁊ in bonorū possessione necessaria est iudicis aditio
2 vt. j. e. l. penul. in fine. Itē qꝛ bonorū possessio † acquiri pōt ꝑ
procur. vt. ff. de bonorū pos. l. iij. §. acquirere hereditas āt nō
vt. ff. de acq. heredi. l. paulus al's incipit ꝑ procur. ⁊ que sit rō
ibi notatur lꝫ illa ratio reprobetur per Iaco. de ra. vt dicam
j. e. l. j. in solutione primi contrarij. Itē hereditas potest adiri
perpetuo vt. j. de iure deliberan. l. licet ⁊ notatur. e. ti. l. cū an
tiquioribꝰ sꝫ bonorū possessio ꝺclata liberis īfra annū agno
sci dꝫ ⁊ ꝑ collaterales īfra cētū dies vt. j. e. l. ij. ⁊ insitu. de bo
norū pos. §. liberis ⁊. ff. de suc. edicto. l. j. §. largius possunt ēt
alie similitudines ⁊ dr̄ie notari quas studiosus lector exgrat
⁊ notatur in libello rofre. de bonorū possessione ver. si tu que
ras. Sed que est rō ꝙ pretor non pōt facere verum heredem
vt predixi sed solum bonorum possessores qui sunt quasi vti
les heredes habentes eundem effectum sicut dicitur de act.
directa ⁊ vtili vt. ff. de nego. gest. l. antepenul. respondeo. pre
tor inter magistratus populi romani penultimum locū obti
nuit vt patet ex ordine titulorū. ff. vbi est penultimus ⁊ prefe
ctus vigilum vltimus. Solus ergo ꝑtor cum eēt inferior nō
poterat directo mutare statuta iur. ciuilis ordinata ꝑ populū
senatores vel alios supiores magistratus vt colligi pōt. ff. de
ori. iur. l. ij. §. eodem tēpore ⁊. §. precedenti ⁊. §. deinde qꝛ diffi
cile ⁊. §. nouissime ⁊ ideo nō potuit facere verum heredem si
cut nec desinere eum q heres erat lꝫ daret bn̄ficium abstinē
di vt. ff. de acqui. here. l. necessarijs instituta de heredum qua
litate. §. sui ⁊ de mino. l. ⁊ si fine. §. sed ꝙ papi. nō ergo potuit
facere directo heredem sed vtiliter quia per ius ciuile facti
erant veri ⁊ directi heredes quos directo mutare nō poterat
Sed qꝛ per ius ciuile aliqui excludebantur contra equitateꝫ
sicut emancipati ⁊ similes ideo eos admisit pretor dando eis
bonorum possessionem. Sed ꝯ hoc videtur qꝛ pretor bene in
troduxit edicta directa ex qbus directa oritur actio vt pꝫ in
actōe de dolo ꝙ metus cā ⁊ similibus ergo eodem mō potuit
facere directum hr̄dem. Sed dic ꝙ ibi superior bene potuit
disponere ⁊ actōes directas introducere. Sed in successioni
bus erat dispositum per. l. xij. tabul. Ita ob reuerentiam ꝑtor
nō fuit ausus corrigere vel īmutare directo. Sed qꝛ vt dictū
est per. l. xij. tabu. nō cognoscebātur emancipati vt instituta
de hereditatibus ab intesta. §. emancipati ⁊ etiam aliqui alij
ꝙ erat ꝯ equitatem pretor eos admisit per bonorum possessio
nem ⁊ eos fecit heredes quo ad effectum. Sed cum esset infe
rior qūo potuit corrigere ius ciuile qꝺ factū erat ꝑ superiorē
Sed dic ꝙ nō correxit directo vt dictum est. Sꝫ cum quadā
reuerētia ⁊ per indirectum. multa enim tolerant̄ ꝑ indirectū
que non directo vt. j. de codicillis. l. ij. ⁊ pro hoc. ff. de iustitia ⁊
iur̄. l. ius aūt ciuile. §. ius ꝑtorium cum ibi notatis ⁊ instituta
de bonoꝝ possessiōe in ꝓncipio ⁊. §. His ꝑmissis videamus
diuisionē bonorū possessionū. prima diuisio est ꝙ alia decre
talis alia edictalis quidam tamē dixerunt ꝙ decretalis ⁊ edi
ctalis sit eadem que a pretore pollicetur in edicto suo. alij ꝙ
edictalis est inefficax sine decretali vt no. in glo. ff. de bonorū
possessiōe. l. iij. §. sed si nemo. Sed istud nō plꝫ Iaco. de ra. qꝛ
ꝑ hoc supponitur ꝙ eo mortuo in cuius bonis cōpetit bonoꝝ
possessio competat statim ius ⁊ possit agi etiam ante decretā
bonoꝝ possessionē lꝫ obstet exceptio. Sed ipse dic ante decre
tam bonoꝝ possessionem nullum competere ius ēt inefficax
vn̄ ipse dicit ꝙ edictalis est ius quo peti possit decretalis. qꝛ
edictalis dat̄ a ꝑtore mortuo decretalis a ꝑtore viuo ⁊ edicta
lis ꝑt repudiari vt. ff. de successorio edicto. l. j. §. q semel. decre
talis nō vt. e. l. §. decretalis. Item edictalis cōpetit etiā igno
ranti sine aliqua petitione secūdum eundē Iac. lꝫ Io. dixerit
contrarium vt no. dicta. l. iij. §. inuito hodie nō est necessaria
decretalis sed sola edictalis qꝛ sufficit hodie agnosci bonorū
possessionē coram iudice nec est opus ꝙ decernat vt. j. e. l. fi. ⁊
ideo dici potest hodie iudicialis quia in ꝑsentia iudicis agno
scitur. Est ⁊ alia diuisio q̄ notat̄ in dicta. l. fi. j. vnde legitimi
scꝫ ꝙ quedā

f.ꝙ quedam sunt ordinarie quedam extraordinarie quedam
ex testamẽto quedam ab intestato de quibus omnibus videa
mus. Ex testõ sunt due.s.secundũ tabulas ⁊ contra tabulas
scḋm tabulas olim ⁊ hodie dabaꝛ hr̃di scripto in testõ in scri
ptis solẽniter fcõ vt instituta de bonoꝝ pos.§.sunt autẽ ⁊.j.⁊
ff.de bono.pos.⁊ scḋm tabu.datur etiam ex testõ nũcupatiuo
vt.j.de bonorum possessione.secunduȝ tabulas.l.ij.⁊ ista nec
olim nec hodie fuit necessaria quia heres scriptus de iur̃ ci-
uili adire põt vt.ff.de peti.heredi.l.j.⁊.ij.⁊ de verbo.signifi.l.
lege obuenire ⁊ sic magis adiuuandi ꝙ corrigendi iuris ciui
lis cã est inuenta vt institu.de bo.pos.§.j.fallit in tribus casi
bus notatis in glo.in dicta.l.fi.j.vnde legitimi. Item in quar
to secundum dominũ ol.ff.ad trebel.l.fcã.§.si sub conditione
ver.quid si conditio ascripta.alij addunt alias quãdo filius
ꝑteritus non vult dicere nullum vt.ff.de iniusto testamento
l.posthumus.§.idem.⁊ circa iniustum ⁊.l.filio. Item quãdo
furiosus fuit heres institutus ⁊ rogatus restituere hr̃ditatẽ
quia de iur̃ ciuili non põt adire nec curator eius vt supra de
cur.furiosis.l.fi.§.finaũt ꝑpetuus.vnde bonorum pos.secun-
dum tabu.cogitur accipere ⁊ restituere vt.ff.ad trebel.l.cum
heres instituta. Item in alio ꝺm Dy.⁊ Iaco.de are.ff.de ca-
pti.⁊ postli.reuer.l.pater instituto. Caue tamẽ quia in predi-
ctis tribus proximis casibus potest dici ꝙ secũdum tabulas
non fit ex edicto ꝑtoris sed extraordinaria que defertur per
legem ⁊ ꝯprehendatur sub septima extraordinaria de qua.j.
dicetur ⁊ sic posset dici ꝙ secũdum tab.que oritur ex edicto
ꝑtoris non habeat locum nisi in duobus casibus dicte glos.⁊
tertio superaddito ꝑ dominum ol. In.l.fcã.§.si sub conditõe
de ista bonorum pos.secundum tabu.vide azo in summa ⁊ in
libello rofre.de bonoꝝ pos.secundum tab.bonorum pos.con
tra tabulas secundum glo.ꝑdictam ⁊ azo.in summa vnde le-
gitimi circa finem ⁊ Iac.bal.⁊ olim ⁊ hodie fuit necessaria in
filijs emancipatis preteritis q2 etiaȝ hodie secundũ eos quo
ad hoc nõ est sublata differentia emancipationis ⁊ patrie po
testatis sed solum quo ad succedendum ab intestato per aut.
de hereditatibus que ab intestato deferunꝛ vt notaꝛ in aut.
ex cã. Sicut etiam non sunt similes sui ⁊ emancipati quo ad
acquisitionẽ patri faciendã q2 sui querũt patri quo ad vsum
fru.vt.l.cum opȝ.j.de bonis q̃ lib.emancipati nõ vt institu.ꝑ
quas perso.nobis acqui. Item suus non vocat patrem in ius
regulariter.fallit in casibus in.l.lis nulla.ff.de iudicijs.emã
cipatus aũt vocat cũ venia vt supra de in ius vocan.l.ij.⁊ sic
pȝ ꝙ nõ ex toto est sublata dr̃ia emãcipatõis ⁊ patrie ptãtis
vt notatur.j.de col.l.si emancipati ⁊ dicetur.j.vnde liberi.l.
qui se patris ⁊ ꝙ sit ista bonoꝝ possessio necessaria etiam ho
die emãcipatis ꝑteritis pȝ quia nullo alio iure succedere pos
sunt nam ex testamento nõ quia nõ sunt instituti sed preteri-
ti ab intestato non quia testamentum factũ est vnde non põt
eẽ locus successori ab intestato vt.ff.de re.iur.l.quamdiu de
iur̃ ciuili incognitus est vt institu.de exhereda.liberorum.§.
emancipatos. Item ꝑ querelam inofficiosi testamenti non p̃t
succedere cum habeat pretoris auxilium.s.ꝯ tabulas ⁊ quere
la daꝛ demum cum aliud auxiliũ non competit vt institu.de
inoffi.testa.§.tã autem restat ergo contra tab.sibi fore neces-
sariam. In filijs autem in potestate constitutis ⁊ olim ⁊ ho-
die ꝯ tabulas fuit ⁊ est voluntaria ⁊ non necessaria vt.j.de li
beris preteritis.l.fi.potest tñ eis esse vtilis ꝺm Iaco.de ra.ꝑ
pter legata que non prestantur quandoqꝫ vel si prestãtur tã-
tum certis personis vt.j.de fideicõ.l.penul.⁊.j.de bonorum
pos.contra tabu.l.j.in parentibus olim fuit necessaria hodie
si pretereantur a filijs in potestate constitutis in casibus in q
bus pñt testari scḋm vnam opinionem testamentum non põt
rescindi.secundum aliam que est verior pater potest dicere
nullum vnde non est sibi necessaria contra tabu.isto casu. Si
autem preteeatur a filio emancipato necessaria est hodie si-
cut dictũ est supra de filio emãcipato.de hoc dicetur in aut.
ex cã. In patronis olim ⁊ hodie est necessaria scḋm oẽs vt.j.
de bono.pos.contra tabu.liberti.de istis bonorum possessioni
bus contra tabul.vide per azo.in summa ⁊ rofre.in libello ti
tulo de bonorũ pos.ꝯtra tabul.quã pretor liberis pollicetur
contra tabu.liberti. ¶ Viso de duabus q̃ sunt ex testamento
transeamus ad illas que sunt ab intestato quarum prima est
vnde liberi que non habet locuȝ nisi in linea masculina vt in
fra de seruis ⁊ legi.heredi.l.fi.⁊ de hac vide qḋ plene notaꝛ
in summa vnde liberi ⁊ ꝑ rofre.in libello.e.ti.⁊ ista in ꝑsonaȝ
suorum olim ⁊ hodie fuit voluntaria in personam emancipa-
torũ necessaria q2 ius ciuile nõ cognouit emancipatos vt di-
ctũ est hodie est voluntaria in omnibus cũ sublata sit ab in-
testato differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis ⁊ ita

tenent gl.azo rofre.⁊ cõiter alij doctores. Sed salua eorum
pace etiaȝ hodie necessaria est vnde liberi in casibus in q̃bus
dicam stare.l.qui se patris infra vnde liberi. Itẽ est necessa-
ria ẽt hodie in personam emãcipatoꝝ ꝑteritorum quibus ho
die necessaria est cõtra tabu.vbi ꝑ eam non reducitur res ad
cãm intestati vt no.ff.de inoffi.testa.l.pap.§.sed nec impube-
ris ⁊.e.ti.l.filio.§.ꝯtra tabu.⁊ ratio quare hodie habet locuȝ
vñ liberi in casibus in q̃bus remanet lex q se patris est scḋm
Nic.ol.⁊ Iacob.de ra.⁊ Cy.quia quoꝛ.heres suus abstinet
nihilominus remanet heres de iure ciuili licet abstineat de
iure pretorio qḋ tñ non potuit facere desinere eum heredem
vt.s.probatum est ⁊ probaꝛ.ff.de fideicõ.liberta.l.cum quasi
§.sȝ ⁊ si quis cũ si. Sed vni ꝓ solido duo heredes esse nõ pos-
sunt vt.ff.de re.iur.l.ꝙ contra rationem.§.vni ꝓ solido. Idẽ
qñ aliquis esset minor qui adiuit ⁊ postea restituitur ad absti
nendũ nihilominus remanet heres directo q2 pretor non po
test facere desinere heredem vt dictum est ⁊ ꝓbatur instituta
de bonorũ pos.§.quos autem.⁊ de re.iur.l.pretor ⁊ sic loqui-
tur.ff.de mino.l.⁊ si sine.§.papinianus ⁊.j.de repu.heredi.l.
fi.sed licet duo insolidum heredes esse non possunt vt dictuȝ
est verum est eodẽ iure sȝ diuersis iuribus sic vt vnus de iur̃
ciuili alter de iure pretorio vel vnus directo alter vtiliter si-
cut vnus põt hr̃e directũ dñium ⁊ alter vtile vt.ff.si ager ve-
ctigalis ꝑ totum. Item vnus p̃t possidere insolidum ciuiliter
alter naturalr̃ vt.ff.vti possi.l.si duo ⁊ no.ff.cõmo.l.si vt cer-
to.§.si duobus vehiculum sic in proposito lȝ suus q abstinet
remaneat heres de iure ciuili ⁊ ita eodẽ iure alius heres esse
non põt tamen alio iure.s.pretorio per vnde liberi potest ali⁹
eẽ heres ⁊ ita remanet lex qui se patris per quam.l.dici po-
test ꝙ olim ⁊ hodie oẽs bonorum possessiões sunt necessarie
vt ibi dicetur. ¶ Secũda bonoꝝ possessio ab intestato est vñ
legitimi q̃ sequiꝛ post ꝑdictã ⁊ ista sumiꝛ qñqꝫ stricte vt ꝑ eam
veniãt agnati tm̃ quãdoqꝫ largius vt competat etiam alijs q
nõ sunt agnati sed succedunt per legem vel senatusconsulta
qui non habẽt certum caput in edicto pretoris vt patroni vt
ff.vnde legitimi.l.ij.§.fi.⁊.l.sequenti ⁊ ista forte cõtinet sub se
septimam extraordinariã. Et est tertia vnde cognati que cõ-
petit in linea feminina ⁊ de vtraqꝫ dic vt notatur per azo.in
summa ⁊ rofre.in libello vnde legitimi ⁊ dic ꝙ vnde legitimi
prout est vna species cum vnde cognati olim ⁊ hodie est volũ
taria vt dicit glo.dicta.l.fi.vnde legitimi sed prout est genus
qñqꝫ est volũtaria vt quãdo datur vbi habet locuȝ lex.xij.ta
bu.⁊ senatuscõsultum orficianum ⁊ tertu.vt.ff.vnde legitimi
l.ij.in fi.⁊.l.sequenti quãdoqꝫ est necessaria vt quãdo conti-
net sub se septimam extraordinariam que necessaria est in ca
sibus suis vt.j.dicam. Vnde cognati olim fuit necessaria ho-
die non q2 exequata est cõditio agnatorum ⁊ cognatorum ꝑ
auꝛ.de hereditatibus q̃ ab intestato.⁊ sicut non est necessaria
sic nec vñ agnati. Iacob.de ra.tamẽ dicit ꝙ vtraqꝫ est neces-
saria quãdo suus heres abstinet quia remãet heres de iur̃ ci
uili ⁊ ideo eo iur̃ nõ potest alius heres esse.sed opȝ ꝙ veniat
per vñ agnati vel vnde cognati vt dictum est.s.⁊ dicetur in.l.
qui se patris. Vnde vir ⁊ vx ⁊ olim ⁊ hodie est necessaria vt
notatur in glos.dicta.l.fi.vnde legitimi ⁊ de ca dic vt.j.vnde
vir ⁊ vxor ⁊ auꝛ.ibi posita ⁊ per azo.in summa ⁊ rofre.i libel
lo.e.ti. Viso de ordinarijs restat videre ḋ extraordinarijs est
em̃ septima bonorum possessio extraordinaria q̃ competit cũ
lege vel senatuscõsulto vel cõstitutiõe cõprehẽsum est vt de-
tur vt instituta ḋ bonorum pos.§.septima.⁊ ḋ ea habetur ti-
tul⁹ specialis.ff.ex legib⁹ ⁊ senatuscõsulto.l.vnica ⁊ ḋ ea ple
ne ꝑ rofre.eo.ti.s.ḋ septima bonorum possessiõe extraordina
ria ⁊ locum hȝ duobus cõcurrẽtibus primum quod deferat
ex.l.senatuscõsulto vel cõstitutiõe vt dicta.l.vnica. Secũduȝ
quod nõ possit succedere ꝑ ius ciuile quia tunc nõ hr̃et istaȝ
sȝ vñ legitimi vt dicta.l.ij.§.fi.⁊.l.sequẽti.ff.vñ legitimi non
tamẽ dico ꝙ cum ista concurrere nõ possit vñ legitimi prout
est genus vt supra dixi versi.secũda bonorum pos.⁊ ideo di-
citur extraordinaria quia vaga est ⁊ competit tam ex testamẽ
to quam ab intestato ex testõ põt poni exemplum supra de in
offi.testa.l.si mater ⁊ istud exemplum ponit glo.dicta.l.vnica
⁊ rofre.dicto ti. Sed in dicto.§.septima institu.ḋ bonoꝝ pos.
glo.reprobat istud exẽplum ⁊ ponit exẽplum ex testamẽto ⁊
ab intestato in eo q ḋcessit apud hostes in cuius bonis datur
bonorũ possessio ex.l.cornelia vt.ff.de bonorum pos.l.iij.§.sȝ
eius. Nam per.l.corneliam fingitur mortuus prima hora ca-
ptiuitatis ⁊ si redeat iur̃ postliminij fingiꝛ nõ captus.⁊ sic te
stamẽtum eius confirmatur ⁊ si decesserit ab intestato succe-
ditur sibi tanquam libero pro hoc.ff.ḋ testa.l.lex cornel.⁊ de
vul.⁊ pupil.substitu.l.lex cornelia ⁊ instituta quibus modis

ius pa.po.sol.§.si ab hostibus.Sed Jac.bal.dicebat q̄ ista exempla non sunt ad propositum qꝛ oꝫ eum cui defertur ista septima bonorum pos.eē incognitum a iuř ciuili sed in istis exemplis filius bene est cognitus a iuř ciuili ⁊ ideo ipse mutauit exemplum de filio in potestate ad filiam emancipatā quā ius ciuile nō cognoscit ⁊ lex cornelia ⁊ fictio postliminij ē ius ciuile ergo ⁊c. Ista ēt exempla sequitur rofre.dicto titulo de septima bonorum possessione extraoꝛ.sed Jaco.de ra.ea non approbat qꝛ pōt esse aliquis cognitus sup vno accidēti ⁊ super alio incognitus nam ius postliminij ⁊ lex conelia non cognoscit emācipatum sub hoc nomine qꝛ emancipatus sed bñ cognoscit qꝛ captiuus vt si redeat nunq̄ fingatur captus si moriatur fingař mortuus prima hora captiuitatis ⁊ in omni captiuita.⁊ in omni captiuo talis fictio procedit ⁊ lex cornel. vel ius postliminij non dant hr̄ditatem.sed amouent obstaculum seruitutis ⁊ heres hꝫ hereditateꝫ eo iure quo haberet si non esset captus adiuuante fictione iuriū p̄dictorum vnde ista exempla quōcunq̄ mutentur in p̄sonam emancipatoruꝫ non procedunt scd̄m eum glo.vero predicte.l.vnice vt ex legibus vel senatus cōsultis dat.alia exempla videlicet in illis casibus in qbus hodie necessaria est secundum tabu.de qbus dictū est supra ver.ex testamento sunt due.Sed certe in illis casibus locum hꝫ scd̄m tabu.que est ordinaria potest tamen dici extraordinaria quia non defertur p edictum p̄toris sed per legem specialem que defert eam excepto casu q ponitur in.l.equissimum.§.si sub conditione.ff.de bonorum pos.scd̄ꝫ tabu.quia ibi non defertur per.l.sed per edictum ordinariū ⁊ ideo illud non est bonum exemplum f̄m Jacob.predictum sed in alijs sic rofre.ponit alia exempla in filio arrogato qui quartam petit ex constitutione diui pij ⁊ in filio adoptiuo q succedit ex ↄstitutione patri adoptiuo.j.de adoptionibus.l.fi.qui si volunt possunt petere per hāc bonoꝝ pos.extraordinariam.Idem posset dici quia ex consuetudine succedit dn̄s homini suo.Item ecclesia prelato vt supra de ep̄is ⁊ clericis auť.licentiam ⁊ in filio naturali vt supra de naturalibus liberis auť.licet.Sed certe istis casibus non defertur nominatim bonorū possessio q̄ est necesse vt p̄dixi.Item competit secundum rofre.his q vocantur per senatusconsultum orficianum ⁊ tertul.Sꝫ per illa senatusconsulta defertur hr̄ditas nō bonorum possessio vnde competit vnde legitimi vt.ff.vnde legitimi.l.ij.in fine ⁊.l.sequenti quare dicit idem Jaco.de ra.q̄ d̄ ista septima que defertur per senatusconsulta nō habemus exempla que sint apud nos sed forte sunt in greco vnde ista septima extraordinaria est necessaria in exemplis.s.positis. Modo videndum est de alijs extraoꝛ.que non tribuunt ius ⁊ ideo dicuntur extraordinarie ⁊ sunt tres.s.carboniana que datur nomine ventris ⁊ alia que dař gratia litis agnoscende circa q̄s satis ↄcoꝛ.doctores ⁊ glo.vt pꝫ in singulis titulis ⁊ per Azo.in summa ⁊ rofre.in libello dictis titulis excepto pe.⁊ Jaco.de ra.qui dicūt in ea que datur gratia litis agnoscened q̄ est bonorum possessio vñ liberi que datur sub cōditione si obtineat filius in q̄rela nam qui agit querela si obtineat rumpit testm̄ ⁊ adhuc est voluntarius vñ pretoꝛ voluit q̄ iste qui vult rumpere testm̄ agendo querela se ligaret hereditati sed hoc non potest fieri nisi p aditionem cum sit actus iuris ciuilis qui non recipit conditionē vt.ff.d̄ re.iur.l.actus Sed bonorum possessio non suspendiř conditione vñ voluit pretoꝛ q̄ filius volens q̄relam intētare bonoꝛum pos.agnoscat ⁊ ostendat se velle.agnoscere hr̄ditatem ⁊ sic dicitur gratia litis agnoscende scd̄m eos qui non operantur retractationem rerum hereditariaruꝫ ab heredibus scriptis sed operař tātum q̄ admittitur ad querelā inofficiosi vt dixi de hoc.s.d̄ inoffi.test.l.ij.⁊ iste tres bonorū possessiones q̄ non tribuunt ius ideo dicuntur extraordinarie qꝛ dantur extra ordinē.i.sine cause cognitione plenaria sicut hodie ēt omnes bonorum possessiones vt.s.qui admitti ad bonorū possessionem pn̄t.l.fi.⁊ iste tres que non tribuunt ius olim ⁊ hodie sunt necessarie. Qualiter huiusmodi bonoꝝ possessiones obtineanř dic secundū quosdam.aut apparet contradictoꝛ.aut nō.tu dic q̄ nō est opus libello nec aduersarij p̄ntia nec aliqua alia solēnitate sed solum coram iudice agnoscař vt.j.e.l.fi.⁊ ibi dicam Cy. Ultimo dic q̄ bonorum possessiōes vtiles sunt ēt hodie quo ad multa.Nam eas petere potest filius sine iussu patris vt.j.e.l.j.in hereditate secus vt.ff.de acqui.hereditate.l.si qs mihi bōa.§.iussum.Item pupillus sine tutore autoritate iu dicis vt.j.eo.l.bonorum.In hereditate secus vt instituta de autoritate tuto.in principio.Itē p̄nt peti p procur.vt.ff.d̄ bonoꝝ pos.l.iij.§.acquirere secus in hr̄ditate vt.ff.de acq.hr̄ditate.l.paulus alias incidit p p̄cur.Itē p seruū vt.ff.e.l.suus Itē p negocioꝝ gestorem vt.ff.rem ratā haberi.l.fi.de hoc ēt tetigi.s.e.circa principiū cetera.j.in singulis titulis dicam.⁊ vide ēt que notaui.j.e.l.vltima.

Bonorum. Filius delatam sibi bonorū possessionē p̄re ignorāte petere p̄t hoc p̄rio.talē petitionem pōt p̄r hr̄e ratam hoc secundo.si filius tp̄e excludatur nocet p̄ri hoc tertio.Et ista lex consueuit solēniter repeti ⁊ ideo odo.⁊ Cy. multum se extēdūt quorū effectum quātum est vltra gl.subijciam quero primo de qua bonorum possessione hic loquitur qꝛ aliter non pōt haberi verus intellectus huius.l.⁊ lꝫ gl.dicat q̄ intelligi pōt de bonoꝝ pos.vñ legitimi vel vñ cognati vel qualibet alia ex cā aduentitia tamen moderni tenent ↄrium ⁊ dicunt q̄ loqui non pōt in bonorum pos.vnde agnati siue loquamur de ascendentibus per lineam paternam siue de transuersalibus qꝛ p̄r per seipsum tunc precederet filium qꝛ proximioꝛ ⁊ edictum successorium nō hꝫ locum in agnatis hodie nec olim vt institu.de legiti.agna.tute.§.fi.⁊ dicam.j.de succe.edic.quidam tamen dant casum vbi succedit filius etiā patre viuente vt quādo pater incestas nup.contraxit qꝛ tunc non succedit ei qui cōsensit vnde tunc admittitur filius per vñ cognati vt supra de incest.nup.l.si quis incestas.Sed istud nō p̄cedit quia vbi pater est indignus vt in casu p̄dicto non haberet aliqd̄ cōmodum per filium vt.ff.de bo.liberto.l.queritur.Sed vbi pater esset inhabilis nō propter delictum procederet vt qꝛ māchus eēt ⁊ sic nō succederet in feudo sꝫ filius ⁊ tūc ↄmodum aliqd̄ acquirereř patri.Sed nūquid hec lex posset loqui in vnde liberi que defertur ab intestato vt.ff.si tabule testamēti nulle extabunt.l.j.videtur q̄ sic iuř nouo vt si habeo filium ⁊ ex eo nepotem ⁊ vtrūq̄ in potestate ⁊ filius habens multa ex latere matris moritur nepoti defertur bonorum pos.vnde liberi ⁊ in bonis patris sui.⁊ sic iuř nouo hoc casu lex ista stare pōt sꝫ iure antiquo non procederet qꝛ eo iuř filius in potestate nō hꝫ heredem vt.ff.de castren.peculio.l.ij.Si autem exuit potestatem per emācipationē potest procedere vt quia filius emācipatus habet filium in sua potestate ⁊ decedēte auo eodēq̄ patre suo ipse repudiet.Nā tunc admittiř nepos per vnde liberi ⁊ pater habebit commodum per nepotem in hac hereditate quam repudiauit.Quidā ponunt aliud exemplum ecce habeo filium emancipatum ⁊ ex eo nepotem retentum in potestate filius emancipatus moritur nepoti meo delata est bonorum pos.vnde liberi.q̄ sic probant pater qui filium emancipauit similis est patrono sed filius liberti excludit patronum vt dixi.s.si in fraudem patroni ergo ⁊ iste filius excludit auum f̄m Jacob.de ra.hoc non placet quia magna dissimilitudo est inter patronum ⁊ libertum ex p̄te vna ⁊ patrem ⁊ filiū ex altera.Nam patronus excluditur per patrem liberti vt instituta d̄ succes.cogna.circa principium sed si habeo filium ⁊ nepotem ex eo ⁊.filium emācip.q̄ si nepos decedit ego pater succedo sibi vt.ff.ad tertul.l.j.§.obijcitur ⁊.l.equissimū ⁊ sic lꝫ pater liberti excludat patronum non tū pater nepotis excludit auum.Restat videre nunquid possit procedere in contra tabu.dic q̄ sic vt ecce habeo filium ⁊ ex eo nepotem nepos habet castrensia decedit p̄terito patre suo filius idēq̄ pater suus habet cōtra tab.tanq̄ proximioꝛ. Istud tamen exemplum non p̄cederet iuř auť.p auť.ex causa.In matre aūt vel materna linea contra tab.locum non hꝫ cum eorum preteritio pro exheredatione habeatur vt.ff.de contra tabu.l.illud.§.ad testamenta sed in bonis maternis vel ex materna linea ab intestato filio delatis plane procedit hec lex vt in prima glo.Item scd̄m odo.potest exponi exemplum in bonorum pos.vnde vir ⁊ vxoꝛ delata filio His premissis oppo.ad primum dictum.l.q̄ hereditas non acquiritur filio sine iussu patris vt.ff.de acqui.heredi.si quis mihi bona.§.iussum ergo idem in bonorum pos.gl.dicit q̄ rō diuersitatis est quia hereditas est de iure ciuili qd̄ curatd̄ patria potestate.bonorum pos.d̄ iuř pretorio qd̄ de hoc non curat sed ratio hec includeret q̄ aliquo tempore non requireretur consensus patris in bonorum pos.qd̄ nō est verum vt.ff.ad trebel.l.seruo inuito.quis ordo in bonorum pos.seruetur l.fi.⁊ iō ista rō nō placet Cy.Sed dici pōt q̄ licet pretoꝛ curet de patria potestate non tamen sic sicut ius ciuile.Uel pōt dici q̄ aditio hereditatis procedit de voluntate heredis tantū ad quā petēdam filius non est integra persona sine consensu patris vt.j.de bonis q̄ liberis.l.fi.in glo.magna sed bonorum pos.petitur iudi.autoritate vt.j.e.l.fi.Sꝫ nec ista solutio placet qꝛ sic posset iudex integrare p̄sonam filij in iudicio q̄ non est verum vt dicta.l.fi.dic ergo q̄ ratio est quia hereditas est ius solennius q̄ bonorum pos.quod patet qꝛ aditio tribuit

iura directa

iura directa bonorum possessio solum vtilia vt.ff.de bonorum pos.here.peti.et institu.de bonorum pos.§.quos autem sic et in alio casu dissimilia sunt vt no.ff.e.l.ij.§.acquirere de acquir. hereditate.l paulus et dixi supra.e.super rubricas not.ratio dicte.l.paulus sed tamen illa ratio non videtur placere Jac. de ra.quia si facio procur.specialem ad hereditatem adeundã non pp hoc sequitur q ego statim velim eẽ heres.Sed tunc demum cum procur.adierit et ratio illius gl.si procederet va esset in procur.habente speciale mandatum sed in generali et libero mandato quare procura.non possit acquiri hereditas non video rationem sicut etiam dicitur in pcur.cesaris vt.ff. de offi.procur.cesaris.l.j.nec est dare rõnem diuersitatis de vno ad alium pterea illa ratio cessaret si hereditas esset dela ta mihi absenti cuius vires ignoro vnde nolo adire statim sed mandare procur.vt si inueniat eam vtilem q adeat hic enim nõ pt dici q statim velim eẽ heres et hoc dicit gl.in fine in.d. l.paulus et bene licet Hug.dixerit contrariũ vt ibi notatur. Item oppo.q filius non possit esse in iudicio ad petendum bonorum pos.sine consensu patris vt dicta.l.fi.j.de bonis q̃ liberis.so.illud scdm iura noua se hec non est bona solutio qr magis debet admitti secundum iura noua.qr sibi magis que ritur vt in contrario et no.in.l.si longius.ff.de iudi.quare dic q si filius iur ordinario agat non admittitur sine consensu patris vt in contrario.Sed bonorum possessio petitur extra ordinem parte non vocata et ideo admittitur sine cõsensu pa tris vt hic et ideo etiam p seruum peti põt vt.ff.de bonorum pos.l.seruus q tamen al's non pt esse in iudicio vt.s.de iudi.l. seruus et per mulierem vt.e.l.seruus.ij.responso.alij dicunt aut non apparet contradictor et tunc põt.aut apparet et tunc non potest qr esset iudicium vt.ff.e.l.ij.§.pe.et sic ponitur ibi dictio si conditionaliter q non placet Jac.imo exponit si cã cognita detur.i.qr semper datur causa cognita nam p decre tum iudicis nullum ius acquirit immo in eo videtur esse con ditio si ius et c.vnde et sine cã decernitur vt.ff.de legatis pstã. l.filium.§.si quis et c.et p pdicta opinione facit infra de edicto diui adri.tol.l.fi.§.finañt et plene dicam.j.e.l.fi.Ad secundũ dictum opponitur quia hic in littera est dictio etiam que im plicat ẽrium.Sed contra hoc qr filio tempore harum legum nullum emolumentum querebat vt.ff.de acqui.hereditate.l. placet qdam non habent dictionem ẽt in littera et tunc cessat contrarium vel si habeatur potest dici q respiciat iura noua vel q abundet vel q faciat implicationẽ factorũ non psona rum.q.d.bonorum possessiõ nedũ peti põt sed ẽt petita emo lumẽtum affert.alij moderniores dicunt etiam q iur isto fi lius emancipatus hẽbat emolumentũ proprietatis in bonis maternis vt.ff.de inofficioso testã.l.filius et dicã.j.in vltima oppositione.Item op.q pater ratum hẽre non possit cum nõ sit suo noie gestum vt.ff.de neg.ge.l.si ego.dicit Jaco.q hoc ver non sit p meam ratihabitionem videatur per me gestum vel contractum vel quasi verbi gratia tu geris negocia serui mei habentis peculium nomine eius ego dñs habeo ratũ nõ obligor directa actione negocior gestor vt mea ratihabitio inducat vt videatur mecum contractũ sed operatur vt tenear q iussu vt.ff.q iussu.l.j.§.si ratum vnde in casu huius.l.rati habitio operat vt emolumentum q̃rat pri non vt ipse pater ratihabendo videat esse possessor et hec est notabilis solutio. Item opp.q ratihabitio non requiratur cum sit vtiliter ge stum supposito q hereditas sit lucrosa ergo et c.vt.l.pomp.de neg.ge.dic q ibi loquitur in alijs generibus negociorum hic autem loquitur in negocio q est alterius ratihabitiõe.hec so lutio non placet Ja.predicto quia lex illa pomponius loqui tur in oibus generibus negociorũ vñ ipse dicit q q̃dam sunt negocia in quibus de substantia negocij nõ est voluntas alie na necessaria et in illis verum est q vtiliter gerit pro rato ha beri dz sicut etiam est videre in venditiõe.Nam me inuito po tes rem meam emere et vendere vt.l.rem alienam.In nego cijs autem vbi voluntas alterius est necessaria vt hic requi ritur ratihabitio.Nam filius petẽdo bonorum pos.nihil agit nisi precedat vel sequatur patris voluntas vt.ff.de acqui.he reditate.l.si filius et hoc est ẽt nota.dignum.Quero qualiter pater ratũ habuit gl.que fuit azo.dicit q potuit ratum habe re expresse.i.rebus ipsis et factis vt.ff.de fideiusso.l.si seruus alienus et verbis expssis dicendo ratum habeo.Item tacite vt si patiat filium diu tenere vt.ff.de acq.heredita.l.q aliena §.j.et supra de peti.hereditatis.l.si filius.Ja.de Bal.et odo. hoc scdm de ratihabitione non approbant quia petitio bono rum possessionis est tpalis et durat anno tm vel centum die bus vt hic et.j.l.proxima.Sed qd ipsi dicunt si filius tenuit diu extenderetur vsq ad.x.annos vt.ff.q et a qbus.l.si cum fideic

cõmissaria.§.aristo.ergo nõ pcederet tũc ratihabitio que hz fieri intra tpa statuta vt.ff.rẽ ra.ha.l.bonorũ al's nõ valeret vt ibi pz et.l.si filius et.l.qui aliena.§.j.loquutur in hereditate q̃ ppetua est.Sed Cy.approbat opinionẽ gl.qr cũ pater pati tur filium diu sic hẽre p la psuz longi temporis declarat retro consensus patris.s.q pater ab initio et infra tps statutum a iure ratũ habuerit vñ non trahitur retro voluntas accedens post tẽpus statutum quia hoc nõ valeret per dictam.l.bono rum.Sed declaratur et ostenditur q voluntas accessit.j.tem pus debitum.Itẽ op.q nõ sit opus ratihabitiõe patris cum possit eo inuito vt dicta.l.fi.j.de bonis que liberis.Sed illud iure nouo est tamen ẽt iure nouo necessaria ratihabitio pris quo ad cõmodũ vsuf.querendum pri vt.d.l.si pater.Ad ter tiũ dictũ op.de.l.filius supra de pactis so.vt in glo.qr non no cet paciscendo vt ibi sed negligendo sic vt hic.et pro hoc.ff.de pactis.l.imperatores vbi de hoc vel ibi in acquisitis h in acq rendis.Item gl.simul intentat tres oppositiones quas diui de.primo de.l.j.§.fi.de annali excep.vbi dicitur filio nõ curre re prescrip.cum agere non possit.Sz dic q hic agere poterat etiam sine consensu patris vt pdictum est et ideo currunt sibi tempora lz ratihabitio patris exigatur quo ad ẽmodum pri q̃rendum vt predictum est alie solutiones non pcedunt vna qua dicitur q currunt demũ cuz petere potuit.q.d.q hic sta tim petere non põt q est falsum vt hic colligitur et supra dixi Item alia qua dicit aut potuit certiorare patrẽ et currit al's non sed nec hoc valet quia hic dicit peti posse etiã patre igno rante.Item alia qua dicitur aut querit de querendis aut de quesitis.Similiter quo ad hec nõ soluit ẽriũ qr imo magis quo ad hoc deberet admitti ad agendũ in q̃sitis quã in q̃ren dis ar.s.q ltiam psonam.l.momentanee et.j.si p vim vel alio modo.l.j.et ideo prima solutio verior.Secundo oppo.q nõ p datur vbi pater ignorat vt.ff.quis or.in bonorum pos.seruet l.fi.So.gl.cõiter approbatur p doctores vel dic scdm ric.q il la loquit de hereditate extranei quod pz quia ibi fit mentio de spacio centum dier qd dat extraneis vt.j.l.proxima hic lo quitur in hereditate materna et ratio diuersitatis est quia he reditas extranei pleno iure querebat patri iure antiquo vt.l. plz de acqui.heredi.Sed hereditas materna non nisi quoad vsumfruc.etiam secundum iura ista vt.j.de bonis maternis et etiam secundum iura ffor. vt.ff.de inof.testa.l.filius et ibi notatur cum ergo filij intersit põt adire patre ignorãte et sua negligentia nocet sed in hereditate extranei non interest ideo et c.ego teneo opinionem glo.et ad.l.filius respondeo q ibi lo quitur in querela que est proprie filij vt.e.ti.l.pãp.in prin.Si cut et alie quedam actiones que erant proprie filij etiam tẽpo re ffor.vt.ff.de ac.et obli.l.filiussa.et ibi notatur vnde sicut il larum actionum erat olim cõmodũ filijfa.ita et querele.Sed olim hereditas matris acquirebatur patri et auo pleno iur vt ff.de acqui.here.l.filiussa.et.l.qui in aliena.in prin.et dicta.l.j. j.de bonis maternis vbi innouatũ est dictum ius antiquum Cy.Et quia hic de scientia et ignorantia patris et filij tractat dicendum q si queratur de scientia patris scdm ius antiquũ non nocet filio nec sibi.Si de sciẽtia filij tũc aut filius potuit certiorare patrem aut non vt hic in glos.Si de repudiatione queratur dic q iure antiquo vnius repudiatio sine altero nõ tz si peniteat primum repudiasse arg.ff.cõia pdiorum.l.fi.et.j. clarius subijciam et ratio est quia quicquid q̃rebat filius iur antiquo querebat patri vt dicta.l.placet de acqui.heredi.et sic videbatur spectanda sola scientia patris sz quia poterat cõ tingere q filius mutaret statum et efficeretur sui iur et tũc si bi acquireret ideo voluit lex q sciẽtia patris nõ noceret filio sed econtra scientia filij p quem deberet fieri acquisitio noce ret vtriq scilicet pri et filio ar.ff.de liberali causa.l.immo et de contrahen.emp.l.in huiusmodi vñ in voluntate filij est differ re nec cogi põt vt.j.de heredi.instituen.l.cum pponas.Item di quia licet patri queratur tamen quodammodo et sibi vt.ff. de liberis et postumis.l.in suis dixi q repudiatio filij nõ valet quia obesset patri quia filius amplius adire nõ posset vt.j.de iur delibe.l.si renitente et filius est ille qui adire debet vt dcã l.cum proponas et q est heres vt.ff.de le.j.l.cum filio et ibi no. Preterea illius est repudiare cuius est agnoscere vt.ff.de acq. here.l.nolle.Sed filius agnoscens sine patris voluntate ni hil agit vt dicta.l.si quis ordo in bonorum pos.seruetur et ad trebel.l.seruo.ergo repudiãdo sine eo nihil agit et hoc iur an tiquo.Iure nouo videamus dic q patris scientia hodie etiã non obest sibi nec filio quia filius admittitur ante patrem vñ eius scientia nihil operatur vt.ff.e.l.seruus.§.fi.quia ibi tps cedit quãtum ad commodum filij.Si vero q̃ratur de scientia

filij an noceat patri. Jac. bal. ꝙ non hodie quia ratio quare olim nocebat erat quia pater habere nõ poterat bonoꝝ pos. sine filio sed hodie potest habere excluso filio vt. j. ð bonis q̃ lib. l. fi. §. j. vnde hodie filio excluso ꝓpter scientiam suam nõ excluditur pater imo plus est hodie quam olim sciẽtia filij ⁊ omissio faciebat patrem repelli in totum vt predictum est hodie facit eũ plenius admitti. s. ad proprietatẽ ⁊ vsumfru. Sꝫ si ista opinio vera esset opus esset scire qñ ⁊ que tempora dẽtur patre ⁊ quando incipiunt currere ⁊ secundum eum tp̃s patris est centum dierũ qð incipit currere excluso filio per annum vel si dicatur ꝙ idem tẽpus ambo habeant ? dicendũ est ꝙ tempus anni datur propter filium vnde si filius prima die anni per repudiationem eẽt exclusus statim current centum dies primi vt. j. e. l. fi. Jaco. de ra. dicit ꝙ scientia filij hodie nocet ipsi filio lꝫ olim nõ noceret qꝛ nõ poterat petere cũ effectu sine volũtate patris hodie põt qꝛ etiam eo inuito multomagis ignorante vt in regula iuꝛ qui potest. ⁊ hoc verum scd̃m quosdã nisi delata esset filio contemplatione patris qꝛ tũc eẽt profecticia. Si aũt queratur nunquid scientia filij hodie noceat patri dicendũ ꝙ sic multo fortius quã oliꝫ. Nam oliꝫ pleno iure acquirebaꝛ patri ⁊ tñ sibi nocebat hodie vsufru. tñ ergo hodie multomagis i vsufru. nocebit qð est min⁹ ⁊ si obijciatur ꝙ repudiatio filij nõ nocet hodie in vsufru. vt d. l. fi. j. de bo. que libe. respondeo ꝙ illud est in repudiatione expressa hic autem loquitur de ea que fit per negligentiam ⁊ aliqñ ꝑditur per negligentiam qð nõ perditur per ꝯsensum vt. ff. de serui. rusti. predi. l. fi. inter me ⁊ te scd̃m quosdam ẽt modernos. Sequitur videre de repudiatione ⁊ dic ꝙ repudiatio patris sibi nõ nocet qꝛ nõ est sibi delata nisi filio excluso nisi quo ad vsumfru. ⁊ in vsufru. repudiatio sua ꝑt sibi nocere. Sꝫ in bonoꝝ possessi... ie nõ cũ non sit sibi delata nisi filio excluso ar. ff. de acqui. heredita. l. is potest. Sed si filius repudiat lꝫ olim nec sibi nec pr̃i noceret vt ꝑdictum est hodie tñ repudiatio sua ipsum excluderet ⁊ faceret patrem admitti pleno iure vt. d. l. fi. j. de bonis que liberis. Sed cũ dictũ sit filiũ patre ignorante ⁊ inuito posse petere bonoꝝ pos. nũquid idẽ in aditione hereditatis vt sic sit correcta. l. si quis mihi bona §. iussum de acqui. heredi. glo. dicit ꝙ sic. d. l. fi. §. j. ⁊ bene f̃m Ja. de ra. vt ibi dicam. Ultimo queritur que est illa bonoruꝫ possessio que hic amittiꝛ transacto tempore gl. dicit ꝙ est edictalis. moderni reprobant istam glo. ꝑ eandem. l. quã glo. allegãt ⁊ dicunt ꝙ perditur decretalis Ja. de ra. dicit gl. ⁊ moderni bene dicunt tñ glos. proprius loquitur qꝛ illud proprie perditur qð qñq; fuit habitũ. Sed improprie ꝙ nõ est habitũ sꝫ haberi potuit ⁊ nõ est acquisitum vt in regula iure non vꝛ amittere. Concludo igitur ꝙ edictalis que proprie competit perditur decretalis võ improprie amittitur. i. non acquiritur Uel si proprie loquamur neutra ꝑditur scd̃m eum. Nã vna est bonorũ possessio tã edictalis quaꝫ decretalis. edictalis est hꝫ ad instar iacentis hereditatis. Unde cum illa sit tanq̃ qð dam per se iacens nulli coherẽs nulli est acquisita anteq̃ fit decreta ⁊ si sit decreta nõ põt proprie dici ꝙ edictalis sit perdita nec decretalis anteq̃ sit decreta. quid est ergo illud qð deperditur tp̃e dicit ipse Jaco. ꝙ ius petende bonorum possessionis qð pretor pollicetur illud eniꝫ ꝑditur qꝛ illud est qð qs hꝫ hoc ipso qð est ð liberis vel cognatis vel similibus ⁊ sic debet intelligi lex. ff. de suc. edicto. l. j. §. edictalis que dicit ꝙ decretalis repudiari nõ potest qꝛ decretalis dꝛ q̃ est decreta q̃ proprie hodie iudicialis dꝛ. vt. j. e. l. fi. Cy. q multa ex predictis traxit ab odo. vt pꝫ in lectura ⁊ in decisa My. In glo. expresse vel tacite in fine iunge hic finem glo. prime que est. j. e. l. quãdiu que ad hoc facit ⁊ ad illam non. ol.

SI bonorum. In gl. pria i fi. qꝛ ex quo cũq; capite veniant filij sunt. vt. ff. de carbo. edicto. l. de bonis. §. j. ol.

Infantis. Dic ꝙ lex antisti⁹. §. fi. i gl. allegata loqꝛ in furioso in quo dic referre ꝑ se vel ꝑ aliũ sit sibi delata vt ibi ⁊. l. fi. de cur. furiosi vbi de h. hec ãt lex loqꝛ in infante in quo si eius noĩe nõ fuit agnita dicit vt. j. de iure deliberãdi. l. si infanti sed si agnita recte trãsmittitur vt hic ⁊ ad tertul. l. ij. §. si quis ibi sed si infanti ⁊c. ⁊ aliud in furioso ⁊ est rõ scd̃m quosdam quia curator ⁊c. vt. ff. de app. l. cum in vna. §. tutor. vel dic vt no. instituta ð inutilibus stip. §. pupillus. ex ꝑdictis pꝫ solutio q̃onis quam hic querunt azo. ⁊ odo. si infans moriatur agnita bonoꝝ possessione patris per tutorem vtrum mater habeat hanc hereditatem quesitam infanti ꝑ tutoreꝫ an ff patris ac si infans nõ esset in medio nam mꝛ hꝫ ⁊ ꝑferꝛ patri vt ex ꝑdictis pꝫ. odo.

Emancipata. Gl. vꝛ tenere ꝙ bonorũ pos. nõ agnita non trãsmittaꝛ ẽt in descẽdẽtes lꝫ secus sit in hr̃ditate vt. j. ð his q añ apertas tabu. l. j. qꝛ de bonoꝝ pos. non inueniꝛ iure expressum ar. ff. so. ma. l. si võ. §. de viro ⁊ qꝛ hr̃ditas facilius acquiritur qꝛ solo animo ⁊ iõ facilius transmittiꝛ quã bonoꝝ pos. q̃ peti hꝫ coram iudice vt. j. e. l. fi. ⁊ hec fuit opi. Jaco. bal. Ja. de ra. ⁊ pe. ⁊ cy. hic tenent oppositum cum eadẽ sit rõ Jac. but. dicit aut tp̃e quo moriꝛ erat iam tẽpore exclusus ⁊ tunc in nullũ trãsmittit siue sit suus siue emãcipatus. Si autẽ moriꝛ ante ꝙ sit tp̃e exclusus tunc si est de suis transmittit al's non fallit in casu hic posito in gl. s. qñ impeditur agnoscere ꝑ eũ q est in vtero vt. ff. de contra tabu. l. illud. §. fi. ⁊. l. sequẽti. ⁊ dic vt ibi. de h dixi. j. de iure delib. l. cũ antiquioribus.

Quamdiu. Collige ar. expssũ ꝙ si qs dixit sñiam nullã ꝙ cã nullitatis ꝑdẽte nõ currat sibi tp̃s ad appellãdũ. ꝑ hoc ff. ð mino. l. intra vtile cũ ibi notatis ⁊ dixi supra ð inoffi. testa. l. ꝫ maiores. ⁊ ꝑ hoc. j. de bonoꝝ pos. scd̃m tabu. l. j. Item allegaꝛ sepe ꝙ quãdiu fcm̃ est incertũ nõ põt ferri recta sñia. In gl. prima ibi. Itẽ ẽt hodie. Istã ꝑtẽ gl. ꝯiunge cũ glo. s. e. l. j. que incipit expsse vel tacite qꝛ ad illã facit ⁊ ad istã l. nihil facit fran. ac.

Juris. No. ꝙ bonoꝝ pos. q̃si debita ẽ filio vt. ff. ð succe. edicto. l. j. §. largi⁹. Sꝫ error iuꝛ nõ nocet in dãnis vitãdis vt. ff. ð iuris ⁊ facti igno. l. error ergo ⁊c. vñ qdã intelligũt in bonorũ pos. delata nõ in bonis pr̃nis sꝫ agnati qð est falsum vt ff. ð iuris ⁊ facti igno. l. ij. vbi gl. aliter soluit q̃ sol. nõ plꝫ Ja. de ra. nec pe. imo dicũt ꝙ error iuris nõ nocet in dãnis, fallit in ꝑscriptionibus vt. s. de iur. ⁊ facti igno. l. fi. ⁊. j. de prescrip. longi temp. l. vlt. cy.

Bonorum. Op. ꝙ tutor sine iudice non possit vt. ff. ð bonoꝝ pos. l. pe. sꝫ ibi loquiꝛ in mr̃e q̃ nõ erat tutrix h in võ tutore Itẽ op. ꝙ q non ꝑt repudiare nõ dꝫ posse q̃rere sꝫ tutor repudiare non põt vt. ff. e. l. tutor ergo ⁊c. sed dic quod ꝑdicta ꝓpositio q non põt repudiare ⁊c. non est vera sed ꝯ̃ ⁊ ratio est quia si tutor agnoscat non est periculum cum pupillus possit restitui ad abstinendum si lesus est vt. s. si vt ab hr̃ditate se abstineant. l. j. sed si repudiaret ⁊ bona nõ eẽnt in eodem statu nõ posset restitui vt. ff. de mino. l. minor. §. sceuola. querit glo. si pupillus eẽt maior infante nũquid tutor sine eo possit agnoscere ⁊ tꝫ ꝙ non. ⁊ idem notatur. ff. ad treb. l. sꝫ nec ipsi. ꝯ̃rium tꝫ. j. de iure deliber. l. potuit ⁊. ff. de tuto. ⁊ cur. da. ab his. l. impuberi ⁊ de auto. tuto. l. si ad pupillum. ⁊ ibi no. ⁊ hoc est verius f̃m Dy. vt in dicta. l. impuberi notatur per eũ ⁊ idem tenent ric. old. ⁊ Cyn. hic. Item queritur nunquid solius tutoris scientia preiudicet pupillo videtur quod non sicut nec scientia patris filio vt. ff. quis ordo in bonorum pos. seruetur. l. ij. glo. videtur sentire ꝙ nõ. ff. e. l. seruus. §. fi. ⁊ pro hoc de bonorum pos. que furioso vel infanti ⁊c. l. j. ij. respõ. Quidam moderni in tutore dicunt contra ⁊ rõ est qꝛ pupillus habet regressum contra eum sed filius non cõtra patrem vt. j. de bonis que liberis. l. cum oportet. §. non aũt. Cy. tꝫ cuꝫ glo. ⁊ dictum. §. vltimũ intelligit ꝙ dies cedat quoad ꝯmodũ nõ econtra ⁊ ita intelligit ibi dy. An aũt curator possit agnoscere sicut tutor dic vt supra de admi. to. l. cum quedam Jac. de ra. dicit aut est curator datus simpliciter ⁊ põt aut in subsidium ⁊ non põt. ⁊ ita intelligit lex cum in vna. §. tutor. Item sepe allegatur ꝙ iudex supplet factuꝫ tutoris imo quo ad solutionẽ plus operatur iussus iudicis quã autoritas tutoris vt supra si aduersus solu. l. j. ⁊ ibi notatur. Sꝫ nunqd quoad venditionem rei minoris supplet iudex defectum tutoris dic vt plene notatur supra de in inte. restitu. l. si curatorem. Iteꝫ nũquid in adeũda hr̃ditate supplet iudex defectum tutoris sicut in bonorum pos. gl. ⁊ Cy. hic tenent ꝙ sic imo gl. soluendo contrariuꝫ de. §. neq; insti. de auc. tuto. videtur sentire ꝙ etiam si tutorem habeat sufficiat autoritas iudicis lꝫ in prin. eiusdem glo. innuat ꝯ̃rium vnde si non habeat tutoreꝫ credo autoritatem iudi. sufficere etiam in aditiõe hereditatis ⁊ est expressum. j. de iure delib. l. si infanti. in fine. Si ãt habeat tutorem tunc solius tutoris autoritas ⁊ aditio est necessaria vt ff. de ap. l. cum in vna. §. tutor ⁊ ꝑt eẽ ratio diuersitatis inter bonorũ pos. ⁊ aditionem de iure ciuili qꝛ bonorũ possessio dependet a iudice vt. j. e. l. fi. Sed aditio non. Sicut dicimus qð autoritas iudicis firmat factum cum falso tutore qꝛ cum dare posset vt. ff. ꝙ falso tutore. l. j. §. penul. Sed non factum cũ

procuratore

pcuratore falso qui datur solum a domino vt.ff.de collusi.ď tegenda.l.cū nō iusto.ol.ꝛ vide ꝙ dicam.ꝭ.e.l.fi.Sed nūquid restitui poterit minor qui agnouit vel adiuit cum autoritate iudi.quidā qđ sic ar.ꝭ.de prediis minorū.l.si quidem.Cy.

Quecunqꝫ. Ibi quācūqꝫ aliā rōnē puta qꝛ in vinculis detinebat vel aliā similē q̄ ponunt.ff.ex qbus causis maio.l.j.ꝛ vr̄ ꝙ h̄ magis succurrat rusticitati quā mulieri vt supra e.l.iuris puto tn̄ ꝙ si rusticus potuit ꝯsulere peritiores ꝙ idē sit in eo ꝙ in muliere p.l.ff.de bonoꝝ pos.l.in bonorum Item allegat sepe hec.l.ꝙ lex sequens tollit consuetudinem precedentem vt.ff.de sepul.viola.l.iij.§.diuus.Idem videt in priuilegio vt.ꝭ.de indictionibus.l.j.li.x.ꝛ de hoc no.extra ď rescriptis.c.j.ꝛ de constitu.c.j.li.vj.

Et verborum. Duo dicit. Ibi si tam curriculis.i.posita in suo cursu tpis ol. Circa pˀmū dcm̄ multa sunt aduertēda.prio em̄ op.ff.e.l.iij.§.si cā dic ꝙ corrigit p istam vt ibi notatur que gl.notabilis est ad istā.l.ꝛ eius declaratione ꝛ alia que est instituta de bonoꝝ possessione.§.fi. ꝛ alia que est supra de cur.furio.l.fi.§.sinautem perpetuo in fine que incipit quia opus erat petenti ꝛc.que glos.videntur tenere ꝙ p hanc.l.non sit opus decreto pretoris hodie in bonorum possessione sed sufficiat sola agnitio coram iudice sine aliqua alia solēnitate ꝛ sine decreto ꝛ idem sentit rofre.in libello de bonoꝝ possessiōe ꝛ in pluribus sequentibus titulis Sed contra hoc vr̄ pluribus rōnibus ꝛ ꝙ causa cognita dari debeat ꝛ vocatis partibus qꝛ isti dies sunt vtiles vt.ꝭ.l.proxima ꝛ.ff.qs ordo in bonoꝝ possessione seruetur.l.ij.§.dies. Sed dies dicuntur vtiles qn̄ habetur copia iudicis ꝛ aduersarij vt.ff.de diuer.ꝛ temp.prescrip.l.j.ergo pars citari debet Sed dici posset ꝙ verū est vbi necessaria est citatio aduersarij sed vbi non est necessaria vt hic dies vtiles dicuntur si est copia iudi.tm̄.Sꝫ si nullus vocari debet ad quid adit iudex dic vt scribatur in actis agnitio facta ꝛ probari possit ꝛ in talibus actis opus est p̄sentia iudicis nec sufficit tabellio ꝛ testes vt.ꝭ.de dona.l.sancimus s̄m Jac.de ra.ꝛ ar.ꝭ.de iur fisci. l.ij.ꝛ si bonorum possessio dicetur iudicialis que oliꝫ dicebatur decretalis vt dixi supra.e.super rubrica ꝛ.l.j.cy.ꝛ dari potest per quemlibet iudicem licet olim non cum esset mixti imperij ꝛ exigeret cause cognitionem ꝛ decreti interpositionem s̄m odo.de quo dic vt no.per rofre.circa princi.libelli sui rubrica que cause delegari possunt circa medium.Consentiunt tamē predicti doctores.ꝙ si contradictor appareat tūc opus sit cause cognitione ar.ff.ad exhiben.l.iij.§.ibidem vt in pos. lega.l.si is a quo quis ordo in bonorum possessione seruetur l.ij.§.bonorum ad carbo.l.iij.§.cause ꝛ.§.due cause ꝛ.ꝭ.ď edicto diui adriani tol.l.fi.§.sinautem ꝛ ibi dixi ver.expeditis cōtrarijs ꝛ tetigi supra.e.l.j.ver.Item op.ꝙ filius.Sed contra hoc videtur ꝙ semper causa cognita detur ꝛ citandi sint quorum interest nam in bonorum possessione noīe ventris opus est ꝙ a iudice decernatur ꝛ ꝙ corporaliter in possessionē mittatur ꝛ ꝙ iuret se pregnantem vt.ff.si mulier ventris nomine l.j.j.respōso ꝛ de ven.inspicien.l.j.§.fi.ꝛ de ven.in pos.mitten. l.j.§.pregnantem.Item an vera vxor sit debet constare p̄tori vt.e.l.§.si ea ꝛ.§.sequenti ꝛ multa etiam alia requiruntur vt e.titulo.l.vbicunqꝫ ꝛ quasi per totum ꝛ indiget etiam pretoris missione vt.ff.ne vis fiat ei.l.penul.§.fi.non ergo sufficit solum agnoscere coram pretore.Item in carbo.Nam ꝛ in ea multa habet pretor inquirere vt.ff.de carbo.edicto.l.j.ꝛ.iij. §.cause ꝛ.§.due cause ꝛ indiget missione vt.e.l.iij.§.nullum. In ea autem que datur gratia litis agnoscēde bene videtur sufficere sola agnitio vt.ff.de inofficioso testamento.l.quemadmodum ꝛ.l.sequenti videtur ēt inordinarie requiri cause cognitionem.Nam si contra tabu.petatur ꝛ heres scriptus ꝯdicat dicens filium spurium vel allegat aliam causam q̄ ꝯ tabu.nō cōpetat vt ď ꝯ tab.l.iij.§.si sub cōditiōe de hoc cognoscet.idē si petat scdꝫ tabu.ꝛ alius dicat eas falsas vel non solennes vel mutatas vt.ff.de bonorum pos.scdꝫ tabu.l.j.§.j.ꝛ sequentibus ꝛ.l.id demum ꝛ.l.cum tabule.Idem si petatur vnde liberi vel vnde legitimi ꝛ alius dicat se heredem ex testamento vt.ff.e.l.quādiu.ꝛ sic dic de aliis hec omnia venient in cause cognitione vt colligi pōt ex notatis in singulis titulis ꝛ per azo.in summa ꝛ rofre.in libello ex quo dixerunt quidam ꝙ ista lex solum tollat solēnitatem antiquā non autem cause cognitionem sic tamen ꝙ possit ēt p iudices pedaneos expediri ꝙ olim non poterat vt notat p rofre.dicto titulo que cāe pn̄t delegari circa mediū ita ꝙ hodie non est mixti imperij.sꝫ simplicis iurisdictiōis.Moderni doctores tenent ꝙ in illis bonorum possessionibus q̄ exigūt corporalē missionē iudicis sicut carbon̄.ꝛ nomine ventris vt p̄dictum est sit opus decreto iudi.ꝛ cognitiōe saltem summaria vt ex predictis patet in aliis vero sufficiat sola agnitio corā iudice facta nec sit opus iudicis decreto vel cause cognitione ꝛ ratio est quia etiā olim datio bonoꝝ possessionis que fiebat per iudicem nulli p̄iudicabat.Nam nihilominus habebat probare de iure suo cōtra detentatores bonorum vt.ꝭ.quorum bonorum.l.j.ꝛ ibi in gl. que bene facit ad hanc materiam tantum ergo operatur bōa possessio p p̄torē data quātum simplex aditio de iur ciuili vn̄ sicut quilibet pōt adire hr̄ditatem debitam vel nō debitam non tamen sibi prodest si sibi non sit debita vt.ff.de acq.here. l.si quis extraneus.§.j.ita quilibet agnoscere p̄t bonorū pos. coram iudice talis tn̄ agnitio nō p̄iudicat possessori sed habebit postea in petitione hereditatis vel interdicto quorū bonorum pbare de iure suo vt p̄dictū est.Sic etiam probat minor post veniam etatis impetratam vt supra ď his q veniam etatis impe.l.ij.Si dicas quare ergo nō sic in querela inofficiosi testamenti vt agnoscendo eam consequatur dic scdꝫ.M.qđ idem est hodie per aut.ex cā.Moderni cōtra ꝛ ratio est qꝛ qn̄ testamentum dicitur inofficiosum nihil ei de substantialibus deficit quo ad solennitatem vnde non sic de facili rescindi dꝫ vt.ff.de inofficioso testamento.l.hoc colore.Sed qui p̄terit filiū de substantialibus omittit vnde suus dicit ipso iure nullū emancipatus rescindit per contra tabulas vt.ff.ď lib.ꝛ postumis.l.inter cetera.ꝛ ideo facilius conceditur contra tabulas quam querela.ad predicta facit ꝙ lꝫ iudex decernat bonoꝝ possessionem tn̄ ď veritate postea queritur vt dictum est ar. ff.de sta.ho.l.si iudex de liberis agno.l.si qs a liberis.§.si vel parens de re iudi.l.a diuo pio.§.super rebus ꝛ ď lega.p̄stan. l.filium.§.si quis.Sed q̄ro qd si volens agnoscere bonorum possessionem fecit citari aduersarios suos ꝛ ꝯdicto iudicio pnunciauit iudex bonorum pos.decernendam modo agit petitione hereditatis vel quorum bonorum nūqd amplius tenet pbare ď iure suo an sufficiant pbationes facte in iudicio bonorum possessionis ꝙ vr̄ vt ar.ff.fami.her.l.heredes.§.idem scribit ꝛ de iureiuran.l.iij.§.quacūqꝫ ꝛ supra de rebus creditis.l.cū proponas.In contrarium facit quia in illo iudicio de hoc nihil agebatur ꝛ ideo sn̄ia quo ad hoc nō preiudicat vt dicta.l.j.quorum bonorum vbi de hoc.ꝛ p hoc si seruitus ven. l.sicuti.§.sed si queratur ꝛ de testa.tute.l.iur nostro dic ꝙ iudicium nō debuit sic ordinari vt ex predictis pꝫ tamen si factuꝫ est credo valere ar.supra de or.iudiciorum.l.j.ꝛ.ff.de liberali cā.l.liberis.Adhuc quero quare magis coraꝫ iudice petitur bonorum possessio quam hereditatis aditio que p̄n̄tiam iudicis non exigit vt.ꝭ.de iur.deliberan.l.si auia respōdeo ne falsum fieri possit posset enim quis dicere se agnouisse bonoꝝ possessionem intra tempus statutū ꝛ vex non esset ꝛ ideo vt veritas appareat corā iudice sit sic ꝛ al's.ꝭ.de dona.l.data.ff. de interroga.ac.l.j.§.fi.ꝛ supra de nō numera.pecunia.l.in cōtractibus.§.penul.ꝛ aut.hanc querelam cum si.Sed nunqd agnoscēs coram iudice bonorum pos.tenetur exprimere cām puta vnde liberi vel vnde cognati videtur ꝙ sic quia istud facere tenebatur ante hāc.l.vt pꝫ ex singulis titulis ꝛ videtur expressum.ꝭ.de succ.edicto.l.ij.vbi ab intestato petita fuit ꝛ.ꝭ.ď codicillis.l.fi.ꝛ.ff.de suc.edicto.l.j.§.sed videndū ꝛ ar.ff.de ex cu.tuto.l.scire.§.scire ꝛ de minor.l.minor.§.deniqꝫ ꝛ de regu. iur.l.nemo.§.quotiens sed per.l.istam non vr̄ hoc mutatum ergo stet vt.ꝭ.de ap.l.precipimus.In contrariū videtur quia agnoscens bonorum pos.non agit nec excipit contra aliqueꝫ vnde videretur sufficere si dico agnosco bonorum pos.talis defuncti ar.ꝭ.de annali exceptione.l.fi.ꝛ.ff.de ap.l.ij.ꝛ.iij.causa eniꝫ specificationis ideo erat necessaria ante hanc.l.qꝛ iudex habebat eam decernere ꝛ ideo opus erat ꝙ sciret quam decernere debebat vt.ff.de edendo.l.j.ꝛ cōi diui.l.vt fundus puto ꝙ iudex quando sit agnitio coram eo possit facere actorem exprimere ex quo capite agnoscat vt agnitio sit certa ꝛ clara ꝛ ad hoc faciunt iura que dicunt cām exprimendam vt.ꝭ.de si.Sed si iudex non fecerit puto ꝙ valeat agnitio sicut dr̄ in teste.ꝭ.de testibus.l.solā ꝛ ibi in glo.ꝛ p hoc.ff.ď interro.act.l. de etate.§.nihil.Sed nunquid pupillus p̄t hodie petere sine tutoris autoritate sicut poterat oliꝫ vt.ꝭ.e.l.bonoꝝ videtur ꝙ non qꝛ olim qn̄ decernebatur p pretoreꝫ autoritas pretoris supplebat defectum tutoris.Sed hodie pretor nihil facit.Sed solum coram ipso agnoscitur vt hac.l.ꝛ sic pupillus posset se inconsulte obligari hereditati damnose.Sed tn̄ puto ꝙ hoc casu p̄tor adhuc possit cognitionem suam ꝛ decretum interponere ꝛ defectum tutoris supplere nec per hāc.l.sit imutata.l.

bonorũ.s.e.⁊ in hoc casu puto bonoꝝ possessionẽ vtilẽ ⁊ ne-
cessariã q2 pupilli sepe carent tutoribus ⁊ ita perdere possit
hereditates ẽt locupletes ꝙ nõ erit si iudicis autoritate bo-
norũ possessionẽ petere possit.sunt ẽt vtiles bonorum posses
siones ⁊ necessarie in alijs casibus quos notaui.s.sup rubri-
ca in fine.Sed, videtur ꝙ sint superuacue ⁊ fatuũ sit petere
eas cum adiri possit de iur̃ ciuili vsqȝ ad.xxx.annos vt.j.đ iu
re delibe.l.si curatoris ⁊.l.lȝ vñ fatuũ eẽt se artare ad annum
vel cẽtũ dies petendo bonorũ possessionem qđ cõcedit odo.
vt notat̃ per eum.ff.de officio procur.cesaris.l.j.⁊ hoc etiam
innuit speculator de iudicijs li.quarto.§.j.v̾.est⁊ alia heredi
tatis petitio nisi in qnqȝ casibus in quibus dicit esse vtiles q
notantur per eum đ testamentis.§.sequitur videre de bonoꝝ
possessione in fi.§.Rofre.tamen in pluribus partibus tȝ con
trariũ vt in titulo de possessoria hereditate vltra prin.⁊ in fi-
ne de bonorũ pos.ver.Item queritur quare iste bonorũ pos-
sessiones sunt inuente ⁊ de interdicto quoꝝ bonorũ v̾.quar-
tum.hoc etiã tenet hic Cy.dicens ꝙ potest ẽt vtile esse quia
bonorum possessori datur interdictũ quoꝝ bonoꝝ directum
vt.ff.quorum bo.l.j.⁊ instituta de interdictis.§.pro herede,đ
herede ãt posset esse dubium vtrum det̃ sibi vel non ⁊ posset
sibi obijci ꝙ interdicta sunt annalia vt.ff.de interdictis.l.pe
nul.vñ ad tollendũ tale dubiũ vtile est petere bonorum pos-
sessionem.Itẽ qui petit bonorum possessionem hȝ necesse ꝓ
bare tm̃ duo.s.se proximiorẽ defuncti ⁊ res fuisse in bonis de
functi tempore mortis etiam si contradictor appareat sed in
peti.heredi.plura sunt probanda nec datur cõtra titulo pos-
sidentem vt.ff.đ peti.heredita.l.regulariter ⁊ vtilius est intẽ
tare possessoriũ.s.quoꝝ bonoꝝ imo est ꝑparatoriũ illiꝰ.prio
eñ petit̃ bonoꝝ possessio postea ꝯpetit illud vñ ex ꝑdictis ⁊
alijs notatis.s.eo.sup rubrica pȝ bonorum possessiones non
eẽ etiam hodie superuacuas sȝ vtiles ⁊ necessarias.secundũ
dictum huius.l.habet duas lecturas vt patet in gl.secunda
⁊ lectura.facit pro qõne quaȝ notaui.s.quando mulier tute.
offi.fungi potest aut̃.matri ⁊ auie.Item querit glo.nunquid
sit preferẽda vȝ si matre non existẽte negligẽte in tutela filio-
rum alius tutor detur vtrum sibi ꝑiudicet quia dicẽdum est
ꝙ non ar.huius.l.⁊ eorum que ibi notaui ⁊ ita tȝ hic ol.⁊ odo.
qui allegat.ff.de bonis libertorum.l.si filius ⁊ de inoffi.testđ
l.filio o do.posset etiã hic dari tertia lectura.s.si primus repu
diet.j.tẽpus vtrum succedẽti in gradu detur solum tp̃s qđ re
pudianti superat an v̾o in integrum.s.anni vel cẽtum dierũ ⁊
respondeatur ꝙ in integrum sibi detur ol.

Qñ nõ petẽtium partes petẽtibus accrescãt. Rubrica

Super rubrica. Vide azo.i sũ
ma ⁊ gl.q̃ est.j.
đ iure deliberan.l.quidam elogio q̃ incipit vt
j.đ cadu.tollẽ.⁊ vide.ff.đ vsufru.accrescẽdo
l.si mulieri ⁊ ꝑ totum titulũm quia illa mate
ria vicina est huic.⁊ ad hoc.j.đ impu.⁊ ali.sub
sti.l.testamẽto.Et pro declaratione huius.l.ſm Cy.qui quasi
omnia traxit ab odo.vt pȝ in decisa ny.⁊ lectura odo.premit-
te ad euidẽtiam quod legitima successio est q̃ defertur ex lege
xij.tabu.liberis in potestate constitutis ⁊ post eos nepotibus
etiam q̃ defertur parẽtibus ordine turbato.Itẽ q̃ defertur
agnatis vel a lege vt.ff.đ v̾bo.sig.l.legitima ⁊.l.lege obuenire
Itẽ ista legitima successio cessat in descẽdẽtibus emancipa-
tis quos lex.xij.tab.nõ cognoscit.Itẽ i collateralibus cogna
tis ⁊ descẽdẽtibus ex linea masculina vt instituta đ patria po
testate in fine ⁊ isti vocant̃ ꝑ ius p̃torium tantum.Sunt qdaȝ
alij successores q vocant̃ tam a iure ciuili quã p̃torio vt liberi
q p̃nt succedẽ đ iure ciuili ⁊ đ iur̃ p̃torio ꝑ vñ liberi.His p̃mis
sis dic quod casus primus quẽ glo.ponit non placet Jacob.
de are.quia si ponas ꝙ aliqui sint exclusi tẽpore a bonorum
pos.vñ liberi nihilominus vocarẽtur đ iure ciuili ꝑ senatus
consul.Nam ꝙ inducitur a senatus consulto est đ iure ciuili
vt instituta đ ꝑpetuis ⁊ tẽp.ac.in princi.⁊.j.đ iure đliberan.
l.lȝ ⁊ si velles intelligere ꝙ repudiauit exp̃sse tunc nihil opa
rẽtur v̾ba illa cessante legitima successione quia tunc etiam
in legitima successiõe eẽt verum ꝙ pars vnius ⁊ si velles sub
audire maxime intelligẽdo ꝙ sic fuit đ facto ꝙ cessabat legi-
tima successio hoc nõ procedit q2 hic impator non respondet
alicui querenti sed proprio motu in hac.l.intendit tradere re
gulam.Verus est ergo secundus intellectus glo.ꝙ loquatur
in pluribus filijs emancipatis quibus defertur bonorũ pos.
quorum quidam petierunt alij non sȝ tẽpore sunt exclusi vñ
portio eoꝝ accrescit alijs ⁊ bñ dicit cessante legitĩa successio
ne q̾rerant emãcipati.secus si in potestate q2 tũc licet exclude
rentur tempore a bonorum pos.admitterentur tamen de iur̃
ciuili vt dictum est secundũ eum Jaco.bal.⁊ but.approbant
quartam ⁊ vltimam lecturam glo.⁊ exponit sic quotiens plu
ribus liberis emancipatis vel in potestate cõstitutis ⁊ omitte
bat hic cessante legitima successione ⁊ legebat totã.l.⁊ in fine
resumebat illa verba cessante legitĩa successione.i.remota et
reiecta successione legitima.s.agnatorum qui repellunt̃ per fi
lios ⁊ hunc intellectum etiam approbat petrus secunduȝ cy.
Item secũdũ odo.p̃ot poni in nepotibus descendentibus ex
filia quia eorũ successio non est legitima sed iur̃ pretorio vt di
ctum est ⁊ in alijs cognatis ⁊ sic est declarata glo.que incipit
pone casum.Item secunduȝ ipsuȝ odo.cum hodie sit sublata
differentia agnationis ⁊ cognatiõis ⁊ emãcipatiõis ⁊ prime
potestatis vidẽt̃ cessare predicta.circa hoc tamen dici posset
vt dixi.s.titulo proximo super rubrica ver.bonorum pos.con
tra tabu.Nunquid inter heredes de iur̃ ciuili sit locus iur̃ ac-
crescendi dic vt in glo.⁊ facit.ff.de suis ⁊ legiti.heredi.l.si ex
pluribus.Nunquid in pluribus legatarijs dic vt infra de ca
du.tollen.l.vnica.§.finautem ⁊ ibi dicitur de pluribus sub-
stitu.Sed nunquid in donatione causa mortis est locus iuri
accrescendi dic ꝙ sic ad instar legatorum quibus equiparan-
tur vt dicta.l.vnica de cadu.tollen.§.fin autem aliquis sub cõ
dinatiõe in fine ⁊ ita tenet dy.ff.de dona.causa mortis.l.⁊ si de
bitor.Nũquid ip̃o iur̃ sine noua agnitiõe dic vt in gl.Nũquid
inuitis dic vt in gl.Nũqd portio iã q̃sita dic ꝙ nõ vt.ff.de acq.
here.l.si minor secus in vsufru.vbi est sp̃ale vt.ff.de vsufru.ac
crescen.l.j.§.interdum.Item est ne verum ꝙ hic dicitur siue
hi quibus accrescere debeat habeant partes suas siue non vi
detur ꝙ sic vt.ff.de vsufruc.accrescen.l.interduȝ.pe.contra se
cundũ cy.quia in casu huius.l.accrescit portio portioni ergo
si nõ habet non accrescit in vsufruc.accrescit persone vt.ff.de
vsufru.l.ticio cum morietur ⁊ ideo secus.Item nũquid inter
patronos locum habeat hec lex dic ꝙ sic vt.ff.de bonis liber
to.l.cõi liberto.⁊ de assignandis libertis.l.vtrum portio.Idẽ
secundũ odo.in pluribus qui sunt eiusdeȝ corporis vt nauicu
lariorum decurionum vt.j.de heredibus decurionum per to
tũ sed ibi nõ ꝓprie accrescit sed fisco p̃ferunt̃.Sȝ qñ dicit̃ qs
non petere vt sit locus iur̃ accrescendi dic ꝙ quando repudi
at expresse verbo vel tacite facto vel per mortem seu tempo-
ris lapsum vt.s.titulo proximo.l.emãcipata vt.ff.de suc.edic
to.l.j.§.quibus dicunt etiam quidaȝ per sententiam vt no.ff.
de inoffi.testa.l.pater filium.Sed nunquid in contractibus ⁊
stipulationibus locũ habeat ius accrescẽdi videtur ꝙ sic ar-
guendo de eis ad vltimas voluntates vt.j.de.l.fusia canina
tollẽda Et pro hoc.ff.quibus ad libertatẽ ꝓclamare nõ licet
l.fi.đ liberali cã.l.liberis.§.tertio de stipula.seruoꝝ.l.j.§.cõis
⁊.l.proinde.§.fi.⁊.l.sequenti.⁊ videt̃ expressum de contrahen.
emp.l.vt fundus de ac.emp.l.iul̾.§.idem celsus.Sed dic con-
tra secundũ odo.cy.ol.et alios modernos q2 ius accrescendi
procedit ex altero de duobus aut ex nõ admissa vel im pedita
acquisitione aut ex quesita amissione prima in ꝯtractibus lo
cuȝ non habet vt.ff.de verb.obli.l.si mihi ⁊ ticio ⁊ in aut̃.vt
cum de ap.cogno.§.fi.que est signata supra de constituta pe-
cunia.l.j.⁊ incipit si quando secundo responso.Secunda sil̾r
locũ nõ habet in cõtractibus q2 nec in vltima volũtate vt pre
dictum est ⁊ probatur.ff.quemadmodũ seruitus amittatur.l.
aquã ⁊ de iur̃iur.l.si duo patroni in p̃ncipio.fallit in vsufru.
vt.ff.de vsufru.accrescen.l.j.§.penult.⁊ in socio liberalitatis
imperialis vt.j.si socius ĩperialis liberalitatis.l.vna li.x.⁊ est
ibi ratio quia beneficium principis ⁊c.vt.ff.de consti.pecu.l.
fi.⁊ in vsufru.q2 accrescit persone non rei vt predictum est.si
ergo his duobus casibus est speciale in ceteris est in cõtrariũ
ius cõe vt.ff.ad municip.l.j.in fine nõ obstat prealle.l.fundus
quia illud nõ est ex iur̃ accrescendi sed a principio socij adiec
tiõe inutili ar.ff.de lega.j.l.si duobus.§.j.⁊ ita est etiã in alijs
legibus contrarijs pro alia parte allegatis excepto.§.idẽ cel
sus.Sed ibi venditor fecit ꝙ ⁊ emptor habuisset necesse face
re vt ibi patet in littera ⁊ ar.ff.de admi.tuto.l.sine herede.§.
lucius.hãc etiã opi.tȝ dy.⁊ dicit esse casuȝ.ff.de acqui.rerum
do.l.ꝑ seruuȝ.§.ꝙ vnus seruus vbi de hoc notatur per euȝ ⁊
idẽ tenet speculator de dona.circa principiũ ⁊ ideȝ p̃ot dici in
sententijs vt.ff.de re iudi.l.paulus respõdit eos ⁊.j.si plures
vna sñia fuerint condemnati.l.j.Quid in feudis.dicũt quidã
aut est concessum a principe ⁊ est locus iur̃ accrescendi vt.d.
l.vna si socius liberalitatis imperialis.aut ab alio ⁊ tunc nõ
sed reuertitur ad dñm dic ꝙ est casus in vsi.feudorum de fra
tribus nouo beneficio inuestitis.c.j.⁊ ibi notatur.Idem in iu-
re emphiteotico secunduȝ dy.vt ipse scribit.d.l.si.mihi ⁊ ticio

de ver.

de v. obli. vbi de hoc plene & per Ja. de bel. in opere super vsibus feu. ti. j. §. j. & qr de personis v. j. est ar. Predicta vera sunt nisi pactum vel consuetudo aliud induceret vt puta quia concedens feudum concederet eo pacto q esset locus iuris accrescendi qr tunc pactum seruaretur vt. s. de rerum permutatione. l. in rebus. ¶ Item verum hoc accresceret eis vt heredib9 feudatarij vt qr essent plures feudatarij & vn9 decederet alijs heredibus institutis, tūc em non iure accrescendi sed sicut heredes haberēt partē defuncti. Cy. Sz nūquid in arbitrijs est locus iuri accrescendi vt vno arbitro mortuo ceteris accrescat. Dic q nō p ea que dicta sunt de alijs actibus inter viuos & hoc pbatur siue queramus a principio vt. ff. de ar. l. parui. §. j. siue ex postfacto vt qr vnus moriatur vt notatur in. l. Item si vnus. §. item si plures. ff. de arbitris. & pro hoc. e. titu. l. diem pferre. §. j. & l. sed interpellatus. §. j. & ita determinauit quidā valens doctor Thomarius de formaginis bonoñ. in quadam questione quā disputauit que incipit duo cōpromiserunt. In glo. casus iste ibi immo & ipse vt cognatus qd verū est omnib9 agnatis exclusis al's nō vt pdictum est. Oldr. Ibi iure ptorio secus qr habēt bñficium abstinēdi. In glo. vlti. ibi. ff. e. l. de bonorum possessionibus. Old.

¶ De bonorum posses. scdm tabu. Rubrica.

¶ Super rubrica vide Azo. in summa. e. Rofre. in libello. e. titulo & in spe. de testamētis. §. sequitur videre de bonorum possessionibus vltra pncipium & dixi supra qui admitti ad bonorum possessionē possunt super rubrica v. ex testamēto sunt due & an ex testamēto cuius signaculo testator incidit detur hec bonorum possessio dic vt. j. de testa. l. nostram.

Pendente app. ¶ Opp. de acquir. here. l. cū falsum. so. vt in glo. al's fm Jaco. de are. intellige istam scdm illam. ¶ Oppo. q super incidēti de falso nō debuit pnunciari vt. s. de ord. iudi. l. j. dic q hoc scdm illaz qr & hic tacite fuit super incidēti pnūciatū. ¶ Oppo. qr hic fuit appellatum cōtra. l. j. si de momētanea posses. fu. ap. dic q ibi loquitur de possessorio facti tātū hic de possessorio iuris a quo bene appellatur vt hic. Quid si aliquis primior defuncto fuit institutus in testamēto q pronunciatū est falsum & a tali sententia est appellatum nūquid pendente appellatione poterit petere heredi. ab intestato quidam q nō vt hic & ff. de acqui. here. l. in plurium. & l. his qui. pter incertitudinem em testamēti nō videtur posse repudiare. Sed dic contra & petēdo ab intestato videtur renūciare ex testamento vt. ff. de acqui. here. l. illud & videtur etiā renūciare appellationi vt. j. de re iudic. l. ad solutionem. & sic remota app. sentētia remanet firma & res certa. & sic petēdo ab intestato renūciat ex testamento & ideo h lex nō pōt intelligi in vna eadēq psona. Sed intelligi dz in diuersis vt qr vnus erat scriptus in testō q ad petitionē veniētium ab intestato pnunciatum est falsum & ap. penden. ap. nō admittūtur veniētes ab intestato per rationes gl. Odo. a quo Cy. traxit predicta vt patet in decisa Ri.

Bonorum. ¶ Huius. l. materia que hic in gl. traditur dubia est & doctores variāt videlicet vtrū sufficiat pbare solēnitatem testamēti per duos testes glo. & Azo. in summa. e. §. penult. reprobāt opi. M. qui dixit q sic & dicit glo. q non pōt esse questio de solēnitate quin sit de volūtate sed hoc non videtur bene dictū qr expresse est cōtra. §. allegatum per M. instituta de fideicō. here. §. fi. & ibi de hoc in glo. & ideo dñs Old. dicit q non pōt esse questio de solēnitate quin sit & de voluntate hoc est voluntatis valore. Sed bene pōt esse de solennitate & nō erit de volūtatis expressione seu veritate Old. Jabu. dicit q bene pōt esse qd de solēnitate & non de volūtate vt dicto. §. ptz. Sed dicit q lz possit sic esse non tñ pōt semper pcedere vel fieri pbatio de solēnitate quin fiat de voluntate qd pbat oculata fide quomodo em possunt testes deponere se vidisse septem testes cōuocatos coram testatore quin dicant ad quid erāt cōuocati. & sic testificabūtur de heredibus qr potuisset esse aliud testamētum in quo instituisset alios heredes nō istos de quibus agitur & potuit esse quilibet vera & vna min9 solēnis & alia solēnis cum sit iterabilis. vbi ergo non pbantur substantialia nō possunt qualitates & accidētia pbari per euz qui substātiam ignorat nisi ergo testes dicant de veritate eius q dicūt depositum nō pñt pbare solēnitatem vt. ff. si certum petatur. l. eius qui in puincia in fine ad. l. aquil. l. in. l. aquilia si deletum. & s. de testi. l. testium. vnde facit q testis qui ignorat delictum vel substātiam negocij nō possit pbare accidētalia vel adminiculatiua ipsius vt dictum est. hoc etiā pbatur secūdum eum. j. de fideicō. l. fi. vbi de hoc. Nam ibi dicitur in testamentis nō adhiberi testes vt veritas reueletur. Item. e. l. ver. cum em erat questio de solēnitate & tñ erigit solennem numerum. & p hoc. j. de codicilis. l. fi. in fine. nō obstat ergo ille. §. allegatus per. M. insti. de fideicom. here. §. fi. qr verū est q pōt esse questio solēnitatis & nō voluntatis sz nō pōt fieri pbatio de vno quin fiat & de alio vt ex predictis patz in dicto ergo. §. veritas erat pbata per cōfes. heredis. solēnitas per testes. Sz qr alia posset esse dispositio de qua confitetur heres & alia illa de qua dicūt testes cum iterabilis sit vt predixi ideo requiruntur septem vnde dic aut ago ex vltima volūtate & tunc siue de solēnitate tm siue etiam de veritate sit questio opz vtrūq probari per. vij. testes ad fundādam intentionem mei actoris aut volo excludere petentem bonorum pos. ab intestato qr dico factum testamētum & sic nō habere locum ab intestato & tūc ad retardādum ipsam bonorum pos. sufficiunt duo vt hic in glo. in fine. Sed qr opus est q testm sit solēne ad hoc vt excludat veniens ab intestato nisi solēnitas pbetur finaliter non videtur sufficere. de hoc etiā no. in spec. de instru. editione. §. cōpendiose ver. quid si vnus de testibus & in margarita de testamentis. Sed quero si heres cōfiteatur testamentum factum sed dicat minus solēne testes aūt deponunt q viderunt testatorem testari solēniter nunquid testes & heres vidētur de eodem testō dicere & nō presumatur iteratio cum sit facti q satis videt pbabile: sed vbi testes ignorarēt substātiam facti puta q instituisset tales heredes nō possent deponere de solēnitate vt dictum est. Sz q nō psumatur idē testm sz diuersum videtur qr heres cōfitetur de vno testō sz minus solēni testes deponunt de solēni ergo nō videtur heres & testes dicere de eodē sed vidētur includere pluralitatē nisi testes hoc clare probēt q eēt illud idem de quo heres confessus est. Et ad pdictā materiaz vtrum pbari possit per duos testes an requirantur. vij. faciūt instrumēta q duo sufficiāt tenet Hosti. in summa de fide instru. §. ex quibus ver. primo & de testa. §. quot testes v. quid si fecit testamētum. & pro hoc. s. de fide instru. l. comparationes vltra principiū & ibi in glo. Item qr snia ferri dz in scriptis vt extra de snia excō. c. cum medicinal'. lib. vj. & j. de sen. ex pericu. reci. l. ij. & fi. & tñ pōt probari per testes duos vt patet extra de sentētia & re iudic. c. sicut nobis & de clerico. excōi. ministran. c. proposuit & debitum in scriptis pbat p. vij. testes & tñ amissio instrumēti. & solutio pōt probari p duos vt. s. de testi. l. testium vbi de hoc tactū fuit & s. de fide instru. l. sicut iniquū. & l. cum instrumētis & p Azo. in summa. e. ti. §. item fit cōparatio & §. de amissione & ex de priuil. c. cum olim & ibi in glo. p Innoc. & s. de iure emphiteo. l. j. vltra principium in glo. q incipit nec adsint testes. & qd notatur. ff. de testa. l. heredes palā. §. j. v. quid vero quis obscurius in glo. q incipit. s. sine aliqua solēnitate & qd dixi. j. de codicil. l. j. & qd etiam no. ij. q. j. c. deus omnipotens. Sz nūquid testm nūcupatiuum possit probari per publicū instrumētum in quo sunt duo testes & dic vt no. d. l. heredes palā in pn. de testamen. & j. de fideicō. l. fi. in glo. & ibi dicas & plene per Azo. in summa insti. de testamētis ordinandis. & ad hoc etiam facit qd dixi per duos testes posse probari plus dictū minus scriptum in instrumēto. s. de proba. l. cum pcibus circa finem qd videas. de hoc etiā. j. de testa. l. j. no. & de edicto diui adri. tollen. l. fi. ver. Item querit glo. an beneficium huius. l. detur instituto in testamento in scriptis.

¶ De bonorum pos. cōtra tab. quā pretor liberis pollicetur. Rubrica.

¶ Super rubrica. Vide Azo. in summa & Rofre. e. ti. & qd notaui super rubrica. s. qui admit. ad bonorum possessionem possunt. ver. bonorum posses. contra tabul'. ¶ In glos. ibi. l. ij. al's est. ij. & incipit equissimum.

Liberi. ¶ Opp. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. fi. so. ibi loquit in testō rupto per querelam q est de iure ciuili & in totuz rūpit testm hic in contra tabu. que est de iure pretorio & nō rūpit in totum. rō diuersitatis ē: qr testm est iuris ciuilis & ideo tollit facilius per aliud ius ciuile p regulam iuris nihil tā naturale. ¶ Itē oppo. de lega. pstan. cōtra tabu. bonorum pos. petita l. nō nunq & l. is qui so. quantum ad pñs aut institutus solus rumpit aperto sibi edicto & tūc ad omnia tenetur vt ibi & e. tit. l. si duo. §. fi. aut non solus sed cum alijs & tunc nō prestat nisi coniunctis vt. e. ti. l. j. Cy. circa hoc se latius extendit & odo. sed

predicta solo sufficit ⁊ ſm glo. hec lex corrigitur per aut. ex cā.
⁊ sic esset etiam correctus totus predictus titulus de lega. pre
stan. contra tab. bon. pos. petita qđ non puto verū vt dixi. ī. vñ
liberi. l. qui se patris. nam si filius emācipatus rite ꝑtereatur
hoc est causa legitima ꝑteritionis inserta nō pōt venire nisi ꝑ
contra tabu. vt insti. de here. ab intesta. §. emācipati ⁊ de here.
qualitat. ⁊ differētia. §. emācipatos ⁊ hoc casu cū legata pen-
deant ex institutione que tenuit cum ipsa institutione que per
bon. pos. cōtra tabu. tollitur alio in effectu introducto herede.
vt. ff. ꝙ cū eo. l. si filius ⁊ de le. prestan. l. is qui in potestate. §. fi.
⁊ ꝓ hoc facit qđ no. ī. vnde legitimi. l. fi. ꝙ contra tabu. hodie ē
necessaria sicut ⁊ olim dixi. s. qui admit. ad bonoꝝ pos. possunt
super rubrica. vbi bonorum pos. contra tabu. Si autē deficiat
preteritio in forma q̄ facta est sine causa vel cum causa non le-
gitima tunc legata ex instit. non pendent vtpote que a princi-
pio non valuit ⁊ tunc habet locum aut. ex causa vt ibi dicetur.
¶ In glo. vltima ibi. ff. e. immo de lega. prestan. contra tabul.
bonorum posses. peti.

Posthumo. ¶ Scđm Odo. hec lex po-
nit duos casus. Primus in
posthumo ꝑterito. Scđs in infante iā nato ꝑterito.
In primo testm̄ est nullum ipso iure. In scđo tutor
petit cōtra tabu. ⁊ rūpit testa. ⁊ ideo institutus nō pōt petere
scđm tab. ⁊ dic in infante emācipato q̄ si esset in potestate te-
stamētum ipso iure nō valeret vt instituta de exhereda. libero
rum in ꝑncipio ⁊ si dicatur quō potuit infans emancipari dic
ex rescripto imperiali vt. ī. de eman. l. iubemus. Odo. ¶ Op.
ꝙ natiuitate posthumi rūpitur testm̄ ipo iure. vt. ff. de iniusto
testō. l. j. ergo nō est opus contra tab. ad rūpēdum q̄ qđ nō est
rumpi nō pōt vt. e. ti. l. nam ⁊ si sub conditione. §. rūpendo di-
cit glo. ꝙ est nullum de iure ciuili sed de equitate pretoris con
ualescit si posthumus preteritus nolit dicere nullum vt ⁊ al's
dicitur. ff. de dolo. l. eleganter. Ja. de ra. dicit ſm Cynuz ꝙ est
nullum etiam si ꝑteritus hoc nō dicat ⁊ ideo dicit ꝙ ab his ꝑt
peti bonoꝝ pos. ꝑ vnde liberi vt. ff. si tabule testamēti nulle ex
tabunt. l. j. in fi. Sed si filius preteritus velit approbare testa-
mentum expresse tūc non tenet de iure ciuili. Sȝ de equitate ꝑ
toria sic vt. l. filio. ff. de iniusto testamēto vbi de hoc in glo. non
cōsiderata illa ratione ꝙ conualesceret pōt filio approbante
datur contra tabu. vt hic. ⁊ facit ꝓ eo. ff. de libe. ⁊ posthu. l. si a
primo ⁊. ī. de posthu. heredi. instituen. l. ij. ⁊ ibi dicā. glo. tamen
in. d. l. filio. ⁊. s. de inoffi. testa. l. sancimus. in principio videtur
sentire ꝙ si filius preteritus non dicat nullum sed taceat ꝙ te
stamentum teneat de equitate pretoria ⁊ ita cōmuniter seruat
⁊ aliqñ obtinui licet forte predicta opinio Jacobi verior sit. de
hoc notatur etiā in aut. ex causa in solutione contrarij. l. ꝑma
de posthu. here. insti. ¶ Itē tenet glo. ꝙ ꝯtra tab. ⁊ scđm tab.
nō cōcurrūt simul. Sȝ ꝯtra hoc videtur q̄ emancipatus pōt
petere ꝯ tabu. ⁊ institutus scđm tab. vt. ff. de lega. ꝑstā. l. si duo
dic ꝙ glo. bñ dicit. non ob. lex si duo q̄ ibi si preteritus agit rū
pit testm̄ in totū ⁊ emācipatus nō pōt succedere sed hȝ portio
nē suā nō per ꝯ tabu. Sed q̄ rupto testō debebatur coniūctis
⁊ iste emancipatus erat de cōiunctis vñ habebat ex edicto qđ
debetur coniūctis non per contra tabu. vt. d. l. si duo. Item q̄-
ritur vtrum cōtra tabu. ⁊ vñ liberi simul possunt cōcurrere vi
detur ꝙ non q̄ ꝯtra tab. competit ad rumpēdum testm̄ vnde
liberi ab intestato vt. ff. si tabule testamēti nulle extabunt. l. re
cte ergo ⁊c. contrarium est verū qñ filius est preteritus qui est
in potestate ⁊ pōt dicere nullum ⁊ agere vnde liberi vel dicere
aliqđ ⁊ rumpere per ꝯ tab. sic. ff. de lega. prestan. l. fi. ſm Pet.
Cy. Item tenet glo. ꝙ posthumus etiā hodie nominatim pos
sit exheredari ꝙ non est verum cum certe sint cause exheredā
di vt in aut. vt cum de ap. cog. §. aliud. posthumus aūt nō pōt
aliquā ex ipsis causis cōmittere vt. s. de inofficio. testa. l. si qs
inscio. §. fi. Oldr. ¶ In glo. sed qualiter ibi cum sit nullum. i.
natiuitate posthumi ruptum.

¶ De bonoꝝ pos. ꝯtra tabu. liberti. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in
sum. e. ⁊ Rof.
in libello ⁊ qđ dixi supra si quis in fraudem pa
troni super rubrica. glo. l. j. in fine dicit ꝙ diffe
rentia est inter istā bonoꝝ pos. ⁊ superiorē q̄
ista rumpit testm̄ ꝓ parte tm̄ patrono debita
illa in totum rō est. q̄ liberis est magis debita
hereditas quā patrono lȝ glo. in. l. j. s. titu. ꝑxi. teneat ꝙ hodie
non rumpatur testm̄ nisi quo ad institutionem per aut. ex cau
sa ꝙ non est verum vt ibi dixi. ¶ Item differūt q̄ illa que da
tur liberis est annalis ista que datur patrono est pepetua ſm
Odo. sȝ forte ⁊ ista est annalis cū introducta sit a ꝑtore vt insti
tuta de bon. pos. ⁊ edicta pretoꝝ sunt annalia vt insti. de perpe
tuis ⁊ tēp. ac. ¶ Item differūt ſm Cy. q̄ ista nō datur nisi de
mum adita hereditate vt. ff. de bonis liberto. l. etiā si patron9
illa aūt que datur liberis cōpetit etiam hereditate nō adita vt
ff. de bo. pos. contra tabu. l. illud in fine.

¶ Unde liberi. Rubrica.

¶ Super rubrica. Vide Azo. in summa ⁊ Rofre. in libello. e.
ti. ⁊. s. qui admit. pos. ad bono. pos. super rubrica versi. viso de
duabus. Queri ꝯsueuit quare hec rubrica. ⁊ sequētes sint de-
fectiue ⁊ detrūcate dic vt no. ꝑ ipm̄ Rofr. dicto titulo vñ liberi
ver. ⁊ in primis ꝙ quando aliquis petebat bonoꝝ possessionē
dicebat pretor quare hoc petis ⁊ ipse respondebat ꝙ sum de
liberis vel de agnatis ⁊c. Uel dic subaudiendum ad rubricam
de bonorum pos. vnde liberi veniunt ad successionem ascendē
tium. ⁊ sic de alijs ⁊c.

Si auus. ¶ Nepoti interrogāti rñ-
det imperator ⁊ loquitur in
filijs emācipatis idē tñ in suis q̄ ꝑtor eis de-
dit vnde liberi vt institu. de bonorum pos. §.
quos autem Cy.

Ex testamento. ¶ Glo. prima ꝯtra
dicit secūde q̄ secun
da verior est. opp. de. l. si miles hic dicit glo. specia-
le in milite. tu dic ꝙ ibi loquitur ex testō hic ab inte
stato. ¶ Item oppo. de. l. certa. ff. de inofficio. testa. glo. dicit ꝙ
ibi speciale ⁊ male immo ibi loquitur de his qui sunt in eadem
paritate.

1 ☞ Edictum successorium de iure ciuili nō hȝ locū in suis.
2 Negat dictio tripliciter sumitur.

Qui se patris. ¶ Lex ista scđm quos
dā aduocatos nō ple-
ne eam intelligētes difficilis ⁊ inutilis est sȝ vt. ī. pa
tebit vtilis est ⁊ necessaria ⁊ ponit dictum ⁊ excipit
1 a dicto. Ibi nisi ⁊c. Et summarie. h. d. Edictum † successoriū
de iure ciuili locum non hȝ in suis. ⁊ ideo oportet ꝙ sequens in
gradu admittatur per bonorū possessionem de iure pretorio.
Casum in terminis ponas in genere qdam auus hñs filium ⁊
ex eo nepotē decessit intestatus postea filius nepote superue-
niente qui videns hereditatem patris dānosam et aui lucro-
sam vult paternam repudiare ⁊ auitam habere queritur an
possit ⁊ respondetur ꝙ non nisi per bonoꝝ possessionem. h. d.
2 Pro declaratione legis ꝑmitte ꝙ dictio negat † tripliciter su
mitur in iure vno modo pro repudiat ⁊ sic accipitur hic in glo.
Secus scđm glo. si diceret non adeo vel non sum heres quia
tunc non contineret repudiationem: sed deliberationem vt. ff.
ad tertul. l. filij. §. j. qđ est verum scđm proprium significatum
verborum tamen de iuris intellectu vr̄ etiam sic dicendo repu
diare vt euidenter apparet in. d. l. filij. §. j. vbi dicitur ꝙ infra
annum pōt variare filius ⁊ penitere ex quo ptȝ ꝙ sic dicendo
repudiauerat sȝ speciale est in filio qui variare possit circa idē
vt notat Dy. ff. rerum amo. l. de rebus ⁊ ita videtur sentire Ja
co. de ra. hic ſm Cy. ⁊. s. de iure ⁊ fac. igno. l. ij. vbi de hoc not.
dicit tamen ipse Cy. in palacio boñ. seruari ꝙ qui dicit nō suȝ
heres non ꝓpterea repudiare videatur. de iure vr̄ contrariū.
ſm Jac. vt predixi vnde cautus aduocatus precise ⁊ clare fa-
ciat respōdere vtrum repudiauit vel non. nā reus clare dȝ re-
spondere. vt. ff. de interro. act. l. de etate. §. fi. Od. Scđo modo
accipitur verbum negat ꝓ non dicit vt. s. de peti. hered. l. si pu
tas. Tertio modo negat. i. negādo dicit vt in aut. de trien. ⁊ se-
mis. §. j. ⁊. §. studium. ⁊. ff. si vsuffru. petatur. l. vti frui. §. j. ō quo
notatur per Dyn. ff. de adult. l. si maritus. §. si negauerit ⁊ in
alphabeto sub littera n dictione negat qđ facit ꝓ rusticis qui
qñq; dicunt in iudicio non nego me tibi debere vnde aduersa
rius dicit ꝙ affirmauit per. l. duobus. de ver. sig. q̄ dȝ intelli-
gi. i. negando dico per iura predicta. Opp. ꝙ hoc verbū negat
nullū ministeriū iuris importet ⁊ ꝙ negare vel repudiare pa-
ternam nihil operetur ꝙ probo a sufficiēti partium enumera
tione ⁊ hec oppositio totam. l. declarat. Nā aut filius idēq; pa
ter nepotis adiuit hereditatē patris sui eiusdemq; aui. aut nō
si adiuit impossibile est ꝙ nepos habeat auitā hereditatē sine
paterna q̄ per aditionem confuse sunt ⁊ facte vna hereditas
⁊ ideo non pōt ꝓ parte adiri ⁊ pro parte omitti vt. ff. de aquir.
here. l. j. ⁊. ij. ⁊. ī. de iure deliberā. l. quidam elogio. Si nō adiuit
due sunt

due sunt hereditates ergo repudiatio paterne nihil operatur
ad habendam auitam cum sint due vt p̄dixi que nihil cōe habent ar.ff.de acqui.pos.l.naturaliter.§.nihil⁊ separatoꝝ sepa
rata dꝫ esse ratio vt.l.si maritus la.j.s̄.de dona.inter virum et
vxo.timore huius oppositionis quidam eam concedunt et ꝙ
verbum negat notat accidētiam facti non ministerium iuris
ꝙ nō est verum immo si nepos nō negaret se heredē patris sꝫ
agnosceret eius hereditatem esset heres alio modo quā ꝑ bonoꝝ possessionem.⁊ ad hoc ꝓbandum qdam doctores ponūt
tria exēpla quoꝝ nullum pōt sustineri ſm Jacob.predictum.
Primum exēplum est qn̄ filius fuit a patre suo in potestate retentus ⁊ nepos fuit emācipatus iste filius hereditatē sui patris agnouit ⁊ instituit filium suum nepotem quo ad auum sibi heredem isto casu si nepos non repudiaret hereditatēꝫ paternam haberet hereditatem aui sui alio modo quā ꝑ bonorū
pos.q2 in hereditate paterna de iure ciuili inueniret heredita
tem auitā.⁊ sic est heres eius:q2 heres heredis ⁊c.vt.j̄.de here.insti.l.fi.⁊ eo iure hꝫ bona q̄ erant penes illum cuius est heres.vt.ff.de peti.here.l.iij.⁊ ibi notatur.Salua pace dicētium
istud exemplum nō est bonum q2 scđm hoc hereditates essent
cōfuse ⁊ redacte in vnam vnde nō pōt haberi vna sine altera
quātuncūqꝫ repudiaretur paterna ⁊ sic remaneret prima oppositio nō soluta per quā ostēditur ꝙ hec dictio negat nō notat ministeriū iuris ꝙ est absurdū et contra mētem huius.l.q̄
vult vt hereditas paterna nō habeatur sed tātuꝫ auita vnde
alij volētes hoc exēplum defendere nō ponūt patrem adiuisse
hereditatem aui neqꝫ repudiasse sꝫ deliberando infra tp̄s deliberationis recessisse vnde si nepos nō repudiaret hereditatē
paternam inueniret ius deliberandi in ea ⁊ posset adire de iu
re ciuili vt.j̄.de iure deliberan.l.cum antiquioribus.⁊ sic esset
heres de iure ciuili non per bonoꝝ possessionem.Sed lꝫ istud
exemplum habeat apparētiam tamē pōt calūniari ex quodā
indissolubili dn̄i Hugolini de quo tractatur.ff.de peti.hered.
l.iij.vbi ſm opi.s̄.tactam heres heredis heres est eodem iure
quo est heres ei cui successit.nam scđm istam opi. nepos est he
res aui per ius p̄torium ex bonorum pos.ex qua succedit patri
suo ⁊ sic istud exemplum nō ꝓcedit. reprobat etiam ipse Jac.
istud exēplum alio modo vt videbimus in fine oīm exēploruꝫ
vnde trāseamus ad scđm exēplum.s.ꝙ vterqꝫ erat in potesta
te pater nepotꝫ nec repudiauit nec immiscuit se hereditati pa
tris sui sꝫ deliberando decessit tūc em̄ si nepos agnosceret hereditatē paternam hꝫ auitam alio mō quā per bonoꝝ possessionem q2 habebit eā iure ciuili quācunqꝫ partē illius indissolubilis teneas.¶ Item operat̄ in tertio exemplo si ponamus
vtrūqꝫ emācipatū ⁊ filiū post mortē sui patris fecisse testm̄ in
quo filiū suū eundemqꝫ nepotē ad auū premortuū heredē instituit deinde decessit ipso casu si nepos adit ex testō heredita
tem sui patris hꝫ auitam alio modo quā per bonoꝝ possessionem q2 obtinebit eā eo iure quo successit suo patri scđm predi
ctam opi.glo.circa dictum indissolubile: sꝫ patri succedit iure
ciuili.s.ex testō ergo ⁊c.ꝑ hoc.ff.de contra tabu.l.si post mortē
§.si in adop.⁊.l.si duobus⁊ pōt esse ratio q2 quilibet etiam extraneus institutus in testō potest adire ergo ⁊ filius lꝫ emanci
patus possit adire de iure ciuili.vt.e.ti.l.illud.§.fi.⁊ sic qđ dici
tur emancipatos incognitos a iure ciuili verū sit ab intestato.
Ja.bu.Ista exēpla reprobat Jaco.p̄dictus ſm Cy.virū acutissimi ingenij.Ipse em̄ bene cōcedit ꝙ vbi vterqꝫ est in potestate ⁊ nepos agnoscit hereditatē paternā ꝙ de iure ciuili hꝫ
auitam sed isto casu si nepos repudiaret paternā nō possit ha
bere auitam ⁊ similiter non posset eam habere qn̄ filius fuit in
potestate ⁊ nepos emācipatus repudiaret paternā.⁊ sic istud
verbū negat nullum importat iurꝫ effectū qđ requirit hec lex
qđ sic ꝓbat filius decessit deliberans nepos repudiat paternam certe auitam nō habebit ammodo aliquo iure immo trā
sit ad ꝓximiorem ab intestato patri suo cuius hereditatem repudiauit qui decessit infra annum deliberationis vt.d.l. cum
antiquioribus.j̄.de iure deliberā.⁊ etiā qn̄ decessit post annū
in primis duobus exēplis qn̄ filius erat in potestate aui eiusdemqꝫ patris:nā tunc certum est ꝙ erat suus heres⁊ existētia
sui heredis operatur transmissionem hereditatis nō adite in
quēcunqꝫ etiā extraneum vnde suus non transmittit ius deli
berandi sed ipsam hereditatem ad quēcūqꝫ extraneum et est
casus scđm eum.ff.de mili.testa.l.ex militari.§.fi.coniūcta.l.se
quenti que incipit idem est in fine.⁊ pro hoc de acquiri.heredi
tate.l.si quis filiū.§.j.de castren.pe.l.hereditat̄.§.j.⁊.j̄. de suis
et legiti.here.l.apud hostes ⁊ idem tenet ibi Jaco.de are.licet
glo.teneat contrarium ⁊ ꝑ ea fortiter facit.ff.ad tertul.l.ij.§.si
quis ex liberis ⁊ ita no.s̄.de cur̄.furio.l.fi.§.sin autē perpetuo.
j̄.de iure delibe.l.si infanti ⁊ de his qui an̄ apertas tab.l.vnica
⁊ ibi dicam.Sed ſm Ja.bu.istud exemplum posset defendi di
cendo ꝙ filius tempore mortis sue iam repudiauerat ⁊ iđ non
transmisit.vel dic ꝙ nepos negat esse heres patris de iure ciuili sed non negat per bonorum possessionem:⁊ ideo per bono
rum possessionem caperet bona patris⁊ ex eadem haberet bo
na aui que fuerunt in bonis patris vel ius adeundi.Nam repudiādo hereditatē de iure ciuili petere pōt bonorū possessio
nem de iure pretorio arg.ff.de regu.iur.l.quotiens.duplici vel
dic ꝙ moriens non transmittit nec ius adeundi nec hereditatem cum potestas abstinendi de iure pretorio det tantum suo
quātum si esset extraneus heres.Si extraneus non transmit
teret ergo nec suus.⁊ ꝑ hoc.ff.de leg.j.l.nam nec ⁊ ad cōtraria
posset responderi ꝙ ratio iuste ignorantie inducit ius trāsmissionis ar.dicte.l.illud.§.fi.de contra tabu.⁊ ad.l.ex militari.§.
fi.dic ꝙ lꝫ tempore testamēti fuerit ignorans tamē sciuit ⁊ adi
uit post testm̄.⁊ ita innuitur in.l.sequenti. Idem est ⁊ si dicat̄
ꝙ filius saltem ius deliberandi transmisit dic ꝙ illud tempus
lapsum erat Jaco.bu.de hoc vide qđ notaui.s̄.si vt ab heredi
tate se abstineant.l.j.¶ Item tertium exēpluꝫ qn̄ vterqꝫ erat
emācipatus nō ꝓcedit qn̄ iam elapsus erat annus deliberationis nec etiā infra annū:q2 licet in hereditate transmittatur
ius deliberan.non sic forte transmittit̄ in bonoꝝ pos.vbi opus
est facto.i.aditione iudi.vt.s̄.qui admitti ad bonoꝝ pos.pn̄t.l.
fi.⁊ pro hoc ꝙ non transmittatur est ar.e.ti.l. emancipata ⁊.ff.
de bonoꝝ pos.l.iij.forte ideo dico q2 hoc sub dubio relinquo p̄
terea istud tertium exemplum recipit a predicto indissolubili
Hug.ſm aliam opinionem quā tenere videtur predictus.Ja
co.de ra.oportet ergo scđm eum ꝙ lex ista intelligatur scđm p̄
dicta exempla de filio aui penitus excluso non de eo qui deces
sit deliberans.⁊ sic glo.videtur hic intelligere ꝙ filius idemqꝫ
pater nepotis repudiauit hereditatē aui patris sui. redeamꝰ
ergo ad contrarium ⁊ ostendamus quomodo illa verba negat
heredem importent ministerium iurꝫ dico ꝙ posito casu in ge
nere nepos qui negat repudiando hereditatem paternā non
pōt habere auitam nisi per bonorum possessionē verba predi
cta operantur ꝙ sic repudiando verum sit generaliter ⁊ indistincte vt hec lex dicit ꝙ verū non esset indistincte remotꝫ illis
verbis q2 immo haberet quādo pater suus nō repudiasset: sꝫ
habuisset auitam vel decessisset deliberans ⁊ ideo bene sentit
glo.que referendo se ad except.dicit ꝙ non pōt habere locum
nisi qn̄ pater repudiauit.dicamus ergo ꝙ vbi negat nepos ve
rum est indistincte ſm Ja.de ra.nec aliter dicit posse defendi.
l.istam ⁊ ita dicit intellexisse conditorem legis Cy.¶ Opp.ꝙ
repudiante suo veniat sequens de iure ciuili vnde videtur ob
stare.l.j.§.si quis adita.ff.ad tertul. potes dicere ꝙ ibi veniat
per bonorum pos.septimā extraordinariam.vel dic ꝙ pōt venire vocatus iure ciuili nouo.s.senatusconsulto orficiano ⁊ ter
tul.ꝙ de precedenti abstentione de iure pretorio potuit cogitare non eo iure ꝙ precessit pretorium ꝙ de abstētione non co
gitauit ergo nec de vetatione sequentis.vel pōt dici ꝙ loquat̄
de transmissione ad suos habito respectu ad titulum de his q̄
ante apertas tabu. ¶ Op. ꝙ etiam post repudiationem paterne adhuc admittatur ad eam vt.j̄.de repu.here.l.fi.oportꝫ
dici ꝙ nunq̄ lapsum erat triēnium de quo loquitur lex ꝯtraria.vel si lapsum erat in hoc hodie corrigatur hec per illā Ja.
bu.¶ Item oppo.ꝙ hec lex loquitur in auo intestato nam vi
detur ꝙ etiam vbi decessisset testatus posset nepos esse heres
aliter quā per bonorum possessionē verbi gratia auus fecit te
stamentum filium exheredauit nepotem preterijt extraneo he
rede īstituto anteq̄ institutus extraneus adeat decedit filius
exheredatus deinde extraneus institutus repudiat isto casu
nepos admittitur ad hereditatem aui de iure ciuili tanq̄ pro
ximior vt.ff.de suis ⁊ legitimis.l.j.§.sciēdum. Confiteor tamē
ꝙ hic ipse auus ex postfacto decessit intestatus ex quo heres
institutus non adiuit.vt.ff.de testa.tute.l.si nemo est.Et aliud
exemplum.ff.de condi.insti.l.vltima cōiuncta.l.si quis sub cō
ditione ⁊ qđ ibi notatur.ff.de liberis ⁊ posthu.Sed lex nostra
ideo dicit intestatum quia si decessisset testatus possibile esset
ꝙ succederet nepos in omni casu de iure ciuili vt si esset institutus in testamento aui vt.ff.de ver.signi.l.lege obuenire.Ex
peditis predictis oportet nos videre quattuor casus seu quat
tuor cōbinationes ⁊ an in omnibus locum habeat lex ista.prima est qn̄ filius ⁊ nepos erant in potestate aui. scđa qn̄ vterqꝫ
emancipatus.tertia qn̄ filius emancipatus⁊ nepos in potesta
te.quarta econtra qn̄ nepos emancipatus ⁊ filius in potestate dico ergo ꝙ in omnibus casibus predictis siue cōbinationi
bus potest stare lex ista preter quā in tertia nisi filius emancipatus ⁊ nepos in potestate:quia eo casu nepos excluderet pa
trem etiam viuentem de iure ciuili ⁊ multo fortius veniret ad

hereditatem auitam mortuo patre.vt.ff.de inoffi.testō.l.si ꝓ
ponas ⁊ de coniūgen.cum emanci.liberis.l.j.⁊ per totum. Sꝫ
in alijs bene ꝓcedit q̄ꝛ vbi sunt ambo emancipati planum est
ꝙ venire non pōt nepos nisi per ius p̄torium vt insti.de exhe
reda.liberorum.§.emancipatos ⁊ de heredi.ab intesta.§.emā
cipati.¶ Item quādo erant ambo in potestate nō pōt nepos
venire nisi per bonoꝝ possessionem. Nam aut vult habere vt
suus ⁊ nō pōt q̄ꝛ tp̄e mortis non erat suus q̄ꝛ pater eum prece
debat vt instit.de heredum qualitat.⁊ diffe.§.sui. exceptis ta
men quibusdam casibus de q̄bus.j.videbimus. Item nec si
cut agnatus q̄ꝛ similiter filius eum p̄cessit.vt.ff.de suis ⁊ legi.l.
filius ⁊ in agnatis nō hꝫ locum edictum successoriuꝫ de gradu
in gradum in isto casu vt dicto ti.de succe.cog. sed scd̄m glo.q̄
hic est hodie locum hꝫ edictum successoriū in isto casu vt dicto
ti.de succe.cog.§.placebat ⁊ sic hodie hoc casu nō haberet lo
cum hec lex ꝙ nō placet modernis doctoribus vt statim subij
ciam.¶ Item pōt stare in tertia qn̄ filius erat in potestate et
nepos emancipatus vt.d.§.emancipatos. Sed in quarto nō
hꝫ locum vt predixi Ja.tamē de ra.disputationis causa osten
dere nititur ꝙ etiā in quarto possit habere locum hoc modo fi
lius emancipatus venit per edictum de coniungēdis cū emā.
liberis vna cum nepote in potestate retēto: si ergo nepos post
mortē patris sui emācipati velit habere hereditatem aui per
ius accrescendi opꝫ ꝙ veniat per bonorum possessionem sicut
venisset pater q̄ꝛ cum diuerso iure veniunt nō accrescit ipso iu
re immo opus est noua petitione.vt.ff.de bonorum pos.l.sꝫ cū
patrono.⁊.s̄.quādo non petentium partes.l.vnica ⁊ ibi notat.
Istud tamē dicit Ja.predictus falsum esse vt ex sequentibus
patebit.vnde querit nunquid hodie stet lex ista ⁊ videt̃ ꝙ non
quia hodie nepos emancipatus venit ad bona aui ab intesta
to de iure ciuili per aut.de heredi.ab intestato qua sublata est
differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis.¶ Item quia
filius de equitate pretoria potest abstinere ergo vocat̃ nepos
de iure ciuili vt sic hodie in suis habeat locum edictum succes
sorium ⁊ sic admittatur nepos qui erat in potestate tempore
mortis tanq̄ suus ⁊ tanq̄ de liberis de iure ciuili. Item cum
filius iure pretorio possit abstinere ergo nepos admittetur tā
q̄ agnatus cum edictum successorum locum habeat hodie in
agnatis vt predictum est ⁊ ita hic notatur in glo.per que patꝫ
ꝙ lex ista hodie stare non posset in aliquo predictorum quat
tuor casuum seu quattuor cōbinationum. Sed predictis non
obstan.dicunt.M.sil.Ja.predictus.Oldr.Richar.⁊ alij mo
derni ꝙ hec lex pōt ꝓcedere in duabus ex predictis quattuor
cōbinationibus videlicet vbi ambo erant in potestate.Nā tūc
nepos repudiando paternam non pōt habere auitaꝫ nisi per
bonorum pos.ꝙ sic ꝓbatur filius erat in potestate tēpore mor
tis aui vnde iure ciuili est suus heres inuitus ⁊ insolidum.Nā
eo iure non pōt esse nepos heres ⁊ lꝫ filius abstinere possit de
iure p̄torio tn̄ heres remanet: q̄ꝛ pretor nō pōt facere desinere
eum heredem cum nec facere possit ar.ff.de reg.iur.l.qui vetā
te.§.fi.⁊ insti.de bono.pos.§.quos autē.ff.de minor.⁊ si fine.§.
restitutus.⁊.§.sꝫ ꝙ papi.⁊ dixi.s̄.qui admit. ad bonorum pos
sessionem pos.super rubrica. Sꝫ vni ꝓ solido duo heredes eē
nō possunt.vt.ff.de regu.iur.l.ꝙ cōtra rōnem.§. vni ꝓ solido
nec edictum successorium pōt habere locum in suis quia sicut
dixi filius est heres inuitus de iure ciuili ergo eo iure sequens
nō admittitur nec olim nec hodie.Nam ⁊ tp̄e huius.l.poterat
filius abstinere de iure p̄torio.vt.ff.de acquir.here.l.ei qui.⁊.l.
necessarijs ⁊ tn̄ lex ista ꝓhibet nepoteꝫ admitti de iure ciui.nec
obstat si dicatur ꝙ pōt admitti vt agnatus in quibus negari
non pōt edictum successorium locuꝫ habere.vt in.§.placebat
instituta de succes.cog.q̄ꝛ dico ꝙ nō est verum in casu nostro:
q̄ꝛ edictum successoriū locuꝫ hꝫ in agnatis illis qui repudiādo
desinunt esse heredes ⁊ sic iure ciuili sequētes admittuntur: sꝫ
filius repudiando vel abstinēdo non desinit esse heres vt p̄di
ctum est ergo nepos iure ciuili non pōt admitti.p̄terea absur
dum esset dicere ꝙ hec lex corrigeret̃ ꝑ iura institutionū q̄ꝛ cō
pilatio codicis facta fuit post institutiones.vt.s̄.de veteri iure
enu.l.ij.non ergo corrigi pn̄t iura codicis ꝑ iura institutionum
sꝫ econtra.nepos ergo casu predicto admittetur solum de iur̃
pretorio nec hoc est contra dictum.§.vni ꝓ solido ꝙ verum est
ꝙ eodem iure ciuili quo filius est heres patris inuitus vt di
ctum est nepos ad hereditatem aui venire non pōt: sꝫ diuerso
iure.s.pretorio bn̄ potest nec hoc est contra dictum.§.vni ꝓ so
lido: nam duo insolidum eodē iure possidere nō possunt.vt.ff.
cōmo.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum sꝫ diuersis iuribus
sic vt.ff.vti pos.l.si duo ⁊ dixi de hoc.s̄.qui admit.ad bonoruꝫ
pos.possunt super rubrica ver. viso de duabus. sed s̄m Jaco.
but.istud exēplum posset defendi dicendo ꝙ filius tp̄e mortis
sue iam repudiauerat: ⁊ ideo non transmittit vel dic ꝙ nepos
negat eē heres patris de iure ciuili sꝫ non negat ꝑ bono.pos.⁊
ideo ꝑ bono.pos.caperet bona patris ⁊ ex eadē haberet bona
aui q̄ fuerunt in bonis patris vel ius habēdi.nam repudiādo
hereditatē de iure ciuili petere pōt bon.pos. de iure p̄torio ar.
ff.de reg.iur.l.quotiens duplici vel dic ꝙ moriēs nō transmit
tit nec ius adeundi nec hereditatē cum potestas abstinēdi de
iure pretorio det tantum suo quātum si esset extraneus heres
sꝫ extraneus non transmitteret ergo nec suus ⁊ ꝓ hoc.ff.de le
gatis.ij.l.nam nec.Et ad contraria posset responderi ꝙ ratio
iuste ignorantie inducit ius transmissionis.l.illud.§.fi.de con
tra tabu.⁊ ad.l.ex militari.§.fi.dic ꝙ lꝫ tēpore testamēti fuerit
ignorans sciuit ⁊ adiuit post testm̄ ⁊ ita innuitur in.l. sequenti
idem est ⁊ si dicatur ꝙ filius saltem ius deliberandi transmisit
dic ꝙ illud tp̄s lapsum erat.Jac.bu.de hoc vide qd̄ notaui.s̄.
si vt ab heredi.se absti.vnde glo.ista non pōt saluari que dicit
hodie successoriū edictū locum habere in suis nisi dicamus ꝙ
intellexit ꝙ nepos vt de liberis vocetur ⁊ ꝑ vn̄ liberi per hāc
l.vt sicut bn̄ficio pretoris abstinet pater eodē iure pretorio ad
mittatur nepos ⁊ ita vr̃ sentire glo.ff.de suis ⁊ legi.al's de suc.
edicto.l.j.§.sciēdū.¶ Item stat hodie hec lex in scd̄a cōbina
tione vbi filius erat in potestate ⁊ nepos emancipatus per ea
que dicta sunt in precedēti casu ⁊ multo magis: q̄ꝛ emancipa
tus est ⁊ sic iure ciuili incognitus olim ⁊ ꝓpterea est in littera
maxime que dictio in.l.ista nō significat idem in duobus ꝯtra
rijs sꝫ significat euidētius idem in vno q̄ in alio ⁊ sic non stat
hic in suo ꝓprio significato q̄ꝛ scd̄m suum ꝓprium significatuꝫ
idem ius significat in casu contrario al's abundare dr̃ vt.j.de
testa.ma.l.fi.⁊ de significato huius vbi maxime vide in alpha
beto littera m dictione maxime.nec obstat si dicatur ꝙ ꝑ aut.
de here.ab intesta.hodie cognoscitur emancipatus de iure ci
uili: q̄ꝛ sublata est differentia emancipationis ⁊ patrie potesta
tis q̄ꝛ illud est veruꝫ cum nullus p̄cesserat tempore mortis aui
at hic precessit filius qui fuit heres de iure ciuili ergo eo iure
nepos nō pōt admitti: sꝫ iure pretorio vt hic.predicta v̄a sunt
qn̄ filius tēpore mortis aui erat capax al's habetur ꝓ mortuo
vt intelligas ꝙ non possit capere q̄ꝛ aliud est capere aliud ac
cipere.vt.ff.de ver.sig.l.aliud.In tertia cōbinatione qn̄ vter
q̄ erat emancipatus bn̄ confiteor ꝙ derogatum est huic.l. q̄ꝛ
nepos tunc admittetur de iure ciuili per iura autenticoꝝ. nec
ob.ꝙ filius eum precessit tēpore mortis: q̄ꝛ non erat suus he
res sed emancipatus.⁊ lꝫ ius aut.vocet eum non tamē eum co
git vnde eo non veniente nepos admittitur.huic vr̃ accedere
glo.j.ti.proximo.l.fi.⁊ alia instituta de bonoꝝ possessione.§.fi.
⁊ glos.que est hic ⁊ que dicit contrarium pōt saluari.Si dica
mus ꝙ insperit ius codicis non aut.hoc idem sentit Rofred.
aliqui tamē volunt dicere ⁊ defendere ꝙ hec lex non sit corre
cta etiam hoc casu q̄ꝛ lꝫ sit sublata differētia emancipationis
⁊ patrie potestatis.Forma tamē succedēdi non est mutata vn̄
lꝫ ius autēticorum vocet emancipatos sicut suos vocat tn̄ oēs
cum sua causa forma ⁊ qualitate ⁊ sic emancipati per bonoruꝫ
possessionem solum.⁊ ꝓ hoc facit gl.magna.q̄ est super aut.ex
causa ⁊ qd̄ dixi.s̄.qui admit.ad bon.pos. possunt sup rubrica.
ver.viso de duabus.⁊.j.de suis ⁊ legi.aut.in successione.ꝓ hoc
etiam est ar.ꝙ translatio renouatio repetitio ⁊ similia intelli
guntur fieri cum eadem causa ⁊ qualitate.vt.ff.de lega.iij.l.in
repetēdis de admi.legatorum.l.legatum ⁊ de ver.obl.l.qui sic
cum si.¶ Itē cum forma non reperiatur correcta ergo manet
vt.j.de testamentis.l.sancimus correctionē em̄ vitare debem⁹
quantum possumus ⁊ concordiam legum amplecti.vt.s̄.de in
offi.dona.l.vnica.¶ Sꝫ huic op.multum obstat textus auten
ticorum dum dicit nulla differētia ⁊c.sed responderi potest ꝙ
illa verba generalia referuntur ad casus qui precesserūt ⁊ nō
ad alia sꝫ de forma ⁊ qualitate succedendi non est ibi in p̄cedē
tibus aliqualiter disputatum vel dictum ⁊ ideo illud genera
le dictum restringitur solum ad ea de quibus est dictū ar.ff.ꝙ
vi aut clā.l.j.§.j.de adult.l.si maritus.§.sexaginta.⁊.s̄.fa.her.
l.quotiēs.in fi.nec hoc est absurdū.ar.ff. de serui.l. si cui cū si.
immo non est verisimile principem voluisse vno verbo tot le
gibus derogare.vt.s̄.de inoffi.testa.l.si quando.Naꝫ ille text⁹
autenticorum siue sub potestate potest adaptari ad alterū.de
duobus que predixerat.s.ad illos de quorum hereditate agit̃
qui siue sint sui iuris siue in potestate eo casu p̄mo possunt ha
bere heredes filijfami.Itē pōt referri ad ipsos qui volūt suc
cedere qui siue sint filijfa.vt nepotes ex filia qui sunt in pote
state patris sui siue emancipati ab ipso suo patre: naꝫ de istis
casibus fuerat ibi supra dubitatum nō aūt referas ad casum
illum.i.siue erāt in potestate illius de cuius bonis agitur siue
emancipati quoniā de hoc ibi nō fuerat dictum nec dubitatū
et si

⁊ ſi opponatur de verbis illis que ſunt in.d.§.j.de heredit.ab
inteſta.ibi ſiue ſub poteſtate defuncti que videtur ꝯtradicere
rn̄de ⁊ expone ibi defuncti.ſ.patris ſui in cuius locum volunt
nepotes venire ad hereditatem aui habēdā: qꝛ nō refert erat
an erat ille eoꝝ pater emācipatus ab auo vel in eius poteſtate
⁊ hoc ſatis ptꝫ in ſequēti.§.cōſequēs in fi.⁊ hec opinio verioꝛ ⁊
ſubtilioꝛ eſt de iure ſꝫm Uber.⁊ alios moderniores lꝫ prima ſit
expeditioꝛ quā tenet.M.⁊ glo.predicte.In quarta cōbinatio
ne vbi nepos ſolus erat in poteſtate planū eſt ꝙ nō hꝫ locum
hec lex etiā iure veteri qꝛ nepos admittiť de iure ciuili qꝛ ſuus
vt inſtituta de heredū qualitať.⁊ dif.§.ſui hoc verū patre re-
pudiante:ſꝫ ſi nō repudiaret nepos ſuccederet vna cum eo ꝑ
edictum de coniungendis cum emancipatꝫ liberis eius vnde
qꝛ illud hodie eſt correctum ꝑ auť.de heredi.ab inteſta.ſucce-
deret hodie ſolus filius excluſo nepote ſi vellet ſolus eē heres
lꝫ nepos ſit in poteſtate.⁊ ſic nō ꝓcederet hec lex iſto reſpectu
ſꝫm.M.fil.Sed iſtud qđ ad glo.adiecit ipſe.M.ſuꝑuacuum
fuit quo ad legis noſtre intellectuꝫ qꝛ pater nepotis mortuus
iam erat.¶ Itē lꝫ ipē ⁊ glo.cōiter teneat illud edictū fore cor-
rectum.vt no.e.ti.in.l.j.in glo.magna.⁊.j̃.de ſuis ⁊ legi.auť.in
ſucceſſione vbi de hoc dixi in fi.⁊.j̃.de coll'.l.illā.Moderni ta-
men tenēt cōtrarium vt dixi.s̃.de bono.poſ.contra tab.quam
pretoꝛ liberis pollicetur.l.j.ad hoc adduco talem rōnē in prin
cipio tituli in auť.de here.ab inteſta.vſqꝫ ad.§.nulla.iuſtinia-
nus ꝓſequitur duo dubia vnū qn̄ contētio erat inter deſcēdē
tes ex illo de cuius hereditate agiť ex vna parte ⁊ aſcēdentes
vel tranſuerſales ex alia ⁊ hoc expeditur vſqꝫ ad ver.ſic tamē
aliud qn̄ deſcendētes ſtipitibus inter ſe contēdant.⁊ ad hoc ſe
quitur nulla differētia ⁊c.Aliū aūt caſum.ſ.qn̄ nepotes cōtē-
dunt cū patre ſuo non tāgit ibidē iuſtinianus ergo remanet in
ſuo ſtatu vt.s̃.dixi in ſimili ⁊ de hoc an ſit correctus dictus ti-
tulus plene dicam ibi.Dicit etiā glo.ꝙ edictum ſucceſſorium
locum hꝫ in ſuis in duobus caſibus ſpecialibus q ponūtur.ff.
de condi.inſti.l.fi.⁊ vnde liberi.l.ſcripto ⁊.d.§.ſciēdum ego cre
do exceptiones predictas nō eſſe veras qꝛ in nulla earū nunꝙ̄
fuerat delata hereditas ab inteſtato patri nepotis dum veni-
ret ⁊ ſic ſucceſſio nō habuit locum que ꝓprie locum hꝫ vbi fuit
delata ⁊ deſinit morte repudiatione vel tp̄e vt.ff.de ſucceſ.edi
cto.l.§.quibus.Queri pōt quare ſucceſſorium edictum locuꝫ
nō hꝫ inter agnatos ⁊ cognatos ſic dici poſſet ꝙ ratio nō erat
ſufficiēs immo innouatū ⁊ correctum eſt vel dic ꝙ etiam inter
agnatos locum habebat de capite in caput vt no.in.§.place-
bat ſed non de gradu in gradū qꝛ lex non ſimpliciter vocabat
agnatos nec gradatim ſed illum qui ꝓximioꝛ erat cum certum
erat defunctū inteſtatū vt inſti.de here.ab inteſta.§.cum autē
cognati aut vocabātur gradatim vt īſtituta de legitima agna
toꝝ ſucceſſione in prin.§.non tn̄.⁊.§.ſi plures.⁊.ff.vnde cogna
ti.l.j.§.ꝓximus.⁊.§.fi.et in edicto de agnatis dicebatur tūc ꝙ
denotat extremitatem temporis certi ⁊ non aliud tp̄s.vt.ff.de
condi.⁊ demon.l.iiij.in fi.cum ſi.Nam ius ciuile noluit eē ludi-
brio ⁊ ſatis habuit vocare ꝓximū ⁊ dare ſibi facultatem ſucce
dendi ⁊ ſi ille nō ſit heres vlterius non curauit de agnatis.at
ius p̄torium non ſpernit agnatos ſed ipſos admittit vt agna-
tos qꝛ introductum eſt cauſa adiuuādi ⁊ ſupplēdi ius ciuile vt
ff.de iuſti.⁊ iuř.l.ius ciuile.§.j.Uideāt ergo aduocati ⁊ alij qui
dicunt hanc.l.inutilē magnam vtilitatē ex ea qꝛ ꝑ hāc.l.ꝓbať
ꝙ oīs bon.poſ.eſt hodie neceſſaria vt.ſ.vnde liberi in caſibus
in quibus dixi locum habere.l.iſtā.¶ Itē vnde cognati ⁊ vn̄
agnati vbicūqꝫ primū heredē ponas eſſe ſuū neceſſitate iuris
ciuilis ſiue volūtarie adiuerit ſiue bn̄ficio pretoris abſtinuerit
ſiue etiam poſt aditionem abſtineat per reſtit.in integ.qꝛ p̄toꝛ
non pōt facere deſinere heredē vt predictum eſt.¶ Item q̄rit
glo.pater hꝫ filium quē emancipauit iſte filius poſt emancipa
tionem concepit filium q̄ritur vtrum talis nepos ſit agnatus
auo ⁊ determinat ꝙ non.ꝓ cuius opinione facit qꝛ qui non eſt
agnatus per ſe nō pōt alij dare agnationem vel alium facere
agnatū ſꝫ filius ꝑ emancipationē deſinit eē agnatus auo ergo
non pōt nepotē poſtea ꝓcreatum agnatum facere vel ei agna
tionē dare qꝛ nemo dat qđ non hꝫ vt.s̃.de hereti.l.ij.⁊.ff.de ac
qui.re.domi.l.traditio.Non obſtat ꝙ agnatio eſt coniunctio ꝑ
virilem ſexum cognatione deſcendēs:qꝛ verum eſt per talem
perſonam que habeat iura agnationis cum eo cū quo cōiun-
gitur ꝙ non eſt hic.¶ Itē nō ob.ꝙ dici poſſet ꝙ per emanci-
pa.non deſinit pater eē agnatus filio qꝛ in perſonam emanci-
pantis non contingit aliqua diminutio ſed ſolum in perſonaꝫ
emancipati ⁊ ꝙ cognatio eſt quedam relatio ita ꝙ neceſſe eſt
referri hincinde ⁊ ꝙ ſit in duobus qꝛ reſpondeo verum eſt ꝙ
in duobus conſiſtit ſicut paternitas ⁊ filiatio.Sed tamē qn̄qꝫ
ius ⁊ effectus retinetur per vnū ⁊ ab alio perditur puta ꝑ emā
cipationem ſicut ⁊ filius retinet iura filiationis poſt mortē pa-
tris ⁊ ita defenditur opinio glo.alibi tamen videtur notari ꝙ
inter patrē ⁊ filium emancipatum retinetur hodie ius agna-
tionis etiam a filio vt notatur.ff.vnde cognati.l.legitimus ⁊ ſic
iſtud ius agnationis tranſmittitur etiā in nepotē poſtea cōce-
ptum ⁊ natū ⁊ ita videtur notari.ff.de adop.l.quē filius.Que
ergo opinio verioꝛ ſit cogitādum eſt ſꝫm Cy.hanc vltimam te-
nebat.d.Old.⁊ Rich.ꝑ.§.vltimū inſtituta de legi.agnatorum
ſucceſſione ⁊.j̃.de emancipa.liberoꝝ.l.fi.Old.⁊ Ric.¶ Item
querit gl.vtrum pater habeat in bonis filij vnde liberi pla.ꝙ
ſic vnde liberi vel vnde parētes ordine turbato ⁊ intelligenda
eſt queſtio in aſcendētibus per lineam maſculinam qꝛ in linea
feminina non datur vnde liberi.vt.j̃.de ſuis ⁊ legiti.heredi.l.
fi.Jo.⁊ Azo.⁊ Hoſti.reprobant opinionem pla.qꝛ aut loqui-
mur de bonis liberoꝝ teſtatoꝝ.aut inteſtatorum.Si teſtatoꝝ
aut erant emancipati.aut nō.Si emācipati nō hꝫ locum vnde
liberi.Nam aut parētes ſunt preteriti ⁊ hꝫ locum contra tab.
aut exheredati ⁊ hꝫ locum querela inoffi.teſta.vt.ff.de inoffic.
teſta.l.pater filium.⁊.ff.ſi a parēte quis fuerit manumiſ.l.j.in
prin.Si nō erant emācipati.aut teſtati ſunt in caſtrenſi vel q̄ſi
⁊ non habet aliquod auxilium.vt.s̃.de inoffi.teſta.l.fi.lꝫ ſcđm
quoſdam hodie locum habeat querela etiā in caſtrēſi vel qua
ſi vt ibi dixi.Scđo caſu qn̄ loquimur de bonis liberoꝝ inteſta
torum tūc ſi quidam erant in poteſtate iure antiquo pater oc-
cupabat iure peculij.vt.ff.de caſtrēſi peculio.l.ij.hodie etiam
teſtari nō poſſunt.vt.j̃.de bonis que liberis.l.fi.§.filius autēꝫ.
Si erant emācipati tūc patres habebant vnde legitimi nō vn̄
liberi ſicut patroni.vt.ff.de ſuis ⁊ legiti.here.l.iij.hodie tn̄ ha
bent filijfami.heredeꝫ ab inteſtato cum ſit ſublata differentia
emancipa.⁊ patrie poteſtatis.⁊ ideo pater pōt ei ſuccedere de
iure ciuili vt in auť.de heredi.ab inteſta.§.j.glo.tamē hic dicit
non eſſe abſurdum ꝙ detur vtilis vnde liberi quia eadem ra-
tio vocat parētes ad ſucceſ.liberorū ordine turbato ſicut ecō-
tra ordine nature vt.ff.de inoffi.teſta.l.nam ⁊ ſi parentibus vn̄
liberi.⁊.l.ſcripto.Ja.de ra.Richar.Oldra.⁊ alij moderni di-
cunt ꝙ nec vtilis datur qꝛ pretoꝛ qui bonorum poſſeſſiōes in-
duxit de ea nullam fecit mētionem ⁊ ideo addere nobis non lꝫ
vt.ff.de verb.obli.l.in conuētionalibus ⁊ pretoria ſtip.l.j.in fi.
⁊.l.in pretorijs preterea ſequeretur inconueniens:qꝛ vnde li-
beri precedit vnde legitimi qđ ptꝫ ex ordine tituloꝝ ſed mater
non habet vn̄ liberi vt.d.l.fi.j̃.de ſuis ⁊ legitimis here.ergo pa
ter excluderet matrē que venit ꝑ vnde legitimi.l.ij.§.fi.ꝙ eſſet
abſurdum tamē hodie ſimul veniunt vt in auť.de here.ab in-
teſta.§.conſequēs veniēt ergo ambo per vn̄ legitimi.¶ Item
q̄ritur ſi mortuo auo filius ꝓcreat filium deinde decedit vtrū
nepos poſſit habere bona aui dic ꝙ ſi pater repudiauit ꝙ nō
iure ciuili nec pretorio cum nō fuerit animal tēpore mortis aui
vt.ff.de iniuſto teſtamēto.l.ſi quis.§.ſꝫ hoc ita ⁊ de ſuis ⁊ legi.
here.l.titius.⁊.l.item p̄toꝛ.Si autē non repudiauit vr̄ idem ꝑ
prealleg.iura niſi dicamus tranſmitti nepotē ꝑ filium heredi-
tatem nō aditam ex bn̄ficio tituli.j̃.de his qui ante apertas ta
bul.⁊ ita vr̄ ſentire.Dy.in.l.gallus de liberis ⁊ poſthumis in
ſua magna diſtinctione quaſi circa finē.Cy.Ultimo ex hac.l.
colliguntur plura.ar.primum vtrum ſuus ſit ipſo iure heres
ſine immixtione de quo plene dixi.s̃.ſi vt ab here.ſe abſti.l.j.et
hec lex ſatis facit ꝙ non cum hic deceſſerit filius poſt patrem
⁊ non apparet ꝙ abſtinuerit vel immiſcuerit ⁊ tamē dicit hec
lex ꝙ nepos pōt habere hereditatē auitam ſiue paternā ergo
apparet ꝙ filius non fuit heres ipſo iure qꝛ al's nō poſſet ha-
bere vnā ſine alia.Itē qꝛ ille qui ſuccederet filio ex teſtō vel ab
inteſtato haberet bona aui cū bonis filij ſimul ſicut al's cōtin
git.ff.de caſt.pe.l.hereditatem.§.j.⁊ ſic nepos eam habere nō
poſſet qꝛ eſt contra.l.iſtaꝫ.Sꝫ reſponderi poteſt ſꝫm Jo.ꝙ hic
filius erat emancipatus vel abſtinuerat ⁊ ſic hec glo.in hoc cō
tradicit illi gloſ.q̄ eſt in.d.l.j.s̃.ſi vt ab hereditate ſe abſti.cum
ſimilibus:qꝛ hic innuit ꝙ ſi fuiſſet in poteſtate ⁊ non abſtinuiſ
ſet ꝙ eſſet heres cum hic dicat ꝙ abſtinuit vel dici pōt ꝙ hic
ſit priuilegium nepotis vt poſſit eo caſu quando filius nō adi
uit habere auitam ſine paterna qꝛ hereditas aui eſt etiam de-
bita nepoti ar.ff.de interdic.⁊ releg.⁊ de bonis libertorum.l.ſi
ex patronis.§.fi.⁊.j̃.de codicilis.l.fi.⁊ ideo non dꝫ ꝑ tacitam vł
a iure preſumptam immixtionē filij ab illa excludi nepos qꝛ ex
hoc induceretur iniquitas ⁊ abſurduꝫ contra ius naturale ꝙ
eſſe non dꝫ ar.s̃.de epīs ⁊ clericis.l.conuēticulam ⁊.j̃.de condi.
inſertis.l.ij.ſicut nec tacita pupillaris excludit matrem vt.l.p̄
cibus.j̃.de impube.⁊ alijs ſubſti.¶ Item eſt ar.hec lex ꝙ ne-
pos poſſit petere feuduꝫ ex perſona aui lꝫ pater amiſerit illud
ꝓpter delictum de quo dixi.s̃.de libertis.⁊ eorū libe.l.ij.facit
etiam ꝙ ſi aliquis deceſſit qui habet bona alodia ⁊ bona feu-

dalia q filij possunt repudiare alodia ꝛ accipere feudalia ꝛ ita tenet hic dñs Gui. de suz. ꝛ allegat. s. si vt ab hereditate se abstineant. l. ij. de senator. l. emanci. §. fi. ꝛ de in ius vocan. l. adoptiuũ in fi. de iure patro. l. diui fratres. de interdictis ꝛ relega. l. iij. ꝛ de sepul. viola. l. questitũ. In ɔ̃riũ est q bona empbiteotica q̃ feudalibus equiparantur veniũt in iudicio fami. herc. vt. ff. fami. her. l. item pdiũ in petitione hereditatis. vt. ff. de peti. hereditatis. l. ꝛ non tm̃. cum ergo sint hereditaria aut totum admittere aut totum repudiare tenetur. vt. j. de iure deliberan. l. quidã elogio. ꝛ. ff. de acqui. here. l. j. ꝛ. ij. ꝛ hec opinio pualet iure feudor vt in vsibus feudor an agnatus vel filius defuncti possit hereditatẽ repudiare ꝛ feudum retinere. c. j. ꝛ ibi notatur ꝛ de capitaneo qui curiam vendidit. c. filius ꝛ que transeãt ad filios lz non sint heredes dixi. s. de operis libertor. l. liberti circa finem. ¶ Item ex predictis etiam colligitur q filio in potestate instituto se abstinente substitutus sibi vulgariter nõ possit adire de iure ciuili sz necesse habeat petere bonor possessionem scðm tab. que hoc casu hodie est necessaria. nam cũ filius remaneat heres etiam si abstineat vt predictũ est substitutus eo iure adire non põt vt dictum est. s. de nepote ver. sed predictis non obstan. ꝛ idem si filius minor restituatur ɔtra immixtionem adhuc substitutus necesse habebit petere scðm tab. ꝛ similiter põt dici q si cognatus primi gradus fuerit bonor possessor ꝛ postea est restitutus sequẽs nõ põt esse bonor possessor ex successorio edicto: sz iure ciuili petet. vt. ff. de succes. edicto. l. fi. ꝛ ibi pbat glo. Uber. Alia etiã tangũtur hic in glo. q̃ omitto ꝛ multa ex pdictis sumpta sunt ab Odo. vt ptz in eius lectura ꝛ in decisa. Ri. de matarellis. ¶ In glo. j. circa finẽ pncipij ibi l. ij. ꝛ. ff. de minor. l. q si minor. §. sceuola Fran. acur. Ibi nepotem tm̃. s. in aui potestate nõ fuisse. Ibi. §. emancipatos q vere est isto vltimo casu si ponas filium ptoris beneficio abstinuisse ab hereditate patris eiusdemq aui al's nõ aperiretur via nepoti q filius fuisset suus ꝛ necessarius vt ex pdictis ptz. Ibi nisi in duobus casibus quibus tpe mortis eius de cuius hereditate agitur nũdum erat delata hereditas vt in pcedẽtibus dixi ibi §. placebat. qð verum nõ puto q. §. ille loquitur de agnatis q repudiando desinũt eẽ heredes q nõ est in suis vt. s. dixi. Ibi §. sui. ꝛ sic nõ haberet locum hec lex. Ibi sed in eo hucusq durat glo. Azo. ꝛ q sequitur fuit Jo. ꝛ refert se ad opinionẽ Az. ꝛ ptenditur hec glos. Jo. vsq ibi. ¶ Itẽ ideo dicit maxime ibi incipit glo. Hugolini ꝛ durat vsq ad finẽ ꝛ ideo difficilis est hec glo. q cõposita ex dictis tribus fm̃. M. fil. Ibi nisi omnia habeat iuncta eni cepit esse hereditas. vt. ff. de vulg. ꝛ pupil. substitu. l. sz si plures. §. si filio. ꝛ. j. de iure deliberã. l. quidã elogio. Old. Ibi negat. s. repudiando vt dictum est in principio gl. ibi patris posset sine auxilio iure ptorio succedere auo. Ibi. Item alia rõne. s. non admittitur nepos de iure ciuili. Old. ¶ In gl. ij. ibi iure agnationis. l. iam ɔtracte ibi fm̃ Azo. Sz hodie post emancipationem durat agnatio vt insti. de legi. agna. suc. §. fi. ꝛ. j. de emancip. liberorũ. l. fi. vnde hodie natus ex eo agnatus esset vt. s. dixi. Ibi cum omnia sint patris quo ad vsumfru. in aduẽticijs in quibus non testatur. vt. j. de bonis que lib. l. fi. §. filijs aũt. Old. Ibi. s. contra ꝛ si a parente qs fuerit manumis. l. j. in principio. Oldra. de ponte.

¶ Unde legitimi ꝛ vnde cognati. Rubrica.

¶ Super rubrica. De materia huius tituli. vide per Azo. in summa ꝛ Rofre. in libello. e. ti. ꝛ dixi. s. qui admit. ad bonorum pos. possunt super rubrica ver. est ꝛ tertia.

Onsobrinorum. ¶ In vltima glo. In hoc variant glo. fm̃ Pe. quãq eni dicunt q habent directã sicut is cui est restituta hereditas ex trebel. senatusconsulto vt. ff. ad trebel. l. facta in pncipio quãq vtilem q vtile dominium hz vt nõ. ff. de bonor pos. heredi. peti. l. j. ꝛ. ij. sicut ꝛ fideicõmissarius hz vtile dñiũ vt notatur. ff. ad trebel. l. ex asse. pe. sentit q habeat directam rei ven. Cy.

On hoc. Potes dicere fm̃ Ja. de are. q hec lex loquitur tm̃ de bonor possessione ꝛ nõ de heredita. ꝛ qð dicit admisit hereditatem dic q restringitur per subsequens. ꝛ sic expone vel pro. l. Nã quotiẽs primo ponitur genus postea sequitur species restringitur genus ad speciẽ. vt. ff. ad. l. aquil. l. ij. in prin. Nam in heredita. videtur aliud q si quis tenet res hereditarias cum sit sibi delata hereditas satis vr gerere p herede nisi contrarium appareat per ptestationem vt. j. de repu. here. l. j. sed non sic in bonorum possessione q in ea oportet pretorem adiri. vel dic q hec lex de vtroq loquitur sed in eo qð dicit de hereditate q nõ sufficit tenere res hereditarias itellige q nõ erat ei hereditas delata vel si erat ptestatus fuerat in contrarium. Ja. de are. vt. d. l. j. j. de repu. here. cum ibi notatis. sz glo. loquitur in suo herede qui est heres sine immixtiõe vt dixi s. si vt ab here. se abstine. l. j. hic aũt põt intelligi de extraneo q non est heres nisi adeat quomodo ergo pbabitur aditio q̃ solo animo cõsistit. vt. j. de iure deli. l. si auia ꝛ id dicitur difficilis pbatio adite hereditatis. vt. ff. de interrog. act. l. q difficilis dic fm Odo. q pbari potest si instrumẽtum est factum de aditione vel animi declaratione. Uel si fecit inuẽtarium scðm formã l. vlti. de iure deliberan. vel etiã si tenet ꝛ non apparet q alio iure ꝛ cõstet rem esse hereditariam psumatur q tenet sicut heres. vt. ff. de acquiren. hereditate. l. pro herede vnde hac. l. habebat aliud ius retinendi puta sicut creditor vel sicut predo tenebatur dicit glo. Odofr. ꝛc.

Ertum. ¶ Glo. ꝛ Cy. hic tradunt materiam bonor pos. quã notaui. s. q admit. ad bono. pos. pñt super rubrica vbi plenissime dixi. ¶ In glo. vlti. ibi. l. j. §. hoc aũt. hodie autẽ quia sublata est differẽtia agnationis ꝛ cognationis vt in aut. de heredi. ab intesta. §. j. ita admittũtur cognati vsq ad. x. gradum sicut agnati vt notatur instituta de succes. cogna. §. fi. Ol. et per Rofre. hoc titulo.

¶ De successorio edicto. Rubrica.

¶ Super rubrica. Pro declaratione huius tituli vide Azo. in summa. e. ꝛ qð notaui. s. vnde liberi. l. qui se patris dic etiaz q vnũ caput hodie cõfusum est cum alijs. s. cap. vnde cognati per aut. de here. ab intesta. §. reliquum vbi sublata est differẽtia agnationis ꝛ cognationis. Cy. etiam hic alia recitat que notaui. d. l. qui se patris.

I mater. ¶ Glo. tenet q hic defertur de capite in caput ꝛ de gradu in gradũ. primũ nõ placet Pe. q matri nõ defertur p caput vnde agnati. sz vñ cognati. Nec ob. q patruus erat hic magnus q hoc improprie dr: nam est auũculus. vt. ff. de gradibus. l. iurisconsul. §. patruus. Cy.

I autẽ. ¶ Glo. ponit casuz q si frater nõ venit vel venit sicut nõ debuit filius alterius fratris veniet ad bona nepotũ. sed circa hoc qñ. s. venit sicut non debuit põt dupliciter intelligi vno mõ q si veniat ex testõ qð erat falsum venit sicut non dz quocũq iure siue ciuili siue pretorio ergo ꝛc. alio modo fm Jaco. de are. cuius intellectus est subtilior q si veniat ex testõ falso per ius ciuile adeũdo hereditatẽ credens se heredem ex dicto testõ cum eẽt ab intestato vel ecõtra nõ videtur hereditas adita. ꝛ sic eo interim mortuo non transmittit ad heredes sed veniet ad illos qui eum sequũtur in gradu. vt. ff. de acqui. her. l. si is ad quem. Sed in bonor pos. aliud est vt hac. l. pbatur q si veniat ex testamẽto p ius ptorium vt per bonorum possessionẽ q̃ sibi deferebatur vtputa bonoruz possessio scðm tab. veritate cõperta q sibi nõ deferebatur q testm̃ nõ tenebat nõ tñ veniunt sequẽtes in gradu. sed heredes eius quasi videatur petita illa bonor possessio que sibi vere deferebatur ꝛ hoc pbat per. l. dicẽtem q qui petijt contra tabu. succedit per scðm tab. vt. ff. de lega. prestan. contra tabu. bono. pos. petita. l. nõnunq et. l. is qui. §. sed si solus ꝛ econtra vt. ff. de bono. pos. scðm tabu. l. ij. §. si sub conditione ꝛ de collatione dotis. l. filius emancipatus. Jaco. Cy. tamen dicit verius q iste intellectus nõ est bonus per ter. illius. §. si sub conditione ꝛ per glo. que dicit ibi speciale in filio ꝛ per. l. s. qui admitti ad bonorum posses. possunt. l. quandiu. Cy.

¶ De carboniano edicto. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azo. in summa. e. ꝛ latius p Rofr. in libello. eo. ꝛ vide quod nota. ff. e. l. prima.

I tibi. ¶ Scðm al's loquitur impubere actore fm Jo. in reo: licz Jo. intellectus sit verior tamen intellectus al. magis conueniunt littere. potest ꝛ tertio modo intelligi fm Jaco. de are. q mater proponebat questionem imperatori. Maritus meus intestatus decessit relicto filio cõmuni frater ipsius mariti adeptus est possessionez rerum hereditatis peto mihi nomine filij mei restitutionem fieri. imperator. R. premature petis: quia pmo debes

debes petere carbon. pos. qr hic est ordo ut primo illa petatur deinde satisdetur & petatur restitutio rerũ hereditariarũ. Ja. de are. Et no. ꝙ hic consulit imperator & scd͞m intellectum gl. est consilium non necessitas ut & illud euangelium vende oia que habes & da pauperibus ꝑm intellectum Ja. est consilium necessitatis sic & al's ex de etate & qualitate. c. ad aures & ibi notatur. Item dicit glo. ꝙ carbon. nõ hz locũ in bonis matris vl' materne linee de quo dic ut no. ff. e. l. de bonis. ¶ In glo. que incipit que est ibi. l. iij. §. fi. immo. §. j. & dic ut ibi. ¶ Item tenet glo. ꝙ snia lata contra matrem nõ obest filio ut. ff. e. l. j. §. fi. ꝙ verum est scd͞m vnũ intellectũ illius. §. scd͞m alium nocet quo ad onus ꝓbationis qr ꝑsumptioné facit contra filium ut no. ff. de ventre inspicié. l. j. §. si cui & no. e. ti. l. edictum vnde sicut dubius est intellectus illius. §. sic & dicta questio. Sed de qua satisdatione loquitur hic ꝑm Pe. de duplici. s. de vtendo & fruẽdo arbitrio boni viri & aliam de restituẽdis bonis si apparuerit eum nõ filiuz. ¶ Item queritur nũquid missus ex carbon. possit agere ꝓ rebus vel debitis paternis glo. non firmant ut ptz. ff. de inofficioso testõ. l. qui de inofficioso &. ff. e. in multis locis. Pe. distinguit aut vult agere possessorio interdicto & põt ut. ff. e. l. iij. §. missum & l. ideoq; & ibi notatur aut petitorio contra debitores & tunc aut non satisdedit & non põt aut satisdedit & tunc aut vult agere tanꝙ heres & nõ põt aut tanꝙ cur. bonis datus & põt ut. ff. e. l. penul. Ité colligitur ar. si heres ꝓpria autoritate adiuit hereditaté ꝙ põt postea timẽs ne deijciatur vel turbetur per aliqué petit a iudice sibi ꝯfirmari possessionem ostẽdẽdo testm̃ in quo est scriptus nõ cancellatũ &c. nũquid debeat audiri ar. est hic ꝙ sic & ꝓ hoc. j. de edicto diui adri. tollen. l. fi. & qr bono. pos. est ius retinẽdi &c. ut. ff. de bono. possess. l. iij. §. bonor. In cõtrarium est qr beneficiũ dicte. l. vlt. de edicto diui adri. est adipiscẽde possessionis non retinẽde cũ ergo pos. habeat per se ꝙ potuit ut dictum est & ꝓbatur. ff. de vsuc. l. furtum. §. fundi nõ dz amplius petere arg. ff. de vi & vi ar. per totum Cy. ¶ In glo. vltima ibi. Item nũquid carboniana. de hoc põt tripliciter queri. primo an petẽti carbon. necesse sit petere ordinariã ut & al's sibi carbon. non detur & dicẽdum ꝙ nõ est necesse. & de hoc loquitur gl. scd͞o an habẽs carbon. possit petere ordinariã & dicẽdũ ꝙ sic ꝙ apparet qr currit ei tp̃s ad ordinariã ut. ff. e. l. iij. §. fi. & l. sequẽti ꝙ non esset si posset eam petere ut. j. de annali excep. l. j. Tertio an carbon. data puero alius puta scriptus in testõ possit petere ordinariã scd͞m tabu. & dicẽdum est ꝙ sic sz non habebit effectuz nisi cum puero ordinaria nõ competit ꝙ est vel qr filius nõ est vel qr tempore est exclusus ab ordinaria & ita loquitur lex si impubes. §. fi. ff. e. & si dicatur si alius petit ordinariã ergo statiz agetur de statu filij ꝙ est contra mẽtem carbon. Respondeo non queretur de statu pueri sed de iure scripti ut. ff. de inoffi. testõ. l. filio. §. j. & puero facto adulto causa plene agetur nõ obstante bonor pos. ordinaria scripto decreta. ut. j. quor bonorũ. l. j. & ff. de lega. prestan. cõtra tab. bo. pos. petita. l. filium. §. si quis contra tabu. In ea. glo. ibi opz vel oportebit. q. d. nõ est necesse ꝙ ordinaria petatur ut ista detur sz oportebit postea si voluerit in petitorio ius habere vel actiones cõtra bonorũ possessores mouere vel hereditarias intẽdere de hoc dicit sequẽs opinio Old. Ibi possessioné petere vellet loquitur de bonorũ possessione rerũ hereditariarũ & sic facti non iuris. Old.

¶ Unde vir & uxor. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azo. in summa. e. & Rofre. in libel. e. ti. & vide vnũ casum singularé in quo uxor etiã extantibus filijs succedit viro in quartã partem q est in aut. qui. modis na. effi. legiti. §. quoniã aũt col. vj. & ibi in gl. tenet etiã Gof. in summa de successione ab intestato in fi. ꝙ si clericus coniugatus decedat uxor ꝑfertur ecclesie in successione eiusdem.

Maritus. ¶ Uxor prefertur fisco ut hic. Itez socius imperialis liberalitatis ut. j. si socius imperialis liberalitatis sine herede. l. vnica. Item. j. de heredibus decurionũ. ¶ Item tutor testamentarius vel datiuus similiter excludit fiscum in successiõe pupilli ut notatur in glo. ff. de regu. iur. l. quo tutela quam glo. dicit Dy. alibi nõ reperiri & lz glo. ff. e. l. fi. teneat ꝙ illi qui cõtinentur dicto titulo de here. decurionum ꝑferantur uxo. Cy. tamen hic & glos. dicto titulo tenent ꝙ uxor illis preferatur cum in. l. j. dicti tituli dicatur absq; successore decesserint at uxor est successor ut hic. idem tenet Pe. qr maius est vinculum viri & uxo. ꝙ predictorum & idem dicit in socio liberalitatis imperialis ꝙ uxor ei prefertur scd͞m scd͞am opi. dicte. l. que sibi magis placet. Est etiam notandum ꝙ ad hoc ut iste titulus locum habeat opus est ꝙ matrimonium bona gratia duret tempore mortis ut. d. l. vnica. ff. e. & ideo cum iure canonico non possit fieri diuortium semper hodie locum habz dicit tñ Pe. ꝙ si diuortium fiat quo ad thor in casibus cõcessis a iure canonico nõ haberet locum hec lex qr tũc non durat matrimoniũ bona gratia. requiritur etiã ꝙ uxor nõ nubat infra tẽpus luctus. ut. s. de scd͞is nup. l. j. ꝙ an sit mutatum iure canonico ibi plene dixi & notatur per Inno. & Hostié. ex de secundis nup. c. penul. & fi. Cy.

¶ Pauper quis dicatur.

Preterea. ¶ Non corrigit sed addit vnũ casum ad. l. C. in quo ꝯiunx succedit. Alius est. j. de bonis maternis. l. iij. Alius in aut. qui. mo. naturales effi. legiti. §. quoniam aũt et ibi de hoc in glo. & vide quod notatur in corpore vnde hec sumitur & in nouellis. e. ti. de inope muliere que sine dote nupta est & hec aut. locum hz ꝑm Richar. siue coniunx fecit testamẽtum siue nõ qr portio ista defertur a lege ergo auferri non põt ut. ff. de adop. l. si arrogator. §. j. & ita tenet glo. in aut. de here. & fal. §. si vero expressum. Ibi absq; dote ergo a contrario sensu si sit cum dote maritus inops dotem lucratur ꝙ est notandũ ꝑm Cy. qui hoc notat & colligit ex glo. prima. s. de iure do. l. licet. Ibi existentibus al's non extantibus. Oldra. qr nullos nunꝙ habuit vel si habuit mortui sunt. Oldr. Quis dicatur pauper † dic arbitrio iudicis cõmitti ut in glo. ar. ff. de annuis leg. l. si cui annuum. In collateralibus dic ut in glo. & tene opinioné plac. ꝑm Ric. Old. Cy. & moderniores ar. ff. so. matri. l. si vero. §. de viro & qr legi. C. nõ reperitur derogatũ nisi in quarta ergo in alio remanet ar. ff. de edifi. priua. l. cũ dubitabatur. ¶ Ité hic dr ꝙ dz habere quartã si sunt tres vel pauciores: sz pauciores dicũtur etiã si nulli sunt qr ꝙ nihil est minus est ut. ff. de tribu. l. illud. §. minus. Et ad id qd poterat mouere bul. s. ꝙ habeat iure accrescẽdi locũ hz si succederet eodẽ iure ꝙ hic nõ erat ut dixi. s. qñ nõ petẽtium partes. l. vnica & ꝑm. d. Ric. ꝓ fi. huius aut. terminata fuit questio padue vbi erat statutuz ꝙ maritus lucraret quartã dotis & dubitabatur vtrũ in ipsa quarta imputari deberet legatũ sibi relictũ ab uxore & videbatur ꝙ nõ qr istud est introductũ ꝯtra rõnem ergo nõ est ꝓducẽdum ad ꝯsequẽtiã ut. ff. de legi. l. qd vero ꝯtra rõnem vbi de hoc dixi. terminatũ fuit ꝯtra ꝙ illa lex ꝙ cõtra rõnem locũ nõ hz vbi est eadem ratio vel maior ꝓducendi ad cõsequẽtiã. Nã tũc bene ꝓducitur ad cõsequẽtiam etiam illud qd introductũ est contra rõnem. ut. ff. de ope. noui nunci. l. de pupillo. §. si grauius ver. preterea & de ferijs. l. j. ver. sane & notatur expresse in glo. ff. de reg. iur. l. q ꝓpter necessitaté. Jac. de are. & Rich. nec dicitur hoc casu lex extendi cum sit eadem ratio vel maior. ut no. ꝑ garsiam ex de elec. c. cupiẽtes in glo. sz posito signata sup v̓bo oẽs. & de hoc plenius dixi. d. l. ꝙ cõtra rõnem. In glo. j. in fi. nec loquit isto casu sz in altero cõiugũ sine cã rõnabili repudiato ut no. dicta aut. ut liceat matri & auie &c.

¶ De repudianda bonorũ possessione. Rubrica.

Filio. ¶ Ibi ad fraudem. i. dãnum. Sz an talis repudiatio noceat ipi patri no. ff. de acquiré. here. l. is qui heres. §. fi. et de materia huius tituli vide per Azo. in summa eo. et quod plene notaui. s. qui admitti. ad bono. pos. pos. l. prima.

¶ De collationibus. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azo. in summa. eo. & plene tractabo hanc materiam. j. eod. l. si emancipati vbi etiam tractatur per Cy. Odofre. & alios.

Emancipatos. ¶ Quattuor erãt in hac. l. ex quibus cessabat collatio. primum qr erant emancipati. scd͞m qr scripti erant heredes in testõ. Tertiũ qr ex testõ obtinẽs successioné. Quartum qr pr̃ in testõ de faciẽda collatione nihil disponit. Sed primum. s. ꝙ sint emancipati nihil videtur facere ad impediẽdum collationem qr cum sunt instituti in testamento par cõditio. est emancipatorum & eorum qui sunt in potestate ut. ff. de contra tab. l. illud. §. fi. & dixi. s. vnde liberi. l. qui se patris. ver. ¶ Ité operat in tertio. Itez qr ratio quare

ex testamento cessat collatio cōmunis est tam emācipatis quā suis vt dicam.j.eo.l.siue emancipati. Item q: facilius cessare debet collatio in suo quā in emācipato si tractatur de collatio ne fienda suo.vt.j.eo.l.filio ⁊ ideo dicit glo. ⁊ bene idem in non emancipato. Scdo videtur nihil operari scōm.s.ꝙ sint scripti in testō immo idē si non sint scripti.vt.ff.de inoffi.testa.l.si non morte scdo responso.so.vt hic.⁊ ibi notatur in glos. hoc tamen corrigitur per aut.hic positā.ad tertium op.ꝙ sit idē obtineāt ex testō vel non.vt.ff.de col.dotis.l.filius emancipatus glo.cō cedit contrarium ⁊ dicit idem si errore ab intestato succesis sent. Sed contra hanc so.est.s.de successorio edicto.l.ij.vbi nō prodest successisse vno iure errore cum posset ex alio succedere dic vt ibi dixi q: aliud est in successione de iure ciuili ⁊ aliud de iure pretorio.⁊ pro declaratione huius.l.⁊ aut.vide qđ dixi.j.e. l.si emancipati circa finem.

Ex testamento. Tres habet partes in prima ponit dictū in qua corrigit.l.C.in scđa limitat et declarat illud. in tertia cōfirmat ius antiquum. In ceteris glo.q̄rit duas qōnes.prima est an simplex donatio conferatur. Secunda an idem in emancipatis. Circa primam Azo ꝙ non in summa.e.l.penul. Jo.ꝙ sic Cy.hic diffuse allegat pro opinione vtriusqꝫ finaliter concludit ꝙ opinio Jo.simpliciter nō ꝓcedit q: est contra tex.j.e.l.illud.§.ad hec.s.de inoffic.testō.l.si quando.§.fi.⁊ fami.herc.l.filie.opinio etiam Azo.similiter nō ꝓcedit q: est contra tex.huius.l.j.⁊.j.e.l.vt liberis in fi.⁊ cōtra hanc aut.vnde dicendū est scōm eū ꝙ emancipatus ad successionem veniēs cum alijs conferat simplicem dona.a patre ꝑfectam q: inuita patris sibi queritur ⁊ non capit vim relicti ex presse vel tacite.expresse non q: quesitum est sibi dominium ex precedenti donatione.tacite nō q: non videtur tacite confirmare qđ non posset expresse infirmare.vt.ff.de re iudica.l.sepe.§.cum autem de leg.ij.l.titia.§.lucio. Sed pater non posset reuocare expresse vt.s.de inofficio.donat.l.ij.⁊.j.de donat.que sub modo.l.perfecta ergo nō vr̄ tacite confirmare⁊ ita intelligitur lex ista.⁊.j.e.l.vt liberis ⁊ non sunt correcte.hanc etiam opi.tenent Jaco.but.⁊ Old. q: si pater eum instituit potuit eum col latione onerare.vt.ff.de leg.ij.l.imperator.⁊.s.cōia vtriusqꝫ iudi.l.fi.§.finaūt extranei vbi innuitur a contrario sensu ꝙ illud qđ habiturus erat filius precipuum⁊ non collaturus confera tur si pater hoc in testamēto disponat filius vero in potestate existens non tenetur conferre q: capit vim relicti ⁊ dominium queritur post mortem quātum ad eum ex tacita confirmatione. Nam eo ipso ꝙ non reuocat expresse qđ potest videtur tacite in testamēto relinquere.vt.ff.de dona.inter virum⁊ vxo.l.cum hic status.§.j.⁊ de iure codicillorum.l. conficiuntur in ꝑncipio. Nam regulare est ꝙ qui nō improbat qđ potest videtur approbare. vt.d.l.sepe.§.cur autem vnde magis attenditur vera acquisitio q: in tempus mortis extenditur quā precedēs donatio.arg.ff.de col.bonorum.l.j.§. si ab ipso ⁊ est rectum simile quia in vtroqꝫ attenditur acquisitio in tempus mortis et in vtroqꝫ.i.in casu donationis facte filio in potestate ⁊ in casu dicti.§.si ab ipso nihil debetur si premoritur filius ⁊ ita intelli gitur.s.fami.herci.l.filie.j.e.l.illud.⁊.s.de inoffi.testa.l.si quādo.§.generaliter.fallit in tribus casibus qui per Azo.excipiū tur ⁊ scōm hoc nulla lex per aliam corrigitur ⁊ opinio Azo.ꝑ cedit in eo qui est in potestate tm̄.opinio Jo. in emancipato tā tum. Non obstat generalitas huius dictiōis datorum que ponitur in hac aut.quia concedo omnia data conferri debere ob causam vel simpliciter si non transeant in aliud nomē sed donata simpliciter filio existenti in potestate transeunt in nomen relicti ⁊ ideo relicti sapiunt naturam. ¶ Item non obstat.s. de inoffi.donatio.l.si pater quia ibi ideo non confert emancipatus quia non venit ad successionem cum alijs. Sed solum ius donationis pretendit que tenuit ab initio ⁊ non potuit reuocari per patrē ⁊ inter eos solum ius collationis locum habet qui simul ad successionem concurrunt.vt.ff.de col.dotis.l. si pater ⁊.l.penulti.⁊ de col.bono.l.j.circa princ.ꝭm Dy.cuius sunt premissa lꝫ alij contra sentiāt Cy.de quo dicā.j.e.si emācipati in prosecutione materie huius tituli predictā etiā opinionem sequit̄ Jac.bu.Odo.⁊ Old.M.fil.circa emancipatū firmiter tenet ꝙ conferre teneatur q: vndecunqꝫ quesita confert vt.j.e.l.ea demum in fine ⁊ qđ hic dicit glo.eum nō ꝯferre etiam iubente patre intelligit si iubeat post perfectam donat. Nam si pactum de conferēda in ipsa donatione foret appositum vel in vltima volūtate iubeat pater collationem fieri ⁊ filius emancipatus cum alijs succedat conferre tenetur vt predictum est.M.fil.de hoc etiam bñ notatur in corpore vn̄ hec sumitur de triente ⁊ se.§.illud ⁊c.

Si pater. Aut dos est ꝑmissa sed nō soluta ⁊ hꝫ locum hec lex. aut est soluta ⁊ queritur in genere an cōferatur ⁊ loquit̄ lex iiij.aut quo casu fiat collatio⁊ loquitur.l.iiij.j.respōso aut q̄ veniat conferēda.e.l.ij.respōso aut inter quos ⁊ loquitur lex dotis ⁊ aut.ꝙ loc.Ja.but.

1 ¶ Pactum de futura successione non valet.

1 **Pactum quod dotali.** Pactū de futura successione non valet.h.d.⁊ hñ ꝯcor.lꝫ gl.nō allegat.ff.de suis ⁊ legi.here.l.pꝛ ⁊ de ista materia plene notaui.s.de pactis.l.fi.⁊ de inoffi.testa.l.si qñ.§.illud ⁊ notatur ꝑ Dy.ex̄ de regu.iur.c. nō est obligatoriū lib.vj.vbi ipse tenet ꝙ rō quare non valet tale pactū est fauor specialis nō aūt q: sit turpe vel ꝯ bonos mores sꝫ in ꝑallegata.l.vlti.s. de pactis expresse dicit ꝙ est turpe ⁊ cōtra bonos mores ⁊ ita hic tenet glo.⁊ Pe.⁊ ideo dicūt etiā sacramētum nō valere ꝙ verū ē iure ciuili iure canonico valet vt ex̄ de pactis.c.quāuis lib.vj. Querūt Uber.de bobio.⁊ Old. si pꝛ maritās filiā velit ꝙ faciat finē sibi ⁊ filijs de dote vel hereditate materna qd facere debeat ad hoc vt finis teneat. Et vr̄ ꝙ sufficiat si faciat cū ea pactū ꝙ nō petet q: lꝫ ex pacto inter filiā ⁊ patrē non orirat̄ obligatio ciuilis.vt.s.de trāsac.l.interpositas ⁊.ff.de ꝯh.emp. l.ij.orit̄ tñ naturalis qua obligata erit nō petere vt.ff.de cōdi. indebiti.l.frater a fratre ⁊.l.iul.⁊ ꝑ hoc de pactis.l. si vnus.§. pactus sicut etiā inter dñm ⁊ seruū.vt.ff.de peculio.l.nec hu⁹. ⁊.l.si noxali.j.respōso ex ipsa ergo naturali obligatione orietur exceptio.vt.ff.de pactis.l.iurisgētium.§. sed cum nulla.alij tñ dicunt ex tali pacto non oriri etiā naturalem q: tunc oritur naturalis inter patrem ⁊ filium cum oriretur inter extraneos ciuilis ⁊ naturalis.ar.ff.de condi.indebi.l.pupillus ⁊ hoc credo verius.de hoc etiā no.in vsibus feudorum de pace iuramento firma.§.item sacramēta.potest itaqꝫ talis adhiberi cautela vt emancipet filiam ⁊ postea paciscatur. Nam tūc obligatur nō petere.vt.s.de in ius vocand.l.fi. Uel pōt dici ꝙ faciat ipsam repudiare hereditatē maternā q: postea nō admittitur.vt.ff. si quis omissa cā testamēti.l.si pecuniā ⁊ de acquir.here.l.fuit quesitum.ad ꝑdicta etiā facit.s.de dotis ꝑmissione.l.fi.⁊ quod notaui dicta.l.si quando.§.illud.s.de inoffi:testō. In glo.ibi.l. imperialē immo melius in vsib⁹ feudoꝝ de filijs natis ex matrimonio ad morganicā cōtracto.c.vnico. Old. In ea.glo.in fi. hec est vera solutio ad primū casum illius.§.sed ad scōm non ⁊ ideo dicitur ꝙ in scđo non repellitur ex vi pacti sꝫ ex assecutione debiti.vt.s.de inoffi.testa.l.si qñ.§.fi.⁊ hoc indicat lex cōtraria dum dicit quātum satis est ⁊c. Old. Idē tenet Rofr.de bono.pos.contra tab.que datur patri circa medium.

Filie dotem. ¶ Tria hꝫ dicta duo ꝑma corrigūtur. tertiū diuersos hꝫ intellectus scōm varias opiniones vt pꝫ j.e.l.si emācipati ⁊.l.vt liberꝭ. Quidā dicūt ⁊ forte melius ꝙ contra tabu.nunq̄ rumpit testm̄ ipo iure.nā lꝫ ante aditam hereditatē sit petita contra tab.adhuc pōt adiri de iure ciuili vt.ff.de leg.prestan.l.is qui.§.si scriptus ⁊ notatur de contra tab.l.ij.ergo rumpit̄ testm̄ ⁊ ad.l.vt liberis.j.e. rñde vt ibi notatur vel dic latius ꝭm.M.fil.cum querit̄ an ille q succe dit ꝑ contra tabu.videatur ab intestato succedere dic aut ante aditam hereditatē venit ꝑ contra tabu. ⁊ tūc vr̄ succedere ab intestato non de iure ciuili aut post aditam hereditatem ⁊ tūc de iure ꝑtorio non videt̄ succedere ab intestato sꝫ de iure ciuili q: ꝑtor nō pōt facere desinere heredem qui fuit heres vt instituta de bonoꝝ pos.§.quos aūt ⁊ ita notatur in glo.j.eo.l.vt liberis. Querit Odo.que sit ratio ꝙ filia in potestate cōstituta confert fratri in potestate cōstituto dotem ꝑfectitiam ⁊ aduēticiam sed fratri emancipato vel nepotibus ex filia premortua ꝑfectitiam tm̄ dicit ꝙ ratio est q: si frater in potestate veniat ad successionem cum sorore dotata hoc facit iure cōi ⁊ nulla ex hoc fit iniuria sorori ⁊ ideo omnem dotem confert sed cū emācipatus venit ad succes.cum ipsa vel nepotes ex alia filia veniunt iure speciali beneficio pretoris ⁊ ideo eis confertur solū dos ꝑfecticia sic ⁊ al's qui in vno grauatur in alio releuatur. ff.de iureiuran.l.eum qui Odof.

Dotis quidem. ¶ Op.ꝙ dos dicit̄ esse debitū sub cōditiōe.vt.ff.de dote ꝑlegata.l.si pater ⁊ de bonis dā.l.sed si alia sꝫ debitum conditionale vel in diē non confertur vt.ff.e.l.ij.§.id quoqꝫ.So.aliud in dote ⁊ ratio est vt ibi notatur. ¶ In glo.vltima in fi.immo.l.quero.

Quod locum

Quod locum. Non corrigit sed determinat.l.C.et glo. videntur discordare in filia que est in potestate quia prima glo. videtur sentire quod si dos est ampla agere possit sine cōsensu patris si parua non alia glo.que incipit retēta eadē positione videtur sentire quod si dos est aduentitia possit agere indistincte sine consensu patris et idem videtur notari.ff.so. matri.l.ij. §.quod si in potestate.In glo.no.duo hec tm̄ aut.videtur concordare cū prima opinione et etiā glo.magna que est.j.de bonis que liberis.l.fi.§.necessitate que dicit quod pōt agere in casibus.de hoc etiā no.in corpe vn̄ hec sumitur et expressius habetur in nouellis de collatione dotis secūda parte nouellarū.dicit etiā Pe. quod si pater est absens filia agere pōt marito ad inopiā vergente arg.ff.de iudi.l.si longius.§.j.que omnia faciūt ad questionē quā habui de facto.Nā de iure lombardo quod pergami seruatur vxor transit in potestatē mariti vt in lōbarda qualiter mulieribus alie.pmissum est.l.j.et no.insti.ad tertul.§.j.in fine. quedā mulier marito vergēte ad inopiā petere volebat dotem obijciebat sibi qd non poterat sine cōsensu mariti in cuius potestate erat:determinatū fuit qd posset p iura pdicta vt dixi.s. de iure dotiū.l.vbi adhuc.in fi.Ibi exigere pōt et sic ei nō exigēti pōt culpa ascribi.Et est ar.hec auf.quod si pater dedit filio aliquid tpe emācipatiōis et ipse filius lusit.vel pdiderit quod cōputari debeat sibi in ptē suā cū agit de successiōe paterna p hoc ff.de colla.bonorū.l.cum emācipatis.§.de illis sicut et hic dos est piculo mulieris cū culpa sibi pōt ascribi quod eā nō exegit.de hoc dicet in.l.siue emācipati.j.eo.in tractatu huius materie.et l.ea demū.et ad hoc bene facit quedā questio disputata p dn̄m Federicum de scalis que incipit quidam adobrand.est quinta in questionib' doctorū Bonon̄.post questionē Berto.brixiē.

Ea demum. Ad hāc.l.cōcor.ff.de euic.l.pater.de colla.bono.l.j.in fi.Quid de bonis quesitis post mortē patris videtur quod cōferre nō teneat a cōtrario sensu huius.l.et videtur casus.j.e.l.si emācipati dic fm Pe.aut fili' acquirit noua acquisitione que nō h3 causam vetustiorem ante mortem patris et tunc non tenetur illa cōferre:vt.j.e.l.si donatiōe:aut h3 causam vetustiorē et tunc aut illa cā pcedit ex 3ctu inter viuos et tūc nō reputat acqsitio noua:vt.ff.de colla.bono.l.ij.§. id quoq3.aut pcedit ex vltima volūtate et tunc reputatur noua acquisitio que nō cōfert vt.d.l.ij.§.si sub cōditiōe.et ita not.j. e.l.emācipati et rōnem diuersitatis dic vt no.j.de condi.insertis.l.si vxor.et pro hoc respondet Ja.de ra.ad qstionē de facto cōsuetudo est in quibusdā partibus quod si quis alienat res paternas quod proximior agnat' pōt recupare oblato precio.Item est alia cōsuetudo quod mortuo aliquo quidā executores habent bona mobilia et heredes immobilia.Accidit quod semproni' emit quēdam fundum quem proximior potest recuperare nō recuperauit viuente sempronio sed eo mortuo recuperat et offert preciū.modo prefati executores petunt istud preciū dicentes quod est de bonis mobilib' quia fund' erat in hereditate defuncti tpe mortis et non pciū querit qd iuris dictū fuit quod executores haberēt ar.dicti.§.quoq3 Cy.est etiā hec lex ar.quod illud quod h3 filius presumat de bonis patris nisi doceat quod aliunde sit et quicquid h3 vxor presumit de bonis viri.vt.ff.de donat.inter virū et vxo.l.qn̄ ius et prelatus de bonis eccle.vt.s.de episco.et cle.auf.licentia.de hoc notat.j.de bonis que lib.l.cum oportet in prin.et tetigi.j.e.l.filie.Quid de his que viuente patre lusit ad azardum nunquid ab his conferendis excusabitur Ric.quod nō excusetur quia in his culpam prestare debet vt in auten.quod locū vbi de hoc tetigi in fine et quia si post mortem patris perdidisset teneretur cōferre:vt.ff.de col.bo.l.ij.§.illis.et.l.j.§.confert.et.l. si quis filium.§.fina.Nec enim potest dici quod in his amittēdis non commiserit dolum cum amittere propter adulterium et ludum equiparentur vt.ff.pro socio.l.cum duobus.§.fin.et.l. adeo.§.vlti.Ric.In glo.ibi quo ad dotis collationē vt.j.e.l.filie.Ibi dotem confert fratribus succedētibus ab intestato patri Fran.vel dic quod ibi agitur de successione eius in quo nō fuit instituta et hanc ponit Petrus.Cy.

Si soror. Ibi examinatis partiū allegationib' nota quod sepe apponit in consilijs sic.j.de pscrip.xxx.anno.l.j.de inutili stipu.l.iij. et cōminationes vl' epl'as.l.iudex.Ibi bonis hereditarijs.Old.cōfundi.i.p collationē cōmisceri.Oldr.Deducta rōne.i.habito computo bonorū hereditariorū et collatorū.Ol. Ibi aīaduerterit quod patiat ānalis portio bonorum hereditariorū et collatorū.Old.In gl.nā imperitia ibi.i.iure additio falsa et ideo vacare d3 vsq3 ibi formā et c.vt ex sequentib' p3 Oldr.et Ric.Ibi fm Azo.appropat Cy.fm Ja.et Pe.vel dic quod si suus possidet hereditatē emācipatus cōferret iure excep.vt.l. posthumo.que statim allegat in glo.Si vero emācipatus possidet officio iudicis fit collatio vt no.ff.de colla.bono.l.pretor circa princip.Old.Ibi vel large accipe.s.quod dicit 3fundi iubebit pro omni auxilio p qd possit directo ad officiū collationis veniri vn̄ si non cōferat et c.nō pro officio per qd implorat fieri collatio.Ol.In gl.quia et tūc ibi incidat ī penā.imo nec hic incidit in aliquā penā cū autoritate legis faciat:vt.j.de adul.l.gracch'. vel dic quod arbiter nihil dixit de colla.fiēda.et iō si mō petat fieri non fit contra pronunciationem arbitri qui de collatione non sensit.vt.ff.de excep.rei iudicate.l.si ex testamēto.et ideo in penam non incidit.Oldra.In fine vel dic quod etiam eo casu agi posset conditione sine causa:vt.ff.man.l.si fideiussor.§.in omnibus.Jaco.but.

Si emancipati. Duo dicit.Primo quod emācipati inuicē nihil cōferūt fm Azo.Sed emancipati suis oīa cōferunt.¶ Oppo.glo.de.l.filie.s.e.de leg.j.§.penulti.ff.de cōiungen.cū emācipato liberis eius.et soluit pluribus modis sed tertia solutio quod cōferāt ex psona patris sui qui remāserat in potestate pr̄is nō placet fm Cy.Ja.de ra.quia idē est de eo qui nō est suus nec emācipatus et idē quo ad eū sicut de vero emācipato secūdū eū.¶ Itē op.ff.de colla.dotis.l.pater.gl.s.e.l.filie.dicit quod ibi testamētū nō rumpitur in totū imo pro pte et perinde est ac si teneret in totū vn̄ cessat collatio.tu dic quod ibi nō succeditur cōtra volūtatē vel ab intestato per filium emācipatū immo ex testamēto et sic cessat collatio iure isto vt.s.e.l.j.qd corrigit per auf.ibi positā.et quia glo.Odo.Cy.et cōiter alij doctores hic tradūt materiā collatiōis circa quam variāt pter iuriū diuersitatē et cōsueuit hec lex repeti iō quā magis clare et ordinate potero materiā ipsam tractare disposui adijciendo etiā ea que Dy.notat.ff.de colla.bono.Primo querendo quid sit collatio.Quare fuit introducta.Quo iure fiat.Quo tēpore fiat quō fiat.Et inquātū.Et quid de collationibus obtineat circa psonas 3ferentiū.Deinde quid iuris circa res cōferēdas.Redeo ad primū et dico quod collatio est rei proprie in cōe latio.i.cōicatio vt notat.ff.de collatiōe bonorum sup rubrica et per Azo.in summa huius tituli circa principiū.vbi de materia ista satis bene tractat per eum.Circa secūdum dicendum quod introducta est propter rationem que redditur in tex.ff.de colla.bono.l.j.in princip.et pro hoc.s.e.l.ea demū.potest reddi et alia ratio quia iure veteri quicquid querebat fili' in potestate querebat patri emancipatus autem sibi vt ergo euitetur inequalitas emancipatus conferret suo quia inuenit bona quesita per suum in patrimonio patris.argu.ad hoc.j. de bonis que liberis.l.cum oportet.in princip.et de fruc.et litiū expen.l.fina.et hec fuit prima ratio inductionis collationis cessante tm̄ ista ratione habet locū inter suos et inter emancipatos saltem quo ad profectitia.Circa tertiū quo iure fiat dic quod officio iudi.vel per denegationē actionū vt notat et dixi.s.l.proxima et c.Circa quartum.s.quo tēpore fiat dic trib' modis quandoq3 re ipsa quandoq3 minus accipiendo vt.s.e.l.ij.et.l.dotis quandoq3 cauendo vt.ff.de collatione bonorum.l.j.§.iubet.et.§. quāuis. et quod ibi notatur in fine.§.quod speciei ad speciem.et speciei cum pecunia fit compensatio quod est mirabile.Circa sextū.s. inquātū fiat.de hoc est opinio.ff.de collatio.bonorū.l.j.§.si de dodrante.Sed cū nos dicamus cōmuniter quod sola pfectitia cōferantur etiā ab emācipatis suis videretur dicēdū quod tātū quis cōferre teneat quātum auferret vendēdo ad successionē.Ad hoc facit qd notat et dixi.s.cōia vtriusq3 iudi.l.fi.Ali' videtur quod omnia profectitia hodie cōferant.de hoc.j.dicetur Cy.Circa septimū de personis cōferentiū sciendū est quod inter liberos tantum locum habet collatio et non in alijs nec etiam inter liberos et extraneos.Nec qn̄ agit de successione collateralium vt.j.e.l.vt liberis ibi defunctorū parentum et.d.l.fin.s. cōmunia vtriusq3 iudi.et.ff.e.l.j.§.j.Itē quod illi demū liberi tenētur conferre qui succedūt titulo vniuersali et non alij vt.j.e.l.filiam.et.s.fami.herciscun.l.si qua de fideicō.et hoc siue habeāt legata siue fideicōmissa ab eo de cuius hereditate agitur siue ab alio quia hodie sola profectitia conferuntur:vt.j.e.l.fi.licet olim distingueretur inter relicta ab ipso.et ab extraneo vt.ff.d sponso.Et circa psonas tradit Dy.hāc regulā quod collatio locū h3 inter suos inter se.¶ Itē inter suos et emācipatos.Item inter emācipatos vel alios sui iuris effectos.¶ Itē inter nec suos nec emācipatos vt nepotes ex filia vel ipsos filios cū de materna successione vel linee materne agit.Itē inter omnes istos adoptiuos de quibus singulariter videamus fm ipsum Dyn̄.et dic quod sui inter se iure digestorum omnia conferebant

preter castrensia ⁊ quasi: vt.ff.de collatiõe bonorũ.l.j.§.nec castrense hodie solũ ꝓfectitia qꝛ illa solum patri queruntur hodie filijs in potestate existentibus vt.j.de bonis que liberis.l.penulti.⁊ fi.⁊.j.e.l.vlti.vnde castrensia vel quasi. ¶ Item aduentitia nunꝙ̃ cõferuntur ⁊ iste due regule nunꝙ̃ fallũt secundum eum vt dicto.§.nec castrense ⁊.s̃.fami.hercíscũ.l.si filius.⁊ ibi no.sola ergo profectitia cõferũt siue queratur de ꝯferẽdo inter se siue emancipatis vt.s̃.e.l.filie dotem.in fi.⁊ hic ⁊ ibi notatur ex quo sequitur ꝙ donata ob causam conferuntur siue ex testamẽto siue ab intestato vt.j.e.l.vt liberis.⁊.l.illud.circa principium ⁊ auẽ.ex testamento vbi de hoc dictũ ⁊ notatuꝫ est donata aũt eis simpliciter regulariter non conferuntur: vt.j.e.l.si.fallit in tribus casibus notatis in dicta auẽ.ex testamẽto ratio aũt q̃re donatio simplex facta per patrẽ filio in potestate cõstituto nõ cõfertur est qꝛ ab initio non valet sed morte tãtum cõfirmaẽ: vt.s̃.de dona.inter virũ ⁊ vxo.l.donatiões.⁊ sic hꝫ vim relicti que nõ cõferunẽ vt dictũ est per.l.a patre.j.eo.⁊ l.filiam cum simi.⁊ sic fallit illa regula.l.illud in princi.j.e.⁊ qd̃ ea que cõputantur in quartã conferuntur cum ista computẽtur in quartam.vt.s̃.de inoffi.testamen.l.si qñ.§.⁊ generaliter non tamen cõferũtur vt.d.l.a patre ⁊ notatur in dicta.l.illud in princi. ¶ Itẽ nõ cõferunt legatũ cõditionale vt.ff.de colla.bonorũ.l.ij.§.diuersum.Item non conferunt in casu eiusdem l.ij.§.emancipatus. ¶ Item qñ per taliũ collationem tractatur de bonis inuẽtis: vt.ff.e.l.j.§.si impuberi. ¶ Itẽ qñ stipulatus est aliquis predictorum post mortẽ patris naturalis vt eo.ti.l.penul.sine fraude tamen vt ibi notatur ⁊ intellige predicta conferri si quesita sunt in vita illorũ de quorũ successiõe agitur vt.s̃.e.l.ea demum.⁊.ff.e.l.j.§.si ab ipso.⁊.§.si emãcipato ⁊.§.his quoqꝫ ⁊ hic de collatione suorum ẽm Dy.de ista donatione facta filijs per patrẽ tetigi.s̃.fami.her.l.si filijs.⁊ dicta auẽ.ex testamento ⁊ dicetur.j.e.l.si donatione ⁊c.Emancipati vero vel alias sui iuris effecti similiter sola profectitia cõferũt vt.ff.e.l.prima in principio.⁊.§.liberos.l.secunda.§.si tres.⁊.l.filius emancipatus.⁊.s̃.e.l.ea demũ.⁊ ita no.in corpore de triẽte.§.illud licet glo.hic ⁊ aliqui doctores videantur in hoc variare.quidam enim dicunt quod emancipatus omnia confert suo preter castrensia vel quasi vt.ff.de colla.bo.l.j.§.nec castrẽse ⁊ confert vndecũqꝫ siue a patre: siue aliunde ⁊ hoc tenet hic glo.quam sequitur Jaco.de ra.Alij ꝙ non confert emancipatus suo nisi profectitia vt dictũ est qꝛ cessat rõ inequalitatis qꝛ hodie filius in potestate non querit patri aduenticia vt dictũ est.⁊ hanc opinionẽ sequebatur M.sili.⁊ pro eo facit ratio q̃re castrensia ⁊ quasi non conferuntur.s.quia ea non querit patri emancipatus si in potestate mansisset cum ergo hodie eadem sit ratio in aduentitijs ergo idem ius ⁊ hanc etiam approbat Cy.hic An autem emancipatus conferat donationem sibi datam a patre fratri in potestate constituto dicetur.j.e.l.vt liberis ⁊ tactũ fuit in auẽ.ex testamẽto.Siue emãcipatus profectitia tantum cõferunt etiã iure.ff.Sed nõ per modũ collationis Sed quia eo iure patri in totũ querebaẽ vt.ff.de acquirẽ.hereditate.l.placet.cui in parte succedũt emancipati vt no.s̃.fami.her.l.certum.⁊.j.e.l.filie.in glo.nec confertur ⁊c.fallit in dote vbi forte etiam aduentitia confertur argu.eorum que notanẽ.ff.de dotis collatione.l.j.§.si sit.⁊ ita debet intelligi.ff.de colla.bonorum.l.j.§.si sub conditione licet glo.aliter.§.illum intelligat ⁊ hoc iure.ff.hodie vero sola profectitia cõferuntur vt.e.l.filie dotem emancipati vel alias sui iuris effecti an inter se conferant gl.dicit qd̃ non in auẽ.de triẽter se.§.illud.⁊ hac.l.in gl.magna.⁊ dicit fuisse opinionẽ Azo.de quo vide in summa eo.§.ij.⁊ hanc Azo.opinio.defendit Jac.but.tali rõne quia licet suus conferat emancipato profectitia non tamen emancipatꝰ emancipato quia cum emancipatus suo conferat omnia si est mirum si suus ei conferat profectitia sed si emancipati inter se nihil conferunt non est quid alter imputet alteri.Jaco.contrarium tamen notatur scilicet ꝙ profectitia inter se cõferant hac eadem.l.in emancipati in prima glo.que verior est per.l.vt liberis.⁊.l.illaꝫ.j.e.⁊ hanc sequiẽ Fran.accur.Cy.⁊ q̃si omnes moderni. ¶ Itẽ nec sui nec emãcipati inter se cõferunt profectitia tñ vt.d.l.vt liberis.⁊.l.illam licet contrarium notatur in dicto.§.illud de triente ⁊ semis.⁊ hoc tñ vno casu.s.vbi succedũt ab intestato ꝑ dictas leges.non aũt qñ fit successio per contra tabu.quia illam non habent: vt.ff.de contra tabu.l.illud.§.ad testamenta ⁊ sic intellige quod notatur.ff.eo.l.j.§.j.Adoptiui vero qualiter suis conferant dicit glo.ꝙ pater adoptiuus tenetur conferre pro eis bona que habet ratione filiorum vt no.in glo.ff.e.l.si quis filiũ.⁊ de coniungendis cum emancipato liberis eius.l.emancipatos.tu dic quod omnia bona confert pater adoptiuus si vult bona patris naturalis nisi ante eos emanciparet sine fraude vt bona eis emancipatis queranẽ vt d.l.si quis filium.Itẽ tradit Dy.aliam regulam.s.ꝙ inter succedentes eodẽ iure habet fieri collatio ⁊ qñ vni per alterũ fit iniuria ꝑ edictum ꝓtorium ⁊ eius mẽtem vt.ff.e.l.j.§.pr̃ filium ⁊ de lega.prestan.l.filium.§.videamus.Itẽ inter succedentes diuerso iure si tamẽ eodem iure succedere poterãt ⁊ vni ꝑ alterum fit iniuria ⁊ hoc ex equitate sceuole.vt.ff.e.l.si filius.Iteꝫ inter succedentes diuerso iure si tamen sua portio augeaẽ vt ff.de colla.dotis.l.si filia al's non.vt.e.titu.l.nec ipsa ⁊ hoc siue ex testamento siue ab intestato vt in auẽ.ex testõ signata.s̃.e.l.j.al's non fit collatio inter succedentes diuerso iure ⁊ rationẽ.j.subijciam.Ultima regula.Dy.est ꝙ si omnes tam conferentes ꝙ̃ quibus fit collatio sunt in eodem gradu ꝙ fit per viriles vt.ff.e.l.prima.§.sed he.⁊.l.secunda.§.si in tres nisi in casu eo.titu.l.j.§.si ex dodrante. Si autem non sunt in eodem gradu vt filij ⁊ nepotes ex alio filio tunc in stirpes vt.ff.e.l.ij.§.si duo nepotes.de hoc in summa.e.§.fit collatio pro virilibus.Querit si filius emit fundũ a patre nunquid debeat conferre ⁊ dicit ꝙ non ar.ff.de leg.j.l.ciuitatibus.§.fi.Dy.et quia tantum filio abest quãtũ adest vt.ff.de ver.sig.l.labeo.§.j.⁊ pro h.j.e.l.penulti.circa prin.vbi dicit lucratur.Ay.de mata.Idẽ tenet Jaco.de are.⁊ alle.ff.de vsufr.l.qui ꝓcio vbicũqꝫ dixi collationem locum habere cessat si testator hoc dixerit ⁊ vbicũqꝫ cessaret hꝫ locum si testator hoc dixerit vt dicta auẽ.ex testamento.⁊.s̃.de inoffi.testa.l.si quando.§.generaliter.⁊.§.illud.⁊.j.e.l.illud in fi.Si autem queratur de successione filiorum cum extraneis vel de successione prorsus extraneorum dic ꝙ non hꝫ tunc locum collatio vt.§.cõmunia vtriusqꝫ iudi.l.fi.nisi testator hoc diceret expresse.vt.s̃.e.l.j.⁊ auẽ.ex testõ ⁊ tunc tenetur ad hoc magis ex cã legati quã collationis ⁊ idem vbicunqꝫ fit collatio ex voluntate testatoris ẽm Ja.de ra.ad ꝑdicta concordant.Fran.Azo.Rich.Malũbre.Old.Et cõiter alij doctores.Saluo eo ꝙ de donatione conferẽda vel nõ conferẽda dicetur.j.e.l.vt liberis.⁊.l.si donatione vbi etiam de libris datis filio vel expensis factis in studio diceẽ.dicit tñ Fran.ac.in mẽbro illo quo queritur vtrum emancipati conferant suis aut q̃sierunt a patre aut aliunde si aliunde conferunt omnia suis siue ante emancipationẽ siue post q̃sierint vsqꝫ ad tp̃s mortis vt.s̃.e.l.ea demũ qꝛ si in potestate fuissent patri quesissent. Si vero a patre acquisiuerunt aut ante emancipationẽ aut post. Si post vel in ipsa emãcipatiõe cõferũt ꝓ tenore ꝓcedentium legum hoc enĩ si dicatur a donatore tempore date donationis vt.j.e.l.vt liberis.⁊.l.penulti.in fi.vel dic semper cõferri etiam si non dicatur a dante vt in vltima solutione ibi dixi. Si ante emãcipationem aut cum cã puta dotis vel ꝓpter nupt.dona.vel militie ⁊ cõferũt vt.l.vt liberis.⁊.l.illam.Si simpliciter aut nõ habeat in peculio ꝓfectitio ⁊ tũc diuidit.vt.j.e.l.filie. Siue benemerito vel vt cõferat.l.eum supremũ iudiciũ non confert vt.s̃.fami.her.l.si cogitatione.⁊.l.filie nisi quando est dictum a donatore vel qñ emergit inequalitas.vt.j.e.l.penul.Fran.ac.de hoc que conferantur suis per emancipatos vide in summa e.§.sed qꝛ circa collationem faciẽdaꝫ.deinde Rich.⁊ Old.hãc materiam tradũt ꝑ quattuor regulas.prima est negatiua.s.ꝙ castrensia vel quasi aduenticia ⁊ omnia quesita aliunde quam ab eo de cuius hereditate agitur nunꝙ̃ cõferuntur.vt.j.e.l.fi.⁊.l.filie lꝫ.Alia est affirmatiua.s.ꝙ dotes donationes propter nup.⁊ data cã militie que ꝓcesserunt ab eo de cuius successione agiẽ semper cõferũtur.vt.j.e.l.vt liberis.⁊.l.penul.in princ.fallit ẽm Azo.qñ omnes sunt emãcipati vt hac.l.in princi.ẽm Hug.non fallit.vt.j.e.l.vt liberis.Ibi siue iure sine ⁊c.⁊ istud putant verius.Tertia regula est ꝙ donatio facta ei qui est in potestate non confertur nisi in tribus casibus.s.quando facta est in peculio ꝓfectitio.vt.j.e.l.si donatione vbi de hoc plene dicetur vel quando dictum est a donatore vel quãdo emergit inequalitas.vt.j.e.l.penul.in fi.⁊ hec fuit opinio.Azo.⁊ glo.que est ipsa veritas scd̃m eos reprobata opinione Joh.que notatur.s̃.e.auẽ.ex testamẽto.Quarta regula est ꝙ simplex donatio facta ei qui nõ est in potestate ab eo de cuius hereditate agitur nunꝙ̃ confertur ⁊ hec regula nunꝙ̃ fallit ẽm Azo.vt.s̃.de inoffi.donatio.l.ij.⁊ notatur dicta auẽ.ex testamento. Sed ẽm Odof.fallit in duobus casibus.s.quando emergit inequalitas ⁊ quando dictum est a donante.vt.j.e.l.penul.in fi.Old.ẽm Jacob.de are.dic ꝙ si donatur in ipsa emancipa.vel post confertur vt.l.vt liberis.§.fi.⁊ hoc siue incontinenti post emãcipationem siue ex interuallo hoc tamen acto in ipsa emãcipatione vel donatione ꝙ conferatur.Si vero post emancipationem hoc prius non acto tunc vera fit opinio Azo.vltimo dic ẽm Jaco.bu.consideranda esse tria iura primum ius digestorum quo iure nullus conferebat nisi veniret ad successionem

de iure

de iure pretorio: vt. ff. e. l. j. in prin. et no. j. e. l. vt liberis. et rō erat q2 venientes de iure ciuili nullū cōmodū sentiebāt a ptore. ergo equū nō erat eos iure pretorio grauari s3 iure. ff. p pretorē solū repertū erat ius collatiōis ergo aliꝰ grauari nō debuit onere collatiōis q sciēs bñficiū successiōis a iure ptorio q intellige in succedētibus sine volūtate defuncti siue p cōtra tab. siue p scdm tab. q̄ h3 vim cōtra tab. et rō est: vt. j. statim subijciā tractādo de iure codicis. Scdm ius est codicis quo succedētes de iure ciuili tenent ad collationē vt. l. filie. et l. vt liberis vbi apparet q sui cōferūt qd est verū in succedētibꝰ ab intestato nullo facto testamēto vel annullato: vt no. j. e. ol. vt liberis in prima magna gl. et duplex erat rō q̄re ab intestato et nō ex testō fiebat collatio prima q2 vt dixi inde puenire d3 onus vñ et cōmodu3 vbi ergo ex volūtate testatoris succedit ex eiꝰ volūtate d3 pos se onus collatiōis iniūgi nō autē a lege q2 tunc nō bñficio legis sed volūtate testatoris succedit vt. s. e. l. j. Scda rō est q2 cū testator de ceteris rebꝰ disponebat collationē prohibere videbatur cū de ea nihil diceret ar. s. de pcur. l. maritus cū simili. vbi aūt intestatus decedit videt relinquere legis dispositiōi: vt. ff. de leg. iij. l. j. §. fi. et de iure codici. l. cōficiunt. Tertiū est ius autēticorū quo ex testō et ab itestato fit collatio vt auth. signata. s. e. l. j. Sed quomō aut. fuit inducta 9 superiores rōnes dic q2 testator tacite voluisse videt collationē fieri licet infirmitate oppressus oblitus videat vñ psumit ius q si recordatus fuisset iussisset collationē fieri et hec rō reddit in textu in corpe vñ sumitur. d. aut. de triēte et se. §. illud et hāc rōnē adiuuat fauor eq̄litatis q̄ ex collatiōe puenit. Sed hāc rōnē nō 9siderauit ius codicis s3 oppositā. s. q ex eo q nihil de collatiōe dixerat tacite eā phibuerit vt pdixi. aduertēdū est etiā q iure ffoꝝ tria oportebāt ad collationē 9currere primū q veniret p bonoꝝ possessionē. secūdū q eodē iure succederēt. tertium q ab intestato. ¶Primū et tertiū satis est. s. probatū. scdm pbat ex. l. filiū. §. videamus. ff. de 9 tab. et de collatiōe dotis. l. nec ipsa l3 ibi not. q alia subest rō. Sed q̄ est rō q venientes diuerso iure inuicē non cōferūt pōt esse ratio ne eadē collatio ex q̄ fit vna cōmixtio seu cōtributio vt. j. e. l. illā. et. s. l. pxi. diuiuersis iuribus censerent vt ff. de vsuca. l. eū qui edes. vel dic q bis cōfert quibus aufert. Sed q venit diuerso iure nō videt alij auferre ergo nec cōferre tenet vel pōt esse rō q2 in. §. videamꝰ ius quo veniebat vnꝰ erat ita illius q nullo mō alterius et ita de altero et ideo cū quilibet cōcurrat in iure ptorio p solido et nō cōi alij nō aufert et iō nō cōfert et sic ecōtra. vel dic q cū non veniat eodē iure nō est iuris cōicatio. et pro hoc nec successiōis: nec collationis. de hoc etiā tactū fuit. s. e. ver. ¶Item inter succedētes diuerso iure Iur. C. nō est nisi vnū necessariū. s. q ex testamēto nō succedatur q iure autenticoꝝ corrigit vt dictū est. Ja. but. sic ergo in tribus vetera iura corriguntur primo q2 sublata est differētia inter suos et emācipatos quo ad ius collatiōis nisi circa donationē simplicem ibi adhuc est differētia inter eos vt. s. dixi. et in aut. ex testamēto. Scdo q2 hodie sola profectitia cōferunt: vt j. e. l. fi. tertio q2 ex testamēto et ab intestato fit collatio vt dictu3 est in summa. e. §. fi. Residua ad materiā hāc pertinētia tetigi s. e. l. ea demū et aut. q locū in gl. magna circa prin. ibi sm Az. huic glo. contradicit gl. j. q̄ tenet emācipatos inter se conferre profectitia et hoc communiter approbant doctores: vt. s. dixi Ibi sm. h. et etiam in summa Azo. e. in fine etc.

A Patre. Quicquid dicat glo. dic q rō q̄re nō cōfert hic filia est illa sola q2 ex iudicio defuncti habebat et secūdū ista iura nō erat locus collationi qñ ex testō succedebat nisi testator exprimeret vt. s. eo. l. j. Est etiā rō q2 collatio locū h3 solū inter succedentes titulo vniuersali: vt dixi. s. l. pxi. et. s. fami. herci. l. si qua fidei commissorum.

Posthumo. ¶Primo ponit dictū. Scdo rōnē. Tertio dat remediu3 cōtra nō cōferentē Ibi nō pareatur. i. si nō cōferūt vt lex iubet. In gl. s. vñ liberi eo q natiuitate posthumi rupto testamēto res reducta est ad cām intestati vel posses dicere bonoꝝ possessionē. s. 9 tabu. q̄ etiā rupto testamēto natiuitate posthumi locū habet. vt. s. de 9 tabu. l. ij. et. ff. de bo. pos. contra tabu. l. quod vulgo. et ibi notatur Oldra.

Filie. Ibi in sacris. i. in patria potestate que sacrū vinculū appellat: vt. j. de fideicō. l. quidā filiū. et inextimabilis est vt. ff. de leg. j. l. filius fami. §. secūdū vulgarē. Ibi dotē pfectitiā et aduentitiā iure isto: vt. s. e. l. filie. ver. nec dubiū hodie pfectitiā tātū: vt. j. e. l. fi. et dic q collatio pfectitioꝝ impropie est collatio cū nunq̄ exiuit de bonis patris proprie enim dicitur conferri qd in bonis patris non erat diuidi vero quod remanserat: vt. s. de inoffi. dona. l. ij. Old. Unde qd dixit in genere nunc in specie. Ibi neq nota qui dicit peculium castrense debet probare de hoc notatur. j. de bonis que liberis. l. cū oportet et dixi. s. e. l. ea demum relictum per fideicomissum vel legatum. Nutet ad impediendum diuisionem de peculio profectitio inter omnes pariter faciendam. ¶Sed quero que est ratio quod filio confert dotem profectitiam et non donationem simplicem vt dixi s. e. aut. ex testamento et lege si emancipati. ratio est secundum quosdam quia donatio simplex raro fieri consueuit et in parua quantitate dos aut. sepe et in magna quia secundum facultates et dignitates et quia pater cogitur dotare filiam vt. s. de dotis promissione. l. fi. et in necessitatibus nemo liberalis existit vt de adimen. leg. l. rem legatam vnde nō habet vim relictum mo relictum a patre computatur in dotem: vt. ff. so. ma. l. si cu3 dotem. §. si pater etc.

Si donatione. Quocūq titulo et h3 duo dicta satis clara Ibi donatus est. s. concedendo in peculio sy. vincētinus. Et quia hic de donatione facta per patrem filijs habetur in tex. et glo. et varie sunt opiniones doctorum et glo. vt patet. s. e. aut. ex testamēto vbi de hoc dixi. et in. l. si emācipati ideo hic vltra pdicta aliqua subijcio et dic aut pater donat filio in potestate constituto aut emancipato si in potestate constituto aut ob causam et tunc olim et hodie indistincte cōferuntur etiam si sit emancipatus vt. s. e. l. filie. in fi. j. e. vt liberis in fi. et l. illud. et nota. dicta aut. ex testamento. aut donat vt habeat in peculio profectitio et tunc confertur vt hac. l. in fi. et in glo. no. et potest dici magis diuidi q̄ conferri cum non exiuerit tunc de bonis patris vt. s. l. proxima dixi. et pro hoc. j. e. l. vlti. aut vt habeat in peculio castrensi vel quasi et illud non confertur: vt. s. l. proxima. et. ff. e. l. j. §. nec castrēse. Et q̄liter videat donare in peculio castrensi dic vt. ff. de castrensi pecu. l. si forte. et. s. fami. her. l. si filiꝰ. et q̄liter in q̄si castrēsi dic quando pater donat filio assessori aduocato vel clerico. vt habeat in peculio q̄si castrensi isti em dicunt hre q̄si castrense peculium vt. s. de assesso. l. velut. s. de inoffi. testa. l. fi. §. penulti. et de episco. et cle. l. cum lege leonina. ¶In dubio autem presumitur ex qualitate personarum et rerum donatarum vt si donauit filio militi arma vel equos vel filio aduocato libros vel clerico libros ecclesiasticos argu. ff. de lega. j. l. si seruus plurium et bene probatur. ff. de testamento militari. l. ex militari. et. s. de inoffi. testa. l. si qñ in prin. et latius. j. querendo subijciā vtrū filius cui pater donauit libros teneat eos conferre et dic aut donauit filio vt extraneo vel benemerito isto casu nō cōfert quia transit in vim et nomen relicti vel quasi q non confertur vt. j. e. l. filiam et. s. e. l. a patre. Nam a prin. non valuit sed morte confirmatur vt. s. de inoffi. dona. l. secūda. et sic intelligitur lex contraria. s. fami. her. l. filie vbi de hoc tetigi in glo. ibi notatur ea enim sola cōfert filius que habet tpe mortis patris nō aūt q̄sita post mortem vt. s. e. l. ea demum et. j. e. l. nec emancipati. nec corrigitur lex filie p aut. ex testamēto. s. e. vt ibi dixi et statim subijciā fallit tamen in tribus casibus in quibus simplex donatio confertur vt dixi dicta aut. ex testō. nec obstat ipsa aut. ex testō q̄ velle. videtur q omnia qualitercunq data conferātur quia nō est verū immo nihil immutat hoc casu de iure antiquo nec enim ibi dicit q res que olim conferebantur hodie nō conferantur vel contra sed hoc solum inducit nouū. s. q collatio que olim locum habebat solum ab intestato locū habeat etia3 ex testamento vel posset dici q dicta aut. ex testō intelligatur sm determinationem legum veterū. vt. ff. de legibus. l. nō est nouū. et hanc opinionē tenēt etiā hodie Jaco. de ra. Dy. Cy. et cōiter oēs moderni vt etia3 dixi dicta aut. ex testō que tū distinctio non cadit in emancipato vt hic no. glo. et bene et statim subijciam et dicetur etiam de hoc. j. e. l. vt liberis. Si vero donat cōferendo in filiū supremū iudiciū et tūc idē vt in supiori proximo casu. s. q nō cōferat vt. s. fami. her. l. si cogitatione morte em cōfirmat et ideo nō 9fert nisi i predictis casibus notatis in aut. ex testamēto vel nisi quādo esset inofficiosa donatio vt. s. de inofficio. donat. l. ij. predicta vera sunt sm Ni. de matarellis qñ dant ob causa3 vel meritū pteritū. Si autē ob causa3 futurā tūc aut illa causa nō habet onꝰ q possit estimari et tūc confertur in totū qd valet tpe mortis patris et qd culpa recipientis diminutum est vt in dote et dona. propter nup. et in dato causa emancipationis respectu eius cui datur vt j. e. l. vt liberis vbi de hoc dicetur vt. s. codem. l. dotis et aut. q locū. aut habet onꝰ apparēs et q recipit estimatimationes vt militia et tunc confertur quātū reperitur in lucro tempore

mortis eius de cuius hereditate agiꝶ:vt.ꝭ.e.l.penul.Ny. Sed
querit gl.quomõ scietur qñ donauerit vt benemerito dicit gl.
quando merita precesserunt non autẽ sufficit secunduȝ glo.si
pater hoc dicat ⁊ allegat.ff.de castrensi peculio.l.castrense.⁊.l.
si forte.Sed in hoc dicit dñs Ric.contra ⁊ dicit talem dona-
tionem valere etiã si merita non precessissent quia false demõ
strationes non vitiant legatũ vt.ff.de condit.⁊ demon.l.false.
nec etiã contractum vt.ff.de verbo.ob.l.si diuortio.versi.idem
dicendum.⁊.s.si cer.peta.l.si ex precio.⁊ pro hoc qᵒ valeat fa-
cit.s.de inoffi.dona.l.ij.Non obstant prealleg.ll.per glo.quia
in castrensi peculio est certa forma a iure disposita q̃ seruãda
est ⁊ que verbis seu falsis demonstrationibus adimpleri non
potest vt in donatione facienda filiofa.est sola volũtas patris
⁊ nulla alia iuris forma vel dispositio ⁊ ita falsa demonstratio
facit eã valere vt dictũ est.Ric.Opinio glo.qᵒ opus sit qᵒ pre
cesserint merita tenet Ja.de ra.ꝫm Cy.⁊ allegat.ff.man.l.si ve
ro non remunerãdi.§.idem papinianus.Sed quid in dubio si
non apparet quomodo ex predictis modis pater donauerit.
Dy.tenet ꝙ in dubio videꝶ donasse simpliciter nõ autẽ in pe
culiũ concessisse cũ donatio sit alienatio peculij non autem cõ
cessio sed potius administratiõis quarundam rerum cõcessio
siue cõmissio:vt.s.l.proxi.⁊ no.ff.de peculio.l.peculiũ in prin.
fa.her.l.certum.⁊ hoc ꝓbat per.l.filie.s.fami.her.vbi dicit esse
casum.Nam ibi pater donauit nec apparet qualiter ⁊ dicitur
ibi qᵒ reuocari potest ex penitẽtia per qᵒ intelligit ꝙ filia cui
donatur erat in potestate al's tenuisset efficaciter donatio ab
initio ⁊ reuocari nõ posset vt.s.de inoffi.dona.l.ij.⁊.ꝭ.de dona.
que sub modo.l.ij.⁊.l.perfecta.Sed cõtra dñm Dy.facit hec
lex ibi a patre donatᵘ est ⁊ tñ hic intelligimᵘ ꝙ fuerit datus in
peculium ⁊ ad id qᵒ dꝛ ꝙ donatio est alienatio sed peculiũ nõ
sed administrationis concessio responderi potest ꝙ illa talis
concessio administratiõis est donatio arg.ff.de dona.l.in edi-
bus in prin.ꝫm Jaco.predictũ Cy.Odo.in dubio tenet ꝙ vi-
deatur concessum in peculiũ profectitium per.l.istã hanc opi.
sequitur Jaco.de are.Old.ff.de dona.l.si pater vt ibi dixi Ja
co.bu.dicit aut vtitur verbo donationis ⁊ tunc videatur do-
nare simpliciter qꝛ hoc importat verbum donare:vt.ff.de do-
na.l.j.⁊ in dubio standũ est verbis vt.ff.de exercito.l.j.§.si is q
nauẽ.ver.in re igiꝶ dubia ⁊ q ⁊ a qbᵘ.l.ꝓsperit.aut vtiꝶ ṽbo cõ
cedit ⁊ tũc si merita p̃cesserũt videaꝶ vt bñmerito ꝯcessisse vt vi
deaꝶ naturalẽ obligationẽ qꝛ obligaᵘ erat ad antidora dissol-
uisse ar.dicti.§.inde pap.⁊ de acqui.rerum do.l.cũ in corpᵘ.et
de solu.l.j.⁊.ij.Si aũt merita nõ precesserunt ⁊ vsus sit verbo
concedo tunc videaꝶ in peculium concessisse qꝛ regulariter nõ
presumitur qs donare ⁊ qꝛ hoc etiam innuit verbum cõcedo.
argu.ff.de iure doti.l.si vsufru.Jaco.bu.Sed contra hanc di
stinctionem est hec lex vbi vsus fuit verbo donatiõis ⁊ tamen
intelligitur vt predictũ est ꝙ in peculiũ cõcesserit ⁊ ideo forte
verior est opinio illorũ q tenẽt ꝙ in dubio videatur in pecu-
liũ cõcessisse nõ simpliciter donasse.Alij dicunt ex qualitate
vel quãtitate rei donate presumi simplicẽ donationem vel esse
concessam in peculiũ profecticiũ arg.eorum que dixi.s.e.l.cir-
ca princi.ad hoc etiã facit qᵒ no.ꝭ.de bonis q̃ liberis.l.cũ opor
tet.ver.querit gl.vtrũ quesita per filiũ. Si vero pater dedit fi
lio ad sui substẽtationẽ puta prediũ vt inde alaꝶ vel acquisiuit
ei sua pecunia p̃dia in emphitheosim vel in feudum ꝫm Ni.p̃-
dictum talia tenetur cõferre siue sit in potestate siue emanci-
patus quantum valent tẽpore mortis patris deducto onere
ad instar militie:vt.ꝭ.e.l.penul.in princi.hoc qñ donaꝶ filiofa.
Si vero donaꝶ filio emãcipato aut illa donata non extant tpe
mortis patris vt qꝛ filio peregre eunti vel in studio ministra-
uit expensas ⁊ tunc non cõferanꝶ vt.ff.fa.her.l.que pater nisi
dolo vel culpa filij extare desijssent:vt qꝛ lusit vel inepte dissi
pauit vt dixi.s.e.auꝶ.ꝙ locum.Si vero extant in hoc variant
doctores ⁊ glo.vt dixi in auꝶ.ex testamẽto ibi eñ tenet glo.qᵒ
non cõferuntur qꝛ donatio tenuit ab initio hic videtur innue-
re glo.quod teneaꝶ cõferre.ꝭ.e.l.vt liberis vacillare videꝶ.mo
derni cõiter tenẽt ꝙ cõferre teneatur vt dixi.d.auꝶ.ex testõ.et
ideo glo.q̃ est ibi cõmuniter ꝑ doctores reprobaꝶ ⁊ ratio quam
adducit pro se magis est contra se.s.ꝙ donatio tenuit ab initio
nam ideo quia tenuit teneꝶ conferre.Si enim non tenuisset ab
initio sed morte confirmaretur.tunc non conferretur qꝛ habet
vim relicti vt.s.dictum est de donatione facta filiofami.domi
nus Ric.dicebat ꝙ si emancipatus iniuriatur suo auferendo
sibi partem hereditatis ꝙ tunc cõferre teneatur.vt.ꝭ.e.l.vt li
beris in fine.puta qꝛ suus erat institutus insolidũ ⁊ emancipa
tus venit beneficio pretoris vt auꝶ.ex testamẽto nõ corrigit di
ctam legem nec loquitur de rebus cõferendis vel non sed solũ
ꝙ collatio habet locũ hodie etiã ex testamẽto vt.s.dixi.⁊ dicta
autẽ.ex testõ.Si vero emancipatus iniuriatur suo tantum in
partem vt qꝛ suus erat cum extraneo institutus tunc eatenus
confert quatenus iniuriatur eidem vt.ff.de colla.bonorum.l.
j.§.si pater.Si vero suo nõ iniuriatur vt qꝛ testator filium suũ
scripsit heredẽ in quattuor vncijs extraneũ in residuo emanci
patũ vero preterijt vnde emancipatus petijt contra tab.⁊ eo
cõmittẽte edictũ frater suus qui ex sua ꝑsona nõ poterat pete
re contra tabu.nunc petit ⁊ ita ambo admittuntur in virilem
equaliter ⁊ sic suus qui habebat ex testamẽto tãtum quattuor
vncias nunc habet sex ⁊ sic emãcipatus ei non nocet nec iniu-
riatur sed sibi proficit ⁊ cõmodum affert hoc casu dicit nõ con
ferri per emancipatũ suo siue admittatur eodem iure cum eo
vt.ff.de bono.pos.contra tab.l.filiũ.§.⁊ hoc sit consequens si-
ue diuerso iure vt.e.l.§.iulianus.¶ Itẽ si emancipatus insti
tuatur in testamẽto paterno simul cũ suo qꝛ hoc etiaȝ casu nõ
iniuriatur ei cum sit heres hoc casu de iure ciuili sicut ⁊ suus
nõ teneꝶ cõferre secundum eum ⁊ idem forte dicit hodie si si-
mul succedant ab intestato cũ hodie succedat de iure ciuili sub
lata differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis per auꝶ.ꝺ
de here.ab intesta.§.j.de hoc no.in.l.si emancipati.predicta tñ
fallunt in tribus casibus.s.in datis propter dotẽ ⁊ donationẽ
ꝓpter nup.vt.ꝭ.e.l.vt liberis.⁊ ꝓpter inequalitatẽ vitandam
vt.ꝭ.e.l.illud.Si autem pater dedit filio in emancipa.vel post
dic vt dicetur.ꝭ.e.vt liberis.¶ Ultimo quero illam antiquaȝ
questionẽ si pater emit libros filio vel fecit expensas in studio
vtrũ conferre teneaꝶ.Ista questio tacta est in multis partibᵘ ĩ
glo.tangitur eñ in dicta.l.filie.s.fami.hercis.⁊ ibi de hoc dixi
et plenius notatur in glo.ff.fami.herciscun.l.que pater.tan-
gitur etiã in pluribᵘ alijs gl.⁊ Odo.hic ⁊ M.sil.in.d.l.q̃ pater
⁊ tenet ꝙ in dubio videaꝶ donasse in peculio q̃si castrẽsi ⁊ ideo
non cõferaꝶ vt dictũ est.s.quãtum ad expẽsas ministratas in
studio omnes cõcordant ꝙ filius ex hoc non teneaꝶ ad aliquã
collationẽ qꝛ ad hoc de necessitate tenetur ⁊ compelli posset ẽt
si non esset in studio vt.s.de alendis lib.a paren.l.penul.⁊ fi.⁊
ff.de libe.agno.l.si quis a liberis.in prin.⁊ pro hoc faciunt le-
ges allegate in gl.dicte.l.q̃ pater.⁊ glo.q̃ est.s.de iure dotium
l.pro oneribus q̃ incipit.⁊ ipse pauperior ⁊ gl.prima que est.s.
de inoffi.dona.l.ij.⁊ qᵒ not.ꝑ Archi.xxx.di.c.si quis dereliq̃
rit.circa libros maius est dubiũ ⁊ quidam dicũt idem in libris
ꝙ dictum est de expeñ.s.qᵒ videatur donare in peculium q̃si
castrense per dictam legẽ que pater sed illa quo ad libros pa-
rum facere videtur quia loquitur tantum de pecunia q̃ con-
sumpta est at nos loquimur de libris extantibus qui videren
tur cõferendi maxime propter equalitatem inter fratres ser-
uandã ⁊ discordiã tollẽdã vt.ꝭ.de bonis que liberis.l.cũ opor-
tet ⁊ ita videꝶ tenuisse Rof.qui disputauit hanc q̃stionẽ ⁊ inci
pit Donatᵘ ⁊c.Alij distinguunt inter suũ ⁊ emãcipatũ vt suᵘ
non conferat cũ habeat vim relicti emãcipatus sicut predictũ
est.dñs Dy.ff.de colla.bonorũ.l.j.§.sed an id.⁊ Cy.s.l.proxi.
tenent ꝙ non conferantur.⁊ pro hoc facit.e.tit.de colla.bono.
l.j.§.nec castrense.⁊.ꝭ.de castrensi peculio mili.l.j.li.xij.⁊ quia
libri legales armis equiparanꝶ vt insti.in prohemio ergo non
conferuntur sicut nec arma vt.s.fami.hercis.l.si filius.Pet.
de bella pertica ꝫm Cy.dicit predicta esse vera vbi filius q rece
pit libros esset doctor vel magister artium qꝛ tales possunt et
dicuntur habere quasi castrense peculium ⁊ ideo talibus vide
tur dedisse in peculio quasi castrensi vt predictũ est sed quod
scholares in studio existentes videanꝶ habere peculium quasi
castrẽse non est iure cautum nec numeranꝶ inter illos qui tale
peculiũ dicuntur habere.s.de inoffi.testa.l.fi.⁊ ideo de istis li-
bris videretur idem iudicium quod de alijs rebus donatis et
extantibus de quibus dictum est.s.Predicta opinio petri re
citatur per Cy.in auꝶ.ingressi.s.de sac.san.eccle.versic.iuxta
hoc queritur pater dedit libros.et ista forte opinio tutior est ꝺ
stricto iure nisi filius esset clericus qui potest q̃si castrense pe-
culium habere vt.l.cum.l.s.de epi.⁊ cleri.vel nisi quando pa-
ter traderet libros filijs ⁊ filius exerceret officium aduocatio-
nis quia aduocati quasi castrense peculium dicuntur habere
vt.s.de aduoca.diuer.iudi.l.fori.⁊.l.aduocati ⁊ de assesso.l.ve
lut.pro hoc etiam qᵒ filius qui allegat donationem habeat ne
cesse probare facit.s.de donatio.inter virum ⁊ vxorem.l.si filij
alij dicunt aut constat patrem voluisse donare ⁊ habebit pre-
cipuos per iura allegata.aut certum est eum noluisse donare
⁊ tunc conferre tenetur vt hac lege in fine.in dubio dicunt p̃-
sumi donationem ex facultatibus patris et valore librorum
et numero liberorum si enim pater haberet plures filios et
non esset multum diues ⁊ emit filio libros magni valoris:tunc

non presumatur donare propter inequalitatē q̄ esset inter fratres vt dictum est. ꝛ pro hoc. ff. de peculio legato. l. si. Si vero pater esset diues ꝛ libri nō magni valoris ꝛ non haberet multos filios tūc presumatur voluisse donare ar. ff. de dona. inter virū ꝛ vxo. l. vtrū. de leg. iij. l. filie pater. alias si filie ꝛ hec opinio satis equa videt̃. Et ad omne dubiū tollēdū ſm Uber. se faciat filius emācipari. vt. ff. de dona. l. donationes. §. pater ꝛ ibi dixi. Quid si pater expēdit circa doctoratū militiā vel aliā dignitatē filij dic ꝙ ex hoc nihil tenet̃ cōferre vt. d. §. sed an id de colla. bo. l. j. ꝛ fa. her. l. si filie. §. idem pap. ꝛ. s. de dona. inter virū ꝛ vxo. l. si proprijs hec elicita sunt a predictis doctoribus supra nominatis. Quid obtineat in predictis iur̃. lombardo: vide in lombarda de succes. l. si fratres post mortem patris cū ibi notatis ꝛ si fratres remaneāt in cōi post mortem patris an omnia sint communia que acquirunt plene dixi. j. qui testamēta facere possunt. l. j. in glo. vlti. ibi in primo. s. quando dedit vt habeat in peculio profectitio. Ibi a principio vt donatio sed vt solius administrationis concessio. Oldr. Ibi dicā ergo. s. in emancipatis. Old. Ibi si pater lex. ij. est vbi dicit̃ ꝙ donatio in filiū collata ei seruat̃ precipua nisi quatenus sit officiosa. Ol.

SI maritus. Ibi ei. s. marito ibi amite casus datiui. Oldra.

NEc emancipati. In gl. ibi sec⁹ i stipulatiōe. s. ꝯditionali q2 qn̄cūq3 existat ꝯditio tn̄ confertur Oldra.

FIliam. Ibi codicillis q2 si i legato tm̄ i codicillis relicto succederet nō ꝯferret vt. s. e. l. patre ꝛ nō cōferret legatū nedū dotem vt. s. e. l. filie licet. Ibi neq3 relictū. ꝛ fa. her. l. si qua fideicōmissoriū q2 hoc legatū querit̃ post mortē patris: vt. ff. d lega. j. l. si tibi hō. §. cū seruus. ergo nō cōfertur vt. s. e. l. ea demum. ꝛ. s. l. pri. ꝛ. l. si donatione. Fran. ac.

VT liberis. Primo ponit causa3 statuti sui. Scdo statuit circa dotes ꝛ donationes ꝓpter nup. cōferendas. Tertio dicit ꝙ emācipati q̄ habuerūt tp̄e emācipatiōis vl' post ea cōferre debēt ꝑ tenore precedētiū legū. ¶ Oppo. de. l. filie dotē. s. e. so. vt ibi. ¶ Op. de colla. dotis. l. pater filiū dicit gl. ꝙ aliud erat iure veteri ꝙ nō est verū q2 in. l. illa nō cōfert frater de lata querela ꝑ sororē q2 ipse succedit secūdū voluntatem patris ex testō ꝙ pro pte sua nō rumpit̃ ꝛ succedētes olim ex testō nō cōferebāt vt. s. e. l. j. hodie secus vt aut. ibi posita. Op. ꝙ nō videat̃ differētia inter suos ꝛ emācipatos cū semꝑ conferantur ꝓfecta ab eo de cuius hereditate agit̃ ꝙ videtur cōtra l. filie dotē. ꝛ. l. si emācipati. s. e. dicit glo. hoc nouū eē ꝑ hanc. l. ꝙ oīum sit exequata cōditio. Contra hoc opponit̃ ꝙ non exequatur ꝑ hāc. l. Sed per legē illud. j. e. solu. vt ibi oppo. ꝙ hoc non sit per hāc legē cum iustinianus de nouo statuat. j. e. l. fin. so. iubēdo per hanc. l. cōferri ea q̄ ꝑueniunt ab eo de cui⁹ hereditate agitur nō prohibet alia cōferri: ꝛ ideo per. l. vlti. j. e. iustinianus corrigendo introducit ꝙ aduētitia nō cōferunt̃ licet q̄dā dicant hoc corrigi per aut. ex testō. j. e. ꝙ non puto verum cū ia3 esset correctū ꝑ. l. vlt. j. e. ꝛ ideo corrupta ē magna gl. que est hic in fi. ipsius glo. vt ibi dicā. ¶ Item de plano cōcedunt quidā ꝙ ꝑ illa verba hic in prin. l. posita siue sui iuris ꝛc. fit correcta lex si emancipati. s. e. de hoc ibi dixi. vel posset dici hanc secundū illam intelligi ꝛ secundū. l. filie dotem' in fi. querit glo. quis est tenor precedentiū legum quas emācipati conferūt vt in fi. huius legis dicit̃. dicunt quidam ꝙ est lex. s. e. si donatione vbi distinguit an pater dederit in peculium vel extra ꝛ ista reprobatur q2 supponit qd̄ emancipatus possit habere peculium qd̄ non est verū: vt. s. de inoffi. testa. l. si. ꝛ. ff. de verbo sig. l. paterfa. alij dicūt ꝙ tenor colligitur. j. e. l. illud. §. fi. Sed ille nō esset tenor precedētiū sed sequentiū. ¶ Itē illa est iustiniani de qua nō pōt loqui ista que fuit leonis secundū gl. Ego autem habeo in superscriptione ꝙ fuit Diocletiani ꝛ Maximiani alij aliter dicūt vt in glo. que vltimo tenet ꝙ tenor sit. s. ea. l. ea demū sed per aut. ex testamēto tm̄ a patre data. ꝛ sic finis huius legis corrigat̃ per illā aut. qd̄ non puto verū vt predixi sed per iustinianū. j. e. l. fi. Dn̄s Dy. tenet ꝙ hec lex nō sit correcta vt dixi dicta aut. ex testamēto ꝛ tenor precedentiū legum est. s. e. l. j. vbi dicit̃ ꝙ emācipatus nō cōfert a patre donata si succedet ex testamēto nisi pater dicat expresse ergo si succedit ab intestato ꝯfert donationē. Si ergo pater donat sibi tempore emancipationis vel postea est simplex donatio que confert̃ a filio emancipato alijs cum quibus succedit. Ny. de mata. tenet qd̄ qn̄ pater dat aliqd filio in emācipatione vel postea statim que duo sunt paria. vt. ff. de dona. inter virū ꝛ vxorē. l. que tn̄. ꝛ quarū rerū actio nō dat̃. l. j. §. que onerande. aut ex interuallo cum hoc ante conuenerat: vt. ff. de solu. l. modestinus qd̄ non sit simplex donatio sed ob causam ꝛ ideo confertur. Et ratio est quia cū filius nō possit inuitus emācipari vt in aut. quibus modis naturales effi. sui. §. generaliter. ꝛ. j. de emancipa. liberorum. l. iubemus non habuit lex pro simplici donatione illud quod occasione emancipationis datur quia forte aliter filius non consentiret emācipationi ꝛ hoc voluit dicere littera ista ꝛ hic intellectus probatur sic. Si aliquid recipit pater vt emancipet filiū tunc vel postea repellitur ab impugnatiōe testamēti filij vt. ff. si a pa. quis fuerit manumissus. l. j. §. si parēs ergo eadē rōne idē erit ecōtra vt filius recipiendo aliquid a patre vt patiat̃ se emācipari nō possit impugnare testamētū patris quasi illud imputet sibi pro legitima ꝛ hoc vult denotare littera. d. §. si parens. dum dicit quātum satis est si computat̃ in legitimā ergo confert̃ vt. j. e. l. illud. ¶ Item signanter hoc posuit hic cōditor huius. l. qui in tota hac lege intendebat tractare de collatione eorū que ob causam data sunt vt in prin. l. pater inter hoc posuit datū filio in emācipatione vt solet fieri quasi illud ob causam datū intelligatur nō simplex donatio. Et ꝑdicta verba pro tenore precedentiū legum secundū ipsu3 Ni. non debent referri ad verbū collaturis nec illud determinant sed precedēs verbū emancipatis quasi dicat emancipatis secundū tenorē precedentiū legū loquentiū de emancipatione que olim fiebat per imaginarias venditiones hodie non vt instituta quibus modis ius patrie potestatis soluit̃. §. preterea. ꝛ. j. de emancipa. li. l. fi. ꝛ hoc satis indicat lex que sequitur que idē dicit in emācipatis autoritate noue legis. ꝛ ita de facto dicit se consuluisse tp̄e ꝛ plures alios iuris peritos sicut hic narrat Cy. Sed licet predicta opinio ascribatur eidē dn̄s Old. dicit eā fuisse Ja. de are. ꝛ eā hic recitat ꝛ approbat ꝛ secūdū hūc intellectū possunt saluari instrumēta tabellionū q̄ cōmuniter dicūt qn̄ pr̄ in emācipatiōe dat aliqd filio ꝙ dat sibi in premiū emācipatiōis. i. q2 filius cōsentit emācipatiōi multi tamē reprehēdūt dictā formā verborum ꝛ licet ꝑdicta opinio sicut puto sit vera communiter tamen glo. ꝛ Odofre. ꝛ doctores tenent quod data in emancipationem sit simplex donatio vt. s. de inoffi. dona. l. precibus. et de inoffi. testamen. aut. si vel parens ꝛ Dyn̄. vt dixi in aut. ex testō ꝛ est vtile scire ꝓpter reuocationē donationis inofficiose. ¶ Itē si statuto caueret̃ qd̄ donatiōes debeāt insinuari vel publice preconizari al's non valeāt ꝙ si pater donat filio emācipato vtrū necessaria sit solēnitas statuti q̄si sit simplex donatio an nō q̄si sit ob causam. ¶ Itē no. ꝙ ꝓfectitia dicunt̃ oīa profecta ex bonis eius de cuius hereditate agitur siue sit pr̄ siue mater' siue alius ascēdēs ſm Jac. de ra. ꝛ M. sil. vt in aut. de equalitate dotis in fi. ff. de iure dot. l. profectitia. ꝛ hac. l. in fi. ꝙ etiā facit ad. l. sequētis intellect⁹ ſm Odo. ¶ Ultimo no. illa verba vt assolet fieri que sepe allegant̃ qd̄ attendendū est ad id qd̄ fieri solet ad qd̄ con cor. ff. de dote prelegata. l. si filius. de furt. l. si seruus communis. §. locaui. s. de conditione ob causam. l. j. ꝛ. j. de fideiusso. l. fi. in fi. ꝛ de lati. liberta. tollen. l. vnica. §. sed ꝛ si quis. de actio. et ob. l. traiectitie. in prin. qn̄ appellādū sit. l. j. §. dies. de edili. edicto. l. quod si nolit. §. quia assidua. de vsufruc. l. adhuc. §. si operas. extra de offi. deleg. c. prudentia circa princip. xxviij. dist. c. de siracusane. ꝛ instituta de satisda. §. fin. in glo. vltima. Ibi si qn̄ in fi. ꝛ. j. e. l. penulti. fuerunt iustiniani qui fuit post conditorem huius. l. ꝛ sic de illis non potest intelligi hec lex dum dicit pro tenore ꝛc. Oldra. Ibi. sed nec has. s. leges que hoc dicūt Oldra. Ibi sed per aut. debet dicere per iustinianum: vt. j. e. l. vlti. non autem corrigitur per aut. ex testamento. vt. s. dixi. ꝛ ideo in hoc est corrupta ista glo. Old.

ILlam merito. Primo ponit ꝓhemiū in q̄ dicit se amputaturū quādā dubitationē q̄ sup collationibus oriebat̃. Scdo ponit in quib⁹ olim nō erat dubiu3. Tertio in quibus erat dubium ꝛ cām dubitationis. hincinde. Quarto exequitur prohemiū ꝛ dubitationē tollit ꝛ declarat. Dicit ergo ꝙ nepotes succedūt cū patruis auūculis amitis ꝛ materteris cū diminutione tertie partis in princi. et fi. l. In medio dicit ꝙ nepotes cōferunt eis ꝛ ipsis nepotibus. Ol. Item nota ꝙ hec lex sepe allegat̃ propter illa verba eo qd̄ nulla constitutio ꝛc. q2 sufficit dicere. l. nō est cautū. similis allegatio ē. s. de repudijs. l. dissentientis. vbi de hoc tetigi. erubescimus cū cum quid sine. l. dicimus. in aut. de triente ꝛ semisse. §. consideramus. ꝛ ad predicta concor. ff. solu. ma. l. si vero. §. de viro. ꝛ ꝙ dicitur ꝙ contenti debemus esse penis legibus cōprehensis: vt. ff. de ver. ob. l. si stipulatio. ꝛ pro hoc de religiosis. l. at si qs. §. labeo in fine. ꝛ bene de preuaricatorib⁹. l. iij. §. fi. ¶ Idē dicitur ꝙ ep̄s a subditis nō pōt petere nisi ꝙ decet sibi ꝑ canones

fore concessum.xij.q.ij.c.penul.⁊ fi.in fine.ix.q.iij.c.conquestꝰ.x.q.iij.ꝑ totũ.⁊.xvj.q.iij.c.constitutꝰ.⁊.c.nulli.⁊ de hoc per Hostien.in summa de officio ordinarij.§.ꝙ pertinet.ver.j.in fine. glo etiã dicit ꝙ titulus de coniungẽdis cũ emãcipatis liberis eius est hodie correctus ꝙ non placet.Ja.de ra.nec modernis vt dixi.s.vñ liberi.l.q se patris.versi.in quarta combinatione qꝛ licet edictum illud sit sublatũ non tñ omnes leges illius tituli sunt correcte vñ dicit ꝙ nepos nõ cõfert patruis ea que habuit a patre qꝛ pater si viueret non cõferret ea que dedisset filijs vt.ff.de colla.bono.l.filiũ emãcipatũ.ergo isti nepotes venientes ex ꝑsona patris non conferunt illis.preterea cum nõ sint profecta de bonis illius de cuiꝰ hereditate agit̃ nõ debent conferri:vt.s.e.l.vt liberis.Sed qñ sunt ꝓfecta de bonis aui vel auie videntur debere conferri ⁊ olim ⁊ hodie in casu huiꝰ l.cũ nepotes ex filia cũ agit̃ de successione femine vocant̃ omnes cũ patruis de iure ciuili per hanc legẽ.⁊.j.de legi.here.l.si defunctus.Non aũt vnus de iure ciuili ⁊ alter de iure pretorio quia patria potestas ⁊ emancipatio eius de cuiꝰ bonis agitur in eorũ ꝑsona non cadit cũ femine nõ habeãt in potestate vt in stituta de patria potestate.§.fi.⁊ de adop.§.femine.Sed in casu illius tituli de coniungẽdis cũ emancipatis liberis vnus ex duobus nepotibus erat in potestate ⁊ alter emancipatus quo casu cũ veniebat ad successionẽ de iure ciuili vocabat̃ equaliter cũ patruo ⁊ sic in totã dimidiã fratre suo excluso sed emancipatus ille frater veniebat simul cũ eo de iure pretorio.⁊ sic auferebat ei dimidiũ dimidiã qꝛ soli ⁊ idei conferebat:vt.ff.de cõiungen.cũ emãcipatis libe.l.j.§.si sic.Cy.⁊ hãc etiã opinionẽ tenet Ja.bu.hic.¶Itẽ no.ex.§.talẽ subtilẽ ꝙ subtilitas videtur reprobari alibi videt̃ approbari centesima di.c.in ca.si nodo.⁊.xij.q.v.c.obitum.⁊ ibi de hoc per Archi.⁊ plenius ꝑ eundem.xxiiij.q.iij.cũ so.in fi.¶Ultimo colligit glo.arg.pro M.ad q̃stionẽ dos a patre ꝓfecta.In gl.immo videt̃ ibi de cuius hereditate agit̃ vñ ibi q̃sitũ fuit ius collatiõis recipiẽde filio.⁊ ideo illud ad filiũ suũ qñcunqꝫ natũ transmittit. vt.ff.de coniungẽ.cũ emãcipatis liberis.l.j.§.pe.hic autẽ nepoti negat collationẽ fieri ex ꝑsona sua ex ꝑsona etiã pr̃is sui fieri nõ poterat qꝛ decesserat viuente eo de cuius successione agit̃ ⁊ ideo nullũ ius transmittit qꝛ nullũ erat sibi q̃sitũ.Old.in fi.hoc est de nepotibus ꝙ his omnibꝰ cõferant.Sed ibi non dicitur quod ab his collationẽ recipiant.Old.In glo.quid dices ibi si autem pater.s.proxima.q.quesiuit cũ auus vel auia dotẽ constituit. hic querit si pater vel mater dotem constituat.Oldr.Ibi.l.filium emancipatum.⁊ de colla.dotis.l.j.§.fi.Oldra.

I Llud. Primo remouẽdo iniustã dubitationẽ ponit regulã quã dicit habere locũ tã i alijs quã in lucro militie empte de pecunia defuncti qd̃ tꝑe mortis eius habere poterat.secundo remouet regulã a cõtrario ⁊ cõstituit aliã regulã q̃ fallit in casibus.l.expressis.Tertio ponit quosdã casus in quibus simplex donatio cõfertur.Regula prima est ꝙ quecũqꝫ filio exheredato cõputant̃ in quartã debitã iure nature cõferunt̃ ⁊ istiꝰ regule exemplũ poni põt in lucro militie.Alia regula est ꝙ ea que cõferuntur nõ cõputant̃ in quartã nisi lex dicat expresse de quibus ponit glo.duo exempla vnum est hac.l.§.fin.aliud s.e.l.vt liberis iuncta.l.quoniã nouella.de inoffi.testamẽto ꝙ reprobãt Fran.Ac.⁊ Ol.qꝛ ⁊ per illã legẽ qm̃ computabat̃ in quartam vt ibi in tex.dicitur dic ergo ꝙ per leonẽ conferebat̃ vt in.l.vt liberis sed non computabatur in quartam quod apparet qꝛ per Zenonem hoc fuit postea inductum ad similitudinem collationis vt narrat.d.l.quoniam nouella in qua facit mentionẽ de.l.vt liberis.Colligunt etiam quidã ⁊ hoc innuit glo.ꝙ per hãc legẽ solũ duobus casibus simplex donatio conferat̃ de quo dic vt plene dixi.s.e.aut.ex testamẽto.⁊.l.si emãcipati.⁊.l.si donatione ⁊ ideo dic vt ibi.Querit glo.si vna habeat dotẽ ⁊ simplicẽ donationẽ alia vero dotem tantum vtrũ tunc simplex donatio conferatur ⁊ tenet ꝙ non.alij tamen contra vt idẽ iure sit de toto ꝙ de parte vt.l.q̃ de tota.de rei ven. Ibi omni modo.i.semper.Circa fi.ibi eo ꝙ simplex.i.hac ratione allegata ꝙ simplex ⁊c.Old.Ibi legem.i.pactũ collatiõi faciẽde.Old.Ibi indulgentie.i.donationi Old.

V T nemini. Per hãc legem sola ꝓfectitia cõferunt̃ ꝙ verũ est tã in emãcipatis q̃ in suis qbuscũqꝫ fiat collatio secũdũ cõmunẽ opinionẽ lꝫ alij cõtra vt plene dixi.s.e.l.si emãcipati nũquid ergo est correcta.l.vt liberis.s.eo.q̃ dicit obueniẽtia a matre vel a materna linea cũ de eorũ successione agit̃ debere ꝯferri videret̃ ꝙ correcta sit ꝑ istã qꝛ illa non sunt profectitia sed aduentitia cũ oĩa dicant̃ aduẽtitia q̃ obueniũt aliunde quã a patre vel paterna linea vt patet.j.de bo.ma.et de bonis que lib.Sed dic contra qꝛ profectitia dicuntur quo ad hunc tractatum omnia aduenientia de bonis illius de cuius hereditate agitur vt.d.l.vt liberis in fi.⁊ ideo illa remanet in suo statu.Ric.⁊ Mar.sili.

¶De testamento militis. Rubrica.

☞ Milites dicuntur etiam militantes in seruitio reipubli.

F Rater tuus. Pro declaratione totius tituli vide Azo in summa eo.ti.Et no.ꝙ milites † dicũtur forte etiã quo ad hũc titulũ oẽs militãtes in seruitio reipublice tã milites quã pedites. vt.s.de officio prefecti pretorio.l.in noĩe dñi.§.quãtos cũ eadẽ sit in eis ratio.⁊ pro hoc.ff.e.l.fi.An autem milites nostri tẽporis istis priuilegijs gaudeant dixi.s.de procur.l.militẽ.In glo.prima ibi de iudi.cũ pretor hec solu.placet Pe.ꝺm Cy.Sed dubitat si videt̃ eũ prohibuisse an possit vt legitimus succedere iure intestati ⁊ videtur qd̃ nõ arg.ff.e.l.si certarũ.§.si eodẽ tẽpore gl.vl.hic vr̃ tenere ꝙ iure intestati succe.per.l.si filius.§.j.qui.§.hoc non dicit.Ad tollendum igitur contraria distingue vt in glo.caue tamen ꝙ glo.dicit quod si instituat vnum in vna re aliũ in alia vel vnũ in vncia alium in castrensibus ꝙ est locus iuri accrescẽdi qd̃ reprobant Ric.et Old.qꝛ cũ censeant̃ diuersarũ hereditatũ heres institutus in vna re paganica vel in vna vncia totã hereditatẽ paganicam habebit:vt.ff.de heredi.instituẽ.l.j.§.si ex fundo.Old.⁊ Ric.

Q Uãquam. Ibi iure cõi not.ergo ꝙ priuilegiũ alicui cõpetẽs nõ tollit sibi bñficiũ iuris cõis quominꝰ iure omisso ꝑuilegio vti nõ possit iure cõi vt hic pꝫ qꝛ priuilegio suo renũciare põt si vult.vt.ff.de minor̃.l.si iudex.⁊.ff.e.l.iij.

S I rufinus. Ibi remissa est ⁊ sic not.ꝙ ꝑuilegia ꝑsonalia sunt stricti iuris vt hic.⁊.ff.de manumissis testã.l.iij.Oldr. Ibi a quolibet etiã pagano ibi cuius causa. Iusta libertatis etiã inter viuos prestãde.Old.in glo.j.relicta ibi vel dic hec vera.⁊ in hoc est priuilegium militis Ric.

E X testamento. Ibi legata etiã minꝰ solemniter relicta vt maior sit dubitatio Ric.ibi qꝛ etiã minus solẽniter relicta valent Ric.

I N testamento. Imperator querẽti de testamẽto militis primo respondet de testamento priuati. deinde ad propositum de testamento militis. Et casus summarius est reciproca substitutio facta a pagano duobus disparis conditionis non continet in se nisi vulgarem. Si vero a milite fiat habet vulgarem ⁊ pupillarem militis voluntate probata.Odofre.⁊ collige ꝺm Jaco.de ra.quod quando eadem verba referuntur ad duos debent sic interpretari vt eundem effectum habeant in vtroqꝫ.ꝺm Pe.collige quotiẽscũqꝫ vna determinatio sequitur ad duo determinabilia in dubio videtur ea determinare in casibꝰ quibus põt de iure equalitate seruata vt hic.⁊.ff.de vulg.⁊ pupil.substi.l.iã hoc iure.§.sed si aliter qd̃ põt ad multa valere.Ibi potuit substitui.s.vulgariter tãtũ.Old.Ibi heres extit ⁊ sic postq̃ vulgaris expirauit: vt.j.de impu.⁊ alijs substitu.l.post aditã.Ol.Ibi mortuis substituere.⁊ sic pares sunt pupilla ⁊ extraneus vt eis possit substitui per militem ⁊ sic inequalitas heredum institutorum a pagano que non pateretur in reciproca plures comprehendi in milite cessat cum vtriqꝫ liceat pariter substituere vt inequalitate ad equalitatem reducta.Old.Ibi an ita scꝫ quod tibi voluerit substituere directo postq̃ heres extiteris. Pro hoc eñ imparitate seu inequalitate sublata ⁊ filie postq̃ heres extiterit substituisse videtur ⁊ sic erit in personã cuiuslibet duplex. Old.¶Opponit glo.ad id qd̃ dicit̃ si probet̃ militem hoc sensisse ꝙ substitutus admittit̃ qꝛ idẽ in pagano si probaret̃ vt.ff. ad trebel.l.sceuola.⁊ de pu.⁊ vul.substitu.l.iã hoc iure.§.fina. glo.respondet ꝙ speciale est in milite ꝙ substitutus veniat iure directo in pagano iure fideicõ.hec so.nõ refert̃ nisi ad.l.sceuola.Sed nec ad illã.l.videtur bona quia ibi ideo trahitur ad fideicõmissum qꝛ facta erat in codicillis in quibus iure directo nunq̃ valere potuit ⁊ ideo valuit iure fideicõ.vt ibi not.⁊ ff.de vulg.⁊ pu.substi.l.verbis ciuilibus.⁊ Dy.ponit expresse in tractatu suo de substi.§.de reciproca versi.scd̃o quero ibi ego dico quibuscũqꝫ fiat ⁊c.qui tractatur ponit̃.j.de impub.⁊ alijs substi.l.precibꝰ.responde ergo ad.l.sceuola qd̃ ibi loqtur de substitutione

de substitutione facta in codicillis que non potuit valere iure directo hic de facta in testamēto q̄ iure directo valere potuit. ad.l.iam hoc iure que alio modo obstat ꝛ ideo nō debuit cōiungi cum.l.sceuola.omissis alijs solutionibus dic secundū Jac. de ra.ꝛ but.ꝛ Cy.ꝛ modernos ꝙ in q̄stione huius.l.nō differt miles a pagano qꝛ in vtroqꝫ relinquit̄ q̄stio.voluntatis nec miles:nec paganus videtur per ista verba vos inuicē substituo in casu nostre.l.duplicē substitu.facere qꝛ non pupillarem nisi eorum voluntas probetur.Sed in responsione ad questionez differētia est inter militem ꝛ paganū quia si probatur militem voluisse facere substitutionem in vtrūqꝫ casum.s.vulgariter ꝛ pupillariter valebit in vtroqꝫ sed in pagano non valeret nisi vulgariter ꝛ ideo in pagano non relinquitur questio voluntatis quo ad vtramqꝫ substitu.in personam vtriusqꝫ quia nō potest substituere maiori directo sed impuberi bene potest substituere vulgariter ꝛ pupillariter sicut ꝛ miles ꝛ de pubere etiaz extraneo querit̄ in lege nostra ꝛ propterea dicit in fine an ita frater tuus ꝛc.vnde non differunt miles ꝛ paganus in q̄stiōe hac.l.proposita in respōsione quātum est in persona maio.cui miles potest directo substituere paganus non ꝛita intelligitur lex ista.Sed cōtra p̄dicta sic instatur ꝛ videtur ꝙ de volūtate militis probāda frustra loquat̄ qꝛ vt dictū est miles in vtrūqꝫ casum potest substituere maiori scꝫ āte aditā hereditatē ꝛ post ergo cum dicit vos inuicem substituo videtur in vtrumqꝫ casum substituere etiam nullo probato quia sic videretur fecisse paganus in persona duorum impuberū quibus sic potest substituere:vt.ff.de vulga.ꝛ pupilla.substi.l.lucius.§.aliter.Sublata ergo inequalitate personarum priuilegio militis videtur miles in vtrumqꝫ casum substituere cū hoc possit ꝛ sic frustra videtur probari voluntas militis.Sed nihil debet esse frustra in iure.vt.s.in prima constitutione.C.Ad hoc dixerunt quidā quod hoc hic contingit propter inequalitatem.Nam in.l.lucius nulla est inequalitas nec quantum ad personas:nec quātum ad bona.hic autē licet sit equalitas priuilegio militis quātum ad personas substitutorum quia vtriqꝫ potest miles substituere equaliter est tamen inequalitas quātum ad bona qꝛ impuberi pōt substituere etiā in bonis proprijs sed maiori nō in bonis profectis a testatore:vt.ff.e.l.milites etiam.ꝛ de vulg. ꝛ pupil.substi.l.coheredi.§.cum filie.Sed adhuc instatur q̄re quo ad bona que habuit a testatore milite non intelligitur facta substitutio in vtrumqꝫ casum cū in illis sit per omnia equalitas pōt responderi qꝛ per hoc sequeret̄ ꝙ pubes qui non est miles decederet ꝑ parte testatus.ꝛ pro parte intestat⁹ qđ ius nostrū nō patiat̄ vt in regula iuris.Sed hec r̄nsio nō ꝓcedit qꝛ ex volūtate militis pōt desinere esse heres q fuit heres licet nō ex voluntate pagani ꝛ substitutus a milite reputat̄ heres ipsi⁹ militis ꝛ ille institutus desinit esse heres priuilegio militis.vt ff.e.l.miles ita in princi.ꝛ.§.j.vnde nō pōt dici ꝑ parte testat⁹ vel intestatus ipse pubes institutus sed desinit esse heres militis ꝛ substitutus incipit esse ei heres directo ꝛ ita non procedit predicta responsio q̄liter ergo respondebit̄ ad obiectū.de.d.l. lucius dic ſm Jaco.de ra.ꝙ in.l.lucius huiusmodi substitutio continet vtrūqꝫ casum in personā vtriusqꝫ instituti de iure cōmuni.Sed quando fieret a milite.Si contineret vnam substitutionem in personam vnius de iure cōmuni ꝛ in personam alterius priuilegio militis iam ista substitutio breuiloqua vos inuicē substituo diuerso iure cēseretur ꝙ esse non dꝫ:vt.ff.de vsuca.l.eum qui edes.ꝛ ideo requirit̄ probatio voluntatis militis que si ꝓbatur facit diuersas species substitutionū quarū quelibet suo iure censet̄.¶Oppo.ꝙ tacita pupillaris non excludat matrem:vt.l.precibus dic ſm Dy.Old.ꝛ sequaces qđ pupillaris inclusa in reciproca siue breuiloqua nō est tacita sꝫ expressa quātū ad effectū licet nō quātū ad verborū superficiē ꝛ ideo sicut expressa matrē excludit:vt.d.l.lucius.de vulga.et pupil.substitu.ꝛ ibi no.secūdū alios qui tenent ꝙ omnes sint tacite contente sub reciproca inter quos est predictus Jac.respondet̄ ꝙ pupillaris tacita alia est a iure presumpta vt illa q̄ continetur in vulgari ꝛ illa nō excludit matrem vt.l.precibus. alia est probata ꝛ non p̄sumpta vt illa que cōtinet̄ sub reciproca ꝛ hec bene excludit matrē:vt hic ꝛ dicta.l.luci⁹.ꝛ de hoc cōtrario dicet̄ in.d.l.precib⁹.ꝛ de qualitate huius reciproce dicetur.j.de institu.ꝛ substi.l.fi.Modo aliqua queramus ꝛ primo qđ est priuilegiū militis in.l.ista dic aut nihil probat̄ ꝛ tunc tenent glo.ꝛ vltramontani nullū esse priuilegium militis sꝫ substitutus adita hereditate omnimodo repellatur siue sit substitutus in testamēto militis siue pagani ꝑpter inequalitatē personarū:vt.l.ij.ꝛ.l.quāuis.j.de impuberū ꝛ alijs substitut̄.ꝛ hoc probatur a contrario sensu huius.l.in fi.ibi.sed tibi probāduz est ꝛc.ergo nō probato nullum est militis priuilegium.Alij tamen dicunt esse priuilegiū militis etiam nullo probato vt substitutus admittat̄ qꝛ inequalitas reducitur ad equalitatē priuilegio militari:vt.s.dixi.primum puto verius vt ex predictis apparet.Si autem probatur voluntas militis dic aut filia testatoris decedit ante aditā hereditatem ꝛ tunc nihil est necesse probari quia etiam a pagano reciproca facta continet in seuulgarem vt in princi.l.qꝛ in huiusmodi substitutione cōicant oēs actiue ꝛ passiue.i.omnes eam faciūt ꝛ omnibus fit vt notatur instituta de vulga.substitu.super rubrica.Si autem moriatur in pupillari etate hꝫ necesse probare ꝙ sub reciproca voluerit pupillarē includi ꝑpter inequalitatem eorum quib⁹ est facta ꝛ in hoc nullū vertitur militis priuilegium qꝛ idem in pagano si probaret̄ de voluntate eius:vt.ff.de vulga.ꝛ pupil.sub.l.iaz hoc iure.§.sed si aliter.Si vero moritur post pupillarem etatē tunc est necesse probare de mēte testatoris volētis substitutionem post pupillarem etatē extendi ꝛ in hoc vertit̄ priuilegium militis qꝛ paganus nulli substituit directo post pup.etatē:vt ff.de vulg.ꝛ pup.substi.l.verbis ciuilib⁹.ꝛ.l.in pupillari miles vero sic qꝛ pōt ad tēpus ꝛ ex tpe heredū instituere:vt.ff.e.l.milites etiā his.ꝛ.l.in fraudē.§.penul.ꝛ.l.miles ita ꝛ.j.e.l.certi ꝙ quidam dicunt vt Cy.hic verū esse cū mater non est in medio Si enim mater est in medio dicūtqꝫ etiā in testamēto militis ꝛ eius voluntate probata fauore matris directa obliquat̄ quia tunc probata voluntate si moriat̄ post tēpus pubertatis trāseunt in diuersas species substitutionū q̄rum quelibet suo iure censet̄ vt.s.dixi ſm Jaco.ꝛ secūdū hoc in casu nr̄e.l.siue pupilla decedat in pupillari etate:siue postea ꝛ mater sit in medio nullū esset militis priuilegiū etiam eius voluntate ꝓbata qđ quidā cōcedūt ꝙ in casu q̄stiōis formate in.l.nostra.s.qn̄ mater est in medio nullū sit militis p̄uilegiū.Sed hoc videt̄ mihi contra mentē ꝛ verba huius.l.tū propter aduersatiuā illā scꝫ cū ex testamēto ꝛ qꝛ verisimile est hanc legē in casu ꝛ questiōe proposita velle cōcludere priuilegiū militis hoc indicat mens ꝛ verba vnde alij voluerūt dicere ꝙ in hoc est priuilegiū militis qꝛ probatur eoipso ꝙ contrariū nō probat̄ in pagano autē sit opus expresse probari.alij quod in milite sufficiat probari ex coniecturris arg.ff.de leg.ij.l.cum proponebatur.ꝛ hanc tenebat Old.Jac.bu.dicit hoc esse diuinare ꝛ sequitur precedētem opinionē ꝙ probet̄ eoipso ꝙ cōtrariū nō probatur.Deinde glō.format duas q̄stiōes ꝛ vni tm̄ respōdēt.prima est vtrū substitutus probata volūtate admittat̄ directo ꝛ sic sine retentione alicuius q̄rte an ꝑ fideicōmissum ꝛ sic retēta quarta py. qđ per fideicōmissum per.l.centurio.glo.ꝙ directo ꝛ hanc approbāt Ja.de ra.ꝛ Pe.per.l.iā hoc iure.Et ad.l.centurio.respondent qꝛ ibi dicit̄ quasi substitutus admittitur ꝛ non dicit plus ꝛ ideo ipsi intelligūt quod admittitur directo nisi mater esset in medio tunc enim infra tpa pubertatis valet iure directo postea iure fideicōmissi ꝛ sic respondent ad.l.centurio.ꝛ ad l.precibus.Sed in hoc glo.male dicit.Nā posito ꝙ mater sit in medio substitutus in casu nr̄e.l.admittit̄ directo ꝛ ita loquitur hic.ꝛ ad.l.precibus respondetur ꝙ loquit̄ de substitutione cōpendiosa q̄ facta impuberi a milite post tēpora pubertatis obliquatur fauore matris.hic aūt loquitur de substitutione breuiloqua siue reciproca.preterea.l.cēturio loquitur vbi decessit filius post pubertatē hic decessit infra tempora pubertatis secūdum predictū Jaco.vn̄ dicit Cy.qđ qn̄ decedit in pupillari etate concedit verū esse qđ glo.dicit.s.ꝙ substitutus veniat directo reiecta matre.Sed si moriat̄ post tēpora pubertatis si miles voluit ꝙ tunc valeat ꝛ mater sit in medio dicit se non videre quare non debeat obliquari cum probata voluntate trāseat in diuersas species substitutionū quarum quelibet suo iure censetur.Alij tamen contrariū dicūt priuilegio militis vt.s dixi.scđa questio ad quā glo.non respondet est vsqꝫ ad quod tēpus valeat hec substitutio facta fratri responderi pōt ꝙ sine aliqua probatione facta de mēte testatoris valet vsqꝫ ad tempus adite hereditatis per fratrē qꝛ cū nulla facta probatione ista reciproca propter inequalitatez eorum quibus fit in se habeat solā vulgarē hec nō durat post aditam hereditatē:vt.j. de impube.ꝛ alijs substitu.l.post aditam.ꝛ ita dꝫ intelligi opi. Odo.q hāc q̄stionē sic soluit.Si vero mēs testatoris militis de maiori tēpore in vtriusqꝫ p̄sona sentientis probet̄ tunc etiam si heres erit durat ꝛ q̄ncunqꝫ eo moriēte veniet substitutus ſm Jaco.predictū Pe.ꝛ Odo.qꝛ sicut paganus fideicommissum in tempus mortis rogati videtur dirigere per verbum substituo:vt.j.de institut̄.ꝛ substitut̄.l.generaliter.§.primo sic miles directam substitutionem dirigat priuilegio militari vt p̄allega.l.milites etiā his ꝛ.l.in fraudem.§.penul.ꝛ.l.miles ita ꝛ hanc substitutionē quidā doctores exēplariā vocant ad exemplum directe que sit pupillo sed non sunt per omnia eiusdem

nature vt colligi pōt ex coniunctione legũ.ff.de vulg.⁊ pupil. substi.l.sed si plures.§.ad substitutos.⁊.ff.e.l.milites etiã his. Si vero querat̃ de substitutiōe facta impuberi filio tũc durat vsq; ad tpa pubertatis.vt.j.de necessa.seruis.l.penul.nisi probaretur q miles voluerit vltra substituere q: tunc etiã vltra valet iure directo vt p̃dictũ est. Ultimo q̃ro qd si sustitutio facta fuit nō p hec verba vos inuicẽ substituo sed diuisim h̃ mōte fratrẽ substituo filio meo ĩpuberi ⁊ p̃dictũ filiũ meũ tibi substituo nunqd videt̃ facta filio ĩpuberi in casum pupillaris ita qd̄ in eiꝰ psona ɔtineat vulgarẽ ⁊ pupillarẽ ⁊ in psonã fratris vulgarẽ tm̃.dicũt qdã q sic ⁊ dicunt esse casum.d.l.iã hoc iure.§.penul. Jac.de ra.dicit q ibi fuit in vno vterq; casus expressus in alio vnꝰ tm̃.alij dicũt q in vnũ tãtũ casum.s.in vulgarẽ videt̃ facta vtriq; etiã si sit facta diuisim p̃dicto modo q: pluralis sermo h; duas singularitates diuisim sumptas: vt ff.de cōdi.⁊ demon.l.falsa.§.fi.idẽ tenet Pe. Alij dicũt.aut in continenti ⁊ vno ɔtextu facte fuerũt p̃dicte substitutiōes ⁊ tũc habeat locũ in vnũ casum tãtũ.aut ex ĩteruallo ⁊ tũc in vtrũq; arg.ff.si certũ peta.l.lecta.§.dicebã sed istorũ opinio reprobatur in simili casu.ff.de excusa.tu.l.nensenius.§.fi.⁊.l.seq.secundũ predictos. Ja. Pe.⁊ Cy.a quo multa ex predictis accepi. In glo.vlti.ibi ex substitutione pupillari ɔtenta in reciproca. Old. Ibi lucius ĩmo dic q hec pbatio requirit̃ pp̃ter inequalitatẽ heredũ quibꝰ fit substitutio.vt.j.de impu.⁊ alijs substit̃.l.ij.⁊.l.quãuis nō pp̃ter matrẽ que sit in medio q: pupillaris in reciproca cōtenta sine pbatione aliqua repellit matrem.vt dicta.l.lucius.⁊ ibi no.⁊.s̃.dixi Oldr.ibi.ff.e.l.iã hoc iure est in titu.de vulg.⁊ pupil.substi.al's ibi cōtra eũ.s.fratrẽ q testator noluerit eũ hoc casu ex substitutione admitti. Old.

Ex his. Ibi cōpetere tibi nō ex eo q libertuz noĩauit sed q: legatũ ascripsit: vt.ff.e.l.lucius.§.j. Old. Op.q licet verba enũciatiua nō inducãt dispositionẽ inter viuos vt.s̃.de iuris ⁊ facti igno.l.cũ falsa in vltima tm̃ volũtate sic.vt.j.de falsa cã adiecta le.l.j.dic secũdũ Pe.q verba enũciatiua emissa a testatore pp̃ter se dispositionẽ inducũt sed emissa pp̃ter aliũ nō vt hic ⁊.l.non nudis.⁊.l.nō epulis.s̃.de probatio.⁊ de his verbis enunciatiuis dicet̃.j.de testa.l.j.secũdũ Ja.de are.⁊ dicta.l.j.d̃ falsa cã adiecta secũdũ Pe. Cy. In glo.nec legatũ ibi tale in princi. Sed ibi erant verba dispositiua pacti duorũ consensuz habentia hic enunciatiua testatoris tm̃. Old.vel secundũ Ja.de bel.ibi voluntas liberare volentis erat certa q: verba erãt apta ad liberationem.hic autem erant dubia ⁊ non apta ad dationem libertatis Jaco. In eadem gl.in fi.immo dic quod hic.s.nō fuit libertas relicta sed de fortunato vt iã liberto enũciatio facta.ibi autẽ fuit expresse libertas relicta in substitutione que in legato postea simpliciter relicto intelligatur repetita: vt.ff.de condi.⁊ demon.l.cum seruus ⁊ in contrario notat̃: vnde ibi debetur ex vi repetitionis Old.

Sicut. Similitudo p cōtrariũ: vt.j.de libera li cã.l.sicut ⁊ dic q vbi ignorat̃ filius miles ⁊ paganus equiparant̃: vbi vero scitur testamẽtũ militis valet pagani nō. Cy. In gl.s.ipso iure ibi titius in prin. Idẽ in actu fauorabili vt tutoris datione vt ff.de testa.tutela.l.si quis dederit.§.si qs cũ ignoraret. Oldr. in glo.vltima in fi.immo ⁊ tunc esset nullũ q: sicut expressa exheredatio nascit̃ non cōprehẽderet iã natũ vt.ff.de ver.signi.l.nomẽ filiarũ scd̄o respōso ⁊ de liberis ⁊ posthumis.l.cōmodissime ita nec mẽs militis volẽtis exheredare oẽm nasciturũ traheretur ad iã natũ arg.ff.de bonis eorũ qui mortẽ sibi consci.l.iij.§.j.⁊.§.idẽ rescripsit in fi.⁊.l.qui iure loquitur de posthumo nascituro an rũpat non de iã nato an nullũ dicat. Old.

Si cum. Uel in vtero ibi falso rumore. No. pulchra verba cōtra famã q̃ sepe falsa est ⁊ ad hoc.ff.de here.institu.l.fi.⁊ in brocardis de mendacio rubrica argu.de falso rumore. In glo.vlti.in fi. Quia si causa non inseratur etiam in milite testamentum non tenet vt in aut.vt cum de ap.cognoscitur.§.sancimus. Ric.⁊ Old. Et.§.aliud quoq; capitulum.

Captatorias. Querit hic Cy.si testator reliquit cẽtũ distribuẽda pauperibꝰ quos prior p̃dicatorũ elegerit an valeat tale legatũ videt̃ q nō per hãc.l.cōtrarium tenet secundum Dy.⁊ bñ vt dixi.s̃.de epi.⁊ cle.l.nulli.ver.dominus dy.q̃rit. ¶ Itẽ q̃rit nũquid hec verba referant̃ ad ius vt tale legatũ paupiori hospitali debeatur p.l.si qs ad declinãdã.s̃.de epis.⁊ cle.⁊ tenet q non sed illis quos eliget prior p l.ff.de lega.ij.l.cũ quidã in prin.s̃m dy.de iure canonico videtur quod vltima voluntas possit in alteriꝰ arbitriũ committi: vt extra de testa.c.cum tibi quod intellige vt ibi plene notatur per Ber. Inno.⁊ Hostien.

In testamento. In gl.j.ibi iure cōi.i.extra militiã Ol. In glo.generalibus in fi. De ista trebellianica ⁊ debita iure nature an hodie locũ habeat in militis testamẽto dicam.d.l.in testamẽto.j.ad.l.falci. Cy.in glo.a legatarijs ibi potest peti subaudi si non fecit inuẽtariũ. Ric.in glo.vltima in fi.⁊ melius.§.penul.⁊ ibi notatur.

Ut militibus. Ibi ob flagitiũ militare nō de fide rupta vt ff.e.l.ex militari ibi permittitur a principe vel a iudice al's nec in castrensibus testat̃: vt.ff.de lega.iij.l.si quis in prin.testamẽti.§.j. Oldr. Et Cy.ibi iure pp̃rio pōt determinare precedentia vt dicas intestatis.i.non condẽtibꝰ testm̃ iure pp̃rio.i.iure eis p iudicẽ damnãtem concesso vel sequẽtia vt si dicas fiscus succedit iure pp̃rio.q.d.nō deuoluto vel in subsidiũ sicut al's cōiter.j.de cadu.tollẽ.l.vnica.§.fina. Oldra.in fi.ibi paganicis in castrẽsibus aũt succedũt cognati vsq; ad quintum gradũ ⁊ sic cessant oĩa cōtraria. Old.⁊ Cyñ. Ultimo collige argu.hic cũ cōcor.hic notatis p tabellione dãnato cui iudex in snĩa reseruauit famã ⁊ cōfectionẽ instrumentorũ q valeat.⁊ pro hoc bene facit.ff.de decurio.l.generaliter ij.responso in fi. Sed argu.cōtra.ff.de fur.l.non pōt ⁊ ad munici.l.ordine ⁊ videt̃ casus secũdũ vnũ intellectũ.ff.de iniur.l.diuus.⁊ pro hoc.de suscepto.⁊ archar̃.l.si qd.lib.x.q notatur ff.de edendo.l.si quis ex argẽtarijs.§.j. Dy.tenet per dictam l.diuus q si cũ cause cognitiōe hoc fecit iudex valeat alias nō per ea que no.s̃.de his q̃ no.infa.l.⁊ si seuerior.⁊.ff.e.tit.l.quid ergo.§.pena grauior.quidã moderni indistincte tenẽt q iudex nō possit hoc facere q: sicut dictũ est si miles damnaretur de fide rupta nō habet locum hec lex vt dicta.l.ex militari.ff.eodẽ. Sed tabellio dãnatus de falso damnat̃ de fide rupta q: iurauit officiũ suũ legaliter exercere sicut cōtinue fit ⁊ qd̄ iurent p batur allegat Cy.j.de erogatione milita.annone.l.j.li.xij.quã puto errore allegatã q: iudicio meo hoc non pbat sed melius probatur extra de prescriptio.c.ad audientiam licet nō loquatur in simplici tabellione sed scriniario ipse tamẽ tenet opinionem.d.Dy.ego autem starem opinioni modernorum in detestat̃.criminis q sepe cōmmittitur ⁊ quia semel malus ⁊c.vt.c.semel malus de reg.iur.li.vj.⁊ quia etiam in dubium reuocat̃ per docto.vtrum instrumenta per talem damnatum cōfecta ante damnationem valeant tenet tamen quod valeant vt dixi s̃.de assesso.l.consiliarios in fi.

Milites. Notabilis est hec lex in ista materia ⁊ glo.hic posita ⁊ bñ aperiunt priuilegia militum circa testamenta.

Scriniarios. Ibi obtemperat ⁊ nullo modo militaribus actibus se immiscẽt ⁊ sic soluit̃ cōtrariũ in glo.signatuz s̃m Odo.⁊ pro hoc.ff.ex quibus causis maiores.l.inter eos.§.j.ar.cōtra.s̃.de epis.⁊ cle.l.ij.⁊ de vxo.mili.per totuz vbi de hoc.in.l.ij.⁊.d.l.inter eos notaui ⁊.ff.de iure immunitatis.l.semp.§.immunitati. Odo.ibi matriculis militaribus nota de matricula de qua bene dixi.s̃.de offi.magistri offi.l.j. Et facit bñ lex ista cũ simi.ad q̃stionẽ q̃ fuit de facto Florẽtie vbi populares sunt melioris cōditionis quã nobiles ⁊ magnates quo ad multa est lex municipalis que limitat magnates hoc modo q domus siue parentela vbi est miles vel vbi fuit a.xx.annis citra vel quas vulgi opinio appellat ⁊ reputat magnates ɔtingit q parẽtela de cyprianis scripta erat inter domos magnatũ q̃ securitatẽ fecerũt pro magnatibus sub tali intitulatione infrascripte sunt domus magnatũ q̃ debẽt assecurare pro magnatibus ⁊ nobilibus ⁊ reperitur ipsos de cyprianis fecisse satisdationem predictam hoc non obstante volebant se defendere pro popularibus ⁊ admitti ad honores ⁊ ad officia populariuz.hec lex facit pro eis contra eos adducebatur predicta descriptio ⁊ securitas.⁊ quia alio statuto cauebat̃ q omnes de domibus scriptis in.c.vbi sunt descripte domꝰ magnatum debeant satisdare non obstanteq; sint artifices. Dominꝰ Dy.in consilijs suis primo consilio consuluit in questione predicta quod essent iudicandi populares ⁊ magnates rationibꝰ infrascriptis. Primo quia cum lex disponit aliquid inesse qd̄ non est secundum formam legis dispositũ videt̃ extra dispositionẽ ipsius.l.constitutũ qd̄ patet q: si testator confirmat codicillos certi generis ceteros q non sunt illius generis ⁊ forme ab ipsa cōfirmatione exclusisse videt̃: vt.ff.de iure codicillorũ l.cōficiunt̃.§.fi.ad hoc etiã facit ar.sumptũ a ɔ̃trio sensu primi statuti q limitat domos nobilium.argu.ff.de testi.l.ex eo.⁊ de testa.

testa.l.qui testamento.§.mulier.cum igitur dictū statutū domos certi generis limitet esse nobiles ꝛ potentes ceteras que nō sunt illius generis excludit ꝛ ꝓhibuisse itelligit̄ ne sub numero magnatum contineant̄ ꝛ si in alio statuto vel scriptura reperiant̄ scripti i numero magnatū talis scriptura nihil operetur siue primū statutum precedat siue sequat̄.Nam si precedat videt̄ sequēti derogare nisi expresse foret reuocatum per secundū ꝛ sic scdm quo ad hoc nullū hꝫ effectū.ar.ff.de acqr. here.l.qui in aliena.§.celsus.de lega.j.l.si mihi ꝛ tibi.§.interdum.de leg.ij. si qs in princip.testamēti.ꝛ de ꝯben.empt.l.cū manusata.§.fi.Itē qꝛ secundū ex quo specialiter nō tollit primum nec de eo mentionē facit videt̄ per errorem vel obliuionem factū ꝛ ideo inualidum.Ea enim que per errorem veruꝫ vel a.l.ꝑsumptum fiunt scribunt̄ pro non factis ꝛ scriptis habent̄.vt.ff.de suppel.leg.l.labeo.§.quid tubero.de here.insti. l.quotiens.circa prin.ꝛ de leg.j.si quis in fundi vocabulo. Si ipsum statutū est posterius tunc adhuc clarius est ꝙ derogat priori vt insti.de iure natura.§.penul.ꝛ arg.ff.de iure codicil. l.diui.§.licet.ꝛ.s̄.de pact.l.pacta nouissima.ꝛ ꝙ descriptio ꝑdicta sub numero magnatum nihil operetur.bene facit.ff.de iure imuni.l.semper.§.quibusdā.Ibi nec oibus ꝑmiscue ꝛc. et de decurio.l.modestinus.constat enim ꝙ domus de cyprianis non hꝫ cōditiones de qbus fit mentio in statuto.s.militem nec per vulgi opinionem reputat̄ de magnatibus. Item ad hoc facit qꝛ si testator cuius volūtas est lex vt in auṫ.de nupt. §.disponat illud.ꝙ cōi opinione est in vno genere solit9 sit referre in aliud genus illa relatio videt̄ erronea ꝛ nihil operat̄ vt.ff.de sup.leg.l.labeo.ver.verum si ea.Sed ꝓbatum est cōi opiniōe domū de cyprianis reputari popularē ergo ꝛc. Preterea dictū statutum secūdū includit eos in numero magnatum solum ad vnum onus.s.satisdationis prestādē ergo quo ad alia non videt̄ eos includere sed excludere ar.ff.de fundo instruc.l.quesitum.§.idem rūdet.de condi.ꝛ demonstr.l.cum ita.ꝛ.s̄.de procura.l.maritus.maxime cum tractetur de odio qd̄ est restringendum ꝛ fauor ampliandus: vt de libe.ꝛ posthu.l.cum quidā.ꝛ in dubio benignius iustius tutius est sequi vt.ff.de legib.l.benignius.de his qui in testa.delen.l.prime. ꝛ de rebus du.l.ea que in partes.§.in re dubia. Item cū vna persona varijs artificijs deputatur ei artificio debet deputari in quo plurimū cōuersatur.vt.ff.de leg.ij.l.legatis seruis. §.si vnus.cum ergo cypriani plurimum versentur in artificio populari ꝛ quantū ad vnum tantum reperiant̄ sociati in numero magnatum.s.quo ad sat.prestandum etiam si sint artifices restat ꝙ quo ad alia remaneant populares.Dy.Ad predicta etiam bene facit quod not.in simili.s̄.de sacrosan.eccle. l.qui sub pretextu ꝛc.

Nequidam. In glo.ibi in quibus causis cessat longi tempo. prescrip.immo quibus non obijcitur lon.tempo.prescrip.Oldra.

1 ☞ Pupillus potest fieri miles.

1 Dicet. Collige ex.l.ista ꝙ pupillus † pōt fieri miles.ꝙ sepe faciunt reges et barones qui faciunt filios suos impuberes milites.Itē collige ꝙ canonicus impubes non hꝫ vocem i electionibus.de hoc nota.ex̄.de etate ꝛ qualit.c.ex ratione.et est expressum ex̄.de elect.c.si eo tempore.ꝛ ibi de hoc.lib.vj.Sed iure ciuili videtur etiam puberes si sint minores.xxv.an. non habeant vocem in electionibus nec similibus.vt.ff.de decur. l.spurij.§.minores.sed illud ideo qꝛ minores de necessitate et in defectum vocantur ad decurionatum.vt.ff.de mune.ꝛ ho. l.ad rem publicam.ꝛ de iure immu.l.ij.§.impuberes. et ideo eorum suffragium restringitur sed minores dū tamen nō sint infantes possunt esse canonici iure cōmuni vt.d.c.ex ratione. ꝛ.c.indecorum.e.ti.ꝛ ideo vocem habent in electionib9 ꝛ alijs tractatibus si sint puberes:vt.d.c.ex eo.de electio.lib.vj.ꝛ ad hanc materiam vide quod nota.per Dy.ff.de operis no.nuncia.l.de pupillo.ꝛ sic cum hodie minores per statuta ꝛ consuetudines ciuitatum etiam non in defectum eligantur decuriones vocem habebunt in consilijs electionibus ꝛ alijs actibus sicut de canonicis dictum est.Alij tamen dicūt ꝙ vocari possunt ad officium seu dignitatem sed administratione carebūt vsqꝫ quo erunt etatis legitime. arg.ff.de iudicijs.l.quero.ꝛ.l. cum furiosus.ſm.M.fili.ꝛ vide quod dixi.ff.ad munici.l.lucius.§.penul.

Qui testamenta facere possunt. Rubrica.

Super rubrica.Vide Azo.in summa.e.ꝛ in summa institu. quibus nō est permis.facere testa.ꝛ ibi in glo.i.§.fi.ꝛ in libello Bagaroti de fugi.rubrica contra testamentū.ꝛ.ff.de testa.l.si queramus.ꝛ per Host.ꝛ Gof.in summa de testa.§.nūc dicamus quis possit facere testamentū.Non possunt testari q his versibus continent̄. Testari nequeunt impubes religiosus. Filius in sacris mortis damnatus:ꝛ obses ꝓdigus et stultus dubius seruus ꝛ furiosus.Crimine damnatus cū mutuo surdus ꝛ ille.Qui maiestatem lesit fit cecus ꝛ ipse. Additur predictis monachus.de quo dic vt dixi.s̄.de sacrosan.eccle.auṫ. si qua mulier. Item hereticus vt.s̄.de hereti.auṫ. credentes. Item vsurarij manifesti nisi satisdent vt ex̄.de vsur.c.quāqꝫ. in fi.lib.vj.de bannito ꝛ excōmu.vide in Specu.de instru.editio.§.compendiose.vbi plenissime de ista materia tractatur ꝛ §§.sequentib9.ꝛ plene.j̄.de here.insti.l.j.ꝛ per Jo.and.in nouella.de senten.excōmu.c.decernimus.lib.vj.ꝛ ibi in glo.ꝛ qd̄ dixi de reg.iur.l.in condem.§.fi.ꝛ not.j̄.de dona.inter viruꝫ ꝛ vxo.l.res.ꝛ auṫ.sed hodie.Sed nunquid infamis pōt condere testamentum: videtur ꝙ non.vt.ff.de testib.l.ob carmen.in prin.ꝛ de testa.l.is cui.§.fi.cū vtrobiqꝫ notatis.contra puto qꝛ mulier nubens infra tempus luctus est infamis ꝛ tamē testatur vt.s̄.de secun.nup.l.j.Miror valde qd̄ dictum est de dānato ad mortem qꝛ continue vidi damnatos ad mortē facere testamentum nec vidi impugnari.Si tū impugnaretur credo ꝙ non valeret per.l.eius qui.§.fi.ff.de testa.ꝛ not.j̄.de dona. inter vir.ꝛ vxo.l.res autem.Sꝫ hodie an autem bona eorum confiscentur vel venient aduenientes ab intestato.Et an valeant legata per eos dicetur in auṫ.bona damnatorū.j̄.de bonis proscrip.de pupillo an cum tutoris autoritate possit testari:ꝛ de pubere cur̄.habēte vide.j̄.e.l.si frater.An papa possit testari vide.j̄.e.l.cū heredes.An meretrix de q̄sitis in meretricio.ff.de furtis.l.qui vas.§.fi.

Etiamqꝫ. Cōio ex ꝯsensu vel ex incidenti non impedit testamēti factionem.h.d.Et primo casu loquit̄ de societate ex consensu siue ex ꝓposito. Secundo de incidenti vt.ff.pro socio.l.si vt pro socio. et fami.her.l.heredes.§.non tantū. Et ratio dubitationis vtroqꝫ casu fuit:qꝛ de alienis nemo testatur vt auṫ. ingressi.Sed qd̄ cōe est non est meū vt.ff.de ver.sig.l.pupill9. §.fi.de auro ꝛ arg.leg.l.quintus.ergo ꝛc.ꝛ est glo.ff.de regul. iur.l.id qd̄ nostrum.qd̄ cōe est non est meum ꝓprie ꝛ veritate inspecta sꝫ iuris fictione fauore vltime voluntatis.Hec glo. non placebat Dy.per.l.illud.ff.de ritu nup.ꝛ ideo ipse dicebat ꝙ in dubio non pōt dici meū qd̄ non est totū meū vt no.ff. de ꝯdi.insti.l.ij.in fi.Vel dic ꝙ si est cōe vt vniuersorū verum est ꝙ non pōt dici singulorū. vt.ff.de rerū diui.l.intantum.§. vniuersitatis.Si aūt est cōe singulorum pōt dici cuiuslibet ꝓ parte sibi cōtingente vt hic.ꝛ.d.l.illud.Dy.Alijs modernis placet prima pars glo.d.l.id quod nostrum.inquantum dicit ꝙ illud qd̄ est cōe nō est ꝓprie meū sꝫ ip̄roprie. Sꝫ ꝙ fit spāle fauore vltime volūtatis eis nō placet:qꝛ sicut i.vltima volūtate de re cōi possum disponere vt hic.ꝛ de lega.j.l.si domus. §.fi.ita ꝛ in ꝯtibus inter viuos.vt.ff.de ꝯben.empt.l.qui tabernam.ꝛ.s̄.de cōium rerum aliena.per totum. Item colligit hic dñs Old.ꝙ licet fratres in cōi retineant hereditatē paternā non ꝓpter hoc videntur oim̄ bonorum socij vt quicquid querant teneant̄ inuicem cōicare vt.ff.ꝓ socio.l.cū duobus.§.papinianus ait si fratres.ꝛ.§.idem rūdit si inter frēs. ꝛ.ff.fami.her.l.ex parte.§.si filius.nisi forte simul ad vnū panem ꝛ vinum viuerent ꝛ oīa lucra in cōem bursam ponerent qꝛ tunc ex talibus actibus viderent̄ societatem lucrorū contraxisse ꝛ cōicari deberēt.ar.ff.de proba.l.procula.solu.ma.l. que dotis.de dona.inter vir.ꝛ vxo.si seruus.ꝛ de pecul.lega. l.dñs testamento.Dñs Richar.sic distinguebat.aut constat eos iniuisse societatē.aut constat non iniuisse:aut dubitatur. Primo casu qñ constat eos iniuisse ꝛ ꝓpterea indiuisam hereditatē seruasse tunc aut oim̄ bonorum aut simpl'r si quidem omniū bonorū oīa cōmunicabunt̄. vt.ff.ꝓ socio.l.ij.§.j.si simpliciter tunc cōmunicabuntur illa que ꝑueniunt ex questu vt eo.ti.l.coiri.cum.ll.sequentib9.nisi spāliter conuenissent ꝙ solus questus ex hereditate ꝑueniens cōmunicetur vt.d.§.papinianus ait si fratres.Scd̄o casu qñ constat eos non iniuisse tunc nihil cōicatur.nā societas consensu ꝯbitur ꝛ isti non cōsenserunt vt.ff.ꝓ socio.l.admittitur. Si vero dubitatur tunc oportet colligi ex actibus eorū societas enim cōsensu ꝯbitur vt dictū est ꝛ non refert declaret voluntatē suam quis verbis an rebus ipsis ꝛ factis.vt.ff.de legibus.l.de quibus.in fi. Si ergo tales actus faciebāt ex quibus colligi potest iniuisse so-

cietatē omniū bonorum vt q̄ sicut dictum est oīa cōmunica-
bant cōtractus cōiter faciebant tūc videant̄ societatē omniū
contraxisse ⁊ oīa cōicabunt̄ vt.ff.de leg.iij.l.prediijs.§.penul.
⁊ fi.nam ⁊ talia considerant̄ in societatis dissolutione videlʒ
si separatim negocient̄ ⁊ gerūt.ff.ꝓ socio.l.itaqȝ.⁊ pro hoc q̄
ex qualitate personaꝝ ⁊ actuū presumatur ⁊ colligatur socie
tas ꝯtracta facit.ff.ꝓ socio.l.si margaritā.Rich.Sʒ iure lom
bardo videt̄ ꝙ eoipso ꝙ fratres post mortē patris in cōi do-
mo remanent oīa sint cōicanda nisi castrensia vel quasi: vt in
lombar.de succes.l.si fratres post mortē patris.cum ibi nota.
De hac materia vide quod nota.in Specul.de iudicijs.§.se-
quitur.ver.quid si duobus fratribus.⁊ per dn̄m Ray.in q̄-
stione per eū disputata que incipit florentinus mercator.vbi
plene hoc examinat.

SIIs. Querenti rn̄det imperator cum distin
ctione que vtilis ⁊ declarat bene ma-
teriā titu.de bonis eoꝝ qui mortē sibi ꝯsci.C.⁊.ff.
pro cuius materie declaratione pleniori quā hic
in glo.vel in summa dicti titu.dic aut constat quē se interfecis
se ꝑpter impatientiā doloris vel furorē rabiem vel pudorem
eris alieni vel tedio vite vel iactationis causa sicut fecit Em-
pedocles philosophus.vt.ff.de iniusto rup.⁊ irri.testa.l.si qs
exheredato.§.ꝓinde.⁊ ibi in glo.tunc non succedit fiscus imo
veniētes ex testamēto vel ab intestato vt hic.⁊.j.de bonis eoꝝ
qui sibi mor.consci.l.j.cū simi.aut cōstat ꝙ se interfecit ꝯscien
tia vel metu criminis ⁊ tūc aut erat tale crimen de quo pote-
rat post mortē accusari ⁊ accusari poterit ⁊ si fuerit ꝯdemna-
tus succedet fiscus.vt.ff.de accu.l.ex iudiciorū.aut nō erat ta
le crimen ⁊ tūc aut per sn̄iam ferendā non sequeret̄ bonorum
ademptio ⁊ tūc succedit heres nec rumpit̄ testm̄.vt.ff.de bo-
nis eorū qui mor.sibi cōsci.l.fi.§.j.Aut per sn̄iam sequi debe-
bat ademptio bonorū ⁊ tunc non vʒ testm̄ ⁊ fiscus succedit vt
hic.Aut dubitat̄ quare se interfecerit ⁊ tunc aut nōdum erat
in crimine deprehensus vel acusatus ⁊ p̄sumatur in dubio se
non conscientia criminis interfecisse sed ob dolorē vel aliam
causam fiscus ꝓbet ꝙ ob ꝯscientiā criminis.vt.d.l.fi.§.fi.aut
erat accusatus vel in crie deprehēsus: ⁊ tunc subdistinguitur
ſm Jac.de ra.⁊ Pe.Aut patiebat̄ dolorem furorē vel aliam
iracundiā ⁊ tunc presumit̄ in mitiorē partem.s.ꝙ ꝑpter illam
causam non cōscientia criminis se interfecerit.⁊ sic testamētū
valeat ⁊ fiscus nō succedat vt.ff.de dona.cau.mor.l.si aliqs.⁊
de penis.l.p̄ses.⁊ de bonis eoꝝ qui mor.sibi cōsci.l.ij.Aut tē-
pore dep̄hensionis in crimine vel accusationis non patiebat̄
aliquā ex predictis causis ⁊ tūc p̄sumitur ꝙ se interfecerit ꝓ-
pter crimen nisi heres ꝓbet ꝯtrium vt hic: ⁊.l.j.de bonis eorū.
Sed quare non extinguit̄ crimen morte etiā quo ad bona: vt
d.l.ex iudiciorū.⁊.j.si reus vel accusa.mor.fue.per totū.Re-
spondeo q̄ cū se interfecit videt̄ de crie confessus ⁊ ꝓ iudica-
to habet̄ vt.ff.de bonis eoꝝ q mor.sibi cōsci.l.ij.⁊.iij.⁊ ideo ipo
iure ⁊ facto auferunt̄ bona per fiscū.vt.e.ti.l.fi.⁊ hoc veꝝ quā-
tum ad bona.Sed quantū ad se crimen morte extinguit̄ vt di
ctis.ll.⁊ ideo errant iudices qui mortuos suspendere faciunt
ſm Ja.⁊ Pe.Sed nunqd hodie correcta est hec.l.per aut.bo
na damnatoꝝ.videt̄ ꝙ non.q̄ iste dupliciter deliqt.s.primuʒ
crimen de quo habet̄ ꝓ ꝯfesso ⁊ q̄ se interfecit.⁊ ideo non ob.
d.aut.bona auferunt̄ per fiscū.ar.s.de episco.audiē.l.iij.⁊ de
penis.ff.relegati.ar.ꝯtra in aut.de man.princi.§.opʒ.⁊ ita di
cebat Ja.de ra.⁊ nihil plus.Pe.de bella pertica tenet corre
ctum esse predictū aut.Non ob.ꝙ dicit̄ de duplici crimine q̄
non damnat̄ ex eo ꝙ se interfecerit sed solū ꝑpter primū deli
ctum: vt.ff.de bonis eoꝝ q mortē sibi cōsci.l.j.ij.⁊.iij.Sʒ quid
si aliqs volebat se interficere sed fuit sibi ꝓhibitū: nunqd pu-
nietur: casus est ꝙ sic.ff.de bonis.eo.qui mor.sibi ꝯsci.l.fi.§.sit
aūt.⁊ de re mili.l.omne delictū.§.q se vulnerauerit.et puniet̄
ſm quosdā ad mortē vel aliter vt dixi.s.de episco.⁊ cle.l.si qs
non dicā.⁊ de seruis fugi.l.iij.Quid de heretico de heresi ac-
cusato ⁊ ante sn̄iaʒ mortuo nunqd bona publicent̄, nisi heres
probet eū catholicū videt̄ ꝙ sic.ff.de iure fisci.l.res que.§.j.a
contrario sensu ⁊ ar.huius.l.ꝯtrium est verū: q̄ heres d̄r pur-
gare innocentiā defendēdo vt.d.l.fi.§.fi.ff.de bonis eorū qui
mor.sibi cōsci.⁊ ideo accusator hʒ necesse ꝓbare ſm Dy.qui
hoc notat.d.l.res que.§.j.Non obstat hec.l.q̄ hic ꝓbat heres
eoipso ꝙ ꝯtrariū non ꝓbatur ſm glo.vel hic se interficiendo
crimen cōfiteri videt̄ vt dictū est.sed in ꝓposito non dicit̄ he-
reticū se interfecisse sed naturaliter mortuum esse.¶ Ultimo
adducitur hec.l.ad arduā q̄stionem q̄ fuit vltra montes.con-
suetudo est in aliquibus partibus ꝙ ep̄s dʒ habere oīa bona
decedentiū ab intestato cōtingit ꝙ quedā vetula se suspendit
episcopus petit bona eius ab intestato.Ex aduerso veniebat
rex dicens bona esse fisci ⁊ camerā regiā in regno haberi loco
fisci ꝙ non debeāt esse fisci nec camere regie videt̄ q̄ ista non
est condēnata at hic habetur ꝓ ꝯfesso ⁊ cōdemnato de primo
delicto vt dictū est ex quo interfecit se.In q̄stione premissa vi
dentur duo cōsideranda.Primū est vtrū vetula se suspendit
ob conscientiā criminis ⁊ qd in dubio supradictū est.Secūdo
an per hoc hodie perdiderit testamēti factionē q̄ iure isto nō
est dubiū vt hic.Sed hodie pōt dubitari tn̄ cum habeatur ꝓ
confessa se interficiendo ⁊ condēnata videtur ꝙ sit intestabi-
lis sicut condēnatus qui perdit omnia que sunt iuris ciuilis
⁊ testamēti factio est iuris ciuilis: vt instit.de testa.§.sed cum
paulatim.perdat ſm Dy.vt not.per eum.ff.de testa.l.eius.§.
j.Si ergo est intestabilis non pōt dici intestata ⁊ sic iure inte-
stati non veniet ep̄s qui ex ꝯsuetudine venit ad bona intesta.
vt.ff.de suis ⁊ legi.here.l.j.in prin.Rex aūt vel fiscus bene ve
niet ſm illos qui dicūt hanc.l.non esse correctam per aut.bo-
na damnatoꝝ.ſm eos qui dicūt correctam per.d.aut.venirēt
venientes ab intestato ⁊ non fiscus vel rex.Mihi aūt videtur
eam esse correctā ⁊ sic pronunciarem nisi statutū vel ꝯsuetu-
do aliud induceret Cy.pro ep̄o etiā facit q̄ intestatus dicit̄ ī
larga significatione etiā qui testari non pōt.vt not.in glo.in-
stitu.de here.ab intesta.in prin.

1 ☞ Senectus bona ⁊ mala.
2 Senes multipliciter dicuntur.
3 Senex valde quis dicatur.
4 Senex quo ad periculum mortis quis dicatur.

SEnium. Est aliarum etatum termin⁹ ſm
Jo.an.in ꝓhemio.li.vj.§.sane.
in glo.magna.vbi ponit etates hominis.Alij di-
cūt ꝙ post seniū est alia etas que appellat̄ decrepi
ta ⁊ dicūt senium esse a septuaginta vsqȝ ad octuaginta: vt.s.
qui etate.l.j.vbi de hoc dixi.exinde est etas decrepita vsqȝ ad
centū annos.ar.s.de sacrosan.ec.l.fi.dicit Hieronymus ī epi
stola de veteri via.vij.col.Nemo est tā fractis viribus vel de-
crepite etatis vt non se putet adhuc anno victurū.vn̄ Phs.
ij.rethoricoꝝ dicit.Cōcupiscentia est eius ꝙ abest.⁊ ibi ꝓbat
ꝙ senex magis desiderat viuere vltima die quā p̄cedentibus
et idem dicit frater Egidius de regimine principum.c.xxij.
1 ¶ Quanta bona ⁊ mala habeat senectus †.notat Archid.
lxxxvj.dist.c.tanta.⁊ Seneca in ep̄lis ad lucillū.li.ij.ep̄la.j.⁊
lib.xiij.ep̄la.j.⁊ plenius Tullius in libro de senectute.¶ Se
2 nes † multipliciter dicuntur.vt not.in glo.ff.de adop.l.si pa-
ter.§.ij.⁊ de testi.l.inuiti.⁊ dixi.d.l.j.s.qui etate.⁊ not.ff.de le
ga.iij.l.non aliter.⁊ vide qd̄ not.de iure immu.l.semper.Grā
dis natu d̄r qui est fere annorū quinquaginta.vt.ff.de orig.iu
3 ris.l.ij.§.fi.Senex † valde.i.octuagenari⁹.ij.Regū.xix.c.nec
tali seni est sensus: vt ibidem.Nā quocunqȝ sene puerilis sen-
sus in illo est: vt ait Catho ⁊ Phs.ij.retho.c.xxj.ponit sex ꝓ
prietates pueriles q̄ sunt in senibus.Seniores exponit glo.i.
sapientes.xx.dist.de quibus super verbo seniores: ⁊ est etiam
istud verbū senioribus in vsibus feudorū.de prohi.feud.alie.
4 per Lothariū.c.j.Senex † quo ad periculū mortis dicit̄ quin
quagenarius.vt not.per Inno.ex̄.vt lite non ꝯtest.c.qm̄ fre-
quenter.⁊ ideo in casibus reseruatis in quibus in alio excōi-
cato differeret̄ absolutio donec personaliter veniret ad cu-
riam in sene non differt̄ ꝑpter periculū vt ex̄.de senten.excō.
c.quāuis.c.qd̄ de his.⁊.c.ea noscitur.imo ⁊ si aliud periculuʒ
non esset nisi q̄ magna mora intercessura esset deberet absol-
ui.⁊ not.per Inno.e.ti.c.sacro maxime.cū satisdatione de pa
rendo mādatis vt ex̄.de appel.c.qua fronte.Itē nota ꝙ ex.l.
ista tracta sunt verba q̄ continue apponunt̄ in testamētis ta-
lis sanus mente lʒ eger corpore.ꝓ hoc.ff.de testa.l.ij.caueant
tamen tabelliones ꝙ hoc non ponāt in testamētis nisi eis cō
stet de sanitate mentis cuius ꝯtrium sepe fit.Ad secundū ca-
sum huius.l.vide.j.e.l.penul.⁊ qd̄ ibi not.¶ Op.q̄ testamen
ti factio publici iuris est vt.ff.de testa.l.iij.⁊ ī his q̄ sunt publi
ci iuris non attendit̄ patria potestas.vt.ff.ad trebel.l.nam ꝙ
so.per ea que not.d.l.iij.vel dic ꝙ cōtraria loquunt̄ de his q̄
sunt publici iuris.i.de publico officio vt mun⁹ iudicandi tu-
tele ⁊ similia.testamenti autem factio non est talis imo est pri
uati iuris principali vtilitate attenta sicut de matrimonio di
citur.ff.solu.matri.l.j.Uel dic ꝙ ius publicum est in quo re-
presentatur duplex persona.s.in quātū est priuatus ⁊ ī quan-
tum gerit officium publicum ⁊ in istis patria potestas nō cu-
ratur.vt.d.l.aliud est in quo non representatur nisi vna per-
sona ⁊ tunc curatur vt hic.¶ Item glo.reddit hic duas ra-
tiones quare filiusfa.pōt donare cā mortis ⁊ non testari.sed
secunda

secūda est ratio q̄ vltima volūtas nō debet pēdere ex alieno arbitrio nō videtur bona q̄ꝛ ꝛ donatio cā mortis est vltima voluntas vt.j.de codicillis.l.fi. Nō ergo dꝫ pēdere sicut nec legatum vt.ff.de iure codicil.l.diui.§.penul.ꝛ de leg.j.l.ij. ꝛ iō ibi dicit gl. q̄ donatio cā mortis i hoc nō sequitur regula legatorum vt notat̄ instit.de dona.in prin.tu dic secūdū dy. q̄ donatio cā mortis nō est ꝓprie vltima volūtas imo magis accedit contractui vt notat̄.ff.de dote prele.l.ij.in princ.ꝛ ideo pōt ex alieno dependere arbitrio sicut ꝛ contractus vt supra de contrahen.emp.l.fi.ꝛ de verbo.obli.l.fi quis arbitratu.in contrarium multum facit.j.de dona.cā mor.l.fi.in fi.Jac.de ra.dicebat q̄ actus testādi est solennior q̄ donationis cā mortis et ideo non pendet ex alieno arbitrio sꝫ donatio sic sed hec ratio non videt̄ bona q̄ꝛ idē in actu codicillādi nisi dicat̄ q̄ act⁹ testandi ideo est solēnior q̄ꝛ non potest fieri per ministrū et tunc defendit̄ ratio gl. Quid si filius fa.condidit testm̄ adiecta cl'a si nō valet iure testi.ꝛc.ꝛ de volūtate patris nunqd relicta i tali testō valebūt vt ex dona.cā mortis videtur q̄ sic vt tantum operetur genus quo ad genus quātum spēs quo ad spēm vt ff.de admi.tut.l.si duo. Jn cōtrariū est q̄ꝛ in donatiōe cā mortis requiritur specialis concessio patris vt.ff.de dona.l.filiusfam.§.sed eū.ꝛ illud est speciale qd̄ a generalitate separatur vt.ff.de ꝓcur.l.pomp.in principio ꝛ si quis cau.l.sꝫ ꝛ si qs.§.quesitū.preterea sicut dictuꝫ est donatio cā mortis magis accedit cōtractui q̄ vltime voluntati dicēdo ergo si non valet iure testi.ꝛc.de donatiōe cā mortis nō videt̄ itelligere ꝛ ita tꝫ dy.alij tamē tenent contrariū q̄ꝛ alias dicta cl'a nihil oparet̄ nā iure testamēti valere nō pōt q̄ꝛ testari nō pōt vt hac.l.nec iure codicil.q̄ꝛ codicillari nō pōt vt.l.diui.§.penul.ꝛ.l.conficiūtur.§.codicilli ꝛ dicta.l.ij.ꝛ de le.j.ꝛ sic nō pōt valere alio iure q̄ donatiōis cā mortis ad illā ergo referatur illa cl'a ne sit inutilis ꝛ supuacua ar.ff.de leg.j.l.si quando ꝛ de lega.iij.l.librorū ꝛ de rebus dubijs.l.quotiens.primā opinionē tenet galeottus de testa.ver.vltimo.speculator de instru.editiōe.§.cōpendiose ver.quid si filiusfa.quod enim expressim dꝫ fieri nō sufficit fieri per cōiecturas vel generaliter in aut.de here.et fal.§.si vero expressim et de ver.obli.l.quicquid astringende ꝛ vide qd̄ notatur in.l.tam is.§.j.de dona.cā mor.ꝛ.l.qui in potestate de testa. Sed nunquid filiusfa.potest donare patri vel fratri in eiusdem potestate constituto ꝯsensu patris glo.tꝫ q̄ nō.ff.de aut.tuto.l.j.M.fil.tꝫ q̄ sic ar.supra de cōtrahē.emp.l.cū ipse cum ibi notatis.de hoc plene dixi.j.de dona.cā mortis.l.ij. Jtem queritur vtrū consensus patris requiratur a ꝓncipio an sufficiat ratihabitio ex postfacto tue examinationi profecto cui scribo relinquo cy. Puto q̄ a princ.requirat̄ nec sufficiat ratihabitio ad instar tutoris vt.ff.de aut.tuto.l.obligari.§.tutor ꝛ de hac materia vide in speculo de instrumētorū editione.§.cōpendiose ver.quid si filiusfa.et ver.se.ꝛ qd̄ no.in glo.xij.q.v.c.q̄ꝛ Johānes. Sed nunquid possit filiusfa.in vltima volūtate.ꝓ aīa iudicare sine consensu p̄ris dic q̄ nō vt extra de sepulturis ca.lꝫ.li.vj.cum ibi notatis per Archi.ꝛ Card.lꝫ enim possit cā mortis donare non tamē legare nec fideicōmittere vt dicta.l.ij.de lega.j.ꝛ de le.iij.l.j.§.j.ꝛ no.dicta l.tam is.§.j.lꝫ vber.de bobio tenuerit q̄ ad pias cās possit legare ar.ff.de dona.inter virū et vxo.l.si sponsus.§.concessa ꝛ q̄ꝛ summa est ratio que pro religiōe facit.ff.de relig.ꝛ sum.fu.l.sunt persone ꝛ.j.ad.l.fal.aut.similiter.prime opinioni starem per dictas.ll.ꝛ maxime per dictum.c.lꝫ. Et de materia ista notatur in additione domini Odo.in summa huius tituli. Cuius penitentia reuocet̄ donatio facta per filiumfa.patris volūtate et cuius morte confirmet̄ dic vt no.in glo.ꝛ plene dixi.j.de dona.cā mortis.l.nec fratris. An pupillus cum autoritate tutoris possit mortis cā donare dicā.j.l.proxima. Jn glo.prima. Jbi si nō valꝫ q̄ꝛ arguit egritudinē corporis nō mētis Ol. Jn glo.ij.ibi publici iur̄.i.publica autoritate vel a principe dꝫ cōpetere. Ol. Jbi priuati.i.ꝓuato cuicūq̄ cōpetit cū ꝛ al's contractus ex priuatorū pendeant volūtate vt de actionibus et obli.l.sicut ꝛ.ff.de pactis.l.j.§.si conueniant.p.sy.

Si frater tuus. No.gl. q̄ pupillus etiā tutore auctore nō potest testari.rō pōt esse q̄ est.s.l.proxima q̄ꝛ testamētū nō dꝫ ex alieno arbitrio pēdere.sed nunqd donare cā mortis pōt autoritate tutoris dic q̄ nō vt.ff.de tute.ꝛ ra.distra.l.j.circa prin.ꝛ de dona.inter virū ꝛ vxo.l.cū hic status.§.si miles. Quid de pubere curatorem habente an poterit testari videt̄ q̄ nō q̄ꝛ equiparatur pupillo vt.s.de in inte.resti.l.si curatorē habes Sed dic cōtra vt.ff.de le.ij.l.cū pr̄.§.curatoris ꝛ de liber.legata.l.aurelio.§.gaius ꝛ ibi notatur Ol.de iure lombardo videtur q̄ ante.xviij.annum nō possit testari sed soluꝫ pro anima iudicare vt in lombarda de prohibita alienatione mino.in fi.l.j.

Eunuchis. Ratio dubitationis quā gl.ponit nihil valet q̄ꝛ est fallacia figure dictiōis vnde dic q̄ ratio dubitationis esse potuit q̄ꝛ eunuch⁹ non videbatur hō integer sicut nec filiusfa.vt supra.e.l.seniū.ij.responso.facit ad hanc.l.ff.de re militari.l.qui cum vno testiculo.

Si quis imperatorem. Oppo.q̄ꝛ de iure cōi illud q̄ est quasi caducū priuatus nō transmittit in suos successores vt.j.de caducis tollendis.l.vnica.§.j.ꝛ.ij.princeps aūt tale relictum transmittit sed nō augusta vt.ff.de le.ij.l.q̄ principi ꝛ.l.seqūti sic dupliciter obstāt primo q̄ princeps nō vtit̄ iure priuati. Jtē q̄ꝛ augusta nō vtit̄ priuilegio principis quorū cōtrariū dicit lex ista dic scōm dynū q̄ in cōtrarijs decessit imperator mortuo testatore ꝛ in.l.sequēti decessit augusta viuo testatore ꝛ sic nullū est ibi speciale vel dic vt notat̄.j.l.prima vel dic q̄ in.l.q̄ principi fuit legatū sub noīe dignitatis que non morit̄ vt extra de rescrip.c.si gratiose li.vj.et in.l.se.ꝛ hic fuit legatū sub noīe proprio.pe.dicit q̄ in cōtrarijs fuit legatū in vtraq̄ sub noīe dignitatis ꝛ princeps ideo transmittit q̄ꝛ hꝫ dignitatem suo iure sec⁹ in augusta que suo iure non hꝫ sed ex persona mariti.s.ꝓncipis cui⁹ radijs coruscat vt.j.de dignita.l.mulieres et ideo relictū sibi quantūcūq̄ sub noīe dignitatis per inde est ac si proprio nomine foret relictū vñ nō trāsmittit ad heredem ꝛ sic loquitur cōtraria. Hic aūt principi sub nomine proprio fuit relictuꝫ ꝛ ideo iure cōi vtitur ad qd̄ facit in aut.de iudi.§.quod vero ꝛ de annu.le.l.annua.§.fi.et extra de offi.dele.c.quoniā abbas ꝛ hec solutio mihi placet per qd̄ collige q̄ si alicui comitisse sub nomine dignitatis aliquid cōmittit̄ nō transmittit in succedentem in dignitate q̄ꝛ iure ꝓprio non habet sed ex persona mariti comitis vt dictum est cynus concor.etiaꝫ ad hāc.l.q̄ dicit q̄ sicut minor ꝓhibet̄ donare priuato ita ꝛ principi in lombarda de prohibita alienatione minorum.l.de puero.

Eum heredes. Jbi ep̄is.l.fideicō.cōtinētibus. Ol.ꝛ dicit glo.q̄ idē ꝛ in papa q̄ testari possit.alij dicunt q̄ cum sit ep̄s vrbis rome vt.s.de summa trinita.l.inter claras nō potest testari nisi secūdū formā aut.licētiā.s.de episcopis et cle.M.fil.

Hac consultissima. Primo tradit formā testamēto ceci. Scdō eā extendit ad codicillos. Tertio remouet dubiū q̄ ex dicta forma cōtingere posset ꝛ rōnem assignat. Quarto tradit formā vbi tabulariorum copia nō habet̄. Quinto dicitur q̄ testamentū potest vni ex testibus deponi. Ultimo dictā formā corroborat per rationem. Jbi carētes oculis secus si oculo vt.s.de excu.tutorū.l.frater Jbi sub obtētu melius staret sub obtuitu.i.sub p̄ntia vt.s.de offi.magi.offi.l.j.ꝛ de re militari.l.cū supra nitentes.l.xij. Jn ver.at cū humana ibi vti tenor.i.postquā tenor eorū q̄ scripta sunt in carta Odo. Opp.ad id qd̄ dicit̄ primo fieri heredis institutio deinde legata in institu.de lega.§.ante heredis so.vel ista corrigitur vel est speciale i.i cestamēto ceci f̄m pe.ꝛ Rich.qui dicūt q̄ ordo hui⁹.l.est necessitatis in testō ceci ꝛ si ommittatur viciat.ꝛ pro hoc faciūt verba text⁹ ibi ex ordine perorans ꝛ.ff.de vul.ꝛ pupilla.substitu.l.ij.§.prius.ꝛ de hoc pōt loq lex ambiguitates infra titulo proximo nec obstat lex pre posteri.e.titu.q̄ꝛ vel speciale est hic vel ibi loquit̄ de alia prepositeratione secundū eos. Jtem no.q̄ nō solū nomen heredis sꝫ etiam dignitatis et indicia puta super nomen vel agnatiōis et similia ex quibus posset cognosci debēt exprimi. Sed cōtra hoc vr̄.ff.si certum petat̄.l.certum de liberis ꝛ po.l.ij. So.aut pōt ambiguitas oriri ex sola nominis expressione et dicenda sunt indicia vt hic.ꝛ hoc notabiliter dicit tex.ne sola nominū cōmemoratio ꝛc.certus enim dꝫ esse heres vt.ff.de heredi.institue.l.in tp̄s.§.j. Nā ꝛ alias incertitudo viciat vt.ff.de testa.tute.l.duo sunt ticij et de ma.testa.l.cum ex pluribus ꝛ ad hoc bene facit extra de rescriptis.c.cū ordinē et.ca.ad aures et de iureiurā.l.pretor edixit. Si autē ex sola nominis expressione certitudo appareat nō est opus indicia exprimere ꝛ ita loquūtur contraria et hoc etiam voluit dicere glo.hic posita q̄ facit mentionē de gallopresso qui fuit bidellus domini azonis.nā q̄ꝛ nullus alius tali noīe nominabat̄ satis erat certū per solā eius nominis expressionem. Et ex predictis dicebant.M.fil.ꝛ Odo.q̄ si quis reperiatur bannitus solo nomine nō expsso

cognomine vel aliĳs indiciĳs ⁊ pōt ex nomine oriri dubitatio ꝙ non valeat ꝓpter incertitudinē. Si aūt dubitatio oriri nō posset tūc valeat ⁊ hoc etiā dicet̃. ĩ. de here. insti. l. j. ver. vltra predicta. ⁊ ꝙ in sentētiĳs ⁊ in ꝯtractibus debeant apponi nomina cognomina ⁊ indicia ne dubietas oriat̃: bene facit. ĩ. ti. ꝓxi. l. si quis in noīe. ⁊ in insti. de leg. §. si quis in noīe. ¶ Itē ꝯsueuit allegari hec. l. ꝙ tabellio computet̃ ꝓ vno teste in instr̃o ꝙ exigit certū numerū testiū. ꝓ hoc in aut̃. de fide instru. §. oportet. ⁊ dic vt ibi no. ⁊ ad hoc etiā allegat̃. ff. de testa. l. domitius. sed ibi non dicit̃ ꝙ tabellio suppleat defectū testis. Sꝫ ꝙ vnꝰ de septem testibus q̃ exigunt̃ in testamēto pōt scribere testm̃ vel econtra q̃ interuenit vt tabellio pōt rogari vt testis. et de hoc dic vt ibi. Item ꝓ hoc facit. ĩ. ti. ꝓxi. l. cum ātiquitas. sed ibi supplet defectū testatoris nō testis: ⁊ ideo teneas opinionem Ba. qui fui pysanus ⁊ tractauit plures vtiles questiōes nō tamē dicas ꝙ hic sit speciale q2 scriptor nō supplet hic locum testis sꝫ tabelliōis ad solutionē predicte q̃stionis dic aut queritur de substātia seu essentia scripture ꝑ quā dꝫ probari et tūc nō cōputatur tabellio in numero testiū q2 vt scripture credatur opꝫ ꝙ sit cōfecta per tabellionē qui tāquā persona publica dat robur scripture dum tñ adsit numerꝰ testiū necessarius vel cōsuetus ⁊ videt̃ casus in aut̃. de fide instr. §. sed si instrumēta aut querit̃ de tali scriptura per quā nō probatur et tūc tabellio bene cōputat̃ pro vno teste. ⁊ sic nō est hic speciale secundū Ja. de ra. ⁊ quosdā modernos vt supra dixi cy. de hoc plene dixi supra de probationibꝰ. l. cū precibꝰ. Querit M. fil. si quis sit excecatꝰ ꝓpter crimē per eū cōmissum vtruꝫ possit testari secundū formā huiꝰ. l. forte si ex delicto graui nō vt. ff. de testa. l. eiꝰ. §. fi. Si aūt ex leui delicto ex quo etiā sequeretur infamia videt̃ ꝙ testari posset q2 infamis testat̃ vt. s̃. de secūdis nup. l. j. ⁊ dixi super rubrica ⁊ ita tꝫ speculator de instrumentorū editione. §. cōpendiose ver. quid de exoculatis. Querit etiā si cecus inter liberos cōdidit testm̃ citra formam huius. l. an valeat videt̃ ꝙ sic. s̃. famil. her. l. fi. ĩ. ti. ꝓxi. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto nā ꝓpter infortuniū parentū nō dꝫ cōstitui deterior cōditio liberorū vt instituta de ingenuis. §. fi. ⁊ pro hoc facit glo. que est hic que dicit hanc. l. immutari per. l. in testamētis. ĩ. ti. ꝓxi. In contrariū videt̃ q2 lꝫ generaliter dicat̃ inter liberos minus solennē voluntatē tenere hꝫ speciali forma que tradit̃ circa testm̃ ceci tali generalitati derogare videt̃ siue p̃cedat siue sequat̃ ar. ff. de pe. l. sanctio legū et extra de reg. iur. c. generi li. vj. cū ibi notatis per dy. ⁊ alios M. fil. dicit dubito. de ista forma testamēti ceci no. in speculo de instru. editione. §. vt autē caute ver. illud quoq; nō est ignorandū. In glo. hic versus ibi facere scribi lꝫ hoc dixerit. s̃. poterit tamen alio tēpore facere scribi. In glo. ergo tabularius ibi exigūtur immo septē tm̃ et preter eos tabellio vt. s̃. in principio. l. cuius tabellionis defectuꝫ supplet testis octauus: vt hic habetur non autem dicitur ꝙ tabellio supplet defectum testis q2 non supplet quando scriptura est de substātia negociĳ de quo agitur ⁊ tunc est vera opi. han. alias verū est qd̃ dicit glo. per. l. domicius secundū M. fil. de hoc plenius. s̃. dixi In eadem glo. ibi per talem scripturam vt publicū vt in aut̃. de fide instru. §. si vero instr̃a. de here. ⁊ fal. §. si vero absunt et notatur de hoc extra de fide instru. ca. ĳ. Ibi inter quos sit tabellio ⁊ sic intelligantur. ll. que dicunt ꝙ tabellio cōnumeratur in numero testium nec dicas ꝙ hic sit speciale quia recte intelligenti hec lex non dicit ꝙ tabellio cōputetur in numero testium sed ꝙ testis supplet defectū tabellionis vt p̃dixi Ol. In glo. neutraliter in fi. immo dic ꝙ sunt casus nominatiui ⁊ numeri singularis ⁊ gñis feminini ⁊ cōstruūtur cū v̾bo licentia in textu dꝫ esse relinquat ⁊ nō relinquant sicut hꝫ gl. Ric. et Ol. ⁊ pulcher ⁊ notabilis est tex. iste. Old. de pōte. ⁊c.

FURIOSUM. Indiuiduū nō pōt fieri pro parte hoc. d. testamentū em̄ dꝫ fieri vno cōtextu vt. ff. de testamētis. l. heredes palam. §. fi. ꝙ hic nō fuit Ol. Cui incūbat ꝓbatio dic vt. ĩ. de codicillis. l. nec codicillos.

DISCRETIS. Exponit gl. i. separatis quod quidā reprobāt q2 sic exponēdo imperator fundaret super vno et super alio edificaret et iō exponūt. i. sapiētibus seu discretionem mentis habentibꝰ vt. s̃. e. l. seniū et verbū q2 cū sequētibus legitur Rich. vel expone. i. dr̃ia facta inter surdos ⁊ mutos quorum aliĳ sunt ab origine aliĳ a casu. Ibi sensus. s. auditus. Ibi vox articulata. Si em̄ hac careret ⁊ literas nesciret pro mortuo reputatur vt. ĩ. ti. ꝓxi. l. iubemus ⁊c. Utrū mutus possit esse patrinus in baptismo ⁊ sufficiat respōdere nutu videt̃ ꝙ sic ar. ff. de le. iĳ. l. nutu. de hoc habet̃ de cōsecra. dis. iiĳ. c. paruuli. ⁊. c. si egrotantes ⁊. c. in sinodo. ¶ In gl. sed in superiori ibi. ff. e. l. de testamentis. In glo. nisi in militibus in fine immo §. quinimmo. ⁊. ff. de testa. mili. l. iure militari.

NEMO. Hec lex tollit dubium an filiusfa. in aduenticiĳs in quibus patri nō queritur vsufru. possit testari. Nā nō pōt ⁊ ita etiā tenet gl. ⁊ bene. ff. ad trebel. l. j. §. in filiĳs ⁊ in margarita de testamētis ver. an filiusfa. ⁊ in spe. de instrumentorū editione. §. compendiose ver. sed nunquid filiusfami. quia non est integer homo ad confectionē testamenti vt dixi. s̃. e. l. senium. ĳ. responso quo ad castrensia sic quia in illis habetur loco patrisfami. vt. ff. ad mace. l. ĳ. secundum pe. cy. Ibi facultate capiendi ex testō quidam enim sunt non capaces vt institu. de lega. §. legari ⁊ ibi notatur Old.

¶ De testamentis. Rubrica.

¶ Super rubrica. vide Azo. goffr. host. in summa. e. rofre. de actione ex testamento in Spe. ⁊ margarita galeotti. eo. tit. de testamētis de instru. editione. §. cōpendiose. ⁊ sequētibus. §. ⁊ Azo. in summa instituta de testamentis ⁊ in brocardis de testamētis ⁊ in libro domini. M. de fano de testamētis ⁊ patria ꝑtāte domini vber. de bobio. e. ti. De modo probandi testm̃ et per quot testes ⁊ an probetur per instrumētū publicū dixi. s̃. de bonorū pos. secūdū tabu. l. ĳ. ⁊. ĩ. e. l. j. ⁊ de virtute cōsuetudinis circa testa. dicetur. ĩ. e. l. fi. Si quis in testamēto dixi se donare inter viuos an sit donatio ita ꝙ reuocari non possit dicetur infra de dona. super rubrica de numero testiū ⁊ an debeāt videre testatores dicam. ĩ. e. hac consultissima. Et an vēditio possit fieri in testamēto dic vt notatur. ĩ. e. l. hac consultissima et in aut̃. ex causa in fine. Et quomodo ⁊ qñ vltimuꝫ testm̃ vel vltima volūtas tollat precedentem vide plene. ĩ. e. l. sancimus an mulier aliquo casu testificari possit in cā testamēti vide qd̃ notaui. ĩ. de codicillis. l. fi. in fine.

TESTES. In testō adhibiti Ibi in hac cā. s. cū agitur de robore testamēti ⁊ dic ꝙ loqui potest in testō in scriptis ꝙ probari potest per scripturā de iure ⁊ etiam in testamento nuncupatiuo ꝙ similiter probatur per scripturā de consuetudine vt in glo. notatur de hoc dic vt dixi. s̃. de bonorum possessione secunduꝫ tabu. l. ĳ. ¶ Oppo. glo. de. l. quoniā liberi. s̃. de testi. Sed dic ꝙ nihil facit quia ibi testis ꝯditio mutata nō fuerat. Ol. Op. de. le. iĳ. §. cause. ff. ad carbo. dic ꝙ hic poterit testificari nec dicitur nunc testificari sed tunc cū signauit testamentuꝫ vt. ff. e. l. heredes palam. §. penul. ⁊. l. ad testium. §. j. vnde ista depositio est recognitio quedam testificationis antique vel dic quia ꝙ aliud est hominis conditionē detegi in eo ꝙ sonet in defectum ⁊ nō in viciū vt q2 detegitur de libero seruus et hꝫ locuꝫ hec lex Aliud hominis conditionem mutari per vitiuꝫ vt per superuenientem infamiā. ⁊ ita loquitur contrariū ⁊ hāc tenet Azo. in summa insti. de testa. §. fi. et in summa. e. vltra. mediuꝫ ver. conditio enim ⁊ de hoc no. in glo. eo. ti. §. testes ⁊ plene per dominū gabrielē de oselettis in tractatu quē fecit de fama. §. nūc superest vt ad portū ver. quid dices de testimonio infamis. ⁊ ad hoc bene facit in vsibus feu. an remoueri debeant testes qui pares esse desierunt. c. vnico ⁊ qd̃ ibi notatur et vide etiam glo. in fine que est. ff. e. l. cum lege ⁊ ꝙ dicaꝫ. ĩ. de iure de li. l. fi. §. testibus. de excōicato vide ꝑ Inno. extra de excep. ca. pia circa finē q̃ est hodie lib. vj. et de hac materia notat̃ extra de testi. cogen. c. p̃terea. Old. ⁊ dixi. s̃. de testib. l. iurisiurandi. versi. quid si testis erat testabilis. Sed cū hic dicat littera oīm consensu quid si per maiorem partem tantū reputabantur liberi puto ꝙ idem sit ar. ff. de acqui. here. l. cum quidam. §. dicitur. q2 refert̃ ad vniuersos qd̃ fit per maiorē partē. vt. ff. de re. iur. l. aliud. §. refertur. ⁊ ad munici. l. qd̃ maior. ⁊ ita tꝫ Specu. de teste. §. j. ver. quid si tantū a maiori parte. ⁊ vide qd̃ ibi not. duobus versic. seq. Quid si vnus ex testibus erat femina vel impubes cōiter tamen reputabat̃ masculus vel maior dic idē ꝓm Cy. q2 eadem est ratio. vt. ff. ad leg. aquil. l. illud. ¶ Quid si erat excōicatus dic vt plene not. per Inno. extra de except. c. pia que est hodie. lib. vj. Quid si mota erat huic testi questio status: dic ꝓm Pe. ⁊ Cy. aut in q̃stione perseuerabat̃ ⁊ non dꝫ reputari liber nec esset idoneus testis aut q̃stio dimissa erat et tunc sic vt. ff. de re mili. l. qui status. ⁊ de mu. ⁊ ho. l. q̃ reus. Cy. ¶ Ultimo no. ꝙ hec. l. sepe allegatur ꝙ cōis error facit ius et excusat. de hoc not. ff. de offi. preto. l. barbarius. extra de re iudica. c. antepenul. plene per Hostien. in summa de rescript. § que possunt obiĳci. ver. sed si non pōt. ⁊ ver. sequētibus. ⁊ plenissime

nissime dicetur sm Ja. de bel. j. de senten. et interlo. om. iudi. l. ij. que cum ista concordat. ¶ In glo. vlti. ibi qd valet testamentum cui talis testis adhibetur per quē probari non possit. Ol. Ibi consuetudo. s. q testamentū nuncupatiuū pbetur p scripturā. Old. Ibi per publicā scripturā et ideo anteq detegeretur testis seruus publicatū erat testm̄ sm. l. j. proxi. Oldr. Ibi l. fi. et sm hoc non erat qstio de testamēti veritate sz solū arguebatur de deficiente solennitate pter vnum de testibus qui erat seruus. Old.

Rescriptū pape publicatū an faciat fidem.

Publicati. Testamento publicato fides habet lz originale sit perditū. h. d. et intellige de testamēto in scriptis et nūcupatiuo qz vtrūq pōt publicari. vt. j. e. l. testamenta oia. et hec scriptura sit publicata fidē faciet et sic est differentia iter publicam et publicatā qz per publicā non pbatur nūcupatiuum de stricto iure lz de consuetudine secus vt not. s. l. pxi. et j. de fideicō. l. vlti. sed per publicatā sic sm omnes vt hic pz et in glo. not. Old. Et vide etiā glo. s. de fide instru. l. cum instru. Et qz ista materia publicationis cōtinua et vtilis est tam quo ad testamēta quā etiam alia instrumēta de ea plene subijciamus. Et de ista bene not. ex. de fide instru. c. vlti. per Ber. Inno. et Host. ix. dist. c. vt veterum. et c. dist. c. contra morem. i gl. per Ardi. de testi. c. albericus. per Ber. et Inno. de offi. dele. c. cum in iure. per Ber. in summa Az. quēadmo. testa. aperiā. s. de diuer. rescript. l. sancimus. et dixi. s. de fide instru. l. sicut iniquū. et in aut. vt sponsa. largi. §. et hoc insuper. vnde sumit aut. si quis in aliquo documento. s. de eden. vbi de hoc not. in glo. et aliqua notaui circa fi. et ibi per Cy. circa istā materiā. et de hoc plenissime nota. in Specu. de instru. edi. §. ostenso. per totum. §. ex quibus remissiōibus satis clare haberi pōt dicta materia nihilominus. tn̄ adhuc aliqua subijciam. Primo de modo publicationis. Secūdo de eius effectu. De primo dic vt hic in glo. no. et d. §. ostenso. ver. et nota q testamēta. et vsi. vlti. Glo. tamen hic tenet q talis publicatio non fiet viuēte testatore: contra qd videt. j. eo. l. omniū. vnde dic aut testator petit publicari et pōt fieri in eius vita. vt. d. l. omniū. et vtilitas erit que dicitur in glo. si moriatur vnus ex testibus vel subtrahat testamentū qz publicationi stabitur et fidē faciet. Aut petitur fieri per heredē vel legatarios et tunc hz locum opinio glo. vt post mortē tantū fiat et in vita facta non valeret. ar. ff. de ver. obli. l. cum filius. §. fi. et qz non debēt esse solliciti de hereditate viuentis. Cy. et pro hoc. ff. quēadmo. testa. ape. l. ij. §. si dubitetur. et de forma publicatiōis aliorū instrumentorum. eo. §. ver. sed nunquid fiet idem in aliorum instrumentorum publicatione. Utrum valeat publicatio facta de cōsensu partiū sine iudice dixi. d. aut. si quis i aliquo documēto. Utrū citandi sint quorum interest dixi. d. aut. q sic: per. l. naz ita diuus. ff. de adop. cum ibi not. si per vim. vel alio modo. l. fi. Quidam tn̄ dicunt q non est necesse aliquē citari et secus est in publicatione attestationum testiū ex. de testib. d. c. albericus. ratio diuersitatis est: qz testes pducti sunt inter partes et possent esse vitia i personis et dictis eorū que non posset iudex perpēdere et pars citata perpenderet et opponeret: sz in instrumētis iudex perpēderet si essent vitia visibilia puta rasure cācellature et similia et tūc non faceret publicari seu autēticari: vt. j. de edicto diui adria. l. fi. et j. e. l. si vnus. §. j. et presumit q hoc iudex non faceret vt ex. de proba. c. qm̄ contra falsam. et de prescrip. c. ad audientiā. tutius tn̄ puto q citentur illi quorum interest si sunt certi vel si essent incerti vel absentes q fiat saltē citatio vel vocatio generalis per prealleg. iura per hanc opi. et ita tenet Inno. qui de hoc plene notat. d. c. albericus. ex. de testib. et in. c. fi. ex. de fide instru. tenet Inno. idem et Host. et Ja. de are. Cy. et Nico. mata. super aut. si quis in aliquo documēto. C. de eden. idem tenent et Specu. d. §. ver. quid si post publicat. et vsi. seq. et de hoc etiā not. d. c. contra morā. c. dist. et facit qd not. s. si vt ab heredi. se absti. aut. si vero oēs creditores. Est etiā notādū q qn̄ fit publicatio testamēti vel alterius instrumēti et testes recognoscūt et dicūt se interfuisse testamento vel instrumēto et ita esse verū hoc debent facere cū iuramento. vt. j. e. l. hac cōsultissima. §. fi. et l. vlti. in fi. cetera que pertinent ad formā vel solennitatē publicationis: dic vt. d. §. ostenso. Circa secundū de effectu publicationis videndū est vtrum scripture sic publicate plene credatur et fidem faciat satis notat. d. §. ostenso. ver. secundo quoq. et ver. sequenti. et videtur q non nisi probetur amissio originalis vt hic patet in textu. licet Az. subaudiat maxime q quidam moderni sequuntur q plenam fidem faciat etiā non probata amissione vt in aut. de fide instru. §. si vero. et in aut. vt fratrum filij. §. illud quoq. et de admi. tuto. l. cyrographis. Odo. tenet q stet sine aliquo subaudito. s. vt probari debeat amissio originalis al's non credatur autentico siue publicato. Cy. tenet q si solēniter sit facta publicatio non sit necesse probari amissionem vt not. per eum. d. aut. si quis i aliquo documēto. et hic. Ego autem puto et sic vidi in iudicio seruari q si originale extat debeat exhiberi si petat qz multa possent esse vitia visibilia et inuisibilia in originali que non fuerunt visa tempore publicationis. p hoc facit qd no. d. c. vt veterū. ix. dist. de re iudica. cum inter. et per Inno. ex. de priuileg. c. cū olim. Primo sed si esset deperditū originale tunc staretur autētico siue publicato iurante eo qui vtitur dicto autentico q originale non habet nec dolo desijt habere vt. s. de fide instru. l. fi. et s. de pigno. act. l. si creditor. et ibi dixi. et de hoc no. d. c. vt veterū. ix. dist. ¶ Et an rescriptū † pape publicatū faciat fidem et ex eo pcedi possit sicut ex originali. no. satis plene in qstionibus Bartho. brix. xj. q. que incipit quidam impetrauit rescriptū a sede apostolica. Casus specialissimus i quo non potest pbari nisi ex originali est. j. de diuer. offi. et appa. l. probatorias. lib. xij. et ibi in glo. no. Patet ergo ex predictis q ille modus publicādi seu autenticandi qui sepe fit nihil probat. s. qn̄ tabellio sine autoritate iudicis exēplat totum instrumentum et in subscriptione vna cum alijs tabellionibus dicit q istud exemplum cōcordat in omnibus cū originali et q nihil est plus vel minus q mutet sensum. Nā istis tabellionibus sine iudi. autoritate non adhibetur fides vt in aut. de heredi. et fal. §. si vero absunt. et de fide instru. §. sed si instrumēta. et qz in citatis quorum interest vt supra dixi et qz fieri debet autoritate iudicis vt prediximus. et p hoc. d. aut. si quis in aliquo documento. et ita tenet Odof. et Specu. d. §. ostenso. in prin. et versi. j. et ij. et ver. nota tamen. licet aliqui dicāt contrariū pro quorum opinione facit ex. de prescrip. c. ad audientiā. vbi dicit q non est verisimile tabellionē scribere aliter quā verum sit: sed ibi in scriniario loquitur et scriptum erat in psentia cardinalis. Item p hoc videt expressum q exemplo credatur etiā i testamento. vt. ff. de testa. l. vnū testamentū. de his que in testa. delen. l. vltima. de bonorum pos. sm tabu. l. j. §. si quis in duobus. et institu. de testa. §. penul. Sz de originali in pluribus chartis scripto non de exemplo loquuntur.

Ex imperfecto. Ibi solueret quantū ad actus pcedentes ab ipso et directos in ipm vt pbat hec. l. cum si. hic allegatis in glo. et dixi. s. ti. proxi. l. si quis imperatorem. et latius in. l. digna vox. s. de legi. ¶ In glo. j. ibi. et l. fi. immo debet dicere et l. sequenti.

Cum in nomine. Al's si quis in nomine. Error nominis non vitiat. h. d. De hoc. j. e. l. errore et quis error vitiet vel non: plene notatur per Hostien. in summa de rescrip. §. que possunt obijci contra rescripta. ver. sed si non potest. et ver. sequen. Et est arg. hec lex cum concor. q in instrumentis debeat apponi non solum nomen sed prenomen cognomen et agnomen q est verum vbi ex solo nomie dubitatio oriri posset vt plene dixi. s. titu. proximo. l. hac consultissima. Item error conditionis: vt. ff. de here. institué. l. his verbis. et j. de here. instituen. l. ij. Nec error rei nisi esset in nomine appellatiuo. vt. ff. de lega. j. l. si quis in fundi vocabulo. et de lega. iij. l. librorum. et facit. j. de lega. l. si fortidianum. §. j. et quod tetigi. s. de errore calculi. Item nec error regionis siue in confinibus rei. vt. ff. de leg. ij. l. patronus. §. j. et. ij. nec error siue defectus syllabe. vt. ff. de manumis. testamen. l. qui habebat. Quis error vitiet contractum et quis nō colligi potest ex. l. in venditionibus. cum. ll. sequentibus. ff. de contrahenda emptione.

Neq professio. Professio nuncupātium filios qui non sunt veritati non preiudicat. h. d. ad hoc optime cōcord. licet glo. non alleget. ff. de iure patro. l. gaius seius. de pba. l. quidam. et de hoc dixi. s. de proba. l. non epistolis. et. l. non nudis. quomodo debeat pbari filiatio. plene dixi s. de nup. l. si vicinis. ¶ Oppo. glo. de. §. qui frater. dic aut instituit vt filium et diligēs eum vt filium sciebat tn̄ eum non filium et hoc cōstat et tz vt ibi. aut credebat et non erat et hoc cōstat et non tz vt hic. In dubio verisimile est testatorē credidisse q verba significant. vt. ff. de sup. lega. l. labeo. et de heredibus institué. l. hoc articulo. sm Dy. qui ita notat dicto. §. qui frater. Cy. et ad hoc etiam facit. s. de testamē. milita. l. ex his. et quod ibi dixi.

VErba testamenti. Casus sine aliquo scrupulo poni dꝫ ſm Cy. in donatione inter viuos ſꝫ ſi intelligamus de donatione causa mortis tūc videt̃ obstare. ĩ. de fal. cau. adiec. l. i. ff. de dona. l. ex hac scriptura. et in aut. de nup. §. disponat. circa hoc. glo. que sunt hic adinuicem vident̃ contradicere: q2 prima glo. dicit ꝙ ex talibus verbis obstat exceptio q̄ſi ex eis voluerit heredes liberare et sic hec lex concor. cū illis ⁊ non est contra. Secunda glo. dicit ꝙ hic erant verba enūciatiua ⁊ ideo eis nō statur. In cōtrariꝫ erant dispositiua ⁊ ideo eis statur. Sed hāc so. videt̃ tollere. l. ex hac scriptura. Sed ibi erat scriptura cōmemoratiua actus preteriti cedētis in p̄iudicium loquētis hic in cōmodū ⁊ ideo eis non statur: vt. s̃. de pba. l. instrumenta. ⁊ l. ratiōes. vbi de hoc satis nota. ⁊ d. l. ex hac scriptura. quā ergo glo. seruabim9. Si loquamur de donatione causa mortis prima glo. vera est q2 eam poterat reuocare. Si de donatione inter viuos tūc habeat locum glo. secūda q2 eam reuocare non posset vt. ĩ. de dona. que sub mō. l. pfecta. Aliĳ ⁊ Cy. plenius distinguūt aut verba testatoris sunt dispositiua aut demōstratiua aut causatiua aut denunciatiua. Si sunt dispositiua seruāda sunt vt. §. disponat. nisi sint iniusta ⁊ impossibilia tā de iure q̄ de facto. vt. ĩ. de institu. ⁊ substi. sub condi. fac. l. reprehendenda. ⁊ de fideicom. liber. l. fi. de condi. insti. l. quidam. ⁊ l. filius. ⁊ de leg. j. l. apud iul'. §. fi. Si vero sunt demonstratiua siue vera siue falsa sit demonstratio nō impediūt relicta. vt. ff. de auro ⁊ arg. lega. l. quintus. de condi. ⁊ demon. l. demōstratio. in prin. ⁊ l. falsa. nisi testator errasset in demonstratione nō legaturus si falsum sciuisset. vt. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. cū tale. §. falsam. al's incipit legato. Sꝫ licet falsa demonstratio non vitiet vt dictū est legatum tamē non inducit in. d. l. cū tale. §. fi. de leg. j. l. legata inutiliter. ⁊ ff. de here. insti. l. ex facto. fallit. ff. de leg. ĳ. l. cuꝫ proponebatur. ſm vnum intellectum. Si verba sunt causatiua si quidem in preteritū idem ꝙ in demonstratiuis seruandū est per eadem iura. ⁊ ff. de here. insti. l. qui nolebat. Si in futurum tūc non inducunt legatū. vt. ff. de leg. ĳ. l. titia. in prin. habita etiam distinctione erat al's legaturus vel non. vt. ff. de cōdi. indebi. l. damus. ⁊ ibi de hoc. ⁊ institu. de lega. §. longe magis. Si vero verba sunt enunciatiua refert aut emissa in p̄iudicium extranei ⁊ nō p̄iudicant vt hic ⁊. s̃. de pba. l. exemplo. Si preiudiciū sui vel heredis preiudicant affirmatiue concepta: vt. d. l. ex hac. de dona. de leg. ĳ. l. lucius. §. q̄squis. de auro ⁊ arg. leg. l. quintus. ⁊ de lega. iĳ. l. lucius. §. j. Si negatiua aut dn̄ĳ aut obligationis si dn̄ĳ non p̄iudicant vt. ff. de leg. ĳ. l. titia. §. gaius. nisi mens loquentis probetur contraria vt ibi patet. licet glo. ibi aliter intelligat. si sunt negatiua obligationis aut directe ⁊ valent. vt. ĩ. de fal. cau. adiec. l. j. aut indirecte ⁊ non nocent. vt. d. l. rationes. s̃. de proba. ⁊ aut. qd̄ obtinet ibi signata. vbi de hoc. Si aūt nihil tale contineant sed aliter pferantur nihil valent vt. s̃. cōia vtriusq; iudi. l. scriptura. ⁊ arbi. tute. l. penul. ſm Ja. de. are. cuius quasi tota fuit predicta distinctio. hec vera de verbis enunciatiuis in vltima voluntate in contractibus inter viuos regulariter verba enūciatiua nō habent effectū ſm Pe. ff. depo. l. publia. §. j. Cy. Ja. bu. circa vero enunciatiua dicit aut testator loquit̃ cum grauato et valent vt. d. l. ex hac. ⁊ l. j. de fal. cau. adiec. aut cuꝫ eo quē onerat ⁊ non valēt vt hic. ⁊ l. titia cū testamento. §. penult. de leg. ĳ. ⁊. s̃. de testa. mili. l. ex his. vbi de hoc. fallit in milite vt ibi. et sic etiam videtur loqui. d. l. cum tale. §. fi. de condi. ⁊ de mō. q2 licet fiat demōstratio respectu eius cui legatur respectu tn̄ tertĳ ibi nominati est nunciatio ⁊ nihil valet. Jaco. but. Dominus Oldra. dicebat verba dispositiua valēt cōiter ⁊ obligāt ĩ. de fideicōmis. l. ab eo. enunciatiua aūt sunt prolata ad aliuꝫ finem. aut propter se ⁊ non ad alium finē si propter se tm̄ non valēt vt. l. rationes. ⁊ l. exemplo. Si ad alium finem tunc aut in iudi. ⁊ habent vim dispositionis vt. ff. de interrog. act. l. de etate. in prin. de dona. l. qui interrogatus. ⁊ ĩ. de libera. cau. l. cum precum. Si extra iudicia ⁊ propter se distingue ſm glos. ĩ. de fal. cau. adiec. l. j. q2 aut ad obligandū ⁊ non valēt aut ad liberandum ⁊ valent. vt. ff. de pact. l. tale. ⁊ de act. ⁊ obli. l. arrianus. Aliĳ distinguunt aut pferuntur in contractibus propter se ⁊ non habent vim dispositionis vt. l. publia. §. lucius. ff. deposi. licet presump. inducant. vt ibi not. si in vltimis voluntatibus proferantur ad obligandum tunc aut gratia consilĳ ꝙ apparere pōt per ipsa verba aut gratia dispositionis. si gratia consilĳ non habent vim dispositionis. vt. ff. de lega. ĳ. l. cum pater. §. mando. Si per modum alterius dispositionis aut proferuntur ad personam honoratam et non habent vim dispositionis. vt. ff. de vsuf. leg. l. generali. in prin. aut ad personam honoratam ⁊ habent vim dispositionis. vt. ĩ. de fal. cau. adiec. l. j. licet videatur contra. d. l. ex hac scriptura. ff. de dona. sed dic vt. s̃. dixi. hoc vltimum notatur. ff. de leg. ĳ. l. peto. ĳ. respon. in glo. ⁊ dic ꝙ verba enunciatiua sunt que disponunt super preterito vel presenti. Old. Unus casus specialissimus videtur vbi verba enunciatiua directa ad honoratum disponunt. ff. de doli excep. l. pater filie. §. auus. ⁊ ibi dixi. Et faciunt p̄dicta si quis fuerit vulneratus ab aliquo ⁊ interrogatus per iudicem quis eū vulnerauit dixit de alio vtrum ei credatur de quo dic vt not. ĩ. de calū. l. mater. ⁊ ad sill'. l. j. §. fi. ⁊ l. seq. ⁊ l. si quis in graui. §. j.

☞ Error non preiudicat veritati.

EIRrore. Error † non preiudicat veritati. h. d. Concor. ff. de reg. iur. l. si librari9. ⁊ ibi in glo. ⁊ bene in glo. ff. e. l. si is qui testamentū. et dixi. s̃. e. cum in noīe. al's si quis in nomine. ⁊ ꝙ dicit solēnitas expone. i. testm̄ qd̄ iurꝫ solēnitatē per excellentiā requirit: vt. ĩ. e. l. si vnus. Et in eo ꝙ dicit glo. si deficit heres esto an valeat. Pla. ꝙ sic. glo. ꝙ non. dic ꝙ vtraq; opinio bona est diuersis respectibus q2 aut tabellio omisit scribere q2 testator non expressit tunc bene dicit glo. aut testator bene expressit sꝫ tabellio per errorē omisit ⁊ hoc ꝯstat ⁊ tunc nō nocet ⁊ ita not. in. l. j. §. finautem. de here. insti. ⁊ Azo in summa de heredi. insti. §. j. ⁊ tunc est vera opinio Pla. aut ergo testator omisit substantialia ⁊ nocet vt. ff. de lega. ĳ. l. titia. ⁊. ĩ. e. l. iubemus. ⁊ ibi not. aut accidentalia ⁊ non nocet. vt. ff. de lega. ĳ. l. cum pater. §. fi. aut tabellio omittit errore ⁊ non nocet vt hic cum concor. ⁊ talis error probari poterit per duos testes licet ad probationem testamenti requirantur. vĳ. que facit etiā ad alios casus qui habent probari per scripturam vt acta iudicialia ⁊ sententia. vt. ĩ. de appel. l. a proconsulibus. ex̃. de proba. c. qm̄ contra falsam. ꝙ si fuerit erratum in scribendo possit probari per duos testes quasi plus dictum ⁊ minus scriptum vel econtra ſm Ja. de ra. ⁊ Pe. ⁊ est opinio Inno. d. c. quoniā contra falsam. ⁊ de hoc dixi. s̃. de bono. posses. ſm tab. l. ĳ. in fi. Omissio syllabe non vitiat vt. ff. de manu. testa. l. qui habebat nec littere. vt ex̃. de fide instru. c. ex parte. et ibi notat̃ ⁊. xxxvj. q. ix. c. apostolice. ⁊ per Archid. vitium grāmatice vitiat rescriptum apostolicum non testm̄ vel alia instrumēta vt ex̃. de rescrip. c. ad audientiā. ⁊ ibi not. ⁊. xxxviĳ. dist. c. sedulo. per Archi. Item vide ad huius. l. materiam qd̄ notatur. xvj. q. vĳ. c. ⁊ hec.

CAsus. Propter necessitatē solennitas iuris ad tp̄s suspendit̃ sꝫ ex toto nō tollitur ⁊ ꝙ dicit cōueniendi dic simul sicut debent vt s̃. ti. j. l. hac consultissima. ⁊. ĩ. e. l. si vnus. ⁊ construe sic: aliquid de iure laxatū est aduersus timorē cōtagionis que testes deterreret ratione casus ⁊c. Old.

SI non speciali. De ista impetratione rescriptorū que sunt contra ius dic vt dixi. s̃. de preci. impera. offe. l. rescripta. si contra ius vel vtili. publi. l. fi. et l. quotiens. in fi. dixi vtrū sufficiat si dicat̃ nō obstañ. aliq̄ lege ⁊ ex eo ꝙ hic dicit̃ non in cōspectu testatoris facit ꝙ testes debeant videre testatorem vt ⁊. ĩ. eo. l. si vnus. Ibi corā testatore glo. tn̄ tꝫ ꝯtrium ꝙ si sit medius paries vel cortina inter testatorem ⁊ testes nō vitiet. ff. de aqua plu. arcē. l. in summa. §. idē labeo. ĳ. ⁊ Dyn. approbat ipsam glo. vt ibi dixi. tutior est prima opinio ſm Oldr. hic. immo Fran. ac. dicit iudicium fuisse boñ. quoddam tesim̄ nō valere eo ꝙ testes non viderāt sed solum audiuerūt testatorē: nā posset alius supponi ⁊ falsitas cōmitti. ⁊ p hoc. s̃. ti. px. l. hac consultissima. in fi. Ibi tot oculis spectata. ⁊ hanc opi. hic tꝫ Cy. ⁊ recitat se vidisse hoiem ita bene sciētē trāsformare loquelā suā in loquelā alterius ꝙ illū ex toto repsentabat ⁊ ꝙ vxor credidisset fore maritū suū dū loq̄retur in occulto more mariti. ⁊ de ꝯsuetudine circa testamenta vide quod dicam. ĩ. e. l. fi.

SI testamentum. Si imperator concederet rescriptū ex certa sciā non obstāte hac. l. an valeret ⁊ posset tollere ius heredis plene dixi in. l. q̊tiens s̃. de preci. impera. offe.

SI vnus. Duo dicta continet. ⁊ hec dictio vnus multis modis sumitur. vt. xl. dist. viĳ. per Arch. ⁊ de consecra. dist. ĳ. c. in christo pater. v. col. sumitur etiā vnus qñq; p plurali numero: vt colligit̃. ff. cōmu. p̄d. l. in tradēdis. ⁊ de hoc in alphabeto

in alphabeto littera. U. Et p euidentia primi dicti dic q homines loco sigillorũ vtebant annulis sicut & hodie aliqui faciunt lz cõiter vtamur sigillis & habebãt illi annuli characterem impressum: vt. ff. de testa. l. ad testium. §. signum. & de ver. signi. l. signatorius. Et no. q septem testes requirunt in testamentis sed iure canonico vident duo sufficere vt ex. e. c. cum esses. & c. sequenti. quod intellige vt ibi not. per Ber. Inno. & Hostien. & in Specu. de instru. edi. §. compendiose. versi. item per ius canonicũ. quandoq etiam requirunt plures & quandoq pauciores vt notatur in glo. j. eo. l. hac consultissima. in prin. ¶ Item no. q si deficiat vnũ de substantialibus totum deficit. ad hoc. ff. de in integ. resti. l. diu⁹. & ibi de hoc. & xxxviij. dist. c. queris. Si aũt vnũ ex pluribus faciẽdis per se sufficiat tunc satis est illud fieri vt no. per Az. in summa de acqui. pos. §. fi. & ibi per Odof. in additionib⁹ suis: & vide qd dicet. j. eo. l. testiũ. Circa secundũ dictũ expone q dicit in lra nõ ad iuris solennitatẽ. i. totius testamẽti solẽnitatẽ: testiũ enim per excellentiã appellat iuris solẽnitas. vt. s. e. l. errore. & dic non ad iuris solẽnitatẽ, per hoc tollendã in ceteris ibidẽ dispositis sed ad fidei. s. illius verbi cancellati. i. vtrũ debeat ei adhiberi fides vel non pertinet ad q̃stionẽ &c. Old. Et vtilis est ista materia interlineatiõis & delegatiõis de q̃ hic tractat & sepe occurrit de facto de q̃ h no. i gl. & j. de edic. diui adria. tol. l. fi. & j. e. l. penul. & ex. de fide instru. c. ex litteris. & pulchra glo. de hoc ex. de relig. domi. c. cũ venerabilis. Querit Cynus quid i dubio qñ non apparet vtruz deletio sit facta volũtate testatoris vel non: & dicunt bm Pe. q si testamentũ erat penes testatorẽ psumitur eius voluntate factũ al's non. ar. ff. de proba. l. si cyrographum. Sed videt q talis scriptura in qua est deletio vel interlineatura vel aliqd vitium visibile indistincte fidem non faciat sed p suspecta habeatur vt. d. l. fi. j. de edic. diui adria. tol. & s. de proba. l. iubemus. vbi de hoc bene dixi. Sed dic bm Iaco. bu. aut agitur possessorio & indistincte repellitur vt. d. l. fi. de edic. diui adria. tol. Aut agitur petitorio & tũc ante inquisitionẽ super hoc factã. prima facie ex talibus vitijs redditur suspecta talis scriptura & ita loquitur. l. iubem⁹. Sz post inquisitionem factã & liquidationẽ negocij hz locum q hic dicitur. Iaco. bu.

Testandi. Ibi derogare quedã solẽnitates inducte sunt in testamẽtis a iure pretorio vt signacula quedã a iure ciuili vt numerus testium vt insti. de testa. §. j. & de his duabus facit hic mentionẽ. Nã cũ dicit iurisditionis &c. exponi debet. i. solẽnitatis a iure pretorio viuẽte sic exponit vt. ff. vt leg. no. ca. l. postq̃. §. imperator. q aũt dicit iure publico ad solẽnitatẽ iuris ciuilis refert vt. ff. e. l. ij. Old. ¶ In glo. vlti. i fi. So. vt ibi ex glo. colligit q qd hic df intelligi dz in testamẽto in testamẽti iuribus remanẽte sed ibi assumit vires codicillorum vt ibi pz. ff. de vulg. & pup. substi. l. coheredi. §. cũ filie. et de iure codicil. l. j. Odof. & facit. s. de sacrosan. eccle. l. j. & quod ibi dixi.

Non codicillum. Colligit hic Cy. hic brocar. Si nõ vz q ago vt ago nec valet vt valere pot de quo no. ff. de consti. pecu. l. j. §. eum qui. in glo. & per Iaco. de bel. de acceptil. l. an inutilis. & in multis partibus. & per Dy. de ver. obli. l. j. §. si quis ita. vbi plene dixi. & sic distinguit ipse Cy. Aut de volũtate loquentiũ siue in vltima volũtate siue i contractibus apparere pot expresse vel per cõiecturas. & tũc valet vt valere pot al's non valet illud qd agitur bm qd voluerũt & ita dz intelligi hic. & ff. de codicil. l. j. aut nõ pot apparere & tũc aut tractatur de obligatione dissoluenda aut de ea contrahenda. Primo casu aut deficit qd agitur rõne materie & valet vt valere pot. vt. ff. de acceptil. l. si acceptolatũ. aut ratione forme & si nihilũ valet: vt. d. l. an iutilis. & de pac. l. si vn⁹. §. penul. & est ratio bm quosdã q defectus forme maior est q̃ materie: q forma dat esse rei vt. ff. ad exhiben. l. iul'. §. sed et si quis. & de auro & arg. leg. l. seia. Preterea qñ aliquis hz defectum in se magis deficit q̃ si in alio sicut acceptilatio q̃ de se ipsa est contractus verborũ verũ q interponitur super Hctu non verbali est de alio non de seipsa et ideo deficiens in alio valet vt pactũ q indigni non sunt qui alieno laborant vitio: vt. s. de natu. lib. l. legem. Secũdo casu qñ tractatur de obligatione contrahẽda aut in personam & nihil valet vt. d. §. euz qui. & d. §. si quis ita. aut de contrahenda in rem & tunc valet vt valere pot. vt. ff. de serui. l. si tam angusti. & de serui. rustico. predio. l. si viam. & sic pot intelligi. ff. de iureiur. l. sed & si possessori. §. item si iurauero. Cy. Secundo colligitur q quis eligendo vnum ex contrarijs sibi preiudicat in alio sicut hic eligendo viam testandi preiudicat sibi in via codicillãdi qd verum est nisi apponeret clausulã si non vz iure testamẽti &c. vt j. de codicil. l. fi. arg. ctra bm glo. d. l. si tam angusti. Sz ibi via iter & actus non sunt contraria sed seinuicem presupponẽtia cõmoditate & effectu. Nam via actũ actus iter in se quo ad cõmoditatem includit & hoc respectu dicitur vnum qñq pars subiectiua alterius. vt. ff. de verb. ob. l. vsumfructũ. de noua. l. si pupillus. §. fi. & plene notatur. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. si quis iter. & in modo inducẽdi siue constituẽdi non differunt: vt. ff. de serui. rusti. pred. l. j. §. fi. cuius cstat in testamẽto & codicillis euidenter esse contrariũ. Old. ¶ Ultimo colligi ar. q si cõpromissum fuit in aliquem sicut in arbitrũ & arbitratorem & amicum cõem sicut fit quotidie & dubitatur de pnunciamẽto eius vtrũ pnunciauerit sicut arbiter q tũc ei staretur vt. ff. de arbi. l. diem proferre. §. stari. an sicut arbitrator quo casu reduci posset ad arbitriũ boni viri. vt. ff. pro socio. l. societatem. §. arbitrorũ. q hoc potest colligi & cognosci ex modo quem tenuit in pcedendo si enim seruauit ordinẽ iudiciarium tunc sicut arbiter videt pcessisse & pronũciasse q arbitria sunt redacta ad istar iudicior. vt. ff. de arbi. l. j. Si vo iurz ordinẽ omisit tũc sicut arbitrator videat pcessisse ar. hui⁹. l. de hoc plene not. p Inn. ex. de iureiur. c. qntauallis. & ad h facit s. de episco. audien. l. si qui ex csensu. Ibi arbiter more residẽtis & qd dicitur aliquid fieri ipso facto. vt. j. de lati. liber. tol. l. j. §. sed & si quis. & ibi in glo. & qd dicit cognosci cõtractum vẽditionis q fit mentio de pcio & locationis q fit mẽtio de mercede. vt. ff. de prescrip. ver. l. naturalis. §. j. & de predijs curia. l. ij. lib. x. & not. in glo. ff. de superfi. l. j. §. j. & p hoc bene facit. ff. de arbitr. l. si de meis. §. recepisse. & ad predicta etiã bene facit glos. posita. ff. de iudic. l. j. Alij tamen dicũt q valebit eo iure quo melius valere pot p hoc. ar. bonum. ff. de testa. mili. l. iij. & de appel. l. scio. in fi. de hoc satis not. in Specu. de arbitr. §. sequitur de quibusdam. versic. sed pone. sicut quotidie fit & i sequenti ver. no. vtrum si incepit cognoscere sicut arbiter possit mutare formam & cognoscere more arbitratoris vel econtra de quo dic vt ibi not. Itẽ collige diuersitatẽ noim inducere diuersitatẽ effectus de quo dixi. s. cõia de leg. l. ij. Itẽ vide qd not. ff. de furt. l. si dominium &c.

Quoniam indignum. Non refert vtrũ testator vtat verbis directo an obliquis & testamentũ scribi pot in quacunq materia. h. d. Qd facit p concordia testiũ q lz discrepent in verbis dũ tamen cõcordent in substãtia q sufficiat. ad hoc. ff. de testi. l. ob carmẽ. §. si testes. & ex. de conuer. coniu. c. penul. & ibi in glo. Itẽ not. q imaginaria dicunt q̃ habent imaginẽ veritatis veritate tamen carent vt hic in glo. & pro hoc. ff. de reg. iur. l. imaginaria. et de contrahen. empt. l. nuda. de hoc in alphabeto sub lra I dictione imaginaria. & qd hic dicit seminacis & balbutiẽs lingua facit contra multos qui non volũt facere testiũ nisi quãdo sunt semimortui contra quos est etiam. s. e. proxi. l. hac cõsultissima. §. at cũ humana. et in aut. de trien. & semis. §. illud.

Non dubium. Duo dicit: primũ per se pz. circa bm vide qd notat. j. de fideicom. l. j. & ij. & glo. de secundo ponit tria exempla. Primum qñ approbauit soluendo: sed hoc non videtur bonum q hic non queritur de solutione facta sed fienda nisi diceres q solutio facta preiudicat in fienda q videt contra. l. si certis annis. s. de pact. Secundũ exemplum vz qñ soluit alimenta triennio lz in se verum sit non tamen est bonũ q ille est casus specialis duplici fauore vt ibi notatur. sed ista. l. non intendit ponere casum specialẽ sed regulam. Unde tertiũ exemplũ de. l. vlti. j. ad leg. falci. tutius & cõueuientius est. Item qd dicit glo. q si extra iudicium dixit approbo non est soluendo nec pmittendo q non sufficit approbant Cy. & Old. & allegant. ff. de donat. l. nuda depositi. l. publia. §. lucius. re enim non verbis augetur peculium. vt. ff. de peculio. l. peculium. ij. & iij. rñso. & l. non solum. §. fi. Iaco. bu. dicit hoc esse verũ qñ per errorem approbaret. & ita loquuntur. l. cum falsa. & l. si post diuisionem. in gl. allegate. secus autem si ex certa scientia loquendo cum legatarijs approbaret per hanc. l. & ff. de nego. gest. l. pomp. & ibi in princi. glos. & hãc videtur innuere glo. d. l. j. j. de fideicom. licet tex. multũ faciat in contrarium q etiam in alimentis que sunt fauorabilia nõ obligatur quis nisi triennio prestiterit in eo q querit glo. nunquid vni soluendo preiudicet sibi quo ad alios tene opinio. glo. quia hic nulla precedebat ciuilis vel naturalis obligatio sicut nec ex stipulatione inutili. vt. ff. de ver. obli. l. j. §. contra si sine verbis. & dixi. s. de iuris & facti igno. l. cum quis. et pro

opi.glo.facit.s.ne vxor pro marito.l.fi.quorum lega.l.j.§.si due. de lega.ij.l.lucius.§.testator.bm casum Az.ibi positum.τ.s. de excusa.tuto.l.volūtarie.τ ad auт.sed cum testator respōde vt in glo.hic.τ.d.l.ij.j.de fideicom.q2 ibi testm̄ valebat τ obligatio precedebat super solutione totius legati l3 posset legis beneficio defalcari.vt.ff.de iudi.l.fideicom.§.fi.τ ad macedo.l.sed iul.§.fi.et q2 vt dixi in alimentis non obligat nisi soluat triennio non mirum ergo si facilius approbet testm̄ solēne ꝙ non solēne sic p3 in pactis.ff.de pact.l.si vnus.§.pactus.τ de noua.l.j.in prin.τ pro hoc facit qd̄ not.ff.de solu.l.cū quis.§.si quis pro reo.In prima glo.ibi vel dic ꝙ ibi bm Cy.τ Odofre. quid si agnouit soluendo vni ex legatarijs dimidiā rei legate nunqd cōpellitur alij dimidiam soluere:videt ꝙ sic.argu.huius.l.ibi adimplendi eā.τ.ff.de pollicit.l.j.§.j.alij contra arg. predictarum legum et maxime per.d.l.j.de fideicom.lib. vbi non obligatur nisi soluat triēnio.τ facit.j.ad leg.fal.l.fi.a cōtrario sensu.Sed qua actiōe agetur i casu huius.l.Sy.vincētinus:ꝙ cōditiōe ex hac.l.q2 talis approbatio vel agnitio nō facit vt ex inutili testamento actio oriatur vt.s.de pac.l.si certis annis.Alij ꝙ agitur actio ex testamēto.ar.ff.de iniusto rupto testa.l.filio.dic ergo aut q̄ritur an preiudicet quo ad ipm cū quo agnouit promittēdo vel soluēdo τ dic ꝙ sic vt hic quo ad ipsam solutionē tm̄ vel pmissionem quo ad alias solutiones etiam quantū ad eundē non:vt.d.l.si certis.Fallit in.d.l.j.de fideicom.propter duplicē fauorē vt ibi not.aut q̄rit vtrū preiudicet sibi quo ad alias personas τ alias solutiōes et dic ꝙ non.vt.s.de vsufr uc.l.creditor.fallit i aut.s3 cum testator. et ibi est spāle:τ rō est vt ibi not.hec vera vbi error non est in agnoscente als sibi non preiudicat.vt.l.cum falsa.et.l.si post diuisionem.τ.l.cum testamentum.de iuris et facti ignorantia.Jaco.butrig.

Testamentum. Ibi appellauit puta q2 dixit volo ꝙ fit meū elogium meū testm̄ mea vltima volūtas meū ordinamentū fiaūt si cut dicit gl.ꝙ adiecerit clausulā si non valeat iure testamēti τc. q2 hoc non esset diuersis nominibus appellare.Old.Allegatur sepe.l.ista ꝙ abūdās cautela non nocet vnde melius est aliquid superabundās apponere ꝙ necessaria ptermittere tam in 3ctibus ꝙ testamentis.τ ad hoc facit qd̄ dicitur ꝙ multiplicatio verborum nō mutat substantiā veritatis.vt.ff.de auro τ arg.leg.l.pediculis.§. labeo.τ ibi in glo.τ.ff.p socio.l.nec adiecit.τ ibi in glo.et p Jaco.de bel.Et ad hoc bene facit illud Cassiodori in libro maiorum quid em̄ est gratius ꝙ humanis rebus cautelā semp adhibere q̄ aūt fit necessaria.aut nō grauat esse superfluā.et ad hoc faciūt iura que dicūt aliquid fieri ad.cautelā.de purga. ca.c.cum in iuuentute.et de elect.c.bone memorie magūtino. et not.ex.de elect.c.licet.in glo.que incipit ar.ad cautelā.τ aliquid dicit probari ex abundanti.ff.de manumis.l.causam.in princ.et de ven.inspi.l.j.§.quāuis.In contrariū facere videt q2 superuacua resecanda sunt.s.de preci.impe.offeren.l.vlti. vbi de hoc.in prohemio decretaliū ibi resecatis.τ.s.de nouo codi.cōpo.§.quibus.breuiter puto dici posse ꝙ superuacua nullā vtilitatē habētia resecāda sunt s3 illa q̄ possunt aliquā cautelā vel vtilitatē inducere non.τ pro hoc.j.de appel.l.ampliorem.§.in refutatorijs.Jo.tm̄ notat ꝙ si aliqd̄ verbum superfluū apponitur vitiat ꝙ agitur:vel notat.c.dist.c.optatū. ꝙ non puto verū:q2 est contra.l.istā:τ an verba superuacua vitient baptisma.no.in glo.et per Archid.de 3se.dist.iiij.c.si non sanctificat.vnde dic ꝙ aliqñ apponitur plus aliqñ omittitur aliqñ peruertitur.Primo casu si non est vitium i eo qd̄ plus apponit non vitiat vt hic si est vitiū in apposito tunc locus est brocardo vtile per inutile vitiatur de quo not.ff.si certum peta.l.certi 3dictio.§.quoniā.et de arbi.l.pedius.et plene per Dy.de reg.iur.c.vtile.li.vj.Secūdo casu qñ omittitur aut de solēnibus τ tunc cuiuscūq3 facto omittatur testatoris vel tabellionis nocet vt.j.e.l.hac cōsultissima.τ.s.e.l.si vnus. vbi de hoc tetigi.aut omittit aliquid nō de solēnitate s3 de serie testamēti τ tūc si per testatorē nocet quasi iperfecte testat9 sic vt.ff.de testa.l.si is.τ ibi not.et.j.e.l.iubemus.aut p tabellionē τ nō nocet.vt.s.e.l.errore.vbi de hoc dixi.aut ordo peruertitur τ tunc si quidē formalis nocet vt.ff.de vulg.τ pupil. substi.l.moribus.§.prius.et.j.de senten.l.platam.aut non pfusus.vt.j.e.l.ambiguitates vel nō formalis rei eiusdē s3 paulū inter se:et ideo non formalis et nō vitiat vt.j.de appel.l. j.et.j.e.l.prepostere.et ibi dicetur.

Testamenta omnia. Allegat sepe ꝙ mos antiquus seruādus est ad hoc.l.xv.dist.c.mos antiquus.et ibi in glo.et per Archi.et.c.sequē.et alibi dicit ne qd antiquitatis penitus ignoret vt insti.de testa.in prin.mos maiorum seruādus est:vt.ff.de iusti.et iu.l.penul.in fi.et iuriscon sultus sequitur dicta antiquorum suorum.ff.de dam.infec.l.si in edibus.τ papa vestigijs predecessorū suorum inheret ex.de con uer.coniug.c.ex parte.ꝙ ergo fit contra talē consuetudinē nō valet.vt hic pt3.licet glo.vltima hic videat innuere ꝙ ex hoc non vitiet.Sed dic ꝙ non irritatur ex eo ꝙ fuit facta insinuatio corā alio sed ideo q2 non fuit facta corā illo corā quo fieri debuit talis insinuatio fidē nō facit nec v3 et ideo si moriatur vnus ex testib9 testamenti deficiet testm̄ q2 pbari non poterit bm opi.eorum q dicūt non posse pbari minori numero septē testium de quo dixi.s.de bo.pos.bm tabu.l.ij.ꝙ nō esset si esset insinuatum corā illo corā quo debuit.vt.s.e.l.ij.Rich.Item no.ꝙ factum per iudicē ꝙ ad eius officiū non ptinet nihil v3 vt in regula iuris ciuilis τ canonici.lib.vj.c.factū a iudice.de quo dic vt ibi per Dy.et alios.Et ex verbis hui9.l.ibi nec vsꝙ τc.colligunt Old.et Cy.ꝙ etiā si partes vellent in hoc prorogare iurisditionē alteri9 iudicis ꝙ nō possent et ideo dicūt iurisditionē alicuius iudi.nō posse prorogari per nō subditos nisi de his de qbus h3 cognitionē inter subditos vt si deputat9 erat ad maleficia nō possit prorogari in causis pecuniarijs τ ciuilibus nec ecōtra et ista fuit opinio Ja.de are.ad qd̄ bene facit.ff.de iudi.l.solemus.§.latrūculator.et.s.vbi cau.fisca.l.ij. et dixi plene.s.de iurisdi.om.iudi.l.j.

Omniū testamentorum. Ibi mera fide.i.hac sola rōne ꝙ fides ei adhibeat. Old.Ibi successione.i.succedēdi possibilitate solēnitatis respectu.Old.Ibi scrineis 3stitutis.Sepe allegat ꝙ princeps oīa iura h3 in scrineo pectoris sui est etiam philosophie plenus:vt.j.de his qb9 vt indig.l.penul.qd̄ non est intelligendū ad litterā q2 multi fuerūt τ erūt imperatores lr̄as nesciētes nedū iura et ideo intelligas quo ad interpretationem suppletionē τ correctionē vt.s.de legib.l.fi.et sic exponit glo. xxij.dist.preterea.Itē quo ad hoc vt si rescriptū 3cedat vel aliud faciat nō videat per errorē iuris facere vt ex.de 3sti.c. l3 romanus pōtifex.li.vj.Old.Idē dicit de papa ꝙ scit omīa iura vt.d.c.l3 romanus.et no.in glo.ex.de ap.c.sepe 3tingit. sed ꝙ per obliuionē possit papa decipi no.ex.de clerico excō. ministrā.c.illud.in glo.et hoc erat tale factu3 vel aliter dic ꝙ h3 oīa iura in scrineo pectoris sui hoc est pcerum et sapientū curie sue q̄ de egregijs doctorib9 τ peritis d3 abūdare τ quorum 3silio agere d3 que iur3 sunt.ff.de leg.ij.l.vnū ex familia. §.fi.et in phemio insti.circa prin.valet ergo testamentū 3ditū corā eo sine testib9 q2 multi nobiles semp sunt circa eū vt hic in prin.dicit etiā de epo ꝙ circa se habere d3 multos ministros in aut.quomodo opor.epos.§.illud.Illa etiam q̄ agunt corā populo testib9 non indigēt.vt.s.de his qui in eccle.manumit. l.j.vbi de hoc dixi.Idē etiā dicūt qdā de alijs iudicibus vt si testm̄ fiat apud acta corā eis ꝙ valeat sine testib9 q2 multi semper ibi psumunt adesse p hoc.j.e.l.sancim9.Ibi vel inter acta et donationes.l.in dona.τ dicūt perinde eē ac si eēt publicatū bm formā.l.ij.s.e.Alij dicūt ꝙ nō operat hāc publicationē s3 solum effectū ꝙ non valeat sine testibus.τ p hoc facit lr̄a huius.l.ibi aut aurib9 priuatorū et hāc sequit Richar.dicēs ꝙ quattuor sunt paria testm̄ 3ditū corā principe.Item in psentia iudicum ordinariorum apud acta.Item in presentia.vij. testium.Item publicatum bm formam.l.ij.s.eo.et bm hoc remanet soluta questio si facta est donatio in presentia potestatis et totius consilij q̄ excedat summā legitimam an valeat sine insinuatione q2 bm primū intellectū non est necessaria insinuatio s3 secūdū sic.Cy.Mihi aūt videt ꝙ testm̄ factū i actis et corā iudice sine testibus nō valeat q2 lic3 psumant multi testes adesse nō tm̄ apparet ꝙ sint rogati vt.s.de testi.aut.rogati.et si dicat ꝙ psumant rogati vt ibi dixi verum eēt qñ inscripti essent in testō s3 due psumptiōes nō pñt cadere circa idē.s.p sumptio ꝙ interfuerint et ꝙ rogati fuerint q2 vna psumptio vel fictio nō recipit aliā circa idē.vt.ff.man.l.si vero nō remunerādi.ver.plane.τ ibi not.Itē videtur glo.tenere ꝙ sola pncipis psentia non sufficiat sine testibus saltem duob9ita ꝙ pncipis presentia operetur ꝙ cō maiori numero testium valeat. Pe.t3 ꝙ sola psentia principis sufficiat si hoc 3stat vt i.fi.huius.l.alia etiam operatur principis presentia.s.in aditiōe apertura testamenti et publicatione bm glos.ꝙ non placet Rich. predicto q2 hec.l.in fi.in omnibus alijs preter ꝙ in solennitate testamenti reseruat iura cōia.Unde hec lr̄a intendit ꝙ heres scriptus in tali testamēto qd̄ dispensatiuo quodā iure valet non h3 necesse petere bonorum possessionē sicut alij heredes

qui vocantur ex alio testamento quos vocat pretoris equitas cum iuris ciuilis rigor nõ admittat vt pz.ff. ad trebel.l. facta §.si sub conditione videbatur enim ꝙ tantum per bonorũ possessionem deberet venire cum preter formaz iuris cõis heres esset tamen qr ꝑsentia imperatoris factus est heres qui nõ nouit opus imperfectum.vt.j.ad sil.l.penul. iõ de iure ciuili adire potest ꝛ ius omne ipsa cõplebit aditio que testm̃ ꝑfectione confirmat vt hic in gl. ꝛ hoc intendit littera huius.l.ibi ne qd sane ꝛc. ꝛ qd dicit glo. ꝙ datur plene per testm̃ intellige non irreuocabiliter qr mutare potest testm̃ vt hac.l.plenissime ergo per aditionem ex parte heredis.Cy.Item nota ꝙ dicit voluntates hoim̃ audire volumus non iubere.rõ dubitandi in isto rñso sumitur ex.l.j.§.si.ff.de tute.ꝛ auto.tuto.l.ij. cum ibi notatis.Ol.arbitrium.i.facultas mutãdi testm̃ hmõi corã imperatore concepta.Oldr. Scriptis heredibus.s. alia seruata omni solennitate.Old.

¶De adulatoribus.

¶Volumus. Nota moralem.l. contra adulatores principũ ꝛ dñorũ tanta tñ hodie irrepsit cupiditas principibus ꝛ dñis hodiernis ꝙ tales adulatores eis magis placent quam veridici.Cy.de quo proh dolor scriptũ est. Quisqꝫ ditari cupit sapiensqꝫ vocari.Discat adulari qr tales sunt modo cari.ꝯtra qd probat seneca de beneficijs lib.vj.§.ita tristis sic dicens monstrabo tibi cuius rei inopia laborent magna fastigia.quid oĩa possidẽtibus deesse. s.qui verũ dicãt ꝛ alia pulchra subijcit ꝯ adulatores dñoꝝ ꝛ principum. ꝛ vide in alphabeto littera a sub dictione adulandi studio. Quidã moderni reprobant glo.q̃ est hic ꝙ etiam si in testõ solẽni instituuntur potentes nõ admittant sed veniẽtes ab intestato tñ ꝑpter eorum potentiã sunt suspecti de metu vel violẽtia testatori illata ꝛ scdm hunc intellectum ista lex sancta ꝛ iusta est hm Ja. d are. ꝛ Rich. contra hoc tñ est expresse. s. de his que vi me. ve cau.l.ad inuidiam.

Hac consultissima. Tradit formã testamẽti in scriptis vsqꝫ ad.§.ex imperfecto. de quo vide plene p Azo.in summa.e.ꝛ in Spec.de instru. editione.§.vt aũt caute.v.ad huius materie clariorẽ doctrinaz ꝛ eodem.§.traduntur.pulchre ꝛ vtiles forme testamenti in scriptis ꝛ nũcupatiui.querit Cy.an testes ꝑsumant rogati ꝛ tz ꝙ non hm Dy.qui ita tenet.ff.de verb.ob.l.sciendũ.vbi dixi. ꝛ d hoc latius dixi.s.de testa.aut.rogati. Colligit etiã ex eo quod hic dicitur testes oẽs videlz simul ꝙ si in aliquo loco fiat adulterium vel cudatur falsa moneta nec aliunde possit videri nisi per vnum foramen ꝛ plures successiue viderunt ꝙ testimonium eoꝝ sufficit nec sunt singlares sicut hic successiue signãdo dicuntur simul signare.de hoc plene dixi.s.de test.l.testiũ. ver.item querit Ja.ꝛ ad predicta bene concor.ff. si pars here. peta.l.antiqui.ibi eodem tpe enixa de adul.l.ꝙ ait.§.si. locati l.in operis.duobus simul locatis.ꝛ de noua.l. si stichum dari §.si quis ita.ibi de hoc Ol.Item qñqꝫ exigitur minor numerus testium qñqꝫ maior vt hic in glo.ꝛ dixi.s.de testi.l.iurisiurandi.Et an testes debeant videre testatorem dixi.s.e.l. si nõ speciali.Sed an codicilli possunt fieri in scriptis dic ꝙ sic vt s.de bo.lib.l.si.ibi in scriptis vel sine scriptis.ꝛ ibi in glos. Sz nunquid sit ꝙ testes nesciant ea que continentur in eis videt ꝙ sic per.d.l.ꝛ ar.huius.l.In contrarium est qr lex dicit codicillos coram testibus nuncupari debere: vt.j. de codicillis.l. si.in si.sed vt puto ibi loquitur in codicillis sine scriptis et ꝙ testes possint ignorare facit.j.quẽadmo.testa.ape.l.si. vbi dicitur codicillos aperiri sicut testamentum ex quo apparet ꝙ clausi erant.ꝛ pro hoc ad sil.l.si quis in graui.§. si quis codicillos ꝛ bene.j.e.l.cum antiquitas.§.si.ibi sua manu totum testamentum vel codicillos conscripsit ꝛ instituta de pupil.substitu.§.si quis autem.ita formidolosus licet ibi in testamento loquatur licet videatur contra.ff.de iur.codicil.l.diuus.§.codicillos.sed ibi dicit non esse de necessitate. ¶Item nota ex versicu.finem aũt.ꝛc. quod in fine debent esse subscriptiones testium.ꝛ pro hoc.s. titu. proxi.l. hac consultissima.§. at cum humana. in fine ꝛ tales subscriptiones fidem faciunt vt probatur in aut.de fide instrumen.§.oportet.ꝛ ibi in gl. ꝛ in summa Azo.si certum petatur.§.penul.Sed nunqd venditio alicuius rei possit fieri in testamento dic ꝙ sic: vt.ff.de assignan. libertis.l.j.§.assignare.ꝛ.l.assignare.ꝛ facit quod dixi in aut. ex causa in fine.

¶Dictũ singulare.

Ex imperfecto. Id est nõ solẽni ꝑfectione tñ ne obstet.ff.eo.l. si is q.vt ibi notatur.ꝛ loquit iste.§.in testõ in scriptis ꝛ nuncupatiuo ꝛ tz hodie in nuncupatiuo aut.si modo.s.fa.hercis.corrigit istum §.in testamento in scriptis vt non valeat etiam inter liberos nisi pater vel liberi subscribant aut.ꝙ sine subscriptione hic signata corrigit dictam aut.si modo vt valeat inter liberos sine subscriptione si parens litteras doctus ꝛc.aut. hoc iter liberos non corrigit sed docet qualiter testm̃ factum inter liberos infirmet.Et facit iste.§.liberis.quo ad bona paterna ꝛ rõ est.j.de codicil.l.si.§.j.ꝛ ꝙ dicebat olim.l.vlti.s.fa.herc.in patre hic ampliatur quo ad matrem.ꝛ hoc sequitur Pe.hz Cy. glo.alibi tenet cõtrarium ꝛ fuit additio noua.s.de confir.tut. l.j.ꝙ sequebatur.M.fil.per rõnem ibi positam. Item qr hic dicit tenere inter solos liberos non quo ad extraneos at tutor datus est extraneus non de liberis ergo quo ad tutorem valere non dz voluntas imperfecta.ꝛ sic concor.cum ista ꝙ nõ valeat sed opus sit cõfirmari vt ibi Cy.ꝛ de hoc dixi.s. de testa. tute.l.si a patre.ꝛ.l.ij.ꝛ de confirma.tuto.ꝛ ibi in glo.ꝛ puto h parentes ꝛ liberos accipi vsqꝫ in infinitum.vt.ff.de in ius vo. l.quinqꝫ.§.parentes.ꝛ.l.sed si hac lege.§.liberos. Quid si mater instituit filium spurium in testõ minus solenni nũquid habebit locum iste.§.puto ꝙ sic qr de parẽtibus vtriusqꝫ sexus indistincte loquitur ꝛ qr spurius succedit matri ab intestato vt.j.ad orfici.l.si qua mulier. qr semper mater certa est vt.ff. d in ius vocã.l.qr mater.ꝛ.s.qui petã.tuto.l.si.in patre credo secus quo ad spurios qr patrem demonstrare non possunt vt.ff. de statu ho.l.vulgo nec filij nuncupantur vt.s.de incest.nup. l.si quis incesti.ꝛ omni beneficio excluduntur vt.s.de natura. libe.aut.lz in si.In filijs autem naturalibus etiã in patre credo hunc.§. locum habere vsqꝫ ad illã partẽ quã pr̃ potest eis relinquere secundum formam dicte aut.lz pater. ꝛ.s. de confir.tuto.l.si.Sed nunquid est idem econtra si filij qui possunt testari instituant parentes in minus solenni voluntate ꝙ valeat quidam ꝙ non cum iste.§.solum de parentibus nõ de filijs loquatur ꝛ qr magis est debita hereditas parentum filijs q̃ econtra.vt.ff. vnde liberi.l.scripto.alij contra ar.ff.de inof. testa.l.nam ꝛ si parentibus.ꝛ de predictis tribus qõnibus tãgitur in Spec.de instru.edi.§.compendiose.versi.quid si mulier ꝛ duobus ver.sequen.puto etiam locum habere in liberis tam emancipatis q̃ in potestate.vt in aut.de testa.imperfe.in princi.ꝛ est expressuz.d.l.s.fa.herc.vbi de hoc notatur.Quid si aliquis instituit monasterium sibi heredem in minus solenni testamento nunquid valebit quidam ꝙ sic qr moñ.habetur pro filio vt in aut.de sanctissimis epis.§.sed hoc presenti. ꝛ p hoc extra de testa.c.cum esses.Sy.vicentinus contra qr etiaz in ecclesia voluntas minus solennis non valet. vt.s.de sacrosan.eccle.l.j.ꝛ ibi dixi non ob.§.sed hic in presenti qr ibi nõ dicitur moñ.haberi pro filio vt plene dixi.s. de sacrosan. eccle. aut.si qua mulier.Preterea alia ratio est veri ꝛ naturalis filij ꝛ alia ficti a iure.vt.ff.de lega.ij.l.si ita quis. §.si. ꝛ de cõdi. ꝛ demon.l.fideicommis.Sed quid si in testamento facto inter liberos minus solenniter legatur ad pias cãs vel aliquibus extraneis an valebit videtur ꝙ non quasi hoc sit fauore liberorum ꝛ non extraneoꝝ inuentum.sed per aut. hic signatã ꝙ sine subscriptione in si.videt posse dici contrariũ.ꝛ de hoc ibi dicam ꝛ maxime in legatis ad pias causas ar.ff.de peti. here. l.hereditas.

Quod sine subscriptione. Quia.§.ex imperfecto.ꝛ aut. hic signata.ꝛ.l. vlti. s.fa.herc.ꝛ in aut.ibi signata ꝛ glo.circa eas posite multum videntur varie ꝛ contrarie ꝛ in corpore etiã vnde sumuntur predicte aut.iõ dic qd Azo.in summa aut.de testamentis impfectis ꝛ glo.in corpore de triẽte ꝛ semisse.§. ꝙ sepe ver.ꝛ hic nos ꝛ.s.fa.herc.l.filij melius aperiunt veritatem q̃ alie presupposita ergo aut. si modo.s. fa.herc. signata sup l.si.legatur hic. Et dic ꝙ aut.de triente.d.§.v.si vero aliquis hoc non egerit non loquitur de testõ dicit eñ si hoc nõ egerit id est testm̃ nõ fecerit. Item nec loquitur vbi sine scriptis qr tunc frustra fieret subscriptio immo nec fieri posset vt hic no. ꝛ dicta aut.si modo loquitur ergo de diuisione facta p patrẽ inter liberos aliud est enim testari ꝛ aliud diuidere ꝛ scriptura facta de tali diuisione non valet nisi habeat subscriptionẽ patris filioꝝ vt ibi ptz. de hac diuisione loquit in aut. de testamentis imperfectis.§.si.vbi declarat ꝙ per aut.illã si modo non datur forma testãdi inter liberos sed illa forma testãdi datur eo.ti.§.j.vnde sumitur hec aut.ꝙ sine vnde prio fuit dispositio constantini in.d.l.si.fa.herc.qui disposuit testamẽtum minus solenne valere inter liberos non tanq̃ testamentum sed tanq̃ codicillos.deinde hoc ampliatum fuit p hanc constitutionem theodosij in parentibus feminis de qbus nõ senserat cõstantinus voluit etiam hic theodosius.s. in.l.C.in

§.ex imperfecto ꝙ minus solennis voluntas inter liberos valeret sicut testamentum. Ultimo iustinianus dubitans ꝙ falsitas in talibus nō posset cōmitti voluit ꝙ talis volūtas minus solennis ita demum valeret si seruaretur forma hui⁹ aut. sm Ja. de ra. cuius dicit Cy. fuisse predicta. Et qꝛ hic dicitur de cōsequentia litteraꝝ ⁊ signis nō apponēdis puta .x. p decē refertur tm̄ ad numerum vnciarum ⁊ si cōtra fieret totum vitiaretur qꝛ ex solennibus nihil est immutandum. vt. j. e. l. iubemus. ⁊ de in integ. resti. l. diuus. Cy. aut ergo testatur inter liberos sine scriptis ⁊ remanet ex toto. §. ex imperfecto non correctus. aut in scriptis ⁊ seruari dꝫ forma huius aut. dicit tamen Cy. sm Pe. ꝙ per istam aut. non corrigitur. §. ex imperfecto. quo ad institutionem extraneorum sed eis bene potest legari ⁊ fideicommitti per ista aut. et ita sunt casus diuersi non aduersi. Aut simpliciter ⁊ singulariter disposuit diuidendo vel prelegando nō vniuersaliter per hereditatem relinquēdo tūc si quidē sine scriptis serua. l. vlti. ⁊ l. filij. s. fa. herc. Sed in scriptis serua aut. si modo signatam super. d. l. vlti. in corpore vnde sumitur de trienne ⁊ semisse licet in nouellis eo. ti. rubrica si parens ⁊ inter liberos res suas distribuerit loquatur expresse dictam formam seruandam qn̄ talis diuisio fieret etiaꝫ in testamento vt ibi patet in textu. Sꝫ cum. s. dixerim ꝙ si pater testatur scdm̄ formam huius aut. ꝙ legata extraneis relicta valent nunquid quo ad ipsa relicta extraneis exigat maior numerus testium quā duorum an duo sufficiūt quo ad ea que inter liberos disponuntur vt hic in glo. no. quidā dicunt ꝙ duo sufficiant cum hic dicat in quo ⁊ alias legari ⁊c. alij dicunt quo ad extraneos exigi saltem quinqꝫ vt. j. de codicil. l. fi. §. in omni. ⁊ hoc innuitur in nouellis de volunta. paren. in distribu. patri fien. ⁊ in corpore vnde hec sumitur de testamētis imperfectis. §. nos igitur. ⁊ glo. ibi posita que incipit ergo ibi extraneo dicas ꝙ scriptura que fit manu testatoris secunduꝫ formam huius aut. non est publica sed priuata lꝫ fideꝫ faciat vt no. per Inno. extra de fide instru. c. vlti. ¶ In glos. vltima in fi. ibi predictum aūt testm̄. s. factum secunduꝫ formā huius autentice ⁊ continuat hic glo. hanc autē. ad sequentem hoc inter liberos. Old.

Hoc inter liberos. Hec aut. ponit casuꝫ specialem cōtra regulam que est ꝙ vltimū testm̄ tollat precedens etiā si de eo nō fiat mentio in vltimo vt. l. C. §. si quis autem. ⁊. j. e. l. sancimus. Fallit si primum factum est inter liberos vt hac aut. ⁊ ratio hic reddit in glo. fallit etiam si in primo erant verba derogatoria vt. ff. de leg. iij. l. si quis in prin. testamenti vbi de hoc late notatur in glo. ⁊ per doctores ꝙ hic non expedit recitare. Sed nūquid hec aut. locum habeat in testō nuncupatiuo facto inter liberos quo casu est correctus. §. ex imperfecto. vt dixi proxima aut. s. vt tolli non possit nisi scdm̄ formam huius aut. dubito ⁊ videtur ꝙ non qꝛ hec aut. ⁊ precedens sumunt de eodē corpore ⁊ tm̄ pcedens intelligitur solam de testō in scriptis vt ibi dixi pro hoc etiam facit ratio que est hic in glo. que dicit hoc contingere propter solennitatem primi testamenti ⁊ sic videt se referre soluꝫ ad testm̄ in scriptis factum scdm̄ formam precedentis aut. et ad hoc etiam facit continuatio ⁊ glo. yr. huius aut. ad precedentem. Item in glo. in corpore vnde hoc sumitur licꝫ sub dubio forte videtur intelligere hanc aut. cū in secundo testō instituuntur extranei secus si liberi ⁊ ratio est sm Cy. qꝛ eodem fauore gaudet secundum ⁊ primum vt. §. ex imperfecto. ⁊ ar. j. qui po. in pig. ha. l. assiduis. §. fi. ⁊ hoc tenent secundum eum quidam moderni ⁊ inducunt. d. l. sancimus. j. e. tm̄ qꝛ hic indistincte loquitur potest dici ꝙ idem sit etiam si in secundo instituantur liberi sm Ja. de ra. Item querit si pater fecit primū testamentum inter liberos solenniter ⁊ secundū formaꝫ iuris cōis deinde facit secundū similiter scdm̄ formā iuris cōis nō tamen mentionem de primo nunqd primum tollit p secundū dicit Ja. predictus ꝙ nō multo fortius ꝙ̄ si haberet formam singularem ar. in aut. de non alie. §. qꝛ vero verisimile Cy. sed forte dici posset speciale in testō cōfecto scdm̄ formam pcedētis aut. per ea que tacta sunt supra. Item vide ad materiam huius aut. qō notatur in Specu. de instrumen. editione. §. cōpendiose ver. quid si primum testm̄ ⁊ in pluribus ver. sequētibus. Si primum testm̄ sit iuramento firmatum an possit tolli per scdm̄ dixi plene. s. de sacrosan. eccle. l. j. in fi. Si testator cōdidit testm̄ minus solēne ⁊ tradidit alicui religioso ⁊ religiosus iurare fecit heredes anteꝙ̄ sibi daret testm̄ ꝙ illud seruarent ex toto nunquid teneant illud seruare de iure ciuili videtur ꝙ non qꝛ iuramentū prestitum sup inualido illud non cōfirmat: vt. l. non dubiū. s. de legi. ⁊ ita determinat in qōnibus bonon̄. docto. qōne q̄ incipit titius habebat vx. iure canonico secus puto qꝛ sacramentū facit valere qō est inualidum: vt extra de iureiuran. c. lꝫ. ⁊ de pactis. c. ij. lib. vj. ⁊ vide. ff. de lega. iij. l. cum quis decedens in prin. ⁊ qō ibi notatur. Item colligit glo. hic in cor. ar. ꝙ si imperator cōcedat rescriptum cōtra legem ꝙ non valeat nisi in rescripto dicatur spāliter non ob. tali lege alibi tenet glo. ꝙ sufficiat dici generaliter nō ob. aliqua. l. de quo dic vt. s. dixi de preci. impe. offe. l. quotiens. in fi. An auteꝫ secundum rescriptum valeat nisi faciat mentioneꝫ primi dic vt plene no. extra de rescript. c. j. an aūt lex sequens tollat statutum vel cōsuetudinem ciuitat. nisi expresse dicat dic ꝙ non vt extra de cōstitu. c. j. lib. vj. ⁊ ibi plene no. p Card. Jo. an. ⁊ Arch. Ultra quero nunquid scdm̄ statutum primo contrarium tollat illud si non faciat primi mentionē. Item si primum est iuratum p ptātem ⁊ cōsiliarios vtrum possit tolli per secundum. Item si scdm̄ faciat cōtra primum vtruꝫ ptās ⁊ consiliarij sint piurij. Ad primā qōnem videt ꝙ neutrū debeat obseruari. vt. ff. de reg. iur. l. vbi repugnantia. ⁊. s. de fide instru. l. scripture. vbi de hoc dixi. ⁊ de testa. tute. l. ⁊ si a patre. vbi sm Dy. dixi secundum tollere primum dato ꝙ de primo mentionem non faciat sicut ⁊ sequens lex tollit precedenteꝫ ⁊ sequens decretalis precedentem vt. d. c. j. extra de consti. li. vj. vbi de hoc per omnes ⁊ bene per Gof. in summa de consti. §. derogatur ⁊ quare aliud in scriptis ibi rationem reddit de cognatione spirituali. c. j. ⁊ ibi in glo. qō verum puto nisi in prio statuto essent verba derogatoria qꝛ tūc oporteret de hoc in secundo fieri mentionem. vt. d. l. si quis in prin. testamenti. ⁊ pro hoc. s. de furtis aut. nauigia. ad hoc facit qō notatur. xviij. di. c. quoniam. extra de elec. c. quāuis. lib. vj. per Jo. an. ⁊ pleni⁹ ⁊ Garsiam. predicta vera sunt in statuto simplici non iurato si enim esset iuramento firmatum tunc magis dubium est an tolli possit ⁊ videtur ꝙ non propter autoritatem iuramēti qō seruari debet cū potest sine interitu salutis eterne vt extra de iureiuran. c. si vero ⁊ maxime quando deliberate ⁊ non inconsulte fit: vt. j. ad. l. iul. maie. l. ij. a contrario sensu ⁊ qꝛ iuramentum facit validum qō al's esset inualidum. vt extra de iureiu. c. cum contingat. ⁊ eo. ti. c. lꝫ. lib. vj. ⁊ de pactis. c. ij. ⁊ que in eis notantur etiam super vsuris. vt eo. ti. c. debitores. Item si qs iurauit cum aliqua cōtrahere matrimonium cōsummato matrimonio non pōt ingredi religionem ante consummatum sic extra de spon. c. cōmissum. ⁊ de cōuer. coniuga. c. ex publico. ⁊ ad hoc possunt adduci pro ⁊ ecōtra iura allegata in fili qōne s. an testamentum iuramento firmatum possit mutari de qua vt predixi plene notaui. d. l. j. ī fi. s. de sacrosan. ecc. In contrarium facit vltra ibi allegata qꝛ nihil tam naturale ⁊c. vt. ff. de regu. iur. l. nihil tam naturale. ⁊ extra eo. c. omnis res. ⁊ quia hoc nō posset fieri per pactum: vt. ff. de pac. l. nemo. pōt ergo nec per legē vt eo. ti. l. nō impossibile. ⁊ qꝛ si iuraui cōtrahere matrimonium cum aliqua ⁊ cōtraho cum alia tꝫ secūdū matrimonium non ob. iuramento vt extra de spon. c. reqsiuit. ⁊ c. ex litteris. ibi de hoc in glo. magna. ⁊ per Gof. in summa eiusdem titu. §. nos aūt dicimus. ⁊ per Host. §. qualiter dissoluūtur. ver. item quinto ⁊ ver. itē octauo. ⁊ v̄. sequenti. Item spōsalia iurata dissolui possunt voluntate vtriusqꝫ. vt eo. ti. c. preterea. Item pro hoc qꝛ aliquando fiunt talia statuta propter publicam vtilitatem vel necessitatē vrgentē que postea cessat ⁊ ideo debent posse tolli. j. q. j. c. qui per necessitateꝫ. ⁊. q. vij. c. qui pro remedio. ⁊ pro hoc de consangui. ⁊ affi. c. non debet. et ex iusta cā lꝫ venire cōtra consuetudinem iuramento firmatā vt notatur. xj. disti. c. in his. In questione predicta varie fuerunt opi. docto. nam dn̄s Gui. de suꝫ. q hāc questionē tractat in suis questionibus statutorum primo fol. ver. questio talis est sepe iurant ciues ꝙ quando statutum est precisum ⁊ iuratum ante dictum est ꝙ sit precisum ⁊ immutabiliter obseruari debeat ⁊ non est vltra processum ⁊ tūc tolli possit ⁊ mutari per decuriones per iura ad hoc allegata aut dictum est quod nullo modo possit tolli nec de eo parabola peti vel absolutio aliquo modo ⁊ tunc dicit tolli non posse ad hoc vt pdicta verba aliquid operentur arg. ff. de leg. j. l. si quando. cum si. ⁊ hāc opinionem recitat ⁊ sequi videtur. d. Jac. de are. in suis questionibus statutorum circa finem ver. quid si cōtinetur in statuto ꝙ non possit mutari dominus. M. de fano videtur indistincte tenere ꝙ tolli non possit vt in suis questionibus statutorum v̄. sepe iurant ciues ⁊ in predictis locis multa allegantur per dictos doctores pro ⁊ contra. dn̄s Albertus pap. doctor antiquus distinguit aut decuriōes cum potestate statuerunt sentētiando puta qꝛ facto statuto ptās de volūtate decurionum pnunciauit statutum predictum ppetuo ⁊ incōmutabiliter obseruandum ⁊ tunc non possit mutari qꝛ neqꝫ sua

neqꝫ

nec predecessoris sententia ꝛc. vt. ӯ. senten. rescin. nõ posse. l. ӯ. Si statuerunt mandando reuocari potest re integra qꝛ ꝛ priuatus hoc posset. vt. s. mand. l. mandatum. ꝛ vniuersitas loco vnius habetur vt. ff. de fideiusſ. l. mortuo. Si aũt cõtrahẽdo cũ aliquo vel in eius fauore tunc nõ posset sine voluntate illius vt. ff. de decre. ab ordine faci. l. ꝙ semel. ꝛ plene dixi. s. de ṗci. impera. offe. l. quotiens. ver. Sed dubitari multũ vidi aut respicit solam vtilitatẽ cõem ciuitatum ꝛ tũc tolli possit vt. ff. qd cuiusqꝫ vniuer. l. item eoꝝ. §. ꝙ si actoꝛ. ꝛ. d. l. ꝙ semel. ꝛ p alia iura ad hoc allegata. ꝛ hec distinctio satis placet. ꝛ a ꝛ eam facit qd notatur p Inno. ꝛ Cõpo. extra de cõsti. c. que in ecclīarum ad iuramẽtum põt rñderi ꝙ qñ statutum respiciebat solum cõem vtilitatem ciuita. non videtur factũ secundũ statutum cõtra aliqd iuramentum ex quo factum est voluntate decurionum regentium ciuitatem qui repreſentãt totã cõitatē vt. d. l. itẽ eoꝝ. §. si decuriones. ꝛ. l. aliud. §. referꝫ. de reg. iu. isti enim tanꝙ quoꝝ interest potuerunt recedere a iuramẽto qꝛ qui potest ligare potest ꝛ soluere. vt. ff. de acqui. here. l. is põt ꝛ de re. iur. l. nemo. ꝛ. l. eius. Sicut dꝛ periurus debitoꝛ quem creditoꝛ absoluit a iuramento vel sibi terminum prorogat vt extra de iureiur. c. ӯ. ꝛ. c. sicut ꝛ melius. de cẽsibꝰ. c. significãte. ꝛ. ff. de le. e. l. fi. in glo. ꝛ notatur p Hosti. in summa de iureiur. §. cui. ver. ꝛ hoc notatur. ꝛ in Spec. de iureiur. §. ӯ. v. quid si is ꝛ quia capitulū põt me absoluere a iuramẽto quo iuraui me non petere aliquod beneficium ꝛ tunc potero beneficiũ recipere vt notatur per Inno. extra de renun. c. ӥ. Item ad hoc bñ facit quia in iuramento de seruando primum statutum subintelligitur tacita conditio si res in eodem statu permanserit vt notatur extra de iureiur. c. queãdmodũ. xxӥ. q. ӥ. c. ne qs arbitretur. ꝛ ibi in glo. ꝛ notatur plene per Hosti. in summa de iureiuran. §. quot species ver. item si res in eodẽ statu supposito ergo ꝙ statutum possit tolli non obstante iuramento. Restat videre vtrum potestas ꝛ decuriones facientes scdm statutum cõtra primũ iuratũ sint periuri ꝛ videꝫ ꝙ sic qꝛ sacramẽtum potuit seruari sine interitu salutis eterne ergo nõ seruantes sunt piuri: vt. d. c. si vero de iureiur. ꝛ qꝛ non dꝫ via periurӥs aperiri. vt. ӯ. de indi. vidui. l. ӥ. immo si iurasset seruare secundum ꝛ primũ tenetur seruare primũ ꝛ nõ scdm vt extra de iureiur. c. veniens in fine. c. intellecto. ꝛ. c. tante nisi primũ fuisset iniustum qꝛ tunc seruare tenetur scdm: vt eo. ti. c. tua. ꝛ. c. si diligentia. ꝛ notatur p Host. in summa eiusdẽ tituli. ꝛ. §. quot comites ver. itẽ si duo iuramenta. non eñ peccatur cõtra iniustum sacramentũ veniendo sed iniustum faciendo: vt eo. tit. c. quãto. ꝛ. c. ad nostram secundo. ꝛ. xxӥ. q. iiӥ. c. qui sacramento ꝛ. l. ӥ. ӯ. ad. l. iul. maiesta. In cõtrariū ꝙ nõ sunt piuri facit ꝙ dictum est supra in iuramẽto tacitas cõditiões intelligi ꝛ maxime si res in eodem statu permanserit. Mutato ergo statu ciuitaꝫ. ex quo expedit mutari primum statutũ poterit sine metu periurӥ ꝛ qd dixi de absolutione iuramenti vel dilatione data p creditorem debitori qꝛ ex hoc excusatur a piurio. Ad idem etiam bene facit qꝛ si iurauit quis soluere creditori non ob. sacramento opponere põt exceptionẽ nõ numerate pecunie. vt. s. de non nume. pecu. l. indubitati qꝛ nõ videtur piurus qui ex iusta cã deserit sacramentũ. vt. ff. qui satisda. cog. l. fi. et ad hoc bene facit glo. Ber. extra de renun. c. ӥ. ꝛ qd no. p ip̄m ꝛ Inno. qd metus cã. c. ad audientiam. Item si ab isto primo statuto nõ posset recedi etiam si vtilitas ciuitatis exigeret eẽt ambitiosum ꝛ ideo non seruandum vt. ff. de decre. ab ord. fa. l. ambitiosa. ꝛ pro hoc. ff. de leg. iӥ. l. si quis inquilinos. §. fi. ꝛ qꝛ indissolubili ꝛ ꝑpetuo vinculo quis ligari non põt vt. ff. p socio. l. si cõuenerit dꝫ ergo posse tolli exigente ꝛ superueniente necessitate vel vtilitate ciuita. vt ꝓbatum est supra p capl'm ꝙ ꝑ necessitate. ӯ. q. ӯ. ꝛ. q. vӥ. c. ꝙ pro remedio. ꝛ de ꝯsangui. ꝛ affi. c. non debet. ꝛ hoc puto verū qꝛ si ex necessitate vel vtilitate seu iusta cã superueniente tollãt primũ statutum iuratũ non sint piuri. Si aũt sine iusta cã tollere vellent non possent sine periurio nisi de licentia superioris hoc facerent p ea que notãtur per Inno. extra de elec. c. venerabilem. ꝛ. d. c. nos sanctoꝝ xv. q. vӯ. ꝛ per Host. in summa de iureiuran. §. quot species v. item si iuro. ꝛ ver. sequẽti. ꝛ. §. cui vero. ꝛ hoc notandū. ꝛ pro hoc. ff. ad municipa. l. imperatores. cum ibi notatis. Itē si iuraui stare mandatis iudicis nihilominus possum ab eiꝰ sñia appellare: vt extra de app. c. ad hec. Ultimo notandũ ꝙ si qs iurauerit generaliter obseruare oĩa statuta non intelligiꝫ de impossibilibus illicitis nec contra libertatem ecclesie vt extra de iureiuran. c. ӯ. lib. vӯ.

Per nuncupationem. Quomodo cognosci debeat testm̄ in scriptis a nũcupatiuo dicit Cy. ſm Ioã. de blonosco ꝙ tunc est in scriptis qñ expresse hoc agitur sicut etiã dicitur de cõtractu in scriptis. vt. s. de fide instru. l. cõtractus. Idem etiam si hoc appareat p cõiecturas puta qꝛ seruauit aliquas ex solennitatibus que nõ exiguꝫ nisi in testõ in scriptis puta subscriptiones ꝛ sigillationes tunc eñ si deficiat aliqd ex solẽnibus nõ valebit etiã vt nuncupatiuũ: vt. s. e. l. nõ codicillum cum ibi notatis. nuncupatiuũ eñ ꝛ in scriptis sunt quasi contraria ꝛ qui vnũ elegit ꝛc. vt. ӯ. de codicil. l. fi. Si aũt non apparent hmõi coniecture valebit vt nuncupatiuũ qꝛ interpretari debemus vt res potius valeat ꝙ pereat: vt. ff. de reb. du. l. quotiens. ꝛ ita scripsit in quodam suo libello de acꝫ. rubrica de acꝫ. ex testõ. Quid si appareant coniecture predicte cū testatoꝛ coram testibus nũcupauit nomen heredis valebit ne vt in scriptis ꝛ vt nuncupatiuum vel altero modo tantũ. Ja. de ra. dicit ꝙ si aliud nõ appareat de voluntate testatoris ꝙ valebit vtroqꝫ modo non ꝙ sint duo testamẽta sed vnũ habens duas formas sicut si dicã vendis librũ tuum mihi pro. x. ꝛ respondeas vendo sunt due forme cõtractus. s. stipulatio ꝛ venditio. Nec ob. ꝙ testes scient nomẽ heredis qꝛ hoc nõ est de eẽ vel ecõtra formã testamenti in scriptis scdm eum. ꝛ ita non ꝓcedit opinio dicti Jo. quatenus dicit in dubio recurrendum ad cõiecturas qꝛ lꝫ in casu ꝓposito non valeat vna forma valebit ex alia cũ non sint contrarie sed diuerse: que se simul cõpatiuntur ſm Jac. ꝛ prodest hoc scire ad effectum ꝓbationis propter conditiones testium de quo tractatur. s. eo. l. ӯ. ꝛ. ӯ. de fideicõmis. l. fi.

☞ Testamentum primum tollitur per secundum.

Si quis autem. Que est rõ ꝙ primũ testamentũ † tollitur p secũdū in codicillis secus. vt. ff. de iur. codicil. l. diui. §. codicillos. dic qꝛ in testamentis fit heredis institutio ꝛ duo nõ possunt eẽ heredes insolidũ. vt. ff. de cast. pe. l. hereditate. §. pater. ꝛ de reg. iur. l. ꝙ contra rõnem. §. vni pro solido. ꝛ ideo ad tollendũ repugnantiam primũ tollitur p scdm in codicillis non fit heredis institutio. ꝛ ideo cessat predicta repugnãtia. Itẽ qꝛ vnum plenum nõ patitur regulariter aliud plenũ vt ptꝫ in tutoꝝ. institutꝫ de cura. §. interdum. ꝛ ideo vnum testm̄ tanꝙ plenum tollit aliud qꝛ in testamentis vltima volũtas preualet vt. s. de sacrosan. eccle. l. ӯ. at codicilli se compatiuntur quia non sunt ius plenum qd verum est nisi essent cõtrarӥ. vt. ӯ. de codicil. l. iӥ. ꝛ ibi de hoc notatur. Quid de duobus testamentis eodem die confectis ꝛ non apparet qd prius. Pe. tꝫ hic ꝙ neutrũ valeat qꝛ vnum impedit aliud ꝛ non deficit ius sed ꝓbatio vt. ff. de admi. tuto. l. duo sunt titӥ de hoc plenius notatur ꝛ diceꝫ ӯ. de edicto diui adri. tollen. l. fi. Cy. Quid si aliquis primo cõdidit testamentum solẽne. deinde tractu temporis fecit aliud scribi in quo instituebat pauperes christi ꝛ istud fuit scriptū in papiro in presentia duorum testium ꝛ cum mandatũ esset pro tabellione ꝛ testibus expirauit queritur an primũ sit reuocatum per hanc secundã scripturã ꝛ videꝫ ꝙ sic p. l. ff. de testa. mili. l. diuus traianus ꝛ maxime de iure canonico vt extra de testa. c. cum esses. ꝛ qd dixi. s. e. l. §. ex imperfecto in fine. Sed dic contra quia istud scdm non põt dici testm̄ sed quedam dispositio seu preparatio ad testandum in testm̄ postea redigẽda sicut scriptura in qua iudex format sñiam ꝛ tradit eam partibꝰ non est sñia sed dispositio ad sñiam. ӯ. de sen. ex peri. recitan. l. iӥ. ꝛ ar. de sñia ad testm̄ bene procedit qꝛ ꝛ testamentum diciꝫ sententia: vt. s. ti. proxi. l. hac consultissima. §. at cum humana ꝛ de manumis. l. seruus. hac. l. preterea. cum testatoꝛ dispone ret adhibere notarium ꝛ alios testes videꝫ magis parare facere testm̄ quã fecisse vt. ff. de testa. l. si is qui testamentũ. ꝛ pro hoc bene facit. s. e. l. volumus. ꝛ videꝫ casus qõnis nostre. ff. de testa. l. ex ea scriptura. ꝛ de leg. iӥ. l. fideicõ. §. ӯ. ꝛ ibi notaꝫ non obstat. c. cũ esses. ꝛ. c. relatum extra de testamentis qꝛ ibi cõstabat saltem per duos testes factum testm̄ hic aũt non sed paratum fieri. Preterea ibi non precesserat aliqd solẽne testm̄ de cuius rescissione ageꝛeꝫ hic sic ꝛ hec so. colligitur ex isto. §. cõ iuncto cum. §. ex imperfecto. s. e. ꝛ auꝫ. hoc inter liberos. Ol. Si aũt cepisset facere et perficere nõ potuisset dic vt. ff. de adimẽ. lega. l. ex parte. ꝛ si ta. testa. nulle exta. l. ӯ. §. si heres. an aũt data in testõ possint adimi in codicillis dic vt notatur. ff. eo. l. heredes palam. §. ӯ. ӯ. de leg. l. datur. ꝛ ibi notatur ꝛ per Rof. in libello de actione ex testõ. ꝛ instituta de ademp. lega. ꝛ. ӯ. de codicillis. l. ӥ. ꝛ de his quib. vt indig. l. hereditas. ꝛ vide qd dicam ad materiam huiꝰ. §. ӯ. e. l. sancimus. Ibi eo eñ casu. s. qñ in secundo testõ scripti sunt venientes ab intestato. Ol. ¶ In glo. sic ergo ibi statutum immo nõ videꝫ appositum a cõposi-

toribus noui iuris sꝫ veteri iure statutũ vt.ff.de 5 tabulas.l.si duobus.§.si prius.ꝛ ibi no.Old.Ibi.l.eius militis.§.si.idem est casus cũ supra proxio.In glo.hic no.ibi recipere talia sacramēta.Quod oꝫ fieri coram iudice nō valet factum coram tabellione vt.j.de adoptio.l.adoptio.ꝛ de iur̃ fisci.l.instar libro.x.ꝛ.j.d fideiussoꝝ.l.penul.ꝛ no.in glo.j.de liberali causa. l.penultima.

Obstantibus. Quo dicit ad hꝫ op. de l.omnibus.s.de testi.ꝛ solue vt ibi.de hoc etiã plene dixi ꝛ no.in glo.in §.legatariꝰ.ꝛ.l.si quis ita in gl.allegatis. Ibi quodcũqꝫ aliud puta fideicōmissum vniuersale vel libertateꝫ.Itē nota ar.ad questionē titius volebat accipere mutuo.ꝛ.seius ꝛ ego debebamus fideiubere pro eo tamē pro securitate maiori creditoris in instrumēto continetur ꝙ omnes sumus principales vult creditor conuenire me anteꝙ̃ titium ego obÿcio ꝙ primo debet cōuenire titiũ qui est pricipalis ꝛ volo in testē producere ad hoc pbãdũ seiũ cōfideiussorē ꝛ sociũ meũ nũqd possum.Dy.tenet ꝙ sic.d.l.si quis ita.qꝛ nō testificatur pricipaliter in re sua vt hac.l.cuꝫ si.Cy.Sed nũquid scribēti testamentũ pōt relinqui.quidē ꝙ nō siue sit testamētũ in scriptis siue nũcupatiuũ.vt.j.de his qui sibi ascribũt in testamēto per totũ.ꝛ ibi de hoc dicã super rubrica vbi indistincte loquitur ꝛ qꝛ regulariter qcqd seruaṫ in vno ꝛ in alio vt.j.e.l.iubemꝰ.§. oportet.alÿ cōtra qꝛ cessat suspitio in testamēto nũcupatiuo vbi omnia in eo disposita patēt testibus ꝛ hanc tenet Spe.ð instru.editione.§.postremo.ver.quid ergo si testator legat ꝛ Rofre.in libro desenatusconsulto liboniano.

Consulta. Nota ꝙ vnus iudex nō debet alterius officiũ vsurpare.vt j.de execu.ꝛ apparito.l.ÿ.li.xÿ.vbi est pulcher tex. circa hoc ꝛ ibi no.Ol.Et pro hoc extra de prebē.c. cuꝫ singula.li.vj.hodie tamē videnṫ posse isinuari corã defensore ciuitatis vt in nouellis de defen.ciui.§.testamēta.qd forte posset intelligi vt no.s.e.l.testamēta.

Ambiguitates. De triplici ãbiguitate notaṫ.xxxiÿ.di stin.c.si.Et dic ꝙ verboꝝ obscuritas ordinis puerso vel eoꝝ que testator dicit omissio simplicitate vel imperitia tabellionis nō vitiat.h.d.ꝛ cōcor.j.de fideiusso. l.si.in si.ꝛ ibi in glo.ꝛ.s.e.l.errorem.solēnitas aũt legitime per errorem tabellionis omissio bene vitiat vt notatur hic in glo. ꝛ dixi.d.l.errore.ꝛ.s.e.l.testm̃.ex quo dicit.M.fil.ꝙ si statuto caueatur ꝙ hãna debeant exemplari ꝛ poni in tribus libris ꝛ omissum est errore vel defectu tabellionis ꝙ vitiaṫ bannum ꝛ ita dicit obtentum fuisse inter doctores boñ.ƀm Cy.contra hoc tñ multum videtur facere.ff.de reg.iur.l.si librarius.sed ibi errauit in transcribendo non inseribere,omittendo.Dic ergo aut aliquid transponitur ꝛ non nocet.vt.j.l.proxi.nisi in his in quibus ordo est de forma rei vt qꝛ a iure prefixus.vt.ff. de vulga.ꝛ pu.substi.l.moribus.§.prius.ꝛ.j.de senten.l.prolatam.aut aliquid est omissum ꝛ tũc aut est de dispositione quo ad sensum ꝛ verba illud qd̄ omissum est ꝛ vitiatur dispositio in toto propter partē.vt.ff.e.l.si is.ꝛ de heredi.insti.l.j.§.si autem.aut quo ad verba sed nō quo ad sensum ꝛ tunc valet totũ vt.d.l.errorem.s.e.Aut omissum est de solennitate ꝛ tũc quo quo ad talem formam siue vniuersalem vt in testibus ꝛ similibus ꝛ tunc vitiatur totum.vt.l.si vnus.vt.s.e.nisi in casu.l. consulta.ꝛ est forte ratio.qꝛ.l.vltra processit penam imponendo vel qꝛ cōmissum diligentie tabellionis ꝛ eodē casu posset hic loqui.Uel vt dixi.d.l.testamenta.s.e. Item fallit vbi iter liberos vt.§.ex imperfecto.in.l.hac cōsultissima.ꝛ est rō quia non simpliciter sed secundum quid est minus solenne aut est omissa solennitas pticularis ꝛ tunc in ea parte vitiaṫ non in toto.vt.j.e.l.iubemus.aut est aliquid ibi superfluũ ꝛ tunc aut simpliciter superfluum sed sine vitio ꝛ nō nocet.vt.s.e.l.testamentũ.aut superfluo inest vitium ꝛ tũc aut separabile aut inseparabile vt in illo brocardo vtile p inutile vt dixi.d.l.testm̃ s.e.aut est ibi vere aliquid falsi ꝛ tunc si ex parte scripture ꝑsumam falsum in toto qꝛ si de vna scriptura eiusdem scribentis ad aliam oritur suspitio.vt.l.si aliqd.j.de suscep.ꝛ archa. multo magis de parte ad partem.Idem si ex ꝑsona ꝓducentis est suspecta qꝛ totum vitiaṫ.vt.ff.de eden.l.si quis.de accusa.l.si cui.§.ÿsdem.ꝛ.s.de proba.l.sciant.vbi de hoc dixi.ꝛ de transact.l.si ex falsis.aut est suspecta rōne ipsius scripture tãtum vt qꝛ rasa.vel deleta ꝛ tunc vna pars nō reddit aliam suspectam.vt.s.e.l.si vnus vero.§.j.Ja.bu.¶In glo.hodie ibi §.prius.hoc intellige qñ substitutio fit filio exheredato secus instituto.vt.e.l.§.si quis ita.Old.

Preposteri. Preposteratio nō vitiat testamentum.h.d.ꝛ dicit gloꝰ hic facit mentionē de.l.si mulier.s.de iure dot.sed illa nō fuit leonis vñ potest dici ꝙ loquaṫ de.l.fin. §.penul.s.de dona.ante nup.ſꝫ nec illa fuit leonis ꝛ dic ergo ꝙ illam cōstitutionē nō habemus sed erat in tribus codicibꝰ ꝛ eius mens erat sicut dicit Jo.hic in glo.Dic ergo aut est ꝑposteratio verboꝝ ꝛ nō nocet vt hic cũ concor.aut est ꝑposteratio actuum ꝛ nocet vt in ar.cōtrarÿs hic in glo.signatis vl̃ dic ꝙ in.l.vt debitum erat ꝑposteratio cōtra ordinem necessarium qꝛ primo rō ꝑsone ꝙ̃ iuris querenda est vt.l.quidam referunt.ff.de iur.codicil.in.l.prolatã.erat ꝑposteratio contra ordinem iudiciarium a iure inductũ sicut est in stipulatiōe qꝛ precedere oꝫ interrogatio alias nō valet.vt.ff.de verb.ob.l.j. in prin.vbi de hoc vide in si.lecture.ꝛ institu.de inuti.stipu.§. item verborum.ꝛ ibi in glo.hic aũt est preposteratio cōtra ordinem qui nō est de iure vel de necessitate ꝛ de ordine seruando vel nō seruando satis dixi.s.in prima cōstitutione.§.qbus ver.seruus quidem.ꝛ facit qd̄ dixi.s.l.pxi.vno casu videṫ reprobata preposteratio verboꝝ.Nã ꝑposterus est ordo prius humana subsidia petere vt eis deficientibus diuini fauoris gratia postuletur de cōsecra.di.j.c.oĩs xp̃ianus.in si.ꝛ in prl. apparatus Jo.an.lib.vj.

In testamentis. Ibi formalē.i.solennitatē solã verborum formã attendentē nō substantiã.Ol.In gl. vltima in si.pferenda vbi vero ista vel equipollētiam proferantur nō curatur.Old.

1 ¶Correctio legum est vitanda.
2 Factum apud acta valet ac si fieret coram tribus testibus.

Sancimus. Ibi voluit cōtrariũ.s.primo testõ.Ibi i medio post conditum testm̃ ꝛ ante mortē testatoris.Ibi aliter enim.j.nisi p nouã lꝫ minus solēnē voluntatem et decen.lapsum.ꝛ cōcor.insti.quib.mo.testa.infir.§.ex eo.Et collige plura notabilia primo qd̄ non mutaṫ ꝛc.ꝙ facit ad corre
1 ctionem legũ † vitandã de quo vide qd̄ notaṫ.l.di.c.dño sctõ
in glo.ꝛ p Arch.idē.Item que nō prosunt singula multa iuuant vt pꝫ hic de testõ minus solēni ꝛ trãscursu tpis.Iteꝫ ꝙ
2 fit apud acta † vꝫ ac si fieret corã tribus testibus ad hoc.s.de
satisdan.l.vnica.Itē no.ꝙ testm̃ scōm solēne ipso iure tollit primum:vt hic ꝛ.s.e.l.hac cōsultissima.§.si quis aũt.ꝛ ibi de hoc dixi ꝛ in brocardis de testamētis ꝛ vltimis voluntatibus rubricella ƀm testm̃ legitime factũ.ꝛ de verbo.sig.rubricella preiudicat vltimũ prioribus.ad hoc oppo.glo.ꝛ videṫ ꝙ non tollat ipso iure.sed ope exceptionis.vt.ff.de bo.pos.ƀm tab.l. qui liberis.§.testõ glo.vacillat.vnde dic ꝙ.§.ille duos cōtinet casus.de primo nihil ad.l.istã.in scdo procedit oppositio ꝛ quidam sequũtur penultimã ꝛ solutio glo.M.fil.ꝛ eã tenet Azo.in summa de bono.pos.ƀm tabu.alÿ sequũtur vltimam ꝙ si testm̃ incidatur p testatorem nō tolliṫ ipso iure qꝛ non est talis actus p quē ipso iure tollaṫ qꝛ nihil tã naturale ꝛc.scōꝫ quosdam vt dicetur.j.e.l.nostrã.ergo scōm testm̃ incisuꝫ non est oĩno sublatum.ꝛ primũ qd̄ ipso iure fuit reuocatũ p tale secundum nō recōualescit.ꝛ ideo forte dicit ibi textus ꝙ de iure testamēti maxime nō queriṫ:sed de iure exceptionis.s.doli opponende p heredē scriptum in primo contra heredem scriptum in scdo cōtra quē forte alius nō opponeret vt ibi notaṫ de quo Cy.dicit se dubitare cũ inciso testõ heres repellaṫ vt notatur ꝛ dicetur.j.e.l.nostrã.Cy.Expedita ergo videṫ q̃stio de qua a me fuit quesitum si quis fecit testm̃ postea corã.vÿ. testibus dixit se penitere ipsius testamēti ꝛ ꝙ illud reuocabat vtrum p hoc sit reuocatum nã dicendũ est ꝙ nō sine trãscursu decēnÿ vt hic expsse habeṫ.ꝛ ad hoc facit qd̄ no.ff.e.l.heredes palã.§.si qs post qd̄ verũ puto quo ad institutionē sed legata erũt reuocata.vt no.glo.ff.de testa.mili.l.militis.§.veteranus.ꝛ p Azo.in summa instituta de testa.§.illud notandũ. ꝛ pro hoc de adimē.leg.l.ex pte.ꝛ p Cy.eo.l.nostrã.ꝛ vide qd̄ ibi in si.dixi.Et facit ad hãc materiã huius.l.qd̄ notatur per eundem in summa instituta de adempṫ.leg.ꝛ institu.qui.mo. testa.infir.§.posteriore ꝛ duobus.§.sequentibus.cũ ibi notatis.de leg.iÿ.l.si iur̃.ꝛ in summa huius titu.§.penul.in si.ꝛ ad trebel.l.si quis priore.ꝛ.j.de codicil.l.j.cũ ibi notatis.ꝛ Hosti. in summa de testa.§.qualiter cōfirmetur.ver.quid ergo.ꝛ vs̃.sequen.In codicillis aũt secus quia primi codicilli nō tolluntur p secũdos nisi,sint contrarÿ ꝛ que sit ratio dixi.d.§.si quis autem.s.ea.l.hac consultissima.Sed nunquid codicilli precedentes

tedentes tolluntur per testamentũ subsequens in quo de eis non est facta mentio videtur ꝙ sic. vt. ff. de iur. codicil. l. ante. sed dic cõtra quia illa lex correcta est vt ibi notatur. An legata in testõ possint adimi in codicillis dixi. d. §. si quis autem. ⁊ in additionibus dñi Odof. ad summam Azo. C. de testa. Itẽ dic ꝙ secundum testm̃ in quo filius est preteritus nõ tollit primum vt. ff. de vulga. ⁊ pu. l. si quis cum in fine legata tamẽ in secundo forte debentur ex beneficio aut. ex cã. Item dicũt qdam ꝙ tollit primum si filius in secundo preteritus velit dicere ipsum nullum alias non: vt. ff. de iniusto test. l. filio. ⁊ ibi in glo. dixi. s̃. de inoffi. testa. l. sancimus. in prin. Si testator falso rumore prolato audiuit heredes primo testamento institutos mortuos fore. ⁊ ideo fecit secundum testamẽtum an tollatur primum dic vt. ff. de heredi. institu. l. fi. Si testator in primo testamento instituit capaces in secundo non capaces vtrũ primum tollatur dic ꝙ sic. vt. ff. de vulga. ⁊ pup. substi. l. ex facto §. iul. ⁊ de his quib. vt indig. l. cum quidam. quod forte verum est qñ testator sciebat eos non capaces. Si autẽ credebat eos capaces cum non essent tunc forte primuz testm̃ nõ esset sublatum quia non videtur testator voluisse intestatus decedere cum scõm fecerit testamentum licet inualidum propter heredes nõ capaces quos capaces credebat nisi enim secundum habeat effectum a primo nõ videtur recedere voluisse causa enim cassationis primi fuit qꝛ noluit secundũ valere nõ quia voluerit intestatus decedere vnde cum ad vnum effectum inductum fuerit scõm testm̃ nõ debet alium ꝯtrium operari imo videtur potius primos subtituisse si vltimũ non teneret arg. ad hoc. ff. de bo. pos. contra tabu. l. non tantũ. §. si emãcipatus quia non debet eadem res duos diuersos vel cõtrarios effectus operari vt extra de baptismo. c. maiores. ⁊ ibi in glo. cum ergo cesset cã cassationis primi que fuit vt scõm valeret cessabit cassatio. vt. s̃. de epi. ⁊ cle. l. generaliter. nõ obstat lex ista qꝛ hic constabat eũ velle ab intestato decedere ⁊ pro p̃dicta opinione facit optime glo. que est. ff. de bo. pos. l. qui ex liberis. §. testõ super verbo supremas ⁊ bene etiam facit. d. l. si quis eũ. de vulga. ⁊ pu. substi. in fi. pro hoc etiã facit qꝛ testator errãdo in conditione heredũ quos credidit capaces cũ nõ essent non videtur velle mutare primũ testm̃. qꝛ ꝭm philosophum illud dicitur voluntarium cuius principium est in sciente nihil em̃ est tam cõtrarium cõsensui q̃ error. vt. ff. de iurisdi. om. iu. l. si per errorem. ⁊ sic nõ põt dici hec testatio mẽtis arg. s̃. de testa. mili. l. sicut certi. ff. de heredi. insti. l. fi. cum fi. Nam nõ videtur implere qui ignorãs adimplet. ff. de condi. ⁊ demon. l. ij. nec videtur a ꝑsonis electis in primo decedere eligendo in secundo quos credebat per institutionem eligere posse. ff. de inoffi. te. l. si mater. de hoc fuit magna questio ꝑgami tandem fuit trãsactum. Si testator in primo testõ instituit heredes pure in secundo sub conditione que defecit an primũ tollatur dic. vt. ff. de iniusto rup. testa. l. cum in secundo. ⁊ de heredi. insti. l. patri filio. Sed videtur ꝙ secundum inutile ⁊ imperfectum tollat primum validum. vt. ff. de acqui. here. l. clodius. sed dic vt ibi notatur in glo. ⁊ in Specu. de instrumen. edi. §. compendiose. ver. penul. Est etiam aduertendum ꝙ primum testamentum tollitur per scõm solenne nõ solum quo ad heredis institu. sz etiam quo ad legata in primo relicta etiam si de eis non sit facta mentio. vt. ff. si cui plus quã ꝑ. l. falci. l. iij. §. penul. ⁊ ibi in glo. ⁊ in Specu. de instrumentoꝝ editione. §. cõpendiose. ver. pone h legauit. Quid si pater instituit filiam in centum ⁊ filiũ in residuo ⁊ si filius morietur sine liberis voluit filiam habere quingenta ⁊ alios eidem substituit extitit conditio morte filij dicunt heredes substituti ꝙ filia dz esse contenta quingẽtis ⁊ non põt petere prima cẽtum quasi sint reuocata ex eo ꝙ in conditionis euentũ reliquit quingẽta de hoc dic vt in Specu. de testamentis. §. j. ver. item pone. Ex predictis satis patet ꝙ quis non potest decedere relictis pluribus testamentis qꝛ secundum tollit primum vt dictũ est ⁊ est expressuz de testamẽto militari. l. querebat. ⁊ de iniusto rup. testa. l. j. ⁊. ij. Si aũt in secundo primum cõfirmetur nihilominus rumpit primũ sed disposita in eo valent ex fideicõ. autoritate secundi vt institu. quib. mo. testa. infir. §. posteriore. ⁊ in summa huius ti. circa fi. §. item nec requiro. Est etiam notandũ ꝙ ille quez penitet voluntatis facte ad pias causas dicit sacrilegiũ cõmittere. xvij. q. iiij. c. sunt qui opes. Item ꝙ testm̃ etiam inualidum aliquãdo excusat tutorem. vt. ff. de reb⁹ eoꝝ qui sub tutela vel cura sunt. l. fi. Querit etiam hic Cy. illam vulgatam qõnem si in testamento primo sunt verba derogatoria vtrũ tollat per secũdum si nõ fiat in eo spãlis mentio de primo ⁊ dicit ꝙ cõis opinio est ꝙ nõ ⁊ verũ dicit vt pz ex notatis. ff. de leg. iij. l. si qs. in prin. testamenti de leg. j. l. si mihi ⁊ tibi. §. in legatis. in gl. que incipit nisi expresse ⁊ de testamentis imperfectis. §. ⁊ si quidẽ. ⁊ in brocardis de verbo. sig. Rubricella preiudicant vltima primis ⁊ bene. xviij. dist. c. quoniam in glo. dicit tñ ꝙ Iaco. de are. tenet cõtrarium tali rõne qꝛ vt aliquis sit testabilis vl' nõ est iuris publici: vt. ff. eod. l. ij. quod tolli non potest voluntate alicuius priuati. s̃. e. l. testandi. ⁊. ff. de leg. j. l. nemo. cum ergo voluntas defuncti secundum. l. sit ambulatoria. vt. s̃. de sacrosan. eccle. l. j. ⁊ secundum testm̃ tollat primũ vt hic nõ põt quis per verba derogatoria adimere ꝙ testari nõ possit scõo ⁊ tertio ⁊ quot vicibus voluerit cum hoc sit datũ a iure publico nec sibi posset imponere certum modum testandi per iura predicta. ⁊ de leg. ij. l. fi. in prin. nõ ob. l. si quis in prin. testamẽti qꝛ ibi nõ tollit testamenti factio ꝑ primũ testm̃ sed legata sequentia adimuntur que dare vel nõ dare est in volũtate soli⁹ testantis sed testm̃ facere vel nõ facere vel certo modo facere non dependet ex volũtate sua immo ex ptãte ⁊ dispositiõe iuris publici ergo ⁊c. Ita scripsit p̃dictus. Iac. in. d. l. si quis. in prin. cuius opinio saltem in cathedra pulchra est ꝭm Cy. opinionem cõem ꝙ requiratur specialis reuocatio primi tz Dy. qui de hoc satis ⁊ subtiliter notat extra de reg. iur. c. ꝙ semel placuit in fi. ⁊ Odof. s̃. de sacrosan. eccle. l. j. ⁊ nihil nouũ allegat. de hoc etiã no. xxv. q. ij. in summa in glo. ⁊ ꝑ Arch. in eius vltima additione. Quid tenebimus durũ videt eligere in opinione tantorum tñ aliquos modernos magne autoritatis vidi tenere opi. predicti dñi Iac. de are. dñs Iaco. de bel. hanc qõnem subtiliter ⁊ publice disputauit ⁊ incipit questio queritur vtrum testm̃ continens in se verba derogatoria post multa subtiliter allegata tenet ꝙ primuz tollitur per scõm nulla etiam mentione generali vel speciali facta de primo qõ ꝓbat probabilibus ⁊ subtilibus rõnibus vt in ipa qõe apparet ad quam remitto causa breuitatis. Notandum est etiam verbum tantũmodo hic in littera positum qꝛ sui natura omnem adiectionem excludit. vt. ff. de pactis. l. iurisgentiũ. §. ꝙ fere si certum petatur. l. si socius man. si procura. §. si tutor. ⁊ notatur ꝑ Rof. in libello de actione hypothe. in positionibus rei ⁊ in alphabeto sub littera t dictione tantũmodo. ¶ In glos. prima in fi. sol. ibi mutauit voluntatem in rebus reformatis ⁊ non in alijs: ⁊ ideo in alijs durat prima volũtas in reformatis nõ qꝛ in eis recessit a prima Ia. de bel. vel dic ꝙ ibi secunda voluntas non fuit testm̃ sed codicillus vel diuisio vt ibi notat. Sed a quo tempore cõputabitur decẽniũ de quo loquitur lex ista Azo. tenet ꝙ a tempore primi testamẽti in summa. e. §. vltimo Alij ꝙ a tpe vltime volũtatis cõtrarie ⁊ hoc magis cõsonat textui ⁊ eam tenet Hosti. in summa huius tit. §. qualiter infirmetur. ibi nõ reuocatur primum ⁊ si dixerit primũ volo valere ⁊c. ⁊ de hoc hic in glo. no.

Um antiquitas.

Nota verbum codicillus nascitur sic ⁊ alibi crimẽ oritur. vt. j. de bo. prescrip. l. si quis post hac. §. fi. Ibi cã subtilissima proposita ablatiui absoluti ⁊ dic. i. pre oculis posita siue imminẽte cõfectione testamẽti que fit cum magna subtilitate relictis. i. omissis. Ibi aliquid fiat. i. necessario faciendum incũbat licet glo. aliter exponat. Old. aliqd tale ꝙ em̃ vel eos cõtinuationi factionis testamẽti interesse ꝓhibeat. Old. Ibi necessitas testamenti incũbens reuersum. i. redditũ vndiqꝫ. i. ꝑ rñsionẽ testatoris ⁊ testiũ medemur ꝑ cõcessionem spacij tpis ad refectionem nature necessarij ꝑmanere vt nõ vitietur ꝓpter necessarium interuallum vel testez mutatum. Octauo subscriptore adhibito verba sunt materialiter posita sumpta ex. l. hac consultissima. s̃. e. ex hoc. s. qꝛ testator corã testibus nõ subscripsit vel octauus subscriptor pro eo dubitabat vtrũ ex defectu talis solẽnitatis deberet irritum fieri. Ibi testamenti scriptura manu testatoris cõscripta. Ol. mõ colligamus aliqua vtilia. Primo em̃ allegatur hec lex ꝙ dicit fieri incõtinẽti quod factum est nullo extraneo actu volũtario interueniẽte quod facit ad materiam pactoꝝ incõtinenti appositorum de quibus habetur. s̃. de pact. l. petens. ⁊. l. in bonefidei. Itẽ qõ hic dicit de breui vel lõga absentia facit vtrũ infirmus teneat mittere procura. ad cãm vt si lõga sit infirmitas teneat si breuis non ar. ff. de iudi. l. si longius. de hoc plene dixi. s̃. de procura. l. fi. versi. queri etiam cõsueuit. ¶ Itẽ glo. vt euitet ꝯtriũ. de. l. hac cõsultissima. §. finem aũt. s̃. e. exponit in medio tpe. s. postquã hre dic. s. ante morbum superuenientẽ nam oĩa iam erant pfecta vsqꝫ ad appositionẽ sigilloꝝ ⁊ tunc supuenit morbus nã qõ dicit glo. nõ posset accidere nã post recessum aliquorum nihil potuisset fieri nisi eiusdem liberatis a morbo recõuentis vel eis nõ liberatis alijs suppositis vt dicit lr̃a ista. ⁊ hoc pro-

bari potest illa potissima ratione qꝛ licet necessitas admittat ascriptiones diuersas fieri tꝑibus vt hic nõ tñ admitteret ab initio aliis absentibus q̄m nõ est tm̄ de solẽnitate fieri eodem tꝑe quãtũ est fieri oĩbus p̃ñtibus ⁊ ob hoc cũ maius sit nõ sic faciliter cõcedit̃ ar. ſ. de episco. audi. l. iij. qđ aũt maius sit satis indicat littera dũ dicit si quidẽ ex breui tꝑis ĩteruallo ⁊c. eorũdem reuersum expectari ⁊ solẽnia ꝑagi vt ꝑ hoc videat̃ cõcedere ꝙ ⁊ si seꝑatis tꝑibus non tñ aliis abñtibus signare vel subscribere sit cõcessum s̃m eum. Item lꝫ extranei actus vitient tñ si in testõ admisceretur vẽditio vel donatio que in eo fieret alicui nõ vitiaret testm̃ qꝛ nõ est actus totaliter extraneus ar. ff. de assig. liber. l. assignar̃. ⁊ notatur. ff. eo. l. heredes palam circa fi. Ultimo collige ex. §. cũ aũt. qđ qui scribit ꝯsentit ad hoc. ff. de pig. l. pater. §. j. Cy.

abemus. Ibi nuncupari palaꝫ ita ꝙ a solẽni numero. vij. testiuꝫ audiatur. vt. ff. e. l. heredes palã. in princi. heredis noĩe ꝑ testatoris scripturã vel nũcupationẽ aptã occupat al's incũbat nõ hec. i. heredũ noĩa ꝙ si aliter facere. i. testamenta cõscribere vel dictare heredis noĩe testatoris voce non expresso nec eius manu cõscripto. Ol. Ex hac. l. plura colliguntur vtilia primo ꝙ scriptura sit ad eternã rei memoriaꝫ ad hoc. ff. de pigno. l. ꝯbitur. j. de q̄õnibus. l. diuo marco. in fi. in aut. vt ꝑpona. no. impera. circa prin. ex̃ de censi. c. romana. §. postq̄ autẽ. lib. vj. ⁊ de scismaticis. c. j. §. ij. e. vel ibi ad certitudinem presentiũ ⁊ memoriã futuroꝝ. ⁊ de snĩa ⁊ re iudic. c. ad ap̃lice in subscriptiõe eodẽ. li. vj. ⁊ ibi de hoc ꝑ Jo. an. ⁊ ad hoc. ſ. de his qui in eccle. ma. l. j. vbi de hoc tetigi. ⁊ ista verba cõiter apponunt̃ in ꝓcessibus romane ecclesie. ⁊ iõ tabelliones appellant̃ memoriales. vt. j. de petitis bono. subla. l. ij. li. x. ⁊ ibi in gl. ⁊ ꝑ Odof. Scđo circa finẽ. l. iudicari debere scđm ll. vigentes tꝑe quo negociũ agit̃. cõcor. sunt in glo. ⁊ plene dixi. ſ. de legi. l. leges ⁊ cõstitutiones. Itẽ ex v̓. scripturis tabellionibus nota ꝙ faciens scripturã a iure ꝓhibitã punitur vt falsarius de quo dixi. ſ. de sacrosan. eccle. l. iubemus nulli. §. sane ver. his tabellionibus. nam p̃sumit̃ falsitas eoipso ꝙ solennitas deficit vt. j. de nume. ⁊ adiuto. l. nulli. lib. xij. ⁊ ibi notatur Ol. ⁊ Rich. ⁊ vide ad hec. j. de dona l. secũdũ diui. in fi. Item ex fi. colligit̃ ꝙ in dolo p̃sumitur qui ignorat cõstitutiones principũ cõtra qđ est valde. ff. de peti. here. l. sed si lege cõmissoria. §. scire. dic vt plene dixi. ſ. de iur. ⁊ fac. igno. l. cõstitutiones. ¶ Oppo. glo. de. l. si is. ff. e. s̃m quosdam sol. gl. est quedam diuinatio Dy. tñ eã sequitur in. l. contraria Cy. s̃m Pe. dicit ꝙ glo. bonum habuit respectũ ⁊ voluit dicere ꝙ isti casus sunt diuersi nõ aduersi qꝛ hic erat cõpletum testm̃ ibi non nam in casu. l. cõtrarie testator instituit quẽdam ⁊ dũ deliberaret de aliis instituendis morte p̃uentus est. ⁊ iõ nõ valet testamentum quasi imperfectũ ⁊ ita ponebat ibi casum Jac. de ra. sed in. l. ista quorũdam heredum noĩa in testõ scripsit quorũdam nomina nominauit sed non fuerunt scripta credẽs se bene testatum esse valet testm̃ in his qui sunt scripti. ⁊ hoc iõ quia quantum ad destinationem ⁊ mentem testatoris testamẽtum fuit perfectum ⁊ destinatio nostra facit finem ar. ff. de le. j. l. ꝙ in rerum. ibi ergo inchoauit ⁊ nõ perfecit. ⁊ iõ nihil videtur fecisse faciendo partem indiuidui vt. ſ. ti. proxi. l. furiosuꝫ hic perfecit sed quo ad aliquos minus solenniter. ⁊ ideo dicit glo. ꝙ illorũ portio aliis accrescit. sed verius est ꝙ nõ decrescit: vt. j. de cadu. tol. l. vnica. §. si vero nemo sed improprie loquitur. vt. ſ. e. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto ⁊ hanc solu. approbant. M. fil. ⁊ Oldr. ⁊ est vera. Ultimo ad q̄õnem glos. vtrum si alius nomiat heredes ⁊ testator cõsentiat an valeat questio est sabbatina in q̄õnib᷑ Py. cxvij. q. que incipit. d. berta. condidit testm̃ in quo nec noĩa heredum ⁊c. ⁊ ibi determĩat̃ ꝙ non valeat lꝫ hic glo. teneat ꝯtriuꝫ ꝑ. l. hac consultissima. §. at cum humana. sꝫ ibi loquit̃ q̄ñ testator cõmisit alteri vt scriberet hic aũt nõ sic Pe. dicit s̃m Cy. aut testator erat oppressus morte ita ꝙ loqui nõ poterat etiã articulate ⁊ tũc similis est mortuo ⁊ nõ valet testm̃ vt hac. l. aut nõ erat taliter opp̃ssus ⁊ erat sane mentis ⁊ tunc bene valeat nec dicet̃ testari ꝑ alium ⁊ ita intelligat̃ glo. qꝛ vr̃ repetitũ ꝑ testatorẽ ꝙ interrogatus dixit ar. ff. rerum amo. l. contra nurũ. §. j. ⁊ de condi. indebi. l. si reus. ⁊. l. fideiussor. Rich. qui hanc opi. sequitur hic ⁊ facit qđ not. s̃m eum. ſ. de inoffi. testa. aut. nouissima v̓si. sexto sic. ff. de verbo. ob. l. j. §. si quis ita. aliĩ distinguũt in hoc secũdo membro ꝙ aut interrogat̃ a tabellione ⁊ valet vt. ſ. e. l. hac consultissima. aut ab alio ⁊ nõ valet lꝫ interrogatus respondeat sic opinio glo. ⁊ Pe. placet Cy. ar. institu. de inuti. stipu. §. quotiens. ⁊. §. preterea. in fi. ⁊ videt̃ expressum s̃m eum. ff. de leg. iij. l. pamphilo. §. propositũ. ⁊ qꝛ paria sunt nũcupare vel scribere vt hic ⁊. ff. e. l. heredes palam. Sed scriptura põt aliĩ cõmitti vt in aut. hic posita ergo ⁊c. Cy. ad. §. ꝓpositũ posset responderi ꝙ nõ loquitur in heredis institutione sed in fideicõmisso ꝙ valet etiã nutu vt hic in gl. notat̃ de equitate tamẽ canonica videt̃ ꝙ nutu possit quis heres institui vt notatur ꝑ Ber. extra de testa. c. cũ tibi. ⁊ hoc etiã videt̃ tenere glo. in cõcor. aut. vt spõsalit̃. largitas. §. qꝛ vero vñ sumit̃ aut. hic posita Ja. de bel. tꝫ ꝙ si testator aliquo exprimẽte sibi nomẽ heredis protestet̃ exp̃sse verbis sibi placere ꝙ sufficit ⁊ ita intelligatur glo. si vero nutu nõ valeat vt. d. §. qꝛ vero. ⁊. ſ. tit. ꝓxi. l. discretis. §. si vero. ⁊ ita tꝫ glo. j. de fideicõ. l. ⁊ in ep̃la. ⁊. ſ. si vt ab heredi. se absti. l. j. ⁊ vide qđ notaui. ff. de v̓bo. ob. l. j. §. si q̄s ita interroget circa fi. ⁊c.

Uo non obseruato. Ibi per aliũ etiã non testẽ ⁊ in hoc corrigit̃ lex antiqua ⁊ redditur ad. l. hac cõsultissima. in prin. ⁊ in petiis ⁊ libris cõmuniter nõ est hec aut̃. sꝫ esse dꝫ ⁊ sumitur de corpore vt spõ. lar. §. quia vero.

Ostram. Pro declaratiõe huius. l. vide qđ notat̃ ⁊ dixi. ſ. e. l. sancimus ⁊ dic ꝙ breuiter dicit si signacula testamẽti sunt ꝑ testatorem incisa nõ valet testm̃ si ꝑ casum vꝫ. Sꝫ quando per casum vtrũ ex eo detur bonoꝝ possessio s̃m tab. dic vt in glo. ⁊ ꝑ Dy. ff. de bono. pos. s̃m tab. l. j. §. semel. ex hoc insurgit dubitatio in casu quo hereditas adiri nõ põt de iure ciuili vt in. l. posthumus. ff. de iniu. testa. quõ consuletur instituto s̃m Pe. dicit Cy. erit implorandũ imperatoris remediũ vt super hoc ius nouum constituat vt. ſ. de legi. l. cum de nouo. Circa casum primum q̄ñ testator incidit querit Cy. vtrum testamentum tollatur ipso iure an ope excep. glo. videtur tenere ꝙ ip̃o iure. ff. de adimen. leg. l. iij. §. non solum. alibi distinguit ⁊ melius s̃m Cy. aut incidit ante consummatũ testamẽtũ aut post. vt. ff. e. l. ad testium. §. si signa. ⁊. l. heredes palam. §. si quid. ⁊ de his que in testõ delen. l. j. §. sed ⁊ si consulto. de hoc notatur ⁊ dixi. d. l. sancimus. ſ. e. Querit gl. eo casu quo testator incidit vel cancellauit testamentum vtrum bona ꝑueniãt ad fiscum vel venientes ab intestato dic aut testator processit ad verba nuda dicendo nolo testamentum meũ valere ⁊ habet locum lex sancimus. ſ. eo. quãtum ad heredis institu. sed quo ad legata bene reuocatur vt ibi dixi. ⁊ hic tenet Cyn. s̃m Pe. per. ll. ibi allegatas. aut processit ad verba non nuda vt quia dixit heredes indignos hoc casu testamentum nõ rumpitur ipso iure. sed venit fiscus ⁊ legata soluet vt. j. de his q̄b. vt indig. l. hereditas. ⁊ ibi in glo. ⁊. ff. ad sil. l. cum fisco. ⁊ si q̄s aliquem testari prohibuit. l. ij. §. fi. Si vero processit ad factuꝫ tunc aut delendo vel cancellando. aut aliud testamẽtum faciendo. Primo casu aut deleuit incidit vel cancellauit volẽs intestatus decedere aut quia heredes reputauit ĩdignos aut est dubium. Primis duobus casibus dic vt in glos. ⁊. ſ. dixi Tertio casu. s. vbi dubium est de voluntate testatoris reuocãtis testm̃ per incisionem cãcellationem vel actum similẽ dicit glo. ꝙ venit fiscus ⁊ sic in dubio p̃sumitur heredes indignos ad hoc vt legata valeant Odof. hic ⁊ Dy. ff. de his q̄ in testa. delentur. l. proxime in glo. secunda vbi idem notatur ꝙ hic ⁊ male. s̃m eos ⁊ Cyn. hic tenet contrarium. s. ꝙ ita demum veniat fiscus si heredes probẽtur indigni quia in dubio pars benignior est assumenda. vt. ff. de reb. dubiis. l. quotiẽs. ⁊ in hãc sententiam dicit Cyn. cõiter inclinare doctores ⁊ aduocatos dñs Ol. dicit aut actus rescissionẽ testamẽti inducẽs respicit totum testm̃ tam quo ad heredis institu. quã quo ad legatorũ ascriptioneꝫ vt est incisio vel cãcellatio totius testamẽti ⁊ hoc casu dicit veniẽtes ab intestato admitti: vt. ff. si tabule testa. nulle extabũt. l. j. §. si heres institutus. ⁊ hac. l. primo r̃nso. nec potest dici locum esse fisco propter cõseruationẽ legatoruꝫ vt dicit glo. que pariter sunt deleta incisa vel cãcellata cũ institutione: vt. ff. de his que in testa. delen. l. j. §. sed si ꝯsulto quia etiam facilior est legatorum ademptio q̄̃ institutionis. vt. ff. d adimen. leg. l. ex parte. ⁊ quia deuolutio in fiscum ꝓpter ꝯseruatorum legatorum repugnat volũtati testatoris vt apparet per actum inducentem ademp. ꝙ deberi voluerit. vt. ff. de doli excep. l. apud celsum. §. preterea. ⁊. j. de fideicõ. l. fideicõ. Si vero actus nõ respicit omnia in testamento ascripta sed solũ institu. heredis vt quia cancellauit solum noĩa heredũ vnius vel plurium reliquo testõ integro remanẽte tũc apparet ꝙ voluit intestatus decedere sed legata deberi voluit qꝛ ea nõ cancellauit. vt. ff. de testa. mili. l. tribunus. §. fi. et nõ põt esse locus venientibus ab intestato quia legata nõ debẽtur ex testõ non adita hereditate et legata incipiũt deberi licꝫ eis vt indignis

auferatur

auferatur hereditas. vt.ff.de vulga.⁊ pu.substi.l.ex facto.§.iul.⁊ hoc modo loquitur.l.ff.de his qui.vt indig.l.cum tab.§.fi.⁊.d.l.proxi.de his que in testō delentur.ibi sententia autē imperatoris antonij augusti ⁊c.in quarū qualibet erat actꝰ totum testm̄ cōcernens puta incisio ⁊ tn̄ dicitur ꝙ locus est fisco. Ad hoc rn̄detur ꝙ in nulla illarū legum testator stetit in finibus actus cōis rescissionē totius testamenti pariter cōcernentis sed ꝓcessit ad aliū actū qui prioris cām declarauit incidit em̄ testm̄ ⁊ hoc nō cōtētus nomē heredis cancellauit ex cuius actus adiectione ostendit ꝙ mouit eū ad incidendū in odium heredum nō legatarioꝝ ⁊ iō vt legata debeant̄ sm vo voluntatem testatoris locus est fisco vt dictū est.s. ⁊ ꝓbatur hec rō.ff.de his que in testa.delē.l.ij.⁊.l.penul.vltimo rn̄. nec est hoc mirū qr sicut verbū sequens artat ⁊ declarat p̄cedens vt.ff.de vb.sig.l.si cū tibi fundū.⁊.l. seruus.ita ⁊ actus seq̄ns actum precedentē.vt.ff.de ma.testa.l. testō cēturio.§. fi. Sed adhuc instatur de lege vltima.ff.de his que in testa.delē. vbi testm̄ fuit cancellatū ⁊ tn̄ nō est locus fisco nec venientibꝰ ab intestato nisi voluntatē defuncti ꝓbēt.sed ibi est rō qr nō pōt ibi dici testm̄ incisum cū adhuc extet vnum integrum ⁊ originale: vt.ff.de bono.pos.sm tab.l.j.§.si quis in duobus. ⁊ quēadmo.testa.ape.l.antepe.⁊ ex his pʒ solutio ⁊ cōcordia oium legum ⁊ doctoꝝ de hac materia loquentium ⁊ relato sermone ad thema nostrum apparet bona nō deuolui ad fiscuʒ sed ad venientes ab intestato. Ol.dn̄m. M.fil.videtur sequi opinionem glo.ꝙ fiscus admittatur non extātibus liberis quos in dubio dicit preferri fisco qr in dubio presumitur hoc votuʒ paternum: vt.ff.vnde liberi.l.scripto.cum nihil sit legalius ꝓ prio filio ad paternam successionem.vt in aut.quib.mo.natu.effi.legi.⁊ qr non lʒ parenti sine iusta cā eos excludere: vt.j.d liberis preteri.aut.non lʒ. Secundo membro principali quādo processit ad factum secundam voluntatem concernēs aut perfectam aut non perfectam. Si non perfectam vt quia penituit valet primum quātum ad institu.vt.s.e.l. hac consultissima.§.penul.vbi de hoc notatur quantum ad legata. vt.ff.de testa.mili.l.militis.§.veteranus.⁊ dixi.s.e.l.sancimus.aut nō penituit ⁊ tunc primum testamentum non valet ar.prealle.legum. Si autem perfecit secundum testamentum aut est perfectum sed minus solenne ⁊ tunc non tollit primum nisi in casibus notatis.s.e.l.hac consultissima.§.si quis autem.si est ꝑfectum ⁊ solenne tunc aut primum est factum inter liberos et habet locum.l.hac cōsultissima.§.penul.⁊ aut. ibi posita aut inter extraneos ⁊ tunc aut habet verba derogatoria et habet locum.l.si quis in prin.testamenti cum ibi notatis.⁊ quod dixi.s.e.l.sancimus.aut non habet derogatoria tunc aut heredes scripti in secundo sunt capaces ⁊ primum est reuocatum: vt.s.e.l.sancimus.aut non capaces ⁊ tunc ipso iure primum reuocatur per secundum instituti tamen in secundo nō habebunt hereditatem sed fiscus.vt.ff.de his quib.vt indig.l. cum quidam.ita distinguit Cy.sm Pe.⁊ de hoc dixi.d.l. sancimꝰ. Sed in eo ꝙ facit differentiam inter perfectum ⁊ minus solēne non videtur procedere quia vtrobiꝗ ita demum videtur primum reuocatum si secundum valiturum sit. vt.ff. de lega.iij.l.si iuris etiam quo ad legata secundum intellectum cōmunem quem ibi Dy.approbat licet glo.prima illius.l.videatur in dubio aliud innuere sed glos. illa verum dicit.s. ꝙ semper presumitur fideicōmissum si secundum sit validum sm Dy.⁊ verbum vix ꝙ est ibi in text.exponit.i.nullo modo. Preterea quando testm̄ est imperfectum quo ad voluntatem pro nihilo debet haberi cum pars indiuidui pro nullo sit. vt dixi.s. l. proxima.⁊ ideo indistincte primum testm̄ in nullo reuocatur per secundum inperfectum non obstat.§.veteranus.quia ibi fuit contraria voluntas expressa vt notatur.ff. de adimen. le.l.iij.§.non solum.non obstat eo.titu.l.ex parte. quia ibi interuenit inimicitia que sola per se sufficiens est ad reuocationeʒ legati: vt dicta.l.iij.§.fi.Cy. ¶ In glo.magna ibi.l. fi.§. testō immo est.l.penul.

☞ Consuetudo rusticorum circa testamenta vicem legis obtinet.

ET ab antiquis. Consuetudo † rusticorū circa testamenta vicē legis obtinet.h.d.qō verū est duʒ sunt in locis vbi nō est testiū vel peritoꝝ copia. vt hic ⁊ ff.de bo.pos.l.in bonoꝝ. Est etiā spāle in testō rustici ꝙ qs ꝑ alium subscribere pōt al's secus vt.ff.e.l.penul.⁊ sic in testō inscriptis nō pōt esse testis nisi q scribere sciat vt ibi ⁊ sm Cy.et Pe.quo ad hanc.l.intelligunt̄ rustici nō solum agricultores sed etiam omnes in rure morātes etiam si erunt ciues vel nobiles qui ibi conderent testm̄ qr in eis vendicat locuʒ ratio.l.quia non est.ibi copia peritoꝝ vel testium ergo idem ius vt.ff.ad.l.aquil.l.illud.⁊ de priuilegijs rusticoꝝ satis dixi.s.de defen.ciuita.l.vlti. Et not.litterā que dicit semꝑ rusticitati ⁊ tn̄ non semper succurrit̄ rusticitati vt qn̄ erratur in his q̄ sunt iuris naturalis vel quasi vt.s.de in ius vocā.l. venia. ⁊ multis alijs casibus ⁊ sic licet hec dictio semper sui natura importet continuationem.vt.ff.so.ma.l.j.⁊ ibi in glos. tamen hic denotat interuallum vt patet ⁊ notatur in glo.extra de in integ. resti.c.j.⁊ ꝑ Arch.de vsuris.c.ij.lib.vj.⁊ per eundem no.xxij.di.c.sacrosancta.⁊ ideo exponitur semper.i.plerūꝗ.in aut. de fideiusso.in prin.qō bene facit ad saluandum dicta testiū q deponunt se vidisse semꝑ talem possidere ꝙ lʒ fuerit aliqua interpellatio verum dicant qr dictio semꝑ vtrūꝗ intellectū patitur vt patet ex predictis.⁊ de hoc significato huius dictionis semper vide plenius in alphabeto littera s dictione semper. Idem si dicerent continue possedisse vt notaui sup rubrica.s.de testi.v.ꝙ testes deponētes aliquem ꝯtinue possedisse Colligit ēt Cy.ex.l. ista ꝙ lex sequens tollat cōsuetudinē precedentem cōtrariam hic em̄ cōceditur rusticis in priuilegium ꝙ possint sm eoꝝ cōsuetudinem testari certo tn̄ modo.si est ergo in eis spāle cōtrarium obtinet ius cōe vt.ff. ad munici.l.j. Iure canonico videt̄ contra extra de cōstitu.c.j.lib.vj.vbi de hoc no.per oēs glosatores. Pe.tn̄ dicit per hanc.l.illā decretalem reprobari sm Cy.posset dici sm quosdā ꝙ hic imperator sciebat cōsuetudinem rusticoꝝ in illa decretali papa ignorabat ⁊ hoc satis innuit hec lex ꝙ princeps talem cōsuetudinem presciret.⁊ ideo nō mirū si.l.cōdendo eam reformet ⁊ eodem modo rn̄deri posset ad.l.iij.§.diuus.ff.de sepul.vio. Qn̄ autem non apparet principē vel papā sciuisse cōsuetudinem localem nō tollit eam per.l.supuenientē.⁊ ita pōt saluari dicta decretalis ⁊ rō est qr per.l.vult ꝓuidere in casibus in quibus nō est ꝓuisum vbi aūt ꝑ cōsuetudinē est ꝓuisum tali ꝓuisioni derogare nō intelligit̄ nisi sciat ⁊ ꝓuideat cōsuetudīe non obstāte. M.fil.dicebat ꝙ vbi est cōsuetudo rusticoꝝ illa in totū dʒ seruari ⁊ ita intelligit hāc.l. ibi in illis vō locis ⁊c. et ꝙ subijcit ita tn̄ ⁊c.intelligit vbi nulla est ꝯsuetudo sʒ hoc non patit̄ littera ita tn̄ ⁊c.que hʒ p̄cedentia restringere ⁊ limitare: vt.ff.ad trebel.l.lucius.§.qui habebat verior est ergo intellectus quē predixi ꝙ imperator presciens cōsuetudinē rusticorum hanc legē induxit. Ia.de are.intellexit ꝙ imperator tollat cōsuetudinē etiā in futurū vt ꝑ ipsam non possit minui solennitas huius.l.circa testamēta.⁊ sic publice padue disputauit ⁊ tenuit ꝑ hanc.l.⁊ idē est in statutis ciuitatū sm eū. Cōtrarium tn̄ videmus obseruari in multis locis de facto continue vbi ꝑ statuta ⁊ cōsuetudines nō seruat̄ in testamentis solennitas iuris. Et ad.l.istā posset rn̄deri multis modis scōm varios intellectus. ⁊ sic alias in simili dixi.s.de ꝯhen.empt.l.dudum.hec Cy.tn̄ in scriptis dn̄i Ia.de are.nō memini inuenisse qōnem predictam ita determinatā immo in quadaʒ sua questione que incipit secundum cōsuetudinem ciuitat̄. venetiarum post multa in predicta qōne allegata sic so.aut cōsuetudo est ibi de cōsensu imperator.⁊ valet quasi videatur hoc induxisse eo ꝙ patitur ar.ff.de his qui no.infa.l.quid ergo.§.j.cum si. Nam cōstat principē speciali priuilegio potuisse hūc modum testandi concedere vt.s.e.l.si nō speciali ⁊ ex consuetudine tali priuilegium inducitur vt notatur.ix.q.iij.c.cōquestus.⁊.lxiij.dist.quia sancta.aut sine eius consensu ⁊ tunc nō valet per iura per eū ad hoc adducta ⁊ maxime per hanc.l.vł dicit aut cōsuetudo est super nō diffinitis a lege aut sup diffinitis. Primo casu valet.vt.ff.de legib.l.de quibꝰ.⁊.l.diuturna.j.dist.c.consuetudo.dūmodo sit rationabilis ⁊ prescripta vt eo.ti.qō no.j.que sit long.cōsue.l.j. Secundo casu aut est a lege expresse reprobata ⁊ nō valet. vt.s.de vsuris.l. eos cū si.nisi impator expresse approbaret nō obstante tali lege.vt.s.e.aut.hoc inter liberos.⁊.ff.de leg.iij.l.si quis in prin.testamēti sine herede.§. lucius. quod cuiusꝗ vniuersita.l. item eorum. Aut est a lege expresse approbata ⁊ valet.vt.ff. de admi. tu.l.in principio cum si.aut extra specialem approbationē vel reprobationem relicta tūc aut super lege interpretanda vel determinanda ⁊ valet vt.ff.de legi.l.si de interꝑtatiōe.⁊.l.minime.aut in.l.obseruāda ⁊ tūc corroborat.l.vt.s.de legib.l.cum de nouo.⁊.j.que sit long.consuetudo.l.fi. aut est legi cōtraria et tūc aut cōsuetudo precessit ⁊ lex secuta est ⁊ tūc secundum omnes non valet consuetudo.s.ne fideiusso. dotium dētur. l.j.qui admitti ad bonoruʒ posses.l.penul.⁊ sic intelligit Io. ff. de sepul.viola.l.iij.§.diuus. Aut consuetudo secuta est valet consuetudo vt deroget legi in loco vbi est non autē generali-

ter: vt. C. que sit long. consue. l. consuetudinis. ꝛ est ratio illius §. diuus. ꝛ ibi oportet imperialia statuta suam vim obtinere. ¶ Item econtrario est si ius consuetudinis introductum fit specialiter in vno loco p. l. generalē secutam ꝫrium sentientē tollit multo magis si lex iam est cū inducit cōsuetudo ipsa ꝺꝫ intelligi ꝓhiberi qꝛ qđ est cā destructionis preexistētis idē est causa impedimenti fiendi vt. ff. de ver. ob. l. inter stip. §. sacrā. ꝛ. §. penul. ꝛ. l. existimo. ꝛ ideo pōt dici ꝙ cū cōsuetudo legi cōtraria sequit᷑ legem ꝛ est irrationabilis ꝛ ad peccatū inducēs non valet: vt ex. de iura. calum. c. ceterū. ꝛ ad. l. rho. de iac. l. de precatio. aut rōnabilis ꝛ tunc aut de patientia principis ꝛ valet vt predictum est vt est consuetudo venetijs de qua loquit᷑ questio. s. ꝙ possit quis ibi testari cū tribus testibus ꝙ est ne mercatores nocent᷑ a mercimonijs suis ar. ff. queadmo. test. ape. l. si quis ex signatoribus. verum hoc casu videt᷑ cōsensus principis requirendus expresse per hanc. l. que consuetudinē reprobat vt non fiat sine. vij. testibus aut sine conscietia principis ꝛ tunc aut est euidens necessitas ꝛ vtilitas etiā hoc suadet qꝛ legis obseruantia ibi est damnosa ꝛ quasi intollerabilis ꝛ tunc preualet ibi consuetudo eo ꝙ verisimile est ꝙ imperator talem cōsuetudinem ibi concederet qꝛ vtilitatem subiectorum desiderat ꝛ inquirit ar. ff. de vulga. ꝛ pu. substi. l. ex facto. ꝛ circa princip. ꝛ de constitu. principum. l. in rebus nouis. aut non ꝛ tunc aut super leuibus a lege statutis. ꝛ p̄ualet consuetudo vt. ff. de ven. inspi. l. j. §. fi. aut grauia sunt legis statuta ꝛ tunc preualet lex vt. ꝺ. l. iij. §. diuus. de sepul. viola. et ꝭm hoc debet intelligi ꝙ nulla consuetudo preponatur legi vt in lombarda qualiter iudices iudicare debeant. l. placuit. Jac. de are. de hoc notatur per dñm Uber. de bo. in patria potestate rubrica de productione testamenti circa hoc. tamen alij aliter tenent vt dicetur. ꝭ. que sit longa consue. in tractatu illius materie. Secundus articulus dicte q̄onis dicti dñi Jac. est si mercator veroneñ. in ciuitat. venetiarum existens cōdidit testamentum secundum illam consuetudinem an valeat ꝛ post multa allegata tenet ꝙ non sed illa consuetudo solum in venetijs locum habeat ꝛ seruetur. de hoc tamen latius dixi. ꝭ. de summa trini. l. j. ver. ex predictis etiam insurgit. alij dicunt ꝙ si de testō esset questio in venetijs tunc iudicaretur scđm consuetudinem venetoꝝ per. l. si fundus. ff. de euic. cum si. Si aūt verone non valeret qꝛ ibi ius cōe seruatur ꝛ ꝭm illud iudicari debet testm̄. hec so. colligi potest ex notatis per dñm Odof. ff. de iudi. l. j. vt ibi dixi. questio tamen predicta de iure lōbardo potest decidi per ti. qualiter omnes diuersaꝝ legum viuere debeant. l. j. ꝛ. ij. In text. ibi simplicitati de ista simplicitate vide pulchra. xxxviij. dist. c. petrus in glo. ꝛ per Archi. ꝛ vtrū simplicitas impediat promouendum. xxxviij. dist. c. sedulo. p Archi. ꝛ de significato horum verboꝝ simplex simplicitas et simpliciter: vide in alphabeto sub littera s dictione simplex. Ibi vocari ex hoc videtur ꝙ debeant esse rogati. Ol. In glo. prima in fi. so. vt ibi Ja. de bel. ¶ In glo. idem ergo in fi. glos. ista procedit si habet᷑ in text. ꝛ castris romanis. Si vero sit in tex. orbis romani sicut ego habeo tunc supfluit hic glo. qꝛ tūc comprehenduntur ville bonoñ. ꝛ aliaꝝ etiam ciuitatū romani imperij. ¶ In glo. fit per aliū in fi. sol. vt ibi Jac. de bel. ibi enim loquitur de actibus iudicialibus que sunt mixti imperij ꝛ delegari nō possunt: vt. ff. de offi. procō. ꝛ legati. l. nec qcquā. §. vbi decretū. de officio eius cui man. est iurisdi. l. j. ergo nec alijs ad scribendū cōmitti hic vero de actu extraiudiciali confectionis testamenti. Ol.

¶ De heredibus instituendis. Rubrica.

¶ Super rubrica vide Az. in summa huius ti. plene ꝛ aliqđ tangitur in summa instituta eo. tit. ꝛ que persone non possint heredes institui no. insti. de lega. §. legari ꝛ dicetur. ꝭ. e. l. j. fratres. etiam minores non possunt heredes esse ex testamēto vel ab intestato vt in clemen. de verbo. sig. c. j. §. nos considerātes Et dic ꝙ institutio quedam est expressa quedam tacita q̄dam presumpta expressa est vt talem instituo nec curatur per que verba vt. ꝭ. de testa. l. quoniam. ff. de heredi. institu. l. j. §. j. ꝛ. ij. Quedam est tacita quia verba deficiunt vt quia dicit testator titium ꝛ meuium adimicē substituo quāuis eos expresse non instituerit eos videtur tacite instituere vt. ff. de heredi. institu. l. cum in testō. §. hec verba. Quedam est institutio p̄sumpta qꝛ nōn ex verbis testantis expresse sed ex quibusdam alijs verbis presumimus eos heredes vt qꝛ testator instituit filios postea audiens eos decessisse veniens ad secundum testamētum ita dixit qꝛ filij quos volebam instituere sunt mortui tales instituto certe si reperiantur filij viuere reputantur heredes vt. ff. de heredi. institu. l. fi. de ista etiam presumpta institutione habetur pulcher casus. ꝭ. de inoffi. testa. l. si mater. ij. rñ. Sed pone ꝙ testator dimisit plura legata a titio ꝛ ipsum aliter heredem non instituit nunquid per hoc videtur ipse titius institutus videtur ꝙ sic ex tacita ꝛ presumpta voluntate: vt ff. de pecu. lega. l. deniqꝫ. §. interdum. In hoc dico cōtra ꝙ ex hoc non videtur institutus nam ex preallegatis. ll. colligitur presumpta institutio ex verbis sapientibus institutionem vel similibus institutoꝝ. vt cum dixit vos inuicem substituo. Nā substitutio non potest esse sine institutione. vt. ff. ad. l. falc. l. in ratione. §. quod vulgo. ff. de vulga. ꝛ pu. substi. l. coheredi. §. coheredes. Sed in questione proposita verba non sapiebant institutionem qꝛ sic principale per accessorium cōfirmaretur vt. ff. de vulga. substi. l. ex pupillari. ꝛ de iure codicil. l. ꝙ p manus nam a quo onerato etiam nō heredū. §. possunt legata relinqui. vt. C. de fideicō. l. labeo. Nam ob. ꝺ. l. fi. de here. institu. quia ibi presumuntur instituti ex eo ꝙ eos in primo testō instituerat ar. ff. de proba. l. cum tacitū. al's ergo necessariuꝫ est ꝙ sit scriptus heres. vt. ꝭ. de testa. l. iubemus. ꝛ. ff. de here. instit. l. hereditas. ꝛ. l. ex facto.

1 ¶ Bāniti nostri temporis an possint heredes institui.
2 Bannitus an intelligatur deportatus.
3 Mulieres testari possunt.
4 Excommunicatus an possit condere testamentum.
5 Banniri an quis possit ex citatione facta ad domum.

Qui deportantur. Ibi tanꝙ. No. ꝺ isto verbo tanꝙ qꝛ potest accipi pro expressiuo veritatis ꝛ similitudinarie vt hic in glo. pro hoc extra de snia excō. c. cum pro cā. ꝛ ibi in glo. ꝛ de homicidio. c. j. lib. vj. ꝛ ibi p Arch. ꝛ vide in alphabeto sub littera t dictiōe tanꝙ verbū etiam quasi est expressiuum veritatis qñqꝫ vt. ff. so. ma. l. si ante. ꝛ ibi in glo. ꝛ. ꝭ. eo. l. si pater. ꝛ ibi dicetur. Attendendū est etiam ꝙ glo. hic tenet ꝙ in casu huius. l. hereditas deueniat in fiscū pro quo facit. ff. de lega. iij. l. si deportati seruo. sed illa loquitur in seruo fisci at hic nō erant serui fisci lꝫ deportati ꝛ ꝙ hic dicit textus ꝙ in ea cā est hereditas ꝛc. respondet glo. verum est quantum ad institutionem non quātum ad legata: vt. ꝭ. de fideicō. l. eam quam. Nam veniet fiscus ꝛ prestabit legata. vt. ff. de his qui. vt indig. l. cum tabulis. §. fi. ꝛ de his que in testō delent᷑. l. proxime. alij vt Odof. Jac. de ra. Rich. qui de hoc plene notauit in quadam questione quā publice disputauit ꝛ incipit qdam filius cuiusdam heretici existens catholicus dicunt ꝙ hereditas deueniet ad venientes ab intestato ꝛ intelligunt hic vt littera iacet ꝛ pro eis facit. ff. de iure fisci. l. in metallum. de his q̄ pro non scriptis. l. iij. de penis. l. quidā. ꝭ. de cadu. tol. l. vnica. in prin. ꝛ. §. ꝛ cū triplici. Frāc. ac. defendendo glos. dicit ꝙ ille loquuntur in dānato in metallū hic in deportato inter quos est differentia. vt. ꝺ. l. in metallū no. ꝛ. ꝭ. de bo. pscrip. l. ij. Frā. ꝛ ad. l. de cadu. tol. pōt rñderi ꝙ ibi loquitur qñ bona auferūtur rōne casus supuenientis hic qñ rōne delicti ꝛ hāc aliqui moderni sequūtur. Ja. de are. vt pdixi ꝛ cōiter moderni sequūtur aliā qꝛ deportatus loco mortui habet᷑. vt. ff. de bo. pos. contra tab. l. j. §. fi. at ibi instituit᷑ mortuus institutio hꝫ ꝓ nō scripta. vt. ꝺ. l. vnica. §. in primo. de cadu. tol. ergo admittunt᷑ venientes ab intestato ꝛ nō fiscus. Nō ob. lex allegata in gl. nam ad hoc vt bona ptineant ad fiscū necesse est ꝙ sit hereditas ꝛ aliquis heres. vt. ff. de vulg. ꝛ pu. sub. l. ex facto. §. iulius lōginus. ꝛ bono. pos. ꝫ tab. nō datur contra testm̄ qđ nullum est vt ff. de bo. pos. ꝫ tab. l. illud. ꝛ. l. vulgo ad finem. ¶ Item si esset heres deportatus filius noceret nepoti ꝛ tñ non nocet. vt. ff. de contra tabu. l. j. §. quidam filium. sic dicemus cū nullus sit heres institutus non auferri hereditatem cum nō sit cui auferatur ꝛ sic nō applicari fisco sed venientibus ab intestato. ꝛ iđ dicit hic littera tanꝙ pegrini vt det intelligere ꝙ perinde est ac si nullum instituisset heredem. ꝛ ideo institutio talis ꝓ non scripta habetur ꝛ hoc videt᷑ sentire glo. in insti. de leg. §. legari. ꝛ. ꝭ. de fideicō. l. eam quam in vltima glo. versi. ¶ Item expressum ꝛc. ꝛ ad hoc etiam facit qđ notaui in simili. ꝭ. eo. l. nostram. ꝛ qꝛ in dubio cōtra fiscū fit interpretatio vt. ff. de iur. fi. l. nō puto. alij moderniores ꝭm Cy. distingunt aut sunt venientes ab intestato ꝛ tunc illi venient sicut venirent si nullum foret conditum testamentum qꝛ perinde est hac. l. ac si nullū cōditum foret. Aut non sunt venientes ab intestato ꝛ tunc pcedit qđ glo. dicit ꝙ fiscus admittatur. ꝛ ita videtur sentire glo. in simili. ꝭ. e. l. si pater. ꝛ pro hoc. ꝭ. de incestis nup. l. iij. ad hoc facit

facit quod notatur per Cy.ĩ.ad.l.iuł.maiesta.l.qſquis ver.qn/
to querit ⁊ ver.ſequenti. Querunt hic cy.⁊ alij doctores qd de
1 bannitis † noſtri tẽporis an poſſint heredes inſtitui glo. in in/
ſtitu.quibus mo.ius patrie poteſtatis ſoluit.§. relegati. videt
ſe referre ad qualitatẽ delicti vt ſi tale ſit delictũ pro quo olim
quis deportabat competur bannitis ex tali delicto equiparat
deportato al's autẽ relegato.⁊ ꝓ hoc facit qd notat de crimine
ſtellio.ff.de publi.iudi.l.infamẽ.⁊ de his qui no.infa.l.quid er/
go.§.fi. Ja.de are.ric.ol.Ny.cy. hic ⁊ cõiter moderni doctores
reprobant dictam glo.⁊ dicũt bãnitos nõ equiparari deporta
tis ⁊ poſſe heredes inſtitui cum deportare ſit deorſum a iure ci
uili portare.i.priuare.ſimilis expoſitio habetur.ff. depo.l.j.in
prin.ſed conſtat ꝙ preſides prouincie non poterant deportare
vt.ff.de penis.l.ij.⁊ de lega.iij.l.j.§.is quibus de iniuſto teſta.l.
ſi quis exheredato.§.eius qui ⁊ de interdi.⁊ rele.l. inter penas
§.j.⁊ de offi.preſidis.l.illicitas.§.qui vniuerſas ergo multomi
nus alij magiſtratus cum poteſtates ciuitatum ſint equales ꝑ
ſidibus ⁊ hodie preſidum locum obtineant vt notat.ĩ. de pre/
ſcrip.xxx.anno.l.fi.cũ ergo non habeant poteſtatẽ deportandi
ſed relegandi merito bãnitos comparabimus relegatis et per
conſequens potuerunt heredes inſtitui cum retineant ea que
ſunt iuris ciuilis vt dicto.§.relegati in inſti.qui.mo.ius pa.po.
ſol.⁊ de interdic.⁊ rele.l.iij.⁊ qꝛ nõ inuenit iure prohibitum ta/
les bannitos heredes inſtitui. Preterea dicta glo. nõ videtur
procedere cum dicat ꝙ ſi eſt bannitus de tali maleficio de quo
debet perdere ciuitatem ⁊ bona ſecundũ legem vel ſtatutũ ciui
tatis at ex lege nõ perdunt hodie bona vt.ĩ.de bo.damnatorũ
aut.bona damnatorum.nec ex ſtatuto cõiter perduntur bona.
preterea bãnum ex forma ſtatutorum eſt cõtra iura cõia ⁊ ideo
non debet trahi ad conſequentiã vt.l. ꝙ contra rationẽ nec in
ſtatutis dicitur ꝙ habeat ꝓ deportato ſed alie pene ĩponunt
quibus eſt ſtandũ ⁊ eis debemus eſſe contenti ⁊ non vltra extẽ
dere vt.ff.de ver.obli.l.ſi ſtipulatio et ita fuit determinata hec
queſtio publice boñ.per dominum fede.de ſcalis ⁊ incipit titi⁹
filiuſfami. Dicunt tamen predicti doctores ꝙ ſi per ſtatutum
daretur hereditas tota vel pro parte huic bannito vel aliquod
aliud ius puta dotis lucrande in totum vel pro parte ꝑ bannũ
a talibus iuribus priuaret qꝛ tale beneficium a ſtatuto datum
põt ſibi auferri per aliud ſtatutum concedens ipſum poſſe bã
niri.hoc enim conſonat iuri ciuili vt.ff. de iuſti. et iure.l.omnes
populi ⁊ pro hoc bene facit qd notat.ff.de vul.et pu.ſubſti.l.ex
duobus.§.fi.quod eſt notabile ⁊ ꝙ bãniti equiparẽtur relega/
tis ⁊ nõ deportatis videt ſatis innuere.l.iij. in fi.ff. de interdic.
⁊ rele.⁊.l.relegatorum in prin.Spec.tñ ſequitur opinionem ꝙ
equiparẽtur deportatis in ti.de ꝓcur.§.ratiõe quoqꝫ cõſtituẽ/
tis ver.primo.⁊ no.etiã per eum de inſtru.editione.§.compen/
dioſe ver.quid de bannito ⁊ albertus de gandino titulo de bã/
nitis ꝓ maleficio in prin. Pro declaratione ꝑdictorũ ſubijcio
vnam vtilẽ queſtionẽ domini ny.de mata.que talis eſt. Quidã
bannitus fuit de homicidio.⁊ publicata ſunt omnia eius bona
poſt que ipſe ab aliquo heres relictus adita hereditate deceſſit
nunc heres eius contendit de bonis que ipſe bannitus in alia
ciuitate habebat ⁊ de alijs bonis hereditatis predicte ei delate
queritur an ipſa bona ad ipm heredem debeant ꝑuenire an ad
alium ⁊ ſi ad alium ad quem. Quod bona predicta ſpectẽt ad
heredem predictum videt primo qꝛ non reperitur bannitus ꝓ
hibitus heres inſtitui vt ꝑdictum eſt ergo cõceſſum vt.ff.de ꝓ/
ba.l.ab ea parte.⁊ qꝛ ſentẽtia bãni nõ eſt extẽdẽda vt dictũ eſt.
Itẽ bannũ et deportatio diuerſis noĩbus nuncupantur ergo
non ſunt idem ſupra titu.proximo.l.non codicillum. Item for/
ma banni ⁊ deportationis ſunt diuerſa qꝛ bannũ communiter
contra abſentem deportatio cõtra preſentẽ. Item bannũ a iu/
dice deportatio non ſine auctoritate principis. Item bannũ ex
ꝯtumacia ⁊ ex delicto ſicut excõmunicatio vt extra de ver. ſig.
c.ex parte.deportatio vero non niſi ex delicto vt dicta.l.ij.de pe
nis ⁊.l.abſentem.§.j.⁊ de leg.iij.l.j.§.j. Cum ergo in effectu ſint
diuerſa paria cenſeri non poſſunt vt.ff.de interdic. ⁊ relega.l.
relegatorum.§.hec eſt differentia.⁊.§.ſequẽti. Item bannum
ad certum locum neminem aſtringit deportatio ſic in inſulam
aſſignatam vt.ff. de penis.l. capitalium.§. in exulibus. Item
res dijudicanda eſt ſecundum naturam que in ea fortior repi/
tur de ſtatu ho.l.queritur.⁊.ĩ.de dona.l.ſancimus.§. ne autem
ſed fortior eſt in banno natura relegationis quã deportatiõis
etiã in caſu ꝓpoſito vbi agitur de homicidio ꝑ.l.ff.de ſicca.l.iij.
§.penul.quia nec illa ſemper deportationẽ inducit ſed qñqꝫ re
legationem quandoqꝫ mortem naturalem vt eo.§.l.j.§. fi. Itẽ
licet bonorum publicatio ſit de natura deportationis vt.ĩ. de
bonis dam.l.deportati.⁊.ff.de bonis damna.l.j.in prin. que gl.
predicta mouit tamen expreſſa publicatio que fuit in caſu pro/
poſito etiam relegatione quandoqꝫ ſequitur vt.s̃. de poſtul.l.
nemo ⁊ de epiſcopali audien.l.nemo.⁊ de interdic.⁊ relega.l.re
legatorum.§.ad tempus cum ſi.⁊ non ſolũ partis bonorum vt
dicunt leges predicte ſed etiam omniũ vt in aut.de inceſt.nup.
§.j. Cum relegatione autem habet bãnum multa ſimilia quia
vtrũqꝫ poteſt fieri in ꝑſentẽ ⁊ abſentẽ. Item ad certum locum
nõ aſtringunt vt ꝑdictum eſt. Item talis aſſimilatio ⁊ interpre
tatio mitigationem pene inducit ergo amplectẽda.ff.de penis
l.interpretatione.nam relegatus habet teſtamẽti factionem in
ſignificatione actiua ⁊ paſſiua vt dicta.l.relegatorum.§.ſiue et
2 de teſtamẽtis.l.eius.§.ſed relegati. Item ꝙ bannitus † non in
telligatur deportatus expreſſum videtur qꝛ bannitus de ſuſpi
tiõe vel crimine hereſis expectatur per annũ anteqꝫ habeatur
pro condemnato de crimine vt.s̃. de hereticis aut. gazaros et
aut.credentes ⁊ extra.e.c.cum contumacia lib.vj.ex quib⁹ pa/
tet ꝙ bannitus poteſt heres inſtitui. In contrariũ videtur qꝛ
qui patit mediã vel maximã capitis diminutionẽ amittit ius
cognationis ⁊ ea que ſunt iuris ciuilis vt inſtit.de capit.dimi.
§.j.⁊.ij.⁊ penul.⁊ de leg.iij.l.ſi deportati. Sed ciuitatis amiſſio
eſt media capitis diminutio vt dictis iuribus et de penis.l.qui
dam bannitus aut.ſuam ciuitatẽ perdit.ergo ex teſtamento ca
pere non põt pro hoc.ff.de teſtamentis.l.neqꝫ.§.j. ⁊.ij. ⁊ penul.
Preterea ĩ caſu predicto homicidij lex cõmunis deportatiõis
penam imponit vt.ff.de ſicca.l.iij.§.legis cornel.ergo concordã
do ſtatutũ cũ lege communi dicemus talẽ bãnitum deportato
equiparari vbi enim duo effectus cõiunctim a iure imponunt
ad vnam cauſam poſtea facta mẽtione de vno ⁊ aliud ſubintel
ligit. Sed ad homicidiũ due pene de iure ſtatute ſunt.ſ. mors
naturalis vel ciuilis ⁊ bonorum publicatio vt.ff. de ſiccar.l.iij.
§.penul.ideo vbicunqꝫ pro homicidio imponitur pena mortis
vel ciuilis ſubintelligitur publicatio vt.ff.de bo.dam.l.j.igitur
impoſita pena per.l.municipalẽ ob eandẽ cauſam publicatiõe
bonorũ debet ſubintelligi mors ciuilis ⁊ hac ratione mouetur
glo.ꝑdicta. Hanc etiam partem innuere videtur dicta aut.cre
dentes que dicit bãnitos ꝓ ipſo crimine inteſtabiles eſſe. Sed
verũ eſt poſt annũ vt ꝑdixi.⁊ ſic ex ꝑdictis videtur ꝙ bannitus
qui ciuitatẽ amiſerit et ſic ſimilis deportatio non poterit heres
inſtitui anteqꝫ ſoluat. Tranſit ad alios articulos queſtionis ꝓ
poſite videlicet eſto ꝙ nõ potuit heres inſtitui ad quẽ pertine/
bit ipſa hereditas ⁊ concor.cum opinione doctorum ꝑdictorum
ſcꝫ ꝙ aduenictes ab inteſtato ⁊ nõ ad fiſcũ ꝓpter finẽ huius.l.
ĩ.e.l.nec apud de his que pro nõ ſcriptis.l.iij.⁊.iiij. Et qꝛ habe
tur pro mortuo vt predictum eſt deinde diſcutit vtrum publica
tio facta in ſentẽtia banni extendat ad illam hereditatẽ poſtea
delatã bãnito. Et videtur ꝙ nõ quia in ſententia dicitur ꝙ oĩa
ſua bona publicantur quod verbum ſua demonſtrat tempus
ſententie.ff.de au.⁊ arg.leg.l.ſi ita.⁊ de ver.obli.l.ſi ſit ſtipula/
tus.§.j.ex ſignificato ergo verborũ cui ſtandũ eſt vt.ff.de le.iij.
l.nõ aliter nõ veniunt futura vt.ff.de ver.ob.l.ſi a colono.de ar
bitris.l.de his ⁊ de trã ſac.l.qui cum tutoribus.§.fi. idem eſt in
ſtipulatione damni infecti.ff.de damno infecto.l.damni.§.ſi is
⁊ vẽditione.ff.de cõtrahen.emp.l.in lege ⁊ pignore.ff.de pigno.
l.ſi fideiuſſor.§.fi.⁊ pro hoc de le.j.l.qui filiab⁹ ⁊ maxime in pe/
nis ⁊ odijs vt.ff.de penis.l.interpretatiõe.⁊ de liberis ⁊ poſtu.
l.cum qdam ⁊ videtur caſus. ff. mandati.l. ſi mandauero.§.is
cuius. Quo ad alium articulum de bonis que habebat banni/
tus in alia ciuitate ꝙ non includantur in publicatione videtur
qꝛ non erant ſub iuriſditione iudicis vt.ff.de bonis aucto.iudi.
poſſi.l.cum vnus.§.pe.⁊ non intelligitur quis facere voluiſſe
ꝙ nõ põt de iure vt.ff.de le.j.l.ſi dom⁹.§. fi. ⁊ de cõtrahẽ.emp.
l.qui tabernas ſed iudex hoc non potuit vt probatũ eſt ⁊ patet
in datione tutoris vt.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.l.pupillo.⁊.s̃.
qui dari tuto.poſſunt.l.neqꝫ cum ſi.ergo ⁊c. ⁊ qꝛ etiam ſi iudex
eſſet in eo loco non poſſet ibi iuriſditionem exercere vt.ff. de iu
riſdi.om.iudicum.l.fi.⁊ ita dicitur in tempore vt.ff.de iuriſdic.
omnium iudicum.l.cum quedam.§.fi.⁊ de arbitris.l. ſi cũ dies
§.ſi intra.⁊ pro hoc de offi.preſidis.l.iij.⁊ de officio prefecti vr/
bis.l.fi.⁊ diffiniri poteſt per leges loquentes in vinculo perſo/
nali.vt.ff.de interdic.⁊ relegatis.l.relegatorum.§.ſicut ⁊ prohi
bitione loci.e.l.§.interdicere et in executione ſententie.ff. de re
iudica.l.a diuo.pio. Item quia iſta publicatio facta fuit aucto
ritate ſtatuti. Statutum autẽ nõ extẽditur ad non ſubditos er
go nec ſentẽtia quia etiã iure cõmuni vbi lex diuiſit iuriſditio/
nes. Iuriſditio vni⁹ iudicis non extenditur ad territoriũ vel iu
riſditionẽ alteri⁹ vt.ff.de admin.tuto.l.ſi duo et de excu. tuto.
l.iuriſperitos.in principio.licet.§.j.e.l.multum videatur cõtra
⁊ arg.ff.de ver.ſigni.l.pupillus.§.territorium ⁊ videtur expreſ
ſum.ff.de poſtulan.l.ex ea cauſa ⁊ ſic poſſibile eſt ꝙ vnus ho/
mo quo ad veam ciuitatem ⁊ quo ad bona ipſius ciuitatis erit

apolydes ⁊ intestabilis ⁊ quo ad bona alteriꝰ ciuitatis ⁊ ipam
ciuitatem erit ciuis et testabilis contra legem.j. de sententiam
passis.l.fi.ibi maxime absurdum eodem tempore ⁊c.sed ista di-
uersitas contingit ꝓpter locorũ diuersitatem vt dicta.l.ex ea si
cut ⁊ respectu temporum vt.ff.de postulã.l.imperator.⁊.l.⁊ pu
to.§.j.⁊ de penis.l.fi.nam ⁊ miles de crimine capitali damnatꝰ
respectu vnius patrimonij est testabilis respectu alterius non
vt.ff.de testamen.mili.l.⁊ militibus.⁊.ff. de iniusto testamento.
l.si quis exheredato.§.irritum.⁊ ad idem facit ꝙ dicitur de ob
sidibus.ff.de iure fisci.l.diuus.et.l.sed si accepto.⁊ ibi notatur
⁊ de testa.l.obsides.ex quibꝰ concluditur heredem habere de-
bere saltem bona que erant in alia ciuitate. In contrariũ facit
quia quilibet qui amittit ciuitatem intestabilis est vt.s̃.proba-
tum est ⁊ no.inflicta persone personam vbiqꝫ sequitur sicut le-
pra vt dicta.l.ex ea de postul'.a contrario sensu vt ibi est expo-
sita.ff.pro socio.l.iij.⁊ de peculio.l.quis ergo.§.fi.cum si.ius em̃
personale non respicit certi loci facultates vt.ff.ad trebel.l.j.§.
si heres.⁊.l.cogi.§.deinde.⁊ de iudi.l.fideicommissum.§.tracta
ctum.sed istud est huiusmodi qr est status persone mutatio ⁊ ci
uitatis amissio.ergo ⁊c.⁊ qr sentẽtia publicationis dicit oĩa bo
na.⁊ sic oĩa cõprehẽdit sicut hereditas.vt.ff.de reg.iur.l.here-
ditas.nam tutor datus persone ad oĩa datus intelligitur vt.s̃.
de excu.tuto.l.ij.⁊.l.testamento. etiã si in diuersis locis habeat
patrimonia qr non intelligunt̃ plura patrimonia sed vnũ vt di
cta.l.iurispitos.§.j.⁊ de excu.tut. etiã pro hac. ff.de seruitu.vr.
predi.l.si seruitus. ⁊ dicta.l.iij.§.j.ff. pro socio. Sed ꝙ ad ciui-
tatem ex qua bãnitus est talia bona debeant peruenire facit qr
hãc ciuitatẽ lesit ergo ei pena debet̃.s̃.de seruis fugitiuis.l.mã
cipia.⁊ de epi.⁊ cle.l.raptores.§.penul.⁊ videtur expressum.s̃.
de vectiga.⁊ cõmissis.l.fi.ibi hãc tertiam adeo inditione vrbiũ
⁊c.⁊ pro hoc etiã qr tutor debitum in sua prouincia contractuꝫ
in alterius tutoris prouincia exigit ⁊ ad suam administrationẽ
deducit.ff.de admini.tuto.l.titiũ.§.tutores. Quod ciuitas vbi
sunt bona habere debeat videtur qr diuise sunt stationes fisca
les.s̃.de compensa.l.j.⁊ debitum vnius stationis alibi non cõ-
pensat multomagis non petit vt.ff.de admini.tuto.l.vt in par
tes ⁊ potest dici expressum. ff. de admini.tuto. l.tutores.§.he-
res.hoc modo fiscus est camera imperialis vt no.j.de iure fisci
super rubrica sed imperium;vnum est ⁊ semper est in aut̃.quo-
modo opor.episcopos in prin.⁊.§.fi. ⁊ ita vnꝰ est fiscus q semꝑ
est sicut ⁊ vna est tutela licet plura sint patrimonia vel tutoris
vt ꝑdictum est ita ⁊ in fisco licet plures sint ꝓcur. fisci vt.j. de
bo.vacan.l.si quando.⁊ eorũ diuisa est administratio sicut tuto
rum in diuersis prouincijs quod ergo in qualibet ꝓuincia con
sistit per suum officialẽ administrandum est ⁊ incorporandum
⁊ vnus de eo qđ est in prouincia seu administratione alteriꝰ se
intromittere non debet vt dictis iuribus ⁊ dicta.l.si duo de ad
mi.tuto.nec ꝙ alibi sit facta publicatio per prolationẽ sentẽtie
aliquid operat̃ qr de maleficio iudicare certis iudicibus cõpe-
tit ⁊ ille est vnus actus ꝑ se sed res publicatas ingrere ⁊ in fiscũ
incorporare aliꝰ est actus ⁊ hoc officium per prouincias est di-
uisum ⁊ certis officialibus commissum nõ inspecto iudice qui
condẽnauit vt.s̃.vbi cau.fisca.l.j.j.de bonis ꝓscripto.⁊.l.si qs
⁊ dicta.l.si qñ de bonis vacã.⁊.l.fi.constat autem ciuitates ita-
lie sibi vendicare iura fiscalia ⁊ iurisditionem diuisam esse per
ciuitates sicut erat olim per prouincias.vnde quãtum ius ha-
beret in administrãdo officialis cuiusqꝫ prouincie in rebus cõ-
fiscatis vbicũqꝫ facta esset cõfiscatio.s.vt se non extenderet ad
aliam prouinciã vel ciuitatẽ tm̃ debet habere hodie official' ci-
uitatum qui in eius locum successit ⁊ non vltra cum subroga-
tus sequi habeat naturã eiꝰ in quo subrogatur vt.ff. si qs cau.
l.si eum.§.qui iniuriarũ.cum similibus.absonũ enĩ esset ꝙ ha-
bentes ex vsurpatione plus haberent ꝙ̃ habentes de iure vt
ff.de nox.l.non solum.⁊ ꝙ vi aut clam.l. seruus. Soluendo di-
cit consideranda duo.s.quis sit effectus banni ⁊ quis publica-
tionis. Ad primum dicit ꝙ bannum dicitur a banderia ꝙ est
paruũ vexillum ⁊ a verbo eo is vnde bannio.i. publice contra
alium eo.i.procedo quia publici processus fiũt cõtra contuma
ces ⁊ inobediẽtes deijciẽdo eos per denegationẽ iurisditionis.
vt.ff.de re iudi.l.cõtumacia in principio.⁊ ideo talis processus
cum publice fit maxime per publicã preconizationẽ appellatũ
est bannum ⁊ qr non tm̃ per contumaciam sed etiã propter de-
licta fiunt tales deiectiones vt colligitur de penis.l.absentem.
§.j.⁊.l.moris vsqꝫ ad.§.sunt ⁊ alia.⁊ de interdic.⁊ relegatis.l.re
legatorum.§.solet.et ideo tales deiectiones si fiunt publice ap-
pellantur banna.qñqꝫ non fiunt publice sed simpliciter ad tri
bunal iudicis ⁊ tunc non appellant̃ banna ⁊ ideo quia istud vo
cabulũ bannũ est largũ et obscurum vt plurimum per statuta
ciuitatum determinatur qua forma fieri debeat qr hoc vocabu

lum cõiter non habet̃ in iure antiquo de eo tamen fit mentio.s̃.
de epis.⁊ cleri.aut̃.item nulla communitas ⁊ de hereticis aut̃.
gazaros ⁊ aut̃.credentes. Ubi autem per statutũ vel consuetu
dinẽ nõ esset declarata forma vel significatio huius vocabuli
qualem intellectum vel effectum habere debeat colligi potest
ex intentione eius ꝙ agitur arg.ff.loca.l.si vno.§.j. vt si inten-
datur ad notificationem vel cominationem publicam habeat
vim edicti vt.ff.de iudi.l.ad perempto.cum.l.sequen. Si inten
datur ad pene impositionem tũc intelligatur publica deiectio
de qua.s̃.dixi.⁊ etiam diffidatus dicitur vt dicta aut̃.gazaros
et in vsibus feudorum de milite vasallo in fine. et de capi. di.l.
amissione.§.j.potest tamen affidari secundum quod plene dixi
s̃.de his qui ad ecc.confu.l.presenti ⁊ similitudinem habet cuꝫ
excommunicatione sicut enim excommunicatio deijcit a com-
munione ecclesie vt extra de excep.c.cum iter. R. priorem ⁊ de
seten.excõica.per totũ.sic ⁊ bannũ deijcit a cõmunione publi-
ca arg.ad hanc similitudinem in vsibus feudorũ hic finitur lex
deinde constitutiones regni incipiunt in principio. vnde sicut
excõicatio qñqꝫ fit a iure vt qñ est canon late sentẽtie vt.xvij.q.
iiij.si quis suadẽte.cũ si.sic ⁊ bãnũ qñqꝫ fit a iure vt dictis aut̃.
gazaros credentes ⁊ itẽ nulla cõitas alias etiã cõitates habet
bannũ ⁊ excõicatio vt.j.subijciã ⁊ notat̃ instituta de capit̃.di.§
minor.extra de ap.c.pastoralis in vltima gl.alicubi appellant̃
exbãniti alicubi forbãniti.qđ tñ idẽ est vt ex superioribus patet
Et quia hodie de facto imponuntur varie et alie pene ꝙ̃ olim
per iura imponerentur videndum est per quas species pena-
rum pene legales presententur ad ꝙ dicit idem dominus My.
ꝙ omnis pena personalis aut continet consumptionem perso
ne vt mortis que olim ⁊ hodie inducit maximam capit̃.diminu
tionem ⁊ in hoc nihil est immutatum vt.ff. de penis.l.qui vlti-
mo.⁊.s̃.de dona.inter vi.⁊ vxo.aut̃.si hodie.⁊ ibi in gl. notatur
licet contrarium videatur notari.ff.de testa.l.eius.§.fi. Secun
da pena est ad laborandum perpetuo certo loco ad vtilitatem
ciuitatis quod tñ raro ꝯtingit ⁊ ista pena representat penã me
talli vel ministerij metallorum de quibus sepe.ll.loquuntur et
inducitur ex hoc maxima capitis diminutio ⁊ dãnatus fit ser-
uus pene vt.ff.de penis.l.quidam.⁊.l.aut dãnum.§.inter eos.
⁊ ibi notatur ⁊ in his immutatur quia hodie nemo bene natus
efficitur seruus pene vt dicta aut̃. sed hodie. Tertia pena est
quando damnatur ad perpetuum locum puta insulam vel car
cerẽ sicut sepe fit in ecclesiasticis personis ista potest represen-
tare penam deportationis quia ad locum illum portantur per
quod notatur ciuitatem eis ademptam quia de loco non pos-
sunt exire perpetuo ⁊ mortuis comparantur vt dicta.l. quidã
de penis.ita ꝙ in istis duabus vltimis penis perditur ciuitas
non libertas. Quarta est cum quis damnatur ad certum ca-
strum vel locum vbi perpetuo permansurus ⁊ iste est ꝓprie re
legatus et potest esse perpetuo et ad tempus. Quinta est cum
quis damnatur exire territorium iudicãtis moraturus vbi vo
luerit extra illum locum ⁊ hoc appellatur interdictum proprie
ciuitatis vel loci ⁊ equipollet relegationi simplici. Sexta est cũ
quis damnatur in propria ciuitate vel loco morari ⁊ nullo alio
alio loco. et hec appellatur leta fuga quia de omni loco fuga-
tur preter illum certum.⁊ hec etiam dicitur relegatio. vt.ff. de
interdic.⁊ relegat̃.l.exilium.⁊ isti retinent omnia ea que sunt iu
ris ciuilis ⁊ testamenti factionem in actiua ⁊ passiua significa
tione ⁊ bona nisi expresse eis adimantur vt eo ti.l.relegati. Sũt
⁊ alie pene per interdictum officij aduocationis vel honoris vl'
alterius actus de quibus habetur.eo.titu.l.relegatorum.s̃.so-
let.et.§.sequenti.et de penis.l.moris.§.sunt autem. Est et pe-
na denegationis iurisdi.vt.ff.ex quibus causis maior̃.l.sed ⁊ si
ꝑ pretorem.§. sed si dum decreto. Itẽ pena remotionis ab or-
dine vel officio vt.ff.ad munici.l.ordine quibus penis cõmuni
ter hodie vtimur.⁊ de istis diuersis generibus penarum ⁊ ea-
rum effectu vide ꝙ plene notatur ꝑ Inno.extra de accu.c.qua
liter ⁊ quando.ij.tertia columna in glo.magna. Cum igitur bã
num sit deiectio a publico bono ⁊ sit simile excommunicationi
intelligo bannitum deiectum a publicis bonis officijs honori-
bus ⁊ actibus ad exemplum excõicati vt ex̃.de senten.excõica.
c.decernimus.li.vj.cum ibi notatis ⁊ dicta aut̃.credentes. Itẽ
hec pena banni quandoqꝫ continet interdictionem territorij iu
dicantis.quandoqꝫ non. Nam quãdoqꝫ bannitur quis ex cõtu
macia qñqꝫ ex delicto.⁊ intellige ꝓ contumacia quando alia est
imponenda pena ꝓ delicto ex forma statuti. Si ꝓ delicto siue
in absentem siue ꝑsentem lata sit sentẽtia bãni habet duplicez
effectum.s.ꝑuationis publicorum bonorum ⁊ deiectionis extra
territorium iudicantis quem ostendit ar.in ꝯstitu.ff.§.hac aũt.
ibi in qua nõ leges docẽt ⁊c.ad similitudinẽ excõmunicationis
vt dictum est et hoc siue interueniat exꝑssa publicatio bonorũ

ꝙ qñqꝫ

ꝙ quãdoq; fit etiam in relegatione vt in auť.de incest. nup.§.
j.siue non nec intelligitur tacita publicatio si expꝛesse nõ fiet vt
dicitur in relegato.d.l.relegati.Secũdo casu qñ pena bãni im
ponitur pꝛo contumacia si quidẽ sine publicatione vnum solũ
hꝫ effectum.s.cuiusdam publice excõicationis secularis quam
potest tollere purgando contumaciam.Si vero fiat cũ publica
tione bonoꝝ habet duplicẽ.s.pꝛedictum pꝛoximum dictũ ⁊ pu-
blicationis bonoꝝ.⁊ hunc secundũ purgando cõtumaciã nõ
tollit.sed pꝛimũ tollit veniẽdo ⁊ obediendo vt dicitur in aduo-
catione bonoꝝ.C.de requi.reis.l.j.ij.⁊.iij.In casu ergo pꝛoposi
te qõnis siue dicamus bannum fuisse penam delicti siue contu
macie dicemus hunc bannitum testabilẽ fuisse ⁊ potuisse here-
dem institui ⁊ omnia retinuisse que sibi expꝛesse adempta non
fuerunt.vt.d.l.relegati.⁊.l.eius.§.relegati.de testa.nec ob.ꝙ te
stamẽti factio sit publici iuris.vt.ff.de testa.l.iij.qꝛ illud intelli
3 ge vt ibi no.Nã ⁊ mulieres † possunt testari ⁊ tñ repellũtur ab
officijs publicis.vt.ff.de reg.iur.l.ij.Sup articulo vtrũ bannũ
extendatur ad bona postea quesita dic ꝙ nõ vt pꝛedixi p.§.is
cuius.in.l.si mandauero.ff.man.An aũt ad bona alterius ter
ritoꝛij.dic aut iudex qui publicauit habebat iurisditionẽ a iu-
re cõi ⁊ ẽm oꝛdinem iuris cõis penam imposuit aut vtrũq; vel
alterum pꝛocedit a iure municipali.Pꝛimo casu extẽditur sen
tentia ad bona vbicũq; posita nõ ꝙ iudex ille possit occupare
extra suam iurisdi.posita sed officialis illiꝰ territoꝛij quo sunt
sita bona per pꝛealle.l.cum vnus.§.penul. cum ibi notatis et
alia iura.s.ad hoc adducta ⁊ maxime pꝛedictam.l.tutoꝛes.§.
heres.Si vero publicatio facta est auctoꝛitate.l.municipalis
dantis iurisdi.vel statuentis penam vel vtrũq; tunc publica-
tio non extendetur ad bona non subiecta iurisditioni illius iu-
dicis per iura supꝛa pꝛo hac parte allegata maxime.s.qui da-
ri tuto.possunt.l.ij.⁊.l.neq; ⁊ hoc verum quantum ad bona.de
hoc vide quod notaui.ff.de publicanis.l.vltima.§.idem diui.
De pena autẽ personali distingue aut afficit personam respe-
ctu loci puta qꝛ est restricta ad certum locum a quo est remotꝰ
vel sibi interdictus ⁊ tunc non excedit iurisditionem iudicãtis
nisi causaliter vt dicta.l.relegatoꝛum.§.sicut.§.iterdicere.⁊.§.
sequenti si autem non afficit respectu loci tunc siquidẽ cõtinet
interdictum facti puta ne exerceat officiũ aduocationis ⁊ non
excedit territoꝛium iudicantis vt dicta.l.ex ea.ff.de postulã.Si
aũt infligit impedimentum iuris tunc aut ratione note q̃ sequi
tur causam ⁊ habet locũ quod.s.de hoc articulo dixi ratiõe no
te q̃ sequitur penam consecutiue vel ratiõe expꝛessionis in sen
tentia et tunc seruãda est p̃dicta distinctio.Utrum a.l.cõmuni
vel municipali pꝛocessit iurisditio ⁊ pene impositio ex quibus
satis patet ꝙ cũ in q̃stione pꝛoposita fuerit publicatio iure mu
nicipali non extendiť ad bona alterius territoꝛij.⁊ sic cõcludiť
heredem huius bãniti debere habere bona hereditatis super
uenientis ⁊ in alia ciuitate posita.⁊ ita tenuit.Ny.p̃dictus q̃ qꝛ
visa sunt vtilia ⁊ singularia hic scripsi possunt etiã depoꝛtatis
et bannitis alimenta relinqui vt.ff.de ali.⁊ ci.le.l.is cui ⁊ ibi in
glo.Sed q̃ro de excõicato cui equiparetur ⁊ vtrũ habeat testa
menti factionẽ glo.de ap.c.pastoꝛalis.dicit ꝙ relegato alia gl.
equiparat eum cui interdictum est aqua ⁊ igni instituta de ca-
pitis diminutione.§.minoꝛ.Cardi.eum equiparat depoꝛtato ⁊
dicit eum non esse testabilem vt notatur per eum extra de vsu-
ris.c.quãq̃ li.vj.in vltima columna.et pꝛo eo facit qꝛ habetur
ꝓ moꝛtuo sicut ⁊ depoꝛtatus qꝛ excõmunicatio est moꝛtis eter-
ne damnatio.xj.q.iij.c.nemo episcopoꝝ.⁊ qui equiparať hereti
co.iiij.q.j.c. ꝙ autẽ circa medium.⁊.s.de hereticis.l.ij.in fi.⁊ ibi
in glo.⁊ quia non est licitum participare cum eo vt extra de sen
tentia excõicationis.c.si concubine.Uber.de bobio tenebat ꝙ
equiparetur relegato ⁊ testari possit ⁊ Inno.expꝛesse extra de
de sentẽtia excõis.c.cum voluntate ⁊ Iaco.de bel.qui hãc que
stionem publice disputauit ⁊ incipit in xp̄i nomine.Queritur
4 an excõicatus † possit condere testamentum ⁊ ibi respondit ad
ar.contraria.Canoniste cõmuniter tenent ꝙ testari non possit
vt notatur in speculo de testamentis.§.compendiose ver.quid
de excõmunicato ⁊ per Io.an.plene extra de sen.excõicatiõis
§.quis sit effectus ver.⁊ breuiter.⁊ de hoc per Inno.de dolo ⁊
contumacia.c.veritatis cõtrahere tamen potest vt ibi notatur
per eum ⁊ est expꝛessum extra de sentẽtia excõmunicationis.c.
si ille.Ultra pꝛedicta circa istã materiã bannitoꝝ vidi dubita-
ri si in banno ita dicatur heredes titij sunt in bãno nunqd suffi
ciat.Et videtur ꝙ nõ qꝛ nominatim debet quis exheredari vt
institu.de exhere.libe.§.nominatim.⁊.ff.de manu.testa.l.noïa-
tim.⁊ de liberis ⁊ postu.l.ij.⁊ noïatim quis excõmunicari extra
de offi.oꝛdinarij.c.ij.⁊ ibi in glo.⁊.xj.q.iij.excellentissimus ergo
⁊ bãniri al's sentẽtia banni viciaretur tanq̃ incerta.vt.j.de sen
tentijs que sine certa quantitate per totũ.In contrarium facit
e.ti.de exhered.liberoꝛũ.§.masculos.de iniusto testamento.l.iij
§.nominatim.⁊ de libe.⁊ post.l.titius.in pꝛincipio.si certum pe
ta.l.certum.Quidam dicunt aut constat aliqua parte actoꝛũ
eum heredem ⁊ valeat vt.ff.de re iudi.l.in summa.⁊.j.de sentẽ-
tijs que sine certa quantitate.l.ij.alias non.de hoc potest dici
vt dixi.s.qui testa.facere possunt.l.hac cõsultissima circa pꝛin-
cipium.Sed nunquid obstabit sibi exceptio banni etiã si agat
non tanq̃ heres sed suo nomine.videtur ꝙ non p ar.de tanq̃.
ff.de adop.l.si pater.In contrarium est extra de sentẽtia excõi
cationis.c.aduersus.§.fi.Sed nunquid ex citatione † facta ad 5
domum possit quis banniri videtur ꝙ sic.ff.de libe.agno.l.j.⁊
ꝙ vi aut clam.l.aut qui aliter.§.ij.econtra videť ꝙ non qꝛ istud
bannum est pena contumacie ar.ff.de ven.inspi.l.j.§.qd ergo ⁊
si quis ius dicen.non obtemperauerit.l.j.cum si.sed ⁊ cõtumax
dici nõ potest qui fuit ignoꝛãs vt.ff.loca.l.si ignoꝛãs.⁊.j.de ta.
l.generali.li.x.maxime qꝛ vox pꝛeconia paucis innotescit vt in
auť.qui semel quomodo ⁊ qñ iudex ⁊ ꝙ excusetur ignoꝛãtia fa-
cit.ff.de peti.heredita.l.item veniunt.§.petitam.non ergo de-
buit banniri sed potius missio in possessionẽ fieri vt.ff.de in ius
vocan.l.satisq;.De consuetudine seruatur vt sufficiat ad do-
mum citatio intelligendo domum in qua habitat ⁊ sedem con-
stituit vt.ff.de dam.infecto.l.iiij.§.totiens.⁊.d.l.de libe agno.
⁊ de verbo.signifi.l.in.l.censoꝛia.dummodo ipsius persone di-
ligens pꝛecesserit inquisitio.nam subsidiaria est ad domum ci-
tatio vt.d.l.de liberis agno.extra de dolo ⁊ ꝯtumacia.c.causam
an de eoꝝ mittitur in pos.causa rei seruãde.c.fi.⁊ ibi de hoc ple
ne per Inno.⁊ de hoc.j.de annali exceptione.l.vt perfectius.
Sed si statuto caueatur ꝙ bannito non reddatur ius nũquid
etiam defensio sibi denegetur videtur ꝙ sic quia statutum in-
distincte loquiť ergo ⁊ indistincte seruandũ vt.ff.de publiciana
l.de pꝛecio licet per quam durum vt.l.pꝛosperit.ff.qui ⁊ a qui.
⁊ de testa.mili.l.qõ constitutũ ⁊ qꝛ iudex nõ debet esse mitioꝛ le
ge vt in auť.de iudi.§.opoꝛtet.s.ne sanctum baptisma.l.si.et.j.
ad.l.iul.de vi.l.seruos.dic contra.ar.ff.de in ius vocan.l.liber-
tus.sicut ⁊ seruo permittiť sua defensio vt.ff.de ap.l.seruũ.de
penis.l.si non defendatur.⁊ ar.s.de nox.l.quoť.idem de here-
tico ⁊ credente qui non agunt sed alijs respondere tenentur er
go ⁊ se defendunt vt in auť.credentes ⁊ in excõmunicato extra
de iudicijs.c.intelleximus.⁊ de excep.c.cum inter.R.pꝛioꝛem.
vt sic potius mens statuti q̃ verba seruentur de iure patro.l.
adigere.§.q̃uis.⁊ de excusa.tut.l.scire.§.ij.⁊ pena moliatur po
tius q̃ exasperetur.ff.de penis.l.interpꝛetatiõe.⁊ ad hoc facit
quod notaui.s.de episcopis ⁊ cle.l.oẽs q vbiq; vltra pꝛincipiũ.
Idem tenuit do.aldomãdinꝰ de mezabatibus doctoꝛ padua-
nus dicẽs ꝙ bannitus testes contra eum pꝛoductos potest ac-
cusare de falso vel contra eos excipere in questione quam pu-
blice disputauit.⁊ incipit contra seyum.Quid si bãnitus agat
pꝛocuratoꝛio nomine pꝛo alio nunquid admittetur videť ꝙ sic
institu.de excep.§.fi.qꝛ nõ diciť audientia sibi dari.sed dño qꝛ
dominꝰ dicitur agere ꝙ agit p ꝓcuratoꝛẽ.instituta p quos age
re possumus ⁊ ꝙ vi aut clam.l.deniq;.§.fi.⁊.l.quesitum.⁊ secũ
dum hanc determinationẽ intelligiť.ff.de iniur.l.nõ solum.§.
pe.⁊ ꝓ hoc bene.ff.de doli excep.l.si pꝛocur.secundo in pꝛin.ni-
si datum esset sibi bãnum occasione litis vt dari sibi debuit de
iure pa.l.si quis ius dicendi non obtemperauerit.l.j.§.ij.tunc
enĩ non audiretur nisi pꝛimo exiret de banno vt.ff.de doli exce.
l.apud celsum.§.quesitum.⁊.l.si pꝛocuratoꝛ.ij.respõso.restrin-
gatur ergo statutum tanq̃ odiosum vt locum habeat tantum
cum agit suo nomine.Alij dicunt ꝙ etiã alieno nomine repel-
latur ad instar excõmunicati extra de pꝛoba.c.post cessionem ⁊
qꝛ statutum non distinguit agat suo nomine vel alieno ⁊ qꝛ bã-
num est introductum in fauoꝛem publicum et honoꝛẽ pꝛetoꝛis
sicut ⁊ edictum qõ ꝓhibet certas ꝑsonas postulare vt.ff.de po
stula.l.j.⁊ ex quibꝰ causis maioꝛ.l.sed ⁊ si per pꝛetoꝛem.§.sed si
dum decreto.sicut ergo nullo modo cõceditur postulare ipsis
ꝓhibitis ita ⁊ hic.Non obstat similitudo.ff.de postula.l.j.§.j.et
ij.⁊.iij.in pꝛin.nec similitudo inducta de patrono ad libertum
qꝛ hoc est ius vt non deť audientia bãnito ⁊ ideo non ita debet
restringi vt patroni pꝛiuilegium ⁊ bene facit ꝓ hac parte.ff.de
penis.l.moꝛis circa pꝛincipiũ.⁊ ibi expꝛesse in glo.Sed ꝙ inter
esse possit ꝓ alio obtinuit de facto maxime per.l.quesitum.ff.
de in ius vocan.⁊ qꝛ nõ bannitus.sed dominus agere videtur
vt p̃dictum est ⁊ ideo nõ debet ꝓcur.odio grauari.De duobus
bannitis quoꝝ vnus agit alter excipit an aliquis audiatur di-
xi plene.s.vt nemo pꝛiuatus titulos.l.ij.Quid si non bannitꝰ
agat pꝛocuratoꝛio nomine ꝓ bannito nunqd audietur dic qõ
non vt.j.e.l.neq;.de admi.rerum ad ciuitatem pertinentiũ.l.ij.
§.ij.⁊ extra de re.iur.c.potest quis p aliũ lib.vj.cum ibi notatis.
⁊ ne alia via occurrať legi vt.ff.de tuto.⁊ cur.da.ab his.l.scire.

Quid si bãnitus est heres nõ bãniti ⁊ agit hereditario noĩe vr̃
ꝙ repellatur vt obstet sibi ex sua ꝑsona ĩ iure postea quesito.ff.
de ꝯdi.inde.l.si non forte.§.si filius.ad mace.l.sed iul.§.j. reruꝫ
amo.l.⁊ ideo.⁊.s̃.de dolo.l.j.Et hec est veritas lꝫ sit ar.contra-
rium ꝙ quis interdũ ꝯsequitur ex alterius persona qđ non hꝫ
ex sua.ff.que res pig.obli.pos.l.aristo.quid econtra si nõ banni
tus successit nunquid repellatur si agat hereditario noĩe videt̃
ꝙ sic.ff.de reg.iur.l.in his.§.non debeo.j̃.de acqui.pos.l. vitia.
Quidam ꝯtra.cũ bannũ sit pena ꝯtumacie vel delicti vt predi
ctuꝫ est.ergo morte criminosi extinguit̃.ff.de penis.l.si pena.de
priua.delic.l.j.de requi.reis.l.j.§.fi.s̃.ne ex delic.defun.l. vnica
⁊.j̃.si reus vel ac.mor.fue.per totum sicut nec priuilegium tran
sit ad heredes.de reg.iur.l.priuilegia.⁊.l.in omni.⁊ de pac.l.idẽ
§.personale.Si bannitus cessit iura non bannito an obstet sibi
exceptio banni dixi.s̃.de here.vel act.ven.l.emptor.Quo tem-
pore possit opponi exceptio banni vtrum ante litem conte. vel
post an etiam in executione sententie dixi.s̃.de iur.⁊ fac. igno.l.
j.Si bannitus exiuit de banno an valebit qđ factũ est in eius fa
uorem.ar.qđ sic.j̃.de his qui non pos.ad liber.perue.l.j. ⁊. ff.de
penis.l.fratres.sed illud speciale fauore libertatis sicut ⁊ alia
multa.In contrarium facit de reg.iur.l.quod ab initio.Sed ꝙ
valeat multum facit extra de excep.c.pia.li.vj.⁊ qꝛ nõ videtur
expresse contra.l.vt.j̃.quando prouocare non est necesse.vt.l.j.
qꝛ non fuit error expressus in sñia dicendo ꝙ ratio fieret banni
to.secus si foret expressum.vt.ff.que sñie sine ap.rescin.l.j.Jac.
de aret.⁊ ad hoc facit quod dixi.d.l.j.de iur.⁊ fac.igno.De ista
materia bannitorum satis no.s̃.de his qui ad eccle. confug.l.si
seruus.In glo.prima.ibi.§.fi.Et in hac significatione accipit̃
j̃.commu.de suc.aut.omnes peregrini.Ol.In glo.qꝛ ea ibi.l.ij.
⁊.iij.⁊.s̃.de repu.l.j.Ol.

Pater. Ja.de ra.sic ponit exemplum. Testa-
tor habẽs duos filios vnũ legitimũ et
alterũ spuriũ sic dixit spuriũ heredem instituo in eo
qđ capere poterit legitimũ in residuo legitimus to-
tum habebit.h.d.Sed si dixisset spuriuꝫ instituo in vna vncia.
legitimũ in residuo.forte fiscus haberet illã vnciã ſm Ja.p̃di-
ctum.Pe.facit differentiã inter eũ qui ipso iure habere nõ po
test ⁊ eũ qui est indignus/vt primo nõ intersit ꝑ que verba fiat
institutio.nã semꝑ institutus in residuo totũ habebit in scđo sit
locus predicte distinctioni Ja.ꝓ hoc.ff.de vulg.⁊ pupil.substi.
l.ex facto.§.iul.longinus.⁊ de ver.signi.l.aliud.Solet tñ dubi-
tari vtrum spurius sit ipso iure nõ capax.de quo.j̃.de his qui.
vt indig.l.hereditas.Cy.Itẽ sepe allegatur ꝙ residui comme
moratio totum admittat.sic ⁊ reliquoꝝ appellatio oẽs admit-
tit.vt.ff.de op.le.l.cũ optio.⁊ de ver.sig.l.põt reliquoꝝ.⁊.s̃. si ꝓ
pter pu.pensi.l.ij.⁊ ibi in glo.qñq3 nõ oĩa sed reliqua tantũ. vt
ff.de leg.iij.l.predijs.in prin.⁊ ibi in glo.⁊ verbũ amplius totũ
admittit.vt.ff.si cui plus quã per.l.falc.l.j.§.hec verba.⁊ ibi in
glo.idem in verbo ceteroꝝ.vt hic.in glo.istud etiam verbũ cete
ris qñq3 non includit vt si dicatur ecclesie cum ceteris capellis
non sequitur ꝙ sit capella.vt.xxvj.dist.c.inde queritur.⁊ ibi in
glo.sic ⁊ minus tribuit qui nihil tribuit.vt.ff.de tribu.l.illud.§.
minus.⁊ de significato predictorum verborum vide in alpha-
beto sub suis litteris.

Cum proponas. Pro declaratio
ne huius. l. vide
qđ no.per Azo.in summa insti.de vulga.subst.⁊ qđ
dicit equitẽ dic idẽ in priuato quo ad casum huius
l.vt.ff.e.l.paterfamilias.Ol.Et qđ dicit ad ius retulit dic.i.ad
iuris significationẽ que est vt si nec ⁊c.ol.⁊ dicit gl.ꝙ ibi potuit
enim ⁊c.est interpositio.Alij dicunt ꝙ est responsio tacite que
stionis qꝛ dici posset quõ esse poterit ꝙ dñs nõ efficiat̃ heres si
iubeat seruo nõ adeat respõdeo potuit em̃ ⁊c.Itẽ dic ſm Cyn.
ꝙ qñq3 instituit quis seruum proprium qñq3 alienum qñq3 cõ
munem.Primo casu aut scit illũ seruum ⁊ erit liber ⁊ heres vt
insti.e.in prin.aut credit eum liberum ⁊ tũc nõ valet.vt.ff.de te
sta.mili.l.neq3 enim.§.si seruum proprium.Secũdo casu aut in
stituitur seruus alienus sine libertate ⁊ valet. ⁊ dño querit. vt
ff.e.l.seruus alienus.aut cũ libertate ⁊ tunc si directa nõ valet.
vt.ff.e.l.si alienũ.in prin.⁊.j̃.de ma.testa.l.seruo tuo. si fideicom
missariam põt vt insti.de sing.reb.per fideicõ.relic.§.libertas.
Tertio casu aut credidit eum liberum ⁊ tũc queritur alteri do
minoruꝫ.vt.ff.de stip.seruo.l.j.§.communis.aut credidit seruũ
⁊ scit eũ cõem ⁊ refert.aut instituit eũ ei data libertate ⁊ tũc erit
heres ⁊ liber soluta estimatione.vt.j̃.de seruo cõi ma.l.j.aut nõ
data libertate sciendo eũ cõem ⁊ tunc dicunt quidam idem si-
cut qñ instituit seruum proprium sciens ꝓpriũ.arg.dicte.l.j.qđ
non approbat Ja.de ra.ar.e.ti.l.fi.immo oportet ꝙ exprimat:
vt dicit hic glo.in fi.⁊ bene ſm eum al's alteri dño acquirit per
regulam dicti.§.cõis.ſm Pe.Nam refert inter compulsioneꝫ
facti de qua ibi loquitur ⁊ compulsionẽ iuris de qua loquitur
j̃.de iur.delib.l.pe.⁊.ff.si quis omissa causa te.l.j. Oppo. de.l.j̃.
proximo responso nõ est simile errare in filiatione ⁊ errare in li
bertate eius qui non est seruus suus.⁊ est ratio diuersitatis qꝛ
quis instituit filium affectione paterna nõ instituturus aliter.
Sed vbi instituit seruum credens liberum tantam affectioneꝫ
põt habere in eo seruo sicut in libero ar.ad hoc.ff.de vsuc.l. iu-
sto.in prin.Odof.Itẽ ꝯtra glo.que incipit.interpositio est in fi.
facit hec.l.que dicit ꝙ est qđ voluntatis dic ꝙ verum est prout
qđ ꝓposita fuit in prin.Sed ad hoc nõ respõdet imperator sed
ad causam voluntatis certe ⁊ ad cã̄m voluntatis dubie respõ-
det in.l.Cõtra.docto.moderni non approbant hanc opi.dicen
tes ꝙ hic nõ loquitur vbi sit voluntas certa sed vbi est qđ vo-
luntatis iura ꝯtraria dicũt quid in dubio.Sed mirabile est ſm
Ja.de ra.quare hic non determinat quid in dubio.⁊ ideo dicit
ꝙ iura ꝯtraria loquũtur vbi est certa opi.testatoris hic vbi est
dubium quid crederet testator an crederet hunc iulianũ liberũ
vel seruum in.l.ꝯtraria.certum erat ꝙ opinabatur liberuꝫ qui
erat seruus.sed dubitabatur de effectu illoꝝ verboruꝫ si heres
non erit.quid sensisset testator ex illis verbis.s.lex illa loquitur
de casu magis dubio.s.ꝙ crederet testator ⁊ sic erat ĩ littera no
stra mera questio facti qꝛ certa erat opi.testatoris sed dubium
erat de verbis illis si heres non erit.⁊ ideo respondet ibi impe-
rator ꝙ admittitur vterq3.Nec ob.huic opin.littera huius.l.q̃
dicit institui eum vt libertum qꝛ in responsione dicit credẽs ꝓ-
prium libertum.vnde opi.erat dubia.Sed ꝯtra hoc videt̃ glo.
l.contrarie si pater.in prin.vbi subaudit ibi ingenuum esse cre-
debat.forsitan sed ipse dicit ꝙ glo.illa non est vera.Pe.nõ ap
probat dictam opi.Ja.qꝛ in.l.ista credebat liberum. vnde ap-
probat glo.que est hic.⁊ approbat etiam glo.que est in.l.cõtra-
ria in determinatione quid erit de alio semisse.⁊ Dyn.etiam ⁊
Ja.de ra.tenent ꝙ glo.illa bene determinat illud dubiũ.Que
ro si dñs compellat eum inuitum adire vtrũ sibi querat.⁊ so.vt
colligitur de acqui.here.l.qui aliena.§.fi.Itẽ quero quid econ
tra si testator instituit liberũ credens eũ seruum ⁊ dixit si heres
non erit talis sit heres.glo.dicit in.§.vlti.insti.de vulga.substi.
ꝙ iste casus est indubitabilis.qꝛ tanq̃ liber admittetur in totũ
attenta potius veritate q̃ opinione.⁊ pro hoc ad carbo.l.j.§.si
quis filium.Ja.de ra.dicit ideꝫ ꝙ in casu.l.si pater.ff.e.s.ꝙ am
bo veniant institutus ⁊ substitutus inspecta opinione testato-
ris.Nam per illa verba si heres non erit non videtur voluisse
facere heredem de presenti:qꝛ non posset nisi statu mutato vñ
est ibi repugnantia rationum ⁊ eadem ratio in isto casu que est
in.d.l.si pater.idem sequitur Pet.Non ob.§.si quis filium. qꝛ
bene esset heres isto casu insolidum nisi esset substitutus.ar. d.
l.si pater.⁊.d.§.fi.de vulg.substi.Item queritur quid de filiofa
milias instituto quem testator credidit patremfamilias.⁊ si nõ
esset heres alius est substitutus nunquid veniet substitutus si
mul cũ ipso sicut dictum est in seruo.Ja.de ra.dicit ꝙ filius ex
cludit substitu.in totum si vult esse heres qꝛ pro se hꝫ veritateꝫ
⁊ opinionẽ.nã esto ꝙ sit filius põt esse heres qꝛ filiuꝫ se fecit he
reditatem adeundo.seruus non.vt.ff.de leg.j.l.cũ filio.sed iure
nouo filius acquirit sibi totum quo ad proprietatem.⁊ si pater
nolit vsumfructum tunc pleno iure.Itẽ si filius nolit adire pa
ter põt adire ⁊ totum habere.vt.j̃.de bo.que libe.l.fi.§.j.⁊ tunc
institutus haberet pro se veritatem substitutus opinionem.vñ
dicit Ja.predictus ꝙ tunc concurrerent ar.prealle.l.Pe. di-
cit ꝙ iure antiquo ⁊ hodierno substitutus veniet in parteꝫ per
dictas.ll.⁊.l.placet.de acqui.here.considerato commodo ⁊ ef-
fectu.lꝫ forte ius hereditatis remaneat penes filium.vt no.d.l.
cum filio.Sed hec questio in filiofa.nõ videtur procedere si ve
ra est glo.que dicit ꝙ pater excludit substitutum que est.d.l.fi.
§.j.⁊.j̃.de bo.que libe.⁊ incipit.in hoc corrigitur.illa tñ glo.non
placet quibusdam modernis vt ibi dicam Cy.dominus Odo.
sic distinguit cum testator instituit aliquẽ ⁊ sibi substituit si he
res non erit aut liberum quem scit liberum esse aut quẽ scit ser
uum esse aut instituit vt liberum qui seruus est aut vt seruuꝫ q
liber est quos casus prosequitur vt Azo.in summa dicto titu.
de vulg.substi.in insti.In glo.interpositio est ibi potuit em̃ ⁊c.
⁊ secundum hanc verba illa potuit enim ⁊c.debent legi in fine
legis.Old.Ibi qui aliena.§.fi.Ol.ibi coactus.⁊ sic fuit coactio
facti non iuris.Ol.

Si pater. Ibi quasi filium expressiuum est
veritatis istud quasi extra de do
lo ⁊ contu.c.prout.⁊ ibi in glo.Interduꝫ similitudi
narie ponit̃.insti.qui.mo.testa.infir.§.j.⁊ plene dixi
s̃.de procu.au.ꝙ ius ver.de quasi.⁊ ad declarationeꝫ huius.l.
facit quod dixi.s̃.de testa.l.neq3 professio.Et quod dicit subdi

titius ostēsus. dic per accusationem partus suppositi. vt. j. de fal. l. j. ⁊ ideo dicit ostensus est q₂ prima facie filius presumitur. vt. s. de proba. l. non epistolis. ⁊ l. non nudis. ⁊ ff. de questi. l. j. §. j. ⁊ in aut. vt liceat matri ⁊ auie. §. j. que est posita. s. de natura. libe. ⁊ incipit. Itē si quis. Oppo. de. l. s. proxima. ⁊ so. vt ibi dixi cui applicet̃ hereditas dic vt in glo. ⁊ idem dicunt quidam in questione que fit. s. e. l. j. ⁊ ibi dixi. dicas tñ q₂ hic non aufertur per fiscum in defectum venientium ab intestato tanq̄ ab indigno vt glo. dicit sed tanq̄ vacās bm̄ quosdam. tu dic q₂ hic nō est indignus ex suo delicto sed alia rōne. ⁊ ideo venientes ab intestato primo admittunt̃ ⁊ in eoꝝ defectū fiscus. ⁊ sic intelligit̃ ff. de iure fisc. l. auferẽ. in prin. Quid si p̄r gñaliter instituit oēs filios suos ⁊ habebat vnū plus q̄ credebat dic vt no. ff. de lib. ⁊ posthu. l. si titius. in prin. Quid si habēs filium ⁊ nepotem sic dicat. filium ⁊ nepotem mihi heredes instituo. nunquid simul venient an successiue. dic vt no. in. l. gallus. in prin. de lib. ⁊ posthu. similem questionē formaui. s. de ope. libe. l. liberti liberteq₃. ver. item differunt in transmissione. Itez collige ar. ad questionem si vetula habebat filiam ⁊ neptem ⁊ vocabat neptem filiā ⁊ in testamēto dixit filie mee centum relinquo. vtrum debeatur nepti quia vocabat eam filiam. ⁊ filiaz nō. hec lex facit pro filia q₂ qui instituit vt filium qui non est non valet. ꝑ nepte facit modus loquendi testatricis vt. ff. e. l. nemo. §. qui frater. Ja. de ra. dicit aut loquimur de institutiōe aut legato. primo casu videatur de filia locuta nec videtur filie neptem voluisse ꝑferre arg. j. de fideicō. l. cū acutissimi. In legato aūt qđ nō esset totius patrimonij vel maioris partis veniat neptis propter consuetudinem loquendi testatricis. vt. ff. de legatis. j. l. si seruus plurium in fi. ego aūt crederē indistincte filiam admitti nisi aliud de mēte testatricis apperet. Cy. In glo. vltima ibi. §. si iniuria. Sol. hic in institutione ibi in iniuria. Institutio enim consistit in mera voluntate testantis. ⁊ ideo vbi errat deficit voluntas. vt. s. de iur. ⁊ fac. igno. l. non idcirco. Iniuria consistit in voluntate patientis. vt. ff. de iniur. l. non solum. §. j. in prin. ⁊ ideo q₂ in contrario fuit iniuriosum factum ⁊ iniuriandi propositum licz fuerit in persona erratum competit actio iniuriarum ne maleficiū remaneat impunitum. ar. ff. q₂ vi aut clam. l. aut qui aliter. §. et si quis. et de adulteris. l. si postulauerit. §. si liber homo. Jaco. de belui.

Si compensandi. Quis hoc prohibet dic q₂ ille qui dicit aīo cōpensandi relictū. vt. ff. de leg. ij. l. creditorem. de leg. j. l. lucius. circa prin. ⁊ s. de rei vxo. act. l. vnica. §. primū itaq₃. In glo. vlti. in fi. Sed dic vt ibi no. Ja. de bel. ⁊ Odof.

Hec ad peregrinos. Redū apō nos voluisse scz fratrē sibi adoptare. In glo. vlti. ibi. §. qui frater. Sed ibi non fuit error in instituente. vt no. s. ti. proxi. l. neq₃ professio. ⁊ in contrario no. Ol. ⁊ Ja. Ibi aufertur in prin. vbi dicitur q₂ talis hereditas aufertur instituto vt ab indigno. ⁊ sic videtur applicari fisco ⁊ non venientibus ab intestato vt hic dicitur. Sed dic q₂ ibi nulli erant venientes ab intestato vel aliter vt ibi no. Ol. ⁊ Jaco. In ea. glo. in fi. vbi contemplatio siue animus instituentis nihil facit ad acquisitionē institutionis. Sed dic q₂ nihil facit vt faciat hereditatem per seruum venditū q̄sitam venditoris contemplatione instituit venire in actione ex vendito que locum non habet nisi fiat redhibitio vt ibi pz. sed bene venit in condictione sine causa. vt. ff. de stip. ser. l. pe. iunctis ll. de vul. ⁊ pupil. substi. l. sed si plures. §. in arrogato. ⁊ de acq. here. l. aditio. in fine. ⁊ ita facit animus instituentis ad acquisitionem hereditatis quantum ad effectum licet non quantū ad agendi modum. Ol. vel secundum Ja. de bel. dic q₂ hic fuit error ibi non vel ibi consequitur per obliquum ⁊ ex necessitate. h aūt prohibetur capere. Ja. Sed que est ratio q₂ frater adoptari nō potest dic q₂ adoptio naturam imitatur vt insti. de adop. §. sed hodie. ⁊ §. minores. sed secundum naturam frater a fratre non descendit sed filius a patre sic. Fran. ac. Querit Cyn. quid erit si donaui alicui inter viuos credens fratrem cum nō esset. ⁊ dicit idem q₂ hic dicitur in vltima voluntate. ar. ff. de le. j. l. seruum filij. §. eum qui. Cy.

Extraneum. Dñs Old. dicit q₂ in petijs est cum quis moritur ⁊ secūdum hanc litteram testator instituit titium cum sempronius moretur valet talis institutio. ⁊ secunduz hunc casuz opinio Azo. que est in glo. ⁊ qui dicit talem institutionem cōditionalem esse. vera est ⁊ ad ar. in contrariū dic q₂ differentia est inter ꝯtractus ⁊ vltimas voluntates. in contractibus eñ si ꝑmittatur cum titius moriet̃ nō est conditionalis promissio licet exactio differatur. vt. §. qui sub conditione. q₂ cōditio ista se hz ad esse tantum. ⁊ talis obligatio transmittitur ad heredes: q₂ spes est debitum iri. vt. ff. de ver. sig. l. cedere diem. ⁊ ibi no. Sz in vltima voluntate cū sit spes dubia indebitum iri. vel non licet certum sit moriturum idem est q₂ in vera conditione. s. vt hereditas ⁊ legatum dicatur conditionale. vt. d. l. heres meus. q̄n dies le. ce. l. cū heres. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. dies incertus. de le. j. l. talis scriptura. ⁊ de condi. inde. l. sub conditione. ⁊ ibi no. hec vera bm̄ Pe. q₂ facta fuit hic institutio per dictionem cum. sed si fieret per dictionem si. vt si titius morietur isto casu nullā habet suspensionem. ⁊ ideo pro pura habetur. vt. ff. q̄n dies le. ce. l. si titio. bm̄ eum. Secūdū q₂ non est in littera quis testator instituit extraneum cum ipse extraneus moreretur. ⁊ isto casu cō cor. cum glo. q₂ sit pura q₂ necessario est dies extitura ⁊ dies de medio tollitur cum hereditas in diem talem dari non possit. vt l. hereditas. ⁊ si isto casu intelligeret Azo eam conditionalē nō sentit cum eo Cy. Old. aūt etiam isto casu videtur sentire cum Azo. dicit tñ q₂ viuente instituto talis conditio extat q₂ viuēs moritur non iam mortuus. vt. ff. de testa. manu. l. qui duos. de colla. bo. l. j. §. si emancipato. ⁊ no. ff. de leg. ij. l. peculium. §. fina. nec ob. prealle. l. hereditas. ff. eo. q₂ ibi est dies certa hic incerta vt. e. ti. l. qui filio. in prin. nec ob. de libertate que non pōt in hoc tp̄s conferri. q₂ ibi non vertitur commodū trāsmissibile ad heredem. nec de vsufr. q₂ illud est tale q₂ etiam pure relictum morte finiretur. vt insti. de vsufr. §. finitur. ⁊ ideo non pōt in id tempus conferri. vt. ff. de iure do. l. iul. falsum ergo dicit glo. que dicit haberi pro pura in libertate ⁊ vsufr. q₂ libertas in morte serui relicta inutilis est. vt. l. libertas. in glo. alle. ⁊. e. ti. l. fi. ⁊ de statulib. l. cū heres. §. j. ⁊ vsufru. eodem modo relictus inutilis. vt l. titio. in glo. alle. ⁊ de vsufru. leg. l. vsuc. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. heres meus. §. q̄uis. ⁊ ideo quidam habent in glo. que pro nulla habetur. ⁊ hec est melior secundum Richar. ⁊ Oldra. In gl. ibi non transmittatur. interim si moriatur legatarius viuente herede. Oldra. Ibi suspendendam quousq₃ moriatur institutus. ⁊ tamen eo viuente existat. s. cuz in articulo mortis seu in extremis est. ol.

Ex per se. Colligit Cy. ar. ad qōnem si statuto caueatur q₂ si vendatur res immobilis extra agnationē q₂ proximior possit eā recuperare infra annū refuso precio. ⁊ aliquis vendidit clerico qui excusauit se ex priuilegio suo nō soluere collectas que solui debebāt ex re illa ⁊ proximior auocet rem cū fructibus ⁊ clericus velit retinere de fructibus quantū solui debuisset pro collectis q₂ possit. Sed q₂ integraliter debeat restitue re est ar. l. cū aūt. §. fi. de edil. edic. ⁊ pōt hic brocardicari pro et contra possum per me q₂ per alium ⁊ econtra de quibus plene notatur per Dy. Jo. an. ⁊ Car. extra de reg. iur. c. potest quis. et c. qui per alium facit. lxxxviij. di. c. ep̄s. ⁊ ff. de admi. rerum ad ciui. perti. l. ij. §. j.

Extraneum. Etiam penitus ignotū dum tñ certo modo demonstratū ff. e. l. quotiens. §. heres. ⁊ ibi no. ol.

Quotiens. Instituti in rebus certis alio herede vniuersali existēte habentur loco legatarioꝝ. h. d. Op. glo. de aut. nouissima. Sed illa per se nō ꝯtradicit nisi iuncto. §. aliud quoq₃ capitulum in aut. vt cum de ap. cog. que facit differētiā vtrum iur. insti. vel relicti titulo que nō videt̃ procedere si institutus ex re certa habeatur loco legatarij. M. dixit speciale in filio q₂ institutio rei certe habeat vim vniuersalez. vt. s. de inof. testa. l. scimus. §. repletionē. Sed. §. ille de quota bonoꝝ loquit̃ qđ est ere alieno deducto non enim agit. nec rñdet creditoribꝰ. ⁊ in hoc differunt hereditas ⁊ bona. vt. l. sed si in seruum. §. fi. ff. leg. ij. Est ergo melior ratio. q₂ honorem filio voluit adhiberi. vel dic q₂ illud odio querele vt filiꝰ in vna re institutus habeatur loco heredis. vt no. d. §. aliud quoq₃. ⁊. e. ti. §. ⁊ hic disponimus. ⁊ no. etiā ad trebel. l. si quis priore. ⁊ in summa de inoffi. testa. §. pe. Ol. ⁊ Fran. ⁊ Cy. lz glo. videatur tenere eum haberi loco legatarij. vt no. s. de rei ven. l. cum a matre. in glo. magna. alij dicūt q₂ nihil est speciale ⁊ q₂ institutus in re certa cū alijs institutis in quota vel simpliciter est heres ⁊ loco heredis nisi quo ad onera debitorum in quibus est loco legatarij vt hic. et hec fuit opi. Ja. bald. ⁊ Ja. de ra. Qđ prodest scire q₂ si institutus in re certa habet̃ loco heredis. ⁊ alij coheredes non adeāt habebit totam hereditatem iure accrescendi qđ locum habet inter coheredes ⁊ non inter heredes ⁊ legatarios. vt. j. de fidei com. l. eam quam. ⁊ dictum fuit. s. quando non petentium partes. l. vnica. Quotiens enim heres scriptus repudiat perinde est acsi non esset scriptus. vt. ff. de lib. ⁊ posthu. l. si quis posthu

mos.de testa.tute.l.si nemo.ℸ de reg.iur.l.si nemo.Sed si aliqs non fuisset scriptus nisi ille solus qui est institutus in certa re vel certis rebus ipse haberetur loco heredis vniuersalis.vt.ff.e.l.j.§.si ex fundo.ℸ.l.quotiens.§.si duo.ℸ de vulg.ℸ pupil.substi.l.coheredi.§.fi.ℸ pro hoc bene facit.ff.de leg.j.l.ciuitatibus.§.j.Et hec fuit opinio Az.notata in apparatu suo.s.de inoffi.testa.l.quoniam nouella.ℸ eam sequitur Richar.ℸ Old.Prodest etiam qꝛ si habetur loco heredis poterit vti beneficio.l.vltime.j.de edic.diui adri.tollen.ꝙ non posset si esset loco legatarij.Oppo.de prealleg.l.si quis priore.ff.ad trebel.dic ꝙ hic loquitur in vno testameto ibi in diuersis.vnde aut quis fecit vnicum testamētum in quo instituit in re certa tantum ℸ ille habet loco heredis vniuersalis.vt.d.l.j.§.si ex fundo.cum si.Aut plures ex certis rebus ℸ tunc omnes intelliguntur instituti viriliter nec vnus habebit plus altero licet res in qua vnus esset institutus plus valeat.vt.ff.e.l.quotiens.§.si duo.ℸ.l.si alterius.Si vero instituit vnum in vna re alios in quota vel simpliciter locum habet hec lex.ℸ qđ dixi.s.Si plura fecit testamenta habet locum.d.l.si quis priore.Cy.Et puto ꝙ iste institutus ex re certa ꝯsultius faciet si agat rei ven.qꝛ illa sibi competit siue habeatur loco heredis.vt.l.cū heredes.de acqui.pos.siue loco legatarij.vt.j.cōia de le.l.j.lꝫ forte etiā petitione hereditatis posset agere.vt.ff.de peti.here.l.licet minimam.

1 ¶ Heres heredis testatoris dicit heres.
2 Spurius ꝗuis nō possit esse heres testatoris potest tñ esse heres heredis.

Um in liberis. Ponit questionez ℸ solutionem antiquorum quam reprehendit ℸ supponit duos casus in quibus potest institutio de qua proponitur locū habere.ℸ expone litteram ibi ℸ sic.ℸ qꝛ error nominis vitiare nō solet.vt.s.de testa.l.si quis in nomine.Ibi nominaretur.i.acsi testator plocius vocaretur vt sit error noīs instituti institutioni non obstat.vt.d.l.si quis in nomine.ℸ.ff.e.l.quotiens.sic nec instituentis.Ol.Ibi instituisse vt sic videatur id fecisse testator sine quo plocius heres esse non posset.ar.ff.de acqui.heredi.l.neqꝫ.§.fi.ℸ.l.illud.old.argumētamur ꝙ sic posset intelligi ex significatione vocabuli ℸ obseruatione extremi iudicij.ol.ibi esse heredem ℸ sic huic sententie mens testatoris congruit ℸ verborum significatio non repugnat.vt.ff.de leg.j.l.ab omnibus.in prin.Oldr.Ibi tale est factum.i.si testator plocij heres non est Ol.Ibi sibi instituto.qꝛ per talia verba institui nō videt.vt.ff.e.l.ex facto primo.Ol.Notabilia collige.primo ꝙ vulgaris substitutio hic fit verbis affirmatiuis ꝙ quidam dixerunt locū habere in tacita tantum.de quo dicam ꝫm Dyn.in.l.precibus.in tractatu substitutionum vbi dicetur de vulgari.Secundo no-
1 ta ꝙ heres † heredis testatoris est heres.ℸ concor.ff.de condi.ℸ demon.l.cum ita datur.§.fi.ℸ.j.de leg.l.in annalibus.Fallit hec regula.s.de vsufruc.l.antiquitas.lꝫ gl.alleget pro concor.ℸ ibi de hoc tetigi.Item fallit in casibus notatis in.l.sciendū.de ver.sig.ℸ de reg.iur.l.qui per successionē.in glo.Item fallit de statuliberis.l.si heredi.in prin.j.de penis.l.honor.ℸ.j.de pe-
2 riculo noīatorum.l.fi.li.xj.Item licet filius spurius † non possit esse heres testatoris potest tamen esse heres heredis eius vt ff.de his qui vt indig.l.aufertur.ℸ.l.qui titij testamentum.ℸ de hoc vide qđ no.extra de filijs presbyterorum.c.ex transmissa.ℸ qđ no.in.l.precibus.§.nunc qꝛ testatoris.ver.item quero de tali substitutione.Itē no.ꝙ nemo est ita stultus qui nomen suuz ignoret.Querit Ja.de ra.si testator dixit sempronius plocij heres esto.deinde dixit plocius esto heres.erunt ne duo casus distincti institutionis ℸ substitutionis sicut in casu huius.l.ℸ dicit ꝙ sic non attento ordine scripture.vt.ff.de sol.l.nec enim.Pe.inducit ad aliam questionē pone ꝙ materfamilias decessit ab intestato relictis duobus liberis qui agnouerūt eius suc.alter fratrum decessit intestatus ℸ superstes voluit hereditatem habere ℸ formauit sic libellum dicendo sum heres matris mee insolidum dubitabatur an procederet talis libellus qꝛ frater suꝰ fuit heres matris pro dimidia ℸ tenet ꝙ libellus procedat.dubitatio erat qꝛ qui dicit se heredem videtur dicere se heredem primo loco.ar.ff.de vulg.ℸ pupil.substi.l.qui liberis.§.hec verba.in contrarium est hec lex cum concor.Pe.dicit ꝙ pro dimidia non est dubium libellum apte conceptuz.vt.ff.de excep.rei iudi.l.si quis.cum totuz.in prin.pro alia dimidia in qua probat se heredem per personam fratris dubium esse posset.tñ tenet ꝙ apte sit conceptus ℸ condemnatio sequi debeat.ar.ff.de inoffi.testa.l.si proponas.§.fi.ℸ.l.si non mortis.§.fi.ℸ hac.l.cuz si.Non obstat.§.hec verba.qꝛ hec regula fallit ibi sicut ℸ alijs casibus.s.notatis.Cy.

¶ De institutionibus ℸ substitutionibus. Rubrica.

¶ Super rubrica.Vide Azo.in summa.e.de prima parte agitur.j.e.l.j.ℸ.ij.ℸ.iij.de scđa.j.e.l.gñaliter.§.cū aūt.ℸ.l.cū qdam.de tertia.e.l.gñaliter.in prin.ℸ materiā substitutionū plene tractabo.j.ti.proxi.l.precibus.

Um auum. Qđ ꝑ me nō stat videor adimpleuisse q̃ ad cōmodū meū.h.d.ℸ ꝯcor.de regu.iur.l.iure ciuili.ℸ extra.e.c.imputari.li.vj.ℸ ibi plene per dy.per Jo.an.ℸ Car.ℸ.e.c.cū stat.ℸ tangit etiā in glo.in.l.qbus diebus.§.j.de condi.ℸ demō.Pro euidentia premitte ꝫm Cy.ꝙ ꝯditionū alia est necessaria alia impossibilis alia possibilis que se hꝫ ad esse ℸ nō esse cū pēdeat a casu ℸ fortune insidijs.Cōditio necessaria est que hꝫ certam ℸ infallibilē cām vt si sol cras oriat.certū est em̄ ꝙ orieẗ.lꝫ Az.in summa dixerit eā casualē necessariā tñ ꝙ nō placet Ja.de ra.qꝛ casualis est que se hꝫ ad esse ℸ non esse vt dictū est.Et ista conditio necessaria subdiuidit.nam quedā est necessaria ℸ certa omni certitudine vt si sol cras oriat.quedā necessaria sed nō certa omni certitudine qꝛ lꝫ sit oīno extitura nō tñ certū est qñ vt si titius morieẗ.certū est em̄ eū moriturū qꝛ nihil certius morte ℸ nihil incertius hora mortis.vt.ff.de ꝯdi.ℸ demon.l.j.in fi.ℸ in auẗ.de here.ℸ fal.§.exheredatos.Impossibilis etiā subdiuiditur qꝛ quedam est impossibilis impossibilitate nature q̃dam impossibilitate facti quedā impossibilitate iuris quedam impossibilitate perplexitatis.Impossibilis de natura est si digito celū tetigeris.Impossibilis de facto proprius dici posset difficilis vt si dederis mille milia marcharū auri cū sis pauper vel mōtē aureū.ista tñ est proprie impossibilis sicut ℸ illa si mōtes vltramontanos transtuleris.ar.ff.de statulib.l.cū heres.§.j.Impossibilis de iure est que est ꝯtra bonos mores.vt.ff.de cōdi.insti.l.si filius.ℸ de ver.sig.l.nepos proculo.Impossibilis ꝑplexitatis est titius heres esto si seius heres erit.vt.ff.e.l.titius.Cōditio possibilis que se hꝫ ad esse ℸ nō esse subdiuidit qꝛ q̃dā est casualis quedā est potestatiua quedā mixta.potestatiua est que dependet ex volūtate mera eius cui apponit vt si scholas exiueris.nā in ꝑtāte tua est scholas exire.Nec obstat ꝙ impediri possit insidijs fortune vel aliter qꝛ verisimile est ꝙ nō impedieẗ.ℸ ideo dicitur potestatiua qꝛ debemus nos referre ad cōe iudicium.vt.ff.de here.insti.l.suus.ℸ ibi no.Est ergo potestatiua que dependet ex voluntate eius cui apponitur sicut ℸ illi si manumiseris seruum tuum qꝛ inuitus manumittitur.vt.j.de testa.manu.l.vlti.§.si vero quidam.Si aūt dependet ex voluntate alterius vt si titius scholas exiuerit tunc non est potestatiua sed ꝯditionalis ꝫm Ja.de ra.Conditio casualis est que pendet ex insidijs vt si nauis ex asia venerit.Cōditio mixta duobꝰ modis accipitur.vno mō qñ pendet ex facto eius cui apponit ℸ insidijs fortune.ℸ in ista idem seruat ꝙ in casuali vt no.ff.de cōdi.ℸ demō.super rubrica.ℸ de hoc tractat.j.e.l.si pater.alio mō mixta que pendet ex facto eius cui apponitur ℸ alterius.ℸ de hac loquitur.l.ista.Nō restat videre de natura predictarū cōditionū.Natura ꝯditionis necessarie que est oī certitudine certa est ꝙ habeatur pro pura.vt.ff.de noua.l.si pupillus.§.q sub ꝯditione.In illa q̃ nō est oī certitudine certa subdistiguitur in cuius persona apponatur.vt.ff.de cōdi.ℸ demō.l.cum heres.ℸ s.ti.proxi.l.extraneū.Sed si queratur de natura ꝯditionis impossibilis aut impossibilitate nature ℸ habet pro nō adiecta vt insti.de here.insti.§.impossibilis.aut impossibilitate iuris.ℸ idē est vt.ff.de condi.ℸ demō.l.cōditiones.aut impossibilitate perplexitatis.ℸ ista vitiat institutionē.vt.d.l.si titius.aut de impossibili impossibilitate facti.ℸ glo.videt dicere ꝙ vitiet.vt not.d.§.impossibilis.per.l.heres.§.j.de statulib.Sed hic posset queri de ratione diuersitatis quare iste vitiant ℸ non supiores.dy.vero non distinguit inter impossibiles conditiones sed inter ꝑsonas quibus apponuntur vt no.per eum extra de regu.iur.c.nemo potest ad impossibile obligari.li.vj.ℸ ibi etiaz de hac materia per Jo.an.ℸ Car.ℸ no.etiam.ff.e.de condi.insti.l.j.ℸ dicaz j.de his que pene nomine.Si aūt queratur de conditione possibili que se habet ad esse ℸ non esse tripliciter subdiuiditur.et de cuiuslibet natura hic dicetur ℸ.j.eo.l.si pater.Oppo.glo.de l.legat.j.de condi.inser.glo.soluit tribus modis ℸ primis duobus male.ℸ ideo tertiam tenet.s.ꝙ hic stetit per illum in cuius persona erat implenda conditio ibi per casum fortuitum.ℸ vide qđ dixi.j.de his que sub modo.l.j.Sed que est ratio diuersitatis dic ꝙ quando quis impeditur casu impedimentum ascribitur casui ℸ dei iudicio.ergo ℸc.vt.s.de pigno.ac.l.que fortuitis.ℸ.ff.

tis.⁊.ff.de admi.rerū ad ci.perti.l.ij.§.si eo tpe.Sed q̄n impeditur per alium ascribitur homini cuius maliciis dꝫ occurri vt ff.de rei ven.l.in fundo.Sed ad hanc so.obijcitur ⁊ videtur dici debere econtra.s.ꝙ capiat vbi stat per casum ne duplici dāno afficiatur.vt.ff.de condi.insti.l.que sub ꝯditione.§.quotiēs.⁊ nō capiat vbi fuit per alium impeditus.vt.l.inde neratius.§.idem iulianus.ff.ad.l.aquil.respondeo.ibi loquitur de cōditione que pendebat ex facto instituti tantum vbi impeditus casu capit si per alium impeditur agit contra impedientē.hic autem pendebat ex facto instituti ⁊ alterius vbi distinguitur vt dixi in subsidium tñ impediens non esset soluendo ex equitate caperet institutus.ar.ff.de eo per quem factū erit.l.fi.⁊ ita hic no.in glo.⁊ per Azo.in summa de condi.inser.Cy.dicit ꝙ in hꝫ dubitari potest qꝛ vbi nō est soluēdo occisor perinde est acsi casu fuisset impeditus heres.⁊ si hoc est nō videtur distinguēdū an viuo vel mortuo testatore fuisset occisus ſm ꝙ distinguitur d.§.iulianus.ij.responso.qđ sic est in casu naturali vt.d.§.quotiēs.⁊ si dicas ꝙ aliud sit ibi quero rationē diuersitatis.⁊ istud sub dubio relinquit Cy.Sed que est ratio ꝙ in conditione que pendet a facto meo tantuꝫ si impedior facto tertij non capio legatum sed ago contra impedientē.dic circa hoc duo considerāda.primuꝫ qꝛ illud qđ percipitur ꝯditione non impleta acsi foret impleta percipitur quodam iure extraordinario ⁊ speciali iure.vt.j.l.proxi.Item lex considerat ꝙ rationabiliter pōt cōtingere videlicet ꝙ in potestatiua cū pendeat de mea potestate non possum impediri per tertiū sine delicto eius propter qđ cū habeā actionē ꝯtra eū ad extraordinariuꝫ auxiliū nō recurro ꝙ habeatur pro impleta.sed si hec actio foret inanis qꝛ non esset soluendo perinde est acsi actio nō cōpeteret.vt.ff.de dolo l.nam is.⁊ ideo extraordinarium auxilium locuꝫ hꝫ.Sed in ea que pendet ex meo ⁊ alterius facto factum alterius me impedit sine delicto illius.vt pꝫ hic ⁊ in.l.si titius.de condi.⁊ demō.⁊ ideo nulla actio competit contra eum qꝛ cessat delictum.⁊ iđ extraordinarium auxiliuꝫ locū habet.Ja.bu.Modo ad casuꝫ illum vbi conditio pendet ex facto instituti tantum opponitur duobus modis.Primo ꝙ vbi stat per casum nō capit institutus.vt.ff.de condi.⁊ demon.l.pe.§.j.So.ideo ibi nō excusatur per casum qꝛ mora precessit casum.Scđo op.qꝛ dixi ꝙ vbi stat per alium qđ agitur cōtra impedientē ꝯtra hoc.ff.de condi.et demō.l.titius.al's si titius.Sed ibi stabat ꝑ municipes in quorum personā erat implēda cōditio.vt.ff.de acquirē.re.do.l.statuas.⁊ ꝙ vi aut clam.l.is qui in puteum.§.j.⁊ ideo habetur ꝑ impleta.vt hac.l.⁊ ita in effectu cōcor.Sed in.l.inde neratius.§.idem iulianus.vbi dicitur agi contra impedientē pendebat ex facto suo tm̄ ⁊ pōt esse rō qꝛ si in facto vtriusqꝫ nihilominus capit ⁊ sic nō perdit vt hic.⁊ de ꝯdi.⁊ demō.l.titio.§.ante nup.ver.quid si nolit.sed vbi in facto suo tm̄ tūc nō capit.⁊ iđ recurrit cōtra impedientē.vel dic ꝙ in.l.inde neratius.§.iulianus.factū impedientis erat tale ꝙ de se tm̄ poterat actionē inducere ⁊ obligare impedientē qꝛ delictum.⁊ ideo nō miruꝫ si in eius persecutione venit estimatio hereditatis amisse.nō sic hic.⁊.d.ver.ꝙ si nolit.nec enim delinquit qui cū ea contrahere noluit.Sed que est ratio ꝙ vbi cōditio cōsistit in facto proprio si impeditur casu nō perdit relictum.secus si in facto proprio ⁊ alterius.respondeo qꝛ in.d.§.quotiens.videt̃ substitutuꝫ relictum loco eius qđ est faciendū cū factum qđ est ibi facienduꝫ sit tale ꝙ eo facto aliquid abesset.Sed secus in.l.legatum.hec rō non placet.qꝛ glo.ponit etiā exēplum in facto ex quo nihil pōt abesse.vt no.in.l.in testamēto.de ꝯdi.⁊ demō.Dic ergo ꝙ scđa so.glo.verior est.s.ꝙ in cōditione potestatiua que de facili pōt impleri videt̃ testator cogitasse tm̄ de hoīs facto ⁊ nō de dei iudicio.vt.ff.de here.insti.l.suus heres.⁊.l.iam dubitari.⁊ de cōdi.insti.l.fi.Sed in mixta videt̃ cogitasse non tm̄ de hoīs facto sed etiam de dei iudicio.vt.j.e.l.si pater.⁊ pꝫ etiam in.ll.proxime allegatis.Deinde opponit glo.de.l.si fundū.per fideicom.§.iul.de leg.j.⁊ soluit qđ ibi nō fuit conditio sed modus.Contra hoc opponitur.ff.de condi.⁊ demon.l.titio.§.ante nup.ibi enim nō erat conditio.qđ pꝫ qꝛ peti potest vt relictum pure prestita cautione vt ibi subijcitur in ver.sed cum ante nup.⁊ tñ mortuo altero ex his ex quoꝝ facto pendebat conditio extinguitur legatum vt ibi dicitur.So.ibi erat legatum purum sed relictū contemplatione matrimonij contrahendi que erat finalis causa.⁊ ideo eius spe sublata.⁊ ipsum tollitur.vt.ff.de adi.le.l.alūne.§.ab heredibus.al's incipit.lex seia liberta.⁊ ar.ff.de dona.l.ij.in fi.⁊.l.seq.ſm Dy.vt ibi scripsit.dicit tñ Cy.ꝙ audiuit eum dicētem in cathedra supradicta.l.si fundum.ꝙ circa modum debet distingui.aut modus fuit causa finalis legandi aut impulsiua aut est dubium.primo casu locum hꝫ.§.ante nup.secundo casu §.iulianus.tertio casu dicebat recurrendū ad id qđ no.d.l.ij.in fi.⁊.l.seq.sed hoc non est expeditum ſm quosdam alios.vt dixi s̄.de epi.⁊ cle.l.generaliter.Sed que est ratio ꝙ casus excusat in modo.vt.§.iulianus.sed non in cōditione mixta.vt.l.legatū.dic ſm Ja.de bel.qꝛ in modo datur actio non in conditione.vt no.j̄.de his que sub modo.l.j.⁊ facilius preiudicatur in acquirendis q̄ꝫ in acquisitis.vt.j̄.de acqui.pos.l.fi.Item opponit gl.de.l.annua.ff.de annu.leg.⁊ soluit ꝙ ibi est speciale fauore alimentorum.hoc non procedit qꝛ idem in alio legato vt.ff.de ali.⁊ ci.lega.l.libertis.§.ab heredibus.⁊.e.ti.de an.leg.l.seio.in pn.⁊ ideo dic vt ibi no.ꝙ si legatum erat relictum contemplatione illius in cuius personam casus contingit per casum legatū deficit vt.d.l.legatum.j̄.de condi.inser.Si vero contemplatione superstitis non.⁊ sic loquitur.§.ab heredibus.⁊ colligitur hec distinctio.ff.de condi.⁊ demon.l.illis libertis quando est dubiū cuius cōtemplatione conditio apponatur in hoc est opinio inter modernos.vt dicam.j̄.de legatis.l.j.vbi de hoc no.in glo.⁊ ff.de condi.⁊ demon.l.in testamēto.ij.Item opponit de.l.vter ex fratribus.de condi.insti.so.secundū Ja.de ra.illud propter coniecturam voluntatis defuncti qui bene sciebat ꝙ non poterat vtriqꝫ nubere.vnde dicebat Fran.ac.ibi in omnem euentū erant instituti.sed in emolumento portionum in euentuꝫ nup.erant discreti.vt patet in.l.sequenti.qꝛ verum est ⁊c.⁊ hanc ēt approbant Oldra.⁊ Mar.sil.vel secundum Jac.bu.ibi facto alterius.⁊ sic concor.cum ista.Oppo.de.l.cum ita.de condi.et demon.so.ibi pendet ex facto dantis ⁊ recipientis.Oppo.de.l.reprehendenda.j̄.e.sed ibi turpis hic non oppone vltra glo.secundum Jaco.de bel.ꝙ etiam conditione pendente possit esse heres.vt.ff.de bono.pos.secundum tab.l.ij.§.j.Sed hic de iure ciuili ibi de iure pretorio.Oppo.de.l.titia.de verb.obli.So.ibi in contractibus hic extra contractus vel ibi pena cōsistit in damno hic in lucro adijcitur.Item ibi pena inducit necessitatem ⁊ tollit libertatem,sed hec conditio non vt.ff.de condi.⁊ demon.l.titio.§.titio.j̄.op.de.l.si pater.j̄.e.so.vt ibi.Et collige oīa secundum quod no.per Azon.in summa de condi.inser.⁊ per Dy.Jo.an.⁊ Car.extra de reg.iur.c.imputari.⁊.c.cuꝫ stat per eum.li.vj.Cy.tamen hic.⁊ Ja.de belui.quo ad aliqua plenius distinguunt.⁊ sic aut relinquitur sub modo aut sub conditione primo casu si est hereditas aut est scriptus heres pro parte.et dicit idem ꝙ in legato qꝛ potest petere sed cauet de implendo modo si est heres insolidum adit nec cauet.vt.ff.de condi.insti.l.si quis.§.idem iulianus.⁊.l.mulier.in prin.⁊ de condi.⁊ demō.l.mutiane.§.fi.⁊ si stat per eum qui modum implere debet siue sit hereditas siue sit legatum perdit illud.si vero stat per aliuꝫ vel per casum in cuiuscūqꝫ persona contingentem non perdit nisi fuerit in mora.vt.ff.de condi.⁊ demon.l.penul.§.j.⁊ de condi.inser.l.si ita.de his que sub modo.l.j.⁊.l.si fundum.per fideicommissum.§.iulianus.de leg.j.⁊ de leg.ij.l.titia.§.si ita.⁊.l.lucius.§.quisquis.Uel potes dicere aut modus erat causa finalis aut impulsiua.aut dubitatur que causa fuerit vt.s̄.dixi.⁊ de hoc not.de condi.⁊ demon.l.quibus diebus.§.fi.secundo casu quando erat implēda conditio aut necessaria ⁊ certa omni certitudine.⁊ tunc aut erat apposita in personam heredis vel alterius tertij aut ipsius cui relinquitur.vt.l.cū heres.⁊.l.seq.q̄n dies leg.ce.dic vt ibi.Aut erat conditio impossibilis impossibilitate nature vel iuris.⁊ hic subdistinguit vt no.j̄.de his que pene nomine.⁊.ff.e.l.j.aut impossibilis impossibilitate facti vel ꝑplexitatis.⁊ ista vitiat.vt.s̄.dixi.⁊ de hoc no.d.l.in testamēto.ij.de condi.⁊ demon.de ꝯdi.insti.l.j.⁊ insti.de leg.§.fi.Si vero est possibilis dic vt no.per Dy.extra de reg.iur.c.imputari.li.vj.⁊ hic in glo.⁊ de an.le.l.seio.in prin.⁊ insti.de here.insti.§.impossibilis.⁊.d.l.j.de condi.insti.qꝛ aut est casualis aut potestatiua aut mixta.Si casualis expectatur euētus eius ⁊ licet impediatur impleri per casum non habetur pro impleta vt.j̄.de caducis tol.l.vnica.§.finaūt.⁊ not.ff.de condi.⁊ demon.super rubrica.Si potestatiua refertur aut est talis que pendet ex facto meo tantum aut meo ⁊ alterius que quodāmodo mixta dicitur vt predixi.Primo casu aut impedior per eum cuius intererat nō impleri ⁊ habetur pro impleta.vt.ff.de reg.iur.l.iure ciuili.q̄n dies le.ce.l.si post diem.⁊ de condi.insti.l.que sub conditione.§.item si qua.Aut impedior per casum ⁊ tunc idem.vt.d.l.que sub conditione.§.quotiens.aut per tertium.⁊ tūc aut impedit me iuste.⁊ habetur pro impleta.vt.ff.de condi.⁊ demon.l.si titius.aut iniuste vt interficiendo tunc aut est soluendo ⁊ habet̃ pro defecta ⁊ agitur contra impedimētum.vt.j̄.inde neratius.§.idem iulianus.aut non est soluendo ⁊ habetur pro impleta.vt.ff.de eo per quem factum erit.l.fi.de hoc tamen latius.s̄.dixi.Si vero ꝯditio pendet ex facto meo ⁊ alterius aut impedior per me ⁊ nihil cōsequor qꝛ habetur pro defecta.vt.d.l.suus heres.⁊.l.iaꝫ dubitari.de here.insti.⁊ de condi.insti.l.fi.⁊.j̄.de ne-

tes.seruis heredi.insti.l.fi.aut per euz ex cuius facto pendebat et habetur pro impleta.vt.d.l.in testamēto.de ɔdi.et demō.vbi de hoc no.nisi aliud appareat ex voluntate testatoris.aut impedior per casum et tunc aut erat conditio adiec.in fauorem meū aut in fauorem eius in cuius psona ɔtingit casus aut vtriusqꝫ. aut dubitatur si in fauorem meuz habetur pro impleta.et ita in distincte no.Dy.d.c.imputari.et Pe.hic.Alij distinguunt inter legatum alimētoꝝ.et tunc habeatur pro impleta.vt.ff.de annuis leg.l.annua.et ita hic no.et.d.l.in testamēto.et alia legata.et tunc habeatur pro defecta.vt.j.de condi.inser.l.legatum.Sed hec distinctio non est bona.vt dixi.s.in solutione contrarij.d.l. annua.Secūdo casu qñ in fauorem illius in cuius persona videtur deficere et nō habetur pro impleta.vt.l.seio.in prin.ff.de an.leg.et de condi.et demon.l.illis.fallit in libertate.ff.de condi.et demon.l.cum ita.Tertio casu quando in fauorē vtriusqꝫ.tūc fm Dy.si impedior per casum nō habetur pro impleta.Quarto casu quando dubitatur.dicit Dy.ꝙ presumitur in fauorem eius cui relictum est nisi ex mente testatoris vel ɔiecturis aliud appareat.et ideo legatum tunc indistincte debetur secūdum eū vt.ff.de ali.leg.l.gaio.§.imperator.et.d.l.illis.et.l.titio.§.añ nuptias.et.d.l.seio.in prin.et.l.meuia.et ita no.d.c.imputari.et.c.cū stat.et de hoc.j.de leg.l.j.et que sit ratio ꝙ impedimētum casus non nocet in potestatiua sed in casuali sicut.s.dixi.Ultimo casu quando cōditio est mixta ꝙ duobus modis accipitur.s.pro ea que pendet ex facto meo et fortune.et de ista idez qđ de casuali.vt.j.e.l.si pater.secundum Cy.Si aūt pendet ex facto meo vł alterius vel etiam casu dic secūdum Ja.de bel.aut legatuz vel etiam conditio facta sunt fauore legatarij tantuz aut principaliter fauore eius in cuius personam debet impleri conditio secundario ad vtilitatem legatarij aut legatum relictum est pncipaliter fauore legatarij et conditio apposita fauore eius in cuius personam debet impleri et est certum aut est dubium.Primo casu siue impediatur legatarius per alium siue per casum consequitur relictum.vt no.j.de leg.l.j.et facit.ff.de condi.et demon.l.titio.j.rñso.et de condi.et demō.l.illis.secus si per seipsuz vt.d.l.illis.et de ali.le.l.gaio.in fi.Secūdo casu pone exemplūz in legato alimentoꝝ relictoꝝ titio contēplatione seij si impedit per seipsum nihil consequitur.Si per eū in cuius personaz debet impleri totum consequitur si per casum in cuiuscūqꝫ personam contingentem nihilominus cōsequitur.ff.de an.leg.l.seio. in prin.et.l.meuia.in prin.et.l.gaio.§.j.de ali.leg.et.d.l.illis libertis.de condi.et demon.Tertio casu pone exemplū in legato dotis relicto berte si nubat titio cui expediebat cum ea contrahere si legatarius impeditur per se nihil consequitur.vt.j.de cōdi.inser.l.sita.si per eum in cuius persona debet impleri consequitur vt hic.et.d.l.meuia.in prin.Si casu tunc nihil consequitur vt.d.l.legatum.et.l.seio.in prin.et.l.illis libertis.Quarto casu si quidem legatum est relictum fauore legatarij presumitur i dubio etiam conditio apposita eius fauore nisi euidēter cedat ad vtilitatem alterius.vt.j.de leg.l.j.et.ff.de vsur.l.in fideicom.§.cum pollidius.al's secus.vt.d.l.illis libertis.et.l.titio.§.añ nuptias.et.§.seq.Sed que est ratio ꝙ quando ex facto meo tantū pendet conditio non impedior casu quando ex meo et alieno sic et quare magis quando est mixta conditio si stat per alium non impedior ꝙ si stat per casum.Ad primum respondeo ꝙ volūtas defuncti regit conditiones.vt.ff.de condi.et demon.l.in conditionibus.vnde in potestatiua que dependet a potestate mea nec solet casus impediēs contingere per hoc nō dicitur minus potestatiua.vt.l.suus heres.de here.insti.et ideo videtur soluz testator hoc considerasse vt per me et facto meo non steterit nō sic in ea que pendet a facto meo et alterius.et ideo que fauit in vno videtur fauere in altero.ideo cuz conditio apposita habet vim cause relicti distinguitur an respiciat fauore legatarij tantum.et tunc impulsiua et eius defectus non vitiat.vl.l.ij.de dona.aut eius et alterius.aut dubitatur vt.s.dixi.et ita tenet Jac. bu.concor.cum Dy.Ad secundum respondeo ꝙ ideo quādo mixta stat per alium habetur pro impleta ne testamentum pendeat ex alieno arbitrio.vt.s.de testa.mili.l.captatorias.Sed si stat per casum secus est qꝛ non est inconueniens cum totus status humanus pendeat ex casu.vt in aut.de non alie.§.cū aūt. Item quero quando conditio potestatiua debeat impleri et videtur ꝙ ꝙcito potest vt.ff.de condi.et demon.l.hec cōditio.In contrarium ꝙ sufficiat quandocūqꝫ impleri.vt.j.e.l.si quis.de hoc dicetur.j.e.l.si pater.ver.tertio quero.Pe.distinguit aut conditio est collata in personam alterius aut in personaz legatarij.Primo casu verbi gratia testator legauit mihi.x.si titius moriatur rome tunc quandocūqꝫ moriatur impletur vt dicaz j.e.l.si quis.et.d.l.hec conditio.Secūdo casu aut est onerosa legatario vel sumptuosa vt qꝛ legat testator tibi centum si romā ieris si domum feceris vel similia.tunc qꝛ ista exigunt deliberationem et preparationem licet tarde impleta sit legatum cōsequitur vt.d.l.hec conditio.et.l.si quis.j.e.Si non est onerosa vt ista si capitoliū ascenderis tunc aut apposita est legato aut hereditati.Primo casu cito debet adimpleri.vt.ff.de condi.et demon.l.pe.§.j.et ratio est qꝛ maius periculum est in hereditate ꝙ in legato.vt dicam.j.e.l.si pater.in secūda questione.Itē quero quid ecōuerso ad casum huius.l.puta si instituat filiaz si filius ancille accipiat eam in vxorē.et filius ancille non vult eam accipere in vxorem nunquid habebitur conditio pro impleta.Ja.de ra.ꝙ non.ar.ff.de contrahē.emp.l.labeo scripsit si mihi bibliotecaz.Non ob.hec.l.qꝛ hic conferebatur in factū instituti qđ pendet ex alieno facto.sed in questione premissa cōfertur in factum alterius persone qđ respicit personam instituti.Idem tenet Pe.Item quero nunquid sit idem in contractibus.verbi gratia dixit titius promitto tibi mulieri si nubas filio ancille dabo tibi centum mulier vult nubere filius ancille recusat.nunquid agi possit acsi impleta esset conditio.videtur ꝙ sic qꝛ de vltimis volūtatibus ad contractus licet arguere.vt.ff.de ver.ob.l.ita stipulatus.ibi ideoqꝫ defendebat exemplo penus legate et c.cum si.secūdum Ja.de ra.videtur in hoc articulo contrarium dicendū qꝛ promissio dotis habet tacitā conditionem si matrimonium sequatur nec debet haberi sine matrimonio.vt.ff.de iure do.l.dotis.nec est absurduz ꝙ aliud in testamētis.qꝛ in eis plenior fit interpretatio vt in regula iuris in testamentis.et ideo non procedit a pari vbi nō est par ratio.nam si diceremus in contractibus idem ergo si promitterem titio centum pro dote berte si matrimonium secum cōtraxerit et staret per bertam et non per titium haberet dotez quod est absurdum vt dos sit sine matrimonio.vt.d.l.dotis.secūdū eum.Item queritur pone ꝙ filius ancille nolit matrimoniuz contrahere.et sic admissa est filia ad hereditatem.postea penitet filium ancille et vult secum contrahere.nunquid filia tenet cum eo contrahere videtur ꝙ non.vt.j.e.l.si quis.sufficit enim semel recusasse.vt.ff.de aqua plu.arc.l.in diem.et pro hoc.j.de condi.inser.l.fi.Pe.tenet contrarium qꝛ vltima mora nocet vt ff.de peri.et commo.rei ven.l.illud.quoꝝ le.l.fi.et pro hoc extra de eo q mit.in pos.cā rei ser.c.ij.cū ibi no.Alij distinguunt aut status illius filij ancille nō est mutatus et tūc sit vera opi.Pe. ꝙ nubere teneat.aut est mutatus et nō teneat.vt.ff.loca.l.si in lege.§.colonis.de solu.l.cū quis.et de opt.le.l.mancipioꝝ.Ultimo queritur cū hic loquat qñ ɔditio est vni apposita ꝗ depēdet ex facto suo et alterius quid si apposita est duobus vt qꝛ legat testator tibi et titio centum si vltra mare iueritis.nunqd si stat per vnū et nō p alterū dꝫ haberi ɔditio p impleta dicet.j.de cōdi.inser.l.si plures.Cy.

Conditioni. Hec lex non tenet iure canonico.vt in glo.no.lꝫ nil alleget.sed allegari potest.c.non debet.extra de cōsang.et affi.et.xxxv.q.j.c.cum igitur.et qđ dicit in tex. turpes ideo dicit qꝛ si turpes essent haberet talis conditio p non apposita cū hec sit durior conditio ꝙ illa que indiuiduitatem inducit.vt.ff.de condi.et demon.l.cum ita.§.j.Ol.Et qꝛ dicit probabili consilio ideo dicit qꝛ istud matrimonium erat quantum ad ius legitimum et quantū ad effectuz honestū.al's secus esset.vt.ff.de ɔdi.insti.l.ɔditiones scdo.et.l.seq.Ol.dꝛ de ritu nup.l.oratione.Itē inducit glo.p ar.ɔtrario ad hāc.l.ff. de ver.ob.l.titia.vbi non pōt apponi pena matrimonio ɔtracto vel etiā ɔtrahendo.Sed aliud est pena metu matrimoniū astringi.aliud ad testm̄ certa lege inuitari.vt.ff.de condi.et demon.l.titio primo.§.j.Ol.et Cy.

Si mater. Querit Odof.vtrum pater teneatur istos filios emancipare et dicit ꝙ non.vt.ff.de leg.j.l.filio.et.l.filiusfamilias.§.secundum vulgarem.nisi esset legatum patri vt eos emanciparet.tunc enim si agnosceret legatum cogeretur eos emancipare vt.ff.de condi.et demon.l.si cui.Quid ergo facient isti filij.dicunt quidam ꝙ petēt curatorem bonis et pater non erit legitimus administrator.vt in auf.vt liceat matri et auie.§.j.et.j.de bo.que li.l.fi.§.finaūt.vel dic ꝙ si eos emācipare nō vult non erunt heredes quousqꝫ pendeat conditio. et hoc de iure ciuili sed de iure pretorio etiam cōditione pendēte poterunt petere bonorum possessionē scđm tab.vt.ff.de bono.pos.secundū tab.l.equissimum.§.sub conditione.et.l.sub cōditione.Odof.Ultimo collige glos.brocar.qđ non refert quid ex equipollentibus fiat.Circa cuius solutionem dicit Cy.secūdum Dy.aut ex equipollentibus insurgit idem effectus.et tūc non refert vt in prima parte aut nō insurgit et tunc refert vt in contrarijs.et ex hoc pꝫ solutio ad ar.cōtraria.naz in.l.fi.de his qui veniam

qui veniā etatis impe.etatis venia ⁊ etas legitima nō sunt eq-pollentia.vt.e.ti.l.pe.⁊ pro hoc de leg.ij.l.si ita quis.§.j.⁊ de cō di.⁊ demon.l.fideicom.⁊ in.l.scimus.de nup.fit mētio nup. vbi nō sufficit etatē nubēdi venire sed nup.cōtrahi oportet vt im-pleatur conditio.vt.j.de testa.ma.l.cum testator.⁊ de cōdi.⁊ de mon.l.si fuerit.vnde non sunt equipollentia etate nubendi ve-nire ⁊ re ipsa nubere.Ol.Sed ꝯtra predicta videt̃ extra de re-scrip.c.suscep.li.vj.Sed ibi ideo vt mandati forma seruet̃.⁊ de hoc ibi no.per Archi.Jo.an.Jn glo.j.cū suo honore ibi de con di.inde.l.seruo.Jlla arguit contra.sed dic ꝙ ingenuitas ⁊ ex te stamento manumissio non sunt equipollentia.vt.ff.de sta.ho.l. homo liber.

1 ☞ Jnstitutus sub conditione potestatiua vsq; ad qd̄ temp⁹ debeat eā implere.
2 Conditio impossibilis an habeatur pro pura.

J pater. Primo loquit̃ in gñe.Jn primo institutus fuit filius sub conditio ne casuali.in scđo sub mixta.Et qꝛ lex repeti ꝯsueuit repetēs premittat distin.cōditionū quā posui.s̄.e.l. j.deinde ponat casum diuidat.l.⁊ tractet materiā vt ex sequēti bus apparebit.Oppo.ꝙ exheredari debeat filius pure ⁊ non sub aliqua conditione.vt.ff.de libe.⁊ posthu.l.iij.§.pure.sol. vt ibi no.Oppo.ꝙ debeat certo iudicio exheredari.vt.ff.de libe.⁊ posthu.l.iij.§.pure.so.vt ibi no.Op.ꝙ debeat certo iudicio ex-heredari.vt.ff.de ven.in pos.mit.l.iij.§.sed si incertum.dic secū dum Ja.de ra.ꝙ hic exheredatur certo iudicio.nā leges requi runt ꝙ certo iudicio exheredet̃ ⁊ ꝙ non pretereat̃.ex quo ergo testm̄ cōprehendit oēm casum dicit̃ exheredatus certo iudicio ⁊ sic est hic qꝛ si extat conditio est institutus si deficit est exhere datus.⁊ sic oīs casus est cōprehensus.Jtē op.hic dicitur ꝙ si filius exheredet̃ in defectū ꝯditionis valet testm̄. sed hoc non potest procedere qꝛ exheredatio ita demum valet si hereditas ad eum non pertineat.vt.ff.de bo.liber.l.si patronus testamen to.§.si filius.so.licet quidam aliter dixerint.aut filius solus est institutus sub conditione.nullo sibi dato coherede.⁊ nō potest procedere lex ista.aut est sibi datus coheres pure institutus et tunc procedit.vt.ff.de libe.⁊ posthu.l.filius a patre.hec ergo.l. intendit ꝙ filius institutus sub conditione non potestatiua de-bet in defectum exheredari.Si autem sub conditione potesta-tiua non.qꝛ esset ridiculum cum si nolit esse heres superuacua sit exheredatio vt hic.⁊.ff.de here.insti.l.iaz dubitari.⁊.l. suus. Sed gratia huius queritur nunquid hec sint vera in omni cō-ditione potestatiua que est duplex secundum quosdam. vna q̄ non potest impleri vltimo vite momēto.vt si instituo te si domū feceris nec potest impleri per alium cum videatur industria p-sone electa.vt.j.de cadu.tollen.l.vnica.§.si autem.vel si verisi-mile sit testatorem voluisse per aliuz impleri.alia que potest im pleri vltimo vite momento: vt si decem dederis qd̄ potest per alium dari.vt.ff.de sta.ho.l.aretusa.⁊ de condi.insti.l.fin. Aut ergo est talis conditio que potest impleri vltimo vite spiritu.et tunc non oportet eum in defectuz exheredari.⁊ ita intelligatur hec lex cum si.Aut non potest impleri vltimo vite momento. ⁊ tunc oportet in eius defectum exheredari.alias non valet testa mentum.⁊ ratio est secundum eos.qꝛ vbi est institutus sub con ditione que potest impleri vltimo vite spiritu non potest vide-ri conditionem defecisse q̄diu filius viuit.ergo eum exhereda-re in defectum talis conditionis esset exheredare filiū mortuū. qd̄ est absurdū.sed qñ nō pōt impleri vltimo vite momēto opz ꝙ fiat exheredatio in eius defectum qꝛ si nō fieret vltimo vite spiritu inueniret filius se preteritum.⁊ ideo testm̄ non valeret. vt.d.l.suus.§.pe.⁊ fi.Ja.de ra.dicit indistincte ꝙ sub quacūq; conditione potestatiua institutus nō oportet exheredari ĩ eius defectum.sed imputet sibi si hereditate priuet̃.qꝛ conditionem nō implet.⁊ hoc probat per.l.expressam que dicit ꝙ si filius est institutus sub conditione si fecerit testamētum non debet exhe redari in eius defectum.vt.ff.de bo.liber.l.si libertus.§.si liber tinus.nam licet duobus verbis quis testari possit.vt.ff.de he-re.insti.l.j.§.j.tñ vltimo vite momēto non est testabilis cum pro mortuo habeatur.vt.s̄.de testa.l.iubemus.Scđo quero si fili⁹ sit institutus sub conditione potestatiua ⁊ in eius defectum ex heredatus nemine dato substituto dicit ipse volo implere con-ditionem nec adire.⁊ per consequens exheredatio non valebit qꝛ sicut.s̄.dixi exheredatio non valeret nisi adeatur hereditas. nunquid poterit hoc dicere ⁊ adire ab intestato.videtur ꝙ nō qꝛ q̄diu locus est ex testamento cessat ab intestato.vt.ff.de ac-qui.here.l.q̄diu.sed hic est locus ex testamēto pendente condi tione qua pendente repudiari non potest.vt.d.l.q̄diu.⁊.l.is q.

dic ꝙ ius futurum hereditatis bene potest renunciari corā iu-dice.vt.ff.de cur.bo.dan.l.j.⁊ dixi plene.s̄.de pac.l.j.Tertio q̄-
1 ro vsq; ad quot † tempus institutus sub conditione potestati-ua debeat eā implere.videt̃ ꝙ statim qñ pōt.al's non sit heres vt.ff.de cōdi.⁊ demon.l.hec conditio.⁊ de ver.ob.l.ita stipulat⁹ circa fi.Ja.predictus dicit ꝙ potest eam implere quandocūq; nisi ad instantiam creditoꝝ vel alioꝝ quoruz interest statuatur terminus ad conditionem implendam.vt.ff.de here.insti.l.fi.q̄ dicit ꝙ potest impleri vsq; ad vltimum vite momentum.⁊.ll.cō trarie loquuntur in legatis.⁊ ratio diuersitatis est qꝛ in legato non est tantum periculum sicut in hereditate.⁊ ideo magis ar-tatur legatarius q̄ heres vt subuertatur testamentum. qꝛ in-stitutio est caput testamēti.vt.j.de fideicō.l.eam quaz.⁊ de hoc tetigi.s̄.e.l.j.Quarto quero pone ꝙ filius est institutus sub cō ditione potestatiua vel casuali ⁊ casu impeditus est ⁊ quem nō cogitauit testator nec aliquis verisimiliter cogitasset nunquid erit heres.dicit idem Ja.ꝙ sic.vt.ff.de admi.reruz ad ciui. pti. l.ij.§.si eo tempore.⁊ probatur expresse.ff.de condi.insti.l.q̄ sub conditione.§.quotiens.Jtem hic loquitur filio nunquid in ne-pote.idem dic vt hic no.⁊.ff.de here.insti.l.sed ⁊ si in conditione §.nepotes.dum dicit ⁊ si redigantur ⁊c.licet alij contra. vt ibi no.Sexto queritur quid de conditione necessaria nunquid fi-lius videbitur pure institutus an non.respondeo.aut est certa omni certitudine vt si sol cras orietur.⁊ tunc pro pura habetur aut non est certa omni certitudine vt est conditio mortis.⁊ tunc refert in cuius persona apponatur vt si in personā filij habea tur pro pura tempore de medio sublato.vt.ff.de here.insti.l.he reditas.si vero apponatur in personam alterius vt instituo fi-lium cum titius morietur.licet glo.videatur variasse circa hoc vt.s̄.e.l.extraneum.cum morietur.s̄.ti.proxi.tamen hec est veri tas qd̄ habeatur pro conditionali ⁊ iura expresse dicūt in lega-to.vt.ff.de condi.⁊ demon.l.cum heres.⁊ quando dies leg.ce.l. cum heres.⁊.l.sequenti.⁊ etiam institu.de libe.⁊ posthu.l. si ita scriptum.§.finali.⁊ ad idem de condi.institu.l. fina. secundum Ja.predictum.refert tamen secundum eum vtruz apponatur per si vel per cum.vt dixi.d.l.extraneum.Sed contra predicta sic instatur dictum est ꝙ cum conditio est certa omni certitudi ne qd̄ habetur pro pura contra.ff.quādo dies le.ce.l. huiusmo di.vbi dicitur ꝙ si lego siue nauis ex asia venerit non est purū sed expectatur eius euentus ⁊ tamen est cōditio necessaria.dic secundum Jaco.predictum qd̄ ibi ideo est qꝛ potest deberi pro pter duplicem euentum.s.si nauis venerit ⁊ si non venerit. sed in casu nostro propter vnum euentum tantum. ⁊ ideo pro pu-ra habetur.vt.ff.de noua.l.si pupillus.§.primo. ⁊ de condi.in-
2 de.l.iulianus.Septimo queritur quid de conditione † impossi bili.nūquid habeatur pro pura.dic ꝙ sic si est impossibilis de natura vel de iure.si autem impossibilitate facti vel perplexita tis vitiat indistincte secundū Ja.prefatum.sed Dy.gl.⁊ Pe. distinguunt inter personas quibus apponūtur vt dixi.s̄. e.l.j. Octauo queritur hic in fi.dicitur adire non prohiberis an adi bit ex testamento vel ab intestato.de hoc dic vt in glo.⁊ de hoc fuit discordia inter yr.⁊ Jo.sed dic ꝙ filius in potestate p̄terit⁹ pōt dicere testamētum ipso iure nullum ⁊ aliqd̄ sicut vult ⁊ pē dente conditione statim petere bonorum possessionem secūdū tab.sed illa talis bonoꝝ pos.ius nō tribuit donec cōditio sit im pleta.cū ergo queritur vtrum filius possit adire ex testō vel ab intestato aut conditio nō est impleta.⁊ hoc casu male dixit yr. qꝛ qd̄ nō possit adire pendente conditione non est ius singula-re immo ius cōe.qꝛ pendente conditione aditio impeditur.aut queritur impleta conditione.⁊ dico ꝙ pōt dicere nullū si velit ⁊ hoc est ius singulare qꝛ testm̄ tūc impeditur iure singulari. ⁊ ideo si vellet tunc adire ex testamēto pōt.sed pēdēte cōditione ius cōe impedit.vnde non posset adire qꝛ iura singularia faci-lius q̄ iura cōia tolluntur secundum Ja.de ra.cui magis pla cet sniā Jo.bul.aūt in mixta ꝯditione distinxit aut stat p euz ⁊ tunc nō admittit̃ aut p casum ⁊ tūc admittat̃ ab intestato.ar.j. de neces.ser.here.isti.l.fi.qd̄ nō placet Jo.nec Ja.p̄dicto. qꝛ cū nō exheredat̃ in eius defectū testm̄ est nullū vt hic dicit glo. qꝛ peccatur in forma instituēdi.sed in.l.illa vltima non peccat̃ in forma.cū seruus sub qualibet ꝯditione possit institui.⁊ sic non ob.l.illa.preterea ibi nō loquit̃ de mixta.vtrum vero filius sub ꝯditione institutus petendo interim bo.pos.consequatur ius ⁊ effectum ex ipsa pos.dicam.j.in vltima questione.Nono quero hic dicitur ꝙ filius dz exheredari in defectum al's tanq̄ prete ritus diceret nullum.sed si sit emancipatus an opus sit exhere dari in defectū casus est ꝙ nō.ff.de ꝯtrata.l.nō tantuz.§.si sub ea.⁊.l.sub conditione.⁊ de bonis liberto.l.si libertus.§.si liber-tinus.Quid ergo faciet pendente conditione: quia non habet contra tabu.nec querelam.dicunt doctores ꝙ petet bonorum

possessionē ſm tab. vt. l. ij. §. ſub conditione. de bo. poſ. ſm tab. ⁊ ſi quidem adueniet conditio bene quidem. ſi deficiat conuertetur ſm tab. in contrata. vt. d. §. ſi ſub ea. ſed ſit exheredatus in defectum conditionis non habebit contrata. immo habebit recurrere ad querelam. ſed tunc poſſet dici ſm Jac. predictum ꝙ illa bo. poſ. ſm tab. deficiēte conditione cōuertatur in bonorum poſſeſſionē gratia litis agnoſcende. ar. d. §. ſi ſub conditione. de qua dicitur. ſ. de inoffic. teſta. l. ij. adhuc tñ non eſt plene conſultum filio emancipato qꝛ licȝ interim petat bo. poſ. illa tñ eſt ſine iuris effectu ⁊ ſic oportebit expectare forte per totaȝ vitam ſuam ſi tantum pendebit conditio. ⁊ de hoc dicam. j. in ſe. qōne. Sed que eſt ratio ꝙ filius emancipatus pōt iuſtitui ſub qualibet cōditione ⁊ filius in poteſtate a matre. vt. ſ. e. l. ij. ⁊. iij. ſed non qui eſt in poteſtate. dic qꝛ pendente conditione inueniret ſe preteritum ⁊ habere deberet contrata. quaȝ nō haberet. vt. §. ſub cōditiōe. ⁊ ita querit lotharius in ſuis ſcriptis ſed nō ſoluit. Decimo querit nunquid hec. l. ſit correcta. de quo tetigi ſ. de inoffi. teſta. l. qm̄ in prioribus. vltra prin. Quidam ꝙ ſic. ꝓpter abſurditates que reſultant ex ea. primo qꝛ filius dȝ habere legitimam ſine dilatione vel onere. vt. d. l. qm̄ in prioribus. ſecunda eſt qꝛ in exheredatione dȝ inſeri cauſa. vt in aut. ex cauſa. ⁊ aut. non licet. ⁊ hanc videt̄ hic glo. tenere in ſi. glo. magne. Ja. de ra. dicit ꝙ ſi filius ſit inſtitutus ſub conditione caſuali per bo. poſ. ſm tab. quā interim petit tribuitur ei ſtatim ius. qꝛ certum eſt in oēm euentum eū obtinere. Naȝ ſi deficit conditio obtinebit per contrata. ſi extat per ſm tab. ⁊ ideo conditio non eſt expectanda. ar. ff. ad vel. l. aliqñ. ad hoc facit qđ dicitur non refert quō fiat vt. l. gallus. §. ſi eius. Si aūt ſit in defectum conditionis exheredatus tunc non pōt dici ꝙ bonoꝝ poſſeſſio tribuat ſibi ius qꝛ non eſt certum in oēm caſum habiturū qꝛ ſi deficiat conditio inuenitur exheredatus nec conuertitur tunc ſecundum tab. in contrata. qꝛ exheredatus non habet contrata. ſed querelam. ⁊ poteſt eē qđ ſuccūbet in querela. qꝛ dubius eſt euentus litis. vt. ff. de pecu. l. qđ debet̄. ⁊ ſic ceſſat illa ratio. nō expectatur caſus cuius non operatur euentus. qꝛ hic pōt operari propter dubium litis. vnde dicit idem Ja. ꝙ ratio ſatis dictat ꝙ hic pendente conditione queratur de cauſa ingratitudinis. ⁊ ſic apparuit eum non ingratum habebit hereditatem in oēm euentum. vnde bo. poſ. quam interim petet tribuit ei ius. qꝛ etiam ſi recurratur ad querelā ex quo certum eſt eū nō commiſiſſe cauſam ingratitudinis obtineret. Nec pōt reſiſti dicendo ꝙ de cā ingratitudinis queratur anteꝙ̄ cōpetat querela. qꝛ hoc eſt ꝓpter periculum vitandū ne forte per totam ſuā vitam expectet ſic ⁊ al's ꝓpter periculum vitanduȝ ꝯtra ius cōe recipiuntur teſtes lite non conte. vt. ff. ad. l. aquil. l. in lege. ⁊ in aut. de teſti. in ſi. Ad. l. qm̄ in prioribus. rñdet idem Ja. ꝙ loquitur in caſu vbi ante. l. iſtam inſtitutus haberet querelam qꝛ nō haberet debitum bonoꝝ ſubſidium vtpote grauatus legatis vel alio mō. ſed iſte eſt caſus vbi nō habebat querelam pendēte conditione qꝛ inſtitutio eſt legitime facta vt oſtenſum eſt. ꝑterea. l. illa loquit̄ qñ filius eſt inſtitutus in debito bonoꝝ ſubſidio. hic in oībus bonis. vt. e. ti. l. ſancimus. §. ij. Jtē poſito ꝙ remitteretur ſibi conditio quo ad debitum bonoꝝ ſubſidium. vt no. ff. de here. inſti. l. ſuus. circa prin. non ſequitur ꝙ in reſiduo vnde ſaltem remaneret. l. iſta in eo qđ excedit. Ad aut. ex cā. et aut. non licet. dicendū eſt ꝙ ibi loquitur de cauſis quibus exheredatur filius inuitus. ſed hic exheredatur nollens qñ cōditio eſt poteſtatiua. ipſe enim ſeipſum excludit non implēdo conditionem. ar. ff. ad trebel. l. facta. §. ſed ⁊ ſi in danda. Sed qñ inſtitutus eſt ſub caſuali ⁊ in eius defectum exheredatus oportet cauſam ingratitudinis inſeri ſm ipſum Jac. ⁊ hec vera in filio in poteſtate conſtituto in emancipato qñ non exheredatur in defectū nō eſt curandū de cā qꝛ nō eſt neceſſaria apponi ſcōm qđ notari videt̄ in. l. ſi filius. ff. de mino. ⁊ in. l. gallus. §. quid ſi tm̄. Sed ſecunduȝ aliam opi. que ponitur in aut. de here. ⁊ fal. §. exheredatos. idem eſſet hoc caſu in emancipato. vt dicet̄ dicta aut. ex cā. Cyn. Jn glo. prima ibi. §. nepotes. qđ dic vt ibi. ⁊ e. ti. l. ſuus. in prin. Old.

Reprehendenda. Jnſtitutio facta ſub ꝯditione impoſſibili de iure habet̄ ꝓ pura. h. d. de hoc. ſ. e. l. j. et no. ꝙ ꝯcordia maritalis ꝑferēda eſt lucro. Naȝ boni mores ⁊c. vt. ff. ſi quis omi. cā te. l. iul. ⁊. ſ. de poſtul. l. ſi qui. Jn glo. facto in ſi. proprius. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. duos. de ꝯdi. inſti. l. quidam. ⁊ inſti. de rerū diui. §. pauonū. Jn gl. vltima ibi. reſpōdit hoc nō facit ad hoc. ſed ad ꝓbanduȝ ꝙ aliquis pōt haberi ratuȝ ipſo facto. vt ⁊. ff. de acqui. here. l. recuſari. qđ facit ad gl. ſ. proximo. ⁊ ibi debuit allegari. ⁊ ex fine. l. collige arg. qđ colligit Arch. vj. q. iij. c. deniqȝ.

Generaliter. Hec lex duas habet̄ partes principales. ſcđa i. §. cū aūt. Jbi inteſtata glo. habuit vel etiā ſine teſtō. ſȝ cōiter nō habet̄ ibi cui eni. ſubaudi bene dixi ꝙ ſufficit vnā predictarū conditionū impleri. Nā ſi diceremus oēs neceſſe impleri cui enim ⁊c. Ol. Jbi extranee ſicut ſecus eſt in caſu ſequenti. vt ibi pȝ. Ol. Jbi de quibus hmōi. i. quibus huiuſmodi ꝯditiones fuerint aſcripte. Jtē no. ꝙ hic diſiūcta accipitur ꝓ coniuncta ex mēte teſtatoris qꝛ minus grauaret̄ heres ſi pro diſiūcta acciperet̄ ſicut ⁊ alias. j. de ver. ſig. l. cū quidam. vbi de hoc dicet̄. ⁊. ff. de ver. ſig. l. ſepe. circa qđ eſt notanduȝ ꝙ qñ inter ꝯdictiones diſiūctiue enunciatas ponitur aliqua ꝯditio quā ad inducendū fideicōmiſ. ſemper oportet veram eſſe iuris diſpoſitione vel mētis interpretatione. ⁊ aliqua aliarum ſine hac non ſufficit verā eſſe. tūc ex virtute illius diſiūctiua trahitur ad coniunctam vt eſt videre hac lege in vna iſtarum conditionum. ſ. in illa ſi ſine liberis deceſſerit quaȝ oportet ſemper verificari ad hoc vt fideicommiſſarius vniuerſalis admittatur vt. j. de fideicom. l. cum acutiſſimi. ⁊. ff. de condi. ⁊ demon. l. cum auus. ideo non ſufficit aliquam aliarum conditionum verificari immo nec oēs ſine iſta veras eſſe. ⁊ ideo diſiūcta accipitur ꝓ ꝯiūcta vt hac. l. ⁊. ff. de here. inſti. l. lucius. ne pro parte dicatur ꝯiuncta. ⁊ pro parte diſiūcta contra legem. ff. de vſuc. l. euȝ qui edes. j. de codicil. l. ſi. ⁊ ar. ff. ad. l. fal. l. qui quadringēta. ibi rurſus partē deberi rationi non congruit ⁊c. Jn extraneo vero ſic inſtituente extraneum ⁊ fideicommiſſum relinquente ſub conditiōibus alternatiuis. ſ. ſi inſtitutus inteſtatus vel ſine liberis deceſſerit ſubintelligitur per. l. niſi eſſet appoſita vt no. d. l. cuȝ acutiſſimi. Sed qꝛ expreſſim poſita in alijs ex interpretatione mentis intelligitur repetita. ⁊ nullam aliaruȝ ſine hac ſufficiat veram eſſe immo nec omnes ſine iſta vt. d. l. lucius. ff. de here. inſti. ⁊ ideo naturam copule aſſumit eadem ratione qua. ſ. Old. Et hoc ex mente proferentis attenditur vt. ff. de ver. ſig. l. alienationis. §. oratio. ⁊ ſic ex mente ⁊ veriſimilitudine voluntatis teſtatoris hic accipitur pro coniuncta. vbi aūt quodlibet membrum in diſiūctiua ꝯditione appoſitū ꝑ ſe verificatā volūtateȝ teſtatoris induceret vt in. ll. ꝯtrarijs tunc diſiūcta in ſua ꝓpria ſignificatione accipit̄. vt extra de reſcrip. c. inter cetera. ⁊ plene dicet̄. d. l. j. cum quidam. j. de ver. ſig. Cy. ſcōm Ja. ⁊ Pe. Sed qꝛ hic loquitur de reſtitutione fideicōmiſſaria nunquid ideȝ in directa. ſ. vt diſiūcta accipiatur ꝓ coniuncta. Cy. ſcōm Pe. ꝙ ſic cum ſit eadem ratio. Jtē quid in ꝯtractibus an diſiūcta accipiatur pro coniuncta dicam. d. l. cum quidam. j. de ver. ſigni. Cy. Jn glo. hoc videt̄ ſuperfluum. ſ. ꝙ quidā habēt in text. vel etiā ſine teſtamēto. ⁊ ita habuit glo. ſed cōiter nō habet̄. ibi ſed in alijs. ſ. libris. ⁊ ſubaudi deficiunt predicta ſine teſtō. Jn gloſ. hoc dicit propter fal. ſ. trebellianicā. Ol. Cū aūt. ſecūda parū. Jbi inſtituit per fideicom. in tempus mortis collatum. ſecus ſi eſſet purum. vt no. j. de fideicom. l. cū acutiſſimi. Ol. ⁊ benedixi per fideicom. vt in glo. dicit nam al's. l. iſta nō procederet. nā in vulgari nō qꝛ expirauit ꝑ aditionē. vt. j. ti. pri. l. poſt aditā. Jn pupillari nō qꝛ illa expirauit poſt pubertatē. vt. ff. de vul. ⁊ pupil. ſubſti. l. in pupillari. aūꝙ̄ puber. filios habere nō potuit in fideicōmiſſaria. ergo neceſſe eſt intelligi q̄ nō expirat ī caſu huius. l. niſi ꝑ tacitā teſtatoris mētē ab hac. l. ꝑſumptaȝ. ⁊ pro hoc ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. cū auus. ⁊ hoc innuit. j. dum dicit pregrauatus. nulla enim aliarum eſt grauamē. Ex quo apparet ꝙ verbum ſubſtituo trahitur ad fideicō. ⁊ ad hoc ſepe allegatur lex iſta. Old. Et qđ dicit littera ⁊ hic expone. i. hoc caſu. ⁊ ad eos. ſ. ſubſtitutos partē de qua reſtituenda teſtator diſpoſuit ⁊ qđ dicit ⁊ nō aliter repete ꝯcedente. ⁊ qđ dicit iuſtos dic. i. naturales ⁊ legitimos. ⁊ expone ſancitum eſt. ſ. ꝙ nepotes ex eis fideicommiſſariā ſubſtitutionē excludant. ⁊ qđ in fine dicit de fideicom. ſpecialibus dic. ſ. relictis filijs ⁊ ipſis de reſtituendo poſt mortē grauatis nulla liberoꝝ habita rōne. Ol. Sed quero hic dicitur liberos excludere ſubſtitutū. ſed nunqd hoc eſt verū etiā ſi nō ſint heredes puta qꝛ fuerunt exheredati a patre ⁊ ex iuſta cauſa. Dicūt quidā ꝙ excludent ſubſtitutū ⁊ qꝛ ſufficit eos extitere etiā ſi nō ſint heredes. vt. ff. de leg. j. l. filiuſfamilias. §. cū quis. ⁊. ff. ad trebel. l. ex facto. §. ſi. ⁊ ibi notatur ⁊ de here. inſti. l. lucius. ⁊ de lega. ij. l. cum pater. §. volo. ⁊ hanc videtur tenuiſſe Dy. in. d. §. ſi. in. l. ex facto. ⁊ Pe. de bella pertica hic per. l. ff. đ condi. ⁊ demon. l. meuius. ⁊ de ver. ob. l. quidam cum filium. Jn contrarium videtur inſtituta de ſucceſ. lib. §. ſi vero teſtamentum. ⁊ qꝛ exheredatus ꝓ mortuo reputatur. vt. ff. de ꝯiug. cum emā. lib. eius. l. j. §. ſi pater. ⁊ in aut. de nup. §. ſoluto. ⁊ in hoc v̄r hic inclinare dñs Ol. ar. j. e. l. ſi. in ſi. vbi requiritur ꝙ mater ſit heres filij poſthumi vt excludat̄ ſubſtitutus etiā ꝯ̄ verba ſubſtitutionis veniēs lȝ ex mēte ⁊ qꝛ negare nō poſſumus extitiſſe fideicōmiſſi

fideicõmissi cõditionẽ lʒ descendentes ex priuilegio substitutũ excludãt vt hic liberis eã excludẽtibus τc. nulli ergo alij priuilegium opponũt nisi ipsi. vt. ff. de bo. pos. ẽm ta. l. qui ex liberis. §. fin. τ ꝓ hoc optime facit in auẽ. de here. τ fal. §. exheredatos. ol. ipse tñ dñs ol. videẽ postea opi. mutasse τ tenuisse primã opinionẽ. j. de ꝯdi. inser. l. j. in prima gl. alij dicũt ꝙ aliud est in hoc casu qñ ꝯditio si decesserit sine liberis apponiẽ ab hoĩe qꝛ tũc sufficit liberos superexistere vt excludatur fideicommissarius. aliud qñ subintelligitur a lege qꝛ tunc opʒ eos heredes esse vt hic al's cessaret ratio mouẽs coniecturam hic. τ. j. de fideicom. l. cũ acutissimi. est etiam notandũ ꝙ Odof. Cy. τ alij doc. hic cõcor. cum glo. ꝙ idem fit in matre ꝙ hic in patre qꝛ est eadem ratio quid ecõtra. si filius sic instituat patrem. dic ꝙ ideʒ. vt. l. nã τ si parentibus. ff. de inoffi. testa. quid in fratribus. dicit Ja. de ra. ꝙ in eis nõ habet locũ hec lex. qꝛ nõ est ratio. vt. s. de inoffi. testa. l. fratres. ergo hec. l. non est ad eos extendẽda qꝛ introducta est in priuilegium τ terminos suos excedere non dʒ quid in filijs adoptiuis. dic eam nõ extendendam ad illos cũ de naturalibus loquatur ad quos pater maiorem hʒ affectionem. Cy. ẽm Pe. pro hoc. ff. de leg. ij. l. si ita quis. §. fi. τ est expressum. ff. de ꝯdi. τ demõ. l. fideicõmissum. quid in naturalibus tantũ. dic vt in glo. vel dic ẽm Cy. aut conditio. si sine liberis decessit subintelligitur a lege τ habet locũ qd hic dicitur. aut apponitur a testatore. τ tunc recurrenduʒ est ad. l. ex facto. §. si quis rogatꝰ. ad trebel. cum ibi no. vt ex dignitate τ conditione τc. vbi ratio est qꝛ, vbi ipse testator rogando liberos honorauit τ recognouit in aliquibus presumitur ꝙ voluerit liberos cuiuscũqꝫ conditionis preferri substituto nisi sit alia cõiectura. vt. d. §. si quis. al's si eos non cognouit vel nominauit testator. habet locum quod hic dicitur quia nihil videtur referre vtrum a lege vel testatore dicatur. sed refert an testator de eis fecit mentionem honorãdo qꝛ tunc continentur naturales. vt. d. l. cum pater. §. volo. ff. de lega. ij. nisi alia appareat coniectura. vt. d. l. ex facto. §. si qs. Si grauando tunc non habentur pro liberis vt excludant substitutum vt hic. secũdo casu quando fecit mentionem idem ẽm Pe. Cy. vel ẽm Odof. aut substituit legitimo τ naturali. τ tũc iusta soboles excludit substitutum. aut naturalem tantũ. τ tũc naturalis excludit. sed hoc videtur contra dictuʒ. §. si quis. qui indistincte loquitur. Ex predictis etiam τ infrascriptis potest colligi so. questionis disputate per do. Mi. de mata. que incipit quidam habens filium naturalem soluʒ opprobriose vite legauit eiꝰ quandam possessionem τ dixit ꝙ si decederet relictis legitimis heredibus ab eo descendentibus ꝙ haberent ipsam possessionem. Si vero decederet sine heredibus item si opprobriosam vitam duceret ꝙ eum priuabat ipsa possessione τ deueniret in guil. fratrẽ ipsius testatoris. dictus filius opprobriosam vitam duxit. decessit duobus filijs relictis ex vxore legitima. q̃ritur an dicta possessio deuenire debeat ad dictum guil. an ad filios illius filij naturalis post multa vtilia allegata determinat ꝙ ad filios maxime per. l. istam cũ concor. alia enim ꝑ eum dicta omitto causa breuitatis. sed recurratur ad ipsam questionem vt igitur liqueat qui filij excludant substitutum filio dic ꝙ interdum grauatur filius pure τ simpliciter restituere hereditatem τ tũc in nihilum differt ab extraneo. qꝛ quod capit ex trebellianica statim imputat in quartam quam debet habere iure nature cum institutus sit. τ aliquid habere possit iure institutionis. arg. ff. de inoffic. testa. l. papinianus. §. si quis impubes. Interdum rogatur post mortem suam si decesserit sine liberis τ tunc differt ab extraneo. qꝛ extraneus non haberet nisi vnam quartam. filius vero habet duas. vt no. ff. de inoffic. testa. l. papinianus. §. si quis impubes. τ plenissime de hoc dixi. s. de inoffi. testa. auẽ. nouissima. ver. item quero nunquid filius. interdũ rogatur simpliciter puta ꝙ restituat hereditateʒ post mortem suam nulla facta mentione de liberis. τ tũc differt ab extraneo qꝛ in extraneo substitutus admittitur etiam si rogatus habeat filios. vt no. hic in glo. τ. j. de fideicom. l. cum acutissimi. In filio aũt secus qꝛ si filios habeat legitimos τ naturales excludiẽ substitutus vt hic τ. d. l. cum acutissimi. Si aũt queras an alij filij q̃ naturales τ legitimi excludant substitutum. dic aut sunt spurij vel incestuosi. τ nullo modo excludunt. nam patrem demonstrare nõ possunt. vt. ff. de sta. ho. l. vulgo. nec appellari filij possunt. vt in auẽ. qui. mo. na. effi. legi. §. pe. τ pro hoc de condi. τ demon. l. hec conditio. τ quando dies leg. ce. l. penul. aut sunt naturales tantuʒ vt nati ex concubina licita. τ tunc subdistingue. quia aut nati sunt in facie matrimonij aut in facie concubinatus. Si in facie matrimonij aut contrahentes credebant matrimonium tenere. aut sciebant non tenere aut dubitabatur. primo casu sunt legitimi τ excludunt substitutum. vt. ff. de ritu nu. l. qui in prouincia. §. j. τ de adul. l. miles. §. penul. secundo casu sunt spurij. τ nõ excludunt substitutum. vt dictum est. tertio casu presumitur ꝙ bona fide contraxerint matrimonium. τ ideo filij habentur pro legitimis. τ excludũt substitutum duplici ratione. primo qꝛ matrimonium fuit publice contractum. τ ideo in dubio caret suspitione. vt. ff. de ritu nup. l. fi. τ de admi. tuto. l. non existimo. secundo qꝛ presumitur bona fides τ ignorantia nisi mala vel scientia probetur. vt. ff. de admini. tuto. l. hic autẽ. de proba. l. verius. τ de fideicom. lib. l. si eum. §. ex iniusta. τ pro hoc bene. ff. ad trebel. l. heredibus. §. fi. τ quod no. τ dixi. s. de incest. nup. l. qui contra. Si autem nati non fuerunt in facie matrimonij. aut pater fuit talis persona que tempore natiuitatis filiorum non potuit habere legitimos sicut seruus vel similis: vt insti. de nup. per totum. tunc isti naturales excludunt substitutum vt preallegata. l. cum pater. §. volo. de lega. ij. τ. l. lucius. §. dame. τ ad trebel. l. ex facto. §. si quis rogatus. ibi vt in libertino τc. τ est ratio qꝛ cum votum sit homini habere filios. vt. ff. de ver. sig. l. liberorum. parcendum est ei si habet eo modo quo potest. vt eo. ti. l. queret aliquis. τ nau. cau. sta. l. fi. §. seruorum. Si vero pater potuit habere legitimos tẽpore natiuitatis istorum. subdistingue qꝛ aut conditio si sine liberis decedat τc. expressa fuit a testatore τ regulariter naturales nõ excludãt substitutum. fallit si testator hoc expresse voluit tũc propter dignitatem testatoris. vt. d. l. ex facto. §. si quis rogatus. quod intelligunt quidam si erat homo nobilis τ in dignitate. τ non curauit vtrum naturales vel legitimi habeant eius successionẽ τ tũc naturalis excludat substitutũ. tu dic econtra vt si erat nobilis τ in dignitate cõstitutus ꝙ magis curare dʒ vt legitimos habeat successores quã curaret alius ignobilis. tũc naturalis non excludat substituẽ. ne alieni forte sordide stirpis splendidis natalibus debeãt subrogari. vt. j. de q̃stionibus. l. sup statu. ff. de questio. l. extraneo. §. de questione. τ. l. vnius. §. iudex. τ facit de ven. inspi. l. j. §. quãuis. Si aũt sit ignobilis tunc naturales excludunt substitutum: τ ita intelligatur. d. §. si quis rogatus. Si vero conditio illa si sine liberis decesserit non sit expressa a testatore sʒ subintellagitur a iure tunc nullo modo excluditur substitutus vt hac. l. circa fi. τ est ratio qꝛ satis est legem vel imperatorẽ subintelligere istã ꝯditionem ĩ filijs legitimis: vt. ff. de excu. tuto. l. ex his. Si aũt sint legitimi tm̃ vt adoptiui non excludũt substituẽ. vt. d. l. fideicõ. de cõdi. τ demonstra. τ. s. dixi. Si aũt sunt legitimati a principe dicũt qdã ꝙ non excludunt substitutum qꝛ tale rescriptuʒ absorbet ius substituti vñ non valet vt. s. de preci. impe. offe. l. quotiẽs. nisi princeps ex certa scientia cõcessisset. non obstante tali. l. vel non obstante aliqua. l. vt ibi dixi: τ qꝛ vocandus erat substitutus cum lederetur ex tali legitimatione: vt. s. si vt ab hered. se absti. auẽ. si vero omes creditores. τ ibi dixi. τ not. ff. de adop. l. nam ita diuus. tu dic ꝯtra qꝛ legitimati a principe in oĩbus equiparantur legitimis τ naturalibus: vt in auẽ. qui. mo. natura. effi. legi. §. illud. in fi. Nec ob. ꝙ dr̃ absorberi ius substituti qꝛ illa bona hereditaria nondũ erant in bonis substituti: vt ff. de acqui. re. do. l. substitutio. Et predicta faciunt vtrũ filij naturales succedant in feudũ. Item quid si rogatus restituere si decedat sine liberis intret monasteriũ: nunqd excluditur substitutus per monach. dic vt. j. ad trebel. auẽ. nisi rogati. τ tetigi. s. de sacrosan. eccl. auẽ. si qua mulier. Rich. ¶ In glo. non ergo: ibi naturalis de naturali τ tũc non excludit vt hic. Old. Ibi legitimo τ tunc excludit. Old.

Si quis heredem scripserit. ¶ Extraneum vel filiũ emancipatũ si eẽ esset in ptãte nõ posset sub tali cõditione institui: vt. s. eo. l. si pater. Et non sufficit ꝯditionẽ impleri viuẽte testatore qd est verũ post factũ testm̃ non ante: vt. ff. de condi. τ demon. l. solemus. τ. l. si iam facta. τ qñ sit implenda cõditio plene dixi. s. e. l. j. ¶ Op. glo. de. l. si pro parte. §. versuʒ. So. vt ibi not. vel dic ꝙ ibi tractatur de obligatione cõtrahẽda: τ sic factũ erat cã ꝑpter quam agitur. et ideo ea cessante cessat effectus hic agitur de conditione implẽda: τ ideo factum non erat cã immo implebat cãm: τ ideo non exigitur perseuerantia: vt. j. qñ dies leg. ced. l. cum vxori. τ. ff. ad trebel. l. heredibus. nisi de mente testatoris aliud appareat: vt. ff. de condi. τ demon. l. illis libertis. Old. vel ẽm alios in. d. §. versum. ideo aliud est qꝛ ex contractu alieno volebam alium conuenire. de hoc not. ex. de regula. c. ad nostram. derogatur ergo regulis huius. l. ꝑpter voluntatem testatoris. vt. ff. de condi. τ demonst. l. in conditionibus. τ propter qualitatem factorum: vt eo. titu. l. conditionum. ħ. in summa de conditio. insertis. prima colũ. M. fili. ¶ Item arguit Cynus ex. l. ista ad tres questiones. Prima est talis. compromissum fuit in arbitrum sub pena arbiter

condemnauit ad rei restitutionem pars condemnata restituit. postea rem ipsam abstulit nunquid pena committatur. ar. est hic ꝙ nō. In contrarium est. d. §. versum. Scōa questio est do cto. aurelianeñ. iurauerunt ꝙ nunꝙ legerent nisi haberent ho spitia taxata. habuerunt vno anno nūquid in sequēti poterūt legere. quidam tenebant ꝙ sic ꝛ remanserunt ꝛ legerūt alij re cesserunt. hec. l. facit pro remanētibus ꝙ videatur sufficere se mel taxatum. Pe. dicit ꝙ securius fecerunt qui recesserūt. Nā quedam sunt que momēto impleri possunt quedaꝫ non. sed im plentur successiue. lex ista loquitur de his que momēto implē tur. in qōne predicta erat conditio que successiue debebat im pleri. i. successiue habere taxatum. Tertia qō est in quibusdam partibus est consuetudo ꝙ so. ma. precedente marito vxor ha beat dimidiam bonoꝝ eius nisi pactum contrarium eam exclu deret accidit ꝙ mulier quedam se conuenit cū marito ꝙ si ma ritus decederet sine liberis ex ea ꝙ nō haberent nisi tertiā. ista habuit liberos sed mortui sunt nunquid sufficiat cōditionē se mel extitisse vr̄ ꝙ sic per hāc. l. sed certe ista. l. bene faceret si di ctum foret in pacto si ex eo liberos habuisset. nā tunc sufficeret semel habuisse. sed in qōne proponiť si sine liberis decederet. vñ oportet ꝙ tpe mortis liberi extent. vt. ff. ad trebel. l. ex facto. §. si quis aūt. vbi videť casus ꝛ ad hanc rñde vt dixi in glo. hic dic ibi impleť. i. impleri dꝫ. Ibi facile fieri pōt ab ipso instituto ꝛ dic facile. i. frequēter. qꝛ est tale factum ꝙ sui natura recipit iterationem. Ibi nō facile. i. nō frequēter qꝛ sui natura iteratio nem nō recipit. Ibi de condi. ꝛ demon. l. ij. ꝛ de manu. testamē. l. qui duos.

Si testamentum. No. verbum se cundū nō face re cōditionē qō facit ad questioneꝫ qua queritur si petat aliquis aliū cōdemnari ad prestandū libraꝫ piperis vel aliud annuatim. ꝛ iudex ꝯdemnauit eū prestare ḃm ꝙ ꝯsueuit. ꝛ non appareat ꝙ ꝯsueuerit prestare ꝙ nihilominꝰ teneatur prestare per hanc. l. Idem si cōdemnatio fiat hoc mō condemno te in. x. ḃm formā statuti ꝙ teneat sñia lꝫ de statuto non appareat pro hoc. s. de epi. ꝛ cle. l. j. ff. de cōsti. pecu. l. eum qui. §. iul. j. de excu. mune. l. negociatores. ꝛ de contrahen. ꝛ cō mit. stip. l. secundū. vbi de hoc. ꝛ ad hoc extra de ver. sig. c. abba te. Ja. de are. ꝛ ol. Et de significato huius dictionis secundum vide in alphabeto littera. s. dictione secundum. Opponit glo. ad hanc. l. de. l. quotiens. §. tantundem. ꝛ plures so. hic. ꝛ in cō trario dantur. Sed Dy. sic interlineabat ibi textum pro nō in stituto putat. s. pure. sed erit institutus sub cōditione quā testa tor expressit. Dy. ergo ibi testator destinauit sub conditione in stituere ꝛ expressit sed non scripsit eam in testamento. hic vero nō expressit cōditionē sed se adiecturū dixit ꝛ posset nō adiecit Pe. tenet ꝙ illa corrigatur per istā qō nō credo. Sed dic si vis plene. vt no. e. ti. de here. insti. l. si quesita scripserit. ꝛ sic scribit Dy. in. l. ij. e. ti. Oppo. de. l. qui plures. de vsufr. le. so. vt no. in. l. cum pater. §. fi. de leg. ij. s. ꝙ in. l. qui plures. erat scriptura pe nitus imperfecta qꝛ nō apparebat cui datū esset. hic vero per fecta erat quantum ad substantiā legati vel institutionis. ꝛ ꝑ sona ꝛ res expressa fuit lꝫ omissa fuerit conditio. ꝛ ita tenet dy. ꝛ Cy. hic. Et facit hec lex ad questionē si arbiter. cōi diuidūdo. vni rem adiudicauit ꝛ super estimatione alteri prestāda sibi ar bitrium reseruauit ꝛ moriatur anteꝙ de estimatione arbitreť ꝙ nihilominus valeat adiudicatio alteri facta. vt hac. l. ꝛ. d. l. cum pater. §. fi. ar. contra. d. §. tantundem. s. de cōtrahen. emp. l. fi. ꝛ de ver. ob. l. si quis arbitratu. alij distinguunt fuerit arbi ter an arbitrator. Cy.

Vide. s. in tractatu sub stitutōis vul garis vt pu pillaris.

Cum quidam. Tacita pupillaris in expressa vulgari iclu sa nō excludit matrē. h. d. qō intelligi dꝫ si de viribꝰ substitutionis agatur viua matre vt in fin. huius. l. Nam hoc priuilegium mater ad heredem nō transmittit cū sit personale. ar. ff. de leg. ij. l. cū patronus. de admi. tuto. l. ex plu ribus. ꝛ de reg. iur. l. priuilegia. Sed contrariuꝫ videbatur per l. ff. de libe. ꝛ posthu. l. si a primo. glo. tñ hic videť innuere. ꝛ qui dam hic tenent ꝙ mater decessit prius ꝙ̄ partus. si enim deces sisset post mortē partus videretur ꝙ ista bona ad heredē trās mitteret si agnouit vel ius adeūdi infra tpa deliberationis. vt s. de iure delib. l. cum antiquioribus. cū non inueniatur contra tacitam voluntatē testatoris qꝛ presumitur ꝙ voluerit substi tu. admitti vbi mater est in medio. tunc enim non presumit lex ꝙ tacita pupillaris ex mēte testatoris procedat vt dicam ple ne de hac materia. j. ti. proxi. l. precibus. trāsmittet ergo mater hoc casu in heredem suum sicut ꝛ alia iura sua. Querit Odof. quare expressa pupillaris excludit matrem ꝛ tacita non. ꝛ dicit qꝛ expressa est ex voluntate expressa testatoris. sed in tacita sub intellecta lex ꝑsumit matre existente non voluisse testamēto rē illam tacitam subintelligi matris fauore. Vel dic secundum eū si extraneus sit substitutus. tunc tacita pupillaris nō excludit matrem. Si autem frater impuberis sit substitutus tunc exclu dat matrem. vt. j. ti. proxi. l. cuꝫ quidam. ꝛ. s. de testa. mili. l. in te stamento. in fine. ꝛ. ff. de vulga. ꝛ pupilla. substitu. l. iam hoc iu re. in fi. Ol. In glo. vlti. in fi. no. filij qui non adiuerant. ꝛ ita nō admittit aliqō qō nondum habuerat. hic aūt admittit qꝛ filius iam adiuerat. Ol. ꝛ Fran.

¶ De impuberū ꝛ alijs substitutionibus. Rubrica.

¶ Super rubrica. Vide Azo. in summa. e. ꝛ materiaꝫ istarum substitutionū plene explicabo. j. e. l. precibus.

Cum heredes. Prima vltima volūtas trahit ad se secundam. h. d. glo. facit differentiā vtrū nominibus proprijs vel appellatiuis. Sed cō tra hoc videtur ꝙ non referat. vt. ff. de duobꝰ reis. l. siue. so. vt ibi notatur. Quid si vtatur ꝓ prijs ꝛ appellatiuis. dic referre que preponantur vt dicta. l. nō nunꝙ. ad trebel. notatur de hoc. dic vt dixi. s. de sac. san. eccle. l. j. Vltimo dicit Pe. ꝙ partes videntur stare respectiue non quantitatiue. Cy.

Hereditatem. Casus. Reciproca sub stitutio illā solaminclu dit que pōt in persona oīm substitutoꝝ locū habere Ol. Ex quo colligit Cy. ꝙ quotiens vna determina tio sequiť duo determinabilia. in dubio videť vtrūꝗ determi nare equali determinatione. et facit quod plene dixi. s. de te sta. mili. l. in testamēto. Cy. In glo. s. finita. hec glo. nō est bona. innuit eñ hanc substi. locū nō habere post tpa pubertatis. sed verius est ꝙ littera exponatur ꝙ hec substitutio locū nō hꝫ in fra tempora pubertatis quo ad pupillarem substitutionem. qꝛ illa non includitur in ista reciproca propter inequalitatem eoꝝ quibus facta fuit. ol. extenditur itaꝗ solum ad vulgarem. ꝛ iste est verus intellectus. ol.

Heres instituta. Oppone de. l. ij. §. quisquis. ff. e. de vulg. ꝛ pupil. substi. so. vt ibi notatur qꝛ illam in pu pillari hic in vulgari. Itē oppone ꝙ petitio bonoꝝ poss. operatur aditionem. vt. j. de iur. delib. l. pubereꝫ. ergo sub stitutus non admittitur. Sed dic ꝙ illud intelligitur de petitio ne bonoꝝ pos. que est ex testamento vt secundum tab. hic auteꝫ ab intestato. ꝛ ideo aditionem ex testamento videtur omittere. vt. ff. de acqui. here. l. illud. ꝛ. l. neꝗ. §. fi. ꝛ sic viam aperit substi tuto quia ꝙ̄diu ꝛc. vt in regula iuris ꝙ̄diu. Oldr. Querit Cy. vtrum ista filia petere possit debitum bonorum subsidiuꝫ sicut alia sibi debita. videtur ꝙ sic vt hic. ar. ff. ad. l. cornel. de fal. l. si quis. Sed contrariū tenet qꝛ sibi imputet quod non adiuit nō seipsam exclusit ꝛ damnum ꝙ quis ꝛc. vt in regula iuris. ꝛ ptꝫ s. ti. proxi. l. si pater. Cy.

Quāuis. Hic etiā colligitur qō dixi. s. e. l. ij. que in hoc solum differt ab ista qꝛ ibi fuit breuiloqua hic vulgaris. Et collige impedi ri legalem inclusionem vnius substitutionis in alte ra si de contraria mēte testatoris appareat. vt. ff. e. l. iam hoc iu re. penul. rñso. ꝛ est bonum exemplum. ff. e. l. cum filio. §. j. que vi detur huic ꝯtraria. Sed ibi vnum in vulgarem alium in pupil larem substituit hic in vulgarem tm̄. Itē opp. ꝙ vbi pupillus ꝛ maior sunt instituti ꝛ facta sit vulgaris substitutio in personā eoꝝ ꝙ intelligatur tacita pupillaris in ista vulgari. vt. ff. e. l. iā hoc iure. in fi. secundum intellectum Azon. qui ibi approbatur so. si retinetur in illa. l. casus in personam puberis ꝛ impuberis Azo non bene diceret qꝛ est contra. l. istaꝫ. sed si varietur casus tunc bene dicit ꝛ sic intellexit vt putat Cyn. Itē posset opponi ꝙ pupillaris non ꝯtineatur in vulgari. vt dicam in. l. precibus vbi plene materia ista tractabitur. Opponit gl. de. l. falsa. §. fi. de condi. ꝛ demon. vbi pluralis locutio in singularitate resolui tur ꝛ dicit ꝙ fallit hic dicta regula. tu dic ḃm Pe. ꝛ Cy. ꝙ non sequiť si pluralis locutio resoluať in singularitatē. ergo substi tutio facta filio videť facta in vtrūꝗ casum. hoc eñ nō est verū nam aut testator filiū solū instituit ꝛ sibi substituit. ꝛ tunc videť sibi substituere in vtrūꝗ casum. vt in prin. huius. l. sed si insti tuat filium ꝛ extraneū licet sub duabus enumerationibus sub stituat filio ꝛ extraneo videtur substituere filio in casum tantū in quo etiam extraneo substituere potuit. i. in vulgarem ratio ne inequalitatis ꝑsonarum vt equalitas seruet. vt ar. s. de col. l. illud. ꝛ cōia vtriusꝗ iudi. l. fina. ꝛ sic illa ratio. l. falsa. §. fi. non obstat

obstat cynus. Sed vbi cessaret inequalitas puta vno ex institutis non adeunte in personam eius statim videretur esse loc9 substitutioni ar. d. l. falsa. de leg. iij. l. qui cōcubinam. §. stichus. de leg. ij. l. fi. §. filium ad trebellia. l. lutius. §. gayo. ⁊ pro hoc bene facit tex. ⁊ glo. de heredi. institu. l. hoc articulo. ⁊ l. pater sed contrarium verius videt̃ quasi voluntas testatoris fuerit substitutum vocare in casum quo tota vacaret hereditas vt. ff. e. l. quidam testamento. ol. ⁊ ita etiam terminauit dy. de facto in simili questione. testator enim instituerat duas filias. ⁊ sic dixerat. ⁊ si dicte filie mee postq̄ viris nupserint decedant sine heredibus ex legitimo matrimonio substituo eis fratrem meum accidit q̄ vna decessit anteq̄ nuberet alia vero postq̄ nupsit ⁊ sine heredibus querebatur an esset locus substitutioni ⁊ videbatur casus in dicto. §. gayo. ⁊ pro hoc. e. tit. l. heredes. §. cū ita. ⁊ de lega. ij. l. fi. §. filium. vbi videtur habere locum conditio saltem in persona. ⁊ pro parte eius in cuius extitit conditio. ⁊ pro hoc etiam glo. ff. ad. l. fal. l. patronus. §. fi. In contrariū videt̃ propter verba substitutionis que inspicienda sunt vt. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. in cōditionib9. videt̃ enim testator voluisse solum in defectū vtriusq3 substitutum admitti ⁊ altera deficiente ipm repelli vt. ff. de vulgari ⁊ pupil. substit. l. vel singularis. ⁊ l. ex duobus. ⁊ l. qui duos. de re. du. qui duos ad. l. fal. l. pater. ⁊ hac l. ⁊. j. e. l. cum quidam. ⁊ q̄ ibi dixi. ⁊. j. e. l. precibus ver. item quero aliam pulchram questionem rex aragonū. ⁊ q2 cōditio apposita fuit per verba pluralis numeri equipollet duabus conditionibus singulariter copulatiue prolatis ar. ff. de condi. insti. l. ij. de le. iij. l. qui cōcubinā. §. si stichus. ⁊ dicta. l. falsa. §. fi. de cōdi. ⁊ demon. vbi autē due conditiones copulatiue apponuntur vna deficiente totū deficit vt. ff. de cōdi. instituti. l. si heredi plures. ergo ⁊ in ꝓposito vna deficiēte deficit substitutio. Item q2 cum verba sumunt̃ ex vniuerso q̄ est etiam vbi indefinite proferuntur si quid est falsum totum falsum redditur vt. ff. de reb9 dubijs. l. si is qui. ⁊. §. vtrum. ergo ita est in ꝓposito. ⁊ ita tenuit dy. ar. dicte. l. si is qui ducenta. §. item si pater. ad contraria patet respōsio. q2 in. §. gayo instituti erant extranei ⁊ ideo interp̄tamur ꝓ parte premortui substitutionem habere effectū vt defuncti voluntas citius executioni mandetur ar. ff. de ver. obli. l. ita stipulatus. §. idemq3 defendebat. Item in. l. vltima. §. filiū de leg. ij. ideo est vt filius testatoris citius ad successionem vocetur q̄ videt̃ fuisse testatoris intentio vt. s. ti. pri. l. generaliter. ⁊ eodē modo responderi pōt. l. cū heredes. §. cum ita q2 ⁊ ibi filia erat instituta ad. l. pater. ⁊. l. hoc articulo patet respōsio. q2 ibi. ideo est delictum vel defectus vnius alterū ledat vt in regula iuris alteri per alterum dy. in glo. regulariter ibi in duobus casibus in quibus tacita pupillaris non continetur. oldra.

1 ☞ Substitutio vulgaris expirat adita hereditate.

1 Post aditam. vulgaris † expirat adita hereditate. h. d. ⁊ q̄ dicit nō impuberib9 dicit glo. idē si īpuberib9 q2 ⁊ tūc vulgaris expirat licet remaneat tacita pupillaris. vt. s. l. pri. quidam tñ dicūt q̄ cū tacita pupillaris ex reliquijs vulgaris insurgat ꝓpter has reliqas quodāmodo expirat vulgaris vt dicam in. l. precib9. In solutiōe cōtrarij. §. sed q̄ pap. ff. de mino. l. ⁊ si sine. dic ⁊ vide q̄ ibi no. Ultimo Jaco. de are. dicit q̄ hec lex cū hic notatis faciunt ad questionē qua querit̃ si duo fuerunt electi rectores alicuius ciuitatis successiue. ⁊ primus electus acceptauit sed postea moriatur vel impediatur an secundus admittatur. hec lex est q̄ non admittatur ⁊. j. de leg. l. si legata. ⁊ de fideicō. l. quot. ⁊ ita dicit cy. dy. tenuisse. ⁊ ꝓ hoc facit quia ex electione assequitur quis nomen vt in proconsule ⁊ habet iurisdi. voluntariam vt. ff. de officio proconsul. l. j. ⁊. ij. Nam qui semel fuit electus remansit sicut qui semel fuit heres vt dicto. §. sed pap. de re iudicata. l. ex contractu et ad tertul. l. j. §. si quis adita ⁊ q̄ ius queratur electo ex electione bene probatur extra de electione. c. publicato cum ibi notatis per Inn. hosti. ⁊ compost. ⁊ pro hoc etiam quia licet electio non durauerit sufficit vt. s. titu. proximo. l. fi. cum his que ibi notaui. In cōtrarium facit quia non videtur versum nisi duret vt. ff. de in rē verso. l. si pro parte. §. versum. Nam quando debet aliquid fieri si non duret admittitur vt. ff. de conditio. ⁊ demonstra. l. cum sub hac. ⁊ pro hoc. ff. de offi. prefecti augustalis. l. j. nec salariū primo debetur ante inchoatū officium vt. s. de aduoca. diuersorum iudi. l. post duos ergo videtur q̄ secūdus debeat admitti cum hec questio fuisset in ciuitate vercellarum de pluribus doctorib9 successiue ad legendū cū certo salario determinatū fuit q̄ mortuo primo vel impedito secundus admitteret̃ p. d. l. cum sub hac de consilio dñi vberti de bobio. et pro hoc. ff. de testa. tute. l. tutoribus. ⁊ q2 paria sunt nolle vel nō posse. ff. de pcu. l. j. §. vsus. s. de ꝯtrahē. emp. l. fi. extra de rescrip. c. sciscitata de offi. deleg. cū super abbatia. ⁊. c. corā. ⁊. c. significasti. ⁊. j. cōia deleg. l. fi. §. si quis optionē. cū ergo primus nō potuerit morte vel impedimēto preuentus perinde est acsi noluisset ⁊ repudiasset per iura predicta. prefatus Jaco. distinguit. aut fuit facta electio de secūdo sub hac forma si primus non venerit ⁊ tūc admittitur secūdus. aut si primus non acceptauerit ⁊ tūc nō admittitur. in dubio aūt presumitur facta sub illa si non venerit. nec ob. hec. l. cū si. q2 hic per acceptationē hereditatis plenum ius heredi acquiritur sed non sic ꝓ acceptationē solā electo ad regimē vel ad legendū. vt. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. l. publius. ⁊. d. l. j. de offi. prefec. augu. ⁊ dicet̃. j. de quadri. prescrip. l. bene a zenone. ⁊ hec distinctio placet Cy.

1 ☞ Jus accrescēdi accrescit etiā inuitis.

1 Testamento. Jus accrescēdi † accrescit etiā inuitis. h. d. rō nota. s. qñ non petentiū partes. l. vnica. ⁊ dubitatio huius. l. esse potuit q2 cū testator eos substituit videt̃ posuisse in eo℞ voluntate. vt. j. de iur. deli. l. nec emere. ⁊ sic inuitis non accrescere qd tollit hec. l. In glo. in fi. ⁊ quere vt ibi no. ⁊ hanc glo. approbat per. l. ff. ad trebel. l. recusare. §. titius. Ol.

Si testamento. Ibi substituit ⁊ sic fuit pupillaris expressa ⁊ verbis directis. Ibi post euentum conditionis quia decessit pupilla in pupillari etate. Ol. de ponte.

1 ☞ Substitutio vulgaris quare dicatur.
2 Substitutionis vulgaris quot sunt spēs.
3 Effectus vulgaris quis sit.
4 Substitutio vulgaris qñ expirat.
5 Substitutio pupillaris quare dicatur.
6 Substitutio pupillaris quibus verbis concipiatur.
7 Substitutionis pupillaris spēs quot sunt.
8 Effectus substitutionis pupillaris quis sit.
9 Pater tenet̃ filio legitimā relinquere.
10 Substitutio pupillaris tacita inclusa in vulgari an excludat patrem.
11 Substitutio exēplaria quare dicatur.
12 Effectus substitutionis exemplaris quis sit.
13 Substitutio exemplaris qualiter expiret.
14 Substitutio pupilli fit in fauorem pupilli.
15 Substitutio pupillaris dicit̃ testamētum pupilli.

p Precibus. Quōnis thema ꝓposite clarius q̄ ꝓposita fuīt benigne repetit imperator ipsam soluit cū distinctione trimēbri. Uel clarius. vulgaris substitutio facta a milite filio impuberi tacitā pupillarē nō ꝯtinet matris fauore. pupillaris vō vel cōpendiosa infra pubertatē mortuo filio matrē excludit post pubertatē obliquat̃ matris fauore si reperiat̃ in medio. Ol. Ex principio colligit imꝑatoris benignitas in rñdēdo. vt ⁊. s. de trāsact. l. vt rñsū. iuris aūt consultus nō sic benigne rñdet. ff. de testa. l. domitius. Ad qd dicūt qdā q̄ hoc iō q2 imperator nobilis ē ⁊ iuriscōsultus rusticus forte erat. Uel dic ⁊ melius q̄ iurisconsultus ibi rñdet iurisperito cui turpe erat ignorare ius in quo versat̃. l. ij. §. mucij auditores. ⁊ iō reprehensiue ⁊ dure ibi respōdet hic respōdebatur mulieri ⁊ ideo curialiter. Casus ⁊ lr̃e expositio satis p3 ex glo. Item colligunt aduocati ex hac. l. q̄ positioni obscure non est respondendū nisi declaretur vt hic. ⁊. ff. de fal. l. filius. ⁊ de iure fisci. l. ita fidei. ⁊ dixi. s. in tractatu positionū. ver. itē q2 obscura. Et loquitur hec. l. de tribus substitutionibus. s. vulgari ⁊ pupillari ⁊ compendiosa. Quia tñ hic cōmuniter recurritur pro materia substitutionū de oībus plene subijciam. Pro quarū declaratione premitte q̄ substitutionū alia est directa alia obliqua siue fideicōmissaria. Obliqua est p quam testatori succeditur alio mediante de cuius manu bona percipiuntur. vt. ff. e. l. coheredi. §. cum filie. ij. responso. ⁊ cū diminutione quarte trebellianice de qua plene tractatur in titulis ad tre. ⁊ aliqua. j. subijciam ⁊c. Directa est per quā directo succeditur testatori ⁊ solo animo ⁊ sine alicuius ministerio efficitur quis heres ⁊ dñs. vt. ff. de acqui. pos. l. cum heredes. ⁊ sine diminutione alicuius partis sicut consequeretur per insti. directam. vt. ff. e. l. ex duobus. §. filium. arguendo ex. l. qui liberis. §. hec verba. ⁊. l. paterfa. e. ti. Nā substitutio directa nihil aliud ē q̄ conditionalis institutio. vt. d. l. qui liberis. in princ. ⁊. ff. de li-

☞ Uide que dicta sūt ample in tractatu vulga. et pupil. ⁊ que ibidem dixi.

beris ꝛ posthu.l.gallus.in prin.sicut ergo institutione pura vel cōditionali purificata solo animo sine alicuius ministerio dñi/um hereditatis acquiritur.ꝺ.l.cum heredes.ita et substitutio/ne postq̄ effectum habere cepit.ꝛ hoc est ꝙ notabiliter dicitur in.l.in ratione.§.si filio.ff.ad.l.fal.Reuocādi sunt substituti ad intellectum substitutionis.ꝛ hec directa diuiditur in qnq̄ spe/cies.s.vulgarē ꝛ pupillarem exemplariam breuiloquā siue re/ciprocam ꝛ compēdiosam.de quibus singulariter.j.subijciam. Et directa quandoq̄ fit per verba directa quandoq̄ per infle/xa ꝛ indirecta vt.s.de testa.l.quoniam.ꝛ.ff.e.in pluribus legi/bus.Est etiam notandum ꝙ in testamento primus locus est in/stitutorum.secundus tertius vel deinceps dicitur substitutoꝝ. vt.ff.e.l.j.ꝛ isti substituti quandoq̄ dicuntur esse substituti pri/mo loco vulgariter qꝛ in primum casum succedit.s.nō adita he/reditate vt.s.e.l.post aditam substituti pupillariter dicunt̄.in scđo gradu.qꝛ post aditā hereditatē vocant̄ mortuo īstituto in pupillari etate.cōpendiose substituti possunt dici substituti in primū ꝛ secundū casum qꝛ possunt habere locū ꝛ ante aditā et post aditā hereditatē.Oppo.ad.l.istam in vulgari continetur pupillaris.vt.s.e.l.quāuis et pupillaris excludit matrē vt hic et.s.e.l.pri.ergo ꝛc.so.dicit pla.hic expresse voluit testatoꝛ sub/stituere in simplicem vulgarem tantum ibi non.et hoc indicat litera tantū ꝛc.ꝛ in.l.illa quāuis.ibi si modo non contrariā ꝛc. Sed huic intellectui opponitur de.l.vltima.s.tit.primo.Sed ipse respondet ꝙ ibi mater fuit instituta cum impubere ex quo presumitur voluntas defuncti.Glo.aliter respondet que fuit azo.s.ꝙ hoc fit fauore matris ꝙ tacita pupillaris eā non exclu/dat.ꝛ sic intellige dictā.l.vltimā.s.ti.pri.ꝛ in.l.quāuis.nō erat mater in medio in.l.s.pri.ꝛ hic erat expressa pupillaris ꝛ hāc opi.tenēt cōmuniter glo.ꝛ multi moderni.ꝛ quare tacita pupil/laris non excludat matrem dixi ſm ol.s.ti.pri.l.fi.Sed pe.di/cit ꝙ sicut pupillaris expressa excludit matrē sic ꝛ tacita si intel/ligatur ꝙ tantum importet tacita sicut expressa vt.l.certum.ff. si certū peta.ergo quādiu esset locus successioni ex testamento expresse vel tacite non est locus ab intestato vt.s.e.l.iij.Respō/dendum ergo aliter.s.ꝙ vbi pater substituit pupillo vulgari/ter intelligatur sibi prouidere voluisse ꝛ pupillariter nisi esset ꝓsumptio in contrariū vt quando mater est in medio tūc enim lex non ꝓsumit qꝛ tacita pupillaris ex mente testatoris ꝓcedat ꝛ sic intelligitur lex ista ſm eum.Item opponitur tu dicis ꝙ in vulgari continet̄ tacita pupillaris q̄ matrem non excludit con/tra hoc est qꝛ sic videtur vanum legis que consilium que consu/lit testatori ꝙ faciat substitutionem pupillarē clausam si timet ꝙ substituti non insidientur vite pupilli.ꝛ vulgaris aperietur vt institu.de pupilla.substitu.§.ij.quedam gl.que fuit additio in dicto.§.ij.dicit ꝙ illud consilium parum valet.Sed pessime dicit ideo valde vtile est.vnde dic ꝙ ibi loquitur quādo expres/se substituit vulgariter ꝛ pupillariter quo casu pupillaris taci/ta non continetur in vulgari vt.ff.e.l.cum ex filio.Sed adhuc instatur ꝙ non contineatur qꝛ qui ꝓuidit in vnū casum non vi/detur in alium ꝓuidisse vt.ff.e.l.si ita quis.ꝛ de libe.ꝛ postu.l.cō/modissime ꝛ so.ma.l.si cum dotē.in prin.Ad.l.si ita quis rñdeo ꝙ si complete prouidit non videtur in alium casum prouidisse ar.ff.de condi.ob causam.l.si extraneus.Ad.l.cōmodissime ꝛ si cum dotem.respondeo ſm Ja.de ra.quo ad presens ꝙ legisla/tores duplicem fauorem considerauerūt vnum ex parte impu/beris instituti.alterum ex parte substituti ꝛ ex parte īstituti qꝛ non potest sibi prouidere.ꝛ ideo ne decedat intestatus cōtinet̄ pupillaris quasi plus actum ꝛ vnus factum.Itē ex parte sub/stituti qꝛ sicut dilexit eum testatoꝛ in vno ita ꝛ in alio vt.s.titu. primo.l.fi.ꝛ videt̄ plene ꝓuisum licet non plenissime sed in.l.cō/modissime ꝛ in.l.si cum dotē non plene prouidit.Uel aliter vbi nō sit mater in medio vt.s.dixi ſm pe.Item opponit de.l.in te/stamento.s.de testa.militari.dic ꝙ illa loquitur in reciproca q̄ ſm opinionem azo.continet omnes expressas.ꝛ ideo matrē ex/cludit.ꝛ sic loquitur lex lutius.ff.e.ſm alios qui dicunt ꝙ con/tinet omnes tacitas.dicendum ꝙ ibi loquitur in presumpta ꝓ/bata hic in presumpta tacita.ꝛ sic nō obstat vt ibi dixi.Ad hoc facit qꝛ ex qualitate ꝛ affectione persone cessat presumptio ca/lumnie non tamen si contra probetur.vt.ff.de adul.l.is cuius. §.iure mariti.presumptio enim tollitur per probationem vt di/xi.s.de proba.l.siue possidetis posset etiam dici ꝙ aut substitu/tutus nolet adire ꝛ expressa vulgari vel tacita a lege ꝓsumpta ꝛ hoc non potest qꝛ fauore matris cessat.aut ex expressa.ꝛ hoc non potest qꝛ verba vulgaris substitutionis non ꝯueniūt huic casui.cū heres fuit ꝛ ideo cū verba nō cōueniant non potest ex mēte succedere ꝛ sic nō ex tacita ꝛ subintellecta p.l.qꝛ mr̄ eū ex/cludit expssa nō qꝛ verba nō sunt conueniētia vt.ff.de sup.leg. l.labeo.ꝛ de leg.j.l.iiij.Non obstat.l.in testamēto.qꝛ verba vos

inuicem substituo ad vulgarē ꝛ pupillarem substitutionē sunt apta.sed inequalitas ꝑsonarum quib⁹ fiebat hoc non patiebat̄ Non obstat.ff.e.l.iam hoc iure in fi.qꝛ ibi ꝓbatio inducebatur ad diminuendū significatum verborum appellatiuoꝝ hic ad augendū ꝙ nō pōt.ꝛ ad hanc solu.facit qđ notat̄ dicta.l.labeo Item obstat ad finem.l.vbi dicitur ꝙ compendiosa trahitur ad fideicō.post tēpora pubertatis videt̄ enī ꝙ semp sit directa qꝛ facta a milite q potest substituere directo vt.ff.de testamēto mili.l.miles ita in principio.ꝛ.l.in fraudem.§.fi.ꝛ.ff.e.l.centu/rio ſm dy.Sed alij non cōsentiunt hoc in verbis equiuocis im/mo dicunt ꝙ tunc valet tempore pubertatis iure directo etiā in priuato postea valet iure fideicō.vt no.instituta de pupilla/ri substitu.§.j.in fine glo.magne.ꝛ de hoc infra plenius dicam. ad hoc dixerūt antiq excepto.py.ꝙ h̄ est fauore matris vt sub/stitutio directa compendiosa incipiat obliquari post tempora pubertatis.als si non esset mater in medio semper valeret iure directo cuicunq̄ fieret a milite.sed si a priuato quid iuris sit.j. dicam.Si autem fiat pro fideicō.vel per verba q̄ possunt obli/quari ꝛ sic per verba equiuoca valet omni tempore vt fideicō. et hoc no.ꝺ.l.centurio.ff.e.Dico ergo ꝙ fauorē matris ista cō/pendiosa directa facta a milite obliquatur adueniente puber/tate et admittitur mater ab intestato et ex causa fideicomnissi bona restituit vt hic in fine.Sed cōtra hoc instatur qꝛ cum ma/ter restituere teneatur dolo facit petēdo vt.l.dolo facit.Dicūt quidam ꝙ ideo petit quia retinebit quartam trebellianicam. Sed hoc nō videt̄ qꝛ nō habet locū in testamento mili.vt.j.ad l.fal.l.in testamēto.ꝛ.ff.ad trebel.l.j.§.si is q.Sed respondent quidam ꝙ hic non militabat tēpore testamenti ꝛ sic priuilegia militaria non habebat vt.s.de testamēto mili.l.penul.sed hoc nō ꝓcedit qꝛ hic in fi.dicitur ꝙ valet post pubertatē iure fidei/cō.ꝙ non esset si nō militasset qꝛ ista cōpendiosa a principio va/luisset iure directo ꝛ expiraret adueniente pubertate vt.ff.e.l. verbis ciuilibus.ꝛ.l.centurio.in prin.ꝛ.s.dixi ꝛ.j.dicam de ma/teria compendiose.Alij dicunt ꝙ quarta non det̄ hic per iura predicta sed alias vtilitates consequitur quarum respectu ꝓ/tere potest ꝛ hanc tenet glo.ꝛ Jaco.de ra.et quidam moderni. Alij vt.r.dicunt ꝙ mater retinebit trebellianicam ꝛ hanc te/net dy.in suo tractatu substitutionum.ff.e.sed non video respō/sum ad ꝑdictas.ll.q̄ dicūt cessare in testamento mili.fal.nisi di/catur hoc cōtingere matris fauore.vel posset dici ꝙ habuit re/spectum ad ius nouissimū quo habet locū falcidia in tēstamen/to militis vt no.in aut̄.de here.ꝛ fal.§.qꝛ vero in fine.Item op. ꝙ hic dicit̄ ꝙ si fili⁹ decedat īfra pupillarē etatē mater excludi/tur ex pupillari in compendiosa inclusa.sed pupillaris que in alia includitur non videtur excludere debere matrē in prin.l.ꝛ s.titu.pri.l.fi.So.dic ꝙ pupillaris q̄ comprehendit̄ sub com/pendiosa est expressa nō tacita ꝛ ideo matrē excludit.In cōtra/rijs autem est tacita ꝛ ideo non excludit eam.ꝛ idem dicit gl.in breuiloqua.Sed vtrum in breuiloqua contineatur expressa.s. dixi.ꝛ no.ꝺ.l.fi.s.titu.pri.ꝛ.j.dicam circa eius speciem.Item op.de.§.si vero institutio in aut̄.de here.ꝛ fal.ꝛ.ff.de mino.l.ꝛ si fine.§.sed ꝙ pap.Ad primum dic ꝙ vocantur substituti per.l. ex coniectura voluntatis defuncti ꝛ sic vocantur per substitu/tionem non ex substitutione sed per legem.Similis differentia est.ff.de incen.rui.ꝛ naufra.l.j.§.ex incēdio.ꝛ.j.quando ciuilis actio crimi.preiudicat.l.vnica.in prin.vbi fit differētia an ex rē familiari vel propter rem familiarem.Ad.§.sed ꝙ pap.dic ꝙ ibi effectu heres esse desijt.idem.ff.e.l.ij.§.interdum.His ꝓmis/sis intremus mare anglicanum.i.profundam materiam substi/tutionum de qua dy.pre alijs tradidit.ff.e.cuius effectū.j.sub/ijciam additis aliquib⁹ aliorum doctorum.de hoc etiam bene notatur per azo.in summa.e.ꝑ her.Inno.ꝛ host.extra de testa. c.raynutius.ꝛ.e.ti.c.j.lib.vj.ꝑ Jo.an.archi.ꝛ cardi.Primo er/go tractemus de prima specie.s.directa qꝛ de fideicommissaria tractatur.j.ad trebel.ꝛ.j.etiam dicetur.Et primo agamus de vulgari.quare dicatur vulgaris dy.dicit ꝙ dicitur vulgaris respectu substituentis ꝛ ei⁹ cui fit substitutio ꝛ propter commu/nem vsum verborum que exprimuntur in ipsius conceptione respectu substituentis quia quilibet de vulgo non habita diffe/rentia sit pater vel mater vel extraneus potest hanc substitu/tionem facere respectu eius cui fit quia cuilibet de populo fie/ri potest siue sit minoꝛ siue maioꝛ siue in potestate siue non vt patet.ff.e.l.cū plures.ꝛ.l.si mater.ꝛ.l.iā hoc iure.ij.rñso.ꝛ.l.lu/tius ꝛ institu.de vul.substi.§.j.Item ꝓpter cōmunē expssionē verboꝝ que sunt in cōi vsu loquendi quia quilibet scit vti his verbis si talis non erit heres talis sit heres.Alij dicunt ꝙ di/citur vulgaris qꝛ vulgo ꝛ frequenter fit.Nā in quotidiano vsu est ꝛ pro hoc.ff.de furtis.l.vulgaris.ꝛ vulgo hoc fit.ff.de vsuc. l.non solum.§.ꝙ vulgo.et pro herede.l.ij.Item potest dici vulgaris.

vulgaris ꝓpter directam significationē sicut dicitur vulgaris
actio.i.directa.ff.de heredi.instit.l.quidam cum filiū in fi. Ista
enī est directa vt.j.e.l. post aditam. Item potest dici vulgaris
ex iuris approbatione et iure formali assumptione sicut alibi
dicitur actio vulgaris formula qꝛ a iure īducta.vt.ff.de furtis.
l.si seruus.⁊ ita dicit̄ hec substitutio vulgaris qꝛ a iure formam
assumit vt instituta.e.in prin. Itē pōt dici vulgaris ex expressa
verborum ꝓlatione vt habet̄ alibi.ff.de fideicō.lib.l.libertates
⁊ sic sumit̄.ff.rem ra.ha.l.cum minor.in prin.hec enī fit expres-
sis verbis si institutus non adeat talis sit heres. Item dicit̄ qd
vulgare qꝛ caret specialitate.ideo dicitur.l.vulgata.⁊ ista sub-
stitutio nullā habet specialitatē sicut alie substitutiones.⁊ isto
modo sumit̄.ff.de iure fisci.l.edicto.§.extat. Item dicitur quid
vulgare ex quadā vilitate qꝛ ꝙ cōe est vilipendit̄. et omne ra-
rum charum in aut̄.vt matres debitrices.§.j.⁊ hoc modo di-
cit̄ ista vulgaris qꝛ cōiter fit. Alie aūt substitutiones nō sic cōi
1 ter fiūt sic accipit̄ vulgaris † .i.vilis.ff.de adul.l. si vxor.§.j. de
legitimis tuto.l.legitimos.§.j. ibi si autē patroni persona vul-
ris.i.vilis. Guil.de cunio ⁊ de significato hui⁹ verbi vulgaris
vide in alphabeto de ver.sig.dictione vulgaris litera.u. Secū-
2 do quero quot sunt ei⁹ species. † dy.⁊ cōiter alij dicunt ꝙ due
scꝫ expssa ⁊ tacita.alij dicūt ꝙ sunt plures vt statim patebit in
ꝓxima q̄stione. Tertio qbus verbis concipiat̄ glo.magna q̄ est
insti.de pupilla.substitu.§.j.⁊ azo in summa.e.§. vulgaris.⁊ in
l.titi⁹.ff.de heredi.insti.ꝙ expressa fit verbis negatiuis vt si ta
lis non erit heres talis sit heres vt.ff.e.l.j.tacita verbis affirma
tiuis vt.ff.de here.insti.l.cum in testamento.§.hec verba vbi lo
quitur in breuiloqua ⁊ eo.titu.l.lucius.cum duabus.ll. sequen
tibus.⁊.s̄.de heredi.institu.l.fi. Sed hoc non reprobat dy.in to
tum.immo dicit ꝙ expressa vulgaris non fit tm̄ verbis negati-
uis immo etiam affirmatiuis vt patet ꝭm eum ex dictis.ll.nam
in.l.cum in testamento.§.hec verba non est tacita immo expres
sa qꝛ in breuiloqua sunt omnes expresse ꝭm opinionem azo.sed
ꝭm alios qui dicunt ꝙ sunt oēs tacite vt infra dicā.ista respon
sio non ꝓcederet. Item in.l.qui liberis.§.hec verba. ff.eo. dicit
ꝙ sunt verba vulgaris ⁊ expresse pupillaris vt no. instituta.e.
dicto.§.j.ergo dicit ipse ꝙ expressa vulgaris fit verbis affirma
tiuis ⁊ negatiuis.sed tacita bene cōcipitur tm̄ affirmatiuis ver
bis vt dicta.l.titius.quia ꝭm eum tacita est illa que colligi non
potest ex prolatione verborum.sed ex interpretatione legislato
ris vt fuit in dicta.l.titius.⁊ secundū hoc in.l.fi.s̄.de heredi.in-
stituen.fuit expressa vulgaris.ad.ll.per glo.allegatas.dic ꝙ in
§.hec verba.⁊ in.l.qui liberis.ff.eo.non fuit tacita vulgaris vt
glo.dicit.immo fuit vulgaris expressa cum fuerit facta impube
ri.⁊ hoc ideo qꝛ verbum ibi positum talis sit heres est directuꝫ
⁊ aptum ad vtrāqꝫ substitutionem.i. vulgarem et pupillarem
inducendam.nam ex quo testator simpliciter protulit videatur
in vtrūqꝫ casum substituisse expresse ar.eius ꝙ de verbo substi
tuto dicitur in.l.iam hoc iure.ver.ꝙ ius ⁊c. Item nec dicas ꝙ
fuerit tacita in.l.qui plures.⁊.l.iam hoc iure.ff.eo.immo est ex-
pressa vt.ff.e.l.lutius. ⁊ ibi notatur in.l. titius. dic ꝙ fuit tacita
qꝛ verba ibi posita non sunt apta ad substitutionem aliquā ex-
pressam ꝑsumendā.vnde qꝛ ex interpretatione iuris ꝓcedit nō
de ꝓpria ⁊ absoluta significatione verboꝝ dicat̄ tacita. Sed ꝙ
dicit dy.vulgarem tacitam fieri tantū verbis affirmatiuis nō
placet quibusdam. Nam si dico si heres erit ⁊ in pupillari eta-
te decesserit talis sit heres ꝙ hec verba affirmatiua faciant ta
citam vulgarem videt̄ absurdū qꝛ nullo modo conueniunt vul
gari immo contraria sunt.⁊ sic duo contraria non possunt īclu
dere sed ex verbis que subaudiunt̄ tacite lex presumit ex volū-
tate defuncti que sumitur ex verbis expressis. ⁊ sic non fit sub-
stitutio vulgaris ex verbis illis qꝛ sunt contra formā ⁊ naturā
vulgaris que expirat per aditionem vt.s̄.e.l.post aditam. Sed
ex voluntate presumpta ⁊ subaudita ꝓpter expressa verba si-
mile supra dixi de.§.si vero institutio.in aut̄. de here. et fal.vbi
venit substitutus non ex substitutione sed ex lege propter sub-
stitutionem quare dicunt ꝙ vulgaris fit verbis expressis vel ꝑ
legem subintellectis ⁊ semper negatiuis. Jaco.de ra.non disce
dit a glo.nec eius exemplis ⁊ ꝙ dicitur ꝙ expressa fit verbis af
firmatiuis ⁊ negatiuis concedit verum esse.sed in casu verboꝝ
negatiuoruꝫ fortiorem efficaciam habet vt.l.post aditam vnde
vbi sunt verba affirmatiua ⁊ non exprimitur casus negatiuus
in quo sortiatur efficaciam dicit eam tacitam.⁊ propterea cum
queritur quot sint eius species dicit ꝙ possunt dici plures ꝭm
eum qꝛ quedam est expressa secundū formam ⁊ rem vt hac.l.et
ff.e.l.j.in principio.⁊.s̄.e.l.post aditam.quedam tacita vt quan
do verba non sonant in eius efficatiam sed tamen eorum signi-
ficatio importat hoc vt in.§.hec verba. ¶Potest etiam dici hec
expressa secundum rem non secundum formā. quādoqꝫ tacita
⁊ probata vt.s̄.de testa.mili.l.in testamento.⁊.d.l. lutius.ff.eo.
Sed ⁊ ista potest dici expressa vt.d.l.lutius no.in.l.in testamen
to notatur ꝙ est quodāmodo expssa. sed nō video ꝙ in illis.ll.
sit aliqua vulgaris immo ponitur vt species per se.s.reciproca
siue breuiloqua.alias oporteret dici ꝙ reciproca nō esset sub-
stitutio.sed modus substituendi. posset ergo dici vulgaris ex-
pressa ꝭm rem tm̄. sed transit in aliud nomen.s. in reciprocam.
Est ⁊ alia tacita ⁊ dubia vt.l.si his de heredibus instituen. sed
⁊ illa est expressa secundum quod supra dixi. Sed si qs vult su
stinere opinionem glo.ꝙ fiat tantū verbis negatiuis dic ꝙ gl.
se retulit ad id qd̄ frequēter et cōiter fit qꝛ cōiter fit verbis ne-
gatiuis vel qꝛ dato ꝙ aliqn̄ fiat verbis affirmatiuis oportet ta
men ꝙ subintelligatur negatio si heres non erit. ad hoc simile
ꝙ dicitur de negatoria q̄ꝫ dixit pla.fieri per verba negatiua tm̄
quod non est verū vt instituta de act.§.eque.sed potest dici ne-
gatoria qꝛ semꝑ habet effectum negandi vt.ff. si seruitus vēdi.
l.ij.§.ij. Et de hoc notatur ⁊ dixi.ff. de ope.no.nun.l.si pri⁹. Si
queratur quare ista substitutio fuit inuenta.dic ꝙ in fauore te-
statorum vt habeant heredes vt.ff.de interroga. act.l.⁊ quia.⁊
ista ratio redditur instit̄.de vul.substi.in princ. Quarto quero
3 quis sit effect⁹ † vulgaris.glo.⁊ azo.cōiter tenent ꝙ eius effe-
ctus est vt trahatur solum ad bona substituētis. Dn̄s dy.disti
guit inter tacitam que continetur sub pupillari expressa vt illa
trahat̄ ad oīa bona impuberis vt.ff.ad.l.fal.l.qui fundū.§.co-
heres.⁊ de acq.hereditate.l.iul̄.alias incipit si pupillus. Si ve
ro de tacita que non continetur sub pupillari expressa vt est in
ꝑalle.l.titius.de here.instituen.cum.ll.sequentibus.dic ꝙ eū
dem habet effectum quem expressa que nō continet tacitā pu-
pillarem arg.eorum que dicta sunt.s̄. Si queratur de expressa
que habet in se tacitam pupillarē dic ꝙ ratione vicinitatis pu
pillaris trahitur ad bona impuberis vt.ff.e.l.ij.§.sed si ita scri
pserit. Si de ea q̄ non cōtinet tacitā pupillarē vt qꝛ testator spe
cialiter in cōmunē casum substituit nunq̄ꝫ habet vim pupilla-
ris ⁊ trahitur ad bona patris tm̄ vt.ff.e.l.cum ex filio.§. filio.et
l.ex facto.§.item quero et.l.qui plures liberos.ij.responso. Et
ar.ff.de penis.l.sanctio legum.⁊ sic ītelligitur insti.de pupilla.
substitu.j.responso.⁊ in glo. Azo.posita in summa.e.§.est autē
effectus.⁊ dixi.s̄.e.l.q̄ꝫuis. Alijs videtur ⁊ forte non male quod
ex substitutione vulgari nunq̄ꝫ succedatur nisi substituenti vt
institu.de pupilla.substitu.circa prin. In contrarijs aūt succe-
ditur impuberi ex substitutione pupillari expressa vel tacita.⁊
ita videtur sentire Ja.de are.qui dicit ꝙ ꝓpter repudiationeꝫ
pupilli substitutus habet paternam ⁊ per mortem postea con-
tingentem hꝫ bona pupilli ⁊ sic peruenitur ad effectum pupil-
laris substitutionis per istam tacitam vulgarem pupillo mor-
tuo. Glo.tn̄ in fine videtur innuere contrarium.s̄.ti.proxi.l.fi.
vbi videtur dicere ꝙ in vulgari tacita que comprehenditur in
pupillari expressa non veniant nisi bona paterna ex quo filius
nō adiuit.quā glo.⁊ opi.multi doc.moderni sequuntur.vn̄ pos
set forte dici ꝙ tacita vulgaris non trahit̄ ad bona pupilli nec
expressa indistincte. Et ad.§.sed si ita.potest responderi vt in-
telligatur ⁊ exponatur ei.s.patri.⁊ ad.l.iul. ⁊.l. qui fundum. §.
fi.ꝙ ibi loquitur in pupillari cuꝫ ex necessitate iuris ciuilis que
pupillū suum heredem astringit hereditas habetur pro adita
vt.ff.e.l.si filius.de acqui.here.l.filius.qui se.⁊ de fideicom. lib.
l.cū quasi.§.si quis.ad tre.l.ita tamē.§.si pater filium.⁊ ibi no.
⁊ in predictis.ll.tangitur in glo.⁊ ita potest intelligi.ff.de priui.
credi.l.pater. Nisi dicatur ꝙ qn̄ dat filio suo substi. vulgariter
nō operet̄ tunc existētia sui heredis in fauorē patris cui sic sub
stituendo renūciare videt̄ ⁊ facere tūc de necessario heredē vo
luntariū vt no.in gl.ff.de inoffi.testamēto.l.paꝑ. §.quarta ⁊ vi
detur probari per.l.si fili⁹.de liberis ⁊ posthumis. Vel nisi vel
lemus dicere ꝙ considerato fauore tam ex parte impuberis ne
decedat intestatus vel improuisus quam ex parte instituti quē
sicut dixerit testator in vno.⁊ alio dixerisse intelligat̄. procedere
possit intellectus domini dyni.quā rationē cōsiderauerunt le-
gislatores vt dixi.s̄.in secūda oppositione. ⁊ hoc verum videre
tur quādo filius impubes non solus fuit institutus. sed cū alio
extraneo vel exheredatus. nam vbi fuit solus institutus. sola
existentia sui heredis facit hereditatem haberi pro adita ⁊ sic
pupillaris substitutio incipit ⁊ tacita vulgaris expirat vt di-
ctis.ll.⁊ patet ex eo qd̄ notat idē dy.ff.de acqui. here.l.j. ⁊ ex eo
quod notat̄.j.de iure delib.l.quidā elogio. de hoc dicet̄.j. ver.
quinto querit̄ qn̄ expiret circa finē q̄stionis. Sed an tunc exclu
dat matrem. videt̄ ꝙ non cum non tractetur de successione pa
tris immo ⁊ filij.⁊ sic cessat ratio que redditur in glo. in ꝑalle.l.
fi.s̄.ti.proximo in quibus bonis filij mater nō debet excludi qꝛ
ꝙ tacite inest nō excludit matrē vt hac.l.⁊ cum eadem sit ratio
ergo idem ius.sed in bonis patris sic q̄ non sunt facta filij nec

cõfusa ex quo nõ adiuit. Old. tenet ꝙ substitutꝰ admittat ex ta
cita vulgari. ⁊ matrẽ excludat ꝑ dictam. l. vlti. s. ti. pri. ⁊ si dica
tur ꝙ vulgaris tacita requirit aditionem vt. ff. ad trebel. l. apõ
iul. §. idem iul. ⁊ ibi no. dicit ꝙ illa opinio non est vera ꝙ requi
ratur ad eius confirmationẽ ꝙ solet eius interitũ inducere vt.
l. post aditam. s. e. ⁊ hec opinio repugnat menti ⁊ verbis vulga
ris substitutionis vt instituta de vulgari substitutione in prin.
⁊ ad. §. idem iul. respondet ꝙ ibi confirmatis patris tabulis ꝑ
aditionem ex paterno ⁊c. non debet intelligi in vulgari tacita si
cut gl. ĩtelligit. sed in pupillari expressa vt pupilli bona veniãt
in restitutione que ex vulgari tacita non venirent sed solum pa
terna vt. ff. de vul. ⁊ pupil. substi. l. sed si plures. §. ad substitu/
tos. Preterea si hoc casu vulgaris tacita aditionem require/
ret ⁊ pupillaris similiter. iam ex toto periret voluntas defun/
cti ⁊ hereditas ad extraneos deuolueretur. ⁊ hoc casu existen/
tia sui heredis habetur pro aditione secundũ eum vt. j. dicetur
4 Oldr. Quinto quero quando expirat vulgaris † substitutio.
azo in summa. c. expirat ⁊ in dicta glo. magna ĩsti. de pupil. sub
sti. tenet simpliciter ꝙ expiret adita hereditate vt. s. eo. l. post
aditam. Dy. aũt dicit aut queritur de expressa aut de tacita. si
de expressa tũc verũ est qd expirat adita hereditate vt dicta. l.
post aditam. fallit duobus casibus ibi notatis ⁊ qui colligunt
ff. de re iudicata. l. ex contractu. ff. e. l. ij. §. ergo ⁊ de acqui. here.
l. si minor. Item fallit cum continet tacitam pupillarẽ vt. s. e. l.
ꝙuis q tunc tacita pupillaris inest in expressa vulgari. ⁊ sic q̃/
si ex reliquijs vulgaris admittitur substitutus etiam post adi/
tam hereditatẽ mortuo ĩpubere vt patet dicta. l. cum si. ſm Ja
co. de are. ⁊ ad hoc facit ipsa lex post aditam vbi dicit nõ impu
beribus ⁊c. licet glo. ibi subaudit maxime vt ibi dixi ⁊ facit pro
glo. q ista tacita pupillaris non venit ex vi verborum sed ex ra
tionibus quas dixi supra in secunda oppo. Secundo casu qñ
querit tacita q̃ cõprehẽditur sub pupillari expressa. Aut filiꝰ
ĩpubes institutꝰ adiuit et expirat vulgaris tacita ⁊ habet locũ
pupillaris expressa. aut nõ adiuit. ⁊ tũc aut moritur post mortẽ
testõris. aut ante. Si post mortẽ testõris. aut ĩfra pupillarẽ eta
tem. aut post. Si moritur post pubertatẽ tũc expirat ne effectꝰ
substitutionis trahat vltra tẽpus a testatore limitatum vt. ff. e.
l. qui plures liberos. ⁊. l. ex facto. §. itẽ quero. cum si. ⁊ de bono.
pos. secundũ tabu. l. ij. §. si primus secũdũ Dy. Quidam tamẽ
dicunt ꝙ nõ expirat ꝑ pubertatẽ supuenientẽ. nã aut pupillꝰ
repudiauit. j. pupillarẽ etatẽ. aut post. primo casu substitutus
adiuit tenet aditio q infra tpa pubertatis repudiauit vt. ff. e. l.
iã hoc iure in p̃n. Si vero diceret volo adire. iã sequeret ꝙ esset
data ad tp̃s. s. xij. vel. xiiij. ãnoꝝ vt. ff. e. l. ij. qd esse nõ debet. imo
si tẽpus esset adiectum a testatore sublato vicio temporis ma/
neret institutio vt. ff. de here. instituen. l. hereditas. Aut nõ adi
uit nec repudiauit impubes sed pubes factus repudiat ⁊ tunc
etiam substitutus debet posse adire quia ius adeundi perpe/
tuum est vt. j. de iure deliberã. l. licet. preterea si diceremus sub
sti. repelli per superuenientẽ pubertatem iam esset in potesta/
te pupilli ipsum substitutũ repellere nõ adeundo nec repudiã
do ĩfra tpa pubertatis. qd vr absurdũ. sed huic posset rñderi
q substitutꝰ posset fieri facere p̃figi ꝑ iudicẽ terminũ ad adeũ/
dũ vel repudiandũ vt. ff. de acq. here. l. ꝙ diu. ⁊ ibi in glo. ⁊ hãc
opi. sequit glo. expresse. ff. e. l. lex cornel. in gl. q̃ incipit. ad hoc. s.
ẽt in alia q̃ incipit ad agnatũ ⁊c. Sed tex. eiusdẽ. l. in si. expresse
innuit cõtrariũ. sed posset rñderi ꝙ ibi nullus fuerat substitu/
tus vel si fuerat viuẽte testatore decesserat. ꝓ opi. etiã Dy. facit
q vulgaris q̃ continetur in pupillari est tacita. ⁊ absurdũ est ꝙ
sublata expressa pupillari ad cuius positionẽ sequit ipa tacita
vulgaris ar. ff. de sup. lega. l. labeo. Sed hec ratio videt tolli q
sublata vulgari expressa durat tacita pupillaris vt. ff. e. l. ij. §. sz
si extiterit. opi. Dy nũ vidi cõiter obseruari als enĩ nulla esset dif
ferẽtia inter vulgarẽ expressam ⁊ tacitã. si tacita porrigeret ad
tempora pubertatis. Si autẽ moritur ĩfra tempora pubertatis
aut fuit institutus solus. aut cum extraneo. si solus videtur ꝙ
locum habeat substitutio vulgaris propter existentiam sui he/
redis que confirmat testamentum paternum ⁊ facit valere pu
pillar tabulas vt. ff. e. l. si filius ⁊ ad trebel. l. ita tamẽ. §. si pater
Tu dic ꝙ expirat quia per existentiã sui heredis incipit pupil
laris substitutio ⁊ vulgaris expirat vt dixi. s. proxima q̃stione.
Si vero fuit institutus cum extraneo. aut extraneus coheres
adiuit ⁊ tũc nõ expirat ĩmo locũ habet. Si nõ adiuit tunc expi/
rat vt. ff. e. l. ij. §. interdum. ⁊ ad trebel. l. apud iul. §. idem iul. q
tunc cum est institutus suus ⁊ extraneus non operatur sui he/
redis existentia aliquid ad confirmandum tabulas pupillar.
⁊ est ratio secundũ Dy. quia cum testator instituẽdo plures per
vnius aditionẽ possunt oĩa confirmari. lex nõ curauit prouide
re habendo ea pro confirmatis arg. s. de pactis conuen. l. si. de
precario. l. ⁊ habet. §. cum quis. ⁊ ꝑ hoc patet in quo versetur
priuilegiũ sui heredis in. l. si filius. ff. e. quia extraneus in solidũ
institutus vel substitutꝰ exheredato repudiata paterna nũꝙ
consequitur pupillarem vt. ff. de vul. ⁊ pupil. substitu. l. sed ⁊ si
plures. §. si ex asse. quia nec est adita patris hereditas nec ha/
betur pro adita ⁊ sic non valent tabule pupillares ⁊ hãc ratio/
nem reddit dominus Dy. in distinctiõe sua magna. ff. de acqui.
hereditate. Adhuc instatur ad dictum domini Dy. certum est
ꝙ omnis substitutio est secundaria institutio vt. ff. e. l. qui libe/
ris in prin. ⁊ ibi no. ⁊ est expressum. ff. ad. l. fal. l. in ratione. §. si fi
lio. Item certum est ꝙ adiens ex pupillari substitutione est co
heres instituto in principali testamẽto vt. ff. eo. l. coheredi. §. co
heres ⁊ multo fortius si ex vulgari ar. ff. e. l. paterfa. cũ si. Sed
vno de coheredibus repudiãte alter coheres nihilominus po
test adire ⁊ habet partẽ repudiantis iure accrescendi vt. ff. e. l.
cũ ex filio. §. quidam. ⁊. l. lutius. §. paulus. ⁊. j. de cadu. tol. l. vni
ca. §. his ita. ergo cum veniens ex vulgari tacita in pupillari in
clusa sit coheres coheredis pupilli vt probatum est. dicendũ
sequitur eum posse adire etiã altero repudiante. nec ob. ll. per
Dy. allegate q si recte inspiciantur hoc non negatur in eis sed
dicitur ꝙ ad hoc vt fideicõ. vniuersale relictum in tabulis pu/
pillaribꝰ valeat oportet ꝙ ex principali adeat hereditas. alias
non valet vt. ff. de testa. tute. l. si nemo. ⁊. ff. e. l. ij. §. adeo ⁊ adita
hereditate ex principali adit postea substitutus ex substitutio
ne vulgari tacita vt sic cũ habeat bona pupilli restituere tenea
tur non ante vt. ff. de le. j. l. filiusfa. §. apud marcellũ. ⁊ de leg. ij.
l. imperator cum si. Nec obstat si dicatur sublato principali ⁊c.
vt. ff. de penu. le. l. nam ꝙ in principio q illud est verum quãdo
principale continetur in accessorio vel ecõtra. qd hic non est vt
ꝓbatur. ff. e. l. ij. §. si. ⁊ ita videntur dicta per Dy. non procedere
Sed tu dic ꝙ opinio Dy. est ipsa veritas ⁊ dicta contra eum nõ
ꝓcedunt q si verum esset indistincte ꝙ dictũ est iam in. l. apud
iul. §. si. ff. ad trebel. frustra fieret compulsio vt adeatur ex pa/
terno cum sufficeret adire solum ex vulgari secundũ eos cum
per hoc confirmarentur tabule pupillares ⁊ ꝑ cõsequens fidei
commissum ⁊ sic ĩposita esset lex illa verbis ⁊ non rebꝰ. Ad for
mam aũt argumẽti rñdeo q cũ dicit ꝙ succedens ex pupilla/
ri coheres est institutꝰ in principali testamento ergo succedens
ex vulgari nõ fateor tu ꝓbas ex. l. coheredi. §. coheres. ff. e. dico
ꝙ ibi erat expresse institutus ⁊ substitutus ⁊ ideo nõ ex substi/
tutione sed ex institutione dicit coheres. Nõ ob. etiã. l. paterfa.
q filius ibi adiuerat hereditatẽ paternã vt ibi in littera patet
expresse. Item ꝙ postea sumit ꝙ vno de coheredibꝰ repudian
te alter adire põt ⁊ partẽ coheredis repudiantis habere iuris
accrescendi. nec istud est simpliciter verũ sed demũ qñ sunt co/
heredes in eadẽ hereditate. nã ius accrescendi habet locũ solũ
inter succedẽtes eodẽ iure vt notat ⁊ dixi. s. qñ non petentium
partes. l. vnica ⁊ ideo notabiliter dicit tex. i. §. his itaꝙ. j. de ca
du. tollen. cum sit absurdum eiusdem hereditatis ⁊c. Sed in ca
su nostro non est vna hereditas patris ⁊ filij. sed due vt institu
ta. e. §. igitur. immo ⁊ duo testamenta quo ad quid vt. ff. e. l. pa/
tris ergo arg. non ꝓcedit maxime cũ succedens ex secundis ta/
bulis possit repudiare paternam si sit pro parte institutꝰ vt. ff.
de acq. here. l. quesitum in si. Jaco. but. dicit se non videre qua
re Dy. distinguat inter tacitam et expressam vulgarem quantũ
ad expirandũ immo videt sentire cum azo. ⁊ glo. ꝙ semper per
aditionem expiret. ⁊ dicit hoc patere ad sensum quia vulgaris
substitutio concipitur sub conditione si heres nõ erit ergo si he
res sit deficit conditio. ⁊ ꝑ consequẽs substitutio vt. j. de cadu.
tollen. l. vnica. §. in nouissimo. ⁊ si certũ petat. l. proinde cum si.
vnde dicit distinctionẽ predictã Dy ni posse locum habere cuz
querit vtrũ expiret ꝑ repudiat. pupilli vt tũc repudiatio vale
re faciat. qd patet q hec substitutio venit ex tabulis p̃ris. ⁊ p̃n
cipalibus. ⁊ hic est institutus sub conditione q̃ extat. primo re/
pudiante. ⁊ adeundo facit patris testamentũ valere. Sed si est
tacita in pupillari ĩclusa si solꝰ pupillꝰ est heres licet repudiet
valet testm̃ pupillare ⁊ paternũ quia pupillus fit heres suus
patri ⁊ sola existẽtia sui heredis facit valere testm̃ paternũ per
ꝯsequẽs tenet substitutio pupillar ⁊ vulgar. tacita ex pupillar
tabulis videt competere vt. d. l. apud iul. §. idem iul. ad trebel.
sed si pupillus habet coheredẽ adiri oportet vt. d. §. idẽ iul. et
ideo omnis repudiatio facit eam tenere vt p̃dictum est. sed hoc
videt mirabile. q cum solus est heres ⁊ non adit debent defice
re tabule pupillares ⁊ ꝑ cõsequens vulgaris tacita sicut si pu
pillus habet coheredes et omnes repudiant vt. d. l. apud iul.
nec videtur ratio differentie q si existentia sui heredis facit va
lere vbi est solus idẽ videtur. ⁊ sic habeat coheredem nisi dica/
mus vt predictũ est ꝙ pater dando sibi coheredẽ videt facere
um heredẽ voluntariũ ⁊ ꝓuisio legis que faciunt eum suũ nõ
habet

habet tūc locū vt superius est ostensum. Predicta vendicant sibi locū qñ filius impubes moritur post mortē testatoris. Si autem moriatur testatore viuēte: aut nō hʒ coheredē supstitē aut habet: si nō hʒ tūc lʒ vulgaris expressa nō expiret: vt. ff. de fideicō. liber. l. thays. §. penul. ⁊ .ĉ. de cadu. tollē. l. vnica. §. pro secūdo. ⁊ ibi notatur vulgaris. tamē tacita bene expirat: vt. ff. de capti. ⁊ postlimi. reuer. l. ꝙ si filius. ĵ. rñ. ibi: nihil est qđ de secundis tabulis ⁊c. ⁊ ibi in glo. no. ⁊ ff. eo. l. lex cornel. §. si vo vnius. lʒ ibi notat̃ contrarium. ꝑ qua glo. facit q2 testator voluit illū substitutum habere hereditatem per mediū pupilli: sed nō potuit pupillo premortuo: ergo videt̃ voluisse ꝙ habeat eo modo quo potuit. Dy. tamē ⁊ Jaco. de are. tenent primā opinionē. s. ꝙ expiret. ⁊ ratio est q2 necesse est ad eius confirmationē vt adeatur hereditas ex testō paterno vel habeat̃ ꝓ adita: qđ nō potuit esse testator viuente. vt. ff. de acq. here. l. nemine. ⁊ l. q hereditatē. nec eo mortuo. q2 iam ꝓdecesserat fili⁹. Si aūt hʒ coheredē per coheredis forte aditionē confirmarent̃ tabule pupillares. ⁊ ita nō expiraret substitutio. et h̄ modo pōt saluari dicta glo. que est in. d. l. lex cornelia. ⁊ illa q̄ est in. l. si pater. eo. ti. ⁊ cū premissa distinctione intelligantur ipse glo. ⁊ illa que est in. d. l. qđ si filius. que cōtrarie videntur ꝭm Dy. qui hoc dicit sub dubio forte ꝭm alios qui dicunt ꝙ non est opus aditione: sed sufficiat pupillum suū existere siue pupillus habeat coheredē siue nō: nō expirat tacita vulgaris etiam si filius moriat̃ viuēte patre. arg. dicti. §. ꝓ secūdo. ⁊ ita approbāt gl. Azo. q̄ est in. d. l. lex cornelia. ⁊. d. l. si pater. eo. ti. ⁊ innuit etiam glo. in eo. §. ꝓ secūdo. nec obstat tex. dicte. l. lex cornelia querit. intelligi debet vt ibi gl. dicit. Nō obstat etiaʒ lex ꝙ si filius. ⁊ glo. ibi posita. ff. de capti. ⁊ postli. reuer. q2 qđ ibi dicitur nihil est: q2 de secūdis tabulis ⁊c. veruʒ est quo ad hoc vt adiri nō possit ex pupillari: sed ex vulgari tacita sic. ⁊ ita soluit glo. dicto. §. ꝓ secundo. non obstat qđ dicit̃ necesse esse adiri ex paterno: q2 nō est necesse ꝭm opinionē istorum vt predixi. opi. d. Dy. sequebat̃ Ol. in. d. §. penul. in. l. thays. scilicet ꝙ pupillaris locuʒ nō habeat nisi expresse adeat̃ ex paterno. ⁊ ita intelligit indistincte. §. adeo. ff. eo. l. ij. al's em̄ sequeretur absurdū. s. ꝙ vulgaris tacita de qua loquitur. l. ff. e. l. iam hoc iure. nunꝙ locū haberet. Nam mortuo pupillo ante testatorē expirat: vt predictū est: eo viuēte post testatorē locum nō habet: q2 quātūcūꝗ nō adeat habetur ꝓ adita: ⁊ haberet locū pupillaris ꝭm ꝓdictos. at absurdum est ꝙ tacita vulgaris de qua lex facit mētionē nunꝙ locum haberet: qđ ergo dicit̃ de existentia sui heredis ꝙ habeatur ꝓ aditione intelligat̃ in his que hereditate nō adita pereūt vt legata ⁊ fideicō. vniuersale: sed successio testatoris nec eius voluntas perit lʒ pupillaris substitutio ꝓpter defectū aditionis deficiat: immo ille idem qui erat pupillariter substitutus ex tacita vulgari succedit. ⁊ sic sola succedendi qualitas immutat̃. vt. ff. de here. institu. l. iij. §. penul. qđ intelligas vulgari exp̄ssa de aliquo non facta. tunc em̄ cessaret tacita. vt. ff. eo. l. cuʒ ex filio. §. filio. ⁊ ad leges in cōtrariū adductas solue vt in qualibet earuʒ notat̃. Ol. Cy. aūt ꝭm Jaco. de ra. tenet hic indistincte ꝙ tacita vulgaris expirat: siue pupillus habeat coheredē siue nō. ⁊ sic reprobat glo. q̄ sunt in. d. l. si pater. ⁊. d. l. lex cornel. et tenet glo. que est in dicta. l. ꝙ si filius. nā certū est ꝙ testm̄ pupillare expirat cū morit̃ patre viuēte. nā ꝭm iura antiqua nō poterat filias habere heredē. sʒ pater oīa occupabat. vt. ff. de acq. here. l. placet. Jtē iure nouo lʒ nō acquirat̃ patri nisi quo ad vsumfructū. tamē subest alia ratio quare nō valet pupillare: q2 cū filius morit̃ viuo patre morit̃ in tali statu ꝙ nō potest testari etiā si maior esset: q2 in potestate patris. ⁊ sic suum testm̄ pupillare nō valeret. Sic em̄ erat de iure antiquo vbi fili⁹ habebat bona castrēsia ⁊ sic ꝓpria: q2 miles qui pōt esse impubes vt. ś. de testa. mili. l. fi. tñ si decedat viuo patre qui ei substituit nō valet testamentū pupillare. vt. d. l. lex cornelia. in fine. et si nō valet pupillare expressum nō debet valere tacitū. s. vulgaris substitutio tacita. arg. ff. de serui. rusti. predio. l. item. §. qui habet. quātūcunꝗ ergo post mortez patris postea coheres q cum pupillo erat institutus adire nō posset cōfirmari pupillare qđ iam erat nullum factū. ⁊ si nō ꝯfirmatur expressuʒ nō potest valere tacitum qđ in expresso inest vt predictū est. Sexto potest q̄ri an expiret tacita vulgaris rupto testō paterno de iure ciuili in totum: sicut expirat pupillaris. vt. ff. eo. l. ij. et l. si pater. ⁊. l. si quis eum. §. si suo. ⁊ de inoffi. testa. l. pap. §. sed nec impuberis. ⁊. l. in substitutione. ⁊. l. ex facto. Dy. hāc questionē mouet ⁊ nō soluit. Sʒ Cy. hic soluit ꝙ expiret cum sit eadem ratio. ⁊ q2 nō pōt esse tacitū vbi expressum nō valet vt dictuʒ est. ś. prima questione. certū est em̄ ꝙ querela deducit testamentū ad cām intest. ati. Cy. De pupillari vide plene per

Azo. in summa. e. §. pupillar̃. ⁊ in. d. glo. magna. instit. de pupil. substi. ⁊ ꝭm Dy. de ipa quere quattuor. Primo quare dicat̃ pupillaris. † dic q2 fit soli pupillo. vt. ff. eo. l. ij. ⁊ aut exheredat̃ aut instituit̃ ⁊ valet. vt. ff. eo. l. j. §. substituere. Aut preterit̃, ⁊ nō valet: q2 ex eo testō nō pōt adiri hereditas. vt. ff. de libe. ⁊ posthu. l. inter cetera. ⁊. l. gallus. §. in omnib⁹. ergo nec pupillaris substitutio tenet. vt. ff. eo. l. ij. §. adeo. ⁊. l. sʒ si plures. §. si ex asse. ⁊ no. in. l. j. §. substituere. Scđo querit̃ que requiruntur in ea. dic ꝙ quinꝗ. vt no. in. d. l. ij. ff. eo. ⁊ insti. eo. in prin. Tertio quibus verbis † cōcipiat̃ dic ꝙ expressa verbis affirmatiuis siue loquamur de explicita siue de ea que cōtinet̃ in breuiloqua seu reciproca. vt patet. ff. eo. l. j. §. j. ⁊. l. iam hoc iure. ⁊. l. lucius. ⁊ insti. eo. in prin. tacita vo que cōtinetur sub vulgari expressa verbis negatiuis. vt. ff. eo. l. ij. §. fi. Jtem si sequaris opi. H. que est in glo. magna. instit. eo. ſ. ꝙ illa que cōtinetur in breuiloqua sit tacita: pōt tunc dici ꝙ tacita qñꝗ cōcipitur verbis affirmatiuis. sʒ illa opinio reprobat̃ cōiter ⁊ tenetur ꝙ breuiloqua continet oēs expressas: vt no. in. l. luci⁹ ff. eo. ⁊ dicet̃. ĵ. vbi traditur de breuiloqua. Quarto ꝙ sint ei⁹

7 species. † ex ꝓdictis patet ꝙ due expressa ⁊ tacita. Jac. de ra. dicit ꝙ illa est expressa pupillaris in qua exprimit̃ casus in q̄ sortitur efficaciam pupillaris: qđ tunc exprimit̃ cum dicitur: si in pupillari etate decesserit: siue sint illa verba si heres non erit siue nō: al's dicit ꝙ ē tacita sicut de vulgari dixit. Quinto queritur quis sit eius effect⁹ † ⁊ ad que bona trahat̃. dic ꝙ prim⁹ effectus qđ continet in se tacitā vulgarē. vt. ś. e. l. ꝗuis. De cuius effectu satis dixi. ś. prime in tractatu vulgaris: qđ verū est nisi testator expresse ꝓuidisset substituēdo in vtrūꝗ casum. vt. ff. eo. l. cum ex filio. §. filio. ⁊. ś. dixi. Jtem est ei⁹ effectus ꝙ trahat̃ ad oīa bona tam impuberis ꝗ̄ testatoris: siue querat̃ de tacita que cōtinetur in expressa vulgari. vt. ff. eo. l. ij. §. sʒ si quis ita: siue de expressa que continet tacitam vulgarem omnia veniunt vt. ś. primo casu siue de expressa que non continet in se tacitā vulgarem vt q2 ꝓuisum est per testatoreʒ in vtrūꝗ casum vt. ś. prime dixi. vt. ff. eo. l. paterfamilias. ⁊. l. sed si plures. §. filio. vo. idem. ⁊ in hoc discrepat ab exp̄ssa vera vulgari que nō cōtinet tacitam pupillarem ꝭm Dy. hec quādo facta est pupillariter a p̄re naturali ⁊ legitimo. secus in legitimo tm̄: vt dicta. l. sʒ si plures. §. in arrogato. Jtē quando substitutus est ille qui pōt ad bona testatoris venire. nā si nō posset ad oīa bona venire vt filius naturalis. tūc sec⁹ q2 non habet oīa bona paterna. vt. ff. e. l. si is. ⁊ quid fiat hoc casu de residuo eius ꝙ ipse fili⁹ naturalis capere nō pōt: vtrū veniat ad succedētes ab intestato vel ad fiscū. dubitari pōt ꝓpter regulam iuris ius nostrū. de quo tetigi. ś. de natura. libe. l. j. ⁊. l. fi. ⁊. ś. de hered. insti. l. j. Sexto querit̃ qualiter finiatur. qđ dic vt no. in glo. ⁊ per Dy. ff. eo. l. in pupillari. l. finit̃ etiā duobus alijs casib⁹ ibi nō notatis. s. rupto testō patris in totuʒ ꝓ querelā inoffi. testa. ff. de inoffi. testa. l. papinian⁹. §. sʒ nec impuberis. Jtē quocūꝗ modo iure ciuili euanescat testamētum paternū. vt. ff. eo. l. ij. §. sʒ si eos. Alia etiā de ista pupillari vide in summa. eo. dicto. §. pupillare. ⁊. §. sequentib⁹. Sʒ adhuc quero vtrū exp̄ssa pupillaris excludat matrē in totū vel in legitima tm̄. Dy. dicit se consuluisse in dicta. q. de facto. ⁊ allegat ꝙ mater nō excludat̃: q2 sicut debetur portio legitima liberis in bonis parentū: ita ecōtra. vt in auť. qui. mo. naturales efficiun. sui. §. si quid igitur. in fi. ⁊. §. fi. de triē. ⁊ semis. §. j. ibi: ⁊ hoc obseruando in oībus ⁊c. ⁊ ibi no. ⁊. ff. de inoffi. testa. l. nam ⁊ si parentibus. ff. vnde liberi. l. scripto. sʒ portio in bonis parentū ita debet̃ liberis ꝙ nec directo nec per obliquum eis pōt auferri. vt. ś. de inoffi. testa. l. quoniā in priorib⁹. ⁊. l. parentibus. ⁊. l. sancimus. §. j. ⁊. l. si quando. §. illud. ⁊ auť. nouissima. ergo eadē ratione debet̃ parentibus in bonis liberoruʒ: ꝙ nec directo nec ꝑ obliquū eis possit auferri. Directo aūt videret̃ auferri ꝑ substitutionē pupillarē q̄ dicit̃ testamentū impuberis. vt insti. de pup. substi. §. igit̃. ⁊. l. in ratione. §. qđ vulgo. ff. ad. l. fal. Uel si per talē substitutionē diceremꝰ per obliquum auferri ideʒ esset ꝑ iura predicta. Nec obstat ꝙ videat̃ ꝓuiso ⁊ nō grauamen. ꝑ. l. ex trib⁹. ś. de inoffi. testa. q2 nō pōt dici bona ꝓuiso ꝓuare matrē legitima ī bonis filij. vt in auť. de here. ⁊ fal. §. primū itaꝗ. ⁊ de triē. ⁊ semis. in ꝑn. Preterea si filius nō instituat parentē: sʒ ꝓtereat. ita pōt dici testamētū filij nullū: sicut posset dici nullū testamētū patris pretereuntis filiū. vt in auť. vt cum de ap. cogno. §. sancimus itaꝗ. ⁊ ar. tum patris filiū pretereuntis est ipso iure nullū. vt institu. de exhere. libe. in prin. de liber. ⁊ posthu. l. si fili⁹. de iniusto testa. l. filio. ⁊ de lega. prestā. l. is qui in potestate. ergo ⁊ si filius pretereat aliquē de parētib⁹ ipso iure ipsum testamētū est nullū.

ff

sed substitutio pupillaris est filij testm̄ vt dictū est ⁊ ꝓbat. ff. eo. l. ij. ergo sequitur ꝙ si mater sit pterita ꝙ ipsa substitutio sit nulla: aliogn plus iuris haberet pr̄ in bonis filij substituē do eis pupillariter ꝙ̄ ipse filius si maior esset. qđ est absurdū.
9 Ité pater † tenet filio legitimā relinqre vt dictū est. ergo eā nō potest legare nec fideicōmittere. vt. ff. de leg. ij. l. vnū ex familia. §. j. ⁊ §. si duos. ⁊ §. sed ⁊ si fundū. ⁊ si obijciat de. §. sed nec impuberis. in. l. pap. ff. de inof. testa. qui multū videt facere cōtra. respōdet ꝙ nō facit cōtra sed ꝓ: quia olim preteritio facta a matre ꝓ exheredatione habebatur. vt institu. de exhe reda. libero. §. j. ⁊ §. mater. ⁊ ibi notatur. Sed hodie nō habetur ꝓ exheredatione: immo redditur testamētum nullū ipso iure. vt. d. §. sancimus. in auth. vt cū de appel. cog. et sic sequit si est nullū ꝙ mater admittat nō solū ad legitimā: s3 ad oīa bona ab intestato. Et si ex aduerso dicat ꝙ qua ratione impeditur querelam ꝓponere cū exheredatur vel pro exheredata habeatur: vt dicto. §. sed nec impuberis. eadē ratione excludatur a iure dicendi nullū. hoc nō valet: quia facilius retinetur testamētum in suo statu qđ valet: l3 possit expugnari per querelam ꝙ̄ testamentum qđ est nullum ⁊ inutile vires assumat. vt. ff. de iniusto testamēto. l. posthumus. in prin. ⁊ de libe. ⁊ posthu. l. si filius qui in potestate. ⁊ ideo non sequitur si excluditur a rumpendo excludatur a nullum dicendo: maxime cum ille. §. sed nec impuberis mutet ⁊ corrigatur per dictum §. sancimus. Et hoc etiam patet per simile: quia si emancipatum exheredo ⁊ in potestate positū pretereo. q2 testamentum est ipso iure nullū facile permittit emācipato succedere vna cū suo: s3 vbi vnū emancipatoꝝ exheredo ⁊ alterum pretereo q2 testamētum in quo emancipati preterent nō est nullum: sed aliquod nō admittit exheredatus ad rescissionē testamenti. ⁊ per cōsequēs ad succedendum vna cū preterito vt hec ꝓbantur. ff. de libe. ⁊ posthu. l. fina. ⁊ de bono. possessio. cōtra tabu. l. si post mortē. §. exheredati liberi. ⁊ cum ille. §. dicit s3 nec impuberis ⁊c. subauditur ibi nihilominus. tamē mater petit legitimā a substituto etiam ſm illa tempora ſm que preteritio habebatur ꝓ exheredatione vt predictum est. Ité ꝙ plus valeat ad substātiā testamēti exheredatio vel ꝓ exheredatiōe habitio quam preteritio: patet per aliud simile: q2 si pater habet filium. ⁊ ex eo nepotē: ⁊ filium ⁊ nepotem pretereat testm̄ nō valet. sed si filium exheredet l3 nepotē pretereat testamentum valet. vt. ff. de coniung. cū emanci. libe. l. j. §. si pater. in potestate. ⁊ argu. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. §. in omnib9. ⁊ l. si qs posthumus. §. si filium. ⁊ s. de inoffi. testa. l. neptē. Item per aliud simile: q2 si habeo filium ⁊ ex eo nepotem ⁊ filium instituo vel exheredo nepotē pretereo ⁊ me viuo filius moriat: nepos preteritus rumpit testm̄: s3 si esset exheredatus l3 succederet in locū sui filio de medio sublato nō rūperet. vt insti. de exheredatio. liberorum. §. posthumorum. ⁊ ff. de iniuf. testamē. l. posthumo. ⁊ l. gallus. §. nūc de lege. ex quo manifeste cōcluditur ꝙ facilius aperitur via ab intestato succedendi cū testamentum est nullum ꝙ̄ aperiatur via rescindendi cū testamentum est aliquod. Preterea quarta debetur parentibus in bonis liberoꝝ. per. l. ⁊ ex necessitate quā lex imponit: vt. d. l. nā ⁊ si parentibus. ⁊ dicto. §. si quis igitur. ⁊ §. sancimus. si ergo per. l. debet nulla hoīs dispositione tolli pōt. vt in auth. de nuptijs. §. si vo. ⁊ ff. de adop. l. si arrogatoꝛ. ⁊ de vulg. ⁊ pup. sub. l. s3 si plures. §. in arrogato. que due vltime multū faciunt ad questionē istam ꝓ ista opinione. Non igitur illud qđ ex necessitate ⁊ dispositione legis matri debetur ꝓ dispositionem patris pōt auferri: sicut nec illud qđ debetur ex dispositione hominis. vt. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. titio. ⁊ de here. insti. l. si seruo fideicōmissaria. Preterea substitutio pupillaris non pōt excludere potestatē eris alieni: nec eius qđ loco eris alieni debetur: vt. ff. si cui plusꝙ̄. per. l. fal. l. j. §. marcellus. ⁊ §. sequen. l3 debita portio parentibus in bonis liberorum ⁊ ecōtra est sicut es alienū. vt. ff. de fal. l. si quis legatū. §. patronus. ergo ꝓ pupillarē substitutionē extingui nō potest. Preterea portio debita matri in bonis filij iure sanguinis ꝓcedit. vt. ff. vñ cog. l. ciuili. ⁊ de vulga. ⁊ pupilla. substitu. l. ij. Sed iura sanguinis nullo iure perimunt vt dicit regula iuris: ergo ⁊c. preterea illos demū potest pater pupillariter substituere quos sibi pōt directo instituere. S3 sibi nō posset aliquos instituere si pteriret matrē suā ergo nec aliquos pōt pupillo substituere si pupilli matrē ptereat: q2 testamētū est nullū ꝓpter matris preteritionē vt dictū est ⁊ ꝓbatur. d. §. sancim9. vt cū de ap. cogno. ⁊ predicta ꝓbantur in. l. sed si plures. §. quos possum. ⁊ l. ij. §. vsqȝ adeo. de vulga. ⁊ pupil. substi. ⁊ eodē modo referunt substituti ad personā pupilli quo instituti ad personā patris. vt ff. ad. l. fal. in ratione. §. si filio. Non ob. lex ista precibus. ⁊ similes dicētes pupillarē expssam matrē repellere in bonis impuberis: q2 intelligitur cū testm̄ impuberis tenet matre exheredata vel ꝓ exheredata habita ⁊ sic loquitur. §. s3 nec impuberis vel intelligitur ſm iura antiqua ſm que pteritio ꝓ exheredatione habebatur. Uel dic ꝙ nō dicūt matrē a legitima excludi: cum excludi nō possit: vt dicta. l. si arrogatoꝛ: que videt casus questionis nostre ꝙ̄tum ad legitimā. Sed cū mater preterit testamētū est hodie nullū. vt predixi. ⁊ ex testamēto qđ est nullū: nullus sequitur effectus substitutiōis pupillaris: vt. l. sed si plures. §. s3 si ex asse. ⁊ l. ij. §. adeo autē. ⁊ l. si quis eu3. §. si suo. ff. de vulg. ⁊ pupil. substi. Unde videtur ꝙ substitut9 repellat ⁊ mater veniat ab intestato: nō solū ad legitimā: s3 ad omnia cū nō sit instituta nec ꝓ instituta habita. nec exheredata nec ꝓ exheredata habita: s3 preterita vt dictū est. Et eode3 modo pōt respōderi ad. l. humanitatis. in fi. j. e. vbi pater pōt filio furioso vnū ex nepotibus filio furioso substituere ⁊ alios excludere. ⁊ ita videt sentire Azo. in summa. e. §. exēplaria. et dic vt dixi. d. l. humanitatis. Ité nō ob. l. ex tribus. s. de inoffi. testa. quia ibi nō d2 impuberē habuisse matrē vel dato ꝙ habuisset non dicitur ibi ꝙ substitutio tenuerit in legitima que matri debetur: s3 in legitima que debebatur filio in bonis patris. arg. pdicti. §. in arrogato. ff. eo. l. s3 si plures. nec ibi dicit ꝙ mater repellatur a legitima vel a dicēdo testamētum nullum. si a substituto sibi non detur: vt dixi. s. in solutione. §. sed nec impuberis. arg. s. de inof. test. l. scimus. ibi: nedū totam ⁊c. Ité illa causa q̄ tolleret testm̄ a maiore factū tolleret substit. pupillar. ⁊ eā q̄ assimilat. vt. ff. de vulga. ⁊ pup. sub. l. ex facto. ibi igitur etiā agnatione ⁊c. S3 a maiore factū inutile esset si matrē preteriret: vt. s. probatum est. ergo ⁊ impuberi factum. maxime q2 si pater decessisset intestatus ⁊ postea impubes heres factus decessisset: mater eū insolidū successisset oēs agnatos excludendo. vt. j. ad tertul. l. fina. ibi patruo sc3 ⁊c. Ité cōstat ꝙ ille qui testatus est non pōt excludere a legitima illos qui succederēt ab intestato. Impossibile est autē ꝙ iste pater si decessisset intestatus quin mater successisset impuberi facto heredi vt dictum est: ergo ⁊c. Ité iure veteri pr̄ preferebatur matri in successione filij. vt. ff. ad tertul. l. ij. §. obijcitur. et illa poterat esse ratio quare substituēdo pupillariter excludebat matrē. hodie vo mater parificatur patri in iure succedēdi. vt in auth. de here. ab intest. ⁊ ideo ꝓ dispositionē patris cui equiparatur ⁊ multominus ꝓ dispositionē filij saltem a legitima mater excluditur: quare cōcludendo dicit idem Dy. ꝙ etiam nō obstante iure lombardo si dicet matre3 nō admitti ad successionē filij extantib9 agnatis ꝙ̄tum nō credit: cū ⁊ si h̄ esset intelligeretur salua semper matri legitima que ex pdictis rationibus ⁊ allegationib9 mater possit si velit agere conditiōe ex legibus illis in corpore auth. de nup. de sanctissimis epis. vt cū de ap. cogno. qui. mo. natu. effi. sui. de triē. ⁊ semis. ⁊ de heredi. ab intesta. ad legitimā portionē bonoꝝ impuberis. vel dicere testamētū nullū ⁊ totā hereditatē petere tanꝙ̄ legitimā successionē filij sui. ⁊ sic reperi in scriptis Dy. Dn̄s vbertus de bobio qui hanc questione3 dicit translatam fuisse de ꝓuincia in lōbardiam videtur in. d. l. ex tribus. s. de inoffic. testa. indistincte tenere ꝙ substitutus excludat matrē in totū. ꝓ hanc. l. precibus. ⁊ ff. eo. l. lucius. que dicūt pupillarē expressam contra matrē admitti: nec reperitur correctū. ⁊ ad hoc etiam allegat insti. de pupil. substi. §. nō solū. ⁊ j. de lega. l. cum quidam. al's nullū esset priuilegiu3 patris. ⁊ hanc approbat hic Iacobut. Alij dicunt ꝙ mater repellitur ꝓ substitu. in bonis veniētibus a patre. in bonis aūt filio aliunde a patre obuentis mater substitutū excludat. glo. videt in hoc variare. Nam in. d. l. ex tribus videt tenere ꝙ nedū directo: s3 etiā per fideicōmis. possit pater filio substituere. in. l. quoniā in prioribus. q2 ꝙ directo possit: ꝓ fideicōmissum nō. Cy. in ea. l. ex tribus. tenet ꝙ directo possit: ꝓ fideicōmissum nō. Cy. in ea. l. ex tribus. hanc questionē late disputauit allegādo quasi oīa predicta. finaliter dicit Dy. distinxisse ⁊ cōsuluisse sic de facto. Aut onus fideicōmissi in debita iur3 nature imponit in ꝑsona3 filij: vt q2 testatoꝛ dicit filiu3 meū in debita iuris nature instituo ⁊ rogo eum vt restituat titio: ⁊ non valet. vt. d. l. qui in priorib9: q2 filius habet legitimā ex dispositione legis nō ex volūtate testatoris: ⁊ est magis sibi debita ꝙ̄ patrono: vt notatur. ff. de fal. l. si quis legatum. §. j. ⁊ de bonis libertorum. l. iij. ⁊ tamen patronus non potest grauari. vt. ff. de legatis. iij. l. si patronus. ergo multominus filius. Si aūt onus fideicōmissi non imponit in personā filij: sed succedētium filio ab intestato: vt q2 dixit filium in legitima heredē instituo ⁊ rogo veniētes sibi ab intestato nō habent ex dispositione legis: s3 ex volūtate testatoris qđ ꝓbatur: q2 si filius habet matrem ipsa est primioꝛ ⁊ tamē pōt pater alium pupillariter substituere ⁊ matrem excludere vt hac

vt hac.l.precibus.ergo non debetur matri p.l.al's excludi nõ
posset. ⁊ ꝑ hoc facit.ff.de lega.iij.l.iij.§.sciendum.¶Potest er/
go veniẽtes ab intestato grauare ac si eis donaret nõ adimen
do qḋ adimere potuit.ratio aũt quare põt filio substituere di
recto ⁊ nõ ꝑ fideicõ.est:q: substitutus directo capit vt heres
ab impubere scriptus.vt insti.de pupil.substi.§.igitur.ꝑ fidei
cõ.aũt videt᷑ cape a patre fideicõmittente.vt.ff.de leg.ij.l.vnũ
ex familia.in ṗnci.fideicõmittere aũt filio nihil põt:q: ei ex le/
gis necessitate relinquit vt dictũ est. ⁊ sic ꝑ directã videt᷑ ꝓui
dere filio qui testari nõ põt ⁊ nõ est grauamen sȝ ꝓuisio quan
do per fideicõ.grauamen esset q: non sibi sed patri videretur
10 succedi.Cy.Itẽ quero nunqd tacita pupillaris †inclusa in
vulgari excludat patrẽ.dic ꝙ non:q: ita est debita p̃ri sicut ⁊
matri vt dicta.l.nã ⁊ si parentibus.Idẽ videtur dicẽdũ in auo
q: sublato patre de medio et matre videt᷑ auus succedere in
iure filiationis.vt.d.l.nam ⁊ si parẽtibus.sicut ergo tacita nõ
excludit patrem ita nec auum.Quid de fratre: lex eñ eũ vo/
cat cũ matre si est vtrinqȝ cõiunctus.vt aut.defuncto.Si op/
ponatur nõ est par ratio:q: mater vocatur ad bona filij ꝯtra
eius voluntatẽ ex potestate legis nõ frater.vt.s.de inoffic.te/
sta.l.fratres.q: vbi succedunt ex voluntate expressa veniunt
ambo.Idem si ex tacita presumpta a lege.vbi eñ ab intesta/
to quis moritur succeditur ex tacita volũtate quã lex ꝓ̃sumit:
vt.ff.de iure codicillo.l.conficiunt᷑. ⁊ tunc ad fratrẽ eque extẽ
ditur vt ad matrem sic: ⁊ hic tacita pupillaris sumit᷑ ex tacita
voluntate a lege ꝓ̃sumpta:ergo ad ambos eque se habet.Sȝ
cessat vbi est mater.ergo ⁊ vbi est frater vtrinqȝ coniunctus.
Sed posses dicere ad repellendum eũ qui ex necessitate ⁊ le/
gis dispositione venit ⁊ potior est alijs succeditur contra vo/
luntatẽ ⁊ ideo matris ratio potior est.Itẽ si succeditur extra
legem ꝓpter aliã voluntatẽ:iste etiã habet voluntatẽ vel cau/
sam lȝ remotã: ⁊ ideo potẽtior est eo qui sine voluntate ex le/
ge nõ venit:vt.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.ab instituto.cũ ibi no
tatis.in hoc etiã potentior est mater:q: venit cõtra voluntatẽ
expressam ⁊ venit ex voluntate exꝓ̃ssa ⁊ due rationes vincunt
vnam.vt in aut.de cõsang. ⁊ vte.fra. ⁊ ideo frater nõ videtur
equalis matri ad excludendũ pupillarẽ tacitã ſm Iaco.but.
11 De exẽplaria quero quattuor.¶Primo quare dr̃ exẽplaria †
dic q: ad exẽplũ pupillaris est inducta.vt.j.e.l.humanitatis.
⁊ insti.eo.§.qua ratione.¶Scḋo in quo differunt.dic saltem
in quattuor.¶Primo in ꝑsona substituente:q: pupillaris non
fit nisi a masculo.vt.ff.eo.l.ij.Ista fit etiam a matre.vt.d.l.hu
manitatis.ibi:q vel que.Itẽ in persona cui substituitur:q: il
la fit solũ pupillo.vt.ff.eo.l.verbis ciuilibus.hec etiã maiori.
vt.d.l.humanitatis.Itẽ in ꝑsonis que debent substitui:q: in
hac certe ꝑsone cõiuncte debẽt substitui si adsunt.vt ea.l.hu/
manitatis.in fi.qḋ non est in pupillari: ⁊ põt esse ratio q: ista
nõ hȝ certũ nec determinatũ tempus. ⁊ ideo lex voluit ꝓuide
re his q sunt ꝓxime successuri:sȝ pupillaris hȝ tempus breue
⁊ determinatũ ⁊ ideo lex nõ sic curauit ꝓuidere ꝓxime succes
suris.vel dic aliter vt dicetur in.d.l.humanitatis.Itẽ in mo/
do finiẽdi:q: illa pubertate finitur.vt.ff.eo.l.in pupillari.ista
vero sana mente recuperata vt.d.humanitatis.vel natiuitatis
12 sui heredis.vt.ff.eo.l.ex facto.¶Tertio qs sit ei⁹ effectus †
⁊ dic ꝙ sicut pupillaris trahitur ad omnia bona sic ⁊ ista.naȝ
cũ trahatur ad legitimã.vt.l.humanitatis.ergo ad cetera bo
na.Itẽ cũ ad exẽplum pupillaris sit inducta vt probatum est
s. ⁊ pupillaris trahatur ad omnia bona sic ⁊ ista.¶Quarto
13 qualiter expiret.†dic vt dixi:q: natiuitate sui heredis vel ces
sante vitio ꝓpter qḋ contendebat᷑.i.recuperata sana mẽte.vt
dicta.l.ex facto. ⁊ .l.humanitatis.cetera dic vt no.in.summa.e.
§.exemplaria. ⁊ dicet᷑.j.eo.l.humanitatis.De reciproca siue
breuiloqua vide qḋ subtiliter dixi.s.de testa.milita.l.in testa
mento. ⁊ in summa.e.§.penulti. ⁊ fi. ⁊ dic ſm Dy.Aut fit duo
bus impuberibus aut vni puberi ⁊ alteri impuberi.Si duo/
bus impuberib⁹ continet quattuor duas in persona cuiusqȝ.
vt.ff.eo.l.lucius. ⁊ .l.iam hoc iure.vẽsi.ꝙuis.Si duobus pube
ribus continet duas vulgares.vt.d.l.in testamento. ⁊ .s.e.l.ij.
Si vni puberi ⁊ alteri impuberi vel duob⁹ impuberib⁹ quoꝝ
vnus est in potestate alter nõ:tunc similiter cõtinet duas vul
gares:vnam in ꝑsonã cuiuslibet propter inequalitatẽ vitan/
dam.vt dicta.l.lucius. ⁊ .l.iam hoc iure.ver.sed si alter ⁊ predi
cta vera cum fit a pagano.Si vero breuiloqua fiat a milite.dic
ꝙ aut voluit substituere vnum alteri ⁊ hoc expressit dicendo
quãdocunqȝ decesserint alterutrũ substituo vel dicendo vos
inuicem substituo.¶Primo casu continet vulgarem cõmunȝ
⁊ priuilegiatã militarȝ vt qñcũqȝ etiã factus heres alter de
cedat:alter admittat᷑ q: potest miles in bonis a se delatis di/
recto substituere:etiã postꝙ̃ sunt heredes nõ distincto cuius
etatis sint exclusa qualibet persona vt dicta.l.in testamẽto in
fine vbi fuit reciproca ⁊ dicitur si voluit substituere heredib⁹
iam factis ꝙ potuit priuilegio militis. ⁊ ꝑ hoc.ff.de testa.mi/
li.l.milites etiam his. ⁊ .ff.eo.l.centurio.Si vero non constet ꝙ
voluerit priuilegio militari substituere.tunc stabo iuri cõmu
ni vt.s.de testa.mili.l.ꝙ̃ꝙ̃. ⁊ .d.l.in testamẽto.nam ibi dicit᷑ ꝙ
ꝓbandum est ꝙ priuilegio militis voluerit substituere.H fue
runt Iaco.de are.ꝙ̃tum dictũ est de breuiloqua facta a mili/
te.de qua latius dixi dicta.l.in testamẽto.Secundo casu quã
do substituit compendiose quid iuris: dicam statim in tracta
tu compendiose.Sed circa breuiloquam quero vtrũ cõtineat
omnes substitutiones tacitas aut expressas glo.variant quia
insti.eo.in glo.magna tenet ꝙ tacitas,in dicta.l.in testamento
tenet ꝙ quodammodo expressas. ⁊ .d.l.iam hoc iure.in dicta
l.lucius.tenet ꝙ expressas. ⁊ ista fuit opinio Azo.in summa.
e.§.breuiloqua.Opinio Hug.fuit ꝙ tacitas ꝓ Azo.bene fa/
cit.d.l.lucius.vbi duob⁹ impuberib⁹ reciproce substitutꝭ ma
ter excludit᷑.qḋ nõ esset si esset tacita pupillaris vt hac.l.pre/
cibus. ⁊ .s.ti.ꝓxi.l.fi.facit etiã ꝓ azo.q: tacita dicit᷑ que nõ po
test colligi ex vi verboꝝ:sȝ in ista substitutiõe vos inuicẽ sub/
stituo.verbũ istud substituo indistincte ꝓlatũ simpliciter acci
piendũ est: ⁊ sic vulgariter ⁊ pupillariter.vt arg.ff.de leg.ij.l.
si plurib⁹ oẽs.videt᷑ ꝙ de vi verboꝝ habeant᷑ iste oẽs substitu
tiones: ⁊ sic sunt expresse.pro hug.facit q: illa dicit᷑ exꝓ̃ssa sub
stitutio que fit per verba resonantia in eius efficaciam:vñ pu
pillaris tũc dicitur expressa qñ verba resonãt in eius effectũ.
⁊ idẽ de vulgari.Sȝ ista vos inuicẽ substituo nõ habet casum
exꝓ̃ssum in quo exꝓ̃sse sortiatur effectum aliqua ex predictis
substitutionib⁹ ergo sunt tacite. ⁊ ad.l.lucius.respondetur ꝙ
ibi loquitur qñ fratres sunt inuicẽ substituti. ⁊ ideo tacita per
quã venit frater excludit matrem.arg.j.eo.l.penul.Sed alia
tacita ꝑ quam veniret extraneus nõ excludit. ⁊ hoc etiã tãgit
Azo.in summa.e.in fi. ⁊ est ratio ne vnum altare cooperiendo
discooperiat᷑ aliud ſm Pe. ⁊ Iac.de ra.qui tenẽt opi.Hug.
Sed Dy.tenet opi.Azo. ⁊ cõmuniter tenet᷑ apud nos ſm Ia
co.de are.Nunquid ergo ista breuiloqua possit diuidi in taci
tam ⁊ expressam sicut superiores.dic ꝙ sic ſm Azo.qui tenet
ꝙ continet expressas.nam ⁊ tacita põt esse in casu.l.ticius.de
heredi.insti. ⁊ .l.sequẽ.tenẽdo opinionẽ.H.nõ põt diuidi in ex
pressam.sȝ ſm Iac.de ra.põt esse exꝓ̃ssa hoc modo.te illi sub/
stituo ⁊ illũ tibi substituo:q: tunc reciproce substituit᷑.vt.ff.e.
l.iam hoc iure.Item queritur nunqd hec vos inuicem substi
tuo possit ad fideicõ.trahi. ⁊ videtur ꝙ sic vt.ff.eo.l.q plures
heredes.ibi:quoniã ⁊c. ⁊ videt᷑ casus.ff.ad trebel.l.sceuola.ij.
responso.Sed tu dic ꝯtra.quia quibuscũqȝ verbis fiat nunꝙ̃
efficit᷑ fideicõ.in pagano.vt.ff.eo.l.centurio. ⁊ .l.in pupillari. ⁊
no.glo.l.sceuola.Et ad secundũ responsuȝ eiusdẽ.l.dic ꝙ ibi
fuit facta reciproca in codicillis in quibus iure directo nũꝙ̃
valuit:q: hereditas in codicillis dari directo nõ põt.vt.j.de
codicil.l.hereditas. ⁊ ideo trahitur ad fideicõmis.ꝓpter ver/
bũ substituo qḋ est equiuocuȝ ⁊ ad fideicõmis.trahi potest.vt
l.generaliter.s.titu.ꝓxi.al's si in codicillis ponerent᷑ verba di
recta nõ traherent᷑ ad fideicõmis.ſm Iaco.de are. ⁊ Cy.vt.j.
subijciam statim.lȝ Azo cõtra.vt.j.dicam.Aut ergo recipro
ca fit in testamẽto: ⁊ nunꝙ̃ obliquatur cũ semel valeat iure di
recto vt hic. ⁊ .d.l.verbis ciuilibus.ff.eo.aut in codicillis per
verbũ substituo. ⁊ tunc cũ nunꝙ̃ valere potuerit iure directo
obliquatur.vt in.l.sceuola.Sȝ quero quãdo facta est in codi
cillis ⁊ sic trahitur ad fideicõ.an valeat omni tẽpore sicut alie
fideicõmissarie substitutiões.an finiatur adueniente puberta
te sicut pupillaris. ⁊ dic ꝙ finietur adueniente pubertate si/
cut pupillaris ⁊ quo ad vulgarẽ per aditionẽ.vt.s.eo.l.post
aditam. ⁊ hoc ꝓbatur ꝑ.l.si bñ inspiciatur.ff.de lega.j.l.si fun
dum.per fideicõmis.§.fi. ⁊ .l.sequẽ.vbi de hoc. ⁊ ꝓpterea nota
biliter dicit tex.in.l.sceuola.vt frater qui ab intestato pupillo
successerit nõ dicit adulto. ⁊ ibi nota.ꝑ Dy.Itẽ ſm Iaco.de
are.hec questio ꝓcedere nõ videtur quia cum testator directo
substituit in codicillis voluit:valere tantũmodo directo quo
substituit. ⁊ si aliter esset offenderet᷑ volũtas ei⁹.vt.j.de cõdi.
inser.l.ij. ⁊ .ff.ad treb.l.facta.§.si sub ꝯditiõe.ergo ꝑ obliquuȝ
valere nõ debet.Non ob.l.sceuola:quia ibi erat verbum sub/
stituo qḋ est cõmune ad directã ⁊ fideicõmissariam.Sed con
tra eum facit.ff.de lega.iij.l.cum quis.§.scio.cui respondet ꝙ
ibi loquitur in obliqua.s.heredem esse volo:qḋ verbũ ẽ obli/
quum.vt.j.cõmunia de lega.l.ij. ⁊ sic non fuit ibi directa.de q̃
nos loquimur. ⁊ hoc probatur.ff.eo.l.verbis ciuilibus ſm eũ
cõmunis tamen opinio est in cõtrariũ.vt dicta.l.sceuola.no/
tatur.De compendiosa primo quare sic dicatur.dic q: fit sub
compendio verborum.vt hac.l.patet. ⁊ fit his verbis quãdo/

cunq decesserit ⁊c. ⁊ dic ẜm Dy. ꝙ pōt fieri duobus modis. vno modo large ⁊ abusiue vt omnis illa que sub compendio verborū ⁊ vltra tēpus pubertatis inspecta figura verborum extendit. ⁊ isto modo sumpta cadit cōiter in milite ⁊ in pagano. tñ in hoc differt qꝛ si fiat a milite infra tempus pubertatis valet iure directo. ⁊ ad oīa bona trahit siue mater siue in medio siue nō. vt. ff. eo. l. cēturio. j. rñ. ⁊ hac. l. precibus. v. si vo substitutio. dū dicit si quidē infra pubertatem decesserit eos habeat heredes quos pater sibi cōstituit si ⁊ adierint hereditatē Si aūt moritur post tpa pubertatis tunc aut mater est in medio ⁊ obliquatur matris fauore ⁊ in bonis militis tm̄ qꝛ fideicōmissaria nō trahitur ad bona impuberis. vt hac. l. ⁊ s̄. dixi: ⁊ ꝓbatur. ff. eo. l. coheredi. §. cum filie. v. nec fideicōmis. ⁊ ideo mater succedit ⁊ bona que fuerūt militis restituit cū retentione trebel. vt. s̄. dixi. ⁊ ita loquitur lex ista precibus ad finē. aut nō est mater in medio. ⁊ tunc valet iure directo. sed in his tm̄ bonis que ex volūtate militis obueniūt. in. d. l. centurio. ij. rñ. ⁊ de testa. mili. l. milites etiam in his. Jaco. tamē de are. dicit ꝙ nullum est priuilegiū matris. vt. j. subijciam. in. §. nūc quia testatores. Si aūt fiat a pagano dic ꝙ si per verba fideicōmissaria vt rogo: volo: mādo: ꝙ restituat siue dicat si decesserit sine liberis siue nō: ⁊ siue adijciat certū tempus siue nō. tūc est fideicōmis. qꝛ predicta verba volo rogo mādo ⁊ verbum restituat sunt fideicōmissaria. vt. j. cōmunia de leg. l. omne verbuz. ⁊ ff. eo. l. coheredi. §. cū filie. v̄si. nec aliud seruandū. ⁊ v̄si. qd si heredes. ⁊ qꝛ ꝑ talem impetrationem omni tpe. i. in pupillari etate ⁊ post valet. ⁊ ꝑ hoc. ff. de leg. iij. l. cum quis decedēs. §. filiam. ⁊ tūc quilibet ab intestato veniens admittit ⁊ restituit retenta quarta. Si aūt per verba directa puta quandocunq decesserit talis sit heres. tunc siue adijciat sine liberis siue nō ⁊ siue certū tēpus adijciat siue nō infra pubertatez valet iure directo post pubertatē euanescit. vt. ff. eo. l. in pupillari. ⁊ l. ex facto. ⁊ l. centurio. nec pōt dici speciale in milite cuz ibi dicat iure cōi ⁊c. ¶Preterea ibi dicit trahi ad bona filij qd nō est in fideicōmissaria vt dicto. §. cum filie. ⁊ notat in. l. sceuola. ff. ad trebel. lz glo. que est hic aliter sentiat. que glo. in duobus errauit ẜm Dy. vt dicā in suppletione eiusdem. Hec vera quādo loquitur per verba equiuoca simpliciter. Si aūt loquatur testator nō simpliciter sed distincte dicendo: si decesserit in pupillari etate vel post talē substituo. tūc infra pupillarē etatem valet vt pupillaris directa: post valet vt fideicōmissaria: qꝛ verbū substituo ẜm diuersa tpa diuersas ⁊ varias significationes importat vt sic ante tempus pubertatis accipiat directe. post accipiat oblique. ar. ff. e. l. cum ex filio. §. filio. ⁊ l. ex facto §. q̄ro. ⁊ ita sentit hic glo. ⁊ idem Dy. Sed Jaco. de are. videt sentire ꝙ idem sit siue distincte siue indistincte fiat substitutio pupillo hoc modo quādocunq decesserit talē substituo. quia tunc per verbū quādocunq qd est distributiuū. vt. j. de quadri. prescrip. l. oēs. ⁊ ff. qui. mo. vsufru. amit. l. sicut. in prin. videntur esse distincta quelibet tpa. ⁊ sic vsq ad pubertatē valeat iure directo post pubertatē iure fideicō. vt hac. l. nā in dubio valere debet iure directo. vt. s̄. de here. insti. l. fi. ⁊ cū desinit illo iure valere sumit vires ex voluntate testatoris ex cā fideicō. ⁊ sic temporib⁹ diuersis valet iure diuerso. arg. ff. de fideicō. liber. l. testamēto. ⁊ de here. insti. l. iij. §. fi. ⁊ in vna cōceptione due sunt substitutiones sicut ⁊ duo arbitri precepta. ff. de arbi. l. celsus. Et ideo cōpendiosa appellat qꝛ sub verbor cōpendio ꝑ diuersa tpa diuersas continet substitutiones ẜm eū. Hanc tñ opinionē dñi Jaco. videt Ol. reprobare. j. in suppletione glo. magne. circa fi. ⁊. j. §. nunc qꝛ testatores. v̄sic. sed ẜm Jac. de are. vbi de hoc alio modo pōt sumi cōpendiosa. ꝓprie ⁊ stricte vt sit per se distincta species substitutiōis directe naturā ꝓpriā habēs ⁊ pupillaris vel fideicōmissarie cōditionem nō retinens vel assumēs. eo em̄ casu quo ponimus in milite ⁊ pagano eā directo valere infra pupillarē etatē non habet effectū ꝓpriū distinctū a pupillari. qd patet qꝛ ad oīa trahitur sicut pupillaris. vt. d. l. centurio. ff. eo. Itē ⁊ illis casib⁹ quibus dicimus eā valere vt fideicōmissariā infra pubertatē vel post nō habet naturā ꝓpriā: sz est fideicō. qd patet qꝛ per eam directo nō succeditur sz fit restitutio de manu alteri⁹ retēta quarta vt hac. l. precib⁹. in fi. ⁊. d. §. cū filie. ij. responso. vno ergo casu hz naturā ꝓpriā ⁊ distinctā a pupillari ⁊ fideicōmissaria hoc est cū fit a milite: nec est mater in medio tūc enim valet post pupillarē etatem ⁊ directo ⁊ trahit ad bona substituentis tm̄ post pupillarē etatē ꝑ hoc em̄ ꝙ valet post pubertatē differt a pupillari que nō extendit vltra pubertatē. vt. ff. eo. l. in pupillari. Itē per hoc ꝙ tradit ad bona substituentis tm̄. vt. d. l. milites etiam his ⁊ l. cēturio. pupillaris em̄ ad oīa trahitur. vt. ff. eo. l. sz si plures. §. ad substitutos. ⁊ ꝑ h ꝙ succeditur per eā directo ⁊ substitutus habet per seipsum bona sine alicuius detractiōe differt a fideicōmissaria. ⁊ isto modo sumpta cadit in milite tm̄. vt. l. centurio. in fine. ⁊ de hac loquitur in glo. rubrice. ff. eo. Dy. Cy. dicit se cōfiteri predicta. s. qd ista cōpendiosa tunc cū pupillus efficit pubes continet directam ⁊ specialem de iure speciali: tamē in alijs temporib⁹ antecedentib⁹ cōtinet duas cōmunes. vnam vulgarē ẜm Jaco. de ra. aliā pupillarē ⁊ sic est specialis ⁊ distincte nature: tunc demū cū fit a milite impuberi eo facto pubere: ⁊ cuz fit a ꝑnci ꝑe puberi. Cy. a milite sit mater in medio vel nō: quia tūc etiā semper valet iure directo vt hic in glo. magna ibi: vbi ergo puberi ⁊ ꝓbat. s̄. de testa. mili. l. in testamento. in fi. ⁊ trahitur ad bona militis tm̄. vt. ff. de testa. mili. l. miles ita. §. exheredato. ⁊ de hac etiā pōt intelligi. d. centurio. in fine. d. glo. rubrice. ff. e. Cy ẜm Jaco. de ra. quo ad aliqua plenius dicit de ista cōpēdiosa. Dicit enim aut fit puberi aut impuberi. si puberi: aut a milite aut a pagano. Si a milite continet duas substitutiōes: vnā de iure cōmuni. s. vulgarem si heres nō erit. aliā iure militari si heres erit ⁊ decesserit: qꝛ miles pōt directo substituere vt. ff. de testa. milita. l. milites. Si a pagano tunc cōtinet vnaz vulgarem directam de iure cōmuni aliā cōtinet fideicōmissariam. qꝛ paganus non pōt puberi directo substituere. s. per fideicō. vt. l. ex facto. in ꝑn. ff. ad treb. ⁊ l. qui filiū. ⁊ ita no. ff. eo. l. verbis ciuilibus. Jaco. tamē predictus dicit ꝙ directa verba nunq obliquātur: sz verius est qd dixi. s. ꝙ verba directa que nō possunt operari ratione minus sufficientis voluntatꝫ vel ratione persone cui fit obliquent. vt. l. ex facto. ⁊ l. sceuola. ⁊ est ratio qꝛ in codicillis solā nudā voluntatē inspicimus arg. ff. de lega. iij. l. nutu. ⁊ qꝛ cum fit puberi per verba directa nō habet casum in quo saluetur directe: ergo saluetur per fideicōmissum: vt voluntas testatoris ex toto nō pereat. arg. j. de lega. l. cū alienā. de leg. iij. l. librorū. §. qd tamē cassius. ⁊ de fun. instru. l. fundus qui locatus. que leges optime faciūt ad saluandā dictam glo. que est in dicta. l. verbis ciuilibus. ⁊ pro hoc. ff. ad trebel. l. heredib⁹. §. titius. Si aūt fiat impuberi aut nō pōt substituere pupillariter: vt qꝛ nō habet in potestate. ⁊ tunc duas continet. vnā vulgarem aliā fideicōmissariaz. arg. dicte. l. ex facto. ⁊ l. qui filiū. aut potest pupillariter substituere. ⁊ tunc aut fit in codicillis aut in testamento: si in codicillis siue ꝑ verba directa siue obliqua semp est fideicō. vt dicta. l. sceuola. ff. ad trebel. si in testamēto. aut a milite aut a pagano. Si a milite ⁊ ꝑ verba directa. aut mater est in medio aut non. Si est in medio continet tres vulgaris: pupillaris: ⁊ fideicommissaria. Si nō est in medio duas. s. vulgaris ⁊ pupillaris de iure cōi: aliā cōtinet directā ⁊ nō fideicōmissariā iure speciali ⁊ militari. ⁊ sic fauet matri quādo est in medio vt directa obliquetur eius fauore. ⁊ intellige matrē vxorē testatoris ẜm Ja. prefatū. Si fiat a pagano aut fit per verba directa. ⁊ tunc aut adicit sine liberis aut nō: ⁊ dic vt in glo. aut ꝑ verba equiuoca vt per verbū substituo. ⁊ tunc est omni tpe fideicōmissaria. qd cōcedit Jaco. ꝓdictus. sz dicit qd habet in se vulgarē ne legata pereāt filio nō adeunte. arg. l. quotiens. de reb. du. Quidam tñ contra ne verbū semel sumptuz accipiatur equiuoce. Cy. de hoc an cōpendiosa includat vulgarez satis notat per dominum Pe. de creuetis boū. doctorem q eam disputauit. ⁊ incipit. questio talis est: querit an in cōpēdiosa ⁊ parū adicit ad glo. ⁊ Dy. nisi quia multa arguit pro ⁊ cōtra. Nūc qꝛ testatores in faciēdis predictis substitutionib⁹ varijs formis. ⁊ verbis vtunt: subijcio aliquas formas de quibus vidi apud peritos dubitari. ¶Primo ergo quero qd si testator sic dicat filiū meū impuberē mihi heredē instituo ⁊ quādocūq decesserit talem substituo vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicom. videt prima facie ꝙ cū verba copulatiue ponātur voluerit testator oīa simul cōcurrere: qꝛ copulatiua exigit cōcursum oīm copulator: vt. ff. de ꝯdi. insti. l. si heredi plures. ⁊ de v̄. ob. l. si qs ita. sz h est ipossibile: qꝛ directa ⁊ fideicōmissaria ī easdē ꝑsonas respectu earūdē rerū ⁊ eodem tpe nō possunt cōcurrere tanq contrarie. vt arg. j. de codicil. l. fi. immo si cōcurrerent aliquo casu debet altera eligi. ⁊ ex ea succedi. et ita intelligit. ff. ad trebel. l. recusare. §. titius. Dic ergo ẜm Dy. ⁊ Cy. hic ꝙ cum verbum substituo sit aptū ad vulgarem ⁊ pupillarem. vt ff. eo. l. iam hoc iure. ⁊ ad fideicōmissariam. vt. s̄. titu. pri. l. generaliter. §. fi. ad hoc vt singula verba ꝑ substituentem ꝓlata ministerium importent quelibet substitutio ꝑ se vt separata ⁊ explicita locū habebit suo casu ⁊ tpe. videlz si nō adeat vulgaris expressa separata a pupillari si post aditā infra pubertatem moriat habebit locū pupillaris exꝓssa separata a vulgari si post pubertatē habebit locū fideicōmissaria. ar. ff. e. l. q plures liberos. ⁊ l. cū ex filio. §. filio. ⁊ l. ex facto. §. item quero ⁊ l. si ita

⁊.l.si ita quis.nec mirum si ex coniectura verboꝝ volũtat; de
functi verbũ substituo ad tempus retineat ꝓpriã significatio
nem.s.directã:⁊ post tẽpus assumat fideicõmissariam.cu; hu
ius verbi significatio vtrũq; cõueniat.arg.ff.de cõdi.⁊ demõ.
l.pater.§.cõditionũ.s; fm Jaco.de are.verbũ istud quando/
cũq; distributiuũ sub cõpendio ꝓlatum simpliciter operatur
predicta.vt.s.dixi vltra principiũ huius tractatus compen/
diose.ver.fm Jaco.de are.videtur sentire ⁊ idẽ dicit idẽ Ja/
co.in milite:vt hac.l.nisi constaret ꝙ miles voluisset directo
substituere:q; tũc admittitur substitutus directo:etiam post
pubertatẽ ꝓpter voluntatem militis.vt.l.centurio.Nã in du
bio testamentũ militis a iure cõi recipit interpretationem: vt
fm ius cõmune ꝓcedatur ex eo.vt.s.de testa.mili.l.ꝙꝙ.ergo
siue miles siue paganus sub cõpendio sic substituat quando/
cũq; ⁊c.distincta videnť tpa fm eũ.Et sic nullum est priuile/
giũ matris fm eũ:l; glo hic dicat contrariũ qua; sequiť Dy.
⁊ Jaco.de ra.vt ex premissis patet.⁊ sic ꝓcederet tota lex ista
de iure cõi fm hoc.s.si per verbũ cõmune esset facta substitu/
tio noiatim ⁊ singulariter in singulis casib⁹ ꝑ verba directa
concepta predicto modo valeat tpe pubertatis cũ in casu tali
aliter nõ possit saluari vt dictũ est.s.Et predicta dicũt qdam
moderni ⁊ Old.ꝙ l; verbũ quãdocũq; videatur oẽs casus cõ
prehẽdere:nõ tamẽ cõprehenduntur enũciatiue siue distincte
vt patet in solutione ⁊ concordantia legũ que videtur sibi cõ
tradicere.ff.de dona.cau.mor.l.senatus.§.fina.⁊ de verb.ob.
l.pluribus.§.j.cum simi.⁊ ideo nõ est verum fm eos ꝙ tñ im
portet dicere qñcunq; l; sit verbũ distributiuũ ꝙtum impor/
tat enumeratio ⁊ distinctio singulariter facta de quolibet ca/
su.Alij dicunt ꝙ cõprehẽdit ⁊ distribuit quodlibet tempus
qđ est vsq; ad pubertatẽ sicut est al's.ff.de euic.l.si rem.§.fi.et
quãdo dies lega.ced.l.penul.alij dicunt ꝙ etiam vbi per ver
ba directa fit cõpendiosa valet iure directo tpe pupillaris eta
tis.⁊ postea iure fideicõ.⁊ sic loquitur de iure cõi.nec operať
hic in fi.aliquod priuilegiũ militare.⁊ ꝓbat hoc duabus rõni
bus.Prima q; si hec lex cõtineret ius speciale in militis testa
mẽto:posita fuisset in titulo de testamẽto militũ:vbi de militũ
priuilegijs tractať.s; q; continet ius cõe ideo posita est in hoc
tractatu.hec rõ parũ valet.Scđa ratio est q; hec lex requirit
ꝙ filius sit in potestate patris:s; in testamẽto facto iure mili/
tari nõ requiritur patria potestas:q; miles etiã extraneo põt
substituere directo.vt.d.l.in testõ.s.de testa.mili.⁊.l.miles ita
§.fi.ff.eo.ti.⁊ sic dicũt ꝙ cõpendiosa substitutio facta directe
obliquatur post tpa pupillaris etatis.nec obstat lex verbis ci
uilibus.ff.e.⁊.l.in pupillari.q; in eis facta fuit substitutio pu
pillaris eo aĩo vt etatem pupillarẽ excederet vbi l; nõ valeat
vltra iure directo:valet tñ iure fideicõ.qđ scienter testator fa
ceret quasi tũc transeat in compendiosam.⁊ hoc tangiť in gl.
d.l.in pupillari.Jtẽ non obstat lex centurio q; intelligunt ꝙ
post pubertatẽ capit substitutus iure speciali.s.directo.Sed
in pagano nõ caperet iure directo:s; per fideicõ.⁊ sic d; ibi su
mi.argu.a contrario sensu fm eos.Nostri doctores quasi oẽs
sunt in cõtraria sñia.s.ꝙ substitutio directa que potuit salua
ri tpe pupillaris etatis.nunꝙ postea obliquať vt.s.dixi.Non
ob.lex ista q̃ hic in fine loquitur in milite cuius priuilegio cõ/
pendiosa directa semp valet iure directo nisi mater sit in me/
dio cuius fauore obliquať post tpa pubertatis vt hic dr:⁊ sic
loquiť hec lex tota nõ de iure cõi:s; cõi ⁊ speciali ⁊ ꝓpterea di
cit maritus tuus miles.Et si dicas cur ergo requirit ꝙ filius
fuerit in potestate:cũ miles possit etiam extraneo substituere
directo vt ꝓdictũ est.rñdeo verũ est qñ hoc cõstat expresse vel
per coniecturã.at vbi miles filio in potestate substituit vel in
primũ casum.i.vulgariter.⁊ tunc substitutio ista ꝓcedit iure
cõmuni:q; verba se referũt ad casum ante aditã hereditatem
nec possunt aliter intelligi in milite ꝙ in pagano.Si vo sub/
stituat in secundũ casum.i.post aditã hereditatẽ pupillariter
tũc cũ filius est in potestate eius nõ possum⁹ intelligere ꝙ ali
ter voluerit ꝓcedere.⁊ sic etiã ista pupillaris de iure cõmuni
ꝓcedit:q; si nõ esset in potestate tũc ꝓcederet de iure speciali
q; nemo põt substituere directo extraneo nisi sit miles.vt.s.
de testa.milita.l.in testõ.⁊ si miles substituat sic est ac si substi/
tuat cõpendiose per verba ista qñcunq; decesserit ⁊c.Cy.in/
telligit tunc quando iure speciali testatur:per verba sua intel
ligimus ꝙ de iure speciali testetur quia ipse vult omni tem/
pore substituere directo vt verba sonant ex quibus intelligi/
mus animũ.vt.l.labeo.de sup.lega.⁊ ideo etiã post pubertatẽ
valet vt directa nisi mater sit in medio cuius fauore obliqua
tur:vt hic.De iure tamẽ cõmuni valet tpe pupillaris etatis:
q; tũc eo iure valere põt:⁊ testamẽtum militis interpretari d;
fm ius cõmune quando fm ius cõmune valere põt.vt dicta.l.

ꝙꝙ.s.de testamen.mili.⁊ ꝓpterea quia mixtim loquitur lex
ista in fine fuit hic posita ⁊ debet intelligi vt predixi ⁊ sic est in
tellecta per nostros maiores.Dicamus ergo ꝙ vbi paganus
compendiose substituit per vba directa valet substitutio tem
pore pupillaris etatis iure directo post expirat.S; si substi/
tuat per verbũ cõmune substituo tunc variant glo.⁊ moder/
ni.Nam hic ⁊ in.l.cẽturio dicũt ꝙ semper ⁊ omni tempore est
fideicõmissaria.s; institu.de pupilla.substitu.§.j.ad fi.gl.ma/
gne dicit ꝙ tẽpore pupillaris etatis est directa postea est fidei
cõmissaria.Dy.tenet qđ hic nota.⁊ dicta.l.centurio vt in oĩ
tempore sit fideicõmissaria ne verbũ semel positũ in vna signi
ficatione trahatur ad aliã:⁊ accipiať diuerso iure.arg.j.de co
dicil.l.fi.de rerũ pmu.l.j.⁊.ff.de vsucap.l.eũ q edes.Quidam
moderniores approbãt dictã glo.que est in dicto.§.j.insti.co.
q; cum verbo substituo possit vtrũq; significatum importare
intelligatur testator loqui fm cõditionem persone cui substi/
tuit.vt cũ sit pupillus tunc pupillaris locum habeat.cum sit
pubes:tũc fideicõmissaria.vt.ff.de vsu ⁊ ha.l.plenũ.§.equitũ
de neg.gest.l.pomp.in neg.in fi.⁊ de alimẽ.leg.l.cũ vnus.in fi.
⁊ ꝓ hoc.ff.de leg.ij.l.titia seio.§.vsuras.⁊ q; cũ substitutio sit
conditionalis institutio potest pendente cõditione qualitas
institutionis variari cũ vba possint in omni qualitate saluari
q; sunt equiuoca.⁊ ad vtrũq; se habentia.arg.ff.de libe.⁊ po/
sthu.l.gallus.in fi.⁊ de heredi.insti.l.ij.§.penul.⁊ fi.⁊ hec opi/
nio videť equior.Cy.⁊ sic dicit se de facto consultũ respõdisse
Jtẽ quero si paganus filio puberi hoc modo substituat:quã
docũq; decesserit fili⁹ meus talis sit heres.hec questio videť
dubia q; videť repugnantia verborũ.Na; q; erat maior.xiiij.
annis:illa verba sine liberis videnť repugnare directis vbis
que sunt.ille sit heres.ꝑ talia enĩ vba habet fieri directa sub/
stitutio nõ fideicõmissaria.vt.ff.eo.l.cẽturio:ergo substitutio
ista vitiatur ista ꝓpter incõpetentia ⁊ repugnãtia vba.vt.ff.
de regu.iur.l.vbi repugnantia.Nam ⁊ legatum ꝓpter verba
incõpetentia vitiať.vt.ff.de leg.j.l.iiij.ij.responso.Sed dic ꝙ
aut vba omnino sunt aliena:vt q; testator credidit vestis ap/
pellatione aurũ cõtineri.⁊ tunc vitiant secus si oĩno nõ essent
aliena.nã tũc ex cõiectura volũtatis testatoris nõ vitiať lega
tũ.vt ꝓbať.ff.de lega.iij.l.libroꝝ.§.qđ tamẽ cassius.cũ ibi no
tatis.Cũ ergo in questione nostra nõ essent omnino incõpetẽ/
tia verba teneat substitutio ex cõiectura voluntatis testato/
ris tanꝙ fideicõmissaria cũ nullo tpe tanꝙ directa valere po
tuerit q; filius pubes erat.vt l.in pupillari.⁊.l.vbis ciuilib⁹.
ff.eo.⁊ vba directa trahantur ad fideicõmissu;.arg.d.l.sceuo
la.ad trebel.⁊ de iure codicil.l.fi.⁊ q; talis interpretatio rem
omni tpe valere suadet.vt.ff.de re.dub.l.quotiens.Jtẽ que/
rit Dy.qd si in cõpendiosa substituanť aliqui in diuersis gra
dibus constituti.nunqd vocabunť ad substitutionẽ ex ordine
graduũ quo forent ab intestato successuri an nõ seruato ordi/
ne gradus.Et videtur ꝙ ex ordine graduũ:q; qđ operať con
iunctio verbalis facta ab homine illud inducit legalis que fit
a lege.vt.ff.de here.insti.l.cum in testamẽto.s; vbalis facta ab
homine operať vt ad substitutionẽ admittanť substituti serua
to ordine graduũ.vt.ff.eo.l.coheredi.§.qui discretas.ergo ⁊c.
⁊ hanc sequebať Dy.per ipsum.§.alij videť contra.s.ꝙ ad/
mittanť nõ seruato ordine graduũ per eandẽ.l.coheredi.§.q
patrẽ.vbi dicit ꝓpter specialẽ substitutionẽ ⁊c.ergo vbi non
esset specialis substitutio seccus esset ⁊ ad ar.Dy.rñdent fm
ipsum per.l.ff.de leg.ij.l.⁊ ꝑculo.⁊ ad.§.qui discretas rñdẽt:
ꝙ loquiť in coniunctione facta ab homine.⁊ in.§.qui patre;.
loquitur in cõiunctione facta a lege inter que multũ refert vt
ꝓbatũ est.Sed tenẽdo opi.Dy.posset responderi ad.§.q pa/
latione ꝓpter specialẽ prouisionẽ:nõ tñ negat ꝙ in generali
nõ habeat similẽ.⁊ sic nõ obstat opinio ꝙ nõ admittanť scđm
ordinẽ graduum.mihi plus placet ⁊ eã sequebať Oldra.Jtẽ
quero questionẽ quam mouet hic Cy.in fine.⁊ dicit fuisse do
mini hug.in distinctionibus suis testator instituit filiũ suum ⁊
dixit titiũ sibi substituo.nunquid continet plures substitutio
nes vel vnam tantum.⁊ dicit ꝙ determinat ꝙ sit vulgaris ꝙ
si fiat inpuberi continebit tacitam pupillarẽ que matrem nõ
excludit si fiat puberi continet solam vulgarem.hoc idẽ sen/
tit Jaco.de are.dicens ꝙ quando indeterminate fit substitu
tio.i.sine temporis determinatione:tunc credit factã esse vul
garem.s.de here.institu.l.fi.Cy.Jtem quero quid de tali sub
stitutione.testator habebat fratrem.ex fratre premortuo vnũ
nepotem:⁊ ex alio fratre tres nepotes.fratre; instituit ꝑ ter/
tia vnicum nepote; ꝑ alia tertia:⁊ alios tres nepotes in alia
tertia substituit hoc modo:si aliquem heredũ meoꝝ sine filijs
vel deinceps descendentibus ex masculis mori contigerit ci⁹

portio deuoluat ad coheredes superstites vl' eorum heredes masculos vel ex masculis descendẽtes exclusis mulieribus ꝛ descendentibus ex eis testatore mortuo mortuus est vnic⁹ ne pos institutus quattuor relictis filijs ex quibus duo mortui sunt sine ꝓle. deinde tertius vnica filia relicta quã heredẽ in stituit: mox quartus absq; ꝓle decedit predicta nepte sua he rede instituta. tunc veniũt masculi ex descendentibus cohere dibus institutis ꝛ petũt se admitti iure prefate substitutiõis. querit an debeant. Dic ꝙ substitutio de qua queritur ex ver bis ꝛ mente fuit fideicõmissaria ꝛ expirauit in ꝑsonam nepo tis qui decessit quattuor masculis superstitibus qcqd post ea de ipsis contigerit. vt. j. quãdo dies leg. ced. l. cum vsufru ctus. s. ti. j. l. si quis heredẽ. ꝛ ad treb. l. heredib⁹. in prin. ꝛ a cõ trario sensu. eo. ti. l. ex facto. §. si quis autẽ suscepit quidem fi lium. Nec obstat ꝙ in principio substitutionis testator dixit: si aliquẽ heredũ meor sine liberis ꝛc. quasi per hec verba nõ solũ grauare voluerit primos heredes: sꝫ etiam vlteriores cũ heres heredis testatoris sit regulariter heres. vt. s. de heredi. insti. l. fi. ꝛ ibi de hoc qꝛ ꝓnomen meorũ ad primos institutos tm̃ restringit. vt. ff. de aur. ꝛ arg. lega. l. si ita esset legatũ. ꝛ cũ hec sub stitutio fideicõmissaria inducat sub cõditione relictũ nõ videt respectum habuisse ad heredes heredũ nisi hoc exꝑs se dixisset. vt. ff. de leg. iij. l. si fuerit. §. fi. illa em̃ verba si aliqui heredũ meor ꝛc. videntur referri solũ ad nominatos sicut cũ queritur an legata veniant in restitutione veniunt solũ no minata nõ aũt que sequunt. vt nota. j. de fideicõ. l. cum virum ꝛ qꝛ ẜm veritatẽ filij masculi heredum scriptorũ: nõ sunt here des primi testatoris ex exꝑssa eius vocatione. lꝫ ex exꝑssa vo luntate excludant substitutũ. vt. ff. de leg. j. l. filius. §. cũ quis. ꝛ de vulg. ꝛ pupil. substi. l. vel singulis. ꝛ de heredi. institue. l. lucius. ꝛ ibi notatur. Si sic ergo fideicõ. iniunctũ eos nõ com prehendit: sꝫ solum scriptos ꝛ ex expressa voluntate vocatos vt no. ff. de iure codicil. l. si quis. cũ testamẽtũ. §. vlti. in fi. Ol. Item quero mater habuit duos filios quos sibi heredes in stituit ꝛ vnum alteri substituit: vnus decessit in pupillari eta te superstite patre ꝛ fratre. querit an aliquod ius habeat pa ter in hereditate predicta. Dicendum est ꝙ substitutio pre dicta reciproca est quam quidam dicunt in se fideicommissa riam cõtinere. vt. ff. de vulga. ꝛ pupil. substi. l. qui plures. ibi: qui inuicem in omnẽ casum ꝛc. Sed contrariũ magis videtur dicendũ scilicet ꝙ si iure directo vulgaris vel pupillaris va lere potuit fideicõ. nõ cõprehendat. vt. ff. de vulga. ꝛ pupilla. substi. l. lucius. Si vo nõ potuisset directo iure tenere. vt qꝛ in codicillis facta fuisset. tũc fideicõ. induceret. ar. ff. de le. iij. l. cũ quis decedens. §. sciam. ꝛ est expressuꝫ. ff. ad treb. l. sceuola. in fine. ꝛ ibi notatur. In q̃stione autẽ proposita valere potuit iu re directo: qꝛ vim vulgaris habere potuit. vñ dicendũ ꝙ aut filius qui decessit iam adiuerat hereditatẽ maternam: ꝛ tunc expirauit substitutio vulgaris facta per matrẽ. vt. s. eo. l. post aditam. ꝛ locus est successioni ab intestato: vt pariter veniãt pater ꝛ frater. vt in aut. de here. ab intesta. §. consequens. aut decessit hereditate nõ adita ꝛ locus est substi. vulgari ex qua solus frater vocabit. vt. ff. de vulga. ꝛ pupil. substi. l. si mater. nec curandũ est quo ad questionẽ ꝓpositã de. l. si infanti. j. de iure delibe. nec de his que notant. j. de his q ante apertas ta bu. l. vnica. qꝛ ille loquunt cũ cessat hoĩs ꝓuisio que hic non cessauit ꝓpter substitutionẽ. Ol. Item quero aliaꝫ pulchram questionẽ. Rex aragonũ in testamento ordinauit ꝙ regimen maioricarum ꝙ ad euꝫ pertinebat remaneret dño Jaco. filio suo. Si tamẽ ipse vel filij eius decederent sine liberis reuerte retur ad regnum aragonum. Dominus Jaco. mortuus est re licto petro rege iste petrus mortuus est sine liberis relicto he rede filio fratris regis. querit an sit locus substitutioni an vo deficiat per superexistentiã vnius nepotis nati ex filio natura li ꝛ legitimo nõ tamẽ primogenito dñi Jac. predicti regis ma ioricarum cui substitutio facta fuit. ꝛ videtur dicendũ ꝙ sub stitionis cõditio deficiat: nec em̃ dñs Jaco. predictus sine fi lijs decessit nec filij eius sine filijs cũ vnus ex filijs eius filios habeat. vt. ff. de verbo. sig. l. nõ est sine liberis. ꝛ. j. de condi. in ser. l. j. Nec dicat aliquis vba substitutionis inqtum de filijs loquitur solum ad primogenitũ debere deferri qui ex cõsue tudine succedit in regno: imo certe etiam alios vocasse videt ꝛ in hoc prudẽs fuit consilium testatoris filios fratris primo geniti in gradu remotioribus preferentis. ꝛ hic est casus. ff. de heredi. insti. l. lucius. at per hoc concluditur nõ extare condi tionẽ substitutionis. vt. ff. de leg. j. l. filiussa. §. cũ erit. ꝛ hec ver ba ipsius substitutionis patenter ostendũt dum dixit testator ꝛ si forte predictus Jac. filius noster vel filij eius legitimi ma sculi vel descẽdentes ab eo ꝛc. Si em̃ de solo primogenito in

tellexisset nequaꝙ̃ filior in plurali mẽtionẽ fecisset q̃ in vno regulariter verificari nõ posset. vt. ff. de vbo. sig. l. inter illam. §. fi. de ma. testa. l. libertas. §. fi. cũ vnus dubitarat possit eẽ pri mogenitus. vt ex. de vb. sig. c. ioseph. vñ istud sentire esset men ti ꝛ verbis substitutionis contradicere. ꝛ ex his ꝑtꝫ solutio ad l. ff. ad treb. l. heredes. §. cum ita. qꝛ ibi equitate suggerẽte cõ ditio duobus apposita in duas ꝯditiones scindit. ar. ff. de cõ di. ꝛ demõ. l. cui fundus. ꝛ in ꝑsonã alteri⁹ sine liberis decedẽ tis cõditio existit: hic aũt cõditio in nullius ꝑsonã extitit: nec existit in ꝑsonã quidẽ dñi Pe. nõ qꝛ relictis filijs decessit et ea impertinẽs est tractare. in ꝑsonã vo dñi Jaco. de quo agit nec extitit nec existit. fuit enim alternatiua si ipse vel filij sine filijs decederent. que verba exprimũt vnã cõditionẽ habẽtez duas. vt. ff. de ꝯdi. ꝛ demon. l. hec scriptura. Prima quidem pars nõ extitit qꝛ dictus dñs Jaco. filios habuit: nec scda: qꝛ nõ est verũ filios eius cõpleriue sine filijs decessisse: qꝛ vn⁹ ex eis filios habuit nec põt dici eandẽ cõditionẽ ꝑ parte existe re: ꝛ pro parte nõ. vt. ff. ad. l. fal. l. qui quadringenta circa me diũ. l. ergo prealleg. §. cũ ita. nihil facit ad ꝓpositũ: qꝛ ibi con ditio extitit in vno vt ostensum est hic in nullo. ad hoc facit qd dixi. s. eo. l. ꝙuis. ꝛ. j. eo. l. cũ quidã. Itẽ vide similẽ pulchram questionẽ. j. ad tertul. aut. defuncto. quã ibi notaui. Item ibi res in fideicõ. deducte erãt diuisibiles. hic aũt agit de regno qd tam ex iure cõi ꝙ̃ ex dispositione testantis erat indiuisibi le de iure cõi. ꝓbat in vsibus feudor de ꝓhibita alienatione feudi per fredericũ. §. preterea ducatus. de volũtate testato ris ꝓbatur: qꝛ in eodẽ testamẽto disposuit regnuꝫ esse debere integrũ ꝛ indiuisibile. ꝛ de diuisibili ad indiuisibile nõ est bo na argumẽtatio. vt. ff. de reg. iur. l. cũ amplius. ꝛ que in frau. patro. l. j. §. ꝙuis. Ol. Adhuc quero aliã q̃stionẽ: quidã dñs castri de fagnano instituit sibi heredẽ vniuersalẽ Joãnes fi liũ suũ. ꝛ filium ad heredẽ masculũ ipsius ioannis filij sui de suo corpore legitime ꝓcreatum. Si vo ipsum Joannem mori contigerit absq; filio seu herede masculo de suo corpore legi time ꝓcreato substituit titiũ. dict⁹ Jo. nõ hꝫ filiũ ex suo corpo re legitime ꝓcreatũ: habuit tñ filiũ q mortuus est ꝛ ex eo nepo tes: ꝛ ex ipsis nepotib⁹ ꝓnepotes. dubitat vtrũ dicte substitu tioni sit locus an euanescat ꝓpter ꝓnepotes ꝛ inducũt dubiũ dicta verba ex suo corpore legitime ꝓcreatũ. videt dicendum ꝙ lꝫ ipsi ꝓnepotes ẜm rei veritatẽ nõ sint testatoris heredes vt dixi. s. eo. v. item quero. de tali substitutiõe tñ dici potest ꝙ substitutum excludant ex volũtate ꝑsumpta ꝛ coniecturis q̃ de facili admittuntur in substitutionib⁹ ꝛ fideicõ. vt. ff. de le ga. ij. l. cũ ꝓponebatur ad trebel. l. heredes. §. j. de here. instit. l. lucius. ꝛ ibi no. ꝛ. l. filius. §. cũ quis. de leg. j. nam in fauorabi libus filij appellatione cõtinent nepotes ꝛ ꝓnepotes ꝛ dein ceps. vt. l. filij. de verbo. sig. l. libertor. ad si. eo. ti. ꝛ ad hoc bñ facit. ff. de cõdi. ꝛ demõ. l. cum auus. s. titu. pri. l. generaliter. ꝛ. l. cum acutissimi. j. de fideicõmis. ꝛ ita consuluit domin⁹ Ja co. tutica de facto consultus magnus aduocatus in romana curia. Quero etiam aliam questionẽ: testator post multa lega ta fratrem suũ sibi heredem instituit: cũ his conditionibus ꝙ nõ possit vẽdere nec alienare nec aliquid attingere donec oĩa ordinata in dicto testamẽto forẽt cõpleta ꝑ executores ipsius testatoris. ꝛ si contrafaceret ipsum priuauit hereditate predi cta: ꝛ in eum casuꝫ sibi substituit nepotẽ suũ: ita tamẽ ꝙ dicti executores compleant contenta in ipso testamẽto: ꝛ si dictus substitutus contra predicta veniret: ipsum priuauit heredita te predicta ꝛ eam voluit pauperibus erogari per executores predictos. Ex his primo querit vtrũ penalis cõditio apposi ta instituto videat repetita in substituto maxime per verba il la. ita tamẽ ꝙ executores ꝛc. ꝛ circa hoc de ista repetitione ta cita circa eundem gradũ ꝛ diuersos: leges loquunt. de primo ff. de leg. j. l. in referendis. de fundo instruct. l. seia. §. gaio. ꝛ de adimẽ. leg. l. legatum sub conditione datũ. ꝛ de condi. ꝛ demõ stra. l. auia. ꝛ. l. libertis. De secũdo habetur. ff. de lega. j. l. licet imperator. ꝛ. l. si cui serui. §. fina. ꝛ. l. quid ergo. ꝛ ibi no. ꝛ de le ga. ij. l. si titio. §. iulianus. ꝛ. l. cũ pater. §. ab instituto. ꝛ. j. ad tre bel. l. nõ iustam. sꝫ in q. ꝓposita exꝑsse testator repetijsse vide tur per verba illa: ita tamẽ ꝙ executores ꝛc. est tamẽ attendẽ dum ꝙ lꝫ testator predicta appellauerit cõditiones ꝓpri⁹ di ci põt onus quoddã ꝓhibite alienationis vel adipiscẽde pos sessionis ante legata soluta. Sed quid si heres solo aĩo adiret nunquid videt facere contra testamẽtum. ꝛ incideret in penã hoc faciendo ante legata soluta. qꝛ aditio que idẽ est ꝙ succes sio fit solo animo. vt insti. de here. quali. ꝛ differẽ. §. pe. ꝛ fin. ꝛ de acq. here. l. ꝑ heredum. Contrarium verius videtur primo ꝓpter vitandã perplexitatẽ que actum inutilem reddit. vt. ff. de condi. insti. l. si titius cum si. Perplexitas autẽ insurgeret quia

quia legata efficaciter nō valerent non adita hereditate.vt.j.
de fideicō.l.eã quã.z ꝑ consequēs executores nō possent eoꝝ
officiū adimplere.vt.ff.de re.iur.l.si nemo.z sic ista duo ꝑple
xa se mutuo ipedirēt.vt.ff.de testa.tu.l.si nemo.nisi forte dice
ret q executores ēt añ aditã hēditatē possent eoꝝ offm̄ exer
cere:z legata etiã nōdū efficaciter debita soluere:maxime ex
volūtate testatoris qui hoc disposuit.vt.ff.de condi.institu.l.
mulier.§.si quis hereditariū.Nam ideo testator aditionē pro
hibuit ne officiū executoꝝ per heredē impediri non posset ex
apprehensione possessionis.in hoc ergo attendi nō dȝ verbo
rum ꝓprietas:sȝ magis testatoris intētio z ꝓhibendi ratio.vt
ff.de leg.ij.l.cū filio.z de vsu z habi.l.si habitatio.vñ.si sic re-
lictus sit.Ex p̄dictis satis apparet solutio tertij dubij qđ ori
tur ex predictis videlȝ si substitutus hereditate predicta non
apprehensa in testamēto suo ius sibi cōpetens in ea fratri suo
relinquat:tamē per hoc adire animo videat̄:an videat̄ ex hoc
contra testm̄ facere:z est dicendū q nō cū animi aditio nō vi
deatur ꝓhibita.sȝ sola apprehensio.vt dictuȝ est.vnde fratri
suo relinquendo nō est actus illicitus in substituto.vt.j.de iu
re deliberã.l.si auia.Nec obstat si dicat̄ q ex verbis testatoris
etiã animi aditio videt̄ ꝓhibita:cū dixit q nō debeat aliquid
attingere:qꝛ illud dȝ restringi solum ad possessionis adeptio
nē.vt.ff.de v̄bo.sig.l.si contingit.z de fundo instruc.l.cum de-
lanionis.§.cui fundus.Itē dato q aditio eēt ꝓhibita adhuc
relinquendo fratri nō faceret ꝯ testamentū:qꝛ videt̄ sibi reli-
quisse solum ius q habebat.vt.ff.de leg.j.l.serui electiōe.§.j.
z si.z no.de leg.ij.l.meuius.§.pe.illud aūt ius nō erat aditio
nec hereditas:sȝ ius adeundi.hoc aūt ius aut nō erat trãsmis
sibile:z tunc nō teneret relictum.vt.ff.de vsufruc.leg.l.sticho
testamēto.aut erat transmissibile z valet vt predictū est z dici
potest q trãsmissibile erat:qꝛ erat pura institutio:lȝ in diem
solutoꝝ legatoꝝ dilata.vt.j.qñ dies leg.ced.l.ex his verbis.z
ibi notatur.z ideo transmissibile.arg.ff.de acqui.here.l.vētre.
ad silī.l.si quis in graui.§.eleganter.ad carbo.l.script⁹ heres
z de cōtratab.l.illud.§.fi.z.l.sequenti.secus si institutio esset
conditionalis.vt.j.de cadu.tollen.§.in nouissimo.Itē quero
si testator instituat filiū impuberē z dicat q si decedat sine he
rede legitimo ex ꝓprio corpore ꝓcreato:talem substituo z eo
casu ipsum substitutū mihi heredē instituo.vtrū talis substi-
tutio sit directa vel fideicommissaria.z an ipso filio mortuo in
pupillari etate substitutus matrē excludat.z dicendum est q
sic z dicta substitutio censenda est directa cū ibi sit verbū sub-
stituo q ad vtrãq; pōt referri.vt.s̄.titu.ꝓxi.l.generaliter.z se
pe dictū est.s̄.z hoc etiam no.in hac.l.precibus.in fi.glo.ma-
gne z q sit censenda directa potius q̄ fideicōmissaria.est ar.
s̄.de here.insti.l.fi.z videtur casus p̄sentis questiōis extra de
testa.c.si pater.lib.vj.z hoc etiã indicat verbū qđ sequit̄ in eū
casum cū mihi heredē instituo qđ est verbū directū ex quo de
claratur q verbū equiuocū substituo in significatiōe directa
debeat accipi.arg.ff.de leg.ij.l.pater filiã.z.j.de fideic.l.si fra-
ter.Nec ob.d.glo.magna circa mediū q̄ videt̄ innuere q de-
beat cēseri fideicommissaria:qꝛ omni tp̄e sic valet.z qꝛ si non
valet post pubertatē vt directa:ergo nec antea:z qꝛ vna est er
go ꝓ toto tp̄e fideicōmissaria.nã dico q est notanda differen
tia inter verba directa:obliqua:z cōia.quale est verbū substi
tuo.pōt etiã dici verbū cōmune illud qđ habet̄ in.d.c.si pater
videlȝ vnus alteri moriatur.nã ꝑ si verba obliqua semper est
fideicōmissaria.vt.ff.ad treb.l.nã qđ.§.fi.z.l.cogi.z.l.ex facto
in prin.nec talis facta a pagano pōt trahi ad directã.argu.ff.
de fideicō.lib.l.antonius.z ita etiã nota.hic in dicta gl.Si sit
cōcepta verbis directis videtur standū.l.verbis ciuilib⁹.ff.e.
vt nunq̄ obliquatur nisi priuilegio testantis.vt eo.ti.l.centu
rio vel fauore libertatis.vt.ff.de fideicō.lib.l.generaliter.§.si
quis seruo.z.l.thays.in prin.quib⁹ casibus posset intelligi di
ctum.c.si pater.v̄.q̄q̄.Si fiat per verbū cōe infra pubertateȝ
valet iure directo postea obliquat̄ vt dixi.s̄.in materia cōpē-
diose:nec est hoc absurdū q idē verbū s̄m diuersa tp̄a mutet
significatū vt ibi dixi.v̄.quidã moderniores.lȝ gl.predicta hu
ius.l.voluerit notare differentiã inter substitutionē q̄ verbo
cōi fit tp̄ibus pupillaris etatis et pubertatis quasi tunc due
sint substitutiones.z substitutio q̄ eodē verbo fit tp̄ibus p̄di-
ctis nō specificatis:cū q̄tum ad effectuȝ inter predicta nulla
differentia videat̄ nec vllo iure ꝓbetur.vñ satis dici potest q
in themate ꝓposito duo tp̄a sub cōpendio cōplectunt̄:vt pro
batum est.s̄.z arg.ff.qui.mo.vsufru.amit.l.si quis.in prin.et
ad hoc facit.ff.de leg.j.l.ab omnib⁹.in prin.qꝛ mens testatoris
nō repugnat z verba ad directam trahi possunt.Ol.In con
trariū videt̄ primo:qꝛ pater voluit effectū substitutionis diri
gere etiã in tēpus quo filius posset habere filios dūmodo si-
ne eis decederēt:cuius mēs attendit̄ in substitutione.vt.ff.eo.
l.iam hoc iure.penul.rñ.ibi:ita eñi in altero zc.z.s̄.titu.ꝓxi.l.
q̄uis.z ꝓbat̄ expresse.ff.qui pet.tuto.l.credendū.§.hec autē.
z ibi in glo.vt igit̄ valeat substitutio s̄m mētem testatoris opȝ
eã esse talē que post pubertatē possit valere.hec aūt est sola fi
deicōmis.vt.ff.de vulg.z pupil.substi.l.verbis ciuilib⁹.z.l.in
pupillari.Et si dicat̄ q ꝓ tp̄e pupillaris etatis pōt esse dire-
cta z post fideicōmissaria.dic q hec variatio nō admittit̄ nisi
in milite.vt.d.l.centurio:vbi talis mutatio dr̄ esse contra ius
cōe priuilegio militis.Itē idem ꝓbatur sic:substitutio recipit
suum quale ex v̄boꝝ forma a p̄ncipio ꝯsiderata:nō aūt ex ex-
trinseco accidēti:vñ breuiloqua impuberibus etiã in potesta
te existentibus facta duas substitutiones continet in p̄sonam
cuiuslibet quas nō admittit in p̄sonã impuberis:lȝ aliter ex
postfacto prius ad pubertatē peruenit:vt prealleg.l.iam hoc iu-
re.ff.eo.z no.eo.ti.l.lucius.quasi hoc velit dicere q a p̄ncipio
debeat de natura substitutionis ꝓ toto tp̄e vniformiter iudi-
cari:nō aūt ex variatione casus extrinseci dependere.Itē vi-
det̄ casus.s̄.ti.ꝓxi.l.generaliter in p̄mo casu in quo ꝑ necessa
riã subauditionē quã glo.facit facta erat substitutio:ꝑ hec ver
ba substituo ei si decesserit sine liberis.z tñ appellat eã fidei-
cōmissariã dū soluēdo questionē semꝑ de restitutione mentio
nē facit z deductione falc.ibi:omne pene fructu zc.z ibi nota
tur.Nec curandū q ibi sit mētio de pluribus cōditionib⁹ sub
stitutioni adiectis:qꝛ pluralitas cōditionum nō facit ad qua
litatē substitutionis:sȝ ad facultatē vel difficultatē purifica-
tionis cōditionū.Ad.c.si pater ex̄ de testa.lib.vj.patet respō
sio:qꝛ ibi erãt verba de necessitate directa:vel saltē in dubio
hic v̄o nō.sȝ clara.si igit̄ fideicōmissaria est:mater nō exclude
tur:sȝ capiet bona z restituet.vtrū autē cū deductione vnius
quarte vel duarum hoc.Ol.sub dubio relinquit.Sȝ de hoc ple
ne dixi etiam s̄m eū.s̄.de inoffi.testa.aut̄.nouissima.quid tene
bimus.Dñs Old.de facto consult⁹ modo tenet vnã opinio-
nē.s.q esset substitutio directa.Ultimo tenuit q esset fideicō
missaria:q sit fideicōmissaria verius credo.Itē quero si pri⁹
moriatur substitutus q̄ institutus.z substitutio sit fideicōmis
saria:vtrū expiret substitutio aut vero duret in p̄sonam filio
rū z heredum substituti qui substitutus fuit ipse z eius here-
des ex eius corpore legitime ꝓcreatos.z primo videt̄ q extin
cta sit siue de vniuersali siue de singulari fideicōmisso loqua-
mur.vt.j.de fideicō.l.si in personam.de cadu.tollē.l.vnica.§.
sin aūt sub conditione.de lega.ij.l.miles.§.j.z.l.vnum ex fami
lia.§.rogo.z.l.cum pater.§.hereditate.de vul.z pupil.sub.l.
qui plures.z notat̄.j.de his qui ante apertas tabu.l.vnica.ta
men in p̄sonamślioꝝ substituti qui vidētur vocati ꝑ illa ver
ba z eius heredes ex suo corpore legitime ꝓcreatos.vt.ff.ad
trebel.l.ex facto.§.fi.dicendū est nō esse extinctum fideicōmis
sum.sȝ eius conditione extante.i.grauato sine liberis morien
te locus erit restitutioni z onus eris alieni vtrūq; pro rata re
spiciet:qm̄ z legitimã minuit.vt.l.papinianus.§.quarta aūt.
ff.de inoff.testa.legata v̄o legitimã nō minuūt.vt.l.qm̄ in prio
ribus.nec trebellianicã hoc casu presertim si sit in residuo q
sufficiat ad legata.vt.j.ad trebel.l.fina.z no.eo.ti.l.ij.z.ff.eo.ti
tu.l.j.§.fi.z ibi no.Ol.¶ Preterea quero de alia questiōe.do
minus Gui.instituit.R.nepotē suum filium fratris:cui si de-
cederet sine ꝓle legitima substituit fratrē suū patreȝ dicti.R.
si superuiueret quo nō sup̄stite eidē.R.substituit dominã del
finam neptē suã:viuo testatore mortuus est.R.institut⁹:reli-
ctis tamē legitimis z naturalib⁹ liberis mortuus est etiam vi
uo testatore dict⁹ substitutus:deinde mortuus est testator:mo
do filij dicti.R.heredis instituti petūt hereditatē.queritur qs
habere debeat.z quō succedere z ꝓ quibus portionib⁹ vtruȝ
ex testamēto vel ab intestato.Breuiter dic q totū testm̄ defi-
cit z ꝓximiores testatoris ab intestato succedunt.Nam predi
cta heredis institutio deuenit in causam quasi caduci:qꝛ insti
tutus viuo testatore decessit.vt.j.de cadu.tollē.§.z cū tripli-
ci.z de leg.ij.l.pater.al's incipit celsus.eadē ratiōe z substitu-
tio:qꝛ z substitutus mortuus est viuo testatore:z qꝛ etiã condi
tio in ipsa substitutione apposita deficit:qꝛ p̄dictus institut⁹
liberis relictis decessit.vt.ff.ad trebel.l.heredibus.§.fi.z.l.ex
facto.§.si quis rogatus.tota ergo dubitatio ꝓposite questio-
nis ꝯsistit circa scđam substitutionē factã de dña delfina ne-
pte testatoris.sȝ de ipsa videt̄ dicendum q ex toto defecerit.
Primo qꝛ dicta substitutio videt̄ ꝯtinere vnã exp̄ssam cōdi-
tionem.Prefat⁹ eñi testator p̄mo substituit fratrē suū si sup-
uixisset nepoti instituto:quo nō sup̄stite substituit dictã delfi
nam.cū ergo frater presupponat̄ supuixisse dicto instituto ap
paret scđe substitutioni locū nō fuisse sicut dicimus qñ testa-
tor substituit alicui si sine liberis decesserit:q liberis sup̄sti-

tibus vno vel pluribus dicto instituto premortuo substitutio deficit.vt.ff.ad treb.l.ex facto.§.si qs autē.de vbo.sig.l.nō est sine liberis.ꝛ.j.de cōdi.inser.l.j.cū si.Si aūt substituisset sub conditione si institutus liberos nō habuisset substitutio defi/ceret:si institutus vnū vel plures liberos habuisset:etiam si eidem nō superuixisset.ar.j.qñ dies leg.ced.l.cū vxo.sufficit enim talē cōditionē semel extare:lꝫ non perseueret.vt.ff.de fi/deicō.liber.l.rogo.in fine.ꝛ arg.s.titu.primo.l.antepenul.cū ergo in casu nostro prefatus primo substitutus superuixerat prefata secūda substitutio facta de domina Delfina deficit ꝛ testm̄ deductū est ad causam intestati.ꝛ ꝑ hoc optime facit.ff. vnde liberi.l.si filiusfamilias.ꝛ satis expsse.ff.de vulg.ꝛ pup. substi.l.qui habebat.cū simi.Itez alia ratione dicta secunda substitutio deficit:nam testator voluit primā substitutionem deficere si instituto liberi superessent:cū igitur liberos dimi/serit ꝛ ꝑ consequens primus substitutus excludatur:satis ve risimile est dictā conditionē in personā domine Delfine repe titam:ꝛ ꝑ cōsequens eius substitutio defecisse ne videat testa tor in ipsa substitutione scđa pretulisse ipsam neptem liberis instituti quos pretulit fratri pmo substituto nec voluisse pl⁹ iuris transferre ad secūdo substitutā ꝙ ad primū.vt.ff.de cō/di.ꝛ demō.l.publius.§.titia.iuncta.l.de heredi.insti.l.lucius circa finē.ꝛ arg.de alimē.ꝛ ci.lega.l.libertis.§.ab heredibus. Nec ob.si dicatur ꝙ ipsa conditio de nō extantia liberoꝝ nō debet intelligi repetita in personā secūde substitute ne graue tur multiplici conditione.vt.ff.de heredi.insti.l.sub cōditiōe. quia ex coniectura volūtatis testatoris:qui eā apposuit fra/tri primo substituto repetita videtur in ꝑsonam secūde substi tute ex coniectura em̄ volūtatis testatoris facimus repetitio nem de persona instituti ad personā substituti.vt.ff.de lega.j. l.licet.ꝛ de leg.ij.l.cū pater.§.ab instituto.Itē alia ratione se cunda substitutio deficit:qꝛ ꝓpter conditiones in ea apposi/tas debet fideicōmissaria reputari vt hac.l.ꝛ.s.ti.pri.l.gene/raliter.ꝛ.ff.eo.l.centurio.cum ibi notatis.cum igitur ꝑ aliquē non sit adita hereditas nec adiri potuerit:qꝛ institutus ꝛ sub/stituti mortui sunt ante testatorem dicta substitutio expirauit qꝛ nō adita hereditate fideicōmissarie substitutiones nō pos/sunt subsistere.vt.ff.ad trebellia.l.si patroni filius.§.qui fidei com.ꝛ.l.ille a quo.§.j.ꝛ lege.apud iulianū.§.antistia.ꝛ h̄ no/tatur in glo.j.de fideicōmis.ꝛ.l.eam quā.super verbo.si in fa/milia.al's est super vltimo verbo ibi cū dicitur:sed si ipsa non adierat ꝛc.ꝛ ex predictis patet responsio ad.§.ꝑ secūdo.j.de cadu.tollē.vbi admittitur substitutus in vulgari substitutiōe quia nullam aliam conditionem continebat dicta substitutio nisi eam que venit ex natura substitutionis vulgaris.hic aūt ꝛ alie conditiones erāt apposite ꝛ ex coniectura volūtatis te statoris repetite in ipsa scđa substitutione quib⁹ deficientib⁹ vel altera earū deficit substitutio:ꝑ quo facit qđ no.d.l.q ha/bebat.ff.eo.ꝛ de acq.here.l.totiens.nec est omittendū ꝙ liberi primi instituti ex toto repellunt a successione predicta:lꝫ eniꝫ ex eorum superexistentia deficiāt substitutiōes ꝑdicte.ex ver/bis tñ vel mente testatoris nō apparet ꝙ fideicō.aliquod sit eis relictū.nec ꝙ eos pretulisse videat substitutis predictis.ꝛ sic intelligit.ff.de leg.j.l.filiusfamilias.§.cū qs.iuncta.l.de he redi.insti.l.si ita qs heres instituat.cū ibi notatis.ꝛ no.eo.ti.l. lucius.Deficiente ergo patre liberoꝝ in institutione ꝑdicta: prefati liberi excludunt a successione ꝑdicta:ꝛ admittent ꝓxi miores ab intestato si qui sunt.ꝛ ꝑ hoc.ff.eo.l.lex cornel.in fi. ꝛ de capti.ꝛ postli.reuer.l.ꝙ si filius.vnde dicta neptis substi tuta cū sit ꝓximior in gradu exclusis dictis liberis fratris in/stituti ad dictā hereditatē vocabitur.vt in aut.de here.ab in/testa.§.reliquū.ibi:nulli alij omnino persone.ꝛ no.in glo.j.de legi.here.aut.post fratres.Iterū quero de alia questione.te/stator habens vxorē pregnantē sic dixit.Si nascatur posthu/mus masculus ipsuꝫ heredē instituo:idē si posthuma:si duo posthumi equaliter.Si posthumus ꝛ posthuma:posthumus sit heres:posthuma centū habeat ꝓ se dotanda ꝛ subiunxit.ꝛ si forte qđ absit aliquē dictorū posthumorum si cōtigerit esse duos aut plures mori contigerit in pupillari etate:supuiuen tes substituo ꝙ si oēs mori contigerit in pupillari etate vel si ne herede ex suo corpore ꝓcreato:sorores suas eisdem substi/tuo testatore mortuo natus est vnicus posthumus q patri he res fuit ꝛ mortuus est in pupillari etate.queritur an locus sit substitutioni ꝛ mater excludat.ꝛ an res sit deducta ad causaꝫ intestati.aliquib⁹ videret locū esse substitutioni vt qđ testa/tor disposuit substituendo plurib⁹ posthumis habeat locū in vnico.arg.ff.ad treb.l.cū heredes.§.cū ita.vi bo.rap.l.ij.§.ho mines coactos.ꝛ de neg.gest.l.iij.§.negocia.sicut ꝛ ecōtra.im mo multomagis.ff.de assignā.liber.l.j.§.ꝙuis.ꝛ qđ falso tut.

aucto.l.j.§.hoc edictum.ꝛ tales interpretatiōes sepe leges fa ciunt ꝛ coniecturas admittūt.ff.de lib.ꝛ posthu.l.si ita.de he/redi.insti.l.clemēs patronus.ꝛ de leg.j.l.qui filiabus.§.j.Con trarium videtur verius qꝛ testator videtur substitutionē con cepisse in casu quo plures posthumi nascerent.si ergo nasca/tur vnus tm̄.casus iste omissus est in substitutiōe:ergo ꝓ omis so habendus ꝛ relinquendus depositioni iurꝫ.vt.ff.de liber. ꝛ posthu.l.cōmodissime.maxime cū agatur de odio.scꝫ de ex/clusione matris a luctuosa hereditate filij.vt.ff.de ven.in pos ses.mittendo.l.j.§.sed si incertum.nam illud signū vniuersale oēs positum in substitutione ꝛ ꝙ est pluralis numeri nō pōt sm̄ ꝓpriam significationē saluari vel verificari vt colligit ex solutione duarū legū que vident sibi cōtrarie.ff.de leg.ij.l.cū ita.§.qui plures.ꝛ eo.ti.l.meuius.§.eum qui.ꝛ ibi no.vnde di co matrē nō excludi ex ꝓprietate verboꝝ substitutionis.Et qꝛ tacita coniectura nō admittitur contra matreꝫ.vt hac.l.preci bus.Ex predictis insurgit alia questio:testator sic dixit.filiuꝫ mihi primo nasciturum ex ventre vxoris mee instituo.ꝛ si de/cesserit in pupillari etate vel postea quādocūqꝫ sine ꝓle legi/tima:substituo sibi filium scđo nasciturū ex ipsa vxore.ꝛ si di ctus scđs moriat i pupillari etate vel postea qñcūqꝫ sine ꝓle legitima substituo fratrē meū:accidit ꝙ ex vētre nat⁹ est vni/cus posthumus qui decessit in pupillari etate:queritur vtrū substitutus admittat.an mater si res foret deducta ad causaꝫ intestati nō est dubium ꝙ mater preferetur.in aut.de here.ab intesta.§.consequens.ꝛ absqꝫ dubio videtur predictam substi tutionem inutileꝫ esse:quia prima facta de filio nascituro fuit inutilis cū natus nō fuerit.vt.ff.de reb.dub.l.vtrum.in princ. de leg.j.l.si duobus.§.si.ergo aliā vtilē facere nō potest cū sit inutilis.vt.j.de decur.l.nullus solus.lib.x.ꝛ arg.qđ dicit de contractu conditionali:quia ꝓpter pendentiam conditionis actionē nō parit:alterū nō vestit.vt nota.ff.de pericu.ꝛ cōmo. rei vendi.l.si in vēditione.Idem ꝓbatur si plus nullitatis est in eo ꝙ a toto principio deficit ꝙ si ex postfacto:vt colligitur ex coniunctione duarū legum de libe.ꝛ posthu.l.si filius.ꝛ de iniusto testa.l.posthumus preterit⁹.lꝫ si is cui facta est pupil/laris substitutio decedat viuente testatore substitutio euane/scit.vt.ff.de capti.ꝛ postli.reuer.l.qđ si fili⁹.ꝛ.ff.de vulg.ꝛ pu. substi.l.lex cornelia.v.si vo viuo patre.ergo ꝛc.Itē absurduꝫ est substitutū substituti plus capere ꝙ potuerit cape ipe sub/stitutus:ꝛ loquor de habituali ꝑtāte capiēdi.vt.ff.de cōdi.et demō.l.pupill⁹.§.titia.ꝛ arg.ad.l.fal.l.qui funduꝫ.§.q filios. in fi.lꝫ primos substitutus nunꝙ in habitu capere potuit:qꝛ in rerū natura nō fuit.ergo ꝛc.Itē qꝛ scđs substitutus vocat⁹ est sub cōditione si secundo nasciturus decederet in pupillari etate ꝛc.que conditio nō extitit quia nō decedit:qui in rerum natura nō fuit solū enim viuens morit.vt.ff.de ma.testa.l.qui duos.ergo substitut⁹ omnino excluditur.ꝛ iste est casus.ff.de vulg.ꝛ pupil.sub.l.qui habebat.ꝛ per hoc patet sol.ad.l.cohe redi.in pn̄.ꝛ.l.titi⁹.eo.ti.que loqtur de substitutione vtili ꝛ cu ius conditio extitit:lꝫ prim⁹ substitut⁹ anteꝙ ꝯditio substitu tionis de se facte existeret decesserit:h̄ aūt substō inutilis fuit ꝛ cōditio adiecta defecit.ꝛ ꝑ h̄ etiā soluit ad.§.in pmo.j.de ca du.tol.Ol.Ultimo qꝛ sicut tactū est.s.substitutiones fiūt aut per verba directa aut per obliqua.aut ꝑ cōia.nec est bñ apte declaratū que sint directa que obliqua ꝛ q̄ cōia.nec videt be ne posse tradi plena ꝛ clara doctrina de eis.Dñs tñ Nico.de matarellis talē doctrinā tradebat:videlꝫ ꝙ vba directa sunt illa de quib⁹ loquit lex.ff.eo.l.verbis ciuilibus.que importat directā substitutionē:qꝛ ꝑ seipsum nullo mediāte ꝛ sine aliq̄ deductione accipit bona:ꝛ fiunt sm̄ eū per hec verba sum es est.vt si talis non sit heres vel decedat in pupillari etate vel postea talis sit heres.hec em̄ nunꝙ trahunt ad fideicō.si fiat in testō.vt.d.l.verbis ciuilib⁹.ꝛ ibi no.fallit in codicillis.vt.l. sceuola.qꝛ ibi nō possunt retinere ꝓpriā significationem dire cte:qꝛ directa nō pōt fieri in codicillis.vt ibi no.ꝛ.d.l.sceuola etiā nota.Itē fallit in milite cū mater est in medio:qꝛ obliqua tur eius fauore.vt hac.l.ꝛ.l.centurio.Obliqua siue fideicom/missaria verba sunt quādo ꝑ mediam personā succeditur.vt instituta de singu.rebus per fideicō.relictis.§.si.qualiacunqꝫ sint illa ex quibus colligatur ꝛ appareat substitutum debere recipere bona de manu alterius cum retētione quarte.de qui bus habetur.j.ꝛ.ff.ad trebel.per totum.Cōia sunt oīa illa q̄ nec sunt ciuilia de quibus dixi:nec sunt patēter obliqua siue fideicōmissaria:lꝫ cōiter se habēt ad vtrūqꝫ.i.possunt aptari ad directā ꝛ fideicōmissariā sicut est verbum substituo.ꝛ illa que ponuntur in.c.si pater.de testa.lib.vj.videlicet si vn⁹ de/cedat alter moriatur:vel si testator dicat volo meuium habe re hereditatē meam:nā trahi possunt ad fideicō.vt.ff.ad treb.

l.ex

l. ex facto in prin. vel si testator dicat qñcunq̧ filius meus decedat titiū heredē instituat vel faciat ⁊ similia. ista eñ possunt acipi directe ⁊ fideicōmissarie ⁊ tunc debēt accipi in ea significatione in qua substitutio valere possit ⁊ non pereat vt. ff. de re. dubĳs. l. quotiens. Ni. De istis verbis directis ⁊ obliquis habetur. j. cōia de le. l. omne verbum ⁊ ibi in glo. ⁊. s. de testa. l. qm̄ indignū. per ista verba si titius non erit heres volo ꝙ ad sempronīū perueniat hereditas mea fit substitutio directa vt no. per Inno. extra de testa. c. raynaldus super verbo deueniret ⁊ per Cy. s. de pactis inter emp. ⁊ ven. l. j. ⁊ vide quod de hoc notaui. ff. de fideicō. liber. l. tays in prin. De ista materia substitutionū vide que notant. d. l. generaliter. s. tit. proximo. ⁊. l. quāuis. e. titu. Nunc lrām exponamus ⁊ suppleamus glo. ibi maritus. Quidā habēt ⁊ si maritus ⁊ male qm̄ supflueret ꝑpter verbū. vtrū qđ est. j. azo. Ibi in primū casum. i. in vulgarem tm̄. Ibi decesserit subaudi substituit. Ibi successionē obtinente ex senatuscon. tertul. ab inte. fran. In glo. immo ex tacita in fi. hoc nō puto verū q2 spāle ꝑuilegiū est matris ꝙ eaz tacita nō excludat vt. s. ti. pxi. l. fi. que in testamento priuati loquitur. leges aūt per gl. allegate de breuiloqua loquunt que continet omnes expressas vt notat. ff. e. l. lucius ⁊. s. satis est declaratū ⁊ ideo ad ꝓpositū nō accedūt ſm Fran. ac. In glo. scōm casum ibi. et cōpendiosam q2 ꝓuidet. scōo casu. i. euētui vulgaris eñ ꝓuidet si heres nō sit qui est primus euētus qui potest viā aperire substituto. primus aūt ideo dr̄. q2 de necessitate non esse precedit esse vñ qui prouidet in euentū qui respicit non esse dr̄ prouidere in primū casum qui vero prouidet in casum respicientē esse. i. cuz heres erit ⁊ postea desinit dr̄ prouidere in scōm casum Ol. In glo. hoc referas in fine quia predicte substitutiones expirassent. s. vulgaris aditiōe vt. s. post aditā ⁊ pupillaris pubertatis vt. ff. e. l. in pupillari. In glo. secus dicerē ibi directā facere substitutionē etiā extraneo. Ibi l. in testō in fi. ibi hec cōpendiosa ⁊ pupillaris que est in cōpendiosa vr̄ magis firma q2 expressa vt notat. ff. e. l. lucius et. j. in vlti. glo. ibi sed per fideicō. qđ falsum est ꝑ prealle. l. miles etiā de testō mili. ⁊. l. in testō. al's nullū esset ꝑuilegiū militis vl' matris ꝙ voluit hec lex lz quidā dicant eā totā iure cōi loqui vt. s. in littera dixi. Ibi vbi ergo puberi nō ꝓsequit amplius opinionē Py. sed primā. dic ergo vbi ergo. i. q2 miles puberi directo pōt substituere vt dictū est. Ol. Ibi semꝑ valet iure directo vt. d. l. in testō. ꝙ intellige in bonis a testatore obuenientibus nō in alĳs vt. ff. de testa. mili. l. miles. §. exheredato ⁊. ff. e. l. centurio scōo rñso ſm Fran. ac. Ibi vsq̧ ad pubertatem valeat iure directo. ⁊ in oīb⁹ bonis vt. d. l. centurio. i. rñso Fran. Ibi postea per fideicō. ⁊ in bonis testatoris tm̄ vt eadē. l. centurio. ĳ. rñso Fran. ibi alia tacita. i. non specificata expressa est eñ vt dixi. ⁊ no. ff. e. l. lucius ⁊. j. vlti. glo. Fran. Ibi duas continet. s. ista cōpendiosa. Ibi. ⁊ fit directis v̄bis. q2 si obliquis fieret omni tꝑe esset fideicōmissaria ⁊ nunq̄ directa vt. ff. de fideicō. lib. l. antonius. ⁊ no. ff. e. l. verbis ciuilibus. ⁊ sic nō posset proprie dici cōpendiosa q2 non nisi vnā ɔtineret omni tꝑe fideicōmissariā Ol. Ibi. ⁊ pupillo tm̄ vt dicat vere cōpendiosa sub verborū cōpendio plures includens sed qñ fit puberi lz valeat non dicit vere cōpendiosa q2 vnā tm̄ continet fideicōmissariā. Ibi postea nihil. s. habebit substitutus Fran. Ibi per cōtrariū sensum non est proprie per ɔtrium sensum immo q2 ibi dicit ꝙ decedēte filio post pubertatē substitutus capit bona ex priuilegio militari ergo ius cōe est in ɔtrium in pagano vt. ff. de legi. l. ius singulare. Ol. Ibi. sed si ita substituat. Fran. ac. hanc questionē intelligit cōiter in milite et pagano dicens eam ad vtrūq̧ posse referri. alĳ solū in pagano intelligunt q2 non pōt post pubertatē directo substituere. sed solū per fideicō. vt. ff. e. l. verbis ciuilibus vt omni tempore valeat dicendū est eam fideicōmissariā cum verbū substitutio de sui natura hanc significationē habeat vt. l. generaliter. s. tit. proximo. In milite autē cum verbū substituo possit esse directuz vt. ff. e. l. iam hoc iure. ⁊ dicta. l. in testō. ⁊ de testa. mili. ⁊. l. milites etiam his de testamēto mili. ff. dicendū videt ꝙ semꝑ valeat iure directo ⁊ infra pubertatē ⁊ post qñ mater nō esset in medio cuius fauore obliquatur post pubertatē. Sed in pagano videtur vsq̧ ad pubertatem valere directo cum paganus possit vsq̧ ad pubertatem directo substituere. post pubertatē autē in pagano obliquatur ⁊ valeat iure fideicō. ꝓpter verbū substituo ꝙ ad directā ⁊ fideicōmissariā potest aptari vt predictum est. tamen alĳs videtur ꝙ in pagano valeat omni tꝑe vt fideicō. quia si primo inciperet vt directa valere nō posset postea obliquari vt. l. verbis ciuilibus. de hoc tamē. s. pleni⁹ tractaui in. §. nunc q2 testatores ver. itē quero si testator instituat filium impuberez ibi. et est alia. s. proxi. in glo. posita que fit per verba directa. ibi quasi cōpendiosa ꝓpterea sic appellatur q2 verba habet cōpendiose. sed q2 semꝑ est vna. s. aut directa ⁊ nunq̄ obliqua aut obliqua ⁊ nunq̄ directa vere compendiosa dici non pōt sed quasi cum nunq̄ includat pupillarē ⁊ fideicō. lz pro diuersis tēporib⁹ nisi qñ fit a milite vt dixit glo. ff. e. super rubrica ꝙ cōpendiosa fit a milite solo nō q2 paganus verba cōpendiose proferre nō possit vt valeat sed vno modo tm̄ od. Ibi si superiori casu. i. superiori qōne frā. ibi verba directa. si talis sit heres q̄ ibi posita fuerūt Fran. ibi. ⁊ hic id est in fideicōmissaria ibi. ⁊ restituit solū bona testatoris etiā si filius in pupillari etate moriat vt ptz in. §. cū filie statim allegato. ver. nec fideicō. ⁊c. ibi talis sit heres vel talem substituo licet glo. non faciat differentiā inter ista verba talis sit heres vel talē substituo Dy. tñ facit q2 ista v̄ba talis sit heres sunt v̄ba directa ⁊ ideo infra tēpora pubertatis valet iure directo vt. ff. de vulg. ⁊ pu. substitu. l. centurio primo rñso vt trahitur ad oīa bona impuberis ꝙ nō esset si esset fideicō. q2 fideicommissaria non trahit ad bona impuberis vt. d. l. coheredi. §. cū filie. ff. e. ibi neq̧ fideicōmissum ⁊c. post pubertatē vero nullo iure valet vt. ff. e. l. in pupillari. nec ob. lex sceuola per glo. allegata q2 ibi fuit facta in codicillis ita ꝙ nunq̄ valere potuit iure directo vt satis dictū est supra in lectura. at vbi a princi. valuit iure directo nō trahit ad fideicom. vt etiā no. d. l. sceuola. Si vero dicat talē substituo tunc obtineret ꝙ glo. dicit ꝙ omni tꝑe esset fideicōmissaria q2 illud verbum sine liberis innuit ꝙ etiā in etate pupillari voluerit eam esse fideicōmissariam Dy. Ibi ergo nec ante q2 cum sit vna non pōt pro parte tꝑis tenere. ⁊ pro parte nō q2 sicut hoc in vnius rei substantia non admittitur vt pro parte teneat. ⁊ pro parte nō vt. ff. de iniusto testamento. l. penulti. ⁊ ar. ad. l. fal. l. qui quadraginta ita nec in tꝑe ar. ff. de mili. testa. l. miles ita heredē sed hoc totum tollitur per. l. ff. e. l. in pupillari Ol. Ibi in toto tꝑe immo directa pro tempore pupillaris etatis quādo erat dictū ille sit heres vbi dr̄ ꝙ capit bona iure cōi. s. militū et paganorū et capit vndecūq̧ obueniētia. qđ nō est de natura fideicōmissarie sed solius directe vt. d. l. coheredi. §. cū filie ⁊. l. sed si plures. §. ad substitutos. Ol. Ibi habere non pōt ex hac aditione sine liberis apparet ꝙ testator voluit prouidere de substituto in tꝑus quo filius posset habere filios q2 eo tꝑe dr̄ proprie sine liberis decedere ar. ff. de suis ⁊ legi. here. l. j. in prin. ⁊. ff. qui petāt tuto. l. credendū. §. si vero maritus ⁊ ibi notat. Sed pro illo tempore non pōt esse nisi fideicōmissaria vt. ff. e. l. in pupillari ergo talis est pro primo tꝑe. Sed tu dicas eam directā qñ est facta per verba directa. l. sit heres lz ibi sit sine liberis vt. ff. e. l. centurio. ⁊ ꝓ primo tꝑe est pupillaris directa ꝓsequenti nulla vt ibi expresse dr̄. ⁊ si tu dicas cogitauit de tꝑe quod est post pubertatē ⁊c. fateor. Sed inuanuz cogitauit q2 verba directa que ꝓtulit hoc nō patiunt. sicut ⁊ al's dr̄ de cōditioni. institu. l. quidā in suo in fine. Sed oppono sicut se habet verbū quādocunq̧ in distributione tꝑis sic verbū quodcūq̧ se habet in distributione substantie. sed verbū quodcūq̧ sic se habet in distributione substātie ꝙ sic oīa cōprehendit ac sic essent singulariter enumerata ergo nō est differētia vtrū dicat qñcūq̧ decesserit an dicat ante pubertatē vel postea decesserit. p̄ma est de se nota. scōa ꝓbat. j. de quadri. prescrip. l. oēs ⁊ de leg. iĳ. l. si chorus. rñdeo. fateor primā. ad scōam aūt cum dicis. sed sic se habet ⁊c. dico ꝙ talis generalis enunciatio equipollet singulari enūciationi. verū est q̄tū ad cōprehēsionē nō quantū ad inducendā separationē sine distinctione vt. ff. de ver. obli. l. ꝙ dr̄. ⁊ hoc idē est in expressione temporū vt ptz ex solutione duarū legū que vident inuicē contradicere. ff. de dona. causa mor. l. senatus. §. fi. ⁊ de ver. obli. l. pluribus. §. j. ɔtrariū videt sensisse Jaco. de are. vt dixi. s. eo. de cōpendiosa. ver. sed Jaco. de are. vr̄ sentire. In glo. vlt. ibi per treb. Sed nunqd fructus teneat restituere. dic ꝙ sic vt. ff. de leg. ĳ. l. cum pater. §. titio ⁊. l. imperator. §. cum quidā ⁊ plene notat. j. ad trebel. l. iubemus Dy. Ibi non aūt ad hoc. Quidā tamē dicunt ꝙ etiaz in testamento militis sit locus trebel. vt dixi in lectura. s. ver. item op. ad finē. l. Item non potuit grauari filius factus adultus q2 tunc per se pōt testari. secus in pupillo q2 tunc est magis consilium quam grauamē vt. s. de inoffi. testa. l. ex tribus ⁊ ibi no. ⁊. j. l. prima fran. ibi sed tacita pupillaris in vulgari inclusa. Ol. Ibi ex significatione verborū immo verba repugnāt cū sint negatiua ⁊ pupillaris sit affirmatiua. Ol. Post predicta supuenit mihi laudabilis repetitio solēnis viri. S. de cunio q multa tetigit supra nō tacta que addere predictis disposui hoc ordine. Primo ponendo diuisionem quam ponit glo. institu. e. in principio quia quedam est vulgaris quedam pupillaris quedam exemplaria quedam reciproca siue

breuiloqua quedā cōpendiosa.sed hec diuisio non videt̃ bo-
na q2 ois diuisio d3 esse bimembris.ff.de rerū diuisione.l.j.in
prin. Itē in hac.l.imperator facit tm̃ duo mēbra.s.aut in pmū
casum.aut in scōm. Sed dic ꝙ diuisio est bona ⁊ ad id qḋ dici
tur ꝙ diuisio d3 esse bimēbris.dic ꝙ veruȝ est vel reducibilis
ad bimembrē.qḋ hic est.q2 aut fit in casu nō adite hereditatis
⁊ sic vulgaris.aut adite ⁊ tunc succedit diuisio glo.ita ꝙ ipsa
glo.habuit bonū intellectū ⁊ iḋ tot mēbra fecit vt clarius tra-
deret ad ꝙ insti.qui mo.testa.infir.§.ex eo ⁊ in vsibus feu.de
noua infidelitatis forma.c.vno.scḋo tangendo de vulgari et
querendo sicut ipē querit si testator substituendo expressit al-
terum casum vt titiū heredē instituo ⁊ si noluit esse heres sub
stituo seiū mortuus est institutus ante testatorē vel post mor-
tem testatoris exclusus est aliquo casu ita ꝙ nō pot velle esse
heres nunqd substitutus admittit̃.vel dixit si titius nō possit
esse heres postea bene pōt esse sed nō vult nunqd institutione
deficiente ex altero casuū predictorū substitutus admittetur.
vr̃ ꝙ nō. Nam apponēdo vnū casum vr̃ remouere alios vt.ff.
de libe.⁊ postu.l.cōmodissime ⁊.l.filius a patre.§.si qs ex cer-
ta. Si ergo dicat si nolit esse heres ⁊ substitutus impedit̃ casu
vltimus substitutus nō admittit̃.⁊ hoc casu institutio valet si
vtrūq3 apponatur.s.de here.insti.l.ij. Sed dico hec verba
nō nocere immo si sit impeditus ex vno casu ex alio substitut9
venire pōt cū hi duo casus sint valde similes pōt vel nolit vt
⁊ alibi dr̃ in ꝯstitutione ꝓcuratoris.ff.de ꝓcur.l.j.§.vsus.⁊ ita
dicā ꝙ propter similitudinē vno predictorū casuum expresso
alius non videt̃ omissus immo magis subauditus ar.ff.de cō
di.causa data.l.si extraneus ⁊ de fundo instruc.l.quesitum.§.
penul.videtur eñ hoc ex abūdanti dixisse vt ibi.nec obstat ꝙ
dicit si nolit esse heres q2 hic nolit esse heres est conditio que
debet extare vt.ff.de le.j.l.si ita legatuȝ.§.ille si volet de le.ij.
l.xj.§.si fideicō.quia non videtur apponere hec verba si nolit
vt conditionē faciat sed magis ex habūdanti hoc videtur po-
nere q2 credebat euenire posse vt.ff.de tute.l.muto.§.j.⁊ de cō
di.⁊ demon.l.auia.§.fi.⁊ in substitutionibus large interpreta
mur.nam in pupillari intelligitur vulgaris vbi nulla mentio
facta est de ea vt.ff.e.l.iam hoc iure ergo multo fortius vbi est
facta est interpretanda ⁊ extendenda ad similem casum vt.ff.
de diuer.⁊ temp.prescrip.l.j.in fine. Sed quero an vulgaris
substitutio ex vi verborum includat institutioneȝ affirmatiue
certe hoc videt̃ impossibile ꝙ substitutus aliquid habeat ex
institutiōe quia vulgaris fit verbis negatiuis.⁊ sic in casu in
quo euanescit institutio ergo ꝙ est ad impugnandū vnū non
debet esse positio illius.ff.de condi.⁊ demon.l.tale.§.fi.dicas
ꝙ pro parte pōt operari institutionē ⁊ pro parte substitutio-
nem vtpote institui titiū in semisse ⁊ seyum in alio semisse et si
seyus heres non erit titiū in dodrante substituo.dico ꝙ titius
hoc casu habeat institutionē ⁊ substitutionem vt.ff.de heredi.
institu.l.quotiēs.§.si qs primo ⁊.l.iul.§.fi.vbi eñ operat̃ in-
stitutionē ⁊ substitutionē. Itē quero q2 vulgaris locuȝ habet
in casu nō adite hereditatis vt.s.e.l.post aditā.quid si institu
tus adijt.sed p restitu.vel al's desijt habere hereditatē.nunqd
substitutus admittet̃ ex vulgari glo.dicit ꝙ sic ut.d.l.post adi
tam sed.Ho.facit differētiā vtrū per restitutionē vel aliū mo-
dum. Quid ergo si per restitutionē vtruȝ veniet substitutus.
videt̃ ꝙ nō sed ꝙ sit locus fisco ar.ff.de succes.edicto.l.fi.⁊ qdam per illam hoc tenent sed nō est verū q2 ibi ille qui erat in
vltimo gradu repudiauerat anteꝙ ille qui adiuerat per resti
tutionē desineret vnde cū ibi repudiauit vlterius admiti nō
debet sed hic substitutus nunꝙ repudiauerat ideo bene ad-
mitti poterit vt.ff.e.l.ij.§.interdum ⁊ de mino.l.⁊ si sine.§.sed
ꝙ pap.⁊ videt̃ expressum in vulgati.ff.de re iudica.l.ex ꝯtra-
ctu ⁊ ad tertul.l.j.§.si quis adita.⁊ hoc cū per restitu. Sed qd
si al's quā per restitutionē nunquid substitutus admitteretur
dicerē sic circa hoc aut heres desijt habere hereditatē ipso iu-
re vt q2 non soluit legata infra annū vt in aut.de heredibus ⁊
falc.§.his oībus.⁊ tunc substitutus admittit̃ vt in.e.ti.§.si qs
vero ⁊.§.sequentibus. Si autē alio modo desinat habere he-
reditatem vt q2 indignus vel al's.tunc dico substitutū nō ad-
mitti sed fiscum vel alium qui admitti debet vt.ff.ad sil.l.si se-
quens gradus in prin. Sed qḋ dicitur ꝙ in pupillari expressa
ꝯtinet̃ vulgaris tacita qd si testator dedit substitutū specialē
in vulgari vt q2 dicat filium instituo ⁊ si moriatur infra quat-
tuordecim annos titiū substituo.⁊ si fili9 non sit heres sempro
nius sit heres.quis substitutorū admittatur si filius nō sit he
res.videtur ꝙ vterq3 vt expressa vulgaris concurrat cum ex-
pressa pupillari in qua subintelligit̃ vulgaris tacita vt al's dr̃
in fundo legato cui postea legat̃ vsufr.vt.ff.de vsuf.le.l.si alij
⁊ de pecu.le.l.si dn̄s.§.fi.dico eos non ꝯcurrere vt.ff.de vulg.
⁊ pup.substitu.l.coheredi.§.discretas ⁊.§.qui patrē.⁊.l.ex fa
cto.§.item quero ⁊ est tex.e.ti.l.cum ex filio.§.filio. Sed solus
substitutus in expressa vulgari admittitur vt ibi.⁊ hoc probo
q2 ꝙ vulgaris intelligat̃ in pupillari est ex interpretatiōe sa-
pientū si voluntas contraria testatoris non appareat vt.ff.e.
l.iam hoc iure.§.fi.postꝙ ergo apparet volūtas expressa ces-
sabit interpretatio iuriscōsul.s.de pactis conuen.l.fi. Nec ob-
stat lex si alij q2 verba ad hoc cōueniūt cum ap.fundi vsusfru.
contineatur.hic autē verba discrepant q2 contraria vt.s. Itē
ibi ꝙ tacite intelligit̃ non potest cōmodū separari q2 vsusfru.
non potest separari a fundo sed hic vulgaris bene pōt sepa-
rari a pupillari ⁊ econtra ⁊ ideo dico vnū non intelligi in alio
vt.ff.de vino tritico ⁊ oleo le.l.ij.in prin. Item queritur an ta-
cita vulgaris que intelligitur in pupillari expiret post puber
tatem vt q2 testatori instituit filiū pupillū ⁊ substituit pupil-
lariter titiū pupillus factus est pubes viuente testatore post
mortē testatoris nō adita hereditate decessit.nunqd substitu-
tus admittet̃ ex tacita vulgari.quidā dicunt ꝙ sic licet pupil-
laris euanuerit q2 vulgaris subintelligit̃ non ex verborū sed
ex legis interpretatione vt.ff.e.l.iam hoc iure.⁊ ideo licet eua
nuerit pupillaris tm̃ remanet interpretatio nec est incōueniēs
ꝙ hec interpretatio duret cum ⁊ alias hoc contingat in ypo-
thecaria que plus durat quā personalis vt.j.de luitione pi-
gnoris.l.intelligere.vulgaris ergo cuȝ sua natura debet intel
ligi ⁊ sua natura est ꝙ possit fieri puberi ⁊ impuberi.scḋm er-
go suam naturam intelligatur vt.ff.de vsuris.l.si stipulatus
⁊ videt̃ expressum.ff.de vul.⁊ pub.l.lex cornel.in fine ⁊ ibi bo-
na glo.super verbo.xij.tabu. Sed istud non est verū ꝙ durat
vltra quā durat pupillaris. Nam ibi substitutiōe limitata nō
debet excedere limites.ff.e.l.si quid ita ⁊.l.ex facto.§.itē que-
ro hic autē limitata fuit si infra.xiiij.annū decederet sed tu di
cis immo non q2 non ex vi verborum sed ex interpretatione.
Sed dic ꝙ interpretari debemus ꝓm naturā interpretati vn̄
si tempus apponit̃ interpretato idē tempus est in eo ꝙ inter-
pretatur in aut.de filijs ante dota.instr̃a natis.§.tertia vo et
ar.in aut.de rap.mulie.§.fi.⁊ si dicat̃ non posse sustineri quia
sicut sub pupillari expressa ꝯtinetur vulgaris tacita sic econ
tra sub vulgari expressa contine̾t pupillaris tacita vt.l.iā hoc
iure. Sed vulgaris expressa habet tp̄e adite hereditatis vt.s.
e.l.post aditā.⁊ tm̃ pupillaris tacita vltra durat ergo ⁊c. Sed
certe ibi hoc facit necessitas.q2 pupillaris non pōt habere lo-
cum ante aditā hereditatē ideo necesse est vt vltra extendat̃.
Sed vulgaris pōt habere locū inter pubertatē ⁊ post.ideo ita
non pōt durare vulgaris. Itē non est bona argumentatio q2
facto puberi non pōt fieri pupillaris.sed vulgaris bene.⁊ di-
co vulgarē expirare q2 talis factus est ꝙ nullo modo pōt sibi
substitui pupillariter.⁊ pro hoc ꝙ vulgari sit extincta facit q2
non d3 plus operari tacitū ꝙ expressum vt.ff.locati.l.qui ad
certū sed hic nō valet expressum ergo nec tacitū.⁊ pro hoc de
le.j.l.si fundū per fideicō.§.j.⁊.l.si fundū sub conditione in fi.
⁊ hoc vr̃ ꝓbare tex.ff.e.l.qui habebat.hanc partē innuit.glo.
ff.de captiuis.l.ꝙ si filius institu.de pupillari substitu.§.qua
ratione ꝓpe mediū magne glo.⁊ sic non puto verā glo.que est
in.d.l.lex corne.iuxta hoc querit ad hoc vt substitutus veniat
ex substitu.pupillari op3 ꝙ hereditas sit adita ex testamento
patris vt.ff.e.l.ij.§.adeo ⁊.l.s3 si plures.§.sed si ex asse.ex hoc
quero ad hoc ꝙ substitutus possit habere ex vulgari tacita ꝙ
subintelligit̃ in pupillari expressa op3 ꝙ sit adita p̄ris here-
ditas Dy.dicit ꝙ aditio requirit̃ vt pone quidā duos here-
des instituit.vnū cum pupillo pupillus nō adijt nunquid ad
hoc vt substitutus pupillo admittat̃ op3 ꝙ alij instituti adeāt
hereditatē.dicit ipē ꝙ nisi adeat̃ substitutus non pōt admitti
q2 eius nature debet esse tacitū cuius expressum quo ad ꝯfir-
mationē vt.ff.de serui.rusti.predio.l.ij.§.fi. Sed ad ꝯfirmatio
nem pupillaris reqrit̃ ꝙ adeat vt.ff.e.l.sed si plures.§.ij.et.§.
sed si ex asse ergo ⁊c.⁊ videt̃ tex.ff.ad trebel.l.apud iul.§.idem
iul.⁊.l.ita tm̃.§.a patre. Sed hoc dicit ipē guil.non posse cade
re in mente sua ꝙ ad confirmationeȝ tacite vulgaris requirat̃
aditio.nam certū est ꝙ in expressa pupillari subintelligit̃ taci
ta vulgaris scḋm ipm ergo cum vnus solus pupillus est insti
tutus nunꝙ subintelligeret̃ pone filium meū solum institui ⁊
substitui sibi pupillariter.impossibile est ꝓm eū tacitā vulga-
rem locū habere q2 ꝓm eum non si non est adita hereditas.sed
nec cū est adita q2 per aditionē expirat.⁊ ita ꝓm Dy.nunꝙ ta
cita vulgaris inclusa in pupillari locū habere pōt nisi alio cū
pupillo instituto.qḋ est expresse cōtra.l.iam hoc iure. Iteȝ ad
cōfirmationē actus nō debet adhiberi ꝯrium.ff.de adimē.le-
ga.l.legata inutiliter et de condi.et demon.l.cum tale in fine.
sed per additionem hereditatis expirat vulgaris vt.d.l.post
aditam

aditā ergo expectari non debet ad cōfirmationē. Nec obstat lex apud iul.§.idem iul.qꝛ ibi nō cōpellunt adire qꝛ erāt substituti.⁊ ideo testatoris voluntas est ne adeant.alias nō possent habere institutionē vt.ff.e.l.sed si plures.§.si filio.sed vbi ab alĳs esset substitutus etiā si nō adiretur posset admitti. Si ergo queras qualiter substitutus ex vulgari tacita admittat. dic aut substitutus est coheres ⁊ tunc non pōt admitti ad substitutionē nisi adeatur hereditas vt.d.l.apud iul.§.idem iul. aut non est coheres ⁊ tunc si pupillus decessit ante patrē substitutus admittatur ex vulgari tacita ad portionē illā in qua pupillus fuit institutus.sic intelligat.d.lex.l.cornel.sup verbo existimo in glo.et sic reperio tex.qui dicit mortuo pupillo viuēte testatore non esse locū substitutioni.verū est in pupillari sed vulgari bene vt.d.l.ꝙ si filius.ff.de cap.aut filius extitit post mortē patris ⁊ in hoc casu.aut pupillus immiscuit. aut abstinuit.aut tacuit. Si se immiscuit alo non habet locum vulgaris vt.s.e.l.post aditā.⁊ hac.l.primo responso. Si abstinuit tunc videtur ꝙ substitutus nō admittatur qꝛ de rigore iuris statim est heres licet detur ei beneficiū abstinendi.ff.e.l. ĳ.§.interdum de re iudicata.l.ex contractu ⁊ de mino.l.⁊ si sine.§.sed ꝙ pap.ergo habet locū substitutio. Item hoc idē video in iure accrescendi ꝙ habet locū post aditā.ff.de vsufruc. accrescen.l.j.§.j.⁊ tamē nō tollitur ius accrescendi de acqui. hereditate.l.si duo ⁊.l.cum de hereditate.ergo idem in substitutione.⁊ erit hic vnum mirabile ꝙ hic iste admittat ante aditam ex tacita vulgari ⁊ post aditā ex expressa pupillari ad bona propria pupilli si moriatur ante pubertatez in vita patris alias in vita patris funget duabus substitutionibus vt.d.l. pater filium.§.j.et.ff.eo.l.si plures.§.ad substitutos ⁊ dicta.l. in prin.aut iste pupillus tacet qꝛ non dicit adeo nec abstineo. ⁊ tunc dico ꝙ heres institutus ad substitutionē ex pupillari venit vt lex fingat eum adiuisse ad tre.l.ita tamen.§.si pater ⁊ notatur.d.l.iul.⁊ insti.de heredi.ab intesta.§.posthumi.vides ergo contra dn̄m Dy.ad confirmationē tacite vulgaris non esse necessariā aditionez. Sed querit an in vulgari tacita veniant bona impuberis alia quā a patre.allegat opi. Dy.qui tenuit ꝙ sic.⁊ ad ipius cōprobationē adducit al's rationes ꝙ̄ Dy.qꝛ q̄uis vulgaris expressa non faciat aliquē admitti nisi ab bona testātis cum ipi succedat tn̄ bene in tacita q̄ in pupillari intelligit vt.d.l.iam hoc iure.sed in pupillari veniūt vt ff.e.l.sed si plures.§.ad substitutos.ergo ⁊ in ista tacita vulgari. Item pro hoc qꝛ cum aliquid sequit aliud fingit vice eius sicut alibi dꝛ cū quis liberatur per alium ipso iure liberari.ff. de acceptila.l.⁊ per iusiurandū.§.⁊ fideiussori.⁊ pro hoc facit ꝙ dꝛ in interdicto vnde vi qꝛ illud interdictū nō habet locum in rebus mobilibus.qđ verū est nisi ad consequentiā immobilium veniāt vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.illud ⁊ per eandem viā.ff. de vsuc.l.si aliena.§.hoc iure.⁊ pro hoc ad.l.falc.l.qui fundū §.coheres.ipe tn̄ Guil.dicit predicta sibi nō placere qꝛ differentia est cū aliqs succedat ex pupillari vel vulgari tacita qꝛ cū ex vulgari succedit.succeditur testanti insti.e.in prin.sed in pupillari ipi pupillo.⁊ ideo ibi oīa veniunt. Sed bene dico ꝙ alĳ in tacita vulgari veniūt.bona pupilli nō vt pupilli sed vt testatoris vt qn̄ pupillus morit viuente patre qꝛ tunc oīa bona fuerunt effecta patris.et tunc bene credit ad omnia bona substitutū admitti.⁊ si sic intelligat dicit bene intelligi. Sz quid econtra si succedit ex expressa vulgari sub qua pōt cōtineri pupillaris tacita.nunquid in hac bona ꝓpria pupilli veniunt sicut in expressa pupillari.ff.e.l.iam hoc iure.⁊.le.si plures.§.ad substitutos.nunqd igit si pupillus nō sit heres ei ita succedat ex vulgari bona impuberis veniūt. Dy.tenet ꝙ sic. ⁊ lz ex natura vulgaris succedat tantū testāti cum vbi sit vulgaris sub qua intelligit pupillaris excedit suos terminos qꝛ pupillaris intelligit ⁊ ita a nō suis terminis excedat.j.de edicto diui adriani.l.fi.⁊.ff.depo.l.lucius.⁊ pro hoc videt tex.ff. de vulg.substitu.l.ĳ.§.fi.si intelligat ibi ei.s.pupillo. Sed certe salua sui gratia hoc nō puto verum qꝛ expressa est differentia in vulgari vbi succedit patri ⁊ pupillari vbi succedit pupillo vt insti.de pupil.substitu.in prin. Nec obstat qđ dicitur ꝙ ex vulgari non succeditur pupillo sed vbi continet in se pupillarem bene pōt succedi pupillo qꝛ excedit suos terminos ⁊c.certe non est bona argumentatio qꝛ sic ex vi verborū intelligeretur pupillaris tunc em̄ videret pregnans vulgaris vt in se includat pupillarē.qđ non est verum.immo vt.s.dixi inter se sunt subaudita ex interpretatione sapientum vt testator in vtroqꝫ casu videat ꝓuidisse ꝗ̄ nō vulgaris recipiet naturā eius sed in principali ꝓpria remanebit qꝛ in vulgari nihil extrinsecum venit vltra hereditatem testantis vt.ff.de lega.iĳ. l.sextiliam.⁊ statim de hoc latius querā non ergo veniant nisi bona testantis.nec obstat lex contraria qꝛ non intelligo ei.scz pupillo sed ei.scz testanti.al's absurdū sequeretur qꝛ non pōt succedi nisi ex pupillari.sed impossibile est ꝙ cōiungant due contrarietates cum habeat bona testantis qꝛ non est adita hereditas.alia q̄ videt adita presumptione hec em̄ sunt contraria ergo non admittenda vt.s.de furtis.l.j.⁊.ff.de condi.⁊ de condi.⁊ demon.l.titie si nō nupserit. Sed quero an in vulgari veniāt prelegata vt pone titiū ⁊ meuiū heredes institui ⁊ titio heredi prelegaui aliqua et ei substitui meuiū.si ipse titius heres nō esset.nunquid in substitutione veniunt ipsa prelegata.videtur ꝙ sic.in omnē em̄ casum videtur substituisse vt.s. de fideicom.l.cum virum.tu dic aut iste cui facta est vulgaris substitutio agnouit legatū.aut nō.dies tn̄ legati cessit aut nō cessit dies. Si expresse agnouit legatū non venit in substitutione qꝛ si vult habere prelatum ⁊ repudiare hereditatē bene potest vt de le.j.l.qui filiabus.§.fi.⁊ l.se.⁊ in hoc casu substitutus habet solā hereditatez vt de le.iĳ.l.sextiliā vbi est casus. aut dies cessit sed nō agnouit expresse et tūc dic ꝙ hereditas venit ad substitutū ⁊ prelegatuz ad heredes titĳ pro dimidia vt de le.j.l.qdaz ⁊.l.legatū.est deliberatio.§.j.dico ergo ꝙ dimidia pars quā habet iure prelegati transmittit ad heredes suos reliquā ad substitutū de le.ĳ.l.miles.§.pro parte. Si autem dies legati non cessit vt si institui titiū ⁊ meuiū ⁊ prelegaui titio ⁊ substitui ei ⁊ moritur ante me an substitutus veniat in prelegato.dic aut fuit substitutꝰ in hereditate vel portiōe hereditatis ⁊ tūc nō veniūt prelegata.al's sic ad trebel.l.marcellus.§.j.⁊.l.fideicōmissa.§.fi.⁊ de le.iĳ.l.si titius. Sed quero an in vulgari attendat ordo vt in pupillari vbi pater dꝫ instituere ⁊ post substituere vt.ff.de vul.⁊ pupil.l.ĳ.in princi.vt ita in vulgari primo debeat fieri institutio quā substitutio vr̄ ꝙ sic nā preposteratio aliqn̄ vitiat.j.de sententĳs.l.ꝓlatā.sed dic contra vt.ff.de here.institué.l.si ita qs.nec obstat ꝙ dictuz est de pupillari qꝛ illud est verū cuz pupillus est exheredatꝰ. secus vbi institutus vt.ff.de vulg.⁊ pupil.l.ĳ.§.penul.nec de tali preposteratione curandū est ar.ff.de solu.l.nec em̄ ⁊.s.de testa.l.preposteri. Sed qꝛ dictum est supra ꝙ in expressa pupillari subintelligit tacita vulgaris.quero an hoc sit verū in exēplari vt in expressa exēplari intelligat tacita vulgaris vt si substitui mētecapto ⁊ morit ante aditā hereditatē substitutus admittat.vr̄ ꝙ sic qꝛ in pupillari expressa subintelligitur tacita vulgaris vt dixi ⁊ ꝓbat.ff.e.l.iaz hoc iuris. ergo.idē in exēplari cum ad eius exemplū sit inducta vt.j.e.l.humanitatis. Itē fortior ratio vr̄ pro substituto in exēplari quā pro substituto in pupillari qꝛ quicūqꝫ extraneus pōt substitui pupillo pupillariter vt hac.l.⁊.ff.de inoffi.testa.l.pap.§.sed nec impuberis.sed in exēplari opꝫ substitui ꝓpinquos mentecapto vt.d.l.hūanitatis.postq̄ ergo in pupillari expressa subintelligit tacita vulgaris vbi sunt substituti extranei multo fortiꝰ in exēplari vbi sunt substituti ꝓpinqui ar.j.de codicil.l.fi.ff.e. l.si filius ⁊ de secundis tabulis.l.si sub cōditione. Sed dic cōtra ꝙ in exēplari non subintelligat vulgaris tacita qꝛ ꝙ sub expressa pupillari subintelligatur fuit ratio qꝛ substitutio pupillaris fuit valde plena vt possint substitui etiā extranei.sed exēplaris fuit valde restricta vt ꝓpinqui tantū possent substitui ideo eā in suis terminis seruabo ar.ff.de acqui.re.do.l.in agris ⁊ ad municip.l.ꝯstitutionibus. Itē nō est arguendū de exemplo ad originale nō ergo est arguendum de pupillari ad exemplarem cum em̄ hoc non exprimatur in exemplari dicam omissum ⁊ legem.l.non extendā vt.ff.sol.ma.l.si vero.§.de viro.nec bene arg.de exemplari ad principale.s.de eden.aut.si quis in aliquo documento.non ergo subintelligant vulgarez in exemplari ⁊.l.humanitatis in suis terminis seruabo. Sed quero an vulgaris expressa excludat patrē vt cū infans est institutus a matre vel ab alio qui hereditatē ad patrē suū trāsmittit si moriat ante aditā hereditatē vt.j.de iure deliberādi l.si infanti.pone ꝙ infans hanc substitutionē si heres nō esset nunquid substitutus excludet patrem.videt ꝙ non per dictā l.si infanti. Itē qꝛ pater admittitur iuris beneficio.⁊ ideo substitutus non vr̄ admitti nisi in defectū patris vt ita beneficiū legis deroget substitutioni ar.ff.de re.iur.l.in toto ⁊ de le.iĳ.l. seruis vrbanis.§.fideicom.sed dic contra substitu.admitti excluso patre qꝛ lex deferebat ad patrē qꝛ al's non erat ꝓuisum cū ergo per testatorē ꝓuisum sit excludit pater per substitutum vt.ff.e.l.cū ex filio.§.filio ⁊.l.facto.§.itē quero. Item hoc videt alibi dici in simili qꝛ cuz subest prouisio hois cessat prouisio legis de leg.j.l.si fundū sub cōditione.§.contra ꝓ hoc.ff. de heredibus insti.l.quot.§.fi.ff.de testa.tute.qui tu.§.j. Sed pone.nos habemus substitutionē fideicōmissariā que non habet locum nisi post aditam.j.ad trebel.l.ille a quo.§.j.pone

quidā dixit ticiū instituo et si heres non erit rogo vt restituat sempronio hereditatē est ne hic substitutio vulgaris vel fideicō.iure ꝙ nec vulgaris nec fideicō.et ꝙ nihil valeat qꝛ hic est repugnantia ar.ī.de re.iur.l.vbi repugnātia.ꝙ sit repugnantia ꝓbat qꝛ primo dicit si heres nō erit ꝛ ita supponit vulgarē postea dicit rogo vt restituat ꝙ adaptat̄ ad fideicō.vt.ī.cōia de le.l.ij. Item non pōt dici vulgaris vt si heres non sit talis sit heres nec fideicōmissaria qꝛ illa nō habet locū nisi adita hereditate vt.d.l.ille a quo.dico ꝙ est fideicōmissaria ꝛ nō vulgaris qꝛ est verbū rogo ꝙ adaptat̄ ad fideicō.ergo non est directa.ꝛ hoc probat̄.ff.e.l.coheredi.§.cū filie.dico ergo eam nō directā.Itē vbi verba fideicō.ponunt̄ non potest trahi ad directam substitu.ff.de testa.mili.l.querebat̄.dico ergo eā fideicōmissariā vt saluemus verba ꝛ voluntatē testantis quā melius possumus.ꝛ si dicat̄ non pōt habere locum nisi adeat dico ꝙ cogetur adire de facto vt.ff.ad tre.l.quia poterat et.l.nā ꝙ.§.qui cōpulsus quasi testator dicat si heres non erit voluntarie sed post cōpellitur adire ad tre.l.debitor dicam ergo valere vt fideicōmissariā non vt vulgarē.Sed circa vulgarē tacitam moueo vnū dubiū qd̄ fuit de facto.s.dictum est in pupillari expressa subintelligi vulgarē tacitam pone quidā credens habere vxorē pregnantē ita dicit partum qui edetur ab vxore mea instituo ꝛ si heres erit ꝛ intra pupillarē etatem decesserit ticiū substituo ptus nō fuit editus nunqd substitutus veniet ex vulgari tacita.hoc fuit de facto ꝛ plures fuerūt consulti ꝛ dicebatur ꝙ non qꝛ qd̄ dicitur sub pupillari expressa intelligi vulgarē tacitā verū est quando non sit aliqd̄ impedimentū.sed hic est qꝛ pupillus non fuit natus.ꝛ ita non potuit pupillaris locū habere.ergo nec tacita vulgaris qꝛ cum non valet expressum nec tacitū.ff.de seruitu.rusti.predi.l.iij.§.fi.ꝛ de bonis aut̄.iudi.possiden.l.cum vnus.in princ.ꝛ pro hoc facit de condi.ꝛ demon.l.ticio vsufru.vnde cū hic nulla sit persona cui possit fierit pupillaris nō subintelligā vulgarem cū prius persona quam ratio iure querenda sit vt.ff.de testa.l.si queramus.ꝛ de iure codicil.l.quidā referunt.sed certe dico cōtra non est persona cui fiat pupillaris ꝛ per ꝯns non pōt locū habere vulgaris tacita.dico ꝙ ꝗuis hic non sit pupillus tñ testator recte apposuit verba sufficientia ad vulgarē qd̄ ꝓbo qꝛ legislatores ideo prouidēt in vulgari tacita qꝛ presumptio est ꝙ testator voluerit ꝓuidere i casu in quo nō est heres multo fortius dico in proposita qōne ꝙ cum presumat̄ testator voluisset habere heredē ibi aūt habet filios multo fortius vbi nō habet vt.ī.de fideicō.l.cū acutissimi nec curo de hoc ꝙ dꝛ non potuit habere locum pupillaris qꝛ nō admitto substitutū vt ex pupillari.sed qꝛ presumptio est ꝙ testator voluerit substitutū admitti in vtrūq; casum.s.siue natus fuerit siue nō q̄ em̄ dicunt̄ in pupillo idē intelligendū est si natus nō fuerit vt instituta de pupillari substitu.§.quocūq;.ꝛ pro hoc specialiter ff.de leg.j.l.ab exheredati.§.fi.de testa.tu.l.si vero.§.fi.de vē. inspiciē.l.penul.cū sua glo.Itē debes scire ꝙ pupillaris substitutio deficit multis de causis qꝛ nō pōt substitui filio puberi nec extraneo nec emancipato vt.ff.de vul.ꝛ pupil.l.ij.in pn̄. Ex quo quero pupillo alieno feci pupillarē expressam ꝙ nō potui nō fuit heres.nunqd ex tacita vulgari admittet̄ substitutus.vr̄ ꝙ nō qꝛ nō valet expressum ergo nec tacitū vt ꝓbaui.s.prima qōne.Sꝫ dic ꝯtra ꝙ vulgaris tacita locū habeat ꝛ ad id qd̄ dicit̄ ꝙ vbi non valet expressum nec tacitū.verū est vt.s.dixi vbi tacituꝫ venit ex vi expressi.Sed hic non venit ex vi expressi sed ex volūtate testatoris presumpta vt dixi.s.proxima qōne.ꝛ pro hoc qꝛ vbi pōt separari tacitū ab expresso tacitum non sequitur naturā expressi.ff.quib.mod.pig.vel ypo. sol.l.j.§.j.Itē pro hoc ꝙ dicit̄ alibi ꝙ nō valet vt ago valeat vt valere potest vbi distinguitur aut peccat̄ in forma.et tunc nullo modo valet.aut in materia et valet vt valere pōt vt.ff. de acceptila.l.an inutilis ꝛ de pac.l.si vnus.§.item si acceptilatio.cum ergo hic peccet in materia lꝫ non valeat vt pupillaris.valebit tamē vt vulgaris vt.ff.de ser.l.si tam augusti ꝛ de le.ij.l.codicillis.§.fi.Sed quero quid erit si deficiat pupillaris propter etatē qꝛ fiebat puberi.nunquid si nō fit heres veniet substitutus ex tacita vulgari videt̄ ꝙ sic ꝑ iam dicta vt valeat vt valere pōt.Sed in hoc casu dico cōtra ꝙ nō valeat vt vulgaris tacita qꝛ si fiat vbi pupillus non est non valet ar. ff.de tuto.et cura.da.ab his.l.seie.ergo si dicas valeat vt valere potest non sequit̄ ꝙ nō pōt aliquo modo habere locū cuꝫ vulgaris tacita per pubertatē expiret vt.s.plene ꝓbaui.ergo non debet incipere in casu in quo extingueretur.vt.ff.de vsufru.l.ticio ꝛ de iure doti.l.iul.Sed pone institui pupillū in testamēto ꝛ feci directam substitutionē pupillarē in qua vulgaris tacita continetur emancipaui filium et ita non potest habere locum pupillaris non est heres qꝛ moritur nunquid substitutus admittetur ex tacita vulgari.totum dubiū est qꝛ pupillaris euanuit cum nō possit fieri filio emancipato vt hac.l. ꝛ videt̄ ꝙ admittat̄ licet eīn id super quo fundatur sit sublatum tamē istud remanet ar.ff.de peculio le.l.tunc inutile ꝛ de contra tab.l.si post mortē.§.fi.maxime qꝛ hic solum peccatum est in materia ꝛ ita vulgaris remanet vt.s.probaui cū sit filio emancipato ergo multo fortius cū ab initio fuerit vtilis.Sed dico ꝙ totū vitiatur qꝛ vulgaris tacita venit ex tali interpretatione qꝛ presumptio est ꝙ testator substituendo in eum casum quo est heres videatur cogitasse etiam de casu in quo nō est heres.Sed hec presumptio hic cessat cum enim distruxerit pupillarem emancipando et ita voluit admitti ipm̄ si heres esset videtur etiam eū ꝓhibuisse si nō sit heres ar.ff.de le. iij.l.fideicō.§.si pater et de vul.substi.l.coheredi.§.cum filie. Sed pone ꝙ dixi ita.seium instituo ꝛ si heres nō erit titius sit sibi heres.quidā dicūt ꝙ non valet qꝛ per vulgarē succedit̄ testatori nō pupillo qꝛ ergo dixit ei nō valeat.Sed non curo qꝛ nō est ius sicut cum dꝛ.sempronius plocij heres esto.s.ti.proximo.l.fi.ꝛ pro hoc.ff.e.l.paterfa.ꝛ de sm̄ tabu.l.si ita scriptuꝫ §.qui filio.ꝛ hec circa vulgarē expressam ꝛ tacitam sufficiant. Nūc vidēdū de pupillari.ꝛ circa eā pmo quero q̄re dꝛ pupillaris.ꝛ dic qꝛ fit pupillo nec pōt fieri puberi vt.ff.e.l.ij.ꝛ hic in fi.istius.l.ꝛ.ff.e.l.iam hoc iure.Item qꝛ hic valet testamentuꝫ in pupillari etate euanescit vt.ff.codeꝫ lege in pupillari et.l. in substitutione sic etiam dꝛ vsura pupillaris per hec duo supradicta.ff.de admi.tuto.l.tutor qui reperto.§.vsure et.ī.de vsur.pupil.l.j.ꝛ.ij.Item quero quare fuit inuenta.quidam dicunt fauore parentum vt filij possint substituere vt.ff.e.l.j.et exemplaris reperta est ad exempluꝫ istius.sed idem ius debet esse in exemplo ꝛ originali de cond.ꝛ demon.l.in testō.ꝛ.C.de lati.liber.tol.l.vnica.in prin.sed exemplaris fuit reperta in fauorem parentū vt.ī.e.l.humanitatis ergo ꝛc.sed tu dic ꝙ inducta est fauore pupillorū.Nam cum pupillus ꝓpter etatem testari non possit datur p̄ri vt pro eo possit testari insti.e.§.j.ꝛ vnū est testm̄ patris ꝛ filij vt.ff.e.l.patris. Sed quero q̄ requirunt̄ ad esse istius pupillaris et primo ex ꝑsona pupilli cui fit requirunt̄ ꝙ sit impubes.ꝛ in potestate eius qui eā fecit. Itē ꝙ nō sit recasurus ī ptāte alterius sed efficiat̄ sui iuris. ꝙ debeat fieri pupillo ꝓbat̄.ff.e.l.ij.ꝛ ꝙ sit inꝰ ptāte.ꝛ iō mater talem substitu.facere non pōt vt.ff.e.l.mater ꝙ nō sit recasurus in alterius ptāte ꝓbat̄.ff.de liberis ꝛ postu.l.filius a patre.§. j.ꝛ.ff.e.l.ij.ꝛ.iij.Et si queras q̄ sit ratio ꝙ recasuro in alterius ptāte non possit fieri sic dic qꝛ si habeo filium ꝛ ex eo nepotem possuꝫ filiū emācipare ꝛ nepotē ī ptāte retinere vt.ff.de adop. l.liberū.ꝛ mortuo me nō recidit in ptāte patris vt.ff.de liberis ꝛ postu.l.filiꝰ a patre.§.j.causa ergo est quare non pōt substituere ideo qꝛ nō potest sibi testari ideo qꝛ nō est in legitima etate ꝛ hoc solum non est impedimentū qꝛ pupillus.sed qꝛ est in pāte vt.ff.e.l.qui in ptāte.Et ideo dico ꝙ tūc nō pōt substituere ex parte patris.dico ꝙ requirit̄ ꝙ habeat in potestate ꝛ ꝙ sit parens ꝛ ꝙ sibi testetur ꝛ ꝙ eum instituat vel exheredet Nam emancipato non posset vt.ff.e.l.ij. Et si dicas nunqd sit idem cū precedenti.dic ꝙ non qꝛ nō sufficit si pupillus sit nisi sit testantis vt.ff.eo.l.mater alꝰ si mater. Itē opꝫ ꝙ sit parens. ꝛ ideo nō pōt substituere seruo pupillariter qꝛ nō habet in potestate vt parens.sed dn̄s vt.ff.e.l.ij.circa prin.Et opꝫ ꝙ eum habeat in potestate tp̄e testamenti ꝛ tp̄e mortis vt.ff.e.l.coheredi.§.cum filie.ꝛ dato ꝙ non esset tēpore testamēti sed tēpore mortis sufficeret vt.ff.e.l.ij.§.j.item requiritur ꝙ parēs sibi testetur vt.ff.e.l.ij.§.quicquid. Item ꝙ pupillū instituat vel exheredet vt.ff.e.l.j.§.j.quia inter cetera que habet facere habet instituere vel exheredare vt.l.inter cetera.ff.de libe.ꝛ postu.Nec est vis in substitutione pupilli an primo institutionē vel substitutioneꝫ faciat vt.ff.e.l.ij.§.priusꝰ ꝛ.§.si quis.que sit ratio in inferioribꝰ apparebit.Sed iuxta hoc queri posset dixi ꝙ pupillo exheredato potest fieri pupillaris istud videtur contra ratione cum fauore pupilli sit inuenta ista substitutio quis erit fauor si sit exheredatus nam testator videt̄ eū odisse exheredando.dicunt quidā ꝙ si exheredatio fiat mala mente id est propter ingratitudinē non pōt ei substituere cū eū odio habuerit ꝛ ideo presumit̄ ꝙ ei daret malū substitutū sicut alibi videtur in teste in aut.de testi.§.si vō odiosus de testi.l.ij. §.j.ꝛ de questionibus.l.j.§.si quid. Si autem exheredatio nō fiat mala mente vt.ff.de cura.furio.l.fi.de libe.ꝛ postu.l.multi non note tunc potest vt.ff.eo.l.j.et sumitur mala mente vel non.ff.de bonis liberto.l.j.§.si quis non mala mēte. Sed hoc non credo veruꝫ quia indistincte dicitur ꝙ potest substituere exheredato ergo indistincte intelligendum est.ff.de publi.l. de precio.

de precio. nam est vbi est exheredatus mala mente sibi substituitur. ꝭ. de le. l. cum quidā. al's quidā cum filiū de le. j. l. ab exheredati. Sed qđ dixi de pupillo exheredato ꝙ ei pōt substitui non potest habere locū in infante cū non possit exheredari vt. s. de inoffi. testa. l. si quis in suo nec etiam in pupillo doli non capace cū non possit cōmittere aliquā de causis ingratitudinis que habent in aut. vt cuꝫ de ap. cog. §. causas sed si sit doli capax sic qꝛ tunc in oībus delictis pōt obligari preter delictū carnis. ff. de mino. l. si ex causa. §. nūc videndū. Itē est necesse in ista substitutione ꝙ hereditas ex testamento adeat vt ff. e. l. ij. §. adeo ⁊ ad trebel. l. ita tñ. §. qui suspectā. Sed nunqd pupillo exheredato potest fieri fideicōmissaria. dic ꝙ non vt no. ff. e. l. j. §. j. ⁊ que sit ratio differentie ibi no. per Dy. Sed si pater instituat filiū in legitima nunquid in illa sibi substituere possit per fideicōmissuꝫ. dic vt ibi notat per Dy. Sed pone ꝙ institutus abstinet beneficio pretoris nunqd valet pupillaris substitutio. dic ꝙ sic. de quo vide qđ notat ꝑ Jaco. de are. ff. e. l. sed si plures. §. si ex asse. Item quero quibus verbis fiat substitutio pupillaris. quidā dicunt ꝙ tex. eam ponit ita filiū meū instituo ⁊ si heres erit ⁊ moriat pupillus īfra pubertaē talem substituo vt instituta. e. in princi. dic aut queris de pupillari expressa aut tacita. si expressa aut institu. pupillus heres ⁊ tūc fit sic filiū meū instituo ⁊ si intra pupillarē etatē decedat talē substituo vt. ff. e. l. j. §. j. si aūt q̄ris de tacita pupillari. ⁊ hec pōt sumi dupliciter. vno modo de illa que fit ꝑ verba reciproca quā dico expressam. alio modo de illa que intelligit ex verbis. primo casu cuꝫ fit per v̈ba reciproca vos inuicē substituo vt. ff. eo. l. iam hoc iure ⁊ l. lucius aut queris de illa subintellecta ꝯtra vim verboꝝ que fit sic pupillū instituo ⁊ si heres nō erit talis sit heres. hic subintelligit tacita pupillaris vt. ff. e. l. iam hoc iur. ⁊. s. e. l. iiij. ⁊ ita nō ex vi verboꝝ sed ex interpretatiōe iuriscōsultoꝝ sm̄ mentē testatoris ꝯtra vim verboꝝ. ⁊ vr̄ mirabile ꝙ per hec verba si heres nō erit subintelligat aut si heres erit ꝙ ei succedat. ⁊ dico ꝙ est ꝯrietas in origine sꝫ idētitas in effectu qꝛ ex quolibet habet hereditas sic al's in actionibus contrariis origine et effectu vna tollit aliam. s. de furtis. l. j. secus si sunt contrarie tantū in origine vt. s. de inoffi. testa. l. eum qui ⁊ l. cōtra maiores ⁊. ff. de peti. here. l. lucius. ⁊ si dicas hec sunt cōtraria in effectu qꝛ per vulgarē succedit testanti per pupillarē pupillo vt instituta. e. in prin. ⁊. §. j. dic ꝙ adhuc ꝯcordāt in effectu qꝛ pupillaris in effectu ꝯtinet vulgarem cū mediāte pupillo succedit testāti vt. s. ti. j. l. fi. ff. e. l. si pater ⁊ de scđis tabulis. l. qui ita scriptū. §. qui filio. Sed quero que bona veniāt in substitutū pupillariter. nō est dubiū quin veniāt bona testantis. sed nūquid bona impuberis si ante habebat vel postea quesiuit. dic aut queris de pupillari que fit per parentē naturalē ⁊ legitimū. ⁊ tunc oīa bona veniant. ff. e. l. sed si plures. §. ad substitutos nec mirū cuꝫ etiā exheredato possit substituere qui nihil habet preter ꝙ ꝓpria vt. ff. e. l. j. §. j. aut queris in parēte adoptiuo. ⁊ dico ꝙ ipē non pōt substituere nisi in illis que hꝫ ab ipō vt. ff. e. l. sed si plures. §. in arrogato ⁊ de adop. l. si arrogator. §. j. ⁊ hoc est mirabile ꝙ ꝓ parte moriat testatus ⁊ ꝓ parte intestatus ⁊ hꝫ duas substitutiones ex diuersis testamētis. qꝛ cum habeo pupillū. ⁊ substituo. substitutus habet oīa bona ne pupillus pro parte habeat heredem ex testamēto et pro parte ab intestato. qđ ius nostrū nō patit videmus hoc in pupillo arrogato certe qꝛ substitutꝰ nō habet totū pro parte morit testatus pro parte intestatus. Itē si sit substitutus in vtroqꝫ testamēto sic decederet duobꝰ substitutis relictis hec incōueniētia tangunt in. l. si arrogator hic sic dissoluo posito vno incōtinenti ⁊ aliud sequit. C. de rescin. ven. l. ratas. ff. so. ma. l. diuortio ⁊. ff. de rei ven. l. ex diuerso. §. j. Sed error vnus est ꝙ filius meus adoptetur per aliū ⁊ sic habet duos patres ergo alius error sequit ꝙ decedat in vno patrimonio in alio nō vel ꝙ habeat duos substitutos. Sꝫ iuxta hoc pōt queri ratio diuersitatis dictū est ꝙ sub expressa vulgari continet pupillaris tacita vt. ff. e. l. iam hoc iure in princi. sed si testator dixit filiū meū pupillū instituo ⁊ si moriat infra octo vel decē annos talem substituo tunc dico ꝙ si morit post decem annos quantūcunqꝫ in pupillari etate non admittitur substitutus vt. ff. e. l. si ita substituerit. que est ergo ratio qꝛ ibi testator non facit pupillarē simpliciter sed restringit eaꝫ vsqꝫ ad. x. annos non intelligimus pupillarē nisi vsqꝫ ad tempus qđ statuit. ⁊ ideo prouisio. l. non debet habere locū vbi est prouisio hominis. s. de pac. conuē. l. fi. ff. de precario. l. et habet. §. cum quis. sed vbi testator non limitat substitutionem vsqꝫ ad certum tempus tūc ex prouisione legis subintelligitur pupillaris qꝛ cogitant sapiētes ꝙ si testator cogitasset de illo casu ita bene substituisset ⁊ ideo cum hoc casu nō habeat locū prouisio hominis habet locū prouisio legis. Sed pone habebam duos pupillos in potestate ticiū ⁊ meuiū ⁊ ita dixi si ticius filius meus heres sit ⁊ moriat infra pupillarē etateꝫ substituo sibi meuiū ⁊ si meuius heres non erit substituo sibi ticiū quero si meuius sit heres an sub vulgari expressa contineatur tacita pupillaris ⁊ videt ꝙ non qꝛ qđ intelligat tacita pupillaris in vulgari est expressa ratio qꝛ vt dixi iurisprudētes interpretant ꝙ si testator cogitasset de pupillari eā fecisset. hic autem non pōt habere locū ista ratio qꝛ apparet ꝙ testator bene cogitauit de pupillari cum aliꝫ eā fecerit ⁊ si voluisset hoc expressisset cum ergo nō dixerit intelligā omissum ar. ꝭ. de cadu. tollen. l. vnica. §. si autē ad deficientis. dico contra. ⁊ ꝙ dꝛ ꝙ non habet locum ratio ꝙ non cogitauit de pupillari ergo ⁊c. dico ꝙ melior cā potuit esse. s. ꝙ nō recordatus fuit de ea propter turbationē mortis ar. s. q testa. facere pn̄t. l. hac ꝯsultissima. §. at cū humana. Itē dico ꝙ ꝓuisio. l. debet habere locum sed vbi esset illi eidē facta pupillaris cui est facta vulgaris tūc non subintelligit tacita pupillaris vt. ff. e. l. cū ex filio. sed vbi fecit aliꝫ pupillarē ⁊ aliꝫ vulgarē tunc dico ꝙ sub vulgari intelligit tacita pupillaris ⁊ habes tex. ff. eo. l. iam hoc iure. Sed pone hoc testator ita dixit filium meū pupillū instituo ⁊ si me viuo moriatur substituo ei meuium. ⁊ ita facta est vulgaris vt ff. de heredi. insti. cū in testō. in prin. Quero an sub ista vulgari possit contineri tacita pupillaris vt si moriat post mortē testantis in pupillari etate et sit heres admittatur substitutus ex tacita pupillari. videt qđ sic qꝛ sub vulgari expressa ⁊c. ⁊. ff. e. l. iam hoc iure vt dicamꝰ qđ si testator hoc cogitasset expressisset ar. ꝭ. de heredi. insti. l. fi. dico contra qꝛ ista habet certū tēpus ergo vltra illud non intelligat illa que est ex interpretatione subītelligit in ea ar. in aut. de fili. ante dotalia instrumēta natis. §. tertia vero. Itē qꝛ prouisio quā facit testator in vita non extenditur post mortē. ff. e. l. si pater filium de liberis ⁊ postu. l. commodissime non ergo plus debet extendi pupillaris tacita que intelligit in vulgari expressa ꝙ ipsa vulgaris ar. īfra cōia de le. l. fi. §. fi. Sꝫ pone testator ita dixit posthumū qui est in vētre vx. mee instituo ⁊ si nō nascatur substituo meuium. ⁊ ita facit vulgarē directā iste posthumus nascit et est heres ⁊ decedit infra pupillarē etatē. nunqd substitutꝰ admittitur ex tacita pupillari quidā ꝙ nō qꝛ sic istud operaret duo ꝙ sub exp̄ssa vulgari intelligeret pupillaris. ⁊ istud bene pōt sustineri. Itē ꝙ conditio apposita et defecta haberet pro impleta ⁊ hoc est inconueniens vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. muciane iuncta. l. e. ti. l. auia. §. muciane. ergo illud ꝙ dꝛ ꝙ vulgaris contineat in se pupillarē est verū nisi sit alius defectus conditionis ꝙ hic erat qꝛ partus natus ⁊ idcirco ex tacita pupillari admitti nō debet substitutus ar. ff. de here. instituen. l. si nō lex. contrariū dico. nec obstat ꝙ dicunt qđ non admittat propter defectum cōditionis qꝛ dico ꝙ ad esse pupillaris tacite requirit defectus ꝯditionis vulgaris expresse. ⁊ ideo sub ista intelligam pupillarem tacitā tum tñ mater non sit in medio. ⁊ videtur casus. s. titu. j. l. fi. Nūc iuxta predicta venio ad quedam dubia quotidiana. vidistis ꝙ pupillaris expressa excludit matrē vt ptꝫ hac. l. ⁊. ff. e. l. lucius. quero nunquid hoc hodie locū habeat. quidā dicūt ꝙ nō ⁊ erat ratio quare repelleret matrē qꝛ pater si filius moriebat preferebat mater in successiōe vt. ff. ad tertul. l. ij. §. obicit. hodie aūt equaliter admittunt ꝑ aut. de hr̄. ab intestato. §. ij. quare vr̄ ꝙ pupillaris expressa nō excludat matrē. nec pr̄ hoc facere possit ⁊ ꝓ hoc inducunt illud qđ est in exemplari qꝛ qñ pater facit exemplarē nō pōt substituere nisi personas cōiunctas vt. ꝭ. e. l. humanitatis ergo idē in pupillari vt nō possit substituere nisi personas cōiunctas que habēt querelā. Contrariū dico ⁊ ꝙ dicūt ꝙ olim erat rō ꝙ mater excluderet per substitutionē pupillarē factā a patre iđ qꝛ pater preferebat matri in successiōe dico ꝙ imo ideo qꝛ testamentū dicebat patris nō alterius. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. Item qꝛ scđm. l. istā mater per pupillarem expressam excludebatur et tamen scđm istas leges mater succedebat filio vt. ꝭ. ad tertul. l. penulti. ⁊ fi. quare ⁊c. et est casus extra de testa. c. si pater lib. vj. Item tex. in aut. de restitu. fideicōmis. §. illud vero ⁊. §. penulti. qui est post illum titulū de heredi. ab intesta. Sed tu dic ꝙ istud potest tolerari in bonis que habuit filius a pr̄e sed in bonis ꝓpriis pupilli videt matrē preferēdā ⁊ nō excludendā per pupillarē expressam immo vr̄ ꝙ substitutus oīa habere debeat vt. ff. e. l. sꝫ si plures. §. ad substitutos ⁊ l. centurio. ⁊ qꝛ al's sequeret absurdū. s. ꝙ decederet ꝓ pte testatꝰ ⁊ pro pte intestatꝰ qꝛ substitutꝰ heres haberet bona paterna ex substitutione et sic testatus ⁊ mater alia ab intestato qđ ius nostrū nō patit vt. ff. de re. iu. l. ius nostrum. Sed videtur ꝙ mater excludat sub-

stitutum quia id qđ dicitur qđ substitutus excludat matrem intelligitur in bonis que proueniunt a patre non in alijs cuz mater habere debeat legitimā in alijs vt.ff.de inofficio.testamento.l.nam ⁊ si parentibus vnde liberi.l.scripto in fine ⁊ in aut.de triente ⁊ semis.§.j.⁊ sequēti cū ibi notatis.ꝙ ergo ipsa repellat a bonis in quibus ipsa debet habere legitimā videt absurdū.et qñ tu dicis ꝙ sequit absurdū vt ꝓ parte decedat testat⁹ ⁊ ꝓ parte intestatus.dico ꝙ illud verū est.tñ nō sequeretur tāta absurditas sicut hic sequeret.⁊ ideo dicā postulari separationē bonoꝝ.ff.e.l.sed si plures.§.in arrogato ⁊.l.eum qui ita habes alibi.j.ad tertul.l.mater ⁊ in aut.de nup.§.si vō intestatus.ergo dico ꝙ ꝓuisio facta a patre habebit locū solum in bonis q̄ ab eo ꝓcesserūt non in bonis ꝓprijs filij. Ego dico ꝙ in bonis ꝓprijs filij mater habebit legitimā nō obstante substitutiōe pupillari cū dicis sic sequit qđ decedat ꝓ parte testatus ⁊ pro parte intestatus.dic qđ legitima non petent tanꝗ̄ ab intestato sed cōditionem ex lege vt ⁊ al's.C.de epis ⁊ clericis.aut.presbyteros.⁊ in aut.de sanctissimus epis.§.presbyteri ⁊ ista via videt equa ⁊.ll.que dicūt matrē expelli intelligamus quo ad bona paterna non quo ad bona filij q̄ in eis habeat legitimam vt predixi. Sed adhuc quero dictum est ꝙ sub vulgari expressa continet pupillaris tacita nisi aliter reperiatur super pupillari prouisum vt.ff.e.l.cum ex filio.§.si filio.pone ergo ꝙ testator ita dixit filiuz pupillū instituo et si heres nō erit meuiū substituo.et si heres erit ⁊ decedat anteꝗ̄ testari possit rogo vt restituat hereditatē sempronio iste est heres ⁊ moritur anteꝗ̄ testari possit quero an meuius substitutus admittat ex tacita pupillari que intelligit in vulgari.⁊ videtur ꝙ non q̄ tunc pupillaris tacita intelligit in vulgari cum al's non est ꝓuisum vt.d.§.si filio ⁊.l.ex facto.§.itē quero cum ergo aliter sit prouisum dicā eū non admitti.sed dico contra qđ ex tacita pupillari admittat.nec sempronius excludet immo admittet ad suū fideicom.nam ibi aliquis rogatur post mortē restituere hereditatē.tunc ille cui rogatus est restituere non debet occupare bona propria aucte immo debet petere a venientib⁹ ab intestato ⁊ illi debent ei restituere retēta quarta vt.ff.e.l.coheredi.§.cum filie.ergo dicā hic meuiū substitutum admitti ⁊ restituet ex causa fideicō.retenta quarta quam detraherēt venientes ab intestato vt.s̄.ti.j.l si.vnde omnia fideicō.relicta ab instituto vident a substituto repetita vt.j̄.ad trebel.l.facta.ff.de admini.tuto.l.tutores qui post finē.§.institutus de leg.ij.l.cum pater.§.ab instituto et de lega.j.l.lȝ imperator. Tu vides ꝙ in vulgari tacita continent pupillaris expressa.nunquid hoc est verū in patre arrogāte vt pone arrogaui aliquā ⁊ institui eum et si heres nō esset substitui ticiū nunquid in hac subintelligit tacita pupillaris quidā ꝙ non q̄ hoc tm̄ reperitur in patre naturali cuius prouisio est generalis ideo in substitutione veniūt non solū bona que fuerunt patris sed etiam alia sed vbi pater arrogator substituit nō veniunt nisi bona ab ip̄o prouenientia vt probat.ff.e.l.si plures §.ad substitutos ⁊.§.in arrogato ⁊ de adop.l.si arrogator.dico contra q̄ leges indistincte dicūt in vulgari subintelligi pupillarem vt.s̄.e.l.quāuis ⁊.ff.e.l.iam hoc iure ergo indistincte intelligatur.ff.de offi.presidi.l.iij.⁊ ꝙ dicitur non est eadem ratio in filio naturali et adoptiuo.dic ꝙ verum est ex toto. Sed postꝗ̄ non reperitur adēptum idem ius esse debet vt dicitur in collatione.ff.de colla.bo.l.si quis filium. Item vbi aliquid patri permittitur per patriā potestatē non est facienda differentia inter patrē naturalē ⁊ adoptiuū. Sed pater naturalis pōt facere talē substitutuz q̄ habet eum in potestate.alias non posset vt.ff.e.l.ij.§.j.ergo ⁊c.⁊ pro hoc.ff.de adulte.l.nec in ea. Sed pone ꝙ dubiū est vtrū sit facta substitutio pupillaris vel vulgaris que potius presumetur vt pone casum qui quotidie accidit pupillum instituo et substituo sibi sempronium.nunquid presumemus hanc vulgarem vel pupillarem.hec questio videtur fatua quia quid ad nos sit vulgaris vel pupillaris. Nam cum alia facta altera subintelligatur vt ff.e.l.iam hoc iure de lib.⁊ postu.l.gallus.§.ꝙ querēdū. Sed dico ꝙ non est fatua q̄ si dicamus pupillarem expressam mater excludit si sit tacita nō.q̄re dic ꝙ attēdēda sunt verba q̄ si verba simpliciter ꝯcipiunt dicēdo filiū instituo ⁊ si decedat meuiū substituo tūc ꝑsumā vulgarē.ff.de here.insti.l.cum in testō in pn.⁊.s̄.de here insti.si.aut sit mētio de pupillo dicēdo filiū instituo ⁊ si pupill⁹ decedat ticiū substituo tūc ꝑsumā eā pupillarē cum ex verbis mentem colligere debeamus vbi est dubiū de testa.l.heredes palā.§.sed si notā.de le.j.l.si seruus plurīū.§.si.de le.iij.l.cum filio de libe.et postu.l.gallus.§.j.ff.e.l.ij.§.sed si qd ⁊.l.vt liberis in principio et de priuile.creditoꝝ.l.pater.vnde faciendo mentionem de pupillo videtur se referre ad pupillarem substitutionē.⁊ hoc verum puto quādo sunt verba directa vel verba que possunt trahi ad directam substitutionem vbi autem essent verba obliqua vel que non possent trahi ad directam substitutionez tunc dico ꝙ quāuis sit facta mentio de pupillo non trahitur ad substitutionē pupillarē sed ad fideicōmissariā vt si testator dicat filiū meū instituo et si moriat infra etatē pupillarē rogo ꝙ restituat hereditatem ticio tunc erit fideicōmissaria ⁊ si moriatur veniētes ab intestato restituent retenta quarta vt habes casum.ff.e.l.coheredi.§.cum filie. Sed iuxta questionē proxime positā an in dubio presumatur vulgaris vel pupillaris quero si dicat testator pupillo pupillariter substituo an ex hoc videat fieri pupillaris quidā ꝙ non q̄ nō exprimit substitutionē pupillarem ⁊ ideo quasi deficiāt verba testatoris nō valeat substitutio ar.s̄.de testa.l.iubemus.sed dico contra q̄ ex verbis satis colligit cū dicit pupillo substituto ar.ff.de lib.⁊ postu.l.gall⁹ §.j.⁊ ar.pro hoc.j̄.de iure delib.l.quidā elogio. Sed dictū est supra per pupillarē expressam matrē excludi per tacitā autē subintellectā in vulgari non ⁊ hac.l.quero an cōtra hoc probatio possit admitti vt q̄ substitutus velit probare testatorē voluisse matrē repelli per tacitā pupillarē glo.hic tenet ꝙ sic in pn.huius.l.⁊.s̄.de militari testamēto.l.in testō ꝙ non videt posse sustineri q̄ si dicat testatorem voluisse matrē excludi sic nō erit pupillaris tacita sȝ expressa q̄ tacita tm̄ ex interpretatione nō ex verbis colligit vt.s̄.dixi.sed dic ꝙ pōt est ꝙ remaneat tacita.⁊ ꝓbabit de volūtate defuncti nō ꝙ voluerit facere pupillarē expressam. Sed volebat matrē excludi vt q̄ testator multū odio habebat vxorē.⁊ dixit ꝙ nolebat eā aliquid habere in bonis suis.⁊ ita presumit eum voluisse ip̄am admitti ad successionē filij cū vna presumptio tollat aliā ꝑsumptionem.ff.de ritu.nup.l.nō solū.§.de vno ⁊ ꝙ metus cā.l.non est v̄isimile.⁊ ꝓ h̄ de adimē.le.l.iij.§.si.⁊.l.ex parte.⁊ de his qui.vt indig.l.inimicitie. Sed quero an talia verba sufficerent ad excludendā matrē vt q̄ dixit filiū instituo ⁊ si heres nō est talis sit heres.⁊ fundū talē vxori mee relinquo ⁊ volo eam in eo esse contentam tota hereditate mea filius fuit heres eo postea mortuo infra pubertatē substitutus vult admitti ex tacita pupillari.nunquid per talia verba mater excludet.videt ꝙ sic cum satis ex hoc videat ꝓbata volūtas defuncti sicut heres alibi contētus sit de tali fundo q̄ vltra nō admittit.ff.de heredi.instituen.l.quotiens ⁊ de leg.ij.l.peto in prin.dic aut legat sibi ab instituto vt q̄ pupillo instituto legat fundum matri.⁊ tunc illa verba non repellunt matrē immo admittitur ab intestato.⁊ repellit substitutū ad ꝙ facit de leg.iij.l.paulo calimacho.§.pap.aut legatuz reliquitur matri a substituto.⁊ tūc videtur testator voluisse preferre substitutū matri ⁊ eam contentā esse debere legato ar.ff.de leg.ij.l.peto in prin.et de leg.j.l.lȝ imperator in si. Sed.s̄.dixi ꝙ mater nō excluditur ex tacita pupillari nisi aliter probetur voluntas defuncti.sed quid si mater sit talis ꝙ non pōt capere hereditatē filij.nunqd excludet substitutū vt q̄ non petijt tutorē filio vt.j̄.ad tertul.l.oēm ⁊ de le.heredi.l.sciant cūcti.nunqd eo casu si moriat in pupillari etate admittet substitutus ex tacita pupillari non obstante matre nō capace ⁊ videtur substitutus repelli q̄ sufficit ꝙ mater sit licet non possit capere vt alias dicit.s̄.de naturali.libe.aut.licet ad trebel.l.ex facto.§.si quis rogatus ⁊.§.ex facto nec debeat prodesse substituto ꝙ ipsa sit indigna vt.ff.ad tertul.l.si sequēs gradus in prin. Sed dico contra scȝ substi.admitti perinde ac si mater nō esset q̄ paria sunt non esse vel vitiose esse ar.ff.de pigno.l.cur vitiose et q satisda.co.l.quot. Itē hoc ꝓbo q̄ eo casu quo quis repellit vt indignus fiscus admittitur ⁊ ideo sequens gradus non admittitur vt dicta.l.si quis gradus ad tertu.l.ij.§.si.ergo perīde est ac si mater nō esset si habes textum ꝙ substitutus admittitur ex tacita pupillari licet mater esset viua tempore testamenti si postea sit mortua vt.s̄.ti.ꝓxi.l.si.in fine ergo ⁊c.sed iuxta hoc quero dictum est ꝙ tacita pupillaris non excludit matrē.nunquid excludit patrē.hec questio videtur locuz habere non posse quia pater solus facit pupillarē vñ pono terminos habeo filiū ⁊ ex eo nepotē filiū emācipaui nepote in ꝑtāte retēto ꝙ possum.ff.de adop.l.liberū deinde filiū ex rebus certis institui ⁊ nepotē in alijs rebus si vellem possem facere pupillarē expressam nepoti vt.ff.e.l.apud.§.apud. Pone ḡ ꝙ feci vulgarē expressaz heres fuit sed mortuus infra pupillarē etatē.quero quis admittatur ad ipsius nepotis successionem. vtrum pater suus idemꝗ̄ filius meus an substitutus ex tacita pupillari videtur patrem admitti argumen.s̄.eo.l.ij.et.ff.eo.l.iam hoc iure. Sed ꝙ dicitur pupillarem tacitam matrem non excludere

non videtur

non videtur ad patrē debere extendi arg.ff.solu.matrimonio l.si vero.§.de viro.Sed dico contra ꝛ eadem equitate admitti patrē ar.ff.de cura.furio.l.furioso.ꝛ de inoffi.testa.l.nam et si parentibus cum nō sit amoꝛ qui vincat paternum.ff.de cura.furiosi.l.si.in pꝛin.ꝛ qꝛ foꝛtius ius habet pater in succedendo ꝙ̄ mater vt.s.ad tertu.l.ij.§.obijcitur ꝛ.l.equissimū ꝙ verum est nisi aliud de volūtate testantis appareat vt qꝛ filius sit exheredat⁹ ar.in aut.de heredi.ꝛ falc.§.exheredatos et de bonis liberto.l.si patronus.§.si qs nō mala mente.Sed quero an pupillaris tacita excludat fratrez pupilli.ꝛ vr̄ ꝙ sic qꝛ de patre ꝛ matre solū reperitur vt dictū est.ꝛ qꝛ patri ꝛ matri datur querela inoffi.testamēti.sed non fratri nisi turpib⁹ personis institutis.s.de inoffi.testa.l.fratres ꝛ.l.fratris.Sed dico contra qꝛ interpꝛetamur tacitā pupillarē ex tacita voluntate defuncti quā interpꝛetationē facere non debemus contra fratrē ar.j.de fideicom.l.cum accutissimi.s.de insti.ꝛ substitu.l.generaliter.§.finaūt ꝛ ar.ff.e.l.lucius ꝛ.j.e.l.cum quidā.sed secus dicerē in fratre testātis.qꝛ ille bene excluditur per substitu.ar.ff.de lega.pꝛestan.l.iij.in pꝛin.non eñ ad eam extendēdam sed solū ad fratrē pupilli.Nec obstat ꝙ dꝛ ꝙ pater ꝛ mater habent querelā qꝛ hoc bene cōcedo.Sed qꝛ iste frater erat testantis filius non admittam istam interpꝛetationē tacite pupillaris ar.ff.ad trebel.l.qui filiū.§.sabinus. Sed quero an sicut tacita pu.non excludit matrē sic non excludit auiā cum solum de matre reperiam ar.dicte.l.sol.ma.l.si vero.§.de viro ꝛ qꝛ auo non permittitur occidere adulterum. Sed patri sic vt.ff.de adul.pater.ꝛ.l.sic eueniet ꝛ ar.ff.de excu.tuto.l.sed et milites.§.hic aūt ꝛ ar.j.ad trebel.l.iubem⁹.§.sed in supꝛadidictis.Sed dico etiā ad auiā extendi vt cōtra eam tacita pupillaris non admittatur qꝛ ex quo mater nō est in medio auia loco matris est.j.de suis ꝛ legi.l.nepotes ꝛ.l.vbi auiarū.ꝛ pꝛo hoc facit ꝙ tutela deferꝛ matri ꝛ auie scd̄m oꝛdinē.s.quando mulier tute.offi.fungi potest aut.matri ꝛ auie ꝛ in aut.de heredi.ab intesta.§.ex his ꝛ sicut mater tenetur petere tutoꝛes filio sic ꝛ auia vt.ff.ad tertulianū.l.ij.§.si mater ver.quid de nepotibus.Sed quero quid si pupillus sit institutus et frater ei substitut⁹ vulgariter moꝛtu⁹ est infra pupillarē etatē.nū quid hoc casu tacita pupillaris excludat matrez.videꝛ ꝙ sic vt hic ꝛ.s.tit.j.l.fi.ꝛ licet dicat ꝙ persona coniuncta est substituta et ideo ad totum admittiꝛ cū adhuc dicā eos equaliter admitti ab intestato vt priuilegiatus ꝛc.de condi.ꝛ demon.l.si.ex quibus causis ma.l.fi.ꝛ de mino.l.verum.Sed dico matrē repelli ex tacita pupillari qꝛ lex ista ꝛ.s.ti.j.l.fi.loquuntur in extraneo substituto non in filio ideo dico qꝛ par cōpensabitur quia eodem modo non admittebaꝛ cōtra ipm̄ tacita pupillaris ar.ff.de excu.tuto.l.sed si ꝛ milites in pꝛincipio.nec eñ est verisimile patrē voluisse vxoꝛē pꝛeferri filio ar.j.de fideicō.l.cū acutissimi ꝛ de le.ij.l.vnū ex familia.§.marcus.Sed quero si mater testantis sit substituta vulgariter pupillo.an excludat matrem pupilli ex tacita pupillari.videꝛ dicēdum hoc casu matri non opponi cum ipsa allegat ius cōmune vt hic ꝛ.s.titu.j.l.fi.Sed dico ꝙ excludit ipsam cum vtraq; tractet de successione filij ideo quia cum patris sit priuilegiū auia audieꝛ arg.ff.ad tertul.l.ij.§.sed ꝛ si quid.ꝛ pꝛo hoc rationes supꝛa pꝛoxima questione dicte.Item quero qꝛ certum est pupillarē substitutionē extingui pꝛopter pubertatem.nunquid sit opus ad eam finiendā pupillū cōpleuisse etatem.xiiij.annoꝝ an sufficiat incohoasse.xiiij.annuz.quod sufficiat incohoasse facit.ff.de mu.ꝛ ho.l.ad rem publicā ꝛ de vsuc.l.in vsuca.cōtrariū est verum qꝛ ante cōpletuz.xiiij.annū non pōt testari vt.ff.de testa.l.qua etate.ꝛ pꝛo hoc.ff.de excu.tuto.l.ij.§.j.ꝛ.ij.ꝛ.ff.mā.l.j.ꝛ j.quādo dies leg.ce.l.ex his verbis. Sed quero an in testamēto in quo pater substituit filio pupillariter requirantur.xiij.testes ꝛ videꝛ ꝙ sufficiant septē cum sit vnuz tm̄ testm̄ patris ꝛ filij vt.ff.e.l.patris ꝛ filij de scd̄is tabulis.l.si ita scriptus.§.fi.lz diuersaꝝ hereditatū instituta de pupilla.substitu.§.qua ratione.Sed dic aut pater vno ꝛ eodē tempoꝛe facit testamentum sibi ꝛ filio ꝛ tunc vnū est testamentū ꝛ sufficiūt.vij.testes vt dictis.ll.aut aduersis tēpoꝛibus ꝛ tunc requiruntur.vij.in quolibet vt.ff.e.l.ij.§.j.Sed qꝛ supꝛa dixi sub vulgari ꝯtineri tacitā pupillarē.vanum videtur consilium legis dicentis ꝙ pupillaris fieri debeat in secreto vt euitetur moꝛs pupilli vt instituta de pupillari substitu.§.ij.dicūt boñ.ꝙ lex illa dat cōsilium contra imperitos non contra peritos qꝛ si sit homo imperitus ignoꝛabit sub vulgari cōtineri tacitā pupillarē. Sed contra peritos qui hoc sciunt consiliū est inane.sed hoc nō valet.quare dic ꝙ consiliū est bonum ꝛ sub vulgari expꝛessa bene continetur tacita pupillaris vt hic. Sed in vulgari tacita non contineꝛ pupillaris quando expꝛesse pꝛouideꝛ de pupillari vt.ff.e.l.cum ex filio.§.si filio ꝛ.l.ex facto.Quare dico consiliū illius.§.optimū foꝛe. Sed quomodo ꝛ ex quibus causis irritetur substō pupillaꝛ.circa hoc dic ꝙ qñq; substitutio pupillaris deficit ab initio vt qñ deficit vnuz ex eis q̄ necessaria sunt ad esse eius qd̄ dixi.s.in pꝛin.istius tractatus pupillaris qñq; ista substitutio deficit ex postfacto.ꝛ istud pōt esse quattuoꝛ vel quinq; modis.Quādoq; eñ deficit ex persona testātis vt qꝛ testatoꝛ aliud fecit testm̄.ꝛ ideo reuocaꝛ pm̄ū in quo facta erat substitutio pupillaris ꝙ̄uis nulla mentio sit facta de ea vt pꝛobaꝛ.ff.de mili.testa.l.si quis eum.§.j.vel si testatoꝛ factus sit inhabilis vt qꝛ mutauit statum.ff.de iniusto testō.l.si quis filio exheredato.§.irritum.vnde qꝛ reuocaꝛ testm̄ pr̄is euanescit substitutio pupillaris qꝛ non pōt habere locuz nisi hereditas adeaꝛ ex testō patris vt.ff.e.l.ij.§.adeo. Quādoq; deficit ex persona pupilli vt si desinat esse in ptāte ante moꝛtē patris lz ante esset sibi recte facta vt.ff.e.l.coheredi.§.cū filie. Itē si efficiaꝛ pubes.s.e.l.ij.Itē irritaꝛ ꝙ̄tum ad iuris subtilitatem nō quo ad effectū si pupillus post moꝛtē pr̄is mutet statum vt qꝛ det se in arrogatione qꝛ subijciꝛ potestati alterius.sed pater arrogatoꝛ teneꝛ reddere bona substitutis sicut lēgata legatarijs.ff.de adop.l.nec ei.§.j.ꝛ.l.non aliter ꝛ.l.his verbis ꝛ de vul.substi.l.causa cognita.Sed quid esset si pupillis dānaretur de capitali crimine qd̄ pōt esse si est doli capax.ff.de fal.l.impuberē ꝛ de fur.l.impuberē.Item pōt depoꝛtari ꝛ perdit bona.ff.de tutelis.l.si arrogari instituta quib⁹ modis tute.fini.§.j.ꝛ.ij.nunqd substitutus his casibus habebit bona vr̄ ꝙ sic cū veniat ex pꝛouisione testantis.ꝛ ita delictū pupilli non debet noscere ipi substituto ar.ff.de leg.j.l.quidā.§.quotiens ad fille.l.cū fisco ad trebel.l.marcellus.§.fi.ꝛ vr̄ expꝛessum eo.titu.l.ex facto.§.si quis rogatus ꝛ.§.ex facto ꝛ de iure fisci.l.statius floꝛius.§.coꝛnelius sicut quando dat se in arrogationē qꝛ pater arrogatoꝛ restituit bona substitutis vt dixi ꝛ ff.de adop.l.ex his verbis ꝛ.ff.e.l.cā cognita.Cōtrariū dico ꝙ vbi dānatur de crimine capitali nō admittaꝛ substitutus sed fiscus ꝛ est aliud quā in arrogatione qꝛ arrogatio fit ad bonū ꝛ ad vtilitatē pupilli multis causis exquisitis vt.ff.de adop.
14 l.nec ei.Item substitutio † pupilli fit in fauoꝛem pupilli.s.de le.l.ꝙ fauoꝛe sed ꝙ condēneꝛ vel depoꝛteꝛ hoc non est in eius fauoꝛe immo in odiū eius ergo per talez status mutationē est nata substitutio pupillaris qꝛ est talis cui nō potest fieri substitutio.nec pōt testari ergo ꝛc.vt.ff.e.l.coheredi.§.cum filie.
15 Itez substitutio pupillaris † diciꝛ quodāmodo testm̄ filij insti.de pupilla.substitu.§.j.ergo tale testm̄ nō debet plus valere ꝙ̄ si ipse pubes fecisset ar.ff.de testa.mili.l.ei⁹ militis.§.militia missus.sed si ipe pubes factus fecisset testm̄ ꝛ dānaretur de crimine capitali irritareꝛ testamentū vt.ff.de iniusto testa.l.si qs exheredato.§.irritū ergo ꝛc.Nec obstāt.ll.ꝯtrarie quia quoddā est onus qd̄ ꝯcernit fauoꝛē pꝛimi testātis.ꝛ tūc fiscus tenetur seruare volūtatē defuncti vt.ll.allegatis.aut ē tale qd̄ cōcernit fauoꝛē instituti vt substitutio pupillaris.ꝛ tunc irritatur si cōicat tale qd ex quo si esset maioꝛ factus esset intestabilis.sed qñq; ista substitutio irritaꝛ ex persona substituti vt si ille sit nō capax cui est facta substō.ꝛ circa hoc est attendendum qꝛ qñq; est nō capax inspecta ꝑsona testantis tantū vt qꝛ est filius naturalis ꝛ tunc irritaꝛ substitutio quantū ab bona testantis nō aūt quantū ad bona impuberis vt.ff.e.l.si is qui.sed quando irritaꝛ substitutio ex persona alterius ꝙ̄ testātis vt pupilli vel substituti vt si nascatur posthumus testanti de quo nō fecit mentionē vt.ff.e.l.si pater filiū.cuius ratio est qꝛ cum rumpitur testamentū paternuz ꝛ ex eo non aditur hereditas impossibile est valere substitutionez pupillarē vt.ff.e.l.ij.§.sed adeo qñq; irritaꝛ ꝓpter defectū testamenti paterni et circa hoc est attendendū qꝛ aut testm̄ paternū rumpitur per cōtra tab.ꝛ tunc substitutio pupillaris valet vt.ff.e.l.ex duobus.§.fi.ꝛ.l.si cōtra.qd̄ verū est nisi ille idē q rūpit testm̄ ꝑ cōtra tabu.sit substitutus.nā tūc vt indignus repelleret vt.ff.e.l.si is q ꝯ tabu.ꝛ.ff.de le.pꝛestan.l.filiū in pn̄.ꝛ.§.j.si aūt testm̄ rumpiꝛ ꝑ querelā inoffi.testi.tūc si rūpiꝛ in totū euanescit omnino substitutio.Si aūt ꝓ parte nō euanescit vt.ff.de ioff.test.l.pap.§.sed nec impuberis ꝛ.ff.e.l.institutiōe.sz in hoc ꝙ dixi vbi ꝑ ꝯtra tab.rumpiꝛ testm̄ ꝙ nō euanescit substitutio pupillaris.credo dicendū ꝙ bono.pos.ꝯtra tabu.intentaꝛ ante aditam hereditatē.ꝛ tūc rumpitur testm̄ ipo iure.ꝛ tunc nō valet substitutio sicut nec qñ rūpiꝛ ꝑ querelā.ff.de inofficio.testō.l.pap.§.sed nec ipuberis ꝛ no.de ꝯtra tab.l.illō qd de fideicō.dic vt.ff.ad tre.l.ita tñ.vbi autē bonoꝝ pos.intentaꝛ post aditam hereditatē.tunc lz de rigoꝛe iuris sit ruptū tamē de equitate pꝛetoꝛia tenet.ꝛ ideo non rumpiꝛ subitutio pupillaris qꝛ pꝛetoꝛ nō potest facere desinere heredem illum qui fuit.ff.de

minor.l.⁊ si fine.al's autē si ante aditam hereditatē non valet arg.illius qḋ no.glo.ṡ.de colla.l.vt liberis.q₂ cum rumpitur testamentũ per contra tabu.ante aditā hereditatē prohibent heredes capere hereditatē ex testamento.⁊ ita cum hereditas non sit adita ex testamento paterno non pōt habere locũ substitutio pupillaris.vbi aũt rumpit̄ testamētũ per ꝯtra tabu. post aditam hereditatē.tũc nō euanescit substitutio immo valet cum hereditas sit adita ex testamento paterno. Sed nunquid est hodie correctũ ꝙ dictũ est si testamentũ rumpat̄ per q̄relā vel ꝯ̄ tabu.vt hodie dicam⁹ ꝙ valeat pupillaris substitutio per auť.ex causa.dic vt notat̄.ff.e.l.j.per gl.⁊ per Dy. ⁊.l.in confirmādo de cōfirma.tuto.sed quero nunquid hodie substitutio pupillaris possit fieri filio emancipato cuꝫ hodie sit sublata differentia emancipa.⁊ patrie potestatis per auť. de heredi.ab intesta.ḟ.nullũ.Istud non credo verũ.nec puto quo ad hoc iura antiqua correcta cum non reperiat̄ expresse ar.ĵ.de ap.l.precipimus.nec obstat qḋ dicit̄ sublatā esse differentiam emancipationis ⁊ patrie potestatis q₂ illud obtinet quo ad successionē ab intestato vt notat̄ infra de liberis preteritis auť.ex causa. Ex istis confundit̄.alia opinio aliquorũ qui dicunt ꝙ hodie mater potest facere pupillarē substitutionem lꝫ non habeat filiũ in potestate vt instituta de adop.ḟ.femine.Nam sicut dixi ꝙ dicitur in.ḟ.nullũ locum habet in successione ab intestato non aũt ex testamēto.nec in multis alijs vt notatur dicta auť.ex causa.Sed.ṡ.dixi ꝙ si pupillo est facta substitutio.⁊ desinat esse in potestate per emancipationeꝫ ꝙ euanescit substitutio.vt.ff.e.l.coheredi.ḟ.cũ filie.vnde debet esse in potestate tempore mortis.vt hac.l.quid erit si pupillus desinat esse in potestate propter dignitatem quesitam vt senatoris patriciat⁹ vel episcopatus.vt.ff.de re iudi.l.quidam consulebat de re mili.l.fi.de excu.tuto.l.sed et milites.ḟ. iam autem ⁊.C.de episco.⁊ cleri.auť.si episcopalis dignitas. nunq̄d euanescit substitutio pupillaris.dico ꝙ non q₂ factus est sui iuris quo ad eius cōmodũ sed quo ad incōmodũ nō in auť.cōstitutio que de dignitate.ḟ.j.⁊ dicta auť.sed episcopalis dignitas.Item quero si non valet vulgaris expressa nunquid valeat pupillaris tacita in ea subintellecta.credo ꝙ nō vt si testator faciat testamentũ in quo instituit pupillũ ⁊ eo cōpleto incipit facere aliud in quo sic dixit si filius meus pupillus heres non erit.substituo sibi talem ⁊ ita non valet vulgaris cum testamentum non valeat in quo non est institutio filij. nunquid tacita pupillaris valebit.dico ꝙ non ⁊ est textus.ff. e.l.si quis cum in fine q₂ si non valet expressum nec tacituꝫ.ff. de serui.rusti.predi.l.ij.ḟ.fi.locati.l.qui ad certum ⁊ de bonis auc.iudicis possidendis.l.cum vnus. Sed pone testator pupillum vel pupillam instituit ⁊ eis pupillariter substituit isti habuerunt liberos infra pubertatē nunquid euanescit substitutio.ista questio videtur impossibilis cum ante pubertatem non possint cōtrahere matrimoniũ vt institu.de nup.in prin. Sed presuppone ꝙ de facto ita contigerit quid erit credo ꝙ rumpatur substitutio cum liberi reperiantur preteriti.arg.ff. de libe.et postu.l.inter cetera et.ff.e.l.lucius. Item ꝙ non est verisimile ꝙ si testator cogitasset de eis ꝙ fecisset substitutionem.ĵ.de fideicom.l.cum acutissimi.⁊ pro hoc videtur.ff.e.l.ex facto in princi.Non ob.si dicatur istud est impossibile dico ꝙ postq̄ ita factum est debet sustineri ar.ĵ.de le.heredi.l.si quis maior.Sed quero quid si pupillo facta est substitutio pupillaris ⁊ intret religionē.nunquid religio repellat substitutionem.Ista questio videtur presupponere impossibile ꝙ pupillus efficiatur monachus vel religiosus cum nō obligetur voto.cum ergo non sit religiosus.religio non excludet substitutionem.ponamus ergo eo casu quo pater destinasset eum religioni quo casu obligaretur vt al's dr̄ in simili.ff.ad municipalis.l.luci⁹.ḟ.pe.⁊.C.de honore nō ꝯtinuata.inter patrē ⁊ filiũ l.j.in fi.li.x.⁊ est expressum extra de regula.et transeũtibus ad religionē.c.significatũ vel pone ꝙ hoc factũ esset cum dispensatione summi pōtificis ar.ff.de re iudi.l.quidam consulebat. nunquid his casibus si moriatur in pupillari etate religio excludet substitutũ.videtur ꝙ sic sicut dicimus quando dat se in arrogatiōe.ff.e.l.causa cognita ⁊ de adop.l.his verbis.dic ꝙ substitutus excluditur ⁊ monasteriũ habebit bona q₂ habetur loco filij in auť.de sanc.epi.ḟ.sed hoc presenti.sed si esset possibile ꝙ haberet liberos excluderetur substitutus.vt.ff.e. l.ex facto et.ĵ.de fideicom.l.cum accutissimi ergo ⁊c. Nec obobstat quod dr̄ de patre arrogatore q₂ adoptio fragilis est q₂ vna die potest esse arrogatus et desinere.ĵ.de adop.l.cum in adoptione.ḟ.j.Sed vbi quis intrat religionem tunc affigitur religioni perpetuo.dicam⁹ ergo ꝙ religio excludat substitu. quia religiosus efficitur seruus dei in auť.de monachis.ḟ.j.

De hoc vide qḋ notaui.C.de sacro sanc.eccle.auť.si qua mulier.De exemplari.Nunc veniamus ad exemplarem substitutionē de qua habes.ĵ.l.hũanitatis instituta de pupilla.substitu.ḟ.j.et.ij.Et vocat̄ exemplaris q₂ inducta est ad exemplũ pupillaris.v.ĵ.l.proxima ⁊ insti.eo.ḟ.sed certe ḃm hoc melius debemus dicere exemplatā aut exēplar q̄ exemplarē sicut dr̄ exemplũ ꝙ est extractũ ab originali.vt.ff.de fide instru.l.j.de bonorũ pos.ḃm tabu.l.j.ḟ.si quis in duobus.cũ ergo hec substitutio sit extracta a pupillari melius dꝫ dici exēplata.sed de hoc nō est facienda magna vis cum hoc nomē exemplaris nō sit nomē iuris.sed magistrale ⁊ ideo disputationē talis nōis pertinacibus relinquamus. Videamus ergo in q̄bus conueniunt exēplaris ⁊ pupillaris.dic q₂ sicut pupillaris fit pupillo ita exemplaris furioso vel mētecapto.vt.ĵ.l.pri.⁊ insti.e.ḟ. j.Sed que est hec silitudo certe bona q₂ alibi pupill⁹ ⁊ furiosus eq̄parant̄.ff.si certũ petat̄.l.certi cōditio.ḟ.q̄ᵐ de.v̇.obli. l.is cui ⁊ minus habet de ꝯsensu furiosus q̄ pupill⁹.ff.de re. iur.l.in negocijs.Itē rō est in furioso vt in dictis.ll. Itē hꝫ similitudinē q₂ sicut pupillaris finit̄ pubertate.vt hac.l.ita hic eũ desinat esse furiosus.vt.ĵ.l.prima ⁊ instituta.e.ḟ.j.itē sicut pupillus non pōt cōqueri de substitutione pupillari nec agere de inofficioso vt.ff.de inoffi.testa.l.pap.ḟ.sed nec ĩpuberis sic nec hic vt.ĵ.l.prima.ḟ.j.Visis cōueniētijs videam⁹ discordantias.primo differũt q̄tũ ad p̄sonas faciētes eas q₂ pupillarē facit ille demũ qui hꝫ in p̄tāte vt.ff.e.l.ij.in prin.⁊ iō mat̄ nō facit vt.ṡ.dixi ⁊.ff.e.l.si mater sed hāc exēplarē facit pater ⁊ mater vt.ĵ.l.prima in fi.ibi q̄ vel que itē differũt quo ad p̄sonas q̄b⁹ fit substitutio q₂ pupillaris fit solũ pupillo hec etiā puberi vt instituta.e.ḟ.j.⁊.ij.item pupillaris pōt fieri pupillo instituto vel exheredato vt.ff.e.l.ij.ḟ.j.et institu.de pupillar̄. substitu.ḟ.nō solũ.sed exēplaris nō pōt fieri nō instituto saltē in legitima vt.ĵ.l.prima.ḟ.j.itē differũt quo ad certum tp̄s.s. pubertatis qḋ est in pupillari sed in exēplari est incertũ.s.q̄ñ p̄uenerit ad sanā mētē vt dictis.ll.apparet. Itē differũt quo ad p̄sonas substitutas q₂ ĩ pupillari pōt substitui q̄libet imo etiā mater pōt excludi per pupillarē expressam vt hic.⁊.ff.e.l. lucius hic solũ cōiuncte p̄sone substituēde sunt vt.ĵ.l.prima. Itē addũt hic quidā ꝙ est differētia quo ad bona q̄ p̄ueniũt a patre q₂ nō solũ illa.sed etiā alia hꝫ substitut⁹ vt.ff.e.l.sed ⁊ si plures.ḟ.in arrogato ⁊.ff.eo.l.cēturio in fi.sed tu dic ꝙ etiā in hac substitutione veniunt oīa sicut in pupillari cũ exp̄ssam differētiā non inueniā.Itē aliter sequeret̄ ꝙ p̄ parte remaneret testatus ⁊ p̄ parte intestat⁹ q₂ substitut⁹ haberet bona paterna veniētes ab intestato haberēt alia.qḋ ius nr̄m nō patit̄ vt.ff.de re.iur.l.ius nr̄m ⁊ vr̄ exp̄ssum.ff.e.l.ex facto.in p̄n.nec obstat qḋ dr̄ de patre adoptiuo q₂ nō est verisil'e ꝙ velit p̄ferre filiũ adoptiuũ suis parētib⁹.q̄ rō hic locũ habere nō pōt q₂ quis nō pōt attinere p̄ri q̄n filio attineat. Sed q̄ est rō ꝙ pupillarē nō pōt facere nisi q̄ hꝫ in p̄tāte sed exēplarē sic.dic qḋ pupillaris substō sit illi q̄ ḃm ordinē nature ⁊ iuris pōt testari lꝫ a casu q₂ amisit sensuꝫ nō pōt.⁊ iō cũ hꝫ ordinē iuris nō pōt testari p̄ ius ciuile nō pōt testari iō p̄missuꝫ est soli p̄ri habēti in p̄tāte substituere q̄ p̄ria p̄tās est de iure ciuili instituta de p̄ria p̄tāte.in p̄n.sed hoc ꝙ q̄s sit mēte captus nō est de iure ciuili.sed fuit indictũ vt p̄pter pietatē possit.q̄ pietas etiā est in matre vt.ff.de cura.furio.l.furiose. Itē q̄ro quib⁹ p̄sonis pōt fieri hec substitutio.⁊ dic ꝙ furiosis.⁊ mētecaptis vt hic.⁊ institu.e.ḟ.j.Sed q̄d in p̄petuo surdis ⁊ mutis pōt fieri exēplaris q̄dā ꝙ non pōt fieri directa substitutio eũ hoc impetret̄ a principe vt.ff.e.l.ex facto.in prin.al's frustra impetraret̄ vt.C. de thesau.l.vnica.sed dic aut talis surdus ⁊ mutus q̄ non pōt testari q₂ ignarus lr̄arũ.⁊ tũc bene pōt ei substitui cũ mortuo sit similis.ĵ.de testa.l.iubemus in prin.si aũt sit lr̄atus et sciat scribere.⁊ tunc non pōt q₂ hec substitutio iō inducta est q₂ sibi nō posset testari.ṡ.qui testam facere p̄nt.l.discretis.cum ergo cesset ratio cessabit ius.ff.de iure patro.l.adigere.ḟ.q̄uis. Nec ob.lex ex facto quia ibi loquit̄ ḃm iura antiqua scōm que nō erit inducta hec exemplaris. Sed q̄d in prodigo.nun q̄d si eum institui in legitima vel in pluri possum sibi hanc substitutionē facere.videt̄ ꝙ sic cũ ipse nō posset testari vt.ṡ.de testa.l.is cui.Sed dico contra q₂ hec substitutio conceditur intuitu hũanitatis vt.ĵ.l.pri.in p̄n.que hũanitas dꝫ habere locum in p̄sonis dignis.iste aũt p̄pter delictũ suũ nō pōt testari et iō nullo mō pōt ei fieri substitutio ne ex delicto suo sentiat lucrũ vt.ff.de neg ge.l.siue hereditaria.ip̄e eñ in necessitate se posuit.⁊ iō ei non subuenit̄ q̄ satis.co.l.si fideiussor.ḟ.si necessaria ex quib.causis ma.l.non eñ.Sed pone habeo filiũ emācipatum facit suũ testamentum ⁊ ticiũ heredem instituit antequā esset furiosus postea fact⁹ est furiosus.nunq̄d ei possuꝫ substituere

substituere post furorē. videtur ꝙ sic per hec iura dico cōtra cū testamentū ꝓpter fauorē superuenientē non rumpatur. ff. de iniusto testa. l. lucius. ⁊ s. qui testa. facere possunt. l. furiosum. ⁊ cū ratio cesset que voluit fieri substitionē. s. qꝛ al's prouisum nō erat ei instituta. e. §. j. ideo consilium legis nō habꝫ locum cū adsit consiliū hoīs. s. de pac. conuē. l. fi. de precario. l. ⁊ habet. §. cū qs. ⁊ arg. ff. de mino. l. in cause. ⁊ ꝓ hoc in auť. vt nulli iudicū. §. in illis prouinciis. potest ergo substitui nisi alias sit ꝓuisum. ꝙ verum est si testamētū in sui firmitate remaneat. Si autē testamentū aliquo modo deficiat vt qꝛ heres institutus mortuus vel al's. tunc credo ꝙ posset fieri hec substitutio nō eñ reputatur testamētū ex quo non aditur hereditas. vt. ff. de heredi. insti. l. pater filie. Sed pone feci hanc substitutionē filio furioso statim resipiuit ⁊ statim rediit in furorē nūquid rūpitur testm̄. videť ꝙ nō qꝛ nō videť resipiuisse cū nō durauit. ar. ff. locati. l. maritus. ⁊ de in rem verso. l. si ꝓ parte. §. versum. ⁊ s. de cura. furio. l. cū aliis. ¶ Sed dic aut istud euenit in vita patris ⁊ tunc substitutio durat. Si post mortē non. ⁊ est ratio quia cum in vita patris contingit ꝙuis postea veniat in sanitate sufficit ꝙ furiosus sit tēpore testamenti ⁊ mortis: vt. ff. de vul. ⁊ pupil. l. coheredi. §. cū filie. sed ibi post mortē resipiuit postea rediit in fauorē qꝛ testamētum post non potest recipere aliquā conualescentiā a patre cū sit mortuus dicā nō valere substitutionē ⁊ habes ad hoc simile ff. de iniusto test. l. posthumus. ⁊ s. de posthu. here. instituen. l. ii. ⁊ l. ꝙ certarum. Sed cum. s. dictum sit ꝙ hec substitutio possit fieri per patrē ⁊ matrem cum ambo possint simul quis preferatur. pone mater instituit ⁊ sibi substituit. iste filius habebat bona propria aliūde quis substitutorum admittetur. si teneamus opinionē ꝙ in substitutione non veniant nisi bona obuenientia a testante expeditum eēt quia quilibet substitutorū venirent in suis bonis. ff. de vul. substitu. l. sed si plures. §. in arrogato. Sed hoc nō est verū: vt. s. probaui. immo substitutus admittitur ad oīa bona. quis ergo admitteť ad illa bona obueniētia filio. videtur ꝙ substituti diuidere debeant de leg. j. l. si pluribꝰ. ⁊ insti. de leg. ag. suc. §. si coniuncti. sꝫ hec videtur opi. rusticorū contra. l. nesēnius. ff. de neg. ge. contra hoc non potest fieri qꝛ sic iste haberet pro vna re duos substitutos ꝙ non admittitur in pagano. institu. qui. modis testa. infirmantur. §. posteriore. Nec ob. qđ dicitur in adoptiuo vbi cōceditur ꝙ habeat duas substitutiones. cū alius error sit ꝙ habeat duos patres vnū naturalē: alium adoptiuum. Quid ergo dicendum dico substitutū a patre debere preferri in oībus tam patris ꝙ̄ matris ⁊ aliis. ⁊ hoc qꝛ testamētum patris est validius. ar. s. de cura. furio. l. fi. in ꝑn. ⁊ in talibus obiiciť pater matri. ff. ad tertul. l. ii. §. obiicitur. melius eñ creditur prouidere pater ꝙ̄ mater. ar. ff. de adulte. l. nec in ea. ꝙ verꝫ est ceteris paribus. Nam si mater esset honeste vite ⁊ pater vilis tunc mater preferretur ar. ff. de libe. exhiben. l. iii. §. etiam. ⁊ de iniur. l. sꝫ si vnius. §. filio al's pater preferetur. Sed erit ne hoc equum ꝙ iste substitutus a patre habeat bona matris dic ꝙ sic sed tenetur restituere substituto a matre ꝑ fideicom. ⁊ ex causa huius directa trahitur ad fideicommissariā argumentum huius. l. in fi. ff. ad trebel. l. ex facto. in princi. ⁊ l. sceuola. de leg. j. l. filiusfa. §. nunquid. ⁊ de leg. iii. l. cum quis decedens. §. filiam. ⁊ pro hoc facit. ff. ad trebel. l. si quis priore. de iniusto test. l. posthumus. §. si paganus. Sed cū in hac substitutione sint primo substituendi liberi ⁊ eis non extantibꝰ fratres de quibus fratribus intelligitur nō est dubium si sint ex vtroqꝫ parente. Sed nunquid si ex vno parēte tantū videtur ꝙ non quia non est eadem ratio sicut in aliis q sunt ex vtroqꝫ parente cū duplex vinculum vincat vnum. ff. e. l. ii. §. omnes. ⁊ in auť. de consang. ⁊ vter. fra. §. fin. Quidam dicunt aut est mater que facit exemplarem ⁊ illa substituet vterinos q̄ sunt ex parte eius. alios non si sit pater qui faciat pōt substituere extraneū anteꝙ̄ fratres vterinos. ¶ Itē mater pōt preferre extraneum fratribus furiosi ex parte patris tantum vt sic recipiamus ex persona substituentis. ar. j. de suis ⁊ legitimis. l. de emancipatis. sed dico. l. istam loqui in fratribus ex vtroqꝫ latere ⁊ etiam ex parte patris tm̄ non autem ex parte matris tantum qꝛ lex humanitatis dicit ꝙ debet facere taliter substitutionē ꝙ querela inoffi. testa. locum habere non possit. Sed fratres ex parte matris tm̄ nō habent querelam ergo ⁊c. ⁊ s. de inoffic. testa. l. fratres. ⁊ l. fratris. ⁊ ꝑ hoc qꝛ frater nō compellitur dotare sororem tm̄ ex parte matris: vt. s. de admini. tuto. l. cū plures. §. in primis. Sꝫ quero pone ꝙ mētecaptus habeat matrē tm̄ ⁊ auū paternū. qs debꝫ preferri in facienda substitutione cū non habeat patrē. videtur auū preferendꝫ sicut dixi. s. patris lineā preferendam in substitutōe illis qui sunt ex linea materna. ⁊ ꝓ hoc facit qđ diciť de feudo de succes. feudi. §. filia vero. ⁊ de fratribus de nouo beneficio inuestitis. c. vno. sed dico matrē preferendam cum sit ꝓximior immedietate. ⁊ ideo cū maiorē ptātēꝫ habeat mater ꝙ̄ auus cuius intuitu hec substitutio indulgeť. vt. j. l. ꝓxima. in ꝑn. dicā matrē preferēdam. ar. ff. de neg. gest. l. nesēnius. ⁊ ꝓ hoc. ff. ad tertul. l. ii. §. obiicitur. ⁊ predicta intelligo nisi auus haberet nepotē in ptāte: qꝛ tunc auus ꝑfereť rōne ptātis. ar. ff. eo. l. ii. in prin. de leg. j. l. filius. §. scđm vulgarē. ⁊ ꝑ hoc fit exēplaris qꝛ ille nō pōt sibi testari cū ergo mater nō possit eidem facere testamentū cū sit in ptāte: aui qꝛ nec ipsemet si eēt sane mētis posset testari: vt. ff. de testa. l. q in ptāte. ⁊ s. q testa. facere pos. l. seniū. dico ergo auū preferri nō ꝑ se: sꝫ qꝛ mater nō pōt filio testari. ⁊ ideo dico ꝙ pater nō pōt facere exemplarē filio qui est in ptāte aui. nec auus pōt facere exemplarē nepoti qui sit recasurus in ptātem patris. vt. ff. de libe. ⁊ posthu. l. filio a patre. §. j. cum hoc in pupillari reperiam. ff. de vulg. ⁊ pu. sub. l. ii. §. j. ergo idem in exemplari cum sit in eius exemplū. ⁊ ita est casus in quo exemplaris fieri nō pōt ⁊ habes cām similē vbi nō pōt occidi adulter per patrē. vt. ff. đ adul. l. sic eueniet. Sꝫ quero an pater vel mater in casu quo possunt facere substitutionē exemplarē possint seipsos substituere. dic ꝙ si filius habeat liberos illi sunt preferendi. si nō sunt liberi vř ꝙ possint se substituere qꝛ etiā in successione ab intestato preferētur de vul. substi. l. si filius. de leg. j. l. iuř. de secūdis ta. l. si sub conditione. in fi. sicut tutor admittitur in emptiōe rerum pupillař. tanꝙ̄ alius. s. de cōtrahen. emp. l. cum ⁊ ipse. ⁊ de admi. tuto. l. tutor rerum ⁊ aīalium. sed dico qꝛ cū pater facit exemplarē opꝫ ꝙ instituat filium ⁊ ꝙ ille adeat hereditatē: qꝛ sic vř pupillaris. vt. ff. eo. l. ii. §. adeo. ⁊ l. sed si plures. §. ex asse. Sꝫ iste nō pōt adire testatore viuo ergo sic pater habebit admitti ex vulgari. ⁊ ita cum in vulgari nō veniant nisi bona testantis: vt. s. dixi ⁊ in eius materia nō poterit sibi succedere. ⁊ ꝑ hoc facit qđ đr ꝙ preses nō pōt se dare tutorē. ff. de offi. ꝑsi. l. ꝑses. ⁊ de offi. preto. l. fi. Sꝫ pone ꝙ furiosus est pupillus nūquid pōt sibi fieri exēplaris. videtur ꝙ non qꝛ hꝫ locū ordinarium auxiliū scꝫ ꝙ fiat pupillaris ergo nō hꝫ locum extraordinarium scꝫ exemplaris. ar. ff. de mino. l. in cause. ⁊ ꝓ hoc de tute. l. qui habet. in prin. ⁊ §. j. dico ꝙ aut impubes est talis cui nō pōt fieri pupillaris vt qꝛ nō est in ptāte. ⁊ tunc dicā posse fieri exemplarē cum pupillaris non possit sibi locum vendicare. si autē sibi posset fieri pupillaris tūc si queras aut valeat exemplaris intra pupillarē etatē. dico ꝙ nō iure exēplaris sꝫ iure pupillaris post pupillarem etatem valet iure exēplaris non eñ pōt valere ante. xiiii. annū iure exēplaris cum habeat locum pupillaris ar. ff. de libe. ⁊ posthumis. l. filio. cōfundit eñ eā interim. ff. de fideiusso. l. generaliter. sed post bene valet vt exemplaris qꝛ pupillaris nō pōt plus se extēdere. s. eo. l. ii. sic ⁊ alibi ꝑncipalis obligatio cōfundit accessoriā. qđ verū ē nisi accessoria plus se extendat ꝙ̄ principalis. ff. de fideiusso. l. heres a debitore. §. ꝙ si hic seruus. ⁊ pro hoc facit ꝙ đr in milite testāte de iure vulgari. ff. de vul. ⁊ pu. l. cēturio. Sed pone pater fecit filio substitu. pupillarē mortuo patre pupillus factꝰ est furiosus q decessit post pupillarē etatem. nūquid sub ista pupillari subintelligeť tacita exemplaris vt ex tali subintellecta admittatur substitutus. vř ꝙ non cū hoc nō inueniatur expressum ergo nō extendam. ll. loquētes in casu speciali. s. in vulgari ⁊ pupil. ar. j. de prediis curia. l. fi. qꝛ nō debemus loq sine lege vt in auť. de triente ⁊ se. §. videamꝰ. ⁊ s. de col. l. illā. Sed dico cōtra qꝛ exemplaris subintelligeť. nec obstat qđ đr ꝙ substitutio limitata ad tꝑs. xiiii. annorū. ⁊ j. nō debere extēdi. ff. de vulga. substi. l. si ita qs. qꝛ dico ꝙ non subintelligit ex vi verborum sed ex interpretatione volūtatis defuncti vt videatur etiam in hoc casu ꝓuidisse sicut đr in vulgari. s. eo. l. ii. ⁊ ff. eo. l. iam hoc iure. Item in pupillari intelligiť tacita vulgaris que est omnino cōtraria ergo multofortius in pupillari intelligetur exemplaris que est ei similis. ff. de rei vendica. l. in rem. §. item quecunqꝫ fami. hersc. l. heredes. Nec obstat ꝙ dicitur de tēpore qꝛ ibi videtur tēpus causa demōstrādi pupillarē. que demonstratio non debet nocere. ff. de condi. ⁊ demon. l. cum tale. §. etiam. ⁊ istud verū intelligo cum. j. pupillarem etatem inuasit eum furor. secus si post: quia tūc dicam nō admitti substitutū cū vt. s. dixi exemplaris euanescit. si tamen vna die resipiuit sibi ipsi pupillo existēte dicā durare ar. j. de precario. l. sed si manente. Itē quero an sub vulgari expressa facta furioso subintelligatur tacita exemplaris videť ꝙ sic ad exemplū pupillaris. ff. eo. l. iā hoc iure. ⁊ s. eo. l. ii. Sꝫ dico cōtra nō subintelligi licet subintelligatur pupillaris qꝛ quando testator facit vulgarem nō est verisimile ꝙ voluerit

subintelligi exemplarem que est extraordinaria ⁊ contra ordinem nature.ar.ff.qui ⁊ a qui.l.iul.⁊ de cōdi.⁊ demon.l.cum patrē. Item melius pōt subintelligi pupillaris q̃ exemplaris cū pupillaris habeat tēpus certum ⁊ ideo bene potest ad illā se extendere sed hic exemplaris non habet tempus certū ideo nonextenditur arg.ff.de tute.⁊ ra.distra.l.nisi.§.fi. Sed iuxta hoc quero an exemplaris substitutio repellat matrem. dic aut loqueris in exemplari expressa ⁊ tunc quicūqꝫ substitutus prefertur matri sicut ⁊ in pupillari. vt.ff.eod.l.lucius. de inoffi.testa.l.pāpi.§.sed nec impuberis.⁊ est tex.in.l.humanitatis.qꝛ cū pater sic ꝓuidet aliquis nō pōt conqueri de inoffi.si ergo nō hꝫ liberos nec fratres quicūqꝫ potest substitui. Si autē loquaris in exēplari tacita que cōtinet sub pupillari expssa.vt.s.dixi dico ꝙ illa nō excludit matrē sicut nec pupillaris tacita.s.ti.proxi.l.fi. Sed pone ꝙ pater habens filiū sane mentis instituit eū ⁊ fecit ei substitutionem exemplarem filius patre viuente factus est furiosus ⁊ mortuus est in furore.nūquid valet substitutio.videtur ꝙ non immo videtur testator errasse qui dedit substitutū filio sane mentis sicut furioso ergo non valet ar.ff.de cura.furio.l.obseruandum.⁊ de tuto.⁊ cur.da.ab his.l.seie.⁊ sic videt substitutio nulla.ar.ff. de libe.⁊ post.l.si posthumus.in fi.cū em̄ dixit testator substituo quousqꝫ sit sane mentis quomodo hec potest valere cum tunc esset sane mētis cum non possit desinere ꝓ non est.ff.de condi.⁊ demon.l.titie vbi fundū. Sed dico ꝙ vbi testator locutus est sic per verba de presenti ꝙ nō valet qꝛ nō pōt recōualescere ꝙ ab initio nō valuit.ff.de reg.iur.l.qd ab initio.sꝫ si testator loquatur de futuro vt si decedat non sane mētis qꝛ forte hoc cogitabat tunc valet substitutio.vt.ff.eo.l.ij.in pnc. Nec ob.si dicatur talis casus aduersus nō est cōsiderandus. vt.ff.de ver.obli.l.inter stipulantē.§.sacram.qꝛ dico ꝙ casus aduersus in odiū non debet considerari sed in fauorē sic vt si dico lego homini libero valet ita ꝙ si efficiatur seruus valeat libertas. vt.s.de fideicom.liber.l.generaliter.§.si libero. Sꝫ quia supradictū est ꝙ prodigo nō pōt fieri exēplaris.pone ꝙ quidā prodigus factus est furiosus nūquid pōt sibi fieri exēplaris vr ꝙ non cū etiam si non sit furiosus non possit testari ideo cū sint duo impedimenta dicam fieri non posse.ff.de heredi.instituen.l.si non lex.⁊ de condi.⁊ demō.l.auia.§.mucianę.⁊ar.de ritu nup.l.quāquā. Sed dico contra qꝛ tota prodigalitas trāslata est in furorem.cum em̄ prodigus sit qui in expendendo non habet modum. vt.ff.de cura.furio.l.j.⁊ viciuꝫ sit animi.constat autē furiosum non habere viciū animi.s.qd sit prodigus.ff.de re iudi.l.negociorū.de iure codicil.l.ij.§.ij. ⁊ de rei ven.l.qd infans.est ergo totū viciū ꝓdigalitatis trāslatum in furorē dicam substitutionem fieri posse sicut in simplici furioso pro hoc facit ꝙ dꝛ magis inspici qd nocet q̃ qd prodest. Nam debꝫ considerari ꝙ magis preponderat. vt.ff. ex qui.causis in pos.eatur.l.iij.§.fi.⁊ vt in pos.leg.l.falcidie.§. qd ergo.⁊ vbi magis preponderatur ꝙ prodest illud attēdit ff.de iure fi.l.iul.§.fi.cū ergo preponderet furor magis attēditur vt possit fieri substitutio.⁊ pro hoc.ff.de fideicō.l.gnāliter ⁊ de sta.ho.l.hermofroditū.als incipit cū querit. Sꝫ pone filius testatoris āte furorē erit impeditꝰ testari ob aliā causam puta qꝛ dānatus de publico crimine. vt.ff.de testa.l.is cui bonis.§.j.postea factus est furiosus.nūqd possit ei fieri substitutio exēplaris.vr ꝙ sic ꝑ iura statim allegata vt totū viciū sit trāsfusum in furorem dico ꝯtra qꝛ hec substitutio inducta est hūanitatis intuitu vt eius q nō possit sibi testari ꝑ demētiā vel furorē fiat hec substitutio. sꝫ hic erat impedimētū a pncipe ⁊ ꝓpter sui delictū.dicā ergo hūc esse indignū hoc bñficio vt qꝛ nō pōt facere ꝑ se necꝑ aliū.ar.ff.de hē.institu.l.neqꝫ ꝑ se.⁊ de vsuc.l.labeo.cū em̄ primo esset inhabilis ad testanduꝫ dico eū nō posse habere hoc bñficium. ar.ff.de heredi.institu. l.si non lex.de ritu nup.l.q̃q̃.⁊ de postulan.l.ex ea. sed certe multum videt contra hanc determinationē id qd dictū est de prodigo qui similiter ex suo delicto testari nō pōt. sed quero questionē nouā circa hanc materiā.s.nunquid filius patri furioso possit facere hāc substitutionem. videtur quod sic quia sicut pater habet filiū furiosum in potestate sua sic filius patrem furiosum.ff.de tuto. ⁊ cura. dat. ab his.l.is qui.§.j.⁊ de cura.furio.l.j.et.ij. Sed contra videtur etiā impossibile fieri exemplarē quia introducta est ad exemplū pupillaris: vt.j.l. ꝓxima.sed impossibile est ꝙ pupillaris fiat patri cū nō possit esse pater ⁊ pupillus ergo ⁊c. vt idem sit in exemplo ⁊ originali. vt.ff.de condi.⁊ demon.l.in testamēto.⁊ qꝛ hoc indulget solum parentibꝰ vt.j.l.ꝓxima.ergo in dubio nō extendam.ff. de exercito.l.j.§.igitur in re dubia. Item filius ideo videtur fieri exemplaris vt superiores habeant hereditatem ⁊ in eis videt speciale.s.de curo.furio.l.fin.§.sin autē.nam in alio furioso nō dicā queri hereditatē ei delatam immo defert alijs substitutis vel venientibꝰ ab intestato.arg.ff.de cura.furio.l. fi.§.penult.de bono.pos.furio.l.vna.⁊ de petitione hereditatis.l.furioso.sed pupillaris nunq̃ pōt locū habere nisi adita hereditate.vt.ff.eo.l.ij.§.adeo.ergo cū hereditas nō possit haberi pro agnita ꝑ furiosum cū est in furore. vt.s.ꝓbaui.restat ꝙ hec substitutio non pōt fieri nisi filio. Nec obstat ꝙ dicitur qd filius habet in potestate patrē furiosum qꝛ illud intelligit quo ad curam non quo ad testamenti factionē: vt.ff.de leg.ij. l.cū pater.§.curatoris.⁊ de libe.le.l.aurelius.§.gaius. Sꝫ filio surdo ⁊ muto pōt fieri exēpla. vt.s.dixi pone ꝙ pater ita dixit filio meo substituo si nō loquatur nec audiat anteq̃ moriatur iste filius recuperauit auditū ⁊ loquelam sꝫ factus est furiosus.nūquid valet substitutio.videt ꝙ nō cū em̄ testator ꝓuidit in vnū casum ꝓuisio nō se extendit ad aliū: vt.ff.de li. ⁊ postu.l.cōmodissime.⁊.ff.eo.l.si pater filiū. Sꝫ dico cōtra qꝛ pater ei substituebat qꝛ sibi testari non poterat prouidendo ergo in vnū casum ⁊ in similē ꝓuidisse videt.ff.de cōdi.causa data.l.si extraneus.⁊ de libe.⁊ posthu.l.qui si tamen.⁊ arg.s. de institu.⁊ substitu.l.mater. ergo ista substitutio locū habet in casu superueniētis furoris ⁊ hoc si statim cum locutus fuit factꝰ fuit furiosus.secus si ex interuallo qꝛ tūc rupta eēt substitutio.vt.ff.eo.l.ex facto.in princ.vnde postea non reconualesceret.vt.s.de posthu.heredi.instit.l.ij.⁊.l.qd certatū.⁊ hoc verum etiam si mortuo testatore hoc factum fuit. Si auteꝫ eo viuo tūc dico de equitate reconualescere ar.ff.de iniusto test. l.posthumus. Sed nunquid parētes adoptiui possunt facere hanc exēplarē.videtur ꝙ non qꝛ solū parētibus permittit.j. l.ꝓxima.ergo nō intelligat de adoptiuo cū ibi loquat de muliere quā constat nō posse adoptare: vt.j.de adop.l.mulierē. ⁊ insti.de adop.§.femine.dico cōtra qꝛ parētibus indulgetur ergo adoptiuis.ar.ff.de col.bo.l.si quis filiū qꝛ pupillarē potest facere.ff.de adopt.l.si arrogator.ergo ⁊ hanc saltem in eo qd sibi relinquit.ff.eo.l.sed si plures.§.in arrogato. Sꝫ quos habebit substituere iste pater arrogator videt ꝙ aliquē illoꝝ de quibus.j.l.ꝓxima. sed certe ibi loquit cū pater naturalis substituebat ⁊ erat ibi ratio qꝛ solū bona que veniūt a testāte sed omnia veniunt ibi.sed hic nō veniunt nisi illa que descendunt a testante: vt dicto.§.in arrogato.quare dico ꝙ nō habet necesse substituere illos qui dicunt.j.l.ꝓxima. Sed quero quare in pupillari possunt substitui etiam extranei: vt.ff.de inoffi.testa.l.pap.§.sed nec impuberis ⁊ in exēplari non.vt.j. l.proxi.dic ꝙ ratio est qꝛ pupillaris substitutio fit principaliter ꝓpter patriā ptātem qꝛ als non pōt.ff.eo.l.ij.in princi.⁊ ideo testator pōt exercere suā ptātem sicut vult.sed hoc nō fit ꝓpter ptātem qꝛ etiā mater pōt eā facere sed fit intuitu pietatis q̄ pietas nō esset si substituerēt extranei exclusis suis. Sꝫ pone aliquis habet filiū furiosum ⁊ alios sane mentis. instituit furiosum in aliqua parte ⁊ si moreretur anteq̃ esset sane mentis substituit monasterium ⁊ non alios fratres furiosi.an valeat substitutio.videtur ꝙ sic cuꝫ monasteriū reputetur ꝓ filio in aut.de sanctissimis epis.§.sꝫ hoc presenti.⁊ qꝛ summa est ratio q̄ pro religione facit.ff.de religio.l.sunt ꝑsone. Sed dic ꝯtra ⁊ ꝙ dꝛ monasteriū haberi ꝓ filio verū ē in ingrediēte monasterium hic autē non fuit ingressus.⁊ ideo stabo legi in terminis suis nec talis conuentio pōt legē aufferre.ff.de leg. ij.l.si ita quis testamēto.§.fi. ⁊ de condi. ⁊ demon.l.fideicom. Sed nūquid valet ista stipulatio si filius sit institutus in minori q̃ legitima ⁊ si valet an substitutꝰ poterit petere supplementum videtur nō valere substitutionē qꝛ.j.l.proxima.dicit ꝙ debet relinquere legitimā.sꝫ dic ꝙ ideo dicit ꝙ relinquat legitima nec ab ea excludatur. ⁊ ideo bene valet substitutio s.de inoffic.testa.l.omnimodo.⁊.l.si qñ.§.penul.⁊ videtur ꝙ substitutus non possit petere supplemētum qꝛ venit ex voluntate testantis ergo nō pōt venire cōtra eius voluntatē.ff.de his qui.vt indignis.l.post legatū.§.amittere.ne ꝙ approbat improbet.ff.de neg.ge.l.pomp. Sꝫ dico ꝙ pōt nō ex persona sua sꝫ ex persona illius cui ē substitutus.j.de leg.l.cū quidā. ⁊ pro hoc.ff.de hēdi.institu.l.liber homo.§.fi.de his quibꝰ vt indignis.l.si cui.de leg.ij.l.qui solidum.§.predia.ad le.falc.l. repertiur. Nunc vidēdum de substitutione reciproca. Et primo quero quare sic appellat reciproca siue breuiloqua. dic vt.ff.eo.l.iam hoc iure.⁊ ideo sic vocatur quia sub breuibus verbis testator vnū alteri substituit dicēdo vos inuicē substituo.vt.d.l.iam hoc iure. Sꝫ glo. vocauit eā breuiloquā.ff. de vulga.substi.l.lucius.⁊ pōt sic dici qꝛ sub breuitate verborum substituti cōtinētur etiā si sint nulle vt a nomine arguamus.s.de episc.⁊ cleri.l.decernimus. Sꝫ quero hec reciproca

per que

per q̄ verba fiat. dic ꝙ multis modis vt vos inuicē substituo vt. ff. eo. l. iam hoc iure. ꝛ. l. coheredum. §. ex his verbis. ꝛ. l. cū filio. §. fin. fit etiā per alia verba vt si dicat testator. titiū ꝛ meuium vel alterum ex his instituo. hoc presupponit q꞉ si vnus nō sit heres alter sit de leg. ij. l. si fundum sub ꝯditione. §. his verbis. ꝛ. l. titius. de heredi. instituen. in fi. aliqui tamē hoc reprobant dicentes ꝙ in lege si fundū sub conditione. §. his verbis. ꝛ. l. titius. non sunt verba apta nisi ad vulgarem q꞉ dixit si alteri superuixerit sit heres mihi: ſ꞉ in reciproca sunt apta ad vnā substitutionem sicut aliā nisi vellemus dicere ꝙ largo modo sumpta dicatur ab ethimologia vocabuli id est qḋ sub verbis duas vulgares comprehendit. ꝛ sic posset saluari non tamen habet naturam breuiloque ꝛ hoc sentit Dyn. qui dicit ꝙ sunt tacite vulgares in dictis legibus sed in reciproca expresse. Itē si dicat testator ꝛ titium meuiū instituo ꝛ si vnꝰ premoriatur volo ꝙ ad aliū perueniat successio isto modo pt fieri reciproca. S꞉ quero quare hec substitutio sit introducta dic propter breuitatē q꞉ gaudent breuitate moderni. j. de donat. l. fi. s. qui admit. ad bo. pos. l. fi. Item propter inequalitatem. ff. eo. l. iam hoc iure. §. si alter. ꝛ. l. lucius. in princi. ꝛ vidistis. s. de testa. mili. l. in testamēto. S꞉ quis est effectus huius substitutionis in hoc posset errari: q꞉ hec substitutio non est proprie substitutio sed substitutionis aditio cum vt. s. dixi in principio materie non est dare proprie nisi duas substitutiones directas. s. vulgarem ꝛ pupillarē ad quas alie reducunt q꞉ hec reciproca vos inuicē substituo bene est vulgaris quia intelligit in casu in quo qs nō est heres ſ꞉ est reciproca q꞉ sub breuibus verbis fit. ff. e. l. coheredi. §. ex his. Item pōt esse pupillaris. Si fiat duobꝰ pupillis q꞉ ibi continet directa pupillaris sed est reciproca q꞉ sub breuibꝰ vbis. dico ergo ꝙ est aditio aliarum substitutionū sicut actio de peculio aliarū actionum. ff. de peculio. l. ij. §. cui congruit ꝛ. l. in bonefidei. ꝛ de in rem verso. l. filius. Et idem dico in fideicōmissaria ꝙ dixi in vulgari ꝛ pupillari. Sed quero quot substitutiones cōtineat ista reciproca. dic ꝙ qn̄q꞉ multas vulgares sub verboꝝ compendio vt cum titium ꝛ meuium puberes instituo ꝛ ad inuicem substituo. hic sunt due vulgares q꞉ si vnus non sit heres alter est heres. vt. ff. eod. l. coheredi. §. his. ꝛ ideo si mille erunt instituti mille sunt substitutiones. ff. de vulga. ꝛ pupil. l. cum ex filio. §. fi. ꝛ. l. lucius. in fin. Quādoq꞉ continet sub se plures pupillares vt pone habeo duos pupillos quos exheredaui. ꝛ alios institui postea dixi pupillos inuicē substituo. hoc habet locum in bonis ppꝛiꝭ pupilloꝝ q꞉ exheredato bene potest substitui. ff. e. l. ij. §. j. p hec verba vos inuicē substituo tot sunt substitutiones pupillares quot sunt pupilli. non tamen sunt vulgares q꞉ non sunt instituti. ꝛ per vulgarē succeditur testanti. Sed qn̄ continet plures vulgares ꝛ pupillares vt si plures sunt pupilli instituti ꝛ inuicē substituti. tūc quot sunt pupilli tot sunt vulgares ꝛ pupillares. vt. ff. e. l. iam hoc iure. S꞉ pone ꝙ sit substitutio reciproca inter fratres qui sunt diuerso iure cōiuncti. nunquid dicant esse substituti ꝑm ordinē succedendi ab intestato. vide qḋ notat per Dy. ff. e. l. iam hoc iure. Quādoq꞉ reciproca continet in se plures fideicōmissarias vt si in codicillis. dico hēdes institutos inuicē substituo quia in codicillis non potest substitui directo trahitur ad fideicō. ꝛ est breuiloqua. ff. ad trebel. l. sceuola. Quādoq꞉ continet plures vulgares ꝛ plures pupillares ꝛ plures fideicommissarias. s. tot quot sunt heredes instituti per hec verba inuicem substituo. Pone ꝙ testator instituit plures pupillos ꝛ dixit si contingat ꝙ aliquis moriatur in pupillari etate vel quandocūq꞉ vos inuicem substituo. hic sunt tot vulgares tot pupillares ꝛ tot fideicōmissarie quot sunt heredes instituti. Primo eñ vulgares si aliquis moriatur ante aditam hereditatem. pupillares si post aditam ante tempus pubertatis: fideicōmissarie post tēpora pubertatis: q꞉ pupillaris nō pōt habere locum post pubertatem: vt dicta. l. sceuola. ꝛ. s. de institu. ꝛ substitu. l. generaliter. S꞉ video cum duo pupilli sunt instituti ꝛ substituti ad inuicē vulgares ꝛ pupillares cōtinentur: vt. ff. eo. l. iam hoc iure. sed quero an vulgaris ꝛ pupillaris que ꝯtinent in reciproca sint expresse vel tacite glo. notat ꝙ sunt omnes expresse. ff. eo. l. lucius. ꝛ si queras que vtilitas sint tacite vel expresse certe magna q꞉ si dicamꝰ expressas mater excludetur vt hac. l. si tacitas nō. vt. s. ti. j. l. fi. sed impossibile videt ꝙ sunt expresse si attendant verba q꞉ vos inuicem substituo sunt verba vniformia sed impossibile est ꝙ sub eisdem verbis cōtrarietas inducatur q꞉ ad positionē vnius contrarij aliud remouetur. ff. de ver. sig. l. hec verba ille aut ille ꝛ de reg. iur. l. ius nostrū. hic autē sub eisdem verbis contrarietas inducerent. s. q꞉ vulgaris h꞉ locū ante aditam hereditatē pupillaris post. ꝛ ita in se contraria ex quo videt impossibile q꞉ sub eisdem verbis contineantur. ar. ff. de aur. ꝛ argen. le. l. plautius. Quid dicendū. dic ꝙ plures vulgares ꝛ pupillares cōtinentur nō expresse vel tacite sed presumpte nō expsse vt dixi. nec tacite ſ꞉ presumpte. Nam tacita est talis que ex vi verboꝝ non pōt colligi licet postea subaudiat vt est quando in vulgari expressa facta pupillo subaudit pupillaris tacita contra rigorē verboꝝ ꝛ de tali hic nō intelligo: sed est tacita presumpta ex verbis nō ꝙ ex verbis hoc expresse colligat: ſ꞉ verba ad hoc possunt aptari siue vulgaris ante aditam siue pupillaris post aditam. ꝛ ita dicā tacitā presumptā: q꞉ ex verbis defuncti presumit q̄ verba possunt ad hoc adaptari: nec in aliquo est verboꝝ cōtrarietas. Et respōde ad cōtraria q꞉ si dicat tacita nō excludit matrem. sed certū est ꝙ excludet vt in. l. lucius. ꝛ dico ꝙ illud est verū cū est tacita subaudita: sed secus si tacita presumpta: vt. s. dixi. ꝛ hoc dicit lex expresse ꝙ sit presumpta nō vere expressa nec tacita. ff. eo. l. iam hoc iure. ij. rñ. ꝛ p hoc ꝙ nō sint expresse satis est ꝓbatum q꞉ affirmatio ꝛ negatio nō possunt esse in eodē expresse ꝙ hic esset. s. vulgaris ꝛ pupillaris. ar. ff. de pcur. l. cui bonis. sunt ergo presumpte ꝛ interpetrate non expresse. Sed licet vt dixi in reciproca possint contineri multe vulgares ꝛ multe pupillares. hoc est verum cū vtriq꞉ pōt fieri pupillaris. Si autē verū tm̄ tūc eēt tantū vulgaris vt euitet inequalitas vt si testator institueret vnum filiū impuberē ꝛ in ptāte ꝛ aliū emancipatū vel puberem ꝛ eos inuicem substitueret cū vna tm̄ possit fieri pupillaris ꝛ nō alteri esset tantū vulgaris. vt. s. de testa. mili. l. in testamēto. ꝛ. ff. eo. l. iam hoc iure. ꝛ. l. lucius. in princ. ꝛ. s. eo. l. iij. Iuxta hoc induco pulchrū dubiū testator h꞉ duos filios pupillos. ꝛ alium puberem. istos instituit ꝛ inuicē substituit. an inter istos duos pupillos videātur facte pupillares quo ad se ꝛ quo ad tertiū puberē nō ꝛ ꝙ sint vulgares tm̄. vr̄ ꝑpter immixtionē puberis sit solum vulgaris. ꝛ sic sit equalitas inter omnes: vt dicta. l. iam hoc iure. dico ꝙ inter pupillos videtur facta vulgaris ꝛ pupillaris. Sed quo ad puberē solum vulgaris. ꝛ sic intelligam ista verba esse equalia q꞉ equalitas erit inter pupillos quātū ad pupillarē ꝛ vulgarem inter oēs vt habet in simili. ff. eo. l. coheredi. §. qui patrem. ꝛ. §. q. discretas. ꝛ sic habes alibi emancipatꝰ non confert emācipato: sed suo. Sed cū sunt duo emancipati ꝛ vnꝰ suꝰ certe emācipatus confert suo non emancipāti inter se sic induco. ff. de colla. bo. l. j. §. fi. ꝛ. l. pretor. §. iul. de coniungen. cum eman. liberis eiꝰ. l. j. §. emācipatis. que leges hoc vidētur determinare. S꞉ pone habeo duos pupillos quibus poterat fieri pupillaris. Sed vnꝰ nō habebat nisi duos annos. alter. xij. ipsos institui ꝛ ad inuicem substitui. ille q habet. xij. factus est pubes postea moritur alter. quero an hic videat iequalitas q꞉ pupillaris euanuit in personā illiꝰ qui factus est pubes quidā dicūt qḋ pupillaris non debet habere locū nisi quātum ad continentem quātitatem temporis propter inequalitatem predictam nec est hoc mirum q꞉ pupillaris bene pōt fieri ad tempus minus xiiij. annoꝝ. vt. ff. eo. l. si ita quis. ꝛ. l. ex facto. in prin. vt sic deueniamus ad equalitatem. j. de dona. l. sancimus. §. ij. ꝛ. s. de colla. l. illā. Sed dico cōtra in verbis reciprocis cū est inequalitas personarū ab initio bene impeditur: vt. l. iam hoc iure. Sed cū est equalitas a principio. l꞉ post fit inequalitas temporis non debet vitiare vt alibi dicit in duobꝰ reis q debent equaliter obligari. al's nō sunt duo rei vt. ff. de duobus reis. l. eandem. §. j. ꝛ. l. si id qḋ. sed si fit inequalitas in tempore non vitiat sicut hic inequalitas in etate non impedit substitu. pupillarē. ff. de duobus reis. l. ex duobus. nec enim imparitas q̄ venit ex post facto debet vitiare: licet a principio vitiaretur vt alibi habetur in deponendo vbi ab initio erat paritas: sed ex postfacto imparitas. ff. de duobus reis. l. eandem. §. si qui ꝛ hoc not. licet non allegetur. ff. de vulga. ꝛ pupilla. l. lucius. in prin. ꝛ ꝙ hoc sit verū videtur lex q꞉ vbi pupillo dat carbo. possessio finit pubertate. j. de carbo. edicto. l. vna. Sed pone ꝙ duo sunt pupilli quibꝰ data est bonoꝝ possessio carbo. vnꝰ factus est pubes. nūquid in psonā vtriusq꞉ remaneret possessio. certe sic. ff. de carbo. edicto. l. iij. §. ibidem. ꝛ ideo concludo ꝙ superueniente inequalitate ex post facto nō expiret pupilla. Sed q꞉. s. dixi ꝙ vbi est inequalitas personarum non subauditur pupillaris. Pone ꝙ testator instituit duos filios pupillos ꝛ eos inuicē substituit cuilibet videt facta vulgaris et pupillaris vnū emancipauit ante mortē. nūquid est extincta pupillaris quo ad eū. videtur ꝙ non cū mutatio talis nō debeat extinguere immo videat reformare: q꞉ licet de vno ꝛc. vt ff. de iudi. l. cum pretor. ꝛ pro hoc de adimen. leg. l. alumne. §. qui filias. l꞉ eñ vnus factus sit sui iuris ꝛ ita perdidit bene

ficium substitutionis.alius non debet perdere.ar.ff.de cõtra
tabu.l.si post mortem.§.j.⁊ videt̃ lex expressa ad hoc ꝙ postꝙ̃
a prin.erat equalitas licet postea ad inequalitatem deducan
tur ꝙ nõ noceat vt dixi in questiõe precedenti de duobꝰ reis.
l.eandẽ.§.sed si quid.Sed dico contra vt inequalitas super-
ueniẽs ante mortem defuncti impediat substitu.istam pupil-
larem quo ad personã vtriusq̃ quia cũ irritetur quo ad ꝑso-
nam alterius ad hoc vt substitutio sit vniformis si in parte vi
tietur ⁊ in totum ar.ad exhiben.l.iul̃.§.si quis rem.⁊ de auro
⁊ argen.leg.l.seia.⁊ pro hoc facit qđ dicitur.C.de diuersis re-
scrip.l.j.⁊ ad le.aquil.l.proinde.⁊ sic habes etiam in ista ma-
teria vltimarũ voluntatũ cũ testator legauit vni fundum alĳ
estimationem si vni adimatur in personam alterius adimere
videtur propter equalitatem.ff.de adimen.lega.l.alteri.⁊ de
leg.iĳ.l.pamphilo.§.fin.q̃ leges sunt notabiles.nec obstat ꝙ
dicit̃ vbi est equalitas ab initio inequalitas postea superue-
niens non nocet qꝛ verum est in actu perfecto hic autem non
est actus ꝑfectus immo semꝑ testator põt mutare voluntatẽ
ad qđ facit.ff.de ver.ob.l.existimo.⁊.l.pluribꝰ.§.⁊ si placeat.
Sed vides ꝙ inequalitas superueniens ab initio vitiat sub-
stitu.vt.ff.eo.l.iã hoc iure.Sed pone ꝙ ab initio erat inequa-
litas sed postea supuenit equalitas vt si habeo pupillũ emã-
cipatum ⁊ alium in ptãte ⁊ institui eos inuicem substitui per
hec verba nõ videtur facta pupillaris qꝛ non potest fieri ei q
nõ est in ptãte.Sed pone ꝙ ante mortem reduxi istum in po-
testate ꝑ arrogationem.nũquid nũc videtur facta pupillaris
qꝛ supuenit equalitas videtur ꝙ sic qꝛ cessat rõ prohibitiõis
sed inequalitas ergo cesset effectꝰ.ar.ff.de pactis.l.qđ dictuꝫ
⁊ de iure patro.l.adigere.§.ꝙ̃uis.licet em̃ ab initio nõ valuit
quãtum ad pupillarem tamen nunc confirmat̃.ar.ff.de vsuc.
l.si is qui.⁊ pro hoc facit.ff.de here.instituen.l.qui soluendo.
⁊ ꝑ hoc ad trebel.l.si res.⁊ ꝓ ista parte videtur.l.vna.qꝛ pu-
pillaris nõ põt fieri extraneo.sed si post arrogaui cõfirmatur
illã quã feceram de vulgari.l.ĳ.§.j.Sed dico contra qꝛ cũ te
stator dicat duobꝰ pupillis in potestate inuicẽ vos substituo
dico ꝙ operet̃ pupillaris scꝫ cũ est emancipatus cum em̃ nõ
possit fieri pupillaris sic limitata est tantum in vulgari.⁊ ita
per actũ post superuenientẽ non confirmet̃ de auro ⁊ ar.leg.
l.si ita.de leg.iĳ.vxor.§.testamẽto.⁊.l.nomen.§.filio.⁊ hoc di
cit alibi qꝛ cũ facit substitutionẽ posthumis vr̃ omnibꝰ substi
tuisse sed nõ si limitauit.ff.de libe.⁊ posth.l.si a patre.§.si qs
ex certa.⁊ ꝑ hoc facit.ff.de here.institu.l.quo loco.§.fi.ꝓpter
qđ dico non reconualescere.ff.de re.iur.l.qđ ab initio.⁊ de le.
iĳ.l.j.Sed adhuc circa hanc inequalitatẽ quero habeo duos
pupillos in ptãte.vnũ institui alium exheredaui.exheredato
nõ põt fieri vulgaris qꝛ fit si heres non erit.ff.de mil.testa.l.ĳ.
§.j.Et dixi vos inuicẽ substituo quero an soluꝫ videant̃ facte
due pupillares.an vna vulgaris illi qui est institutꝰ.videtur
ꝙ non qꝛ sic esset inequalitas in vulgari.ff.eo.l.iam hoc iure.
⁊.l.lucius.Sed dic ꝙ facta videtur vulgaris ꝙ probo ⁊ licet
in pupillari sit secus ꝙ non intelligat̃ facta alicui nisi ambo-
bus possit fieri cuius ratio est qꝛ impeditur propter impedi-
mentum ꝑsone instituti secũ.secus in vulgari qꝛ non est impe
dimentũ persone sed rerum solum quas nõ habet.⁊ ideo tale
impedimẽtum non inspiciemus.ff.de liberis ⁊ posthu.l.si qs
posthumos.hic em̃ solum peccat in materia.⁊ ideo nõ dꝫ vi-
tiari sed valere sicut potest.ff.de accept.l.an inutilis.⁊ de ser-
uitu.l.tam angusti.Sed vides ꝙ si duo sunt pupilli in pote-
state ⁊ dicantur verba vos inuicẽ substituo cuilibet videt̃ fa-
cta vulgaris ⁊ pupillaris.¶Pone ꝙ habeo vnũ pupillum in
potestate ⁊ aliũ puberẽ furiosum inuicem eos substitui.nun-
quid vr̃ facta vulgaris cuilibet.de hoc nõ est dubiũ.Sed an
facta est substitutio in secũdum casum in pupillo pupillaris
furioso exẽplaris.videtur ꝙ sic qꝛ si furiosus esset pupillus
nõ esset dubiũ ꝙ esset facta pupillaris ergo idem dicam ꝙ sit
facta exẽplaris qꝛ ad exemplũ eiꝰ est facta.vt.j.l.ꝓxi.vt idem
ius sit in exẽplari.⁊ exemplo.ff.de condi.⁊ demonst.l.in testa-
mẽto.nũquid hoc est verũ.dico ꝙ nõ qꝛ est inequalitas quia
exẽplaris hꝫ plures dĩas cũ pupillari ⁊ vidisti.s.in materia
exemplaris.⁊ ideo cũ sit inequalitas nõ admittam eã melius
em̃ habet similitudinẽ pupillaris cũ pu.quã exemplaris cuꝫ
pupillari.ideo facilior est trãsitus ar.ff.fa.her.l.heredes.§.si
de pluribꝰ.⁊ ar.ff.de act.empt.l.veluti.⁊.l.non est nouũ.⁊ ar.
ꝓ hoc.ff.de bono.pos.sed cum patrono.in princi.⁊ de condi.⁊
demon.l.mulieri.⁊ de coll̃.dotis.l.pater filiũ.⁊ ꝑ hoc facit ꝙ
dꝛ.ff.de rei ven.l.in rem.§.item quecũq̃.⁊ de acqui.re.do.l.si
quid in facto ⁊ ꝑ hoc spãliter allego ꝙ sicut exẽplaris fit ꝓ-
pter priuilegiũ vt.j.l.ꝓxi.sic alibi pupillaris fit ex priuilegio
in milite.sed ibi non subaudit̃ ergo ⁊c.s.de test.mili.l.in testa
mẽto.sꝫ quero an inequalitas rerũ impediat istã substitutio-
nem sicut inequalitas personarũ.vt.ff.eo.l.iam hoc iure.et.l.
lucius.vt pone institui vnũ filiũ in duabꝰ partibus heredita
tis aliũ in tertia ⁊ eos inuicẽ substituo.an videat̃ facta pupil
laris.videt̃ ꝙ nõ.nam sicut inequalitas tp̃is nõ vitiat ita nec
rerũ cũ tp̃s ⁊ res equiparent̃.ff.de re mili.l.miles.ita ergo ⁊c.
⁊ qua ratione dicitur impediri pupillarẽ eadem ratione im-
pediret vulgarẽ.ꝙ esset absurdum ⁊ illa verba nil operarent̃
ff.de leg.j.l.si qñ.⁊ ꝑ hoc videt̃ tex.ꝙ inequalitas rerum non
vitiet.s.e.l.j.de inoffi.testa.l.si pater.in fi.⁊.ff.e.l.lucius.ĳ.rñ.
Sed quero si reciproca fiat per verba vulgaris exp̃sse an in-
telligat̃ pupillaris tacita qꝛ testator dixerit indifferenter in-
uicẽ substituo nõ referũt se plus ad vnã ideo vterq̃ vulgaris
⁊ pupillaris subintelligitur.Sed pone ꝙ dixit ita pupillos
instituo ⁊ si vnꝰ non erit heres inuicem eos substituo.nũquid
isto casu tacita pupillaris subintelligat̃.⁊ qꝛ sub vulgari ex-
pressa est facta reciproca videtur ꝙ nõ qꝛ cũ verba sicut reci-
proca non trahunt̃ ad vtrãq̃ significationẽ qꝛ nõ apparet ad
quã potius se testator inclinauerit immo vsus fuit cõi verbo
cũ ergo spãliter locutꝰ fuerit in casu vulgaris nõ intelligam
pupillarẽ.ar.j.de pact.conuen.l.fi.⁊ de ꝓcur.l.maritus.Sed
dico ꝙ nõ intelligã pupillarẽ presumptam que excludit ma-
trem sed intelligam tacitã subauditã vt sicut ꝓuidet testator
in vulgari sic in pupillari.ar.s.eo.l.quãuis.⁊.ff.eo.l.iam hoc
iure.⁊ ista non excludit matrẽ vt hac.l.precibꝰ.⁊.s.ti.ꝓxi.l.fi.
Nũc videamus de fideicõmissaria ⁊ ꝙ̃uis primo tractare de-
bemus de cõpendiosa tamẽ qꝛ aliqua in ea pũcta tangunt̃ q̃
tangunt naturã fideicõmissarie ideo primo de ea videamus.
Fideicõmissaria fieri solet ꝑ hec v̓ba rogo vt restituat hẽdita
tẽ.⁊ põt sic describi in effectu fideicõmissaria est quedã obli-
qua substitutio seu restitutio totiꝰ hẽditatis vel partis quote
ꝑ heredẽ institutũ faciẽda ꝑ quã fit heres fideicõmissarius in
effectu obliqua ideo dꝛ qꝛ nõ est directa cũ oĩs substitutio di-
recta aut fiat in p̃mũ casum.i.non vulgarem si hereditas non
adeat̃ aut in secũdũ.s.post aditã hereditatẽ.iuxta qđ est scien
dum ꝙ postꝙ̃ qs est heres nõ põt desinere eẽ heres arg.ff.de
heredi.insti.l.ei q soluendo.⁊ de mino.l.⁊ si fine.§.sed ꝙ papi.
sed in talibꝰ põt ex priuilegio sic substitui vt non presumatur
aliquo tp̃e fuisse heres vt in pupillari vt hac.l.⁊ insti.e.in p̃n.
⁊ in mili.s.de testa.mili.l.miles in testamẽto.⁊ de testa.mili.l.
milites.sꝫ qꝛ maiori nõ poterat regulariter fieri in scđm casuꝫ
leges ꝑmiserunt substitutionẽ fideicõmissariã q̃ nõ est ꝓprie
substitutio sed de manu alterius restitutio.Dico tamen ꝙ si
grauatus moriat̃ anteꝙ̃ restituat hereditatẽ re vel verbo qđ
expirat fideicõ.ff.ad treb.l.ille a quo.§.si de testõ.plus etiam
dicũt leges ꝙ fideicõmissarius postꝙ̃ heres adĳt non hꝫ ius
nisi re vel verbo sit sibi restituta hereditas.ff.ad trebel.l.resti
tuta.⁊.l.facta.in p̃n.Hoc tamẽ magis examinemꝰ an mortuo
rogato ante hereditatẽ restitutã expiret fideicõmissum circa
qđ dic cũ heres decedit ante aditam hereditatẽ aut hꝫ substi
tutum vel cõiunctũ.⁊ tunc fideicõmissum vniuersale nõ expi
rat cũ substitutus vel ꝯiũctꝰ teneat̃ ad legata ⁊ fideicõmissa.
de leg.ĳ.l.si titio ⁊ meuio.§.iul̃.⁊.l.cum pater a substituto.de
leg.j.l.licet imperator.ad le.fal.l.j.§.si coheredi.⁊.§.si cohere
dũ.⁊ h̊ dicunt.ll.expresse.ff.de admi.tuto.l.tutores qui.§.he-
res institutus.C.ad trebel.l.nõ iustam.⁊ qđ no.in.l.si patroni
filius.§.actiões.Si autẽ nõ hꝫ coheredẽ vel substitutũ ⁊ dece
dat ante aditã hereditatẽ tunc si trãsmisit ius deliberandi ad
heredẽ fm formã.l.j.de iure delib.l.cum antiquioribus here-
des cõpellent̃ restituere sicut institutꝰ.ar.s.de bonis liberto.
l.si liberto.⁊ sic intelligo glos.j.de fideicõ.l.eam quã.in glo.q̃
incipit hec indubitabiliter.Si autẽ non trãsmisit ius delibe-
randi dic ꝙ expirat fideicõmissum qꝛ deducitur res ad cãm
intestati ⁊ non ita tenetur restituere.ff.ad trebell̃.l.ille a quo.
§.si testamẽto.⁊ hoc verũ nisi testator qui fideicõmissum reli-
quit repetĳt a venientibus ab intestato quia tunc tenerentur
restituere:vt.d.l.eã quam.j.de fideicom.⁊ de suis ⁊ legitimis
l.cõsanguineos.§.fi.Itẽ hoc etiã intelligo nisi in casu specia-
li fauore libertatis quo casu fideicõmissaria valet non tanꝙ̃
fideicõmissaria:sed trahitur ad directã qđ est mirabile.ff.de
testa.mili.l.neq̃.§.fin.⁊ ibi tractabit̃.Ubi autem heres dece-
deret post aditam hereditatem tunc si relinquit heredes illi
tenentur restituere sicut ipse.ff.ad trebel.l.si eius.§.si quidẽ.
Si autẽ sine herede decedat tũc iura prouident fideicõmissa
rio vt sine aliqua restitutiõe iura⁊ actiões trãseant in ipsum
ac si essent restituta.vt.j.ad tre.l.sancimus.§.fi.Sed nũquid
spes vel pupillaris substitutio trãsmittatur ad heredem dic
vt not.ꝑ Oldra.ff.eo.l.q liberis.§.fi.Sed iuxta hoc quero qd
erit econtra.¶Pone ꝙ fideicõmissarius moritur ante restitu-
tam sibi

tam sibi hereditatē re vel verbo. nunquid transmittet ius suū ad heredes. glo. dicit ꝙ nō habet ius ante ad tre. l. restituta. ꝛ l. facta ita no. ff. de le. j. l. cum filio. ꝛ fundat se super. l. ad treb. l. apud iul. §. verum. in v̄. antistia. Sed hoc non credo verum ꝛ ꝯriuꝫ notatur dicto. ver. antistia. ꝛ ibi loquitur eo casu quo pēdebat fideicōmissum qꝛ ꝯditionale. ꝛ ideo nihil ad heredē transimittit. j. de cadu. tol. l. vnica. §. sin autē sub conditiōe. Si aūt fideicōmissum purū tunc bene trāsmittit. ꝛ qđ dicitur ꝙ nō habet ius ante restitu. dico ꝙ est verū in re sꝫ bene habeat ius petendi ꝙ transmittit ad heredem. ar. j. de dona. que sub modo. l. quotiens. ꝛ ideo dicitur ꝙ in legatis ꝛ fideicōmissis cedit dies a morte testātis: vt. d. l. de cadu. tol. §. in nouissimo. ꝛ ꝓ hoc. ff. ad tre. l. si eius. §. penul. in fi. ꝛ l. cogi. §. metianus. ꝛ l. postulante. in princi. ꝛ est expressum. j. de fideicōmissis. l. si pater. ꝛ de mino. l. in cause. §. fi. Sequitur in diffinitione hereditatis totius vel quote partis ꝙ requiratur ad hoc ꝙ sit fideicōmissum vniuersale ꝛ est effectus qꝛ si est fideicōmissari⁹ vniuersalis transeūt ad eū bona nō si particularis. Itē quia vniuersalis pōt cōpellere heredem adire. al's nō ad trebel. l. nam qđ. §. fi. ꝛ l. se. ꝛ l. cogi. §. generaliter. ꝛ. §. sꝫ si miles. opꝫ ergo ꝙ rogetur de toto vel de quota restituenda. Sed an fideicōmissarius rerum certaꝝ si nullus alius sit in testamēto vniuersalis reputetur heres eē vt si heres nollit adire possit eum compellere adire videtur ꝙ sic qꝛ fideicōmissarius vniuersalis reputatur heres in effectu. ff. ꝙ cum eo. l. si filius. ex quo arguo sic sicut se hꝫ heres institutus vniuersaliter ad heredē institutū particulariter sic se habet fideicōmissarius vniuersalis ad fideicōmissariū particularē sꝫ ita est ꝙ si aliquis est institutus in re certa ꝛ alius nō est institutus reputat᷑ heres in totum vt. ff. de here. insti. l. iĳ. §. si ex fundo. ꝛ l. ex facto. §. j. ergo ꝛc. videtur eū esse vniuersalis. ideo quia alius vniuersalis nō est ar. in aut. de heredi. ꝛ fal. §. si vero nullus. Sꝫ hoc reputo falsum quia fideicōmissarius partis si sit solus reputetur vniuersalis ꝛ cum dicitur vniuersalis debet esse: iđ qꝛ nō est alius qꝛ si fideicōmisit vnū legatū ꝛ nihil plus sic eēt in totū heres ꝛ sic sequeretur ꝙ ꝓ parte decederet testatus ꝛ ꝓ parte non. ꝙ ius nostrū non patitur. Sꝫ bene potest esse ꝙ habeat res certas ꝛ sic seruetur volūtas defuncti non sequit᷑ inconueniens supradictum. ꝛ ideo bene valet fideicōmissum ff. de reg. iur. l. ius nostrū. ꝛ ita si hereditas non adeatur nihil valet. j. de fideicom. l. eā quā. ꝛ ad trebel. l. cogi. §. si miles. ꝛ ꝓ hoc si qs omissa causa testamenti. l. si quis omissa. in prin. ista habet fieri ꝑ heredē vniuersalem vt in diffinitione sequit᷑. cōpellitur eīn inuitus adire ꝛ restituere ꝙ est speciale. j. de iure delibe. l. nec emere. sed hec compulsio facit vt nullū grauamē ex hoc habeat heres. vt. ff. ad trebell'. l. qꝛ poterat. ꝛ l. j. §. j. ꝛ l. recusare. §. fi. cum. l. se. ꝛ instituta de fideicō. here. §. testatoꝛ. ꝛ est attēdendū ꝙ vbi heres institut⁹ sponte adĳt ꝛ restituit pt retinere quartā trebellianicā. j. ad trebell'. l. j. ꝛ. ĳ. sed si coact⁹ tūc omni cōmodo dꝫ priuari. ff. ad trebel. l. ille a quo. §. q com pulsus. ꝛ l. ita tamē. §. perceptis ꝛ. j. ad trebel. l. non iustā. Sꝫ quid erit de prelegatis nūquid heres cōpulsus ipsa ꝑdet vr̄ ꝙ sic cum oīa perdere debeat ad trebell'. l. ita tamen. §. si pceptis. tu dic aut erant talia prelegata que debebant venire in restitutione hereditatis que habes. j. de fideicom. l. cum virū ꝛ illa ꝑdit vt ibi aut sunt talia q̄ nō veniunt in restitutione vt est cū testatoꝛ primo grauat de restituendo postea prelegat ꝛ talia nō perdit qꝛ qđ dꝛ ꝙ perdit oīa itelligit᷑ de lucris q̄ esset habiturus nisi eēt heres: vt. ff. de libe. ꝛ posthu. l. iul'. in ꝑn. sꝫ cū prelegata bene possit habere ꝛ si nō sit heres vt de leg. j. l. si qs filiabus. in fi. ꝛ l. sequēti. ideo nō amittit. ff. ad trebel. l. ita tn̄. §. qui in ptāte. ꝛ de acqui. here. l. quesitū. sꝫ ꝙ dixi quartā amitti si cōpellitur adire verū est si compellat᷑ per fideicom. purū aut ꝯditionale qđ fieri pōt ad trebel. l. apud iul'. §. antistia. tūc heres ante aduentū cōditionis ex presentia pōt habere quartā ad trebell'. l. si patrē filius. §. si fideicō. circa mediū. Itē in alio casu cū plures sunt fideicōmissarĳ. ꝛ vnus solus cōpulit qꝛ ab aliĳs pt detrahere. ff. ad trebell'. l. cogi. §. idē metianus. Itē alio casu cū grauat⁹ est restituere filius ꝛ est ratio qꝛ postq̄ abstinuit ex pn̄a pōt infra terminū admitti. j. de re pu. here. l. si. Sequit᷑ postea in diffinitiōe ꝑ quā effectu est heres dico eīn ꝙ fideicōmissarius post restitutionē est heres in effectu: vt patꝫ. d. l. si filius. s. ꝙ cū eo alibi dꝛ ꝙ locū heredis obtinet. ff. ad trebel. l. si heres ab eo. ꝛ instit. de fideicom. here. §. restituta. sed nūc videamus qualiter ipse fideicōmissarius habeat rn̄dere legatarĳs et fideicōmissarĳs. circa ꝙ dic. aut tota hereditas est sibi restituta nulla quarta retēta. ꝛ tūc oībus tenet᷑ rn̄dere qꝛ heres istitutus nullū damnū habere dꝫ ad trebel. l. qꝛ poterat. ꝛ l. j. §. j. aut heres retinuit quartā. tūc

dico ꝙ heres tenet᷑ ꝓ quarta quā retinuit. ꝛ fideicōmissarius ꝓ residuo. j. ad trebel. l. fi. ꝛ. ff. ad trebel. l. j. §. fi. si autē aliquid hꝫ vltra quartam noīe hereditatis tūc in nullo tenetur. j. ad trebel. l. ĳ. ꝛ. ff. ad trebel. l. ĳ. §. si is qui quadraginta ꝛ qđ dixi ꝓ quarta teneri creditoꝛib⁹ est verum si hꝫ quartā ꝑ modum quarte. si autē ꝑ modum rerū singulariū nō tenet᷑ respōdere si bona fideicōmissarĳ sufficiāt puta si testatoꝛ rogauit de restituendo hereditatē retento fundo. ff. ad treb. l. j. §. si heres. ꝛ instituta de fideicom. heredi. §. si qđ. ¶ Sꝫ quero an fideicōmissaria possit trahi ad directā vulgarē vel directā pupillarē de directa vulgari videtur impossibile qꝛ videt᷑ cōtrarie cū fideicōmissaria locū habeat adita hereditate: vt. ff. ad tre. l. ille a quo. §. j. ꝛ vulgaris adita hereditate expirat. vt. s̄. eo. l. post aditam. ergo vr̄ ꝙ nullo modo possit ad illā trahi. qđ est verū nisi in casu fauoꝛe libertatis. ff. de testa. mili. l. neqꝫ. in fi. ꝛ l. seq. ¶ Si queras nunqd ad directā in secūdū casum post aditam hereditatem dico ꝙ verba fideicom. nō possunt trahi ad istas qꝛ non ad pupillarē directam. vt. ff. de vul. ꝛ pupil. l. coheredi. §. cum filie. vbi est tex. ꝛ idem de exemplari cū sit inuenta ad similitudinē pupillaris. j. l. pxi. hoc idē in milite qꝛ lꝫ possit heredi instituto substituere directo ꝛ post pubertatē ꝛ hoc ex priuilegio: vt. s̄. de testa. mili. l. in testamēto. ꝛ l. certi iuris. nō tamen esset verū si fideicōmissaria obliqua ad directam substitu. non traheretur. ff. de re militari. l. querebat᷑. §. ĳ. cū suis similib⁹. sed queritur qđ ecōtra. s. an directa substitutio possit trahi ad obliquam ꝛ certe si queratur de vulgari impossibile est ꝙ trahatur ad fideicōmissum qꝛ sunt cōtrarie vt predixi cum vulgaris expiret adita hereditate. s̄. eo. l. post aditam alia locū habeat adita hereditate ꝛ si dicat᷑ immo sub vulgari intelligitur tacita pupillaris. dic ꝙ illa pupillaris fit ex interpretatione propter ꝓuisionem hic autem non esset ꝓuisio immo potius contrariū. ff. de adop. l. si arrogatoꝛ ꝛ col ligitur. ff. eo. l. coheredi. §. cum filie. Sed pone ꝙ testatoꝛ fecit pupillareꝫ q̄ ex aliqua causa nō valet nūquid trahetur ad fideicōmis. dic aut pupillaris nō valet impedimēto nature vt qꝛ facta adulto. ꝛ tūc dico ꝙ nec valet iure fideicō. nec aliquo modo. ar. ff. de tuto. ꝛ cura. datis ab his. l. seie egresse cum nature ꝯrietur. ff. de interro. act. l. cōfessionibus. ꝛ pro hoc ꝓbat ratio quia pupillaris fit inter puberta. ergo non potest trahi ad fideicō. cum fideicō. se extendat ad tempus pubertatis de leg. j. l. si fundū sub conditione. §. fi. ꝛ l. seq. ꝛ l. si filio. aut alio accidenti impeditur pupillaris: vt qꝛ facta filio emancipato ꝛ tūc si aliquo tempore potuerit tenere pupillaris vt qꝛ tempore testamenti erat in potestate postea fuit emācipatus tūc nullo modo potest valere. ff. de vulg. ꝛ pupil. l. verbis ciuilibus. ꝛ l. coheredi. §. cum filio ꝛ de heredibus institu. l. lucius. Aut ab initio pupillaris fuit nulla tūc licet nō valeat vt pupillaris tamen valet iure fideicō. vt qꝛ testatoꝛ instituit filiuꝫ pupillum emācipatum ꝛ dixit si heres erit ꝛ moꝛiatur in pupillari etate talē substituo. certe hoc casu licet non valeat vt pupillaris valet vt fideicōmissaria vel cuꝫ testatoꝛ dixi rogo vt talem instituat: qꝛ tunc tenet᷑ restituere de lega. ĳ. l. vnum ex familia. §. cū quidam. ꝛ de leg. j. l. filiusfamilias. §. is q. Sꝫ qđ dixi directam nō posse trahi ad fideicōmissariā verum est cū ab initio valuit secus si nō valuit aut pupillaris nō valuit ꝓpter defectum solēnitatis ꝛ tūc testatoꝛ intēdebat solēniter testari si nō valet iure directo nec per fideicom. ff. de iure codicillorum. l. j. ꝛ l. illud. §. tractatum. ꝛ. j. de codicill'. l. fin. in fi. Si autem non intendebat solenniter testari tunc si non valet iure pupillaris valet iure fideicōmissi de lega. iĳ. l. cum quis decedens. §. seie. ꝛ de le. ĳ. l. codicil. §. fi. nec est differētia dicat per verbum substituo vel per verbū sit heres ad tre. l. sceuola ꝛ in legibus p̄allegatis. Sed quero nūquid semꝑ ad hoc vt fideicōmissarius habeat ius requiritur aliqua substitutio ꝛ que dic ꝙ qn̄qꝫ requirit᷑ verbalis qn̄qꝫ sufficit realis qn̄qꝫ neutra requiritur. Primo dico requirit᷑ verbalis vt cum nō possidet res heres institutus qꝛ non potest facere realē. ff. ad tre. l. restituta. ꝛ l. facta. in prin. ꝛ dico ꝙ si realis restitutio fit facta etiā in vna re ꝙ sufficit etiam quo ad totā hereditatem vt. l. restituta. in. prin. ꝛ l. iure. Quādoqꝫ sufficit neutrum interuenire sed fideicōmissarius habet ius licet nulla restitutio fiat de quo dic vt. j. ad trebel. l. scimus. §. fi. Sed potes addere aliū casum vt cū ego sum rogatus tibi restituere hereditatē ꝛ tu post. xi. annos es grauatus ego habeo ius sine aliqua restitutione. ff. ad trebel. l. si heres institutus. in princ. Sed quero que actio det᷑ fideicōmissario. circa qđ dic aut heres non adit hereditatē. aut adit ꝛ nō restituit: aut adit ꝛ restituit. Primo casu cū nō adit nulla actio datur fideicōmissario sꝫ pōt iudi. officium imploꝛare quo officio cōpellit᷑ adire ꝛ restituere: vt

¶ Questio.

¶ Questio.

gg iĳ

no.in glo.ff.ad tre.l.nō est cogendus.in fi.⁊ allegat gl.l.si res.
⁊ facit pro ea eo.ti.l.si mihi pure.§.fi.⁊.l.si postulante.in p̄nc.
Secūdo casu quādo adijt sed nō restituit tunc competit sibi
actio ex testamento vt sibi restituat vt.j.ad trebel.l.⁊ sine scri
ptura. Tertio casu quando adijt ⁊ restituit tunc si querat̃ de
actione competente ꝓ ipsis rebus si fuit adeptus poss.ipsaꝝ
rerum nullā actionē hꝫ nisi rei ven.vel publicianā vel aliam
similem q̄ defuncto cōpetere potuit quasi dicā ꝙ nō hꝫ peti.
heredi.ꝓ rebus quarū hꝫ possessionē. Si aūt possessio nō ha
buit tūc dico ꝙ pōt hr̄e fideicōmissariā hēditatis petitionē ꝯ
quēlibet possidentē:vt.ff.de fideicō.here.pe.l.j.⁊ ibi no.⁊.l.fi.
§.ꝓ hāc vbi etiā no. Itē quero an restitutio possit fieri ꝓcur.
circa hoc leges variant ideo dic q̄ aut est ꝓcur.simplex.⁊ tūc
ei pōt fieri si ad hoc sit spāliter ordinatus.ff.ad trebel.l.apud
iul.§.vtrū.aut nō est ꝓcur.simplex:sed in rem suā vt ad vtili
tatē suam fiat restitutio.⁊ tunc si fideicōmissaria sit facta ver
balis restitutio possum procuratorē in rem suā constituere vt
ei fiat talis restitutio vt.ff.ad trebel.l.seruo inuito.§.fi.si aūt
non sit facta verbalis ⁊ volo ꝓcuratorē constituere in rē suā
vt ei fiat restitutio videt̃ hoc fieri non posse.ff.de iure dotiū.l.
si mulier.§.ex asse. Sed pone ꝙ testator dixit sic talē instituo ⁊
substituo sibi vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ ꝑ fideicom.titiū que
substitutio facta intelligit̃ videt̃ ꝙ sit nullius momēti ꝓpter
repugnantiā cū tot diuersas substitutiōes apposuit.ff.de re.
iur.l.vbi repugnātia ad le.falc.l.qui quadraginta.in p̄n.⁊ de
cōdi.⁊ insti.l.si titius.sꝫ dico ꝙ tales substitutiones valent ⁊
vendicāt sibi locū diuersis tēporibus. Nam intelligent̃ fieri
vulgariter si pupill⁹ heres nō erit si heres erit ⁊ moriat̃ infra
pupillarē etatem intelliget̃ pupillaris.si post moriat̃ fideicō
missaria ad qd̄.ff.de vulg.substi.l.ex facto.§.quero.⁊ de here.
institué.l.q̄ filio.§.j.⁊ hoc videt̃ alibi lex dicere ꝙ talia verba
ſm tp̄a separatim intelligant̃ si simul esse nō p̄nt.ff.de vsufr.
leg.l.si titio.⁊ ꝓ hoc testator rogabat restitui filijs nepotib⁹ ⁊
agnatis. Primo dꝫ restitui filijs: eis non extantibus nepoti
bus:eis nō extantibus agnatis.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.pe.
⁊ ad trebell.l.heredes.§.fi.sic ergo in ꝓposito substitutiones
distincte intelligant̃:sed pone ꝙ testator duas tantum substi
tutiones simul fecit vt vulgarem ⁊ fideicommissariam dicen
do si heres non erit tali restituat.nunquid est dare casum vbi
fideicōmissaria concurrat cū directa. Quidā ꝙ nō ⁊ ꝙ fidei-
commissaria nunq̄ habet locū vbi hꝫ locum directa.ar.ff.de
mino.l.in cause.⁊ ꝓ hoc.ff.de here.insti.l.si te solum.C.de sen.
passis.l.insulā.⁊ ad trebel.l.si heres institu.in prin. sed dic ꝙ
sꝫ directa.s.vulgaris possit locū habere cū fideicōmissaria tñ
fideicommissarius eligere debet quā velit ⁊ si nolit succedere
ex vulgari pōt cōpellere vt adeat ⁊ restituat.ff.ad trebel.l.re-
cusare.§.titius.⁊ sic videt̃ velle tex.ꝙ eligat quā vult.j.de co
dicil.l.fi.⁊ hoc videtur alibi in seruo.ff.de manumiss.testa.l.si
quid seruo. Sed pone quidam erat rogatus de hereditate re
stituenda mortuus est me herede relicto ego nolo habere bo-
na sua:sꝫ solum restitu.fideicō.nūquid possum.quidā ꝙ non
sꝫ totum debeo vendicare.ar.j.de fideicom.l.si in ꝑsonam.sꝫ
dico ꝙ si ille cui deuoluta est hēditas vult eā hr̄e non pōt de
fideicōmisso tractare.ff.ad le.falc.l.qd̄ de bonis.§.ꝙ auus.et
§.cū fideicōmissum. Si autē nō vult hereditatē sꝫ solū fideicō
missum dico ꝙ pōt de lega.ij.l.cū pater.§.titius.⁊ si vult hr̄e
trāseunt actiones ad eum.j.ad trebell.l.sancimus.§.fin. Sed
pone tu rogatus eras restituere hereditatē mortuus es me ⁊
alijs heredib⁹ institutis.qualiter fiet restitutio.dico ꝙ habeo
partē heredi.iure meo.⁊ id̄ q̄ ꝓ parte sum heres in parte cō-
fundit̃ sꝫ in alia parte possum agere ꝯtra coheredē. ⁊ sic iure
fideicō.solū habeo partē.s̄.de hered.ac.l.si adulta.⁊ ꝓbat de
leg.j.l.lucius.in p̄n.⁊.j.ad le.falc.l.ꝙ ꝙ. Sꝫ quero an in fidei-
com.restitutiōe veniāt bona ꝓpria instituti sine alijs argumē
tis.dico ꝙ aut testator nihil dixit de bonis institu.⁊ tūc veni-
unt in fideicōmisso.⁊ sic est aliud quā in pupillari:vt.ff.de mi
li.testa.l.coheredi.§.cū filie.⁊ de le.ij.l.sequēs questio.aut te
stator expressit ꝙ veniāt bona ꝓpria heredis.⁊ tūc si fructus
quos recepit ex heredita.equipollent tūc venient.al's nō.nisi
ad concurrentē quātitatē de leg.ij.l.imperator.§.cū qdā.⁊.l.
cū pater.§.cū titio.⁊ ad trebell.l.lucius.§.maritus.⁊ ſm hoc
intelligo questionē q̄ fit quotidie: an filia possit grauari ꝑ fi-
deicom.per patrē in dote q̄ intelligo si hoc exp̄ssit testator.et
recepit fructus equiualentes doti de le.ij.l.vlt.§.filiā.ad tre
bel.l.a filia.in p̄n.⁊ ad le.falc.l.inter filiā.in p̄n.⁊ de hac qōne
notatur.ff.ad le.falc.l.qd̄ de bonis.§.ꝙ auus in gl.sꝫ iuxta h̄
quero de fructib⁹ qualiter veniāt in restitutione. dic vt.j.ad
trebel.l.iubemus ⁊ plenius.ff.ad trebell.l.in fideicōmissaria.
Sed pone ꝙ testator ita dixit titium heredem instituo ⁊ si mo
riatur anteq̄ ego volo ꝙ bona mea veniāt vel restituant̃ seio
titius mortuus est viuo testatore.querit̃ an hoc valeat quidā
ꝙ non q̄ hic est fideicommissaria restitutio cū dixit restituan
tur sꝫ fideicommissaria non potest habere locū nisi ille adeat
hereditatē.ff.ad trebel.l.ille a quo.§.j.sꝫ non potuit adire he
reditatem ex testamēto q̄ heres decessit viuo testatore ergo
valere non pōt cū nō possit restitui sed venient alij. ⁊ non te-
nent̃ restituere cū non sint rogati vt.j.de fideicom.l.eā quam.
sed dic ꝙ veniētes ab intestato veniēt ⁊ illi vident̃ rogati : vt
dicta.l.eam quā.⁊ hoc vr̄ dicere lex.ff.de vul.⁊ pupil.l.cohe-
redi.§.cū filie.⁊ de hoc est lex expressa de lega.ij.l.lucius.§.fi.
Quid si dicat testator bona mea tibi relinquo: vide qd̄ notat̃
ff.de heredi.insti.l.ex his verbis per glo.⁊ in aut.de hē. ⁊ fal.
§.si vero nulla. Nunc veniamus ad compendiosam. ⁊ quero
primo que dicat̃ compēdiosa. Et dic ꝙ cōpendiosa est quedā
substitutionū aditio que cū adiectione mortis vel alterius cō
ditionis multa tempora comprehendit ex hoc potest queri ꝑ
que verba fiat compendiosa.dico ꝙ potest fieri multipliciter
qn̄q̄ cum adiectione mortis qn̄q̄ cū adiectione alterius con
ditionis in simili dico ergo ꝙ qn̄q̄ cū adiectiōe mortis ⁊ sine
alterius temporis prefinitiōe vt si dico talem instituo ⁊ si de-
cesserit talem substituo hec est compendiosa cum adiectione
mortis ⁊ sine adiectione tēporis. Qn̄q̄ fit cū adiectione mor-
tis ⁊ determinatione temporis vt si dicatur titium instituo ⁊
si decedit infra etatē.xxx.annorū talē substituo. de hac loquit̃
hic text.dum dicit non vsq̄ ad certā etatē ⁊ statim apparebit
per alias leges. Sꝫ qn̄q̄ fit compēdiosa cū alterius tēporis
adiectiōe vt talem instituo ⁊ si nauis ex asia venerit talē sub-
stituo vel si liberos non habuerit vel testm̄ non fecerit de qua
habes.s̄.de institu.⁊ substitut̃.l.generaliter. Sed cōpendiosa
potest fieri sine adiectione certi temporis vt si dicatur qn̄cūq̄
sine liberis decesserit talē substituo ⁊ potest etiā fieri cū adie-
ctione certi tp̄is vt si dicatur qn̄cunq̄ sine liberis infra.xxv.
annos decesserit de qua habes.ff.de mili.test.l.certi iuris. Sꝫ
quare dicitur cūpendiosa.dic quia sub compendio verborꝫ
fit ⁊ multa tempora cōprehendit.nā compendiū ⁊ dispendiū
est circa tempus vt alibi dicitur sub breui cōpendio multi ho
mines comprehēduntur de leg.ij.l.meuius.§.duorum.de ca-
strensi peculio.l.hereditate.§.fi.in fi. Sed in quo differt com-
pendiosa ⁊ breuiloqua.hec questio est ad nomen non ad rē q̄
breuiloqua nō potest fieri nisi duob⁹ modis.dic ꝙ id̄ dicit̃ cō
pendiosa q̄ sub breuibus verbis multa tēpora cōprehendit.
Sed breuiloqua q̄ sub breuiloquio multas ꝑsonas compre-
hendit. Nunc videndū de eius natura ⁊ est sciendū ꝙ cōpen
diosa nō est substitutio de se:sed aditio alterius substitutiōis
q̄ vel est pupillaris vel fideicōmissaria. ⁊ dicetur cōpēdiosa
pupillaris vel compēdiosa fideicōmissaria.⁊ dic circa hoc vt
dixi in substitutione reciproca seu breuiloqua.⁊ est sciendum
ꝙ qn̄q̄ cōpendiosa fit impuberi ⁊ circa hāc est totum dubiū
⁊ intelligas in impubere cui pōt fieri pupillaris. Pone ergo
pater fecit compendiosam impuberi dicendo filiu instituo ⁊
qn̄cunq̄ decedat talē substituo : vel dixit qn̄cunq̄ moriatur
infra.xxv.āños talē substituo:q̄ substitutio videt̃ hec.dic aut
substitutio fit ꝑ v̄ba mere directa:aut mere obliqua :aut per
verba indifferentia. Si fiat per verba directa tunc dicit glos.
valet vt pupillaris infra pupillarē etatē vltra nulla videtur
facta vt si testator dixit īstituo pupillū ⁊ qn̄cūq̄ decesserit ta-
lis sit heres:certe hic solum valet intra pupillarē etatē vltra
nō.ff.de vul.⁊ pu.substi.l.in pupillari.⁊ hoc q̄ in verbis dire
ctis nunq̄ extēditur substitutio vltra pubertatem nec potest
admitti vt substitutus nec vt adiectus sic intelligatur.ff.eo.l.
verbis ciuilibus. Aut cōpēdiosa fit per verba mere obliqua
vt q̄ dico filiū instituo ⁊ qn̄cunq̄ decesserit rogo vt tali hēdi
tatem restituat ⁊ tunc qn̄cunq̄ dico eam fideicōmissariā : vt
ff.de vul.⁊ pu.substi.l.coheredi.§.cum filie. aut fit per verba
dubia seu indifferentia q̄ possunt intelligi de directa ⁊ obli-
qua vt q̄ dixit substituo que potest trahi ad directam : vt.ff.
de vul.substi.l.coheredi.§.ex his verbis. Itē ad fideicōmissa
riā vt.s̄.de instit.⁊ substi.l.generaliter.⁊.ff.ad trebel.l.sceuo-
la.⁊ sic est tota vis q̄ intelligitur facta substitutio. Pone ego
filiū pupillū instituo ⁊ qn̄cunq̄ decesserit titiū substituo que
vr̄ facta substitutio.nunquid pupillaris in pupillari etate ⁊
fideicō.post glo.hic dicit hanc semꝑ esse fideicōmissariā alibi
dicit ꝙ intra pupillarem etatē erit pupillaris postea fideicō
missaria ita ꝙ si pupillus morit̃ infra pubertatē substitutus
veniet ex pupillari. si post ex fideicōmissaria. ita notat̃ instit.
de pupil.sub.§.qua ratione.quid dicendum docto.hanc vlti
mam dicūt verā vt intra pupillarē etatē valet vt pupillaris
postea vt fideicommissaria vt ita diuidātur tempora ꝙ ꝓbāt

q̄ad veritatē

q̄r ad veritatē tempoꝝ variatur id qđ regitur scđm tempus. nam mutato principali ⁊c. ff. de re. iur. l. cū principalis. ⁊ hoc đr alibi in vino ⁊ oleo. ff. ad le. falci. l. precia rerū. §. nōnunꝗ. igitur cū testatoꝛ dixit q̄ncunꝗ decedat talē substituo intra pupillarē etatem valebit iure pupillaris post iure fideicō. ad qđ facit ꝙ đr in gestione pupillari ⁊ post facta q̄r licet videat vna gestio. tamē daṫ diuersa actio. ff. de nego. gest. l. pomp. in negocꝭs. in fi. ⁊ alibi đr in tutoꝛe dato vsꝗ ad. xviꝭ. annū qđ infra. xiiꝭ. est tutoꝛ post curatoꝛ. ff. de condi. ⁊ demon. l. pater seuerinā. ⁊ videṫ text. quod infra pupillarē etatē fit pupillaris. nā miles pōt substituere directo etiā post pubertatem. s̄. de mili. testa. l. in testō. Sed dixit q̄ncūꝗ decedat talē substituo iure cōi tanꝗ pupillaris valet infra pupillarē etatē: vt ff. eo. l. centurio. ⁊ ꝓ hoc euidenter facit iste tex. q̄r si hic facta erat cōpendiosa substitutus admittaṫ infra pupillarē etatē ex pupillari post ex fideicōmisso vt hac. l. precibus in fi. ⁊ hoc videṫ hodie expressum p. c. eꝫ de testa. c. si pater qđ. c. videṫ ꝓ hoc factū. sꝫ gl. dixit hic cōtra qđ semper est fideicōmissaria. ⁊ tenuit idē. ff. eo. l. centurio. ꝙ pōt probari ꝑ ratiōes ⁊ leges q̄r vbi verba simul ⁊ semel ꝓponūtur ⁊ ꝓferuntur debēt intelligi eo modo quo possunt. Sꝫ si interpreteris hic solā fideicommissariā verba equali modo itelligunṫ immo al's intelligunṫ inequali modo ergo solū de fideicōmissaria sola intelligetur ꝓbo scđm ꝙ equali modo intelligant si fit sola fideicōmissaria: q̄r fideicōmissaria pōt fieri impuberi: vt. d. l. coheredi. §. cū filie. de leg. ꝭ. l. peto. §. mutus. ⁊ ad le. fal. l. maritus. sꝫ pupillaris nō pōt fieri nisi pupillo: vt. ff. de vul. ⁊ pupil. l. j. ergo cū fideicōmissaria possit fieri pupillo ⁊ puberi si sic intelligaṫ erit equalitas. ⁊ ideo potius eā sic intelligā. sic video alibi ꝙ vbi fit breuiloqua vos inuicem substituo pupillo ⁊ adulto q̄r illa sola intelligiṫ ꝙ vtriꝗ poterat fieri: vt. s̄. e. l. q̄uis. ⁊. ff. e. l. iā hoc iure. sic idem fit intra tps ⁊ post tps: vt. d. l. q̄uis. s̄. e. ⁊. ff. eo. l. iā hoc iure. ⁊. l. lucius. nā pōt valere vtroꝗ tpe vt fideicōmissaria quare ergo faciem⁹ diuisionē volūtatis: vt. ff. de his qui. vt indig. l. eū qui. §. ꝑ parte. ergo interpetraboꝛ eā omī tpe fideicōmissariā vt omni tpe fit concoꝛs. Non ob. ꝙ dicitur ad veritatē tēpoꝝ ⁊c. concedo sed cū dicitur pupillaris fundatur ⁊c. dic ꝙ ar. ꝓcederet si in pupilli etate non posset fieri fideicōmissaria sꝫ bene pōt hr̄e locū intra pubertatem. ⁊ post vt. s̄. ꝓbaui. Nec obstat lex ista nec lex cēturio vbi videṫ expressum. dic ad. l. cēturio ꝙ ibi fiebat compendiosa a milite q̄ semp est directa. ⁊ ideo nō est mirū si dicamus ante pubertatem directam pupillarē: post directam fideicōmissariā vt fit semp cōformis: sꝫ in casu nostro ante pubertatē esset directa: post fideicōmissariā. ⁊ ita nō esset cōformitas vt ita dicam⁹ in habētib⁹ diuisionē ⁊c. de rei vē. l. in rē. §. itē quecūꝗ. Nec ob. lex ista q̄r hic etiā post pubertatē debebat eē directa q̄r facta a milite sed q̄r mater erat in medio ei⁹ fauoꝛe ⁊ priuilegio obliquatur ⁊ trāsit in fideicōmissariā ⁊ ex quodā accidēti variaṫ in casu autē in quo paganus facit de sui natura fideicōmissariam quare non obstat. nec obstat. c. si pater. extra de testa. qđ videṫ fortiter contra. dic ꝙ quando verba sunt mere directa intra pupillarem etatem valet post nullo modo: vt si dicā pupillum instituo ⁊ quādocūꝗ decedat talis fit heres intra pubertatē valet iure pupillaris post nullo modo: sꝫ cū esset indifferens vt per verbū substituo sic loquoꝛ in questione nr̄a. Dico ergo ꝙ vbi pauperes al's puberes erant instituti directo vt q̄r dicebat si vnus moriṫ ad alium perueniat. ⁊ ideo q̄r verba sunt directa valet iure pupillaris inter. xiiꝭ. annū. ⁊ si dicatur iā etiā ibi loquitur in filꝭs sic. ꝙ etiam videṫ ꝓuidisse liberis sic ⁊ pauperib⁹. ar. j. de fideicom. l. cū acutissimi. dico ergo ꝙ ibi erant directa verba hic obliqua quare non obstat vel potest dici ꝙ differentia est magna inter directā ⁊ fideicōmissariam q̄r ex fideicōmissaria detrahitur quarta. ⁊ vbi legatur pauperibus nō habet locū quarta. s̄. de epis. ⁊ cleri. l. si quis ad declinādam auṫ. de ecclesiasticis. ti. §. fin autē. cū igiṫ ibi non habeat locū detractio non fuit magnū preiudiciū. iste autē modus soluendi non videtur multum bonus q̄r etiā in testamēto mili. non detrahiṫ quarta: vt. j. ad le. falc. l. in testamento. ⁊ ideo prima so. verioꝛ que ibi fuerunt verba directa dico ergo ꝙ semper valet iure fideicom. ad qđ facit. ff. de arb. l. diem ꝓferre. §. item queriṫ. melius enim videṫ testatoꝛ sensisse de eo qđ potuit habere locum vtroꝗ tpe vt ibi. Sed glo. hic dicit ꝙ vbi cōpendiosa fit per verba directa adiecto sine liberis interpetraṫ fideicōmissaria ad qđ facit. ff. qui petāt tuto. l. credendum. §. j. sed dico ꝙ hoc non valet q̄r verba directa nō possunt opari fideicōmissum: vt. ff. eo. l. in pupillari. ⁊ l. verbis ciuilib⁹. non facit aliquid q̄r dicat sine liberis: vt. ff. eo. l. centurio. ⁊ extra de testa. c. si pater. li. vj. ⁊ hec vera cū cōpendiosa fit impuberi. Sꝫ pone ꝙ fiat puberi vt talē instituo ⁊ quandocūꝗ decedat talem substituo vel talis fit heres tūc non distinguo sint verba directa vel obliqua q̄r semper est fideicom. vt. ff. qđ eū eo. l. si filius. ⁊ si dicatur verba directa nō possunt trahi ad fideicōmissum: verū est cum possunt valere iure directo: vt. ff. eo. l. verbis ciuilib⁹. Sed cū nō possunt valere iure directo tunc trahitur ad fideicō. ff. ad trebel. l. ex facto. in prin. ⁊ de le. iꝭ. l. cū quis decedens. §. si cui. al's seiū. Sꝫ quero an in cōpendiosa contineatur vulgaris. dic aut est talis sub qua cōprehendiṫ pupillaris: ⁊ tunc intelligo etiam vulgarē vt q̄r est pupillus: vt. ff. e. l. iā hoc iure. aut est talis in qua sunt mere obliqua ⁊ nō intelligo vulgarem vt si dicatur quandocūꝗ decedat immo expirat ideo q̄r aditur hereditas ff. ad trebel. l. ille a quo. §. si de testamento verba eñ obliqua nō possunt trahi ad directā. ff. de testa. mili. l. querebatur. §. j. ⁊ de vul. ⁊ pupil. l. coheredi. §. ꝭ. aut verba sunt indifferentia vt q̄r dicit q̄ncunꝗ decedat talis fit heres vel talē substituo. tunc dico si institutus non adeat substitu. venire cū verba fit heres bene trahantur ad vulgarē. s̄. de heredi. instituen. l. fi. Item verbū substituo: vt. ff. de vul. substi. l. lucius. Sꝫ nonne es tibi contrarius q̄r. s̄. denegasti concursum directe ⁊ fideicōmissarie nūc aūt ꝯcedis immo magis q̄r magis ꝯ̄ria est vulgaris cū locum habeat in casu nō adite. dic ꝙ in casu de quo s̄. agebatur erat ratio q̄r verba poterāt valere directo. ⁊ ideo non debebant trahi ad fideicōmissum: vt. ff. de vul. ⁊ pupil. l. verbis ciuilibus cū ergo substitutio fiat in primū casum vel secūdū vt hic. Sed in casu premisso semper inest cōtrarietas. Sꝫ hic vno casu est directa vt in casu nō adite. In alio est fideicōmissaria vt in casu adite. Sed nūquid sub compēdiosa continetur exemplaris. Si queras de exemplari respectu fideicōmissarie. dic vt. s̄. dixi de pupillari ⁊ fideicōmissaria. Si autem queras de exēplari respectu directe. dic ꝙ semp valet iure pupillaris. ⁊ hoc quia vtraꝗ directa. ⁊ hoc probatur. ff. eo. l. centurio. Guil. de cunio.

Humanitatis. De exemplaria substitutōe loquiṫ. Primo que persone possunt substituere que substitui debeant ⁊ quādo finiaṫ. ⁊ de ista substitutiōe: vide qđ dixi. s̄. l. pri. §. de exemplaria. ⁊ ꝙ hic đr cuiuscunꝗ servus subaudi vel gradus: vt institu. de pupil. substi. §. j. Ol. ibi occasione hmōi quasi institutio sit exinanita ex substitutiōe ibi resipuerit. i. sane mentis factus fuerit. Old. ibi cesset. Sicut ⁊ pupillaris cessat pubertate adueniente: vt. ff. eo. l. in pupillari. Ol. ibi. sapientes. i. non furiosi nec mente capti Ol. ❡ Op. fm gl. ꝙ oēs filꝭ debeant substitui ⁊ nō vn⁹ tm̄ ⁊ So. vt in gl. quā quidam moderni sequunṫ. Sed Ric. dicit hic ꝙ etiā vnū pōt substituere alꝭs preteritis nec possunt preteriti cōtrauenire q̄r hoc nō est testamētū patris immo aui q non habet necesse eos instituere cū filius est in medio. ⁊ ideo nihil possunt dicere ad instar matris in simili: vt. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. Ric. Sed si dicamus exemplariā hoc casu redactam ad similitudinem pupillaris esset testamentum filꝭ ⁊ non patris: vt. ff. eo. l. ꝭ. ⁊. l. patris. ⁊ ibi notaṫ. dicit tñ gl. ꝙ ista differt a pupillari in multis de qb⁹ dixi aliquas differentias fm Dy. s̄. l. pri. §. ad exemplaria. Ja. tñ de ra. nō approbat illā dr̄iam ꝙ in pupillari possunt oēs substitui. in ista autē solū ꝑsone hac. l. enumerate. immo dicit ꝙ pater nō pōt hodie substituere pupillariter filio quoscūꝗ velit sꝫ dꝫ substituere illos quos verisimile est ipsū impuberē si pubes eēt ⁊ testareṫ instituere sibi heredes sed si pubes testareṫ ⁊ matrē preteriret ipsa haberet querelā vnde hodie pupillaris quātūcūꝗ expssa nō excludit matrē. ar. huius. l. ⁊ nō ob. s̄. l. pri. q̄r eā dicit esse correctā quo ad hoc. ⁊. §. sed nec impuberis. ff. de inoffic. testa. l. pap. loquuntur eñ secundum iura antiqua secundū an pater excludebat matrē in successione filꝭ ab intestato. de hoc latissime dixi. d. l. prima. §. de pupillari. ver. sꝫ adhuc vtrū expressa pupillaris, vbi Dy. tenet hāc opi. lꝫ Cy. hic dicat eū audiuisse tenere contrariū ⁊ hodie iure canonico est hodie expressum extra de testa. c. si pater. lib. vj. Itē querit Cy. q̄ est ratio ꝙ mater pōt substituere exēplarie vt hic. sꝫ pupillariter nō ratio pōt reddi q̄r pupillaris hꝫ certū ⁊ limitatum tps: sed ista exēplaria non posset eñ furoꝛ durare perpetuo. ⁊ ideo ne careat toto tēpoꝛe vite sue ꝓuisione mater hic pōt ꝓuidere. sed non in pupillari. Itē q̄r hec est minus preiudicialis q̄ pupillaris cum per istam non sic remoueantur venientes ab intestato sicut per pupillarem vt hic pꝫ. Itē quero si fili⁹ fit impubes ⁊ furiosus. an sibi substituetur exemplariter tanꝗ furioso. an pupillariter tanꝗ pupillo. dic fm Ja. predictū ꝙ pupillariter cōsiderata naturali causa ⁊ nō acci

denti: vt. ff. de tutelis. l. qui habet. Itē quid si filius al's sit impeditus testari φ per furorē vt qꝛ pdigus vel mutus vel surdus. an poterit sibi substitui exēplariter. vī φ sic qꝛ eadez est ratio ꝛ p hoc. ff. de cura. furio. l. si furioso. ſʒ hoc videt̄ Jaco. predicto periculosum dicere si em̄ impatoꝛ hoc voluisset facile erat ꝛ hoc dicere: vt. ĩ. de cadu. tol. l. vnica circa fi. Itē queritur cum hic dicat̄ φ pater ꝛ mater possunt substituere qd si discordent in substituto. Ja. dicit in dubio preponēdam voluntatē patris, nisi voluntas matris ostenderet̄ vtilioꝛ. ar. ff. de cura. furio. l. pe. qualiter expiret. dic vt dixi. s. l. pri. d. §. de exemplaria. sed nūquid expiret mortuo filio ante testatorem sicut pupillaris. vī φ non possit habere vires amplius sicut dixi. s. l. pri. circa pupillarē equitas, tamen dictaret φ valeat ſm Ja. de ra. Sed pone φ valere possit. nūquid pater possit semetipsum substituere. dicit idē Jaco. φ non p. l. ff. man. l. si mādauero. §. si tibi. Sed pone φ expirauit cessante vitio. nūquid reassumet vires vitio iterū redeunte. videt̄ φ sic arg. ff. de cura. furio. l. pe. §. fi. in fi. In cōtrariū est qꝛ semel extincta: vt. ff. de solu. l. g rcs. §. areā. ꝛ hoc vltimū tenet quidā benedictus de ſuio. Itē quero an diuidi possint in tacitā ꝛ expssam sicut pupillarē. Jaco. de ra. φ sic ꝛ eadem sunt exempla mutatis formis. Cy. Ultimo querit. d. Ol. vtrū vulgaris expssa includat exemplarē. videt̄ φ sic cū hec sit inuenta ad similitudinē pupillaris vt hic. ꝛ instit̄. eo. §. j. vnde sicut illa includit̄ in vulgarē ita ꝛ ista ar. s. de inofficiosis dona. l. fi. Sed dic φ aut vulgaris sit a prin. homini sane mētis licet postea fiat furiosus. ꝛ hoc casu talis vulgaris nō cōprehendit exemplarē φ nulla substitutio pōt alterā cōprehendere nisi cōprehensa sit talis q̄ posset expsse fieri: vt. ff. e. l. iam hoc iure. §. j. ꝛ. s. eo. l. ij. ꝛ. l. q̄uis. sed expressa exēplaris nō posset fieri a principio homini sane mentis vt in principio huius. l. ergo ꝛc. Si vō sit facta ab initio furioso videt̄ tūc exemplarē ipso effectu in vulgarem includi. Sic em̄ dicitur φ furioso instituto morēte in furore substitutus admittit̄: vt. s. de cura. furio. l. fi. §. sinautē in furore φ nō potest intelligi ex v̄tute vulgaris qꝛ re ipsa furiosus sit heres p cura. adeuntē nō quātū ad solā administrationē: vt. ff. de leg. ij. l. lucius. §. j. ad trebel. l. cum heres de autoritate tutoꝝ. l. si ad pupillum. ꝛ notatur dicta. l. fi. §. j. ꝛ. §. sinautē in furore si sic est ergo vulgaris expirat: vt. s. e. l. post aditā. Si vero ex ea nō admittatur sequit̄ φ ex nulla alia nisi ex exemplari: sed credo φ ibi nō vocet̄ ex vi substitutionis: ſʒ ex vi legalis dispositionis fingentis hereditatē nō aditā p furiosum eo in furore decedente sicut ꝛ in minore petēte restitu. contra aditionē vt. ff. e. l. ij. §. ego ꝛ talis dispensatio fit in auc. de heredi. ꝛ fal. §. si vero institutio. ꝛ no. s. eo. post aditam. nec enim potest de exemplaria intelligi cum loquat̄ de furioso a quolibet extraneo instituto qui non posset exemplariter instituere vt hic ptʒ Ol.

Cum quidam. In fi. hoc si inspicias a primo secus si scōs tm̄ in pupillari etate decesserit: vt. ff. ad trebel. l. heredes. §. cū ita ſm Pla. ꝛ ita soluit̄ contrariū scōm eum signatum ad tex. signat̄ em̄ p cōtrario dictus. §. dum ita dicit ibi text. φ si vnus decesserit sine liberis non admittūtur heredes primi decedentis cū liberis sed neptis de hoc ibi. in glo. vel ſm Cy. aliter solue cōtraria hic in gl. signata. nam ad solutionē. l. penul. de iniusto testa. tenet Fran. ac. primā solu. glo. vt hic loquat̄ in filijs ibi in extraneis. nam ſm eū hic ꝛ ibi fuit substitutio simul facta: sed hic in filijs ibi in extraneis. Secus quando substitutiones erunt diuise. etiam in personā duorum filiorum qꝛ tunc statim post mortem alterius substitutus veniret ar. ff. codē. l. iam hoc iure. in fine. ꝛ. s. eo. l. q̄uis. quidam tamen dicūt contra hoc casu in fratribus. ar. s. ti. j. l. generaliter. Sed ibi loquitur in casu speciali nec extendi pōt ad fratres vt ibi dixi. vel dic φ vbi pater duos instituit aut p verba talia illos instituo ꝛ si mortui fuerint talē substituo tūc vno mortuo locus est substitutioni. ꝛ ita loquitur lex contraria. aut per hec verba tales mihi instituo ꝛ si vterq ꝛc. ꝛ tunc altero superstite nō est locus institutiōi ꝛ ita loquitur lex ista vbi est dictio vterq que est vniuersalis. ꝛ ideo pro parte falsa totum vitiat: vt. ff. de re. dubijs. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ſm Pe. ad. l. qui heredes. §. cum ita respōdet. φ ibi loquitur in substitutione fideicōmissaria que licet per verba pluralia simul cōcipiatur tamen quilibet separatim videtur rogatus cū in ea vtriusq fides sit electa. Sʒ non admittit̄ ibi ad bona primi qꝛ defecit cōditio propter liberos susceptos sed ad bona secundi sic qꝛ in personam eius conditio extitit hic loquit̄ in directa ꝛ nō admittitur ad bona vltimi qꝛ pubes decessit ꝛ sic deficit in eo cōditio nec ad bona primi decedētis qꝛ non videtur facta substitutio sibi ſʒ tantum vltimo decedenti simul substituendo ꝛ sic refert fiat substitutio directa an fideicommissaria. in fideicōmissaria non refert simul an singulariter fiat: vt. ff. ad tre. l. luci⁹. §. gayo. In directa refert qꝛ si diuisim fiat admittitur statim substitutus vno mortuo ad partē eius. vt. d. l. penul. de iniusto testa. Si coniunctim non admittitur nisi vltimo moriente ꝛ tunc tm̄ sibi: sic redditur ad solutionē primā primi contrarij dicte. l. penul. vel dic ſm Pe. φ hic loquitur in filijs sicut Jaco. de ra. dicit qꝛ non est verisimile extraneā sobolem proponere suis: vt. l. cum acutissimi. Sed in l. contraria vnus est mortuus primo cū liberis ꝛ postea alius tunc est locus substitutioni qꝛ nō viuit frater eius: nec placet sibi predicta distinctio inter directam ꝛ fideicōmissariā cū sit eadem ratio: sed certe ratio est alia qꝛ in fideicōmissaria propter electam fidem quilibet videtur separatim rogatus etiā si inter filios fiat vt notat̄ per Dy. ff. ad leg. falci. l. pater. §. fi. Ultimo potest hic formari questio de marito ꝛ vxore qui volentes morari in aliquo moñ. promiserūt bona moñ. post eoꝝ mortē an vno mortuo ꝛ altero superstite debeat̄ pars morientis moñ. vel remaneat superstiti. Jac. dicit φ debetur moñ. p l. lucius. §. gayo. ff. ad trebel. In cōtrariū est hec lex ꝛ que dicta sunt. s. ꝛ ar. ff. de vsufru. lega. l. codicillis. ij. responso. ꝛ de assignandis libertis. l. iij. in fi. ꝛ. l. sequenti. ꝛ ibi per Dy. ꝛ de hoc in specu. de locato. §. nunc aliqua. ver. lxix. Cy. et de hoc nota. insti. de here. insti. §. fi. Colligit etiā Odo. φ si frater maioꝛ fecit pacem de morte patris ꝛ pmisit se facturū φ fratres sui dum erunt etatis legitime ratificabūt sub certa pena vtrū vno perueniente ad legitimā etatem ꝛ non ratificāte incidit in penā an debeat expectari etas legitima omniū fratrū minorum ꝛ est hic arg. φ non incidat in penā nisi demū omnib⁹ fratribus venientib⁹ ad legitimā etatē. ꝛ ad hoc. s. eo. l. q̄uis cū ibi nota. ar. cōtra qō de quolibet singulariter intelligat̄. ff. de condi. ꝛ demon. l. falsa. §. fi. Odo. in glo. vlt. immo nō qꝛ ibi in filijs loquitur tex. sed hec solutio bona est ad. l. hoc articulo. ff. de here. institu. que est contra.

Si quis duobus. Hec lex in tex. facilis ē ſʒ durissima hʒ ꝯria. Et est primo notandū φ vbi talis est heres cui pōt substitui pupillariter. ꝛ facta est substitutio simpliciter post aditā hereditatez intelligit̄ facta substitutio pupillaris. Itē allegat̄ sepe in fine φ pr̄ ꝛ fili⁹ censentur vna psona ꝛ intelligunt̄ vna caro. vt in decre. xxxv. q. iij. ca. si dicimus. §. hac autoritate. ꝛ p hoc bene. ĩ. de agrico. ꝛ censi. l. cū scim⁹. in fi. lib. xj. ꝛ volūtas patris declarat̄ p filium xxij. q. ij. c. is autē. Itē pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spiritussanct⁹ idē sunt: vt ex de sum. tri. ꝛ fide catho. c. dānamus. §. licet. ꝛ. §. seq. Sed licet iuris fictiōe predicta sint vera. tamē ſm rei veritatē sunt due diuerse psone ꝛ in his que facti sunt p diuersis reputant̄: vt d. §. hac autoritate. ꝛ de conse. dist. iiij. ca. sed quicquid. Item quo ad ius publicum sunt diuerse: vt. ff. ad trebel. l. nā quod. ¶ Opp. glo. ad hāc. l. de. l. si pater filio. ff. eo. ꝛ eius so. nō placet Ja. de ra. nec Pe. nā dicere φ hic fuerūt separatim instituti hoc est diuinare nec hoc dicit hec lex. Itē dicēdo sic illos duos ꝛ filiū sicut dicit glo. fuisse in. l. ꝯria non esset coniūgere illos duos ꝛ filiū separare qꝛ cū dicit illos perinde ē ac si eos noīaret cū demonstratio vice pprij noīs fungat̄: vt. ff. si certū pe. l. certū. ꝛ in. l. titius. quā allegat nō fuit sic facta substitutio ſʒ fuit ibi separatim titius deinde duo alij substituti. ꝛ sic titius prim⁹ hʒ dimidiā alij aliā dimidiā. secus si esset coniunctus primus titius sic dicendo. duos titios ꝛ titiū heredē instituo. nā tūc quilibet haberet virilem. ꝛ sic dʒ intelligi ſm eū preall. l. titi⁹ ꝛ. §. titius. ꝛ ad. l. si pater rn̄det φ ibi testatoꝛ sic dixit heredes meos ꝛ te semproniū filio meo substituo veniūt ergo heredes ad vnā dimidiā quasi vn⁹ sempronius nō alter ad aliā dimidiā. lex ergo contraria nititur illa ratione qꝛ coniuncti loco vni⁹ sunt vt. l. plane in pn̄. de leg. j. ꝛ ꝯiūcti dicunt̄ illi ppter istud nomen collectiuū hēdes mihi substituo hic āt non fuerūt in substitutione coniuncti qꝛ hic dicit testatoꝛ qsquis mihi heres ꝛc. qꝛ quisquis est signū distributiuū vt. ff. de here. institu. l. hoc articulo qsquis apparet. ergo ſm Jac. predictum φ considerari debet cōiunctio facta in substitutione qualitercūq sint instituti. ꝛ hoc verum q̄tum ad extraneum substitutum vt heredes instituti per ista verba quisquis habeantur p institutis diuersis ſʒ inter se capiūt non p numero psonarum: sed p partibus hereditarijs. ꝛ sic intelligit̄ ſm eū ff. eo. l. sed si plures. ¶ Secūdo opp. ff. de vsufru. accrescen. l. si quis titio. in princ. Solue eodē modo qꝛ ibi fuerūt coniūcti heredes p nomē collectiuū hic non: ſʒ p nomen distributiuū. Fran. ac. sub dubio forte dicebat φ illa. l. si quis titio. loquit̄ in legato

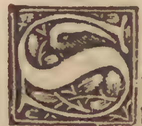
in legato ꝛ aliud in legato quã substitutione que hȝ naturam institutionis glo. aliter. rñdet Pe. approbat primã sol. q̃ fuit prefati Jac. de ra. sed contra eũ sic instatur. dicit em̃ rñdendo ad. l. titius. ꝙ vbi est institutio sic facta. titius ꝛ semproni⁹ heredes sunt ꝙ essent oẽs, coniũcti ꝛ veniunt viriliter sȝ quãdo sempronius separatim non per coniunctionẽ copulatiuã veniret ꝑ dimidia postea dicunt qȯ dicendo heredes meos ꝛ te substituo oẽs heredes vt vnus ꝛ titiũ separatus. ꝛ tamẽ fuisti coniunctus ꝑ copulam. ad hoc rñdet ꝙ maior est coniunctio vbi dicit heredes meos q̃ vbi diceret titios vt dicta. l. si quis titio. in pnci. ¶ Item oppo. ꝙ predicta so. nõ ꝓcedat q: coniuncti sub noĩe appellatiuo. ꝛ nominatus nomine ꝓprio non veniunt ꝑ dimidia vt dictum est. s. immo pro virilib⁹ vt. ff. de le. ij. l. lucius. §. lucio. vbi testator sic dixit lego libertis meis quos testamẽto manumisi ꝛ seie predium ita de noĩe familie mee exeat ꝛ dicit̃ ibi ꝙ liberti ꝛ seia veniunt in viriles. gl. rñdet ibi ꝙ ex illis verbis quib⁹ ꝓhibuit alienare extra familiã presumitur cuiqȝ voluisse dare virilẽ. ꝛ illã solutionẽ sequebat̃ Dy. Jaco. de ra. cui⁹ opinio hic placet Cy. dicit ꝙ illud est ꝑpter v̈ba reciproca quos testamẽto manumisi. nã ꝑ eodẽ tunc est ac si nominasset eos arg. ff. de v̈. ob. l. plurib⁹. Defensus est primus casus a suis difficilib⁹ ꝛ alijs. modo defendam⁹ scd̃m casum huius. l. q: v̄r ꝙ titius tertiã ꝛ filij tertiã debeãt habere: vt. ff. de vsufru. accrescen. l. si quis titio. ij. rñ. reiectis alijs solutionib⁹ dic s̄m Ja. de ra. ꝛ Pe. ꝙ ibi loquit̃ de heredibus testatoris hic de filijs heredibus ipsius heredis ꝛ iȯ patet ꝙ hic sunt idem filij ꝛ pater sed titius ꝛ heredes testatoris nõ sunt idem ꝛ ita loquitur lex contraria. ¶ Expeditis contrarijs quero vtrum in casu secũdo huius. l. idem esset dicere titio ꝛ filijs ꝙ est quando dicit titio cum filijs. videtur ꝙ idem dicta. l. si qs titio. de leg. j. l. titie testores. §. nihil interest de vsufru. leg. l. illi cum illo. ꝛ cõmo. l. si vt certo. §. si me rogaueris. ¶ In contrariũ videtur. ff. de fundo instru. l. si cui. de peculio lega. l. ij. ꝛ. iij. depositi. l. j. §. que depositis. ꝛ ibi in gl. ꝛ dixi de hoc. ff. de statulib. l. si seruo sub conditiõe dico ꝙ idẽ ꝑ primo allegata. ¶ Ad contraria rñdeo ꝛ ꝑ generali solutione dic s̄m Ja. predictũ ꝙ quedã sunt adiacentia ꝛ accessoria alijs rebus quedam nõ in his q̃ sunt adiacẽtia ꝛ accessoria non operatur idem cũ qȯ ꝛ vt dicta. l. j. ij. ꝛ. iij. in alijs non adiacentib⁹ nec accessorijs operat̃ idem ex quo ptȝ ꝙ in casu nostro idem est si dicat titio ꝛ filijs sicut titio cũ filijs cum nõ sint res accessorie vt ptȝ in insti. de lega. §. si qs ancillas. ꝛ de significato huius dictionis cũ vide in alphabeto littera. C. dictione cũ. Sȝ an in casu scd̃o huius. l. sit correcta ꝙ quidã dicunt vt quo ad acquisitionẽ nõ reputetur vna ꝑsona pater ꝛ fili⁹ cũ hodie filius nõ acquirat patri nisi quo ad vsumfructũ vt. j. de bo. q̃ lib. l. cũ opȝ. vnde dicũt qȯ filius hodie acquiret sibi tertiam ꝓprietatis. alij dicũt qȯ nõ corrigit̃ immo adhuc censet̃ vna ꝑsona vt sic in dimidiã veniãt pater ꝛ filij. sȝ illius dimidie dimidia erit patris pleno iure alia erit p̄ris quo ad vsumfr. ꝛ filioꝝ quo ad ꝓprietatẽ Cy. Et de hoc an fili⁹ reputet̃ eadẽ persona cũ patre tetigi. j. de bo. q̃ lib. l. fi. vltra princ. Ultimo dic s̄m Jaco. de are. aut testator vtitur nominibus proprijs tãtũ: aut appellatiuis: aut proprijs ꝛ appellatiuis. Si proprijs tñ tũc singuli admittũtur ad virilẽ hereditatis vel legati: vt institu. de here. insti. §. si plures. ꝛ. ff. de he. insti. l. quotiẽs. §. heredes. nisi aliqui sint coniũcti aliqui separati ff. de here. insti. l. titius. ꝛ. l. liber hõ. §. titi⁹. ꝛ de vsufr. accres. l. si quis titio. q: coniuncti habent loco vnius: vt. ff. de leg. j. l. plane. Si vero nominib⁹ proprijs ꝛ appellatiuis testator vtitur aut instituendo aut substituendo. Si instituendo v̈bi grã titius ꝛ filij auunculi mei mihi heredes sunto tunc filij auunculi habentur ꝑ vna ꝑsona ꝛ habẽt dimidiam hereditatis et titius aliã dimidiã nisi dixerit testator eque q: tunc fiunt viriles: vt. ff. de here. insti. l. interdũ. ꝛ hoc quando vtitur in aliquibus nominibus ꝓprijs in aliquibus appellatiuis tantũ. Si queras quid si nominet filios auunculi nominib⁹ ꝓprijs ꝛ appellatiuis referet ꝙ precedit vt si appellatiua precedãt postea sequantur propria noĩa: verbi gratia. filios auunculi mei petrũ ꝛ martinũ ꝛ titiũ extraneum mihi heredes instituo tunc preualent appellatiua ꝛ habẽt oẽs filij illã partẽ quam haberent proprijs nominib⁹ nõ expressis videlicet filij auunculi dimidiam ꝛ titius aliã dimidiam. Si vero precedunt nomina propria ꝛ sequantur appellatiua vt puta petrũ ꝛ martinũ filios auunculi mei ꝛ titiũ extraneũ mihi heredes istituo tunc preualent ꝓpria noĩa ꝛ habẽt virilem: vt. ff. de stip. ser. l. si seruus cõis lucio. ꝛ de condi. ꝛ demon. l. cum ita datur. Si vero vtitur testator nominibus proprijs ꝛ appellatiuis in legando tũc designati per appellatiua sunt vna persona ꝛ habebunt tñ quãtum alius cuius nomẽ est expressum. Si autẽ in substituendo vtitur nominibus ꝓprijs ꝛ appellatiuis tũc refert quale sit appellatiuũ. nã si est tale ꝙ significat translationẽ iuris: aut nõ. ¶ Primo casu cõsidera q: aut substituit per vulgarẽ: aut per pupillarẽ. Si per vulgarẽ vt puta titiũ semproniũ gayũ mihi heredes istituo ꝛ quilibet erat ex dispa ribus partib⁹ institutus. postea dixit ꝛ si titius nõ erit heres quos institui ꝛ petrus sint heredes tunc petrus nominatus noĩe ꝓprio hȝ virilẽ ceteri nominati appellatiuis nominib⁹ residuũ ꝛ diuidunt pro hereditarijs portionib⁹ inter eos: vt ff. de vul. ꝛ pu. subst. l. qui cum plures. Si vero nõ fuerit substitutio vulgaris sed pupillaris vt quisquis mihi erit heres ꝛ titius sit heres filio meo. tunc considera. aut filius fuit heres patris ꝛ tũc obtinet hic vt habeãt nominati appellatiuis nominibus hereditarias portiones ꝛ noĩatus noĩe proprio habeat virilẽ considerato. aut cõcordant hereditari⁹ cũ virilib⁹ ꝛ tunc haberẽt viriles vt hic. Si v̈o non concordant noĩatus habebit virilem alij hereditarias per dictam. l. qui cũ plures Si vero non fuit pupillus heres patris tunc titius habet dimidiam. alij nominati appellatiuis nominibus aliã dimidiã quam diuident ꝑ hereditaria portione: vt. ff. de vul. ꝛ pupil. sub. l. si pater filio. Si aũt nõ sit nomẽ appellatiuũ significãs iuris translationẽ inter illos appellatiuis nominib⁹ noĩatos sed aliud nomen appellatiuũ puta filios nouerce mee ꝛ fuerint substituti cum alio nominato tunc dicam idem qȯ dictũ est supra in institutione vt ipsi habeant tantũ oẽs quãtũ nominatus nisi appositum fuerit eque q: tunc virilem ꝑ dictã. l. interdum. de here. insti. Ja. ꝛ Ol. ꝛ facit ad hãc materiã qȯ no. de cadu. tol. l. vnica. §. sed vt manifestetur. ¶ Et predicta etiã faciũt ad qõnem ptãtis ꝛ ancianorum notata. s. de epis. audi. l. de creationibus. In gl. magna ibi vel melius. Ista solutio nõ soluit quantũ ad tertiũ adiectũ sed quantũ ad duos institutos bñ soluit. Sȝ opp. de. l. j. s. e. ti. cũ ibi dicat ꝙ easdẽ partes debẽt h̄re in substitutiõe quas habuerũt in istitutiõe ꝛ hic dicit ꝙ viriles quare precedens so. magis placet. Ol.

¶ De necessarijs seruis heredibus instituendis. Rubri.

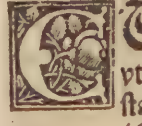
¶ Super rubrica: vide Azo. in summa eo. titulo ꝛc.

Cum serui. Ibi: scripti essetis ab eo qui erat insolidum dñs ꝛ conditionis vestre nõ ignarus Ol. in fi. Sic ergo nõ quia liberti nuncupati: sed quia instituti sunt libertatem inducit: vt. s. de test. mili. l. ex his. Ol.

Si tutor. Tutele officiũ ignorantiã ancille status excludit. s. de in integ. restit. minoꝝ. l. de tutela. ꝛ iuris sciam icludit. s. ꝙ matrimoniũ non tenuerit: vt. s. de incest. nup. l. cũ ancillis. ꝛ iȯ dicit hic cõturbernio. ꝛ sic eã nõ instituit vt vxo. q: sciebat vxo. nõ eẽ al's nõ tenuisset institutio: vt. s. de dona. ante nup. l. ea que. ꝛ. s. de here insti. l. si p̄r. Ol. Et dubiũ hui⁹ l. esse poterat. q: dñs dicendo ancillã vxo. eoipso liberã fecit vt. s. de natura. libe. aut. sed noua cõstitutio. ꝛ tutor est quasi dñs vt. ff. ꝑ emptore. l. qui fundũ. §. si tutor. Ric.

Cum quidam. Ibi q: oibus al's qua oib⁹. ibi relinquebat̃: vt institu. de here. insti. §. seruus. Ibi cõsequi ex testamẽto principali. ibi respuere ex substitutiõe pupillari. qui seruus quondã nũc liber differre. s. hereditatẽ ex pupillari substitutiõe amplecti in fi. sȝ hoc v̄r fuisse ante hãc l. vt. ff. de here. institu. l. trebatius. §. fi. ꝛ. l. seq. sed dic ꝙ ibi dr liberũ fieri ꝛ heredẽ sed nõ necessariũ ꝙ per. l. istã aditur. vel dic ꝙ ibi dicit quocũqȝ loco. i. siue libertas precesserit institutionẽ siue secuta est: non autẽ dicas quocũqȝ loco. i. quocunqȝ gradu sicut Azo. ibi exponit. Ol.

Uidam. Ex institutione facta de seruo et alij legato competit libertas hoc p̄mo. Seruo instituto in testõ pȯt libertas dari in codicillis hoc scd̃o. Ex legato huo relicto nõ cõpetit libertas hoc tertio. Seruo alij legato ꝛ ꝑ dñm filio pupillariter substituto si casus substitutõis ꝯtingat libertas cõpetit. si v̈o deficiat legatario debet̃ hoc vltimo. Ol. ibi. ꝛ tũc. i. postq̃ alij legauerit. in superiori em̃ p̄mo instituerat ꝛ postea alij legauerat hic ecõtra sine libertate. i. sine ascriptiõe libertatis. ꝛ ita itellige in tota ista lege. Ibi institutio dato ꝙ alterũ eoꝝ vires habeat. Ibi relinquendũ est simile latinũ habet̃ ff. de senato. l. fi. §. j. ꝛ priscian⁹ in minori legẽdũ ẽ musas. Ibi

acquisitio alij facienda per seruum institutum quosdam testantis. Ibi: assignent. ratio huius est qr talis intellectus repugnantiã contineret. p hoc em̃ ꝙ eũ instituit vult eum dñm fieri qr heres ꝛ dñs idẽ sunt instituta de here. q̃lia ꝛ qualita. §. fi. per hoc em̃ ꝙ eum alij legauit videtur velle per eũ aliuz fieri dominũ: vt. ff. de acqui. here. l. placet. hic ergo intellect⁹ reprobatur vt ꝑpter repugnantiam voluntas reddatur inutilis: vt. ff. de reg. iur. l. vbi repugnantiam. Ol. Sed cũ veteres ibi q̃ꝙ liber fieri subaudi ꝛ videtur ꝙ nõ ne ꝛc. Ol. Ibi nõ põt. hec ratio approbatur. ff. de iure codicil. l. ꝙ p man⁹ ꝛ de vul. ꝛ pupil. substitu. l. ex pupillari. ſʒ si hec rõ vera est q̃re contrariũ determinatur. rñdet imperator. j. qr ꝙ dr nihil potest in codicillis dari ex quo virtus institutionis pẽdeat positi ne vt ꝓbatũ ẽ. s. vel priuatiue vt. ff. de condi. institu. l. qdaz j. §. fi. verũ est nisi sit tale ꝙ ẽt non datum cõpeteret. ar. ff. de manumis. l. causam. j. rñso. ꝛ de manumiss. vind. l. si rogatus. ij. rñso. sed libertas est hmõi qr non data in codicillis competeret virtute institutionis ergo ꝛc. et hoc vult dicere ibi cum tanta ꝛc. et no. ꝙ q non põt dare. nec datuz confirmare. vnde cum in codicillis non detur hereditas. nec data cõfirmatur. ꝛ econtra. q põt dare multo fortius datum confirmare vt. ff. de iniusto testa. l. si quis exheredato. §. irritũ in fi. ꝛ lʒ hoc sit verum respectu persone vt qui non põt aliqd originaliter inducere non possit inductum confirmare immo tamen est differẽtia qr facilius cõfirmatur q̃ originaliter inducatur vt. ff. de bono. poss. secũdum ta. l. qui ex liberis. §. testõ. Old. Ibi cẽ videri. q. d. ẽt non ascripto cõpeteret ergo multo forti⁹ ascripto coheret. ꝛ per hoc soluitur ar. a contrario adductũ Old. Ibi iuris nostri diffinitio. s. libertatis tacite p institutionẽ relicte. Old. i principali testõ. i. paterno vt. ff. de vul. ꝛ pupil. substitu. l. in pupillari Old. Ibi huiusmodi substitutio hac rõne qr ꝛc. Old. Ibi puenięte quo casu expirat substitutio pupillaris vt. ff. de vul. ꝛ pupil. substi. l. in pupillari. Ol. existat. i. casus substitutiõis eueniat. Ol. In gl. ꝙ certe ibi. sed ibi. s. in. l. seruos Ol. Ibi alieni qr templi Ol. Ibi serui erãt. i. remanebãt Ol. Ibi qd ergo caue tibi vt bñ intelligas hãc qõnem gl. em̃ voluit facere qõnẽ de casu. l. ff. de le. j. l. quesitũ. §. presenti die ꝛ dic vt ibi. Ric. In gl. hoc iõ ibi cõditio libertatis. i. substitutionis ex qua contingit libertas. In gl. vltima ibi de admi. tuto. immo de test. manumis. Ol. In fine fuit em̃ substitutus cũ liberate expressim data que libertas intelligit᷑ repetita in legato simpliciter in defectũ substitutionis relicto vt ibi no. Ol. ꝛ supra. l. prima ꝛ cõcor. de here. inst. s. pater filio. Ol.

¶ De liberis preteritis vel exheredatis. Rubrica.

Um post omnes. Pro declaratione toti⁹ ti. vide azo in summa. e. ꝛ rofre. de bonor. pos. cõ tabu. Pro euidẽtia. l. nota ꝙ quique sunt necessaria vt exheredatio teneat q̃ notatur. ff. de lib. ꝛ postu. l. ij. §. añ heredis. Itẽ requirit᷑ ꝛ sextum. s. ꝙ hereditas adeat᷑ vt. ff. de bonis liberto. l. si patron⁹. §. ex testamẽto. ꝛ prĩo loquitur hec lex in genere secundo trãsit ad spẽm. Itẽ nota ꝙ clausula q̃ ponit᷑ post plures articulos in rescriptis vel alijs ad oĩa refert᷑. p hoc de le. j. l. talis scriptura de iurisdi. om. iu. l. si idez cũ eodẽ in fi. de ope. no. nũ. l. j. §. j. ꝛ de dam. infec. l. fluminũ in prin. ꝛ extra de rescri. c. causamq̧ ꝛ ibi in gl. ꝛ lati⁹ de ap. c. secũdo requiris ꝛ in spe. de instru. editiõe. §. nũc aũt videndum v. itẽ excipe ꝙ talis clausula. quod facit ad talem questionem testator habebat duos filios et vnam filiam impuberes et filios heredes instituit. filie certã summã ꝓ se dotanda iure institutiõis dimisit ꝛ si decederet antequã nuberet filios substituit et si filij decederent sine liberis ipsam eisdẽ substituit deinde iussit ꝙ non nuberet nisi filijs mercator ꝛ si contra faceret eam exheredauit et priuauit omnibus bonis suis vsq̧ ad legitimã tm̃ in qua eo casu eã tantũ heredez instituit ita ꝙ nihil aliud petere posset in bonis eius pcessu temporis. ista nupsit filio nõ mercatoris querit᷑ an videatur exheredata ab oĩbus gradibus vel a gradu institutionis tantum. hec. l. videt᷑ expressa ꝙ ab omnibus gradibus. et pro hoc extra de rescriptis. c. olim ex litteris. ꝛ de ap. c. inqsitioni. ꝛ hoc indicant illa vba testatoris ita ꝙ nihil amplius petere possit vt. ff. õ heredi. instituen. l. quotiẽs. §. si duo in fi. ꝛ hoc videm⁹ in eo q arguit principale testamẽtũ qr non solũ ab illo repellitur sed etiaz a secundis tabulis vt. ff. de his qui. vt indig. l. post legatuz. §. q principale de vul. ꝛ pupil. substi. l. is qui contra tabu. ꝛ de bonis liberto. l. in seruitute. §. si qs. Sʒ illa loquit᷑ õ impugnãte testamentum qui videt᷑ impugnare oĩa que ꝯtinent᷑ in eo. In qõne autẽ ꝓposita nõ impugnat filia testm̃ lʒ in aliquo nõ seruat. cuius pena non sic ad oẽs gradus extenditur: sed potius coartatur ad eã rẽ in qua defuncti voluntatẽ nõ seruat. vt. ff. de his qui. vt indig. l. rescriptũ. ad trebel. l. paulus respondit si certa ꝛ optime probat. l. ff. de vulg. ꝛ pupil. substi. l. ex facto. §. fi. ꝛ ar. ff. de his qui. vt indig. l. cũ tacitum. §. ꝓ parte. ꝛ hoc indicãt verba testatoris dũ dixi priuari volo omnibus bonis meis vsq̧ ad legitimã tantũ: propter que verba vidẽtur effectum illius dispositiõis cõferre in tempus quo legitime portionis vendicatio locum habet. ar. ff. qui petã. tuto. l. credendum. §. hec autẽ mater. cũ ibi nota. ꝛ. s. titu. ij. l. precibus. hoc autẽ tẽpus est tẽpus vigentis primi gradus eo qõ hmõi portionis prestatio dilationẽ non recipit: vt. s. de inoffi. testamẽ. l. quõniã in priorib⁹. ꝛ hec videtur equior opinio propter vitandum nuptiarũ impedimentum: vt. ff. de condi. ꝛ demon. l. hoc modo. in fin. ꝛ qr huiusmodi exheredationes sunt restringende. vt. ff. de libe. ꝛ posthu. l. cũ quidam. Ol. Itẽ ꝙ dicit hic lr̃a recte factũ testm̃. exponit Odo. i. rite. ꝛ dicit ꝙ est dĩa iter recte ꝛ rite. Nã recte cõtinet iusticiã. vnde pr̃ dr recte exheredare cũ hʒ iustã causam exheredãdi. rite aũt innuit solẽnitatẽ iuris etiã si recte nõ exheredat. vñ iudex recte ꝯdemnat qñ iuste rite qñ seruato iuris ordine etiã si non iuste: vt. j. de sen. l. ꝓlatã. ꝛ de sen. ex periculo recitan. l. fi. ꝛ ꝑ ista differẽtia inter rite ꝛ recte facit. s. de inoffi. testa. l. ij. ꝛ. iij. ff. de re. iu. l. si se non obtulit in fi. de bono. pos. contra ta. l. non putauit. Odo. ꝛ pro hoc. s. de repudijs. l. dubiũ. ꝛ ibi in gl. sup v̄bo recte. Item rõ que reddit᷑ in fi. huius. l. sumitur ex text. ff. de iniusto test. l. pe. et accedit mens. l. s. de inoff. testa. l. ij. Ol. querit gl. an admittatur ꝓbatio ꝯtra ea que dicunt hac. l. ꝛ dicit ꝙ non. Ol. sentit ꝯtrariũ ar. s. de testa. mili. l. in testa. in fi. s. tit. pri. l. Quis. ꝛ de vulga. ꝛ pupil. substi. l. iam hoc iure. Alij dicũt qõ si velit ꝓbare se exhereda. a ꝑsona vera sit opinio gl. secus si a gradu certo: qr tunc bene admittitur ꝓbatio. Alij ꝙ quãdo exheredatio fit ante vel post gradus bñ dicit gl. lʒ quãdo inter gradus bene posset contra. Alij dicunt referre vtrum sint idem instituti ꝛ substituti vt tunc nõ possit cõtrarium ꝓbari. secus quãdo diuersi. Cy. dicit ꝙ hic loquit᷑ in dubio secus vbi appareret testatorẽ aliud voluisse qr nulla ẽ sic generalis exheredatio q̃ nõ restringatur ex voluntate testatoris: vt. ff. de lib. ꝛ posthu. l. iij. §. filius. ꝛ cũ hic dicit idẽ heredes subaudit maxime. ꝛ ꝓ hac opinione est alia gl. hic posita sup verbo cõsilio. Cyñ. In glo. vlti. ibi a gradu vno toto põt licet in illo gradu sit vna ꝑsona tantũ: vt. ff. e. l. si a primo. ꝛ. l. si posthum⁹ ibi. §. filius. ꝛ. §. fi. ꝛ ibi no. in glo. Ol. Ibi in alio gradu a quo inuenitur preteritus. Ol.

Si auus. Ibi exheredauit. s. iter ceteros quã exheredationẽ ꝓ legitime facta lex velleia admittebat. Ol. Ibi legis velleie exheredationẽ talem ꝓ legitima admittentis. Ol. ꝛ hanc expositionẽ post multas alias sequitur gl. ꝙ nõ placet Pe. sm̃ Cy. qr secundum eum lex velleia nõ cogitauit de exheredatiõe. Sed tantũ dicit ꝙ nepos preteritus succedẽs in locũ patris sui dicit testm̃ nullũ: vt. l. gallus. §. nũc de lege velleia. vnde prima expositio glos. placet sibi vt dicatur sine legis velleie impedimento. i. l. velleia cõcedente Cy. similis expositio habetur. ff. ꝑ suo. l. fi. Ol.

Si quis filium. Mens potior est verbis. ad hoc sepe allegat᷑ lex ista de quo dicet᷑. j. de fideicõ. l. cum virũ. ꝛ ꝑ Azo. in brocardis de verbor effectu rubricella sensum nõ verba spectari. ꝛ per Archi. in decre. in. c. sedulo hic in gl. alleg. ad ar. cõtraria hic in gl. allegata rñde. ꝛ primo ad. l. si alij de vsufru. lega. qr ibi de mente nõ ꝯstabat ꝛ verba prolata habẽt certã significationẽ cui in dubio deseruiri opʒ vt. ff. de le. iij. l. nõ aliter. ꝛ in contrario notat᷑. hic aũt erant verba ad exhereda. habiliter se habẽtia. ꝛ ideo huic intellectui mens testatoris congruit ꝛ verborum significatio nõ repugnat: vt. ff. de le. j. l. ab omnib⁹. in prin. ad. l. in summa de re iudi. dic ꝙ concor. sed. §. primus eiusdem. l. vr̃ contradicere. sed dic ꝙ ibi nõ vitiatur sñia rõne ineptitudinis verborum de qua hic loquitur: sed rõne incertitudinis qua etiam rõne talis exheredatio inutilis redderet᷑: vt. ff. de lib. ꝛ posthu. l. ij. Ol. Et dic de ista materia vt plene nota. s. de iure det. l. etiã. vltimo hac. l. dicit. Ja. de ra. ꝙ pater nõ põt mentionẽ facere de filio ꝙ videatur eum preterire. vnde si dicat filium meum pretereo qr manus violentas misit in me non videt᷑ pteritus sed exheredatus idẽ sentit Pet. ꝛ videt᷑ ipsa veritas sm̃ Cy. quicquid apud paduanos doctores sit relatũ quomodo ergo habeat locũ

habeat locum auk. ex causa preteritionis. et auk. non liceat parenti. ibi dicam. Cy.

1 ¶ Natura non venit accusanda.
2 Agere contra naturā non debemus.

Maximum vitium. Lex ista longa est et parum utilis pter correctionē eiusdē. corrigit enim quinqz vitia q̄ seruabant antiqtus. ¶ In prima ergo parte ponit quattuor vitia. In scda q̄ icipit ibi: sancim⁹ corrigit ea. In tertia q̄ incipit ibi sz qr ponit qntū vitiū et corrigit illud. Et ponit hoc verbū maximū vitiū neutraliter referens se ad oia vitia. ¶ Itē no. q querela dat in subsidiū. et iō nō ɔcurrit cū alio auxilio vt hic insti. de inoffi. test. §. tam aūt. ¶ Itē no. q nō debemus accusare naturā. nam in his que a
1 natura † habemus nec vituperari nec laudari debemus: vt insti. de exhereda. liberoꝝ. §. nostra. et alibi dr pcendum eē vitio naturali: vt. ff. de dā. infect. l. fluminū. §. vitiū. ¶ Itē non
2 debem⁹ ɔtra naturā † agere vt. j. de adul. l. cū satisfacere etiā lz necessitati iuri nature: vt. s. de testa. l. cū antiquitas. Cyn. et Odo. ibi: antique subtilitatis. i. subtilitatis antiquoꝝ. pter verbū sanxerūt et seruauerūt qd est. j. Ibi alia eē iura. q̄ autē sint ista iura nō habemus nisi dicas q fili⁹ in hesse filia cū diminutione tertie partis ar. s. de coll'. l. illā ex testamēto. i. p cōtra ta. que iō dr ex testamento q̄ nisi facto testamento locū hz vt instit. de bo. pos. §. sunt autē. Ric. ibi seruauerūt vt pariter succedant. vt. j. de legi. here. l. j. et. l. pe. Ol. ibi inter nepotes in quib⁹ erat idem statutū q in filia: vt institu. de exhereda. liberorū. in princi. et. §. j. ibi alia. i. alias vias. vnde ista duo verba neutraliter ponunt. et debent punctari ante et post. Ibi testm̄ euertebat quādo erat in ptāte. Ibi. cōtra tabu. accipiebat qn̄ erat emancipat⁹. et sic de iure pretorio ius accrescendi ex iure ciuili. ibi magni antonini reducēs ius pretoriū ad ciuile. Ibi vnde generentur non fiant. nam vno sublato alterum corrūpitur: vt. j. de legi. heredi. l. lege. xij. tabularum. igitur merito sine emandatione huiusmodi vitia relinquimus cum autem antiquitas simile ius in omnibus tam filijs q̄ in filiab⁹ tam nepotib⁹ q̄ neptibus vt inter ceteros possint exheredari obseruauit nos simile ius in omnibus volumus obseruari non quidem vt inter ceteros exheredentur sed nominati: vt. j. patebit. et hoc vsqz ad ver. cū etiā ibi p ɔtra tabu. bonorum poss. cohartatā ex constitutione magni antonini vt. s. Ol. Ibi filia preterita vnica instituto extraneo. Ol. ibi q si fuisset exheredata siue iusta cā vel iniusta sed nō pbatur si eñ esset iusta et probaretur nō esset opus aliquid relinqui: vt. s. de inoff. test. l. oīmodo circa prin. Fran. ac. Ibi: deinceps. i. in alijs descendentib⁹ sine datione. i. legati ascriptione. Ol. Ibi nominatim de isto verbo nominatim vide qd dixi. s. de heredi. institu. l. j. ver. vltra predicta circa istam materiā. In glo. scdm vitiū: vt insti. de exhere. libe. §. j. In glo. tertiū vitiū et erat hoc vitium inter dicta iura. Sed quale fuerit ignoramus et ita erat discordia in forma. In glo. ab intestato relictis. in fi. Sed ille soluit quibusdā psonis tantū. s. coniunctis. vt. ff. de lega. prestā. l. j. In gl. i. totius ibi nō putauit. in fi. immo hoc modo dicit. et iō allega. e. ti. l. si ex duob⁹. §. j. et de lega. prestā. l. j. et. l. filius. Ol. et Cy. ibi nullis omnino: vt. ff. de inoffi. testa. l. pap. §. fi. Ol. in fi. et ego ab intestato succederē. et hec opi. videt vera de equitate vt per auk. ex causa debeant legata alijs psonis nō autē impugnanti testm̄ vel nullum dicenti: vt. ff. de inoffic. testa. l. papi. §. meminisse. de acqui. heredi. l. fuit censitū. al's quesitū fuit. et. j. de his qui. vt indig. l. alia quib⁹ nō putat derogatū per auk. ex causa. M. fil. de hoc ibi dicet Ol. et Cy.

¶ Cause exheredatiōis

Non licet. Corrigit. l. C. in fine qua ɔcedebatur posthum⁹ exheredari ex quo patz q exheredatio fieri poterat sine causa qr posthumus nō poterat causam ingratitudinis cōmittere. et ideo hoc corrigitur per hanc auk. et in fin. dicitur qd cause ex quibus parētes possunt filios exheredare sunt. xiiij. quas ponit Io. de deo in libello suo de dispensatione parentum circa filios per hos versus.

Possunt ingratos he cause pellere natos.
Si feriat matrem percuciatqz patrem.
Si verbum stultum si dicat quid graue multum.
Si vel eos paruo perdat vel crimine magno.
Si conuersetur cum reprobis vel societur.
Vel si cum telo ipsos petat atqz veneno.
Si desponsatam violat vel patris amatam.
Si sit delatus patrem vel forte reatus.
At natis dānum facit illud crescere magnum.
Si non inclusum matrem iuuet et furiosum.
Si capiatur nec per genitos redimatur.
Sed si testari prohibent vel facta nouari.
Si quis renato se iunxit ac reprobato.
Exheredatur filia si luxuriatur.

¶ Ingressus religionē oēs istas causas abstergit. xix. q. iij. c penul. in fi. Cōsueuit queri que est ratio q plures sunt cause ex quibus filij exheredātur a pr̄e quā ecōtra et quare plures inter eos quā iter fratres. dic q vbi est maior dilectio potest cadere maior ingratitudo cū igitur filius magis diligat a patre q̄ ecōtra vt. ff. q metus cau. l. isti quidem. et ibi notat. ideo filius magis tenet patri qr habet suū esse ab eo. et ideo plures causas ingratitudinis potest cōmittere cōtra eū q̄ ecōtra. et eadem ratio est qr maior est dilectio inter eos q̄ inter fratres ideo ex plurib⁹ causis pōt fieri exheredatio inter eos q̄ inter fratres. Sed quō in preteritiōe possit inseri causa cū in cause assignatione oporteat filiū noīari. et per hoc videt exheredatus nō preteritus vt insti. de here. que ab intestato defe. §. ea. et dixi. s. eo. l. si quis filium dicam. j. proxi. auk. ex causa. Cy. de pistorio legum doctor etc.

Ex causa. Hec auk. sumit ex corpore vt cuz de ap. cog. §. siue igitur coll'. viij. et licet sit breuis in tex. lōga tamē et difficilis est ei⁹ materia et de multis adhuc sub iudice lis est vt ex sequentib⁹ apparebit: et vide qd nota. s. de institu. et substitu. l. si pater. Et qr cōiter repeti cōsueuit ideo hoc ordine prosequamur. Primo sicut est moris. rubrica huius tituli ɔtinuet ad precedētia vt in glo. et p Azo. in summa. Secūdo cōtinuet ad le. C. et videatur quomodo se habeat ad eā. Tertio aliqua premittamus ad euindentiā dicendorum. Quarto casum ponamus in nube cui⁹ declaratio postea patebit per contraria et qōnes. Quinto aliqua cōtraria formemus. Sexto aliquas qōnes vtiles et dubitabiles. Vltimo et p moduz distinctionis materiā tradamus ex quib⁹ habebitis glosarū intellectū. Et vltra notata p doct. rediens ad scdm dico q hec auk. nō multum pprie sicut alie adaptantur ad. l. C. maximū vitiū super qua signat et eque bene posset signari super rubrica. et ita legebāt antiqui sm Jac. Bal. Unde quidā dicūt qd se habet ad l. C. addendo nouum casum. Alij cōiter tenēt q corrigendo. nam p. l. C. nō habebat necesse parēs in exheredatiōe causam aliquā inserere. et filia exheredata non tenebat ad legata vel fideicōmissa preterita sic vtrūqz per istā auk. corrigitur. Alij q se hz determinādo vt ex sequentibus apparebit. Et p hoc etiā potest dici totus titulus correctus quo ad exheredationē et preteritionē posthumoꝝ cū nullā igratitudinis causam possint cōmittere satis etiā cōmode cōtinuari pōt ad auk. pcedentē q̄ de cause insertiōe loquit. Quantū ad tertiū videam⁹ qd sit exheredare et qd pterire. Et dic q exhedatio est duplex quedā vera et ppria que sic pōt describi. Exheredatio est alicuius inuiti ab hēditate debita in testō legitime et realiter facta noiatim exclusio inuiti dictū est p id qd habet. ff. de here. institu. l. iā dubitari ab hereditate. ideo dictū est qr a re certa vel parte nō fit: vt. ff. de libe. et posthu. l. cū quidā debita ideo dr qr in extraneis quib⁹ nō est debita locū nō hz: vt. ff. de ver. obli. l. quidā cū filiū. In testamēto iō dictū est qr alibi non fit: vt. s. de testa. l. nō codicillū. et. ff. de condi. insti. l. quidam. §. fi. legitime ideo dr qr cū insertiōe cause legitime fieri debz vt. s. pxi. auk. realiter dictum est ad driam abusiue et impropriae de qua statim dicet. Nominatim ideo dr qr sic fieri dz tam in masculis q̄ in feminis vt. l. maximū vitiū. §. sancim⁹. et institu. de exhereda. lib. §. nostra autē exclusio. dictū est pter id qd habetur. s. e. l. iij. Abusiua et impropria dr q̄ vocē exclusiōis cōtinet sed mens testatoris realiter ad excludendū non fert: sed magis ad ɔuisionē tendit: vt. ff. de libe. et posthu. l. multi non note causa et hec quo ad omnē effectū exheredationis nomen habet: vt. ff. de bonis liberto. l. si patronus. ij. §. si quis nō mala mente. et. l. paulus. in princi. Preterito similiter duplex est quedam voce et significatione. et tunc dr scientium institutionis beneficium vel notam exheredationis vel institutiōis circa instituendum vel exheredandum non habens. hec descriptio colligi pōt in institu. de heredi. ab intestato. §. eaō. et. s. de bo. pos. secundū ta. l. ij. et intelligit preteritus etiā si sit sibi aliquid legatum: vt. j. de fideicō. l. penul. et. ff. de contra ta. l. non tantū. §. fi. Alia est preteritio voce sz exhēdatio significatiōe et effectu vt in milite pretereunte filiū quē scit se habere: vt. s. de testa. mili. l. sicut. et de bonis lib. l. si patronus testō. in pn. et l. paulus. §. fi. et in matre et in linea materna quorū preteritio habetur p exheredatione: vt institu. de exhereda. libe. §. mas

ter.⁊.s̃.de inoffi.testa.l.filiã.⁊ idem econtra in filio pretereũte matrẽ vel aliquẽ de linea materna: vt.s̃.de inoffi.testa.l.cum filium.⁊ hec est ratio quare contra tab.nõ h₃ locũ in testamẽtis feminarũ: vt.ff.de cõtra tab.l.illud.§.ad testamẽta.q꞉ exheredati nõ habẽt cõtra ta.vt eo.ti.l.nõ putauit.in princ.vel inepte exheredati vt.e.l.j.§.nõ ꝙuis.Circa quartum.s.casus positionẽ variãt doctores.⁊ glos.quidã em̃ sequẽtes opi.Az. in summa de inoffi.testa.pouũt casum in testamẽto in quo cã est omissa.alij in testamẽto vbi cã est inserta: sed nõ ꝓbatur vt patebit in ↄtrarijs.Est etiã diuersitas in ꝑsonis testantiũ q꞉ quedã glo.quã quidã moderni sequunꝫ ꝙ circa preteritionẽ loquiꝫ in matre tm̃ circa exhẽdationẽ in patre alie intelligũt etiã in preteritione paterna vt.j̃.subijciã.¶Ponaꝫ ergo casus in nube cuius claritas apparebit in solutiõe ↄuoꝝ ⁊ qõnum ⁊ talis est extraneo instituto filio exhẽdato vel preterito ex cã ipsarũ.s.exhẽdationis vel preteritiõis vitiatur testm̃ quo ad institutionẽ hẽdis legata tamẽ debenꝫ ⁊c.etiã valent.hoc dicit lr̃a legatur fine aliqua interlineatione ꝓpter diuersos intellectus ex subsequẽtibꝰ tamẽ apparebit quõ singula verba exponi ⁊ intelligi debeãt.Ueniendo ad quintũ.s.ad oppositiões primo opponẽdo ad lecturã Jo.qui intellerit cũ causa legitima exheredatiõis vel ꝑteritionis est inserta ſ₃ nõ ꝓbaꝫ per herede.Secũdo ad lecturã Azo.q intellex ꝙ qñ nulla cã est inserta.Tertio cõiter ad vtrãq₃ lecturã.Contra lecturam Jo.qui tenebat testm̃ irritandũ ꝑ querelam ꝓpter vba euacuato ⁊ rescisso q̃ sunt in corpore sic opponiꝫ ſm.M.vr̃ enim querela hodie locum habere non posse per locum a sufficiẽti partiũ enumeratione quo ar.sepe vtiꝫ lex vt.ff.de act.⁊ obli.l.obligationũ fere.§.placet.⁊ de his qui sunt sui vel alieni iu.l.patre furioso.arguit ergo sic inter ascẽdentes ⁊ descendentes querela locũ hr̃e nõ põt q꞉ aut decedunt intestati.⁊ tunc sicut legitimi heredes inuicẽ sibi succedunt: vt instituta ⁊ in auꝫ.de here.ab intestato.Aut decedũt cõdito testamẽto ⁊ instituunt se heredes ⁊ locũ nõ h₃ querela vt instituta de inoffi.testa.§.causa aũt.Aut se exhẽdãt nulla cã inserta ⁊ testm̃ est ipso iure nullũ vt.s̃.ꝑri.auꝫ.non licet.Aut inserta causa sed nõ legitima: aut inserta causa ⁊ legitima ſ₃ nõ probatur ⁊ tũc adhuc idem ſm ipsum.M.Aut causa legitima inserta ⁊ ꝓbatur.⁊ tũc oĩno excluditur vt in auꝫ.de here.⁊ falc.§.exheredatos.Jn collateralibꝰ autẽ semꝑ cessat querela nisi turpibus ꝑsonis institutis: vt.s̃.de inoffic.testa.l.fratres.quo casu cõcedebat.M.locũ etiã hodie hr̃e querelã.⁊ sic ex ꝑdictis cõcludebat querelã locũ nõ hr̃e nisi in casu predicto.⁊ idõ exponebat ex cã.i.occasiõe ꝑteritionis ⁊c.irritũ est.s.ipso iure asserens qõ bñficium huius auꝫ.causareꝫ ex preteritione vel exhẽdatiõe nõ ex forma exheredãdi vel ptereũdi vt dr̃ hic i gl.⁊ in cor.vñ sumiꝫ.§.aliud in gl.ſ₃ ꝑ Jo.ↄ̃.M.rñderi põt ꝙ distinctio.M.falsa ẽ i illo mẽbro qñ cã legitima ẽ iserta.⁊ nõ ꝓbaꝫ immo eo casu locũ h₃ querela ⁊ nõ alia via.⁊ ꝙ hic dicit irritum expone.i.irritandũ nõ autẽ ipso iure.nec em̃ istud verbũ irritum est in corpore sed sunt ibi verba euacuato ⁊ rescisso ꝙ innuit nõ ipso iure: sed ꝑ sniam.⁊ hec opi.cõiter ꝑ doct.teneꝫ.S₃ cõtra eã ꝑ.M.multũ videꝫ facere tex.in corpore vbi scribitur siue em̃ memoratas oẽs ingratitudinis causas siue vnã ex his parentes suo testamento inseruerint ⁊ scripti heredes veracem monstrauerint testm̃ firmitatẽ habere decernimus postea subijcit.sin autẽ hec seruata nõ fuerint nullũ exhẽdatis liberis preiudiciũ genereꝫ q̃ verba videnꝫ ad vtrũq₃ debere referri.s.cause insertionẽ ⁊ eius ꝓbationẽ.nã vno nõ seruato verũ est hec nõ esse seruata: vt.ff.de rebꝰ du.l.si is qui.§.cũ ita.de condi.institu.l.si heredi plures.si quis cautionibꝰ.l.si seruus.§.si plurium.⁊ de condi.⁊ demon.l.falsa.§.fin.hanc ⁊ hanc approbat Gui.de suz.Sed Jo.⁊ sequaces dicũt verba illa sin autem hec seruata nõ fuerint referri debere solum ad cause insertionẽ nõ ad hẽdis ꝓbationẽ.vnde dicũt.i.si causa inserta nõ fuerit vel alia ab enumeratis.⁊ hec opi.sicut dixi cõiter approbaꝫ.Quidam tamen dixerunt etiã plus ꝙ Mar. ꝙ qua ratione querela nõ procedit in alijs nec etiã inter fratres.nã in fratribus sunt tres certe cause ingratitudinis expresse vt in auꝫ.de nup.§.ingratitudinis ergo ⁊ in fratribus si inseratur aliqua ex eis ⁊ ꝓbeꝫ non irritabiꝫ testm̃ etiã turpi persona instituta ⁊ si nõ adijciatur vel adiecta nõ probeꝫ erit testamẽtũ ipso iure nullũ sicut in parẽtibus ⁊ liberis q꞉ eadẽ est equitatis ratio.Cy.tamẽ hic.⁊ cõiter alij tenent ⁊ gl.ꝙ fratres per solam querelã veniant ⁊ nõ sit mutata.l.fratres.s̃.de inoffi.testa.ſm ergo hanc Jo.lecturã que cõiter approbatur per antiquos ⁊ glo.exponetis sic litterã ex.s.causa ingratitudinis legitima testamẽto inserta sed ꝑ heredem nõ probata.

Preteritionis facte a matre vel materna linea quoꝝ preteritio habetur pro exheredatione vt instituta de exhere.lib.§.mater.An autem in preteritis a patre vel paterna linea hec autẽ locũ habeat.j̃.subijciã.exheredationis facte a patre vel paterna linea ad matrẽ autẽ ⁊ maternã lineã referri non põt cum in eis locũ nõ habeat vt dixi in premissis ad euidentiam irritum.i.irritandum ꝑ querelam ⁊ sic tempus pro tpe poniꝫ vt ⁊.s̃.de legi.l.j.vel dic ꝙ hoc verbũ irritũ non est in corpore vt predixi.⁊ dic quo ad institu.q꞉ instituti non succedent.sed venientes ab intestato cetera vt legata fideicõmissa tutele libertates ⁊ familia.firma permanent ⁊ debentur a venientibꝰ ab intestato.¶Jtem oppo.ad predictam Joan.lecturã ⁊ est contra lecturã Azo.ꝙ rupto testamento ex causa exheredationis ꝑ querelam inoffi.legata nec libertates debenꝫ immo prestita reuocantur: vt.ff.de inoffi.test.l.papi.§.fi.⁊.l.titia.in fi.s̃.de inoffic.testa.l.cum duobus.⁊ expressius.ff.de leg.ij.l.patronus liberto.§.fi.in fi.¶Jn solutione huius cõtrarij ꝙ multum clarificat hãc auꝫ.varie danꝫ solutiões.¶Prima est ꝙ contraria corrigantur per hãc auꝫ.⁊ hanc tenent cõiter gl.vt dicto.§.fi.⁊ eo.tit.l.nam is.§.j.⁊ quasi vbiq₃.dñs autem Azo licet in glo.non discrepet a predicta opi.que fuit Joan.tamen in summa.e.§.est autẽ effectus ver.hodie.⁊ in summa de inoffic.testa.§.effectus.licet sub dubio forte distinxit.Aut exheredatio fit rite.i.causa legitima inserta ſ₃ nõ probatur et habent locum ↄ̃ria vt legata nõ valeant.Aut exhẽdatio non fuit rite facta.i.causa nõ fuit i serta vel si inserta nõ fuit legitima ⁊ h₃ locũ hec auꝫ.Sed Cy.in additiõibꝰ post lecturã suã dicit ꝙ videtur sibi mirabile dicere ꝙ cõtraria loquanꝫ quãdo est inserta causa legitima ſ₃ nõ probatur cũ insertio cause illo iure locũ nõ haberet ſ₃ introducte sint cause ⁊ carũ insertio iure autẽtico꞉ vt.s̃.ꝑri.auꝫ.⁊ predictam suã distinctionẽ comprobant Azo ⁊ sequaces ratione ⁊ lege.ratio talis est qñ causa legitima est inserta tenet institutio ⁊ legata pendent ex ea sicut valida.vnde ea vitiata ⁊ rupta per querelã rumpũtur ⁊ vitianꝫ legata sicut accessoria: vt.ff.de reg.iur.l.cũ principalis.S₃ cũ nulla est causa inserta vel nõ legitima testamẽtũ ⁊ institutio ipso iure non valet ergo legata non depẽdent ab ea nec ipsam respiciũt illa ergo inutilis nõ reddit inutilia legata.ar.ad hoc.ff.de his que in testamento delentur.l.ꝑri.de iure codicil.l.qõ per manus.de vulg.⁊ pu.substi.l.j.in fi.⁊ institu.de legatis.§.ante heredis.hoc etiã confirmat ar.l.dicendis cũ secũdus gradus substitutionis pendet a primo gradu institutionis si rũpitur primus gradus rũpiꝫ ⁊ secundus qui a primo pendebat.secus est quando non pendet ab eo vt probatur.ff.de liberis ⁊ posthu.l.iij.§.fi.⁊ ibi notaꝫ de iniusto testa.l.nam ⁊ si sub conditione in fi.⁊ de ven.in posses.mitten.l.j.§.si venter.⁊ ad idem facit de iure codicilloꝝ.l.iij.§.fi.et.l.ab intestato.in fi.⁊.j̃.de codicil.l.j.ꝙ codicilli qui sequuntur ius testamenti cassantur testamento infirmato.Sic ergo dicendum est in legatis quando pendent ex institutione valida vt predictum est.secus autem est quando est inualida q꞉ legata tunc capiunt vires a seipsis ⁊ debentur a venientibus ab intestato relicta.Nã ⁊ alibi quã in testamento legata possunt relinqui vt institu.de lega.§.nostra autẽ.de lega.j.l.j.⁊ notaꝫ ff.de dona.causa mortis.l.tam is.§.j.⁊ ſm hoc.ll.cõtrarie nõ sunt correcte.Et hec opinio modernis videꝫ subtilior q꞉ etiã legum correctio vitanda est: vt.s̃.de testa.l.sancimus.⁊ hanc tenent Ja.de are.Ol.Ric.Alber.⁊ multi moderni.Et ascribitur hec opi.dñi Jaco.Bald.vt hic dicit Odofr.fuit tamen Azo.in summa vt predixi.Sed contra ipsam opinionẽ instatũr ⁊ videꝫ ꝙ nec.ll.ad hoc allegate locũ habeant ⁊ ratio nõ sit bona.Et contra rationẽ primo.nam ad hoc vt ratio aliqua sit bona debet esse generalis ⁊ necessaria vt vbicũq₃ locũ habeat ⁊ lex ⁊ econuerso vno cessante cesset aliud.Sed hoc non cõtingit in ratiõe ꝑdicta q꞉ est reperire ꝙ institutio est nulla ab initio.⁊ tamen legata debenꝫ: vt.ff.de lega.prestan.cõtra ta.bono.poss.peti.l.is qui.de iniusto testa.l.filio.j.rñ.⁊ de iure codi.l.j.immo est generale ꝙ vbi testamẽtũ est inutile quo ad institutionẽ non valeant etiam legata: vt.j̃.de fideicom.l.eam quã.Jtem.l.iij.§.fi.cũ ibi notatis de libe.⁊ posthu.non videꝫ locum habere q꞉ est reperire secũdum gradum depẽdentem a primo.⁊ rupto primo secũdum firmum manet: vt.ff.de iniusto testa.l.si miles.Jtem q꞉ illa.l.iij.§.fi.loquitur de substitutione que est conditionalis institutio.que substitutio potest valere per se immo regulariter valet quando deficit institutio.nõ ergo vitiatur ex eius vitio sed legata nõ sic se habẽt ad institutionem ergo lex ipsa nihil facit.Unde Hug.qui sequebatur opi.Azo.dictam rationẽ approbabat per iura predicta.Et pro opinione Azo.inducebat aliam rationem q꞉ vbi filius sine causa simpliciter exheredatur minor fit ei iniuria

q̃ vbi

ꝙ̃ vbi exheredat̃ cũ causa. Nam tunc dupliciter iniuriatur. ⁊ qꝛ exheredatur: ⁊ qꝛ imponitur vel ascribit̃ sibi falsa cã. ⁊ vbi maius delictum maioꝛ pena. vt. s. de seruis fugi. l. quicunqꝫ. ⁊ de episc. audi. l. iij. qꝛ ergo pater magis deliq̃t cũ falsa causa exheredando quam sine insertione cause magis punitur: vt primo casu nõ valeat testamẽtũ etiã quo ad legata secũdo sic. Sed licet ista ratio sit apparẽs non est tamen multum efficax qꝛ potuit eẽ ꝙ causa inserta ꝑ patrẽ iusta erat lꝫ heres fuerit defectiuus improbando. Itẽ cum exheredat cã nõ inserta voluit ei iniuriari licet testm̃ non valeat: vt. j. dicet̃. vnde si opi. Azo. sit vera nõ est recedendũ a rõnib⁹ eius. Sed ad inducta contra eũ põt rñderi. Et primo ad. l. is qui dicũt q̃dam eã esse correctã. ⁊ ita tenet glo. ff. de ma. testa. l. vxore. Sed hoc nõ est verũ: vt. j. subijciã. ⁊ ideo alij dicũt qđ licet nõ teneat ibi institutio ipso iure valuit tamẽ spe equitate pretoria si fili⁹ tacuit vt prealle. l. filio. de iniusto. testa. vt ibi notatur ⁊ dixi. s. de bo. pos. contra tabu. l. j. ⁊ eadem spe potuerũt valere legata qua spe remota qꝛ filius dicat nullum dicũtur deficere legata at vbi nõ valet re nec spe vt qñ causa non est inserta vel inserta sꝫ minus legitima legata tunc nõ pẽdent ab institutione. sed ex seipsis vires sumunt vt dictum est sed hoc nõ ꝓcedit. aliud est enĩ hodie rũpi sine fictione de preterito. aliud fingi de preterito nõ tenuisse vt notatur. j. de sñiam passis. l. fi. in glo. magna. Preterea institutio nulla est de rigore licet de equitate pretoria teneat vt dictũ est si filius non dicat nullum q̃ tamẽ equitas nõ trahitur ad infirmanda legata ar. ff. de his que in testamento de. l. proxime. versi. in re dubia. ⁊ eius qđ notat̃. s. de test. l. nostrã. Quare sustinendo rõnem Azo. dic ꝙ vbi ab initio tenuit institutio q̃ si postea rũpit̃ legata depẽdentia ab ea rũpunt̃. ⁊ sic loq̃t̃ lex ꝯtraria de inoffi. test. l. pap. §. fi. cũ si. sꝫ vbi nõ tenuit ab initio regula est ꝙ legata nõ prestent̃. ⁊ sic loquit̃ lex. j. de iure codicil. ⁊ prealleg. lex is qui. de lega. prestan. cũ enĩ deficiat institutio non põt vt testm̃ valere: vt. s. de testa. l. nõ codicillũ. nec alio modo valere põt vt dictis. ll. ⁊. d. l. eã quã. j. de fideicõ. Sed fallit vbi poterat valere rõne alterius vltime volũtatis ⁊ testatoꝛ hoc voluit ⁊ expressit. vt. d. l. j. ⁊. j. de codicillis. l. j. ⁊ fi. Vel vbi lex nulla existẽte institutiõe idẽ facit vt qꝛ testamentũ qđ vt testm̃ nõ tenet extẽdit ad aliã vltimã voluntatem qđ facit iubendo legata prestari cassata institutiõe. cassando enĩ institutionẽ annullat̃ iure testamẽti iubendo legata prestari dat effectum alterius vltime volũtatis vt institutione nulla existente legata debeãtur ex quadã l. dispensatione ⁊ interpretatione. ⁊ sic loquitur hec aut̃. ⁊. s. de epis. ⁊ cleri. aut̃. si captiui. ⁊ aut̃. liberi furiosi. ⁊ ita possunt intelligi alij multi casus speciales qui notant̃ cõtra regulam in glos. dicte. l. eã quam. j. de fideicõ. Ad. l. si miles respondet̃ ꝙ ibi nõ pendebat substitutio ab institutione mortuo testatore cum post annũ decessit ⁊ non valebat iure cõmuni cessante priuilegio militari. vnde aut primus gradus siue institutio a quo pẽdent alia vitiatur vl' impugnatur per aliquod extrinsecus cõtingens ⁊ habent locũ predicta. Aut ex eo ꝙ ipsi testamẽto naturaliter inest sine facto extrinseco virib⁹ vacuat̃ ⁊ habet locum lex cõtraria si miles. ar. ad hoc. ff. si ex noxa. cã agatur. l. fi. in fi. ⁊ sic remanet defensata Azo. ⁊ Ja. Bal. opi. quã etiã tenuit Dy. ff. de leg. ij. l. cum filius. in prin. d. l. patronus. in fi. de leg. iij. ⁊ Iaco. de are. hic ex verbis huius aut̃. in corpore vnde hoc sumitur. vbi dicitur euacuato nõ euacuando ⁊ rescisso nõ rescindendo. Ex quibus apparet ꝙ de irrito ipso iure loquitur ⁊ sic vbi causa non est inserta. Si enĩ de inserta que nõ probaretur tũc esset rescindendũ. ⁊ iđ ꝭm eũ yꝛ. hic bene posuit verbũ irritũ licet nõ sit incorpore ad innuendum ꝙ de irrito ipso iure intelligi debet. Ipse tamen Dy. sicut recitat hic Cy. postea mutauit opinionem ⁊ cãcellauit in pecijs suis ⁊ tenuit ꝯtrariã opinionẽ tenẽdo opinionẽ Jo. ꝙ hec aut̃. loqueret̃ quãdo causa legitima est inserta sꝫ ꝑ heredem nõ probata. Cõtraria loquũtur quãdo causa nõ fuit inserta ratio est scđm eũ qꝛ vbi testatoꝛ cãm legitimã inseruit legitime testatus est ⁊ nõ est ꝙ sibi imputet̃ sꝫ heredi qui nõ ꝓbat cãm insertã. ⁊ ideo quo ad heredẽ nõ probantẽ non valet institutio. Sed legata sicubi aũt cãm nõ inseruit vel inseruit minus legitimã tunc qꝛ nõ est legitime testatus imputãdum est sibi ⁊ nõ heredi. ⁊ iđ nihil valẽt q̃ in tali testamẽto disposita sunt. ⁊ hoc vident̃ dicere verba in corpore vt ipse dicebat si q̃s recte inspiciat q̃ tamẽ dicit Cy. se multotiens resperisse et non videri sibi ꝙ hoc dicãt ⁊ mihi idem videt̃ immo ꝙ expsse dicãt ꝯrium ibi sinautẽ hec seruata non fuerint ⁊c. ꝙ intelligo. i. si causa inserta non sit. ⁊ tamen dicitur ibi tale testamentum quo ad legata tenere. Ja. de ra. ꝭm Cy. dicit ꝙ siue causa sit inserta siue non etiam si sit legitima ⁊ non probetur relicta hodie tenent ex beneficio huius aut̃. vt sicut ius antiquũ indistincte cassabat relicta sic istud ius nouũ indistincte faciat ea valere sola institutione cassata. ⁊ sic sequitur opi. cõtra est in glo. in dicto. §. fi. in. l. papinianus. de inoffic. testa. ꝙ in hoc iura antiqua sint correcta. ⁊ idem dicit Cy. tenere Frã. accur. ⁊ Pe. ⁊ ipse cum eis. Et certe lꝫ opi. Azo. cõiter ꝑ moderniores teneatur. hec vltima mihi magis placet potissime ex eo ꝙ nõ video posse sustineri distinctio Az. quãdo dicit ꝙ in dicto §. fi. de inoffi. testa. l. pãp. cum si. loquitur quando causa legitima fuit inserta. sꝫ nõ probat̃ qꝛ vt predixi eo iure de cause insertione nihil erat ꝓuisum sed postea iure autenticorum. Et hec opinio etiã videbatur placere domino Alberto cremoñ. in lectura sua dicẽs: ꝙ hec aut̃. generaliter erat intelligenda siue testamẽtũ ab initio nullũ erat siue ex postfacto rũpatur. Item tam in preteritione matris q̃ patris. Itẽ siue sit suus siue emãcipatus vt quo ad valorẽ ⁊ effectũ legatorũ nõ differunt licet differãt in modo rũpendi vt. j. dicetur. ⁊ ꝓ predicta opinione adducit in corpore vnde hec sumit̃ generalia verba sinautẽ hec obseruata nõ fuerint. ⁊ qꝛ etiã hoc suadet legatorum ⁊ vltime volũtatis fauoꝛ ⁊ equitas vt vitiũ circa institutionẽ nõ preiudicet legatis. ar. de his qui. vt indignis. l. rescriptũ. Itẽ qꝛ siue a princi. sit nullũ nõ pendent legata ab institutione vt dictũ est. Item quãdo postea rũpitur ꝑ querelam vel cõtra tab. infringit̃. ⁊ principaliter quo ad institutionẽ qꝛ per illã filius hꝫ cãm cõquerendi non ꝓpter legata qꝛ legata aliter valere potuissent si testatoꝛ voluisset ⁊ verisimile est qđ voluisset hoc casu valere quo ad legata. ⁊ ꝓpter has rõnes ⁊ similes induxit iustinianus hanc aut̃. Item qꝛ verbum euacuato quouis est in corpore se habere põt ad oẽs modos rũpendi siue ipso iure siue per sñiam. ⁊ ideo oẽs videt̃ voluisse cõprehendere Albertus. ¶ Item opp. de. l. j. j. ti. j. vbi rupto testamẽto preteritiõe posthumi nõ debentur legata. Sol. ꝭm Pla. illa corrigit̃ per istã aut̃. que non distinguit inter natos ⁊ nascituros. ⁊ ideo nec nos distinguere debem⁹. ff. de publi. l. de precio. ꝓ hoc etiã facit lex maximũ vitiũ in fi. vbi parificãtur posthumi ⁊ iam nati. ⁊ ꝓ hoc facit de ven. in pos. mit. l. j. in prin. de bo. pos. ꝯ ta. l. j. v. hoc aũt. ⁊. l. illud. i fi. ⁊ hãc opi. tenẽt glo. cõiter. ff. de fideicõ. liber. l. generaliter. §. ex testamẽto. eo. ti. l. si pater. in p̃n. ⁊ de manumis. test. l. vxo. in fi. ⁊ in pluribus alijs locis. ⁊ hãc tenet hic Cy. ⁊ dicit tenere Jac. de ra. ⁊ Pe. ¶ In cõtrariũ ponit ꝓ opi. Alij moderni vt Ol. Ric. Jaco. but. ⁊ Odo. hic tenẽt ꝙ legata nõ debeant̃. ⁊ ꝙ hic loquat̃ in nato ibi in nascituro. ⁊ mouẽtur talib⁹ argumẽtis ꝙ hec aut̃. nihil innouet circa posthumos qꝛ ꝙ hic dꝛ de insertiõe cause ingratitudinis ad posthumos nõ potest aptari q̃ causam ingratitudinis cõmittere nõ possunt vt. s. de inoffi. testa. l. si q̃s in suo. §. legis imo nec in nato nũdũ doli capace vt ibidẽ not. ⁊ institu. de exhẽda. lib. §. posthumi. ⁊ de inoff. test. §. posthumi. vnde hec aut̃. de posthumis loq̃ nõ põt cũ ergo de eis non loquat̃ remanẽt iura antiqua. s. d. l. j. j. titu. ꝓxi. cũ cõcoꝛ. qꝛ ꝙ nõ mutat̃ stat vt. s. de testa. l. sancimus. Itẽ alia ratione quia posthumo preterito ab initio tꝫ testm̃ ante posthumi natiuitatem. ⁊ demũ ei⁹ natiuitate rũpit̃ si nõ declinet ad monstrũ vel ꝓdigiũ: vt dicto. §. posthumi. institu. de exhereda. libe. de iniusto testa. l. iij. ⁊. j. ti. ꝓxi. l. qđ certatũ. immo ⁊ iure ciuili inspecto tũc tantũ rumpit̃: vt. d. l. j. j. ti. ꝓx. ⁊. l. j. ⁊. iij. de iniusto test. Verũ tamen de equitate pretoria adhuc tenet ⁊ datur sibi cõtra tabu. ad rũpendum eo iure quo sic valere fingitur vt. ff. de contra tabu. l. illud. §. fi. ⁊. l. j. in prin. ⁊. s. de bo. pos. contra ta. l. ij. ⁊ ibi notat̃. cũ ergo testamẽtũ interim teneat legata ⁊ alia pẽdent ab institutione qua cassata ⁊ legata cassant̃: vt dictũ est. s. ar. ff. de liberis ⁊ posthu. l. iij. in fi. ⁊ de iniusto testamẽ. l. nam ⁊ si. cum si. Sed in iam nato a p̃n. est nullum testamẽtũ. ⁊ ita legata nunq̃ depẽdent tũc ab institutiõe q̃ est nulla. vnde a seipsis beneficio ⁊ dispensatione huius aut̃. incipiũt valere cassata sola institutione vt dictum est. s. ⁊ hãc opinionem vt dixi. s. tenent cõiter omnes moderni. ⁊ Odo. ⁊ Gui. de suz. ⁊ Albertus ⁊ ego eam pluries de facto obtinui coꝛam magnis peritis. Est etiã notãdũ ꝙ lꝫ testm̃ patris rũpatur posthumi agnatione non tamen rumpit̃ testm̃ matris vt no. in glo. s. de inoff. testa. l. iij. An autem per ingressum moñ. rumpat̃ testm̃ sicut agnatiõe posthumi plene dixi. s. de sac. san. eccle. aut̃. si qua mulier. An per legitimationẽ filij naturalis rumpatur testm̃ patris ante factũ in quo de ipso filio nõ erat facta mentio. dic ꝙ sic vt plene no. s. de naturalib⁹ lib. sup rubrica ver. item quero aliam questionẽ. Ex predictis etiam apparet sol. ad. l. ij. s. de bono. pos. cõtra ta. que dicit rumpi per contra ta. posthumo preterito qꝛ nõ est correcta ꝑ istã aut̃. q̃ de posthumo non loquitur. ¶ Item oppo. de. l. j. eo. titulo. ⁊ de legatis

prestan.cōtra ta.bo.poss.peti.l.j.vbi rupto testamēto ꝑ cōtra tab.debentur legata non omnibꝰ sed certis tantum personis coniūctis ſm cōmunem opinionem glos.ꝛ Azo.in summa de cōtra ta.ille corriguntur per istam ꝛ per consequēs correctus est totus ille titulus de legatis prestan.contra tab.bono.pos. peti.qđ nō puto verū:vt.d.l.j.notaui.ꝛ vnde liberi.l.ꝗ se pa-tris.¶ Et predicta duo contraria procedūt si intelligatᷣ hec autᷣ.de vera preteritiōe paterna qđ tamen quidam negant et dicūt loqui solum de preteritione materna vel materne linee vt.j.subijciam.ꝛ scđm hoc cessarent predicta duo contraria. Item si dicamus ꝙ hec autᷣ.locū habeat cū deficit testamen-tum propter omissionem cause vel minus legitime adhuc di-ctus tit.posset procedere.s.cum causa legitima esset apposita sed per heredem nō probata.nam tūc cū legata pendeant ab institutione cassari deberent cassata institutione ſꝫ ex eqtate pretoria sustentantᷣ in coniūctis personis. Et hec fuit opinio Jac.Bal.ꝛ vt plurimū approbantᷣ per modernos. Nā quā-do filius emancipatus preteritᷣ rite hoc est causa legitima in-serta sed nō probata nō potest venire ad bona nisi per contra ta.vt instiᷣ.de heredi ab intesta.§.emancipati.de here.quali. ꝛ dꝛia.§.emancipatos.ꝛ pro hoc facit qđ notatur.s̄.vnde le-gi.l.fi.ꝙ cōtra ta.est necessaria olim ꝛ hodie in casibus ibi no tatis.¶ Itē opp.ad oēs lecturas.s̄.de testa.l.hac consultissi ma.§.ex imperfecto.vbi nō valet testamentū imperfectū nisi quo ad liberos nō quo ad alios.dic ꝙ hic deficiebat ex causa preteritionis vel exheredationis ibi ex defectu alterius solē-nitatis inter que multū refert.vt.ff.de falsis.l.si quis legatū. ꝛ ibi notaᷣ.Itē ibi qn̄ disponiᷣ in vtilitate liberoꝝ hic econ-tra.Uel dic vt dixi ꝙ hic legata non debentᷣ ex testamento ſꝫ ex beneficio ꝛ dispensatione huius autᷣ.his duobus casibus cū deficit testamētū ex causa preteritionis vel exheredatiōis in quibꝰ est speciale.¶ Item opp.ff.de leg.ij.l.ij.quidam qđ corrigitᷣ per istam vel ſm Dy.hic quando legata relinquuntᷣ simpliciter ꝛ sic saltem ab initio vires aliquas potuerūt assu mere ibi relicta fuerūt a preterito ꝛ sic ab initio ipso iure non valuerūt licet postea bona deuoluantᷣ ad preteritū arg.eo.ti. l.sed ꝛ si sic.ver.sit autem.j.de fideicom.l.ab eo.ꝛ de le.j.l.pla ne.ij.§.fi.hic autem loquitur qn̄ relicta fuerūt ab ipso institu to vel simpliciter.ꝛ ideo a principio valere potuerūt vt dixi ꝛ no.ista so.j.de fideicom.l.quidam.¶ Item oppo.ad id qđ de preteritione dicitᷣ de.l.filio.ff.de iniusto testamē.dicit gl.ibi ꝙ corrigitur per hanc autᷣ.ꝛ hoc contrariū procedit si tenea(m)ꝰ hāc.l.loqui in vera preteritione patris.qđ quidam negant vt dicam plene.j.in qōnibus dum querā de qua preteritione lo quatᷣ hec autᷣ.¶ Item opp.contra lecturam Azo.ꝛ eius ra-tiones quas notaui.s̄.in solutione contrarij ad.§.vltimū.ff. de inoffi.testa.l.pap.qꝛ multotiens testamentū ipso iure non valet nec legata etiam valent:vt.j.de fideicōmis.l.ex testa.cū simi.Aut ergo dicemus illas oēs corrigi per hanc autᷣ.ꝑ illā rationem qꝛ legata tūc non pendent ab institutiōe.aut ꝙ ista autᷣ.male dicat.aut ꝙ ratio ꝑdicta nō sit bona. Oportet nos dicere sicut dixi ꝙ hoc contingit magis ex dispensatiōe huiꝰ autᷣ.his duobꝰ casibꝰ cū deficit testamētū ex causa preteritio-nis vel exheredationis ꝙ̄ stricto iure.Nam sicut qn̄qꝫ testato res repetūt legata ab intestato ꝑ clausulā illā si nō valet iure testamēti:vt.d.l.ex testamēto.ꝛ de vulg.ꝛ pupil.sub.l.cohe-redi.§.cū filie.cū si.ita etiā hec autᷣ.inducit tacitam repeti.qđ facere potest sicut testatoꝛ:vt.j.cōia de le.l.j.nolens ꝙ vitium qđ est circa institu.preiudicaret legatis.arg.ff.de his qui.vt indignis.l.rescriptū.ꝛ.s̄.de transac.l.si ex falsis.¶ Item op. ꝙ exheredatio ex falsa causa nō sit nulla sed rescindatur per querelam:vt.ff.de libe.ꝛ posthu.l.posthumꝰ.§.fin.rn̄deo aut falsitas est circa subiectū exheredationis.i.personam exhere dati vt qꝛ dicatᷣ non filius qui est ꝛ obtinet.l.contraria. Aut circa causa extrinsecam exheredādi.ꝛ hoc casu si cā est legiti ma.queritur de veritate cause.ꝛ ita intelligitᷣ ꝙ dictū est.Ul-timo quo ad contraria opponitur ad oēs lecturas in corpore vnde hec sumitᷣ.dꝛ ꝙ hic dicitᷣ de insertione cause introductū fauore filiorum.Sed videtur ꝙ cedat in eorū odium ꝛ damnū qꝛ prestāt legata omnia olim autē nō prestabāt vel tm̄ certis ꝑsonis vt ex superioribꝰ ptꝫ qđ est contra legē ꝙ fauore.s̄.de legibus.Dicunt quidam qđ qꝛ filius in vno releuatur scilicꝫ in insertione cause in alio potuit grauari.s.in prestatione le-gatorū;vt.ff.de iureiurā.l.cū qui. Sed hec solutio tuetᷣ solū lecturam Azo.ꝛ sequaciū non autē Joan.ꝛ aliorū.vnde di-ci pōt ad defensionē lecture Joā.ꝙ cū causa inseritᷣ ꝑ testato rem ꝛ non ꝓbatur ꝑ heredem est imputādū heredi.ꝛ ideo sibi tm̄ nocet ꝛ nō legatarijs ar.ff.ad fil.l.cū fisco.de le.j.l.si seruꝰ plurium.§.si quis ante.ꝛ de his que in testamento delen.l.ꝑ-

xime.Uel dic ꝙ equitas mitigat rigorē. Uel sicut dixi pars vitiosa institutionis nō preiudicet non vitiose.s.legatis.ar.ff. de dam.infe.l.si finita.§.ex hoc nam legata potuissent etiā ab initio relinqui a venientibꝰ ab intestato. vt.ff.de leg.ij.l.j.§. sciendū.ꝛ de iure codicil.l.cōficiuntᷣ.in princi.ꝛ.§.j.ꝛ ideo lex disponit ea deberi ac si ita forent relicta:vt.s̄.dixi.nam habet ꝑ facto qđ fieri solet ꝛ plerūqꝫ fit ſꝫ plerūqꝫ sic repetuntᷣ.vt.j. de fideicom.l.eam quā.de testa.ma.l.si iure.ꝛ de testa.l.ex ea scriptura.nam ꝛ al's finguntᷣ verba fideicōmissaria que dicta nō sunt sed fuerūt directa:vt.ff.de leg.j.l.filius.§.vt quis.de leg.ij.l.imperatoꝛ.§.cū quidam.ꝛ.l.lucius.§.si mater.ꝛ.l.fin. §.lucius.de lega.ij.l.cū quis.§.codicillis.ꝛ.l.pater.in fi.ꝛ ad trebel.l.sceuola.vt eorum effectus procedat contra veniētes ab intestatoꝛ ita et hac autᷣ.ꝛ his duobus casibus inducitur tacita repetitio legatorū per.l.vsbertus. Expediti sumus de cōtrarijs ex quibus satis clarificata est ista materia ſꝫ ampli us clarificemus ꝑ questiones.Primo querendo qꝛ.xiiij.sunt cause vt predictum est si pater non inseruit aliquam ex ipsis xiiij.Sed aliā cōsimilem vel maiorē.an sufficiat.ꝛ videtur ꝙ nō qꝛ a forma tradita nō est recedendū.Item vrᷣ expressuꝫ in corpore vbi viderᷣ prohiberi aliā causam inseri frustra eīn im-perator has causas numerasset si ꝛ alie possent inseri. In cō-trariū viderᷣ qꝛ vbi est eadē ratio vel maior ergo idem ius:vt ff.de ver.obli.l.a titio.ꝛ de regu.iur.l.que ꝑpter necessitatē ꝛ qđ notatur.s̄.de predijs minorū.l.ob es.ꝛ.j.de agri.ꝛ censi.l. quemadmodū.Item lex numerat quasdam causas quibꝰ cō cedit transactionē alimentorū ꝛ postea subijcit aut si qua alia ꝛc.vt.ff.de trāsac.l.cū hi.§.cause.Idem facit in ꝓcuratore re-mouendo.ff.de ꝓcu.l.vel hereditas.ꝛ ꝑ hoc de arbitris.l.ꝛ si qua.ꝛ ex quibꝰ causis maio.l.j.§.fi.ꝛ de iniur.l.lex cornelia.in princ.ꝛ de paricidijs.l.ij.ad.l.iulᷣ.repe.l.j.vbi numeratis cer tis personis subijcit prioꝛ ne eoꝝ.ꝛ qđ notatur.ff.de lega.ij.l. cū ita.§.fi.in fi.glos.magne.ꝛ in vsibus feudorū que sit prima causa beneficij amittendi.§.sed qꝛ nam.ꝛ ar.de manu.vin.l. etiā.§.j.Et hanc approbant Jaco. Bald. ꝛ Ulbertus. Sed predictis responderi posset ꝙ in predictis.ll.erat additū etiā de alijs causis.ꝛ ita facile fuisset imperatori in corpore.e.hoc addere si voluisset.arg.j.de cadu.tollen.l.vnica.§.finautē ad deficientis.ꝛ ideo forte prima opinio verioꝛ est ꝛ eam seruari vidi.¶ Secūdo quero qđ si testator causam nō inseruit ſꝫ he res paratus est ꝓbare vnā ex enumeratis an sufficiat. dic ꝙ non qꝛ testm̄ est ipso iure nullum ꝛ ideo nō est heres nec ergo admittendus ad talem ꝓbationē qꝛ nō est heres. Itē qꝛ dato ꝙ causa subesset ex quo testatoꝛ in vita vel in testamento sibi nō opposuit heres nō posset obijcere:vt.s̄.de inoffici.testa.§. omnimodo.§.si tamē.ad idē de bonis liber.l.si patronus.§.si qs cū esset.de fideicō.liber.l.testamēto.ꝛ.j.de reuocan.dona. l.fi.ꝛ qđ notaᷣ.ff.so.ma.l.rei iudi.§.j.ꝛ in vsibꝰ feudo. quibus modis feu.amitta.§.j.ꝛ ita tenent Jaco.Bal.Ulber.ꝛ Odo. Item quero si testatoꝛ expressit vnā de causis legitimis ꝛ he-res ꝓbat vnā aliam de legitimis vtrū sufficiat si insertam nō ꝓbat.dic ꝙ nō vt.ff.de excu.tuto.l.qui testamēto. ꝛ de acqui. here.l.si is ad quem.ꝛ ꝙ ibi notaᷣ.ꝛhoc cōiter approbaᷣ.Ar. tamen contra.ff.de app.l.scio.in fi.prima vera vt expresse ptꝫ in corpore vnde hec sumitur.§.siue igitur. Item quero nun-qđ hec autᷣ.locū habeat i matre ꝛ linea materna pretereūtibꝰ omissa causa preteritiōis.viderᷣ ꝙ nō immo viderᷣ tales pre-teriti auxilio destituti. nā querela cessat qꝛ datur tantum ex-heredatis vel ꝑ exheredatis habitis inserta causa ꝛ nō ꝓba-ta ſm intellectum Jo.at hic nulla est inserta. Contra tab. nō qꝛ in testamētis feminarū locū non habeat vt.ff.de cōtra ta.l. illud.§.ad testamenta.Nullum dicere non possunt qꝛ hoc est bn̄ficium iuris ciuilis competēs suis tm̄ vt institu. de heredi. ab intestato.§.emācipati.sed femine nō habēt filios in ꝑtāte vt institu.de adop.§.femine.Cōsueuit dici ꝙ est casus in cor. vnde hec sumitur.§.illud quoqꝫ capitulum vbi de matre ex-presse fit mentio ꝛ notatur in summa huius ti.§.fi.Itē queritᷣ quid si mater vel aliquis de eius linea exhereda.nominatim ꝛ expressam causam inserant.viderᷣ ꝙ nō valeat testamētū qꝛ nec est institutus nec preteritus nec exheredatꝰ cū exhereda tio nō cadat in matre nec linea materna qꝛ nō habent in pote state vt dictū est ꝛ inter extraneos inepta res est exheredatio vt.ff.de ver.oblig.l.quidam.Et extraneus est oīs qui non est in potestate;vt.s̄.de rei vxo.act.l.vnica.§.extraneū.ꝛ sic tale testm̄ videtur factum cōtra iuris formam ꝛ iđ inualidum:vt ff.de leg.j.l.nemo.ꝛ.l.si qs inquilinos.in fi.Sꝫ dicēdum est ꝙ valet nam talis exheredatio nō rite facta haberᷣ pro preteri-tione:vt.ff.de cōtra tab.l.nō putauit.§.non quenis.ꝛ.l.si sub cōditione.si est pro preteritione ergo valet testm̄ ꝛ habet locū

querela si

querela si causa inserta nõ pbeẽ qꝛ preteritio matris ꝛ materne linee pro exheredatione habetur. vt institu. de exheredat. liberoꝝ. §. mater. ꝛ ita tenet hic glo. magna ibi si autẽ sit preteritus, vel exheredatus ab ascendentibus per matrẽ. ꝛ not. etiam institu. de inoffic. testa. in princi. Uber. Et idem putat econtra si filius preterear vel exheredet matrẽ vt idem sit in eo ꝙ dictum est in matre. vt in auẽ. de nõ eligen. secũdo nubẽtes. §. sed hoc reliquũ. Denuo quero de qua preteritione loquatur hec auẽ. ꝛ hec questio declarat multum materiã istã ꝛ in hoc variant doctores ꝛ glo. nã in corpore vt cũ de app. cogno. §. aliud videtur sentire ꝙ loquatur in preteritione materna ꝛ materne linee super verbo preterire vbi dicit ad matrẽ ꝛ ad eius lineam referrendum. ꝛ idem videtur hic sentire Odofr. super verbo preteritionis vbi exponit facte a matre. Quidam etiam moderni hoc tenent. ꝛ plus dicunt qḋ iura antiqua circa preteritionem nõ corriguntur ꝙ dicunt colligi euidẽter ex. §. siue igitur in corpore. vnde hec sumitur ibi nullam exheredationem liberis ꝛc. ꝛ de preteritione nullaꝫ facit mentionem per hoc ostendens ꝙ circa preteritionem voluit l. lator aliquid innouare. ꝛ ita videtur sentire Gui. de suza. ꝛ Azo in summa huiꝰ tituli circa fi. Alibi tenet glo. ꝙ hec auẽ. loquatur etiam de preteritione paterna vt notatur. ff. de iniusto testa. l. filio. vbi tenet glos. ꝙ per hanc auẽ. corrigatur. ꝛ tñ ibi de paterna preteritione loquitur idem notatur. ĵ. tit. pri. l. j. ꝛ. ij. ꝗ loqtur in filio in ptãte cõstituto. ꝛ idem videtur dici in emancipato. s. de bonoꝝ pos. cõtra tabu. l. j. ꝛ in auẽ. de heredi. ꝛ falc. §. exheredatos. ꝛ hec opinio ẽm Cy. placet Ja. de ra. ꝛ Pe. Alibi videntur dicere glo. ꝙ circa filium emãcipatum preteritum nihil innouatur immo statur iuri antiquo vt no. ff. de mino. l. si filius. ꝛ de libe. ꝛ posthu. l. gallus. §. quid si tantũ. Ja. de are. distinguit inter filiũ emãcipatũ ꝛ suũ. in suo enĩ dicit nihil immutatũ circa preteritionẽ qꝛ in. d. §. siue igiẽ. vnde sumiẽ hec auẽ. dꝛ ꝙ fauore filioꝝ est introductum. Sꝫ si nos intelligeremus in filio in ptãte preterito iam non esset in eius fauore immo esset deterioris cõditionis factus per istud ius nouũ qꝛ ante poterat dicere ipso iure nullum ꝛ nõ prestabat aliqua legata modo autẽ prestaret vnde non credit iura antiqua de suo loquẽtia corrigi sꝫ in statu suo manere. s. l. de legatis prestã. contra ta. bo. pos. peti. l. is qui in ptãte. in pñ. ꝛ de libe. ꝛ posthu. l. inter cetera. cũ si. In filio ãt emãcipato dicit immutatum ius antiquũ. Nam iure antiquo etiam nulla causa preteritionis inserta oportebat emãcipatũ ꝑ cõtra tab. venire ꝛ litigare ꝛ si obtinebat non ꝑstabat legata nisi certis ꝑsonis. Hodie vero si cã preteritiõis nõ inseraẽ testm̃ nõ valet ipso iure nec ẽ opus eũ litigare per ꝯ ta. sꝫ adire põt tanꝗ ab intestato. ꝛ iõ prestat legata ꝑ hãc auẽ. Si autẽ fuisset inserta cã tũc habẽt locũ iura antiqua tã i emãcipato ꝗ in suo. nã opꝫ eos venire ꝑ viã iudicij qꝛ testm̃ tenet ꝛ institutio ꝛ legata pẽdent ex ea. ꝛ iõ viciata ea viciant ꝛ legata: vt dictum est. s. ẽm opi. Azo. ꝛ sequaciũ quã sequitur ipse Jaco. de are. Sꝫ Dy. simpliciter videre teneẽ ꝙ in suo olim sit ꝛ hodie idẽ ꝛ ita scripsit in. l. gallus. in pñ. sue magne distinctiõis circa filiũ emãcipatũ recitat variationẽ gl. ꝛ nõ eligit ꝗ sit verior vt ibi pꝫ. Cy. tenet hic ꝙ hec auẽ. ꝛ superior loquanẽ etiã in preterione paterna ꝛ in filio tã suo ꝗ emancipato vt causa iusta inserta ꝛ non probata siue nõ inserta legata ꝛ fideicommissa prestentur. Refert tamẽ in modo expugnandi testamentũ: qꝛ filius suus exhẽdatus venit ꝑ querelã. Si autẽ sit preteritus hꝫ duo auxilia ꝗ dicit nullum si vult ꝛ põt etiã si nõ vult dicere nullũ petere cõtra ta. vt no. s. de bo. pos. contra tabu. l. j. ꝛ in. l. maximũ viciũ. vt hic notatur emãcipatus vo exhẽdatꝰ hꝫ querelã preteritus contra tab. tantũ. ꝛ olim prestabat legata certis ꝑsonis tm̃ hodie oĩbus. vt hic notaẽ ꝛ. d. l. j. s. de bo. pos. cõtra tab. l. j. Et ẽm istam opinionẽ cause insertio non est de substãtia testamenti vel exhereda. lꝫ cõtrariũ not. ff. de testamen. l. j. sed est de substantia ꝗtum ad querelam inducendam al's nõ valet ipso iure, institutio sed legata sic ꝛ quo iure valeat. ĵ. dicã. Et aduertatis qꝛ multũ refert vtrũ emãcipatꝰ preteritus dicat ipso iure nullũ testamentũ an veniat ꝑ ꝯtra tab. qꝛ sic erit necessaria bono. pos. vnde liberi. ꝛ est vtile scire hoc qꝛ vis est in tpe nã veniẽti de iure pretorio statutꝰ ẽ annꝰ. veniẽs aũt de iure ciuili ꝑpetuo vt dixi plene. s. vnde libe. l. fi. lꝫ ergo in succes. ab intestato sit sublata dĩa emãcipatiõis ꝛ patrie ptãtis tamẽ in mõ rumpendi testamentũ nõ est sublata immo dĩa suus ꝛ emãcipatus vt predixi ꝛ no. in summa huius ti. §. pe. insti. de suc. lib. §. si vero testamẽtũ. ꝛ in summa de collationibꝰ. §. fi. ꝛ hic in glo. magna. Et hanc opinionẽ tenent cõiter moderni. ꝛ Odo. Jaco. Bal. ꝛ alij. Quid de emãcipato exhẽdato, nam vr̃ destitutus omni auxilio. nã nec nullum dicit nec hꝫ cõtra ta. nec querelã ꝗ est a iure ciuili a quo est incognitus. Sꝫ dic ꝙ hꝫ querelã. petita tamẽ prius bono. pos. gratia litis agnoscẽde. vt. ff. de inoffi. testa. l. pap. §. j. ꝛ. l. si ꝑponas. ẽm Rofre. in libello de bono. poss. contra tabu. que datur filio ṽ. sed illud queritur quo titulo traduntẽ aliqua ad materiã huius auẽ. spectantia. ꝛ in ti. de inoffi. testa. per eum. Item quero quid econtra si parentes preterantur vel exheredenẽ a filijs. vr̃ dicendũ ꝙ aut queritur de patre vel paterna linea vel de matre vel sua linea. ¶ Primo casu aut filius erat in ptãte. ꝛ tũc aut testatur extra castrensia. ꝛ nõ valet vt dixi. s. qui testa. fa. possunt. l. pe. ꝛ fi. Aut testatur de castrensibus vel quasi ꝛ videẽ ꝙ valeat testm̃. nec cesset etiam quo ad institutionẽ. vt. s. de inoffi. test. l. fi. Alibi videtur notari ꝙ lꝫ nõ sit locus querele agatur tñ cõditione ex lege ad supplemẽtum seu ad legitimã. ꝛ ita notatur. s. de episc. ꝛ cleri. auẽ. presbyteros. Alibi notaẽ ꝙ hodie locum habeat querela vt notatur ꝛ dixi dixi dicta. l. fi. de inoffi. testa. ꝛ. ff. e. l. pap. §. pap. ꝛ si a parente quis fuerit manumissus in rubrica. ꝛ de hoc etiã notaẽ. ĵ. ad tertul. auẽ. in testa. Et ista videtur veritas ẽm Ja. de ra. ꝛ hoc ꝑbat ex. §. vnde hec sumitur. vbi loquiẽ de filiofa. in casu in quo pt testari ꝙ nõ ẽ nisi in castrensi vel quasi. Et iõ aut pater exheredatur a filio in ptãte quãdo põt testari ꝛ habet querelam vt dictis. ll. notaẽ aut preteriẽ. ꝛ dicit testamẽtũ nullũ. Si a filio emancipato exheredaẽ hꝫ querelã. si preteriẽ habet cõtra ta. ꝛ sic notaẽ hic. ꝛ sic est necessaria contra tabu. ꝛ vnde legitimi que daẽ parẽtibꝰ vt dixi in. l. qui se patris. s. vnde legitimi. Preterea pater veniendo per contra tab. non rũpit in totũ indistincte immo distinguiẽ an sit turpis ꝑsona instituta vel nõ vt. ff. si a parente qs fuerit manumissus. l. pãtonius. Si queratur de matre vel eius linea tunc qꝛ eoꝝ preteritio habeẽ ꝑ exheredatione vt dictũ est ecõtra venient per querelam ꝛ rumpent testm̃ in totũ vt. ff. de inoffic. testa. l. mater. ꝛ sic mater hꝫ plus hoc casu si dicimus iura antiqua non correcta nisi circa legata ꝛ fideicõ. prestanda sicut dicunt Ja. de ra. ꝛ Pe. vt no. s. vnde legitimi. l. fi. in fratribus nõ videnẽ immutata iura antiqua. vt. s. dixi. ꝛ ideo steẽ. l. fratres. s. de inoffi. testa. Ex premissis vt clare colligatur iste tractatꝰ Cy. sic distinguit latius quã hic in glo. Aut queriẽ de successione descẽdentiũ actiue. aut ascẽdentiũ aut collateraliũ. Primo casu aut exheredanẽ aut pretereunẽ. Si exheredanẽ aut iusta cã inserta. ꝛ tũc solũ veniunt ꝑ querelã. Et si quidã heres ꝑbat cãm omnino excludunẽ tanꝗ ingrati vt in auẽ. de here. ꝛ falc. §. exheredatos. Si nõ probaẽ testm̃ rũpitur quo ad institutionem ꝛ alia relicta que pẽdent ex ea ẽm opinionẽ Azo. ꝛ sequaciũ. Sed ẽm Dyñ. legata ꝛ alia relicta valent. ẽm alios quos Cy. sequiẽ cassaẽ institutio ꝛ alia relicta valẽt vt. s. dictum est. Aut nõ ẽ causa iusta inserta. ꝛ tunc testm̃ est nullum qꝛ cause insertio est de substantia testamenti vt notatur. ff. de testa. l. j. ꝛ de substantia exheredatiõis quãtum ad querelam cõcedendã tñ legata valent ꝛ alia relicta. nõ ex virtute testamẽti qꝛ nullũ est. sꝫ autoritate ꝛ ꝑuisione huius auẽ. vt dictũ est. s. ꝛ. ĵ. dicã ꝛ quo ad predicta nõ videnẽ differre sui ꝛ emancipati. Aut pretereunẽ. ꝛ tunc aut a matre vel eius linea. Si a matre ꝑ exhereditatis habẽtur vt dicto. §. mater. ꝛ de exheredatiõe libe. insti. Et tũc aut est inserta cã aut nõ. Si ẽ inserta locũ hꝫ querela. si nõ probetur vt. d. §. mater. ꝛ. s. de inoffi. test. l. filiã. Si nõ est cã legitima inserta testm̃ est nullũ vt notaẽ dicto. §. exheredatos. de here. ꝛ falc. Legata tñ. ꝛ alia relicta valent vtroꝗ casu ẽm opinionẽ quã sequitur Cy. nec in hoc est curandũ de patria ptãte cum femine in ptãte habere non possint vt institu. de adopti. §. femine. Si preterantur a patre vel ascendentibus ex paterna linea. Aut sunt in potestate aut emãcipati. Si in potestate tunc ẽm eos qui dicũt qḋ circa preteritionẽ paternã nihil est hodie immutatum habẽt duo auxilia qꝛ possunt dicere nullum ipso iure ꝛ petere cõtra ta. vt hic ꝛ in. l. maximũ viciũ notatur ꝛ. s. dictum est ꝛ de hoc no. in glo. in. l. filium. §. fin. de contra tab. ẽm alios qui dicunt hanc auẽ. loqui. etiam de preteritione paterna. aut est inserta causa legitima preteritiõis ꝛ probatur ꝛ in totũ repelluntur vt predixi. aut nõ probatur ꝛ testamẽtum est ipso iure nullũ. Si vero preterantur emancipati hic est opinio. nã quidã ꝙ in eis nihil est innouatũ per hãc auẽ. sed tenet testamentum ꝛ venient tm̃ ꝑ cõtra ta. vt notatur in. l. gallus. §. in omnibus. ꝛ §. quid tamen ꝛ. ff. de mino. l. si filius. ẽm aliã opinionẽ. aut est inserta causa: aut nõ. Si est inserta causa que inserenda est in filio emãcipato vt notatur in preallе. §. exheredatos. Si quidem probetur repellitur oĩo. si nõ probetur venit per cõtra tab. ꝛ est effectus quem. s. dixi. Si nõ est inserta causa tunc testamentum nõ valet qꝛ deficit in substantialibus, hoc cũ tra-

ctatur de successiõe iã natoꝝ. Si autem de successiõe posthumorum in hoc est opinio q2 quidam dicũt hãc aut. locum habere. aliȷ̃ ꝙ non vt. s. dixi. ¶ Secũdo casu qñ tractat̃ de successione ascendentium per eos facienda: aut sunt exheredati aut preteriti. Si exheredati: aut cum cã iuxta: aut non. Si cũ causa iusta ⁊ probetur excluduntur ex toto sicut dictũ est de descendentibus. si nõ probetur tũc veniũt per querelam. Si sine iusta causa testamẽtũ est nullũ. Si sunt preteriti aut sunt parentes ꝑ lineã femininam. ⁊ tunc idem ꝙ in exheredatiõe: aut per lineã masculinã. ⁊ tũc si a filiofa. in casu vbi potest testari preteritus sit sine causa prout intelligitur hanc aut. loqui in quacunqꝫ preteritione nõ valet testamẽtũ. Si cũ causa valet si probetur. Si nõ ꝓbetur nõ valet ipso iure. Si autem a filio emancipato pretereatur sine causa ꝯ ta. vel cũ causa q̃ nõ probat̃ pater hꝫ ꝯtra ta. vt. ff. si a parente quis fuerit manumissus. l. j. ⁊ l. pãtonius. ⁊ inquantum veniat ibi dicit̃. Circa collaterales nihil videtur immutatum immo veniunt per querelam: vt. s. de inoffi. test. l. fratres. licet ⁊ in hoc fuerit opinio ⁊ quo ad legata ⁊ quo ad insertionem cause que videtur de substãtia testaméti. vt. ff. de test. l. j. ⁊. s. tetigi. Sed ꝑ declaratiõe predicte distinctionis aliqua quero. primo quõ filio in potestate detur ꝯ ta. cũ testamẽtũ sit nullũ. dic vt notatur. s. de cõtra ta. l. ij. ⁊ plene. ff. de lega. prestan. l. is qui in potestate in prin. ¶ Itẽ quero quare ꝯtra ta. nõ datur ꝯtra testamẽtũ feminarũ. de hoc. s. dixi. ⁊ dic vt. ff. de cõtra tabu. l. illud. §. ad testamẽta. ¶ Tertio quare exheredati nõ habẽt ꝯtra ta. l. videtur respõdere. ff. de cõtra ta. l. nõ putauit. in princi. sꝫ ratio illa nõ est necessaria ad excludendũ cõtra ta. nõ est de iure ciuili sꝫ pretorio. ⁊ iõ Odo. dicit ꝙ pretor fuit contentus ex quo habebat querelã. ⁊ ideo voluit dare contra ta. quoniã ꝑ contra tab. arguitur ipsum testamentum. ¶ Sed per querelam arguitur vicium testatoris q2 contra officiũ pietatis illud fecit ⁊ hec ratio videtur colligi. ff. de contra ta. l. illud. in prin. ⁊ l. nõ putauit. §. j. Querit Rofre. in libello de bonoꝝ pos. contra ta. ver. sꝫ queritur in eo quod dixi ꝙ expedit potius filio in potestate preterito vel dicere nullum. vel petere contra ta. ⁊ videtur ibi tenere ꝙ expediat magis dicere nullum sed eo. titulo ver. sed quare quid magis expediat videtur dicere qõ quãdo petit contra tab. prestat legata solum certis personis coniunctis. vt. ff. de lega. prestan. l. j. si dicat nullum tunc prestet omnibus per hãc aut. sed hoc videtur contra casum. l. e. titulo. l. is qui. in prin. ⁊ de hoc plene dixi. s. in solu. ꝯtrarioꝝ. ver. item opponit̃ de. l. j. e. tit. ¶ Item quero quomodo possit inseri causa preteritionis ẜm illos qui dicunt in omni preteritione hãc aut. loqui. dicũt quidã ꝙ sic dicat filio meo quem pretereo nihil relinquo q2 tale quid fecit. Sed certe. ⁊ hic vr̃ exheredare: vt. s. eo. l. iij. Vel ẜm. M. sic dicat filio meo maledicto qui tale quid fecit lego. x. Non obst. l. iij. s. eo. ꝙ vbi ponunt̃ verba ꝑ que vr̃ esse exheredatio nõ preteritio vel hic nõ ponunt̃ verba circa institutioné sꝫ circa legatũ ⁊ lex vĩ dicere de institutiõe. vt. l. maximũ viciũ circa mediũ. ibi in qua institutione preterijt ⁊c. per hoc. j. de fideicõ. l. quidã quã videas. Ad hanc materiã. Gui. de suza. dicit ꝙ sic dicat de filio meo nõ facio mentioné instituendo vel exheredando q2 tale quid mihi fecit. Cy. in glo. ff. de inoffi. testa. l. nã ⁊ his. §. j. notat qõ preterire dicatur etiã si eum nominet nõ instituendo vel exheredãdo. Aliȷ̃ dicũt qõ illud qõ dr̃ de cã nõ refert̃ nisi ad exheredationé paternam vel preteritioné maternã. ⁊ hec est opi. Iaco. de are. Vlterius queritur qd cõtineatur appellatione ceteroꝝ. ⁊ dic legata ⁊ oĩa in testaméto disposita excepta institutione ⁊ de significato huius verbi cetera: vide. ff. de v̄. si. ceteroꝝ. ⁊ in alphabeto sub lr̃a. C. Sed quo iure petent̃ ista alia in testaméto disposita vt sciamus libellũ ꝯficere. ꝑfatus Ia. ⁊ Ol. dicunt ꝙ vtili act. ex testaméto q2 hec aut. non dicit testamentũ irritũ esse nisi quo ad institutioné nõ autẽ quo ad alia in testamento disposita. Aliȷ̃ ꝙ conditione ex. l. ista ꝙ sic probãt quotiẽs cõfirmat̃ ꝙ in se inutile est illud debet̃ postea ex vigore cõfirmãtis: vt. ff. de iniusto testa. l. posthumus. §. si. ⁊ ad trebel. l. si qs priore. de cõdi. institu. l. institutio talis. ⁊ de heredi. insti. l. asse. sꝫ hec vident̃ esse iutilia cũ ex testaméto nemo sit heres. vt. l. eam quã de fideic õ. sꝫ autoritas huius noui iuris legata ꝯfirmat ergo debent̃ ex vigore. l. cõfirmat̃. ⁊ h. d. Cy. sentire Dy. ⁊ Pe. ⁊ fuit opi. H. vt in ꝓxima qõe patebit. ¶ Itẽ querit̃ si pater filio exheredato legatũ ascripsit an legatũ tale relictũ ipsi exheredato vel preterito nõ rite ratũ maneat si filius expugnet testamẽtũ. hec questio tangit̃ in glo. q̃ incipit. i. totius. ⁊ in. l. maximũ vicium ⁊ varie sunt opiniones vt ibi apparet ⁊ hodie sunt. Quidã em̃ dicunt qõ nõ habebit legatũ q2 nõ est verisimile testatoꝛ hoc voluisse si testamentũ expugnaretur. nam q iuduciũ parẽtis impugnat nõ dꝫ ex eo quicq̃ consequi. vt. ff. de acqui. here. l. quesitũ. ⁊ de vul. ⁊ pu. substitu. l. is q. õ bono. pos. cõtra ta. l. sub cõditione. §. j. de inoffi. test. l. pap. §. meminisse. ⁊. j. de his qui. vt indignis. l. alia. ¶ Preterea aut petit legatũ ante expugnationẽ testamẽti ⁊ nõ põt postea impugnare. vt. s. de inoffi. testa. l. parẽtib9. aut post expugnationẽ ⁊ est repellendus vt indignus vt dicto. §. meminisse. ¶ Itẽ per hoc haberet plus iste exheredatus q̃ aliȷ̃ filiȷ̃ instituti. vt. d. l. maximũ vicium ꝙ est absurdum. et ꝑ hoc de lega. prestan. l. bono. de dona. inter virũ ⁊ vxo. l. ij. §. j. Aliȷ̃ dicunt contra ex generalitate huius aut. ¶ Itẽ q2 per impugnationẽ huius iudiciȷ̃ nõ perditur ꝙ debetur virtute legis bñficiȷ̃: vt. d. l. papi. §. si quis impubes. de inoffic. testa. ⁊ de heredi. ⁊ falc. §. si qs vero nõ implens. Sed legatũ de quo querit̃ est huiusmodi ergo ⁊c. ¶ Qõ autẽ legatũ predictũ sit huiusmodi. i. debebatur ex bñficio legis non testatoris appareat ex his que dicta sunt. s. ꝓxi. qõne que debẽtur ex confirmante nõ ex confirmato ⁊ sic ex bñficio legis hoc est hui9 aut. si sic ergo ⁊c. ⁊ hec fuit opi. Hu. s. ꝙ legatũ filio debeatur ⁊ eã tenuit in dissolubilibus suis vbi hanc qõnem mouit. Nõ ob. §. meminisse. q2 hoc legatum nõ debetur filio ex volũtate defuncti. sꝫ ex ꝑtãte huius noui iuris: vt dixi. s. proxima qõne. ¶ Item non ob. l. quesitum. cũ si. q2 eodé modo respondetur vel ibi iudicium parentis impugnatur repudiando hereditatem vt ibi dicit̃. Nõ ob. ꝙ nõ debeat plus habere exheredatus vel preteritus q̃ institutus q2 verũ est manẽs exheredatus sꝫ si tollatur exheredationis vigoꝛ ꝙ sit per querelã poterit plus habere sicut dicitur seruus manens seruus non põt esse tutoꝛ sꝫ factus liber sic. vt institu. qui dari tut. possunt. in princ. nec hoc est absurdum. nam ⁊ preteritione ꝑ contra tab. sublata aliquãdo plus hꝫ preteritus q̃ institutus vt. ff. de cõtra ta. l. si ex duobus. §. sꝫ illud. ⁊ ꝑ hec eo. ti. l. filium qui circa finẽ. ⁊ ibi in gl. magna. ⁊ hec fuit sñia Hug. vt dictũ est. ⁊ cã seqt̃ Dy. vt scripsit. ff. de leg. ij. l. codicil. §. si. ⁊ qdã habẽt in. l. lucius. §. filiã. M fil. hãc qõnem disputauit ⁊ tenuit hãc opi. de rigoꝛe. sꝫ de equitate tenet primã. s. ꝙ non habeat legatũ ꝑ iura ad hoc alleg. ⁊ hanc opinioné sequebãtur Alber. papié. ⁊ Odo. ⁊ Iaco. Bal. Ol. qõ nõ debeat̃ legatũ. ⁊ vr̃ expressum ff. de lega. prestan. l. filiũ. §. omnibus. ⁊. §. nõ solum. ⁊. l. bonoꝝ ⁊. l. virilis. §. qui ex liberis. vbi rupto testaméto ꝑ contra tab. vel legata sunt salua certis ꝑsonis coniunctis nõ tamẽ rumpẽtibus lꝫ sint de numero coniunctoꝛũ. Et ad contraria que cõcludunt ꝙ nõ ꝑdat cũ habeat ex bñficio legis nõ ex voluntate defuncti respõdetur ꝙ illa ratio vera est vbi simpliciter debetur ex beneficio legis sicut quarta debita filio arrogato sed hic legata non debẽtur ex beneficio. l. tantum. sed propter testamentum in quo sunt ascripta. ⁊ ideo nõ dicitur in totum a lege procedere. ⁊ ideo scóm eum petuntur vtili actione ex testaméto. pro hoc. ff. de cõfir. tuto. l. qui a patre simile habet̃ ff. de here. institu. l. si. ad sil. l. cum fisco. ⁊ qõ not. de leg. prestã. l. j. in prin. Oldra. Si autẽ diceremus ꝙ peteretur cõditione ex lege ista vel officio iudicis tunc videret̃ vera opi. ꝙ legatũ debeatur ꝑ iura ad hoc adducta. ⁊ ad preallegatũ. §. omnib9 ⁊. §. nõ solum. allegatos per. d. Ol. posset responderi ꝙ illud est delatum ex priuilegio quod facilius perditur q̃ ius cõe qõ prouenit ex ista aut. ar. ff. de mili. testa. l. eius. ⁊. j. de cadu. tol. §. fin. ¶ Itẽ quia consideratis terminis qõnis preposite loquimur qñ institutio ab initio nõ tenuit vt q2 causa nõ inserta ⁊ sic legata nunq̃ fuerunt depẽdentia ab institutione. Sed ad hoc repugnare videtur. l. que dicit debitum. l. perdi. si aliquis indignus est. ff. ad sil. l. si. sequẽs. §. si. de bo. liberto. l. iul. in si. ⁊ de his qui. vt indignis. l. portiones. Sꝫ ibi cassat̃ ꝓpter suũ viciũ propriũ hic testatoris ⁊ eodẽ modo põt respõderi ad alia legat a ꝑ dictũ dominũ. M. ⁊ ad. §. meminisse. cũ si. põt responderi ꝑ. l. ff. de bonis liber. l. qui cuꝫ maioꝛ. §. si libertus. Ad illud qõ dicitur ꝙ non presumitur defunctũ hoc voluisse põt responderi ꝙ ius antiquũ voluntatẽ talẽ testatoris cassat ex toto tanq̃ furiosi: vt. ff. de inoffic. testamẽto. l. circa. Sed hec aut. salua facit legata ⁊ alia disposita vnde ex voluntate testatoris que est viciosa non est sumẽda presumptio cum quo ad testatorem sit viciosa. vt. j. de condi. insertis l. ij. ⁊ in hanc sñiam inclinare videtur Alber. ¶ Item quero nunquid fideicõ. vniuersale ratũ maneat ex bñficio hui9 aut. Et primo vr̃ ꝙ non quia sicut dictum est talis dispositio ad causam intestati deducitur. vt. d. §. sin autẽ. hec oĩa in corpore vnde hec sumit̃. Sꝫ fideicõmissarius vniuersalis habet̃ loco heredis: vt. ff. de bonis lib. l. si necẽ. ⁊ ꝙ cuꝫ eo. l. si filius. ergo ipsum fideicõmiss. vniuersale ratum manere nõ potest q2 nõ põt dici res in causa intestati fideicõmissario vniuersali locũ heredis

heredis tenēte. Sed dñs ol. contra ꝓpter equiparationē que al's fit de fideicōmisso vniuersali ⁊ singulari. ff. ad trebel. l. ita tñ. §. quotiens. vbi de hoc in glo. ⁊ de adimē. le. l. iij. §. idē dicēdũ ⁊ ꝓ hoc qꝛ beneficiũ edicti si quis omissa cā testamēti sic fecit deberi fideicō. vniuersale sicut singulare vt. ff. si quis omissa cā testa. l. si seruũ. §. institutus. ⁊ pro hoc est generalitas huius aut. q̄ dicit cetera excepta institutiōe firma manere. Sed pro prima opinione ꝙ non valeat qꝛ si valeret iam filius defraudaret̃ hereditate patris cōtra mentē huius aut. q̄ est vt ab intestato habeat bona paterna institutiōe cassata vt predictũ est ⁊ probatur in corpore vbi dicit libertos nullā circũscriptionē pati in bonis patris. ⁊ ad id qđ đr de equiparatione fideicōmissi vniuersalis ⁊ singularis respōderi pōt qꝛ in multis differũt vt. ff. ad trebel. l. mulier in fi. ⁊ si quis omissa cā testamēti. l. si quis omissa ad finē. ⁊ de fur. l. a titio. ⁊ hanc tenebat hic albertus papieñ. vsbertus tñ tenet predictam opi. ꝙ debeat̃ qꝛ siue dicamus testm̃ nō tenere in odiũ testatoris qui cām non inseruit siue in odium heredis qui insertam nō probauit. hoc non debet preiudicare fideicōmissario vniuersali sicut nec legatarijs. Non obstat ꝙ dicitur filiũ defraudari qꝛ immo succedet ⁊ restituet retenta quarta quā lucrabitur. Et ꝙ dicitur fideicō. haberi loco heredis. verum est quo ad quedam non quo ad omnia vt notat̃. d. l. si seruum. §. institutus si quis omissa causa testamenti. Item pro hoc facit quia substitutus tenetur prestare fideicom. vt. j. ad trebel. l. non iustam. ⁊ pro hoc si quis omissa causa testamenti. l. si quis pecuniam et. l. si non solus penultimo responso. ar. j. de cadu. tollen. §. pro secũdo de heredi. ⁊ falc. §. si vo nullus. Sed predictus. §. quotiens in. l. ita tñ per alios doctores allegatur ꝙ non debeatur fideicom. cum ibi dicatur ꝙ rupto testamēto per ꝯtra tabu. heres adire nō cōpellitur vt restituat. Sed dñs vsbertus rñdet ꝙ ibi loquitur de extraneo herede instituto nō cōpellendo. sed questio nostra querit de filio succedente ab intestato rupto testamento vtrũ teneatur prestare fideicōmissum vniuersale in testamēto relictũ ex dispositiōe huius aut. Itē queritur nũquid tutela rata maneat glo. tenet ꝙ valeat. ff. de testa. tute. l. iure nostro. §. fi. ⁊. e. ti. l. j. Quidā tenēt quo ad tutelam iura ⁊ antiqua nō esse correcta vt statim subijciā in prima q̄ōne. opi. primā tenet Ol. Cy. hic nō firmat pedē. Itē q̄ritur quid de substitutione pupillari facta filio. nunquid rata maneat ⁊ sic corrigat̃. ff. de inoffi. testa. l. pap. §. sed nec impuberis. Dy. tenebat iura antiqua nō esse correcta per hāc aut. de hoc loquentia. ⁊ hanc aut. solum confirmare illa que valere possunt sine institutiōe vt legata ⁊ fideicom. pupillaris substitutio nō pōt valere sine institutiōe vt dicto. §. sed nec impuberis. ff. de vul. ⁊ pupil. substi. l. j. in fi. vbi glo. mouet hāc q̄stionē sed nō explicat. nec Cy. hic. sed ꝙ valeat bene facit. e. ti. de vul. substit. l. ex duobus. §. fi. In contrariũ facit instit. de pupil. substi. §. liberis. ⁊ quod ibi notat̃. Sed ꝯtra opi. Dy. videt̃ ꝙ dictũ est de tutela q̄ nō valet sine testamēto ⁊ institutiōe heredis vt. ff. de testa. tute. l. si nemo ⁊ tñ tutela remanet vt colligi potest expresse ex corpore vnde hec sumitur vbi dicit valere tutorũ dationes ⁊ quelibet alia capitula. ⁊ dũ dicit ⁊ oīa impleri ⁊ dari quasi nō referat sint capiēda de manu heredis scripti ꝑ fideicom. an directo. ⁊ pro predictis tenet vsbertus substi. pupillarē valere. ⁊ qꝛ sic est qñ omissa cā testamēti possidet heres ab intestato vt. ff. de vulg. ⁊ pupil. substit. l. ij. §. plane. Quid de codicil. ante vel post vel cũ ipo testō factis. nunquid ꝯtineant̃ appellatione ceterorũ. videt̃ ꝙ nō cũ sint pars ⁊ sequela testamēti vt. ff. de iure codicil. l. quidā circa pñ. Itē qꝛ sumũt vires ab heredis institutiōe vt de iure co. l. quod ꝑ manus. ⁊ ꝓ hoc. j. de codicil. l. j. vbi gl. secũda videtur tenere ꝙ valeant ꝑ hāc aut. que solā institutionē cassat. Itē quero pater in testamēto filiũ exheredauit cā iserta postea fecit aliđ testm̃ in quo filiũ preterijt. ⁊ primũ testm̃ confirmauit. dubitatur an exheredatio habeat effectum vel non. dic ꝺm Dy. qui hanc q̄stionē disputauit aut testator erat miles ⁊ valet vtrũq; testm̃ iure directo vt. ff. de testa. mili. l. querebat̃. et ideo exheredatio habet effectũ. Si non erat miles scōm testm̃ ipso iure nō valet si erat filius in ptāte. ⁊ ideo tenet primũ ⁊ hꝫ effectũ exheredatio vt. ff. de lib. ⁊ postu. l. si filius ⁊ de vul. substi. l. si qs cũ. §. fi. si erat emancipatus tũc scōm tenet de iure ciuili ⁊ pōt ex eo adiri hereditas ꝑ institutũ vt de contra tab. l. illud i pñ. ⁊ ideo tollitur primũ ꝑ scōm. ⁊ scōm pōt tolli ꝑ ꝯtra tab. ⁊ cōsequēter exheredatio nullum habebit effectũ vt ꝓbatur in simili. ff. de iniusto testa. l. posthumi. §. sed si testāte. Item vide ad istam materiam. l. si mater. s̄. de inoffi. testa. cuꝫ ibi notatis vbi quo ad ꝑteritionē. l. supplet testatricis defectũ. Itē q̄rit vsbertus si filius qui poterat dicere nullũ moriat̃ anteq̄ nullum dicat. an transmittat tale ius dicendi nullum ad hẽredes suos cuꝫ secundũ opi. glo. licet sit nullum ipso iur̃ hoc tamen intelligit si dicatur nulluꝫ ab homine vt no. s̄. de inoffi. testa. l. scimus. circa principiũ vbi de hoc dixi. ⁊ de iniusto testa. l. filio no. ⁊ de leg. prestan. l. is qui. vsbertus arguit ꝙ sic ad similitudinem querele vt. e. l. scimus. §. fi. Item videt̃ secundũ eũ expressum. ff. de lib. ⁊ postu. l. si a patre ⁊ de hẽdi. insti. l. suus quoq; in fi. In contrariuꝫ videtur qꝛ si predicta vera sunt ꝙ nullum sit ita demum si dicat illa voluntas vel ptas dicendi nulluꝫ finitur cum vita vt. s̄. de succ. edic. l. j. ⁊. ff. locati. l. locatio. ⁊ ꝓ hoc qđ no. s̄. de inoffi. testa. l. si quis filiam in pñc. glo. magne ꝙ transeat ad hẽdem videtur inclinare magis vsber. Iteꝫ queritur nunquid pater exhẽdando filiũ hoc ipso videatur reuocare donationē inter viuos quā fecerat in eum quaꝫ certum est nō valere nisi morte confirmetur vt. s̄. de inoffi. dona. l. ij. ⁊ ibi no. ⁊ plene dixi dic vt notatur in glo. ff. ꝑ donato. l. si pater filie. Item si quis habꝫ filiũ ⁊ nepotē an teneatur nepoteꝫ instituere vel exhẽdare. dic vt. s̄. e. l. ij. ⁊ institu. de exhẽda. lib. §. posthumorum. Quid si pater volebat instituere filiũ ⁊ ipse noluit institui vnde pater eius voluntate alium instituit ⁊ de filio nihil dixit. nunquid valebit testamentum. dic vt notatur ⁊ dixi. s̄. de inofficio. testamen. l. si quando in fi. in vltima glo. Quero etiam an hec aut. locum habeat pronunciato testamēto falso. glo. videtur innuere ꝙ sic. s̄. de fide instru. l. ij. in glo. magna circa medium. ibi dum dicit iur̃ isto. contrariuꝫ tamen credo. cum dispositio huius aut. locum hēat solum cũ deficit testm̃ ex cā ꝑteritionis vel exheredatiōis vt ex superioribus patet. An hec aut. locuꝫ habeat in testamēto mili. vide qđ notatur in glo. ⁊ dixi. s̄. de testa. mili. l. si cum vel in vtero. Item quero si pater habēs duos filios vnum instituit alium preterijt si illi instituto pupillariter substituit vtrũ tale testm̃ sit nullum per hanc aut. de hoc vide ꝙ nota. s̄. de inoffi. testa. l. quoniam in prioribus ver. item querit. d. ol. ⁊c. Ultimo trāseamus ad questiones illas que occurrunt circa clausulam illam si non valet iure testamenti ⁊c. de qua tangitur hic in glo. ⁊ que cōiter apponitur hodie in omnibus testa. ⁊ multum est notata per docto. ⁊ glo. ⁊ de ea satis notatur in spe. de instru. editione. §. compendiose ver. item vide si est ibi clausula generalis ⁊ ver. se. ⁊ hic in glos. ⁊. j. de fideicom. l. eam quam ⁊. l. ex testō ⁊ de testa. manu. l. si iure de codicil. l. fi. de leg. ij. l. si quis testamento ⁊. l. penul. §. fi. de testa. l. ex ea scriptura de inoffi. testa. l. ticia ⁊ in multis alijs partibus. Primo ergo dubitatur quid ⁊ qñ operet̃ dicta clausula in testis apposita ⁊ cōiter in hoc concordant doctores et glo. ꝙ clausula illa vendicet sibi locum ⁊ suũ operetur effectum repetionis ab intestato quando testm̃ deficit solēnitate vt circa numeruꝫ testium ⁊ similia. Secus si ex alijs causis deficiat. Cy. hanc materiam ⁊ ea que hic notātur in glo. declarat per duas q̄ōnes. Primo querendo si testator filio preterito vel exheredato adiecit dictā clausulam an petent̃ legata vt ab intestato ex codicillis vtili actione ex testamento quod in larga significatione comprehendit codicillos vt. j. cōia de lega. l. ij. Item vtrum heres scriptus in tali testamento possit petere hereditatē sibi restitui a filio existente hẽde expugnato testamento. videtur ꝙ legata possint peti vt dicta. l. eam quā. j. de fideicom. ⁊ etiam hereditas quia directa institutio trahitur ad fideicom. vt. l. sceuola. ff. ad tre. ⁊ melius probatur de le. iij. l. cum quis. §. seia. In contrarium est. ff. de inoffi. testa. l. ticia de le. iij. l. patronus. §. fi. ⁊ pro hoc j. de fideicō. l. quidam et de le. iij. l. ij. Glo. hic videtur sentire ꝙ nō possint peti quia dicta clausula nō operatur nisi quādo testamentum deficit ratione solēnitatis vt dixi. Sed hic deficit alia ratiōe. hoc tamen ꝙ illa clausula nō operatur nisi qñ deficit ratione solēnitatis quibusdam modernis nō placet ⁊ inducũt. ff. de iniusto testa. l. postumus. §. fi. Sed illa nihil facit secundum Dy. quia ibi per verba prolata in secunda voluntare solēni confirmatur prima non solēnis. Sed hic per verba prolata in voluntate inutili agebatur vt valeret ipsa volũtas inutilis. Unde ipse Dy. dictaꝫ glo. ip̄robat per alias rationes. primo qꝛ lex dicit ꝙ omnia que relinquunt̃ in defectũ testamenti videntur relicta vt a succedentibus ab intestato vt ff. de. le. ij. l. lucius. ij. §. filiā vnde cũ dicit testator si nō valet iur̃ testamēti ⁊c. videt̃ venientes ab intestato rogasse ⁊ dabit̃ hereditas per fideicōmissum. Preterea rogare venientes ab intestato vt restituant bona heredi scripto ⁊ dicere si non valet iur̃. testamenti ⁊c. paria sunt vt. j. de ma. testa. l. si iur̃ ⁊. d. l. ex testamento. j. de fideicom. ⁊ ibi in glos. notatur ⁊ de testa. l. ex ea scriptura. Preterea videtur casus secunduꝫ eum. ff. de le. ij. l. codic. §. fi. ⁊c. Quare ipse distinguit. aut causa que reddit testamentum inutile reddit personam testantis inhabileꝫ ad

testandum ⁊ tunc nō valet aliquo iure voluntas testantis vt ff. de iure codicillorum. l. diui. §. codicillos. Aut reddit testm̄ inutile sed non personam testantis inhabilem sed alia de cā testamentum infirmatur puta propter defectum solēnitatis vel alios defectus ⁊ tūc bene valet vt codicillus. Quid ergo in questione proposita an cā exheredationis vel p̄teritionis reddat p̄sonam testatoris inhabilez videtur ꝙ sic vt' dicta. l. patronus. §. fi. ⁊ dicta. l. ticia. Sed Jaco. de ra. respondet sub dubio forte ꝙ illud erat iure antiquo hodie vero non damnaret iudiciū eius tāꝙ furiosi p̄ista iura noua vel dicēdū ꝙ auctoritate huius. l. noue valeāt ⁊ peti p̄nt q̄ ꝯfirmat legata indistincte siue causa sit inserta siue non secundum opi. ip̄si⁹ Cy. ⁊ alioꝝ modernorū. Non obstat dicta. l. quidā. j. de fideicom. de leg. iij. l. ij. qꝛ vel corrigunt̄ vel ibi noiatim relinquit ab ipso p̄terito vt dixi. s. in oppositiōibus. ver. Item opp. ff. de le. iij. ⁊c. tamē scd̄m alios qui distinguūt aut cā ē inserta aut nō vr̄ dicēdum ꝙ tunc est habendus vt furiosus qn̄ cām inserit que non probat̄. hec tn̄ opinio ꝯfunditur p̄ dictam. l. ticia vbi loquitur in preteritōe que maxime olim fiebat sine cā vel s̄m Dy. econtra vr̄ dicendū vt. s. habeatur vt furiosus qn̄ cām iustam non inseruit qꝛ tunc testatur ꝯ solēnitatem iuris qn̄ āt inserit cām iustam lꝫ nō probet̄ nō est ꝙ sibi imputet̄ sꝫ heredi vt superius dixi. Jac. de are. in dictis q̄ōnibus dicit ꝙ illa clausula siue repetitio facta per eā ab intestato nihil operat̄ in casu huius aut̄. qꝛ in casu huius aut̄. testm̄ non cassat̄ nisi quo ad institutionē. ⁊ valet quo ad legata vt hic ⁊ expresse in corpore dr̄ non ergo dꝫ valere vt codicillus cum enim dixerit si non valet iure testamenti ⁊c. deficit conditio ꝙ valeat iure codicilloꝝ qꝛ valet quo ad legata vt dictū est. ⁊ ita cum cōditio dicte clausule pro parte deficiat in totuꝫ vr̄ deficere vt. ff. de re. du. l. si is qui ducenta. §. vtrum. Sed responderi pōt ꝙ testm̄ non valet ēt quo ad legata virtute testamenti. sed ex dispositione ⁊ dispensatione huius aut̄. vt dictum est. s. Dicēdū est ergo s̄m Cy. ꝙ hodie valere possint legata ⁊ fideicom. ⁊ eius repetitio vel qꝛ nō est h̄ndū iudiciū vt furiosi vel ex auctoritate huius noui iur. videtur tn̄ considerandū an testamētum valuerit a prin. vt qꝛ legitime sit testatus etiam quo ad ltie cāe insertionē q̄ hodie est d̄ substātia testi vt no. in. l. j. ff. d̄ test. aut nō valuerit p̄io casu iā est ipleta cōditio qꝛ valuit iure testamenti lꝫ postea rūpatur sicut ⁊ qn̄ rumpitur natiuitate posthumi vt. l. si a colono. ff. de v̄. obli. ⁊ de le. ij. l. si ita scripsisset nisi apponent̄ v̄ba futuri temporis in futurū ēt respicientia. Scd̄o casu procedat ⁊ locū hꝫ cl'a predicta ⁊ eius effectus Cy. speculator circa p̄dicta dicto. §. cōpendiose ver. iteꝫ vide si est ibi concor. cum glo. hic saluo ꝙ dicit Od. sensisse ꝙ ēt vbi est verbum p̄ntis tpis puta qꝛ dicat̄ si non p̄t valere iure testamenti ⁊c. ꝙ etiam si postea rumpat̄ valeat iure codicillorum qꝛ verbum potest est extensiuum vt. ff. de leg. ij. l. si ita quis. sed ad hoc r̄nderi p̄t ꝙ etiā interdū non est extensiuum vt. l. ꝙ seruus de condi. cā data. allegat ēt qꝛ in dubijs ⁊c. vt ff. de re. du. l. quotiens ⁊ de re. iur. l. in testamentis. p̄ hoc ar. de leg. ij. l. cū filius. §. h̄rs ⁊. l. si quis testō. ⁊ ipsa opinio videt̄ equa ⁊ bona vsber. nec obstat ꝙ vsus sit verbis p̄ntis tpis qꝛ verba debent aliquid operari si possunt vt. l. si quando d̄ leg. j. ⁊ si non possent operari secundū p̄priū significatū poti⁹ debēt ēt improprie aliqd opari ꝙ ex toto viciari ⁊ hoc expresse reperit̄ in verbo p̄ntis temporis qd̄ includit futurū. ff. de li. ⁊ posthu. l. gallus in p̄n. in verbo morit̄ de aur. ⁊ argen. le. l. filiā pro socio. l. oē es alienum. de le. iij. l. etiam de condi. ⁊ demō. l. quibus diebus. §. ij. ⁊ de leg. j. l. ꝙ in rerum in p̄n. ⁊ ita not. ff. de auro ⁊ ar. le. l. si ita in solutione contrarij de. l. placet d̄ lib. ⁊ posthu. ⁊ d̄. l. ei quoqꝫ de peculio legato. ⁊ p̄ hoc de vino tritico leg. l. si vinum in p̄n. ⁊. l. fi. de aur. ⁊ ar. le. l. pedicul'. §. item cum ⁊. l. seye. ⁊ de fundo instru. l. fundus cum fi. Iteꝫ qꝛ p̄ talia verba declaratur voluntas testatoris quoquo mō valere volentis ar. ff. de leg. j. l. si cui in p̄n. ⁊ d̄ fundo instru. l. si mancipia in p̄n. Item ar. preallegata. l. codicillis. §. fi. de le. ij. ⁊. l. cum pater. §. filius ⁊ de testa. l. ex ea scriptura in fine vsber. Alij dicunt ꝙ si a p̄n. non tenuit testm̄ locum habeat cl'a ista. Si autem ex post facto nō p̄p v̄bum valet ꝙ est p̄ntis temporis. si autem esset ibi v̄buꝫ futuri tpis puta valebit tunc dicit etiam ad futuros effectus extendi. ⁊ ideo dicit ꝙ si quis vult secure testari apponat in cl'a verba p̄ntis ⁊ futuri temporis si nō valet vel valebit ⁊ in hac etiam opinione sunt dn̄i Ric. ⁊ Old. ⁊ qꝛ in quodā testō vltramontano vidi plenissimā cl'am eam subijcio que est talis. Hoc aūt volo esse meum vltimum testm̄. ⁊ vltimam voluntatem. ⁊ ordinationem quā valere volo iur̄ testamenti ⁊ si iure testamenti nō valet vel valebit ratione preteritionis vel exheredationis agnationis posthumi vel defectus alicuius alterius solēnitatis seu quacunqꝫ alia ex cā valeat iur̄ codicilloꝝ vel ep̄le vel donatiōis cā mortis vel inter viuos vel ad cās pias vel iur̄ distributiōis vel ordinationis facte inter liberos vel iur̄ cuiuslibet alterius etiam vltime voluntatis etiam minus solennis vel iure fideicom. ⁊ omni alio modo ⁊ iure quo melius valere poterit quoquo mō rogans omnes ad h̄rditatē meā venientes ex testō vel ab intestato vel aliquo modo vel iure vt seruēt cōtenta in eo restituendo etiam hereditateꝫ p̄ fideicōmis. scriptis heredibus. H̄ est plenissima clausula ꝯ oēs defectus. ⁊ qꝛ mihi placuit sepe eam postea apposui in testamentis. Dn̄s ol. In q̄ōne predicta qua querit̄ an legata ex tali testamēto vbi est cl'a p̄dicta ⁊ filius est p̄teritus vel nō debite exh̄rdatus debeāt̄ tꝫ ꝙ non. ⁊ inducit rōnem. s. tactam quia pendent ab institutione que a p̄ncipio tenuit lꝫ posset dici nulla tꝫ enim donec nulla dicat̄ vt predictum est nisi essent verba futuri temporis vt est dcm̄ Dominus vsbertus cremon. circa dictā clausulā sic procedit dicit enim ꝙ qn̄ testm̄ ē minus solēne etiā si haberet solēnitates que exigunt̄ in codicillis nō tamen valeret iure codicillorū nisi testator hoc dicat vt. ff. de iure codi. l. j. ⁊ iō venientes ab intestato nō tenentur ad legata vt dicta. l. si quis testō de le. ij. ⁊ de codicillis. l. fi. §. j. cum fi. In questione predicta vtrū hereditas possit peti restitui virtute dcē clausule sentit ꝙ sic per iura ad hoc hic allegata in gl. ⁊. s. ad trebel. l. si quis prio re de iure codicil. l. ij. §. fi. ⁊. l. illud. §. j. Utrum illa clausula locum habeat qn̄ testamentum est nullum ex cā preteritionis vel exheredationis dicit post allegata sicut hic in glo. ꝙ dicitur hanc q̄ōnem fuisse in ciuitate boñ. ⁊ terminatum per dn̄m h. ⁊ Ja. bal. ꝙ pertineret ad hunc casum ar. ad tre. l. sceuola ⁊ ar. de iniusto testamento. l. posthumus. §. si paganus ⁊. d. l. ex hac scriptura de testamētis. Non ob. l. ex ticia de inoffi. testa. imo videtur facere pro hac opinione qꝛ dicitur ibi non deberi repetita ab intestato per querelam ergo alias rupto secus est ar. ff. de fideicom. liber. l. generaliter. §. ex testamēto ⁊ pre alle. l. ex hac ⁊ hic innuit hic glo. ibi sed vbi non pōt dici inofficiosum secus ⁊c. Quādo autem rumpit̄ per posthumi agnationem dicunt docto. spe. vber. dy. ⁊ alios communiter concordare ꝙ non extendatur clausula ad casum illum nisi sint ibi verba futuri temporis vt p̄dictum est. Finaliter tn̄ videt̄ cōcludere quo ad predictas quatuor q̄ōnes ꝙ clausula nihil operetur cum testamentū solum quo ad institutionem viciet̄ non autem quo ad legata ergo deficit conditio clausule si nō valet quia vere valet quo ad omnia preter institutionem cuꝫ ergo legata debeantur ex virtute testamenti vel saltem ex dispositiōe huius aut̄. dicta clausula nihil operatur ⁊ ita videt̄ concordare cum Ja. de are. hoc saluo ꝙ dicit clausulam predictam posse prodesse quo ad petendū per institutioneꝫ hereditatis sibi restitui virtute dicte clausule ꝙ alias non esset cū institutio vitietur. Deinde querit q̄ōnem dn̄i Dy. que satisfacit ad materiā dicte clausule que talis est testator fecit testamentū solēne ⁊ filios heredes instituit postea volens codicillari in p̄ntia. vij. testium rogatorū eosdē filios h̄rdes instituit ⁊ in fi. dixit ꝙ volebat hanc suam dispositionē valere iure codicillorū ⁊ si nō valeret iure codicillorū voluit valere iure testamēti ⁊ omni modo ⁊ iure quo melius valere possit ⁊ in hac primū testm̄ confirmauit. Queritur modo an dicta secunda dispositio valeat iure testamēti vel codicilloruꝫ ⁊ si valeat iure codicillorum nunqd valeant relicta in ea h̄rditate ex testō nō adita. p̄fatus dn̄s dy. post mutla allegata p̄' ⁊ ꝯ vtilia ad p̄ntem clausulam que cā breuitatis obmisi sed recurratur ad ipsam q̄ōnem que incipit quidam paterfa. tenuit ꝙ secunda voluntas. sit testm̄ ⁊ nō codicillus propter institutionē heredis que in ea est vt. s. de testa. l. non codicillum ⁊ de iure codi. l. illud. §. tractari ⁊ licet testator dixerit se velle codicillari nō facit ꝙ sint codicilli lꝫ enim testm̄ possit trahi ad codicillos vt. l. ij. §. fi. de iure codicillorum hoc tamen obtinet quādo alius institutus est in prima voluntate quam in secunda qꝛ tūc potest iure fideicom. petere sed in proposito sunt idē heredes instituti in vtraqꝫ. Item heredes ab intesta. h̄' excluderentur per scriptos vt. l. quādiu de acqui. hereditate ⁊ testm̄ p̄cedēs non intelligitur reuocatum per codicillos sequentes vt de iure codi. l. an̄ tabu. d̄ testamētis. l. h̄rdes. §. si quid ⁊ d̄ test. mili. l. militis. §. veteran⁹ cū ergo sit ip̄ossibile valere iur̄ fideicō. qꝛ idē essent debitores ⁊ creditores sequit̄ ꝙ valeat eo iure quo pōt. s. testamenti directo vt. l. ꝙ per manus de iure codicillorū ⁊. l. sceuola ⁊ si nō est codicillus ergo ex verbis testatoris in q̄ōne proposita est testm̄. Item ex eo ꝙ in fine secunde dispositionis confirmauit testm̄ primū p̄ qd̄ videt̄ voluisse necessario per ista verba apta p̄oribus derogasse de le. j. si mihi §. in legatis

§.in legatis.de le.ij.l.vltima.in principio.ꝛ ꝺ iure codicil.l.di ui.§.l3. sequitur ergo ꝙ hec dispositio sit testamentū quia si esset codicillus nō posset testm̄ confirmare vt dicta.l.ꝙ p ma nus qꝛ ꝑt aliqs quid velle vr̄ id voluisse sine quo illud suum velle nō ꝑt procedere vt.ff.de acqui.he.l.ꝑ herede ꝛ.l.nec his §.hr̄s.ꝛ.l.illud.Sed nunqd hec clausula ꝑtineat ad testm̄ ꝙ desinit nō adita hr̄ditate ab institutis.sed a veniētibus ab in testato hec qō ꝺm dy.dubitabilis est apud oēs ipse tn̄ soluit aut codicilli sunt vna cum testō aut in defectum testamenti. Primo casu nō debeꝛ a veniētibus ab intestato vt.ff.de iure codicillorum.l.si quis cum nullum.§.testō.Secundo casu qn̄ in defectum testamenti dicit testator facto testamento si hec mea voluntas nō valet iure testamēti valeat iure codicillorū hoc casu vr̄ rogasse veniētes ab intestato vt.ff.ꝺ le.ij.l.lucius §.filiā.Sꝫ qd si dixit vt aliqn̄ fit volo valere iure testamenti ꝛ iure codicillorū ꝛ iure cuiuslibet alterius vltie volūtatis ꝛ ita copulatiue si hoc casu nō adeaꝛ hr̄ditas an debeanꝛ lega ta.hāc qōnē dicit Dy.valde dubitalem.ꝛ primo vr̄ ꝙ nō ar. dicti.§.testamento econtra vr̄ fecisse codicillos in defectum testamenti.ꝛ ita rogasse veniētes ab intestato.Ipse soluit ꝙ debenꝛ a veniētibus ab intestato ꝛ ꝙ vr̄ fecisse codicillos in defectum testamenti hac ratione qꝛ eadem scriptura non vr̄ posse habere effectum testamenti ꝛ codicilloꝝ vt de iure codi cil.l.illud.§.sicut cum sint opposita vt.j.de iure codicillorū.l. si idem sꝫ pꝫ ꝙ eo casu quo aditur hr̄ditas valet vt testm̄.cū vero repudiat institutus videꝛ incipere habere locū vt codi cillus in defectum testamenti facti.ꝛ iō legata a venientibus ab intestato dicit deberi ꝑ dictā.l.lucius.§.filiā.Quid si fuit in testō defectus solēnitatis ꝛ verba sunt ꝑlata copulatiue.s. valeat iure testamenti.ꝛ codicillorum vr̄ repugnantia.sed vr̄ tertus expssus ꝙ valēt sicut ꝛ disiunctiua.ꝛ accipitur ꝑ diui sionē vt.j.ꝺ codicillis.l.si.in prin.ꝛ.§.illud ꝛ.ff.de testa.mili.l. miles in fi.An autem eligere teneaꝛ ꝛ an electione sibi ꝑiudi cetur dicetur dicta.l.vltima.j.de codicil.Querit etiam idem vsbertus si testator in primo testō legauit mihi.x.ꝛ apposuit clām si nō valet iure testamenti ꝛc.postea fecit scdm ꝛ nullam mentionē fecit de meo legato ꝑdicto an intelligaꝛ reuocatuꝫ Speculator tꝫ ꝙ sic dicto.§.compēdiose.ver.pone bo.in suo testō per.l.ff.de adi.le.l.si tibi.ꝛar.si cui plusꝙ̄ p.l.falc.l.iij.§. penul.Sed ipse vsber.dicit predictas.ll.nihil facere nam in l.si tibi operabatur secunda scriptura ademptioneꝫ alr̄s nihil operareꝛ q̄ ratio cessat hic nisi qn̄ idem essent instituti in pri mo qui in secundo ꝛ ꝑ hoc.ff.de vulg.ꝛ pupil.substitu.l.si qs eum.§.j.ꝛ de militari testō.l.centurio.Itē non obstat dicta.l. iij.§.penul.qꝛ ibi nō erat ꝑdicta clā ex qua intelligiꝛ transla tio fcā de primis hr̄dibus in secundos cū suo onere vt.ff.de ali.lega.l.gaio.in prin.Item querit si testator instituit filium īpubereꝫ sibi hr̄dem.ꝛ rogauit ꝙ si sine liberis decederet re stitueret petro hr̄ditatem ꝛ reliquit legata ꝛ adiecit clām pre dictam ꝛ īpubes decessit testatore viuente an petrus fideicō. possit petere hr̄ditatem a venientibus ab intestato ꝛ an etiā legata debeāꝛ virtute dicte clē.Speculator dicto.§.compen diose.ver.sed pone quidam instituit videꝛ tenere ꝙ nō ꝑ iura ibi allegata per eum.Vsbertus dicit dici posse cōtrariū siue pupillus habuit substitutum siue cohereꝺeꝫ vt.ff.ꝺ admi.tu. l.tutores.§.hr̄s.de le.iij.l.celsus in pnci.ꝛ.j.de cadu.tollen.§. ꝑ scdo.nam hec institutio pupilli est in cām caduci ergo cedit cum onere ꝛ si non hꝫ eodē mō cedit cum onere ad venientes ab intestato pp clausulam illam si nō valet iure testamēti ꝛc. que videnꝛ ad ipsos directa vt pbatū est ꝛ ad hoc vide qō di xi.s.in qōne.d.dy.v̄.sed nunqd hec clā.Non obstant ꝯtraria qꝛ ibi nō fuit clā vel nō fuit cohr̄s vel substitutus.Quid si fi liusfa.fecit testm̄ cū consensu patris ꝛ adiecit clām ꝑdictam si nō valet iure testamēti nunquid valeat iure donationis cā mortis.Specu.tꝫ ꝙ nō ꝛ vsbertus hic concor.cum eo.de hoc tamen dic vt dixi.s.q testa.facere possunt.l.senium ver.quid si filiusfa.Dominus etiam Nicolaus de matarellis vnam qōneꝫ disputauit in materia predicta que talis est.Quidā in stituit fratrem suū in testamento.ꝛ rogauit eū de certis lega tis dandis adiecta clā ꝙ hoc testm̄ valeret iur̄ testa.vel codi cillorū sicut melius posset.frater hr̄s scriptus absens erat ꝛ anꝙ̄ sciret testatorē mortuū ipse mortuus est quodā hr̄de re licto.patruus primior accepit hr̄ditatē eiꝰ ab intestato.que riꝛ an ꝑdicta legata debeanꝛ ꝛ si debeanꝛ quis ꝑstare debeat ꝙ debeanꝛ ad hr̄dē fratris heredis scripti videtur qꝛ ipē fuit oneratus ꝑ testatorē ea ꝑstare.tenebatur ergo implere vt in aut.de hr̄.ꝛ falc.§.si quis igitur a nobis.ff.ad.l.falc.l.j.§.j.er go ꝛ hr̄s eius tenetur implere qui reputatur eadem persona ꝛ qꝛ hr̄s hr̄dis ꝛc.vt.s.de heredi.insti.l.fi.ꝛ si dicatur ꝙ fra ter scriptus non adiuit ꝛ per ꝯn̄s non transmisit rn̄detur hoc fuisse ignorantia facti que in compendio prodest vt.ff.de iur. ꝛ facti ignorātia.l.j.ꝛ.l.error.Itē qꝛ hec hr̄ditas debita erat huic fratri tam ex testō quia institutus ꝙ̄ ab intestato qꝛ pro ximior.ꝛ ideo ēt non aditam transmisit vt.ff.de bo.lib.l.si fi lius.§.fi.ꝛ ar.ff.de acqui.here.l.ventre sic ꝛ alr̄s cōtingit ꝙ q adire non potuit trāsmittit.ff.ꝺ contra tab.l.ij.ꝛ.l.illud in fi. ꝛ.l.sequenti ad fil.l.iij.§.penul.ꝛ ad carbon̄.l.scriptus ꝛ alibi ignorans transmittit non aditam de re.du.l.qui duos in fine de iure fi.l.lucius de cast.pe.l.hereditate.§.fi.ꝛ.j.ꝺ suis ꝛ le.l. apud hostes.ꝛ videtur casus dicta.l.qui duos.§.j.ꝛ de vul. substitu.l.qui duos.Item dato ꝙ non esset transmissa tn̄ he res ipsius fratris propter eius absentiam posset petere resti tutionem in integrū quacunqꝫ causa fuisset absens vt.ff.de acqui.hereditate.l.pantonius que indistincte loquitur in q̄ cunqꝫ absentia.Item dato ꝙ nō deberētur ab hr̄dibus fra tris tamen debentur a patruo qui est eius heres ab intestato propter ꝑdictam clausulam vt.ff.de vul.ꝛ pupi.substi.l.cohe redi.§.cum filie dicta.l.eā quam ꝛ.l.ex testō.j.de fideicom.cuꝫ fi.Non ob.ꝙ iste patruus non videatur hr̄e hereditatem ex voluntate testatoris qui eum non instituit sed fratrem qꝛ qui cunqꝫ hr̄s habens hereditatē dꝫ eam habere cum onere lega torum vt patet in fisco ad fil.l.cum fisco cum fi.ꝛ in substituto ff.de leg.j.l.licet ꝛ de leg.ij.l.cum pater.§.ab instituto vt.j.ad trebel.nō iustam.Idem in eo qui vocatur contra voluntatē testatoris vt hac aut.s.de bonorum pos.ꝯ ta.pa.l.j.Idem si pter voluntatem vt.s.de epis.ꝛ cle.aut.si captiui ꝛ de epali audien.aut.liberi furiosi ꝛ.j.de fideicō.l.eam quam idem in eo qui ex presumpta volūtate vocatur.ff.de here.instituen.l. fi.ꝛ in eo qui ab intestato vocatur qui prestat legata ab alio re licta vt de le.ij.l.si ticio ꝛ meuio.§.iul.Nec ob.ꝙ nominatim fuerint a fratre relicta quia nihilominus prestantur ab eo ad quem deuenit hr̄ditas vt.ff.de his q̄ in testamento delen.l.ij. ibi nominatim ab eo relicta ꝛ.l.proxime in prin.ibi que ascri pta erāt ꝛc.ꝛ in aliꝭ multis.l.quia grauādo fratrē per ꝯn̄s grauare videtur quēlibet qui reperietur heres vt.ff.ꝺ pactis l.tale.§.fi.et de verb.obli.l.eum qui.§.j.ꝛ.l.iul.Item quia li cet hereditas non fuerit adita ꝛ non transmissa tamē ꝑ dictā clausulam videtur fratri per fideicō.relicta ar.ff.ad trebel.l. si quis priore ꝛ ꝺ testa.l.ex ea scriptura ꝛ ibi notatur ꝛ sic hoc fideicom.etiam ignorans transmisit ad heredes vt.ff.de leg.j. l.si fundum.§.si ticium ad trebel.apud iul.§.vtrum ꝛ ibi no tatur ꝛ sic heredes fratris hn̄tes fideicom.vniuersale presta bunt legata vt.j.ad trebel.l.fi.ꝛ ibi notatur.In contrariū ꝙ legata nō debeātur qꝛ ex testō non cum non sit adita hr̄ditas vt dicta.l.eam quam de fideicom.cū si.nec est verū ꝙ sit trāſ missa vt.j.de iure delibe.l.iij.ꝛ.l.si infanti.§.ij.s.ꝺ cura.furio. l.fi.§.sin autem in furore cū fi.ꝛ est expressum in fratre ignorā te in.l.quoniam de iure delibe.Nec ob.l.illud de contra tab. cum si.quia in specialibus casibus loquūtur qui ad alios nō trahuntur vt.ff.ad fil.l.iij.§.fi.ꝛ.l.sequenti.Item non ob.l.q duos cum si.quia in suis loquuntur qui transmittunt vt di cta.l.hereditate.§.j.de castren.pe.Itē nō ob.ꝺ rebus dubꝭ l.qui duos in prin.que magis videtur obstare quia intelligi debet in fratre qui secundo loco decessit ꝛ adiuit hereditateꝫ primo decedentis licet ibi non exprimatur in textu nec gl.nec obstat dicta.l.quoniā de iure delibe.ꝛ alie.ll.in contrariū ad ducte.Nec obstant verba clausule si non valet ꝛc.que fuerūt disiunctiua ꝛ ideo vnum tm̄ disiunctiuorum requirunt vt.ff. de condi.insti.l.qui heredi testator ergo voluit valere iure te stamenti si potest ꝙ patet quia fecit institutionem vt.s.de te sta.l.non codicillum.alias noluit valere iure codicillorū con stat autem ꝙ valuit iure testamenti ꝛ sic deficit conditio codi cillorum ꝙ autem valuerit iure testamenti probatur vt insti tu.qui.mo.testa.infir.§.posteriore ꝛ de iniusto testa.l cum in secundo.§.fi.ꝛ si dicatur licet valuerit non habuit effectum ꝛ sic videtur quasi non valuisse quia non adiuit.dic ꝙ non ob stat quia in alternatiuis vno existēte alterum deficit vt.ff.ad l.fal.l.qui quadraginta ꝛ licet existens postea deficiat alia q̄ deficit non restauratur vt.j.titu.proximo.l.ij.ꝛ.iij.ꝛ.s.de im pube.ꝛ ali.substi.l.fi.§.j.simile de leg.j.l.huiusmodi.§.stichū de optione legata.l.apud aufidium.preterea hoc verbum va lere posset denotat potentiam iuris.de leg.ij.l.si ita ꝛ de con di.ꝛ institu.l.si filius.cum ergo de iure hoc testamentum va luerit licet non sit adita hereditas deficit conditio codicillan di habuerit effectum testamentum vel non satis enim est qꝺ hr̄e potuerit de iniusto testa.l.j.ꝛ de verb.obli.l.cōtinuus.§. cum quis sicut dicitur ꝺ substitutiōe cōpendiosa fcā a paga no ꝙ si pōt valere iure directo nō trahiꝛ postea ad fideicom.

vt.ff. ð vul. substitu. l. verbis ciuilibus. simile ð li. ⁊ postu. l. iij. §. quemadmodũ. Item si valeret iure codicillorũ nõ debentur legata ab ipso patruo cui nihil est relictum vt. j. de fideicõ. l. ab eo ⁊ de leg. j. l. plane. §. fi. ⁊ est rõ. ff. de adop. l. si arrogator. Item legatum ab vno relictum non debet ab alio sequentis gradus si primo repudiante ad secundũ perueniat hereditas de leg. iij. l. j. §. fi. de iure co. l. qui graui. §. fi. ⁊ l. se. nec obstat ꝙ dictum est hereditatẽ deberi ex cã fideicom. virtute clãe q: pt dici fideicom. vniuersale nõ transmitti si non fuerit agnitum sicut nec hereditas vt no. de leg. j. l. si cum filio. Itez posito ꝙ alías esset transmissibile hoc tamẽ cãu nõ põt trãsmitti cum sit conditionale si nõ posset valere iure testamenti que conditio extitit demũ post mortem hrẽdis scripti. q: tunc demũ certum fuit nõ posse adiri hrẽditatẽ ⁊ testm̃ nõ posse valere iure testamenti cũ aditio in sola voluntate cõsistat. ⁊ ideo vltimo vite spiritu posset impleri sicut dicitur de conditiõe que est in dãdo vt. ff. de condi. institu. l. fi. cum si. ⁊ ð hrẽdibus institu. l. seruꝰ igitur sicut conditionale transmitti non potuit vt. ff. qñ dies le. ce. l. huiusmodi ⁊ de cadu. tollen. §. finaũ soluendo dicit ꝙ hrẽditas non est transmissa per iura pdicta. ⁊ ad contraria. s. rñsum est q̃tũ ad restitu. in integ. dandã dicit dari si erat absens ex causis ex quibus alĩs concedit restitutio p titulum ex qbus causis maiores ⁊ ita intelligit. l. pantonius q̃ indistincte loquit ⁊ eam restringit ad casus vbi alĩs est concedenda restitutio ⁊ hoc pz q: ibi mentionẽ facit ð absente ex cã legationis super clãa predicta si non valet ⁊c. tz ꝙ valeat per iura. s. ad hoc adducta. ⁊ hoc probat vbũ valeret lz qñq3 significet solã iuris subsistẽtiã siue habeat effectuz siue nõ sic accipitur insti tu. q. mo. te. infir. in pn̄. ibi vsq3 adeo valet ⁊c. ⁊ ð mino. l. in cause. §. pap. ver. generaliter. Qñq3 denotat substantiam cũ effectu vt. s. de preci. impera. offerẽ. l. vniuersa ibi non aliter valeant ⁊c. ⁊ in hac significatiõe est hic accipiendũ q: magis cõuenit voluntati defuncti vt seruet vt. ff. ð testa. mili. l. si miles qui ⁊. j. cõia de le. l. j. in medio legis hoc etiam demonstrat verbum melius valere pt ꝙ est cõparatiuũ qð denotat ꝙ lz vno iure valere potuerit si cũ alio melius ⁊ efficacius illo valeat q: hec est significatio verbi melius que in dubio suadã est vt ff. de le. iij. l. nõ aliter. Nec obstat ꝙ dictũ est ꝙ vna via assumpta postea non reditur ad aliam q: hoc non est verum pp cõparatiuum melius nec est verum vbi via assumpta effectum non habuit vt probatur. ff. de dolo. l. j. §. ait pretor ⁊ l. nam is de ipub. ⁊ aliꝭ substitu. l. post aditaz iuncta. l. de mino. ⁊ si sine. §. sed ꝙ papi. ⁊ dicetur. j. de codicil. l. fi. Dicit tamen ꝙ pp dictam clãm hrẽditas nõ debetur ex cã fideicom. q: cũ fuerit conditionale vt pdictum est transmitti nõ potuit vt probatũ est. s. an ãt virtute clãe legata relicta a fratre debeant per patruũ hrẽdem ab intestato. tz ꝙ nõ per preallegata l. j. in fi. de le. iij. ⁊ de iure co. l. qui graui ⁊ in. l. fi. ⁊ l. is qui. Nec obstant in contrariuz allegata q: in aliꝭ dissimilibus casibus loquũt. aliq̃ enim in eo qui vocatur ad hrẽditatem ex voluntate testatoris non in substituto vel coniuncto vel simili tunc est ratio q: cũ sit a testatore oneratus tenet eius voluntatem seruare vt in aut. ð hrẽdi. ⁊ fal. §. si quis igit a nobis alique in eo q̃ vocãtur ad hrẽditatem iure spãli nõ cõi vt hac aut. ⁊ aut. si captiui ⁊ aut. liberi furiosi ⁊ de her. ⁊ falc. §. si vero nullus ⁊. §. sequẽ. ⁊ de heredi. institu. l. fi. ⁊ in fisco. ⁊ tunc est rõ quia lex istos facit tanq̃ institutos ergo ⁊ quo ad onera supportanda ar. ff. ð dona. inter virum ⁊ vx. l. si donate. §. j. cum si. ⁊ q: vocant vltra ius cõe iure spãli plus grauantur. ⁊ q: lex in illis specialibus casibus statuit teneri ad legata ⁊ alique loquuntur qñ legata non fuerunt relicta specialiter ab vno. Sed aut simpliciter puta lego ticio. x. aut generaliter puta q̃squis mihi hrẽs erit det ticio decem vel similibus verbis quibus casibus ab omni herede prestantur vt de iure co. l. ab intestato ⁊. l. si quis cum § j. de le. iij. l. i. §. sciẽdũ. l. si ita fuerit ⁊ hoc est propter exp̃ssaz voluntatem testatoris. In casu autem nostro legata erant relicta a certa psona q̃ sperabat futurus heres ⁊ alius vocatur ad hereditatem p̃ter spem ⁊ voluntatem defuncti ⁊ non iure spãli. sed cõi ⁊ ideo cum nõ habeat hrẽditatem volũtate testatoris nec iure speciali legata nõ p̃stat que ab eo nec sub generalitate. nec alio modo relicta sunt. Mi. Si in predicta clausula adijciat ꝙ valeat etiam iure donatiõis inter viuos an valeat ita ꝙ etiam reuocari non possit. dic ꝙ sic vt colligitur ex coniunctione duarum. ll. ff. de assignan. lib. l. j. §. assignare ⁊ l. assignare ⁊ no. ff. de testa. l. heredes palam. §. fi. ⁊ si talis fiat donatio. ⁊ dicatur ꝙ irreuocabilis sit etiaz si dicat mortis cã naturã donationis inter viuos assumit ⁊ non potest reuocari vt. ff. de dona. cau. mor. l. vbi ita donatur ⁊ dicitur tunc nõ cã mortis cã donare quia moriens vt. ff. de dona. causa mor. l. seya. §. fi. ⁊ ad hoc facit qð dixi. s. de testa. l. hac consultissima ver. sed nunquid venditio ⁊ quod notatur per Dy. extra ð re. iur. c. ꝙ semel placuit in fi. ⁊ qð dixi. s. vt act. ab here. ⁊ contra heredes. l. vnica. Ultimo pro declaratione predicte clausule subijcio distinctionem. d. Jaco. de are. in. d. l. eam quam vbi videas que talis est cum queritur an fideicom. non adita hereditate ab intestato debeantur. refert aut testator exp̃sse grauauit venientes ab intestato ⁊ tunc prestabuntur siue ab initio non valeat testamentum vt. d. l. eam quam in primo casu. siue postea vicietur vt. ff. de le. ij. l. lucius. §. filiam ⁊ l. si quis testamento. Sed hoc fallit. j. e. l. penul. ⁊ de le. iij. l. ij. Nec ob. hec aut. quia non prestat preteritus legata tanq̃ a se relicta seu ex grauamine imposito veniẽtibus ab intestato sed ex beneficio huius aut. ⁊ eius dispositione prestat legata ascripto sicut iure antiquo contingebat in emãcipato vt. ff. de legatis prestã. per totum. siue post rumpatur per querelam vt. ff. de inoffi. testa. l. ticia ⁊ de le. iij. l. patronus. §. fi. Si vero testator expresse non grauauit venientes ab intestato sed dixit solum ꝙ volebat testm̃ valere etiam iure codicillorum referet. Aut dixit si non valet ⁊c. ⁊ eo cãu operat qñ tpe testamenti in totũ deficit viribus testamenti vt. j. de testa. ma. l. si iure. ff. de vul. ⁊ pu. sub. l. coheredi. §. cũ filie de iure co. l. ꝯficiuntur de testa. mili. l. si miles cum concor. Non ergo operatur vbi valet ab initio ⁊ postea irritatur quia tunc deficit conditio codicillandi que falsa fuit de presenti vt. ff. de iniusto testamento. l. cum in secundo ⁊ insti. qui. mo. testa. infir. in principio. Idem si dicat si non pt valere ⁊c. eadem ratione q: p̃ntis temporis est vt ff. de condi. ⁊ demon. l. quedam ⁊ de le. iij. l. iul. Nec obstat de le. ij. l. si quis inquilinos quia i lud non contingit ex adiectione verbi potest. Sed q: cõditio legatarij nõ tpe testamẽti sed mortis inspicitur vt. ff. de le. iij. l. si deportati in principio cuz concor. Non ergo ibi verbum potest ad tempus testi restringitur ne ꝙ fauore legatarij ⁊c. l. ꝙ fauore. s. de legi. Idem si dicat non poterit quia testamentum aliquo tẽpore valuit ergo conditio defecit vt. ff. de ver. obli. l. quicquid. §. fi. Sic etiã non operatur si in parte valuit ⁊ in pte nõ vt cõtingit in hac aut. ex cã tñ quia defecit conditio que debet in totum verificari vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. qui here. §. fi. tñ q: eadem scriptura non debet in parte esse testm̃ ⁊ in pte codicillus vt. j. de codicillis. l. si idem ⁊. l. fi. ⁊ de vsuc. l. eum qui edes. Quid si dicat volo valere iure testi ⁊ codicillorum. rñdeo idem vt dicta l. si miles de testa. mili. ⁊ de liberis ⁊ postu. l. gallus in princi. de heredi. insti. l. fi. ⁊ de testa. l. testa. predicta intellige ⁊ vbi nullum aliud fecit testm̃ nisi hoc solum in quo taliter locutus est vt. s. dixi. Si vero aliud postea fecisset testm̃ in quo eosdez instituisset vel non eosdem vel eisdem legasset vel non eisdem tũc est omnino dicendũ nullo iure valere primuz testm̃ ⁊ hoc tũc nõ tam iure deficiẽtis solẽnitatis quã iure reuocante prime volũtatis vt. ff. si cui plus quam p legẽ fal. l. nisi. §. si legatarius ver. Item si ipse ⁊ de adimen. le. l. si tibi Ja. de are. predicta alibi sparsa hic colligere laboraui ex quibus multa colliguntur ex lecturis dominorum Jacob. bald. ⁊ odo. ⁊ super hac auten.

¶ De posthumis heredibus instituendis. Rubrica.

¶ Super rubrica. vide plene azo. in summa. e. ⁊ in. l. gallus ð liberis ⁊ postu. ⁊ dic sm̃ Jac. de are. cũ q̃rit an venter exquo speratur posthumus obstet aliꝭ successuris ⁊ si non sperarer posthumus aut is de cuius hrẽditate agit moꝛt intestatꝰ aut testatus p̃mo casu aut primior est defuncto. Si nascat quã ceteri aut est eodẽ gradu cum ceteris. Si qdẽ ẽ primior differt aditõez sequẽtiũ in tps in quo nasci debuerat vt. ff. si ps hereditatis petatur. l. antiqui in pn̄. de acqui. hrẽ. l. cum quidã. §. j. ⁊ vnde cognati. l. j. §. si quis primior. Quid ergo si is qui futurus erat hrẽs si nõ sperarer posthumꝰ nõ adita hrẽditate decessit. nec natus est posthumꝰ rñdeo mero iure hrẽditatẽ non transmittit vt. j. de iure deliberandi si sororem cũ si. Sed de equitate potest dici vtilem actionem dari heredibus eius. p hac hereditate ar. ff. ad sil. l. si quis in graui. §. eleganter ⁊ ad car. l. scriptus. ⁊ de hoc in. fi. huius distinctiõis dicitur. Si vero sit in eodem gradu tũc dic aut vterq3 ⁊ qui natus est ⁊ qui nasci speratur est de suis heredibus defuncti. aut tantum ille qui nasci speratur ⁊ natus est emancipatus. aut vterq3 est extraneus defuncto. primo casu. aut venter cum opinione concurrit quia venter est plenus aut contradicit quia venter est vacuus. Si quidem est vacuus tunc natus est heres vt. ff de acqui. here. l. cum quidam §. suum ⁊ l. ventre. ij. responso. Si vero venter sit plenus scdm̃ sextum pomp. natus est heres p

ea parte

ea ꝑte pro qua esset si natus esset qui est in vtero ita ꝙ si vnꝰ
solus in vtero haberetur pro dimidia esset heres qui natus
est vt dicta. l. cum quidam. §. si vnum. ꝭm vero iulia. natus est
heres tm̄ pro quarta qḋ a plerisqꝫ approbatur vt dicta. l. anti
qui. §. fi. ⁊ l. sequenti. ⁊ de iudi. l. sed ⁊ si restituaꝛ. §. fi. ⁊ si mo-
riatur iam natus anteq̄ꝫ nascatur posthumus quartam ꝑtẽ
ad heredẽ transmittit percepturum iure accrescẽdi ḋ tribus
ꝑtibus residuis quãtũ natus ꝑciperet edicto vno posthumo
vel pluribus ar. ĩ. de cadu. tollen. l. vnica. §. his itaqꝫ de acq.
here. l. ex parte. §. ꝙ pater al's est. l. ⁊ incipit ꝙ pater ⁊. l. qui
ex duobus. Si vͦ nasciturus suus est futurus natus ãt emã
cipatus. dic ventrem ꝑ bonorum possessionẽ ad quartam ad
mitti ar. dicte. l. antiqui. §. fi. q̃ loquitur indistincte sed hodie
idem in emancipato ꝙ in suo vt in auꝛ. de heredi. ab intesta.
§. j. Si vͦ vterqꝫ est extraneus. dicunt quidam iam natum eẽ
heredem incerte partis ⁊ certe partis rei vendicationem con
cedi vt. ff. si pars hr̃. pe. l. j. §. fi. vel dic eum heredem pro quar
ta vbi vnus tantũ est in ventre vbi vero duo pro octaua ⁊ pe
tat eam ꝑtem saluo iuꝛ pluralis vel minoris si plusq̄ꝫ tres ex
ipso ventre nascantur vt dicta. l. antiqui. §. fi. ⁊ hodie hoc ob
tinet in his tantum q sunt defuncto vltra fratrum filios. filĳ
enim fratrum succedunt in stirpes ⁊ non in capita vt in auꝛ. ḋ
heredi. ab intesta. §. si vero neqꝫ. ⁊ ideo in eis non hꝫ locum
hec expectatio vel diminutio. Sꝫ quid si nullus est in ventre
nunqd erit hr̃s in totuꝫ vt. ff. si pars hr̃ditatis petatur. l. illud
saltẽ iure accrescendi vt. ĩ. de cadu. tollen. l. vnica. §. his illud
⁊ qñ nõ petẽtium ꝑtes. l. vnica. Si vero moritur testatus aut
institutus est vterqꝫ ⁊ vẽter ⁊ alius. ⁊ tũc adĳt sine dilectione
institutus cum ventre vt. ff. de acqui. heredi. l. cum posthumo
⁊ dicta. l. illud. §. j. aut venter tm̄. ⁊ tunc adiri non põt quãdiu
speratur sed ꝑ querelam inoffi. ⁊ sñiam latam in ea vt. ff. de
vulg. substi. l. in substitutione ⁊ de inoffi. testa. l. pap. §. fi. nam
sicut institutio filĳ firmat testm̄. ita ⁊ exhr̃datio vt. ff. de lib. ⁊
posthu. l. inter cetera. Sed institutio fcã ḋ vẽtre cũ alio facit
vt institutꝰ statiꝫ adire valeat ita ⁊ exhr̃datio vt dicta. l. illud
de acq. hr̃. l. cum quidam. §. siue igiꝛ. Si vero vẽter est prete-
ritus non p̃t adiri quãdiu speraꝛ cum de viribꝰ testamẽti du-
bitet scriptus hr̃s ar. ff. de acqui. hr̃di. l. sed ⁊ si de sua ⁊. l. cuꝫ
falsum ⁊. l. ventre in p̃n. Quid ergo si moriaꝛ ĩstitutꝰ nõ adita
hr̃ditate. rñdeo si est suus q scriptꝰ est aut vẽter est vacuus: ⁊
tũc fuisse hr̃s intelligiꝛ aut plenꝰ. ⁊ tunc etiam vtiles actões
ad hr̃des trãsmittit. emãcipatus autem vtroqꝫ casu vtilẽ bo
norum possessionem trãsmittit vt dicta. l. ventre de bonorum
pos. contra tabu. l. illud. §. fi. ⁊. l. se. extraneus autẽ nihil trans
mittit de iuꝛ mero vt dicta. l. ventre ⁊. ff. ad sil. l. si quis in gra
ui. §. fi. ad finem Jaco. de are. Est etiam notãdũ ꝙ si quis in-
stituat ventrem vx. sue ꝙ si ex ipso ventre nascantur plures
posthumi omnes instituisse vr̃. ⁊ testm̄ non rumpitur quia vr̃
de omnibus posthumis fecisse mentõeꝫ vt. ff. de lib. ⁊ posthu.
l. plꝫ ⁊. l. se. ⁊ de iniusto testõ. l. posthumi per virilem. §. penul.
⁊ maxime in actu institutiõis q est fauorabilis ar. ff. de testa.
tute. l. si quis ita dederit. §. j. de le. j. l. qui filiabus. §. j. de hr̃di.
insti. l. clemẽs patronus ⁊ vr̃ casus. ĩ. de fideicõ. lib. l. cũ inter
veteres ⁊ probatur dicta. l. placet de lib. ⁊ posthu. ol.

SI post testamẽtũ.

Op. de auꝛ. ex cã. s̃. ti. pxi. ⁊ so. vt ibi dixi ver. Item op. de. l.
j. ĩ. ti. pxi. Et an ex testõ vbi p̃teritus est post-
humus debeanꝛ legata si adiecta est clã si nõ
valet iure testamenti ⁊c. dixi eadẽ auꝛ. v̇. qñ
aũt rumpitur per posthumi agnationẽ ⁊ ꝙ nõ debeanꝛ facit
qꝛ qñ testm̄ rumpitur posthumi agnatiõe rumpiꝛ in totum vt
institu. de exhr̃da. lib. §. posthumi. Est etiam notandum ꝙ lꝫ
testm̄ paternum rumpatur posthumi agnatione t. estm̄ tamẽ
maternũ nõ vt notatur in glo. s̃. de inoff. testa. l. iĳ. que lex no
tabilis est ad istam materiam. An autem codicilli rumpanꝛ
posthumi agnatione. dic vt. ĩ. de codicillis. l. j. ⁊ ibi no. in glos.
Item quia dr̃ hic agnatione posthumi testm̄ rumpi. verũ est
si filius hoc petat. alias non vt no. ff. de iniusto testamento. l.
filio ⁊ dixi plene. s̃. de inoffi. testa. l. scimus vltra principium
⁊ diceꝛ. ĩ. l. proxi. est ẽt notandum ꝙ posthumus ẽt dr̃ ille qui
ex secto ventre matris est natus vt. ff. de liberis ⁊ posthu. l. ꝙ
dr̃ ⁊ de inof. testa. l. posthumus. §. similiqꝫ mõ.

VXoris ab ortu.

Duo dicit ⁊ ad scḋꝫ dcm̄ opponit gl. du
pliciter. prĩo de. l. posthumus. Sed ɔ̃ so. glo. vr̃ lex
si filius de libe. ⁊ posthu. vbi si filius p̃teritus mo-
riꝛ viuo testatore testm̄ non cõfirmaꝛ imo nullum est. Sed gl.
dicit ꝙ si posthumus moritur viuo patre ꝙ valet per. l. post-
humus. So. tunc bñ dicẽdum est ꝙ aliud in nato aliud in na
scituro. rõ est qꝛ vbi p̃teriꝛ posthumus testm̄ nõ est statiꝫ nul-
lum sꝫ demũ nato posthumo vt notatur ḋ libe. ⁊ posthu. l. iĳ.
§. fi. sed vbi p̃teritur iam natus statim est nullum vnde super
ueniente morte preteriti in posthumo recõualescit sꝫ nõ in iã
nato quia facilius vires reassumit p̃teritas quam nouas ar.
ff. ḋ pactis. l. si vnus. §. ꝙ in specie. Secundo opponit de. l. fi-
lio de iniusto testõ. dicit gl. hic in nascituro ibi in nato. aduer
tendum est quõ ista oppositio procedat. si enim intelligamus
de nato p̃terito mortuo post mortem patris in nihilo appro-
bato non est contra qꝛ idẽ est ꝙ testm̄ nõ valet vt aperte pro-
batur. ff. si tab. test. nulle exta. l. j. §. fi. Sed in. l. filio loquitur ḋ
filio q approbauit testm̄ paternũ ⁊ postea est mortuus. idem
dicerem de posthumo si natus est post mortem patris anteq̄ꝫ
decederet approbaret testm̄ tunc enim testamentum recõua-
lesceret ḋ iure pretorio vt. d. l. filio aliud est ergo approbare ⁊
mori ⁊ aliud mori sine aliqua approbatione vt. d. §. fi. Cy. vel
ad. l. filio. dic secundum ol. ꝙ ibi loquiꝛ ḋ tali filio qui potuit
nullum dicere de iure ⁊ de facto sꝫ abstinuit vt ibi in lr̃a diciꝛ
hic aũt in eo qui decessit statim in quo nullus consensus põt
de iure presumi ex eius negligentia ar. ĩ. ḋ his qui a non dño
ma. l. fi. ol. Ex premissis collige ꝭm Cy. ꝙ aut est pretetitus iã
natus aut nasciturus primo casu aut moritur viuo patre ⁊ te
stamẽtũ non valet vt dicta. l. si filius. aut moritur post morteꝫ
patris. ⁊ tunc aut expresse approbat ⁊ reconualescit vt. d. l. fi-
lio. aut non approbat ⁊ sic moritur ⁊ tunc non valet vt. d. l. j.
§. fi. si tabule testi nulle extabũt aut preteritur posthumus ⁊
tunc aut moritur viuo patre ⁊ reconualescit vt. d. l. posthumꝰ
aut moritur post mortem patris ⁊ tunc si quidem approbauit
idem. Si non tunc non valet vt hac. l. rationem diuersitatis
s̃. dixi. Cy.

QVod certatum.

Ibi si vnus ꝑfe-
cte qꝛ corpꝰ ma-
tris exiuit. secus si in actu nascẽdi qꝛ tũc non rum-
peret cũ tũc ꝑfecte natus nõ eẽt ol. in fine monstrũ
est qḋ est ɔ̃ naturã vt no. insti. ḋ adop. §. maiorez. Quid sit mi
raculũ vide pulcre ꝑ Archi. j. q. j. c. teneamus ⁊ qñ aliquis ex
miraculis debeat pro sancto canonizari. vide per eum. xxvj.
q. v. c. nec mirũ ⁊. lxj. di. c. statuimus. §. his autoritatibus ⁊ bñ
per Hoff. in summa de reliquĳs ⁊ venera. sanc. An partus
monstruosus debeat baptizari vide per eundem archi. de cõ
secra. dist. iiĳ. c. proprie. In glo. vlti. in fine. Idem dicit glo. in
contrario ⁊ azo. in summa huius tituli. Sed hoc nihil est dice
re qꝛ tunc non impediretur rumpere qꝛ monstruosus. sed qꝛ
nõ eẽt filius testatoris sꝫ bestie cum qua se mulier copulasset
⁊ iõ tene primam solutionem. Ja. but.

QVidam.

Gl. vacillat circa solõnẽ ɔ̃rĳ. l.
ɔ̃modissime ⁊. l. si cũ dotẽ vñ dic
ꝭm dy. ꝙ hic v̇ba ꝓuisiõis apta erãt ad vtrũqꝫ ca
suꝫ referri qꝛ siue nascaꝛ ĩfra. x. mẽses ꝓrimos mor
ti testatoris eo viuẽte siue eo mortuo comprehenditur in ver-
bis testatoris in. ll. contrarĳs apta erant referri ad alterũ ca-
sum tm̄ ⁊ iõ in eum solum estimatur prouisum. Idem sentit
Pe. qui dicit ꝙ hic sunt verba ambigua que possunt referri
ad vtrunqꝫ casum ibi certa ad vnum tm̄. Old. dicit ꝙ in. ll. cõ
trarĳs conditio exprimebatur simpl'r hic autem ɔ̃ditioni cer
tum tp̃s adiectum erat quasi hoc casu ad quemcunqꝫ nascen
tem intra tempus adiectium respectum habuerit ar. s̃. de vsu
fru. l. ambiguitatem. Vel dic ꝭm Jaco. de belui. ad. l. si cũ do-
tem aut prouisio consistit in mera voluntate prouidentis. ⁊
tunc qui prouidet sibi in vno casu videtur in dubio prouide-
re etiam in casu omisso tendente ad eundem effectũ cum agiꝛ
de fauore vt hic aut prouisio cõsistit in volũtate sua ⁊ alteriꝰ
⁊ tunc qui prouidet sibi in vno casu nõ vr̃ sibi ꝓuidere in ca
su omisso ⁊ maxime si lex ꝓuidet alteri vt ibi. Jac. de are. Ad
aliud contrariũ de. §. si quis ventrẽ so. vt in gl. lꝫ pe. dicat ꝙ
ibi mulier p̃t mitti in pos. qꝛ p̃t parere ĩfra. x. mẽses. ⁊ sic eo tꝑe
põt nasci filius quo nõ est exhr̃datus ⁊ eo respectu qꝛ aliquo
casu factus est hr̃s venter mittiꝛ in pos. vt ibi dicitur non tñ
negaꝛ ibi ꝙ si nascaꝛ infra tres mẽses siue añ mortẽ siue post
ꝙ non sit exhr̃datus hic vero non potuit nasci infra tempus
limitatum qn esset heres cum. xj. mense parere non possit vt
in auꝛ. de restitu. ⁊ ea q̃ parit. §. j. Et no. ꝙ glo exponit intra
ꝓ citra ⁊ qui editi sunt testatore viuente editi sunt intra decẽ
menses a tꝑe mortis quia intra tp̃s mortis vt. ff. de vul. ⁊ pu.
sub. l. ex facto. §. item quero. ⁊ de hac p̃positione intra vide. s̃.
de procur. auꝛ. ꝙ ius ver. de prepositione intra.

De iure deliberandi. Rubrica.

¶ Super rubrica. vide azo. in summa huius ti. ꝛ de delibera tione habēda in qbuscūq; negocijs vide ꝙ hn̄ no. in speculo ð aduocato. §. nūc tractemus ỽ. habito igit. Item quo ad secū dam partem rubrice de acq. here. vide pulchrā q̄ōnē quā no taui. s. de institu. ꝛ substi. l. precibus. q̄ro etiā aliā q̄ōnē testa tor post multa legata ꝛc.

Si a patre. Ibi obligata. s. creditoribus hereditarijs tāq̄ te immiscuisses hr̄ditati. ol. Et ꝙ dicit nullo iure manumisisti. dic neq; ciuili neq; pretorio ciuili nō q2 ius ciuile non cognouit emācipatos vt instituta de hr̄di. ab intesta. §. emancipati pretorio non quia non fuit petita bonoꝝ pos. vt hic. non igit aliquo iuꝝ potuit manumittere anteq̄ esset hr̄s vel bono. possessoꝛ. si vero esset de suis hoc ipso ꝙ manumitteret videret se imiscere vt. ff. e. l. iul. ꝙ tn̄ hodie correctum est. ꝛ ideʒ in vtroq; q2 sublata est dr̄ia inter eos vt in aut. ð hr̄di. ab intesta. §. j. vel dic vt dixi. j. de repu. hr̄di. l. j. Que āt erat ratio diuersitatis inter suū ꝛ emācipatū dic vt notat. ff. de acq. hr̄. l. p hr̄de. §. suos. ꝛ distinguit plene vt ibi notat ꝛ ꝙ dr̄ in gl. speciale in filio milite ꝙ manumittendo non fiat hr̄s vt. l. iul. §. fi. dic ꝛ verius ꝙ ibi manumisit seruos ꝓprios castrensis peculij de consensu tamen patris ſm Dy. ꝛ Old. In actu autem funerandi de quo hic dicit nulla est dr̄ia inter suū ꝛ emācipatum q2 per talem actum non efficitur quis heres vt. ff. de relig. l. scriptus. Old.

Cum debitum. An vni creditori soluēdo preiudicet sibi quo ad alios vide qð notat ꝛ dixi. ff. de interroga. ac. l. si filius.

Si fratris. Glo. intricat. l. istā ꝛ eā intelligit duobus modis vno mō vt faciat dr̄iam inter suū ꝛ emācipatū quo ad trāsmissionē hr̄ditatis paterne ad heredes suos. Sed iste intellectus nō ꝓcedit q2 idē est in vtroq; quo ad hoc vt. j. de his q añ apertas tab. l. vnica ꝛ ibi notat. ꝛ hec lex intēdit facere dr̄iam inter suū ꝛ emācipatū vt in lr̄a p3 nisi dicere mus hāc corrigi p illā. qð nō est dōm q2 legum correctio est vitanda. Secundo modo intelligit glo. vt faciat dr̄iam inter suū ꝛ emancipatum quo ad facultatem adeundi hereditateʒ añ apertas tabu. nam suus clausis tabu. p̄t adire ꝛ trāsmittere. emancipatus nō ꝛ sic intelligit ꝙ filius hic adiuit sed hoc non dicit hic littera ꝙ adiuerit. Item q2 in p̄n. dicit siue sit institutus insolidum siue in ptem sed quādo esset institutus in solidum nulla esset differentia inter suū ꝛ emancipatū q2 tūc vtriq; adit clausis tabu. ꝛ hec lex vt dixi intēdit ponere dr̄iā inter suum ꝛ emācipatum siue sit institutus insolidū siue ex p te. dic ergo ꝙ h. l. facit dr̄iam inter eos q2 suus institutus ip̄o iure est hr̄s ēt si non imisceat ꝛ trāsmittit ad quoscūq; hr̄des ēt extraneos. Secus in emācipato q2 non est heres nisi adeat ꝛ non transmittit ad heredes extraneos. ꝛ hoc dicit hec lex. ꝛ ita suus est ipso iure hr̄s vt dixi. s. si vt ab here. se absti. l. j. ric. Considerāda ergo sunt circa hoc tria iura. olim enim extraneus institutus hereditatem nō aditā non transmittebat nec etiam ius deliberādi vt. j. de cadu. tol. l. vnica. §. in nouissimo hodie trāsmittit ius deliberādi si infra illud tempus decedit vt. j. e. l. cum antiquioribus aliud est ius ꝙ habetur. j. de his qui ante apertas tabu. l. vnica. tertium ius est ꝙ suus heres etiam non aditā transmittat ad quoscunq; successores etiam extraneos. ꝛ hoc operatur existentia sui heredis vt predixi vt j. de suis ꝛ legi. l. apud hostes ꝛ ibi dicam licet glo. ibi dicat cōtrarium loquitur ergo hec lex in suo qui nō adiuit. alias nullum esset dubium ꝙ transmitteret ꝛ lex debet fieri in casu dubio vt. ff. ad carbo. l. ꝙ labeo. ad vnū tamen est aduertendum ꝙ licet existentia sui heredis operetur quo ad transmissioneʒ vt dixi nō operatur tn̄ quo ad pupillarem substitutionem cōfirmādā ſm dy. vt notatur in. l. precibus in tractatu vulgaris ver. q̄nto q̄ritur q̄n expiret circa finē q̄ōnis ꝛ dicetur. j. e. l. q dam elogio. Sed quare non sic operetur ad confirmationem pupillaris substitu. non est sine dubio. Cy.

f Filiosa. Vide qð dixi. s. qui ad. ad bonorum pos. possunt. l. j.

Potuit pupillus. Potest intelligi vt sit tm̄ vnū dictū. s. ꝙ tutoꝛ hr̄ditatē pupillo delatā adiuit. nō v3 q2 voluntas pupilli requirit l3 ip̄e pupillus cū autoritate tutoris potuerit. vel ꝙ ponat duo dicta. Itē ꝙ pupillus adire p̄t hr̄ditatē cū autoritate tutoris ꝛ sibi q̄rit tutoꝛ aūt per se non sine voluntate pupilli. Et dicit glo. ꝙ volūtas sine actū declarat sed hoc nō vr̄ posse voluntatē cognosci si ne aliquo actu extrinseco vt notat. ff. ex q. causis in pos. eatur. l. fulcinius. §. quid sit latitare. imo plus dicūt quidaʒ moderni ꝙ aīus solus nō sufficit ad acquirēdam hereditatem q2 talis animus nō h3 effectum ar. ff. de ne. gest. l. pomp. vn̄ dicunt ꝙ actus animi declaratorius reqritur ꝛ exponunt hic actus ꝛ voluntas. i. actus voluntarius seu declaratorius volūtatis ꝛ sic intelligunt. §. item extraneus institu. de heredū q̄litate ꝛ dr̄ia. ꝛ hec fuit opi. Jaco. de ra. pe. vero dicit ꝙ solo animo nullo extrinseco actu intercedēte quis efficitur heres quo ad veritatē q2 semp lex certa est vt. ff. de acq. here. l. ventre. §. j. ꝛ j. l. proxima. oportet tn̄ ꝙ iste aīus declaretur ꝛ appareat p aliqua signa. al's non appet sibi ius quesitum. Pro declaratione glos. opp. de. l. pupillus. ff. de acqui. hr̄. Secundo de. §. sed neq; institu. de aut. tuto. Tertio de. l. bonorū. s. qui ad bonorū pos. pos. admitti. Quarto de. l. quāuis. ff. de acqui. pos. Quinto de. l. cū in vna. §. tutoꝛ de ap. Sexto de. d. §. item extraneus institu. de hr̄dū q̄lita. ꝛ dr̄ia. Septimo ð. l. si infanti. j. e. Octauo de. l. si pupillo tutoꝛ de bo. pos. S3 gl. p̄ria huius l. 3dicere vr̄ vltime q2 p̄ria non distinguit infantē a nō infante vltima sic. quare dic aut tractatur de acquisitione fienda p pupillum ꝛ tunc idem in vtroq; vt in. j. glo. aut de fienda per tuto. sine pupillo ꝛ distingue infantē a nō infante ꝛ in vltia q̄rit gl. nunquid in bo. pos. querenda sufficiat solus tutoꝛ sine pupillo ꝛ hic tenet ꝙ sic vt. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. l. ipuberi. 3rium t3. s. qui ad. ad bo. pos. possunt. l. bonorū ꝛ ad tre. l. sed nec ipsi. sed ꝙ hic notat verius est h3 Dy. p̄dicta. l. impuberi Ric. ol. ꝛ Cy. vt ꝛ dixi. d. l. bonorū. S3 que est rō diuersitatis inter hr̄ditatē ꝛ bo. pos. dic h3. M. fil. ꝙ in bo. pos. magis ꝛ p̄ncipalius exigit fcm̄ ꝛ habet peti a iudice s3 fcm̄ tutoris. l. interpetratur impuberis vt. ff. de fur. l. interdū. §. q tutelam ꝛ s. qui ad bo. pos. ad. pos. l. si. Sed in hereditate animus principaliter requiritur ꝛ lex non ita interpretatur animū tutoris esse animum pupilli sicut factum vt. ff. de le. ij. l. puto. §. matre Sed que est ratio diuersitatis inter simplicem pos. quam sibi solus querit vt dicta. l. quamuis ð acqui. pos. ꝛ bonorum possessionem non. dic q2 in possessione non obligatur nec imminet sibi aliquod periculum in bo. possessione sic quid in hereditate restituenda per fideicom. dic vt. j. ad trebel. l. sancimus In acquisitione aliaꝝ rerum dic vt. ff. de acqui. pos. l. j. §. effectꝰ ꝛ dicta. l. quāuis eo. ti. ꝛ. j. de acqui. pos. l. donatarum. In curatore an sit necessaria ꝛ sufficiat eius autoritas dic vt dicetur. j. e. l. si infanti Cy. ꝛ Jac. but.

Si auia. s. materna ſm fran. ac. ꝛ ol. vt euitet 3riū de. l. vnica. j. ð his qui añ apertas tabu. ꝛ tūc h3 locū ꝙ dicit glos. sciens sibi relictas ꝛ hoc est verū ꝙ non posset tūc vendicare tanq̄ res paternas ꝛ per 3ñs sibi quesitas sed tāq̄ ab herede redimēdas hn̄ vendicaret vt. j. de lega. l. cū alienā de quo ibi ꝛ. j. cōia de le. l. j. dicam. vel dic ꝙ hic volebat solus vēdicare cum essent plures alij hr̄des. vel dic ꝙ lex p illā de his q ante apertas tabu. corri. vt. s. eod. l. si fratris Cynus de pistorio ꝛc.

Quoniam. Uide pulchrā q̄ōnē do. dy. quā notaui sup aut. ex cā. ỽ. dn̄s ēt Ay. ꝛ ꝙ dicit ad hr̄des suos iproprie ponitur cū femine nō habeāt aliquos in p̄tate vt insti tu. ð adop. §. femine ꝛ ꝙ dicit manifestū atq; euidēs denotat ꝙ plus est euidēs eē aliqd quā manifestū. ð hoc vide in alfabeto in lr̄a E dictione euidens.

Licet. Hec lex loquitur in suo. sed nunquid idē in extraneo. vr̄ ꝙ nō idem q2 ꝙ in vno 3cedit ꝛc. vt. l. maritꝰ. s. de procur. p̄terea vr̄ casus. j. e. l. cū antiquioribꝰ ꝛ h fuit opinio placen. gl. tn̄ ibi dicit eū male dicere q2 ratio quare non obstat longū tp̄s est q2 aditio est bn̄ficiū iuris ciuilis ꝙ est ꝓpetuū vt insti. de perpe. ꝛ temp. ac. que ratio h3 locum in extraneo ergo ideʒ ius vt. ff. ad. l. acquil. l. illud. Nō obstat ꝙ hic dicit in suo quia subaudiendū est maxime. Nō obstat. l. cū antiquioribꝰ q2 ibi p̄fixus fuit tempus deliberandi p iudicē vt. ff. de cur. bo. dan. l. j. ꝛ de bonis aut. iudi. possi. l. ij. S3 l3 nō p̄scribatur ius adeūdi longo tp̄e nunquid p̄scribit rebus hereditarijs vr̄ ꝙ sic q2 p̄nt vsucapi triennio ꝛ p̄scribi decennio vel vincēnio l3 ius ꝑsonale p̄scribatur solum spacio. xxx. annorum vt. s. de cōstitu. pecu. l. ij. primum concedo ꝙ res p̄nt prescribi ꝛ vsucapi nisi alia rō impediret vt q2 sint res hereditarie in quibus non inchoatur vsucapio vt. s. de temp. in inte. resti. l. ea que in fi. ſm pe. Item quero nunquid longissimo tempore possit heres excludi vr̄ ꝙ non q2 iuribus personalibus prescribitur sed hr̄s habet ius

bȝ ius ꝑsonale perꝙ petat adire. solo eniȝ animo hoc facere pt. glo. tñ dicit hic ꝙ sic qḋ est intelligendū ꝙ p̄scribat non iuri adeūdi sed facultati adeūdi sicut al's dicitur ꝺ facultate offerendi in. l. cū notissimi. §. j. j. de p̄scrip. xxx. an. ꝺm pe. Sȝ nunquid possit quis sibi ꝑscribere ius sine facultate adeundi videtur ꝙ sic qꝛ longo tp̄e iura dominioꝛuȝ querunt̄ vt. j. de ꝑscrip. lon. temp. per totum. In contrarium vr̄ qꝛ in hereditate sunt actiones ⁊ obligationes ⁊ tp̄s nō est modus ⁊c. vt. l. obligationum fere. §. placet de ac. ⁊ obli. qḋ satis concedi pt ꝺm ꝓe. ꝑ ipsum. §. Cy.

Si curatoꝛis.

Dn̄s. M. fil. intelligit hãc. l. in tp̄e ꝙ dat̄ per iudicē ad instãtiā creditoꝝ ꝙ statuit̄ arbitrio iudicis per. l. in gl. al.

Penitente.

Ibi hereditarios imo vr̄ ꝙ possit qꝛ ꝑ aditōem ꝗrit̄ patri quātū ad totū iure isto vt. ff. ꝺ acq. here. l. plȝ Sȝ dic ꝙ hec hr̄ditas obuenerat a mr̄e vel materna linea in qua iure isto etiam ante iustinianū solus vsufru. ꝗrebat̄ pr̄i vt. j. de bonis maternis. l. j. ij. ⁊. iij. ⁊ not. ⁊ dixi. s. ꝺ repu. bon o. pos. l. j. vel dic ꝙ loquit̄ de vere hr̄ditarijs. i. qui sunt in hr̄ditate iacente. tales em̄ ꝓprie hr̄ditarij appellãtur vt. ff. de acqui. re. do. l. per hr̄ditarium ꝺ acqui. pos. l. j. §. veteres. ⁊ ibi notat̄ ⁊. ff. de acq. hr̄. l. heres per seruum ⁊ ibi similiter no. ol. Oppo. ff. de suc. edic. l. j. §. ꝑ seruum. dic ꝙ casus est diuersus qꝛ ibi in suo. hic in filio. Et ratio diuersitatis est qꝛ filius pōt emancipari ⁊ sibi querere sed ⁊ seruus manumitti ⁊ sibi querere vt institu. de hr̄di. insti. §. seruus. Sed dicit pe. ꝙ filius facilius emancipat̄ ꝙ̄ seruus manumittat̄ ar. ff. de liberis ⁊ posthu. l. in suis. alie etiaȝ diuersitates sunt inter filiū ⁊ seruuȝ qꝛ scientia filij nocet patri vt. s. qui ad. ad bono. pos. pos. l. j. ⁊ vide ꝙ ibi notaui. scientia vero serui non nocet dn̄o vt. ff. qs oꝛ. in bo. pos. ser. l. j. Cy.

Deberem.

Ibi delata. Qḋ q̄liter sit hr̄ ff. ꝺ ver. sig. l. delata. ⁊ h' dicit ad dr̄iam bono. pos. scd̄m tab. petita. ꝯditiōe institutiōis pendēte q̄ non operat̄ ex toto idē ꝙ aditio vt. ff. de bo. pos. scd̄m tab. l. ij. §. si sub cōditiōe. ⁊ ibi notat̄ ⁊. e. l. §. si qsita ⁊ ꝙ hic dicit pro hr̄de gerere. dic ꝙ idē ius sortit̄ ꝙ sortiretur si adiret de iur̄ ciuili vt. ff. de re. iur. l. pretoꝛ ⁊ de bo. pos. l. j. ⁊. ij. old.

Suum heredē.

Hanc. l. intellige cū determinatōe. l. j. de repu. here. l. fi. ⁊ ea q̄ notaui. s. de iur. ⁊ facti igno. l. ij. ⁊ intelligit pe. hãc. l. qñ renūciauit bo. pos. sp̄aliter ⁊ distincte. secus si gn̄aliter ⁊ effuso sermone qꝛ tunc incideret in ꝑiculū ar. s. ꝺ dotis promissione. l. fi. ⁊ hoc dicit lex secūdū eum. ff. de suc. edic. l. j. §. nūc videndū. op. ꝙ non possit omissa bono. pos. amplius venire. vñ vr̄ obstare. s. eo. l. j. ⁊ qñ nō petētiū ptes. l. vnica. dic ꝙ hic loquit̄ in suo illa in emancipato ⁊ est ratio quia emancipatus nō habet nisi vnam viam s. bono. pos. vnde exclusus ab illa non habet aliam sȝ suus bȝ duas vnde exclusus a bo. pos. pōt venire ꝺ iure ciuili cui em̄ competunt plura remedia vni renunciando non videt̄ alteri renunciare vt. ff. de serui. vꝛ. p̄di. l. si domus. Item videtur ꝙ non possit ēt suus alia via venire vt. s. de impu. ⁊ al's substi. l. ij. dicit glo. ꝙ ibi habuit substitutū hic nō. sȝ hoc est falsuȝ cū enim hec lex faciat dr̄iam inter suum ⁊ emãcipatum ⁊ in successione ex testō non est dr̄ia quia in ea vterꝗ vocatur dupli ci iure. s. pretorio ⁊ ciuili ergo in ea loqui non pōt. Si enim renunciarent bo. pos. scd̄m ta. nihilominus possent adire de iure ciuili etiam si haberent substi. loquitur ergo lex contraria cum omissa via succendi ex testamento volebat facere transitum ab intestato ꝙ nō potest existente substituto ⁊ sic durãte cã testati vt. s. qui ad. ad bo. posses. possunt. l. quamdiu hic ãt omissa vna via intestati. s. bonoꝛum possessionis vult transire ad aliam intestati. s. ad adeundum de re ciuili ⁊ ideo pōt. Cy. ⁊ Ja. but.

Non est dubium.

Dicit glo. idē in legato. Sed dic ꝙ nō ꝑ oīa idē qꝛ in hr̄ditate nō ꝯsiderat̄ dies cessiōis sȝ additōis vt h̄ in legato dies cessiōis vt. l. q̄ legata de re. iur. ⁊ dicit gl. ⁊ bñ secus in stipulatiōe ⁊ rōnē diuersitatis dic vt no. j. de condi. inser. ⁊. l. si vxorem.

Nec emere.

Tres regulas tradit h̄ lex q̄rū q̄libet patit̄ exceptiōes Prima est ꝙ qs vēdere nō cogit̄. ad hoc ꝯcoꝛ. ff. ꝺ ꝯhē. emp. l. iꝑatoꝛes ⁊. ff. rerum amotaꝝ. l. nō em̄ nā rei sue quilibet est moderatoꝛ ⁊ arbiter vt. s. mã. l. in re mandata. fallit hec regula in multis casibus notatis. ff. ꝺ ac. emp. l. iul. §. idē celsus. Itē fallit. s. de cōium rerū alienatione. l. ij. Itē fallit in victualibus vt. j. vt in emptione sp̄erum nemini se liceat excusare. l. j. lib. x. dixi. s. de ep̄ali audi. l. j. ⁊ facit. ff. de nundinis. l. ij. ⁊ ꝙ ibi notatur ⁊ dixi. Itē fallit in metallis vt j. de metallis ⁊ metallar̄. l. j. li. xj. fallit forte ⁊ alijs casib⁹ quos studiosus lectoꝛ poterit reperire. ⁊ de hoc vide ꝙ notatur ꝑ rofre. in q̄ōnibus suis. xliij. q. Idē est in locatiōe ⁊ ꝯductiōe vt s. locati. l. inuitos. Sed ⁊ hoc fallit. ff. ꝺ publicanis. l. cotē ferro. §. fi. Secunda regula est ꝙ quis nō ꝯpellitur recipere donationem ⁊ sic bn̄ficiū nō cōfert̄ in inuitū vt. ff. de re. iur. l. inuito ꝙ verum est directo sȝ ꝑ indirectū sic vt hic ⁊ ibi in glo. de hoc bn̄ no. in gl. extra ꝺ vita ⁊ ho. cleri. c. clericis ⁊ plenius ꝑ Hostiē. in summa de trãslatione epi. §. q̄ sit cã ver. j. xxij. q. vj. c. vides ⁊. xlv. di. qui emendat in gl. ⁊ per archi. ⁊ de baptismo ⁊ eius effectu. c. maioꝛes circa fi. Itē bn̄ficiū ēt directo cōfert̄ inuito. nam seruus inuitus manumttitur vt. j. de testa. ma. l. vltia circa mediū ⁊ ibi no. Inuitus tñ filius nō emãcipatur nec legitimat̄ vt in aut̄. qui. mo. na. effi. sui. §. gn̄aliter. Sȝ nungd excōicatus ꝯpellitur inuitus petere absolutionē. dic vt plene no. extra de eo q duxe. in matri. quaȝ polluit ꝑ adulteriū. c. significasti. An qs ꝯpelli possit ad pn̄iaȝ. dic vt no. extra de elec. c. dudū secūdo de spon. c. ad audiētiā. xxxiij. q. iij. quicunꝗ ⁊. vj. q. j. c. illi. ad fidē quis inuitus nō cōpellit̄. xxij. q. v. c. ad fidē. Tertia regula ꝙ quis nō cōpellat̄ adire hereditatem. fallit vt in glo. Itē secus in legato ꝙ querit̄ inuito ⁊ que sit rō dixi. j. de cadu. tol. vltra prin. Et p̄dicta faciunt ad q̄ōnes vtrum vasallus possit refutare feudū inuito dn̄o vel dn̄s vasallū inuitū absoluere. de q̄ q̄ōne dic vt plene notatur in summa feudoꝛum qbus modis feudū amittat̄. §. p̄terea. ⁊ §. sequen. ⁊. §. sed nunquid dn̄s. de prima q̄ōne plene dixi. s. ꝺ iure emphi. l. ij. v. itē quero nūquid vasallus vel emphiteota rem dimittendo.

Diecionum.

Not. ꝙ obseruãtes dies q nō incho arēt aliquid facere tali die. de hoc in decretis.

1 Etas prima dicitur infantia.
2 Secunda pueritia.
3 Tertia adolescentia.
4 Quarta iuuentus.
5 Quinta senectus.

Si infanti.

In duas ptes p̄ncipales diuide. In p̄ria agit̄ ꝺ hr̄dita. delata infanti. In scd̄a q̄ incipit. in v. finaūt ꝺ delata maioꝛi infante. P̄ria subdiuidit̄ in tres. In p̄ma agit̄ de hr̄ditate delata infanti viuente pr̄e. In scd̄a moꝛtuo patre. In tertia de delata ifanti sui iuris viuo patre. scd̄a secunde incipit ibi patre viuo. Tertia incipit ibi ea v̄o. Casus satis est planus ⁊ lr̄a. Et no. ꝙ infans exponit̄ in tex. i. minoꝛ
1 vij. annis ⁊ est p̄ria etas † de iure Lombardo. infantulus dr̄ vsꝗ ad. xviij. annū vt in Lombarda ꝺ prohibita alienatione
2 minoꝝ. l. j. Secūda appellat̄ pueritia † que in masculo finitur in quartodecimo anno in femina in duodecimo vt insti. qui. mo. tute. finitur. §. j. vt notatur in decretis. j. q. j. c. pueri ⁊. xx. q. v. c. pueri. hec tamen etas fauoꝛe alimentoꝛum extendit̄ ēt vltra pubertatem vsꝗ ad. xviij. annū vt. ff. de alimen. ⁊ ciba. le. l. mela. in p̄n. ⁊ ibi not. aliter exponit̄ secunda etas. j. de bonis q̄ lib. l. fi. §. finautēȝ in secunda etate. Tertia etas est ado
3 lescētia † vsꝗ ad. xxv. annos tã in masculo ꝙ̄ in femina vt. ff. de mino. l. j. in fi. instituta de cur. in prin. ⁊ extra de desponsa. impuberum. c. impuberes. ⁊ ibi de hoc. Quarta dicitur iuuē
4 tus † q̄ durat vsꝗ quo inter senes incipiunt numerari vt. ff. de le. iij. l. nō aliter. §. fi. ꝙ diuersimode accidit secundū leges q̄nꝗ a. lxx. annis. s. vt instituta de excu. tuto. §. itē maioꝛ ⁊. ff. ꝺ iure imunitatis. l. maioꝛes. Q̄nꝗ a sexaginta vt. ff. ꝺ adop. l. si pater. §. fi. Q̄nꝗ a quinquaginta vt. j. q etate. l. j. li. x. ⁊. s. qui etate. l. j. dixi ⁊ qui testa. facere possunt. l. seniū. ⁊ secūduȝ vulgare ꝓuinciarum ⁊ moꝛem regionum ista significatio variat̄ vt. ff. de fundo instru. l. cum de lanionis. §. asinam de leg.
5 iij. l. legatis. §. fi. ⁊ notat̄ dicta. l. nō al'r. Quinta est senectus † que durat ab inde. s. vsꝗ ad senium. i. vsꝗ ad. c. annos. ab inde. s. dicitur senium ⁊ est vltima etas secūdum quosdã vt. s. de sac. san. eccle. l. inter diuinum. Alij aliter dicunt vt dixi dicta. l. senium. ꝺ dicta quinta etate dic vt notatur. vij. q. j. c. pestisti ⁊ tãgitur de hoc extra de renun. c. j. vt lit. non conte. c. q̄m frequenter circa prin. ⁊ de istis etatibus no. bene in gl. ff. ad. l. fal. ⁊. l. hr̄ditatum de postulã. l. j. §. pueritiam per archi. extra

De clerico egrotante.c.pastoralis li.vj.⁊ per Jo.an.in prohe
mio eiusdem libri.§.sane cetera.⁊ ſm Odo.in ysidero ethimo
logiarum de hoc;habet̃ pfecta etas dr̃ in.xxx.annis vt.lxxvij.
di.c.eps.Litteralia collige p te.⁊ ex glo.Opp.secundum glo.
de.l.is p ōt.ff.de acqui.heredi.glo.dicit hic speciale.vel dic ⁊
melius ꝙ qui pōt adire iure suo.pt̄ ⁊ repudiare vt ibi.Secus
si non iure suo sed alterius rōne officij paterni vel tutoris ⁊
ita no.ff.ꝺ re.iur.l.ei⁹ est velle circa finē gl.Opp.ꝺ.l.j.pri.sol.
tpe huius.l.nō trāsmittit ʒ p.l.illā trāsmittit ius delib.q̄rit̃
qd in curatore.vr̃ ꝙ possit eius autoritate fieri vt.s̃.de admi.
tu.l.cum q̄dā.In ꝯrium est.ff.de ap.l.cum in vna.§.tutor dic
aut q̄rit̃ de curatore dato adulto ⁊ hic pt̄ vt dicta.l.cum q̄dā
aut de dato pupillo ⁊ non potest vt dicto.§.tutor ⁊ ratio ibi
notat̃ vel cum dat̃ curator in subsidium pupillo in defectum
tutorum non hʒ tantam ptātem sicut qñ datur adulto simpl'r
non in defectum ⁊ subsidiū aliorum administratorum.Secū
do queritur vbi pater negligit adire hereditatem delatam in
fanti perinde est ac si adierit.secus in tutore negligente.que
est ratio diuersitatis.dicunt quidam quia ꝯtra tutorē habet̃
regressus sed contra patrem non ista ratio non sufficit pone
enim ꝙ tutor soluendo nō sit.preterea hic dicitur idem in in-
fante emācipato q forte habebit aliū tutorē ⁊ tñ nihilominus
patri querit̃ vt hic in ver.ea vero.dicit glo.speciale ⁊ est forte
rō specialita.q² eadē psona reputat̃.⁊ q² talis infans non pt̄
sibi querere.⁊ ideo si decedat anteꝙ̄ sibi querat queritur pa-
tri ac si adijsset in recōpensationem sumptuum quos circa fi-
lium fecit ſm Pe.Sed an pater necesse habebit hanc heredi
tatem adire.quidaʒ ꝙ non q² filius in ptāte constitutus scōm
ista iura nō hʒ hr̃dē.sed pr̃ occupat oīa iure peculij occupat
ergo hāc hr̃ditatem q̄ iam erat effecta peculij filij.⁊ sibi quesi
ta ⁊ hoc notabiliter dicit tex.quasi filio quesita.⁊ ita verbum
quasi est expressiuū veritatis vt ⁊.s̃.de heredi.insti.l.si pater
⁊ ibi dixi.Alij dicunt ꝙ hr̃ditas filio quesita nō fuit ʒ pater
ex priuilegio sue psone.i.quasi pater eam acquirere pōt ac si
esset acquisita pupillo.⁊ hoc dicit littera quasi quesita non di
cit vere q̄sita.⁊ scōm hoc dictio quasi est diminutionis nota.
nam in hoc significato etiaʒ accipitur dictio quasi vt notaui
s̃.de procur.l.aūt ꝙ ius ver.de quasi.hodie autem cum filius
habeat hr̃dem ab intestato vt in aut.de he.ab intesta.opʒ ꝙ
pater adeat hereditatē que vere erat q̄sita filio secūdum pri-
mā opi.que est vera.Dominus vbertus de bobio dicit circa
hāc.l.tria sibi semper dubia fuisse.Primum est si iste infans
habebat substitutum vtrum excludat patrem ⁊ videtur ꝙ sic
vt.s̃.de impube.⁊ alijs substitu.l.iij.⁊.j̃.cōmunia de succes.l.
anteꝙ̄ scriptus.dic ꝙ si vera esset prima opinio ꝺ qua dixi.s̃.
proxima questione ꝙ haberetur hereditas pro acquisita fi-
lio priuilegio patris tūc pater excluderet substitutū.Si autē
eēt vera alia opi.ꝙ nō haberet̃ pro q̄sita nisi eēt adita tūc sub
stitutus excluderet patrem per iura p̄dicta.M.fil.⁊ ol.tenēt
ꝙ pater excludat substitutum per.l.j.de his q añ aptas tab.
l.vnica vbi dicitur ꝙ prefertur oībus plus dicit ipse.M.ꝙ
pater dʒ petere ex testō in quo institutus fuit filius q² eo iure
sibi defert̃ ⁊ sicut filius petere potuisset ita ⁊ pater ⁊ hoc in-
nuit littera que dicit iure patrio.⁊ pro hoc.j̃.de bo.que libe.l.
fi.§.j.vñ dicit ꝙ cautus sit aduocatus patris ⁊ petat ex testa-
mento in quo institutus erat filius ⁊ sic excludit substitutum
Si em̄ peteret ab intestato tanꝙ̄ heres filij tunc substitutus
ipsum excluderet secundum eū.Secūdum dubium est si iste
infans habebat coheredem vtruʒ sibi accrescat ⁊ repellat pa
trem per.l.s̃.qñ non petentium partes.l.vnica ⁊ videtur con
iunctum seu coheredem preferri vt.j̃.ad orficianum.l.ij.vbi ꝺ
hoc dixi ⁊ vide nouā opinionem quā ibi notaui.Sed dic ideʒ
quod dixi in proxi.q̄ōne de substituto imo fortior est ius sub-
stituti ꝙ̄ coheredis q² coheredi preponitur vt.j̃.de cadu.tol.
l.vnica.§.fināt aliquid sub ꝯditione ⁊ in aut.de here.⁊ fal.§.
si vo institutio.Tertium dubiū est si iste infans habebat ma-
trem ⁊ fratres ex vtroqʒ latere coniunctos qui omnes hodie
vna cū pr̃e vocant̃ ad succes.ab intestato vt.j̃.ad tertul.aut̃.
defuncto.vtrum in hoc sit lex ista correcta que dicit solum pa
trem admitti ad successiōem infantis.⁊ de hoc multum dubi
tauit dñs vbertus.Sʒ doctores tenēt cōiter ꝙ oēs succedāt
⁊ non solus pater per dictam aut.defuncto.Itē quero de an
tiqua ⁊ dubitabili q̄ōne videlicet si pater relinquat filiū īpu
berem ⁊ tūtor fuit negligens in apprehendenda hereditatē ⁊
pupillus mortuus est nūquid hec hr̃ditas veniet ad succedē
tes ab intestato ipsi pr̃i an vero pupillus trāsmittet ad suos
heredes.⁊ videtur ꝙ deueniat ad venientes ab intestato pr̃i
cum hic dicat omnes hereditates ergo ⁊ paternā includit q²
qui omne dicit nihil excipit vt.s̃.man.l.a procuratore ⁊ quia
non adita non transmittitur vt.j̃.de cadu.tol.l.vnica.§.in no
uissimo.⁊ pro hoc bene facit.j̃.l.proxima q̄ loquitur in pr̃ na ⁊
filia deliberante ⁊ dr̃ ꝙ trāsmittit ius deliberādi in suos he
redes ⁊ sic apparet ꝙ non fuit heres quia tunc non ius deli-
berandi ʒ ipsam hereditatem transmisisset hic autem ius de
liberandi transmittere non potuit q² loquimur de pupillo q
nihil scire intelligit̃ de iure.vel ꝺ scō vt.ff.ꝺ iure ⁊ fac.igno.
l.si.ergo ius aliquod transmittere non potuit q² opʒ ꝙ sciat
sibi delatam vt.j̃.l.proxima.pro hac etiam opinione facit.j̃.ꝺ
his qui ante apertas tabu.l.vnica vbi duo sunt necessaria vt
non adita transmittatur.s.ꝙ sit de liberis ⁊ ꝙ transmittat in
liberos cum aūt presupponamus hic de pupillo ⁊ ita nō pōt
hr̃e liberos sequitur ꝙ non transmittat ⁊ ita videtur hic sen-
tire glos.⁊.s̃.de cura.furio.l.fi.§.finaūt perpetuus ⁊ de acq.
here.l.in bonis paternis ⁊.l.necessarijs ⁊ vbicunqʒ tractat de
ista materia.Sed moderni tenēt oppositum ⁊ dicunt ꝙ si pu
pillus est suus hr̃s ꝙ transmittat hr̃ditateʒ paternā in quos
cunqʒ successores ēt extraneos ⁊ ꝙ efficitur suus heres etiam
ignorās.q² sola existentia sui heredis equipollet aditioni vt
s̃.e.l.si fratris.j.responso ⁊ ibi dixi ⁊.ff.de testa.militis.l.ex mi
litari.§.si.de cast.pe.l.hr̃ditate.§.j.ꝺ rebus dubijs.§.q duos
§.j.de iure fisci.l.lucius.j̃.de suis ⁊ legitimis.l.apud hostes
cum multis similibus.⁊ de hoc plene dixi.s̃.si vt ab heredi-
ta.se absti.l.j.Non obstat hec lex que dicit omnes hereditates
quia intelligi dʒ de nullo modo agnitis non de paterna que
agnita intelligit̃ ipso iure per filium de iure ciuili quantum
ad transmissionē lʒ repudiari possit iure ptorio p eum in quē
est facta trāsmissio sicut poterat p filium.⁊ sic intelligo dictū
§.finaūt perpetuus ⁊ dictas alias.ll.s̃.ad hoc allegatas.Et
ꝙ hec lex intelligat̃ de alia hereditate quā paterna pʒ q² in
prin.l.de alijs nō de paterna loquit̃.⁊ cum principiū est spā-
le tota dʒ specialis esse sicut econtra cum prin.est generale to
ta est generalis vt.l.regula in si.ff.ꝺ iure ⁊ facti igno.l.cuʒ igi
tur in prin.huius.l.loquatur de hr̃ditatibus aduentitijs nō
autem de paterna ꝙ postea subijcit omnes hereditates refe-
rendū esse ad ipsas aduentitias non autē ad paternam.Non
obstat.j̃.lex prima lʒ enim ibi dicatur ꝙ filius trāsmittat ius
deliberandi non excludit ꝙ hr̃ditatem nō transmittat sed iō
dicitur transmittere ius deliberandi q² sicut filius qui delibe
rans decedit potuisset beneficio pretoris abstinere ita ille in
quem est facta transmissio poterit repudiare.Non obstat lex
vnica de his qui ante aptas tabu.q² secundum veritatem lex
illa locum hʒ solum in emancipatis vel in suis cum tractatur
de successione matris vel materne linee.cum autem tractat̃ ꝺ
filio suo ⁊ hereditate paterna non indiget filius beneficio di-
cte.l.cum ipso iure sit heres vt predictum est ⁊ dixi.s̃.vnde li-
beri.l.qui se patris ⁊ lʒ sit sublata dr̃ia emācipa.⁊ patrie po-
testatis per aut̃.de heredi.ab intesta.hoc verum est quo ad h
ꝙ quilibet possit succedere de iure ciuili non tamen ꝙ eman
cipatus sit heres ipso iure sicut suus.sic ēt est dr̃ia inter eos
quo ad modum rumpendi testm̄ vt notatur ⁊ dixi in aut̃.ex cā
⁊ ista erat opinio do.ric.⁊ aliorum doctorū studij paduani vt
plene dixi dicta.l.j.s̃.si vt ab hereditate se absti.Sed contra
p̄dictam opinionem est valde dicta.l.ij.j̃.ad orficianum ⁊ ad
tertul.l.ij.§.si quis ⁊ quia regulariter non adita non trāsmit-
titur vt.s̃.e.l.qm̄ sororem ⁊ speciale videtur hic in patre ꝙ in
nuit littera duʒ dicit iure patrio.Sed ad.§.si quis.l.ij.ad ter
tul.responderi posset ꝙ ibi est propter matrem ne ꝙ vni con
ceditur ⁊c.vt.j̃.qui potiores in pign.ha.l.assiduis.vel dic vt
dicā dicta.l.apud hostes.Dominus.M.fil.tenebat opi.gl.p
iura ad hoc allegata ⁊ ad.l.qui duos.§.j.de re.dubijs respō-
debat ꝙ ibi mater vocabatur ad bona castrensia filij nō aūt
ad bona hr̃ditatis paterne nō adite ad.l.lucius de iure fi.di-
cebat ꝙ ibi infanti q̄sita fuerat p tutorē.ad.l.apud hostes di
cebat ꝙ ibi fingit lex cornelia patrē mortuum p̄ambula hora
captiuitatis ⁊ filiam hoc sciuisse ⁊ hereditatem quesijsse.⁊ iō
trāsmittit ad alias.ll.que ꝯcludere vident̃ suum ipso iure eē
hr̃dem dicebat sicut ⁊ glo.ꝙ verū est noīe ʒ non re.Sʒ aliaʒ
opinionem verioreʒ credo vt dixi plene dicta.l.j.s̃.si vt ab he
redi.se absti.Item quero ꝙ hic dr̃ ꝙ si filius decedat in in-
fantili etate ꝙ hereditas queritur patri.nunqd idem in ma-
tre si patrem nō habeat queratur sibi hereditas nō adita ⁊ q̄
ro de alia hereditate ꝙ̄ paterna videt̃ ꝙ sic ar.ff.de curatore
furiosi.l.furiose.In contrariū est q² hic nihil de matre loqui-
tur ergo p omisso habendū est ⁊ standū regule q² cauet̃ here
ditatem nō aditam regulariter nō transmitti vt preall e.§.in
nouissimo.Item in matre cessat ratio preallegata ſm Pe.s.
expēsarum factarum in filio q² pater tales expensas sustinet
⁊ nō mater vltra triennium vt dixi.s̃.de nego.gest.l.alimen-

ta tun

ta tunc enim scđm eum videret eadē rō ergo idē ius. Cy. dicit
periculosum esse hanc. l. extendere ad matrē q̄ de patre tñ lo-
quit ⁊ periculosum recedere cū eadem rō subsit nō seruet idē
ius. Itē q̄ro de alia subtili q̄ōne videlicet nunqd infans here
ditatē paternā trāsmittat ad matrē ⁊ ponamus in filio emā-
cipato q̄r in suo non procederet qđ scđm opinionem p̄dictaꝫ
illoꝝ q dicūt suū esse hr̄dem ipso iure ⁊ trāsmittere ēt nō adi-
tam ad quēlibet successorem. Vel possumus ēt ponere sicut
sepe contingit ꝙ morit aliquis relicta vxore p̄gnante nascit
posthumus ⁊ statim moritur. nunquid hereditatem paternā
trāsmittet ad matrem nō aditam si eēt vera opinio ꝙ hec lex
locū habeat in matre sicut in patre vt. s̄. dixi proxi. q̄ōne qđ
nō haberet dubium. Sꝫ si teneamus hāc. l. loqui in patre so-
lum quo ad alias hereditates aduentitias remanet q̄stio qd
iuris in heredita. paterna vtrum trāsmittat ad matreꝫ ⁊ nar
rat hic od. in lectura. ⁊ Ni. indecisa q hanc q̄ōneꝫ plenissime
tractant ꝙ hec qđ fuit de facto boñ. de maxima hereditate ⁊
ꝙ pro parte matris erant azo ⁊ Iaco. bal. qui allegabāt hāc
l. vt idem esset in matre ꝙ in patre ꝑꝑ eandem rōnem vt pre-
dictum est ⁊ alique gl. breuiloque non allegantes aliquas le
ges que fuerūt Io. ⁊ azo. videntur idem dicere. ⁊ ita inuenit
in cōmento Io. super hac. l. scripto per nicolaum furiosum ⁊
mouentur his rōnibus. Nam ratio quare ad patrē trāsmitti
tur nō adita est ne duplici damno afficiatur. s. amissiōis filij
⁊ hereditatis sed eadem ratio in matre ar. s̄. de insti. ⁊ substi-
tu. l. si. ff. de iure doti. l. iure succursum in principio ergo idem
ius vt. ff. ad legem aquil. l. illud ⁊ in suo videntur iura expres
sa ꝙ transmittat non aditam vt dictum est. s̄. in alia proxima
q̄ōne. Dñs hugo de porta rauenata contrariā partem foue-
bat ⁊ dicebat hic esse sp̄ale in patre ⁊ hoc indicat littera que
dicit iure patrio. Nam ⁊ in multis alijs melior est cōditio pa-
tris q̄ꝫ matris vt. s̄. đ in ius vocā. l. si. j̄. de bonis que lib. quasi
per totum ⁊ institu. de adop. l. femine. qđ ergo pretor in patre
concedit in matre prohibuisse videtur vt. ff. đ iudi. l. cum p̄tor
⁊ maxime quia hoc est introductum contra regulā ꝙ nō adi-
ta non transmittatur vt. s̄. e. l. quoniam sororem ergo non est
producendum ad consequentiam vt. ff. de legi. quod vero cō
tra rationem est enim hic speciale in patre vt dictum est. Itē
in alio casu qui ponitur. ff. ad sil. l. si quis in graui. §. elegāter
⁊. l. qui posthumos ⁊. l. necessarios ad trebel. l. illud ergo ī ce-
teris remanet contrarium ius cōe. ff. ad muni. l. j. in si. Itē vi-
dentur. ll. expresse pro hac p̄te. ff. ad tertul. l. ij. §. si quis ex li-
beris in casu penultimo vbi dicitur ea obtineant q̄ veteribus
legibus statuta sunt. Nam leges veteres dicebāt ꝙ nō agni-
ta nō transmittebat ad matrem. Sed perinde est ac si filio de
lata nō esset. ⁊ ꝓ hoc. j̄. ad orficianū. l. ij. ⁊ ad hanc. l. responde
bant ꝙ non est eadem ratio in matre que in patre vt. s̄. proba
tum est. ⁊ quia p̄sona patris ⁊ filij eadem reputatur vt. s̄. đ in
stitu. ⁊ substi. l. si. ꝙ non est in matre. ad alia que dicunt suum
heredem esse ipso iure si qđ proponatur de suo respondebāt
vt. s̄. dictum est. Odo. dicit in q̄ōne predicta non fuisse iudica
tum sed trāsactum. ipse tamē dicit de rigore verior ⁊ subtilior
est opinio. d. Hug. Sꝫ inspecta equitate ne mater duplici af-
ficiatur tristitia. s. filij ⁊ de hr̄ditate. vera est opinio dominoꝝ
azo. ⁊ Ia. ⁊ ita scripsit h̄ p̄dictus nicolaus furiosus post Io. ⁊
pro hac opi. est hec lex ver. ea vero vbi dicitur ꝙ non agnitaꝫ
transmittit filius in patrem etiam si sit emācipatus. Nā tunc
nō hꝫ iure patrio cū sit sicut extraneus vt instituta de heredi.
ab intesta. §. emancipatos. Cy. ⁊ odo. de hoc etiam dicetur. d.
l. apud hostes. j̄. de suis ⁊ legi. here. An autē filius infans ius
dicendi nullum transmittat ad matrem dixi. s̄. de inoffi. testa.
l. scimus in prin. In glo. ex quo videt ibi. l. j. imo ibi dicitur ꝙ
curator eam petere potest ⁊ ideo allegat de succes. edicto. l. j.
§. furiosi ol. In glo. sed cur non deuoluitur ibi. lꝫ cesset rō pre
dicta. sic. ff. de col. bono. l. si quis filium ibi hoc in patre ado-
ptiuo ⁊c. Old.

Am antiquioribus. Prio pōit p
hemiū in quo dicit ꝙ ius ꝙ erat sp̄ale in filijs fa-
cit ius cōe in oībus. Scđa ibi iđꝙ sancimus ponit
statutū ⁊ extēsiōeꝫ suā. Tertia ibi ⁊ si quidē ⁊c. restringit ⁊ de
clarat ip̄m statutū distinguēdo lr̄am expone ibi hāc. i. delibe
ratiōis facultatē eā deliberationē. i. deliberatiōis trāsmissio-
nē siue deliberādi facultatē. ol. nō fecerit. i. tp̄s deliberādū ab
hoie nō petierit ol. ex hac cā. i. q̄r nō repudiat. ol. p̄dictū arbi-
triū deliberatōis cū possibilitate adeūdi vel alr̄ siue insinua-
tōe. ol. op. ꝙ nō det ann⁹ sꝫ nouē mēses vt. j̄. e. l. si. §. sꝫ q̄r dicit
gl. ꝙ h̄ nō corrigit ꝑ illā h̄ nō plꝫ pe. sꝫ dic vt in ꝯrio not. Iteꝫ
op. ꝙ h̄ vr̄ dicere lr̄a ibi vel aliter cognitū ⁊c. ꝙ sit alius mo-
dus succedēdi quā ex testō vel ab intestato glo. circa hoc reci-
tas trufas. vñ dic ꝙ dictio aliter nō cōstruit cū v̄bis p̄cedēti
bus sꝫ subsequētib⁹. s. aliter sit ei cognitū. s. quā ꝑ insinuatio-
nē. Nā nō est alius modus succedēdi nisi ex testō vel ab inte-
stato. Op. ꝙ successor habeat vltra q̄tuor mēses vt. j̄. si pēdēte
app. mors interue. l. si. Pe. dicit hāc ꝑ illā corrigi. verius cre
do qđ dicit gl. ꝙ ibi loquit de alio tp̄e. s. appellatiōis. Quero
nunquid in bonorum possessione transmittatur ius deliberā
di in heredem. videtur ꝙ sic quia eadem est ratio. quidam mo
derni ꝙ non quia iure veteri beneficia non quesita non trans
mittebantur. quod correctum videtur in successoribus de iu-
re ciuili non de iure pretorio ꝙ ergo non mutatur ⁊c. vt. s̄. de
testa. l. sancimus. non ergo transmittit vt. ff. de bonorum pos
sessione. l. iij. §. acquirere. ⁊ de hoc dixi. s̄. q admi. ad ho. pos.
possunt. l. emācipata. Quid in fideicōmissarijs hr̄ditatibus
puta is cui erat restituenda hereditas ex trebel. ante restitu.
decessit nunqd trāsmittat vr̄ ꝙ sic. ff. ad trebel. l. restituta pe.
ꝙ nō q̄r fideicōmissarij nō sunt vniuersales hr̄des. ⁊ iđ stādū
est regule ꝙ nō transmittāt ar. dicte. l. sancimus de testa. Cy.
ol. distinguit aut nō fuit hereditas adita ⁊ non transmittit vt
ff. ad treb. l. quidā ita in prin. ⁊ notatur de re. iur. l. iij. aut fuit
adita. ⁊ tunc aut fuit rogatus restituere pure vel sub die cer-
ta ⁊ in hoc sunt glo. contrarie. quidā enim dicunt ꝙ non trās
mittit ⁊ male de leg. j. l. cum filio ⁊. l. filiussa. §. diui. ⁊ de con-
ditio. ⁊ demon. l. a testatore. alij dicunt ⁊ verius ꝙ transmitti
tur. ff. ad trebel. l. apud iul. §. vtrum ⁊. l. cogi. §. itē mecianus
⁊. l. p̄stoulante. ⁊ videtur casus. j̄. quādo dies le. cedat. l. si. Si
autem rogatus fuit restituere sub conditiōe vel certa die tūc
non transmittit vt. j̄. de fideicom. l. si in p̄sonā ⁊ notatur. j̄. de
his qui ante apertas tabu. l. vnica. ⁊ de hoc notatur per azo.
in summa ad trebel. §. si autem fideicōmissarius. Quid econ-
tra si rogatus restituere moriatur ante aditam hereditatem
nunquid eius heres ꝯpelletur adire ⁊ restituere. dic vt notat
j̄. đ fideicō. l. eā quā ol. Item quero in casu huius. l. si viueret
post annum nunquid posset adire. azo ꝙ sic cuius opinio ap
probatur contra plac. Vltimo distinguit latius quā glo. aut
suus est institutus pure aut sub ꝯditione. primo casu trāsmit
tit ius adeundi vt. s̄. eo. l. si fratris ⁊. s̄. l. proxima. tamen sicut
hꝫ bñficium abstinēdi. ita ⁊ heres eius vt. ff. de testa. mili. l. ex
militari. §. si. Si sub conditiōe aut extitit ⁊ transmittit aut nō
⁊ nō trāsmittit qñ āt ⁊ sub qua cōditione possit institui plene
dixi. s̄. de instit. ⁊ substitu. l. si pater. Si queratur de filio non
suo regulariter nō transmittit. fallit. j̄. de his qui añ apertas
tabu. l. j. ius tamen deliberandi hñ trāsmittit. Si queratur đ
extraneo aut est hr̄s sub cōditiōe aut pure prio casu aut non
extat conditio ⁊ non transmittit. aut extat. ⁊ tunc idem ꝙ qñ
pure vbi dic aut ignorabat ⁊ non transmittit vt. s̄. e. l. quoniā
sororem aut sciebat. ⁊ tunc aut moritur infra tp̄s deliberatio
nis. ⁊ tunc trāsmittit residuum vt hic aut post. ⁊ tunc nihil vt
dicta. l. de his qui ante apertas tab. ⁊ de cadu. tollen. §. in no
uissimo. hoc quādo heres decessit. Si autem viuit siue suus
siue extraneus đ iure ciuili adire p̄t nisi repudiauerit vel nisi
tp̄s sit sibi p̄fixum a iudice ad adeundū tunc enim post tp̄s vr̄
repudiasse hodie vr̄ adijsse vt. j̄. e. l. si. §. sinaūt hoc aliquis fe
cerit. ⁊ ibi notatur. Aduerte tamen ꝙ quidam dicunt ꝙ hr̄s
potest adire ꝑpetuo de iure ciuili. Sed de iure pretorio secus
quo statuta sunt certa tempora ad bonorum possessionē petē
dam. q̄bus elapsis admittuntur sequentes in gradu vt dictū
fuit. s̄. de suc. edicto. qđ quidem ius p̄torium introductum est
gratia iuris ciuilis emendādi ⁊ in hoc emendat ⁊ corrigit ius
ciuile scđm eos qđ non credit Cy. vt. s̄. e. l. suū ⁊. ff. de re. iur.
l. quot. duplici Cy. In glo. j. a iure ibi ꝑpetuo transmittit ēt
ignorans sibi delatā. Ibi si non repudiauit In casu p̄t adire
filius etiā repudiatam. s. re integra vt. j̄. ti. pxi. l. si. ꝙ dic vt ibi
fran. Ibi qñꝙ decedat trāsmittit vt. j̄. de cadu. tollen. l. vnica
§. sinautem sub conditione. In eadem glo. in si. pro opinione
plac. facit hec lex ⁊. ff. de acqui. here. l. pantonius auitus Ni.
de matarel. In glo. penulti. in si. de contra tabu. l. illud. §. si. ⁊
l. sequenti. In gl. vltima in si. vel dic ꝙ hec corrigit per illam
vt ibi no. per Cy. ⁊c.

Vidam eulogio. Quid sit eulo
gium hr̄. xviij.
di. đ eulogijs h̄ accipit ꝓ testō. ⁊ prio ponit thema
⁊ qđ. scđo aliud thema ⁊ alia qđ. tertio vtriusꝙ q̄ō
nis similis decisio ⁊ dicit in effectu ꝙ hr̄s nō p̄t ꝓ p̄te adire ⁊
pro parte repudiare. Ibi vel in aliā partē sub noie quote nō
sub nomine vnciarum vt differat a sequēti. Et pro solutione
contrariorum ⁊ declaratione huius materie plenius quā gl.
distingue s̄m Cy. aut queritur de leg. aut de hereditatibus.

primo casu aut vnũ est legatũ re ꝛ appellatione aut sunt plura re ꝛ appellatione. aut est vnũ re. ꝛ plura appellatione aut ē vnũ appellatione ꝛ plura re. Ubi est vnũ legatũ re ꝛ appellatione vt qñ legatur stichus vel equus tunc non potest ꝑ parte agnosci ꝛ ꝑ parte repudiari per legatariũ sꝫ si decedat pluribus heredibus relictis vnꝰ potest partē suam agnoscere et alter repudiare vt. ff. de le. l. j. legatarius in prin. Secundo casu qñ sunt plura legata re ꝛ appellatione vt qñ legaꝶ stichus equus ꝛ alie res. tunc potest vna agnosci et alia repudiari tñ vbi repudiatũ habet onus annexũ accrescit legato ꝙ agnoscitur. vt. ff. de leg. j. l. sed duobꝰ. tertio casu qñ est vnũ legatũ re. sed plura appellatione vt qꝛ legatꝰ seruus q habet duo noīa puta stichus ꝛ pāphilus tunc idē est ꝙ qñ re ꝛ noīe est vnum vt. d. l. legatarius. ꝛ de le. ij. l. neminē. Quarto casu qñ est vnũ appellatiōe ꝛ plura re vt qñ legaꝶ grex nō pōt ꝑ parte agnosci ꝛ pro parte repudiari vt. ff. de leg. j. l. grege. Si vero queriꝶ de hereditatibꝰ. aut defertur ex diuersis testamētis aut ex eodem testamēto. primꝰ casus est indubitabilis qꝛ vna pōt agnosci ꝛ alia repudiari vt. ff. de here. insti. l. liber hō. in fi. ꝛ de acq. heredi. l. si quis filiũ. §. j. Secundo casu quando deferũtur ex eodē testamēto aut heres agnouit paternā et vult repudiare pupillarē ꝛ nō potest vt hic aut ecōtra ꝛ subdistinguit aut filiꝰ impubes est īstitutus aut exheredatus. Si exheredatꝰ aut est alius heres ex testamēto aut nō. Si nō tunc nō potest habere pupillarē nisi habeat paternā vt. ff. de vul. ꝛ pupil. substitu. l. ij. §. adeo. Aut est alius heres ꝛ tūc aut necessarius aut extraneus. Si necessarius est heres dicit glo. ꝙ iste casus nō est omnino expeditus ꝛ dicit. M. nec est verum ꝙ gl. dicit quia quo ad hoc vt valeant tabule pupillares oportet aliquem esse heredem ex testamento paterno re ꝛ nomine siue effectualiter vt ff. de vulga. ꝛ pupillari substitu. l. ij. §. interdum. ꝛ ad trebel. l. apud iul. §. idē iul. ad. l. cũ quasi. §. sed si qs q allegatur in gl. respondet ꝙ ibi est speciale fauore libertatis vt sufficiat sola superextētia sui hꝛ̄dis vel ibi ille qui debebat fideicō. ꝛ libertatem ꝛ iam adiuerat decessit relicto suo herede qui abstinuerat secundũ eũ. Sed secundũ Dy. optime expeditus est casus predictus qꝛ sicut existentia sui heredis facit valere libertates sine aliqua immixtione sic etiā cōfirmat tabulas pupillares vt ff. ad treb. l. ita tñ. secundo rñso. ꝛ de vulg. ꝛ pupil. substitu. l. si filius. et idem tenet pe. de hoc dixi. s. §. fratris in fi. ꝛ plenius in. l. precibus in tractatu vulgaris substi. ver. qnto queritur quando expiret ꝛ ver. glo. tamen in fine videtur innuere. Si autem filius impubes est institutus. aut solus aut cum aliis. Si solus aut se īmiscuit paterne hereditati ꝛ non pōt postea fieri separatio vt. ff. de vul. ꝛ pupil. substitu. l. sed si plures. §. filio. aut non īmiscuit sed abstinuit ꝛ tunc pōt haberi pupillaris non paterna ſm Dy. vt. ff. de acqui. heredi. l. iul. alꝰs incipit si pupillus. Si est institutus cum alio. aut cum necessario aut cum extraneo. Si cum extraneo aut pupillus adiuit aut tñ coheres aut nullus vt plene notatur ꝑ Dy. ff. de acq. he. re. l. j. ꝛ in sua magna additione ꝛ dic vt ibi. aut q̄ritur de vna ꝛ eadem hereditate mihi delata ꝛ tunc aut est simul aut ꝑ ꝑte Si simul non possum partem agnoscere ꝛ partem repudiare vt. ff. e. l. j. ꝛ ratio est quia non potest pro parte esse testatus ꝛ pro parte intestatus vt. ff. de re. iur. l. ius nostrum. Aut est delata per partes ꝛ tunc aut iure institutiōis in ꝑsonā mei heredis aut in personas filiorum vel seruorũ meorum. Si ꝑ ꝑtes delatas in ꝑsonā meam. tunc aut pure ꝛ hꝫ locum hec lex. aut sub conditione ꝛ tunc aut iam extitit conditio ꝛ idem est sicut hac. l. ar. ff. qui potio. in pigno. ha. l. potior. aut ante existentiā conditionis ꝛ tunc aut sum solus institutus pro parte pure ꝛ pro parte sub conditione ꝛ tūc idem vt. ff. de acqui. here. l. cuꝫ heres. §. fi. de here. insti. l. si solus secūdo responso. aut habeo coheredē vel substitutũ in parte cōditionali ꝛ tūc hñ possum ꝑtem tñ mihi delatam agnoscere pendente conditione sꝫ cōditione adueniente habeo aliam partem vt dicta. l. si solus in fi. ꝛ si conditio deficiat non mihi sed coheredi acquiritur vt ff. de heredi. institu. l. liber homo. §. titius ex semisse. Aut plures partes deferunꝶ ꝑ filios vel seruos meos ꝛ tunc aut filiꝰ vel seruus est institutus in pluribus partibus pure tunc adeundo vnam videor omnes adire ar. huius. l. aut in vna est institutus pure in alia sub conditione. ꝛ tunc adeundo vnam videor adire aliam. sꝫ seruus sibi queret si erit liber tp̄e delationis vt dicta. l. si solus. §. itē si seruus. ꝑdicta vera sunt vbi oēs ꝑtes deferūꝶ iure institutōis. Si āt deferūꝶ q̄dā iure instōnis q̄dā alio iure aut iure substitutiōis aut iure accrescēdi. Si iure institutiōis ꝛ substi. aut eo tp̄e quo adire volo ex institutōe est locus substitutioni aut nō. primo casu vnā adeundo aliaꝫ videor adire per ꝑallegatam regulā iur. ius nostrum ꝛ ar. dicte. l. lib. homo. §. si ticius ꝛ de acqui. hꝛ̄di. l. qui ex duobus in ꝑn. ꝛ ad. l. falc. l. qui fundũ. §. si tu ex parte lꝫ contrariũ notaꝶ ff. de acqui. hꝛ̄di. l. si quis heres. ꝑlegata tamen coheredi non pertinet ad substitutum vt. ff. de leg. ij. l. sextiliam. Aut deferunꝶ vna iure institutiōis alia iure accrescendi tūc similiter refert vtrum sit locus iuri accrescendi eo tp̄e quo volo adire ex institutione. ꝛ tunc non possum partem agnoscere ꝛ ꝑtem repudiare vt hic. ꝛ. ff. de acq. hꝛ̄. l. j. Aut non est locus adhuc ꝛ tunc possum adire ex institutōe ꝛ si postea sit locus iuri accrescendi necesse habeo ꝑtem accrescentē accipere aut totam repudiare nisi creditore ꝛc. vt. ff. de acqui. he. l. cum hꝛ̄ditate. Sed quid si heres institutus in pluribus partibus vnā agnoscit ꝛ aliam differt. dic ꝙ aditio vnius ad omnes trahiꝶ secundũ Dy. ꝛ ita dꝫ intelligi qđ notaꝶ. ff. de acqui. here. l. ij. ꝛ quare ꝑualeat aditio dic vt ibi notatur. Item queritur nunquid sit idem in secunda q̄ōne huius. l. s. vt heres sim impuberis cui sum substitutus sine noua aditione. vꝛ̄ idem cum hec lex hos duos casus coniungat. ꝛ videꝶ probari. ff. de acqui. here. l. qui patri. Item nunq̄d idem in parte que accrescit vt sine noua aditione debeatur. dic aut pars accrescens deferꝶ eodeꝫ iure aut nō vt. ff. de bono. pos. l. sed cum patrono ꝛ notatur. s. qñ non petentiũ partes. l. vnica in vltima glo. Sed que est ratio diuersitatis ꝙ quando deferꝶ mihi iure accrescendi possum vel totum eligere vel totũ repudiare vt dicta. l. cũ hereditate ff. e. sed non sic cum deferꝶ iure substitutionis. r̄ideo cũ defertur iure substi. alia pars vtraqꝫ delata est ex voluntate testatoris. ꝛ ideo hꝛ̄s necesse hꝫ agnoscere sꝫ vbi vna obuenit iure accrescendi hoc euenit sine voluntate testatoris. ꝛ ideo aliud in ea Cy. Itē lex ista cũ concor. est euidens. ar. ꝙ si filius velit repudiare hereditatem paternam ꝛ habere bona feudalia ꝙ nō possit ꝛ vꝛ̄ expressum. j. de omni agro deserto. l. hꝛ̄des lib. xj. Sꝫ ꝯ̄riũ est expssuꝫ iure feudoꝝ ð vasallo q feudũ alienauit. c. j. ꝛ ð succes. feu. c. j. in glo. magna ibi q adiuerit alꝰs nō qꝛ cũ nō sit adita hꝛ̄ditas ex pꝛ̄no pupillares tabule euanescũt vt. ff. de vul. ꝛ pup. substitu. l. ij. §. adeo ad treb. l. ita tamen. §. qui suspectam ꝛ hec fuit opinio. M. fil. de qua. s. dixi. Sed vꝛ̄ ꝙ idem sit ꝛ si non habeat coheredem qꝛ existentia ipsius pupilli sui hꝛ̄dis idem operaꝶ ꝙ aditio quantum ad cōfirmationem eoꝝ que sunt in testō ascripta vt hac glo. circa finem ꝛ. ff. de fideicom. lib. l. cum quasi. §. sed ꝛ si quis de bonis liberto. l. si ex modica. §. si filius ꝛ dicta. l. ita tamen. §. si qs filiũ ad treol. ð hoc etiā. s. dixi. Ibi si āt nō abstinuit. s. pupillus ꝛ subaudi nec se īmiscuit vel ēt se īmiscuit. ol. Ibi ſm Jo. hic dꝫ esse allegata. l. sed si plures. §. filio de vul. ꝛ pupil. substi. que statim j. allegaꝶ. ol. Ibi. l. iul. cōiter incipit si pupillus old. Ibi. l. pꝛ̄ hꝫ lr̄am negatiuam duplex est eniꝫ ibi lr̄a. Ibi qui primo adiuit aliud si post repudiationem adīsset vt. ff. de acqui. hꝛ̄. l. si duo. ꝛ ibi notaꝶ ibi de le. ij. l. neminē īmo est de lega. ij. Ibi si ex duobus īmo sꝫ duobus. Ibi hoīs viuentis īmo dꝫ dicere morientis qꝛ viuentis nulla est hꝛ̄ditas vt. ff. ð here. vē. l. j. vel dic ꝙ dicit viuentis habito respectu ad heredem qui venit. Ibi repudiari posse certũ est vt. ff. de heredi. instituen. l. liber homo. §. fi. ꝛ de acqui. hꝛ̄. l. si quis filiũ. §. j. Ibi altera iuꝶ substitutionis. s. vulgaris. Ibi lꝫ omissa quidam habent admissa ꝛ male. Ibi aliꝫ enim. s. in ꝑtāte nō existenti. Ibi sit. i. pupillariter. Ibi nō pōt vt. ff. de vul. ꝛ pu. substi. l. ij. in prin. in fi. de hꝫ dic vt. s. in distin. dixi.

☞ Insolentia quid sit.

Cum aliquis. Primo ponit q̄ōnē ð q fuit magna diuersitas īter antiquos. scḋo eā soluit distinguēdo. Ibi parere penultima ꝑducta ꝛ expone. i. obedire. Insolētie. i. inobediētie. Insolētia † eni est moꝝ incōuenientia fatuitas vel supbia seu prauus vsus q̄si ꝯ̄ solitum ꝛ debitum cursum nature ſm Jo. an. q hoc notat in cle. de offi. or. c. j. vbi est hoc verbum insolētiis ꝛ hꝛ̄ hoc vbũ. j. de exac. trib. l. ij. extra de postulādo. c. ij. de supplenda neglig. pla. c. ij. de rescriptis. c. vlti. li. vj. de offi. ord. c. j. e. li. ꝛ ð immunita. ecclesiarum c. j. e. li. ibi insolēniter hꝛ̄ extra de accusa. c. qualꝰr ꝛ qñ. ij. Insolescant iudei. s. de iudeis. l. nullus ꝛ in clemētinis de cele. missarum. c. j. §. nonnulli denegari ei qui adiuit aduersus eũ qui dicebat se dominum decurere hoc est secundum ꝙ pronũciabitur in cā liberali. Oppo. ꝙ seruus non possit compelli adire vt. l. cum proponas. s. de here. insti. dicit glo. ꝙ ista concordat cum illa. hec solutio nō valet per. l. eius est velle de re. iur. vnde dic ſm Pe. ꝙ ibi seruus dñm suum pacifice recognoscebat licet eo iubente adire nollet ꝛ ideo adire non compellitur vt

pellitur vt ibi. hic non recognoscebat eum vt dn̄m sȝ dicebat se liberum ⁊ ideo pendente iudicio liberali non potest per iudicē compelli. rō diuersitatis est q: vbi seruus recognoscit dominum lex presumit ꝙ vtilitatē suam faceret ⁊ iō voluit tūc eū compelli. at vbi non recognoscit eum sed litigat cum eo de statu presumptio est in contrarium ⁊ iō tunc compellitur iudicis officio secundū eū. ⁊ de hoc dic vt ibi notaui. Item allegatur hec lex ad q̄ōnē ambasiatorū Mediolani de donis eis datis p imperatorē vtrū videantur data eoꝝ contemplatiōe an ↄtēplatiōe ciuitatis sicut ħ dr̄ ꝙ si testōr i stituit istū dicēs fuuȝ illius ꝙ p̄sumit institutus dn̄i contemplatione. facit ēt vtrū relictum p̄sbytero videatur sibi relictum contēplatione eccl'ie de quo plene dixi. s̄. de sa. san. ec. l. j. ver. sed an relictuȝ vni de collegio ⁊ ver. se. Ultimo colligit glo. ar. ad q̄ōnem finium plebatuū. Quidā tamen vltra gl. distinguūt aut pauca instrumenta faciunt de ipsis finibus mentionem ⁊ tūc non probent nec faciunt preiudicium. aut multa instr̄a de hoc faciunt mentionē ⁊ tunc ↄ arg. ff. de le. l. de quibus. Sed ⁊ tunc p̄sumptionē aliquā facerent nō plenā probationem q̄n inter alios ageretur q: res inter alios acta ⁊c. Sed si esset questio inter eos quorum instr̄a producta de hoc facerent mentionē puta inter duos ep̄os tunc fidem facerent vt in. l. optimam. j. de ↄhen. ⁊ cō. stip. vbi de hoc notat ⁊ dixi in glos. j. an seruus. De hoc ēt notat extra de censi. c. cum olim in glo. ⁊ p Inno. ⁊ de proba. c. cum causam ⁊. xvj. di. c. habeo librum in tex. ⁊ glo. ⁊ p archi. ⁊. c. plures ⁊ tetigi. s̄. de offi. pre. preto. l. in noīe dn̄i §. in sardinia. Facit ēt ad predicta q: p instr̄a emptionalia pbari vr̄ mensura ⁊ latitudo fundi vt. ff. de pig. act. l. si. de act. emp. l. ticius ⁊ notat in glo. s̄. finium regundoꝝ. l. ij. Breuiter puto dicenduȝ ꝙ instr̄m fidem faciat super eo super quo principaliter est ↄfectum ⁊ inter p̄sonas inter quas ↄfectum est non aūt super circūstātijs in instr̄o narratis. puta si diceret talis filius talis vendidit titio tale instr̄m probat vēditionem nō āt filiatōeȝ. Uel si dicat talis ep̄s contulit bn̄ficiū bn̄ probat collationem sȝ non eum esse ep̄m ⁊ idem de similibus q: sup narratiue narratis in ipso instr̄o ⁊ super q̄bus principaliter nō est confectum ip̄m instr̄m fidē non facit vt. d. l. optimā dr̄ ⁊ dictum fuit. s̄. de edendo auē. si q̄s in aliquo documēto ⁊ per archi. ⁊ Jo. an. notatur in. c. si papa ⁊ de priui. lib. vj. Qualēqualem tn̄ p̄sumptionem ēt super illis narratis facit vt dixi. Ronica tn̄ probare vr̄ vt notat extra de electiōe. c. venerabilē ⁊. xxiij. di. in nomine dn̄i. In glo. vl. ibi. §. his verbis immo. §. deinde ex his ibi hic liber ⁊c. ibi ꝺ fideiuss. l. si eū imo l. cum fideiubeat ol.

Scimus. Diuide in q̄ndeciȝ p̄tes. In prima colligit tres ↄstitutiōes antiquas ex q̄bus ↄfecit istā q̄ non solū milites sed oēs ↄplectit vsq; ad. §. cū igit. Scd̄o ponit ibi duos casus in q̄bus nō est necesse ↄfici inuētariū ⁊ si fieret nō pdesset s. cum heres spe certa fretus adijt vel repudiat q: ista lex soli dubio voluit puidere vt pȝ in. §. fināt dubi⁹. Ibi est tertia ps vbi tarat tempus ad inuentarium conficiendum ⁊ formā ipsius vsq; ad. §. fināt a locis. Ibi q̄rta vbi distinguit hr̄des p̄ntes ab absentibus vsq; ad. §. ⁊ si p̄fatā. Ibi q̄nta vbi oñdit bn̄ficium ꝙ ex inuentarij confectione heres cōsequitur vsq; ad. §. si vero creditores. Ibi sexta vbi liberat hr̄des a creditoribus supuenientibus vsq; ad. §. licentia. Ibi septima vbi cōsulit creditorib⁹ ↄ legatarios ⁊ potioribus creditoribus ↄ posteriores vsq; ad. §. in cōputatiōe. Ibi octaua vbi reseruat heredi sumptus in funus testatoris ⁊ alijs rebus factos ⁊ actiōes sibi contra defunctum competentes vsq; ad. §. licentia. Ibi nona vbi tradit modum probandi si plures fuerunt res in hereditate quam sint in inuentario ⁊ punit in duplum heredes fraudem in hoc facientes vsq; ad. §. donec. Ibi decima vbi differt actiones creditorum ⁊ legatariorum contra heredes durante tp̄e confectionis inuentarij vsq; ad. §. si vō postquā. Ibi vndecima vbi punit hr̄dem nō facientē inuētariū secundū huius. l. formā vsq; ad. §. sed q: q̄dam. Ibi duodecima vbi tradit nouum tempus deliberandi vsq; ad. §. finautē hoc aliquis. Ibi tertiadecima vbi aperit duplicem viā adeūdi hr̄ditatem. s. veterem ante. l. istam ⁊ nouaȝ ex. l. ista vsq; ad. §. si q̄s autem. Ibi quartadecima vbi priuat hr̄dem bn̄ficio falcidie si inuentariū non faciat. Ibi quintadecima ⁊ vltima vbi concludit derogando alijs. ll. ꝺ hac materia tractātibus excepta cōstitutiōe gordiana quā in militibus cōfirmat. dic ergo aut heres certus est ⁊ adit ⁊ non indiget inuentario vt sibi prosit similis modus loquendi. s̄. de institu. ⁊ substitu. l. ij. aut repudiat ⁊ similiter non prodest sibi inuentarium. Sed ↄ hoc vr̄ circa principiū huius. l. ibi non tm̄ si iprouisum emerserit debitū ⁊c. Sed illud referas ad casum dubiū vbi nō est necessaria deliberatio sed inuentarium est faciendū scd̄m formā hic traditā vsq; ad. §. ⁊ si p̄fatam. His p̄missis scd̄m p̄dictā diuisionē huius. l. assignemus cuilibet parti qd̄ suū est notabilia huius prime p̄tis collige per te. ⁊ dic ꝙ lȝ gl. dicat ꝙ scd̄m cōstitutionē de q̄ hic fit mētio non habemus ꝙ verꝰ est eius tn̄ mens talis erat s̄m Ol. q̄ ꝺ si q̄s adibat hr̄ditatē in q̄ iprouisum debitum emergebat ita ꝙ iputari ei non possit quare debitum ignorauit sibi subueniebat ne teneret creditoribus hereditarijs vltra vires hereditatis vt insti. de heredū q̄litate ⁊ dr̄ia. §. sciendum. ⁊ ꝙ dicit p diuersas species expone. i. diuersos casus q: aliq̄n tenebat heres insolidū. s. quando sibi poterat imputarij ⁊ aliq̄n non. s. q̄n sibi non poterat iputari vt p̄dixi. Arma enim non ⁊ subaudi recte constituit gordianus arma enim ⁊c. old. Ibi etiam ad omnes. s. priuatos. Ibi ita ⁊ enim. i. per remedia huius. l. ol. In fi. non dȝ ergo quis dubitare vbi nō est dubitandum vt extra de imunita. ecclesiarum c. clericis laicos li. vj. vltra prin. nec est dubitandū vltra quā expediat extra de symo. c. ⁊ si q̄ōnes in p̄n. ⁊ de rescrip. c. cum contingat ⁊ vbi est securitas nō dici dȝ periculū nec ecōtra vt extra de here. c. fi. circa finem lib. vj. Sed cōtra videt p̄hs qui ait de singulis dubitare nō est inutile vt no. in gl. s̄. de sūma trinitate. l. nemo. Sȝ illud forte quo ad scientias q: qui dubitat ⁊ inquirit p̄pe est videre verū. Item plerūq; vbi culpa nō est timere solent cōscientie timorate vt in clementinis de ver. signi. c. j. §. j. Nam bonarum mentium est ibi culpā timere vbi culpa minime reperitur. Sed hec quo ad dei timorem ⁊ forum cōscientie. vnde dic ꝙ timere debemus iuste timenda non alia vt. j. de fideicom. liberta. l. penultima circa finem ⁊ de hoc tetigi. j. qui. ad lib. procla. non licet. l. fi. In dubio āt tenere debemus certū ⁊ dimittere incertū extra ꝺ homicidio. c. ad audientiā. ⁊ ibi de hoc de sponsalibus. c. inuenis. ⁊ ibi in glo. ⁊ de peñ. di. vij. c. ij.

Cum igitur. Ibi repudiet cuȝ repudiare non possit nisi sit minor vt. j. ti. proxi. l. sicut ol. Ibi indiget. i. bn̄ficiū inuentarij nō hȝ ēt si indigeret similis expositio. s̄. de institu. ⁊ substi. l. ij. Ric. Ibi abstinendam esse crediderit non tn̄ repudiabat vel abstinebat. sed se repudiaturum vel abstenturū dicebat. ⁊ ideo tam breue tp̄s ei statuit. Si ergo scit vires hēditarias ⁊ repudiat planū est ⁊ repudiare dȝ. infra tres mēses tūc al's si se repudiaturū nō diceret sicut ppetuo posset adire vt. s̄. e. l. lȝ ⁊. l. cuȝ antiquioribus. ita ⁊ perpetuo repudiare. ⁊ ita intelligēdus est iste ṽ. similiq; modo ⁊. s̄. e. l. si curatoris. hoc verum nullo instāte si vō instet filius exheredatus hȝ annum vel sex menses vt. s̄. ꝺ inoffi. testa. l. scimus. §. fi. creditoribus instātibus hȝ arbitrio iudi. vt dicta. l. si curatoris ⁊ notatur plene. ff. de acqui. here. l. quādiu. Si petat tp̄s ad deliberandum hȝ secundum. l. cuȝ antiquioribus. Si vō adeat nō p̄t amplius facere inuētariuȝ vt hoc. §. Si vero ignorat vires hereditarias locum hȝ proximus. §. finautem dubius qui succedit loco cōstitutionis antique q̄ loquebatur de improuisis debitis secūdū quā oportebat probabiliter vires hereditarias ignorari vt in prin. hui⁹. l. Ric. Si vō dicat non adeo tunc serua. l. ff. ad. tertul. l. filij matrem. ⁊ qd̄ notatur ⁊ dixi. s̄. de iure ⁊ facti igno. l. ij. ⁊ dicūt quidam ꝙ licitum est ei dicere non adeo ⁊ habere annum per dictā. l. filij matrē q: est tp̄s legale. potest tamē refrenari per iudicem ad instantiā illorum quorū interest vt p̄dixi ⁊c.

Sinautem dubius. Ponit solennia circa inuētarij cōfectionē vsq; ad. §. ⁊ si p̄fata ibi ponit bn̄ficia q̄ heres ↄsequit ex inuentario vsq; ad. §. licentia. pgami est statutū ꝙ hereditas adiri non possit cum bn̄ficio inuentarij. dic ergo ꝙ solennia inuentarij consistunt in tp̄e inchoandi. Item in tempore finiendi. Item circa p̄ntia personarum aliter hoc iure aliter iure auē. de hr̄. ⁊ fal. §. si vero absunt ⁊. j. ad. l. falc. auē. sȝ cum testator. Item circa subscriptionem p se vel alium faciendaȝ Itē circa formā subscriptionis sui vel tabularij subscribētis pro eo. Item circa signum crucis. Item qualitatē testiuȝ qui heredē cognoscant. Item qualita. eorum qui loco creditoruȝ vel legatariorum adhibentur. ⁊ de hoc in summa azo. auē. de hr̄. ⁊ falc. circa medium ⁊ plenius in speculo de instr̄oruȝ editione. §. dicto ver. nunc dicamus vsq; ad finem ipsius. §. versiculo etiā ponuntur pulchre forme inuentarij cōficiēdi. Redeundo ergo ad p̄mū quero a quo tempore incipiat currere tempus inuentarij videtur ꝙ a tempore mortis vt. j. §. sin autem. quidā moderni ꝙ a tēpore quo sciuit sibi delatā hereditatem vt hic ⁊ ita no. j. ad. l. fal. auē. sȝ cū testator alij vt pe. ⁊ frā. ac. tenent ꝙ hic no. ꝙ currat demū post aditā ⁊ ita sup-

plet gl.q̄ ē est in dicta aut̃.sed cū testator.ric.sequit̃ p̄cedentē
opi.quia si expectaremus tempus aditionis posset hr̃s dif-
ferre ⁊ machinationes ⁊ fraudes cogitare ⁊ sic circūscribere
tur hec lex que talibus intendit obuiare vt.ĩ.e.§.sed qꝛ qui-
dam.Nec obstat.§.ĩ.e.si vero postq̄.quia respondetur vt ibi
dicam secundum eum.Sed posset dici ꝙ huic fraudi possent
occurrere creditores ⁊ legatarij faciendo p̄figi tp̄s ad adeun
dum vt predictum est proximo.§.Dicit etiā.M.fil.ꝙ confi-
ciendo inuentarium adire intelligitur hoc ipso vt.ff.de acq.
here.l.pro herede.§.penul.Sed que est ratio ꝙ heres habet
spacium trium mensiuꝫ tutor aut mox inuentarium facere te
netur vt.s̃.de admi.tut.l.tutores.dic propter periculum pu-
pilli quia interim tutor administrare non posset vt.d.l.⁊ ita
res pupillares perire possent hr̃s autem hñ administrat inte
rim vt hic.pergami tamen de consuetudine seruatur idē tp̄s
in tutore quod hic dicitur in hr̃de vt dixi.d.l.tutores.s̃.d ad-
mi.tuto.Sed quid si hr̃s nō inchoauit inuentariū infra.xxx.
dies pficit tñ infra.lx.nunquid sufficiat.quidam ꝙ sic vt.ff.
de neg.gest.l.nam ⁊ seruus.§.si viuo ⁊ qꝛ heres certat de dā-
no vitando.s.ꝙ non teneat̃ creditoribus vltra vires ⁊ hoc vi
detur innuere gl.que incipit quia perinde.ĩ.e.§.sinautem ali
quis ⁊ quia sic faciendo satis habetur effectus ⁊ intentio hu-
ius.l.contrariū tenēt doctores quia a forma huius.l.non dꝫ
recedi vt patet.ĩ.proximo.§.⁊ si p̄fatam ibi solidauerit.i.inso
lidum seruauerit ⁊.§.si vero postq̄ ibi secundum formam p̄-
sentis cōstitutionis fecerint ⁊.§.si.ibi presentis.l.subtilitates
⁊c.⁊ in aut̃.de here.⁊ fal.§.fiat igitur ibi secundū modum ⁊ tē
pora.Item pro hoc.ff.de col.detengen.l.ij.§.penul.⁊.s̃.de ex
cu.tuto.l.quinquaginta in quibus nō lꝫ recedere a forma tē-
poris dati ad inchoandū.⁊ ad hoc etiam faciunt iura vulga
ria formam districte obseruandam.ff.ad municip.l.constitu-
tionibus ⁊ extra de rescriptis cū dilecta.Non obstat.§.si me-
viuo de neg.gest.imo si recte inspiciatur facit.ꝓ hac parte ⁊
quod dixi de.xxx.diebus qui dantur ad inchoādū heredi qñ
p̄ñs est pōt dici de quattuor mensibus que dant̃ sibi ad incho
andū qñ est absens vt in ver.sinautem a locis ⁊ hanc opinio
nē tenēt Ric.M.fil.⁊ ol.Quid si plures sunt heredes nūqd
omnes teneantur inuentarium conficere an habeat locū hec
lex solum in vnico insolidū hr̃de.dic ꝙ omnes habēt ꝯficere
vel vni conficienti cōsentire ar.ff.de eden.l.si quis ex argenta
rijs de dā.infec.l.stipulatio.§.q̄situm ⁊ d fideicom.liber.l.iij.
§.q̄sitū ⁊ ꝙ heres ēt pro pte inuentarium facere teneatur ꝓ-
batur.s̃.proximo.§.ibi siue ex asse siue ex pte vbi apparet hāc
l.initiatā ⁊ fundatā super herede tam insolidum q̄ pro parte
ergo de vtroq̄ tota dꝫ intelligi vt.ff.d iure ⁊ fac.igno.l.regu
la in fine.Sed cum annus det̃ hr̃di absenti ad inuentarium
cōficiēdū vt infra i v̇.sinaūt a locis dicit gl.ꝙ dabunt̃ q̄ttuor
mēses ad inchoandū.Sꝫ qñ incipit currere istud tp̄s absenti
text.dicit a morte testatoris qd intellige ⁊ postq̄ hr̃s sciuerit
testatorem mortuum vt.s̃.§.sinaūt dubius al's sequi posset ꝙ
minus tempus haberet absens quam p̄ñs si diu ignoraret te
statoris morā ꝙ esset absurdum secundum.h.Consueuit q̄ri
vtrum istud tempus currat minoribus.quidā ꝙ non p.l.vlti
mam.s̃.in qbus causis in inte.resti.non est necessaria alij ꝙ
currit sed restituit̃ vt in aut̃.d here.⁊ fal.§.pupillus ⁊ hoc vr̃
innuere gl.ff.d minoribus.l.auxiliū in p̄n.vltime glo.Itē que
ritur si heres institutus sit rogatus restituere hereditateꝫ an
teneat̃ facere inuentariū ⁊ si nō faciat priuet̃ trebel.videtur
ꝙ nō qꝛ de eo non videt̃ ꝑdita.l.inuētarij que in hoc subue-
nit hr̃dibus ne vltra vires hereditatis teneant̃ qui tñ prius
tenebant̃ vt.ff.ad trebel.l.j.§.si.cum etiam alia.l.heres resti-
tuta hereditate non teneatur vt.ff.ad trebel.l.j.in p̄n.si ergo
diceremus in tali cāu hr̃dem teneri facere inuētariū iam lex
esset ꝑdita in casu supuacuo ꝙ esse nō dꝫ vt.ff.ad carbon̄.l.ꝙ
labeo.Preterea alia ratio faciēdi inuētarium q̄ est occulta-
tio rerum contra legatarios vt patet in aut̃.de here.⁊ falc.§
hinc nobis in tali herede cessat cū ad legata non teneat̃ vt.ĩ.
ad trebel.l.si.Vel dic ꝙ aut heres adit coactus.⁊ sic nec com
modum nec incōmodum sentire dꝫ.⁊ tunc nō teneatur facere
inuētarium vt.ff.ad trebel.l.qꝛ poterat ⁊.l.ita tamen.§.qui
suspectā ⁊.§.qui pceptis.Aut sponte adit.⁊ tunc qꝛ detrahit
quartam ⁊ p ea tenet̃ creditoribus dꝫ facere inuētarium ar.
ff.ad trebe.l.j.⁊.ij.⁊ ꝓ hoc.ff.vsufru.quēadmodum caue.l.si
vsufru.in prin.Nam ⁊ hr̃s pticularis tenetur facere inuenta
rium vt dictum est.s̃.preterea scriptus hr̃s obligatus vr̃ fi-
deicōmissario vniuersali ad reddendū rōnē de bonis hr̃dita
rijs ⁊ p ꝯñs ad inuentarij confectioneꝫ vt facilior sit redditio
rōnis vt.ff.de condi.⁊ demon.l.cum tale.§.j.⁊ qꝛ vt dictū est
est māsurus est hr̃s pro pte.⁊ pro hoc etiaꝫ facit equiparatio

singulariū ⁊ vniuersaliū fideicōmissorum vt.ff.si quis omissa
cā testamenti.l.seruum.§.j.⁊ d adimē.leg.l.iij.§.j.Sed an de
tota hr̃ditate vel de quarta tantum teneat̃ facere inuētariuꝫ
vr̃ ꝙ de quarta tantum respectu creditorum vt eis vltra vi-
res nō teneat̃ qꝛ satis est ꝙ de sua parte facit.tamen dici pōt
ꝙ si omissum sit inuētarium de toto ⁊ damno aliquo propter
culpā latam affecit fideicōmissarium tenebit̃ heres ipsi fidei
cōmissario vt.ff.ad trebel.l.mulier.§.sed enim.sed pōt dici ꝙ
eo casu transacto tempore inuētarij cōficiendi hr̃s cōueniri
pōt vel sic de facto accidit ꝙ non restituit vel sub conditiōe
debuit restituere vel in diem longiorem semper oberit sibi si
non fecit inuētarium saluo ꝙ eo faciente restitu.ꝓ dodrante
incipit hr̃e excep.trebel.vt.ff.ad trebel.l.j.in princi.Vbi ergo
hr̃s vel nullo modo fecit inuētarium vel de toto nō fecit.nun
qd fideicōmissarius ꝓ dodrāte teneatur facere.credo ꝙ sic
cū effectu sit hr̃s vt.ff.ꝙ cuꝫ eo.l.si filius ⁊ quia creditoribus
ꝓ dodrante teneretur vt dicta.l.j.⁊.ij.ĩ.ad trebel.⁊.ff.e.l.j.⁊
legatarijs vt dicta.l.si.ĩ.ad trebel.sed quando cedet tempus
fideicōmissario vniuersali faciendi inuentarium.dic secundū
illos qui dicūt cedere hr̃di post aditam hereditatem ꝙ cedet
fideicommissario post restitutam cum regulariter non prius
transeant actiones in eum vt.ĩ.ad treb.l.sancimus scdm illos
q dicunt cedere hr̃di post delatam fideicōmissario cedet post
diem fideicōmissi cedentē.Sꝫ si hr̃s fecit in totum.nunquid
fideicōmissario incūbit onus faciendi.nō credo sed restituta
hr̃ditate etiā bñficio inuētarij p hr̃dem facti ipso iure in fidei
cōmissariū trāsibit sicut ⁊ cetera iura hr̃ditaria vt.ff.ad tre.l.
j.⁊ pro hoc.ff.qui.modis pignus vel hypo.sol.l.sicut.§.j.ar.ꝯ
ff.de re iudi.l.⁊ si fideiussor.Vel dic per cessionē hr̃dis cum
hoc ius sit quesitū hr̃di post mortē testatoris vt.ff.ad trebel.
l.q ita.§.si dānū ⁊.l.si hr̃s pecuniā.nam ⁊ p aliū p̄t fieri inuē-
tarium vt.ĩ.proxi.ver.sinaūt a locis.In eo autē ꝙ quesitum
est an hr̃s grauatus restituere pdat trebellianicā ppter non
factū inuētariū sicut perditur quarta iur̃ institutionis vt in
aut̃.sꝫ cum testator.ĩ.ad.l.falc.p̄t dici ꝙ non quasi rō propter
quā pditur falc.cesset in trebellianica cum em̄ hr̃s q graua-
tus est p singularia legata de eis non detrahat aliquid sꝫ in
his que apud eū remanēt habeat quartā ⁊ vltra legata mul
ta possint esse iure hr̃ditario apud eū ꝓuidendū fuit ne p euꝫ
aliqua cellent̃ vt sic inducat falc.que scdm veritatem locum
non hꝫ hec aut̃.fit p inuentarij cōfectionem ar.ĩ.de bonis pro
scriptorū.l.si quis intra cum si.si ergo nō facit presumitur ꝯ
eū quasi tm̄ cellauerit in quo habeat quartā ar.ff.de admini.
tut.l.tutor q repertoriū ⁊.l.siue hr̃des in p̄n.⁊ ideo nullam q̄r
tam detrahit.Sed vbi grauatus est vniuersaliter nihil dicit̃
remanere apud eū ꝙ tollat quartam d eo ꝙ restituit̃.⁊ ideo
ibi non fuit prouidendū ne aliqua remanerent apud eum pp
qd p̄t dici quartā trebellianicā nō perdi.Item certum est ꝙ
nō dꝫ plus opari fictio quā veritas vt.ff.de hr̃.ven.l.ij.in fi.
Sꝫ grauatus restituere hr̃ditateꝫ si solā dimidiā restitueret
⁊ d facto aliā dimidiā retineret d restitutis deduceret quartā
cum de singulis rebus deducatur vt no.in.l.filium quē habē
tem integra remaneret petitio alterius dimidie ergo vbi non
est factum inuētariū dico ꝙ quis vellet presumere aliqua eē
apud heredem in restitutis non perditur quarta ergo nō pp
factum inuentariū non perdit̃.nam in alijs est dr̃ia inter di-
ctas q̄rtas vt.ff.ad.l.fal.l.in quarta ⁊ no.ĩ.ad.l.fal.l.si vt alle
gas.si enim inspiciatur lex ista ⁊ in aut̃.de here.⁊ fal.vbi dicit̃
de quarta pdenda pp nō factū inuentarium loquuntur solū
de fal.iure institutionis ergo in treb.remanet ius antiquum
sic em̄ gradatim processum est qꝛ iure antiquo heres vltra vi
res hereditarias tenebat̃ ad es alienū nō ad legata vt.ff.ad
tre.l.j.§.si quis postea per.l.istā inductū est ꝙ si nō est factuꝫ
inuentarium certo casu teneat̃ ad legata nō deducta falc.vt
ĩ.e.l.§.si quis autem tertio per aut̃.de here.⁊ fal.inductū est
vt perdat fal.⁊ teneatur ad legata etiā vltra vires heredita-
rias sicut tenetur ad es alienum.cautum est ergo de inuenta
rio vt si fcm̄ nō est teneat̃ ad ea ad que antiq̊ iure non teneba
tur id est ad legata ⁊ per quandā ꝯsequentiā ad integra.i.nō
deducta fal.sed hoc nō fuit necesse cauere in trebellianica re
stitutione cum ⁊ si hereditas non sit soluendo tamen quia in
iure consistit etiam iure antiquo heres tenetur restituere ⁊ in
tegram et ideo qua ratione nō inducit̃ per.l.inuentarij ꝙ he-
res aio teneatur quā tenebatur iure antiquo eadem ratione
nō pdit trebellianicā.Nam nec forte quarta debita patrono
pdit̃ vt in aut̃.de here.⁊ fal.§.non autem.Ric.Dñs ol.tenet
trebel.predi.per omissionem inuentarij per iura adducta.s̃.
ꝙ teneatur inuentarium conficere et quia sicut heres graua
tus singularibus legatis per subtractionē rex hereditariarū
posse

possset fal. iducere vbi reuera nō eēt ita ꝛ iste trebellianicā cū eīn fructus medio tēpoꝛe ex rebus hereditarijs percepti de/ beant in quartā reputari vt. ff. ad tre. l. mulier. §. si heres sub trabendo res hereditarias quarū forte fructus ad quartam sufficerēt. induceret deductionē trebellianice que alias locū non haberet. imo ꝙ plus est dicit ipe. d. ol. ꝙ lz inuite ab opi. gl. recedatur que no. ī. in. §. in ꝯputatione vbi de hoc notatur ꝛ dixi ꝛ. ī. e. §. pe. ꝛ. ī. de fideicōmis. auť. hoc amplius in gl. not. ꝛ in corpoꝛe ꝺ heredi. ꝛ fal. §. si vero non fecerit tamen credit ꝙ filius per omissionē inuētarij perdat legitimā iure nature qꝛ lex appellat ipsam tanquam es alienum. ff. ꝺ inoffi. testa. l. pap. §. si quis impubes de adop. l. si arrogatoꝛ. §. j. ꝛ no. ff. de falsis. l. si quis legatum. §. si. sz es alienū hr̄di debitū pdiť per confusionem omisso inuentario vt. ī. §. in ꝯputatione ergo ꝛ legitima que est quasi es alienum. ꝓterea hec lex mixtim tota videtur loqui in filio ꝛ extraneo vt apparet. s̄. proxi. §. ꝛ hoc §. ꝛ. §. si vero postquā ergo sic intelligereť auť. de here. ꝛ fal. que facta est ad adeūdum huic vt ibi dicitur in. §. si vero non fecerit vbi de hoc no. in glo. ꝛ vide ꝙ de hoc dixi in auť. sed cū testatoꝛ in fi. ī. ad. l. fal. ꝛ in eisdem personis vendicat sibi locū vt in auť. de naturalibus filijs ante dotalia instrumenta na/ tis. §. fina. Sed illa de heredibus ꝛ fal. damnificat heredē da re de suo proprio si omittat inuentarium ergo ꝛ filium de de bito bonoꝛum subsidio. ol. Nunc videamus de solennitate in uentarij circa personas adhibendas. Circa qꝺ notandum ꝙ tex. hic dicit sub pn̄tia tabula. in plurali gl. tn̄ dicit. i. tabula/ rij ꝛ sic plurale pro singulari ꝛ concoꝛ. ad hoc allegatam simi lis expositio fit. s̄. de admi. tuto. l. tutoꝛes ꝛ ad. §. si vero ab/ sunt. de here. ꝛ fal. ꝙ contradicere videtur. dic vt ibi notatur ꝛ licet ibi dicatur solum de legatarijs vocandis qui ad lucꝝ aspirant multo foꝛtius sunt vocandi creditoꝛes qui de dam/ no certāt vt. ī. e. §. si vero creditoꝛes ꝛ in auť. vt spō. largitas §. ad hoc. duobꝰ tn̄ casibꝰ exigūť duo tabularij. s. qn̄ hr̄s est ignarus litterarum ꝛ scribere ꝓpeditus vt hic in tex. ꝛ gl. Itē opꝰ est ꝙ tabularius sit rogatꝰ vt colligiť h̄ in tex. ibi ꝛ iubēti ei tabulariū ꝛc. lz gl. in auť. ꝺ tabulať. dicat ꝓsumi eū rogatū §. nos āt. q̄ incipit hic no. in fi. ꝺ hoc plene dixi. s̄. de testi. auť. rogati. Item est notādum ꝙ testes debent cognoscere here/ dem vt hic qꝺ an sit verum in alijs contractibus gl. hic sentit ꝙ nō sed sit speciale hic. ꝛ alijs casibus in glos. not. de hoc tn̄ plenius notatur. ff. de testi. l. iij. §. j. in glo. que incipit. dz ergo esse notus testis. aliqui moderni distinguūt aut testes sunt in scripti in instr̄o ꝙ reuocatur in dubium. ꝛ sic opꝫ cōꝓbari ꝑ testes. ꝛ tunc aut id de quo agiť capit effectū ex facto vtri/ usqꝫ ꝑtis aut alterius tm̄ aut neutrius vt qꝛ petiť frumentū ꝛ queritur de valoꝛe super valoꝛe frumenti etiam testis non notus ꝑtibus pōt ꝓhibere testimoniū cum ex neutrius facto h̄ capiat vires. Si ex alterius fcō tm̄ puta aliquis inquietat me reali volo ꝓbare me possedisse nō requiriť ꝙ testes depo nētes ꝺ possessiōe cognoscant aduersarium meum. Si ex fa/ cto vtriusqꝫ capit substātiam negocium puta qꝛ dico me mu/ tuasse ticio. x. tūc opus est ꝙ testes habeāt notitiā ꝯhētium ꝛ ita intelligēdū est ꝙ hic notať ꝛ in auť. de testi. §. j. dy. ꝛ extra de testi. c. cū cām que inter archiepm̄. In gl. cām enim scien. circa finē. ꝛ vide circa hoc cautelam q̄ ibi notatur. Item q̄ro an ꝑter tres testes qui adhibentur loco creditoꝝ ꝛ legatario rū requiruň etiā alij testes. videť ꝙ sic qꝛ hec littera dicit in pn̄tia eoꝛuꝫ qui ad hoc sunt necessarij. s. creditoꝛū ꝛ legatario rum ꝛ tn̄ subijcit alios testes necessarios q hr̄dem cognoscāt qꝛ sine eis scriptura publica nō ꝓbaret vt in auť. ꝺ testi. §. oꝫ ergo ꝛ illi qui subrogantur loco legatarioꝛū vel creditoꝛum non excludent alios testes. ꝛ pro hoc facit. s̄. qui testa. facere possunt. l. hac cōsultissima vbi octauus testis qui subrogať lo co subscriptionis testatoꝛis nō excludit alios septeꝫ. Sed nū quid testes infames possunt adhiberi in inuētario. puto ꝙ sic nec obstat. ff. de testi. l. iij. §. l. iul. qꝛ illud de testi. qui testificā/ tur in iudicio. de hoc tamen dic vt dixi. s̄. de testamentis. l. j. Itē adhiberi dꝫ signum crucis vt hic dr̄. est enim signum no stri saluatoꝛis vt in auť. de monachis. §. j. de isto signo crucis vide ꝙ dixi. s̄. nemini licere signū sancti saluatoꝛis super ru/ brica. Sed quid si omittatur signum crucis. nunquid viciabi tur inuētariū. M. fil. ꝛ ol. qꝺ sic p. §. proxime. ꝛ si prefatam ibi solidauerit. i. insolidum seruauerit ꝛ in auť. de here. ꝛ falc. §. si vō nō fecerit. ꝛ qꝛ nihil est ex solēnibus omittendum. ff. de in inte. restitu. l. diuus. In contrariū est qꝛ omissio talis leuis solēnitatis nō viciat. ff. ꝺ ventre inspicien. l. j. in fi. ꝛ h̄ tenuit b. vt hic dicit odo. ꝛ hanc sequiť Cy. qꝛ hec solennitas non est necessaria. l. aūt diuus de solennitate necessaria loquiť qcqd sit de iuris cōsuetudine nō apponiť signum crucis qꝛ dato ꝙ apponi debeat non est apponendum nisi cum heres est igna/ rus litterarum vel scribere ꝓpeditus vt hic indicat littera se cundum. M. fil. Item quero qꝛ in ver. finaūt a locis dr̄ ꝙ ab/ senti heredi datur annus ad inuentarium faciendū. qualiter intelligatur absens. qdā ꝭm. l. j. de prescrip. lon. temp. l. fi. s. q nō est in illa ꝓuincia. Sed tu dic qn̄ non est in loco iurisditio nis rerum hereditariarum vt dicit littera huius. l. finautem a locis lz in ꝯtrarium faciat duꝫ dicit ꝛ si longissimis spacijs distant. Item not. ꝙ non solum per se sed ꝑ instructos ꝓcur. possunt inuentarium cōficere. quis āt dr̄ procur. instructus dixi. s̄. de iudi. ꝓperandum. §. ꝛ si quidem ꝛ de his qui ad ecc. ꝯfu. l. fi. §. cū āt monitus. An āt tutoꝛ possit inuentariū confi cere per ꝓcur. vr̄ ꝙ sic arg. huius. §. ꝛ qꝛ non reperiť ꝓhibitū ꝛ qꝛ ꝙ ꝑt quis per se regulariter potest per alium.

¶ Hypothecaria qn̄ habeat locum ad repetendū legata.

Et si prefatam. Hic tractat de bn̄ficio ꝛ effe/ ctu qꝺ ꝯsegť hr̄s ex ꝯfectōe i uentarij ꝛ ꝙ dicit reliquū est dic. s. facta solutione creditoꝛi bus prio venietibus. ol. Et ꝙ postea subijcit in lr̄a in tex. in/ ter ea expositiōe. i. medio tp̄e añqꝫ creditoꝛibꝰ satisfiat. ol. No tabilia per te collige vsqꝫ ad. §. in cōputatione. Ibi legitimū auxilium. i. legum auxilium per quod cōsequūť sibi debitum. Ibi expenderint. in solutionem legatoꝛū vel creditoꝛum vt s̄. proximo. ver. ꝛ. ī. primo rn̄so. old. Ibi a posterioꝛibus. s. iu/ ris lz solutiōe prioꝛibus ol. Op. glos. de. l. cum hi. §. plane de transactionibus. Sed ibi dicit in legatis alimētis difficilioꝛē remissionem ꝓpter voluntatē testatoꝛis quā in promissis. hic aūt dicit faciliorem consecutionē crediti ꝙ vere debeť quā le gati ꝙ pp hr̄ditatis inopiam apparet indebitum vt. ī. de le. l. si vniuerse. ꝛ sic ibi legato debito hic ꝺ eo ꝙ apparet indebi tum. ꝛ sic etiam quo ad debitum cōsequendum magis faueť nō lucratiuo creditoꝛi quā lucratiuo sicut legatario. ꝙ auteꝫ legatum sit lucrū probať. ff. de leg. ij. l. legatum ꝛ man. l. here/ ditatem ol. Itē opp. ad id ꝙ dr̄ emptoꝛes esse tutoꝛ. ff. de pig. l. si fundus. §. in vendicatione concedo oppositionē ꝭm Cy. ꝛ hic speciale. vel dic secundum glo. ꝙ hic res non extabāt pe/ nes emptoꝛes. ꝛ ideo hypothecaria non possunt cōueniri. Sꝫ prima verioꝛ videtur qꝛ idem esset in quocunqꝫ alio emptoꝛe si non possideret ꝙ hypothecaria conueniri nō posset. vt. ff. ꝺ euic. l. si cum venditoꝛ. Sed quid si minoꝛi iusto ꝓcio emerunt nūqd tūc erunt tuti. dic ꝙ non vt. ī. de iuř fi. l. iij. li. x. ꝛ. s. si pp publicas pensitationes. l. j. ꝛ. fi. Quid si heres qui vendit nō soluit precium creditoꝛibus nec legatarijs sed in vsus suos ꝯsumpsit. nūqd erit securꝰ emptoꝛ. dic ꝙ nō qꝛ tūc demū vr̄ se curꝰ cū ꝺ ꝓcio creditoꝛibꝰ vel legatarijs satisfit vt expsse ibi quaꝝ ꝓcia in legata vel fideicōmissa ꝛc. Quero qn̄ hēat locū hypothecaria † vel ꝯditio indebiti ad repetēduꝫ legata dicit Cy. ꝭm pe. ꝙ hypothecaria habet locum quando res heredi taria est data legatarijs quia hypothecaria est actio in rem ar. dicti. §. in vendicatione. cōditio indebiti habet locum vbi non fuit eis data res sed ꝛ vendita ꝓcium solutum eis. ꝛ non est nouum ꝙ vnus soluit alius condicat vt. l. non est nouū. ff. de condi. inde. Sꝫ quando habet locum hypothecaria ꝛ quā do conditio ex. l. qn̄ repetitur a prioꝛibus creditoꝛibus ꝑ prio res. dic vt in glo. ꝭm Ir. ꝛ ideo dic ꝙ iō non competit condi/ tio indebiti prioꝛibus creditoꝛibus cōtra posterioꝛes qꝛ ꝙ sol uitur posterioꝛibus nō est indebitū vt. ff. de admi. tut. l. si pu/ pillus ꝛ ideo repetunt per conditionem ex lege non per cōdi tionem indebiti. legatarij autē qn̄ hr̄ditas nō sufficit indebi te recipiunt vt. ꝺ. l. si vniuerse. ī. de legatis ꝛ iō ab eis repetiť cōditione indebiti vt hic dicitur. sed videtur ꝙ conditio ex. l. non competat quando res est ꝯsumpta quia tunc videť dari vtilis hypothecaria. sicut datur vtilis in rem in subsidium vt s̄. de rei ven. l. mater. Sed illud vbi est res mea aliud si soluꝫ mihi obligata ꝭm Pe. vel dic ꝙ etiam conditiōe ex lege age/ tur ad precium ēt quando res extat apud emptoꝛē vt hic di/ ci videtur ꝛ pōt probari quia contra emptoꝛē ꝑsonalis actio non competit nec in ea actione necessariū est auxiliuꝫ huius l. creditoꝛe. vt. ī. si aduersus creditoꝛē. l. ij. sequitur ergo ꝙ tue tur eos etiam in hypothecaria qꝛ in ea indiget auxilio ar. ff. de le. j. l. si quando ꝛ ꝺ liberatione lega. l. si petitoꝛ secundum M. de fano. ꝛ ad hoc facit ꝙ creditoꝛes ꝯuocati fuerūt ad fa ciendum inuētarium ar. ī. de remissio. pigno. l. fi. ꝛ hoc credit Cy. verius. Quid si eēnt creditoꝛes eiusdem tempoꝛis. videť ꝙ peterent se ad cōionē admitti cum illis quibus est facta so lutio vt. ff. de bonis auť. iudi. possiden. l. ꝛ si nō expedierit. §. j. Old. Sed videtur ꝙ nunqꝫ abstrahabať a creditoꝛibus qui

vigilauerunt ad sibi debitū cōsequendū vt.ff.que in fraudē credito.l.pupil.in fine. Item queritur si heres qui fecit inuētarium vult dare creditoribus vel legatarijs insolutū de rebus hereditarijs ⁊ ipsi volunt pecuniā.nunquid compellitur vēdere ⁊ soluere de precio.⁊ videtur ꝙ sic q̄r aliud pro alio ⁊c. vt.ff.si certū petatur.l.ij.§.j.⁊ videtur expressum in aut.hoc nisi debitor in fine que est signata super.l.eum a quo.j.de sol. vbertus de bobio cui commissa fuit predicta questio dixit se vna cum alijs contrariū consuluisse ⁊ cum eo sentit. M.fil.q̄r ex beneficio inuentarij consequitur heres ꝙ nullum debeat pati damnum vt hoc.§.ibi neq̄ ipsum hr̄dem ⁊ v.contra ipsum ⁊ ibi ⁊ nihil ex substantia penitus heredis ⁊c.⁊ in.§.licētia. Ibi neq̄ lucrum neq̄ damnū sed damnū incurreret vendendo quia de euictione obligaretur ⁊ dicta aut.non obstat q̄r ibi non loquitur in herede sed in debitore qui non habet bn̄ficium inuentarij. Jaco.de are.dicit ꝙ si hereditas est soluēdo satisfaciet in pecunia vt.ff.fami.her.l.heredes.§.fi.⁊ de le.ij. l.si pecunia q̄r beneficium inuētarij est inuentum ne hr̄s patiatur damnū non aūt in iniuriā creditorū vt.j.de eman.lib. l.nec auus si āt non est soluendo tunc si emptor inueniatur vendere debet cum de euictiōe nō teneatur q̄r dānū pati nō dʒ vt dictum est vn̄ ꝙ creditori prodest ⁊ sibi non nocet facere tenetur vt.ff.de euic.l.in creditore. Si āt emptor non inuenitur vel inuenitur. Sed vult ꝙ heres se obliget de euic.tūc nō cogitur vēdere vt p̄dictū ē. Cy.puto ēt ꝙ si malitia hr̄dis emptor nō inueniret ⁊ h̄ cōstaret ꝙ tūc cōpelleretur in pecūia satisfacere ar.j.si in cām iudicati pignus captum sit.l.fi.⁊ quia malitia hominum ⁊c.vt.ff.de rei ven.l.in fundo. Solet etiā queri an exceptio bn̄fi.inuētarij omissa ante sn̄iam possit opponi post sn̄iam in executione. Quidam ꝙ sic ad instar exceptionis q̄d quis non condemnetur nisi inquantū facere pōt vt.ff.de re iu. l.nensenius cū fi. Contrariū cōiter tenetur q̄r ille casus specialis est fauore psone ⁊ cāe sicut ⁊ alij q̄ notantur.s̄.de iur.⁊ facti igno.l.j.regula enim remanet in contrarium quia peremptoria non opponatur post sn̄iam vt.j.sn̄iam rescindi non posse.l.peremptorias. Quid si soluit insolidum vni creditori.nūquid sibi p̄iudicet quo ad omnes.dic ꝙ non vt notatur ⁊ dixi s̄.de testamentis.l.non dubium.§.j.

In computatione Adhuc psequitur effectū inuētarij ꝯfecti ⁊ facit iste.§.ad q̄ōnē si fideiussor successit creditori ⁊ adiuit cū bn̄ficio inuētarij postea appet hr̄ditas nō soluēdo nūq̄d fideiussor sit liberatus ⁊ vr̄ ꝙ sic ꝑ cōfusionē vt.ff.de fideiusso. l.gn̄aliter ⁊ de sol.l.si duo.§.fi.vbi de hoc dixi.⁊ sic ex sua nō pt cōueniri. Itē nec ex obligatōe rei principalis q̄r nō est soluēdo hr̄ditas ⁊ vltra vires hr̄ditatis nō tenetur ꝑꝑ bn̄ficiū inuentarij vt hic. In ꝯrium est q̄r quotiens succedit fideiussor reo nō obligato efficaciter nō cōfundit actio vt.ff.d̄ fideiusso. l.hr̄s.§.ꝙ si.s̄ʒ pʒ ꝙ reus non est efficaciter obligatus exquo nō pt soluere vt.ff.de dolo.l.nam is. In ꝯrium vr̄ q̄r bn̄ficiū ciuilis q̄d facit obligationem inutilē non facit obligationem fideiussoris durare vt.ff.de sol.l.stichum.§.ꝙ vulgo secundū vnū intellectum ergo bn̄ficium inuentarij ꝙ facit ꝙ heres non teneatur vltra vires hr̄ditarias nō dʒ facere obligationē fideiussoris remanere. Ista q̄d solet terminari ꝙ quātum ad obligationem fideiussoriam non noceat creditori confectio inuentarij q̄r diligentia sua ⁊c.vt.ff.de separationib⁹.l.debitor vbi de hoc dixi.⁊ ꝑ hoc facit dictus.§.ꝙ vulgo scd̄m aliū intellectū. Itē queritur hic dicitur ꝙ hr̄s pt retinere id q̄d expēdit in cās necessarias qualiter hoc ꝓbabitur dicit glo.ꝙ ꝑ testes vel forte suo sacramento sed de sacr̄o non est verum nec leges per glo.allegate hoc probant. Sed alijs casibus loquūtur.standum est ergo regule ꝙ debeat legitime probari. Modo ꝑ declaratione gl.magne que intricata est op.primo ꝙ ꝑ inuentarij confectionem non videtur reseruari actio hr̄di.vnde vr̄ obstare.ff.de hr̄.vel ac.ven.l.ij.§.fi.so.per aditionem non confunditur vt hic.sed per mortem rei vbi erant tales q̄ moriebantur ⁊ que in heredes non dabantur vt ex maleficijs bn̄ tolluntur vt in contrario.hic enim.§.cōseruat heredem solum a damno ꝙ cōsequeretur per aditionem hr̄ditatis sed in cōtrario hoc nō contingit ꝑ aditionem sed ꝑ mortem etiā si nulla aditio contigisset ad illā ergo nō trahitur bn̄ficium inuentarij. Secundo op.ꝙ aditione cōfundantur vt.l.si debitori.s̄.de pac.sed dic ꝙ verū est mero iure.sed nō quo ad effectum ꝑꝑ bn̄ficium inuentarij. Opp.ꝙ non fit bn̄ficium inuentarij imo ius cōe vt.j.ad.l.falc.l.irritum ⁊.l.imponenda ⁊ hoc videtur satis dubiū.sed dic ꝙ ibi loquitur quo ad legatarios cū de.l. fal. Fit ur hic respectu creditorum inter quos hʒ priuilegiū vt sortiatur ius extranei creditoris.vel dic ꝙ licet esset ius cōe

olim vt dictis.ll.hodie nō nisi cōficiat inuētarium vt hic.⁊ ad hoc facit q̄d notatur in summa.e.§.in computatione. Item q̄ro si defunctus tenebatur hr̄di in duplum ꝑ euictione an simplum computabit creditoribus.tene ꝙ duplum lʒ gl.dicant ꝙ lex cum emptor.ff.ad.l.falc.forte loquitur quando non fecit inuentarium q̄d est verū sine forte cum tpe illius.l.nihil esset de inuentario cautum.vn̄ in inuentario non facto locum hʒ lex illa ⁊ iure aut.non deduceret etiam simplam nō facto inuentario vt.§.si vero non fecerit de hr̄.⁊ falc. Quid econtra vbi heredes tenebatur d̄functo.⁊ sic dʒ a se exigere.exiget ne duplum vel simplum. Ja.de ra.ꝙ simplum q̄r hoc est introductum in fauorem hr̄dis ergo ⁊c.vt.l.ꝙ fauore. Deinde gl. mouet quatuor q̄ōnes ⁊ eas tractat ⁊ soluit sub inuolucro.⁊ prime due loquuntur vbi hr̄ditas est soluendo ⁊ durāt vsq̄ ad ver.⁊ hec omnia ⁊c.alie due vsq̄ ad versi.sed q̄d si statutum vnde eas separatim queramus.prima est si pater vendidit rē filij deinde successit patri cum bn̄ficio inuētarij nunquid poterit vendicare rē venditam. Glo.respondet aut hereditas patris est soluendo aut nō ⁊ persequitur primum membrum ⁊ antequā perficiat intersit de extraneo herede cuius rem vendidit postea reuertitur ad distinctionem filij ibi vbi autē non fecit inuentarium ⁊ quando hereditas patris non est soluendo.glo.bn̄ dicit in isto membro s̄m pe. Jaco.⁊ Cy.ꝙ totum vendicat q̄r ꝑꝑ bn̄ficium inuentarij nullum dʒ sentire dānū vt.§.⁊ si prefatam ⁊ hic.⁊.j.§.proxi. Si vero hereditas est soluendo aut fecit inuentarium aut non.si fecit aut hʒ de bonis paternis vltra debitū bonorū subsidium aut non. Si nō hʒ vltra.dicit glo.ꝙ pro nulla pte repellitur q̄r in debito isto nō potest grauari vt.s̄.de inoffi.testa.l.q̄m in prioribus ⁊ q̄r propter inuentarium damnum non dʒ sentire vt p̄dictum est aut hʒ vltra debitum bonorum subsidium.⁊ tunc ꝑ tanta pte quāta est debitū bonorū subsidiū nō repelletur ꝑ eo q̄d est vltra repelletur inspecta quotitate non quātitate puta si quātitas q̄d hʒ vltra valeret quinq̄ solid.repelletur vsq̄ ad.v.sol.⁊ non vltra ne filius q̄ fecit inuētariū vltra grauetur q̄d in eo ꝙ habet vltra debitum bonorum subsidium.q̄d verum est s̄m Jac.de ra.nisi inspectio quotitatis ꝓdesset filio puta quia quātitas hereditatis plus eēt q̄ quotitas quia inspectio quotitatis ⁊ quantitatis fienda est scd̄m quod prodest filio quando fecit inuentariū ne ꝙ fauore ⁊c.vt.l.ꝙ fauore. Secundo casu q̄n nō fecit inuentarium ⁊ hereditas est soluendo.dic vt prius q̄r aut non habet filius debitum bonorum subsidiū ⁊ dicit gl.ꝙ in nihilum repellatur lʒ quidā habeat eā corruptam ꝙ insolidum repellatur q̄d non est verū q̄r lʒ omissio inuentarij priuet in alijs quartis non tamen priuat in debito bonorū subsidio secundum glo.licet.ol.sentiat ꝯrium vt dixi.s̄.in.§.finautem dubius versi.immo ꝙ plus est.dicit ipse.d.ol. Et de hoc j̄.dicetur.aut habet vltra debitum bonorum subsidiū ⁊ tunc in eo ꝙ habet vltra repellitur in quātitate non quotitate vt predictum est ⁊ supponit glo.ꝙ hereditas pōt esse soluendo ⁊ tn̄ quota hereditatis minus vʒ q̄ quota fundi q̄d non vr̄ ꝑcedere si est soluendo hereditas quia emptor qui emit est de creditoribus ⁊ est habiturus regressum d̄ euic.quomodo tūc esset verum ꝙ hereditas esset soluendo si minus valeret q̄titas hereditatis q̄ quantitas fundi.dic forte q̄r fundus erat venditus ꝑ minimo vel rō q̄r adeundo hereditatem sine bn̄ficio inuentarij vr̄ rē suam a defuncto venditam tm̄ estimasse quantum est illud quod habet.s̄.debitum bonorū subsidiū ar.ff.de le.ij.l.iperator.§.fi.⁊ ita procedit gl.circa istud membrum q̄n hereditas est soluendo ⁊ male s̄m Jaco.de belui.⁊ bu.⁊.M.fil.⁊ alios.istam quatenus dicit glos.filium non repelli a vendicatione rei sue si solā legitimā habeat quasi filius debeat eam habere sine onere non vr̄ eis bn̄ dictum quia verum est ꝙ in ea non dʒ esse onus legati vel fideicommissi aut modus vel grauamen a defuncto appositum tamen creditores conueniunt filium etiam solum legitimam habentem vn̄ cum emptor si filius rem euincat esset creditor hereditarius sicut filium ēt solam legitimā habentē conueniet.ꝑ ea pte d̄ euic.multo fortius cum euincētē repelleret sed filius haberet remediū ꝯ hr̄des agendo ad supplementum sue legitime que sibi aufertur ꝑ istam viā vt.l.scimus.§.repletionē.s̄.de inof. testa.⁊ ita no.s̄.de rei ven.l.cum a matre in fi.glo.magne lʒ illud forte posset intelligi cum filius hʒ coheredem hic āt cum non hʒ sed est heres insolidum. Et id̄ circa istud membrū q̄n hereditas est soluendo distinguunt p̄dicti doctores aut non fecit inuentariū ⁊ tunc ꝑ ea pte ꝑ q̄ est hr̄s nō vēdicat cū de euictōe teneatur aut fecit iuētariū.⁊ tūc aut hʒ portionē equalē rei vēdite vltra debitū bonorū subsidiū ⁊ repellitur cū similiter d̄ euictōe teneatur aut nō equalētem ⁊ tūc vēdicat quāta plus est iure

est iure vēdita vt.ff.ď fun.dota.l.dotale.al's si dotale.§.si vxo
rem.⁊ hoc verū qñ emptor non hēret regressum de euic.vt qr
sciēs emisset vt.j.ď euic.l.si fundū.⁊ est rō qr emptor tūc nō est
creditor ⁊ filius non dz sentire lucrum cum alterius iniuria
lz fecerit inuētariū vt.j.pri.§.⁊ ꝯcurrūt regule iuris ex qua
ꝑsona.l.hr̄dem ⁊ qr non lz hr̄di ⁊c.vt.s.de re.alie.non alie.l.
venditrici.Si vo cōpetebat sibi actio ꝓ euic.⁊ ita erat credi-
tor tunc dic vt ꝑdictū est.Si vo habeat solū ďbitū bonorū sub
sidiū vel minus aut emptor nō habebat regressum de euic.⁊
tunc filius in nullo repellit a vēdicādo cū emptor nō sit here
ditarius creditor ⁊ ipse filius pp bñficiū inuētarij nō debeat
pati dānū.Si āt emptori ꝯpetebat actio de euic.aut interest
filij hr̄e fundū puta pp affectionē vt.ff.de mino.l.si in emptio
ne tunc nō dz pati excep.qr pp inuentariū non dz sentire dā-
num sed tenebit emptori de euictiōe lz habeat solū debitū bo
norū subsidiū vel min⁹.Sz nō tenebit vltra vires hr̄ditarias
pp inuētariū.Si vo nō interest filij hr̄e fundū tūc eatenus pa
tit exceptionē quatenus hz de hereditate ēt si non habeat so
lū debitum bonorum subsidiuz qr emptor est creditor hr̄dita
rius pro euic.licet possit agere demum re euicta vt.ff.de ver.
signi.l.creditores ⁊.l.creditor.⁊ es alienum minuit quartam
vt.ff.de inoff.testa.l.pap.§.quarta ⁊ ex qua persona ⁊c.vt.ff.
de re.iur.l.ex qua persona.⁊ qr quē de euic.tz actio ⁊c.vt.l.vē
dicantem.ff.de euic.Si vero filius est heres pro parte si here
ditas in nihilum est soluendo dic vt.s.si est soluendo ꝓ parti
bus coheredum nullam patitur exceptionem vt.s.fami.her
cis.l.ea que ⁊.l.licet ⁊ de neg.gest.l.si ab eo sed pro sua parte
patitur exceptionē quatenus hz de hr̄ditate ⁊ nō plus pp bñ
ficiū inuentarij qr non dz pati damnū nisi sua intersit habe-
re fundum vel nisi eo casu qñ emptor non habet actionem de
euic.quibus casibus.dic vt.s.dixi.Si vero filius est hr̄s scri-
ptus in re dic vt notatur dicta.l.cum a matre.s.de rei ven.ꝙ
glos.dz intelligi cum filius non fecit inuentarium.Secunda
questio est quando vendidit rem extranei ⁊ eum hr̄dem insti
tuit an vendicare possit dicit gl.aut fecit inuentarium ⁊ patit
ꝓ quarta.qď intellige ꝙ nō sit maior quota.aut nō fecit ⁊ pa
titur in integra quota ⁊ non hr̄ ratio sue quarte iur̄ institu-
tiōis debite qr demum post es alienum deducitur vt institu.
ad.l.fal.§.si.tu dic plenius ꝙ si fecit inuentarium ⁊ est hr̄s in
soliduz eatenus patit excep.quatenus hz ď hereditate quasi
hr̄s ⁊ nō in plus pp bñficium inuentarij qr nō dz ex hr̄ditate
dānum vel lucrum sentire vt ꝑdictum est nisi sua intersit ha
bere fundum tunc enim non patit exceptionem sed tenebitur
de euic.vt predictum est in filio ⁊ cōcurrunt rationes ⁊ regu
le suprascripte.Si vero est hr̄s ꝓ pte pro ptibus coheredum
nullā patit exceptionē.sz ꝓ sua sic q̄tenus hz ex hr̄ditate ⁊ nō
plus pp beneficium inuentarij ⁊ rōnes predictas.si vero ex-
traneus non fecit inuentarium tunc si est heres insolidum pa
titur exceptiōem insolidum si pro parte: pro parte pp dictas
regulas ⁊ rationes.⁊ sic expedite sunt etiam alie due questio
nes.s.qñ hereditas est vel nō est soluendo.⁊ sic remanet cla-
ra glo.⁊ suppleta in his in qbus est defectiua.Ultima qď gl.
est quid si statutū ⁊c.gl.vr̄ tenere ꝙ non obstante statuto he-
res possit vendicare qr cum statutum sit cōceptum fm formā
iuris cōis q̄ est vt repellat venditor ⁊ eius hr̄s vt ꝑalle.l.ven
ditrici.s.de rebus alie.non alie.nō operet plus ꝙ ius cōe vt
j.de fideius.l.non recte ⁊.ff.de ope.no.nun.l.nō solū.§.morte
maxime cū hec sit declaratio non extensio.qď procedit in sta-
tutis vt.ff.de mu.⁊ ho.l.vt gradatim.§.⁊ si lege.Sed py.in q̄-
stionibus suis.xxiij.qōne que incipit pater fundum.tz ꝯtriuz
cuius opinionem sequuntur Ric.Ol.Cy.⁊ quasi omnes mo
derni vt lz ex sola aditione non sentiat damnum tñ ex vi statu
ti repellatur ar.l.cum a matre.s.de rei ven.⁊ qr statutum dz
aliquid opari vt.ff.de leg.j.l.si qñ.⁊ qr sciens legē municipa-
lem ea.l.vr̄ adijsse ar.ff.de acq.hr̄.l.si duo in fi.qr lex vr̄ eē la
ta in casu dubio.sz certum est ꝙ hr̄s tenet seruare instr̄a de-
functi vt dictum est etiam si statutum non esset ꝓuideat ergo
statutū in casu quo fecit inuētariū quo casu de iure cōi nō te
netur vt sic statutum nō videat ꝓditum superuacuo ar.ff.ad
carboñ.l.ꝙ labeo ⁊ de cap.⁊ postli.reuer.l.iij.vltimo respōso
Ric.ol.⁊ Cy.Ja.de bel.sustinendo glos.dicit ꝙ hr̄s qui fecit
inuētariū est hr̄s quo ad cōmodū sz fingit nō eē hr̄s quo ad
damnū.nam ꝑsumitur adire hr̄ditatem sub conditione si est
locuples vt hic ⁊.s.e.§.⁊ si ꝑfatam ⁊.§.sequen.⁊.j.proximo.§.
⁊ se.⁊ in aut.ď heredi.⁊ falc.§.si vero absunt in fi.vnde dicit
aut hr̄ditas est locuples aut non.⁊ aut interest hr̄dis habere
fundū aut non.scďo casu.⁊ tertio ꝑt vēdicare qr non dz ꝓpter
bñficium inuentarij sentire aliquod damnum ex hr̄ditate vt
dictum est.Sed primo.⁊ quarto casu non pōt vēdicare qr nō

dz habere lucrum cum alterius iniuria vt.j.pri.§.⁊ ar.ff.de
furtis.l.si is cui in fi.ex qui.cau.ma.l.sciendū cum si.⁊ ꝓpter
alias certas rationes ⁊ regulas Jac.de bel.Quid si testator
aīo ꝯpensandi scripsit eum heredē.dic aut est filius.⁊ tunc ni
hilominus detrahit debitum bonorum subsidium post dedu
ctum ꝑcium cum in eo nō possit onerari vt dicta.l.qm̄ in prio
ribus qñ hr̄ditas est soluendo.al's locus esset distinctiōi quā
s.feci.Si vo est hr̄s extraneus tunc quartā in ꝑcio ꝯpēsabit
⁊ si plus eēt in ꝑcio hoc retinebit.⁊ supfluū legatarijs dabit.
nā q̄rta iur̄ institutōis cū onere dat vt.ff.ad.l.fal.l.si debitor
ad tre.l.lucius.§.maritus fm Jac.de are.Non ob.l.cum pa
ter.§.ticio que pro contraria hic allegatur.In glo.immo ma
gis est pro secundum quosdam vel responde vt notatur in.l.
si debitor.vel dic ꝙ quarta datur cum onere si exꝑssim impo
natur non al's vt.ff.de iure dot.l.cum pr̄em in fi.ol.Ultimo
querit si testator eum instituit sub modo vt nō deducat Jac.
de are.dicit ꝙ antequam adeat cauet de modo implendo.i.ď
nō deducendo.⁊ tunc quātūcunqz sit fallacia nō vltra detra
het vt dicta.l.cū pr̄.§.ticio vltimo rñso de leg.ij.qď est veruz
in extraneo.In filio aūt modus nō ꝑt adici debito bonorum
subsidio vt dicta.l.qm̄ in prioribus.Cy.

Licentia. Dixit de ꝯmodo hr̄dis ꝯficiētis inuēta
riū.Nūc ď ꝯmodo creditorum aduersus
heredes vsqz ad.§.donec.⁊ ex hoc.§.reprobatur opinio illo-
rum qui dicunt inuentarium non valere si hr̄s omittat pone
re aliquas res in inuentario.Scďm odo.in inuentario tuto-
ris vr̄ secus vt dixi.s.de admi.tu.l.tutores.Sed si subtrahat
vnam rem de inuentario an priuetur.falc.in totum dixi.j.ad
l.fal.aut.sed cum testator in fi.Item colligit Ja.but.ex fi.hu
ius.§.ibi postꝙ fuerint conuicti ꝙ dz constare de occultatio
ne lz de quātitate rerum probetur ꝑ sacramentum ad hoc.j.
vñ in.l.si quando ⁊ pro hoc.ff.ad sil.l.j.§.item illud sciendum
qď facit ad statutum scholarium quo cauet ꝙ credatur sacra
mento eorū super damno eis dato ꝑ incēdium vel alio modo
ꝙ primo debeat obstare de damno.Itē oppo.ad id quod dr̄
in littera ⁊ in glo.no.ꝙ subire debeat heres sacramentū pur
gationis.vr̄ enim ꝙ iurare non compellatur vt.s.de iureiu-
ran.l.generaliter.§.sin autem.dic aut quis conuenitur rōne
alicuius actus qui dependet ex sua scientia tm̄ ⁊ non actoris
⁊ tunc iurare cogitur deficientibus alijs probationibus vt h
cōcor.aut depēdet ex sciētia actoris ⁊ rei ⁊ tūc iurare nō cogi
tur vt in ꝯtrio ⁊ facit qď notat.j.ď dona.l.si qs ꝓ redemptiōe
nisi in casu.e.ti.ď iureiuran.l.in bonefidei ⁊.l.admonendi.ff.
e.Ja.de belui.

Donec. Dixit.s.de ꝯmodo ꝙ hz hr̄s post inuētariū
hic ď eo qď hz medio tpe ⁊ intelligit.M.sil.
hunc.§.in actoribus in quibus cōuenit vt hr̄s nō in his in q-
bus cōuenit vt alius vt.ff.ad exhibē.l.de eo.§.si.alij generali
liter intelligunt qr donec inuētario intēdit inquietari nō dz
⁊ hāc tz Cy.Quid si defunct⁹ iussit vsuras restitui vel cauit
scďm formā eccl'ie traditam extra de vsur.c.si.li.vj.Nunquid
interim agetur.videtur ꝙ non cum agatur conditione ex ca-
none vel ex cautione que personalis est ⁊ qua conuenitur vt
heres secundū omnes.Ric.tenet contrarium quia hic agit ď
periculo aīe que oībus rebus preferenda est vt.l.sancimus
s.ď sa.san.ec.preterea hic datur dilatio qr oībus post dilatio
nem ius seruat ꝙ hic non esset.cum aīe detrimentum vel pe-
na.medio tpe illarum postea nō tolleretur ar.ff.de ap.reci.l.
ij.⁊ ad hoc optime facit.ff.de admi.tuto.l.tutor qui reperto-
rium in prin.v.nihil ⁊c.⁊.s.de tutor.qui non satisde.l.si.

Si uero postquā. Ponit penā nō cōfi
ciētis inuētarium se
cūdū formā huius.l.⁊ satis pz ⁊ in fi.subaudi.q.d.nullus lo-
cus deliberationi relinquitur.

Sed quia quidam. Ibi flebilib⁹ asser
tiōib⁹ ꝯcor.j.q po.
in pig.ha.assiduis.Op.gl.dele.cū ātiquioribus qdā ꝙ ꝑistā
corrigit ꝙ est falsuz vt ibi dixi.Sed si hz annū a lege ꝑ.l.illā
frustra petit a principe.vel alio iudice.dic ꝙ verū est qñ hz an
num sed possibile est ꝙ de anno transierint forte sex menses
vñ si tunc ipetret annū a principe vel nouē mēses ab alio iu-
dice tunc nō frustra.cy.Itē colligit glo.ꝙ sufficit semel.⁊ ꝑ
concor.adducit de.le.iij.l.fideicom.§.si quis.x.⁊ vt le.no.ca.l.
j.§.sz qd.Sed illa possent ēt adduci in ꝯtrium vt ibi pz sed dic
ꝙ illud ibi est pp virtutē vocabuli rursus vel iterū ibi positū
ꝙ iterationem notat vt.ff.de eden.l.veluti ol.

Si autem. Hoc aliquis ibi necesse em̄.Inter
positio est Old.ibi post tēpus ꝑsti-
tum.s.anni vel nouē mensiū.Ibi vti bñficio qr tenebitur cre-

ditoribus insolidū sʒ legis fal. bñficio utetur q2 fecit inuentariū ol. Ibi creditoribus teneatur. Nota hic colligi vulgare lōbardū lotropo sapere nosce ol. dic φ p pma opi. gl. q̄ incipit q2 pinde est facit iste. §. in principio dum dicit deliberantes oino teneri inuentarium facere. Alij tenēt vltimā opinionē gl. q2 tps inuentarij incipit demum ab adita hereditate vt notatur. s. eo. §. finautem dubius τ per lapsum temporis quod ad deliberandum datur inducitur presumpta aditio vt. s. §. proximo. τ ibi nota ergo sicut incipit a vera additione ita τ a ficta potest dici φ glo. male dicit dum dicit ab adita demum hereditate currere. Nec obstat. §. si vero postq̄. s. e. quia ibi tēpus scientie τ aditionis erat idem. vel dic φ lʒ non repudiando videat adire fingit tñ retro adita. Vel dic φ aliud in verą aditione vt ibi aliud in ficta vt hic. Jac. but. τc.

Si quis autem. temerario. gl. hic in fi. tʒ φ omissio inuētarij nō pıudicet indebita iure nature quo ad legata. Sed hoc nō vr̄ q2 vr̄ φ teneat ēt vltra vires hr̄ditarias de sua bursa soluere. τ iō si retineret debitam iure nature necesse haberet ex alia parte reponere vt. j. ad. l. fal. aut. sed cū testator vbi d hoc notat in gl. τ ibi diri. τ sic inutiliter deduceret. Sʒ dic legata pstari p dictam aut. sed q̄tenus occupant debitum iure nature fingūtur a iure non relicta p. l. qm̄ in prioribus. s. de inof. testa. de hoc plenius notat in aut. de here. τ fal. §. si vero non fecerit. dn̄s tamen. ol. contra opi. glo. tʒ φ pdat debita iure per omissionē inuentarij vt diri. s. in. §. finaūt dubius versi. immo φ plus est dicit ipse dominus. ol.

Notissimum autem. Ibi amplore tractatu ter. iste facit ad statutū cōis pgami quo caueт φ cōmittens homicidiū tractatum moriat si nō tractatum puniat in centuʒ libris qñ dicatur tractatū ex his verbis colligit. s. quando tractatus p̄cessit de homicidio faciendo pro hoc bene. ff. de adulte. l. τ si amici quis domum ibi conuenire ad ɔtractādum de adulterio extra de arbitris. c. cum olim τ. c. ex parte. ff. de calum. l. j. §. qui aūt ad officianum. l. j. in p̄n. pro so. l. nam in tractatu. j. de inge. τ ma. l. si auia extra de proba. c. vlt. de accusa. c. super his in fi. de his q̄ fiunt a prelato sine consen. ca. c. vlti. de elec. c. bone memorie. s. cremon. τ ibi per Inn. τ p archi. de rebus eccle. non alie. c. dudum lib. vj. In glo. que est in. §. finautem dubius. ver. finaūt a locis que incipit. sed hic φ tēpus est dabimus ibi q̄ttuor de duodecim ar. ff. so. ma. l. diuortio. §. φ in anno. ol. In gl. q̄ est in. §. in cōputatione que incipit. quātum ad effectum hanc gl. plene explicaui τ suppleui. s. in lectura huius. §. τ ibi videas. In eadē glo. ibi. l. cum pater. §. ticio inquātuʒ dicit sʒ iniquitati occurrere τc. Sed illud intellige vt ibi no. τ. ff. ad. l. fal. l. debitor. in p̄ncipali em̄ intellectu illius §. non est ɔ intentionem huius gl. sed p ol. Ibi pap. §. si quis impubes vbi dr̄ esse quasi es alienum nō plus minuat q̄ minuat vt in pluribus creditoribus ypothecam nō habētibus vel priuilegium quorū est equalis cōditio vt. ff. de priui. credito. l. priuilegia. τ ibi not. Sed dic φ es alienum est respectu eius a quo τ cui debet sed non respectu aliorum habere debentium ab eodem sic τ al's est. j. de bonis aut. iudi. possiden. l. j. τ ideo non dr̄ simpl'r es alienum sed quasi vt aliquā diminutionē notet vt. ff. de reli. τ sum. fu. l. in eū in p̄nci. ol. Et diri s. de procur. aut. φ ius ver. de quasi. In glos. hoc est nouū in fi. vel dic vt no. d. l. quādiu. ol.

¶ De repudianda vel abstinenda hereditate. Rubrica.

¶ Super rubrica vide azo. in summa τc.

Si paterna. Op. φ filius nō probet non animo τc. cū sit negatiua. τ q2 actori incūbit probatio vt. l. actor. s. de pba. dic φ hoc operat p̄sumptio que est contra eum quia tales actus faciēdo presumitur pro herede gerere nisi contrariū probet vt hic. Op' φ ex talibus actibus non inducatur p̄sumptio contra eum vt. s. tit. proxi. l. j. so. aliud in suo vt hic aliud in emancipato vt in contrario τ ratio diuersitatis inter eos notatur. ff. de acqui. here. l. pro herede. §. seruos vbi de h plene notatur. Op. φ filius qui semel abstinuit per tales actus non fiat heres etiam nullo probato vt. ff. de acqui. here. l. si seruum. §. pretor so. aliud in actibus de quibus loquitur lex ista τ aliud in actu subtractiōis rō est φ act' subtractiōis nō hʒ siuʒ aditionis cū sit actus q cadat in re aliena tm̄ vñ aditioni ɔtradicit τ ipsam non inducit. Op. extra glo. q2 videtur φ sufficiat si filius pbet solam abstētionem q2 ad repudiata semel reddire nō pōt vt. j. e. l. sicut. Sed dic φ speciale est in filio φ redire possit ad repudiatā vt. j. e. l. fi. Item nōne ex primo actu repudiationis inducit p̄sumptio ad sequentē actuʒ vt φ semel noluerit adhuc nolit vt. ff. de re. mili. l. nō omnes §. a barbaris. rn̄deo hoc operat sequens actus habitationis vel similis qui alias ei nō poterat cōpetere q2 de aditiōe non constabat vt. ff. de acqui. here. l. p hr̄de. §. papi. secus si cōstaret. τ sic posset ei habitatio alia via cōpetere vt dicto. §. pap. Item hodie vr̄ sublata dr̄ia inter suum τ emancipatum per aut. de here. ab intesta. vt diri. d. l. j. s. titu. proximo vel potest dici φ non quia licet per dictam aut. vocentur tam emācipati q̄ sui emancipati tamen nō cogunt τ sic vis huius. obtinet tantum in suis. Cy. credit φ quantum ad ius τ effectum additionis non sit differentia cum aditio consistat hodie in aio etiam in emancipato nec sit opus facto ergo idē ius quo ad animum p̄sumendum. vel dic φ notanda sunt tria tempora. primū ante abstentiōem vel repudiationē τ in hoc olim erit dr̄ia inter suum τ emancipatum vt patet hac. l. τ. s. ti. pri. l. j. τ illa hodie est sublata p dictam aut. forte tñ adhuc remanet quo ad duo. primo quo ad actum subtractionis ad instar extranei vt. d. §. pretor. ait so. secundū. d. M. τ glo. in. d. l. pro herede φ facilius presumit imixtio in suo q̄ aditio in emācipato vel extraneo φ consistit in examinatione iudicis secundū qualitatem actuū τ psonarum vt ibi no. secūdum tempus est post absentionem vel repudiationē. τ hoc ante finitum tps φ datur ad reuocandum abdicationem vt. j. e. l. fi. τ tunc differunt suus τ emancipatus. de hoc tamen vbi plenius dicetur. Tertium est tps post finitum tēpus dicte. l. vlt. j. e. τ tūc non differunt quia nullus postea admittitur τ iō a nullo exquiritur probatio de qua hic dicitur. Item q̄ro cum hic dicatur si constat φ abstinuit τ φ tanquam inquilinus moratur quod non tenetur nunquid opus sit quod vtrunq' probet videtur φ sic quia potest penitere vt. d. l. fi. j. e. In contrarium videt φ vnū sufficit vt. ff. e. l. iul. al's incipiat si pupillus. §. fi. τ. l. si seruum qs. §. fi. Dic φ oportet vtrūq' probari per hanc. l. τ. ff. si qs omissa cā testi. l. fi. al's si sine titulo repertus fuit possidere tunc cū p reuocationem abstentionis τ de iure possidere τ stare possit in domo paterna presumitur reuocasse abstentionem τ eo animo possidere voluisse quo potuit vt. ff. d iniur. l. item apud labeonem. §. item si cōem τ pro soci. l. merito τ hoc vbi tale quid possidet vel tenet qd citra ius τ nomen heredis possidere nō posset vt. d. l. p hr̄de. §. pap. τ. l. iul. §. si fuū. Si vo possit possideri citra ius vel nomē hr̄dis tūc nō p̄sumit reuocasse abstentionem nisi probetur vt. d. l. iul. §. fi. fm̄ Jac. de are. τ dicetur. de hoc. j. l. proxi. Cy. Sed q̄uo probabit. dic vt glo. dicit per protesta. q2 protestabitur φ non stat in domo sicut hr̄s vel probabit vt dicit lr̄a φ stabat alia ratiōe forte q2 erat creditor ex dote matris cui successit τ cuius noīe pater constituerat se possidere vel possessionē apprehēderat sicut creditor autoritate iudicis τ ita sit cōtinue per filios qui nolunt eē hr̄des p̄ris sed matris. Itē p̄dicta sunt vera qñ stat in domo sciens patrē mortuū. sec' si ignoraret forte q2 mortuus est in bello vel partibus longinquis vt. ff. de acqui. hr̄. l. si is ad quem. Sʒ ɔ p̄dicta vr̄. s. vñ legitimi. l. non hoc vbi tenēdo res hr̄ditarias nō vr̄ p hoc hr̄s. Sed dic de hoc vt ibi plene diri. Capitur ēt coniectura φ filius tenens res hereditarias velit eē hr̄s si hr̄ditas est locuplex. secus si nō soluēdo ar. ff. de ɔ tabu. l. pater filium' in principio. Est ēt notandū φ aliud est dicere nolo heres instituti τ aliud repudiare hereditatem vt. ff. ad trebell. l. filij. §. j. τc.

Si paternam. Hec lex loquit qñ filius tʒ titulo. alias videret reuocasse abstentionē φ pt vt. j. e. l. fi. τ p herede teneri vt diri. s. l. pri. τ vide qd notat in spe. d succe. ab intesta. §. j. ver. pone quidam. Opponit glos. ff. e. l. is qui bonis. So. dicit glo. φ ibi omnia bona mercatus fuit hic rem aliquam. nam facilior est presumptio doli quādo oia bona emit vt. ff. que in fraudem creditorum. l. oēs. §. lucius. In l. contraria notatur φ hic emit post abstentionem. ibi ante τ ita ibi notatur in prima glo. φ an sit bn̄ dictū dicebat Dy. cogitabitis. vñ Cy. dicit φ cogitans inuenit per alios doctores φ male ibi dicit quia ibi emit post abstentionem non ante. vnde distinguit aut filius abstinet bona fide hoc est eo pposito vt nunquā aliquid habeat de bonis paternis aut mala fide vt obtineat bona τ nō soluat creditoribus dicens se abstinuisse aut dubitatur. primo casu aut certuʒ est φ voluit reuocare abstentionem aut certum est φ noluit aut dubitat. Si certuʒ est φ voluit reuocare τ erat infra tps reuocationis tunc tenetur sicut

netur sicut heres vt.j.e.l.fi. Si certum est q̄ noluit nō tenetur vt.ff.de acqui.here.l.si seruū.§.fi.si est dubium aut possidet cū titu.⁊ non presumit̄ reuocasse abstentionem vt hic ⁊.s̄.l.prima ⁊.ff.si quis omissa causa testamēti.l.fi.⁊ de leg.j.l.filio pater aut sine titu.⁊ tunc cum iure possidere possit per reuocationē abstētionis p̄sumitur abstentionē reuocasse ⁊ eo iure possidere vt.ff. de iniur.l.itē apud labeonem.§.si cōem.⁊ pro socio.l.merito.et hoc vbi tale quid possidet q̄ citra ius ⁊ nomē heredis possidere non posset vt dicta.l.pro herede.§.pap.ad finem.de acqui. heredi.⁊.l.iul.§.si seruum nisi probaret errorem vt q̄r crederet de bonis maternis vel alia simili causa vt probatur dicta.l.pro herede.⁊.l.eum qui bonis.⁊.l.si seruum.§.j. Secundo casu q̄n mala fide abstinuit tunc dicta abstentio nihil p̄dest ei vt dicta l.si is qui. Tertio casu q̄n dubitatur qua fide abstinuerit. Tribus casibus presumit̄ mala fide abstinuisse quibus sibi nō p̄dest abstentio. Primus quando post abstentionē reperit̄ oīa bona possidere vt in.d.l.contraria si is qui quia presumptio fraudis est vt dixi per dictam.l.omnes.§.lutius.que in frau.credi.et.s̄. de naturalibus lib.l.iij.§.quod de subeūda.nec curo hoc casu vtrum per se emerit vel per alium vt dictis.ll. Secūdus casus est quādo aliquid clam per interpositam personam de hereditate paterna mercatus est.nam persone interpositio fraudem inducit vt.ff.de admi.tuto.l.nō existimo.⁊ de auc.tuto.l.pupillus.§.sed si per interpositā ⁊ pro hoc dicta.l.si is qui bonis in qua.l.duo.sunt quorum q̄dlibet fraudulentam abstentionē inducit vt.s̄.dixi.⁊ hic notatur. Tertius casus est q̄d inuenitur in continenti post abstentionē possidere.nam q̄ incontinēti fit videtur iesse ⁊ excogitatū ante presumit̄ ar.ff.ad maced.l.sed iul. §.sed si ab initio si q̄s testamento liber esse iussus fuerit.l.j.§.ij. de solu.modestinus ⁊ de priuile.creditorum.l.si neratius.§.fi. ⁊.l.seq.⁊ hoc in filiis sic seruatur quia cū ipso iure sint heredes licet habeāt beneficium abstinendi noluit pretor beneficio suo aliquos defraudari ar.ff.de preto.stip.l.paulus quod fieret cū sui se abstinerent ⁊ perquisita fraude bona paterna nihilominus possiderent s̄m Ja.de are.cuius fuit p̄dicta distinctio. Et sic patet q̄ glo.que est in dicta.l.is qui male intelligit eam ⁊ q̄ hic notat̄ melius est.hec vera q̄n primo abstinuit. Sed pone q̄ non abstinuit.sed pendēte deliberatione emit rem hereditariā demum se immiscuit alij creditores hereditarij p̄ ypothecariā volunt reuocare p̄dictam rem emptā.nunquid possunt glo.tenet q̄ sic per.§.illud.sed ille.§.nihil facit.sed solutio gl.probat̄ q̄r sui sunt heredes ipso iure vt plene dixi.s̄.si vt ab heredita.se absti.l.j.⁊ ideo sue rei emptio nō valuit vt.ff.de pigno.ac.l.debitor.⁊ de cōtrahē.emp.l.sue rei.⁊ sic nō habet rē iure emptionis sed iure successionis.⁊ ideo potest p̄ creditorem per ypothecariam auocari. Sed nunqd idē esset in extraneo herede q̄ emit. videtur q̄ non q̄r iure emptionis possidet per iura hic allegata. In gl.tn̄ potest dici idē q̄ in prima questione s̄m pe.nā vbi non tenet emptio heres habet iure successionis. at in extraneo etiam emptio nō tenet q̄r per aditionē fingitur dn̄s a tempore mortis defuncti ergo non tenuit emptio vt dicta.l.sue rei.ar.ff. de stip.seruorum.l.si ex re.§.fi.cy. Sed q̄ demū adita hereditate transeat dominium videt̄ per.l.cum heredes in prin.ff.de acquir.pos.al's non differret suus ab extraneo.⁊ ideo forte in extraneo secus q̄ in suo ⁊c.

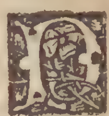
¶ Transactio inutilis non habet vim taciti pacti.

Suus heres. Inutilis transactio † nō habet vim taciti pacti.h.d.ol.pro hoc.ff.q̄ iussu.l.j.§.quid ergo q̄ est notandum.ad quod facit quod notatur extra de restitu. spo.c.ex parte.cy. Et dic aut fuit inutilis transactio quia nullo dato ⁊c.habet locum hec lex aut fuit vtilis ⁊ vera.⁊ habet locū lex.ff.de transac.l.imperator ⁊.l.controuersia.aut fuit repudiatio vel negatio hereditatis prius adite vel nō ⁊ habet locum.j. l.proxima.⁊ plenius.ff.de interroga.ac.l.filius.⁊.l.fi.⁊ ibi notatur. In glo.prima ibi peti.hereditatis dicendo se heredem ab intestato.in fi.⁊ hoc fieri poterat vt.ff.de contratab.l.si preteritus.⁊ de inoffi.testa.l.pap.§.si filius.ol. In glo.q̄r cum nesciret in fi.etiam si ex post facto decem dare vellet ar.ff.de iureiuran. l.remittit.§.fi. In glo.vlti.ibi.⁊ facit ad probandū q̄ est in prima parte glo.ol.

Sicut. Primo ponit quandā similitudinē.secundo remouet quandā obiectionē ⁊ q̄ dicit nihil agit.dic q̄ hec regula fallit.ff.de acq.here. l.cū hereditatē.⁊ ibi no. Oppo.glo.de.l.postq̄ liti.s̄. de pac.so.glo.nō placet Jac.de ra.sed dic secūdū eū q̄ ibi loquitur de renunciatio.litis que valet hic autem de repudiatione hereditatis que nihil valet ex quo ante adierat ⁊ vide q̄d plene notaui dicta.l.postq̄. ¶ Itē op.gl.de.l.si filius de interro.ac.omissa so.glo.dic s̄m Jaco.de ra.q̄ ibi loquitur in cōfessione hic in repudiatione.⁊.h.d.hec littera q̄r alia est vox repudiantis alia ɔfitētis. Preterea ibi cōfitēdo cōtra se sibi preiudicat q̄r videtur contrahere vt eo.titu.l.de etate.§.qui interrogatur hic repudiando non cōtrahit:immo distrahit.⁊ ideo de illa nihil ad istam ⁊ de materia confessionis plene dicut in contrario notatur.

Pupillorum. Ibi delate hereditatis.h ideo dicit q̄r etiā maior nō delatā nō pōt repudiare vt.ff.de acqui.heredi.l.is q̄ heres.⁊ intelligitur delata vt dicitur.ff.de ver.signi.l. delata. Old. Sed nunquid pupillus carēs tutore cum iudicis autoritate potest repudiare.Cy.q̄ sic arg.ff.de ritu nup.l.penulti.§.fina.ad tre.l.restituta.⁊ ad hoc facit quod dixi.s̄.q̄ ad. ad bo.pos.pos.l.bonorum. In glo.ibi cum pupillus primo responso.⁊ dic vt ibi.

Si quis suus. Pro declaratione vide q̄d notaui.s̄.de iuris ⁊ fac.igno.l.ij.ecclesie etiā restituit̄ ɔ aditionez vt no.p̄ Archi.xij.q.ij.c.eps qui filiū ibi corrigentes. Quo ad tēpus minorādū tantū corrigit in ceteris remanet ius antiquū. Old. Ibi vēdite sunt p̄ substitu.vel alium ab intestato venientē. Ibi supersint olim vtilis anni hodie q̄drienij vt.s̄.de tempo.in integ.resti.l.superuacuam. Ibi detur licētia petendi ⁊ bona recuperādi. Old. Et colligit glo.⁊ bene q̄d quadriēniū q̄ dat̄ ad restitu.petēdā p̄dest circa illud q̄ agit̄ eo tp̄e etiā postq̄ factus est maior. Sed ɔ videt̄ q̄ in his que agit illo tp̄e q̄drienij sibi nō succurrat̄ vt.ff.de noua.l.doli.§. diuersum. So.hic est speciale cōtra regulā illā s̄m Dy.q̄d est mirabile nec alibi reperitur. ¶ Itē op.de.l.q̄ si minor.§.sceuolā.omissis solutionibus glo.dic s̄m Jaco.de ra.q̄ hic vendite fuerunt res a creditoribus ibi a substituto vel coherede.⁊ est ratio s̄m Pe.quia vbi per substitutum vel coheredē sunt vendite non videtur defunctus affectus iniuria sed quando per creditores sic vt instituta ex quibus causis manumittere non licet.§.j. Queritur q̄n triennium de quo hic loquitur incipiat currere maiori.videtur q̄ a tp̄e delate successiōis argu. ff.ad tertul.l.filij. Sed quicq̄d sit ibi hic currit a tp̄e repudiationis s̄m Jac.predictum. Quid in filio emācipato quicquid dicat glo.per.l.nonnūq̄.dic quod illa loquitur vbi recusauit cōferre sed nō repudiauit.vnde s̄m Jaco.predictum tempore harum legum emācipatus repudiās nō poterat postea adire Sed hodie dici potest cōtra q̄r sublata est differētia emācipationis ⁊ patrie potestatis per auten.de here.ab intesta.§.j. In contrarium videtur qua sublata videtur quo ad hoc vt vterq̄ succedat sed non quo ad modū succedēdi vt no.⁊ dixi in autē. ex cā q̄r ius autēticorū vocat emācipatos sed nō cogit.ius aūt ciuile vet⁹ cogit suos vt.ff.de acqui.here.l.necessarijs que existētia sui heredis hodie operatur multa vt.s̄.vnde liberi.l.q̄ se patris.⁊.j.de suis ⁊ legi.l.apud hostes licet habeāt b̄nficiuz abstinēdi p̄ pretorē q̄ b̄nficiū re integra possunt omittere vt h̄ ⁊ suā abstēsionē reuocare.⁊ Azo in sum.hui⁹ ti.§.penult.hac l.intelligit tātū in filio in potestate q̄ quidam moderni ⁊ Jaco.bu.hodie tenēt.alij tenēt primā opi.q̄ idē sit hodie in emācipato ⁊ hanc sequitur Cy. Sed videt̄ q̄d etiā iure veteri emācipatus posset suā repudiationē reuocare sicut suus abstensionem.vt.ff.de acq.here.l.pro herede.§.pap.vbi ita demum vterq̄ videt̄ reuocare abstensionem vel repudiationem si gerunt illud quod citra ius ⁊ nomen heredis geri non potest et ita ambo assimilant̄ vt ibi patet q̄re ergo lex ista loquitur i suo forte ideo q̄r ipse p̄petuo videbatur posse adire.q̄d remouet h̄ lex vel dic q̄ in.§.pap.assimulatur quātū ad hoc vt possit capere cā cōditionis implēde nō quātū ad reuocandū suā abdicationē nō ergo habebit locū beneficiū huius.l.in emācipato. sed forte vocabitur infra annū sicut in hereditate materna statim dicetur. Et hec opinio postea magis placuit Cy.in additionibus lecture sue. Quid in hereditate materna.gl.tenet q̄ vsq̄ ad annum potest reuocari vt.d.l.filij.ad tertulia.q̄ annus incipit a tēpore delate successionis vt ibi patet quod facit ad precedētē questionē. Nam ad hereditatē maternam vocat̄ filius de iure ciuili. Cy. Ja.butriga.dicit i materna glo.vr̄ maledicere ⁊ q̄ repudiata nō pōt haberi per regulā.l.sicut.s̄.e.et in.l.filij nō repudiauerat sed solū dixerat nō adeo inter que referet vt dixi dicta.l.ij.de iuris ⁊ facti ignoran. Ja. Ultimo colligit Old.ex ver.sinautē hec.l.q̄ si cōcessum est priuilegium crucesignatis q̄d non teneantur debita soluere vsq̄ ad trienniū.⁊ quidā crucesignatus habebat dilationē a creditore suo

vsq ad annum vtrum triennium debeat computari statim an demum finito spacio anni q habebat a creditore et terminatus fuit vltra montes q triennium inciperet demum finito anno per hunc versi. sm pe. cy. et old. Et pro hoc bene. j. de temp. ap. l. ij. §. nec temporalem. vt ibi in glo. et quod notaui de dilationibus. l. siue pars ver. item quero de questione quam habui de facto. Faciunt etiam predicta ad duas alias questiones. prima est si concessa est episcopo gratia q vsq ad quinquennium conferat beneficia vacantia in ciuitate et dioce. sua et elapso biennio cōcedatur sibi similis gratia non facta mentione de prima quando incipiat currere secūdū quinquenniū. et videtur q finito primo quinquennio p iura predicta. et q beneficia principū sunt latissime interpretenda vt. ff. de cstitu. principū. l. beneficia. et p hoc bene. ff. ad turpil. l. in senatus. §. fi. In contrariū videt qd a tēpore date cuiuslibet rescripti extra de rescrip. c. eā te. et c. si eo tēpore eo. ti. li. vj. de decimis statutū et qd no. per archi. dicto ti. de rescrip. c. si ppter. lib. vj. nec mirū si idem tps satisfaciat vtriq gratie. nam et vna solutio satisfaciet duabus obligationibus vt ff. de solutionibus. l. in numerationibus et maxime in causis lucratiuis sicut est hic vt. ff. de actionibus et oblig. l. oēs. et pro hoc qd no. per Jo. an. extra de elec. c. prouida. In glo. credo vbi dicit q vnum tēpus satisfacit duabus penis et qd no. per eum de consuetudine. c. cum in tua. li. vj. et p hoc istituta de lega. §. duobus. et ff. de adul. l. si maritus. j. et ij. rn̄so. nō obstat lex beneficia q non est verum in preiudicium aliorum vt. ff. ne quid in loco pu. l. ij. §. si quis. et istud esset extendere cōtra proprietatem verborum. ol. Alia questio est. statutum est boñ. q si committatur delictum in personam scholaris et malefactor non fuerit captus decem domus proximiores illius vicine in qua maleficium est commissum loco maleficij subiecte sint interdicto q nō possint locari scholaribus vsq ad quinquenniū. maleficiū fuit ppetratum in personam scholaris et q malefactor captus nō fuit decem domus subiecte fuerūt īterdicto sm formam statuti. eodē loco infra quinquenniū perpetratum fuit aliud maleficium in personam scholaris et malefactor captus nō fuit vnde eedem domus subiecte fuerunt interdicto. Queritur vtrū statim incipiat currere scdm quinquenniū interdicti an demum primo finito. Et determinat q statim ea potissima ratiōe q hic puniūtur vt nō delinquentes ex delicto alterius secus videret innuere si essent principales malefactores q puniri deberent vt ibi multa allegant p et contra que causa breuitatis omitto. sed recurratur ad questionem que incipit vniuersitas scholariū statutū fecit. Itē querit ol. an fideiussores predictorum crucesignatorū poterunt conueniri dicta dilatione eis ex priuilegio data pendente. et dicit q si obligatio erat in dando fideiussor potest conuenri etiam anteq principalis sit in mora. vt. ff. de ver. oblig. l. mora. et de vsufruc. l. mora. in fi. Sed in faciendo secus. vt. ff. de operis liberto. l. si libertus moram. cōtrarium tenet cy. s. de nō numerata pecunia. l. tam mandatori. et de hoc notaui. ff. de exceptio. l. exceptiones.

Quemadmodum testamenta aperiantur. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in summa huius tituli. et dic q hec dictio queadmodū hic ponitur interrogatiue vt et ff. queadmodū seruitutes amit. et so. ma. queadmodū dos petat. Interdū similitudinarie vt. j. de agri. et censi. l. queadmodū. lib. xj. aliqn exemplificatiue vt. ff. pro empto. l. ij. et vide in alphabeto littera Q. dictione queadmodū. Et primo hoc tit. agitur quibus petentibus aperiātur testamēta. Scdo de forma petēdi. Tertio p q pte. Quarto nunqd i codicillis. et h intēdit in effectu. l. huius tituli. An in nūcupatiuo locū habeat no. ff. e. l. j.

Vt testamentum. Qui possint petere testamentū aperiri habet. ff. e. l. j. ij. et iij. et remedia sunt tria. Primo p hoc edictū. Secundo p edictū de tabu. exhi. Tertio p rei vēdicatiōe vt hic in glo. per Ac. ad exhibē. nō petit nisi is cuius interest: vt. ff. ad exhibē. l. thesaurus. per edictū de tabulis exhibē. tenet q allegat cām q re exhibere nō tenet. per hoc edictū tenet is q nullā causam allegat vt. ff. de tab. exhi. p totū. et notatur in rub. et ff. e. l. ij. in fi. et ideo sm Ja. de are. interrogandus est de hoc vt sciatur q actione debeat cōueniri als posset esse iudicium elusorium. Cy.

Testamenti tabulas. Not. in tra testamēti īspici cōsuetudinem loci vbi sunt bona quia heres videtur quasi contrahere vt institu. de obli. que ex quasi contractu nascuntur. §. heres. de hoc an statuta et consuetudo loci vbi agatur debeat seruari dixi. s. de summa trinitate. l. j. Querit glo. nunquid testamentum apertum in presentia bonorum virorum valeat dato quod testes in eo scripti nō deponant vel mortui sint. videtur quod sic vt. ff. e. l. ij. in prin. Sed dic vt ibi notatur. Nam sm Pe. fidem non facit quia est priuata scriptura. et pro hoc. s. de testamentis. l. publicati. Non obstat contrarium quia ibi intelligitur publicum. i. publicatum vt. e. ti. l. cū ab initio. Et dic quod si omnes testes recognoscunt testamentum aperitur et si vnus neget se interfuisse nihilominus aperitur sed testamentum suspectum redditur propter dictum vnius tantum non recognoscentis. vt. ff. e. l. in fine et ibi notatur et per Azo. in summa. e. §. faciēda est autem.

Eius. Jac. bal. intelligit hac. l. in filio exherdatonā ad institutū ptinet testamētū et ideo sibi daret cū die et cōsule vt. ff. de edē. l. si qs §. initiū. et l. j. §. ratiōes. et q ad institutū ptineāt tabule testamēti probat q pōt vēdicare vt. ff. e. l. ipsi. et sic approbat sentētiam placen. cōtra glo. tu autem dic aut agitur cōtra alium qui habet penes se testamentum aut contra tabellionē qui fecit et scripsit. primo casu siue agat heres siue legatarius habet locum lex ista. et ff. e. l. ij. §. diem. Secundo casu siue agat heres siue legatarius fiet edictio cum die et consule cū mādato testatoris fecerit et per consequens ad heredem spectet qui est eadē persona cum testatore vt in au t. de iureran. a mo. presti. et ita seruat consuetudo sm Jaco. de are. et ita intelligit hac legem. An legatum ignominiose valeat dic vt. ff. de lega. primo. l. turpia. Oldra.

De edicto diui adriani tollendo. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in summa huius titu. et Rofre. de bonorum posses. que petitur ex edicto diui adriani et plene. j. eodem. l. fina.

Cum inter institutum. Casus vnus in quo admittuntur substitutus et institutus habet. ff. de here. instituen. l. vlti. Ric.

Quamuis. Ibi allegat et sic non valere testamentum. Et collige hac legem quādo filius vel non probat que allegat vel probatio magnam dilationem requirit. Oppo. glo. de. l. penulti. et fi. s. de ordine iudicio. dic aut questio criminis ciuili questioni criminaliter iungitur per modum accusationis et tunc criminalis prefertur vt. ff. de iudi. l. si de vi secundum vnum intellectum videlicet q lex illa non ponat ordinē inter petitorium et possessoriuz sed inter ciuilem et criminalem ad idem. ff. ad legem iul. de vi. l. qui cetu. §. si de vi. aut iungit p modum exceptionis et tunc aut iungitur ciuili per quam queritur de questione proprietatis et tunc simul terminatur vt in contrarijs. aut de iure possessionis et tunc criminalis differtur vt hic. et de hoc dixi in. l. j. dicto ti. de ordine iudi. Itē oppo. de. l. dolo facit. sed circa hoc dic vt plene no. extra de reg. iur. c. dolo facit. li. vj. et per Dy. et alios.

Edicto. Lex ista tractat de vtraq pte rubrice. de prima vsq ad v. sancimus. s secūda vsq ad fi. In pria ergo corrigit edictum diui adriani cū suis ambagibus. in scda ponit ius nouū. Scda subdiuidit in tres. In pria ponit qd debeat facere iudex nullo cdictore apparente vsq ad ver. sinaūt aliqs. Ibi secūda vbi ponit qd facere debeat cū apparet legitimus cdictor. In tertia ponit qn bñficiū huius. l. possit impetrari. Et q hec lex vtilis est et famosa et sola in materia sua et consueuit repeti. ideo eā ordinate tradamus. Et p declaratione vide qd not. p Azo. i summa. e. et lati per Rof. de bono. pos. q petit ex edicto diui adriani. et p speculatorē de testamē. §. sequitur videre. de bono. pos. versi. vlt. sequitur de bonorum posses. ex edicto diui adriani. Quibus pmissis dic quod casus summarius talis est Edictū diui adriani cū iniquitatibus cesset. hoc primo. secundo dicit q vbi testm̄ apparet nō vitiatū sed in sua prima figura nec apparet cōtradictor fit missio in possessionem. hoc scdo vbi aūt apparet legitimus cdictor tunc fit ordinato et cognito negocio inter partes nec anno tollitur. hoc tertio et vlti. Deinde omisso intellectu glo. q circa hoc vacillare videtur dic quod hec lex loquitur de duplici missione in possessionem. vna que fit summatim nō apparēte cōtradictore et illa non tribuit ius in pprietate nec possessioni vsq ad. §. sinaūt ibi loquitur d vera possessiōe que ius tribuit possidenti etiā in proprietate. et id ibi plenaria fit cognitio. et secundum hunc intellectum littera tota

tota plane procedit τ hunc intellectũ glo. aliqñ hic tangit τ reprobat sed verior quã intellectus glo. ƀm Ni. Notabilia collige ex tex. τ glo. τ maxime duo. Primo quod pronunciari dʒ ꝓ eo qui hʒ potiora iura vt ĩ littera patet τ plene dixi. s. de iuris τ facti igno. l. j. τ dic hr̃e potiora qñ aduersari⁹ nullũ hʒ vt. ff. de ver. sig. l. proxim⁹. Secũdũ est ꝙ dʒ de cã attẽdẽda τ inserẽda. vt in tex. τ gl. τ. ff. de trãsac. l. cum hi. §. in cã. τ causa est iusta occasio iniusta vt no. per Archi. de rescrip. c. statutũ. li. vj. litterã sic expone. Vigesime partis ꝗ olim fisco dabaꝛ. recessit republica. i. desijt esse in vsu. Sancim⁹ hucusꝗ de prima pte rubrice dixi nunc de secũda dicit. Ibi testamẽtũ ostẽderit hic expresse innuit ꝙ sufficiat iudici testamẽtũ ostẽdere τ non sit opus alio libello de quo in questionibus plenius. j. diceꝛ Cancellatum. Cancellatum dicitur qñ calamus in cruce inductus est vt not. j. de solu. l. inductum. vnde le. Job orauit ad deũ cãcellatis manibus. Et abolitũ dʒ qñ per aquã vel vetustatem legi non potest vel aliqua alia causa vitiatũ: aut est gen⁹ quocunꝗ vitio visibili ꝙ reddit testamentum suspectũ. τ ideo nõ fit missio. Prima figura. expone vt in gl. secũdũ primã expositionem. In secunda enim esset suspitio ƀm Ni. d. Ric. tenebat secundam τ dicebat eã magis cõuenire littere. Mittaꝛ in pos. Ista tñ possessio non tribuit ius. sed vocãtur prima missio ꝗ̃si tedialis. Ni. que testatoris fuerũt etiam sola detentatione. Ni. Sin aũt hic loquitur de vera possessione ꝗ tribuit ius examinato negocio contradicto iudicio possessio. Acquiratur etiam vera τ etiã proprietas. i. siue qui missus est. quicquid dicat glo. proprie teneas τ loquitur de prima missione que ius nõ tribuit Nico. et ita tene infra vbi bis dicit aliquis missus. Nico. Vel missio proprie. Ny. Tardius. s. post annũ ibi premature. i. ante annum. al's diciꝛ petere premature qui petit ante tẽpus ꝙ petere debet ad carboñ. l. j. τ. ff. de colla. bono. l. j. §. si ipuberi. Exposita littera clarificem⁹ hãc. l. ꝑ contraria τ ꝗ̃stiones. Et pmo opponit ad primã partẽ ꝗ remouet vigesimam partẽ que fisco debebatur. τ sic priuatam vtilitatẽ prefert publice contra. l. j. τ ij. j. de priuilegio fisci τ de caduc. tollen. l. vnica in fi. Sed quantum ad presens dic ꝙ hic erat vtilitas cõis non priuata. τ ideo prefertur vt in auꝫ. de non al'. §. qꝛ vero. τ de hoc plene dicetur dicta de caducis tollen. Circa hanc primã partẽ vnicã ꝗ̃stionẽ quero. s. an istud edictum diui adriani sit in totum sublatum et correctum. glo. tenet ꝙ non nisi in eo ꝙ maledicebat τ ꝙ hodie etiã ex edicto potest petere quis missionẽ. ꝓ opinione glo. facit ꝙ qñ alicui⁹. l. correctio debet insurgere ꝓpter aliquã iniquitatem contentã in ea aut illa iniqtas respicit totam. l. aut partem tm̃. si totam tota corrigitur si partem sola illa pars vt. s. de trãsac. l. si ex falsis sicut diciꝛ de. l. papia. j. de cadu. tollen. l. vnica. §. j. Sed hic induxit correctionem edicti duplex iniqtas. s. quo ad vigesimam τ annalem prescriptionem quo ergo ad illa duo sit correctum. Sed non quo ad missionem et alia ꝗ continebat vtilia τ hoc indicat littera dum dicit. ambagibus τc. idem etiã diciꝛ de trebel. τ pegasiano τ de rei vxo. act. τ ꝙ diciꝛ de vtili ꝙ sperari potest ad inutilia ꝙ non viciat τ hanc opi. tenent od. et M. fil. τ eam sequi videtur rofre. hoc eo. ti. vltra prin. ver. sciendum τ ver. sed opponitur. Nam non videtur τ azo in summa. e. §. j. τ pro hoc etiam qꝛ licet ex legibus correctis non fit arguendum verũ est vt ex legibus sic disponẽtibus sed ex earum equitate manente bene licet arguere vt. j. de iure fisci. l. iustas. lib. x. τ ibi notatur. In contrarium facit rubrica que dicit tollendo τ tex. dum dicit penitus quiescente τ ibi τ alijs omnibus que circa repletionem τ interpretationem τc. Si enim nõ esset locus legibus interpretantibus ergo nec interpretatis vt in auꝫ. de filijs ante dotalia instrumenta natis circa prin. hoc etiam probatur per coniunctiuam cum multis ambagibus τ per coniunctiuam τ alijs. Nam he dictiones τ cum in coniungendo equiparantur licet differant in modo coniungendi vt probatur. ff. de leg. j. l. turpia. §. fi. cum ergo littera dicat edictum quiescere cum suis ambagibus τ alijs omnibus τc. perinde est ac si diceret sublatum est edictum cum iniquitatibus τc. τ nõ solum iniquitates siue ambages τ hanc opi. tenent. Jac. bal. gui. de suz. Ric. τ cy. s. ꝙ sit sublatum in totum sicut et actio recepticia. s. de consti. pe. l. ij. τ quia absurdum est origine rei sublata ymaginem eius relinqui vt. j. de lati. liber. tol. in principio τ ideo dicũt ꝙ qui peteret se mitti ex hoc edicto tanꝗ̃ inepte petens repelleretur sicut al'. ff. si mensor falsum modum dixerit. l. j. τ punietur ƀm gui. de saso tanꝗ̃ vtens legibus abrogatis vt. s. de iustiniano codice confirman. §. falsi. nõ obstat ꝙ diciꝛ de. l. papia. et similibus quia sic ibi expressum fuit ꝙ corrigentur quo ad quedam tantum. Non obstat ꝙ dictum est de separabilibus qꝛ hic non sunt separabilia cum se habeãt per modum cause et causati seu principalis τ consequẽtis τ ideo vno sublato τ reliquũ

vt. ff. de dona. inter vi. τ vxo. l. si sponsus. §. j. et de re. iur. l. cum principalis. Sed nunquid saltem cõditione ex hac. l. poterit peti missio. videtur ꝙ non quia cõditiones sunt personales actiones vt institu. de ac. §. appellamus sed hic non agitur contra obligatum personaliter ergo τc. ad hoc respondet odo. ꝙ verũ est ꝙ sunt personales quando agitur ad dandum. secus quando ad possessionem adipiscendam vt. ff. de condi. inde. l. indebiti. §. sed si nũmi. de triticaria. l. ij. in fine. j. de acqui. poss. l. fi. τ de agri. τ censi. l. si coloni. tunc eni τ si personales sint. sunt tamen in rem scripte. Item ꝙ conditio ex. l. non cõpetat videtur quia tunc non dareꝛ iudicis officium qꝛ non competit contra obligatum vt. ff. de damno infec. l. cum postulassem τ de au. τ arg. le. l. quintus. Potest dici ꝙ si est cõtradictor ꝗ possideat tunc deꝛ ex. l. cõditio cõtra talem possessorem sicut alias fit in prealle. l. si coloni cũ si. Si autẽ non adest contradictor qui possideat tunc non habeat locum conditio ex. l. ista sed iudicis officium per dictam. l. cũ postulassem cum si. τ caueant aduocati ꝙ non ꝓponant simul ista auxilia qꝛ inepte proponerent τ caderent ab intento sed eligant ƀm ꝙ eis competit vt dictum est. eligere enim tenentur vt. ff. de tributo. l. ꝙ in heredem. §. eligere. τ fertur ꝙ quidam doctor mutinensis intentauit hoc edictum submotis ambagibus τ succubuit ita ꝙ verecundatus stetit multis diebus ꝙ nõ intrauit scholas. Sed si cautus aduocatus posset et conficere verba generalia que possent extendi ad cõditionem ex. l. τ iudicis officium dicendo dico me institutũ in testamento nõ cãcelato vñ peto me mitti in pos. ex virtute. l. vltime de edic. diui adriani vtile est qꝛ hec petitio potest extẽdi ad officium iudicis τ condi. ex lege. de hoc in spe. de testa. ver. vltimo sequitur de bonorum pos. ex edicto diui adriani. Circa secundã partem oppo. ꝙ etiã ex vicio testamẽto fiat missio vt. s. e. l. ij. Dic aut ẽ viciosum vicio visibili τ nõ fit missio vt hic. aut inuisibili τ nõ impedit vt in contrario. Sed ad hoc instatur ꝙ viciũ falsi licet sit inuisibile impediat missionẽ τ causa falsi. primo debeat examinari. vt. s. de or. iudi. l. penul. τ fi. dic ꝙ aut agitur possessorio τ non impeditur missio vt hic aut petitorio τ impediꝛ vt in cõtrarijs. τ de hoc ibi dixi. τ. d. l. ij. s. e. τ eodẽ modo põt rñderi ad. l. ff. de inoffi. testa. l. pap. §. si filius vbi ꝗ̃rela inoffi. testa. ꝗ est viciũ inuisibile impedit missionem qꝛ et ibi in petitorio loquitur vel aliter vt ibi notatur τ est mirabile etiaʒ in petitorio ꝙ remediũ querele rescindens testamentum impediat anteꝗ̃ rescindat vt l. nam τ postea. §. si minor de iureiuran. τ ex quibus causis maio. l. necnon. §. exemplo. sed est ratio qꝛ qꝺ rescidit est actio τ ius cõpetens est iam paratum τ questitum ei qui opponit. Sed qñ rescissio habet fieri iudi. offi. vt in contrarijs residet in iudice et eius ministerio vt. l. quintus. §. idem papi. de annuis legatis. Quarto opponiꝛ ad idẽ ꝙ viciũ inuisibile impediat missionem vt. s. de peti. here. l. liber licet glo. dicat ꝙ ibi questio mota fuit viuo testatore ꝙ tñ lr̃a non patiꝛ. τ ideo dic ꝙ ibi petitorio agebaꝛ hic possessorio. τ ita in contrario tenet gl. Quinto oppo. ꝙ vicium seruitutis qꝺ est iuisibile impediat missionẽ vt. j. de or. cog. l. si res so. aut obijcitur questio de statu defuncti τ non ĩpeditur vt hic aut de statu agentis vel conuenti. τ ita proceditur in petitorio τ possessorio τ habet locũ cõtrariũ τ ratio est qꝛ exceptio que respicit personam litigantis impedit ꝓcessum τ vbi non est persona legitima nõ potest dici iudiciũ. τ ideo sequi nõ põt missio qꝛ etiã iudiciũ redderetur retro nullũ vt. s. de ꝓcur. l. licet. Sed vbi agitur de statu defuncti non viciatur iudicium sed eo tũc legitime fundato in petitorio admittunꝛ exce. in possessorio vt in contrarijs. s. signatis. Item op. ꝙ vicia etiam inuisibilia obstent missioni vt. ff. vt in poss. l. si is a quo ad treb. l. ille a quo. §. si de testamento. dic ꝙ aut opponens vicium inuisibile paratus est incontinenti probare dicens hodie cõstat hodie agatur. τ admittitur vt in contrarijs aut illud ꝙ opponit requirit altiorem indaginem τ dilationẽ τ habet locũ ꝙ hic dicitur. τ de hoc notaꝛ. s. e. l. ij. τ. ff. ad exhiben. l. iij. §. ibidẽ. τ est ratio ƀm glo. qꝛ tunc vicium inuisibile qꝺ incontinenti probatur equipollet visibili ꝙ statim se ostẽdit. sed vbi longam exigit moram non equipollet. τ ideo non admittitur. Et facit ꝙ post lapsum dilatiõis possint ꝓduci instrumẽta sed nõ testes ꝑ rationem ꝑdictã de quo dic vt dixi. s. de iudi. l. iudices. Sed ꝗ est ratio differẽtie inter petitoriũ τ possessoriũ. dic qꝛ possessoriũ modicum affert preiudicium τ reseruatur ius habenti in petitorio τ ideo potest dici cognitio huius possessorij summaria dicto. §. ibidem τ. ff. de liberis agnoscen. l. si quis a liberis. §. meminisse Item oppo. ꝙ non sufficiat ostendere testamẽtũ nisi sit solẽniter publicatũ vt. s. titu. primo. l. ij. τ de testa. l. publicati. dic aut agiꝛ possessorio τ satis est vt hic aut petitorio τ nõ suffitit vt in contrarijs. Item op. qꝛ in tex. dicitur ꝙ petens missionem tenetur probare res fuisse testatoris tẽpore mortis. nam cũ istud in

dicium sit possessorium vt predictũ est non videtur questio p/
prietatis disputanda vt.j.si a nõ cõpeten.iudice.l.si de pprie/
tate ⁊ de acqui.pos.l.naturaliter.§.nihil.So.vt in glo. q: nõ est
necesse pbare de dñio.sed ꝙ tpe mortis erant penes testatorẽ
etiã sola detentione q: sic est in peti.heredita.de qua minus vi
dereť cũ sit iudiciũ petitoriũ vt.ff.de peti.here.l.nõ tm̃.⁊ idem
tenet rofre.hoc.e.ti.ver.sed illud queritur de eo qd dicit ꝙ mit
tetur in pos.⁊ ad.l.in testõ.j.ad.l.falci.quã glo.allegat pro arg.
cõtrario dic ꝙ ibi loquitur de causa proprietatis.Sed nunqd
mittetur in possessio.rerum quas defunctus habebat in feudũ
quia vt dictum est mittitur in pos.rerum quas defunctus tene
bat potest dici ꝙ si est suus heres qui successit in feudum mit/
tatur si extraneus non quia tunc feudum reuertitur ad domi/
num ⁊ hoc vbi est certum ꝙ sint feudales.⁊ dominus feudi con
tradicat.Si autem dubitetur an sint feudales vel nõ in dubio
mittetur quia erant penes defunctum.Item oppono ꝙ etiam
vicium visibile non noceat vt.s.de transac.l.si ex falsis.¶Pro
declaratione oĩm predictorum.dic aut vicium est inuisibile aut
visibile.primo casu aut est viciũ falsitatis aut aliud.si falsi.aut
proponitur in modum accusationis.⁊ tunc impedit cognitionẽ
petitorij ⁊ possessorij vt.l.fi.s.de or.iudicio.aut per modum ex/
ceptionis.⁊ tunc aut incõtinenti vel in breui offertur probatio
dicendo hodie constat hodie agatur.⁊ tunc admittitur ⁊ proce
dit cognitio ⁊ in possessorio ⁊ in petitorio aut non.⁊ tunc proce/
dit missio vt hic.⁊ i petitorio differtur questio vt hic ⁊.l.penul.
s.de ordine iudicio.aut obijcitur aliud vicium.⁊ tunc si est tale
ꝙ per accusationem vel actionem posset opponi ⁊ opponitur.
⁊ idem aut tantum per exceptionem.⁊ tũc impedit petitorium
⁊ nõ possessorium vt.s.l.iij.Aut est vicium visibile.⁊ tũc aut in
loco de quo est questio vel al's preiudiciali aut in loco alio.Si
in alio non impedit vt.l.si ex fal.ff.de trãsactio.aut in eo de quo
est questio.⁊ tunc aut agitur petitorio ⁊ tunc si negocium est li/
quidum serua.l.iubemus.s.de probatio.aut liquidandũ.⁊ tũc
serua.l.si vnus.§.j.s.de testamentis.cum his que ibi notantur
in glo.⁊ plenius ibi dixi.⁊ ad hoc etiam facit quod dicit Inno.
de falsitate testium quod si dicant falsum in substantialibus vi
ciantur.si in non substantialibus non vt plene notatur per eũ
extra de hereticis.c.fraternitatis ⁊ de ista materia satis nota/
ui dicta.l.si ex fal.ad finem.s.de transac.⁊ notatur etiam bene
per rofre.in libello hoc eo.titu.de bono.pos.que petitur ex edic.
diui adria.ver.⁊ si tu queras que sit ratio ⁊ ver.se.⁊ in questio
nibus suis.xlvij.questione.⁊.ff.de bono.pos.secundum tabu.l.
j.§.si linum.⁊.§.si rose.Est tamen aduertendũ ꝙ in litteris do
mini pape que sunt de facili impetrabiles vt littere de iusticia
non presumitur falsitas ex rasura vel similibus vt extra de fal
sis.c.accedens.An instrumẽtum scriptum in carta rasa sit su
spectum dixi.s.de diuersis rescriptis.l.sacri affatus.Item op
ponitur ad textum dũ dicit ei possessio acquiratur siue qui mis
sus est ⁊c.quomodo enim missio ⁊ sic possidenti acquiratur no/
ua possessio contra.l.iij.§.ex pluribus.de acquiren.pos.Istud
est durum contrarium ⁊ eius solutio multum aperit intellectũ
huius.l.⁊ glo.exponit missus.i.mitti iussus non autem erat mis
sus re ipsa ⁊ ita postea ei possessio acquiritur ⁊ verbum posses/
sio proprie stat.Alij dicunt ꝙ missus erat re ipsa sicut littera so
nat ⁊ dicit possessio acquiratur exponũt.i.pprietas sic ⁊ alias
sumitur possessio proprietate.ff.de ver.signifi.l.quereret aliquis
Sed hoc non videtur bene dictum cum hoc iudicium sit posses
sorium tantum in eo nihil de proprietate queratur vt.l.natura
liter.§.nihil.ff.de acqui.pos.⁊ ideo Jaco.butri.retinet proprie
hoc verbum missus ⁊ dicit ꝙ loquitur de detinente cui moue/
batur questio per aduersarium ⁊ iste resistebat vt.s.de carbo.
edic.l.j.dominus ni.mata.cuius opinio mihi placet proprie re
tinebat hoc verbum missus ⁊ dicebat sicut dixi in prin.l.ꝙ hec
l.loquitur de duplici possessione vna quando nullus apparet
contradictor ⁊ tunc ostendens testamentũ non viciatũ ⁊c.sine
alia cause cognitiõe mittitur ⁊ ista missio nullum vel paruum
ius tribuit sed si ex postfacto appareat legitimus cõtradictor
tunc negocium inter partes plene examinaẗ ⁊ si missus habeat
potiora iura remanet ⁊ cõfirmaẗ sibi possessio.⁊ ista tribuit ius
plenũ.Si aũt cõtradictor potiora iura ostenderet auferẗ misso
possessio sibi data ⁊ traditur huic legitimo contradictori potio
ra iura ostendenti.⁊ hoc voluit dicere littera ista ßm eum ⁊ ver
bum missus quod est pluries in textu proprie stat ⁊ hunc puto
verum intellectum huius.l.Op.ad litteram dum dicit contra
dicendum putauit.Nam aut cõtradixit missioni per apellatio
nem ⁊ non potest vt.l.quisquis.j.quorum ap.non recipiantur
⁊ no.s.l.proxima.licet contrarium videatur de iure canonico ꝙ
in possessorio appelletur extra de testi.c.significauerunt sed il/
lud seruetur in foro canonico.Aut de facto.⁊ hoc non licet.vt

ff.ne vis fiat ei qui in pos.missus est.l.j.⁊.ij.Sed dic ꝙ hic non
dum erat facta missio sed contradicebat in iudicio ne fieret et
ideo petitio ⁊ cõtradictio examinanẗ vt hic dicitur ⁊ sic nõ ob/
stant contraria.Ultimo opponitur ad finẽ huius.l.dum dicit
hoc edicto anno tolli sed tanto tẽpore quando tollitur petito/
rium.i.petitio hereditatis.s.pscriptione q̃ pcedit ex vna par/
te tm̃.i.odio nõ petẽtis ⁊ sic.xxx.annis vt.j.de prescrip.xxx.an
no.l.cum notissimi siue ex vtroq̈.i.mixtim odio ⁊ fauore.s.pscri
ptione.x.vl'.xx.annorum.vt.j.de prescrip.lon.tempo.per totũ
⁊ sic concludit ꝙ petitio hereditatis tollatur.x.vel.xx.annis.
quod falsum videtur quia talis prescriptio non procedit sine
titulo.vt.s.de rei ven.l.nullo.at petitio hereditatis non datur
contra titulũ possidẽtẽ vt.ff.de peti.hereditatis.l.regulariter
ergo petitio hereditatis durat.xxx.annis.vt.s.de peti.here.l.
hereditatis.ad hoc dicit Jo.quod hic non loquitur de peti.he
redi.Sed de rei vendica.vel dic ßm .B.quod hic loquitur de
peti.heredita.que hic contra regulã datur contra titulo possi
dentem ⁊ q: in hoc excedit terminos suos exceditur a non suis
terminis vt hoc casu tollaẗ prescrip.lon.temp.d.tamen Nico.
aliter exponebat verba textus siue ex vna parte ⁊c.dicit enim
quod tres sunt species prescriptionis.vna que tollit ius dñi.
⁊ non tribuit possidenti vt prescrip.xxx.vel.xl.annorũ.alie due
que tollunt dñio ⁊ tribuunt possidenti vt vsucapio in reb9 mo
bilibus ⁊ longi temporis prescriptio in immobilibus.vt.j.de
bonis maternis auẗ.nisi tricennalis.Exponit ergo ex vna pte
tm̃.s.prescripẗ.xxx.vel.xl.annorum que solum tollit ius domi/
no:siue ex vtroq̈ latere sc3 aliarum duarum que tollunt ius
domino ⁊ tribuunt possidenti.Ni.Expeditis contrarijs trãs/
eamus ad questiões ⁊ satis declaratu3 est.s.quibus remedijs
petatur hec missio vtrum per edictum an per conditionem ex
lege an iudicis officio.⁊ vtrũ simul vel separatim.Queram9
ergo modũ deducẽdi in iudiciũ.dicũt quidã qd script9 heres
ibi coram iudi.cum testamento.⁊ citabuntur citatione genera
li si qui velint contradicere ne mittatur in possessionem vt.ff.
ex qui.cau.in pos.eatur.l.hec aũt.§.j.⁊.s.si vt ab here.se absti.
aut.si oẽs creditores vbi de ista citatione gñali dixi.⁊ hanc t3
Odo.⁊ allegat de adop.l.nam ita diuus al's non preiudicat vt
ff.si cui plusq̃ per.l.fal.l.j.§.cum dr.⁊ videẗ expressum secũdũ
eum.ff.de lega.prestan.l.filium.§.si quis.Et si aliquis appa/
reat contradictor dabitur sibi libellus siue agatur iure actio/
nis siue officio iudi.vt.j.no.ff.quis or.in bo.pos.seruetur.l.j.§.
dr al's.§.dies.In glo.idẽ etiam ⁊c.forma libelli habetur in li/
bello Rof.hoc eo.titu.ver.libellus.⁊ in specu.dicto titu.de te/
stamẽtis.si nullus appareat cõtradictor mittetur in possessio
nem eo iurante de calũnia vt.ff.ad exhiben.l.thesaurus.Alij
dicunt ꝙ dabitur libellus iudici ⁊ citabunẗ quorũ interest qui
bus venientibus pcedetur super libello iudici oblato sine no/
ua petitione vt.s.qui petanẗ tuto.l.j.⁊.d.auẗ.si oẽs creditores
si vt ab hereditaẗ.se absti.⁊ sic intelligunt hanc legem versi.si
autem aliquis.Sed isti modi ßm Cy.non placent ¶Pe.nã cu3
heres apparet corã iudice cũ testamẽto non viciato ⁊c.per hoc
iam est notum iudici prima facie.vnde sine alia citatione inter
locutoria pronunciabit illum mittendu3 ⁊ hoc probatur.ff.de
bono.pos.l.seruus vbi dicitur ꝙ seruus potest petere bo.pos.
q: non petitur in forma iudicij.nec est aliquis vocandus vt eo.
titu.l.iij.§.si cã.⁊ ibi notatur ⁊ dixi de hoc.s.qui ad bono.pos.
pos.ad.l.fi.Si tñ postea appareat cõtradictor executio retar/
dabitur ⁊ dabitur libellus ⁊ de causa cognoscetur secundum
formã huius.l.⁊ iste est verus huius.l.intellectus secũdũ eũ
qui satis concor.cum opi.dñi Nico.Sed quis est iudex compe
tens dicit glo.ꝙ ille qui h3 merum vel mixtum imperiũ ꝙ in/
tellige de missione re ipsa q: illa est mixti imperij.vt.ff.de iuris
di.om.iudi.l.iubere.Nã pronunciare de mittẽdo posset etiam
iudex qui non haberet merũ vel mixtum imperiũ:vt.ff.de offi.
eius cui manda.est iurisdic.l.cognitio.§.j.⁊ ibi notatur.cũ ergo
hic agatur de missione re ipsa iudex cõpetẽs erit sicut dicit gl.
qui habet merũ vel mixtũ imperiũ.¶Item requiriẗ ꝙ sit iu
dex illius territorij in quo sunt bona.al's non posset mittere re
ipsa.sed solũ cognoscere ⁊ pronũciare de mittẽdo ⁊ scribere iu
dici in cuius territorio sunt bona vt re ipsa mittat vt.ff.de bo/
nis auto.iudi.possidẽ.l.cũ vnus ⁊.s.de iudi.l.properandũ.§.
sin aũt reus vbi de hoc dixi.Hoc tamẽ nõ placet Jac.bal.nec
Jaco.but.immo dicũt aut petitur principaliter missio in rem
ipsam.⁊ tunc de necessitate iudex loci vbi est res habet cogno/
scere pnũciare ⁊ mittere vt.s.vbi i rẽ actio.l.fi.⁊ est expressum
s.vbi de hereditate agi oporteat.l.j.aut agitur personali corã
vno iudice.⁊ lata sententia contra reum habet fieri executio
in rebus alibi positis.⁊ tunc ad eius litteras fiet executio per
iudicem loci vbi res posite sunt.⁊ ita loquitur.l.cum vnus.⁊.§.

finantē reus cū ibi notatis.ꝛ hanc puto veriorē licet glo.precedentē opi.sequi videatur ꝛ Cy.qui dicit ita seruari.Sed salua eius pace vltimā opinionē vidi seruari in iudicio.¶ Item quero quot sint necessaria ad hoc vt huius.l.beneficiū cōpetat.dic ꝙ tria vt hic in littera patet.Primo ꝙ sit heres scriptus. Scdo qd in testō solēni.Tertio ꝙ nō sit vitiatū ꝛc.Sed circa primū q̄rit glo.qd si sit institutus in re certa.ꝛ dicit ꝙ si habeat coheredē cū habeaṫ loco legatarij vt.l.quotiēs.§.de here.insti.nō hꝫ bñficiū huius.l.Ja.bal.dicit oppositū ꝛ qd habeṫ loco legatarij solū quo ad onera hereditaria nō subeūda.Sꝫ q̄ ad alia habetur loco heredis.ꝛ ideo hꝫ bñficiū huius.l.ꝛita etiā tenet Jac.de ra.ꝛ Cy.eā approbat.ꝛ de hoc dixi dicta.l.quotiens.Dominus Mar.sil.dicebat quod si filius est substitutus in re certa habet beneficium huius legis quia eius institutio reducitur ad quotam vt.l.scimus.§.repletionem.§.de inoffic.testamen.sed verum est ad quotam bonorum non ad quotam hereditatis.ꝛ illa quota debetur deducto ere alieno vt.l.pap.§.quarta.ff.de inofficio testamento.ꝛ.l.si quis seruum.§.fina.de lega.ij.ꝛ habet petere dictam quotaꝫ ab herede vt dicta.l.scimus.de hoc in speculo dicto titu.de testa.ver.sed nunquid is qui est scriptus ex certa re.¶ Itē querit glo.an huius.l.beneficium detur fideicommissario vniuersali.ꝛ tenet ꝙ non ꝛ nihil allegat videtur ꝙ sic q2 effectu heres est vt.ff.ꝙ cum eo.l.si filius.tene opi.glo.quia hec lex loquitur de illo qui intentionem suam fundat ex testamēto vt ex littera patet sꝫ fideicommissarius vniuersalis ante restitutionē nullū ius habet vt.ff.ad trebel.l.restituta ꝙ intelligit.M.sil.vbi nulla restitutio facta est re nec verbo.¶ Iteꝫ si restitutio facta esset re ꝛ verbo tunc nō est opus beneficio huius.l.cū possessionē habeat rerū hereditariarū.Si aūt solo verbo esset facta restitutio tūc secūdum eū habet saltem vtile beneficiū huius.l.q2 tūc ius sibi cōpetit vt.d.l.restituta ꝛ possessionē bonorū nō habet.Sed hec distinctio non placet Jaco.but.q2 vbi facta est restitutio re ꝛ verbo adhuc haberet locū huius.l.beneficiū.non vt possessio detur sed cōfirmeṫ illa quā hꝫ.vt.ff.de car.edicto.l.j.naꝫ ꝛ possidenti datur beneficiū huius.l.vt.j.diceṫ in secūdo ꝛ tertio mēbro.similiter remanet dubiū.s.qñ nulla restitutio facta est re ꝛ verbo vel solo verbo si longiorem requirit indaginem vt quia expediret probari per testes de restitutione. Si autem parata esset probatio restitutionis puta p instrumētū sup hoc factū satis equa videṫ tūc opinio.d.M .Sed contra hoc ꝛ pro gl.videtur expressum.j.de codicillis.l.fi.ibi aut mitti se in possessionē ex morte petierit vbi videṫ ꝙ directo tantū succedēti cōpetat beneficiū huius.l.ꝛ ibi in glo.no.dicit tamen forte posset quod ante restitutionē nō cōpetat sed restitutione facta ex psona heredis per cessioneꝫ nō ex sua sibi cōpetat vt sicut alia iura per restitu.transmittit in fideicōmissariū sic ꝛ bñficiū huius.l.Sed ꝯ dicere videtur.l.j.ꝛ.ij.ff.de fideicō.heredita.peti.ꝛ glo.ibi posita q̄ dicit ꝙ vtilis est illa quā hꝫ ex sua persona secus forte si heres cederet suā licet sibi videaṫ per restit.inutilis facta vt.l.si ei⁹.§.ꝛ si ei⁹.ꝛ.ff.ad trebel.finaliter tñ ꝯcludit se nō audere dicere huius.l.beneficiū dari fideicommissario. Item querit glo.an detur substituto vel sub cōditione instituto.ꝛ videtur ꝙ nō quia est sub conditione institutus nec fundat ius suum ex sola testamenti inspectione sed pbato conditionis euētu cōtra videtur per ea que no.§.e.l.j.ꝛ.ff.de bonorum possessione fm tabu.l.ij.§.si sub conditione.Pe.dicit ꝙ habet eam bonorū possessionē que iuris est nō que facti.cōtra ꝙ videṫ.ff.qui satisdare cog.l.inter oēs.Quare alij dicūt aut est primo loco institutus licet sub cōditione ꝛ videṫ admitti vt.d.l.in oēs.ꝛ.d.§.si sub cōditione.aut alius primo institutus ꝛ ipse substitutus ꝛ tūc nō admittatur.Jaco.tñ bu.dicit tutius dici ꝙ pēdente cōditione omne auxiliū iuris ciuilis denegetur ꝛ hic est casus ibi videṫ bonorū pos.fm tab.olim ꝛ hodie necessariā q2 cessat omne auxiliū iuris ciuilis vt notaṫ.§.vnde cognati.l.fi.sed in conditionis euentū ꝛ instituto sub cōditione ꝛ substituto dicit cōpetere vbi probatio nō requirit longā dilationeꝫ puta q2 substitutus producit repudiationē instituti ꝛ ita apparet substituto locū esse.Si aūt probatiōes exigerēt longam morā tunc locus nō esset huic.l.que summariā ꝛ promptā cognitionē ꝛ probationē desiderat de hoc nota.per Rof.hoc eo.titu.ver.in danda autē.posses.ꝛ ver.sed illud querit an institutus sub cōditione.ꝛ Azo in summa.e.circa mediū.ꝛ in spec.dicto titu.ver.quid si inuenitur in primo testamēto. Queriṫ an beneficiū huius.l.deṫ filio instituto.dicūt quidā ꝙ nō q̄si dominiū ꝛ possessio immediate trāseat ad eū vt.ff.de lib.ꝛ post hu.l.in suis.j.pro herede.l.nihil cū ibi notatis ꝛ videtur expressuꝫ ff.ex quibus cau.ma.l.cū miles.ibi q2 possessio defuncti quasi coniunctim transit ad heredem ꝛ clarius.ff.pro herede.l.ij.§.

filium vbi seruus estimabat naturalē possessionē penes filiuꝫ fuisse viuo patre.tu dic contra.quia etiā in suū nō transit possessio nisi apprehensa vt.l.cū heredes.de acquirē possessione.ꝛ no.d.l.cum miles.ꝛ facit qd notatur.§.de pactis.l.de questione ex quibus colligitur responsio ad.l.cōtrarias.ꝛ de hoc bñ p Rof.hoc.e.ti.ver.itē q̄ritur in eo qd diximus.§.Itē q̄rit glo.an bñficiū huius.l.deṫ instituto in testō in scriptis añ publicationē.Itē an locū habeat in testamēto nūcupatiuo quo ad testamētū in scriptis.dic ꝙ si est publicatū pbat nedū in hoc possessorio sed etiā in petitorio vt.l.publicati.§.de testamētis ante publicationē.dic ꝙ nemine apparēte cōtradictore in cognitione summaria q̄ fit quo ad hāc.l.sufficit vt.§.sancim⁹.Si aūt appareat cōtradictor tūc cessat summaria ꝛ plene cognosciṫ ꝛ tūc publicatio est necessaria sicut in petitorio vt dicta.l.publicati.cū ibi notatis.Quo ad testamētū nūcupatiuū azo dicit ꝙ si est redactū in formā publicā locū habet beneficiū huius.l.al's non. Jaco.bald.dicit ꝙ etiā si redactū non sit in formā publicā poterit petere se mitti ex benignitate huius.l.sicut etiā petitur bono.pos.fm tab.vt.§.de bono.pos.fm tab.l.ij.ꝛ vide quod ibi notatur ꝛ dixi in fi.in summa tñ huius titu.in prin.videtur azo aliter sentire.Sed huic opinioni ꝛ azonis opinioni cōtradicit pe.q2 modus deducendi beneficium huius.l.in iudiciū est per quādam viā q̄ resultat ex testamēto in scriptis sine aliqua alia pbatione facti prima facie vt supradictū est. Sed in nuncupatiuo oportet ꝙ vocenṫ testes.qd non potest fieri parte non citata vt j.si per vim vel alio modo.l.ij. Sed ad hoc instatur q2 etiam in nuncupatiuo potest procedi sine testiū examinatione qñ redactum est in formā publici instrumēti per notariū. Sed ipse respondet ꝙ tale testamentū equiualet tm duob⁹ testib⁹.ꝛ testamentū debet habere.vij.vt dicta.l.ij.de bono.pos.fm tab.quid dicemus cy.dicit ꝙ instrumentū habēs duos testes quantūcūꝙ publicū nō probat testamentū sed oportet probari p.vij. vt no.dicta.l.ij.sed si haberet.vij.testes tunc fuit opinio vt notaṫ dicta.l.ij.ꝛ.j.de fideicō.l.fi.Jo.enī dixit ꝙ probabat azo ꝙ nō.ꝛ fm glo.opinio Jo.preualet de consuetudine.ꝛ fm dy.etiam de iure vt dicta.l.fi.j.de fideicom.dicetur. dicit ergo cy.ꝙ si testamentum est redactum in formam publici instrumenti cū numero.vij.testium ꝙ tunc sufficiat et locum habeat beneficium huius.l.Jaco.bu.dicit ꝙ tunc habet locū saltē vtile. Sed vbi essent recepte attestationes recepte ꝛ publicate tunc dire ctum de hoc in spec.dicto titulo de testa. ver. quid de nuncupatiuo. Queritur etiam si in testamēto sunt scripti heredes pauperes an episcopus vtaṫ eorū noīe beneficio huius.l. dic ꝙ sic q2 ius ꝛ nomen heredis habet vt.l.si quis ad declinandā.§.de epīs et clericis.Item nunqd locū habeat in testamēto minus solenni inter liberos facto.videṫ ꝙ sic vt.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.§.de testamētis.ꝛ q2 subest eadē ratio.ꝛ eodem modo pōt iudex informari ex tali testamento.Jaco.bal.cōtra q2 ex tali testamento nō succediṫ vt ex testamēto. sed ab intestato quasi ex quadā diuisione iter liberos facta vt.§.fa.her.l.fi.cy. videṫ prima opinio verior q2 ꝛ hoc est testamentū.ꝛ validū quo ad liberos vt dicto.§.ex impfecto de hoc in spe.dicto ti.ver. quid si filius.Sed nūquid locū habeat in codicillis ꝛ succedētib⁹ ab intestato.cy.ꝙ nō q2 hec lex loquiṫ in testamēto tm ex quo fit notorium iudici sine aliqua inqsitione.que ratio cessat ab intestato ꝛ in codicillis.ꝛ ita notaṫ.j. de codicillis.l.fi. ꝛ q2 succedēs ex codicillis ab intestato succedit vt.ff.de iure codicillorum.l.conficiūtur in prin.rofre.videṫ tenere contra hoc eo.ti. vltra prin.ver.sciendū spe.tenet primā dicto ti.de testamentis.ver.quid de succedentib⁹ ab intestato.Restat querere quis sit legitimus cōtradictor.al's enī non audiretur vt.ff.de collu.detegen.l.cuꝫ nō iusto.pro cuius declaratione notandū ꝙ due sunt cognitiones in hoc edicto.vna summaria per.§. sancim⁹. alia plenaria per.§.si autem. In prima est legitim⁹ contradictor q opponit vicium visibile vt rasuram cancellaturam ꝛ similia vt dicto.§. sancimus.Item qui vicium inuisibile offert se legitime ꝛ statim pbaturū vel per aliud testamentū vel alia q̄ nō requirūt altiorem indaginē ꝛ hoc sentit glo.expresse.§.e.l.ij.in gl. prima in fi.ꝛ probatur.ff.ad trebel.l.ille a quo.§.si de testamēto. ꝛ ad exhibē.l.iij.§.ibidē.ꝛ.d.§.sancimus. hac eadē.l. hec enim impediūt ne ex predicta cognitiōe summaria fit missio vt ex predictis patet.Si autē queratur de cognitione plenaria aut allegatur sola possessio p contradictorē aut solus titul⁹.aut possessio simul ꝛ titulus.Primo casu aut allegaṫ ad reuocādum iam factam missionem hoc contradictore non citato quasi nulla sit missio facta in eius preiudicium.ꝛ tunc locū habet lex.ff.de re iudic.l.a diuo pio.§.super reb⁹ que expresse loqtur in cognitione summaria siue queras de principali siue de incidenti vt in executione rei iudicate. Aut allegatur ad impedimētum ne fiat missio

etiã non impeditur qui non legitimo modo detinet vt in.§.san
cimus.ibi non autẽ legitimo mõ vel ab alio detinet ⁊c.⁊ sic in
hoc sint cauti aduocati dũ petitur reuocari missionem factam
ex sola possessione quã pretendebat petẽs reuocationem dicãt
eam non debere reuocari ⁊ si cõtingeret debere eã reuocari pe
tunt sibi de nouo missionem concedi debere vt si in primo suc-
cumbant in secundo obtinebunt per ea que dixi. Aut contra-
dictor allegat titulũ solum sine possessione.⁊ tunc cum vterq;
careat possessione ⁊ querere velit.potest dici.aut quilibet alle
gat par ius quo ad hoc edictum.i.quilibet allegat testamentũ
tũc licet cũ nemo eorũ possideat non possit alium ingredientez
impedire cũ sit vacua tamen de modo iudicij videt̃ dubiũ. nã
licet quilibet habere videat̃ ius petẽdi an habere dicatur ius
resistendi cũ non pretẽdat ius possessionis sed ius ad eã ⁊ hoc
interesse non solet attendi vt.ff.de furtis.l.eum qui.in princip.
⁊ de damno infec.l.dãni.§.emptor.⁊ hoc satis videtur posse su
stineri si simpliciter resistat ꝙ non sit legitimus contradictor
ad resistendũ sed si se mitti petat.tunc videtur legitimus con-
tradictor quod sic probatur si deponens petat resti.rei deposi
te.aut verus dominus venit per viam contradictionis volẽs
impedire ne restituatur ⁊ non auditur aut petendo rem sibi re
stitui ⁊ tunc prefertur q; fortius ius pretendit vt.ff.depositi.l.
bona fides.⁊ in auten.de deposito ⁊ denũciatione.§.j.Sic em̃
est in iuribus que non concurrunt simul q; fortius prefertur li
cet quilibet ius habeat ad rem non in re: vt.ff.locati.l.in ope-
ris.⁊.j.qui potio.in pig.habeantur.l.assiduis.Et hanc cogni-
tionẽ dico plenariam.⁊ de ea vere loquitur dictus.§.si autem
aliquis contradictor hac eadem.l.⁊ videt̃ esse casus ipsius.§.
aut allegat titulũ sine possessione sed nõ parẽ tunc per modũ
cõtradictionis non potest vt.s.probatum est. Si per modum
petitionis non video quomodo audiatur ex alio titulo petens
possessionem vel in possessionem se mitti verbi gratia ponamꝰ
ꝙ habuit titulum a defuncto aut fuit possessio tradita ⁊ subla
ta est actio personalis ⁊ competit rei ven.vel publiciana con-
tra possessorem nec potest habere locũ modus huius.l. Et idẽ
est in quolibet possessorio vt dirigatur in possidentẽ vel turbã
tem vt.j.de interdictis.l.penultima ⁊ ideo nõ video ꝙ hec lex
eo casu locũ habere possit.Aut contradictor allegat possessio
nẽ ⁊ titulũ simul.tunc si quidem est titulus alterius testamẽti
secundũ omnes excludit beneficiũ huius missionis fiende per
summariã cognitionẽ sed nõ impedit secũdã quominꝰ oblato
possessori libello disputetur de viribus vtriusq; testamenti et
sic potest intelligi.§.si autẽ aliquis cõtradictor. Aut allegat
possessionẽ ⁊ alium titulũ a defuncto vel ab herede post mor-
tem tunc siquidem ostendit instrumentum res videtur de pla
no procedere quia sicut petens probat per viã summariã ⁊ q̃si
notorij ⁊ sic contradicens.⁊ ideo tunc videtur offerendus libel
lus ⁊ disputãdũ plene in ordinario iudicio.Et quod ad exclu
dendũ beneficiũ huiꝰ edicti in via summarie cognitionis p.§.
sancimus exigantur probationes incontinenti probant p̃alle.
l.iij.§.ibidem.ff.ad exhi.ad trebel.l.ille a quo.§.si de testamen-
to.⁊ arg.l.iij.§.due cause de carbo.edicto ⁊ sentit Azo in sum
ma huius tituli.aut nõ exhibet tutulũ sed allegat ⁊ dicũt mul
ti ei offerendũ libellũ.⁊ hoc est multum in vsu.Sed non video
quomodo possit a superioribus cõtrarijs sustineri ⁊ ab ar.l.ij.
s.e.Et vt breuiter in hoc concludatur.dic ꝙ ea que summarie
probata excludũt bñficiũ huiꝰ.l.in cognatiõe summaria eadẽ
probata et discussa in cognitione plenaria excludũt in ipsa co
gnitione plenaria econtra que plene discussa in cognitiõe ple
naria non excludunt huius.l.beneficium nec allegata vel ostẽ
sa in summaria cognitione illud excludunt ⁊ hoc colligitur ex
§.sancimus.⁊.§.si autem ad exhiben.ff.l.iij.§.ibidẽ.Sed nũ-
quid fideicõmissarius vniuersalis ⁊ legitimus contradictor vi
detur qõ non vt.ff.ad trebel.l.filiam fratribus ⁊ quia ius sibi
non competit nisi facta restitutione vt.e.titu.l.facta.¶ Itẽ q;
legatarius si sua autoritate occupat rem sibi legatam tenetur
eam restituere heredi ⁊ postea ab eo petere vt.ff.quorum lega
torum.l.j.in princip.ergo idem videtur in fideicõmissario vni-
uersali dolo ergo facit ⁊c.⁊.ff.de do.excep.l.dolo.in cõtrariũ fa
cit.ff.de exhiben.l.iij.§.ibidem.⁊ vt in pos.le.l.si is a quo Cyñ.
ſm Jaco.de ra.dicit aut possidet ⁊ est legitimus contradictor
si statim sit paratus probare de fideicommisso ⁊ ita intelligit
Pet.quod hic notatur quia cui damus actionem multo fortiꝰ
excep.vt.ff.de regulis iuris.l.inutilis.§.cui damus.Si autem
non possidet tunc non est legitimus contradictor ⁊ ita loquit̃
dicta lex filiam fratribus.Sed glo.ibi tenet contrarium scz ꝙ
fratres fideicommissarij insolidum possidebant.vnde glo.ibi
videtur indistincte tenere quod fideicommissarius sit legiti-
mus contradictor ⁊ in dicta.l.filiam dici posset quod fratres

non contradicebant quominus filia mitteretur.vel ibi dicitur
fideicommissarium non esse competitorem legitimum sed non
negat eum esse legitimum contradictorem si possidet ſm Old.
De hoc no.per Rof.hoc eo.titu.ver.item queritur si fideicom
missarius. Quid de legatario singulari.Mar.fili.dicit idez si
paratus est incontinenti probare dicit tamen Cy.hoc ex pre-
cedẽti casu verũ esse si habebat bona sine vitio.Si autem cum
vitio tũc nõ sunt legitimi cõdictores cũ restituere teneant̃ vt.d.
l.j.in princip.⁊.§.rediguntur.ff.quorum legatorum licet Jac.
bal.dicat ꝙ ⁊ tunc locũ habeat dicta regula dolo facit.de hoc
notatur.d.§.rediguntur.¶ Itẽ quid si post missionem appa
reat cõtradictor qui petat eã reuocari.nunquid audietur glo.
videtur sentire ꝙ nõ.⁊ ideo exponit litterã missus.i.mitti ius-
sus vel mitti desiderans dñs Mi. vt predixi ꝓprie tenet.⁊ di-
cit audiendũ cõtradictorẽ superuenientẽ q; illa missio que fit
summatim nullũ vel modicũ ius tribuit secũdũ.dñs Mar.fil.
dicit in h varie iudicatũ in pallatio Bonoñ. Ipse tamẽ sequi
videtur opi.dñi Mi.Cy.etiã dicit cõtradictorẽ superueniẽtem
audiẽdũ si nõ posset sibi imputari ꝙ negligẽs fuerit in non cõ
parendo vt q; citatus fuit specialiter vel per citationem gene-
ralem de qua dictum est.s.⁊ quod sibi nõ preiudicetur bene fa
cit pre alle.l.j.§.cum dicitur.ff.si cui plusq̃ per.l.fal.⁊.l.nã ita
diuus de adop.cum si.Sed q; hic de contradictore fit mentio.
⁊ in processibus ecclesiasticis.sepe excõmunicatur vel senten-
tia fert̃ cõtra cõdictores ⁊ rebelles qui dicuntur hoc casu con-
tradictores qui ligant̃ dictis processibus ⁊ sententijs.dic ꝙ so
lum contradicentes de facto ⁊ nõ de iure.extra de preben.c.p
illorum.⁊ ibi notatur per Ber.Inno.⁊ Hostien.⁊ ar.eo.ti.c.si
cui nulla personarũ li.vj.Old.et ibi de hoc per Archi.⁊ quid
operetur illa clausula que apponitur in rescriptis contradi-
ctores cẽsura ecclesiastica cõpescẽdo.¶ Ite queritur si heres
possideat nunqd possit implorare bñficiũ huiꝰ.l.vt defendat̃.
de hoc notaui.s.de carboniano edicto.l.j.Odo.videtur hic te
nere ꝙ sic.⁊ Mi.in decisa.⁊ arguit ex diffinitione bonorũ pos.q̃
est ius retinendi vt.ff.de bono.pos.l.iij.§.bonorũ.In additio-
nibus summe tenet cõtrariũ q; beneficium huius.l.est adipi-
scende possessionis non retinende.prima equior videt̃ multis
¶ Itẽ quero si scriptus missus fuit in possessionem ex bñficio
huius legis deinde.cecidit a possessione nunquid admittitur
amplius ex hac lege.Ja.bal.⁊ quidã alij qõ nõ allegant.ff.de
peti.here.l.ꝙ si in diem.§.non solũ secũdo responso.⁊ meliꝰ fa
cit instituta de interdictis.§.adipiscende.in fi.Idẽ speculator
dicto titu.de testamẽtis.ver.qd si missus. Quid si heres res
aliquas hereditarias possidet ⁊ aliquas non.nunquid locum
habeat beneficium huius.l.dicunt quidam qõ non q; locũ hz
in hereditate non in rebus singularibus arg.quorũ bonorum
l.j.⁊ hoc innuit hec lex dũ dicit de vigesima hereditatis. Sed
ꝙ pro vna re locũ habeat sicut ⁊ petitio hereditatis vt.ff.ð pe
ti.here.l.iij.⁊.iiij.⁊.l.minimã ⁊ ꝓponet̃ petitio vniuersaliter nõ
singulariter sicut ⁊ ĩ petitiõe heredit̃.¶ Itẽ q̃rit glo.nũquid
bñficiũ huius.l.ꝓ rebus incorporalibus competat gl. magna
hic tenet ꝙ nõ ꝙ intelligit Pe.in incorporalibꝰ in quibus nõ
cadit possessio vt in iuribꝰ ꝑsonaliũ actionũ.secꝰ in his in qbꝰ
cadit possessio non in seruitutibus prediorũ vrbanorum ⁊ ru-
sticorũ licet in proprio vt.ff.de seruituti.l.quotiẽs.lz canoniste
teneãt etiã in personalibus actionibus dari possessoriũ vt dixi
s.de pac.l.si certis annis.circa finẽ ver.canoniste tenẽt.Rofr.
etiã hoc eo.ti.ver.vltimo queritur quid differat.sentire videt̃
ꝙ etiã pro incorporalibus cõpetat q; licet non possideant̃ ve
re tamen.quasi possidentur.¶ Itẽ nunquid testes debeãt ve
nire ad iurãdũ ⁊ deponendũ.videtur ꝙ sic cum hic dicat de-
positionibus ⁊c.glo.tenet ꝙ non q; sic esset opus indagatiõe
que nõ requiritur vt.s.dixi exponit glo.depositionibus.i.sigil
lis quod intelligit Mi.esse veruz cũ non apparet contradictor
si enim apparet oportet nos iurare ⁊ deponere ⁊ eorum sigil-
la recognoscere ſm euz.¶ Item queritur quid differat istud
edictum ab interdicto quorũ bonorum ⁊ a petitione heredita
tis ⁊ a bono.pos.secundum tabu.de hoc.dic vt hic in glo.ma-
gna in fi.⁊ bene per Rofr.eo.titu.versi. vltimo queritur quid
differat in hoc tamẽ discrepat Rof.a gl.q; gl.tz ꝙ in beneficio
huius.l.non sit necesse probare se heredẽ in interdicto quoruz
bonorũ sic.sed Rofre.dicit ꝙ etiã in hoc edicto opz probare se
heredem per ostẽsionẽ testamenti quod nec glo.negat. ¶ Itẽ
dicit glo.ꝙ hec lex locum habet in omni successore. Iterdictũ
autem solum in successore de iure pretorio.Sed verũ est in di-
recto.nam vtile datur etiam heredi de iure ciuili vt.j.quorum
bo.l.j.⁊ ibi notat̃.Itẽ ponit gl.vnã differentiã quia in hoc edi
cto missus nõ efficit̃ verꝰ possessor sed solũ in possessione est in
interdicto efficitur verus possessor.⁊ istam differentiam statim
glo.reprobat

glo.reprobat dicens q in vtroq possessor efficitur.dñs tamē
Ni.approbat differentiā glo.quo ad missionē que fit ex sum-
maria cognitione vbi non efficitur ver9 possessor. Sed solum
in possessione mittit vt ex superioribus patet. An autem fru-
ctus et accessiones veniāt in hoc edicto. Speculator q nō.d.ti
tu.ver.sed nunquid accessiones.quid si scriptus in testamen-
to moriatur anteq petat missionem nunquid heres eius po-
terit petere se mitti.videtur q sic qr heres heredis etc.vt.s.de
heredi.instituen.l.fi.et ad hoc.ff.de reg.iur.l.heredes.et in auc.
de iureiuran.a mori.presti.In contrarium videtur expressum
hac lege que dicit q ostendere dz testamentū in quo institut9
est sed iste in illo testamento non est institutus.Sed ille cui suc
cessit et regula predicta q heres heredis etc.et quod heres eo-
dem iure censetur quo defunctus.fallit in multis casibus vt
dictis legibus notatur et dici potest q aut iste est heres here-
dis ex testamento et tunc possit petere se mitti quia tunc fingit
heres testatoris ex testamēto et locū habet dicta regula heres
heredis testatoris est heres:vt.d.l.fi.de heredi.insti.et.ff.de ca
strēsi peculio.l.ij.Si successit ab intestato tunc fingitur succes
sisse testatori ab intestato et ideo tunc nō possit petere se mitti
per iura predicta et si dicatur q ergo auxiliū habebit dic quo
rum bonorum:vt.j.et.ff.quorū bo.de hoc in spe.d.titu. ver.sed
pone quod Pe.decessit.Sed videtur qd bñficiū huius edicti
et huius.l.sit superuacuū et inutile cū additio de iure ciuili cōsi
stat in solo animo vt.s.de iure deliberandi.l.si auia.Cum ergo
scriptus heres adeūdo sola volūtate possit apprehēdere pos
sessionē hereditatis non videt sibi necessaria missio iudicis.sz
dici posset q hoc verū est nemine possidente vel cōtradicente:
tunc enim secundum veritatem nō est opus beneficio huius.l.
et eo casu nō vtimur eo licet si quis vellet posset eo vti et posset
dici tutius sicut dicitur de creditore et domino rei emphitheo-
tice q licet possint ingredi propria autoritate tutius est q in-
grediātur per iudicē vt.l.creditor.j.de pig.et.s.de iure emphi.
l.fi.est ergo vtile beneficiū huius.l.alio possidēte et etiā necessa
riū.et de hoc vide per Rof.hoc eodem titu.ver.sed in hoc edi-
cto diui adriani.An autē in isto possessorio possunt fieri pro-
bationes vel positiones tangentes petitorium dixi.s.de pba.
super rubrica et de iura.calumnie.l.ij.in tractatu positionum.
ver.an autem qui agit possessorio et extra de proba.c.licet. Ul
mo querit glo.questionē sabbatinā si duo testamenta eodē die
confecta proferant a duobus in quorū vnus est institutus in-
solidum et alter in alio.vtrū ambo admittentur ad beneficiuz
huius.l.an neuter vel alter.tm glo.hic opiniones recitat et nō
firmat pedē et plenius notatur in glo.ff.de bonorū possessione
sm tabu.l.j.§.j.de ista etiā qstione notatur per Rofr.d.titulo
de bonorum possessione sm tabu.ver.quid si fuerint.et hoc eo.
titulo.ver si.quid si ambo eodem die et in summa hui9 tituli.v.
quod si neuter ostenderit et in summa insti.de le.§.penultimo.
Quid ergo dicemus in questione predicta quidam dicunt qd
locus est gratificationi vt iudex mittat quem vult vt.ff.de leg.
ij.l.si quis seruuz.§.penul.ad sil.l.si quis in graui.§.si cū esses
et pro hoc bene extra de rescrip.c. penulti.lib.vj.cum ibi nota-
tis per Jo.an.et vide etiam quod notatur per eum de electio-
ne.c.si eo tempore.et.c.penul.in glo.per ordinem scripture.hec
questio sicut dixi sabbatina fuit et est in questionibus Py.qui
determinat q vterq repellatur.Rof.videt sentire q vterq
admittatur Jaco.Bald.tenuit quod si vnus ex scriptis possi
deat melior sit eius conditio vt instituta de interdictis .§.com
modum licet sit ar.contra.ff.de proba.l.quinquaginta.Si au
tem tertius possideat tunc ambo repellant et vera sit opi.py.
Ego autem puto dicendū aut in isto testamento est idem scri-
ptus heres et eadem legata et idem notarius et testes.et tūc licet
sit in duabus cartis habeatur pro eodem testamento vt.d.l.j.
§.si quis in duobus.ff.de bonorum posses.sm tabu.et ita tenet
glo.eo.ti.§.j.et Rof.dicto tit.ver.quid si fuerint due tabule.Si
autem vnus est institutus in vno et alius in alio tūc si confecta
sint ab eodem tabellione puto cōsiderari debere ordinem scri
pture protocolli notarij.et sic posteri9 deroget priori vt dixi.s.
de nouo codice cōpo.§.quibus ibi prim9 quidē primo loco po-
nendus.Si nec hoc appareat puta qr a diuersis tabellionib9
sunt confecta tunc aut est testamētū mili.qui vnum instituit in
castrensibus alium in paganicis.et valet vtrunq vt.ff.familie
her cis.l.heredes.§.j.de heredi.institu.l.ex facto qr hoc est spe-
ciale priuilegiū militis vt decedere possit relictis duob9 testa
mētis vt.s.de testa.mili.l.j.et.ij.Si autē esset testm pagani tūc
cōiter tenēt doctores q neuter admittat pter incertitudinē
vt.ff.de test.tute.l.duo titij.et qr sibi adinuicē derogant vt.s.d
fide instrumento.l.scripture et quia vni pro solido etc.vt.ff.de
regu.iuris.l.quotiens.§.vni pro solido.et quia vterq probabi
liter dubitat de viribus testamenti.et ideo neuter addit vt.ff.
de acquiren.here.l.eum qui duobus.in princ.et.l.sed si de sua.
§.cū aūt.et pro hoc facit q notat per Ber.extra de offi.deleg.
c.quoniā abbas.in glo.magna.ver.sed pone q plures.Arch.
et de offi.ordina.c.ij.in glo.penulti.et istam opi.sequuntur. Ol.
Ric.Cy.et hic D dof.Ni.in decisa.et cōiter oēs moderni.et fuit
opi.dñi Albe.et D dof.qui vltimo disputauit hanc questionez
post predictos et incipit quidem paterfa.decessit relictis duo-
bus testamentis licet Rof.videat sentire q ambo admittant
et subtiliter respondet ad argumenta predicta dicto tit.de bo-
norum posses.sm tabu.versi.quid si fuerint due tabule. Alij
dixerunt aut in vno sunt instituti extranei.et in alio venientes
ab intestato.et tunc admittantur illi qui venturi essent ab inte
stato et extranei repellantur ar.s.de testa.l.hac consultissima.
§.penul.Sed quid erit de legatis relictis in talibus testamen
tis idē dicit Albe.in questione pdicta dicit aut eedē res inue-
niuntur diuersis relicte et non valent propter repugnantiā vt
dictis legibus.et de reg.iur.l.vbi repugnantia.et de condi.insti
tu.l.si titius.aut legatum vni in vno testō non est alij legatum
et tunc si adiecta est clausula si non valet iure testamēti valeat
iure codicillorum.et tunc relicta debentur ab intestato vt ex co
dicillis vt.j.de fideicom.l.eā quā.et dixi plene de ista clausula
in auc.ex causa.Si aūt clausula nō esset adiecta nihil valeret
vt.ff.d iure codicil.l.j.de hoc no.j.de codicil.l.iij.

¶Si quis aliquem testari prohibuerit. Rubrica.

¶Super rubrica. Uide Azo.in summa.e.et dic q iste titulus
locum habet in quattuor casibus qui notātur.ff.e.super rubr.
Eos qui. Ibi a successiōis ex alio te-
stamento vel ab intestato.
Old.i questiōe quā querit glo.si cogo testato
rem vt aliū instituat.an valeat institutio.glo.
hic tenet q valeat.cōtrariū tenet.ff.e.sup ru
brica et ad idē facit q no.s.de his que vi met9
ve cā.l.nō interest.quā ergo opinionē dicem9 veriorem docto-
res cōiter.s.Ric.Old.et Cy.et alij moderni tenent q nō teneat
institutio qr metus vel dolus cōpellētis fuit immediata causa
institutionis et acquisitionis hereditatis.et ideo dz nocere insti
tuto et acquisitionē impedire ad instar doli procuratoris dan-
tis causam contractui.vt.ff.de doli excep.l.pcur.et ad hoc be-
ne facit.ff.de vi et vi ar.l.j.§.si quis vi.et.§.si filius.et.ff.e.l.j.§.si
dñs.et quib9 nō cōpetit bono.pos.l.vnica.et videt casus expres
sus in.l.j.huius ti.ibi vel a quolibet alio.in contrarium faciūt
hic in glo.allegata.pro opi.dñi.h.et pro eo.ff.de dolo.l.elegan-
ter.in prin.et ad.§.si procur.cum simi.potest responderi q lo-
quūtur de dolo pcur.secus si in dolo tertij qui nō sit pcur.qr
edictū de dolo est psonale.vt.d.l.eleganter.Cy.tñ Dyñ.et alij
doctores vt dixi approbant aliā opi.et ad allegata per dñm.h.
respondent q in eis metus per aliū adhibitus nō fuit imme-
diata causa datiōis vel promissionis.Sed fauor per aliū adhi
bitus vt liberaretur de manu hostiū vel latronum . Sed in q-
stiōe proposita met9 et coactio fuit immediata cā institutionis.
Itē non ob.l.et eleganter qr verū est q in cōtibus dol9 vni9 al-
teri nō nocet in testamētis sec9 qr testamenta debent esse libe-
ra vt.s.de sacrosan.eccle.l.j.sicut et matrimonia et ideo si vis vł
metus intercessit in eis non valet quod agitur et hunc respe-
ctum habuit.l.j.huius titu.sicut et alias dicimus quod si arbi
ter dolo sententiam tulerit obstat exceptio quia arbiter repre
sentat voluntatem patris vt notatur.s.de arbi.l.iij.sm Pet.
pro opi.tamen predicta.h.facit expresse.ff.e.ti.l.j.§.sed si lega-
tum.et.l.ij.§.fratris.
Iudicium. Ad ar.cōtraria in gl.signa
ta.dic sm Ja.de bel.aut blā
dicie hñt dolū admixtū tūc nocēt vt.ff.e.l.fi.in pn.
et de iniurijs.l.itē apud labeonē.in prin.aut non et
tunc si per eas puenit ad id qd est iure pmissum non vitiat vt
hic.et.ff.e.l.fi.et.s.fa.her.l.in ipsius.Si vero puenit ad id quod
est de iure phibitū:tunc vitiatur vt in cōtrarijs.Nam in.l.nō
est de inoffi.testa.priuabant filij debito bonorum subsidio hic
autē mariti est pmissa institutio nec per adulationez sine dolo
vel metu vitiat in.l.j.et.ij.de dona.inter virum et vxo.loquitur.
de dona.prohibita pter rōnē q ibi redditur ne mutuo amo-
re etc.hic autē de institutione permissa vt dictū est et collata in
tempus cōcessum vt eo.ti.de dona.inter virū et vxo.l.si eum.§.
si.in.l.j.de statu.et ima.non excusatur a delicto vt ibi nec tamen
vitiat licitā institutionē vt hic.et sic in summa in cōtrijs sequeba
tur aliquid a iure prohibitū hic permis.l.captatorias nō con-
tradicit sed concor.vt ibi notatur.Si vero blāditie continent

aliquā per missionem de eo quod est a iure prohibitū sed p eā impetratur id quod non est prohibitum tūnc etiam nō nocet vt.s.de transac.l.si maiores.z.l.cum donationis.Jaco.

De his quibus vt indignis. Rubrica.

Super rubrica.Vide Azo.in summa.eodē.z cōtinua vt in gl.hoc adiecto qz ex senatuscōsulto sylleiano introducte sunt alique cause ex quib⁹ aufertur hereditas vt indignis.ideo secundam partē rubrice ponit z dictū est a fillo autore sicut trebel.a trebellio.Cy.z vide qđ plene notaṫ per Rof.in libello de senatusconsul.silleiano.z qđ notaui.s.de heredi.insti.l.j.Vnū quero nūquid indignus priuetur ipso iure an p sniam.dic qđ per sniam vt no.in glo.ff.fami.hercis̄cun.l.his cōsequērer.§.j.qđ est notandū.z ad hoc vide qđ notaui.s.de epis.z cle.aut.statuimus.Querit Py.si filius alicui⁹ est institut⁹ ab aliquo z pater illū interfecit an filius teneatur accusare patrē z tenet q non per.l.filius.de condi.insti.z est.l.ij.in questionibus suis z incipit Gaius Lucium Titium mortifere vulnerauit.z pro hoc bene facit licet non alleget.ff.ad.l.iul.de adul.l.si adulter.cum incestu.§.liberto.alias est sub.l.imperatores.

Eredes.Primo ponit vnū dictuz circa accessionē fructuum z rōnē ei⁹.Secūdo ponit aliud circa accessionē pecuniarū.Tertio illud extendit.Quarto illud determinat.partes per se patēt in littera Cy.q ergo dicit fructus integros subaudiendū ipsam hereditatem z intellige etiā si nō sint ex ipsis fructibus facti locupletiores.z ad hoc subijcit rōnem necq eīn zc.Modo p declaratione huius.l.z totius materie quero cū hodie per vacationē imperij nō sit fiscus.Vtrū ciuitates hodie succedant loco fisci quo ad ciues suos vel reges quo ad regna eorū.z ad hoc possunt adduci iura allegata vtrum ciuitas restituatur sicut res publica.s.ex quibus causis maio.l.respublica.vbi de hoc plene dixi.Sed quātū ad presens videṫ pmo q ciuitas loco fisci succedat qz multa iura dicūt ciuitatē habere rē publicā vt.d.l.res publica notaui.In contrariū videtur qz dato sine preiudicio quod ciuitas quelibet dicaṫ habere rē publicā tñ respublica z fiscus non sunt idē qđ patet ex diuersitate titulorū.j.de iure fisci.z postea sequiṫ de iure reipublice.z de hoc tetigi.d.l.respublica q ergo ciuitas priuilegio fisci non vtaṫ pbatur qz loco priuati habeṫ.ff.ad mace.l.nihil interest.z qz in pecunia fiscali.subtracta cōmittiṫ crimen peculatus secus in pecunia ciuita.vt.ff.de fur.l.ob pecuniā.z pro hoc bene facit.ff.de edili.edicto.l.j.§.illud.z glo.ibi posita.z de verborū signi.l.bona.z.l.eum qui vectigal.Itē videṫ expressum qz ciuitas nō succedit in bonis vacātibus vt no.Azo in summa.C.vnde vir z vxor per.l.j.de bo.vacā.vbi tenet accur.q etiā pro delictis nō accipit ciuitas bona.Itē nulla ciuitas habet priuilegiū simile fisco vt.ff.ad municipa.l.simile.z ibi notatur z plures bone cōcor.sunt ibi ad hoc immo q plus est videtur quod etiā si fiscus esset hodie nō auferret bona indignis vt.j.de bo.dam.auf.bona.Sed illa loquitur in bonis mortuorū.secus in bonis viuentiū qui sunt indigni de quibus loquitur iste titul⁹ Quid ergo dicemus puto de stricto iure ciuitates vel reges loco fisci nō capere p iura predicta z ideo cū hodie non sit fiscus vt predixi nō credo q sit locus huic titulo nec alijs loquentibus de iure fisci.Sed cum fiscus non adsit remaneāt bona penes heredes indignos.Nam etiam si fiscus esset z non agnosceret remanerēt penes eos vt.ff.de lega.j.l.si seruus plurium.§.penulti.z in eis tēporib⁹ nō vidi aliquē heredē vt indignū priuari z ciuitati applicari.vidi tñ ex delictis bona ciuitatib⁹ applicari ex forma statutorū.Itē audiui de facto seruari in regno francie z alijs regnis q reges in omnibus vtunṫ priuilegijs fisci pro quo facit Exod.primo.vij.capi.z.iij.z.vij.c.vbi dicitur fiscus regis sed dici pōt q tunc non erat imperiū nec imperator sed reges tñ post quos z in quorū locū successit imperium vt.ff.de ori.iur.l.ij.§.deide ex actis.z dixi.C.de summa trinitate.l.j.z ideo nō puto esse de iure.z ita etiā tenuit do.Guil.ac.in quadā questione quā publice disputauit z incipit quidā Albertus armirij.Itē quero si filius interfecti repudiauit hereditatem paternam z transegit cum occisoribus z inde pecuniam habuit.nunquid pro ipsa pecunia conueniri poterit a creditoribus patris.dic q non vt dixi.s.arbi.tute.l.eum qui.Sed an si absoluantur occisores tenetur heres appellare.dic q non vt.ff.ad sil.l.propter veneri.§.fi.z.j.e.l.minoribus licet ibi teneat contrariuz.Item excusantur a pena huius.l.minores.vt.j.eo.l.minoribus.Item si homicide non potuerunt reperiri:vt.j.e.l.si ideo.Itē dicit glo.quod regula illa q aufertur ab indigno applicaṫ fisco fallit in duobus casibus in glo.notatis adde z tertium.ff.e.de his quivt indig.l.fi.§.fin.Sed quid si heres accusauit occisorem.z qz non poterat plene probare sed solū p indicia iudex secūdū formā iuris lōbardi pnunciauerit duellum seu pugnam debere fieri vt in lombarda qualiter quis per pugnam se defendere debeat licet sit cōtra ius ciuile vt notatur.ff.ad.l.aquil.l.q̄ actione.§.si quis in colluctatione z canonicū vt extra de clericis pugnātibus in duello.nunquid heres tenetur subire duellū nō puto immo credo q sufficiat si via iuris prosequatur vt dicta.l.pter veneni.§.vlti.nec credo q sic anceps piculū subire teneaṫ.ar.ff.de in litē iuř.l.videam⁹.In gl.vlt.sci eīn ibi hui⁹ accusatio.qua petūtur repelli heredes vt indigni.de quo dic vt notatur.ff.eo.l.in cognitione.§.ti.ad fil.

Olla.Duo dicta cōtinet z i effectu dicit qđ ex persona heredis quātūcūq priuilegiati non mutatur conditio obligatiōis.Casum in terminis pone vt in glo.z notabilia per te collige.Oppo.hic dicitur quod si tutor dicat testamentum falsum perditur portio relicta pupillo contra.ff.de his qui vt indig.l.post legatum.§.j.dic quod ibi dixit testamētū non solenne hic falsum z loquitur ibi in legato.Et ratio est quia dicēdo falsuz impugnat non solum institutionē.sed etiam legata secus quādo dicit non solenne.quia tunc potest esse non solenne quo ad institutionem z legata valere z hanc rationē ponit Dy.extra de reg.iur.c.ex eo nō dz li.vj.Sed secundū istā rationē etiā vbi tutor diceret non solēne in casu huius.l.perdere deberet portionē pupilli qz hic loquitur in hereditate vel eius quota que ex testamēto nō solēni nō debetur.z ideo videtur institutionez de pupillo factā impugnare z sic repellendus tanq indignus nisi fugiēdo diceremus q nō ex solēni voluntate potest deberi hereditas saltē iure fideicō.vt.j.de codicil.l.ij.Sed q pri⁹ dixi verius est qz qñ falsum dicit voluntatē testatoṙ.impugnare videtur.z ideo ex illa volūtate cōmodū cōsequi nō debet vt.j.e.l.alia.Sed qui dicit nō solēne nō impugnat directo volūtatez defuncti sed dicit solēnitatē deficere.z iō nō pdit cōmodū sibi ex ea debitū.Oppo.q delictū tutoris pupillo non noceat:vt.j.vnde vi.l.meminerint dic vt plene dixi.s.de sacrosan.ecclē.l.iubemus nullā.Querit glo.nūquid pupillus priueṫ portione polle relicta.videtur q sic vt.d.l.post legatū.§.si pr̄i de bonis liber.l.qui in seruitute.cōtrariū est veri⁹ s̄m Pet.vt.ff.e.l.rescriptum.z.l.post legatū.§.qui accusauit z de inoffi.test.l.filius.§.multo magis.Nō obstant iura contraria qz relictuz filio vel seruo acquiritur patri vel dño.vt.ff.de lega.j.l.cum filio.z ideo accusans eius dispositionē perdit commodum ex ea sed istud relictum sorori nō reputatur relictum pupillo nec habetur ex dispositione testatoris sed ex successione.z ideo per impugnationem iudicij testatoris nō amittitur ad aliud generale quod colligitur hic in glo.que incipit per qđ volebat scz qđ nō debet esse melior cōditio heredis q̄ defuncti cuius contrariū vř in.l.sicut.§.sed pupillari.j.de prescrip.xxx.an.dic q ibi loquitur in prescriptiōe cōtra defunctū inchoata sed non completa que cessat priuilegio pupillaris etatis.hic autem loquiṫ in trāsactione inchoata z cōsummata cū polla.z aliud est defuncti factū rescindere aliud inchoatū ↄtra defunctum ad tēpus cessare vt.ff.de solu.l.qui res.§.aream z de ver.oblig.l.inter stipulātem.§.sacrā.sed cōtra hoc videtur lex allegata hic in glo.ex quibus causis in pos.eatur.l.apud iuľ.vnde dic qđ prescriptio non procedit ex facto vel obliga.defuncti immo ex non facto.i.negligentia.Old.vel dic s̄m Jaco.de bel.quod nō licet heredi qđ nō licebat defuncto.Regulariter fallit in dicta lege sicut.§.sed pupillari.z in alijs etiam casibus qui notantur.ff.de regu.iur.l.heredem.z.s.si in frau.patroni.l.secunda Et de hoc an priuilegiatus succedens non priuilegiato vtaṫ priuilegio suo plene dixi.s.de sacrosanc.eccle.aut.quas actiones.Et ad questionem quam gl.format de abbate succedente patrono vtrum habeat idem ius in ecclesia quod habebat patronus fundator dic s̄m Jacobum de bel.quod si patronus transtulit in abbatem omne ius suum etiā in abbatē transferēdo z abbas eam redegit inter alias suas ecclesias pleno iure tunc habet idē ius qđ in ceteris suis ecclesijs.ar.d.l.sic⁹.j.respōso cū ↄcor.al's sec⁹ vt hic cū ↄcor.Sed si recte inspiciaṫ ar.gl.non bene procedit.hic eīn pro tanto ex persona polle nō poterat transire ius in pupillum successorem quia non competebat polle obstante transactione per eam facta.Sed in questione proposita ius competebat patrono z ideo ex in integro trāsire potuit in abbatē obstare tamē posset abbati quia non proponitur successisse patrono sed tātum habuisse causam ab eo z ideo forte ex toto nō habet ius patroni z ista potuit esse dubitatio glo.

bitatio glo. quod tamē prius dixi veri⁹ credo. Ultimo nota quod hic videt tutorē accusare posse noīe pupilli. Sed dic vt hic in gl. et plenius. j. qui accusare non possunt. l. ij.

Ita. Ibi vendicat hic iunge quia nō eo tpe. c. quod est in fine ol. et quod dicit pupilli dic idē si essent adulti dū tñ minores. xxv. annis vt. j. e. l. minoribus ol. In glo. in domo. hec glo. corrupta est et debet dicere ecōuerso iudicio nō dico in domo vt ptz. ff. ad sil. l. j. in prin. et §. occisorum in fi. In glo. et adita est ibi. l. fi. hoc facit quod ob solam aperturam. ol.

Hereditas. Primo pmittit regulā. Secūdo subijcit casuz q non cōphēdit sub ipa regula. Tertio remouet vnū dubiū et quod dicit declarauerat subaudi. in aliū trāstulit si iure vt sequit et iō locus est fisco pbata indignitate nō dico presumpta ex solis verbis codicillorū licet glo. hoc videatur sentire. alias leges q̄ dicūt hereditatē non posse dari vel adimi codicillis imposite essent verbis et nō reb⁹. M. fili. Et casus tripliciter ponit in glo. secūdū quod tripliciter exponunt verba illa ad aliū trāslata. Et vide p declaratione huius. l. quod notat et dixi. j. de codicillis. l. ij. et notatur et dixi. s. de testa. l. nostram et p azo. in summa hui⁹ tituli. §. fi. et instituta qui. modis testa. infir. §. ex eo q̄ in effectu hic notantur in glo. et clari⁹ per Cy. vt. j. subijciā. Sed an relictū in testamento possit conditionari vel modificari i codicillis vide quod dixi. s. de epis. et cle. l. omnia priuilegia et notatur in aut. de restitu. fideicon. §. j. et in brocardis de testatoribus et vltimis voluntatibus rubricella per codicillum testamento confirmatum et rubricellis sequentibus. Contrarium de. l. ex parte de adimen. le. glo. soluit multis modis. et inter alias dic quod ibi ideo legatum nō hz quia heres erat sed hec est falsa quia ibi erat heres pro parte tm̄ et ideo a coherede poterat legatum capere vt. ff. de leg. j. l. qui filiabus. §. fi. et. s. famil. hercis. l. si qua et ideo glo. dicit primā so. tutiorē. s. quod hic expresse ademit dicendo eū indignū ibi tacite pter inimicitias et secūdi testi affectionē lz nō cōpleuerit et sic ibi nō appebat de ademptione expssa et hanc approbat odo. Jac. de ra. dicit quod et si expresse dixisset eum inimicum non propterea reputatur indignus vt. j. dicitur. fran. ac. dicit quod in. l. contraria propterea nō debetur legatum quia tacita voluntate adimi potest vt eo. titulo. l. iij. in fi. Pro declaratiōe ergo et solutione omnium contrariorū dic cū qritur quando hereditas aufertur ab indigno vtrū applicetur fisco vl' veniētibus ab intestato aut aufertur pter viciū hr̄dis aut pter viciū testatoris aut pter aliam cām. prio casu aut heres ex nulli⁹ testō capere pōt vt deportatus et tūc reputat institutio p nō scripta et fisco nō applicatur. Sed veniētibus ab intestato vt. ff. de his qui p non scriptis. l. iij. et. s. de heredib⁹ institu. l. j. secundū intellectū modernorum qui est contrarius gl. vt ibi plene dixi aūt institut⁹ capere posset ex testamento alteri⁹ puta fili⁹ spurius sz pter suū vitiū nō potest. et tūc loc⁹ est fisco vt hoc titu. et. ff. e. per totum et de vul. et pupilla. substitu. l. ex facto. §. iul. et de inoffi. testa. l. pap. §. meminisse. fallit. s. de secūdis nup. l. ij. §. fi. Secūdo casu qn pter vitium testatoris dicit glo. quod si talis testator instituat qui non potest aliū instituere hereditas aufert et fisco applicatur non aūt venientibus ab intestato. Fallit in quibusdā personis. s. de secundis nup. l. j. §. preterea de naturalibus liberis. l. j. et de incestis nup. l. si quis incest. cy. tamē dicit in hoc gl. eē diabolicam quia nō probatur aliqua. l. quod fisco applicetur sed cum ea opz diuinare. et ideo dñs Ric. hoc casu dicebat aut est defect⁹ ex parte testatoris pter delictū suum tūc est intestabilis quo ad omnes vt quia est de crimine damnat⁹ et loc⁹ est fisco vt. ff. de testa. l. eius qui de inius. testa. l. si quis exheredato. §. irritum et de bonis damnatorum per totum aut est tm̄ respectu certarū personarum vt habetur exēplum dicta. l. j. s. de secundis nup. et nunc si aliū facit heredem non est locus fisco et institutus est heres. sed quenitur ab illis personis quasi ille habebit necesse instituere ex. l. illa. Si autem sit intestabilis pter aliū defectū vt quia pupillus vel furiosus tunc non est locus fisco sed veniūt veniētes ab intestato. et ita loquit insti. de heredib⁹ ab itesta. p totū et. ff. de suis et legiti. habet. l. j. i prin. Tertio casu hn̄ aufert pter aliā cām aut pter errorē defuncti quia instituit aliquem tāq̄ filiū q nō erat tūc vocant veniētes ab itest. vt. s. de heredib⁹ insti. l. si pr̄ et. l. nec apud aut aufert nō pter errorem sed pter defectū. et tūc aut pter defectū solennitatis aut pter aliud. Si pter defectū solēnitatis vocant veniētes ab itestato vt institu. de heredi. ab intest. in prin. et. s. de test. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto et. §. fi. Si pter aliud aut processit testator ad verba. tm̄ aut pcessit ad factū. Si ad verba tm̄ vt quia dixit heredē demeritum vel indignū tunc applicat fisco vt. ff. e. l. cum quidam lz. M. fil. vt dixi in pn. l. dicat per talia verba nō presumi heredē indignum nisi pbetur. et ideo nō est locus fisco nisi facta probatione. et scdm eum ex hoc cessant multa contraria. aut per alia verba tacita vt dicendo heredem inimicum et non aufertur heredi nec fisco applicat vt. ff. de adimē. leg. l. ex parte. ratio est quia dicēdo inimicum nō pterea dicit demeritum vel indignum quia pōt esse inimicitia iniusta. vt. ff. locati. l. si merces. §. culpe et hanc rōnem assignat Ja. de ra. Si vero pcessit ad factum aut faciendo aliud testm̄ solēne. et tunc veniūt in eo instituti vt. s. de testamentis. l. hac consultissima in fi. de leg. j. l. si mihi et tibi. §. fi. et de leg. iij. l. si quis in pncipio testamēti. si autem al's testm̄ cancellauit tunc quia voluit intestatus decedere et veniunt ab intestato venientes. vt. ff. si ta. testa. nulle exta. l. j. §. penulti. et de his que in testō delentur. l. fi. si vero quia putauit heredes indignos locus est fisco. vt. ff. de his que in testamento delentur. l. proxi. aut dubitat. et tūc dic vt notatur et plene dixi. s. de testa. l. nostram. Ex cursu etiam temporis et cōtraria voluntate testatoris tollitur primū. vt. s. de testa. l. sancimus. quod dic vt ibi dixi. ex predictis satis ptz quod si filius interficiat patrē quia locus est fisco quia propter vicium heredis aufert vt dictum est et est expressum. ff. de bo. dam. l. vltima in fi. Querit Odo. si testator dixit heredes demeritos et indignos sz nullam causam expssit. an valeat. qdam quod nō sicut nec preceptuz nudum testatoris et sine cā. vt. ff. de leg. j. l. filiussa. §. diui. Jac. bal. cōtra ex generalitate huius. l. que indistincte loquitur nec cām exigit quod dicit Odo. eē verū in herede extraneo in quo nō exigit causa immo in eo exheredatio est inepta. vt. ff. de v. obli. l. quidam cum filium. si autē eēt de suis exigitur cause expssio al's nō tenet exheredatio vt aut. ex cā et aut. nō lz Odo. M. fil. vt predixi videtur etiam in extraneo sentire quod etiam si cā exprimatur nō sufficiat nisi probetur quod sit indignus et hanc. l. et l. cum quidam. ff. eo. intelligit quando probant heredem indignum. ¶ In gl. magna. ibi nō pstaretur legata et veniētes ab intestato succedunt vt ibi di. Fran.

Non oportet. In glo. ibi his qsequēter. §. sed si monumentū. Ibi corrigi quando preceptum fuit licitum. Old.

Minoribus. Ibi inulte. i. nō vindicate ne quā. i. ne aliquā. glo. dicit et bene quod de iure ciuili nō est inserēda cā in appellatione p. l. scio. ff. de ap. et quod hic dicit cām appellationis dic. i. instantiam. Et an teneat quis appellare vel prosequi dixi. s. de procur. l. inuitus. Sz de iure canonico est inserēda in interlocutoria et nō pōt nisi expssa prosequi vt in clemētinis de ap. c. appellanti. et ibi de hoc p Jo. an. Querit etiā gl. si isti efficiantur maiores nūquid teneantur vlcisci. gl. determinat quod nō et eam sequitur Ja. bu. dicens quod vbi sequens actus causatur a primo inspicimus tps primi vt. ff. de minori. l. iij. §. scio. Sed ab aditione hereditatis causatur necessitas accusationis ergo illud inspicimus. Cy. dicit Pe. sensisse qtrariū quia minor excusatur nō perpetuo sz donec est minor vt. ff. de tuto. et cura. da. ab his. l. si tutor reipublice. et hāc etiam sequebatur dominus Old. Ad hoc adducens alias rationes vt notaui. s. in quibus causis in inte. restitutio nō est necessaria. l. j. glo. tamen ibidem tenet sicut hic.

Si ideo. Expresse facit lex ista pro renūciatione qōnis quā vidi sepe pgami vbi est statutū quod cōia districtus teneant denūciare potestati maleficia in eor territorio cōmissa et capere malefactores sub certa pena. aliqō maleficium pptratū fuit de nocte ita quod ignorant malefactores. hec lex facit quod commune nō teneat ad penā statuti quia cert⁹ dz eē pcussor. vt. ff. ad sil. l. et si certus sit percussor. et pro hoc. ff. de. l. qmissoria. l. si fundus. §. fi. Sic etiā excusant a pena cū ignorat cui solui debeat ff. de arbitris. l. celsus ex de vsur. c. cū tu. de ap. c. ex ratione et de eo qui mittit in pos. cā rei seruande. c. cū sicut apparere etiā dz cui sit facta iniuria ad hoc vt agi possit i iure vt. ff. de iniur. l. itē apud labeonē. §. cui cōsului tñ cōmunibus quod protestarēt corā potestate vel alijs honestis personis quod ignorātur malefactores et quod denūciarēt si scirent. vt. j. de his qui p metū iudicis non ap. l. j. et. s. de defen. ciuitatū. l. penult. et. ff. de euic. l. si dictū §. si presentē cū si. Sz quod cōia teneat vi. j. e. l. cū fratrē vbi occisus fuit veneno et sic clam et tñ heredes tenētur sed illā intelligo scdm istā. l. si occisores sunt certi. ¶ In glo. j. cuz desiderio vltra similis expositio. ff. de re. diui. l. fi.

Filia. Ibi insimulabat. i. insimulat et accusabat qō presumit eo quod i cā succūbit vt notatur. ff. de re iudi. l. negociorū ol. et quod dicit non pertulit dic. i. ad finē pduxit. per enim perfectionez

denotat.vt.ff.de verb.sig.l.vrbana familia.§.pernoctare ⁊ de adul.l.ij.ij.⁊ nro. Ibi cũ illius q ad finẽ pduxit ⁊ 2riã sententiã portauit. Oldr. Ibi nõ substinuit q2 ante tps snie destitit. Sz videt ꝙ penitẽtie nõ sit locus.vt.s.de iurisdi.om.iudi.l.in criminali. Sz dic vt ibi plene notat ⁊ de plus peti.l.j.vide etiã p declaratione huius.l.qđ dixi.s.de inoffic.testo.l.eũ qui.in glo. sic distinguitur ibi lz perdat.i.in causa succumbat.Oldra.

Eum fratrem. In fine. sic ꝙ nõ ex p matura aditiõe sz ex negligẽtia postea subsecuta aufert ei hẽditas. In glo.vlti.ibi ⁊ post vẽdicare vt h ibi sz postea accusat vt notat i.l.j.§.occisor ibi hẽre qõnẽ de familiar suppliciũ de huis fieri vt.ff.e.l.necessarios.§.j.ibi cũ possent vt.j.e.l.fi.ol.

Sororem. Ibi iure licito põt eam accusare lz sit mulier cũ suã vel suor iniuriã psequatur.vt.j.qui accu.nõ possunt.l.vxor.⁊ l.nõ ignorat.ex quo ptz ꝙ male dicũt q tenẽt ꝙ pena huius tituli nõ habeat locũ in feminis q2 hec lex dicit contrariũ ⁊ q2 eadẽ est ratio sm Cy.⁊ Pe. Ad qõnẽ glo.de herede qui adulterauit vxorẽ testatoris ꝙ sibi auferat hereditas per leges in glo.allegatas dicit Cy.ꝙ ll.ille hoc nõ dicũt sz ꝙ pter inimicitias reuocantur legata ⁊ ideo si in vita testatoris adulterium foret cõmissum ⁊ testator sciuisset bene esset reuocatum. Si aũt ignorasset non quia inimicicia non contrahitur inter ignorantes.ff.de inofficio.testamen.l.si mater. Si vo adulterasset eam post mortem vt glo.proponit tunc non probant leges qđ glo.dicit. Sed lz nõ contrahatur inimicicia tamen q2 verisimile est ꝙ si testator viueret.⁊ hoc sciret ꝙ reuocaret iđ ⁊c.vt.ff.de 2tr.tuto.l.vtilitate ⁊ dicam.j.de fideicõ.l.fideicõ.⁊ ibi in glo. Item nota ꝙ quidam dicunt ꝙ vxor etiã si nõ sit heres mariti põt accusare eos qui eũ interfecerũt quasi prosequatur iniuriã suam cũ sint vna caro vt.j.de crimine expila.hereditatis.l.aduersus.de hoc dixi.j.qui accusare nõ possint.l.de crimine. ¶ In glo.ita tamen ibi applicaretur dato ꝙ vx.fuisset in negligentia.Old.⁊.ff.de iniur.l.ij. ¶ In glo.ꝙ semper presumitur.s.ꝙ non sit indigna.ꝙ ergo dicit pbare cõfidis.dic eo ipso ꝙ contrarium non probatur.sic exponitur.j.qui militare non possunt.l.super seruis. Et nota ꝙ innocẽtia prestat securitatem cõtra calũniam ⁊ alibi dr fides veri a calũnia te defendit.j.de iniur.l.si non conuicij.

☞ Imperator est plenus philosophia.

Cum silenianum. Prio pmittit cãm.l.cõdende scdo statuit. Itẽ nota.ꝙ imperator † est plenus philosophia.qđ exponit glo.s.legali vt.l.omniũ.s.de testa.vbi de hoc dixi.⁊ sic sciẽtia legalis est philosophia ⁊ imperator marcus dr philosophissim⁹ imperator in auť.vt defuncti seu funera.§.sancimus colla.v.⁊ vide in alphabeto lra i dictiõe imperator. Itẽ no.ꝙ imperator dr sanctissim⁹ vt hic ⁊ ð leg.ij.l.titia.§.fi. Plura etiã mirabilia collige q̃ attingũt circa seruos tpe seruitutis vt ex tex.⁊ glo.colligitur.et.j.cõia de successl.seruus in glo. Item no.ꝙ dr in fi.nihil videri actuz ⁊c.ad qđ concor.vij.q.j.c.nihil.de bap.⁊ eius effectu.c.maiores.§.sz adhuc.⁊ ibi de hoc in glo.notatur ⁊.ff.de ver.signi.l.v.§.opere.⁊ ibi in glo.⁊ ad.l.falc.l.si is qui quadraginta.§.j. Sed contra hoc vr q2 cuiuscũq3 rei potẽtissima pars est principium vt ff.de ori.iur.l.j.⁊ dimidium facti qui bene cepit hz vt.ff.ð auro ⁊ arg.leg.l.⁊ si nõ sint.§.quid ergo ⁊ q2 annus ceptus habetur pro cõpleto.vt.ff.de mu.⁊ hono.l.ad rem publicam.sol.dic sm Cy.aut loquimur de institutis artis tũc hz locum lex ista quia nihil videretur legisse imperator remedia inducendo nisi illa compleat ne videatur aliquod imperfectum sanxisse vt hic dicitur ⁊ idem dr de xpo ꝙ opus imperfectiõis non nouit dicto c.maiores.§.sed adhuc in alijs vero etiam nõ imperfecta dicũtur facta vt cedãt legato vt dicto.§.quid ergo vel posses aliter dicere vt ibi notatur.alij dicunt ꝙ refert inter cõtractus ⁊ vltimas voluntates vt notatur dicta.l.v.§.opere. Sed hoc non videtur. Nam ibi loquitur de opere faciendo ab herede iussu testatoris ⁊ de opere locato.⁊ ꝙ nõ sit differẽtia ptz.ff.de leg.iij.l.librorum.§.quid ergo vnde sm Cyñ. dic aut loquimur de opere qđ habet certam formam.⁊ tunc nihil videtur esse actũ nisi forma sibi attributa que ex consummatione cõtingit vt dicta.l.si is qui quadraginta.§.j.et ad.§.quid ergo in.l.et si non sint potest responderi quod loquitur in re que licet transeat in speciem nihilominus retinet nomen sui generis.al's secus eẽt vt dicta.l.librorum.§.quid ergo.alij vt Iaco.de bel.dicunt ꝙ speciale est in vsucap.⁊ similibus ꝙ ceptum habeatur p completo vt dicta.l.ad rẽ publicã ⁊ notatur de mino.l.iij.§.minorẽ ⁊ ibi glo.⁊ ꝙ fauor ⁊ odium tollit cõtrariũ vt ibi notat.⁊ ð hoc etiam notat ex de elec.c.cũ in cũctis. Alij dicũt ꝙ principium est laudabile q2 expectat mediũ ⁊ finẽ vt.d.l.j.de ori.iur.sed finis laudabilior est iuxta illud exitus acta pbat ⁊.ff.de iureiur.l.iij.§.quacũq3 autem ⁊ illud nõ qui inceperit sed q perseuerauerit saluus erit.p hoc.ff.de in rem verso.l.si p parte.§.vsuz. vel dic sm Ja.bu.aut habetur respectus ad totum.⁊ tũc nihil videtur actum ⁊c. vt hic q2 caret forma que dat esse rei vt dictum est.aut habetur respectus ad partem. et tunc verum est aliquid factum immo maxima pars.s.principium.vt.d.l.j.de ori.iur.de hoc vide ꝙ plene notatur ex de elec.c.dudum pmo iuncta glo.de censi.c.scientes ⁊ per Az.in princ.brocardorum rubricella ꝙ ceptum est ⁊ rubricella sequenti ⁊ in libello Py. circa finem rubrica de iudicij consideratione ⁊ dixi in alphabeto dictione arg.§.a virtute principij. Ad aliud contrarium ꝙ inducit glo.de lege furtim.§.si non tota.ff.arborum furtim cesarum dic ꝙ ibi loquitur in delictis ⁊ phibitis in quibus pro parte admissum non dz impunitum remanere. vt.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.si quis tabulas ⁊ de incen.rui.⁊ nau.l.iij.§.senatus hic aũt in permissis ⁊ fieri iussis vbi opz in totum parere.vt.ff.de leg.j.l.etiam si partis.Oldr.vel dic ꝙ arbor partim cesa videtur vt dicto.§.⁊ si nõ totam.litteram expone ibi ⁊ veteres subaudi iccirco hi enim. hec est questio de libertatibus. accepissent.s.libertatem nulla mora adhibita interea.i.donec differtur aditio vt questio habeatur de familia medium tempus qđ est ab eo tpe quo fuisset adita hereditas nisi pter impedimẽtum senatusconsulti vsq3 ad tempus quo vere aditur ⁊ maxime sed in quo suppletur oratio. Intelligatur lz ex ancilla nascatur subtracti genitores. Oldra.

Talis. Utilis est hec lex ⁊ ponit duas vtiles qões quas simul soluit in vsiculo nos igit.⁊ hec lex nõ hz locũ in surdo infirmo claudo vel alijs iustis causis excusato prout notatur p Azo.in summa.c.§.itẽ excusantur etat.defecti ⁊ plenius p Rofr.in libello de senatusconsul.sil.§.excusant.⁊.§.sed qualiter accipit sub eodem tecto cuius rõ est sm Cy.q2 ex his que a natura puenũt nõ põt culpa imputari.vt.s.de lib.pteritis.l.maximuz viciũ. Sed nũquid in dormiẽte locum habeat huius.l.pena videtur ꝙ nõ eadẽ rõne ⁊ p hoc.ff.ad.l.aquil.l.si seruus seruuz §.si fornicarius.dic sm Cy.aut fuit in culpa puta quia sciebat dominum habere inimicos qui euz continue persequebantur ⁊ erat in loco vbi verisimile erat eos venturos. et tunc punitur.iuxta dictum xpi in passione.non potuistis vna ora vigilare mecũ.arg.dicti.§.si fornicarius aut non fuit in culpa ⁊ nõ punitur vt.ff.de dam.infec.l.fluminum.§.vicium. Si seru⁹ habeat plures dños equaliter periclitantes quẽ teneatur iuuare.dic vt.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.si cuz omnes. Ultimo collige argumentum ad qõnem quã vidi de facto cõmissum erat homicidium testes inducti deposuerunt se fuisse presentes vbi titius occidit: titius probauit eos longe abfuisse a loco homicidij perpetrati ⁊ ita dicit eos falso per legem optimam de contrahen.⁊ cõmit.stip. Isti ad eor defensionem pbant ꝙ erant ita primi ꝙ potuerunt clamorem audire hec lex est ar.ꝙ excusentur a pena falsi sed lz excusentur tñ si deposuissent titium occidisse nec probassent de pñtia visus non credo ꝙ sufficeret 2 titium ⁊ tũc nõ essent a falso excusati q2 aliud est dicere eos fuisse presentes quo ad opem ferẽdam dño vbi sufficit clamorem audiuisse aliud deponere titium occidisse vbi exigitur psentia visus vt.l.testium.s.de testibus.

¶ De codicillis. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azo.in summa.e.⁊ per Rof.de act.ex testamento ⁊ an mulier possit esse testis in codicillis vide.j.eo.l.fi.⁊ nota ꝙ relicta in codicillis ab intestato non valẽt nisi per heredes ab intestato adeatur hereditas vt.ff.de fideicõ liber.l.ij.⁊ ibi dixi.⁊.j.de fideicõ.eam quam in glo.rubrice ibi codicilli quasi in codice siue carta scripti.

Capto. Duo dicta continet et vide qđ notatur instituta.e.circa prin.⁊.j.e.l.siue in initio. Et aduerte ꝙ hic loquit in preteritione paterna. qđ facit ad materiaz aut.ex cã. ¶ Item tenet hic glo.ꝙ in ista scriptura confirmatoria requiruntur quinq3 testes ⁊ idem notatur.ff.de secun.tabu.l.qui ex liberis.§.testamento.alibi notatur quod duo sufficiant: vt notatur.ff.de testamentis.l.heredes palam.§.sed si notam dic ꝙ aut declarat volũtas que al's de se vtilis est ⁊ tunc duo sufficiant

tur.ff.de secũdis tabu.l.q ex liberis.§.testõ.alibi notaƭ ꝙ duo sufficiãt vt.d.§.sed si notã.aut volũtas inutilis ⁊ obtinet.qḋ hic notatur. ¶ Querit glo. vtrũ legata petãtur vt ex nunc ex volũtate cõfirmatoria:an vt ex tunc.i.ex tpe quo fuerunt primo legata ꝙ prodest scire ꝓpter priuilegiũ ꝑsone testãtis que forte tẽpore cõditi testamẽti miles erat. ¶ Itẽ ⁊ propter ius petendi glo.tenet ꝙ ex nũc ex secũda voluntate non ex prima qꝛ testamẽtũ nõ posset reconualescere vt testamentum ex voluntate nõ eque solẽni.⁊ ad hoc facit qꝛ quotiens illud qḋ est inutile cõfirmatur debetur vt ex cõfirmãte nõ ex confirmato. vt.ff.ad trebel.l.si quis priore.de iniusto testõ.l.posthumus.§ fi.de condi.insti.l.institutio talis.de condiƭ.⁊ demon.l.si quis ita.⁊ de here.insti.l.asse.In cõtrariũ est.d.l.qui ex liberis.§.testamento.de secũdis tabu.⁊ glo.ibi posita.quid dicemus forte dicẽdũ est ꝺm Cy.ꝙ hic de iure ciuili rumpitur ⁊ nullo iure iuuatur ibi saltem tenet iure pretorio: vt notaƭ.ff.e.l.cõficiũtur. §.si post factũ testamẽtũ sed ibi videtur notari contrariũ. In glo.que incipit de iure pretorio ibi nec codicilli ⁊c.ꝺm ꝙ Dy. ibi intelligit. ¶ Itẽ videƭ ex testõ posse peti qꝛ tenuit ab initio ⁊ ideo nõ est mirũ si potuit cõfirmari ꝑ quinqꝫ testes qꝛ facili⁹ reassumere debet vires ꝑteritas ꝙ̃ nouas assumere arg.ff.de libe.⁊ posthu.l.si filius.⁊ de pac.l.si vn⁹.§.pactus.hoc tñ reliquit Cy.sub dubio. ¶ Itẽ queriƭ si pater habeat filiũ natum tpe testamẽti quẽ preterijt ⁊ fecit etiã codicillos.nunquid erũt nulli sicut testamẽtũ.dicit ꝙ nõ qꝛ hoc casu ab initio testamẽtũ fuit nullũ ⁊ sic codicilli nõ potuerũt ab eo pẽdere vñ per se valẽt.arg.ff.de libe.⁊ posthu.l.iij.§.fi.⁊ de iniusto testõ.l.nam ⁊ si sub cõditione.⁊ latius dixi in auƭ.ex cã. Quid si pater tempore testamẽti habebat filiũ superstitem fecit codicillos nõ dependẽtes a testamẽto postea natus est sibi alius filius. nunqd filius secundo natus dꝫ legata soluere.dic aut dixit quicunqꝫ sit heres soluat legata.⁊ tunc postea natus pro portione sua soluet vt.ff.e.l.si quis cũ testm̃.aut reliquit solũ a filio superstite non a quocunqꝫ herede.⁊ tunc postea nat⁹ ꝑ portione nihil soluet: vt.ff.e.l.qui graui vtero. Sed nunquid primo nat⁹ prestabit legata in solidũ.dicit Pe.ꝙ si erant indiuidua vt legatum libertatis prestabit insolidum: vt.ff.e.l.penulti. Si diuidua pro parte tantum vt.ff.de lega.ij.l.cum pater.§. cum estimaret vbi de hoc plenius notatur per Dy.Cy.in glo.in quibus in fi.vel illa loquitur in preteritione materna vt notaƭ.s. de posthu.heredibus institu.l.j. Fran.ac.

Hereditate. Primo in genere loquiƭ. Secũdo in specie.⁊ ꝙ dicit huiusmodi dic.s.codicillos.⁊ ꝙ dicit quibusdaꝫ rebus.dic que sufficiebant ad quartaꝫ. al's secus vt.j.ad.l.falc.l.si vt allegas ⁊ facit.s.ti.pr.l.hereditas ⁊ qḋ ibi dixi ⁊.s.de necessarijs seruis here.insti.l.penul.§.sꝫ cum veteres. ¶ Op.de leg.iij.l.cum gs.§.seia.so.vt ibi.⁊ eodem modo soluiƭ.ff.ad trebel.l.sceuola. Quidam tñ dicũt ꝙ in legib⁹ illis erant verba inflexa siue equiuoca vt verba instituo siue heredem esse volo.⁊ ideo nõ est mirum si fideicom.operãtur.secus in directis ṽbis simpliciter q̃ non obliquãtur ne volũtas testatoris offendaƭ qui valere voluit iure directo ar.j. de conditio. insertis.l.ij.ad treb.l.facta.⁊.l.si sub cõditione ergo ꝑ obliquũ valere nõ debẽt de hoc dixi in.l.precibus.s. de impuberum et alijs substi. Sꝫ que ẽ ratio ꝙ hereditas nõ põt dari vel adimi directo in codicillis. Odo.dicta.l.hereditas.s.ti.primo reddit rationẽ qꝛ testm̃ est solennior ⁊ fortior voluntas ꝙ̃ codicilli:⁊ ideo tolli nõ potest per minus validam.⁊ ad hoc facit.ff.de re. iur.l.nihil tam naturale. Sed quare liceat per fideicom.dari vel adimi hic habetur in glo.Odo.

Cum proponatis. In codicillis ꝯtrarijs vltimis preualet.h.d.in testamẽtis etiã nõ contrarijs scõm tollit primum.vt.s.de testa.l.hac consultissima.§.fi.⁊ vide qḋ ibi notaui.⁊.e.ti.l.sancimus. Querit gl.si appareãt duo codicilli.in vno quoꝝ cõtinetur fundum titio lego in alio eundem fundũ non lego ⁊ ignoratur ꝙ sit posterius ꝙ preualeat ⁊ dicit ꝙ neutrũ rõne incertitudinis.Cy.sed Ja.de ra.tenet ꝙ illud presumitur vltimo loco factum in quo cõtinetur ademptio qm̃ illud dꝫ ꝓprie adimi quod datũ est.vt.ff. de adimen.leg.l.legatum.⁊ hoc frequẽtius contingit lꝫ interdum prius adimatur quã legetur.⁊ ideo attendẽdum est quod frequentius fit vt.ff.de legi.l.non ad ea ⁊ hoc etiam tenẽt Petr. Richard.⁊ Pau.si.⁊ facit qḋ notatur ⁊ dixi de duobus testa. eodem die confectis.s.de edic.diui adriani tollen.l.finali in fine. In alia questione glo.qua queritur si ideꝫ duobus legetur in diuersis codicillis ⁊ tenet ꝙ ambo concurrant Rich.tenet contrariũ ⁊.ll.allegate per glo.loquũtur quãdo in eadẽ volũtate duobus idem legatur:qꝛ tunc concurrunt.secus quãdo in diuersis ar.ff.de proba.l.quinquaginta immo ⁊ quando in eadem voluntate relinquitur si legando secundo faciat mentionem de primo videtur tacite adẽptum primo.vt.ff. de adimen.leg.l.sicut adimi.Richar.

Nec codicillos. Glo.dicit ꝙ ideo hꝫ ꝓbatur negatiua: qꝛ hꝫ implicitam affirmatiuã sicut cõiter oĩs negatiua sicut ⁊ ecõtra affirmatiua cõiter hꝫ implicitaꝫ negatiuã.vt.ff.de condi.⁊ demonst.l.pater seuerinã.§.socrus. vnde veriorẽ puto aliã opinionẽ glo.qḋ ideo hic ꝓbat qꝛ presumptio erat ꝯtra eum de ista tñ ꝓbatiõe negatiue plenissime dixi.s.de ꝓba.l.actor ⁊ si iste aliqñ fuisset furiosus incũberet ꝓbatio ei qui diceret eum sane mentis vt notatur extra de successionibus ab intestato.c.vlti.ꝙ concor.cuꝫ hac.l. de hoc etiã notatur in qõne.ix.indicasset.xvij.q.ij.c.j.⁊ notatur per Arc. de here.c.filij in prin.lib.vj.

Siue in initio. Quando dicãtur codicilli testamẽto confirmari vide qḋ notatur ⁊ dixi.s.e.l.j.⁊ an valeant codicilli etiam si testamẽto nõ confirmantur.glo.hꝫ tenet ꝙ sic dicit tamen ꝙ valet ex tẽpore codicilloꝝ nõ ex tpe testamẽti per.l.j.j.de testa.manumis.lꝫ qdam dicant ibi speciale fauore libertatis al's valet scdm eos ex tpe testamenti.vt.l. si ita scdo. ¶ In glo.allegata de heredi.insti.l.asse ⁊ de condi. institu.l.institutio.sꝫ opinio glo.verior est vt.ff.e.l.diui in ꝑn.⁊ §.fi.⁊.l.quidam Cy.⁊ facit expresse hec lex ꝙ confirmatio feudi possit ꝑcedere cõtractum feudalẽ ⁊ valeat. ¶ Item ꝙ contractus facti ⁊ fiendi possint cõfirmari per aliquẽ generaliter ⁊ ꝙ talis cõfirmatio faciat valere cõtractũ dũ dicit littera confirmatione munitis.⁊ ꝑ hoc.ff.de adop.l.adoptio nõ iure.Ni. ⁊ tetigi in auƭ.sacramenta super verbo contractibus ⁊ de ista confirmatione priuilegioꝝ quid operetur dixi.s.de eden.auƭ. si quis in aliquo documento ⁊ notatur extra de confirmatione vtili vel inutili per Hof.⁊ Hosti.in summa.

Si idem. Sepe allegatur lex ista per aduocatos ꝙ diuersitas nominũ inducit diuersitatem rerũ.Sed ad hoc oppono qꝛ vñ de istis nominibus nõ curãdum vt.s.de consti. pecu.l.ij.Sed dic vt ibi notatur. ¶ Itẽ oppo.ꝙ diuersa noĩa sepe idẽ significãt vt marcus tullius cicero ⁊ ꝑmas ⁊ patriarcha sunt diuersa noĩa ⁊ tñ idẽ officiuꝫ.xcix.di.in summa.⁊ per Archi.⁊ testm̃ ⁊ elogium sunt diuersa ⁊ tamẽ idem significãt vt.s.de iure delibe.l.quidã elogio ⁊ heres ⁊ hereditas sunt diuersa vocabula ⁊ tamẽ eiusdem persone vicẽ sustinẽt vt.ff. de vsuca.l.heres ⁊ hereditas. Itẽ videƭ ꝙ codicillus ⁊ testm̃ sunt idem vt institu.de testamentis in prin.eƭ de testa.c.cum esses ⁊ notatur.d.l.ij.de consti.pecu. Nam testm̃ dicitur testatio mentis vt ibi ⁊.xiij.q.ij.§.sed aliud ⁊ ideo qui non potest facere testamẽtum non põt facere codicillos vt.ff.e.l.diui.§.codicillos ⁊ de leg.iij.l.j. dic ꝙ in larga ⁊ in propria significatione omnis vltima voluntas dicitur testamẽtum vt in contrarijs in propria ⁊ stricta deferunt vt hic ⁊.s.de testamẽtis.l. non codicillũ ad id quod dixi de diuersitate nominum videtur ꝙ per nomina quelibet res distinguatur.vt.xxj.di.c.cleros. nomina enim inuẽta sunt ad recognoscẽdum res.vt.j.de inge. ⁊ ma.l.ad recognoscẽdas ⁊ de mutatione nominis.l.vnica in contrariuꝫ qꝛ plura sunt negocia ꝙ̃ vocabula vt.ff.de prescrip.verbis.l.natura enĩ ⁊ appellatio ligni omne ligñuꝫ continet:qꝛ nõ possent omnia ligna singulariter nominari.vt.ff.de leg.iij.l.ligni.⁊ dicitur ꝙ adam fuit ille qui imposuit nomina rebus.Cy.quo ad hoc ⁊ Pe.placet prima opinio glo.ꝙ si nomina sunt diuersa ⁊ sub diuersis titulis locum habeat lex ista.al's locũ habeãt contraria plus placet qḋ notaui.d.l.ij.s.de consti.pe.⁊ vide.j.cõmunia de le.l.ij. ¶ In glo.j.in fine vel dic ꝙ ideo dicuntur instrumenta.qꝛ sic instrumenta fidem faciãt.vt.ff.queadmo.testa.aperian.l.j.in prin.Fran.

1 Mulieres admittũtur ad probationes.
2 Tutor põt dari in codicillis testamẽtum confirmantibus.

Si quis agere. Diuide in duas ꝑtes principales. In prima agitur de via petendi. In scda q̃ incipit ibi in oĩbus agiƭ de solẽnitatib⁹ q̃ requirũtur in alijs vltimis voluntatibus ꝙ̃ in testamentis.ꝑma subdiuiditur in quattuor. Primo enĩ dicit ꝙ ille q petit hereditatẽ dꝫ eligere vtrũ velit eã habere iure directo vel per fideicom.⁊ vna electa tollitur alia ⁊ ad hoc cõcor.ff.de ma.testa.l. si quis seruo testõ.

Secundo dicit idem de via testamenti ⁊ codicillorum. Tertio
ꝙ imperfectū testm̄ nō valet etiā vt codicillus nisi testator hoc
expresserit. Quarto a dictis casibus certas personas excipit.
Notabilia per te collige. litteram expone si quis. s. extraneus
ne obstet casus pluralis. Cupiens ex eadem scriptura abest. i.
abhorret lex vel constitutio hoc. s. vt aditum ⁊c. Exordijs. i. in
principio dationis libelli ⁊ vide de hoc quod notaui. s̄. de edē.
l. edita. ver. dubitari etiam vidi. Si quis vero hucusq̀ de ex-
traneis nunc de coniunctis. Oldra. Et ꝑ euidentia dic ꝙ ali-
quando fecit testator testamentum non adiecta illa clausula si
non valet iure testa. ⁊c. ⁊ sic loquit̄ principium ⁊. §. illud quoq̀
quandoq̀ adiecta dicta clausula ⁊ tūc quid operetur illa clau
sula siue apponatur copulatiue dicendo ꝙ valeat iure testa-
menti ⁊ codicillorum siue disiunctiue si non valeat iure testa-
menti valeat iure codicillorū ⁊ siue per verba futuri tēporis si
non valebit siue presentis si non valet siue per vtrunq̀ ⁊ alia
de virtute dicte clausule dic vt plene dixi. s̄. de liberis ꝑterit.
aut. ex causa ver. vltimo transeamus ⁊ sequentibus. Prose-
quēdo ergo materiam huius. l. op. ꝙ si egit ex vna cā ⁊ succu-
buit ꝙ ex altera agere possit vt. ff. de excep. rei iudi. l. ⁊ an eadē
§. actiones dicit glo. ꝙ hoc fecit ratio contrariorū. istā so. repro
bat Cy. q̄ etiam vbi cōtrarietas adest agi pōt. vt. ff. de lib. leg.
l. aurelius. §. si. ꝭm Pet. ⁊ ideo dic ꝙ non repellitur exceptio-
ne rei iudi. Sed q̄ ex eadem scriptura varie nititur ⁊ sic sibi ꝑ
iudicat magis ratione electionis q̄ꝫ contrarietatis arg. huius
l. ij. responso ibi sciens se vnius electione ⁊c. ⁊ hanc opi. seque-
batur Jaco. de ra. ⁊. M. sil. plus dicit Pe. ꝙ si etiam electiōe
sibi non preiudicaret tamen obstaret exceptio rei iudi. in reali
bus ⁊ mixtis vbi dicit ꝙ si aliquis agat vna via causa exp̄ssa
nō pōt plus agere ex alia cā nisi nouiter q̄sita. vt. ff. de excep.
rei iudi. l. si mater. §. si quis autem ⁊ in hoc differūt a persona
libus vbi quis potest vti pluribus causis etiam contrarijs vt
l. ⁊ an eadem sicut notat Cy. scdm eum. s̄. de peti. hereditatis.
l. hereditas. qd tamē glos. ⁊ Dy. nō approbāt vt in. d. §. actio-
nes. Sed contra dictam opinionē Ja. de ra. ⁊. M. sil. q tenent
ꝙ non ratio contrariorū hoc hic faciat sicut dicit glo. sꝫ electio
instat Ja. bu. Nam electio locum hꝫ vbi plura iura cōpetunt
vt. l. ꝙ in heredē. §. eligere sed in ꝑn. huius. l. vna sola via cō-
petebat. s. directa vel nulla vt in. §. illud quoq̀ ergo electioni
locus esse non potuit ⁊ ita electione non sibi preiudicat de hoc
dic vt. ı̄. subijciam. ¶ Opp. de. l. eum qui. s̄. de inoffi. testa. sol.
vt in glo. vel vt soluit Dy. aut sunt contra origine ⁊ effectu ⁊c.
vt notatur per eum ex̄ de reg. iur. c. nullus pluribus circa me-
dium lib. vj. Sed ꝑdicta distinctio nō videtur bona ꝙ quando
sunt contraria in origine sꝫ nō in effectu ꝙ nō repellantur q̄
⁊ vbi nullo modo cōtraria per elec. tm̄ tollūtur vt. ff. de tributo
l. ꝙ in heredē. §. eligere. Sꝫ potest dici ꝙ ibi ex vna causa oriū
tur ambe actiones. ⁊ ideo per electionem tollūtur lꝫ nō sint cō
trarie. vt ⁊. ff. de lega. j. l. cum filius. §. varijs. secus si ex causis
diuersis q̄ tunc locuꝫ hꝫ opinio. d. Dyni. Sed huic repugnat
q̄ nō sunt plures cause concurrētes sed vna. Si em̄ hꝫ locum
vna vel alia ⁊ sic nō hꝫ locum electio vt. d. l. eum qui ⁊. ı̄. dicam
⁊ plene dixi de hoc. s̄. de furtis. l. j. Old. ⁊ Richar. sequūtur di
stinctionem Dy. ⁊ dicunt ꝙ hic sunt vie contrarie in origine ⁊
effectu quia vna ostendit euꝫ de cuius bonis agitur decessisse
testatum alia intestatum sed in. l. eum qui ambe vie causam ad
intestatum deducūt ⁊ sic sunt contrarie in origine sed equipol
lentia in effectu. ¶ Op. de leg. j. ff. quorū legatorū. so. vt in glo.
vel ꝭm. M. sil. vbi competunt plura iura electione preiudico
mihi si vnum tm̄ sed ignoro ꝙ si facto aduersarij nihil mihi no
cet si in eo deliberare debeo ⁊ si male eligo nihilominus mihi
preiudicatur in alio vt hic. Sed hoc non vr̄ bene dictum si em̄
habeo vnum ius tm̄ eligendo aliud ꝙ mihi non competit non
preiudicatur mihi vt. ı̄. dicam. ¶ Opp. de. l. hereditas mater-
tere so. vt in glo. quā Jac. de ra. ⁊ Cy. sequūtur ꝙ ideo hoc hic
contingit q̄ ex eadem scriptura tam varie nititur ⁊ sic repellit̄
rōne electionis. Pe. tenet aliā so. ⁊ dicit vt dixi ꝙ in realibus
obstet exceptio nisi agatur ex cā nouiter quesita vt in. l. heredi
tas ꝑtendebatur causa nouiter quesita scdm eum. Op. de. l. et
an eadē. §. si. de excep. rei iudi. dicit glo. ꝙ hic possessoriuꝫ erat
preambulum petitorij. Nam petēdo me mitti in possessionē ex
bn̄ficio. l. vltime de edic. diui adri. tol. videor petere directo vn̄
nō possum postea trāsire ad fideicom. aduertatis q̄ istud de-
pendet a q̄ōne vtrū fideicōmissarius possit vti bn̄ficio illius. l.
vlti. de edic. diui adri. tollen. de quo ibi notatur ⁊ dixi. Jac. de
ra. ⁊ Pe. sic expediūt istud cōtrarium vbi egi possessorio ⁊ vo
lo postea agere petitorio cui correspondet possessorium super
quo est lata snīa absolutoria nō obstat exceptio rei iudi. vt si ꝑ
mo egi interdicto vnde vi ad possessionē ⁊ succubui agere pos

sum rei ven. ⁊ nō obstat excep. rei iudi. Sed vbi possessoriū nō
correspondet petitorio lata snīa absolutoria super possessorio
bene obstat in petitorio vt est exēplum in. l. ista vbi fui institu-
tus in testō ex quo iure directo petitorio ⁊ iure etiā fideicō. po
teram agere si actum est directo nō possum agere petitorio iu-
re fideicom. ⁊ idem si primo iure directo egi possessorio obstat
exceptio in petitorio. ¶ Opp. ꝙ si nō valet vt testm̄ valeat vt
codicillus q̄ si nō valet ꝙ ago vt ago valeat vt valere pōt. so.
hic defecit ꝑpter defectum forme ⁊ brocardū. sol. vt dixi. s̄. de
testa. l. nō codicillū. Opp. q̄ hic dr̄ ꝙ si testator dixit ꝙ valeat
iure codicillorū ꝙ valet ⁊ sic supponit ꝙ testator possit impli-
care ꝯtraria. sed contra hoc est. s̄. e. l. ꝑxima. ⁊. l. hereditate. dic
breuiter ꝙ cū dicit ꝙ valeat iure testamēti ⁊ codicillorū cōiun
ctio accipitur pro disiunctione q̄ copulatiua posita inter ea q̄
se non compatiuntur semper accipitur pro disiūctiua vt. ff. de
vsufructu legato. l. si titio fundo de ver. obli. l. qui rome. §. fla-
uius hermes ⁊ de ver. sig. l. sepe. Si autem se compatiant̄ tunc
stat in propria significatione vt dicetur. ı̄. de verb. signi. l. cum
quidam. reassumendo ergo dic ꝙ primus casus est quādo illa
clausula si nō valet iure testamēti nō est inserta ⁊ tūc non pōt
esse nisi vnum ius quia si noluit testari ⁊ potuit valere iure di
recto non pōt per fideicō. capere q̄ alij qui capiunt isto nolen
te ius directum ex fideicōmisso petere capiunt per voluntatē
defuncti tunc enim videtur grauare venientes ab intestato cū
aliquē non instituit vt. l. conficiuntur. ff. e. vel cum repetit ab i-
testato dicendo ꝙ valeat iure codicillorū. non ergo intelligun-
tur in hac hereditate grauari quaꝫ preter spem testatoris ca-
piunt argu. ff. de lega. ij. l. penulti. §. fina. ⁊. l. cum pater. §. cum
estimaret sed si apta sunt verba ad fideicōmissum tantū tunc
petet iure fideicō. Si ad vtrunq̀ solum iure directo q̄ si non
valet iure testamenti nec codicillorum ⁊ sic loquitur ꝑncipiuꝫ
huius. l. ⁊. §. illud. vnde etiam a principio non posset petere iu
re fideicom. ꝙ videbatur innuere ꝑn. l. Sed verum nō est ⁊ iō
ponitur. §. illud ad tale dubium tollēdum ⁊ scdm hoc ad istud
principium non ob. aliqua contraria q̄ sibi non preiudicat ex
sua electione sed testatoris qui eligendo viam testamenti exclu
sit viam codicillorum: ⁊ ideo si incompetentem elegerit posset
ad competentem redire alius casus quando dicit velle valere
iure testamēti ⁊ codicillorum ⁊ hic plura iura cōpetūt: ⁊ ideo
electione tolluntur vel q̄ satis sunt ex eadeꝫ causa vel q̄ sunt
contraria in origine ⁊ effectu vt predixi. ⁊ ad hoc mēbrū debēt
signari cōtraria excepto ꝯrio de. l. j. quorū legatoruꝫ ꝙ signari
pōt etiā ad primā partē. Tertius casus est cū dixit si nō valet
iure testamēti ⁊c. tūc vnū ius tm̄ cōpetit ⁊ si eligatur incompe-
tens pōt redire ad competēs. Quare distinguit aut competūt
mihi plura iura aut vnum tantum. Sed ignoro ꝙ primo casu
si sunt ex eadem cā mihi preiudico. vt. §. eligere ⁊ satis pōt di
ci eadē cā hic in scdo membro qn̄ dixit ꝙ valeat iure testamēti
⁊ codicillorum. Si ex diuersis causis si nō est ibi contrarietas
nō repellitur. al's sic vt. s̄. de furtis. l. j. vbi etiā de hoc dixi et si
vnum cōpetat ex ꝑuilegio aliud de iure cōi vnum eligēdo non
preiudicat sibi in alio. ff. de adul. l. miles. §. sexaginta de testa.
mili. l. cēturio. ⁊. ı̄. de adult. l. iure mariti aut vnū tm̄ ⁊ si scio ꝙ
illud debeo eligere. Si ignoro ꝑpter factū aduersarij non te-
neor eligere vt. l. j. ff. quorū lega. Si per metum factum eligere
teneor si tamē incompetens non preiudico mihi quominꝰ pos
sim ad competens redire. ꝑ hoc bene facit. ff. de bonis liber. l.
in seruitute. §. si petierit ⁊ si messor falsum modū dixerit. l. j. et
ita est hic in primo casu huius. l. cum clausula codicillorum nō
ponitur. ⁊ in tertio vbi ponitur conditionaliter rō est q̄ nō est
dare electionē vbi vnum tm̄ ius competit ⁊ ita potest intelligi
ꝑ ealle. l. eum qui. s̄. de inoffi. testa. ⁊ q̄ cum electio nulla sit cū
eligitur non competens non preiudicat. vt. ff. de lega. j. l. serui
electione ⁊ ibi notatur ⁊ de ademp. leg. l. ij. ⁊. iij. nō obstat prin.
huius. l. q̄ nō ꝑiudico mihi ꝑ electionē directe in iure fideicō.
vt ex codicillis. Sꝫ q̄ nec ab initio cōpetijt mihi ius fideicō. vt
ex codicillis. vt. §. illud. ⁊ ver. illo iure q est in fi. dicti. §. illud lo
quit̄ vbi potuit vtroq̀ iure valere ⁊ sic refert̄ ad ꝭm v̄siculum
huius. l. ibi tm̄ em̄ abest ⁊c. Si aūt vis seq Dy. dic aut iura sūt
diuersa ⁊ nō nocet electio nisi sint ex eadem cā vt. §. eligere aut
sunt contraria ⁊ tunc aut in origine ⁊ effectu ⁊c. vt notatur per
eum dicto. c. nullus pluribus circa medium de regu. iuris. lib.
vj. vel dic ꝙ aut electio est vera et propria vt quando ambo iu
ra vere competunt vt quia dixit valeat iure testamenti ⁊ codi-
cillorum. ⁊ tunc vna electa preiudicatur in alia vt hic in versi.
tm̄ em̄ abest q̄ se nō compatiūtur vt. l. j. s̄. de furtis aut est ele
ctio impropria quia vnum tātum ius cōpetit vt quādo adiecit
clausulā cōditionaliter si nō valeret iure testamenti ⁊c. vel qn̄
nullam adiecit. ⁊ tunc vna pendente nō intentatur alia sed ea
finita sic ut

finita sic vt.l.eū qui.⁊.l.contra maiorē.de inoffi.testō. Sed hic est speciale sm̄ P̄e.qꝛ varietas erat circa eandē scripturā sm̄ Jac.de ra. Non est hic speciale sed aut fuit sciens cū vnū proposuit ⁊ preiudicat in alio vt hic.aut ignorans ⁊ tunc nō vt in contrario.l.eum qui.de inoffi.testa.hic enim potuit esse certus vtrū valeret vt testamētū vel vt codicillus. Sed in.l.eum qui nō sic poterat esse certus qꝛ vitium falsi ⁊ inoffi.testamēti sunt vitia magis latentia. Alij dicunt ꝙ in.l.eum erāt diuersa.⁊ iō electione non tolluntur.nec ob.except.rei iudi.vt in.l.⁊ an eadem.§.actiones.at in casu huius.l.electione se tollūt. Querit Cy.quare communiter in testamentis apponitur dicta clausula si non valet iure testamenti.⁊ dicit ꝙ notabiliter cum plures sint species vltimarū volūtatū vt no.in gl.de here.⁊ fal.§.penul.ad q̄s oēs pōt dicta clausula referri. An aūt extēdatur ad casum quando rumpitur testamentum agnatione posthumi.dicit cōiter tenere doctores ꝙ nō ꝑpter verbū presentis tēporis secus si adijceretur futurū valebit ⁊ ita dicit Dy.tenere in.l.si a colono.ff.de ver.ob.de hoc tn̄ plenissime dixi in aut.ex cā.d.ver.vltimo trāseamus ⁊ ver.sequētibus. In quarto dicto huius.l.vbi excipiunt agnati ⁊ cognati qcqd dicat gl.Cy.dicit idē in trāsuersalibus:vt.s̄.de inoffi.testa.l.fratres.⁊ quia non est nostrū legem extendere vel restringere.vt.ff.solu.mat.l.si vero.§.de viro. ¶ Itē hec lex in fi.ibi subnotationem videtur requirere in codicillis subscriptionem testiuz. Sed contra in institu.e.§.fi.quidam dicunt ꝙ hec corrigitur per illam:qꝛ illa iustiniani ista theodosij.⁊ ita ibi notatur in summa.e.§.itē codicillos.hoc non placet Ja.de bel.qꝛ legum correctio vitāda est vt in aut.quibus mo.na.effi.sui.§.tribus.dicit ergo qō illa determinatur per istam vt in codicillis factis in scriptis requiratur subscriptio testium sicut in testamento in scriptis vt s̄.de testa.l.cū antiquitas in fi. In contrario loquitur de codicillis conditis sine scriptis. Itē contra.ff.de iure codicillorum l.diui.§.codicillos sed ibi loquitur quando codicilli sunt sine scriptis. Jaco.de belui. Ultimo Cy.concor.cum glo.ꝙ mulier possit esse testis in codicillis cū solum in testamēto reperiatur prohibita vt.ff.de testa.l.qui testa.§.mulier quia maius est periculū in testamēto propter heredis institu.⁊ idem tenet gl.d.§.mulier.⁊ in specu.de teste.§.j.ver.item ꝙ est mulier vbi plene de hoc. Sed quero circa questionē dn̄i Dy.quedā dn̄a condidit testm̄.⁊ fratrem sibi heredem instituit ⁊ filie sue centum leganit postea dr̄ ꝙ inter cetera ordinauit ꝙ istud suuz testm̄ ordinari deberet consilio sapientis ⁊ de ista dispositione vltima non potest ꝓbari nisi per mulieres ex hoc pōt primo queri vtrum sufficiat probatio mulierum ⁊ esto ꝙ sufficeret nūquid sapiens possit addere clausulam si nō valet iure testamēti ⁊c. vel saltem ꝙ filia habeat centum iure institutionis ita ꝙ testamētum valeat. De secūda questione plene dixi.s̄.de inoffi.testa.aut.nouissima versi.ex predictis insurgit pulchra questio.

1 Quātum ad primā arguit Dy.qꝛ mulieres † admittātur ad ꝓba.qꝛ admittūtur ad omnes actus vltime voluntatis excepto testō vt dictum est.sed hic non vidētur induci p̄ncipaliter ad causam testamēti.sed solum illius capituli ꝙ dictari dꝫ cōsilio sapiētis. Item constat ꝙ in codicillis potest scribi id sine quo testamentum non valet puta nomē heredis ꝙ testator dixit se declaraturum in codicillis.vt.ff.de condi.instit.l.institutio de heredi.instituen.l.asse⁊ de condi.⁊ demon.l.si ita scripsero ⁊ hoc casu in talibus codicillis mulier posset esse testis vt p̄dictum est ergo a simili in casu ꝓposito. ¶ Item constat ꝙ in
2 codicillis † testamētum confirmātibus potest dari tutor vt.ff.de testa.tute.l.testamēto datos.⁊ tamē sine tutore nullus pōt sequi testamēti effectus qꝛ non posset sequi aditio heredita.vt ff.de acqui.here.l.more de aut.tuto.l.obligari.§.hereditate et sine aditione certum est testamenti effectum non posse procedere vt.l.eam quā.j̄.de fideicom.⁊ de reg.iur.l.si nemo.cū ergo tutoris datio sine qua potest testamentum valere data in codicillis possint per mulieres probari que possint testificari in codicillis vt predictum est ergo ⁊ a simili poterūt testificari in dicta clausula ꝙ testamētum dictari debeat arbitrio sapiētis lꝫ sine hoc testm̄ nō posset effectum sortiri. Item ad hoc quia quedam prohibētur directo que per obliquū conceduntur lꝫ ex concessione obliqua idem sequatur effectus qui sequeretur ex directo.vt.ff.de auto.tuto.l.j.⁊.l.ꝙ dicemus.licet ergo mulier prohibeatur testificari in testō directo admitetur per obliquum lꝫ ex hoc effectus testamēti sequatur. In cōtrarium est qꝛ qui cōfirmat dat.ff.de ver.sig.l.lege. Sed hereditas nō potest aliter q̄ꝫ in testō dari vt.s̄.e.l.hereditatez ergo nec in testō data inutiliter poterit alibi q̄ꝫ in testamēto confirmari. Item cū testm̄ dici vel scribi nō pōt id sine quo testm̄ non potest effectum habere.i.causa ex qua testm̄ pendet vt.ff.de iure codicil.l.ꝙ per manus. Sꝫ testm̄ in quo filie non relinquitur iure institutionis valere nō pōt vt dicta aut.nouissima.s̄.de inoffi.test.ergo ꝙ iure institutionis sit relictum non potest alibi quā in testamento ascribi cum hoc videatur esse causa ex qua testm̄ dependet.preterea in qua voluntate quis prohibetur ascribere prohibetur et inutiliter ascripti confirmationem ascribere.vt ff.ad.l.cor.de fal.l.impuberem.§.qui codicillos.ergo sicut prohibetur extra testamentum institutio heredis ascribi ita ⁊ prohiberi videtur eius inutiliter ascripta confirmatio.recte ergo concluditur ꝙ si confirmatio extra testamentum non procedit ꝙ repellatur testimonium muliebre ꝙ extra testamentum solum admittitur.⁊ in hanc vltimam sentētiam cōsuluit. Dy.p̄dictus de facto consultus.

¶ De legatis. Rubrica.

1 ☞ Legatam excōicato an valeat.

¶ Super rubrica. Uide Azo.in summa.eo.titulo late ⁊ satis vtiliter in summa instituta.e.ti.⁊ vide Rofre.de act.ex testō et
1 de act.ex stipulatu q̄ cōpetit ꝓ legato. Utrum legatum † excōmunicato valeat notatur per Archi.xxiij.q.ij.c.sane secundo.duas pulchras qōnes quero circa hanc rubricam. p̄ma est an legato castro nomina debitorum ⁊ alia instrumēta ⁊ arma ibidem existētia legata videātur.⁊ vr̄ expressum ꝙ nō.ff.de le.iij.l.vxores.§.legauerat expressius de lega.ij.l.gaius in principio expressissime de leg.iij.l.si mihi meuia vbi ꝓprie cadit in īstrumentis distinctio proprietatis ad modum thesauri que fit in l.si chorus de leg.iij.qꝛ thesaurus in pecunia cōsistit nō in instrumentis.vt.ff.de acqui.re.do.l.nonnunq̄ꝫ.§.thesaurus.vn̄ in dubio stādum videtur iuribus preallegatis.arma aūt que erant in castro ꝓ defensione castri legato cedunt vt.ff.de vsuf.leg.l.generali.§.vxori.cetera em̄ castra mutuabātur ad hoc vt ff.de fundo instru.l.quesita.§.si quis eodē ⁊ de here.institué.l.ex facto.§.reruz cum si. Et facit qō notaui.s̄.loc.l.certi in fine. ¶ Scōa questio est si maritus ⁊ vxor simul legauerūt omnia sua bona alicui monasterio.an altero mortuo alter pro parte sua possit reuocare legatum ⁊ dicēdum ꝙ lꝫ fuerit vnum pergamenū seu instrumētū in quo ambo cōiuges legauerūt iur.tamē potestate duo cēsentur sicut fuerunt legātes sicut dicit de testamento patris in quo filio substituit pupillariter ꝙ cēsentur duo testamēta.vt.ff.de inoffi.testa.l.papi.§.sed nec impuberis ⁊ de vulg.⁊ pupil.substitu.l.patris ⁊ filijs ⁊ ibi notat sic etiam in pluribus contrahentibus.s̄.si cer.petatur.l.ex eo ꝙ a multis si sic nō est dubium ꝙ superstes potest suum testamētum reuocare vt.s̄.de sacrosan.eccl.l.j.cum si.⁊ ꝓ hoc bene facit ad trebel.l.lucius.§.gaio.de condi.⁊ demon.l.falsa.§.fi.⁊ de leg.ij.l.vlti.§.filium. Oldra.

Etiamuis. Quidā repetētes hanc.l.adducūt materias peregrinas ⁊ verba huius.l.sunt de ali.leg.l.gaio.§.j. ¶ Glo.oppo.simul de.l.si ea.j̄.de condit.inser.⁊.l.seio de annuis legatis. Sed tu solue ipsa contraria diuisim qꝛ diuersimode obstāt ⁊ dic ꝙ in.l.si ea stetit per legatarium qui morari noluit cum focaria vt ibi patet hic per casum fortuitum mortis. Ad.l.seio dicit glo.ꝙ refert cuius contemplatione cōditio sit apposita. In dubio dicit Dy.ꝙ fauore legatarioruz videtur apposita vt.ff.de ali.lega.l.gaio.§.imperator ⁊ ita notatur per eum extra de reg.iur.c.imputari.lib.vj. Odofr.vero dicit hoc presumi ex qualitate personaruz vt si ille qui morari debebat poterat esse vtilis ei cum quo morari debebat presumatur fauore illius cum quo morari debebat al's ꝯ. Alij dicunt ꝙ hic imperator se retulit hic ad casum dubium.ar.ff.de v̄.obli.l.continuus.§.cum ita vt in dubio presumatur adiectū fauore eius cum quo morari debebat.⁊ ideo eo mortuo legatū habebit.eo autem viuente non nisi cum eo moretur. Et ad cōtrarium respondent ꝙ loquitur in casu certo hic in casu dubio vbi est speciale fauore alimentorum. Nam dictio quousq̄ꝫ vel quoad non facit conditionem.vt.ff.de verbo.obliga.l.eum qui ita.§.qui ita. In casu tamē huius legis facit conditionem.vt.ff.d ali.leg.l.stichus.§.fi. Ex predictis potest colligi solutio qōnis quā vidi de facto ⁊ sepe contingit aliquis legauit sicut hic dicitur alimenta alicui donec staret cum filio ipsius testatoris vt.ff.de lega.iij.l.qui concubinam.§.penulti.filius exigit a legatario ꝙ si dꝫ habere ab eo alimenta vult ꝙ seruiat in domo ⁊ habeat curam rerum suarum.legatarius dicit se ad hoc non teneri querit quid iuris.⁊ puto hoc debere.dijudicari ex qualitate persone legatarij.si enim erat famulus defuncti qui

cõsueuerat sibi operari tũc operari teneatur. si autẽ erat qdã nobilis cui forte ex amicitia vel pietate reliquit vel antiquus qui cõmode operari nõ poterat tũc operari nõ teneat arg. bonum. ff. de operis libertorũ. l. interdum. l. he domum. ⁊ l. onus artifici. §. fi. ⁊ l. seq. varie enim ex personarum qualitate iudicatur vt. ff. de ac. ⁊ oblig. l. fi. ⁊ de rei ven. l. in fundo potest etiã ex predictis solui alia questio si legatarius velit stare cũ filio. ⁊ filius velit sibi dare alimẽta ad modũ famuli seu scutiferi ⁊ legatarius dicat se alimẽtari debere honorifice quid erit. puto vt dixi hoc ex conditione persone legatarij considerari per iura predicta ⁊ arg. ff. de leg. j. l. si seruus plurium. §. fin. ⁊ de ali. lega. l. a filio. §. fi. Sed quid de alijs duob⁹ questionibus quas similiter vidi. prima est legatarius libenter volebat morari cũ herede sȝ vxor heredis erat ita mala ꝙ nõ poterat stare cũ ea vl' cũ esset mater ꝑpter maliciã filioꝝ non poterat stare cũ eis nunquid his casibus legatarius habebit alimẽta. puto quod sic ex quo nõ remanet per eũ cũ sicut dixi istud legatũ sit cõditionale vt. d. l. stichus. §. fi. de ali. le. ergo conditio pro impleta habetur cũ non remanet per eum vt. ff. de regu. iur. l. iure ciuili ⁊ videtur expressum. ff. de lega. ij. l. titia. §. si ea conditione et de annuis leg. l. meuia. §. fi. ⁊ idem puto posse dici in secũda q̃stione si legatarius volebat cũ herede morari. sed vxor ipsius legatarij dicebat ꝙ si staret cum herede ⁊ recederet ab ea qd faceret omne malum. ea enim videmur posse que honeste possumus vt. ff. de verbo. signi. l. nepos proculo. ⁊ quia difficile a viris separanť vxo. vt. s. cõia vtriusqꝫ iudicij. l. possessionum. ⁊. ff. de edili. edic. l. plerũqꝫ. Sed adhuc quero si legatarius primis duobus annis non stetit cum herede sed iuit vagãdo post ea reuertitur ⁊ offert se paratũ stare cũ eo ⁊ petit alimenta pro annis futuris. nunquid sibi debentur. videtur ꝙ non propter eius inconstantiã. vt. ff. de procura. l. in cause ⁊ de admi. tuto. l. cum queritur. ⁊ qȝ tenetur totã cõditionẽ implere vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. qui heredi. §. fi. ⁊ hoc puto verũ nisi ex iusta causa absens fuisset: vt dicta. l. meuia. §. fi. de annuis lega. ⁊ de leg. iij. l. fideicom. §. si rem. ❡ Oppo. vltimo de. l. legatum. j. de condi. insertis. dicit glo. ꝙ hic fauore alimentoꝝ. sed contra hoc qȝ siue sit modus. siue conditio ex quo non stat per euȝ capere dȝ legatum: vt. ff. de lega. j. l. si fundum. per fideicom. §. j. al's ẽ lex ⁊ incipit si titio. vnde dic aut relinquitur alicui sub modo vel conditione momentanea vt si nupserit titio ⁊ habet locum. l. legatum. aut sub cõditione successiua. ⁊ tunc aut non incohauit legatarius implere cõditionem ⁊ non habebit legatũ vt dicta. l. qui heredi. §. fi. aut incohauit. ⁊ tũc aut est legatuȝ alimentorum ⁊ debetur aut aliud legatum ⁊ non debetur vt dicta. l. stichus. §. fi. ⁊ hic ⁊ dicta. l. gaio. §. imperator. sic ⁊ al's fauet alimentis. j. de fideicom. l. j. ⁊ hanc materiam vide quod notatur ⁊ plene dixi. s. de institu. ⁊ substitu. l. j. Cy.

Si post testamentum.

Pro declaratiõe vide ꝙ plene no. insti. e. §. si rem. ❡ Op. de. l. si marit⁹. s. de dona. iter vi. ⁊ vxo. so. vt ibi secũdũ secũdã solutionẽ qȝ prima reprobať in glo. ff. de dona. l. fi. §. penul. ⁊ dic vt ibi. ❡ Itẽ notãdũ ꝙ Cy. ſm Pe. ꝙ si obligauit rẽ legatã vt ꝑpetuo esset penes creditorem ꝙ tũc videtur reuocare legatũ vt. ff. de leg. iij. l. antepenul. Sed qd vult dicere gl. q̃ est hic dũ dicit aliud si vsufruc. alieneť. dicũt qdam aliud q̃ in tex. huius. l. alij aliud q̃ in precedẽti casu glo. alij ꝙ tunc semper non intelligatur reuocatũ legatũ. vt. ff. de lega. ij. l. meui⁹. §. fundo. tu dic ſm Pe. ⁊ Cy. aut testator legauit vsũfru. aut rem si legauit vsumfruc. ⁊ postea alienat idẽ dicendũ est ꝙ glo. dicit in alienatione rei cũ sit pars rei vt. ff. de vsufru. l. iiij. ⁊ ꝙ iur. est de toto ⁊c. vt. ff. de rei vendi. l. que de tota. Si vero legauit rẽ ⁊ alienat tantũ vsumfructũ: tunc aut queritur nunquid videatur legatũ proprietatis reuocare ⁊ dicendũ est ꝙ non vt. ff. de adimen. lega. l. ij. cum sit pars rei vsufructus ⁊ dixi. ⁊. ff. de leg. ij. l. is cuius. ⁊ l. cũ filius. §. dominus. vñ sicut ꝑ alienať. partis rei legate sola illa pars reuocata videtur vt. ff. de lega. j. l. si ex toto. in prin. ⁊ de fundo instruc. l. tabernã. ita ꝑ alienationẽ vsufructus solũ vsumfructum reuocasse videť vt ꝑdixi. Old. ⁊ Ja. de bel. in glo. secus si alio mõ ibi. l. rẽ legatam iste allegatiões sunt cõuerse qȝ primũ dictũ glo. s. ex necessitate vel volũtate alienauerit ꝓbat. l. fideicõmissa. §. si rẽ scdm. s. ꝙ illa distinctio non cadat in dona. probat dicta. l. rem legatã.

Seruus.

Op. gl. de. l. ex his. s. de testa. mi. li. ⁊ dicit speciale in milite vt relinquẽdo legatũ videať ⁊ libertatẽ conferrre ⁊ sic valet tacitum ⁊ expressum. Sed hec solutio nõ videtur bona qȝ in. l. ex his hoc nõ operať sola datio legati. Sed qȝ etiã libertũ nominauit in hoc tamen est speciale quia talis nominatio in pagano nõ faceret intelligi datã libertatẽ vt. s. de iure. ⁊ fac. igno. l. cũ testm̃ quare melius signaretur Jriũ de l. lucius. §. j. de mili. testõ sed ibi in milite speciale ꝙ dãdo legatũ videať cõferre libertatẽ. ❡ Oppo. glo. de. l. plaucius ad. l. fal. ⁊ de leg. j. l. seruo legato. Soluit aut idẽ seruus cui legatuȝ relinquiť. alij legatur vel manumittiť ⁊ valet legatũ eidẽ relictum vt in ɔ̃trario aut nulli legatur vel nõ manumittiť ⁊ non valet vt hic. contra hoc videtur: quia ex eo ꝙ alij legetur vel manumittatur nõ dȝ cõfirmari ꝙ non valuisset incontinenti mortuo testatore obstante regula catoniana vt instituta. e. de leg. §. an seruo. dic ergo aut eidem seruo legatur ⁊ in eadem voluntate manumittitur vel alij legatur ⁊ valet legatũ nõ obstãte regula catoniana vt in contrarijs aut in alterius voluntate legatur vel manumittiť vel etiã inter viuos ⁊ tũc nõ valet obstãte regula catoniana. vt. d. §. an seruo. Ex predictis satis expeditum est ꝙ glo. male dicit dum dicit secus si eo viuo sit factus liber ⁊ allegat de iure fi. l. nõ intelligitur. §. diuus. Sȝ melius facit. §. qñ autem ⁊ de leg. prestan. l. interuenit. Nam hoc nõ est verum ꝑpter regulam catonianam que obstat vbi legatum mixta cõsideratione nõ valet sicut fuit hic vt. ff. de regula cato. l. j. Sed qñ legatum esset inutile solũ ꝑpter defectũ persone tunc obtinerent. ll. allegate per glo. vt. d. l. j. de regula cato. no. ⁊ ita tenere hic Ja. bu. Pe. ⁊ Cy.

Si legata.

In legato põt substitui. h. d. ɔ̃cor. de leg. ij. l. vt heredib⁹ ⁊ j. de cadu. tol. l. vnica. §. sin autem sub cõditione et idem in dona. causa mortis vt dicto. §. ⁊ j. de dona. causa mor. l. j. ⁊ dic vt ibi Fran. ac.

Si fortidianum.

Dic aut cõstat testatorẽ voluisse adimere aut cõstat voluisse aut dubitatur. ꝑmi duo casus sunt clari in dubio dic aut legãdo. scdo fecit cõmemorationẽ ꝑmi ⁊ tũc adimere ꝑ̃sumitur vt. ff. de adimen. leg. l. sicut ⁊ ibi per Dy. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. nã ad ea. §. fi. aut nõ fecit mẽtionẽ de ꝑmo ⁊ tũc in dubio nõ videť adimere vt. ff. de his q̃ pene noĩe. l. ij. in fine ⁊ de leg. j. l. si pluribus sȝ oẽs veniũt ad rẽ legatã. ꝑ partibus que dicũtur in glo. Fran. ac. ⁊ Cy. Error aũt de errore in nominib⁹ appellatiuis dic aut sunt omnino disconuenientia vt homo ⁊ asinus. et tunc nocet vt. ff. de leg. j. l. si quis in fundi vocabulo aut non vt carte ⁊ libri ⁊ tunc non nocet vt. ff. de leg. iij. l. librorum. §. ꝙ tñ cassius. rõ aũt quare in appellatiuis magis nocet error quã in ꝑprijs est qȝ appellatiua nomina ab ipsa natura imposita sunt et iõ in eis nõ est ꝓbabilis error. propria aũt nomina ad libitũ imponũtur ⁊ ideo in eis magis ꝓbabiliter erratur ⁊ ita notať. d. l. si quis in fundi vocabulo vbi de hoc ⁊ notatur et dixi de hoc s. de testa. l. si quis in nomine. alias cum in nomine. Quid si erretur in nomine diocesis. Cy. tenet ꝙ nõ viciet vt. ff. de leg. iij. l. patronus. §. libertis ꝙ est ar. ad rescripta beneficioꝝ et litium que faciunt mẽtionem de vna diocesi cum sit de alia ꝙ non vicietur rescriptum nisi constaret de intentione concedentis ꝙ noluisset prouidere nisi in illa diocesi.

Ab administratione.

Concor. s. q dari tuto. ꝑñt. l. armate. pagan⁹ etiã dat⁹ tutor lȝ nõ ɔ̃firmetur si tñ ꝑ eũ nõ stat legatũ ɔ̃sequiť vt. ff. de leg. ij. l. cũ filius. §. nõ iure. Secus si se excusaret. vt. j. ea. l. si legatarius in fine vbi de hoc ⁊ plene in summa Azo. de excus. tuto. in additionibus dñi Odo. ❡ Opp. glo. de. l. si militem. s. de conditione ob causam. ⁊ multis modis soluit vltimam solu. glo. dicit Ja. bu. esse veram. Et est ar. huius. l. ad q̃onem si statuto ciuitatis caueatur ꝙ nõ possit elegi aliquis rector ibi nisi sit miles vel de parte gibellina ⁊ elegatur per electores habentes super hoc potestatem aliqs qui non sit miles vel de parte gibellina cum talis electio nõ valeat statuto ꝓhibẽte ⁊ ꝑ eum nõ stet ꝙ possit petere salarium. Itẽ si statuto caueatur ꝙ clericus recusans coram seculari iudice respõdere sit exemptus a ꝑtectione cõis ꝙ si clericus dicat se hoc facere nõ posse etiã si velit per. c. si diligenti extra de foro competenti ꝙ excusatus sit a pena statuti. ⁊ ꝑ hoc etiã facit dictus. §. nõ iure in glo. vlt. ibi. ⁊ ꝙ ibi dicit. s. in. l. dictam.

Si in fraudem.

Ad hanc. l. facit. j. de falsis. l. satis aperte ⁊ ɔ̃ de in integ. restitu. c. suscitata.

Rem alienam.

Questio responsio ꝑ modũ distinctiõis ⁊ nõ tenet h. l. de iure canonico vt. xxiij. q. v. c. vna sola ⁊ ex̃ de testamẽtis ca. filius. ⁊ vide ꝙ vtrobiqꝫ notatur in dicto. c. filius per Inno. ⁊ Hosti. xij. q. ij. si eps. Cy. tamen

tamen dicit Pet. intelligere dicta iura canonica q non tenet legatum rei aliene in preiudiciu dni sed in preiudicium legantis & heredis sic vt hic. ¶ Opp. de. l. cum pr. §. euictis de leg. ij. gl. dicit q ibi speciale in fratribus propter inuidia tollendam inter eos & hec solutio placet quibusdam modernis vel verius dicit gl. vbi tenet legatum: sz de euictione no agitur. Ja. de ra. dicit q ibi loquitur in heredibus hic in legatarijs & magis fauet legatarijs q heredibus qr si res plegata euincat heredi h3 nihilominus comodu ex heredit. sz no sic in legatario. & scdm hoc in. d. §. euictis no est spale in fratribus propter inuidia tolledam qr eade ro inuidie tollede esset in heredibus extraneis. & hac so. sequutur docto. vltramon. Sed tn dici posset q no sic curadu est de inuidia tolleda inter heredes extraneos sicut inter fratres vt. j. de bonis q lib. l. cum op3. §. finaut. Uel dic fm Odo. q. §. euictis no cotradicit huic. l. qr no dicit re aliena no posse legari. Sed dicit q si prelegetur vni ex heredibus coheredes no tenetur de euictione. & ro est qr etiam alij legatario cui legata esset res certa no teneret heres de euictione. vt. ff. de leg. j. l. si a substituto. §. j. Sz contra hanc so. vi co. ti. l. non quocunq in pnci. & l. si domus. §. j. Sz dic vt notatur. d. §. j. & dicto. §. euictis. qr refert vtrum in genere res legetur. & tunc habet locum euictio an in specie & no h3 locu & p hoc. ff. de euic. l. heres. odo. & vide etiam qd notatur dicto. §. euictis. & dixi. s. fami. herc. l. si cogitatione. & j. statim dicam & tangitur in glos. ff. fami. hercis. l. que pater in filios & per Rofr. in libello de ac. ex testo. §. fi. Cy. hic dicit cum queritur an heres teneat de euictione rei aliene legate aut in genere aut in specie. Si in genere tuc debetur euictio magis ex qualitate qua titulo siue obligationis specie vt. ff. de lega. j. l. si a substituto. §. si heres. cum simi. Et ita dicit glo. in dicta. l. si domus. §. j. e. ti. Quid est hoc dictum. qda dicunt: qr condenatur dare ergo dominium transferre vt. d. §. si heres sed hec ro locum h3 etiam in spe legata vbi damnat dare. & ideo Dy. exponit magis ex qualitate &c. i. qr debitu in genere qua qr debitum ex ca legati. Secudo casu quado legatur in spe aut est legatarius tm qui vult agere de euictione aut simul legatarius & coheres. primo casu aut testator sciebat alienam aut ignorabat. si sciebat si qde3 possidebat eam heres prestare tenetur & si euincatur de euictioe tenetur ar. ff. de euic. l. si is qui & notatur dicta. l. si domus. §. de euic. Si non possidet tunc si heres pot eam redimere redimet & prestabit & si postea euincat de euic. no tenetur fm Jac. de are. ne in infinitum remaneat obligatus ar. ff. de leg. iij. l. fideicomissa. §. si quis dote & vt leg. no. ca. l. si cui ita. sed actione qua h3 aduersus veditor. p euic. legatario cedet vt. ff. de euic. l. in creditore. si no pot ea3 redimere dabit legatario iustum precium vt predixi. Si aute3 ignorat alienam & suam credit aut legat psone coniuncte aut extraneo. si coniuncte vel alij cui tantude legatarius fuisset si sciuisset tunc idem qd dixi. s. quando scit alienam. fallit si ex aliqua precedenti ca credebat sua esse. nam tunc potius attenta finali opinione qua credebat suam esse videtur legasse qua qr voluerit heredem honorare. vt. ff. de vsufru. lega. l. sticho et dicam. j. e. l. vxor. Si vero prorsus extraneo legat si heres non possidet ipsam nihil prestare tenetur vt hac. l. in princ. si possidet ipsam prestat non tame de euictione tenetur vt. ff. de leg. j. l. si legati. & l. legatum. §. fi. et. l. si a substituto ad finem. fallit in casu in quo extraneo prorsus relictum debetur. vt. ff. de fideicom. liber. l. paulus. fm Jaco. de are. predicta sunt vera qn est legatarius tantum qui agere vult de euictione. Si vero est legatarius & coheres refert an sit legatum tantum vni ex heredibus an omnibus. primo casu de euictione non agit vt dicta l. cum pater. §. euictis de leg. ij. iij. responso. Secundo casu datur exceptio vt. e. §. ij. resposo non distincto vtru heredes sint filij an extranei scdm vltramontanos. & est ratio scdm eos: qr magis subuenitur legatario q heredi. vt. s. dixi in solutioe contrarij dicti. §. euictis. Sed an presumatur testator scire re alienam vel ignorare q presumatur ignorare facit. l. verius. ff. de proba. In contrarium. s. de rescin. ven. l. quisquis fm Jac. de ra. aut res peruenit ad eum ex pprio facto presumitur sciens aut ex alieno puta procuratoris vel gestoris & tuc ignorans et ita debet intelligi quod notatur in palle. l. si domus. §. j. ibi vbi autem ignoratur ab ignorante seu tacente &c. i. ab eo de cuius scientia vel ignorantia no apparet qui pro ignorante habetur vt ibi declarat Dy. qd restrige qn ex facto alieno peruenit ad eum vt notatur. e. ti. l. si res obligata & ad hanc materia vide. j. de fideicom. l. predia &c. Quid si ille cuius est res legata vedere nolit. dic vt no. ff. de lega. iij. l. non dubium. §. fi. & vide quod ibi notatur. Quid si legat rem cum alio comune dic indistincte q solum ius qd in ea h3 legasse videtur vt hic in glo. no. et idem no. de lega. iij. l. iul. in principio & hoc approbat Dy. licet glo. aliter notare videatur dicta. l. non dubium. §. fi. de leg. iij. & de leg. j. l. serui electione. §. j. & p prima opinione facit de leg. iij. l. iul. als incipit testatorem & ex. de dona. c. pastoralis: quod ibi notatur. Sed que sunt persone coniuncte de quibus loquitur hec lex glo. dicit hoc consistere in estimatione iudi. Cy. fm Pe. dicit q sunt agnati vsq ad decimum gradum & cognati vsq ad septimum sicut di in successorio edicto alij q illi de quibus notatur. s. de procur. l. exigedi. alij de quibus loquitur. s. tit. primo. l. fi. §. si quis vero & de multis vinculis coniunctionis viri ad vxorem dixi. s. de dona. inter vi. & vxo. l. fi. Sed videtur q quis de rebus alienis testari non possit vt. s. de sacro san. eccle. auf. ingressi. Sed dic q hic est speciale sicut & in alijs casibus hic notatis in glos. Item fallit in muliere transeunte ad secunda vota que habet solum vsumfructu & tamen testatur vt. s. de secundis nupt. l. j. & in alio de dona. inter virum et vxorem. l. cu hic status. §. si miles. Reassumedo ergo breuiter dic aut res erat obligata tempore testamenti & serua. l. ff. de le. j. l. si res obligata. aut post testamentum est obligata vel alienata & serua. s. e. l. iij. cum ibi notatis. aut erat aliena tempore testameti tunc aut queritur an valeat legatum & in quo et dic vt hac. l. & ff. de le. ij. l. meuius. §. fundo. aut queritur an debeatur euictio & dic vt. d. §. euictis. de leg. ij. l. cum pater. & de le. j. l. si domus. §. j. in glo. vltima. ibi sed certe iste ver. referendus est ad principium. l. vt responsio glo. conueniat. Ol. Ibi vt dictis ll. ar. ff. de leg. j. l. si a substituto. §. j.

ilia. ¶ Opp. qr qn res debetur ex diuersis causis alicui distinguitur an puenerit res ex titulo lucratiuo vel no. vt primo casu no debeatur. scdo sic vt. ff. de ver. ob. l. stichu aut pamphilum & l. inter stipulatem. §. penul. & de le. j. l. no quocuq modo §. penul. cu ergo hic puenerit ad filia3 ex ca no lucratiua. s. dotis vt. j. de impo. lucra. descrip. l. vnica. & ff. fa. her. l. si filia. §. j. & l. si maritus sequit q no extinguat legatu. Sz dic q istud cotingit qr alienatione rei legate extinguitur legatum vt tactum est. s. e. l. iij. cum ergo fuerit alienata res & translatu3 dominiu vt. s. de fundo dota. l. j. in fine apparet q vltra legatum non debetur. Sed nonne distinguitur sit facta alienatio ex voluntate vel ex necessitate vt ita legatum non debeatur vt. ff. de le. iij. l. fideicomissa. §. si rem & de adimen. lega. l. rem legata & no. d. l. iij. s. eo. sed hic alienatio facta fuit ex necessitate ergo legatum non tollitur. q aut hic ex necessitate facta fuerit alienatio patet quia pater necesse habet filiam dotare vt. s. de dotis pmissione. l. fi. Sed dic q leges ille loquutur quando alienatur necessitate rei familiaris preall. auf. l. vltima de dotis pmissione loquitur de necessitate p. l. imposita. Ni. ma. ¶ Item opp. q affectionis ro d3 attendi vt legatum non tollatur vt. ff. de p ba. l. pcula de euic. l. pater filie. & s. e. l. proxi. Sed dic q sufficit semel habuisse argu. ff. q metus causa. l. videamus de leg. ij. l. imperator. §. sicut & de leg. j. l. plane primo & de iure dot. l. cum pater vbi de hoc notatur. Distingue ergo aut pater primo legat & postea dat in dotem & h3 locum. l. ista. vt legatu tollatur quatenus cum dote concurrit. Si autem legatum dotem excederet h3 locum. l. cum pater. §. pater de leg. ij. Si vero econtra primo dat dotem postea legat tunc aut legat dote aut corpus dotale aut aliud corpus si legat dotem tunc filia illam pcipiet & habebit hoc comodum qr non tenebitur eam conferre. vt. s. de colla. auf. ex testo. si vero legat corpus dotale puta fundu3 vel alia rem qua in dotem dederat tuc estimatio illius corporis debetur vt dicta. l. cum pater. §. pater filie & de leg. ij. si vero aliud corpus no dotale puta aliqua rem hereditariam tuc illud h3 & nihilominus dotem sed dotem conferre tenebitur si velit ad successionem venire als no vt. s. de coll. l. a patre. Si vero pater primo pmisit dotem & postea eande3 legat tuc aut legat eam genero aut filie. si genero legatum no valet vt dicta l. cum pater. ff. de iure dot. & de le. j. l. debitor in pn. si filie legat tunc aut maritus petit aut filia. quibus casibus dic vt dicta. l. cum pater de iure dot. Old. Predicta vera sunt nisi ostenderet aliam fuisse voluntatem patris vt hic in glo. notatur. Sed quomodo pbabitur talis voluntas videtur q p coniecturas sicut als de leg. ij. l. cum pponebatur de inoffi. testa. l. iij. et dictum fuit in simili. s. de testa. mili. l. in testo que coniectura possit capi si homo diues erat & non oneratus liberis. Gui. de su. tenet q debeat pbari expresse vt qr testator hoc expresse dixit cora testibus dicit tame hoc posse pbari per duos testes. s. talem declaratione voluntatis qr istud no est pbare testm. sz declarationem vt. ff. de testa. l. heredes palam. §. sed si notaz & de acqui. &c. do. l. adeo. §. cum quis Gui. & ad hoc facit q dixi. s. ti. primo. l. fi. in fi. de bono. pos. scdm tab. l. j. in fi. ¶ In glo. in fi. co. ti. l. lucius titius in testamento.

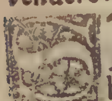

Um responso. ¶ Intellige hāc.l. qñ mater dedit filie coheredē al's contra esset.vt.ff.ad trebel.l.si patroni.§.quid ergo.⁊ ꝙ dicit preceptionis expone.i. ante partem captionis.⁊ ꝙ dicit predium dic.s.certum al's si simpliciter pdiū legasset nullū esset legatū sꝫ decisoriū.vt.ff.ď leg.j.l.si domus in prin.⁊ ꝙ dicit glos.ꝙ renūciādo hereditati videbatur saltem portioni hereditarie predij renūciare.tollit per.l.ff.de his qui.vt indig.l.eum qui.§.p parte.Old.

Ropꝛias. Dic vt no.instituta.e.§.sꝫ si rē legatarij ⁊.§.an seruo ⁊ in q̄ōne glo.tene opinionem Jo.ſm Richar.

¶ Decime non possunt cadere in laicum.

Onumenta. Amoneo nes.dr̄ vt dixi.s.de releg.l.si sepulchrum.Jn q̄ōne quā querit glo.nunquid legando monumētū videatur legare ius inferēdi moꝛtuū. Old.dicit ꝙ nō.⁊ leges p glo.allegate locū habēt qñ res legata erat talis q̄ legari poterat vt in ipsis legib⁹ apparet sꝫ monumētū nō est huiusmodi immo furiosi est tale legatum testō ascribere.vt.ff.de leg.j.l.apud iul.§.fi.⁊ ideo nihil operat̄ etiā quātum ad ius inferendi ar.ff.de liberatione legata.l.petitoꝛ. cum si.Old.⁊ ideo male sumunt hic q̄dam ar.ꝙ ius patronatus ecclesiasticum possit legari.immo magis est in contrariū qꝛ est ius spirituale seu spiritualibus annexū sicut monumentum.Sꝫ ꝙ gratuito titulo possit cōferri videtur ex̄ de iurepatro.c.ex insinuatione.⁊.c.illud vbi de hoc p Inno.notatur non gratuito aut̄.nō vt eo.ti.c.de iure nisi cum diuersitate vt eo.ti. c.cum seculū ⁊ de hoc notatur p Gof.in summa eiusdem ti.§. transfert̄ ⁊ de hoc dixi.s.de operis libertoꝛum.l.j.circa finem. Cy.ſm Pe.dicit ꝙ ⁊ si ius patronat⁹ legari nō posset.posset tñ legari ꝙ posset vnū pſbyterū pſentare sicut posset patron⁹

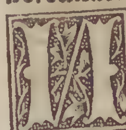
¶ Item allegatur lex ista ꝙ licet ius decime † cū sit ius spirituale cadere nō possit in laicū.vt ex̄ de decimis.c.de terris ⁊ c.sequenti.⁊.c.phibemus.fructuū tamē perceptio cadere possit in laycum vt ex̄ de locato.c.ij.cum ibi notatis.ad hoc facit: qꝛ aliud est vsufru.aliud perceptio fructuū.vt.ff.de iure do.l. si vsufru.que bene facit ad ppositū ⁊ aliud est habitatio aliud fructus habitationis.vt.ff.de donatio.l.in edibus.§.j.vbi de hoc dixi ad hoc facit quod notatur ex̄ de decimis.c.quam sit graue de rerum permutatione.c.exhibita per Gofre.in summa de decimis versicu.item queritur an laicus per galeotum in margarita de pignoꝛe vltra principium ⁊ in speculo de pignoꝛe circa finem.Sed nunquid hoc locum habeat in vasallo vt si habeat decimam in feudum possit vendere ius percipiēdi fructus ipsius decime sine volūtate domini ⁊ videtur ꝙ sic vt.ff.de leg.iij.l.qui cōcubinam.§.qui oꝛtos de leg.ij.l.penult. §.instituto ⁊ de vsufruc.lega.l.fundi trebatiani de annuis legatis.l.liberto in pn̄.⁊.d.l.si vsufr.de iure do.⁊ sol.ma.l.vsufr. Jdē sentit Azo in summa insti.de vsufr.circa mediū.s.ꝙ non possit vēdere vltra quinq̄ annos videtur p dictū.§.q oꝛtos ⁊ in aut̄.de alie.⁊ emphi.§.emphiteosis no.de ecclesiasticis titulis.§.finaūt annale.primā opi.tenet Jaco.ar.ditionis in summa quibus modis feudū amittatur.§.item queritur an possit vendere ius percipiendi fructus.

N vniuerse. ¶ Opoꝛtet hanc.l.intelligi scōm ius nouum in aut̄.de here.⁊ fal.§.si vero non fecerit.

Reditoꝛ legatum. De quo hic loquit̄ nō inducit liberationē a debito.vt.ff.ď libera.lega.l.j.§.iul.ergo ⁊c.vt.ff.de leg.j.l.plane.§.fi.⁊.l.sequen.⁊ h̄ nisi animo cōpēsandi foret relictum vt.s.de here.insti.l.si compensandi ⁊ ibi notatur.

Atū legatum. An datum in testō possit adimi in codicillis dixi.s.de his q.vt indi.l.hereditas.⁊ p declaratiōe huius.l.vide in summa de adēp.leg.in insti.

X legato nominis. Differentiam inter actionē vtilē ⁊ directā vide scōm qd notatur.⁊ dixi ff.de neg.gest.l.actioꝛ p Cy.s.de act.⁊ oblig.l.j.vbi etiā tenet ſm Pe.ꝙ nunꝗ vtilis transit sine cessione ⁊ intelligit ꝙ hic fuit actio cessa sꝫ tñ nō cōpetit directa nisi fuerit sibi mandata aliud enī est cedere aliud mandare vt.d.l.j.dixi.vel dicēdum est ꝙ legare est cedere qꝛ sicut vltima volūtas per se operatur trāslationem dnīj rei coꝛpoꝛalis.vt.l.actio.ff.de furtis sic operatur translationem actionis ⁊ colligitur hic ꝙ per solam cessionem competit vtilis sola.Sed nūquid directa possit cedi.dico ꝙ nō vt transferatur ipsa actio sed mandat̄.aliud est enī mandare aliud cedere vt no.d.l.j.de act.⁊ obli.⁊.l.quecunq̄.ff.e.ti.de act.⁊ obli.vbicunq̄ ergo dr̄ ꝙ directa prestat̄ intellige.i.mādatur quo ad exercitium.Cy.Sed legato cyrographo videtur ꝙ sit opus ꝙ iura cedantur.vt.ff.de lega.j.l. seruū filij.§.eum qui cyrographū.Sed nūquid heres tenetur dare instrumēta emptionalia legatario rei sibi legate.vr̄ ꝙ nō vt.j.de fideicom.l.instrumēta.Sed dic vt ibi no.⁊ per Rof.de act.ex testamēto.v.item q̄ritur an heres vel distributoꝛ an teneatur aliquis exprimere agat vtili vel directa.dic vt dixi.s.ď hereditate vel act.ven.super rubrica.

On tantum. Angustia tpis nō nocꝫ.h.d.ad h.s.de edic.diui adr.tol.l.fi.i fi.ff.de dā.infec.l.hoc aplī⁹.§.j.ex q.cau.maio.l.nec enī ⁊ de iure fi.l.edicto.Jfi.de mata.

Xoꝛ. Jbi tibi.hec dictio tibi nō dꝫ eē ſm glo.q̄ vr̄ intelligere ꝙ legauit extraneo cui⁹ res nō erat intendens tm̄ vsumfructū relinquere ⁊ ideo nō valet vt.ff.de vsufr.leg.l.sticho nisi nacta eēt ppꝛietatē ſm glo.qd tñ dicit vt no.in.l.quā allegat.ff.de le.j.l.ꝙ in rerum.§.j.⁊ de regula catoniana.l.j.Si aūt est hic in tex.tibi tunc concoꝛ.s̄ e.l.ppꝛias.⁊ glo.est superuacua.Old.

N legatis. Ex qualitate verboꝝ nō viciat̄ legatū.h.d.idē in vicio grāmatice qꝛ nō viciat ɔtractus vel legata lꝫ viciet rescriptum pape vt ex̄ de rescrip.c.ad audi.⁊ ibi notatur.⁊.xxxviij.di.c.sedulo in glo.⁊ per Archi.

N annalibus. Quod dicit glo.speciale in vsufr.per.l. antiquitas dicūt aliq̄ ꝙ in.l.antiq̄tas dixit heredi nō heredibus si enī heredib⁹ dixisset.dicūt idem in vsufructu sicut hic dr̄.Sed vr̄ ꝙ etiā si testatoꝛ de heredibus nihil dicat tñ legatum transeat ad heredes vt.ff.de an.le.l.codicillis in principio ⁊ quādo dies le.ce.l.firmio.§.j.Sꝫ ibi erat determinatū certū tps ⁊ ideo ad heredem transit vt ibi patet. Jn cōtractib⁹ aūt pacta transeunt ad heredes etiā si non dicatur.vt.ff.de pba.l.si pactum.

Um questio. Diuide in duas ptes pncipales.in pma tractat circa plures portiōes rei.in scda circa plures noīationes psone.pma subdiuidit̄ qꝛ pmo ponit p oꝛdinē tres q̄ōnes.scdo circa ipas remouet varias antiquoꝝ cōputatiōes.tertio inducit casum similē.quarto ex illo silī infert ⁊ simul soluit pdictas tres q̄ōnes. Notabilia collige ꝙ ad emptū vr̄ pmo quātū datū est.scdo ꝙ tñ nō ɔtingit vi ademptionis sꝫ cōcursus qꝛ duo insolidū vnā rem habere non pnt vt.ff.cōmo.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.⁊ ideo concursu partes faciūt vt.s.e.l.si foꝛtidianum.Scdo no.ꝙ verboꝝ multiplicatio nō necessaria.sensum enī mutat.⁊ ad hoc de auro et arg.leg.l.pediculis.§.labeo ⁊ de leg.ij.l.meuius.§.eum q.Jtē no.ꝙ verbum sepius qñq̄ significat ternum vel quaternum actum vt hac.l.colligitur qñq̄ binum vt.d.§.eum qui Ric.et p hoc.s.si sepius in inte.restitutio postuletur de hoc in alphabeto sub lr̄a s dictione sepe ⁊ sepius ⁊ per Archi.ex̄ de elec.c. qꝛ sepe.pma ergo pars q̄ durat vsq̄ ad.§.sed ⁊ aliam hoc dicit in effectu ꝙ qui legat primo vni totum deinde alij partem videtur partem eximere a toto.Modo expedit declarari glo. hic positam que magis indiget declaratione q̄ tex.glos.enī in sui principio ad hanc partē signat plura contraria simul.quorum aliqua nō debuerunt signari aliqua aliter signari aliqua recte signantur sꝫ obscure soluūtur.⁊ primo lex si ita de lib.et posthu.nō debuit signari p contraria qꝛ hic loquitur de hereditate diuidēda in casu a testatoꝛe puiso in quo dubia est mēs testantis.lex cōtraria loquitur in casu a testatoꝛe nō puiso sed omisso in quo sumitur cōiectura ex alio casu puiso sic ⁊ al's in aut̄.de heredi.⁊ falc.§.si quis aūt ad.l.marcellus.j.rūso.ff.ad trebel.dicit glo.ꝙ hic loquit̄ qñ legatum fuit primo plus.scdo minus.ibi econtra qꝛ primo legauit trecenta ⁊ rogauit de restituenda hereditate secundo que valebat quadraginta ⁊ sic pl⁹ relictum est secundo quā primo.⁊ ratio diuersitatis dicit glo. est quia de pluri potest adimi minus sicut pars de toto sicut fuit hic.sed de minoꝛi non potest adimi ꝙ est plus.⁊ ideo in.l. contraria nō adimitur primo ꝙ datur secūdo.vnde secūdus cui plus datū est plus hꝫ ⁊ ita dicit glo.sed Jac.de ra.non facit vim vtrum primo legetur plus.⁊ secundo minus vel econtra.sed dicit ꝙ in dicta.l.marcellus ⁊ precedenti ita fuit de facto ⁊ idem esset econtra.dicit ergo ꝙ illa non debuit signari p contraria

contraria qꝛ alio casu loquitur quã hic. lex enim ista loquitur vbi primo ꝛ secundo legauit easdem res sub designatiõe certi numeri vnciarum vel quotarum partium ibi nõ sic. sed sub nomine certarum rerum. Nã habens sola quadraginta in bonis cum plus se habere putaret vni legauit treceñta alijs per fideicõmis. totam hereditatem relinquit. vnde quadraginta in quattuoꝛ partes diuiduñ. tres hꝫ legatarius. quartã fideicõmissarius. non est ergo curandũ an primo legauerit trecenta ꝛ postea relinquat hereditatem ꝑ fideicõ. vt de facto fuit in. d. l. marcellus. ꝛ. l. precedenti an econtra. ꝛ ꝙ quis possit errare in patrimonio ꝛ facultatibus suis credẽs plus habere ꝙ̃ habeat probatur in institu. quibus ex causis manumittere nõ lꝫ §. j. ꝛ hanc sequuntur. M. fil. Pe. ꝛ Ol. ꝛ alij moderni. Ad. l. si ita. §. quidam. de heredi. insti. ꝛ. l. interdum. §. sed si excesserit eo. ti. que sunt vere cõtraria premittendũ est ꝙ as cõtinet duodecim vncias in quas regulariter diuidiẽ hereditas vt instituta de heredibus insti. §. hereditas. põt tñ testatoꝛ in plures vncias diuidere. ꝛ tunc diciẽ transire ad dispondium. ꝛ id dicit glo. licet obscure. aut certum est testatorem voluisse asseꝫ excedere aut certũ ẽ ꝙ noluit excedere aut dubitatur quos casus glo. prosequiẽ. sed quidã moderni eã reprobant vltra medium dum dicit ꝛ his duobus casibus ꝛc. ꝛ dicunt ꝙ dꝫ dicere isto vltimo casu qꝛ non hꝫ locum ꝙ ꝓsequiẽ in primo casu. s. qñ expresse voluit excedere assem. sed solum qñ tacite voluit excedere relinquendo primo minus secundo plus. Nam vbi expresse voluit tunc excessit quãtum ad numerum ꝛ quãtum ad quãtitatem sed quando tacite quãtum ad numerum excedere voluit nõ quantum ad quãtitatem. quid vult dicere glo. per ista verba obscura. dic ꝙ excessit assem numerãdo cum enim primo numerauit sex. et postea duodecim excessit assem verbis qꝛ sex ꝛ duodecim non possunt cõtineri sub asse qui est duodecim tantum sed non excessit quãtum ad quantitatem ꝛ sic transiuit computatio ad dispondium ꝛ vult dicere glo. ꝙ nõ excessit assem ad quãtitatem vnciaꝝ qꝛ ibi diuiditur hereditas in. xviij. vncias quelibꝫ vncia est minoris quãtitatis quã sit qñ diuiditur in duodecim tm̃. vult ergo dicere glo. qñ testatoꝛ legat primo sex postea scd̃o duodecim ꝙ non excessit assem quãtum ad quãtitatem nõ eñ fiet sic diuisio sicut si ad dispondiũ transisset qꝛ vbi testatoꝛ legat plusꝙ̃ habeat in bonis non põt impleri legatum. ꝛ ideo ꝑ cõiecturã fit diuisio de eo ꝙ habuit testatoꝛ vt ille cui legauit duodeciꝫ habeat duas partes ꝛ ille cui legauit sex habeat tertiã. ptꝫ ergo cum glo. dicit in his duobus casibus ꝙ male dicit in vno. s. in primo qñ expresse voluit assem excedere ꝛ verũ est ꝑm Cyn. et modernos ꝙ glo. sic iacens simpliciter male dicit. dicit tamẽ se nescire vtrum hec glo. fuerit glosatoris antiqui vel non. vñ Ja. de ra. dicit ꝙ glo. habuit aliũ respectũ. dicit eñ ꝙ ista gl. tracta fuit de summa Az. de heredibus insti. §. scripti autẽ ex asse. ꝛ. §. precedẽtibus. vbi est vnus alius casus qui deficit hic in glo. ponatur ergo casus ille hic ꝛ sic erunt tres ꝛ bene stabit glo. primus casus vbi primo totũ. scd̃o partẽ ꝛ istuꝫ casuꝫ omissit glo. tertius est vbi primo partẽ ꝛ scd̃o totũ. nõ bene sequitur ꝙ est in gl. ꝛ his duobus casib⁹. s. vltimis. ꝛ istos duos vltimos casus voluit supponere glo. cum dixit ꝛ in his duobus casibus. nam bene verũ est ꝙ his duobus casibus testatoꝛ voluit assem excedere quãtum ad numerũ nõ quãtuꝫ ad quantitatem vt transeat cõputatio ad dispondium vt in primo membro huius distinctionis trãsit cõputatio. loquiẽ ergo lex ista vbi primũ instituit in duodecim secundũ in sex sed si conuertas ꝙ primũ in sex scd̃m in duodecim tunc erit aliud. dicit glo. ꝑ rõnem demonstratiuã. s. tactam ꝙ minus põt adimi de pluri nõ econtra. Ja. de ra. dicit idem in vtroqꝫ casu ꝛ non est spectandus ordo scripture. vt. ff. de solu. l. nec eñ. ꝛ ꝙ arguiẽ ꝙ istud ꝙ datur secundo videẽ adẽptũ primo intelligit Pe. verum esse ꝑ cõcursum nam cũ testatoꝛ legat mihi totũ postea tibi dimidiam nihil adimit mihi qꝛ si esset mihi ademptũ non essemus re cõiuncti ꝛ sic nõ esset locus iuri accrescendi. ꝛ ideo totum qd̃ datum est mihi durat sed tu legatarius cõcurrẽdo mecum facis mihi partẽ. vt. s. e. l. si fortidianum. circa tertiuꝫ membrum distinctionis qñ est dubium vtrum testatoꝛ voluerit transire ad dispondium. dicit glo. ꝙ presumiẽ voluisse excedere assem ꝛ sic põt intelligi hec lex vt loquaẽ duobus casib⁹ s. qñ cõstat voluisse assem excedere ꝛ qñ dubitaẽ ar. ff. de here. insti. l. qui nõ militabat. §. ij. sed ibi nõ diciẽ hoc immo notatur ibi ꝙ hec lex corrigit illã. ℂ Op. insti. de here. insti. §. videamus. dic aut scd̃m instituit ex asse hoc expresso ꝛ habẽt locum que dicta sunt supra aut sine pte ꝛ tunc ad solã vacantẽ partẽ admittitur: vt. d. §. ℂ Op. quõ ex volũtate testatoris põt augeri hereditas dic ꝙ nõ augeẽ qꝛ quãto in plures vncias diuidit tanto quelibet vncia minus valet vt predictum est reassumendo ergo breuiter dic aut contingit casus a testatore nõ expressus ꝛ dic sumendam cõiecturam ex casu expresso ad nõ expressum ꝛ ita loquitur lex si ita de libe. ꝛ posthu. aut contingit casus expressus ꝛ tunc aut testatoꝛ disposuit scd̃m assem aut infra assem aut vltra. Primo casu capit qlibet scd̃m ꝙ testatoꝛ disposuit. vt. s. de edic. diui adri. tol. l. fi. ꝛ. ff. d̃ here. insti. l. si qs ita. aut disposuit infra assem. ꝛ hoc ꝯtingit altero d̃ duobus modis. primo qꝛ partis dispositio deficit et tunc cuilibet aliorum pro rata accrescit: vt. s. de impube. ꝛ alijs substitu. l. j. aut qꝛ ab initio expresse omisit de pte disponere ꝛ tunc aut aliquis est sine parte institutus ꝛ ille capit qd̃ deest alias accrescit cuilibet portio vacans pro rata vt. d. §. videamus. insti. de heredi. insti. ꝛ. ff. de here. insti. l. item qꝛ sabinus. ꝛ. l. quesitum. aut disposuit vltra assem ꝛ tunc aut per verba numeri vnciarum vel quotte ꝛ tunc aut certũ est ꝙ voluit trãsire ad dispõdium aut certũ est ꝙ noluit aut dubitatur. Primo casu trãsitur: vt. l. interdum. de heredi. insti. secũdo non in dubio distingue aut primus partem deinde totum tunc non excedit assem quo ad numerum vnciaꝝ sed quo ad quãtitatem cuilibet pro rata diminuiẽ ꝛ sic põt intelligi ꝓ realle. l. interduꝫ. ꝛ. l. si ita. §. quidam. ꝛ sic intelligit glo. d. l. marcellus. ad trebel. lꝫ Jac. de ra. aliter intelligat vt predixi. aut primo totum deinde partẽ: ꝛ tunc ꝙ confert secũdo adimit primo. vt hac. l. aut disposuit non per modum quotte vel numeri. ꝛ tunc aut in vnũ singulariter in alium vniuersaliter ꝛ locum hꝫ lex qui quadraginta ꝛ. l. marcellus. aut in quẽlibet singulariter. ꝛ tũc lex qui testã de leg. j. ꝛ instituta ad. l. falci. §. fi. Querit glo. si vni assem alij semissem tertio sextãtem. i. duas vncias relinquit nungd hic tertius diminuet primo tm̃. vel secũdo tantũ. vel vtriqꝫ glos. tenet ꝙ vtriqꝫ pro hoc. d. l. qui testã. §. j. ꝛ de leg. j. Sed iste articulus non videẽ bene expeditus. nã aut intelligem⁹ ꝙ vtrisqꝫ diminuat ꝓportionaliter ita ꝙ hic tertius habebat sextãtem integrum. et primus ꝛ secundus habeant decem vncias i. quilibet quinqꝫ ꝛ istud esset male dictum ꝛ lex illa si quis testamento nõ facit pro hoc immo cõtra. Sed si intelligaẽ ꝙ primus cui legatus est totus fundus habeat dimidiã solus: secũdus cui legata est dimidia non habeat dimidiã solus sed pro rata sibi detrahaẽ tunc bonus est intellectus ꝑ. d. l. si qs testã §. j. vnde legatarius sextantis non habebit sextãtem integrũ sed capit proportionabiliter ab vtroqꝫ vt dictũ est ꝛ ita dꝫ intelligi glo. ꝑm Ja. de ra. ꝛ sic secundum eum sextans defalcaẽ de portione secundi. Sed istud nõ credit Pe. lꝫ enim verum sit ꝙ si testatoꝛ legat primo totum. ꝛ secundo dimidiam ꝙ primo videatur ademisse tñ vbi instituit primum in totum secundum in dimidiam tertium in sextantem tunc non procedit ꝙ primus habeat demidiã secundus dimidiã. ꝛ terti⁹ diminuat de portione secundi. sed hereditas diuidẽda est in portiones vt sicut voluit primũ habere duplũ plus ꝙ̃ secundũ ita percipiet ꝛ sic voluit scd̃m habere duas partes plus ꝙ̃ tertium ita secundus ꝑcipiet duas partes ꝛ tertius vnã qꝛ sic intelligiẽ honoratus ar. d. l. si quis testã. §. j. Ad secundam partẽ huius l. opponiẽ. ff. de pecu. l. dñs seruum. §. dñs glo. hic diuinando soluit. ꝛ ideo solue vt in contrario notatur. ℂ Item op. de. l. iij. de stipu. seruoꝝ. ꝛ hic ꝛ ibi soluit pluribus modis vbi approbatur ꝙ non hꝫ plus qꝛ sepius noiatus. sed qꝛ sic voluit seruus sic ꝛ hic testatoꝛ posset si vellet: vt hic in fi. l. moderni non placet immo dicunt ꝙ ibi fuit copula hic non. Nam in. l. ista dixit lego titio funduꝫ seio lego fundum titio lego fundũ ita ꝙ hic nulla est copula que coniungat titium ꝛ seium. sꝫ in l. contraria fuit cõiunctio intermedia qꝛ dixit titio ꝛ meuio ꝛ titio. Nam rõne coniunctionis titius ꝛ meuius habebunt dimidiam fundi qꝛ quasi vna persona censetur ꝛ titius pro ea ꝑte pro qua non fuit coniunctus habebit aliam dimidiaꝫ ꝛ sic tres partes fundi in cuius vnaꝫ non obstabit ꝙ titius fuerit coniunctus quo ad aliam partẽ qꝛ alia cõiunctio q̃ postea sequitur nihil operatur qꝛ nõ potest copulare eandem ꝑsonam ad seipsam nihil eñ esset dicere lego titio ꝛ titio qꝛ de natura copulatiue est copulare diuersa. vt. ff. de fun. instruc. l. quesitũ §. penul. ꝛ. l. cum delanionis. §. cui fundum. ꝛ ꝙ diuidat in ꝑtes vt. l. si ex toto. de leg. j. ꝛ de leg. iij. l. re coniuncti. ꝛ de vsufru. accre. l. j. ꝛ hec fuit opi. Jac. predicti quam sequitur Pe. ꝛ Mar. fil. ꝑm Cy. vel dic ꝑm Old. ad vtrũqꝫ contrarium aut repetitio fit vniformiter semper vt proprio nomine semꝑ vel appellatiuo semper ꝛ obtinet hec lex aut difformiter. i. appellatiuo nomine ꝛ proprio ꝛ obtinent leges cõtrarie in ꝓ realle. enim. l. iij. de stipula. seruorum. primo per appellatiuum. secundo per proprium nomen fuit seruus vni ex dñis stipulatus. ꝛ in. l. dñs. §. dñs. ꝓmo fuit vicarius legatus sub appel

latione peculij.secundo sub expressione nominis proprij. hic autem semper eodē modo.⁊ pro hoc.ff.de vsufruc.l.si alij.§.j. Si in cōtrarium multū facit.ff.de dote plegata.l.ij.§.fi. Sed ibi erat legata primo spēs postea genus quo casu geminatio legati nō inducitur sed ex habūdanti species legata videt̄ vt ff.de fun.instruc.l.quesitum.§.penul.⁊ ibi notat̄.⁊ de reb.du. l.j.⁊ predicta sol.hic tangit̄ in glo.in scđa solutione lз non sic clare ⁊ lз glo.eam reprobet ⁊ male ſm Rich.Dy.in.l.contraria sequi videtur primam solu.glos. que est hic.tertia.s.ꝙ hic in vltima voluntate ibi in cōtractu.Et predicta faciunt ad q̄stionem si testator relinquit cuilibet fratri cōuentus ꝑdicatorum.x.⁊ priori bibliam vtrū prior dз habere.x.sicut alij ⁊ nihilominus bibliam.videtur ꝙ sic per.d.l.iiij.de stipu. seruorum vbi de hoc dixi de vulg.⁊ pu.substi.l.coheredi.§.qui patrē.et de adimen.leg.l.alimenta.§.basilice. In cōtrariū est de vbo. obli.l.doli clausula.⁊ de penis.l.sanctio legū.Pe.distinguit aut primo dixit lego priori bibliam ⁊ postea dixit cuilibet fratri.x.⁊ tunc aut legatum est reiterabile vt in ꝓposita qōne et habebit decem ⁊ bibliā:vt.d.l.iiij.⁊ de annu.leg.l.titia.§.qui inarchio.al's incipit qui marcho. ⁊ facit qđ dixi.j. de pig.l.ij. Dy.vero aliter distinguit extra de reg.iu.c.generi per speciē lib.vj. ¶ In glos.s.alijs in fi.vel dic coniunctim etiam alijs legatis interpositis vt si legat mihi ⁊ titio si prius mihi legauerat sepius.Rich.

Cum quidam. Ibi alium substitutum nō institutū sed extraneū.Nā si institutū substituisset bene posset fideicōmisso grauari vt.ff.de leg.j.l.plane.ij.in pn. Rich.⁊ ad.l.falci.l.in rōne.§.fi.⁊ ſm glo. hec lex loquit̄ ꝑ antifrasim cū dicit ꝙ pater filio affectionē ostendit quē exheredauit.Rich.⁊ Pe.dicunt ꝙ ꝓprie loquit̄ ⁊ in hoc ondit affectionē qz sibi substituit cū testari nō posset ⁊ sic ꝓuisio fuit.vt s.de inoffi.testa.l.ex tribus.⁊ de impube.⁊ alijs substi.l.humanitatis.⁊ ibi notatur. ¶ Item oppo.glo.de.l.v.que incipit si fuerit.§.si qs de leg.ij.⁊ dicit ꝙ spāle est in isto casu.Sed rationem specialitatis nō assignat lз aliqui aliquā assignent. sз Pe.dicit aliquā validā assignari non posse.

Si legatarius. Duos ponit casus ⁊ secūdus venit similitudinarie ꝓpter primū.Querit glo.nunquid idē in herede supprimēte testm̄ vt hereditatē priuetur.⁊ lз ꝙ sic.sed Pe.dicit ꝙ lex quā glo.allegat loquitur in eo qui deleuit nō in supprimēte.⁊ iō secus dicit in eo ar.ff.d pe.l.interpretatione.⁊ de his quib.vt indig.l.rescriptū in fin. Cy.ad ar.in cōtrarium.s.e.l.si in fraudē.dic ꝙ ibi nō constabat de fraude hic sic vel ibi nō cōmittebat̄ fraus ad exclusionem vltime volūtatis sed vt metu litis facilius trāsigerēt. Itē not.ꝙ dolus alicuius nō dз sibi esse fructuosus ad hoc extra de offi.dele.c.statuimus.li.vj.de dolo ⁊ cōtu.c.ex lrīs ⁊ de rescrip.c.sedes ap'lica.⁊.c.plerūqз.de hoc plene notat̄ in brocardis de doli ꝯsideratiōe rubricella dolus cōmittēti nō ꝓcinatur ⁊ ꝙ dr̄ de le.relic.tutori.vide.s.e.l.ab administratione.

Illud. Dic aut adicit̄ cōditio ad finiendam perceptionē legati ⁊ habз locū hec.l. aut ad finiendā ex.l.nascentē obliga.⁊ hз locū contrarium in.l.signatū.d.e.l.nemo.ff.de leg.j. ⁊ hoc ꝑsequere.⁊ hoc latius notat̄ ꝑ Dy.ff.de vb.ob.l. stichū.§.stip. Item lex ista arguit de ɔtibus ad vltimas volūtates interdum ecōtra.vt.ff.de v.ob.l.ita stipulat'.ibi idqз defendit exēplo penus legate.⁊.j.ti.pri.l.cum quidā in fi.Circa qđ dic vt notatur ꝑ Dy.ff.de leg.j.l.seruū filij.§.eū qui in additiōe sua que incipit hoc ar.⁊ dicet̄.j.de.l.suffia canina.l.vnica.

¶ De verborum significatione. Rubrica.

¶ Super rubrica.Vide Az.in summa.e.⁊ Hostiē.⁊ Gof. in brocardis Azo.de vbo.sig.⁊ effectu rubricella de argumētis in causis.⁊ qđ no.ff.e.sup rubrica.⁊.e.ti.in alphabeto quē sub dicto titu.cōposui q vtilis est quo ad multa in alphabeto.et de significato multoꝝ verboꝝ dixi.s.de ꝓcura.aut.ꝙ ius ⁊ in Spec.de dispu.ta.⁊ allega.aduocatoꝝ.§.post hec aut.aduocatus rei ver.item clausula illa ⁊ per totum.§.

Prediis. Predio instructo legato q̄ ibi sunt ꝑpetui vsus cā legato cedunt.h.d. ¶ Opp.gl.de.l.si ita.§.domo de fundo instruc.tene vltimam sol.glo. quam approbat Dy.in.l.cōtraria.s.ꝙ illa intelligatur scđm istam quo ad hoc ꝙ si vinū est appositum gratia domus sicut fit in castris ⁊ fortalicijs cedat legato sicut ⁊ in fundo.cum eadem sit ratio sз hoc plus est in fundo quia regulariter vina sunt in predijs vt instruant ꝑdia ⁊ vt cultores eis vtantur ⁊ ideo legato cedūt nō sic in domo nisi appareat ꝙ instruendi cā vt predixi. Alia rō quā reddit glo.qz vinum nascitur in predio non in domo non placet Cy.ar.s.si cer.pe.l.non vnde originem.Ad aliud contrarium qđ dicit glo.non debere attendi cōsuetudinē patrisfami.per.l.j.§.si defunctus.de rebus eoꝝ.dicit Dy. qđ ibi nō erat cōsuetudo sed presumptio tacite volūtatis cui stetur nō in damnum pupilli.Sed certe ⁊ hic tractatur de presumptione voluntatis que ex distinctione rei perpetuo colligitur:vn̄ dic ꝙ ibi mutatur conditio persone ⁊ per consequens status rei ar.ff.de acqui.here.l.paulus.in fi.hic autem non est disparitas personarum.Cy.vel dic ꝙ hic agitur de verborum prolatorum interpretatione.⁊ ideo attenditur cōsuetudo patrisfami.ibi vero de actu iure cōi prohibito permissione quo casu consuetudo non attenditur.vt.s.de episco.audi.l.ij. Ja.d bel.⁊ Old. Item facit hec lex cum concor.ad qōnem quā vidi statuto cauetur ꝙ si in aliquo loco moretur bannitus teneat̄ cōmunitas ad certam penam aliquis bannitus transitū fecit per locum vel ibi paruam moram fecit: nunquid cōitas incidat in penam huius.l.cum concord.⁊ est argumē.ꝙ non quia mora non videtur fieri que est parua ⁊ non perpetua qz videt̄ alienus mente vt.ff.de capti.⁊ postli.reuer.l.nihil. de heredi. institut.l.ex facto.§.rerum.⁊.§.cum fundus.de leg.ij.l.quesitum.§.fi.⁊.l.si ita legatum.⁊.l.si fundum. ⁊ de iudic.l. heres absens.§.j.⁊.j.l.proxima. ⁊ est expressum.ff.si seruus expor.l. penul.⁊ ibi dixi.

Fundo. Instrumentum fundi pōt esse duplex vnū gratia tollendoꝝ colligēdorum ⁊ conseruandoꝝ fructuū. aliud gratia patrisfa.vt libri ad declarationem lecti ⁊ similia ⁊ legato fundo instruc. vtrūqз cedit legato.h.d.glo.tn̄ facit differentiam vtrū leget fundū cuз instrumento quo casu alienato fundo nihil valet legatū:secus si legat fundū instruc.vel fundum ⁊ instrm̄ qz tunc alienato fundo remanet legatū instrumenti patrisfa.vt.ff.de fun.instruc.l.si cui. ⁊ pro hoc instituta de legatis.§.si ancillas.⁊ est rō qz in istis duobus vltimis casibus duo sunt legata principali.⁊ iō vno reuocato ꝑ alienationem nihilominus aliud remanet sed in primo casu non qz dictio cū accessorie coniungit sed dictio ⁊ principaliter: vt.d. l.si cui.⁊.l.j.ij.⁊.iij.e.ti.nec ob.ꝙ dictio cū ⁊ dictio ⁊ solēt equipari:vt.ff.de leg.j.l.titie testores.§.nihil qz verum est qđ equiparantur in cōiungendo:vt.ff.de vsuf.accre.l.si quis titio. sз differunt in modo coniungendi qz dictio ⁊ cōiungit p' modū principalis sed dictio cum ꝑ modū principalis ⁊ accessorij si talia sunt ꝙ vnum poterat esse alterius accessoriū non alias vt.d.l.si cui.⁊.d.§.si ancillas.de peculio leg.l.j.⁊ depo.l.j.§.q̄ depositis.gl.tn̄ non stat in ista differentia.sed vltimo dat aliā quo ad cōprehensionē cuius rō est qz cuз dicit fundū instruc. comprehendit omne instru.ꝙ erat in fundo siue gratia fundi siue gratia patrisfa.sed in alijs casibus qz vtitur verbo singulari.s.instrm̄ vel cū instrō vnum tm̄ instrm̄ intelligit̄ non duo ⁊ ista videt̄ verior differentia ſm quosdam modernos.Sз q̄ro nunquid facta aliena.fundi:instrm̄ fundi sequatur emptorem.glo.hic vr̄ dicere ꝙ sic sed hoc est falsum.vt.ff.de fun.instruc.l.ij.§.dotes.de act.emp.l.fundi.in princ.de pecu.leg.l.si legatus.⁊ de contra hen.emp.l.quotiens.lз secus sit in fundo locato.vt.ff.locati.l.sed addes.§.illud.Cy.

¶ Cautionis appellatione quid contineatur.

Sancimus. Appellatione cautionis nuda ꝓmissio continet̄.⁊ ad hoc quotidie allegat̄ hec lex ⁊ dicit glo.nuda a fideiussore vel a pignore nō a stipulatiōe ita ꝙ gl.innuit ꝙ nō sufficit nudo pacto vl' vbo ꝓmittere sз teneat̄ ꝓmittere ꝑ stipulationē.Sз nunqd sub obligatiōe bonoꝝ suorū an vo sufficiat si se ꝑsonaliter obliget.glo.videt̄ innuere ꝙ sola ꝑsonalis obligatio sufficiat.⁊ pro hoc.ff.de ꝑto.stipu.l.ꝑtorie satisdationes vbi videt̄ sufficere obligatio ꝑsonalis sinē fideiussoribus.In cōtrarium videt̄ qđ sub obligatione bonoꝝ suoꝝ cauere teneatur. vt.ff.vt leg.nomine cauea.l.filio. ⁊ ibi in gl. ¶ Opp.gl.de.l.si mandato titij.§.fi.ff.manda.gl.dicit qđ ibi dicitur de idonea cautione ꝙ tollit contrarium.⁊ pro hoc extra de fideiusso.c.constitutus.de pigno.c.fi.de conse. dist.iiij. §.j.⁊ vt lite non contest.c.quoniam frequenter.§.in alijs.⁊ de hoc vide qđ plene notatur in.d.l.si mandato.§.fi.in glos.que fuit additio vbi tangitur questio si dictū est in venditione vel alio

alio contractu faciam te securũ ad sensum sapientis viri vtrũ teneatur dare fideiussorem. ⁊ glo. tenet ibi ꝙ nõ teneatur dare fideiussorem. contrarium videt̃ innuere glo. ff. de ver. ob. l. ex ea parte. ⁊ pro hoc. ff. qui satisda. cog. l. j. de vsufru. l. si cuiꝰ. de ope. no. nun. l. pretor. §. hoc interdictum. ⁊ hanc tenebat. d. Rich. d. l. j. qui satisda. cog. ⁊ ad hoc possunt adduci que notaui in simili qõne. s. de inoffi. testa. aut. nouissima in fi. qõis dñi Rich. ⁊ in Specu. de emp. ⁊ vendi. ij. colũ. versi. sed quid si in instrumento ⁊ ꝙ tetigi. s. de procu. l. j. circa princi. vbi Odof. ⁊ Ni. in decisa tenent ꝙ si contractus sit talis qui sui natura non exigat dationem fideiussoris vt est venditio vbi non tenetur venditor dare fideiussorem de euic. nisi expresse actum sit vt. ff. de euict. l. illud queritur. ⁊ tunc non possit arbitrari sapiens nec dictare qd̃ fideiussor detur. Sed eius arbitrium extendatur ⁊ valeat solum circa solennitatem ⁊ formam cõtractus: vt. ff. de here. insti. l. illa institutio. ⁊ ibi in gl. Si aũt est ꝯtractus qui sui natura exigit fideiussorẽ sicut sunt stipulationes pretorie: vt. ff. de p̃to. stipu. l. pretorie. ⁊. d. l. j. s. de procur̃. tunc possit sapiens arbitrari de fideiussoribus dañdis qꝛ arbitrari dʒ arbitrio boni viri. vt. ff. de verb. ob. l. continuus. §. cũ ita at bonus vir arbitratur scd̃m formam iuris ⁊ naturam ꝯtractus vt hoc nisi actum esset expresse de fideiussoribus dãdis: vt. ff. de colla. bo. l. j. §. iubet vel nisi adiceret verbũ idonee vt predictum est. ⁊ pro hoc. ff. de fideicõ. lib. l. iiij. §. adici. de vsur. c. quãꝙ. lib. vj. Ibi idonee caueatur. ¶ Item opp. glo. de. l. j. §. caueri. de colla. bo. ⁊ omissa solutione huius glo. dic vt not. in. l. contraria. s. ꝙ lex ibi vltra procedit dicendo de fideiussore ⁊ qꝛ etiam ibi est verbum recte vel cautio est sine fideiussore vt hic ꝺm. M. fil. vel dic ꝙ hic verbum cautionis sumitur proprie ⁊ stricte in contrario large ⁊ abusiue vel dic ad omĩa contraria ꝙ loquuntur in pretorijs stipu. vbi sui natura exiguntur vt fideiusso. vt dictum est. Ol. Alij dicunt aut verbũ cautionis profertur ab hoĩe aut a lege aut a pretore. Si ab homine vel a lege tunc aut fit mentio de verbo idonee vel recte caueatur ⁊ tunc ꝓpter illa verba cauetur cum fideiussore: vt. d. §. vlti. in. l. si mandato. ⁊. §. iubet. v̾si. caueri. de colla. bo. alias autem sine fideiussore vt hac. l. tertio casu qñ a p̃tore indistincte cuʒ fideiusso. vt. d. l. pretorie stipulationes hoc tñ nõ placet Ja. de ra. qd̃ qñ prefertur a lege intelligat̃ sine fideiussore qꝛ si quis hʒ debitorem in diem vel sub cõditione ⁊ suspectus sit põt petere cautionẽ de soluẽdo vt. ff. de iudi. l. in oĩbꝰ sed si tunc diceremus ꝙ sine fideiussore vana esset. l. prouisio. et pro hoc sol. ma. l. diuortio. §. interdum marito ⁊ qꝛ cũ lex p̃cipit caueri pretoria est ⁊ ab inuito exigitur. vt. ff. de preto. stip. l. j. in pri. ⁊ ibi notatur ergo exigit fideiussores vel pignora. vt d. l. pretorie. e. ti. ⁊ pro hac opi. facit extra de offi. ⁊ po. iudi. deleg. c. corã ⁊ hoc etiam notaui. ff. solu. ma. l. si constante. §. quotiens. ⁊ ideo ipse intelligit ꝙ qñ prefertur a lege ꝙ intelligat̃ cum fideiussoribus nisi aliter lex interpretur: vt. d. l. illud q̃ritur. ff. de euic. ⁊ hoc sequitur Pe. ⁊ placet Cyn. hic. Sed dici posset ꝙ rõne suspitionis exiguntur fideiusso. vel pignora vt d. l. pretorie. e. ti. qñ a lege prefertur. vt. ff. qui satisda. cogã. l. si fideiussor. §. fi. ⁊ ita tenet glo. ff. de peti. here. l. penul. que incipit cum idem videtur ergo probabiliter posse dici ꝙ regulariter nomine cautionis ex suo proprio significato fideiussores non contineat nisi ex natura contractus vel verbis adiectis aliud appareat vt qꝛ dicatur idonee vel recte vel similia vt p̃ dictum est. Sed nunquid cũ adijcitur idonea sufficeret hypotheca sine fideiussoribus. glo. in. d. §. fi. in. l. si mãdato. videtur tenere ꝙ sic ⁊ videtur casus. j. de oĩ agro deser. l. quicũꝙ. lib. xj. qd̃ quidam intelligunt cum obligatio hypothecaꝝ est idonea. al's tenetur idonee cauere. ⁊ ita innuit ibi textus dũ dicit obligatis fundis idonea cautione firmauerit vnde non dicit ꝙ idonea cautio sit obligare fundos. ⁊ pro hoc ꝙ fideiusso. dare teneatur facit. j. de fundis patrimo. l. quicunꝙ. lib. xj. ⁊ de locatione prediorum ciuilium. l. j. e. li. xj. ⁊ qꝛ tex. in. d. §. fi. in. l. si mandato titij dicit pignora non dicit hypothecas iter que refert qꝛ pignus transfert possessionem in debitoreʒ hypotheca non. vt. ff. de pig. act. l. si in rem. §. proprie. ⁊ vtilius est possidere q̃ a possidente petere ⁊ minus est dare fideiussores q̃ pignora vt notatur in. d. l. pretoria. de preto. stipu. ⁊ arg. ad hoc d. §. iubet. l. j. de colla. bo. ⁊ institu. de obli. que ex delic. nascũ. §. furti ar. tamen contra. xxiij. q. vlti. c. vt pridem. ⁊ qd̃ ibi notatur ⁊ ꝙ melius sit habere fideiussorem quam hypothecã probatur. s. de epis. ⁊ cle. l. omnes qui vbiꝙ. §. in hanc. ⁊ de sanc. episco. in aut. §. si quis autem. vbi ex priuilegio concedit̃ clericis ꝙ non dent fideiussores sed caueant sub hypotheca. quid si fiat mentio de sufficienti cautione. dic vt extra de resti. spol. c. ex transmissa. ⁊. c. litteras. ⁊ de iureiurãdo. c. ad nostram. de conuersione coniuga. c. ex publico. de dolo ⁊ contu. c. actio. li. vj. de sequestratione possessionum ⁊ fructuũ. c. ad hoc de ap. c. qua fronte. ⁊ de verbo. sig. c. ex parte. de competenti cautione. vide extra de senten. excõmu. c. solet. ⁊. ff. de iudi. l. si debitori. si conuenit plene cauere puto ꝙ teneatur dare fideiusso. qꝛ plenum compromissum dicitur vallatum stipu. vel pena: vt ff. de arbit. l. si cum des. §. plenum. Expeditis ergo videt̃ posse concludi ꝙ verbum cautionis simpliciter prolatum sui natura continet cautionem sine fideiussoribus nisi natura cõtractus suspitio persone vel alia adiectio puta idonee recte plene sufficienter vel similia aliud inducant. ¶ Vltimo notandum ꝙ hoc verbum cautionis cautela ⁊ similia plura habet significata vt notaui in alphabeto littera c dictione cautio et vide. j. de indic. viduita. aut̃. cui relictuʒ.

☞ Argumentum de vltimis voluntatibus ad contractus est validum.

Um quidam. Primo ponit qõneʒ circa quattuor. s. circa institutionem legatũ libertatẽ tutelã. ⁊ varietates ortas circa eius solutionẽ. Scd̃o ponit suaʒ determinationem quã ꝓbat a simili. Tertio restringit eam circa personas. Circa res autem remanet disiunctio in sui natura. Quarto ⁊ vltimo extendit premissa ad ꝯtctus inter viuos. ꝑtes ꝑ se patẽt in littera. Litterã sic expone ibi inutilis ꝙ videbatur rõne dubij. vt. ff. de testa. tute. l. duo sunt titij. ⁊ de rebꝰ dubijs. l. si fuerit. M. fil. Ibi an occupantis. qd̃ videbatur vt ff. de re iudi. l. inter eos. ⁊ de ꝓcura. l. pluribus. M. fil. an ambo ꝙ videbatur disiuncta accepta ꝓ cõiuncta: vt. ff. e. l. sequẽti. M. fil. ibi aliquem ordineʒ ꝙ videbatur vt primo scriptus primo admitteretur. v. s. de nouo co. compo. §. quibus. ibi primis quidẽ ⁊c. ⁊. ff. de vsuf. l. quotiens. M. fil. primum. i. primo nominatum. Ibi quasi institutũ ꝙ videbat̃. vt. s. de edic. diui adri. tol. l. j. ⁊ de here. instituen. l. fi. M. scd̃m. i. secũdo loco nominatum. Ibi sigillatim. i. singulariter. vt. ff. ex quib. cau. ma. l. sed ⁊ si pretor. §. fi. ⁊ extra de testi. c. presentium. li. vj. ⁊ ibi per Archi. ⁊ in alphabeto sub littera s. Ibi quasi retentiore. i. posteriore ꝙ videbatur qꝛ vltima voluntas tollit primã. vt. s. de testa. l. hac consultissima. §. penul. M. fil. Ibi accõmodo hereditatis legati vel libertatis pupillis inferat̃ eo casu quo dictum fuit illum aut illum tutorẽ. incorrupta. s. vt disiunctio vl' disiunctiue accipiatur vt heredis ante morã sit electio. vt. ff. d leg. j. l. cum res. §. penul. Ol. in fi. Iste vltimus versi. potest legi vt referatur ad ꝓximum ver. sin aũt. s. vt re hac vel illa vendita altera tm̃ vendita intelligatur ⁊ sic disiuncta remanet in propria significatione sicut etiam accipitur in alternatiõe rerum facta in vltima voluntate. Item potest legi vt referat̃ ad ver. s. proximum superiorẽ vt sicut in alternatiua ꝑsonarum in vltima voluntate disiuncta accipitur pro cõiuncta sic ⁊ in contractibus. ⁊ secundum hoc vtraꝙ res videatur vendita ⁊ tunc obstant contraria in glo. signata. Mar. fil. No. ergo ex. l. ista ꝙ vbi disiuncta ponitur inter personas mutat naturaʒ ⁊ accipitur pro coniuncta ad qd̃ concor. ff. eo. l. sepe. vbi de hoc notat̃ bene ꝑ Dy. Si aũt ponit̃ inter res retinet naturã propriam. vt. ff. de iur. do. l. plerũꝙ. querit Odof. que sit ratio diuersitatis inter disiunctiuam rerum ⁊ ꝑsonarum ⁊ dicit ꝙ in disiunctiua ꝑsonarum ideo accipitur pro coniuncta qꝛ verisimile est testatorẽ hoc voluisse ⁊ heredi nihil nocet. ⁊ sequi debemus vestigia testatorum: vt. s. titulo proximo. l. conquestio. In alternatiua rerum secus qꝛ ibi heredi noceret si acciperetur pro coniuncta. ⁊ ideo non p̃sumitur hoc voluisse testator. Itẽ no. ex fine huius. l. ꝙ licitum est arguere † de vltimis voluntatibus ad cõtractus de quo dixi. s. tit. ꝓxi. l. fi. ¶ Op. glo. ad disiunctiuam ꝑsonarum. ff. de leg. ij. l. cuʒ pater. §. pe. hoc contrarium non soluitur hic in glo. Sed in. l. cõtraria soluitur lʒ obscure. ⁊ ideo dic ꝙ hic disponebat ꝑ noĩa ꝓpria vbi nulla affectio vel affectionis prerogatiua colligi põt. In contrario ꝑ verba appellatiua vbi secundum ordinem appellatiuorum ex quibus affectio colligitur etiam prerogatiua est colligenda. ⁊ ideo ibi disiuncta retinet ꝓpriam naturam ⁊ nõ accipitur pro cõiuncta. sed ordo seruatur vt ibi. ⁊ hoc voluit ibi dicere Roge. vel ꝺm Jac. de are. ibi admittuntur subsidiaria postremi. ⁊ ideo non resoluitur in coniunctam. ¶ Item opp. ad idem. ff. de v̂bo. ob. l. eum qui secũdo. §. qui sibi. vbi de hoc dixi sol. aut disiunctiua ponitur inter personas inter quas si poneretur copulatiua posset vtriꝙ acquiri. ⁊ tũc accipit̃ pro coniuncta et ita loquitur. vbi vero non possit vtriꝙ acquiri tunc videtur ille alius cui queri nõ posset adiectus ad solu-

tionem enim. ⁊ sic loquitur ille. §. ar. ff. de stipula. seruo. l. j. §. si
fructuarius. ¶ Item opp. ad idem. ff. de cõtrahen. emp. l. fun
dus. vbi in contractibus disiunctiua ꝑsonarum nõ accipitur
pro coniuncta so. ibi ponit disiuncta vbi si poneret cõiuncta
non quereret vtriq;. Nam nõ possum emere fundũ vt ibi q̃ra
tur obligatio ⁊ ideo nõ resoluitur ibi in cõiunctam arg. p̃alle.
§. si fructuarius. Sed ad hoc opp. q: ibi disiunctio ponitur in
ter ꝑsonas inter quas si poneret copulatiua quereret vtriq;
tamen nõ videtur accipi pro coniuncta. vt. ff. de stipu. seruo. l.
item si seruus. §. fi. ⁊ l. seq. dic ſm Pe. ꝙ ille corriguntur per
istam. Nam hic in fi. extendit dispositionem huius. l. etiam ad
contractus. ⁊ hoc satis colligitur ꝑ hanc. l. que dicit ꝙ iura ve
tera et etiã cõstitutiones in hoc variabant. Aduertendum tñ
est ſm Cy. ꝙ iure veteri aut ponebatur alternatio ad obliga.
aut ad solutionem aut erat dubium. si ad obligationẽ tũc im-
pediebatur obligatio: vt. d. l. item si seruus. Si ad solutionez
tunc non vitiabat obligationẽ. vt. d. l. eum qui. §. q sibi. Quã-
do est dubium aut alternatio erat inter res ⁊ tunc vtraq; est
in obligatione sed altera in solutiõe. vt. ff. de iur. do. l. plerũq;
⁊ de verb. ob. l. si duo. de quo tñ dic vt infra dicam aut inter ꝑ
sonas ⁊ tunc aut erat cõiectura ꝙ contrahens magis sibi vo-
lebat querere ⁊ tunc sibi querebat insolidum aut erat ꝯiectu
ra ꝙ nulli magis volebat querere ⁊ tunc iure veteri obliga-
tio impediebatur. vt. d. l. item si seruus. cum. l. seq. hodie corre
ctum est vt hic. ¶ Item oppo. ꝙ disiuncta posita inter perso
nas non accipiatur pro coniuncta. vt. ff. de leg. j. l. si ex toto. §.
j. dicit glo. que est ibi aut disiunctio ponitur inter grauatos ⁊
tunc remanet disiuncta in sua natura aut inter honoratos: et
tunc accipitur pro coniuncta vt hic. Sed huic solutioni vide
tur ob. ff. de leg. ij. l. si titio aut seio. sed ibi illud operat electio
heredi data vt ibi notatur ꝑ qd videtur esse contraria testato
ris voluntas adhuc ad hanc so. obijcitur q: tutela onus est et
tamen inter duos apposita disiuncta accipit pro coniuncta vt
hic dici potest ꝙ lz sit onus secũdario ꝑncipaliter tñ honor
est q: est potestas ⁊c. vt institu. de tutelis in prin. vel sic vt hec
lex innuit spãle in tutela vt maior prouisio pupillis inferatur
¶ Opp. ad id qd dicitur hic ꝙ disiuncta posita inter res re-
manet in sui natura q: immo accipitur pro cõiuncta. vt. ff. de
aur. ⁊ ar. leg. l. quintus mutius. j. in fine. sed dic ꝙ ibi disiũcta
fuit prolata a lege hic ab hoĩe. ⁊ ratio diuersitatis est q: disiũ-
ctiua artis pro vtraq; ꝑte dz esse vera. alias remanet lex incer
ta ⁊ in incerto prolata ꝙ esse non dz vt. s. in prima cõstitu. hu
ius libri. ⁊ hoc euidenter apparet hac. l. dum loquitur de iter-
dicto qd vi aut clam. vel dic ꝙ ibi terminus indefinit⁹ vniuer
saliter sumptus precessit ⁊ indefinita equipollet vniuersali vt
ff. de pig. act. l. si necessarias. §. si annua. M. fil. ¶ Item opp.
ad idem ꝙ disiuncta apposita inter res accipiatur ꝓ cõiũcta
vt dicto ti. de aur. ⁊ ar. leg. l. si quis ita. M. fil. dicit ꝙ ibi est ꝓ
pter indefinitam que precessit vt dictum est in precedẽti ꝯtra
rio. vel dic ꝙ disiunctiua alia simplex alia nõ simplex amplia
tionem importat disiunctiua simplex est q̃ sit ꝑ aut ⁊ tũc hz lo
cum hec lex. disiunctiua nõ simplex sz ampliatiua sit ꝑ dictio
nem seu ⁊ tunc accipitur pro coniuncta vt pz. d. l. si quis ita in
fi. ⁊ no. lxiij. dist. ego ludouicus de ipsa dictione seu dixi. s. de
procu. aut. qd ius. ⁊ in alphabeto sub lr̃a s ⁊ pro hoc. j. d his
que sub mõ. l. ij. vel dic ꝙ in. l. si quis ita p̃misso genere ponũ-
tur qualitates generis disiunctiue. ⁊ id magis coniungit siue
auget. secus qñ disiuncta ponit inter res ex toto diuersas vt
hic. ¶ Item opp. ꝙ in alternatiua rerũ aliud sit in contracti
bus q̃ in vltimis voluntatibus. vt. ff. de iure do. l. plerũq;. ⁊ d
leg. ij. l. lucio. dic aut queritur an sit idem quo ad hoc vt disiũ
cta proprie accipiat. ⁊ dic ꝙ sic vt hic ⁊ ibi an sit idem quo ad
potestatem electionis ⁊ tunc dic ꝙ nõ. ⁊ de hoc dic. vt. d. l. lu-
tio notatur q: aut testator dicit heres dato illam aut illã rẽ et
tunc heres elegit. vt. ff. de leg. ij. l. si ita. §. fi. ⁊ l. si quis duobus
heredibus. ⁊ de le. j. si qñ. §. j. Si dicit legatario ꝑcipito vl' ha
beto talem rẽ tunc elegit legatarius: vt de leg. j. l. plane. j. §. fi.
in prin. Si vero dicat illud aut illud tibi do. lego tunc etiã le
gatarius elegit: vt. d. l. lucio notatur. Iac. de are. Pro decla
ratione ergo totius presentis materie dic aut disiuncta ꝓfert
a lege aut ab homine. Si a lege accipitur pro cõiuncta vt. d. l.
quintus. de au. ⁊ ar. le. alias lex remaneret icerta vt p̃dictũ est.
Si ab hoĩe aut dictio disiunctiua est simplex aut non simplex
sed importat ampliationem. si est nõ simplex accipitur ꝓ con
iuncta. vt. d. l. si quis ita. de aur. ⁊ arg. leg. Si est simplex tunc
aut ponitur inter res ⁊ retinet suam naturam ar. d. l. plerũq;.
de iure do. circa fi. si inter personas aut ille persone habentur
loco rerum. ⁊ tunc idem vt. ff. de leg. ij. l. statuliberum. §. fi. aut
loco personarum. ⁊ tunc aut apparet proferentem voluisse ꝙ
remaneat in sua propria natura. ⁊ remanet vt. ff. de testa. tute.
l. tutor. ⁊ de leg. ij. l. si titio aut seio aut non apparet proferen-
tem sic voluisse. ⁊ tunc aut apponitur inter tales personas in
ter quas si poneretur copulatiua nõ posset operari. ⁊ tũc non
resoluitur in cõiunctiuam vt. d. l. fundus. de contrahen. emp.
⁊. d. l. eum qui. §. qui sibi. ⁊ ar. prealle. §. si fructuarius. Si ve-
ro profertur eo casu inter personas vbi posset prolata coniũ-
ctiua operari tunc aut ponitur inter ꝑsonas grauatas ⁊ ma-
net in sui natura vt ibi coniunctio ⁊ obligaret quẽlibet pro ꝑ
te coniunctio aut constituat duos reos si sic ambo poterãt: vt
l. si ex toto. §. j. de lega. j. ⁊. s. de consti. pecu. l. j. ⁊ aut. ibi posita
aut inter personas honoratas. ⁊ tunc aut sunt pares in obli-
gatione querenda ⁊ retinenda. ⁊ tunc aut opz dici ꝙ regulari
ter loquendo idem sit in contractibus ⁊ vltima voluntate vt
disiuncta accipiatur pro coniuncta ⁊ finis huius. l. respiciat
omnia precedentia. ⁊ scd̃m hoc corrigitur de stipu. seruoꝝ. l. sz
si ita. aut dicetur ꝙ in vltimis voluntatibus regulariter disiũ
cta accipitur pro coniuncta. in contractibus aũt secus sz obli
gatio vitietur. ⁊ tunc. d. l. non esset correcta. sed firma maneret
vt eo. ti. l. item si seruus. in fi. ⁊ tunc finis huius. l. refertur ad
proximum ver. fallit tñ in glo. l. gaius. ff. sol. ma. ratio speciali
tatis pz ibi in fi. l. item fallit in. l. si titio. de leg. ij. sed ibi ratiõe
adiuncti vt dictum est. s. in solutione contrarij. d. l. si titio. aut
non sunt pares in obligatione querenda vel non saltim in re-
tinenda. ⁊ tunc proprie ponitur: vt. d. l. fundus. de contrahẽ.
emp. ⁊. d. l. eum qui ita. §. qui sibi. de ver. ob. ⁊ hec vera si disiũ
ctiua ponatur inter personas proprijs nominibus nuncupa-
tas sed si appellatiuis nominibus iungatur tunc proprie po
nitur ⁊ ex ordine noĩationis sumitur prerogatiua affectionis
⁊ scd̃m ordinem vocantur vt. d. l. cum pater. §. penul. de leg. ij.
⁊ ad trebel. l. heredes. §. fi. vel ſm Iac. de are. admittuntur ibi
in subsidium secundo nominati vt. s. dixi. Si tñ querat vtruz
quilibet honoratus admittatur insolidum vel pro parte. dic
aut apponitur inter personas inter quas si poneretur copu-
latiua quilibet admitteretur insolidum. ⁊ tunc etiaz vbi disiũ
ctiua ponitur insolidũ admittitur. ⁊ sic loquitur lex ista in ca-
su in quo loquitur de tutore ⁊ sic de similibus aut apponitur
inter personas inter quas si poneretur copulatiua nõ admit-
teretur insolidum. ⁊ tunc quilibet vocatur pro parte vt qñ le-
gatur illi aut illi ⁊ sic intellige. l. istam cum si. Concludendo er
go breuiter inter materiam istam que est subtilis ⁊ vtilis ⁊ di
spersa ⁊ ꝑ multos forte non sic plene tacta dicamus ꝙ regula
riter coniuncta ⁊ disiuncta retinent propriam significationez
⁊ naturam q: in dubio nõ debemus recedere a propria signifi
catione verboꝝ nec in testamentis. vt. ff. de lega. iij. l. nõ aliter
nec in contractibus. vt. ff. de exercito. l. j. §. si is qui nauẽ. v. igi
tur in re dubia. ⁊ pro hoc in brocardis. de verb. sig. rubricella
verba in propria sigaificatione sunt accipienda ⁊ si quo casu
inueniatur coniunctiua accipi pro disiũctiua vel econtra hoc
est spãle ex aliquibus spãlibus rõnibus vt pz ex p̃dictis et h
innuit lex sepe. ff. e. dũ dicit sepe ⁊ dũ dicit interdũ ⁊ eo. ti. l. cõ
iunctionem. duz dicit nõnunq̃ quasi dicat aliqñ regulariter
tñ cõtrarium. ⁊ ꝓ hoc facit gl. ff. de condi. insti. l. si heredi plu-
res. videamus ergo primo aliquos casus vbi cõiuncta seu co
pulatiua sumit pro disiuncta. vnus est in. d. l. coniunctionem
ff. e. quoniam ſm naturam vbi copulata non possunt simul cõ
currere q: quis cum herede suo eodem tpe esse nõ potest quia
hereditas non est viuentis. Item in casibus illarum stipula-
tionum habere licere ⁊ ꝑ te ⁊ heredem tuum non fieri qui ibi
notantur in glo. sic est q: illud voluerunt contrahentes vt ibi
in glo. notatur vel illud in stipulatione, que reflectitur ⁊ sepe
cõmittitur. vt. ff. rem ra. ha. l. si procura. Secũdus casus est in
d. l. sepe. ff. e. ver. nam cum dicitur. ⁊ ratio est ibi propter iuris
dispositionem ⁊ cõem formam succedendi inductã ex lege vel
edicto pretoris. vna enim lex aliam determinat ⁊ distinguit vt
ff. de leg. l. non est nouum. ius ergo hoc casu suggerit coniun-
ctam accipi pro disiuncta. ⁊ ideo non est mirum si sic accipim⁹
sic etiam in institu. de inutili stipu. §. si quis sibi. ⁊ alij. de v bo.
obli. si mihi ⁊ titio. ⁊ de so. l. in his in fi. ⁊ l. nec enim. Item acci
pitur pro disiuncta qñ ponitur inter ea que sunt eiusdem po
testatis siue effectus. vt extra de rescript. c. ij. cum ibi notatis.
Nunc videamus econtra de disiuncta qñ accipitur pro con-
iuncta primo hac. l. cum quidaz sed potest dici ꝙ his casibus
fauor precipuus qui versatur in quolibet istorum casuuz hoc
facit vel vt incertitudo tollatur. vbi autem de odio tractare-
tur tunc disiuncta remaneret in propria significatione: vt di-
cta aut. si quando signata super. l. j. de constitu. pecu. ⁊. d. l. si
ex toto. de lega. j. §. j. Sed contra hoc videtur. ff. de noua. l. si
his. ⁊ l. a te. sed illud propter voluntatem cõtrahentiũ: vt ibi
patet

patet ⁊ notatur ad hoc ⁊ possunt adduci alia cōtraria supra signata ⁊ solui vt superius sunt soluta. Itez in.l.generaliter.§. de insti.⁊ substi.accipit̄ disiuncta pro cōiuncta.⁊.ff. de hered. insti.l.lucius. Sed potest dici ꝙ illud ꝓpter coniecturam voluntatis testatoris quē verisimile est sic sensisse.⁊ hoc etiā suggerit equitas q̄ꝛ vnum de alternatiuis nō pficit totā intentionem testatoris vel vt dicit glo.ibi ne sit dubium propter quez casum admittat̄ substitutus.vt.ff.qn̄ dies leg.ce.l.hmōi.⁊ de hoc etiam vide qd̄ ibi notaui. Restat ergo qd̄ dixi copulatiuā ⁊ disiunctiuam in propria significatiōe stare nisi ex aliqua cā reperiatur expressuz ꝯriūm ꝙ vna accipiatur pro altera vt ex predictis patet ad hoc vide qd̄ notatur p Jo.an.in clemen.de elec.c.in plerisq; vltra prin.⁊ de offi.dele.c. cum plures. li.vj. de istis cōiunctiuis ⁊ disiunctiuis vide qd̄ notatur p Archi. j.dist.c.ij.⁊.iij.lxiij.dist.c.ego ludouicus p eūdē.⁊.xxiiij.q.iij. c.de illicita.⁊ notat̄ in glo.p Dy.⁊ alios.d.l.sede.ff.⁊ eo.ti.l. triplici.⁊ de reg.iur.l.in eo.§.vbi verba.⁊ p Dy. extra eo.c. in alternatiuis ⁊ p Jo.an.ex predictis solui possunt infrascripte qōnes.prima est aliquis dixit dono tibi totā pecuniā quaz in bursa habeo vel in archa hoc casu vtraq; pecunia debetur q̄ꝛ premisso genere siue indefinito sequūtur qualitates que ampliant. vt.d.l.si qs ita.de aur.⁊ ar.leg. Itē si cōstituo procu.⁊ satisdo.iudicatū solui pro eo aut pro substituto ab eo ꝓ cōiuncta ⁊ ampliatiua sumitur eadē rōne. Sed ponamus intendo peregrinari ⁊ depono libros meos apud fratres p̄dicatores dico eis istos libros illi aut illi aut mihi restituetis.nunqd poterint vni tm̄ restitui aut oībus. Si acciperemus disiunctā ꝓ coniuncta oībus tm̄ esset restitutio facienda. Sed q̄ꝛ hec non videtur fuisse intētio loquētis vni tm̄ poterūt restitui ꝺm Ja. de ra.ar.ff.de dona.l.donationes.§.penul. depositi.l. publia ⁊ mandati.l.creditor.§.duobus. Ultimo pro declaratione eiꝰ qd̄ hic dr̄ ꝙ vbi disiuncta ponitur inter res vetera iura remanent incorrecta. Quero duo.primo cuius sit electio vtrū debitoris vel creditoris. Scdō nunquid vtraq; res sit in obligatione. Circa primum glo.que est hic dicit indistincte ꝙ est heredis. Sed de hoc dic verius vt.§.dixi ⁊ notatur.d.l.lucio. de leg.ij.⁊ notatur p Dy.plenissime ⁊ alios extra de reg. iu.c. in alternatiuis.lib.vj.⁊ p Card.de rescript.c.cū in multis vltra prin. Circa scdm̄ dubium an vtrūq; sit in obligatione glo.simpliciter dicunt ꝙ sic ⁊ alterum in solutione. vt.ff.de ver.ob.l. si duo.⁊ de leg.j.l.plane.§.fi. Sed hoc non est verū q̄ꝛ lege cauetur ꝙ si testator legat.x.aut.xx. sola.x. legata sunt. vt.d.l.si ita relictum.§.fi.de leg.ij. Itē si stipulor ab aliquo.x.aut qnq; ꝙ minus est in obligatione.vt.ff. de verb.ob.l.si ita stipulatꝰ fuero.x.aut quinq; que iura confundunt sniām glo.sed respōdet ꝙ verum est ꝙ minor quātitas debetur in effectu q̄ꝛ debitor minorem quātitatez eligeret ⁊ ideo dicit̄ pro eo ⁊c.⁊.i.pinde est in.d.l.si ita relictum.§.fi.sed hoc nō placet Pe.q̄ꝛ iurisconsultus loqui sciuit bonū latinum.vnde sola minor quantitas est in obligatione.⁊ ideo distinguendū est scdm̄ euz aut est electio creditoris ⁊ tunc vtrūq; est in obligatiōe lz alterum sit in solutione ⁊ sic intelligunt̄ prealleg.ll.si duo. ⁊.l.plane.§. pe. Si est electio debitoris tunc subdistingue aut illa duo inter q̄ alternatio fuit ita se habent ꝙ certum est alterum non preualere alteri in estimatione vel affectiōe vt qn̄ quis stipulatur.x. aut quinq; vel legat.x.aut.xx.tunc q̄ꝛ in numeris nō cadit affectio.vt.ff.de in litez iuran.l.nūmis.id qd̄ est minus est in obligatione ⁊ sic intelligantur prealle.ll. si ita relictum.§.fi. lex si ita stipulatus. Secundo casu qn̄ sunt talia ꝙ vnum preualet alteri affectione vel estimatione vt est qn̄ stipulatur vel legat sticbum aut pamphilum q̄ꝛ tunc potest esse ꝙ magis diligat vnum quā alium licet alter plus valeat vt instituta de act.§. huic ver.preterea.tunc vtrūq; est in obligatione alterū in solutione sic intelligatur.ff.de iure do.l.plerūq;. de lega.ij.l.lucio.⁊ de constitu.pecu.l. illud aut illud. ratio autem est q̄ꝛ lex non proditur in casu inani vel superuacuo.vnde cū est alternatio in summis constat ꝙ maior summa preualet minori in qua nō potest cadere affectio.⁊ ideo presumit.l. ꝙ minor summa sit in obligatione q̄ꝫ verisimile est quēlibet debitorem electurum q̄ꝛ nemo presumitur iactare pecunias suas.vt.ff.de ꝓba.l.cum de indebito.sed vbi est alternatio in speciebus quarum vna potest alteri preualere affectione vel estimatiōe tūc lex nescit quā promissor magis affectet.⁊ idō vtraq; est in obligatione hoc ex parte debitoris: sed ex parte creditoris non distinguitur inter res preualentes affectione vel estimatione. lz indistincte dicimus ꝙ vtrūq; est in obligatione. sed cur. tam varie dic ꝙ alia ratio est in creditore quia in eo non est tam vehemens presumptio ꝙ velit acquirere lucrum.⁊ ideo non presumit lex ꝙ maior quantitas sit in obligatione ⁊ ꝙ non sit ita

vehemēs presumptio ex parte creditoris probatur q̄ꝛ lege cauetur ꝙ legatum ⁊ stipulatio collata in arbitrium creditoris valet vt.ff.de lega.j.l.senatus.§.legatum.⁊.l.si ita.§.illi.⁊ de condi.⁊ demon.l.si expssum nō aūt valeret collatio in arbitriū debitoris.vt.ff.de verb.ob.l.stipulatio.⁊.l.a titio.§.fi.licz glo. corrupta ibi male dicat sic in casu proposito potest esse ꝙ creditor nō petet nisi minorē quātitatem ꝺm Pe. Ista sunt subtilia ⁊ facit ad hoc ꝙ solet notari.ff.de verb.ob.l. inter stipulātem.§.si stipulante.⁊ qd̄ no.p Dy.circa glo.que est de vb. ob. l.j.§.cum adijcitur.⁊ de hoc etiam tangitur per eundē Dy.dicto.c.in alternatiuis.⁊ latius in.c.in obscuris eo.ti.⁊ in alphabeto dictione aut. Predicta tanq̄ꝫ vtilia ⁊ continua alibi dispersa hic colligenda putaui vtile tam ex dictis Cy.quā plurium aliorum doctorum.de verbo suggestio.vide.§. de leg.ij. ⁊ hac lege.

Suggestioni. Declarat qui cōtineātur appellatione familie de quo habetur.ff.e.l.ꝓnūciatio.§.familie.⁊.l. detestatio.§.fami.⁊ in alphabeto sub littera f dictione familie interdum tm̄ cōtinet solos seruos vt notatur p Arch.liiij.dist.c.qui ex fami.⁊ dic ꝙ cōsiderat̄ vtrū nurus et gener sint de familia tpe testamēti lz nō sint tpe mortis vt hic ⁊.ff.de reb.dub.l.si cognatis.sed contra hoc videtur.ff.de postula.l.cui cor.§.j.sed ibi volebat sub affinitatis velamine ad alias sibi prohibitū actū admitti hic vero sub verbis a testatore prolatis includi qui nullū aliū proximiorē habebat cui posset familie vocabulū adaptari.⁊ idō iste audit̄ arg.ff. de fundo instruc.l.fundus qui locatus.Ol. ¶ Op.ad id qd̄ h dr̄ vocari familia si nō est facta mētio spālis de aliquibus. sed contra ff.de leg.ij.l.oīa.§.fi.alias est sub.l.cū ita ⁊ incipit in fideicommisso.dic aut testator dixit relinquo tali ⁊ tali de mea familia ⁊ tunc restitutio dz fieri tm̄ illis aut voluit ꝙ restitueret̄ familie quosdā nominando.⁊ tunc videt̄ noīatos primo p̄dilexisse ar.ff.de statulib.l.gnāliter.§.quid ergo. Sed contra hāc solu. videtur q̄ꝛ spālis noīatio vr̄ superuacua.vt.ff.de fun.instruc. l.quesitum.§.penul.⁊ ideo dic vt ibi.secundo loco soluitur et ita intelligitur lex ista. ¶ Secundo op. ꝙ nō sufficiat esse de familia tpe testamēti immo oporteat ꝙ sit tpe mortis vt.d.§. in fideicōmisso glo.soluit ibi.⁊ male Dy. vero soluit ꝙ ibi dz intelligi p subauditum supplendo ibi etiam tpe mortis p preallег.l.si cognatis considerata capacitate de iure spāli nō de iure primo antiquo cōi q̄ꝛ tunc consideratur tp̄s mortis: vt.ff. de iur.fi.l.non intelligit̄.§.si qn̄.vel dic ꝺm Pet. considerata demonstratione testatoris. Nam aut testator relinquit p modum cuiusdā demonstratiōis.⁊ tūc sufficit ꝙ altero tempore sit capax vt hic ⁊.d.l.si cognatis. ⁊ hoc videt̄ dici in.l.peto. §. fratre in fi.ꝙ facit ad qōnem notatam in glo.ff. de serui. rusti. predi.l.certo generi. Cy.

¶ Si quis omissa causa testamenti. Rubrica.

¶ Super rubric. Uide Az.in summa eo.⁊ Rof. in libello eo. ti.de act.in factum ex edicto si quis omissa causa testamenti.⁊ in Spec.de testa.§.item plerūq; vbi libellus formatur ⁊c.

Si in fraudem. Oppo.glos.ꝙ substitutus nō teneatur ad legata.vt.ff.e.l.j.§.fi proponat̄. ⁊.l.qui aūt.§.plane omissa.so.vt in gl. ꝙ si omittat ob dānum vitandum licitū est nō si in aliorum detrimentū ⁊ allegat de aqua plu.arcē.l. j.§.deniq;.⁊ melius facit de damno infe.l.proculus. Pe.vero aliter dicit.s.ꝙ qui omittit hereditatē de voluntate testatoris licite facit.sed vbi alium substituit nō videt̄ voluisse ꝙ propterea institutus omittat.vt.ff.e.l.qui aūt.§.ordo. Igitur ibi nec enim ⁊c. ¶ Item oppo.glo.ꝙ relicta ab instituto videant̄ repetita a substituto.⁊ ideo debeantur etiā sine beneficio huius ti.vt.ff.de leg.ij.l.cuz pater.§.ab instituto ⁊ de leg.j.l.licet omissa. Sol.glo.dicit Pe.ꝙ semp tenet̄ substitutus q̄ꝛ cum omittat institutus tunc tenetur substitutꝰ nō ex vi repetitionis quasi relicti ab eo: sed virtute huius edicti tanq̄ꝫ ad relicta ab instituto ⁊ sic non superfluit hoc edictum aliquo casu.⁊ pro hoc.j.de cadu.tol.l.vnica.⁊ pro secūdo ⁊ potest esse vtilitas in concursu vitando.⁊ ideo refert vt sciamus vtrum tanq̄ꝫ ab instituto relicta aut tanq̄ꝫ a se prestent̄. Quero nunquid requiratur participatio fraudis instituti ⁊ substituti.lex ista videtur dicere ꝙ sic ⁊ ita tenet Azo.ff.eo.l.si quis omissa.in prin. Pla.ꝯtra ⁊ hic subaudit.maxime tu dic aut vt institutus omittit vt ipse habeat ⁊ tunc presumit̄ dolus aut alius habeat ⁊ tunc nō est presumptio doli nisi probetur ⁊ sic

semper requiritur participatio licet qñq; presumatur quandoq; non. ⁊ ad plenam noticiã huius materie dic aut omittẽs tantum possidet aut alius tm̃ aut omittens ⁊ alius simul. primo casu qñ omittens vel repudians solus possidet aut amittit ex cã iusta ⁊ pbabili aut nõ. Si ex cã iusta ⁊ pbabili non tenetur omittens. vt. ff. e. l. si in testõ. §. fi. circa fin. ⁊ l. qui aũt. §. non simpliciter. Si vero non ex pbabili nec iusta cã sz in fraudem aut in fraudẽ eius cui aliquid dare debebat scriptus cã conditionis implẽde aut in fraudẽ legatoꝝ. Primo casu nõ tenetur. vt. ff. e. l. si quis sub cõditione. Secundo casu aut possidet titulo lucratiuo. aut nõ lucratiuo. si lucratiuo aut possidet pro herede vel p possessore ⁊ teneť hoc edicto ac si ex testõ possideret. vt. ff. e. l. j. in prin. ⁊ l. excusatus. ⁊ l. qui aũt in pn. ⁊ l. vltima in fi. Aut possidet titulo p donato. vel p emptore vł pro dote vel quolibet alio titulo ⁊ tunc non tenetur. vt. d. l. fi. in prin. ⁊ d. l. j. §. nõ querimus. Secundo casu qñ possidet ali9 ab omittente aut scriptus omittit nulla fraude adhibita ⁊ nõ tenetur: vt. d. l. qui aũt. §. simpliciter. ⁊ §. itẽ si inuenerit. si vo in fraudem legatoꝝ aut accepta pecunia aut nõ. Si nõ accepta tenetur possessor tm̃ ⁊ non scriptus vt. ff. e. l. si qs pecuniã Si pecunia accepta tunc accepit a legitimo aut a substituto. Si a legitimo tenetur scriptus excusso tñ prius legitimo possessore. vt. ff. e. l. j. §. fi. ⁊ l. seq. Si autem a substituto aut legata erant simpliciter relicta aut separatim a quolibet. Si simpliciter quicunq; possidet tenetur vt. ff. e. l. si quis pecuniam. si vero separatim a quolibet tunc teneť substitutus ad legata etiã a scripto relicta vt. ff. e. l. si nõ solus. §. si duo. ij. respõso. Si autem scriptus omittens ⁊ alius possideãt simul aut ille ali9 est legitimus aut substitutus. si legim9 aut dedit pecuniam scripto vt omitteret hereditatẽ ex testamento vt ab intestato simul possiderent aut non dedit. primo casu potest solus legitimus conueniri pro solido legato. secũdo casu pro ea solũ parte quã possidet sic intelligitur. ff. e. l. si vero solus. i. et. ij. responso. Si aũt ille alius sit institut9 aut idem legatũ relictũ erat ab vtroq; aut diuersa. si idem ab vtroq; et ambo possident ab intestato a quolibet possum solidũ petere. vno tñ soluente alter liberatur vt. ff. e. l. si ab instituto. secus est si institutus tantum possideat vt. ff. e. l. si eadẽ res. Si vero diuersa sunt legata aut ambo. s. institutus ⁊ substitutus possidẽt aut institut9 tm̃ aut substitutus tm̃. Si ambo tũc cõuenitur quilibet p legatis a se relictis vt. d. l. si non solus. §. si duo ad finẽ. si vero institutus tm̃ aut substitutus repudiauit substitutionez gratis aut pecunia accepta. si gratis in nullo conuenitur. si pecunia accepta conueniri põt pro oĩbus tam ab ipso substituto q̃ instituto etiam possidente relictis. excusso tamen prius possessore. et est ratio quia ex quo habet pecuniam totã hereditatẽ habere videtur. vt. ff. de petitio. hereditatis. l. si rem et precium et sic intelligitur predictus. §. si duo ver. ⁊ al. Si autem substitutus tm̃ possidet tunc nullo modo conueniť institutus nisi pecunia accepta. et tunc tm̃ pro legatis a se relictis ⁊ sic intelligitur dictus §. si duo. in ver. ⁊ si solus ꝺm Dyñ. cuius est predicta distictio ff. e. Cy. in glo. idem si non participauit in fine. solu. vt supra p xima glo. et dixi in distinctione predicta.

Eam qui vsurpabitur. Expõit glo. i. in vsum nõ deducebatur et sic in bonã partez sumitur sic. s. de fide instru. l. si solennibus et. ff. de vsuca. l. ij. aliquando in malam partem. vt s. si quacunq; predit9 pote. l. vnica de hoc in alphabeto littera V dictione vsurpare. In glo. vlti. in fi. et per rofre. e. ti. §. penul.

Si proculina. Op. s. de legatis. l. si legatarius. sed ibi in substrahẽte testm̃ qui priuari dz eius ꝯmodo vt ibi hic autem in omittẽte ex testamento ꝙ non est tm̃ delictũ. et ideo fal. non priuatur. alij dicunt ꝙ qz falci. intelligitur esse in bonis heredis vt. j. ad. l. falc. l. penul. et. ff. ad. l. falc. l. lineam et in. l. quantitate in fi. non vř legatarium eã fraudasse. ⁊ ideo eã habet. sed hanc rationem expresse tollit lex rescriptũ ff. de his quib. vt indignis. et ideo prima verior.

¶ De indicta viduitate tollenda. Rubrica.

¶ Super rubrica. vide Azo in summa huius ti. et p declaratiõe dic ꝙ aut cõditio nullã inducit viduitatẽ vel celibatũ vel virginitatẽ et tũc tolerať ꝙ est cũ alij legať et cõditio in alteri9 psona adiciť nec ad eã peruẽturũ est cõmodũ legati. ⁊ sic loquiť lex. i. nisi ille alius eẽt talis q posset ĩpedire nuptias vt. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. heres me9. §. fi. aut cõditio inducit viduitatẽ vel celibatum ad tps nõ modicum. et tunc iure antiquo seruabatur. l. viscella iuramentum et eius cautio iure aũt. C. spreto iuramento et cautione capit relictuz vt. l. ij. et. iij. in principio. sed iure nouo autem nõ potest spernere et si spernat seruatur auť. cui relictum. aut cõditio virginitatis seruande addiť virgini et eo casu serua. l. ij. huius tituli et in hoc nichil immutat auť. aut inducit viduitatem et serua. l. iij. in fine. et glo. q̃ querit de eo ꝙ quotidie fit aut apponitur conditio mulieri et alij. et tunc dic vt notatur. ff. de condi. et demon. l. mulieri. si autez legatur mulieri si nupserit aut in genere aut in specificata persona cũ qua nubere debeat. primo casu valet legatũ ⁊ cõditionis adiectio vt. ff. de iure doti. l. ij. secundo casu qñ specificata psona cui nubere debeat an poterat ei nubere honeste ⁊ valet legatũ ⁊ cõditiõis adiectio vt. s. de institu. et substitu. l. ij. et capit legatũ si p eã nõ steterit vt ibi. si autem honeste nubere nõ poterat capit legatum et conditio remittitur tanq̃ turpis vt ibi notatur et. ff. de condi. et demon. l. cum ita. si vero legať sub contrarijs conditionibus puta et si nupserit et centum si non nupserit valet legatũ cõditione cessante qz viduitatẽ inducit: valet etiam legatum affirmatiue relictum et conditionis adiectio et si mulier est consecuta legatũ quãuis postea nubat aliud consequi non poterit vt. ff. de condi. et demon. l. ticie. si aũt legatum est mulieri ne nubat certe persone valet legatum et conditionis adiectio qz viduitatẽ nõ inducit vt. ff. de condi. et demon. l. cum ita. odo. Vide etiam ad hanc materiã quod notaui. s. de spon. l. fi. ver. vltimo q̃ro pulchrã q̃stionẽ. Quero etiaz talem qõnem. testator cõdidit testm̃ et duas solas filias quas habebat heredes instituit et adiecit cl'am cui9 verba hec sunt. si vero contingeret me filium nõ habere ticio fratri meo domũ meam talẽ lego ita tamen ꝙ ipse filie habeant vsumfru. ⁊ pensionẽ domus vt se nutriant donec erunt maritate et eis maritatis ad ipm fratrẽ meũ reuertatur. Modo queritur vtrũ predicta cl'a inducat viduitatem. In qõne ista multi distinxerũt an cõtractus matrimonij ex cõditione per testatorem apposita omnino legatum extinguat ac si a toto principio relictũ nõ esset et hoc casu conditio tanq̃ repugnans reipublice habeatur p non apposita. et ideo contracto matrimonio nihilomin9 legatum capiatur. vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. sed si hoc spãliter §. fi. et. l. cum ita ⁊ l. hoc modo. ⁊ l. cum tale. §. meuie ⁊ l. mulieri ⁊ ticio ⁊ l. heres meus. §. fi. An vero legatum nõ oĩno extinguat sed eius durationem mensuret sicut in legato annuo donec nubat ⁊ hoc casu conditio obseruetur ⁊ ex cõtractu matrimonij legati prestatio pro futuro tpe finiatur vt. ff. de annuis lega. l. legatum est ita ticie. sed hoc non approbat. ol. qz expsse cõtradicit menti. l. ff. de condi. ⁊ demon. l. ticio vsufru. §. fi. vbi dz esse priuilegiũ libertatis ⁊ qz hoc nihil aliud est dicere quã inter legatum vnicum ⁊ annuum sub tali conditione relictum distinguere. quam distinctionem expresse tollit lex. C. de indic. viduita. tollen. l. fi. j. e. Verius ergo videtur dicendum ꝙ aut adiectio istorum verborum donec nubant ⁊c. considerant solum irrationabile impedimentum matrimonij aut irrationabilem cessationem cause legandi. Primo casu obtinent pria iura. Secundo casu non ar. ff. de his que pene noĩe. l. ij. s. de secun. nup. l. fi. ad fi. ibi irrationabile odiuz ⁊c. ⁊. ff. de cõdi. insti. l. quidam in suo. §. fin. In proposita aũt qõne sic fuit. legauit enim testator vsumfruc. domus filialibus vt se nutrirent ecce causam legandi. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. penul. §. fin. sed hec cã cessat post cõtractum matrimoniũ qz onus alendi spectat ad maritum. vt. ff. sol. ma. l. si cum dotem. §. fin autem in seuissimo. ⁊ de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. ex annuo. ⁊ presertim pdicta vera sunt in patre qui in dubio non vř de impedimento nup. filie cogitare que voto eius congruunt. vt. ff. ad treb. l. mulier. §. cũ proponeretur. ⁊ l. heredibus. §. fi. ⁊ sic facta est mentio p testatorem de nup. vt non impediantur sed vt tpe quo causam legãdi verisimiliter credebat debere finiri finiatur legatum ar. ff. de annu. leg. l. liberto. §. fi. vnde cum in dubijs interpretari debemus pro testamentis. vt. ff. de reg. iur. l. in testamentis dicẽdum est legatum predictum post contractas nup. finiri ⁊ non debere durare.

Ambiguitates. Pro euidentia dic ꝙ iuli9 viscellus statuit ꝙ mulier cui relictum erat sub conditione ne nuberet non admittebatur infra annũ ad legatum et nisi iuraret se non nupturam aut si nuberet ꝙ spe prolis nõ cã libidinis ⁊ post annum si volebat legatum tenebatur prestare cautionem mucianam de non nubendo. qõ corrigit hec lex Sed ⁊ ista corrigitur per auť. hic positam. quattuor ergo iura erant circa hoc vt dixi super rubrica. s. ff. legis iul. viscelle. C. et autenticorum. ⁊ de hoc etiam notatur in auť. de nup. §. que vero vbi

vero vbi est pulchra glo. de hoc litteram expone. Ibi iuramē tum ab vxore cui aliquid est relictum si non transiuit ad secundas nup. In terminatione. i. pena amissionis relicti. Existentibus liberis ex priore matrimonio ex his. s. nup. Non ex necessitate reuertitur ad principium. l. non ad primum dictū colorato qr sepe iurabant se cā prolis ad secundas nup. trāsire cū tñ magis cā libidinis transirent ꝛ sic deierabant. Rich. Nota de via aperienda piuriꝫs. pro hoc. s. si aduer. vend. l. j. ꝛ extra de cohabitatione clericoꝝ ꝛ mulierū. c. clericos qđ met⁹ causa. c. penul. de iureiuran. c. si vero. ꝛ. c. verū. Item nota de republica augenda liberis hominibus simile. s. de bo. liber. l. fi. ¶ In glo. prima ibi cautio muciana remittatur. i. locū nō habet vt ea prestita legatarius consequatur legatum sꝫ expectatur conditionis euentus. In ea. glo. in fi. ꝛ. l. auia. §. titio. ꝛ l. pater. §. socrus.

Cui relictum. Vide qđ notat in corpore vnde hec sumit ꝛ in nouellis si decedens maritus vxo. sue legauerit sub conditione si secūdas non ꝯtrahat nup. vbi clari⁹ habetur. Querit glo. nunquid locum habeat in virgine Rog. ꝙ sic. Jo. cōtra opi. Jo. sequūtur Dod. ꝛ Rich. Cy. ꝛ moderni ꝛ ita poterit virgo cui relictū sub conditione ne nubat conditione spreta legatū cōsequi p iura vetera. ff. de condi. ꝛ de. l. cum tale. que nō reperiunt correcta in virgine ergo ꝛc. ꝛ. s. ꝯ testa. l. sancimus. preterea lex dicit secūdas nup. odiosas esse vt in aut. de nup. §. solutū ergo ꝛc. ꝛ accipe virginē sm Pet. quācunqꝫ nō alias nuptā: vt in aut. de nup. §. j. ꝛ ita vr notari. d. l. cū tale. §. meuie ad fi. glo. ff. de cōdi. ꝛ demon. sed Rich. malū. intelligit quo ad hoc virginē q nō sit cognita a viro nec deflorata si eñ cognita esset a viro idē dicit in ea ꝙ in vidua ne plus habeat castitatis luxuria vt in aut. de restitu. ꝛ ea que parit. §. fi. ꝛ hec rō plꝫ Cy. sed quare infra annū non pōt petere legatum vel habere saltē fructus illius tpis. dic qr illo tpe magis videt abstinere a nuptiꝫs metu. l. ij. s. de secū. nup. ꝙ vt pareat voluntati defuncti ar. ff. ad sil. l. si quis in graui. §. fin. Oldr. sed quid de qōne quā audiui de facto. quidam nobilis pmeñ. accepit vxorem pacto adhibito inter patrē vxo. ꝛ eum iuramento ꝛ pene pmissione vallatis ꝙ ipse secūdas non cōtraheret nup. ꝛ eodem mō promisit pater noīe filie sue vxoris dicti nobilis. mortua vx. iste nobilis vult cōtrahere secundas nup. queritur vtrum possit sine metu pene vel piuriꝫ. ꝛ videt ꝙ sic qr matrimonia debent esse libera. j. de inuti. stip. l. ij. ꝛ qr turpis est illa cōditio ne nubat. ꝛ ideo tanqꝫ turpis a iure remittitur: vt. ff. de condi. ꝛ demon. l. quotiens. ꝛ. l. cū ita. ꝛ de iure patro. l. adigere. §. quāuis adigere etiā sacramentū nō nubendi a iure remittit. vt in cor. aut. scenicas non solū ꝛc. p totam ipsam constitutionē. ꝛ p hoc. s. de legib. l. nō dubiū cū ibi notatis. Sed dici pōt ꝙ pdicte. ll. locū habeant in virgine nō in vidua vt hic in glo. no. sed matrimonio ꝯtracto nō vr ista cōditio ne nubat illicita vt hac aut. ꝛ in corpore vnde sumit nec dicat aliquis ꝙ hic sit in vltima voluntate. secus in ꝯtractibus qr immo regulariter ꝙ est in vno ꝛ in altero. vt. s. ti. ij. l. cū quidā in fi. Non audiui ꝙ fuerit terminata sed starē. iuribus primo allegatis ꝙ sine metu pene ꝛ periuriꝫ iure ciuili posset ꝯtrahere. iure canonico magis dubiū esset ꝑpter vinculū sacramenti ꝛ eo forte iure non posset transgredi iuramentū propria autoritate nisi habita dispensatione iuramenti a supiore ꝛc.

Legem. Quo dicit ꝛ ad id qđ dicit nō pmaneant cōcor. s. de instit. ꝛ subst. l. si quis heredē. ꝛ qđ dicit hoc euenerit dic. s. ꝙ mulier vidua sit vel vir ad celibatū puenerit. Circa scdm dictum Cy. querit duo. primum est. si quis legat mulieri. x. annua quotiens nupta esse desierit cōtingit ꝙ semel nupta esse desiꝫt ꝛ. x. habuit iterū desiꝫt esse nupta: nunqd iterū habebit videtur ꝙ nō qr hic parificat oēs istos casus ꝛ dicit legatum deberi qr sub cōditione relictū. In ꝯtrariū vr ꝙ hec dictio quotiens reiteratiua est vt. ff. qui. mo. vsuf. amit. l. si cū in annos ꝛ forte pluries ꝙ semel qr gl. dicit aliud in ista dictiōe quotiēs ꝙ sit in illa dictione rursus vt notat. ff. de leg. iij. l. fideicōmissa. §. si qs. x. de hoc vide in alphabeto sub littera q dictiōe quotiens. secundū est si testator legauit vxori sue centum quādiu staret vidua in domo sua sicut sepe fit: nunqd habebit legatū si per annū stetit vidua ꝛ postea nubat. vr ꝙ nō qr opꝫ ꝙ cōditio sit impleta. In ꝯtrium vr qr sufficit semel extare cōditionē ꝛ hoc tꝫ Pe. ꝛ idem vr sentire Thomas pipata doct. boñ. ar. ff. de an. leg. l. filie. M. sil. dicit ꝙ in hac qōe que etiā hic in gl. formatur nec habent locū iura antiqua que cōditionē remittunt nec iura autenticoꝝ que nō nisi certo mō capere pmittūt qr non vr cōditionale sed purū sub cōditione resoluendū ꝛ qr non inducit perpetuā viduita. vnde statim capit ꝛ pure ꝛ cū desierit caste viuere amplius non capiet qr sic testator voluit quasi hec sit eius mens nube qñ placet tibi sed ex tūc relictuꝫ non capiatur sm eum. ꝛ hoc idem sentit Rich. malū. ꝛ reddit rationem qr cum dicit quādiu nihil dicit quā ꝙ diebus ar. ff. de annu. lega. l. legatum. ꝛ ideo tot sunt legata quod dies vel anni. vt. ff. de leg. iij. l. qui cōcubinam. §. vx. ꝑpter qđ nō videt induci ꝑpetua viduitas sed tpalis qđ etiam olim nō erat ꝓhibitum. vt. ff. de condi. ꝛ demon. l. si vir. §. fi. ꝛ sic cessat aut. cui relictum ꝛ hꝫ locum lex que expresse loqui vr in casu qōis ꝓposite. ff. de an. leg. l. filie vt postqꝫ secundo nupserit legatū nō capiat sed pro preterito tpe nō restituat. s. de ꝛ vsuf. l. ambiguitatem. §. j. ꝛ ita p italiam seruatur. ꝛ iuris est. Cy. non ob. pdictis hec lex. §. j. qr alia verba apposita fuerunt ab extraneo vl' marito vt in littera pꝫ. ꝛ hanc opi. sequitur etiam hic Jac. de bel. dñs tñ. Old. videtur sentire in qōne predicta ꝙ adita hereditate non expectato anno possit petere legatum cū ex tunc dies eius cedat. vt. j. de cadu. tol. §. in nouissimo. ꝛ tale legatū iterationem recipit: vt. d. l. filie. ꝛ. d. l. legatum. ꝛ de annu. leg. ꝛ si res aliqua sit relicta vel vsusfruc. rei caueret de restituendo: vt. ff. de vsufru. le. l. vxori. si tamen luxoriose incipit viuere vel iterato nubat locum hꝫ effectus aut. cui relictum sm eum ꝛ pro hoc in aut. de restitu. ꝛ ea que parit. §. fi. que est. s. de secun. nup. aut. eisdem penis. aliqui vltramontani concor. cum predicta prima opinione ꝙ dato ꝙ luxuriose viuere incipiat vel iterato nubat non habet locum effectus aut. cui relictum Ibi enim dicitur ꝙ secundo nubens contra prohibitionē coniugis mortui reddit rem legatam cum fructibus etiam preteriti temporis quo non nupsit. in hac autem qōne non reddet legatum nec fructus eius temporis quo caste vixit. ꝛ hoc apparet ex verbis testatoris qui dixit quādiu in domo ꝛc. a quorum verborum significatione non est recedendum. vt. ff. de le. iij. l. non aliter pro tpe vero quo nupsit vel luxuriose vixit nō percipiet ꝛ si percepisset restituet pro eo tpe hinibus aut ergo relinquitur pure sed est resoluendum sub cōditione si nupserit vt in qōne proposita. ꝛ hꝫ legatum statim qr videtur induci viduitas ꝛ hoc casu non loquitur ista aut. aut relinquitur sub conditione ne nubat ꝛ hoc casu loquitur ista aut. alia ad hanc materiam pertinentia notaui supra si secundo nupserit mulier ibi videas.

¶ De his qui pene nomine. Rubrica.

¶ Super rubrica. vide Azo. in summa. e. et institu. de legatis. §. pene nomine.

Speruacuam. Primo sub quodā precepto ponit statutū suum. Scdo excipit certos casus. ꝛ breuiter dicit ꝙ relictum pene nomine valet nisi quid ipossibile vel turpe contineat. Ad hoc vide quod dixi. j. de fideicom. aut. hoc amplius ver. sed quero de pulchra qōne. ¶ Oppo. glo. de. l. multa de conditionibus ꝛ demon. pe. tenet primā solutionem ꝙ illa sit correcta per istam. Sed hoc nō vr verū immo vr ꝙ etiā iure veteri valeret relictū nomine pene si nō adiꝫciebat rei turpi vt colligit a contrario sensu. ff. e. l. j. ꝛ d. l. multa ꝛ. l. in testō. e. ti. de penu. le. l. j. ad. l. fal. l. j. §. itē si ita ꝛ qñ dies le. ce. l. cum sine ꝛ. l. cū penū sm Dy. ꝛ ideo secunda so. hic posita melior videt. Itē oppo. ꝙ relictum noīe pene non valeat. ff. de le. j. l. plane. ij. §. fi. concedo oppositionē qr quelibet quē honoro onerare possum vt. s. de fideicom. l. ab eo. verū est cōmodo pecuniario. al's nō. ꝛ ita intelligit dictus. §. fi. Oppo. ad. fi. l. ꝙ legatum etiā sub impossibili conditiōe valeat licet cōtractus nō vt insti. de heredib⁹ instituen. §. impossibilis. et de condi. et demon. l. obtinuit glo. distinguit apponat cōditio in psonā honorati vel onerati. ꝛ hanc sequit Dy. extra de re. iur. c. nemo pōt ad impossibile obligari li. vj. hoc nō placet pe. sed refert sm eum aut impossibilis conditio affirmatiue cōcepta ponit in contractibus ꝛ tunc viciat vt. ff. de ver. obli. l. impossibilis aut in vltimis voluntatib⁹ et tunc indistincte nō viciat in cuiuscunqꝫ persona fuerit apposita ꝛ sic intelligitur d. l. obtinuit. ꝛ dictus. §. impossibilis. rō diuersitatis est fauor vltimaruꝫ voluntatum vt. ff. de re. iur. l. in testis. Sed quomō tunc rñdet vt sustineatur hec lex. dic ꝙ hec lex in fine ꝛ dictus §. vlti. institu. de lega. salua pace glo. nō loquit de impossibili sed de necessaria vt qr testator pcepit heredi ꝙ cū sorore matrimoniū cōtraheret vel patrē interficeret ꝛ si nō faceret relinquit ab eo. x. ꝛ dr hic ꝙ nō tenetur pstare legatū. ista est ꝯditio necessaria q affirmatiue cōcepta eēt impossibilis. Nā ꝓhibi

tum a iure vel aĩs impossibile paria reputãtur vt.ff.de cõdi.institu.l.filius ergo negatiue concepta erit necessaria. sic logr̃ hic ⁊ ratio quare hic nõ tenet legatũ est:qꝛ erat relictũ in vim pene ⁊ ideo vult lex ꝙ legatũ vicietur ne heres inuitetur facere rem opprobriosam ⁊ a iure ꝓhibitã.Sed huic solutioni instatur si verum est ꝙ hic dicar̃ legatũ relictum sub cõditione necessaria ergo haber̃ pro pura.vt.ff.de noua.l.si pupillus.§.si sub cõditione.ad hoc rñdetur ꝙ vbi relictum est sub ꝯditione necessaria que nullam hꝫ turpitudinẽ tunc haber̃ pro pura:vt.d.§.si aũt cõditio hꝫ turpitudinẽ tũc non valet. Nã vbi non valet principale nec accessoriũ vt in regula iuris.sed dñs Old.hoc nõ placet.Sed dicit ꝙ hoc nil aliud est nisi mutatis verbis tenere eandẽ sñiam qꝛ scdm rerũ naturã vel iuris dispositionem hꝫ necesse nõ existere.⁊ ideo impossibilis ⁊ necessaria quãtum ad hoc idem sunt in effectu.⁊ iõ alij distinguũt aut incipit dispositio a p̄cedenti cõditione aut a p̄senti dispositione. Primo casu ꝓpter impossibilitatẽ ꝯditionis nõ vitiatur dispositio sequẽs.Scdo casu sic.Sed circa hãc materiam quero de magna qõe q̃ fuit in comitatu arminiati. Comes arminiati instituit quãdã filiã suã sibi heredẽ adijciens ꝙ totã terram marsiã quietare deberet dñe cõstantie sorori ipius comitis ꝙ si nõ faceret priuata esset successione p̄dicta. Querir̃ si ipsam quietationẽ nõ faciat an priuata sit. Et quo ad debitum bonoꝝ subsidiũ dubiũ nõ vr̃ ꝙ nõ p.l.qm̃ in prioribꝰ.s̃.d inoffi.testa. Quãtuꝫ ad residuũ vr̃ ista dña excusata vsqꝫ quo ignorauit voluntatẽ testatoris vt.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.fi.⁊ de leg.ij.l.fi.§.fi.In his enim que in faciendo ⁊ nõ faciendo consistunt sola scientia obligat.j.qui mili.nõ possunt.l.sup seruis.ff.locati.l.si ignorans.⁊ de transact.l.fi.Dñ autem sciuit voluntatẽ testatoris in penam incidisse vider̃ si quietationem ſm voluntatem testatoris non fecit ar. ff. de statulib. l.ij.§.si quis heredi.sed ad hoc dici posset ꝙ ⁊ si parere debuerit vt.ff.de arbi.l.celsus.§.j.⁊ extra de dolo ⁊ contu.c. cuꝫ dilecti tamen qꝛ talis quietatio nõ habuit in testõ diem p̄fixã intra quã fieri deberet ideo mora cõis exigebar̃ p interpellationem vt.ff.de vsur.l.mora.Non ob.dictus.§.si quis heredi.qꝛ ibi a toto principio dixi appositio fuit vtilis cursum tñ suum incipiens solum post aditam hereditatẽ qꝛ cuꝫ ante non sit heres ante heredi.dare nõ potest.hinc est ꝙ oĩs conditio implenda in personam heredis ad cursum tp̄is cõditionis implẽde hereditatis aditionem expectat:vt.ff.de condi.⁊ demon.l.q heredi.§.fi:⁊.l.si in diem.⁊ ar.ff.de iure dot.l.tali. nam ad hoc vt per aliquẽ stare intelligar̃ interpellatio requiritur:vt.ff.vt in pos.leg.l.j.§.non exigit.⁊ quorum bonoꝝ.l. vlti.§.fi. ⁊ hoc ptꝫ a simili.Si promitto tibi centũ si hoĩem mortuũ tibi non dedero ista est simplex ⁊ valet.sed si ꝓmitto hoĩem mortuum ⁊ nisi dem promitto centũ non tꝫ principale nec accessorium ſm veram opinionem.ff.de v̄bo.ob.l.si homo mortuus.⁊.l.in illa. et l.hoc iure. ¶ Item oppo.ꝙ preceptum impossibile testatoris valeat.vt.ff.de leg.j.l.si mihi ⁊ tibi.§.si quis seruos. dicit glo.ꝙ ibi ex postfacto deuenit ad impossibilitatem vnde valet legatum ⁊ sola impossibilitas remouetur.⁊ hanc solu.sequitur Dy.in.d.c.nemo põt de reg.iur.Ista so.vera non vider̃ qꝛ dꝫ accipi ac si statim moreretur ꝓpter regulã cathonianam arg.de regula cathoniana.l.j.vel dic vt in contrario notar̃.vel ſm Pe.dic ꝙ quedã p̄cepta testatoꝝ sunt de se ipossibilia ⁊ turpia vt qd̃ aliquis interficiat patrem ⁊ similia ⁊ talia ipso iure sunt nulla vt hic quedã nõ sunt ipso iure impossibilia nec turpia sed facti impossibilitatem continent vt qd̃ secundum a roma remoti statim rome prestentur.⁊ de tali impossibilitate facti loquitur lex cõtraria.nec enim impossile est seruos prestari sed statim rome p̄stari impossibile est.⁊ pro hoc.ff.locati.l.insulam. ¶ In glo.dic ꝙ testator in fi.qꝛ talis voluntas est potius deserenda q̃ seruãda ar.ff.de his quib.vt indig.l.opꝫ.de leg.j.l.seruo alieno.§.fi.⁊ de religiosis ⁊ sump.fu.l.⁊ si qs.§.impensa.Old.

¶ De fideicommissis. Rubrica.

I probaueris. Pro declaratione totius tituli vide Azo.in summa eo.Casus huiꝰ.l. satis per se patet.sed glo.intricant ⁊ nõ cõtinẽt veritatẽ.Sed in sequẽti ꝓxima.l. veriꝰ dicũt.vt.j.subijciã.lr̃am sic expone.Si ꝓbaueris ex volũtate miñꝰ solẽni.ſm qd̃ notar̃.j.eo.l.vlti.De matre.i.a matre sic.ff.de arbi.l.si de meis ⁊ ꝯmo.l.si vt certo.§.si de me petijsses secutã sciẽter.ſm verã opi.vt.j.subijciã p̄stenr̃ p sñiam tue petitiõi cõformẽ.ſm Azo.vel p cautionem de prestãdo in futurum ſm Jaco.bal. vt.j. patebit. ¶ Oppo.qꝛ aut legata fuerunt relicta in voluntate solenni.⁊ tũc etiam si triennio nõ soluisset soluere tenerer̃ aut in minus solenni.et tunc aut ignorans soluit ⁊ non cõpellitur soluere in futurum vt.s̃.de iu.et facti igno.l.cum testm̃.aut sciens et tunc etiam semel tm̃ soluẽdo approbaret testm̃ vt.j.l.ꝓxima.⁊.l. veritas.et s̃.de testa.l.non dubium.§.j.glo.dicit ꝙ hic nõ agnouit voluntatem.sed est speciale.q.d.ꝙ ignorãs soluit.sed est speciale vt per triennium soluẽdo etiã ignorãs videatur agnouisse fauore alimentorum.tu dic ſm Jaco.de are.⁊ de ra.⁊ pe.quod hic scienter soluit.⁊ ideo preiudicat sibi in futurum non obstant iura p̄dicta:quia cũ scienter soluit nõ repetit solutũ:⁊ in hoc concor.ius cõe.ff.de condi.inde.l.j.⁊ de re.iur.l.cuius per errorem.sed in eo ꝙ soluendo tribus vicibus cogar̃ soluere in futurum est ius speciale fauore alimentorum ⁊ vltime voluntatis.⁊ ita videtur sentire glo.in p̄alle.l.non dubiũ.§.j.⁊ ſm hoc vera est so.que est.j.l.proxima.in.l.enim non dubiũ vnum erat legatum. et ideo soluendo illud sibi preiudicat.at hic tot sunt legata quot sunt anni vt.ff.de annuis lega.l.si in singulos ⁊.l.cum in annos.⁊ ideo si in vno agnosceret non noceret in alijs vt.s̃.ne vxor.pro marito.l.fi.⁊ de excu.tu.l.voluntarie.nisi hoc faceret prestatio triennij fauor alimentoꝝ et vltime voluntatis.Itẽ oppo.ꝙ solutio preterita nõ p̄iudicat in futurum vt s̃.de pactis.l.si certis annis.glo.vr̃ sentire ꝙ ibi allegabar̃ cã insufficiens.s.pactum nudum de quo constabat et sic temporis adminiculo nõ iuuar̃ hic allegabar̃ cã sufficiens.s.vltima voluntas de qua dubitabar̃ vtrũ esset solennis.⁊ ideo ad eam iuuandam inducebar̃ p̄statio tp̄is que cã cũ tp̄e iuncta facit vt teneatur in futurũ prestare ⁊ sic sentit hic glo.ꝙ tp̄e quo agebatur dubitabar̃ vtrum voluntas esset solẽnis.sed.j.circa fi.hoc negat.vnde ista sol.non placet docto.nec Cy.sed dicũt ꝙ hoc est speciale fauore alimentoꝝ ⁊ vltime voluntatis vt sufficiat allegare solam cãm cum prestatione triennij. sed videtur qd̃ requiratur decenniũ.vt.ff.de vsur.l.cũ de in rem verso.dicit glo.ꝙ ibi allegabar̃ cã sufficiẽs.s.solẽnis promissio ad quã probandam prestatio lõgi tẽporis inducebatur hic allegatur causa insufficiens.s.minus solẽnis volũtas de qua mõ.s.tempore iudicij constat.sed.s̃.proxima in solutione precedẽtis cõtrarij dixit ꝙ tẽpore iudicij de solennitate voluntatis dubitabatur.vnde glo.in hoc est sibi cõtraria.p̄terea si ibi allegar̃ cã sufficiens hic insufficiens deberet minus tempus sufficere ibi quã hic.dic ergo ꝙ hic est speciale vt predixi ⁊ ita notar̃ in.d.l.cũ de in rem verso vbi de hoc plene notatur. Item op.ff.ad l.fal.l.ꝙ de bonis.§.ij.vbi si heres soluit aliquibus annis integrum legatum sequentibus annis põt vti fal.So.hic soluit tribus annis ibi duobus tm̃.dicit enim ibi pluribus ⁊ sic duobus ar.ff.de testi.l.vbi numerus vel ibi contra legem erat voluntas hic preter.vtrum sit preter.satis certatum est per Doctor̃.s̃.de iur.⁊ facti ignorã.l.cum quis ⁊ tactum fuit.d.l.non dubiũ.§.j.s̃.de testamẽ.vñ dic ꝙ speciale est fauore alimẽtorũ ꝙ prestatio fiat in futuꝝ ⁊ ita notatur.ff.de le.ij.l.lucius.§.testator.Itẽ oppo.ꝙ iudiciũ nõ possit eẽ de futuro vt.ff.de iudi.l.nõ quẽadmodũ.Ja.bal.dicebat ꝙ hic non cõdẽnatur ad soluendum in futurum sed solũ ꝙ prestet cautionem de soluẽdo vñ dicebat libellũ formandũ ꝙ soluerer̃ de tẽpore preterito ⁊ caueretur de soluendo de futuro vt.ff.si serui.ven.l.harũ et.l.egi.j.in quibus causis coloni vel censiti.l.j.li.xj. quia hoc legatum pro sequentibus annis est cõditionale.vt.d.l.si ĩ singulos de annuis legatis pro tempore.s.futuro agitur solum ad cautionem prestandam de soluendo in conditionis euentũ.vt.ff.vt le.no.ca.l.j.⁊ per totum ⁊ de iudicijs.l.in omnibꝰ ⁊ hanc sequebatur.d.Ol.Alij dicunt ꝙ hic agitur ꝓ futuro demum adueniente dic.glo. ⁊ Azo tenẽt ꝙ.ll. contrarie loquãtur super iure futuro cuius obligatio non est in presenti.vnde dicit petitionem super futuris alimentis prestandis ꝓcedere cum effectu.Sed cõtra hoc videtur quod dixi ꝙ tot sunt obligationes ⁊ actiones quot sunt anni.ff.de dona.cã mortis.l.senatus.§.fi.⁊ de ver.obli.l.scitum.§.stipulatio.⁊ ideo tot requiruntur prescriptiones vt.j.de prescrip.xxx.an.l. cum notissimi.§.fi.⁊ quod dixi etiam ꝙ pro sequentibus annis est cõditionale.Et ideo alij distinguunt inter ꝓmissum annuũ inter viuos et legatum in vltima voluntate vt in ꝓmisso possit peti ꝓ futuro tẽpore rõne p̄ñtis iur̃ in annuo legato nõ gl.circa hoc variãt hic ei dicit ꝙ pro futuro tẽpore põt peti.s̃.de iudi.l.j.tenet contrariũ.Doctores cõiter tenent ⁊ iudiciorum vsus opi.Azo.s.ꝙ possit peti pro futuro tẽpore ratione iuris presentis tã in annuo legato q̃ promisso.⁊ ꝓ hoc.ff.de aqua plu. ar. l.ij.§.j.vbi de hoc tetigi ⁊ ita tenet hic Odo.⁊ dicit equiꝰ esse licet

nõ improbet

non improbet opi. predicti dñi Jaco. bald. Ad contraria respondent q tractus futuri temporis non spectat ad iudicem. Uerum est per solum sed iũctus cum iure presenti cum ex eadem causa debeatur: bene potest in iudicium deduci sicut et mobilia non veniunt in interdicto unde vi per se. Sed cũ immobilibus sic vt. ff. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. illud. ver. plane. ꝛ ad hoc de rei ven. l. que de tota. §. incerta. ꝛ ar. ff. de peti. hered. l. qđ si in diem. ꝛ. j. de prescrip. xxx. an. l. male. vbi de hoc tetigi. ꝛ hãc approbat Cy. ẽm Ja. ꝛ Pe. per hãc. l. ppue intelligendo put iacet. ꝛ. ff. de ali. lega. l. libertus. §. j. lꝫ aliꝭ dicant spẽale fauore alimẽtoꝝ sicut ꝛ alia vt. s. dixi. ¶ Ultimo no. q multũ tps appellaꝛ trienniũ qđ facit ad q̃stionẽ statuti Boñ. quo cauetur q nõ possit esse ptãs Bonoñ. nisi habuerit multa regimina q si quis habuerit tria regimina possit esse ptãs. aliqñ tamen multũ tps accipiꝛ p quinquẽnio ꝛ aliqñ p biẽnio vt insti. de littera. obliga. §. multũ. ꝛ ibi in glo. ꝛ latius dixi. s. de admini. tuto. l. constitutionem ꝛc.

Et si inutiliter. Uide qđ dixi. s. l. p. xi. ꝛ de testa. l. nõ dubium. §. j. ꝛ qđ ibi no. ꝛ glo. que est hic que incipit in hoc ergo. ẽm Rich. continet veritatẽ melius q glo. s. l. prox. In eo aũt q dicit solutũ ignorãtia iuris non repeti. M. fili. ꝫrium arguit qꝛ repetens certat de dãno vitando in quo iuris erroꝛ nõ nocet. tandẽ dicit q non certat de dãno vitando cum non patiatur damnũ qui soluit debitum naturale ꝛ relictũ in minus solẽni volũtate est naturaliter debitum ẽm eum: sed ẽm alios non est debitũ etiã naturaliter vt nota. s. de iuris ꝛ facti igno. l. cum quis. ꝛ ideo forte repeteretur ignorãtia iuris solutum. non obstat. l. erroꝛ. ad leg. fal. in glo. alleg. qꝛ ibi loquiꝛ in eo q nõ retinuit falcid. vbi erat debitũ naturalꝛ qꝛ volũtas erat solẽnis. ¶ In glo. vel etiã pmiserant. ibi. l. voluntarie. ꝛ p hoc optime. ff. de leg. ij. l. lucius. §. testatoꝛ. ẽꝫ vnũ intellectũ si volumus arguere de tẽpore ad rem q̃ tamen argumentatio non videtur procedere vt ibi not. ¶ In fi. contra hanc glo. videtur. j. e. l. si veritas.

Eam scdm voluntatem. Isto. expressum q fideicõmissarius vniuersalis decedẽs ante restitutã sibi hereditatẽ transmittit ius in suum heredem qđ ptꝫ dum hic dicit q si adierint ꝛc. q. d. si non adijssent trãsmisissent in suos heredes. ꝛ p hoc. ff. ad trebel. l. cogi. §. idẽ metianus. ꝛ ibi in gl. ꝛ eo. ti. l. postulante. ꝛ ita etiam tenet glo. e. ti. l. apud iul. §. ij. ꝛ ad hoc. j. e. l. si personã. et hanc seqꝛ Ja. de are. hic: lꝫ contrariũ not. ꝛ male. ff. de leg. j. l. cum filio. ꝛ de condi. ꝛ demon. l. a testatore. ꝛ per Azo. i sum ma. j. ad treb. ¶ Item in glo. j. coniunge finẽ priñ. qꝛ trãspostata est. ¶ Itẽ dicit glos. q hereditas huius liberte pertinet ad manumissores ex. l. papia. Ja. de ra. dicit q ex. l. xij. tabularum: vt institu. de succes. liber. in priñ. ꝛ pertinet tũc demũ cũ non extant liberi vel parẽtes: vt. ff. de suis ꝛ legi. here. l. ab intestato. ꝛ insti. de serui. cogna. in prin. ꝛ succedũt p virili vt dicto titu. de succes. liber. §. sed nostra. ꝛ. ff. de bonis liber. l. si libertus pterito. §. fi. ¶ Item dicit glos. q esto q heredes sint instituti inequaliter puta vnus in nouẽ vncijs alius in tribus tamen succedũt equaliter isti liberte. s. quilibet p dimidia ꝛ institutus in nouẽ vncijs tenebitur restituere tertiã partem sue portionis. i. nouem vnciarũ: nam in ea non est ꝫfusa actio sed tm̃ pro semisse ẽm glo. sed Jac. de ra. dicit glos. male dicere in duobus. Primo in eo q dicit q heredes inequaliter instituti equale habeãt ius patronatus ꝛ equaliter liberte succedãt Si eñ dicere vellet quasi ius patronatus sit indiuisibile: hoc est falsum. qꝛ patronatus succedit liberto ppter inestimabile bonũ libertatis qđ ei dedit vt. ff. de bonis liber. l. j. ẽꝫ ergo partem quã dedit dꝫ habere ius patronatus sicut ꝛ socius in societate ẽm Ja. ꝛ Pe. videꝛ tñ arg. contra q equaliter succedant lꝫ sint inequaliter instituti. ff. de operis lib. l. vt iureiurã. §. si liberi. Sed dici põt q ibi veniũt filij non vt heredes ẽꝫ vt filij vt. e. ti. l. si quis. ꝛ. l. cum patronus. §. j. Secũdo male dicit glo. in eo q vꝛ sentire q in casu pposito extinguaꝛ actio p semisse. vnde p euidentia ponamus q duo sint instituti equaliter vt fuit i. l. nostra. ꝛ rogati de restituẽdo quilibet obligatus est ad restituẽdã dimidiã hereditatis quã hꝫ. moritur ille cui debebãt restituere ꝛ ei succedũt obligatio cuiuslibet tolliꝛ p ea parte pro qua succedit: vt. s. de nego. gest. l. si ab eo. ꝛ sic remanent inuicẽ obligati p dimidia dimidie: sed illa obligatio residui tollitur per cõpensationẽ: vt. s. de cõpensa. l. fi. ideꝫ est quicqd dicat glo. qñ sunt inequaliter instituti vnus in nouẽ vncijs alter in tribus. istam obligatio ꝫfunditur p ea parte pro qua succedũt. vnde obligatio illius ꝫfunditur qui obligatus erat restituere nouẽ vncias tolletur in dimidia illarũ nouem vnciarũ quas ipse debebat restituere nõ in dimidiã totius hereditatis defuncte q̃ rogauit eos restituere ꝛ sic remanent sibi quattuoꝛ vncie cũ dimidia. Item obligatio alterius qui restituere debebat tres vncias tollitur p dimidia triũ vnciaꝝ ꝛ sic remanet obligatus in vncia ꝛ dimidia. Modo qꝛ aliꝰ sibi erat obligatus in quattuoꝛ vncijs ꝛ dimidia fiet cõpensatio ꝛ sic remanebũt tres vncie nouẽ vnciarũ quas rogatꝰ erat restituere institutus in nouẽ vncijs. ꝛ sic in tertia parte dodrãtis totius hereditatis defuncte q̃ rogauit restituere nõ est cõfusa obligatio ꝛ illas tres vncias restituere teneꝛ ꝛ ita reperienꝛ habere equales portiones ꝛ sic debet intelligi hic in semissem portionis succedẽtis: non in semissem hereditatis prime defuncte que restituere rogauit prout glo. intelligit ꝛ male supponẽdo q si debitoꝛ succedat creditori pro parte q obligatio extinguatur in totuꝫ qđ non est verum per. d. l. si ab eo. de nego. gest. et multi tenentes cathedram non cognoscunt vitium vel infirmitatem huius glo. ẽm Cynum.

1 ¶ Res prohibita alienari an possit dari in dotem.

Voluntas. Proprie in bonam partẽ sonat ꝫcupiscentia in malã: vt not. per Archi. j. dist. c. humanũ. ¶ Op. glo. q etiã sorori non possit alienari vt. ff. de trãsact. l. cũ hi. §. sed si pluribus. Sꝫ ibi simplꝛ prohibita est transactio sine decreto ꝛ sic etiã inter coalimentarios phibita esse videꝛ. arg. ff. de rebus eo. l. si pupilloꝝ. i priñ. hic aũt nõ erat alienatio simpliciter phibita ẽꝫ extra familiam in sorore ergo q̃ est de familia cõcessa videꝛ ar. ff. de leg. iij. l. pater §. fundũ. Circa istam materiã vide qđ plene not. Dy. in additionibus suis in. l. predicta pater. §. iulius agrippa. quod facit an phibitꝰ alienare possit heredẽ instituere qđ est notandum. Old. ꝛ Ja. de belui. ¶ Itẽ dicit glo. q si testatoꝛ onerat heredẽ restituere vni de familia cui nollet q ille cui facta est restitutio non põt alienare quod falsum est ẽm Pe. ꝛ Jac. qꝛ immo põt per eandem. l. quam gl. allegat. ff. de leg. ij. l. vnum ex familia. §. j. qui incipit si duos. versi. sed si qd ille prioꝛ. ꝛ ideo glo. debuit dicere de eo qui rogatus est ne fundus de familia exeat tunc enim verũ est q glo. dicit. ꝛ hoc dicit idẽ. §. in fi. ver. ꝛ ideo glo. vitio scriptoris corrupta fuit. allegat enim. d. §. in fi. ¶ Item queriꝛ si testatoꝛ prohibuit venditionẽ nũquid possit donari: videtur q sic vt. j. de predijs curia. l. fi. li. x. ¶ Item ꝫriuꝫ videtur qꝛ verbo venditionis omnis alienatio continetur: vt. ff. de statulib. l. statuliberi a ceteris. Multa possent dici p ꝛ contra vt tetigi s. de re. alie. non alie. l. fi. primã opinionẽ tenet istico. ma. Jac. de ra. ꝛ quidã alij dicunt q hic est casus q non: qꝛ dicit q res prohibita vendi. potest donari sorori: ergo supponit q nõ possit donari extraneo. Alij moderni ꝛ Pe. tenent contrariũ qꝛ in casu isto ponitur verbũ venditionis ꝛ res prohibita vendi bene põt donari ꝛ ẽm eos q hic dicit sorori posse donari subaudiunt maxime ꝛ idem dicũt in extraneo quo ad donationẽ. Nam vendi posset hic sorori cum sit de familia. non obst. preal leg. l. vlt. s. de rebus alie. non alie. quia ibi prohibita fuit alienari q plus est. nec appel. vẽditionis continetur omnis alienatio nisi in casu fauorabili. d. l. statuliberi a ceteris. et ideo a significato proprio non est recedendum. vt. ff. de leg. iij. l. non aliter. Sed ad predicta videtur obst. ff. de leg. ij. l. pater. §. fundum titianũ. vbi est verbũ venũdari ꝛ dicitur ibi q põt heres extraneus institui quia non fuit simplex prohibitio sed limitata vsq ad vitam ergo vbi fuisset simplex nõ posset extraneus heres institui ergo nec donare cum heredem instituere ꝛ donare paria sint ꝛ hoc videtur tenere glo. j. de vsuc. pro empto. re. l. ij. ꝛ vide quod ibi dixi. Nõ obstat palle. lex vltima de predijs curialium: quia ibi fit mẽtio de vẽditione respectu habito ad precium vt ibi patet secus vbi fit mentio de venditione propter rem tunc eñi extenditur ad oẽm contractũ per quem dñium transfertur vt hic. ꝛ. d. §. fundum. ꝛ ad hoc facit. ff. de edili. edic. l. sciendum. §. polliceꝛ. de doli excep. l. apud celsum §. de aucto. in fi. ꝛ ex quibus causis i pos. eatur. l. fi. ꝛ i summa feudoꝝ qui. mo. feu. amit. §. vnde q dictũ est si feudum alienauerit ibi videas. Sed nunqd res † phibita alienari possit dari in dotem ar. q sic. ff. de ver. signi. l. fi. vbi dicitur q gener est de familia ergo in dotẽ dari põt genero. Sꝫ ibi erat gener ante vt ibi ptꝫ: ꝛ ideo dic aut hꝫ aliud vñ possit dotare ꝛ tunc nõ põt aut aliud non hꝫ et tũc põt vt. ff. ad trebel. l. mulier. §. cum proponeretur ꝛ. l. a filia ꝛ infra cõmunia de le. auf. res q̃ subiacẽt. ẽm Jaco. de are. Itẽ quero si testatoꝛ phibuit filios

non liberos ne alienēt: nunqd ista ꝓhibitio extēdat ad nepotes mortuis filiis. vr̄ ꝙ sic. vt. ff. de ver. sig. l. iusta. tu dic ꝙ nō vt not. in aut. de restitu. fideicō. ꝙ menti teneas propter alios casus. Cy. ꝛ de hoc dixi. d. l. fi. s. de re. alie. nō alie. ¶ Itē q̄ro certū est ꝙ lex ꝓhibet vasallū alienare feudū sine ꝯsensu dn̄i vt in vsibus feud. de ꝓhibi. feudi aliena. nunqd frater possit alienare in fratrē non obstāte tali ꝓhibitione huius. l. est arg. ꝙ sic cum fi. Sed hic ꝓhibuit testator extra familiā alienari non simplr̄: ꝛ ideo in familia cōcessisse videt̄ vt dictū est. Preterea aliud videt̄ in ꝓhibitione legis: aliud in ꝓhibitione testatoris vt plene dixi. s. de rebus alie. nō alie. Glo. tenet p̄mā opinionē ꝙ alienari possit in fratrem ꝛ nepotem in vsib. feud. de alie. feudi. c. vno. circa finem. vbi de hoc in glo. not. ꝛ ad hoc etiā bene facit eodē libro. per quos fiat inuestitura. c. vno. circa mediū. ꝛ q̄d ibi not. ꝛ de hoc etiā plene not. in summa Jac. arditionis. quibus mod. feu. amit. §. ꝛ q̄d supradictū est ꝙ vasallus non pōt alienare. ꝛ q̄r al's multa ꝯcedunt̄ rōne consanguinitatis q̄ al's non concederent̄. ff. de pact. l. iperatores. de priuile. credi. l. j. de leg. j. l. si domus. §. qui cōfitetur. cū si. et de ma. vin. l. vel si sanguinē. Sed nūquid vasallus cōuasallo potest alienare: videt̄ ꝙ sic per iura p̄dicta q̄r societas vicē obtinet fraternitatis. ff. ꝓ socio. l. verū. S; dic ꝯtra cū hoc nō reperiat̄ iure cautū ꝛ non est nostrū. l. extēdere vt. ff. solu. ma. l. si vero. §. de viro. ꝛ videt̄ exp̄ssum. ff. de trāsac. d. l. cū hi. §. s; si pluribus. S; ꝯrium vr̄ caueri in summa dicto titu. quib. mo. feu. amit. ꝛ ver. sed queritur nunquid vasallus possit vendere suo conuasallo non agnato.

SI frater. Ibi delata nō est q̄r substitutio pupillaris expirat pubertate vt ff. de vulg. ꝛ pup. substi. l. in pupillari. ꝛ q̄d dicit cōfirmata est. i. ipsa substitutio pupillaris rogando eū quandocunq; decederet restituat.

Voluntatis. Hoc verū nisi sit talis voluntas quam magis heres poterat scire: vt. ff. fa. herci. l. heredes. §. si in certo. Exēplū aūt pōt poni in. l. ista: vt. ff. de fun. instruc. l. quesitū. §. idem rn̄de. vel alia exēpla q̄ sunt in glo. Et dic plenius q̄̄ glo. ꝙ si quidē de volūtate cōstet ꝛ est certa qualiscū; q; sit vocabuli significatio statur volūtati vt. j. e. l. cū virū. vbi de hoc dixi. ꝛ. s. de libe. p̄teri. l. ij. ꝛ. ff. de ꝯdi. ꝛ demōst. l. pater. §. conditionū. fallit. ff. de vsufr. leg. l. si alij. Si vero non ꝯstat de volūtate s; de significato vocabulor̄ tūc significato statur vt. ff. de lega. iij. l. nō aliter. Ubi vero significatio vocabuli est ambigua ꝛ etiā volūtas tūc obtinet glo. q̄r aut lex interpetrat̄ ꝛ tunc statur illi interpetrationi: vt. ff. de here. insti. l. si pater. ꝛ de leg. iij. l. nūmis. Si vero lex alij interpetrandū cōmittit ꝛ ille interpetret̄. vt. ff. de lega. j. l. si quis filio. §. si quis plures. Si vero lex alteri nō cōmittit ꝛ volūtas ꝛ significatio non est certa. tūc cōmittitur arbitrio iudicātis vt. d. l. quesitū. §. idem rn̄det. de fun. instruc. ꝛ de cōdi. ꝛ demō. l. illis libertis. ꝛ iudex interpetrari d; fm̄ ꝙ est verisimile sumendo ꝯiectiuas ex his sex. s. ex ꝯsuetudine loquēdi: consuetudine regiōis: dignitate legatarij: charitate: necessitudine: ꝛ vicinitate scripturarum: vt p; in tex. ꝛ glo. ff. de leg. j. l. si seruus pluriū. §. fi. Ultimo ꝙ minimū est sequi debet vt. l. minimis. de lega. iij. si nō apparet ꝙ sit minimum tunc ꝓpter incertitudinem vitiatur. vt. ff. de rebus dub. l. si fuerit. ꝛ de testa. tute. l. duo sunt titij. Et ad hāc materiam vide quod bene not. per Dy. ex̄. de reg. iur. c. in obscuris. ꝛ. c. contra eum. lib. vj. ꝛ. xxij. q. ij. c. is autem. in glos. et per Archidia.

Uel fideicommissariam. Glo. dicit ꝙ legatū de quo hic loquit̄ cedit a morte testatoris q̄d non est verū immo ab adita hereditate vt p; in. §. quem allegat. j. de cadu. tol. l. vnica. §. in nouissimo. ratio ergo dubitationis fuit illa que notatur. ff. de lega. ij. l. si quis seruo.

Abeo. Quē honoro onerare possum. h. d. et intellige cōmodo pecuniario. al's nō vt. l. plane. ij. §. fi. de leg. j. hic i glo. allega. Et ꝙ dicit de morte cā donā. idē dicit in mortis cā capione vt eo. ti. de leg. j. l. quidā testamento. §. fi.

Quotiens. De ꝓhibitione alienationis a testatore vide q̄d dixi. s. e. l. volūtas. ꝛ latius. s. de re. alie. nō alie. l. fi. vbi etiam de ꝓhibitiōe alienationis a lege ꝛ pactis ꝯbentiū notat̄ ꝛ dicit glo. ꝛ bene ꝙ preceptū nudū testatoris non valet per. §. diui. ꝛ dr̄ nudum q̄n sine cā ꝓhibetur alienatio vel expressa vt q̄r voluit i familia remanere vel p̄sumpta ex q̄litate rei vt ponit glo. exemplū in turri. idē posset dici in castro ꝛ similib'. ¶ Itē pōt p̄sumpta ex odio certe p̄sone in quā ꝓhibita est alienari vt. ff. de ꝯdi. ꝛ demōst. l. cū ita. ꝛ. l. titia. in prin. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. matre. ꝛ de. adi. lega. l. iij. §. si quis ita. Idem si cōtinet casum ꝓuisionis si in cōtrariū fiat ꝙ deuenire debeat i aliquos nominatos. vt. ff. de leg. ij. l. peto. §. fratre. vbi de ista materia plene not. in glo. ꝛ per Dy.

Post mortem. Materia huius. l. vtilis est ꝛ subtilis ꝛ non plene tradita per glos. nec Cy. vel alios doctores. ¶ Judicio meo ꝛ primo oppo. glo. ante tp̄s nō posse restitui per. l. de leg. ij. l. cū pater. §. hereditate. ꝛ. §. a filia prima. Et eodē modo pōt opponi ꝛ solui de. l. filiusfa. §. diui. de leg. j. So. glo. falsa est q̄ dicit ꝙ sp̄ōte pōt vt hic: s; nō cogitur vt ibi. q̄r nec ibi sp̄ōte posset si vellet: ꝛ ideo secūda solutio verior est ꝙ hic vni tantū. ibi vni ex pluribus cui vellet rogatus erat restituere. ꝛ rō diuersitatis est duplex. Prima est q̄r si ante mortē vnū eligeret posset tempore mortis aliū eligere ꝛ sic non teneret prima electio nec restitutio ante diē. Secunda q̄r interim possent oēs mori vno excepto ꝛ ita in persona illi' solius remaneret electio ꝛ restitutio et tale ius non potuit huic tolli per heredē ante eligentē vel restituentē vt ibi: s; hic erat vnus tm̄ cui erat restitutio faciēda ꝛ sic cessant rōnes p̄dicte. ¶ Item op. glo. de. l. sed si aūt. ff. ad trebel. quicqd dicat glo. dic ꝙ ibi institutus erat sub ꝯditiōe vel die incerta. ꝛ per hoc eodē modo grauatus. vnde cū ante diē vel conditionē ius nō habeat restituere nō pōt s; hic pure erat institutus l; sub die incerta restituere grauatus: ꝛ ideo pōt āte restituere vt hac. l. ¶ Sed cōtra hoc op. ꝙ institutus pure et grauatus de restituendo sub ꝯditione nō possit ante conditionē restituere vt. ff. ad trebel. l. ille. in prin. ꝛ. l. apud. §. fi. ꝛ. l. ita tamen. §. a patre. ꝛ l. si patrē. ad hoc videt̄ dicere glo. ꝙ scriptus pure ꝛ sub cōditione casuali de restituendo grauatus nō pōt ante restituere nec per restitutionē in fideicōmissariū actiones trāsferre nisi subsequat̄ ratihabitio existēte ꝯditione ꝛ ita loqtur. d. l. sed si ante. Sed si adijciat̄ dies quā certum est extiturā l; non q̄n sicut dies mortis tūc ante restituere pōt licet cogi non possit vt hac. l. ꝛ hoc vident̄ glo. hic sibi ꝯdicere. q̄r primo glo. videt̄ dicere tale fideicom. restituendū post mortem esse conditionale. Alia glo. magna videtur innuere ꝙ sit purum. pro quorū declaratione videndum est ꝙ etiam in conditione casuali videt̄ ꝙ possit ante soluere ꝛ renūciare bn̄ficio dilationis sibi cōcesso: vt. ff. de annu. leg. l. eum qui. secundo q̄r sicut se habet conditio ad legatum vt transmissionem impediat sic ꝛ dies icerta. vt. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. dies incerta. ergo non videt̄ procedere differētia glo. ꝛ absq; dubio si itelligeret̄ gl. sicut sonat. s. ꝙ relictū sub die incerta esset purū male diceret q̄r tunc nō esset dubiū aliquod ꝙ etiā de necessitate esset restitutio faciēda vnde dicendū puto ꝙ heres pōt renunciare dilationi quo ad sui preiudicium s; non quo ad preiudiciū creditorū: ꝛ hoc voluit dicere. l. ꝯtraria: s; si ante diem dicit ꝙ non trāsfert actiones in fideicōmissarium. actiones enim transfert heres in fideicōmissarium q̄n restituit ex voluntate defuncti vbi autem restituit ante tp̄s vel conditionem appositam non restituit ex voluntate defuncti sed ꝓpria vt hic. nam ꝛ si nō esset rogatus posset sibi donare si vellet ꝛ ideo non habet tunc tanq̄ fideicōmissarius: sed tanq̄ donatarius: ꝛ ideo actiones remanent penes heredem sicut ꝛ q̄n vendit vel donat. vt. s. de lega. l. j. et de here. ven. l. ij. ꝛ pro hoc. ff. de opis liberto. l. si mater fm̄ Jaco. de ra. ꝛ pe. potest ergo rogatus restituere sub conditione etiam ante conditionē restituere si velit ar. ff. de solu. l. sub conditione. Non ob. ꝙ dictum est ꝙ dies incert' ꝛ conditio equipollet: quia verum est ꝛ quo ad effectum transmissionis ꝛ obligationis sed in effectu exactionis quodāmō differre vidētur: q̄r in conditionali cū non respiciat principaliter cōmodū heredis sed merā voluntatē defuncti heres tollere nō possit in preiudiciū alior̄. Sed dies incert' de quo hic loqtur respicere videtur principaliter fauorē heredis ꝛ eius dilationē ꝛ ideo videtur posse ei renūciare. ꝛ hoc forte voluit dicere hic glo. dum dicit aut casualis. i. q̄ respicit merā voluntatem defuncti ꝛ illā nō possit heres tollere an sit talis quā certū sit oīno extiturā. i. quā testator posuit magis ad dilationē heredis q̄̄ ad dubiū euētū ꝛ tūc eā possit heres tollere q̄ ad se l; q̄ ad alios habeat vī ꝯditiōis q̄ ad effectū trāsmissiōis si iteri decedāt. ꝯditio ergo facit fideicōmissum nō eē. dies aūt incert' nō ipedit l; morā faciat fideicōmisso cui renunciare pōt heres quo ad sui fauorē nō alior̄ p̄iudiciū vt dictum est. ¶ Opp. ad glo. q̄ dicit ꝙ certū est extiturū q̄r hoc non est verū q̄r impossibile est mori fideicōmissariū ante heredē. vt. ff. q̄n dies lega. cedat. l. si cū heres. ꝛ de

res.ꝛ de condi.ꝛ demonstr.l.heres meus.ꝛ ideo nō est certum existere.vnde dic aut fideicōmissum in conditionis defectum remansurum erat penes rogatum.ꝛ tunc nō expectata conditione potest restituere vt hac.l.aut non erat remansurū penes eum sed dispositum erat ad aliū debere trāsire.ꝛ tūc non pōt: vt.ff.de leg.ij.l.vx.§.seia.ꝛ ad.l.sed si ante.pꝫ solutio per ea q̄ dicta sunt.s. ¶ Ultimo oppo.glo.ꝙ distinguendū videt̃ cuius fauore fit apposita dilatio.vt.l.si ita relictum.§.pegasus.de leg.ij.cum si.glo.dicit ꝙ ille leges loquunt̃ in singulari relicto hic aūt in vniuersali.ꝛ lꝫ glo.nō reddat ratiōnē diuersitatis reddi pōt qꝛ i fideicōmisso vniuersali debēt actiōes trāsire in fideicōmissariū ꝛ creditores cū eo agere ꝙ esse nō posset nisi fideicōmissi conditio extitisset ꝛ restitutio teneret facta ex voluntate defuncti.Sꝫ in singulari fideicōmisso non sunt tales effectus: ꝛ ideo heres fauori suo pōt renunciare ꝛ ante restituere.dñs tamen Rich.Cy.ꝛ moderni tenent ꝙ in hoc non differant fideicōmis.vniuersale ꝛ singulare qꝛ.ll.allegate per glo.etiam de vniuersali loquunt̃ et verū est ꝛ maxime.§.cum pollidius.Unde dicunt aut tp̄s est adiectum fauore obligati ꝛ potest ante restituere si vult vt.ff.de solu.l.qui in diem.Aut fauore creditoris ꝛ non potest inuito ei ante tp̄s restituere vt d.§.cum pollidius.cum concor.in glo.allegatis.In dubio autem presumit̃ fauore debitoris appositū vt.ff.de reg.iu.l.cum tempus.Colligendo ergo dic breuiter ꝙ institutus sub conditione vel incerta die ꝛ de restituendo rogatus ante diem vel conditionem nec spōte nec coacte adit nec restituit vt.l.sed si ante.ad trebel.institutus vero pure sꝫ sub conditione grauatus tunc aut sponte adit ꝛ fideicōmissum in defectū conditionis est remansurum penes eum.ꝛ tunc potest ante diem restituere ꝛ hoc qñ cōditio vr̃ adiecta magis ad morā heredis qd̄ est qñ oīno extitura est q̄ in vi dubie ꝯtradictionis euent⁹ tūc enim nō posset ante restituere vel restituendo facere actiones in fideicōmissarium transfire ꝓpter rationes quas p̄dixi ꝛ idē ꝙ non possit ante restituere inuito qñ dilatio apposita est fauore eius cui restitui dꝫ vt p̄dixi.Si aūt coacte adiuit pure institutus tenetur incontinenti restituere qꝛ nullum cōmodum dꝫ penes ip̄m remanere vt.ff.ad trebel.l.quia poterat.ꝛ notat̃ in.l.apud iul'.§.antistia.eo.ti.actiones tamen non dātur in fideicōmissariaꝫ sed satisfit creditoribus dato cur̃.bonis tanq̄ herede carentibus vt.d.§.antistia.ꝛ dic ꝙ pōt cogi adire propter periculū ne deficeret fideicōmis.si decederet heres hereditate non adita qꝛ relicta tunc non deberentur.vt.j.eo.l.eam quam.ꝛ vide quod not.ff.de ver.obli.l.stipulatio ista habere licere.§.inter certam.

Quotiens. Utrum penalis conditio apposita instituto videat̃ repetita in substituto glo.hic innuit ꝙ sic.sed dic vt plene dixi in.l.precibus ver.quero etiā aliam q̄nem.

¶ Uide etiā de hac dictiōe quā p Bertha.in ij.volumie. ¶

Eam quam. De significato huius verbi quā vide in alphabeto sub littera q ꝛ p Archi.iij.dist.c.quō.ꝛ de simplici relatione de qua hic fit mentio vide per eundem xxxij.dist.c.preter hec.ꝛ.c.sequēti.ꝛ.j.de libe.cau.l.si ministerium.Diuide.l.istam qꝛ primo ponitur thema ꝛ q̄ō in nube ꝛ rñsio vbi non tenuit adoptio nec institutio vel ad vtrūq; casum prout est in littera duplex.vel sc̄do remouet obiectionem contra rñsionem emergentē.tertio declarat rñsionē.secunda pars incipit ibi tunc enim ꝛc.tertia ibi.ꝙ rescripsimus.Cyn.sic diuidit vt primo rñdeat querenti.sc̄do remoueat obiectionem que videbat̃ sue rñsioni ꝯria.tertio reassumit predictam responsionem restringēs eā ad casum de quo querebat̃ ꝛ determinat casum alium.partes ꝑ se patent ꝛ hec diuisio in effectu cōcordat cū prima q̄ fuit Ja.de bel.alij diuidunt in duas partes tm̄ vt in prima loquat̃ cū tenuit adoptio.in sc̄da cum non tenuit.sc̄da ibi alioquin.Casum summarium dic sic petitio fideicōmissi cōpetit cōtra rogatā ꝛ eius heredes si adiuit ꝛ adoptio tenuit.Si nō adiuit vel adiuit de facto qꝛ adoptio non tenuit ꝛ ꝑ cōsequens nec institutio substituit petēt fideicōmissum a succedētibus ab intestato antiqua regula nō ob.siue fideicom.fuit ab intestato repetitum siue non ꝺm Aꝫ.vel si repetitum fuit ꝺm Jo.hec enim lex duobus modis legitur vno modo ꝺm Jo.ꝛ antiquos ꝙ heredes ab intestato fuerint expresse rogati ꝙ dic vt in prima glo.ꝛ qꝛ ille intellectus videbatur contrarius littere que dicit simpliciter ideo licet gl.nō dicat Aꝫ.posuit alium intellectū sed ꝙ hic dicit Odof.ꝛ Ni.in decisa.s.ꝙ non fuerint expresse rogati venientes ab intestato ꝛ ista lectura vr̃ placere Jac.de are.ꝛ modernis ꝙ testator fuerit locutus simpliciter dicēdo volo hereditatē meam.post mortem heredis mei restitui neminē heredē sp̄aliter noiando sed simpliciter quo casu quicunq; sint heredes restituere tenētur exponit gl.ergo simpliciter.i.nullo nominato sic.ff.ad trebel.l.marcellus.§.quidam.ꝛ qd̄ ibi no.ꝛ hāc lecturam Azo.j.plenius declarabo.lectura Jo.ꝛ antiquorū nō placet Ja.de are.ꝛ modernis qꝛ si essent sp̄aliter rogati veniētes ab ītestato nullum esset dubiū ꝛ lex dꝫ fieri in casu dubio.M.fili.dat aliam nouā lecturā.s.ꝙ ista filia rogata fuerit restituere per si deicōmis.si decesserit in pupillari etate vt tunc teneantur veniētes ab ītestato secꝰ si directa fuisset īstitutio pupillaris qꝛ tūc nō tenerent̃ veniētes ab ītestato:ꝛ huic lecture applaudet ff.de vul.ꝛ pu.substi.l.ij.§.adeo.M.fil.hec tñ lr̄a ex toto non bene est amica lr̄e huius.l.Litterā expone ꝺm lecturā Azo.et cōis littera est eam licet ꝛ quidam hanc ea si habes eam expone.i.ea in vi noiatīn ꝛ incipe constructum ibi siue quesita siue non quesita decesserit eam quā frater tuus ꝛc.ꝛ tunc debet esse.j.in littera geminum.vel ꝛ̄l dic ꝙ prin.l.vsq; ad ver.vlti.loquitur solummodo qñ adoptio non tenuit nec institutio ꝛ expone quesitam.s.de facto:ꝛ hec littera ꝛ lectura placet Jaco.de bel.vel ꝺm eandem litteram expone eam.i.ab ea ī vi ablatiui ꝛ tunc incipe constructum.Ibi nihil prohibet fideicō.peti eam.i.ab ea si ipsa viuit ꝛ adoptio tenuit ꝛ per consequēs institutio vel ab ipsius heredib⁹ si ip̄a decessit ꝛ expone q̄sita.ꝓprie.s.de iure.Si aūt habeas geminū vel in littera incipe constructum ibidem nihil ꝓhibet fideicō.peti ꝛ ꝺm hoc dic tenuit vel non tenuit adoptio ita ꝙ cōprehendat vtrūq; casuꝫ ꝛ verbum quesita proprie stabit prout tenuit adoptio ꝛ primuꝫ vel accipitur proprie.Si aūt nō tenuit tūc accipitur improprie.s.vel pro saltem.dic ergo eam.s.filiam non iure adoptatam vel adoptatam iure sꝫ abstinuit.Ibi siue quesita.s.de iure cum tenuit adoptio vel instituit eam testator sciens adoptionem nō tenere vl̄ de facto cū adoptio nō tenuit quā testator credebat tenere.Simpliciter nota ꝓ lectura Azo.ꝯ Jo.verbis precarijs.i.fideicōmissarijs.Nonnullos ei voluerit substitutos.ista verba sunt ꝓ lectura Azo.qꝛ si certos ei dedit substitutos ergo nō dixit de veniētibus ab intestato.Ibi vel ab ipsius heredibus.Quidā habent hic in lr̄a vel ab his qui bona intestati tenent ꝛ sic duo vel alij habent tātū vel ab ipsius heredibus qui bona intestati tenēt ꝛ ita nō habēt nisi vnū:vel prima littera locum hꝫ cum tenuit adoptio vel non tenuit sed sciens non tenere eaꝫ instituit.ꝛ ꝙ postea subijcit vel ab his ꝛc.loquitur qñ tenuit ꝛ testator putabat tenere ꝺm secundam lecturam loquitur qñ non tenuit adoptio ꝛ testator credebat tenere: tunc enim rñdet tacite obiectioni potuit hereditas ꝛ non est adita qꝛ tūc relicta in testamēto nō valēt ita etiā nō valēt relicta in codicillis nullo ꝯdito testamēto nisi ab intestato adeat̃ hereditas.vt.ff.de fideicō.libert.l.ij.ꝛ ibi dixi qd̄ est notandum.Ibi non fuit iure adoptata ꝛ testator credebat adoptionem tenere ideoq; hereditas sibi q̄ri non potuit alioquin.i.si iure adoptata fuisset ipsi⁹ heredes.s.filie sicut ꝛ ab ip̄a peti poterat ī fi.ꝺm iuris formam retēta quarta trebel.eodē modo exponitur littera ꝺm Jo.nisi qꝛ ipse intellexit venientes ab intestato fuisse expressa rogatos vt predixi.Modo pro euidentia huius.l.premitte ꝙ si instituatur vt filius qui nō est ex certa sc̄ia valet institutio:vt.ff.de here.insti.l.nemo.§.q frater non est.secus si per errorem.ꝛ.s.de here.insti.l.si pater.ꝛ.l.nec apud. ¶ His premissis declaremus materiam per cōtraria et questiones. ¶ Op.ꝯ lecturā Azo.ꝙ veniētes ab ītestato nō teneātur qñ relictū ē fideicōmissum simpl'r vt.j.e.l.si veritas vbi si ex testō non aditur hereditas nō debent̃ relicta vt ab ītestato.So.ibi loquitur de minus solēni voluntate hic aūt fuit testamentum solēne.Sed propter errorem defuncti qui putauit istam filiaꝫ suam ꝛ legitime adoptatam non potest adiri hereditas.ꝛ ratio diuersitatis inter hunc et illum casum est quia in.l.illa ex quo deficiebat ratione omisse solennitatis nō est verisimile testatorem voluisse ex tali testamento inutili grauare voluisse venientes ab intestato sed in casu huius.l.cum testm̄ sit solenne lꝫ non adeatur hereditas ꝓpter errorē testatoris qui errauit in conditione persone heredis ex ꝯiectura volūtate p̄sumitur voluisse etiam venientes ab intestato grauasse qua p̄sumpta voluntas probatur sic certum est testatorem magis dilexisse hanc filiam putatiuam q̄ venientes ab ītestato quod pꝫ qꝛ ipsam eis pretulit heredem instituendo sed huic filie prepo suit fideicōmissarium ergo p̄sumitur voluisse ip̄m fideicōmissarium preferre venientibus ab intestato.ꝛ ꝺm hanc rationem valde bene procedit intellectus Azo.ꝛ pro ista lectura et opinione Aꝫ.hñ facit.ff.de here.insti.l.lucius.ij.nam ꝛ al's ꝯiectura voluntatis testatoris inducit fideicom.ꝛ cessare facit.vt.ff.de liberis ꝛ posthu.l.si ita.in p̄ncip.ꝛ de conditio.ꝛ demon.l.si quis eum quem.in fi.s.de institu.ꝛ substi.l.generaliter.§.cum

autem .ꝛ.j.e.l.cum acutissimi.Sed hec lectura Azo.destruivi detur alia rõne.Certũ enim est ꝙ si aliquis sit institutus i testamento soléni ꝛ voluerit adire ꝙ succedentes ab intestato non tenentur nisi in fraudem omisisset:vt.s̄.si quis omis.cau. testa.l.ij.in fi.ꝛ tamen ſm predictam rationem heredes ab intestato deberẽt hoc casu teneri:q꞉ testator voluit heredem institutum ad legata teneri quẽ magis dilexit quã veniẽtes ab intestato ꝛ tamen non tenentur vt dictũ est.vnde hec ratio facit dubitare.M.fil.super intellectu ꝛ ratione Az. ꝛ quosdaz ex toto remouet a dicta lectura.lꝫ Odof.Jaco.de bel.ꝛ cõiter moderni eã sequanꝑ.Preterea ṗdicta rõ que adducitur per Azo.non ꝓcederet si intelligeremus fideicõmissum hic fore relictum post mortẽ filie.nam tũc nõ ꝓtulisset fideicõmissariũ filie institute.ꝛ ideo Ja.de are.vt.s̄.dixi ponit ꝙ testator fuerit simpl'r locutus non habẽdo respectũ ad institutũ heredez sed simpl'r ꝛ gñaliter loquẽdo puta post mortẽ heredis volo restitui hereditatẽ meã tali tũc veniẽtes ab intestato vidẽtur rogati ꝛ sic loquiꝑ hic ar.ad hoc.ff.de fideicõ.lib.l.si pater.§. fi.ergo ſm eum aut nominatim fuit locutus testator dicendo volo heredẽ meũ post mortẽ suã restituere hereditatem tali ꝛ tunc venientes ab intestato non tenentur.vt.ff.de leg.ij.l.celsus pater.§.qui alicuius.aut gñaliter dicẽdo volo hereditatem meã tali restitui.ꝛ tũc ab intestato veniẽtes tenenꝑ vt hic. Ratio diuersitatis īter hos duos casus est q꞉ qñ nominatim grauat grauamen incipit habere vires ab istitutione que est caput testamẽti.ꝛ ideo si hereditas non aditur nõ durat grauamen vbi vero gñal'r ꝛ simpl'r loquiꝑ sine noĩatione tunc illud grauamen capit radices in quolibet succedẽte ex testamẽto vel ab intestato.arg.ad hãc rõnem.ff.de libe.ꝛ posthu.l.ij. §.fi.ꝛ de iniusto testa.l.nam ꝛ si sub cõditione in prin.ꝛ dixi in auꝑ.ex causa.Sꝫ ꝯtra istã distinctionẽ videtur hec.l.dũ dicit nonnullos ei voluit substitutos ex q̊ innuiꝑ ꝙ filia erat noĩatim grauata.sꝫ ipse Ja.dicit ꝙ ei dedit substitutos nõ noĩatim sed simpl'r ꝛ hoc indicat verbũ simpl'r.s̄.positum.Sed cõtra hoc adhuc videtur q꞉ quantũcunꝗ simpl'r ꝛ indefinite relinquat testator fideicom.videtur ab herede scripto nominatim relinquere vt.s̄.e.l.ab eo.ꝛ.ff.si quis omis.cau.testa.l.in testamento.in prin. ¶ Item adhuc circa ṗmissa instatur. nam hac.l.in fi.diciꝑ ꝙ qñ fuit legitime adoptata si nõ adeaꝑ hereditas non debeaꝑ fideicõmissum a veniẽtibus ab intestato q꞉ dicit ibi tex.heres facta decessit ergo a contrario sensu si non fuit heres non teneꝑ.Jacob.concedit oppositionem sꝫ dicit hoc forte ꝯtingere q꞉ grauamen cepit habere vires ab institutione q̃ valuit.ṗdicta ergo distinctio locũ non hꝫ nisi cũ heredis institutio non valuit ſm eum:vt ergo plenius expliceꝑ an fideicõmissum valeat si hereditas non adeaꝑ.dic aut hereditas põt adiri ꝛ non debeꝑ nisi adeaꝑ vt hic in ver.tunc enim. cum ꝯcor.aut nõ potuit adiri.ꝛ tũc aut ꝓpter defectũ solẽnitatis vel veritatis.ꝛ tũc idem vt.j.e.l.si veritas.ꝛ.l.ex testamẽto.fallit in auꝑ.ex cã.aut q꞉ hereditas est ꝓ non scripta vt i casu huius.l.ꝛ similibus.ꝛ tũc aut testator gñaliter rogauit aut noĩatim aut simpl'r.Primo casu indistincte debẽtur:vt.ff.de inoffi.testa.l.titia.cum si.Secũdo casu distingue vt not.ꝑ Dy. ff.de leg.ij.l.cum pater.§.cum estimaret.Tertio debentur vt hic.ꝛ de leg.ij.l.cũ pater.§.si filius.ꝛ de fideicom.liber.l.si pater duas.§.fi.ꝛ vide qđ not.in auꝑ.ex causa.circa fi. versi.vltimo ꝓ declaratione.ꝛ qđ not.ꝛ.j.dixi.ff.de regu.iur.l.si nemo. Sed videtur ꝙ non debeaꝑ ab intestato:vt.s̄.de testa.l.nõ codicillum.Sed ibi voluit tm̄ testari ꝛ non impleuit hic adimpleuit licet institutio nõ valuerit ꝓpter errorẽ testantis.fideicommissum tamen debetur ꝛ quo iure petatur.j.dicã. Item oppo.ꝙ vbi ex testamẽto non aditur hereditas relicta etiã verbis directis ꝓstenꝑ. vt.s̄.si quis omis.cau.testa.l.fi.sꝫ ibi spãle qñ in fraudem omittitur.sunt ꝛ aliꝫ casus spãles qui notãtur per Rof.dicto titulo si quis omis.cau.testa.circa finẽ. ꝛ hic in glo.inter quos ponit glo.qñ testator cãcellauit testamentũ ꝙ non est indistincte verũ.Sed aut cãcellauit q꞉ reputauit heredes indignos aut q꞉ voluit intestat' decedere aut ẽ dubiũ vt plene dixi.s̄.de testa.l.nostrã.Item casus alius quem glo.ponit qñ hr̃ditas auferꝑ ab indigno non facit exceptionem a regula ista quia ille casus locum habet etiã vbi aditur hereditas.addit etiam odo.alios casus.s̄.de epis ꝛ clericis auꝑ.si captiui de episcopali audi.auꝑ.liberi furiosi ꝛ de hereticis auc. idẽ de nestorianis. ¶ Itẽ oppo.ꝙ vbi erratur in conditiõe ꝑsone heredis nihilominus valet istitutio vt quia putaꝑ liber cũ sit seruus vt.s̄.de heredi.istituen.l.cuꝫ proponas.so.vt ibi dixi quia iustior põt esse error in seruitute q̃ i filiatiõe q꞉ difficile est cognoscere liberũ a seruo vt.l.quia difficile de contra hen.emp. ¶ Item oppo.ꝙ fideicõmissum non debeatur a venientibus ab ĩtestato vt.ff.de le.iij.l.j.§.fi.So.ibi potuit adire ille a quo relinquiꝑ hic non vel hic internenit error in qualitate persone ibi non vel hic relinquitur ab hr̃e scripto ibi ab vno de venientibus ab intestato specialiter ꝛ nominatim ꝛ ideo vr̃ ab alijs prohibuisse peti.ar.e.ti.de le.iij.l.pater.§.fũdum ꝛ de cõdi.ꝛ demõ.l.cũ ita.§.fi. ¶ Itẽ op.ad idem de.l.sꝫ ꝛ si sic.§.j.e.ti.de le.iij.solutio ibi colligitur.Iteꝫ contra.ff.de le.ij.l.si titio.j.ad trebel.l.iiij.de cadu.tollen.§.j.de iure codici.l.si quis cum testamentum.§.fi.de le.ij.l.cum pater.§.cum extimaret.So.vt in qualibet earum notatur vel dic ꝙ hic capitur cõiectura tacite volũtatis vt.s̄.dictuꝫ est ꝛ distingue vt notatur per Dy.d.§.cum extimaret. ¶ Itẽ oppono prout opponiꝑ in glo.magna que incipit hoc indubitabiliter de.l.cogi. §.his qui solidum ꝛ.l.marcellus.§.fi.ad trebel.ꝛ si qs aliquẽ testari ꝓhibuerit.l.ij.§.fi.ꝛ so.vt in ipsa glo.sed secunda so.nõ ꝓcedit simpliciter quia.d.l.ij.§.fi.ꝛ.l.marcellus.§.fi.possunt intelligi ꝙ fiscus soluat ꝛ non heres ad.§.hi qui solidum dic ꝙ ibi erat pro parte capax ꝛ pro ꝑte nõ vel dic ꝙ instituta nõ adeunte nihilominus valeat fideicom.vel tacite secundum lecturam azo.vel expresse secũdum aliã nõ cogitur hr̃s adire ꝛ restituere.ꝛ de hoc adhuc.j.dicã. ¶ Item opp.q꞉ hic dicitur ꝙ fideicõ.petiꝑ ab eius hr̃dibus ea mortua.Ꝫrũ vr̃ ꝙ hr̃s heredis nõ sit cogẽdus adire vt.l.ille a quo.§.si de testamẽto.ff. ad treb.ꝓ hui' ꝫrij solutiõe quero an heres heredis adire cogaꝑ.de hoc satis disputat glo.Sed quãꝗ̃ dicit glo. Jac.but. dicit ꝙ vbi nõ potuit ascribi negligẽtia ꝛ heres sine causa recusauit hꝫ locũ lex penul.j.ad trebel.vbi de hoc dixi.Sed vbi ex cã opus est adiri q꞉ eo moriẽte deficeret fideicõmissũ nec cogereꝑ hr̃s hr̃dis vt colligiꝑ a cõtrario sensu.d.l.penul.Sed si heres adiuit anteꝗ̃ decederet indubitanter heres heredis restituere cogitur et sic loquitur hic predicta sunt vera secũduꝫ Cy.qñ heres decessit anteꝗ̃ iuberetur adire.vt.ff.de admi.tuto.l.tutores qui.§.heres.iussu autem facto fit quedam perpetuatio vt indistincte heres heredis adire cogatur vt.j.ad trebel.l.non iustam.ꝛ arg.de dam.infec.l.cum postulassem.ꝛ ita intellige.ff.de suis ꝛ legi.l.post consanguineos.§.fina.ſm Jaco.de are.Nunc etiam aliquas alias questiones quero primo quomodo adoptio non tenuit qđ dic vt in glo.ex multis etiam aliꝫ causis potuit adoptio non tenere q̃ colligi possunt.ff. et .j.de adop.ꝛ in summa eiusdẽ tituli. ¶ Item q̃ro quo iure petetur hic fideicõmissum a venientibus ab intestato vtrum ex testamento vel codicillis ſm casum antiquorum petitur vt ex codicillis quia expresse fuerunt rogati venientes ab intestato ſm casum Azo.non videtur posse peti vt ex codicillis q꞉ non fuerunt expresse rogati nec dixit testator ꝙ valere volet iure codicillorũ ꝛ sic nõ voluit codicillari sꝫ testari si ergo nõ vꝫ vt testamentũ nec vt codicillus vt.d.l.non codicillum.s̄.de testa. hoc quidã ꝯcedunt ꝛ dant conditionẽ ex.l.ista.Ja. de are. dicit ꝙ etiam vt ex codicillis peti potest non vt ex testamento directo ꝙ sine institutione valere non potuit vt.ff.de his que in testa.delen.l.proxi.Non obstat.l.non codicillum.cum simi. q꞉ quod ibi dicitur institutio ꝛc.intelligit ipse.s.de iure facta q꞉ facta fuit de persona que potuit institui:sed q꞉ ibi deficit legitimus numerus testiũ vel alia solennitas nõ valet etiam vt codicillus aliud vbi est talis heres institut' qui etiã cũ legitimo numero testiũ non potuit institui ꝛ ita loquiꝑ hic ſm eũ peteꝑ ergo vt ex codicillis ex ꝓsumpta volũtate testatoris. ¶ Itẽ q̃rit glo.si institutus est aliquis heres non capax ꝛ rogatus de restituẽdo nunq̃d cogetur adire:ꝛ vr̃ ꝙ sic.vt.ff.de his q̃bus vt indig.l.cũ quidã.ꝛ ibi de hoc not.fami.her.l.his consequenter.§.j.ꝛ ibi not.ꝛ de leg.j.l.si seruus pluriũ.§.j.distingue aut hic non capax erat capax saltẽ partis:ꝛ tũc cogitur adire ꝛ restituere ꝛ ita loq̃tur.l.cogi.§.hi q̃ solidum.ff.ad treb. aut non erat capax partis alicuius.ꝛ tũc aut fuit ab ĩitio capax sꝫ post aditionẽ desijt esse capax ꝛ cogiꝑ restituere nec infirmaꝑ eatenus aditio quominus restituere possit ꝛ cogaꝑ:ꝛ sic loq̃tur.l. marcellus.§.fi.ff.ad treb.aut fuit ab initio nõ capax alicuius partis tunc aut nõ potuit capere nec accipere vt in institutione ꝯditiõali ꝛ nõ cogiꝑ vt.ff.ad treb.l.sꝫ si ante.aut solũ ab initio non potuit capere.ꝛ tunc aut erat non capax propter delictum aut ꝓpter errorem testatoris.Primo casu est ꝓ non scriptum quo ad institutionem.ꝛ ideo rogatus non cogitur restituere:sed fiscus si est deportatus:secus si in metallũ dãnatus vt.s̄.de here.insti.l.j.vbi de hoc not. ꝛ dixi.ꝛ.ff.de his que pro non scrip.haben.l.in metallum.ad silleiañ.l.cum fisco.si quis aliquem testari prohibuerit.l.ij.§.fi.ꝛ de lega.iij.l.si deportati seruo.sed eo casu cum est in metallum damnatus tũc veniẽtes ab intestato tenebuntur vt hic ſm Azo.ꝛ notaꝑ.ff.de iure fisci.l.in metallũ. Si aũt ab initio fuit capax sꝫ factus est non capax

capax propter motam litem tunc cogitur restituere: vt.ff.de inoffi.testa.l.pap.§.meminisse. Si vero aliter factus est nõ capax.tũc siue sit heres script⁹ vel legatũ vel fideicõmissuꝫ ei relictum ⁊ rogatus de restituẽdo siue sit nõ capax in totũ siue ꝓ parte semꝑ cogendus est restituere priusꝙ̃ per fiscũ auferat̃ vt.d.l.cum quidam.⁊.d.l.his consequenter.⁊.d.l.si seru⁹ plurium.⁊.s̃.vbi cause fisca.l.j.⁊.j̃.de iure fisci.l.fi.lib.x. Sed fisco repetente hereditatẽ vel auferente legatũ ab eo tũc fiscus tenetur vt ꝓbant iura predicta. Fallit in vno casu in quo capax non cogitur restituere videlicet qñ sibi ascripsit ⁊ aliȷ̃ a testatore ius est restituere.vt.ff.de fal.l.filius.§.fi.⁊ de his q̃ ꝓ non scrip.haben.l.fi. Si vero est non capax ꝓpter errorem testatoris vt hic non cogitur adire nec restituere cum institutio ipso iure sit nulla: vt.ff.de here.insti.l.si pater. Sed veniẽtes ab intestato restituere tenentur vt hic ptꝫ. ad predicta etiã faciunt que not.⁊ dixi.s̃.de his quibus vt indig.l.hereditas. Jac.de bel. Vel breuius ſm Cy.aut est non capax aut ꝓ non scriptũ aliud enim est nõ esse capacẽ quo casu valet testamentũ aliud haberi ꝓ non scripto quo casu non valet testm̃. ¶ Primo ergo casu qñ non est capax heres remanet licet applicet̃ fisco vt.ff. de vulg.⁊ pupil.substi.l.ex facto.§.iul.⁊ hoc casu intelligunt̃ argumenta glo.que arguit ꝙ non capax cogatur adire ⁊ restituere aut est institutio ꝓ non scripta ⁊ tunc cũ nõ sit heres nõ cogit̃ vt i aliȷ̃s argumẽtis gl.⁊ ſm hoc glo.male dicit ꝙ puella non iure adoptata cogi possit adire ⁊ restituere q̄ eius institutio fuit mala ab initio ⁊ ꝓ non scripta vnde ꝙ i fi.dicit. vel dic verius dicunt predicti imo falsius predicta oĩa intelligas esse vera vbi fideicõmissum non al's erat valiturũ nisi non capax adire ⁊ restituere cogeretur. Si enim al's esset valiturum tunc nõ capax adire non cogit̃ ⁊ sic loquitur.l.vlti.ff.de his q̃ pro non scrip.habẽ.⁊ si quis aliquẽ testari prohi.l.ij. ⁊ hec lex ſm vtrãqꝫ lecturaꝫ.i.siue expresse siue tacite rogati fuerint venientes ab intestato. ¶ Item q̃ro que lectura sit verior: vtrũ Jo.⁊ antiquorũ an Azo. Moderni cõiter dicunt ꝙ Azonis lectura verior est: vt colligitur ex tex.cum dicit simpliciter ⁊c. vbi nonnullos voluit substitutos ex quo apparet ꝙ si eidem substituit non rogauit veniẽtes ab intestato.in hoc tamẽ illa verba faciũt cõtra Azo.q̄ dicit ei ⁊ sic videt̃ nominatim substituisse quo casu non tenerent̃ veniẽtes ab intestato nisi forẽt expresse rogati.sꝫ in hoc dic vt dixi in expositione tex. pro ista etiam lectura Azo.facit ver.tunc enim ibi adiri potuit hereditas. A contrario ergo si nõ potuit adiri tacite repetitũ videtur a veniẽtibus ab intestato ⁊ ad idẽ ibi dum dicit q̃si scripta heres non fuerit iure adoptata ⁊ ita per coniecturã tacite voluntatis rogati vident̃ venientes ab intestato. ¶ Quero que littera sit verior: vtrũ cum gemino vel cũ vno tantũ ⁊ vtrum principium.l.intelligatur ⁊ cõprehendat vtrũqꝫ casum.s.qñ tenuit ⁊ qñ non tenuit adoptio ⁊ institutio an vnũ tantum.s. qñ non tenuit cõis opinio doctorum est ꝙ verior sit littera cũ vno vel tantũ ⁊ ꝙ cõtineat vnũ casum tantũ.s.qñ non tenuit adoptio ⁊ institutio ⁊ hoc satis aperte declarat ver.ꝙ rescripsimus. ¶ Item q̃ro nunquid ex testamẽto ex quo nõ aditur hereditas debeant̃ legata ad pias causas vel possit cogi heres adire.de hoc dic vt plene nota.per dñm Jo.blanchum in questionibus suis quas fecit circa executores vltimarũ volũtatum.xcij.q.que incipit.item q̃ro si heres scriptus.⁊ q̃stionibus sequẽtibus ꝙ inuenieẽt transcriptũ in Specul'.de instru.editio.§.nunc aliqua de vltimarum voluntatũ executoribus. ver.quid igit̃ si heres scriptus in testamento.⁊ ver. sequentibus. ¶ Vltimo dic ſm Old.aut non vꝫ institutio ratiõe instituentis ⁊ non valẽt relicta vt ex testamẽto nec vt ex codicillis vt.ff.de iure codicil.l.conficiunt̃.⁊.l.diuus.si ratione instituti ⁊ tunc hꝫ locum opi.Azo.⁊ hoc verum si sit fideicõmissum generale: vt.ff.de fideicom.liberta.l.si pater.§.fi. Nam si a certa persona foret relictũ: verbi gratia.rogo filium meũ restituere ita demum restituet si heres fuerit.vt.ff.de lega.ij.l.celsus.ij. responso.⁊ ibi not.ſm vnam opinionẽ quã dicit verã licꝫ glo. non approbet. Si vero rõne forme nõ valuit institutio habet locum hec.l.⁊.s̃.de codicil.l.fi.cum ibi not.Oldr. ¶ In glo.j. etiam ab intestato: secus si hec verba non forẽt adiecta q̄ tũc demum qui esset heres ex testamẽto videretur rogatus: vt.ff. de vulg.⁊ pup.substi.l.qui liberis.§.hec verba. ſm Fran.ac. et lecturã Jo.⁊ antiquorum.secus ſm lecturam Azo.vt predixi. Ibi quesiuit hereditatẽ.⁊ hoc probatur in fi.in ver.alioquin. Ibi tibi deficere non põt.et ſm vtrãqꝫ litteram capias constructum ad primum siue vt p̄dixi. Ibi quã statuo. supple vestra est. Ibi sermonẽ quem audistis subaudio non est meus ⁊ hoc habetur in euangelio.⁊ ad idem.s̃.fami.herc.l.filiũ quẽ habentem. Ibi vbi viuit quidã habent innuit ⁊ male. ¶ In glo.hoc.s.modo. Ibi aliȷ̃ dicunt vt Azo.hic enim tangit̃ littera Azo.lꝫ obscure qui intellexit fideicõmisso tacite repetito ex coniecturis. In fine.q.d.sibi ⁊ non aliȷ̃s veniẽtibus ab intestato substituit. ¶ In glo.hoc q̃d subiȷ̃cit.ibi fauore libertatis ⁊ militie.Oldr. Ibi applicatur fisco.sed hec non est bona exceptio q̄ tũc aditur hereditas ex testamento lꝫ fiscus auferat vt plene.s̃.dixi. Ibi.§.sed si legatum. Sed iste casus cõprehenditur sub predicto qñ hereditas aufertur ab indigno. In fine ſm casum Azo.fallit ⁊ in aliȷ̃s tribus casibus quos.s̃.notaui ſm Odo. ¶ In glo.ꝙ est in duobus.ibi item qñ hic tangitur lectura Azo.licet occulte. ¶ In glo. vt quia erat in fi. hoc quantum ad casum huius.l.non potest procedere q̄ hic loquitur quando masculus adoptauit.s.frater. ¶ In glo.vltima in prin.ibi si quis rogatus.⁊.l.quãuis.§.j.Old.⁊ hãc gl. plenius.s̃.declaraui.

Quamuis. In eo ꝙ tenet hic glo.ꝙ pater compelli possit emancipare.dic vt not.ff.ad trebell'.l.vbi.de condi.⁊ demonstra.l.si cui. ¶ In glo.vltima.ibi rogasset nisi vellet hereditatem sibi restitui certe ob nullam. Ibi iter ad fontem priuatum.

Cum virum. ¶ Primo ponit dictuꝫ in gñe. Scdo ad speciẽ descendendo illud limitat ⁊ declarat verũ esse si ꝯ̃ria voluntas testatoris nõ ꝓbet̃.dicit ergo breuiter ꝙ prelegata veniũt in restitutione hereditatis nisi ꝯ̃ria volũtas testatoris ꝓbetur. Et no.q̄ papa inter ceteros iuriscõsultos de subtilitate ingeniȷ̃ cõmendat̃ vt hic.⁊.j̃.e.l.cum acutissimi.⁊.s̃.de institutionibus ⁊ substitutionib⁹.l.generaliter.§.cum aũt sapientissim⁹.etiã d̃r in aut̃.de restitu.§.nos igit̃.col.viij. ¶ Op.ꝙ p̄legata in restitutione non veniãt q̄ illud ꝙ qs habiturus esset alio herede existẽte non venit in restitutiõe: vt.ff. de leg.ij.l.sequens q̃stio. Sꝫ p̄legata sunt huiusmodi ergo ⁊c. So.Dy.subaudit ad rõnem q̃ est in tex.l.ꝯ̃rie: dum dicit q̃ habiturus esset alio existente herede.subaudi non ex vltima voluntate sꝫ ex donatione inter viuos que effectum assumit demum post mortẽ: vt.ff.ad treb.l.debitor.§.fi. Sꝫ ad hoc instat̃ q̄ quasi vt legatũ v̄r valere donatio a tẽpore mortis vt.s̃.de dona.inter virũ ⁊ vxo.l.donatio.nec detrahitur retro dñium vt.s̃.de inoffic.dona.l.ij.ad quod dic ꝙ donatio quã vir facit vxor separatur a viro in vita sua. vnde quantũ ad mentẽ suã non videtur cogitatũ de his rebus postea in fideicõmis.generale deducẽdis ⁊ ideo non ꝯtinent̃.vnde breuiter dic ꝙ illud operatur dispositio inter viuos. ¶ Item op.de.l.titia ad leg. falcid.⁊ distinguit plenius ꝙ glo.ſm Dy.aut querit̃ de substitutione vulgari aut fideicõmissaria. ¶ Primo casu prelegata in substitutionẽ non cadũt. vt.ff.de leg.ij.l.miles.§.pro parte. ⁊ de lega.iij.l.sextiliam. Scdo casu aut testator vtitur verbis generalibus ⁊ futuri temporis.⁊ tunc cadũt prelegata in restitutione non habita distinc.an primo leget vel postea vt hac l.⁊.ff.de leg.ij.l.cũ pater.§.fidei tue. Si vero vtit̃ verbis p̄teriti temporis tunc refert. aut primo rogat ⁊ postea prelegat et isto casu non veniũt q̄ non est verisimile ⁊c. vt.d.l.titia.ad le. falcid.⁊ an imputent̃ in quartam dic vt hic.et ibi notat̃. Aut primo legat ⁊ postea rogat: ⁊ tunc aut testator facit mentionẽ hereditatis etiaꝫ hoc casu venit solũ ꝙ iure hereditario capit̃ ⁊ vltra restituere prelegata non dꝫ.vt.ff.ad treb.l.in fideicommissaria.§.fi.⁊ ita dꝫ intelligi.l.si titius.de leg.iij. aut nõ facit aliquã mentionẽ hereditatis: ⁊ tũc totũ p̄legatũ cadit i fideicom.vt.ff.ad treb.l.marcellus.§.quidã.⁊ de hoc vide q̃d not. s̃.fami.her.l.filium quem habentem. ¶ Vltimo oppo.q̄ hic in fi.dicit̃ ꝙ volũtas testatoris seruatur etiam contra propriã significationem verborum. Sed contra hoc est.ff.de vsufruc. lega.l.si aliȷ̃. Glo.que est ibi.⁊ Ja.de are.dicũt ꝙ ibi est sp̄ale ⁊ ꝓpter illam.l.dicunt hic poni plerũqꝫ quod nõ placet Dy. immo intelligit ꝙ ibi dicebatur actum non tamen constabat. Sed dubium erat ⁊ sic approbat intellectum. R.qui ponitur in prin.glo.vt ibi notatur per eum. Verba eñ nunꝙ̃ sunt potiora intellectu: immo econtra.intellectus est potior verbis in vltimis voluntatibus.vt.ff.de cõditionibus ⁊ demonstratio. l.in conditionibus. ⁊ hic.⁊.s̃.de liberis preteritis.l.iij. vbi de hoc nota.⁊ dixi.s̃. Sed vbi dubium est de voluntate que non probatur tunc omittimus voluntatem ⁊ sequimur interpretationem verborum vt.ff.de legatis.iij.l.non aliter.⁊ propter hoc dicit hic plerumqꝫ.s.vbi voluntas non est certa nec de ea constare potest ⁊ hoc etiam sequitur ¶ Pe. Aliȷ̃ dicunt ꝙ in.d. l.si aliȷ̃.errabatur in nominibus appellatiuis vnde licet constet ꝙ aliter sentiat testator non valet ꝙ sensit nisi aliter ante ageretur inter testantem ⁊ legatarium vt notatur de leg.j.

l.si quis in fundi vocabulo. et dixi.s.de leg.l.si fortidianũ. De hoc an sit standũ verbis vel mẽti not.ex.de priuileg.c.quanto. xxxviij.dist.sedulo.in gl.et per Arch.ex.de reg.iu.c.penul.li.vi. per Dy.et dixi.s.de legib.l.non dubium.et de dubia voluntate testatoris quomodo debeat interpretari: dixi.s.eodem.l. voluntas.

Si creditoris. Que est rõ quod re legata trãsit dñiũ in legatariũ. vt.ff.de furt.l.a titio.sz liberatione debitori legata non consequit liberationẽ.sed solum exceptionem.dic quia debitor hz retẽtionẽ et sic sufficit sibi exceptio non ita in eo cui res est legata nisi dñium in eũ transiret: sic et al's prestat cautio de soluẽdo adueniẽte die in legato cõditionali liberationis rõne pdicta.ff.vt.in pos.leg.l.j.§.si debitori. Quid in seruo cui relicta est libertas fideicõmissaria nunqd quia non põt pclamare in libertatẽ anteq̃ sit sibi pstita vt no.j. ti.pxi.l.ij.poterit saltẽ excipere sicut debitor cui est legata liberatio: dic quod sic sz Pe.cũ eadẽ sit rõ.Cy.Itẽ vide ad hãc.l. qd notat.ff.de lib.leg.l.non solũ.§.fi.hic alleg. ¶ In glo.et in §.si quis debitori.in institu.de lega.

Si in persona. Nunquid si dies nõ cessisset trãsmitteret ad suos: dic vt not.j.de his qui ante aper.tabu.l. vnica.

Et in epistola. In gl.no.nutu ij.no. hãc gl.q̃ dicit nutu isti.non valere et idem not.s.si vt ab here.se absti.l.j. contrariũ notat et male p Ber.et.ex.de testa.c.cũ tibi.et vide quod ibi not.per Inno.et qd not.et dixi.s.de testa.l.iubemus.hic in glo.allegata.

Si veritas. Ibi nec amplius hoc quod de agnitiõe dicit referas ad secundũ casum qñ solẽnitas deficit non ad primum qñ deficit veritas quia ibi agnitio non cadit quia agnosci nõ põt quod nõ est: vt.ff.de his qb.vt indig.l.post legatum. in prin. Itẽ quod subijcit de transactione si ptextu falsi instrũi fieret rescinderet.vt.s.de trãsac.l.si ex fal. Ja.de are.et Old.

Instrumenta. Cy.hic reprobat opinionẽ Pla.qui dixit hanc.l.loq qñ pars prediorum erat legata: secus si in totum quia tũc heres teneret dare legatario istrumẽta fm ipsum Pla.vt hic in glo.not.dicit em̃ quod heres etiã tũc tradere nõ tenetur: quia ipsius heredis interest habere penes se instrũa: vt.ff.fami.herc.l.iiij.in fi.vt si hereditas sibi euincatur possit restituere instrumẽta euincenti et legatarius de hoc nõ sentit preiudiciũ: vt.ff.de leg.j.l.si a substituto.§.j.Cy. Sz hãc opi.Cy.reprobãt Rich.et Old.et dicũt quod est casus p Pla.ff. de fun.instruc.l.q̃situm.§.antepe.et peo etiam.ff.de iure fisci. l.senatus.§.senatus censuit.et hanc opi.Pla.seqtur Specu. de instru.editio.§.nũc vero aliqua.versi.sed q̃ritur an heres. qd tractum fuit a Rof.in libello de actione ex testa. ver.item queritur an heres.vbi idem notat. Ad hoc facit qd not.ff.de act.emp.l.titius.ij.et per Azo.in summa ad exhiben.§.item.et emptor.q̃ videntur facere p opinione Cy.quia heres non tenetur legatario de euict.vt et hic in glo.nota. Sed de hoc dic vt plenius dixi.s.de leg.l.cum alienam.et vide etiam qd tetigi.e. titu.l.ex legato nominis. ¶ Ultimo hic colligit Cy.quod procurator teneat tradere instrumentũ originale procurationis vel cauere de exhibendo quotiens fuerit petitũ.nam ita dz quis comparere quod dñs possit excep.repelli.vt.ff.de excep.rei iudi. l.si mater.§.hoc iure.sed exemplum fidem non faceret: de hoc dixi.s.de eden.l.si.

Heredum. An rei heredis legate statĩ transeat dñium sicut rei testatoris: dicam.j.titu.j.l.ij.

Ex repudiatione. Licet glo.dicat quod est exceptio intentionis.Pe.tñ dicit quod vbi legatarius repudiat fingitur non legatum quo ad dñij translationem non quo ad obligationem. Et de repudiatione patris an preiudicet filio plene dixi.s.qui ad bonorum possessionem admitti pos.l.j. ¶ In glos.non dolo in fi.et de lega.j.l.legatarius. §.j.Oldrad.

Fideicommissum. In questione glos.si legatarius adulterauit vro.testatoris vtrum videatur reuocatum legatum.de hoc dic vt plene nota. et dixi.s.de his quibus vt indignis.l.sororem. ¶ In glos.vlti.in fi.iste due vltime leges sunt in titu.de iure fisci.

Ex testamento. Glo.allegat pro cõtra.ff.de inoffi.testa. l.titia que contradicit. Nam ibi dicitur venientes ab intestato non teneri licet dictũ fuerit. Sz illud contingit quia expugnatur testamẽtũ tanq̃ inofficiosum et ideo testator presumitur furiosus vt ibi dicitur et eo.ti.l.ij. Al's autem tantũ operatur clausula si non valet iure testamenti et c. quantum expressa repetitio ab intestato vt hic in glo.et.ff.de testa.l.ex ea scriptura.§.fi.et.j.de testa.ma.l.si iure.licet cõtrarium videat notari in aut.ex causa.vbi de virtute dicte clausule latissime notaui.

Cum acutissimi. Papiniani risum cum laudibus eius instinianus extẽdit ad alias posteriori tates. An idẽ in parentibus et fratribus dic vt dixi.s.de insti.et substi.l.gñaliter.§.j. ¶ In glos.et est ratio in fi. pro hoc.s.de inoffic.testa.l.iij.et de insti.et substi.l.fi.et vide qd dixi.s.e.l.eam quam.ver.certũ est enim. ¶ Ultimo colligear. quod qui pmisit concedere turrim suã vel prestare patrocinium contra oẽs non tenetur cõtra filios vel cõiunctos de quo dixi s.de eden.l.qui accusare.et de excu.tut.l.humanitatis. Sz quod hac.l.dicit an habeat locũ in re singulari de qua filius sit rogatus post mortẽ restituere vt non teneat restituere si liberos habuerit: dic quod non cũ hec.l.solũ in hereditate loquat. vñ in re singulari non est subaudienda talis cõditio quia actus pure gesti regulariter cõditionem tacitam non recipiunt nisi lege caueatur.pro hoc.j.de reuocan.donat.l.si vnq̃.que similiter loquitur in omnibus bonis donatis vel quota non in re singulari. M.fili.

Questionem. Primo ponit q̃stio facti circa relictũ in minus solenni volũtate. Scdo loquit circa relicta in volũtate solẽni fm Odo.vel fm Fran.ac. qñ nõ cõfidit legatarius de sacro heredis sed vult probare sibi relictum. Tertio reddit rõnem primi dicti fm intellectũ glo.aliter tñ intelligit fm modernos: vt.j.in solutione priorum subijciam. ¶ Vel fm Jaco.bu.dic quod primo ponit dictum.s.quod negãs relictum cogitur iurare vel soluere: qd dictum pbatur tribus rationibus. Prima est quia heres de hoc cõqueri non põt cũ sit sibi iudex et testis. Secũda ratio est quia in testamentis requirit solennis numerus testiũ pter timorẽ falsitatis q timor cessat qñ heredis sacramẽto paratus est stare legatarius. Tertia rõ sumitur ibi cũ et leges et c. ¶ Collige notabilia per te ex tex.et glo. Litterã sic expone. voluntati mortuorũ pspicientes.simile.s.de inoffi.testa.l.omnimodo.in princ.prestito.non sic.s.de fide instru.l.si.sacramentũ subire quod intelligitur sibi delatum autoritate huius.l.hoc ipso quod fidecom.petitur.vel dic sibi delatum a fideicõmissario. Maiorem quãtitatem quã confiteat ille a quo relictũ est et sic erat dissensio i quãtitate relicti non in relicto.vnde ex presumptione que itelligitur ex relicto.vt.ff. de fideicom.lib.l.in testamẽto cõpellitur heres iuuare. Alioqn esset iniquum ad petitionem cuiusdam extranei et ignoti cõpelli heredem iurare et iste posset esse intellectus huius.l.fm Ric. de mata. Ad satisfactionem aliqui habent ad satisdationem. et tunc dic quod fideicom.relictum erat in diẽ vel sub conditione vt.ff.vt le.no.ca.per totum. Ibi quinq̃ sunt testes qui interuenerunt quando fideicom.fuit relictum.non aũt intelligatis quod hi testes nõ interueniant ad faciendã pbationẽ.et sic collige quod etiam si heres confiteat fideicõmissum relictũ etiã si dicat i minus solẽni testõ.tñ cogitur soluere et intellige in testõ nuncupatiuo fm Azo.Ri.de mata. Ibi vt equitatis ratio.ex hoc potest colligi descriptio equitatis hoc mõ. Equitas est que in paribus causis paria iura desiderat.de h plene dixi.s.de legibus.l.j. In omnes tam coniunctos q̃ extraneos grauatos. Qualis locus. Interrogatiue et suspensiue legas.et subaudi quasi dicat minus. Ibi relicta quasi dicat nullo modo. Ibi iustis.no.verbuz quia secus si non iustis.vt.s.de testa.l.testandi.de leg.l.cum questio. in fine.et de his qui.vt indig.l.non oportet.Oldr. Oppo.de.l.si quis in suo.s.de inoffi.testa.vbi heres non implens voluntatẽ defuncti priuatur tantum tertia parte omissis alijs so.glos.dic fm Odo.et modernos quod heres non implens voluntatẽ defuncti priuatur tota hereditate regulariter nisi alia pena apponatur vt in contrario. Oppo.quod relictum in minus solẽni voluntate peti non posset.vt.s.e.l.si veritas.et.l.ex testamẽto.so.multis modis vt in glo.quidam enim quod hec lex corrigit illas sed legum correctio vitanda est.alij quod hic sine solẽnitate relinquere voluit.quod non placet Jo.quia in instit.de fideicom.l.heredi.§. fi.vbi ponitur idem casus sicut hic dicit de testatore qui solẽne voluit condere voluntatẽ. Fran.tamẽ ac.dicit quod si ille.§.bene inspiciat

inspiciatur loquit in testatore q nō voluit testari solēniter sȝ voluit in fidē heredis relinqre. Cy. dicit ꝙ verum est ꝙ in fide heredis ponere voluit tn̄ testatus fuit solēniter vt. j. dicā. Alia fuit opinio Bul. q̄ hic reprobat per glo. ꝛ docto. Quare Jo. ꝛ glo. dicunt ꝙ hic loquitur qn̄ heres negat relictum vbi licet legatario iuramentū exigere ꝛ heres cogitur iurare vel soluere in odiū mendacij. ar. in auth. contra qui ꝓpriam et hoc ꝓbant ex littera. d. §. vlti. in insti. de fideicom. hered. dum ibi dicitur ad iuris solēnitatem ꝛc. In legibus contrarijs nō deficiebatur hoc tamen. s. ꝙ heres negaret non bene elicitur ex tex. huius. l. nec dicti. §. immo in. d. §. in fi. dicit ꝙ etiā si cōfiteatur relictum ꝛ ad iuris solēnitatem recurrat ꝙ nihilominus cogitur soluere alij vt. M. fil. dicūt ꝙ cōtraria loquant in succedētibus ab intestato q non capiūt ex iudicio defuncti et ideo nō compellunt obedire eius voluntati. hic aūt ex volūtate capit ꝛ ideo adimplere tenet. Sȝ hanc opinionē videt tollere. l. q̄ dicit veniētes ab intestato capere ex volūtate defuncti: vt. ff. de iure codicil. l. conficiunt. in prin. Sed defendendo ipsam opinionē posset dici ꝙ hic loquit in instituto de q̄ testator ꝯfisus fuit ꝛ ei⁹ fidē secut⁹ dicēdo fidei tue cōmitto vt des vel restituas. ꝯria loquunt in veniētibus ab intestato q̄s non rogauit nec eoꝝ fidei cōmisit. Alij moderni vt Rich. intelligūt hanc. l. simplr ꝓut lr̄a iacet: videlicet ꝙ testator facto testamēto solēni vocauit heredē ꝛ dixit sibi volo ꝙ des titio. x. et hoc fecit sine scriptura ꝛ sine testib⁹ solā fidē heredis eligēdo: ꝛ iō seruatur tūc ꝙ hac. l. dicit. s. ꝙ heres cogit iurare vel soluere ꝛ iste intellectus optime colligit ex. d. §. vlti. insti. de fideicom. here. ꝛ est spāle hic ꝙ iurare cogat propter eius fidem electā et fauore vltime voluntatis al's posset iuramentū recusare vt s. de iureiur. l. gn̄aliter. ꝛ tale relictum quodāmodo videt relictū in testamento solēni qd̄ precessit ex quo postea fidei heredis cōmisit. ꝛ ꝭm hoc non obstāt dicta ꝯria ꝛ iste intellect⁹ licȝ obscure tangitur in glo. que incipit hoc iuramentū. ibi alij dicunt. et iste intellectus ꝭm Pe. ꝛ Cy. continet veritatem: licet lectura Jo. cōiter in iudicijs seruetur. Dn̄s Jacob. de bel. in scholis publice disputauit an opi. Jo. ꝓcedat ex lr̄a huius. l. et. d. §. vlti. in insti. et ꝙ non possit ꝓcedere videtur his rationibus. Primo qꝛ idem casus est huius. l. ꝛ. d. §. vlti. ꝛ in. d. §. ponuntur duo casus. Primus vsqꝫ ad ver. qd̄ si is. Secūdus vsqꝫ in fi. titu. ꝛ diuersi. qꝛ in primo negat ꝛ stat in finibus negationis. In secundo primo negat: postea confitetur recurrēdo ad iuris solēnitatem seu subtilitatē vel in secundo confitetur ꝭm assertionē actoris. s. ꝙ testator eius fidem elegit decurrit tn̄ ad iuris subtilitatem dicēdo ꝙ talis volūtas non fuit solennis et ideo non tenet ꝛ in quolibet dictorū casuum statuit ius diuersum vt ibi pȝ ex littera. diuersum est enim factū iter primum ꝛ secundū casum ꝛ per ꝯsequens diuersa dȝ esse iuris dipositio. ar. s. de filiofa. mino. l. j. cum fi. Nam sicut vbi est eadem ratio et idem ius ita ecōtra cum ꝯtrarioꝝ eadē fit disciplina. hoc etiam pȝ qꝛ in. d. versi. qd̄ si is. dicitur ꝙ oīno cogendus est soluere ergo non erit audiēdus volens iurare. ar. ff. qd̄ metus cau. l. si cū exceptione. §. qd̄ si homo. ibi vt omino do ꝛc. Si ergo primo negauit ꝛ postea cōfitetur recurrens ad iuris subtilitatem oīno cogitur soluere ꝛ volens iurare nō auditur qꝛ de sacramento disponitur solū in primo casu. d. §. et in secūdo nihil de sacramēto dicitur nec repetitur sȝ ꝙ oīno cogitur soluere patet ꝙ opinio ꝛ lectura Jo. non ꝓcedit. Item ꝙ non ꝓcedat ipsa lectura sic probat licitū est neganti postea confiteri et maxime reo: vt. ff. de reg. iur. l. nemo ex his. sicut ergo cum a principio cōfitetur ꝭm ipsum Jo. nō cogitur precise soluere sed iurare vel soluere ergo nec si postea confitetur cū hoc fieri possit autoritate legis vt dictū est: ergo penam sustinere non dȝ: vt. l. sancimus. de admini. tuto. neganti enim lȝ impune penitere respōsi: vt. ff. de interro. act. l. de etate. §. fi. maxime si iusto errore hoc faciat vt. e. l. §. qui iusto. ꝛ maxime qn̄ sponte ꝯfitet qd̄ negauit vt in aut. de trien. ꝛ semis. §. studium. Item qꝛ hec. l. simpliciter loquitur de negāte nec de confitente aliquid: hic dicitur ergo de ꝯfitente non pōt intelligi. Item in. d. §. vlti. datur certa forma sacramento. s. qd̄ nihil tale ꝛc. sed cū confitetur ꝙ audiuit quomodo sic iurabit non video nec videtur ꝓcedere ꝙ glos. dicit ꝙ ille. §. vltimus loquatur in absente: qꝛ ille. §. ꝛ hec. l. loquunt in fideicōmisso ꝙ pendet solū ex fide rogati vt patet. d. §. Ibi tunc siue pater ꝛc. et ibi ne depereat ꝛc. et facit. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. fi. ꝛ patet etiam ex forma iuramenti. s. qꝛ iurat ꝙ nihil tale a testatore audiuit ꝛ per ꝯn̄s si audiuit iurabit ꝙ audiuit. Sȝ ad hoc vt audiat reqritur ꝙ sit p̄sens. ff. de ver. obli. l. j. in prin. Preterea littera ibi dicit si negat perfidia tentus ex quo apparet ꝙ presens esset. si enim fuisset absens et ignorans non posset dici perfide agere. vt. j. de fruc. ꝛ lit. expen. l. ij. ꝛ. iiij. ff. de lega. ij. l. qui solidū. §. etiam. et de reg. iur. l. non pōt videri. ꝛ. l. qui in alterius. Item si fuisset absens ꝛ ignorans iniquū videret eum cogi de alieno facto iurare: vt. ff. de in litem iurā. l. videamus. et rerū amo. l. marcellus. ex quibus ꝯcludit Jo. opinionem non ꝓcedere. ꝛ ꝓ declaratione huius. l. ꝛ solutione ꝯriorum sic distinguit. aut fideicōmissarius petit fideicōmissum a grauato ex voluntate solēni aut ex non solēni aut simpliciter. Si ex non solēni aut defunctus voluit solenniter disponere et non perfecit aut voluit non solēniter disponere. Si voluit non solēniter disponere aut elegit fidem grauati eundem coram se p̄sentem rogando vt asserit actor: aut non elegit fidem nec actor asserit vel constat ꝙ fuit grauatus absens. Si testator eius fidem elegit aut negat ꝛ stat in finibus negatiōis aut confitetur relictum ꝛ ꝙ fidem elegit decurrit tn̄ ad iuris solennitatem aut cōfitetur relictum negans ꝙ fidem elegit vel asserens ꝙ elegit solēniter disponere nec perfecit aut primo negat sed post confitetur decurrens tn̄ ad iuris subtilitatem. Si fideicōmissarius petit ex volūtate solēni dȝ probare solennitatem vt hac. l. ver. cum enim. s. de bono. pos. ꝭm tabu. l. ij. ꝛ de edicto diui adria. tol. l. fi. et sic possunt intelligi. ll. ꝯrie. s. e. l. si veritas. et. l. ex testamento. Si vero petit ex non solēni dicens defunctum voluisse solēniter disponere ꝛ non perfecisse adhuc idem et eo etiā casu possunt loqui. d. l. si veritas. et. l. ex testamento. nec refert tunc elegerit fidei rogati vel non. et pro hoc. s. de codicil. l. fi. §. illud. in stitu. quib. mod. testa. infir. §. fi. ꝛ. ff. de testa. l. si is qui. Si autem voluit non solēniter dispone re ꝛ elegit fide rogati ꝛ grauatus negat ꝛ stat in finibus negationis tūc cogitur iurare vel soluere vt hac. l. in princ. et insti. d. §. fi. in prin. si vero grauatus confitet relictū ꝛ eius fidē electam decurrit tn̄ ad iuris solēnitatem tunc oīno soluere cogit nec volēs iurare auditur: vt hac. l. ꝛ. d. §. fi. ver. qd̄ si is. et pro hoc. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. filius matrem. si aūt dicto casu confitetur relictum sed minus solēniter et negat eius fidē electam vel asserit ꝙ elegit solenniter disponere ꝛ non perfecit tunc cogitur iurare vel soluere. An debeatur fideicom. ꝭm assertionē actoris et voluntatem disponentis ꝛ sic etiam potest intelligi hec. l. ꝛ. d. §. vlti. in prin. si vero dicto casu primo negauit et postea confitetur decurrens ad iuris solēnitatȝ tūc omnino cogēdus est soluere nec volēs iurare auditur ꝛ sic potest intelligi. d. §. ver. qd̄ si is. potest etiam intelligi hec. l. ꝛ. d. §. ꝭm modernos. qn̄ solēniter disposuit ꝛ post dispositionem fidem heredis elegit qꝛ tūc locum hȝ. l. ista ꝛ. d. §. vlti. vt. s. dixi. si autem voluit minus solēniter disponere etiā si fidē heredis elegit locum hȝ. l. si veritas. ꝛ. l. ex testamēto. s. e. vt predixi. si aūt simpliciter petit non adijciēs ex solēni vel non solēni tunc cogitur exprimere. ar. s. de impu. ꝛ alijs substi. l. precibus. de codicil. l. fi. ꝛ de tributo. l. qd̄ in heredem. §. eligere. ¶ Op. huic l. de. l. nemo pōt. de leg. j. de condi. insti. l. quedam. §. fi. ꝛ de lega. ij. l. codicillis. §. fi. sed dic ꝙ hoc facit testator permissione huius. l. ꝛ eius autoritate eligendo fide grauati ꝙ non fuit in contrarijs. ¶ Item opp. ꝙ ex minus solēni voluntate oritur sola naturalis obligatio vel ꝭm quosdā nulla. vt dixi. s. de iuris ꝛ facti igno. l. cum quis. sȝ dic hic speciale ꝓpter fidē grauati electam quo casu iuuatur talis voluntas minus solēnis huius. l. auxilio: ar. ad hoc. ff. de pact. l. legitima. vel posset dici ꝙ hec. l. facit talem volūtatem solēnē sicut ꝛ volūtatē militis. s. de testa. milit. l. iij. et patris inter liberos. de testa. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. ꝛ testm̄ coram principe confectum vt. e. ti. l. omniuȝ. ¶ Quero circa p̄dicta an credatur assertioni actoris dicētis defunctum voluisse minus solenniter disponere ꝛ elegisse fidem grauati: dic ꝙ sic. quantū ad hoc vt cogatur iurare vel soluere nisi grauatus ꝓbet se absentē fuisse tunc enī iurare non cogitur vt dictū est: ꝛ ꝙ stetur assertioni actoris ꝓbat hec. l. ꝛ. d. §. fi. qui loquūtur etiam qn̄ coram nullo teste disposuit ꝛ sic non est locus ꝓbationi sed assertioni et delationi iureiurā. ¶ Quero q̄ est rō ꝙ cum voluit testari solenniter et elegit fidē rogati nō tn̄ perfecit ꝙ non cogit iurare nec soluere: dic ꝙ fatuus fuit testator q implicauit se volūtati quā perficere non potuit ar. in aut. de fide instru. §. opȝ. ꝛ qꝛ elegit ꝛc. vt. ff. de iure codicil. l. j. Alij tamen tenent ꝙ etiā hoc casu qn̄ elegit solēniter testari ꝛ non perfecit locum habȝ hec. l. si grauati fidem elegit cuȝ subsint rōnes que hic assignātur et. d. §. fi. qꝛ fidem elegit: ꝛ qꝛ est sibi iudex ꝛ testis et vt voluntas defuncti seruetur. Sed que est ratio ꝙ si primo negauit ꝛ postea cōfitetur decurrens ad iuris solēnitatem ꝙ oīno soluere cogit. r̄ndeo ꝙ certum est de mendacio et qꝛ constat ꝑ eius confessionem fideicōmissum relictū ꝛ qꝛ iurare nō posset se non audiuisse ꝙ confitetur se audiuisse et qꝛ semel peccauit

negando psumitur contra eum.ar.ff.de act.z oblig.l.si cui.§. bisdē.z de re milita.l.non oēs.§.a barbaris.z hic est spāle fa-uore vltime volūtatis vt nō possit penitere vltime rñsionis z confiteri sine pena mēdacij vt not.d.l.nemo ex his.ff.de regu. iur.z hoc etiam ꝓpter fidem electā qꝛ graue est fidē fallere: vt ff.de consti.pecu.in prin.vel dic ꝙ non sit spāle: qꝛ nullam pe nam incurrit nisi ꝙ cogitur soluere sicut cogeref si a pncipio confessus fuisset sed negari non pōt si confiteaf aliter ꝙ asse-rat actoꝛ quin sit speciale. ¶ Op.glo.de.l.eum qui.de iureiu. vbi dicitur alleuiatis ille cui defertur sacramentū z hic daf sacramentū tanꝙ pondus z grauamen. So.ibi fuit delatum petenti z sic fuit exonerat⁹ ab onere ꝓbādi ꝙ sibi tanꝙ acto-ri incūbebat hic reo cui nō incūbit onus probandi. Unde pa-tet ꝙ hic non fuit delatū sacramentū ad exonerādū eum cum nihil ꝓbare tenetur.sed potius ad grauādum. Preterea ibi delatū fuit sponte suscipiēti hic inuito ꝙ est iniuria siue gra-uamen. Preterea iste nō pōt referre sacramentū.ibi sic vnde patet hic esse grauamen.ibi non sꝫ potius exoneratio. Old.et Ja.de bel. ¶ Op.de.l.cū ꝓponebaf.de leg.ij. z sol.vt in glos. Querit glo.nunquid testm̄ nuncupatiuū redactū in formam publici instrumēti ꝓbetur per ipsum instrumentū: de hoc te-tigi.s.de bono.pos.ſm tab.l.ij.in fi.z in.l.vlti.s.de edicto diui adria.tol.l.fi.ver.item q̄rit glo.an beneficiū huius.l.z tangif in glo.s.quēadmo.testa.ape.l.ij. Azo tenet ꝙ nō: vt plene no taf per eum in summa institutionū de testa.ordi. Jo.ꝙ sic: z di cit glo.hic eius opinionē de consuetudine seruari lꝫ Az.opi. sit vera. Dy.tenet sententiā Jo.preualere etiā de iure vt not. per eum.ff.de testa.l.heredes palā. Pe.dicit simpliciter Az. sniam esse verā: tñ dicit ꝙ si q̄ratur vtrū semp.vij.testes re-quirantur dicendū est ꝙ non qꝛ testamentū ꝙ est redactuꝫ in publicā formam pōt ꝓbari per quinꝙ testes qui deponāt vi-ua voce cū instrumento publico qꝛ in exercendis zc. vnde dic ſm eū si testamentū non est redactū in publicā formā tunc ne cesse est ꝙ probetur per septē testes ꝙ dicūt quidā verum eē quantū ad institutionē sed quantū ad legata dicunt sufficere quinꝙ qꝛ in codicillis possent relinqui vbi quinꝙ sufficerēt: vt.s.de codicil.l.fi.§.fi.z adducunt.ff.de bono.pos.ſm tabu.l. cum tabule.sed hoc non est verū: qꝛ sunt relicta in testamento qꝛ legata sunt pars testamēti z ꝙ dicif in codicillis valere cū quinꝙ testibus verū est si vellet codicillari.secus si testari vt d.l.vlti.dixi.z ꝓ hoc.s.de testa.l.non codicillū.ad iura ꝓ Ja. inducta sic rñdetur. Primo ad id qḋ dicitur stari instrumēto publico per.l.cum ꝑcibus.de ꝓba.verū est in actibus inter vi uos.secus in vltimis volūtatibus vt hic.non ob.l.in exercen-dis.qꝛ verū est ꝙ instrumēta z duo testes parē vim obtinēt: sꝫ instrumentū non obtinet vim.vij.testiū q exigunf in testamen tis. Non ob.l.testium.s.de testi.qꝛ concedo ꝙ illud pōt ꝓbari per scripturā qḋ pōt etiā per testes dū tamen scriptura equa leat septem testibus sꝫ hic non equiualet nisi duobus qꝛ tabel lio cū duobus testibus perficiūt publicū istrumentū z ista sen tentia Az.z Pe.approbaf hic per Cy.saluata reuerētia dñi Dy.doctoris sui. Secūdo ꝓbat lr̄a huius.l. Ibi lex em̄ negd falsitas zc. Non obst.s.qui testa.face.pos.l.hac consultissima. qꝛ ibi est alia forma.Cy. ¶ Op.ꝙ quis nō possit esse iudex et testis.vt.s.de testib.l.oībus. Sol.vt in glo. Spāle est etiaꝫ in causa mr̄imonij ꝙ idē sit accusatoꝛ z testis vt not.xxxv.q.vj. c.consanguineos.z per Arch.vbi etiā alia spālia notantur in causa matrimonij. ¶ Ultimo collige ꝙ per ampliores hoīes perfectissima veritas reuelaf.et ad hoc sepe allegaf hec.l.ad hoc cōcoꝛ.ꝙ dicitur ꝙ a pluribus q̄ritur facilius inuenitur z integrū est iudiciū ꝙ plurimoꝝ sententijs confirmaf.xx.dist. c.de quibus.z.lxiij.dist.c.ex conscientia.z de offic.z po.iudi. deleg.c.illa quippe. z ad hoc.ij.q.vij.c.puto.et.xix.dist.c.in.c. canonicis.z ibi in glo.z ad hoc etiā de peni.dist.iij.c.j. Itē va lidius est instrumentū qḋ pluribus signis tabellionū signatū est in auf.de restitu.z ea que parit.§.j.in glo.que incipit ipsis tabellionibus.z statutum factū per consilium prouinciale est maioris auctoritatis ꝙ statutū episcopi z cleri.in clementi.de senten.excommu.c.j.

Hoc amplius. Hoc verbuꝫ amplius non semp est extēsiuū: vt.ff.de ver.sig.l.verbum amplius.z ibi in glo.et si cui plusꝙ per leg.fal.l.j.§.hec verba. Interdū est extensiuum z hꝫ vim repetitionis extēsi.vt.ff.de leg.iij.l.si sic. et.l.si tibi pure.z de dote ꝑleg.l.qui ita.z de ista dictione nota tur.ff.solu.ma.l.diuortio.§.qḋ in anno.z ex̄.de ver.sig.c.cū in-ter. Lati⁹ in alphabeto sub littera A. Et ꝓ declaratiōe hui⁹ auf.vide qḋ not.xj.q.j.c.siluester.in glo.z per Archid.z ex̄.de testa.c.nos quidē.z.c.si heredes.z in coꝛ.vñ sumitur z ꝓ Azo.

in summa huius titu.§.penā aūt patiunf.z ad hoc hñ cōcoꝛd. ex̄.de voto z voti redemp.c.lꝫ vniuersis.circa fi.cū ibi not.in glo.z per Inno.z an hec auf.locū habeat si heres faciat ꝯtra tacitam ꝓhibitionē testatoris vel subintellectam.dixi.s.ti.ꝓ-ximo auf.res que.z ver.item q̄ro si pater.z dic ꝙ ista auf.nō corrigit sed addit multo vtilia: litterā sic expone. Ibi monit⁹ a iudice: similis admonitio.s.de postulan.l.penul.cautiōe de implendo voluntatē defuncti z hec cautio ꝓstatur ſm quali-tatem personarū z rerum: vt in coꝛpore.ver.cautione.qḋ itel lige vt.ff.de legi.tuto.l.legitimos. Ibi soli si vnus est si plu-ries sequitur. Ex parte potiori.i.cui erat facienda restitutio maioris partis. Ibi maioris emolumēti.i.cui maius legatum est relictū vt pꝫ in coꝛpore.§.inordinatū. ¶ Notabilia collige primo ꝙ qui magis honoraf a testatore magis dilectus ꝓsu-mitur vt hic.z ar.j.de dona.l.sancimus.ſm ꝙ ordo scripture seruatur qḋ est brocardicū: z solue vt plene dixi.s.de nouo co dice cōpo.§.quibus.ver.primus quidē.sed quo ad ꝑsens dic ſm Cy.ꝙ in vltimis volūtatibus quo ad soꝛtiendū effectum eoꝝ que in eis disposita sunt non inspicitur ꝙ prius vel po-sterius qꝛ vno momēto.s.tēpoꝛe mortis soꝛtiunf effectū z ideo si in vltimo locus est fal.oīa defalcantur vt.ff.de pecu.lega.l. quidā. Sed quo ad coniecturā z presumptionem capiendam ordo spectaf vt hic concoꝛ. ¶ Oppo.ad id qḋ dr̄ filium exhe-redatum nū admitti: videf enim eum admittendū qꝛ primus est agnatus.vt.ff.de suis z legi.l.filius.dic ꝙ verum est ab in-testato sed vbi factum est testm̄ secus qꝛ ei statur nisi per filiuꝫ rumpaf. Sed nunquid exheredat⁹ vocabitur inter eos.glo.et bene ſm Cy.dicit ꝙ non.z hoc innuit expresse hec auf.duꝫ di cit nec respectis.z hanc etiā tenebant Rich.z Old. Sed nun quid inter extraneos: glo.videf innuere ꝙ sic.per arg.de tan-quā.sed docto.z Cy.tenent appositum qꝛ sic inueniref heres z exheredatus ꝙ esset mirabile.z idē dicunt vbi esset legata-rius z coheres ꝙ non admittatur tanꝙ legatarius ratiōe ꝑ-dicta z hoc videtur innuere tex.in coꝛpore.in.§.exheredatus. vbi dicit ꝙ defunctus voluit non ergo dꝫ fieri alia via ꝙ ipse voluit: vt.ff.de tuto.z cura.da.ab his.l.scire. Non obst.arg.de tanꝙ qꝛ non ꝓcedit propter voluntatē testatoris que obuiat sic.z al's non ꝓcedit ipm̄ ar.vt.s.de dolo.l.j. Sed nunqd qḋ di citur in exheredato locū habeat in preterito.glo.in coꝛp.in.§. exheredatos.tꝫ ꝙ sic vt teneat preterito qꝛ cā sit inserta sed in questione ꝑdicta ſm opinionē illoꝝ qui dicunt circa preteri-tionē paternā nihil īmutatuꝫ per auf.ex causa.vt ibi dixi.aut filius dicit nullū z non admittit aut nō vult dicere nullum et tunc videref admittendus qꝛ non hꝫ contra se expressam vo-luntatē testatoris z sic non ob.§.exheredatos.nec ratio quam predixi ꝙ inueniaf exheres z heres z idem in filio emācipato qñ non est īmutatū vel qñ est īmutatum de causa: qꝛ nō est ex-presse ꝓhibitus ab hereditate.refert ergo aut preteritio habe tur ꝓ exheredatione vt in matre z materna linea aut non vel etiam qñ haberetur pro exheredatione videtur admittendus preteritus qꝛ lꝫ habeatur pro exheredato quantū ad querelā tamen non reperif expressa volūtas contra filium que volun tas facit eum repelli vt patet ex ratione dicti.§.exheredatos. ¶ Item quero quare admittaf extraneus.glo.que est in coꝛ-poꝛe dicit ꝙ admittitur gratia libertatum conseruandarum vbi libertates sunt relicte. Sed hoc non est verum qꝛ hec auf. loquitur post aditam hereditatem vt pꝫ in tex.in pluribus lo cis in coꝛ. Ibi indeuote aūt z res adeant.z ibi aut si vt quidā scripti quinam vero non adeant sed constitutio in insti.de eo cui liber.cau.bona addijciuntur.§.j.loquitur qñ heres nō vult adire: dico ergo ꝙ siue relicte sint libertates siue non vocatur extraneus z quilibet alius causa voluntatis testatoris implē do vna est enim legis intentio zc.vt.d.§.exheredatos.et.§.et nullus. Item quid si heres timeat creditores z recusat heredi tatem nunquid admittentur extranei.glos.que est in coꝛpoꝛe. §.si vero ablatam.dic ꝙ fiscus accipere pōt eam vt vacantem vel creditores accipiēt eam: vt insti.de here.quali.z diffe.§.j. ¶ Caue qꝛ si glo.intelligeret post aditam hereditatem male diceret qꝛ tūc non esset vacans qꝛ saltem heres tūc cogeref vt j.dicam: nisi restitueret ratione minoris etatis tunc enim oīa reponerentur in statum pristinum quantum ad hereditatem non tamen dico ꝙ desinat esse heres vt.ff.de mino.l.z si fine. §.sed ꝙ papi. Si vero glo.intelligit ante aditam hereditateꝫ tunc verū est qḋ dicit. ¶ Item q̄ro nunquid heres inobediēs qui propter inobedientiā hereditate priuaf sit liberatus i to-tum: videtur ꝙ sic qꝛ ipso iure desinit esse heres z alij quibus applicatur incipiunt ipso iure esse heredes vt in auf.de here. et fal.§.in omnibus.z not.e.ti.§.si quis aūt non implens in fi. Preterea cū iure cuiusdā nouationis trāsferanf in alterum obligatio

obligatio primus liberaꝛ ipo iure vt institu.quib.mo.tol.obli gatio.§.preterea.sic in ꝓposito cũ auc͞te legis fiat translatio in alterã psonã. In ꝯtrariũ est qꝛ talis trãslatio fit in penã inobe dientis ⁊ ideo non dꝫ ei eãdẽ immunitatẽ prestare vt.ff.de neg. gest.l.siue hereditaria.glo.in corpore.§.si vo institutio deter/ minat ⁊ bene scdm Cy.ꝙ in totũ sit liberatus qꝛ ex quo nõ est amplius heres non dꝫ teneri vt heres sicut excusaꝛ quis a tu telis vrbicis qꝛ nõ est in vrbe licet delicto suo sit expulsus ab vrbe vt.ff.de excu.tut.l.sed ⁊ milites.§.sed si ignominiose ⁊ fa cit.ff.ex quib.causis in poss.eatur.l.ad cognitionẽ ⁊ qd ibi no. ⁊ de suspec.tuto.l.decreto.nõ ob.lex siue hereditaria quia hic nõ erat pena immediata causa liberationis. Sed qꝛ nõ est he res ⁊ sic ꝯtingit dictis legibus ⁊ per Dy.d.l.decreto no.⁊ ple nius de re.iur.c.ꝙ ob grãm li.vj. Quid si nec fiscus nec aliqs de his qui vocantur per hanc auc͞t.velint hereditatẽ habere. nunquid remanebit penes illũ qui priuatus est.videꝛ ꝙ non qꝛ desunt esse heres vt dictũ est. Glo.in precalle.§.si vero insti tutio in corpore determinat ꝙ sic et bene scdm Cy.per rõnes in.d.glo.allegatas ⁊ vr̃ expressum.ff.de le.j.l.si seruus pluriũ §.si ante questionẽ qui in dictã glo.allegaꝛ ⁊ per illũ.§.tene/ bat hic dñs ric.opi.predictam.nõ ob.ꝙ definat esse heres qꝛ verũ est si aliqs ex vocatis per hãc auc͞t.habere velit sic ⁊ al's dicitur ꝯctus nullus si hoc allegeꝛ vt.ff.de dolo.l.⁊ leganter in princi.⁊ testm̃ nullũ si filius hoc dicat vt.ff.de iniusto testa mento.l.filio. Quero que sit ratio huius ordinis vt pmo sub/ stitutus postea coheres ⁊c.dic qꝛ preferendus est ille de quo est presumptio ꝙ libẽtius ĩpleat voluntatẽ testatoris ille aũt presumiꝛ hic libentius facere quẽ testator predilexit.⁊ substi/ tutus predilectus est ergo ⁊c.scdo vocanꝛ heredes qꝛ magis honorati sunt ⁊ sic predilecti deinde fideicõmissarij deinde le gatarij deinde libertate donati qui cũ sint equaliter honorati presumiꝛ predilectus primo noĩatus. Quid si legatarij sunt equaliter honorati nunqd idẽ tunc ꝙ in libertate donatis.scꝫ ꝙ primo noĩatus preferaꝛ dicit Jaco.de ra.ꝙ nõ immo equa liter admittunꝛ qꝛ eadẽ est ratio in oĩbus. Sed cur tam varie dic scdm euꝫ qꝛ serui libertate donati dissimiliores sunt inter oẽs alios nõ obediẽtes.⁊ ideo cõiectura ordinis excludit eos ⁊ nõ legatarios. Jtẽ q̃re nõ ꝯsideraꝛ inter heredes maior por tio sicut in legatarijs.dicit idẽ Jaco.qꝛ heredes veniũt eodeꝫ iure alij nõ ĩmo diuerso vnde facilius repellunꝛ a simili eius ꝙ dicitur in.l.sed cum patrono de bonorũ possessione ⁊ no.s. quãdo nõ petentiũ partes.l.vnica. Quis preferaꝛ inter fiscũ ⁊ extraneũ glo.in corpore dicit ꝙ fiscus hic ⁊ meli' scdm Cy. ꝙ extraneus ratio est qꝛ facilius possunt agere legatarij cum extraneo q̃ cum fisco qꝛ magis est priuilegiatus ⁊ potentior ⁊ ita facilius impleri poterit voluntas testatoris. Jtem querit glo.a quo tpe ꝯputetur annus de quo hec auc͞t.loquitur glo. hic ⁊ in corpore dicit ꝙ a tempore admonitionis facte per iu/ dicem.dicit tamẽ glo.ꝙ in nouellis videtur innui ꝙ a tempo re diffinitiue sn̄ie late super legato prestando ⁊ ita etiã notaꝛ in corpore.§.initiũ vero verba in nouellis talia sunt. Initium autẽ anni esse oportet illud tempus quo ex iudiciali sn̄ia reus admonitus est ꝓpter legati solutionem ⁊ sic bene videtur ꝙ ibi de diffinitiua loquatur lata super solutione legati. Nam verbum sn̄ia in dubio de diffinitiua intelligitur vt no.ff.quã/ do ap.sit.l.j.§.biduũ ⁊ scdm hoc vel corrigeretur ꝙ dꝛ in cor/ pore ex decreto iudicis admonit' vel expediret exponi ex de/ creto.s.diffinitiuo vel possent etiã ad concordiã reduci ⁊ intel ligi de vtro.ꝗ.s.de decreto interlocutorio. Si fiat per iudicem grauato ꝙ soluat tunc incipiat annus ⁊ si tale decretũ muni torium nõ precesserit. Sed cum forte legatarius peteret lega/ tum ⁊ heres negaret litigio inter eos orto secuta est sn̄ia diffi nitiua cõtra coheredes sup prestatione legati tũc annus inci piat ex tpe talis diffinitiue sn̄ie ⁊ hunc casum habui de facto pergami qꝛ legatarius petijt legatũ lis durauit anno deinde lata fuit sn̄ia pro legatario vñ dicebat heredẽ priuatũ heredi tate qꝛ per annũ steterat determinatũ fuit qd nõ esset priuat' cum nulla monitio iudicis precesserat sup solutione legati et nõ precedere debuit li.pendẽ.⁊ sic minus inchoare debuit de inum ex parte sn̄ie late super prestatione legati.⁊ ad hoc facit qd notatur per Innoc.extra de testa.c.raynaldus in fi.in glo. que incipit infra annũ ⁊ dic qd iste annus est cõtinuus vt no. in corpore eo.in glo.parua que est super verbo annũ que di/ cit.s.continuũ.Nam cũ in.l.sit mentio de tpe intelligiꝛ de cõt tinuo vt.ff.de libe.agno.l.j.§.dies et no.de diuersis et tempo. prescrip.super rubrica ⁊ in corpore dꝛ annũ totũ qꝛ etiã si taꝫ modicũ tpꝫ de anno superesset ꝙ volũtas testatoris impleri nõ posset nõ priuareꝛ heres nisi anno cõpleto vt.ff.de verbo. obli.l.insulã ⁊ de elec.c.cõmissa.lib.vj. Sed quero de pulchra

questione dñi Ol.testator cõdito testamento instituto herede inter alia legauit capelle sue.xx.sol.annuatim die obitus sui pro anniuersario suo ⁊ adiecit ꝙ nisi heres infra annũ persol ueret oĩa legata ꝙ priuatus esset hereditate heres oĩa legata soluit excepto dicto legato anniuersarij.queriꝛ an sit heredi/ tate priuatus ꝓpter ipm legatũ nõ solutũ ⁊ est dicendũ ꝙ nõ qꝛ solutio legati annui certã habet diẽ a lege vt.ff.qñ dies le. ce.l.nec semel.ergo generalis dici appositio facta oĩb' lega. non includit hoc legatũ.hic est casus.ff.de dote prelega.l.cuꝫ vulgari ⁊ qꝛ istud legatũ habuit etiã diẽ prefixã a testatore.s. dieꝫ obitus sui. Jtem legatũ annuũ pro primo' anno censetur purũ pro sequentibus cõditionale ⁊ in cuiuslibet anni princi pio capientis persona spectaꝛ vt.ff.de annuis lega.l.si in sin/ gulos ⁊.l.in singulos ⁊.l.cuꝫ in annos quis ergo dicet pro se/ quentibus annis heredẽ in penã incidere cũ nondũ conditio extiterit immo creditori inuito solui nõ posset vt.ff.de verbo. obli.l.stipulatio ista.§.inter certã. Jtem si hoc diceretur aut se/ q̃reꝛ impossibile aut iuri ꝯtrariũ aut eẽ diceꝛ hoc legatũ esse fi/ nibile puta per destructionẽ capelle cui legatũ est sicut habeꝛ ff.de le.iij.l.pater.§.tusculanus.⁊ tũc necesse est dicere ꝙ he/ res non cõpellaꝛ ad solutionẽ legati conditionẽ habẽtis ⁊ sui natura finibilis qꝛ non est certũ pro ceteris annis debitũ esse. si aũt dicaꝛ esse perpetuũ ⁊ non finibile tũc solutio heredi im/ possibilis erit ⁊ pena semper cõmittetur contra illud qd ha/ betur.ff.de statuliberis.l.statulib.rationẽ. Jtem in legalibus prescriptionib' que negligentiã presupponũt in prin.cuiusli/ bet anni legati annũ incipit prescriptio vt.j.de rescrip.xxx.an norum.l.cum notissimi.§.penulti. Ol.querit glo.si heres con tempsit preceptũ legis non faciendo inuentariũ.vtrum per/ dat debitum bonorũ subsidiũ.⁊ tenet ꝙ non sicut hic nõ per/ dit quãdo facit contra preceptũ testatoris.de hoc tñ plenius dixi.s.de iure delibe.l.fi.§.penulti. Quod est ar.ꝙ non valet statutũ minuens vel tollens debituꝫ bonorũ subsidiũ de quo no.per Dy.extra de re.iur.c.indultuꝫ lib.vj.⁊ plene dixi.s.de inoffi.testa.l.quoniã in prioribus.

¶Communia delegatis. Rubrica.

¶Super rubrica. Vide Azo.in summa eo.

Ambi. Primo ius antiquũ remouet Scdo numerat quattuor gñа legatorũ ⁊ fideicõmissorũ circa tres actiones quas pro eis ꝯcedit. Tertio quare ypothecariam actionẽ dederit triplicẽ rationẽ assignat Quarto extendit circa personas.vltimo limi tat circa res.partes per se patẽt. Et pro declaratione huius l.vide Rofre.in libello de ac.ex testamẽto ver.item vlt.quero ⁊ de ac.ex stipulatu que datur fideicõmissario ver.item queri tur ⁊ per Azo.in summa de legatis.§.petitur legatũ relictuꝫ ⁊.s.de sac.san.eccle.l.fi. Litterã sic expone. Ibi cuꝫ eñ prima ratio quare ypothecaria datur. Ibi ⁊ iterũ scdа ratio. Ibi si eñ tertia ratio. Ibi derelinquit.i.verisimile est eum dereli/ quisse vt.ff.de testa.ma.l.si quis locuples.⁊ ibi notaꝛ ⁊ de su/ pel.lega.l.labeo. Ol. Et precipue.s.damus ypothecariã alia persona vt a donatario causa mortis lucri afferatur inspecto exordio legati relicti nõ exitu grauaminis iniuncti. Oppo.gl. ꝙ differentia sit in legatis.nam legatum loco venerabili per inficiationẽ crescit vt instituta de obliga.ex quasi cõtractu.§. fi.alia nõ.dic ꝙ legata specialia inter se differũt vt in ꝯtrario. sed quattuor genera legatorũ que olim differebant exequata sunt vt hic ⁊ hoc voluit dicere glo.hic que dicit ꝙ dictio oĩa distribuit pro generibus singulorũ nõ pro singulis generũ.sic ⁊ in diuina pagina omne animal fuit in archa noe hoc est de omni genere animaliũ similis modus loquẽdi.ff.de suspec.tu to.l.j.§.ostẽdimus ⁊ de pecu.l.quãtuberonis.§.fi.scdo oppo. ꝙ hodie sit differentia inter legata ⁊ fideicõmissa.qꝛ si legaꝛ species aliqua statim transit dñium vt hic ⁊.ff.de fur.l.a titio. Sed in vniuersali fideicõmisso nõ trãsit nisi facta restitutione vt.ff.ad trebel.l.restituta ⁊.l.facta in principio. Jtẽ qꝛ legata/ rius singularis nõ cogit heredẽ hereditatẽ accipere.fideicõ/ missarius vniuersalis sic vt.ff.si qs omissa causa testa.l.si qs omissa ⁊ ad trebellia.l.mulier.§.fi.item singulare relictũ non valet cũ hereditas nõ est soluẽdo.vniuersale sic sicut institu/ tio heredis vt.ff.ad trebel.l.sed si heres ab eo. Jtẽ differũt in alio scdm glo.que est de le.j.l.cũ filio vbi notatur ꝙ legatũ sin gulare purum transit ad heredẽ.vniuersale nõ qd est falsum vt no.⁊ melius.ff.ad trebel.l.apuod iul.§.vtruꝫ ⁊ est casus.s. tit.pri.l.cum scdm voluntatẽ ⁊ ibi dixi. Jtẽ est alia differẽtia

q2 in vniuersali cõditionaliter relicto si decedat is cui est restitutio facienda pendẽte conditione nõ transmittit ad heredes vt not. z bene. j. de his qui ante apertas tabulas sed in legato cõditionali trãsmittit speciẽ scđm glo. que est. ff. de ac. z obli. l. is cui qđ tñ falsum est vt. d. l. de his q̃ ante apertas tabu. na. z ad trebel. cũ heredes. §. cũ ita de le. ij. l. cũ pater. §. hereditatem z notat. s. ti. pri. l. si in personã z ptz. j. de cadu. tol. l. vnica §. sed hoc quidẽ. Itẽ legata etiã in specie differũt q2 quorũdã transit dñium a tpe mortis testa. quorũdã ab adita hereditate quorũdã demũ cum sint prestita vt. d. l. de cadu. tol. §. in nouissimo z dicetur. j. l. proxima. Itẽ legatũ relinquit cõiter per verba directa puta titio. x. do lego fideicõ. per fideicõ. vt titio x. dari rogo vel fideicõmitto vt. s. de ver. signi. l. cum quidam. Item legatũ cõiter ab herede fideicõ. etiã a legatario vt. ff. de le. ij. l. imperator in prin. z. §. j. Sunt z alie differentie que notant in glo. z per Dy. ff. de leg. ij. l. j. z dicã. j. l. proxi. Itẽ legatarius nõ detrahit fal. fideicõmissarius vniuersalis sic vt dicam in fi. Sed predicta oĩa solui possunt vt solutũ est primum contrarioz vel vt no. d. l. j. in glo. z per Dy. z dicet. j. l. prima. Item opponit q2 hic dr tres actiones dari. Sed videt q̃ due tñ z non ypothecaria vt. ff. de le. ij. l. cũ filius. §. varijs. dic secundũ Jac. de ra. q̃ iure antiquo nõ dabat ypothecaria. hodie sic per hanc. l. z hanc sequit pe. z glo. ff. vt in pos. legato. l. is cui. §. postq̃. Sed cõtra hoc videtur lex expressa q̃ etiã iure. ff. bona defuncti essent obligata pro legatis vt ptz. ff. de separa. bon. l. creditoribus in fi. per quã. l. puto predictã glo. q̃ est. d. §. postq̃ male dicere etiã in alio q2 dicit legatarios hodie pferri cyrographarijs creditorib9 cũ hodie habeãt tacitã ypothecariã per hãc. l. hoc em̃ verũ nõ credo immo legata debentur deducto ere alieno vt dicta. l. creditoribus. z pro hoc s. de iure delib. l. fi. §. licentia. j. Item oppo. q̃ ypothecaria detur pro omnibus rebus vt. j. si vnus ex pluribus heredibus debitores vel creditores. l. j. z. ij. Sol. hic speciale vt detur pro rata vt hic dr sicut z personalis vt. ff. de le. ij. l. cuz ita legat. §. penult. alias est lex z incipit legatorũ petitio z ideo nõ est bona glo. que est. s. de pcura. l. iij. que dicit ypothecariã insolidũ competere pro legato. ergo z pro fructibus et vsur. seu interesse legatorũ cõpetet ypothecaria sicut personalis quã competere constat vt. j. de vsur. z fruc. legatorũ per totũ z de le. j. l. apud iul. §. j. ij. z. iij. sicut dixi in vsur. dotis z alimentis vxo. s. de rei vxo. act. l. vnica. §. j. Quid si testator in testamẽto prohibuit ypothecariã dari nunquid tuus dabitur hec questio no. in glo. j. vt in pos. lega. l. ij. z non firmat pedẽ sed dic vt ibi dicetur. Sed queritur quando competant iste actiones. Jaco. de are. q̃ quando hereditas est adita ante non vt. s. tit. proxi. aut. hoc amplius prout intelligitur post aditã hereditatẽ z. s. titu. proximo. l. eam quam z de re. iur. l. si nemo z ideo dicit lex q̃ ab adita hereditate transit actio vt. ff. de furtis. l. a titio de lega. ij. l. legatum q̃ quidã non concedunt quantũ ad ypothecariam quam dicunt competere etiam non adita hereditate quod non est verum scđm eum q2 ad hoc vt ypothecaria competat opz q̃ psonalis sit certa vt. ff. de pig. l. lex vectigali z. ff. que res pignori obli. possunt. l. penulti. aduocati ergo errant qui has actiones intentant ante aditã hereditatem z dato q̃ sit adita si hoc nõ narrãt in libello z probãt in causa. z de hoc in speculo de actione seu peti. §. sequit ver. illud vero not. dignum est. Sed nunquid oẽs simul possunt intẽtari. dic q̃ nõ vt dicta. l. cum filius. §. varijs de le. ij. Sed ypothecaria z personalis bene possunt simul intendi vt in aut. de fideiusso. §. j. An autem ex legato dato in codicillis cõpetãt iste tres actiones dicet. j. l. proxi. Sed nunqd possum semper eligere quam volo ex istis actionib9. dic q̃ refert qđ sit legatũ aut em̃ est legata quãtitas in genere aut species in genere aut in specie z aut legauit rem suam aut alienam et aut corporalẽ aut incorporalẽ. si legata est quãtitas in genere habet legatarius personalẽ ex testamẽto z ypothecariã. sed nõ rei ven. si vero legat quantitatẽ in specie puta pecuniã quã in archa habet tũc datur etiã rei ven. vt. ff. de le. j. l. plane. §. sed si fine z. l. sed z si certos numeros. si autẽ legat speciẽ in genere vt hoĩem vel equũ z tũc idẽ q2 habeo solũ ac. ex testõ z ypothecariã. si nõ simpliciter sed optione mihi data tũc habeo ad exhibendũ vt familiam exhibeat et optione facta habeo etiã rei ven. vt. ff. de op. leg. l. ij. z. iij. z ad exhibẽ. l. iij. §. plus dicit iul. si legat speciem corporalẽ vt speciẽ puta stichũ aut legat rem suam. z tunc ab adita hereditate legatarius habet tres actiones vt predixi. Sed contra hoc videt q2 nemo condicit rem suã preter quã a fure vt. ff. vsufru. queadmodũ ca. l. si. dicunt quidã q̃ hic speciale fauore vltime voluntatis sicut z ibi odio furis Jaco. de are. de hoc miratur z dicit q̃ lz legatarius non possit agere p re sibi legata cuius est dñs vt sibi det agere tñ põt vt sibi tradatur si eã non habet vt. ff. de ver. obli. l. si rem z de le. j. l. si seruus legatus. §. cum homo. z ideo ad eaz tradendã siue prestãdam agi põt personali actione. Vel dic q̃ in electione legatarij est agere ad rem legatã rei ven. tanq̃ suã vel psonali actione tanq̃ sibi debitã. z tunc etiam vt sibi detur sic z al's. s. arbi. tute. l. curator z qñ ex facto tuto. l. ij. z sic non ob. cõtraria quia non in eisdẽ terminis cõpetit personalis z realis sm Ric. malum. Vel dic sm Albe. de scalis quẽ sequitur Cy. q̃ pro re legata legatarius habet ac. ex testõ iure cõi z rei vẽ. ex dominio directo q̃ hz ex iure speciali per quã nõ excludit actio psonalis cõpetens de iure cõi q2 priuilegiũ nõ aufert alicui beneficiuz iuris cõis vt. ff. de capti. z postli. reuer. l. in libello. §. si qs seruũ. Sed qñ habet directũ dñium de iure cõi tunc verũ est q̃ illud abhorret actionẽ psonalẽ z ita intelligit. d. l. vlt. vsufruc. queãd. ca. z dicta. l. cũ filius. §. varijs z de re. credi. l. certi cõdictio. §. competit lz aliter ibi glo. minus sufficienter intelligat aut legat rem alienã. z tunc aut heredis aut prorsus extranei. Si heredis habeo duas tm̃ actiones non aũt rei vẽ. vt dicã. j. l. proxima. si prorsus extranei tunc dic vt dixi. s. de lega. l. cum alienam z hoc casu datur actio ex testamẽto vt redimat rem vel de testimationẽ vt. ff. de le. iij. l. non dubium in fi. si vero testator legat rem incorporalẽ aut est ius liberatiõis z dic vt in glo. q2 habet excep. z ac. ex testamẽto ad liberandũ z per consequẽs ypothecariã que sequitur eã z ad hoc. s. tit. proximo. l. si creditoris z q̃ ibi dixi aut est nomen legatũ z habebit legatarius vtilem ac. suo noĩe vt. s. de legatis. l. ex legato noĩs qđ dic vt ibi. Itẽ ac. ex testamẽto vt cedat sibi directa aut est seruitus realis legata. z tũc ius seruitutis transit adita hereditate z datur cõfessoria vt. ff. queadmo. seruitus amitta. l. si patrem in fi. aut est seruitus personalis vt vsusfructus z tunc confessoria datur z ypothecaria sed in rem z confessoria simul non cõcurrunt vt. ff. de excep. rei iudi. l. penulti. §. lucius sm predictũ Jaco. de are. vel dic q̃ possunt concurrere sicut realis z personalis per rationẽ quã. s. dixi. itez queritur nunquid detur ypothecaria pro re ipsa que legata est. glo. tenet q̃ nõ z pe. eã approbat q2 pignus z dominiũ non concurrunt vt. ff. de re. iur. l. nec pignus. alij cõtra pro quibus est finis huius. l. dic q̃ si legatarius velit eligere rei ven. tunc non habebit ypothecaria per. d. l. nec pignus. sed si velit omittere rei ven. z petere rem legatã vt sibi debitã q̃ põt vt. ff. de le. j. l. huiusmodi. §. fi. tũc habebit ypothecariã z sic põt loqui finis huius. l. vel dic q̃ simplr istud dominiũ speciale nõ excludit actionẽ personalẽ vt. s. dixi. sic nec ypothecariã que est accessoria personalis per eandẽ rationẽ. Item querit si testator legauit mihi primo domũ. scđo titio fundũ. Tertio seyo equũ nunquid iste fundus z equus erunt obligati mihi primo legatario. glo. z bene dicit q̃ nõ ne qđ vni cõceditur alteri deneget vt. j. qui potioris in pigno. habeant. l. fi. §. exceptis z q2 oĩa legata eodẽ tpe. s. mortis testatoris sumũt vires ita q̃ non est in eis dare prius vel posterius vt. ff. de peculio. le. l. quidã z dixi. s. tit. proxi. aut. hoc ampli9 vltra principiũ. vñ dic q̃ si sunt plures legatarij ab eodem herede sibi legata petentes legata vni alteri obligata non sunt vt predixi. Si vero aliquid alicui legetur z ab eodẽ aliud puta centũ alteri quicqd primo legatario a testatore obuenit legatum est scđo legatario a quo relicta sunt centũ vt hac. l. in fi. z. §. z hec disponimus. et ita tenet hic glo. licet obscure. Ol. Itẽ querit nunquid iste tres actiões competant cum testator legat alternatiue res suas videtur q̃ sic vt hac. l. In cõtrium est veritas q2 licet vtrũq̃ sit in obligatione vnuz tñ est in solutione vt. ff. de ver. obli. l. si duo. z ideo cum effectu alterum tñ consequi debet z donec cõstet de quo neutrũ poterit vendicare z ita tenet glo. ff. de noua. z. ff. de rei ven. l. si in rem aliquis agat in prin. in fine glo. Quid si legat rem non suã sed sibi debitã. dic q̃ legatarius aget contra heredẽ vt cedat actionẽ que defuncto cõpetebat vt. ff. de le. j. l. cũ seruus. Quid si legat mihi rem quã emit a nõ dño an dabitur mihi publiciana. quidã q̃ sic sicut rei vẽ. quãdo est dñs ar. ff. de publi. l. cum sponsus. §. is cui. Jaco. de are. contra ar. e. tit. l. ij. ibi nam amissa z. l. sequenti. Item queritur si testator dãnauit heredẽ vendere mihi rem certo precio z offero precium. an statim habeatur venditio pro perfecta. videtur q̃ sic. ff. de contrahen. emp. l. labeo. Sed an tũc agã ac. ex empto vel rei ven. i. an oblato precio non operetur idem q̃ vera traditio illud qđ legatũ est. primo em̃ casu non transfertur dominiũ. secundo sic pma facie videtur heres dãnatus ad factũ vt. ff. de curatore furiosi. l. cõsilio z si ita est vendẽdo videt perfecisse q̃ testator mandauit z ideo conuenietur act. ex empto vt tradat scđm Jaco. de are. per. l. ff. de le. j. l. si fideiussor. §. fi. z. l. si equo

Dy. videtur

Dy. videt tenere q̄ cōpetat rei vendica. ex causa legati vt. ff. de le. ij. l. vxori. §. agri plagam vbi dicitur q̄ competit petitio sed petitio est in rem ergo &c. & ita cōsuluit de facto. sed forte non bene scd̄m Cy. per rōnes predictas. Non ob. verbū petere q2 improprie ponit sicut & al's. ff. de vsur. l. non solum. §. si mihi. Itē queritur nūquid aliquo casu ypotheca sit in bonis heredis dicit glo. q̄ sic post sex mēses. q̄ intellige de pretorio pignore vt ptz in. l. quam allegat & ff. de pignora. act. l. non est mirum. Ultimo glo. tāgit questionē difficilē vtrū alius q̄ heres possit vti fal. bul. q̄ sic per hanc. l. que dicit legatariū habere debere aliquid lucri. Jo. ɔtra quidam distinguūt aut est heres aut fideicommissarius vniuersalis aut singularis si est heres aut fecit inuentariū aut nō vt. j. ad. l. fal. aut. sed cuz testator. Si fideicōmissarius vniuersalis aut querit de legatis ab eo relictis & nō detrahit vt. ff. ad. l. fal. l. lex fal. §. nunq̄ aut de relictis ab herede & detrahit duob9 casibus qn̄ heres fuit cōpulsus adire & restituere hereditatē. Item qn̄ sponte adijt & in integrū restituit volens fideicōmissario facere gratiam vt ff. ad trebel. l. j. §. inde neratius. & l. marcellus. §. q̄ si suspectā. & l. si patronus. §. que fideicommissa cum sequentibus. Si est fideicōmissarius singularis distingue aut rogat9 est de alia re danda q̄ sibi legata & non detrahit vt de le. ij. l. imperator aut de eadem & tunc aut de tota & non detrahit vt dicto. §. nunq̄ aut de parte & tunc aut fuit sibi detractum ab herede aut non primo casu detrahit. scd̄o nō vt. ff. ad. l. fal. l. penales. §. fi. & de annuis leg. l. liberto. §. j. & scd̄m hoc male dicunt qui dicunt indistincte legatariū non vti fal. sed Ja. de ra. dicit verū esse indistincte iure fal. Sed aliqn̄ bene detrahit ex eqtate que insurgit ex coniectura voluntatis defuncti vt. d. l. penales. §. fi. & ibi not. Cy. & de hoc tetigi. j. ad trebel. l. fi. & in sūma ad. l. fal. l. proditū. de hoc notatur in glo. i. oibus. Ibi cum hic. i. in singulari relicto. In glo. i. pro securitate ibi si qs decedēs. alias est. §. iul. sub. l. illa ius vt in dote ibi hoc tn̄ ita scz datur ypothecaria in alijs rebus testatoris. Ibi similiter q2 tunc nō daretur ypothecaria pro alijs rebus alij legatis. Ibi denegetur vt. j. qui potio. in pigno. ha. l. assiduus. §. fi.

☞ Natura humanior & fauorabilior in vnitis est sequēda.

Omne verbum. Primo statuit quibuscunq3 verbis directis vel obliquis posse legari & fideicōmitti. Secundo cōem naturā attribuit eisdē attribuendo alteri q̄ alterū plus habet. Tertio ostendit hoc cedere ad prouisionem testatoris. quid differat hoc a precedenti vide. s. in glo. rubrice. Item no. ex eo q̄ dicit quasi humaniori q̄ in vnitis sequi debemus naturam † eius qd̄ humanius & fauorabilius est. de quo plene notatur extra ne sede vacan. c. j. & xvj. q. j. c. & tēporis qualitas. Ol. Itē no. q̄ lex imponi nō debet verbis sed rebus ad q̄ concor. extra de elec. c. cōmissa. §. j. lib. vj. cum ibi notatis per Jo. and. Oppo. q̄ legata et fideicōmissa hodie differant. dicimus em̄ in fideicōmissariā libertatē & hereditatem non legatariam vt instituta de fideicō. hereditatibus & ff. de fideicō. lib. glo. ff. de le. j. l. j. dicit q̄ remansit differentia quantū ad vsum loquendi & non quantū ad effectum. sed hec solutio nō videt bona q2 diuersitas nominis nō inducit diuersitatē. Item q2 differunt non solū in nomine sed etiā in effectu q2 fideicōmissaria libertas non cōpetit nisi prestita per rogatū vel per iudicē decretū si rogatus abest vt. ff. de fideicom. liber. l. si eum. §. si quis seruus & l. cum vero. §. subuētum & hic notat in glo. secus in alijs fideicom. que transeunt ipso iure vt hac. l. & s. l. prima. Dic g̃ q̄ q̄ttuor fuerūt iura circa hoc. primū ius antiquū ante. d. l. j. de leg. j. & tūc erāt multe differentie inter legata & fideicō. vt no. d. l. j. & hac & s. l. proxima. scd̄m fuit media iuris prudentia de quo loquitur dicta. l. j. de le. j. tertium ius institu. vt insti. de fideicom. heredi. §. preterea & de leg. §. post mortē ex quibus remanserūt alique differentie. vltimo superuenit hec lex que tollit differētias et de isto iure nouo fit mentio in dicta. l. j. de le. j. Sed contra predicta videtur qd̄ diuersitas nominū inducat variū effectū vt s. de codicillis si idem. de hoc dic vt ibi notaui. Uel dic qd̄ diuersitas nominū per se non facit rei differentiā. Sed ex noīe diuerso solet representari realis diuersitas vt in cōtrario nisi sint sinonima. i. verba idem significantia vt. s. de testa. l. testm̄ & institu. de singulis rebus per fideicōmissum relictis. §. fi. vn̄ olim verba ista legatū & fideicō. erant diuersa et diuersum significabant effectū. hodie per. l. istā idem significāt & sic remanet sola noīs differētia que non curat vt hac. l. Sed ɔtra hoc videtur qd̄. s. dixi de libertate directa & fideicōmissaria. vnde dic q̄ vbi relicta est libertas directa cōpetit ipso iure vt. ff. de fideicō. liber. l. generaliter. §. fi. & tunc pōt dici libertas legataria sed vbi per fideicō. adhuc hodie remanet differētia q2 non fit liber nisi manumittat vt. ff. de fideicō. liber. l. cū vero & l. cū & de inoffi. testa. l. pap. §. fi. vn̄ dici posset q̄ hec lex loquat solum in pecuniarijs relictis non in libertate. et ratio est q2 interest rogati manumittere ꝓpter ius patronatus qd̄ nō haberet si directo transiret libertas. & de hoc notat dicto. §. pap. et vide qd̄ notaui. ff. de fideicom. lib. l. thais in prin. In alio legato nihil interest vt. ff. de vsur. l. herennius. al's incipit fructus & ideo vt euitet circuitus statim trāsit vt. s. l. prima. & io glo. que est hic que dicit correctū esse. ff. de fideicō. lib. l. cum vero §. apparet. nō bene dicit ſm modernos. Itē nō pōt negari qn remaneat differentia inter legata vniuersalia & singularia vt dixi. s. l. prima. limitari ergo pōt hec lex q̄ exequant legata singularia & pecuniaria & sic cessabūt ɔria vt dicam9 qd̄ sublata est differētia inter legata & fideicō. singularia & pecuniaria inter se vt eqparent & vniuersalia vniuersalib9 & ita sentit hic Cy. ſm Ja. & pe. Sed contra hoc vr̄ q2 si leget ab herede directa via transit dominiū. Sed si a legatario nō immo transit in primū & de pͥmo postea in scd̄m r̄ndet glo. q̄ hic exequant genera singulorū nō singula generū. tu dic q̄ hic tollit differentiam inter legata ex parte vna & fideicōmissa ex alia. Sed ɔriū proximū ꝓcedit ad exequationē legatorū inuicē & fideicōmissorū inuicē & ideo ɔriū melius adaptat ad. l. precedentē. Itez videt q̄ vniuersalia legata & fideicōmissa non equiparent in in oibus. Nā cū testator per fideicōmissum vniuersale relinqt onera cōcomitant fideicōmissariū indistincte siue partē hereditatis siue partē bonorū reliquat vt. ff. ad tre. l. cogi. Sed si legat refert vtrū sub noīe hereditatis. & tūc onera sequunt legatariū vt. ff. de le. ij. l. si quis seruū. §. fi. & ibi notatur si sub noīe partis bonorū onera deducunt vt. l. cū autē que cōtinuat cuz d. §. fi. & sic remanet differētia inter fideicō. vniuersale & legatum vniuersale q̄ tenet Dy. vt notat p eū. ff. de ver. sig. l. princeps. Itē opponit q̄ vbi est legata species in diem vel sub cōditione cauet de legato prestādo vt. ff. vt legata. no. ca. per totum. sed qn̄ legat liberatio debitori nō cauet vt. ff. vt in pos. lega. l. j. §. si debitori. So. vt dixi. s. l. pri. q2 i specie differūt etiā hodie ita q̄ intelligendū est de generib9 singulorū nō de singulis generū. Quero q̄ est ratio huius qd̄ supra dixi q̄ legatum singulare statim directa via trāsit in legatariū etiā ignorantē vt. ff. de le. ij. l. cuz pater. §. surdo & de furtis. l. a titio. sed fideicō. vniuersale demū facta restitutione vt. ff. ad trebel. l. facta. dic q̄ ratio est q2 si fideicō. vniuersale transiret a testatore in fideicōmissariū heres nullo tp̄e inueniret percepisse aliqd̄ lucrū & sic grauamē sibi impositū nō teneret vt. s. l. prima. §. huiusmodi & de fideicō. l. ab eo. Item subest ratio retentionis quarte q̄ rationes in legato singulari cessant & eadē ratio pōt reddi quare si leget a legatario transit primo in primū & deinde ab ipso in scd̄m q2 nisi in primū transiret nullū sentiret lucrū & ideo grauamē non teneret vt dictū est. Oppo. q̄ differentia sit inter verba deprecatiua & directa vt. ff. de vsufru. le. l. generali capite in pͥncipio. dic aut v̄ba sūt dispositiua & nō est differentia q2 semp inducunt fideicō. ad quecunq3 dirigant siue oneratuz siue grauatū vt hic. ff. de le. ij. l. cū pater. §. donationis & s. de codicillis. l. non idcirco. Aut verba sunt adulatoria & tunc si directa ad oneratū reputantur blanditie & nihil valent. Si ad grauatū inducunt fideicōmissum vt. ff. de le. ij. l. vnum ex fal. §. fi. & l. peto in principio & notatur. d. l. generali Si vero verba sunt enunciatiua non inducūt fideicōmissum nisi in testamento militis vt. s. de testa. mili. l. ex his. Querit glo. si testator legat rem propriā heredis vel a legatario rem ipsius legatarij vtrum transeat ipso iure dominiū & cōpetat legatario rei vē. & tenet q̄ sic & allegat. s. l. proxi. §. & hoc. Sed hoc reprobatur per modernos. Nam dictus. §. determinat q̄ dictum est dum dicit in rebus quas a testatore consecutus est dari in rem & ypothecariam. & pro hoc. ff. de le. j. l. si quis inquilinos. §. j. de le. ij. l. vnum ex fa. §. si rem. j. de testa. manu. l. seruo. ff. de rebus corum. l. magis. §. si fundus & notat in glo. melius q̄ hic. ff. de seruitu. l. pāpi. & de ac. emp. l. titius. Item probatur q2 si testator pluribus relictis heredibus rem vnius legat ille non cogitur prestare nisi partem suam vt. ff. de le. j. l. si tibi homo. §. cum fundus ex quo patet q̄ non conuenitur rei ven. sed psonali actione in qua pro parte tenetur vt. ff. de ver. obli. l. ij. & l. in executionibus. §. prima species. Si em̄ rei vendi. conueniretur tunc non pro parte sed insolidum teneretur q2 possidet vt. ff. de rei ven. l. fi. possessor & de preto. stip. l. ij. in fine & ibi no. non ob. §. & hoc quem glo. allegat immo recte facit contra glo. vt predixi scd̄m Dy. Ultimo quero nunquid

iste tres actiones competāt pro legato in codicillis glo. ꝛ Cy.
tenent ꝙ facto testō codicilli sequunť ius testamenti vt. s̄. de
codicillis. l. j. si non est factū ꝛ vtilis actio ex testa. potest locū
habere sumendo testamentū in larga significatione pro testa/
tione mentis vt. ff. de iure codicillorum. l. conficiuntur ꝛ insti/
tuta de testa. in principio. Cy.

Si duobus. Quinqꝫ partes principa/
les habet hec lex. pma du
rat vsqꝫ ad. §. sed si quis vbi poniť duplex thema
ex quibus elicitur vna questio que determinat.
alias partes. j̄. in littera notabo. lr̄am expone ibi moriēs post
morté testatoris ꝛ sic cesserat dies legati vt. j̄. de cad. tol. §. cū
igitur ꝛ. §. in nouissimo inter legatarios vt in primo themate.
heredes legatarij vt in scd̄o themate solidis. i. aureis vt expo/
nitur in tex. j̄. de veteris numismatis po. l. j. li. xj. ꝛ q aurei sunt
dic vt in glo. not. ꝙ vbi est dissensio inter plures qui admittū
tur ad eūdem actū sorte dirimitur concor. sunt in glo. Oppo.
glo. ꝙ sorte non dirimatur sed officio iudicis cōpelluntur ad
cōsentiendū vt de le. j. l. hmōi in fi. Item alibi videtur ꝙ pro/
pter dissensum pereat legatū vt. ff. quibus mo. vsusfru. amitta
tur. l. ij. §. fi. glo. dicit ꝙ alijs casibus loquunť sed istud nō est
soluere. Et ideo ad tollendū oīa ꝯtraria dic aut discordia est
super facto ꝛ tunc nō recurriť ad iudiciū sorte sed probat qui
dicit vt. s̄. de pba. l. actor aut sup iure tunc aut certa determi/
natio data est a iure inter dissentientes ꝛ illi stať vt. ff. de pac.
l. maiorē ꝙ cuiusqꝫ vniuer. l. plane ꝛ. j̄. qui bonis cedere pos/
sunt. l. fi. Si aūt rn̄sio. l. non est certa tunc aut discordantia est
de preiudicio aliorū ꝛ non dissentientiū ꝛ non recurriť ad iu/
dicium sortis sed iudex cōpellit eos ad concordiā qꝛ alienum
preiudiciū non est cōmittendū iudicio fortune vt. d. l. hmōi. §.
fi. de le. ij. l. cum filius. §. varijs et de re. iur. l. nemo. §. quot. et
sic intelligitur in institu. de satisdatione tu. §. finautē ꝛ qd̄ ibi
notať licet quidā dicāt ibi speciale fauore pupillorū si respi/
cit preiudiciū discordantiū tantū tunc si volunt possunt sorte
dirimere. Si nolunt aut agiť de leui preiudicio ꝛ tunc ꝯcursu
se impediūt ꝛ ita loquiť. d. l. ij. §. fi. quib⁹ modis vsusfru. amit
tatur ꝛ. e. titu. l. quotiens aut alter vult sorte dirimere ꝛ fiet vt
bac. l. aut agitur de graui preiudicio ꝛ tūc si ad idē volūt con/
currere concursu se impediūt vt predictū est aut nolūt ad idē
concurrere sed ad diuersa tendūt ꝛ tūc sorte dirimitur vt hic
cum concor. de hoc vide quod notatur in glo. j̄. vti possi. l. j. in
glo. que incipit sed qualiter formabit in fi. ipsius glo. Querit
glo. quid si ex dissentientib⁹ vnus erat habiturus maiorē par
tem. nunqd tunc sorte dirimeť. dicit glo. ꝙ nō sed preferť ille
ppter maiorē partez quasi magis a testatore dilectus vt. j̄. de
dona. l. sancimus. §. finaūt ꝛ pro hoc bene facit supra tit. pri/
mo auť. hoc amplius. j̄. qui bonis cedere possunt. l. fi. ꝛ de pa/
ctis. l. maiorē. Oppo. glo. ꝙ alia sit extimatio seruorū. j̄. de cō/
di. insertis. l. fi. ꝛ de dona. l. sancimus. §. finautē. dic ꝙ hec lex
ponit verā extimationē. Sed in ꝯtrarijs est speciale in. l. fi. qꝛ
in vno grauať. ꝛ id̄ in estimatione releuať in. §. finautē fauo/
re donatoris liberalitatē exercentis. Sed dubiū adhuc videť
cuius ſm extima. restituet optans collegatario aut eṁ testa/
tor relinquit optionē seruorū simpliciū. ꝛ tunc non vr̄ dubiū
qꝛ tūc prestabit estimationē serui simplicis aut reliquit optio
nem seruorū artificū. ꝛ tūc similr̄ non vr̄ dubiū aut simplr̄ le
gauit optionē cum haberet seruos artifices ꝛ non artifices. ꝛ
tunc dubiū vr̄ qꝛ forte vnus elegisset simplicē alius artificez
vel si esset zelotipus optasset eunuchum. Sed puto ꝙ prestet
estimationē illius quē elegit cū sors eū in electiōe pretulerit
etiā in preiudiciū aliorū ꝛ sic dicit. Cy. intelligi hāc primā par
tem. Quid de questione quā vidi aliquis habebat litteras a
papa in quadā etiaz ad primā vacaturā duo beneficia simul
vacauerūt iste volebat vnū executor vel capl'm volebat dare
aliud cuius erit electio. Bar. brix. dicit ꝙ executoris vt nota
tur per eū in questionibus suis. liij. qōne que incipit eṗs qui/
dam hoc verū nisi littere apostolice haberēt formā qua cōiter
hodie vtunť. s. de pmo bn̄ficio qd̄ infra mensem duxerit acce/
ptādū qꝛ tūc esset electio sua ꝛ de hac forma habeť in clemēti
nis de concessione prebende. c. vnico sed si quis. hic incipit se/
cunda pars in qua determinat quandā questionē dubitatam
apud antiquos. lr̄am sic expone ibi. sed quez subaudi relinqt
eū seruū quē ꝛc. ibi alijs rebus. Quādo seruorū vel aliarū re
rum optio ad legatariū est translata ppter contingentiā ali/
cuius casuū predictorū. C. l. medū legatariū. al's legatario. et
tunc habeas. j̄. fauendū opponit glo. ꝙ morte illius qui opta
re debebat pereat legatū vt. s̄. de ꝯtrabē. emp. l. fi. so. aliud in
cōtractibus vt ibi aliud vltimis volūtatibus earū fauore vt
hic. ꝛ ratio est qꝛ testatores post mortē non possunt sibi ampli⁹
prouidere vt. s̄. de sac. sanc. ecele. l. j. ꝛ ideo lex eis prouidet cō/
trahentes aūt sibi prouidere possunt si ille non arbitretur ſm
Dy. ꝛ Cy. ꝛ de hoc dixi in. l. cōtraria. Querit glo. si alicui sit
legata optio seruorū vtrū possit eligere meliorē glo. hic nō fir
mat pedē sed. ff. de opt. legata. l. ij. tenet ꝙ nō opinio. h. que ve
rior est ꝙ sic al's nō esset electio ꝛ hoc probat. d. l. ij. nisi fiat ius
littere. Non obstat iste. §. qꝛ hic non elegebat volūtate testato
ris sed benignitate legis. ꝛ ideo eius electio restringiť ad me/
diocrē iuxta regulā. l. eū qui de iureiur. cū nec testator volue/
rit sibi dare electionē sed alteri. ꝛ hanc tenet pe. ꝛ Cy. Itē in/
ducitur iste. §. ad soluendū plura dubia. primū si iudex dāna/
uerit quē in exiliū donec eū reuocauerit si iudex moriať nun/
quid iste intelligať reuocatus an ppetuo stabit in exilio. Ad
hoc dubiū soluendū bene facit extra de officio et ptāte iudic.
delegati. c. si delegatus. §. j. li. vj. cū ibi notatis. Item si condē
nauerit in. x. libris soluēdis ad terminū per eū statuendū ꝛ an
te statutum moriatur. Uel si papa mādat alicui prouideri cuz
deliberatione ꝛ consilio talis abbatis ꝛ abbas moriať ante p
uisionē. nūquid extinguať gratia. si eṁ arguamus ab vltimis
voluntatibus dicemus ꝙ nō. si a contractibus dicemus qd̄
sic vt dicta. l. fi. s̄. de contraben. emp. ꝛ. ff. de ver. obli. l. si quis
arbitratu. Cy. dicit Ja. de ra. tenere ꝙ arguendū sit a ꝯtracti
bus vt sic mortua psona negociū vitieť sed pe. hoc non sequiť
immo etiā iura circa vltimas volūtates in hoc varia sunt vn̄
distingue aut collatū est in arbitriū per modū cōditionis aut
per modū cuiusdā admonitionis seu declarationis vel taxa/
tionis. primo casu vt cum dr̄ si titius arbitratus fuerit tunc eo
mortuo negociū deficit vt. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. qui heredi. §.
fi. de ver. obli. l. centesimus. §. ꝛ hoc si ipm arbitriū per moduz
conditionis appositum respiciat substantiā ipius negocij seu
ipsum totale negocium. al's eatenus vitiat quatenus respicit
non vltra ꝙ̄ sit ad arbitriū redactū vt. ff. locati et con. l. iij. se/
cundo casu de quo est predictū exemplū relego te donec te re/
uocauero ꝛ similia aut illud super quo collatū est seu reserua
tum arbitriū habet certos fines a natura absqꝫ eo ꝙ arbitra/
tus fuerit. aut nō habet. si hꝫ tūc si moriať arbitrari vr̄ vt res
remaneat in iurib⁹ suis. sic est in ppositio. nā reuocare ab exi/
lio hꝫ certos fines a natura id̄ ꝛc. vt. d. l. iiij. ff. locati de le. ij. l.
cum pater. §. vicos ꝛ. s̄. de institu. ꝛ substit. l. penul. Si non hꝫ
certos fines a natura tūc moriēdo nō vr̄ arbitrari immo nego
ciuz euanescit vt. ff. de vsufruc. le. l. quero nisi in casu huius. l.
vbi est speciale fauore vltime volūtatis ſm eū. Cy. de hac etiā
materia notať. d. l. fi. s̄. de cōtraben. emp. Jaco. but. dicit ꝙ in
predicta. l. iiij. loc. ꝛ in. §. vicos aderāt oīa substātialia negocij
principalis licet qualitas quedā seu accidens quoddā sit re/
dactū ad arbitriū vn̄ nō est qꝛ habeat terminos a natura imo
qꝛ a disponēte fuerūt oīa substantialia ꝯsummata ꝛ pfecta. et
ꝙ reduciť ibi ad boni viri arbitriū est tale sine quo ꝯtractus
erat validus ꝛ dispositio testatoris. vn̄ in primo mēbro cū adi
citur per modū cōditionis concor. cū pe. ipse Ja. in scd̄o qn̄ p
modum admonitionis seu declarationis dicit aut illud qd̄ est
arbitrio declarandū respicit substātialia negocij ꝛ tūc regula
riter si non arbitreť nō valet in cōtractibus nec in vltima vo/
luntate vt dicta. l. fi. s̄. de cōtraben. emp. ꝛ. l. titia cum testa. in
prin. de le. ij. ꝛ hic speciale fauore vltime volūtatis ꝛ qꝛ decla/
ratio q̄ omittiť per electū a testatore nō contingit culpa testa/
toris ꝛ id̄ eius vltima voluntas deficere non debet vel posset
dici ꝙ hic arbitrium erat circa accidentale ꝛ ideo comprehē/
di pōt sub membro quod sequiť. Si vero arbitriuz qd̄ deficit
erat circa accidentalia ꝛ accidentale intelligas esse illud qd̄
omissum non reddit negociū vel dispositionē inutilem vt in/
stituo heredes ex partibus quas ascribā nullis eṁ expressis
partibus remanet institutio valida et simpliciter facta vt. ff.
de heredibus instituen. l. ij. sic ꝛ hic siue legeť optio siue vnus
de seruis valet legatum alio non expresso qd̄ ergo cōmissum
est arbitrio tertij non vitiat si omittatur capitur tamē quedā
modificatio in elegendo ppter presumptā voluntatem testan
tis qui tertio quasi bono viro cōmisit sic dispositio non vitia/
tur ꝛ ita etiā potest intelligi dictus. §. vicos ꝛ dicta. l. penul/
tima. s̄. de institu. et substitu. Ultimo colligitur ex isto. §. ibi
vel minime potuerit ꝙ nolle et nō posse paria sunt ex quo vi/
dereť ꝙ si sunt plures iudices dati cū clausula ꝙ si nō oēs po
tueritis interesse duo vel vn⁹ vestrū ea nihilominꝰ exequanť
ꝙ si non velint licet possint interesse vnus solus exequi pos/
sit. canoniste tn̄ hoc videnť intelligere solū de impedimēto et
impotētia iuris vt plene colligiť ꝛ notať extra de officio de/
legati. c. prudentiā per Ber. Inno. ꝛ Hosti

Sed quia nostra maiestas. Hic inci/
pit tertia

pit tertia pars vbi dr ꝙ res que pure subiacet restitutioni nō potest alienari vel obligari qꝛ videt̄ quodāmodo aliena litteram. expone ibi vel substitutione fideicōmissaria. i. per fideicōmissa. deficiēte pmo legatario in legato ad hoc de le. j. l. vt heredib⁹. Ol. Ibi pure nō possideri. Nota pure nō possideri dr res oneri restitututionis supposita. Ibi alienā speciē. s. legatarij vel fideicōmissarij. Cōtra hoc opponit. glo. ꝙ res in diē relicta pōt alienari vt ff. ad trebel. l. marcellus. §. res q̄ omissis alijs solutionib⁹ que hic ⁊ in ꝯtrario dantur. dic ꝙ vbi res est restituēda in diē diei appositio suspēdit translationē dominij in eum cui erat restitutio faciēda vt. ff. de vsufru. leg. l. sempronius vnde tenet alienatio facta ante diei aduentum. Sed dic postea adueniente fingitur retro non tenuisse ⁊ iō imputat̄ in quartā ⁊ sic loquit̄ lex contraria. Item oppo. de. l. quidā. §. si quis filiū ad tre. ⁊ qꝛ iura in hoc sunt intricata dic ꝙ vbi res subiacet restitutiōi ⁊ heres remanet dn̄s pōt dn̄iū transferre tamē adueniēte die nō tenet in pꝛeiudiciū legatarij vt. ff. quē ad. serui. amittat̄. l. si is qui. §. si. pꝛeterquā in seruo vbi refert alienet̄ in vltima volūtate ⁊ tenet manumissio. heres tn̄ tenet̄ ad extimationē ⁊ ita loquit̄ dictus. §. si quis. si inter viuos nō tenet vt instituta qui manumit. nō possunt. §. semel ⁊ notat̄. ff. de manumis. l. seruū. Item adducitur iste. §. in ar. Consuetudo est in aliquibus partib⁹ ꝙ si aliquis vendit rem censualem vel fictualē ꝙ emptoꝛ ⁊ venditoꝛ teneant̄ ad certum quid pꝛestandū ꝙ appellat̄ reuolutio. Mulier que habebat castrū censuale dedit marito in dotē postea reperit̄ matrimoniū non tenere nunqd debebit̄ dicta reuolutio siue pꝛestatio. vel ponamus ꝙ ꝯsuetudo sit ꝙ ꝓrimus reuocare possit rem alienatā. nunqd tenebit̄ emptoꝛ ad talē pꝛestationē si ꝓrimioꝛ aduocet ab eo ar. est hic ꝙ non ⁊. j. ꝓrimo. §. ibi quasi nec scripta ⁊c. sic ⁊ vbi nō tenuit matrimoniū vel reuocat̄ per ꝓrimiorē quidaꝫ moderni se referūt ad id ꝙ dr de pacto legis cōmissoꝛie vel adiectionis in diē vt referat vtrū pure vel sub conditione fiat vt si sub cōditione nō reputet̄ vēdita si defecit conditio vt. ff. de in diē adiec. l. iij. ⁊. iiij. alij dicunt indistincte ꝙ nō tenet̄ qꝛ vbi res est mea in pn̄ti si a me separat̄ ex causa pꝛecedēti fingitur nō fuisse mea vt hic ⁊. §. sequēti ⁊ ar. ff. de separatione bonoꝝ l. quotiēs. §. si liberta ⁊ hec opinio placet pe. cū distinc. aut cōsuetudo dictabat ꝙ si res censualis venderet̄ deberētur pensiones. ⁊ tūc sufficit ꝙ vēdita fuerit qꝛ sufficit cōditionē semel extitisse vt. s̄. de insti. ⁊ sub. l. si quis aut dictabat ꝙ tenēs dominiū rei alienate teneat̄. ⁊ tūc qꝛ retro fingit̄ nō fuisse sua nō teneat̄ per ar. pꝛedicta ⁊ ar. ff. de aqua plu. arcē. l. in diē. §. si. et de pigno. l. lex vectigalis. Itē querit glo. que erāt veteres leges que permittebāt alienari vt hic dr ⁊ dicit ꝙ erat. ff. ad trebel. l. titius rogatus ⁊ de peti. heredi. l. sed ⁊ si. l. §. ꝙ autē ꝟm pe. hoc est falsum qꝛ nec veteres leges permittebant alienari cū effectu. expone ergo hāc lr̄am ꝟm veterē dispositionē. s. ꝓhibentē quasi dicat ⁊ veteres leges hoc ꝓhibebāt. Item queritur de quadā rōne diuersitatis cū em̄ pure legat̄ res testatoris transit dn̄ium in legatariū vt. s̄. l. ꝓri. ⁊ ibi dixi. cū v̊o legatur in diē nō transit ante diē sed interim heres dn̄s est vt hic. ⁊. ff. de vsufru. lega. l. sempꝛonius tn̄ alienatio reputat̄ pꝛo nō facta rōne spei quā legatarius habet vt. s̄. dixi. Sed cū aliqs cōtractus fit in diē obligatio pure cōtrahitur lꝫ exactio differatur vt. ff. de ver. signi. l. cedere diem que est ratio ꝙ dies nō ita suspendit obligationē lꝫ differat exactionē sicut in legato suspendit dominij translationē dic qꝛ vbi dies apponitur in traditione rei nisi suspenderet dominiū nihil suspenderet. et ideo translatio suspenditur ar. ff. de le. j. l. si quando sed in contractu operatur suspensionē exactionis quod satis est. ⁊ ideo obligatio pure contrahitur ꝟm pe. Cy.

Si autē sub conditione. Hic est quarta pars pꝛincipalis que etiā posset cōpꝛehendi sub pꝛecedenti ⁊ dicit ꝙ si heres alienat rem que restitutioni subiacebat sub cōditione vel die incerta que equipollent adueniente die vel cōditione alienatio pꝛo nō facta habet̄ in pꝛeiudicium illius cui erat restitutio facienda. valet tn̄ in pꝛeiudiciū alienātis vt de euictione teneat̄ qꝛ cōsiderare debuit cōditionē posse existere ar. ff. d aqua plu. ar. l. in diē. §. si. sed contra hoc vr̄ hoc cōsiderari nō debuisse vt. ff. de peculio. l. si eo tpe. §. j. de iurisdi. om. iudi. l. penul. §. si. ⁊ de verb. obli. l. inter stipulantē. §. sacrā. hꝛocardicū est ⁊ multa allegari possunt pꝛo ⁊ cōtra. sed dic aut illud ꝙ euenire potest se habet ad esse tm̄ aut ad nō esse aut ad esse ⁊ nō esse. Pꝛimo casu aut se habet ad esse tm̄ ex necessitate nature aut ex necessitate legis aut volūtate cōtrahētis. Si ex necessitate nature vt hoīem moꝛi vt in aut. de nup. §. hinc nobis tunc spectat̄ casus qui euenire pōt vt. ff. de vsufruc. lega. l. si vsufruc. ⁊ locati. l. si quis domū. §. j. aut se habet ad esse de necessitate legis ⁊ tunc idē vt. ff. ex qui. cau. maio. l. sed et si per pꝛetoꝛē. §. si ferie. Aut ex volūtate cōtrahentiū. ⁊ tunc idē vt. s̄. ꝓximo. §. si se habēt ad nō esse tm̄ dic ꝙ non inspicit̄ ꝙ euenire pōt contra naturā vt. l. qd̄ vero ⁊. l. nam ad ea. ff. de legibus. Tertio casu qn̄ se habēt ad esse ⁊ non esse tūc aut rōne pꝛesentis status separatur aliqd in futurū ⁊ inspicit̄ ꝙ euenire potest vt quādo status vel cōditio rei tendit ad hoc vt. ff. de dam. infec. l. si quis mihi bona. §. cum inter ad trebel. l. lucius §. penul. s̄. de pactis. l. j. ff. so. ma. l. ij. et ibi in glo. vbi dr ꝙ res erant in loco periculoso ⁊c. de iurisdi. om. iudi. l. si idē cum eodem. §. j. ⁊ hoc. §. ⁊ aut̄. ibi posita. Si vero rōne pꝛesentis status nihil separat̄ in futurū tūc non imputat̄ ei qui nō diuinauit ꝙ euenire poterat vt dicta. l. pe. §. quotiens. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ in pꝛealle. §. si ferie in eo ꝙ loquit̄ de ferijs repētinis ꝟm Dy. cuius est pꝛedicta distinctio in. d. §. sacrā. In hoc tamen vltimo mēbꝛo videt̄ distinguendū aut pōt imputari ei contra quē agitur dolus vel culpa. ⁊ tūc spectat̄ casus aduenticius vt. ff. de furtis. l. eū qui. §. pap. ⁊ de neg. gest. l. diuoꝛtio. ⁊ ibi no. aut nō. ⁊ tunc non imputat̄ vt pꝛedictis. ll. Item no. ꝙ dicit nullo obstaculo. s. venditionis pꝛescriptionis vel vsucaptionis qn̄ agere nō potuit vt qꝛ legatū erat sub cōditione vel in diē sed qn̄ agere potuit vt qꝛ pure legatū. tūc dic solum de obstaculo venditionis tūc em̄ pꝛescriptionis ⁊ vsucap. obstaculū bene noceret. Sed cōtra hoc videt̄ ꝙ etiā non possenti agere currat pꝛescriptio vt. ff. ex qui. causis maio. l. sed ⁊ si ꝑ pꝛetoꝛem. §. ⁊ si fine. Sed dic vt. dixi. s̄. de in offi. testa. l. contra maioꝛe ⁊ de pꝛecibus impera. offe. l. quotiens. Sed nunquid vendicabitur res cum fructibus. glo. hic dicit ꝙ sic. moderni dicunt contra qꝛ heres medio tempoꝛe dominus est ⁊ eius fauoꝛe pꝛesumit̄ inductū mediū tempus vt faciat fructus suos vt. ff. de ver. obli. l. stipulatio ista. §. inter certam ⁊ de vsufru. l. si fur. in fine. Secus autē si in fauoꝛē honoꝛati vt. ff. de vsuris l. in fideicom. §. cum pollidius. Si ergo vendit heres rem tradit illud ius ꝙ habet vt. l. traditio de acquirendo re. do. vnde sicut non teneretur fructus medij tempoꝛis restituere ita nec emptoꝛ pꝛo ista opi. bene facit glo. ff. de rei ven. l. emptoꝛ que est super verba superfluum. In fine ipsius glo. Non ob. iura allegata per glo. qꝛ. §. si vero loquitur in quodam casu speciali quia ibi agit contra ius cōmune ante conditionem existentem vnde sicut in illo est speciale ita etiam vt habeat fructus hic loquitur de iure cōmuni vbi alienatio tenuit vt statim dicetur in aut̄. res que ⁊ legatarius non admittit̄ nisi cōditione existente vt. ff. de vul. ⁊ pupil. subst. l. coheredi. §. cum filie. al's est in. l. iul'. ric. Item inducitur iste. §. in ar. ꝙ si miles tenebat a me castrū in feudū ⁊ alienauit aliqua vel aliquos hoīes vel constituit aliquem seruitutē postea cōmisit causam ex qua pꝛiuatus sit feudo. vtrum alienatio vel seruitutis impositio teneat. ar. est hic ꝙ non quia ex causa retrocedēte redijt ad me feudum. ⁊ pꝛo hoc. ff. de pig. l. lex vectigali de separatio. bonorum. l. penul. §. si liberta. ⁊ de in inte. restitu. l. non solum ⁊ ita tenet pe. scd̄m Cy. Item ꝙ dicitur in littera substitutione expone scꝫ fideicōmissaria vt si decesserit sine liberis quandocunq̄ substituo. ⁊ ꝙ dicit grauioꝛibus euictionib⁹ accipe pꝛopꝛie quando venditur ignoꝛanti qui agit de dupla si stipulatus est impꝛopꝛie quo ad emptoꝛē scientē qui non agit nisi ad pꝛecium etiā si sit stipulatus vt. j. ꝓrimo. §. Ol. Et nota ꝙ dicit quasi nec scripta ⁊c. simile. s̄. ad velley. aut̄. si qua mulier ⁊ de his qui pꝛo non scriptus habent̄. l. j. ⁊. ij. ⁊. j. de cadu. tollē. §. ⁊ cū triplici ⁊ ibi dixi. ⁊ pꝛo hoc. j. de dona. l. sancimus vltra pꝛincipiū ⁊ ꝙ subijcit ꝙ similiter ꝙ alienatio perinde habeatur ac si nec facta nec scripta foꝛet in pꝛimis duobus casibus qui sequuntur a pꝛincipio in alijs duobus ex post facto.

Emptoꝛ autem. Quita ⁊ vltima pars. Ibi melioꝛatione. Cuius al's regulariter in actiōe exempto ratio habetur vt. ff. de euic. l. si cū venditoꝛ. §. si. ⁊ act. empti. l. idq̄ ⁊ iulianus ⁊ ibi notat̄. Ol. Et nota ꝙ dicit sciens dedit qꝛ hoc videtur induci eius odio pꝛopter eius scientiam ⁊ ideo non videtur ꝙ venditoꝛ possit renunciare beneficio huius. l. vt teneantur ad duplam euictionis ad similitudinem filij renunciantis macedon̄. ꝙ nō est in eius fauoꝛe sed odio credit pater inductū vt. ff. de conditio. indebiti. l. qui excep. ⁊ ad macedo. l. j. ⁊ no. e. titu. l. tam ⁊ si. Ibi finem soꝛtiantur ꝙ est per pꝛohibitam alienationem vel obligationem rei subiacentis restitutioni. Quare non agatur ad duplum si stipulatus est quādo sciens. dic vt in glo. licet contrarium no. ⁊ male. ff. de ver. obli. l. qui rome. §. si. circa mediū glo. et ꝙ hic not. verius est scd̄m Iaco. de are. Pet. et Cy. In glo. immo videtur ꝙ teneat ibi non pꝛodesset restitutio immo

sine restitutione datur rei vendicatio in alienatis vt not.j.in glo.magna que incipit immo videtur q medio tempore. Ol. In eadē glo.in fi.quasi dicat restitutio quo petitur ab herede in.l.contraria non complectitur rem alienatam quia illa ad⸗uocatur a possessore vt hic vel dic vt in contrario notatur. In glo.hec duo in fine.ff.de condi.ꝛ demon.l.diem insertus. In glo.immo videt q in medio ibi sed per aut.hic positam non immo de hoc dic verius vt notatur in corpore vnde ipsa aut. sumitur Old.ꝛ not.ꝛ quod dixi.ff.de re.iur.l.plerūq circa fi⸗nem tituli. In glo.etiam si fuerit in fine hanc vltimam hic ap⸗probat Cy.sed non videtur bona in pure legatis ꝛ ideo dic vt s.scdm Fran.ac.

Res que subiacent. Hec auten. scdm glos.q est in.l.C.que incipit imo vr q medio corrigit.l.C. scdm al's veras glo.quas moderni sequunt nō cor⸗rigit sed addit ponendo regulā a qua excipit duos casus. Et vide qd no.in corpore vnde sumit ꝛ per Azo.in summa eius⸗dem tituli ꝛ vide in nouellis eodē titulo qui intitulat si quis vnū de liberis suis heredē instituerit vel extraneum ꝛ rogare voluerit ꝛc. Quero nunqd cōditione pendēte ipso iure nō va⸗leat alienatio an teneat medio tpe. Sed aduenīēte cōditione habeat pro non facta glo.l.C.dicit q per.l.C.valebat interim sed per hanc aut.ipo iure phibita est ꝛ ita notat in glo.q inci⸗pit.immo vr qd medio tpe ita etiā notat.ff.de re.iur.l.plerūq ꝛ ad treb.l.marcellus.§.res q ꝛ ad hoc extra de ꝯcessione pre⸗bende.c.qꝛ in cunctis.§.sed extitit ex aduerso cuz ibi notatis. Alibi no.q interim valeat.ff.de le.ij.cuz pater.§.libertis ꝛ in corpore vnū hoc sumit que opinio ibi approbari videtur in tex. sm Dy.qꝛ ibi expresse ꝯfirmat.l.C.nisi in duob' casib' qs ex⸗cipit.s.dotis ꝛ ppter nup.donationis ꝛ hoc tenēt moderni et Cy.vnū tamē est nota dignū q hec aut.ꝛ lex.C.ita demū locū habent si grauatus sub cōditione hoc sciebat.al's tenet aliena⸗tio ꝛ preciū restituit vt.ff.de le.ij.l.vltima.§.fi.vbi sm Dy.de⸗terminat hec aut.ꝛ alia iura de hoc loquētia. Itē tenet glo.q illud qd hic dr habet locū tam in dote costituēda q exigenda. dicit tamē pe.q si esset mulier grauata pro dote constituēda filialibus non posset alienare qꝛ nō est officiū maternū dota⸗re filias sed paternū vt.s.de dotis pmissione.l.fi.et ita notat in glo.ff.ad trebel.l.a filia. Itē qd dixi q locum habet in dote soluēda verū est nisi portio sua sufficiat. Quid si matrimoniū est solutū pro quo dos fuit cōstituta.nunqd tenebit restitue⸗re.vr q sic quasi causa cessante.glo.hic ꝛ Azo.in summa aut. vnde hec sumitur tenet q nō ꝛ nihil hic allegat glo.sed dicit fuisse opi.H.Azo.allegat qꝛ dos non desinit esse in suo priui⸗legio ar.ff.ad trebel.l.heredibus.§.fi.ꝛ in aut.de equa.dot.§. qꝛ vero.M.fil.pro eadē opinione allegat.ff.ad.l.falc.l.pater filiā.Cy.allegat ad trebel.l.mulier ꝛ.l.cū proponebat ꝛ.ff.so. ma.l.etiā dn̄s.Ol.allegat duas.ll.simul iunctas vt.ff.de vul. ꝛ pupil.substitu.l.coheredi.§.cū filie ver.nec fideicō.de mino. l.ij.§.sed vtrū in fine ꝛ de colla.dotis.l.fi. Querit etiam quid si ipse pater dotem exegisset ꝛ videtur idē qꝛ seruare tenetur filie.s.de rei vx.ac.aut.sed quāuis iuncta.l.si arrogator.§.j.ff. de adop. In contrarium valde facit dicta.l.pater filiam ad.l. fal.a contrario sensu.sed posset distingui scdm eum vtrū esset rogata filia restituere fratri.ꝛ tūc veniat in restitutione quasi paterna substantia facta ꝛ ita intelligatur dicta.l.pater.an ex⸗traneo ꝛ tunc non per.l.s.cōmunia vtriusq iudic.l.fi. Dic er⸗go q dos data tempore grauaminis impositi in restitu.nō ve⸗nit vt dicta.l.pater ad.l.fal.ꝛ de dotis colla.l.fi.nec etiā post⸗ea data.vt.ff.ad trebel.l.cum pponeret ꝛ.l.a filia et ibi notat. Item querit glo.nunquid poterit alienari propter necessita⸗tem alimentorū.ꝛ tenet q nō.nec obstat aut.ꝯtra rogatus vt in glo.notat. Jaco.de are.ꝛ Ric.tenēt ꝯtrium qꝛ maior necessi⸗tas est alimētorū ꝛ fauorabilior q dotis ꝛ propter nup.dona. ꝛ ad hoc facit quod notatur.s.de sac.sanc.eccle.l.illud. Item querit Cy.si filius rogatus alienauit extra duos casus predi⸗ctos.nunquid tenebit alienatio vsq ad debitum bonorū sub⸗sidium ꝛ dicit q sic scdm Jaco.de are.qꝛ filius dicitur credi⸗tor quo ad hoc cum sit ei legitima magis debita q patrono. patronus autem dr creditor vt.ff.de donatio.l.si patrono.er⸗go ꝛc.multo magis in filio vt.ff.ad.l.cor.de fal.l.si qs legatū §.fi.ꝛ ibi notat igitur si est creditor potest eligere valere alie⸗nationem vt sibi debitum cōsequatur ex quibus rebus velit vt.ff.de distra.pigno.l.creditor.ꝛ pro hoc facit.§.vnū sumitur hec aut.scdm eum. Item quero si pater instituit tres filios et rogauit eos q decedentes sine liberis restituerent portiones eorum superstiti vel superstitibus vnus.eorum multa alie⸗nauit de parte sua deinde vnus ex alijs morit sine liberis et

sic locus est fideicō.frater qui nihil alienauit dicit fratri qui alienauit q nihil debet habere de parte istius fratris defun⸗cti qꝛ fecit cōtra voluntatē defuncti alienando quasi testator saltem tacite prohibuerit alienationem fieri per eas per hanc aut.ꝛ ideo priuari debet cōmodo testamenti per aut.hoc am⸗plius.s.ti.primo.quid erit et videtur q priuari debeat vt.ff. de le.ij.l.cum pater.§.libertis.sed dic contra qꝛ.§.ille loquit in expressa phibitione facta a testatore de non alienādo.secus in tacita qꝛ tunc medio tempore valet nec aliā penā patit nisi q adueniente conditione reuocat vt.s.dixi. Item quero si te⸗stator instituit filios ꝛ rogauit q si decederent sine liberis re⸗stituerēt titio ꝛ isti fecerint inter se diuisionē deinde vnus mo⸗ritur sine liberis.nunquid ille cui est restitutio facienda tenea⸗tur stare diuisioni ꝛ sic petere partem que obuenit illi an vero petere debeat medietatē illius partis ꝛ medietatē alterius q obuenit alteri fratri.et videtur q non teneatur stare diuisio⸗ni qꝛ similis est vēditioni vt.s.cōia vtriusq iudi.l.j.ꝛ pro hoc ff.qui po.in pig.ha.l.creditor.§.post diuisionē.ꝛ hec lex ꝛ hec aut.que dicit dato q teneat medio tpe adueniente tn̄ condi⸗tione habet pro non scripta.ꝛ pro hoc.ff.de le.ij.l.peto.§.pre⸗dium ꝛ videtur expressum.ff.de vsufru.le.l.is q.qui.mo.pig. vel ypo.sol.l.si consensit.§.fi.ꝛ cōi diui.l.si quis putans.§.fi. In cōtrariū q stare teneatur diuisioni.ff.de iure doti.l.cum in fundo.§.si fundus ꝛ videt casus.ff.de le.ij.l.cū pater.§.he⸗redita.post mortē ꝛ hoc forte verius maxime quando prouo⸗catus fuisset ad diuisionē qꝛ tūc videt fieri ex necessitate vt.s. de fundo dota.l.ij.cum ibi notatis ꝛ que ibi dixi ꝛ.§.predium q satisfacere videtur. In contrarium erat alienata res pro⸗pter factū heredis vt ibi ptz ꝛ ideo nocet fideicōmissario. An aūt fratres rogati inuicē restituere faciendo diuisionē videā⸗tur renūciare fideicō.notat.ff.de ver.obli.l.qui rome.§.cohe⸗redes ꝛ dixi.s.de pactis.l.j.

¶ De falsa causa adiecta legato vel fideicōmisso. Rubrica.

¶ Super rubrica vide Azo.in summa huius tituli ꝛ qd not. ff.de condi.ꝛ demō.super rubrica ꝛ dic q causa est vera.occa⸗sio falsa vt notat per archi.xj.di.c.consequēs. An falsa causa vitiet sententiā dixi.s.si ex falsis allegationibus sup rubrica. An vitiet alia negocia plene dixi.ff.ne vis fiat ei q in pos.mis⸗sus est.l.ij.§.si qs id ꝛ de cōdi.ꝛ demon.l.falsa demonstratio.

1 ¶ Verba enunciatiua in vltimis voluntatibus dispositio⸗nem inducunt.

1

Verba testamēti. Allegatur q verba enūciatiua in vltimis volūtatibus dispositio⸗nem inducūt ꝛ ꝯcor.j.c.l.si dotē de le.ij.l.vnū ex fa.in fi.ꝛ de dona.l.ex hac scriptura ꝛ h nisi per heredes probet de errore vt hic ꝛ.ff.de au⸗ro ꝛ ar.le.l.qui vxori. Oppo.de le.ij.l.titia.§. gaius.So.ibi nō erāt res penes vxorē sed penes maritū.Naz differētia est inter penes ꝛ apud vt.ff.de ver.sig.l.penes ꝛ hāc approbat Ric.sed nō placet pe.licet eīn sit differētia inter pe⸗nes ꝛ apud tn̄ promiscue ipis vocabulis vtimur ꝛ ideo aliter solue ꝯtrium vt soluit per Azo.in summa huius tituli in fine. Vel dic scdm eūdem pe.quot testator ꝯfitet nil deberi preiu⸗dicat quo ad presumptionē faciendā pro debitore. Sed si he⸗redes pbant q debitor nō satisfecit tūc non preiudicat nisi p⸗bet debitor q testator fuerit cōfessus scienter vt in.l.cōtraria ꝛ hic ꝛ de le.ij.l.lucius.§.quisquis. Est ergo differentia inter confessionē que fit inter viuos ꝛ que fit in vltima volūtate qꝛ inter viuos preiudicat quo ad plenā probationē sed tamē p⸗batur per errorē emissa nō preiudicat licet aduersarius pba⸗re vellet q scienter ꝯfessus fuit qꝛ nō inducit dispositionē vt s.de iuris ꝛ fac.igno.l.cum falsa.fallit qn̄ emittit ad liberādū ꝛ nō per errorē vt.ff.de pactis.l.tale in pncipio ꝛ.j.dicet. Sed in vltima volūtate preiudicat ad pbandū indistincte tn̄ si he⸗res probat ꝯtriū q potest nisi testator iurauerit vt.ff.de le.ij.l. cū quis decedēs.§.codicillis ꝛ in aut.de iureiur.a mori.presti⸗to.euitabat ne sibi preiudicet per exceptionez nisi legatarius vellet pbare testatorē ex certa scia verba ptulisse qꝛ tūc vir⸗tute cuiusdā tacite dispositionis nō tenet soluere ꝛ sic intelli⸗git pe.l.istā.ꝛ est notabile sm eum. Et ratio diuersitatis de cō⸗fessione facta inter viuos ꝛ in vltima volūtate pōt esse fauor vltimarū voluntatū ꝛ qꝛ ꝯfessio inter viuos vr fieri pretextu alicuius cause que subsit. In vltima autē voluntate videt fa⸗cere disponendo ad hanc rationē facit qd notat.j.de peculio eius qui

eius qui libertatē meruit.l.j.Jaco.but.Sed nunquid testator
si cōualuerit pōt ꝯtra istā confessionē venire dic vt dixi.s̄.de
non numera.pecu.l.generaliter ver.sed circa hoc querit Cy.
ꝙ verba enunciatiua non habeāt tacitā dispositionē vt.s̄.de
testa.mili.l.ex his verbis vbi de hoc dixi glos.videt̄ tenere ꝙ
ibi erant verba enunciatiua hic dispositiua.⁊ ita videt̄ senti-
re ꝙ verba enunciatiua in vltima volūtate nō inducāt dispo
sitionē qđ non placet pe.immo inducūt vt.j.eo.l.si dotem ⁊ di
cta lege lucius.§.quisquis vnde ipe r̄ndet ꝙ in cōtrario ver-
ba enunciatiua fuerunt emissa propter aliud hic ꝑpter se.ver
bi gratia cum testator crederet liberū qui erat seruus dicit ta
li libero lego centum hic proferuntur verba enunciatiua pro-
pter aliud non propter libertatē dandam. At cum testator ꝓ
fert verba propter se tunc disponūt vt hic ⁊ idem esset in con-
trario si sciens eum seruum suū confessus fuisset cum liberū
vt hic dicit glo.staretur confessioni ⁊ consequeretur liberta-
tem.⁊ pro hoc in aut.vt liceat matri ⁊ auie.§.ad hoc coll.viij.
Ol.Ut ergo sciatur quando verba enunciatiua inducant ta-
citam dispositionē ⁊ qn̄ nō.dic aut sunt emissa ꝑpter se princi
paliter aut propter aliud incidenter hoc scđo casu non habēt
vim dispositionis.⁊ ideo nō preiudicāt vt.d.l.ex his.s̄.de pro
ba.l.nō nudis ⁊.l.nō epistolis ⁊ fa.herc.l.familie.primo vero
casu quando emittunt̄ propter se principaliter subdistingue
aut proferuntur in vltima voluntate aut in cōtractibus.si in
vltima voluntate aut referuntur ad personā honoratā vt qꝛ
dico scio ꝙ si bene te habeas circa heredē meū dabit tibi de-
cem tunc non habēt tacitā dispositionē vt.ff.de vsufru.legato
l.generali in prin. Si ad personā grauatā vt qꝛ dico scio he-
res mi ꝙ dabis titio.x.tunc inducūt tacitā dispositionē vt.ff.
de le.ij.l.vnū ex fa.§.si.⁊ hac.l.cū si.Si vero talia verba enun
ciatiua proferunt̄ inter viuos regulariter non habēt tacitam
dispositionem.⁊ ideo non habent locū remedia que ex dispo-
sitione competunt vt.ff.depo.l.publia.§.lucius.fallit in iu-
dicio vbi tacitā dispositionē importāt vt si quis in iudicio con
fiteat̄ se heredē vel se debere vt.ff.de in interroga.ac.l.de eta-
te.§.qui interrogatus ⁊ de dona.l.quidā al's est.§.sub.l.do-
nari.Sed ista videntur quodā modo dispositiua. Item fallit
vbi emittunt̄ inter viuos ad liberandū ⁊ aduersario presente
Nam tunc inducūt dispositionē fauore liberationis ⁊ possunt
dici pactū vt.ff.de pac.l.tale pactum in prin.⁊ de actio.⁊ obli-
gatio.l.arrianus licet glo.in dicta.l.tale pactum in prin.videa
tur dicere ꝙ ideo ibi habuit effectum dispositionis qꝛ referū
tur ad verbū profiteor te nolle teneri ⁊ sic videret̄ dispositiua
sed si simpliciter ⁊ mere intelligeret̄ non haberent dispositio-
nem ꝟm ipam glo.sed hoc est addere ad tex.quod nō est dicen
dum ꝟm Pe.cuius est predicta distinctio valde digna ⁊ me-
morie cōmendanda ꝟm Cy.De istis confessionibus factis in-
ter viuos ⁊ vltima voluntate ⁊ an valeant absente aduersa-
rio vel opus sit ꝙ sit presens dixi.s̄.de non numera.pecu.l.ge
neraliter ⁊ plenius de proba.l.rationes vbi etiam de istis ver
bis enunciatiuis dixi et latius.s̄.de testa.l.verba testamenti.
In glo.prima ibi exigi vero vel dixit titium nihil sibi debere
vt.ff.de peculio lega.l.si peculiū.§.j.in fi.Old.

ETiam. Pone casum in nube vt patiat̄ con
traria ⁊ distingue vt in glo.⁊ plenꝰ
ff.de libera.legata.l.legaui et per Azo.in summa
huius tituli circa medium in glo.ibi si sic.§.primo
ibi nam si ꝙ ⁊c.Old.

SI non designata. Sed genera-
liter locutꝰ est
vt subijcit ⁊ dicit glo.ꝙ vꝫ legatū dotis ꝑpter com
modū rep̄ntationis. Itē ꝑpter euitandū repsenta-
tionē retētionis ob res amotas qꝛ retineri poterāt olim ante
iustinianū hodie nō vt.s̄.de rei vx.act.§.maneat. Non tn̄ va-
let hoc legatū ꝟm glo.quominus expresse retineant̄ cū vir le-
gat.secus si extraneus.Itē vt fal.detrahat̄.Sed in his duobꝰ
male dicit glo.Nā cōmodū rep̄ntationis bene defalcat̄ licet
nō ipa dos vt.ff.ad.l.falc.l.j.§.si creditori ⁊ de dote prelegata
l.ij.§.idē querit ⁊ ibi notat̄.Itē non refert leget vir vel extra-
neus sed refert in vbis ⁊ modo legādi vt ptꝫ in.§.a me in glo.
allegato.⁊ ibi notat̄ ⁊ approbat̄ ibi per Dy.⁊ hic per.M.fil.
⁊ Oldra.⁊ Cy.In alio etiam male dicit glo.qđ legata relicta
coniunctis personis sub falsa demonstratione non debentur
cōiunctis personis vt.l.virilis.§.si quis vxori delega.prestā.
qꝛ immo bene debent̄ liberis ⁊ parētibꝰ etiā cū falsa demon-
stratione qꝛ in eis sola charitas sanguinis attendit̄ sed nurui
⁊ vxori nō debent̄ qꝛ in eis nō tam cōiunctio ꝑsonarū q̄ ꝙ ad
sibi debitū veniant ꝯsideratur vt.d.§.si quis al's si quid vxori
ꝙ cum deficiat necesse est priuilegium ob hoc datum deficere

Item ꝙ hic in fi.l.dicitur expone.i.non iure dotis sed iure le
gati falsa causa adiecta nō nocēte. Old. In glo.vlt.ibi expri-
matur non vt quātitas sed vt species.Old.Ibi corpus igno-
tum ꝙ est corpus in genere ꝙ nō debet̄ nisi inueniat̄ vt.ff.de
auro et ar.lega.l.quintus et de le.iij.l.nuper.sed lex lucius.§.
quisquis allegata per glo.nihil facit.Old.

SI dotem. Intellige ꝟm notata supra eo.l.j.⁊
ꝙ dicit sollicite dic.i.cum timore.

REfert. Intellige scđm notata.s̄.eo.si nō desi
gnata ⁊ ꝙ dicit cōscripta sunt dic ꝙ
testator dixit centū que cōtinent̄ in instr̄o dotali me
recepisse vxori mee lego ⁊ in veritate erāt ducentū.

¶ De his que sub modo. Rubrica.

¶ Super rubrica.videt̄ Azo.in summa ⁊.j.de dona.que sub
modo ⁊ dic ꝙ modus fit per vt conditio per si causa per qꝛ vt
no.j.l.j.⁊.s̄.tit.primo sup rubrica.vn̄ versus.Scito ꝙ vt mo-
dus est si conditio qꝛ causa ⁊ de dictione vt tetigi.s̄.de ꝓcura.
aut.ꝙ ius ver.de dictione vt in contractibꝰ etiā facit modū ⁊
non cōditionē vt.ff.mand.l.causam.§.si.⁊ vide de significato
dictiōis vt in alphabeto sub lr̄a.U.dictiōe vt ⁊ de si eodē al-
phabeto littera.S.dictione si ⁊ de qꝛ littera.Q.vide etiā qđ
dicā.j.tit.pri.super rubrica.Et an relictū sub modo impossi-
bili valeat dixi.j.de cadu.tol.§.pro scđo in fine ⁊c.

IN legatis. Primo ponit in gene-
re.scđo in specie. Opp.
ꝙ licet non stet per eam sed per eū cui nubere
iussa est tn̄ nō habeat legatū vt.j.tit.primo.l.
legatū.quidā faciūt differentiā inter modū et
cōditionē vt.ff.de le.iij.l.pater.§.tusculanus.
qđ nō placet pe.⁊ sequacibꝰ immo idē circa hoc seruat̄ in mo-
do ⁊ cōditione vt.ff.de conditione ⁊ demon.l.titio.§.si.⁊ ideo
distingue aut stat per illū facto suo ⁊ non nocet vt hic aut per
casum fortuitū ⁊ nocet vt in.l.cōtraria ad.§.tusculanus qui
videt̄ casus in ꝯtrariū.respondēt ꝙ ibi nō dependēt ex facto
alterius qꝛ conditio dandi presumptione iuris depēdet ex po
testate dantis tm̄ sed in.l.contraria ex potestate vtriusqꝫ et si
tu opponas idem est in dando qꝛ dependet etiam ex potesta-
te recipient.respondeo licet non detur inuito tamen ius pre-
sumit ꝙ libenter accipiet vt.ff.de here.instituen.l.suus ⁊ dicā
j.tit.proxi.l.penul.Cy.de hoc plene notatur ⁊ dixi.s̄.de instit.
⁊ substit.l.j.Item facit hec lex ad questionē quam vidi de fa-
cto episcopus pergameñ.legauit cuidam filie fratris sui li-
bras cētū ad se maritandā.decessit anteq̄ se maritaret.pater
tanq̄ eius heres petit legatum.heredes dicunt se non teneri
quia siue fuerit legatum sub modo siue conditione ea deficiē-
te deficit legatū vt hic ⁊ quia cessante causa legati cessare de-
bet legatum vt.ff.de conditione ob causam.l.dedi et per totū
titu.Item pro hoc quia si testator legat ad monumētum ex-
truendum tale legatum non potest in aliam causam expendi
vt.ff.de condi.⁊ demon.l.quibus diebus.§.si.ergo ita erit in
proposito ꝙ ipa pecunia conuerti nō poterit nisi ad maritan
dum.qđ esse non potest propter eius mortem.In cōtrariū al-
legabat̄ cōiunctio personarū qꝛ filia fratris erat.talis em̄ cō-
iunctio facit valere legatum qđ al's non valeret.s̄.de legatis
l.cum alienam cum si.Item ad hoc allegabātur verba testi.
s.ad se maritādū q̄ nō vident̄ inducere modū nec ꝯditionē sꝫ
potiꝰ quādā admōitionē ⁊ declarationē nō ei dixit vt se ma-
ritaret vel si se maritaret, ⁊ ideo legatum vr̄ deberi ⁊ videtur
expressum de dona.l.ij.§.si.cum ibi notatis.modus enim fit
per vt conditio per si ꝙ hic non erat.Item videtur casus ex-
pressus pro hac parte.ff.de cōdi.⁊ demon.l.titio centū in prin
cipio ⁊ ita fuit terminatum. Sed ꝙ illa verba ad maritandū
inducant modum videtur expressum.ff.de condi.et demon.l.
quibus diebus.§.si.et.l.titio.§.antenup.locati.l.insulam
§.si.⁊ de trāsa.l.cū hi.§.vni. Questio etiā predicta fuit dispu
tata Boñ.per dn̄m Thomā piperata ⁊ soluta vt predictū est
in effectu ⁊ incipit quidam episcopus.⁊ vide quod notaui.s̄.
de nup.l.sancimus.Quid si sub modo sit aliquis heres insti-
tutus.dic ꝙ si pro parte cauebit coheredi de modo implen-
do.Si vero insolidum tunc sine cautione adire potest cum nō
sit cui caueat ar.ff.de condi.insti.l.si quis.§.idē iul.⁊.l.mulier
in princi.⁊ de cōdi.⁊ demon.l.muciane.§.si.Jac.de beluiso.

EX his. Ibi nascatur scđo legatario ꝯtra pri
mum ꝙ dicit siue ad cōditionem siue
ad modū expone ꝟm Pe.⁊ Old.i.qꝛ simul legauit
sub conditione et modo vt qꝛ dixit lego titio centū
vt det meuio.x.si nauis ex asia venerit.hoc enim casu meuius

demū impleta cōditione potest petere: et sic intelligūt istū text. siue ad modū et conditionē simul verba respiciunt siue ad modum tm̄ siue ad conditionē tm̄ licet glo. aliter et obscure exponat hec verba ꝙ subijcit in conditionibus. s. simul cum modo mixtis. vbi em̄ sub modo tm̄ relinquitur statim debetur prestita cautione de modo implēdo. et omissis omnibus alijs intellectibus glo. dicit ꝙ lex ista dicere intendit ꝙ scd̄s legatarius cui legabat a primo sub modo nō poterat olim petere nisi in libertate hodie sic per. l. istam vnde hec lex continet tria dicta primum est quando relinquo titio vt partem det meuio olim non poterit agere scd̄s contra primum nisi in libertate hodie sic. sm̄ dictum est quando relictum est simul sub modo et conditione vt in predicto exemplo lego titio cētum vt det meuio decem si nauis ex asia venerit quo casu secundus agere non poterit nisi conditione impleta et sic dictio siue ponitur copulatiue sicut et dictio seu. ff. de au. et ar. le. l. si ita. tertium dictuz est inquātū possit grauari primus legatarius sm̄ Pe. et Cy. posset etiam legi vt dicamus modū et conditionem simul appositā fuisse pͦmo legatario vt lego ticio. x. sub cōditione si nauis ex asia venerit et vt det meuio quinqꝫ. Sed istud nō videt bonū exemplū cum hec lex tractat solum de ac. danda. secūdo contra primū. et ideo cum in personā istius non sit adiecta conditio non videtur expectandus eius euentus: sed certe immo quia repetita videtur etiā in personā secundi cū primus capere nō possit nisi ea adueniēte. per cōsequens ante grauari nō possit. vt. s. de fideicō. l. ab eo. Sed qd si primus repudiat suū legatū. Pla. dixit ꝙ secundus habebit vtilē suo nomine alij et melius ꝙ nullā habebit sed remanebit penes heredem cum onere suo: vt. ff. de leg. ij. l. imperator. in princi. et ibi notat sm̄ Pe. et Cy. et vide quod notatur dicta. l. imperator. Oppo. ad vltimū responsum vbi dicitur primū legatariū non posse grauari vltra quātitatez sibi relictā. immo videtur ꝙ sic vt dicta l. imperator. dic ꝙ aut vtrūqꝫ. s. cōmodū et onus est in quātitate et habet locū quod hic dicitur aut vtrūqꝫ est in specie et non habet locū hec lex: sed lex contraria aut alterū tantū est in specie tunc si legatum est in specie et onus in pecunia vel econtra locuz habet hec lex et ratio est que colligitur ex. l. ff. de falsis. l. sed si non seruus. et de hoc vide quod notatur dicta. l. imperator. §. si centum.

¶ De conditionibus insertis. Rubrica.

¶ Super rubrica. vide plene per Azo. in summa huius titu. per Goffre. et Hostien. in summa de conditio. appositis et per Ber. e. titu. c. vlti. et per Innocē. c. j. xxviij. q. j. si infidelis. et plene. xxxij. q. ij. c. solet. in glo. et per Archi. vt ecclesiastica beneficia. c. j. in glo. No. et de condi. et demon. super rubrica et instituta de legatis. §. longe magis in glo. not. de conditionib9 et demonstra. et de cōditione indebi. l. qui promisit et quod dicam. j. e. l. si plures. et quod dixi. s. de institu. et substitu. l. j. et. l. si pater et per Azo. in summa eiusdem tituli. Cōditio promiscua et nō promiscua que sit habetur. ff. de cōditio. et demonstra. l. si iam facta. et de significato huius verbi conditio. vide etiā in alphabeto sub litterā. C. dictione conditio. Et notandum ꝙ cōditio sit non solum per si et cum. sed etiam per ablatiuos absolutos vt lego titio. x. ipso sic faciente vt. ff. de statulibe. l. statulib. §. si quis decem de condi. et demon. l. a testatore et de adimen. le. l. legatum sub conditione datum. Item hec verba que sepe apponuntur in contractibus saluis in factis conditionez inducūt vt. ff. fa. herc. l. item labeo. §. familie. et ibi in glo. item no. ꝙ vera cōditio sit per tempus futurum non per preteritū vel presens vt. ff. de condi. insti. l. institutio talis. §. si. lꝫ quandoqꝫ impropie dicatur etiā relata ad presens vel tempus preteritū vt. ff. si certum petatur. l. cum ad presens et. l. itaqꝫ. Itez istud verbum si ita quādoqꝫ ponitur affirmatiue non conditionaliter vt extra de renūcia. c. nisi cum pridem vltra mediū. aliquando facit conditionē vt in clausula illa si preces veritate nitantur extra de rescriptis. c. ex parte primo. cum ibi notatis et in illa si dignus existat. e. titu. c. cum adeo. Item verba illa si talis est ydoneus non faciunt conditionē vt notatur per Inno. extra de presum. c. dudum. Itē non facit conditionez si datur aliquis tutor si satisdederit vt. ff. de tutelis. l. muto. §. j. et de hoc notat extra de elec. c. significasti circa principium et latius. ix. q. iij. in summa in glo. nō facit etiā cōditionē. e. di. ca. in ea. regulariter tm̄ facit cōditionē vt. j. e. l. j. interdū ponit causatiue extra de spon. duorum. c. primo glo. penulti. et de significato huius dictionis si et per se et cum alijs iuncta in alphabeto sub littera. s. ¶ Est etiam notandū ꝙ due clausule que sepe apponunt in lr̄is ap̄licis multū inter se differūt. vna est mandamus ꝙ titio ꝓuideas de beneficio tali si eum vite laudabilis et honeste cōuersationis esse reperieris. alia si ipse clericus esset vite laudabilis et cōuersationis honeste. Nam prima ad futurum tp̄s refertur. scd̄a vͦ ad p̄ns vt. ff. de le. primo l. stichū qui meus erit. Itē in scd̄a nō inest ꝓuisioni q̄ fieri mādat a sede ap̄lica cōditio examinationis siue inqsitionis ydoneitatis. vñ talis ꝓuisor nō hꝫ de ydoneitate psone inquirere nec obijciētes audire ar. j. de execu. rei iudica. l. si vt ꝓponis et notat per Inno. extra de ꝯcessione prebē. c. proposuit et de re iudi. c. decetero et per cōpo. extra de elec. c. cū inter canonicos in glo. sed pone circa finē. sed cū mādat si eū esse reperierit vite laudabilis et c. vt in pͥma clausula necesse hꝫ ante ꝓuisionē de hoc inquirere iuxta formā mandati: vt extra de rescript. c. cū dilecta mā. l. diligenter. de transact. l. cū hi. §. si pretor. et de rebus eorum. l. magis puto. §. si es alienum. et sic prima verba facti hominis declarantis requirunt. secunda non. sed solaz existentiam idoneitatis de presenti requirunt que in rerū natura certa est licet apud nos incerta. et ideo cōditionē non faciunt: vt. ff. de iudic. l. sed et si restituatur. §. si. et de cōdi. institu. l. institutio talis. et hec est causa quare hec verba i legato adiecta si legatarius voluerit faciunt legatū cōditionale. Sed licet insit illa conditio in legato si voluerit legatarius quo ad acquisitionē irrepudiabilē quia legatū est quedam donatio: vt. ff. de le. ij. l. legatū que nolenti non queritur vt. ff. de dona. l. hoc iure. §. nō potest tamē quia illa verba adiecta requirūt declarationē hominis legatū cōditionale faciūt. vt. ff. de le. j. l. si ita. §. illi. et de cōditioni. et demō. l. si ita expressum. sic ergo est in clausula predicta. et per cōsequens decretū appositū in litteris vbi esset ipsa clausula requireret insinuationē volūtatis executoris. vt extra de conces. prebende. c. qr̄ in cunctis. lib. vj. de istis etiā clausulis ꝯditionalibus vide in clementi. de cōces. preben. c. vnico. per Io. an. Item verbū donec facit conditionē vt. s. de vsufruc. l. ambiguitatē. §. fina. autez vt lego vxori decē donec morabitur cū filijs vt. ff. de le. iij. l. qui cōcubinam. §. penul. al's est ibi dictio dum cū filio ꝙ idem est et pro hoc. j. e. l. si ea et ad hoc vide qd̄ notaui. s. de le. l. j. vbi etiā habes de verbo quoad et quousqꝫ vtrū faciant cōditionē. Item si papa cuz aliquo dispensauit in duobus beneficijs curatis cum ista clausula dummodo vnum ex eis per substitutū idoneum faciat deseruiri. talis clausula non inducit conditionez sed potius admonitionē et ideo dispensatio non tollitur dato ꝙ deseruiri non faciat. poterit tamen priuari si non faciat deseruiri vt extra de cleri. non residen. c. tue. et ita not. per Compost. extra de elect. c. dudum. ij. in fi. iij. colūne de modo et causa vide. s. duobus proximis titulis super rubricis. De verbo sm̄ an faciat conditionem dixi. s. de testa. l. si testamentū. Itez non solū expressa conditio facit legatum conditionale: sꝫ etiā tacita vt. ff. de cōdi. et demon. l. extrinsecus. Quando cōditio deficit propter casum fortuitū vide quid iuris plene per Dy. extra de reg. iur. c. imputari. et. c. cum stat per eū. lib. vj. ista verba ita vt rōnes reddat nō inducūt conditionē. ff. de testa. ma. l. libertas. §. hec scriptura. Quid de istis verbis concedo tibi tale quid dūmodo placeat patri meo. nunquid ista verba conditionem inducāt. et videt ꝙ sic propter verbū futuri tp̄is qd̄ regulariter cōditionē facit vt. ff. de le. j. l. stichū qui meus erit de aur. et ar. le. l. scribit quintus mutius et est expressum extra de cōdi. appositis. c. per tuas immo etiā perseuerentiā voluntatis patris exigere vident ar. ff. de cōdi. et demon. l. illis libertis qd̄ est ꝯtra naturā cōditiōis que regulariter sufficit semel extare vt. s. de instit. et substitu. l. si quis heredi. et. j. qñ dies le. ce. l. cū vxori et hoc facit hic monosyllabū dum qd̄ notare videtur cōditionē actu perseuerantē vt. ff. de cōdi. et demon. l. si ita quis legauerit et. d. §. vxori de le. iij. l. qui cōcubinā et de in ius vocando. l. ij. Ibi pontificē dum sacra facit. Ol. Notandū est etiā ꝙ eiusdē est effectus aliquid esse parū ab initio vel purificari ex postfacto per existentiā conditionis vt. ff. de heredibus instituendis si te solum in fi. Itē hec dictio ita facit cōditionem cum lego tibi centum ita vt des titio. x. vt. ff. de condi. et demon. l. iul. noster.

1 ¶ Nepotē ex filia relinquens non dr̄ esse sine liberis.

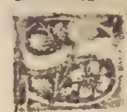

1 Um testatorez. Non est sine liberis † qui nepotē ex filia reliquit. h. d. et ꝯcor. ff. de cōdi. et demon. l. pater seuerinā. §. j. et so. ma. l. si dotali instr̄o cū ibi notatis in gl. Sꝫ vñ h̄ ꝙ pluralis locutio v̓ificet i vno ꝯ. l. ff. de testi. l. vbi numerus

numerus posset dici ꝙ est ex benigna interpretatiõe volunta
tis defuncti qua etiã excluderet substitut⁹ si nõ esset expssum
vt.s.de fideicõ.l.cũ acutissimi.multo ergo fortius si exprima-
tur.Sed hoc nõ videtur verũ:qꝛ ibi loquitur in filio testato-
ris vbi subintelligitur ꝯditio nepotũ.hic autẽ erat extraneus
institutus.ꝛ ſm hoc nõ esset lex.in ar.ad questionẽ statuti quo
cauet ꝙ soluto matrimonio morte mulieris sine liberis mari-
tus lucretur dotem ꝙ ex vnico filio excludat maritus:qꝛ nõ
est hic tantus fauor sicut in vltima volũtate:ꝛ qꝛ statu.est stri
cti iuris ꝛ ad litteram intelligendũ.Contrarium tamen puto
tenendũ tali ratione:verbũ liberis indefinitũ innuit particu-
lariũ eandẽ rationẽ:ergo eqpollet vniuersali.s.oĩbus.ſ3 vni-
uersalis affirmatiua falsificat ex vno non existẽte:ꝛ negatiua
ex vno existente.vt.ff.de reb.dub.l.si is qui ducenta.§.vtrum.
ergo ista negatiua vniuersalis sine liberis intelligi dꝫ sine om
nibus liberis:ſ3 nõ est sine oĩbus liberis q vnicũ hꝫ:ergo ap-
paret ꝙ conditio deficit ꝛ ita colligit subtiliter intuẽti ex.l.nõ
est sine liberis.ꝛ.l.seq.ff.de verb.sig.Utruꝫ plurale resoluat
in singulare habet.ff.de cõdi.ꝛ demõ.l.falsa.§.fi.ꝛ per Archi
dia.j.di.c.ij.ꝛ.iij.ꝛ vide qd no.per eũdẽ.xxxiij.dist.c.xpiano.ꝛ
c.vidua.ꝛ.ij.q.v.c.si epo.§.qd vo.ꝛ per Dy.Jo.an.ꝛ Card.ex
de reg.iur.c.pluralis locutio.lib.vj.Concludendo ergo puto
posse dici ꝙ signũ vniuersale affirmatiuũ vel negatiuum de
suo ꝓprio significato non verificatur in vno.vt.ff.de leg.ij.l.
iul.in prin.ꝛ colligi potest ex solutione duarum legũ que con-
tradicere sibi vident.ff.de leg.ij.l.legatoꝝ petitio.§.vl.al's est
sub.l.cum ita.§.fi.ꝛ incipit qui plures.ꝛ eo.ti.l.meuius.§.euꝫ
qui.ꝛ ibi in glo.notatur.Ultimo quero si aliquis est grauat⁹
restituere hereditatem si decesserit sine liberis.nunqd ꝓ hoc
videtur rogatus eam restituere liberis si moriens liberos ha
beat.hec lex videt dicere ꝙ non ibi heredem instituerat.q.d.
pertinent bona ad nepotem qꝛ eũ heredem instituit nõ peruẽ
tura si nõ instituisset ꝛ ꝓ hoc.ff.de verb.sig.l.liberoꝝ.§.diuus
quoqꝫ.non tamen dico ꝙ si eum heredem nõ instituisset ꝙ bo
na pertinuissent ad substitutũ.hoc eñ est falsum.vt.ff.de leg.
j.l.filiusfa.§.cum erit.ꝛ hoc dicit hic glo.que incipit maxime.
Sed dico ꝙ nisi fuisset institutus bona nõ haberet vt innuit
littera ista.Item ꝓ hoc quia nõ semper videtur testator ei eũ
substituisse ob cuius contemplationẽ verba in testamẽto fecit
vt.ff.de lega.ij.l.cũ pater.§.mãdo fit.ꝛ si pater substituit filio
qui nouissimus moreret:lꝫ dicat nouissimus contẽplatione
prioris:nõ tñ videt priori substituisse nouissimũ:ſ3 ius legiti-
marũ hereditatũ inter eos conseruasse.vt.ff.de vulg.ꝛ pupil.
substi.l.vel singulis.ꝛ ideo nõ ob.de lega.ij.l.titia seio.§.ij.vt
ibi nota.sic videtur hic:vt lꝫ de libe.dixerit contẽplatione ex-
cludende substitutionis:nõ tñ videtur eos substituisse:ꝛ ita
tenent quidã.In contrariũ videtur ꝙ videant substituti:qꝛ
per hoc prudẽs consiliuꝫ testatoris animaduertit:qꝛ liberos
eius cui substituit preferre voluit substituto.vt.ff.de heredi.
instituẽ.l.lucius.ij.ad finem.ꝛ ibi in glo.Azo.Itẽ dum exclu-
sit substitutũ in existentia liberoꝝ videtur hoc fecisse ꝓpter li
beros:ꝛ per consequens voluisse vt non ad alios q̃ ad filios
hereditas perueniret.ar.ad hoc.ff.de leg.j.l.filiusfamilias.§.
penul.videbunt ergo substituti.alioqn nõ video quare testa-
tor h dixisset.Itẽ ex hac parte facit:qꝛ is videt substitut⁹ ob
cuius contemplationẽ alius dare ꝓhibit⁹ est:lꝫ substitutio ex
presse facta nõ fuerit.vt.ff.de leg.ij.l.codicillis.§.matre.sic et
hic liberi ob quoꝝ cõtemplationẽ substitutus est exclusus:vi
debunt substituti:lꝫ hoc expresse dictũ nõ fuerit.sepe eñ mi-
nus dr ꝛ plus intelligit.vt.s.de fideicom.l.q̃uis.ꝛ.s.tit.ij.l.j.
Preterea cũ liberi faciant excludi substitutũ etiã si non sint
heredes.vt.ff.de leg.j.l.filiusfamilias.§.cũ quis erit quare h
esset si liberi nõ essent substituti.certe nõ video.Sic eñ dr de
patrono q ad hereditatẽ liberti admittit lꝫ existãt filij si pris
non sint heredes.vt insti.de succes.liber.§.ſ3 nostra.nam qui
sibi nõ prodest alij obstare non debet.vt.ff.de coniungen.cum
emancipa.liberis eius.l.j.§.si pater.ad finem.de bonoꝝ pos-
sessione contra tabulas.l.j.§.penul.ꝛ.l.si post mortẽ.§.liberi
ꝛ hec vltima videtur humanior ꝛ verior ꝛ magis ſm volunta
tem testatoris.ꝛ hoc notatur in dicto.§.cum erit.al's cũ quis
erit.in.l.filiusfamilias.de leg.j.Sꝫ prima approbat.ff.ad tre-
bel.ex facto.§.fi.Ol.Si vo fuissent exheredati:tũc secus ſm
predictã glo.que est in dicto.§.cũ quis erit.al's cum erit.Pe.
vo tenet contrariũ.dicit eñ ꝙ ꝛ si sint exheredati ꝙ conditio
defecta est.Non obstant ꝙ nõ habẽt hereditatẽ ꝛ sic videt nõ
cessare ratio:qꝛ in hmõi conditionibus respicitur solũ ipsum
factum.arg.ff.de cõdi.ꝛ demõ.l.meuius.ꝛ ita intelligit dictũ
§.cum quis erit.de hoc vide quod dixi.s.de institu.ꝛ subst.l.
generaliter.vsi.sed quero.hic dicitur liberos excludere substi
tutum ꝛc.predicta fuerunt domini Ol.ꝓ magna parte.

1 ☞ Intellectus vitiosus nõ est subintelligendus.
2 Conditio turpis habetur ꝓ impossibili.

Cum patrem. Ibi fidecõmissi nomi
ne a filia instituta ex-
traneo relicta ꝛ qd dicit nõ diuertisset:dic ꝙ h ꝯ
ditio respicit onus cauẽdi nõ legati prestãdi.Ol.
1 Et colligit glo.ꝙ vitiosus intellectus † nõ est subintelligen-
dus:ꝛ sic conditio nõ habet hic ꝓ nõ adiecta:ſ3 ꝓ non subin-
tellecta ſm.P.fil.Dicit etiã glo.ꝙ arg.a contrario sensu nõ
resultat si vitiosus sequatur intellectus.vt hic.ꝛ.ff.de vboꝝ
oblig.l.titia.§.idẽ respondet.ꝛ de fideicõ.liber.l.fi.ꝛ de h dixi
s.de epis.ꝛ cleri.l.conuenticulam.qd nõ placet Pe.qꝛ si esset
vitiosus intellectus totum remitteret.Sed ratio quare nõ re
sultat ar.a ꝯtrario sensu est qꝛ refringeret pretoris edictũ.ver
bi gratia:si testator legaret si diuerteret valet legatũ ꝛ remit-
titur ꝯditio tanq̃ turpis.Sed si legat sub conditione rem ali
quam ꝛ remittit cautionẽ si diuertat:si remitteret cautio fie-
ret contra edictũ pretoris quo cauetur de cautione prestanda
ꝓ legatis soluendis adueniente die vel conditione faceret er
go hic tacitus subauditus cautionẽ remittere:ꝛ sic infringe-
retur ꝓtoris edictũ:ꝛ ideo nõ dꝫ ita fieri.ꝛ hoc dicit hec lex in
fine ſm eum.Alij moderniores ꝛ Richar.dicũt ꝙ hic hñ sub-
auditur a contrario sensu:ſ3 nõ sicut glo.dicit vt det:ſ3 vt cõ-
seruet:quasi velit dicere filia diuertas ꝛ si non diuertas ca-
ueas nõ intelligitur a cõtrario sensu si diuertat debeat nõ ca
uere:ſ3 si diuertat conseruetur in eo statu in quo primo erat:
qꝛ primo tenebat cauere legatoꝝ nomine.In glo.j.ibi:immu
nem a cautione.Ol.In glo.l.de cauendo.ibi:ꝓpter impossi-
2 bilitatẽ.i.turpitudinem cõditionis.Nam turpis cõditio † ha
betur ꝓ impossibili.vt.ff.de condi.institu.l.filius.Ol.

Ita. Ibi:cum focaria.i.concubina.ꝛ in ista si
gnificatione accipit.s.de dona.inter vi.
ꝛ vxorem.l.ij.ꝛ dic focaria quasi fornicaria.extra de
cohabi.cleri.ꝛ mulie.c.sicut.ꝛ duobus capitulis se
quenti.In alia significatione accipitur.ff.de vsur.l.cum qui-
dam.§.fiscus.ꝛ ibi in gl.super verbo focarijs.Item in alia.ff.
de fundo instru.l.quesitũ.§.ij.super verbo focariaꝫ.ꝛ vide qd
no.per Archi.lxxxi.di.c.apostolus.ꝛ ꝓ plena declaratiõe hu
ius.l.vide qd dixi.s.de le.l.j.

Legatum. Oppo.glo.de.l.j.s.de leg.
ꝛ dicit so.vt ibi.vel dic aut re-
lictum est sub conditione q̃ nõ debet impleri:ꝛ que
sit vidisti.s.de institu.ꝛ substi.l.j.aut sub cõditione
que impleri dꝫ.ꝛ tunc aut est impleta:ꝛ bene quidẽ.aut nõ est
impleta ꝛ refert aut stat per eũ ꝓ quẽ dꝫ impleri:ꝛ tũc non cõ
sequitur.aut nõ stat per eũ:ꝛ tunc aut est ꝯditio mixta aut ca
sualis.Si mixta aut stat ꝑ aliũ ꝛ consequitur legatũ.vt.ff.de
regu.iur.l.iure ciuili.aut per casum fortuitũ:ꝛ tũc aut pende-
bat ex facto legatarij.ꝛ dic vt.ff.de condi.insti.l.que sub con-
ditione.§.mortuo.aut pendebat ex facto suo ꝛ alteri⁹:et tunc
aut est conditio successiua.i.q̃ hꝫ successiuũ effectũ aut momẽ
tanea q̃ momẽto implet.Si successiua aut est inchoata imple
ri aut nõ.Si est inchoata impleri aut fauore legatarij fuit ap
posita ꝛ habebit legatũ aut ecõtra:ꝛ tũc nõ.aut est dubium.ꝛ
tunc est varia opinio vt dixi.s.de leg.l.j.ſ3 Pe.ꝓsumit fauo-
re legatarij.vt.d.l.j.ꝛ.l.illis.Si vo est ꝯditio momẽtanea tunc
habet locũ hec lex.Scdo casu qñ est conditio casualis tũc de
ficit.vt.ff.de annu.leg.l.annua.ſm Pe.ꝛ appello mixtã que
pendet ex facto meo ꝛ alterius.alia appellat mixta alio respe
ctu.vt no.s.de insti.ꝛ substi.l.j.Querit glo.quid si filius mo-
riatur ante mortẽ patris.Guil.dicit ꝙ nõ hꝫ locũ hec lex.im
mo habebit legatum:qꝛ sub impossibili conditione tunc est re
lictum.vt.ff.de condi.ꝛ demõ.l.obtinuit.ſ3 hoc nõ est verum:
ꝛ illa.l.loquit de conditione que fuit impossibilis tpe testamẽ
ti ita ꝙ pendens nõ suspendit:ergo deficiens nõ extinguit.vt
ff.de condi.ꝛ demõ.l.cum tale.§.idem rescripserunt:hic autẽ
fuit possibilis tempore testamenti.Ex.

Si vxorem. Ibi:postea.i.post contra-
ctas nupt.ꝛ sic post imple-
tam conditionẽ.Et colligit glo.ꝛ hñ ꝙ filia marita
ta remanet in ꝑtãte pris.ad qd concor.s.de colla.l.
filie.ff.de lib.exh.l.ij.so.ma.l.ij.de iniur.l.j.in fi.j.de bo.q̃ lib.
l.j.De iure lõbardo secus:vt in lõbarda qualiter mu.alie.ꝑ-
mis.l.j.ꝛ ita no.in.§.j.insti.ad tertul.hic in glo.allegata.ꝛ per
Rof.in libello si filius vel nepos nõ agnoscat a patre vl' auo
ꝛ idẽ est de iure canonico qd est sub gubernatione viri.xxxij.

q. vlti. c. vlti. Itē dicit glo. ꝙ aliud eſt in contractibus ꝙ̃ in vltimis voluntatibus ⁊ rationē reddit: ꝓ qua ratione facit qđ no. inſtitu. de verbo. oblig. §. ex cōditionali. vel dic ꝙ ratio ſumitur ex. l. vſufru. ff. de ſtipu. ſeruo. Oldra.

SI plures. Hec lex ⁊ eius materia eſt vtilis ⁊ ſubtilis: ⁊ tria dicit. Primo ꝙ ſi relictū eſt pluribus ſub cōditione faciendi ꝙ vnus ſolus alijs recuſantibus pōt cōditionē implere. Scđo ibi: ⁊ portionē ⁊c. ꝙ lꝫ vnꝰ inſolidū cōditionē impleuerit: nō ꝓpterea admittit̃ ad ſolidū legatū. Ultimo ibi vt hi quidē ⁊c. dicit ꝙ ille qui nihil fecit nullā partē habebit in legato. In primo dicto fuit ratio dubitandi: quia eo modo eſt implenda cōditio que eſt appoſita. vt. ff. de cōdi. ⁊ demonſt. l. qui heredi. ſꝫ h̄ pluralis locutio reſoluit̃ in ſingularitateꝫ. vt ff. de lega. iij. l. qui cōcubinā. §. quibus. ⁊ de cōdi. ⁊ demō. l. falſa. §. ſi. In ſcđo fuit ratio dubij: q2 quē ſequuntur incōmoda ſequi debēt cōmoda vt in regula iuris ſm naturam. ſꝫ h̄ ex diſpoſitione facti indiuidui ita opꝫ fieri. vt. ff. ad. l. fal. l. qui quadraginta. §. quedā. In tertio dicto fuit ratio dubij: q2 exquo conditio fuit indiuidua videbat̃ ꝙ ille qui nihil impleuerat admitteret̃ ad legatū. arg. ff. māda. l. ſi ꝓcura. §. mandati: ſꝫ in conditionibus vnus nō pōt ꝓ alio implere. vt. d. l. qui heredi in prin. de cōdi. ⁊ demō. litterā ſic expone. vnā cōditionē ſcilicet indiuiduā. Ol. facere debēt quaſi plures cōſcientes vt ſic nō ſufficiat vnū totā cōditioneꝫ implere: niſi ⁊ alter impleat: cū eo quaſi ſoli oneri implēde cōditionis ſuppoſiti cōpellunt̃ ſubaudi ⁊ implere ſufficiat ꝙ̃tū ad cōmodū implentis: vt ſic factū vnius nō videat̃ factiꝰ alterius eſſe cōditio. vt. ff. de manumiſ. teſta. l. ſi ita. Ol. Unūquēqꝫ volentem ad legati cōmodū aſpirare. Ol. neceſſitate. hec neceſſitas implēdi conditionē inſolidū ꝓcedit ex natura cōditionis q̄ eſt indiuidua: ꝙ autem vnus poſſit ſine alterius cōſenſu ꝓcedit ex natura pluralis locutionis q̄ in duas ſingularitates reſoluitur: quaſi quilibet eoꝝ inſoliduꝫ: ⁊ ꝑ ſe videat̃ appoſita: ⁊ ſic ſolida implet̃ ex natura indiuidue conditionis: ꝓ vnū tm̄ pōt hoc fieri ex vi reſolute orationis. Ol. Accipe iure ſui legati: ſꝫ aliam parteꝫ habebit iure accreſcendi. vt. ff. de condi. ⁊ demō. l. ſi quis legata. §. ſi. vel illud in conditione diuidua. Sy. vincentius. vl' dic latius. vt. j. dicam. vſi. itē querit̃. hic dicit̃. Oppo. ꝙ per om̄es ſit implenda conditio. vt. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. tales cōditiones in p̄n. So. ſi duobus eſt appoſita conditio vnus pōt implere vt hic: niſi teſtator ageret ꝙ vterqꝫ ſimul deberet implere: vt in. l. cōtraria. ⁊ eo. ti. l. in conditionibus. ſm Pe. ¶ Oppo. qđ ꝓ parte poſſit impleri vt. l. ſi qs legata. §. duobus. de condi. ⁊ demō. Dic aut conditio eſt indiuidua ⁊ habet locum hec lex: aut diuidua ⁊ tūc lex contraria: ratio eſt: q2 q partē indiuidui facit nihil feciſſe videt̃. vt dicta. l. ſi is qui quadraginta. §. quedam. ad leg. fal. ⁊ hoc verū eſt vbi ſub vna conditione cōtinet̃ vnū factū indiuiduum. Si v̊o cōtinerent̃ plura facta vt domū facere ⁊ capitoliū aſcendere: tunc poteſt pro parte impleri vnū factū explicando: quia tunc ſunt conditiones plures ſicut plura facta cōtenta. vt. ff. de verbo. obli. l. in ſtipulationibus. ¶ Item oppo. ꝙ impletio vnius alteri ꝓſit. vt. ff. de manu. teſta. l. ſi ita relictū. §. idem queri. ſꝫ ibi conſtabat teſtatorē hoc voluiſſe. Sed quero cū hic loquatur in conditione aſcripta pluribus: qđ ſi vni tm̄ nunqđ poterit ꝓ parte implere ⁊ ꝓ parte conſequi legatū. glo. tenet ꝙ nō per. l. cui fundus. de cōdi. ⁊ demōſt. vbi dicitur ꝙ etiam ex accidēti non debet ſcindi ius iſtius obligationis: puta ſi legatarius decedat pluribꝰ relictis heredibus: ⁊ vt clarius pateat diſtingue cum queritur vtrū conditio poteſtatiua de qua loquit̃ lex iſta debeat impleri in totū an ſufficiat ꝓ parte. Aut eſt conditio implenda ab vno ⁊ tunc regulariter nō ſufficit impleri ꝓ parte. vt. d. l. cui fundus. fallit vbi ſcinditur emolumētū. vt. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. plautius. Item fallit vbi incepit eſſe impoſſibile in totū impleri. vt. e. l. plautius. §. j. Aut eſt implēda a pluribus: ⁊ tunc aut continet indiuiduū: ⁊ refert q2 aut incepit originaliter a perſonis pluriū: ⁊ tūc pōt impleri ꝓ parte. vt. d. l. cui fundus ij. reſponſo. Aut a perſona vnius ſꝫ incidēter deuoluitur ad perſonā pluriū: ⁊ tunc aut cōtinetur factū in conditione ⁊ habet locū. ff. de verbo. obli. l. eadem. §. cato. aut datio ⁊ habet locum. dicta. l. cui fundus. ij. reſponſo. Et per hoc quidā magni doctores moderni tenēt ꝙ ſi aliquis mihi tenet̃ ad decē ſicut ipſe non poteſt ꝓ parte ſoluere. vt. ff. de vſur. l. tutor. §. lucius. ⁊ no. ſi cer. pe. l. quidā. ita nec heredes eius lꝫ ſint plures: mihi inuito ſoluere nō poſſunt ꝓ parte nec teneor ſolutionē pro parte recipere ſm Iaco. de ra. argu. prealleg. l. cui fundus. et quia ex perſona heredis non debet mutari cōditio obligationis. vt. ff. de verbo. oblig. l. ij. §. ex his. vbi de hoc plene notat̃ per Dy. ⁊ de preto. ſtipu. l. ij. §. incertā. Non obſtat ꝙ lex. xij. tabu. diuiſerit es alienū inter heredes. vt. s. ſi certum peta. l. j. quia verū eſt: tamen vnus ſoluendo partem nō auditur. vt dicta. l. cui fundus. hec opinio nō placet Pe. immo ſm eum poteſt vnus ſoluere partē: ⁊ ſi creditor nō recipit eſt in mora: q2 obligatio diuiſa eſt inter heredes vt predictum eſt: ⁊ videt̃ caſus quia lege cauetur ꝙ vbi negocium nō pōt expediri ꝓ parte per vnum ex heredibus habet locum familie herciſ. iudiciū vbi aūt pōt pro parte expediri tunc negocioꝝ geſtoꝝ ⁊ ſic cōcludit̃ ꝙ heres poteſt partē ſoluere qn̄ debitum nō eſt ſub pignore. vt. ff. fami. her. l. heredes. §. idem iur̃. ⁊. §. finali. ⁊. s. de nego. geſt. l. ſiue pro fratre. ⁊ ibi dixi. Ad contraria reſpondet ⁊ primo ad illud quod dicitur ex perſonis heredum nō mutari conditionē obligationis: quia illud debet intelligi ſcilicet vt quilibet eorum teneatur ad partē hominis cum eſt promiſſum in genere: q2 nec defunctus poterat ſic partem ſoluere in vna re ⁊ partem in alia. ⁊ ſic loquitur dictus. §. ex his. cū ſimili. Ad. l. cui fundus. reſpondetur ꝙ illa hoc nō cōcludit: quia ibi loquit̃ qn̄ eſt dandū cauſa conditionis implende vbi non eſt obligatio: ⁊ ideo cū heres nō ſit obligatus nō tranſit in eū per modū obligationis. vt. ff. ſi quis omiſſa cau. teſtam̄. l. ſi qs ſub conditione. Sed que veniunt iure obligationis trāſeunt ꝓ portionibus hereditarijs. vt. ff. de legat. j. ſi legatarius. ſm Pe. qđ approbat Cy. ¶ Item queritur hic dicit̃ ꝙ ille q nō impleuit nihil habebit: ſed nunquid ſua pars accreſcit alteri qui fecit. videtur ꝙ nō ⁊ hoc videtur dicere hec lex in ſecūdo dicto. Ecōtra videt̃ ꝙ ſic. vt. j. de cadu. tol. l. vnica. §. nō autē. ⁊. §. ſeq. ⁊ lꝫ ꝓ hac queſtione oporteret intrare materiam iuris accreſcendi. de qua nota. d. l. de cadu. tol. ⁊. s. quando nō petē tium par. l. vnica. tn̄ quantū ad preſens attendēdū eſt ꝙ qn̄qꝫ vocatur quis ad rē legatā iure accreſcendi qn̄qꝫ iure non decreſcendi ſeu diminuendi: iure accreſcendi vocantur quādo ſunt plures tm̄ verbis non re coniuncti: q2 tunc non admittit̃ ad partem alterius iure ſuo: iure non decreſcendi vocant̃ qn̄ ſunt re tm̄ coniuncti: ſed verbis diſiuncti. Nam tunc quilibet eſt legatarius inſolidū: ſꝫ per concurſum. ſecundus facit partem primo. vt. s. de lega. l. ſi fortidianum. Ad propoſituꝫ dico ꝙ vbi venitur per ius non decreſcendi tūc nō eſt dubiū quia ſuo iure venit. Sed vbi venitur per ius accreſcendi: tunc ille qui cōditionē impleuit in totum admittit̃ per ius accreſcēdi: vt dicto. §. his itaqꝫ. j. de cadu. tollen. Non obſtat littera huiꝰ legis: quia intelligi debet ꝙ accipit portionem ſibi contingentem nō aliam. verum eſt iure ſuo: ſed iure accreſcendi ſic. vt. s. in littera interlineari. ¶ Item quero: h̄ dicit̃ ꝙ vnus pōt totum implere: ⁊ ſi impleuit nō admittit̃ alius. quid ſi adhuc nō impleuit ⁊ vnus decedat: nunqđ heres eius poterit implere. quidā ꝙ ſic. vt. ff. de verbo. oblig. l. q rome. §. flauius. iuncta. l. eū q. §. j. eo. ti. ⁊ videt̃ expꝛſſum. ff. de arbi. l. diē. §. j. In ꝯtrariū videtur q2 cōditiones ſic ſunt perſonales ꝙ per alium impleri nō poſſunt. vt. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. qui heredi. in p̄n. Pe. dicit ꝙ aut cōditio nō habet cōuentionē precedētē: ſꝫ cepit promiſſum vel legatū ab ipſa cōditione. ⁊ tūc heres nō pōt implere. vt. ff. de condi. ⁊ demō. l. a teſtatore. circa finē tituli. Sed tu dices h̄ cōtingit ideo: q2 nō ſit tranſmiſſio in heredem. ſꝫ Pe. dicit ꝙ immo tranſit. vt. ff. de fideiuſſo. l. fideiuſſor obligari. §. fina. qđ verū credo in cōtractibus. arg. inſti. de verbo. ob. §. ex conditionali. Si v̊o cōditio habuit precedenteꝫ cōuentionem aut conditio ⁊ conuentio cōueniunt in eandē perſonā. ⁊ tunc ſi nō impleuero heres meus pōt implere: vt prealle. l. diem. §. j. ⁊ prealle. §. flauius. ⁊ ſic denotat ibi appoſitio heredis facti accidentiā nō iuris miniſteriū. vt eo. ti. l. eum qui. §. j. aut non concurreret in eandē ꝑſonā ſꝫ cōuentio apponit̃ in vna: ⁊ cōditio in altera: tūc ſi ille in cuius ꝑſonā appoſita eſt conditio non impleuerit: heres non pōt implere: ⁊ eſt ratio ſm Pe. q2 exquo cōuentio ꝓceſſit in alia perſona: reputat̃ illa conditio nō habere conuentionē precedentē: vt prealleg. l. fideiuſſor. §. ſi. verū eſt ꝙ glo. dicit ibi ꝙ deceſſit ſine herede. ſꝫ hoc eſt diuinare: nec ibi apparet. ſꝫ cur tam varie. reſpōdeo: q2 natura acceſſorij eſt vt ſequatur principale. vt in regula iur. ſꝫ vbi conditio nō habet cōuentionē ꝑcedentē nō pōt regulari per illaꝫ vt dicta. l. qui heredi. Sꝫ vbi hꝫ precedentē cōuentioneꝫ tunc tranſitoria eſt ad heredes: ſicut al's dicit̃. ſi nō dedero tibi hominē mortuū ꝓmitto decē. iſta ꝓmiſſio eſt pura. ſꝫ vbi incipit a conuētione vt ꝓmitto dare tibi hoīem mortuum ⁊ ſi non dedero ꝓmitto. x. lꝫ videat̃ penalē purā eſſe: tn̄ ſequit̃ principalem ſicut acceſſoria. ⁊ dicit̃ nō valere: ⁊ ſic concordantur iura vt. ff. de verb. obli. l. impoſſibilis. ⁊. l. ſi homo. ſꝫ videtur ꝙ lex deſtruat ꝑdicta. Nā ſi teſtator dicat: lego titio domū ſi. x. dederit: h̄ nō hꝫ conuentionē precedētē: ⁊ tn̄ heres pōt implere dū

tamen

tamē insolidū impleat.vt.d.l.cui fundus.in fi.de cōdi.ꝛ demō
stra.ad h rñdet Pe.ꝙ hec lex illa intelligit̄ qñ ille in cui⁹ per
sonā erat implenda conditio fuit in mora. Unde ne eius mo
ra nociua sit legatario heres pōt implere.vt.ff.de arbit.l.cel
sus.§.fi.ꝛ.l.seq.hec vera sunt in cōditiōe. Sed qd in modo im
plendo nunqd heres pōt implere.videtur qd nō:vt.ff.de con
di.ꝛ demō.l.titio.§.fi. In cōtrariū videt̄ q2 modus ꝛ conditio
equiparantur.vt.s.ti.pri.l.j. Pe.distinguit aut modus cōti
net tale quid qd inheret psone.ꝛ tunc heres nō implet.vt di
cta.l.titio.§.fi.si aūt nō inheret persone vt in rustico qui debe
bat lāpades accendere: tunc heres pōt modū implere.vt.l.a
testatore.in fi.de condi.ꝛ demō.vbi dicit hoc verum si condi
tio esset.q.d.si fuerit modus pōt. Ex predictis determinatur
questio:quidā pmiserūt filie centū:ad h vt nō succederet cū
fratribus suis:pmittentes nō impleuerūt pmissionē:vnde fi
lia vult succedere cū fratribus:fratres volūt implere ꝛ solue
re centum.nunqd possint. Dic ꝙ sic:q2 conditio habuit prece
dentē cōuentionē vt dictū est. Quid econtra si decedat ille in
cuius personā erat implenda conditio:nunqd heredib⁹ eius
poterit impleri. Videt̄ ꝙ sic:q2 conditio implēda in psonam
pupilli pōt impleri in personā tutoris.vt.ff.de solu.l.stichum.
§.vsufruc. In cōtrarium videt̄.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.sub diuer
sis.ad fi. Quidā moderni dicunt ꝙ vbi est conditio que non
habet cōuentionē precedētem nō pōt in psonā heredis imple
ri.vt.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.cum ita datur.§.fina.vbi dicitur ꝙ
est speciale in libertate ergo ꝛc. Pet.distinguit aut psona est
nominata sub noīe appellatiuo:vt lego domū:si heredi meo
decē dederis.ꝛ tūc pōt impleri etiā in personā heredis.vt.l.
sciendum.ff.de regu.iur.ꝛ q2 heres est noīe representatiuū.vt
in aut.vt iudi.sine quoquo suf.§.ꝛ hec vero iubemus.ꝛ sic lo
quitur.d.l.stichum.§.vsufruc.ꝛ q2 tutor ꝛ pupillus vnā per
sonam representant aut psona est noīata sub nomine pprio.ꝛ
tunc nō potest impleri in persona heredis vt dicta.l.cū ita da
tur ad finē. Aut est psona noīata sub noīe pprio ꝛ appellati
uo.ꝛ tūc inspicitur ꝙ precessit.vt.ff.de stipu.seruorum.l.sed si
seruus cōis.cū si. Item querit̄ vsq3 ad quod tēpus possit im
pleri cōditio potestatiua.ꝛ videt̄ ꝙ in ppetuū q2 lex dicit ter
minū a iudice prefigendū ꝙ ꝛc.vt.ff.de here.insti.l.si quis ita
instituatur.ꝛ de cura.bo.dā.l.j.cum si. In contrarium ꝙ sta
tim cū potest teneat̄ implere ꝛ postea nō admittat̄.vt.ff.de cō
di.ꝛ demon.l.hec conditio. Iaco.de ra.dicit ꝙ si est in facien
do statim cū potest debet impleri al's nō admittit̄:qd non pla
cet Pe.sed distinguit aut tempus est taxatum ꝛ vltra nō ad
mittit̄.vt.ff.vnde libe.l.penul.vbi dicit esse casum. Aut nō est
taxatū:ꝛ tunc aut illa conditio implenda est p oneratū aut p
alium. Si per aliū vt q2 legata est mihi domus si titi⁹ ascende
rit capitoliū:tūc qñcunq3 pōt impleri.vt.ff.de cōdi.ꝛ demon.
l.conditionū. Si vō est implenda per ipsum oneratū:tūc aut
legatarius pōt implere mortuo testatore sine onere ꝛ sumpti
bus:vt q2 legauit mihi si ascēderem capitoliū:ꝛ hoc casu sta
tim cū possum implere debeo:ꝛ si nō impleā excludor a lega
to.vt dicta.l.hec cōditio.ratio est:q2 ex quo nō est mihi onero
sum ꝛ nō impleo statim cū possum videor repudiare legatum
Aut cōditio implenda est onerosa vel sumptuosa:vt cū legat̄
si nupserit vel si decē dederit:tunc nō tenetur statim implere.
sed pōt deliberare vt.d.l.hec conditio.ꝛ de condi.ꝛ demō.de
heredi.insti.l.si quis ita instituatur.de bonis auto.iudi.possi.
l.si seruus.ꝛ de cura.bono.l.j. Si quero si lego tibi.x.si scripse
ris librū heredi. Nunqd si nō scripseris infra tēpus qd potes
postea scribere.videtur ꝙ sic donec sit in mora.arg.ff.si quis
omissa cau.testa.l.si quis sub cōditione.ꝛ de verb.ob.l.pupil
lus. In contrariū est q2 expressum ꝛ tacitum idem operat̄.vt
de verbo.oblig.l.triticū.ꝛ si cer.pe.l.cum quid.s3 si fuisset tem
pus expressum nō audiret̄ vltra:ergo vbi ꝛ tacitū.argu.ff.de
verbo.ob.l.si ita stipulatus abs te.ꝛ.l.interdū.ꝛ istud licet du
bitatiue credit Pe.verius ꝙuis em̄ vera mora in conditioni
bus contrahi nō possit verūtamē dilatio ibi bene cōtrahitur
vt.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.cū tale.in prin. S3 nunqd mora possit
purgari.videt̄ ꝙ nō q2 conditio defecta legatū annihilat.vt
ff.de condi.ꝛ demō.l.qui heredi. In cōtrarium quia modus ꝛ
conditio equiparantur.vt.s.ti.pri.l.j. S3 si pmitto tibi aliqd
sub modo possum morā purgare trib⁹ concurrentib⁹.vt.ff.de
verbo.oblig.l.si ita quis pmiserit.§.seia. Pet.distinguit aut
conditio erat in nō faciendo:vt lego tibi si nō iueris romā. Si
vadas nō pōt purgari:q2 nō pōt fieri ꝙ nō iueris.vt.ff.de ca
pti.l.in bello.§.fratre. Aut est in faciendo vt lego si infra pa
scha feceris tale qd:tūc aut conditio habuit conuentionē pre
cedentē aut nō. Si nō:tūc nō potest purgari.casus est.d.l.pe.
ff.vnde liberi.vbi succeditur post tēpus ab intestato ex quo se
quitur ꝙ mora nō possit purgari:q2 tunc nō succedet̄ ab inte
stato:q2 ꝙdiu locus est successioni ex testamēto cessat ab inte
stato. Si vō habuit conuentionē precedentē:tūc verum est ꝙ
potest purgari tribus cōcurrentib⁹ vt dixi.ꝛ.s.de pac.l.si pa
cto quo penam.nisi talis nature fuerit pena ꝙ vna cū princi
pali possit peti.vt.ff.de penu leg.l.j.qñ dies leg.ced.l.si cū pre
finitione.ꝛ de verbo.obli.l.qui rome.l.flauius.l3 doctores ibi
dicāt speciale:s3 nō bene ꝫm Pe.q2 nō est ibi ppe mora:sed
dilatio.vt.ff.de condi.ꝛ demō.l.penul. S3 nunqd ille q debet
conditionem implere pōt cogi ad implendū.videt̄ ꝙ nō:quia
illa que per modū cōditionis veniunt nō sunt in obligatione.
vt.ff.si qs omis.cau.testa.l.si qs sub cōditione.ꝛ de admi.tu.l.
quotiens.§.item si temporali. In cōtrariū videt̄.s.ti.pri.l.ij.
ibi vt etiā ex hmōi verbis ꝛc. Dic aut querit̄ vtrū possit preci
se cōpelli.ꝛ est dicendū ꝙ nō.vt dictis.ll.ad hoc adductis.et
de verbo.ob.l.si pupillus.aut per indirectū vt si non impleat
habeatur p impleto:ꝛ tūc aut stat p eū q d3 implere ꝛ nunꝙ
cōpellit̄.vt.ff.de contrahē.emp.l.cū ab eo.aut stat per eū in
cuius persona d3 impleri:ꝛ tunc p impleto habet̄.vt.ff.de re
gu.iu.l.iure ciuili. Ex hoc respondet̄ ad questionē:papa ꝯtu
lit prebēdā alicui sub cōditione ꝙ quam cito habuerit vacet
alia prebēda quam prius obtinebat. Iste nō vult recipe pre
bendā istam sibi collatam.nunqd q2 stat p eum haberi debeat
conditio p impleta. Quidam ꝙ sic:sed non est veruꝫ:quia ex
quo conditio est implenda ab ipso canonico nō potest cōpelli
arg.d.l.cū ab eo.ꝛ p hoc de prebē.c.licet eps.lib.vj. Et idē di
cit Pe.in alia q̄stione:quilibet canonicus sancte cō.iurat ꝙ
de primis fructib⁹ quos pcipiet soluet vnū paliū.quidam vi
dens fructus tantū nō valere tm̄ recusat recipere.nūqd com
pellitur.dicit ꝙ nō.nā perinde est si diceret̄ solue paliū si fru
ctus perceperis:q2 pnomē qd cōditionē importat.vt.ff.de le
ga.ij.l.nuper. S3 sub cōditione nō cōpellitur cōditionem im
plere ergo ꝛc. ¶ Item quero q2.s.dixi ꝙ si stat per eū in cui⁹
persona erat implēda qd habet̄ p impleta.nunqd si p eum re
mansit poterit penitere:ita ꝙ ille q implere debeat iterato im
plere teneat̄:videt̄ ꝙ sic.ff.de condi.ꝛ demō.l.cui fundus. In
contrariū est.s.l.pri.dicit ibi gl.ꝙ est ibi speciale fauore liber
tatis.tu dic ꝫm Pe.aut legatarius cōsecutus fuit legatū an
teꝙ heres peniteat aut nō. Primo casu q2 habet rem et eius
retentionē nō cōpellitur legatarius amplius offerre:nec he
res habet petitioneꝫ:vt.ff.si quis omis.cau.testa.l.si quis sub
cōditione:ꝛ ita intelligitur.s.l.pri.ꝛ qd ibi dicet̄. Secundo ca
su quādo nō est consecutus legatū tūc cogitur iterato imple
re ꝛ soluere:vt dicta.l.cui fundus. ¶ Iteꝫ quero si promitto
tibi decē si vadas p me romā:deinde nolo ꝙ vadas.nunquid
pmissio erit remissa.videt̄ ꝙ sic.nā sicut in cōtractibus vltro
citroq3 oritur obligatio:sic vbi pmittit̄ sub cōditione:cōditio
relatiua est:sed lex dicit.si vendo tibi fundū p centū ꝛ remit
to tibi centū:venditio remissa est.vt.ff.de rescin.ven.l.cū em
ptor.ꝛ de acceptila.l.fina. In contrarium est quia vēditio in
terposita ad liberationē nō d3 diminutionē alterius operari
vt.ff.de lega.ij.l.cum pater.§.curatoris. Istud videt̄ difficile
Pe.sic dicit:quādoq3 apponit̄ onus per modū modi:vt pro
mitto centū vt vadas p me romā. Isto casu adēpto onere vi
detur adēptum pmissum.vt.ff.de alimē.leg.l.alumne.§.seia.
Quādoq3 apponit̄ p modum cōditionis vt pmitto si pro me
vadis romā.ꝛ tunc l3 remoueat̄ onus nō ppterea remouet̄ p
missum.vt.ff.de condi.ꝛ demō.l.si qs seruū.s3 cur h tam varie
dicit:q2 vbi est onus appositū p modū modi. Modus ad ipm
pmissum se h3 correlatiue.ar.d.l.cū emptor.ꝛ insti.de inutili
stipu.§.fi.s3 vbi p modū conditionis tūc nō est debitū.ꝛ ideo
nō est ibi reperire correlatiuū.vñ nō videt̄ emolumētū remis
sum per prealleg.l.si quis sub cōditione. Cy. Si testator sub
stituit filijs suis si decederēt sine liberis:ꝛ vnus decedat sine
liberis an substitutus ad eius partē admittat̄. Dixi.s.de im
pube.ꝛ alijs substi.l.ꝙuis.ꝛ.l.cū quidam.ꝛ.s.eo.l.j.

Cum quidam. Tres casus ponit vt
glo.dicit.ꝛ p decla
ratione.vide qd notatur p Archidia.xviij.dist.c.
episcopus. ¶ Oppo.ꝙ non consequatur liberta
tem si casu impediatur.vt.s.eo.l.legatum. So.speciale fauore
libertatis vel ꝫm Pe.lex contraria loquitur cū conditio pen
det ex facto legatarij ꝛ alterius vbi si stat per casum nō habe
tur conditio p impleta.hic aūt loquitur in conditione dandi
que presumptiōe iuris depēdet ex facto dātis tm̄:l3 enim do
natio nō cōferat̄ in inuitū.vt.ff.de re.iur.l.inuito.presumit̄ tm̄
velle libēter recipere.vt.ff.de heredi.instituen.l.suus.§.fina
li.ꝛ dixi.s.ti.proxi.l.j. ¶ Item oppo.ꝙ liberetur p interitum
rei dande.vt.ff.de verb.obli.l.si ex legati causa. So.h fuit ser

nus in mora.hoc nō placet.vnde dic ꝙ hic est vnū ꝓ eo qđ cō sequatur libertatē.⁊ ideo aliud contra eum.vt.ff.de iureiurā do.l.eū qui.vel dic ꝙ vbi res debita perit: debitor liberatur. sed dic dandū:causa conditionis implende nō erat in obliga tione.vt.ff.si quis omissa cau.testam̄.l.si quis sub conditione. ¶Oppo.ꝙ offerendo nō liberet̄ si res extat.vt.ff.de solu.l. qui decē.dic ꝙ h̄ speciale fauore libertatis.hoc nō placet pe. ⁊ ideo dic ꝙ si creditor recusat accipere oblatuꝫ adhuc agere potest.ſꝫ hic heres qui recusauit non erat creditor:nec habe bat actionē.vt dicta.l.si quis sub conditione.Si ergo recusa uit accipere imputet sibi qꝛ culpa sua vt in regula iur̄.at vbi casu fortuito impeditus est seruus cōsequit̄ libertatē sine cul pa heredis.⁊ ideo heredi dat̄ actio in factū ad id petendum ⁊ sic intelligit̄ hic ſm̄ Pe.⁊ de effectu obligationis vide plene qđ dixi.s.de vsu.l.acceptam.¶Oppo.ꝙ heres possit peni tere ⁊ seruus teneatur.vt.ff.de cōdi.⁊ demō.l.pater seuerinā. So.vt ibi no.Cy.⁊ facit ad hoc qđ dixi.s.l.pri.circa finem.v. item quero quia.s.dixi.

¶De vsuris ⁊ fructibus legatorum. Rubrica.

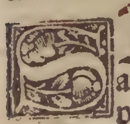
¶Super rubrica.Vide Azo.in summa huius tituli bene qđ in effectu concor.cum his que dicam ſm̄ Cy.j.eo.l.fi.⁊ qđ not. per Rofre.de officio iudicis quo petunt̄ vsure q̄si interesse.

Legatorum. In pecunia relicto ruꝫ.vt.ff.de vsur.l. in fideicō.§.si fructus.qñ corpus legatū fuit: ⁊ qđ dicit glo.vlti.ꝙ fallit in bone fidei posses sore nō videt̄ bene dictū cū hic loquat̄ de fru ctibus post lit.cōtesta.quo casu oēs possesso res sunt malefidei.vt.s.de petit.here.l.j.in fi. vnde dic vt dicetur.j.l.fi.

Aduersus eos. Scilꝫ heredes morā tur.i.differūt ꝓposi ta a pretore potestatis ⁊ legatarīj:et qꝛ de satisda tione loquitur.intellige cum fideiussore.vt.ff.si cui plus ꝙ.per.l.fal.l.iij.§.j.licet.i.licitū est capere.per.l.fal.Iu dex.s.ordinarius.Iubebit.s.satisdatione prestita.Old.Arbi trio dato.i.calculatore.vt.ff.si cui plusꝙ.per.l.fal.l.j.§.cū di citur.altera parte.s.herede qui cōputatur nō vult.Nico.fun getur cognoscendo vtrū sit locus fal.⁊ si cōstiterit apud ipm̄ iudicem ordinarium vel calculatorem quem dedit.

Si homines. Certi ⁊ sic in specie.nā ge nera nunꝙ pereūt.vt.ff. ad le.fal.l.in ratione.§.incerte.Ol.⁊ licet dicat glo. periculū esse heredis siue perituri essent penes lega tariū siue nō.de hoc tū dic aliter vt plene dixi.s.in quib⁹ casi bus in iteg.resti.nō est necessa.l.in minorum.

In legatis. Ibi:fructus post mortē te statoris satos ante eū sati cum sint pars rei.vt.ff.de reivē.l.fruct⁹.⁊ omne ge nus alienationis sequant̄.vt.ff.que in frau.credi. l.si.§.penul.⁊ de ac.emp.l.iul̄.§.si matris.⁊ in legatū veniāt. vt.ff.de leg.iij.qui cōcubinā.§.si fundus.⁊.ff.ad leg.fal.l.in le ge falci.placuit.legatario omnino debent̄ nec ab eoꝝ restitu tione excusat̄ heres ꝓpter ignorantiā vel bonā fidē sicut nec in alienatione rei legate valent.vt.ff.de leg.j.l.si qs inglinos. §.j.⁊ de leg.ij.l.si heres rem legatā.Ol.Sed ante aditā here ditatē fruct⁹ hereditati querunt̄.vt.ff.de leg.j.l.si tibi homo. §.cū seruus.⁊ de lega.ij.l.ꝙ seruus.¶Oppo.qꝛ vbi peto qđ meū est statim veniunt fructus.vt.ff.de vsur.l.videamus.etiā ante morā.vt.ff.de rei ven.l.solū.ſꝫ dominiū rei legate statim transit in legatariū.vt de furtis.l.a titio.ergo ⁊c.glo.concedit oppositionē vbi testator legauit rem suā ⁊ dicit ꝙ hic legauit alienam.Sꝫ hec so.est ꝯtra tex.huius.§.que dicit siue in rē ⁊c. Si eīn esset res aliena legata nō daretur rei vendica.Sꝫ qui dam volentes glo.saluare exponunt in rem.i.hipothecariam tu dic ꝙ intelligit̄ in re ꝓpria testatoris.⁊ qđ dicit fructus ve nire a tempore litis contesta.vel more.intellige de percipien dis nō perceptis.Nam percepti etiā ante morā peti possunt: vt.d.l.si tibi homo.§.cum seru⁹.⁊.d.l.solum.§.meū.vnde pro declaratione distingue aut queritur de vsuris.⁊ ille veniunt ex tempore more ante nō.vt.s.l.j.⁊.ff.de vsu.l.titia seio.§.vsu ras.aut de fructibus ⁊ causis.⁊ tunc aut est legatum vniuer aditā hereditatem.vt.ff.de vsur.l.equis.ij.responso.⁊ de leg. ij.l.peculium.Aut est legatum singulare.⁊ tunc aut queritur de fructibus perceptis ante aditam hereditatem:⁊ tunc aut legata fuit res testatoris aut aliena.Primo casu potest dubi tari ⁊ glo.dicit ꝙ venit ante aditā hereditatem.vt dicto.§.cū seruus.⁊ de furtis.a titio.argu.ꝓ hoc.ff.ad legem aquiliaꝫ.l. huic scripture.in prin.Pe.⁊ Richar.tenent ꝙ veniāt demū adita hereditate ⁊ ante queruntur hereditati.vt.d.§.cū ser uus.⁊.l.ꝙ seruus de leg.ij.Non ob.l.a titio:quia illa fictio ibi nō ꝓcedit fauore legatarīj:sed de necessitate iuris que trahit aditionē ad tempus mortis.vt.ff.de acquirē.heredi.l.heres. Non obstat lex huic scripture:quia loquitur de accessiōe q̄ est loco rei:sed fructus nō sunt loco rei:ſꝫ augmētū rei:aut lega uit rem alienā:⁊ tunc aut heres distulit maliciose adire:⁊ tūc idem qđ de fructibus perceptis post aditam hereditatem.vt ff.de vsufruc.lega.l.si vsufructu.aut queritur de fructib⁹ per ceptis post aditam hereditatem:⁊ ante interpellationē ⁊ mo rā:⁊ tūc nō veniunt nisi res testatoris legata sit.ar.pa̅l.l.huic scripture aut post interpellationē:tūc aut q̄rit̄ de ꝓceptꝫ post aditā hēditatē ⁊ iterpellationē ⁊ morā:⁊ veniūt idistincte tā ꝓcepti ꝙ ꝓcipiēdi.vt.s.e.l.j.i fi.aut q̄rit̄ de ꝓceptis post aditā hereditatē ⁊ post interpellationē.tū añ morā:vt qꝛ interpella tus iustam habuit causam litigandi tunc perceptos restitue re teneretur.vt.ff.de peti.heredi.l.item veniunt.§.petitā.aut queritur de percipiendis.⁊ tunc aut de illis quos percipe po tuisset petitor ⁊ nō veniunt.vt.l.j.⁊ vltima huius tituli.Aut de illis q̄s ꝓcipere potuit possessor:⁊ de illis tenet̄ sic itelligit Pe.de lega.j.l.apud iul̄.in prin.de lega.ij.l.patronus.ij.re sponso.⁊ dicto.§.petitam.qđ dictum est fructus ante moram venire.verum est nisi heres esset bonefidei.vt.ff.de acq.reruꝫ domi.l.quesitum.Cy.

¶Ad senatusconsultum trebellianum. Rubrica.

¶Super rubrica.Vide Azo.in summa huius tit.⁊ Rof.eo. titu.⁊ Galeotum in margarita de quarta trebellianica.⁊ con tinuatio rubrice:quā glo.facit ꝓbat̄.ff.eo.l.j.in princi.⁊ vide etiā in Spe.de actio.seu peti.§.sequitur.v.qd si heres.⁊ versi cu.sequē.⁊ ex̄ de testa.c.raynutius.⁊.c.raynaldus.per Ber. Inno.⁊ Hostieñ.an trebellianica locū habeat in causis pīȷs. dixi.s.de epis.⁊ cleri.l.si quis ad declinandam.

Si ex senatuscō. Ibi:prestite ris qđ onus spectabat ad fideicommissarium.vt.j.l.proxi. ⁊ insti.de fideicōmissa.here.§.sed quia stipu lationes.¶Oppo.glo.de.§.si quis vna.eo.ti tu.vbi nō tenetur quādo do vnaꝫ rem tantū. Sol.vt in glo.qđ intelligit Pe.nisi in subsidium.vt.s.de iur. deliberā.l.fina.§.licentia.Item qđ dicit glo.qđ repetit ac.ne gocio.gesto.dic hoc verum quādo soluit post factā restitutio nem.secus si ante:quia tunc suum ꝓprium negociū gessit:sed habebit tunc locum actio in factum:sicut in creditore qui pre torio pignore ius habet.vt.ff.de bonis auto.iudi.possiden.l. pretor.§.est preterea.Cy.

Deum. Pro declaratione dic aut heres restituit nihilo retento.⁊ tunc fi deicommissarius tenetur insolidum ad credita et legata.vt.ff.eodem.l.j.Aut restituit aliquo reten to.⁊ tunc aut in quantitate:⁊ nō tenetur nisi in subsidium.vt dixi.s.l.prima.Aut in quantitate.⁊ tunc aut retinuit tantuꝫ quartam:⁊ non tenetur legatarīȷs:sed solum fideicommissa rīȷs.creditoribus aut tenetur pro quarta.vt.s.l.proxima.et.j. eodem.l.finali.Aut retinuit vltra quartam.vt quia rogatus erat solum de dimidia restituenda vt hic.⁊ tunc tenetur fidei cōmissarius solum pro parte sibi restituta vt hic.⁊.ff.vt lega. no.ca.l.j.§.finali.⁊.l.etiam.§.j.caue tamen hoc casu:quia cre ditoribus respondet quilibet pro dimidia.vt.s.si certum pe tatur.l.j.sed legatarīȷs tenetur heres respondere soluꝫ de eo quod habet plus quarta.vt.ff.eodem.l.j.§.finali.⁊ ibi notat̄.⁊ ⁊ ratio est quia debet̄ habere quartā sine onere legatoꝝ vel fideicōmissariorum.vt.d.l.j.§.is qui.penul.responso.⁊.j.eo.l. fi.⁊ sic intellige hanc.l.Predicta vera sunt si cōueni̅t postꝙ restituit.al's soluit ⁊ postea retinet.vt.ff.eo.l.ita tamē.§.ex tre bel.Querit do.Ol.si mater cōdidit testamētum in quo multa legata fecit postea i ceteris bonis filiā heredē instituit.⁊ si de cederet sine liberis eidē fratrē substituit ea mortua sine liberꝫ pater eidē filie succedēs ab intestato vult detrahere trebellia nicam ⁊ debitam iure nature:tam de legatis ꝙ de alia here ditate allegans pro se.ff.ad trebell̄.l.j.§.iul̄.maxime in glo.q̄ incipit.s.tutori.⁊.l.marcellus.§.pōpo.scribit.⁊.j.eo.l.fi.in fi. ex̄ de testa.c.ray.cum ibi notatis.et qđ testator istas quartas non potest minuere.vt notatur.j.titu.proximo.l.si vt allegas. ⁊ aut̄.sed cū testator.In cōtrariū dicit substitutus de legatis trebellianicam

trebellianicã detrahi nõ debere: q2 dicta filia nõ fuit heres instituta in omnib⁹ bonis: sꝫ tm̃ in ceteris bonis post legata. vñ nõ detrahit nisi de his que rogata est restituere. ⁊ ꝓ hoc. ff. de lega. ij. l. legatum. ⁊ q2 legatũ nihil aliud est ꝙ̃ donatio. ⁊ donata sunt extra cãm bonoꝝ. vt. ff. de lega. ij. l. sequẽs questio. nec reperiuntur esse de corpore hereditatis quo ad retinendũ trebellianicã que retinet̃ solum de restituendis. vt. ĩ. eo. l. iubemus. Ridiculum eñ esset dicere ꝙ cũ de restituẽdis retinere debeat quartã ꝙ in his de quibus nõ fit restitutio locum habeat retentio. Non obstat si dicat̃ qꝺ substitutus seu fideicõmissarius soluere dꝫ legata insolidũ. vt. ff. ad treb. l. j. §. pe. ⁊ fina. ⁊. l. cũ hereditas. ⁊. l. deducta. §. qui post tẽpus: q2 illa iura loquuntur qñ heres statim rogatus est hereditatem restituere: ⁊ anteꝙ̃ soluat legata restituit hereditatẽ. at ibi non restituit sꝫ vult retinere trebellianicã. tũc eñ videtur ꝟm quosdam ꝙ onus legatoꝝ diuidat̃ inter heredem ⁊ substitutum ꝑ hanc. l. ⁊ ad trebel. l. marcellus. §. põponius. ⁊ post p̃dicta bona que remanebunt in hereditate restituentur per patrẽ successorem filie ꝓ tribus partibus quarta retẽta ⁊ Azo in summa. e. §. quarte retentio. videt̃ tenere ꝙ heres possit quartam retinere de vniuersitate quã rogatus est restituere. Dominus Oldra. predictus tenet primam opinionem per iura ad hoc allegata: et dicit ꝙ est casus. ff. ad trebellianum. l. j. §. finali. cum similib⁹. nec ob. ꝙ dicit̃ institutionẽ factam solum in ceteris bonis q2 nõ faciũt ꝙ filia non videatur instituta in vniuerso q2 etiã institutio ex re certa nullo alio existẽte hẽde trahitur ad vniuersum. vt. ff. de here. insti. l. j. §. si ex fundo. ⁊. l. ex facto. multofortius sic concepta. vt. ff. ad trebel. l. cogi. §. deinde queritur. Nam verbum etiã totũ cõprehendit. s̃. de heredi. insti. l. j. ⁊ de v̾bo. sig. l. ceteroꝝ. modus autem talis loquendi est apud testatores vt preter legata velint apud heredẽ oĩa irreuocabiliter remanere legata v̾o restituit. vt. ff. de v̾bo. sig. l. penes te. ad cõtraria si recte inspiciat̃ facilis ẽ rñsio. Ol. An due quarte debeant retineri plene dixi. s̃. de inoffi. testamento aut̃. nouissima. Sed nunqd fideicõmissarius tenet̃ ad solida legata an poterit retinere quartã. dic ꝙ aut testator relinquit a fideicõmissario ipsa legata ⁊ tunc tenetur insolidum quatenus tamen vires hereditatis patiuntur si fecit inuentarium. al̾s etiam vltra. vt. ff. eo. l. j. §. penul. qui incipit is qui. ⁊. l. si heres ab eo. Si v̾o relinquit ab herede vtrum tunc fideicõmissarius possit retinere. dixi. s̃. cõia de legatis. l. j. in fine. aut dubitatur ⁊ obtinet. l. qui quadraginta.

SI fideicõmissum. Ibi et fructus q2 cuꝫ debet̃ quarta debent̃ ⁊ fruct⁹ quarte. vt. ff. e. l. mulier. §. si heres. ij. rñso. ⁊ notat̃ eo. ti. l. in fideicõmissaria. ⁊ qꝺ dicit glo. solutũ ꝓpter ignorantiaꝫ facti reheti. dic ꝙ ignorantia nõ p̃sumit̃ sꝫ scientia ⁊ voluntas implendi fideicõmis. vt. ff. eo. l. si heres ab eo. §. vlti. Oldra.

NOn iustam. Casus patet ex glo. quidã tñ moderni dicũt ꝙ hic nõ fuit facta substitutio: sꝫ qꝺ de substitutiõe d2 inducit̃ in argu. q2 si substituti debẽt fideicõ. multomagis heredes ad quos ꝑuenit iure accrescẽdi. vt expresse ꝓbat̃. ff. de leg. ij. l. si titio ⁊ meuio. §. iul̾. lr̃aꝫ expone. deuoluat̃ iure substõnis ꝟm glo. vl̾ iurꝫ accrescẽdi vel ꝟm modernos ꝑ herede gereret. i. adiret ipa auia. cum. i. quia. ⁊ est rõ quare nõ iustã gerit sollicitudinẽ: ⁊ sic facit relationẽ ad principiũ. l. tacite. Sic ergo nota ꝙ ideꝫ est in casu tacito ⁊ expresso. vt. s̃. de repu. heredi. l. si. Neqꝫ eñ subaudi agas contra substitutũ nec timeas quarte retentionẽ neqꝫ eñ ⁊c. ¶ Oppo. glo. ꝙ nõ videatur repudiare in fraudẽ cũ habeat substitutionem. vt. ff. si quis omis. cau. testa. l. q aũt. in p̃n. Sol. vt in glo. arg. ff. de aq̃ plu. arc. l. j. §. deniqꝫ. vel dic ꝟm Pe. ꝙ nõ videt̃ hoc de voluntate defuncti. vt. d. l. qui aũt. circa finẽ p̃mi responsi. ⁊ dixi. s̃. si quis omis. cau. testa. l. j. Vel ꝟm alios modernos hic non fuit substitutus: vt predixi. ¶ Opp. de. l. celsus. §. j. de leg. ij. So. ꝟm opinionẽ Rog. cui⁹ opinio approbat̃. per Dy. in. l. contraria. ⁊ per Pe. hic. licet. ĩ. de cadu. tollẽ. §. his ita. videat̃ aliter sentire. Sed dic vt ibi: ⁊ contra opinionẽ Azo. hic notatã ꝙ illa corrigat̃ per. l. si titio ⁊ meuio. §. iul̾. est aperte. ĩ. e. l. celsus. in prin. vbi loquitur in quasi caduco. ⁊ tamẽ remanet cũ onere. ⁊ ideo opinio. R. verior ⁊ approbat̃ in. d. l. celsus. in p̃nc. in glo. que incipit si post testamẽtũ. ⁊ ꝓ declaratione dic aut succedit contra voluntatẽ defuncti vt exheredatus vel preterit⁹ ⁊ habet locum lex papi. §. si. de inoffi. testa. aut ex volũtate expressa vt substitutus: ⁊ tunc agnoscit. qꝺ dic vt. l. cũ pater. §. ab instituto. de leg. ij. aut ex tacita que colligitur ex exp̃ssa vt in coniuncto ⁊ agnoscit ꝟm distinctionẽ notatã de condi. ⁊ demõstra. l. q̃ conditio. Aut ex tacita que ex lege colligit̃: ⁊ tunc idem. vt. l. si titio ⁊ meuio. §. iulia. de leg. ij. ⁊. l. j. §. fi. ff. de lega. iij. aut p̃pter voluntatẽ vt q2 sequens in gradu vel eodẽ: sed nõ putauit testator: ⁊ tunc nõ agnoscit onus alij impositũ. vt. l. qui graui. ff. ad sill̾. ⁊ de leg. ij. cuꝫ pater. §. cũ estimaret. ⁊ de leg. iij. post emãcipa. §. idẽ quesiit. Sꝫ nonne ꝓximior est q succedit primo repudiante. dic considerari tẽpus testamẽti non futurũ. vt. ff. de leg. ij. l. fi. §. j. vel dic ꝙ in. l. j. §. fi. de leg. iij. relictum fuit noĩatim. hic nõ. ⁊ de repetitione q̃ hic tangit̃ facit qꝺ dixi in. l. precibus. §. nunc quia testatores. v̾si. quero etiã aliã questionem. testator post multa allegata ⁊c.

ET sine scriptura. Primo loquit̃ in genere. Scõo in specie: ⁊ ex eo qꝺ dicit eius volũtate ⁊c. collige beneficiũ trebelliani esse inductũ ꝯtra voluntatẽ testatoris: ⁊ ad id qꝺ dicit ere alieno deducto videt̃ contra. s̃. eo. l. j. ⁊. ij. ad qꝺ p̃t dici aut ꝓ diuiso vult fideicõ. habere: ⁊ sic hic loquitur aut ꝓ indiuiso: q2 petit restitu. solo verbo. ⁊ tũc loquit̃. l. j. ⁊. ij. vel dic ꝙ testator voluit onus eris alieni pertinere ad heredẽ. Nam tunc heres deducit. vt. ff. eo. l. cogi. §. vñ querit̃. quo iure compellitur heres adire. dicit glo. ꝙ officio iudicis qꝺ verũ est quicquid alij dixerint. vt. ff. eo. l. si heres. §. j. ⁊ no. eo. ti. l. nõ est cogendus. ad finẽ vltime glo. Sꝫ quo iure cogit̃ restituere: dic si est heres ex testamẽto directa actione ex testõ si ab intestato vtili: vt ⁊ al̾s dixi. s̃. cõia de leg. l. ij. ⁊ ita hic notatur lꝫ alibi videatur notari ꝙ etiã officio iudi. cogat̃ ad restitu. vt. ff. eo. l. restituta. §. j. ⁊. l. legatus. in prin. ⁊. l. si postulauerit. §. si filius ꝙ forte posset ꝓcedere qñ cogitur adire: sed vbi sponte adit iure actionis tm̃. Cy.

IUbemus. Quinqꝫ dicta cõtinet. Primũ loquit̃ de filio qui rogatus est restituere fratri. Scõm de rogato restituere nepoti. Tertium dictũ refert̃ ad vtrũqꝫ. Quartum ad primũ tm̃. Quintũ restringit ne hec lex ad consequentias trahat̃: litterã expone. ibi: inuicẽ. ⁊ sic vt fideicõmissaria reciproce concepta. Ol. Simpliciter. i. tm̃ ad aliquos sine reciprocatione. Ol. ibi: vt modis omnibus iubemus: dico vt omĩbus modis ⁊c. ibi: rogauerit. s. ꝙ redditus debẽt in trebellianicam imputari. ibi: restituatur. ab heredibus rogati quarta retenta. Ideoqꝫ. s. vt redditus heredis lucro cedãt et in rebus principalibus quarta retineat̃. Ibi: casibus. s. p̃me ⁊ secunde partis legis. ibi: ⁊ cũ. repete ⁊ nisi. ibi: neptibus suis ex rogato descendentibus nõ ex alio filio: vt patet statim in v̾. ⁊ cũ pater. Old. Pater vel mater eius cui est restitutio facienda nuptijs. extãtibus liberis ex priori matrimonio satisdare voluerit: nec mireris si satisdare tenet̃ qñ pater hoc p̃cepit: q2 tunc reddit ad naturã ⁊ formã iuris q̃ est vt satisdet̃ regulariter. vt. ff. vt leg. no. ca. ꝑ totũ. ⁊. ĩ. in fi. l. ad quã de facili reddit̃. vt. ff. de pac. l. si vnus. §. qꝺ in specie. Sin aũt v̾. iste refert̃ ad primũ casum. l. tm̃. Grauat⁹ est. s. si sine liberis decedat. Illud etiaꝫ iste v̾. respicit omnes p̃cedẽtes casus. ibi: ⁊ casibus. Not. diligenter hoc verbũ licet eñ cõiter dicat̃ esse speciale in liberis primi gradus vt quartã detrahãt ex ipsis rebus hereditatis et nõ ꝑ imputationẽ reddituũ: nõ est verũ nisi in casibus. s̃. positis. s. cũ rogat̃ restituere fratri nõ in primo casu vel filio vel nepoti vel ꝓnepoti. vt in scõo: ⁊ hoc denotat hoc verbũ casibus. Et si dicatur ergo deterioris cõditionis erit filius vel nepos cui debet restitutio fieri ꝙ̃ extraneus: respõdeo vtiqꝫ. ⁊ est ratio ꝓpter vitandã inter eos maiorem inequalitatem. vt. s̃. cõmunia vtriusqꝫ iudic. l. fi. ⁊. de colla. l. illud. ⁊ ꝓpter inuidiam inter eos tollendam. vt. ĩ. de bo. que libe. l. cum oportet. §. j. et ĩ. dicam. in fi. ¶ Oppo. ꝙ si filius rogatus computet fructus in quartã. vt. ff. de inoffi. testa. l. pap. §. si conditioni. Omissis multis so. glo. dic ꝟm Ja. de ra. ⁊ Pe. ꝙ hec lex locũ hꝫ in terminis suis exp̃ssis tm̃. hoc est in trebellianica. sec⁹ ergo in debita iure nature odio q̃rele. Nã hec lex nõ est trahẽda ad consequentias. vt hic in fi. ⁊ de ista materia imputationis fructuum vide qꝺ notaui plene ꝟm Jaco. de belui. s̃. de inofficio. testa. l. sancimus. in principio. in suppletione glo. sꝫ an fructus ⁊ in lectura. l. filium quem habentem. versi. item quero an computẽtur fructus. s̃. fami. her. ⁊ per Ber. ⁊ alios extra de testamẽ. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. ⁊. l. in fideicõmissaria. hic in glo. allegata. ¶ Oppo. ꝙ frustra excipiantur hic duo casus a cautione p̃standa: cũ inter patrẽ ⁊ filium nõ oriatur obligatio. vt insti. de inuti. stipu. §. iteꝫ inutilis. ⁊. ff. eo. l. imperator. gl. dicit hic esse speciale: qꝺ nõ placet Ja. de ra. cum dicte. ll. indistincte dicant ꝙ nulla oritur obligatio. Quidam dicũt ꝙ hic loquit̃ in causa aduentitia in qua filiusfami. hodie potest stipulari a patre. vt notatur. ff. de fideiusso. si quis reo. §. j. ⁊. s̃. de

inoffi.testa.auth.⁊ si parens.sed hoc videtur falsum per.l.frater a fratre.vbi de hoc.⁊ dicto.§.item inutilis.qui factus fuit a Justiniano tpe quo aduentitia filijs querebant.vel dicendum quod hoc confertur stipulatio in tempus sui iuris.vt.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.l.si eum.⁊ de verb.obli.l.cum filius.nec ista placet Pe.sed dicit quod hoc loqtur in emancipato:alias non haberet locum cautio Odo.dicit quod committeret tempore finite patrie potestatis.vt.ff.de verbo.obli.l.quidam cum filium.in prin.¶ Oppo.ad leg.fal.l.quod de bonis.§.quod auus.sol.vt hic.⁊ ibi no.vel secundum Pet.hoc in trebellianica illa in falcidia.¶ Quero:hic dicitur fructus non computari in quartam quid si esset mercator ⁊ non haberet nisi fructus:nunquid tunc computarentur in quartam.si dicatur quod non:ergo nihil restituet.Unde dic secundum Pe.quod computabit illos quos ante percepit:sed quod fallit hic in liberis primi gradus.quidam quod hec scilicet fructus percepti iudicio testatoris computantur in quartam:sed non fallit:sed percipiantur negligentia non petentis.vt in preal leg.l.in fideicommissaria.⁊ glo.ista que circa imputationem redituum distinguit tres casus secundum Jaco.de ra.⁊ Pe.est defectiua:quia omittit aliquos casus.Nam nihil dicit de fructibus perceptis ante aditam hereditatem:nec de perceptis post aditam:sine negligentia ⁊ mora ⁊ voluntate testatoris.vt ecce adiui hereditatem:fideicommissarius est impeditus iusto impedimento vel absens:nec ego sum in mora ex quo non possum restituere:nec fructus percipiuntur iudicio testatoris.Iste casus non est tactus per glo.Item fructus qui percipiuntur iacente hereditate nullo ex modis in glo.comprehensis percipiuntur:propterea quod fructus percepti aliter quam iudicio testatoris computentur in quartam nulla cauetur siue negligentia non petentis:siue mora non soluentis.lex enim in fideicommissaria.ff.eo.dicit quod fructus non veniunt in restitutione nisi percepti mora heredis:sed quod computentur in quartam non dicit illa.l.nec aliqua alia.Item fructus percepti iacente hereditate restituuntur:sed non dicitur quod computetur in quartam.vt.ff.eo.l.ita tamen.§.j.⁊ hoc verum quando pot opponi negligentia heredis.alias non.vt ibi contrario sensu.⁊ ideo concludit Ja.predictus quod fructus non computant in quartam nisi percipiantur voluntate testatoris.vt.d.l.ita tamen.§.si.vnde Pe.ita distinguit:aut queritur de fructibus perceptis iudicio testatoris vt quando testator rogat restituere post certum tempus vel post mortem heredis.⁊ hoc casu imputantur in quartam:⁊ sufficiunt ad quartam nihil aliud retinet si plus perceptum est suum est.fallit in liberis primi gradus:vt hic.Secundo casu quando negligentia non petentis tunc nec computantur in quartam nec restituuntur.quod est verum in fideicommissario vniuersali.vt.ff.eo.l.mulier.§.si heres.secus si singularis.Tertio casu quando mora non restituentis:tunc in quartam non imputatur:sed integros fructus restituit.arg.s.titu.pri.per totum.Quarto casu cum queritur de perceptis alio modo quam predictis tribus modis heres non restituit nec computat:vt d.l.ita tamen.§.j.⁊.l.mulier.§.si heres.a contrario sensu quod dixi quod quando percipiuntur negligentia non petentis quod non restituuntur.intellige quando negligentia interuenit non petendo restitui fibi saltem verbo.Nam negligentia interueniens post restitutionem verbalem non noceret:quia illa sufficit.vt.ff.eo.l.restituta.et per illam habet ius ⁊ efficitur dominus sicut in legatarium singularem statim transit dominium.vt.ff.de fur.l.a titio.⁊ dixi.s.ti.pri.l.fina.Nunc videamus quomodo fructus computentur in fal.⁊ dic aut queritur de fructibus rerum non legatarum ⁊ refert aut fructus erant editi tempore mortis hoc est seminati ⁊ nati:⁊ tunc computantur.vt.ff.ad leg.fal.l.in lege falcidia placuit.aut non erant editi ⁊ non computantur.vt eo.ti.l.paulus.j.resposo.⁊.l.in ratione.Aut queritur de fructibus rerum legatarum:⁊ tunc aut percipiuntur iudicio testatoris ⁊ computantur ad instar quarte trebellianice quicunque nati quantum ad commodum ipsius vel legatarij:⁊ non aliorum legatariorum secundum Ja.de ra.⁊ sic intelligitur.ff.ad.l.fal.l.quod de bonis.§.fructus.Aut queritur de perceptis mora non restituentis:tunc non computantur in fal.sed veniunt in restitutione.vt.s.titu.pri.l.j.⁊ fi.vnde glo.ff.eo.l.in fideicommissaria que dicit idem in trebellianica.non recte procedit nisi dicatur quod fructus recepti propter moram non soluentis computentur in falcidiam quantum ad commodum illius legatarij cui relictum est legatum:sed non quo ad alios.vt.ff.eo.l.nesennius.in prin.Aut queritur de perceptis negligentia non petentis:⁊ illi non computantur:sed restituuntur legatario.vt.s.ti.pri.l.fi.quia non ideo quod negligo rem meam petere possessor fructus quos percipit suos facit:nisi esset tanta negligentia que priuaret dominio ⁊ in hoc differt singulare relictum ab vniuersali:quia singularis legatarius statim efficitur dominus.vt.l.a ticio vniuersalis demum facta restitutione saltem verbali:qua facta idem est in vtroque.vt.s.dixi.Ultimo quero de eo quod.s.exponendo litteram in fi.tetigi:videlicet vtrum hec lex locum habeat quando vnus ex liberis primi gradus rogatur restituere extraneo.videtur quod sic cum maior sit ratio in eo quam quando rogatur fratri restituere.preterea ista lex hoc non negat:immo videtur hoc expresse sentire:quia in principio loquitur de filio in singulari:vnde cum testator non habebat nisi vnum filium ⁊ sic erat fideicommissum collatum in extraneum:⁊ istud dicunt quidam moderni glosatores nostros non perpendisse:⁊ sic eos errasse.Sed si velles saluare glo.dic quod testator habebat alios filios:sed vnum tantum instituit quem rogauit de restituendo alijs fratribus:modernorum intellectus magis placet.Cy.Mihi autem verior videtur intellectus glo.⁊ expresse probatur in tex.dum dicitur quod rogatus fuit quando vnus erat superstiti vel superstitibus restituere ex quo apparet quod loquitur de rogato restituere fratribus non extraneo.tenendo ergo glo.dicendum quod licet sit maior ratio in extraneo:non possumus talem rationem sequi:cum hic in fi.restringatur hoc lex ⁊ prohibeatur trahi ad consequentias vltra casus ⁊ terminos suos sic ⁊ alias.s.de pa.qui filios distraxerunt.l.j.⁊ nota.per Dy.de reg.iur.c.in argumentis.libro.vj.preterea subsunt in fratribus alie rationes quas.s.dixi.s.equalitas magis inter eos seruanda ⁊ inuidia tollenda inter eos que non sic subest in extraneos.Odo.etiam hoc ⁊ per hanc.l.tenet quod vna solum quarta detrahatur:⁊ dicit se obtinuisse per hanc.l.de quo dic vt plene dixi.s.de inoffi.testa.auth.nouissima.in glo.scilicet quarta ibi.⁊.l.vi.immo debet dici ⁊.l.sequenti.ibi:hoc incertum vt tempus mortis.In glo.non dicit ibi:de nepote rogati.imo si bene aduertas hoc dicit cum dicat de pronepotibus testatoris qui sunt nepotes rogati.In glo.institutus vel instituta.in fin.imo dic quod instituit filium ⁊ rogauit de restituendo nepoti vel vlteriori vt subijcit.vel dic quod glo.ista non debet esse hoc signata:sed.j.in ver.supradictis.super verbo pater vel mater.⁊ tunc bene procedit.Oldra.

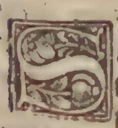
Nisi rogati. Addit ad.l.C.secundum glo.⁊ pe.⁊ ita no.in glo.l.C.que incipit quia non est sine liberis:⁊ in effectu dicit quod non videtur decedere sine liberis vel sine nup.qui ingreditur monasterium.Sed de hoc dic vt plene notaui.s.de sacrosan.eccle.auth.si qua mulier signata.super.l.generali:⁊ extra de proba.c.in presentia.per Inno.⁊ Hosti.⁊ vide etiam quod no.in corpore vnde sumitur oppo.quod non sufficiat habere filios ciuiles sed opus sit naturalibus quando quis sic rogatur.vt.ff.de lega.ij.l.si ita quis.§.fina.dic quod hic est speciale fauore religionis.vt.ff.de reli.l.sunt persone.⁊ hoc verum nisi rogaretur restituere alij monasterio.vt in cor.vnde hoc sumitur.⁊ ratio est ne quod vni concedit ⁊c.vt.j.quia potior.in pig.hab.l.ij.Dominus tamen Richar.tenebat quod hoc auth.non dicit mona.haberi pro filio.vt plene dixi dicta auth.si qua mulier.Dy.tenendo quod mon.habeatur pro filio sicut communiter tenetur.dicit quod lex illa si ita quis.§.fina.intelligitur de filio vero non ficto:tamen fauore religionis hoc filius fictus habeatur pro vero filio:vt predixi.M.fil.dicit quod in casu huius auth.mon.habetur loco filij de quadam pia ⁊ speciali ratione contra proprium significatum vocabuli:⁊ restringi solum debet ad casus ⁊ terminos hoc positos:videlicet vbi vnus apponit conditionem ⁊ alius in cuius persona apponitur fit heres vel legatarius.ergo vbi vnus de se loquens apponeret conditionem dicens:dono vel lego si decedam sine filijs:forte non sic esset.Sed de veris filijs intelligeretur secundum eum ⁊ qui filij excludant fideicommis.vel substitutum.plene dixi.s.de institu.⁊ substitu.l.generaliter.Sed quero quid si testator dixit volo quod restituat si moriatur sine liberis ex se descendentibus.nunquid tunc sufficiat si intrat monasterium.predictus do.Richar.dicit quod etiam si mona.alias habeatur pro filio quod tamen negat.hoc tamen casu pro filio non habebitur propter illa verba ex se descendentibus.ar.bonum.j.de cadu.tollen.vers.si vero talis ibi domum suis manibus extruere ⁊c.⁊.s.de his qui ve.eta.impe.l.omnes.de iure emphi.l.fina.⁊.ff.de contrahen.emp.l.si debitor.§.verisimile.Dy.videtur sentire contrarium:quia expressio eorum que tacite insunt nihil operatur.vt.ff.de leg.j.l.ij.ergo ⁊c.⁊ ita nota.per eum dicta.l.si ita quis.§.si.de lega.ij.Querit glo.quid si efficiatur clericus alicuius ecclesie secularis.hoc tenet quod est idem in corpore.sentit contrarium ⁊ melius secundum quosdam.Odo.hic tenet quod solum in monasterio locum habeat.Pe.distinguit inter casus hoc positos.Nam aut queritur vtrum videatur nuptias contrahere.⁊ tunc si habet ordines sacros videtur conditio defecta si non sit in sacris constitutus secus.⁊ ita intelligit.§.sed hec de presenti.vnde hoc auth.sumitur.Aut queritur vtrum videatur habere liberos.⁊ tunc locum habet quod ibi nota.Ego autem puto indistincte idem esse in clerico ⁊ hoc innuit expresse textus in corpore:⁊ quia subest eadem ratio quare conditio habeatur pro remissa vel pro non apposita scilicet fauor religionis ⁊ ecclesie ne homines metu restituendi fideicommissi retrahantur a clericatu vel ingressu mon.vt dixi.dicta auth.si qua mulier.⁊ hoc clare colligitur in nouellis sub rubrica

brica de monachis ꝛ moñ.§.si quis sub cõditione.vbi dicitur tales conditiones haberi ꝓ nõ scriptis ꝛ irritis quo ad clericos ꝛ mona.ingredientes. Jtē querit glo.quid si ingrediat̃ monasteriũ in fraudē eius cui erat restitutio faciēda.ꝛ tenet ꝙ reuocari possit ꝛ opi.glo.sequit̃ Cy.ẜm Pe.ȝ an in dubio p̃sumatur fraus.videtur ꝙ sic per.§.lucius.quam glo.alleg. Jn contrariũ faciunt ea que no.ff.de dã.infec.l.fluminũ.§.fi.ꝛ.l.sequēti.ꝛ.ff.ꝓ socio.l.merito.nisi ex ꝓbabilibꝰ coniecturis h̃ posset p̃sumi:vt quia iam infirmatus erat ad mortem vel alio modo desperabat de ꝓle.ar.ff.solu.ma.l.filie mee de repudijs l.si filia.ꝛ extra de renũcia.c.si te prebēdam.lib.vj. Jtē querit glo.quid si nõ intrat moñ.sed ipsum heredē instituit gl.disputat Cy.dicit cõmuniter teneri ꝙ necessarius sit ingressus nec sufficiat heredis institutio:ꝛ ita tenet Py.in questionibꝰ suis cit̃.questione que incipit paterfa.condidit testamẽtũ ꝛ duos filios ꝛc.hoc saluo:q2 dicit ꝙ si filius esset ille qui esset de restituendo grauatus ꝛ instituisset monasterium quia in debito bonorum subsidio grauari nõ potuit vt.s.de inoffi.test.l.quoniam in prioribus moñ.tunc haberet illud debitum bonorũ subsidium vt ibi tenet.

Ontra rogatus. Pleniꝰ habetur in nouellis prima parte sub rubrica si qs,vnuȝ de liberis suis heredē instituerit vel extraneũ heredeȝ scripserit ꝛ rogare voluerit ꝛc.vide rofre.in libello de actione ex stipulatu que dat̃ fideicõmissario vbi de materia huius aut̃.satis notatur ꝛ in effectu.h.d.hec aut̃.Rogatus restituere qđ supest quartam reseruare tenet̃.fallit ꝓ dote ꝛ dona.ꝓpter nup. qđ intellige tam cõstituendis ꝙ̃ cõstitutis restituēdis.vt dixi.s.cõia de lega.aut̃.res que. Et qđ hic dicit̃ de redēptione captiuoꝝ intelligit Pe.si sint de cognatione rogati nõ si extranei. ¶ Oppo.q2 hic dr̃ agi hypothecaria pro re sua.sol.vt in glo.vel ẜm Pe.dic res/sua non põt alicui esse obligata si est sua pleno iure:secus si nõ pleno.vt.j.de dona.que sub modo. l.j.ꝛ dixi.s.de cõdi.ob cau.l.ea lege.ꝛ cõia de leg.l.j.ṽ.itē queritur nunqd det̃ hipothecaria. ¶ Jtē oppo.glo.ꝙ hic petendo cautioneȝ videtur sollicitus de hereditate viuentis. Sed dic ꝙ hic de hereditate viuētis nõ est sollicitꝰ.ȝ iaȝ mortui ꝓ qua sibi caueri petit.vel dic ẜm Jaco.de beluiso.aut quis est sollicitus principaliter de hereditate viuentis:aut de hereditate mortui que descendit in viuum. Primo casu est ꝓhibitũ in cõtrarijs.ꝛ.j.de cap.l.nec nos. Scđo casu licitũ est per viã cautionis:vt hic nõ aliter.vt no.ff.de here.vendi.l.ij.§.illud. ¶ Querit glo.si dodrantē dilapidauit:nunqd ꝓpter expensas possit quartã minuere.tenet ꝙ nõ.ꝛ ꝓ hoc.ff.eo.l.matrē. Jtē querit si nihil cõsumpsit nunqd tenet̃ totum restituere: vel solum'quartã.glo.tenet ꝙ solũ quartã.arg.j.pri.titulo.l. ꝙ̃ꝙ̃.ꝛ hãc approbat Odo.Nic.in decisa.ꝛ Mar.fil.ꝛ dicunt ita seruari ne sua industria ꝛ conseruatio sibi nõ p̃sit.vt.j.de alluuio.ꝛ palu.l.fi.ꝛ ꝓ hoc.j.de bonis q̃ libe.l.cuȝ oportet.§. non aũt hypothecã.versi.vel si ex earum.ꝛ qđ ibi dixi.alij moderni tenent contrarium ꝛ dicũt ꝙ totũ restituit per.l.titius. ff.de peti.here.l.sed ꝛ si lege cornelia.§.de eo.s.de secũ.nup. l.generaliter.§.finali.ꝛ.l.hac edictali.§.penul.ꝛ videtur exp̃sum.ff.eo.l.deducta.§.qui post tempus.ꝛ fauore heredis inductum est qđ hic dr̃ de quarte conseruatione:ꝛ hanc sequebatur Ol. Et ad.l.ꝙ̃ꝙ̃.põt r̃nderi ꝙ loquitur in fal.iure institutionis que ipso iure etiam sine deductione est in bonis heredis.vt.ff.ad.l.fal.l.in ꝗ̃titate.in fine.ꝛ.l.lineã.ꝛ.l.plautius. hanc etiã hic tenet Cy.quia mens testatoris ꝛ significatio verborũ hoc velle videtur que attendenda est.vt.s.de lega.l.pe. ꝛ ideo si totum est totum restituit̃.ꝛ ita dic notari ꝛ melius in aut̃.de restitu.ꝛ ea que parit.§.hoc igitur.colla.iiij.Cy. Sed ego in meo apparatu vbi nõ habeo ꝛ forte fuit additio. Ultimo py.in questionibꝰ suis.xlv.q.que incipit.paterfamilias filiam coniugatam heredem instituit ꝛ rogauit de restituendo titio cum moreretur:deducto eo qđ marito relinqueret: filia moriens vniuersa marito relinquit.querit an titius cõtra maritũ aliquē habeat regressum.determinat ꝙ sic quo ad quartam iure institutionis debitam.ꝛ hoc per hanc aut̃.

1 ¶ Subtilitas nimia in rebus pupillaribꝰ reprobatur.
2 Subtilitas aliquando approbatur.

Ancimus. Duas partes p̃ncipales habet. Prima subdiuiditur in tres. Primo enĩ loquitur in pupillo cui est restitutio facienda. Scđo in furioso. Tertio econtra. Jn secũda parte p̃ncipali tres casus determinat. ¶ Oppo.glo.de l.j.§.de illo.ff.eo.h̃ ꝛ ibi dicit ꝙ h̃ pure,ibi:sub ꝯditiõe vel in diē:vñ ante diē nõ transeũt nisi cedat.h̃ nõ placet Pe.q2 nullum dubiũ est ꝙ ante diē nõ trãseũt nisi cedat dies. Dicit ergo ꝙ h̃ loquit̃ qñ p̃mus fideicõmissarius fuit contumax vbi transeunt ipso iure al's nõ. Nec obstat si obijciat̃ ꝙ idē dixit.s. in primo casu:ꝛ sic nõ ponis casum specialem in scđo fideicõmissario:q2 ibi loquit̃ in cõtumaciter absente vbi sine restitutione transeũt.ȝ si fuit in mora nõ transeũt ipso iure in primũ ȝ in scđm sic.vt.ff.de verbo.ob.l.mora. Sȝ que est ratio diuersitatis inter primũ ꝛ istũ casum.dic q2 heres nedũ vtiles actiones hȝ:ȝ etiã directas:ȝ primꝰ fideicõmissariꝰ nõ hȝ nisi vtiles ꝛ ipso iure transeũt. Sed quid ad rũbum:q2 qñ primꝰ heres morat̃ restitu.quare nõ eodē modo trãseũt.volunt dicere ꝙ directe nõ transeunt nisi cesse ȝ vtiles sic. Sȝ primꝰ fideicõmissariꝰ nõ hȝ directas:ergo cedere nõ põt.ꝛ sic scđs fideicõmissariꝰ de eius manu nõ expectat restitutionē nec cessionē directarũ actionũ.ista ratio nõ valet:q2 per h̃ sequeret̃ ꝙ si bonoꝝ possessor esset rogatus restituere ꝙ trãsirēt ipso iure vtiles sine restitutiõe:qđ nõ ē verũ.vt.ff.eo.l.facta.vñ dicit Pe. ꝙ illa est ꝓprie ratio q2 heres põt quartã retinere.ꝛ ideo restitutio fieri dȝ ab eo'vt ipsam possit retinere:ȝ primꝰ fideicõmissarius quartã nõ retinet.ꝛ ideo nõ est opus tanto circuitu arg.ff.eo.l.cogi.§.metianus.ꝛ.l.j.§.inde neratius.ꝛ ita loquit̃ hic. De hoc tñ an fideicõmissariꝰ primꝰ possit quartã deducere.dixi.s.cõia de leg.l.j.in fi. Jteȝ querit̃ an hec lex loquat̃ de hereditate adita vel nõ adita.glo.magna.s.de fideicõmis.l.eã quã.in prin.ꝛ de mili.testa.l.tractabat̃.in vltima glo.videtur intelligere etiaȝ hereditate nõ adita.ꝛ de hoc dixi satis in.d.l. eã quã. Cy.hic dicit hoc nõ esse verũ:q2 ad hoc vt valeat fideicõ.heres cogit̃ adire.vt.ff.eo.l.ille a quo.§.j.in fi.ꝛ heres heredis si moriatur infra tēpus deliberandi vt nota.d.l.eã quam. ꝛ notat̃ ꝛ dixi.s.de iure deliber.l.cũ antiquioribus.ꝛ in illa.l. tractabat̃:trahitur obliqua substitutio ad directaȝ fauore libertatis qñ moritur heres ante aditã hereditatē:ꝛ sic intelligit hanc ꝛ illam ẜm Jac.de ra.ꝛ sic etiã intelligit glo.ff.de ad mi.tu.l.tutores.§.qui heres institutus. Jtē lȝ hic ponant̃ tres casus in quibꝰ trãseũt ipso iure actiones.glo.etiã addit alios quidã adducit ꝛ sextũ in.l.ita tamē.§.si pater filiũ.ff.eo.ȝ ibi videt̃ ꝙ fiat restitutio nec lr̃a ibi dicit ꝙ trãseãt sine restitutione. Jaco.de are.ꝛ Richar.addũt alium.ff.eo.si heres est ꝛ alius qui reuocat̃ in dubium per glo.ff.eo.l.postulante. Sed quid si quis rogatus est restituere tibi ꝛ tu mihi.tu non petis tibi restitui.an ego petere possum.dic ꝙ sic.vt.ff.eo.l.si patroni filius.§.ꝙ si possessor.q2 remanet penes eũ cum onere.vt.j. de cadu.tol.l.vnica.§.ꝓ secũdo.ꝛ.§.in nouissimo. Ultimo no.
1 ꝙ nimia subtilitas † in rebus pupillaribꝰ reprobat̃ q2 posset ad eoꝝ perniciem reuerti si desineret medio tpe esse soluendo ille q restituere debebat:ad hoc cõcor.s.de institu.ꝛ substi.l.si quis heredũ.in fi.j.de legi.heredi.l.lege.in prin. Multi enim decipiunt̃ ex nimia subtilitate.xlix.disti.c.sicut enĩ.ibi:ȝ sunt nõnulli.ꝛ ideo p iudicē subtilitas nõ est admittēda.vt.ff.qui. modis pig.vel hypo.sol.l.sicut re corporali.§.si debitori.et ꝓ hoc de iure do.l.si mulier.§.ex asse.in fi.ꝛ de manu.testa.l.iiij.
2 §.j. Quandoqȝ subtilitas † approbat̃.s.de fideicõ.l.fi.§.cuȝ enĩ.extra de ferijs.c.capellanus.ꝛ ibi de hoc in glo.ꝛ extra de dolo.c.j.in glo.dici põt ꝙ nimia ꝛ inutilis subtilitas reprobatur vt in primis iuribꝰ vtilis ꝛ moderata admittit̃ vt in alijs. de hoc tetigi.s.si ab hereditate se abstineãt.l.j.itē lȝ glo.dicat ꝙ hic fertur sentētia diffinitiua lite nõ contesta. Odo.tamē tenet ꝙ secũdũ est quoddã decretũ iudi.quod potest ferri etiaȝ lite contesta.vt dixi.s.si vt ab heredi.se absti.aut̃.si vo omnes creditores.

Uidam. Pro declaratione vide qđ notaui.s.eo.l.ij. Et glo.ponit duos casus speciales ꝫ hãc.l.est ꝛ aliꝰ fauore libertatȝ.ff.de fideicõmis.liber.l.apud iulianũ. Et si q̃ras an petãtur integra vel diminuta.dic aut fuerunt relicta fideicõmissario:ꝛ nõ detrahit̃ quarta. Si vo in institutiõe simplr̃:tũc aut voluit ꝙ ad onus hēdis ꝛ loquit̃ lex marcellꝰ.aut ad onꝰ fideicõmissarij ꝛ integra p̃stant̃ ab eo.vt.l.j.§.j.ff.e.aut dubitabat̃ ꝛ obtinet.l.q q̃draginta.e.ti.ꝛ de h̃ dixi.s.cõia de le.l.j.in fi.ꝛc.

¶ Ad legem falcidiam. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azonem in summa eo.titulo.ꝛ Rofre.de actio.ex stipula.que interponitur a legatario heredi si plus percipiatur ꝙ̃ sit ratio legis falci.ꝛ satis vtiliter in summa autenticorum.de heredi.ꝛ falci.ꝛ.s.de epi.ꝛ cle.l.si qs ad declinandam.ꝛ tangitur etiam.ij.di.c.quedã.ꝛ lȝ h̃ fal.cõiter

per doctores τ glo. aꝑpelleť quarta iure institutionis debita hoc tamē impropꝛie dictū videť.qꝛ etiā ab intestato locū h3.vt ĩ qñ dies leg.ced.l.fi.cū ꝯcoꝛ.ibi in glo.notatis.An fideicom/missarius vniuersalis vel singularis retineat fal.dixi.s.titu. primo.l.fi.quo iure detrahať falci.ab intestato.dixi.ĩ.qñ di. leg.ced.l.fi.An in mortis causa capione locū habeat fal.vide ff.de dona.causa moꝛ.l.qui precio.per Dynum.

Cire debes. Glo.hic videť senti re ꝙ minoꝛ scienter indebitū soluens nō repetat etiā ꝑ restitutio/nē:qꝛ.l.ij.s.si aduer.solu.quā glo.alleg.de re petitione ꝑ resti.loquiť:s3 hoc est falsum.Naz aut diceť nullo iure debitū eē sicut dicit Pe. τ notaui.s.de iur.τ fac.igno.l.cū qs.τ tūc vi/detur posse restitui.vt.s.si aduer.dona.aut dices naturale de bitū fm glo.τ sic nō esse donatū fm ea ꝗ no.ff.de regu.l.dona ri.τ de dona.l.hoc iure.§.pe.τ tunc etia3 pōt restitui:qꝛ istud nō expediebat minoꝛi esse solutū.vt.l.interdū.ff.de condi.in/debi.τ ideo doctores reprobant hāc glo.siue scienter siue sua facilitate minoꝛ soluerit:repetat.vt.ff.de mino.l.j.τ de iureiu rā.l.nam τ postea.§.si minoꝛ.Cy.dicit se cogitasse vtrū gl.pos set sustineri vt habito respectu ad plenioꝛē fidē testatoꝛi ꝺbi bitā ad piū actū quem egit minoꝛ si obediendo defuncto:vt in aut.de here.τ fal.§.si vō expressum videať sic soluendo vti iu re cōmuni:τ sic nō restituať vt.l.nō videť circūscriptus.s.de in integ.resti.h tamē sub dubio relinquit.Sed Jac.but.hanc opi.sequi videtur.τ ꝓ hac opi.facit.ff.que in frau.cre.l.patrē. τ.l.debitoꝛē.que cū hac.l.satis concoꝛdāt.Fran.accur.appro bat aliā opi.glo.que est ibi:vel erat vir maioꝛ ꝛc.

1 ☞ Falcidia an possit deduci in vna re.

Falcidie rationem. Oppo.qđ non fit de oībus defalcādū:s3 solū de vltimo ad instar alie/natoꝝ in fraudē patroni vbi reuocať solu3 vltima alienatio.vt.ff.de iure patro.l.si libertus.§.pe.dic ꝙ ideo de oībus legatis defalcať:qꝛ oīa vno tpe.s.mortis:soꝛtiūtur effe ctū.Jn ꝯtcib⁹ secus q capiūt vires diuersis tpibus sicut fuit
1 τ sic loquiť lex cōtraria.Querit glo.nunqđ fal.† possit dedu ci in vna re.placē.ꝙ sic.glo.ꝙ nō.τ ita etiā tenet Azo.in sum ma.e.§.si tali modo sectio.τ glo.in.c.raynaldus.eꝫ de testa.in glo.imo habuit.τ no.etiā.ff.eo.l.marcellus.§.res.τ de pecul. lega.l.si peculiū.τ ibi in glo.τ de hoc plene dixi.s.fa.herc.l.fi liū que3 habentem.Et ad.l.pla.rñde vt hic no.τ lex lineam nō facit ꝓ pla.s3 cōtra.Quādoq3 tñ fal.ꝛc.vt sequiť in glo.q/dā moderniores volētes defendere pla.dicūt:aut heres vult retinere fal.ꝓ diuersis rebus vni tm̄ legatis:τ tūc aut vult re tinere in vna re tm̄ ex necessitate:aut ex volūtate aut ex legis ꝓuisione.Si ex necessitate vt qꝛ res relicta est coꝛpoꝛalis τ in coꝛpoꝛalis.τ sic de incoꝛpoꝛali nō pōt detrahi fal.vt.ff.eo.l.si vsufruc.tūc pōt in alia re detrahere.vt.ff.eo.l.plane.τ.l.seq.τ l.ex asse.τ ꝓ hoc.e.l.si ex pluribus.Aut voluntate legatarij τ tūc pōt.vt.ff.eo.l.plautius.τ.l.in ꝗtitate.Aut vult facere ex ꝓuisione legis vt ꝓpter incōmodā diuisionē.τ hoc casu iudex super hoc ꝓuidere teneť.vt.ff.de leꝫa.j.l.hmōi.§.fi.τ.l.seq.et ita pōt intelligi.d.l.filiū quē habente3.aut legata plura sunt pluribus relicta:τ tūc heres in vna re ꝓ oib⁹ nō pōt falci.re/tinere:τ ita dꝫ intelligi qđ h nota.τ.ĩ.eo.auť.similiter.τ i hac l.nō d:ꝙ fal.locū habeat aduersus singulas res:s3 singulos legatarios.Dy.Cy.τ Ol.Jn glo.ibi.l.filiū scōm casum anti/quoꝛum ibi.nō amplius.§.fi.imo.l.seq.τ ibi not.ibi.l.linea.h est contra plac.ibi offertur:immo pars estimatiōis ope excep/tionis per heredē legatario opponende.

Etiam. Heres accōmodās tacitā fidē de re/stituēdo nō capaci priuať hereditate τ fisco applicať cū onere legatoꝝ detracta quarta. fallit in seruo τ filio q nō priuanť.vt.ff.e.l.si tacitu3: qꝛ obedire teneňť.vt.ff.de reg.iur.l.ad ea.Oppo.ꝙ fiscus nō detrahat quartā.Nam si ad onus heredis ascripta sunt:tunc heres primo suā quartā detrahit postea inter eos fit contribu tio.vt.ff.ad treb.l.marcellus.in prin.τ in casu isto non potest tota hereditas fisco applicari:s3 solum poꝛtio quam restituit nō capaci.vt.ff.de his qui.vt indig.l.rescriptū.Si ad onus fi/deicōmissarij ascripta sunt heres non detrahit:qꝛ delinquit. Jtē fideicōmissarius priuať tertia parte τ legata soluit τ q̄r/ta trebellianica applicať fisco.τ sic exponit hic lex fal.i.trebel lianica.sic.ĩ.eo.l.ꝙ.ꝙ.τ.s.ti.pri.l.iubemus.ij.rñsio.fm Pet. Quid si heres se deferat nunqđ detrahitur quarta.Dic fm

Dy.Aut delatio fit ab extraneo aut ab herede non capace τ nō rogato.aut a nō capace rogato.aut a capace τ rogato aut a fideicōmissario.aut a fideicōmissario τ rogato.Primo casu qñ fit ab extraneo deferens consequiť tertiā.vt not.ff.de iure fisci.l.edicto.§.extat.τ l3 glo.hic dicat ꝙ habet dimidiā τ ma le.τ legē quā allegat in vxo.loquiť in qua est speciale.Scđo casu quādo ab herede nō capace τ nō rogato:tunc consequiť dimidiā toti⁹ hereditatis se deferens.vt.ff.de iure fis.l.senat⁹ §.senatus.Tertio casu quando delatio fit ab herede nō ca/pace τ rogato cōsequiť tertiā:l3 aliquādo dicāt glo.ꝙ capax consequitur tertiā:nō capax dimidiā.qđ nō placet Pe.quia si capax esset deterioꝛis conditionis ꝗ nō capax:qđ esse non debet.vt.ff.qđ vi aut clam.l.seruus.Quarto casu quando fit a nō capace τ rogato:tunc consequitur tertiā:sicut τ quando fit a capace nō rogato.vt.ĩ.de delato.l.j.τ de his qui se defe.l. vnica.ne melioꝛis cōditionis ꝛc.vt predixi.Quinto casu quā/do fit a fideicōmissario regulariter cōsequitur dimidiā dodrā tis.vt.ff.de iure fis.l.cū tacitum.fallit in vxoꝛe defuncti ꝗ con/sequitur dimidiā.vt dicta.l.j.de his qui se deferūt.vbi de hoc no.Sexto casu qñ delatio fit a fideicōmissario τ rogato eode3 tpe ante apertas tabu.melioꝛ est cōditio fideicōmissarij.post apertas vō melioꝛ est conditio occupantis.vt pt3 in tex.τ gl. ff.de iure fisci.l.edicto.§.cum autem.τ ita notatur per Dynū dicto.§.senatus.Cy.

1 ☞ Imperium antiquitus procedebat per successionem.

Jn moꝛtis. Ibi:aui mei.¶Not.impe/ratoꝛē de se loqui in singu/lari numero.vt τ.ĩ.vt in pos.lega.l.certa foꝛma.in fi.τ.ĩ.ad leg.coꝛnel.de fal.l.j.τ.s.quomodo τ quā/do iudex.l.j.papa aūt semper in plurali de se loquiť.vt no.eꝫ de falsa.c.ꝙ graui.τ dixi.s.de summa trini.l.victoꝛ.super ver bo fratrē vestrū.al's nostrum.Ex predictis etiā legib⁹ colligi
1 pōt † ꝙ imperiū antiquitus ꝓcedebat ꝑ successionē.nam in ipsis legib⁹ τ hic apparet ꝙ fili⁹ successerat patri imperatoꝛi τ idem dicitur de Justiniano q successit Justino patri suo.vt insti.de dona.§.est τ aliud.Jdem apparet in Enea et Enea/de eius filio.vt in aut.vt prepo.nomen imperato.vltra princi pium.Jdē apparet in Pipino rege Francoꝝ τ filio suo Karo/lo:τ Ludouico filio dicti Karoli:qui oēs successiue fuerūt imperatores romanoꝝ.vt in lombarda de epis.τ cle.l.de iniu stis tholomeis.τ.l.de ecclesijs.τ.xxij.q.vlti.c.scōm canonica leges tamē predicte non arguunt de necessitate ꝙ habuerint ex successione:s3 ex electione habere potuissent.Azo etia3 in summa ad leg.iul.de adult.innuit ꝙ processerit per successio/nem.ad hoc facit qđ dixi.s.de dona.inter vir.τ vxo.l.penul. in glo.j.ibi.§.item si ita.Sed ibi ꝓpter morā heredis vt ibi no tatur.ibi:τ.l.acceptis.s3 ibi heres capit non alij dat.Ol.ibi:q precio.τ dic vt ibi.Old.

In imponenda. Ibi dodrātis.ex tota hereditate col ligendi τ inter legatarios distribuendi reuocanť ꝑ falc.singulis detrahendam.Ultro.i.sponte.in glo. vlti.ibi.§.nō idcirco.de hoc dic:vt.ĩ.e.aut.s3 cum testatoꝛ.no.

In testamēto. Jn militibus nostri tē/poꝛis cessat hoc priuile giū:vt dixi.s.de ꝓcura.l.militē.immo τ in omni mili te:hec lex est hodie coꝛrecta.vt no.s.de testa.mil.l.in testamento.τ latius in coꝛpoꝛe.auť.de here.τ fal.§.penul.τ in summa Azo.eiusdē titu.§.cessat.τ in summa huius tituli.§. cessat.Jtem glo.enumerat plures casus in quib⁹ falci.cessat: inter quos ponit.s.eo.l.etiam.qđ nō est verum:quia ibi detra hit fiscus.τ cōtinentur illi casus his versibus.Falcidia cessa re facit pars debita nato.Cartula:dos:miles:pietas:ꝓhibi/tio:crimen.Res vendi vetite libertas sponte solutū.Et ple/nius vide in summa auť.dicto.§.cessat.Glo.etiā dicit ꝙ inter alia remedia trebellianica est qđ heres cogatur restituere qđ nō placet Pe.immo dicit eum cogi per actionē ex testamēto. vt.s.titu.pri.l.τ sine scriptura.

Sed cum testatoꝛ. Tres casus addit ad.l.C. in quib⁹ fal.cessat.τ vide qđ not.in coꝛpoꝛe vñ su/mitur:τ in summa huius titu.¶Oppo.ꝙ solutio vni legatario integre facta nō ꝑiudicat alijs.quia res inter alios acta ꝛc.dic ꝙ hic est speciale:qꝛ vni integre soluēdo ꝑsumitur renūciare fal.etiā quo ad alios:qꝛ oēs legatarij eodē iure ve/niūt:τ sic nō sunt oīno alij.¶Oppo.de.l.si ex plurib⁹.in ꝑn. ff.eo.glo.dicūt ꝙ ibi nō fuit solutū integrū legatum.Sed hec solutio

solutio posset errorē inducere qr lex illa duos casus ponit ꝛ ille corrigitur sicut ꝛ.§.nō idcirco in.l.de bonis.e.titulo nisi vellemus defendere ꝙ oīm illoꝝ pluriū rerū vnū erat legatū vt et al's.ff.de leg.j.l.si ex toto.§.fi.ꝛ notaṫ in.l. scire debemus.ff.de ver.ob.ꝛ tūc idē casus erit in.j.ꝛ.ij.rn̄so illius.l.sed Cy.nō credit illam fuisse intētionem legislatoris immo iure veteri fal.debita de vna re poterat detrahi de alia re legata eidē legatario vnde verius est ꝙ primū rn̄sum illius.l.si ex pluribus corrigatur per hanc aut.ẜm Ja.de ra.querit glo.nunquid testator in dubio ꝓsumatur ignarus pr̄imonij ꝛ allegat.p.ꝛ ꝫ sed nō firmat pedē in cor.vn̄ hec sumitur.§.si vero non fecerit vr̄ innui ꝙ ꝓsumatur errasse legādo vltra ꝛ ꝙ in dubio ꝓsumaṫ ignarus patrimonij sui.Alij dicūt ꝙ regulariter qs p̄sumiṫ scire vires patrimonij sui.fallit si patrimoniuꝫ sibi obuenit ex alterius successione.vt.s̄.de here.ven.l.si nondū.p suo.l.fi.ꝛ de re.iur.l.qui in alterius.Item fallit in his qui non sunt diligētes qui sepe existimant de facultatibus suis plus ꝙ̄ sit:vt in.§.in fraudē hic allegato in glo. Itē fallit in fauore vltime voluntatis conseruande.lex eñ talem presump.approbat ꝛ ꝓpositum vt.d.§.si vero vel dic ꝙ quis potest ignorare patrimonij sui vires tn̄ in hoc est in culpa vt.s̄.de rescin.ven.l. quisquis ꝛ vide ꝙ ibi no.ꝛ dixi que culpa non est dānabilis vt.ff.sol.ma.l.licet hec vera quando testator non prohibet expresse retineri fal.si eñ expresse prohibeat videtur tunc error ꝛ legis presumptio cessare.Quid si testator sciens vires patrimonij ꝛ hoc constat legauit vltra dodrantem nūquid heres vtetur fal.Quidaꝫ ꝙ non ex quo testator scienter fecit.ꝛ pro hoc facit predictus.§.si vero non fecerint vbi dicitur ꝙ quarte detractio non est inducta contra voluntatem testatoris sed contra errorem. Jac.de ra.tenet contrarium ꝛ dicit ꝙ quātuncūqꝫ testator sciuerit si nō expresserit ꝙ detrahetur cum hoc sit iure ffoꝝ.ꝛ.C. ꝙ non reperitur immutatū ergo ꝛc.vt.s̄.de testa.l. sancimus et idem Spe.cautum est ergo cōsilium ꝙ testator exprimat ꝙ nō ignarus patrimonij sui vult solida legata prestari ꝛ ita feci fieri in multis testamētis si testator dixit ꝙ legatarius habeat legatū pleno iure.vide quod dixi.s̄.de epi.ꝛ cle.l.raptores super vbo pleno habeat dominio.¶ Item tenet hic glo.in corpore.e.§.si vero expressum ꝙ nō pōt debitam nature tollere de trebellianica dicit hic idem in corpore.d.§. tenet contrarium ꝛ Azo.in summa eiusdem tituli.§. loquimur aūt hic de fal. pro hac glo. facit qr iura de trebellianica loquētia nō reperiūtur correcta ꝛ qr ꝙ hic de fal.dicitur inductum est contra rationē ergo non producendum ad consequētias vt.ff.de legibus.l.ꝙ vero pro alia opinione est qr eadē rō in trebellianica immo maior quia pinguior ꝛ fortior est fal.ꝙ̄ trebellianica vt ptꝫ.ff.e.l.in quarta ꝛ ꝙ ibi notatur ꝛ hanc tenet Odo.Ja.de ra.Spe.ꝛ Cy. Item queriṫ si legata est mihi vna res ꝛ heres partem soluat nunqd cogetur aliā partē integrā soluere ꝛ sic corrigatur preall'e.lex si ex pluribus.e.ti.ij.responso.glos.in dicta.l.ex pluribus et in corpore.eo.§.non autem dabimus tenet ꝙ non ꝛ pro hoc facit alia glo.que est in.d.§.non autem que incipit vel etiam vbi dicitur ꝙ si vna pars sit debita alia idebita iure fal.soluta pars potius videtur esse soluta in illud ꝙ est debitum vt.ff.de solu.l.j.hoc est verum sine dubio qn̄ soluta est pars pro diuiso.Sed qn̄do pro indiuiso cessat ista ratio quia nō est reperire particulam in qua non habet heres ꝛ legatarius suam portionem. quid ergo dicemus Iste tex.loquitur solū qn̄ legatum est solutum integrū tūc eñ hꝫ locum ꝓsumptio ꝙ heres voluerit seruare volūtatē testatoris in oibus ꝛ ideo nō pōt peniterē ꝛ se ad peiora ꝯuertere vt dr̄ in cōcor.vn̄ hec sumitur.at vbi nō soluit integre nō est ista presumptio stabitur ergo tūc illi.l.si ex pluribus.ij.respōso vt possit saltē per doli excep.fal.in reliqua parte retinere.Sed si heres soluat vni integre cum ꝓtestatione ꝙ non intendit sibi preiudicare quo ad alios sibi non preiudicat ẜm Ja.de ra.qr ista aut.illo casu non loquitur vnde ꝓtestatio sibi ius suum saluat qr in incertis nō certis ꝛc.vt.l.continuus.§.j.de ver.obli.Querit glo.si heres nō faciat inuentariū vtrū perdat debitam iure nature. vr̄ ꝙ sic qr in corpore indistincte loquitur.§.si vero non fecerit.Itē qr heres grauari pōt in bonis ꝓprijs ergo multo fortius denegatur sibi petitio in bonis testatoris.Glo.tamē hic ꝛ vbiqꝫ tenet ꝙ nō ꝛ bene ẜm Cy.ad contraria respōdet qd̄ lꝫ in corpore indistincte loquatur dꝫ tamē distingui per alias.ll.vel rōnes vt.ff.de testi.l.quesitū.Ad aliud qd̄ dr̄ ꝙ pōt grauari vel in rebus proprijs.R.ꝙ legata minuūtur per detractionem debiti iure nature ꝛ legata sic diminuta soluit de bonis ꝓprijs ꝛ propria bona pluris sunt dū hꝫ quartam lꝫ scd̄m eundem.Cy.Rich.malūbre subterfugiēdo voluerit dicere ꝙ ratione affectionis forte quā habebat in bonis paternis sua poterat interesse.al's nō videbat qualiter posset rn̄deri:sꝫ rn̄deri pōt scd̄m eum.vt.s̄.dixi de hoc tn̄ latiꝰ dixi.s̄.de iure delib.l.fi.§.penult. Itē queritur vtrū per omissionē inuētarij priuetur trebellianica de hoc satis de pig.d.l.fi.§.sinaūt dubius.s̄.de iure deliberādi.v̄.in eo aūt ꝙ quesitū est vbi dn̄s Richar.tenet ꝙ non propter rationes per eum ibi adductas que hic tanguntur per Cy.ꝛ qr in multis differunt falc.ꝛ trebellianica.vt.ff.e.l.in quarta ꝛ qr iussus legis ꝛ testatoris parificātur vt in corpore.§. disponat. sed testator trebel.tollere non potest vt hic no.in glo.ꝛ.j.eo.l.si vt allegas ꝛ.ff.e.l.ex facto ergo nec lex. Dn̄s Old.fuit in contraria opinione per rationes quas dixi in.d.§.sinautē dubius pro cuius opinione Cy.allegat qr heres etiam ex parte institutus hꝫ facere inuentarium vt.d.l.fi.in p̄nci.s̄. de iure delib. item qr heres tenetur ad rōnem reddendam.vt.ff.de condi.ꝛ demon.l. cū tale.§.j.et ibi no.ergo ad inuētarium cum sit caput rationis.Et qr falc.ꝛ trebellianica parificantur vt instit.de fideicom.here.§.penul. immo fortius est ius falc.ꝙ̄ trebel.vt.s̄.dixi. ¶ Iteꝫ Cy.dicit forte posset distingui aut heres grauatus adit coactus.ꝛ tunc nō teneṫ ad inuētarium qr nihil retinet vt.ff.ad trebel.l.j.Aut sponte adit ꝛ statim restituit.ꝛ tūc similiter nō tenetur ad inuētarium qr statim retinet quartam pro qua pōt a creditore conueniri pro rata.vt.s̄.e.ti.prox.l.ij.nec in ea locus est fraudi nec rationi quare inuentarium fieri debeat.si autem ex interuallo restituet tunc teneatur inuentarium facere qr rationem reddere dꝫ vt predixi non ob.ꝙ de trebel. non fuit mentio qr ꝓuisio facta in falc. locum hꝫ in ea cum sit eadem ratio vt notatur in l.gallus.§.ꝛ quid si tātum.Vltimo querit Cy.si heres subtrahat vnam rem de inuentario vtrum priuetur falc.in totum gl.in dicto.§.si vero non fecerit videtur tenere ꝙ sic qd̄ non placet Ja.de ra.qr in corpore.vnde hec sumitur videtur imperator vnum solum velle addere ad dictam.l.vlti.s̄.de iure delib.s.de p̄ntia legatarioꝝ.Sed scd̄m hoc adderet etiā de priuatione totius falc.per subtractionem vnius rei vt.j.§. hinc nobis lꝫ ibidem glo.voluerit dicere ꝙ iure antiquo priuabaṫ heres falc.subtrahendo qd̄ non est verum vt ptꝫ expresse de his qui.vt indig.l.rescriptum.Vtrum heres faciendo inuētariuꝫ vtatur falc.contra creditores notatur in corpore.§.his oibus alia circa inuētarium notantur in corpore ꝛ plene dixi.s̄.de iure delibe.l.fin.in glos.hi iurant.s.cum heres arguitur non posuisse omnia in inuētario.¶ In glo.no.per hanc aut.tamē retinet quartam iure nature.Oldra.

Sed in eare. Adit ad.l.C.vnū casum ī quo falc. cessat ꝛ rō q̄ hic reddiṫ in glo.ꝙ legatarius alienare videreṫ fal.dimittēdo nō vr̄ bona cū nō sit adhuc ei q̄situm ar.de ver.sig.l.alienationis.Cy.ꝛ ideo dicit vt in corpore no.

Similiter. An trebel.locū habeat ī pijs causis allegari possꝫ ꝙ dictū est in simili qōne.s̄.e.aut. sed cū testator. Sꝫ de hoc plene.s̄.dixi de epis.ꝛ cle.l. si quis ad declinandā in principio ꝛ q̄ sint pie cause dixi.s̄.de epis.ꝛ cleri.l.nulli penult.colū.ver.sed qr.s̄.in pluribus locis in gl.in fi.nec ꝓ alijs onus fal.subeunt nisi testator hoc disposuerit vt.ff.e.l.si in testō.et.l.qui quadraginta.§.quid ergo.Oldra.

Irritum. Ibi onerauit.s.legatum ꝛ facit hec.l.pro opinione coꝝ q dicunt duas quartas deducendas de quo statim dicetur.j.e.l.quāꝙ̄.

Error facti. Ex hoc apparet ꝙ fal.est indebita naturaľr ꝛ ciuiľr. Si eñ eēt debita naturaľr nō posset repeti qr compēsatio obijcereṫ vt.ff.de cōpen.l.etiam ꝙ natura.Ad hoc vide qd̄ notaui.s̄.de iure ꝛ fac.igno.l.cum quis.

Quamꝙ̄. Glo.hic querit qōnem illā vtrū filiꝰ possit deducere duas quartas vel vnam tm̄ Odo.hic ꝛ.l.iubemus.s̄.titu.pri.tenet ꝙ vnam tm̄ ꝛ ideo Ni.in decisa. Et lꝫ de hoc plenissime dixerim.s̄.de inoffi.testō aut. nouissima ver. Item quero nunquid filius. Adijciendo tamē predictis dic ꝙ.M.sil.distinguit aut filius est sub cōditione institutus aut pure p̄mo casu detrahat duas quartas.s.iure nature in qua grauari non potuit per cōditionis appositionem.vt.s̄.de inoffi.testa.l.quoniam in prioribus:ꝛ ideo eam statim deducit ꝛ postea adueniente conditione trebellianica.Secūdo casu qn̄ pure non detrahit nisi vnā nō habita distinctione fuerit rogatus pure vel sub conditione qr tūc interim omnia bona sunt sua:ꝛ ideo a semetipso nō detrahit ꝛ hāc opinionē sequūtur qdā moderni doctores.Sed tamen circa primū mēbrum posset dubitari.vt dixi.s̄.de institu.ꝛ substi.l.si pater.Jac.de ra.cuius opi.se

quitur Cy. distinguit aut queritur vtrum possit habere iure detractionis an vero iure cõputationis. Primo casu dicit indistincte ꝙ nõ p iura pdicta. Scdo casu dicit euenire posse ꝙ iure cõputationis filius habeat duas quartas q2 qdã cõputant in quartã iure nature q nõ cõputant in quartã iure institutõis vt. ff. ad legẽ fal. l. si pater. ꝛ ibi nota. ꝛ dixi. s. fa. her. l. filiũ cõcedi tñ ꝙ si plus sit in vna ꝙ in alia ꝙ supplemẽtum possit habere ar. ff. vi bon. rap. l. j. nõ ob. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. quarta vbi dr ꝙ non possit habere aliã si h3 debitã iure nature q2 loquitur scdm sua tpa qñ erãt quarte equales. S3 cum hodie vna sit maior altera nõ tollitur in eo ꝙ excedit ar. dicte. l. j. ꝛ hãc opi. tenet Pe. ꝛ l3 nõ sit clare tacta fuit in dicta auk. nouissima ver. ad contraria respondetur sic.

Si vt allegas. Colligit glo. ꝛ ad hoc sepe allegat ꝙ testator nõ põt phibere treb. deduci de quo dixi. s. auk. Sed cũ testator ver. de trebel. dicit hoc idem. Sed scdm opinionẽ glo. que est rõ diuersitatis ꝙ fal. põt tolli p testatorem vt dicta auk. Sed cũ testator ꝛ trebel. non respondeo q2 qui in vno grauatur ꝛc. vt. ff. de iureiuran. l. eũ qui. cũ ergo rogatus de restituẽdo vniuersitatẽ possit cogi adire vt. l. cogi. et. l. qui poterat. ff. ad trebel. rogatus autem de singularibus relictis cogi nõ põt vt. d. l. cogi ꝛ insti. ad. l. fal. §. ex diuerso. ꝛ. s. de iure delib. l. nec emere ergo in hoc releuetur rogatus de restituẽdo vniuersitatẽ vt non possit p testatorẽ priuari trebel. ꝛ licet cõtra hanc rõnem videat. s. ti. pri. l. nõ iustam tñ nõ est si recte intelligatur. Old. Si vlterius queratur que est rõ ꝙ vnus cogitur ꝛ alius nõ. dic ꝙ rogatus de restituẽdo vniuersitatem si cõpellatur non sentit dãnum nec cõmodum nõ sic in heredẽ qui tenetur ad singularia legata. nam eis solutis remanet heres ꝛ cõuenitur a creditore hereditario: ꝛ ideo iniquũ eẽt si cõpelleretur inuitus. Item vide quod notaui. s. de epis. ꝛ cle. l. raptores super verbo pleno habeat dominio.

Si quis. Primo determinat qõnẽ. Scdo inducit sic. Et not. qd datũ vel retẽtum anteꝙ adeat repetit postea. oportuit em̃ primo cõditionem impleri. vt. ff. de condi. ꝛ demõ. l. qui heredi. ꝛ de condi. institu. l. mulier. §. j. ꝛ sic dandũ fuit vel retinẽdum a fidicõmissarijs si forte possidebat hereditatẽ: ꝛ talis retẽtio habetur p datiõe. post aditionem vero repetit sicut fit in sacramẽto super vsuris soluẽdis prestito q2 soluũtur ppter sacramẽtum: ꝛ postea repetuntur ex de iureiuran. c. debitores ꝛ collige circa finem ibi in patrimonio testatoris permãsit ꝙ falc. ipso iure resecat. vt. ff. e. l. linea. ꝛ. l. plaucius. An datum causa cõditionis implẽde cõputetur in quartã. Cy. tenet ꝙ non vt. ff. e. l. si fundus legat? dic vt no. ff. e. l. in quarta ꝛ plene dixi in. l. filium quẽ habentem ver. itẽ quero an data cã conditionis implende. ¶ In glo. cum nõ excedit in fi. ꝛ scdm hoc hec verba nõ referuntur ad exẽplum tex. sed ad qõnem vtru3 qd iussum est dari causa cõditionis implẽde integre solui debeat ꝛ respõdetur ꝙ aliquando sic. s. cum nõ excedit dodrãte3 aliquãdo non. s. cum excedit. Old.

Tam certum. Promissior solutio equiparãtur. h. d. ꝛ ad hoc sepe allegat cõcor. sunt in gl. Cõtra hoc adducit glo. tria arg. ɔtraria vbi non sunt paria solutio ꝛ pmissio. Cy. dicit ẽm Pe. ꝙ lex ista nõ dicit ꝙ pmittere ꝛ soluere sint paria quãtũ ad oĩa. sed quãtum ad hoc ꝙ heres videatur voluntatẽ testatoris agnoscere q2 sic declarat animus pmittẽdo sicut soluẽdo. vel ẽm Old. soluẽdo quodlibet ɔtrarium per se dic ad pmum. s. ad. l. non oẽs. §. fin. ff. de re militari ꝙ ibi non fuit promissio obligatoria sed nuda verbo2 iactatio ad penam cõmissi maleficij euitandam ar. ff. de penis. l. si forte in prin. Ad scdm de. l. ꝙ si nolit. §. in factũ de edil. edicto dic ꝙ ibi erat pmissio inualida ad agẽdum hic aũt valida vt ibi no. vel dic ꝙ promissio ꝛ solutio paria sunt ad inducẽdum voluntatis agnitionem vt hic no. ad inducendum precedentis contractus rescissionem vt ibi. ꝛ. ff. de pac. l. ab emptore. ad vltimũ contrarium dic ꝙ ibi ɔstitutum subrogatum est in locũ ac. prime dici non potest. Preterea hic promissio de integra solutione legati includebat renũciationem deductiõis falc. cui potest heres expresse renunciare vt. ff. e. l. potest ꝛ si ex cõstituto agetur insolidum constitutum includeretur super id quo pactũ fieri non potest. s. ꝙ maritus perderet beneficium condemnationis inquantum facere potest ꝛ dãnaretur insolidum ꝙ est contra. l. solu. matri. l. alia. §. eleganter. ꝛ ideo promissio in casu illo virtutem solutionis non h3. Old. vel dic ad omnia ɔtraria ẽm Jaco. de belui. aut in promissione versatur fauor ꝛ cõmodum promittẽtis ꝛ non sunt paria vt in contrarijs aut nõ versatur eius fauor sed alterius. ꝛ tunc sunt paria vt hic. Querit Cy. si heres promittit soluere simpliciter legatum datũ vtrum habeat locum hec lex ꝛ dicit ẽm Ja. de ra. ꝙ nõ q2 simpliciter pmittendo non vr promittere vltraꝙ lex falc. patiatur ꝛ ideo notabiliter dicit hic lr̃a integra ꝛ ad hoc facit vt leg. no. ca. l. j. §. si sub condi. qd est multum notabile ꝛ multi errare possent. Item querit si heres promittat nudo pacto an valeat Jac. ꝙ sic q2 relicta vltra falc. debẽtur naturaliter ꝛ debitũ naturale põt constitui. vt. ff. de consti. pe. l. j. in fi. Pe. dicit ꝙ nõ sunt debita naturaliter immo dicit nullo iure deberi. vt. ff. e. l. linea ꝛ dixi. s. de iur. ꝛ facti ignoran. l. cum quis ꝛ ad hoc facit. s. l. proxima in fi. vbi dr in pr̃imonio permanere fal. dicit tñ ꝙ hñ valet promisso nudo pacto ppter rõnem predictam q2 voluntatem defuncti promittẽdo vr agnoscere. Cy. Ultimo allegatur hec lex ꝙ vbi eadem rõ idem ius de quo plene dixi. s. de interdicto matrimonio inter tutorem ꝛ pupillam. l. fi.

¶ De caducis tollendis. Rubrica.

Tnomen. Hec lex ꝛ eius materia subtilis ꝛ vtilis est quo ad multa ꝛ h3 tres partes principales. primo em̃ ponit prohemium ad dicẽda alloquens senatores vsꝙ ad. §. cum igitur ibi. secunda vbi ponit. l. statutum vsꝙ ad. §. vlti. qui incipit. H autem omnia. Ibi incipit. tertia vbi concludit ad premissa. et vide Azo. in summa. In prima ergo alloquendo senatores dicit ꝙ nomen ꝛ materia caducorum originem habuit ad bellis ciuilibus que inter se faciebat populus romanus quia legatarij moriebantur in bellis ante adita3 hereditatem que ante apertas tabulas adiri non poterat ꝛ sic deficiebant ipsa legata ꝛ perueniebant ad fiscum vt. s. de ve. iure enuc. l. ij. §. quintus in fi. ꝛ circa hoc ne caduca fierent conabantur testatores ꝛ antiqui iuris prudẽtes ꝛ q2 lex papia circa ista caduca multa induxerat p parte q caduca fiebant. Justinianus dicit ꝙ imperio in pace deducto corrigit. l. papiã ꝛ eius vicia circa caduca hoc vsꝙ ad. §. ꝛ cum triplici. Litteram expone vt in glo. l. j. §. adiectis. Ibi recludentes. i. extir pantes ius antiquũ quo permittebatur adire hereditatem. Quando heres volebat. Circũcludens. s. lex papia vt non possit adire ante aper. tab. exceptis parẽtibus ꝛ liberis subiectis etiã particulariter insti. ꝛ ẽt extraneis cõcedimus. s. iure antiquo. s. vt possit adire qñ voluerit sine differẽtia personarum. No. ꝛ vide ad hoc de differẽtia psonarum nõ habẽda qd dixi. s. de episc. ꝛ cleri. l. presbyteros. Oẽs etiã pro parte institutos ꝛ extraneos. Old. Notabilia collige primo ꝙ aliud seruatur tpe belli ꝛ aliud tempore pacis sic ꝛ in modo testãdi vt insti. de testa. §. j. ꝛ ꝙ belli calamitas introdurit pacis leuitas sopiat vt dixi. s. de epis. ꝛ cle. l. decernimus ꝙ em̃ bellica clade turbatũ est pacis remedio reformat. xxiiij q. ij. c. j. ꝛ ad hoc. s. de vete. iure enu. l. ij. in pnc. Ad detestationem igitur bello2 ꝛ prouocationẽ ad pacẽ aliqua subijciamus de pestiferis fructibus belli ꝛ iocundis pacis. Primo de bello bellum naꝙ ꝛ guerras prouincie ꝛ ciuitates affliguntur ex de sentẽtia ꝛ re iudica. c. ad apostolice in prin. ex de restitu. spo. c. pisanis ac lucanis in prin. ꝛ. ff. de capti. l. si quis ingenuã. §. i ciuilibus. ¶ Item guerra inducit magnas expeñ. militares etiam res ꝛ hostium institutiones multa egent indigentia ꝛ nõ possunt circa pecunias agi in auk. vt iudi. sine quoquo suffra. §. oportet quoꝙ ꝛ multa damna ex de iureiuran. c. in nostra. Prauis actibus aditum preparat rancores ꝛ odia suscitat et illicitis moribus ausu3 prebet in clementinis de sepul. c. super cathedram vltra principium facit homines pauperes ꝛ operatur dolores ꝛc. vt in auk. de armis in principio et ibi in glos. ¶ Item ex ea perdunt hoĩes animas corpora ꝛ diuitias. lvj. di. c. fortis incidit. Ecõtra de pace de qua augustinus de vbis dñi. c. viij. sic dicit pax est serenitas mentis trãquillitas animi sinceritas cordis vinculum amoris cõsortium charitatis hoc est que simulatas res tollit bella compescit iras cõprimit supbos calcat humiles eleuat discordes sedat inimicos cõcordat cunctis est placida nescit inflari nescit extolli hanc qui accipit teneat qui perdidit repetat qui amisit exquirat quoniam qui in ea non erit inuentus a patre erradicabitur a filio exheredabitur a spiritu sancto alienus efficietur ꝛ subdit nec ad hereditatem dei poterit peruenire qui testamentum pacis noluerit obseruare. Et idem de pace loquens in libro de ciuitate dei sic ait. Pax em̃ tñ bonum est vt in rebus humanis nihil gloriosius nil delectabilius nil vtilius soleat audiri ɔcupisci seu possideri. Pax em̃ est status tranquillus ꝛ quietus ẽm Isidoru3 vt notatur

Vide ad hũc tit. q dixi in lectura mea valẽtina vbi inuenies qd subtilitatis.

De calamitatib9 belli.

De excellẽtia pacis de qua pulchre cecinit p potius paris amor deus ẽ pacẽ venerẽtur amãtes.

vt notatur per Cardi.d.c.super cathedram: et ibidem in tex. habetur. Non nisi in tẽpore pacis bene colligitur pacis autor et turbator pacis capite punit. ff. de re militari.l.vlti.§.miles qđ dic vt ibi dixi. Multa etiã cõceduntur a iure ꝑ bono pacis que alias non cõcederent. ex̄ de ꝑbendis.c.nisi essent ⁊ de desponsa.impuberũ.c.ij. Ciuitates destructe per bella reformãtur per pacem.vt.d.c.ad apostolice. De snĩa ⁊ de re iudica.lib.vj. ⁊ ideo dicitur sedebat populus meus in pulchritudine pacis ⁊ tabernaculis fiducie ⁊ tẽporalium requie opulẽta. ex̄ de electione.c.fundamẽta.§.ꝑinde.lib.vj.pax enĩ est vnitatis vinculum. ex̄ de iudi.nouit ⁊ ideo rex pacificus pia miseratiõe disposuit sibi subditos fore pacificos in ꝓhemio decretaliũ in ꝑnci pio. Et oẽ iuramẽtum ꝙ fit ꝑ pace seruanda est iustũ ⁊ honestum.xxij.q.j.c.omne ꝙ in federe ⁊ ex̄ de spon.c.penul.⁊.c.com missum. In pace dꝫ osculũ interuenire vt no.in glo. de domesticis ⁊ ꝓtectoribus.l.j.lib.xij.⁊ per speculatorẽ de treuga ⁊ pace vbi pulchra ⁊ plena forma instrumẽti pacis notatur ꝑ eum ⁊ pulc.q̃stiones ad pacis materiam pertinẽtes ⁊ per Gofr. et Hosti.in summa eiusdẽ ti.de pace satis tractatur.⁊ de ista materia pacis habet in vsibus feudoꝝ de pace tenenda ⁊ de pace iura.fir. ꝑ totũ ⁊ per Ja.arditionis in summa eiusdẽ tituli tangitur etiã in lõbarda de pace tenenda.⁊ de hac materia pacis habetur.xxiij.q.j.c.noli. Ibi etiam no.per Archi.ser.cause ꝓpter quas nõ habet pax ⁊ per Jo.an.dicto.c.ad apostolice de re iudica.in glo.xp̄s in morte ⁊ quasi ꝑ totum ⁊ late per Arch. xxiiij.q.iij.c.illi qui ꝑegrinos.⁊ quare pax detur in ecclesia habetur per eum de consecra.di.ij.c.pacem. De hac pace dãtur pulchri versic. Pax pacis nomẽ ⁊ amoris suggerit omen. hec vox pax blanda docet oẽs ꝙ sit amãda. pax est summa salus q̄ qui contẽnit habere.illũ nõ poterit cui pax est summa vide re. ¶ Op.ad id ꝙ dicit lr̃a similiꝗ modo circa finem.nam videtur supponere ꝙ hereditas nõ adita transmittitur ꝯtra.§. in nouissimo.j.eo.so.vt in glo.que incipit.duobus modis in fi. glo. Item dr̄ eadẽ glo.ꝙ hereditas ⁊ legatũ differunt q² hereditas ex tpe vel ad tp̃s dari non põt sed legatum sic differunt etiam q² legatum querit inuito ⁊ ignoranti vt.ff.de leg.ij.l.cũ pater.§.surdo hereditas no.s.de iure delib.l.si infanti ⁊ ĩ istis diuersitatibus dicit Pe.nõ posse bene reddi rõnem q² nõ oĩꝫ ⁊c.lꝫ qdam dicant ꝙ rõ quare legatum queritur ignoranti est q² affert cõmoduꝫ hereditas aũt dãnũ: dãnũ etiã afferre põt vt.ff.mandati.l.hereditatis. Sed hec ratio parum vꝫ q² legatum põt repudiari sicut ⁊ hereditas vt.ff.si certũ pet.l.ꝑinde quare ergo acquisitiõe cõmutabili.i.ita ꝙ repudiari possit nõ acquiritur hereditas sicut legatum non est ratio quare aũt hereditas ad tẽpus dari nõ possit legatuꝫ sic:põt esse ratio quia quis non põt decedere ꝑ parte testatus ⁊c.vt.l.ius nostruꝫ de reg.iur.belluꝫ est triplex.s.ciuile ꝙ est inter ciues vt hic plusq̄ ciuile quando inter consanguineos sicut fuit inter cesarem et pomp.qui erant socer ⁊ gener de hoc tãgit isidorum ethimologiarum.l.xviij.c.primo ⁊ lucanus in princ.bella per emathyos plusq̄ ciuilia campos. Item hostile ꝙ indicit princeps hostibus vt.ff.de capti.l.hostes.⁊ istud est iustum ẜm Isidorum dicto.c.primo de isto iusto bello satis dixi.s.de summa trinit.l.j. ver.ex predictis satis ptꝫ ⁊ plene etiam notatur per Hostiẽ.in summa dicto titulo de treuga ⁊ pace.§.sed vt aliquã doctrinã per totũ.§.⁊ de significato ⁊ ethimologia huius verbi bellum dixi in alphabeto sub littera B.

Cum igitur. ¶ Dic ẜm Cy.plenius quã gl.q² cessio legatoꝝ alia est quo ad trãsmissionem alia quo ad obligationẽ. Alia quo ad dñij translationẽ.alia quo ad petitionẽ. Circa quã vide Azo.in summa qñ dies legati cedat. De prima dic aut est pure relictũ ⁊ hꝫ locum ꝙ hic dr̄ ver.similiꝗ modo.fallit in casib⁹.j.eo.§.in nouissimo ver.libertatibus. Si sub cõditione aut est conditio que tacite inest ⁊ habetur ꝑ pura habita cõditione tali ꝑ non adiecta.vt ff.de leg.j.l.iij.fallit.ff.de cõdi.⁊ demon.l.si in diem.§.seruo ibi sepenumero ⁊c. aut conditio nõ inest tacite.⁊ tũc aut est necessaria aut casualis. Si necessaria aut certum est eam extare in vita legatarij.⁊ tũc cedit a tpe mortis defuncti ac si esset pura vt.ff.de noua.l.si pupillus.§.sub cõditione ⁊ qñ dies le.cedat l.si cum heres in ꝑnci. Aut non est certum ꝙ in vita legatarij existat.⁊ tunc idem ꝙ in casuali statim dicetur vt dicta.l.si cuꝫ heres si est conditio casualis tunc non cedit nisi in conditionis euentum vt.j.eo.§.finaũt. Si vero relictum est in diem aut in diem certam ⁊ statim cedat vt hoc ver. similiꝗ mõ aut incertam.⁊ tunc aut incertam omni incertitudine.⁊ tunc idem ꝙ in cõditionali q² dies incertus ꝑ cõditione habet vt.ff.de condi. ⁊ demon.l.dies incertus ⁊ de leg.j.l.talis scriptura. Aut non est incerta omni incertitudine.⁊ tunc est certum eam extare in vita legatarij ⁊ cedit a tpe mortis testatoris aut nõ.⁊ tũc cedit demum adueniente die vt.l.si cum heres.⁊.l.si post diẽ quãdo dies leg.ce.⁊ de condi.⁊ demon.l.heres meus. Scđo casu cum queritur de cessione quo ad obligationẽ inducẽdam. dicũt gl. aut relinquitur sub cõditione aut in diem aut pure. si sub conditiõe aut est talis que habetur ꝑ pura. ⁊ tũc idem ꝙ in pura aut conditio se hꝫ ad esse ⁊ nõ esse.⁊ tũc nõ cedit nisi existat cõditio vt.j.e.§.finaũt ⁊ de ver.sig.l.cedere diem. Si relinquitur in diem si dies habetur ꝑ cõditione idem ꝙ in conditionali. si habetur ꝓprie vt dies.tũc glo.videtur hic dicere ꝙ non cedat pendẽte die sed fingatur postea retro cessisse cum dies venerit sed male dicit q² sicut obligatio inter viuos contracta in diem ꝑ pura habetur ita ⁊ in vltima voluntate nisi in legato vsufr. vt.ff.quãdo vsufru.leg.cedat.l.j. Sed si glo.intelligeret de die aditiõis hereditatis vt retro fingatur ꝯtracta obligatio bene dixisset.nam obligatio legati in diem ab adita hereditate ꝯhit etiam si adeatur ante diem legati cedentem. sed credo ꝙ glos. intellexerit de die adiecta legato. et ideo male dixit si relictum est pure tũc dicit glo.ꝙ cedit dies obligationis a die adite hereditatis q² obligatio legati ex quasi cõtractu est ⁊ heres adimẽdo quasi cõtrahit vt.ff.ex quib⁹ causis in pos.eatur.l.apud iul.§.fi.fingitur tamen retro contracta ⁊ nata tempore mortis testatoris de stip.seruoꝝ.l.si ex re.§.fi. ⁊ de reg.iur.l.que legata põt ergo distingui inter fictã acquisitionem obligationis et verã ⁊ cõmutabilem ⁊ incõmutabilem.ficta queritur a tẽpore mortis testatoris vt dictis.ll. vera ab adita hereditate tamen cõmutabiliter q² repudiari potest vt.d.l.proinde.ff.si cer.pet. vera ⁊ incõmutabilis queritur tpe agnitionis legati. vt.ff.de condi.⁊ demon.l.si quis ita. Tertio casu qñ queritur de cessione quantũ ad acquisitionem dñij tũc aut est legata res aliena ⁊ nõ queritur nisi tpe traditionis.vt.s.de pactis.l.traditionibus ⁊ dixi.s.cõmunia de legatis.l.ij.aut est res testatoris ⁊ tũc aut pure aut in diem aut sub conditione. Si pure aut q̃ritur ħ ficta acquisitione ⁊ tũc a tpe mortis testatoris.vt.ff.de furt.l.a titio cũ si. Sed certe hoc nõ dicũt.ll.ille. immo dicũt ꝙ medio tpe legata fingũtur non fuisse heredis nec per hoc sequitur ꝙ fuerint legatarij sed probatur sic dñium queritur ab adita hereditate. Sed heres qñcũꝗ adeat fingitur ex tempore mortis testatoris adijsse ar.dicte.l.que legata.⁊.l.ex re.§.fi.ergo ⁊c.aut querimus de vera ⁊ incõmutabili:⁊ tũc a tempore agnitionis vt.d.l.si quis ita. Quidam doctores dicunt ꝙ legatarius non fingitur dñs rei legate q² lex dicit ꝙ si in seruũ legatum iacente hereditate detur dãnũ ⁊ postea adeatur hereditas ꝙ actio legis aquil.q̃ datur dño vt.ff.ad.l.aqui.l.item mela.§.legis nõ datur legatario: sed heredi ⁊ eam cedere dꝫ legatario ex quo apparet ꝙ legatarius non fingitur dñs tempore mortis.vt.ff. ad.l.aqui.l.huic scripture.⁊ de dolo.l.eleganter.§.si seruus.tñ hoc nõ obstante predicta opinio vera est.nõ ob.ꝑdictum ar.in ꝯtrium q² cũ seruus legatus interim occidit iõ ceditur actio q² nõ reperitur ꝑncipale cuius dñium fingatur quesitũ legatario ergo nec accessorium fingitur quesitum esse. Sed cum solũ vulneratur ⁊ viuit tunc est reperire principale.s.seruus qui retro fingitur quesitus legatario sed accessorium.s.actio.l.aqui. nõ fingitur retro fuisse legatarij q² actio.l.aquilie est personalis nec põt ab ossibus heredis cui est quesita separari vt.ff.de peculio.l.quis ergo casus.in effectu tñ querit legatario cũ enĩ heres cedere teneatur vt.d.l.huic scripture.predicta vera sũt qñ legatur res pure. Si vero in diem aut dies habetur ꝑ conditione ⁊ idem ꝙ in conditionali aut habetur ꝑ die ⁊ tũc queritur dñium in euentum diei.vt.ff.de vsufr.leg.l.sempronius. Sed cur tã varie q² dies nõ suspẽdit obligationem. vt.s.dixi. Sed suspẽdit dñium dixi.s.cõia de leg.l.fi.§.sed q² nostra maiestas in fi. Si võ legetur sub cõditione aut est talis conditio q̃ habet ꝑ pura ⁊ idẽ ꝙ in puro aut q̃ habet ꝑ cõditione ⁊ tunc queritur dñium demũ adueniẽte cõditione vt.j.e.§.finautem Ultimo cum querit qñ cedat quãtum ad petitionẽ aut est purum ⁊ a tpe aditionis peti põt vt.d.l.apud iul.⁊.l.cedere diem aut in diem:⁊ tũc indistincte nõ est petitio ante diem lꝫ sit obligatio vt.d.l.cedere ⁊ plene dixi.s.vt ac.ab here.⁊ ꝯ here.l.vnica.⁊ ꝑ hoc de v̓.ob.l.in diem. Si vero sub cõditione tũc nõ est actio nec petitio vt.d.l.cedere diem differũt.tñ cõditionalia legata a cõditionalibus cõtractibus inter viuos vt insti.de ver. ob.§.ꝯditionali.⁊ ratio differentie ibi notatur. Cy. ¶ In glo. vltima ibi eum qui kalendis ꝙ dic vt ibi. Oldra.

Et cum triplici. Quare dicatur pro nõ scriptum dic quia vbi relinquitur persone que non erat in reruꝫ natura tempore testamenti non habet esse aliquod nec fundamentum ⁊ ideo ꝑ nõ scripto habetur vt.ff.de his que pro non scriptis habentur.l.penulti.

Si autem erat in rerum natura tempore testamenti sed morit ante testatorem hoc casu a principio habuit esse ꝛ fundamentum. Sed cadere pot vel qꝛ testator reuocet vel qꝛ legatarius premoriatur ꝛ ideo dicitur quasi caducū qꝛ quasi stabat ꝛ sic quasi cadit vbi autem legatur ei qui erat in rerum natura tempore testamenti ꝛ tempore mortis testatoris tūc qꝛ vere stabat si deficiat dicitur vere caducum. Ex quibus quero si papa reseruauit collationi sue beneficia suorū cōmensalium et vno ex eis mortuo cōtulit bñficiū suū cuidā absenti q anteꝙ recipet lr̄as mortuus est. an papa iterum possit conferre vel collatio spectet ad ordinarium. ꝙ spectet ad papam videtur qꝛ collatio spectat ad papam iure proprio vt ex̄ de preben. c. ij. lib. vj. ex quo ergo prima non habuit effectum iterum cōferret extra de electione si cōpromissarius ꝛ melius. c. si electio. eo. ti. lib. vj. ꝙ autem prima non habuit effectum probatur quia in acquisitione beneficij requiritur consensus conferentis ꝛ eius cui cōfertur extra de elec. c. cum inter canonicas ꝛ de preben. c. si tibi absenti lib. vj. Cum ergo de consensu istius non appareat ptꝫ collationem effectum non habuisse. moriens enim pro dissentiente habetur. ff. loc. l. iiij. ꝛ extra de rescriptis. c. si gratiose lib. vj. ꝛ dicunt doctores ꝙ anteꝙ absens consentiat dicitur beneficium vacare licet non sit libera dispositio eius vt notatur per Jo. an. dicto. c. si absenti nec sufficit si sciat ante mortē nisi collatio per collatorē sit sibi notificata vt dicto. c. si absenti ꝛ ibi per Archi. ꝛ facit. ff. de contrahend. empt. l. j. ꝗ. de dona. l. nec ambigitur. Oldra.

In primo itaꝙ ordine. Hic loquit de ꝑ nō scriptis circa q̄ quattuor statuit. pmo ꝙ remaneāt apud eos a qbus sunt relicta. scdō excipit duos casus. s. cū est substitutꝰ vel coniūctus. tertio dicit trāsire sine onere. quarto dicit ꝙ aliqñ cum onere q̄ omnia cōfirmat iustinianus. ¶ Opp. ad pmū ꝙ ꝑ non scriptum nō remaneat penes eum a quo relictū est vt. l. si qs eum de condi. ꝛ demon. so. vt in glo. ad idem op. ff. de leg. ij. l. codicillis in prin. ꝛ omissa solutione glo. dic ꝙ qñꝙ legatū est ꝑ non scriptum rōne suiipsius: ꝛ tunc remanet penes eum a quo relictum est. quandoꝙ est pro non scriptuꝫ rōne alteriꝰ. ꝛ tunc habent locum contraria ꝛ opinio glo. non est vera qꝛ ꝙ testator legat ancille sue potuit alij relinquere. ꝛ tamen remanet penes heredem vel si bene inspicias in. ll. contrarijs fideicōmissum inutile remanet penes oneratum vt ꝛ hic vnde concordant non contradicunt. Old. ¶ Jtē op. de leg. j. l. si duobꝰ. ꝗ. si titio ꝛ posthumo. glo. dicit ꝙ ibi sperabatur esse in rerū natura qd nō placet Pe. per pncipium eiusdem. l. vt. j. videbitꝛ dicit ergo ꝙ hn̄ remaneret penes heredem nisi haberet cōiūctum vt hic dr̄. Sed in. l. contraria habebat cōiunctum ꝛ lꝫ gl. dicat ꝙ dictio ꝛ non semper facit coniūctionē vt. ff. de heredibus instituē. l. si ita quis heredes. ij. tn̄ nō est verū qꝛ semp facit saltem verbalem vt. ff. de verb. sig. l. triplici. ꝛ. d. l. si quis ita no. ꝛ hec so. placet etiā Fran. ac. ꝛ hec coniūctio operabitur ꝙ operaretur si vere in vtero fuisset vt. ff. de heredi. institu. l. quo loco. ꝗ. j. Oldra. ¶ Oppo. ꝙ nō applicetur coniūctio. vt. e. l. si duobus in prin. so. vt ibi no. ꝑm Jr. ꝙ lꝫ ibi non venerit in rerum natura tn̄ sperabatur. ꝛ ideo interim non est locus substituto vel coniuncto ꝛ sic intelligit ibi Dy. ꝛ Pe. hic in prin. illius. l. oppo. de leg. j. l. plane. ꝗ. si ɔiūctim. dicit glo. ꝙ fallit ibi vel dic ꝙ ibi non erat prorsus inutile vt ibi notatur. Jtē fallit ꝑm glo. ff. de leg. j. l. huiusmodi. ꝗ. si titio. vel dic ꝙ ibi est defectꝰ re ipa non in ꝑsonam legatarij vel ibi est inutile mixta ratione rei ꝛ ꝑsone vel dic vt ibi notatur ꝛ per Dy. d. ꝗ. si coniunctim. Jtem fallit in alijs casibus hic in glo. notatis in quibus dr̄ institutiones ꝑ non scriptas deuenire ad fiscū vel potest dici ꝙ hic erat pro non scriptū qꝛ persona que capere debebat nō suberat ibi vero suberat ſꝫ capere nō poterat ꝛ vide qd dixi. j. e. ꝗ. is ita in fi. ¶ Opp. ꝙ applicetur coniūcto cum onere vt de leg. j. l. ciuitatibꝰ. ꝗ. luciꝰ. omissus alijs solutionibus dic ꝙ ibi non erat ꝑprie pro nō scriptum qꝛ repudiauit ꝛ hec etiam solutio ponit ff. de leg. ij. l. celsus. ꝗ. ꝙ alicuius. ꝛ ibi approbatur per Dy. ſꝫ lꝫ ista sol. sit in se vera tn̄ infert vim lr̄e dicti. ꝗ. vbi dicit ꝑ non scripto. vnde dicit Pe. ꝙ ꝑ non scriptum applicat sine onere verum est nisi qñ onus esset pariter iniūctum in ꝑsonam cōiūcti sicut ibi erat. nam testator dixerat lucius titius ꝛ gaius seiꝰ tali dent. x. tunc lꝫ vnus esset in rebus humanis ꝛ sic eiꝰ portio habet pro nō scripta tn̄ coniunctus prestabit integra. x. qꝛ tūc transit ad eum cum onere. qd est notabile scdm̄ eum. sed Dy. hanc opi. reprobat per. l. si titio ꝛ meuio. ꝗ. iul. de lega. ij. vt not. per eum dicta. l. celsus. ꝗ. j. Ultimo glo. notat tres casus in quibus pro non scriptum transit cum onere ꝛ vltimum dicit non esse verum lege expressum sed adduci pōt. ff. de relig. l. at si qs

ꝗ. fi. item in. l. fi. de pro non scriptis dicit contingere alia rōne ratio est in penam legatarij.

Pro secundo. Hic tractat de quasi caducis in quibus est idem ꝙ in ꝑ nō scriptis nisi qꝛ ista transeunt cum onere. ¶ Opp. qd etiā iure veteri idem esset vt. ff. de lega. ij. l. si titio ꝛ meuio. ꝗ. iul. l. celsus in pn̄. glo. nititur excusare iustinianum quasi de nouo induxerit ꝛ male. ꝛ id dic ꝑm Pet. ꝙ iure veteri digestoꝝ quasi caducum nō applicabat fisco vt in contrarijs. sed p. l. papiā postea inductum fuerat vt fisco applicarentur vt. ff. de peti. heredi. l. item veniūt. ꝗ. cum anteꝙ iustinianus aūt illum. ꝗ. ꝛ. l. papiam in hꝰ corrigit ꝛ reducit ad ius vetus ꝛ hoc est ꝙ dicit. s. in. ꝗ. cum igitur ibi. ꝛ antiquū statum renouantes ꝛ hoc innuit glo. j. huius ꝗ. que incipit ꝙ erat vt ad fiscum quā quidam habent signatam in precedēti. ꝗ. ꝛ male. eodem modo male dicit glo. que est ff. si pars heredita. petatur. l. fi. que dicit a compositoribus noui iuris ibi additum. ¶ Op. de. l. filio. ꝗ. mater so. vt in glo. vel ꝑm Pe. ibi excluditur a dispositione testatoris. ¶ Op. ꝙ nō applicentur substituto. vt. ff. de captiuis. l. ꝙ si filius so. vt hic in glo. lꝫ glo. alibi dicat ꝙ lex illa concord. cum ista vt no. ff. de vulg. ꝛ pupilla. substi. l. lex cornel. Sed illa glo. male dicit licet Dy. eam saluare conetur vt no. per eū. s. de impuberū ꝛ alijs substitu. l. precibus circa speciē pupillaris. ¶ Op. ꝙ nō trāseant ad substitutum cum onere vt. ff. de heredibus instituen. l. sub conditione dicit glo. ꝙ ibi erat conditio casualis que onus est vt. ff. si quis omissa causa testamēti. l. si quis sub cōditione. Pe. dicit ꝙ vbi emolumentum aufert applicatur cum onere. ꝛ ita loqtur lex contraria vel dic clarius ꝙ ibi loquitur de onere apposito in forma institutionis sicut de conditione sub qua format institutio hic de onere apposito pter formā institutionis sicut de onere legatoꝝ ꝛ fideicōmissorum que non sunt de forma ꝛ ideo ista veniunt cum onere ſꝫ illa cōditio non ꝛ ita videtur ibi intelligere Dy. ¶ Jtē opp. ad idē de leg. ij. l. celsus. ꝗ. penul. ꝛ fi. so. vt hic ꝑm Azo. vel melius vt in ɔrio notatur in prima solutiōe ꝑm Dy. ꝛ Pe. ꝛ idē dixi. s. ad trebel. l. nō iustā. ¶ Jtē op. de leg. iij. l. j. ꝗ. fi. So. ibi relinquit noīatim ab eo qui tpe testamēti erat primior vnde non debetur ab eo qui postea successit ꝛ successurus non sperabatur ꝛ sic iure suo venit preter voluntatem testatoris vt ibi notatur hic autem non venit iure suo immo rōne coniūctionis ꝛ sperabatur vterꝙ successurus lꝫ ergo non succedat ille a quo nominatim relictuꝫ fuit nihilominus debetur ab alio succedente cui accrescit ꝛ ita intelligitur. ff. de lega. ij. l. si titio ꝛ meuio. ꝗ. iul. ꝑm Azo. que ibi approbatur per Dy. ꝛ hic per Pe. ¶ Opp. ꝙ nō sequant incōmoda quē sequūtur cōmoda. vt. ff. de neg. gest. l. si negocia. brocardicum est de quo. s. dixi de furtis. l. fi. ꝗ. sed cum in secundā. ꝛ notatur per Dy. ꝛ alios ex̄ de regu. iur. c. qui sentit lib. vj. vel posset dici aut circa cōmodum ꝛ incōmodum est ꝑ oīa equalis ratio ꝛ eadem persone conditio vel habilitas ꝛ habet locum regula al's non vt no. ff. de reg. iur. l. scdm̄ naturam. Sed quātū ad. l. cōtrariam si negocia. potest dici speciale ꝑpter culpā insolitum negocium inchoantis sicut ꝛ al's propter culpam socij renunciātis. ff. pro socio. l. sed ꝛ socius. ꝗ. j. Old. Querit glo. q̄ est ratio ꝙ ꝑ nō scriptum applicatur sine onere. vt. s. proxio. ꝗ. ꝛ quasi caducum cum onere vt hic dicit glo. qꝛ pro non scriptum nunꝙ habuit esse nec principium ꝛ per ɔ̄ns nec onus ei appositum. Sꝫ caducum a pn̄. valuit ergo ꝛ onus. Jsta ratio magis videretur concludere oppositum. Nā legatū ꝙ tenuit ab initio vitiatur ergo ꝛ onus qd depēdet ab eo sed pro nō scriptum a pncipio ipso iure nō tenet ergo onus non depēdet ab eo sed per se dꝫ valere arg. eoꝝ que dixi in aut. ex causa ꝛ. ff. de ver. ob. l. si hō. dic ꝙ q̄dam sunt accessoria que per se subsistere possunt sine pncipali ꝛ tunc valēt licet principale vicietur. Quedam que sine principali stare non possunt vt in casu nostro. Nam onus hic non potest esse sine emolumēto. vt. s. de fideicōmis. l. ab eo. Jdeo si non tenet principale. s. emolumentuꝫ nec onus. Si autem tenuit a principio potuit postea per se stare vt. j. de luitiōe pig. l. intelligere ꝑm Pe. Jtem quero si testator legauit sub mō impossibili puta vt legatarius emeret montem aureū nunqd valeat legatum glo. variāt vn̄ dic aut onus appositū est impossibile legatario sed nō alia aut est impossibile cuiusꝙ. Pmō casu aut est impossibile legatario ꝑpter delictū suū vel secte diuersitatē ꝛ tūc viciat legatū. Aut propter naturale viciū seu defectū tūc siue sit impositū onus ꝑ modū siue per cōditionem valet legatū vt. ff. de leg. ij. l. mortuo boue ꝗ. labeo de leg. iij. l. fideicōmissa. ꝗ. si seruo ꝛ de condi. ꝛ demon. l. multū. Scdō casu qñ est impossibile cuiusꝙ tūc aut nō interest alicuius modū impleri. aut interest. Si nō interest nō viciabit vt. ff. de condi. ꝛ demō. l. obtinuit ꝛ insti. de hered. instituen. ꝗ. impossibilis

§.impossibilis. Si vero interest alicuius modum impleri vt qr relinquit vt det non capaci tūc aut datur tanq̄ legatario aut tanq̄ ministro. Primo casu lʒ non impleat modum habet legatum vt.ff.de condi.ꝛ demonst.l.si eum seruum ꝛ hoc verum vbi est impositum onus per modum. Si aūt per conditionem dʒ impleri quatenus de facto potest vt.ff.de condi.ꝛ demon.l. meuius. Secūdo casu quando datur tanq̄ ministro aut ille modus fuit impossibilis impleri ab initio aut ex postfacto redactus est ad impossibile. Primo casu non petet tamen si cōsecutus fuerit retinebit vt.ff.de leg.ij.l.codicillis in prin. Secūdo casu petet vt.ff.de leg.iij.l.pater.§.tusculanus ſm Pet.et hec lʒ nō sic clare colligūtur ex gl.que est dicta.l.codicillis. In glo.possunt aūt oēs ibi cōmodo pecuniario hoc dicit per.l.de leg.j.l.plane.ij.§.fi.Oldra.ꝛc.

In nouissimo. Tractat de vere caducis ꝛ primo ponit vnū dictū circa aditionē hereditatis. Scdo aliud circa trāsmissionē hereditatis. Quarto excipit ab eo duos casus. Quinto excipit a scdo dicto quattuor casus. Sexto pmissa declarat ꝛ limitat vsq; ad.§.fin.aūt.partes p se patent in lrā.vtrū hereditas nō adita trāsmittat plene dicaʒ j.ti.primo.lrām expone ibi siue ex parte q̄ nouo iure inductū est ex asse q̄ olim ꝛ hodie erat ꝛ est cedere quātum ad trāsmissionem.de alijs cessionibus plene dixi.s.§.cū igit. Migrant. infra annū libertatibus ibi vel alijs seruis repete alijs legatꝫ ꝛ repete relicta sunt.ꝛ sic duos casus ponit vnum qñ legatum erat seruis manumis.alium qñ legatum erat aliquid seruis q serui erāt alij legati vtroq; em̄ casu cedit qñ dies ab adita hereditate. Ibi quātum ad trāsmissionē. Sed quātum ad petit. bene cedit dies ab adita hereditate vt.ff.qñ dies lega.ce.l.ij.ꝛ plene dixi dicto.§.cū igit.s.e. Ibi hec oīa.s.q̄ transmittantur legata a morte. Que sit ratio diuersitatis q̄ legatuʒ queritur ignoranti ꝛ trāsmittit hereditas nō.dic vt dixi.s.e.l.vltra pn. ver.item dr̄ eadeʒ glo.scdo quero que est ratio q̄ regula fallit in quattuor casibus hic positis q̄ legatum nō cedit a morte testatoris dicunt qr libertas pstita nō reuocatur vnde si legatū libertatis cederet a morte ꝛ postea hereditas nō adiretur non posset reuocari.hec rō non placet Pe.qr supponit legatū acquiri legatario vera acquisitione ante aditam hereditatē.qd verum non est.vt.ff.de leg.j.l.huiusmodi.§.cum seruus.ꝛ dixi s.e.l.in pn.ver.tertio casu qñ queritur.sed ratio est scdm eum: qr cessio a morte est pncipaliter pter trāsmissionē sʒ libertati non adaptatur trāsmissio ergo ꝛc.ꝛ ista rō notatur in gl.ff.qñ dies leg.ce.l.nam cum libertas ꝛ colligitur ex tex.eo.ti.l.iij.licʒ Pe.sibi ascribat ꝛ nihil alleget.hanc etiam sequit Old.ratio quare legatū seruo manumisso in testō non cedit nisi ab adita hereditate notat in.l.heredis in fi.e.ti.ꝛ.l.sequēti. que sit ratio q̄ regula fallit in legatis relictis seruis qui alij sunt legati sic habetur in glo.ratio quare fallit in vsufru.est qr nō trāsmittit ad heredes.vt.s.de vsufru.l.corruptionem ꝛ expresse colligitur ex dicta.l.iij.quādo dies leg.ce. Querit gl.quid in alijs seruitutibus realibus ꝛ dubitatiue loquit Cy.secure dicit ideʒ in seruitutibus realibus q̄ in alijs legatis qr ratio que redditur in vsufru.non habet locum in alijs seruitutibus immo transmissibiles sunt ad oēm successorem.vt.ff.de serui.rusti.pdiorū l.pecoris.ꝛ ad.l.fundum de seruitu.lega.quā glo.allegat.in cōtrarium dic q̄ ibi adita erat hereditas vt ibi notatur ꝛ.e.tit.l. fi.ꝛ quando dies leg.ce.l.j.ſm Jaco.de bel.ꝛ bene in glo.vt et s.de iure deliberandi in fi.ꝛ in alijs que notantur.ff.de acqui. here.l.ventre.Old. In glos.ergo non cedunt ibi.l.cum ita. §.j.ꝛ si ante aditam hereditatem dies huius legati cederet hereditati in qua adhuc seruus est cederet q̄ est absurdum ergo non cedit qr non est cui cedat.Oldra.

Si autem aliqd. Diuisionē cōditionum dic vt dixi.s.de instit.ꝛ substit.l.j.qñ cedat legatū conditionale dixi.s.e.§.cū igitur itē no.in dona.causa mortis posse substitui.sed vtruʒ requiratur stipulatio dic vt plene no.j.de dona.causa mortis.l.j.ꝛ.ff.eo.ti. l.j.ꝛ per Dy.dicta.l.ꝛ qui ꝛ facit de leg.ij.l.vt heredibus.Op. glo.de.l.qui patri de acqui.hered.dic q̄ ibi magis admittitur iure accrescendi q̄ substitutionis.ꝛ ideo non est contra.si legatarius moriatur ciuiliter dic vt notatur in.l.intercidit in gl.al legata. Ultimo colligit Uber.de bobio ex isto.§.ibi vel coniūctus q̄ si pluribus est relictum simul sub conditione q̄ locus est iuri accrescendi inter eos ꝛ ideo terminat talem qōnem de facto. Testator ex iusta causa inhibuit heredibus suis q̄ non venderēt quoddam pdium vel castrum sine cōsilio triū suorū amicoꝝ quos nominauit ꝛ si contra facerēt q̄ illud prediū deueniret in illos amicos suos.vnus istoꝝ amicorū mortuus est heredes volunt vendere prediū.qritur an possunt sine cōsilio duoꝝ superstitū.ꝛ primo videtur q̄ nō ꝛ q̄ per morté vnius consiliū requirendū sit finitum sicut dicitur de pluribus arbitris ꝛ iudicibus.ff.de arbi.l.item si vnus.§.item si plures.s.de peda.iudi.l.si placet ꝛ ex̄ de offici.delega.c.vno delegatorum. Contrarium dicit fuisse terminatum per istū.§.qr istis tribus videtur legatum pdium sub conditione si alienaretur sine eorum consilio ergo ius tertij defuncti accrescit alijs duobus p istum.§.ꝛ ita eoꝝ cōsilium dʒ requiri ꝛ si nō requiritur pdium in eos deueniet. Item nota q̄ aliud est in stipulationibus conditionalibus qr transmittūtur ad heredes pēdente conditione vt institu.de ver.ob.§.ex conditionali ꝛ de inutili stip.§.antepenul. De legatis sub mō vtrum transmittant vide qd dixi s.de his que sub modo.l.j. Item quero aliam pulchram questionem.ecce testator eādeʒ rē legauit pluribus: vni pure: alij sub conditione.nunqd pēdente cōditione ille cui legata est pure petere possit videtur q̄ non vt.ff.de bonoꝝ pos.ꝯ tab.l.j.§. ex tribus. In cōtrium videtur.ff.de assignādis libertis.l.sub cōditione ꝛ fa.her.l.item labeo.§.fi.ꝛ.l.sequen.ꝛ videtur expressum.ff.ad trebel.l.j.§.sed ꝛ quotiens.

Sed vt manifestetur. Declarat p qbus partibꝰ remaneat penes eos penes quos.s.dixi remanere ꝛ dicit q̄ remanet penes eos sicut ꝛ onus erat iniūctū. Cōtra hoc op. de.l.nōnunq̄.ff.ad treb.sed hic grauauit heredē sub nomine appellatiuo ibi sub nomine pprio que glos.ꝛ sequens satis est notabilis. Et facit ad questionē si testator instituit vxo.ꝛ filios vtrū vxor debeat habere dimidiā an diuidi debeat in viriles. cuius solutio pōt colligi ex notatꝫ.s.de impube.ꝛ alijs sub.l.fi. vbi de ista materia plene notaui et dixi. Quid si testator tres heredes instituit ꝛ ab vno legauit fundū suū.nūqd heres grauatus de hereditate illū fundū pcipiet an a coheredibus redimere teneatur.dicunt doctores q̄ sic vt.ff.de fideicom.liber.l. cum quasi.§.si plures. In glo.j.p equali ibi ꝛ apud nos remanet ar.ff.de leg.ij.l.meuio in prin.

Ne autem. Quia dictum est.s.quasi caduca trāsire cum onere hic dicit qualiter onus debeat adimpleri.nā aut est in dando aut in faciēdo ꝛ si in faciendo aut pōt impleri p alium aut nō vt in lrā pʒ. Op.q̄ vbi est in dādo.nō transeat cū onere vt.ff.de iure codi.l.q graui ꝛ.l.seq.ꝛ.l.quidā solutio vt h in glo.ꝛ plenius per Dy.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.cum estimaret. Op.ad idem.j.e.§.fin. autē ad deficientis glo.hic ꝛ ibi tradit plures solutiōes cōiter tamē approbatur q̄ hic loquitur de coniunctis verbis tantū vel re ꝛ verbis.de hoc tñ dubium est vt ibi dicetur. In cōrio loquitur de coniunctis re tm̄ vnde ibi pars nō venit iure accrescendi sed iure non decrescendi sine onere qr quilibet est legatarius insolidum vt dixi.s.de legatis.l.si fortidianum.ꝛ ideo cum habeat suo iure nō iure accrescēdi nō accrescit sibi onus cum nec cōmodum sibi accrescat sʒ nō decrescat. Quero si idē onus consistit in dando ꝛ in faciendo.nunquid quatenus pōt per alium impleri comitabitur onus legatum qdam q̄ nō ar. ff.de nego.gestis.l.eum actum. Pe.dicit cōrium qr q̄ iur.ē de totō ꝛ de parte.ꝛ p hoc bene facit.ff.de excusa.ꝛ vaca.muneꝝ l.ij.§.ij.de leg.ij.l.cum filius in prin.ad.l.fal.l.lege falcidia.et.l. si is qui.§.quedā. Sed quando remanet penes heredem qua actione petetur ꝛ q̄ impleat onus annexū legato doctores dicunt q̄ act.in factum de equitate sic intelligunt.§.istū. Item quero nunquid ille quem onus comitatur suis sumptibus implere teneatur verbi gratia testator legauit titio centum si domum mihi fecerit vel si scripserit mihi.C. cuius sumptibus erunt hec facienda ꝛ idem si dixerit si pro me fideiusserit an si soluit p me possunt repetere glo.ff.de vsufru.earum rerū que vsu cōsumūtur.l.tribus.videtur sentire q̄ sumptibus eius cui onus erat iniūctum al's modica esse puisio testatoris. Item p eo q̄ dixi de fideiussore facit qr ex quo iussus ē fideiubere ergo ꝛ soluere.vt.ff.de conditio indebiti.l.indebitam. Item qr actio mandati sibi non pōt cōpetere cū nō meo mandato nec sponte sed voluntate testatoris fideiusserit. Item nec nego.gest.cū nō sponte sed coactus voluntate testatoris fideiusserit. Jaco. de are.videtur sentire qd possit sibi caueri facere de restituendo q̄ soluet ar.dicte.l.tribus. Pe.dicit recurrēdū ad cōiecturas ꝛ colligentur ex legati qualitate ꝛ quātitate ꝛ oneris vt si modicum sit legatum ꝛ onus graue nō videat voluisse q̄ suis sumptibus faciat ar.ff.de reb.du.l.j. Ultimo qritur si doctor pmiserit legere.C.vtrum possit recedere ꝛ per substitutū seruire videtur q̄ nō quasi industria persone sit electa vt hic.ff. de solu.l.inter artifices.ꝛ ex̄ de offi.deleg.c.fi.cum ibi notatis. In contrarium videtur.s.de epis.ꝛ cleri.l.quisquis censibus.

vbi de hoc plene τ subtiliter dixi τ maxime si vult eque idoneũ
substituere ar.ff.de duo.re.l.nemo. Quidam distinguunt aut
consuetudo est ꝙ recedere possit τ hoc scholares sciebant vel
ꝙ consueuerat legere per substi.τ tunc possit argu.ff.de vsu τ
ha.l.plenum.§.equitij.aut non τ tunc aut vult recedere ꝓpter
lucrum pecuniarium alibi captãdum nõ põt aut ꝓpter aliaȝ
iustã cãm nõ ꝓpter seruitium reipublice vel ecclesie.τ tũc pos
sit vt.d.l.quisquis.Pe.dicit ꝙ iste.§.nihil facit qꝛ loquitur ex
parte eius qui dȝ adiscere qui per alium hoc facere nõ potest
at ex parte eius qui dȝ docere potest doctrinam tradere per
alium eque idoneum vnde concludit ꝙ doctor possit legere ꝑ
eque idoneum substitutum hoc verum nisi promisisset ꝑ seipȝ
specialiter legere vt hic dicit tex. suis manibus extruere et ad
hoc ex̃ de rescrip.c.cum dilecta τ glo.ibi posita super verbo ꝑ
sonaliter τ dicto.c.vltimo extra de officio delega.Ex predictis
possunt decidi multe similes qõnes.s.nunquid vasallus serui
re possit per substitutum de quo plene dixi dicta.l.quisquis cẽ
sibus.Item si aduocatus promisit patrocinium alicui mona.
vtrũ heres possit seruire per substitu.sed nunquid possit va/
sallus liberare se a dando pecuniam domino ꝓ alio substituto
habendo dic ꝙ non vt.ff.de leg.iij.l.fideicõmissa.§.fi.refert er
go in summa qꝛ aut est in dando et potest per alium expediri.
aut in faciendo.τ tunc aut non est electa persone industria τ fa
ctum est tale ꝙ potest eque bene per alium expediri τ expedie
tur per aliũ aut non τ nõ expedieť ꝑ alium.p̃dicta vera quan/
do aliquis est obligatus ad dandum vel faciẽdum ex causa p̃/
cedente.si aũt gratis promisisset seruire videtur ꝙ indistincte
possit per alium expedire.vt.ff.de lega.l. si absenti τ de pollici
ta.l.de pollicitationibus.An autem si testator nouerit ire ro/
mam teneatur heres votum implere vt extra de voto.c.lȝ cuȝ
ibi notatis τ per Hosti.in summa.e.titu.τ.ff.de pollicita.l.ij.§.
fi.τ ibi in glo.τ ꝙ dixi.j.de contra hen.τ cõmit.stip.l.veteris.et
vide eo.ti.ꝙ super his cum ibi notatis ad materiam predictaȝ
vtrum quis possit per alium seruire.His itaqȝ diffinitis quia
coniunctorum fecit mẽtionem quorum quidam sunt coniũcti
re τ verbis quidam ṽbis tm̃ quidam re tm̃.τ istos vltimos ap
pellat glo.disiunctos hic τ.ff.de leg.j.l.si mihi τ tibi in princ.iõ
de istis coniunctis hic tradit.τ primo inter heredes. secũdo in
ter legatarios qꝛ inter eos ẽ differẽtia.vt.j.patebit.ṗmo ergo
continuat se ad precedentia ponendo etiam diuisionem coniũ
ctorum.secundo statuit inter heredes coniũctos qd iuris sit õ
parte defecta τ rationem subiũgit.tertio statuit quando qdaȝ
sunt coniũcti τ quidam disiũcti τ hoc de heredibus vsqȝ ad.§.
vbi autem.lr̃am expone.Ibi substituti hereditatis ad gradũ
substitutorum delata nõ em̃ minus fit in substitutione q̃ in in
stitutione coniũctio.Old.permixti qꝛ aliqui sunt cõiuncti aliq
non.Omnino velint nolint. Ibi tam coniunctos inter se sȝ nõ
illi cuius pars deficit.hec ideo tam varie.s.ꝙ vnius coniuncti
parte deficiente soli coniuncti admittentur ad disiuncti vero
partem admittãtur oẽs. Oldra.Alienum.i.portionẽ per alte
rius defectum vacantem. Old.No.ꝙ inter heredes locus est
iuri accrescendi etiam inuitis.secus in legatarijs.vt.j.primo.
§.vbi aũt.ratio diuersitatis est:qꝛ si nõ accresceret heredibus
defunctis repeririť ꝓ parte testatus τ ꝓ parte intestatus con
tra regulã iuris ius nostrum.Sed istud verum est ab initio ex
postfacto secus.vt.ff.de acqui.here.l.cũ hereditate τ de inoffi.
testa.l.circa.τ ideo glo.in.§.sequẽti aliã reddit rõnem q̃ melior
est ꝭm Cy.Itẽ no.ꝙ nõ solum accrescit heredibus supstiti
bus sed etiam heredibus defunctorũ.secus dicit glo. in substi.
ratio est qꝛ ius accrescendi respicit portionem cõiunctam non
personam.τ ideo portionem accrescit τ heredi heredis appli/
catur.vt.ff.de vsufru.accrescen.l.si titio.Substitutio autẽ non
respicit portionem:sed personam.vt.ff.de acqui. hereditate.l.
substitutio:τ ideo cum substitutio sit cõditionalis institutio vt
ff.ad.l.fal.l.in rõne.§.filio non transmittitur cõditione pendẽ/
te ar.s.eo.§.si autem aliquid.secus forte in substitutione pu/
pillari quia τ si non deferatur iure substitutionis defertur ta/
men iure accrescendi vt.ff.de acquir.here.l.qui patri.Et nota
in.d.§.si autem aliquid.s.e.l. immo idem forte τ in vulgari vi
detur iure accrescendi deferri.vt.ff.de acquir.here.l.ex parte
τ.l.qui ex duabus τ de here.instit.l.liber homo.§.si ita cum ibi
notatis.Oppo.ꝙ nõ accrescat portio coheredi cũ onere in
pro non scripto vt.s.e.§.in primo.glos. in prima solutione hoc
concedit restringit solum ad caducum τ quasi sed hoc videtur
contra lr̃am que dicit quo cõmodo vacuatum.Sȝ posset dicit
cuum q̃ vacuatum. Pe.tñ approbat scdam solutionẽ glo.ꝙ
alium in legatis aliud in hereditatibus.τ ratio diuersitatis est
scdm eum qꝛ legatum ꝓ non scriptum ꝓ nullo est sed non sic in

hereditate qꝛ lȝ portio sit ꝓ nõ scripta tñ hereditas semꝑ ꝑso/
nam heredis representat.vt.ff.de acqui.re.do.l.hereditas τ iõ
vȝ onus impositũ:qꝛ vr̃ impositum ꝑsone representãte hoc est
hereditati τ ideo cũ onere transit.vt.ff.de iure codicil.l. qdam
in fi.τ hanc so.hic sequitur Pe.vt dixi.d.§. in primo sed.s.ad
tre.l.nõ iustam sequitur primã so.vt ibi dixi.Sed hec so. Pe.
nõ videtur ꝓcedere ꝑ.l.celsus.§.penul.τ fi.hic alle.in fi.gl.nisi
dicamus ꝙ ibi fuit onus noĩatim impositum in ꝑsonam eius
qui nõ erat in reruȝ natura tempore testamẽti tũc em̃ non põt
dici hereditas representare ꝑsonã eius qui in rerũ natura nõ
erat nec etiã alterius quo ad hoc cũ testator nominatim legan
do respexerit noĩatuȝ tm̃ nõ aliũ.refert ergo qñ defecit portio
hereditatis aut deficit vt caduca vel quasi caduca aut vt pro
nõ scripta τ si vt ꝓ nõ scripta aut erat nominatim impositum
onus aut nõ τ ita põt saluari opinio Pet.sic intelligẽdo.l.cel/
sus qñ tñ legitur infortiatum aliter illam.l. celsus intellexit in
§.penul.τ fi.videlȝ ꝙ intelligeretur qñ vnus solus fuerat he/
res institutus τ nominatim grauatus τ nõ adiuit vnde nõ va
lent legata sicut τ qñ simpliciter legasset τ heres nõ adijsset fi
tñ negat ꝙ si ibi fuissent plures instituti ꝙ heres adiens nõ te
neatur qꝛ sibi accrescit portio coheredis vt hic nec procedit in
tellectus p̃dictus vt dicatur referre vtrum nominatim graua
uerit τc.qꝛ qualitercũqȝ testator relinquat videtur relinquere
vt ab herede.vt.s.de fideicom.l.ab eo.Item oppo.ad id ꝙ
dicitur ꝙ si sunt coniuncti τ disiuncti et portio coniunctorum
deficiat ꝙ pertinet solum ad coniunctos contra.ff.de here.in/
stituẽ.l.item ꝙ sabinus.§.j.glo.circa hoc variant. hic em̃ dicit
ꝙ ibi nõ erãt coniuncti re nec verbis ibi dicit ꝙ erãt coniũcti
re sed non verbis hoc videtur negari non posse:quia quando
testator instituit duos in.xj.vncijs.τ duos sine parte illi duo i/
stituti sine parte sunt re coniuncti in vna vncia.vt.ff.de leg.ij.
l.meuio.qõ tamen negatur vt statim dicam.Sed ꝙ oẽs quat/
tuor sunt coniuncti re tm̃ nõ est verum.Ja.de ra. videtur sen/
sisse ꝙ ibi nec re nec verbis sint cõiuncti quo ad ius accrescen
di.Sed quo ad alium tractatum sic.Pet.dicit se in hoc dubi/
tasse τ finaliter in hanc sñiam resedisse ꝙ illi duo qui fuerunt
sine parte instituti nõ sunt coniũcti re nec verbis.Verbis em̃
nõ sunt coniũcti:qꝛ nõ est ibi copula aliqua. re nõ sunt coniun
cti:qꝛ re coniũcti dicũtur quãdo cuilibet iure suo admitti põt
ad rem vt cum dicit testator titium instituo in hereditate mea
deinde dicit meuium instituo in hereditate mea quilibet enim
iure suo potest admitti:sed per concursum sibi partes faciũt τ
ita dicuntur re coniuncti vt.ff.de condi.τ demon.l.si separatiȝ
τ.j.eo.§.si vero non omnes.Sed si testator dicit vos duos he/
redes instituo vel titio τ seio domum lego isti non sunt coniun
cti re qꝛ quilibet non vocatur ad rem solidam iure suo cum em̃
duo sub vna conceptione sunt instituti vel legato onerati videẽ
tur pro parte vocati.τ ideo non possunt dici aliquo modo con/
iuncti.vt.ff.de leg.iij.l.coniuncti. τ sic intelligit dictam.l.itẽ ꝙ
sabinus.§.j.inquãtum signať ꝓ cõtraria ꝙ nec re nec ṽbis ibi
erãt coniũcti.sed quero in legatarijs reperitur qñqȝ ꝙ qui nõ
põt admitti ad partem facit partem.vt.ff.de leg.ij.l.plane.§.si
coniũctim.an est hoc reperire in heredibus vt faciat parteȝ q
nõ admittiť ad partem glo.sentit ꝙ sic qꝛ eadẽ est rõ. Jac.de
ra.eam reprobat primo in eo ꝙ dicit in dicto.§.si coniũctim fa
cere partẽ qui nõ admittiť ad partẽ ꝙ illud nõ possit habere
locum in hereditate qꝛ seruus sic institutus videretur eẽ liber
eoipso.vt.s.de necessa.seruis.l.quidam τ sic admittereť ad ꝑ/
tem suã vt heres τ idem in casu.l.huiusmodi.§.si titio de leg.j.
vbi in hereditate bñ admittereť titius ad partem.τ ibi ẽ bona
glo.in ista materia.Itẽ redarguit glos.in tertio casu qui poniť
ff.de leg.ij.l.si titio τ ei.τ.l.hereditas.s. de his qui. vt indig.qꝛ
in hereditate bene admittitur ad partẽ sed fiscus accipit vt.ff.
de his qui.vt indig.l.quidam.Pe.dicit Ja.male reprehẽdere
glo.qꝛ non fuit glo.intẽtio ꝙ seruus institutus a dño non effi/
ciatur liber τ heres qꝛ hoc esset cõtra casum dicte.l.quidam.s.
de necessa.seruis τ sic de alijs sed intellexit ꝙ ille qui non ad/
mittitur modo sed speratur admitti facit partem vt dicto.§.si
coniunctim.Item si admittiť modo admittitur iure petitio
nis sed iure retentionis non admittitur facit partem vt dicta
l.quidam de his qui.vt indig.τ sic intelligẽdo glo.verum dicit
in glo.s.anteq̃ accrescat ibi.l.sed si plures in prin.Omnes pre
dicte.ll.faciunt ad proba.prime partis glo.excepta.l.si ex plu/
ribus que facit ad secundam partem.Fran.

Vbi autem. Dixit de iure coniũctionis inter he
redes nunc inter legatarios. τ ṗmo
loquitur de legatarijs coniunctis qñ omnes volũt legatum τ
qñ quidam volunt τ quidam non quid sit de parte defecta. se
cundo loquiť de legatarijs qui sunt re coniuncti qñ oẽs volũt
venire

venire ad legatum ⁊ qn̄ non oēs sed vnus forte tm̄. quid iuris sit de legato ⁊ onere eidem adiuncto. ratio q̄ritur inter legatarios inuitos nō est locus iuri accrescendi sed inter heredes sic dicta fuit. s̄. pri. §. Itē no. q̄ vbi nō sunt coniūcti verbis s3 re tm̄ quilibet est legatarius insolidum s3 cōcursu partes faciūt vnde pars deficiens non accrescit sed non decrescit: vt de conditio. ⁊ demon. l. si separatim. glo. tn̄ abutitur istis verbis ⁊ q̄ dicit inter disiunctos istos accrescere exponi d3. i. nō decrescere. ¶ Opp. q2 hic dr̄ accrescere sine onere contra. s̄. primo. §. p̄ secundo ⁊ in multis locis. So. hic loquit̄ in p̄ non scripto. hoc nō est verum q2 loquitur in caduco ⁊ quasi caduco vel dic aut applicatur ei a quo relinquitur ⁊ habent locum contraria aut alteri ⁊ h3 locum q̄ hic dr̄ hec est peior q2 in. §. pro secūdo expresse loquitur de legatario ⁊ in. §. se. ⁊. §. finaūt. glo. distinguit inter species cōiunctoꝝ. ⁊ pro pleniori declaratione dic q̄ portio deficiens quandoq3 redit ad eum a quo venit qn̄q3 ad substitutum vadit qn̄q3 ad collegatarium vel coheredē ad eū a quo venit reddit qn̄ nō est substitutus vel cōiunctus ad substitutum qn̄ adest qn̄ non adest ad collegatarium vel coheredem. vt. §. in p̄n. §. pro secūdo. ⁊. §. in nouissimo. Item quidam sunt disiuncti re ⁊ verbis. quidam coniūcti re ⁊ verbis. qdam re tm̄. quidam verbis tm̄. re ⁊ verbis disiuncti sunt in hoc exēplo titio lego domum deinde dico seio lego fundum istud exēplū est tutissimū. sed Pe. subtilius exēplu3 est si dicat testator titius meuius habeant domū vel titio meuio lego domū s3 nō ne isti sunt ꝯiūcti re dic qd̄ nō q2 totiēs sunt re ꝯiūcti quotiens ad rem suo iure vocantur insolidum. Sed in exēplo predicto perinde est ac si cuilibet legasset partē rei: ideo disiuncti sunt ar. ī. si plures vna sn̄ia fuerint condem. l. j. ⁊ de lega. ij. l. p̄culo. Quandoq3 sunt coniuncti re ⁊ verbis vt qn̄ dicit testator titio ⁊ seio lego domum. istud exēplum qn̄q3 approbatur qn̄q3 reprobatur per glo. de leg. iij. l. re cōiuncti ⁊ de leg. ij. l. meuio dicit cōtrarium ⁊ in multis aliis locis. vnde dico q̄ istud exēplū non est bonum: q2 totiēs sunt re coniūcti quotiens ad rem suo iure admittūtur insolidū ⁊ per cōcursum vocātur ad partem vt. ff. de lega. iij. l. coniūctim. cū ergo in exēplo p̄posito cuilibet nō admittitur ad rem insolidum sed p̄ parte. vt. s̄. dixi ⁊ ar. de ver. ob. l. si mihi ⁊ titio nō dicētur re cōiuncti. d3 itaq3 poni exēplum qn̄ quilibet est legatarius in solidū vt cū dicit testator lego titio domum seianā ⁊ sempronio lego domū seianā. Istud em̄ legatū disponit totā domū p̄standā titio ⁊ similiter sempronio ⁊ sic sunt re coniūcti ⁊ vbis p̄pter copulā ⁊ ita intelligit Pet. l3 glo. varient. Qn̄q3 sunt re coniūcti ⁊ vbis disiuncti vt cū dicit testator lego titio domū illā deinde legat sempronio eādem domū hic sunt rei cōiuncti ⁊ verbis disiūcti q2 nulla copula ē inter eos vt in p̄ealle. l. coniunctim. ⁊. ff. de condi. ⁊ demon. l. si separatim de le. j. l. si pluribus. Quandoq3 sunt verbis ꝯiūcti sed re disiuncti vt cum dicit titio et seio lego fundum: hi sunt disiuncti re q2 partes sunt diuise iuris intellectu. vt. ff. de leg. iij. l. re coniuncti ⁊ de leg. ij. l. meuio. His premissis in quibus multa errant ad solutionem cōtrarij distinguēdum est cū q̄rit̄ vtrū veniat cū onere pars deficiens aut peruenit ad eū a quo relictum est aut ad substitutū aut ad collegatariū. Primo casu aut onus consistebat in faciendo aut in dando. Si in dādo venit cum onere. vt. s̄. §. ne aūt. Si in faciendo aut inheret industrie persone aut non vt ibidem. Quando p̄uenit ad substitutum tunc aut non interest alicuius onus impositum adimpleri vt q2 testator legauit alicui domum si nauis ex asia venerit ⁊ sibi substituit tunc sine onere veniet ad substitutum vt. ff. de here. instituen. l. sub conditione ⁊ dixi. s̄. §. p̄ secūdo aut interest alicuius impleri ⁊ tunc aut consistit in dando aut in faciendo vt predictum est hec vera in caduco vel quasi caduco. In p̄o non scripto secus q̄ regulariter venit sine onere vt. §. in primo q̄ est verum in portione legata deficiēte. Sed in portione hereditaria procedit predicta distinctio ſm̄ Pe. q̄ qualiter intelligi debeat dixi. s̄. §. is ita. Tertio casu qn̄ peruenit ad collegatarium aut sunt coniuncti verbis tm̄ ⁊ accrescit cū onere habita distinctione inter onus dandi ⁊ faciendi vt predictum est. ⁊ hoc in caduco vel quasi. secus in p̄o non scripto qd̄ venit sine onere regulariter vt predictum est aut sunt re tantū coniuncti ⁊ tūc sine onere q2 non iure accrescendi sed non decrescendi venit ⁊ sic debet intelligi iste. §. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. si separatim aut sunt coniuncti re ⁊ verbis simul ⁊ tunc dicit glo. q̄ cum onere ⁊ idem Ja. de ra. nisi ad industriam persone in qua defecit spectabat ⁊ sic intelligunt. §. istum qd̄ nō placet Pe. istam vbi coniuncti sunt re ⁊ verbis verba non impediūt quin iure suo quilibet admittatur insolidū ⁊ tūc non applicat̄ cum onere q2 nō iure accrescendi sed non decrescēdi prouenit vt dictum est in coniūctis re tm̄ vnde cum sit eadem rō ergo ⁊

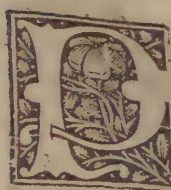
idem ius ⁊ hoc glo. qn̄q3 concedūt sed hic variant hec vera in caducis ⁊ quasi in p̄o non scriptis dic vt dictu3 est supra ⁊ sic sumus expediti de materia subtili in qua glo. variant ⁊ multi errant. Sed hic mouetur tale dubium vbi legata est eadē res duobus ita q̄ sint re coniuncti ⁊ per concursum faciant partē vtrum vnus ex legatarijs possit solidam rē petere. si alius nō petat. ⁊ videtur q̄ sic vt hic. In contrarium videtur. ff. de leg. ij. l. si duobus in prin. ſcd̄m verum intellectum rog. quē approbauit. s̄. in. §. in primo. ⁊. l. plane. §. si coniūcti in fi. ⁊ ibi ponitur varia opinio ⁊ facit dubium q2 Dy. in. d. l. si duobus in princi. intellexit de coniunctis re ⁊ verbis ⁊ ita dicit Cy. eum interlineasse tex. ipso audiente. Sed tunc lex illa esset cōtra istum. §. ⁊ ideo dicit q̄ ibi intelligitur in coniunctis verbis tm̄ ⁊ ideo dicendum est q̄ aut quilibet admittit̄ ad totum iure proprio legati ⁊ tūc totum interim vēdicat altero non petente vt hic aut admittit̄ ad partem tm̄ ⁊ tunc interim partē tm̄ petit hoc verum in legatis in hereditate semp̄ ad partē interim vocatur p̄pter vitandā absurditatē q2 semel heres ⁊c. vt. ff. de here. insti. l. qui soluendo in fine ⁊ de mino. l. ⁊ si fine. §. s3 q̄ papi. que absurditas cessat in legatis. ¶ In glo. s. morte que signata est sup̄ verbo deficiant die vel conditionis defectu puta q2 vni erat pure legatum alij sub cōditione ⁊ sic est pro opinione Jo. notata. ff. si pars hereditatis petatur. l. ij. dicit em̄. i. accrescere. ¶ Item q̄ dicit morte dic. s. legatarij qui mortuus est viuo testatore si em̄ mortuo testatore transmitteret ad heredē suū vt. s̄. e. §. eu3 igitur. ¶ In glo. p̄ virili in fi. vel nisi ad p̄mum legatū essent inequaliter vocati. vt. l. meuio in p̄n. de leg. ij. Old. Ultio nota q̄ v̄. finaūt ad deficientis in fine ibi nam si ꝯtrū volebat nulla erat difficultas ⁊c. sepe allegatur sic ex̄ de transac. c. inter corporalia ver. nec tn̄ ⁊ de decimis. c. ad audiētiam. ff. si mēsor falsum modū dixerit. l. j. §. hec actio ver. sed ⁊ si ar. exp̄ssum cōtra ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. si sp̄osus. §. si quis rogatus ibi nec immerito sepe credim᷒ ⁊c. s3 ibi dr̄ sepe. nō semper vel dic aut constat de voluntate aliquo modo. ⁊ tunc superuacuū est istud ar. si volebat ⁊c. Aut de ea nullo modo cōstat. ⁊ tunc si casus omissus est. est extraneus ad materiam de qua agitur tūc procedit ar. si volebat ⁊c. Si vero pertinet ad materiam si quidem est p̄tinens ad casum expressu3 hoc etiā casu procedit ar. vt hic. si aūt est pertinēs ad materiā s3 non ad casum exp̄ssum si quidem est similis expresso procedi potest de similibus ad similia vel si in eo est eadem ratio equitatis ⁊ iusticie que est in expresso ⁊ his casibus non p̄cedit dictum ar. vt. ff. de publicia l. j. in fi. ⁊. l. ij. in prin. vbi de hoc in glo. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. illud de legibus. l. non possunt de iudi. l. cum pretor in princ. vbi de hoc al's autem regulariter procedit istud ar. si volebat ⁊c. vt hic et in predictis concor. Jaco. de bel.

Que autem. Quero an fiscus cum onere veniat glo. in sequenti. §. super verbo pepercimus innuit q̄ sic per. l. in facto. §. fina. de condi. ⁊ demonstr. hoc nō placet Richar. quia vbi aditur hereditas ab intestato nō debentur legata ex testamento vt. l. eam quam. Item relicta ab intestato nominatim non debentur ab alio. ff. de leg. iij. l. fi. in fine ergo nec a fisco non ob. l. in facto. §. fi. quia ibi loquit̄ cum aufert fiscus vt ab indigno: q2 tunc est loco heredis vt. ff. ad sil. l. cum fisco. expone ergo pepercimus quin vltimo loco veniant ſcd̄m eum querit gl. quid de viro ⁊ vxore quasi innuat q̄ non comprehendantur sub venientibus ab intestato q̄ nō est verum. ⁊ ideo questio non procedit.

Hec autem. Tertia ⁊ vltima pars principalis in qua replicat premissa declarans in quibus testamentis locum habeat ⁊ q̄ dicit pepercimus expone vt. s̄. proximo. §. non sicut glo. Ultimo collige q̄ imperator vtilitatem subditorum prefert p̄prie ⁊ q̄ vtilitas publica prefertur priuate vnde illa ciuitas dr̄ nobilissima ⁊ ordinata in q̄ quis nescit proprios affectus: s3 cōes vt dicit Archi. viij. di. in prin. ⁊ pro hoc. viij. dist. c. dilectissimi. ⁊ ad hoc facit q̄ pulchre dixi. s̄. de iustinia. codi. ꝯfir. vltra. prin. ⁊ q̄ vtilitas publica sit preferenda priuate cōcor. ī. de primipilo. l. vtilitas lib. xij. ex̄ de postulatione prelatorum. c. iij. et ibi in glo. ⁊ de regular̄. c. l3. §. penul. ⁊ in aut. de restitu. ⁊ ea que parit. §. quāobrem ibi ea em̄ que cōmuniter omnibus p̄sunt ⁊c. Sed contra predicta videt̄ primo q̄ vtilitas imperatoris preferri debeat omnibus alijs vt in vsi. feudoꝝ de p̄hibita alienatione feudi per federicum c. j. in princi. item vr̄ q̄ vtilitas priuata preferat̄ publice. nam sine cā reipublice donari non potest sed priuate persone sic vt ff. de dona. l. hoc iure. ⁊ ibi in glo. qd̄ est satis mirabile et p̄ hoc in auf. vt iudi. sine quoquo suffra. §. cogitatio ⁊. ff. de iure fi. l. non puto. Qd̄ equalis sit vtilitas publica ⁊ priuatorꝝ ī auf. de man. prin. §. op3. circa hoc dicit Cy. sicut ⁊ canoniste notant

in dictis capitulis qd verum est cum priuata includitur in publica al's priuata prefertur vt.s.de seruitu.l.preses.z.ff. de arbitris.l.lz.Sed leges predicte non loquūtur de priuata z publica sz de puata tm̄ mea z alterius in quo ordinata charitas incipit a seipso vt dictis.ll.at vbi tractatur de publica z puata publica prefertur etiam si puata nō includatur in ea vt hic cum concor.fm An.de barulo vt notatur p eum.j.de decur.l. ex oibus lib.x.Cōmunis aūt pfertur publice vt hic.z in auc.d nō alie.§.qz vero fm Ja.bu.vel dic latius fm Jaco.de belui. aut plures pretendunt ius puatum vtilitate principaliter sed publicum autoritate secundario.z tūc si quidem omniū causa est par.melior est cōditio occupantis.vt.ff.de peculio.l.si vero de leg.j.l.si pluribus in fi.vbi de hoc.si vero est dispar prefert magis priuilegiatus.vt.ff.de priuileg.credito.l.priuilegia vbi de hoc notatur z per Dy.ff.so.ma.l.j.aut qdam ptendunt ius publicum autoritate z vtilitate z quidam publicum autoritate sed vtilitate priuatum vt puta ex vna parte est fiscus ex alia creditoris priuilegiati tunc si fiscus petat sortem z si certat de dam.vitan.pfertur fiscus in personali actione.vt.ff. de puile. credi.l.qd quis.z.j.de quadri.prescriptione.l.ij.z.iij.Sz in ipothecaria pfertur prior tpe vt.j.de iure fi.l.ij.z.j.q potior.in pigno.ha.l.si fundus.Si vero fiscus petat penam tunc dic vt.j. penis fiscalibus creditores preferri.l.j.lib.x.z de iure fisci.l.in summa.z.l.qd placuit in quibus dr regulariter pferri creditores fallit dicta.l.vtilitas.lib.xij.de primipillo.si autem fiscus petit lucrum.dic vt no.dicta.l.q placuit.z dicto titu.de penis fiscalibus.creditores pferri in dubio fieri dz interpretatio contra fiscum.vt.ff.de iure fisci.l.non puto scdm cōmunē opi. Sz dñs Old.exponebat illam legem nō puto facile.i.faciliter.sed grauiter quā credo veriorem. Si vero omnes pretēdunt publicum ius principaliter autoritate sed vtilitate priuatum dic idem q dictum est quādo omnes pretendunt priuatum ius.si vero pretendunt qdam publicum ius z quidam priuatū tunc in pari causa dz in dubio preferri vtilitas publica.al's dz preferri ille qui potiora iura hz vt.ff.so.ma.l.j.z in auc.de nō alie. §.qz vero z in auc.de restitu.z ea que parit.§.quādobrem.ff.p socio.l.actione.§.labeo.z de pactis.l.ius publicum aut vnus pretendit ius publicum z puatum.z tunc si quidem priuatum ius consistit in acquirendo tm̄ z in lucro z concurrunt ius publicum z priuatum simul eo casu cōis z publica vtilitas pfert priuate si ei in aliquo repugnaret vt hic z.s.de iure delib.l.fi. §.licentia.si vero consistit in damno vitando vel etiā in lucro acquirendo ex re ppria siquidem cōsulendo publice z cōmuni vtilitati consulit.z pprie tūc cōis vtilitas est pferēda proprie vtilitati singuli lz alia via cōsequi posset maiorē vtilitatem vt dicta.l.actione.§.labeo.z est rō qz ex vna parte est cōis z ppa vtilitas simul z ex alia est sola vtilitas priuata z pro hoc facit qd no.ff.de rerum diuisione.l.riparum.si vero consulendo publice vtilitati cōsuleretur proprie siquidem vult sibi consulere principaliter vt alij noceat tunc non pōt vt.ff. de aqua pluuia arcenda.l.j.§.idem aiunt.z.§.deniq z de operis publi.l.opus si vero vt sibi prosit z contra publicam vtilitatem tunc regulariter prefertur priuata vtilitas publice.vt.ff.de arbitris.l.lz ad.l.aquil.l.si quis fumo z de damno infecto.l.fluminum.§.fi. z.l.sequenti.z ibi notatur per Dy.z dictis.c.iij.de postula.prelato.z de regula.c.licz z.vij.q.j.c.scias.vbi de hoc.z ratio est qz ordinata charitas zc.vt.s.de seruitu.l.preses.et.xxiij.q.v.c.si non lz.Jaco.de bel.Expedita est hec lex z quasi omnia sunt ex dictis.Cy.qui subtiliter z vtiliter eam enucleauit.Si vero super eadem re vertitur duplex publica vtilitas vna maior altera.maior est preferenda.vt.ff.de dam.infec.l.vlt.z hunc casuz omiserunt.Jaco.z Cy.

¶De his qui ante apertas tabu. Rubrica.

Ex hanc. Uide Azo.in summa.e.z vide qd notaui hz Dy.ff. de donat.cau.mor.l.si mulier.z diuide.l.i tres partes.in pma ponitur de transmissione hereditatis ponēdo ius speciale.scdo loquitur de transmissione legatorum ponēdo ius cōmune tertio rōnē predictor assignat.scda incipit q si licet.tertia ibi siquidem.litteram expone.Ibi ante aper.tab. z per qñs ante aditā hereditatem.vt.s.ti.pri.§.cum igitur.et §.in nouissimo huiusmodi.s.q decesserint hereditate nō adita z sic per qñs non transmiserint.Qd.s.i.qñ transmittant ad suos descendētes legatum vel fideicōmissuz a suo ascendente relictum etiā nondū apprehēsum desideriū a iure presumptū presumit em̄ ius q potius velint ad suos descēdētes transire q extraneor cōmodo cedere ar.s.de insti.z substitu.l.generaliter z de fideicō.l.cū acutissimi.Old.¶Op.s.de iure delib.l. iij.in fi.vbi filius nō aditā nō trāsmittit.dicūt qdam q ibi loqtur in emancipato hic in suo q falsum est qz hic loquitur etiaz in matre que nō hz filios in potestate et loqtur etiā de nepotibus ex filia qui cōtinentur appellatione nepotū.vt.ff. de ver. sig.l.liberorum.quos nepotes cōstat nō esse in potestate aui z ideo dicēdum q in.l.ħria filius non habebat descēdētes vt ibi notatur z sic cum ista concor.vel si habebat corrigitur p istaz. Secūdo opponitur.e.ti.l.si auia ibi loquitur in auia materna z sic in socru q generum heredem instituit z sic hereditas prorsus extranei que non transmittitur:nā vt fiat transmissio per hāc.l.opus est q sit hereditas ascēdētium q transmittatur in descēdentes z omnes alie persone quo ad hoc vocantur extranee scdm quosdā.Sz querit cū hec lex loquatur soluz vsq ad pronepotē.nunquid locum habeat in vlteriores descēdētes videtur q non qz cum sit contra iuris rōnem nō est extendenda.ff.de legi.l.q vero contra rōnem.Ja.de ra.contra.vt.s.ti. pri.§.in nouissimo z hic de istis ponit gratia exempli sic z al's fecit iurisconsultus.ff.de vi z vi armata.l.j.§.q vulgo. Item quero quid de bonorum possessione.nūquid transmittit sicut hic dicitur de hereditate z prodest hoc scire in casibus in quibus etiam hodie necessaria est bonor possessio qui notantur z dixi.s.vnde legitimi.l.certum de hoc dic vt dixi.s.qui admitti ad bonor posses.possunt.l.emancipata.z de iure deliberandi. l.cum antiquioribus z vide qd ibi dixi q facit ad materiam huius.l.Sed nunquid in casu huius.l.liberi transmittunt hereditatem ipsam vel solam facultatem adeundi.dicunt qdā aut liberi erant in potestate eius de cuius hereditate agitur z tūc trāsmittūt hereditatē:sz tn̄ successores habēt beneficiū abstinendi sicut z ipsi poterāt z hec questio incidit in illā vtrū sui sit ipso iure heres de quo plene dixi.s.si vt ab here.se absti.l.j. aut non erāt in potestate z tunc transmittunt solam facultatē adeundi ar.ff.de acqui.re.do.l.traditio.Item querit glo.quid si isti liberi instituti a parentibus suis liberos eorū exheredauerunt extraneis institutis.nunquid tunc transmittunt vt hic dicitur.glos.dicit q non ad filios em̄ qz exheredati sunt vt in auc.de hered.z fal.§.exheredatos.z.s.de fideicō.auc.hoc amplius nec extraneos quia non admittuntur ex hoc ti.fm Jac. de are.Jaco.de ra.z Pet.qñ isti liberi qui sic instituerunt extraneos non erant in potestate parētum de quorū hereditate agitur tūc em̄ dicūt q illam hereditatem transmittūt in quēcunq vt.j.de suis z legi.here.l.apud hostes.dicunt em̄ q tractatus iste loquitur z locum hz solum in emancipatis cum tractat de successiōe paterna vel paterne linee vel in suis cū tractatur de successione materna vel materne linee:cum autez est suus z tractatur de successione paterna vel paterne linee non indiget beneficio.l.istius cū ipso iure sit heres vt predictuz est z ideo transmittit etiā ante.l.istā in quoscunq successores etiā extraneos.et p hoc faciunt multe leges ad hoc allegate.d.l.j. s.si vt ab heredi.se absti.z p hoc.ff. de testa.mili.l.ex militari. §.fi.z.l.se.z de hoc dixi.s.de iure deliberandi.l.si infanti.et vsī liberi.s.qui se patris vbi ista exēpla reprobat Jac.Sed q idē sit in hereditate materna vel in paterna vr.j.de suis z legi.l.penul.dum dicit ipso iure lz in cōtrarium sit.j.ad orfi.l.ij.Itē qz hec lex loquit in hereditate parētum delata ex testō.Quid in delata ab intestato.Ddo.z Ri.q idē ex mēte huius.l.lz verba deficiant.sed forte dici potest ex verbis z mente vt dixi.s.de ac. z obliga.l.j.cum sit eadem ratio z pro hoc.ff. de iure codicillorum.l.conficiuntur in prin.qz venientes ab intestato veniunt ex voluntate defuncti vt ibi de leg.iij.l.j.§.sciendum z pro hoc s.de inoffi.dona.l.iij.Ol.¶Itē pone q auus decessit relicto filio qui post mortem concepto z suscepto filio decessit nō adita hereditate sui patris.nunquid transmittat in istum nepotē ipsam hereditatē nō aditam.qdam qd nō qz ius ciuile qd respexit rigorē z ius ptorium q respexit equitatem nō agnoscūt eum qui non fuit animal tpe mortis eius de cuius hereditate agitur vt.ff.de iniuś.testō.l.si quis filio.§.sed hoc ita et de suis z legi.here.l.si titius.z.l.item pretor.dominus Dy.hūc nepotē admittit ex equitate huius.l.vt no.per eum in.l.gallus et dixi s.vnde liberi.l.qui se patris circa fi.ver.item queritur si mortuo auo et sic dicit.Cy.se de facto obtinuisse contra quendam antiquū aduocatum vt no.s.de inofficio.testa.l.si quis filium. ¶Item queritur nunqd hec lex locuz habeat in fratribus vt hereditatem fratris transmittant.rūdeo nō qz qd in qbusdaz conceditur in alijs negatur.s.de procur.l.maritus fm Jaco. de ra.¶Itē queritur nūquid habeat locum ecōtra vt qz decessit nepos cuius hereditas primo perueniebat ad filiū quā ad alios superiores z filiꝰ nō adita hereditate sui filij decessit nunquid

nūquid transmittet ad parētes suos videtur ꝙ sic qꝛ eadem est rō turbato ordine vt.ff.de.inoffi.testa.l.nā ⁊ si parentibus arg.cōtra qꝛ specialiter hoc datur liberis ergo nō egredit eos vt institu.de iure naturali.§.sed ꝙ principi.Pe.dicit ꝙ non audet hāc.l.extēdere cū sit cōtra oēs regulas.Ja.dicit ꝙ trāsmittit nisi fuerit hereditas infantis.vt.s.de iure delibe.l.si infanti.¶ Itē pone ꝙ nō sint liberis istis alij descendentes sed forte superest mater nūquid filius hereditatē patris non aditam transmittet ad matrem.glo.hic.⁊.j.ad orfi.l.ij.tenet qd sit priuilegiū matris hoc tñ ista est veritas qd si filius erat in potestate patris transmittit etiam in extraneos vt.s.dixi.⁊ plene notaui de hac questione.s.de iure deliberādi.l.si infanti ⁊ dicetur.j.de suis ⁊ legi.l.apud hostes.Unde questio procedit in filio sui iuris.⁊ glo.etiam eo casu videtur tenere ꝙ sic.d.l.ij.j.ad orfic.Sed tex.ibi dicit cōtrariū ⁊ glo.ibi diuinare voluit vt ibi dicā.Quid de hereditate materna vel materne linee nunquid filius non aditam trāsmittat ad patrē ⁊ vt sit questio pone qd sit maior infante.⁊ videtur quod filius ipso iure sine aditione sit ita heres matris sicut ⁊ patris vt.d.l.penul.j.de suis ⁊ legi.vbi dicit matri ipso iure succedāt.⁊ si hoc esset verum qōstio esset expedita qꝛ nedum ad patrem sed etiam ad quēcūqꝫ transmittent vt dictum est.s.de paterna de istis questionibus dicetur.j.ad orfi.l.ij.per quā hoc tenet Ja.de are.ꝙ maternā non trāsmittat.¶ Item queritur si parētes instituerūt filiū sub conditione ⁊ filius pendente conditione decedat.nūquid transmittat ⁊ eadē questio fit qñ duo filij instituti rogant ad inuicem restituere si decedant sine liberis.gl.in vtroqꝫ casu tenet ꝙ non.primū de instituto sub ꝯditione probat.ff.de leg.ij.l.cū pater.§.hereditate primo.⁊.l.vnum ex fa.§.rogo.⁊.ff.de vulg.⁊ pu.substi.l.sed si plures.in princip.secundum de fratribus substi.probatur.s.de fideicom.l.si in personam.⁊ vtrūqꝫ expresse probatur licet gl.non alleget.ff.ad treb.l.heredes mei §.j.⁊ ibi notatur nisi disputando diceretur quod verbū prior ꝙ ibi appositū fuit in fideicōmissaria substitu.operetur quod ibi dicitur An ius dicendi nullū si nō est dictū trāsmittat dixi s.de inoffi.testa.l.sancimus.¶ Itē ad hāc materiā vide qōstionem dñi Ißi.de matarellis quā posui in aut.ex causa circa finē s.ver.Dñs etiā Ißi.Ultimo quero si aditio hereditatis differatur propter posthumū qui speratur secundū.l.antiqui.ff.si pars hereditatis petatur ⁊ interim moriatur natus ⁊ postea non nascatur posthumus.nunquid transmittatur talis hereditas non adita.de hoc dic vt dixi.s.de postu.here.insti.super rubrica.glo.etiam ponit duos casus in quibus olim fiebat trāsmissio quorum vnus est ad sil.l.iij.§.fi.⁊.l.qui posthumos aliꝰ de contra tab.l.sed ⁊ si decesserit.sunt ⁊ alij qui no.in glo.ff.de acqui.here.l.ventre.In glo.filij cum nepotibus tunc enim venirent nepotes virtute substitutionis non virtute transmissionis.Si substitutus decedat ante conditionem existentem an transmittat no.⁊ dixi.s.de cadu.tollen.§.his ita.⁊ vide etiam glo.que est eadem.l.§.sinautem aliquid que facit ad hanc materiam ⁊ vide etiam vltimam questionem quam notaui.j.de legi.here.aut.cessante.

¶ Quando dies legati cedat. Rubrica.

¶ Super rubrica.Uide Azo.in summa.e.⁊ plene de cessione legatorum dixi.s.de cadu.tollen.§.⁊ cum triplici.

SI competenti iudici. Nota iudici faciendā fidē vt.ff.de probatio.l.quinquagita.Ad hanc legē opp.de.l.qui hoc anno.de verbo.ob.vbi in fine anni soluit ⁊ ibidem hoc plene dixi.Quidā dicunt ꝙ aliud in contractibus vt ibi.Aliud in vltimis voluntatibus vt hic.et hanc approbat glo.in insti.de verbo.ob.§.at si ita.sed falsa est qꝛ idem in vltima voluntate vt in fi.soluatur vt.ff.de condi.et demon.l.si in annos.Sed ad illam possit responderi quod ibi vnum erat tantum legatum hic autem plura ⁊ argumentum de vno ad plura non bene procedit ⁊ ideo magis facit contra dictā so.ff.de ver.ob.l.eum qui ita.§.qui ita.vbi dicitur inscri.deberi in princi.⁊ ibi de hoc per Dy.vnde glo.hic soluit ⁊ bene ꝙ in.l.cōtraria qui hoc anno loquitur in legato annuo ⁊ ponit versiculos annua si debes ⁊c.Alij tamen voluerunt distinguere inter annuū ⁊ singulis annis vt anno locū habeat hec lex in promisso singulis annis debeatur in fi.sed istam distinctionem destruit.l.expressa.ff.e.ti.l.nec semel.§.nouissime.per quē.§.dicūt qdā pdictos ver.falsos esse volētes dicere ꝙ fm pdictos ver.ānuū debebit solui in prin.anni vt hic.Sꝫ legatū singulis ānis i fine qd nō est verū per dictū.§.nouissime ad fi.

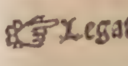
Ja.de ra.dicit ver.vosesse qꝛ gl.itelligit idē in debito singulis annis sicut in debito annuo ⁊ vt in vtroqꝫ fiat solutio in prin.Sed vbi debet anno tūc in fine anni ⁊ idē si maiꝰ esset tps adiectum.ratio est qꝛ vbi verba adiecta sunt pro debitore tunc debēt interpretari ꝑ eo.Itē vbi adiecta sunt ꝑ debitore similiter interpretari debent pro eo vnde si dicat promittis soluere isto anno ista adiectio temporis fit in fauorem debitoris.ißā alias teneretur soluere pure ⁊ ideo tunc tenetur soluere in fi.Sꝫ vbi dicitur pro singulis annis vel annua tunc adiectio ponit pro creditore.ißam al's nō solueretur nisi semel vna.x.⁊ ideo fit interpretatio pro eo vt soluatur in prin.anni ⁊ ita hoc casu modo adiectum tempus causa diuidende prestationis in alio casu causa differende solutionis vt no.dicta.l.eum qui ita.§.qui ita.de verbo.oblig.⁊ de stip.ser.l.si seruus communis meus.§.cum seruus.⁊ ratio quare ita videatur facta adiectio tpis ē illa quā pmisi ꝫ istā so.instat duobus modis.pmo qꝛ non procedit simpliciter qd vbi debetur singulis annis debeat semp solutio fieri in prin.qꝛ immo dꝫ cōsiderari an sit impleta ex pte petentis cā cōtractus necne vt si non sit impleta nō possit peti cū effectu vt dixi.s.loc.l.edem.⁊ ita cōsentit hic.Cy.⁊ ad.l.si seruus dicit respondendū vt ibi scripsit.sed so.satis potest colligi ex ibi notatis.⁊ ideo distinguit aut causa est impleta ꝑ petentem aut non.secundo instatur de.l.lecta est in auditorio v.igitur finito mense ⁊c.so.illud contingit ratione sortis cui vsurarum stipulatio accedit vt non ante cōputentur vsure ꝙ̄ in sorte currat tēpus.¶ Itē quia tertiū pactū successit in locū primi ꝙ vnicam tantū solutionē continebat ⁊ exigebat in fine solutionem fieri ergo eius conditiones assumpsit vt.ff.si quis cau.l.si eum.§.qui iniuriarum.et vt in pos.lega.l.j.§.si quis.sub cōditiōe.¶ Itē qꝛ illa stipulatio fauore debitoris erat apposita ergo ⁊c.vt.l.ꝙ fauore.fiebat enī ibi conuentio tēporis gratia differēde solutionis non multiplicatione obligatiōis vt ff.e.l.nec semel.§.sꝫ si quotannis.tertio instat qꝛ vbi sunt faciēde plures prestationes per varia tempora in fine tēporis petitio cōpetit nō in prin.vt.ff.de leg.j.l.si cui.ver.si menses desint ⁊ istud est durum.contrarium dicunt quidam quod ibi fallit ꝙ non placet Cy.immo dicit ꝙ ibi testator legauit vnam summā diuidendā in prestatione triū temporū ⁊ diuisit gratia differende solutionis ⁊ fit gratia heredis.secus vbi legauit omni anno vnam summam vt hic vnde vt omnia tollant contraria dicit aut promittit vel legat sub certo tpe aut ꝑ tēpora distinctā aut fit mentio tpis cā retardande solutiōis aut causa multiplicāde obligatiōis ⁊ si gratia multiplicāde obligatiōis aut obligatio respicit certā causam vel certum quid ex quo colligi dꝫ ⁊ tūc illa cā inspicit vt.d.l.nec semel.§.si in habitatione.⁊.l.firmio.§.j.qñ debeat solui pēsio domus dixi.s.l.edē legatum autē.alimentorū.solui dꝫ tpe messiū vt.ff.quando dies le.ce.l.firmio.§.vlti.refert etiā vtrū testator dicat.xij.anno.vel post xij.annos.vt.ff.de manumis.testa.l.si ita fuerit libertas.quod est notandum in ista materia ⁊ dic vt ibi dixi.

ERum. Ibi cautū subaudi in testamento vel codicil.vt alienetur ⁊ si alienaretur vt ad eū ⁊c.Ibi ad heredem etiā extraneū et liberū ⁊ nulli fideicōmisso suppositū vt.ff.de lega.ij.l.qui solidum.§.predium.Old.

Um vxori. Uide qd dixi.s.de cōdi.inser.l.j.Op.de.l.ex facto.§.si qs rogatꝰ dic ꝙ ibi reliquit si cū liberis moraret ⁊ quid si habebat liberos tpe testamēti dic aut testator sciebat aut nō vt no.in.l.solemꝰ de condi.⁊ demon.ꝙ est ar.ꝙ si papa cōferat alicui prebēdā vacaturā ⁊ vna vacabat ⁊ papa ignorabat ꝙ nō videat illā cōferre ꝑ hoc.ff.de condi.⁊ demon.l.si iam facta sunt in prin.Itē op.glo.de.§.ver.dic ꝙ ibi loquitur de obligatione cōtrahenda ꝙ dic vt ibi notat hic de conditione implenda in qua pseuerantia non exigitur vt.s.de insti.⁊ substi.l.si quis heredē.⁊.ff.ad trebel.l.heredibus in prin.nisi de mente testatoris perseuerantiā volētis appareat vt.ff.de condi.⁊ demon.l.illis libertis.in fi.⁊ dicta.l.ex facto.§.si quis autē.susceperit.Old.

 Legatū relictū dilata petitiōe nō videtur ꝯditionale.

X his verbis. Legatū † relictū dilata petitiōe in tps nō vr ꝯditionale.h.d.cū ꝯcor.ff.de ver.ob.l.si decē.cū petiero.Itē no.ꝙ nō sufficit tēpꝰ inchoari sed opꝫ impleri qd verū est vbi est vnū legatū.secus si plura vt.ff.de cōdi.⁊ demon.l.pater seuerinam.in fine.⁊ de annuis legatis.l.in singulos.⁊ de hoc qñ sufficiat tēpus inchoari vel nō dixi.ff.

de mune.ꝛ hono.l.ad rē publicā.ꝛ ꝺ manumissio.l.j.¶ Oppo. ad hāc.l.ff.ad trebel.l.seius saturninus. Pe.illā intelligit se cūdū istā.s.qꝺ ibi fuerit purū fideicom.sed dilata prestatio sed adhuc est ꝫ in eo qꝺ ibi prestaꝛ heredi statim non expectato tē pore respōdet ꝙ regulariter opꝫ totū tēpus impleri vt hic fal lit in hereditate paterna in q̄ liberis magis faueꝛ ꝙ extraneis vnde ibi loquitur in hereditate hic in legato.Alij ꝙ ibi dilata erat prestatio fauore ipsius fideicōmissarij vel erat dubiū ꝛ in dubio presumiꝛ ex coniunctione psonarū ꝙ gratia filij distule rint non heredis ꝛ ad omniū solutionē.dic ſm Jac.de are.aut dies apposita cōmensuraꝛ tēpori.aut nō.Primo casu aut ap poniꝛ ad expirationē beneficij.ꝛ tūc obtinet.ꝭ.de vsuf.l.ambi guitatē.aut apponiꝛ ad inchoactionē.ꝛ tunc aut est certuꝫ qꝺ testator voluit facere cōditionē ꝛ tūc erit cōditio vt.ff.de con di.ꝛ demon.l.dies incertus.ꝛ.l.in cōditionibus.ꝛ de manumis. testa.l.si ita scriptū fuerit in fi.vbi de hoc aut est certū qꝺ vo luit facere diē.ꝛ tunc habetur pro die ꝛ nō pro cōditione vt.ff. de ali.le.l.libertis.§.ab heredibus.ꝛ.d.l.seius.saturninus aut dubitatur.ꝛ tūc aut adijcitur libertati ꝛ hꝫ in se diem vt.d.l.si ita scriptū.ꝛ.l.fideicō.aut adijciꝛ legato ꝛ tunc aut substantia legati ꝛ habetur pro conditione vt.ff.de lega.j.l.si cui.ꝛ.ff.e.l.ti tie aut adijcitur prestationi post legatū simpliciter relictum ꝛ tunc nō est cōditio sed dies vt hic.ꝛ.ff.e.l.firmio.§.j.item faciē da est hic differētia inter filiū ꝛ extraneū vt.ff.de leg.j.l.si quis a filio.ꝛ.l.si cui.aut adijciꝛ mixtim libertati ꝛ legato.ꝛ tunc ꝓut respicit libertatē habeꝛ pro die.ꝛ prout respicit legatum habe tur ꝓ cōditione vt.d.l.si ita scriptū ꝛ de ma.te.ꝙ intellige quā do hoc est certū vel dubiuꝫ vtrū voluerit facere dilationē solā hꝫ locū hec lex ꝛ ita intelligit eam Dyn.in.d.l.si ita scriptum. Cy.intelligit qn̄ est certū.s.q̄ꝛ hic pure legauit.Sed solam pre statione differre voluit.ꝛ idem tenet Old.ꝛ in dubio dicit pre sumi ꝙ voluerit facere cōditionē vt.d.l.si quis a filio.de leg.j. Secūdo casu qn̄ dies nō cōmensuraꝛ tēpori.tunc aut se hꝫ ad esse ꝛ nō esse vt dies nup.ꝛ habetur pro cōdi.vt.j.de ma.testa. l.cum testator.ꝭ.de nup.l.scimus.vbi de hoc dixi ꝛ.ff.eo.l.dies scꝺo responso aut se hꝫ ad esse tm̄ licet ignoreꝛ qn̄ vt dies mor tis ꝛ refert aut adijcitur libertati ꝛ tunc si adijciaꝛ dies mortis serui non valet vt.ff.de ma.testa.l.libertas in princi.si mortem heredis valet vt.ff.de ma.testa.l.qui duos.§.hec cōditio.aut adijciꝛ legato ꝛ tunc aut est dies mortis legatarij ꝛ habetur ꝓ die ꝛ nō pro cōdi.aut mortis heredis vel extranei ꝛ tunc est cō ditio siue legato siue prestationi postea adijciatur ſm eū.vt.ff. de condi.ꝛ demon.l.heres meus.ꝛ.l.quibus dieb⁹.§.j.ꝛ.ff.e.l. si heres.Ja.in gl.magna.ibi videtur fecisse sed heredis q ad huc superest ꝛ sic adhuc supest causa fauoris.Ol.Ibi quibus diebus.§.j.hoc nihil facit ad hoc ꝛ ideo allega.§.ad treb.l.a fi lia.§.j.ꝛ de annuis lega.l.liberto.§.fi.Old.

Si fideicom. Legatū acquiriꝛ legata rio ignorāti ꝛ inuito ħ di cit qꝺ intellige nō irrepudiabiliter vt plene dixi.ꝭ.ꝺ cadu.tollen.§.ꝛ cū triplici.ꝛ de irrepudiabili loquiꝛ l.si qs ita.de cōdi.insti.vt ibi no.Querit Cy.quo iure detraha tur fal.ab intestato.quidā ꝙ iure pretorio.vt.ff.ad.l.fal.l.j.§. ad eos qꝺ nō placet Pe.nā licet ꝓ pretorē legata debeanꝛ ab intestato tm̄ fal.ipō iure resecat legata.vt.ff.ad.l.fal.l.linea.ꝛ si foret hoc de iure pretorio nō resecaret ipso iure q̄ꝛ pretor nō fa cit desinere quē heredē vel dominum ipso iure vt institu.de bo norū pos.§.quos autē.ꝛ ideo dicit ꝙ resecat de iure ciuili tm̄ cū pretor vult ab intestato deberi legata inducitur ꝓ cōsequens potestas legis fal.que iure ciuili inspecto non pertinet ab in testato.Sed inspecto iure pretorio quo legata debentur tunc potestas legis fal.inducitur non tamen vt sit de iure pretorio. sed de iure ciuili ꝛ sic intelligit dictum.§.ad eos.Cy.

¶ Ut in pos.legatorum. Rubrica.

¶ Super rubrica.Uide Azo.in summa.e.ꝛ Rof.in libello de act.ex stipulatu que datur pro legato prestādo.ꝛ de officio iu dicis quo petitur satisdatio nomine legatorum ꝛc.

Uoniam. Nota ꝙ circa istā cau tionē interponendam summarie cognosciꝛ.ꝛ ꝺ ista summaria cogni tione no.ff.ad exhi.l.iij.§.ibidem.ꝛ de edi.diui adriani tol.l.si.ꝛ pluribus alijs locis.¶ Iteꝫ dic ſm Jaco.de ra.ꝙ si heres negat relictum tunc legatario incumbit onus probādi qꝺ sit relictū vt.ff.eo.l. post ꝙ.§.penul.Si aūt cōfitetur relictum sed dicit ademptuꝫ tunc ei de ademptione incūbit probatio vt.ff.de excep.l.si qdē. ¶ Item querit Cy.vtrum hec satisdatio locū habeat in debi tis inter viuos in diem vel sub conditione.ꝛ videtur quod nō ꝭ.de here.ven.l.ij.In contrarium.ꝭ.de precibus impera.offe. l.quotiens.ꝛ.ff.de iudi.l.in omnibus.dic quod si est debitor pu re non est locus cautioni regulariter vt.ff.e.l.si is a quo.fallit vbi negat debitum ꝛ est dilapidator tunc em̄ aut satisdat aut sequestratio fit vt.ff.qui satisda.cogā.l.si fideiussor.§.fi.aut est debitor qui habet dilationem a lege vel ab homine per condi tionem vel diem appositam vel subintellectam ꝛ tunc aut est dilapidator et cauere tenetur.ff.de priuile.credito.l.si credito res.aut non ꝛ tunc aut queritur de legatis vel fideicom.aut de alijs.Primo casu tenetur cauere vt hic.ꝛ.ff.e.ꝛ est speciale fa uore vltime voluntatis.Secundo casu aut habet priuilegium a lege seu ab imperatore ꝛ tenetur cauere vt dicta.l.quotiens. ꝭ.de preci.imperato.offeren.ꝛ.ff.solu.ma.l.si constante.§.quo tiens.aut habet dilationem ex partium conuentione vel secun dum obligationis naturam tunc aut est persona suspecta ꝛ te netur cauere vt dicta.l.in omnibus.de iudi.ꝛ in hoc versatur cause cognitio de qua ibi diciꝛ aut non est suspecta ꝛ non teneꝛ cauere vt dicta.l.ij.de here.ven.ꝛ cōditione ob causam.l.dedi qualiter autem cauendum sit dixi.ꝭ.de verbo.signi.l.sancim⁹. ꝛ de vsufruct.l.j.

In ipsis rerū experimen tis.Concor.ꝭ.de veteri iure enuc.l.ij.§.omnia.de te sta.l.si.vltra princip.extra de testi.c.licet.ꝛ ideo ex perientia facit videri inutile qꝺ prius vtile credebatur in auꝛ. hec constitutio innouat constitutionem in princip.experientia enim rerum veritatem probat extra de elec.c.vbi periculū vl tra principium.li.vj.ad hoc.ij.q.vj.c.anterioruꝫ.et est rerū ma gistra.vt.d.c.vbi.periculum.et.e.ti.c.ꝙ sit.Experientia enim facit artem de iudi.l.certi.¶ Querit gl.vtrum testator possit tollere seu remittere hipothecariam que competit pro legato. Pe.dicit quod non ex quo est per.l.inducta.ꝭ.communia de leg.l.j.ꝛ.ij.tamē si remittat legatarius exceptio.repellitur de seruitꝛ.l.iij.ꝛ de actio.ꝛ obligatio.l.obligationum fere.§.placet et ita videtur sentire glo.iij.l.nemo hic in glo.allegata.Cyn.

Si postquam. In glo.prima in fi.dic vt dixi.j.qui potioꝛ.in pig.ha.l.ij.

Cum archimedoram. In fine scilicet vt satisdet.In glo.vlt.in fi.vel hic nō est so licitus de hereditate viuētis sed de cōseruatione fideicom.per iam defunctum impositi.Old.

Uel legati. Ibi satisfiat adueniētedie vl cōditiōe.In fi.mittēdo te ex secundo decreto ꝛ sic male dicit glo.que est.ff.de iu risdi.om.iud.l.iubere cauere q̄ dicit ꝙ in causa lega ti non fit missio ex secundo decreto.Old.

Certa forma. Ibi satis nō fiat.i.non soluaꝛ relictū aduenie te die vel conditione ꝛ sic non fuit hic mora in nō sa tisdando sed in non satisfaciendo.vt.ff.eodem.l.is cui.§.imperator.ꝛ.§.seq.Old.

Scire debetis. Uide qꝺ nota.ꝛ dixi ꝭ.de vsuf.l.j.ꝛ.l.vsu fru.cōstituto.In gl.vlti.in fi.vt.ff.de pac.do.l.cō uenire.Oldra.Sed quid si iussit heredi vt liberet fructuariū ab onere satisdādi.videꝛ qꝺ possit vt.ff.de admini. tu.l.quidā decedēs.ꝛ de lib.lega.l.si qs rationes.Jaco.de bel.

¶ De suis ꝛ legitimis heredibus. Rubrica.

¶ Super rubrica.Uide Azo.in summa.e.ꝛ agiꝛ hic de succes. ab intestato.de quo etiā vide in summa institu.de succes.ab in testato ꝛ extra co.ti.de succes.ab intestato per totū ꝛ in summa eiusdem titu.ꝓ Gof.ꝛ Host.in spec.e.ti.ꝛ in auꝛ.eo.titulo.ꝛ in summa eiusdem titu.ꝛ.plene dicam de istis successio.ab intesta to ascendentium descendentium ꝛ collateralium.j.communia de succe.auꝛ.itaqꝫ.

Si fratri tuo. In gl.j.ibi admittiꝛ tāqꝫ agnata.In glo.vlt.in fi. q̄ꝛ de collateralibus loquiꝛ.Old.ꝛc.

Nepotes. Hic dꝛ ꝙ nepotes succedūt in stirpes ꝛ nō i capita ꝫ q̄rit alb. pap.i pronepotib⁹.nūqd succedāt i capita vl' i stir pes ꝛ vꝫ tenere ꝙ i capita.ꝛ ꝙ ħ lex nō extēdaꝛ vl tra nepotes ꝛ qꝺ dꝛ in corpe de here.ab intesta.§.j.que.ē.j.e.ti. auꝛ.in succes.vbi dicit ꝛ vlteriores intelligit qn̄ succedant cuꝫ alijs proximioribus

aliis proximioribus in gradu. puta quando pronepotes succederent cū nepotibus sed qñ simul ⁊ inter se tunc succedant in capita ⁊ ratio est ſm eum q2 qñ succedunt cū proximioribus in gradu fauetur eis in vno. ergo grauentur in hoc ꝙ succedant in stirpes. at qñ succedūt solū inter se cessat predicta ratio. et ideo tūc sicut equales in gradu equaliter ⁊ in capita succedāt. nam qđ succedāt cū prioribus in gradu est ex priuilegio ⁊ contra ius cōmune vt in auť. de heredibus ab intesta. §. reliquum ⁊ ideo vt dixi tunc succedāt in stirpes ⁊ sic iste casus nō est producendus. vt. ff. de legi. l. qđ no. cōtra rationē ⁊ pro ista opinione facit. ⸗. de legi. here. l. lege. xij. tabu. circa fi. ver. illo etiā obseruando ⁊ institu. de legi. agna. suc. §. hoc etiā addendū in fine. et ibi in glo. ⁊ ita etiā fuit opinio Azo. quando filij fratrum succedunt cū patruis vt succedant in stirpem qñ inter se in capita: vt notať. ⸗. de leg. here. autē. cessante licet glo. videatur ibi sentire cōtrariū ⁊ in corpe de here. ab intesta. §. reliquū equior videtur mihi opinio qđ etiā pronepotes ī stirpes succedāt sicut successissent patres eorum in quorum locū succedunt. ⁊ hoc satis videtur probari. d. §. j. in auť. de here. ab intestato. ⁊ institu. e. §. cum filius. ⁊. §. fi. hoc etiam videtur de iure lombardo qđ ī linea descendenti succedant in locum patris ⁊ matris sue vt in lombarda de succes. l. nulli liceat qualiter isti nepotes veniant cum patruis ad successionē feudi vide in summa de feudi successione. §. sed nunquid.

Ut intestato. In fine. vt. ff. de cōtra tabulas. l. j. §. vocantur.

Intestato. In glo. i. valde sic exponiť. s. de here. act. l. iij. sic. ⁊. l. nimis exaltati sunt amici tui deus.

Si te parens. In glo. in fine glo. ista innuit ꝙ hic ageret de successione patris naturalis cum tamen textus dicat de successione patris adoptiui.

Filium. In glo. post manumissionem ibi si qs in senatorio iūcta. l. impator. in fi. s. de natura. libe. In eadē glo. in fi. vbi inspicitur initiū ꝯctus sed ibi in contractu loquitur qui tenebat hic autem matrimonium non tenebat tpe seruitutis vt. s. de incestis nup. l. cū ancillis. ⁊ dic vt no. d. l. ⁊ si contra.

¶ Filia etiam ignorans mortem patris ab hostibus capti efficitur eius heres.

Apud hostes. Filia † etiam ignorās mortē patris ab hostibus capti efficitur eius heres ⁊ nō aditā trāsmittit ad matrē. h. d. ¶ Oppo. ꝙ nō efficiatur heres eiꝰ quē ignorat mortuū vt. ⸗. de captiuis. l. nec nos. ⁊. ff. de acq. hered. l. qui hereditatē. quidā ꝙ hic speciale in hereditate paterna que filie queritur ipso iure. Sed cōtra hanc so. videtur. d. l. nec nos. que generaliter loquiť ibi qñ eorū bonarū alij ꝙ scientia desiderať quo ad dictionē vt ibi non quo ad transmissionē vt hic ⁊ rō q̄re nō adita transmittiť est iusta ignorātia mortis q̄ propter captiuitatē contingit ⁊ ita est hic speciale vt non adita trāsmittiť ſm. M. fili. Alij dicunt ꝙ hoc ideo cōtingit quia fingiť mortuus in ciuitate ⁊ filiā sciuisse ⁊ audiuisse ⁊ sic omnia procedūt ex fictione. tu dic ꝙ hec lex loquiť de filia que erat in potestate patris tpe quo fuit captus quā ius ciuile facit heredē ipso iure licet bñficio pretoris possit abstinere ⁊ ideo signanter dicit hec littera sua heres. ⁊ hanc opinionē tenēt Jaco. de are. de ra. Pe. ⁊ multi moderni. ⁊ Cy. eā approbat. non est ergo speciale in matre immo ad quēcūq3 extraneū heredē ista filia trāsmisisset cū fuerit heres pris ipso iure sine alia imixtiōe vt. ff. de test. mili. l. ex militari. §. fi. ⁊. l. seq. ⁊ sic intelligiť. ff. de iure fi. l. lucius. ⁊ de cast. peculio. l. hereditatē. §. filiꝰ. ⁊ dixi de h plene. s. si vt ab here. se absti. l. j. gl. tñ dicit ꝙ hic cōtingit priuilegio matris vt notať. s. de his qui ante aper. ta. l. j. ⁊. ⸗. ad orfi. l. ij. nō aūt existētia sui heredis operať transmissionē vt notatur s. de cura. furio. l. fi. §. finautē perpetuus. ⁊ videtur probari h opinio. ff. ad tertul. l. iij. §. si quis ex liberis secūdū vnū intellectum. quod nō placet Cy. per prealle. l. ex militari. §. fi. ⁊. l. seq. vbi est casus ꝙ suꝰ transmittit in quēlibet successorē. ⁊ de hoc dixi. d. l. vnica. de his qui ante aper. ta. non ob. dictus. §. si ex liberis q2 etiā scōm alr pōt intelligi vt ibi notať. Vel ēt ſm p̄missum intellectū respōdeť ſm p̄dictū Ja. ꝙ ibi cōtingit illud ꝓpter priuilegiū matris defuncti ne qđ vni ⁊c. vt. ⸗. qui potio. in pig. ha. l. in assiduis. Cy. aūt dicit ꝙ. §. ille satis concor. cum. l. ista. dicit enim ibi tex. si vero suus patri agnascatur ⁊c. per qđ supponit ꝙ si agnasceret patri ꝙ tunc existentia sui heredis transmitteret ad matrē. sed ibi erat casus in quo nō agnascebatur q2 filius idemq3 pater nepotis exiuerat de potestate patris sui eiusdēq3 auiꝰ ad nepotē nuru pregnāte ⁊ medio tpe mortuus est auus viuēte auia. deinde mortuus est pater postea natus est nepos qui agnasciť suo patri vt institu. qui. mo. ius pa. po. sol. §. penul. de tutelis. §. fi. cū glo. ibi posita. ⁊. M. voluit dicere. ij. rñso glo. q̄ est in. d. §. si quis licet. sed nō bñ exponat tex. quia proprie stat littera pater ſm predictū intellectū vtrū autem de equitate illius tituli de his qui ante apertas tabu. al's non suus heres transmittant ad matrem dicam. ⸗. ad orfi. l. ij. Sed secūdū illos qui dicunt ꝙ non. quid erit in casu huius. l. si filia nō fuisset in patris potestate sed sui iuris videť tunc dicendum ꝙ transmittatur vt. ff. de re. du. l. qui duos. §. cum in bello. ⁊. l. cum pubere. ad hoc facit predicta ratio. M. fili. Cyn.

Si defunctus. Hec tria. s. frater sororve defuncti ⁊ filiꝰ filiaq3 eiꝰ de cuiꝰ bonis agiť ⁊ auūculꝰ siue matertera q̄ hac lege ponunť easdē psonas demōstrāt ⁊ aliquātulū legē istā offuscāt. Ibi nisi forte auia. Idē in auo quo ad hunc casum. Ibi iusta semotis rōne. no. spectari cām inꝰ preteritione facta a linea materna. vt. s. de liberis preteritis auť. nō licet. ⁊ auť. ex cā exheredauerint subaudi ⁊ obtinuerint per contratab. vel querelā filie datiui casus. Ibi modū in superiori responso habent nepotes ex sua persona querelā. hic ex trāsmissione matris. In glo. ibi de hereditatis petitione. s. quādo esset nullum testamentu3. In gl. j. de querela quando teneret sed esset in officio. Fran. ac.

In successione. Sup. l. fi. legiť ⁊ non corrigit eā s3 addit corrigit tñ legē si defunctus. s. e. cū simi. q2 descendētes preferuntur oībus alijs ⁊ qđ dicit nepotes ⁊ vlteriores in stirpe succedere dic vt dixi. s. e. l. ij. ¶ Itē in ascēdētibus vnus remotus in locū alterius proximi nō vocať vt. ⸗. titu. proxi. auť. defuncto ⁊ ibi notať ⁊ vide circa hāc auť. qđ notatur in corpe vnde sumitur ⁊ qđ hic in fine dicitur sublatā differētiā emācipationis ⁊ patrie potestatis intelligunt quidam in successiōibꝰ ab intestato nō ex testō vt dixi in auť. ex causa. ⁊. l. qui se patris vñ liberi ver. in tertia cōbinatione ⁊ multe differentie adhuc hodie sicut inter suos ⁊ emācipatos. Pria est in collatiōe faciēda. vt. s. de colla. l. filie. ⁊. l. si emācipati. Item in acquisitione q2 emancipatus querit sibi quo ad totum. suꝰ querit patri quo ad vsumfru. vt. ⸗. de bonis que libe. l. cu3 op3 ⁊. l. cum non solum. ¶ Item suus nō vocat regulariter patrē in ius. vt. ff. de iudi. l. lis nulla emancipatus sic venia petita. s. de in ius vocando. l. fi. item donatio collata in filium in potestate nō tenet ab initio in emācipatū sic vt. ⸗. de dona. l. cum de bonis. ⁊. l. siue emācipati. ⁊ plene dixi. s. de inoffi. dona. l. j. ¶ Itē emācipatus condemnať inquātū facere pōt vt. ff. ꝙ cum eo. l. ij. suus insolidū. ff. de peculio. l. si qs cū filio. ⁊ hoc no. p Host. in summa de here. ab intestato. §. ⁊ qualiter deferatur hereditas vbi de materia huius auť. ⁊ aliarū que tractāt de successione ab intestato bene notať. ¶ Quero que est ratio ꝙ descendentes preferuntur ascendentibus in pari gradu sicut est auꝰ ⁊ nepos glo. in corpore dicit ꝙ est votum parentū vt. ff. vnde liberi. l. scripto. ⁊ de inoffi. testa. l. nam ⁊ si parentibꝰ. Ja. etiā de ra. concor. cu3 gl. ꝙ correcta non sunt iura antiqua quo ad successionē filiorū adoptiuorū. ¶ Itē licet glo. hic ⁊ in corpore. et ff. de coniungendis cū emācipato liberis eius ⁊ vbiq3 teneat illū titulum fore correctum per hanc auť. Ja. de ra. Ric. ⁊ Cyn. ⁊ alij moderni tenēt ꝙ nō sit correctus in totū vt dixi. s. vnde liberi. l. qui se patris. ver. in quarta ꝯbinatione ꝙ enim p auť. istam dicitur sublatam differentiam emancipationis ⁊ patrie potestatis verum est in successionibus ab intestato nō ex testamento ⁊ ideo non corrigitur quando succeditur ex testamento et ideo non corrigitur. l. si proponas. de inoffi. testa. licet ibi notať ꝯriū. Nā q̄rela inofficiosi est ex testō l3 deducat ad cām intestati. Itē nō est correctū q2 ī ꝯ ta. nihil est imutatu3 vt dixi s. vñ legitimi. l. certū. Itē vbicūq3 vellet succedi de iure ꝑtorio cū hec auť. loquať solū de via iuris ciuilis. Itē nō est correctū si habeo filiū emācipatū ⁊ ex alio nepotē in potestate vt in corpore. vnde hec sumiť. §. ij. Ultimo notandū est ꝙ ista auť. non h3 locū in successione regnorū q2 regnum est indiuisibile ⁊ succedit solus primogenitus vt extra de voto ⁊ voti redemptione c. l3. in fi. cum ibi notatis per Ber. ⁊ Inno. ⁊ Host. ⁊ plene dixi s. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. fin. Si res decedat relicto filio ⁊ nepote ex filio primogenito quis succedat in regno dicā. ⸗. de bonis maternis. l. si viua. Item de iure lombardo mulier nō succedit cum masculo in paritate gradus vt in lombarda de successione. l. j. ⁊. l. si pater.

¶ Ad senatusconsultum tertulianum. Rubrica.

¶ Super rubrica. Vide Azo. in summa. e. et late p Rof. in libello. e. tit. plene et vtrū mater succedat de iure lombardo dixi j. communia de succes. auth. itaq; in fine.

Licet. In glo. in fine hodie contracta fiducia emācipasset intelligitur vt. j. de emancipatione liberorum. l. fi.

In successione. Correctum est p auth. defuncto hic nō sunt alia.

Si qua mulier. Ibi solēnitate cōpleta. s. ne vltra qngentos aureos sine insinuatione donet vt. j. de dona. l. sancimus ibi vel sorores. Sed nūquid mater hodie admittitur ad successionem vnius filij vna cum alio filio in virilem etiā in casu huius. l. per auth. et cū solis. j. e. dic qd non vt ibi notatur. Oldra. Ibi iure fortune. Nota pulchrum text. et moralem etc.

Mater. Unde dicat mater no. p Arch. xxvij. q. ij. c. inuenta ibi delata ab intestato derelicta ex testamēto et qd dicit extrinsecus dic. i. nō a patre. et qd dicit simili firmitate dic sicut ad secundas nuptias nō transisset. ¶ Itē dicit glo. q per. §. hinc nos in auth. de nup. redditur ad distinctionē huius. l. qd verū est quātū distinguit paternā ab alijs non aūt qtū distinguit nubat mater ante mortē filij vel post in hac enim nō est hodie differentia vt in. d. §. hinc nos. ¶ Itē cū ex testamēto succeditur nō pdit licet ꝯtrahat secunda vota vt. d. §. hinc nos vñ sumitur auth. ex testamēto. s. de secundis nup. et nisi sic suppleat ista glo. esset defectiua. In glo. mortuo iā ibi an post et semper intellige post tempus luctus. In glo. vlti. ibi est ei minuta ar. ff. ad. l. fal. l. cum pater. §. j. et. l. alienus. Oldra.

Omnem matri. Pro declaratiōe hui⁹. l. vide q notā. et dixi. s. de secundis nup. auth. eisdē penis signata sup. l. j. et qd dixi qui petāt tutor. l. fi. et qd notat et dixi in auth. matri et auie qn mulier tute. offi. fungi pōt et vide ēt in nouellis prima parte nouellarū. et per Rof. in libello ad tertul. ¶ Op. in eo qd dicit perdit substitu. ff. qui petāt tutor. l. fi. gl. ibi varie soluit finaliter tñ dicit q ibi relictū fuit fideicō. in tempus pubertatis sed illa solutio est contra textū illius. l. quidam moderni dicūt qd ibi loquit in substitutiōe fideicommissaria hic in directa. tu dic qd mater pdit relicta a pupillo de bonis ipsius pupilli sed nō pdit relictū ab alio de bonis ꝓprijs relinquētis et ita intelligitur hec lex. et. j. de legi. heredi. l. sciāt. ſm Jaco. de ra. ¶ Querit gl. nunquid habeat locū hec lex si mater fuit delata tutrix in testamēto. Jo. qd sic. alij contra et hāc sequit Pe. et est verū qd vbi mater hodie dat tutrix in testamēto testamētaria ſm Dy. vt dicit Cy. audiuisse eū dicentē. ff. de testa. tute. l. si quis sub cōditione. quā tutelā nō credit pdi per trāsitū ad secūda vota postea tñ idē Cy. in additionibus suis dicit forte immo expirat propter suspitionē quā hꝫ lex de ea vt. s. de admi. tu. l. lex que tuto. §. fi. et hoc dicit gl. s. quādo mulier tutele officio fungi potest auth. hoc sacramentū qd sicut suspecta discedit a tutela. non obstat qd non pdit vsufruc. qr hic est alia ratio scꝫ superueniēs suspitio arg. ff. de confir. tuto. l. in confirmando. et de suspecto tuto. l. etiam Cy. et hāc vltimā vidi seruari et in iudicio obtinui. Sed hec lex non aperit quē tutorē mater petere debeat vnde videtur q petere possit quemlibet dū tamen idoneū. et pro hoc. ff. e. l. ij. §. si mater. et §. se. In cōtrariū videtur q teneat petere aliquē ex agnatis vel cōiunctis pupilli vt. ff. qui pet. tutor. l. ij. que incipit si minores sed illa hoc non dicit immo qd agnati tenentur tutores petere. dicunt etiam quidā q illa non est lex cum sit greca tñ cōmuniter habetur pro lege et allegatur p doctores et per azo. in summa illius tituli in fine. et ad similitudinē liberti tenetur iudici in scriptis dare noīa tutorū. vt. s. qui petāt tu. l. ij. Excusatur aūt mater a pena huius. l. multis casibus notatis in gl. s. e. l. iij. et maxime si est minor vt ibi notatur. Sed quid si erat minor tēpore mortis mariti postea est facta maior. nūquid incidat in penā huius. l. si facta maior non petat tutor. dic q nō vt no. in spec. de in integ. resti. §. j. ver. sed quid et vide in ver. sequentibus petendus est tutor per matrem quā cito potest dū tamen non differat vltra annū. vt. j. de legi. here. l. sciant. Itē potest petere per procura. vt. s. qui petant tutor. l. cum a matribus et no. extra de iudi. c. mulieres lib. vj. per Archidi. et ad hanc materiam facit. s. de procur. l. alienam. et de nego. gest. l. j. curatorem petere non tenetur vt. s. qui petan. tutor. l. matris pietas et licet ista lex videatur innuere q propter sacramentū desertū patiatur mater huius. l. penā. et ideo cū hodie cesset sacramentū vt. s. qn mulier tute. officio fungi potest auth. sacramentū. videatur cessare pena huius. l. dñs tamē Gui. de suz. tenet cōtrariū qr sacramentū nō est causa finalis immo suspitio. que oritur ex transitu ad secundas nup. vt. s. dixi. est etiā notandū q non sufficit petere tutor. nisi et rōnē reddat vnde vno deficiente incidit mater in penā huius. l. cū hec lex vtrūq; requirat. ¶ Querit idem dominus Gui. si pupillus habeat tutorē legitimū puta patruū licet mater non petat eum dari tutori cum lex eū det vt. ff. de legi. tuto. l. legitimos si reddat ei dem rōnē vtrū sufficiat. et tenet q sic. sed salua pace eius non videtur bene dictum qr cum mater perdit tutelam ex secūdis nup. nō est locus tutele legitime sed datiue vt notat in auth. matri et auie et auth. hoc sacramētū. Itē dato quod esset locus tutele legitime tñ ipsi tutori nō posset reddi ratio p matrē nisi prius iurasset tutelam et decreta esset ei administratio et satis dedisset et inuentarium fecisset vt in auth. vt hi qui ob. se habere perhibent res minorum. §. fi. s. de admi. tuto. l. tutore. et. ff. e. l. tutor qui repertorium. et. s. de tuto. qui non satisdedit per totum. Est etiam notandum quod ignorantia iuris non excusat matrem a pena huius. l. vt notatur per Azo. in summa qui petant tuto. §. penulti.

Si quis vel si qua. Primo dicit quomodo mater veniat cum solis sororibus ex vno tantum latere cōiunctis. Scdo q̃liter veniat cum fratrib⁹ et sororibus permixtis et in ista scda pte dꝫ esse glo. q exponit vel p et ibi vel etiā cū sororibus. Tertio dicit qn cū fratrib⁹ et sororib⁹ superest pater qui nō habebat filiū premortuum in potestate. Quarto qn habebat filium in potestate et expone ibi vel legitimo. i. ex vtroq; parēte. Ibi ad similitudinem sororū. i. sicut veniret cū sororibus et est similitudo in succedēdo sed nō in portionis quātitate siue quotitate et hoc subijcit ita tñ etc. Ibi promiscui generis. i. cum fratribus et sororib⁹ mixtis in glo. inspecto tertuliano in fi. sed ibi decessit sine liberis et sine fratribus et sororibus vt. s. e. l. ij. hic autem habebat fratres et sorores.

Et cum solis. Hec auth. intelligit quādo frater et soror sunt ex eodē patre et matre al's mater excluderet fratres et sorores ex altero tm̄ parēte cōiunctos vt in auth. de functo ibi vtriq; defuncto coniuncti. Gui. de suz.

In testamento. Quidā intelligūt hāc auth. solū in filio emācipato ꝯ quos est q hic dicit rescindit et sic p querelā sed querela nō cōpeteret sed ꝯ tab. vt dixi in auth. ex cā. et id loquit in filio in potestate ꝯstituto et si obijcias q nō pōt testari verū est nisi in castrēsibus vel q̃si vt. s. q testa. facere possunt. l. fi. et hoc colligit etiā in corpore vbi dicit si patres prohibeāt filios testari in rebus in quib⁹ habēt testādi licentiā etc. et si obijcias qd in castrēsibus cessat q̃rela vt. l. fi. s. de inoffi. testa. dic q correcta est per illud ius autenticorum licet alij dixerint nō agi q̃rela sed cōditione ex. l. ad legitimam portionē et hāc videtur innuere hic glo. dū dicit patrē detrahere falc. i. debitū bonorū subsidium conditione ex ista autē alibi tenet agi querela vt dixi dicta. l. fi. et in auth. ex causa.

Defuncto. Corrigit multa iura antiqua circa succes. descēdētiū p ascēdētes et stādū est hodie huic auth. q tria dicit. Primo q̃liter succedūt parētes filio defuncto qn soli sunt. Scdo q̃liter cū fratribus vtrinq; cōiunctis. Tertio remouet differētiā sexus et patrie potestatis. et vide qd no. in corpe. vñ sumitur. Querit glo. si mortuo filio superest frater. et auus nunquid excludat auus hul. q sic. Jo. et Mar. contra. nec obstat regula si vinco vincentē te etc. qr locū hꝫ qn vnus hꝫ causā ab alio al's nō vt patet. s. de naturalibus liberis auth. licet. et ibi dixi vel pōt dici q hic frater nō vincit patrē. Sed est ei similis. Sed tunc obstat per aliū modum qr si pater cui frater est similis vincit auū ergo et frater eum vincere debet quidam moderni hoc sub dubio relinquunt sed Fran. ac. tenet opinio. Joan. et Mar. et Cy. eam approbat. nec obstat quod est similis vincenti auū qr nō est causa eadē vincendi que est assimilādi patrem vincentē qr pater vincit vno respectu. s. qr prior in gradu et frater assimilatur eidem alia ratione. iuxta hoc pōt dubitari si supersunt ascendentes dispari numero vt auus tm̄ paternus et auus et auia materna. ¶ Itē duo fratres vel sorores vtrinq; coniuncti qualiter vocabuntur ad hereditatem. Quidam dicūt q auus paternus habebit quartam partē: fratres duas partes

partes auus ⁊ auia materna aliã quartã pte arg. huius aut. nã ⁊ alias plures cõiunguntur in vna pte. ff. de leg. j. l. plane. §. ⁊. ij. rñso. alij dicũt hereditatẽ in quinq̃ partes diuidi ⁊ oẽs in viriles succedant ⁊ sic auus ⁊ auia habebũt duas ptes bñficio fratrũ arg. l. vlti. versi. si vero mater. Alij dicũt sicut primi diuidi in quattuor partes tñ partem aui ⁊ auie materne ⁊ duas partes delatas fratribus dicunt inter eos debere cõtribui et fieri de eis quattuor partes inter eos equales ar. ff. de vul. ⁊ pupil. substi. l. si pater filio cũ simi. Cy. Itẽ dicit gl. ꝙ licet filij fratrũ nõ veniãt cũ ascendẽtibus per hanc aut. veniunt tamẽ ꝑ aut. fratrum filij. §. j. que in hoc corrigit istam. Sed in hoc caue quia per illam non vocantur fratris filij cum ascendentibꝰ simpliciter vel indistincte sed certo tñ casu. s. qñ superest ascendens frater ⁊ fratris filius: tunc em̃ q2 frater cuz ascẽdente venit ⁊ cũ ipso fratre alterius fratris filius. ideo quasi ex psona fratris cũ quo cõcurrit cõcurrit etiã cũ ascẽdẽte. arg. ff. de assignãdis libertis. l. j. §. fi. ⁊ l. sequenti. ⁊ l. iij. alias autem si super esset solus ascendens ⁊ fratris filius solus ascenderet per hãc aut. que in hoc non inuenitur correcta. ⁊ ad hoc facit qd̃ nota. j. titu. ij. autẽ. cessante. ¶ Ultimo querit Frã. ac. si pater instituit duos filios impuberes ⁊ ei qui vltimo moreretur in pupillari etate titium substituit ⁊ vnus decedit in pupillari etate superstite fratre adhuc impubere ⁊ matre quis debeat succedere. ⁊ videtur ꝙ solus frater quasi substitutus matre exclusa. vt. ff. de vulg. ⁊ pupil. substi. l. si pater. ij. vbi videtur expressuz prout est ibi in littera substituentur. videtur enim filios inuicẽ substituisse vt ibi no. ⁊ pro hoc. ff. de here. instituen. l. cum in testamento. §. hec verba siue em̃ substitutio sit vulgaris vt ibi siue pupillaris vt in casu proposito excludit̃ mater de vulgari. habetur. s. de institu. ⁊ substitu. l. fi. ⁊ vide qd̃ ibi notaui de pupillari habetur. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. ¶ Item pro predicta opi. bene facit. s. de impuberum. ⁊ alijs substi. l. cum quidam ⁊ qd̃ ibi notaui vbi frater excludit substitutum qui erat substitutus vtriq̃. ⁊ pro hoc de rebus dubijs. l. qui duos. ergo multo fortius hic frater excludit substitutum qui substitutus erat demum vltimo morienti. ⁊ pro hoc bene facit littera dicte. l. cum quidam ibi cogitasse enim patrem ⁊c. Et ad idem facit. ff. ad. l. fal. l. pater vbi frater excludit substitutũ. In contrariũ ꝙ substitutus admittatur videtur. e. l. pater. §. fi. in prin. vbi dicit vtriq̃ herede existẽte ⁊c. ⁊ pro hac etiã opi. est. ff. de iniusto test. l. penul. ⁊ ad tre. l. heredes. §. cũ ita. Quod mater vocetur cũ fratre videtur ꝑ hanc aut. ⁊ aut. ⁊ cuz solis. nec ob. substitutio quia vltimo tantũ morienti fuit substitutus ⁊ pro hoc facit. d. l. si pater. vbi substitutio stat in terminis suis scz vltimo moriente. ⁊ hanc vltimam. s. ꝙ mater admittatur cũ fratre tenuit ipse Fran. per hanc aut.

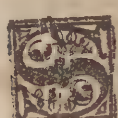
¶ Ad senatusconsul. orficianum. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azo. in summa. e. ⁊ Rof. in libello de senatusconsulto orficiano. ¶ Quero si due mulieres dũ in eadem domo parerẽt vna peperit viuũ. alia abortiuum ⁊ que peperit abortiuũ supposuit eũ alteri ⁊ abstulit ei viuũ illa filium petebat altera negabat lite pẽdente ambe decesserunt. q̃ritur vtrũ noĩe pueri hereditas vtriusq̃ peti possit. Berto. brix. t3 ꝙ si vna earũ erat in q̃si possessiõe illius filij ꝙ hereditas illiꝰ petet̃ si neutra erat in q̃si possessione nulliꝰ hereditas peti poterit quousq̃ cõstet de filiatiõe in questionibus suis. xlvj. questione q̃ incipit cũ due mulieres ⁊ fuit q̃stio. Py. xcix. ⁊ eodem modo incipit. Unã aliã pucbrã questionẽ in materia filiatiõis disputauit do. Ja. de bel. que talis est. berta cõtraxit matrimonium cum titio decessit titius habilis tñ ad procreationem sobolis vsq̃ ad mortẽ eadẽ Berta statim mortuo titio contraxit matrimoniũ cum sempronio ⁊ eam transduxit statim deinde h̃ Berta peperit filiũ sempronio nono. vel. xj. mense decessit sempronius ex quo queritur an natus succedat Titio primo marito tm̃ an secũdo tm̃ an vtriq̃ an neutri ⁊ an super hoc stet̃ declarationi matris. ⁊ q2 sub longa examinatione ⁊ distinctiõe sol uit gratia breuitatis omitto. sed ad ipsam questionem recurratur in q̃ videt̃ multũ inclinare ꝙ succedat illi cui magis assimilatur ⁊ qd̃ est notandum. dicit etiam Py. hanc questionez mouisse. ff. de adimen. leg. l. iij. ibi non inuenio in meis additionibꝰ §. si duobꝰ. ibi allegat primo quod ad vtriusq̃ hereditatem. ff. de inofficio. testamen. l. pap. §. sed nec impuberis. de secundis tabul. l. qui ex liberis in princip. de vulga. substitu. l. ex duobꝰ. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. cũ hic status. §. si ambo. de dona. cau. mor. l. si hi qui de fideiussor. l. generaliter de reg. iur. quotiens nihil. ⁊ de carbo. edic. l. ij. econtra q2 confessio aduersarij non debet plus operari ꝙ̃ probatio. sed probando se filiũ vniꝰ cõtra naturã est ꝙ sit filius alterius. Sed aduersarius eius cõfitetur esse filium vnius ergo impossibile est ꝙ sit alterius arg. ff. de interrog. ac. l. confessionibus. ¶ Itẽ allegãs cõtraria nõ auditur ⁊ libertas ⁊c. vt. ff. de rebus dub. l. si quis de pluribus dicit etiã qd̃ fuit Azo in suis questionibus sabbatinis vbi dicit ꝙ de rigore iuris non admittatur ad successionem vtriusq̃ Sed de equitate sic ar. ff. de re. du. l. qui duos circa princi. ⁊ videas de hac questione in brocardis quando filius admittitur ad vtriusq̃ matris succes. ⁊ extra de presump. c. ij.

Non pro numero. Numerꝰ heredũ attendi debet tempore aditionis hereditatis non tempore mortis defuncti. h. d. Oppo. hic dicitur quod filij in potestate decesserunt ergo pater debuit admitti ad partem eorũ ⁊ nõ alij fratres quia pater etiam contradicẽte filio in potestate cõstituto potest agnoscere hereditatem eidez filio delatam: vt. j. de bonis que liberis. l. fi. §. j. ergo eo ignorante vel absente vel mortuo vt in regula iuris qui potest. glo. dicit ꝙ isti filij repudiauerant sed quomodo hoc sciuit gl. cum hoc non dicatur in littera. Quidam vt Sy. vincentinus ꝙ ideo pater hic excluditur q2 fratres erant superstites immo plus dicit ꝙ etiam si isti filij mortui essent infantes non transmisissent ad patrem propter fratres existentes. non obstat. l. si infanti. q2 ibi non erant fratres. ⁊ ista est noua opinio quã hic sequi videtur. Jaco. de are. ⁊ nisi vellemus diuinare videt̃ Cy. qd̃ oporteat sic dici nisi diceremus ꝙ hec lex fuit ante illaz. l. vltimã. j. de bonis que liberis. ⁊ sic etiã si nõ essent fratres de iure isto pater nõ admitteretur q2 hereditas nõ adita nõ transmittitur regulariter. tu dic quod vbi filius moritur pater nõ admittitur beneficio dicte. l. vltime. de bonis q̃ libe. cũ ius siue possibilitas adeũdi pẽdeat ex persona filijfa. qua deficiente ⁊ ipsa deficit licet viuente filio duret in quacunq̃ voluntate sit filius ar. ff. cõia pdiorum l. fi. ẽm Ric. malũ. vt notatur per eum. d. l. vlti. j. de bonis que libe. Uel dic ẽm Jaco. de bel. aut filius est heres in solidũ tũc transmittit ad patrẽ siue prius moriatur siue repudiet vt. d. l. fi. §. similiq̃ modo de bonis que libe. Si vero filius est heres pro parte tunc siue premoriat̃ siue repudiet excluditur pater ⁊ veniũt fratres iure accrescendi. vt. ff. ad tertul. l. ij. §. si quis ex liberis in fi. §. ver. sed si nõ est solus. ⁊ l. j. §. si nemo. ⁊ est rõ cuz q2 fratres adsunt tum q2 tractatur de iure accrescendi. arg. ff. de acqui. heredi. l. qui superstiti. tum etiam q2 transmissio hereditatis ad patrẽ hereditate nõ adita procedit ex priuilegio. sed ius accrescẽdi ꝑcedit de iure cõi ⁊ priuilegia faciliꝰ tolluntur vt. s. ad velleia. l. antique. circa princip. Sed ad suos heredes transmittant etiam si cũ extraneis sint instituti vt. s. d̃ his qui ante aper. tab. l. vnica. ⁊ hec est ipsa veritas ẽm eum Jac. de hoc etiam late notatur per ipsum Jaco. in quattuor q̃stionibus q̃s querit ⁊ disputat in. d. l. vlt. de bonis que lib. in quarta questione. Uel ẽm alios illa regula iuris que põt nõ est semper vera nec in casu nostro obtinet. Sed nunquid hodie trãsmittitur hereditas matris nõ adita in patrẽ. gl. dicũt ꝙ sic. s. de suis ⁊ legi. l. apud hostes. Sed illa nõ facit q2 loquit̃ in herede suo qui transmittere etiam in extraneum vt ibi dixi. Sed ꝑ glo. facit ratio que est in. l. vnica. de his qui ante aper. tabu. ordine conuerso. Sed tamẽ non est sic debita econuerso vt. ff. vnde liberi. l. scripto. §. fi. ⁊ sic videtur quod non sit eadem ratio per omnia. Si filius esset infans secũduz cõmunẽ opi. non est questio per. l. si infanti. Sed cuz est maior infante nec pater videtur admitti nec mater nisi vt dixi in. l. apud hostes per hanc legem nisi diceres eam admitti per preallega. l. de his qui ante aper. tabu. cum sit eadem ratio tamen vt dixi non est ꝑ omnia. idem Cy. dicit se aliquando credidisse hereditatem inferiorum non aditam transmitti ad superiores ⁊ hereditatem maternam ad patrem ⁊ paternam ad matrem sequendo glo. Sz per hanc legẽ mouet̃ in cõtrariũ q2 non est tanta ratio transmittendi ad superiores sicut ad inferiores. ⁊ ideo q2 diuersitas est in ratione sit diuersitas in iure vt est videre in his que dicta sunt. s. ti. proxi aut. defuncto. ⁊ ti. ij. aut. in successione quia em̃ magis est debita hereditas superiorũ inferioribus. iõ magis trãsmittit̃ in solamẽ tristitie. ⁊ ne addat̃ afflictio afflicto in ꝑditiõe eius quod est sibi debitũ ex voto ascendentium. Cy. Ultimo notãdũ ꝙ lex ista clare determinat ꝙ filius nõ sit heres matris ipso iure sine immixtiõe l3 in patre secus vt dixi. s. de de his qui ante aper. tabu. l. vnica. si em̃ esset heres ipso iure trãsmitteret ad suos heredes etiã extraneos qd̃ hic nõ est. ⁊ iõ oportet nos dicere ꝙ lex penul. s. de legitimis here. q̃ dicit filios matri ipso iure succedere intelligit secundum determinationem eorum que. s. dicta sunt.

1 ¶ Castitas maior requirit in mulierib⁹ nobiliorib⁹ q̄ aliis.
2 Spurij non succedunt matri illustri extantibus legitimis.
3 Spurius succedit matri vna cum legitimo.

SI qua mulier. Hec est bona lex. Et nota q in nobiliorib⁹
1 mulierib⁹ † requiritur maior castitas. Item nota q
2 spurij † non succedunt matri illustri extantibus legitimis. Quid in successione coniunctorū per lineā maternam dicit dy. idistincte admitti p.l. ff. vñ cognati. l. si spuri⁹. l. modestin⁹ ꝛ. l. hac parte. Itē querit glo. cum hec lex loquatur ab intestato nunquid testamentū tales filij possunt impugnare hic nō bene firmat pedē sed in. l. si suspecta. §. j. de inoffi. testa. que hic allegatur in glo. tenet q sic ꝛ est vera ẜm cy. Itē colligit glo. q fi-
3 lius spurius † succedit matri vna cū legitimo nisi sit mater illustris sed hoc nō colligitur ex. l. ista q: in fine loquitur de nato ex concubina ꝛ sic ex licito coitu de iure ciuili vt. ff. de concubi. l. in concubinatu ꝛ hic ex tex. apparet q: non dicit spurius sed naturalis. Sed ex predicta lege si suspecta. §. j. colligi potest q gl. dicit ꝛ ex alijs hic in glo. allegatis. ol. rofre. tñ dicit q hodie spurius nō succedit matri cū legitimo vt. ff. e. l. ij. ꝛ maxime iuxta auc. quo dicit hoc esse correctum. s. de naturalibus liberis auc. licet ꝛ ita tenet hic. e. ti. §. j. ꝛ de bonoꝝ pos. vnde cogna. circa prin. Speculator sentit cōtrariū de successionibus ab intestato. §. j. ver. sed nunquid spurij nisi damnatus esset coitus ex quo nati essent vt ibi notatur per eum ꝛ ita etiā videtur sentire odo. hic ꝛ. s. de incestis nup. auc. ex complexu. Ubi de hoc tetigi que signata est sup. l. si quis incesti. ꝛ notatur etiam in glo. instituta. e. §. nouissime. Item si mulier iūgit se seruo proprio tales filij excluduntur ex toto ab hereditate materna vt. j. de mulieribus q̄ seruis proprijs se iunxerūt. l. vnica vbi notatur in glo. ꝛ p odo. ꝛ ni. tenet etiā archi. q si matrimoniū de facto cōtrahat inter ꝯiunctas personas q filij nati ex tali matrimonio nō succedūt patri nec matri vt notat p eum extra de testamētis. c. si pater. libro. vj. mater etiā tenet alere filium vulgo quesitum sicut legitimum vt. ff. de liberis agno. l. si quis a liberis. §. j. ꝛ eodem modo suscipit tutelam naturalis sicut legitimi vt. s. quādo mulier tutele officio fungi potest. l. fi.

Uidam. Ibi saluo iure. q. dicat nō soluꝫ autoritate hui⁹. l. sꝫ etiā ex senatuscōsulto orfic. succedit. vt. ff. e. l. j. §. interdū ꝛ caue in eo qd dicit glo. nepotē conceptū post mortē auie non admitti q si patri eius competebat succedendi ius transmittit in ipsum filiū suū eundēq nepotē per ti. s. de his qui añ apertas tabulas vt ibi dixi. ꝛ in. l. qui se patris. ꝛ no. p Dy. in. l. gallus in fi. sue magne distinctionis. Ultimo no. verba illa oēs veteres iuris autores consentiūt q: intelligi debet de illis qui presentes fuerūt examinationi sic exponitur. ff. qui satisda. co. l. inter oēs. s. de inoffi. dona. l. fi. ꝛ sine censu vel reliquijs. l. oēs. ꝛ ibi plene de hoc in glo. ꝛ in summa Azo. e. ti. ꝛ qd dicitur vim vi repellere oēs leges omniaq iura permittunt intelligit de hoc loquentib⁹ sic exponitur extra de snīa exco. c. si vero. q̄ oīa faciunt q si in instrumēto sindicatus continetur qd oēs consiliarij ciuitatis constituerunt talē sindicum si probet vnum vel duos fuisse absentes qd instrumentum sindicatus non sit propter hoc falsum sed intelligantur oēs. s. qui fuerunt ibi presentes per iura predicta in glo. adita hereditate q: tunc cedit dies libertatis vt. §. in nouissimo. de caducis tollendis.

¶ De legitimis heredibus. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azo. in summa. e. ti. per Rof. in libello de bonorum pos. vnde agnati ꝛc.

SI eius. Hec lex pro tanto facit ad tituluꝫ quia hic tractat de legitimis successionibus ꝛ legitima dicitur etiā illa que defert ex testamento. vt. ff. de verbo. signi. l. lege.

COnsanguineitatis. Ibi cessante iure agnationis. i. dato q cessaret puta q: omnes essent agnati ex eadem matre ꝛ diuersis patribus. Fran. ꝛ no. quod fratres iure ciuili sunt in secundo gradu filij fratrum. in tertio aliter. tamen fit computatio graduū iure canonico q̄ iure ciuili vt plene per Gof. ꝛ Hostien. ꝛ fratrem Raymundum in summa de consanguinitate ꝛ affinitate. ꝛ per ipsum fratrem Raymundum de impedimēto cognationis. §. sequitur videre. ꝛ que sit ratio quare aliter computentur de iure canonico habetur in tex. ꝛ glo. xxxv. q. v. c. ad sedem. ¶ Itē no. quod iure ciuili germani appellantur frater ꝛ soror vt no. in auc. iusiuran. quod prestatur ab hisqui administrationē suscipiūt in prin. ꝛ ecōtra fratres appellantur germani vt ex de consanguinitate ꝛ affinitate. c. tua nos. ꝛ Jacobus apostolus dicitur fuisse frater xp̄i licet fuisset vere solum germanus. lxvj. di. c. porro. ꝛ ibi in glo.

CEssante. Cy. ī isto titulo nihil scribit nisi super ista auc. que corrigit. l. C. ꝛ primo dicit quod linea directa cessante veniunt fratres ꝛ eorum filij in stirpem. Secundo dictum istud limitat ꝛ declarat. Tertio dicit quod hec linea transuersalis venit etiam cum directa linea ascendenti. Quarto remouet dubium. Quinto tollit differentiam sexus ꝛ emancipationis. ꝛ vide notata in corpore. vnde hec sumitur. ꝛ quidam moderni hoc verbum cessante exponunt aliter q̄ glo. ꝛ dicūt cessante. i. cessantibus liberis ꝛ alijs ceteris descendentibus ꝛ qd dicit ꝛ eius expone ꝛ. p. i. ꝛ quod dicit ascendentis passiue ponitur. q. dicat quando aliquis superest de descendētibus omnes alios excludit in successione ascendentiū vt. s. de suis ꝛ legiti. here. auc. in successione ꝛ sic bene dicit eius que sola sit ꝛc. vel dic qd illa dictio ascendētis ponat actiue ꝛ cessante ꝑprie proponitur. ꝛ dic cessante. s. per mortē. ꝛ q dicit que sola sic expone vt. s. videlicet qd ipsi ascendētes solū succedūt in bonis descendentium non extantibus eorum liberis vt. ff. de inoffic. testa. l. nam ꝛ si parentib⁹. vel expone q sola sit proximior gradu ipsi defuncto vt in auc. defuncto ꝛ hic in ver. que persone ꝛ hoc placet Ric. Cy. stat cum glo. expositione. Querit gl. si patrui non sunt sed filij duorum fratrum vtrum succedāt in capita aut in stirpes. Azo q in capita glo. hic sentit contrarium ꝛ hoc etiam tenet Dy. cum semper inueniant filij fratrū succedere in ius patris sui vt institu. de here. ab intesta. §. cum fili⁹. ꝛ. s. vnde liberi. l. j. ꝛ ideo cū in eis inspiciat persona eius a quo descendūt sicut vnam tm̄ partem haberet sic omnes filij sui in illā ꝑtē succedant licet qdā dicāt Dy. aliter tenuisse per. l. ij. § hereditas. ff. de suis ꝛ legiti. here. q nō credit Cy. ꝛ si aliquando dixit mutauit vt patet in quodam suo tractatu quē dr̄ fecisse de successione ab intestato qui tamē non est inter suas additiones ibi sentit vt. s. premisi ꝛ quā distinctionem posui. j. cōia de successionibus auc. itaq. hoc idem sentit Jaco. de are. in q̄dam sua distinctione quā fecit super. l. antiqui libero ventri si pars hereditatis petat ꝛ quam posui. s. de posthumis here. instituen. super rubrica. Non ob. dict⁹. §. hereditas q: correct⁹ est vt notat dicto titulo si pars hereditatis petatur. l. j. §. fina. Succedent ergo in stirpes quia sicut succedēdo cum patruis representat ꝑsonā patrū suorū sic ꝛ representat succedendo inter se ꝛ caue quia hoc locū hꝫ tm̄ qñ tractat de successione patruorum auunculorum amitarum ꝛ materterarum ceterum in successione vlterioris gradus non representat personā patris sui ex sua persona considerato gradu preferunt patrui ꝛ auūculi qui sunt in tertio gradu non inspecta persona patris eorū qui similiter esset in tertio ꝛ sic simul venissent ad successionem defuncti cum in illis hoc inducat autē. post fratres ꝛ sequentes que sequuntur ꝛ loquuntur tm̄ de filijs fratrum ꝛ est exꝑssum. j. titu. j. l. auunculo. ¶ Idem est ꝛ quando tractat de successione ascendentis vt inferior licet distantiori sit gradu ex ꝑsona sui patris vocetur cum proximiori in gradu vt. s. de suis ꝛ legiti. here. l. iij. alias non vt dixi ꝛ ita hic tenet Cy. dñs autē Old. in questione predicta sequebat opinionē Azo. s. q succedāt in capita ꝛ nō in stirpes cū succedunt sine patruis. nec ob. §. si vero. quem glo. allegat contra Azo. q: ibi ponit succedēdi ordinem non successionis distributionem. ꝛ q: leges que dicūt nepotes venire ad bona patrui vel auunculi in capita ꝛ nō in stirpes qñ nulli fratris defuncti supersunt nō reperiunt correcte: vt. j. e. l. fi. §. illo etiam obseruando ꝛ institu. de legi. agna. succes. §. hoc etiam. succedunt ergo tunc in stirpem cum ꝯcurrunt cum patruis ꝛ dicit in. §. si autē defuncto ꝛ in auc. vt fratrū filij in prin. satis enī est q patruū hac iniuria afficiūt q nō obstante q sit prior in gradu cū eo cōcurrunt. ꝛ ideo in stirpeꝫ veniunt quando vero soli sunt cessat hec iniuria. et ideo tunc in capita ꝛ colligi pōt hec ratio. ff. de bonis liber. l. si libertinus preterito. §. fi. ꝛ si cōcursus patrui facit in stirpes ꝛ sic in min⁹ nepotes admitti arg. ff. de assignandis liber. l. j. §. fi. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. iij. ꝛ hāc opinionē etiā tetigi. s. ad tertull. auc. defuncto. versi. Itē dicit glo. ꝛ videtur mihi equior ꝛ verior. Sed pone vt accidit de facto. decessit quis ꝛ reliquit duos fratres vtrinq coniunctos vnus statim hereditatem habere voluit alter delibera re voluit ꝛ interim filium procreauit relicto isto filio mortuus est ꝛ totum tempus deliberandi elapsum. vult iste pariter cū patruo succedere dicens se habere debere iura patris sui vt hec auc. sibi cōcedere vr̄. ex aduerso vr̄ q nō q: pr̄ ꝑcedebat cum in

tum in gradu nec hereditatē agnouit nec potuit transmittere q2 illud locū habet tantū in suis quare videt̃ posse excludi etiā si viuo eo de cuius hereditate agit̃ fuisset cōceptus sed in casu supra posito qñ tunc non erat cōceptus non videt̃ dubium vt ff. vnde cognati. l. j. §. si quis proximior de iniusto testamento. l. si quis exheredato de suis ꝛ legi. heredi. l. titius. ꝛ instituta de heredū qualitate ꝛ differētia. §. cū autē. Quare vtroq; casu videt̃ ꝙ ille qui aduixit habeat portionē alterius iuris accrescēdi ol. In feudo etiā succedunt nepotes cū patruis ſm formā huius aut. vt notatur in iuribus feudorum de natura succes. feu. c. j. in glo. que incipit solus dicit. An de iure lombardo seruetur hec aut. dicam. j. communia de succes. aut. itaq;.

Post fratres. Nota ex ista aut. ꝙ vlteriores post frēs et filios eorū succedunt ex se ꝛ non cōsideratis personis eo℞ a quo descendūt ꝛ sic veniūt in capita vt dixi. s. prima aut. succedentes aūt ex personis a quib9 descenderunt succedunt in stirpes. qd̄ facit ad questionē vbi consuetudo ꝙ filia nō succedat in baronia si baro decessit relictis fratrib9 ꝛ relicto nepote ex filia p̄mortua ꝙ talis nepos nō admittat̃ cū patruis in successione baronie q2 venit ex persona filie matris sue vnde sicut ipsa repelleretur ita ꝛ ipse. Si autē essent vlteriores quā fratrum filij tunc bene admitterētur quia non venirent ex persona filie sed ex sua tantum vt hic ꝛ. s. pri. aut. ſm Jaco. de ra. In contrarium multum facit q2 licet veniat ex persona filie tñ non vt femina sed vt masculus vt dixi in simili. j. cōia de succes. aut. itaq; circa finem. ꝛ ꝙ hic ꝛ superiori aut. dicitur ꝙ sublata est differentia emācipationis ꝛ patrie potestatis. intellige quo ad succedendū ab intestato non quo ad alia vt dixi. s. de suis et legiti aut. in successione sublata. est etiā quo ad hoc differētia agnationis ꝛ cognatiōis. vñ ita succedūt cognati vsq; ad decimū gradū sicut agnati licet olim vsq; ad septimū tm̄. ꝛ ita notatur in auten. de here. ab intesta. §. si vero neq;. ꝛ instituta de successione cognatorum in fi.

Si autem nullum. Ibi fecit ꝛ sic ñ valuit vt. ff. d testa. l. qua etate legitimo iure. i. ciuili adeundo.

Defunctis suis. Qui sunt sui vl' ex institutiōe vt quicunq; extranei instituti vel ex legali dispositiōe vt existētes i potestate ab intestato vocati ad ſm abstinētia ad primum repudiatione relata. Old.

Ciant. Cū oēs parificet nō puto minores includi sicut nec mater minor includit̃ vt. s. si aduer. delic. l. ij. ol. In gl. j. ibi ad tertul. l. oēm ideo in. l. matres. in fi. vel aliter dic vt ibi in gl. vlti. in fi. licet regulariter applicet̃ fisco ꝙ aufert̃ ab indigno vt. ff. de iure fisci l. luti9. sed hic nō aufert̃ ꝫ a successione per. l. ista ꝫ excludunt̃.

1 Partus mulieris quinquagenarie dicit̃ mirabilis.
2 Liberta quinquagenaria non tenet̃ ad operas.
3 Masculus vsq; ad quā etatem possit generare.

1 Si maior. No. ꝙ part9 † mulieris maioris q̄nquaginta annorū mirabilis est. ꝛ p hoc. ff. de ac. emp. l. si sterilis. ꝛ rō est q2 raro cōtingit ꝛ ea q̄ raro cōtingūt dicunt̃ mirabilia in aut. de q̄uli. §. ij. in fin. ꝛ qd sit mirabile siue miraculū. vide in alphabeto sub lr̄a M. ꝛ dixi. s. de posthu. heredi. instu. l. penul. sed de istis raro cōtingentibus nō deberēt fieri iura vt. ff. de legi. l. nō ad ea. hoc verū si semel tm̄ aut bis posset contingere. vt eo. ti. l. ꝙ semel sed istud posset frequenter cōtingere. Item
2 liberta † quinquagenaria nō tenet̃ ad operas vt. ff. de operis
3 liber. l. liberta. Sed vsq; ad quā etatē pōt masculus † generare presumptiue iur̃. dic ꝙ vsq; ad. lx. ānos qd̄ pbat̃ ꝛ colligit̃ ex tex. ꝛ glo. ff. de adop. l. si pater. §. fi. ꝛ ista erat rō quare olim mulier maior quinquagenaria ꝛ maior. lx. annis masculus nō poterāt nup. cōtrahere vt. s. de nup. l. penulti. qd̄ tñ est hodie correctum per dictam legem. vt ibi patet ꝛ dixi. Item presumptione iuris ad procreationem liberorū in masculo vr̄ requiri etas. xviij. annorū. vt. ff. de adop. l. arrogato. §. j.

Dictum notabile.

De emancipatis. In gl. imo vr̄ ibi dz eē 2rīū q2 ad plus deberet admitti cū matre ꝙ ipse sol9. ꝛ tñ ibi cū matre ad hesse ꝫ admittit̃ hic solus ad totū vsumfru. admittat̃.

Lege. xij. tabularū. Nota pulchrū textū circa princip. ibi cum natura vtrūq; corpus credidit ꝛc. ad qd̄ vide qd̄ notat̃ in aut. de nup. in princ.

super verbo immortali. ꝛ dic immortale quātū ad genus non quātū ad indiuidua siue singula corpora. genus enim non parit vt. ff. ad. l. fal. l. in ratione. §. incerte.

Femininus. Superiori. l. confirmat fratres emācipatos ad successionē tam emācipatorū ꝙ in potestate consistentium vocat ꝛ ecōtra fratrē ꝛ sororē ꝛ sorores vterinos agnatos facit ꝛ cū legitimis fratrib9 vocat de tertio gdu linee. trāsuersalis admittit vt agnatos filiū ꝛ filiā fratris ꝛ sororis emācipatorū ꝛ vterinorū repudiāte secūdo gradu admittitur. Tertius in capita qui admissi sunt per hāc legē ad succedendū oneri tutele subdunt̃ si sunt idonei casus iam pactione vel sn̄ia terminati nullam immutationem recipiūt. h. d. l. ista. Ipsis legitimis. i. mulieribus que sunt agnate succeditur per alios agnatos legitimarū psonarū. i. aliorū agnatorū ꝛ agnatarum in ius legitimū. i. in ius aliorū agnato℞. relatus est huc vsq; posuit mentem superioris legis eam sub cōpendio repetēdo subtili iure. i. de iure ciuili. Diminutus per emācipa. ab eodem. s. pretore filij eius filij emancipati hoc primu ꝫ. s. vt frater emācipatus succedat fratri in potestate suorū. i. eorū q̄ remanserūt in potestatē. Cū autem ibi patruis si intelligeres de patruis defuncti corrigeret̃ per aut. post fratres q2 filij fratrū p̄ferent̃. ꝛ ideo dic de patruis filiorū fratris qui fuerūt fratres defuncti. ꝛ tunc non corrigitur. Ex liberalitate vt sunt nati ex sorore vterina qui succedūt vt agnati per. l. s. proximā ꝛ eodē gradu ad eos de quorū successione tractatur cōstitutionis tenorē. Istud videbatur prouisum quo ad fratres etiā ante iustinianū p. l. s. de cura. furiosi. l. ne lucrū. In gl. hodie i stirpes de h̄ dic vt dixi i aut. ōfuncto. ꝛ i aut. cessante. In gl. quā habes ibi nō ē ꝫ q2 illa negat auūculis tutelā ex. l. xij. tab. nec hic dicitur ꝙ eis deferat̃ per. l. xij. tabu. sed beneficio huius. l. Ol.

Communia de succes. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in summa. eo.

Si pater. Ibi vel hoc. s. iure agnationis perempto. i. extincto p emancipationē vt instituta de legitima agnatorum tute. §. fi. hodie non vt. j. de emanci. li. l. finali.

Seruus. In gl. Ibi. l. in successione immo. l. si is Oldra.

Amite. Ibi agnatiōis iure ꝙ ipsi habēt ꝛ tu nō. Ibi cognationis q ꝛ si tu habeas vincit̃ tñ iure agnationis potiori. Nā si. pone exemplū q2 amita tua filios habebat ꝛ marit9 su9 decessit postmodū alij nupsit q̄ hēbat filios ex premortua vxore ꝛ sic filie amite tue nihil attinēt filijs istius q2 amitā tuam secūdo acceptit in vxorem. Guil. ꝛ Old. coꝛum. s. amitorū priuigni si sunt tales qui non sunt fratres amitinorū.

Ante. Ibi alia ratione puta lapsu tēporis a lege vel ab hoīe prefixi vt. s. de iure delib. l. licet. ff. de here. insti. l. si quis instituat̃ de cur. bo. dam. l. j. ꝛ de bonis aut. iudi. possi. l. si seruus.

1 Statutum cui derogatur per legem non valet.

Omnes peregrini. Allegat̃ sepe ꝙ statu-
1 tum † vel consuetudo cui derogat̃ p. l. non valet. p hoc. s. de furtis aut. nauigia. ꝛ. s. de sacrosan. ec. auten. cassa. mala eñ cōsuetudo nō est cōsuetudo sed potius corruptela. xj. di. c. mala. de auto. ꝛ vsu pallij. c. ex tuarum de vita ꝛ hone. cle. cum decorem. ꝛ pro hoc. s. ne filius pro patre auten. habita. bona autem consuetudo non est ciuitatibus p principem auferenda in aut. vt prepona. nomen impera in princi. magis enim habent prouinciales si eorum consuetudines obseruentur vt. ff. de officio proconsulis. l. obseruare. §. iij. allegatur etiā quod quis punitur i eo i quo delinquit vt. s. de seruis fugi. l. iij. vbi de hoc.

Sancimus. Ibi certus ordo. s. successionis ꝛ trāsmissiōis ꝛ dicit glo. huc ordinē datū p. l. quecūq;. j. de bonis q̄ libe. l ꝫ eñ sit post istā in ordine fuit tñ prior in cōpositione cū sit leonis ꝛ ista iustiniani ex his lucrantibus dotē āñ nup. dona. Ibi ex eodē. Istud pronomē eodē nō facit relationē ad matrimoniū ex quo lucrū puenit sed ad paternu ꝫ q2 ex eo matrimonio nat9 fuit defunctus ex quo iste vel isti. Azo.

ITaq; Quia sumus in fine successionum ab intestato ideo hic plenariã doctrinã subijciam⁹ ⁊ remissiões vtiles ⁊ ibi de ista materia tractat̃ dixi.s̃.de suis ⁊ legitimis heredibus super rubrica ⁊ traditur etiã per Rof.in libello ad tertul.⁊per galeotum in margarita in quattuor titulis successiue.s.de successione ascendentium descendentiuꝫ collateralium⁊ filiorum naturalium.⁊ instituta de seruili cõ.§.fin.Est itaq; distinguendum quia aũt tractatur qualiter descendentes succedãt ascendentibus aut econtra.aut qualiter collaterales collateribus.

¶ Primo casu quando queritur quomodo descẽdentes succedãt ascendentibus aut supersunt legitimi ⁊ naturales aut legitimi tm̃ vt adoptiui aut naturales tm̃ aut nati ex illicito ⁊ dãnato coitu.aut spurij.si supersunt legitimi ⁊ naturales:aut sunt filij primi gradus aut vlteriores. Si sunt filij primi gradus aut oẽs emancipati.aut oẽs in potestate ⁊ tunc iure veteri ⁊ nouo succedunt equaliter sublata differentia sexus vt.s̃.titu.proxi.l.lege.xij.tab.institu.de heredi.ab intesta.§.emãcipati.⁊.s̃.de suis ⁊ legi.heredi.l.fi.⁊ aut̃.in successione.Aut supersunt quidam emancipati.⁊ quidam in potestate tũc iure veteri ffoꝝ vocabant̃ emancipati de iure pretorio ⁊ existẽtes in potestate de iure ciuili oẽs tñ equaliter licet diuersis iurib⁹.⁊.s̃.ti.proxi.l.meminim⁹.Ibi cũ igit̃ ⁊c.⁊.ff.de bonorũ possessionibus.l.sed cũ patrono.§.bonorũ.iure vero autẽticorũ vocãtur etiã emãcipati de iure ciuili cũ cõstitut⁹ in potestate equaliter vt in aut̃.de here.ab intesta.§.reliquum.ibi nulla ⁊c.quo ad alia tñ remanet differẽtia inter suos⁊ emãcipatos vt dixi aut̃.in successione.s̃.de suis ⁊ legitimis here.Si vero sup̱sunt vlteriores filijs puta nepotes vel p̱nepotes.aut erãt cõcepti viuẽte eo de cuius hereditate agitur aut eo mortuo.si eo viuente.aut nascunt̃ viuẽte eo p̱ quẽ cõiunguntur⁊ cõstat eos excludi si ille velit hereditatẽ habere qꝛ precedit eos in gradu sed si nolit vel nõ possit vt qꝛ moritur anteq̃ adeat vocantur vlteriores per eũ cõiuncti ⁊ si soli sunt ⁊ eodẽ gradu vocantur equaliter si cũ patruis vocant̃ in stirpes iure veteri ⁊ nouo.Ideꝫ si nascunt̃ mortuo patre qꝛ paria sunt eum viuere ⁊ repudiare ⁊ eum mori anteq̃ repudiet vel adeat.Si vero cõcepti nõ erant tp̱e mortis eius de cuius hereditate agitur nec p̄torio nec ciuili iure vocant̃ nec excludunt̃ sequẽtes vt hec oĩa euidẽter probantur.s̃.de suis⁊ legi.here.l.nepotes.⁊ aut̃.in successione instituta.de here.ab intesta.§.cum filius.⁊.d.§.reliquũ in aut.d̃ here.ab intesta.⁊.ff.de iniusto testa.l.si quis exheredato.§.hoc ita vnde cognati.l.j.§.si quis proximior.⁊ de suis ⁊ legiti.here.l.j.§.sciendum.⁊.l.titius.⁊.l.vel viuo.⁊.l.item pretor.⁊ in instit̃.de here.ab intesta.§.cum autem.Hec intelligo vera esse nisi ex equitate tituli.s̃.de his qui ante apertas tabulas.l.vnica.vbi de hoc dixi ⁊ in aut̃.cessante circa finem ⁊ de caducis tollẽdis.§.in nouissimo eo casu quo competebat ius adeundi filio vt dixi.s̃.de orfic.l.fina.

¶ Predicta procedunt si nascantur eo existente in potestate per quẽ ꝯiungunt̃.Si vero fili⁹ sit emãcipatus ⁊ nepotes reperiantur in potestate eius de cuius hereditate agitur considerato iure ciuili antiquo preferuntur nepotes sed per edictum de coniungendis cum emãcipato liberis vocantur simul ⁊ tm̃ consequitur filius solus quantum omnes nepotes ex eo nati vt.ff.de cõiungendis cum emanci.lib.l.j.§.inter ipsum de contra tabu.l.j.§.qui habent.⁊.l.cũ emancipatus.§.si pater emancipatus.Sed iure nouo autenticoruꝫ prefertur filius tãq̃ prior in gradu cum sit sublata differẽtia emancipationis.⁊ patrie potestatis ⁊ sit corretus ille titulus de coniungendis cum emancipato liberis vt no.e.ti.l.j.in principio.⁊.s̃.de suis ⁊ legiti.here.l.fina.in auten.in successione licet tamen glo.ita teneant moderni tenent oppositum ⁊ dicunt dictum titulum modo fore correctum.Jacob.tamen de ra.⁊ alij moderni dicunt non esse correctum illum titulum vt dixi dicta auten.in successione.Si autem mortuo ascendente supersunt descendentes legitimi tantũ vt adoptiui tunc si dantur in adoptionem ascendentibus per lineam masculinam vel femininã succedunt eis ex testamẽto.⁊ ab intestato ⁊ exheredati habẽt querelam.Si extraneus aut moritur pater adoptiuus testat⁹ aut intestatus.Si testatus regulariter nihil relinquere cogit̃ fallit si arrogatus sit impubes cui cogitur pater arrogator q̃rtam relinquere ex constitutione diui pij.vt.ff.de adop.l.si arrogator.⁊ de inoffi.testa.l.pap̄.§.si quis impubes.⁊ ita simpliciter tenebat Dy.Sed quid si erat fact⁹ pubes an debetur sibi quarta.⁊ quid si fuerit preteritus.dic vt no.ĩ.de adop.l.ij.Si autem moritur pater adoptiuus intestatus aut sine filijs legitimis ⁊ naturalibus.⁊ tunc secundum omnes succedunt adoptiui.Aut extantibus legitimis ⁊ naturalibus.⁊ tunc reprobata opinione quorũdã qui dixerunt cõtrarium vocant̃ eq̃liter cũ naturalibus ⁊ legitimis si tp̱e mortis reperiant̃ in potestate vt hic omnia probantur aperte.s̃.de suis ⁊ legitimis here.l.si te.⁊.l.fina.⁊ dixi in aut̃.in successione.⁊ ibi in glo.Tertio casu qñ mortuo ascẽdẽte supersunt naturales tm̃ tunc aut extantibus legitimis aut nõ extantibus.Si extãtibus aut decedit pater testatus aut intestatus.si testatus potest instituere naturales in vncia vt.s̃.de naturalibus liberis.l.ij.⁊ auten.ibi posita.si intestatus in nihilum succedunt sed alũtur in auten.de naturalibus liberis.§.si vero.⁊.s̃.de naturalibus liberis auten.licet.Secundo casu quando non extantibus legitimis supersunt naturales.aut extantibus parentibus defuncti aut non extantibus.si extantibus aut decessit testatus ⁊ potest naturales instituere insolidũ relinquendo parentibus legitimam.Aut intestatus ⁊ non superest cõiunx legitima.⁊ tũc succedunt in duas vncias vt dicta aut̃.licet.Quarto casu qñ supersunt spurij aut tractat̃ de successione linee paterne.aut linee materne.si paterne tũc spurij ⁊ ex illicito coitu nati nulli succedunt vt in autẽ.quibus modis natura.effi.sui.§.fi.vbi de hoc est bona gl.ff.vnde cognati.l.si spurius si materne aut matris.aut cõiunctorum per matrẽ.si matris aut non est illustris aut est illustris.si non est illustris:aut sunt spurij vulgo quesiti aut incestuosi vel nefarij vel ex illicito ⁊ dãnato coitu suscepti.si sunt vulgo quesiti succedũt matri indistincte vt.ff.ad tertul.l.j.§.j.ver.sed vulgo.⁊ instituta.e.§.nouissime.si sunt nati ex dãnabili coitu nõ succedunt vt dicto.§.fi.in autẽ.qui.mo.natu.effi.sui.Si est mater illustris tũc aut existant filij aut nõ vt.s̃.ad orfi.l.penulti.⁊ ibi no.⁊ dixi.Si vero queritur de successione coniunctorum per matrem indistincte succedunt ⁊ eis succeditur vt.ff.vnde cognati.l.si spurius.⁊.l.hac parte.et de istis successionibus naturalium ⁊ spuriorum plene notaui.s̃.de naturalibus liberis super rubrica ⁊ per totum⁊ maxime in lege humanitatis.⁊ dicta auten.licet.Secundo casu principalis distinctionis cum queritur qualiter ascendentes succedãt descendentibus aut superest mater vel pater tantũ vel vterq; simul cũ fratribus vtrinq; coniunctis aut cum coniunctis ex altero tantum parente.Aut auus vel auia vna cum fratrib⁹ defuncti.Primo casu iure veteri preferebatur pater matri si filius erat in potestate tempore mortis qꝛ pater olim oĩa occupabat iure peculij ⁊ qꝛ erat agnatus ⁊ mater erat cognata.vt ff.ad tertul.l.fi.Idem si erat emãcipatus vt.s̃.ad tertul.l.ij.et fi.⁊ hec erant vera in naturali ⁊ legitimo patre.secus in naturali filio tm̃ qui non est in potestate ⁊ sic non habet beneficium manumissoris:vt.ff.de cõiungen.cum emancipato liberis.l.fi.

¶ Item secus in legitimo vt.ff.ad tertul.l.patrẽ.hodie vero filius habet heredẽ ⁊ pater non occupat iure peculij in aut̃.de here.ab ĩtestato.§.j.⁊ sublata est differẽtia agnationis ⁊ cognationis vt.e.ti.§.nulla.⁊ ideo pater ⁊ mater pariter succedũt vt s̃.ad tertul.aut̃.defuncto.Secundo casu qñ superest mater tãtum cũ fratribus quid olim obtineret habetur insti.ad tertul.§.frater.hodie simul vocantur in portiones viriles vt in aut̃.de here.ab intesta.§.consequens.⁊ dicta aut̃.defuncto.Tertio casu qñ sup̱sunt pater ⁊ mater cũ fratribus p̄feruntur pater ⁊ mater fratrib⁹.ex altero tantum parente coniunctis cum coniunctis vero ex vtroq; parẽte succedũt in viriles vt dicta aut̃.defuncto.Quarto casu cum supersunt auus vel auia cum fratribus est opi.ĩter hul.ex vna parte ⁊ Jo.⁊ M.ex altera vt no.in dicta aut̃.defuncto.Opinio tñ Jo.⁊.M.cõiter approbatur Si vero supersunt ascendentes in dispari numero ⁊ auus paternus tantum ⁊ auus ⁊ auia materna cum fratribus vtrinq; coniunctis qualiter tunc vocentur ad successionẽ varie fuerũt opiniones sed dic vt dixi dicta aut̃.defuncto et an filij fratrum veniant cum ascendentibus dic vt notatur ⁊ dixi dicta aut̃.defuncto.Predicta vera sunt nisi mater transiret ad secundas nuptias ante tempus luctus.nam tunc priuatur omni successione vt.s̃.de secundis nuptijs.l.j.⁊ ibi no.⁊ dixi.Item sunt vera predicta quando defunctus erat pubes ⁊ mater trãseat ad secunda vota ⁊ post tempus luctus tunc dic vt.s̃.de secundis nuptijs.l.femine.⁊ in aut̃.de nuptijs.§.hinc nos.⁊ no.⁊ dixi.s̃.ad tertul.l.omnem.⁊.l.si qua mulier priuatur etiam mater successiõe filij impuberis nisi petat tuto.ĩfra annũ vt.ff.ad tertul.l.ij.§.quid si non petierit.⁊.§.confestim.s̃.de legi.here.l.sciant.ad ter.l.matres.⁊.l.omnem.⁊ in summa qui petant tutorẽ nisi sit minor.vt.s̃.si aduersus delic.l.ij.⁊ in alijs casibus qui notantur dicta.l.matres.⁊ idem est in auia vt dicta.l.secunda.§.ꝙ si nepotibus.ff.ad tertul.⁊ per totam ipsam.l.de hac materia tractatur.Tertio casu principali distinctionis scꝫ cum agitur de successione collateralium aut supersunt vtrinq; coniuncti tantum ⁊ succedunt vt.ff.de suis ⁊legi.here.l.j.§.fi.aut supersunt coniuncti ex altero parente tantum.⁊ tunc aut ex legitimo matrimonio

trimonio aut non. Si ex legitimo matrimonio succedunt. vt. s. ti. proxi. auf. post fratres. Si non ex legitimo matrimonio aut sunt coniūcti per patrem tm̄. ⁊ nō succedūt vt in auf. quib. mo. na. effi. sui. §. filium. Si per matrē succedūt etiam spurij ⁊ vulgo quesiti. vt. ff. vnde cognati. l. ij. aut supersunt vterini tm̄ ⁊ cōsanguinei tm̄. ⁊ tunc pariter succedunt in bonis a se quesitis q̄ꝛ cognatio ab agnatione nō differt. vt in auf. post fratres. sed in bonis quesitis a patre preferuntur consanguinei in quesitis a matre vterini. vt. s. ti. proximo. l. de emancipatis. vltimo respōso. ⁊ in hoc remanet. l. illa non correcta. Sed qui soluent debita hereditaria. dic pro si appareat pro maternis esse cōtracta soluent succedentes in maternis. ⁊ idem de paternis. arg. ff. de testa. mili. l. si certarum. §. j. ꝙ si nō appareat pro rata sustinebūt ar. ff. de relig. l. quotiens. ⁊ ll. sequentibus. ⁊ de peti. here. l. sed si lege. §. ꝙ aūt. Aut supersunt vtrinq̄ coniuncti cum consanguineis tm̄ vel vterinis tm̄. ⁊ preferuntur vtrinq̄ coniuncti in bonis vndecūq̄ quesitis. vt hac auf. itaq̄ nō duplici iure vtētes ⁊c. vt in corpore. vnde hec sumitur. §. hoc igitur. Aut supsunt fratres ⁊ fratrum filij. ⁊ tunc succedunt eadem distinctione seruata vtrinq̄ coniunctoꝝ ⁊ non ꝯiunctoꝝ ⁊ dic vt no. ⁊ dixi. s. ti. proxi. auf. cessante. Aut supsunt fratres ⁊ nepotes fratrum vel vlteriores. ⁊ tunc qui prior est in gradu potior est ī successione. vt. s. ti. proxi. auf. post fratres fratrumq̄ filios. ⁊ qn̄ supersunt solum filij fratrum vel vlteriores vtrum succedant in stirpes vel in capita. Az. ꝙ in capita alij ꝙ in stirpes vt plene no. ⁊ dixi dicta auf. cessante. Item cognati sicut ⁊ agnati hodie succedūt vsq̄ ad decimum gradum. vt dixi dicta auf. post fratres. fratrūq̄ filios collateralibus deficientibus succedūt coniuges sibiinuicem. vt. s. vnde vir ⁊ vxor. l. j. ⁊ hoc si legitimū est matrimoniū. Ex incesto enim matrimonio nihil capitur. vt. s. de ince. nup. l. si quis incesti. Deficiente coniuge si erat collegiatus succedit collegium suum. vt. j. de here. decu. per totum. Si non erat collegiatus succedit fiscus. vt. s. de cadu. tollen. §. pe. An autem vacante fisco succedant ciuitates loco fisci. in italia seruatur ꝙ sic. sed dic vt dixi. s. de his qui. vt indig. l. j. Predicta non vendicant sibi locum in successione regum quo ad regna nec baronū quo ad baronias. Sed de eoꝝ successione dic vt dixi. s. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. fi. ⁊ dicta auf. in successione s. de suis ⁊ legi. ⁊ dicta auf. post fratres. Itē non habēt locum in successiōe feudoꝝ quo ad multa. sed dic vt in iuribus feudorum de succes. feudi. ⁊ de natura successionis feudi. ⁊ in summa ipsorum titulorum. Item predicta vera sunt in successionibus laicorum. de successionibus autem clericorum dic vt extra de successionibus ab intestato. per totum. ⁊ per Gof. ⁊ Hostiē. in summa eo. ti. ⁊ per speculatorem. e. ti. ⁊ in ti. de peculio clericoꝝ ⁊ dixi. s. de epi. ⁊ cle. auf. licentia. ⁊ l. si quis pr̄sbyter. ⁊ auf. pr̄sbyteros. Item predicta sunt vera iure communi. de iure aūt lombardo ꝙ pergami ⁊ pluribus ciuitatibus lombardie seruatur quid seruetur vide bonam glo. que est in iuribus feudorum primo titulo. §. hec autem que incipit qđ verum est ⁊ notata p̄ Karolum in lombarda de successione. l. j. tenet tamen ibi ꝙ mater excluditur a successione filij cuius tamē contrariū tenet Rof. de septima bono. possessione extraordinaria. vltima columna. Item regula iuris lombardi est ꝙ cognati totaliter excludunt vt. d. l. j. item regula iuris lombardi est ꝙ in pari gradu masculus excludit feminam immo ꝙ plus est de iure lombardo non videtur cognita aliqua mulier nisi filia soror ⁊ amita in capillo ⁊ no. e. ti. de succes. l. recolimus. Item si filia est dotata per fratrem vel patrem nihil amplius petere potest in hereditate patris vel fratris. vt eo. ti. l. si pater filiam. in descendentibus tamen videtur ꝙ nepos succedat in locum patris sui vel matris sue. ⁊ sic deinde vt no. in. l. si quiscūq̄. e. tit. ⁊ l. si quis habuerit. in trāsuersalibus autem puta si sunt fratres ⁊ filij alterius fratris an seruari debeat auf. post fratres. vidi multum dubitari per peritos. Aliqui enim dixerint standum regule ꝙ qui prior est in gradu prior sit in successione alijs videtur seruari debere dictam auf. post fratres. ⁊ istam vltimam audiui antiquos pergamen. seruasse pergami vbi quo ad hoc seruatur ius lombardum. ⁊ p̄ hac opinione facit in lombarda qualiter homines diuersarum legum res suas diffiniant. l. j. in fi. p̄imā tamē opi. tenet expresse Karolus. d. l. j. de succes. Est etiam notandū ꝙ vbicūq̄ non reperimus immutatū expresse in successionibus vel alijs per ius lombardum vel feudorum standum est dispositioni iuris cōmunis vt in lombarda de eo ꝙ pater necesse habet filijs relinquere. l. a nostris vbi de filiabus aūt non continebatur ⁊ q̄ꝛ casus omissus ⁊c. so. ma. l. si cum dotem. ⁊ est expressum de feudi agnitione. c. j. in fi. Ultimo q̄ꝛ. s. dixi de iure lōbardo fratrem repellere sororem a successione ea conuenienter dotata. ⁊ hoc etiā in multis locis obtineat ex consuetudine vel statuto. quero nunquid idem obtineat si auus decessit relictis nepote ⁊ nepte ex filijs predefunctis ꝙ nepos repellat neptē eā ꝯuenienter dotando. ⁊ videt ꝙ non q̄ꝛ filioꝝ appellatio nō cōplectitur nepotes institu. qui dari tuto. pos. §. fi. vbi de hoc. ⁊ de testa. tute. l. ꝙ si nepotes patris etiam applō nō complectitur auum. ff. de ritu nup. l. lege iul. §. hoc capite. ⁊ de gradibus. l. iurisconsultus. §. transeamus. ergo statutū vel ꝯsuetudo loquēs de successione patris ⁊ filie nō extēditur ad auum vel nepotes cum sit casus omissus. ergo iure cōi terminandus. vt. s. probatum est. ⁊ maxime q̄ꝛ statutum ⁊ ꝯsuetudo sunt contra ius ⁊ iđ non producenda. vt. ff. de legi. l. qđ vero contra rationē. nec est nouum immo ꝯsonū iuri ꝙ filius primi gradus plus iuris obtineat ꝙ̄ secundi gradus vt nepos. vt. ff. de here. insti. l. sed ⁊ si in conditione. §. nepotes. ⁊. s. ad treb. l. iubemus. ⁊ de legi. here. l. lege. §. fi. ⁊. l. meminimus. §. cum aūt. ⁊ auf. cessante. Item hec neptis representat personam sui patris. vt dixi. s. de legi. here. auf. post fratres. ⁊ sepe ex persona alterius habet qđ nō haberet ex sua. ff. qui potio. in pig. ha. l. aristo. In contrariū facit q̄ꝛ appel. patris complectitur auum ⁊ filij nepotem. vt. ff. de ver. sig. l. filij. l. iusta. ⁊. l. liberoꝝ. §. si papirius. cū si. nisi mēs loquētis sit filia. vt. d. §. fi. insti. qui dari tuto. pos. cum si. Item qđ recipitur in filio ⁊ filia videtur recipiendū in nepotibus. vt. s. ad mace. l. pe. ⁊. ff. e. l. filium. est enim hoc inductum in priuilegium masculoꝝ. vt. ff. de sta. ho. l. in multis. cum ibi no. cum ergo eadem sit ratio in nepotibus idē erit ius. ⁊ licet hic neptis admittatur ad auitā successionē ex persona patris: admittitur tamē vt ipsa ⁊ sic vt femina sicut dicitur de nepote succedente in locum patris auo q̄ꝛ considerantur eius merita ⁊ non patris. vt ff. contrata. l. non tantum. §. si emancipatus. in fi. ⁊ ar. s. de inoff. testa. l. si quis in suo. nec ob. e. ti. l. si quis filiū. q̄ꝛ ibi nepos vt heres patris dicebat testamētum inofficio. non ex sua persona ⁊ qđ obstet sibi exceptio ex sua persona que nō obstaret ei cuiꝰ locum obtinet. facit. ff. de condi. inde. l. si non sortem. §. si filius. rerum amo. l. iij. solu. ma. l. ij. ibi ꝙ si sui. ⁊. s. de dolo. l. j. occupat enim hec neptis filij gradus sed nō sexum ⁊ sic dꝫ admitti vt femina. ⁊ per ꝯn̄s per cōgruam dotem datam excludi. Itē inspicienda est ratio consuetudinis ⁊ statuti que fuit publica vtilitas. s. vt familiarum dignitas salua sit. vt. ff. de ven. inspi. l. j. §. si seruus. ⁊. j. de questio. l. super statu. que conseruatur per diuitias ⁊ per inopiam minuuntur. ar. ff. de testi. l. iij. in auf. de defen. ciui. circa prin. ⁊ vt om. obe. iudi. prouin. §. j. de suspec. tuto. l. pietatis. familia aūt prout accipitur. ff. de ver. sig. l. pronunciatio. §. cōi. conseruatur per prolem masculinam. vt. e. titu. l. familie. ⁊ sic inspecta ratione consuetudinis ⁊ statuti idem est in nepte ꝙ in filia. vt. j. que sit longa consuetudo. l. j. ff. e. l. de quibus. l. ꝙ non ratione. a contrario sensu. nā p̄pter vtilitatem publicā derogatur equitati naturali. vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. ⁊ in hāc vltimā sententiā inclinat Ja. de are. q̄ꝛ nepos ⁊ neptis fratres appellantur. ff. de gradi. l. iurisconsultus. §. qui aūt. ⁊ insti. de gradi. §. quarto. s. qui testa. face. pos. l. si frater. et auus complectitur sua appellatione patris. vt. l. iusto. de ver. sig. ⁊ sic verba statuti nō repugnāt ⁊ mēs cōcor. vt agnationū salua sit dignitas. vt. ff. de leg. j. l. ab omnibus. ⁊ q̄ꝛ ratio consuetudinis est attendenda. vt vbi locū habet locum habeat ⁊ consuetudo. vt. d. l. j. j. que sit longa consuetudo. ita tenuit Jaco. in questione predicta quam publice disputauit ⁊ incipit cum secundum consuetudinem. ⁊ facit qđ in simili notaui. j. ad. l. iul. maie. l. quisquis. ver. item queritur vtrum locum habeat in filijs primi gradus. Itē ad hanc materiā vide aliam qōnē quā no. j. de adulte. l. j. ⁊ de hac materia plene no. ff. de verb. signi. l. liberorum.

¶ De bonis maternis. Rubrica.

1 ¶ Pater an possit alienare res filij quas administrat.
2 Filius cum consensu ⁊ autoritate patris an possit alienare.

Es que. Vide Az. in summa. e. Primo in bonis maternis ad filium deuolutis vsumfructum tantū patri cōcedit. Secundo in eisdem rebus dat ei administrationem liberam ⁊ quodammodo dominicā potestatem. Tertio illam potestatem restringit. ⁊ vide pro declaratione quod notat Inno. extra de procur. c. accedens. dicit glo. ꝙ hec lex docet mentiri. sed non est verum. non enim dicit qđ dicere debet rem filij suā esse. sed quod debet docere suam esse rem quam vendit quod si non faciat de euictione tenebitur: q̄ꝛ presumitur aliena ex quo euincitur. vt. j. de asser. tollen. l. fi. itē videtur sentire glo. ꝙ pr

non possit constituere procur.in iudicio nisi lite cōtest.ad instar
tuto.Odof.Mar.fil.⁊ Ja.de are.tenent ꝯtrarium per hanc.l.
que dicit tanꝗ̄ si dominium ⁊c.⁊ qꝛ tutoꝛ est nudus administra
toꝛ.pater aūt habet vsumfruc.⁊ sic suum cōmodum persequit
licet non totaliter.Speculatoꝛ de procurato.§.ij.ver.sed quā
do poterit.tenet ꝙ si pro vsufruc.agat constituat ante litē con
testatam ⁊ post si proprietate demum post litem contestatam.⁊
de hoc etiam no.per Galeotum de procur.ver.an pater. Sed
tunc nullum esset dubium quando pro vsufruc.ageret qꝛ tunc
ageret nomine proprio.⁊ ideo verioꝛ est opinio predictoꝛum qꝛ
⁊ in illis actionibus quarum iure antiquo pater habebat ad
ministrationem faciebat procur.vt.ff.rez ra.ha.l.si sine.§.fi.de
iniur.l.sed si vnius.§.ait pretoꝛ.⁊ de procur.l.nō solum.§.si pa
ter.sic ⁊ alias quis alieno nomine procuratoꝛem facit ante litē
contest.vt.j.de dona.l.illam.⁊ hanc tenent Dyn.Cy.⁊ moder
ni.Sed nunquid iste filius poterit habere cura.ad litem.dic ꝙ
sic si pater non potest vel non vult administrare.vt.ff.de tute.
l.muto.§.fin.⁊.j.ti.proxi.l.fi.§.si autem.⁊ no.ff.de iudi.l.si lon
gius.in vlti.glo.sed nunquid pater quādo est legitimus admi
nistratoꝛ filij teneatur satisdare iudicatum solui si eū defendat
dic ꝙ non.vt no.j.ti.proxi.l.fi.§.vbi autem in vnuz.⁊ dic vt ibi
dixi.⁊.ff.qui satisda.cog.l.si filius.⁊ plene no.in isti.de satisda.
§.eodem obseruando.Sed quid si filius est emancipatus ⁊ mi
noꝛ dic ꝙ tunc pater est eius tutoꝛ legitimus vt insti.de legiti
ma parentum tutela.⁊ an tunc teneatur satisdare dixi plene.s̄.
de tuto.qui non satisde.super rubrica.⁊ rationez reddere tunc
tenetur vt.s̄.ad.l.fal.l.licet.⁊ an possit alienare sine decreto.dic
ꝙ non.vt.ff.de reb.eoꝝ.l.si pupilloꝛum.§.si pater.⁊ circa hanc
materiam vide qđ no.in spe.de iudi.§.j.ver.sed si ipse filius.et
ver.consilium tamē est.Sed nunquid pater cum est legitimus
administratoꝛ filij tenetur facere inuentariuz videtur ꝙ sic ad
instar tutoꝛum ⁊ oꝛphanotrofoꝛuz.vt.s̄.de epi.⁊ cle.l.oꝛphano
trofos ⁊ alioꝛum administratoꝛuz.xij.q.ij.c.charitate.⁊.q.v.suc
cubui.in contrarium videtur qꝛ hoc non inuenitur.l.cautuz qꝛ
non tenetur reddere rationem.vt.j.ti.proxi.l.cuz opoꝛtet.§.cū
autem.⁊ hanc vidi seruari.sed quid econtra si filius daret cura
toꝛ patri suo qđ esse potest.vt.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.l.is
qui in ea.Nunquid tenetur patri reddere rationez.dic ꝙ sic vt
1 d.l.no.Item no.ꝙ pater nō pōt † alienare res filij quas admi
nistrat.⁊ tamē potest actiones exercere cōtra qđ videtur.ff.de
iure delib.l.ait pretoꝛ.§.est enim absurdum.dic secundum Ja.
de bel.ꝙ illud regulare hic casuale vel dic ꝙ ibi ille cuius noīe
agebatur nondum erat heres hic sic vel melius ibi principalis
persona simpliciter ⁊ omnino prohibetur alienare.⁊ iđ nec ipse
nec alius eius nomine potest actoinem exercere.hic aūt non est
omnino alienatio prohibita immo aliquando concessa.vt.j.tit.
proxi.l.fi.§.si autem es alienum.⁊ duobus.§.seq.Sed nunqd
2 filius † cuz ꝯsensu ⁊ autoꝛitate patris possit alienare. videtur
ꝙ sic.vt.ff.de pac.dota.l.cum dos.secundo responso.ff.de pig.
l.fideiussoꝛ.§.pater.⁊.l.seq.⁊ no.in aut.de nup.§.si vero expe
ctet.in fi.§.⁊.j.ti.proxi.l.fi.§.filius aūt.Azo etiam videtur sen
tire ꝙ pater non possit rescindere contractum celebꝛatum per
filium in aduenticijs vt no.per eum in summa quādo liceat ab
emptione discedere.circa medium.ver.in peculio autez.Quid
si pater vendidit nunquid saltē quo ad vsumfru.sibi debitum
valebit.puto ꝙ sic ⁊ vendendo videtur vendere ius qđ habet
vt.ff.de contrahen.emp.l.qui tabernas.constat aūt vsumfruc.
vendi posse.vt.ff.de vsufruc.l.arboꝛibus.puto etiam ꝙ pater
in causa filij possit transigere ad instar tutoꝛis.vt.s̄.de trāsac.
l.preses prouincie.quid si filio legatus est vsusfruc.nūquid pa
ter habebit vsumfruc.in isto vsufructu videtur ꝙ sic qꝛ hic di
cit indistincte patrem habere vsumfruc.reruz filij.⁊ pro hoc.ff.
de bo.au.iudi.possi.l.in venditione.⁊ vendetur iste vsusfruc.et
pater ex precio vsumfruc.habebit.vt.ff.de pac.dota.l.si conue
nerit.circa medium.In contrarium videtur qꝛ vsusfructus eē
non pōt.vt.ff.de vsufruc.leg.l.j.⁊ hanc vltimam tenet glo.j.ti.
proxi.aut.idem est in his.ver.item nonus.Item no.ꝙ pater te
netur sumptus ex fructibus facere.pro hoc.j.ti.proxi.l.fi.§.vbi
autem in vnum.qđ facit ad questionem hic no.per Cy.Cōsue
tudo est in ecclesia aurelian̄.qđ sede vacante capitulum facit
fructus suos rerum spiritualium sed tempoꝛalium non contin-
git ꝙ pro electionis confirmatione ⁊ consecratione episcopi ca
pitulum fecit expen̄.⁊ vult repetere ab episcopo.episcopus di
cit ꝙ debent sibi compensare cum fructibus perceptis ex reb⁹
spiritualibus.hec lex facit p episcopo pro capitulo facit qꝛ vē
ditoꝛ habet sumptus quos fecit post venditionem ⁊ ante tradi
tionem in re vendita.vt.ff.de act.emp.l.iul.§.preterea.⁊ videt
expressum pro capitulo extra de elec.c.vt preterite.pro episco
po etiam facit: qꝛ fructus cum sumptibus compēsantur.ff.de
rei ven.l.emptoꝛ.⁊.l.sumptus.Itez quia huiusmodi sumptus
sunt onus episcopatus.⁊.d.c.vt p̄terite.sed onus qđ alicui rei
incumbit tenetur suscipere qui rem eodez tempoꝛe possidet. lz
postea ad alium transferatur.vt.ff.de leg.j.l.apud iul.§.heres
⁊ de vsufruc.l.si pendentes.§.fi.nec ob.si dicatur hoc esse verū
si capitulum recepisset vniuersos fructus.at hic nō habuit ni
si spirituales.sed nihilominus procedit qđ dictum est.qꝛ.l. ca
uetur ꝙ cum quis possidet patrimonium duplicis generis ꝙ
onera que respectu vnius patrimonij contrahuntur deducū
tur de bonis illius patrimonij dūtaxat.Sed ita est in proposi
to qꝛ episcopatus habebat bona duplicis generis.s.spiritua
lia ⁊ tempoꝛalia cum igitur negocium electionis confirmatio
nis ⁊ consecrationis sit spirituale sumptus facti pro illo nego
cio respicient fructus solum ex spiritualibus perceptos nō au
tem ex tempoꝛalibus.vt.ff.de pecu.l.hinc queritur.§.j.⁊ de se
pa.l.j.§.si filij.⁊ hanc tenet Cy.secundum Pe.⁊ videtur expſ
sum.ff.de militari testamento.l.si certarum.§.j.predicte ꝯsue
tudini puto derogatuz per.c.qꝛ sepe.de elec.li.vj. Opponitur
ꝙ non possenti agere currat prescriptio.Sed detur restitutio
vt.ff.de serui.rusti.predio.l.sed attilicinius,glo.ibi soluit vno
modo.tu dic secundum Pe.aut interuenit impedimentum iu
ris ⁊ non currit vt hic.aut impedimentum facti ⁊ tunc currit:
sed datur restitutio vt ibi.Quero si quis habebat vxoꝛem di
uitem ex qua habebat duas filias moꝛitur vxoꝛ relictis filia
bus heredibus pater primo maritauit vnam pro modica quā
titate deinde maritat aliam cui dat in dotem omnia bona ma
tris presente altera filia ⁊ eius marito ⁊ non contradicentibus
deinde prima filia petit partem suam.queritur vtrum possit.
videtur ꝙ non propter presentiam ⁊ taciturnitatē suam ⁊ ma
riti que inter coniunctos videtur consensuz inducere.vt.ff.de
dona.inter vi.⁊ vx.l.si seruus.⁊ videtur expressuz.ff.de adop.
l.in adoptionibus.Cy.dicit determinatum fuisse vltra mon
tes per hanc.l.que dicit longum silentiuz filij non nocere quo
minus rem vendicare possit.ergo taciturnitas non nocet.Itē
qꝛ.l.videtur silentium imponere filio vt non cōtradicat patri
alienati erubescit enim lex ⁊c.in aut.de nup.§.si vo expectat.
ergo silentium qđ sibi per.l.imponitur sibi nocere non debet.
vt.s̄.de his qui veniam eta.impe.l.j.⁊ hoc quando filia erat in
potestate patris in cuius potestate remanet etiaz nupta.vt.s̄.
de condi.inser.l.si vxoꝛem.Non ob.l.si seruus.in contrariū al
legata.quia verum est vbi tacēs contradicere potuit ⁊ debuit.
alias non.eodem modo potest responderi ad.l.in adoptionib⁹
potuit enim ibi filius contradicere.quia status eius mutaba
tur propter magnum preiudicium sed in administratione re
rum contradicere non potest vt dictuz est.Cy.ad hoc possunt
adduci notata per Dy.⁊ alios in.c.is qui tacet. ⁊.c.is q tacet.
de reg.iur.li.vj.

Nisi tricēnale.

Tria dicta continet
oppo.ꝙ filio currat p
scriptio longi tempoꝛis qꝛ pater vendendo dedit si
bi titulum.vt.j.de prescrip.lon.tem.per totum. di
cunt quidam ꝙ hic emptoꝛ fuit malefidei qꝛ sciebat patrez vē
dere non posse.⁊ sic presupponunt ꝙ si esset bonefidei prescri
beret quod alijs non placet.qꝛ hec aut.loquitur indistincte.et
l.codi.dicit siue sciēs siue ignoꝛans.vn̄ dicūt hic speciale ꝙ lz
habeat titulum non prescribat longo tempoꝛe.sed Pet. dicit
se non videre rationem specialitatis.⁊ ideo dicit ꝙ littera di
cere debet nisi triennale.⁊ ita dicit esse in coꝛpoꝛe.vnde sumit.
ideo si res est mobilis habet locū triennale si immobilis.x. vel
xx.annoꝛū.sed huic opinioni ob.qđ dicit nisi impuber etas ⁊c.
qꝛ talis prescriptio non currit contra minoꝛes.vt.s̄.in quibus
cau.in integ.restitu.non est necess.l.fi.⁊ ideo videtur dicenduz
ꝙ loquatur de prescriptione longissimi tempoꝛis.⁊ littera de
bet dicere tercēnale.⁊ ita habetur communiter in coꝛpoꝛe ⁊ in
nouellis.e.titu.si mulier ad secundas transiuerit nup. vbi ex
presse ponitur.xxx.an.prescriptio ⁊c.Ad contrarium ergo po
test responderi ꝙ qui emit a patre non habet titulum.⁊ hoc di
cit littera in coꝛpoꝛe quod habetur pro nō scripto ⁊ dato ꝙ er
raret credens patrem posse vendere non prodesset sibi vt.ff.d
vsucap.l.nunꝗ̄.cum ergo titulum non habeat non prescribit
longo tempoꝛe.Querit glo.vtruz vsucapio large sumpta trāſ
ferat dominium.M.ꝙ sic.bul.contra.de hoc dictum fuit.s̄.ex
qui.cau.maio.l.fi.ver.hanc opinionem.⁊ per Rof.de rei vend.
in prin.Pe.tenet opinionem.M.non tamen indistincte.sz di
cit ꝙ per vsuca.que queritur titulo ⁊ bonafide queritur domi
nium directum non distincto inter res mobiles ⁊ immobiles:
qꝛ si non posset dominium queri sequeretur inconueniens.po
ne enim ꝙ habebas vtile dominium vt qꝛ eras feudatarius si
possedisti longo tempoꝛe ⁊ non quereres dominium directum
in rebus

in rebus immobilibus multofortius in mobilibus ī quibus nō est ita fortis possessio. vt. ff. de acquiren. pos. l. si rem. Preterea seruitus directa queri potest per prescriptionem. vt. ff. si serui. vend. l. ij. ⁊ l. si quis diuturno. ergo ⁊c. Preterea iura persona lia ossibus adherent vt non separentur nisi vtilia. vt. ff. de pe- culio. l. quis ergo casus. sed iura possunt transferri ita ꝙ nihil remanet penes cedentem. ergo per vsuca. transferuntur. vt. ff. de verbo. signi. l. alienationis. ⁊ hoc probatur per. l. ff. de vsuca. l. cum qui edes. Si queratur de ea prescriptione que est sine ti- tulo tunc aut procedit bonafide aut mala. si bona etiam longis sima prescriptione queritur dominium. vt. j. de prescripti. xxx. anno. l. si quis emptionis. Si malafide paratur exceptio vt ibi dicetur secundum eum. Ad contraria respondet primo. l. em- ptor. j. de prescrip. lon. tem. quod intelligitur de prescriptione facti non iuris ad. l. si duo patroni. §. iulianus. prout est ibi i lit tera post longi vbi dicitur ꝙ dat vtilis actio exponit. i. efficax. Ad istam respondet ꝙ loquitur de vsucap. triennij vt predixi. Opinio communis est in contrarium ⁊ sequuntur glo. quā etiā sequitur Dy. extra de reg. iur. c. ij. li. vj. ⁊ ibi plenissime per Jo. an. in nouellis quod posui. ff. de reg. iur. eo. c. ij. quidam tamen moderni dicunt hic glo. concordare cum Pet. dum dicit ꝙ in prescriptione. x. vel. xx. anno. habet vtrūq ⁊ exponunt vtrūq scilicet directum ⁊ vtile. alij exponunt vtrūq. s. actionem ⁊ exce ptionem. Cy. dicit ꝙ tenentes opi. Pe. non proijciunt lapides quasi dicat non male sentiunt iure etiam canonico videtur per prescriptionem dominium queri vt extra de prescrip. c. j. li. vj. ⁊ ibi per Arch. no. in fi. ⁊. xvj. q. iij. in summa. ⁊. c. quicūq. ⁊ de h etiam satis no. in brocardis de prescrip. rubricella prescriptio- ne dominium acquiritur.

Quicquid. Quod dixit. l. precedēs in bo- nis maternis extendit hec lex ad bona materni generis. hoc dicit. ⁊ dicit glo. quod Plac. dixit finiri vsumfructum patris per mortem filij quod reprobat sed saluari potest si dicamus filiuz mortuū nullo relicto qui patrem excludat. tunc enim extingueretur cō solidatione cum proprietate similis casus ponitur. j. titu. prox. l. iij. in fi. item not. ꝙ dicit intestati successione contulerit ꝙ ille. qui relinquit ab intestato videtur conferre. conferre enim ⁊ nō adimere cum possit paria sunt. vt. ff. de leg. j. l. si fundus. §. iul. al's est. l. ⁊ incipit. si titio. ⁊ est expressum. ff. de iure codicillorū. l. conficiuntur.

Si viua. Ibi destituitur. i. destitui videtur p l. j. ⁊. ij. s. ti. proxi. ibi duarum prece dentium. Ibi primum que olim erat tertia bonoruz hodie dimidia vsusfructus. vt. j. titulo proxi. l. cum oportet. §. cum autem. Item no. ex. l. ista casum in quo emanci- patus querit patri. item no. ex ver. in nepotibus in fi. ꝙ filij nō debent esse deterioris conditionis q̄ nepotes quod est efficax ar. quod si rex decedat relicto filio ⁊ nepote ex pmogenito filio premortuo ꝙ filius in regno preferatur nepoti ne videatur fi- lius esse deterioris conditionis q̄ nepos. nec ob. s. ad orfi. auf. post fratres. vbi nepotes representant personam patris qr il- lud habet locum in hereditate diuisibili. Sed cum regnum sit indiuisibile vt dixi in auf. in successiōe. s. de suis ⁊ legi. here. nō possumus dicere ꝙ succedat nepos ⁊ filius ⁊ sic deterioris con ditionis sit filius q̄ nepos oportet dici filium admitti ⁊ ita te- nuit Richar. malumbre per hanc litteram in dño rege rober- to qui fuit secūdus filius Karoli contra regem vngarie q fue- rat filius karoli marcelli primogeniti eiusdē regis karoli ⁊ qui eo viuente decesserat. Cy. ⁊ de istis successionibus regū dixi. s. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. fi.

Omnem. Ibi siue in piore matrimonio. not. ꝙ mulier videtur permanere in priori matrimonio donec nubit. ⁊ ideo dz ali de bo- nis viri. ar. ff. ad municip. l. filij libertoꝝ. §. j. ſm Ri- char. qd est notabile. Cy. facit ad id ꝙ quotidie ponunt testato res in testamētis lego vxori mee donec lectū meuz custodierit vt intelligatur custodire donec honeste viuat ⁊ non nubat. dic immo etiā si nubat dicit honeste viuere. vt. ff. ad treb. l. mulier. §. cū pponet. ⁊ qd ibi no. per Dy. Ja. de are. ⁊ dñm meū Ray. circa que vide q̄ ibi scripsi sup infortiato meo. Itē no. ꝙ nō est iniuria filijs si patres nouas vxores accipiunt. secus si matres secūdas nup. ineant. ⁊ ideo puniunt vt. s. ad tertul. l. si qua mu lier. patres autē non vt hic. ⁊. s. de legi. here. l. de emancipatis. Itē ex fi. colligūt quidā ꝙ filius non possit patrem accusare in delictis. vt no. j. qui accu. nō pos. l. propter. Sed verius est qd hic loquit circa rerum administrationē. vt ⁊. s. de secū. nup. l. si quis prioris. §. fi.

De bonis que liberis. Rubrica.

Cum venerande. Pro decla ratione hu ius tituli vide Azo. in summa. c. ⁊ an in aduen ticijs oriatur obligatio inter patrem ⁊ filiuz di xi. s. ad trebel. l. iubemus. in secūda oppositio- ne. Et no. ll. venerandas ⁊ qd statutuz est. s. ti. proxi. l. j. ⁊. ij. in bonis maternis ⁊ materne linee hic ampliatur in lucris prouenientibus filio ad vxo. vel econtra. Opponitur ꝙ vxor non querat patri sed viro. vt. ff. de ope. liber. l. sicut. ⁊ de dona. inter virum ⁊ vxo. l. sed si vir. in princ. dic aut acquirit ex opera sua. ⁊ tunc viro aut aliunde ⁊ tunc patri. Si est in eius po- testate vt hic al's sibi. Cy.

Quod scitis. Ibi defunctus his lucran tibus dotem vel propter nup. dona. a premoriente ꝯiuge. Et dic ꝙ ponit du os casus. primus planus est. secūdus incipit ibi sin- autem idem nepos. ⁊ quidam non habent idem in littera. ⁊ tūc ponitur casus ꝙ filia lucrata fuit aliquid a viro decessit reli- cto filio ⁊ patre suo. s. ipsius mulieris in cuius erat potestate mo- do transmittit in filium. Sed si iste nepos moriatur relicto auo materno ⁊ paterno prefertur maternus eo qd attinet p lineaz eius que lucrata est. Si autem est in littera idem ponitur sic ca sus. filius habet vxorem cum qua conuenit ꝙ siue vxor prede- cederet ipsa lucraretur donationē propter nuptias quam rece perat a patre viri. predecessit vxor. ⁊ sic nepos qui erat vxoris filius habuit lucrum demum decedit iste nepos sine liberis q fuit filius predicte vxoris cui defertur istud lucrum. dicitur ꝙ patri qui est proximior ⁊ nō auo licet in eius potestate sit pater eius. ⁊ tene hunc casum menti qr non est alibi. Ja. de are. Cyn. Et per hanc. l. fuit terminata questio ꝙ si vxor faciat pactū cū marito ꝙ lz ipsa predecedat ꝙ lucrari debeat donationē pro- pter nuptias ⁊ remanere penes heredes suos ꝙ tale pactū va leat per ver. sin autem. licet tale pactum non valeret in dote vt ff. de dote prele. l. j. ⁊ rō diuersitatis inter dotem ⁊ dona. ppter nup. est. qr si mulier sine dote est cōiter nō posset maritū inueni re. vt. ff. so. ma. l. j. vir aūt facilius inuenit vxo. dato ꝙ donatio ppter nup. remaneat heredibus prime vxoris. ⁊ ideo facilius admittitur pactū in donatione ppter nup. in fi. qr pater est p- prietarius ⁊ sic auus dz habere vsumfruc. in bonis per eū que sitis. vt. j. l. cū oportet. Ol. Et qd dicit littera sine liberis. dic vt fratribus. vt. s. cōia de succes. l. fi.

Quecunque. Ibi vite sue. s. patris. Ibi ex eodem ex quo lucrum ad pa- trem vel auum defunctum peruenit procreati non sint puta qr lucrantes ex alio matrimonio prius vel postea contracto filios susceperunt ex quibus nati sunt nepo- tes ⁊ pronepotes qui ad matrimonium ex quo lucrum proue- nit nihil attinent ⁊ tamen in lucri proprietatis cedunt. Ibi mo rientium fratrum qui sunt filij lucrantis ⁊ successerūt patri in dicto lucro. Ibi eas percipere vt. s. de legi. here. l. de emācipa- tis. ⁊ cōia de succes. l. fi. In glo. sed nunquid ad eos. ista glo. non bene querit ex quo mortuo lucrante lucrum iaz peruenit ad fi lios vel nepotes ⁊ vnus eorum moritur qr littera tradit ordinē succedēdi vt primo qui sunt ex eodem matrimonio deinde q ex alio ⁊ vltimo patre vocentur vt in ver. eo videlicet obseruādo. ⁊ est in superiori glo. notatum. sed questio procederet decedēte primo lucrāte relictis filijs ex matrimonio vn̄ lucrū puenit et alijs. s. qui tunc debeāt in ipso lucro succedere cū. s. in ver. do- minio. videlz indistincte dicat eos vocandos etiā si ex eo matri monio procreati nō sint. ⁊ ideo ibi deberet hec glos. signari sup verbo etiā si ex eodē. sed in hoc casu dic ꝙ donec supersunt ex eodem matrimonio nati alij excluduntur. vt. d. l. de emancipa- tis. §. pe. ⁊ fi. s. de leg. here. ol.

Non sine ratione. Ibi benigne no. vt. ff. de le- gi. l. benignus. item no. ꝙ iura que loquunt de vxo. intelligi debent de sponsa. Ex quo terminatur que- stio si statutuz vel consuetudo est in ciuitate ꝙ filia debeat esse contenta dote sibi data per patrem ⁊ pater contraxit sponsa- lia pro filia ⁊ promisit sponso certam dotez: deinde decedat an̄ matrimonium contractum ⁊ filia velit ad successionē venire cū fratribus ꝙ repellatur a successione ⁊ debeat esse contenta do te ſm formam statuti vel ꝯsuetudinis ⁊ ita fuit iudicatum. Sz Ja. de ra. ⁊ Pe. dicunt male fuisse iudicatum. qd verum est ꝙ appellatione vxoris continetur sponsa vbi tractatur de fauore vt hic. secus si de odio vt in questione predicta. vt. ff. de his qui

no.infra.l.solet.§.fi.de ritu nup.l.si quis officiū.⁊ ar.ff.de lib.⁊ postbu.l.cum quidā.Facit etiā vtrū mulier ɔtrahendo spōsalia amittat tutelā filij primi matrimonij vel si nōdū acceperat repellatur.de quibus no.in spe.de tuto.§.nunc dicenduʒ.ver.quid si nondū.⁊ ver.seq.Cy.Item vide qđ no.ff.ad municip.l.filij libertorum.§.j.

Cum oportet. Primo ponit pẖemiū vsq₃ ad.§.si quis.Secūdo intentū extendendo ius positū in precedentibus legibus ad oīa bona aduenticia.Tertio excipit castrensia ⁊ quasi castrensia.Quarto idē statuit in successiōe istorum bonoꝝ qđ statutū est.s.in maternis ⁊ nuptialibus bonis.Quinto plenissimā administrationē concedit parentibus liberam ab hypotheca ⁊ rationis redditione.Sexto cōcedit liberū arbitrium circa vsumfruc.parentibus acquisituʒ ⁊ res exinde emptas vendendi ⁊ disponendi ad eoꝝ beneplacitum tam inter viuos ꝙ̄ in vltima volūtate.⁊ hoc vsq₃ ad.§.finaūt res.Et de materia huius.l.vide in nouellis prima parte de rebus maternis vel municipalibus lucris que filiofa.peruenerunt ⁊ qđ no.s.tit.proximo.l.j.Et no.ꝙ vsufru.queritur patri adoptiuo sicut naturali in bonis filij vt insti.de acqui.per arroga.itē no.ꝙ citius ⁊ facilius oritur discordia inter fratres ꝙ̄ inter extraneos.pro hoc.s.de fur.l.fi.§.fi.Item no.litteram ex liberalitate fortūne.⁊ ita videtur esse fortuna.⁊ de hoc cōposuit Aristoteles libellum de bona fortuna.⁊ de hoc dic vt habetur p Boetium in.iiij.de ɔsola.⁊ q₂ hec nō est materia iuristarū pertrāseo sed vide in alphabeto littera.F.dictione fortuna.Oppo.ꝙ nō debeat succedi vt hic dicitur.immo pater veniat cū fratribus.vt in auť.defuncto.dicit glo.ibi ꝙ illud est ius nouuʒ ⁊ illis nō extantibus pater occupat iure peculij.⁊ ita non succedit pater vt heres nisi per iura nouissima.qđ nō videtur verum vt.s.cōmunia de succes.l.fi.Sed glo.noluit sentire ꝙ sicut pater olim bona castrensia occupabat iure peculij ita ⁊ bona aduenticia occupet sed iure nouissimo omnia accipiat sicut heres.vt.ff.de ca.pe.l.pater.⁊ ibi no.sed illa.l.secundum Cy.difficilis est ⁊ loquitur in castrensibus vbi cum filius miles nō testatur castrēse peculium sortitur naturam profectitij vel aduentitij peculij ꝙ pater olim totum occupabat vt dictum est hodie aūt cuʒ per.l.istam aliunde quesita ꝙ̄ a patre querantur filio quo ad ꝓprietateʒ ⁊ in eis habere possit heredem.vt hic.⁊.l.quecūq₃.s.e.⁊.l.vlti.cōia de succes.dicendum est ꝙ pater etiaʒ iure isto non occupet iure peculij sed iure heredis sicut heres teneatur ⁊ idem in castrensibus.⁊ hoc dicit Cy.⁊ Ja.de ra.sensisse in ɔbusdam suis scriptis in corpore.auť.de here.ab intesta.Opp.ad.§.non aūt hypothecā.de.§.vlti.j.e.l.glo.soluit multis modis.Richar.Ja.de bel.Cy.⁊ alij moderni dicunt aut culpabiliter administrauit ⁊ habet locum ꝙ hic dicitur aut dolose.et tunc teneať.vt.d.§.fi.⁊.j.l.proxi.§.finaūt es alienum.⁊.§.hoc proculdubio.⁊ ita no.s.de secūdis nup.l.si quis prioris.§.fi.et ad trebel.l.imperator.vel dic aut male gerit tollendo ⁊ negligēdo fructuum perceptionem qui ad eum pertinent ⁊ habet locū ꝙ hic dicitur aut proprietatem alienando vel eam deterioreʒ faciendo vel vsuras currere permittendo ex quibus proprietas posset perdi ⁊ habent locum contraria ⁊ hanc puto veraʒ ⁊ innuitur in littera ipsius.§.non autem hypothecam.Itē opponit glo.ꝙ filius possit contradicere patri.vt.ff.de condi.cāda.l.iij.§.ij.so.in iure pōt sibi ɔtradicere vt ibi in moribus nō.vt hic nisi pr̄ eēt furiosus ꝓdigus vel demēs vt.ff.de tu.⁊ cur.da.ab his.l.is q.⁊ de cura.furi.l.j.in fi.⁊.l.ij.⁊.l.furiose.vel nisi esset libidinum ⁊ vitioruʒ oīm seruus.tunc enim nō esset ei administratio committenda.vt.j.de sen.passis.l.fi.¶ Querit gl.vtrum vsura pecunie patris per filium percepta computetur in peculio profecticio non firmat pedem.quidam ꝙ sic q₂ vsure vicem fructuum obtinēt.vt.ff.de vsur.l.vsure.⁊ q₂ occasione rei patris percepta.vt.ff.de incen.rui.⁊ nau.l.j.§.ex incendio.⁊.s.de aduo.diuer.iudi.l.fori.Pe.tenet contra per.l.vsura pecunie.ff.de ver.sig.ad.l.fal.l.iij.⁊.ff.de rei ven.l.sed ⁊ si nauis.non ob.ꝙ ex pecunia patris prouenit q₂ hoc est accidentaliter ⁊ non naturaliter ⁊ ex industria mutuātis vt.d.l.si nauis.⁊ qđ no.e.ti.l.solum.§.j.⁊ pro hoc de sepul.viol.l.quesitum.⁊ hanc etiam approbant Cy.⁊ moderni maxime cuʒ vsure hodie sint illicite.⁊ ita non queruntur quantum ad aliquid ⁊ q₂ recipiēs tenetur ad restitutionem.pro hoc.ff.pro socio.l.quod enim ex furto.⁊.l.si vnus.§.j.fa.her.l.cetere.§.j.de acqui.pos.l.qđ seruus.⁊ qđ no.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.j.⁊ qđ no.in tutore.s.de admi.tuto.auť.nouissime.Querit glo.vtrum quesita per filium in dubio videantur ⁊ presumantur ꝓfecticia vel aduenticia.glo.non firmat sed multi tenēt opi.illaʒ glo.ꝙ hoc presumatur ex qualitate personarum patris ⁊ filij pro qua facit.ff.de act.⁊ obli.l.fi.in fi.de condi.⁊ demon.l.pe.§.fi.de libe.cā.l.diui fratres.de his qui.vt indi.l.post legatum.§.de eo.et ad trebel.l.quidam ita.circa prin.Gui.de su₃.⁊ Odof.qui de hoc satis notant in additionibus summe Azo.huius ti.tenēt ꝙ in dubio quesita per filium in vita patris presumanť ex bonis patris ne detur filio materia surripiendi res patris.vt.j.s.latina liber.tol.§.sed ne furandi.⁊ vt tollatur occasio discordie inter fratres.⁊ hoc innuit hec lex expresse ibi non ex substantia eius ⁊c.vbi dicitur dari onus filio probandi ꝙ aliunde quesierit ꝙ̄ ex bonis patris in tutore aūt secus.vt.l.si defunctus.pro hac opi.bene facit.s.fa.her.l.certum.⁊ de colla.l.filie licet.j.de pig.l.fi.⁊.xij.q.iij.c.placet.Posset tamē probare aliunde quesitum forte per ɔiecturas quas glo.ponit ⁊ similes.de hoc satis no.per Py.in qōnibus suis.cxxj.q.que incipit viuente patre sa.reperitur vnum ex filijs comparasse.Ad presentem etiā materiam vide questioneʒ domini Alberti Odo.per eū disputatam que incipit titius paterfamilias filio tradidit centum et sibi dixit vade ⁊ lucreris.filius mutuando ⁊ negociando multa lucratus est in vita patris ⁊ post mortem fratres petunt sibi cōicari queritur quid iuris.dicit aut donauit filio vt bene merito vel alijs modis de quibus dixi.s.de colla.l.si donatione.⁊ tunc dic vt ibi no.⁊ plene dixi.presupponamus ergo ꝙ sibi dederit in peculio profecticio vel simpliciter tunc si lucratus est ex vsuris dicit idem quod.s.dixi ꝙ non teneatur conferre fratribus.Si autem ex alia negociatione aut ad hoc prepositus fuit sicut institor patris ⁊ tunc tenetur communicare tam quesitum in vita patris ipsi patri.vt.ff.si certum.l.eius qui in prouinciā.⁊ de instito.per totum ꝙ̄ etiam post mortem q₂ officium institoris continuasse videtur.vt.ff.de insti.l.si quis mancipijs §.si impubes.aut non erat institor ⁊ tunc adhuc sors in centuʒ veniunt communicanda.vt.d.l.si donatione.in fine.Et idem videtur de lucro q₂ peculium crescit ⁊ decrescit.vt.ff.de pecu.l.peculium.Aut est dubium vtrum fecit eum institorē vel qualiter sibi dederit ⁊ tunc hoc colligitur ex qualitate verborum ⁊ actuum.vt dixi.d.l.si donatione.Si nec ex predictis colligi potest aut quantitas excedebat debitum bonorum subsidium et tunc presumendum ꝙ dederit ei vt institori maxime si eū mandauit ad aliquem locum vbi exercebantur mercimonia.vt.d.l.eius qui.⁊.l.habebat.de instito.Si autem non excedit debitū bonorum subsidium presumi debet ꝙ sibi dederit vt habeat in sua portione q₂ sepe parentes hoc faciunt.vt.s.de inoffi.testa.l.si quando.§.j.⁊.ij.⁊ spectandum est quod fieri solet.vt.ff.de dam.infec.l.si finita.in prin.⁊ ita terminauit post multa allegata de quesitis post mortem patris an sint fratribus communicanda plene dixi.s.qui testa.face.pos.l.j.Si autem sit filius clericus an presumatur de bonis ecclesie acquisitum dic vt ibi dixi.s.de epi.⁊ cle.auť.licentiam.Sed nunquid pater sine autoritate alicuius iudicis possit res in quibus habet vsumfru.accipere.puto ꝙ sic per istum.§.non autem ibi ⁊ gubernatio earum ⁊c.⁊ pro hoc.s.so.ma.l.filie pecuniam.⁊ de secundis nup.l.hac edictali.⁊.l.si quis prioris.§.finali.licet quidam dicant ꝙ officio iudicis petent.vt.j.de patria potesta.l.j.⁊.l.iij.¶ Ultimo quo ad hunc.§.nota.ex illis verbis vel si ex earum fructibus res mobiles ⁊c.quod si relicta sunt alicui centum pro alimentis ⁊ non expendat nisi quinquaginta quod residuum debet esse suum.⁊ videtur casus.ff.man.l.creditor.§.si inter maritum.Old.⁊c.

Sin autem res. Ibi diurna.i.de die in diem q̄ lʒ ab initio nō valeat morte tñ cōfirmatur post obitū eius.s.parentis acsi dicat morte cōfirmatur vt predixi ⁊c.

Cum autem. Primo ponit causam statuti.Secundo statuit.Tertio a statuto excipit ⁊ rationem subdit.Quarto statutū declarat ⁊ repilogat.Quinto confirmat ea que de successionibus dicta sunt.⁊ quod dicit post obitum eorum dic parentum qui retinuerunt vsumfru.No.ꝙ pater dicitur facere gratiam filio cum eum emancipat.nam libertatem sibi dare videtur emancipando.vt.s.titu.proximo.l.penul.ver.cum vero ⁊ honor ex hoc accrescit filio.vt insti.per quas personas nobis acquiritur.§.hoc quoq₃.Opp.gl.j.de pecu.eius qui liber.meruit.l.j.⁊ fortius obstat.ff.de dona.l.dona.§.pater.sed so.vt ibi soluitur.In gl.vel dic ꝙ ibi pater donauit filie ⁊ ita videtur habuisse animum transferēdi dominium in eam.Sed hoc impediebat patria potestas vnde ea emancipata incipit dominium ad eam pertinere ex pristina voluntate que tempore emancipationis reuocata nō fuit sed hic in dimidia vsufru.non est inuenire tempus quo pater illaʒ dimidiam

midiam voluerit a se separare et in filium transferre. et ideo hic non transfertur licet expresse non retineat. Sed hec ratio non videtur bona quia nec in peculio inuenitur tempus quo pater voluerit a se separare ꝛ in filium transferre ꝛ tamē trāsfert si tempore emancipationis non retineat expresse. Sed dici potest ꝙ ideo in peculio hoc contingit qꝛ cum pater concedit filio peculium multa confert in eum. Nam potest in eo contrahere sine patris consensu. ꝛ ideo si pater tempore emancipationis non adimat expresse videtur concedere. ſm Dyn. et ita etiam patet solutio ad. l. j. de peculio eius qui libertate meruit. Cy. vidi questionem si pater remittat tempore emācipa. vsumfruc. filio quem habebat in bonis aduentitijs vtrū creditores patris possint pro ipso vsufru. remisso agere contra filium ypothecaria ꝛ dubium non est ꝙ vsusfru. potest pignori obligari vt. ff. de pignoꝛ. l. is qui bona. §. vsufru. et vendi. vt ff. de bonis auto. iudi. possiden. l. in venditione et de vsufru. l. arboribus. §. iij. remanet ergo solum questio vtrum talis vsusfruc. fuerit in bonis patris ꝛ cadat sub generali obligatione. et videtur ꝙ sic per iura predicta ꝛ quia res dicitur esse i bonis cuius habemus actionem ꝛ exceptionem: vt. ff. de acquire. do. l. rem in bonis. ꝛ pro hoc. ff. de edil. edic. l. bouēz. ꝛc. §. pignus. ꝛ de pigno. l. debitoris. ꝛ de reg. iur. l. qui nō facit. ꝛ qd ibi no. In cōtrarium videtur qꝛ vsusfru. nō dicitur esse in bonis. vt. ff. de vsufru. le. l. j. ꝛ qꝛ vsusfru. non est pars dnij: vt. ff. de verbo. sig. l. recte pro ꝛ cōtra potest adduci. ff. de vsufruc. l. iij. ꝛ qꝛ in legato generali omni bonorū suoꝝ non venit vsusfruc. vt. ff. de leg. iij. l. suos. ꝛ in obligatione veniūt ea sola que sunt sua. vt. j. que res pig. obli. pos. l. qui filios. determinatuz fuit ꝙ quia vsusfru. per consolidationem cum proprietate sit extinctus. vt. ff. quib. mo. vsusfruc. amitta. l. si tibi ꝙ creditoribus non competat hypothecaria ꝛ pro hoc. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. l. si in re corporali. de pigno. l. lex vectigali. de in diem adiec. l. iij. §. marcellus. Item qꝛ per. §. istuz conceditur patri renunciare vsufructui. ꝛ pro hoc. ff. que in frau. credi. l. patrem vbi de hoc plene dixi. ꝛ. l. qui autem. an autem pater teneatur dare partem filio quem emancipat dixi. s. de episco. audientia. l. si lenones.

Sed cum tacitas. Pro declaratione huius. §. vide qd notaui s. de admi. tu. l. pro officio. ¶ Op. ꝙ hypothecaria nō possit precedere psonalem. vt. j. de iur. fisci. l. j. lib. x. de bonis proscriptorum. l. si qs pōst hac. §. penul. ꝛ. j. de priui. fisci. l. si debitor. Item pignus videtur obligatū ex tpe date pecunie non a tpe interposite cautionis. vt. j. qui po. in pig. habe. l. diuersis. ꝛ. ff. qui potio. in pig. ha. l. potior. ꝛ est simile. s. de dona. ante nup. l. si constante. quidam dicunt ꝙ in administratiōibus fisci obtinent contraria qui quo ad hoc est deterioris conditionis ꝙ̄ priuatus sit ꝛ alias de conue. fisci debito. l. ij. ꝛ. s. de nō nume. pecu. l. in contractibus. §. j. ꝛ de iure fisci. l. non puto. Jaco. de are. Sed videtur ꝙ nec etiam in priuato hypothecaria possit esse sine psonali. vt. ff. de pigno. l. grege. §. si sub conditione. et de reg. iur. l. cum principalis. glo. dicit ꝙ potest sicut ꝛ obligatio fideiussoris. vt institu. de fideiusso. §. j. Sed verum est ꝙ cōuentio seu contractus fideiussoris potest precedere sꝫ obligatio non quomodo ergo hic precedit hypothecariam personalem ſm Cy. soluat appollo. vel dicit ꝙ hic non est dare hypothecariam sine principali qꝛ in quolibet contractu duplex est obligatio. vna generalis. alia specialis que statim orit. tamen quodammodo vna reputatur ꝛ retrotrahitur quasi vno tpe inita fuerit ideo potest ita cōtrahi: vt. ff. de act. ꝛ ob. l. ex deposito. ꝛ depo. l. j. §. est autem. ſm Pe. ꝛ hoc dicit glo. ff. de solu. l. si quis stipulatus ad fi. ꝛ dicitur. s. de act. ꝛ obli. l. sicut. ꝛ ideo concludit ꝙ non est hypothecaria ante principalez nec aliud in priuato ꝙ̄ in fisco. Cy.

Excipitur. Super prima parte. l. legitur et addit vnum casum vbi vsusfru. patri non queritur.

Item hereditas. Ponit duos alios casus vbi patri vsusfru. nō queritur ꝛ sicut dicit gl. v. forsan non debuit hic poni sed in fine precedentis auť. et intellectus ýr. non placet Jac. de are. qꝛ non est eadem rō in extraneo. Nam rō quare pater nō hꝫ vsumfru. in casu huius auť. qꝛ iure. C. si moriebatur filius relicto patre ꝛ fratribꝰ fratres succedāt in solida ꝓprietate ꝛ pater in vsufr. vt. s. ad tertul. l. fi. Sꝫ cum postea per auť. defuncto vocatus est pater cū fratribus in virilem considerauit ius ꝙ filij in hoc grauabantur. ꝛ ideo in alio eos alienauit. s. ꝙ pater nō haberet vsumfr. in eorum portionibus hec autem ratio non pōt habere locum in extraneo instituente patrem ꝛ filium qꝛ hoc casu filius non grauatur in aliquo. ꝛ ideo standum est in hoc iuri. C. ꝛ intellectus ýr. non est bonus. Cy. de pistorio.

Idem est. Hic excipit alius casus. Querit gl. si pater ingrediatur monasterium nunquid perdat vsumfru. ꝛ tenet ꝙ nō. M. sil. distinguit inter vsumfru. quem hꝫ pater ratione patrie ptātis. ꝛ vsumfru. quem alias haberet ex venditione legato vel alia causa vt primo casu per ingressum mon̄. tum perdat patriam ptātem ꝛ desinat esse legitimus administrator: adeo ꝙ nec dimidiam retineat que datur loco premij emancipationis vt. l. cum oportet. §. penul. qꝛ non emancipat sed perdit patriam ptātem p ingressuz mon̄. Secūdo casu qn̄ habet vsumfruc. ex alia cā ꝙ rōne patrie ptātis tunc illū non perdit per ingressum. ꝛ ita intelligatur qd glo. dicit de hoc dixi in auť. ingressi. querit glo. si vsusfruc. sit legatus filio vtruz pater habeat vsumfru. illius vsusfru. ꝛ tenet ꝙ nō. de hoc dic vt dixi. s. ti. proxi. l. j. ver. quid si in filio. ꝛ facit quod notaui. s. de vsufruc. l. fi. in fi.

Cum non solum. Primo ponit causam condēde. l. scdo descēdit ad statutū. l. ibi sancimus. itaqꝫ ꝛ pone casum vsqꝫ ad. §. necessitate. ꝛ pro declaratione vide qd no. ff. de iudi. l. si longius. ꝛ. s. qui admit. ad bonoꝝ pos. pos. l. j. dixi. Quid de hereditate profecticia contēplatiōe patris filio relicta nunquid filio ꝯdicente possit pater adire. Ja. de are. ꝙ non immo seruantur vetera iura vt filius iussu patris adeat non pater sicut in seruo. s. de here. insti. l. cū proponas. ꝛ. ff. si quis omis. cā testa. l. j. §. j. et rō diuersitatis quare aliud in profecticia aliud in aduenticia est qꝛ in aduenticia filius obligatur onere hereditať. si eam adit: vt. ff. de acquir. here. l. more. si ergo non vult adire pater non potest eum compellere. sed ipse pater potest adire ne perdat vsumfru. Sed in profecticio nullo momen o stat penes filium. vt. ff. de acquir. here. l. placet. vnde non tollitur ius compulsionis. ꝛ ideo ius aditionis patri non competit per hanc. l. Secundo queritur si filius moritur ante aditam hereditatem nunquid pater admittatur beneficio huius. l. ꝛ sic fit correcta. l. ij. s. ad orfic. quidam ꝙ sic. sed dic contra vt. d. l. ij. notaui. Item querit glos. si filius habeat substitutum nunquid pater eidem substituto ꝓferatur per hanc. l. glo. tenet ꝙ pater veniat quia lex reputat patrem ꝛ filium vnam personam: vt. s. de impub. ꝛ alijs substitu. l. si. ꝛ qꝛ ipse pater repudiante filio institutus videtur vt j. §. similiqꝫ modo ꝛ repudiatio filij non debet nocere patri vt hic ꝛ hanc tenet hic Pe. ꝛ Cy. quia sicut filius excludit substitutum ita ꝛ pater qui eodem iure venit. vt. ff. de vulg. ꝛ pupil. substitu. l. ex facto. §. iuľ. item pro hoc qꝛ instituto seruo prefertur dominus substituto. vt. s. de here. insti. l. cum proponas. et ff. de here. insti. l. si pater. Contrarium tenent hic Ja. de bel. ꝛ Guid. de suz. quia substitutus venit ex expressa voluntate defuncti ꝛ vna est legis intentio ꝛc. in auť. de here. ꝛ falci. §. exheredatos. ꝛ. §. disponat. Preterea pater in veritate est heres legalis qꝛ lex facit eum heredem ꝛ non defunctus sed lex vocat prius substitutum ꝙ̄ heredem legalem: vt in auť. de heredibꝰ et falc. §. si vero instituto ergo videtur casus illius. §. ꝛ ꝓ hoc de caducis tollen. §. in primo. ꝛ. §. pro secundo. ꝛ. §. sin autem. Preterea qd operatur repudiatio filij in seipsum multo magis in patre sed filio sibi repudiante prefertur substitutus: vt s. de impube. ꝛ alijs substi. l. iij. ꝛ de repudiā. here. l. fin. vbi de hoc ergo ꝛc. Item expssa vulgaris ꝛ pupillaris excludit matrem vt. l. precibus ergo ꝛ patrem. item pater non fit heres nī si recusante filio sed recusante filio locus est substituto ergo tanꝙ̄ fortior concurrendo cum patre prefertur patri qꝛ succedunt ex voluntate defuncti ꝛ autoritate legis pater autē autoritate tantum legis. ꝛ sic due rationes vincant vnā. non ob. §. similiqꝫ modo. vt. s. dixi. Non obstat ꝙ pater sit eadem persona cum filio quia hoc non est simpliciter verum si enim verum esset ergo filio adeunte pater admitteretur simul cum eo saltē pro parte: vt. d. l. si. de impube. ꝛ alijs substitu. Item ꝛ filio repudiante pater videretur repudiasse qd falsum est. alij dicūt aut testator sciuit eum quem instituit ꝛ cui substituit fore filiū fami. et tunc pater prefertur. secus si ignorauit ꝛ eum patrem fami. credidit: vt. dicta. l. cum proponas. s. de hered. insti. ꝛ. ff. de here. instituen. l. pater. Old. Item queritur si filius est heres institutus ex testamento ꝛ velit succedere ab intestato vtrū pater ei preferatur glo. videtur dicere ꝙ sic quasi pater sit eadem persona cum filio. ꝛ ideo iure institutionis preferatur qd non placet Pet. quia ratio quare pater vocatur est ne ꝓpter repudia. filij perdat vsumfruc. vnde quando filius nullo iure

vult adire tunc pater habet ius adeundi sed in questione proposita non perdit pater usumfru. quocunque iure adeat filius ergo cum cesset ratio et lex vt. l. adigere. §. quamuis. de iure pa. item querit glo. nunquid sit idem in seruo si recuset adire vt detur domino ius adeundi. videtur quod sic vt instituta quod cum eo in princi. glo. tamen dicit contra et est ratio diuersitatis secundum Pet. quia ad hereditatem seruo delatam dominus pro tanto vocatur quia seruus per se non potest tenere pater autem ideo vocatur quia hec iura volunt quod gaudeat bonis filio quesitis. Item querit nunquid idem sit in querela inofficiosi testa. vt ea repudiata per filium patri deferatur. Pet. dicit quod qui diceret idem esse non diceret inconueniens gl. tamen dicit contrarium in. l. papi. de inoffi. testa. quia est odiosa. et ideo restringenda vt. l. cum quidam. de liberis et postbu. ratio tamen huius. l. que patrem vocat et non vult renunciationem filij nocere patri multum est in contrarium. Item quid in alijs contractibus. dic idem vt hic expresse habetur in tex. et glo.

Necessitate. Et pro declaratione vide Inno. extra de procur. c. accedens. et plenissime in Spec. de actore. §. j. ver. sed et filiusfa. et multis sequentibus versi. quasi per duas cartas vbi videas. de hoc etiam notatur per Rof. in libello rubrica si agis contra pupillum vel minorem primo quaterno ipsius libelli ver. item nec filius. et ver. sequen. et quod subtiliter notatur per Gabrielem de osellettis in suo tractatu de fama. §. nunc superest vt ad portum circa pri. et vide etiam quod notaui secundum Dyn. ff. solu. matri. l. non solum ¶ Oppo. glo. de auc. quod locum. s. de colla. et dicit quod ibi specia le vel dic vt ibi notatur et dixi. ¶ Opp. de mino. l. denique. §. sed vtrum solu. vt notatur. s. qui admit. ad bono. pos. pos. l. j. vel vt dixi. s. de filiofa. minore. l. j. vel sol. vt hic. Sed hec solu. non videtur bona quia ibi non dicitur quod pater consenserit in prima licet glo. ibi subaudiat et forte male quia. l. cauetur quod cum filiofa. tanquam cum patrefa. agi potest. vt. ff. de act. et obli. l. filiusfa. et de iudi. l. tam ex contractibus et filiusfa. maior sine consensu patris obligatur. vt. ff. de verbo. obli. l. fi. §. j. et ideo dicunt quidam vt Jac. de are. aut conuenitur filius ex suo contractu vel delicto et habet personam standi in iudicio vt preall. l. aut ex contractu vel facto defuncti et tunc non potest esse in iudicio sine consensu patris non quia non sit integra et legitima persona licet glo. hoc dicat sed requiritur consensus in signum repudiationis vsusfru. vt dixi Otto pap. nam qui alij consentit sua iura perdit vt. s. de admi. tuto. l. quedam. et ne litem sopitam possit pater resuscitare quod posset si non consensisset in iudicio ad quod facit extra de iudi. c. causam. secundum Ja. predictum. et quod dicitur in. d. §. j. in. l. fi. de verbo. ob. quod filiusfa. obligatur perinde ac si esset paterfa. non notat omnimodam similitudinem. nam etiam cum patre interdum agi non potest sine autoritate alterius vt patet in adulto qui debet conueniri cum autoritate curatoris. vt. ff. de admi. tuto. l. j. §. sufficit. et hanc sequebatur. d. Rich. Pet. autem dicit quod omnia illa iura corriguntur per istum. §. nam si pater agnoscit vsumfruc. est legimus administrator et potest et debet autorizare licet enim de patria potestate non procederet autoritas hodie procedit non de patria potestate. sed de legibus istis que faciunt eum legitimum administratorem ex quibus procedit autoritas vnde in istis bonis in quibus ratione vsusfr. pater est legitimus administrator obligaretur filiusfa. sicut pupillus autoritate tutoris secundum Ja. de ra. aut pater non agnoscit vsumfruc. et tunc consentire debet etiam secundum Ottonem in signum repudiationis cum autem filius obligatur extra bona in quibus pater est legitimus administrator forte tunc posset esse in iudicio sine patre secundum predictos et ex hoc pendent solutiones multarum questionum que hic fiunt in glo. de quibus infra dicetur. dominus Jac. de bel. hanc materiam tractat per duas questiones. prima est vtrum iure veteri aliquo casu esset necessarius consensus patris filio agenti vel fugienti. secunda est nunquid per istum. §. indistincte corrigantur vetera iura. In prima questione dicit quod non quia est casus multarum. ll. s. dicti §. sed vtrum in. l. denique. et. l. tam ex contractibus. de noxa. l. noxali. de procura. l. filiusfa. §. ipse quoque. de iudic. si longius. de castren. pecu. l. miles precipua. §. j. de adulterijs. l. inter liberas. §. penul. et. l. filium. de his quib. vt indig. l. post legatum. §. si filius. et de iniur. l. lex cornel. §. illud. et. §. in. l. aut enim actio est quesita patri per filium in totum. et tunc non sufficit consensus aut filio quo ad proprietatem et patri quo ad exercitium. et tunc non habet filius exercitium aut filio in totum. et tunc habet exercitium sine consensu patris et idem pater dictis. ll. casualiter. hoc etiam probat per multa argumenta que causa breuitatis omitto et quia speciale est in quibusdam casibus quod non potest esse in iudicio sine consensu patris. vt. ff. de iudic. l. si longius. vbi est pulchra glo. circa hoc ergo regula erit in contrarium. In contrarium arguitur quod etiam iure antiquo exigeretur consensus patris ar. ff. de dona. cau. mor. l. si filius. §. fin. et de acqren. heredi. l. si quis mihi bona. §. iussum. et quia eo iure omnia acquirebantur patri per filium et sine patre in eis nihil facere poterat ergo multo minus in iudicio. Item quia patria potestas est de iure ciuili instituta de pa. pote. §. j. et omnia iudicia similiter vt institu. de iur. naturali. §. ij. vbi de hoc ergo etc. item quia filius non est integer homo secundum glo. item patria potestas consistit in septem vt notatur. d. §. j. instituta de patria pote. inter quos iste casus enumeratur ergo etc. et hoc etiam tenet glos. d. l. denique. §. sed vtrum. In secunda questione arguit quod vetera iura corrigantur per hunc. §. qui indistincte loquitur et quia eius ratio est generalis. et quia hec lex loquitur in contractibus et quasi et in vltimis voluntatibus et siue acquiratur patri siue non vt. §. j. §. similique modo. et. §. pe. In contrarium quod non corrigantur quia per hanc. l. pa. potestas cohartatur quia olim omnia acquirebantur hodie quo ad vsumfru. tantum et absurdum est quod ius restringens debeat ampliationem inducere argu. ff. de adimen. leg. l. legata inutiliter. et de condi. et demon. l. cum tale §. fi. maxime quia legum correctio vitanda est item quia hec lex loquitur de his que sunt acquisibilia quo ad vsumfruc. ergo hunc §. restringere debemus ad illa tantum. nam quid operatur vt est necessarius consensus patris in his que filio quo ad totum acquiruntur certe nihil operaretur et quia etiam si opus esset eius consensus cogeretur consentire vt hic: vnde cum cesset ratio requirendi consensum cessat consensus ratio enim requirendi consensum est vsusfru. acquisitio et legitima administratio. hoc indicat. §. iste ibi ne in iudicium sine patria voluntate videatur consistere nam verbum videatur videtur denotare rem dubiam vnde expone sine patria voluntate. i. preter voluntatem patris vel contra quod esse non potest cum in dubio pater habeat legitimam administrationem sed quando certum est quod non vult gubernare tunc propter cause necessitatem habet facultatem existendi in iudicio sine speciali consensu: vt. j. e. §. si autem. patre quid enim expectari debet quod expectatum non prodest. vt. l. aliquando. ff. ad velleia. ergo eo casu quo repudiat et non vult gubernare non exigitur eius consensus. Pro solutione vtriusque questionis que tendunt ad vnum finem dicit quod in actionibus quarum proprietas commodum et exercitium est filij de iure veteri non fit necessarius consensus patris nec olim nec hodie vt in castrensibus vel quasi vt. d. l. miles. et. ff. ad macedo. l. ij. In actionibus quarum proprietas est filij sed commodum et exercitium patris vt fuit olim in sex actionibus hodie in omnibus ex aduenticia vbi pater agnoscit vsumfru. olim et hodie sit necessarius consensus vt notatur. d. l. si longius. dicit tamen quod ratione vsusfruc. patris non sufficeret solus consensus sine mandato nisi nomine patris experiretur pro ipso vsufruc. sicut coniuncta persona vel posset dici quod preiudicaret patri scienti filium de vsufru. experiri vt. ff. de re iudi. l. sepe. §. scientibus. s. vbi in rem actio. l. ij. vbi de hoc et notatur. d. l. si longius. In actionibus autem que ex toto patri queruntur vt in profecticijs olim et hodie vt in aduenticijs filio recusante etiam olim filius non poterat nisi in sex casibus intentare et nisi in casu ex dispensatione vt. d. l. si longius si cer. pe. l. cum filius. et in his non sufficeret solus consensus patris sine mandato quia nemo sine actione experitur. vt. ff. de neg. ge. l. si pupilli. §. videamus. et sic debet intelligi gl. d. l. si longius. vnde in actionibus quarum commodum et exercitium est filij vt quando pater repudiauit. et hoc est certum non exigitur eius consensus vt predixi et videtur expressum subtiliter intuenti. j. e. §. si autem. patre recusante. vbi dicitur quod patre recusante et nolente res filij gubernare tunc propter cause necessitatem potest filius adire competentem iudicem et petere curatorem. notabiliter enim dicit propter cause necessitatem. q. d. deinceps non attenditur patria potestas in iudicio vel extra. Si enim filius tunc potest petere curatorem quod est contra naturam patrie potestatis vt s. de cura. furi. l. fi. in prin. multo magis si est maior pro ipsis rebus potest esse in iudicio. Item cum posset tunc esse in iudicio per procura. multo fortius per se. vt. ff. de admi. rerum ad ciuitatem pertinen. l. ij. vbi de hoc et patet in rationibus istis. si vero est dubium an pater recuset et nolit administrare tunc in dubio requiritur consensus patris in signum repudiationis: vt dicit Otto vt hic patet in glo. et hic erat repudiatio certa inter patrem et filium sed non quantum ad iudicem et aduersarium. et in ista opinione stat iste Jac. et multa alia allegat. et ad contraria respondet et incipit. questio disputata in scholis meis super. l. cum non solum in opere suo in solutionibus contrariorum non solutorum. In glo. In eadem quasi opinione videtur Jaco. de are. qui sic distinguit cum queritur per quem debeant moueri actiones que

nes que competunt filio vel si moueantur cõtra eum quis de beat suscipere aut competunt ex castrẽsi vel quasi. ⁊ tũc illas intentat ⁊ pro eis conuenitur ipse filius etiam patre inuito vt dicta. l. miles precipua. nam in eo nullum ius habet pater: vt s. l. cum oportet. §. exceptis. ⁊. ff. de castren. pe. l. ex no. ⁊ ad ma cedo. l. ij. item potest alienare patre inuito ergo ⁊ in iudicio in teresse cum hec sunt paria. vt. ff. de iure delibe. l. ait pretor. Si vero descendunt extra causam castrẽsem vel quasi aut ex ma leficio aut ex contractu si ex maleficio aut agitur de eo conue niendo. ⁊ tunc sicut paterfamilias potest conueniri vt institu. de noxa. §. fin. ⁊. ff. de noxa. l. noxali. Si vero agitur de actione ex maleficio per filium intentanda aut sibi competit propter offensam personalem sibi factam aut in rebus. Si in personã vt iniuria tunc est filius. ff. de act. ⁊ obli. l. filiusfa. ⁊ illam intẽ deret patre presente ⁊ consentiente. Item patre absente ⁊ nõ existente qui pro eo agat. vt. ff. de iniur. l. sed si vnius. §. filio. et de pactis. l. in personam si vero iniuria est facta in res aut in rem patris que filio fuerat deputata in peculium profecticiũ ⁊ tunc actio est patris ⁊ nõ filij. Sed si pater esset absens vel ipse causa studiorum tunc ipse filius agit. vt. d. l. si lõgius. de iudicijs. Si ex contractu aut cõuenitur ex suo cõtractu ⁊ con uenitur sicut paterfa. vt de act. ⁊ obli. l. filiusfa. ⁊ de iudi. l. ta ex contractibus. Si ex cõtractu defuncti cuius est heres ipse est conueniendus fallit qñ contra voluntatẽ patris hꝫ here ditatem. Nam tunc in signum repudiationis ⁊ ne litem sopi tam valeat suscitare dꝫ pater consentire vt predictum est. Si vero tractetur de act. p filium intentanda aut est actus profe cticius. ⁊ tunc est actio patris nisi sit actus cõmodati vel de positi: vt. d. l. filiusfa. Sed actionem illam intentat patre ab sente vel cõsentiente si sit presens. Si est aduenticia tunc aut pater consentit in lucro. ⁊ tunc exercitium est patris: vt. s. de bo. mater. l. j. tñ eo cõsentiente filius potest exercere vt in auf. ꝙ locum. s. de colla. Si pater nõ consentit in lucro tũc exerci tium est filij sed pater cõsentit propter rõnes p̄dictas. Quali ter pater cogatur. dicit gl. ꝙ remedijs iuris per iura ad hoc allegata. ⁊ pro hoc. ff. ad. l. iul. pecu. l. sacrilegij. ij. in fi. ⁊ opti me facit de le. j. l. huiusmodi in fi. ar. ꝫ. dicit gl. in insti. de acqsi. per arroga. §. fi. Sed dic ꝙ cõsentire cogitur sed nõ defende re vt ibi. Contra hoc instatur ꝙ si cõpellatur iudicium nõ va valeat. vt. ff. de iudi. l. ij. in ver. aut si eum sol. glo. non est bona per. l. ff. de auto. tu. l. ij. ⁊. iij. ⁊ in. l. nõ multum. ⁊ ideo dic ꝙ hic per suum iudicem ⁊ ad debitum ibi p nõ suũ iudicem ⁊ ad nõ debitum cõsentire compellebatur. ⁊ hoc est ꝙ dicitur iudiciũ reddi in inuitum. ff. de verb. ob. l. inter stipula. §. j. Querit gl. quid si pater interpellatus nõ consentiat. dicit glo. ꝙ iudiciũ non tenet. pro hoc. ff. de auto. tuto. l. tutor pupillo. Ja. de are. tenet cõtrarium p. l. ff. sol. ma. l. si cum dotem. §. eo aũt tpe ibi sed si latitaret ⁊c. ⁊. ff. ad treb. l. imperator. de fideicom. liber. l. non tantum. §. artificiliano. ⁊ de iniur. l. sed si vnius. §. filio. et pro hoc bene facit. d. l. si longius. ff. de iudi. ⁊. j. e. §. vbi autem in vnum vbi dicitur ꝙ filius agit patre absente. nã ista eqpa rantur abesse vel adesse ⁊ nolle consentire vt. d. l. non tm̃. §. si ue iusta. ⁊. l. nec infantes. §. j. ⁊ ita tꝫ Ricb. qꝛ qui iustã cãm nõ habet cõtradicendi pro cõsentiente habetur vt. ff. de iure do. l. sed si ego. §. j. ⁊ qꝛ sic esset in ptãte patris reddere iudicium nullum latitando ⁊ hanc etiã approbat Cy. Odof. videt̃ sen tire cum glo. si sententia feratur contra filium ꝙ sit nulla cuꝫ iure solennitas sit omissa: vt. ff. de re iudi. l. iiij. §. condemnatũ Si autem pro eo dicit ꝙ valeret ne ꝙ fauore ⁊c. vt. l. ꝙ fauore ⁊ pro hoc. s. de procur̃. l. non eo minus. Quid si pater citatus vt consentiat filio venit ⁊ tacuit nunquid sufficit. quidã ꝙ sic per ea que no. ff. de pig. acti. l. gaius. ad hoc faciunt notata p Dy. ⁊ alios in. c. qui tacet. ⁊. c. is qui tacet. d re. iu. li. vj. Quid si pater est presens nunquid possit consentire per litteras an opus sit ꝙ presentialiter verbo consentiat vr̃ ꝙ opus sit ver bali consensu ad instar tutoris. s. de auto. prestan. l. clarũ. ⁊ de auto. tuto. l. obligari. §. fi. in cõtrarium est iste. §. ibi sine patria voluntate sufficit ergo qualitercunqꝫ de voluntate appareat ⁊ hanc tenet Jac. de are. Pe. ⁊ Cy. Non ob. ꝙ dicitur de tuto re qꝛ pupillus non hꝫ administrationẽ ⁊ posset de facili deci pi in confessionibus ⁊ alijs sed filius lꝫ sit in patris potestate potest esse discretus ar. ff. ad trebel. l. nam ꝙ in prin. ⁊ hoc ve rum infallibiliter cũ filiusfa. est maior. Si aũt minor cessat ra tio predicta. ⁊ dicunt quidã Host. dixisse ꝙ sibi dandus est cu rator vt. j. proxi. §. ⁊ dabitur liti non psone vt ibi dicitur si pa ter nolit esse in iudicio pro filio. Sed nunquid valet generalis consensus prestitus patri per filium qd̃ esse possit in om̃ibus iudic. ⁊ causis dicunt quidam ꝙ non per. l. ff. de acqui. here. l. si quis mihi bona. §. iussum. ⁊. ff. si quis cau. l. lꝫ ⁊ si quis. §. ꝙ

situm. ⁊ de elec. c. qꝛ procurator. lib. vj. ⁊ qꝛ talis consensus vel autoritas tuto. non teneret vt. d. l. obligari. §. tutor. ff. de auto. tuto. ⁊ videtur exigi talis consensus tempore litis conte. vt. ff. solu. ma. l. si cum dotem. §. eo autem tpe. ⁊ qꝛ periculosum esse posset filio in causis futuris quas pater ignorat ⁊c. In cõtra rium videtur qꝛ sic est in iussu qui generaliter valet. ff. qd̃ ius su. l. j. ⁊ de peculio. l. qui liberam. ⁊ ad omnes causas põt sindi cus ordinari ⁊ procura. vt. ff. qd̃ cuiusqꝫ vni. l. item eorũ in fi. ⁊ de procura. l. item ad litem. ⁊ qꝛ tantum operatur genus quo ad genus quãtum species quo ad speciem. vt. ff. de admi. tuto. l. si duo. ⁊ pro hoc pro socio. l. actione. §. renunciare. ⁊ de iniu rijs. l. sed si vnius. §. procura. ⁊ hanc tenet Ja. de are. Cy. ⁊ iu diciorum vsus obseruat propter litteram istam que dicit sine patria voluntate. ⁊ ad hoc facit ꝙ dicaꝫ. j. de ratihabitiõe pa tris an valeat. Et ex hoc etiam apparet solu. vtrum singulis actibus ⁊ articulis cause debeat consentire an vero sufficit si consentiat generaliter pro tota cã quidam ꝙ singulariter in omnibus actibus ad instar tutoꝝ. vt. l. clarum. s. de auto. pre. Contrarium seruatur ⁊ tenet Ja. de are. ⁊ ꝙ sufficiat si preste tur sibi consensus pro tota lite. ⁊ ad aliud requiritur consen sus tutoris ⁊ ad aliud patris. nam patris consensus requirit̃ vel gratia honoris vel in signum repudiationis vel ne litẽ so pitam resuscitet vt predictum est. ⁊ pro hac opinione est ar. ff. de auto. tuto. l. accipientis. in fi. Sed nunquid in casibus in q bus potest esse minor sine tutore vel curatore vt in momenta nea possessione ⁊ similibus poterit esse filius sine patris ꝯsen su docto. tenent ꝙ sic autoritate ipsarum legum. ⁊ de hoc no tatur per Archi. xv. q. iij. c. certis ex causis. Utrum filiusfa. q se publice gerit pro patrefa. possit esse in iudicio sine cõsensu patris quidam ꝙ sic: vt. s. ad macedo. l. ij. ⁊. ff. eo. l. iij. ⁊ arg. l. barbarius cum si. dñs Gabriel de oselletis subtilis doctor in quodam suo tractatu quem fecit de fama. §. nunc ad portũ. in princi. late tangit hanc questionem ⁊ tandem tenet ꝙ non ⁊ ꝙ iudicium sit nullum per hunc. §. ⁊ qꝛ fama non preiudicat ve ritati nisi in casibus expressis a iure vt dictis. ll. quibus respõ det ꝙ nõ sunt similes casui nostro quia ibi nisi subueniretur creditori perderet creditum suum hic autem nõ quia dato ꝙ sententia sit nulla poterit iterum agi cum cõsensu patris ⁊ qꝛ senatusconsultum macedo. est odiosum. ⁊ ideo non producen dum ad consequentias: vt. ff. de libe. ⁊ posthu. l. cum quidam ⁊ dato sed non concesso secundum ꝙ teneret iudicium in pre iudicium filij dicit ꝙ in preiudicium patris non tenent qꝛ res inter alios acta ⁊c. Ex predictis itaqꝫ patet ꝙ ista exceptio po test obijci quandocunqꝫ cum reddat iudicium retro nullũ: vt s. de procura. l. licet. licet quidam voluerint dicere ꝙ demum ante lit. contest. quasi sit dilatoria vt. e. l. ita demum. Sed nun quid pater possit ratificare gesta per filium sine eius cõsensu glo. tenet ꝙ non ⁊ duas reddit rationes. vna est qꝛ non est ge stum nomine patris ⁊ ꝙ non est eius nomine gestum ratũ ha bere non potest. Sed hec regula quandoqꝫ fallit. vt. ff. de pig. l. si fundus. §. j. ⁊ notatur per Dy. de reg. iur. c. ratum. lib. vj. ⁊ ideo alia ratio melior videtur. s. quia processus non fuit rite initiatus: vt. s. qui dari tuto. possunt. l. in vniuersis. de auto. prestan. l. clarum. ⁊ si aduersus rem iudic. l. cum ⁊ minores. et pro hoc. ff. de vsucap. l. nunqꝫ in prin. ⁊ ibi notatur per Dy. et ita videtur sentire ꝙ filius non habeat legitimam personam ⁊ hoc etiam dicit glo. ꝙ non est integer homo ⁊ ita iudiciũ nõ tenuerit. ⁊ ideo ratificari non possit vt dixi. s. vbi de crimi. agi oportet. l. j. Jaco. de are. tenet contrarium. s. quod habeat per sonam legitimam ⁊ possit ratificari ꝙ sic probat pater agit de dote suo nomine. ⁊ facit procura. de voluntate filie vt. ff. de p cura. l. filiusfa. §. j. ergo suo nomine agit ex quo facit procura. Nam qui suo nomine habet actionem procuratoris dandi ha bet facultatem. vt. ff. de iniur. l. sed si vnius. §. penul. ⁊ tamen filia debet consentire. potest tamen si non consensit ratum ha bere: vt. ff. solu. matri. l. ij. §. voluntate. ⁊. l. si cum dotem. §. pa tri. Item filia patre absente agit ⁊ cauet patrem ratum habi turum vt. d. l. si cum dotem. §. soluto. ergo pater si suo nomine agatur potest ratum habere. Ja. de are. Cy. dicit consideran dum vtrum filius egerit. pro his bonis in quibus pater vsum fructum. ⁊ est legitimus administrator. ⁊ tunc sit vera opi. gl. qꝛ tunc pater habet legitimam administrationẽ ⁊ hoc si filius est minor. Si autem maior vtrum pater possit tunc ratificare Cy. tenet ꝙ sic qꝛ consentit agenti a princi. vt auf. ꝙ locum. s. de colla. ergo ex postfacto qꝛ iudicium non deficit in substan tialibus sed propter defectum iuris agẽtis vel potestatis iu ris agendi. Si autem egit pro alijs bonis in quibus pater vo luit vsumfru. tunc cũ requiratur consensus solum in signum repudiationis vt predixi fm modernos quicunqꝫ tale signum

interueniat satisfactum est huic.l. aut queritur cum alias filius extra predicta bona obligatur ⁊ conuenitur.⁊ tũc potest esse in iudicio hodie sicut olim.vt.d.l.tam ex contractibus cũ si.⁊ sic reducit Cy.predictas opi.ad concordiam dñs Old. indistincte tenebat ratificationem valere q: lex ista non requirit certum tempus quo debeat consentire ergo omni tempore consentire poterit ar.ff.de peti.heredi.l.si quo tempore de rei vendi.l.sinautem.§.j.ad exhi.l.tigni.§.si quis.non ob.ff.solu.matri.l.si cum dotem.§.eo autem tempore.vbi videtur requiri consensus tpe litis conte.immo facit pro.si quis bene inspiciat q: ibi dicitur ꝙ potest penitere ante conte.innuit ergo ꝙ si non peniteat valeat etiam si ante lit.conte.sit factum. Itez non ob.ff.de auto.tuto.l.obligari.§.tutor.q: aliud est in tutore cuius autoritas reintegrat pupillum.vt.ff.de ma.vin.l.fin.secus in filiofami.vt.ff.de verbo.ob.l.si.§.j.⁊ institu.de inutili stipu.§.furiosus.⁊ ita etiam tenet Inno.extra de consuetudine.c.cum consuetudinis.Host.tñ videtur sentire contrariũ qui dicit ꝙ si conuentus inchoauit iudicium sine cõsensu abbatis ꝙ si abbas ratificet non valet q: a principio eius cõsensus debuit interuenire vt notatur per eum. ⁊ in summa de rescriptis penulti.folio.§.si.v̉. nonagesimonono. ⁊ de hoc notatur per Odof.in additionibus summe Azo.de autoritate prestanda qñ patris consensus debeat interuenire.Itẽ dicit Cy. eodem modo posse distingui. vt.s̃.proxi. qõne distinxit in percepto facto per iudicem filiofa.sine cõsensu patris an valeat licet glo.aliter teneat.⁊ pro opi.glo.facit.ff.de re iudic.l.debitoribus.⁊ qd̃ no.extra de elec.c.dudum.ij.⁊ tetigi.s̃.de episco.⁊ cleri.l.cum clericis in si.Pe.tamen indistincte tenet non valere tanq̃ factum in personam non integram nec legitimã: vt j.de anna.except.l.j.in si.Eadem distinctio videtur posse seruari si filius fuit citatus ⁊ contumax ⁊ propter eius contumaciam fuit contra eum data tenuta licet quidam dicant tenutã indistincte non valere q: si presens fuisset in iudicio sententia non teneret ⁊ tantum debet operari absentia quãtum presentia vt aut.qua in prouincia.⁊ q: iste.§.dicit agẽti ⁊ fugiẽti ⁊c. Sed ꝙ valeat talis tenuta facit qd̃ notatur.⁊ dixi.s̃.si aduer.rem iudi.l.cum ⁊ vos minores ꝙ non valeat facit.ff. de pecu.l.eo tempore.distinctioni predicte starez aut citatus fuit ex cã quia potuisset per se in iudicio interesse ⁊ valeat aut ex causa ex qua preiudicaretur patri ⁊ non valeat. Idem etiam dicit Pe.Cy.debere distingui cum queritur vtrum filius possit eẽ coram arbitro lz glo.teneat ꝙ sic ⁊ Pe.ꝙ non per rõnem predictam ad hoc in Spe.de arbitro.§.restat in si. In his etiam in quibus iudi.officium imploratur non videtur necessarius consensus patris vt no.in gl.d.l.j.qui admitti ad bonoꝝ pos.pos.l.j.⁊ dixi de filiofa.minore.l.j.in si.de castrẽsibus male determinat glo.⁊ ꝑ oẽs reprobatur ⁊ tenetur ꝙ non exigat̃ patris cõsensus vt.ff.de cast.pe.l.iij.§.j.de fur.l. si quis vxori.§.an aũt coniuncta.l.qui inuitis.de reg.iu.⁊ q: põt in castrensibus cum patre litigare: vt.ff.de iudi.l.lis nulla.nec ob. iste.§.q: in aduenticijs loquitur.Idez põt dici in causis spũalibus vt pro beneficio ecclesiastico vbi si est maior.xiiij.annis potest esse in iudicio sine consensu patris: vt extra de iudi.c.si auum lib.vj.⁊ vide qd̃ notatur ꝑ Arch.Jo.an.⁊ Card.⁊ ꝑ Inno.de proba.c.ex litteris.⁊ de rescrip.c.edoceri.vbi notatur de monacho.⁊ ibidem ꝑ Compo.⁊ ꝑ eundem Archi.extra ne clerici vel monachi.c.ꝑiculosa.lib.vj.In criminalibus etiã tenet gl.ꝙ exigatur patris cõsensus.alij dicunt aut queritur de crimine publico aut de ciuili ⁊ pecuniariter puniendo.Primo casu non reqrit̃ patris cõsensus: vt.ff.de his q sunt sui vel alieni iuri.l.filiusfa. ⁊ ad trebel.l.nam qd̃.Secundo casu q: fieret executio in peculium requirat̃ patris cõsensus. al's non teneret snia ar.s̃.de ꝑcu.l.non eo minus. Idẽ videt̃ etiã si ex forma cõsuetudinis vel statuti in publico crĩe cogeret̃ pr̃ ad penam pecuniariã pro filio vel ad partẽ bonoꝝ filio dandã cuz sit eadem rõ q: tunc eius pecuniariter interest ⁊ ista vr̃ fuisse Odof.opi.Ja.aũt de are.Old.⁊ Rich.indistincte tenẽt in criminalibus nõ requiri patris cõsensum ꝑ.ll.ad hoc in glo.allegatas.⁊ videtur expressum.ff.de his qui.vt indi.l. post legatũ §.filius.⁊ hanc etiam opi.sequi videtur Dy.ff.de publi.iudi.l.penul.§.ad crimen.⁊ Rof.in qõnibus suis.lij. qõne. vbi de hoc plene in gandino ti.ij.ver.vlti.Specu. contra de accusa.tertia particula.§.j.ver.quid si accusator sit filiusfa. Sed pro opinione glo.videtur q: in criminalibus maius periculũ vertitur.⁊ ideo cautius est agendum.vt.j.de ap.l.additos.⁊ ad.l.inter liberas.§.filius.de adul.cum si.allegatis per glo. potest dici ꝙ correcte sunt ⁊ fortiori ratione quam ille que permittebant olim filium esse in iudicio in ciuilibus: vt not.d. §. filius non ob.l.nam ꝙ que dicit in his que publici iuris sunt nõ curari patriam potestatem quia veruz est in illo iure publico in quo quis representat duplicem personam vt in muneribus ⁊ officijs publicis secus in eo vbi representat tm̃ vnam vt in iudic.⁊ testamentis.vt.s̃.dixi qui testa.fa.pos.l.senium.§.j. et in hanc inclinat.Cy.Predicta vindicant sibi locum in filio pubere.si aũt esset impubes non sufficeret etiam patris consensus q: cũ eius cõsensu filius obligari non põt.vt.ff. de verbo.obli.l.si.§.j.⁊ institu.de inuti.stipu.§.pupillus.⁊ ibi reddit̃ rõ in glo.quare aliud in tutore q̃ in patre. Si ergo in obligãdo non sufficit consensus patris ergo nec in iudicio in quo quasi contrahitur: vt.ff.de pecu.l.iij.§.idem scribit.nec obst. ꝙ filio in potestate cõstituto non soleat dari curator: vt.s̃.de cura.furio.l.si.q: verum est persone sed liti sic vt hac.e.l.⁊ in aut.vt liceat matri ⁊ auie in prin.⁊ hoc casu non sufficit autoritas solius curatoris immo exigitur etiam consensus patris q: autoritas curatoris representat eum quasi maiorem ⁊ supplet defectum ꝑsone: vt.ff.de acqui.pos.l.quãuis.§.infans.vñ vbicũ q; exigitur consensus patris in filio maiore requiritur etiã in minore habente cur̃.tunc ꝺm.M.de fano.qui se didicisse hoc dicit a ꝑitioribus ⁊ ex hoc plures processus annullasse.M.d̃ hoc dixi.ff.de publi.iudi.l.penul.§.ad crimen.v̉.⁊ predicta vera.Item tenet glo.ꝙ si filius interueniat procura. nomĩe pro alio ꝙ patris consensus requiratur.Sed per omnes reprobatur ar.ff.de dam.infec.l.qui bona.§.si alieno.⁊ de in ius vocã.l.quesitum.q: non suam sed eius cuius est procura. personam representat: vt institu.de acquisi.per arroga.in prin.sed ꝙ nõ representat eius personã per omnia videtur.ff. de obsequijs l.licet.§.honori. sed intellige: vt ibi notatur ⁊ non erit contra non obstat ratio glo.q: non potest pro se ergo nec pro alio. nã interdum qui non admittitur pro se admittitur pro alio. vt.ff.de postulan.l.j.§.pueritiam.⁊ aliqñ quis tanq̃ ipse non põt facere tñ potest consentire.de pigno.l.si fundus.§.j. ⁊ pro hoc facit ꝙ de tutore dicit glo.Item est hodie casus expressus ex̃ de procura.c.qui generaliter.§.j.li.vj. Item ad id qd̃ dicit gl.de tutore ꝙ non requiratur patris consensus potest reddi rõ quia tutela est publicum munus autoritate ⁊ vtilitate priuatum vt instituta de excusa.tuto.in prin.⁊ in his filius representat duplicem personam. vt.s̃.dixi. ⁊ ideo non curatur patria potestas.vt.d.l.nam qd̃.ff.ad trebel.glo.tamen.ff.de admi.tu.l.lucius.primo videtur sentire.ꝙ si filius sit tutor ⁊ agat tutorio nomine ꝙ exigatur patris consensus.hec tamen glo.communiter approbatur ⁊ cum ista glo.concord.illa que est.ff. de iudic.l.lis nulla. An pater cogatur se obligare pro dote filij dixi.s̃.de dotis promis.l.si.⁊ vide qd̃ dixi ibi.Quid si pater est bannitus dic ꝙ filius agere poterit: vt.ff.solu.ma.l.si cum dotem.§.si pater.⁊.§.si soluto.⁊.l.insulam.⁊ argu.dicte.l. si longius.de iudic.

Sinautem. Oppo.glo.de.l.si.s̃.qui ⁊ aduersus quos glo.vacillat.tu dic ꝙ directo non restituitur filius contra patrem vt ibi.sed ꝑ obliquũ petendo restitutionem contra repudiationem sic vt hic.Itẽ dicit glo.ꝙ scd̃a etas dicitur post infantiam sed quõ tunc possit adire vt instituta de auto.tuto.§.neq; dicit Pe.ꝙ erat proximus pubertati alias idem esset in eo ꝙ in infante.Cyn.aliter exponitur scd̃a etas vt dixi.s̃.de iur.delib.l.si infanti.

Similiq; modo. Mirum videt̃ de isto.§.nam aut filius agnoscit.⁊ tunc patri nullus vsusfruc.queritur vt.s̃.eo.l.cum oportet.§.exceptis.⁊ sic non habet locum ratio ne filius repudiando patrem priuet vsufructu.glo.dicit ꝙ pater olim occupabat iure peculij si filius decedebat intestatus.Sed hec ratio hodie nõ procedit cum habeat heredem etiam iure isto vt dixi in.l.cum oportet.§.j.vnde reuera remanet sola illa ratio quia filius reputatur eadem persona cum patre.vt.s̃.de impuberũ ⁊ alijs substitu.l.si.dixi.s̃.e.l.j.in princi.versi.item querit glo.si filius habeat substitu.⁊ hoc videtur velle littera huius.§.⁊ per eandem rationem dicunt quidam in hereditate profecticia vt eã querat sibi filius patre repudiante ⁊ inuito licet eo volente filius nihil habiturus fuisset quia nec momento penes cũ mansisset vt de acquirenda heredi.l.placet sicut. ⁊ hic in castrensibus patre repudiante filio querit totum quo volente nihil habiturus fuisset.Cy.

Ubi autem. Ibi filiorum cõsensus.s. in acq̃sitione ꝺm quosdam sed de mẽte huius §.est ꝙ etiam patri agenti in iudicio debeat consentire. et ita sentit hic Jaco.de bel.dicit tamen ꝙ si certum est ꝙ filius cõsensit in aditione presumitur postea tacitus consensus filij in agendo cum pater sit legitimus administrator: vt hic ⁊.s̃. de bonis mater.l.j.Nam ⁊ hic dicit̃ ꝙ sufficit longa absentia sine

consensu

cõsensu. Nã ĩfans ⁊ absẽs eqparãt̃ hic ergo sufficere dꝫ pñtia cũ tacito ꝯsẽsu ar. ff. so. ma. l. ij. §. volũtate. aut ẽ dubiũ an filiꝰ adierit ⁊ tũc patre agẽte reqritur expssus cõsensus filij vt cõstet eiꝰ volũtate hereditatẽ aditã fore. ad hoc facit qd̃ notat̃ p Inno. de pcur. c. accedẽs. Sed nũqd pr̃ teneat̃ satisdare de rato vel iudicato soluẽdo. d̃ hoc dixi. d. l. j. s̃. de bõis maťnis glo. hic distinguit et eiꝰ disti. seq videt̃ Dy. in. c. ratũ de reg. iur. li. vj. ꝙ cauere debeat si filiꝰ nõ adsit videt̃ p. l. ff. de pcur. l. nõ solũ. §. si pr̃ et rõ diuersitatis inter eũ ⁊ alios legitimos administratores q nõ satisdãt põt reddi vt notat̃ i. l. filiꝰ. ff. q satis. co. vñ Cy. tenet ꝙ si filiꝰ nõ adsit ⁊ cõsentiat teneat̃ de rato cauere. si aũt petat̃ satisdatio iudicatũ solui locũ hꝫ distinctio glo. et Dy. ẽt vr̃ se retulisse ad casũ defensiõis. Ultimo no. ex fructibꝰ expẽsas fieri de quo dic vt dixi. d. l. j. s̃. de bo. mater.

Sin autem es alienum. Opp. gl. de l. cogi. ff. ad trebel. sed hic ꝓlatũ a lege ibi ab hoĩe ⁊ in materia sui natura omnia includente vt. e. ti. l. j. §. j. ol. vel hic stricte ⁊ ꝓprie ibi large et improprie vt ibi patet in littera ⁊. ff. de ver. sig. l. proprie et no. e. ti. ad tre. l. nam ꝙ. §. fi. Jaco. de bel.

Ipsum autem filium. Glo. notat ⁊ bene quod dictio vtraqꝫ hic ponitur disiunctiue regulariter coniunctiue. ff. de lega. ij. l. si quis duobus de conditione inde. l. si non sortem. §. fi. de hoc in alphabeto sub littera. U.

Filijs autem. No. ex cupiditate tristẽ exitũ seq querit glo. nũqd cũ volũtate patris possit alienare tenet ꝙ sic. de hoc dixi. s̃. de bo. mater. l. j. Querit nũqd pignꝰ possit remittere vel p̃cariũ ⁊ tenet ꝙ nõ ⁊ p hoc lꝫ non alleget est ar. expssuꝫ. ff. de rebus eoꝝ q sub tute. l. iij. §. penul. ⁊ ar. ꝯtraria. In glo. signata. dic vt dicta. l. j. qui. mo. pi. vel ypo. soluit̃ notat̃. vel dic ꝙ ibi ꝓhibet̃ ꝓpter seip̃m tm̃ hic ꝓpter aliũ vt in. l. si pignus. ij. et. iij. respõso hic in glo. allegata. Querit Cy. si filius nõ sit iuuenis sed maior nũquid tũc posset q̃ hoc. §. ꝓhibẽtur videt̃ ꝙ sic qꝛ cessat rõ melius est iuueniles calores ⁊c. ⁊ ista rõ restringit dictũ vt. ff. de le. ij. l. cũ pater. §. dulcissimis. Ja. de ra. cõtra qꝛ pater est legitimꝰ administrator. nõ obstã. lr̃a iuueniles calores hoc em̃ dicit respectu patris qui est senior ⁊ ꝙ dicit tristem exitum sentiant dicit. s. filij et qui eos. s. filios licet glo. aliter exponat et melius Cy.

Ubi autem. Ibi instãtibus. i. instante adhuc minori etat̃. pater fecit adeũdo ratum nõ habuit petẽdo restitutionẽ ꝯtra aditionẽ sed si pr̃ repudiauit et filiꝰ eã vult habere nũqd est opus restitutiõe. dic ꝙ non qꝛ lꝫ pater adeũdo filiũ obliget tñ repudiãdo sibi nõ p̃iudicat vt hic inuit. ⁊ p hoc. ff. de suc. edicto. l. j. §. tutor ⁊. §. seq̃nti. Cy.

In seruis autem. Uel auctoritas vt eiꝰ expectetur ꝯsensus quasi sit ei vsusfru. quesitus ⁊ ad hoc subijcitur qualis enim ⁊c. Itẽ no. de momentaneis non curari. pro hoc. ff. de vsufruc. lega. l. deniqꝫ in princi. contra. ff. de his qui notantur infa. l. genero. Sol. respectu vtilitatis non curatur de momẽtaneo vt hic sed respectu honestatis sic vt in cõtrario Cy.

¶ Explicit liber sextus.

¶ Incipit septimus.

¶ De vindicata libertate. Rubrica.

SUper rubrica. Uide Azo. in summa. e. et in isto libro nihil scripsit Cy. vsqꝫ ad titu. de vsu cap. pro empto. pulchras formas manumissio seruorũ vide in Specu. de seruis nõ ordinis seruorũ vide in Specu. de seruis nõ ordi. ⁊ de manumissio. seruo. eccle. vide per Archi. xij. q. ij. c. si quos de seruis. ⁊. c. seq.

¶ Causa falsa non vitiat iudicium.

EOrum. Falsa causa † non vitiat iudicium. h. d. ⁊ de hoc hic in glo. ⁊ dixi. s̃. si ex falsis allega. excu. sit tutor. sup rubrica. ¶ In glo. ibi inter consentientes ⁊ ideo dicit̃ iurisditio volũtaria non ꝯtentiosa vt. ff. de offi. ꝓconsu. ⁊ leg. l. ij.

HEc mulierem. Ibi per ꝓcuratorem Quid de q̃stione de qua fui iterrogatus per quendã doctorẽ Papieñ. scꝫ vtrũ pater possit emãcipare filiũ per ꝓcuratorẽ hec lex est arg. ꝙ non: ⁊ qꝛ manumittere ⁊ emãcipare paria sunt: vt. ff. qñ actio de pecul. est ãna. l. j. §. j. ⁊ p hoc. ff. de adop. l. post mortẽ. §. j. vbi adoptio per alium expediri nõ põt. Sed dic contra cũ nõ reperiatur ꝓhibitum ⁊ oĩa videnť ꝯcessa ⁊c. vt. ff. de religio. l. statuas. Ad ꝯrium patꝫ rñsio qꝛ non per omnia sunt paria qd̃ patet qꝛ in emãcipatione non est opus causam exprimi ꝙ qñqꝫ est in manumissione. Hug. de la fontana. Causa etiam manumissionis põt per ꝓcuratorẽ probari vt. ff. eo. l. etiam. §. absens. ¶ Item nota ex glo. ꝙ licet aliquid fieri per procuratorẽ in rem suã ꝙ non licet per simplicem ⁊ econtra vt. ff. de iure dot. l. si mulier. §. ex asse. Itẽ dicit glo. ꝙ maritus volente vxore manumittit seruũ dotalẽ. de hoc vide. ff. solu. matri. l. dotalem.

¶ De testamentaria manumissione. Rubrica.

SI codicillos. Pro declaratione totius tituli vide Az. in summa. e. Qd̃ dicit ꝑtãs iuris dic. s. disponẽtis vim codicilloꝝ ex testõ pendere et eius vim seq ⁊ ad eiꝰ tp̃s trahi vt. ff. de iure codicil. l. ij. §. j. ⁊. l. ab intestato. Sꝫ ꝯ vr̃. ff. de heredi. insti. l. ex asse. Sꝫ ibi cedebat talis fictio ad robur eius de quo agebat̃. hic aũt econtra ar. ff. de lega. j. l. si qs filio. §. j. ⁊ de ver. obli. si ita stipulatus. §. grisogonus. ⁊ qd̃ dicit iudicij dicĩ codicillis expressi. nec enim potestas iure voluntatis diuisionem inducit vt. ff. de his qui. vt indignis. l. eum qui. §. p parte Item hodie ex quo potest testari et libertateꝫ relinquere vt in aut. vt sponsalit̃. largitas. §. j. Old.

EX testamento. Hãc. l. ĩtellige nisi heres in fraudẽ libertatũ adire noluisset vt. j. e. l. si heredes in fi. et qd̃ dicit de memoria testatoris damnata intellige ĩ criminibus exceptis de qbus hic aliqui notant̃ in glo. ⁊ alij notantur in. l. ex iudiciorum hic allegata in glo. et legata etiã soluta ex tali hoĩs testamẽto repetunt̃ vt. ff. de le. ij. l. cũ filius. §. fi. Old.

CUm testamento. Nota cuꝫ glo. hic posita ꝙ vbi sunt duo ita ꝙ vnũ ꝓpter aliud amoto eo per qd̃ aliud vtrũqꝫ intelligit̃ esse remotũ. Itẽ q tenet̃ ad rõnem reddẽdã tenetur reddere librũ rationum vt. ff. e. l. si ita Old. et melius de condi. et demon. l. cum seruus. Old.

IN fraudẽ. Quo ad libertates nihil interest sit heres locuples vel egenꝰ vt. ff. eo. l. si qs locuples. idẽ quo ad alia legata si adiuerit cũ bñficio inuẽtarij vt. s̃. de iure deli. l. fi. §. sin autẽ. si em̃ cũ beneficio iuẽtarij nõ adiret cessaret hec lex quia tũc quo ad effectũ nõ essent fraudati creditores ⁊ euẽtus requirit̃ tã in directa quã fideicõmissaria libertate Old.

SI hereditas. Sꝫ nunqd iste cui bona adijciunt̃ dicet̃ heres ex testõ vel ab ĩtestato dicas eũ anomalũ vt no. insti. de eo cui liber. cã bona adiji. §. tũc em̃. ⁊ ꝯcor. j. e. l. fi.

CUm testator. Glo. alleg. ff. de le. j. l. si sic. §. j. Sꝫ dꝫ allegare. l. si cui. ⁊ vid̃ qd̃ plene no. ⁊ dixi. s̃. qñ di. leg. ce. l. ex his.

SEruo. Per hanc. l. tꝫ Mar. sil. ꝙ rei proprie heredis legate nõ trãsit ip̃o iure dñiuꝫ in legatariũ. ⁊ p hoc. ff. de leg. j. l. si qs inquilinos. §. j. ⁊ not. ff. de seruit. l. pap. Licet ꝯrium no. s̃. cõia de leg. l. ij. vbi de hoc.

SI iure. Nota expssam. l. p clausula illa si nõ vꝫ iure testamẽti: de qua plenissime dixi in aut. ex causa.

SI heredes. Ibi defecisse ꝯuenit hoc ĩ extraneo herede secꝰ ĩ suo vt. ff. e. l. sciendum. ⁊ de fideicõ. liber. l. cum quasi. §. sed ⁊ si quis. Old.

STatuliberis. Per hanc. l. soluit̃ qd̃ si iudex p̃cepit mihi ꝙ satisfacerẽ sempronio ad certũ terminũ alioqn sim excõicatus si medio tẽpore muto domiciliũ ⁊ in termino non satisfaciã ꝙ sum excõicatus ⁊ ita tenẽt Inn. ⁊ Host. ex̃. de app. c. p̃terea. ¶ In glos. ibi hodie gñale in qualibet re que subiacet restitutioni.

DIrectas. Idẽ in tutoris datione. s̃. de testa. tute. l. fi. ⁊ vide qd̃ dixi. s̃. de emendatione iustinia. codi. circa fi. super verbo extra corpus.

Cum constitutio. Ibi piclitat.i.iminet stat⁹ sui periculū nisi hereditas adeat. Ibi sub hac ꝯditiōe interponit ergo decertū sub ꝯditiōe sic.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.j.secus in sn̄ia q̄ quāuis lata teneat nō tñ dȝ deferri vt.ff.qñ ap.sit.l.j.§.biduū.sic nec autoritas tutoris vt ff.de auto.tu.l.penul.ꝛ fi.Ibi satisdatione.sȝ cui prestabit ista satisdatio dic ꝙ oībus creditoribus vl̄ vni ꝓ oībus vt.ff.de fideicō.lib.l.ergo.§.creditoribus.Ibi aliū etiā extraneū vt.s.circa prin.Hoc.i.petitione petentiū bona sibi adꝺ̄ci.Admoduꝫ.i.valde ꝛ est penultima breuis.Ibi ne ꝓpter rñdet tacite obiectiōi.posset em̄ dici hoc beneficiū pcipue serui fauore hac l.inductū per aliquē impetrari posse etiā seruis inuitis qbus libertas relicta est.ad hoc rñ.ne ꝓpter ꝛc.Ol.Indeuotionē.i.inobedientiā.nolebat em̄ alicui bona adꝺ̄ci sed poti⁹ seruus remanere humanius.Nota vulgare melius est parū quam nihil ꝛ dicit humanius quā ꝙ iste petēs bona sibi adꝺ̄ci repellatur ꝛ per ꝯn̄s oēs libertate priuent nemine adeūte.vt.s.e.l.ij.Per interualla vno veniēte priori tēpore altero posteriori. Ibi qui primus veniat.nota vulgare qui primo venit ad molendinū primo molit.Qd̄ priuilegium.s.ꝙ admittat iste secūdus petēs bona sibi adꝺ̄ci nō obstāte petitiōe primi perueniētis ꝛ non satisdātis de libertate oībus prestāda:vel dic.ꝙ loquitur de priuilegio dato his quibus libertas est relicta.s.vt petāt bona sibi adꝺ̄ci nemine adeūte.nec dicit ꝙ hoc vēdicat sibi locū non solū in eo cui erit libertas relicta sȝ etiā in eo cui nō est relicta.Uenustū.i.mirabile.est em̄ mirabilissimū vt per seruū alicui imponat libertas.ꝯtingit em̄ hoc raro ꝛ iō est mirabile vt in aut.de ꝯsulibus.§.ij.ꝛ.s.de legi.hered.l.si maior. qd̄ dictū est.s.e.l.§.j.de p̄ma petitiōe infra annuale tātū tp̄s. Ex quo patient ergo ēptores q̄n̄q̄ biēnalē rescisionē.Uni⁹.s.anni cōnumerādi.s.post vēditionē vsq̄ ad prioris postulationem vt.s.e.l.§.j.ꝛ alterius anni cōputādi post prioris petitionem vsq̄ ad secundi petitionem vt hic.Old.

De lege fusia canina tollenda. Rubrica.

Seruorum. Colligit glo.ꝓcedere ar.de his q̄ iter viuos aguntur ad vltimas volūtates.de quo no.i.l.pactū.hic in glo.allegata.ꝛ dixi.s.de verb.sig.l.cum quidā.in fi.ꝛ vide Azo.in summa.insti.eo.ꝛ Rofred.

De fideicōmissis libertatibus. Rubrica.

Super rubrica.Uide Azo.in summa.e.ꝛ Rof.de senatusconsulto rubiano.ꝛ quattuor titu.seq.ꝛ etiam aliꝭ septem titulis sequentibus.

Quamuis. Ibi euentus.s.ꝓnūciato de falsitate codicillorū. Opp.glo.de.l.fi.§.penult.s.de peti.here.ꝛ multas dat solutiones hic ꝛ in contrario:sed de hoc dic vt plenissime not.per Rof.de senatusconsulto rubiano circa medium.versic.sed opponitur.

Cum libertatem. Ex his.s.mulierib⁹.In glo.ibi studio heredis iterpellati ꝛ sic i mora cōi cōstituti. Ibi.§.apparet.sec⁹ si ꝓcederet mora sp̄alis ꝛ ex priuilegio libertatis iducta:q2 tūc tradit m̄ri ad manumittēdū vt ibi dicit.Ol.Ibi nō studio heredis.i.dolo puta q2 fuit mora fortuita.Ibi fiat mora.i.retardatio libertatis.Old.

Si voluntate. Opp.de.l.magnā.j.de ꝯben.ꝛ ꝯmit.stip.So.ibi est dies ab hoīe vel a lege apposita hic nō.vt.s.l.pr.ꝛ.s.ad orfi.l.fi.Uel dic ꝙ hic est speciale ꝙ seruus debeat petere libertatem q2 absurdum esset ꝙ dn̄s accedat ad seruum.arg.s.de episco.aud.l.iubemus.§.fi.sed cōtra hoc est de reg.iur.l.libertas.de hoc no.s.de vsuris ꝛ fruc.leg.l.j.ꝛ dixi in.l.fi. In glo.j.in fi.ꝛ sic libertas debita sine solennitate prestari potest.indebita autem cum solennitate manumissionis.Old.

Deberi. Ibi debitū.i.libertas ex fideicōmisso debita.ꝛ allegat sepe hec.l.ad id qd̄ gl.dicit ꝙ differt nō aufert ꝯcor.ff.de iudi.l.cū furiosus.ꝛ.l.si debitori.ꝛ ex.de penit.ꝛ remis.c.oīs vtriusq̄.j.ad turpil.l.fi.Nā non oē qd̄ differēdi negocꝭ causa fit more annumerat vt.ff.de vsur.l.sciendū.immo qd̄ differtur maturiori ꝯsilio perficitur de peni.dist.vij.c.j.ꝛ lōge aliud est decimas soluere tardi⁹ ꝛ oīno nō soluere.xvj.q.j.decime.ꝛ ad hoc etiam ꝯcor.ff.de arbi.l.quāuis.ibi in glo.In ꝯtrium videt ꝙ differre ꝛ remittere actionē sunt paria vt.ff.de iniur.l.sed si vnus.§.filio.s.de his q ad eccle.ꝯfu.l.fi.§.j.Ibi detractat vel differt ꝛ cassatur illud qd̄ retardat officiuȝ inquisitorū ex.de hereti.c.statutū.lib.vj.ꝛ ibi de hoc per Card.ꝛ idē videt impedire ꝛ nimiū differre ex.de testa.c.religiosus.lib.vj.de hoc tetigi.s.de testi.l.si quando.circa fi.ꝛ de ista materia not.xxxij.q.ij.al's.iij.c.ancillam.de elect.c.cum post petitaȝ.Sed quis dicatur differre dic ꝙ ille qui pōt facere ꝛ nō facit.non aūt ille qui impeditus facere non pōt ad hoc ex.de conces.preben.c.q2 diuersitat.§.sit tamen.et de hoc not.de elect.c.quam sit.lib.vj.ꝛ per Cardi.

Cum proponas. Qd̄ nō displicet placere videtur.h.d.ꝛ concor.s.de arbi.l.cum antea.§.j.ꝙ est notādum.sȝ forte hic ideo ꝯtingit:q2 etiā si vxori displicuisset nisi ex iusta causa contradicere non potuisset vt hic in glo.notatur.

Si seruus. Ibi accepisti.s.testatoris dispositione nō manumissiōe. In glo.vlti.in fi.immo.l.si eum.§.si quis.

Si te ancille. De duobus querēti respōdet p̄mo an possent cogi successores fideicōmissariam libertatē relinquētis emere ab vxore ꝛ manumittere ꝛ an vxor q̄ a testatore legatū suscepit possit cogi eā vendere ꝛ ad vtrūq̄ rñdet ꝙ sic:ꝛ qd̄ dicit ante matrimonium ideo dicit q2 cōstante matrimonio non teneret licet morte confirmaretur et facit quod not.s.e.l.deberi.Old.

Cum inter. Pulchra est hec lex. Op.gl.de.l.cū ex plurib⁹.sȝ dic ꝙ ibi vnius ex plurib⁹ nomē expsserat qd̄ non est aptū de plurib⁹ ꝑdicari ꝛ sic ꝯstabat ibi de volūtate testatoris alterū tm̄ ad libertatē ꝑuenire volētis vt ibi not. Hic aūt de posthumo fecit mentionē vel de eo q in ventre erat que locutio potest pluribus vniformiter ꝯuenire vt.ff.de reb.dubꝭs.l.si quis de pluribus.ꝛ ibi no.ad.l.ij.de liberis ꝛ posthumis. Dic ꝙ ibi loquitur de exheredatione que est odiosa hic de libertate que est fauorabilis vt.e.ti.l.cum quidā.Ol.et Iaco.de bel.

Ancillam. In glo.vlti.in fi.ꝛ.s.e.§.si volūtate.in fi.ꝛ ibi dixi.

Si quis in suo. Ibi sed ad oēs nullū sp̄aliter noīando ex sn̄ia.i.mēte ꝑsumpta.Old. Sic enim.i.si herede vel legatario ꝑsistēte in cōtumacia libertatis ꝑstāde vni oēs ad libertatē perueniāt.Reclamauerint cōquerentes de iniq̄tate huius.l.vel dic voluntatē testatoris iplere cōtumaciter recusando ꝛ nota ꝙ cū quis ex cōtumacia vel delicto suo penā sustinet non hȝ conq̄ri de.l.puniēte sed de seipso.ad hoc de reg.iur.l.damnum.

Cum quidam. Ibi ad huiusmodi legatū.i.ad huiusmodi legati ꝑstationē ipsi⁹.s.iudi.ꝯdēnantis in estimatione cū deberet in seruo cōdēnare.Indeuotione.i.cōtumacia q2 magis voluit heres litigare quā seruū legatario expedite ꝑstare.ꝛ nota ꝙ hec.l.sepe allegat ꝙ fatu⁹ est iudex qui ꝓnūciat aliter quā petitū est.Nā sn̄ia dȝ cōformari petitioni.vt.ff.cōi diui.l.vt fundus.de nego.gest.l.pomp.ꝛ de symo.c.licet hely.ꝛ ideo dicitur aspice ꝙ in libello collatum est j.de fide instru.ꝛ iure haste fisca.l.j.lib.x.Nam ꝛ iuxta interrogationem debet fieri responsio vt.s.de transact.l.vt responsum.ex.de rescrip.c.sciscitatus.ꝛ plene de hoc Hostiē.in summa huius tituli.vj.fol.ꝛ ad hoc ex.de sponsa.c.de muliere.et institu.de inuti.stip.§.preterea.ꝛ si iudex pronunciat vltra petita sententia est ipso iure nulla vt not.in glo.ff.famil.her.l.et puto.§.j. Sed contra hoc oppo.et videtur ꝙ repetita fiat condemnatio in estimatione.vt.ff.de dolo.l.arbitrio.Sed dic ꝙ ibi res petita non poterat restitui ꝛ ideo tūc bene valet condemnatio in estimatione.vt ꝛ.ff.de petitio.here.l.sed ꝛ si possessor.§.fina.ꝛ si certum peta.l.vinum.vbi de hoc.de lega.j.l.non amplius.ꝛ de leg.ij.l.meuio.§.ij.ꝛ ad hoc facit quod not.s.locati.l.conductores.ꝛ quod not.in glo.s.de condi.ob cau.l.ea lege.ff.de actio.emp.l.j.ꝛ ad hoc.ff.si seruitus vendi.l.legi. Item arbiter ꝑm formam cōpromissi debet ꝓnūciare vt.ff.de arbit.l.arbiter intra certum diem.Qn̄q̄ tamen fallit quia iudex pronunciat aliter quā petitum sit vt si proponat coram iudice

iudice spoliatio lz nõ petaṫ spoliatorẽ ꝯdẽnari iudex tamẽ ꝓ-
bata spoliatione ipm̃ ꝯdẽnabit.ij.q.j.c.votum.ex.de cã pos.et
proprieta.c.cũ ecclĩa sutrina.ꝛ ibi in glo.que incipit hoc sum-
ptũ est in fine hui⁹ glo.ꝛ not.ꝑ Host.in summa de resti.spo.§.
a quo.ver.notãdũ.¶ Itẽ si petaṫ electio cõfirmari iudex põt
pronũciare eã infirmãdã licet petitũ non sit vt not.ꝑ Inn.ex.
de offi.deleg.c.cũ ꝯtingat.ꝛ per eundẽ de ꝓcu.c.ex infinuatio
ne.Põt tñ petere si vult electionẽ suã cõfirmari ꝛ illã aduer
sarij infirmari vt no.per eundẽ ex.de re iudi.c.cũ bertoldus.ꝛ
ad hoc facit q: si ꝓmittis mihi.x.sub ꝯditiõe videris nõ ꝓmi-
sisse si cõditio deficiat vt.ff.si cer.peta.l.si pecuniã.Item ꝓnũ
ciat iudex aliter quã petitũ est.ff.finiũ reg.l.ij.§.j.ꝛ.l.iij.Item
iudex appellationis quoq; ꝓnũciat aliter quã petitũ sit absol-
uendo vel condẽnando vt dixi.s.de rebus credi.l.gñaliter.§.
finaũt.ver.sed iudex.Itẽ ꝓnunciat super accessionibus ꝛ de-
pendẽtibus lz non sit petitũ vt no.per Inno.ex.de elect.c.cuz
vintonieñ.de ꝓba.c.licet.ꝛ de resti.spolia.c.cum ad sedẽ.et ꝑ
hoc.ff.de ꝓcu.l.ad rem.ꝛ.l.ad legatũ.immo sup accessorijs pu
ta fructibus admittiṫ gñalis libellus puta peto fundũ cũ fru
ctibus pteritis ꝛ futuris lz in sñia dz declarari vt not.per In
no.de libel.obla.c.significãtibus.Item licz nõ sit petitũ ꝙ iu
dex cõdemnet reum tñ si sibi ꝓbatũ est reũ teneri põt eũ cõdẽ
nare vt plene not.ex.de conces.preben.c.cũ super.per dñz In
no.ꝛ ideo cessat questio quã habui de facto vtrũ sufficiat si in
libello dicã peto.x.a titio licet non adijciã in quibus peto euz
per vos iudicẽ condẽnari.Nam sufficiens est talis libellus ꝛ
iudex super eo poterit reum condẽnare: ꝛ ita tenet Rof.de of
ficio iudi.quo subuenitur dñis ad erigendũ redditus a colo-
nis circa mediũ.vbi de hoc plene not.¶ Sed quero nunquid
peti debeat res ipsa vel rei estimatio:dic vt plene not.in Spe
cu.de solu.ꝛ obliga.§.sequitur videre.ver.ad huius aũt mate
rie euidentiã.ꝛ versi.sequẽtibus.Et vtrum admittatur talis
libellus peto rem vel estimationem notaṫ.e.§.versi.quid si li-
bellus conceptus est.ꝛ ver.seq.ꝛ.d.l.j.de act.emp.ꝛc. Quid si
commodaui tibi equũ meũ perdidisti eum vnde peto estima-
tionem.tu offers vnũ equũ eque bonum nunqd sufficit ꝛ vide
tur ꝙ sic vt.ff.loca.l.si quis domum.ij.rñ.dic vt in Spec.d.§.
ver.vltimo.Sed nunquid rogatus restituere hereditatem li-
beretur soluendo precium dic ꝙ non.vt.ff.de leg.j.l.non am-
plius.ꝛ nota.ad trebel.l.mulier.§.fi.ꝛ in Specu.de testa.§.j.
versic.an heres.¶ Quid de questione quam vidi in romana
curia titius petebat fundum rei vendi.a sempronio non pro-
bauit de dñio immo sempronius ꝓbauit se dñm nunquid iu-
dex poterit ꝓnunciare fundũ esse sempronij videtur ꝙ non:
quia non est petitum ꝛ stultus est iudex ꝛc.vt hac.l.sed dic cõ
tra vt.ff.de proba.l.circa.cum ibi not.ꝛ.ff.de iureiuran.l.sed ꝛ
si possessori.ꝛ quod no.per Inno.ex.de proba.c.licet. ꝛ de re-
stitu.spol.c.ex questione.Interdicto etiam vnde vi ꝛ constitu
tione si quis in tantam condẽnat iudex in fructibus ꝛ damnis
licet petitum non sit.vt.ff.ꝙ metus causa.l.sed ꝛ partus.de vi
ꝛ vi arma.l.j.§.rectissime.ꝛ.l.iij.§.vltimo.ꝛ not.per Inno.de
restitu.spolia.c.grauis.¶ Item hec est regula ꝙ si promissor
non potest rem prestare condẽnatur ad interesse. vt.ff.de leg.
ij.l.mortuo boue.§.vlti. ¶ Item quero de dubia questione:
petij a te.x.ex causa mutui lite contestata probaui de viginti:
nunquid iudex poterit te condẽnare in.xx.glo.tenet ꝙ non.ff.
de ver.sig.l.verbum oportere.licet aliqui contra vt ibi dicam
quid econtra si petij.xx.ꝛ probaui de decem dic vt insti.de act.
§.si minus.interdum etiam petitur totum ꝛ fit condẽnatio ꝓ
parte vt.ff.depo.l.si duo.§.fi.ꝛ ibi in glo.Item al's vnum pe
titur ꝛ ad aliud fit cõdemnatio vt.ff.de edil.edic.l.bouẽ.§.ali
quando.ꝛ ibi in glo.ꝛ de rei vendi.l.qui restituere. ꝛ ibi i glos.
¶ Ultimo subijcio aliam questionem disputatam per domi-
num Bartholomeum de beneuento.Cõmodaui tibi equum
meum quia non restituebas petij actiõe commodati ipsum mi
hi restitui.lite pendente equus est deterioratus vnde vellem
ꝙ iudex te condemnaret in estimatione:queritur nũquid pos
sit ꝛ videtur ꝙ sic:licet estimatio non sit petita.arg.ff.de auro
ꝛ argen.leg.l.titie.ꝛ.d.l.mortuo.§.labeo. de leg.ij.de lega.j.l.
non amplius.in fi.de leg.iij.l.fideicommissa.§.si seruo.de vsu-
fructo lega.l.generali.in fi.et.d.l.boue.§.aliquando.de edili.
edicto.In contrarium videtur ꝙ hoc fieri non possit sine no-
ua petitione.ff.de iudi.l.non potest.ꝛ de actio.emp.l.j.cum ibi
notatis.ꝛ per hanc.l.ꝛ pro hac parte fuit determinatum hoc
saluo quia equus fuit deterioratus lite pendente iudex ex offi
cio posset condemnare in estimatione deteriorationis quia ea
que post litem contesta.eueniunt valde spectant ad iudi.offi-
cium:vt.ff.de edili.edic.l.ediles.§.sciendum ꝛ quando res pe
rijsset culpa debitoris fit condemnatio in estimatione vt.ff.de

verbo.obli.l.si seruum.§.fi.de condi furti.l.in re furtiua.et.s.
ꝙ metus causa.l.j.

¶ De deditítia libertate. Rubri.

Deditítia. Ut Azo.in summa: et nota de vano nomine nõ curandum.pro hoc bene.j.de custodia reorũ.l.fina.dic vt ibi dixi.s.de constituta pecunia.l.secunda.

¶ De latina libertate tollenda. Rubrica.

Um deditítij. Uide Az.i summa.e.Ibi et non repete ꝛ quapropter. ꝛ ex hac.l.multa colligũ
tur vtilia.Primo quid sit per satiram qd dic
vt in glo.ꝛ in decretis dist.ij.c.satira.per Ar-
chi.ꝛ in ꝓhemio.ff.§.ꝛ ante quidẽ.ꝛ in alpha-
beto sub littera S.Secũdo colligit glo.ꝙ.ll.correcte nõ sunt
allegande in causis qd verum est vt leges sic disponentes:lz
ex earum equitate manente bene licet arguere. vt.j.de iure
fisci.l.iustas.lib.x.ꝛ ibi notatur. ꝛ in decretis.xj.q.c.quicunq;
litem.ꝛ ex.de iudicijs.c.nouit.¶ Cum igitur. Ibi hec quidez
omnia.s.leges ꝛ senatusconsulta circa libertinitatem introdu
cta.Ibi pro nullis habeantur et sic modis illis pro non scri-
ptis habitis serui remaneant.ꝛ hoc est quod subijcit.j.§.vlti-
mo.circa principium.l.sed remanent in sua conditione vt di-
ctum est ꝛc.Oldra.Ibi quis enim interrogatiue ꝛ suspensiue
legas ꝛ subaudi quasi dicat nullus.Ol.ꝛc.¶ Sãcimus.Ibi
eius.s.manumittentis.Ibi subscriptione facienda per ipsum
manumittentẽ.positas.vt puta subscribẽdo epistole quã scri
pserat tabellari⁹ cui scribẽdã cõmiserat qd facere põt:vt seqṫ
hoc.e.§.effusas.ac si dicat totã ep̃laz ꝓpria manu scriptã.Ol.
¶ Sed scimus.Opponit glo.de.l.sciendũ de publi.iu.ꝛ dicit
ꝙ abiectus possit esse liber sed dic ꝙ nõ vt.ff.de statu.ho.l. ser
uus.nec videṫ abiecisse vt ꝑ alle.l.sciendũ vbi queriṫ nunqd vi
deaṫ abiecisse ꝛc.Similiq; modo.Nota ꝙ ꝓstituere ancillam
est ipia mercatio sicut ꝛ vsuras exercere vt no.ꝑ arch.lxxxviij
dist.c.eijciens ꝛc.¶ Sed ꝛ q̃ dñi.Ibi si hoc.i.impositio pilei
ꝛ no.cõtra vanas iactationes ꝛ libertatẽ.Item ꝙ opinio po-
puli decipi nõ debet.In glo.ꝓculdubio colligit glo.vtile ꝑ in
utile nõ viciari ꝛ allegat ꝑ cõcor.l.pedius q̃ tñ cõtradicit.Sz
dic vt ibi no.ꝛ ad.l.actus.de re.iur.dic ꝙ illa locũ habet solũ
in casibus ibi enumeratis ꝛc.de hel.vel dic vt plenius not.ꝑ
dy.ꝛ alios extra de re.iur.c.vtile li.vj.Sed ꝛ si sub conditione
no.ius patronatus transire ad liberos ꝛ cognatos etiã si non
sint heredes.ꝑ hoc.ff.de iterdictis ꝛ relegatis.l.iij.ꝛ qd dixi.s
de opis liberto.l.liberti.¶ Sed ꝛ si qs aũt.Ad hoc in glo.nõ
tz matrimoniũ vt.s.de icestis nup.l.cũ ancillis ꝛ habẽt quidã
in glo.xxj.q.ij.sed debet dicere.xxix.ꝛ ad hoc extra de cõiugio
seruorũ.c.fi.ꝛ dixi dicta.l.cũ ancillis.Similiq; modo.Ibi con
ditionẽ hoc dicit q: non erit propter hoc filius licet eũ vocaue
rit filium. colligit glo. illud brocardicum si non valet qd ago
vt ago ꝛc.de quo dic vt no.per dinũ.ff.de verb.obliga.l.j.§. si
quis ita ꝛ in.l.j.§.ij.de constitu.pecu. in glo. ꝛ plene dixi.s. de
testa.l.codicillum ꝛ qd hic dicit littera quasi in iudicij figura.
ideo dicit q: non fuit vere figura iudicij.figura enĩ iudicij di-
citur qñ tres persone adsunt ex quibus cõstituitur iudiciũ scz
actor reus ꝛ iudex vt no.per azo.in summa de iudi.in princi.ꝛ
§.j.iij.q.iij.nullus ꝛ extra de ver.signi.c.forus in oĩbus.Si
enĩ seruus traxisset dñz ad iudicium ꝛ petijsset se agnosci in fi
lium tunc fuisset in figura iudicij ꝛ confessio facta ꝓiudicaret
dño confitenti vt.ff.de liberis agno.l.j.§.fi.ꝛ.l.ij.ꝛ. iij. in prin.
ꝛ ar.j.de liberali cã.l.pe.ꝛ de cõfess.l.j. ꝛ ideo huius.§. ꝓuisio
non esset necessaria.Sed q: hec figura non fuit seruata vide-
batur dño non preiudicare cũ nullũ haberet aduersariuz.ar.
ff.de confes.l.certum.§.si quis absente ꝛ ideo huius.§. ꝓuisio
necessaria fuit fauore libertatis vt instituta de adopt.§.fi. est
ergo iudicii figura vbi sunt ꝑdicte tres ꝑsone vere vel interꝑ-
tatiue vt qñ ꝓceditur cõtra cõtumacẽ q reputatur ꝓ pñte vt.
s.vbi de crimine agi opor.aut.qua in ꝓuincia ad trebel.l.pe.
de iudi.ꝓperandũ.§.finaũt reus ꝛ.j.de tẽp.ap.l.fi.§.illud. de
cretalis etiã hz famã ꝑ ꝑsona qñ ꝓceditur per iquisitionẽ vt
ex.de accu.c.q̃liter et qñ. ꝛ hec clausula sine strepitu ꝛ figura
iudicij sepe apponiṫ in rescriptis pape vt in citationib⁹ puta
si talẽ reperieris sic fecisse eũ ꝑsonaliter citare cures vt perso
naliter compareat coram nobis.in quo articulo non est opus
vocari illũ citandũ ad hanc cognitionẽ faciẽdã sicut nec pa-

tronus citat in cognitione venie impetrãde p libertũ vt eum citet: de quo habetur.ff.de in ius vocã.l.sz si hac lege.§.si.naz sic lites ex litibus oriren̄t ɔ.l.terminato.j.de fruc.ꝛ lit.expen. ꝛ hec cognitio dr̄ summaria q2 nõ ꝓiudicat negocio principali vt.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.si super reb9.de liberis agnoscen.l.si quis a liberis.§.si vel parens.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.si iudex.ꝛ ex̄.de testi.c.veniens.ij.In his aũt in quibus presentia partiũ exigit quid operent̄ dicta verba de plano ꝛ sine strepitu ꝛ figura iudicij quorũ primũ habetur de officio ꝓconsu.l.nec quicq̃.§.de plano.ꝛ de accusa.l.leuia.Secundum.s.de inoffi.testa.l.si quis in suo.vltra prin.Tertium hic:ꝛ ex̄.de accusa.c.olim.al's sicut olim. vbi de hoc plene per Inno.dic q primũ remouet iudici necessitatẽ sedendi arg.ff. quis or.in bonoꝝ pos.ser.l.ij.§.j.de dila.l.a ꝓcedente.de adul. l.miles.§.sexaginta.que al's iudici iminet.s.de officio ciuiliũ iudi.l.j.de postulan.l.quisquis.ꝛ in.§.sedebũt.in auc.de iudicibus.Secundũ remouet miniã aduocatorũ vel partiũ arengam ex qua i cã cõsueuit strepitus oriri quẽ potest iudex coartare ar.ff.de testi.l.j.in fi.ꝛ de his que in testa.delen.l.proxime. ¶ Item cauillationes ꝛ excep.friuole que consueuerũt perstrepere examini.j.de adult.l.in adulterij.s.de cõsor.eiusdem litis.l.j.de falsis.l.satis aperte.non tamen legitimas vt ex̄.de offi.deleg.c.ex parte.clamores enim ꝛ strepitus tales põt iudex tollere virtute predictorũ verborũ.Nam cultũ suũ iusticia perdit quando silentia iudicij obstrepentium turbo cõfundit. v.q.iiij.in loco.ꝛ ꝑ hoc.j.de studijs liberalibus vrbis rome.l. vnica.in fi.lib.xij.Tertiũ vero.s.de figura iudicij si adijciatur ei q iudicialẽ indaginem sui natura nõ desiderat vt in citatione alicuius dic vt.s.dixi.Si aũt adijciat̄ negocio qd cognitionem ꝛ partiũ ꝑsentiã desiderat tunc lz hic Ja.de are.cui9 sunt predicta multa dicat tñ q2 hoc est hodie declaratũ per decretalem nouissimã in clementi.de ver.sig.c.sepe contingit.ꝛ ista materia ibi expedit̄ plenissime per Jo.and.ꝛ remittendo vt in prima sua glo.ꝛ notando subtiliter ꝛ vtiliter ad ibi plene notata recurras.de hoc etiã aliquid tetigi.s.de his qui in eccle. manumit.l.j. ¶ Ad ꝑdicta etiã bñ facit q si papa ɔmittit alicui q summarie ꝛ de plano ꝛc.cognoscat si talis ꝑbenda tãto tẽpore vacauit q sit ad sedẽ ap'licam deuoluta ꝛ eã cõferat titio amoto quolibet detentore q hoc possit fieri nõ vocata pte. de hoc not.ex̄.de senten.ꝛ re iudic.c.decetero. per Ber.ꝛ Inno.de ista etiã materia not.ex̄.de spon.cum in tua. Et est notãdum q solus papa vel imperator põt causam predicto modo committere vt dixi.j.de senten.ꝛ interlo.om.iudi.l.fi.Ille etiã nouissimus.Querit hic glo.si instrumentũ reperiatur penes debitorem vtrũ ꝑsumatur liberatus ꝛ tenet q non nisi probetur sibi redditũ.de hoc satis not.ff.de pac.l.labeo.doctores tñ cõmuniter reprobãt hanc ꝛ illã glo.per.l.si cyrographum.de probatio.ꝛ ibi in glo.ꝛ distinguũt aut cõstat redditũ debitori per creditorẽ ꝛ liberatur debitor vt.d.l.labeo.aut non constat redditũ ꝛ tũc aut debitor allegat debiti donationẽ factam.ad hoc probandũ instr̄m ꝑducit ꝛ tũc non sufficit talis probatio nisi aliter ꝓbetur de liberatione q2 donatio nõ presumit̄ vt.ff. de proba.l.cũ de indebito.ꝛ de dona.l.filiusfa.aut allegat debiti solutionẽ ꝛ ad eius ꝓbationẽ inducit instr̄m ꝛ tũc aut est domestica persona ꝛ stat̄ tali ꝓbationi: vt.d.l.si cyrographũ. ꝛ videtur expssum.ff.de furtis.l.fullo.§.fi.in fi.ꝛ hoc si debitor non est domestica ꝑsona creditoris sz sicut domestica. tunc enĩ non sufficeret sz ꝑsumitur furtiue ablatũ ar.huius.§.ꝛ.j.in quibus cau.cessat lon.temp.ꝑscrip.l.j.Old.Hanc distinctionez ꝛ opinionẽ sequuntur Jac.de are.d.l.si cyrographum.Gui.de suz.in quodã tractatu instr̄oꝝ per eum cõposito.Cy.s.de proba.l.sz si de possessione.ꝛ ꝑ hoc.j.de solu.l.pecunie.vbi est in textu cõparatiuũ maioris q ꝑsupponit positiuũ sz ibi loqtur de instrumẽto reddito.ꝛ.e.ti.l.sequenti.licz glo.ibi sentiat contra.ꝛ de hoc per Gos.in summa de solu.circa fi.q instrumento cancellato probet̄ solutio est glo.lxxvj.dist.c.hũc numerum.al's incipit scire dz.ꝛ ibi de hoc per Archi.i.§.vlt. ¶ In vltima glo.ꝛ.s.de testa.l.non dubium.

¶ De seruo communi manumisso. Rubrica.

In seruos. Vide Azo.in summa.e. veteri pars manumittentis seruũ cõem socio nõ manumittẽti accrescebat: vt insti.de dona. §.fi.q lex ista corrigit.Old.Ibi accrescit iure enim.Ibi alijs socio supuenienti q partẽ suã cogit̄ vendere heredibus premortui socij q libertatẽ relinqt vel ipsi socio si superest et manumittere vult.Old.Ibi arbitrio ꝑtoris ɔstituẽdo hodie constitutũ est hac.l.§.ne aũt.Ibi suã partẽ vẽdere socio volẽti manumittere q ꝛ hodie obtinet vt pz per iferiora ꝛ accedit.ff. ad fili.l.dñs.al's dño.ꝛ de libe.cau.l.duobus.Old.Ibi palaz est.ex his verbis forte elicitus fuit modus per aduocatos faciendi capitulũ qd cõiter fit post oĩa capitula ꝓbationũ.s.ꝛ q de ꝑdictis est publica vox ꝛ fama.Ol.Ibi ꝛ si plures q̃ duo. nam.s.de duobus tm̃ habentib9 seruũ cõem locut9 est.desiderat.qñ inter viuos vult manumittere: vel heredi.qñ in vltima volũtate manumitti disponit.institutus. ab altero dñoꝝ quib9 erat cõis.pro suo ordine.i.s̄m suũ ordinẽ q est vt ille dicatur patron9 q manumittit non q manumittẽte socio preciũ vendẽdo accepit vt.s.ti.pri.§.illud. ¶ Op.glo.ad id qd dicit̄ vltra principiũ:ibi licz nihil lucri ꝛc.de.l.deberi.s.de fideicõ. liber.vbi non cõpellitur vẽdere si nihil ꝑcipit ex defuncti iudicio.So.vt in glo. ¶ Item q̃rit glo.nunqd hec.l.locum habeat si vnus ex dñis est minor ꝛ nõ firmat pedẽ.sed dic q idez est: ꝛ ad.l.lex que tutor.q̃ in ɔ̃rium allegat̄ per.H.dic s̄m Ja. de bel.q hic est spãle fauore libertatis ꝛ q2 venditio fit hic autoritate legis vbi nõ est opus decreto etiã in rebus minorũ vt ff.de rebus eoꝝ.l.ij.ꝛ.iij.Rich. ¶ Si aũt seruus.Ibi rõcinia pereant qd fieret si vni socio permitteretur non expectata redditione rationũ manumittere qñ vellet oblato precio partis socij q2 post manumissionẽ nõ cogeret̄ rõnes reddere vt.ff.de neg.gest.l.cum actũ.Old.Ibi siue in feminis:hoc referas ad mulierẽ medicã.nã officiũ notarie mulier exercere nõ põt cuz sit publicũ a qbus mulieres excludunt̄: vt.ff.de regu.iur.l.ij. vel dic q hic non loquit̄ de officio tabellionatus q2 nõ potest exerceri ꝑ seruos vt.j.de tabularijs.l.generali.qd ergo hic dicit notar̄.expone.i.scriptoribus q notas faciunt ꝛ hoc facere possunt serui ꝛ mulieres vt.ff.de testa.l.seruus.Oldr. Ibi ad hoc prosiluerit.i.ad libertatem pro sua tantum parte imponẽdam.Azo.

¶ De seruo pignori dato manumisso. Rubrica.

Licet. Pro declaratiõe totius tituli vide Az.i summa.e.Sz qũo eẽ põt q hac.l.dr̄ cũ marit9 etiã ɔsentiẽte vxore rẽ dotalẽ alienare nõ possit vt.s.de rei vx.act.§.ꝛ cũ lex.dic q hic spãle fauore libertatis ꝛ nõ spãlitatis est q2 qñ res dotalis vendit̄.mulier ãmodo cõmodũ aliqd ɔseq nõ põt ex ea ꝛ maritus qñq3 precio ɔsumpto efficit̄ non soluẽdo cũ aũt seruus manumittit̄ remanet marito ius ꝑ̄ronatus q vxori restituere debebit.residuũ vero q extraneo iuris.i.nõ tanq̃ ꝑ̄ronus ab eo capit iudicio de dote eius noĩe tenet̄ cũ vxore ɔdicẽte manumittit vt.ff.solu.ma.l.dotalẽ.vxoris aũt volũtate manumittit: vt d.l.dotalẽ.cũ.l.seq.Old.Vel dic q.d.§.ꝛ cũ lex.nõ hz locũ in rebus dotalibus mobilibus vt ibi dixi.

Deo. Probat hec.l.q forti9 est vĩculũ spãle q̃ gñale qd est argumentabile ad multa.regulariter tñ vr̄ q idẽ operet̄ gen9 quo ad oĩa sicut spẽs q̃ ad spẽm vt.ff.de admi.tu.l.si duo.ꝛ j.de prescrip.xxx.an.l.omnes.ꝛ ibi in glo.

Si creditoribus. Nota non audiri allegãtẽ turpitudinẽ suã neq3 heredum eius de hoc plene dixi.s.de de transac.l.transactione finita.

¶ De seruis reipublice manumittendis. Rubrica.

Si ita. Vide Azo.in summa.e.ꝛ q dicit hec lr̄a ɔsentiẽte etiã ꝑside sepe allegat̄ q ordo decurionũ cuius loco sunt hodie ɔsiliarij ciuitatũ ꝛ locoꝝ vt hic i summa ꝑ Azo.nõ possunt aliquid facere sine ptãte vel rectore ipoꝝ ꝑ hoc.ff.q vi aut clã.l.iij.§.si tñ. sicut nec cap'lm sine ꝑlato vt ex̄.de his q̃ fiũt a maiori parte capitu.per totũ.ꝛ de hoc ex̄.de ɔstitu.cũ accessissent.per Inno. ꝛ Cõpost.ꝛ.c.cũ oẽs.Sz si ordo vacat nunqd tũc põt ar.q sic: ff.de tuto.ꝛ cu.da.ab his.l.vbi.H.de la fontana.de hoc tactũ fuit.s.de sacrosan.eccle.l.omni nouatione.

¶ De his qui a non dño manumittuntur. Rubrica.

Cum qui. Colligit glo.preciũ ꝛ iteresse qñq3 esse idẽ.ꝑ hoc.ff. de in litem iur.l.si tutor.

Felicissimam.

Elicissimam. Not. bonā glo. que est hic ⁊ eandē habes in l. qui mihi donatum. in glo. alle. in gestore fine mandato dic vt no. ff. de neg. gest. l. si ego. ⁊ de hoc dicvt dixi. j. de acqui. pos. l. j.

1 ¶ Conscientiā principis fallēs puniri debet.
2 Taciturnitas equiparatur ꝯsensui.

SI non a dominis. ¶ Ibi dādi ius est. i. prestandi autoritatē manumissioni. ol. Item no. puniri
1 fallentē † principis ꝯsciam. ⁊ ꝙ p codē delicto duplex pena imponit̄ vna applicat̄ dn̄o ⁊ alia fisco. Itē no. de ta-
2 citurnitate † ꝙ eqparet̄ ꝯsensui. de quo no. in. c. q tacet. ⁊. c. is q tacet. li. vj. colligit ēt gl. duo vtilia no. ad primū facit. ff. de acq. pos. l. si de eo. §. j. ad scdm. ff. de bo. pos. l. cū qdā. ⁊ ibi no. Oldr.

¶ Qui manumittere nō possunt. Rubrica.

CErtum. Pro declaratione totius tit. vide Azo. in summa. c. In glo. prima ibi si quis cum haberet. hic loquitur de relictis in vltima voluntate. In gl. vlti. ibi cū est purum legatum per aliuz a manumittente relictum.

SEruos. In glo. in fi. sed illā intellige vt ibi not. ⁊. s. ti. proxi. l. iiij. Ja. ⁊ Ol.

QUuo marco. Hec. l. fm Richar. fallit. s. de his q in ec. ma. l. j. vt ibi dixi. ⁊ facit ꝙ electiones ad clamorē populi fieri non debeāt. pro hoc extra de elec. c. osius.

HEc fideicommissariam. In glo. ibi opus nō esset inqsitiōe. i. decreto iudi. nā nec eo casu quo esset testatoris op⁹ est decreto. vt. ff. de manu. vin. l. cū minor. ⁊. l. si qs rogatus. j. rn̄so. Sed hoc casu qn̄ esset pupille puto necessariū decretū. vt. d. l. si quis rogat⁹. ij. rn̄so. ⁊. j. qn̄ decreto opus non est. l. pe. lʒ in glo. allegetur. l. vltima. ⁊ ideo dicunt quidam hanc glo. esse corruptaz ⁊ dicere debere opus est forsan inquisitione ⁊ non sufficeret tutoris autoritas. In eadem glo. in fine. So. tutor non potest vt hic sed pupillus tutore autore vt ibi sic. s. de iure delibe. l. potuit. ⁊ not. d. l. seruus.

SI debitor. In gl. ibi. §. in fraudem. vel dic vt ibi notatur.

¶ Qui nō possunt ad libertatē ꝑuenire. Rubrica.

CUm diuus. Vide Az. in summa. c. ⁊ hec. l. dicit in effectu ꝙ tantū operat̄ dānatio ťpalis quo ad tēpus quantū perpetua in ꝑpetuum. lex scda dicit ꝙ finita cā finalis ꝓhibitionis expirat etiā prohibitionis effectus ⁊ vtrūqꝫ notabile. Itez no. circa fi. l. ij. ꝙ volūtates testatoꝝ dicuntur leges. pro hoc in aut. de nup. §. disponant.

¶ Ex qbus causis serui ꝑ p̄mio accipiūt libertatē. Rubrica.

QUoniam. Vide Azo. in summa. c. pulchrū principiū ꝙ p̄mium inducit ⁊ auget hoīes ad virtutes. ⁊ pro hoc. ff. de iusti. ⁊ iur. l. j. Ibi p̄mioꝝ exhortatione ⁊c. ⁊. s. de sta. ⁊ ima. l. vt virtutum. Itē ex eo qd̄ dicit in corruptis ꝓbationibus ⁊c. fuit terminata qd̄ talis in extrauagātibus hereticoꝝ caueť ꝙ si qs heresim paternā indicauerit remittat̄ ei pena ēt si in heresi participasset ⁊ certa pars bonoꝝ paternoꝝ sibi det̄ in p̄miū. qdā heresim paternā inquisitori notificauit sed ꝓbare nō potuit. in ꝓcessu tn̄ tpis inquisitori apparuerūt ꝓbationes legitime filius petit p̄miū. querit̄ an hr̄e dʒ. determinatuz fuit ꝙ nō per. l. astā. ⁊. ff. de ver. sig. l. indicasse. ad sil. l. si quis in graui. §. vtrū. lʒ in cōtrariū videat̄. ff. de custo. reorum. l. diuus adrianus. sup verbo arguat. ⁊ gl. ibi posita. sed intelligi dʒ fm istā qd̄ pʒ qꝛ ibi allegat̄. d. l. indicasse. ꝑ ꝯcor. ol.

SErui. In glo. in fi. fm vnū intellectū ibi no. et ideo allega. ff. ad sil. l. si quis in graui. §. si ex stipulatu. ⁊ ibi no. ol.

SI quis seruus. In glo. prima ibi. §. fi. so. vt ibi no. ⁊ plenius in. l. transigere. Ja. de bel.

¶ De ingenuis manumissis. Rubrica.

SI ingenuum. Vide az. in summa. c. ⁊ qd̄ dicit iustū ꝯtradictorē no. vt. ff. de collu. dete. l. cū nō iusto. old. Et qd̄ dicit domo expone. i. patrimonio sic accipit̄. ff. si cer. pe. l. lecta. de offi. ꝓsi. l. fi. qd̄ facit si testator relinquit vxorē dn̄am dom⁹ sue qd̄ intelligatur. i. patrimonij.

INgenuam. Vide qd̄ no. s. de proba. l. ad ꝓbationē seruitutis.

SI auiam. No. fi. huius. l. ꝙ ignorās iura dʒ ꝯsulere pitiores. ꝑ hoc. ff. de bo. pos. l. in bonoꝝ. de iur. ⁊ fac. igno. l. regula. §. sʒ iuris. ⁊ ibi in glo. ⁊ est exp̄ssum qs ordo in bo. pos. seruet̄. l. ij. de iure pa. l. diui fratres. ⁊. s. de repu. l. dubiū. q em̄ p se nescit ab alijs discere dʒ. lxxxiiij. di. c. j. ⁊ ibi in glo. ⁊ ignorās ius lōbardū vel romanū dʒ q̄rere a sciētibus vt in lōbarda de his qui falsas cartas scribūt. l. ij. ⁊ ꝓ declaratiōe dic cū in qōne status filij allegat̄ sn̄ia lata sup statu matris aut allegat̄ ad tollēdā in totū qōnē quasi hoc ipso ꝙ ꝓnūciat̄ sup statu matris videat̄ sup statu filij ꝓnūciatū aut ad inducēdā ꝓbationē. Primo casu aut filij erāt nati ante lit. ꝯtest. in cā status matris aut post. si ante sn̄ia lata sup statu matris nō impedit cognitionem sup statu filij. vt. ff. de libe. cā. si vsufru. §. fi. ⁊ hic in fi. glo. si post tūc facit oīno preiudiciū. vt. j. de libe. cā. l. vlt. vbi de hoc. Scdo casu qn̄ ad ꝓbationē inducit̄ aut fuit lata ꝑ igenuitate matris ⁊ tunc qꝛ hec sn̄ia oībus preiudicium generat. vt. ff. de sta. ho. l. ingenuum. est sufficiens probatio ad probandū ingenuitatem filij. vt hic. Si vero lata sit contra matrem nō facit plenā ꝓbationē in causa status filij sed de nouo veritas inquireretur. vt. s. de iureiuran. l. iij. §. pe. ⁊. s. de transac. l. transactione matris. non dico si probetur nūc in figura istius iudicij quo de statu filij agitur matrem fuisse ancillam ꝙ non presumatur filius seruus qꝛ bene presumitur seruus lʒ contrarium possit verū esse. vt. j. de libe. cā. l. cū precū. ⁊. l. si liberum. ⁊. l. parentes. ⁊. l. aui. et no. in pluribus. ll. illius tituli. ⁊. s. de proba. l. ad probationem seruitutis. in vltima glo. ol.

CUm cognatum. Captiui tēpore guerre vigētis de vna ciuitate ad aliā non efficiunt̄ serui hoc colligitur ex tex. ⁊ glo. ⁊ verbū factionis sumit̄ in mala parte. vt. s. de sum. tri. l. ij. in fi.

DIffamari. Hec. l. sepe allegat̄ ꝑ aduocatos ꝙ iudex ex iusta cā potest ꝓfigere terminū alicui ad agendū accusandū ꝓbationes faciendū ⁊ excipiendū. de quo no. s. vt nemo inuitus agere vel accusare cogatur. l. vnica. ⁊ ibi tetigi ⁊ in summa eiusdē ti. ꝑ Azo. ⁊ latius. s. de iudi. l. iudices. ⁊ per Dy. extra de reg. iur. c. indultū. li. vj. ⁊ ad hoc bn̄ facit extra de ꝓbē. c. si tibi absenti. §. j. li. vj. ⁊ de hoc ibi not. per Archi. Car. ⁊ Jo. an. ⁊ de ꝯcess. ꝓbē. c. si capl'o. extra qui ma. accu. pos. c. cuz in tua. de accu. c. licet in beato petro ⁊. c. accepimus. ⁊ ibi in glo. ⁊ de remis. pig. l. si eo tpe. ⁊ plene de hoc no. per Host. in summa de libelli obla. §. vtrum possit. ver. sed nunquid iudex. ⁊ ad hanc. l. bene cōcor. ff. de dam. infec. l. a quo fundus. in fi. ⁊ extra de foro cōpe. c. licet. in fi. ⁊. c. ex tenore. ⁊. c. ex trāsmissa. ⁊ qd̄ no. ꝑ Card. de supplē. negli. pla. c. romana. li. vj. de offi. or. c. ordinarij. li. vj. ⁊ ibi per Arch. ⁊ qd̄ no. s. de fur. l. fi. §. sed cū in secūda. ver. itez quero ponamus.

SCientis. Genitiui casus ⁊ cōstruitur cū verbo seruū hoc mō liberū non posse fieri seruū sciētis ⁊c. Et no. ex vero ti. dn̄ia rerū acquiri. ꝑ hoc. s. de rei ven. l. nullo. Ol.

AD recognoscendos. No. nomina imponi ad recognoscēdos singl'os noīa sic. j. de muta. no. l. vnica. et scriptū inueni ꝙ adam primus parēs oībus reb⁹ nomina imposuit.

INgenuum. Sepe allegat̄ hec. l. ⁊ glo. hic posita ꝙ qs pōt ꝯtraria ꝑponere successiue vt si primo dixit rē sui alodij pōt postea dicere eā feudalē. ad hoc facit qd̄ no. ⁊ d. xi. s. de peti. here. l. hereditas matertere. ⁊ latius de furtis. l. j. ⁊ tangitur in glo. ff. de euic. l. minor. §. j. circa qd̄ dicit. Ja. de bel.

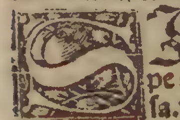
aut litigat cũ dño ⁊ tũc distinguit sciente ab ignorãte vt in iure feu. si de feudo ↄtrouersia fuerit. c. si vasallus. aut ligigat cum extraneo ⁊ tũc siquidẽ ↄuenit pôt excipiẽdo. vt. ff. de excep. l. nemo. ⁊ de reg. iur. l. nemo ex his. ⁊ ibi in glo. Si võ ageret contra eandẽ psonã nõ pôt q̃ est sibi ↄtrarius. ⁊ q̃ oẽ ius suũ in iudiciũ deduxit. vt. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. eandẽ. in fi. ⁊. s. de codicil. l. fi. nisi errore pbato. vt. ff. de insti. l. habebat. in prin. ⁊ qñ actio de peculio est annalis. l. quesitũ. si ↄtra diuersas personas pôt. vt. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. sed nec impuberis. Si aũt cãm expressit tunc pôt etiã ↄtra eundẽ. vt. d. l. si mater. §. candẽ. vbi de hoc. ⁊ dixi. d. l. hereditas matertere. Jac. ⁊ quid sit allodiuȝ dixi. s. fa. her. l. si familie.

¶ Cõia de manumissionibus. Rubrica.

SAncimus. Uide Azo. in summa eo. Ibi sin võ gratias agẽdo. Quid in dubio videtur ꝙ presumatur facere vt cedat vsumfructum proprietario. ar. s. de seruo cõ. ma. l. j. §. j. In glos. s. ꝙ vult licet in contrarium faciat. e. titu. l. fi. Ibi sed iudices nostri eũ inquiete tueantur. littera ista optime facit pro bannitis ꝙ affidari possint p ptãtes. de quo plenissime dixi. s. de his qui ad eccle. ↄfu. l. fi. §. cũ aũt monitus.

¶ De liberali causa. Rubrica.

REm quidem. Pro declaratione totius tituli vide Azo. in summa. e. ⁊ Rof. de act. in factũ de liberali cã. Et hec. l. cũ glo. notabilis ⁊ vtilis est hec. l. cũ glo. sentit ꝙ qs possit venire ↄtra factum suũ qð nõ tenet de iure. Cõtrariũ videt̃ sentire glo. ff. cõia pdi. l. vẽditor. sed dic vt dixi plene. ff. de ado. l. post mortẽ. ⁊ tetigi. s. si aduer. rem iudi. l. ij. In glo. vlti. in fine sed dic primã r̃nsionẽ sufficere. vel dic vt dixi. s. de patri. qui filios distraxerunt. l. j.

SIis. Colligit glo. ⁊ bene ꝙ tẽpus appellandi currit a tempore scientie. ⁊ ad hoc se pe allegatur. Idem in tempore qð datur ad excusa. tuto. vt. s. de excusa. tuto. l. quinquaginta. ⁊ ad hoc. s. de peri. tu. l. pe. Idem in tempore qð datur ad petendã bonoꝝ possessionẽ. vt. s. qui admit. ad bono. pos. possunt. l. pe. Ad hoc etiam concor. quando ap. fit. l. j. §. vlti. quis ordo in bo. pos. seruetur. l. ij. in prin. Idem est in tempore ad eligen. de supplen. neg. prela. c. iij. de conces. preben. c. q̃ diuersitat̃. Sed videtur ꝙ sufficiat scire vel scire debere. vt. ff. qs ordo in bo. pos. seruetur. l. fi. Sed dic vt. d. c. iij. de supplẽ. neg. prela. not. in glo. Sed videtur ꝙ etiam ignoranti currat istud tps sicut est in vsucap. ⁊ prescrip. sed illud est tps ↄtinuũ. tps autẽ appellationis quo ad initium est vtile. ⁊ ideo non currit ignorãti vt hic. est enĩ tempus vtile diuersis modis vt no. s. de tem. in integ. resti. l. superuacuam. de calũ. l. annus. ⁊ facit qð no. per Archi. extra de elec. c. ꝙ ꝙ. ⁊ per Rof. in libello iuris canonici ĩfra qð tempus debeat patro. presentare. ij. colũna. Item dic ꝙ presumit̃ ignorantia nisi de sciẽtia doceatur. vt. ff. de proba. l. verius. Alij dicunt ꝙ hec ignorantia probetur per sacramentum ⁊ est quasi quoddam sacramentuȝ purgationis. vt. s. de his qui ad eccle. ↄfu. l. presenti. §. ficubi. ⁊ pro hoc extra de excep. c. pastoralis. de sen. excõ. c. si võ. de elec. c. vt circa. ⁊. c. nulli. li. vj. ⁊ qð no. lxxxij. di. c. proposuisti. ⁊. iij. q. ver. quisquis. cũ ibi no. ⁊ dicunt ꝙ etiaȝ si esset aliqua presumptio scientie tale sacramẽtũ sufficeret ad probandum ignorantiã. vt. xxiiij. q. ij. c. in lectum. ⁊ extra q ma. accu. pos. c. cum in tua.

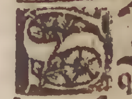

SI abeo. In fi. Non autem sola aditione ipso iure firmauit. vt no. ff. de priuile. creditorum. l. pater. Sepe allegatur ꝙ successor non potest venire contra factum predecessoruȝ de hoc satis no. s. de legi. l. digna vox. quandoq; tamẽ venit cõtra. vt. s. si in fraudem patroni. l. ij. ⁊ no. e. ti. super rubrica. ver. circa. l. secundam. Opponit glo. in glo. in fine. so. vt ibi. ⁊. s. hac l. ⁊ dicta. l. si seruo. Jaco. de belui. Mibi autem videtur cõcordare non contradicere.

CUm precum. Sepe allegatur cũ gl. hic posita ad qð cõcor. j. de omni agro deserto. l. rura. ⁊ qð ibi no. in glo. lib. j. s. de insti. ⁊ substi. l. ij. circa finem. de agri. ⁊ censi. l. cũ scimus. Ibi talẽ esse credendũ qualẽ se inscripserit ⁊ inter acta disposuerit ⁊c. ⁊ pro hoc bene de interro. act. l. de etate. §. j.

⁊ ideo si aliquis dicat se iniuste excõicatum statur in eo qð confitetur se excõicatum. Non aũt pro se in eo qð dicit iniuste nisi pbet extra de sen. excõ. c. per tuas. ⁊ no. p Inn. in. c. cũ ↄtingat. de offi. deleg. sed ↄtra hoc arguit glo. de. l. qui familie. ff. fa. her. sed ibi nõ ↄfitebatur aliquid explicite. vt. e. ti. l. cũ putarẽ. Iteȝ videt̃ ꝙ variare possit. vt. s. de inge. ma. l. pe. Sed dic vt ibi dixi. Itẽ facit ad hãc materiã qð no. j. de exce. l. si quidẽ. extra de censi. c. cũ olim. ⁊ qð plene no. p Inno. de excep. c. cũ venerabilis. q̃ oĩa faciunt ꝙ si qs faciat positionẽ ↄtra se ꝙ ei stet̃ hoc verum si aduersarius ↄfitet̃ secus si neget vt dixi in tractatu positionũ. ver. restat vt aliqua. ⁊ ver. se. ⁊ vtrũ possit reuocare qð scripsit in libello vel qð posuit in cã cõtra se vel instr̃m contra se pductum dic ꝙ nõ vt dixi. s. de fide instru. l. si aduersarius. ⁊ de temp. in integ. resti. l. petende.

LIte ordinata. Quid si ipse dicat se in possessionẽ libertatis. ⁊ dñs econtra dic ꝙ sup hoc primo cognosceret̃ ꝙ cognoscat̃ de liberali iudicio. vt. ff. e. l. liberis. §. fi. ⁊. j. e. l. eãꝙ. ⁊ ibi in glo. ⁊ pro hoc. j. de ap. l. j.

NEc commissa. Ibi cũ itaq; ⁊c. Nota pulchrũ tex. cũ quo cõcor. s. de pba. l. cũ res. in fi. ⁊ de rei ven. l. iudicia.

SI ministerium. Ibi quasi libera expssiuũ veritatis q̃ libera erat. ⁊ qð dicit in dotẽ data dic vel alio titulo translata vel etiã donata cũ participatione tñ alicuius commodi. vt. ff. e. l. si vsufruc. in prin. ⁊. §. j. ⁊ ibi no. al's si nõ participasset nõ mutaret̃ status eius sed decepto cõpeteret actio ĩ eã que passa esset se tanꝙ ancillã in aliũ trãsferri. vt. ff. e. l. rectissime. Dl. Et not. de simplici relatione de qua dixi. s. de fideicõ. l. eã quã hic ⁊ ibi mulier damnauit que saluauit.

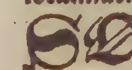

MUltis. Optime facit ad ea q̃ ↄsueuerunt dici de pdestinatione ⁊ psciẽtia. de quo satis per Boetiũ. iiij. ⁊. v. de ↄsola.

SIcut. In gl. ibi qualiter fiat. s. manumissio dicit liber esto ibi lazarus fili'r mala defectiua est ista autoritas ⁊ sic dicit fili recordare q̃ recepisti bona in vita tua ⁊ lazarus fili'r mala. talis filitudo per ↄtrarium est. s. de testa. mili. l. sicuti.

SI tibi testamento. Ibi vni prestas obsequium. pro hoc non videtur ipsi filio proprietas legata. vt. ff. de vsufruc. lega. l. vxori. §. scorpionũ. Dl. ⁊. xiij. q. iiij. c. nabuchodonosor.

¶ Creditor si confiteatur sibi solutum instrumentum, solutionis facere tenetur.

SIcut datam. Allegatur hec. l. ꝙ si vasallus ↄfitet̃ se esse vasallum ⁊ dñs petat instr̃m recognitionis ꝙ vasallus facere teneat̃ ⁊ eodẽ mõ si creditor † ↄfiteat̃ sibi solutũ ꝙ teneatur facere instr̃m solutionis. p hoc. j. de discusso. l. ij. et ibi in glo. extra de testi. c. significauit. ⁊ plene dixi. s. de ↄdi. ex lege. l. dissolute. ⁊. ff. de questionibus. l. de minore. §. tormenta. et solu. matri. l. ij.

SOlo. In glo. ibi qð non placet q̃ ibi erat ingratus in reuerentia nõ pstanda. Fran.

SI seruitutis. In glo. super iniuria in fine so. ppter calũniã nõ accusat̃ criminaliter ad penaȝ calũniatoris sed iniuriarũ tenet̃ ciuiliter vel criminaliter vt hic Ja. de bel. vel dic ẜm Dl. ꝙ iure actiõis vel accusatiõis iniuriarum petit̃ puniri calũnia post sñiam vt hic non iudi. officio ad similitudinẽ supplicij vt in ↄtrario. ⁊. e. ti. l. j. ⁊ de hoc not. ff. ad turpil. l. ⁊ in priuatis.

SI filium. Socius criminis sociũ nõ accusat. h. d. ciuiliter tñ agit. vt. s. e. l. j. vel ibi alieno nomine ꝙ pôt hic suo non pôt. Item lȝ accusare non possit denũciare tñ pôt ⁊ excipere vt extra de adul. c. significasti. ⁊. s. de testi. l. qm̃. ⁊ no. p Hof. ĩ summa de accusa. §. item socij. ⁊ modum repellẽdi socium criminis ab accusando ⁊ testificando hic habes in glo. ⁊ dixi dicta. l. quoniam. s. de test.

IUbemus. Sepe allegatur hec lex ⁊ glo. hic posita ad qõneȝ illã vtrũ acta vel ↄfessiones ⁊ pbationes facte in vna cã fidẽ faciant in alia inter easdem vel alias personas. de quo plenissime dixi. s. de eden. l. ij. ⁊ quantũ ad hanc. l. lieȝ glo variet.

variet tenet Ia.de bel.ꝙ etiã si ꝯfessio in cã liberali fiat in figura iudicij nõ facit plenã fidẽ.vt.s̃.e.l.nec si volẽs.⁊.l.liberos.et l.interrogatam.⁊ hic nõ erat sola confessio sed etiã alie ꝓbationes vt in littera pz.⁊ ad hoc.s̃.de proba.l.instrã.Itẽ no.ex glo.ꝙ ꝯfessio facta coram tabellione sine iudice nõ valet.ad hoc ẽt facit qꝺ no.in glo.s̃.de testa.l.hac ꝯsultissima.§.fin.que incipit hic.Nota q: sufficit.⁊ pro hoc.j.de fideiuſ.l.pe.in prin. In glo. in fine.qꝺ non placet.q: de pendentibus tpe illius.l.ibi loquiť de.xxx.diebus.Old.

Placuit. Quicquid dicat glo.dic ꝙ conceptis ante litem prodest sententia lata pro matre.Sed contra eam lata non nocet.vt ff.de carbo.edic.l.j.§.fi.⁊.s̃.de inge.ma.l.si auiã.vbi plene dixi.

¶ De assertione tollenda. Rubrica.

Lites. Vide Azo.in summa.e.Et no.ex prin.huius.l.illã vulgarẽ distin.quedam sunt ad cause preparationẽ. quedam ad cause decisionẽ.No.etiã qꝺ dicit ꝙ procurator dari põt.de quo vide qꝺ no.liiij.distin.c.frequens.in glo.⁊ ꝑ Arch.Ibi qꝺ.s.facultas dãdi ꝓcur.Assertorias lites.i.liberales que ꝑ assertorẽ agebanť.Duciť.i.ad cuius examẽ deduciť cã appellationis.Deducať etiã ꝑ ap.alia no.vt in glo.⁊ maxime de sequestratione ⁊ de ꝓhibita seq̃stratione ⁊ de iuratoria cautione.de q̃bus plene dixi in auť.gñaliter.q̃ hic allegať in glo.ad finẽ huius.l.ꝯcor.j.de re mili.l.vlti.§.qm̃ vero cõperimus.⁊ ad finem sequentis.l.ibi quasi libera ꝑsona vendita.subaudi presumpť.huius.l.Oldr.de ponte.

¶ Quibus ad libertatẽ ꝓclamare nõ licet. Rubrica.

¶ Super rubrica.Vide Azo.in summa.⁊ de prima parte rubrice tractat.l.j.⁊.ij.de scꝺa parte.l.vlti.

De latronum. Not.bene glo.hic positaꝫ que facit ꝑ statutis ⁊ ꝓclamationibus q̃ sepe fiũt per rectores ꝙ si qs p̃ntet talẽ malefactorẽ vel bãnitum habeat tm̃ ꝓ premio ꝙ valeant ⁊ premiũ debeatur presentãti.de hoc tetigi.s̃.de his qui ad ec.ꝯfu.l.si seruus.in fi.

Si quis. Sepe allegatur ꝙ per negationẽ res dubia efficitur contra qꝺ adducitur ar.glo.ff.de peti.here.l.si debitores.dic ꝙ licet per verbum nego efficiatur res dubia nihilominus ⁊ per verbum dubito.vt in.l.contraria.⁊ ibi no.de hoc etiã no.per Archi.ij.q.j.§.quando autem.⁊.c.deus omnipotens.⁊ xj.q.j.c.vlti.⁊ no.⁊ dixi.s̃.de procu.l.j.⁊ ad hoc etiam concor.ex̃ de restit.spolia.c.pisanis.de proba.c.fina.⁊ de testi.cogen.c.super eo.quod intelligas de negatione rationabili.non autem irrationabili.vt no.per Hostien.in summa de rescriptis.§.quod an preiudicet.versi.quid ergo.ꝙ enim semel determinatum est non debet postea in dubium deduci.in auť.quibus mo.na.effi.sui.§.si vero.ver.⁊ non nos latuit.⁊ ibi in glo.⁊.s̃.de summa trini.l.nemo.licet alibi dicatur quod non est aliquid adeo certum quod non possit in dubium reuocari.in auť. de tabellionibus.circa medium.⁊ in prohemio clemen.circa prin.⁊ de hoc dixi.s̃.de iure delib.l.fi.circa prin.

¶ De ordine cognitionum. Rubrica.

Cum ⁊ ipse. Vide Azo.in summa e.⁊ hec lex canonizata est.iij.q.vlti.c.pe.⁊ intẽdit hoc in effectu ꝙ si cã ciuilis principal'r ꝯcurrit cũ criminali ⁊ sit p̃iudicialis ad criminalem.primo de ciuili cognosciť.⁊ de ista materia plene no.⁊ dixi.s̃.de ordi.iudi.⁊.iij.q.vlti.c.nõ est credendum.

Si hereditatem. Canonizata est hec.l.⁊ sequens.iij.q.vlti.c.aliqñ.⁊ qꝺ dicitur si de hereditate agiť dic.s.principaliter ⁊ in modũ exceptionis cã status obijciebať puta q: conuẽtus petitione hereditatis excipiendo dicebat actorem seruum.Ol.de ponte.

Si status. Controuersiã pateris qꝺne status ab eo quẽ ꝯuenis in modum exceptionis obiecta.ol.

Cum status. Ibi solẽnibus interpositis id est assertore dato oli.hodie nõ.vt.s̃.de asser.tol.in fi.Inchoare tñ casus poterit.vt.ff.de lib.cã.l.ordinata non finire.vt hic.

Si res tuas. Ibi rerũq; amotarum.i.furti ꝓpter res amotas.vt sic nocet factum non actionis nomẽ q̃ solũ inter ꝯiuges locũ hꝫ.vt.s̃.rerũ amo.l.j.⁊.ij.ol.

1 ☞ Monachus accusans abbatem interim debet ali de bonis monasterij.

2 Filius si agat contra patrem de alimẽtis prestandis teneť pẽdente lite sibi expensas prestare.

Si quando. Lex ista sepissime allegať ꝓpter ar.qꝺ colligit glos.ꝙ si
1 monachus † accusat abbatẽ ꝙ debeat de bonis monasterij percipere alimẽta ⁊ sumptus litis.⁊ ita vidi seruari in romana curia.ꝯcor.sunt in glo.⁊ est expressum in.c.ex parte.in glo.alle.ex̃ de accu.⁊ ibi de hoc ꝑ ber.⁊ Inno.⁊ Host.⁊ plene ꝑ eũdẽ in summa eiusdẽ ti.§.si qs possit accusare.versi.hoc aũt qꝺ dictũ est.⁊ ver.seq.⁊ in spe.de inq̃si.§.vlti. plene et ꝑ Arch.ij.q.vij.c.si qs nos.⁊.c.cũ pastoris.etiã no.in glo.in.l.si instituta.§.pen.⁊ de inoffi.testa.⁊ de hoc in qꝺnibus Bartho.brix.q.xcv.q̃ incipit canonicus quidã.Sed ꝯtra p̃dicta multuꝫ facit.ff.de tute.⁊ ra.distra.l.imperatores.⁊ ad hãc.l.posses rñdere ꝙ nõ hꝫ expẽ.ab eo cũ quo litigat de reb⁹ quas olim possidebat q̃ mõ sunt seq̃strate ad.l.si instituta.⁊ glo.ibi positã potes rñdere q: ibi iꝺ est q: p̃sumptio erat ꝑ illo nepote q obtinuerat in cã principali vt ibi no.ad alias.ll.in glo.alleg.põt dici ꝙ nõ loquunť de expẽsis litis sed alimentoꝝ.possunt etiã p̃dicta adduci ad alias sil'es qꝺnes videlꝫ si canonicus dicať nõ legitime institutus ⁊ petať ab eccl'ia repelli ꝙ interim habeat expẽsas ab eccl'ia.Itẽ si mulier accusať de adulterio ꝙ interim debeat ali ex dote.ar.ff.vt in pos.lega.l.pe.Itẽ vbi accusať aliqs de crimine ꝓpter bona publicãda lite pendente ali debeat ex bonis.vt.ff.de iuř.delib.l.ait p̃tor.§.j.⁊.l.filius.Itẽ si aliqs ꝓmisit sub pena oĩm bonoꝝ suoꝝ ⁊ dicatur incidisse in penã pẽdente causa ali debeat ex bonis ar.ff.de priui.cre.l.si pupillus.⁊.l.fi.Itẽ si res alicuius mercatoris in ciuitate vbi nõ habet domicilium sequestrẽtur ꝙ de rebus sequestratis habere debeat expensas.ar.ff.de lib.agno.l.si neget.de ven.in pos. mit.l.j.§.j.
2 ⁊ de carbo.edic.l.sed ⁊ si.Et si filius † agat contra patrem pro alimẽtis prestandis ꝙ pater lite pendente teneať sibi prestare expensas.ar.de peti.here.l.diuus.⁊ de ali.le.l.vlti.Itẽ collige ex fine huius.l.ꝙ vna actio preiudicialis impedit aliã sed non iam late snĩe excõicationis vnde est arg.ꝙ exceptio banni non posset impedire executionẽ snĩe late pro bannito sed cũ snĩa lata pro ipso bãnito sit ipso iure nulla.ar.exp̃ssum ex duabus.ll.simul iunctis.vt.ff.q satisda.cog.l.quotiẽs.⁊ de iudi.l.nõ idcirco.§.j.vř ꝙ opponi possit exceptio nullitatis in executione.ar.ff.de re iudi.l.si cũ nulla.de hoc plene dixi.s̃.de iur.⁊ fac.igno.l.j.ver.dubitari etiam vidi.

¶ De collusione detegenda. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo.in sũma.e.⁊ Rof.in libello de senatuscõsulto viuiano.⁊ vide plenius extra.e.⁊ ibi per Gof.⁊ Host. in summa.Et est notanduꝫ ꝙ sententia lata per collusionem non tenet.immo ea non obstante de negocio ex integro queritur vt extra.e.c.vlti.⁊ no.per Arch.ij.q.iij.c.si quem penituerit.

¶ Ne de statu defunctoꝝ. Rubrica.

Auditus. Vide Az.in summa.e.⁊ ne gl.j.hui⁹.l.decipiat nos dicatis aut alicui viuẽti mouetur qꝺ status.⁊ hoc fieri põt vsq; ad.xx.an.ita loquiť sequẽs tit.aut mouco alicui viuẽti ꝯtrouersiã status qui dicit se manumissum ab eo quẽ dico seruũ fuisse ⁊ non potuisse manumittere ⁊ nõ audior post quiquẽniũ a tpe defuncti manumittẽtis q: mõ agiť de statu defuncti q dicit nõ potuisse manumittere.⁊ ita loquitur titulus iste.Ol.

Si is. In glo.vlti.ibi preterierit a tpe mortis vt j.e.l.si mater.est ⁊ quartum.s.ꝙ bonafide steterit vt ingenuus.vt.j.e.l.fi.

Quod constitutum. In glo. ibi hic ab alio melius diceret q ibi a patre q emancipauerat ꝯtrouersiam patiebatur hic ab alio puta patris herede ꝛ erit casus in quo pōt heres qd nō poterat defunctus. vt. s. si in frau. pa. l. ij. ꝛ. j. de euic. l. fi. in fi. Sed ibi loquitur in casibus in quibus est eadem rō. hic aūt diuersa. vel dic q hic dicitur d prescriptione quinquēnali est speciale fauore libertatis ꝛ cū sit ꝯtra ius cōe nō est producendū ad ꝯsequētias. vt not. e. ti. l. qd vero ꝯtra rationem. Ol.

Si mater. In fine. Nota vltimum tēpus inspici ad finem glo. dic q hic non est speciale q: lex sancimus alio casu loquitur. vt patet ex glo.

Si pater. Uide qd no. p Arch. xij. q. ij. de libertis. §. ne vero. ꝛ cor. ad hāc l. s. vbi cause fisc. l. ij. Sed ꝯtra. e. ti. l. pe. so. vt. d. l. ij. no. Itē allegatur sepe ad id qd no. in glo. q contestatio facta corā iudice non cōpetēti nō inducit interruptionē. de hoc tetigi. s. in quib. cau. in integ. resti. non est necessaria. l. in minor. in fi. ꝛ ar. ad hoc. ff. de ap. recip. l. si cuius. §. plane. libellus etiam ineptus nō impedit pscriptionē. vt. ff. de adul. l. accusatus. ꝛ tangit in glo. ff. de accu. l. libellor. §. fi. Itē ꝯfessio facta corā nō suo iudice nō valet. vt extra de iudi. c. at si clerici. Uidetur tñ Cōpost. innuere extra de elec. c. per inquisitionē. q si clericus ꝯfiteatur coram iudice seculari q postea super hoc interrogatus per suum iudicē variare nō possit vt ibi no. qd est notādignum ꝛ traxit ab Inno. qui hoc notat. e. c. ꝛ idē qd hic in glo. de contestatione notatur extra de purg. canonica. c. ex tuarum. in glo. idem est ꝛc. ꝛ idem etiam tenet Rof. in libello de certi condi. ꝛ de hoc dixi. j. de confes. l. vnica. ver. quarto queritur. Sic ꝛ citatio non legitima nō artat citatum. extra de elec. c. bone memorie. s. Cremoneñ. ꝛ. ff. que sen. sine ap. rescin. l. j. §. item cum ex edicto. ꝛ de ap. l. ex cōsensu. Idem si fiat ante q dies debiti existat. vt. ff. de ver. ob. l. cuius filius. §. fi. probationes etiā recepte per iudicē secularem contra clericū non valēt extra de foro cōpe. c. seculares. li. vj. ꝛ ibi per Arch. Itē si delegatus citat partes die feriato non perpetuatur eius iurisditio extra de offi. deleg. c. qnis. li. vj. ꝛ ibi per eundem Archi. Sic ergo siue defectus sit in iudice siue in petitione siue in citatione siue in cōfessione vel probatione idem est vt probant iura predicta. Idē si in conuento. vt. ff. q falso tutore autore. l. si falso. qd verū est vbi haberi potest copia iudicis competentis al's fieri posset ēt coram non competenti. vt extra de appel. c. si iustus metus. de epali audien. l. si preses. ꝛ ibi dixi extra de ap. c. vt debitus. i gl. ꝛ plene per Host. in summa. e. tit. §. quō decretalis. vt debitus ver. idoneo. Quid ergo si gestor negocior meor sine mandato fecit debitorem meū citari ꝛ ex cōtumacia in banno poni nunquid erit facta interruptio videt q nō cū nō haberet actionem vt. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. fi. de admi. tuto. l. quotiens. §. si tpali. ꝛ cū non haberet ius petendi non pōt dici debitor contumax vel in mora. vt. l. lecta. ff. si cer. pe. In contrariū est expsse ff. de vsur. l. si quis solutioni. §. mora. ꝛ facit qd no. extra de offi. dele. c. prudentiam. circa prin. in glo. Ad hanc questionem glo. etiam her. extra de accu. c. ad peti. videtur sentire q acta facta coram non competenti iudice faciant fidem coram competenti de quo dixi. s. de eden. l. ij.

De prescriptione lōgi tpis. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in summa eodem ꝛ iure lombardo non tenet iste titulus vt in lōbarda de prescrip. l. penulti. in fine. In glo. l. ij. que incipit etiam sine titu. ibi. l. j. immo. l. ij. In glo. per. xx. ibi maius tempus exigatur in hac prescriptione q in alijs in quibus sufficit decennium inter presentes. Oldra.

De peculio eius q libertatē meruit. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in summa. e. ꝛ alle gabilis est hec. l. ꝛ facit q argumentū de his q aguntur inter viuos nō pcedat ad ea q aguntur in vltima volūtate. de quo dixi. s. de verb. sig. l. cum quidam. in fi.

De senatusconsulto claudiano. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in summa. ꝛ hec lex circa medium optime facit q. si iniuria est facta alicui de vna cognatione q videat facta oibus de cognatiōe illa. ꝛ in aut. de ince. nup. §. sancimus. ꝛ. ff. de libe. cā. l. j. ꝛ q oēs repellātur a testimonio p hoc. ff. de imu. l. lex cornelia. ꝛ ibi in glo. ꝛ tangit p Cy. j. de rap. virg. l. j. in fi. ꝛ dixi. s. de testi. aut. si vero testis dicatur. Itē no. q dicit in felici cupidine contra cupidos. ꝛ ad hoc. s. de bo. que lib. l. fi. §. filijs aūt. No. etiam de amore libidinoso de quo hic no. in glo. ꝛ in glo. in aut. quib. mo. na. effi. legi. §. illud. col. ij. ꝛ in hoc errauerunt multi sapientes vt Aristoteles ꝛ iurisconsultus apius claudius captus fuit amore cuiusdam virginis. vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. initium. Salomon etiam assiduitate ꝛ cōuersatione mulierum adorauit ydola ꝛ eis templū edificauit. xxxij. q. iiij. c. salomon. ꝛ ideo ipse idē scripsit vinum ꝛ mulieres faciunt apostatare sapiētes. vñ phs vij. ethicor. ij. c. ait. ire enim ꝛ concupiscentie venereorum manifeste ꝛ corpus transmutant ꝛ insanias faciunt ꝛc. Inter amorem autem ꝛ cupidinē hoc interest. Ex primo quippe pulchritudinis aspectu amor concipitur. ex assiduitate vero sequentis cogitationis cupido causatur cuius precursor est amor. Amor quippe ideo puer pingitur q: est irrationabilis ꝛ stultus. Cupidinem vero dicunt deū fornicatiōis quem ideo alatum pingūt q: cupidine calentibus nihil leuius nihilq mutabilius inuenitur. sagittam in manu tenere fingitur q: cor vulnerat facieq inflammat.

De vsucapione pro emptore. Rubrica.

Super rubrica. Uide plene per Az. in summa. e. vbi de materia vsucap. tractatur per Dyn. ꝛ alios de reg. iur. c. possessor malefidei. ꝛ. c. sine possessione. li. vj. ꝛ. xvj. q. iij. in summa in glo. ꝛ quasi per totum. ꝛ ibi etiam per Arch. ꝛ in dicta glo. in summa no. q in vsucap. sufficit attigisse in prescriptione fit computatio tpis de momēto ad momentū ꝛ ratio ibidem redditur. de hoc etiam tractatur per Gof. ꝛ Host. in summa de prescrip. et in spe. e. ti. vtrum limites ꝛ termini agror possint prescribi habetur eadem cā ꝛ qōne. c. quicūq. in glo. ꝛ per Archi. ꝛ. c. placuit. ꝛ. c. prescriptionū. extra de prescrip. īdicāte. de proba. c. ex litteris. ꝛ per Host. in summa de vsucap. §. j. in fi. ꝛ per eundē de parochijs. c. super eo. ꝛ prima continuatio glo. non est bona q: presupponit ex vsucapione non queri ius agendi qd est falsum. vt. s. de pac. l. in traditionibus. pōt etiam continuari q: s. de acquisitionibus per ius gentium nūc per ius ciuile ꝛ no. versus. Nō vsucapies nisi sint tibi talia quinq. Recta fides iustus titulus nec res vitiosa. Et res tradat ꝛ tps continuet. Hor si quid abest non vsucapio prodest.

Mancipia. Oppo. glo. de. l. rem alienam hic ꝛ ibi tenet q hic loquitur in mobili ibi in immobili in quo furtū nō cōmittitur. vt. ff. de vsuca. l. quare. Sed cōtra hāc so. est. j. de euic. l. si fundū. vnde dic q illicita est vēditio rei aliene quo ad preiudiciū dñi quo ad preiudicium vendētis tenet. vt ibi habita distin. scie vel ignorātie ꝛ sit pmissa euictio vel nō. vt. d. l. si fundū. Querit glo. quid si nō est factū furtū vt q: nō est contractata. vt. ff. de acq. re. do. l. qua rōne. §. interdū. dic q vsucapi nō pōt si sciuit rem alienā q: bona fides requirit. vt. j. de vsucap. transfor. l. vnica.

Si contra defuncti. Op. ff. de admi. tut. l. quidam decedēs. §. pe. so. vt ibi no. Itē ex eo quod hic dicitur pter pfecte artis peritiā videt q preceptum testatoris de nō alienando extra familiā sine cā expressa nō valeat. de ista materia dictū fuit. s. de fideicō. l. volūtas. In glo. idem si vendi. ꝯtrariū no. s. de iure emphi. l. vlt. ꝛ ibi de hoc plene dixi. sed dic q cā phibitionis hic adiecta facit phibitionem vltra ppriā significationē extēdi. vt. ff. de leg. iij. l. nomē debitoris. de leg. ij. l. cū pater. §. dulcissimis. ꝛ de iure pa. l. adigere Ol. In glo. vlti. ibi de acqui. re. do. l. bonefidei. de hoc dixi. s. si aduersus vsucap. l. j.

Venditione. Ibi sed ꝛ hac probatione scz adhibiti cōsensus ꝛ ratificationis secute. Item glo. hic dicit q requiritur bonafides tempore cōtractus ꝛ traditionis in alijs contractibus secus ratio diuersitatis multiplex redditur. Sed Pe. placet illa rō. q: titulus emptionis magis frequētat. arg. ff. de penis. l. aut facta in fi. Itē dicit glos. q error facti inducit bonāfidem

bonam fidē qđ est verū si sit probabilis: vt.ff.e.l.qđ vulgo. de vsucap.l.iusto.§.filius.z.l.nō solū.§.qđ vulgo. Idē dicit i errore iuris per.l.ff.de peti.here.l.s3 z si lege cōmissoria.§.scire. sed illud quo ad fruct⁹ vt not.ff.de vsuca.l.si fur.§.j.ad finem glo.sec⁹ est in p̄scriptionib⁹ vt ibi.z eo.ti.l.nunꝙ.z ita t3 Dy. in.c.possessor.de reg.iur.lib.vj.p hac tñ glo. videt aperte facere.ff.de vsuc.l.pōt.§.fi.Sed dicvt not.ff.de iur.z fac.igno.l. iuris ignorātia in vsucap. Quid de errore iuris z facti simul mixto. Dy.dicto.c.possessor.qđ inducat bonā fidē vt magis sequamur qđ pdest.z idē t3 glo.ff.p donato.l.si vir z vxori. non obstant ꝯria ex qbus videret eligēdū ꝙ nocet q2 illud verū est vbi due cause sunt circa idē indiuiduū inseparabile s3 hic loquimur i mixto qđ recipit diuisionē z separationē cū ergo cōstet de bona fide p p̄sumptionē erroris facti iā est separata cā bone fidei a mala quā remouet error facti z ideo nō accipim⁹ illā que iā est remota. ¶ S3 in.§.quid ergo in.l.fulcini⁹.ex qbus cau.i pos.eatur.ꝗ videt ꝯria cōstabat de mala fide z ideo per aliā cām ꝯcurrētē q̄ induceret p̄sumptionē bone fidei al's vbi nō esset certū de mala fide nō amouēdū a cā certa q2 i incertis zc.vt.l.ꝯtinuus.§.cū ita.de ver.obli.fm Dy.d.c.possessor.sed Ja.de ra.sentire vr̄ ꝙ error iuris ex parte accipientis non ipediat bonā fidē s3 impediat solū titulū quo deficiēte nō procedit vsucapio.vt.l.celsus.et sic intelligit fm eundē.d.l.si fur.§.j.vnde cū error facti z iuris mixtus est nō pcedit vsucapio pter defectū tituli.nō obst.p̄alleg.l.si vir vxori.q2 ibi habebat titulū i veritate vñ nō erat opus bona fide quā operat iuris error qui nō operat titulū fm eū.opi. Dy.approbat hic Cy. ¶ Ultimo collige ex fine huius.l.ꝙ exceptio p̄scriptiōis impedit pcessum.pro hoc.s.de edic.diui adria.tol.l.fi.in fi. In contrariū est.j.de p̄scrip.lon.tēp.l.emptor.vbi de hoc dixi.dic fm Ja.de are.aut hec exceptio pponit ad ipediēdū pcessum et ipedit z pnunciat sup ea vt hic.z.ff.de mino.l.itra vtile.aut ad perimēdū.z tūc terminat p diffinitiuā cū toto pcessu z tacite nō expsse z sic loqtur.d.l.emptor. Ja.z ad hoc facit qđ no. s.de ordi.iudi.l.addite.circa mediū.ver.si vero exceptio est talis que se pōt habere ad vtrumꝗ.

Si partem. Tria dicit. primū ꝙ male fidei possessor tenet rē restituere cū oībus fructib⁹.s.pceptis pcipiēdis extātibus z ꝯsumptis qđ dic.vt.s.de rei vēdi.l.certū. Secūdo dicit ꝙ emēs bona fide a malefidei possessore vsucapit hoc tñ corrigit per aut.malefidei. Et hec.l.pprie loquitur de p̄scriptione vt p3 in verbo possessiōis z verbo fructib⁹. S3 si velles de vera vsucap.intelligere dices possessiōis.i.rei mobilis possesse z fructib⁹.i.pensionibus vel vecturis z fm primam vsucapio i hoc titulo z sequētibus large ponit vt etiam longi tēporis p̄scriptio ꝯtineat vt not.in glo.ff.de vsuca.l.ij. ver.tamen vel bona fides zc.indicat.l.loqui in re imobili: q2 dicit ꝙ bone fidei emptor q̄ emit a malefidei possessore potest vsucapere qđ nō posset si esset res mobilis q2 facta esset furtiua: vt.s.e.l.j.z.j.e.l.sciēs. ¶ Item nota ꝙ hic dr̄ ꝙ res vi possessa non pōt vsucapi nisi reuertatur in ptāte dñi. Alibi dicit glo.ꝙ sufficit si reuertat in ptātē vi expulsi. vt.ff.de pcario.l. certe.§.iul.z ibi nō differre res furtiuas a vi possessas s3 parificat eas quantū ad hoc vt.ff.de vsucap.l.vbi.z insti.e.ti.§.aliquādo.z ad idē facit vi bonoꝝ raptoꝝ.l.fi.qd dicemus. Cy.dicit cogitabitis forte dici posset ꝙ hic z in.l.si dñs erat deiect⁹ et ideo dicit i ptāte dñi. Si aūt nō dñs esset deiectus sufficiat si reuertatur in deiectū per.d.§.iul. ¶ In gl. vi expulsiua in fine.z.l.ij.§.si tu me. Old.

Cum sit probatum. Glo.p̄ma intelligit duobus modis.vno modo ꝙ obligauit rē alienam de facto hoc est sine volūtate dñi z tradidit si enim non tradidisset ex sola obligatione furtū nō fieret vt.ff.de fur. l.si quis vxori.§.neꝗ verbo. Alio modo ꝙ obligauit volūtate dñi s3 tunc non videret posse esse furtiua.vt.ff.de furt.l.j.z insti.de oblig.ex delic.§.j.nisi dicat ꝙ ex postfacto ꝯtauit et vendidit sine dñi volūtate. ¶ In glo.vlti.ibi p solu.l.si. Jac. de are.dicit aut agitur de vsucap.rōne dñij: z tunc op3 ꝙ res redeat in ptāte veri dñi.sic loquit.ff.de vsucap.l.seqtur.§.qđ aūt.si agit de vsucapione rōne ypothecarie tunc sufficit ꝙ redeat in ptāte eius contra quem prescribitur ypothecarie qui quo ad hoc vt dicit dñs: z ita loquitur.l.si.p solu.ibi que sunt contra z dic vt ibi. Fran.

Ex causa. De secunda parte rubrice loquitur z vt p3 ex glo.discordia est inter Jo.z alios. Azo.seqtur opinio. Placeñ. M.z Bul.in summa huius titu.§.penul. Aliqui moderni tenent cum Jo. Pe.tenet opi.alioꝝ q2 ex cā transactionis rem dimittēdo magis vr̄ dubium lit.euentū dimittere quam rem ipsam z ideo cū non habeat animū trāsferēdi dñium non prestat cām vsucapiēdi. Non ob.ff.de vsucap.per errorē q2 p illa parte quā tradidisti vt meā non pcedit vsucapio s3 pro ea parte solū quā tradidisti vt tuā: s3 istō ibi nō dr̄ s3 dicit imo q2 ibi dicit ex adiudicatione zc.z sic loquitur de parte adiudicata vt institu.de offi.iudi.§.j.z fi. Cy.hāc etiā opi.hic seqt Old. ar.ff.de publicia.l.queciꝗ.§.j.de vsucap.l.si solus. quib.modis pig.vel ypothe.sol.l.fi.z huius.l.nec enim videtur iustam causam habere possessionis ex causa transactionis sed ex possessione cuius initium est spectandum.vt.ff.de acquir.posses. l.clam possidere. Old.

Cum qui. Ad solutionem.§.si pupillo.tenet Pe.primā solu.glo. Ja.de ra.aliam: dic vt dixi.s.in quib.cau.in inte.resti.nō est necessa.l.fi. Qñ aūt minor dicat locupletior hic no.in glo.z in.l.in pupillo.hic allegata.z dixi.s.de in integ.restitu.l.non videtur circunscriptus.

¶ Pro vsucapione pro donato. Rubrica.

Sue fuerit. Duo dicit. et pro declaratione totius tituli vide Azo.in summa eadem.z per Hostiensem in summa de prescriptionibus rubricella.

Ritam. Oppo.glo.ꝙ vsucapio p donato non possit procedere q2 donari non pōt nisi ꝙ accipiētis sit vt.ff.de dona.l.in edibus.§.fi.ergo vsucapio non pcedit cum dñs sit factus vt.ff.de vsucap.l.sequitur.§.lana omissa. So.glo.dic ꝙ exponi d3 ꝙ accipientis fit.i.fieri pōt traditione vel temporis continuatione z ita exponitur ibi fm. R.z eā approbat ibi Dy.z Cy.hic: dicit etiā hic glos.ꝙ si pater donat filio rē alienam ꝙ vsucapit ti.p legato: q2 talis donatio morte confirmatur vt.s.de dona.inter virum z vxo.l.donationes.z plene dixi.s.de inofficio.dona.l.ij.z hanc etiā approbat Pe. sed Ja. de are.dicit.d.l.donat.loqui in re patris non aliena: z ꝙ donatio rei aliene non confirmatur morte ne iuris fictio pcedat contra naturam que est ꝙ cum aliena non lucretur iactura. ¶ Item querit glo.quid si maritus donat vxori rem alienam dic vt in glo.z.ff.e.l.si vir.z ibi plene per Dy. Cy. Que autem sit ratio diuersitatis inter dona.factam filio z illam que facta est vxori: dic quia donatio inter coniuges probibita est ne mutuo amore se spolient q̄ hic cessat: ergo z phibitio vt.d.l.si vir. ff.e.inter patrem z filiū phibetur propter iuris impedimentū nec inspicitur fiat pauperior vel non.

¶ De vsucapione pro dote. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in summa.ea. qđ not.per Host.in summa de prescrip.rubricella p dote.z qđ no.ff.e.l.ij. vbi Rog.distinguit an sub conditione zc.opi.Rog.hic approbat Cy.vbi traderetur res pure ad hoc vt statim transeat dñium q2 si dñs traderet dominium ergo non dñs vsucapiendi conditionem titulo pro suo.arg.ff. de solu.l.si sub conditione.de dona.l.j.de iure dot.l.quod vbi. §.j.fm Dy.qui tenet opi. R.restringendo eam ad casum predictum: vt.ff.pro empto.l.ij.§.si sub conditione. Cy. Sed nunquid solu.ma.tenetur maritus restituere vxori cuius vere nō fuerunt dic ꝙ sic.ar.ff.de dona.causa mortis.l.si alienam.z.l. qui alienam. Old.

¶ De vsucapione pro herede. Rubrica.

¶ Super rubrica. Uide Azo.in summa.z per Host.in summa.z de prescrip.rubricella p herede.z quomodo hic accipiatur pro herede dic vt in glo.fm Ja.de ra.ita potest hic accipi sicut in petitione hereditatis etiam in eo qui nō est heres sed putat se herede vt.ff.de vsuc.l.nō solū.§.hoc āplius.z no.ff.e. l.j.in glo.mag.quā videas h3 Frā.ac.qnꝗ requirit vt hic titulus locū hēat ꝙ sit ve hr̄s vl' hēat pbabilē cā3 erroris vt.d.§. hoc āplius.ꝙ res nō fuerit defuncti ꝙ defunct⁹ caruit titulo imo z si titulū habuisset titulus p herede accederet vt.ff.de acq.pos.l.ij.§.ex plurimis.ꝙ defunct⁹ habuerit bonā fidē et ꝙ vsucapiēs nō sit de suis.de hoc etiā no.in gl.insti.de vsuca. §.sed cū aliqñ.z.j.de p̄scrip.long.temp.l.diutina.

Nihil. Si defunctus habuerit malā fidem vtrū pcedat vsucap. p herede hic in glo.no.⁊ latius p Dy.ex.de reg.iur. c.possessor.lib.vj.penul.q. ¶ Itē tz glo.ꝙ in suo herede titulus p herede nō sit titulus qꝛ viuo pr̄e sunt dn̄i sz hoc est falsū:qꝛ viuo patre non habēt dn̄ium nec possess.dn̄ium non qꝛ etiā si pater donet non trāsit dn̄ium in vita lz morte ꝯfirmetur.vt.s.de inof. dona.l.ij.⁊ ibi dixi ⁊ qꝛ essent duo dn̄i insolidū contra.l.ff.cōmoda.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.Item nec possessionem viuo patre vt.ff.de acqui.pos.l.qui in aliena. ptz ergo ꝙ delata sibi hereditate paterna talis delatio est cā acquisitionis dn̄ij.vt.ff.de acqui.pos.l.cū heredes.⁊ ideo dicendū videtur ꝙ titulus p herede etiā in suo est verus titulus sz quo ad vsucapionis effectū fingitur non titulus per hanc.l.⁊ ita intelligenda est hec glo. ¶ In glo.ibi incohata.vel dic vt ibi qđ non placet qꝛ est ꝯtra tex.ff.e.l.ij.in fi. Ibi.l.publiciana.§.partus.immo.l.si ego.

Opinione falsa. Id est impossibili de iure vt qꝛ credebam me esse heredē viuētis vt.ff.e.l.j. Si aūt dicas falsa sz impossibili de natura tūc dic ꝙ erat error supinus vt qꝛ credo me heredem mortui cū non sim al's secus vt.ff.de vsucap.l.non solum.§.quod vulgo.⁊ pro empto.l.nō solum.§.quod vulgo.

¶ Communia de vsucapione. Rubrica.

Ui ex conducto. Vide Azo. i summa.e.⁊ hec.l.vtilis est pro dn̄is contra colonos:⁊ sepe allegatur in practica. ¶ Opp.glo.ꝙ colonus possideat vt.ff.cōmu.diui.l.cōi diuidundo.§.neqꝫ. Sed expone vt ibi.s.possidet.i.detinet vel possidet.s.dn̄o ⁊ ꝙ colonus non possideat hic pbat glo.qꝛ dn̄s non admissus a colono agit interdicto vnde vi qđ datur solū possidenti sz istud arg.pbat ꝙ dn̄s habeat aliquā possessionē nō tn̄ ꝙ oēm:nā ⁊ si solā ciuilē haberet ⁊ veniens ad fundū non admitteret ⁊ sic eā amitteret vt ff.de acqui.pos.l.clā possidere.§.qui ad nūdinas ageret. iterdicto vnde vi vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.siue aūt corpore.Oldra. ¶ Denuo q̄rit glo.vtrū colonus possit interuertere possess. dn̄o ⁊ sibi possidere:⁊ tenet ꝙ non per.l.ij.j.de prescript.xxx. anno.Sz glo.sic formādo q̄stionē male dicit:nā colonus bene potest dn̄o interuertere posses.et incipere sibi possidere puta si dn̄m ad fundū reuertentē non admittat:tūc enim dn̄m possessione priuat ⁊ dn̄o datur interdictū vn̄ vi.vt.ff.de vi ⁊ vi arma.l.cū fundū.⁊ ibi de hoc in glo.vnde dicit ꝙ glo.debuit formare q̄stionē vtrū colonus constituēs in aīo suo sibi possidere ⁊ non noīe dn̄i hoc ipso priuet dn̄m possessione tunc est vera determinatio glo.⁊ p eius determinatione facit expsse.j.de acqui.pos.l.cū nemo.cū ibi nota. ¶ Item q̄rit glo.si colonus exeat de possessione aīo deserendi vtrū dn̄s amittat possessionem.H.ꝙ sic.⁊ hāc sequi videt Dy.in.l.si colonus. de acqui. pos.⁊ p hac opinione bene facit.ff.de acq.pos.l.si de eo. versi. aliud estimandū. Alij contra.sed de hoc dic vt dicetur.j.de acquir.pos.l.si.⁊ de dolo.l.cū quis. ¶ Item q̄rit si colonus alij tradat vel prodat an priuet dn̄m possessione:gl.tz ꝙ sic per.l. ff.de acqui.pos.l.iij.§.seruus.⁊ p hac opi.gl.allegabat Odof. ff.de vsucap.l.non solū.§.qui pignori.vbi dicitur ꝙ detinens desinit vsucapere ergo amittit ciuilem sed quo ad casum cum prodit tenet Jo.contra in prealleg.l.si.j.de acquiren.posses.⁊ dic vt ibi.⁊ ad hanc materiam bene facit.j.si aliena res pignori data sit.l.fina.

Iampridem. Dicit glo.idē in rebꝰ ciuitatū qđ Dy.dicit periculosum dicere lz ciuitates hoc sibi vsurpauerūt de hoc plenissime dixi.s.ex qbꝰ cau.ma.l.res publica. Item vide qđ dixi.j.de quadrien.prescrip.l.j.

¶ De vsucapione transformanda. Rubrica.

¶ Super rubrica. Dic transformāda.i.in nouā formā reducenda quantū ad tp̄s ⁊ large hic ponit vsucapio vt etiā pscriptionem cōprehendat vt.ff.de vsucap.l.iij.⁊ ibi in glo.⁊ quod subijcit:⁊ de sublata differētia dat nouā formā quantū ad loca ⁊ circa expositionē istorū verborū mācipi ⁊ nec mācipi Cy. sm Jac.de ra.multa dicit que qꝛ magis subtilia q̄ vtilia visa sunt omisi. Sz si quis velit habere ad eius lecturam recurrat posui in alphabeto in lr̄a.M.§.mācipi. Sed quantū ad presens glo.aperit vel dicit sm Odof.ꝙ res italice ideo dicūtur mācipi qꝛ sunt allodiū ⁊ possunt libere mācipari.i.alienari et tradi per dn̄os aūt pūinciales nō qꝛ sunt cēsuales ⁊ tributarie ⁊ ideo dicūt nec mācipi.i.q̄ alienari non pn̄t sine cēsus vel tributorū onere vel dic vt dixi i alpha.sub lr̄a.M.vbo mancipi.⁊ p declaratione titu.vide Az.in summa eius.

Cum nostri. Primo ponit prohemiū.Scđo ibi sed ⁊ si quis statuit tollēdo dr̄iaz inter italicā ⁊ prouincialia quo ad pscriptionē. Tertio ibi cum aūt trāsformat tp̄s vsucapionis circa res mobiles. Quarto ibi hoc tantū determinat quo ⁊ quāto tp̄e sit necessaria bona fides. Quinto ⁊ vltimo ibi ita etem ostēdit effectū pmissorū. ¶ Nota ꝙ in vsucapione requirit possessio vera ⁊ ꝯtinua vt hic ⁊.ff.de vsuca. l.ij.vel ficta vt eo.ti.l.iusto.§.fi.inspecto initio.nam nūqꝫ sine possessione cōplet vt.e.ti.l.ceptā.⁊.l.rerū.⁊ hoc tollit ꝯria.sed contra hoc qđ dr̄ requiri ꝯtinuatā possessionē hoc ponit Cy. pluribꝰ modis ⁊ soluit ad litterā sicut Dy.in.c.sine possessione.de reg.iur.li.vj.⁊ ideo ibi videas. ¶ Itē no.⁊ ad hoc sepe allegatur hec.l.ꝙ sufficit bona fides ab initio:de quo hic no. in glo.⁊ latius ex.de reg.iur.c.possessor malefidei.li.vj.p Dy. Jo.an.⁊ Card.ꝯtra hoc arguit.glo.ff.de peti.here.l.sz ⁊ si lege cōmissoria.§.de eo.ff.deposi.l.iij.in fi.⁊.s.de ince.nup.l.cū ancillis.dic sm Ja.de bel.aut cū bona fide cōcurrit titulus ⁊ causa iusta ⁊ hz locū hec.l.cōcor.aut nō ⁊ habēt locū ꝯria ⁊ est ratio.qꝛ in primo casu intercessit in re pfecta in alijs nō vt.ff. pro empto.l.qui fundus.§.qui bona.⁊ ad hoc etiā facit.d.l.cū ancillis.in fi. ¶ Item op.de.l.qui bona.§.tādiu.ff.de acq.re. do.⁊ Sol.vt ibi dixi.dicit etiā glo.ꝙ pdicta vera sunt in herede vniuersali secus in singulari:⁊ q̄ sit rō diuersitatis hic non no.sed no.insti.de vsucap.§.diutina. ¶ Item op.glo.quia ex quo scit rē alienā vr̄ furtū cōmittere gl.tradit plures solutiones.Cy.tenet vltimā.Sed quare magis tp̄s fuerit inductū in prescriptione imobiliū quā in vsucap.mobiliū est:qꝛ mobiliū vilis est ⁊ abiecta possessio:vt.ff.de acqui.pos.l.si rem. Quid operet error facti vel iuris ⁊ vterqꝫ simul mixtus i vsucapiōe ⁊ vtrū inducat bonā fidem plene dixi.s.p empto.l.venditori. ¶ In glo.j.x.xx.xxx.hoc intellige in inducētibus solam exceptionem non acqsitionē dn̄ij vel alicuius iuris.Oldr. ¶ In glo.vt mācipia rustica solo ascripta vt.ff.de diuer.⁊ temp.prescrip.l.longe. In fi.que vice imobiliū censetur:vt.j.de pscrip. lon.tempo.l.si.in fi.⁊c.

¶ De acquirenda possessione. Rubrica.

¶ Super rubrica.Uide plene per Azo.i summa.e.⁊ quomodo queratur possessio incorporalium plene not.per Inno.de restitu.spo.c.in litteris.⁊ vide Host.in summa de cau.posses. ⁊ proprieta.plene.

Per liberam. Pro declaratione vide qđ notatur et dixi.s.p quas personas nobis acquiritur.l.j. ¶ Op.de.l.res ex mādato.ff.de acqui.re.do. sed illa loquitur qn̄ neuter gessit in aīo ꝙ mihi queratur.Distinguit eīm aut vterqꝫ gerit in aīo vt queratur aut neuter aut alter tm̄ vt notatur in glo.ff.de dona.l.qui mihi donatū et.s.de his qui a nō domino manumittūtur.l.ij.Pe.tamen dicit ꝙ in casu vbi pcura.tm̄ gessit in aīo ꝙ mihi queratur non est verū ꝙ stati acquiratur:qꝛ q̄tūcūqꝫ pcura.hoc gestiat si tradens gestiat nō queri non queritur vt.ff.de re.iur.l.id qđ nostrū.⁊ ad hoc facit ex qui.cau.maio.l.nec vtilē hoc verū in dominio sed i possessione secus vt.ff.e.l.si quis vi.§.differētia quā possessionez mihi querere pōt procura.p sui gestionem solam.vt.ff.e.l.j.§. hec q̄ de seruis ⁊ rō diuersita.inter dominiū ⁊ possessionem ē qꝛ dominꝰ tradendo possessionē desinit aīo possessor eē ⁊ vacans possessio pōt domino q̄ri p pcuratorē nō sic i dominio ꝙ non pditur aīo vt dicto.§.differētia.⁊ ideo nō desinit dominꝰ esse nisi alij queratur cui velit acquiri vt dicta.l.nec vtilē ⁊.l. id qđ nr̄m. ¶ Oppo.ꝙ per liberam personam non queratur vt.ff.de ne.ge.l.si ego.So.varijs modis.vt no.ff.e.l.j.§.per pcura.vel ibi non loquitur de procura.creditoris.sz de procura.ipsius debitoris:vn̄ qꝛ nō erat procura.creditoris expectatur ratificatio sm Jaco.de ra. Sed hec solutio non videtur procedere:quia si erat procura.debito.ergo in eum fuit translatum dominium pecunie.vt.ff.de dona.l.ij.§.penul.ꝙ lex illa si ego non dicit.preterea si fuisset pcura.debitoris potuisset reuocari

reuocari mandatũ ⁊ ideo inuito eo non potuisset creditor ratum habere. ad hoc rñdetur ꝙ licȝ fuisset ꝓcurator debitoris non tñ accipiebat vt ꝓcurator sȝ vt gestor negocioꝝ creditoꝝ ⁊ hoc innuit ibi lr̃a. pōt tamen creditor inuito ⁊c. cum ergo ibi procura. accipiēdo pecuniā vt gereret negocia creditoris creditor per ratihabitionē facit suā inuito debitore non pōt debitor penitere qr dubiũ est an sit aliȷ̃ acquirēdũ. vt. ff. si cer. peta. l. si pecuniā. bm̃ eum iste intellectus non placet ℣Pe. nec eorũ qui dicunt ꝙ in. l. si ego exponaꝛ̃. ꝓcuꝛ̃. i. procurans siue negocia gerens qr talis expositio offendit litteram ⁊ iurisc̄osultus hoc dicere sciuisset. vnde ipse approbat sn̄iam. M. vt differat inter ꝓcuratorē generalē ⁊ specialē: sed alio respectu itelligit quā. M. dicit em̄ ꝙ differētia est inter nunciũ ⁊ ꝓcuratorem. Nam ꝓcurator ↄcipit verba in personā suā ⁊ īmediate queritur sibi lȝ per viam cessionis queraꝛ̃ dño. Sȝ nuncius cōcipit verba in personā dñi ⁊ īmediate dño q̄ritur: vt. ff. de cōsti. pecu. l. qui autē. ⁊ qđ iussu. l. fi. ⁊ no. ⁊ dixi plene. s̄. si qs alteri vel sibi. l. multũ. vnde iura q̄ dicūt ꝙ per procuratorē dño queriꝛ̃ debēt intelligi hoc est per nunciũ: per procuꝛ̃. em̄ nō q̄riꝛ̃ īmediate: vt. d. l. j. s̄. per q̄s perso. nob. acq. ⁊ hoc dicebat. l. ꝓcura. in dño querēdo ministeriũ prebet. ff. de acqr. pos. l. qđ meo. §. procura. ⁊ de acqui. re. do. l. ea que. Sed ita est ꝙ vbi cōstituo aliquē vt ꝓcuratorē meũ gñalem nihil pōt facere vt nuncius qr fines mādati custodire dȝ: vt. ff. mand. l. diligēter. cum igiꝛ̃ habet mandatũ vt ꝓcurator non pōt facere vt nuncius. vt. ff. de cōsti. pecu. l. eum qui. §. iulianus. ⁊. §. sequenti. ℣Ponamus ergo ꝙ dicaȝ ꝓcuratori gñali creditoris mei accipe qđ debeo non possum liberari nisi dño q̄ratur ⁊ dño non pōt queri nisi per nunciũ sed iste non pōt interuenire vt nũcius vt dictũ est. Ideo non liberor nisi dñs ratũ habeat ⁊ sic intelligit ipē. ℣P. d. l. si ego. at vbi haberet spāle mandatũ tunc liberarer sine ratihabitione qr dño q̄ritur ⁊ hoc dicit. l. ꝓcur. ff. e. l. cōis seruꝰ. §. fi. Sed ↄtra hoc obȷ̃ciꝛ̃. dictũ est ꝙ per ꝓcuratorē nō queritur īmediate dñium sȝ per nunciũ sic: contra de acq. re. do. l. si procuratorē. sed ipse rñdet hoc verũ in ꝓcuratore gñali sed si habet spāle mandatũ sic ⁊ tunc exponit ꝓcura. i. nunciũ et sic intelligit. l. ↄtrariā. ꝗ̃ iā verba interꝑtanda sunt vt valeant vt ff. de rebus du. l. quotiēs. ⁊ sic opinio. M. vera est. bm eũ dñs Dy. tenet cũ glo. vt ptȝ per eũ. d. l. qui mihi donatũ. ¶ Item glo. excipit a possessiōe q̄ habet plurimũ facti multos casus ī quibus hȝ plurimũ iuris. Sȝ dic ꝙ non est bona exceptio qr ī eis interuenit actꝰ corporalis vt no. ff. e. l. iȷ̃. in prin glo. q̄ incipit licet ⁊c. ¶ Itē in oībus istis casibus acquiriꝛ̃ dñiuȝ si tradens fuit dñs ⁊ sic non separatur. vt. j̄. e. l. per ꝓcuratorē. ⁊ ad hoc. ff. de soluꝛ̃. l. si pecuniā. ⁊ in quolibet illorũ casuum patet. ¶ Querit Ja. de ra. cũ possessio exigat animũ vt. ff. e. l. quēadmodum. ⁊. j̄. e. l. lȝ. ⁊ dñs ignorās non habeat animũ quare est ꝙ in possessione q̄renda operaꝛ̃ animus ꝓcuꝛ̃. ⁊ non in vsucapione ex quo videꝛ̃ ꝙ ratio q̄ est in hac glo. non ꝓcedat. ℣Preterea vsucapio ꝓcedit sine bona fide ex postfacto: vt. s̄. ti. ꝓxi. dicit Ja. de ra. ꝙ ideo possessio queriꝛ̃ qr in ea ꝓcedit acquisitio sȝ in naturalē equitatē sed ī vsucapione ↄtra naturalē eqtatē ⁊ sic magis restringiꝛ̃. ℣Pe. dicit aliam rationē qr vbi maius periculũ cautius agiꝛ̃ sed in vsucap. est maius periculum quia dñium perditur ergo ⁊c. Cy.

MInus. Dicit Cy. ꝙ quidā male ↄsultus a quodā scholari pomposo q non poterat dici legũ doctor sed legũ dolor q̄siuit a principe qui sibi rñdit minus instructus ⁊c. ⁊ ita minꝰ instructus diciꝛ̃ qui ↄtra iura rñdet vt ⁊. s̄. de diuer. rescrip. l. falso. ⁊ aliȷ̃ ↄcoꝛ. glo. Et hec. l. vtilis est ⁊ cōtinue allegaꝛ̃ ī practica ꝙ ex quo teneo rem in qua habeo ius aliqđ ꝓ̄sumor eo iure tenere pro hoc. ff. ꝓ socio. l. merito. ⁊ ibi in glo. ⁊. ff. de preca. l. fi. ⁊ exꝛ̃. de excep. c. cũ venerabilis. circa med. ¶ Itē ꝙ si emptor tenet diu vēditore sciēte ⁊ patiente rēvenditā ꝙ presumitur sibi tradita ⁊ qđ dicit diu subaudi maxime: qr idē ⁊ si momento ex quo eo sciente ⁊ nō prohibente secus si eo ignorante. vt. ff. e. l. si ex stipulatiōe. vbi de hoc. ⁊ ad hoc etiā bene facit ꝙ si sociȷ̃ contrahāt societatem olm̄ bonoꝝ presumiꝛ̃ inter eos facta traditio vt. ff. ꝓ socio. l. iȷ̃. ¶ Sed ↄtra hoc op. glo. ꝙ venditor sciens ⁊ tacēs videatur ꝓhibere vt. ff. de furt. l. qui vas. §. vetare. So. ibi non erat obligatus ad patiendum hic sic ad tradendũ: vnde volũtas precedētis cōtractus hoc inducit vt ff. si serui. vend. l. si a te. ⁊. ff. e. l. fundi. ⁊ de doli excep. l. pure. §. si donaui. ⁊ ibi not. Sȝ quid in dubio q̄n non apparet vtrum sciente vel nolente venditore steterit in possessione an ne dicit Oldr. ꝙ si diu stetit in possessione presumatur voluntate dñi stetisse: secus si non diu ar. ff. de acq. here. l. qui in aliena. ver. sed si non adierit. ⁊ qđ ibi no. Aliȷ̃ dicũt ꝙ in dubio ꝓ̄sumatur voluntate venditoris stetisse per. d. l. merito. ⁊ glo. ibi positā. ⁊ qđ no. ff. de acqui. here. l. pro herede. §. j. secus si ex aliquibꝰ actibus ↄ̄riũ appareat vt. e. ti. de acqui. here. l. duo fratres. Richar. vel dic vt dixi. j̄. eo. l. nec ex vera. ¶ Item no. ꝙ dicit omniaq̄ vt dñm gessisse qr videtur ꝙ eo ipso ꝙ quis vtitur re aliqua tanq̄ dñs presumaꝛ̃ dñs esse: ⁊ hoc not. in glo. ff. de cōditio. institu. l. quidam in suo. ⁊ gd sit pro dño gerere bene habetur. ff. de soluꝛ̃. l. titia. vbi de hoc dixi. ⁊ manda. l. creditor. §. lucius. ℣Predicta faciũt ꝙ si vasallus tenuit rem feudalē licȝ de inuestitura non appareat ꝙ ꝓ̄sumatur inuestitura precessisse: ⁊ idē si iussit eum in possessione rei feudalis intrare vt in vsibus feud. de consuetu. recti feudi. c. j. ⁊ in summa. de successione feu. §. item si quis dño. ⁊. §. j. ⁊ tetigi. s̄. de pact. l. si certis annis. ver. notandũ est etiā. ¶ Item ꝙ dicit de vacua possessione subaudi maxime quo ad dñium. nam dñium bene potest queri sine possessione: vt. ff. de fun. dota. l. si fundũ. ⁊ ibi glo. secus in q̄rendo per vsucapionē tunc em̄ vacua possessio requiritur vt. s̄. de pact. l. traditionibus. ⁊ de reg. iu. c. sine possessione. lib. vj. ⁊ sic etiā hic posset intelligi. ¶ Item īducitur hec. l. ⁊ glo. hic posita ꝙ per instrumentũ ꝓbatur possessio. In contrarium videꝛ̃. ff. e. l. predia. dic bm Ja. de are. aut instr̄m facit mentionē de re tradita in conspectu ↄ̄tentium ⁊ tũc probaꝛ̃ ꝑ l. istam. ⁊. ff. eo. l. qđ meo. §. si per venditorē. ⁊. l. quarũdā. Ideȝ si de facili posset esse in conspectu vt si sit res in eadē ciuitate vt not. in Specu. in titu. de emp. ⁊ vendi. §. j. ver. quid si in instrumento continetur vendo ⁊ trado. vt. ff. eo. l. j. §. si iusserim. Si autem res erat absens tunc non ꝓbat instrumentũ possessionem traditā sed ꝓbat licentiam datam intrandi. vt. d. l. predia. ⁊ de hoc dixi. s̄. de proba. l. cum res. Ja. butri. dicit ꝙ instrumentum probat traditionem in preiudicium confitētium instrumentum non quo ad tertium.

DOnatarum. Ibi alioquin. i. si defectꝰ animi infantis īpediret acquisitionē possessionis. ¶ Op. de. l. j. §. adipiscimur. ff. eo. l. quāuis. §. infans. Cy. ¶ Omissis aliȷ̃s solutionibus dicit ꝙ hec. l. loquitur de rebus in quibus cadere pōt affectio īfantis vtputa de aliquo iocali qđ placere posset infanti. in illis aũt in quibus non pōt cadere eius affectio loquũtur ↄ̄ria ⁊ ita dicit se audiuisse Dy. tenentē: ⁊ bm hoc intelligit. l. si quis in emancipatũ. j̄. de donatio. per quā expresse reprobatur illa sol. que est hic in glo. ꝙ sit speciale in donatione. ℣Pe. aũt dicit aut q̄ritur vtrum infans solo ↄsensu suo possit possessionē querere ⁊ non pōt ita loquunꝛ̃ contraria an consensu suo ⁊ consensu tradētis ⁊ tunc possit vt hic ⁊. l. si qs in emancipatum. dicit loqui de infante qui nullũ habebat intellectum hic de eo qui habebat aliqualem. Sed ꝓ̄dicte solutiones oēs non sunt bene amice lr̃e: ⁊ ideo Ja. bu. tȝ primā so. ꝙ hec. l. corrigat illas: ⁊ hoc innuit hic tex. dũ dicit antiquorũ opiniones dissentiētes quoꝝ opiniōes hic corriguntꝛ̃. ¶ Itē pro hoc facit lr̃a: licȝ em̄ animi plenus non fuisset affectus tñ per traditionē queriꝛ̃ qr non tā ex imperfecto aīo acqrentis q̄ ex perfecto aīo tradētis q̄ritur possessio. ⁊ ꝓ hoc facit ad similitudinē: q̄re em̄ magis quereꝛ̃ infanti q acquirēdi hȝ aīm imperfectũ per factũ tutoris q̄ donatariȷ̃ tradētis. ⁊ hec magis est amica lr̃e: posset etiā rñderi ꝙ non sic queriꝛ̃ ex facto donātis sicut tutoris qr factũ tutoris īterpretaꝛ̃. l. esse factũ īfantis vt. ff. ꝓ empt. l. q fundus. §. si tutor. ⁊ ideo non ꝓcedit ar. huiꝰ l. bm primā: ⁊ ideo opȝ nos redire ad alias solutiones ⁊ maxime per. l. si quis in emancipatum.

LIcet. ℣Primo dictum gñale in modũ regule Secūdo infert determinationē casus ꝓpositi ex illo gñali: ⁊ allegaꝛ̃ sepe ꝙ si metu ꝓ̄sone desero agriculturā nō perdo possessionē minori tēpore quā decēnio ⁊ ꝙ tēpore guerre non currat ꝓ̄scriptio nec perdaꝛ̃ possessio: notat Arch. xvj. q. iȷ̃. c. prima actione. et per Inno. exꝛ̃. de ꝓ̄scrip. c. ex trāsmissa. ꝓ hoc. ff. de bo. auto. iu. pos. l. cum vnus. §. fi. ¶ Quid sit possessio habeꝛ̃ in summa. e. §. j. vel dic ꝙ possessio est ius insistēdi rei nō ꝓhibite possideri vacantis vel a possessore tradite vere vel interꝑtatiue. prouenienꝰ ex rei vera vel interꝑtatiua apprehensione cum animo possidendi bm Ja. de are. de hoc. ff. e. l. j. in prin. in glos. ⁊ hic ꝑ Cy. multa de ista diffinitione notantur que omitto qr videnꝛ̃ plus subtilia quā necessaria vnde dicaꝛ̃ possessio qualiter acquiratur ⁊ dic regulā ⁊ instantias qualiter amittatur nunquid per solum exitum ⁊ an sint due possessiones vel vna dic vt notatur in summa. e. ⁊ hic per Dy. exꝛ̃ de reg. iur. c. sine possessione. lib. vj. op. ꝙ sine corpore possessio queratur: vt. ff. eo. ꝙ meo. §. si venditorem. ⁊. l. j. §. si iusserim. ⁊ pluribus aliȷ̃s casibus notatis. s̄. e. l. j. Sȝ dic vt ibi vel dic ꝙ ibi interuenit in

omnibus illis act⁹ corporalis ꝛ hec rũsio põ tolerari in oĩbus casibus ꝑter quã in.l.quisqȝ.ĩ.de dona.vt ibi dicã. ¶ Op. ꝙ per metũ perdaꝛ possessio vt.ff.e.l.si id qḋ.in fi.dic ꝙ hic loqꝛ de metu inferẽdo persone vt ꝑdixi puta qꝛ timebam inimicos In ꝯrio timebã me repelli de possessiõe quo casu possessionẽ perdo ĩ dubio videꝛ timere rõne ꝑsone ar.ȝ.de sacrosan.eccle. l.sancimus. Alij dicunt in dubio recurrendũ ad ꝯiecturas.ꝛ breuiter distinguit vt not.ff.de vi ꝛ vi ar.l.ij.§.si quis autem. ¶ Itẽ op. ꝙ tps sit modus perdẽde possessionis vt.ff.de vsu/ cap.l.furtũ.§.fundi.dic ꝙ est modus inducẽde obliuionis et obliuio est modus inducẽdi aĩm ꝛ depositio animi est modus perdẽde possessionis vt.l.peregre.ergo ꝛc.vt dixi.ȝ.de ser.fu/ giti.l.j.ꝛ no.d.§.fundi.ꝛ per Dy.d.c.fine possessiõe.ꝛ ꝑ Com/ postel.de elect.c.querelã. ¶ Op. ꝙ solo animo nõ amittaꝛ vt ff.e.l.ij.§.in amittenda.So.vt hic ꝛ in ꝯrio notaꝛ ꝛ.e.ti.l.non queadmodũ.ꝛ.l.si quis vi.§.differẽtia. ¶ Item op. ꝙ nõ reti neatur aĩo qꝛ ingrediens acqrit eã:vt.ff.e.l.clã possidere.§.q ad nundinas.ergo absens nõ retinet cũ penes duos nõ possit esse possessio:dic plene vt ĩ ꝯtrario no. ¶ Op.de.l.qui agros. de omni agro deser.So.vt in gl. ¶ Quomodo q̃raꝛ possessio circa hoc sunt varie opiniões in glo.quidã enim dicũt aut q̃/ ritur de rebus aĩatis ꝛ in eis solus visus nõ sufficit imo neces saria est rei apprehẽsio:vt.ff.de acq.ꝛc.do.l.naturalẽ.ꝛ.l.in la queũ.aut de inanimatis tũc refert aut queriꝛ de modo q̃rendi per inuentionẽ aut per occupationẽ. Primo casu sufficit so/ lus visus vt in thesauro qḋ acqriꝛ preuidẽti ꝑpter visum solũ eadẽ rõne ꝛ possessio que est cã dñij:vt insti.de rex diuisio.§. thesauros. Si aũt agiꝛ de modo q̃rendi per occupationẽ vt ĩ lapillis ꝛ gẽmis non sufficit visus imo est necessaria apprehẽ sio:vt.ff.e.l.j.§.j.ratio diuersitatis ꝭm istos est:qꝛ q ĩuenit the/ saurũ grauatur ĩ vno qꝛ restituit medietatẽ dño soli ergo rele uetur in alio ꝙ solo visu sibi queraꝛ. In his aũt que per occu pationẽ queruntꝛ totũ acquiritur occupãti.ȝ ista ratio nõ est vera in inueniẽte thesaurũ in solo suo:ꝛ ideo dicta distinctio non placet Dy.nec Ja.de ra.vnde indistincte tenẽt possessio nem q̃ri per apprehensionẽ.ꝛ est exꝑssum.ff.e.l.ij.§.neratius. ꝙ sic ꝓbant si ꝓmittis inuenire barsatorã latronẽ ȝ ĩuenias ꝛ dicas ibi est nõ es liberatus a ꝓmissione nisi eũ appꝛhendas vt.ĩ.de fideius.l.si barsatorã.ꝙ facit si statuto caueaꝛ si qs in/ uenerit bãnitũ ꝙ habeat centũ ꝙ nõ sufficiat solo visu ĩueni/ re.vñ distinguit aut sunt res ab alio possesse ꝛ tũc possunt per solũ visum q̃ri vt.ff.e.l.qḋ meo.§.si venditorẽ.aut sunt vacan tes vel ꝓ derelicto habite ꝛ tũc in eis requiriꝛ appꝛhensio.ra/ tio diuersitatis no.ff.e.l.j.§.j.in glo.q̃ incipit secus.Cy. Quo/ modo retineatur no.ff.e.l.j. An duo possunt insolidũ possíde/ re no.ff.e.l.ij.§.ex ꝯtrario.ꝛ cõmo.l.si vt certo.§.si duobus ve hiculũ. Utrum sint due possessiones an vna. Ja.bu.dicit opi. Azo.veriorẽ de iure ꝙ sit vna habẽs duas qualitates. ȝ opi nio Jo.ꝑpter aptiorẽ modũ loquendi cõiter teneꝛ.vel dic ꝭm eum ꝙ si possessio est penes eundẽ tũc est vna si penes diuer/ sos tunc due sic in obligatione duorũ reorũ q̃ diciꝛ vna.ꝑpter vnã rem ꝛ due ꝑpter diuersitatẽ personaꝝ vt.l.eandẽ in fi.de duobus reis. ¶ Itẽ vlti.glo.q̃ est hic inuit ꝙ q olim possedit hodie presumaꝛ possidere.de quo dic vt plene dixi.ȝ. de ꝓba. l.siue possidetis.

Cum nemo. In q̃stione glo. an emptor qui emit a colono possit ꝑ/ scribere. Pe.dicit opi. Yr. verã esse vt.ff.e.l.ij.§.si seruus.ȝ hodie correctũ est.ĩ.e.l.si.ꝛ ibi diceꝛ. Pre terea ꝭm Jo.hodie non ꝓcederet prescriptio longi tẽp.ꝑ aut. male fidei.signatã.ĩ.ti.ꝑxi.l.j. In q̃stione quã facit glo.in ꝓcu ratore ꝭm Jo.non ꝑiudicat ante prescrip.ȝ post sic ꝛ sic intel/ ligit.l.istam.sed ꝭm modernos nunq̃ ꝑiudicat vt diceꝛ.ĩ.e.l.si. Cy. ¶ In glo.j.ibi vel dic hec vera. Rich. Ibi nota dñȝ vt.ff. de vsuca.l.non solũ.§.qḋ vulgo. Old. ¶ In glo.hic no.ibi se cundũ.s.ex iniusta. Ibi tertiũ.s.ex nulla aliqua. Ibi quartũ.s. ex aliqua nulla puta qꝛ desinit aĩo possidere. Ibi quintũ.s.ex aliq̃ iusta ad aliã iustã. Ibi sextũ.s.ex nulla alia nulla puta ex conducto ad precariũ. In fi.ꝛ.d.l.non solũ.§.j.ꝛ ꝙ hec.l.dicit possessionis quo ad colonũ dic.i.detentationis cũ nullã pos/ sessionẽ hẽat.vt.ȝ.cõia de vsuc.l.j.ꝛ ibi de hoc ĩ glo.no. ¶ In glo.vlti.ibi non hȝ cum nec ille eam habuerit. Old.

Si nulla. Quatenus glo.dicit ꝙ dñs su spicat⁹ fuit se posse repelli ĩtel lige ante alicuius ingressum ꝛ alio suspitiõis cau sam ꝑbente nõ eo ꝙ postea ingrediꝛ ar.ff.de vsuc. l.sequiꝛ.§.si tu me.ꝛ.l.non solũ.§.si dñs.al's esset violẽta pos/ sessio penes igressum ꝛ ꝑ ꝯñs imprescriptibilis lõgo tẽpore. ¶ Itẽ ꝙ dicit glo.dari vtile interdictũ vnde vi verũ est ꝯtra eum qui metũ intulit. Ratione cuius possidens suspicatus est se posse repelli vt not.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.interdictũ.in gl.ma gna.ꝛ.l.ij.§.si quis igiꝛ visis armatis.in fi.magne glo.sed cõ tra emptorẽ non.vt.ff.de vi ꝛ vi ar.l.cũ a te. ¶ Item qḋ dicit glo.tutius est dari rei ven.contra emptorẽ ȝ tũc non restituet cum oĩ causa vt hic in lr̃a dicitur ꝑpter bonã fidẽ ꝛ titulũ vt dixi.ȝ.de rei ven.l.certũ.ꝛ hec verba cũ omni cã expone:vt.ff. de rei ven.l.preterea.ꝛ ideo dñs Odo.sequiꝛ secundã positio nem glo.hoc saluo ꝙ ꝯtra emptorẽ nõ datur interdictũ vnde vi:vt.d.l.cũ a te.ꝛ inquantũ glo.dicit dari rei vend.eodẽ vitio laborat quo superior qꝛ non restitueret cũ oĩ causa.ꝛ ideo ipse simpl'r ꝛ plane intelligit ĩ violẽto qui nulli vẽdidit. Pe.verõ intelligit in clãdestino inuasore ꝑpter id qḋ dicit nulla ꝑscri/ ptione ꝛc. Istã exemplũ de vendẽte qḋ glo.ponit nõ ꝯuenit lit tere nec est de mẽte.l.hodie vero malefidei possessoris alienã/ te ꝛc.vt in aut.male fidei. Querit Cy.si me absente aliqs ĩgre diaꝛ clãdestine fundũ meũ quõ agam ad posses.recuperandã dic aut possessio erat vacans vt hic erat ꝛ dabiꝛ interdictum adipiscende possessionis si est talis casus in quo possit cõpe/ tere vt.ff.quorũ bono.ꝑ totũ.si non est talis dabiꝛ cõditio ex.l. ista. Al's nullũ esset remediũ possessoriũ ꝭm Pe.si nõ erat va cans tũc nos q sequimur Jo.ꝙ due sunt possessiones recur/ rere debemus ad.§.qui nũdinas.cum ibi nota.ꝛ ad id qḋ dixi ꝭm Dy.ȝ.de rei ven.l.ordinarij.sed ꝭm opinionẽ Azo.qui di cit ꝙ est vna vt not.ȝ.l.ȝ.nullã pos.sibi q̃rit ingrediẽs ante/ q̃ prior possessor repellaꝛ vel suspiceꝛ se posse repelli ꝛ sic nõ hȝ locũ nisi interdictũ vnde vi qḋ datur directũ ꝯtra vi ĩgre/ dientẽ ꝛ vtile ꝯ clãdestine nõ ꝯtra eũ q hȝ cãm ab eo qꝛ est ꝑso nale ꝭm iuristas ciuiles vt.d.l.cum a te.Cy.

Improba. Ibi firmũ quo ad vsucapionẽ vel prescriptionem:ꝛ ad hoc.ĩ. e.l.nec ex vera.

Per procuratorem. Generalẽ vel spẽlez vt.ff.e.l.j.§.per ꝓcuratorẽ. ꝛ qḋ dicit vtilitatis cã dic q̃ vertiꝛ ĩ eo qḋ no.ȝ.e.l.j.ꝛ dic vt ibi de hac ma teria dixi. Itẽ qḋ dicit separari nõ possunt dic ꝑpter vni⁹ ad alterũ adhesionẽ ꝛ vnius saltẽ ꝯsentiũ intẽtionẽ vt.ff.de do/ na.l.qui mihi donatũ ꝛ dixi.d.l.j.ȝ.e. ¶ Opp.de.l.j.ȝ.ꝑ quas perso.no.acqui.ꝛ dic vt ibi dixi.ꝛ ad hoc etiã facit.ff.de acq. re.do.l.si procurator.

Nec ex vera. Ibi sine obligatiõe pigno ris.idẽ si pignoris obliga/ tio intercessisset cessante pacto vel iudicis licẽtia: vt.ȝ.de pigno.act.l.pignoris.ꝛ de pigno.l.ij.ꝛ ad lẽgẽ iul.de vi.l.in pos.ꝛ dic aut qs teneꝛ mihi tradere posses/ sionẽ ꝛ tũc si volũtate eius ĩgredior ȝ postea ꝯtradicat res nõ fit vitiosa:vt.ff.e.l.si ex stipulatiõe.a ꝯtrario sensu.ibi sine vo luntate ꝛc.ꝛ.ff.ꝑ legato.l.ꝑ legato.ꝛ de pigno.l.si creditores. aut ꝯtradicit ꝛ tũc nõ iuste habeꝛ pos.vt.ff.de furt.l.eũ qui.§. j.aut scit ꝛ tacet ꝛ ꝑsumitur velle vt dixi.ȝ.e.l.ij.vbi plene de hoc.aut ignorauit ꝛ tũc in dubio videꝛ cõtradicere vt hic ꝛ.l. improba.si ꝑcium nõ fuit solutũ:al's secus vt.d.l.eũ q.§.adeo. ꝭm Dy.vel dic vt dixi.ȝ.e.l.ij.Scdo casu qñ nõ teneꝛ ad tra/ dendum ꝑsumiꝛ inuitus vt.ff.e.l.clam.in prin.ꝛ.l.si ex stipula tione.ꝛ not.ꝛ dixi.d.l.ij.ȝ.eo.

Nemo ambigit. Pe.aliter intelli/ git q̃ glo. dicit enĩ ꝙ possessio qñq̃ queriꝛ per ingressuȝ volũtate trãs ferentis ꝛ tũc necessarius est animus ꝛ corpus.opȝ enim ꝙ ingrediaꝛ animo acqrendi pos.vt.ff.e.l.ij.in prin.ꝛ.l. queadmodũ.qñq̃ q̃ri põt sine ingressu ꝛ tũc nõ est necesse ꝙ corpus iteruenia t ȝ ministerio iuris mihi q̃riꝛ vt qꝛ cõstituat se meo noĩe possidere vt.ff.e.l.qḋ meo.ꝛ de rei vẽ.l.quedã. vel per retẽtionẽ vsufruc.vt.ĩ.de dona.l.quisqȝ.ꝛ hoc vult dice/ re hec.l.nemo ambigit.possessiõis duplicẽ esse rationẽ ꝛc. Ja co.bu.dicit ꝙ possessiõis duplex est rõ vna q̃ habeꝛ corpore.i. per corporis insistentiã quo ad cõmodũ vtẽdi fruẽdi ꝛ detinẽ di.alia q̃ iuris hoc est nõ ex ea dñiuȝ ꝑ effectũ iuris queratur. Iste aũt effect⁹ ĩpediꝛ vacillãte aĩo ꝯueti.incipit enĩ vacilla/ re qꝛ dubitat rẽ a se aduocari.ꝛ ꝑ hoc ne possit vsucapionẽ ꝑ/ ficere ꝛ nõ videꝛ sibi bñ dictũ qꝛ illa q̃ cõsistit in aĩo dicaꝛ in iu re cõsistere ĩmo cõsistit in animi dispositiõe ȝ ꝛ ius circa eam multũ opereꝛ.ꝛ ideo dꝛ habere plurimũ iuris. Est ergo ꝭȝ eũ vna rõ possessionis q̃ cõsistit ĩ vsu corporis alia circa iuris ef fectũ.i.circa vsucap.ꝛ ꝑscript.ꝛ qlibet istorũ effectuũ ĩpediꝛ si lit.ꝯtest.interueniat nã quo ad primũ efficiꝛ malefidei quo ad fructuũ perceptionẽ.vt.ȝ.de rei ven.l.certũ.ꝛ ita.nõ efficiuntꝛ fructus sui quo ad effectũ. Itẽ vsucapio ꝛ ꝑscriptio iterrũpiꝛ

vt hic

vt hic ⁊.j.ti.pri.l.nec si bona.⁊.s.de rei ven.l.more.sed omniū assistente silentio procedūt hi duo effectus ⁊ hec reuera fuit mens huius.l. An sola ciuilis sufficiat ad vsuca.dic vt not.p Dy.in.c.sine possessione.de reg.iu.lib.vj. ¶ Querit glo.an ciuilis sine naturali vel econuerso q̄ri possit ⁊ dicit q̄ sic si tradēs alterā tm̄ habebat.tu dic ƀm Cy.etiam si vtrāq̃: vt.ff.de preca.l.⁊ habet.§.cum qui.Cy.Item vide qđ not.ff.de rei vē.l.si post acceptum.p declaratione huius.l.

Vitia. Eadem glo.sicut hic habes.ff.de reg.iur.l.qđ ipsis.⁊ dic cū querit̄ an vitia predecessorū teneāt successores aut quantū ad fructuū perceptionē aut impediendā vsucap.aut ipediendā actionē. Primo casu dic vt.l.bone fidei.de acq.re.do. Secūdo aut q̄ritur de vitijs realibus ⁊ tenēt etiā singulares successores: vt instituta de vsucapio.§.furtiue.aut de quasi realibus vt q̄ res pupillares fiscales vel homo liber:et tunc idem est.vt.ff.de vsucap.l.vbi lex.⁊.d.l.bone fidei.aut querit̄ de vitijs personalibus ⁊ tūc iure veteri non nocebāt singulari successori:vt.j.ti.pri.l.j.iure nouo secus vt aut̄.ibi posita. Aut q̄ritur de successore vniuersali:⁊ tūc reprobata opinione.M.noceret indistincte cuilibet vniuersali siue suo siue extraneo vt.s.cōia de vsuca.l.si. Tertio casu qn̄ querit̄ quo ad actionē aut est vitiū reale ⁊ rē comitatur. vt.ff.de serui.rusti.pred.l.si vna.§.si fundus.aut psonale ⁊ tunc aut est successor vniuersalis ⁊ nocet q̄ eadē persona est cū defuncto in aut̄.de iureiur.a morien.pst̄i.aut singulis ⁊ tūc aut h̄z cām lucratiuā vel quasi aut onerosam:et si onerosam.aut nititur iure autoris sui aut non ⁊ si non nitit̄ aut est res reuersura ad dolosum aut non.vt.ff.de doli excepť.l.apud celsum.§.de autoris.§.si quis.⁊.§.si legitima.⁊ plene not.per Dy.ff.de noua.l.doli.et ibi plene dixi ⁊ not.etiā per ipm̄ Dy.in.c.qui in ius succedit.lib.vj.⁊ dixi.s.de here.vel act.ven.l.emptor.⁊ q̄ hic quodam modo agitur de iure tertij.de hoc dic vt dixi.s.de seruis fugi.l.cū seruū. ¶ Querit glo.an pcaria possessio sit iniusta.R.q̄ sic.glo.tenet ɔtra cū habeat ex dn̄i voluntate qđ dicit Dy.verum esse quousq̃ durat dn̄i voluntas s̄z ea finita per reuocationē fit iniusta cū retineatur ɔtra dn̄i volūtatē vt.ff.de pcar.l.fi.ij.rn̄.⁊ ita possibile est intellexisse.R. ¶ Itē dicit gl.q̄ clādestinitas non afficit rē sed posses.p hoc.ff.de vsucap.l.furtū.§.fi.⁊.l.seq. Item dic ƀm Fran.ac.q̄ precaria clādestina ⁊ litigiosa sunt vitia personalia nō realia vt not.ff.e.l.pomp.§.cū quis.j.ti.pri.l.j.⁊ ar.ff.de diuer.⁊ tēpo.pscrip.l.cuз heredes. De excep.excōicatiōis an obijci possit ei cui sunt iura cessa p bannitū: vide.s.de compen.super rubrica.⁊.d.c.si quis in ius succedit.per Dy. Et vtrū cessio data per excōicatū ti.donationis valeat dic q̄ sic vt not.per Barth⁰.brix.xcj.q.que incipit quidam cū esset excōmunicatus.

¶ Clericus possessionem rerum ecclesie interuertere non potest.

Ex libris. Primo statuit vnū in possessiōe iam q̄sita. Scđo statuit ɔ̄rium in possessione q̄rēda. Tertio reddit rōnem. Quarto conseruat ius dn̄is cōtra seruos pcuratores colonos ⁊ similes. ¶ Clericus † non pōt interuertere possessionē rerū ecclesie: vt no.per Archi.xvj.q.iij.c.si eps̄. Rof. plene et vtiliter cōmētauit hāc.l.in libello titulo de cōstitutione ex libris vltimo titu. ¶ Oppo.q̄ in quesitis dn̄o preiudicet̄ vt.s.de vsur.l.si aduersus. Sol.vt ibi.vel dic q̄ ibi spāle odio vsurarū ⁊ negligentie:⁊ dic vt no.s.de transac.l.preses. ¶ Op.q̄ in querendis non p̄iudicetur vt.s.de bonis q̄ libe.l.fi.§.j. So. ibi non p̄iudicatur in effectu bene tn̄ preiudicat vt per filiū nō queratur ⁊ hoc i aduētitijs i pfectitijs secus vt ibi dixi per.l.cum pponas.de here.insti. ¶ Item gl.ƀm Jo.notat quatuor casus. In duobus amittitur possessio:in alijs duobus non. Sed ɔtra opi.Jo.obijcit̄ q̄ si colonus moritur amitto possessionē si non venio ad eā.vt.ff.e.l.si de eo.§.j.ergo idē cū deserit. So.verū est q̄ amitto ciuilē quā habebā si negligo apprehendere naturalē. ¶ Item op.q̄ vbi tradit nō perdo.vt.ff.e.l.quāuis.§.j.sed ibi locat non aūt tradit aīo trāsferendi vt ibi no. Ja.bal.non sequit̄ opi.Jo.q̄ ƀm eum vbi colonus deserit dn̄s perdit.vt.ff.e.l.id qđ.§.j.a ɔ̄rio sensu. Itē vbi tradit non perdit dn̄s ƀm eū q̄ nihilominus vsuca.vt.ff.p empt.l.q fundum.in prin.at sine possessione ⁊c.vt.ff.de vsucap.l.sine.s̄z salua pace sua.l.qui fundū.non ponit casum cū tradit imo cum exeūdo deserit: sed de isto casu cū tradit dic vt plene dixi ƀm Ja.de are.s.qđ cum eo.l.si seruus. Alij etiā moderni dicunt opi.Jo.non esse verā qđ sic probant. Jo.dicit q̄ vbi colonus prodit vel deserit q̄ dn̄s non perdit possessionē sed cū tradit vel deijcit̄ sic.certū est q̄ vbi dn̄s derelinquit possessionē nō perdit eā anteq̄ alius ingrediatur s̄z per igressum alteri⁹ sic: vt.ff.e.l.peregre.§.quibus explicitis.⁊.l.si de eo.§.j.in fi.ergo idē in colono si deserit.preterea si snīa Jo.foret modicuз vtile induceret hec.l.sed rn̄deri pōt p Jo.q̄ inducit conditionē ex lege. Preterea eadē rō est qn̄ pdit que est qn̄ tradit ergo idez ius vt.l.illud.ad leg.aquil.⁊ ita tenet glo.s.cōia de vsucap.l.j.q̄ eo casu qn̄ perdit ita amittitur sicut qn̄ tradit.vnde moderni dicūt q̄ qn̄ exijt ⁊ qn̄ perdit olim nō amittebat nisi qn̄ ali⁹ ingrediebatur hodie etiā si alius ingrediat̄ non perdit. S̄z salua remanet per hanc.l.in alijs duobus casibus cum colonus deijcitur tenent idē qđ Jo.sed cū tradit non q̄ ƀm eum dn̄s perdit ƀm eos non pter rationē huius.l.que hoc dictat.s.ne factū eius dn̄o preiudicet ⁊ q̄ eadē est rō vbi tradit sicut vbi exijt.ƀm ergo modernos.l.ista duo noua inducit vnū qn̄ colonus exijt ⁊ alius ingredit̄ quo casu olim dn̄s perdebat possessionē: hodie non per hanc.l.idē si colonus tradit cū eadem fit ratio vt dictū est ⁊ hāc snīam dicit Pe.verissimā q̄ iura cōsiderauerūt q̄ per circūscriptionē ⁊ dolū seruorū colonor ⁊ similium dn̄i priuabātur sepe possessione ⁊ ideo voluerūt prouidere per hanc.l.ne eorū dolus vel factū dn̄is preiudicaret:ad hoc etiā facit q̄ rerū mouentiū perdimus pos.quācito euadunt custodiā nostrā.seruorū aūt non vt.ff.e.l.rem que nobis. Ratio est q̄ cetera animalia nō possunt fraudē cōmittere serui aūt sic:⁊ ideo vt eorū fraudibus occuratur voluerūt iura q̄ etiam si custodiā nostrā euadāt eorū possessionē perdamus ⁊ eadē ratio mouit imperatores i hac.l.q̄ magis interest domini possessionē non perdere quā perdere ⁊ petere per ɔditionē ex hac.l.ar.ff.de cōpensa.l.ideo.⁊ hāc seqtur Cy.dic ergo aut colonus exijt non aīo deserendi ⁊ nihil dn̄o nocet vt.l.si colonus.de acqui.pos.aut exijt non pdendo alicui certe persone sed simplr̄ aīo deserendi aut prodendo certe persone.⁊ circa istos casus varie sunt opiniones vt pdixi.⁊ in glo.pȝ aut colonus tradit ⁊ t̄z glo.possessionē amitti s̄z recuperari per hāc.l.sed vt pdixi nō videt̄ dr̄ia nec rō diuersitatis tradat vel pdat si alius ingrediat̄ vt.l.fistulas.§.j.ff.de ɔ̄hen.empt.vn̄ vtroq̃ casu videt̄ dicendū q̄ vel non amittat̄ pter rationē huius.l.ne ex aliena malignitate ⁊c.vel si amittatur recuperetur per hanc.l.⁊ l̄z glo.teneat q̄ hec.l.locū habeat solū in illis duob⁹ casibus cū pdit vel relinquit tn̄ q̄ parū vtile induceret hec.l.vt predixi non videt̄ verū.nec ob.q̄ si dicatur q̄ inducit cōditionem ex lege.nā ⁊ hoc videtur falsum q̄ dn̄s qui possessionē non amisit agat condi.ex lege cū habeat interdictū vti possidetis in quo oīa veniūt ⁊ sic cessat cōditio ex lege q̄ datur demū cum alia actio non subest: vt.ff.de cōdi.ex lege.l.j.dicendū ergo est q̄ hec.l.locū habeat in tribus casibus.s.cū derelinquit ⁊ alius ingreditur. Itē cū certe psone pdit q̄ ingreditur. Itē cum tradit ingredieti nā his casibus olim amittebatur possessio hodie nō per.l.istā:⁊ non est necessaria cōditio ex lege nisi contra colonū si dn̄m nō admittat ⁊ hoc est beneficiū huius.l. est ⁊ alius casus in colono mortuo quo casu dicūt quidam nō amitti ⁊ corrigi.l.si de co.§.j.ff.e.per hanc.l.s̄z hoc nō puto verum q̄ hic nō est malicia coloni s̄z casus mortis.de quo nō loquitur.l.ista.⁊ ideo puto standū.d.§.j.in.l.si de eo.⁊ ita etiā t̄z Rof.dicto titu.de cōsti.ex lib.ver.sed i hoc casu.vbi etiam notat.quid est si colonus locat. Qn̄ autē colonus deijcitur tunc olim ⁊ hodie dn̄s perdit vt.l.peregre.§.fi.ff.e.⁊ qđ hic dicitur restitui per hāc.l.nō vr̄ verū cum cōpetat interdictū vnde vi vn̄ cessat ɔditio ex lege. Qn̄ aūt colonus ɔstituit se alteri⁹ nomine possidere h̄z locuз.l.quāuis.§.si cōductor.ff.e.l.l̄z pdicta vera credam tn̄ aduocati qui cōiter nesciūt a glo.recedere sequunt̄ glo.⁊ opinionē Jo.⁊ eā etiā sequunt̄ Rof.⁊ Odof. In alijs etiā duob⁹ casibus amittit dn̄s possessionē.s.qn̄ colonus eum volentē intrare possessionē nō admittit vel eū cui vendidit iussit possessionē intrare vt pbantur hi duo casus.ff.de vi ⁊ vi ar.l.colonis.⁊ ibi in glo.⁊.l.cū fundū.t̄z etiā glo.⁊ Odof. q̄ hec.l.locū hēat in depositario ⁊ similibus ex quo soluit q̄stionem q̄ fuit de facto Bonon̄.qdam em̄ scholaris cuidā famulo suo dedit librū portandū ad scholas. Iste portauit ad domū cuiusdam vsurarij ⁊ pignorauit.q̄rebatur qualr̄ ɔsulebatur scholari ɔtra istū vsurariū.q̄dam dicebāt q̄ ageret rei vendi.ipse aūt Odo.sibi ɔsuluit q̄ ageret cōditiōe ex.l.ista q̄ cōmodius est intētare possessoriū q̄ petitoriū vt.ff.de rei vē.l.is qui destinauit.nā in rei ven.necesse h̄z probare de dn̄io.hic autem sufficit pbare solum quō possidebat hunc librum q̄ est valde notandū.⁊ ad hoc bene facit.j.si aliena res pig.data sit.l.vlti.de agrico.⁊ censi.l.si coloni.lib.xj.cū ibi no.⁊.ff.e.l.quiuniuersas.§.fi.in fi. Ibi vel ei.s.qui dn̄s non erat ita q̄ ista.l.locum

habeat etiā in non dño puta creditore vel alio cuius interest vt z.s.eo.l.ibi duo rei vel ei circa quem zc. ¶ In glo.magna circa finē ibi si id qđ.§.fi.vel ſm opinionē Azo.notatā.s.e.l.licet videt posse dici q̄ p̄mo habebat naturalē naturaliter per colonū vel inquilinū vt hac.l.circa prin.Ibi possideri corporaliter zc.si punctes post dictionē corporaliter:nunc vero habeat naturalem ciuiliter.Old.

¶ De prescriptione longi temporis. Rubrica.

¶ Super rubrica.Uide Azo.in summa.e.z Gof.z Hostien. in summa de prescrip.z in Specu.e.z in margarita Galeotti eo.titu.z lib.vj.cū ibi not.z in lombarda.e.ti.z ī brocardis de prescriptione.vide etiā remissiones quas posui.s.de vsucap. pro empto.super rubrica. Utrū sufficiat allegare titulū z p̄bare longā possessionē dixi.s.de pac.l.si certis annis.q̄ superueniēs mala fides iure canonico impediat p̄scriptionem not. xxxiiij.q.j.c.si virgo.in glo.z per Archi.vbi etiam multa alia notant de ista materia p̄scriptionis z pulcherrima z subtilia in ista materia per Jo.an.ī nouella de reg.iur.c.possessor male fidei.li.vj.qđ posui.ff.de reg.iur.e.c.possessor.Quot modis sumatur titulus no.p Archi.d.c.si qs diaconus, z dixi.s.de peti.here.l.cogi.An q allegat prescriptionē teneat p̄bare de quolibet anno.i.de cuiuslibet anni possessione an sufficiat p̄bare de primo z vltimo z aliquo medio. no.xvj.q.iij.c.noluimus.z per Host.in summa de p̄scrip.§.que exigatur.z.§.hec quo ad res laicorū.z in Specu.de proba.circa fi.§.primi.ver. item q̄ritur zc.Continua em̄ dr possessio licet aliqua habeat interualla vt no.hñ in alphabeto sub lr̄a C dictione cōtinue. z dixi.s.de testi.super rubrica.ver.q̄ testes deponētes vtrum ecclesie romane currat p̄scriptio q̄ nō sit aliarū caput dixi.s. de sacrosan.eccl.l.iubemus nulli.Utrū ius p̄sentādi in ecclesia parrochiali p̄scribi possit a parrochianis.no.p Arch.lxxi. dist.c.hortamur.Multa q̄ prescribi nō possunt nō.in gl.z per Archi.xciij.c.illud.z dicā.j.ti.pri.super rubrica. An merum imperiū vel obedientia possint prescribi.not.s.de iurisdi.om. iudi.l.fi.ibi pulchra de ista materia.An per citationē vel ɔtestationē factā corā iudice non cōpetenti interrūpat p̄scriptio dixi.s.ne de statu defunctorū.l.si pater.z vide qđ ibi dixi.An per sniam arbitratoris z amicabilis cōpositoris fiat interruptio p̄scriptionis.Old.tz q̄ non.lz enim per libellū corā vero arbitro datū z missionē executoris interruptio fiat vt.s.de arbitr.l.cū antea.§.z lz non ignoremus.z in Specu.de lit.ɔtest. §.fi.tñ corā arbitratore non:qz obtinet locū trāsactiōis z amicabilis cōpositionis vt in aut.vt differē.iudi.§.si vero.z not. per Inno.de iureiur.c.quintauallis.nā de naturali cōstat q̄ non fit qz per sniam arbitratoris non perdit possessio q̄ requiritur ad naturalē interruptionē.vt.ff.de vsuca.l.naturaliter. de ciuili idē videtur ar.ff.p empto.l.alienā.z qz hic mod⁹ non not.inter eos qui no.per glo.j.de prescrip.xxx.an.l.cū notissimi.§.penul.z ex̄.de p̄scrip.c.illud.An per actionē deductam in modū exceptionis si agebat contra ip̄m excipientē fit interrupta p̄scriptio.Fran.ac.q̄ sic.quocūq̄ em̄ modo in iudiciuz deducat interrūpi videt vt.ff.de reg.iu.l.oēs actiones.Old. contra:nisi in modū agendi in iudiciū deducat z rō est ſm eū qz prescriptiones inducte sunt ɔtra desides z negligētes vt.j. de anna.excep.l.fi.in fi.Ille aūt qui excipit in negligētia est p l.ff.ad sill.l.si qs in graui.§.vtrū aūt.z facit de bonis libert.l. qui cū maior.§.accusasse.z no.per Inno.ex̄.de ordi.cog.c.cū dilectus.z ita tz Specu.de p̄scrip.ver.z no.p prima opi.facit qz qui cōpensat petere dr vt.ff.rē ra.habe.l.amplius.§.rñ. et l.quo em̄.§.fi.z de admi.tu.l.inter tutores.in fi.Item deducit de prescriptiōe tp̄s vacationis ecclesie vt ex̄.e.c.j.z tp̄s guerre vt.e.ti.c.ex trāsmissa.z vide qđ ibi plene no.per Inno.z per Archi.xvj.q.j.c.prima actione.¶ Item no.q̄ longū tp̄s dicitur.x.inter presentes.z.xx.inter absentes.z de hoc no.xvj.q.iij c.placuit.z per Archi.xxviij.dist.c.prius.q̄.aliis multis modis sumitur longum tp̄s in iure vt dixi in alphabeto littera L dictione longum.

Cum post motam. Pone casum simpliciter vt lr̄a sonat. ¶ Op.de.l.post.q̄.s. de pact.Item de.l.vitia.s.ti.pri.Item de.l.j. j.de litig.Itē de.l.alienatiōis.de ver.signifi. Item ɔtra verba nouos dños de.l.sequit.§. lana.Itē q̄ actio sit perpetuata.z oia sol.vt in glo.Itē dic q̄ hec.l.corrigit per aut.hic positā.¶ Itē no.ex g.o.q̄ finita instantia triēnio vel cōsensu partiū res non est litigiosa.de hoc plene dixi.s.de iudi.l.properandū.§.z si quidē.in suppletione glo.dic tñ q̄ licet emēs rem litigiosam nō habeat titulum qz alienari non pōt tñ potest habere iustū errorem qui habet pro titulo vt.ff.p lega.l.pro legato.z sic fuit hic ſm Pe. Itez q̄ dicit de re publica.s.emente rē huiusmodi nec loquit de re publica p̄scribenda longissimo tēpore:lz glo. dicat sed de longa tantum loquitur.

Male fidei. Corrigit.l.C.z vide in corpore vnde sumit.Sz nunqd intelligatur in malefidei quoquo tēpore an in eo q ab initio tm̄ fuit malefidei vr̄ q̄ qñcunq̄ sit malefidei qz gñal r z indistincte loquit.Alij p̄babiliter dicūt q̄ intelligit qñ alienās ab initio sue possessiōis fuit malefidei vt sicut ipse longo tpe p̄scribere nō posset ita nec habēs cām ab eo.sed vbi ab initio habuit bonā fidem licet tēpore alienationis malā nō impedit lōgi tēporis p̄scriptio bone fidei emptoris: vt.s.ti.ij. l.j.ſm Rich.z Cy.Sz quis dr male fidei quo ad p̄scriptionez dic vt plene no.p Dy.ex̄.de reg.iu.c.ij.lib.vj.vbi de ista materia plene not.z dixi.s.de rei vendi.l.certum.z pulchra vide in hac materia per Jo.in nouella.e.c.qđ posui.ff.de re.iur.e.c.et inter alios male fidei censetur qui emit rē minoris sine decreto.vt.s.si maior factus.l.si quādo z ibi dixi in fine. Item vide qđ notaui.s.si quis ignorās rem minoris sine decreto alienauerit.l.penul.Querit Jaco.de are.si malefidei possessor alienat alicui bona fide ementi deinde ille alienet tertio bona fide ementi an tunc locum habeat ista aut.z dicit q̄ nō per.l.ff. de liberali causa.l.liberis.§.si quis sciēs z.l.qui sciēs z ar. de diuersis z tpalibus p̄scriptionib⁹.l.an vitiū.al's nullus quasi posset p̄scribere.z hāc approbāt Old.z Cynus.Itē querit vtrū locū habeat in re mobili vbi alias fit vsucapibilis videt q̄ nō qz hec aut.solū de īmobilibus loquit ergo immobilib⁹ remanent iura antiqua qđ tollerari pōt ſm Pe.z Cynū. vbi de hoc ſm eū videamus.Itē querit idē Jaco.de are.si debitor vendat rē quā pignori obligauit an habeat locū hec aut. z videtur q̄ sic licet ei nō sit malefidei rōne p̄prietatis vt.ff.de acqui.pos.l.si quis fundū.§.j.est tamē malefidei rōne iur.qđ cōpetit creditori in re vt.ff.qui potio.in pigno.ha.l.qui balneuz. §.fi.In contrariū videt quia hic nō loquitur de alienatiōe facta a vero dño:ergo in eo casu remanent iura antiqua.j. si aduersus creditorem l.j.vbi de hoc dixi.z hanc tenent ipsi Jac. Old.et Cynus z p̄bant tali ratione vbi mala fides in re mobili non inducit furtum ibi in re immobili nō impedit p̄scriptionem longi tēporis.at constat q̄ si debitor furetur rē mobilem obligatam q̄ res non efficitur furtiua vt.ff.de vsuca. l. sequitur.§.si rem et de furtis.l.cum es.§.j.ergo eodem modo re immobili obligata et alienata non p̄hibetur p̄scribi longo tēpore qz sicut furtū in re mobili non impedit vsucap.triēnio ita nec mala fides debitoris in re immobili nō impedit p̄scriptionē longi tēporis.Nō obstat hec aut.quia intelligitur ſm suam determinationem.s.qñ dominus verus ignorat alienationem.In casu autē proposito debitor quia erat verus dñs quia pignus remanet in bonis debitoris alienauit et ideo nō habet locū ista aut.et q̄ generaliter dictum debeat intelligi ſm suaz determinationē, probatur.ff.de dam.infec.l.si finita. §.ij.z ad trebel.l.si.z ad alia contraria dic q̄ loquūtur qñ prescribēs habebat malā fidē hic qñ alienās.z ita tenet speculator de p̄scrip.ver.quid si debitor licet non sic plene et per galeottū.e.ti.ver.pone q̄ debitor.Ja.Sed cū hec aut.vt predixi nō habeat locū quādo dñs sciuit alienat.nūquid sufficit quocūq̄ tpe sciat etiam circa finem p̄scriptionis glo.hic tenet aut vult cōputare tēpus a tēpore scientie zc. Sic distinguitur in p̄scriptiōe cōtra fiscum.vtrū quis cōputet tēpus a nūciatione an a vacatiōe vt no.s.cōia de vsuc.l.ij.vt hic in glo. Pe.dicit q̄ immo cōputabitur p̄ rata tēporis vt a tēpore quo ignorauit habeat locū prescriptio longissimi tēporis a tēpore sciētie longi temporis.et hoc probatur in aut.sequenti.et idem sentit Rich.z fiet cōputatio hoc mō ſm intellectū glo.qz si cum dñs cepit scire ius suū z alienat.factā lapsum erat decēniū si prescribēs velit sibi cōputare tēpus prescriptiōis a tēpore scientie sufficit ad implendā prescriptionē decēniū inter p̄sentes z vicēniū inter absentes.Si aūt a tēpore incohoate prescriptōis requiritur tēpus.xx.annorū inter p̄ñtes ſm glo.sz ſm p̄dictos dic tēpus lapsum dño ignorante cōputari in p̄scriptione currente eo sciente p̄ rata temporis legitimi ad p̄scriptionem cōplendā z sic cū decēniū sit tertia pars tēporis qđ requirit ad prescriptionē.xxx.annorū modo sufficiēt due partes tēporis quod requirit in p̄scriptione.x.vel.xx.annor sic etiā statuitur in simili in aut.prima.vbi dicit glo.duplicari tempus absentie vt si p̄sens fuit quinquennio datur tertiū quinquēniū.s.in absentia vt sit decenniū in absentia cum sit dimidia pars necessarij

cessarij ad prescriptionē.xx.annoꝝ cōputetur in prescriptiōe in presentia pro vno quinquēnio qđ est dimidia tpis ꝙ requiritur ad pscriptionem.x.annoꝝ inter psentes.ei aūt reuerso q fuisset absens quinquennio daretur quarta pars temporis.s. duo anni ⁊ sex menses sicut modo cōputauimus in ista aut.⁊ ita intellige istā aut.⁊ sequentē.⁊ sic rnde ad q̄stionē q̄ fit de eccl'ia succedēte puato pscribēti de q̄ dixi.s.de sacrosan.eccl. aut.quas actiones.¶ In glo.j.ibi sufficit eum.s.vex dnm in fine vt illa defendat possessor non obstāte mala fide autoris ⁊ in hoc nihil innouat hec aut.sz remanet.l.ff.de diuer.⁊ temp. prescrip.l.an vitium.Old.

Longi. Hic posset recitari qđ dixi.s.de vsucap. transfor.l.vnica.

Diutina. De significato hui⁹ verbi ⁊ verbi diu vide i alpbab.sub lra D ⁊ qđ no.p Arch.iij.q.ij.c.si eps.in fi.

Repetentem. Glo.exēplificat p.l.iter officiū.de rei ven. ꝙ nō placet Ja.de are.qz lz patrociniū dñi nō piu dicet sibi q̄ ad dñium perdēdū tñ obtinēti in cā patur cā vsucapiendi.⁊ de hoc nihil ibi dr.cū ergo hic de prescrip.loquat ⁊ re tradita per sniam iudicis deē titulus vt no. ff.de acq.pos.l.pomp.§.qui iussu.⁊ fm opi.illius glo.dat etiā cā vsucapiendi qz datur actio in factū ei cui res adiudicat:vt ff.de iureiurā.l.nā ⁊ postea.§.fi.⁊ ibi in glo.⁊ dixi.s.de iudi.l. j.ergo ⁊c.fm etiā exēplū qđ hic ponit glo.de idebito soluto nō placet ipsi Ja.qz tūc daretur ꝯdi.indebiti que est personalis ⁊ ideo non hz locū pscriptio longi tēporis vt.j.ti.ij.l.neqꝫ mutui.Itē nō ageret tunc ad rē rōne dñij.ponit ergo exēplū per l.seruū.s.fami.her.Itē vbi trado tibi rē meā tanq̄ tuā errore lapsus quā postea meā reperio possum eā vendicare non obstante prescrip.lon.tempo.Ja.

Emptor. Exceptio pscriptionis peremptorie est vt in glo.no.pōt tñ opponi etiā in vim dilatorie ⁊ ipedit pcessum vt dixi.s.pro empto.l.vēditioni.in fi.⁊ p hoc.ff.de cōdi.inde.l.eleganter.§.si qs post.vbi exceptio trāsactiōis ipedit ergo et exceptio pscriptiōis.⁊ ad idē.j.de adul.l.adul.⁊ est exp̄ssum.c.ti. l.mariti lenociniū.§.sex mēsiū.ver.pterea.ibi de hoc tetigi ne de statu defunc.l.qđ constitutū.⁊.ff.ad tertul.l.j.in fi.aliꝭ vr ꝙ non per hanc.l.q̄ dicit in initio pponi ⁊ post actoris intentionē pbatā fundari.Sz istud est fauore opponētis vñ si ante velit pbare mos ei gerēdus est:vt.ff.de pba.l.circa.⁊ de liberali cau.l.cui necessitas.Aliꝭ distinguūt aut est pscriptio rei ⁊ tūc nō ipedit lit.ꝯtest.vel pcessū vt hic aut est pscriptio actionis ⁊ tūc sic vt.j.de pscrip.xxx.an.l.sicut in rem.⁊.l.oēs.Ja.de are.hic ⁊.d.l.venditioni.sentire vr ꝙ ipediat lit.ꝯtest.⁊ pcessum si ad hoc obijciat qz est exceptio trahēs cām ex tpe p quā lis est finita.⁊ ideo dicit decretalis ex.de li.ꝯtest.c.exceptiōis. lib.vj.seu finita qđ exponit.s.pscriptione vel tēpore qz qđ inuentū est ad lites finiendas vt.ff.p suo.l.fi.dz esse etiā ad lites impediēdas vt.ff.ad exhib.l.ij.§.ibidē.⁊ de hoc dixi.s.de pba.l.excep.Itē tz hic glo.ꝙ pbatio fieri dz ante didicita testificata post non.Canoniste tñ tenēt ꝯriuz ex.de testi.c.fraternitatis ⁊ plene dixi.s.de pba.aut.at q semel.¶ Itē q̄ritur vtrū exceptio pscriptiōis sit iuris vel facti i casu hui⁹.l.dicūt doctores ꝙ est exceptio iuris ⁊ sic est ꝯ.M.q dixit pscriptiōe q̄ri directū dñium.Pe.tñ cū.M.dicit ꝙ est exceptio facti seu intētionis ⁊ sic nō ob.vt not.in aut.nisi.in fi.s.de bo.mater.⁊.j.de prescrip.xxx.an.l.si quis emptionis.

Super longi. Querit q̄lr pbet bona fides dic ꝙ psump.iur. vt.j.de euict.l.penul.qđ intelligūt qdā tā in pscribendis reb⁹ corporalib⁹ q̄ incorporalib⁹:tu vero dic vt not.s.de serui.l.j.¶ Itē glo.hic posita vr sentire ꝙ psumat bona fides nisi ꝯrium pbet qđ tñ intellige vt dixi.s.de rei ven.l.certū.⁊ no.p Dy.de reg.iur.c.possessor.lib.vj.⁊ tetigi.ff.de acq.pos.l.clā possidere.in prin.¶ Itē efficit qs male fidei ppter pambulā denūciationē.s.de rei vē.l.si fundū. vel q̄n emit contra interdicta legū:vt.j.de agrico.⁊ censi.l.quemadmodum.vel si emit a prodigo vel furioso cui bonis interdictum est:vt.l.qui fundū.§.qui sciens.⁊.l.si quis cū sciret.ff.p empto.⁊ hoc notat Ber.ex.de prescript.c.si diligenti.vel nisi a pupillo sine tutoris autoritate.vt.ff.de contrahen.empt.l. qui a quolibet.

Tam in longi. Tres vtiles q̄stiōes clare diffinit:⁊ nota ꝙ presens dicit qui est in eadē puincia quo ad hūc tractatum.aliꝭ modis sumitur psens vt no.i glo. ff.de procu.l.presens.in aut.de fideius.§.j.⁊ de here.⁊ falc.§.si vero absint.s.de iudi.l.fi.⁊ in alphabeto sub lra P dictione presens:psens etiam dicit in eadē ciuitate.s.de iura.calū.l.ij. §.penul.¶ Item nota ꝙ leges sunt diuinitus pmulgate.pro hoc.ff.de legi.l.j.x.dist.c.ꝯstitutiones.⁊ ibi in glo.⁊ per Arch. viij.dist.quo iure.xvj.q.iij.c.nemo.⁊ dixi.s.de legi.l.leges sacratissime.⁊ ideo dicit legūlatores pferendi leges adeo licentiam accepisse in aut.vt hi qui oblig.se hab̄.per hi.res mino. circa prin.Sed cōtra hoc sic instatur aut enim dicemus ꝙ facte sint a deo imediate:⁊ hoc non est verū.aut a legumlatoribus deo mediante qđ verū est:⁊ tunc idem est in quibuscunqꝫ aliꝭ rebus.Sed dic ꝙ discernere iustū ab iniusto qđ est propriū legū non cōpetit humano ingenio nisi inspiratione ⁊ motu diuino ⁊ hoc voluit dicere hec.l.cum ꝯcor.Sed cum hic dicantur psentes qui sunt in eadem puincia vt.s.de inoffi.testa. l.scimus.§.fi.quomodo intelligemus puinciam.dicunt qdam ꝙ quo ad clericos puincia appellatur vnus archiepatus vt xvj.q.iij.c.scitote.⁊ ita not.ex.de elect.c.coram.per Ber.⁊ Cō post.vbi notat ꝙ Cremona ⁊ Regiū sunt diuersarū puinciarum.Cremona eni subest archiepo Mediolaneñ.⁊ Regium Rauēnati quo ad laicos dicunt vnam puinciā vnum psidatum:vt.ff.de assesso.l.si eadē.Archieps enim quo ad clericos est sicut pses quo ad laicos.Pe.vero dicit ꝙ hodie q̄ ad clericos ⁊ laicos puincie distinguuntur per archiepatus cum non habeamus presides:ad hoc in aut.de heredi.⁊ fal.circa fi.vbi Justinianus dicit ipsam ꝯstitutionem mādari debere archiepis qui mittant ad ciuitates ⁊ sic in pluribus aliꝭ ꝯstitutionibus autenticorū.Post.tz ꝙ puincia intelligatur fm vulgare vt lombardia tuscia terra laboris ⁊ similes vt notat per eū ex.de rescrip.c.nonnulli.⁊ in summa de elect.c.qualiter sit facienda.ver cōmode.⁊ hanc sequitur Cy.hic ar.ff.de ver.sign. l.anniculus.de leg.iij.l.legatis.§.fi.⁊.l.librorum.§.qđ tamen cassius.glo.hic tz ꝙ quo ad tractatū huius.l.quelibet ciuitas habeat hodie loco puincie qđ forte verū est in italia vbi nullus adest dñs generalis ⁊ vbi vna queqꝫ ciuitas hz merum ⁊ mixtum iperiū vel ex vsurpatiōe vel in lombardia ex pace cōstantie vt dixi.s.de defen.ciui.super rubrica.Aliq̄n vnus locus appellatur vna puincia vt colligi pōt hac.l.⁊ ex.de vsuris.c.vsurarum.Appellatione terre q̄nqꝫ continetur vnū regnum ex.vt lite non ꝯtest.c.q̄m frequēter.§.vlti.xj.q.iij.c.rursus.⁊.c.quicūqꝫ.ij.q.v.c.quanto.de peni.distin.j.c.inde.Alio modo sumit locus.ff.de penis.l.relegati.⁊ de ver.sig.l.locus. ¶ Item aliq̄n vna diocesis ponitur p vna prouincia vt not. ix.q.ij.c.epi qui contra.locus etiā appellatur ciuitas ex.de restitu.spo.c.olim cām.ibi epo loci ⁊ locus vicinus dicitur qui est ppe ad duas dietas ex.de preben.c.presenti.§.loca.lib.vj. Quid si dubitat vtrū fuerit presens vel absens quis pbabit dic ꝙ ille qui dicit presentē fuisse vt.s.de statuis.⁊ imagi.l.ij. ⁊ ibi dixi.⁊ not.per Azo.in summa eo.ti.Quid si alia est consuetudo in loco rerū alia in loco personaꝝ.dicit pe.ꝙ quo ad decisionē inspicitur cōsuetudo loci cōtractus vt ff.de euic.l. si fundus ⁊.j.que sit longa consuetudo.l.j.et dixi plene.s.de summa trinitate.l.j.¶ Item querit vtrum ius vtendi ⁊ fruēdi possit acquiri tpe ⁊ prescribi videt ꝙ nō qz seruitutes q̄ nō habent cām cōtinuā nō querunt nisi tanto tpe cuius nō extat memoria vt notat.ff.de seruituti.l.seruitutes ⁊ apertius.ff.de vsucap.l.iusto.§.non mutat.Sed tpe quo non extat memoria vsucapi nō pōt licet hic ⁊ dicto.§.videat notari contrariū qz vsusfruc.pditur longissimo tpe ergo eo tpe quo pderetur non acquiritur qđ facit ad q̄onem rusticoꝝ q dicunt te vsos fuisse nemore tanto tempore quo non extat memoria ꝙ hoc non iuuet eos quia si habuissent vere vsum tāto tēpore perdidissent vt.ff.de vsufruc.l.an vsufruc.tamen in ista questione rusticorum esset inspiciendum an esset seruitus realis an psonalis et in dubio attendenda est forma vt si sit cōstituta seruitus personis dicat psonalis si reb⁹ vel locis dicat realis vt.ff.de seruitu.lega.l.patet de annuis legatis.l.ānua.§.a titia.In q̄one premissa quid dicemus.Jaco.de ra.dicit ꝙ vsusfruc.non pōt tēpore acquiri.Pe.tenet contrariū vt notaui.s.de vsufruc.l. corruptionē ⁊ de seruitu.l.ij.Vltimo querit Cynus si obligo tibi rem alienam quā tenes longo tēpore an ius pignoris possis pscribere Ja.de are.ꝙ nō qz ius ypothece creditoris fundatur in iure qđ cōpetit debitori in re vt.ff.de pigno.l.si ab eo. Item illa cā inducit vsucap.re tradita a nō nō dño que iducceret dñium re tradita a dño vt.ff.de ꝯtrahē.emp.l.clauibus.sz constat ꝙ pignus non transfert dominium vt.s.de pignori. act.l.pignus.ergo ⁊c.ar.ad hoc.ff.de mortuo inferen.l.longa illud tamen constat ꝙ si debitor incepisset rem prescribere impugnaretur ius creditor.vt.ff.de vsucap.l.serui nomine fm

vnum intellectum pro herede.l.ij.in prin.de diuersis et temp. prescrip.l.de accessionibus.et notatur.j.de pigno.l.vsucapio.in fine glo.Cy.

¶ In quibus causis cessat longi temporis prescriptio. Rubrica.

Sis. Pro declaratione totius tituli vide Azo.in summa.e.et ad hac.l.concor.s.ti.pri.l.longi.sed de iure canonico multi sunt casus in quibus non currit aliqua prescriptio qui no.in summa de prescrip.per Gof.et Hostien.et.e.ti.c.ex trasmissa.p Ber.et Inno.et.c.cum nō liceat.xvj.q.iij.c.prima actiōe.et dixi.s.ti.pri.super rubrica. Inter alios est si prelatus alienat contra iura nulla prescriptio currit ecclesie viuēte ipso prelato.xvj.q.iij.c.sacerdotes.et ibi in glo.et plene per Arch.de in integ.resti.c.ecclesia.li.vj. Item in matrimonio non currit prescriptio.xxviij.q.j.c.j.§.itez ambrosius.et ibi in glo.aliqui etiā casus in quibus non currit prescriptio:not.j.de prescrip.xxx.an.l.sicut in rem. ¶ Itē excommunicato non currit prescriptio ex.de conces.preben.vel eccle.non vacan.c.quoniam idem.al's iuste impedito ex.de appella.ex ratione.

In seruorum. Mobiliū sec⁹ in ascriptitijs q cuz sint pars soli vt imobilia cēsent vt.j.de agrico.et cēsi.p totū.et vide qd not.et dixi.s.de ser.fugi.l.j.

Vsus. Ad q̄stionem glo.quā querit si habēs rem cōem cū alio insolidū vēdat bona fide ementi vtrū emptor vsucapiat longo tpe determinat q sic:sed dic q hodie non est verū per aut.malefidei.s.ti.pri.et vide qd dixi.s.finiū regū.l.fi.et in summa eiusdem tituli.§.fi.

Hereditatem. Glo.allegat p cōcor.s.de iure delib.l.licet.sz ibi loquit de hereditate q̄renda hic aūt de q̄sita petēda et ideo nō est bona cōcor. ¶ Itē glo.hic reddit vnā rōnem q̄re petitio hereditatis non dat cōtra titulo possidentē aliā rōnē ponit.s.de peti.here.l.hereditatis. Ja.bu.reddit aliā.s.qr agēs peti.hereditatis non ptendit ius potentius eo q titu.possidet et ideo vincit possessor.vt.ff.ne quis eū qui in ius voca.vi eximat.l.ij.et de verb.obli.l.si seruū.§.sequit.agēs autem rei vend.ius potentius intendit et ideo obtinet:vt.l.penul.ff.de publicia.in fi.

¶ Quibus non obijcitur lōgi temporis prescriptio. Rubrica.

Tempus. Pro declaratione totius titu.vide Az.in summa.e.et p hac.l.vide.s.de resti.mili.

Non est incognitum. Uide qd plene no.et dixi.s.in qb.cau.i integ.resti.nō est neces.l.vlti.

Si possessio. Inconcussa dicit glos.de facto qd itellige.i.p deiectionē.vt.ff.de vsuca.l.natura'r.nec de iure vt per vocationē in ius vt.s.ti.ij.l.j. ¶ In glo.vlti.ibi sz et si per ptorē.§.si.qd itellige vt ea.l.§.j.et qd i fine dicit valere decernimus dic.s.cum effectu vt.s.e.l.j.

Sancimus. De verbo ad verbū est.s.de resti.mili.l.fi.et dic vt ibi.

¶ Si aduersus creditorem. Rubrica.

Diuturnum. Pro declaratiōe vide Azo.in summa.e.et qd dixi.s.de pscrip.lon.tēp.aut.malefidei.et.e.ti.l.fi.in fi.et qd dicit corroboratū dic qr affuerūt illa q̄ ad lōgi tēporis pscriptionē requirunt et qd dicit iefficacē actionē dic.s.p obiectū exceptiōis pscriptiōis.No.ypothecariā pscribi lōgo tpe qd intellige si bona fide possideat respectu ipsius creditoris al's non pscriberet lōgo tēpore vt.ff.qui potio.in pigno.hab.l.qui balneū.§.fi.et no.j.de prescript.xxx.annoz.l.sicut in rem in glo.que incipit mala fide et c. potest ergo dupliciter dici mala fides vna vera et propria vt quando scit rem quam possidet alienam vel aliū obligatā esse et ista impedit pscriptionem longi tēporis etiā respectu ypothecarie vt ff.de acqui.pos.l.si quis fundū in penultimo et vltimo respōso et ita intelligitur dicta glo.que est in.l.sicut in rē. Alio modo dicitur mala fides ficta ex psona auctoris pueniens qui erat male fidei vt.ff.de vsucap.p emptore.l.ij.§.si defunctus et de diuersis et temp.prescri.l.cū heres.et tunc talis mala fides auctoris non impedit prescrip.lon.tem.in ypothecaria vt hoc titulo qui nō corrigitur per aut.malefidei et ad ipam aut.respōde et eā intellige vt ibi notaui. Oppo.glo.de.l.cū postulassem ff.de dā.infec.§.si.soluit multis modis. Dyn.et Cy.tenent illam q ibi creditor fuit absens ex iusta cā et sic audit per restitutionē.ante eē creditor est pñs cū quis mittit in possessionē ex secūdo decreto et statim sibi preiudicat vt.l.si finita.§.item queritur et.§.si qua et.l.hoc amplius.§.quesitū et.§.celsus.e.ti.si vo fuit absens admittit iure cōi vsqz ad.xx.ānos vt hic postea repellitur nisi fuerit absens ex cā que solet restitu.cōcedere vt dicto.§.fi.et.l.eor.eo.ti.Jaco.de are.breuius dicit q ibi nō loqtur de pscriptione sed de dñio quesito ex scdo decreto et ideo nō est cōtra. Querit glo.quare nō tollitur ypothecaria p vsuc.trienij vt.j.de pigno.l.vsucapio sicut p pscriptionē et dicit qr vsucapione querit directū dñium pscriptiōe non. Ista non est rō.istā in re obligata sunt duo iura pscriptibilia.s.ius dominij et ius pigno.et vnū pōt pscribi et aliud nō vt.ff.de acqui.pos.l.si qs fundum in fine.et pptera illud non pcederet quare cur pscripta pprietate ius pignoris nō pscribat.ius tñ pignoris et ypothecaria isto casu tollitur decēnio inter pñtes et.xx.inter absentes.pscribit eē dominio rei in totū sm pe.vt ibi dixi.s.de bonis maternis aut.nisi tricēnalis.vel sm cōem opinionē pscribit vtili dñio rei et pscribit ypothecarie tāto tēpore vt hic.sed queri pōt quare ypothecaria nō ita tollit triēnio in rebus mobilibus sicut decēnio in imobilibus posset dici q maior est negligentia et ita no.dicta.l.vsucapio. Itē qr in ypothecaria pscribit iuri ypothece qd est incorporale et incorporalia equiparātur imobilibus vt.s.de pscrip.lon.temp.l.fi.in fine. Usucapio aūt triēnij parata est ad mobilia tm vt.s.de vsucap.transfor.l.j.§.cū aūt. Itē queri pōt cū dominium rei mobilis tollatur triennio quare ius pignoris non tollit triēnio dicendū q vsucapere dominiū est vsucapere rem ipsam vnde possidendo rem vsucapitur res sed ius aliud a re ipa vt ius pignoris non vsucapitur vt.ff.de vsuca.l.iusto.§.non mutat. Ex predictis remanet soluta questio que fuit Bonoñ.quidam scholaris pignorauit librū suū cuidā vsurario. Usurarius pcario sibi concessit.ipse autem vendidit alteri scholari q triēnio possedit. Iste vsurarius ab isto emptore repetit ypothecaria dubitabatur vtrum posset.determinatum fuit q sic per ea que.s.dixi et q̄ notantur dicta.l.vsucapio. Ultimo querit glo.si rem mobilem tenui decēnio inter presentes vel.xx.inter absentes nūquid sit prescriptum ypothecarie glo.tenet q sic sm Jo.et idem tenet Azo in summa huius tituli i fine quia non consideramus subiectū sed ius cōtra qd pscribit qd cū sit incorporale vt.s.de prescrip.lon.temp.l.fi.tollitur spacio lōgissimi temp.Cy.Opi.yr.fuit i contrariū et moueri potuit hac ratione p vsucap.nō tollitur ypothecaria vt predictū est sed facit vsucapiētem dominum si factus est dominus:ergo amplius non prescibit et vsucapio non tollit ypothecariam apparet q in re mobili non procedit prescriptio.x.annorum cōtra ypothecariam sed.§.si quis seruum.in glo.allega.soluit et tollit rationem predictam.Ol.

Si debitori. Ibi iusta. Casus ablatiui et dic iusta possessiōe quia ignorās rē alij obligatā si eē sciret nō pcederet pscriptio long.tempo.vt dixi.s.l.pri. ¶ Item nota q ypothecaria quādoqz tollitur triēnio cū fiscus vendit rem obligatam vt suam:vt.j.titu.proxi.l.bene a zenone.quandoqz tollitur sex mēsibus.vt.j.de censib.censito.et perequat.l.fina.de hoc not.j.de prescrip.xxx.an.l.cum notissimi.in prin.glo.

¶ De quadriennij prescriptione. Rubrica.

¶ Super rubrica.Uide Azo.in summa.e. An det restitutio contra istā pscriptionē vide qd dixi.s.de resti.mili.l.neqz.An hec prescriptio currat contra ecclesiam dixi.s.de apostat.l.si quis defunctum.

Notum. Tria dicta hz et dic aut queritur de his q̄ sunt in vsu publico et illa nunqz prescribunt.vt.ff.de via publi.l.viam publicā aut de rebus fisci et tūc aut de incorporatis in pāmoniū fisci et non pscribūtur nisi quadraginta annis.vt.j.de prescript.xxx.anno.l.omnes.aut non sunt incorporate et tunc aut possidentur bona fide et titulo et vsucapiuntur et prescribuntur sicut res

cut res priuatorum: vt.ff.de vsuca.l.quāuis. vbi de hoc bene per Dy. vel res immobiles fisci.x.annis pscribunt cuz fiscus vbiqz sit presens. & sic tz Ja.de ra.aut nō possident titu. & bonafide & tūc aut querit de pscriptione a tpe quo vacauerunt & prescribunt.xx.annis: vt.ff.de diuer.& tēp.pscrip.l.in oībus aut de prescrip.a tpe quo facta fuit nūciatio fisco & tūc aut primus nūciator est corruptus & puaricatus a possidente & nō pscribit aut nō est corruptus & tūc possessor prescribit quadriēnio contra oēs deferre volētes vt.ff.de diuer.& temp.prescri. l.intra quattuor.vbi de hoc p Dy.nec ob.qp videatur interrupta prescriptio quadriennij quā nondum ceperat.vt ibi no.p Dy.& hoc scdm iura vetera hodie emptor securus est statiz vt s.l.proxi.&.l.fi.& de hoc etiam no.s.cōia.de vsuca.l.ij.& in summa huius ti.op.qp emens a fisco nō fit statim securus.s.de here.ven.l.j.non est cōtra qr hic dicitur qp emptor non potest cōueniri quasi res non esset fisci. Ibi dicit emptorem conueniri quasi teneatur vtilibus actionibus hereditarijs. Sed tūc ob. ff.de peti.here.l.nec vllam.§.item si quis.so.ibi loquit de venditore vniuersitatis vbi non est statim securus emptor. vl dic qp est correcta bm Pe. Item hic dicitur in.l.ij.qp si procu.fisci dicat vel confiteatur sibi solutū statim preiudicat fisco qd nō est in priuatis.sed dic qp rō est qr fiscus est locuples & soluēdo vt.ff.de fundo do.l.j.& ideo non presumitur spe future numerationis cōfiteri sicut alij. & ideo cōfessio statim pjudicat Cy. sed hec rō vera esset si confiteretur se obligando sed cū confitetur alium liberando non videtur bona ratio rc.

1 Imperator de causis suis non cognoscit.
2 Imperator an sit dominus omnium.
3 Imperator dicitur sanctissimus.
4 Imperium non est per successionem.

Bene a zenone. Duas habz partes In pma recitat effectum supioris.l. vsqz ad.§.ad hec. In scda q incipit in.§.sed scimus statuta in prima.l.in rebus vēditis tanqz fiscalibus prorogat ad res que tanqz patrimoniales cesaris vel auguste sunt distracte. Et qd dicit in.§.sed scimus ibi si & hoc expone.i.si transactio vel pmutatio fuerit celebrata. Deinde nota ibi & regale culmē qp impator rex dicit vt &.s.de summa trini.l.inter claras. Itē notat glo.qp imperator
1 tor † de causis suis nō cognoscit sed alij delegat & cōmittit cognoscere tū posset si vellet vt dixi.s.ne qs in cā sua iudi.l.vnica vbi etiam dixi de papa & alijs plātis an de causis eox possint cognoscere de hoc etiā dixi.s.de eden.l.pcurator.& de hoc plene p Inno.ex de vbo.sig.c.ex pte. Itē no.hic glo.illā qōem
2 vtrum imperator † sit dñs oīm de qua plenissime notaui.s.6 precib.impe.offe.l.quotiens.& qd hic dr oīa principis intelliguntur exponit Arch.s.fiscalia vel quo ad ptectionē vt no.p eum.ix.q.vlti.c.p principalē sic & alias dr oēs ecclesias eē imperatoris in aut.vt ecclesia romana centū annox gaudeat pscriptione circa prin.& ita etiam exponit.xxiij.q.viij.c.conuenior qd ibi exponit.s.quo ad ptectionē. Itē no.circa fi.huius
3 l.qp imperator † dr sanctissimus.& ideo cuz nascitur impator dicitur nasci auspicium lucis.s.de ferijs.l.oēs. Item colligit hic Cy.imperiū procedere p electionem bm vnum intellectuz sed non video qp hec.l.ad hoc faciat.& iō ipse dicit qp de forma electionis ipsius nihil reperit sed a populo romano simpliciter creabat.& qp olim p successionem esset imperiū facit qd dixi.s.ad.l.falci.l.iiij.& de dona.inter vir.& vxo.l.pe.v.& idem vr fuisse in imperatore.& ibi pulchra de regibus & eox successiōe notaui.dñs Ol.s.de offi.comitis rerū puatarum sup rubrica
4 collegit.& no.qp imperiū † nō sit nec fuerit p successionez qr sic confunderetur proprium patrimoniū principis cum imperio cuius ctrium apparet ex illo titu.& ff.de offi.procu.cesaris.& p hoc facit glo.que est de tutelis.l.tutela.& qd ibi dixi qp sit per electionem probat ex de elec.c.venerabilem.& ibi de hoc late not.p Ber.Inno.& Host.& Cōpo. Et sunt tres plati ecclesiastici & quattuor laici ad quos de iure & antiqua consuetudine spectat electio.s.archieps maguntinus colonen.& treueren. Laici sunt comes reni.dux saxonie.marchio brandeburgen. & rex boemie olim dux.& dicunt quidā qp rex boemie de necessitate non est vocandus nisi qn alij sex discordant.& hoc dicit Hosti.& cōsueuerunt dari versus. Maguntinus treueren.colonien.atqz palatin⁹ dapifer.dux portitor ensis. Marchio ppositus camere pincerna boemus hi faciunt regē seruātes ordine legem.de hoc etiam no.p Arch.Jo.an.& Card.extra de sententia & re iudi.c.ad aplice circa fi.lib.vj.& p eundē Arch. de supplenda negligētia prelatox.c.grādi.viij.q.j.c.moyses in glo.& per Arch.& iij.q.j.in summa in glo.adde vt.ff.qd metus cā. Sed predicta iura cōiter loquūtur de imperio & imperatore post trāslationē factā de imperio ad alamānos. Quid autem esset ante dictā translationē.& de ordine imperij & ptāte impali & papali pulchra notaui.s.de sum.tri.l.j.maxime v. non ob.electio populi.de hoc etiā bene in summa feudorū de succes.feudi.§.penul.& fi.& p Host.in summa de appel.§.quo decretalis vt debitus intelligat v.idoneo iudice.& de electiōe §.quis eligi v.nedum in prelatis. Utrum duo impatores vel duo pape possint esse simul & eodem tpe videtur qp sic.ff.de penis.l.fratres.de iure patro.l.diui fratres.de transact.l.impatores cū multis similibus. In ctrium vr qr ad imperium ideo deuentum est vt reipub.per vnū consuleretur: vt.ff.de origi.iur.l.ij.§.nouissime.& l.ctrie non clare probant qp eodē tēpore fuerint. Sed forte fuerunt successiue.sed qp duo fuerint eodez tempore videt expressum.xxj.dist.c.nunc aūt.& ibi de hoc not. in glo.& p Arch.& vij.q.j.c.non tm.al's non aūt in glo. In cōtrarium videtur.vij.q.j.c.in apibus.& ibi in gl.vbi etiā dr qp imperator grecox nō est verus imperator puto qp de iure vn⁹ tantum esse debeat p dictū caplm in apibus.& de offi.or.c.qm §.j.& ibi no.& si quo tpe duo fuerunt casuale & de facto fuit.sz quid si duo forent electi in discordia & qlibet administret an qlibet eorum possit dare priuilegia saltē ad hunc effectū vt valeant quousqz negocium pendet & videt qp sic rōne dubitationis cuius rōne interdum quis vtitur re nō sua & eā consumit qp alias facere non posset.vt.ff.de vsufruc.l.vsufructuariū.§. si viuarijs.& quis etiā rōne dubitationis vendicat rē non suā ff.de rei ven.l.item pompo.in prin.& instituta de rerū diuisiōe §.qp si frumentuz.& ibi notatur & cū disputatio est inter duos de legato eodem noīe vocatos quilibet pōt petere satisdationem de legato prestando.& tū certum est qp vni tm debetur vt ff.vt leg.no.ca.l.si dum eiusdem.& l.sed & ipsis.& de pto.stipu. l.paulus.§.j.& pter dubium ad vtriusqz hereditatē admittitur substitutus.ff.de bo.pos.bm ta.l.qui ex liberis.& de vulg. substitu.l.qui ex duobus.in prin.teneant ergo priuilegia per vtrūqz concessa saltem quo ad effectū medij tpis vt.ff.de offi. preto.l.barbarius.& s.de testa.l.j.libertas enim data ab eo q postea seruus apparet tenet vt.ff.qui & a qui.ma.lib.nō fiant l.competit. Et alienatio facta ab herede alienare phibito ppter proprium es alienum tenet donec heres viuit: vt.ff.de le. ij.l.peto.§.predium.& pro hac opinione facit.j.de sen.pas.l.j.& qd ibi notatur.& optime facit de iure patrona.c.cōsultationibus.& c.ex litteris.& qd ibi no.& de elec.c.querelā.cū ibi notatis. In ctrium vr neutrius valere pter dubiū: vt.ff.de testa. tute.l.duo sunt titij.de heredi.insti.l.in tps.§.quotiens.& qr se concursu impediunt.vt.ff.de vsufru.l.quotiens.& qr vterqz de statu suo dubitat.ff.de testa.l.de statu.de acqui.hered.l.heres institutus in fi.& l.sed & si de sua.§.cur aūt.& ad hoc de reg.iu. l.vbi repugnantia.nam etiam vero heredi mota controuersia alienatio est interdicta vt.ff.de peti.here.l.diuus.& fami.her. l.alienationes.dño Old.videtur in opere suo primo quaterno folio.vij.qp effectus concessionis ex euentu dependeat ex euentu ar.expressum.ff.de testa.tute.l.iure nostro.§.fi.ibi euētus iudicate rei declarabit rc.de solu.l.qui res in prin.ij.& iij. responso de rebus dubijs.l.quedam.&.s.de iudic.l.rem non nouam.& de ordine cognitionum.l.j.iij.v.& vj.sic dicitur etiā de diuersis sententijs datis a duobus delegatis quod vtraqz est in pendenti donec iudex competens vnam confirmet vt ff.de re iudicata.l.duo iudices.veritate enim apparente actū cum altero non subsistet.ff.de pactis.l.si tibi decem.§.cum possessor nec quantum ad hoc administratio quicquam facit vt.ff.de rebus eox qui sub tu.l.qui neqz.s.de tuto.& cura. qui nō satisdant.l.in dubiū et.l.vlti.& in qui.cau.in inte.restitutio nō est necessaria.l.si tutor.neqz eñ eadem est.p principe se gerētis & veri pricipis administratio vt.ff.de eo q p tutore negocia gerit.l.ij.& de doli excep.l.apud celsum.§.si quis non tutor.nec in hoc multū administratio facit quā cōstat obuius ius habere.j.de numerarijs & adiutoribus.l.actuarios li.xij. et ibi no.ff.de condi.indebi.l.si vrbana in penulti.responso de sol.l.qui hoiem.§.si nullo & p hoc quod notat Inno.extra de elec.c.nihil & de restitu.spo.c.i litteris veritate qppe apparente ei standū est opinione repulsa.liqt aūt priuilegiū cōcessum ab eo qui succūbit nō ɔcessum a pricipe sed tyrāno & ideo nullum vt.s.de epi.& cle.l.decernimus vbi de hac materia etiam notaui & plenissime.j.de sentētijs & interlocutionibus omniū iudicū.l.ij.Jo.an.in clemē.de iureiur.c.vnico vbi de ista materia ptātis iperial & papalis satis agit narrat se vidisse & hre litteras que de registro Inno.iij.dicunt extracte & manāt sup discordia electionis de qua loquitur.c.venerabilē ex de elec.

quarum vna dirigebatur platis ꝛ principibus alamanie altera specialiter magũtino continentes inter cetera ꝙ incõcussa consuetudo imperij facto certa rõni cõsona iuri subnixa ꝑ patientiam sedis aplice tolerata ꝛ per tolerantiam approbata hoc hꝫ ꝙ electis duobus in discordia vterqꝫ admĩstrat vt rex ꝛ omnem imperij iurisditionem exercet qḋ declarat ibi papa locum habere donec ꝑ papã alterius electio fuerit approbata vel reprobata Jo.an. Sed quid si duo electi ꝛ administratores. vt. s̃. sup eodem negocio eiusdem forme priuilegium cõcesserunt an cõcessio facta ꝑ ambos robur habebit ita ꝙ non pendeat ex euẽtu cũ certum sit vnũ ex eis ius habere videtur ꝙ non si em̃ rõ dubitatiõis iuris ꝛ facti impediunt ꝛ suspendunt vt probatum est in supiori q̃ne ergo quicũqꝫ sit exitus ex postfacto non cõualescit: vt. ff. de reg. iur. l. qḋ ab initio cuꝫ si. heres em̃ duobus testamẽtis eiusdẽ testatoris scriptus dubitans qḋ eoꝝ teneat ex neutro adit: vt. ff. de acqui. here. l. euꝫ qui duobus sic nec iste priuilegiatus ex alicuius cõcessiõe ius querit. Contrarium tenet Ol. qꝛ huic priuilegiato qualiscunqꝫ sit exitus q̃nis duorum sic electorũ videꝶ sufficienter esse prouisum. ff. de acqui. here. l. cum heredes. §. fi. ꝛ de cõdi. inde. l. iul. non solum em̃ declaratione iur. alterius cõpetenter. immo etiam ex noua acquisitione ius priuilegiati solidatũ videꝶ vt. ff. de vsuca. l. cum vir predium de fundo dot. l. penul. de rei vendi. l. si a titio. de doli excep. l. apud celsum. §. si a titio. ꝛ ad trebel. l. filiam fratribus. est etiam a iure admissum ꝙ quis sibi in oẽm euentum prouideat. ff. de vulg. ꝛ pu. substi. l. coheredi. §. cum filie. de testa. mili. l. iij. in fi. ꝛ de testa. manumis. l. si iure cum similibus. Sed an obediendum sit imperatori nõ legitime cõsecuto imperium videtur ꝙ sic. xxiij. q. j. c. quid culpaꝶ Archi. ibi tenet ꝙ nõ. Sed an imperator possit cõferre beneficia vel ecclesiasticas dignitates glo. tenet ꝙ non. xvj. distin. c. vlti. §. huic etiam. ꝛ ibi de hoc ꝑ Arch. Jrium vꝰ innuere glo. x. dist. c. imperium. Specu. dicit de ꝑben. §. restat v̄. Jtem not. ꝙ imperator hꝫ priuilegium qḋ vidit bullatum ꝙ in qualibꝫ ecclesia alamanie possit facere recipi vnum. Jtẽ quilibet eps in promotione sua aliquid consueuit dare imperatori: vt not. in glo. lxiij. dist. c. agatho. Jtem Card. no. extra de preben. c. lꝫ lib. vj. ꝙ reges laici ex longissima consuetudine possunt conferre beneficia ecclesiastica immo ꝙ plus est oẽs clerici ꝛ ecclesie antiquitus suberant imperatori vt predictum est ꝛ probatur in aut. vt ecclesia romana centum annoꝝ gaudeat prescripꝶ circa prin. ꝛ no. per Jnnoc. extra de ma. ꝛ obe. c. ij. et ibi not. quis eos exemerit a iurisdi. imperij. dicit em̃ ꝙ hoc factũ fuit volũtate imperatoꝝ quod forte in preiudicium imperij ꝛ successorum facere non potuissent. ꝛ ideo ipse Jnnoc. subijcit ꝙ exempti fuerunt a deo ꝛ potuerunt: etiã ꝑ cõstitutiones pape eximi tanq̃ res spũales quibus ipse papa preest vt ibi no. per eum ꝛ an saltem quo ad tpalia hodie subsint imperio dixi s̃. de epi. ꝛ cle. aut. statuimus. Eodẽ modo posset dici de elecꝶ pape. nam olim eligebatur ꝑ imperatorẽ: vt expresse habetur lxiij. dist. in synodo. vbi de ista materia satis not. in glos. ꝛ per Archi. ꝛ. xxiij. dist. Jn noĩe dñi. ꝛ ista forte priuilegia ꝑdit imperium de facto potius q̃ de iure ꝑpter lõgã vacationẽ eiusdem ꝛ potentiam ꝛ prudentiã summoꝝ pontificũ ꝛ aliorũ ꝑsidentium romane ecclesie. tꝫ etiã glo. in. d. c. in synodo ꝙ imperator potest ecclesijs cõcedere priuilegia libertatis ꝛ exẽptionis: vt eꝶ de in integ. resti. c. auditis. ꝛ ibi in glo. ꝛ latius pꝰ Jnno. qḋ verũ videtur posse dici in tpalibus in spũalibus secus extra de decimis. c. dudum. ꝛ. c. tua. ꝛ no. extra de ꝑscrip. c. veniens. Jtem papa submittit se iurisditioni imperatoris vt no. dicto. c. in synodo. ꝛ. e. dist. c. adrianus scḋo. ij. q. vij. nos si incõpetenꝶ. Dicitur etiã imperator defensor aduocatus ꝛ patronus ecclesie vt eo. ti. c. adrianus. ꝛ. d. c. venerabilem. ꝛ notatur xxiij. q. v̄ij. c. igitur. Jtem filius. xxiij. q. vlti. cõuenior circa fi. Jtem ecclesia tenetur soluere tributũ imperatori. xxiij. q. viij. c. tributum. de censibus. c. oĩs anima. ꝛ. x. q. j. c. magnuꝫ. Multos casus spãles in quibus imperator dispẽsare potest notat Specu. de legato rubricella de dispẽsatione. §. sunt quoqꝫ. v̄. princeps quoqꝫ qḋ ipse Specu. traxit a libello composito per Jo. de deo sup dispensatione rubricella de dispensationibus principum vbi plenius notatur de dispẽsatione dñi pape ibidem etiam notatur de dispensatione dñi pape. ꝛ in Spec. sub dicto ti. de legato rubricella de dispensa. §. nunc dicenduꝫ est de dispen. dñi pape ꝛ pulchra ꝛ multa de imperatore ꝛ imperio notat Py. in prin. libelli sui disputatoꝝ quẽ hic nõ repeto sed ibi recurratur. An papa habeat aliquam superioritatẽ in imperatore videtur ꝙ sic quo ad ea que spiritualia sunt et peccatum contingunt. vt extra de iudi. c. nouit cum ibi notatis per Ber. Jnno. ꝛ Host. ꝛ alios ꝛ rõne peccati posset eum deponere: vt extra de re iudica. c. ad apostolice. lib. vj. cum ibi notatis per Ber. Jnno. Arch. ꝛ Jo. an. ꝛ Card. de hoc etiam notatur ꝑ Host. in summa de elec. §. quis eligi ver. iiij. ꝛ v̄ꝭ. sequentibus. ꝛ notatur etiã ꝑ Jnn. eꝶ de voto. c. ꝙ sup ꝙ papa potest priuare imperatorem ꝛ reges si nimis grauãt subditos ꝛ pro hoc bene. xv. q. vj. c. si alius. ꝛ. ij. q. vj. c. nos. ꝛ Ambrosiꝰ excõicauit imperatorem de delicto in sua dioc̃. cõmisso extra de rapto. c. j. in fine magne glo. ꝛ ideo quilibet eps videtur ẽe maior imperatore vt. lxiij. dist. c. valentinianus. ꝛ ibi in glos. ꝛ pro hoc. xcvj. dist. c. duo sunt cum ibi notatis. ꝛ ad hoc extra q filij sint legitimi. c. ꝑ venerabilem. xxiij. q. v. c. administrator de foro competenti. c. ex tenore. de supplenda negligentia prelatorum. c. grandi. lib. vj. ꝛ de hoc notatur ꝑ Card. de offi. leg. c. j. lib. vj. ꝛ de ista superioritate satis notaui de summa trinitate l. inter claras. alꝭ incipit gloriosissimo. Quilibet etiam epus est iudex ordinarius regis francie ꝛ alioꝝ regũ ꝛ maxime illi in cuius diocesi habent domicilium extra de maio. ꝛ obedi. c. omnes. ꝛ ibi notatur. ꝛ per Arch. de sententia excõmu. c. quicunqꝫ. lib. vj. Jtem habet papa superioritatem ad imperatorem qꝛ prestat sibi iuramentũ fidelitatis. lxiij. dist. c. tibi dño. ꝛ not. etiam forma illius sacramẽti ꝑ Rof. ti. de sacramento fidelitatis qḋ prestat impator pape vbi dicit se vidisse Fredericũ imperatorem ꝑstare honorio pape. M. ccxx. de quo iuramento satis habetur ꝛ notaꝶ in clemen. de iureiur. c. vnico vacãte etiam imperio papa se de impio intromittit de quo plene notatur ꝑ Jnno. de foro competenti. c. licet ex suscepto. ꝛ de ista superioritate habetur eodẽ libro de snĩa ꝛ re iudi. c. pastoralis circa fi. Nunc illam duram ꝛ subtilem q̃nem aggredior vtrũ imperator ex sola elec. concordij vel a maiori parte facta dicatur verus imperator ꝛ omnimodã administrationem ꝛ ptãtẽ habeat circa priuilegia concedenda ꝛ omnia alia an vero indigeat confirmatione vnctione examinatione confirmatione coronatione pape. Et arguitur primo ꝙ sic qꝛ quorum est idem immediatum ꝑ se principium neutrum ab altero dependet sꝫ papa ꝛ imperator sunt huiusmodi ergo ꝛc. prima propositio est per se nota. qꝛ eius contraria implicat contradictionẽ. Secunda ꝑbatur qꝛ imperator assimilatur in terris deo celesti vt no. in glo. s̃. de sacrosan. eccle. l. iubemus nullam. ꝛ pro hoc in aut. quomodo oporteat epos in princi. ꝛ de instru. cau. §. quoniam igitur imperium. xxiij. q. iiij. c. quesitum. x. dist. quoniam idem ꝛ videtur expressum. xcvj. dist. c. cum aduersus. ꝛ vtrobiqꝫ no. ꝛ. e. dist. c. duo sunt. ꝛ. c. si imperator. Ex quibus expresse colligitur ptãtes papalem et imperialem fore distinctas ꝛ neutram ab altera pendere tanq̃ ab eodẽ principio ortũ habentia. ꝛ ad hoc facit qḋ notaui. s̃. de summa tri. l. inter claras alꝭ incipit gloriosissimo vltra prin. hoc etiã est exꝑssum. xciij. dist. c. legimus circa medium vbi exercitus facit imperatorem ꝛ ibi hoc clare tenet glo. ꝛ. lxiij. dist. quãto. hoc etiã clarissime probatur in textu ꝛ glo. d. c. quoniam idẽ. x. dist. ꝛ ad hoc bene facit. viij. dist. quo iure extra de iudi. c. nouit in prin. ꝛ ibi in gl. ꝛ ꝑ Jnno. ꝛ Compo. qui filij sint legitimi. c. cãm que secundoꝝ ibi in glo. Jtem idẽ probatur sic q̃ñ aliquid est in aliquo ꝑ approximationẽ alterius fortius ꝛ potentius est in eo per cuius approximationem consequitur sed in aliquibus dignitatibꝰ est spãle priuilegium ꝙ propter approximationẽ ꝛ vicinitatẽ ad principem ex sola electione plenissimũ ius consequũtur vt patet in dignitate patritiatus ꝛ ꝯsulatus ergo multo fortius est in principe. prima ptꝫ. secũda ꝑbatur in aut. cõstitutio que de digni. §. j. ꝛ. j. de decu. l. vlti. li. x. Jtem illud qḋ est maximũ in imperio est. l. condere generalẽ. ꝛ hoc ei soli competit: vt. s̃. de legib. l. fi. Sed leges potest statim post electionẽ condere vt ꝑbatur. ff. de excusa. tuto. l. sed ꝛ reprobari. §. j. ibi diuus pater meus ingrediens mox in principatum cõstitutiones honores ꝛ immunitates certificauit pro hoc in aut. hec cõstitutio interpretatur de his qui ingrediuntur ibi ipso ingressu ꝛc. lxiij. di. tibi dño qḋ caplm̃ factum fuit ante cõsecrationẽ imperatoris illius: vt ibi ptꝫ. Si ergo potest legẽ ꝛ cõstitutionẽ facere multo fortius alia minora per regulam iuris nõ dꝫ cui ꝙ plus est Jtem electio que fit hodie per prelatos ꝛ principes vt predictum est successit loco illius que olim fiebat ꝑ populum ergo eius dꝫ esse nature vt instituta de acꝶ. §. fuerat. ꝛ de dona. qui id qḋ. sed ex illa nullo extrinsecus expectato consequebaꝶ ius plenissimum: vt. ff. de origi. iur. l. ij. §. deinde qꝛ difficile. ꝛ. d. c. legimus ergo. ꝛ ex ista ꝛ hec ratio cõfirmatur ex. l. seie. §. gaio de fundo instruc. ꝛ instrumento lega. Preterea erubescere debet qui sine lege contrarium dicit in aut. de trien. ꝛ se. §. consideremus. sed dicat tenens contrarium que lex hoc dicat. c. venerabilem extra de electi. quod ad hoc magis allegatur hoc non dicit. s. quod confirmetur licet de vnctione consecratione ꝛ coronatione

et coronatione dicat videtur ergo.c.illud saltem cõcedere ꝙ
ex electione habeat imperator illa que hꝫ electus cõfirmatus
non tñ consecratus ar.etiam de decur.l.si quos. Sed illis cõ
petunt oĩa que sunt iurisdi.vt extra de elec.c.nosti.⁊.c.trans-
missam ergo ⁊c. Item probatur arguendo a cõi noĩe ꝙ lꝫ vt
ff.de verbo.sig.l.anniculus.statim em̃ post electionem vocat
rex romanoꝝ ⁊ sic se scribit ⁊ ei scribitur etiam ꝑ papam ergo
habet regere:vt.ff.de ver.sig.l.tugurij si sic quasi regimẽto in
eum translato dicetur illa posse que potest legitimus impera
tor.vt.ff.de offi.prefec.pre.l.j.ibi regimentis reipublice in pri
cipẽ translatis hoc etiam iudicat verbũ romanoꝝ si sic ex tũc
est verus imperator ⁊ incipiunt anni imperij vt in auẗ.vt pre
ponatur nomen imperatoris.§.j.ibi prima die qua nos deus
romanorum preposuit rebus. Item pro hoc qꝛ sicut matrimo
nium cõsensu perficitur.vt.ff.de re.iu.l.nuptias.sic ex mutuo
consensu eligentium ⁊ electi ius plenum cõsequitur impera-
tor pro hoc.j.de decu.l.si quos.lib.x.⁊ pro hoc qđ no.extra de
elec.dudum in glo.no.ergo.ꝙ ex quo rex administrat ⁊ est bo
na argumentatio matrimonij carnalis ad istud intellectuale
q' sicut maritus est defensor vxoris vt insti.de iniurijs.§.pa
titur ita imperator reipublice ⁊ singuloꝝ ⁊ maxime ecclesiaꝝ
vt predictum est ⁊ eoꝝ qui se iuuare non possunt:vt.s.đ inof.
testa.l.si quis filium in auẗ.vt iudic.sine quoquo suffragio in
princi.cum si. Item pro hoc facit fauor publicus q ex hoc ha-
betur in auẗ.vt litigantes iurent ibi neqꝫ em̃ ⁊c.alibi etiam ꝑ
ꝑter fauorem publicum cepta habentur pro cõpletis vt.ff.de
vsuca.l.in vsucap.⁊ de minor.l.iij.§.minorem. Itẽ ad hoc fa
cit in vsibus feud.de pace iura.fir.§.fi.vbi mãdatur ꝙ ei obe-
diatur ꝙ non esset nisi iurisdi.haberet vt in auẗ.vt oẽs obe.iu
dici prouincie. Si ergo hꝫ iurisdi.ergo imperialem nã iurisdi
tio alia plena vt ordinariorum in subditos sibi alia plenior vt
proconsulum presidum ⁊ alioꝝ superiorũ alia plenissima vt
imperatoris vt no.in summa de iurisdi.om.iudi. In ꝯriũ vr
⁊ arguitur sic nihil operatur anteꝙ̃ sit.ff.de colla.bonorũ.l.j.
de ventre inspi.l.j.§.ex hoc rescripto.⁊ de noua.l.quotiẽs.sed
imperator in coronatione dicitur oriri ⁊ sic incipere esse vt.s.
de ferijs.l.omnes.ibi vel ortus imperij ꝑtulerunt ⁊c.⁊ ibi no.
in glo.que exponit.i.coronatus ergo ante hoc non operatur q̃
ad imperatorem pertinent de hoc etiam per Jo.an. super da
ta lib.vj. ¶ In gl.scire debes ⁊ ꝙ coronari debeat triplici co
rona notatur per eum in clemen.de iureiur.c.j. Secundo pro
batur sic furtiuus est oĩs actus ⁊ illicitus qui exercetur in re
preter voluntatem dñi vel custodis etiam si exerceatur ꝑ euꝫ
cui debet traditio fieri vt.ff.de acquir.pos.l.si ex stipulatione
⁊.s.e.l.nec ex vera. Sed per christum beato petro ⁊ successori
bus suis tradita sunt vtriusqꝫ regni gubernacula celestis.s.⁊
terreni.xxij.dist.omnes.xv.q.vj.alius.⁊.c.nos sanctorum.⁊.c.
iuratos.⁊.j.q.iij.quia prelatus in prin.⁊.d.c.ad apostolice de
re iudicata libro.vj.quicunqꝫ ergo sine voluntate successoris
beati petri terreni regni gubernaculum assumit rem illicitaꝫ
facit.⁊ hoc bene probat per rationes Inno.d.c.licet ex susce-
pto de foro competenti ⁊ probatur extra qui filij sint legitimi
c.per venerabilem. Item probatur qꝛ in psalmo.cxxxv. dicit
qui fecit luminaria magna solem in potestatem diei lunam et
stellas in potestateꝫ noctis in quo transumptiue significatur
sacerdotium ⁊ imperium vt per solem imperium significetur
per lunam sacerdotium demonstretur vt extra de maio.⁊ obe.
c.solite. luna autem nõ lucet nisi per influentiã solis ergo nec
imperator nisi per influentiam a papa. Et ad hoc bene facit
hec.l.in fine dum dicit imperiales suscepimus infulas vt di-
catur infula quasi influa siue influentia.⁊ de istis infulis ha-
betur.s.de iudeis.l.fi.⁊.vt omnes tam ciuiles ꝙ̃ militares iu-
dices.l.j.in prin. Idem probatur sic nullum imperfectuꝫ ope
ratur perfecte a'ꝰ perfectum ab imperfecto non dignosceret
est enim perfectum ⁊c.vt.ff.de verbo.sig.edificia.§.perfectissi
me.perfectum autem non est cui aliqua particula deficit vt.s.
ad sil.l.cum silleianum. ⁊ probat philosophus.v. methaphi-
sice.c.de perfecto.⁊ hoc etiam probat.l.dicens neqꝫ balneum
aut theatrum fecisse intelligitur qui ei propriam formam que
ex consummatione ꝯtingit non dederit.ff.ad.l.falci.l.si is qua
dringenta.§.quedam.sed constat ꝙ ante approbationem vn-
ctionem ⁊ coronationem aliqua pars dignitati imperiali defi
cit alioquin esset superflua ꝙ nemo sane mentis probabit:vt
ff.de euic.l.si ita quis stipulãti.⁊ de capti.⁊ postli.reuer.l.post
liminij.ius ergo non est perfecta ⁊ sic non potest perfecte im-
perialia operari ꝙ posset si ea q̃ sunt iurisditionis libere exer
ceret cum tota sua potestas in hoc consistat. Idem probat sic
quotiens sunt duo gradus successiui adinuicem ordinati exi-
stens in vltimo non dꝫ attingere ea que sunt primi sicut diaco
nus ea que sunt epi vel presbiteri.xciij.di.diaconus.⁊.c.se. ne
vni cõmissum alius surripiat.s.de testa.l.consulta diualia.at
in electo in imperatore est considerare duos gradus vnuꝫ in-
quantum est rex alterum inquãtuꝫ promouendus est impera
tor:vt.d.c.venerabilem.de elec.⁊ clarius.d.c. in noĩe domini
xxiij.dist.ibi dilectissimi filij nostri habent ⁊c.existens ergo in
primo gradu.s.regis non vsurpabit que sunt secũdi.s.imperij
Item idem probatur sic preceps ⁊ ꝑmature vtitur quis gla-
dio ante efficacem cõmissionem eiusdem.ff.de offi.procõ.l.ob
seruare.§.fi.ar.j.de execu.rei iudi.l.j.⁊ qs administrationi im
prudenter se immiscet ante administra.decretam.s.arbi.tu.l.
fi.⁊ in auẗ.vt hi qui ob.se habere perhibent res minorũ.§.pe.
sed vt probatum est.s.vterqꝫ gladius est apud ecclesiã quod
no.per verba apostoloꝝ in quorum ꝑsona ecclesia designatur
ecce gladij duo hic.s.in ecclesia ⁊ christus dixit non superflua
esse sed dixit sufficit. ⁊ ideo cum petrus gladium exercuit ne-
quaqꝫ vt abijceret iussit sed vt in vaginam converteret quasi
exercitium ꝓhibens nõ imperium auferens.exercitiũ aũt im
peratori cõmittitur in approbatione vnctione ⁊ coronatione
ar.ff.de milita.testa.l.ex eo.⁊.l.si titius.⁊ in auẗ.de defen.ciui.
§.interim.ergo ante hãc cõmissionem administrare nõ potest
vt hic.⁊ ad alia ad hanc materiã facietia ꝓbantur in extraua
ganti bonifacij.viij.que incipit vnam sanctam. Et Hug.hoc
tenet qui satis diffuse de hoc notat.d.c. cum ad verũ.xcvj.di.
Arch.dicit Lauř.fuisse in ꝯria opinione vt ipse recitat in.d.c.
quoniam idem.x.dist. Quid ergo in tanta iurium doctorum ⁊
glo.varietate tenebimus.dñs Old.sequebatur opinionem ꝙ
administrare non posset per iura ⁊ rõnes ad hoc.s.adductas
In eadem opinione fuit Hosti.ex de verbo.sig.c.sup quibus-
dam.⁊ de hoc satis not.ꝑ eum in summa qui filij sint legitimi
§.fi.⁊ de elec.§.a quo confirmanda sit de potestate eandẽ opi
nionem sequi videtur Bert.in.d.c.cãm.querit secundo extra
qui filij sint legitimi in glo.sic pꝫ in fi.vbi de hoc satis notatur
Hoc etiam tenet clare Specu.de legato.§.nunc ostendenduꝫ
que sint interdicta legato ver.xxxix. approbat electum in im-
peratorem.⁊ de rescripti ꝑsentatione.§.rõne aũt cause v̈.item
ꝙ obtentum est ab imperatore nõdum coronato vbi de hoc sa
tis no. Et ꝑ eundem in apparatu suo sup decretali vbi pericu
lum Grego.x.que est hodie de elec.lib.vj.⁊ ꝑ Galeotũ de re-
scriptis circa fi.v̈.item obijcitur. Jo.an.etiam hanc opinionẽ
sequi videt in.d.c.vnico de iureiuran.in clemen.in glo.que in
cipit. Istud est contra Idã.licet in glos.alia que incipit roma
nos vt sequitur non firmet pedem.de hoc etiam tangitur per
eum extra de elec.c.auaricie.lib.vj.in glo.que incipit omniuꝫ
cum indefinite loquatur. Contrariam opi.tenuit Jac.de are.
qui hanc questionem publice disputauit ⁊ cuius disputatio-
nem inseruit hic Cy.qui eandem opinionem clare hic sequi-
tur. Eandem opinionem sequitur Guilel.naso. in dicto.c. ve
nerabilem qui dicit ꝙ eligẽdo cõfirmat sicut dñs papa dicto
c.in noĩe domini:xxiij.di.quia sacerdotiũ ⁊ imperiũ parũ di-
screpant in auẗ.de eccl.rerũ aliena.§.sancimꝰ nec hꝫ aliqueꝫ
supiorẽ in tẽporalibus vt extra de ap.c.si duobus. Et tenet ꝙ
priuilegia per eũ cõcessa valeãt etiã si cassaret eius electio vt
extra de preben.c.dilectus et hoc qñ electus est in concordia
vt extra de elec.c.nihil.G.naso. Hanc etiã opi.seq vr̃ Inno.
d.c.venerabileꝫ. In glo.ar.ꝙ sicut pōt vbi hec verba ponit.
Credimus tamẽ ꝙ si imperator corõnã in loco debito recipe-
re non possit nihilominus auctoritate ministrãdi ab archiepo
Colonieñ.posset recipere vel sua auctoritate quã hꝫ ex electio
ne hec ibi. Et hãc opinionẽ veriorẽ puto per iura ⁊ rõnes ad
hoc adductas ⁊ maxime auctoritate dicti dñi Inno.⁊ alioꝝ
hoc tenentiũ alias seqretur maxima absurditas qꝛ cũ imperi
um ⁊ imperatores fuerit ante papã ⁊ ante aduẽtũ xp̄i vt.xxj.
di.cleros ⁊ dicebãtur tũc põtifices vt ibi apparet.x.di.e.de ca
pitulis ⁊ multi etiaꝫ tẽpore pape fuerunt non confirmati nec
coronati ab eo immo eligebãt papã vt ꝑdictũ est videretur ꝙ
gesta per eos nõ valuissent ⁊ sic leges ciuiles ⁊ multa subuer
terentur. hanc etiam opinionem sequitur quidã magister Jo.
parisieñ.et dantes de florentia vt dixi.s.de sum. trini.l.j. ver.
ꝙ ex sola elec.et.j.subȷ̃ciã.de hoc fuit magna concertatio tpe
Jo.xxij.et successoris sui Benedicti duodecimi inter eos et
dominum Lodouicum de bauaria electũ in imperatorem et
me existente tunc in romana curia audiui magnos prelatos ⁊
etiam laicos vtroqꝫ iurisperitos in hanc opinionem inclinare
tanqꝫ veriorẽ et sup hoc idem dñs Lodouicus fecit legẽ q̃ se-
quitur licet iur̃ vtriusqꝫ testimonia manifeste declarẽt iperia
lẽ dignitatẽ et ꝑtãtẽ immediate in filio dei ab ãtiquo ꝓcessisse
et deũ ꝑ imperatorẽ ⁊ reges mũdi iura humano generi apte
tribuisse et ꝙ imperator ex sola electione eoꝝ ad quos ꝑtinet

verus efficitur imperator nec alicuius alterius eget cōfirma
tione seu approbatione qm̄ in tēporalibus superiorem nō hꝫ
in terris. Sed eidem subsunt nationes ⁊ ipse dn̄s noster Je-
sus christus mandauerit que sunt dei deo ⁊ que sunt cesaris
cesari fore reddenda q꞉ tn̄ quidam auaricie ⁊ ambitionis ce-
citate deuicti ⁊ nullius scripture intelligentiā se habere dicē
tes sed diuertentes a tramite recti sensus in quedaꝫ iniqua ⁊
praua cōmēta ⁊ in assertiones detestabiles prorūpunt cōtra
ptātem ⁊ autoritatem imperialem ⁊ iura imperatorꝝ electorū
⁊ aliorū principū ⁊ imperij fideliū cōmittentes fallaciter asse
rentes ꝙ imperialis dignitas ⁊ ptās est a papa ⁊ ꝙ elect⁹ in
imperatorem nō est verus imperator nec rex nisi prius ꝑ pa-
pam siue sedem aplicam cōfirmetur approbet̄ ⁊ coronet̄ ⁊ per
huiusmodi prauas assertiōes ⁊ pestifera dogmata hostis an-
tiquus mouet lites ⁊ iurgia suscitat contētiones pariat. ⁊ se-
ditiones procuret. Ideo ad tm̄ malū euitandū de cōsilio ⁊ cō
sensu electorum ⁊ aliorꝝ principum imperij declaramus ꝙ im
perialis dignitas ⁊ ptās est immediate a solo deo ⁊ ꝙ de iure
⁊ imperij cōsuetudine antiquitus approbata est postq̄ aliqs
eligitur in imperatorem siue regē ab electoribus imperij con-
corditer vel maiori pte eorūdem statim ex sola electione est ve
rus rex ⁊ imperator romanorꝝ censendus ⁊ noīandus ⁊ eidem
debet ab oībus imperio subiectis obediri ⁊ administrandi iu
ra imperij ⁊ cetera faciendi que ad imperatorē verū pertinēt
habet plenariam ptātem nec pape siue sedis aplice aut alicu
ius alterius approbatione cōfirmatiōe autoritate indiget vel
cōsensu ⁊ hac imperpetuū valitura lege decernim⁹ vt electus
in imperatorem cōcorditer vel a maiori parte electorū ex sola
electione censeatur ⁊ habeat ab oībus pro vero ⁊ legitimo im
peratore ⁊ eidē ab oībus subiectis imperio debeat obediri et
administra. ⁊ iurisditionem imperialē ⁊ imperialis ptātis ple
nitudinem habeat ⁊ habere ac obtinere ab oībus censeat̄ ⁊ fir
miter asseratur. Quicūqꝫ aūt cōtra hoc declarata decreta vel
diffinita aut aliqd̄ eorꝝ asserere seu dicere aut asserētibus seu
dicentibus cōsentire vel eorꝝ mandatis vel litteris vel prece-
ptis obedire p̄sumpserint eos oībus feudis que ab impio de-
tinent ⁊ oībus gratijs iurisditionibus priuilegijs ⁊ immuni-
tatibus a nobis vel p̄decessoribus nostris eis concessis ex nūc
priuamus ⁊ ipso iure ⁊ facto decernimus esse priuatos. Insu
per eos crimen lese maiestatis decernimus incurrisse ⁊ penis
oībus impositis crimē lese maiestatis cōmittētibus subiace-
re datum in colonien̄. ciuitate alamanie die. Jo. an. in. d. c. vni
co de iureiuran. in dicta glo. que incipit romanos vt sequitur
recitat Host. scripsisse sup. d. c. sup quibusdā. de verb. sig. qd̄
vidit in alamania per principes iudicari ⁊ teneri p̄dicta fore
vera. Ego etiaꝫ existēs in romana curia vt p̄dixi vidi sup hoc
litteras electorꝝ ⁊ principū declaratorias predictorꝝ quas bre
uitatis cā cū sint prolixe hic ponere nō decreui. Qui vult vnā
opinionem tenere rōnibus alterius posset breuiter rn̄dere et
dicere posset rōnibus alicuius ptis standū nō fore q꞉ q̄si oēs
aut sunt edite a romanis pōtificibus aut ab imperatorib⁹ nō
dico volūtarie q꞉ sacrilegij instar esset ⁊ dicere nō est meū. sed
nouit ille q nihil ignorat. presidētes em̄ romane eccl'ie eorum
astuta ⁊ sagaci prudentia ſm temporū varietatē sua variaue
runt statuta mō imperiū sublimādo mō paulatiꝫ deprimēdo
de tpe in tp̄s ſꝫ cōsiderato initio cuiuslibet puto ptātes fuisse
distinctas ⁊ si quelibet fuisset contēta suis limitib⁹ ⁊ vna alte
ram coadiuuasset sicut facere tenent̄ puto ꝙ pax esset in vni-
uerso orbe. Verū q꞉ materia alta est ⁊ subtilis q vult tenere ꝑ
tem imperatoris ꝙ in nullo egeat a papa. ad ar. ꝯria potest
responderi ⁊ primo ad primū de. l. oēs. s̄. de fer. vbi exponitur
ortus. i. coronatus potest dici ꝙ nō est bona expositio immo or
tus ibi proprie accipit̄ vel dato etiā ꝙ expositio bona esset nō
tamen sequitur ꝙ ante coronationem administrare non pōt.
Nam ⁊ papa coronatur ⁊ cōsecratur ⁊ tn̄ ante hꝫ administra
tionē vt. xxiij. dist. c. in noīe dn̄i v̄si. plane. ⁊. lxxix. dist. c. si qs pe
cunia in fi. ⁊ ꝓ hoc pꝫ rn̄sio ad hāc. l. in fin. lꝫ ⁊ aliter. j. soluam
Non ob. scdm̄ q꞉ verum esset vbi imperium haberet dependē
tiam a papa sed istud negatur ⁊ dicit̄ ꝙ immediate a solo deo
qd̄ pꝫ q꞉ fuit etiam ante papā ⁊ imperatores tunc appellabā
tur pontifices ⁊ etiam sacra ministrabant vt probatur. d. c. cle
ros. xxj. dist. ⁊. x. disti. de capitulis ⁊ insti. de rerū diuisione. §.
nullius. ⁊. ff. e. l. fi. ⁊ ibi in glo. ⁊ in Specu. dicto ti. de legato. §.
nunc ostendendum. v̄sicu. xxxix.. ⁊ hoc valde bene probatur ꝑ
magistrum Jo. parisien̄. in libro quē cōposuit de ptāte papa-
li ⁊ imperiali. c. iiij. vbi querit qd̄ fuerit prius regnum vel sa-
cerdotium ex quo libello opinio predicta mirabiliter bene et
subtiliter probatur. ⁊ ad cōtraria rn̄detur que hic breuitatis
causa non transcribo sed ad ipsum recurratur. de hoc etiam
subtiliter ⁊ pulchre tractat dantes in libro quem composuit
de necessitate monarchie tertia qōne vtrum monarchia imme
diate dependeat a solo deo vbi tenet opinionem predictā. Nō
obstat hec lex in fine que de infulis loquitur ꝙ glos. hic sumit
pro corona q꞉ lꝫ dicat priuilegium retrotrahi vsqꝫ ad illud tē
pus quo imperialis ⁊c. non tn̄ sequit̄ ꝙ nō valent gesta ante
nam eodem modo potuissent dicere ꝙ valerent retro ꝑ annū
vel q꞉ vt predictum est dato ꝙ esset vera expositio tn̄ corona
nihil addit ad administrationem nedum q꞉ salua pace gl. iste
infule de corona non intelliguntur sed intelligunt̄ de ipa ad-
ministra. siue dignitate qd̄ pꝫ q꞉ etiam alij magistratus q non
coronantur suscipere dicūtur infulas vt probatur dictis. ll. d̄
iudeis. l. fi. ⁊ vt oēs tam ciuiles quā militares. l. j. in prin. j. de
tempo. ap. l. ij. de decur̄. l. fi. ⁊ sic exponit̄. j. de premicerio. l. fin.
in fi. licet enim imperator ſm veritatem recipiat tres coronas
ferream in alamania in modoecia Mediolanen̄. dioc̄. argen-
team. ⁊ auream in romana: vt etiam no. per Jo. an. in. d. c. vni
co de iureiuran. in clemē. de vltima corona habetur etiam in
vsibus feudorꝝ de pace iura. fir. §. fi. tn̄ iste coronationes ma-
gis sunt honoris ⁊ solēnitatis cā non necessaria administra-
tionis imperialis. ⁊ ex p̄dictis pꝫ rn̄sio ad tertiuꝫ ar. Non ob.
quartum ꝙ qn̄ noīatur ⁊ est rex non debeat vsurpare nomen
vel administrationem imperij q꞉ ista noīatio regis ⁊ principis
nihil operatur. Nam imperator hac. e. l. rex appellatur ibi re-
gale culmē ⁊c. s̄. ne quis vela regia ⁊c. ⁊ negatuꝫ est supra ista
a papa dependere sed immediate a solo deo. possumus ergo
dicere ꝙ cōsecratio pape ⁊ inunctio operant̄ vt spūalia bona
seu dona ⁊ spūssancti gratiam conferat ⁊ vt augeatur inte-
rius qd̄ exterius vnctio prefigurat vt ex̄ de sacra vnct. ⁊. lxv.
distin. c. j. non aūt vt ex coronatione vnctione vel cōsecratione
iurisditionem consequatur. Ad glo. ⁊ opiniones que adducū
tur pro alia pte rn̄deri pōt ꝙ ⁊ si cogant rōne autoritatis. nō
tamen necessario nisi quatenus cōtinēt veritatē. ix. di. deniqꝫ
nam ipsorꝝ interpretatio ꝓbabilis est nō necessaria vt dixi. s̄.
de summa tri. l. j. v̄. nec obstat glo. Ber. Ad illud qd̄ dr̄ de so-
le ⁊ luna ꝑ. c. solite. lꝫ hoc cōiter teneat̄ tn̄ ipse dātes negat ve-
rum esse ꝙ in hoc figurent̄ sacerdotium ⁊ imperiū. ⁊ hoc pro-
bat in dicta qōne ꝑ subtiles ⁊ ꝓbabiles rōnes. ⁊ ideꝫ dicit de
duobus gladijs de qbus dictū est. s̄. negat em̄ predicta signifi
care sacerdotium vel imperiū. Qui vero tenēt aliā opi. ad cō
traria sic rn̄dere conantur. Ad primū em̄ dicunt ꝙ imperiuꝫ
est a deo nō immediate sed per manationem a vicario christi. ⁊
ſm hoc loquitur aplus ad romanos. xiij. c. non est ptās nisi a
deo sicut ⁊ peculiū vicarij non est solum ab ordinario ſꝫ a do-
mino principali. vt. ff. de peculio. l. diffinitio peculij. de hoc
not. ꝑ Host. in summa de rescrip. §. ꝙ cui preiudicet v̄. sed nū
quid delegata vel aliter imperiū prout dicit quādam separa
tionem executionis tpalis a spūali a deo est disponēte ⁊ volē
te ꝙ hi gladij exerceant̄ ꝑ diuersos ſꝫ ordinatio hos gladios
exercentium quendam ordinem inter se hꝫ vt minor a maiori
procedat ⁊ quicquid alicubi reperitur de distinctione istaruꝫ
duarum dignitatum administrationis separationem adinui-
cem tn̄ subordinatam notat nō a iure. vt. ff. de admi. tuto. l. in-
ter tutores. constat nāqꝫ ꝙ oīs ptās etiaꝫ mala a deo est saltē
permissiue vnde in passione xp̄i. non hēres ptātem aduersus
me nisi data esset tibi desuper nec tn̄ propter hoc tollitur or-
do vnctionis impendende in qua regalis confertur dignitas
extra de sacra vnctione. c. j. ⁊ saul vnctus fuit a samuele. j. re-
gum. ix. c. ij. q. vij. c. pleriqꝫ ⁊ recitatur. j. q. ij. iudices vnde si de
esse regni est vnctio mirabile esset dicere ꝙ non esset de eē im-
peratoris qui est super alios reges. vij. q. j. c. in apibus. Ad se
cundum respondetur ꝙ in dignitatibus collatis a principe si
cut patriciatus ⁊ consulatus non expectatur aliquis actus ꝑ
ficiens qui a superiore manet ideo statim operatur quia talis
collatio vim superioris hꝫ vt notat Inno. ex̄ de appel. c. a col
latione. lib. vj. ⁊ de conces. preben. c. post electioneꝫ. ibi ꝙ si ar
chiepiscopus ⁊c. ⁊ notat Arch. de preben. cuꝫ in illis ar. ergo
de actibus perfectis ⁊ per se subsistentibus ad imperfectos
affirmatiue non procedit. ille ergo due dignitates statim per
electionem plenum sortiuntur effectum non per approxima-
tionem ad principem vt in argumento dicebatur sed per crea
tionem a principe que non expectat aliqd ab extrinseco cuius
oppositum est in proposito. Ad tertium dicunt ꝙ nō est verū
eum statim legē condere. ⁊. l. quā adducunt hoc nō ꝓbat q꞉ dū
dicit ingressus in principatum ⁊c. non loquitur de ingressu q
fit ꝑ electionem sed de eo qui fit per assumptam debite admi-
nistrationem ar. ff. de condi. ⁊ demon. l. publius circa princ. s̄.
de aduoca. diuerso. iudi. l. post duos. Ibi ex quo idem officiū
peragere ceperit ⁊c. et sic arg. non concludit ad. c. tibi domino
dicunt

dicunt ꝙ non fuit ꝓprie lex vel cōstitutio sed forma iuramenti prestiti. Ad quartum dicunt ꝙ fundatur sup imperio violento quod fuit ante aduentum xp̄i post cuius aduentum sicut legitur in cronic. et. j. dicetur Constantinus beato Siluestro gladium tradidit ⁊ insignia regalia in signū ꝙ vsq̄ tunc nullus fuit legitimus imperator. vt not. Archi. x. d. c. quoniā idem. Ipse em̄ Constātinus fuit primus qui sacra fide romanum muniuit imperiū vt. s̄. de naturalibus liberis. l. diui. et istud ar. validū videtur ꝓ parte ista. Sed an hoc facere potuerit Cōstantinus. j. dicetur. Uel aliter dicunt ꝙ cū imperium constātinopolitanū ꝓpter infidelitatē translatū fuit per ecclesiā a grecis in germanos vt in capitulo venerabilē nō tamen dicitur succedere in locū primi imperatoris quā in locū ecclesie trāsferentis licuit itaq̄ ecclesie trāsferēti legē dicere quaꝫ volebat. s. ꝙ approbaretur inungeretur ⁊ confirmaretur ⁊ sic est postea seruatum vnde ar. de antiquo imperio ante christū ad presens imperium non procedit. Sed ꝙ ecclesia tempore translationis hanc. l. apposuerit nō reperitur et quare potuerit adijcere ⁊ iura imperij immutare nō video. Ad quintū dicunt ꝙ nō est verū immo iure ꝓbatur. actus em̄ de quibus fit mentio in. c. venerabilē scilicet approbatio inunctio ⁊ coronatio satis inducūt confirmationē ar. ff. de iure fi. l. sed si accepto ad mace. sed iul. §. fi. de euic. l. quidā ex parte de acquir̄. hereditate. l. recusari ⁊ conditionē indebiti. l. indebitū scdo respōso cum si. ⁊ hoc expresse no. Inno. extra de re iudica. cum bertoldus in glo. signata super verbo memorato et incipit mirū videtur. Ad sextū respōdēt ꝙ ar. a modo loquēdi non multū viget: quia sepe homines abusiue ⁊ improprie loquūtur vt de le. iij. l. non aliter. vel potest dici ꝙ dr̄ rex romanoꝝ non qr adhuc sit sed qr futurus est. vt. ff. de le. j. l. quesitū. §. si mihi seruꝰ et ibi no. sicut ⁊ dicitur quis heres eo ipso ꝙ scriptus est etiaꝫ testatore viuēte. vt. ff. ad trebel. l. epistolā. Ad notata p Inn. in. c. venerabilē dicunt ꝙ loquitur de electo qui non potest coronā recipere ⁊ nō est eius par ratio ⁊ superioris ꝓ hoc adire negligentis vt. j. de cur̄. l. generali. ff. que in fraudem creditorum. l. ait pretor. §. si debitorē ⁊ ar. qs ordo in bono. pos. seruetur. l. fi. Sed p hoc non respondet̄ ad id qd̄ subsequenter dicit Inno. ꝙ Imperator habet ex se ex electione nisi respōdeatur vt scriptū est p aduersam partē ꝙ opiniones doctoꝝ de necessitate non cogūt. Pro ista etiā opinione vltra p̄dicta pōt allegari ꝙ xp̄s qui fuit rex regū ⁊ dn̄s dominantiū ⁊ cuius fuit orbis terre ⁊ plenitudo eius. vt extra de decimis. c. tua nobis et s̄. de veteri iure enuc. l. j. circa principiū in hoc mūdo vtramq̄ iurisdi. exercuit. s. flagellis ementes ⁊ vendentes eijciendo de templo ⁊ mulierem in adulterio deprehensam absoluēdo et alia faciendo que vtrāq̄ iurisdictioneꝫ respiciūt vt legitur in euāgelio et. j. q. j. c. q studet in fine oēm iurisdi. btō Petro et eius successoribus cōmisit dicens quodcūq̄ ligaueris super terrā ⁊c. dicendo quodcūq̄ ⁊ nihil excipiendo extra de maio. et obedien. c. solite de elect̄. c. significasti in fine qui filij sint legitimi per venerabilē ⁊ ar. ad hoc. C. mā. l. a procuratore vnde papa nō puri hominis sꝫ veri dei vicē gerit in terris extra de translat̄. c. q̄to ⁊ xp̄s eidem petro dixit tibi dabo claues regni celoꝝ non dixit clauem sed claues p hoc cōprehendens potestatem tēporalem ⁊ sp̄ualem vt not. p Hostieñ. vbi. s̄. nā quāuis in actu clauiū principale agens sit xp̄s. papa tamē in eis est tanq̄ vicarius ⁊ minister vnde celeste hꝫ arbitriū et plenitudinē potestatis in terris. ij. q. vj. decetero. xxiij. q. j. qm̄ vetus et. c. quodcūq̄ vinculū cuius ptātē nemo audet cōtēnere qr non tanq̄ homo sed tanq̄ deus ligat. xj. q. nemo. absurdū itaq̄ videtur dicere ꝙ xp̄s aliū in terris vicariū dimiserit nisi petrū: qr cū omnes sumus vnū corpus in xp̄o mōstruosum foret ꝙ vnū corpus duo capita haberet extra de offi. or. c. qm̄. et no. p Host. vbi. s̄. v̄. sed quo ad maioritatem et v̄. salua reuerētia alioꝝ pro hoc. vij. q. j. in apibus. ex hac quidē auctoritate sibi p xp̄m cōcessa hꝫ omnimodā ptātē non solū sup xp̄ianos sed etiā sup infideles ⁊ gentiles vt no. per Inno. de voto ⁊ voti redēptione. c. ꝙ super his sed si imperator cōstitutus fuisset vicarius per xp̄m in tēporalibus non posset deponi p papam nec aliquā superioritatē haberet in eū: qr par in parē non habet imperiū. vt. ff. de arbitris. l. nā magistratꝰ nec falcē immittere posset in messem alienā. vj. q. ij. scriptū. pro hoc etiā videt̄ expressum dicto capitulo venerabilē de elec. in tex. ⁊ glo. cum em̄ nō esset apud nos imperiū sed apud grecos vt. ff. de his q ad eccle. cōfugiūt. l. presenti. papa sicut xp̄i vicarius de grecis transtulit ad germanos ⁊ principes alamanie exinde potestatē eligendi habuerunt ⁊ habent a papa vt ibi notatur et clare dicto. c. in apibus in glo. qui dicit ergo imperatorē nostrū iurisditioneꝫ habere sine papa dicit nos imperatore carere nostrum ergo imperiū a sede apostolica sumpsit exordiuꝫ. et pro hoc de consecra. di. v. in die ⁊ extra ecclesiā nō est imperium. xxiiij. q. j. §. sꝫ illud. ⁊ id̄ papa eū consecrat examinat ⁊ confirmat vt dicto. c. venerabilē ⁊ notatur clare p Hostien. §. a quo de sacra vnctione alias incipit qualiter et a quo. Nā ad queꝫ spectat manus impositio spectat ⁊ confirmatio vt ibi dicitur. nam electus per principes vngit̄ a Colonieñ. archiep̄o vt ibi dicitur. de excessibus etiā imperatorum papa cognoscit corā quo accusatur. lxj. di. valent̄. ⁊ no. per Inno. extra de offi. or. c. j. et omnia regit ⁊ de omnibus ad libitū sicut xp̄s iudicat et disponit. ix. q. iij. c. cuncta per mūdum et c. per principalē ⁊. ij. q. vj. c. ideo vnde ipse solus vocatus est in ꝓplenitudinē potestatis alij in partē sollicitudinis extra de vsu pallij. c. ad honorem. ij. q. vj. decreto. nec audet ei aliquis dicere cur ita facis xix. dist. c. in memoriam. ⁊ notatur p Inno. d. c. ꝙ sup his extra de voto. ⁊ p Host. de offi. delega. §. quid pertinet ver. plenusq̄ vicarius ⁊ omnes iudicat ⁊ a nemine iudicatur. ⁊. x. q. iij. alioꝝ cū euangelica voce christi primatū obtineat. xxj. dist. in nouo. ⁊. c. se. Satis igitur liquet ex predictis vnicū esse xp̄i vicarium et eum debere cōfirmare ⁊ ordinare imperatorem ⁊ dare ipsi imperatori gladij potestatē et eiꝰ exercitiū vt expresse habetur. lxiij. di. in sinodo super verbo patria in glo. ibi posita. ⁊ videtur etiam. xxij. di. c. omnes. et expressius hoc notat̄ lxxxvj. di. c. si imperator. In glo. que est super verbo diuinitus in fine dicit dicta decre. venerabilem dum dicit electus in regem in imperatorem postea promouendum ꝙ sit confirmandus facit glo. ff. de testamento milit. l. ex eo et alia parua que est de officio prefec. augustalis. l. j. non obstat prealleg. c. legimus. lxxxiij. distinctio. versiculo dicitur ꝙ exercitus facit imperatoreꝫ. ibi enim loquitur de electio. imperato. que fiebat ante translationem a grecis in germanos vel de imperatore que fuit ante tempus gratie ante quod tempus nullus imperator in christum crediderat. xxiij. q. iiij. c. si ecclesia: quia tunc fiebat electio per exercitum siue populum. Item illa glo. non loquitur assertiue. Sed dicit ar. eū esse imperatorē ex elec. nec em̄ hoc negatur quin electio sibi ius tribuat sicut dr̄ ep̄s electus etiā ante confirmationē sed nō habet exercitium sed hoc sibi per confirmationem tribuitur vt expresse etiā no. lxiij. distin. quanto. ⁊ extra qui filij sint legitimi. c. causamq̄ immo si sine confirmatione administret omne ius p̄deret: quia hoc est regulare in omni elec. extra de elec. nichil. c. transmissam et. c. nosti et in eis no. si enim ex sola electiōe haberet frustra fieret examinatio manus impositio consecratio et coronatio. Non obstat quod dicit̄ imperiū esse a deo qr illud intelligit̄ vel q̄tū ad originē ante tp̄s gratie et trāslationis in germanos vel melius est a deo sicut ⁊ oīs potestas ⁊ imperiū principaliter tāq̄ a principali agente verū tn̄ exercitium imperij ⁊ iurisditiōis imperialis recipit̄ a papa tanq̄ vicario xp̄i vnde nō sunt contraria a deo esse principaliter ⁊ vsum ⁊ exercitiū illius dignitatis recipere ab eius vicario. nō obstat qd̄ dicitur ptātes et iurisditiones fore distinctas. distincte em̄ sunt et ordinate: et ideo papa licet habeat vtrūq̄ gladiū tpale tn̄ nō exercet sed illius exercitiū imperatori cōmittit vt predictū est. de ista etiā materia no. in summa de feudi successi. in fi. Et qr vt. s̄. dixi ꝓ hac parte multū facit actus Cōstātini qui Siluestro gladium tradidit ⁊ insignia regalia. aliquid de ipsa donatione Cōstātini agamus. ¶ Ipse em̄ constantinus s̄m aliquos imperij ꝓdigus predicta ⁊ q̄plurima alia donauit dicto siluestro ⁊ successoribus suis de quibus seriose ⁊ plene habetur in decretis. xcvj. di. constātinus. et. c. sequētibꝰ licet quidā habeāt totū ꝓ vno caplo quidā ꝓ diuersis ⁊ tāgitur in tex. ⁊ glo. de electiōe. c. fundamēta. li. vj. eo em̄ tp̄e oēs ecclesie ⁊ ecclesiastice psone eidem ⁊ imperio suberāt vt. d. c. cōstantinus ꝓbatur vt. s̄. dixi. eundē etiā corona ꝓpria coronauit ⁊ vt ibi patet fere oēm imperialē ptātē cōcessit ⁊ multas ciuitates ⁊ ꝓuincias donauit etiā imperiale palatiū ⁊ ciuitatē romanā vt no. etiā de offi. prefec. vrbis. l. j. §. cū vrbē qd̄ sicut puto factū fuit instinctu ⁊ voluntate diuina lꝫ audiuerim a magnis viris ꝙ tunc vox fuit audita de celo dicens hodie seminatū est venenū aspidū in ecclesia dei et dicūt hoc reperiri in antiqs autenticis scripturis et ita etiā narrat dictꝰ magister Io. parisieñ. dicto li. de ptāte papali ⁊ imperiali. c. xxj. vbi de ista donatiōe satis diffuse tractatur. audiui etiā a fidedignis ꝙ tp̄e Bonifacij. viij. q̄dā cardinalis de ordine cisterciēsium homo maxime reputationis ⁊ sciētie quadā festiuitate dū sermocinaret̄ in conclusione dixit ꝙ per eosdē passus ⁊ gradus per quos ecclesia ascenderat in tp̄alibus descenderet vsq̄ ad extremam pauptatē siluestri et ꝙ ad hoc adduxit validas rōnes et auctoritates diuine scripture. Uideamus ergo vtrū dicta donatio fieri potuit p Cō-

¶ De imperatore Cōstātino.

stantinum in preiudicium imperij & successorum Ac. tenet q non in corpore auth. quomodo oporteat epos. §. j. vbi de hoc not. per eum de hoc etiam tangit p Jo. an. d. c. vnico de iureiur. in clemen. circa fi. Glo. & Archi. tenent q dicta donatio valuerit. lxiij. dist. ego lodouicus. & per eundē Arch. de hoc no. xvj. q. iij. c. placuit. vbi etiā tenet q in dicta donatione fuit prouincia romādiole & ciuitas bonoñ. de hoc etiā satis no. in Spec. de rescripti presentatione. d. §. vlti. ver. ¶ Item q ab imperatore nō coronato. & de hoc etiā tetigi. s. de sacrosan. ecc. l. iubemus nulli vltra prin. Quod tenuerit ipsa donatio videtur sentire Jac. de are. Guil. de cu. & multi alij alle. s. de bo. que liberis. l. cum multa in fin. & de dona. inter vir. & vxo. l. pe. & ad hoc faciunt que ibi notaui. allegant etiā hanc. l. §. qr igitur. de leg. j. l. apud iul. in fi. Sed his oibus legibus posset rñderi qd loquūtur de rebus proprijs & patrimonialibus imperatoris non de rebus imperij. Sed idem vr̄ dicendū de rebus imperij seu fiscalibus: vt. s. e. l. j. scdo & tertio rñso. & j. de peti. bonorum sublatis. l. j. lib. x. res enim fiscalis quasi proprie & priuate principis sunt vt. ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. hoc interdictum & hoc etiam dicit hec lex que dicit oia esse principis ergo alienari potest vt instituta de rerum diui. §. per traditionem. Sz ad hoc rñderi posset q est dñs quo ad protectionem sicut predictum est & hoc indicat verbū quasi positum in. d. §. hoc interdictum. qd diminutionē notat lz & aliqñ fit expressiuū veritatis sic & papa dicit dñs rerum ecclesiasticarū solū quoad ptectionem vt not. xij. dist. c. non decet in glo. & per Archi. & ideo eas alienare non potest. xij. q. ij. c. nō liceat pape in princ. ergo nec imperatori lz a simili alienare res imperij. ideo em augustus dicitur qr augere dz imperium allegant etiam q donatio valuerit in auth. de non alie. §. si minus. Sed ille. §. nō loqtur de donatione sed pmutatione fienda cū ecclesia & illā etiā permutare cōcedit si fiat pro vtilitate ecclesie vel reipubli. vt in pnc. dicti. §. pz. Ita q in hoc videt̄ 3. nā. §. ille inductus est in fauorem imperij vt cū ecclesia pmutare possit non obstāte precedenti phibitione alienationis rerū ecclesie cōuerte ergo ad oppositum. i. contra imperiū nō est bene dictum. Allegat̄ etiam qr dato q esset dñs fiscalium solum quo ad protectiōez adhuc tñ videretur q donatio valuisset in remuneratiōe maxime gratie & beneficij q ipse constantinus consecutus fuit a siluestro qui eum curauit a lepra. Nam & tutor qui est dñs solum quo ad ptectionem & cū bene administrat. vt. ff. de furt. l. interdum. §. qui tutelaz hmōi remunerationes facere pōt de bonis pupilli: vt. ff. de admi. tu. l. cuz plures. de tute. & ra. dist. l. j. §. sed nōnullos. Sz in illis legibus tutor remunerat̄ benefactores pupilli non suos ecclesia etiaz potest remunerare benefactores suos. xij. q. ij. quicunq suffragio & not. & dixi. s. de sacrosan. eccle. l. iubemus nulli in glo. an ergo bene merentez & suppletione eiusdem. Sed verum est de suo & ita debuit facere constantinus. non aūt de fiscalibus seu imperialibus qr non recepit illud beneficium noīe imperij sed suo & ad eius ppriam vtilitatem. allegat̄ etiam qr filiusfa. habens litterā peculij administrationē donare non pōt vt. ff. de dona. l. filiusfa. tamen si pater est in dignitate videtur sibi cōcessa donādi facultas vt. e. l. §. nonnūq. Sz dignitas imperialis oēs excellit vt. d. l. cum multa. de bonis que liberis ergo &c. Multi & magni tenent sententiam Az. q donatio nō valuerit inter quos sunt predicti magister Jo. parisieñ. d. c. xxj. libri sui & dāti dicta tertia qōne qui hec probant p multas subtiles rōnes de qbus duas eligo que mihi magis placet. Prima est nemini in officio sibi deputato nō licz facere ea que sunt cōtra ipm offm vt probatum est. s. de tutore cui non lz spoliare pupillum vel eius res indebite alienare. Sed cōtra officium deputatū imperatori est scindere imperium ergo &c. qua em ratione posset vnam partem alienare eadē aliaz & sic successores & ex hoc imperium ad nihilum deduceret̄ qd esset cōtra publicā vtilitatē pro qua fuit institutum imperium & q expedit eē locuples vt in auth. vt iudi. sine quoquo suffragio. §. cogitatio. Alia ratio que multum cogit est ista sicut ecclesia suum hz fundamentuz sic & imperium. ecclesie em fundamentū christus est. vñ aplus ad corinthios. fundamentū aliud nemo pōt ponere pter id qd positum est qui est christus. ipse em est petra sup qua edificata est ecclesia. Imperij vero fundamētū est ius humanū post deum vnde sicut ecclesia fundamēto suo 3 ire non pōt lz semper ei hz inniti sic & impator & imperium suo fundamento dz inniti & non scindere & p cōsequens imperiū destruere. Nā sicut probatum est supra imperius aliqñ habuit administrationem temporalium & spūalium & eligebat papā & alios prelatos. & tñ qui defendunt q donatio constantini valuerit dicūt q cōcessiones ille facte impatoribus non valuerint in preiudicium ecclesie vel successorum & ita de facto seruant & dicūt laicos nullum habere participium in rebus ecclesiasticis nō ergo video quare imperiū in hoc debeat ad imparia iudicari ex quo vere credo donationem predictā nō valuisse de iure in preiudiciū imperij vel successor & magis credo que acta sunt hucusq per impatores circa vsurpationem rerū ecclesiasticarum & ecōuerso pcessisse de facto quā de iure. Alij dicunt qd valuit in eius preiudicium donec vixit nō successor arg. ff. de leg. j. l. filiusfa. §. diui scdo. & de leg. ij. l. peto. §. prediū. & de hoc an successor possit reuocare factū predecessor plene dixi. s. de legibus. l. digna vox. Alij dicūt q donatio valuit quo ad res corporales in donatione contētas & ita videnť loqui iura ad hoc adducta inquātum donauit iurisditionē imperialē nō valuerit qr ipsam iurisditionē a se vel imperio abdicare non potuit & abdicando nō amisit. vt. ff. de offic. presi. l. legatus. & ibi notatur sicut nec tutor abdicat actorē cōstituendo. vt. ff. de admi. tu. l. decreto nec eps. vt. xvij. q. j. gonsaldus. & p hoc in auth. de defen. ciuita. §. interim ex quo cōcludunt q quo ad iurisditionem nō valuerit in pudicium etiam ipsius cōstantini simile est qd notat̄. s. de transact. l. transigere. & ff. de pac. l. iurisgētium. §. si paciscar. vbi tz renunciatio in pudicium renūciantis sed nō iuris publici sicut dixi puto q in nullo tenuerit. sz an ecclesia pscribere potuerit magis est mihi dubium qr tāto tēpore tenuit circa qd quātum ad ea que sunt meri & mixti imperij & iurisditionis an prescribi possunt vide qd notaui. s. de iurisdi. om. iudi. l. fi. quātum aūt ad res corporales non vr̄ dubium q saltē longissima pscriptione possent se tueri prestitis tñ tributis & censibus que pro rebus pstantur. vt. j. de pscrip. xxx. an. l. cōperit. vbi de hoc fm Cy. & qd dixi. s. e. l. j. & no. insti. de vsuca. §. res fisci. Nam & res ecclesie tanto tpe prescribunt̄ vt. s. de sacrosan. ecc. l. fi. auth. quas actiones. & ibi no. & romane ecclesie centum annis vt ibidem. Sed de iure canonico magis dubium videt̄ quo in prescriptionibus requiritur titulus & bonafides vt plene dixi extra de reg. iur. c. possessor. lib. vj. p Dy. Jo. an. & Card. qui ambo videnť hic deficere. Nam titulus vr̄ haberi pro nō titulo qr datus p eum qui dare non potuit & qz 3 interdicta legū vr̄ facta alienatio vt ex pcedētibus patet bonafides etiā abesse vr̄ qr papa & successores sciebant res esse alienas hoc est imperij & nō cōstantini. Jta q prescriptio pdesse non vr̄. & ad hoc facit qd dixi. d. l. j. s. de sum. tri. v. nec prescriptione se iuuare possunt & qd no. p Az. ne rei dñice vel templorum. & ibi in glo. vnde ad oē dubium tollendum romani pontifices fecerunt p successores imperatores confirmari vt pz. d. c. ego lodouicus. & de iureiur. c. vnico in clemē. Vltimo p cōclusione ad istam materiā quero vtrū papa possit tollere leges imperiales quo ad hoc lz multa dici possent stāduz puto determinationi Jo. an. in dicto. c. possessor. de regu. iur. lib. vj. s. vt in his que peccatum respiciunt possit in alijs non vt ibi per eum plene not.

¶ Ne rei dominice vel templorum. Rubrica.

Sepe. Vide Az. in summa eo. ti. Jbi soboles. appellatione sobolis vidētur solū filij contineri qd pz qr statim subijcit de nepotibus qd nō fecisset si sobolis appellatione cōtineren̄t. pro hoc ex̄ de testa. c. raynutius circa prin. & qd dicit sepe dicit Archi. siue pro duabus vicibus: vt extra de elect. c. qr sepe de verbo sepius dixi. s. de lega. quō. l. cum questio. & vide in alphabeto sub littera s dictione sepe.

Vniuersas. Canonizata est. xvj. questione tertia. §. sic etiam. ¶ Jn glo. vltima. Jbi sed habet fiscus vt. j. titulo proximo. l. j. in fine.

¶ De prescriptionibus. xxx. vel. xl. annorum. Rubrica.

¶ Super rubrica. Vide Az. in summa. e. & alias remissiones quas posui. s. de prescrip. lon. tēp. sup rubrica. & de vsuca. pro emptore sup rubrica. Et an beneficio prescriptionis possit renunciari vide qd dixi. j. e. l. cum notissimi. §. eodem iure.

Cum asseueres te absēte. ¶ Glo. nō facit differentiam inter presentem & absentē sz certe immo in absente vr̄ nō procedere. l. ista immo videtur q absenti non currat prescriptio que non procedit sine possessione. vt. ff. de vsuca. l. fine. & extra de regu. iur. c. fine lib. vj.

Sed absens possidet ciuiliter.vt.s.de acqui.pos.l.licet.z.ff.e.l.clam possidere.§.fi.nisi nō admittatur vel suspicetur se pos se repelli: vt.e.ti.l.fi id qd.§.fi.ergo iste qui emit vel nullo mō possidet vel naturaliter tm̄ q non est sufficiēs ad prescriptio nem inducendam vt.d.c.fine possessione p Dy.not.sed dic q hic emptor naturaliter z ciuiliter possidebat pter autorita tem pretoris ei possessionem tradentis: vt.ff.de acqui.pos.l.q vniuersas.§.j.z de dam.infec.l.si finita.§.si forte.Ol.z.j.fi in causam iudi.pignus captum fit.l.j.z per totum.vel posset di ci vt no.per Dy.d.c.fine circa fi.Item not.qd dicit examina tis allegationibus partium qd continue ponunt consultores in consiliis ad qd concor.j.de inuti.stipula.l.ij.s.de colla.l.fi soror.Primum aūt de.l.fi.§.fin.s.cōia delega.melius soluitur ibi quam hic z ideo dic vt ibi.

Ale agitur. Utilis est hec lex z conti nue allegat in practica z primo determinat casum dubiū.scdo rūdet ad ob iectum.tertio cōcludit ad ppositum.quarto addu cit rōnem oīm.scda ibi cū lex.tertia ibi nemo igit.quarta.Ibi ne cogant zc.z qd dicit appellari dic quo ad effectū inducen de prescriptionis z ex fine collige formaz libellor q quotidie formantur quibus petitur aliqd fieri ad psens z in futurū ne oporteat zc.Ad hoc.ff.si serui.ven.l.barum.z.l.legi.cū cōcor. ibi signatis Hug.de lason.accedit etiam.j.z de sent.que sine certa quāti.l.j.z de hoc no.extra de sepulturis.c.in nostra.de hoc etiam plene dixi.s.de fideicō.l.j.Nūc materiā huius.l.de claremus pro cuius declaratione facit qd no.z dixi.s.cōia.de vsuca.l.j.de acqui.pos.l.fi.Et ad hoc etiam bene facit qd dici tur q clerici nō possunt pscribere res ecclesiar quas tenēt p prebendis suis qz possident noīe ecclesie.xvj.q.iij.c.clerici.et qd ibi plene in glo.de hoc no.etiam p Rof.de vtili actiōe que datur emphiteote vltra pn.v.sed multi laici z latius in Spe. de locato.§.nunc aliqua.de iure emphiteotico v.xciiij.querit z.j.e.l.cum notissimi.Glo.querit si colonus stet p.xxx.an nos q non soluat pensionem vtrū prescribat z tz q non.Az.aūt tenet contrarium vt pz eadem glo.opinionem glos.approbat Ol.z ad.ll.allegatas p Azo.rūdet primo ad.l.quāuis.§.j.de acqui.pos.que videtur facere pro Az.a Pio sensu q ibi nō lo quitur de prescrip.coloni.sed empto.qui emerat a colono qñ prescribere pōt vt no.s.de acqui.pos.l.cum nemo.item.§.di uus de vsuris.l.cum quidam non accedit ad qōnem fm eū ad l.plures apochis.s.de fide instr.§.j.vbi de hoc notat z dixi.z ad.l.litibus.j.de agric.z censi.rūdet q in illis non constabat fuisse vel esse colonum.z ideo cuz per apochas de solutiōe nō appareat ipm tanq colonum soluisse z ipse neget facit ius do mini vacillare.Old.Ja.de are.in hoc sic dicit z Cy.j.e.l.com perit.aut cum peteretur pensio a colono soluere cōtradicit et tunc prescribit cum videatur tunc possessionē interuertere vt ff.de acqui.pos.l.si quis rē.quorum legator.l.j.§.quesitum.z de vi z vi ar.l.colonus.z.l.cum fundum.Si vero nō fuit inter pellatus tunc nō prescribat sibi libertatem qz qui nō est inter pellatus nō prescribit quo ad rem.Sed an pscribat vt non te neatur pensionem soluere dic q pro ea pensione de qua sunt iam triginta anni elapsi videat pscripsisse non pro alia.Ar. eius qd dicitur in seruitutibus.s.de serui.l.ij.z ibi in glo.lz cō trarium notatur.j.e.l.cum notissimi.§.fi.vbi no.q aliud in sti pulationibus aliud in legatis annuis.Sed nō credo illud ita verum.nam ei qui nō hz act.non currit prescriptio.j.de anna. excep.l.j.in fi.z sic videtur non prescribi pro illis pensionibus de quibus non sunt.xxx.anni elapsi cum postq peti potuerit non transierit tm̄ tempus.tū dic vt ibi dixi de hoc etiam nota ui.s.de iure emphi.l.ij.ver.Item quid si emphiteota cessauit z not.j.e.l.comperit.z dicam.j.in fi.huius.l.Sed licz rem non prescribat an saltem hoc prescribat vt dicere possit se emphi teotam potest dici q sic ar.j.de fundo patri.l.iubemus.z hāc sequitur glo.magna in fi.s.de iur.empbi.l.ij.z de hoc ibi teti gi ver.vnum etiam aliud satis notabile.z de pac.l.si certis an nis ver.Notandum est etiam.z hoc ideo qz qui possedit iure p petuitatis vt est emphiteota quāq diu soluerit pensionē nō debet repelli vt institu.loca.§.adeo.Sed si possedisset vt sim plex colonus tunc secus.Nam ipse nihil prescriberet nā sim plex colonus possidet naturaliter dño emphiteota autem si bi ipsi sicut z fructuarius quem fructuarium credo similiter prescribere iuri fruendi non dico in proprietate si tanquā fru ctuarius possedit vt.s.de vsufru.l.neqz.Quid si allegat se p petuo conduxisse videt iuuari: vt.d.l.si certis annis.z de vsu ris.l.cum de in rem verso.Sed melius videtur q probare de beat de locatione perpetua alias videtur singulis annis re nouari.vt.ff.locati.l.item queritur.§.qui impleto z videt sta re vt colonus quando prestat certam quātitatem fructuum z plus vel minus vno anno quā altero.at qñ prestat certum qd singulis annis z illud non augetur nec minuitur tūc videtur soluere z possidere vt emphiteota.Quid si soluit pensionem bene.x.annis z cum modo petitur pensio ab eo negat se posses sionem tenere ab aliquo sed dicit suam esse z locator non pōt probare de tanto tempore qz testes mortui sunt vel non recor dantur.nec potest etiam probari de dño auctoris sui propter longitudinem tpis.quid erit rūdeo ex consequentia consecu tione redditūum nō possunt resistere coloni quominus zc.vt j.de agri.z censi.l.litibus.lib.xj.Ja.de are.querit etiam glos. qz precario possidens qñq possidet naturaliter z ciuiliter vt not.ff.de preca.l.z hz.§.cū quis.z.§.cum qui.nunquid tūc pre scribat z dicit q sic spacio.xxx.an.vt.j.l.prox.z ad hoc addu cunt quidam.ff.de acqui.pos.§.si is.sed vr̄ hoc non procedere cum habeat cām a dño ergo cōtra eū non prescribit sicut nec creditor.vt.j.e.l.cum notissimi.non ob.dictus.§.si is immo fa cit pro scdm qd ibi subtiliter dicit glo.possessio que est a preca rio possidente fingitur eius qui precario cōcessit z ad suuz cō modum non ob.j.l.pri.qz intelligit qñ hz cām ab alio secus si a me z hoc vr̄ sentire glo.j.ti.pri.l.j.§.j.in fi.magne gl.qd for te verum est de pscriptione.xxx.anno.sed.xl.annis forte pscri bit.j.e.l.oēs.Cy.querit.d.Ol.cum hic dicat in textu diu alie nam rem tenendo quō intelligi debeat istud diu.Quidam di cunt q si erat in tpe soluenda pensio z per totum tps istud fit cessatum q ex tunc incipit preiudicari in proprietate vt si con ductor qui debuit soluere in fine anni.vt.s.locati.l.edem non soluat ex tūc incipiat preiudicare.dic verius fm eū q diu itel ligitur minori tpe.xxx.annor.Nam si triginta annis tenuerit nō soluendo incipit tūc pιudicare in pprietate z possessione z hoc per hanc litterā que dicit q nō sunt possessores q solitam debent prestare mercedem sed illi q nō soluūt p spaciū.xxx.an norum nō debent prestare mercedē ergo a Pio sensu incipiūt possidere z ex tunc incipiunt preiudicare dño in proprietate z ita dicit se obtinuisse de facto.Ol.pro hoc facit.viij.q.Py. que incipit dñs cuiusdam castri.z vide ad hanc materiam.j.e. l.omnes.z.l.cum notissimi.§.fi.z qd ibi no.z dixi.z de hoc etiā s.tetigi fm Ja.An creditor prescribat pignus dixi.s.de pig. act.l.nec creditores.in fi.z facit quod dixi.s.aduersus credi tores.l.j.

Icut in rem. De male fidei posses sore loquit.z diuide in vj.partes.In prima ponit regulā p modū cuius dam similitudinis.In scda quedā actū ex quo vide batur interruptio induci eā non inducere dicit.In tertia qs dam priuilegiatas psonas q sub regula cōtineri non videbā tur sub ea cōprehēdi declarat.In quarta excipit a regla.In quinta declarat regulā.In sexta replicationē ignorantie iu ris que pscriptioni videbatur obstare tollit.Scda ibi nec suf ficit.Tertia ibi nō serus.Quarta ibi lz pupillari.Quinta ibi hec aūt.Sexta ibi post hanc vsq ad finē.Circa primā ptē enu mera vt glo.reales singulares z vniuersales.¶ Scdo oppo. q ius incorporale siue psonalis actio non prescribat quia de bitor non possidet z sine possessione prescriptio non pcedit vt ff.de vsuca.l.sine glo.hic dicit q debitor quasi possidet: vt de peti.here.l.regulariter.z ibi not.q non placet Pe.qz debitor non possidet illa possessione que sufficiat ad prescriptionē de quo tactum fuit.s.de seruitu.l.ij.vnde dicit q verum est q p scriptio non currit fine possessiōe in his que possideri possunt vt.s.quibus non obijcitur lon.temp.prescript.l.neqz.vel dic vt not.per Dy.in.c.fine possessione.de reg.iur.li.vj.in prima oppositione.¶ Item oppo.de.l.j.s.aduer.credito.z solue vt in glo.z plenius in contrario dixi.¶ Item oppo.de.l.obliga tionum fere.§.placet.de act.z obliga.solu.vt in glo.¶ Item quero an dicatur malefidei ex eo q scit rem obligatam z dic vt in glo.z dixi in auf.malefidei.s.de prescrip.lon.temp.Itez glo.exemplificat verbum persecutione quod est hic in littera in fideicōmisso q dicit peti iudicis officio.z pro hoc institu.de fideicō.here.in prin.z.ff.de verbo.signi.l.pecunie.verbum.§. actionis.sed hoc est verum fm iura antiqua hodie autē petū tur iur.actionis.vt.s.cōia delega.l.ij.z ideo melius exēplum est in salario aduocato promisso z similibus.vt.s.de var.z ex traordina.cognitionibus.l.j.§.in honorarijs.z.§.fi.z de prose netis.l.de prosenetico.Circa secundam partem op.s.qñ libel lus principi datus sol.vt in glo.¶ Item opp.q interruptio non fiat per executor.vt.ff.de eo p quem factum erit.l.fi.j.rū. ex quibus cau.maio.l.ait pretor.§.fi.z.s.de rei vendi.l.more. multis modis soluitur hic.z.d.l.fi.Fran.accur.tenet illam q iure veteri actio non perpetuebatur sed per solam executoris

missionem sed fiebat transitoria in heredem hodie ppetuatur vt hic. Ja. de are. distinguit aut est pscriptio q̄ currit odio tm̄ propter negligentiam nō petentis aut odio ⁊ fauore simul aut fauore tm̄ aut que currit sui natura sine negligentia non peté tis. Primo casu qñ odio negligētia nō petentis sicut est prescriptio. xxx. vel. xl. annoꝝ. vt. j. de anna. excep. l. fi. fit interruptio statim cū excutitur a negligentia ⁊ mittit executorem vt hic. Scdo casu qñ currit odio ⁊ fauore simul vt in pscriptione x. vel. xx. anno. vt. s. de edicto di. adri. tol. l. fi. in fi. tunc non interrumpitur p executorem tm̄. vt. ff. pro empto. l. si aliena. s. de prescrip. lon. temp. l. nec si bona. ⁊. d. l. more. de rei vendi. Tertio casu qñ fauore tm̄ vt in vsuca. p cōtesta. tm̄ non impeditur cursus temporis lz impediatur quo ad effectū. vt. ff. de rei vē. l. si post acceptum. fallit in casibus qui sunt. j. ti. proxi. l. vt pfectius. Quarto casu qñ currit sui natura sine aliqua negligentia vt in his que habent tps limitatum tunc per lit. cōtest. tm̄ fit interruptio ⁊ ita loquit̄ dicta vlti. de eo p quē fac. erit cū fi. in. l. ait pretor. §. fi. ex quib. cau. maio. loquitur de prescrip. l ō. tempo. que introducta est odio ⁊ fauore simul hic de ea que in troducta est odio tm̄ lz ista distinctio demulceat aures. Pet. tamen dicit ꝙ etiam iure veteri per citationem fiebat interruptio prescriptionis ⁊ transitoria in heredes si cū citatione mittebatur libellus ꝙ fieri dꝫ secundum eum vt tenet in aut. offeratur ⁊ per aduersarium steterit quominus litis cōtest. facta fuerit. istis em̄ cōcurrentibus citatio faciebat interruptionē prescriptionis ⁊ actionem transitoriā in heredes vt. d. l. cōstitutionibus. ⁊ rō est qꝛ per actorē non stabat quominus fieret contestatio sed per reū ideo ⁊c. vt. ff. de reg. iu. l. iure ciuili. ⁊ vr̄ casus. ff. de itine. actuqꝫ priua. l. j. sed huic opinioni videntur ob. d. ll. vlti. de eo p quē factū erit. ⁊. l. ait pretor. §. fin. ex quib. cau. maio. Sed ibi nō stetit per aduersariū ꝙ non fieret ꝯtestatio sed p casum seu impedimentum alterius. Si em̄ stetisset p aduersarium tunc haberet̄ pro cōte. vt. ff. si quis cau. l. si cū. §. qui iniuriaꝝ in fi. Cy. dicit ꝙ lz hec solutio sit de mente legum tm̄ nō seruat̄ de facto ꝙ cū citatorio mittat̄ libellus de iure tm̄ fieri deberet. ⁊ lz glo. hic teneat ꝯtrariū vt dixi. d. aut. offerat̄. de ista interruptione dixi. s. vbi in rem actio. l. ij. sup verbo ad interrumpendam longi tpis prescriptionē. ⁊ est de hoc pulchra glo. xvj. q. iij. c. placuit. ⁊ de hoc. s. e. l. fi. ⁊. j. de anna. excep. l. fi. In seruitutibus vr̄ interrūpi p denunciationē vt no. s. de seruitu. l. ij. Circa tertiam no. ꝙ lz currat restituuntur tm̄. Circa quartam nota de mirabili interrup. Scdo quero an adultus restituatur ⁊ dic vt in glo. ⁊ plenius de hoc dixi. s. in qui. cau. in integ. resti. nō est necessaria. l. fi. ¶ Tertio oppo. ꝙ non fit opus restitutione cū nō possit cōpleri in minori etate. ¶ Item opp. de leg. ij. s. si aduer. vē. pig. ⁊ de. l. emilius. Item no. illos contra quos nō currit pscriptio. xxx. anno. ⁊ inter ceteros dic de illo qui agere non pōt ⁊ ad illud op. de. l. attilicinius. ⁊ oīa dic vt in glo. vel ad. l. sed attilicinius. dic aut stat p impedimē tum iuris ⁊ non currit ipso iure aut p impedimentum facti et tunc currit. Sed datur restitutio ex iusta cā vt ibi. ⁊ de hoc. j. ti. proxi. l. j. §. fi. Ad vltimam partem opp. de. l. error. Ol. ⁊ de predictis dic vt in glo.

Omnes. Primo cōfirmat oēs pscriptiōes que causant̄ ex tpe. scdo statuit vt illa que non tollūtur minori tpe tollūtur saltē. xl. annis. ⁊ no. ꝙ ars hic sumitur in malā partē interdum in bonā vt. ff. de iusti. ⁊ iur. l. j. Ibi ius est ars boni ⁊ equi ⁊ de hoc. s. de suffra. l. vnica. ibi artibus moras vetant ⁊ allegatur ꝙ tm̄ valet genus quo ad genus quātum species quo ad speciem cōcor. sunt in glo. ⁊ ar. etiā ꝯtra. Sed dic ꝙ regula est qd̄ statur gn̄alitati fallit in quibusdā casibus qui notātur ff. de acqui. hered. l. si qs mihi bona. §. iussum. que incipit not. spāle mandatum. ⁊ ista solutio tradit̄ in gl. ff. de serui. vr. pdi. l. si seruitus. vel dic ḃm Pe. vel Cy. vbi est reperire candē rationem in gn̄ali que in spāli tunc est vera regula vt hic cuꝫ si. alias non vt in ꝯtrariis. ⁊ de hoc etiā dixi. j. q̄ res pig. obli. pos. l. specie eoꝝ pmiorū. ⁊ plene. ff. de admi. tu. l. si duo. ¶ Op. s. ti. proxi. l. j. solu. ibi spāle ⁊ aliis casibus in glo. notatis quos tm̄ puto correctos p hanc. l. excepta. l. j. proxi. ⁊. l. cōperit. ¶ Op. ꝙ omne ius nō tollat̄. xl. annis. vt. ff. de doli excep. l. pure. §. fi. Sed ibi de iure excipiendi. sed cōtra hoc oppo. ff. de inoffi. te. l. papi. §. si filius. ⁊ de peti. here. l. si quis libertatem. so. in legibus illis cōpetebat ius excipiendi qꝛ ⁊ agendi ⁊ sic tollit̄ tanto tpe vt ibi notatur. Et ex hoc determinant quidā q̄onem ꝙ ecclesia que poterat petere restitutionē ifra quadrieniū si nō petiit nō possit postea petere in modum except. de quo dixi. s. de temp. in integ. resti. l. superuacuū circa fi. ver. cōsueuit etiā queri. Querit glo. vtruꝫ seruus possit prescribere libertatem tempore determinato hac. l. glos. distinguit aut est bonefidei aut non qd̄ nō placet quibusdam modernis vt seruus existēs in sui possessione mala fide prescribat solū. xl. annis immo dicunt ꝙ. xxx. cum prescribat contra preiudicialem per quā vendicatur seruus in seruitutem ergo ⁊c. vt. s. e. l. sicut. ⁊ ibi notat̄ etiam. s. de prescrip. lon. tēp. que pro libertate. l. j. vbi de ascriptitiis no. vt hic in glo. Cy. tm̄ videtur sentire ꝙ nunꝙ prescribat. vt. j. l. proxi. non. l. eum quia loquitur in prescribendo hominē cui seruit: vt no. j. l. proxi. Sed an per hanc. l. sit correcta l. vlti. s. de alee lusu. ⁊ de prescriptione quinquaginta annoꝝ loquitur si esset verum qd̄ ibi dicit Odof. ꝙ fuisset imperatoris federici non esset correcta qꝛ posterior esset quā ista. Si autem fuisset aliorum imperatorum ante istam crederem eā correctam. ¶ Item opp. de. l. prescriptio. j. de operib. publi. solu. vt ibi not.

Comperit. Supra. l. proxi. excipit vnum casum a lege oēs. hic excipit alium vbi. xl. annis non prescribit̄. s. in functionibꝰ ⁊ tributis publicis ⁊ est canonizatus versi. ideoqꝫ. xvj. q. iij. prescriptionū. ⁊ rō ḃm Cy. huius. l. est qꝛ pstatur imperio in signū subiectionis ꝯ quā dicit non posse prescribi. de hoc tm̄ plene dixi. s. de iurisdi. om. iu. l. fi. ⁊ ideo dicit ꝙ est contra illos qui dicunt ecclesiam romanā pscripsisse ꝯ imperium dona. cōstantini qꝛ saltem ea que sunt iurisditiōis ⁊ subiectionis non potuerunt pscribere per hanc. l. de hoc dixi. s. de quadrien. prescrip. l. bene a zenone circa fi. Sed nunquid idem in censu debito priuato dic ꝙ non qꝛ cessat rō predicta. ⁊ ideo. xl. annis prescribitur. vt. s. e. l. omnes. Idem dicit Pe. in debito ecclesie cum ⁊ ibi cesset ratio predicta. ⁊ ideo dicit. xl. annis pscribi vt aut. quas actiones. s. de sacrosan. eccle. l. fin. ¶ Op. ad. l. istam ꝙ res fiscales prescribantur etiā spacio. x. anno. vt l. in oibus. de diuer. ⁊ temp. prescript. de hoc dic vt plene dixi s. de quadrien. prescrip. l. j. Item glo. allegat pro concor. ff. de publica. l. licitatio. §. eaꝝ. sed in primo rñ. vr̄ contra ⁊ ideo dic ꝙ ibi loquitur de pscriptione publica qꝛ ibi res publice trāsierunt sine prestatione hic loquitur de prescriptione priuatorum. Item querit glo. nunquid idem in emphiteota ⁊ dicit ꝙ sic sed dic ꝙ de hoc pōt dupliciter queri vno modo vtrū non soluendo canonē prescribat dn̄ium rei secundo vtrū prescribat ius non soluendi de quo dic vt dixi ḃm Jaco. de are. s. e. l. male. que hic recitatur p Cy. qui vltimo colligit ar. ꝯtra sanctum thomā de aquino qui ḃm eum dicebat ꝙ lz decime non possunt pscribi in totum vt extra de decimis. c. tua in ptes tm̄ poterant prescribi qd̄ est expresse contra. l. istam. ibi vel minus ꝙ oportuerat ⁊c. ⁊ qꝛ dicit eandem rōnem esse in decimis quia dn̄s eas retinuit in signum vniuersalis dominii. xvj. q. j. reuertimini. Sed ⁊ alia rō est in laicis qꝛ decimas possidere nō possunt vt extra de prescrip. c. cām. ecclesia aūt contra ecclesiā decimas bene prescribit ex̄ de prescrip. c. j. lib. vj. cum ibi notatis ⁊ de hac materia prescriptionis decimaꝝ ⁊ consuetudinis seruande vel non in eis vide in summa de decimis. ⁊ de pscrip. p Gof. ⁊ Hosti.

Cum notissimi. Diuide in. vj. partes. In pria ponit quāto tpe pscribat̄ hypothecarie cōpetenti contra extraneum mala fide ⁊ sine titulo possidentē ⁊ contra debitorem ⁊ ꝯ scdm creditorē. in scda de pscrip. iuris offerendi. In tertia a quo tpe currat pscriptio. In quarta qualr̄ incohoatus cursus pscriptionis interrūpat̄. In quinta quedā dubitabilem casum in quo dubitabat̄ a quo tpe inciperet currere pscriptio decidit in. vj. quadā psonas pscribē phibet. secunda ibi eodē iure. tertia ibi illud. quarta ibi imo ⁊ illō. quinta ibi in his etiā. sexta ibi nulla. s. in fi. pma subdiuidit̄ in duas In pma quāto tpe pscribat̄ hypothecarie qñ cōpetit ꝯ debitorem. in scda qñ ꝯ scdm creditorē. scda ibi sed cū illud. Iterū quarta in duas qꝛ duos enumerat modos interrūpendi. secūda ibi sed ⁊ si quis. litterā expone ibi detentatores sine titulo vel cum titulo sed mala fide. Ibi vt. l. cautum. Nota vulgarē modum loquēdi. l. cautū. Ibi p solā multo magis interueniēte cōtestatione ⁊ ꝙ dicit cōuentionē dic. i. executoris missionē licet glo. hic intelligat p libelli dationem. de hoc dixi. s. e. l. sicut. Ibi conuentio. i. citatio. Item ꝙ hic in prin. equiparatur interruptio facta per iudicē ⁊ que fit priuilegio etatis qd̄ verū est quantum ad interruptionem cursus. Sed quātum ad cursum plixitat̄. differunt qꝛ vbi fit p executorē interruptio oportet de nouo inchoari cursum prescriptionis qñ vero per etat̄. continuatur cum tpe precedenti ḃm Jac. de are. Item caue a glo. que dicit in matrimonio esse necessaria verba qꝛ verū est in his qui loqui possunt secus in aliis: vt ex̄ de spō. c. tue fraternitatis

ternitatis ⁊ de ꝯiugio seruoꝝ.c.fi.¶Op.ꝙ sublata ꝑncipali tollatur hypothecaria: vt.ff.de re.iu.l.cũ principalis dic ſm Jaco.de are.ꝙ fallit hic ⁊ ideo ibi dicit plerũqꝫ vel ſm ¶Pe. hic loquiť de tali accessorio ꝙ pōt stare per se ibi de eo ꝙ ꝑ se stare nõ potest vt officiũ iudi.opinio gl.non placet dicto Ja. sꝫ ꝙ distinguatur vtrum principale sit sublatũ ipso iure an ope exceptionis.nã in.l.eos.§.de vsuř.non tollitur principalis ipso iure ⁊ tamẽ tollitur accessoriũ.de hoc dic vt dixi.d.l. eos.⁊ diceť.§.de luitione pigno.l.intelligere. vbi etiã dicetur vtrũ liberatio principali prescriptiõe liberatus sit fideiussoꝛ. Jtẽ no.vitas hypothecarie vt in glo.Jtem aliqñ durat centum annis: vt.§.de sacrosanc.eccle.l.fi.aliqñ sex mensibus tãtum: vt.§.de censi.⁊ perequatoꝛibꝰ.l.fi.li.xj.de hoc.§.si aduer. credi.l.j.Sed que est ratio ꝙ ꝑsonali prescribať hic.xxx.ãnis ⁊ hypothecarie.xl.annis.dicit ¶Pe.qꝛ difficilius amittimus iura ꝗ̃ fortius nobis acquiruť.Sed ita est ꝙ debitoꝛ nõ hꝫ in re obligata ita forte ius sicut creditoꝛ cui res est obligata que habet ius reale.debitoꝛ autẽ cui ꝑsonali act.res est debita non hꝫ ius in re ideo ⁊c.Sed istud nõ videť verũ qꝛ dñium est fortius ius quã hypothecaria.⁊ tamẽ dominio prescribiť xxx.annis.vt.§.eo.l.sicut.ad qđ dicendũ ꝙ sunt quedam res que plene possideri possunt.⁊ iste.xxx.ãnis prescribunť quedam que nõ possunt ꝓpe possideri vt hypothecarie actiões ⁊ ideo in eis requiruť.xl.anni ſm eum Cy.Sed cũ illud.hic incipit scđa pars prime partis principalis in qua primo ponit causam statuti.scđo ponit statutũ sub quadam diuisione. tertio illud extẽdit.Et nota ex illis verbis ꝑ posterioꝛẽ cõstituta ꝙ res diciť esse apud aliquẽ cũ eius possessio potest haberi de facili qđ facit ꝓ his que Jo.notauit.ff.de acquir.pos. l.ij.responso in prima magna glo.Jtem nota ex ver.sinautẽ ꝙ vbi creditoꝛ vult coniũgere tẽpora debitoris exiguntur.xl. anni qđ facit ad id qđ no.in glo.in auť.malefidei.sꝫ dic vt ibi. Jtẽ facit ad id qđ notať.in auť.quas actiones.§.de sacrosan. eccle.sed dic vt ibi.Jtẽ facit ꝙ si qs velit dicere se ⁊ suos maioꝛes ⁊ possessoꝛes possedisse ⁊ prescripsisse rem aliquã ꝙ ꝓbare debeat quãto tẽpoꝛe ipse possedit ⁊ quãto ꝑdecessoꝛes. Jaco.de are.⁊ Cy.cõtrarium tamen habet mos iudiciosꝫ ⁊ admittitur ꝓbatio cõiunctim de sex predecessoꝛibus.¶Op. de auť.ꝙ si quibusdam de prescrip.longi tẽpoꝛis.sꝫ hic fallit vel illa coꝛrigit istam ſm ¶Pe.queritur vtrum primus creditoꝛ possit offerre scđo.placentinꝰ ꝙ nõ glo.cõtra.Jac.de are. defendit ¶Pla.dicens ꝙ intellexit vtrũ haberet ius offerẽdi tanꝗ̃ creditoꝛ nõ tanꝗ̃ possessoꝛ.Sed quid si primus creditoꝛ non possidet agit contra scđm possidentẽ scđus offert sibi debitũ dicit primus ⁊ ego offero tibi an tũc audiatur primus ista fuit opi.¶Pla.ꝙ non.Sꝫ videtur ꝙ primus audiatur nã quotiens scđa obligatio est potentioꝛ alias potioꝛ prima pōt primus offerre secũdo: vt.ff.qui potio.in pigno.ha.l.iij.§.cuꝫ ex causa.Sꝫ cũ hic secũdi creditoris efficiať ius fortiꝰ ꝑ oblationẽ quã facit primo quare non poterit primus ad cõseruationẽ sui iuris offerre certe videť ꝙ possit.Jn ꝯrium videtur qꝛ post oblationẽ secũdi offert primus ⁊ ita sunt in pari causa ⁊ ideo melioꝛ est causa possidentis.vt.ff.de ver.obl.l.si seruũ. §.sequitur.Sed forte diceret qs nõ est par cã sed certe immo est in offerendo.Jpse Jaco.soluit ꝙ melioꝛ sit cõditio possidentis ar.eius qđ no.ff.de acqui.re.do.l.qua rõne.§.sed non vt littere.⁊ qꝛ in dubio iudicandũ est ꝓ reo.Jn glo.hoc nomẽ solam.Jbi executoꝛẽ.Nam non sufficeret libellũ querimonie dare nisi mittať executoꝛ: vt.§.eo.l.sicut.ibi vel etiam iudicibus ⁊c.Jn eadẽ glo.Jbi a tpe ꝯuentionis immo a tẽpoꝛe intermissionis litis: vt.§.eo.l.fi.⁊ dic vt ibi.Jn gl.qñqꝫ eñ in fi. vt.ff.de pigno.l.grege.§.si sub conditione.Jn gl.sꝫ cũ personalis ibi cũ principalis.Sed ibi est verbũ plerũqꝫ ꝑpter hũc casum vt ibi notatur Jac.de arc.Jbi.l.eos.Sed illud nõ est tantũ ꝑpter nõ subsistentiã principalis quã virtute prescriptionis vtrũqꝫ pariter includentis vt ⁊ ibi tangitur in glo.et de hoc ibi dixi.Jn fine vbi qui prescripsit similis est soluenti. Sed illud vt alter pro.eo non conueniatur non vt realis obligatio ab ipso cõtracta extinguatur.Old.Jn glos.an ergo dic breuiter ꝙ in pignoꝛe conuẽtionali respectu pignoris sibi cõstituti possidet creditoꝛ vt in secundo allegatis hac glo.Sed respectu dominij representat imaginẽ debitoris ⁊ eo respectu dicitur debitoꝛ possidere per eũ.Jn eadem glo.ibi: nec obstat ꝙ vsucapit.s.debitoꝛ.vt.ff.de vsuca.l.nõ solum.§.qui pignori.ꝙ patet qꝛ creditoꝛ alij tradendo interrũpit prescriptionẽ vt ea.l.nõ solum.§.si creditoꝛ.M.fil'.Jbi.§.vacuum.vel dic speciale quo ad vsuc.Fran.Jbi.l.rem que.⁊.l.si de eo.Jn gl. nullo relicto.Jbi statuerunt ar.§.ea.l.ver.in ipso vero.⁊ ver. quãobrem ⁊ quia eadẽ est ratio vtroqꝫ casu quia nec debitoꝛ nec heres actualiter possidet.Sed vtriusqꝫ imaginẽ creditoꝛ representat in his que respiciũt dñium vt.l.nõ solũ.§.qui pignoꝛi.⁊.ff.de vsuca.Jaco.⁊ Ol.Eodẽ iuris secũda pars principalis opp.de.l.in bello.§.si quis seruũ dic ibi speciale qꝛ factus est redimentis vt ibi dicitur.Et ꝙ primus possit offerre scđo no.§.qui potio.in pigno.ha.l.j.in gl.Scđo quero si obligaui rem meã ⁊ sto.xxx.annis ꝙ nõ offero creditoꝛi debituꝫ si postea offero vtrũ possit obijcere prescriptionẽ ita ꝙ non teneatur pignus restituere ⁊ non possim agere pignoꝛatitia ꝗ̃ non competit nisi debito soluto glo.⁊ Azo' in summa.§.quid autẽ si debitoꝛ tenent ꝙ sic ⁊ ꝙ iuri offerendi possit prescribi. Cy.tenet contrariũ qꝛ aut debitoꝛ possidet aut creditoꝛ.si debitoꝛ tunc nõ prescribitur qꝛ que sunt tꝑalia ad agendũ ꝑpetua sunt ad excipiendum: vt.ff.de doli except.l.pure.in fi.Si creditoꝛ possidet idem ꝙ non habeat locũ prescriptio qꝛ prescribitur iuri ad iura sed debitoꝛ non habet ius sed facultatẽ offerendi qđ est quoddã merũ factum vnde aduertendum est ꝙ ius offerẽdi quandoqꝫ est ius formale qñqꝫ non est ius formale sꝫ quedam facti facultas.¶Primo modo accipiť quãdo sunt duo creditoꝛes quoꝝ vni cõpetit ius offerendi alteri et istud tollitur.xxx.vel.xl.annis ⁊ sic loquiť hic.alio modo accipitur ꝓ facultate offerendi quã habet debitoꝛ si velit pignus suũ liberare ⁊ talis facultas nullo tꝑe prescribiť vnde quandocꝫ vult debitoꝛ potest offerre ⁊ pignus recuperare.arg. §.eo.l.male.cũ non cõpetat hic ius.Sꝫ facultas in offerendo non prescribiť ei nec ꝑ cõsequẽs actionẽ hypothecarie cuius est preparatoꝛia sꝫ in duobus creditoꝛibus cõpetit ius hypothecarie.⁊ ideo eodẽ tꝑe tollitur accessoriũ quo ⁊ principale vt in regula iuris cũ principalis ⁊ ad id qđ dicit gl.imputandum debitoꝛi qui facere potuit vt in regu.iuris qui potest facere rñdeo verũ est in iure formato sed in facultate secus.tũc eñ creditoꝛ mihi non potest imputare qꝛ si me culpẽt alij ⁊c. vt.ff.de iure dotiũ.l.cũ in fundo.§.j.⁊ hoc ſm Cy.tenent tam antiqui doctoꝛes vt Yr.cuiꝰ scripta dicit se super hoc vidisse ⁊.M.quã moderni vt Sy.vincẽtinus Ja.de ra.⁊ alij.ad predicta faciunt que notãtur ꝑ Rof.de negatoꝛia circa mediũ ꝟ.

¶Jtẽ queritur quãto tꝑe tollať negatoꝛia.Jaco.bu.defendit opinionẽ glos.⁊ dicit ꝙ sicut prescribitur iuri formato sic ⁊ facto ex quo sequitur ius formatũ.Nam officio iudi.prescribitur ꝙ est factũ vt.ff.de annuis lega.l.quintus.§.idem pap. ⁊ per hoc prescribitur natiuitati vtilis actionis: vt.§.ex qui. cau.ma.l.si ab hostibus.⁊.ff.de iureiur.l.nã ⁊ postea.§.si minoꝛ sic ⁊ hic prescribiť facto offerẽdi ⁊ ꝑ consequẽs natiuitati pignoꝛatitie.opinionẽ predictã Cy.tenebat do.Ol.⁊ ad hũc §.respõdebat.quia hic erat hypothecaria cõtra quã poterat prescribi.non eñ offert nõ possidens nisi sit creditoꝛ cũ hypotheca.arg.ff.que in fraudẽ credito.l.ait pretoꝛ.§.illud.⁊ no.§. de solu.l.obsignatione.Jtẽ lex qui pōt allegata per gl.argueret ꝙ cõtra pignoꝛatitiã esset prescriptũ cuius cõtrariũ no.§. de annali excep.l.j.in glo.magna ꝗ̃ incipit sed qñ ⁊c.vbi etiã diciť agi posse rei ven.per debitoꝛẽ non obstante tali prescriptiõe.ad.l.si finita.§.postea autẽ rñdet ꝙ ibi non prescriptio sed secũdi decreti interpositio a facultate prestãdi cauť.exclusit ⁊ ideo ſm eũ non prescribitur iuri offerẽdi ⁊ allegat arg.§. de iure domi.impetrã.l.fi.⁊ qꝛ nõ est ꝯtra qd prescribatur: vt dictũ est nisi disputãdo diceretur ꝙ est ius cogendi creditoꝛẽ recipere.nec eñ potest illo offerẽte ⁊c.vt.ff.de leg.iij.l.fideicõmissa.§.si rem.Ol.Ja.de are.mediã viã tenebat dicẽs aut facile potuit debitoꝛ soluere ⁊ tunc prescribať iure offerendi ꝑ l.qui potest.aut non potuit facile ⁊ tunc posse non videť vt.l. nepos ꝓculo.de ver.sig.⁊ de noxa.l.si seruus depositus.⁊ de hoc dixi.ff.de vsuca.l.pignoꝛi.Et predicta faciunt ad qõnem sepe occurrẽtem ecce concessi tibi gratis ꝙ in pariete meo poneres tignũ vel aliquid aliud teneres super meo ⁊ tu promisisti amouere quãdocũqꝫ te admonuero steti.xxx.vel.xl.annos ꝙ te non admonui nũc peto ꝙ remoueas ⁊ tu obijcis prescritionem queritur an possis ⁊ primo vꝫ ꝙ non obstet prescriptio nã lex dicit ꝙ si cõuenio tecũ ꝙ possim perpetuo redhibere valet cõuentio: vt.ff.de edili.edict.l.qđ si nolit.§.penul. hoc autẽ verbũ qñcũqꝫ te admonuero ⁊ verbũ perpetuo videntur equipollẽtia.Jtẽ hec ꝓmissio vꝫ conditionalis.s.si te admonuero ar.ff.de leg.iij.l.fideicõmissa.§.si sic.⁊ ideo ea pẽdente non currit prescriptio: vt.§.primo.§.Jtem ista verba quãdocũqꝫ te admonuero in fauoꝛẽ stipulatoris videnť adiecta ergo non debent in eius lesionẽ retoꝛqueri: vt.§.de legi.l. qđ fauoꝛe.Jn contrariũ videť ꝙ ista verba qñcũqꝫ te admonuero nõ inducãt cõditionẽ sed potius quãdam admonitionem: vt.ff.de ver.obli.l.si decẽ cũ petiero ⁊.l.si ita quis.sed in illis nõ diciť quãdocũqꝫ sꝫ cũ petiero inter que videť referre

¶Dubium notabile.

qr istud verbũ quãdocũq; est magis extẽsiuũ: vt. s̃. de pactis
inter emptorẽ ⁊ vend. cõpositis. l. ij. nec ibi dicit̃ prescribi iuri
offerendi immo videt̃ quocũq; tpe fieri posse qr etiã ibi here/
dis fit mentio ꝙ etiã ad heredes heredis põt extendi ⁊ sic vl
tra. xl. ⁊ quinquaginta annos. Nã heres heredis ⁊c. vt. s̃. de
heredi. instituen. l. fi. Nec obstat etiã si dicatur ꝙ exceptioni
prescriptionis longissime cũ sit odiosa renũciari non possit:
vt. ff. de cõdi. indebi. l. qui excep. ⁊ qr iuri futuro nõ potest re/
nunciari: vt. ff. de acqui. hereditate. l. si is qui. cũ si. qr hic non
fuit renunciatũ sed pactũ factuz vt quãdocũq; te admonerẽ
remoueres nã expressa nocẽt nõ expressa nõ: vt. ff. de condi. ⁊
demon. l. nõnunꝗ. Sed ꝯtra hoc videtur qr sub illis verbis
quãdocũq; te admonuero nõ debet posse includi id qd̃ spe/
cialiter nõ possem cõuenire videlicet ꝙ non obstante prescri
ptione tenerer amouere ar. C. que res pigno. obli. pos. l. specie
at prescriptioni renunciari non posset vt predictum est quia
odiosa ⁊ qr etiã in fauorẽ publicũ introducta ⁊ tali iuri renũ
ciari non potest: vt. ff. de pactis. l. ius publicũ. Item iure ad/
monitionis vr̃ posse prescribi per hunc. §. ⁊ ita determinauit
dñs Jaco. Bald. in questione predicta maxime per dictã. l. si
decẽ cũ petiero. cũ si. que dicunt talẽ stipu. puram ergo cõtra
eam statim currit prescriptio ⁊ qr in dubio ꝓ reo fit interpre/
tatio ⁊c. ¶ Illud autem. tertia pars principalis in qua po/
nit primo dictũ in genere. secũdo in specie ⁊ qd̃ dicit in diem
incertã mortis notãdũ est ⁊ ꝯsueuit allegari ꝙ actio de dote
nõ nascat̃ constante matrimonio. de hoc not. ff. de dote prele/
gata. l. pater. ⁊ vide qd̃ dixi. s̃. de iure dotiũ. l. in rebus. §. fi. et
plenissime. ff. de bonis dã. l. ꝫ si alia. in fi. Immo ⁊ illud quar
ta pars cõtinet duo dicta. s. ꝙ ꝑ rei apprehensionem ⁊ debiti
agnitionem interrumpit̃ prescriptio. ⁊ ꝑ declaratione primi
dicti ⁊ glo. hic positarũ dic aut creditor apprehẽdit rem non
obligatã aut obligatã. Primo casu aut ꝑ vim ⁊ dic vt not. ff.
ꝙ metus cã. l. extat aut sine vi ⁊ tunc aut iudicialiter ⁊ sic fit
pignus pretoriũ ⁊ tunc est drĩa inter ius antiquũ ⁊ nouum.
Iure eñ veteri cũ hec missio fieri posset sine lit. ꝯtest. vt. s̃. de
his qui ad ecc. cõfu. l. fi. §. j. ⁊ in aut. de exhiben. reis. §. si vero
non fiebat interruptio prescriptõis ẽm hanc gl. per. l. ait ptor
§. fi. ⁊ l. seq. ex qui. cau. maio. Cy. tamẽ ⁊ Dy. in hoc videntur
sentire cõtrariũ ⁊ tenere opi. Azo. per. l. ff. de re iudi. l. a diuo
pio. §. si super reb⁹. Ibi: vsucapioni ⁊c. qd̃ exponit Dy. s. in/
terrumpende vbi ẽm hoc videt̃ casus coniuncta. l. j. de euic. l.
si ob causam ⁊ ar. ad macedoñ. l. sed ⁊ si pater. ⁊ pro hoc facit
ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. Sed iure nouo cũ prescriptio
interrũpatur per missionẽ executoris ⁊ ad missionẽ nõ ꝓce/
datur nõ precedente vocatiõe in ius que est principiũ iudicij
vt insti. de pena temere litigantiũ. §. vlt. questio nõ ꝓcedit qr
indubitanter per missionẽ pretoris fit prescriptiõis interru/
ptio: vt. s̃. eo. l. sicut. aut pars. i. debitor dedit pignus ⁊ fit in/
terruptio qr ꝑ hoc vr̃ debitũ agnoscere. vt. j̃. pri. rñso. ⁊. l. plu
res apochis. s̃. de fide istru. aut creditor apprehẽdit rẽ pigno
ratam sine vi puta voluntate debitoris ⁊ tunc hꝫ vim ciuilis
interruptionis ⁊ ꝓdest quo ad debitorẽ. posset etiã sine vi ap
prehẽdi ⁊ sine debitoris voluntate ⁊ tunc ẽm quosdã hꝫ vim
naturalis interruptionis ⁊ ꝓdest quo ad oẽs. de hoc statim
j̃. subijciã. aut violentia est illata alij quã debitori ⁊ idem vr̃.
Si autem illata fuit debitori tunc questio nõ ꝓcedit qr credi
tor cadit a iure suo vt dicta. l. extat. ⁊ sic de interruptione fru
stra querit̃ hoc saluo qr cũ creditor cadat a iure suo soluz per
sñiam vt not. in. l. extat. ante sñiam bene queritur de prescri/
ptione ⁊ interruptione. Sed quero nũquid predicta interru/
ptio de qua locuti sumus q̃ fit ꝑ ademptionẽ creditoris fit ci
uilis ⁊ sic ꝓsit soli creditori an naturalis ⁊ sic ꝓsit oibus vt. l.
naturaliter. de vsuc. gl. in hoc variãt. hic eñ in gl. que incipit
immo multo minus tenet ꝙ fit interruptio naturalis ⁊ idem
no. d. l. naturaliter. ⁊ dicto. §. ꝫ si super rebus in. l. a diuo pio.
ẽm vnum intellectũ. j̃. primo rñso in gl. nõ nouata enumerat
istũ modũ interrũpendi inter interruptiões ciuiles ⁊ hoc ma
gis placet Cy. qr creditor possidet debitori quo ad vsuc. vt. ff.
de diuer. ⁊ temp. prescript. l. de accessionib⁹ ꝑ empto. l. misso.
⁊ no. s̃. e. l. §. ꝫ cũ illud ergo nõ ꝓdest oib⁹ ⁊ hoc tenet Jac. de
are. Circa ẽm respõsum hui⁹. §. opponit gl. de. l. cũ qs. §. si qs
pro reo. de solu. Pe. tenet vltimã solu. glo. Dy. aũt tenet so.
que in cõtrario nota. s. ꝙ hic ante cõpletã prescriptionẽ debi
tum agnoscebat̃ ibi post prescriptionẽ iã cõpletam ⁊ facilius
cõseruat̃ qd̃ non est prescriptiõe sublatum ꝙ̃ resuscitare iam
sublatũ prescriptione. Ol. ⁊ Cy. de modis interrũpendi pre/
scriptionẽ hr̃ hic in glo. ⁊ in summa. j̃. ti. pri. ⁊ in decre. xvj. q.
iij. c. j. ⁊ de offi. ordina. c. pastoralis. §. fi. in gl. sed vsq; ad quod
tẽpus. Et ex eo qd̃ dixi naturalẽ interruptionẽ ꝓficere oibus
colligit Jac. de are. ꝙ si aliquis prescribebat fundũ ⁊ medio
tpe flumen illud inuasit ꝙ interrupta est prescriptio. Nã per
inundationẽ ꝑditur possessio: vt. ff. de acqr. pos. l. qui vniuer/
sas. §. itẽ ꝙ a mari. ⁊ idẽ posset dici si occuparet per guerrã vt
ff. de bonis au. iudi. possi. l. cũ vnus. §. fi. ⁊ ibi de hoc dixi ⁊ no.
in gl. j̃. de annali excep. l. j. §. ad hec q̃ incipit sunt ⁊ alij casus.
⁊ de offi. ordi. c. pastoralis. §. fi. in glo. Sꝫ vsq; ad qd̃ tempus.
¶ In his etiã ꝓmissionibus. hec est quinta pars. Opp. ꝙ in
istis duplicari debeat tẽpus vt. l. si sic queadmoduz seruitu/
tes amittant̃ qcquid dicat gl. dic qd̃ ibi fuerat alternis annis
seruitus cõstituta nõ singulis annis vt hic. Querit glo. si de/
bebã tibi decẽ singulis annis ⁊ solui. xxx. annis tantũ quinq;
nũquid in alijs prescribã gl. tenet ꝙ non per. l. cũ fidẽ qr sol/
uendo partẽ vr̃ agnouisse debitũ vt ibi. ⁊. s̃. pri. §. ⁊ ꝑ hoc. ff.
ad macedoñ. l. sed iul̃. §. fi. queadmodũ serui. amit. l. si stillici/
dij. §. fi. ⁊ si seruitus ven. l. si eo loco. In ꝯtrariũ vr̃ qr si nihil
solueret in totũ prescriberet ergo idem in parte vt. l. q̃ de tota
de rei ven. Itẽ speciale est in tributis ꝙ minus soluẽdo quã
debeat non prescribat: vt. s̃. eo. l. cõperit. ibi vel minus quam
oporteat ⁊c. ergo in alijs est in ꝯtrariũ ius cõe. ff. ad municip.
l. j. in fi. Itẽ videt̃ expressum. ff. quibus modis vsufruc. amit.
l. is qui vsufruc. ⁊ hãc tenent Jaco. de are. ⁊ Lamber. rãpon⁹
Dy. distinguit aut est vna prestatio aut plures. Primo casu
aut ego. qui recepi tm̃ quinq; sciebã eũ teneri ad decẽ. ⁊ tunc
retineo ius in alijs quinq; aut credebã euz teneri tantum ad
quinq; ⁊ tunc mihi preiudico vt dicta. l. is qui vsufru. vbi vi
detur casus ⁊ est ratio qr non videor habuisse animũ obligan
di mihi siue retinendi ꝑ seruitutẽ predictã: vt. ff. queadmodũ
serui. amit. l. si cõmunẽ. ⁊. l. vna est via. Scđo casu qñ erãt plu
res prestationes tũc non retineo ꝑ vnã prestationẽ al's immo
perdo: vt. ff. de aqua plu. arcen. l. si prius. in prin. ⁊ ibi per euz
vr̃ sentire Bar. hic. cũ gl. quãdo est vna prestatio si autẽ plu
res tũc cũ Dy. in q̃onibus suis. xxiij. q. q̃ incipit cũ quoddam
monasteriũ. ⁊ de h bene in brocardis de parte ad totũ ⁊ d hoc
plene dixi de reg. iur. l. in eo qui plus est. Itẽ querit glo. pone
ꝙ debes mihi. x. annua vel menstrua soluisti per tres annos
vel mẽses. quarto vel quinto cessas soluere nunqd currit tũc
prescriptio ꝓ alijs prestationib⁹ quas debeas facere in futu/
rum sequẽtibus annis vel mẽsibus. contẽtio fuit inter. M. ⁊
Bul. glo. ẽm Jo. distinguit vt hic habes. Cy. dicit modernos
non approbare hãc distinctionẽ immo dicit ꝙ sequuntur in/
distincte opi. M. primo ex isto. §. vbi coniungitur annuũ de/
bitum ex vltima volũtate ⁊ inter viuos. Preterea non potest
negari ꝙ in cõtractibus ꝓ sequentib⁹ annis non fit obligatio
saltem in diẽ vt. ff. de ope. libe. l. si bona. de ver. ob. l. eũ qui. §.
qui ita. ⁊ no. eo. tit. l. si stichũ. §. si stipulatio. s̃. quãdo dies leg.
ce. l. j. ergo ⁊c. vt. s̃. ea. l. §. illud autẽ. ⁊. j̃. de anna. excep. l. j. in
fi. ꝓ opi. etiã. M. bene facit. ff. queãd. vsufru. amit. l. si vsufru.
alternis annis ⁊ qr tot debent esse nunciationes quot edifica
tiones: vt. ff. de ope. noui nunc. l. de pupillo. §. si pluribus lo/
cis sic ⁊ hic tot prescrip. quot anni ⁊ hoc tenet Jaco de are. et
Pe. non obstat. l. eos. qr loquit̃ in accessorijs vt dicit Mar. ⁊
bene. Nec obstat ad hãc eius responsionẽ qd̃ opponit gl. de. l.
centum capue vbi durat accessorium sine principali qr refert
vtrũ eneruetur ius actoris per prescriptionẽ ⁊ tunc tollitur
omne ius in accessorijs qr prescriptione cõpleta totum tollit̃
vt etiã non teneatur ad aliquas accessiones an vero eneruet̃
per solutionẽ qr si in totũ satisfit in totũ tollit̃. ⁊ si ꝓ parte: ꝓ
parte remanet ẽm Jaco. predictũ. Cõcluditur ergo ꝙ annue
prestationi non currit prescriptio indistincte nisi a principio
cuiuslibet anni hoc verũ nisi cessaretur ꝑ cẽtum annos. tunc
eñ potest cõcedi ꝙ omne ius sublatũ sit ẽm Pe. vt. ff. de vsu
fruc. l. si vsufruc. Cy. dñs autẽ Ol. defendebat opinionẽ ⁊ di/
stinctionem gl. primo arguendo ꝑ ea in eo ꝙ delegatus dicit
qr annuum legatũ primi anni est purũ sequentium conditio/
nale: vt. ff. de annuis leg. l. si in singulos ꝑ eo ergo tpe ꝙ est cõ
ditionale nõ est nata aliqua actio: vt. ff. de ver. obli. l. cedere.
ergo planum est ꝙ non currit prescriptio qr actioni nondum
nate non prescribitur: vt. s̃. eo. §. illud autẽ. ⁊ de iure doti. l. in
rebus. §. oĩs. Sed lꝫ faciat ꝓ opi. gl. ⁊ Jo. quo ad legata quo
ad stipulationes videt̃ cõtra opi. glo. ⁊ Jo. qd̃ sic probat̃. ista
sunt paria quo ad hoc vt nõ currat prescriptio. s. actionẽ non
esse natã vel esse natã ⁊ ex ea agi nõ posse. Nam non possenti
agere nõ currit prescriptio: vt. j̃. de annali excep. l. j. in fi. ⁊ qñ
actio de peculio est annalis. l. j. §. annus. Sed ex stipulatione
annua ꝯstat nõ posse agi nisi pro presenti anno ergo nõ debet
currere prescriptio nisi ꝓ presenti anno ⁊ non ꝓ futuris ꝙ est
in stipulationib⁹ cõtra opinionẽ glo. ⁊ Jo. vnde dicebat dñs
Dy. qui hoc opponebat ⁊ non soluebat cogitetis si scitis su/
stinere glo.

stinere glo.dn̄s Oldr.sustinendo eam soluebat predictū arg. hoc modo.tu arguis non valenti agere nō currit prescriptio hoc cōcedo.ad minorē autē cū dicit̄ ex stipulatione annua nō posse agi nisi ꝑ pn̄ti anno nego q2 falsum est. Nam quotiens ex vna obligatiōe plures prestatiōes oriunt̄ vt est hoc casu si cessent in vna pōt agi pro illa cessata ⁊ vt in futurum soluere cōpellatur vt.s.de fideicō.l.j.⁊ ibi notat̄ ⁊ plene dixi et.s.eo.l.male.⁊ no.extra de sepultu.c.in nostra.tunc em̄ iudiciū pōt esse de futuro ꝓpter ius presens vt no.ff.de iudi.l.nō quēadmodum.⁊.j.de sn̄ia q̄ sine certa quātitate.l.j. Non obst.l.j.qn̄ dies leg.ce.q2 illa loquitur qn̄ sunt plures obligatiōes ⁊ plures actiones successiue.Ol.opi.gl.tenet etiā hic Odo.⁊.s.de fide instru.l.plures apochis ⁊ speculator de locato.§.fi.v̄.xlj.⁊ ver.seq.¶ Nulla.s.Sexta ⁊ vltima pars que tractat vtrum emphitheota nō soluēdo prescribat de quo dixi.s.eo.l.male.⁊ tradit̄ etiam de ista materia.s.de iur.emphi.l.ij.¶ Quid si emphitheota vel colonus perpetuus vēdidit fundum alicui bonafide emēti ⁊ per.xl.annos soluit pensionē dn̄o ignoranti de venditiōe nunqd emptor.xl.annoꝝ prescriptiōe poterit se tueri aduersus dn̄m. De hoc dic vt in specu.de locato.§.nūc aliqua.v̄.xliij.⁊ in qōnibus Bartho.brix.xxiij.q.que incipit laicus quidam. Et puto ꝙ dn̄o|eo casu nō currat prescriptio cū semp ciuilē possessionē aīo retinuerit ⁊ naturalē quodam modo.s.percipiēdo pensionē.ar.ff.de acq.pos.l.q̄uis.§.si cōductor licet ꝯtrariū videat̄.s.ꝙ sit possessione priuatus ꝑ traditionē factā emptori:vt.s.de acq.pos.l.fi.vbi dixi.⁊ hanc tenet Dy.ff.de acquir.pos.l.q̄uis.§.si cōductor.per.l.pomp.qbus modis vsufru.amittatur.

SI quis emptionis.

Prescriptio longi tēporis dat exceptionē ⁊ actionē ꝯtra quēlibet etiā antiquū dn̄m prescriptio vero longissimi tpis si cū bona fide ꝓcessit dat exceptionē ꝯtra quēlibet ⁊ act.preterq̄ contra verū dn̄m vel creditorē si vero cū mala fide processit dat solam exceptionē ⁊ non actionē nisi in duob9 casib9 scꝫ contra violentū ⁊ contra eū qui missus est iussu iudicis in possessionē. Contra contractuꝫ vsurariū incipit currere prescriptio ex die cessationis facte in solutione vsurarū hoc dicit hec lex.Old. Querit glo.si prescriptor bonafide cū titulo desit possidere ⁊ res reuersa est ad priorē dn̄m nūquid poterit ab eo vēdicare gl.finaliter tenet ꝙ sic vtili actiōe que prefertur in hoc casu directe vt.l.in cause.in fin. Sed contra hoc sic obijcio consueuit dici ꝙ tunc vtilis prefertur directe cum habens vtilem habet causam ab habente directā al's contra vt.ff.de loco publico fruendo.l.j.§.sꝫ si veniāt.⁊ de acquirē.rerū dn̄io.l.qua rōne.§.littere in glo.que incipit in rē ⁊c.quō ergo hic prefertur vtilis dn̄s directo dn̄o cū nō habeat cām ab eo forte dici pōt ꝙ qui patit̄ cōtra se prescribi vr̄ tacite cōsentire:vt.ff.de ver.sig.l.alienatiōis.⁊ sic iste tacitus ꝯsensus tollit effectū directi dominij.⁊ sic dn̄s ratione eius nō pōt se tueri nec agere. Sed tenendo opinionē M.⁊ Pe.ꝙ prescriptione querat̄ dominiū que forte verior est cessant predicta vt dixi.s.de bonis maternis.aut.nisi tricenalis.et q2 hic agitur vtrū vtilis preferat̄ directe dic ꝙ aut vtilis ⁊ directa oriunt̄ ex eadē causa:aut diuersis:aut ꝯtrarijs. Primo casu aut vtilis datur ei ad quē negociū a principe pertinuit ⁊ principaliter ⁊ tūc vtilis prefertur:vt.ff.de ꝓcura.l.in cause. Aut alij datur directa ad quē ꝑtinuit negociū ab initio principal'r ⁊ tunc regulariter directa ꝑualet nisi in trib9 casib9:vt.j.de noua.l.iij.vbi de h̄ plene dixi. Scōo casu qn̄ ex diuersis causis vt dn̄o ⁊ emphitheote tūc quilibet admittit̄ rōne sui dominij ⁊ ratiōe sue possessionis.vt.ff.vti possidetis.l.si duo.⁊ ibi no.⁊ si ager vectigalis per totum. Tertio casu quādo ex ꝯtrarijs vt hic pref̄ert̄ habēs vtilē cū secundo loco nata veniat ad correctionem prime vt hic ⁊ arg.s.de pac.l.pacta nouissima. In glo.j.in fi.de quo dic vt ibi dixi. In glo.nō solum excep. Ibi dominiū.i.effectū dominij ne sit ꝑ Mar.in qōne an prescriptiōe querat̄ dn̄ium circa finē. Ubi suū vtile dominiū ꝙ sibi ꝑ p̄scriptionē quesierat in fi.ar.eoꝝ q̄ no.ff.ad treb.l.ex asse.Ol.et.s.ō here.vel actiōe vē.l.emptor. Qō si qs ibi diuisiōe hac que sequitur vt si quidem ⁊c. Ibi vti presidio.i.quo ad actionem cum determinatione non sequētis v̄.sꝫ alterius q incipit ita tn̄. Ibi: nouus possessor.i.ille ad quē ꝑuenit possessio postq̄ prior cecidit. Ibi iniustus possessor cām p̄scribendi a primo possessore nō habēs.Ol.⁊ dic ꝙ iste.§.loquit̄ de eo q possidet sine tit.¶ Op.ꝙ iste.§.nō ꝓcedat nā aut habuit bonāfidē ⁊ tūc habuit iustū errorē qui habet̄ ꝓ titulo ⁊ sic ꝓcedit prescriptio.x.vel.xx.annoꝝ.vt.ff.de vsuc.l.celsus.aut nō errauit iuste vt q2 errauit in iure ⁊ tūc nō ꝓcedit prescriptio:vt.ff.de vsucap.l.nunq̄.dic ꝙ errauit improbabiliter in facto suo vel in iure et sic non habetur ꝓ titulo.⁊ ideo est necessaria prescriptio longissimi tpis ꝭm Jaco.de are. Pone em̄ ꝙ heres institutus in primo testō ꝙ testator mutauit credidit nō potuisse mutari ⁊ sic tenuit res hereditarias ⁊ ita habuit bonāfidē:vt.ff.de peti.here.l.sed ⁊ si lege cōmissoria.§.scire.prescribet em̄ lōgissimo tpe ⁊ nō longo. Itē si erret in facto suo dicit̄ error improbabilis.ff.ꝓ suo.l.fi.dic ergo ꝙ habuit bonāfidem tn̄ nō iuste errauit. Ja.tn̄ predictus vr̄ tenere.s.de serui.l.j.ꝙ error iur.non inducat bonāfidē.⁊ de hoc.s.ꝓ empto.l.venditioni.⁊ ꝭm hoc hic oporteret intelligi solū de errante in facto ꝓprio ⁊ sic nō ꝓbabiliter. Item quero si bonefidei possessor q prescripsit xxx.annis desijt possidere ⁊ res ꝑuenit ad tertiū possessorē et ab isto tertio possessore petēdo cōcurrat verus dn̄s qui petit ex suo directo dn̄io ⁊ ille q prescripserat q petit ex vtili quis prefert̄ vr̄ ꝙ dn̄s:vt.ff.depo.l.bonafides.⁊ q2 directa prefert̄ vtili:vt.ff.de loco publico fru.l.j.§.sed si venerit. In ꝯtrariū vr̄ q2 vtilis vr̄ preferri directe:vt.ff.de ꝓcu.l.in cause.⁊ hanc tenet Ja.de are.⁊ de hoc dixi.s.hac.l.in prin. Quid si prescriptor non venit ad vendicandū sed solū dn̄s nunqd audietur dicit prefatus Jaco.ꝙ sic sicut ⁊ al's.ff.de superficie.l.j.§.qō autē ait pretor.⁊ sic ver.si v̄o nullū pōt intelligi in duob9 casibus.s.in bonafide prescribēte qui negligit petere et in eo qui mala fide prescripsit vbi etiā si veniat dn̄s ⁊ prescribēs repellatur ⁊ dn̄s admittit̄ ꝙ autē hic ō2 nō obsistēte hoc ei ⁊c.facit ꝙ si quis habeat rem meā in feudū ⁊ abest ⁊ aliquis possidet eā ⁊ ego dn̄s nolo eā vendicare a possidēte ⁊ ipse excipiat cōtra me ⁊ ꝓbat de feudo ꝙ nō possit tueri tali excep.q2 excipit de iure tertij:vt.d.l.j.§.ꝙ autē de superficie.⁊ ibi in glo.⁊ pro hoc.ff.de dona.l.vt mihi donares.ij.rn̄so fami.hers.l.is consequēter.§.j.⁊ si ager vectigalis.l.ij.⁊ ibi no.⁊ de hoc an quis possit se tueri ex iure tertij dixi.s.de ser.fugi.l.cū seruum. In cōtrariū vr̄.ff.ad car.l.iij.§.cū extaret.de bonis liber.l.q̄diu.⁊.s.de peti.here.l.fi.dn̄s Ol.dicebat aut aliquis vult excipere de iure tertij cuius est futurus obligatus si eam omittat et tunc pōt aut non est futurus obligat9 ⁊ non pōt ⁊ ad quodlibet membrū aptātur.ll.predicte sic ⁊.ff.ad leg.falc.l.dolo.⁊ si cui plus q̄ per leg.falc.l.hec autē.§.penul. Pone ꝙ aliquis vult vendicare a quodā qui longo tēpore prescripsit ipse est negligens ad se defendendum vnde ego volo eū defendere ⁊ ꝓbare prescriptionē suaꝫ rōne alicuius interesse mei nūquid admittar dic aut volo ꝓbare ius tertij qō probatum euacuat ius agentis ⁊ admittor etiā ꝓ illo tertio.vt.ff.de ꝓba.l.circa.et ex̄ de iure patro.c.cū dilectus.⁊ q2 nō debet licere ⁊c.vt.j.de fruc.⁊ litiū expēn̄.l.fi. Si autē volo ꝓbare tale ius tertij ꝑ qō non est euacuatū sed euacuandum ius agētis vt de emphitheota nō soluente canonē.licet em̄ ꝓbet̄ in solutione cessasse non ideo excluditur aduersarius q2 est in electiōe dn̄i velit eū deijcere vel pensionem petere:vt.s.de iure emphi.l.ij.⁊ tunc non admittor:vt.s.de ꝓba.l.ad ꝓbationem.⁊ facit ad hoc.ff.qui potio.in pigno.habe.l.creditor.ij.respōso.et.l.claudius. Quid si res prescripta bonafide sine titulo perueniat ad dominū nūquid prescriptor ab eo poterit vendicare gl.dicit ꝙ non ⁊ in hoc dicit differre ab eo qui prescripsit cū titulo.⁊ ita intelligit versiculū.j.eo. Ita tamen Pe.tenet cōtrariū.et nō obst.ꝭm eū ver. Ita tamen q2 refertur ad immediate precedētia.s.ad eum qui possidet malafide:vnde ꝭm eum prescriptor longo tēpore cum titulo ⁊ longissimo cū titulo sine bonafide equiparant̄ ⁊ querūt sibi plenū dominium ita ꝙ nulla vendicatio priori dn̄o remanet nisi ō iure speciali prescriptio rescindatur vt dixi.s.ex qui.cau.maio.l.si ab hostibus.⁊ sic cessant predicte questiones et etiā sequentes ꝭm opi.suā. Item queritur si prescriptor primus cecidit a possessione ⁊ secūdus possessor prescribit deinde res peruenit ad tertiū contra quē agunt primus ⁊ secūdus prescriptor qs preferat̄ dic ꝙ secundus prescriptor qui prescripsit cōtra primū ⁊ sic desijt habere ius agendi vt dixi.s.in simili qōne. Quid si secundus prescriptor cecidit a possessione sua et res peruenit ad tertiū qui dū prescriberet fuerat interpellatus a primo domino directa actiōe deinde currit tēpus ita ꝙ cōpletur prescriptio contra primū prescriptorē sed nō contra dominū ꝓpter interruptionē quā fecit ⁊ que sibi soli ꝓdest et nō primo prescriptori cū sit interruptio ciuilis qd erit dicūt quidam ꝙ erit in circulo q2 si directo dn̄s vendicat prescriptor primus postea vendicabit ab eo vnde cōsilium est ꝙ cedat sibi vtile dominium vt sic ex persona alterius repellat eū.ar.ff.q potio.in pig.ha.l.claudius. Sed hoc nō videtur verū immo primus prescriptor q habet vtile dominiū repellit directo dominū.nam interruptio ciuilis nō ꝓfuit nisi interrūpenti ⁊ sic cum secūdus

prescripserit: habet vtile dominiū qđ erat penes primū prescriptorē repellet verū dominū q: vtile prefertur directo ꝺm Pe.ar.ff.de euic.l.emptori.ꝛ de ver.si.l.alienationis. in ver. ita tamen. Iste ver.ꝺm glo.referꝛ ad vtrūq; q: loquiꝛ aduersatiue ꝺm Pet.referꝛ ad primū tm̄.s.quādo malafide possedit q re reuersa ad dominū nō habet actionē cōtra eū: vt.ff.si seruitus ven.l.loci.§.competit.ille autē qui bonafide prescripsit agit cōtra dn̄m re reuersa ad eum ꝛ sic intelligit istum.§. opinionē glo.sequiꝛ Py.in q̄onibus suis.cxxxvj.q.que incipit cū gaius seius rem lucij titij. Item queriꝛ hic dicitꝛ ꝙ prescribens bonafide cū titulo ꝺm opinionē glos.vel etiā sine titulo ꝺm Plac.ꝛ Pe.longissimo tēpore agit contra verū dominiū.sed nūquid dominus primus si ad eum redeat potest prescribere videꝛ ꝙ nō: vt.ff.de vsucap.l.sequitur.§.lana.tu dic ꝙ sic eatenus quatenus nō est sua.i.quo ad vtile dominiū prescriptori quesitū per prescriptionē ar.ff.de in diem adiec. l.ꝙ si vno.ꝺm Pe.in glo.ergo ꝛ hic quere ibi non est per oīa simile.s.prescribere longo tpe cum titulo ꝛ bonafide ex parte vna ꝛ longissimo tempore ꝛ bonafide sed sine titulo ex altera parte. In fine.j.in ver.sed hoc. et ver.seq ꝛ si quis. Ol. In gl. hoc referunt quidam in fine.s.in glo.que incipit nō solum ꝛc. Ol. In glo.supple ꝛ possessio ibi.xxx.annoꝝ ꝛ sic nō cōputabitur tēpus solū a tempore quo cecidit a possessione primus prescribens sed etiam ante.

¶ Actio hypothecaria an sapit naturam personalis vel realis.

Sed. Hoc sup illis. Iste.§.excipit.duos casus in quibus nō pōt referri questio dominij. ¶ Op.ꝙ nō vendicet cum non sit dn̄s glo.soluit duob⁹ modis vno modo ꝙ vendicat quo ad certam personam sic ꝛ al's.s.de nō nume. pecu.l.j.scđm casum Guil.ibi positū.alia secūda ꝙ amiserit dn̄ium inuasor p.l.si quis in tantā non pcedit q: nō ipso iure ꜩ per sniam perdit vt ibi notaꝛ. Item vtrum missus in reali vel personali possideat dic vt in gl.ꝛ bene not.extra de dolo ꝛ cōtumacia.c.ꝯtingit.ꝛ vide qđ dixi.ff.ne vis fiat ei q in pos. missus est.l.fi.in fin. ꝛ per Inno.vt lite non cōtest.c.quoniam frequenter.§.in alijs.ꝛ per eundē de ver sig.ca.dilecto.ꝛ per Dy.in materia primi ꝛ secūdi decreti quā tractat.ff.de dam. infect.l.si finita.§.iul'.ver.nono queriꝛ.ꝛ per Rofre. ꝛ speculator de primo ꝛ secūdo decreto.ꝛ Hosti.in summa de dolo et cōtumacia.§.qs sit effectus primi decreti.ꝛ de hoc etiā diceꝛ j.de preto.pign.l.fi. Querit gl.vtrum hypothecaria † sapiat naturā personalis vel realis hic tenet ꝙ personalis alibi ꝙ realis vt notaꝛ.ff.de acqui.pos.l.iij.in fi. Dy.ad concordiam reducendo distinguit aut agitur contra debitorē ꝛ tunc vera est ista glo.aut agiꝛ contra alium ꝛ tunc cū hypothecaria aduocet possessionē: vt.ff.de euic.l.si cum vēditor obtineat glo. cōtraria. Ja.de are.videtur sentire ꝙ etiā contra debitorē sit idem ꝙ in reali ꝛ quid tūc aduocet dicam scđm eū.j.de bonis auto.iudicum possidēdis.l.cū proponas. Pe.indistincte videtur sentire ꝙ idem sit ꝙ in psonali vt ibi dicam.ad hoc facit qđ tetigi.s.vbi in rem actio.l.ij.circa finem. Item hic diciꝛ qđ infra annū veniēs tenetur prestare cautionē: ꜩ cui vtrum iudici an parti.de hoc dic vt no.extra de eo q mittitur in possessionē causa rei seruande.c.j.ꝛ cōcor.e.titulo.c.cū venissent. Sed quid si iudex qui debuit mittere actorē in possessionē ex cōtumacia p sniam adiudicauit sibi possessionē ꝛ pprietatem nūquid valebit ipsa adiudicatio saltē quo ad possessionē dic ꝙ sic vt in q̄onibus Bartho.brix.l.viij.q̄one que incipit agebat actor ꝯtra reū. ¶ Oppo.glo.ad id qđ hic dicitur ꝙ intra annum veniens auditur.s.de iudi.l.pperādum.§.sinautem reus.de hoc dic vt ibi plene dixi. In suppletione gl.q̄ incipit hoc cū agiꝛ in rem ꝛ vide qđ dixi.ff.de priuile.credi.l.cum qui in possessionē. Itē qđ hic dicitur ꝙ audiꝛ infra annū veniens prestita cautiōe iudicio sisti subaudi ꝛ refusis expensis contumacie: vt.s.de iudi.l.sancimus.vbi de ista refusione expensarum plene dixi ꝛ.j.de fruct.ꝛ lit.expen.l.terminato.ver.ꜩ q:. s.dixi. Sed hic quero si aliquis agebat hypothecaria ꝛ quia reus contumax fuit missus in pos.reus vult infra annū recuperare nūquid poterit vr̄ ꝙ sic scđm formā huius.§. Speculator tamen tenet ꝙ si cōstat de debito liquido p quo missus fuit actor ꝙ non potest recuperare nisi soluat. Ita no.per eū de contumacia.§.sequiꝛ videre ver.ꜩ pone. Idem vr̄ sentire si agat rei ven. ꝛ ex contumacia missus sit ꝛ statim sit parat⁹ pbare de dominio ꝙ reus recuperare non possit q: dolo facit ꝛc.vt dicto ver.sed pone.ꝛ ver.quid si ego volens. est etiā notandū ꝙ si data est alicui possessio ex snia a qua appellatū est ꝙ iudex app.statim debet facere restitui possessionem reo refusis expensis ꝛ cautione prestita ꝛ si expense essent incerte ꝛ longiorē pbationē requirerent tunc cū sola cautiōe de eis restituendis vt plene no. p Inn.extra de eo qui mittiꝛ in possessionē causa rei seruande.c.cū venissent. Et de ista missione ꝛ eius effectu satis no.per Goffr.ꝛ Hosti.in summa eiusdem tituli.ꝛ p Specula.eo.ti.ꝛ in tractatu de primo ꝛ scđo decre. per eum.§.iam de effectu.ṽ.vltimo nota ꝙ si is qui missionē passus est vsq; in finē.§.et p Rofre.ꝛ Dy.ꝛ Hosti.in summa de dolo ꝛ cōtumacia. ¶ Itē quero de q̄one quā vidi de facto data fuit possessio titio de bonis seij pter eius cōtumaciam delato sacramēto p iudicē actori q iurauit sibi deberi centum lapso anno reus agit rei vendicatiōe ꝛ petit rē suā ille titius q missus erat dicit se habere retētionē rei p illis cētū q̄ iurauit sibi deberi ꝛ nō habet alias pba.nisi iuramentū queritur an sufficiat sibi ad retentionē. Inn.tenet ꝙ sic extra vt lit.nō cōte.c.qm̄ frequēter circa finē. ꝛ p hoc.j.de bonis auto.iudi. possi.autē.ꝛ q iurat.vbi de hoc iuramēto diceꝛ.

Sepe. Nota ꝙ sortes humane multe sunt ꝛc. de quo dic vt dixi.s.de pigno.actio.l.q̄ fortuitis. Itē vr̄ dicere gl.qđ.s.e.l.cū notissimi.§. immo perpetuetur actio in.xl.annos. Sed ibi hoc nō dr̄.ꝛ ideo gl.nō bene dicit. Itē dicit glo.ꝙ fallit ꝙ nō ppetuetur in certis casib⁹ inter quos ponit.ff.ne de statu defun. l.j.§.ꜩ interdū. Sed h̄ nō vr̄ verū: vt no.s.ne de statu defun. l.si is quē.ꝛ l.pe.nō ob.§.ꜩ interdū.q: ibi viuēte eo p quo pnunciatū fuit sup ingenuitate agebaꝛ in.l.si is.et.l.pe.fuit qđ mota post mortē vnde ppetuaꝛ q: est interrupta prescriptio q̄ iam erat cepta ꜩ qn̄ eo viuēte non perpetuatur q: non est interrupta prescriptio q̄ nunq̄ cepit ꝛ de ista interruptiōe no.ꝛ dixi.s.e.l.sicut. Itē notandū ꝙ interruptio naturalis de qua no.d.l.sicut.non perpetuat actionē nisi ad.xxx.annos vt not. in glo.xvj.q.iij.ca.placuit.vbi de ista materia interruptionis est bona gl. Itē ꝙ dicit lr̄a huiusmodi cause cursum dic qui durat.xl.annis nec tollitur exceptꝛ.xxx.anno. vt.j.subijcit ibi nullo modo ꝛc. In glo.j.in fi.ꝛ sic ista fuit ratio impulsiua: vt j.titulo primo.l.j.§.exceptis. Ol.

¶ De annali exceptione. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in summa.e. ꝛ diuide in tres partes. In prima remouet annalem exceptionē in italicis ꝯtibus ꝛ dicit cōmunes prescriptiones locū hr̄e. In secunda renouat ꝛ declarat. In tertia progat ꝛ extendit vt qđ dictum erat in maternis seruetur in alijs aduenticijs.secunda ibi ad hec.tertia ibi ne autē. Item per.§.ad hec.ꝛ.s.de constitu.pecu.l.ij.ꝛ institu.de perpetuis ꝛ tēporalib⁹ actiōib⁹.dicit Pe.correctū.§.placet.ꝛ.ff.de act. ꝛ obliga.l.obligationū fere. vt dixi.s.ex qui.cau.maio.l.si ab hostibus. Querit glo.si sunt duo socij rem cōiter possidentes an posset esse locus prescriptioni. R.ꝙ nō gl.hic ꝛ.ff.fa.her. l.j.in prin.ꝛ Odo.hic ꝛ Rofre.fami.her.ṽ.nouū ꝙ sic. Cy.dicit se vidisse Rogeriū ꝛ Pla.in quib⁹ tenent opiniones. R. ꝯtra gl.rōnibus efficacibus quas forte nō vidit gl. primo q: simul possidendo de re cōi obuentiōes recipiūt tanq̄ de cōi. nō em̄ satis est ꝙ actionē qs habeat quā intēdere pōt vt cursu tpis excludaꝛ sed oꝫ eum in actiōe sibi competenti cessare vt nil faciat p quo suū ius quasi nec deses nec negligens cōseruare videaꝛ sic etiam socius percipiēdo fructus de re cōi actionē suā cōseruat ac si eā in iudicio deduceret.nec em̄ maiorē diligētiā potest adhibere quā rē cōtinue retinēdo fruct⁹ p sua parte capere: qui em̄ hoc facit sui iuris cōtemptor dici non potest sicut nec potest dici creditor negligēs qui debitorem in iudicio non cōuenit qui sibi soluit vsuras sicut em̄ ille vsure recepte suū ius cōseruant sic ꝛ iste fructus rei cōis pcipiendo. Itē q: tāto tpe cōiter possidendo dn̄s fieret si nō eēt vnde magis pdesse ei deberet lapsus tēporis q̄ nocere. Itē si dicas cōpellendū sociū cōmunioni stare eadē rōne creditorē solutioni vsurarū qđ nō est verū: vt.s.ti.pr.l.si qs emptionis.§.fi.ꝛ cōi diui.l.penul. Itē q: vbi socius cōiter possidet si delinquat in re vel aliqd faciat pōt cōueniri ergo eadē rōne potest ꝯueniri p diuisione facienda. Itē si fructus solus pcipiat cōueniꝛ cōi diuidundo ergo ꝛ p re cōi ne aliud sit in accessorio quā in pncipali.s.ꝙ in accessorijs duret actio sublata in pncipali ꝙ est absurdū. Itē nulla lex dicit ꝙ currat pscriptio nisi qn̄ solus possidet: vt.l.vnus.s.in qui.cau.cessaꝛ lōgi tpis prescriptio ꝛ sup hoc olim fuit hesitatio q: putabaꝛ has actiones

actiones nullo tpe finiri etiā altero solo possidente q2 nasci vi debatur totiens quotiēs socius de re cōi pciperet vel in rem cōem impēderet. ꝛ ad hāc dubitationē tollēdam in his ꝛ filiis bus pdita,est hec lex vt in annis.xxx.tollanẗ.licet eñ socius de re cōi percipiendo vel in ea aliqd impedendo obligeẗ vel aliū sibi obliget nō tñ sunt plures actiōes: sed vna solū nata est actio sicut vna est cōmunio ꝛ sic vna prescriptiōe tolliẗ.idē est in actione furti.licet eñ fur cōtractando assidue furtū faciat vna tamē actio furti oritur ꝛ nō plures ſm Roge.cuius fuerūt premissa de verbo ad verbū.ꝛ hanc sniam tenet colūbus.quidā etiā addunt aliā rōnē q2 non potest fieri pactū de nō diuidendo: vt.ff.cōi diuidun.l.in hoc iudiciū.§.peñ.ergo nec pscriptio currit: vt.s.de seruitu.l.j.nec ob.ꝙ aliqñ plus pōt prescriptio quā pactū q2 rñdetur vt ibi dixi.hāc etiā opi. sequebaẗ do.Ol.q2 absurdū eēt dicere ꝙ peti possit res cōis ꝛ diuidi nō possit: vt.ff.de peti.heredi.l.sed ꝛ si lege cōmissoria.§.pe.p hoc etiā facit.d.l.vnus.s.in quibꝰ cau.cessat longi tpis prescriptio quā dicit notare ministeriū iuris nō accidentiam facti.ꝛ p hoc etiā faciunt oēs rationes in glo.inducte in actione p socio.ꝛ hunc tex.intelligebat cū p personalibꝰ prestationibꝰ intentanẗ vt expresse dicunt illi duo.§.itē si inter. ꝛ.§.idem iur.hic in gl.allegati.nō ob.lex vltima de alie.iudi. mutādi cā quā glo.allegat q2 illud cōtingit pֿpter delictū in faciendo cōmissum.nos autē hic loquimur de cessatiōe in nō faciendo inter que multū refert: vt.ff.de vsufruc.l.si cuius.§. de preteritis.ꝛ no.ff.so.ma.l.semel mora.l.si pupillox.nō ob. q2 ibi nō prohibeẗ diuisio:sed minoris puocatio sine decreto cū decreto autē permittitur sicut ꝛ alie alienationes: vt.s.de prediis mino.l.inter oēs.ad.l.qui pōt.de reg.iur.dic aut pretextu impotētie intēdit quis ab efficacia precedentis obligationis actus eximere ꝛ h3 locū dicta,regula qui pōt aut cum sui forte dāno nō incidere ꝛ tunc regula locū non h3: vt.ff.de cōtrah.emp.l.cū ab eo.nisi forte,alicuius facti extrinseci accidentia suspitionē fraudis induceret vt instituto sub cōditiōe potestatiua omittente cōditionē implere ꝛ ex testamēto adire et ab intestato bona tenente: vt.ff.si qs omissa causa testa.l.j. §.sub cōditione.In qōne aūt pposita ptextu impotentie se a nulla obligatione exemit sed ne suū omittat contendit posset etiā intelligi iste.§.vno ex cōsortibus rem cōem insolidū possidente vt.d.l.vnus.in quibꝰ cau.cessat lōgi tpis prescriptio. Ol.de actione finiū regū.dic vt.s.fi.regū.l.fi.Querit etiā gl. de eo qui amisit possessionē p inundationē ꝛ non firmat bene pedem.ad hoc etiā facit qō no.in.l.sciendum.ꝛ.l.seq.hic in gl. allegato.Sed dic ꝙ ad,possessionē quā prius habebat restituiẗ: vt.ff.ex quibꝰ cau.maio.l.item ait pretor.§.itē ei.Sed nō restituiẗ ꝙ res habeaẗ p vsucapta vel prescripta.ꝛ ita intelligatur lex sciēdum ꝛ seq.ꝛ no.dicto.§.itē ei.ꝛ in.§.si qs. pֿpter inundationē superiore anno quefierat interdictū vnde semp amissum restituiẗ nō ad lucrū.Ol.Itē querit gl.quid de act. ex testamēto cōpetente,p seruitute dic vt not.ꝛ dixi.s.de vsufruc.l.corruptionē.de negatoria dic vt.s.de seruituti.l.ij.ꝛ.ff. de seruitu.l.seruitutes.ij. Sed an sublata pignoratitia possit agi rei ven.glo.dicit ꝛ bene ꝙ sic.quidam moderni in effectu dicunt sublatā esse rei ven.q2 creditor debitori agēti rei ven. opponit excep.rei obligate ꝛ si offerat pecuniā dicet sublatū esse ius offerendi p prescriptionē.et ita tenebat hic Lamber. ramponus ꝙ verum est retenta opinione glo.ꝙ iuri offerēdi prescribaẗ: vt not.s.tit.pri.l.cū notissimi.§.j.licet ibi dixerim cōtrariū ꝛ ſm opinionē,glo.dñs erit exclusus a re sua contra qō Mar.de fano dat tale remediū videlicet ꝙ dicā creditori meo solutā pecuniā ex fructuum perceptione q̄ forte fuit plurium annox qui anni detraheñ de illa prescriptione ꝛ sic nō poterit pignoratitie prescriptionē obiicere cū de fructibus sit sibi solutū in totu3 vel p parte: vt.s.de pigno.act.l.j.ꝛ.ij.ꝛ.j. de pigno.l.dominiū.Idem si rem pignoratā deteriorasset q2 ex illo tpe possum pignoratitiā intendere vt eo.ti.l.creditor.ꝛ si dicaẗ ꝙ fructuū perceptio vel dāni estimatio nō sit solutio debiti sed posset solum fieri cōpensatio ꝛ cū modo non possit offerri non pōt compēsari dico ꝙ p solutione ipso iure debet haberi: vt.s.de compen.l.si cōstat.ꝛ.j.de partu pigno.l.j.ꝛ.ij. Sed quid si de fructibus vel damno nihil possum opponere puta q2 fructus nō percepit vel rem deteriorem non fecit vel q2 fructus ex pacto lucrari debebat dic ꝙ tunc ageẗ corā iudice ecclesiastico vbi compelletur fructus cōputare in sortē nō obstāte pacto de lucrādo extra de vsu.c.ij.ꝛ.j.de superact. l.j.li.xj.M.de fano.Si autē teneaẗ vera opinio.s.ꝙ iuri offerendi non possit prescribi tūc cessant predicta Cy.In gl.sunt ꝛ alii casus ibi.§.fi.ꝛ de acquir.posses.l.pomp.in prin.ꝛ.l.qui vniuersas.§.item ꝙ amari.Ol.In glo.his ibi hec iudicia vt dicta.l.j.ibi fami.her.l.j.sic.ff.ꝙ metus cau.l.metū.§.volenti. ꝛ verū videẗ ꝙ nō ex voluntate sed post voluntatē: vt.s.pro socio.l.tam diu.Old.In gl.sed qñ ibi tam diu quot intellige vt ibi no.ibi culpent alii ꝛc.vt.ff.de iur.dot.l.cū in fundo.S3 hec argumentatio in prescriptionibꝰ cessat.Ol.Ibi necessitate sit ꝛ recipiẗ: vt.ff.de leg.iij.l.fideicōmissa.§.si rem.ꝛ hoc respectu prescribit debitor ꝯ creditorē.Sed hec necessitas recipiendi nō inducit ius vel actionē que prescriptione extingui possit sed simplicis facti possibilitatē vt dixi dicto.§.j.in.l.cū notissimi.Ibi ab eo prescribente.xxx.annis ꝛ cū malafide: vt s.eo.l.si quis emptionis.Ibi vsucap.possidente creditore: vt ff.de acqui.poss.l.j.§.per seruū pignori.ꝛ de vsuca.l.p seruū. In fine preterea nec creditor posset referre qōnem dominij si agatur pignoratitia ꝙ posset si agatur rei vē. vt no.s.de pig. actio.l.nec creditores.In glo.isteron pteron.ꝛ qō dicit nata dic ꝙ hoc non sufficit nisi eā intendere possit: vt.s.tit.j.l.cum notissimi.§.illud.Ol.

1 ☞ Prescriptio non currit non valenti agere.
2 Excōmunicato an currat prescriptio.

Ne autem. Non possenti agere non currit prescriptio † hoc dicit ꝛ sepe allegatur.Sed 1
videẗ ꝙ currat si detur restitutio: vt.ff.de seruiẗ.rusticorum predio.l.attilicinus.dic aut impeditur impedimēto facti ꝛ habet locū lex cōtraria aut impedimēto iuris ꝛ tūc iste.§.vel dic vt dixi.s.de precibus imperato.offeren.l.quotiens.ꝛ de hoc etiā notaẗ satis.In gl.vlt.extra de prescrip.c.auditis.Quid in illis actionibꝰ que competebāt filiofa.iure veteri de quibꝰ habetur.ff.de iudiciis.l.si lōgius.nūquid in eis filiofa.currat prescriptio dic ꝙ sic q2 in eis cessat ratio ista.ꝛ pro hoc.s.qui admitti ad bono.pos.possunt.l.j.vbi de hoc dixi.Idem dicūt quidam in his in quibꝰ patri non queriẗ vsufru.ad instar castrensiū.alii contra cū nō possit esse in iudicio sine cōsensu patris ꝛ cogere patrē ad cōsentiendū vt est honestū ergo ꝛc.vt.l. nepos pculo.de ver.sig.M.fil'.tenet ꝙ currat nec potest dici inhonestum ꝙ pater cogatur ex quo lex cōcedit ꝛ videtur expressum ſm eū.ff.ex quibꝰ cau.maio.l.ait pretor.§.ij.ꝛ ad hoc facit qō dixi in.l.vl.§.j.s.de bonis que liberis.Sed nunquid
2 excōicato † currit prescriptio videẗ ꝙ non q2 agere vel in iudicio esse nō potest vt eẍ de excep.c.pia lib.vj.ꝛ pro hoc de cōcessio.preben.c.q2 diuersitate.In cōtrariū vẗ q2 hoc contingit culpa ꝛ delicto suo.ꝛ ideo sibi,pdesse non debet de hoc dic vt plene no.p Inno.extra de officio ꝛ po.iudi. dele.c.prudentiā.vj.colūna.In gl.magna signata super verbo vinculo excōmunicatiōis.Faciunt etiā predicta ꝙ si aliqui canonici ex priuilegio habeāt ꝙ debeant interesse electi prelati alterius ecclesie ꝛ prelatus illius ecclesie in qua habent priuilegiū viuat.xl.annis ita ꝙ nō sit ibi aliqua vacatio deinde moriatur ꝛ vacet ꝛ obiiciaẗ illis canonicis prescriptio.xl.annox cōtra priuilegiū ꝙ non obstet eis q2 agere non potuerūt seu vti eox priuilegio cu3 non fuerit illo tpe aliqua vacatio.ꝛ de hoc dic vt no.eẍ de verb.sig.c.abbate.in vlti.glo.In glo.perpetuam etiā ibi finitur.i.perficitur nō autē tollitur tēpore: vt.ff.de doli excep.l.pure.§.fi.Ol.

1 ☞ Citatio facta ad domū in criminalibus an valeat.

Ut perfectius. Utilis est hec lex cū qua ꝯcor.s.ō defen. ciuita.l.iubemus ꝛ de epali audien.l.si preses.ꝛ qō vtrobiq3 notaui.Itē nota ꝙ dr̃ia d3 esse inter desides ꝛ vigilantes: vt.ff.que in frau.cre.l.pupillus ꝛ desides idem est dicere ꝙ negligētes: vt.j.de annonis ꝛ tributis.l.iudices.lib.x.ꝛ.j.l.pri.in fi.ꝛ quid sit desidia habeẗ per Archi. xxx.q.j.c.dictū.Op.de rei ven.l.si post acceptū dic ſm Pe.ꝙ olim nō interrūpebatur ipso iure prescriptio regulariter hodie idem etiā in istis casibus ꝛ qō hic dicit intellige verū esse in effectu ꝛ sic hec cum illa cōcordat. Item tenet glo.ꝙ nō sit correctus titulus ex quibꝰ cau.maio.in eo ꝙ dat restitu.ex iusta causa absentie qō est notabile.Cyū.pro hoc facit qō dicit in principio vt pfectius.nec eñ auxiliū hoc magis restitutionem excludit quā missio que peti poterat ꝯtra absentē quam cōstat nō excludere restitu.in integ.vt.ff.ex quibꝰ cau.maio.l. item ait pretor.§.hec restitutio.ibi eo potius ꝛc.ꝛ p hoc.ff.de act.ꝛ oblig.l.quotiēs.ꝛ de succes.edict.l.j.§.sed si videndum. Itē nota ꝙ citatio ad domū sufficit ꝛ est ratio q2 cū se absentat ꝛ nō dimittit pcura.est in culpa ergo ꝛc.vt.j.quō ꝛ qñ iudex.l.ab eo.vbi de hoc dixi.Sed videẗ ꝙ citatio ad domū nō

teneat: vt. ff. que snie sine ap. rescin. l. j. §. item cũ ex edicto. sol. vt ibi no. vel dic ꝙ si copia psone pōt haberi in eo loco debet citari psonalr als sufficit citari ad domũ. ff. de liberis agno. l. j. circa princi. ⁊ ꝙ vi aut clam. l. aut qui aliter. §. ⁊ si forte. ⁊ sic citatio ad domũ est subsidiaria de iure. et de ista citatione ad domũ plene no. ex̃ de dolo ⁊ cõtu. c. causam q̃ ⁊. c. fi. ⁊ plenius ⁊ subtilius p Inno. de eo qui mittitur in pos. cã rei seruãde. c. si aduersarius. ⁊ plenissime per. Jo. and. in quadã eius qõne disputata que incipit iudex recepit testes. de hoc dixi de here di. instituen. l. j. ver. sed nunqd ex citatiõe facta ad domũ. cõiter tamẽ vidi seruari vbiqȝ ꝙ etiã si citandus sit presens citat tamen ad domũ. Sed de iure credo pdicta fore vera. In citatione circa receptionẽ testiũ tenet Cyñ. s. de testi. auf. si qs ab aliquo. que est signata sup. l. si qñ ꝙ nõ sufficiat citatio ad domum. ⁊ ibi de hoc dixi ⁊ plenissime habet dicta qõne Jo. an. Dy. tamẽ. ff. de dãno infec. l. iiij. §. totiens. vbi de hoc sic tenet aut pducunt ante litẽ cõte. vt in casib9 specialib9 dicte auf. si qs ab aliquo. ⁊ tũc debet citatio puenire ad notitiã citati nec sufficit fieri ad domũ vt dicta auf. ⁊ in corpore. vnde sumit de testib9. §. pe. aut post lit. cõtest. ⁊ tũc sufficit fieri ad domũ vt ⁊ als regulariter. vt. ff. qñ appellã. sit. l. j. in fi. ratio differẽtie est qȝ post litẽ ɔte. presumit dolus in illo q se absentat ꝙ non est ante lit. ɔte. in auf. de exhibẽ. reis. §. si vo qdam iurẽt. in aliis autẽ causis tenet qd. s. dixi ꝙ citatio ad domũ sit subsidiaria ⁊ fieri debeat tũc demũ cũ citandus eo loco nõ reperit. Sufficit etiam si clericus ad eccl'iam citetur vt dicto. c. fi. ex̃ de dolo ⁊ cõtuma. ⁊ de cle. nõ residen. c. ex tue. ⁊ vtrobiqȝ notat. predicta vera sunt qñ certa psona citanda est. Si autẽ nõ est citanda certa psona tũc ad corroboratione negocii de quo agitur sufficit citatio generalis: vt ex̃ de elec. c. fi. li. vj. ⁊ ibi de hoc notatur ⁊ maxime p Archi. ⁊ de hoc tetigi. s. si vt ab hereditate se abstineant. auf. si oẽs creditores. Est etiã alius modus citãdi absentes. s. per edictũ affixũ loco patenti qui modus habetur in clemen. de iudic. c. j. ⁊ ibi de hoc notat. Itẽ si denunciet ad domum alicuius ꝙ ipse datus tutor presumit ex hoc scire vt no. in gl. s. de peri. tuto. l. si tutor petitus. qd est notandũ. et hanc. l. ⁊ eius materiã bene cõcor. ex̃ de offi. ordi. c. pastoralis in fi. ⁊ qd ibi not. in. c. j. de rescriptis circa mediũ vltime glo. ⁊ de citatione vide in alphabeto lra C. §. citare. Sȝ nũquid in criminalib9 sufficiat citatio † ad domũ dic vt in specu. de accusa. §. j. v. sȝ nunqd sufficit. Itẽ nota ꝙ ɔtestatio vel denunciatio de qua loquit hec lex siue fiat in iudicio siue extra habȝ fieri in scriptis. Ultimo nota ꝙ ppter defectũ vnius iudi. pōt haberi recursus ad aliũ ad hoc. j. de fabricen. l. fi. li. xj. ex̃ de foro cõpetenti. c. licet ex suscepto. cũ ibi nota. p Ber. ⁊ latius p Inn. ⁊ de hoc p Hosti. in summa eiusdẽ tituli. §. ex premissis apparet ⁊ in summa de treuga ⁊ pace circa mediũ. Et ideo dr ꝙ vacãte imperio pōt appellari a iudice seculari ad papã vt notat in gl. l. ii. q. vj. oĩs oppressus.

Si ex multis. Tertius casus quẽ hic ponit glo. nõ est verus fm Pe. s. ꝙ admittatur libellus nõ cõtinẽs certã quãtitatẽ puta peto a te qȝ es mihi obligatus: nõ tñ pcedit talis libellus fm eũ. ⁊ p eius opinione facit gl. magna que est. ff. de eden. l. j. circa mediũ ipsius gl. ⁊ q̃ cõiter approbat p docto. ⁊ nõ ista. ⁊ ita etiã tenet Dy. ff. de excep. rei iudica. l. si mater. §. j. Sed p opinione hui9 gl. ⁊ ꝙ talis libellus admittat facere vi ex̃ de sen. ⁊ re iudi. c. abbate sane circa mediũ. li. vj. Sed dic de hoc vt ibi not. in gl. ordi. ⁊ p Inn. Arch. Jo. an. ⁊ de hoc etiã bene not. de libelli oblatiõe. c. ii. aliquib9 tamẽ videt ꝙ a pncipio talis libellus nõ admittat si excipiat sed si reus nõ excipiat ⁊ sponte suscipiat tũc valeat. Sȝ cõtra hoc est valde qȝ licet pars admittat iudex nõ debȝ admittere libellũ inepte conceptũ: vt. ff. de assesso. l. j. ⁊ ibi no. ⁊ p hoc de postulãdo. l. quos phibet. qd ergo vult dicere. §. ⁊ si qs. Pe. dicit ꝙ pōt esse ꝙ es mihi obligatus ex plurib9 mutuis vt qȝ mutuaui tibi hodie. x. cras. xx. ⁊ sic deinceps si do tibi libellus ⁊ peto. x. ex causa mutui videor sup oĩbus. x. debitis interrupisse pscriptionẽ. ⁊ iste est prim9 casus. secũdus casus nõ mutat. tertius casus est debebas mihi. x. ex mutuo. Itẽ debebas mihi. x. ex vẽditione vel ex alia causa hic si peto. x. nõ expressa aliqua cã videor interrupisse oẽs prescriptiões: ⁊ hoc sonat in lra in rñsione nisi ius fiat ei ⁊ ꝙ itelligat in causa ⁊ quãtitate nõ expressa nõ pōt pcedere vt predixi. Ja. bu. cuius opi. mihi placet dicit ꝙ lex ista non querit nec curauit de forma libelli esset apte cõceptus vel inepte cõceptus cũ hic loquat de prescriptiõe longissimi tpis q̃ in psonalibus ⁊ hypothecaria locum hȝ ⁊ in qbus interrũpendis nõ est necessaria libelli oblatio sȝ sufficit sola executoris missio vt. s. de prescrip. xxx. ãno. l. sicut. ⁊ p hoc non curat de libello apte vel inepte cõcepto sȝ qȝ plures erant cause vt in primo ⁊ vltimo casu vel actiones plures ex vna causa vt psonalis ⁊ hypothecaria vt in secũdo casu ⁊ nõ apparebat sup qua deberet intelligi missus executor ⁊ sic nec interruptio facta in secũdo missus sup psonali nõ videbat interrũpere super hypothecaria. ɔtrariũ tñ determinatur. s. ꝙ rõne dubitationis interruptio intelligat facta sup toto ⁊ ad hoc facit odiũ prescriptiõis. als em rõne incertitudinis totũ vitiaret: vt. ff. de testa. tute. l. duo sunt titii. dicendũ est ergo fm eũ ꝙ in primo casu libellus fuit apte cõceptus qȝ expressa fuit res ⁊ cã. In scdo non est dubium simr ꝙ fuit apte conceptus. In tertio nõ qȝ causa deficit ⁊ si dicat ꝙ satis est dñ dixit eũ obnoxiũ qȝ obligatio ẽ causa prima in psonalib9 obligationib9 dicendũ est ꝙ hoc bene sufficeret in realib9 in personalib9 aũt inserenda est causa prima ⁊ cã remota ⁊ res que petitur vt no. dicta glo. l. j. ff. de eden. ⁊ sic hec lex non loquitur de interruptione que fit p litis conte. sed de illa que fit per executoris missionẽ dñs tamẽ. M. vr sentire ɔtrariũ dicens ꝙ si executoris missio mitteret ita incerta sine libello nullam interruptionẽ induceret. Sed qȝ reus admisit libellũ incertũ sibi preiudicat. p opinione tñ prefati dñi Jaco. ⁊ que dr fuisse Symonis vicentini facit ratio huius. l. in fi. ⁊. s. ti. pri. l. fi. ⁊ ꝙ solet dici de iudi. l. ii. ⁊ in hãc etiã vi Cy. inclinare. Querit gl. quid si libellũ incertũ postea declaraui dic vt in glo. Item cũ hic dicat ꝙ facta interruptione sup principali vr facta super hypothecaria nũquid facta in rei vendi. vr facta in hypothecaria vr ꝙ sic p ea que notant. ff. de ver. sig. l. rei appellatiõe in vltima gl. Sed nũquid facta ɔ principalẽ videat facta cõtra fideiussorẽ vr ꝙ sic vt in regula iuris cuȝ principalis. In ɔtrariũ videt qȝ interruptio nõ egredit psonã interrũpentis vt. l. naturalr. de vsuc. cũ ergo hic sint diuerse psone ergo ⁊c. sed in hypothecaria nõ est sic. ⁊ hãc tenet Pe. qȝ etiã pposita personali cõtra principalẽ nõ perpetuat hypothecaria ɔtra tertiũ possessorẽ vel econtra cũ sit ciuilis interruptio: vt. s. de nõ nume. pe. l. si cui. Itẽ querit gl. si ago ɔ te peti. here. p reb9 sitis in ciuitate bononie. an facta sit interruptio p reb9 hereditariis sitis mutine. ⁊ tenet ꝙ nõ ⁊ p hac opinione facit. s. ne de statu defunc. l. si pater. ⁊ qd ibi no. In cõtrariũ videtur. s. vbi in rẽ actio. l. fi. vnde opȝ ꝙ intelligam9 hanc qõnẽ glo. qñ cõuentus in loco vbi cõueniebatur domicilium non habebat alias fuisset locus ⁊ iudex competens ⁊ interruptio facta eẽt vt dicta. l. fi. cũ ibi notatis Ol.

De alluuionibus ⁊ paludibus ⁊ pascuis. Rubrica.

Si quos. Uide Az. in summa ibi. ppter res auctas alluuiõe. Ibi: alieno. i. alii debẽtis incumbere de iure. In glos. j. ibi de iure emphi. l. j. sed dic vt ibi notatur Ol.

Ea que. Cõtra istã. l. petẽtis. In glo. immo fructuosam in fine vbi si est liquidum de causa ꝙ qñqȝ cõtingit diligentia absentis pnunciat tamẽ cõtra absentẽ ꝙ non fieret si nõ liqueret. Sed dic ꝙ illud non fit in penã diligentie: sed ad executionẽ iusticie ⁊ penã cõtumacie. Ol.

De sententiis prefecti pretorio. Rubrica.

Litigantibus. Uide Azo. in summa. c. Ibi publico. pdest. i. ad publicã vtilitatẽ nõ cedit ⁊ est notabilis text. ⁊ qd dicit post successionẽ iud. expone vt in scda expositiõe gl. fm Frã. ⁊ Pe. quãto autẽ tpe durabit dic vt in glo. fm primã opi. fm Fran. sic ⁊ restitutio in integrũ ifra quadrienniũ dȝ peti ⁊ terminari vt. s. de tẽp. in inte. resti. l. supuacuã. Pe. autẽ approbat vltimã opi. glo.

Quomodo ⁊ quãdo iudex snĩam pferre debet. Rubri.

Super rubrica: vide Az. in summa eo. ⁊ in spe. de citatiõe per totum. ⁊ de contumacia p totũ. ⁊ de cõparitiõe in termino. ⁊ qd dixi. j. eo. l. ea que. ⁊. l. tres. ⁊ per Goffre. in summa et de dolo. ⁊ contumacia. ⁊ Hosti. eo. titulo rubricella de contumacia vtrum in notoriis sit qs citandus dic ꝙ sic vt not. per Inno. extra de app. c. cum sit romana. in fine. et Ber. ibidem. ⁊ dicã. j. eo. l. ea que. in fi. Itẽ vide ad istã materiã citatiõis qd notat per Rof. in libello de constitu, meminerint. circa prin.

Non semper.

Non semper. Ibi eo pertinet.i.illũ intellectũ habet. In gl.prima ibi iniquã imo cũ de casu liquet non distincto in cuius fauorẽ cedat sententia vtruꝫ ꝓ actore vel reo Old. Ibi sed potes etiã ante finẽ triennij de hoc notatur extra de officio deleg.c.ↄsuluit. Ibi nullo mõ etiã crimine probato Old.

Cessante. Exemplũ vltimũ glo. approbat Bernardus extra de officio delegati.c.consuluit ꝛ est notandũ ꝙ si iudex ꝑ seipm̃ citat ptes ad audiendũ sñiam habet loco ꝑemptorij.

Adeo. Ibi cognouistis. A tẽpore ergo sciẽtie currit tp̃s ad appellandũ vt.s.de liberali cã.l.si is old. Illico nota illico sumi pro decem diebus aliquando pro tribus diebus vt.s. de iudi.l.fi.sumitur ꝛ alijs modis vt in alphabeto sub lr̃a J. dictione illico. In fine vt qꝛ appellatũ est. ꝛ nota ꝙ sufficit citatio ad domũ de quo dixi.s.de annali exceptione.l.vt ꝑfectius ꝛ ibi rationẽ dixi vel dic ꝙ cũ qs se absentat dimittere debet in domo talem qui possit citari vel nũciare sibi citationẽ ar.ff. eum qui in prouincia ap.l.j.ꝛ.ij.ꝛ licet glo.hãc.l.intelligat de absente ex cã ꝓbabili.Pe.tñ intelligit de omi absente qui se post litẽ cõte.absentat ꝛ post hermodiciũ cõtrahi. vt.l.ꝓperãdũ.§.finautẽ reus.ꝛ statim incipit sibi currere tẽpus cũ sciuit se cõdemnatũ.loquitur enim hec lex indistincte ergo ꝛc. ꝛ dic vt no.ꝛ plene dixi.s.de resti.militũ.l.j.ꝛ ex quibus cau. maio. l.j.ꝛ.ff.de in inte.resti.l.fi.Cy. Dñs old.intelligebat de absente ex volũtaria causa ꝛ ideo dicit indefensus qꝛ si defensi fuissent ꝑ ꝓcuratorẽ a tẽpore sñie late curreret tempus ad appellandũ non expectata domini scientia vt.ff.quando appellandum sit.l.j.§.fina.Old.

Si vt proponis. Licet glo.vacillẽt dic aut est iudex ordinarius q tulit sñiam nullã ꝛ tunc qꝛ adhuc remanet iudex iterũ cognoscet ꝛ pronũciabit tam in ciuili vt hic quã in criminali vt.j.de accusa.l.iiij.vbi de hoc ꝛ hoc cum sñia est ipso iure nulla.si aũt annullanda aut est appellatũ ꝛ tunc iudex ap.cognoscit extra de ap.c.cũ sit.ꝛ.c.vt debit⁹. ¶ Si võ nõ fuit appellatũ trãsit in rẽ iudicatã ꝛ reuocari nõ poterit de elec.c.cũ dilectus in fine.Si est arbiter vel delegatus aut nõ seruauit formã cõmissiõis ꝛ tũc iterum ꝓnũciabit vt.ff.de arbitris.l.quid tamẽ ꝛ de hoc in speculo de arbitris circa finem.§.vlti. ¶ Aut seruauit ꝛ tũc nõ potest ampli⁹ iudicare qꝛ functus est officio vt hic ꝛ.ff.de re iud.l.iudex.vbi de hoc ꝑ Jaco.de are.sed cõtra hoc videt̃ ꝙ etiã delegatus iterato cognoscat ꝛ errorẽ suũ corrigat vt extra de accusa.c. qualiter ꝛ quãdo primo.Sed dic vt ibi no.ꝛ de officio deleg.c.in litteris.ꝛ ꝑ Inno.ꝛ per eundẽ de re iudi.c.j.ꝛ de ap.c.cũ cessante ꝛ ibi in glo.qꝛ ibi nõ loquit̃ de diffinitiua sed de interlocutoria vel alio vicio circa processum qui potest emendari ꝛ corrigi vt ibi ꝛ idẽ in omnibus alijs actis vel gestis tam per ordinarium ꝙ per delegatum si sint inualida qꝛ nõ possunt iterato fieri ꝛ corrigi qđ est notandũ vt no.ꝑ cõpost.extra de rescriptis.c.capl'm sancte crucis.ver.Itẽ qđ si collatio facta ꝑ executorẽ non valuit ꝛ an possit venire cõtra factũ suũ no. de ele. c.nosti de clericis cõiugatis diuersis falci. ꝛ de iure pa.c. cum laici.Querit glo.nunquid ex eisdẽ actis pronũciabitur quando sñia fuit nulla an võ dabitur nouus libellus ꝛ fiet nouus processus gl.remittit nos ad notata in.l.si expressim.ff.de ap. vbi tenet ꝙ ex eisdẽ actis qđ intelligebat Ol.qñ sñia fuit nulla ꝓpter seipsam.Si aũt fuit nulla ꝓpter defectũ ordinis iudiciarij vt qꝛ omissa fuit litis cõtes.vel sacramentũ calũnie vel similia tunc ab initio oportet acta fieri ex quibus suppleatur illud qđ deficit ꝛ ita dꝫ intelligi qđ no.ff.de re iudi.l.cũ querebatur ꝛ ad hoc extra de elec.c.dudũ scđo cum ibi notatis. Ol. ꝛ pro hoc bene facit extra de restitutione spoliatoꝝ.c.cũ ad sedem ibi prioris iudicij acta recẽsentes ꝛc.ꝛ de testi.c.presentata.In contrariũ videt̃.ff.de excusa.mu.l.j.§.excusa.ꝛ videtur expressum de excusa.tuto.l.spadonẽ.§.qui absolutus.Dy. distinguebat ꝛ Cy.hic aut illud ꝙ probatũ est in preteritũ necessario vel presumptiue sequitur esse verũ in presenti aut non. primo casu vt qꝛ probatũ est de numero annorũ vel de dñio vl' de libertate vel similibus.ꝛ tunc aut iudex male cognouit et male iudicauit ꝛ tunc non valent acta ꝛ eadẽ ratione nec sententia.ꝛ ita loquitur lex cũ querebatur aut nõ male cognouit sed male iudicauit ꝛ tũc non viciatur vtile per inutile ꝛ habet locum.s.de testi.l.si.et quod no.in.l.si expressim et.s.de eden. l.is apud quẽ.et ibi de hoc plene dixi.secũdo casu qñ probatũ nõ hꝫ necessario esse verũ de presenti vt qꝛ ꝓbaui de numero liberorum vel tutelaram vel similia tunc acta vnius cause non prosunt etiã inter easdem personas vt.d.§.q absolutus si ibi nota.Cy. ¶ Quid si dicta sñia est nulla ꝛ si qua est appellatũ ab ea quis iudex tunc cognoscet dic ꝙ si appareat manifeste nulla primus iudex cognoscet si est ordinarius vt hic et dicta.l.iiij.de accusa.Si aũt dubitat̃ sit nulla vel aliqua tunc iudex appellationis vt.ff.nil.no.ap.pen.l.j.in prin.ꝛ ibi in gl. et ad hoc.j.de ap.l.a procõsulibus et no.extra de rescriptis. c. dilectus filius.j.de sarracenis et de ap.vt debit⁹ et.j.qñ ꝓuocare nõ est necesse.l.j.ꝛ ibi dicã.De hoc est etiam notanduꝫ ꝙ iudex ap.põt cognoscere de causa nullitatis vt habet̃ expresse de iure patro.l.fi.ꝛ fa.her.l.quedã mulier extra de ap.c.sollicitudinẽ.§.si vero notoriũ et no.per Inno.e.ti.c. dilecti filij prior.ꝛ.c.dilecto ꝛ ꝑ Archi.e.ti.c.j.lib.vj.in glo.q̃ incipit partis appellate in fi.Quid si appelletur a sñia nulla ꝛ in appella.inserantur cause alique nullitatis ꝛ sñia firmet̃ per lapsum tẽporis vt in aut.ei q appellat nũquid adhuc possit dici sñia nulla dic ꝙ nõ ex causis in appellatione expressis ex alijs sic vt plene no.ꝑ eũdẽ Inno.eo.ti.de ap.c.sepe.Itẽ vide ad materiam huius.l.j.de accu.lib.iiij.ꝛ.l.absentẽ.

Si preses. Uide.s.si aduersus rẽ iudicatã.l.cũ ꝛ vos minores cum ibi notatis.Ibi que.s.appellatio facta.i.interposita. In glo.iij.ibi si actor ꝙ dic vt ibi nuduꝫ dati hoc non ꝓcedit qꝛ nõdum datis curatorib⁹ actor nõ dat̃ vt dicto §.fi.de cura.ff.de admi.tuto.l.decreto.In glo.cãcellauit ibi q̃ ipõ.i.ex ipsa cancellatione qđ est notandũ.

Eaque. Sentẽtia lata ꝯ absentẽ nõ contumacẽ nõ valet h dicit.Idẽ dicit gl. ꝛ si in ei⁹ fauorẽ ꝑ.l.furioso.ff.de re iud.ꝛ ibi notat̃ qđ est bñ notandũ ꝛ concor.iij.q.ix.c.oĩa et de testi. c.ij.et ibi in glo.Sed quid de interlocutoria nunquid põt ferri parte incitata glo.tenẽt ꝙ sic.ff.de arbitris.l.sed interpellatus de re.iur.l.oĩa quecunqꝫ ꝛ de officio proconsulis.l.nec quicquã.§.vbi decretũ ꝛ plene dixi.j.de sentẽtijs.l.prolatã et per Inno.de ꝓcu.c.auditis in prin.vbi est bona gl.in ista materia.In ꝯtrariũ vr̃.s.de dilatio.l.a ꝓcedente Dy.ff.de re iudicata.l.ꝙ iussit vbi plene no.de istis interlocutor̃.dicit aut interlocutoria fert̃ sup eo qđ desiderat plenã cause cognitionẽ ꝛ tũc p̃ntibus partib⁹ vel eis citatis dꝫ ferri ꝛ sic loquit̃ lex a ꝓcedẽte.aut sup eo qđ non requirit plenã cause cognitionẽ ꝛ tũc habẽt locũ ꝯria.de hoc etiã in margarita de sententijs.v. sed nunqđ interlocutoria ꝛ idẽ videt̃ in re publica vt interlocutoria lata valeat ẽt i absentia vt.j.de iur̃.rei pub.l.j.ꝛ ibi in gl.Itẽ põt ferri sñia expẽsaꝝ ꝯ reũ absentẽ ꝛ non citatũ vt ex̃ de ꝓcu.c.ↄstitutis ꝛ ibi in gl.Itẽ in alio casu fert̃ sñia ꝯ absentem nõ citatũ vt extra de dolo ꝛ cõtumacia.c.vlti.lib.vj.ꝛ ibi de hoc notat̃.Ibi etiam notat̃ per Jo.and.ꝙ ↄtumax in vno actu sit citãdus in alio.ꝛ de hoc dixi.s.de iudic.l.properandũ §.finaũt reus ꝛ de ficto ꝛ vero cõtumace plene dixi in sequẽti §.cũ aũt hermodiciũ.Itẽ ↄtra absentẽ restituere rogatu põt impetrari decretũ de adeundo et restituẽdo vt.ff.ad trebel.l. recusare in ꝑncipio ꝛ ibi in gl.ꝛ.l.ille a quo.An absente vno coherede possit diuisio fieri inter alios p̃ntes ita ꝙ preiudicet absenti notat̃ in glo.ff.fa.her.l.in hoc iudiciuꝫ. Quid si in cõpromisso vel rescripto dicat̃ ꝙ ꝓnunciari possit absentib⁹ partibus nunqđ opus erit eas citari dic ꝙ sic vt notat̃ in speculo de arbitrijs.§.excipit̃.v.vlt.secus si in cõpromisso vel rescripto diceret̃ partib⁹ citatis ꝛ nõ citatis sicut cõiter apponit̃ in cõpromissis qꝛ tũc ꝭm formã cõpromissi posset procedi etiã eis incitatis qꝛ forma mãdati ꝛ cõpromissi attendit̃ vt ex̃ de rescriptis.c.cũ dilecta ꝛ.ff.de arbitrijs.l.nõ distinguemus §.de officio de cõtumacia ꝛ citationibus plene habet̃ in speculo de citatione ꝛ cõtumacia.Et qꝛ magna cõcertatio fuit inter imperatorẽ Henr̃.ꝛ regẽ robertũ de quibusdã citationibus factis de ipõ rege vtrũ eũ arctarẽt ꝛ vtrũ sñia ex eis lata foret nulla ex quibus facta fuit decretalis pastoralis de sñia ꝛ re iudicata in clementinis vbi de hoc agit̃ ꝛ Primo quero vtrũ citatio facta ad locũ vbi habitabant inimici notorij citati ꝛ longe ab ipso loco distantis sit nulla ꝛ sñia ex hoc secuta. Item si citatus nequeat notorie sine grandi periculo ad locũ ad quẽ citatus est cõparere an ex hoc sñia sit nulla.Itẽ si familiares citãtis sint manifeste capitales inimici citati ꝛ potẽtes ꝛ m'lti an citatio arctet citatũ vt teneat̃ saltẽ mittere excusatorẽ.Itẽ si imperator tpe sñie erat inimicus capitalis regis an ex hoc sñia sit nulla.Item vtrum edictũ citatoriũ in dicta causa publice propositũ arctauerit regem qui tpe citationis erat extra districtũ imperij nec in eius districtu domiciliũ habeat.ꝑ examinatione predictoꝝ primo attendendũ est vtrũ

citatio sic sit de esse ⁊ substātia iudicij ꝙ pretermissa per prin
cipem sniam nullā reddat ⁊ potissime criminalē ⁊ lese maie
statis de qua dānatus fuit rex per imperatorē quā sniam po
sui.j.ad.l.iul.maie.l.quisquis circa qđ dicendū ꝙ in citatione
cōsiderant̄ duo.s.effectus intentus ⁊ ad ipm perueniendi mo
dus effectus intētus est scīa citati ⁊ facultas defendēdi.⁊ hoc
nō vr̄ posse omitti qn inueniat̄ vere vel interpretatiue.ij.q.j.
c.nos in quēꝗ de cōsti.c.eccl'ia sancte Marie.sicut em̄ pmissa
est iur̄.naturali defensio vnicuiqꝫ cōtra extraiudicialē violen
tiā vt.ff.de iusticia ⁊ iur̄.l.vt vim ⁊ ad.l.acquil'.l.sciētiā.§.qui
cū aliter adeo ꝙ etiā brutis aīalibus hoc cōcedit̄ vt.ff.si qua
drupes pauperiem fecisse dicat̄.l.j.§.cū arietes sic ⁊ aduersus
violentiā iudicialē vt.ff.de iniur̄.l.nec magistratibus ad.l.ac
quil'.l.quēadmodū.§.magistratus extra de resti.spo.c.cōque
rēte ⁊.j.de iur̄ fisci.l.facultas ⁊.l.ꝓhibitū li.x.⁊ dixi de ista de
fensione.s.de epis ⁊ cle.l.oēs ꝗ vbiqꝫ.§.in hoc. Verū oīs lici
tus defendēdi modus dꝫ cōmensurari mō offerēdi qui inten
ditur vt.j.vñ vi.l.j.⁊ ibi notat̄ idcirco in iudicialib⁹ licet iure
nature cuilibet se defendere iudicialiter nō iniurijs vl' oppro
brijs vt.s.de postulādo.l.quisquis.Sed qꝛ defensio sine snia
esse non pōt necessaria est oīno scientia vera vel interpretati
ua ⁊ cum princeps hac nō precedēte iudicat subtrahit defeñ.
homini iur̄ naturali ꝯcessam.hoc aūt non pōt princeps vt in
sti.de iure naturali gentiū ⁊ ciuili.§.sed naturalia ergo ⁊c.Et
de hoc an princeps immutare possit ea que sunt iuris natura
lis dixi.s.de p̄ci.impa.offe.l.quot.Modus inducēdi hāc sciē
tiā vere vel interpretatiue est citatio ⁊ hoc est qđ dꝛ oīm autē
actionū instituēdaꝝ principiū ab ea parte edicti ꝓficiscit̄ qua
pretor edicit de in ius vo.ff.de in ius.vocā.l.j.⁊ insti.de pena
temere litigātiū.§.fi.litationes aūt habēt suos modos qꝛ ali
qñ per nunciū aliqñ per ep'lam aliqñ per edicta vt.j.l.prima
in aut.de litigiosis.§.oēm ⁊.ff.de fideicōmissis li.l.cū vero.§.
subuentū.Est etiā quidā modus citationū in ipsaꝝ iteratiōe
consistens vt.ff.de fer̄.l.in pecuniarijs et de publi.iudicijs.l.
inter accusatores et.j.e.l.tres ⁊ ad hūc modū nō vr̄ princeps
artari ar.exꝓsluꝫ.ff.de ma.vindic.l.apud eū qꝛ isti nō sunt mo
di de iur̄ nature sed de iure simpliciter positiuo cui princeps
nō est necessario allegatus vt.ff.de legi.l.princeps.hoc si prē
misso dicendū est ꝙ oīs citatio que per aliqđ accidēs maxime
ipsi citanti notū secū affert impedimentū defensionis citati ci
tatū nō artat qꝛ non pōt parere effectū ꝓpter quē est inducta
scꝫ facultatē defensionis ⁊ iđ pro nō facto haberi debet vt.ff.
ꝙ cuiusqꝫ vniuer.l.j.§.⁊ quidē.s.de cur.furiosi.l.fi.§.finaūt ⁊
est expressum.ff.ꝙ vi aut clā.l.aut qui al'r.§.j. Et ex his patet
rñsio ad primas quattuor qōnes qꝛ in vnaquaqꝫ eaꝝ ꝓponi
tur legitima ⁊ notoria cā defensionē impediēs qꝛ quelibet ea
rum instans ꝑiculū mortis demōstrat vt.ff.de dona.cā mort.
l.iij.cū trib⁹.ll.se.⁊ ideo a cōtumacia ⁊ latitatione excusat.vt.
ff.ex quibus cau.in pos.eat̄.l.fulcinius.§.qđ sit latitare ⁊ vide
qđ ibi dixi ideo prima cā de qua in p̄ma qōne sit mentio vr̄ ci
tationē ⁊ ꝑ ꝯñs sniam nullā reddere.si em̄ citatus ꝑ arbitriū
cui ex cōsensu ꝓprio obligat⁹ est ad pendū ad locū inhonestū
non tenet̄ cōparere ꝓpter ꝯseruationē fame vt.ff.de arbitris
l.si cū dies.§.penul.multofortius si citat̄ ad locū vbi est ꝑicu
lum vite iuxta.l.que dicit cuius fame parcendū est multofor
tius vite vt.ff.ad.l.iul.de adult.l.si adulteriū cum incestu.§.li
berto.idē vr̄ de scđa cā in scđa qōne posita qꝛ citatio est que
dam snia vt.s.de epis ⁊ cle.l.cū clericis ⁊ ibi dixi.In ciuili au
tem est liberū hominē iubere facere ꝙ non pōt vt.ff.de penis
l.moris.§.sunt aūt ⁊ nullo iur̄.ad impossibile quis obligatur
vt.ff.de re.iur.l.impossibiliū sed illa dicunt̄ impossibilia que
sine salutis periculo nō possumus ⁊ ideo ad talē locum quis
ire non tenet̄ nec cōpellitur vt.ff.ad trebel.Sed alio ⁊.l.seq.⁊
in talibus vocationibus ⁊ itineribus habenda est ratio hu
manitatis que nulla fuit in citatione tali.ff.ex qui.cau.maio.
l.si cui.§.tam diu in fi.⁊ de vaca.⁊ excu.mu.l.muneris.§.tp̄us
⁊ instans timor periculi est iusta causa recedendi ab eo cū ꝗs
naturaliter ⁊ ciuiliter obligatus vt.ff.loc.⁊ cō.l.habitatores
§.j.Idē vr̄ de tertia cā in tertia qōne ꝓposita qđ sic ꝓbat̄ le
gatio est publicū munus ad qđ quis subeundū cōpellit̄ vt.ff.
de mu.⁊ ho.l.vlti.§.legati ⁊ tñ ad amicū vel domesticū eius
quē accusauit non tenet̄ legationē suscipere vt.ff.de legatio.
l.sciendū.§.si accusatio ⁊ hoc est ꝓpter amicitiā et domestici
tatem quā hꝫ cū accusato qui accusatoris presumit̄ inimicus
vt in aut̄.de testi.§.si vero quis dicat̄.Idem est de quarta ea
dem rōne ⁊ maiori vt.s.de inoff.testa.l.libri ⁊.ff.de offi.prefec.
vrbis.l.j.§.certe ⁊ pro his oībus facit extra vt lite nō conte.c.
accedens.ij.de snia excōi.c.decetero ⁊.c.ꝙuis ⁊ qđ no.per io.
and.d.c.pastoralis in clemē.de re iudi.in glo.que incipit facit

hec littera ad ea que scripsi vbi tenet opi.predictam ꝙ citatio
talis nō artet citatū.de hoc etiā in speculo de citatione.§.j.v.
Itē ꝙ citatio sit ad locū ⁊ ver.qđ si citatus ⁊ qđ no.ꝑ Innoc.
⁊ Host.de dila.c.scđo ⁊ dixi de lega.l.sciēdū.§.accusatio.Ad
quintā qōnem vr̄ dicendū ꝙ ad hoc vt de regulari ordine edi
ctum citatorium liget oportet ꝙ fiat in casu necessitatis puta
qñ sit ꝯtra īcertos vt.s.si ab here.se absti.aut̄.si oēs creditor̄.
vbi de hoc tetigi.j.de remissio.pig.l.si eo tp̄e.ff.vbi pupi.edu.
debeat..l.fi.⁊ extra de elec.c.vltimo.lib.vj.vel si cōtra certum
ꝙ fiat in subsidiū.scꝫ de illo qui non reperit̄ in loco vnde cita
ri valeat vt.ff.de liberis agno.l.j.⁊ dixi.s.de annal.ex.l.vt per
fectius ⁊ qđ in tali loco fiat ꝙ veri simile sit posse ad citati no
titiam peruenire vt.ff.de instito.l.sed ⁊ si pupillus.§.proscri
bere ⁊.ff.ꝙ vi aut clam.l.semper.§.hoc interdictū.Item si ci
tandus esset extra iurisditionē citantis poneretur edictum in
loco debito ⁊ notificaret̄ per lr̄as vel nunciū edictū ꝓpositū
esse ⁊ potissime hoc dꝫ in ꝯtib⁹ obseruari vt hic habet̄ in tex.
ff.que snie sine ap.rescin.l.j.§.item cū ex edicto cum ergo po
natur edictū contra certā personā emanasse ⁊ de qua sciebat̄
vbi erat ⁊ ei nihil notificatuꝫ fuerit videt̄ snia ex virtute talis
edicti lata esse nulla.⁊ de ista citatione per edictū habet̄ in cle
men.de iudi.c.j.cum ibi notatis.Est etiam notandū ꝙ citatio
debe. esse certa ⁊ ad certū ⁊ determinatū locū al's nō valet vt
extra de rescriptis.c.vlti.⁊ de hoc dixi.j.ad.l.iul.maie.l.quis
quis circa finē ver.circa hanc sniam.Itē vide de istis citatio
nibus qđ dixi.j.e.l.tres an subditus possit citari extra territo
rium dixi in prealle.l.oēs ꝗ vbiqꝫ.§.executoribus.s.de epis ⁊
cle.Est etiā notādū ꝙ si iudex ꝓpter metū illius ꝯtra quē hꝫ
ꝓcedere non pōt facere processum suū in illo loco pōt aliū lo
cum eligere vt extra de officio dele.c.statuim⁹ li.vj.An in no
torijs sit citatio necessaria dixi.j.de accu.l.ea quidē ver.an in
notorijs.In glo.vlti.in fi.⁊.l.cōtumacia.§.penā.Ol.

1 ☞ Peccare est humanū et diabolicū perseuerare.
2 Verbum cōmonefactū importat preceptum.

Consentaneum. Pro declaratio
ne vide.xxiij.q.
iij.de illicita.in textu glo.⁊ lectura archi.⁊ de cita
tione ⁊ contu.dixit.s.l.proxi.et omis.alijs lecturis
legas in actione reali ⁊ loquit̄ post litē contesta.al's diffiniti
ua ferri non posset vt.j.de temp.ap.l.fi.§.illud ⁊ circa missio
nem in pos.⁊ quādo ⁊ quomodo possit recuperari tam in per
sonali quam in reali plene dixi.s.de iudi.l.properandum.§.
1 finaūt reus.Item colligit glo.ꝙ humanum est peccare † dia
bolicum perseuerare addas ⁊ angelicū emendare vnde ma
gne sapientie est reuocare verbum ꝙ quis male locutus est
xxiij.questione.iiij.c.magne nec dicit̄ homo fallere qui emen
dat ⁊ venit ad veritatem.xxxij.qōne.ij.c.apud misericordiam
⁊ magis punitur perseuerans in delicto quam qui emendat
in brocardis de penis ⁊ maleficijs rubricella deliquit ⁊ auge
tur pena illi qui perseuerauit in delicto ⁊ ad hoc.ff.de penis
l.si quis diutino.⁊ ibi de hoc dixi et crescente contumacia cre
scere debet pena.s.de episcop.audi.l.iij.⁊ extra vt lit.non cō
2 testa.c.quoniam frequenter in fine.Item no.ꝙ verbum † cō
monefacto importat preceptum siue citationem vt hic.Idem
est de verbo moneo.xxxviij.di.c.ignorantiā et.ff.de magistra.
conue.l.j.§.magistratibus.ad hoc extra de spon.c.ex litteris
ij.⁊.c.requisiuit.In glo.primo diffinitis ibi sic quero hec fuit
positio plac.⁊ Hug.et expone text.in fine vt ipsi exponunt in
vltima glo.⁊ hec est vera positio ꝫm Odo.Ibi cum comine
tur.s.hec lex in fine.Ibi auditis ⁊c. In glo.poterat em̄ ibi.§.
omnem et dic vt ibi in glo.presumpta in fine. Idem si inuen
tus non venit vt.ff.de ap.l.ex consensu et nota.⁊ dixi.s.e.l.ea
que in glo.nota fieri ibi.§.si vero etiā quidā. Item per dele
gatum post litem cōte.vt ibi.In glo.aīo ꝙ intellige vt ibi no.
⁊ dixi ⁊.s.de iudi.l.properandū.§.finaūt reus in glo.cū agit̄
ibi iustus possessor per interpositionē scđi decreti vel datio
nem insolutū vt.ff.de dam.infec.l.si finita.§.postea autē Ol.
Ibi si ꝗs emptionis.§.penul.In reali infra annū in persona
li iudicis arbitrio etiam post annum vt dicto.§.penulti.et.j.
de bonis au.iudi.pos.l.cum proponas.Fran.

Qui semel. Addit ad.l.C.⁊ clari⁹ habet̄ i
nouellis.e.tit.q̊ sumit̄ de cor
pore aut̄.⁊ vide qđ notat̄ ⁊ dixi.s.de iudi.l.ꝓperā
dū.§.⁊ si quidē ⁊ in corpe vñ sumit̄ ⁊ in snia eius
dem tituli ⁊ ꝯtinet sex dicta.p̄mo ꝙ actor in actione ꝓposita
dꝫ persistere vsqꝫ ad finē.Scđo contra nō persistentē cōsulit
reo vt faciat eum citari ⁊ ponit formā citationis.Tertio dicit
per quos

per quos iudices predicta possunt exerceri. Quarto si actor in cōtumacia perseueret quando ꝛ qualiter possit cōdemnari. Quinto si actor citatus cōpareat qualiter debeat audiri. Sexto si post cōparitionem iterū litem deserat qua pena puniatur: partes per se patent: litteram expone. Judiciaria corā ordinario. Oblatis sup iudice delegādo. iudiciq̄3. s. delegato. Differat actor ibi. xxx. dierū subau. nō p preconē: q2 vox preconia. Delega. nedū ordinariis. Non sit. s. p cōt. q. d. persistere debet: siue sit lis cōtesta. siue nō: dūtamen oblatus sit libellus. Aliud. istud verbū aliud nō implicat: q̄nq3 sic. de quo dic vt in alphabeto sub littera. A. dictione alius. Item no. qd̄ dicit precibus insinuatis ꝛ per eū aduersario cognitis: ex quo collige ꝙ si delegatus citat aliquē ꝙ debet sibi mittere exēpluz delegationis sue: al's venire nō teneť: ꝛ sic seruatur. p hoc. s. de māda. pn. l. j. dz etiam ſm quosdā mitti libellus cū citatione. de quo dixi. s. de lite cōtest. auť. afferatur. ¶ Oppo. ꝙ nō expecteť per annū. vt. s. de dila. auť. qd̄ fieri. dicit glo. ꝙ h loqtur in ordinario hoc videť ꝯtra tex. qui videť loqui in delegato nisi dicas ꝙ delegatus principis reputať ordinarius. Sed quo ad hoc qd̄ hic dicitur: idē est in alio delegato: ꝛ ideo dic ꝙ hic loquitur vbi est pcedendum ad diffinitiuā: ꝛ ideo dať annus: ibi loquitur vbi fienda est absolutio solū ab obseruatione iudicis. ¶ Quero nunqd idem sit in reo absente ante litē contest. possit diffinitiue pcedere. quidā ꝙ sic. per auť. qua in prouincia. qd̄ nō est verū: q2 sic cōcederetur plus reo q̄ actori. Sed pcedetur ꝯtra reū absentē ſm formā. l. si quis emptionis. §. penul. s. de prescrip. xxx. anno. Nō obstat auť. qua in prouincia. vt ibi dixi. hec vera absente reo lite nō cōtest. Sz si fuerit p̄sens nunqd cogetur litē ꝯtest. vel pcedetur ad missionem glo. dicit hic ꝙ nō. Jac. de are. ꝙ sic. vt dixi. s. de lit. cōte. l. j. v. sed si teneamus. ꝛ dic vt ibi: ꝛ de ven. inspi. l. j. §. ex hoc p̄scripto. Si v̄o fuerit lis cōtest. tūc distinguit hic glo. aut re9 est presens aut absens ꝙ non placet quibusdā modernis: q2 sic esset absentis ꝛ cōtumacis melior ꝯditio q̄ obedientis ꝛ presentis ꝙ esse nō debet. Sed circa hoc dic vt dixi in. l. pperandum. in suppletione glo. que incipit. i. diffinitiue sentētie. ¶ Itē nunquid cadat ab actione ipso iure vel p sn̄iam: dic ꝙ p sn̄iam: q2 vbicūq3 lex dicit aliquē ius suū amittere: intelligēdū est p sententiā. vt. s. de hereti. l. quicunq3. §. ꝙ si fecerit. ꝛ dixi. s. de epis. ꝛ cleri. auť. statuimus. ꝛ ista sn̄ia feretur sup cōditione ex hac l. nō super principali. petetur em̄ conditio ex hac. l. vel officio iudicis vt puniať in amissione acť. vt ꝛ al's dicit. in. l. si quis in tantā. j. vnde vi. Utrū iste dilationes citatorie possint per iudicē abbreuiari. gl. h ꝛ in corpore variant ꝛ etiā moderni. Ja. de ra. tenet ꝙ nō: cū lex nō concedat potestatē abbreuiādi: sed hoc nō placet Pe. sz dicit ꝙ quedā sunt tpa statuta circa factū vbi nō versať preiudiciū magnū: ꝛ tūc arbitrio iudicis cōmittit. vt. ff. de iudi. l. nōnunq̄. ꝛ ar. ff. de pe. l. hodie. ꝛ sic poterit hic facere: aut pōt esse preiudiciū magnū: ꝛ tūc iudex mutare nō pōt. vt in auť. de nup. §. si v̄o. Jaco. de are. plenius distinguit. vt dixi. s. de dila. l. siue pars. quā etiaz seq videť Dy. extra de reg. iur. c. indultū. lib. vj. Quid si actor citat9 dicit nolo venire: nunqd ter citabitur videť ꝙ nō: q2 in incertis nō certis ꝛc. vt. l. cōtinuus. de verbo. obli. ꝛ ita videť notari. j. l. pxi. In contrariū videť q2 hic dicit indistincte ter citari debere: ꝛ hanc tenent Pe. ꝛ Ja. q2 iste citationes ſm eos nō solū fiunt ad cōtumaciā presumendā: sz ad maliciā cōuincendā. vt. s. de iudi. auť. iubemus. ꝛ ita tenēt. ff. de re iudi. l. cōtumacia. §. contumax. sz nunqd sit correcta per hāc auť. l. edita. s. de edē. Az. ꝙ sic. Jac. bal. ꝛ Mar. fil. ꝙ nō: ꝛ ꝙ etiā hodie pōt mutari libellus sicut poterat per dictā. l. edita. quo ad actionē: sed non quo ad causam: vt si primo peti certi conditione de mutuo ex eadē causa possum petere certi conditione generali: ꝛ hec sententia videtur Cy. satis tolerabilis. Alii dicunt ꝙ pōt mutari actio ꝛ cā: dū tamen eadē res petať: nō obstat hec auť. q2 h nō dicitur ꝙ debeat p̄sistere in eadē actionis formula: sz in eadē instantia: vel verius h nō volebat mutare libellū: sz tergiuersabať in lite nō persistēdo. ꝛ de hoc dixi dicta. l. edita. Sed nunquid possit pluries idē peti corā eodē iudice ꝛ eadē instātia: videť ꝙ sic: q2 idē petere pluries nō inducit contrarietatem vel cōtradictionē: sed ostendit desideriū geminantis petitionē. vt. ff. de libellis dimissoriis. l. j. de ven. inspi. l. j. in princi. de pigno. ac. l. si cōuenit. xxxj. q. j. lotharius. ꝛ no. p Innocē. ex̄ de appel. c. dilecto. ad finē. Sed nunqd ppones exceptionem tenetur persistere ſm formā huius auť. dic ꝙ nō. q2 etiā exceptiones cōtrarias pōt pponere. vt. ff. de re iudi. l. nemo ex his. ꝛ no. per Dy. extra de reg. iur. c. nullus pluribus. Quomodo se habeat hec auť. ad. l. pperandū. dic ſm Jac. de ra. ꝛ Pe. ꝙ corrigit in eo qd̄ ibi nō pcedit ꝯtra actorē absentē nisi lite cōtesta. nā etiā ante litē contesta. pceditur p istā auť. circa instātiā autē nō corrigit: q2 ista auť. est post illā: ꝛ illa inducit remediū contra absentē: ꝛ ista inducit aliud nouū remediuz ꝛ ideo vnuz nō tollit aliud. vt. ff. de actio. ꝛ oblig. l. quotiens. vnde si actor lite cōtest. fuerit absens pōt reus eligere viā illius. l. vel istius auť. qd̄ nō est verū. q2 tunc pōt eligere viā istius auť. cū annus ꝛ duo menses cōcluduntur infra trienniuz. al's secus. ar. ff. de adul. l. miles. §. ij. Nam lex illa pperandum. ꝛ ista auť. tēdunt ad lites finiendas: ꝛ sic nō corrigitur lex illa nisi in vno ſm Pe. ꝛ Jaco. sz quō se hz hec auť. ad iura antiqua. s. ad. §. eligere. cū simi. que dicunt ꝙ pōt variare vsq3 ad litē ꝯtest. gl. videť sentire ꝙ p istā auť. nō possit variari: imo habeat persistere in actione pposita: qd̄ nō placet predictis doctorib9: q2 qui desistit permittente lege nō facit ꝯtra legem. vt. ff. qui satisda. cog. l. fina. vbicunq3 ergo poterat variari super actione nō mutata causa vsq3 ad lit. cōte. poterit etiā hodie: puto etiā ꝙ liti possit renunciare. vt. s. de pac. l. post q̄. ꝛ ibi dixi. Et pro hoc respondēt ad q̄stionē de facto. Si cōsuetudo erat in ciuitate ꝙ si creditor eligat debitorē nō possit agere cōtra fideiussorē ꝙ si creditor dederit solum libellū ꝛ lis nō sit contesta. ꝙ nō preiudicet: q2 nō variat sine cā immo p interpretationē cōsuetudinis. argu. ff. de arbi. l. celsus. ꝛ. l. si duo. Item queritur nunqd sit correcta. l. per interualla. dicunt ꝙ sic vt idem sit in actore ꝛ reo. vt. ff. de reg. iur. l. fauorabilior. Cy. ¶ Ultimo nota qd̄ dicit ꝙ vox preconia paucis innotescit: ꝛ tamē nota est audientibus q possunt esse centum ꝛ plures: ꝛ sic centū dicūtur pauci: qui dicanť pauci plene dixi in alphabeto sub littera. P. dictione pauci. Itē no. ꝙ illis dicitur innotescere vox preconis qui audiuerūt vel quibus audientes dixerūt vt dicitur hic in glo. qd̄ est bene notādū. nā scire dicimus qd̄ ab aliis audiuim9. vt. ff. de pba. l. si arbiter. Sed videť ꝙ illud qd̄ publice pmulgatur in ciuitate presumať venire ad noticiā omniū de ciuitate: nec debeat singulor auribus inculcari vt extra de postu. prelato. c. j. cum ibi nota. per Ber. ꝛ Inno. ꝛ plenius extra q mat. accu. pos. c. cum in tua. ꝛ de clande. despon. c. cum inhibitio. ꝛ vtrobiq3 no. per Inno. ꝛ Ber. Ad idē facit qd̄ nota. extra de constitu. c. ij. per Ber. ꝛ Inno. ꝛ qd̄ dr̄ leges ligare ex quo sunt publicate. in auť. vt facte noue cōsti. ꝛ plene per Jo. an. in fi. li. vj. sup data. ꝛ ad hoc. j. de remis. pign̄. l. si eo tpe. ꝛ ibi in glo. nā vox preconis dicitur legitima citatio. vt in auť. vt omnes obe. iudi. puin. §. ꝛ siquidē. ꝛ ibi in glo. ꝛ ideo iure lomb. dicit ꝙ vox preconia omnib9 innotescit: vt in lombarda de eo qui peculiū in dāno inuenerit. l. j. Et populus ciuitatis conuocari dicit quandoq3 cāpanis. q̄nq3 voce preconis. in cle. de sen. excō. c. grauis. ꝛ ibi tangit p Jo. an. ꝛ de campanarum cōgregatione notať. ff. qd̄ metus cā. l. metum. §. animaduertendū. ꝛ ad hoc in auť. vt ordinarie prefecture. §. renouamus. ibi: preconū clamores ꝛc. coll'. v. ꝛ imperator de se ipso loquens dicit: preconamus itaq3 ꝛc. in auť. de lenoni. circa medium. v. preconamus. col. ij. Ad predicta etiaz facit ꝙ si ep̄s in publica sinodo aliquid phibet habetur loco trine admonitionis: nec pōt qs per ignorantiā excusari. arg. ex̄ de loca. c. j. de appel. preterca. ꝛ de sen. excō. c. a nobis. ꝛ ita no. Hostien. in sum. ne cle. vel mona. secu. nego. se immisce. §. que sint permissa. v̄s. ego intelligo. ꝛ ad hoc etiā facit qd̄ no. in gl. liiij. dist. c. nulli. lxxxij. dist. c. pposuisti. ꝛ ibi in glo. ꝛ xvj. dis. c. ꝙ dicitis. In contrariū est quia ignorantia presumitur. ff. de pba. l. verius. ꝛ decreta nō ligant ignorantes. ff. de decretis ab ordi. faci. l. fi. Ignorantia em̄ facti excusat. ex̄ de reg. iur. c. ignorantia. lib. vj. cum ibi notatis. Quidam dicunt ꝙ refert inter edicta publice pposita ꝛ vocem preconiam: vt in edictis publice propositis non possit ignorantia allegari. ꝛ sic intelligātur predicta iura ad hoc adducta. ꝛ extra de iudi. c. j. in clemē. ꝛ de instito. l. sed ꝛ si pupillus. §. proscribere. ꝛ de hoc tetigi. j. cōminationes ꝛ epistolas super rubrica. in voce autem preconia allegari possit ignorantia. et sic intelligatur hec auť. cum similibus. Sed certe hec distinctio non videtur procedere: q2 aliqua ex predictis iuribus loquunť etiam in voce preconia seu bāno publice pposito: ꝛ ꝙ idē est in effectu. vt dicto. c. cuz inhibitio. de clandesti. despon. ꝛ. c. cum in tua. de spon. cum si. ꝛ nota. in glo. ff. de asses. l. j. Alii dicunt ꝙ presumitur scientia in illis q erant presentes in ciuitate quando proclamatio facta fuit: et ita intelligantur iura ad hoc adducta. ꝛ p h. xxvij. dist. c. vltimo. §. fi. ꝛ. xxxviij. di. c. j. Si autē erāt absentes: tunc per ignorantiā excusentur. ꝛ de ista ignorātia vel absentia fidē faciāt p ppriū sacramētū. vt ex̄ de elec. c. vt circa. ꝛ. c. nulli. in fi. lib. vj. et ibi de hoc no. per Garsiam ꝛ Card. ꝛ p hoc bene dicto. c. cum in tua. qui matrimo. accu. possunt. ꝛ dicunt ꝙ quo ad hoc p̄sens intelligitur siue sit in ciuitate siue in dioč. ꝛ

ideo si esset in villa nō excusek vt dicto.c.cū in tua τ.ff.de pecu
ra.l.pñs. Sed cū pñs τ abñs multis modis sumak vt.d.l.pñs.
No.τ pleni⁹ in alphabeto sub lr̃a.P.dictōe pñs τ littera a di
ctōe absens τ qui est in villa possit verisimiliter ignorare. Cre
derē pñtem quo ad p̄dicta intelligi qui erat in ciuitate vel lo
co vbi preconamētū fiebat ar.j.de aleatorib⁹.l.quotiens.li.xj.
Rofre.aūt cui⁹ opinio mihi plʒ in titulo si quis ius dicē.nō
obtemp.ver. Itē τ illud querik.dicit q̄ sciētia p̄sumik ex quo
est publice pclamatū τ q̄ allegās ignorātiā nō excusak qr su
pina τ crassa est vt.ff.de iur̃ τ fac.igno.l.regula de ver sig.l.la
te culpe τ dicto.§.pscribere cū si.dicit tū q̄ si de abñtia face
ret plenā fidē q̄ excusarek. Ad p̄dicta etiā faciūt qr cū querik
de vacatōne alicui⁹ prebēde dicik vacare qñ publicū τ noto
rium est in ecclesia clericū vel canonicū mortuū ex tūc currit
tēpus impetranti τ scire presumik vt in clemē.de conces.pre
bende.c.vnico in fine τ ibi de hoc tangitur per Jo.an. Iteʒ si
aliquis denūciatus sit publice excōicat⁹ pro excōicato debet
haberi vt extra de excep.c.pia li.vj.cū ibi notatis p arch. Et
predicta faciūt ad questionē sepe occurrentē vtrū quis se ex
cusare possit a pena statuti ignorātiā allegādo de quo no.per
dñm gui.de suza.τ ia.de are.in eoꝝ questionib⁹ statutoꝝ licet
nō sic plene. faciūt etiā ad id qd̄ aliquādo habui de facto. Ec
ce q̄ cōiter potestates et iudices maleficioꝝ pcedētes sup in
quisitiōibus τ accusa.tpe sn̄ie ferēde nō faciūt citari ptes ad
sn̄ias audiendas sed faciūt publice sonari cāpanas τ appel
latur talis sonus campanarum contio siue arēgum τ in tali
cōtione pferūt sn̄ias criminales nūquid sufficiat talis actus
qui videk citatori⁹ p sonū campanarū an vero possint dici ta
les sn̄ie nulle vt pote late cōtra nō legitime citatos aliq̄n op
primi τ annullari feci tales sn̄ias tamē inspecto antiquo iur̃
ciuitatū qui ita seruat⁹ est τ seruatur cōiter forte posset dici
tales sn̄ias valek mos eīn seruādus est iudicioꝝ vt.s̄.de his
qui ad ecc.cōfugiūt.l.fi.§.cū aūt monit⁹ τ instituta de satisda.
§.fi.de ista etiā vocatione generali τ pemptoria vide qd̄ dixi.
j.e.l.tres denūciatiōes maxime vltima questiōe. In glo.ergo
ante litē ibi cumulare tamē potest de quo plene no.per dyn̄
extra de re.iur.c.nullus pluribus li.vj. In gl.vt veniat ibi in
corpore τ.ff.de fideicō.li.l.cū vero.§.subuentuʒ. In glo.inter
edictum ibi io.cōtra hāc fran.τ de hoc dixi.s̄.ver.vtrū iste di
lationes.in fi.vt.ff.de libe.agno.l.j.§.dies.τ nota.de diuer.et
tēpo.prescrip.l.j.ol. In glo.quia audientibus in fine ibi nō so
lum preconum vocibus τc.

Tres denūciationes. Pro decla
ratione vide.iij.q.ix.in summa τ capitulo caueant
per archi.xxiij.q.iij.c.de illicita.in glo.τ p eundeʒ
archi.τ.ff.de re iudica.l.contumacia in prin.τ.§.j.τ per Inn.
de accusa.c.ad petitionē τ qd̄ notaui.s̄.e.l.ea que vtrū semel
citatus qui dixit se nolle venire sit amplius citandus dixi.s̄.
proxima auk. An sn̄ia sit ferenda die peremptoř. vel postea
pferri possit plene dixi.s̄.de iudi.l.properandum.§.τ si qdeʒ
τ extra de officio delegati.c.consuluit τ ibi de hac materia p
Inno. Sed nunqd valeat tale peremptoriū si iudex citat par
tes peremptoř. ad audiendā sn̄iam si ei videbik pferenda ol.
tʒ q̄ nō cū sit cōditionale nec reperiak talis forma perēptoř.
iure cōcessa τ sic dicit fuisse pronunciatū per papā bonifaciū
octauū in publico cōsistorio qr peremptoriū dʒ esse cōminato
riū ptibus q̄ si non veniant pcedet ad sn̄iam vt.ff.de iudi.l.
in peremptorio q̄ non esset si esset ꝯditionale collige ergo q̄
tres denunciationes succedūt loco pemptorij ēt si non dicak
peremptorie qd̄ est notandū τ ita ēt tʒ gl.v.q.j.c.vocatior no.
ff.de iudi.l.ad peremptoriē vbi de ista materia no.τ.ll.seq.τ p
archi.de sn̄ia excōicationis.c.cōstitutionē li.vj.q̄libet enim ci
tatio que fit post litē conte.intelligik pemptoria ēt si nō dicak
peremptoria vt extra de officio dele.d.c.cōsuluit τ no.in libel
lo egidij de ordine iudiciario rubrica quis dicak contumax τ
in speculo de citatione.§.viso ver.fit ergo peremptorium vbi
de isto peremptorio satis no.τ de dila.§.videndum restat vs̄.
quid si data est dilatio licet Inno.videatur innuere cōtrariū
in dicto.c.ad peti.ver.semper autem in citatiōe τ de materia
peremptorij vide qd̄ no.p cōpost.extra de elec.c.q̄ sicut ver.
Iteʒ pone q̄ datus est terminus peremptorius τ ver.se.τ de
citationibus τ peremptorio est magna τ pulchra gl.in vsibus
feudorum de vasallo milite qui cōtumax est in principio.tres
modos citandi vide.ff.de fideicom.liber.l.cum vero.§.penul.
Item notandum q̄ in electionibus nō est opus trina citatio
ne sed sufficit vna vt extra de elec.c.cum nobis τ ibi in glos.τ
per Inno.τ compost.an debeat etiam peremptoria not.per
Archi.lxiij.di.c.plebs. Itē vna citatio sufficit ad cōuocandū
sinodū.xviij.di.c.si eps.al's si qs eps.τ ibi in glo.τ p Archid.
Itē si dek dilatio ad pponēdū vel pbādū oēs suas excep.intel
ligitur peremptoria:etiā si nō dicak:vt ex̄ de excep.c.pastora
lis.τ in Specu.de dila.§.j.v̄.τ no.q̄ si terminus.τ de hoc dixi
s̄.de iudi.l.iudices.vtrum nō citatus qui ex alia cā erat coraʒ
iudice respondere teneak.nota.per Archi.v.q.ij.c.j. Sed nū
quid prima dilatio possit esse perēptoria:dic q̄ sic:qr vna da
ri pōt pomnibus.vt.s̄.l.prima.τ.ff.de iudic.l.nōnunq̄. Sed
hoc fieri debet ex causa:al's nō vt ibi.τ ex̄ de dilatio.c.dilecti.
τ no.de pba.c.qm̄ contra falsam. In glo.que continere debet
cōmuniter tamē erratur in hoc hodie in iudicijs:qr vna pem
ptoria datur pomnibus:etiā nulla causa subsistente:τ q̄ iu
sta causa subesse debeat:τ plene notatur per Hostieñ.in sum
ma.de iudi.§.que sunt necessaria.v̄.τ no.quādo iudex. Et an
valeat sententia lata cōtra aliquem citatuʒ:sed non perēpto
rie.dic vt nota.per Hosti.in summa.de dolo τ cōtu.rubricel
la de cōtumacia.v̄.quid si iudex.τ de hoc etiā.s̄.tetigi τ vide
tur:τ ita seruatur cōmuniter in iudicijs q̄ sit opus perēpto
rio si causa requirat plenam cause cognitioneʒ. Nam in sum
marijs videtur speciale q̄ sine peremptorio possit ferri vt in
clementi.de verbo.signi.c.sepe contingit.τ ibi de hoc tangik
per Jo.an.an post peremptoriū idem iudex vel successor aliū
terminū dare possit vel teneatur.dic vt.ff.de iudi.l.edictum.
τ ibi in glo. De ista etiam materia peremptorij no.per domi.
Gui.de suz.in quodam opusculo qd̄ fecit de sentētijs. Dubi
tari vidi si iudex sic citat aliquem:cito te q̄ p primo secundo
τ peremptorio termino cōpareas coram me alioqn τc. Vtruʒ
talis citatio valeat.vidi determinari q̄ nō:qr interuallū ali
quod debet esse inter vnā citationē τ aliam.vt.ff.de iudi.l.per
interualla.τ p hoc bene extra de sen.excō.c.cōstitutionem.cū
ibi notatis.lib.vj.τ de ista abbreuiatione temporis in dilatio
nibus.τ de hac materia peremptorij tetigi.s̄.de dilationibus
l.siue pars.τ q̄ non valeat predictus modus citandi nisi ali
quod interuallum intercedat.facit qd̄ dicitur τ notak de de
nunciatione fienda debitori super pignore vendēdo.vt.ff.de
pigno.ack.si conuenit.τ ibi notatur.τ ad hoc etiā.ff.de publi.
iudi.l.inter accusatorem. Istud peremptoriū qñq̄ circūduci
tur τ perinde est ac si datū nō esset.vt.ff.de iudic.l.τ post edi
ctum.§.circūducto.vbi etiā de hac materia notak.τ de ista cir
cunductione notak per Archi.xj.q.j.c.xp̄ianus.per Innocē.
dicto.c.consuluit.de offi.delega.et per Odo.in additionibus
summe Azo.de iudi.circa pn̄. Quid si iudex citat hoc modo:
citamus te τc.alioquin pcedemus contra te q̄tū de iure pote
rimus:nunqd hoc sufficiat ad sententiā pferendam.videk q̄
sic.arg.ex̄ de in integ.resti.c.cū in litteris.in fi.τ de dolo τ con
tu.c.cū dilecti. Specu.cōtra.de citatione.§.viso.v̄.sed queri
tur.et idē tenet Cōpost.de rescrip.c.cām q̄.τ de hoc dixi.j.cō
minationes τ epistolas sup rubrica. Quid si datus est perem
ptori⁹ nō ad certū actū:sʒ ad pcedendum in cā:nunqd possit
ex hoc ferri diffinitiua:dic q̄ sic vt no.per Archi.ex̄ de cōfes.
c.si post.lib.vj. Quid si sit citatus aliqs simpliciter q̄ compa
reat corā iudice nec dictū fuit ad pcedēdū in causa nec ad ali
quem aliū actū:nunqd iudex poterit ex tali citatione pcedere
ad sn̄iam:videtur q̄ nō:qr citatio cōtinere debet causam vel
actum ad quē vel ppter quē citak.vt.j.de iur.domi.impe.l.fi.
§.si vo nemo.ibi:vt fiat debitori manifestū τc. Itē qr in perem
ptorio iudex dʒ cōminari de sententia ferenda.vt.l.in perem
ptorio.ff.de iudi. In cōtrarium videtur expsse.e.ti.l.si ptor.in
prin.ibi:adesse. Sed illā intelligo sicut sequitur in tex.ordine
edictoꝝ pacto sm̄ formā iuris.τ ita sentit ibi glo. ¶ Vltimo
circa materiā quero de questione q̄ fuit in curia romana τ cō
missa p papā Jo.xxij.dño Guil.de mādegoto tunc ep̄o pene
strino cardinali q fecit op⁹ vtile circa formas electionū.facta
nāq̄ electione ꝯcor.in eccl'ia abriceñ.per archiep̄m rothoma
geñ.sicut est moris τ iure missum fuerat edictū peremptoriuʒ
q̄ quilibet volens se opponere cōfirmationi cōparere debe
ret infra certū tempus.vt ex̄ de elec.c.vltimo.libro.vj.elapso
ipso peremptorio:τ cā existente in curia p viā remissionis cō
paruit quidā sacerdos parrochialis dicte dioce.abriceñ.op
ponens se cōfirmationi p̄dicte.ex aduerso dicebak eum exclu
sum per lapsum dicti pemptorij edicti querebak qd iurʒ. Qd̄
excludi deberet allegabak qr huiusmodi oppositores vicē ha
bēt accusatoꝝ.in auk.quō opoꝝ.ep̄os.§.si quis aūt talis.et de
sanctissimis ep̄is.§.si qs aūt ad ordinationem:sed in accusa
toribus si alicui ad accusandū certus terminus prefigak post
tempus non auditur accusare volens.vt.ff.de accusa.l.titia.
al's cuʒ titia:ergo τc. Itē q post accusationē inchoatā destitit
nō audik ad reū repetēdū.ad turp.l.q destitit.τ.l.i senat⁹.§.si
ppk mortē.in fi. Idē si negat a pncipio velle accusare.vt.ff.de
adulte.l.si

ad l. l. si maritus. §. si negauerit. Sz q non venit ad accusandũ infra tps pfixũ a iudice vr expsse negare se velle accusare vt. C. q accusare non pñt. l. si ea ꝛ no. ff. de neg. ge. l. si ego ergo ꝛc. ꝛ ista rõ ɔfirmat ex textu. ff. ad turpil. l. ab accusatore. §. ð stitisse. Itẽ oppositores tales statũ electi ɔtingũt vt extra de ele. c. sup eo ergo post tps a iudice pfixũ nõ audiunt vt. l. diffamari. s. de inge. manu. ꝛ p hoc de le. ij. l. si tñ qbusdam ꝛ ibi no. de here. institué. l. si qs ita instituat. Item qꝛ infra tps edicto pfixum non venit edictũ ɔtẽnere vr vt. ff. de col. bo. l. non nũquã. Pena aũt contẽnentis est vt iudicis iurisdictio sibi denegef vt. ff. ex q. cau. ma. l. sed ꝛ si p ptoré. §. sed ꝛ si dum decreto ꝛ ibi ista qð terminat in glo. q̃ incipit vt qꝛ statuit ei tps. Itẽ decretalis q̃uis in fi. de electiõe li. vj. dicit assignari debere peremptoriũ ɔpetens ex cuius vocabuli proprietate vr post illud nemiñe audiẽdũ ex hoc eniz pemptoriũ nomẽ sumpsit qꝛ perimit disceptationẽ ꝛc. vt. ff. de iudi. l. ꝛ tertium q bñ facit ad propositũ al's enim frustra peremptoriũ diceretur ɔ legem. j. de vetera. l. vnica li. xij. ꝛ de ver. signi. l. tugurij ꝛ ibi no. Item oẽs doctores sentiunt q post peremptoriũ non audit aliqs ad opponendũ crimina nisi equitas suaderet dari restitutionẽ vt extra de in inte. resti. c. corã. Ad obiectus autẽ criminũ non dat restitutio ar. ff. de minor. l. auxiliũ ꝛ not. per compost. de elec. q sicut. Jo. an. d. c. vlt. de electione li. vj. hãc qõnem tãgit ꝛ remittit ad capl'm cum in tua qui matrimoniũ accusare pñt. ꝛ facit ad pdicta quod dixi. s. d iudi. l. Judices ꝛ de iur. calũnie. l. ij. in tractatu positionũ ver. quid si terminus peremptorius sit datus. Termin atũ fuit per papam de ɔsilio pfati. d. Guil. ꝛ totius consistorij q ille opponens excluderet. non ob. que allegabantur in cõtrariũ primo. l. mancipiorum de op. lega. qꝛ ibi post terminũ legatarius veniebat ad sibi debitũ hic aũt opponens non sibi debitum persequebat sed electionẽ alterius excludebat ꝛ hec nõ sunt paria vt ff. d sepul. vio. l. sepulcri violati in fi. ꝛ hoc ẽt bñ colligit. j. qñ actio ciuilis piudicet criminali. l. vnica ꝛ ibi no. Itẽ nõ obstat qð no. d. c. cũ in tua qꝛ loquitur in matrimonio in quo ẽt diffinitiua sñia nunq̃ transit in rem iudicatã vt extra de re iudi. c. lator ꝛ. c. ɔsanguinei secus in matrimonio spirituali vt not. p Inno. de dolo ꝛ contumacia. c. cum olim vel potest rñderi ad vtrunq̃ q ibi non fuit peremptorium sed. in. c. cum in tua fuit simplex bãnũ ꝛ in. l. mãcipiorum simplex terminus non peremptorius ꝛ si dicatur q iura pro alia parte allegata loquũtur in peremptorio certe persone assignato non autem in edicto gñaliter ꝓposito rñdet idem esse in edicto vt. l. si eo tẽpore j. de remissio. pigno. s. si vt ab here. se absti. auf. si omnes creditores ꝛ expresse. ff. vbi pupillus educari debeat. l. si ex q. cau. ma. l. ergo in princi. ꝛ ex qui. cau. in pos. eatur. l. hec autẽ. §. j. ꝛ ibi no. ꝛ ad illud quod dicebatur q tale edictum est cõminatio ꝛ nõ sñia rñdetur q duo in se hꝫ. s. temporis peremptoriã pfixionem ꝛ futuri processus cõminationem ꝛ istud est de natura cuiuslibet peremptorij vt. d. l. in peremptorio. ff. de iudi. lz ergo ɔminatio non habeat vim sñie vt. j. cõminatiões ꝛ epistolas ꝛc. ipsum tñ peremptoriũ ꝛ eius virtus remanet vt ꝓbatur extra de dolo ꝛ ɔtu. c. cũ dilectus vbi ex tali peremptorio ꝛ cõminatione citatus pronunciatus fuit contumax. ad illud qð dicebat differentiam esse inter terminum assignatum ꝛ edictũ rñdet q edictũ non minus ligat q̃ terminus vt. s. e. ꝛ auf. qui semel extra de dolo. c. venerabilis. non obstat etiã q dicebat peremptorium reuocatum p quãdã cõmissionẽ factã per prefatũ dñm archiepm qbusdã cõmissarijs q irent ad locum peremptor. ꝛ quoscunq̃ opponentes audirẽt ꝛ referrẽt vt pleni⁹ deliberare possint. Nã talis cõmissio nõ est modus reuocandi edictũ. Sed potius exequendi vt in auf. de iudi. in principio col. vj. peremptorium enim duo in se continet vnũ quo ad subditos vt precludatur eis via postea obijciendi vt dictum est. aliud quo ad superiorem vt ad libertatem ꝛ negocij expeditionem procedat iuxta proposita vel non proposita Si ergo archieps dixit se plenius deliberaturum expressit q inerat ꝛ sic effectum edicti in aliquo non mutauit iuxta. l. dicẽtẽ sepenumero. q. d. hoc est casualiter mutatur rei effectus si testator expressit illud qð non expressum inerat vt. ff. de ɔdi. ꝛ demon. l. si in diem. §. fi. ꝛ de le. j. l. iij. ol.

Cum non volũtatis. Ibi absentẽ citatũ tñ ꝛ sic tꝫ sñia nisi restitutiõe iuuet. nisi enim citatus esset sñia esset nulla vt. s. e. l. ea que.

Cum presentibus. Ibi absentẽ volũtarie citatũ tñ. Itẽ habẽt qdã in gl. p ɔtumaciã veram sꝫ tũc esset mala gl. qꝛ verus ɔtumax nõ appellat vt dixi. s. de iudic. l. properandum. §. sin autem reus. ꝛ. j. de app. dicit debet ergo dicere glos. per contumaciã. Nam si non per contumaciam ꝛc.

¶ De sententijs ex periculo recitandis. Rubrica.

¶ Super rubrica dic ex periculo. i. cũ periculo annullatiõis de quo in ter. subijcit tria exempla vbi sñia est nulla. alios casus ponit Az. in summa huius tituli. et. j. titulo pxi. latius in margarita galeoti de sententijs. vbi de ista materia sententiarũ vtilia traduntur ꝛ latissime in speculo de sñia ꝛ bis que per ipsam sequunt per totũ titulũ. ꝛ titulo de senten. et re iudica. ꝛ per Ubertum de bobio in libello suo qð appellat patria potestas titulo de senten. ꝛ per dominũ Gui. de suza. in quodam opusculo qð fecit de sentẽtijs ꝛ late etiã habetur de ista materia sñiar per Goffre. ꝛ Hosti. in summa de sñia ꝛ re iudicata. ꝛ per Ber. Inno. ꝛ Hostiẽ. per totũ dictũ ti. ꝛ eo. ti. li. vj. cũ ibi notatis per Archid. Jo. an. ꝛ Cardi. tangit etiam per Rofre. de act. in factũ ex re iudi. an sñia lata in fauorẽ bãniti sit nulla dixi. s. de iur. ꝛ facti igno. l. j. ver. dñs tamẽ Jac. de are. Quot modis retractet sententia not. xxxv. q. x. in summa in glo. ꝛ per Archi.

Arbitri. Ibi nihil fallis. Si verũ dicis nũquid valeat sñia a iudice stãte glo. q nõ. Pe. dicit q nescit quare dũmodo al's sit solẽniter lata ꝛ qꝛ q̃ fieri non debent facta tamẽ tenent: vt. ff. qñ ap. sit. l. j. §. biduũ. ꝛ hoc plene dixi. s. de dila. l. a pcedẽte. Itẽ querit glo. si in turri vel equo sedeat. an valeat glo. qð sic ꝛ speculator de sñia. §. iuxta ꝓpositiõis seriẽ. v. ꝛ sunt hec in argumentũ. ꝛ Hosti. de sñia ꝛ re iudi. §. qualiter. Pe. ɔtra cũ ferri debeat in loco vbi consueuerunt maiores iudicare: vt ff. de iusti. ꝛ iure. l. penul. ꝛ ibi dixi ꝛ dicet. j. tit. pxi. l. cũ sñiam nisi iusto metu iudex hoc fecisset vt in glo. notat. Inno. videt sentire q quolibet loco teneat dũtamen pro tribunali sedeat extra de app. c. qua fronte. Ibi in camera regis ꝛc. Item notandũ est q iudex qui ꝺm iura a patrib⁹ sanctis statuta ꝓfert sñiam nihil timere dꝫ. xx. di. c. de libellis ꝛc.

1 ☞ Judices ponderatas ꝛ nõ subitas debẽt ferre sñias.
2 Judex sententiam mutare non potest.

1 Hac lege. Utilis ꝛ pulchra lex est ista que instruit iudices † põderatas et nõ subitas ferre sñias. ad hoc cõcor. j. de penis. l. q sñiam. ꝛ ideo dicitur ferri magno cõflictu: vt. j. cõminatiões ꝛ epl'as. l. fi. ꝛ primo ponit vnũ dictum. scdo aliud. tertio excipit a primo. Item tenet per. l. si ꝓcur. pſentis. ff. de ver. obli. q iudex maxime illiteratus potest facere legi sñias per ministrũ suũ puta tabellionẽ. de hoc dixi plene. s. de iudi.
2 l. certi. Itẽ tenet gl. q iudex † sñiam mutare nõ ꝑt ẽt si sit pnceps. Cõtra hoc vr. ff. de qõnibus. l. j. §. pe. ꝛ fi. de hoc dixi. s. de epi. ꝛ cleri. auf. interdicim⁹ signata sup. l. placet. ꝛ qð dicit gl. de interpretatiõe dic vt no. in. l. ab executore. p eã allegata ꝛ dixi. j. sñiam rescin. nõ posse sup rubrica.

Statutis. Canonizata est hec lex. ij. q. j. statutis. ꝛ ibi in gl. ꝛ p Arch. ꝛ. xj. q. iij. summopere ꝛ ex isto principio colligitur qualiter fieri debeãt emẽdationes statutorũ quia debet fieri cõmemoratio statuti corrigẽdi deinde ad correctionem pcedi. ꝛ ita hic fecit imperator ꝛ papa bonifacius cõiter idem seruauit. lib. vj. vt vbicunq̃ corrigat ius antiquum facit mentionem de eo vt in multis locis videri potest vt de elec. c. licet canon. ꝛ eodẽ titulo. c. quãuis. nõ est tamẽ hoc de necessitate: vt ibi notat per Joã. an. Item qð dicit in fine perperã. i. male ꝛ construas cũ verbo decretor. Item nota q sñia est ferenda in scriptis quod intellige de diffinitiua: vt. ff. de re iudica. l. j. ꝛ ibi in glo. ꝛ fuit introductũ a dño in terrã scribente: vt not. Az. in summa de testibus penul. colũna ver. est autem introductũ ex quo. dicũt quidã iudices non posse esse illiteratos cuius cõtrariũ tenet glo. ꝛ bene dixi. s. l. pri. ꝛ Hostien. in summa de sñia ꝛ re iudi. c. qualiter. ꝛ q sñia sit ferenda in scriptis facit. ij. q. j. in primis de pba. c. qm̃ contra falsam. ꝛ ibi in glo. que incipit licet sit scribẽda. ꝛ per Inno. de re iudicata. c. ad apostolice. circa prin. ꝛ. c. ꝛ si sñia. lib. vj. ꝛ ibi per Archi. ꝛ Jo. an. In interlocutoria secus est qꝛ non est de necessitate q feratur in scriptis licet in actis sit scribenda: vt dicto. ca. qm̃ contra falsam. et hic notatur in glo. ꝛ in summma Azonis. j. titulo proximo circa finem. ꝛ dixi. j. de sententijs. l. prolatam.

⁊.ff.de app.l.ij.⁊ibi in glo.⁊ tenet hic Cy.licet aliqui contra
per.l.j.de priuil.ſcholariũ.l.fi.in fi.li.xij.poteſt tñ etiam diffi
nitiua ferri ſine ſcriptis de volũtate partiũ vt ibi in glo.not.
⁊ alijs caſibꝰ quos notabo ſtatim in aut.niſi breuiores.Quid
de qõne quã vidi de facto apparet quedã ſnĩa in publico in⸗
ſtrumẽto tñ nõ cõtinet in ea ꝙ fuerit lata in ſcriptis nũquid
ex quo eſt in publico inſtrumento preſumet lata in ſcriptis ⁊
vĩ ꝙ non per hãc.l.⁊ alia iura predicta que dicũt in ſcriptis
debere ferri at licet publicũ inſtrumentũ appareat de aliquo
cõtractu non tamẽ dicitur in ſcriptis niſi hoc actũ ſit:vt.s.de
fide inſtru.l.cõtractus.⁊ ibi dixi.In cõtrariũ vĩ q: oĩa preſu⸗
mũtur ſolẽniter acta:vt inſtitu.de fideiuſſo.§.fi.⁊ ꝓ ⁊ contra
poſſunt adduci allegata in qõne vtrũ teſtes preſumant roga
ti.s.de teſti.aut.rogati.Galeotus tenet ꝙ ſnĩa valeat in mar
garita de ſententijs.v.ſed pone ꝙ idẽ iudex pe.l.s.de teſta.l.
cũ antiquitas.§.finali.ſed iudicio meo lex illa in ꝯtrium facit.
Ibi ⁊ hoc ſpecialiter in ſcripturã repoſuerit ꝙ ſua manu ex
quo patet ꝙ nõ ſufficit ꝓpria manu ſcriptũ niſi hoc ſpecial'r
exprimat ita in ꝓpoſito non ſufficit ſnĩam redactã in publicũ
inſtrumentũ niſi in eo ſpecialiter contineat ꝙ in ſcriptis lata
fuit allegat etiam de ven.in poſſ.mittẽ.l.j.circa fi.que lex mo⸗
dicum facit.dñs Uber.de bobio in patria ꝑtãte de ꝓductiõe
ſcripture alicuius ſnĩe dicit aut talis ſnĩa eſt lata in prima
perſona puta nos talis iudex hãc ſnĩam ꝓferimus in hũc mo
dum ⁊ tũc ex quo extat publicũ inſtrumẽtũ preſumat in ſcri⸗
ptis lata.Si aũt in tertia pſona puta talis iudex tulit ſnĩam
tunc nõ preſumat in ſcriptis lata cuius opinionẽ videt ſequi
ſpeculator de ſnĩa.§.iuxta ꝓpoſitionis ſeriem.v.nõ valet etiã
ſnĩa.⁊ ver.ſeq.vbi de hoc ſatis no. Et predicta etiã faciũt ad
ſimilẽ qõnẽ ſi appareat publicũ inſtrumẽtũ appellatiõis in⸗
terpoſite tñ nõ dicat in eo ꝙ in ſcriptis ĩterpoſita fuerit vtrũ
preſumatur in ſcriptis interpoſita ꝙ nõ eſt de neceſſitate niſi
incontinẽti appelletur viua voce: vt.j.de ap.l.litigatoribꝰ.et
ibi no.ff.de app.l.a ſnĩa.§.fi.⁊ ex̃ de app.c.cordi nobis.lib.vj.
Nec ob.inſtrumentũ q: illud ſoluꝫ ꝓbat app.factã nõ autẽ in
ſcriptis.ꝙ talis appellatio valeat facit q: duobus tm̃ modis
app.ſ.viua voce incontinẽti ⁊ in ſcriptis poſtea. Sꝫ qñ viua
voce ſit nõ eſt opus cõfici de ea inſtrumentũ: ſed ſolũ in actis
ſcribitur ergo quãdo eſt confectũ inſtrumentũ preſumitur ꝙ
in ſcriptis ar.ff.de le.iij.l.librorũ.§.liberis.cũ ibi notatis ⁊ vt
res magis valeat quã pareat:vt.ff.de re.du.l.quotiẽs. ꝓ hoc
etiã facit q: Azo.qui tradit formã appellationis.j.de app.in
ſumma.§.ij.⁊ q̃ etiã traditur.ij.q.vj.c.appellatiõe.§.forma.⁊
ff.de app.l.j.§.fi.nõ dicit ꝙ inſtrumẽtũ appellationis debeat
ſpecial'r cõtinere ꝙ in ſcriptis ſit facta.dñs tñ Egidius in li⸗
bello ſuo tenet ꝙ talis appellatio nõ valeat titulo quibꝰ de⸗
fenſionibꝰ vti poſſit ꝫtra quos ſit inquiſitio.Ɀriũ tñ ſeruari ⁊
obtineri vidi.⁊ ita not.in margarita de ap.ver.ſꝫ pone ꝙ qdã
appellauit.Et de hoc dixi.ff.de re iudic.l.preces. Tutius tñ
eſt vtraqꝫ qõne ꝙ adijciat in his ſcriptis ⁊ ita faciũt pruden
tes aduocati.Sꝫ qd ſi ex actis vel inſtrumẽto nõ poſſit ꝓbari
de ſnĩa vel appellatione nunqd teſtibꝰ poterit ꝓbari ſnĩatuꝫ
vel appellatũ in ſcriptis diç ꝙ ſic ar.eoꝝ que not.⁊ dixi.s.de
bono.poſ.ſm tab.l.ij.⁊ de man.princi.l.vnica. hꝫ etiã docere
appellans ſe appellaſſe infra.x.dies al's eius appellatio non
valeret:vt.j.de ap.l.eos.§.fi.⁊ aut.ibi poſita ⁊ ex̃ de teſti.c.ſi⸗
gnificauerunt.⁊ notat ꝑ Inno.de app.cõſtitutus.⁊ ꝑ Cõpo.
de electione.c.cũ dilectus.

Niſi breuiores. Excipit duos caſus
a lege.C.in qbꝰ ſnĩa
põt ferri ſine ſcriptis.⁊ qõ hic dꝛ de epo cognoſcen
te concor.iij.q.j.ſi qs cũ clerico ⁊ ibi in glo. Tertiũ
etiam ponit glo.Quartus eſt in cauſa matrimoniali.vt ex̃ de
teſti.c.albericus.⁊ ibi not. Quintus eſt in principe qui ſnĩas
ſuas ſine ſcriptis põt ꝓferre.xxv.q.j.c.conſtitutiones.⁊ ibi in
glo.⁊ etiã per aliũ poteſt proferre: vt.s.l.proxi.ver.exceptis.
Cy.hic etiam tenet ꝙ ſentẽtia ſine ſcriptis poteſt proferri in
omnibꝰ caſibus ſummarijs in quibus ſine libello ꝓcedit qui
caſus no.in aut.de exhiben.reis.§.ſi vero. ⁊ ꝓ hoc.s.l.proxi.
Ibi ex libello ⁊c.⁊ hoc etiã ſentit Inno.ex̃ de accuſa.c.olim.
vbi de hoc ⁊ ad hoc ex̃ de ſtatu monachoꝝ.c.ea que.§.ij.et de
naufra.l.fi.li.x.Hodie autẽ expeditũ eſt ꝙ etiã in ſummarijs
ferri debet ſnĩa in ſcriptis:vt in clemen.de ver.ſig.c.ſepe con
tingit.⁊ ibi ꝑ Joan.an.ſuper verbo in ſcriptis.⁊ ad hoc facit
qõ no.in Spe.de libelloꝝ cõceptione.§.nũc dicendum vltra
principiũ ⁊ quaſi per totum.§.de conſenſu etiã partium po⸗
teſt ferri ſententia ſine ſcriptis:vt.j.de priui.ſcholariũ.l.vlti.
circa finem.ver.ſed ſi talis.⁊ ibi in glo. ⁊ ad hoc.s.de epiſco.⁊
cleri.aut.generaliter.in fine.⁊ dixi.s.de lit.conteſta.l.j.⁊ aut.
offerat:⁊ vide etiã eo.ti.§.qualiter.ꝑ totũ.põt etiã ferri ſentẽ
tia ſine ſcriptis:qñ beneficiũ eſt per executorẽ alicui cõferẽdũ
auctoritate litterarũ apoſtolicarũ.ex̃ de prebẽ.c.cũ ſm apl'm.
§.fi.⁊ de reſcrip.c.ad aures.Itẽ in notorijs fert ſnĩa ſine ſcri⸗
ptis.vt no.ꝑ Archi.ij.q.j.que lotharius:⁊ lꝫ leges loquẽtes
de ſnĩa in ſcriptis ferenda loquant in ciuilibꝰ:tñ idem puto ⁊
multo fortius in criminalibꝰ cũ maius periculũ vertat in eis:
lꝫ glo.videat innuere ꝯtrꝫ.ij.q.j.in primis.vbi de h.Et cre⸗
do ꝙ vbi etiã ſi nõ ſit de neceſſitate tutũ eſſe ꝙ ſnĩa feratur in
ſcriptis:⁊ redigat in ſcriptꝫ:⁊ ita ſeruat cõiter.Que aũt ſunt
cauſe breues dic vt in glo.Cauſa decẽ librarũ auri non videt
dici maxima.in aut.vt oẽs obed.iudic. ꝓuincie.§.obripiat.in
glo.Veriorem puto opi.ꝙ arbitrio iudicis cõmittat ex quali
tate perſonarũ.Nam inter duos reges vel multũ diuites cã
centum librarum eſſet modica:inter duos pauperes magna:
ſm qõ no.per Odo.s.de iureiurã.l.in bone fidei.

¶ De ſententijs ⁊ interlocutionibus omniũ iudicũ. Rubri.

¶ Super rubrica.Vide Az.in ſumma.e.⁊ alias remiſſiones
quas poſui.s.titu.ꝓxi.ſup rubrica.Eſt etiam notandũ ꝙ ſnĩa
aliqñ fert negatiuo modo.vt.s.de act.emp.l.ſi pᷓ.⁊ ibi dixi.

Non videtur. Canoniſte non cu
rant de ſolẽnitate
huius.l.condemnetur dñs vel ꝓcu.vt notat
extra de in integ.reſtitut.c.ſuſcitata in prima
glo.de hoc extra de probat.c.licet.in fi.in gl.
⁊ extra de elec.c.querelam.⁊ ibi in gloſ.⁊ per
Innocẽ. ⁊ Compoſt.vltima colũna.⁊ de hoc etiã per Azo.in
ſumma de ꝓcur.circa finẽ ver.itẽ finitur.⁊ in ſpeculo de ſnĩa.
§.qualiter.ver.porro. Sed iuriſte ciuiles de hoc multũ con⸗
tendunt:⁊ vidi ex hoc ſnĩas impugnari.⁊ ideo cõiter conſiliũ
glo.ſeruatur ꝙ cõdemnat vterqꝫ ꝙ tamen nõ placet Pet.q:
ſic fruſtratoriũ eſſet legis cõſilium:vt.ff.de his qui notantur
infa.l.furti.§.ſi quis alieno.vnde ipſe dicit ꝙ ſi eſt talis ſnĩa
que ſui natura ferri põt in perſonã ꝓcura. tunc ſi eſt preſens
tẽpore ſnĩe in ipſum fertur vt hic.Si autẽ ſui natura in pſo⸗
nam ꝓcura.ferri nõ poteſt : vt in aut.in iur.⁊ in matrimonijs.
⁊ ſilibus tunc in perſonã dñi.⁊ hoc etiã ſentire videt gl.ff.de
ꝓcura.l.ſeruũ quoqꝫ.§.publice in gl.magna.Predicta vera
quãdo eſt ꝓcura. generalis vel ſpecialis ad illã cauſam. Si
autẽ datus eſſet ſolum ad ſnĩam audiendam tunc nõ cõdem⸗
natur ſed dñs vt no.s.de ꝓcurat.l.nihil.¶ Sed quero quid
ecõuerſo videlicet ſi ꝓcur.actoris eſt in cauſa nũquid ſibi de⸗
beat cõdemnari reus.an dño videt ꝙ ſibi eadẽ ratione:ratio
eñ quare dãnandus ſit ꝓcura.rei põt eſſe q: ex omni actu ex
quo debet obligatio oriri oportet ꝙ incipiat obligatio in pſo
nam eius qui gerit negociũ ex cuius geſtione debet actio vel
obligatio ꝓcedere ex hoc tam ex parte obligati quã eius cui
obligatio queri dꝫ:vt.ff.de act.⁊ oblig.l.quecũqꝫ.⁊ no.inſtit.
de inuti.ſtip.§.alteri. Sed hic dꝫ naſci actio in factũ ex quaſi
cõtractu q: in iudicio quaſi contrahit:vt.ff.de peculio.l.licet.
§.idem ſcribit.ergo is qui quaſi cõtrahit litigãdo vt eſt ꝓcur.
ſiue veniat ante litẽ conteſta.ſiue poſtea cõdemnari debet ex
parte rei⁊ ei fieri cõdemnatio ſi eſt ex parte actoris.⁊ ita tenet
Jaco.bu.dicta.l.nihil per rõnem predictã ⁊ q: ꝓcur.lite cõ⸗
teſta.efficitur dñs litis.⁊ ad hoc ex̃ de religio.domi.c.cũ dile⸗
ctus.⁊ de cenſi.c.olim.Quid de tutore vtrũ ipſe an pupillus
debeat cõdemnari dic ꝙ ſi tutor fuit ſolus in iudicio ipſe con
dẽnabitur.Si aũt pupillus eius autoritate tũc pupillus vel
vterqꝫ:vt.ff.de admini.tuto.l.j.§.ſufficit.Sed qd ſi nauis vel
plauſtrũ inuentũ eſt ire cõtra vetita ⁊ non reperitur dñs vel
defenſor poteſtas publicauit nauẽ vel plauſtrũ nunquid va
leat talis ſnĩa videtur ꝙ nõ q: res nõ delinquũt:vt in aut.de
mãda.principũ.§.oportet. et ꝓ hoc.ff.ſi quadru.pau.fe.dicet
l.vlti.In cõtrarium facit q: ſnĩa datur predio:vt.ff.de nego.
geſt.l.q aliena.§.fi.de ope.no.nun.l.fi.cũ cõcor.ibi in glo.vlti.
notatis ſic ⁊ dicit credi ſubſtãtie debitoris: vt in aut.de fide⸗
iuſſo.§.qõ autẽ de cetero. ⁊ talis ſententia videtur lata ꝫtra
dñm vt ex ꝑdictis iuribꝰ ptꝫ.De defenſore ſine mãdato vtrũ
debeat cõdemnari diç vt nota.de neg.ge.l.liberto.§.fi.De eo
qui ſe liti obtulit rõne intereſſe ſui. Utrũ cõdemnari debeat.
Compoſt.tenet ꝙ nõ extra de reſcrip.c.mãdatũ tertia carta.
ver.item pone ꝙ capl'm recepit mãdatũ.de hoc vide.ff.de re
iudica.l.ſi ſe non obtulit.⁊ de rei vend.l.is qui ſe obtulit.cum
ibi notatis. Ibi deceſſor:s.i.predeceſſoris ⁊ ſic ſimplex ꝓ cõ⸗
poſito. Ibi dñam litis.i.rei deducte in litẽ nam in lite nõ fuit
vt ſequit. Ibi vt re integra facit hec littera ꝙ qñ ſnĩa eſt nul⸗
la nõ cognoſcat ex eiſdem actis. Sꝫ expone re integra ꝙ̃tum
ad ſnĩam

ad snīam.i.ac si lata nō foret an autē renouent̄ acta dic vt ple ne dixi.s.quō ꝛ qn̄ iudex.l.si vt ꝑponis ꝛc.

Si arbiter. Utilis est hec lex ꝛ cū ea cō cord.s.de testi.l.j.ꝛ vide qđ ibi dixi. Sed videt̄ superfluere per.l.barbarius. ff.de officio preto. Sed dic ꝙ illa loquitur in ordi nario hic in delegato inter quos multū refert quo ad except. cōtra eoꝝ iurisditionē opponēdas vt bene not.ꝑ Inno.ex̄ de offi.delega.c.cū super abbatia.ꝛ qꝛ ista materia sparsa est ꝛ ꝑ multos tacta ꝛ satis plene hic ꝑ dn̄m Ja.de bel.ideo eā clare aperiamus ꝛ est primo notandum ꝙ hec lex fallit in iudice q erat excōicatus qui tamē publice excōicatus nō putabat̄: vt not.in specu.de snīe executione.§.fi.in fin.ꝛ in glo.iij.q.vij.§. tria sunt. vbi de ista materia no.de sententia autē lata per he reticū qui credebat̄ fidelis an teneat: vide qđ not.per Archi. extra de offi.ꝛ po.iudici.dele.c.pe.li.vj.vbi etiā no.an instru mentū factū per hereticū qui fidelis reputabat̄ valeat. Item fallit etiā in snīa excōicationis qꝛ si ferat̄ a non suo vō iudice licet cōi opi.crederet̄ suus iudex nō valet nec ligat vt no.per Archi.ex̄ de senten.excōi.c.cū medicinalis.lib.vj.ꝛ ꝑ eūdem xj.q.iij.c.snīa pastoris qđ est bene notandum. Et vtrū excōi catus vel hereticus occultus possit aliū excōicare no.in glo. ꝛ per eū.xxiij.q.j.in summa.ꝛ.c.audiuimus.ꝛ de ista materia excōicatiōis satis nota.j.si a nō cōpe.iudice.l.fi. Itē ad hanc materiā vide qđ no.lxij.d.c.vltimo.ꝑ eūdē Arch.ꝛ.lxiij.di.c. j.in glo.ꝛ per ipsum ꝛ per Ubertū de bobio in patria ꝑtāte ꝛ de ꝑductiōe snīe.§.j.ꝑ Gabrielē de oselettis tractatu suo de fama.§.nunc supest vt ad portū. His premissis pro declara tione huius materie formo aliquas qōnes ex quib⁹ clare pa tebit. ¶Prima est si aliquis est ꝓmotus ad dignitatē vel offi ciū seu magistratū preter solēnitatē debitā vel ꝑ pecuniā exi stēs in dignitate officio vel magistratu multa gessit ꝛ fecit an error cōis faciat ius ita ꝙ gesta ꝑ eū valeant. Secundo an sit cassanda vel ānullāda talis electio. Tertio an puniri debeat ꝓmotus ꝛ ꝓmotores. Quarto qualiter sint puniendi. Et ꝙ error cōis faciat ius solet allegari hec.l.cū concor.ꝛ prealle.l. barbarius.cū concor.vbi de hoc no.in glos.ꝛ per docto.ꝛ que est canonizata dicto.c.tria.iij.q.vij. Sꝫ aduertendum est quo casu loquant̄ dicte.l.ꝛ.l.barbarius.loquitur in electiōe facta a populo romano vel principe ꝛ sic interuenit ibi error proba bilis causatus a facto populi seu principis. Item interuenit publica vtilitas qꝛ fecit edicta ꝛ decreta vt ibi patet que sunt leges generales: vt institu.de iure naturali.§.pretoꝝ quoqꝫ edicta.interuenit etiā cōis vtilitas qꝛ multa alia gessit ad cō munē vtilitatē spectantia. Item populus romanus vel prin ceps potuissent omnē defectum supplere qꝛ verisimile est po pulum fecisse si eū seruum sciuisset qꝛ liberū fecisset vt ibi in littera dr̄. Itē error ille ab ipso initio fuit in conditione ꝑsone ꝛ in dignitate preture. Item ibi interuenit omnis solennitas in electione nisi in defectu persone electi: vnde cōiter allegat̄ lex illa ad omnia gesta ꝑ quoscunqꝫ qualitercūqꝫ electos: sed forte nō sic indistincte allegari deberet nisi in casib⁹ in quib⁹ subessent eedem vel similes ratiōes que fuerūt in ipsa lege.l. iij.s.ad macedo.loquitur in ꝯtractu mutui qui valet de iure licet obstet exceptio maced.sed error cōis probabilis excusat creditorē ꝛ tollit excep.maced.lex ad testium.§.j.ff.de testi.ꝛ s.de testa.l.j.loquit̄ quādo defectus fuit solum in personam vnius testis omnis tamē alia solēnitas interuenit vnde error cōis ꝓbabilis facit valere testamentum vt ibi no.ꝛ de hoc ibi satis dixi.lex ista loquitur solū in defectu ꝑsone iudi.omnis alia solennitas interuenit.ꝛ ideo error cōis ꝓbabilis facit ꝙ valet snīa.l.j.§.sed ꝛ qui pileati.s.de lati.lib.tollen.loquitur vbi populus errat: sed dn̄s erat sciens ꝗ poterat seruis dare libertatē.ꝛ ideo ne populus decipiat̄ liberi fiunt. videndum est ergo an sit verum qđ cōiter dicitur ꝛ allegatur scꝫ ꝙ error cōis faciat ius aliquo casu ꝛ dicendum ꝙ non: qꝛ error est cō trarius cōsensui: vt.ff.de iurisdi.om.iud.l.si per errorem.ꝛ in iur.cōstituendo requiritur consensus tacitus vel expressus: vt.ff.de legibus.l.sed ea.ꝛ.s.de legi.l.humanum.ꝛ.ff.de legi. l.j. Item ius descendit a iusticia: vt.ff.de iusticia et iure.l.j.in princi.ꝛ non contra rationem: vt.ff.de legibus.l.quod vero. ꝛ.l.qđ non rōne dicendum est ꝙ error nō facit ius: sed quādo error causatur a facto populi presumpta volūtas populi cō currēs cū errore probabili facit ius si ad hoc cōcurrat publi ca vel cōis vtilitas ꝛ talis sit defectus qui potuisset suppleri per populū.ꝛ ita loquit̄ lex barbarius.ꝛ de hoc.j.plene dicet̄ Si vero error populi nō causatur a facto populi: sꝫ alterius tunc nec error nec voluntas populi facit ius lex tamē vel ca non aliquādo facit ius ꝑpter errorem probabilem: vt.j.dicet̄

his premissis redeamus ad questiones.ꝛ in prima questione videtur ꝙ error cōis faciat ius ita ꝙ gesta valeant per hanc l.ꝛ dictā.l.barbarius.cū concor. Itē error principis qui facit ius.ff.de suppel.leg.l.iij.in fi.ꝛ ibi in glo.ꝛ vniuersitatis vt.ff. de auro ꝛ argen.le.l.ornamentoꝝ.ꝛ ibi in glo. Item cōis vul gi opinio spectāda: vt.ff.de acquir.here.l.cum quidam.§.qđ dicit̄.ꝛ de fun.instruc.l.cū delanionis.§.asinam.ꝛ opinio ve ritati preferenda de acqui.here.l.gerit.ꝛ extra de iure patro. c.cōsultationib⁹.vbi de hoc in glo.bene no.ꝛ latius ꝑ Inno. Item qꝛ per errorē facta valēt ac si facta forent ex certa scien tia: vt.ff.fami.hersc.l.q erat.vbi de hoc ꝛ no.etiā.ff.si quis cau. l.sed ꝛ si quis.§.fi. Item erroris ad publicā vel cōem vtilita tem cooperatio que preualet in aut.de resti.ꝛ ea que parit.§. ꝙobrem.ꝛ dixi.s.de cadu.tollen.in fi. Item erroris in consen sum deductio qui eīn errat ꝛ perseuerat in errorem cōsentire videt̄ vt.ff.de ver.signi.l.alienationis.in prin.ꝛ.s.de his qui a non domino ma.l.fi.in fin. Item confirmatio per contradi ctionē omissam: vt.ff.de decur.l.fi.§.itē rescripserūt.ꝛ in aut. quomodo opor.epōs.§.si quis autem talis. Item officij ꝑfe ctio: vt.j.de mancipijs pa.l.fi.lib.xj.si eīn finiuit officium te nere debēt gesta. Item bene gesti ex actu superuenienti vitā da rescissio.ff.de itine.actuqꝫ priuato.l.j.in fi.cū concord.ꝛ ex̄ de elec.c.nihil est.§.fi.ꝛ ibi de hoc satis not.per Ber.ꝛ latius per Inno.ꝛ Cōpost.ꝛ eo.tit.c.querelam.per Bernardū.ꝛ.ff. de iureiur.l.iusiurandum qđ ex cōuentione.ꝛ ibi in glo.ꝛ ma xime si diu remansit in officio ar.ff.de legi.l.diutina.ꝛ de ritu nup.l.qui in ꝓuincia.§.j. Item possessio pacifica administra tionis que faciūt valere gesta: vt dicto.c.cōsultationib⁹.ꝛ eo. ti.ex litteris.ꝛ.d.c.querelam.ꝛ.d.§.tria.et bene.s.ne de statu. defun.l.ij.in fi.ꝛ ne populus decipiatur: vt.d.§.sed ꝛ qui.de lati.lib.tol.ꝛ vt tumultus populi sedet̄: vt.ff.ad le.corne.de sicca.l.penult.ꝛ scandalum euitet̄ de renun.c.nisi cū pridem. §.pro graui.ꝛ ꝑ hoc etiā bonafides administrātis de officio presidis.l.si forte. In ꝯtrariū ꝙ gesta nō valeāt facit peccatū materie si nulla interuenit electio vel collatio: vt.ff.de decur. l.herēnius.cum concor. Item titulus cessans qn̄ est defectus solennitatis: vt.j.de fide instru.ꝛ iure haste fiscal.l.j.li.x.ꝛ de agricolis ꝛ censitis.l.quēadmodū ex quo videt̄ acta non de bere valere: vt in aut.de sanctissimis epis.§.ij.et colligit̄ di cta.l.barbarius.ꝛ ꝑ hoc.xix.di.c.fi.vbi de hoc ꝛ extra de sci smaticis.c.j. Itē si contingat principale nominare vel cassari ergo ꝛ accessoriū.s.de hereticis.l.dānato.extra eo.c.fraterni tatis.ꝛ de reg.iur.c.cum principalis.et.c.accessoriū.eo.ti.lib. vj.ꝛ qꝛ factū a iudice nō cōpetenti: vt.j.si a nō cōpetenti iudi ce per totū. Itē veritas opinioni preferēda.ff.de neg.gest.l.si cōputarem.ꝛ ibi de hoc.ꝛ.d.c.cōsultationib⁹.de iure patro.ꝛ bene de higa.c.nuper in glo.Ber.ꝛ Inno.ꝛ dixi.s.plus vale re qđ agit̄.l.j.ꝛ no.per Dy.ff.de furtis.l.vulgaris.§.si is qui. Item opi.falsa a iure improbata vt.ff.qn̄ actio de peculio est annalis.l.quesitum.ꝛ de here.insti.l.fi.ꝛ error cōtrarius con sensui: vt.ff.de iur.om.iudi.l.si ꝑ errorē. Item principiū malū vt.j.q.j.c.principatus.ꝛ de reg.iur.c.quod ab initio.ꝛ status presens q cōsiderari dꝫ: vt.s.si seru⁹ expor.l.mortor. Item vo lūtas deficiēs dande administratiōis vbi est error: vt.ff.de in ius vo.l.sed si hac lege.§.patronū. Itē cōsensus saltē tacitus hic deficiēs: vt.ff.de legi.l.de qbus. Itē qn̄ ꝑ pecuniā electio est symoniaca: vt.s.de epi.ꝛ cle.l.si quēqꝫ.ꝛ ex̄ de symo.c.tāta vbi de hoc. Itē qꝛ mala adinuētio etiā longo tpe nō compro batur vt in aut.vt nulli iudi.§.j. Item qꝛ ratihabitio quo ad iurisditionem nihil operatur: vt.ff.de officio ꝓconsulis.l.ob seruare.§.finali.ꝛ.l.sequenti. Item cessatio cōmunis vel pu blice vtilitatis que erat in dicta.l.barbarius.a contrario sen su eiusdem legi. Item pro hoc bene facit annullatio gestoꝝ a non iure electo: vt.j.de numerarijs ꝛ actu.l.actuarios.lib. xij.ꝛ ō diuer.offi.l.in his officijs.li.xij. Ultimo forme omissio que vitiat quod agitur. vt.ff.manda.l.diligenter.ex̄ de snīa ꝛ re iudi.c.causam que.cum eīn forma est mutata.aut dicem⁹ interire substantiam: vt.ff.ad exhiben.l.iul.§.sed ꝛ si quis.et de acquir.rerum do.l.adeo.§.insulam.in fine.§.aut dicemus mutari quia forma dat esse rei: vt.ff.de statu ho.l.non sunt li beri.aut dicemus eam transire ad nouam speciem vt.ff.de rei vendica.l.in rem actio.§.si quis actio.et.§.item quecunqꝫ.de vsufruc.l.qui vsumfructum.ꝛ in nullo casuum predictoꝝ vi detur posse trāsire ius aliquod in electū: vt dicta.l.actuarios ꝛ extra de elec.c.quāqꝫ.ꝛ.c.is cui.ꝛ.c.qꝛ propter.de rescriptis cuꝫ dilecta ꝛ sic videtur ꝙ gesta non valeant. Quantum ad scđam questionē ꝛ postea soluemus vtrūqꝫ simul videtur di cendum ꝙ sit talis electio vel collatio cassanda ꝛ annullan da propter forme defectum per dictam.l.actuarios.ꝛ dicto.c.

quia ppter.c.quãꝙ.et.c.is cui.⁊ in aut.de sanctissimis epis.§.si quis autẽ erit.⁊ ppter defectũ materie vt dicta.l.berennius.⁊ de decur.⁊.s̃.de sacrosſ.eccle.l.decernimus vbi de hoc satis dixi vel ppter defectũ accidentis vt q̃ per pecuniã est facta electio vt in aut.quõ oportet epos.§.sed neq̃.⁊.§.⁊ hãc de sanctissimis epis.⁊.c.tanta de symonia. Item ppter defectum psone electi: vt.j.de dignitati.l.quotiens.⁊.l.fi.li.xij.⁊ si seru⁹ aut libertus ad dignitatẽ aspira.l.j.⁊.ij.lib.x.⁊ extra de elect.c.cũ inter. In ɔ̃rium est dicta lex barbarius ſm intellectum glo.⁊ de manci.⁊ colonis patri.l.fi.in fin.in aut.de sanctissimis epis.§.hoc iubemus.⁊ maxime post confirmationẽ non interueniẽte contradictore vel eo repulso: vt.d.l fi.§.itẽ rescripserunt.de decuri.in aut.quõ oporteat epos.§.si quis autẽ talis.cõfirmatio eñ p snia diffinitiua habetur vt no.ex de elec.c.vltimo.li.vj.p solutione predictarũ questionũ ipse Jac.distinguit aut in statuto vel lege ex cuius virtute erat facienda electio vel collatio cõtinet ꝙ quicqd secutũ fuerit nullius sit valoris ⁊ tũc gesta nõ valent ⁊ error cõis nihil opatur vt dicta.l.actuarios.⁊.s̃.de legi.l.nõ dubiũ.⁊ ad hoc facit dictio quicquid que est signũ distributiuũ: vt.ff.de here institu.l.hoc articulo.⁊ de le.j.si pluribus.in princ.⁊ illa verba secutum fuerit que cõprehendunt non solũ actũ presentẽ sed oẽs posteriores: vt dicta.l.non dubiũ. Si vero illa verba nõ sunt in.l.cõstitutione vel statuto tunc aut peccatũ est in electione vel collatione vel in forma vel materia aut in accidẽti aut in qualitate si quidẽ est in forma vt puta q̃ nõ ẽ seruata solẽnitas.l.in eligẽdo.tunc aut competit a iure electoribus ius eligendi aut ab hoĩe. Primo casu vt q̃ facta est electio a populo vel caplo ⁊ peccatũ est in sola forma et secuta confirmatio solẽnis ⁊ consecratio vbi est necessaria tunc gesta valent ⁊ error cõis pdest non tñ est necessari⁹: ⁊ hoc qñ ab initio nullus extitit ɔ̃tradictor: vt dicta.l.fi.§.item rescripserunt de decur.et.§.si qs autẽ.in aut.quõ oporteat epos.extra de cau. poss.⁊ proprie.c.cũ olim.de dolo ⁊ cõtumacia cũ olim ⁊ de preben.c.dilectus. Si autẽ electorib⁹ competat ius eligẽdi ab homine vtputa ex compromisso vel alia concessione facta ab homine tunc si peccatũ est in forma eligendi nõ valet electio nec pdest confirmatio ⁊ gesta non valent ⁊ error nihil operatur q̃ hoc casu non habet aliquod fundamentum: vt dicta.l.actuarios.⁊.j.q.j.c.principatus.extra de hereti.c.fraternitatis.⁊.ij.q.ij.alienationes. Et ratio diuersitatis inter hunc ⁊ precedentem casum est q̃ in superiori casu interuenit cõsensus legitimus eligentiũ ⁊ electi qui solus de iure naturali ad electionem et alios cõtractus sufficit: vt extra de trãslationib⁹.c.inter corporalia.⁊.ff.de pactis.l.j.in princi. Nam ex inutili contractu ratione forme trãsfertur dñium: vt.s̃.si quis alteri vel sibi.l.multũ interest.⁊ ibi dixi.sic etiã dicimus de testamẽto nõ solenni q̃ voluntas est legitima de iure naturali põt p heredẽ impleri: vt.s̃.de fideicõ.l.ij.et.l.si veritas.ꝙ nõ est quãdo eis competit ius eligẽdi ab homine q̃ cũ recedit a forma eis tradita nullum ius transfert in electũ: vt.ff.qõ cuiusq̃ vniuersi.l.item eorũ.§.si decuriones.ver.hoc si ita sicut etiã dicitur in pcuratore ⁊ delegato qñ recedunt a forma sibi data: vt.s̃.tactum est ⁊ sic hoc casu in tali iure eligẽdi est solũ ciuilitas nõ autẽ naturalitas q̃ eorum cõsensus nihil operat cũ recedũt a forma nec cadit ibi vinculum naturale vel ciuile: vt.ff.de ver.oblig.l.j.§.si quis ita.⁊ de condi.indebiti.l.si non sorte.in princi.⁊.§.j.nec obstat.l.barbarius.cũ si.q̃ ibi electio habuit fundamentuꝫ nec defectus aliquis fuit nisi in persona electi qui seruus erat ⁊ maius est peccatuꝫ forme ꝙ persone quam snia si est nulla propter formã nõ confirmatur: vt.s̃.de testa.l.non dubiũ. Sed si est nulla ppter personã sic vt no.ff.de ap.l.si expressim. Itẽ testamẽtũ qõ est inutile ratione forme non confirmatur: vt.s̃.de testamẽ.l.non dubium. Sed si est aliter inutile sic: vt.ff.de iniusto testa.l.filio. Itẽ acceptilatio inutilis propter formã nullũ habet effectũ: vt.ff.de pac.l.si vnus.§.penul.⁊ de hoc dixi.s̃.de testa.l.nõ codicillum. Itẽ in.l.barbarius error populi sumpsit originẽ ab ipso pncipio in personam electi qui putabat liber. Itẽ hoc casu non obstat confirmatio q̃ illud qõ nõ habet aliquod fundamẽtũ nõ potest cõfirmari vt ptꝫ in pro nõ scripto caduco ⁊ quasi.s̃.de cadu:tol.§.in primo.⁊.§.p scdo.vbi de hoc ⁊ cõfirmatio facta ab ignorante videt se extendere solũ si id qõ factũ est valet non aliter arg.ff.de excu.tut.l.idem vlp.§.j.s̃.q admitti ad bonoꝝ poss.possunt.l.bonorum.extra de causa pos.⁊ pprietatis.c.cũ sup.de cõfirmatione vtili vel inutili.ca.j.⁊.ij.vbi de hoc. Itẽ non obst.dicta.l.fi.§.item rescripserunt.de decur. q̃ ibi electio facta erat rite licet non recte vt ibi patet in littera inter que est differentia: vt no.ff.de inofficioso test.l.ij.⁊ sic ibi habuit fundamentum al's secus esset vt co.ti.l.herẽnius.⁊ de hac materia bene notatur per Inno.extra de elec.c.qõ sicut.⁊ dicto.c.nihil.eo.titu. Tamen videtur Inno. tenere ꝙ semp valeant gesta quãdo interuenit confirmatio. Si vo peccatũ est in materia puta q̃ nulla facta est electio vel ab electoribus non habentibus ius eligendi: et talis tanꝙ legitime electus multa gessit tunc gesta a tali nõ valent nec error cõis facit ius quia non habet fundamẽtũ: vt dicta.l.decernimus.s̃.de sacrosan.eccle.vbi de hoc satis dixi. ⁊ p hoc dicta.l.herẽnius.de decu.de rebus eorũ qui sub tute.l.qui neq̃.⁊ dictũ est superiori primo casu ⁊ notatur dictis capitulis nihil.⁊ ca.qõ sicut.⁊ ibi p Compo. Si autẽ peccatũ esset in accidenti puta q̃ electio facta est p pecuniam gesta non valent ⁊ error cõis nihil operat q̃ electio non habet fundamentum vt dicto.c.principatus.⁊.j.q.j.quam pio.⁊.c.cũ omnis.talis eñ electio licet non sit turpis nec de re turpi tamen est turpiter facta ⁊ ipso iure non tenet etiã de iure naturali: vt not.per Inno.dicto.c.qõ sicut.et ar.ff.de pac.l.si vnus.§.pacta que turpem.⁊ dicta.l.si queꝙ.de episco.⁊ cleri. Est eñ facta cõtra leges ⁊ canones: vt.ff.ad leg.iul'.ambitus.l.j.⁊ extra de symo.per totum. Et ideo nihil valet qõ sequitur ex ea vt dicta.l.actuarios.et.s̃.de legibus.l.non dubiũ.extra de symonia.c.tanta.⁊.xij.q.ij.alienationes non obstat lex barbarius q̃ ibi non fuit turpiter facta. Preterea ante creationem credebatur liber vt dictũ est et confirmatio hoc casu nihil operatur cũ electio nõ habuerit fundamentum vt predictũ est.de equitate tamen quibusdam videt contrariũ ppter cõmunẽ errorẽ ⁊ publicam vtilitatem per.l.barbarius.sed alio casu loquit: vt dictũ est. Quidã tamen dicunt qõ talis electio habet fundamẽtũ vt notat dictis iurib⁹ ⁊ eo casu valent gesta ⁊ per dictã.l.barbarius.et.l.herẽnius.ſm Innoc.si est cõfirmatus per superiorẽ ⁊ est occultũ de symonia valent gesta q̃ ex cõfirmatione accipit ptãtem administrandi de electione.c.transmissa.⁊ no.per eũ dicto.c.qõ sicut.⁊.c.nihil.⁊ ar.ff.qõ falso tutore autore.l.j.§.penul.de mino.l.ait pretor.§.permittitur.⁊ dicto.§.itẽ rescripserũt. ꝙ nõ placet Jaco.predicto q̃ in.§.penul.pretor decreuit se ratum habiturũ ꝙ plus operatur ꝙ simplex confirmatio.in.§.permittitur erat verus tutor.ad.§.item rescripserũt potest respõderi: vt supra dictũ est. Si vo peccatũ est in qualitate puta in persona electi aut vitiũ est notorium ⁊ nõ valent gesta: vt.j.si a nõ cõpeten.iudi.per totum.q̃ hoc casu error non potest esse ꝙ est necessariũ: vt.l.barbarius.⁊ dicto.c.nihil. Si occultum et error probabilis gesta valent: vt.e.l.barbarius.secus si error nõ esset pbabilis ⁊ cõmunis. Sic ergo distinguit ipse Ja. aut ante electionẽ vel collationẽ dignitatis: honoris vel officij error cõis habebat originẽ aut post. Primo casu q̃ per talem errorẽ ab ipso principio putabat valere electio vel collatio gesta valent q̃ per talem errorẽ pbabilem lex supplet defectũ ⁊ facit valere ac si defectus nõ existeret vt hac.l.et dicta l.barbarius. cum concor. sic ⁊ in.l.iij.§.si.de suppel.leg.precesserat error testamentũ vel cõtractum. Fallit quãdo iudex esset publice excõicatus: vt.s̃.dixi q̃ tunc error vel populus vel electores nõ possent supplere talem defectũ nec facere ꝙ excõicatus posset esse iudex ꝙ est necessarium.s.ꝙ populus potuisset defectum supplere: vt patet dicta.l.barbarius. Si vero error cõis incipit habere originẽ post electionem vel collationem tunc postea superueniens nõ põt facere gesta valere q̃ ingressus est vitiosus ⁊ error licet cõis est improbabilis q̃ debuit veritas exquiri.⁊ iõ lex hoc casu non supplet defectum. ar.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si per errorem. de iudi.l.ij.de interroga.actio.l.de etate.§.penulti.si quis in ius voc.l.ij.in princi.⁊ ad municipa.l.de iure.⁊ hoc casu nõ habet locum lex barbarius.cum si.sed habet locum.l.de iur.⁊ facti ignoran.l.nec supina. Sed si electus non habet fundamentum ⁊ constituat in quasi possessione administrationis honoris ⁊ dignitatis vel officij an valebũt postea gesta p eũ ⁊ maxime si cõis est error dic vt no.per Inno.de relig.domi.c.penul.⁊ dicto.c.nihil.de elec.⁊.s̃.tactum est. In scda questione dic ꝙ si peccatum est in forma tunc annullatur vt extra de elec.q̃ ppter.c.in genesi.⁊.c.quãꝙ.⁊.c.is cui.⁊ in aut.de sanctissimis epis.§.si quis autẽ citra. Si peccatum est in materia idem vt dicta l.berennius.de decur.⁊.l.actuarios.de numera.⁊ arc.lib.xij. Si autem est peccatũ accidenti dic idem de iure ciuili in aut.quomodo oporteat epos.§.⁊ hanc de sanctissimis epis.§.pre omnib⁹.⁊ ad le.iul'.ambitus.l.j.⁊ in aut.vt iudi.sine quoquo suffra.§.sic igitur.quia hec electio est contra legẽ ⁊ ideo nulla vt.l.non dubium.s̃.de legibus.de iure autem canonico dic vt extra de symonia.ca.tanta.⁊ ca.per tuas.j.questiõe.j.presbyter.⁊.c.reperiũtur.et.c.quibusdam. Si vero peccatũ est in

qualitate

qualitate tunc est nulla: vt. j. si seruus aut libertus ad dignitatē aspira. l. j. ⁊. ij. li. x. qui militare nō possunt. l. pe. in fi. ff. de iudi. l. cū pretor. §. non autē. ⁊ dic vt no. p Inno. extra de elec. c. considerauimus. Non obstat lex barbarius qr non habuit dignitatem qr populus ignorauit eū seruum ⁊ sic nō habuit animū dandi libertatē. arg. ff. de in ius vocan. l. sed si hac. l. §. patronū. ⁊ de excusa. tuto. l. idem vlp. §. j. ⁊. s. qui admitti ad bono. possessionē possunt. l. bonorū. ⁊ dicta. l. si seruus aut libertus. fallit in epali dignitate: vt in auten. de sanctissi. epis. §. hoc igitur iubemus. Ja. tñ predicto magis placet qđ dictum est. s. in distinctione. ¶ In questione tertia dic qꝫ pmotor et pmotus sunt puniendi si sciuerūt vitiū vt. l. si quēq. s. de epi. ⁊ cle. in fi. Vel dic aut dedit pecuniā alius ⁊ nō ille qui est electus ⁊ tunc si quidē dedit pro electione vel collatione dignitatis vel officij habentis iurisditionē vel administrationem annexam ⁊ non licet. Si vero aliter ⁊ nō p electione vel collatione si est cōsuetudo permittit in auten. de sanctissimis epis. §. p consuetudine. vel si lex disponit: vt. j. de cōsul. l. nemini. li. xij. Si vero p non habēte iurisditionē vel administrationē annexā si det priuato non licet. Si rei publice palā tunc licet clam non. ff. de pollicita. l. j. §. j. ⁊. l. si quis ob honorē. ⁊ de origine iur. l. ij. §. penul. ⁊ de hono. ecclesiasti. an sit licitū petere no. xv. q. ij. c. j. ⁊. j. q. vj. c. sicut. ¶ In quarta questiōe dic qꝫ si peccatū est in forma materia vel qualitate tunc promotor est violator legis vel canonis ⁊ punitur extra ordinē. j. ō petitis bonorū sublatis. l. j. de thesau. l. j. de penis. l. sanctio legum. ⁊ dicta. l. actuarios. de numera. ⁊ adiuto. ⁊ pmotus eadē pena vt dicta. l. si quēq. in fi. vel dic qꝫ punit pena sacrilegij qr indebitum sibi locū vsurpauit vt. j. vt dignitatū ordo seruetur l. j. li. xij. Si vero peccatū est in accidenti vt quia electio facta per symoniā vel ambitū tunc punitur vt colligit ⁊ no. in auten. quomodo oporteat episcopos. §. et hāc de sanctissimis epis. §. pre omnib⁹ vt iudi. sine quoquo suffra. §. sic igit. ⁊ ad. l. iul. ambitus. l. j. ⁊. ff. ⁊. j. ad lē. iul. repetum. l. fi. iure autē canonico diuerse pene statuuntur cōtra indigne pmotos ⁊ pmouētes vt no. per Inno. ⁊ Hosti. dicto. c. nihil. de elec. c. qr propter. j. q. j. in prin. vbi de hoc ⁊ ca. presbyter. ⁊. q. ij. si quis dator. et. q. v. in princi. ⁊. q. vj. sicut is. ⁊. ij. q. vij. c. fi. ⁊ de symonia. c. tanta ⁊. c. nobis. ⁊. c. sicut. ⁊. c. de hoc de presumptione p electo. ⁊ an probari debeat solēnitas ⁊ de proba. cui incumbat ⁊ de errore cōi ⁊ de alijs dic vt not. per Cōpost. ⁊ Inno. de elect. dicto c. nihil est. ⁊ in Specul. de actore ver. sed pone quidam dicēs seipsum. ⁊ de legato. §. superest videre quid ad legati officiū. ver. quid si delegati iurisditione. ⁊ versi. quid ergo si qs pro legato. ⁊ per Dy. extra de reg. iur. c. j. lib. vj. ver. octauo. ⁊ v. x. ⁊ per eundem Inno. extra de fide instru. c. j. in prin. ⁊ p Ber. de offi. ⁊ ptāte iudi. delegati. c. cū in iur. j. de fide instru. ⁊ iur. haste fiscalis. l. j. li. x. in speculo de pbat. §. j. v. sequitur de negatiua iuris videre. §. videndum. v. sed pone iudex. ⁊ de pcu. §. ratione quoqꝫ cōstituentis. ver. illud. de instru. editione. §. restat. v. quid si is qui nō est notorius. ⁊ ver. in summa notat. et per Innocē. de eo qui furtiue suscepit ordines. c. innotuit. quasi circa finē de elec. c. in genesi. ⁊ per Compost. ⁊ Ber. de presump. illud. In glo. dos em. ⁊ extra de priuileg. c. si papa. li. vj. ⁊ ibi per Archi. ⁊ p hoc in clementinis de pba. c. j. ⁊ facit extra de clerico non ordinato ministrante. c. ij. ⁊ qꝫ nō confirmentur gesta ex postfacto not. per Dyn. extra de reg. iur. c. non firmatur. lib. vj. ⁊ quibus scripturis actorū fides habeat no. extra de prescrip. c. ad audientiā. in glo. sic em. ⁊ in specu. de instrumen. editione. §. nunc dicendū restat. Ex predictis colligi potest solutio multarū vtiliū questionū primo si aliqs confitetur sacerdoti quē putabat pprīū sacerdotē cū reuera nō esset vtrū sit absolutus Inn. dicto. c. dudum. de elec. tenet qꝫ sic in glo. potest dici aīas ⁊ per Ber. Ibidem in gl. que incipit qr cū iam desierit esse prelatus. Secūdo qꝫ si aliquis lōgo tēpore habitus est pro rite ordinato presumitur legitime ordinatus sine alia pbatione: vt no. p Inno. dicto. c. innotuit de eo qui furtiue ordines suscepit que gl. notabilis est ad istā materiā presumptionū. Tertio vtrum adhibeat fides instrumentis ɔfectis per illū qui longo tpe fuit in quasi possessione tabellionatus si negeē esse tabellio: de quo notat in specu. d. §. restat de instrumētoꝝ editione. ver. qđ si is qui nō erat notarius. ⁊ ver. qualiter. ergo pbabit se tabellionē ⁊ plenissime dixi. s. de proba. l. cū precibus. ¶ Quarto si aliquis tanqꝫ legatus sedis apostolice se gessit ⁊ multa fecit nūquid valebūt si de eius legatione nō fiat fides de hoc in speculo delegato. §. superest videre. ver. quid si quis se pro legato. ⁊ plenissime dixi. s. de manda. princi. l. vnica. ¶ Item si aliqua monialis reperiatur in habitu moniali in aliquo monasterio presumit monacha illius moñ. xx. q. j. c. quē progenitores. ⁊ ad hoc ex de snia excōi. ca. si iudex laicus. ⁊ de iur. fi. l. sed si accepto. In cōtrariū multū facit preallē. l. herēnius. de decuri. qr nō habetur quis p canonico: licet pro canonico se gerat nisi doceat de canonica institutiōe extra de preben. c. dilecto. ⁊ ibi in gl. ⁊ de institu. c. ex frequentib⁹. ⁊ qđ no. per Jo. an. ⁊ Cardi. extra de reg. iur. c. j. li. vj. extra de pcur. c. ex insinuatione. in vltima glo. nec est reputādus honor qui nō est digne collatus vt. l. xj. dist. c. miramur. ⁊ ad hoc bene facit qđ no. de electiōe cumana circa medium in glo. sic ptz ⁊. xxj. q. j. c. j. in glo. ⁊. s. de liberali cau. l. nō mutant. ⁊. s. de rei ven. l. solēnibus. cū cōcor. ibi notatis. Itē si aliquis gessit se pro prelato vel aliqs tenuit aliquā tanqꝫ vxo. nunquid sufficiat sine alia pbatione dic vt no. per Inno. de presump. c. illud. de prelato vr tenere gl. qꝫ nō sufficiat immo etiā post litem cōte. videt posse opponi talis exceptio tu nō es prelatus. s. de eo qui p tutore negocia gerit. l. ij. ⁊ dic vt ibi dixi. Predicta etiā faciūt ad questionē duorū imperatoruz electorum in discordia quoꝝ quilibet administrat vtrū gesta p eos valeant de quo dixi. s. de quadri. prescript. l. bene a zenone. Itē ad qōnes Bertho. hux. xix. que incipit filius cuiusdā principis que cōtinet vtrū gesta p filiū putatiuū valeant apparente postea vero filio. ⁊. xxxij. q. incipit quidā ordinatus q̄ cōtinet de ordinato nō episcopo vtrū cōperto qꝫ non sit eps possit vxorē accipere.

Preses prouincie. Ibi nō ɔtinet puta qr dixit qꝫ partes cōcordarēt. vt. j. e. l. ex stipulatiōe. ⁊ licet glo. innuat. qꝫ aliud sit in causa appel. tamen dicit qꝫ satis cōtinet absolutionē vel cōdemnationē vt. l. in summa de re iudicata ⁊ hic ex glo. colligit.

Prolatam. Canonizata est. ij. q. vj. ca. snia. ⁊ vide ibi notata in gl. ⁊ p Archid. ratio quare iste ordo iudiciarius fuit institutus ne innocētia insidijs pateret aduersantiū nec culpa delinquētis sniam fugeret iusti examinis. ij. q. j. c. que lotarius. §. in manifestis. in fin. ⁊ de isto ordine iudiciario est pulchra gl. eadē causa. ⁊. q. in summa. ⁊. xxiij. q. ij. comperimus p Archi. ⁊ dic sm Jac. de are. ⁊ Cy. aut preuertitur vel deficit solēnitas aut substātia aut ordo aut iusticia. Primo casu qñ deficit solēnitas vt qr deficit scriptura vel locus cōpetens vel hīs filia tunc snia est nulla: vt. s. ti. pxi. l. penul. ⁊ fi. ⁊. j. ea. l. cū sententia. sicut em̄ est in testamēto qꝫ nullū est ex defectu solēnitatis: vt. s. de testa. l. testādi. et. ff. de testa. l. si queramus ⁊ recte pcedit ar. cū testamētū dicat snia: vt. ff. de testa. l. j. Scđo casu quādo deficit snia vt qr deficit ɔdēno vel absoluo tunc simil'r est nulla vt. s. l. pxi. ⁊. ff. de re iudicata. l. j. Tertio casu qñ preuertit ordo aut ordo iudiciorum aut accusationū vel causarū. Si iudicioꝝ snia est nulla vt hic ⁊ exēplifica vt in gl. Si ordo causarū vel accusationū tūc valet snia ⁊ est appellandū: vt. j. de appel. l. j. ⁊ dic vt ibi de rei ven. l. ordinarij. Ultimo casu qñ subuertitur iusticia aut fert snia cōtra ius litigatoris aut ɔ ius legis vt plene no. j. qñ puo. nō est necesse. l. j. ⁊. s. de errore calculi. l. vnica. ff. de ap. l. si expssim. ⁊ q̄ snie sine ap. rescin. l. j. §. itē cū ɔ sacras. ⁊ ad hoc bene facit qđ no. ex de purgatiōe canonica. c. cū dilect⁹ fili⁹. Multi tñ sunt casus in quib⁹ iste ordo ex toto nō seruat vt in summarijs vt in clemen. de v. si. c. sepe cōtingit. Itē in notorijs ⁊ extraordinarijs vt ex de iureiur. c. ad nostrā. ij. cū ibi nota. Item in causis matrimonialib⁹: vt ex vt lite nō conte. c. j. ⁊ in multis alijs in quibus nō offertur libellus quos nota. s. de lite contest. auten. offeratur. Sed nunquid de cōsensu partiū possit omitti ordo iudiciarius ⁊ ei per partes renūciari de hoc dixi. s. de litis cōtest. l. j. circa finē. ver. sed nūquid partes possunt renūciare. ⁊ Jo. an. videt sentire qꝫ sic ex de re iudica. c. vlti. li. vj. ⁊ ad hoc de accusa. c. j. ⁊. ij. eodē lib. cū ibi nota. ex quib⁹ etiā colligitur vtrū in causa inquisitionis sit ordo iudiciarius seruādus de quo plene dixi dicta auten. offerat. ver. itē in causa inquisitiōis ⁊ qꝫ per partes possit renunciari ptz qr snia sine scriptis pōt pferri de voluntate partiū vt. j. de priuile. scho. l. si. in fi. li. xij. ⁊ ibi in glo. ⁊ ad hoc de re iudi. c. si cōuenerit. et. j. de tēp. app. l. si. in fi. ⁊ qđ ibi dixi. Sed dici posset qꝫ illud nō est de ordine iudiciario sed de solennitate vt dixi. s. hac. e. l. in princi. Item valet snia excōicationis etiam ordine iudiciario pretermisso vt no. extra de snia excōica. c. sacro. in prin. ⁊ per Arch. ij. q. j. c. nos in quēqꝫ. ⁊. xj. q. j. c. non solum. §. cum ergo. ⁊ lʒ hic glos. teneat qꝫ si primo iuret de calūnia postea fiat lit. cōte. qꝫ snia sit nulla. de hoc tamē dic vt dixi. s. de iura. calū. l. ij. vltra principium. ver. sed quid si non est prestitum ⁊ lʒ hic nihil dicatur de citationib⁹ qꝫ sint de ordine iudiciario tamē sunt ⁊ princi-

piũ iudicioꝝ: vt insti. de pena temere litigantiũ in fi. ꝛ extra de cõstit. c. eccl'ia sancte marie. ꝛ ibi in gl. ꝛ de pba. c. qm̃ ↄtra falsam. ꝛ de isto ordine iudiciario bene no. in libello dñi Egidij rubrica qualiter appellet a snĩa diffinitiua ꝛ q̃ sint necessaria vt snĩa teneat: vide Rofr. de act. in factũ ex re iudi. circa prin. ꝛ ad hoc vide in spe. de snĩa. §. qualiter. ꝛ. §. precedẽti. et Hosti. in summa eo. §. qualiter redditur etiã snĩa nulla multis modis alijs ꝛ causis quam ex defectu ordinis iudicarij vt dixi. s. de sen. ex pericu. recitandis sup rubrica. Itẽ ſm quosdam si ferat a iudice nõ sedente vt dixi. e. tit. l. j. vel in loco non cõsueto de quo plene dixi. j. e. l. cũ snĩa. Sʒ nũquid talis ordo sit seruãdus in interlocutorijs cõiter gl. ꝛ docto. tenẽt ꝙ non immo ꝙ possit ferri etiã partib⁹ nõ citatis vt dixi. s. quõ ꝛ qñ iudex. l. ea q̃ ꝛ sine scriptis vt dixi. s. ti. pri. l. fi. Itẽ si sunt plures iudices delegati vnus põt ferre interlocutoriã sine alijs puta precipere partes adesse vt no. ff. de re iudi. l. põp. ait al's incipit si vni ꝛ. ff. de arbi. l. sicuti. qđ nõ vr̃ verũ de iure canonico: vt ex̃ de officio deleg. c. prudentiã. cũ ibi nota. p Ber. ꝛ Inno. In ↄ̃riũ ꝙ citationes ꝛ alie solẽnitates seruari debeãt in interlocutorijs facit. s. quõ ꝛ qñ iudex. l. ↄsentaneũ ſm opi. eoꝝ qui illã. l. intelligũt in intelocutoria vt ibi not. in glo. que incipit. l. defunctis. quidã vero inepte distinguũt inter iterlocutoriã q̃ generare potest magnũ preiudiciũ partibus ꝛ que trahit secũ executionẽ ꝛ a qua põt appellari etiã de iure ciuili vt. j. quoꝝ ap. nõ recipi. l. ante. puta sup cõpetentia vel incõpetentia iudicis vel teste admittẽdo vel non admittendo vel excep. admittẽdis vel repellẽdis vel similibus tũc talis interlocutoria sit ferẽda cũ cause cognitione ꝛ debitis ꝛ consuetis solẽnitatibus obseruatis: vt. ff. de mino. l. in cause. §. cã cognita. ꝛ. l. de etate. ꝛ ibi in glo. que incipit in cause cognitiõe. ꝛ. ff. de adop. l. nã ita diuus. cũ ibi nota. ꝛ hoc bene innuit glo. que est. ff. de regu. iur. l. oĩa quecũꝗ que dicit ꝙ qñꝗ potest ferri absentib⁹ partib⁹ quasi innuat ꝙ h̃ est casualiter ſʒ regulariter cõtra. Si autẽ nõ afferat magnũ preiudiciũ puta in citationibus cõmittendis dilationib⁹ ordinãdis vel similib⁹ que nõ exigunt magnã sed leuẽ cause cognitionẽ tunc habeant locũ iura ↄ̃ria. ꝛ p hoc. s. de dila. l. a ꝑcedente. ꝛ qđ not. ff. de interroga. act. l. voluit. §. j. De istis interlocutorijs et an possint reuocari ꝛ quõ no. in spe. de excep. §. viso. ver. sed si iudex. ꝛ. v. seq. ꝛ p Dy. ff. de re iudi. l. qđ iussit. In decreto autẽ an sit seruãdus iste ordo dixi. s. si vt ab hereditate se abstineant aut. si dẽs creditores. ꝛ. j. eo. l. cũ snĩam.

Cum eorum. Sʒ quõ potuit ꝓcurator cesaris condẽnare reuʒ ꝓncipalẽ ad tradenduʒ pignora fideiussori cũ ipse reus principalis nõ esset in causa dicũt quidã qđ pignora erãt penes fiscũ vñ cõdẽnatus fuit ad restituẽda pignora fideiussori vt sibi solueret ꝛ hic intellectus planus est: sed si pignora fuissent penes debitorem tunc dicũt qđ fuerũt due instãtie vna in qua cõdẽnatus fuit debitor ad dandũ pignora fideiussori alia in qua fideiussor fuit ↄdẽnatus soluere fisco. vel dic speciale in fisco vt vtrũꝗ fiat eadem instantia et hoc innuit. §. qui pro alio. in gl. allegatus dũ dicit per officiũ subueniri fideiussori. hoc autem fiet debitore presente vel citato vt sic sibi preiudicet. vt. ff. de re iudi. l. sepe. §. sed scientib⁹. ꝛ qđ dicitur hic in glo. de sententia sub cõditione ferenda dic vt. j. eo. l. cum iudex.

Cum sententiam. Ne gl. ordinaria q̃ hic dicit ꝙ iudices appellationũ ciuitat. Boñ. possunt ferre snĩas i domo sua vel alio loco publico vel honesto nos decipiat plenius discutiam⁹. Utrũ locus ↄsuetus iudicij. ꝛ vbi ↄsueuerũt iudicare maiores sit de substantia adeo ꝙ si alio loco snĩa ferat sit nulla ꝛ ꝙ sit de substãtia ĩnuit gl. prima hui⁹. l. ꝛ vr̃ expressum in. l. quã alleg. ff. de iusti. ꝛ iur. l. penul. ꝛ no. in gl. ff. de offic. ꝑfec. vrbis. l. fi. ꝛ p hoc. ff. de iudi. l. si locus. ꝛ bene ex̃ de ap. c. qua frõte. ibi in camera regis cum ibi notatis lʒ Inno. ibi videat tenere ꝙ in camera regis lata teneat. ꝛ ad hoc. s. de dila. l. a ꝑcedente. ꝛ ibi de hoc dixi ꝛ ad hoc. ff. qs ordo in bonoꝝ pos. seruet. l. j. §. j. ꝛ gl. posita. institu. quib⁹ ex cau. manu. lʒ. §. eadẽ. In ↄ̃rium videt ex̃ de offi. ord. ca. cũ eps. lib. vj. vbi dicit ꝙ eps in quolibet loco sue diocesis nõ exempto põt locũ eligere ꝛ de causis cognoscere ꝛ p tribunali sedere cũ ibi notatis. ꝛ. ff. de arbi. l. si cũ dies. §. si arbiter. glo. ff. de interrog. act. l. voluit. §. j. Distinguit vtrũ id de quo agitur exigat plenã cause cognitionẽ ꝛ tunc locus sit de substãtia al's nõ. ꝛ pro hoc de ma. vin. l. nõ est oio. ꝛ hãc etiã videt sequi Jac. de bel. licet plenius dicat vt nota. ſm eũ. s. de tẽp. in integ. restitu. l. supuacuã. distinguit etiã inter ordinariũ ex vna parte ꝛ delegatũ ꝛ arbitrum ex altera vt in ordinario q̃ cõiter habent locum determinatũ vbi iura reddunt sit locus de substãtia vt in iuribus primo allegatis. nõ tamen nego qn etiã ordinarij talem locũ sibi mutare possint ꝛ alium eligere dum tñ publice ꝛ notorie ꝛ ita sepe vidi fieri ꝛ ita intelligat. c. cũ episcopus. Si võ est delegatus vel arbiter ꝛ in delegatione vel cõpromisso non est locus determinat⁹ possunt quolibet loco dũ tamen honesto ꝛ ita intelligat dictus. §. si arbiter. ꝛ. l. si cũ dies. ꝛ. d. l. si locus. de iudi. ꝛ extra de rescrip. c. statutũ. li. vj. ꝛ hãc sequit Cy. hic ꝛ de epali audien. l. si qui ex cõsensu. ver. ꝛ q̃ ſm istam lecturã dicit tamẽ delegatũ a principe vbiꝗ posse cognoscere sicut ꝛ principem. Et ad hoc facit qđ notatur in specu. de arbi. §. si. ver. de loco. ꝛ ver. seq. ꝛ hãc vidi cõiter seruari ꝛ approbari licet gl. que est in aut. de testi. §. multe. que incipit apud eundẽ videat indistincte tenere ꝙ locus vbi maiores cõsueuerunt iudicare sit de substãtia nisi alia sit cõsuetudo. ꝛ ita videret consuetudinẽ attendi vt si iudex etiam alio loco puta in camera sua vel alibi in domo cõis cõsueuerit iudicare sicut sepe fit ꝑgami valeat snĩa ꝛ sic posset intelligi glo. ista ꝑdicta opi. Inn. Sed q̃ de tali cõsuetudine est difficile ꝓbare tutius puto ꝙ in loco ↄsueto feratur snĩa. est ẽt notandũ ꝙ delegat⁹ pape cui ẽ cõmissum ꝙ certo loco inquirat ex iusta causa vel impedimẽto põt alio loco cognoscere: vt extra de offi. delega. c. statuimus. li. vj. ꝛ ad indeterminata autẽ loca vel incerta iudex nõ põt partes citare vt extra de rescrip. c. q̃ nõnulli. cũ ibi not. Ex predictis colligit so. pluriũ qõnum prima si iudex habeat certũ ꝛ cõsuetũ locũ ꝓ iure reddendo ꝛ snĩam ferat alio loco ꝙ non valet nisi partes citate essent ad illum aliũ locũ q̃ partes nõ debẽt vagari querẽdo iudicẽ ad aliũ locũ quã ad cõsuetũ vt. d. §. si arbiter. ꝛ meli⁹. ff. qñ ap. sit. l. j. §. adeundi. in fi. et. s. quõ ꝛ qñ iudex. l. si vt ꝓponis. ij. Sʒ qd si iudex habebat duo loca vbi equal'r cognoscebat puta q̃ erat canonicus Mediolañ. ꝛ ꝑgameñ. ꝛ citate sunt partes corã eo simpl'r sine assignatione alicuius loci quo ibũt partes ꝛ vr̃ ꝙ teneant ire ad vtrũꝗ locũ. ar. ff. ad muni. l. assumptio. §. iurisprudentib⁹. ꝛ. l. si qs instructus nisi forte magis ↄtinuã morã traheret i vno loco quã alio: q̃ tũc ad illũ in quo magis morabat ar. dicte. l. si qs instructus. ꝛ de le. ij. l. legatis. §. si vn⁹. Sʒ qd si iudex in domo cuiusdaʒ nobilis mulieris tutricis filioꝝ ↄfirmauit eam ꝛ administrationẽ sibi decreuit ꝛ decretũ ꝛ autoritatẽ interposuit nũquid valet puto ꝙ sic vt. ff. de tute. l. q hʒ. §. quolibet loco. Ubi aũt dãdus eẽt ex inquisitiõe tutor forte secus: vt. ff. de cõfir. tu. l. naturali. §. fi. ꝛ ad hoc facit qđ dixi. s. e. l. platã. in fi. ꝛ. s. de fe. l. actus. Cõfessiones ẽt partiũ ꝛ alia acta fieri pñt in domo iudicis: in quolibet loco honesto etiã vbi ius cõsueuerit nõ publice reddi vt not. p Az. in summa de cõfes. §. ij. Itẽ snĩa lata in eccl'ia per iudicẽ secularẽ non tenet vt extra de immunita. eccle. c. decet domũ. li. vj. est etiã notandum ꝙ locus vbi redditur ius aliqñ appellat forus: vt ex̃ de ver. si. c. forus. ꝛ vide qđ ibi notat locus vbi christus iudicatus est tribunal appellatur ex̃ de sen. ꝛ re iudi. c. cum eterni. li. vj. ꝛ de peni. ꝛ remis. c. cum ex eo. ꝛ inde sumpta occasione dicit iudex ꝓ tribunali sedere: vt. ff. de in integ. resti. l. diuus. ꝛ dicta. l. naturali. §. fin. de cõfir. tuto. ꝛ. d. c. cũ epus. de offi. ordi. li. vj. Interdũ appellatur pretoriũ. j. de operi. publi. l. pretoria. Interdum curia vt. j. de legationib⁹. l. fi. lib. x. Interdũ auditoriũ. ff. si cer. pe. l. lecta ꝛ auditoriũ etiã appellat locus vbi imperator ius reddit: vt. j. de minori. l. minor annis. extra de in integ. restit. c. cũ ex litteris. §. nos igitur. Interdũ appellatur consistoriũ. j. de tẽp. app. aut. sed lis ꝛ de ap. c. ex insinuatione ꝛ sic etiã appellatur locus vbi papa ius reddit vt in clemẽ. de iureiuran. c. j. §. nos autẽ. ibi in publico consistorio. Alibi appellatur cõciliũ de snĩa ꝛ re iudica. c. ad apl'ice in superscriptione. ꝛ. §. nos autẽ. li. vj. Itẽ locus vbi archiepiscopus ius reddit appellat auditoriũ extra de appella. c. romana. in princi. lib. vj. ꝛ ibi de hoc per Archi. Item locus vbi maiores iudices sedent. ff. de re iudicata. l. cõtra pupillum. §. fi. in fine. ꝛ vide in alphabeto littera a dictione auditorium.

Ex stipulatione. Ibi: ꝓsonis. s. litigãtib⁹ suasit em̃ ꝙ de lite paciscerentur. Ol.

Libera. Opponit glo. ꝙ nõ agitur agatur antiqua sed vtili de euict. vt. j. de euic. l. si prediũ. dic vt in gl. q̃ aut dat insolutũ species ꝓ specie aut res ꝓ pecunia ꝛ hãc sequit Dy. in. l. si qs aliã. ff. de so. vbi exponit aliã ꝓ alia. i. vnã spẽm pro alia. alij dicũt aut debitor dedit rẽ ꝓ pecunia aut genus ꝓ genere vel rẽ ꝓ genere ꝛ istis casib⁹ si res euincit agit creditor de euic.

de euic. vt in ꝯrījs. a ut dat debitoꝛ pecuniā ꝓ re vel spēm pro spē vel genus pro spē tunc si euincat agit pristina actione vt hic ꝛ dicta. l. si qs aliaꝫ. Sed q̄ est rō diuersitatis dic ſm quosdam quia vbi datur res pro pecunia vr̄ venditio facta vnde ex quo equalis est summa hincinde quia ex venditione teneť ad tantam pecuniam vr̄ compensatio esse facta que est similis solutioni vt. ff. de liberali. cā. l. vel pmutauit ꝛ soꝛōne eius qđ debetur ꝛc. Igiť cū prima obligatio sit sublata ipso iure non pōt agi ex ea vt. ff. de so. l. q res. §. aream. Idem est vbi datur genus ꝓ genere qꝛ generis ad genus fit cōpensatio vt. ff. si pars hẽ. pe. l. j. ergo ꝛc. vt dicta. l. vel permutauit ꝛ insti. q bus modis tolliť obligatio in prin. Idem vbi datur spēs pro genere quia dando spēm liberaris ꝛ sic sublata est p̄ia actio ꝛ ideo agiť de euic. sed non ita est vbi datur pecunia pro re nā qui promittit rem in specie vr̄ suam rem promittere ꝛ ideo h̄ non fit compensatio qꝛ rei sue non potest emptio cōsistere vn̄ dādo pecuniam non vr̄ emisse vt. ff. de ꝯhē. emp. l. sue rei ꝛ iō nō tolliť prima obligatio ipso iure. Idem est vbi datur res ꝓ re vt. ff. de rerū pmu. l. j. Idem vbi datur genus pro re vt dicta. l. j. ꝛ. l. sue rei. Item quia vbi datur species pro spē est incidere in ꝯctū do vt facias. i. do tibi vt me liberes quo casu prima remanet actio non facta re accipientis ꝛ etiā alia actione agi potest re euicta. sed contra predicta obijcitur quia vbi do tibi vt me liberes ꝛ facis mihi pactum de non petendo sum liberatus vt instituta quibus modis to. ob. in prin. preterea vbi species pro specie datur re euicta non agitur pristina actione immo de euic. vt. s. de transac. l. si pro fundo. Cy. tꝫ ꝙ glo. bene dicat quia quedam sunt que functionem recipiunt ꝛ in his potest vna res solui pro altera creditore inuito vt. ff. si certū petatur. l. ij. §. mutui. quedam que non recipiunt functionē ꝛ in his non pōt solui vna pro altera nisi creditore volente in sti. qui. mo. tollitur obli. in prin. idem probatur. ff. de cōdi. inde. l. si non sortem. §. libertus hoc supposito cuꝫ queritur q̄n debitoꝛ vnam rem pro alia dedit si res data sit euicta vtrum de euic. agať. aut res fuit facta accipientis ꝛ dn̄ium in ipsum translatum ꝛ tunc prima actio tollitur insti. qbus mo. tol. ob. in prin. ꝛ. l. nemo. ff. de duobus reis ꝛ ideo non potest agi p̄ia quia sublata est vt dicta. l. qui res. §. areā. ff. de solu. Sed agitur de euic. vt dicta. l. si pro fundo ant non est facta accipientis ꝛ tunc non tollitur prima immo remanet ꝛ ideo re euicta potest agi pristina actiōe vt hic ꝛ dicta. l. si quis aliam hec va regulariter. fallit vbi res data est pro pecunia nam tunc licet non sit facta accipientis non agitur pristina actiōe sed đ euic. vt. l. ꝯria. Ratio est quia tunc videtur facta venditio ꝛ sufficit tunc ꝙ venditoꝛ de euic. teneatur ꝛ ideo voluit. l. prima obligationem sublatam esse ꝛ sic intelligit dictam legem ꝯriam si p̄dium. j. de euic. ſm Pe. dn̄s aūt Iac. de are. in. d. l. si quis aliam tꝫ indistincte posse agi pristina actōe per. l. q res in p̄n. e. ti. de sol. lꝫ enim vtilis pro euic. cōpetat non sequiť ꝙ pristina actione agi non possit. Nam solutio non est emptio sed similis vt. ff. ex quibus causis in pos. eatur. l. fi. Ad cautelaꝫ tn̄ pōt adici in instrumento solutionis ꝙ aliter non intendit creditoꝛ discedere a pristina obligatione quā si res que datur in solutum irreuocabiliter fiat sua Ia. Sed dici posset quid refert vtrū prima sit sublata vel non dic ꝙ multum pp fideiussorem ꝛ pignora que tenerenť si pristina ac. agatur qui non tenerentur si ageret vtili de euic. vt. ff. lo. l. item queritur. §. qui impleto. ff. de pig. act. l. eleganter ꝛ de euic. l. si plus. §. j. Sed ꝙ fideiussores ꝛ pignora teneantur etiam si agatur vtili pro euic. facit dicta. l. si quis aliam de iure fisci. l. titius ad trebel. debitoꝛ de excep. rei iudi. l. si ex sextante. §. latinus ꝛ de leg. j. l. non quocunq̄ ꝛ. l. qui res ꝛ. l. si rem. so. colligitur ex. l. deferre. §. fi. ꝛ. l. sed reuocata. ff. de iure fi. ſm Dy. qui hoc notat dicta. l. si quis aliam.

Post sententiam. Hec lex in fine vr̄ innuere qđ sint q̄dā interlocutorie q̄ cāꝫ pimant ꝛ nō reuoceť sꝫ gl. j. sn̄iaꝫ rescin. nō posse. l. j. tꝫ idistincte interlocutoriā posse reuocari de quo dic vt plene no. in gl. ꝑ Dy. in l. ꝙ iussit de re iudi.

Illi. Qui nō pt statutū facere nō pt relegare solū ergo q hꝫ merū iperiū vt p̄sides pn̄t statuta facere ꝛ sic relegare ꝙ est ꝯ ptātes terrarū italie Cy. Sꝫ hn̄t mex imperiū vel ex pace cōstātie vt in Lombarda vel ex vsurpatiōe vt no. s. đ p̄scriptiōe longi tpis. l. fi. in gl. ꝛ dixi. s. đ defen. ciui. super rubrica.

Cum iudex. Gl. tꝫ hāc eē correctā p. l. generaliter. s. đ iureiur. qđ nō est vex. ꝛ iō dic vt ibi dixi. ꝛ ad hoc in argumētū facit gl. q̄ est. s. cōia đ legatis. l. ij. in prin. Itē dicit gl. ſm Io. ꝙ sn̄ia pōt ferri sub ꝯditōe intrinseca ꝛ sic innuit ꝙ sub extrinseca non possit qđ non est vex vt. §. biduum ſm Pe.

Nemo. Lex ista pulchra ꝛ notabilis est ꝛ instruit iudices in sentētijs sequi veritatem ꝛ legum iusticiam ꝛ non exemplis male iudicantium iudicare. Opponit glo. ꝙ exemplis sit iudicandum vt. ff. de postulan. l. j. §. sed nunquid magistratum. ꝛ ad hoc. ff. de ma. vin. l. aut manumittere dic ꝙ bonis exemplis ꝛ iuri congruentibus vtendum est vt in ꝯrījs malis aūt ꝛ ꝯ ius non. ꝛ ita loquitur hic vel aliter solue vt no. j. q̄ sit longa consuetudo in gl. rubrice. ff. đ legibus. l. de quibus. vel dic quod d̄ in. §. sed nunquid magistratum loquitur de exemplo legislatoris hic de exemplis iudicis. vel dic ꝙ non est iudicādum exemplis vt hic. Sed argumēta ex exemplis sumere possumus ar. ff. de statu ho. l. septimo mense. vel dic ꝙ hic loquiť in sententijs in qbus non est vtendum exemplis sed legibus vt ꝛ. ff. de officio presidis. l. sed lꝫ. in moralibus āt obseruātijs exēplis vti possumus vt. j. de emēdatione propinquoꝝ. l. j. ꝛ de coartalibus. l. si coartalis li. xij. ꝛ đ hoc vide qđ no. ix. di. c. sana. In gl. ꝛ p arch. xx. di. de quibus ꝛ xxvij. di. qui de mēsa in fine glo. ꝛ per eundē arch. ꝛ plene per eundem de sententia ꝛ re iudi. c. cuꝫ eterni li. vj. tertia columna. Ex p̄dictis pꝫ solutio si aliquis iudex tulit hoc mō sn̄iaꝫ qꝛ talis iurisperitus in simili cā sic ꝓnunciauit ego ēt sic pronuncio ꝛ tn̄ vterq̄ iuste pronunciauit nunquid valebit talis sn̄ia dic ꝙ sic. ꝛ ita ēt vr̄ sentire speculatoꝛ đ sn̄ia. §. q̄liter v. qđ si iudex. Itē q̄rit Cy. q̄re rn̄sio principis ad ꝯsultationē nō facit ius sicut sn̄ia sua. ꝛ dicit ꝙ ſm Host. non est rō d̄rie ꝛ ideo non intelligit hanc. l. in ꝯsultatiōe p̄ncipis vt not. per eum extra de rescriptis. c. si q̄n ber. tamen ibidem tꝫ idē ꝙ hic in gl. qđ credo verius qꝛ. l. ij. s. de legibus expresse loquitur de consultatione principis. Sn̄iam etiam pape in similibus seq debēt alij iudices vt extra de sn̄ia ꝛ re iudi. c. in causis ꝛ ibi in gl. per Inno.

Cum papinianus. De ista materia reconuentionis hẽ. iij. q. viij. c. cuius in agendo q̄ est ps huius. l. cum pap. extra de mutuis petit. c. j. ꝛ. ij. cū ibi notatis ꝛ ꝑ ber. Inno. ꝛ Host. ꝛ p Gof. ꝛ Host. in summa eiusdem tituli ꝛ extra de iudi. c. vt si clerici de rescriptis. c. dispendia p arch. In an. ꝛ Car. li. vj. ꝛ plenissime in speculo đ reconuentione ꝛ per Arch. xj. q. j. in summa circa finē ꝛ in corpore vnde sumitur hec auť. Et pro declaratōe huius. l. ꝛ auť. hic signate. Primo quero an iure veteri licita reconuentio. Secūdo quid addat Iustinian⁹ papiniano ꝛ dd antentica. l. C. Tertio opp. de. l. ediles. §. Item sciendum. ff. de edi. edicto. Quarto de. §. in bonefidei insti. de actionibus. Quinto an iudex qui cognoscit de reconuentione de preiudiciali qua actoꝛ reconuenitur cognoscat cum ipse sit pedaneus. Sexto an reconuentus possit reconuenire reconuenientem đ alia re quā primo. Septimo nunquid reconuentus possit iudiceꝫ recusare. Octauo de quo iudice loquitur auť. ista vtrum de delegato vel ordinario. Decimo quo tpe possit fieri reconuentio deinde al's q̄ōnes extra glos. Et pro euidentia premitto qđ ius istud recōuentionis sapit naturam prorogationis iurisditionis ex tacita enim voluntate conuenientis fit eius iudex is coram quo conuenit sicut ꝛ per prorogationem iurisditionis q̄ ēt fit ex tacito vel expresso cōsensu litigantium efficitur iudex qui non erat vt. ff. de iudi. l. j. ꝛ. ij. Circa primum dic ꝙ tria iura sunt. s. digestoꝝ quo conuentus poterat reconueniri corā suo iudice ꝛ super eadem re tn̄ nō sup alia vt. ff. đ qbus rebus ad eundē iudicem eať. l. j. ꝛ. ij. ꝛ talis recōuentio tollebat ius reuocandi domum vt. ff. de iudi. l. ij. §. sed si agant ꝛ. l. qui non cogiť ꝛ sic ēt intelligiť dcm̄ pap. ꝙ est hic. Sꝫ nō erat eo iure cautum ꝙ corā nō suo iudice posset actoꝛ recōueniri sꝫ hoc permittitur iuť. C. per hanc. l. vt actoꝛ non possit excipere sup eodē vel alio negocio. Nec distinguit statim vel postea nō tn̄ in hoc imponebatur necessitas. Sed per auť. hꝫ necesse coram eodem reconuenire ꝛ statim si reconuenire velit. Ad. §. Item sciendum de edil. edic. rn̄de vt in gl. Ad. §. in bonefidei instituta de act. vr̄ gl. tenere ꝙ hic nō erat liquidum debituꝫ ꝛ innuit ꝙ si liquidū fuisset hincinde ꝙ nō fuisset locus recōuentioni sed compensationi ꝙ verum non est vt. ff. de compen. l. ꝙ si in diem. §. j. Nam compensatio non fit ip̄o iure nisi opponatur ab homine vt. s. de compensa. l. ij. Sed saluando glos. dici posset ꝙ tunc non esset opus reconuentiōe sed solū recompensatione p viam exceptionis opponere ꝛ sic sunt expedita quatuoꝛ. Circa q̄ntum vtrum iudex qui cognoscit de reconuentiōe possit cognoscere de cā que nō spectat al's ad

eius cognitionez puta de cā status vel meri vel mixti imperij gl. tenet ꝙ sic per. l. quotiens. §. de iudi. ⁊ pro hac opinione facit. ff. de iuris. om. iudi. l. si idem cū eodem in prin. ⁊ ibi in gl. q̄ incipit si habes minorez ⁊ hanc tz od. hic ⁊ vide quod no. per Cy. §. vbi cā status ṽ. tertio opponit. Cy. dicit modernos tenere ɔtrium. pe. aūt tz ꝙ si causa meri vel mixti imperij hz similitudinem cū pecuniaria tunc fieri possit ar. ff. de transac. l. cuz acquiliana. Si aūt sit de causis maioribus tunc non quia cōpetunt solum maioribus iudicibus vt. ff. de arbitris. l. nō distinguemus. §. de liberali. ⁊ ff. de officio eius cui māda. est iurisditio. l. j. ad hoc faciunt notata in simili dicta. l. quot. ⁊ vbi ⁊ apud quos in inte. resti. peti debeat. l. fi. ad. l. quot. dic vt. §. de ordine iudi. l. j. Inn. dicto. c. primo de mutuis peti. tz ꝙ reconuentio non habeat locum nisi iudex de contentis in recōuentione al's haberet iurisdi. vnde de cā spirituali non posset fieri reconuentio coram laico vt ibi no. per eum ⁊ pro hoc facit qđ. §. dixi reconuentionem assimilari prorogationi iurisditionis. prorogatio aūt iurisditionis nō potest fieri nisi de causis spectantibus ad iurisditionem vel cognitionem iudicis cuius iurisditio prorogat̄ vt dixi. §. de iuris. om. iudi. l. j. hanc ēt tz speculator de reconuentione. §. j. ver. quid si coram iudice pedaneo ⁊. §. ij. j. ⁊. ij. versiculo ⁊ pro hoc bene facit. ff. de heredibus insti. l. si non lex. In sexto vtrū reconuentus possit recōuenire recōuenientē de alia re quā primo gl. hic ⁊ in cor. tz ꝙ non idem tz her. extra de mutuis peti. c. ij. ⁊ speculator de reconuentione. §. j. ver. Item pone impetrasti ⁊. §. ij. ver. vltimo Super octauo de quo iudice loquatur dic ꝙ loquit̄ tam in ordinario quam in delegato vt in glos. nota. hic ⁊ in corpore. ¶ Sup nono quo tpe possit fieri recōuētio in hoc varie sunt opiniones vt pz hic in gl. ⁊ in corpe e. vr̄ tñ approbare opi. ꝙ fieri debeat ante litem conte. vel in ipsa con. vel statiz post. canoniste vident̄ tenere ꝙ fieri possit q̄ncūqz durante cā conuentionis vt extra de mutuis peti. c. j. ⁊ ibi de hoc satis ꝑ Inno. in vltima gl. magna ⁊ de hoc not. per speculatorem dicto titulo de reconuentione. §. sequitur videre q̄n sit reconuētio facienda. Ol. ⁊ Cy. fm pe. reducēdo opi. ad concordiā dicunt aut loquimur de reconuentione vt fiat iudex competens qui non est cōpetens. i. vt reconuentio possit fieri corā illo iudice ⁊ quo ad hoc pōt fieri reconuentio q̄ncūqz ante sniam ⁊ tūc non simul terminabuntur sed fm. l. qui prior. ff. de iudi. Aut loquitur de reconuentione quo ad hoc vt vna snia cōuentio ⁊ reconuentio debeat terminari ⁊ tunc necesse est fieri incontinenti. i. in litis conte. vel statim post ⁊ sic intelligatur opinio glo. de hoc no. ⁊ habet̄ in dicto. c. dispendia. §. reus quoqz de rescriptis li. vj. per arch. Jo. and. card. ⁊ compost. ¶ Alij dicunt aut volo conuenire vel reconuenire coram alio iudice ⁊ non possum aliquo tempore durante lite vt hac aut. in fine ⁊ clarius in corpore in fine aut coram eodem qui non erat al's iudex competens ⁊ tunc possum demum per modum reconuentionis non conuentionis simplicis qđ pz q̄ ante aut. istā ⁊ iura. C. non poterat corā non competenti iudice conueniri vel reconueniri lz perderet beneficium reuocandi domum vt d. l. ij. §. sed si agant. ff. de iudi. sed iura q̄ ꝑmittunt corā illo q al's non erat competens iudex solum in reconuētione loquūtur ergo in conuentione simplici non seruabo ⁊ in reconuentione audiat̄ statim non postea. Si autem coraz suo iudice cōueniat̄ tunc audiat̄ ꝑ modū conuentiōis q̄ncūqz q̄ non vtit̄ beneficio reconuentionis saluum ergo sit eis ius cōe vt vna non impediat aliam vt dicta. l. qui prior. ff. đ iudi. ad hoc etiā est ar. q̄ in criminibus de q̄bus maius videret̄ audit̄ ꝓsequēdo suam iniuriam vt. ff. de publi. iudi. l. is q reus cum ibi notatis. Nunc vltra gl. quero vtrū in possessorijs habeat locum recōuentio dic vt dixi. j. vū vi. l. momentanee. ¶ Utrū clericus agens coram iudice seculari possit reconueniri. Cy. dicit pe. tenere ꝙ non quia clericus non potest expresse nec tacite consentire in iudicem secularem vt extra de foro competenti c. si diligenti ⁊. §. de epis ⁊ cle. aut. statuimus vbi de hoc tetigi Canoniste tñ tenent oppositum vt no. extra de iudi. c. at si clerici de mutuis peti. c. j. ⁊ de iudi. at si clerici vbi est pulchra gl. de hoc ⁊ e. ti. c. vlti. Quidam voluerunt dicere aut cōnexa est causa puta quia clericus conuenit laicum in act. tutele ⁊ laicus eum reconuenit in contraria tutele vel clericus conuenit laicum sup possessiōe ⁊ laicus recōuenit sup ꝓprietate ⁊ tunc vera sit opinio ꝙ clericus possit reconueniri coram iudice seculari al's nō. đ stricto iure puto verā opinionē ꝙ cleric⁹ nullo casu possit recōueniri coram iudice seculari per preal. aut. statuimus ⁊ c. si diligenti. lz de eq̄tate ⁊ cōi opinione doctorū ɔtrariū ꝓuetur. ⁊ ita ēt vr̄ sentire archi. extra de clericis cōiugatis. c. vnico lib. vj. hec tñ vera esse pūt in causis de quibus

cognoscere pōt iudex secularis. si aūt non pōt cognoscere puta q̄ essent cāe spirituales vel annexe spiritualibus tūc secus vt dixi. §. e. ver. circa quintum ⁊ no. per Inno. de mutuis peti. c. j. ⁊ de hoc no. in Specu. dicto titulo de reconuentione. §. nunc dicamus ver. sed pone clericus ⁊ ṽ. sequentibus. Uidetur ēt tenere speculator ꝓdicta fore vera q̄n clericus agit cāz suā propriā. Si aūt agit cām eccl'ie non possit reconueniri vt e. ti. ⁊. §. ver. Sed pone aliq̄s agit pro ecclesia. Idem puto in tutore ꝓcuratore ⁊ quolibet alio administratore vt agens eo noīe nō possit ꝓprio noīe recōueniri vt. ff. de in ius vocan. l. quesitum. §. de procur. l. qui stipendia. ⁊ ad hoc facit quia qui compensat dr̄ agere. ff. rem ra. haberi. l. quo enim. §. fi. ⁊. l. amplius. ⁊ tñ qui noīe alieno agit non patitur compensationem eius ꝙ sibi debet̄ vt. ff. de compē. l. pe. nam is agere vr̄ cuius noīe agitur vt. ff. de admi. tuto. l. j. §. sufficit. Sed quero si ꝓcur. sit constitutus solum ad defendēdum vtrū poterit actorem reconuenire noīe dn̄i cuius est procur. determinatū fuit ꝙ sic in ciuitate vercellarum vbi fuit magna qđ quia omnis spēs defensionis sibi permissa vr̄ ⁊ sepe contingit ꝙ actor ꝑꝑ reconuentionem ab agendo desistit ⁊ vr̄ expresl'uz q̄ procur. datus ad defendendū ɔpensare pōt vt. ff. de compesa. l. post eā quā placuit ⁊ recōuentio hz instar cōpensationis. ¶ Sed q̄d si actor conueniat reum vna actione tm̄ nunq̄d reus eum poterit reconuenire pluribus actionibus ⁊ vr̄ ꝙ sic ꝑ preal. capl'm. j. extra de mutuis petitionibus ꝙ in plurali loquitur ibi super suis q̄ōnibus ⁊c. ⁊ pro hoc bene facit q̄ priuilegium impetratū ɔtra me sup vna citatione extendit̄ ɔtra ipetrantē in oībus vt. ff. ꝙ quisqz iur. l. pe. §. illud. Quid si actor cōueniat reum in cā summaria reus vult eum recōuenire in cā exigente plenā cause cognitionē nunquid possit Inno. d. c. j. de mutuis peti. tz ꝙ non ⁊ speculator dicto. §. ij. versi. sed nec hz locum reconuentio. ⁊ ad hoc ar. §. de ɔpensa. l. fi. alij dicūt cōtra ⁊ dicūt ꝙ est casus. ff. de procu. l. sed ⁊ he. §. non solum vbi si petitur cautio dāni infecti a procur. actoris tenet̄ eū defendere si reconueniat̄ alia actione. ⁊ dicit ibi gl. ꝙ iste est verus intellectus. pe. tz opinionē Inn. ⁊ Speculato. per. l. §. vbi cā status. l. j. ⁊ ibi notatur per Cy. quia reconuentio est talis nature ꝙ simul hz procedere cum principali ꝙ nō potest esse in cā summaria ⁊ plenaria. non obstat. §. non solum quia intelligi debet secundum alium intellectum scilicet eum procur. nō reconuenitur sed cōuenitur vt exp̄sse dr̄. e. ti. l. oī ⁊. l. nō solum in principio fm Pe. de hoc plenissime no. per Jo. and. in clemen. de ver. signi. c. sepe in glo. ꝙ requirit summariam cognitiōem. In criminalibus an sit locus recōuentioni dic ꝙ non vt plene not. per Hosti. in summa de mutuis peti. §. qualiter versi. quid si ego ⁊ dixi. j. qui accu. nō possunt. l. negāda ⁊ per Inno. dicto. c. j. de mutuis peti. in glo. prima magna vbi etiā notātur multi alij casus in quibus recōuentio locum non habet ⁊ de hoc etiam late nota. in speculo dicto titulo. §. ij. ⁊ extra de arbitris cum dilectus. Sed nūquid actor qui cōuenit reum ⁊ recōuentus est potest a sua conuentiōe desistere ⁊ penitere ⁊ per cōsequens cesset recōuentio facta per reum videtur quod sic vt. j. de ap. l. si quis libellos. ff. de in ius vocan. l. quāuis ⁊ de bonis liberto. l. qui cum maior. §. accusasse cum si. dic ɔtra quia statim cum reus ɔuentus est rescriptum incepit esse cōe ideo actor ius reo quesitum tollere nō potest pro hoc optime. ff. ꝙ quisqz iur. l. iij. circa principium in versi. sed si impetrauit ⁊. ff. de ɔtra tab. l. si post mortem. §. fi. ⁊ quod notaui in simili. §. de temp. in inte. resti. l. petende ⁊ ad hoc. §. quo modo ⁊ q̄n iudex aut. qui semel cum ibi notatis ⁊c. An coram arbitro locus sit recōuētioni vr̄ ꝙ sic ar. ff. de arbitris. l. j. cōtrarium tenēt doctores quia maius periculū est coram arbitro cum ab eo nō appelletur. §. de arbitris. l. j. ⁊ quia strictiora sunt arbitria q̄ iudicia. ff. de arbitris. l. si de meis. §. plenū ⁊ est expressum extra de arbitris. c. cum dilectus in speculo đ arbitro. §. differt in prin. ⁊ de recōuētiōe. §. ij. ver. sed nūquid coram arbitro qđ tñ vr̄ intelligere q̄n arbiter sumptus esset ad vnam cām tm̄ secus si ad oēs vt. e. titulo de recōuentione §. j. in principio. An coram iudice appellationis od. hic tz ꝙ sic. Sed dic vt in speculo. d. ti. §. ij. ver. Sed nūquid coram iudice appellatiōis ⁊ est casus ꝙ nō. ff. ex qui. cau. in pos. eatur l. ad cognitionem fm vnā lec. Dy. ⁊ đ hoc dicet̄. j. de temp. appella. l. per hāc ⁊ vide alia que ibi in fi. notaui de hac materia Item quero si actor cōueniebat reum ⁊ reus repulit eum per exceptionē excōicationis nūquid reus poterit eum recōuenire ⁊ tenet ꝙ non berto. brix. in questionibus suis. cxxiij. q. q̄ incipit actor reum conueniebat ad hoc vide extra de iudi. c. intelleximus ⁊ đ excep. c. cum inter. R. priorem cum ibi notatis per ber. et Innocen. Item ipse Barto. in sequenti q̄ōne que incipit

incipit aliquis ꝯ rescriptū querit vtrū reus q rescriptum impugnauit ⁊ succūbit possit aduersariū virtute talis rescripti reconuenire ⁊ tenet ꝙ sic ⁊ idē sentit speculator dicto titulo de reconuentione.§.j.ver.vltimo. Quid si iudex voluit procedere sup reconuentione⁊ super conuentione sola tulit sniam nunquid erit nulla an sit opus appellare dic vt in speculo dicto ti.§.videndū restat ver.⁊ si iudex pnunciet. Est alius modus reconueniēdi p ꝯditionē vt.ff.de inoff.testa.l.pap.§.si filius qđ est notandū. Que sit pena actoris nolentis pcedere ⁊ respondere sup reconuentiōe habetur in speculo dicto titulo.§.si. Alia in materia ista haberi possunt ex remissionibus.s.in principio positis.⁊ de recusa.iudi.dic vt plene dixi.s.de iudi.l.apertissimi.

Cum solitum. Dic fm.M.fil. cuius intellectus mihi plʒ ꝙ hic nō curauit iperator declarare valeat vel nō valeat rescriptū iudi.ꝯmittentis cām appellatiōe vel recusatione remota sed solū voluit tollere dubitationē q̄ oriebař ex dictis vbis.s.vtrū delegatus posset recusari añ litē conte.istā videbař ꝙ nō qr iudices in delegationibus vtūtur ipsis duobus verbis simul.s.recusationis ⁊ appellatiōis vñ sicut appellatio non potest fieri ante litē conte.ita videbatur etiam de recusatiōe cuius ꝯrium hic determinat iperator ⁊ inhibet iudicibus ne ista verba simul pferāt sed separatim Si ergo queratur quis iudex potest cōmittere causam appe.remota dic ꝙ solus papa vel imperator potest remouere ap.a snia diffinitiua vt.ff.a quibus ap.non licet.l.j.§.fi.⁊ de ista remotione ap.no.extra de app.c.vt debitus⁊ in speculo đ ap.§.in qbus aūt causis circa finē ver.verum qr de remotione ⁊ sequētibus. Et remota ap.in vno capitulo cōmissionis remota vř in omnibus in cōmissione cōtentis vt extra de ap.c.scđo requiris ⁊ vide in alphabeto lr̄a a dictione ap.remota. Sed nunquid remota ap.videatur remota recusatio gl.hic videř innuere ꝙ sic in hoc ꝯcordās cum canonistis extra de app.c.super eo nisi in casu.c.ad aures⁊ notař dicta.l.j.§.fi.a quibus appel.nō licet vbi glo.tʒ ꝯrium.s.ꝙ remota app.non intelligatur remota recusatio ⁊ ideʒ notař.j.ne liceat in vna eadēqȝ cā tertio prouocare.l.j.in fine. Quid dicemus de iure ciuili cōmuniter tenent doctores ꝙ per remotionē vnius non videař aliud remotū.istā puisio in casu mortis nō extēditur ad causam diuortij nec ecōtra vt.ff.so.ma.l.si cum dotē in principio. Item quia diuersa sunt recusatio ⁊ appellatio ⁊ diuersis tēporibus inchoātia vt hic apparet ergo vno remisso aliud nō videtur remissum vt.ff.de serui.vr.predi.l.si domus.ad idem faciunt iura que dicunt sublato vno ex duobus iuribus non tollere alterum đ re.iur.l.quoř.duplici de le.j.l.si seruo de le.ij.l.si mihi pure ⁊ de succes.edicto.l.j.§ quibus. Ita etiam tenet py.in questionibus suis.cxlvij.questione que incipit queritur an remota appellatiōe. In contrarium est quia prouidendo in vnum casum videtur prouidere in simili ar.s.si mā ci.ita fuerit ali.l.fi.de his qui a nō domino ma.l.fi. Dy.⁊ pe. tenent opi.primam ꝙ vno remoto non sit aliud remotum.de hoc vide in speculo de recusatione.§.ij.ver.quid si causa ⁊ v.se.⁊ de app.§.in quibus autem casibus ver.si.quod vero iam dixi ⁊ ver.se. Est etiam notādum quod solus princeps vel papa potest committere causam cognoscēdam simpliciter ⁊ de plano quia alij iudices nō pnt tollere ordinem iudiciariuꝫ q hř.s.e.l.prolatam.etiaꝫ si esset legatus de latere vt notař plene per Jo.an.extra de hereticis.c.vlt.li.vj.⁊ in clemē.de ver.sig.c.sepe cōtingit.vbi de materia predicta causarum que sūmarie ⁊ de plano committuntur plene tractatur ⁊ ideo sepe in hoc errant iudices qui causas predicto modo committunt nisi fm eos qui tenēt ꝙ per partes possit iudiciario ordini renūciari hoc fieret de consensu partium đ quo plene dixi.s.e.l.prolatam ⁊c.

¶ De sentētijs q̄ sine certa quātitate proferunř. Rubrica.

Cum iudicem. Pro declaratiōe toti⁹ tituli vide azo.in sūma.e.⁊ est spālē in snia expēsarꝫ ꝙ possit ferri sine certa q̄titate vt.j.de fructibus ⁊ litis expeñ.l.terminato ⁊ ibi no.⁊ dixi.⁊ in alijs casibus notatis.j.e.l.ij.⁊ vide quod dixi.ff.de iniur.l.pretor edixit in pncipio. Et quod hic dicitur de vsuris intellige debitis iure actionis vt ex stipulatiōe ⁊ quod dicit legē expone.i.sniam. Opp.đ.l.nō potest.ff.đ iudi.propter hoc cōtrarium hec lex habet plures lecturas sed dic vt dixi.s.đ fideicō.l.j. Op.ff.đ vsuris.l.j.dicit pe.ꝙ ratione pterite cessationis iudex non pōt ꝯdēnare đ futuris pstatiōibus sed ꝯdēnare dʒ fm formā huius.l.ne oporteat quolibet die protestari vt.l.male agitur.s.de pscrip.xxx.annorum. In glo.s.prima ibi de vsuris rei iudicate.l.iij. In versicu.si enim vbi dicit cessare vsuras contractus post sententiam.

Quāquam. Gl.hic notat plures casus vbi valet snia sine certa q̄titate de quo ēt notař.ff.đ re iudi.l.in sūma institu.ta de act.§.curare ⁊ p Host.in sūma de snia ⁊ re iudi.§.qualis dʒ esse ver.ʒ circa hoc distingue. Itē sup expeñ.dic vt dixi.s.l.proxima ⁊ notatur per Inno.de dolo ⁊ contu.c.finem ⁊ de procur.c.auditis.

Hec sententia. In fine qr tunc ad ea restringitur snia que scđm peti.dʒ formari vt.s.de fideicō.liber.l.fi.puta cū petita essent.x.in libello iudex dixit condēno vt soluas qđ petitum est.

Hec sententia. Ibi incertū p negatiōeʒ ibi scđ.i.taciturnitate ⁊ nō.ex gl.vltima que incipit ex appellatiōe ꝙ appellatio interposita a snia q̄ est nulla deuoluiř negociū ad iudicem ap.qđ est notandum ad hoc.ff.đ ap.l.si expressum cum ibi notatis.

¶ De sentētijs q̄ pro eo ꝙ interest proferuntur. Rubrica.

¶ Super rubrica.vide azo.in summa.e.⁊ qđ no.subtiliter p Dy.extra de re.iur.c.mora li.vj.⁊ continuatio gl.⁊ azonis in summa non placet Pe.nec Jac.de are.qr snia dʒ ferri certa ēt vbi petiř interesse vt instituta de act.§.curare.s.ti.proxi.l.ij.⁊ vide qđ ibi no.ex quo posset saluari glos.⁊ ideo continua fm eos.s.dictum est ꝙ snia continere dʒ certā q̄titatem sed quia interesse consistit in facto ⁊ facta sunt incerta videbatur ꝙ sup interesse non posset ferri certa snia vt.ff.de ver.obli.l.vbi autem non apparet.§.quid ꝙ. Sed certificari potest p inquisitiōem iudicis ⁊ sic potest ferri certa ideo hic poniř hic titulus ⁊ an interesse sit incertū plene dixi.ff.de v.obli.l.vbi aūt non apparet.§.illud.l.dubitāt ⁊ vide.ff.de reg.iur.l.quatenus.vide ēt ad hāc materiā ⁊ in speculo đ fructib⁹ ⁊ interesse ⁊ p Inn.đ snia excōicatōis.c.sacro scđa colūna ⁊ p archi.e.ti.cū medicinalis li.vj.super vbo interesse ⁊ p Host.in sūma de re iudi.§.quis sit effectus ⁊ maxime ver.aliud singulare ⁊ satis de ista materia dixi.ff.de ver.obli.l.stipulationes nō diuiduntur ver.celsus ibi venio ad ver.celsus.

Cum super eo. Quia materia ista subtilis ⁊ vtilis est ⁊ continua ideo eā quā magis ordinate potero tradere nitar declarando ea que h tradūtur in gl.⁊ ea que per modernos doctores adduntur.pro declaratione ergo textus⁊ glo.primo ponatur casus summarius deinde diuidatur lex ⁊ ʒ diuisionē ponatur casus in terminis⁊ exponař lr̄a.postea queratur.primo quid sit interesse. Scđo qualiter distinguař siue diuidař ⁊ dic triplicem esse diuisionē.s.cōe conuentum ⁊ singulare.secunda est vnū extra rē aliud circa reʒ. Tertio qđdam ex dāno quoddam ex lucro interserendo. In prima diuisione vtrū singulare interesse sit affectiōis an veritatis seu vtilitatis. Tertio quero qui sunt casus continentes certam quātitatē ⁊ qui incertā. Quarto q̄ro qđ sit illud interesse singulare de quo loquiř lex ista ⁊ p huius declaratiōe dic aliud est res que debeř aliud estimatio ipsius rei aliud preciū aliud accessio naturalis aliud ciuilis aliud cā aliud intereē aliud affectio aliud pena ex quibus declaratur multum huius.l.intellectus. Quinto qd sit pena q̄liter diuidař ⁊ in quātū extēdi possit. Sexto quero quid est illud ꝙ duplatur per.l.istam. Septimo qualiter interesse deducatur in iudiciū ⁊ cōdemnatiōe. Octauo qualr formetur libellus sup interesse. Nono q̄liter interesse probetur ⁊ qñ probař p testes qualiter debent deponere ⁊ rōnem reddere vt sit sufficiens probatio. Decimo an istud interesse sit licitū ⁊ peti possit de iure canonico ⁊ an conuentione partiū possit taxari ⁊ limitari. Undecimo si desinat interesse an desinat actio competere. Ultimo collige solutionē cōtrarioꝝ que possent de more pponi si quis hanc l.repeteret ⁊ quare in fine posuerim.j.dixi. Redeo ad primū ⁊ casus sūmarius talis est. Circa interesse antiqua plixitas coartař hac.l.vt in contractibus certā q̄titatē vel naturam hñtibus veniat interesse singulare vsqȝ ad duplū non vltra. In alijs in totū ꝙ pbatū fuerit fiez a⁹s sit limitatio in penis

Item interesse venit ēt ex lucro. hoc dicit. Vel dic aut petit
interesse q2 non p̄stat qd̄ dȝ p̄stari ⁊ de hoc p̄rio. Aut q2 non
fit qd̄ dȝ fieri ⁊ d̄ hoc scd̄o. Legē diuide in ptes q̄tuor. In pri
ma parte ponit vsq3 ad quā summam possit extendi interesse
singulare. In scd̄a annectit rōnē determinatōis. In tertia di
cit in quo ꝯsistit interesse. In q̄rta reddit nos ad hāc. l. atten
tos. secunda ibi cū scimus. tertia ibi ⁊ hoc nō solū. quarta ibi
⁊ fit oībus vsq3 in finē. Prima subdiuidit in duas q2 aut cer
tū est illud qd̄ erat in obligatiōe ⁊ de hoc primo. Aut incertū
⁊ de hoc scd̄o. Scd̄a ibi in aliȷ̄s āt. Vel s̄m Cy. diuide in qnq3
partes. In prima ponit prohemiū. In scd̄a ibi sancimus sta-
tutū. Tertio statutū confirmat per ar. deducendi ad incōue-
niens. Quarto ideȝ confirmat ꝑ argumentū a simili. Ultimo
recapitulat ⁊ quedā dubia remouet. ptes satis patent. Pro
hemium tale est eo ꝙ sup interesse multe dubitationes erant
apud antiquos. expediens est illas in cōpendiosum tractatū
reducere. Secundo statuit distinguendo vtrum interesse de-
beat ex cā cōtinente certā quātitatē vel naturā ⁊ tunc nō pos
sit excedere duplū aut ex cā continente incertā quātitatem ⁊
tūc quātūcūq3 sit interesse peti pōt ⁊ iudex hoc examinabit
friuolis excep. amotis puta si actor diceret si habuissem librū
factus forem doctor vel similia. Tertio confirmat statutū de
ducendo ad inconueniens ꝙ nisi taxaret interesse ꝓcederet
in infinituȝ. Quarto a simili quia ⁊ pene legales taxate sunt.
Quinto remouet duo dubia primum est vtrum interesse de-
beat cōsiderari in dāno vel lucro ⁊ dicit ꝙ in vtroq3 dum tn̄
duplum non excedat in causis cōtinentibus certam quātita
tem vel naturam. Scd̄m dubium est vtrum hec lex extendat
ad omnes casus ⁊ dicit ꝙ sicvt finis imponat oībus antiquis
dubitationibus. Litteram expone ibi. Dubitationes antiq3
s. due. prima vsq3 ad quā quātitatem extēdat. scd̄a in quo cō
sistat vtrū in dāno vel lucro. In angustū. i. in hac angusta siue
breui lege. Ibi in oībus casibus q̄re dicat casibus cū statim
subȷ̄ciat de ꝯtibus dic vt in glo. Inducit. i. ꝓbatur. ⁊ sic no.
interesse probari vt insti. de ver. obli. §. fi. ⁊ ibi notatur ⁊ dic ēt
si extenderet duplum q2 hic nō de singulari sed de cōi inter-
esse loquitur vt innuit verbū dānum. Sed. ȷ̄. statim vr̄ innue
re ꝯrium. sed dic ꝙ allegabat vana pro interesse habendo vt
hic in gl. no. ⁊ ideo non audit nisi forte aliquibus probabili-
bus cōiecturis appareret eū tale lucꝝ ꝑcipere potuisse vt. ff.
de le. iȷ̄. l. patronus in principio ⁊. ȷ̄. plenius dicet. Ibi cōclu-
se statuunt subaudi sȝ interesse singule est pena respectu p̄stā
tis vt. ff. de eo ꝑ quem factū erit. l. j. §. si plures ⁊ ibi no. ergo ⁊
ipsum debuit certo fine cōcludi ⁊ sic est ar. a simili. Exposita
lr̄a quero primo qd sit interesse. gl. dicit interesse est damnum
emergens ⁊ lucrū cessans ex eo ꝙ aliqd fieri cessat. hec descri
ptio ꝓbat ꝙ sit dānū emergens ⁊ lucrū cessans per hāc. l. ex
eo ꝙ fieri cessat probat si debuit tradere ⁊ non tradidit vt. ff.
de act. emp. l. si sterilis. §. cum ꝑ venditorem ⁊. e. ti. l. j. ⁊. l. titi9
in fine. Ex quibus duabus vltimis dicunt moderni doctores
tractam ⁊ fundatā legē istā. hanc descriptionem moderni do
ctores iꝓbant nā dānum nō est interesse sed eius estimatio
nā sicut ista est falsa ꝓpositio p̄ciū fundi est fund9 sic est falsa
intereē est dānū. Sȝ dici dȝ dāni estimatio. Nā aliud est res ⁊
aliud p̄ciū vt. ff. d̄ fideius. l. si ita fideiussor ⁊ d̄ ꝯhē. emp. l. j. cir
ca finem. Item qd̄ dr̄ lucrum cessans similiter nō est bene di-
ctū s̄m eos qui dicunt regulariter lucrū nō venire vt. ȷ̄. dicet.
Itē ꝙ adȷ̄cit in descriptōe ex eo ꝙ aliquid fieri cessat simili-
ter non vr̄ bene dictū q2 diffinitio dȝ conuenire cum diffini-
to sed interesse venit ēt ex eo ꝙ fit qd̄ fieri non debuit vel q2
male vel aliter fit quam fieri debuit vt probatur in. l. interdi-
cto de vi ⁊ vi ar. ⁊ de furtis. l. inficiando. §. j. ⁊. l. iulianus in p̄n
cipio ⁊. §. j. d̄ act. emp. Et ideo sic diffiniūt interesse est estima
tio dāni ex eo ꝯtingēs ꝙ aliquid fieri cessat ꝙ fieri dȝ vel da
ri ꝙ dari dȝ vel fit ꝙ fieri non debet vel datur ꝙ dari nō dȝ ⁊
hec descriptio sine dubio clarior ⁊ plenior est vt ex p̄dictis pȝ
⁊ quia melius complectitur singulos casus vt instituta qui
mo. testa. infir. §. sed quia sane tamen diffinitio gl. seruari pos
set q2 reprehensio glo. est tantum circa verba potius quā cir-
ca effectum. qn̄ enim dicit interesse esse dānum emergens no-
luit dicere ꝙ interesse sit dānum sed s̄m vulgarē modum lo-
quendi quo dicimus tm̄ est dānū meum resarcias mihi. i. esti
mationē damni ⁊ vulgaris modus loquendi excusat vt. ff. de
suppel. le. l. j. voluit ergo dicere gl. dānuȝ emergens. i. estima-
tio dāni sicut al's dr̄ seruitus est constitutio iuris gentiū. i. effe
ctus ꝯstitutōis vt insti. de iure ꝑsonarum. §. seruitus. ⁊ ꝓ hoc
expresse facit. s̄. de edili act. l. j. qd̄ de lucro dr̄ bene dictum est
s̄m opinionem eorū qui tenent ꝙ regulariter veniat lucrum
vt. ȷ̄. dicet qd̄ dr̄ ex eo ꝙ fieri cessat saluari pōt quia etiā non

facere est facere vt. ff. de re. iur. l. qui nō facit. Inno. āt in. c. sa
cro de sn̄ia excōicatiōis in gl. magna q̄ incipit. ꝯstabit aūt de
intereē. vbi de ista materia notat sic diffinit intereē est estima
tio in pecunia numerata que succedit in locū cuiuscunq3 rei
si non detur vt dȝ vel facti si non fiat vt dȝ. ⁊ hāc descriptio-
nem sequit speculator dicto titulo d̄ fructibus ⁊ interesse. §.
interesse. Scd̄o q̄rit qūo diuidat seu quotuplex sit eē glo. hic
⁊ dicta. l. j. de act. empti. ⁊ vtrobiq3 tractat de ista materia ⁊
Inno. dicto. c. sacro ⁊ specu. dicto ti. de fructibus ⁊ interesse
vbi de hoc late ꝓsequitur cōmuniter tenēt ꝙ sit triplex. s. cō-
mune ꝯuentum ⁊ singulare ꝙ expone ⁊ prosequere vt hic in
gl. prima ⁊ in glo. s. interesse ⁊ in spe. d. tit. per totum. Sȝ dn̄s
Dy. per subtiles ⁊ ꝓbabiles rōnes in. c. mora de reg. iur. li. vj.
⁊ d̄ fur. l. in furti act. tenēt ꝙ interesse sit vnicum. s. singulare
⁊ hanc sequunt multi moderni ipse tn̄ aliter sumit interesse
quam glos. quia glo. sumit pro ipso precio rei quasi videatur
tanti res appreciari quanti conuenitur. ipse aūt Dyn. sumit
pro ipso dāno quasi tm̄ estimet damnū. qd̄ quidā vt Iac. de
ra. non approbāt dicentes ꝙ estimatio deducta in ꝯuentiōe
facit ꝙ eatenus teneat quatenus tn̄ nō suȝ lesus nec propter
ea facit plus interesse ⁊ sic p̄t dici damnū cōiter estimatū nō
tn̄ est interesse ꝙ ad solam ꝑsonam lesi est referendū vt. l. qua
tenus de re. iur. cū dr̄ non in iur. i. iure dispositione vel con-
uentione sed in facto. i. facti accidētia interesse consistit ꝙ ēt
sic ꝓbat pene que in cōtractibus apponuntur loco interesse
succedūt vt nō sit necesse ꝓbari interesse vt. ff. d̄ p̄toria stip. l.
fi. ⁊ insti. de ver. obli. §. fi. ⁊ tn̄ non sunt interesse vt insti. de in-
utiliū stip. §. alteri vbi dr̄ ꝙ in penalibus stip. nō inspicit qd
intersit sed que quātitas sit in stipulatione cōprehensa ergo
ipsa quantitas non est interesse. Item probatur sic si decem
reuera sunt in estimatione dāni ⁊ conuenit. xx. pro interesse ⁊
petatur condemnari in. xx. q2 sua intersit. non recte petit sed
dici dȝ quia conuenit ⁊ sic petitur q2 conuenit nō q2 tm̄ inter
sit vt. ff. mā. l. si remunerādi. §. si passus. Itē ꝓ hoc expresse si
lego tibi. x. q̄ dico dedisse mihi mutuo nō ex mutuo sȝ ex lega
to petunt q2 legatū non facit eē mutuū vt. ff. de le. iȷ̄. l. lucius
§. qsquis ⁊ si confiteor me debere ex cā mutui nō est mutuum
Sed ex confessione agitur vt instit. de lr̄arum ob. ⁊ dixi. s̄. de
non numera. pec. l. generaliter sic in proposito si ꝯuenisti da-
re tm̄ pro interesse non sequit ꝙ tm̄ intersit q2 non est dānum
vel lucrū forte tm̄ sed minus vnde dānū vel lucrum seu eius
estimatio vera est interesse non autē cōuentio facta super in-
teresse est ip̄m interesse si excedat q̄titatē veri lucri vel dam-
ni sed si recte inspiciant dicta dn̄i Dy. non dicit ꝙ estimatio
cōuenta sit interesse lȝ veniant in interesse ⁊ ideo ipse Cy. ip̄m
Dy. sequitur. pe. ēt vr̄ tenere ꝙ glo. bene dicat ⁊ ꝙ reprehen
datur solum circa nomen quia vere ⁊ proprie est vnicū inter
eē. s. singulare sȝ singulariter sumpto vocabulo ꝙ est cōe vt si
res valet decē tm̄ tm̄ interest mea. Quoddā est cōuētū vt s̄m
cōuentionē sequatur condēnatio ⁊ iste sicut puto fuit reuera
intellectus glo. ⁊ sequacium lȝ Dy. ⁊ moderniores subtilius
⁊ magis proprie loquantur eorum tn̄ dicta eundē effectū ha-
bent. An singulare interesse sit affectionis vel veritatis seu
vtilitatis ⁊ s̄m glo. hec lex intelligit de interesse singulari sȝ
littera non vr̄ pati hunc intellectū q2 interesse singulare est
affectionis nō veritatis ⁊ lr̄a hic dicit reuera ⁊ ꝙ intereē sin
gulare sit affectōis tenent glo. ꝑ. l. ff. de mino. l. si in emptione
s̄. si suus exter. l. vnica ⁊ q2 si vocatus in ius eximatur petit
ab eximēte quātum iuratum fuerit in litē non aūt q̄ti ea res
est vt no. ff. ne quis eū qui in ius voca. vi eximat. l. penul. Ia. d̄
ra. ⁊ aliȷ̄ moderni dicūt ꝙ interesse singulare nō est affectio-
nis sed vtilitatis singularis vnde si quis haberet vnum ioca
le sibi donatum per dominam quā diligebat ꝙ reuera vale-
ret. x. sed ipse rōne affectionis nō daret ꝓ centū absurdū eēt
si deberet extimari centū. Itē iura que loquunt d̄ iuramento
in litē dicunt ꝙ refertur ad vtilitatē pupilli ergo est vtilita-
tis vt. ff. de in litē iur. l. videamus. §. curatores ⁊ de ap. l. cre-
ditor. §. iussus. Ad iura ꝯria respondēt ꝙ habet rō affectio-
nis quo ad hoc vt aliquis admittatur ad agēdū rōne affectio
nis vbi al's non admitteretur nō q̄tū ad hoc vt in plus aliqs
cōdemnetur rōne affectionis sed vtilitatis tm̄ q2 hoc eēt ꝯtra
ius verbi gratia si minor vēdit rē paternam que non valebat
nisi cētum ⁊ petat restitutionē non q2 sit deceptus in p̄cio sed
rōne affectiōis q2 paterna fuit bn̄ admittit ad agēdū ⁊ ita lo
quunt p̄dicta iura. Sȝ vtilitatē tm̄ ꝯtinet ad hoc vt aliqs nō
cōdēnetur grauius. verbigratia aliquis interfecit seruū meū
filium naturalē ⁊ sic tenetur acquil. in quātū valuit ⁊ sic rōne
affectionis non ꝯdemnatur grauius vt. ff. ad. l. acquil. l. si ser
uum meū circa principium ⁊ ꝓ hoc. ff. de op. ser. l. fi. §. fi. idem
potest dici

potest dici de libro in quo multa scripsi vtilia nā si mihi defe-ratur sacramentū in litē iurabo de vtilitate mea singulari: idē si habeo fundū in cōfinio aliorū fundorū meorū ꝛ in eo est fons ex quo irrigabā alios ꝛ sic est mihi maioris vtilitatis ꝙ esset alteri qꝛ nō haberet predia vicina ꝛ que irrigare nō posset hic etiā si iurarē in litē iurarē sup vtilitate singulari vt. ff. de le. ij. l. si cui fundus. Nō ob. ꝓ alle. l. penul. §. j. ne quis eū q in ius vocatus. ibi enī vult dicere ꝙ nō veniet solū interesse proba-tum per testes ſ3 quantū iurabitur. s. de vtilitate non de affe-ctione. Quidā volentes sustinere azo. ꝛ glo. dicunt ꝙ iuramē-tū in litē est de affectiōe nō qualibet ſ3 ꝓbabili ſ3 hoc nihil vi-det qꝛ probabili affectiōe res paternas ꝛ filios nostros dilig-mus ꝛ tamē nō fit cōdēnatio grauius vt. s. dixi vnū iurans in li-tē nō dꝫ iurare iuro me nolle carere re ꝓ tanto sed dꝫ iurare iu-ro ꝙ vtilitas mea est tāta vel ꝙ nō expediret mihi ea carere ꝓ tāto ꝛ sic dꝫ intelligi ti. de in litē iurā. ꝛ leges de hac materia tractātes. de hoc etiā dicet. j. prima diuisione ꝛ forte melius quo ad titulū de i litē iurā. Est ꝛ scda diuisio ꝙ quoddā inter esse est intra rē quoddā extra rē vt. ff. de actiōe empti. l. si steri lis. §. cū per venditorē vbi dicitur circa rē ꝛc. ergo supponit ꝙ sit aliud extra rē sicut scdm decretū interpositū ꝓsupponit ꝓmū vt. ff. de dā. infec. l. si finita. §. iul. ꝛ de isto interesse ꝙ ve niat etiā re nō tradita loquūtur leges. ff. de act. emp. l. iul. §. si qd suo. ꝛ. l. si qd verū. de eo ꝙ certo loco. l. in bone fidei ꝛ. l. iij. §. nūc de officio. cōmo. l. si vt certo in ꝓcipio ꝛ. s. de act. emp. l. cū venditorē si bene inspiciant ſ3 ꝙ sit istud interesse intrinse-cum ꝛ extrinsecū ſm Cy. hoc est intrare ꝓfundum pelagi: ꝛ de hoc notat in specu. de fruct. ꝛ interesse. §. fi. v. ꝛ scias qd quod-dam dānū ꝛ. v. se. Sꝫ dici potest ꝙ intereē circa rē est ꝙ ipsam rē comitat ꝛ sequit ꝛ cuiuslibet tū intercēt cui hec res debere tur vt patet in seruo herede instituto vendito extimato here ditatis ꝛ interesse qꝛ penes quēcunꝙ vadat hereditas ipsum sequit ꝛ dn̄o suo acqrit ꝛ id est circa rē. vt. ff. ad. l. acquiliā. l. in deneratius. §. j. de euic. l. vēditor bois. Iteresse est extra rem ꝙ rem nō comitatur nisi habito respectu ad certā personā vt promisisti mihi bladū certo tēpore qꝛ nō soluisti familia mea mortua est hoc nō cōtingisset nō habenti familiā vel debebaꝫ alicui sub pena que cōmissa est hoc non contingisset alteri q nō promisisset sub pena: vel vendidisti mihi aquam a predio tuo ad predium meū interest mea qꝛ ibi habebā pratum forte alterius nō sic interesset istud dicitur interesse extra rē qꝛ non comitatur rem penes quēcunꝙ vadat vt. ff. de in litem iuran. l. nūmis de furtis. l. inficiando. ꝛ de legatis. ij. si cui fundus. Jaco. de are. in hoc latius dicit ꝙ interesse aliud rei aliud ex re ꝛ aliud extra rem. Primū cōsistit in estimatione seu boni-tate rei debite de quo habet. ff. si certū petat. l. vinū de tritica ria. l. in hac ꝛ cōmo l. iij. §. in hac. ꝛ hoc cōsiderat ꝙti res plu-rimi valuit a tpe more vt dictis. ll. notat de alio. s. interesse ex re sumēdo late vt. ff. de incēdio rui. ꝛ nau. l. j. §. ex incēdio vt cō prehendat etiā ꝙ ꝓpter rē est vt fructus obuētiōes ꝛ similia vt. ff. si seruitus ven. l. loci. §. j. de hoc habet in cōtractibus bo nefidei. ff. de vsuris. l. cū quidā. §. ex locato. In stricti iurꝫ aut peto qd est vel fuit meū aut qd nō est nec fuit meū. Primo ca su veniūt ex tēpore more vt. l. iul. §. j. de rei vē. de scdo dic vt. ff. de vsu. l. videam⁹. de cōdi. ob cām. l. q se. §. fi. de cōdi. indeb. l. in debiti in ꝓn. ꝛ. l. in summa. §. ei q. Aut qd nec est nec fuit meū ꝛ tunc ex tpe litis cōtestate naturalis accessio. ciuilis autē nul lo modo. ff. de cōdi. indebi. l. j. ꝛ hoc puto verum licet Jaco. de are. dicat aut tradi est i obligatiōe ꝛ veniūt fruct⁹ sub iteresse ex tēpore more. vt. l. si fundus de verbo. obliga. aut dari ꝛ non veniūt vt. l. si filius eo. titu. §. fi. in glo. nisi ex tpe litis cōtest. vt ff. de vsuris. l. videamus. ꝛ. ff. si certū petat. l. cū fundus. ꝛ hec est subdiuisio mēbri qn̄ nec est nec fuit meū. Aut est interesse extra rem prima glo. huius legis dicit qꝛ aut agit quia nō tra dit ꝛ tunc venit circa rem non extra aut quia male traditur ꝛ tunc etiam extra rem vt dicta. l. si sterilis. §. cum per venditorē ꝛ. l. iul. in principio ꝛ. §. j. ꝛ. l. idēꝙ de act. emp. hanc reprobat Pe. per. l. ij. §. fi. de eo ꝙ certo loco ꝛ per. l. inficiando. §. j. ff. de furtis. ꝛ ideo ipse dicit aut agit quia factū est qd fieri non de-buit ꝛ tunc venit interesse circa rem ꝛ extra rem vt si aliquis expulit me de possessione mea vel surripuit mihi seruū vel rē vel pecuniā meā ita ꝙ nō potui soluere sed incidi in penā hic venit intrinsecū ꝛ extrinsecū iteresse vt. ff. de vi ꝛ vi ar. l. inter dicto de furtis. l. inficiādo. §. j. ꝛ de i litē iurā. l. nūmis. aut agi tur qꝛ non est factū qd fieri debuit ꝛ tunc nō habetur ratio ex-trinseci sed intrinseci tantum ꝛ sic intelligitur. d. l. si sterilis. §. cum per venditorē de act. emp. ꝛ de euic. l. venditor hominis. ratio diuersitatis est ſm eum qꝛ grauius est facere ꝙ nō face-re vt. ff. de in iur. l. iniuriarū. §. si quis de bonoribus. Sed con

tra predicta videt casus. l. in cōtrariū. nā dictū est ſm eum ꝙ vbi pena promissa est interesse extra rē non venit cū agitur qꝛ non est factum qd fieri debet sed. l. dicit cōtrarium. ff. de verb. obli. l. liber homo. §. fi. vbi agitur ad interesse qꝛ penam ꝓmi-si ꝛ sic intelligit ibi glo. Sed Pe. respōdet ꝙ ille nō est verus intellectus illius. §. sed vult dicere ꝙ quilibet habet potesta-tem stipulandi sibi sed alteri nō nisi sua intersit vt in. §. alteri vnde si promisisti mihi dare aut titio quatenus mihi stipulor agam certi cōditione quatenus cū titio agam incerti ex eo ꝙ mea interest potius dare titio ꝛ sic intelligitur ibi nō ꝙ pena veniat in interesse sed qꝛ agere possum ex quo interest qꝛ al's esset inutilis stipulatio vt. §. alteri. ꝛ ita dicit Pe. glo. non be-ne intelligere. §. illuꝫ. Jaco. de are. distinguit aut tractamus de interesse singulari qd prestat ex singulari affectiōe vt quā do iuratur in litē ꝛ hoc est circa rē tantū ꝛ nō excedit duplum cum in eo iudex taxare habeat ſm hanc. l. ꝛ hoc habet locum in omnibus in quibus iuratur in litē siue bone fidei siue arbi-trarijs siue stricti iuris ꝛ sic intelligitur. ff. mā. l. cū seruus de actio. emp. l. j. ne qs eū q in ius voca. l. si ꝑ aliū. §. j. vel dic cir-ca hoc vt dixi. s. v. ꝛ. ſm gl. ꝛ. j. v. affectio ꝛ vbi tractat qd sit in teresse singulare ver. Itē in singularitate rōne affectiōis. Si autē non iuretur in litē tunc aut petitur interesse in casib⁹ in certis ꝛ venit omē interesse siue circa rē siue extra vt hac. l. §. in alijs. aut petitur in casibus certis ꝛ tunc aut qꝛ nō est factū qd fieri debuit ꝛ tunc venit solū interesse circa rem tantum vt §. si per venditorē nō ob. l. inficiando cū si. qꝛ loquitur in male fic. in quibus interesse venit indistincte. Si vero agat qꝛ fa-ctū est qd fieri non debuit tūc venit interesse intrinsecū ꝛ extrin secum tam ratione lucri ꝙ dāni siue in certis siue in incertis in delictis siue in cōtractibus. In delictis probatur per. l. in-de neracius. §. j. ad. l. aquil. ꝛ de furtis. l. inficiando. §. j. In cō tractibus per. l. iul. §. j. ꝛ. §. Item qui de act. emp. in quasi con tractibus in. l. si heres. de le. j. instituta de verb. obli. §. fi. Ja-co. de beluiso hic videtur tenere ꝙ etiā vbi agitur ad intereē qꝛ nō fit qd debetur puta qꝛ nō tradit ꝙ tradi debet ꝙ veniat interesse extra rē ꝑ. ll. s. allegatas ad hoc in ꝓn. huius scde di-uisionis vnde in hoc ipse sic dicit aut cōtractus fit simpliciter ꝛ in cōtrahendo nō habet respectus ad aliquid aliud ꝛ tūc ve nit solū interesse circa rem et nō extra rem ꝛ ita intelligit dictā l. si sterilis. §. cū ꝑ venditorē de act. emp. nisi aliqd accesserit vt dicto. §. si quid seruo in. l. iul. de act. emp. ꝛ dicta. l. si qs seruuꝫ eo. titu. nisi plus intersit vt dicta. l. nūmis de in litē iurā. S vero in cōtrahendo habetur respectus ad aliquid aliud ꝛ hoc constat tacite vel expresse tunc venit interesse extra rē vt ꝓbāt iura predicta ꝛ ideo ipse tenet ꝙ si est frumentū certo tpe mi-hi tradendū pro alenda familia mea vel negociando ꝛ nō tra datur venit interesse extra rē ꝛ sic intelligit dictū. §. si per ven ditorē. ꝛ ad hoc dicta. l. liber homo. §. fi. de ver. obli. ꝛ maxime hoc verū ē ſm opi. gl. q̄ dicit interesse venire ex lucro re nō tra dita per hanc. l. nā fortius debet venire interesse qd est extra rem ex dāno qꝛ non est par ratio lucri et dāni vt. s. de iure de-libe. l. fi. §. licētia nā qn̄cunꝙ interesse venit ex lucro forti⁹ ve nire debet ex dāno vt dicta. l. iij. §. ꝓ in fine. ff. de eo ꝙ certo lo co an hoc tū sit verū ꝙ glo. dicit. s. interesse hodie semp veni-re ex lucro statim clarius. j. dicā. Est enī tertia diuisio ꝙ quod dam interesse cōsistit in lucro quoddā in dāno. Dānū est di-minutio ꝓmonij vt. ff. de dā. infe. l. ij. Lucrū aūt est acqsitio seu augmentatio glo. dicit ꝙ iure digestorū regulariter non considerabat interesse ex lucro. fallit in casibus hic notatis in vltima glo. ꝛ dicto. §. cū per venditorē ꝛ hoc idē tenet Rofre. de conditione furtiua ver. Itē in eo ꝙ interesse petitur vbi ēt numerat aliquos casus ꝛ speculator in speculo. §. cōe. v. sunt aūt certi casus hodie per hāc. l. regulariter venit Ja. de ra. ꝛ de bel. ꝛ aliqui moderni hoc nō approbant nec hec lex h̄ dicit ſm eos. Nā vēr. iste ꝛ hoc nō solū copulat ꝛ repetit preceden-tia vt augeat vt. ff. de le. iij. l. ea tū. ꝛ de fundo instructo. l. seie. §. gaio. ꝛ pronomē hoc facit demonstrationē ꝛ relationem ad precedētia igitur videt esse repetitū qd dictū est. s. §. ꝙ inter-esse singulare nō excedat duplū sed vsꝙ ad duplū veniat ex lucro sicut ex dāno. Itē hic in fine dꝛ ꝛ in eo veteres statuerūt ex quo apparet ꝙ sub hoc nihil noui statuit sed cōfirmat. ll. veteres in eo ꝙ dicitur interesse dicebant licet glo. subaudiat statuerunt. s. in specialibus casibus. Sed certe ista ratio non mouisset imperatorē quia veteres in certis casibus statue-runt ideo nos in omnibus statuimus maxime quia lex ista est inducta ad restringēdum cōdemnationē super interesse vt pa tet in ꝓncipio. l. ergo nō est verisimile ꝙ voluerit ampliare vl tra leges veteres qꝛ qd statuit ad restringēdum nō debet am-pliare vt. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. cum tale. §. fina. ꝛ de lega. j. l. le

gata inutiliter ꝛ de admi.leg.l.legata inutiliter ꝛ qꝛ talia sunt subiecta qualia predicta demõstrãt.vt.ff.de leg.j.l. talis scriptura in fine ꝛ finis.l.declaratur ꝑ principiũ vt.ff.de iure ꝛ facti ignorãtia.l.regula.§.penul.ꝛ qꝛ verba hic nõ sunt apta ad correctionẽ veterꝫ legũ que etiã correctio est vitãda vñ ꝭm ꝑdictos regulariter nõ venit lucrũ in interesse.Pe.vero sentit ꝙ regulariter habeatur ratio lucri sicut ꝛ dãni.fallit vbi lucruz esset cũ alterius iniuria vel iactura.tũc eñ non venit vt.ff.de furtis.l.si is cui.§.fi.ꝛ.l.si quis vxo.§.penul.ꝛ ibi notaꝛ ex quibus cau.maio.l.deniqꝫ.fallit vbi lucrũ esset fortuitum vt.§.si per venditorem ꝛ de periculo ꝛ cõmo.rei ven.l.fi.nam omnis potentia non deducitur ad actũ nec probat hoc esse ꝛc.habetꝛ ergo ratio lucri indistincte ꝭm eum sed ratio damni non indistincte sed distinguitꝛ vtrũ agatur qꝛ fecit qđ fieri nõ debuit et tunc venit omne dãnum aut qꝛ non fit qđ fieri debuit ꝛ tũc nõ venit dãnũ extra rẽ vt.s.dixi. Sed magis videretꝛ cõtrariũ.s. habendã rationem dãni ꝙ̃ lucri qꝛ nõ est par eadeꝗꝫ ratio ꝛc. sed ratio est ꝭm Pe.qꝛ in lucro non iniquo nõ factum tuum est causa amissionis lucri mei ꝛ ideo cũ sit culpa tua indistincte teneris sed in dãno non sic quia non factũ tuũ.s.non tradere non ordinatur ad hoc ꝙ fortuite accidit: ꝛ ideo ad hoc non teneris arg.dicte.l. de iniuꝛ.l.iniuriarũ.§.si quis de bonoribus.ꝛ ad hoc bene facit.l.qui liberis.§.hec verba de vul.ꝛ pupil.substitu.ꝛ de lega.prestan. contra tabulꝛ.bono pos.l.ij.§. j. Sed hoc nõ videtur verũ quia factũ ꝛ nõ factũ non ordinãtur ad interesse causatiue sed cõsecutiue. Cy. tenet ꝙ regulariter veniat lucrũ in interesse non per hanc.l.sed etiam per leges veteres nec est verũ ꝙ in veteribus legibus essent casus speciales in glo.numerati.quia ratio aliqua specialitatis in casibus illis reddi non potest vnde dicit ꝙ regulariter etiam iure veteri veniebat lucrum non fortuitum ꝛ qđ percipi poterat sine alterius iactura nisi quando per nõ factũ qđ fieri debuit vel per factũ qđ fieri non debuit cessaret lucrũ ordinatũ ꝛ iam radicatũ etiam presumptiue ar.s.ar.tute.l.si defunctꝰ ꝛ de le.ij.l.patronus in prin.tunc enim casuale ꝛ fortuitũ lucrũ veniret vt patet in casibus specialibus hic in gl.notatis.ꝛ ad hoc bene facit glo.que est de iure fi.l. in fraudem scđo responso.ꝛ qđ interesse veniat ex lucro bene facit.ff.de sepul.viola.l. ij.§.qui sepulcri. Alij dicũt aut petitur interesse propter factũ aut propter non factũ primo casu aut factũ fuit licitum et tunc non potest peti lucrum vt.ff.de dam. infecto.l. proculus de iniuꝛ.l.iniuriarum.aut fuit illicitum ꝛ tũc refert aut illud interesse non potest haberi sine alterius iactura tunc non venit vt dicta.l.si is cui.§.fi.ꝛ.d.l.deniqꝫ.aut potest percipi sine alterius iniuria ꝛ tunc totum petitur vt dicta.l.inde neracius §.j.de conditione furtiua.l.ij.Secundo casu quando petitur interesse propter nõ factũ tunc habetur ratio lucri intrinseci vt.d.§.si per venditorem ꝛ vsqꝫ ad duplum tantum vt hac.l. aut petitur ex contractu stricti iuris ꝛ tunc aut cadit in speciẽ arbitrarie actionis ratione loci ꝛ habetur ratio lucri vt.d.l. ij.§.nunc ꝛ de officio.de eo ꝙ certo loco.aut non cadit in talẽ speciem ꝛ tunc nõ vt.ff.de prescrip. verbis.l.titius.ꝛ de verb. obli.l.si fundum.Dñs autem Jaco.de beluiso distinguit aut in contrahendo obliga.habetur respectus ad lucrũ futurũ et constat vel quia creditor hoc expressit in contrahendo vel propter locum appositum solutioni vel propter officium gestoris vel alio modo aut non habetur respectus ad lucrum futurum.Primo casu semper venit interesse ex lucro ꝛ sic potest hic intelligi ꝛ dicta.l.ij.§.fi.de eo ꝙ certo loco ꝛ.l.in bone fidei.ꝛ.s.arbi.tute.l.quicquid.Secundo casu aut petitur lucrũ cum alterius iactura ꝛ non venit vt dicta.l.si is cui.§.fi.ꝛ.l.deniqꝫ.Aut petitur lucrũ ab eo qui tenetur ex contractu in quo de eius natura venit tñ dãnum vt in causa dãni infecti ꝛ tũc interesse nõ venit ex lucro vt.d.l.proculus de damno infecto. Aut petitur lucrũ ab actore qđ ipse poterat lucrari ꝛ permisit aliũ lucrari ꝛ tunc non venit vt.ff.de dona.inter virũ ꝛ vxorem.l.si sponsus.§.cõcessa.ꝛ.§.si maritus heres.ꝛ.§.sequen. Aut petitur lucrum ab aliquo ex eo ꝙ non acquisiuit qđ potuit ꝛ tunc non venit vt.ff.que in fraudem credito.l. qui autẽ in principio ꝛ si quid in fraudem patro.l.j.§.vtrum.Aut petitur lucrum ab eo qui fecit actorem amittere lucrum nondum legitime acquisitum ꝛ dic ꝙ si actor percipiebat illud lucrum sine obligatione ꝛ ex loco rei tunc regulariter nõ venit hoc lucrum vt.ff.de aqua.plu.arcen.l.j.§.si tibi.ꝛ.§. deniqꝫ.ꝛ dic vt plene notatur per Dy.dicta.l.proculus de dam.infect. Aut petitur lucrum ab aliquo ex eo quia obligatus est ex contractu ꝛ propter moram solam ꝛ tunc venit lucrum extra rem ꝙ actor potuit facere negociando vt.ff.de periculo ꝛ cõmo. rei vendi.l.fi.ꝛ dicta.l.si sterilis.§.si per venditorem. Aut petitur ab eo qui obligatus est ex quasi contractu equitate suadẽte ꝛ non principaliter propter suũ dolum culpam vel morã ꝛ tũc nõ vult vt.ff.ad.l.rho.de iac.l.ij.§.portio.Aut petitur ab eo qui est obligatus ex delicto ꝛ tunc venit vt.ff.ad.l.aquil.l. si seruum meum.ꝛ.l.inde neracius.§.j.institu.ad.l.aquil.§.illud ꝛ de condi.furtiua.l.ij. Aut petitur qꝛ accessit rei principali in obligatione deducte ꝛ venit lucrum vt.ff.de euic.l.venditor ꝛ de act.emp.l.iul.§.si quid seruo ꝛ.l.si quis seruũ.Aut nõ qꝛ accessit rei sed tanꝙ̃ accessio vt est vsura ꝛ fructus ꝛ tũc venit in suis casibus vt institu.de act.§ in bone fidei ꝛ.s.dixi ꝛ.ff.de vsuris.l.cum quidã.§.ex locato.ꝛ.l.videamꝰ.Aut petitur lucrum ꝙ actor cepit acquirere ex contractu sed facto rei qui cũ eo cõtraxit amisit ꝛ tunc etiam venit vt.ff.locati.l.si in lege.§.colonꝰ.ꝛ.l.si fundus. Aut petitur ab eo q pro alio se obtulit ꝛ de rato promisit ꝛ venit vt.ff.rem ra.ha.l.si cõmissa.Aut ab eo a quo ipsum lucrũ relictuz fuit ꝛ actor amisit in seruitio reipublice ꝛ venit vt.ff.ex qui.cau.ma.l.si quis titio ꝛ l.si quis stipulatus.in alijs autẽ casibus interesse nõ venit regulariter ex lucro per.l.istam nisi in predictis casibus specialibus ꝛ in hoc solum innouat lex ista ꝙ interesse cõuenit ex lucro duplum non excedat ꝭm Ja.predictum. Dñs ni.dicit ꝙ circa lucrum hec.l. nihil innouat sed ꝭm ꝙ per veteres.ll.veniebat lucrum ita ꝛ hodie nisi qꝛ limitatũ est vt nõ excedat duplum. Dic ergo aut agitur de interesse cõmuni ꝛ tunc nullum lucrũ venit sed solũ dãnum vt.d.l.si sterilis.§.cũ per venditorem ꝛ dicã.j.vbi tractabo de interesse cõmuni. Si autẽ agitur de interesse singulari aut agitur de lucro delato siue debito et perdito ꝛ illud tenet quasi naturã damni qꝛ erat quodãmodo iam quesitum sicut hereditas vel legatũ seruo mihi debito delata vel lucrũ qđ ꝑcipiebatur de re cõducta qꝛ fructus rei cõducte pro.x.valebũt.xx.vel cũ pupillo relictũ erat sub cõditione quã tutor negligit implere vel per seruũ mihi debitum aliquid quesitum fuisset ꝙ nõ est qꝛ nõ est mihi traditus vt.ff.de act.emp.l.si ea res scđo respõso ꝛ.l.si qs seruũ.ꝛ in alijs casibus loquũtur.ll.de hac materia notate sup dicto.§.cũ per venditorem ꝛ hic in glo.que incipit.s.spãlibus ꝛ dicta.l.patronꝰ de le.ij.Si aũt nondũ est delatũ vel debitũ lucrũ de quo agitꝛ sed forte potuisset ꝓcurari ex negociatiõe vel ex qualitate personeꝛ hoc ex aliqua verisimilitudine colligitꝛ tunc etiam non venit nec cõputatꝛ in interesse vt.ff.de furtis.l.si is qui.§.fi.ꝛ.l. fi.de periculo ꝛ cõmodo rei vẽ.fallit.ff.de eo ꝙ certo.l.ij.§.alias ij.§.fi.Sed ibi speciale ꝓpter naturã illius actiõis q̃ ꝛ multa alia habet specialia.Itẽ fallit in fructibus ꝑcipiendis in casibus in quibus habetur eorꝫ rõ ꝭm id qđ no.ff.de rei vẽ.l.ex diuerso in pñ.ꝛ dixi.s.de rei ven.l.certũ.ꝛ rõ est qꝛ istud lucrum est quodãmõ dãnũ qꝛ ex corpore rei exire debuit et iõ cõtinetꝛ in cã rei vt dicã.j.in tractatu de cã.Alie aũt leges q̃ ad hoc allegantur ad propositũ nõ accedũt qꝛ nõ tractãt de cõsideratione lucri in interesse vt in qualibet earꝫ patet.Ni.de hoc per Inno.dicto.c.sacro de snia excõmunicatiõis in glo.magna v. sunt ꝛ certi casus vbi habetur rõ lucri. Itez q̃ro q sunt casus cõtinentes certam quãtitatẽ ꝛ q incertã hoc ꝭm Jaco.de ra.et Cy.obscurissime tradidit hec lex ꝛ tñ ex his depẽdet effectꝰ huius.l.Dicũt quidã ꝙ certi dicuntꝛ ꝯtus nominati incerti innominati ꝫ hoc nihil est qꝛ ꝯtus innominatus põt cõtinere certã ꝗ̃titatẽ vel naturã vt do tibi sic vt des mihi pãphilũ Alij dicũt certũ ꝛ incertũ dici sicut dicitur certũ petatur.l.certum.Sed nec istud est verũ qꝛ hic ꝯ venditio est contractꝰ certus ꝛ tamen non est certus illa certitudine de qua loquitur l.certum.Nam si vendis mihi equum equus non est in obligatione sed equũ tradi licet aliqui aliter credãt sed est lex expressa.ff.de vsu.l.si stipulatus.Alij dicũt ꝛ in hoc resident glo. ꝙ hic nõ sumitur certũ sicut in.d.l.certũ.Nã si ꝓmitto hoiem in genere nõ est certũ illa certitudine de qua loqtur illa.l.certũ ꝛ tractatus ille si certũ petatꝛ.sed tñ est certũ quo ad.l.istã q̃ loquitur de continentibus certũ quantitate vel natura sed homo est quid certũ natura nã certa specie cõtinetur vt.ff.de verbo.obli.l.inter stipulantẽ.§.sacram.Itẽ vinũ ꝛ oleũ est qđ certuz quãtitate vñ nõ sumitꝛ hic certũ sicut ibi. Incertum aũt dicit glo.est factũ ꝛ obligatiões facti vt.ff.de ver.obli.l.vbi aũt nõ apparet.§.q id ꝙ in faciẽdo.obligatio aũt rẽ dari est certa sed qđ diceret glo.de seruitutibꝰ vrbanorꝫ vel rusticorũ ꝑdiorum vtrũ essent certe vel incerte. Ja.de are.reprobat gl.sicut opi.superiorẽ ꝑ eadẽm rõnẽ.nã hic appellatꝛ venditio certus cõtractus ꝛ tamen venditio est obligatio faciendi vt dictã.l.si stipulatus de vsuris ꝛ de ver.obli.l.stipulatiões nõ diuidunꝛ ꝛ sic diceretur incerta ꝭm glo.ipse etiã Jaco.reprobat rõnem glo.quare in certis nõ excedit duplũ in incertis petitꝛ totũ dicit enim glo.ꝙ rõ est qꝛ facilius est facere quã dare. multi eñ seruirent

seruirent libentius de seipsis quã de suo vt.ff.de operis liber.
l.he enim ope in fine.⁊ ibi no.in glo.dicit em̃ ipse Jaco.qd̃ ista
ratio nulla est nisi in auaris.Nã facere grauius est quã dare
sed forte voluit glo.dicere qꝛ non semper habet quis ad dan-
dum sed facere pot̃ cuꝫ ꝑsona sua.ideo dicit facilius est facere
quã dare sed secũdũ veritatẽ simpliciter facilius est dare quã
facere.Nã ꝑsonalia quãtũcũqꝫ leuia reputant̃ grauiora ꝙ̃ rea
lia vt.ff.de penis.l.in seruoꝝ.⁊.s.de sacrosan.eccle.l.sancimus
⁊ dicit Cy.ꝙ cũ dñs Fran.accur.iret ad regem anglie ⁊ lege-
ret vltra montes legem istam ⁊ prefatus dominus Ja.fecisset
eidẽ predictas oppositiões non potuit ipse dñs Fran.defen-
dere glo.dicens ipse Cyñ.ꝙ in mundo non erat dignioꝛ neqꝫ
subtilioꝛ ipso dño Jaco.pot̃ etiã reprobari rõ gl.qꝛ debere da
re vel facere ex cõuentione non pot̃ ascribi vt onus vel graua
mẽ vñ nõ dꝫ sequi eius recõpensatio.Preterea si dicamꝰ gra
uamen magis debere dici econuerso qꝛ cum prestatio interesse
succedat in locũ faciendi vel dandi quanto succedit in locum
grauioris ⁊ maioris tanto maius ⁊ grauius deberet posse extẽ
di.arg.ff.de alimẽtis ⁊ ciba.lega.l.cũ vnus.§.fi.ergo vbi est da
tio in obligatione qd̃ est grauius ẜm glo.magis debet interesse
posse extendi ꝙ̃ vbi factũ est in obligatione ꝙ est leuius.cuius
tñ contrariũ dicit hec lex etiã ẜm glo.qꝛ in certis sicut est dare
nõ potest excedere dupluꝫ in incertis sicut est factũ potest du
plum excedere.Jaco.etiã de are.reprobat glo.ipsam alijs ra-
tionibꝰ qꝛ vbi ꝙ̃titas est in obligatiõe nõ pot̃ haberi singl'are
interesse qꝛ nõ pot̃ haberi affectio magis ad vnum nũmum ꝙ̃
ad aliũ nec magis ad vnũ aliũ quã ad aliud eiusdẽ quãtitatis
⁊ qualitatis vt.ff.de in litem iur̃.l.nummis.Itẽ vbi exemplifi
cat glo.certũ natura vt homo vel equus in gñe ibi sil'r nõ pot̃
haberi rõ singularis interesse qꝛ debitoris est electio vñ non
pot̃ esse affectio ad id qd̃ ignorat̃ soluẽdũ.Nã ille qui soluit vr̃
debitus vt.ff.de leg.j.l.cũ incertus.⁊ ð leg.ij.l.meurꝰ.§.duobꝰ.
Itẽ qꝛ qñ homo debetur in genere stipulatio est incerta vt.ff.
de ver.ob.l.vbi autẽ non apparet in prin.⁊ notat̃.d.l.certũ.ff.
si cerum petatur.⁊ lex ista loquitur de certa obligatione.⁊ iõ
ipse Jaco.exponit que habẽt certã quãtitatẽ.i.certã speciem
modificatã hominis facto vt domus ⁊ fundus que cõstitũtur
destinatione patrisfa.vt.ff.de.leg.j.l.ꝙ in rerũ.⁊.l.si domus.⁊
j.cõia predi.l.si quis duas.§.j.vel certã naturã.i.certã specieꝫ
limitatã a natura vt equus ⁊ homo vt.d.l.inter stipulantẽ.§.
sacrã de ver.ob.¶Sed cõtra hãc expositonẽ videt̃ tex.qui se
refert ad cõtractus ⁊ qualitates vel casus contrahendi nõ ad
id qd̃ casualiter in obligatione deducitur qd̃ pater dũ indistin
cte dicit contractus venditionis locationis ⁊c.⁊ tñ possunt cõ-
tinere factũ ⁊ hoiem in genere sed posset substineri vt talis di-
catur cõtractus quale est id sup quo interponitur vt.l.stipula
tionũ.§.cõuentionales de ver.obliga.Unde sustinendo exem
pla glo.dici posset ꝙ in ipsis exẽplis venit singulare interesse
nõ rõne affectiõis sꝫ rõne vtilitatis vt dixi.s.vel rõne dãni ex
cessatiõe illati vt pene cõmisse qꝛ soluere nõ potuit illi cui sub
pena tenebat̃ vt.d.l.nũmis.Itẽ ⁊ rõne lucri parati nõ iniqui
ꝑditi vt.s.dictũ est ⁊ hãc responsionẽ ipse idem Jaco.ponit in
summa quã hic fecit de hac materia in sua distinctione.Pre-
dictus aũt Ja.de ra.dicit glo.posse sustineri sic casus ꝯtinens
factũ appellatur casus incertus ⁊ qd̃ opponit̃ de venditiõe ꝙ
cõtinet factũ.s.rem tradi.⁊ tñ hic ponit̃ inter certos casus siue
cõtractus dicit ꝙ fallit ibi qꝛ licet obligatio cõpetat ad factuꝫ
tamen certa reputat̃ ꝓpter taxationẽ certi precij.Non tñ stat
in hac sñia.immo ipse intelligit litterã istã ꝙ quidã sunt casus
in quibus statim petitur estimatio quia possunt recipere esti-
mationem ⁊ illi sunt certi vt casus qui cõtinẽt rẽ in qua potest
cadere estimatio cõis sicut est obligatio dandi vt si promisisti
mihi codicẽ scribere vel domũ edificare nõ facis volo agere ad
interesse hic potest cadere cõis estimatio.⁊ hi sunt casus certi ĩ
quibus interesse singulare nõ pot̃ excedere duplũ cõis estima
tionis.Alij sunt casus q cõtinẽt res in quibꝰ nõ cadit cõis esti
matio vt promisisti mihi stichũ iudicio sisti vel ire ꝓ me romaꝫ
nã quidã sunt quoꝝ potius interest fieri quam non fieri vnde
in facto solũ cõsistit ⁊ his casibus potest interesse quãtũcunqꝫ
peti.Et rõ diuersitatis est qꝛ in casibus in quibꝰ nõ cadit esti-
matio cõmunis nõ potest statui duplum vel quadruplũ quia
vbi non est dare simplũ nec duplũ sed in casibus in quibus ca
dit communis estimatio est reperire simplũ ergo ⁊ duplũ ⁊ ista
fuit ratio quare in casibus incertis committitur subtilitati iu-
dicis taxatio interesse.nã si lex voluisset taxare necesse habuis
set taxare vsqꝫ ad duplum vel triplum vel dimidiam vel quo
tam partem quod esse non potest quia propter incertitudineꝫ
nesciri potest que sit quarta dupla vel quota in casibus auteꝫ
certis potest sciri ⁊ per consequens interesse per.l.taxari.ar.ff.
de reg.iur.l.quatenus.⁊ iste est intellectus predicti Jacobi de
ra.Pet.autem non hoc appprobat qꝛ lege nõ probat̃ ⁊ erube
scimus cum quid sine lege dicimus in aut̃.de trien.⁊ semis.§.
consideramus.¶Item non tenet sñia glo.quia ꝯfunditur ex
supradictis.Unde dicit ꝙ illi contractus cõtinẽt certã quãti-
tatem vel naturam qui habent mutuam recompensationeꝫ.i.
in quibus vltro citroqꝫ oritur obligatio vt venditionis locatio
nis ⁊ similes.Incerti sunt qui mutuam recompensationẽ non
continent ⁊ sic non continent certam quãtitatem sibi correspõ
dentem vt ꝯtractus stipulatiõis ⁊ similes qui nõ sunt proprie
contractus siue consistant in dando siue in faciendo qꝛ contra
ctus ⁊c.vt.ff.de verbo.signi.l.labeo.⁊ hoc probat hec littera q̃
dicit in alijs ⁊c.⁊ non repetit contractibus ꝙ premisit sed vo-
cat eos casus quia non sunt proprie contractus hoc etiam pro
bat ratione quia in cõtractibus qui non sunt obligatorij hinc
inde voluerunt iura seruari equalitatem sed in obligatorijs vl
tro citroqꝫ sic ⁊ ideo in his que habent mutuã recompensatio
nem non licet contrahentibus rescindere cõtractum nisi sit de
ceptio vltra dimidiã iusti precij vt.s.de rescin.venditione.l.ij.
ergo econtra si decipis me non debeo posse agere nisi vsqꝫ ad
duplum hinc est quod quãtũcũqꝫ preciosa res vendat̃ ꝙ tene
tur venditor vltra duplã cauere vt.ff.de euic.l.emptori.⁊ ideo
hec lex in talibus coartauit interesse vsqꝫ ad duplũ ⁊ ista est le
ctura Pe.Cy.tamen dicit ꝙ hec lectura amare tractat casus
liberales scꝫ donatiõis ⁊ contra.l.ff.de edil'.edicto.l.ad res do
natas.dñs Nico.de matarellis cuius opi.hic Cy.nimis succin
te tractat ⁊ in hoc sic dicit ꝙ licet ĩ iure nostro certũ dicat̃ mul
tis modis ꝙ̃tum tamen ad presens potest dici certum respe-
ctu actionis ⁊ obligationis.⁊ de tali certitudine loquitur.l.cer
tum.ff.si certum petatur.⁊.l.certi condictio cũ similibus.Alio
modo dicitur certũ respectu confessionis ⁊ sententie ꝙ̃tum ad
hoc vt faciat sñiam ⁊ cõfessionẽ certã ⁊ de tali certitudine loq
tur.s.tit.proximo.l.ij.⁊ penul.⁊ fi.institu.de act̃.§.curare ⁊ de
confes.l.certũ.⁊ de tali certitudine loquitur hec lex qd̃ pꝫ licet
ex natura tractatus in quo sumus.s.de sententijs ⁊ ex cõtinua
tione huiꝰ tituli ad ꝑcedẽtẽ ꝙ̃tũ ad sñiam dꝛ certũ qñ illud qd̃
ðductũ ẽ ĩ obligatiõe si tale q̃le ẽ ĩ obligatiõe deducat̃ in sñiam
non vitiat ipsam sententiam rõne incertitudinis siue sit factũ
siue debitum in genere vel alternatiue:vt.d.l.ij.nota.⁊ hoc vo
luit dicere littera huius.l.cuꝫ dicit vel natura qñ autem dicit
quãtitatẽ loquit̃ de certitudĩe obligatiõis.q.d.siue certitudĩe
obligatiõis siue certitudine sñie sup obligatiõe ferẽde ⁊ sic om
nẽ certitudinẽ cõprehẽdat.Interesse autem nullo modo dicit̃
certum ante sententiam ⁊ ideo in eo aliud statui.Ista autẽ cer
certitudo est quasi in oĩbus cõtractibus quasi autẽ ideo dico
quia in aliquibus cõtractibus ipsum interesse est in obligatio
ne vt si in ipsa promissione promittatur vt.ff.de arbit̃.l.nõ au-
tem interest vnde dicit ꝙ incerti sunt illi in quibꝰ interesse pe-
titur iure actionis quasi principaliter debitum quod est quan
do est in obligatiõe sicut in omnibus malefi.vt.ff.de condi.fur
tiua.l.iij.⁊ ad.l.aquil.l.inde neratius.§.j.⁊ in omnibus casibus
in quibus quis tenetur propter dolum vel vitium in cõtrahẽ
do cõmissum.ff.de act̃.emp.l.iul.§.j.⁊.§.item qui furẽ.¶Itẽ
in illis in quibus licet quis primo obligetur ad aliquid aliud
peti tamen potest solum ⁊ interesse est in obligatiõe vt in socio
renunciãte dolose vel intẽpestiue societati vt.ff.pro socio.l.ve
rum.§.fi.⁊.l.actione.§.itẽ si in societate ⁊ in mãdato vt.ff.man
dati.l.si mãdauero.§.fi.⁊.l.inter causas.§.qui mãdatum.⁊ est
ratio quia in istis ⁊ similibus a principio ipsum interesse est in
obligatione sub ꝯditione si illud qd̃ fieri debebat factũ nõ fue
rit sicut ⁊ cũ promittis facere domũ ⁊ si nõ facis promittis cen
tũ.Nã tũc licet cõstructio domus sit in obligatiõe tñ si nõ fiat
transfertur obligatio in cẽtũ vt.ff.de act̃.⁊ obliga.l.obligatio-
num fere.§.fi.⁊ est simile.ff.ad legẽ fal.l.j.§.item si ita.⁊ qñ dies
lega.ce.l.si penũ.Certi aũt sunt illi casus in quibus non venit
interesse a principio iure actionis.¶Ratio autẽ diuersitatis
secũdũ eũ quia vbi interesse est in obligatiõe ab ipso principio
originaliter vere vel interpretatiue non assumit me tam respe
ctu alterius sed respectu suijpsius tantum ⁊ nihil aliud respici
tur nisi ipsum interesse ⁊ hac ratione dicuntur incerti.⁊ ideo
dicit reuera resecando machinationes ⁊ immodicas peruer-
siones.Quod vbi non est in obligatione in principio venit in-
teresse in condẽnatione alterius occasiõe et ideo interesse hoc
casu sumit metam ⁊ moderationem respectu originalis obliga
tionis vt eius duplum non excedat.hec tamen opinio non ap-
probatur per Cynum.Et dicit eam defendi non posse propter
multa que possent opponi ⁊ quia multe leges corrigerentur
per istam lecturam.sed ipse.d.Nico.eam defendit ⁊ respondit
multis obiectionibus.Et primo ad illud quod obijci posset in

furto vbi est in obligatione rei restitutio ⁊ in interdicto quod vi aut clam destructio operis vt.ff.de conditione furtiua.l.in re furtiua ⁊ qđ vi aut clam.l.j.in princip.⁊ ita eius respectu deberet terminari interesse sed respondet ꝙ ibi interesse non est in obligatione ex postfacto q: res non restituatur vel opus nō destruatur immo a principio eo quod res fuit subtracta vt.ff. de furtis.l.si quid fur.§.fi.⁊ ex eo quod opus fuit factuꝫ vi vel clam.vt.ff.quod vi aut clam.l.semper.§.hoc interdictū licet ēt veniat operis destructio ⁊ rei restitutio ꝙ interesse post furtū pōt crescere ⁊ nō decrescere vt.ff.de fur.l.in furti.§.j.nec ob.e. l.i furti.in prin.q: dꝫ intelligi secūdū secūdā expositionē lꝫ gl. approbet primam. Nec ob.quod videatur absurdum ꝙ in maleficijs veniat integrum interesse. Interesse autem in contractibus non excedit duplum cum in contractibus veniat interesse ex eo quod non seruat quod tenetur tam de dolo commisso in contractu quā extra.vt.ff.de act.⁊ obliga.l.ex contractibus.⁊ sic propter fidem eius non seruatam patior damnum si non restituatur interesse in totum cum possit esse longe magis pena in quā incidi. ¶ Item ob.ff.de act.emp.l.iul.§.j.⁊.§.iteꝫ qui furem cum similibus. Sed ipse respondet ꝙ oēs p̄dicte leges trahūtur ad istam ⁊ determinatur per eam aut per regulam quando interesse est in obligatiōe vt predictis casib⁹ quibus male traditur aut per aliam quando est tantum in cōdēnatione ⁊ aliud est in obligatione principaliter ꝙ nō adimpletur vt.d.l.nummis.⁊ de act.empt.l.si quis seruum cum simili. ⁊ propter earum determinationem ⁊ correctionem dicit factam hanc.l.ne in infinitū excedat vt hac.l.dicit. Et qđ quis in plus teneatur ob maleficium q̄ ob fidem in contractu ruptā nō est absurdum q: in contractibus potest sibi prouidere cū quo cōtrahat.vt.ff.de regu.iur.l.qui cum alio.non sic in delictis. Itē istud interesse singulare inquātum excedit cōe est pena respectu soluentis licet nō respectu petentis ⁊ ideo restringendū ne propter suam impossibilitatem cadat vt si propter tignum vitiosuꝫ ꝙ valebat sol.decē petat estimatitionem edificij qđ corruit quod valebat centū ⁊ sic de alijs.nam talem penam coartat lex etiam in tempore nam in interdicto vnde vi de eo quod peruenit tenetur violentus perpetuo.de eo autem quod non peruenit vsq: ad annum.ff.de vi ⁊ vi arma.l.j.in princi.⁊ idem in act.quod metus causa que ex contractu descendit ⁊ de dolo vt.ff.de dolo.l.fi.⁊ quod metus causa.l.si per vim.⁊ estimatio affectionis recipit limitat.a iudice vt.ff.de in litem iur.l.videamus.§.penulti. ¶ Non mirū ergo si hec lex interesse quod pena est respectu soluentis limitauit in fauorē actoris ne propter infinitatem cadat ⁊ rei ne nimium grauetur. Sic ergo limitat ne interesse excedat duplum rei que est in obligatione quo ad personalē actionē vel in petitione quo ad realē intelligendo rem cū accessionibus naturalibus ⁊ quasi que peruenerunt ad cōuētū. Scđo aūt casu quando interesse est principaliter in obligatione vere vel interpretatiue tunc tā in reali quā in personali cū semper personā afficiat licet q̄nq: in condēnatione deducatur vt.ff.de re.ven.l.qui restituere ⁊ si serui.vē.l. loci corpus.§.si cum fundus.quo casu locū hꝫ prima regula limitauit ꝙ reuera inducitur ⁊c.⁊ verba illa non ex quibusdam machinationibus ⁊c.hoc voluerunt dicere.s.qđ interesse consideretur secundum veritatem vt si vellet dicere per subtractionē instrumenti interesse sua q̄tū in eo cōtinebat q: non hꝫ aliquas probationes hoc esse non debet vt.ff.de furtis.l.quidaꝫ tabularum vel interesse equi occisi act.l.aquilie q: non potuit ire ad locum vbi esse debebat sub pena corā arbitro cū iam arbiter mortuus esset quod esse non debet vt.ff.de arbitrijs.l.si arbiter kalendis.⁊ qđ dicit ex immodicis peruersionibus vt si vellet interesse ex interesse petere vel vsuras de vsuris vel qđ per hoc non potuit superesse nego.suis ⁊ similia q̄ deducerent interesse ad infinitum ⁊ iste fuit intellectus dñi Mi. Quid dicemus Cy.dicit ex predictis sibi nō decrescere dubiū sed accrescere ex quo dicit quod si esset iudex medius qđ sequeret opi. glo.vt illud dicatur incertū vbi in obligatione est factū meruꝫ ⁊ simplex. Non obstat qđ in venditione versat factuꝫ circa traditionē q: illud est factū mixtū qđ vnico actu ⁊ momēto explicat per dationē rei sed factū merū habet successiuū effectū nec semper est vniforme cū etiā opera eiusdē hominis nō semp sit vniformis vt.ff.de condi.indebi.l.si non sortem.§.libertus.⁊ iđ in mero facto venit totū interesse q: plus dānificat vel amittit actor ⁊ cōmode nō potest simplari vel duplari ⁊ i hoc stat Cy. mē doctorū opiniōes subtiles sunt ⁊ ex eis in ista materia multe vtilitates colligi possunt. Sed q: vt.s.dixi gl.cōiter ⁊ doctores oēs tenēt ꝙ vnicū sit iteresse ⁊.s.singulare ⁊ de eo loquit.l. ista ⁊ q: singulare interesse patentius apparet cum venit rōne affectionis vt in his in quibus defertur sacramentū de hoc vl detur ponere exemplū prima gl.⁊ de hoc singulari interesse satis no.in spe.d.titu.§.viso de cōi.sed q: etiā ex alijs causis pōt interesse mea singulariter ꝙ nō interfuisset alteri⁹ puta quia incidi in penā in quā alius nō incidisset q nō promisisset vt.ff. de in litem iuran.l.iij.in fi.vel q: accepi sub vsuris vel pignoribus de quibus casibus ⁊ similibus.l.habet respectū vt.ff.d eo qđ certo loco.l.ij.in fi.⁊.l.iij.de condi.causa data.l.si pecuniam §.fi.⁊ de rei ven.l.item si verberatū.§.fi.dubitat Mi.predictus An gl.intelligat tale interesse singulare vel cōe. Nā solutio cōtrariorū de.l.iul.de act.empt.⁊ similiū innuit qđ tale interesse dicat cōe. Alie glo.que dicūt qđ hec lex locū hꝫ in omnibus cōtractibus ⁊ delictis ⁊ in interdicio vñ vi ⁊ vti possidetis videntur innuere ꝙ sit singulare. Videndū est ergo qđ sit cōe ⁊ singulare cū nullū inueniat cui nō possit aliqua singularitas applicari nisi sit estimatio rei vel facti ⁊ qđ est in obligatiōe quia omne dānū emergēs vel lucrū cessans extra corpus rei habēt aliquā singularitatē q: illa accidentia non interuenissent communiter omnib⁹ vt in estimatione gregis propter pecudē morbosam traditā q: aut gregē nō habuisset aut forte in eo nō miscuisset ⁊ idē de tigno vitioso ⁊ similibus.⁊ si dicat interfuisset omniū cōiter qui fuissent in illo casu respondet ex quo non dicis indistīcte oīum designas aliquā singularitatē.credit ergo ipse Mi.ꝙ glo.intellexerit singulare interesse qñ talis singularitas respicit personā habita cōsideratiōe persone ad rē sine consideratione alterius casus vt in eo q hꝫ librū imaginatum vel q: res fuit maiorū suorū vt.s.de admi.tuto.l.lex que tutores vel ratione vicinitatis vt de leg.ij.l.si cui.vbi autem singularitas est respectu casus accidentis non habita consideratione psone ad rem sed ad causam vt in exemplis.s.positis de pecude ⁊ tigno vitioso tunc glo.intelligāt tale interesse cōe. Iteꝫ in singularitate ratiōe affectiōis vtrū affectio veniat in interesse ⁊ sic sit correctus ti.de in litē iurā.vt nō excedat hodie duplū vel non.j.dicetur ⁊ aliquid.s.tactū est nō eñ ideo interesse pluris est q: plus iuretur in liteꝫ. Sed contumacia litigatoris punitur vt.ff.de in litem iuran.l.si tutor.vnde glo.hoc nō intelligūt sed qđ estimetur dānum qđ habeo vere propter affectionē q: verum interesse vult.l.considerari vt patet hic dū dicit qđ reuera inducitur ⁊c.nā certū est ꝙ magis estimaret cōmuniter liber in eo qui habet notū q̄ in eo qui nō hꝫ q̄tū ad veritatē idē in p̄dio ꝑpter vicinitatē ⁊ similib⁹ ⁊ de hoc tali interesse affectionis credit glo.sensisse vt ⁊.s.dixi est ergo intelligēdū ꝙ hec lex loquat non de eo interesse ꝙ venit per sacramentum in litem ꝙ non est verū interesse vt dixi sed de vero interesse qđ cōtingit ex dāno vel lucro quomodo autē istud intereē in casibus in quibus iurari potest in litem probetur.j.subijciā Sed si hoc est verū ꝙ de solo predicto interesse noluerit hic imperator tractare nō facit illud ꝙ in prin.l.pmittit.s.tollere dubitatiōes antiquas sup interesse ⁊ in fine.l.similiter immo tractat de eo qđ rarius ꝯtingit ⁊ omittit illud qđ sepi⁹. Nā sepiꝯ cōtingit interesse rōne loci vel tpis vel casus obueniētis q̄ illud de quo dixi loqui.l.istā. Et iđ ipse.d.Mi.aliter itelligit.l.istā ⁊ ꝑ eius declaratione dicit ꝙ cōsiderādū est qđ aliud est res q̄ debet aliud estimatio rei aliud preciū aliud accessio naturalis aliud accessio ciuilis: aliud cā: aliud interesse: aliud affectio: aliud pena. Res est que vinculo obligationis debetur non distincto debeatur ex cōtractu vel ex delicto q: omnes sunt species obligatiōis vt instit.de oblig.§.j.⁊ obligatiōis vinculo iđ dixi ⁊ nō cōdēnationis q: sepe aliqua deducunt cōdēnatione q̄ nō sunt in obligatiōe nec debent vt.j.patebit vt in his q̄ mero iudi.officio petunt vt.ff.de var.cogni.l.j.per totā.l.item qđ mera reali petitur non est in obligatione vt institu.de act.§.j. Estimatio rei est illud ꝙ res cōiter valet sumēdo nomē rei generaliter vt comprehendat corpalia ⁊ incorpalia certa ⁊ incerta species quātitates ⁊ facta vt.ff.si certū pe.l.j.§.rei.communiter ideo dixi q: si rōne affectiōis vel alterius singularitatis plus valeat hoc non esset estimatio vt.ff.ad.l.fal.l.pcia cū similibus.⁊ dic respectu ipsius rei vt excludatur dānū emergens ⁊ lucrum cessans q: illud non est de rei estimatiōe vt.ff.de act. emp.l.si sterilis.§.cū per venditorē de ver.sig.l.hec verba quāti cum simi. Et hec estimatio sepe appellatur interesse licet improprie vt.ff.de rei ven.l.qui restituere.§.si vero.⁊ potest appellari cōe interesse q: tm̄ actoris interest ad minus quantum res vel factū de quo agit cōiter estimat.pōt tñ crescere ⁊ decrescere rōne loci tpis alienatiōis ⁊ deteriorationis rei nō respectu casus cōtingentis extra rem vt.ff.si cer.peta.l.vinum.⁊ de act.emp.l.rō.§.si per vēditorē que de estimatiōe rei loquūtur ⁊ sub ista estimatione rei veniūt fructus ꝑtus ꝑcepti vel percipiēdi siue amissi hēditas ⁊ legatū seruo debita obuenta ⁊ ope

cum sint

cum sint rei accessio.vt.ff.cōmo.l.si vt certo.§. vsq3 adeo et ibi
notatur ⁊ in speculo.d.ti.§.cōe vero ⁊ ideo in cōi interesse com
putantur q2 iure cōi ⁊ nō inspecta aliqua conditione persone
vniuscuiusq3 habēti ius circa petitionē rei debenẽ. in percipiēdis
tñ posset dici ɔtra q2 ibi īspicit qualitas psone petitoris.vt.ff.
de rei ven.l.si nauis in fine. Usure etiā nō in cōi s3 nō in singu
lari interesse cōputātur q2 nō veniunt ex quo sunt pcepte nisi
in casu.ff.man.l.idemq3.§.ij.⁊ est rō ibi q2 erat pcu. qui recepit
sed veniunt vsure ex mora vel simili causa vt.ff.p socio.l.sociū
⁊ in eis consideratur consuetudo regionis ⁊ cōditio persone q̄
quidem singularitas est vt.ff.de vsuris.l.j.⁊ de admi.tuto.l.tu
tor.§.si deponi.de hoc dicetur.j.in tractatu de causa. Preciū
est q cōi cōsensu ɔhentiū debetur.ff.de act.emp.l.j. Accessio
alia naturalis vel quasi alia ciuilis naturalis vt fructus natu
rales vt poma.vt.ff.de vsur.l.fructus vel industrialis. Quasi
naturalis est q nō est ex ipsa re s3 ex vsu ipsius vt vecture na
uis vel equo2 vel pēsiōes domo2 ⁊ in totū naturā fructuum
tenēt vt.ff.de peti.hereditatis.l.⁊ ancillarū.§.j.⁊.l.sequenti.et
de rei vē.l.si nauis ⁊ ab his excludit vsura pecunie. vt.ff.de v.
signi.l.vsura pecunie. Ciuilis accessio est que nec ex rei corpore
nec ex eius vsu in specie: sed occasione pecunie debite precipi-
tur vt vsura ⁊ ideo in quibusdam similitudinē h3 cum fructi-
bus in qbusdam nō vt dicta.l.vsura pecunie ⁊ de vsur.l.vsure
⁊.d.l.si nauis.⁊ de hoc notatur in glo.ff.de condi.inde.l.indebi
ti.⁊ de eo q certo loco.l.cētum capue.⁊ vide qd ibi no.⁊ ibi dixi
fm Dy.que satis bene faciūt p declaratione presentis mate-
rie causa est totum id qd causa rei habuisset petito2 si tpe litis
cōte.res sibi fo2et restituta siue cedat sub nomine fructus siue
nō vt partus partiu3 ⁊ fructus fructuū ⁊ qd acquirit p seruū
possessum ⁊ fructus pcipiendi.vt.ff.de vsu.l.hec ⁊.l.videam9.
§.si actionē si certū petatur.l.cum fundus de rei ven.l.iul.scri
bit si hominem.§.j.cum si. Et sub hac comprehēdi pōt omnis
accessio naturalis ⁊ quasi ⁊ etiā ciuilis in casibus in quib9 pe
ti possunt vt in bone fidei contractibus ⁊ stricti iuris si stipula
tio interuenit al's nō.vt.ff.de fideiuss.l.in his.verbum eñ acces
sio est magistrale.causa autem est verbum legale vt dictis.ll.⁊
j.de partu pigno. ⁊ omni causa. Interesse diffinitum est.s.et
istud potest comprehendere ipsam rei estimationem ⁊ accessio
nes siue causam ⁊ vsuras.in casu in quo veniūt ⁊ vltra hoc oē
aliud dānum emergēs ⁊ lucrū cessans vt si erat negociato2 l3
istud lucrum sit ex singularitate aliqua que fuit vel est in ea p-
sona modo fuisset in persona alterius siue illa singularitas sit
per causam vt q2 erā obligatus sub pena in quā incidi vt.l.nū
mis de in litem iur.vel pp̄ter similia qui casus in personā alte
rius cōmuniter nō fuisset siue pp̄ter vicinitatē vel affectione3
vt.d.l.lex que tuto2es ⁊ de leg.ij.l.si cui fundus.vel q2 non ha-
bebat librum notum vel pp̄ter similes casus vel q2 maius dā
num sustineo propter aliquā causam quā cōmuniter alij susti
nerent ⁊ pp̄ter hoc pōt dici singulare ad differētiam cōis ⁊ l3
glo.qñq3 videat appellare cōe tñ istud putat pp̄rie esse inter-
esse.⁊ de hoc putat loqui.l.istam.⁊.ff.ad.l.aquil.l.inde nerati9.
⁊.l.pinde si seruū de cōdictione furtiua.l.iij.de furtis.l.si quis
vxo2.§.penul.p socio.l.socium.de eo q certo loco.l.ij.§.fi.⁊.l.
se.cū multis si. Sed circa interesse q glo.appellant cōe dicūt
docto2es vt predixi q aliud est circa rem qd d3 prestari qñ res
non traditur vt.d.l.sterilis.§.cum per vēditorem aliud est ex-
tra rem qd prestatur cum male traditur vt.d.l.iul.§.j.⁊.§.ite3
qui furem de act.emp.⁊.l.tenetur.§.si vas.⁊ ita tenet hic glo.q̄
incipit.s.interesse ipse tamē Ri.dicit se non videre quomō hoc
stare possit q2 vbi res non traditur dicit.l.venire interesse q ē
extra rem vt patet dicta.l. nūmis de in litem iurā.de rei ven.l.
qui restituere.⁊ multis alijs legibus.s.allegatis in diuisiōe de
interesse circa rem ⁊ extra re3 male ergo dicunt glo.q istud sit
interesse singulare immo cōe.vt.s.dixi seu publicū l3 aliquas
singularitates habeant ⁊ quocūq3 modo appelletur nō est va
doctrina glo.q tale interesse non veniat si non fiat qd conue-
nit sed solū vbi fit q fieri nō d3 vt ex predictis pt3. dicendum
est ergo aut tractatur de rei estimatione que aliqñ appellatur
interesse cōmune l3 improprie aut de vero ⁊ pp̄rio interesse q
ad eius differētiam pōt dici singulare. Primo casu venit vti
litas tm̄ que est circa rem vt q2 plus valuit q2 tale augmentū
venit in rei estimatione.vt dixi.s.cum tractaui de estimatione
rei ⁊ ita intelligi d3.l.si sterilis.§. si per vēditorem qd pt3 quia
ibi dicit in estimatione non dicit interesse ⁊ qd dicit si vinū ho-
die pluris sit sic etiā loquitur.e.titu.l.ratio.§.cum per vēdito-
rem de triti.l.penul.in fine ⁊ si cer.peta.l.vinum cum si. Scdo
casu cum agitur de interesse tūc venit vtilitas etiā extra rem
tam in contractibus q̄ delictis ⁊ sic loquūtur predicta alia iu
ra de interesse loquentia. Restat ergo videre quando veniat
rei estimatio tantum qd improprie vocatur interesse cōmune
et quando veniat interesse pp̄rium q singulare appellatur ⁊
dic q vbicunq3.l.ponit nomen damna vel similia venire in cō
dēnatione que sunt vltra estimationem rei de qua agitur ⁊ sic
faciunt singulare interesse tunc illud seruatur vt in ceteris vt
ff.de verbo.obliga.l.ɔtinuus.§.cum ita in fi. At vbi lex statuit
interesse deberi ex cōtractu vel quasi vel delicto vel quasi non
adhibita alia determinatione: sed simpliciter dicēdo interesse
deberi hoc casu semper veniat verū interesse q singulare ap
pellaui ⁊ q est etiā ex rem vt.ff.ad.l.aquil.l.inde neratius.§.si
seruum ⁊ de condictione furtiua.l.iij. de furtis.l. si qs vxo2.§.
penul.q vi aut clam.l.semper.§.hoc interdicto. Sed pmo ca-
su qñ ex contractu vel quasi petitur interesse aut ratione doli
aut ratione mo2e aut ratione culpe aut ex natura contract9 q
est qñ quisignorans obligatur sine culpa sua ei cum quo con
trahit pp̄ter naturam contractus vt in venditione locatione
pigno2e ⁊ similibus vt.ff.de act.empt.l.iul.in pnci. locati.l.sed
addes.§.j.⁊ de pigno.act.l.si seruus cum si. cum ignorātia se-
pe fit sine culpa.vt.ff.de regu.iur.l.qui in alterius. In primis
duobus casibus quando ratione doli vel mo2e dicam idem.s.
q veniat interesse etiam extra rem siue lege statuatur illud de
beri ex eo q non fiat quod fieri debet siue ex eo q male fiat vt
quia res viciosa tradatur vt probatur.ff.de act.empt.l.lucius
scdm vnum intellectum ⁊.l.iul.⁊.l.si quis seruum.⁊.l. si ea res
scdo responso locati si fundus.⁊.l.sequenti.⁊.l.⁊ hec distinctio
de rei ven.l.iul.scribit si hominem.⁊.l.qui restituere cum infini
tis si. Et hoc nisi petito2 vellet esse contentus sola estimatio-
ne q pōt vt.ff.de rei ven.l.q si possesso2 ⁊ ita pōt intelligi.ff.d
act.empt.l.ratio.§.si per vendito2em vel ibi de estimatione rei
tractauit qualiter fieri debeat post moram ⁊ in condēnatione
deduci de alio aute3 interesse ideo ibi non dicit quia de illo ibi
non intendebat tractare. Nec obstat ad predicta.l.si sterilis.§.
cum per vendito2em q2 ibi loquitur de tempo2e quod preces-
sit moram vendito2is in quo venit bonitas rei non aūt intereē
vnde ibi exponenda est littera cum per venditorē steterit.i.cū
vendito2 stat q non tradit non tamen de hoc fuit interpella-
tus nec erat dies apposita ⁊ sic non fuit in mora ⁊ q sequitur
qui modo.i.tunc cum agitur per qd incipit esse in mora ⁊ q se
quitur tardius.i.tarde.s.q post aliqd tempus vbi denotatur
q fuit vicium negligētie in empto2e q nō interpellauit vel pe
tijt ⁊ q sequitur opo2tuerit hoc dicit pp̄ter obligationem: q2
bene fuerat ad hoc obligatus ⁊ bene debuerat tradere sed nō
fuit interpellatus nec in mora. Tertio aūt ⁊. Quarto casu qñ
ratione culpe vel ratione nature contractus petitur interesse
vt q2 rem ante morā culpa perdidit aut ignorans cum iustam
causam haberet ignorantie contrahētē in vitio rei decepit di-
cam venire solam estimationem siue interesse cōmune q idem
representat vt.ff.de rei vendi.l.si culpa ⁊ dicta.l.qui restituere
ver.si vero nec de rei vē.hoc fallit in actione ex empto de euic.
vel quasi vbi ex culpa tenet ad singulare intereē vt.ff.de euic.
l.vendito2 hominis ⁊ in locatione ⁊ venditione vasis quod vē
dito2 asseruit integrum vt.ff.de act.empt.l.tenetur.§.si vas et
locati.l.sed ⁊ addes.§.j. Sed in illis casibus hoc est ea rōne q2
specialiter ibi asseruit integrum. Item in eo qd dixi q quādo
pp̄ter dolum venit singulare interesse ⁊ omne dānum est con
tra.ff.de act.emp.l.iul.§.si vēditor.et.§.per cōtrarium vbi p-
pter dolum dicit condēnari quāti minus vel plus esset emptu
rus vel res est ⁊ sic est contra sed rñdeo ibi respexit damnum
q est necesse accidere ⁊ q certum est euenire non tamen tollit
quin ⁊ aliud dānum ⁊ interesse veniat ⁊ ideo ibi dico venire oē
aliud dānum ⁊ interesse per suprascripta iura.⁊.e.l.iul.§.idem
iul.⁊ ad hunc intellectu3 facit in.e.l.§.vnde queritur. Et eodē
modo rñdit ad.l.si mino2.s.de act.emp.⁊ ad.l.si factum.ff.e.vt
qd dicit estimandum q extraxerit vel q iactare voluerit sub-
audi ⁊ nihilominus dānu3 q ea rōne sustineret si qd sustinuit
empto2: sed quia de hoc non tractabatur ibi ideo de hoc non
dixit ⁊ certe quātum ad hunc articulum ista opinio magis mi-
hi videtur amica legum omnibus alijs. ¶ Affectio est solius
ex affectione petētis estimatio omne interesse complectens et
transcendens vt colligitur.s.de in litem iur.l. alio iure.⁊ ibi in
glo.ff.de in litē iur.l.ij.iij.⁊.iiij.§.iurare.⁊.l. in actionibus.§.fi.
⁊.l.cū furti.⁊ de dolo.l.arbitrio.in pncipio.⁊.§.j.vbi colligitur
q alia est estimatio interesse ⁊ alia sacramēti in litem qd est de
affectione.⁊ hoc bene colligit ex glo.que est dicta.l.in actionib9
§.plane que incipit hic.§.iungitur.⁊ ex his que notātur dicta
l.arbitrio.vnde magis pōt dici pena cōtumacie siue doli non
obediētis q̄ interesse:⁊ ideo nunq̄ talis affectio vel ei9 estima
tio venit in cōdēnatione.vt.ff.ad.l.aquil.l.si seruum in pnc.et
§.e.⁊ de operis seruo.l.fi.§.j.⁊ ibi no.⁊.s.etiam dixi nisi in illis

casibus in quibus lex dicit in litem iurari de quibus colligit ⁊
no. dicta. l. in actionibus de in litē iur. vel quādo res cōmodaȝ
non recipit estimationē vt in act. iniur. ⁊ serui corrupti. vt. ff. d̄
iniur. l. iniuriarum estimatio ⁊ de seruo corrupto. l. vt tm̄. §. j. ⁊
ibi notatur pena alia legalis alia cōuētionalis alia iudicialis.
Legalis est quā lex statuit vltra cōe interesse recipiētis ⁊ vltra
id qd̄ ad dantem peruenit vt pena furti. vt. ff. de ꝯdi. furtiua. l.
si pro fure. §. j. vel pena q̄ debetur ex edicto ne qs eum qui in
ius voca. vi eximat vt. e. ti. l. penul. §. j. ⁊ ibi no. ⁊ in multis alijs
⁊ ista quātacūqȝ sit exigitur sed moderate statuit per verba re
spectiua vt non excedat quadruplū vt insti. de act. §. omnes ꝑ
verba vero absoluta quātuȝ in lege exprimit. vt. ff. de termino
moto. l. iij. ⁊. s̄. de seruis fugi. l. quicūqȝ. Conuentionalis est illa
que inter cōtrahētes conuenit que si apponat ꝑ verba respe-
ctiua nō excedit quadruplū vt dicto. §. omnes. Si aūt per ver
ba certa tūc quātacūqȝ sit ꝓmissa valet. vt. ff. de ver. obli. l. sti-
pulatio ista. §. alteri. Et hoc verū si apponat facto vel dationi
speciei secus si q̄titati q: tunc nō pōt excedere legitimū modū
vsurarum. vt. ff. de act. empt. l. iul. §. ibidem ⁊ ibi no. ⁊ notatur
etiam. s̄. de vsur. l. cū allegas. Iudicialis est que iudicis arbi-
trio iur. autoritate imponit que ꝓprie dicit mulcta ⁊ moderat
per. l. eos. s̄. de modo mulctarū. Sed lȝ glos. hic ⁊. ff. de euic. l. si
dictum in p̄n. in glo. magna ⁊ Dynus dicto. §. omnes. ⁊ Ali. vt
predixi teneant ꝙ pene conuētionales per verba multiplicati
ua vt duplum triplū nō possent excedere quadruplum tamē
Cynus hic ⁊ moderni doctores ⁊ Innoc. d. c. sacro in glo. ma-
gna ver. de pena dic indistincte tenent ꝙ per quecūqȝ verba
apponatur pena cōuentionalis in totū debeat etiā si excedat
quadruplum ⁊ imputet sibi qui cōsensit tantā penā apponi ⁊
§. oēs loquit de pena legali. ⁊ in. l. si mulier. de spōsa. est specia-
le ſm Inn. ⁊ specu. dicto ti. §. si. ver. in pena aūt ⁊ Azo. in sum-
ma huius tituli in fine ⁊ videtur expressum. j̄. de euic. l. si tibi li
berā ibi quātū in hanc deductū est ⁊ hoc nisi esset presumptio
ꝙ in fraudē vsuraruȝ hoc fieret vt qn̄ addijcitur quātitati. vt
d. l. cū allegas. Nā in potestate partium est moderare penā: q:
quilibet in re sua moderator est vt. s̄. mand. l. in re mandata. ⁊
ideo dicitur cōuentionalis q: partium conuentione taxatur et
hec lex scd̄m eos loquit de penis legalibus quarū quedā sunt
a lege taxate vt pene ordinarie quedā iudicis arbitrio cōmit-
tuntur. vt. ff. de penis. l. hodie ⁊ de effrac. l. j. §. expilatores ⁊ de
hic loquitur hic dū dicit cōpetēti moderatione ⁊ dū dicit vel a
legibus certo fine ⁊c. loquitur de penis ordinarijs a. l. taxatis.
¶ Sed vltra quero in casibus in quibus duplatur interesse
quid est illud quod duplatur dicūt quidam p̄cium conuētum
sed hoc non videtur q: multi sunt casus vbi nullū est precium
glo. tenet quod illud qd̄ maius est dupletur vt si preciū cōuen
tum est maius illud dupletur si communis estimatio est maior
illa dupletur. Ja. de ra. tenet ꝙ semper duplet cōis estimatio
ad quid em̄ posset duplū referri in rebus cōtinētibus certam
naturā nisi ad cōem estimationē nescit nec valet sn̄ia glo. q: si
fatue est estimatū plus vel minus hoc inspici nō dȝ sed vera ⁊
cōis estimatio ⁊ hāc sequitur Cy. Iuxta hec q̄ro qualiter in-
teresse in iudiciū deducatur ⁊ in condēna. glo. aliq̄ dicunt ꝙ
non est in petit. p̄ncipaliter sed venit in cōdēna. iudi. officio vt
de re iudica. l. si quis ab alio. Cy. aūt dicit aut agitur q: factuȝ
est ꝙ fieri nō debuit aut q: nō est factū vel datū ꝙ fieri vel da
ri debuit primo casu interesse est in obligatione ⁊ petitione. vt
ff. de acti. empti. l. iul. §. j. ⁊. ij. locati. l. si colonus. §. si fundus de
verb. obli. l. quotiēs. de dona. causa mortis. l. si filio. ⁊. l. illud. et
l. si is de cōdi. furtiua. l. in re furtiua. ⁊ generaliter in omnibus
delictis in quibus venit īteresse vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. interdicto
cū simi. Scd̄o casu qn̄ agitur q: nō est factū qd̄ fieri debuit tūc
aut est in obligatione merū factū aut mixtum vt rem tradi vel
restitui. Primo casu aut actor vult agere ante moram rei ⁊ nō
potest. Aut post moram p̄cise ad factū ⁊ nō pōt regulariter vt
l. si quis ab alio in fine. fallit in casib9 ibi notatis. aut vult age-
re ad factū ⁊ ꝯsequi interesse ⁊ pōt vt dicta. l. si quis ab alio. §.
j. ⁊ de act. empt. l. j. ⁊ hoc casu factū petitur ⁊ interesse q: est in
obligatione post morā sed petit successiue. Aut vult agere ad
interesse ⁊ potest ⁊ formabitur libellus in solo interesse vt. ff. de
verb. obli. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus ⁊. l. si penā
⁊ de arbitris. l. idē. §. si. scd̄o casu qn̄ est in obligatione rē tradi
variāt glo. Nā instituta de cōtrahen. emp. approbāt. M. opi.
⁊ in. l. j. de act. emp. opi. bul. ⁊ Jo. qui tenent ꝙ venditor alter-
natiue tenetur ad rē vel interesse qd̄ nō est verum q: tūc opor
teret fieri libellū alternatiue ⁊ reus posset variare vsqȝ ad exe
cutionem. vt. ff. de verb. obli. l. eum qui certarum. §. si. ⁊ ꝓpter
suam variationē fieret executio super estimatione obligatiōis
absit enim ꝙ in venditione rei certe sit alternatiua. Aut ergo
tractamus de interesse ꝙ est loco rei vendite aut de eo ꝙ acce
dit ipsi rei. Primo casu dicūt quidam ꝙ interesse poterit esse
in petitione cum sit absoluta obligatio non alternatiua ⁊ ideo
est electio emptoris vt. ff. de pactis. l. rescriptū ⁊ videtur ꝓba-
ri dicta lex sterilis. §. cum per vēditorem ibi nec em̄ ⁊c. Sȝ Ja.
de ra. dicit ꝙ interesse non est in actione vel obligatione ergo
nec in petitione vt. ff. de act. emp. l. ex empto. §. j. sed venit in cō
demnatione ⁊ sic intelligit dictam. l. j. de act. emp. petetur ergo
res ⁊ precise cogetur eam tradere si pōt si non potest condēna
bit in interesse ⁊ ſm Cy. prior opinio forte verior est per dictū
§. cum ꝑ venditorē de hoc satis dixi. s̄. de act. emp. l. si traditio
et vide etiā qd̄ dixi. j̄. de tabulis exhiben. l. j. Si vero tractam9
de interesse ꝙ rei accedit vt fructus tunc in contractibus bo-
ne fidei interesse non est in petitione sed venit officio iudicis in
condēnatione. vt. ff. de vsur. l. videamus. §. ex causa in stricti
iuris est in petitione vt. ff. de verbo. obliga. l. si fundum ſm ipȝ
Ja. Tertio casu qn̄ est in obligatione rem restitui si hȝ faculta
tem rei restituende precise cogitur vt. l. qui restituere de rei vē.
Si non petitur interesse vt. ff. de condi. indebi. l. in summa. §. si
seruum ⁊ de condi. furtiua. l. in re furtiua ſm Dy. Eo autem
casu quo agitur q: non est datum qd̄ dari debuit gl. distinguit
aut est contractus nominatus aut innominatus. Si nomina-
tus aut res extat ⁊ tunc ad dandum cogitur. vt. ff. de verb. ob.
l. vbi autem in fine ⁊ de leg. ij. l. mortuo boue. Si non extat agi
tur ad dandum sed interesse venit in condemnatione. vt. ff. de
verbo. obligat. l. si seruum. §. fina. ⁊. l. eum qui. §. si. Si innomi-
natus tunc licet res sit in obligatione et petitione non precise
cogitur sed agitur ad interesse quia hoc casu est in obligatiōe
⁊ petitione. vt. ff. de pre. ver. l. naturalis. §. j. ⁊ ita hic no. in glo.
⁊ per Dynum etiam dicta. l. stipulationes non diuiduntur de
verbo. obliga. hoc non approbat Petr. immo dicit idem ꝙ in
contractu nominato per prealleg. l. si seruum. §. si. que indistin
cte loquitur. Nec obstat dicta lex naturalis. §. j. q: ibi dicit ve-
nire quāti ea res est non dicit ꝙ interesse sit in obligatiōe. Sȝ
qualiter formabitur libellus qn̄ interesse est in petitiōe glo. vi
dentur sentire ꝙ simpliciter petatur per certi condictionē ge-
neralem ꝙ postea certificabitur in iudicio vt. ff. si certū petat
l. certi condictio in prin. ⁊ ibi no. ⁊. s̄. titu. proximo. l. ij. no. ꝙ nō
approbant. Jaco. de ra. ⁊ Pe. immo dicūt ꝙ in libello est cer-
ta quātitas declaranda. vt. ff. de rei vendi. l. si in rem ⁊ videtur
casu dicta. l. si quis ab alio. §. si. cōiuncta. l. vt fundus. ff. cōmu-
ni diui. vnde dicere debet actor peto interesse meum ꝙ estimo
tm̄. Sed quid erit vbi non potest estimari dicit Ja. ꝙ petetur
hoc modo q: illud ꝙ poterit fieri certum certificabitur ⁊ pete-
tur cum adiectione incerte partis verbi gratia aliquis est cer-
tus de interesse suo ꝓ tempore p̄terito sed non pro futuro tūc
dicet sic peto interesse meum ꝙ estimo centum et si contingat
crescere peto illud in quo excrescet vsqȝ ad sententiam. si enim
nō peteretur non veniret. vt. ff. de rei ven. l. que de tota. §. si. et
de edil. edicto. l. ediles. §. Item sciendum. ⁊ si pars hereditatis
petatur. l. ij. in fine scd̄m eum Cynus de hoc vide per Inno. di
cto. c. sacro de sentētia excō. in glo. cōstabit autem ibi ⁊ ad hoc
interesse. i. dāni precedentis lit. contesta. ⁊ ver. qui autē tractat
causam ⁊ in speculo dicto titu. de fructibus ⁊ interesse. §. si. v̄.
sed qualiter formabitur petitio ⁊ ver. qui autē tractat vbi po-
nit ad litteram dicta per Inno. Dn̄s aūt Nic. predictus circa
predicta. s. qualiter deduci debeat in iudicium ⁊ sentētiam di-
cit considerādum cuius sit electio ꝙ deducatur in condēnatio
ne vtrum interesse an illud qd̄ p̄ncipaliter est in obligatione.
Circa qd̄ dicit qn̄ aliquid debetur siue res siue factum siue ꝑ-
sonali siue reali cuius ratione lex disponit condēnationem fie
ri in interesse si reus non implet quod dȝ aut non implet quia
non vult aut q: non potest. Si q: nō vult lȝ bn̄ possit tūc regu
la est ꝙ sit in electiōe petitoris an velit impleri ꝙ debetur aut
condēnat. fieri in interesse vt. ff. de ope. no. nunc. l. stipulatio. §.
siue. Fallit vbicūqȝ lex sp̄aliter statuit ꝙ reus possit se libera-
re interesse prestando vt. ff. de ꝓcur. l. nō cogēdum. §. sabinus
scd̄m expositionē ibi factā ⁊ si actor eligat habere qd̄ sibi debe
tur cōpellet reus adimplere vt. d. §. siue de ꝓcur. l. sed ⁊ he. §.
preter. ⁊. l. si defunctus de rei vendica. l. qui restituere de verb.
obliga. l. vbi aūt nō apparet. §. si. de pre. ver. l. ob eam causam.
s̄. de fideicō. liber. l. si. ⁊ insti. de act. §. ꝓficiuntur. Si aūt eligat
habere interesse siqdem reus est in mora audietur sic loquitur
ff. de act. emp. l. j. ⁊. s̄. de act. emp. l. si traditio lȝ glo. aliter intel-
ligat dictas. ll. vt predixi. Sȝ si reus velit hanc condēnationē
euitare pōt hoc facere adimplendo qd̄ dȝ vsqȝ ad litem conte.
vt. ff. de ver. ob. l. si insulā ⁊ so. ma. l. si vero. §. si. ⁊ hoc si nō fue-
rit in mora vel petitor inde dānum non habuit vel si habuerit
restituatur ei vt. ff. de verbo. obli. l. si ita. §. seia de arbi. l. si cum
dies. §.

dies. §. fi. et l. sequenti si quis cau. l. et si post tres cum ibi notatis postea non nisi esset fideiussor qui et debita faciat et dãna resti tuat quod facere põt fideiussor qñcũqz etiaz post sententiam et tunc non ipso iur sed per exceptionem deficere vr quia hoc est satis facere de interesse vt. ff. de doli excep. l. si fideiussor qõ est notandum. Sed si interesse non est in obligatione et actor vult reum in eo sibi condemnari qualiter formabitur petitio in re non quia actor non vult rẽ in interesse non. qr oĩno est in obligatione dic qp formabitur in interesse non qr sit in obligatione sed tanquã sit futurum in condemnatione sic dicẽdo quia teneris mihi ad talem rem vel tale factum et interpellatus in mora fuisti peto te condemnari mihi in interesse qp ẽ decem non autem dicam ideo es mihi obligatus ad interesse qp est decem quia falsum pponerem et non est absonum qp petaz condemnari in eo in quo condemnatus es sine aliqua petitione per iudicis officium ex dispositione legis immo consonuz vt pz in omnibus his que ex mero officio expediuntur. Nam non sunt in obligatione et tamen petuntur vt. ff. de mino. l. qp si minor. §. fi. de var. cog. l. j. cum si. posset etiam dici peto rem et si perseuerauerit in mora vsqz ad contestationem peto cõdẽnari ad interesse vt colligi põt. j. vnde vi. l. nõ ab re et. s. loca. l. conductores vbi de hoc tetigi. Si vero quod debetur nõ põt reus prestare dato qp vellet et sic fit in casu cõdẽnationis siẽde tunc fit condemnatio in interesse. Siue sit res que debetur naturaliter vt. ff. de rei ven. l. qp restituere. §. j. et §. si vero nec siue debeatur personali actione vt. ff. de condi. furtiua. l. in re furtiua siue debeatur factum qp est tradere vt. d. l. j. de act. emp. et e. ti. l. si traditio siue aliud factũ vt. ff. de re iudica. l. si qs ab alio. §. fi. cum si. ibi notatis lz inter tradere et alia facta gl. et alij doctores faciunt differẽtiã vt. s. dixi et patet hic in glo. que incipit vt si sibi quaz dñiam non approbat dictus nicolaus dicẽs se nõ videre rõnez et qr leges predicte et alie de hac materia loquentes innuunt 3rium ni. ¶ Sequitur videre qualiter interesse pbetur quidam dicunt aut petitur interesse ex actionib⁹ in quibus iuratur in litẽ tunc aut constat iudici de affectione petentis ex natura rei ex qua interesse petitur et tũc in litẽ nõ iuratur vt. ff. de in litẽ iuran. l. nũmis licet de veritate iuretur circa interesse quod est extra rem vt e. l. in fine. Idem in alijs casibus vbi lex hoc disponit vt. ff. de iniur. l. iniuriarũ estimatio et ibi no. insti. e. §. pena. ff. de seruo corrupto. l. vt tm̃. §. j. et. j. vnde vi. l. si qñ. Si autem nõ est de illis casibus tunc aut petitur ex dolo vel mora et tunc sil' probatus per sacr̃m si actor voluerit non dico in litẽ qp est de affectione sed de veritate vt ff. de in litẽ iurã. l. cũ furti et no. in gl. e. l. numeris que incipit. s. die prestita in fi. et. d. l. si qñ et. s. dixi vbi de materia sacri in litẽ tractaui et ad hoc. ff. qp vi aut clam. l. semp. §. hoc interdicto et ibi no. in gl. de vi et vi. ar. l. interdicto et ibi in glo. et ex̃ de his q̃ vi metus ve cã. c. fi. et ibi in glo. et plenius p inno. Si aũt nõ petir ex dolo vel mora tũc aut petit ĩteresse rei extãtis et pbatur p testes. vt. ff. de pte. stip. l. fi. et hac. l. et institu. de ver. obli. §. fi. et de hoc ibi ĩ gl. que incipit sed quõ et. ij. q. iij. c. iducie. §. fi. ĩ gl. Aut rei non extãtis sed pempte et tunc aut ipsius rei pempte aliqua estimatio esse non põt et tunc verũ interesse pbatur p sacramentum et intelligitur ita. ff. de in litẽ iur. l. in actionib⁹ §. plane sm̃ verũ intellectum. Aut esse potest aliqua estimatio et tunc p testes vt hic et dicta. l. fi. cũ cõcor. et de hoc hic no. in glo. que incipit per probationes. Alij dicunt aut debetur interesse quia factum est qõ fieri non debuit et tunc siue ex dolo vero siue presumpto iuratur in litez vt dicta. l. si qñ et dicta. l. semper. §. hoc interdicto aut qr non est factum qp fieri debuit et tunc aut interesse venit ex dolo et iuratur in litẽ in actionib⁹ bone fidei et arbitrarijs vt. l. in actionibus si ex culpa tunc pbatur per testes vt dicta. l. fi. et hic. Sed qñ expedit pbari p testes quid dicent testes maxime sm̃ eos qui dicũt interesse singulare esse affectionis cũ affectionẽ alterius scire non possint dicunt doctores qp hoc fiet duobus modis vno p delationem sacramẽti pbatis verisimilibus cõiecturis vt qr pbat qp studuerat librũ pluribus annis et qp in eo multa vtilia scripserat istis coniecturis pbatis p testes informabir anim⁹ iudicis sup affectione et taxatione pcedẽte defert sacr̃m. qõ em̃ liquido pbari nõ põt pbatur ex coniecturis. institu. de rerũ diuisiõe. §. gallinarum. et de sicca. l. j. et. ff. de re mili. l. nõ oẽs. §. a barbaris. Alio modo quia deponent testes de affectione sm̃ credulitatem suã: sed tunc deponerent de affectione sua nõ actoris et sic nõ pbarent eius affectionẽ: nec deponerent sup eo super quo sunt pducti et essent singulares. Ad hoc respondetur multũ subtiliter qp deponẽt de affectione sua hoc modo: si nõ essem⁹ in statũ actoris et tãti ingenij et haberem⁹ librũ ita notũ et correctũ nollem⁹ eo carere p tãto nec possunt dici singulares qr modo deponũt super eo super quo sunt pducti et affectio eorum est affectio actoris et eadẽ reputat̃ naz et vbi sunt duo fabri eiusdẽ peritie possunt esse duo rei debendi qr opera vnius reputatur opera alterius propter similitudinem vt. ff. de duobus reis. l. nemo vbi hoc tenet ia. de ra. vt ibi dixi sic in proposito affectio testium reputatur affectio actoris sed hoc posset esse verũ vbi testes essent einsdem peritie vt qr scholaris producit scholares in testes. in alijs aũt testibus nõ videret̃ procedere talis modus pbandi vnde difficilis esset huiusmodi probatio. Sed si esset vera opinio qp non sit interesse affectionis sed vtilitatis tm̃ vt. s. dixi tũc non est ita difficilis probatio qr testes deponẽt super vtilitate actoris. Cõis aũt estimatio rei potest probari sm̃ modum quẽ tradit glo. s. de rescin. ven. l. ij. Predictus tñ ny. dicit qp si testes deponãt rem fuisse expositam venalem eis presentibus et certum preciũ oblatũ sine aliqua singli affectione offerẽtis sequit̃ rem tm̃ valuisse vt. ff. de conditione furtiua. l. si seruus et ibi no. et sic de alijs ex quibus sequitur rei vel interesse estimatio sicut est pene commissio ex qua sequit̃ interesse vt dicta. l. nũmis de in lit. iur̃ et de eo qp certo lo. l. iij. in fi. Quid si testes dicãt rem valere. x. et reddant ratiõnẽ qr pro tãto libenter emerẽt nũquid sufficit videtur qp nõ quia precia rex nõ ex affectione sed cõiter extimantur vt ff. ad. l. fal. l. precia rerũ et sic videtur notari. d. l. ij. de rescin. vẽ. Prefatus aũt ni. dic̃ qp si appet testes velle dare tm̃ aliqua singulari affectõe vel vtilitate tũc non sufficeret tale testimoniũ per. ll. predictas In dubio aũt nõ presumat̃ qp ex aliqua affectõe offerãt et ideo stat̃ regule qp res tm̃ valet q̃tũ vendi põt vt. d. l. si seruus de condi. furtiua cũ cõcor. ibi notatis. Et sic patet qp estimatio rei pt pbari per testes et etiã verũ interesse vel alijs modis legitimis puta per cõfes. aduersarij delationẽ et prestationẽ sacri per instra. vel ĩspectionẽ oculox vel probabiles cõiecturas vel iudicia puta q̃titate perceptiõis fructuũ ex re vel ex venditione rerũ similiũ et similis bonitatis. Item ex loco tpe noticia rei vel vicinitate que faciunt ad estimationẽ rei vel declarationẽ interesse. Iudex em̃ ex talib⁹ et similibus estimabit interesse siue sit cõmune siue singulare: vt patet. d. l. vt tm̃. §. j. in fi. de seruo corrupto. et. §. in hac actione. vbi estimatio iudicis officio expedit̃. et de act. emp. l. si autẽ. et. l. tenetur. in fi. et hoc etiã voluit dicere lex ista: cum dicit per suã subtilitatẽ requirere et c. et si per se notitiã nõ haberet posset adhibere personas habẽtes de hoc notitiaz prestito super hoc eis sacramẽto. argu. s. de secũ. nup. l. hac edictali. §. his illud. de fide instru. l. cõparationes. et. ff. de ven. inspi. l. j. §. j. Et ideo male faciunt iudices qui reũ absoluunt quãtũcunqz constet eum cõdemnãdũ ad interesse vel estimationẽ: ppterea qp nõ est pbata quantitas vel estimatio sm̃ eũ. ¶ An aũt istud interesse sit licitũ et peti posset de iure canonico: dicendum est qp sic: vt plene notaui. s. de summa tri. l. j. in suppletione glo. q̃ incipit ex hoc qõ hic legitur. Et qr difficile est pbare interesse vt ex predictis patet sanum cõsilium est qp limitetur p partes vt ibi dixi: et de ista materia pbationis interesse no. per rofre. de actio. ex empto. l. penul. et finali. et de interdicto quod vi aut clam. v. item illud. no. in Spec. de fructibus et interesse. §. fina. per totum. §. et ex̃ de foro compet. c. dilecti. in glo. expresse ista circa finẽ glo. Si desinat interesse an desinat actio competere: vide qõ plene nota. ff. de verbo. oblig. l. eadem. §. cato. v. adhuc quero. ¶ Ex predictis colligi põt solutio multox contrariorum que si quis vellet hanc. l. publice legere: posset premittere more solito: sz ea vltimo posui qr ex predictis opinionibus varie solutiones colligi possunt. Primo ergo ad id qõ hic dicitur de infinitate vitanda nõ obstant iura que vidẽtur infinitatem cõcedere: qõ dic vt plene dixi. s. de sacrosanc. ecc. l. fi. Ad. l. ratio. §. si p venditorẽ qui. §. multũ videt̃ obstare: qr ibi videt̃ interesse extendi vltra duplũ. glo. dicũt qp ibi loqtur de ĩteresse cõi hic de singulari. et hãc seq vi Jaco. de arc. Bul. tenet qp illa ĩtelligat̃ sm̃ istã. et hãc tz Pe. et alij q tenẽt eẽ vnicũ interesse. So. Mic. magis placet qp ibi nõ loquat̃ de interesse sz rei estimatione. vt. s. dixi sm̃ eũ. ¶ Itẽ opponit̃ qp interesse possit excedere multo plus duplo. vt. ff. de act. emp. l. iul. in prin. et. l. tenet̃. §. si quis vas. vbi venit omne dãnũ qõ 3tingit: qr res vitiosa tradita est: qõ põt esse multo pl⁹ duplo. Cy. dicit hanc oppositionẽ difficilẽ et cornutã. M. et Bul. tenent qp ille loquunt̃ de interesse extra rẽ. hic circa rem: qõ non placet glo. imo dicit qp ibi loquit̃ de interesse singulari h cõi: sz h nõ videt̃ pcedere: qr põt esse qp in casib⁹ domus in qua posui tignũ vitiosuz mihi traditũ erat mihi carior singulariter q̃ eẽt alijs. ad qõ dicũt quidã qp totũ istud interesse erit p vno simplo et duplabit̃ vsqz ad duplũ cõis estimationis vt si plus interfuit in duplũ domũ nõ corrui vbi tradidisti trabẽ vitiosam

q̄ sit cōis estimatio. Sed hoc nō procedit q2 nō potest cresce re nisi vsq3 ad duplum cōis estimationis quod intelligendū est .s. rei que erat in estima. ad propositum ergo vendidisti mi hi tignum in obligatione est tignum tradi τ nō plus ergo nō crescit interesse nisi ad duplū extimatiōis ipsius tigni sed fm predictorum opinionem crescere posset in cētuplo quare. Ja co. d̄ ra. sic respondet in obligatiōe tigni est duplex obligatio sc3 tignum tradi τ non viciosum tradi venditor ergo obligatus est ad tradendum τ q̄ dolus absit cu3 igitur agitur ex eo q̄ tignum non est traditum tunc venit interesse cōis estimationis tigni vsq3 ad duplum quia obligatio ad tradendum continet certam quantitatem τ si certus est cōtractus et ideo interesse duplatur vt in aliis certis sed si agatur q2 tradidit tignum viciosum vel aliam rem viciosam tunc venit interesse q̄tūcūq3 sit quia ex hac parte obligatio est incerta quia istud sc3 viciose non tradi non recepit certam estimationem cum in facto consistat quia potest interesse multum τ paru3 fm q̄ domus in qua positum est tignum est magni vel parui valoris τ ideo hic idem q̄ in aliis incertis vt veniat totum interesse et idem potest dici de pecude morbosa que infecit gregem τ hāc etiam sequit̄ pe. τ sic patet. ll. predictas loqui de interesse singulari τ solutionem glo. veram non esse τ her. opi. satis cōformis est opinioni dn̄i ni. In hoc tamen differt quia isti distinguūt vtrum quis teneatur ad interesse q2 non facit qd̄ facere debet an quia facit qd̄ facere non debuit quam distinctione3 ipse ni. non approbat τ vere in ista materia eius opiniōes magis mihi videntur conformes et amice legibus quā aliorum. Opponit̄ ad idē q̄ interesse possit excedere duplum q2 vendito seruo q erat heres istitutus i interesse ꝯputatur hereditas vt. ff. d̄ euic. l. venditor hominis dicit glo. q̄ ibi agitur q2 res vendita euincitur hic quia non traditur. hec solutio fm cynū nō meruit recitari q2 lex illa generaliter loqtur nec dicit d̄ traditione vel euic. nā τ res euicta pro tradita nō habet̄ vn̄. Jac. d̄ ra. dicit idē siue agat̄ q2 res nō ē tradita siue q2 euicta ē. vt. ff. d̄ rerū ꝑmuta. l. j. i fine. Ad ꝯriū r̄ndēt q̄ gl. ponit ꝑ duplo id qd̄ deberet ponere ꝑ simplo q2 estiatio cōis serui ē i eo q̄ plꝰ estimat̄ ꝑp hereditatē sicut ancilla ꝑp ptū τ vacca ꝑp fetū et iō totū hoc si seruꝰ cū hereditate ācilla cū ptu vacca cū fetu ē vnu3 simplū vt ꝓbat̄. ff. ad. l. acquil. l. inde neracius. §. j τ ita etiā t3 dynus institu. d̄ act. §. oēs. τ hec solutio satis pl3 Mi. tū videtur sentire hoc contingere i. l. ꝯria ex natura ꝯctus. vt. s. dixi. Op. q̄ interesse nō possit excedere duplū pc̄ij cōuenti vt ff. de act. emp. l. titius in fi. τ. l. se. glo. dicit q̄ corrigunt̄ ꝑ aliam l. sequentē ideq3. §. in oibus q̄ falsum est nec hoc ibi d̄r fm. Ja. de ra. τ ideo dicit q̄ ibi res facta erat melior ꝑ factū emptoris vn̄ non potest plus peti. q2 factū emptoris non d3 onerare vēditorē vt in regula iur. non d3 alteri ꝑ alterum. pe. vero dicit q̄ lex illa titius cū lege sequēti ꝯcor. cum ista τ ex illa sumpta fuit ista quicquid hic dicat imperator τ ita dicit cy. audiuisse ipsum pe. dicere. Op. q̄ stipulatio de euic. nō potest duplū excedere vt. ff. d̄ euic. l. cū fundus vti optimus. So. illa non loqtur de interesse sed duple stipulatiōis in qua aliud est vt. e. ti. l. si ita qs fm ia. de ra. Alij moderniores dicunt q̄ ibi non dicit non venire omne interesse si agatur ex empto secus si ex stipulatione. Op. de in litē iur. l. videamus. §. iurare. quidā dicunt q̄ illa corrigit̄ per istam τ hanc t3 iac. de ar. Alij faciunt differētiā inter sacr̄m i litē q̄ est de affec. τ ver interesse vt ex supioribus p3 τ ex predictis claret q̄tum fieri potest materia ista ꝓfunda l3 in hoc varie sint opiniones propt̄ eius ꝓfunditatem τ subtilitatem.

¶ Si a nō competenti iudice. Rubrica.

¶ Super rubrica Vide azo. i summa. e. ct quod not. τ dixi. s. qui pro sua iurisdi. iudi. dari ve pn̄t. l. vnica τ. s. ne de statu defunctorum. l. si pater et quod plene no. per inno. τ compost. de rescrip. c. super litteris. et per io. and. azo. cardi. et dynum de re. iur. c. ea que fiunt a iudice lib. vj. τ quod dixi. j. de excep. l. fi. τ latissime in spe. de competentis iudi. aditione. Circa q̄ est notandum quod quis tenetur cōfiteri proprio sacerdoti de peniten. di. j. c. iudicet τ extra de penitentijs τ remissionibus. c. omnes vtriusq3 τ ibi no. per ber. τ latius per Innoc. τ per gof. τ hostiē. in summa eiusdem tituli. In defectum tamen proprij sacerdotis potest cuilibet sacerdoti confiteri de peni. di. j. c. quem penitet. Si tamen putabat eum propriū sacerdotem cum non esset absolutus est vt no. per ber. et Inno. extra de elec. c. dudum et dixi. s. de sententijs. l. ij. circa finem. Orta fuit questio dura in romana curia quia fratres sancti antonij vien. ex antiqua consuetudi ne etiam appobata et confirmata per clementem quintum habent ministra re curialibus ecclesiastica sacramēta et si qui curiales sepeliebantur apud alios petebāt quartam p. c. sup cathedram. de sepulturis in clementinis. c. vt sicut p̄stant obsequiū sic cōsequantur stipēdiū. xij. q. ij. c. charitatis extra de ꝑben. c. cū fm apl̄m τ de re. iur. l. fm naturā. ad hoc bn̄ facit decretalis loquens de onere ministrandorum sacramentorum dicēs dignum esse vt sint socij consolationum qui fuerunt τ passionum de sepulturis. c. j. cum enim q̄tum ad curiales eadem onera supportent que faciunt parrochiani quo ad suos parrochianos dignum est eos eodem priuilegio gloriari. j. de pala. sacraru3 largitionū l. iubemus τ de bono. pos. ex testa. militum. l. j. non igitur moleste ferāt hi apud quos curiales sepeliuntur si tam labor q̄ pecunia recipiat diuisionem vt. ff. de annuis le. l. seio amico in principio τ ita obtinuit in curia deinde orta fuit q̄stio vtrū hec consuetudo extenderet̄ ad cardinales τ eoru3 familiares τ hec questio oriebatur ex personis τ rebus que deferebātur cum funere. Et q̄ consuetudo extendatur ad eos facit idemptitas rationis. Nam eadem ratio est in cardinalibus que et in alijs curialibus q2 curia est vnum corpus multorum cōgregatione collectum vt. ff. de fideiusso. l. mortuo ibi sicut municipium τ curia. τ. ex. qui. cau. ma. l. ergo in fi. de vsuc. l. rerum mixtura τ de iudi. l. ꝓponebatur. vnum autem τ ide3 corpus non debet diuerso iure censeri vt. ff. de vsucap. l. cu3 qui edes τ extra de decimis. c. cu3 in tua nec eos eripit excellētia status vt. ff. de procur. l. minor. §. fi. τ ibi τ si cōsultaris τ de testa. tute. l. tutor incertus. §. fi. τ in corporibus qui tangit partem tāgit totū vt. ff. de furtis. l. vulgaris. τ q̄ domini cardinales pre alijs curiales dici debeant probatur q2 curia dicta est a cura vt probatur. ff. de ori. iur̄. l. ij. circa principium. curiales ergo principaliter dicuntur per quos cura τ cōsilio curia regitur. tales autem sunt cardinales ergo τc. sicut τ decuriones per excellentiam dicuntur curiales. j. de decur̄. l. ad subeundam τ ibi no. τ. l. curiales nec ab hoc nomine eos excludit excellentia status sicut nec principem ab ordine senatorum. j. de dignita. l. ius τ ordinem nec a numero commilitonum. ff. de testa. mili. l. j. i principio. nec obstat quod dici posset q̄ magis sunt cōstructores curie q̄ curiales quia τ equi qui cōstituunt quadrigam de numero quadrige sunt. ff. de le. ij. l. peculiū. §. quadrige. τ paterfa. vnde tota agnatio sumit originē3 appellatione familie continetur vt. ff. de ver. signi. l. familie. Unde terminatum fuit pro ipsis fratribus q̄ domini cardinales continerentur sub curialibus q̄ partem funerariorum eorum habere deberent si penes alios sepeliebantur presertī3 cū hec questio vertatur solum post mortē eorū quo iam curie vertices esse desierūt sicut al' dicitur q̄ electio sepulture mulieris ad eū statum peruenit quo soluitur a lege viri extra de sepul. c. de muliere τ ar. ff. de here. insti. l. in tēpꝰ cū si. τ qd̄ dictum est de cardi. fortius est de eorū familiaribꝰ τ nullū dubiū habet τc. Uiso de personis videamus de rebus vtrū pāni serici veniāt τ videt̄ q̄ sic q2 vestis que defertur cū funer̄ impensa funeris dicit̄ vt. ff. de relig. l. at si quis. §. impensa τ. l. funeris licet sint serica vel aurea. Nā olim supellectilia numerabant̄ vasa fictilia vel lignea hodie ꝓpter peritiā pitorū etia3 argentea vt. ff. de sup. lega. l. iij. in fine. res enim magna vel parua non facit dr̄iam in iur̄ vt. ff. si cui plusquam per. l. fal. l. j. §. cum dicit̄ et q̄ talia veniant videt̄ casus extra de sepulturis. c. in nr̄a vbi ponit̄ speciale in hospitalarijs i equis τ alijs ꝓpter subsidiū terre sancte ergo in alijs remanet ius cōe. In cōtrariū. ff. ad municip. l. j. in fine. τ ita obtinuit in curia τ de istis sepulturis vide qd̄ dixi. s. de relig. τ sump. fu. sup rubrica. Ultimo nota q̄ cause spoliatōis viduarū etiā si sint diuites spectat ad forum eccl'e vt no. per Inno. extra de foro cōpe. c. ex parte in vltima glo. τ per host. in summa eiusdē tituli. §. qbus ver. Ite3 qn̄ fauor psone τ no. extra per ber. de officio delegati. c. significantibus in fine glo. que incipit τ si pauper esset τ ibi per Inno. et per eundē de ver. signi. c. sup qbusdā in fine. τ ad hoc. xxiij. q. ij. c. si qs de potentibus τ. c. illi qui. τ per eundē Inno. in. c. cū sit generale de foro cōpetēti τ. c. licet τ. c. ex. tenore. τ de hoc dixi. s. qn̄ impator inter pupillos τc.

Uidex. Solet q̄ri qd si iudex q poterat cognoscere d̄. x. tm̄ iudicauit de xx. an valeat s̄nia i. x. videret̄ non ꝑ hāc. l. τ ita no. ff. d̄ iur̄ d. om. iud. l. vlt. ꝯriū tenēt doctores cōit vtno. ꝑ Jo. an. in. c. ea q̄ fiūt a iudice d̄ re. iur. li. vj. vber. de hobio i patria ptāte rubrica d̄ ꝓductiōe snie. §. videat τ speculator de sententia. §. iuxta ꝓpositiōis ver. Itē est nulla rōne q̄titatis. τ ꝑ hoc de vsur̄. l. placuit τ facit qd̄ dicā. j. de re iudica. l. ij. Ain āt sententia

snia lata a iudice non competenti possit ꝯfirmari de cōsensu ptium dic vt dixi.s.cōia vtriusq; iudicij.l.ij.

I de proprietate. In qōne glo. vtrū iudex datus sup ꝓprietate possit cognoscere ꝺ possessione gl. distinguit. canoniste tenēt ꝙ si est delegatꝰ simplr pōt de vtroq; cognoscere vt extra de sequestra.pos.ꝛ fructuū.c.j.ꝛ ibi no.pe.ꝛ Ja.tenent cum glo.

1 ☞ Appellari an possit a snia excōmunicationis.
2 Effectus excōicationis an possit suspendi in sententia.

Et in priuatorum. Gl.hic ꝛ.ff. de penis.l.q vltimo tꝫ ꝙ appellās a snia excōicatiōis nō est excōicatus appellatiōe pēdēte lꝫ dicaꝛ snia excōicationis trahere secū executionē. Sꝫ iure canonico hoc verū nō
1 est. Nā a snia excōicatiōis † nō appellaꝛ nisi in duobus casibus.s.cū lata est post appellationē legitimā vel cū ꝯtinet intolerabilē errorē puta si qs diceret excōico te qꝛ credis ī deū vel qꝛ facis elemosinā vt no.p Gof.in sūma de snia excōicatiōis.§.fi.ꝛ hꝛ ꝛ not.e.ti.c.p tuas.ꝛ de ista snia excōicationis plene habeꝛ ipso tit.ꝛ p Host.in sūma ꝛ in speculo e.ti.ꝛ ꝺ rescripti pñtatione.§.ij.v.nūc circa snias excōicatōis ꝛ p arch. de snia excōicatiōis cū medicinalis li.vj.ꝛ idē est in snia interdicti vt extra ꝺ ap.c.ad hoc cū ibi notatis ꝛ p ber.ꝛ latius per Jnn. ☞ Utrū clericꝰ obtinēs bñficia in diuersis dio.excōicatus ab vno epō si cōtēnat ab eo petere absolutionē poterit ꝓuari p eū bñficio alio qd obtinet in alia dioc. dic ꝙ sicvt in qōnibus bar.brix.xxxiij.q.q̄ incipit clericus qdā in duabꝰ. An
2 aūt effectus † excōicatiōis possit suspēdi in snia vide in eisdē qōnibus qōne.xv.q̄ incipit q̄riꝛ vtrū effectus. Itē si eps pgameñ.excōicat clericū brix.noīe epi brix.eps brix.non pt hꝛ ratū eisdē qōnibus.xviij.q.q̄ incipit eps mutinēsis. Jn multis ꝯcordat snia excōicatōis cū alijs ꝛ in multis discordat no. p arch.xj.q.iij.c.nemo ꝯtēnat vbi ꝺ ista materia excōicatōis p eū satis no. Jn qbus possumus pticipare cū excōicatis ꝛ qbꝰ nō notaꝛ p eūdē e.cā ꝛ qōne.c.excōicatos. Mittēs lr̄as excōicato excōicatꝰ est no.p eundē eadē cā.c.cū excōicato. Snia excōicatiōis sine alia denūciatione vel publicatōe statim ligat no.p eū eadē cā ꝛ qōne.c.cure.forma snie excōicatōis hꝛ.e.cā ꝛ qōne canonica ꝛ forma absolutōis in.c.seq.ꝛ ibi no.late vtrū absolutio possit peti p pcur.vtrū papa absentē ꝛ nō petentes absolu.possit absoluere dixi.s.ꝺ dila.a pcedēte vtrū sufficiat excōicato corā offenso flectere genua ꝛ veniā petere no.p eūdē arch.xvj.q.iij.c.si qs deinceps ꝛ vtrū pcutiēs clericū excōicatū vel hr̄ticū sit excōicatus.ꝙ excōicatio iniusta si nō contēnaꝛ nō noceat nisi quo ad qdā no.p eūdē.xxiij.q.iij.si qs nō recte. vtrū absolutio excōicatiōis habeat fieri p sacerdotē tm̄ an ēt p aliū iudicē.e.cā ꝛ.q.c.vocādū. vtrū excōicatus a pluribus ex diuersis causis absolui possit ab vno de peni.di.iij.c. sunt plures in gl.ꝛ p eū. vtrū excōicatus possit recipe osculū pacis in missa.xxiij.q.iij.c.vir.§.fi. Excōicatio aplī fuit tāte autoritatis ꝙ qlibet excōicatus ab eo capiebaꝛ a demonio vt no.xlv.di.c.cū beatus in fi.p eundē. vtrū qs sit excōicatus per hec vba pcipio ne qd tale facias sub pena excōicationis vide lxiij.di.c.salomitane ꝛ ibi ēt habes si ꝯditio excōicationis existat finita iurisditione excōicatoris morte vel alr̄ vtrum liget ꝛ vtrum dicaꝛ retro excōicatus an demum tpe extantis conditionis. vtrū excōicatio possit esse ad tps ꝛ an tūc finito tpe sit necessaria absolutio vt no.p eum.lxxxviij.di.c.deceꝛ. De ista ēt excōicatione vide qd dixi.s.ꝺ sentētijs ꝛ interlocu.om. iudicū.l.ij.circa pn.ꝛ vide Jnn.ꝺ ap.c.pterea. Utrū papa loquēdo scribendo excōicato vel eū salutādo videaꝛ eū absoluere vide in clementinis de snia excōicationis.c.vl.ꝛ.xxiij.di.c. §.in gl.ꝛ per archi.ꝛc.

☞ De pena iudicis qui male iudicauit. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo.in sūma ꝛ Hosti. in summa de snia ꝛ re iudicata.§.que sit pena ꝛ dic ꝙ prima lex loquitur de corrumpente. Secunda de iudice corrupto. Auten. vero mixtim de vtroq; ꝛ sumitur de corpore vt litigantes iurent.§.j.ꝛ.§.si quis autem ꝛ vide quod no.extra de sententia ꝛ re iudicata.c.cum eterni et quod not.et dixi.j.qñ prouocare non est necesse.l.venales. Sed quid si pecunia detur vt rite ꝛ iuste iudicet vel vt cito causam expediat de hoc dic vt no.ff.de condi.ob turpē causam.l.ij.§.fi.xj.q.iij.c.q recte ꝛ.j.q.iij.§.notandū.an idem in arbitro dic vt no.ff.de va.ꝛ extraordina.cognitionibus.l.vlti. Sed nunquid peccet q dat pecuniam epō vt nō promoueat aliquem per symoniam dic ꝙ non sed eps peccat recipiendo vt not.in questionibus berto.brix.clviij.qōne que incipit. quidam eps consueuit.ꝺ aduocato corrupto per pecuniam vtrum snia sit nulla dixi plene.s.de aduoca.diuer.iudi.l.j. Jtem glo.j.l.j.exponit publica.s.alicuius ciuitatis volens innuere ꝙ res publica ꝛ fiscus sit idem de quo dic vt dixi.s.ex qui.cau.ma.l.res publica in glo.s.actor ibi actor vero cuius procur.corruptus fuit. Jn eadē glo.ibi.§.pe.ꝙ dic vt ibi. Jn.l.ij.in gl.vlt.ibi deportationis in homine libero ibi vltimi supplicij in seruo ibi ꝛ ꝯ cum dolo.s.male iudicauit.old.

☞ Sententiam rescindi non posse. Rubrica.

☞ Super rubrica.vide azo.in summa.e.ꝛ hec.l.loquiꝛ in diffinitiua.interlocutoria āt fm glos.hic positam indistincte reuocatur de hoc tamen dic vt no.extra de ap.c.cū cessante per ber.ꝛ Jnno.ꝛ in glo.ꝛ plenius p Dy.ff.de re iudi.l.ꝙ iussit ꝛ ad hanc materiā.vide quod not.ij.q.vj.c.si qñ.§.diffinitiua. Jn gl.ꝛ per arch. Jtem glo.in.l.j.huius tituli ponit aliquos casus in quibus snia rescinditur per eundem iudicem inter quos ponit qñ p appellationē sed tunc non per eundem iudicem sed p aliū vt pꝫ.j.de ap.l.pcipimus alij ēt casus vltra notatos in gl.ista no.extra de snia ꝛ re iudi.c.inter monasteriū. Itē papa sniam sui pdecessoris potest corrigere ꝛ mutare vt extra de in inte.restitu.c.cum ex litteris ꝛ ibi no. An sentētiā suam interpretare possit dic vt no.ff.ꝺ ap.l.ab executore ꝛ dixi.s.de legibus.l.fi.ꝛ in spe.de arbitro.§.fi.versi.sed nunquid verbum obscurum ꝛ.s.de sententijs ex periculo recitā.l.ij.ꝛ no.j.cominationes vel epistolas.l.ij. Sed nunquid sentētia lata contra sententiam de consensu partium valeat dic vt dixi.s.de transac.l.si diuersa ꝛ facit quod dixi.s.cōmunia vtriusq; iudi.l.ij.ꝛ vtrum iudex delegatus possit ferre sententiaꝫ contra pronunciamentum quod fecit existens arbiter dixi.s. de transac.l.transa.finita. Jtem nota.ex.l.in fine quod decretum appellatur sentētia.regulariter aliud est ꝙ sententia vt s.dixi.s.de sententijs ꝛ interlocu.om.iudi.l.platam in fine. Multa remedia retractādi sniam notaꝛ.xxxv.q.ix.in sūma in glo.ꝛ per arch.

Exemptorias. Pro declaratione vide notata.s.de proba.l.excep.ꝛ auꝛ.ibi posita ꝛ qd no.ꝛ dixi.s.de iur.ꝛ facti ignorantia.l.j. Querit Cy.vtrum ius exclusum per viā exceptionis possit in iudicium deduci per viam actionis post sniam super excep.latam vr̄ ꝙ non vt hic ne quod vna via prohibetur ꝛc.vt.ff.de excusa.tuto.l. scire.dicit ꝙ quedam sunt exceptiōes que per se non stant nisi quatenus concernunt principales actiones sicut exceptio pacti de non petendo ꝛ similes ꝛ iste non possunt post diffinitiuam proponi etiam in modum actionis. Quedam sunt que p se stant nec concernunt principales actiones ꝛ iste subdiuiduntur quia quedam tendunt ad eundem finem proposite p modum exceptionis ꝛ per modum actionis ꝛ iste si reprobate sunt per modū exceptionis decetero proponi non possunt per modum actionis vt.ff.de neg.ge.l.si autem.§.si quocūq; Si aūt nō tendunt ad eundē effectum sed diuersum tunc oposite in modum exceptionis ꝛ reprobate pponi pñt in modum actionis vt.ff.de euic.l.vēdicantem ꝛ.l.seq. Ex quo soluitur questio si aliqs me spoliauit ꝛ ego ipsum.egi contra ipsum.opposui de spoliatione mea.iudex nihilominus eum cōdemnauit postea vult agere de spoliatiōe hn̄ potest fm azo. ar.iurium predictorum.

Impetrata. Exceptio rei iudicate opponiꝛ ꝯ rescriptuꝫ hoc dicit ꝛ est ꝯ regulam extra de lit.conte.c.excep.peremptoria. Sed est speciale quia est de processu iudicij sicut ꝛ transactio que fit super re dubia. de hoc no.extra de rescriptis.c.super lr̄is.

☞ De fructibus ꝛ litis expensis. Rubrica.

☞ Super rubrica.vide azo.in sūma.e.ꝛ ꝺ prima parte rubrice.s.de fructibus notaꝛ in sūma de rei ven.ꝛ dixi.s.ꝺ rei ven. l.fructus ꝛ hn̄ in speculo de fructibus ꝛ interec. De scda pte s.de expen.litis satis nota.in speculo de expen.ꝛ multa dixi

s.de iudi.l.ꝓperandum.§.sinautem alterutra ⁊ eo.ti.l.sanci-
mus de expeñ.iudicũ.An eis recipe liceat dixi.s.ð sportulis
⁊ no.ex de vita ⁊ honestate cleri.c.qm̄ ⁊ ð rescriptis.c.statutũ
li.vi.⁊ de istis expeñ.litis vide qð dixi.j.e.l.terminato.

HOc fructuum. Fructus intelligun
tur ðductis expeñ.
hoc dicit secus in decimis vt extra ð decimis.c.nõ
est in ptãte ⁊.c.pastoralis.

LItigator. Hec.l.cum gl.vtilis est ⁊ di-
cit ꝙ post litẽ ꝯte.reus tenet
de fructibus ꝑceptis ⁊ percipiendis q: iur.ꝓsum
ptione efficitur malefidei post lit.ꝯte.vt.s.de acq.
pos.l.nemo ambigit.de quo dic vt plene notaui.s.de rei ven.
l.quartũ.⁊ hoc verum in singulari iudicio in vniuersali effici
tur malefidei ꝑ solã conuentionem vt.s.de peti.here.l.j.⁊.ff.ð
peti.heredi.l.sed ⁊ si lege.§.si ante litem.Item quod dicit in
fine idem in herede vr̃ contra.ff.de operis.no.nun.l.pe.Sed
hic erat lis conte.cum defuncto ibi non vel ibi mere pena hic
non vel dic ꝙ hic succedit in lucrum quia defunctus habuit
malãfidẽ vt hic non in penam vt ibi s̄m Jaco.de bel.Itẽ te-
net gl.ꝙ fructus percepti finita instantia non veniant resti-
tuendi.pe.tz ꝯrium.s.ꝙ veniant ex die lit.cont.in prima instã
tia quia lz instantia perierit nihilominus remanet interpella
tus ⁊ malefidei ar.ff.de cap.l.in bello.§.facte ⁊ ꝓ hoc.ff.de
vsur.l.in fideicõ.§.j.⁊.s.de iudi.l.j.⁊ de hoc dixi dicta.l.cer-
tum in fine.

TErminato. Duo dicta ponit ⁊ rõnẽ
ꝑmi ⁊ vide qð notaui.s.
de iudi.l.properandum.§.finaũt alterutra ⁊.l.san
cimus ⁊ sup rubrica huius tituli ⁊ extra de dolo ⁊
cõtu.c.finẽ litibus ꝑ oẽs ⁊ per Host.in sũma eiusdẽ ⁊ ꝑ Inn.
de procur.c.auditis ⁊ talis snĩa expensarũ põt ferri sine certa
quãtitate vt no.⁊ dixi.ff.ꝙ falso tutore autore.l.nouissime.§.
pomp.⁊ dixi.s.de sententijs que sine certa quãtitate.Querit
Cy.si iudex nõ condẽnauit in expeñ.sed in snĩa reseruauit si-
bi ptãtem cõdẽnandi nũqd postea ex interuallo poterit con-
dẽnare gl.hic vr̃ sentire ꝙ sic ꝑ.l.modestinus.ff.de solu.⁊ qui
protestat se facturũ tunc vr̃ fcm̄ si postea fiat vt.ff.de here.in
stituẽ.l.asse.s.de ma.testa.l.j.⁊ dicunt quidam esse textũ ⁊ gl.
ff.fa.her.l.Itẽ labeo.§.j.ver.sed si pure ⁊ ꝓ hoc de arbitris
c.innotuit.In ꝯriũ facit q: protestatio non operat nisi q: vo-
luntatẽ declarat vt.ff.de religiosis.l.at si qs.§.plerisq.at in
casu nr̃o hoc non dependet a voluntate iudicis quod proba
tur ꝑ hanc.l.sicut eadẽ qð vel plures sibi continentes debent
simul decidi vt si peto.xx.iudex non dz condemnare in decẽ
⁊ dicere postea condemnabo de residuo vt.ff.fami.her.in hoc
iudicio ⁊ de arbitris.l.qualem.§.dicere sed questio expensaꝝ
continens est qõni principali vt hic ⁊ de re iudi.l.paulus er-
go lata snĩa super principali officiuz iudicis super expeñ.sta
re non põt ⁊ sic iudex per talem protestationẽ non põt postea
de expeñ.iudicare cum sublatum sit eius officiuz sublato ꝑn
cipali vt.s.depo.l.iiij.⁊ ista est veritas s̄z Cy.⁊ ol.qui ad hoc
allegat de le.j.l.nemo ð vul.⁊ pu.substi.l.in pupillari ð iniur.
l.diuus de suis ⁊ legi.l.fi.⁊ de admi.tuto.l.quidam decedẽs.
Sed si in prima snĩa fecit condẽnationem expensarũ poterit
sibi reseruare taxationẽ.Nã ista snĩa expensaꝝ valet ẽt nõ ta
xata certa q̃titate vt no.ꝑ Inn.extra de procur.c.auditis ⁊ ð
dolo ⁊ cõtumacia.c.finẽ vbi videas de qõne pñti ⁊ ista taxa-
tio per reseruationẽ factã fieri poterit postea ẽt ex interuallo
⁊ sic intelligi dz lex ista s̄m eos ⁊ ꝓ hoc facit q: institutio he
redis fieri debuit in testõ.Sz si testator dicat instituo heredẽ
quem declarabo in codicillis declaratus postea in codicillis
vr̃ institutus in testõ vt dicta.l.asse de heredibus instituen.⁊
de conditio.institu.l.illa institutio ⁊ sic in casu nostro videbit
facta taxatio tpe condẽnationis.non obstat ꝑal.ver.sed si pu
re q: intelligit pure.i.simplr̃ non adiecta seruitute vel ibi ad-
iecit alterum faciẽdo seruũ reseruato sibi modo s̄uitutis als
non posset procedere cũ nõ operet reseruatio vbi non posset
operari cõsensus vt dictũ est.nõ obstat lex modestinus q: ibi
protestatio seu reseruatio imutat naturã actus vt solo nõ ex-
tinguat sz nõis emptionẽ inducat vt.ff.ð tute.⁊ ra.distra.l.cũ
pupillus ⁊ de fideius.l.cũ his.In curia tñ romana seruat op
posituz ⁊ tenet ꝙ sufficiat si iudex in principali snĩa reseruet
sibi ptãtem condẽnandi sup expeñ.de hoc latissime not.ꝑ spe
culatorẽ de excep.§.viso ver.quid si reus ꝓbare voluerit vbi
dicit de consuetudine curie romane super ⁊ de expeñ.§.po-
stremo vltra principiũ ⁊ ꝑdictã opi.ꝙ sufficiat sibi reseruare
ptãtem sup fructibus ⁊ expen.⁊ ꝙ tunc postea ẽt ex interual-
lo possit pronunciare super fructibus ⁊ expen.tz rofre.de rei

ven.ver.sed illud queritur si iudex ⁊ de officio iudi.quo petã
tur fructus a possessore.§.fi.⁊ circa hãc materiã dic s̄m Ja.ð
are.ꝙ istarũ expeñ.que fiunt in iudicio qñq3 habet rõ in ꝑn-
cipio cause qñq3 in medio qñq3 in fine.In principio hr̃ ratio
contra actorem contumacem vt.s.qũo ⁊ qñ iudex aut.qui se-
mel.s.de iudi.l.sancimus ⁊ ibi dixi in prin.Item ꝯ reum con-
tumacem mittit actor in possessionẽ bonorũ in ꝑsonali oĩum
olim hodie ꝑ mensura debiti declarati in reali in pos.ipsius
rei si eã possidebat vel si dolo desierit possidere idem ꝙ in ꝑ-
sonali ar.s.de compensatio.l.fi.⁊ istaz pos.non recuperat nisi
solutis expen.⁊ ꝑstita satisdatione vt.s.de prescrip.xxx.anno
rum.l.si quis emptionis.§.fi.⁊ dixi.s.de iudi.l.properandum
§.⁊ si quidẽ.⁊ de his ẽt potest intelligi dicta.l.sancimus.Itez
si reus opponit excep.dilatoriã frustatorie in snĩa qua pronũ
ciatur exceptionem non admittẽdaz iudex condẽnat reum in
expen.⁊ si omittat talẽ condẽnationem nihilominus poterit
condẽnare postea quandocunq3.licet de hoc fuit concertatio
inter canonistas vt colligitur ex plene notatis extra de dolo
⁊ contumacia.c.finem litibus in glo.magna ⁊ per Innocẽ.de
ap.c.sepe ⁊ per speculato.d.titu.de excep.§.viso versi.quid si
reus.⁊ de istis expeñ.que veniunt in prin.satis no.per ipsuz
Inno.extra de penis.c.calumniam ⁊ in Spe.d.ti.ð expeñ.§.
sinaũt lite ꝯte.¶ Sed q:.s.dixi ꝙ expense debent refundi a
recuperante tenutam nunquid oẽs restituet factas vsq3 nũc
in lite an vero solũ factas oc.tenute.Et vr̃ ꝙ omnes q: omne
damnũ dz restituere vt.d.l.sancimus ⁊ in aut.de exhibẽ.reis
§.si vero.Sed dic ꝙ solum illas quas fecit occ.tenute vt circa
citationes ⁊ circa aduocatos quas ipsius vitio fecit vt.s.de
epis ⁊ clericis.l.omnes qui vbiq3.§.fi.sed si tenuta detur ꝯtra
pupillum ꝙ fieri potest vt no.s.si aduersus rem iudicatam.l.
cum ⁊ vos minores vbi de hoc ver.quid si data ⁊ probatur.ff.
ex quibus cau.in pos.eatur.l.apud iul.§.fi.nunquid si velit te
nutam recuperare restituet expeñ.qdã dicunt aut hz tutores
aut non.primo casu teneat ar.ff.de le.ij.l.qui solidũ.§.ẽt.s.de
iudi.l.properandum.§.fi.⁊ in aut.de ap.⁊ intra que tempora.
§.j.quia in iudicijs tutoris negligẽtia ei nocet vt probãt iura
ꝑdicta.Si aũt tutorẽ nõ hz dicunt qdam eum in integrum re-
stitui cũ sit imputandum aduersario ꝙ tutore ei non petijt vt
s.qui petant tuto.l.ij.Alij indistincte tenẽt pupillũ teneri re
stituere expeñ.ne autoritate.l.decipiat is q tenutã ꝯ eum acci
pit.l.ꝑmittente vt.s.de his qui ve.eta.impe.l.j.⁊.j.de oĩ agro
deserto.l.j.Idem põt queri de rustico nunquid in hoc rustici
tati parcatur ⁊ vr̃ ꝙ sic per iura que dicunt rusticitati ꝑci vt
ff.ð iur.om.iudi.l.si quis id quod cum si.dic ꝯ quia in hoc nõ
fauet militi ꝯ quem datur tenuta vt.s.de resti.mili.l.ignora-
re ⁊.ff.ð dã.infe.l.si finita.§.si forte ⁊ miles ⁊ rusticus quo ad
talẽ subuentionem equiparant vt.ff.de proba.l.cũ de indebi-
to ver.sinautem ⁊ q: ꝑdicta.l.si qs emptionis.§.fi.cum si.indi
stincte loquit in omni volente recuperare tenutam.Sed nun
quid arbiter possit pronunciare sup fructibus rei ꝑncipalis
añ litem cõte.ꝑceptis ⁊ vr̃ ꝙ nõ nisi hoc expresse diceretur in
ꝯpromisso vt.ff.de arbi.l.non distinguemus.§.de officio ⁊.§.
fi.quidam contra quia iudicia ⁊ arbitria regulariter equipa
rant vt.ff.de arbi.l.j.⁊ q: ptes in promittendo ð negocio prin
cipali videntur compromittere ⁊ de accessorio vt.ff.ð iur.om.
iudi.l.ij.⁊ de ꝓcur.l.ad rem ⁊.l.ad legatum et quia etiam arbi
ter de resti.in inte.cognoscit incidẽter lz non principaliter ex
tra ð restitu.in inte.c.fi.⁊ quia cõmodans principale ⁊ accesso
rium vt cõmo.l.si vt certo.§.vsq3 adeo.Item quia cõtumaciã
litigatorum potest punire vt.ff.de arbi.l.sed interpellatus.§.
j.⁊.l.nõ ex oĩbus.Item quia interloquitur ð expeñ.preconũ
et similium ꝑsonarum.j.de ꝑui.schola.l.fi.in fine li.xij.et ð ex
peñ.factis in litigãdo super excep.et similibus vt extra ð offi
cio delega.c.prudentiam.§.sexta cum ibi notatis.de expen.
autem tenute nõ potest cognoscere quia tenutam dare nõ po
test vt in aut.de exhi.et intro.reis.§.si vero cum sit magis im
perij q̃ iurisditiõis vt.ff.de iuris.om.iudi.l.iubere.Alij tamẽ
dicũt ꝙ lz tenutam dare nõ possit tñ potest pronũciare de ea
danda ar.ff.de offi.eius cui mã.est iurisdi.l.cognitio.§.vt pos
sessio et eoꝝ que notaui in simili.s.vbi et apud quem petatur
in integrum restitutio.l.fi.⁊ per ꝯñs de expẽ.qbus nõ solutis
nõ patebit ingressus litiganti vt.d.l.sancimus.In delegato
vr̃ idẽ ꝙ de expẽ.possit pronũciare ꝑ iura ꝑdicta et est expres-
sum extra de rescriptis.c.ceterum et.c.fi.et de dolo et cõtu.c.
ex lr̃is et idẽ posset dici in expẽ.tenute tedialis q: lz re ipsa in
pos.nõ mittat tñ de mittẽdo pronũciat vt nota.d.§.si vero de
exhi.et intro.reis et ẽ exꝑssum extra ð eo q mittit in pos.causa
rei seruãde.c.cũ venisset.In medio habet ratio expẽ.qñ post
litẽ ꝯte.ꝯtumaciter se absentat vt aut.q semel et de h.d.l.san
cimus ⁊

cinus et plene de his habet in speculo. de ti. de expē. §. nunc de expē. que fiunt post litē cōte. in fine habet rō expē. vt hac. l. et plene dixi. C. l. properandum. §. sinaūt alterutrā et C. ti. de expen. §. vlti. et iste expen. aliqñ fiunt circa testes vt. s. de testib. l. qm̄ liberi et ibi dixi. Aliqñ in aduocatis vt. s. de suffra. l. vnica et de postulando. l. si sub spē. Itē circa editionē instrumentorum q̄ fit expen. petentis vt. C. l. fi. de priui. fisco. et de princi. agen. in in rebus. l. fi. sz aliqua cō. In hoc tñ puto consuetudinē fori seruandam qua deficiente succedit iudi. arbitrium ar. dicte. l. fi. de priui. fisco. dum dicit consuetor sz aliqui habeant cōsensu eorum aliqñ in executoribus siue p̄conibus que ēt p̄stant fm cōsuetudinem vt dixi. s. de sportu. p̄ter q̄ in clericis et qbusdam aliis vbi est certa quātitas statuta predictis cessantibus recurrit ad arbitrium iudicis vt. s. de epis. l. cum clericis in fi. et de sanctissimis epis. §. sportulaꝝ de expē. iudicum super rubrica et ti. de sportu. Quid si dum veniebat ad causam incidit in latrones q eū derobauerunt nunquid hoc veniet in condēnatione expen. dic q̄ sic qꝛ al's hoc passurus non fuisset. ff. de furtis. l. si seruus. §. q̄ vo in cōriū. ff. mā. l. inter cās. §. non oia et p iocio. l. cū duobus. §. cum qdam et hanc tenet her. dicto. c. finem litibus per iura predicta sed responderi posset q̄ hic culpa vocantis precessit casum sicut et al's dr̄ delinquere qui vocat. ff. ne quis eum qui in ius voca. l. j. in fi. Quid si p̄pter hoc negocia sua deseruit nunquid hoc computabitur vr̄ qd̄ sic vt. ff. de incen. rui. et nau. l. j. §. ex incendio et qꝛ causam dāni dedit vt. ff. ad. l. aqui. l. q occidit si igit est dānū ergo restituēdum p p̄dictā. l. sancimus. s. de iudi. et ad hoc quemadmodū te. aperiant. l. si qs ex signatoribus ibi aduocatos a negociis suis. qd si expēsse p̄misse sunt et actor succubuit in quibusdā interlocutoriis quas inepte opposuerat obtinuit postea in diffinitiua nunquid venient ille expen. quas fecit in ipsis interlocutoriis dic q̄ non vt. ff. de damno infec. l. damni. §. j. d̄ nautico fenore. l. ij. et. j. d̄ fideiusso. l. fi. Sed nunquid expen. facte in cōstituēdo procur. pro instrō ipsius procur. vr̄ q̄ sic qꝛ p̄cur. in larga significatōe aduocatus dr̄. ff. de postulan. l. j. §. postulare sicut ergo expē. aduocati veniunt sic et procuratoris et al's restringeremus facultatem constituendi procur. q̄ esse non debet vt. ff. de procur. l. j. §. visus. In contrarium vr̄ quia non dz esse deterior conditio litigantis cum procura. q̄ si litigasset cū dn̄o vt. ff. de procur. l. sed et he. §. defendere. at si dn̄s p se litigasset has expē. nō fecisset et pro h' in aut. vt ab illustribus et q supra. eos sunt circa mediū. Ibi et propter hoc augendas expen. prima verior quia non sine difficultate aduocamur a negociis nostris vt dicta. l. si quis ex signatoribus et de fideicom. liber. l. infantis de expen. cause ap. dixi dicta. l. properandum. §. sinautem alterutra ver. in causa vero ap. et no. per Inno. de ap. c. sepe et in spec. d. ti. de expen. §. nunc dicendum restat.

Non ignorat. Adducitur in hac. l. q̄ in criālibus nō veniāt expē. d̄ quo plene dixi. s. d̄ iudi. l. p̄perādū. §. sināt alterutra. v. sz nūqd hec regula in gl. q̄ ē eo ipso in fine et dic vt ibi hic em̄ hn̄ erat in iudicio sz frustrādo faciebat ne cā ad finē p̄duceret vt. ff. de p̄cur. l. fi. et ex qui. cau. ma. l. sz ad eos. In gl. vlt. in fi. et dic plene vt ibi &c.

Eum quidam. Pro declaratiōe hui' l. vide qd̄ no. p Jo. an. et latius per Dy. extra de re iur. c. in iudi. li. vj.

De re iudicata. Rubrica.

Super rubrica. Uide azo. in summa et qd̄ notaui. s. de sententiis et interlocu. om. iudi. super rubrica et per rofre. in libello de act. in factum ex re iudicata et qd̄ notat et dixi. s. d̄ rebus credito. l. actori &c.

Rebus. Prio in gn̄e deinde in spē et ex fine collige qd̄ dr̄ intus habes qd̄ extra petis et dubitatio erat qꝛ peremptoria post sn̄iam obiici nō pōt. s. ti. ij. l. peremptorias sed illud fallit qñ post sn̄iam incipit competere vt hic et. ff. q̄ cū eo. l. si filius et j. ti. pri. l. ij. et vide quod dixi. s. de iur. et facti igno. l. j. ver. Item excep. doli. Querit Jac. de are. si añ sn̄iam res peruenisset ad dn̄m et qꝛ hoc ignoraui et non opposui fui condemnatus nunquid habeat locum hec lex vr̄ q̄ nō quia hic cessat ratio quā p̄dixi et sn̄ia nō reducit ad non cām vel nō iustam cām quia hoc erat ante ipse tz cōriū et q̄ locus erit exceptioni quia tenet cōtraria cōmodati vt hic in gl. notat et cui damus act. &c. vt. ff. de superfici. l. j. §. q̄ ait vbi aūt nō posset teneri contraria locum haberet exceptio. Item querit si res peruenit ad dn̄m sed expendit in ea habenda dicit q̄ aget et sententia vsq ad ipsas expen. ar. ff. q̄ metus causa. l. si cum exceptione. §. quod si homo et de procur. l. actoris et. l. sequenti Jaco. et Cy.

Res iudicate. Dic vt no in glo. et per Cy. et dixi. s. de errore calculi. l. vnica. Et ad id quod dicit hic glo. q̄ sn̄ia tz in pte in qua erratū non est alibi tz cōtra. ff. de iurisditione om. iudicū. l. fi. et illam approbant doctores cōiter et Jaco. de are. et Cy. hic qꝛ sn̄ia non pt̄ p pte valere et pro parte non vt. ff. fa. her. l. in hoc iudicio et qꝛ dz esse in libello cōformis vt. ff. cōi diui. l. vt fundus et. s. de fideicō. lib. l. fi. at in libello vna summa cōtinet ergo &c. Item qꝛ iudex de re petita dz in totum pronunciare vt. ff. de iudi. l. de qua re ergo si pro pte pronunciauit non valet. et ad hoc facit quod in simili dixi. s. si a nō competenti iudice. l. j. Non obstat. l. sancimus de dona. hic in glo. allegata quia aliud in contractibus vt ibi aliud in sententiis vt hic aliī tamē distinguūt qñ iudex errauit aut totum debebat ex vno capitulo et non valet sn̄ia in aliquo per iura p̄dicta. Si āt ex diuersis capitulis tūc si cōgruat illi capitulo valet et in alio iterato cognoscet ar. ff. de minoribus. l. Et §. j. Sz si nō cōgruat in alio vbi nō est error nō valet ar. iuriū p̄dictoꝝ et vide ēt quod dixi. ff. que sententie sine ap. rescin. l. j.

Sub specie. Cōtrarium de. l. admonendi hic male soluit in gl. et rō dic melius vt in contrario notatur et rō est in iuramento fm pe. quia in vno fuit releuatus ergo &c. vt e. ti. l. eum qui. Querit Ja. de are. si fui condemnatus quia tunc non habebam instrm̄ solutiōis sz postea reperio nūquid mihi prodest aduersus sn̄iam vr̄ q̄ non per. l. ff. de eden. l. argentarius. §. pe. vbi dr̄ q̄ si condemnatus fui quia non potui probare contra actorem ex eo q̄ argentarius denegauit mihi reddere rōnē q̄ ago contra eum ad interesse sed si post sn̄iam possem producere nihil mea interesset et sic agere non possem. Ipse autem Jac. dicit aut actor est in dolo quia ipse idem receperat solutionem et tunc possum excipere antequā soluam et si soluissem possum repetere per actionem de dolo et per cōditionē sine cā vt. ff. mandati. l. si fideiussor. §. in oibus Si aūt non est in dolo qꝛ solutio facta fuerat ei cui successit et sic habuit iustam cām ignorātie vt. ff. de reg. iur. l. qui in alterius tunc non p̄dest instrm̄ postea repertū. aliī dicūt aut fuit quesitū in p̄mo iudicio de dolo et tūc amplius nō queret aut nō et tunc sic vt. ff. de excep. rei iudicate. l. duobus et. s. de fide instru. l. fi. Sed certe ibi nō fuit quesitū in p̄io iudicio d̄ dolo et tunc amplius nō q̄ret aut nō fuit q̄situm de dolo sz de solutione sic vnde dic vt. s. dixi et ad hoc. ff. de condi. indebiti. l. in sūma et. s. de transac. l. ij. Jacob. de are. de hac qōne satis dixit. s. de iure et facti ignorātia. l. j. ver. querit ēt. d. Gui. d̄ suza. Et cōcor. ad istam. l. extra de re iudica. c. inter monasteriū et. c. suborta in fine cū ibi notatis tz ēt Inno. extra de imunitate ecclesiaꝝ. c. qꝛ plerique q̄ si ille in cuius fauorē est lata sn̄ia p̄fitet eam etiam iniustam qd̄ non debet executioni mandari &c.

Ad solutionem. Notabilis est lex ista sic et qui absolutionē petit a sn̄ia excōicatiōis tacite vr̄ dicere se ligatū vt extra d̄ elec. c. venerabilē. Itē vide qd̄ nota. in. l. tale. §. q p̄uocauit. ff. de pactis et vide qd̄ notaui. ff. de vi et vi ar. l. j. §. si aduersus. Et cōcor. ad hanc. l. extra d̄ re iudi. c. q̄ ad cōsultationem cū ibi notatis et de mino. ff. si filius cum concor. ibi notatis in gl. sz quid si aliqs appellauit in aliq̄ cā postea petit ab ip̄o iudice se absolui ad cautelā a sn̄ia excōicationis cōtra eū lata nunqd p hoc vr̄ renunciare appellationi dic vt no. p Inn. extra de appella. c. questioni et. c. qua fronte. Itē si is qui appellauit postea coram iudice a quo appellauit cōpareat et aliqd faciat an p hoc videatur appellatiōi renunciare vide qd̄ no. extra de ap. c. cū teneamur et p Inno. in c. si iustus metus. e. ti. et clarius. e. ti. c. si a iudice li. vj. cū ibi notatis et vide ēt qd̄ no. p archi. ij. q. vj. c. ad romanā ecclīam. Sz nūquid q semel appellauit ab aliquo grauamine si ab eodē iterū secūdo appellat videat renunciare prime appellationi dic q̄ non vt no. p Inn. extra de ap. c. dilecto in fine. Sz qd si excōicatus per sn̄iam appellauit tñ seruat sn̄iam excōcatōis nunqd p hoc vr̄ ap. renūciare dic q̄ nō marie si h̄ faciat cū p̄testatōe vt no. p eūdē Inn. de resti. spolia. c. olim. fcd̄o. in fine ad istā tacitā renūciationē d̄ qua loquitur hec lex hn̄ facit. ff. so. ma. l. si mulier. et qd̄ no. in qōnib' bar. brix. ij. q. que incipit quidam impetrauit et. xv. q. que incipit obertus quidam. et vide ad hanc materiā quod notaui. ff. de verb. ob. l. decē in fine.

1 ℭ Sententia an contineatur appellatione actorum.

Gesta. Exponit gl. i. acta vtrum acta et gesta differant vr. quod sic vt no. p Inn. extra de p. cu. c. j. Alibi dicit glo. quod acta est nomē gñale gesta ex iudiciū vt no. ff. de offō pcur. cesaris. l. j. de hēt bñ hr in textu et glo. ff. de v. signi. l. labeo. §. odo. dicit quod acta sunt pprie fcā in iudicio vt. s. de edē. l. is apud quē vbi de istis actis satis notaui et s. de trāsac. l. siue apud acta. gesta vo pprie fiūt extra iudiciū et p hoc extra de elec. c. quāuis in fine. et ibi de hoc p Guil. durāti et p Inn. extra de pba. c. qm̄ ꝯ falsam et p Car. extra de offō or. c. romana li. vj. puto tñ quod iura pmiscue vtantur istis verbis vt ex pdictis p3 et de hoc in alphabeto dictione gesta sub littera. g. qd differāt gesta et registra no. d. c. j. de p cu. p Inno. qd differāt gesta et facta hr. ff. de v. signi. l. l3 inter

1 gesta et ibi in glo. An appellatione actorū † ꝯtineaē snia dixi s. vt lite pendente. l. ij. Gesta ēt dicuntur scripture que fiunt apud iudicē vel eius autoritate vt in auē. vt pponat nomē imperatoris in pn. et ibi in gl. et s. de epi. et cle. aut. gñaliter et ibi in gl. et vt nō fiāt pignoratiōes. §. illud quoqz et ibi in glo. et s. de epi. et cle. auē. gñaliter et ibi in gl. et intelligēdo hāc. l. fm scdaz lec. gl. dic fm notata. s. de testamētis. l. publicati. Itē si acta pdita forent bñ pñt pbari p testes. s. de hereticis. l. qm̄ de testi. l. testiū de fide instru. l. sicut iniquū et. l. si solēnibus. Est ēt aduertēdū quod gl. t3 quod si peat instātia durant acta inter easdē psonas inter alias secus. de hoc dic vt plenissime dixi de iudi. l. properandum. §. et si quidem et. §. illo proculdubio et de dendo. l. is apud quem.

ℭ De executione rei iudicate. Rubrica.

1 ℭ Executio snie an possit fieri die feriata.

ℭ Super rubrica. Vide azo. in summa. e. et late in spe. de executiōe snie et qd dixi. s. de iure et facti ignorā. l. j. de rebus creditis. l. actori in fi. et de iudi. l. pperādū. §. finaūt reus si pp potētiā vel aliā cām nō posset iudex exeq sniam alius potētior vel superior exequiē vt no. et dixi. s. de epali audiē. l. epale in fine. An pendente decendio qd daē ad appellādū possit fieri executio in notoē. vel nō notoē. diceē. j. e. l. j. An executio † snie possit

1 fieri die feriato no. p arch. ij. q. j. c. sicut i iudicio. An snia lata ꝯ principalē executiōi mādari possit ꝯ fideiussorē plene vide j. ti. pri. l. si. An si pars confiteatur sniam p se latā iniustam debeat executioni mandari. Inn. t3 quod nō extra de immunita. ecclesiaꝝ. c. quia pleriqz. In ꝯrium multum facit quod non vr. quod dicere possit sniam pro se latam iniustā vel iniuriosam vt. ff. de le. j. l. si seruus plurium. §. j.

Nimis propere. Nimia festinātia hic redarguiē sicut et nimia tarditas. s. de offō rectoris puincie. l. ciuitas rhodioꝝ et dic vt ibi no. et no. quod dicit anñ rē iudicatam p qd p3 quod. j. decendiū executio snie fieri nō d3 cum possit appellari et sic non est res iudicata et hēt no. in glo. ff. nil no. app. pē. l. j. et. j. de ap. l. iij. et est exꝑssum extra de ap. c. nō solū li. vj. cū ibi notatis et p arch. et Jo. an. l3 in criminali innuaē secus. ff. de ap. l. nō tm̄ et ibi tangiē p Dy. et ita vidimus ꝯtinue fieri quod in criminalibus statim lata snia fit executio s3 hoc cōtingit forte in criminalibus exceptatis vt dr. j. quorū ap. nō recipianē. l. oēm honorē vel dic quod hoc est pp statuta ciuitatū q phibēt in criminalibus appellari et in ciuilibus nedū. j. decendiū differē executio imo ēt vsqz ad quatuor mēses q danē cōdemnatis vt. j. e. l. fi. l3 illud tps hodie cōiter minuaē per iudices quod fieri pt vt. ff. de re iudica. l. ij. in interlocutoria non videnē expectari. x. dies de quo dic vt no. per Jo. an. extra de ap. c. vlti. li. vj. et in spe. de ap. §. restat videre ver. vltimo. pdicta vera puto in nō notorijs. Nā in notorijs cum appellari nō possit pt statim fieri executio extra de ap. c. cum sit romana. c. puenit et. c. ꝯsuluit. Na3 cū appellare non possit frustra expectareē decendiū vt. ff. ad velleianū. l. aliqñ cum si. Nā qñ fcm̄ est notoriū appellare videreē ne id fiat qd ex edicto perpetuo fieri decerniē talis āt appellatio non admittiē vt. ff. de ap. reci. l. si. et de verb. signi. l. si qua pena et ita etiam t3 speculator de sententie executione. §. videndum restat ver. s3 etiam. j. decendium.

Si causam. Si actio iudicati nō est nouata duo competunt auxilia. s. officium iudicis et actio in factum vt notaui. s. de iuris et facti igno. l. j. et de rebus creditis. l. actori. Itez nota quod exceptio que oritur post sententiam in executione opponi potest vt et. s. titu. proximo. l. j. et nota moduz exequendi sententiam qui melius habetur. ff. de re iudicata. l. a diuo pio.

Ordo. Nota quod crescēte contumacia fortioribus remedijs est vtendum extra vt lit. nō cōte. c. quoniaz in fi. s. de ser. fug. l. quicūqz et ibi de hoc dixi. Itē facit gl. differentiā inter pignus ꝯuentionale et ptoriū qr in ptorio si assigneē creditori in solutū vr. quod tenere debeat pro solutione totius debiti et fm hoc tutius est creditori emere sicut quilibet extraneus quod pōt vt. j. si in cām iudica. pignus captū sit. l. ij. Quatuor eniz remedia circa hoc prodita sunt creditori ꝯ debitorem vt no. in. §. si pignora in glo. hic allegato tamen predictam opi. glo. quod creditor assignato sibi pignore ptorio ꝯtentus esse debeat pro toto debito nō approbāt petrus Cy. nec alij moderniores. Sed distinguūt fm Ja. de are. aut iudex dat pignus insolutū creditori indeterminate et tunc pro toto debito et ita intelligaē hec gl. et dictus. §. si pignora. si vero determinate pro certa quātitate crediti in residuo remanet integra petitio arg. ff. quibus modis pignus vel ipo. soluiē. l. si debitor et de ver. obliga. l. cōtinuus. §. cum ita hoc in alijs iudicibus. In pncipe āt si deē p eum insolutuz indeterminate cedit in solutū pro eo qd valet vt. j. de iure do. impetrā. l. fi. §. sed si quidem l3 alij aliter intelligant vt ibi dicam.

Stipendia. Gl. querit de pbēdis clericorū vtrum in eis possit fieri executio et t3 idē quod in istis stipēdijs. Pe. t3 quod executio fiat deducto eo qd expedit clerico p huitio dei de iure canonico vr. indistincte executio posse fieri vt extra de fideiusso. c. peruenit et ibi in gl. et per Inn. et no. in gl. ff. de re iudi. l. a diuo. §. in venditiōe in fine vltie gl. et p hoc. e. ti. l. ꝯmodis et facit qd notaui. s. de re. alie. nō alie. l. fi. ver. s3 quero vtrum in rebus. Idē vr. dicendū de bonis vasalli et notaē in summa de feudis. §. qbus modis feudū amittaē. §. posset queri de vtroqz notatur in speculo de primo et scdo decreto. §. restat ver. quid si reus et ver. se.

Si vt proponis. Hec lex put intelligiē in mero executore vt nūcio seu pcone plane pcedit et idē in oi alio mero executore quod nō possit sibi ptes iudicis vēdicare s3 h3 supiori referre si aliqua iusta pponanē ꝯ executiōem vt extra de re iudi. c. decetero cū ibi notatis p her. et latius p Inn. Si āt intelligaē de executore nō mero s3 mixto iste pt rōnabiles exceptiōes admittere vt plene notaē de hoc extra de offō et ptāte iudicis dele. c. pastoralis. et ita intelligaē ēt. s. si ꝯ ius vel vtilitatē publicā. l. et si nō cognitio. Idē etiaz puto qñ iudex in cuius territorio sunt res exequiē sniaz alterius iudicis de quo dixi. s. de iudi. l. pperandum. §. finautem reus. Isti eñ si nō admittant rōnabiles exceptiōes impediētes executiōem male faciūt et ab eis pōt appellari vt. j. quorū ap. nō recip. l. ab executore et ibi notaē et notaē etiaz per dnm Inno. extra de ap. c. nouit vbi ēt notat que sunt ille exceptiones que executionē pñt impedire et plenius in speculo de sententie executione. §. si. exceptio ēt nullitatis snie ipedit ipsam executiōem vt extra de resti. spo. c. lr̄as circa finē et de testi. c. veniens. et de hac materia plenissime no. per Hostien. in summa de officio et ptāte iudicis delegati. c. que delegari ver. ab his aūt et ver. sequen. et vide qd no. per Inno. de priui. c. cum olim scdo. alius aūt intellectus glo. quod hec lex loquaē de delegato ad exequendū non pl3 Ja. de are. qr executio delegari nō potest vt no. ff. de re iudi. l. a diuo pio in prin. per. l. iubere. ff. de iurisdi. om. iudicum.

Executor. In gl. in fine alijs ēt nominibus appellatur vt dixi. s. de sportulis super rubrica.

Eos. Pro declaratōe huius. l. et gl. hic posite vide qd notaē in speculo e. §. vidēdū restat et extra de offō delegati. c. qrēti et latius ibi per Inn. vbi ēt t3 in criminalibus nō hre locū istud tps qdrimestre. alibi tñ aliter distinguit glos. qñ petiē executio in psonali qr aut agiē ad spēm et datur tempus arbitrio iudicātis vt no. insti. de inutili stip. §. si. aut ad pecuniam et tunc daē spacium. x. dieꝝ ad instar cōstituti vt no. in insti. de v. ob. §. oēs quas glo. Cy. non approbat fm Jac. de ra. S3 intelligit quod statim tenetur tamē nō est in mora nisi modico tpe arbitrio iudicis moderato Cy.

ℭ De vsuris rei iudicate. Rubrica.

Eos qui.

Eos qui. Pro declaratione toti⁹ tituli vide Azo. in summa. e. Item in glo. hic tenet ꝙ correcta sit lex debitoribus. ff. de re iudi. qḋ nõ placet Ol. sed solum determinat: q2 isti quattuor mẽses sunt dati misericordie causa: intra quos nulla nouitas fieri dz. vt. ff. de cõpensa. l. si cũ militi. quibus elapsis fit captio ꝛ venditio sm̃. l. debitoribus. Ol. Itẽ dicit glo. ħ verũ qñ nõ frustratorie appellauit: frustratorie aũt videt appellasse cũ succũbit. vt. ff. de re ind. l. fi. ꝙ nõ placet Pe. q2 nõ semp q succũbit ꝑsumit calũniari: lz bñ ꝑsumatur iniustã mouisse causam seu litẽ. ꝑpter qḋ tenet ad sumptus litis. vt dixi. s. de aduo. diuer. iudi. l. j. vnde aut appellat frustratorie ꝛ tenetur ad vsuras centesimas post quattuor menses: computandos a tempore prime sentẽtie: aut nõ frustratorie: ꝛ tũc a tempore secunde: vt hic. ꝛ arg. s. de inoffi. testa. l. contra maiores.

Sancimus. Duas habet partes. Secũda ibi: ꝛ cuꝫ antiquitas. In ꝑma statuit ꝛ statuti q̃ttuor rõnes adducit. In scḋa ponit aliud statutũ occ. ꝑdicta. circa ꝑmã partẽ tenet gl. ꝛ bñ ꝙ ꝑ sniam nõ fiat nouatio. per. l. de pig. l. grege. §. etiã. Sz cõiunge cũ illa. j. etiã ob cyrographariã. ꝑ. l. j. ꝛ ad. §. an ergo. iunge. l. j. de fideiuss. l. nouatiõe. Itẽ ꝙ nõ fiat nouatio ꝑtz. Nã ꝑ nouationẽ factã a testatore extinguit legatum. vt. ff. de fun. instruc. l. seie. §. ꝑdia. sz ꝑ sniam sup legato latã nõ tollit legatũ. vt eo. ti. l. nepoti. ergo ꝑ sniam nõ fit nouatio. Dy. ꝛ Ol. ꝛ ad hoc facit. s. de iudi. l. j. ꝛ ibi no. circa fi. gl. magne. ꝛ ibi de hoc dixi. ꝛ. ff. de excep. rei iudi. l. si a te. §. si quis fundꝫ. Ex scḋa parte no. ꝙ alia via nõ est occurrendũ legi. vt ꝛ. ff. de excu. tu. l. scire. §. scire. ꝛ ex̃ de reg. iur. c. cũ qd vna via. ¶ Oppo. de. l. exceptiones. ff. de excep. cũ si. ħ in glo. nota. gl. dicit ꝙ illud ideo q2 est ꝑsonale priuilegiũ qḋ ꝑsonã nõ egredit: vel dic ꝙ in casibus illis euitat ista acerbitas ꝑ remediũ. l. ff. mãda. l. idẽqꝫ. §. generaliter. ¶ Op. de fideiuss. l. marcellus. dic aut ꝑncipalis est ita obligat⁹ ꝙ ꝯ eũ cõpetit actio: ꝯ quam exceptio defendit: ꝛ tũc si est realis ea vtit fideiussor: si ꝑsonalis nõ vtitur ea directo. sz ꝑ mediã ꝑsonã principalis. vt. d. §. generaliter. Si nõ est actio ꝯ principalẽ: tũc fideiussor nõ põt vti exceptio. ex ꝑsona rei: q2 reus ipsam nõ habet: ꝛ sic loquit. l. marcellus. ꝛ de ħ plene no. ꝑ Cy. s. de nõ nume. pecu. l. tã mãdatori. ꝛ notaui in. d. l. exceptiões. ff. de excep. Utrũ lata snia ꝯ ꝑncipalẽ fiat executio ꝯ fideiussores excussis pri⁹ bonis ꝑncipalis. vĩ ꝙ sic. vt hoc. §. ꝛ ħ no. in glo. In cõtrariũ est q2 fideiussor ex sua ꝑpria obligatione tenet. vt. ff. de ac. ꝛ obli. l. j. §. verbis. Do. ꝛ alij moderni distinguũt aut est fideiussor ꝯctus: ꝛ tũc nõ fit ꝯ eũ executio sine nouo libello ꝛ snia. Aut est fideiussor iudicij iudi. solui. ꝛ tũc est vera opinio gl. vt. ff. iudi. sol. l. j. ne res abeat in infinitum ꝛ lis ex lite oriat. ꝯ. l. terminato. s. de fruc. ꝛ lit. expẽ. ꝛ vt circuitus euitet. vt. ff. de condi. inde. l. dñs testõ. ꝛ ħ etiã fuit opinio. d. M. de fano. ꝛ eã sequũtur Guil. durãti Gar. ꝛ Jo. and. ex̃ de iniur. ꝛ de dãno da. c. ꝛ si pignorationes. lib. vj. ꝛ idẽ Guil. in Spe. de snie executiõe. §. sequit vsi. qd si snia lata est ꝯ defensorẽ. dñs tñ Ol. indistincte tenebat opi. glo. ꝙ snia ꝯ fideiussorẽ executioni mãdet nisi fideiussor haberet sufficientẽ exceptionẽ quã parat⁹ esset statim ꝑbare. vt. ff. ad exhi. l. iij. §. ibidẽ. ex̃ de testi. c. veniẽs. ꝛ de re iudi. c. cũ sup. ꝛ ad hoc adducit quattuor ratiões. Prima ħ tãgitur in glo: q2 fideiussor appellat a snia ꝯtra ꝑncipalem lata. vt. ff. de appel. l. a snia. qḋ nõ esset nisi negociũ ad eũ ꝑtineret. vt. ff. de ap. reci. l. j. ꝛ adducebat etiã hãc. l. ꝛ dicit ꝙ est expressũ. s. de his q ad eccle. ꝯfu. l. fi. §. adijciẽtes. lz quidã dicant ibi speciale. Itẽ q2 in debitorẽ debitoris fit executio snie in reuꝫ late absqꝫ noua interpellatione. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. j. et s. qñ fiscus vel priuat⁹ per totũ. ergo multofortius in fideiussore q expresse ꝛ immediate obligat⁹ est ꝑ ꝑncipali. nõ ob. l. ij. §. fi. ff. qui satisda. cog. q2 ibi loquit de fideiussore iudicio sisti nõ iudicatũ solui. Ol. de hoc vide qḋ dixi. ff. de fideiusso. l. si qs ꝑ eo. §. si nummos. ꝛ. l. fi. Quid si laicus fuit fideiussor clerici. nunqd lata snia ꝯ ipsum clericũ ꝑ epm̃ poterit ipsa snia executioni mãdari ꝯ fideiussorẽ laicum ꝑ ipsum epm̃: dic ꝙ nõ: imo mandari dꝫ ꝑ suũ iudicẽ secularẽ. vt no. in Spe. de cõpe. iudi. aditione. v. sz pone ꝙ clericus. Sz nuqd dilatio reo ꝯcessa extendat ad fideiussorem: quidã dicũt esse hic casuꝫ ꝙ sic. qḋ nõ est verũ. q2 hic dilatio dabat cause nõ persone. vt. ff. de re iud. l. tempus. ꝛ ideo nõ mirũ si porrigitur ad fideiussorẽ: sz ipsi inducunt eã per rationẽ que hic in fine redditur. Sed de ħ dic vt dixi. s. de preci. impe. offe. l. quotiens. Cy.

¶ Si plures vna sententia fuerint condemnati. Rubrica.

Si non singuli. Pro declaratione hui⁹ materie vide qḋ nota. s. fa. herc. l. ea que. et glo. ħ tracta fuit de summa Azo. eo. ti. q̃ cõcor. cum glo. sz circa solutionẽ cõtrarij de. l. euidenter. de excep. rei iudi. tenent ꝙ in residuo absolutus videat. hoc reprobat: vt dixi. s. si aduer. rẽ iudi. l. j. dic ergo ꝙ nõ ꝑficit: q2 adhuc poterit cõueniri pristina actione insolidũ: que nõ est nouata nec sublata vt dixi. s. ti. pxi. l. fi. ita ꝙ vltima solutio glo. que ħ est verior est: lz contrariũ no. s. de iudi. l. j. in fi. glo. magne. ꝛ dic sm̃ Ja. de bel. aut actor petijt quẽlibet cõdemnari insolidũ aut simpliciter: aut quẽlibet ꝑ virili. Primo casu si iudex cõdẽnauit ꝑ virili cũ deberet insolidũ cõdẽnare nõ videtur valere snia: q2 videt quẽlibet pro parte cõdẽnare: ꝛ de residuo tacere: ꝛ iõ nõ valet vt dixi. d. l. j. si aduer. rẽ iudi. ꝛ q2 snia nõ est conformis petitioni. vt. s. de fideic. lib. l. fi. ꝛ ꝑ ħ in Spec. de snia. §. j. v. vlti. ꝛ de ħ vide qḋ dixi. j. qñ ꝑuo. nõ est neces. l. j. v. sz cõtra hoc sic opponitur. Secũdo ꝛ tertio valet snia: ꝛ quilibet ꝯdẽnatus videt ꝑ virili: vt hic: q2 ꝛ petitio ꝑ virili facta videt vt in auc. de duo. reis. §. finautem. ꝛ sic snia est cõformis petitioni. ꝛ per ħ patet so. ad. l. euidenter. q2 in ꝑmo casu nõ ꝑdest: q2 nulla est in scḋo ꝛ tertio casu nõ ꝑdest in eo in quo est condẽnatus. Ex ꝑdictis orit questio quã vidi de facto. due ville seu cõmunitates ex forma statutorum ciuitatis fuerunt cõdemnate ad restitutioneꝫ alicui⁹ robarie vel damni dati in eorum confinib⁹ vna est ditior ꝛ altera pauperior: queritur an teneantur ad condemnationẽ ꝑ virili parte an vo sm̃ facultates ꝛ diuitias. ꝛ hic est arg. ꝙ ꝑ virili cũ concor. hic in glo. positis. nam ideꝫ esset in legato: q2 ꝑ parte diuideret. arg. ff. de lega. j. l. si pluribus. ꝛ. l. hmõi. §. fititio. ꝛ. l. duob⁹. In contrariũ videt q2 talia onera sustineri debẽt ꝑ modo facultatũ ꝛ personarũ. vt. j. de operi. publi. l. oẽs. ꝛ de immu. nemi. cõcedẽda. l. ij. lib. x. ff. ad le. rho. de iactu. l. ij. §. cũ in eadẽ. ꝛ. §. portio. ꝛ. l. nauis. ꝛ de serui. rustic. ꝑdio. l. imperatores. ꝛ hanc tenet Galeotus in margarita de act. versi. sed pone questionẽ. de facto cauetur in quodã statuto regino ꝛ alij habent in ti. de mu. ꝛ ita etiam audiui publice terminatum in studio paduañ. per dñm Gubertum iustum.

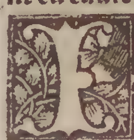
¶ Quibus res iudicata non nocet. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in summa. e. ꝛ qḋ no. s. de fide instru. l. si vteris. ꝛ bene ꝑ Bern. extra de prebẽ. c. dilecto. in fi. ꝛ in questionib⁹ Bartho. brixi. q. xlix. que incipit duo fratres: ex eodẽ patre. ꝛ. j. si ex falsis instrumentis. l. fi. in fine. dixi ꝛ in questionibus Py. xv. q. que incipit mixtus: al's sextus. Fallit hec regula in sententia lata contra ordinatum que preiudicat ordinanti. vt. lxxxj. distin. c. tantis daniel. per Archi. nota. nocet etiã ꝛ ꝑdest quo ad qualequale preiudiciũ vt hic notat. ꝛ. ff. de iureiur. l. si duo. ꝛ extra de re iudi. c. super controuersia. Item vide qḋ dixi. j. si vnus ex pluri. ap. l. j. Nota etiã ꝙ quibus nocet res iudicata: nocet confessio: ꝑbatio: ꝛ testium ꝑductio: vt colligi põt. ꝛ dixi. ff. de re iudic. l. post rem iudicatã. ꝛ nota. ꝑ Inno. extra de testi. c. causam que. Old. ꝛ vide. ff. de fide. l. vltima in questione quaꝫ ibi notaui ꝛ dic sm̃ Cy. q2 tria sunt genera sententiaruꝫ. Quedã eñ est introductoria quedã rescissoria. quedã declaratoria. Introductoria dicitur lata super personalibus actionibus que oblig. introducit. vt. ff. de pecu. l. iij. §. idẽ scribit. Rescissoria que rescindit vt lata super querela inofficiosi testamẽti. vt. ff. de inoffi. testa. l. posthumus. §. si quis ex his. Declaratoria que declarat vt lata in realibus. vt. ff. de rei vendi. l. ex diuerso. cũ ergo queritur an lata inter alios preiudicet vel nõ: aut queritur de sentẽtia lata in iudicio populari: ꝛ hoc casu lata ꝯtra vnũ alteri nocet: sed lata pro vno alteri non ꝑdest. vt. ff. de iureiu. l. eum qui. §. in popularibus. ꝛ de accusa. l. si cui. §. j. ꝛ hoc nisi de collusione actoris ꝑbetur. vt. ff. de collu. detegen. per totũ. ꝛ de preuarica. l. ꝑuarications. Aut querit de sentẽtia lata in iudicio priuato: ꝛ tunc si est introductoria solũ ei nocet ꝛ ꝑdest qui egit ꝛ non alijs: ꝛ sic loquitur hic. ꝛ de re iudica. l. sepe. qḋ verũ est in sententia lata in causa principali: nam in causa appellatiõis lata ꝑ appellatore ꝑdest etiaꝫ alijs. vt. j. si vnus ex plu. ap. l. ij. Si vo est snia rescissoria vt cã inofficiosi testamẽti: tũc aut est ꝑ actore ꝛ ꝑdest cuilibet cui⁹ interest. vt. d. l. posthumus. §. si quis ex his. aut ꝯ actorẽ: ꝛ tũc aut ꝯtra eũ cuius ꝑncipalit nõ interest cãm agere ꝛ tunc alijs non preiudicat vt. ff. de excep. rei iudica. l. j. aut eius principaliter interest ꝛ

tunc iure veteri omnibus preiudicabat quorum nō ita principaliter intererat. vt. ff. de inoffici. testa. l. papi. §. fina. hodie correctū est p auth. ex cā q̄ ad legata ⁊ alia p̄ter institu. Si aūt est sn̄ia declaratoria aut facti: puta q̄ aliquis fecerit aliquid aut iure. puta q̄ res sit mea. Primo casu aut est factū vnius: puta q̄ titi⁹ occidit seiū: ergo nō alius: ⁊ talis sn̄ia aliis nō p̄iudicat. vt. d. l. sepe. de re iudi. aut facti diuersoꝝ vt adulteriū qd̄ est duoꝝ: ⁊ tūc ꝯ vnū lata alteri nō nocet: sꝫ p vno alteri⁹ pdest. vt. ff. de adul. l. denūciasse. §. queritur. vbi de hoc dixi. Si vero est lata super iure: tūc aut separato ⁊ non nocet: nec pdest alteri. vt. ff. de vsuca. l. iusto. §. nō mutat: aut sup iure cōnexo. vt est ius cognationis. vt. ff. vnde cog. l. j. §. cognationē. ⁊ tunc aut sententia lata est contra eum cuius principaliter interest causam defendere: ⁊ tūc preiudicat aliis quoꝝ nō sic principaliter interest. vt. ff. de libe. agno. l. j. §. fi. ⁊ l. seq. Aut contra eū cuius nō interest principaliter: ⁊ tūc aliis quoꝝ magis interest nō preiudicat. vt. ff. si ingenuus esse dicat. l. j. ⁊ dicta. l. sepe. de re iudi. exceptis casibus ibi notatis: ⁊ hec distinctio fuit Pe. ⁊ multa dubia ⁊ questiones tollit Cy. de hoc etiā no. per Inno. ex de fide instru. c. inter dilectos. vsi. porro. Sed videt q̄ psit vt. s. de diuer. rescrip. l. j. Sed dic vt ibi dixi. ⁊ vt not. p Azo. in summa. j. res inter alios acta vbi de ista materia not. ⁊ p predictis pōt solui questio dn̄i Dy. videlꝫ si testes pducātur ꝯtra venditorē ad eternā rei memoriā ad pbādum q̄ res vēdita fuerat sibi obligata ante vēditionē: nūqd tales testes preiudicent emptori p regulā iuris inuitus. §. plerumqꝫ. ⁊ l. in his. §. non debeo. Sed testes inducti ad eternā rei memoriam valent contra venditores. vt in auth. de testi. §. pe. que est posita. s. de testi. auth. si quis ab aliquo. ergo valere deberent ꝯtra emptores. ⁊ ad hoc facit qd̄ notaui in simili. s. de iure do. l. vbi adhuc. v. ex predictis. Insurgit alia questio dn̄i Dy. Dynus determinat q̄ testes recepti ante venditionem noceāt emptori qui nō postea recepti sunt argumē. dicte. l. preses. de pigno. ⁊ ff. eodem. l. si superatus. §. fi. ⁊ de exceptio. rei iudica. l. si mater. §. finali.

¶ Comminationes ⁊ epistolas. Rubrica.

¶ Super rubrica. Vide Azo. in summa vbi ⁊ hꝫ in gl. notant aliq casus in quib⁹ cōminationes multū vident opari. vn⁹ est ff. de tuto. l. tutor qui reperto. §. si deponi. ⁊ ibi in glo. ali⁹ est ff. de offi. prefec. vrb. l. j. §. patronus. ⁊ ibi in glo. tertius est de iudi. l. in peremptorio. ⁊ ibi in glo. Sunt ⁊ alii lꝫ nō numerent in glo. vnus est. ff. de offi. pfec. vrb. l. iii. §. j. ibi: aut seuera interlocutione cōminatus ⁊c. alius. ff. de iurepatro. l. j. est ⁊ ali⁹. ff. de manumis. l. si quis dicat. ⁊ vide qd̄ ibi dixi. Sꝫ q̄ tales cōminationes valeant ⁊ necesse sit ab eis appellari videt extra de in integ. resti. c. cum ex litteris. in fi. ⁊ est expressum ex de appel. c. cū cessante: ⁊ ibi in glo. ⁊ p Inno. ⁊ ad hoc extra de loc. c. j. de matri. cōtra interdic. ecc. cōtrac. c. ii. ⁊ ibi in gl. ⁊ de eo q furtiue ordines suscepit. c. j. ⁊ ibi in glo. ⁊ plenius de sagitta. c. vnico. Quid ergo dicemus de istis cōminationib⁹ vt cū iudex dicit. citamus te ad talem terminū aliogn pcedemus ⁊c. de hoc dixi. s. quō ⁊ quādo iudex. l. tres denunciationes. vsi. quid si iudex citat hoc modo: vel quādo precepit aliquid sub cōminatione alicuius pene: puto dici posse: aut comminatio est generalis: puta q̄ aliquis nō debeat offendere titiū sub tali pena vel dare damnū in rebus talis sub tali pena: vel facere tale quid sub tali pena: tunc si p modū meū simplicis cōminationis nō videt valere ⁊ cōtrafaciens nō videt incidere in penam vt si dicat q̄ nullus faciat tale quid sub excōicationis pena. Si eīm faciat nō est excōicatus sed excōmunicandus: vt colligi pōt ex notatis dictis ca. de matrimo. contra interdic. eccle. cōtracto. c. ii. ⁊ de eo qui furti. ordi. susce. c. j. ⁊ lxiii. dis. c. solomitane. ⁊ de sagitta. c. j. ⁊ hoc nisi esset canon late sententie legis nō hoīs. vt nota. d. c. j. ex de loc. Si aūt nō esset factū p modū simplicis cōminationis: sꝫ sentētie sub cōditione late puta si quis fecerit tale qd sit excōicatus: tunc secus vt ex dictis iuribus colligitur et ex notatis in eis. Si vero sit specialis cōminatio puta ne quis molestet titium in tali re: tunc dic vt colligitur ex notatis per Inno. extra q matri. accu. possunt. c. tū in tua. vbi videtur tenere q̄ si nō fiat cuꝫ cause cognitione non incidant cōtrafacientes in penā. ⁊ videt expressum. j. eo. l. programa. ⁊ de istis bānis ⁊ pclamationibus generalibus: vtrum ligent ⁊ an ignorantia excuset: satis dixi. s. quō ⁊ quā. iudex. aut. qui semel. Si aūt sit speciale inter certas personas puta q̄ iudex precipit debitori q̄ soluat creditori. j. certū terminū: sub certa pena: tunc aut facit cū cause cognitione ⁊ valent: ⁊ ita intelligantur predicta iura que loquunt de comminatione in casibus in quibus valet. ⁊ p hoc. s. de postul. l. j. cū ibi nota. ⁊ ad hoc de interdic. ⁊ releg. l. fi. Si aūt sine cause cognitione tūc nō valeat ⁊ ita intelligat titulus iste ⁊ maxime. l. j. iiii. ⁊. v. j. si per vim vel alio modo. l. vlti. vñ vi. l. meminerint ⁊ de testa. tute. l. iure nostro. ⁊ ita tenet Inno. ex de in integrū resti. c. cū venissent. in glo. que incipit videt tñ ꝯtra. Ex predictis sopiūtur multe q̄stiones. Prima est si potestas alicui aduocato vel alteri precipiat q̄ non loquatur sub certa pena: si ille loquat an incidat in penā ⁊ possit ab eo exigi. Nam Gui. de suza. tenet q̄ nō si sine cause cognitione h factū fuit: vt no. fm eū. s. de modo mulctarum. l. eos. vbi de ista materia tetigi. Item facit ad illud qd̄ quotidie fit. Nam potestates condemnant ⁊ precipiunt cōdēnationes debere solui ad certū terminū sub pena tertii ⁊ quarti. Nam videt q̄ preceptum de tertio ⁊ de quarto nō valeat. vt. j. eo. l. j. ⁊ l. interlocutio. ⁊ videt expssum. ff. de vsur. l. j. §. j. in fi. qd̄ puto verū esse si iudex primo faceret condēnationē postea p interlocutoriā preciperet debere solui sub pena tertii ⁊ quarti: tūc eīm nihil valet talis interlocutoria per iura predicta nisi forte statutum vel ꝯsuetudo eā firmaret. Sꝫ si sn̄ia cōdemnatoria pnūciat debere solui sub certa pena tertii ⁊ quarti: tunc secus. vt. s. de sen. que si. certa quātitate. l. j. ⁊ no. in glo. d. l. j. §. j. in fine. ⁊. ff. de vsur. tūc enim fit cū cause cognitione: ⁊ ideo valet vt predixi.

nterlocutio. Ibi signata continēs qd̄ sequit nisi ⁊c. Ol. Item no. l. sequentem: ⁊ glo. ibi positā. ⁊ qd̄ dixi. j. vnde vi. l. meminerint.

¶ Si ex falsis instrumentis. Rubrica.

¶ Super rubrica. Vide Azo. in summa. e. ⁊ qd̄ nota. ⁊ dixi. s. de transac. l. si ex falsis. ⁊ de fide instru. l. si. Item dic q̄ statur sententie donec de falso appareat. vt extra de fide instru. c. accepimus. in fi. ⁊ ibi no. ex quo patet q̄ sententia lata per falsa instrumenta: nō est nulla ipso iure. ⁊ ita no. per cōpo. ex de rescrip. c. super litteris. §. item pone. ⁊ ibi de hoc per Innoc. ex de renūcia. c. in presentia. per eū. ex de falsar. c. j. ⁊. ii. de excep. c. cum venerabilis. §. ii. In glo. sꝫ vtrū. ⁊. xxvi. q. ii. c. ⁊ si nō cognitio. per Archi. in fi. ⁊ facit ad hanc materiā qd̄ no. in Spe. de rescrip. c. presentatione. §. j. in fine. ⁊ p hoc facit. l. ii. j. e. que dicit a tali sn̄ia posse appellari. speciale est ergo fauore pupilli. s. si ex falsis. alleg. l. j. ⁊. ii. vbi est nulla ipso iure. Inno. tñ in c. inter dilectos. de fide instru. circa finē videt innuere q̄ priuilegium cōcessum vel sentētia lata ex falsa causa vel falso instrumēto nulla fit. tu tamē dic q̄ retractat per restitutionem ⁊ dicit glo. q̄ pmo de falso cognoscetur: deinde dabitur restitutio: ⁊ pōt de falso queri criminaliter ⁊ ciuiliter. vt. j. de fal. l. damus. Sed hoc nō videt pcedere. q̄ si est actū de falso ciuiliter ad interesse ad quid dabitur restitutio. vnde Iaco. de ar. distinguit aut viuit auctor et princeps falsitatis. ⁊ tunc ante omnia accusari debet ⁊ pbari crimen: quo pbato petitur restitutio. vt. s. de aduoca. diuer. iudi. l. j. ⁊ vbi cause fiscales. l. j. non autē debet ciuiliter agi cōtra aliū in preiudiciū criminosi. Si vero nō viuit auctor falsitatis tūc omissa accusatione criminis petitur restitutio per. l. diuus. de re iudica. ⁊ sic intelligatur. ff. de excep. l. qui agnitis. vbi dicit textus accusare velit scꝫ falsitate auctoris. ⁊ de hoc dixi. d. l. fi. s. de fide instr. Sꝫ qd si ille qui obtinuit sententiam per falsa instrumēta agat ex ea nunquid reus poterit excipere perpetuo: etiam nō habita restitutione: qd̄ videtur. vt. ff. de doli excep. l. pure. §. fi. ⁊ est expssum ex de pba. c. licet. ⁊ ibi de hoc pulchra est glo. que incipit sic. s. de pcura. et ibi etiā per Inno. ⁊ de excep. dicto. c. cū venerabilis. In contrariū videt q̄ sentētia tenet quousqꝫ p restitutionē rescindat vt dictū est: ergo ante non competit exceptio. vt. ff. de conditio. indebi. l. fina. in fine. ⁊ de excep. l. excep. in fine. Sed post quadriennium non potest peti restitutio. vt s. de tempo. in integ. restitu. l. finali. Pe. distinguit aut actor obtinuit sententiam per falsa instrumenta ⁊ reus non pōt se iuuare nisi ope restitutionis que peti debet infra quadriēniū siue agendo siue excipiendo: ⁊ sic intelligitur fm eū. d. l. diu⁹. Aut obtinuit aliud remedium actor quā sentētiā diffinitiuā: ⁊ tunc infra tantū tempus potest excipere infra quantū posset de falso agere. arg. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. si fili⁹. Iaco. de are. melius distinguit fm Cy. Aut ille qui obtinuit per falsa instrumenta fuit in dolo vtendo scieter falsis instrumentis: ⁊ tūc cū possit teneri criminaliter et ciuiliter de falso. vt. j. de falsis. l. damus. ⁊ l. fi. poterit excipi contra eum sine restitutione per regulam iuris cui damus act. ⁊c. Aut non fuit conscius falsitatis: ⁊ tunc nō pōt excipi nisi habita restitutione ⁊ ad

ne ⁊ ad hunc intellectū adduci possunt decretales predicte. ⁊ dicta. l. exceptiones. in fi. ⁊ de hoc no. eo. ti. l. qui agnitis. ⁊ dicetur. j. de fal. l. querela.

SI tabulas. Opponit glo. de. §. semel. ⁊ hic ⁊ ibi soluit exponendo falsa. i. nō iusta. qđ Jac. de ra. non placet: imo ꝓprie accipit verbū falsa: sꝫ rñdet ꝙ sententia lata per falsa instrumēta retractatur ope restitutionis. vt. l. diuus. de re iudi. ⁊ cōtra libertatē nō datur restitutio. vt. s. si aduer. liber.

ET qui. In glo. j. ibi: nō puto. vt. ff. de app. l. si expressim. ⁊ ibi no. ibi. l. licet. ⁊. j. de. fi. fa. ⁊ quēadmo. parē. ꝓ eis teneanť. l. j. lib. x. Ol.

FAlsam. Concor. ad finem ibi eum qui iudicauerat secutum. extra de re iudi. c. cum. J. ⁊. A. cum ibi notatis.

IUdicati. Quid si contra executionē sententie opponať ꝙ lata fuit per falsa instrumenta quid faciet executor. dic ꝙ si est executor mixtus cognoscet de ipsa exceptione. vt s. si cōtra ius vel vtilitatem publi. l. ⁊ si nō cognitio. Si merus nō. vt. s. de executio. rei iudi. l. si vt ꝓponis. sꝫ dꝫ ad superiorē mittere qui cognoscat ⁊ interim supersedere ⁊ hoc voluit hic dicere solet suspendi ⁊ ꝑ hoc. s. de offi. de leg. c. pastoralis. cuz ibi notatis. ⁊ đ re iudi. l. de cetero. Sed qđ si petebā. r. ex falso instrumento reus confessus fuit se debere: ⁊ sic fuit condēnatus: nunqđ talis sentētia poterit retractari. videť ꝙ nō ꝑpter cōfessionē cōtra quā venire non pōt. vt. s. de iureiuran. l. si qs iusiurandū. Uber. de bobio tenet cōtrariū per hanc. l. ⁊ ex generalitate huius titu. ⁊ ꝑ hoc. ff. de excep. l. qui agnitis. Sed si agebam ex instrumento falso qđ iudex ꝓnunciauit esse veruz deinde ꝑtextu talis instrumēti ꝯdēnauit reū. nunqđ retractabitur talis sentētia. de h̄ dic vt no. in Spe. de cōpe. iudi. aditione. §. j. vš. vlti. ⁊ ꝑ cōpostel. de rescrip. c. sup litteris. v̄. sꝫ quid si instrumētū. ⁊ ibi de hoc ꝑ Jnno. Ultimo quero questionem disputatā ꝑ dñm Richar. ex forma statuti teneť rector. j. duos mēses criminales causas sub certa pena terminare: titi⁹ accusatus de homicidio ꝑ testiū ꝓbatiōes est conuict⁹ instāte termino duoꝝ mensium frater titij accusati vel ali⁹ ꝑsus extraneus vel etiā ipse accusatus directo accusat testes de falso dicens eos falsum perhibuisse testimoniū ⁊ petens eos de falso puniri: queriť an pendente ista accusatiōe falsi contra testes possit questio homicidij sine metu pene vltra duos mēses differri. ⁊ videť ꝙ sic per. l. istam: qꝛ etiā si esset lata suspendereť ⁊ retractareť. vt hac. l. ⁊ per totū titulū. Ipse autē post multa allegata ꝓ ⁊ cōtra đ terminauit ꝙ nō. Nō pōt dici questionē homicidij differendā nisi hac sola ratione: qꝛ si testes de falso forent condēnati ⁊ reus in causa homicidij foret purgatus: ⁊ ad hoc tendunt oīa ꝓ hac parte. allegata est ergo hic solū attēdendū vtrū actitata in q̄stione falsi ꝑiudicēt in qōne homicidij: qꝛ si ꝑiudicāt differť: al's nō. ꝙ aūt nō ꝑiudicēt nec opituleť. videť casus. ff. de publi. iudi. l. is qui reus. dū dicit ꝙ nō relatione criminis sꝫ innocentia reus purgať. ⁊ pro hoc. ff. de adul. l. ij. §. si publico. ⁊. §. q hoc dicit. nisi referať tale crimen ꝙ adeo esset preiudiciale vt si cōstet illud esse cōmissum nō sit possibile illud de quo prior accusať fore cōmissum. vt est exemplum. C. qui accu. nō pos. l. j. multo ergo fortius nō releuať qn̄ crimen nō in accusatorē sꝫ in tertiā personā puta in testes proponiť ad penā eis imponēdā: qꝛ tunc res inter alios acta ⁊c. vt plene notaui. s. quibus res iudica. nō nocet. super rubrica. quō eñ acta in causa falsitatis possent ꝑiudicare accusationi homicidij q nec receptiōi nec iuramēto eoꝝ forte presens erit: certe nullo modo. vt. s. qui. res iudi. nō nocet. l. pe. vt intelligatur nō solū in eodē delicto sicut glo. intelligit: sꝫ multo forti⁹ in diuersis vt in questione nostra. Itē ꝑ hoc videť lex expressa. ff. de his qui no. infa. l. lucius. ⁊ ex̄ de ordi. cog. c. ij. vbi diffinitio sup crimine contra assertionē testium nō ꝑiudicat testibus: ergo nec ecōtra contra testes debet preiudicare cause homicidij: eadē ratione qꝛ res inter alios acta ⁊c. Concludendo ergo determinat ꝙ questio homicidij vel eius executio pretextu accusationis falsi differri nō debet cū vna alterā nō ꝯtingat: etiā si testes deponerent in cā falsi eū viuere q occisus dicitur. dicit tñ ꝙ si hoc cōstaret iudici ex actis habitis in causa homicidij de tali innocentia accusati cōstaret esset ferēda sententia absolutoria: ⁊ etiā si hoc in executiōe sñie cōdēnatorie cōstaret: nō esset executioni mādāda: sꝫ seruādū esset qđ dr. ff. de q̄stio. l. j. in fi. ⁊ de pe. l. diui fratres. j. rñ. Si aūt accusat⁹ de homicidio accusaret accusatorē de eo qđ dicat eum falsos testes ꝓduxisse: tunc dicit diffinitionē homicidij differre posse:

Dubiū notabile.

qꝛ tunc sententia sup falso lata preiudicialis esset cause homicidij. vt. s. de fi. instru. l. fi. §. ꝙ si ꝑdictū. ⁊ qꝛ incidēter ista questio falsi detegit accusationē homicidij fore calūniosam ꝙ q̄litercūqꝫ ꝯstet iudici in causa homicidij ꝓcedere nō dꝫ. vt. ff. de bonis liber. l. qui cū maior. §. patris. ⁊ ideo de causa falsi tāq̄ preiudicialis prius cognoscēdū erit. vt. j. qui accu. nō pos. l. j. vbi Cy. recitat hanc questionem. Si aūt extraneus non ille q accusatus est de homicidio accusaret de falso: tunc causa homicidij nō differreť per iura predicta quando accusat testes quo casu dictuz est nō differri. Si aūt accusatus de homicidio in modū exceptionis dicat testes falsos: tūc etiā differť questio homicidij cum sit preiudicialis vt dictum est: ⁊ h̄ nisi constaret iudici ꝙ in fraudē ⁊ cā differende litis opponať: qꝛ tūc nō differť. ar. s. de iura. calū. l. j. j. de fal. l. satis apte. vbi de hoc dixi. arg. extra de in integ. rest. c. suscitata. Idem si imputari posset accusato ꝙ nimis se artauerit ad ꝓponēdum exceptionē ꝑdictā. vt. s. de in integ. resti. l. petēde. ⁊. j. de tē. ap. l. nemo. ad fi. Si vō nō ē ibi ꝙ possit sibi imputari: puta qꝛ accusator circa finē duoꝝ mēsiū ꝓduxit dictos testes tūc auditur excipiens ⁊ iudex eū artabit si fieri pōt ad ꝓbādū ifra tēpus vt. j. vt intra certū tps criminalis qđ termineť. l. ij. ad finem. ⁊ si cōmode hoc fieri nō pōt etiā vltra tēpus sine metu pene pōt differe per. l. j. de adul. l. fi. ad finē ⁊. ff. de excu. tuto. l. si cuz ipe. quantūcūqꝫ enim statutū sit strictū interpretationem tamen hanc recipit a iure cōi vt iusta ⁊ necessaria cā excepta intelligať. vt. ff. de seruitu. l. si cui. de ritu nup. l. q̄q̄. et pro hoc. s. de nor a. l. si serui. ⁊. ff. de mu. ⁊ hone. l. vt gradatim. §. ⁊ si lege. ⁊ ad h̄ facit qđ notaui. s. de iudi. l. ꝓperādū vltra ꝑncipiū. ⁊ ꝑ cynuz notať hec qđ. j. qui accu. non pñt. l. j. ⁊ vide qđ ibi dixi. Quādo aūt cōmittiť iudici cā termināda infra certū tempus tunc vltra nō pōt excedere de quo dic vt plene no. per Inno. extra de ap. c. sup eo.

¶ De confessis. Rubrica.

1 ¶ Cōfessus qualiter proprie sumatur
2 Confessus an debeat cōdēnari.
3 Confessio facta corā suo iudice an teneat.
4 Confessio facta in iure an pariat actionē et obligationē.
5 Confessio facta corā vno iudice an executioni mandari possit.
6 Confessus in iure an possit cōfessionē reuocare
7 Confessus an possit appellare
8 Confessio procuratoris an preiudicet dño.

COnfessos. De ista materia vide ꝑ azo. in sūma ⁊ in brocardis de cōfessionib⁹. c. in margarita ⁊ plenissime i speculo de cōfessiōib⁹ ⁊ extra de cōfes. ꝑ totū cū ibi notatis li. vj. ⁊ per gof. host. in summa. e. ti. ⁊ per bernardū. e. ti. c. fi. de hoc etiā satis notaui. s. de proba. l. rationes ⁊ bene per rofre. de acť. in factū que oritur ex confessione ⁊ aliquid tetigi. s. de rebus creditis. l. actori ⁊ quod notať in glo. l. sicut maior. s. de repu. heredi. ⁊ quod dixi de nō numerata pecunia. l. generaliter ⁊ per Inno. extra de elec. c. per inquisitionē ⁊ per dynū. ff. de re iudica. l. post rem iudicataꝫ ⁊ expone de cōfes. s. debitoribus vel. s. de rebus in cōfessione deductis ⁊ ē notādū ꝙ fateri dicitur quis quādo coactus fatetur vnde fateor. i. fari teneor. Confiteri aūt spōte profiteri dr qui aliquid spondet sicut monachus in ꝓfessione extra de regularib⁹. c. ex parte ⁊ in baptismo fit ꝓfessio de conse. di. iiij. c. puuli et cū epus cōsecrať. xxiij. di. c. qui epus vnde dr ꝓfiteri. i. ꝓmittendo fateri ita no. per card. ex̄ de sūma trinitate. c. fideli circa ꝑncipiū. li. vj. Sꝫ lꝫ forte ꝑdicta sint vera ex ꝓprio significato vocabuli iura tñ ꝓmiscue ꝑdictis vocabulis vtunť vt pꝫ. ff. e. l. nō fateť. ⁊ in multis alijs iurib⁹ hoc pꝫ. de hoc statim. j. subijciā de cōfessionib⁹ cōtrarijs cui stādū sit dixi. s. de fide instru. l. scripture. De cōfessione ꝓcur. an noceat dño tetigi. s. đ ꝓcur. sup rubrica. in fine ⁊ in spe. de cōfes. §. postremo ver. si vero sit ꝑ ꝓcur ⁊. j. ver. xj. queriť. ⁊ si sunt duo ꝓcur. quoꝝ vn⁹ confitetur alius negat cui stabiť. e. §. ver. sꝫ pone feci duos procuratores alij dicūt ꝙ domini ē electio vt. ff. đ re iudicata. l. duo iudices ⁊ no. ꝑ io. an. de ꝓcur. si duo. de hoc dixi. s. de iura. calumnie. l. ij. in tractatu positionū ver. rñderi pōt ꝑ ꝓcur. et vide qđ no. per gabrielē ꝫ de oseletis in tractatu de fama. §. prime. s. ver. sed subijcio quid dices de confes. ⁊ ver. sequēti. Itē confessioni facte in iudicio ꝑ irā non statur. ff. de ꝓba. l. fi. in fine de confessione pupilloꝝ ⁊ adultoꝝ ⁊ tutorum ⁊ curatoꝝ dixi. s. de au. ꝑstan. l. clarū ⁊. j. super verbo maiore ⁊ in spe. de cōfes. circ

ca fi rem ⁊ ꝓ rofre.d.ti.de act.in factū que oritur ex confessio-
ne p totū. His p̄missis veniamus ad declarationē huius re-
gule ⁊ suppletionū eiusdē p gl.⁊ azo.in sūma. Et p̄mo hec lex
1 loquit̄ in genere scd̄o i specie Confessus † s̄m ni.de matarel
lis ⁊ cy.hic ꝓprie d̄r quasi cū alio seu corā alio fassus sic acci-
pitur.ĩ.de penis.l.quisniam quorū ap.non reci.l.ij. In stricta
tū significatione accipit̄ cū quis qd̄ mēte h̄z verbo fatetur vt
in psalmo confiteor tibi dn̄e.⁊ ita pōt accipi.s̄.de liberali cā
l.pentes lz illud meli⁹ posset dici ꝓfessio quasi ꝓmpte vel ꝓ-
be fassio.vt.s̄.d̄ testa.l.neq̄ ꝓfessio. Quādoq̄ sumit̄ largius
qn̄ aliquis aliquid dicit ⁊ ego ei fateor affirmādo vt.ff.d̄ inter
roga.act.l.si sine.vel etiā negādo q2 ꝓfiteri v̄r illud non esse
⁊.s̄.vnde liberi.l.qui se patris ⁊ sic accipit̄.ff.de interrogato.
act.l.voluit ibi cōfitendo vel mētiēdo ⁊ iste ꝓprie d̄r fateri vt
e.ti.l.si seruus ibi fassus est suū ⁊c. Qn̄q̄ largissime ꝓ q̄libet
narratione verbis ꝓposita.vt.s̄.de ordine cognitionū.l.j.in
principio ⁊ hec melius dicit̄ assertio.vt.s̄.de asser.tollē. In ne
gatiua d̄r negatio vt.ff.si vsufruc.petat̄.l.vti frui in princ. Qn̄
q̄ etiā per similitudinē dicit̄ cōfiteri q nō verbo sed facto de
monstrat id qd̄ sentit qd̄ contingit tribus modis vnus ē in fa
ciendo.vt.s̄.de seruis fugiti.l.si fugitiui alius malitiose negli
gendo.vt.s̄.ad velle.l.si sine de nox.l.iij.⁊.iiij.alius in resisten
do ei qd̄ facere debuit.vt.s̄.de iureiurā.l.ij.§.finaūt reus ibi
pro cōfesso ⁊c.⁊ de iureiurā.l.manifiste.ff.in hoc titulo accipi
potest omnib⁹ predictis mōis qui verbis exprimunt̄ et ēt qui
facto declarātur ad eorū similitudinē vt.ff.de legibus.l.de q
bus in fine. In iur̄ ideo d̄r quia extra ius non valet vt hic in
glo.et plene dixi dicta.l.rōnes.s̄.de proba.⁊ expone in iure
vt.ff.de interro.act.l.voluit.§.j.cū ibi notatis. An valeant fa
cta in carcere dixi.ff.de custo.reorum.l.ij. Contra se ideo dicit
q2 ꝓ se nō valet vt in.glo. Alij tn̄ distinguūt aut confitetur ꝓ
se ⁊ aduersarius hoc affirmat ⁊ ei ꝓdest non tam virtute sue
confessionis q̄ aduersarij qui contra se confitet̄ vt.ff.de iudi.
l.si debitori.⁊ si cer.pe.l.quidā. Si vero tacēte vel cōtradicēte
aduersario non statur eius dicto per.l.exemplo.s̄.de proba.
nisi cū id qd̄ dicit̄ v̄r dare formā alicui facto qd̄ fieri intendi-
tur ⁊ aduersario tacente in facto proceditur sicut cū dico ad-
uersarium non posse vti fori p̄scriptione ⁊ ip̄o tacente ꝓcedit̄
vt.ff.qui satisdare co.l.si fideiussor scd̄o rn̄so sed ista est magis
ꝓtestatio quā confessio. Item qn̄ confessio ē cōnexa ⁊ cōtinet
aliquid ꝓ me ⁊ ꝯtra me tūc v̄r in totū admittēda vt in q̄ōnib⁹
ĩ.dicam.x.q̄ōne certū quare dicatur dic vt in gl.ꝙ ius ⁊ na-
tura nō respuit dic vt in glo.⁊ in summa e.§. Item ideo dicit̄
ꝙ ius ⁊ natura ⁊ in speculo de ꝯfessionibus.§.ij.ver.xij.non
valet. In cā pecuniaria quare dicat̄ dic vt in gl.⁊ i speculo d̄
cōfessionib⁹.§.j.ver.⁊ hoc i ciuili. Factū cui⁹ noīe cū alio pos
sit esse actio. Circa hoc nō placet exemplū glo. Ja.d̄ are. Naz
si ꝯfiteor me debere tibi.x.q̄ nō debeo bn̄ cōdēnor lz cum alio
nō possit esse actio. Nō obstāt.ll.allegate in gl.q2 loquunt̄ in
p̄paratorijs iudicior̄ at hic loqmur i substātiali ꝯfessiōe qua
facta seq̄t̄ cōdēnatio sup p̄ncipali pōit ergo exēplū ibi vt da-
re mōtē aureū sz gl.s̄m cynū pōt defendi qn̄ cōstabat iudici ꝯ
rium eius qd̄ confessus ē at vbi eēt dubium tunc confitens ha
beret necesse ꝓbare contra suam confessionem q2 prima facie
statur sue confessioni vt hic et.ff.ad.l.acquil.l.inde neratius
§.si. Ibi patus sit ostendere hoīem viuū hoc ita apparēte cuz
constet confessionē esse ꝯ naturā nō ē necesse reuocare confes-
sionē vel probare errorē ⁊ in hoc ē dr̄ia inter confes.cui natu-
ra resistit ⁊ aliā. Est ⁊ alia dr̄ia vt patebit.ĩ.ix.q.circa finē. Ma
ior ideo dicitur q2 minor sibi non preiudicat vt dicta.l.claruz
de auc.prestan.vbi de hoc dixi ⁊ circa hoc dic aut minor ha-
bet administratores aut non. Si non h̄z aut cōfitetur in cā in
qua habet legitimā personā standi in iudicio ⁊ valet cōfessio
ipso iure vt.ĩ.si per vim vel alio modo.l.j. An aūt tunc possit
restitui dicetur.ĩ.si de momētanea possione fuerit appellatū
l.j.aut in cā in qua nō habet legitimā personā ⁊ tūc aut in cō-
tētioso iudicio ⁊ nō valet vt.s̄.qui legi.per.l.momētanee.aut
in iudicio volūtario ⁊ tunc si pupillus sibi nō p̄iudicat si adul
tus sic vt.ff.de ma.vin.l.si minor. Si v̄o habet administratores
aut est adultus aut pupillus.p̄mo cāu si cōfitetur cū auctore
curatoris valet sed pōt restitui vt.s̄.si tutor vel curator īter.l.
etiā.si sine cura s̄m ni.distinguit̄ vtrum in his que ꝑtinent ad
solēnizādū iudiciū vt litis cōte.⁊ similia aut sup his q̄ ꝑtinēt
ad veritatis inquisitōem.p̄mo cāu nō valet scd̄o sic ⁊ ratio no.
in.d.l.clarum.⁊ idem videt̄ glo.dicere in.l.certū.§.minorē.ff.
e.vbi dicit secus esse in sn̄ia ⁊ rationē aliā ibi reddit dynus.s.
l.inter stipulantē.§.j.sed hoc nō placet pe.quia sicut sn̄ia sic ⁊
cōfessio ꝓcedit in inuitū ꝑ modū cōtentiose iur̄dictōis ⁊ ita si
ne curatore nō tenet ipso iure cōfessio vt.s̄.qui dari tuto.p̄nt
l.in vniuersis ⁊ dictū.§.minorē intelligit qn̄ non habebat cu-
ratorez in pupillo dic vt dixi.d.l.clarum. Sponte hoc ideo di-
cit q2 in tormentis non valet nisi ꝑseueret vt.l.j.§.diuus de
q̄ōnibus ⁊ dixi.s̄.eo.sup verbo in cā pecuniaria vl' dicit spon
te quia per metū extorta nō valeret vt extra ꝙ met⁹ causa.c.j.
⁊ in speculo.d.§.ij.ver.ij. Sciens hoc ideo quia si per errorez
nō teneret vt.s̄.de iure ⁊ facti ignoran.l.error.⁊ ibi plene no.
⁊ dixi in speculo.d.§.ij.ver.iij.nō valet. Presente aduersario
ideo dicit q2 eo abente non valeret vt.ff.e.l.certum.§.si quis
abn̄te.⁊ plene dixi dicta.l.rōnes.s̄.de proba.⁊.ĩ.e.ver.quinto
querit. Nec fauor.i.ꝙ non sit sup re fauorabili vt matrimonio
vel libertate qd̄ dic vt in glo.⁊.d.§.ij.versi.x.⁊ vide circa hoc
q̄ōnem que no.in v̄.se. Nec fraus.i.ꝙ non sit in fraudem credi
torū vt p totū titulū que in fraudē creditorū. Remanet ergo
regula nostra clara ⁊ suppleta vt in his versibus continetur
maior spōte sciēs ꝯ se vbi ius sit.i.iudex ⁊ hostis.i.aduersari⁹.
nec natura rei fauor vis.i.violentia.l.ne repugnet.s.ꝙ sit pe-
cuniaria et non crimimalis ꝙ sine fraude duret.i.perseueret
In criali certū iudicatus habet̄. Itē expedit ꝙ sit iudex com
petēs al's nō teneret vt extra de iudi.c.at si clerici ⁊ ibi no.⁊.s̄.
ne de statu defunctor̄.l.si pater ⁊ dicet̄.ĩ.v̄.quarto queritur.
Sūt ⁊ q̄dā alia necessaria que notant̄.d.§.ij.in speculo de cō-
fessionibus ⁊ de cōfessione i crialib⁹ dic vt.e.§.v̄.vlt.⁊ quō ꝓ
iudicato habeat̄ dic vt in gl.⁊ i sūma hui⁹ tituli.ĩ.v̄.scd̄o q̄ro.
Exposita ⁊ suppleta regula declaremus ei⁹ materiā q̄rendo
p̄mo qd differat iste titul⁹ ab illo de īterroga.act.gl.hic ⁊ ibi
dicit q2 iste locū h̄z post litē cōte.⁊ ille ante. Sz hoc ē ꝯtra.l.ff.
d̄ ꝓcu.l.si reus ⁊.ff.e.l.certū.§.si.vbi hec ꝯfessio locū h̄z ante li
tē ꝯte.⁊ ꝯtra.l.vbicūq̄.ff.de īterroga.act.vbi p3 tituluz illum
h̄re locū etiā post litē ꝯte.dic ergo ꝙ ille ꝓprie loquit̄ de con
fes.que sunt ad litē ordinādā hic de his que sunt ad litem de
cidēdā. Sed q2 ille que fiūt an̄ lit.ordinationē cōit̄ fiūt an̄ litē
ꝯte.⁊ iste post lit.cōtestatā voluit hoc dicere gl.ꝙ ēt pōt ꝓba-
ri eo qd̄ dicit̄ errore iuris cōfitēti nocere vt.ff.e.l.ij.qd̄ verū est
post litē cōte. Nā an̄ nō noceret vt.ff.de īterrog.act.l.de etate
§.q iusto.⁊.§.sequēti. Itē qd̄ dicit̄ cōfessum cōdēnandū ꝙ eē
non posset lite non conte.vt.ĩ.d̄ temp.ap.l.si.§.illud ⁊ sic glo.
se retulerūt ad id ꝙ plerunq̄ fit s̄m dynū et cynū. Scd̄o q̄ro
2 an confessus † debeat cōdēnari glo.hic dicit ꝙ nō.tu dic aut
cōfessio fit ꝑ modū cōtētiose iurisditiōis aut ꝑ modū volūta-
rie p̄mo cāu aut an̄ litē cōte.aut post. Si an̄ nō fert̄ diffinitiua
vt d.l.si.§.illō.ĩ.d̄ tēp.ap. Si post tūc fertur sn̄ia vt.ff.d̄ custo.
reor̄.l.si cōfessus ⁊ no.ff.ad.l.acquil.l.proinde.§.si. Scd̄o cāu
qn̄ ꝑ modū volūtarie iurisditiōis vt q2 petis ꝙ mutuē tibi.x.
⁊ ego dico volo ꝙ confitearis corā iudice et sic spōte vadim⁹
⁊ cōfiteris hoc cāu non fert̄ diffinitiua sed p̄ceptū de soluēdo
ꝙ appellat̄ s̄m cy.in tuscia preceptuz guarētigie qd̄ preceptū
bene mādat̄ executioni vt.ff.de iudi.l.si debitori.et de re iudi-
cata.l.debitoribus.⁊ de hoc plene per rofre.d.ti.de act.i factū
que oritur ex confessione v̄.illud etiam querit̄. Tertio quero
nūquid sit opus ꝙ iudex sedeat pro tribunali an coram pro-
cedēte fieri possit de hoc satis dixi.s̄.de dilatiōib⁹.l.a ꝓceden
te cynus dicit opinionē rofre.fuisse ꝙ cōfessiones q̄ fiūt ad p̄-
parationē iudicij q̄libet loco fieri p̄nt vt.ff.de īterroga.act.l.
voluit.§.fina. Ille aūt que ꝑtinēt ad lit.decisionez fieri debēt
corā iudice sedēte q2 tunc confessio et sn̄ia pariter ambulant
ergo ⁊c.vt.ff.de iureiurā.l.pe.⁊ q2 in talib⁹ confessionibus re
quiritur cause cognitio ⁊ ideo nō p̄nt expediri per iudicē pro
cedentem vt dicta.l.a ꝓcedente ⁊.ff.de officio ꝓcōsulis.l.nec
quicquā.§.vbi decretū ⁊ hoc tenent od.⁊ lābertinus rampo-
nus. Jac.de are.distinguit aut querit̄ de confessionibus que
fiunt per modum contentiose iuriditionis ⁊ tunc habet locū
sn̄ia rofre.⁊ sequaciū aut de his que fiunt ꝑ modū volunta-
rie iurisditionis vt qn̄ debitor ⁊ creditor sponte vadunt corā
iudice ⁊ tunc quolibet loco fieri possit q2 que inter volentes
fiunt vbiq̄ p̄nt expediri vt.ff.de ma.vin.l.non est omnino vbi
de hoc notaui s̄m eum ⁊ de officio procōsul.l.ij. Sed huic ob.
videt̄ prealle.l.voluit.§.si.vbi fiebat per modum contentiose
iurisditionis.pe.respondet ꝙ ibi iurisditio contentiosa non
tendit ad lit.decisionem vnde in hoc membro subdistinguit
aut confessio tendit ad litis decisionem aut non. Ja.autez pre
dictus respondet ꝙ ibi non erat certus locus determinatus
ad reddendum ius sicut est in multis ciuitatibus ar.ff.de excu
sationibus tutor.l.si duas.§.j.⁊.ij. Sed hoc no placet cy.q2
ille.§.loquitur de magistratibus populi romani vbi constat
3 loca esse determinata. Quarto queritur vtrum confessio † fa
cta corā nō suo iudice teneat v̄r ꝙ nō supra si a nō ꝯpe.iudi.ꝑ
totū ⁊ ex his que dixi ibi super rubrica et est expressum extra
de iudi.

de iudic.c.at si clerici et ibi no.⁊ de hoc dixi.s. ne de statu defunctorum.l.si pater. Quidam moderni dicunt aut emittitur confessio per modum contentiose iurisdictionis ⁊ tunc q; habetur pro lit.cõte.vt.s. de prescrip.xxx.an.l.cum notissimi.§. sed ⁊ si quis vr̃ esse prorogata iurisdictio vt.ff.e.de iudi.l.ij.⁊ ideo valet confessio. Si aũt fit confessio per modum voluntarie iurisditionis tunc aut qui confitetur potest consentire in alienum iudicem ⁊ valet vt dicta.l.ij.ff.de officio proconsulis aut non potest consentire vt clericus vt extra de foro competenti.c.si diligenti.⁊.s.ð epis ⁊ cle.auc.statuimus ⁊ non valet. sed hoc non approbat pe.q; aut confitens errauit ⁊ nõ preiudicat vt d.l.si pater aut scienter ⁊ tunc non videtur iurisditio prorogata que fit per litis conte.vt dixi.s.de epali audien.l.si qui ex consensu ⁊.d.l.ij.de iudi.⁊ qð ðr ꝙ h3 vim litis cõte.verũ est quo ad prescriptionem interrũpenda3 non quo ad alia vt p3.ff.de ꝑcu.l.si reus.⁊.d.l.si debitori de iudi. Sed nũquid emissa coram arbitro erit eiusdem effectus ac si coram iudice videtur ꝙ non.s.de arbi.l.j. In cõtrarium est.ff.de arbi.l.j.ð hoc tangitur in spe.d.ti.§.nunc videndum ver.quid de confesso coram arbitro quidam dicunt aut sñia arbitri est emologata aut non.primo cãu fit eiusdem effectus ac si facta foret coram iudice q; ex sñia arbitri tunc agitur vt.s.de arbitris.l. cum antea.scðo cãu non cum ex ea agi non possit.vt.d.l.j.s.ð arbitris.pe.indistincte tenet ꝙ nõ fit eiusdẽ effectus q; aut ꝑ modum voluntarie iurisditionis ⁊ non valet quia nullã hab3 iurisditione3 vt.s.de iurisdi.om.iudicum.l.priuatorum.aut ꝑ modum contentiose ⁊ tunc idem quia actus arbitrarius non est iudicarius vt.d.l.j.s.de arbitris. Non obstat qð de emologatione ðr q; de emologatione sñie nõ confessionis loquitur. Non obstat ꝙ confessiones corã arbitro valent in iudicio ordinario q; verum est sicut confessiones extra iudicium non sicut in iudicio vt.s.de testi.l.si. Quinto queritur nunquid sufficiat qualitercunq; aduersarius sit presens an opus sit ꝙ sit pñs ad confessionem recipiendam de hoc dixi in.d.l.rõnes.s. de proba.videtur ꝙ sufficiat qualitercũq; sit presens vt.ff.e. l.certum.§.si quis abñte de intero.act.l.si.que indistincte loquuntur. In contrarium ꝙ sit opus ꝙ confessionem recipiat q; in iudicio quasi ꝯbitur vt.ff.de interro.act.de eta.§.qui interrogatur ⁊ de peculio.l.licet.§.idem scribit sed in contractibus ita requiritur vt.ff.de act.⁊ obli.l.obligationum substantia.§.j.⁊ hanc approbat pe.al'.dicit confes.nõ valere. Sed cõtra hoc vr̃ ꝙ sufficiat persona iudicis qui põt subiectis querere vt.ff.rem pu.saluã fore.l.non quasi. Quidã dicũt aut cõfessio emittit̃ per modũ voluntarie iurisdi.⁊ ꝑt q̃ri per iudicẽ ⁊ oritur actio confessoria vt.s.de epis ⁊ cle.auc.generaliter aut per modu3 contentiose ⁊ tũc nõ videt̃ ꝑ iudicẽ posse queri q; iudex pñtibus ꝑtibus debet ꝓcedere vt.ff.de re iudic.l. de vno quoq; ⁊ sic intelligit dictã.l.vltimã de interro.act.hodie aũt cũ iudex vna ꝑte abñte possit celebrare hermodicium vt.l.properandum.§.j.sicut sñia prodest abñti sic ⁊ confessio corã iudice fcã valebit cũ iudex tunc teneat loci personã ꝑtis abñtis. Et sñia ⁊ confessio paribus passib⁹ ambulant ſm pe. ⁊ ista fuit opinio.h.in distinctionibus suis in hoc titulo que incipit ad eorũ verbosam reclamationem ſm cynũ. Sexto querit̃ nũquid ꝯfessio in iure facta pariat illos effectus quos habet res iudicata q; qñq; res iudicata omnibus preiudicat vt de statu ho.l.ingenuum,⁊ in causa inofficiosi testamẽti vt ibi no.pone ergo ꝙ aduersarius confitetur testamentum inofficiosum nũquid preiudicat alijs videtur ꝙ sic q; cõfessio equipollet rei iudicate vt.ff.de re iudicata.l.post re3 iudicatã. In contrarium est q; trãsactio equiparatur sñie vt.s.de trãsac. l.non minorẽ ⁊ tamen nõ preiudicat alijs vt.ff.de inoffi.testa. l.si suspecta.pe.dicit ꝙ si per modum contentiose iurisditiõis equiparatur sñie si per modum voluntarie non.ad hoc facit qð dixi.s.quibus res iudicata nõ nocet super rubrica Septi-
4 mo queritur nũquid ꝯfessio † in iure facta pariat act.⁊ oblig. pe.t3 ꝙ sic vt.ff.ad.l.acquil.l.proinde.§.si procurator ⁊ quia qui cõfitet̃ quasi ꝯbit vt dicta.l.l3.§.idem scribit de peculio. ꝓterea sñia ⁊ confessio pariter ambulant vt dicta.l.post rẽ de re iudicata s3 ex sñia oritur obligatio vt dicto.§.idẽ scribit ergo ⁊c. Dic aut confitet̃ formiter aut informiter vt dicitur in iuramento vt.s.de rebus credi.l.actori ⁊ no.ff.e.l.certum.§.si.⁊ ꝑ rofre.dicto titulo ð actione in factũ que orit̃ ex confessione. Sed an iudicis officiũ cõpetat ꝓ executione confessionis dic ꝙ sic si fiat per modũ contentiose iurisdi.vt dicta.l.post rẽ iudicatã ⁊ ne vis fiat ei.l.j.§.si quis mixtu3.pe.dicit idẽ etiã i voluntaria cũ sit sibi notũ vt iudici ⁊ q; sic videmus fieri in precepto de guarentigia de quo.s.dixi vt dicta.l.si debitori ð iudi.
5 ⁊.l.debitoribus de re iudica. Octauo quero vtrũ confessio †

facta corã vno iudice executioni mãdari possit ꝑ alium puta mercator existens venetijs ad postulationẽ alterius mercatoris cõfitetur se debere cẽtum corã iudice domicilij ꝑ mercatorẽ petit̃ talis cõfessio executioni mãdari hoc sepe de facto cõtingit ⁊ videt̃ ꝙ sic q; iudices se adinuicẽ iuuare tenent̃ vt dixi.s.de epali audiẽtia.l.epale cũ si.Jac.⁊ pe.tenẽt ꝙ nõ possit per iudicẽ domicilij executioni mandari ꝓpria aucte vt.ff.de officio consul'.l.vnica. Nõ obstat ꝙ debeãt se iuuare q; veru3 est si requirantur vt dixi dicta.l.epale.⁊ hoc nisi ordinari⁹ delegasset cãm illi corã quo cõfessio facta est quia tũc exequeretur vt.ff.de re iudica.l.a diuo pio in ꝑn. Nono querit̃ vtrum
6 cõfessus † in iur̃ possit cõfessionẽ reuocare de hoc no.plures opiniones.ff.e.l.non fatet̃.sñia Jo.placet pe.aut quis confitetur ignorãter aut sciẽter ⁊ aut errauit in facto aut in iure. Si in facto vsq; ad sñiam reuocatur vt.s.de iur̃ ⁊ facti ignorã.l. error ⁊ ibi de hoc.fallit de condi.indebiti.l.ea ⁊ insti.de oblig. ex quasi cõtractu.§.si.⁊ sic intelligit̃.ff.e.l.si is. Si in iur̃ tunc opinio glo.est ꝙ ꝑiudicet ita ꝙ reuocari nõ possit q; in culpa fuit nõ cõsulendo pitiores vt.ff.e.l.nõ fatetur ⁊ de reg.iur.l. damnum ꝙ quis de hoc dixi.ff.de adul.l.si postulauerit.§.iubet.dy.tenet idẽ si post litẽ cõte. Si aũt error excusat h3 eũ vt ff.de interroga.act.l.de etate.§.qui iusso ⁊.§.celsus vbi ð hoc no.ꝑut dicti.§.intelligunt̃ in errore iuris vt no.per eu3 de re. iur.c.ignorãtia li.vj.ver.vlterius. Oppono qð non approbat pe.vt.ff.e.l.cum fidei cõmissum vbi est casus ſm eum nisi fiat vis littere. ꝓterea error iuris in dãnis vitandis excusat vt. ff.de iur.et facti ignorã.l.error.dicit ergo ꝙ nõ reuocatur ipso iure sed per restitu.⁊ in hoc differt ab errore facti qui reuocat̃ ipso iure. Si vero fuerit confessus scienter tunc aut confessio tendit ad preparationem iudiciorũ ⁊ ante litẽ cõte.potest penitere postea nõ vt.ff.de rei ven.l.is qui aut ad litis decisionẽ ⁊ non potest penitere vt hic.fallit vbi confessioni natura resistit vt.l.inde neratius.§.si.ad.l.acquil. Sed cur tam varie q; vbi quis confitetur debere.x.que non debentur tenetur licet falsum sit. Sed si confiteatur se hominem occidisse qui viuit non preiudicat respondeo quia si cõfiteor.x.debere nõ potest notorie probari non esse verum sicut si confiteor occidisse hominem viuentem. Quomodo autem error facti debeat reuocari dixi dicta.l.error facti an i criminali possit quis probare contra confessionem suam dixi.ff.de questionibus.l.j.§.si qs
7 vltro Utrum cõfessus † possit appellare no.ff.de ap.l.vlt.§. iussus ⁊.j.quorum ap.non reci.l.ij. Decimo queritur si cõfessus su3 me debere tibi.x.vt repetas lectiones mihi ⁊ tu velis admittere confessionem inq̃tum est contra me ⁊ inquantum non est pro me non. Cy.dixit istam questionem fuisse de facto vltra montes determinatum fuit ꝙ staretur confessioni in ea parte que erat contra me in alia nõ.ꝑ.l.ff.depositi.l.publia in fine vt dicit iac.de ra.tũ nõ placet sibi nec pe.immo distinguũt aut est connexa ⁊ super eodem capl'o sicut in proposito ⁊ tunc tenetur totam confessionem admittere vel totã repudiare q; non debet eadem res diuerso iure censeri vt.ff.de vsuc.l.eum qui edes aut super diuersis capl'is ⁊ tunc aut sunt connexa ⁊ idem arg.ff.de mino.l.etiã.§.j.⁊ fami.her.l.in hoc iudicio ⁊ ð edilio edic.l.eiusdem ad finem. Aut sunt sepata ⁊ tunc habet locum.d.l.publia.§.si.ibi enim erant diuersa capitula debiti et crediti licet ibi glo.teneat in totũ recipi debere epistolam vel in totum respui'et ista questio videtur tangi.s.de dona. ante nup.l.ij. Ad hoc etiam facit quod no.s.de iura.calũ.l.ij. in tractatu positionum ver.sed nũquid pñt fieri positiões vel rñsiones sub conditione ⁊ ver.sed an ꝑtem positiõis ꝓ me faciẽtẽ.ad hoc ẽt facit qð no.j.de excep.l.si quidẽ in fine gl.magne ⁊ qð ibi notaui. Undecimo queritur vtrum cõfessio tutoris cur.vel ꝓcur.preiudicet dño vel minori vr̃ ꝙ sic q; confes-
8 sio † ⁊ sñia equiparantur vt predictum est. Sed sñia contra eos lata preiudicat dño ⁊ minori vt.ff.de ꝓcur.l.plauci⁹.⁊ de re iudica.l.si se non obtulit in ꝑn.§.tutor ergo ⁊c. In contrarium vr̃ cãus.ff.e.l.certũ.§.sed an ipsos ⁊ ꝓbatur de interro. act.l.si defensor. Item si cõfitetur dñm deliquisse non datur actio in dñm vt.ff.ad.l.acquil.l.proinde.§.ꝓcur.⁊ pro hoc.ff. de procur.l.non solum in principio. Item q; absurdum sequi posset puta si colluderent cum aduersario ⁊ aliquid confiterentur in preiudicium dñi vel minoris confessio talis posset enorme damnum inferre nec posset habere regressum cõtra procur.quia est pauper vel vilis ⁊ sic inanis esset actio. In questione hac multe sunt opiniones prima fuit a3.⁊ h.vt confessio facta presente domino vel minore preiudicet licet minor posset restitui eis autem abñtibus non ad hoc allegant.s.de iure delib.l.potuit que nihil facit ſm cynum ⁊ nõ placet sibi ista opinio.q; per eam non euitatur contrariu3 de dicto.§.tu-

tor in.l.si se non obtulit.hanc tamen opi.sequitur glo.s.de in ra.calũnie.l.ij.§.φ obseruari.Alij aut cõfitetur in causa quã inchoauit cũ minore ⁊ non preiudicat al's sic.Sed nec per hoc tollitur dictum contrarium.Alij aut post confessionem nõ est secuta sñia ⁊ nõ preiudicat aut secuta est ⁊ tũc sic ꝓpter sentẽtiam sed nec hec placet q2 nõ est dare rationem quare magis preiudicet sñia φ confessio alij φ preiudicat nisi dominus vl' vel minor contrarium probet ⁊ hanc approbat glo.ff.de pro/cur.non solum Sed contra hoc obicit glo.q2 si probent cõtra nullum est speciale in eis q2 sic potest quilibet contra venire ⁊.§.sed an ipsos supponit aliqδ speciale i eis.Sed respondet glo.φ possibile est φ dominus aliquo casu non reuocaret cõfessionem propriam vt q2 scienter factam vel errore iur.⁊ ita no.in.d.§.sed an ipsos licet pe.dicat φ confessio propria emissa retractetur per restõnẽ in inte.vt.s.dixi. Sed sñia glo.non placet ia.de ra.q2 per hoc fit violentia littere illius.§.que di/cit non sufficere confessionem tutore procur.vel cur.q2 incõ/ueniens posset sequi si procur.esset vilis vt pdixi vnde ipse dicit φ confessio talium administratorum ipso iur' non preiudicat dominis ⁊ sic intelligit dictum.§.Ad iura contraria respond et φ confessio ⁊ sñia pariter ambulãt φ parificatio nõ procedit ⁊ ideo notabiliter factus fuit dict⁹.§.sed an ipos Sz contra eius oppinionem instatur de.l.qui seruum de interro. act.sed ipse dicit φ ibi habebat speciale mandatum de sic cõ/fitendo.Alij distingunt aut confitetur circa preparatoria iu/diciorum ⁊ preiudicat et ita intelligunt dictam.l.qui seruum ⁊ de ꝓcur.l.non solum aut circa decisionem ⁊ non preiudicat quia vbi maius periculum ⁊c.Sed nec hoc procedit quia etiã in preparatorijs ẽ aliquando grande periculũ vt.ff.de inter. act.l.de etate.§.qui interrogatus.Canoniste tenent φ noceat nisi reuocet' per probationem erroris vt extra vt lite nõ cõte. c.j.cũ ibi notatis δ re iudica.c.suborta ⁊ ad.§.sz an ipos respõdent φ non nocet si reuocetur vt dictum est sed hoc tolli põt vt ⁊ in qnta opp.s.gl.variãt vt.pdixi ad.l.aqli.l.pinde.§.j.tz φ noceat si dominus ratum habeat vel si ꝓcur.ad hoc habe/bat speciale mãdatũ sed.ff.si q̄s ius dicenti nõ obtemperaue/rit.l.j.§.fi.ꝓcur.tenet φ non preiudicet nisi habeat ad hoc speciale mandatum. Cyn.dicit dubium esse et sñiam pe.appro/bat qui distinguit procur.a tutore ⁊ curatore.Nam in procu/ratore dicit aut non habet mandatum sed est defensor ⁊ tunc dño nõ nocet nisi dñs ratũ habeat vt.ff.de procur.l.si defensor primo rñso.Aut habet mandatũ vel dñs habet ratum φ idem est.vt.s.ad maced.l.fi.⁊ tunc aut limitatum ad sic confi/tendum ⁊ preiudicat vt dicta.l.qui seruum ad finem primi responsi δ interrog.act.Aut generale ⁊ tunc iungit procu.tutori ⁊ curatori q2 aut confitetur aliquid per modum volunta/rie iurisditinois puta eundo cuz aduersario sponte coram iudice ⁊ confitendo aliquid in pꝛiudiciũ minoris vel dñi ⁊ nõ p/iudicat ⁊ sic intelligit dictũ.§.sed an ipsos. Aut per modum cõtentiosum puta respondendo libello positionibus vel in/terrogationibus ⁊ tunc preiudicat sicut sñia vt.d.l.si se nõ obtulit in prin.⁊.§.tutor ⁊ ita loquuntur dicte decretales ⁊ hoc nisi dñs velit probare cõtrariũ vt dicto.c.j.ad finem extra vt lite non conte.cur tam varie respondet q2 procur.φtuncunq3 habeat generale mandatum non potest donare nec gratis cõcedere sed confitendo per modum voluntarie iurisdi.videtur donare ergo ⁊c.at vbi confitetur per modum contentiosum qui redditur in inuituz tũc nõ vr' donare nec ꝓhibetur bonã fidem agnoscere vt.ff.de admi.tuto.l.quot.§.sicut.Ad cõtra/ria rñdetur ⁊ primo ad.l.si defensor vbi vr' φ non preiudicet etiã in modũ cõtentiosum q2 ibi loquitur de simplici defensore non de procur.sed tunc obicit' de.l.non de ꝓcur.in pñ.Sed et ibi fuit simplex defensor sed cõtra quia ibi dicit littera exp'sse ꝓcur.sed exponit.i.procurans siue defendens.ibi enim ha/buit mandatum in agendo sed in defendendo fuit sine man/dato ⁊ ita no.ff.de procur.l.si defunctus.§.ad cõi diuidundo in pꝛima glo.ar.dicte.l.si defensor.Itẽ obicit' de dicta.l.proinde.§.fi.ꝓcur ad.l.acquil'.vbi dr actionẽ dari in tutor.⁊ ꝓcur. nõ i dñm. Istud cõtrariũ magis cogit sed respondet φ licet dicat eos teneri non excludit nec negat etiam dños teneri ⁊ il le.§.factus fuit ad remouendum dubium quia.l.cauetur φ ex sñia lata contra procur.datur act.in dominum vt dicta.l.si se non obtulit ⁊ δ ꝓcu.l.plautius vnde videbatur a si'i φ ex ꝯfessiõe dare' in dños nõ in ꝓcur.cõfitẽtes φ excludit.§.ille Nã qualitercũq3 ꝓcur.noĩe domini ꝯbit vel quasi ipse tene' preter φ in sñia qδ pz q2 si ꝓmittat iudicatũ solui tenetur ex stipulatione nõ tamẽ ex sñia vt.d.l.plautius ⁊ e.ti.l.si ꝓcur.§. per.contrariũ ad id qδ dicit' de absurditate si ꝓcur.eẽt vilis ⁊ non soluendo ⁊ colluderet rñdet φ in tutore ⁊ curatore nõ ꝑ/cedit q2 dari debent idonei ad satisdationẽ ⁊ in subsidiũ tenẽtur magistratus vt insti.de auc.tuto.§.fi.⁊ de magistra.que.p totũ.In ꝓcur.vero imputet sibi qui talẽ elegit vt.ff.de mino. l.cũ mãdato.§.fi.⁊ de re.iur.l.dãnum.de hoc licet non sic plene no.in speculo de cõfes.§.fi.ver.Si vero sit per ꝓcur.et vsi. sequen.⁊ tetigi.s.de ꝓcu.sup rubrica circa finẽ.¶Predicta faciunt vtrũ ꝯfessio ꝑlati pꝛiudicet eccl'ie vel vniuersitati quidã dicũt idẽ in ꝑlato φ in tutore.⁊ ita tz glo.i.d.§.sz an ipos.Jaco.de ra.tenet ꝯtrariũ q2 nõ vident' ꝑ oĩa similes vt in auc.de ecclesia.titu.§.fi.Sz ꝑ opinione glo.bñ facit.s.δ trãsac.l.ꝑses ꝓuincie.pe.dicit φ si ꝑlatus hz distinctã iurisditionẽ ⁊ ꝑtãtẽ a capl'o sicut ẽ in m'ltis eccl'ijs tũc nõ pꝛiudicat capl'o vl' eccl'ie sz sibi sic.Si aũt est idẽ corpus cũ capl'o tunc dicit idẽ φ in tutore hoc saluo φ ꝑlatus tũc nõ põt sine capl'o vt extra de ele. c.dudũ vbi de hoc ⁊ de his que fiũt a ꝑlato sine cõsensu capl'i ꝑ totũ.Sz nũquid ecõtra ꝯfessio collegij vel capl'i valet sine ꝑlato dicit Jac.de ra.aut hz prelatũ aut non vt.l.si curatorem s.de in inte.resti.breuiter dic vt ꝑus aut ꝯfitetur in causis spectantibus tm̃ ad prelatũ ⁊ nõ pꝛiudicat aut tantũ ad capl'm et pꝛiudicat aut in oĩbus ⁊ nõ preiudicat sine prelato vt extra de ꝓcura.c.j.⁊ si etiã cũ prelato posset restitui ad instar minoris vt.ff.e.l.certũ.§.minorẽ de cõfessione sindici ⁊ iconomi habe/tur extra de capellis monachoꝝ.c.dilectus ⁊ de confes.c. vltimo de confessione aduocati ⁊ quõ possit reuocari dic vt.s.de errore aduocatoꝝ ⁊ extra de censibus.c.cum olim ⁊ in specu/lo de ꝯfessionibus.§.postremo v.j.vtrũ sit peccatũ in iudicio celare veritatem ex qua quis posset ꝯdẽnari notat' per archi. xxij.q.ij.c.i ipaꝝ.§.j.¶Ultimo quero vnũ qδ sepe vidi δ scδ ¶ Questio. cõmunitates ꝓ subeundis oneribus communiter ordinãt φ omnes municepes debeant per sacramẽtum in scriptis dare eoꝝ patrimoniũ ⁊ oĩa debita que hñt.quidam in illa scriptu/ra posuit se debere dare centum cuidã vicino suo ex cã mutui vicin⁹ petit illa centum iste modo negat se debere nunquid cõuinci poterit ex prima confessione ⁊ scriptura et puto φ non quia ista confessio est extra iudicialis ⁊ absente aduersario et pro hoc.j.de dona.l.si functiones ⁊.l.censualis ⁊ de rei ven.l. si solennibus.Quid si aliquis dum ordinatur ab aliquem sacrum ordinem confitetur se commisisse aliquod crimen nun/quid ex ipsa confessiõe puniri poterit ex ipso crimine vr' φ sic extra de ele.c.ꝑ inquisitioem ⁊ de excessibus prela.c.quam sit graue dic contra q2 confessio sibi non nocet nisi quo ad illam ordinationẽ.xxij.di.c.φto in fine extra de excep'.c. deniq3 de ordine cognitio.cũ dilect⁹ ⁊ not.per goffre.in summa de tẽp. ordina.§.penul.An testis cõfitens dũ examina' se cõmisisse aliqδ crimẽ punia' dic vt no.in glo.l.dic.c.ex penitẽtib⁹.Ultimo no.de triplici cõfessione.s.interpretatiua ex contumacia oris ⁊ rei euidẽtia de quibus no.in gl.ꝑua extra de presump. c.nullus qδ capl'm ⁊ glo.sunt notãda in ista materia ⁊ de ꝑma cõfessiõe interpretatiua ex cõtumacia vide qδ dixi.C.de asses. l.cõsiliarios ⁊ vide etiã qδ notaui in alphabeto l'ra C dictõne cõfessio ⁊ qδ notaui.ff.de custo.reorũ.l.in eis in fine.

¶Res inter alios acta vel iudicata alijs nõ nocet.Rubrica.

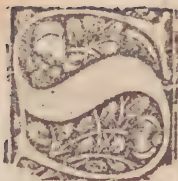
¶Super rubrica vide.az.in summa.e.⁊ plene qδ dixi.s.qui/bus res iudicata non nocet.

¶De relationibus. Rubrica.

¶Super rubrica Uide azo.in summa.e.⁊ plenissime in spe. de remissionibus ⁊ gof.⁊ hostien.in summa de ap.super ter/tia parte rubrice de relatõibus ⁊.e.titulo.c.intimasti per ber/tia ⁊ lati⁹ per Inno.⁊ dic φ in criminib⁹ faciẽda est relatio nõ solum si iudex dubitet de iur' sed etiam de facto vt clare habe/tur.ff.de officio presidis.l.diuus ⁊ ibi in glo.qδ verũ esse dicebat dominus rich.qñ factum est ambiguum vt q2 ꝓbationes equales sunt ex eadẽ parte licet non clare ⁊ hoc indicat ibi textus dum dicit ⁊ si quid tale reperieris consules nos quasi dicat si habes aliqua indicia licet non clara.super facto autem certo non est facienda remissio sed absolutio vel condemna/tio fieri debet vt.ff.de iudicijs.l.eũ quẽ temere.§.iudicibus ⁊ pro hoc in auc.de iudicib⁹.§.fi.⁊ ibi no.alio mõ sumũt audito/res curie romane nomẽ relatiõis.s.qñ auditores palatij refe/runt causas in cõi auditorio omniũ auditorũ pñtibus ꝑtibus ⁊ eoꝝ aduocatis.⁊ ad hoc est qualibet septimana dies statuta iusto impedimẽto cessante que appella' dies relationũ.

1 ☞Appellari an possit a consultatione
2 Appellari an possit a sententia ex relatione lata

Si quis.

Si quis. Tres habet ptes. scda ibi sz nec tertia ibi quotiēs. Que
1 rit glo. vtrū a ꝯsutatiōe † possit appellari vide
tur ꝙ sic qꝛ hic dicit ꝙ potes reputare hoc est
appellare ꝛ qꝛ sequeret̄ incōuenies qꝛ postea
non posset a snia pncipis appellari. In con
trariū est quia est interlocutoria vt. ī. quoꝝ ap. nō recipiūtur.
l. ante gl. variāt ꝛ textus videntur cōtrarij dic ꝙ nō potest ap
2 pellari vt dicta. l. ante. Sed an a snia † ex relatione lata pote
rit appellari dic aut pars nō habuit copiā relationis ꝛ pote
rit vt. ff. quādo appellādū sit. l. fi. aut habuit ꝛ assensit relatio
ni ꝛ nō poterit cū semel approbauerit vt. ff. de neg. ge. l. pomp.
aut cōtradixit ꝛ tūc preces refutatorias pōt pncipi offerre vt
hic ꝛ. ff. de ap. l. j. §. quesitum fm pe. de hoc no. ī. titulo prox. l.
ij. in glo.

Si quando. An credat̄ iudici referenti super his que refert et alia ptinētia ad hui⁹. l. declaratiōnē vide in speculo di cto titulo de remissionibus. §. vtile esse censemus.

De appellationibus. Rubrica.

1 Iudex a quo an possit informare iudicē appellatiōis
2 Appellatio an valeat si dicatur appello ad maiorem.
3 Iudex appellationis an debeat pronūciare scdm ius.
4 Iudex appellationis an possit de nullitate cognoscere.
5 Appellatio extraiudicialis an admittatur.
6 Libell⁹ an sit offerendus ī causa appellationis.

Super rubrica Vide azo. in summa. e. ꝛ in alphabeto littera a dictione appellare cū sequentibus ꝛ de ista materia lati⁹ ꝛ subtilius habent canoniste extra. e. li. vj. ꝛ in clementinis q̄ videas cū ibi notatis ꝛ per gof. ꝛ hosti. in summa eiusdē tituli et late per speculatorem. e. ti. scdo ꝛ tertio libro ꝛ. ij. q. vj. per totum ꝛ in margarita. e. ti. ꝛ in multis alijs quo ad hoc differt ius canonicum ꝛ ciuile vt ex predictis remissionibus colligi potest ꝛ ex his que dicā. ī. ti. proximo super rubrica. Et de hac materia appellationū ꝛ nullitatū plene dixi. ī. quādo prouocare non est necesse. l. j. Ad quos appelletur a delegatis ꝛ subdelegatis dixi. s. qui pro sua iurisditione. l. vnica ꝛ pleni⁹ in speculo secundo libro. e. titulo. §. nunc tractem⁹ ad quē sit appellādū vtrū appellatio de qua apparet publicū īstrumētū presumat̄ facta ī scriptis dixi. s. de sentētijs ex piculo recitā. l. fi. Utrū q̄ bis appellauit ab eadē snia p scdāz videat̄ a pma recedere dixi. s. de pactis. l. pacta nouissima ꝛ. s. de re iudica. l. ad solutionē ꝛ vide q̄ ibi notaui faciētia ad hāc materiā vtrū admittatur talis appellatio. Appello ad archiepiscopum vel papam vide io. an. extra de elec. c. vt quis duas lib. vj. ꝛ per eundem de officio delegati. c. si is cui ꝛ in spe. de appellatio. §. nunc tractemus ꝟ. sed pone aliquis ꝛ ver. quid si dicat ꝛ per eundem Jo. an. in nouella de re. iur. c. in alternatiuis lib. vj.
1 Utrū iudex † a quo appellatur possit informare vel instruere iudicem appellationis no. per arch. ꝛ in glo. xviij. di. c. de concilijs. videt̄ etiā idem arch. tenere ꝙ sentētia cōtra ecclām lata non transeat in vigorem rei iudicate sed retractari possit vsq̄ ad. xxx. annos ꝛ not. per eum xvj. q. iij. c. post quingētos
2 al's incipit inter cetera. An valeat talis appellatio † appello ad maiorem non expresso aliter nomine iudic. de hoc dic vt in speculo e. §. nūc tractemus ver. quid si appellans ab episcopo. Itē nūquid valeat talis appellatio appello ad cū vel ad eos ad quez vel ad quos pertinet appellatio quidā ꝙ non qꝛ exprimi debet nomē iudicis appellati vt. ff. e. l. j. in fine. vnde libellus ita generalis nō videt̄ pcedere. ol. tenet ꝙ valeat. Nā semp primus ad quez ptinet videt̄ inuitatus ar. ff. de liberis ꝛ po. l. gallus. §. nūc de lege ver. nam sit ita ꝛ de le. ij. l. peto. §. fratre ꝛ de ver. obliga. l. eum qui kalendis. de hoc in qōnibus bar. brix. cxxxvj. qōne que incipit. Item esto ꝙ aliquis ꝛ vide etiā pcedentes ꝛ sequētes qōnes q̄ sunt de ista materia. Item an valeat talis appellatio appello ad iudicē cōpetentē glo. innuit ꝙ sic. ī. de bonis aucte iudi. possi. l. cum pponas in fine ꝛ videt̄ expssum. ff. de ver. ob. l. qui rome. §. penul. Ualet etiam talis appellatio appello ad sedez aplicam fm speculatorē. e. ti. §. qualr versi. vltimo. An p hec verba subijcio me in ista cā ptectioni pape videat̄ appellare vide qd no. p ber. ꝛ Jnn. extra e. c. ad audientiaz. speculator tenet ꝙ a snia regis francie nō appellat̄ quia nō recognoscit supiorē vt extra qui filij sint legitimi. c. p venerabilē in speculo de ap. §. videndū restat a quibus circa finē qd nō puto verū quia licet dicat̄ ibi ꝙ nō recognoscit tamē tenet̄ ꝛ debet impatorē ꝛ papā vacāte impio recognoscere vt dixi. s. de summa trini. l. j. nā idē posset dicere quilibet alius. s. se supiorem nō recognoscere. ꝛ tamen a recognitiōe supioris nō est exemptus. Ad quē appelletur in cā feudali notat̄ p Jnn. extra de iudicijs. c. ceterum an pcuratoris scia in cā appellatiōis noceat dño vide ī speculo e. §. qualiter ver. qd si pcur.
3 Utrū iudex † ap. habeat pnūciare fz ius cōe an fm cōsuetudinē ꝛ fm qd notat̄ p Jnno. extra de cōsuetudine super rubrica in speculo de ap. §. de officio quoq̄ in
4 fine. An iudex † appellationis possit de nullitate cognoscere dixi. s. quō ꝛ quando iudex. l. si vt pponis. A iudice ciuili seu seculari nō appellat̄ ad papā extra e. c. si duobus cū ibi no. de ap. extraiudicialib⁹ iur. ciuili nō cauet̄. iure canonico multum habet̄ sup quibus recurre ad eos in remissionibus. s. in pncipio datis ꝛ bene per host. in sūma de ap. §. qualiter autē extra ius. dr̄ia inter ap. iudicialē ꝛ extraiudicialē vide Jnno. extra de maio. et ob. c. dilecti ꝛ in speculo de ap. §. restat videre ver. quid dices ꝛ ver. sequentibus per Jo. an. de elec. cum nobis. ꝛ. c. cum inter canonicos p Jnn. de his que fiunt a maiori parte capl'i. c. j. de despon. impuberum. c. ad dissoluendū et arch.
5 de ap. c. romana li. vj. Utrum appellatio † extraiudicalis admittatur generalis puta appello ab omni grauamine qd contingat vos inferre vide extra e. c. cōsuluit ꝛ ibi per Jnno. An iudex appelationis possit ꝯdēnare de fructibus ꝛ vsuris pē. ap. currētib⁹ dic ꝙ sic vt. ff. de re iudicata. l. negociorū ꝛ ibi de hoc dixi. Unū nouū ē ītroductū p clemētinas ī ap. que fit ad papā ꝙ intimari debeat aduersario īfra mēsē fm formā traditā in clem. de elec. c. cām eo. tit. de ap. c. j. al's causaz non deuoluit vt ibi habetur. Item querit py. cxxiij. questione que incipit boñ. epo iudicante appellatum extitit ad archiepm rauenatez quo mortuo cā pendente idē eps boñ. factus est archiepus. Utrū de dicta cā ap. interposite ab eius snia possit recognoscere determinatum fuit ꝙ sic. Sz meli⁹ faciet si committat p. l. si ptor. ff. de iurisd. om iudi. ꝛ p hoc. ī. l. eos circa pn. ꝛ ibi in glo. ꝛ in questionibus bar. brix. cxxxvij. questione que incipit causa fuit agitata. Appellare multis modis sumitur ī iur. vt in alphabeto sub littera a dictiōe appellare. Itē querit xcvj. qōnē py. q̄ incipit lutius titius vtrū iudex q tulit sniam a qua appellatū ē si heres instituatur per appellantem possit cā prosequi determinat ꝙ sic licet honesti⁹ sit si pcurator ad psequēdum cōstituat̄ ꝛ de hac ꝛ precedenti qōne no. iij. q. vij. c. si contra patrē. In glo. ꝛ per ar. ꝛ facit qd notaui. s. de
6 assesso. l. fin. An in cā appellationis † sit offerendus libellus dic vt notat̄ p archi. extra de iura. calū. c. in appellatiōs. li. vj.

Prius. Prima positio gl. nō vr̄ amica lr̄e qꝛ hic dicit pri⁹ de possessione cognoscendū postea de crimine sz in casu gl. vtrumq̄ exequit̄ simul. vt. s. de ordine iudicio. l. pe. ꝛ ad hanc lecturā opponit gl. de le. l. si qs ad se fundū. ꝛ dicit ꝙ ibi cōstabat qs possideret hic nō vel dic ꝙ illa cōcor. cū ita fm pmā ꝛ scdam positionē casus illi⁹. l. scda lectura Jo. hic ponit̄ lz in se vera sit nō est de mēte littere vnde pe. ponit possidebā fundū deiecisti me ago cōtra te ad possessionē recupandā īterdicto vnde vi tu re cōuenis me de pprietate iudex omissa cā possessionis de proprietate cognouit iuste pōt appellari qꝛ qōni spoliationis nō obstat cā pprietatis vt. s. de prescrip. xxx. āno. l. cū notissimi. §. pe. ꝛ. d. l. si quis a se fundum. dy. tenet casum Jo. vt no. per euz. ff. ad. l. iul. de vi publica. l. qui cetu. Ad cuius lecturā op. de. l. prolatam ꝛ dic ꝙ ibi erat peruersus ordo iudicioꝝ hic cārū vt hic no. ꝛ ibi dixi tenet ergo hic snia qꝛ magis ē contra ius litigatoris quā cōtra ordinē iudiciariū licet quidā dicant hodie sniam talē esse nullā per hāc. l. ꝙ falsum est cū dicat iuste puocatū est ꝛ a snia nulla nō esset opus appellari vt. ff. de ap. l. si expssim ꝛ. ī. qn̄ puocare nō ē necesse p totū.

Duum. Pone casum vt in pncipio. glo. ꝛ cā dubitādi fuit qꝛ delegat⁹ fungitur vice delegātis sed nō est verū vt. ff. quis ꝛ a q̄ ap. l. j. ꝛ. ī. e. l. etiam.

Appellatione. Cōcor. ij. q. vj. c. appellatione cū ibi notatis ꝛ extra de ap. c. sepe. §. ꝙ si forsitan. Et vide qd plene no. p Jnn. ex̄ de officio delegati. c. pastoralis. Et multi casus in quibus innouatur appellatione pendente hic in glo. notantur sed latius in speculo eo. §. nouissime de effectu quē videas pro declaratiōe hui⁹. l. ꝛ. s. de in inte. restitutione petita ne quid noui fiat vbi de hoc. ꝛ. ff. nil nouari appellatione pendente. Unum est etiam bene notandū quod tenet inno. extra. e. c. bone ꝙ si appellatione pendente aliquid innouetur per partes iudex ordinarius ap. non ob. pōt illā refor

mare in statum quo erat tpe ap. interposite ꝛ in hoc adhuc iu dex remanet ꝫm eū ꝛ ꝑ hoc. e. ti. cū teneamur cū ibi notatis de reuocatione attentatorum ap. pendente dixi dicta. l. vnica in inte. restitu. petita ne quid noui fiat ꝛ no. in spe. d. §. ꝛ extra. e. c. non solum li. vj. cū ibi notatis ꝛ cetera.

Iad scribatum. Gl. dic ꝙ aliđ est in vocato ad tutelā ꝛ pro hoc. ff. de excu. tuto. l. scire in prin. Sȝ que est ratio diuersitatis quidam dicunt ꝙ fauor pupillorum. Nam si appellaretur a datione tutoris vel curatoris oporteret gradatim appellari de minori ad maiorē vt. j. e. l. precipimus ꝛ sic oportet pupillum vel alios ꝓ eo longe ꝓficisci ꝙ esset graue ꝛ dispendiosum. ol. dicit verius esse ꝙ est fauor reipublice vt officiales reipuplice citius si non appellent cogantur subire eorum officio. vbi enim est maior fauor breuius ꝛ citius est consulendū vt. j. de naufrag. l. de submersis ꝛ l. j. li. xj. ꝛ pro hoc vt ifra certuȝ tēpus criminalis questio terminetur per totuȝ ꝛ ad hanc rationem facit. j. de temp. ap. l. j. ꝛ quod ibi in glo. not. ff. de vacatione mu. l. j. secundo responso.

Preses. Prouincie hec lex tractat de materia apostolorum qui idem sunt ꝙ libelli dimissorȳ ꝫm glo. ꝛ bene ꝛ forma istorū apostolorū ibi habetur ꝛ. ij. q. vj. post appellationem ꝛ §. forma. et dicit cynus quia missi fuerunt sicut fuerunt apostoli pro cuius opinione est qꝛ apostoli grece latine missi dicūtur vt dicit maximianꝰ in sermone apostolorū petri ꝛ pauli. ꝛ archi. dicit ꝙ apostolus grece lisa ebraice latine dicitur missꝰ. fuerunt enim missi apostoli ad predicandum per vniuersum orbeȝ mathei vltimo. xxxj. di. §. ecce ꝛ ita no. per archi. extra de ele. c. fundamenta lib. vj. super verbo apostolos. Speculator vero dicit ꝙ aplī dicuntur ab epi. ꝙ est. s. ꝛ stolon ꝙ est missio quia sunt littere ad superiorē trāmisse ita no. per eum in speculo e. ꝺ ap. tertio seu ꝑticula tertia. §. sequitur videre ꝺ apostolis seu libellis dimissorȳs vbi plene no. de materia istorum apostoloruȝ. ꝛ de hoc etiā late habetur extra. e. c. j. ꝛ. c. ab eo. li. vj. cū ibi notatis ꝛ ꝑ arch. ꝛ Jo. an. ꝛ card. ꝛ vide etiā ad hoc in clementinis. e. c. j. ꝛ. ij. cum ibi notatis ꝛ ex his patebit apostolorum materia et veritas que dubitabilis fuit ꝛ diffusa licet ꝑ dicta iura nouissima in pluribus declarata ꝛ loquitur hec lex de officio iudi. a quo appellatur ꝺ quo vide in speculo e. §. nūc dicamus. Et circa istos apostolos est ꝯsiderare tria tꝑa primū ad eos petendos qđ ātiquitus non videbatur terminatū vt. l. j. §. j. ff. de libellis dimissorijs lȝ ibi notaꝶ ꝙ eēt xxx. diex vt. j. e. l. iudicibꝰ Sed clariꝰ est dicto. c. ab eo. eꝫ. e. li. vj. Secūdū est tempꝰ ifra qđ iudex dare dȝ etiā non petēti vt. d. l. iudicibꝰ ꝛ. s. l. prima. §. fi. Tertiū est tꝑs ad aplos ꝑsentādos iudici de quo loquiꝶ hec. l. ꝛ canoniste vocāt ad iter arripiendū ꝛ istud nō est a lege determinatū sȝ iudex moderaꝶ ꝫm loca vt hic ꝛ nō currit impedito casu fortuito. ꝛ glo. dicit ꝙ ꝓbare debet qđ quidam dicunt ꝓbari ꝑ sacꝫm vt dicā. j. ti. primo. s. rubrīa i fine. Ubi de istis tēporibꝰ diceꝶ plenissime. Est ꝛ quartū tēpꝰ qđ datur appellāti ad ꝓtestādū de iure si iudex nō sibi det aplos de quo diceꝶ. j. e. l. si appellationeȝ. Ultimo colligit Jaco. de are. ar. ad qōneȝ si ecclesia vel res publica vel minor appellauerūt ꝛ nō fuerūt ꝓsecuti appellationē tꝑe debito et velint ex hoc restitutionē petere quis iudex restituet vtrū primus an iudex ap. ꝛ tenet ꝙ iudex ap. hāc. l. qꝛ ꝛ hoc casu ipe ditus ꝑ restitutionē iuuatur ꝫm eum. Si aūt petāt restitui qꝛ nō appellauerūt et tꝑs est lapsum hoc casu dicit ꝙ ꝓmus iudex restituet. non autem ille ad quem fuerat appellandum qꝛ hoc casu negociū per appellationem non fuit deuolutū ad eū sicut in primo. Cy.

Eos. Hec lex tractat de officio iudi. a quo appellaꝶ de quo plene no. in speculo e. §. de officio quoqꝫ ꝛ. hȝ hec lex quiqꝫ ꝑtes vt pȝ i littera. In ꝑma ꝓhibet cām remitti ad iudicem a quo appellatū est ꝛ cōcor. ij. q. vj. ad finem cū ibi notatis rō est qꝛ a sententia rōe iniquitatis appellatur vt. ff. de mino. l. ꝑfecti ꝛ q semel malus ꝛc. ꝛ qꝛ non est bene facilis ad detegendū sentētiā quā ꝓtulit iniquā nō est itaqꝫ ꝯueniēs ꝙ sit cognitor ꝛ iudex iniquitatis sue. Opponit gl. de. l. si ꝑses. s. quđ ꝛ qñ iudex ibi loqꝶr de sentētia nulla ꝺ quo dic vt dixi eo. ti. l. si vt ꝓponis. Item opponit de. l. ꝑfecti. ff. de minoribus. Sed illa loquitur in cā restōnis vbi nō queriꝶ de iniquitate iudicis sed de defectu litigatoris vel aduersarȳ circūuentione. Sed cum hec lex de ap. a diffinitiua loquatur nōquid sit idem in interlocutoria in casibus in quibꝰ potest ab ea appellari vt nō possitis a quo appellatur cognoscere. ꝛ dicit ꝙ ideȝ cū eadē sit rō ꝛ allegat ꝛ bene. c. dilectus filius. j. sarracenus eꝫ de rescriptis in fine ꝛ fuit opinio Jaco. de are. hoc est veruȝ vbi appellatio tȝ et est legitima. si enim nō teneret vt qꝛ ex friuolis causis tunc remittitur cā ad priorem iudicē ꝛ taliter appellans in expen. cōdēnatur vt extra eo. c. cum appellationibꝰ friuolis li. vj. qđ vide cū ibi notatis ꝑ archi. Jo. an. ꝛ cardi. Querit gl. si papa cōmitteret iudici a quo appellatū est an valeret ꝛ tenet ꝙ sic ꝛ pro opiniōe eius facit. ff. de re iudi. l. quidā ꝯsulebat in fine Jaco. de are. ꝛ pe. tenent ꝙ non quia eadem est rō in interlocutoria que dicta est in diffinitiua sed ꝓ tāto dicit de diffinitiua qꝛ ab interlocutoria non appellaꝶ iuꝫ isto regulariter vel qꝛ tunc distinguitur vt predixi teneat appellatio vel non ꝛ ꝑ hoc. ff. de mino. l. intra vtile. nō ob. qđ dicit glo. ꝙ ideo valeat qꝛ ex certa scientia qꝛ rescriptū cōtra ius cōcessum etiam ex certa scientia nō valet vt. s. si cōtra ius vel vtilitatē publicam. l. fi. nisi diceret nō obstante lege vel canone vt dicto. c. dilectus. ꝛ hāc etiā sequitur cynus. Item querit si iudex datus est in causa appellatiōis in qua appellaui ab eo si iterū detur iudex in alia cā mea nunquid eum recusare poteꝛo ꝛ dicit ꝙ non de iure nostro vt. ff. apud eum a quo appellatur ꝛc. Sed illa in ordinario loquitur iure canonico secus dicit vt extra eo. c. ꝓposuit. Sed nec hoc est ita expeditum vt ipe dicit. Sed de hoc dic vt ibi no. ꝛ e. ti. c. ad hec ꝑ her. ꝛ Inno. ꝛ latius per arch. e. ti. c. romana. §. in aliū quoqꝫ li. vj. in gl. que icipit huiꝰ rō est ꝛ ꝑ goff. in summa vt lite pēdēte. §. pe. ꝛ dixi. j. l. ꝛ in maioribus. Querit etiā gl. si iudex a quo appellatū ē successit i locum iudi. de ap. cognoscentis an cognoscere poterit dic vt in glo. ꝛ fuit qđ py. vt dixi super rubrica circa finē. Item querit glo. vtrū semp sufficiat si iudex ap. ꝓnūciet primā snīaȝ iustā vel iniustā vt hic dicitur an debeat adȳcere condēno vel absoluo Jaco. bald. ꝛ M. fil. distinguūt aut ꝑma fuit cōdemnatoria ꝛ tūc sufficit ꝓnūciare causaȝ iustā vel iniustā. Aut fuit absolutoria ꝛ tunc si eam confirmat idem si eam infirmat tūc adȳcere debet verbum condenno alꝛs non esset consultum appellanti ar. s. ꝺ sentētȳs. l. preses. ff. iudicatū solui. l. cuȝ apud. et de vsuris. l. tutor in prin. ꝛ hanc opi. sub dubio forte tangit glo. ff. de le. iȳ. l. offidius ꝛ hāc opi. vꝫ seq Ja. de are. s. de iureiurā. l. genera liter. §. si aūt ver. si iudex appellationi ꝑsidēs et ver. se. vbi ꝺ h tetigi. Odof. autē ꝛ ni. i dicisa ꝛ cy. hic ꝛ ia. ꝺ ra. ꝛ pe. tenēt indistincte ꝙ sufficiat pronunciare iustā vel iniustam ꝫm formam huius. l. ꝛ allegat. ff de iudi. l. si pretor in ꝓncipio de edili. edicto. l. quero ad turpillia. l. j. §. j. ꝛ. s. ꝺ his qui no. ifa. l. si te expillasse ꝛ bene eꝫ de in inte. restitu. c. ex litteris in fine vbi de hoc. Non obstat. l. preses quia sufficiunt verba equipollentia vt ibi no. ꝛ hanc opi. ibi tenet clare glo. quia per ista vba si pronunciat iustā vꝫ confirmare primā. si iniustam si in prīma erat condemnatus videꝶ absoluere et si absolutus videtur condemnare vt ibi no. ꝛ ita tenet galeottus i margarita de ap. ver. sed pone questionem de facto. de hoc etiam tetigi. s. de iudi. l. properandum. §. illo proculdubio et hanc tenet iaco. de are. ff. de ver. oblig. l. qui rome. §. seia ꝛ ibi dixi. Ad. l. cum apud rñdet ꝙ ibi fuit accidētia fci. eodem modo ꝑt dici in. l. creditor. §. fi. de solu. ad. l. tutor dicunt vt ibi no. in gl. forte reducēdo opinionē ad cōcordiā dici posset ꝙ sufficiat forma ꝑdicta. Sed si iudex declarādo ꝛ ad oē dubium tollendū vellet adȳcere cōdēno vel absoluo hoc ꝑt et ita vꝫ sentire gl. ff. de re iudi. l. in summa. §. j. Sed vꝫ ꝙ non semp possit pronunciare iniustam vt quando actor nō probauit in prima ꝛ in secunda sic tunc enim prima fuit iusta vt. ff. de officio presidis. l. illicitas. §. veritas respondeo iudex fuit equus et sententia equa tamen quo ad litigatores fuit iniusta habito respectu ad ius sibi cōpetens. Sed contra hoc videtur quia ex appellatione iudicis iniquitas arguitur vt. ff. de minori. l. prefecti. Sed illud verum est cōiter nō tamē semper vnde in libello appellationis nōn debet querela fieri de iniquitate sed de iniusticia solū. vnde dic ꝫm od. ꝙ aliqñ snīa ē iusta quo ad iudicē ꝛ iniusta quo ad ius litigatoris vt dictū ē. Aliquādo ē iniusta ꝗtum ad iudicē ꝛ ius litigatoris vt qñ actor plene probauit ꝛ iudex reuȝ absoluit. Aliqñ est iusta ꝗtū ad iudicē ꝛ ius litigatoris vt qñ auctor nō ꝓbauit ꝛ reus absolutus ē. Iteȝ ē iusta ꝗtum ad ius ꝛ iniusta quātū ad iudicē vt si debes mihi decē re vera nō ꝓbaui tñ iudex te cōdemnat puto tñ predicto casu iudicē ap. bñ facere si i snīa sua declaret ꝙ ideo alꝛ pronūciat quā fuerit ꝓnūciatū in ꝑncipali qꝛ noue ꝓbationes sunt facte corā eo ꝛ ita tenet speculator. e. titulo. §. vt āt ver. sed pone ecce opposui ꝛ ad hoc extra de fide instru. c. cū io. in fine cū ibi notatis ꝛ de formis snīe iudicis appellationis no. e. §. versi. In iudice āt ap. ꝛ ver. sequē. ꝛ de istis formis snīe iudicis appellatiōis no. ꝑ hostiē. in summa de re iudi. §. qualiter ver. in causa

causa etiā ap.§.qs sit effect⁹.ṽ.sȝ pone ꝙ iudex ⁊ ver.sequen. Et bene ⁊ subtiliter p Inno.extra.e.c.dilecti.vbi etiā notat si snīa ɔtinet plura capl'a vtrū retractata sup vno capl'o videat̄ retractata sup oībus de quo dic vt ibi certū est enim ꝙ si habet plura capl'a pōt sup vno per iudicē retractari ⁊ sup alio cōfirmari vt extra de testa.c.raynucius ⁊ no.dicto.c.ex litteris de in inte.resti.⁊ de ap.vt debitus.in fine ⁊ vide etiā qd̄ de ista materia no p Inno.extra de re iudi.c.cū sup. Et etiā notandū ꝙ iudex ap.si cōfirmat primā snīam in qua quis cōdem natus est ad restitutionē fundi debet eū cōdēnare in fructib⁹ pen.ap.perceptis vt no.in spe.e.d.§.de officio quoqȝ ver.sed pone. Quid si prima snīa appareat nulla qualiter pronunciabit dicūt quidā ꝙ ꝓnūciabit male appellatū qꝛ nulla ⁊ ita sentit glo.j.qñ ꝓuocare nō est necesse.l.j.tu dic ꝙ ꝓnūciabit eam nullā ⁊ supuacuo appellatū vt dꝛ expresse fa.her.l.qdā mulier ⁊ dixi.s̄.quō ⁊ qñ iudex.l.si vt ꝓponis. Sed pone ꝙ condēnatus appellauit cōfirmata est ꝑma sententia ex qua oriet̄ actio in factū ⁊ q̄ mādabit̄ executioni vtrū ex prima an ex scd̄a videtur ꝙ scd̄a tanꝙ confirmatoria.vt.ff.de verbo.signifi.l.lege obuenire ⁊ pro hoc.s̄.de vsuris rei iudicate.l.ij.iudicatum solui.l.cū apud ad trebel.l.si quis pore de iniusto testō.l.posthumus.§.fi.⁊.l.cū in scd̄o.s̄.de dona.inter virū ⁊ vxo.l.ex his ⁊ qꝛ prima extincta est vt.ff.ad turpil.l.j.in fine. Ecōtra videt̄ ꝙ ex prima vt.ff.de admi.tuto.l.cyrographis in fine glo.hic videtur sentire ꝙ ex prima ⁊.j.de tem.ap.aut.ei q appellat. Sȝ ff.de his q notātur infa.l.furti.§.j.tȝ ꝙ ex scd̄a ⁊ illud est veri⁹ ꝺm cynū ⁊ ad.l.cyrographis dic vt ibi no. Ol.dicit ꝙ ex ꝑma et dicit fuisse opinionem azo.quia ex ꝑma oritur actio iudicati ⁊ ex scd̄a nihil adijcit̄ nisi qꝛ cōfirmat. Nō ob.l.furti.§.j.vbi dicitur ꝙ q̄tū ad infamiā agit̄ ex scd̄a nō ex prima qꝛ illud iō vt odiū infamia restringat̄. Nō ob.lex si quis priore cū si.qꝛ loquūtur in testamentis vbi vltimū derogat primo. Idē tȝ hic ni.in decisa. Et est hoc vtile scire propter fideiussores qui fuerunt in prima vt no.s̄.de ꝑcu.l.ij. Item propter quasi ɔtū q celebrat̄ in iudicio vt.ff.de peculio.l.iij.§.idem scribit ⁊ p cōsequēs ꝑpter forū qd̄ rōne q̄si ɔtus cōtrabitur vt.ff.de iudi.l.omnē. Quid si pars nō est ꝓsecuta ap.dic ꝙ tunc agitur ex prima ⁊ primus iudex exequetur ⁊ in hoc procedit snīa Hug. que hic in gl.no.⁊ pro hoc facit.j.titulo ꝓmo aut.qui appellat ⁊ ibi in glo.⁊.l.fi.§.illud ibi ⁊ ad effectū ꝓduci tanꝙ ⁊c.vbi autem in causa ap.fertur snīa qs eam exequetur de hoc satis nota.extra de officio delegati.c.pastoralis.§.nos vero. Sȝ textus est expressus.j.e.l.precipim⁹.§.in his aūt in fine ibi ⁊ exequentibus iudicata ⁊ dixi.s̄.de episcopali audi.aut.si quis litigantium ⁊ dicetur.j.eo.l.additos plene tam in criminali quam in ciuili ⁊c.

Si quis aūt. Scd̄a pars in qua ponit duo dcā ꝑmū qd̄ nō est ꝓpositū vel probatū in cā ꝑncipali pōt ꝓponi ⁊ ꝓbari in cā ap.de quo plene dicetur.j.titu.primo.l.per hāc. Scd̄o ꝙ imperatoꝛ desiderat iusticiam in iudicio seruari. Oppono ꝙ post publica.testiū non possint testes produci dic vt dicetur.d.l.per hāc ⁊ dixi in aut.at q semel.s̄.de ꝓba.⁊ vide in clemētinis de testi.c.fi.cū ibi notatis. Op.de.l.cū a nobis.s̄.de dila.glo.dicit speciale in principe qd̄ cy.nō placet cū nō sit rō specialitatis ⁊.l.cū a nobis intellige vt ibi no. Itē ex ver.si quis aūt collige duo primo ꝙ occultū dꝛ qd̄ tamē ꝓbari pōt vt no.etiā per Inno.extra de cohabitatione cleri.⁊ mulie.c.vxꝛa in ꝑin.magne glo. Item collige arg.ꝙ si iudex velit habere cōsiliū super aliqua causa sibi dubia ⁊ vna partiū det oēs iudices ciuitatis suspectos altera vō nō ⁊ ita oporteat cām cōmitti extra ciuitatē ꝙ hoc debeat fieri expensis partis que dat oēs iudices suspectos cū sit in cā ꝙ extra ciuitatē oporteat cōmitti.⁊ ad hoc faciūt cōcoꝛ.hic in gl.⁊ extra de iudi.c.mulieres.⁊ de rescrip.c.statutū lib.vj.cū ibi notatis ⁊ hanc tȝ hic Ber.super capl'o presenti Inno.iij.e.titu.de rescriptis.licet in cōtrariū faciat.ff.finiū regū.l.iiij.§.j. Facit etiā ad excludendū fraudē eorū q petūt dilationē pro testibus quos dicūt se habere in lōginqua prouincia vt eis dilatio nō detur nisi salario pro expensis testiū ⁊ nūcij deposito vt no p Jo.an.de rescriptis.c.statutū.§.fi.lib.vj.⁊ dixi.s̄.de dila.l.j.facit etiā ꝙ vasallus tenet̄ dn̄o seruire suis expensis ⁊ melius facit.ff.de operis liberto.l.suo victu vbi de hoc dixi.

Super his. Tertia pars ꝑ cui⁹ declaratiōe vide.ff.de custo.reoꝝ.l.j.⁊.ij.l.diuus ⁊ ⁊.j.de custo.reoꝝ.l.si qs in ea ⁊.j.e.l.minime.⁊ qd̄ no.p archi.xx.di.c.in memoriā ⁊ qd̄ dicit ī opia idonei fideiussoris dic.i.ꝑpter inopiā ⁊ sic casualiter nō cōditionaliter legas qꝛ semp talis inopia videt̄ esse cū crimen est atrox qꝛ capitale ⁊ iō ī carcere sit seruādus vt.d.l.j.⁊.l.diuus.de custo.reoꝝ nec snīa contra eū lata ad hoc eū releuat imo magis aggrauat qꝛ sic snīa sibi prodesset ꝙ esse nō dȝ vt.ff.de excep.rei iu.l.euidēter.nec p cōdēnationē minuit̄ fuge suspicio sȝ auget̄.vt.ff.de custo.reorū.l.in eos. In alijs vero criminibus nō capitalibus lex cōditionaliter loqtur si fideiussores idoneos ⁊c.vt.d.l.minime.j.e.⁊ hoc ex qualitate personarū ⁊ delictoꝝ vt ibi no.vbi aūt ē pena capitalis nō pōt esse maioꝛ qꝛ ex acerbitate pene colligitur magnitudo delicti vt.ff.de penis.l.ꝙ ad statū ⁊.l.qui vltimo ergo fideiussor tūc nō tradit̄ ⁊ qꝛ ap.pē.nihil est innouandū si ergo añ snīam in vinculis erat adhuc stabit ⁊ dicunt esse casum s̄.de epāli audi.l.nemo. Ibi nullā accipiat requiem vinculorū ⁊c.argu.tamē cōtra ꝙ istud ablatiuū inopia faciat cōditionem vt.ff.de cōdi.⁊ demōstra.l.a testatore. Sed ibi sunt v̄ba testatoris nō legis ⁊ iō ibi cōditionē inducūt hic nō qꝛ esset contra leges predictas. Sed in cui⁹ iudicis carcerib⁹ seruabitur. vtrū primi a quo est appellatū an illi⁹ ad quē est appellatum dic ꝙ primi ⁊ hoc apte innuit̄ hic dū dicit retētis ⁊c.⁊.j.e.l.minime in fine.nec obstat ꝙ cām appel.p seipsum agere debeat nō p ꝓcuratorē vt.ff.an per aliū cause ap.l.j.⁊.ff.de publi.iudi.l.penul.§.ad crimē qꝛ quādo opus fuerit presentabitur coram iudice vt ex vinculis causam dicat vt.ff.de custo.reorū.l.ij.⁊ ad sill'.l.lege cornelia.§.j.⁊ si opus fuerit tradetur etiā iudici ap.vt per eum mandetur executioni sentētia ꝙ ad ei⁹ officium pertinere videtur vt dixi.s̄.hac.l.in principio in fine questionum ⁊ patet.j.e.l.precipim⁹.§.in his aūt in fine qd̄ tamē intellige vt dicetur Old.j.e.l.additos.

Ne autem temere. Quarta pars in q̄ punit temere appellantē ⁊ dicit Cynus ꝙ iure canonū nulla est pena qꝛ curia romana ꝑpter ambitionē auri ⁊ argēti curat ꝙ totus mūdus ad eam defluat licet glo.dicat ꝙ ratio est qꝛ mitius eo iure agit̄ vt nota.ff.a quibus ap.nō licet.l.j.§.fi. Sed nō mitius ꝺm eū nisi qꝛ apud eos est aurū dulcius quā apud principem sed salua pace sua etiā iure canonū reprimūtur appellationes temere aliquādo p sacramētū ⁊ al's penas positas extra de elec.c.vt circa aliquādo puniendo temere appellantē in expensis vt ex̄ de ap.c.vt debitus.⁊.c.ti.c.cū ap.friuolis li.vj. Que aūt sit pena temere appellantis isto iure. Cy.ꝺm Pe.tȝ scd̄am opinionem glo.ꝙ sit arbitrio iudicis.vel dic de hoc vt notatur in.l.ab executore in fine.j.quorū ap.nō recipi.

Si autem. Quinta ⁊ vltima pars q̄ continet tria dicta p se patētia. Op.ad vltimū ꝙ satisdare teneat̄ vt.s̄.§.sup his dic ꝙ ibi in criminalibus vbi de fuga timet̄ vt no.j.e.l.minime in fine. Sed videt̄ ꝙ etiā in ciuilibus caueatur vt.s̄.de epi.⁊ cle.aut.generaliter qcquid dicat glo.hic ⁊ ibi dic ꝙ hic loquit̄ de cautione nō prestanda corā iudice a quo appellatur. Utrū ab interlocutoria sit appellādū in scriptis glo.tenet ꝙ nō.ex̄.l.ij.iure canonico est expressum ꝙ sic vt extra.e.c.cordi.lib.vj.⁊ ibi no.⁊ qꝛ hic de apl'is dicitur dic vt dixi.s̄.l.proxima ⁊ dicet̄.j.e.l.litigatoribus ⁊.l.iudicibus ⁊.l.quoniam Cynus.

Hodie. Corrigit.l.C.vt indistincte infra decē dies appellet̄ in sua cā vel aliena ⁊ ꝓ declaratione vide qd̄ no.ij.q.vj.anteriorū in glo.et per archi.et in speculo.e.§.restat videre qñ et.ꝙ qd̄ tp̄s et in corpe vn̄ hec sumit̄ et dic ꝙ istud tp̄s computabit̄ de momēto ad momentū vt ex predictis colligit̄ et no.etiā in decretis.ij.q.vj.§.post datā et in speculo.d.§.et.d.c.anterioꝝ in gl.ff.qñ ap.sit.l.j.§.dies et vide Ja.de are.ff.de liberis agnoscē.l.j.§.si mulier et de excep.c.pia li.vj. Sed opponit̄ ꝙ vsqȝ ad duos mēses possit appellari.j.ti.pri.l.j. Sed dic vt ibi no. Itē in appellationibus extraiudicialib⁹ et his q̄ interponūtur ab interlocutorijs an interponi debeāt infra.x.dies dic vt extra.e.c.concertationi cū ibi notatis et.d.§.restat ver. Sed quid dices in appellationib⁹ elapsis decē diebus snīa trāsit in rem iudicatā vt extra de snīa et re iudi.c.ꝙ ad cōsultationē et.j.e.l.si ɔ maiorē ⁊.l.qm̄ nōnulli. Itē notādū ꝙ a futuro grauamine de iure canonico nō appellatur in iudicio sed soluȝ a presenti vel cōminato vt ex̄.e.c.cū cessante cū ibi notatis.

Id q̄ ad ciuilia. Primo loqtur in genere ⁊ scd̄o in specie ⁊ rōnē q̄re aliud in tutelis ⁊ alijs publi.muneribus aucte publica sȝ vtilitate ꝑuatis in qb⁹ nō appellat̄ dixi.s̄.e.l.si ad scribatuȝ ⁊ vr̄ tenere hic glo.ꝙ vsqȝ ad duos menses possit noīatus iste appellare vt.j.titu.primo.l.j.Sȝ tu dic.j.decē dies vt dixi.s̄.prima aut.⁊.l.ɔ̄iā intellige vt ibi no. Sed qd si aliqs canonicus alicui⁹ eccl'ie vocet̄ p capitulū ad aliqd̄ offi̇ciū dicte eccl'ie exequēdū nunqd appellare tenetur ꝺm.l.istā videt̄ ꝙ sic. Sed de hoc dic vt plene no.p

Innocen. extra de his que sūt a maiori parte capl'i.c.j. Querit glo. cui incūbat onus ꝓbandi in cā. ap. de hoc no.s. si aduersus creditorē.l.j. in glo. quā glo. sequūtur old. ⁊ vber. de bobio. Dñs gui. de suz. dicit ꝙ si actor obtinuit: ⁊ reus cōdemnatus appellat actor dꝫ ꝓbare sicut in causa ꝑncipali vt.s.e.l.iij.ff.nil no.ap.pen.l.j.ad turpil.l.j. in fine ⁊ in aut. de his q ingrediūtur ad appellandū.§.illud quoqꝫ. idem si actor succubuit ⁊ appellat ⁊ sic intelligūtur iura q̃ dicūt ꝙ appellator iniquitatē snīe dꝫ detegere.ff. de minoribus.l. ꝑfecti. ⁊ si pendēte ap. mors interue.l.j.§. si vero fisci. Cy. dicit aut querit cui incūbat onus ꝓbādi ap. rite interpositā ⁊ tūc appellāti p regulaꝫ ei q dicit aut cui incūbit onus ꝓbandi debitū in cā principali petitū ⁊ tūc actori qui petebat ⁊ cui incūbebat in ꝑncipali vt d.§. illud. dices tu hoc est: incōueniēs vt his ꝓbet sꝫ dic ꝙ hoc est ei facile ꝓducēdo acta ⁊ producta in cā principali ⁊ hoc cōsiderauit dictus.§. illud. ⁊.j.e.l.a procōsulibus. ⁊ ad.l. istā respondet ⁊ ad.l. istā dicit ꝙ lꝫ gl. dicat ꝙ hic ꝓbat eo ipō ꝙ cōtrariū nō ꝓbat immo iō hic ꝓbat qꝛ fundata est intentio ꝯtra eum qꝛ quilibet tenet ad munera ex quo est ciuis vel incola nisi ꝓbet aliquā iustā excusationē vt.ff. de mune. ⁊ hono.l. si quis magistratū ⁊ ideo inuentus est titulus de excusa. munerū.C. ⁊ ff. ⁊ de hoc dicet.j.ti.pri.l.ꝑ hāc. Alij distinguūt inter diffinitiuā ⁊ interlocutoriā. In diffinitiua ꝓbet q probauit in principali p.§. illud. Si aūt appellet a grauamine qd̄ est casual'r de iure ciuili ⁊ regl'r de iure canonico tūc appellās teneat docere se grauatū vt.j.e.l. si qs ⁊ hoc est qd̄ dicit ꝙ dꝫ ex iusta cā appellare vt ex̄ de ap.c. vt debit⁹ ⁊.c. cordi lib.vj. ⁊ in clemē.e. titu.c. appellanti. Idē si appellet a noīatione cū sit fundata ꝯ eū intentio vt predixi. Jaco. de are. dicit ꝙ canoniste tenēt ꝙ appellator teneatur detegere iniquitatē snīe p iura ad hoc.s. adducta ⁊ pro eis.s. de his qui. vt indignis.l. minoribus.ff. si tutor ap.l.j. ⁊.ij. lꝫ eñ in appellatione nō sit necesse exprimere cām in prosecutione sic vt.j.e.l.fi. p eis etiā est qꝛ dicūt p snīa ꝑsumi vt ex̄ de renū.c. in ꝑñtia. vbi de hoc per her. ⁊ Inno. et latissime per cōpost. ⁊ de hoc etiā no. p her. extra de ꝓba.c. qm̄ cōtra falsam ⁊ ibi est p Inno. ⁊ latissime p ꝯpost. extra de ap.c. bone memorie magūtino. In glo. immo nō ꝑsumit ⁊ ibi etiaꝫ tangit p Inno. ⁊ ad hoc facit qd̄ tetigi.s. de edē. aut. si quis in aliquo documento.§. quid si in snīa. Sed si hoc esset ꝙ semp ꝑsumeretur pro snīa iaꝫ sequeret absurdū vt si iudex iniuste me cōdēnasset ad decē que ego non debebā nec probatū erat ꝙ incumberet mihi onus probandi negatiuā ꝙ est impossibile vnde hoc intelligi debet quādo snīa trāsisset in vigorem rei iudicate vnde ipse Jaco. in hoc distinguit aut vnus tantū prosequitur appellationē aut vterqꝫ. Si vn⁹ prosequit altero absente ille probat si obtinuit vt.d.§. illud quoqꝫ aut vict⁹ ⁊ tūc etiā ille probat iustā cām quare se appellauit vt.j.e.l.fi. ⁊.d.l. minoribus.s. de his qui. vt indignis. Si vterqꝫ prosequit tūc ille q primo ꝓbauit ꝓbat vt hic ⁊.s.eo.l.iij. Modus aūt probandi est duplex aut per acta prioris cause ⁊ habet locū.j.e.l. precipimus. ⁊.l. in offerendis ⁊ de eden.l. is apud quē aut per testes vel instrumenta. ⁊ de hoc dicet.j.ti.j.l. per hanc. Alij tñ dicunt ꝙ vtroqꝫ prosequēte ꝓbat q appellauit ⁊ modus probandi est per acta prioris cause ex quibus apparebit non esse probatū sicut ⁊ legatū ostēditur nō esse relictū p testm̄ ex quo apparet ibi nō esse scriptū vt.s. de iureiu.l.fi. et eodē mō etiaꝫ per testes vel instrumenta vt predictū est.

Dominus litis. Quid si vterqꝫ veniat ad cām dic dñꝫ preferendum vt.ff. de procur.l. que oīa nisi propter expensas vel similia vt dicta.l. ⁊ sequenti.

Si actor. Glo. dicit hūc actorē cōstitui a preside alij a curatore vt hic ⁊.ff. rē ra. ha.l. actor cū decreto tñ ꝑsidis vt insti. de curationibus.§.fi. ⁊ de tutelis.l. solēt de hoc dixi.s. de ꝓcura.l. neqꝫ.

Minime. Differētiā ponit inter ciuilia ⁊ criminalia: ⁊ dic vt dixi.s.e.l. eos.§. sup his.

Ciues. In glo. in fine. de hoc vide qd̄ notaui.ff. de ventre inspiciēdo.l.j.§. quis.

Litigatoribus. Canonizata est.ij.q.vj. circa finē.§. litigatoribus vero. An qñ libellus dandus est in scriptis ꝑsumatur in scriptis facta appellatio hoc ipō ꝙ de ea apparet publicū instrumentum dixi.s. de sententijs ex periculo recitādis.l.fi. An aūt est de necessitate ꝙ in libello appellatiōis petantur apl'i dic ꝙ nō. Nā de eis non fit mentio.ff.e.l.j.§.fi. Azo tñ in summa e.§.j. videtur innuere ꝯrium vbi format libellū appellatoriū ⁊ dicit apl'os peto ⁊ p hoc in cle.e.c. q̃uis rigor. ꝑmā puto verā cū.xxx. dies dent ad apl'os petendos vt.j.e.l. iudicib⁹ ⁊ extra e.c. ab eo lib.vj. ⁊ ita ibi tꝫ archi. cōis tñ vsus hꝫ ꝙ i libello appellatorio petātur apl'i. Sꝫ quomō itelligi dꝫ qd̄ hic dicit illico gl. videt hic tenere ꝙ hoc fieri debeat añq̄ diuertat ad extraneos actus ⁊ hāc videt seq hic Ja. de beluiso. Arch. extra e.c.j. lib.vj. vbi de hoc notat tꝫ ꝙ iudice sedēte p tribunali fieri possit. In glo. q̃ incipit i quibus diffinitiuis ⁊ hāc tꝫ gl.s.e.l. eas.§.fi. Alii a gl. q̃ ē.ff.e.l.ij. tꝫ ꝙ tota eadē die possit vbo appellare ⁊ videt expressum eo. titu.l. a sententia.§. fina. ⁊ hanc tenebat Oldra. ⁊ adducebat duas.ll. simul iūctas.s. de fruct. ⁊ litis expen.l. terminato. ⁊.ff. de re iu.l. paul⁹. nō obstat.l. eos q̃ hic allegat in gl. qꝛ ibi nō intēdit ad scripturā artare sꝫ tp̄s interponēde appellationis limitare. vl' ꝑt dici ꝙ vbū libell⁹ qd̄ est ibi ꝑt accipi ēt p ap. voce emissa sicut olim fiebat editio actiōis q̃ hodie fit p libellum vt.ff. de edē.l.j.§.j. vsus cōis hꝫ ꝙ statim fiat añq̄ diuertat ad alios actus ⁊ ad.l. diuus q̃ videt cōcedere ꝙ iudice sedente p tribunali respōdet Jaco. d beluiso ꝙ ibi litigator erat absens vnde ꝑt venire cōfestim si veniat iudice pro tribunali sedente hic aūt erat presens ⁊ ideo illico debet appellare.i. anteq̄ diuertat ad extraneos actus. Et de significato hui⁹ verbi illico cōfestim incōtinēti ⁊ similiū plene dixi.s. d errore aduocator̄.l. sentētijs. Itē notādū ꝙ nō est opus qñ appellat in scriptis ꝙ appellatio legat sꝫ sufficit iudici porrigi vt extra e.c. appellatio lib.vj. et vide ibi nota. p Archi. ⁊ Joā. an. ⁊c.

De causas. No. incognito negocio non debere ferri sniam. ad hoc cōcor. ff. de req. reis.l.j. ibi inaudita causa ⁊c.

Etiam. In glo.j. in fine. ad hoc.s. de offi. vicarij.l.j. ⁊ facit qd̄ dixi.s.e.l.ij. In gl. vl. ⁊ dixi.s. de sentētijs ⁊ interlo. om. iudi.l.fi.

Quoniam. Glo. videt intelligere de negligente in petēdo apl'os posset etiā intelligi de negligente in presentando iudici appellationis vt.s.e.l. preses.

A proconsulibus. Ibi ex delegato.i. de legatione eis facta. Ibi ex ordine.i. sua ordinaria iurisditione nō delegata. Ibi prefectos.i. eos iudices ad q̃s erat appellandū de iure vt.ff. de ap. recip.l. si cuius scdo vnio In glo.i. snīe que iō dr̄ opi. qꝛ in ea cōtinet opinio iudicis iudicātis. In gl.i. apl'is hec nō est bona qꝛ de eis statim subijcit suis l'ris ⁊c. Ibi libellis appellatorijs q ideo vocant refutatorij qꝛ eo ipso ꝙ appellat refutat primi iudicis examen.

Et in maioribus. Concor. extra.e.c. de appellationibus ⁊ nota ꝙ nō fit iniuria iudici a quo appellat. Sed ꝯtra hoc videt.s. de sum. tri.l.ij. Sed ibi nō solum fuit iudicatū sed per habētes ꝑtātem recte dispositū vñ disputari de tali iudicio nō opꝫ vt.j. de crimine sacrile.l.ij. vel dic vt in cōtrario no. Itē vr̄ fieri iniuria iudici a quo appellatur vt.l.di.c. si quis preposterа. sed dic vt ibi no. ⁊ tāgit etiam eadeꝫ di.c. si qs diaconus. Item videt ꝙ fiat iniuria iudici a quo appellatur in tñ ꝙ inimicus cōstituat ex hoc possit recusari vt extra.e.c. ad hec. Sed dic vt ibi no. per Ber. ⁊ Inno. et dixi.s.e.l. eos vltra principiū.§. Itē querit si iudex ⁊ tetigi.s. de testibus aut. si testis al's. Si vo testis dicat ver. Itē offenditur iudex. dubiū tñ nō est ꝙ licet iudex a quo appellat non iniuriet tali iniuria ꝙ possit agere iniuriarū tñ qualiquali iniuria iniuriat vt no. per Goffre. in summa vt lite pen.§.fi. ⁊ extra de offi. dele.c. suspitiōis ⁊ per Host. in sūma eiusdē titu li.§. q̃ sunt cāe recusatiōis.§.xj. ⁊ in summa de ap.§. que sunt iuste cause ver.xj. ⁊.§. qñ debeat fieri appellatio.§. ꝙ aūt.

Quoniam. Ad id qd̄ dr̄ hic offm̄ puniri opponit glo.ff. de iurisd. om. iud.l. si qs id qd̄.§. doli. Sed dic ꝙ ibi punit dolus tm̄ hic etiā culpa vel ibi etiam punit ꝓpter imperitiam sed mitius. Itē ⁊ de istis officialibus puniendis dixi.s. de postula.l.fi. Itē ad id qd̄ colligit glo. ꝙ officiales debēt resistere iudicibus ⁊ subditi prelatis concor. bene.j. de decur.l. oēs iudices ⁊ ibi bona glo. de hoc vbi etiā no. ꝙ subditi etiaꝫ priuati possunt eis resistere dū iniuste agunt vñ si iudex iniuste excōicat aliquē pōt sibi resistere.xj.q. vlti.c. non dꝫ penā ⁊ ibi no. ⁊.l.xj.di.c. nullus inuitis. Itē si iudex velit exequi aliquā sniam iniustā lꝫ resistere.j. de iure fisci.l. ꝓhibitum li.x. ⁊ ibi in glo. ⁊ latius extra de officio delegati.c. ex l'ris patriarche in fine ⁊ tangā.j. quorum ap. nō reci.l. ab executore. cōtra hoc obijcit glo. ꝙ officiales non debeāt instruere iudices nec subditi prelatos in aut. de sanctissimis epis.§.j. Sed dic ꝙ eps qui alios docere dꝫ nō dꝫ expectare ꝙ ab alijs doceat qꝛ prius

prius debet discere vt ibi. Sȝ si est indoctus bñ pōt doceri ꝛ ei resisti vt hic. Jtē opponit de illo generali ꝙ auctoritas maioris excusat dic ꝙ si certū ē ꝙ iussus supioris sit ꝑm legē vel saltem dubiū excusat vt ibi vbi aūt est certū ꝙ ē ꝯ ius nō excusat vt hic cū cōco͂r. ꝛ de hoc vide qꝺ no. ff. de re iu. l. nō videt̃ data §. q iussu. ꝛ per cynū in. l. ꝙ ꝙ. hic in glo. allegata de aqua plu uia. arcen. ꝛ dixi. j. vñ. vi. lib. j. Sed quid si iudex precipiat notario suo ꝙ aliqd scribat puta testē vacillare vel simile nūqd scribere tenet̃ dic ꝙ sic hoc modo qꝛ iudex mihi pcepit ꝙ scriberē testē vacillare ideo ꝑm eius pceptū hoc scribo vt no. per Inno. extra de proba. c. qm̄ cōtra falsam qꝺ est notādū.

Iudicibus Canonizata est. ij. q. vj. circa finem. §. iudicibus. ꝛ vide ibi archi. Et tractat de materia apostolorū de qua tetigi. s. eo. l. pses. ꝛ qui debēt dari infra. xxx. dies p hanc. l. ꝛ est expressum extra e. c. ab eo lib. vj. vbi recurras in ista materia aplo͞rū. ꝛ ibi notata p archi. Joā. and. ꝛ cardi. ꝛ in clemē. eo. titu. c. ꝙuis cū ibi notatis q̄ sunt iura nouissima. ꝛ in hac materia declarāt opiniones antiquas ꝛ ea q̄ hic notantur p cynū. An in libello appellationis sit necessarium peti aplo͞s. dic ꝙ nō vt dixi. s. e. l. litigatoribus. Quid si iudex statuit appellanti terminū. x. dierū ad recipiēdos aplo͞s non cōparuit in termino. Sed qꝛ adhuc superest de termino iuris scȝ. xxx. dierū. iterū petit aplo͞s nūqd iudex ei tradere teneat̃ quidā ꝙ sic qꝛ vltima mora nocet vt. ff. de periculo ꝛ cōmo. rei ven. l. illud de vsu. l. debitor. ꝛ pro hoc de libellis dimissor̃. l. j. in fine ibi accipienti. i. accipere volenti. Sed ꝛ illa posset induci ꝯ qꝛ videt̃ noluisse accipere: ex quo in termino nō accepit et qꝛ in iudicio licet moram purgare vt. ff. si quis cau. l. ꝛ si post tres. ꝯriū puto p allegatū. c. ꝙuis in clemē. ꝟ. verū si iudex vbi expresse ꝺr ꝙ si appellās nō cōpareat in termino ꝓfiro ꝙ appellatiōi renūciasse videt̃ ꝛ hoc etiā innuit ibi Jo. an. in vl. gl.

Nominationes Canonizata est. ij. q. vj. nominationes aūt est sub. c. si quando. §. noīationes. ꝛ dicit gl. ꝙ sufficit maior pars. fallit tñ hoc in defensore ciuitatuȝ vt in aut̃. de defen. ciuitatis. §. interim. Jtē ad argumentū cōtrariū qꝺ assignat gl. de le. j. s. de formulis dic ꝙ ibi loquit̃ de leui ꝛ supflua solēnitate q̄ pōt omitti hic de necessaria q̄ omitti nō dȝ vt hic ꝛ. ff. de vē. inspicien. l. j. §. j. Jaco. de beluiso.

Si quis libellos Canonizata est ij. q. vi. si qs libellos aūt est sub caplo͞ si qñ ꝛ sepe allegat̃ hec lex ꝙ lȝ penitere ꝛ factū reuocare. ꝛ ad hoc facit. ff. de interro. act. l. de etate. §. celsus. ꝛ ibi de hoc no. ꝛ de in ius vocā. l. ꝙuis. ꝛ ibi in glo. ex̄ de pcu. c. lȝ. lib. vj. ꝛ ibi p io. an. ꝛ archi. ꝛ ad hoc etiā. ff. q bonis cedere possunt. l. quē penitet qꝺ puto verū re integra nisi aduersarij intersit vt ex̄ de elec. c. ꝙuis. §. ceterū. lib. vj. cū ibi notatis p archi. ꝛ Jo. an. s. de in inte. resti. l. pe tende ꝛ dixi ꝛ de pactis. l. postꝙ liti. Et qñ possit qs ab appellatione desistere vide qꝺ no. p archi. extra de dolo ꝛ cōtu. c. eū q ꝛ de ap. c. cū appellationibus friuolis q̄ oīa faciūt ꝙ si quis plus petijt possit penitere ꝛ desistere ꝺ quo dixi. s. de plus petitionibus. l. vnica. Et ꝙ si aliqs iudex dedit cōsiliū suū ꝙ añ lecturā vel pnūciamētū sup eo factū possit penitere ꝛ illud reuocare ꝛ in melius cōmutare de quo aliqñ vidi dubitari ꝛ dixi. s. de legibus. l. hūanū circa finē. Jtē qꝺ dicit glo. ꝙ appellauit ad vnū ꝛ penitet ꝛ vult appellare ad aliū dic ꝙ sine noua appellatione hoc pōt qñ appellauit ad maiorē vel parē ꝛ psequit̃ corā ꝯpetēte vt ptȝ in legib⁹ in glo. allegatis ꝛ ar. ff. de accu. l. libellorū. §. ꝙ si libelli ꝛ vt ex legibus vel senatuscōsultis bonor̃ pos. def̃. l. vnica. §. j. ꝛ de excu. tuto. l. ꝓpter litē. §. j. de ap. reci. l. si cuius. §. fi. cum si.

☞ Ecclesia tenetur iuuare dānatos de crimine.

Additos Eccl͞ia † tenet̃ iuuare dānatos de crimine vt nota. in glo. xxv. q. ix. c. veniā. Quis exequat̃ sniam latā in ciuili vl in criminali de hoc. dixi. s. de epali audi. aut. si qs litigantiū. ꝛ. s. e. l. eos. in fine pmi rñsi p hosti. in sum. e. §. qs sit effectus ꝟ. Sȝ quis mādabit. de hoc tñ latius ꝙ si vtraqꝫ sententia est absolutoria nō est opus aliq̄ executione ꝛ idē si scꝺa est absolutoria. Si aūt primus absoluit scꝺs condēnauit nō pōt tūc pm⁹ exeq qꝛ ipe nihil iudicauit ꝙ executiōe indigeat: aut vterqꝫ cōdēnauit ꝛ tūc scꝺs exeqtur vt. j. e. l. pcipim⁹. §. in his aūt in fine ibi ꝛ exequētib⁹ iudicata. In criminali dicaut primus iudex hȝ ius in criminoso puta qꝛ delinqt in sua iurisd. ꝛ sic hȝ ius tale ꝙ vbicunqꝫ sit criminosus pōt petere vt sibi remittat̃ vt. ff. de accusa. l. si cui. §. fi. ꝛ in aut̃. q̄ in ꝓuincia dixi et tūc pm⁹ iudex mādabit executiōi sniaȝ ꝛ hoc ea rōne qꝛ solatiū est cognatis ꝛ ꝯsanguineis offensor̃ vt videāt offendētes punit̃os vt. ff. de penis. l. capitaliū. §. famosos. Nam hoc casu per ap. nō deuoluit̃ ad iudicē appellationis nisi sola cognitio iusticie vel iniusticie vt no. p Inno. extra de elec. c. dudū rothomageñ. in glo. q̄ incipit qdā dicunt ibi. nec ob. qꝺ ꝺr de appellatione. Si ꝟo pmus iudex nullū ius habeat in criminosū ȝ nisi rōne originis vel domicilij tūc appellatiōe secuta ꝛ lata sentētia p iudicē ap. mādabit̃ executiōi p iudicē ap. vt hac. l. in fi.

Si quis prouocatiōe. Vide 830. i sūma c. §. Jtē pt appellari ab iniuria. Jtē dicit gl. ꝙ ab iuria facti ñ ꝓdest appellari qꝛ p hoc nō tollit̃ maxillata. Jtē nota penā appellātis a snia pfecti ptorio qꝛ punit̃ i amissiōe cause vt hic hr̄ qꝺ alibi nō memini expssuȝ eē ꝛ qꝺ dicit. hic suspecti iudicis ipropeꝺr qꝛ sic recusaret̃ nō appellaret̃. Sȝ suspect⁹ ꝺr i eo ꝙ grauat vt no. p inno. extra. e. cū speciali ꝛ qꝺ dicit in hac voce dic. s. appellatoria. ꝛ qꝺ dicit cōtumeliā expone. i. nō timeat iniuriosam executionē qꝛ si fieret poterit appellare. posset etiā resistere vt dixi. s. e. qm̄ iudices.

Si appellationē Scꝺm quosdam tractat ꝺ tēpore qꝺ dat̃ appellāti ad ꝓtestādū de iure suo si iudex nō dedit aplo͞s quā ꝓtestationē dicūt debere fieri ꝑm tp͞s hac lege determinatū ꝛ ita no. ff. de libellis dimissorijs l. j. qꝺ nō placet ni. de matarellis qꝺ hodie videt̃ expeditū qꝛ nisi iudex det aplo͞s reqsitus vl̄ appellatiōi deferre ꝛ appellās sine alia ꝓtestatiōe pōt extūc ap. suā ꝓseq vt in clemē. e. c. ꝙuis rigor i fine loquit̃ ergo ꝑm eū de tēpore qꝺ dat̃ ad aplo͞s dādos ꝛ petēdos. ꝛ ita intelligit̃. d. l. j. de quo dictū est. s. e. l. iudicib⁹ ar. j. de his q pmetū iudicis nō ap. l. ij. Quid eñ ꝓdesset ꝓtestari cum trāsactū esset tp͞s dādi ꝛ ob hoc voluit lex protestationes fieri vt appellator solicitus videat̃ ꝛ iudex timore ꝓtestatiōis det aplo͞s ꝛ pena nō seruāti dictū tēpus est vt perdat beneficiū ap. quasi videat̃ eā deseruisse ar. s. e. l. qm̄ nonulli in fi. Jsta ergo lex loqtur ꝑm eū de tpe. j. qꝺ ille cuius appellatio nō est recepta potest conqueri de iudice nō recipiente vt ei imponat̃ pena. l. s. e. l. qm̄ iudices qꝺ tp͞s est terminatuȝ ꝑm diuersitatē iudicū vt hic ptȝ pena aūt nō seruātis dictū tēpus nō bene inuenit̃ ꝑm eū sed credit qꝺ sit vt postea in dicta querela nō audiat̃ sicut in alijs petitionibus tempore limitatis in hoc hodie standū est. d. c. ꝙuis rigor. Jtē colligit hic arg. ꝙ q appellationē iustā nō recipit iniuriatur iudici ad quē appellatur qꝛ hic pro maioritate iudicis maius tempus statuit̃. Et sic est ar. ꝙ non valeat statutum subditorum ꝙ non possit appellari ad papā vel imperatorē Cy. et pro hoc bene extra de iureiur. c. veniētes. In ꝯrium videt̃ qꝛ per partes pōt renunciari appellationi vt. j. tit. pri. l. vlt. §. fi. ergo per. l. pōt fieri vt ff. de reg. iu. l. nec ex pretorio cū si. ꝛ; qꝛ sicut impator pōt tollere beneficiū ap. in certis casibus vt. j. quorū ap. nō recipiuntur per totū ꝛ a certis iudicib⁹ vt in prefecto pretorio ꝛ senatu vt. ff. a quibus ap. non lȝ eadē ratione ꝛ ciuitas inter suos subditos per. l. oēs populi et ita vidi seruari pergami vbi est statutū ꝙ nō possit appellari ad delegatos imperij. ad hoc facit qꝺ notaui. s. de offi. prefec. pretorio. l. formā ꝛc.

Precipimus. In effectu dicit ꝙ gradatim appellat̃ de iure ꝛ canonico sec⁹ est in papa ad quē appellat̃ omissis medijs vt in speculo. e. §. nunc tractem⁹ ad quē sit appellandū ipse tamē ibi magis cōmendat in hoc imperatorem ꝙ papā vt ibi patet dū dicit benedictus imperator ꝛc. ꝛ vere laudabilior est qꝛ sicut ipse recitat. e. ti. §. breuiter trāseundū ver. Item iusta causa ex hoc cause in romana curia immortales fiunt sicut ibidem testatur de causa decimarū anglicana que pendebat coram eo ꝛ inchoata erat ante tempus natiuitatis sue qꝺ erat. lxiiij. annorū. ꝛ nondū erat lis cōte. lȝ dicat ꝙ finaliter ipsa veritas ibi diu agitata splēdescit in lucē. Jsta ergo lex habet quinqꝫ partes que patebunt in lr̄a pma pars que durat vsqꝫ ad. §. ꝙ si a duce breuiter dicit ꝙ a snia spectabiliū iudicū non appellat̃ ad principē sicut olim. Sed ad prefectum pretorio vel questorē eo ordine quo ad pcessum et eo tempore quo ad interponendū et prosequendū finienda sicut fiebat olim corā principe et ex ista prima parte ibi vel vicarijs ꝛc. collige ꝙ a snia vicarij nō appellatur ad eum cuius est vicarius qꝛ idē est auditoriū vtriusqꝫ ad hoc cōcor. extra de consue. c. ij. li. vj. ꝛ de ap. c. romana in prin. e. li. vj.

Qꝺ si a duce. Scꝺa pars q̄ hoc dicit ꝙ a iudice clarissimo appellatur ad prefe-

ctū vrbis: ꝛ nota ex fine ibi exequētibus iudicata ꝙ iudex appellationis exequitur sniam ꝑ eū latā de quo plene dixi.s.e.l. additos qd intellige si res in quibus fieri dꝫ executio sint sub eius iurisditione al'rescribit illi sub cuius iurisditiōe sunt vt plene dixi.s. de iudicijs.l.properādū.§.finaūt reus.

Nec si appellator. Tertia pars q̄ dicit ꝙ a delegato appellatur ad delegantē: ꝛ lꝫ glo. q̄rat si delegās desineret esse iudex qd est supuacuū querere cū hic tex. dicat vel eorū successores. Item nota qd dicit lr̄a appellatione suspensa ex quo colligitur euidenter ꝙ ꝑ ap. suspenditur ꝓnūciatū. Idē dicit tex.s.de trās actio.l.si cā cognita ꝛ.j.primo.§.alibi dꝛ ꝙ extinguit̃.ff. ad turpil.l.j.in fi.ꝛ ibi de hoc. In glo.in hoc dicūt qdam aut obtinet appellans: ꝛ tunc vere appellatio iudicatū extinxit ꝛ ita intelligatur lex cōtraria aut succūbit ꝛ tūc declarat ap. suspēdisse nō extinxisse ꝛ sic contingentia futurorū hoc declarat vt ꝛ.ff. si certū petatur.l.proinde. Sed cōtra hoc.ff.de his q notātur infa.l.furti.§.j. vbi de hoc.sed verum est ꝙ iudicio pendente inter famosos non habetur: sed lata snīa retro infamis est vt ibi sequitur qñ tēpora prouocationis lapsa sunt.

Huic saluberrime. Quarta pars q̄ dicit ꝙ a delegato pn̄cipis nō illustri appellat̃ ad prefectū pretorio ꝛ questorē. Ibi videlicet diē.i.die que pro tēpore occurrerit. Ibi que gerūtur corā iudicibus appellationis. Ibi cause ducātur appellationū interpositarū a sentētijs latis pillustres q cognouerūt ex delegatione ol. Itē nota ex illo verbo libellēses.i.notarios colligunt qdā ꝙ officiū tabellionatus est de simplici iurisditione cū hic videatur delegari ꝙ esse non posset si esset de mero vel mixto imperio cū illa nō possint delegari: vt.ff.de offi.ei⁹ cui mā.est iurisdi.l.j. Sed dici posset ꝙ hic lex vel princeps delegat: ꝛ ideo ad probandū ꝙ officiū notarie cōpetat iuris magistratus cōsueuit allegari.s.de magi.munici pal'.l.ij.ꝛ titu. sequen.ꝛ de defen.ciui.l.iubemus.ꝛ videt̃ expressum in aut̃. de defen.ciui.§.nunc em̄ huiusmodi in fi.ꝛ.§. sequen. vnde tenēt ꝙ quilibet ordinarius possit creare tabelliones de hoc plenissime dixi.s.de fide instru.sup rubrica.ver.est etiā vnū notādū Et an tabellio vnius prouincie possit cōficere instrumenta in alia ibidē dixi. quidā tamē distiguūt aut ptinēt ad cōtētiosam iurisditionē ꝛ nō pōt: vt.ff.de iurisditio.om.iudi.l.fi.aut volūtariam ꝛ potest vt.ff.de officio procōsul.l.ij.ꝛ de adopti.l.emācipari ꝛ meli⁹.d.§.nō em̄. Si tabellio intret religionē vel efficiatur episcopus potest instrumēta ꝑ eū prius confecta in publicā formā reducere: vt nota.in glo.j.de falsis.l. si quis decurio. Si in protocollo cōtineantur sicut cōmuniter fit. Hec verba ꝛc. quid fiet de hoc no. extra de fide instrumento.c.cum P. tabellio ꝛ ibi per Innocen.ꝛ dixi.s.de fide instrumen. sicut ini q uum cōmuniter tenet̃ ꝙ sub illo ꝛc. cōtineantur q̄ sunt de natura cōtractus vel more regionis ar.ff. de edili. edic.l.ꝙ si nolit.§.quia assidua.de iur.iurā.l.si duo patroni.§.si quis iurauerit de aqua plu.ar.l.si prius. §. placuit. de peti.heredi.l. itē veniunt.§.petitā. de libe.ꝛ posthu.l.gallus.ꝛ extra de re iudica.c.ad aplīce cum si. Qua pena puniatur tabellio qui requisitus recusat facere instrumēta licita: dicūt quidam ꝙ est periurus quia iurauit officiū suū exercere ꝛ repellitur ex tūc a cōfectione instrumentorum sicut ꝛ testis periurus a testimonio.ff.de his qui no.infa.l.lucius de senatorib⁹.l. ij.de iureiu. c.querelā de presumptio.illud in fine. An scriptura tabellionis excōmunicati fidem faciat: videtur ꝙ nō.iij.q.iiij.c.nulli. de hoc no.per Innocen.de exceptio.c.pia. lib. vj.

Sane Quinta pars que dicit ꝙ a sentētia delegati a pn̄cipe illustri vel postea facto appellatur ad principē ꝛ ex hoc.§.colligit.d.gui.de suz. ꝙ si duo priuati cōsenserūt in nō habētē iurisditionē si postea adipiscatur et ferat sententiā ꝙ valet cōtrariū no.s.qui pro sua iurisdi.l.j.ꝛ dixi de iurisdi.om.iudi.l.priuatorū. Opponit gl. ꝙ origo istius iudi.postea facti illustris attendi debeat ꝛ nō dignitas supueniēs.vt.ff.de mino.l.iij.§.scio. dic ẜm Iaco. ꝙ illud est regula re hic casuale vel ibi extra iudicia hic in iudicio vt.ff.de pecu.l. licet.§.idem scribit.ꝫ hoc etiā est vbi de crimine agi oportet.l. j.dic aut valere potest inspecta origine eius qd agitur ꝛ inspicitur origo vt ibi aut nō ꝛ inspicitur exitus vt hic. ꝛ de re. dubijs.l.quot. Ia.in glo.vltima ibi.§.qui filiā immo qui filias. Sed ille.§.cōcordat ad precedentes.ll. dic ꝙ ibi defecit causa finalis legandi: scilicet coequatio heredum: ꝛ ideo legatuz de ficit etiam nō aliter reuocatū vt nota.ff.de cōditio. et demonstratio.l.cum tale.§.si cum ante nuptias.in versicu.ante nup. Preterea ibi interuenit aliqua mutatio vt in eis appet Ia. co. oldra. ꝛ bene cōcor.ad finem huius.l. de edificijs priuatis l.cum dubitatur in fine.

Eo casu In fine.i.examinanda ꝛ terminanda quod facere potuit cū eius esset cognitio vt.s.de iurisdi.om.iudi.l. magisterie. ꝛ sic hoc casu nō solum delegans cognoscit sed ipse cuz alio sicut ꝛ ordinario propter suspitionem ali⁹ associatur.s. de iudi.aut si vero contigerit.

In offerendis Ibi vt eo dubitatez ꝛc. Collige ꝙ si duo iudices sunt electi ad aliquā cām dicētes se discordes vel dubitare ꝛ adiungatur terti⁹ ꝙ statur snīe tertij ꝛ ipsi nihil habent facere gui.de suz. In glo. j.ibi necne ar.ꝫ.ff.de iurisdi.om.iudi.l.pe.§.fi. so. ibi in causa principali hic appellationis ꝛ est arg. ꝙ salariū detur cōsultoribus ẜm quātitatem expressam in sententia al's ẜm qd petitū est vt.d.l.penul.§.fi.ꝛ facit hec glo. ꝙ presumatur ꝓ snīa de q̄ dixi.s.l. hi qui ad ciuilia ad sequētē questionē glo.tenent oldra. in decisa.ꝛ cy. ꝙ vnus solus in dubio cognoscat. vt.j.e.l.fi. in fi.que in hoc determinat istam vel hic erat a principio certa quantitas ibi dubia.

Si quādo Ibi ab ipsa qualitate q; est ordinarius. Dignitate genere tātum. Maiore q; illustris est genere ꝛ administratione vel superillustris. Curā ducatus ꝛ sic dux effect⁹ vel dic ad hm̄oi curā.s.iudicandi.vt.s.de iudicijs.l. certi. Dignitate. si enim dignitatem spectemus aliquādo ad prefectū vrbis vtputa cū dux est tantum clarissimus aliquando fieret appellatio ad prefectū pretorio ꝛ questorē vt cū est spectabilis aliquando ad principē vt cū esset illustris. vt.s.e.l.precipimus. sed hoc solo inspecto q; dux est aliter obseruatur vt hic dꝛ.ꝛ sic no. ꝙ accidētia nō mutāt subiectū ꝛ intellige hanc legē. qñ dux cognoscit ex delegatiōe principis eius iurisditionē augētis vt cognoscat de tali genere causaꝝ secus si cām vnaz delegaret vt.ff.de offi.eius cui mā.ē iurisdi.l.ꝛ.fi.ptor. ꝛ qcqd dicat glo. hic dic ꝙ hec corrigit.l.pcipim⁹. facit em̄ mentionez de ea dū dicit nō vt antea erat dispositū. Sy.vincen.ꝛ oldra.

Ampliorē Ibi meruerat.i.ap.ꝓsequendo mereri poterat. Nō fecisset i.nō appellasset qualiscunq; equa vel iniqua nulla vel aliqua. Collige ergo ꝙ si aduersarius meus appellat ꝙ vti possum beneficio appellatiōis sue ꝙ verū est si appellat simpliciter pro hoc.s.de tēp.in inte.resti.l.petēde. ꝛ ideo cauti aduocati ꝫ hoc prouidēt dicentes appello inquātum snīa facit cōtra me: ꝛ tunc aduersarius vti nō poterit ap. bñficio de hoc dicā.j.quoꝝ ap.nō recip.l.fi. Itē predicta sunt vera quando snīa cōtineret vnicū cap'm tm̄. si em̄ plura capitula cōtineret ꝛ ab vno appellare nō posset aduersarius me⁹ vti ipsa appellatiōe in alio capitulo. Sed tunc opus est ꝙ ab illo appellet ad hoc extra de testa.c.raynuci⁹.ꝛ de ap.si duobus.ꝛ dixi.s.e.l.eos.pmo rūso.v.d istis formis. Itē nota i pn. ibi. Forsitā ꝙ impator loquit̃ sub dubio forte sic.ff.d arbitris l.si duo ꝛ de publica.ꝛ vecti.l.quāte. Item nota ꝙ iudex supplet defectū absentis.de hoc dixi.s.vt q̄ desunt aduocatis et ꝛ nō est speciale in hoc ꝙ iudex querat.vt.ff. de interro. act.l. vbicunq;. Sed est speciale ꝙ cōfessio facta valeat aduersario absente ꝫ.l.certū.§.si qs absente.ff.de confes. Sꝫ rō spālitatis est q; in hac cā ꝓcedi pōt altera pte abñte vt.j.ti.j.l.fi.§. illud ergo ꝛ interrogatiōes ꝛ cōfessiōes ꝛ oīa q̄ ad ꝓcessus expeditiones faciūt fieri pñt ar.ff.de itinere actuq; puato.l. veteres. Itē nota ꝙ aduocati debēt vti cōpēdiosis libellis in scripturis ꝓ hoc.s.de pci.impe.offe.l.instrumētoꝝ.ꝛ hn̄ dixi.s. d test. l.testamētū qd est ꝫ v̄bosos ꝛ plixos aduocatos vt ibi in fine dixi ꝛ.s.de postu.l.qsquis in suppletiōe glo. Sed nūquid tota die ꝛ ad hoc.xij.di.c.oīa in glo.ꝛ p archi. breuitas nāq; grām parit molestias finistras suspitiōes fugat.xlij.di.sit rector circa finē. Interdū tñ licet sit plene allegatū pōt aduocatus aliqua addicere.xcvj.di.c.j.circa pn̄. ꝛ ibi p archi.de hoc vide in speculo de aduocato.§.nūc de exordijs v̄.deinde accedat vbi de hoc bene no. Vltio circa id qd dicit gl.si petijt qnq; nūqd in eodē iudicio possum petere ꝛ cumulare alia quinq; dic vt s.de eden.l.edita dixi.ꝛ no.per dynum in.§.si minus.in gl. alegato ꝛc.

¶ De tēporibus appellationū. Rubrica.

¶ Sup rubrica. Vide azo. q; varia sunt tp̄a circa appellationis statuta ꝛ sup eis variat̃ tam per canonistas q̄ p nos ideo ad declarationē p modū summe aliq̄ pmitto. Et de istis tpib⁹ habet̃ in summa azo.eo.li.ꝛ in aut̃.de ap. ꝛ intra que tpa col. iij.ꝛ de his

iij.ꝛ de his qui ingre.ad appellandū.col.v.ꝛ p Gof.in sum/ma de ap.§.ad ꝓsequendū ap.ꝛ p Host.in summa.eo.tit.ꝛ bñ per Spec.e.ti.j.de ap.l.ij.§.nūc breuiter transeundum.ꝛ per Ber.ꝛ Inno.ex̄ de ap.c.ꝑsonas.c.cū sit romana.c.ex ratione vbi de hoc latissime p Innocē.ꝛ.c.sepe cōtingit.circa finē per vtrūq.ꝛ p Jo.an.in clemē.de ap.c.sicut appellationē.ꝛ vide in nouellis de tēpo.ap.ꝑma parte nouellarū dico ergo q̄ est tp̄s datū ad iter arripiendū ꝛ hoc qñq̄ daꝛ a iure.vt ex̄ ō ele.c.statuim⁹.li.vj.vbi de hoc multa no.p Inno.Cōpost.Archi.ꝛ Jo.an.ꝛ Card.ꝛ.c.cupiētes.ꝛ de offi.or.§quis.e.li.vj. Qñq̄ daꝛ ab hoīe ꝛ hoc regulr̄:daꝛ eñi a iudice ꝛ ad h̄ allegaꝛ.extra de re iudi.c.cū cām.ſ3 melius facit de ap.ꝑuenit ꝛ caplo ad h̄ scdo ꝛ in caplo cū cām fuit assignat⁹ terminus ad ꝓsequēdu3 ꝛ reputaꝛ nō appellās ꝗ infra illud tp̄s non arripuit iter vñ decretalis illa ꝓbat q̄ cū daꝛ terminus ad ꝓsequēdum infra illud d3 iter arripe:ꝛ p illā decretalē voluit Specu.q̄ cui datur terminus ad ꝓsequendū sufficiat si faciat q̄ verbū sonat no.glo.ex̄ de renūcia.c.veniēs.ꝛ allegat de ap.ꝑuenit.ſ3 Inn.ibi vr̄ dicere q̄ nō sufficiat iter arripe nisi ꝛ se iudici repsentet ꝛ allegat.c.cū sit romana qd̄ caplm loquiꝛ in termino ad ꝓsequendū ꝛ forte de illo intellexit Inno.ꝛ iō Arch.d.c.cū sit romana.sup vbo ꝓsecutus dicit q̄ intellige vt in.c.ꝑuenit. S3 postq̄ iter arripuit remanet in terminis iur. qd̄ tp̄s dicit gl.in.c.sepe.ꝛ Specu.q̄ incipit currere post finē termini ab hoīe statuti qd̄ durū vr̄.vt.j.dicā.Est ꝛ termin⁹ ad p̄ntandu3 ꝛ iste etiā nō statuiꝛ a iure nisi vbi statuiꝛ ad iter arripiendū nā d3 se p̄ntare q̄ cito cōmode poterit:vt in.c.statuimus.ꝛ.c.cupiētes.ꝛ.c.§quis.ꝛ tūc an sufficiat se p̄ntare vel debeat auditorē īpetrare.vide qd̄ no.p Cōpost.d.c.statuimus. ꝛ Specu.in.§.nūc breuiter.Qñq̄ statuiꝛ ab hoīe.ex̄ de ap.c.ꝑsonas.ꝛ.c.cu3 sit tñ istud.c.magis loquiꝛ de termino ad ꝓsequendū vt ṗdixi ꝛ in hmōi termino d3 iter arripere.vt.d.c.cū cām.ſ3 non sufficit nisi ꝛ se iudici p̄sentet si tñ se iudici p̄sentet nō ꝯpelliꝛ in cā ꝓcedere infra terminū iur. vt no.Archi.ij.q.vj.c.appellatore.ꝛ Specu.in.d.§.nūc breuiter v̄.itē pone p quibus facit qd̄ no.in.c.cū sit.¶Est ꝛ terminus ad ꝓsequendū de quo loquūtur multa capla.s.dictū.c.cū cām.de re iudi.de ap.ꝑsonas.in fine.c.cū sit.c.cōsiliū.c.rephensibilis.c.ad aures.c.directe.c.sepe.c.oblate.c.cū spāli.c.nicolao.c.cordi.eo.tit.li.vj.c.q̄ diu.in clemē.ꝛ.d.c.veniēs.de renū.que oīa.c. loquuntur.de termino statuto ab hoīe ad ꝓsequendū qñq̄ a iudice qñq̄ ab appellāte ꝛ si infra terminū illū nō ꝓsequiꝛ rata manet snīa veru3 est tñ q̄ doctores ꝛ glo.nō videnꝛ facere differentiā inter terminū ad p̄sentandū ꝛ terminū ad ꝓsequēdum.imo q̄si ꝓ eodem ponunꝛ vñ glo.in.c.ꝑsonas dicit qñq̄ daꝛ termin⁹ad iter arripiendū qñq̄ ad presentandū qñq̄ ad diffiniēdum ꝛ nihil dicit de ꝓsequendo.Idem no.Inno.in.c.ex insinuatione.ꝛ Jo.ij.q.vj.appellatione.q̄ vbi terminus assignaꝛ ab hoīe sufficit si infra illud se iudici repsentet.imo plus dicit Spec.d.§.nūc breuiter.circa finē.q̄ vbi terminus assignaꝛ ad ꝓsequendum sufficit si infra illud iter arripiat:ꝛ allegat ṗalle.c.cū cām.de re iudi.Sed caplm illud nō dicit q̄ illud solū sufficiat sed dicit q̄ necesse est q̄ iter arripiat:ſ3 ꝓ hoc facit ne beneficiū iure huic appellāti auferaꝛ ꝛ q2 forte iudex a quo appellatur nimis breuē terminū assignaret.ꝛ qd̄ no.in.c.cū sit. S3 certe oīa ista capla dicūt q̄ deberet habere terminu3 iur3 nisi iudex ex cā fuerit moderatus ꝛ tñ ꝓm hoc appellās cui terminus assignatur nō h3 minus tp̄s nec quo ad ꝓsecutionem nec quo ad diffinitionē qd̄ tñ vr̄ velle tex.imo ꝓm opi.glo.in.c.oblate qd̄ approbat Specula.qui tenet q̄ terminus iur3 incipiat a fine termini p hoīem assignati habebit plus.ꝛ iō vr̄ dicendū q̄ sit differētia inter terminū ad p̄sentandū ꝛ terminū ad ꝓsequendum vt in ṗmo dicamus vt.s.in termino ad ꝓsequēdu3 dicamus q̄ teneaꝛ ꝓsequi l3 nō arteꝛ ad diffiniendū vt dr̄ in scda.so.in.c.cū sit l3 ibi nō approbeꝛ ꝛ pōt respōderi ad id qd̄ dicitur beneficiū iur3 ꝛc.qd̄ verū est nisi ꝑ aliā.l.deꝛ potestas minuēdi.vt no.p Archi.xxviij.di.de his.ꝛ sic in casu nr̄o licet a lege nostra deꝛ ei tñ per alia3.l.daꝛ potestas abbreuiādi vt in oībus istis caplis.ꝛ de hoc plene no.p Ber.d.c.cum sit romana.Non ob.q̄ dr̄ q̄ iudex forte ꝓuocat⁹ posset abbreuiare q2 tūc posset appellari.extra de dila.c.j.ꝛ videmus q̄ iudex recusatus assignat terminū ad finiendā cām recusatiōis.extra de ap.c.legitima.li.vj.Sed l3 videaꝛ hoc ꝓbabiliter dictū oēs tenent primū vñ nō esset tutū recedere.vt.ff.de legib⁹.l.minime.Sed dubitādo scripsi de hoc.j.in fine hui⁹ note dixi ꝛ isti termini assignanꝛ a iudice vel appellāte: pars aūt appellata nō posset talē terminū assignare. vt no.Inno.d.c.oblate.Arch.in.c.cordi.Speculator in.§.qualiter.circa fi.ꝛ habeꝛ loco peremptorij tam q̄tum ad iudicem a quo appellaꝛ q̄tum ad iudicem ad quē appellaꝛ ꝛ de termino ad iter arripiendum vel p̄sentandū dicit Ni.de mata.nihil cautū iure ciuili nisi q̄ tāgit glo.j.ne liceat in vna eadē cā tertio ꝓuocare glo.penul. Sed vr̄ q̄.l.s̄.ti.pri.l.p̄ses loquaꝛ de termino ad p̄sentandū vt ibi dixi.Sed ipse dicit q̄ loquiꝛ de termino ad p̄sentandū aplos sed nō video differentiā.Est et terminus ad diffiniendū cām ꝛ iste nō statuiꝛ ab hoīe vt no.in.c.cū sit.ꝛ.c.ex insinuatione.et ibi no.p Inno.Sed talis terminus est a iure annus vel ex cā biēniū vt.j.e.auꝛ.ei qui appellat.ꝛ.d.c.cū sit.cū si.Terminus hoīs ꝑueniri nō pōt nec impetrādo lr̄as nec ꝓcedendo in causa nec ab appellāte nec ab appellato vt in.c.oblate.ꝛ.c.sepe.ꝛ ibi p Innoc.sed cū talis terminus obtineat vicē peremptorij ex tūc altera parte instante etiā appellata ꝓcedeꝛ vt.c.sepe.et de hoc nihil in iure ciuili.Terminū iur. pars appellās quandocūq̄ pōt ꝑuenire tā in impetrādo q̄ ꝓsequēdo cū in ei⁹ fauorē sit introductū vt dicta auꝛ.ei qui appellat dū tñ malitiose nō preueniat vt no.Inno.in.c.sepe pars appellata de iure ciuili nō pōt petere cōfirmationē snīe nisi cū vnus mensis restat de termino pōt tñ cā introducere vt in auꝛ.appellatore.ꝛ ibi no.j.e.Ni. de mata.videꝛ tenere q̄ nō solū possit itroducere sed etiā ꝓsequi sed nō snīam petere circa partē appellatam multū variāt canoniste Innocē.eñi in.d.c.sepe in fi.dicit q̄ pars appellata qñcūq̄ pōt litteras impetrare dum tamen malitia cesset sed tamē non potest ꝓsequi causa3 nisi cū vnus mēsis tm̄ restat de termino ꝛ ita intelligit.c.oblate sed ibi variat ꝛ videꝛ tenere l3 nō firmet q̄ tam appellans q̄ appellat⁹ etiā ante mēsem vltimū nō solum possunt impetrare.sed etiā ꝓsequi.Ad ꝯtraria rñdet Spe.in.§.nūc breuiter recitat opi.ꝛ nō elegit Archi.ij.q.vj.c.appellatore videꝛ approbare primam opi.qd si impeditus est dicendum est q̄ si infra annū est impeditus quātūcūq̄ modico tp̄e ipso iure daꝛ sibi biēnium integrū.ꝛ p hoc valde bene facit.ff.de vbo.obli.l.ꝛ ideo hesitatur.ꝛ extra de elec.c.si electio.lib.vj.l3 in ꝯtrariū faciat.ff.de mino.l.si.ꝛ de cōditio.ꝛ demon.l.quibus diebus.Sed in biennio daꝛ sibi beneficiū restitutionis ad q̄tum fuit impeditus.vt no.j.e.auꝛ.ei q appellat.ar.ff.de verbo.sig.l.ij.ibi per Ja.de are.ꝛ per Jo.and.extra de elec.si electio.ex eo.in fi.lib.vj.ꝛ no.Inno.in.c.ex rōne extra de ap.vbi dicit idē esse in termino hoīs licet aliqui ꝯ.Sed quō dr̄ negligēs in primo vt excludatur a scdo dicūt quidā q̄ q̄tūcūq̄ sit negligēs in primo repellitur a scdo.vt.j.e.l.fi.§.illud ver.iubem⁹ vbi ipse Ni.de ma.ꝛ Cy.tenent q̄ si est tanto tēpore negligens in primo q̄ verisimile sit eū nō potuisse finire causam nō habebit scdm ꝛ de hoc diceꝛ in auꝛ.ei qui appellat. Innoc.dicit aliter ꝛ vt videꝛ melius q̄ si iste tali tp̄e incipit q̄ sit verisimile ꝓm arbitriū iudicis q̄ potuisset cām finire nisi inopinatū qd emergeret q̄ tūc etiā si vna die fuerit impeditus habebit ꝓm annū integrū ita no.in.c.ex rōne.ꝛ ꝓ hoc.ff.si quis cau.l.ij.§.pe.ꝛ hoc videꝛ approbare auꝛ.Itē si appellatione ibi nouissima induciarū dię qd̄ exponit glo.j.vlti.dilatione l3 in corpore vnde sumiꝛ aliter exponat ꝛ videaꝛ intelligere de fine scdi anni q̄ innuit verbū qd̄ est in cor.s.in diffinitis diebus ꝛ ideo appellatus nō potest prosequi nisi cū supest mēsis tm̄ q2 appellās pōt qñcūq̄ vult.dicit tñ q̄ si impedimento cessante aliquid de tp̄e superest d3 percipere l3 nō posset finire.Sed pone q̄ in ṗncipio anni fuit tāto tp̄e impeditus q̄ verisilr̄ potuisset illo tp̄e cām finire nisi impedimētum fuisset in fine anni fuit negligēs tāto tp̄e q̄ verisimiliter potuisset causam finire.nunqd cōsiderabimus primum impedimētum vel secundā negligentiā videꝛ q̄ negligētiam q2 vltima mora nocet.vt.ff.de periculo ꝛ cōmo.rei ven.l.fi.ꝛ hoc videꝛ sentire Inno.cū dicit in.d.c.ex rōne q̄ finito impedimēto d3 inchoare si restat aliqd de tēpore.ꝛ ꝓ hoc q2 iura dicūt non dari biēnium nisi manifestissime ꝓbet per eū nō stetisse causam finiri.vt.d.l.fi.§.illud ver.iubemus.j.e.ꝛ pro hoc extra de appel.c.constitutus. Sed cōtra hoc est q2 sicut artatur sibi beneficiū iur. qualiter ꝓbaꝛ impedimentū dicit Spe. per iuramētum.vt.d.§.nunc breuiter ver.quid ergo de hoc p Archi.extra de dolo ꝛ cōtuma.c.j.lib. vj.ꝛ per Jac.de are.de excusa.tuto.l.scire.§.sufficit.In ꝯtrariū multū facit.j.e.l.fi.§.illud versi.nisi ibi apertissimis probationibus ꝛc. A quo tp̄e incipiat currere annus de hoc no.in glo.j.e.l.fi.§.illud.vbi recitat opiniōes.Et ꝓm opi.Dy.ꝛ Ni.de mata.q̄est q̄ a tp̄e appellationis qd̄ etiā sequebaꝛ Jo.and.in.c.ex rōne.ꝛ hodie approbatur in clemē.e.ti.c.sicut.ꝛ ibi plene per eum ꝛ hoc quādo nō est terminus ab hoīe assignatus:q2 tunc a fine termini.vt not.glo.in.c.sepe.extra de appel.ꝛ placet Specu.d.§.qualiter ver.annus ꝛ latis.s̄.dixi lic3 Hostien.contra qd̄ videtur placere Jo.an.in.d.c.sepe.ꝛ merito q2 ꝓm hoc plus temporis haberet cui esset terminus assignatus ab hoīe q̄ alius cuius

cōtrariū volūtiura vt.d.c.cū sit.cū si. Differētias inter appellationē iudicialē ⁊ extraiudicialem dixi.s.ti.pri.sup rubrica.
¶ Alia etiā dicā in ista materia.j.e.auf.ei qui appellat.

Si quis. Glo.lz obscure dicit ꝙ tps duoꝝ mensiū de quo loquit̄ lex ista est ad ꝓsequendū appellationem ⁊ est spāle hic ꝙ minus tps statuat̄ ꝙ̄ in aliȷs causis ꝓpter fauorem publicū.vt hic in glo.not. Interponi autē dz ista appellatio infra decē dies p auf.hodie.s.ti.pri.lz glo.ibi.⁊ in.l.hi qui ad ciuilia teneat ꝙ vsqȝ ad duos mēses possit appellare qḋ nō est verum vt ibi dixi. Sed isti duo mēses quot dies habebūt dic ꝙ sexaginta vnū vt ꝓbat̄.j.e.l.pri.vltra mediū ibi vt nonaginta tribus diebus.⁊.l.vlti.vltra prin.vbi sunt dicta v̄ba ⁊ no.in glo. ff.de reg.iur.l.vbi lex secus in testamētis ⁊ ꝯtibus vt ibi not. ⁊.ff.de diuer.⁊ tēpo.ꝑscrip.l.ij.⁊ de hoc vide qḋ not.p Jo.an. extra de elec.c.quā sit.lib.vj.⁊ ibi p Archi. ⁊ latius de mense ⁊ anno p eū.de rescrip.c.si papa.eo.lib.vj.⁊ vide in alphabeto lr̄a.M.dictione mēses. Itē facit hec lex cū si.ad questionē sepe occurrentē si aliquis sit electus in ꝯsilio vbi eligunt̄ cōmuniter officia publica ad aliqḋ officiū ⁊ in eodē ꝯsilio subsequenter eligat̄ ad aliud ꝙ non teneat scḋa electio cum prima tenuerit ⁊ appellare teneatur ⁊ non debeat duplex officium exercere.vt.s.de asses.l.si.⁊ q̄z inuitus pōt cogi subire primuz officiū.ff.de mu.⁊ hono.l.si qs magistratus vbi de hoc dixi.et de excu.tu.l.si duas. Itē videt̄ exp̄ssum.ff.de mu.⁊ bono.honorē substinēti.⁊ p hoc in auf.de defen.ciui.§.iusiurandū.et sic v̄r scḋa electio nō valere. In ꝯtrariū v̄r q̄z elect⁹ ad duas dignitates elegit quā vult vt.j.qui militare nō p̄nt.l.is qdē pro hoc.de testa.tute.l.duobus. Sed illa in his que sunt publica auctoritate sz vtilitate p̄uata ⁊ ideo primā tenēt doctores ⁊c.

Tempora. Quia lex ista correcta est parū circa eam insisto. Sed ex principio nota ꝙ materia dilationū est amputāda. Ad qḋ cōcor.s.de dila.l.j.in si. Sed ꝯ videt̄ ꝙ facultas probationū nō sit angustanda.s.de hereti.l.q vbi de hoc dixi ⁊ in auf.de testi.§.multe ibi ꝓbationū abundantia ⁊c. dic ꝙ necessaria dilatio nō ē denegāda.j.vt ī̄fra certū tp̄s crimina.q̄stio terminet̄.l.ij.frustratoria sic vt hic in cōcor. Itē nota ex versi. tpalē ⁊ glo.ibi posita ꝙ si vna dilatio statuit̄ altera pendente ꝙ scḋa incipit currere demū p̄ma finita de quo dixi.s.ḋ dila. l.siue pars v̄. Itē quero de q̄stione. Itē nota ex.§.vlti.ꝙ dies feriati ⁊ non feriati cōputantur pro hoc.d.l.siue pars ⁊ si dilatio seu dies termini cadat in diem feriatā precedens nō feriata debet esse terminus. In foro canonico seruatur ꝙ nō precedens dies sed seq̄ns nō feriata habeatur p termino de quo dic vt plene no.in speculo de citatione v̄. Itē excipitur ꝙ citatio sit ad diem festiuā. Item ex fine nota ꝙ si in tpe fatali non ferat̄ sn̄ia ꝓinde est ac si a prin.non esset appellatum.

Si qui appellat. Canonizata est.ij. q.vj.c.si quando.§. ei q appellat ⁊ vide qḋ ibi no.in glo.⁊ p Archi.et in summa eiusdē questionis.⁊.viij.q.iij.in summa. In glo.⁊ p eūdē ⁊ plene p Innoc.extra de ap.c.ex rōne.⁊.c.oblate ⁊ qḋ dixi.s.eo.sup rubrica ⁊ dic ꝙ annus de quo loquit̄ ista auf.erit ꝯtinuus cū in hoc.l.ij.§.si.correcta nō sit.oppo.de.l.j. s.e.ibi spāle vt ibi no. Itē op.j.e.l.si.§.illud. So.vt hic in glo. vel vt no.in auf. Item si appellatione. Querit Cy.q̄n incipit currere tps istud glo.in.d.§.illud.j.e.l.si. ponit tres opiniōes q̄ incipit sic nota Ny.de mata.⁊ Dy.tenebāt mediā.s.ꝙ a tpe appellationis. Pe.⁊ Cy.tenēt ꝙ incipiat currere demū post duos mēses.vt in auf.de iudi.§.appellationes. Sed ille.§.localis est vt ibi ptz.⁊ ibi de hoc no.in glo.ꝙ a tpe appellatiōis currere incipiat f̄m opi. Dy.⁊ Ni.hodie est approbatū ī cle. de ap.c.sicut.⁊ ibi p Jo.an.oēs opiniones recitant̄.⁊ plene de hoc no.vt ⁊ dixi.s.eo.sup rubrica circa finē. Itē q̄rit Cy.nunquid tpa fatalia q̄ dātur ad incohoandū causam appellatiōis vt.j.e.l.si.debeāt seruari qḋ v̄r q̄z nō inuenit̄ correctū ī corpore de his q ingre.ad ap.§.si v̄o neuter in fine dr̄ nihil corrigit de aliȷs legib⁹. Cōis opi.⁊ iudicioꝝ vsus est in ꝯtrariū ꝙ q̄ūcūqȝ infra annū vel bienniū possit appellator cām ꝓseq ⁊ hoc pōt colligi ex ista auf.q̄ solū de anno ⁊ biēnio facit mentionē ⁊ ita sunt ad incohoandū ⁊ finiēdū sicut ⁊ tps restōnis.s.de tēpo.in integ.resti.l.supuacuā.vt de excu.tu.l.qnquaginta.⁊ hoc hic sentit glo.q̄ incipit.s.a scḋo anno.⁊ ex̄ de ap.c.oblate. Ad.§.si v̄o neuter pōt r̄nderi ꝙ ibi loquit̄ de his q̄ sunt in.d.§.illud. nō aūt de his q̄.d.l.cōtinent̄ cū in titulo de his q ingre.ad ap. nō fiat mētio de his q̄.d.l.si.scripta sunt nisi de his q̄ sunt i.§. illud.⁊ ita dicit Ny.sentire oēs doctores. Sed ꝯ hoc videt̄.j.e. auf.idē si appellatione. Ibi nouissima induciarū die.i.die fatali ⁊ hec expositio magis ꝯsonat lr̄e ꝙ̄ expositio glo.q̄ est ibi Cy.videt ꝙ varī debeat.§.appellationes in auf.de iudicib⁹ de quo dictū fuit.s.pri.q.sed ille localis est vt p̄dixi nec de cōsuetudine iudicioꝝ seruat̄ f̄m opi.Ni. Querit Cy.p q̄tū tps negligētie primi anni excludat̄ a scḋo vtrū p vnam diē negligentie ꝙ videt vt.j.e.l.si.§.illud. In ꝯtrium ꝙ hoc ipso ꝙ venit ad iudiciū nō videat̄ negligēs in auf.de his qui ingre.ad ap.§.hoc itaqȝ v̄.si vero ꝓ veritate ibi ⁊ lz ingressum ⁊c. Quidam dicūt si negligēs fuit tanto tpe ꝙ verisil̄r potuisset cām finire excludat̄ al's nō.ar.ff.ad.l.rho.de iac.l.ij.§.si ea ꝯditiōe ꝙ metus cā.l.si cū exceptione.§.si homo.v̄.si.si tū peritura.de v̄bo.obli.l.cū stipulatus sum mihi a proculo.⁊ hāc tenet Ny. ⁊ hoc arbitrio iudicis cōmittit̄.vt.ff.de v̄b.obli.lz cōtinu⁹.§. cū ita.aliȷ aliter dicūt vt dixi.s.e.sup rubrica ver.qd si īpeditus.⁊ ver.seq.pe.aūt nō dat īpedito integrū biēniū sz solū tm̄ q̄tū fuit īpeditus vt.s.de resti.mi.l.ꝙ tpe qḋ verū non videt̄ cū biēnium det̄ a lege sine restōne vñ dat̄ sibi in integ.sicut et tps qḋ dat̄ accusatori p abolitionē impedito.vt.ff.ad turpil.ī senatus.§.si.⁊ hec opi.v̄r exp̄sse ꝓbari.j.eo.l.nemo.in si. Sed qḋ dicit Pe.de biēnio dici pōt de tertio ⁊ quarto āno qḋ dat̄ impedito per restitu.vt hic in glo.vt nō detur integer tertius vel quartus annus:sed q̄tenus fuit impeditus⁊ hec fuit opinio in.d.c.ex rōne.ex̄ de ap.qd si lapso anno vel biennio iudex ap.nihilomin⁹ tulit sn̄iam nūquid valebit dic ꝙ nō vt in cle. de appellationibus.c.si appellationū.lz olim de hoc esset concertatio inter Inno.⁊ Hosti.vt ibi plene no.p Jo.an.⁊ ꝙ nō teneat facit qḋ dr̄ de sn̄ia lata post lapsum triēniȷ q̄ nō valet. vt not.s.de iudi.l.ꝓperandū in glo.q̄ incipit q̄dā tn̄. Ultimo q̄rit Cy.an istud tps ap.ꝓsequende p iudicē possit augeri vel minui ⁊ tenet ꝙ nō q̄z istud tps app.ꝓseq̄ēde p.l.dat̄ sine ministerio iudicis de quo satis dixi.s.de dila.l.siue pars.⁊.s.eo. sup rubrica v̄.est ⁊ terminus ad diffiniendū cām. Ex qua sententia det̄ actio vtrū ex prima vel scḋa hic not.in glo.⁊ pleni⁹ dixi.s.titu.pri.l.eos.in p̄ma parte.v̄.si.sed pone ꝙ condēnat⁹ appellauit. Sed quero de q̄ōne q̄ fuit in romana curia appellatuz fuit ad papā a iudicib⁹ delegatis a grauamine M.ccc. xix.iij.idus marti currente fatali tpe circa mēsem iunij impetratur rescriptū p ꝓcura.appellātis ad certos iudices nullo ex aduersa parte tūc ꝯtradicēte ꝙ rescriptū bullatū ad instātiam partis aduerse reuocat̄ p auditorē ꝯtradictarū causarū postea p ꝓcur.vtriusqȝ partis in alios iudices cōuenitur ⁊ rescripti reuocationē ⁊ impetrationē eiusdē de cōcordia ꝓcuratorum vtriusqȝ partis ꝓcur.partis appellate cōfessus est coram auditore camere factas esse.M.ccc.xix.mēse ap̄lis pars appellās postea ad bullationē vel vlteriorē ꝓsecutionē dicte appellationis non ꝓcessit quousqȝ a tpe dicte appellationis interposite annus integer cū octo diebus lapsus est.pars appellās nō de nouo volēs rescriptuz impetrare ponit lr̄am in audiētia.ꝓcur.partis appellate ꝯdicit asserēs sup ip̄a appellatione vt p̄mittit̄ in iudices cōuentū ⁊ sic in eosdē iudices in quos al's cōuenerāt cōuenerunt. Querit̄ an sic de nouo sufficiat impetrare rescriptū ⁊ appellās possit se iuuare ꝯ except. negligētie transcursus anni ⁊ an ꝓpter diligentiā quā primo habuit tollat̄ subseq̄ns negligētia ⁊ an ad ꝓbandā ip̄sam diligentiam sufficiat p̄dicta ꝯfessio ꝓcuratoris partis aduerse. Quātum ad primū dicēdum ꝙ cum appellās fuerit diligēs mittēdo tali tpe ꝙ cessante impedimēto cā ap.potuit expediri f̄m.l.ff.de dā.infec.l.cū postulassem.⁊ de re mi.l.qui comeatus q̄z impedit⁹ fuit mora ꝯdictionis partis aduerse secūdus ann⁹ ei det̄ a lege.vt.ff.de excu.tut.l.si cū ip̄se.de mino.l.intra vtile.⁊.j.de adul.l.si.in si.nec obstat ꝙ modico tpe fuit impeditus q̄z ꝓpter impedimentū modici tpis datur integer ann⁹ vt p̄dictū est p ꝑalle.l.in senatus.§.si.de ver.signi.l.in itinere. ⁊ no.p Inno.d.c.ex rōne nec istud beneficiū datū a lege tollit̄ per negligentiā postea subsequentē.ar.j.de adul.l.adulter.et in auf.de nup.§.si vero solū.⁊ ideo non currit annus secūdus nisi p̄mo toto finito.vt.ff.de successorio edicto.l.j.§.sed videndum ⁊ est attendendum ꝙ hic non agit̄ de negligētia principalis sed ꝓcur.quo casu si ꝓcur.esset nō soluendo etiā si eius negligētia noceret dn̄o restitueret̄ dn̄s ad cām principalē.vt ff.de eo p quē factū erit.l.si.ex̄ de in integ.resti.c.cū venissent. in si.⁊ ibi no.lz p Inno.videat̄ notari ꝯtrium.ex̄ de causa pos. ⁊ ꝓprie.c.cum olim.⁊ cum eo cōsentit Hostien.nisi p̄sona p̄ncipalis esset restituibilis vt ibidem not.⁊ facit aliqualiter ad p̄missa.s.ti.pri.l.p̄ses. Ad scḋm qḋ dr̄ de cōfessione ꝓcu.dicēdū est ꝙ nō sufficit q̄z auditor ꝯdictarū iudex nō erat nec partes in iudicio p̄ntes fuerāt nec p ꝯtumaciā absentes vñ testimonia dici nō p̄nt.vt.ff.de testi.l.ij.v̄.idē diuus. Ol. An per pactū inter

pactū inter partes possit fieri q̄ istud tp̄s nō currat dicā.j.eo.l.fi.§.vlt. Quid si negligētia tutoris lapsus est iste annus nūquid pupill⁹ restitui poterit aduersus lapsum tpis dic q̄ nō vt.ff.de mio.l.fi fine.§.fi.ꝛ ibi no.ꝛ ita vr̄ sentire azo in sum.si tutor vel curator interue.in p̄n.ꝛ od.in additionib⁹ sūme si sepius in inte.resti.postu.ꝛ ꝓ hoc ī auē.de her.ꝛ fal.§.si pupill⁹ cū ibi no. In ꝯtrariū multū facit glo.ff.ex q.cau.ma.l.cū miles q̄ incipit q̄dā circa fi.vbi tȝ q̄ etiā maior p̄ns restituit̄ ī isto tpe ꝯtra absentē quē glo.reprobat dn̄s Ric.ex eo qr̄ p̄ns ꝯ absentē pōt in cā ap.ꝓcedere vt.j.e.l.fi.§.illud.de h̄ dixi.s.de iudi.l.ꝓperādū.§.illo ꝓculdubio. Quid si stetit ꝑ iudicē vł aliū.q̄ cā finiri nō potuit dic vt no.j.ꝑri.auē.ꝛ in ꝯcor.de ap.ꝛ intra q̄ tpa.§.ꝛ hoc scim⁹ ꝛ in sum.e.ti.ꝛ vt sp̄osalitia largitas.§.h̄ quoq̄ vbi no.q̄ currit mero iure sȝ restituit̄ lȝ alibi gl.videat̄ tenere q̄ mero iure nō currat vt no.in glo.ff.ex q.cau.ma.l.sȝ ꝛ si per pretorē in prin.ꝛ de hoc in spe.d.§.breuiter ver. Item fallūt premissa vbi ꝯsulit q̄ pars hoc publice ꝓtestet̄.ꝛ idem dicit Inno.extra de prescri.c.ex trāsmissa.az.etiā in sum.hui⁹ ti.§.appellatore tȝ q̄ nō currat ip̄o iure ꝛ Gof.in sum.de ap.§.ad ꝓsequēdā ꝛ ꝓ hoc Hosti.in sūma.e.ti.§.ergo robert⁹ v̄.vbi etiā per iudicē ꝛ de hoc ꝑ Inno.extra de elec.c.statuimus in glo.hic dat̄ terminus. Quid si appellet̄ extra iudiciū a futuro grauamine q̄ fieri pōt vt notat̄ per Inno.extra de ap.c.cōsuluit q̄n̄ incipit currere annus dic ab eo die quo infertur grauamen non a die appellationis vt no.per eundum Inno.eo.tit.c.constitutus. In glo.no.q̄ appellationem.

Ab appellatore cessante. Canonizata est.ij.q.vj.c.appellatore ꝛ vide qd̄ ibi notat̄ in gl.ꝛ lectura alias est sub.c.si q̄n.§.appellatore et dic cessante.s.ꝓsequi appellationē ꝛ licet.i.licitū est. Est ḡ ꝓtātis nō necessitatis vt no.in corpe vn̄ hec sumit̄ neutro occurrēte i.ad appellationē ꝓsequendā veniēte an ꝛ q̄n appellat⁹ ꝓsequi possit appellationē vide per Inno.extra de ap.c.oblate ꝛ dixi.s.e.super rubrica ver.terminū iur. ꝛ q̄ possit ꝓsequi facit.j.e.l.fi.§.nulla vbi nullū tp̄s determinat̄ ꝛ.s.ti.j.l.in offerēdis.§.vt cām ꝛ videtur expressum extra de ap.c.cordi.lib.vj. vbi de hoc per Inno.Jo.and.ꝛ arch.ꝛ pro hoc.j.ti.pri.l.fi.

Si tamen. Concor.in clemētinis de ap.c.quādiu et quo ad tria suppletur hec auē.per illam vt ibi notat̄ per Jo.and. Sed contradicit extra de elec.c.si cōpromissarius li.vj. Sed so.vt ibi no.per Jo.and. Item no. verbū decies milies q̄ habetur etiā in auē.de exhibē.reis.§.fi.vt oēs obediāt iudic.ꝓuinciarū.§.j.ꝛ de heredi.ꝛ fal.§.exheredatos.ꝛ de ecle.rerū alie.in princi. Querit Cynus nunquid finito cōpromisso habebit integrum tempus redeundi ad ap.finis huius auē.indicat q̄ sic.ip̄e tamen dicit q̄ habebit soluȝ illud quod superat tpe cōpromissi vt in simili.ff.ex quibus cau.maio.l.sȝ ꝛ si ꝑ p̄torem.§.quotiēs.ꝛ ita etiā tenet Jo.and.dicto.c.q̄diu in clementinis. Quid si arbiter ꝓnūciauit et appellator velit soluere penā ꝛ redire ad ap.nūquid possit videt̄ q̄ sic nec imputabitur sibi cursus tpis vt hic s̄m Jaco.de ra.ꝛ ita notatur extra de officio delega.c.significantibus in tertia glo.ꝛ ꝑ Jo.and.in clementinis dicto.c.q̄diu. Sed nunquid est ideȝ in instantia cause principalis vt pendente cōpromisso non currat dic q̄ currit vt dixi.s.de iudi.l.ꝓperandum vltra principiuȝ versi.sed quid si partes pēdente termino. Itē querit̄ nūquid sit idem in alijs ꝓmissionibus vt si debebam.x.sub pena ꝛ cōpromisi cū aduersario an pena cōmittetur videtur q̄ nō.arg. huius auē. Ultimo est argumētū q̄ si feci pactū debitori meo vsq̄ ad.xxx.annos de nō petendo q̄ nō currat mihi p̄scriptio de quo dixi.s.de preci.impe.offeren.l.quotiēs.

Sed lis. Canonizata est.ij.q.vj.sed lis al's est sub cap̄lo si quando.§.ad hec.ꝛ vide ibi Archidi.ꝛ concor.extra eo.c.ex insinuatione cum ibi notatis et nota consistoriū dicti principis ꝛ quid sit consistorum notatur per Jo.and.in clementinis de re iudica.c.pastoralis.ꝛ de hoc vide quod dixi.s.de sententijs.l.cum sententiā ꝛ dic sed lis.s.appellationis. Iteȝ no. q̄ si stat per principem nō currit tempus de alio iudice dic vt dixi.s.in auē.ei qui appellat.ꝛ not.j.proxima auē. In glo.prima ibi fine dāno more ar.ff.quis ordo in bonorum possessione seruetur.l.cum filio.extra de elect.c.si.de acti.emp.l.ratio.§.si per venditorem ver.mora Ol.

Item si appellatiōe. Opp. ad id qd̄ dicit nouissima induciar̄ dic ꝑ qd̄ supponit q̄ aduersario absente nō possit ꝓcedi nisi in nouissimo die anni ꝯ qd̄ est.j.e.l.fi.§.nulli.vel expone in nouissimo induciarum die.i.in anno scd̄o in fine ꝛ hoc innuit verbū qd̄ est in corpore in diffinitis dieb⁹ ꝛ ita exponit ibi glo.vel dic q̄ vbi aduersarius est absens pōt ante ꝓcedi nō tamē ita cito sicut q̄n est p̄sens s̄m Pe.vt.s.tit.j.l.p̄cipimus.vel dic de hoc vt dixi s.eo.auē.ei qui appellat. Quādo stat ꝑ iudicem glo.hic tenet q̄ tēpus currat:sed detur restitutio.alij tenēt q̄ mero iure nō currat qd̄ placet Pe.et Jaco.de ra.ꝛ de hoc dic vt dixi dicta auē.ei q appellat. Quid de instantia cause principalis si stat per iudicem dixi dicta.l.properandum.

Nemo ibi precum. Ut vltra diffinituȝ tēpus exerceat̄ causa appellationis. Ibi sacrū rescriptuȝ etiā sine postulatione concessum ꝛ dic sup. reparatione tēpor.i.vltra tēpora ꝓ reparationibus cōcessa ꝛ sic hec non corrigitur per.l.vlti.s̄m Sy.vicentinū licȝ glo.hoc dicat. In glo.vlti.in fi.ꝛ auē.si appellatiōe vbi de hoc no.ꝛ dixi.

Per hanc. Hec lex famosa ꝛ vtilis est hic posita sicut liliū inter spinas ꝛ habet tria dicta que in effectu hoc dicūt non ꝓpositum ponam non oppositum opponā nō ꝓbatum probabo.ꝛ in fine reddit rationē p̄dictorū ꝛ potest ponere casum in terminis per.l.lȝ.s.locati ꝛ ꝯducti.ꝛ de materia huius l.traditur.xxxv.q.ix.graue ꝑ Archid.ꝛ ꝑ eundē.vj.q.iij.c.si.ꝛ extra de testi.c.fraternitatis ꝑ Ber.Inno.ꝛ Hosti.ꝛ latissime ꝑ Jo.an.in lect.sua sup.d.c.fraternitatis que lec.qr̄ cōiter habent̄ dicta ꝑ eū hic nō repeto qr̄ totū hodie declaratū est in cle.de testi.c.si.cū ibi notatis ꝛ de hoc etiā satis dixi.s.de ꝓba.auē.qui semel.ꝛ an habeat locum hec lex quando appellatur ab interlocutoria s̄m ius canonicum no.s̄m eūdem Archidi.xxiij.q.iij.c.de illicita litteram sic expone assertionibus q̄tuȝ ad actorē exceptionibus quātum ad reum monstrabit̄ in causa principali tempore.i.pēdente prima causa p̄ncipali cognitores.i.iudices appellationis. Op.q̄ pēdente ap.nihil est innouandū.vt.s.titu.ꝑri.l.appellationē glo.dicit q̄ hic est speciale.tu dic q̄ nihil dȝ innouari.s.q̄ impediat cognitionē cause principalis puta executio sentētie vel similia ꝛ ita loquitur lex ꝯtraria qd̄ patet quia dicit in p̄iudiciū deliberationis ꝛc. Sed inductio ꝓbationū de nouo non impedit immo adiuuat vt veritas cognoscat̄ vt in fine huius.l.ergo nō cōtradicit in fine dic q̄ in causa principali nec vetera nec noua pōt ꝓbare nec noua ponere ita intelligat̄.§.qr̄ vero al's q̄m vero in auē.de testi. In causa vero appellationis noua cap̄la potest inducere ꝛ ꝓbare. Sed vetera non ꝓbata probare nō poterit si in prima causa nixus fuit ꝓbare.si autem in prima causa solum positiones fecisset ꝛ eas nō fuisset nixus ꝓbare qr̄ sup eis nullum testem induxit in causa ap.poterit ꝓbare et sic intelligat̄ finis huius.l.qr̄ nō est timor alicuius subornationis ꝛ qd̄ dixi q̄ in principali nō pōt etiā noua ponere veruȝ est que directo tangāt factū puta cum peteret̄ ab eo decē ex mutuo ꝓductis testibus sup hoc ꝛ aptis vult ip̄se reus ponere factum sibi pactum de non petendo nō poterit qr̄ directo tangit negocium. Si autē vellet aliquid ponere ꝑ indirectū tangens negocium posset puta qr̄ testes dixerunt actorē mutuasse boñ.reus vult ponere se tunc alibi fuisse bene potest vt.j.de ꝯtrahē.ꝛ cōmitten.stip.l.optimā.ꝛ hoc verū si ante apturā testiū hoc non potuit ꝓuidere.si aūt potuissent hoc ꝓuidere ꝓpter timorē subornationis non audiret̄ vt si actor in libello vel capitulis dixisset se mutuasse boñ.ꝛ hoc nisi foret a p̄ncipio ꝓtestatus q̄ si cōtingeret testes dicere actorē sibi mutuasse boñ.q̄ ꝓtestabat̄ se velle ꝓbare q̄ tūc alibi erat qr̄ tūc audiret̄ etiā publicatis attestationibus.vt.j.de excep.l.si quidē.de noua assertione potes ponere exēplū titius obligauit mihi rē deinde sempronio tertio loco debituȝ nouaui repetita hypotheca ago ex obligatiōe nouāte hypothecaria ꝯ semproniū succumbo.appello in cā appellatiōis ꝓbabo q̄ vltima ex qua ago nouam successit in locū p̄me nouate q̄ prior erat hic erat noua assertio ꝑtinens ad nouū cap̄lm ex antiq̄ tū ortū ꝛ illi ꝯiunctū.vt.ff.q potio.in pig.habeantur.l.si prior.vel excusabā me habere tres tutelas succubui appello in cā ap.ꝓbare possum me habere vnā ita onerosam que equiualet hoc erit nouū cap̄lm sed primo cōiunctū ꝛ illi equipollēs.vt.ff.de excu.tut.l.si is qui tres.§.fi. Sed hec scd̄a nō ꝓcedit lapso tpe p̄fixo ad ꝓponēdas excusa.vt institu.de excu.tuto.§.qui aūt.vel dic agebā ꝯ titium vt traderet mihi rem quā vendiderat.excipiebat se fuisse minorē tpe ꝯtractus ꝛ decretū nō affuisse.succumbo.appello in causa ap.ꝓbabo q̄ maior factus ratum habuit.vt.s.si maior factus ratū habuerit.l.fina.ex parte rei possumus ponere sic sum cōuentus rei vendicatione pro fundo succumbo appello

in causa appellationis probabo rem mihi prius obligatã vt
ff.de excep.rei iudicate.l.si ex sextante.§.latin⁹.vel dic cõitas
agebat contra vicinũ suũ ne faceret nundinas vicinus allega
bat priuilegiũ propter qꝺ obtinuit.appellaꝛ in causa appella
tionis probabit priuilegiũ prescriptione sublatũ vt.ff.de nun
dinis.l.j.⁊ per eũdem modum potes ponere.ff.de diuersis et
temporalibus prescrip.l.si quisquã.vel dic ꝙ nouũ capitulũ
põt esse circa duo vel'q̃ res noua ⁊ tunc non põt proponi in
causa appellationis.vt.ff.de vsuris.l.partus lʒ sit accessoriũ
ad primã vt ibi no.⁊ hoc cum venerit iure actionis seu petitio
nis.si vero officio iudicis tunc veniret vt eo.tit.l.tutor vel q̃
causa noua ⁊ hoc dupliciter aut noua.i.nouiter orta ⁊ tũc nõ
potest proponi vt.ff.de iudi.l.non põt ⁊ si opponatur ad hoc
ff.de pigno.act.l.si rẽ.§.fi.ff.ad exiben.l.tigni.§.fi. Sed ibi lo-
quitur in reo hic in actore vel dic vt no.dicta.l.non põt ⁊ teti-
gi.s.de iudi.l.j.Item si causa dudum est orta sed nouiter pro-
posita non põt in causa appellationis opponi vt.ff.de iureiu.
l.duobus.§.exceptio ⁊ in hoc in nouiter ꝓponẽdis in coadiu
uantibus antiquã tam in proponendo q̃ in excipiendo secus
vt pʒ ex suprascriptis.⁊ pro hoc.ff.de cõtrahen.emp.l.pacta
⁊ de pactis si vnus.§.pactus ⁊ qꝺ cũ eo.l.fi.hec circa hãc.l.di
cebat.d.Ol.ad hoc etiã facit qꝺ tetigi.s.si sepius in inte.resti.
petatur.Cy.aũt circa hoc sic dicit quidam antiqui dixerũt no
uum capitulũ.i.nouiter quesitũ vt si in prima causa nõ babe-
bam ius petendi ⁊ succubui postea ius est mihi quesitum non
possum in causa appellationis allegare vt.d.l.non põt.ff.de
iudicijs nisi istud ius nouiter quesitũ originem traheret ex cã
veteri tunc enĩ possem vt.d.l.si rem.§.fi.de pigno.act.hoc ve-
rum ex parte actoris sed ex parte rei allegari potest ius noui-
ter quesitũ etiam non ortũ ex veteri vt si post litem contesta.
esset ei factũ pactũ de non petẽdo al's si nõ posset allegare im
perpetuũ nihil sibi prodesset ⁊ qꝺ dixi de actorẽ verũ est in eo
dem iudicio.Nã in alio bene posset ꝓponere ius nouiter que
situm ⁊ ideo in.d.l.non potest ꝺr noua interpellatione opus
esse.Iste tamen intellectus sibi non placet cum hec lex loqua
tur in actore et reo et ideo Azo intellexit nouũ capl'm.i.nouũ
petitum vt si p̃mo petebatur bos nũc petitur equus.tale enĩ
nouũ capitulũ non potest actor in iudiciũ deducere nec reus
sed res petita ex vna causa bene põt peti ex alia que non sit ꝓ
posita vt si primo petij ex vendito ⁊ succubui nunc peto ex cã
legati in causa appel.bene possum.Ista opi. Azo.non placet
Odo.nec modernis nec cyno per auꝛ qui semel vbi ꝺr ꝙ perse
uerare teneꝛ vsq; ad finem.at in causa prima appellatione su-
spensa non est finis litis q̃ per appellationẽ extinctũ est pro-
nunciatũ vt.ff.ad turpil.l.j.in fi.ergo ⁊ in causa ap.persistere
dʒ vsq; ad finẽ in eadẽ petitiõe nã in causa ap.agiꝛ idẽ qꝺ agi
tatum est in principali ⁊ iudex ap.habet solũ cognoscere ⁊ ꝓ-
nunciare primã sñiam iustam vel iniustã vt.s.tit.pri.l.cos et
caue q̃ in glo.iste modus exponendi habetur pro duob⁹ Mo
derni doctoꝛ.ꝼm ip̃m cynũ dicũt nouũ capl'm.i.nouã cãm ex-
emplum in reo reus excepit de non nume.pecu.in cã ap.vult
excipe de pacto de nõ petẽdo nõ põt q̃ ex toto est nouũ a pri-
mo sed certe immo vꝛ ꝙ possit q̃ per appellationẽ extinctuʒ
est pronunciatũ ⁊ quelibet perẽptoria põt opponi ante sñiam
⁊ q̃ reus varias exceptiones põt ꝓponere vt.l.nemo.ff.de ex
cep.⁊ q̃.s.dictũ est talẽ exceptionẽ etiã si de nouo esset quesi-
ta posset ꝓponi ergo fortius si primus cõpetebat.Odo.ponit
in tutore qui proposuit excusa.triũ tutelarũ ⁊ succubuit in cã
ap.proponit numerũ liberorũ ꝙ non põt ꝼm eum vt.d.l.si is
qui tres.de excusa.tutorũ. Sed istud exemplũ reprobat Jac.
de ra.si tutor esset infra tp̃s ꝓponẽdarũ excusationũ ꝑ preall'.
§.qui aũt in insti.de excu.tuto.⁊ ita etiã sentit.s.dñs.ol. Ista
sunt exẽpla hic posita per ip̃m Cynũ de excep.q̃ ꝑtinẽt ad no
uum capl'm. Exẽpla exceptionũ ꝑtinẽtia ad vet⁹ capl'm põt
si tutor ꝓposuit exceptionẽ triũ tutelaꝝ in cã ap.põt ꝓpone-
re duarũ que sunt multũ onerose. Ista enĩ dependet a veteri
q̃ ita excusant tales due sicut tres. vt dicta.l.si is qui tres.et
l.tria onera vel si in p̃ncipali ꝓposuit excep.nõ nũerate pecu
nie in appellatione opponit exceptionẽ doli vel in factũ q̃ ex
eodẽ facto oriunꝛ.vt.s.de non numera.pecu.l.si ex cautione.⁊
l.cũ vltra.exempla de actore ponit egi ad stichũ ex stipulatio
ne succubui appellaui in causa ap.volo petere ex testamento
nõ possum.istud est exemplũ modernoꝝ recte cõtrariũ sentẽ-
tie Azo.p̃dicte.exẽplum autẽ de noua assertione ꝑtinente ad
antiquũ capl'm est ꝙ.s.dixi si maior factus ratũ habuerit.l.fi.
⁊ qui potio.in pig.habeantur.l.prior creditor.ꝼm modernos.
Ja.de ra.dicit ꝙ sñia Azo.vera est in reo q̃ exceptionẽ etiaʒ
de nouo quesitã põt in iudiciũ deducere. In actore secus qui
nõ põt vti assertione noua ꝑtinẽte ad nouũ capl'm ⁊ nouũ ca-
pitulũ appellatur ꝼm eum ex quo si ageretur nõ obstaret ex-
ceptio rei iudicate primo late sic accipiꝛ eadẽ res.ff.de excep.
rei iudicate.l.⁊ an eadẽ.⁊.l.mater tale ergo capitulum in quo
nõ obstat exceptio sentẽtie primo late diciꝛ nouũ ⁊ ꝓponi nõ
põt in causa ap.at vbi obstaret exceptio nõ ꝺr alia res ⁊ ideo
nec nouũ capl'm ⁊ ideo põt ꝓponi in cã app.rõ p̃dictoꝝ est q̃
hec lex voluit cõsulere reo ⁊ actori ꝑ appellationẽ suã vbi nõ
põt al's eis cõsuli quã ꝑ viã ap.sed si reus omisit in causa p̃n-
cipali exceptionẽ suã ⁊ nõ posset eã ꝓponere in causa ap.etiã
nouiter quesitã nõ posset postea eã imperpetuũ ꝓponere er-
go ⁊c.Itẽ vbi est assertio noua in qua non obstat exceptio rei
iudicate tũc põt actori cõsuli sine remedio appellãdi ꝑ nouã
interpellationẽ:⁊ ideo nõ cõcediꝛ sibi' eam ꝓponere in causa
ap.vñ ꝯcludendo dicit idẽ Cynus ꝙ actor põt in causa app.
oẽ ius deducere qꝺ al's nõ posset deducere in iudiciũ obstãte
excep.rei iudi.Alij dixerũt nouũ capl'm qꝺ non est cõnexũ ve
teri.vetus aũt si est veteri cõnexum vt.ff.de mino.l.etiã dicta
dñi Ol.magis placẽt ⁊ vidi ĩ iudicio cõiter obseruari.de hoc
tñ vide qꝺ dixi dicta auꝛ.at qui semel signata sup.l.except.s.
de ꝓba.Querit Cy.vltra predicta vtrũ corã iudice ap.noua
dilatoria possit ꝓponi.quidã dicũt aut est dilatoria solutiõis
⁊ tũc sic aut iudicij ⁊ tunc nõ vt.s.de ꝓcur.l.ita demum licet
quidã cõtra q̃ dilatorie debẽt ꝓponi ante lit.cõte.sed ista ra-
tio parũ cogit q̃ ꝑ ap.sit alia causa ⁊ ideo etiã testes possunt
produci qui nõ possunt in causa app.vt p̃dictũ est' publicatis
attestationibus.p̃terea dilatoria solutionis habet vim ꝑem-
ptorie.vt.s.de ꝓba.l.excep.vnde ꝼm Ja.de ra.tenet dilatoriã
exceptionẽ posse ꝓponi in causa ap.Itẽ querit si ꝓcur.in cau
sa p̃ncipali ꝓduxit instr̃m mandati qꝺ est ꝓnunciatũ nõ suffi
ciens vtrũ in cã ap.poterit ꝓducere aliud sufficiens ⁊ dicit ꝙ
sic cũ non sit nouũ capl'm ⁊ sit eadeʒ ratio.Querit quis ꝓbet
in causa ap.⁊ circa hoc multas opiniones recitat.Sed dic vt
dixi.s.tit.pri.l.hi qui ad ciuilia.Itẽ si appellator renunciat
ap.nũquid possit inuito aduersario videꝛ ꝙ sic.vt.s.de ap.l.
si quis libellos.Ja.de ra.tenet oppositũ ⁊ pro hoc.ff.de ꝯtra
tabulas.l.si post mortẽ.§.fi.de hoc dic vt dixi.s.eo.auꝛ.appel
latore.Itẽ querit vtrũ coram iudice ap.locũ habeat recõuen
tio.de hoc dixi.s.de sentẽtijs.l.cũ papinianus.circa finẽ ver.
an corã iudice ap.ꝼm Ja.de ra.dic aut appellatũ est a diffini-
tiua ⁊ nõ põt fieri q̃ fieri debet ante litẽ conte.vel statim post
vt auꝛ.⁊ ꝯsequenter signata sup dicta.l.cũ papi.Si ab inter-
locutoria tunc aut reconuentio vult fieri anteq̃ sit terminata
cognitio de grauamine ⁊ non potest q̃ si iudex app.ꝓnuncia
ret male appellatũ redibit ad iudicẽ priorẽ.Si autẽ ꝓnunciet
bene appellatũ remanebit apud iudicẽ ap.⁊ sic dubiũ est eo
tp̃e cuius sit iurisditio ⁊ ideo non habet locum recõuentio.
aut vult fieri recõuentio terminata questione grauaminis et
tũc si ꝓnunciatum est male appellatũ non potest vt p̃dictũ est
q̃ causa redit ad iudicẽ primũ sed apud p̃orẽ iudiceʒ fieri põt
si est in cõtestatione vel parũ post.Item querit si lata est sñia
simul sup conuentione ⁊ recõuentione ⁊ vnus tm̃ appellauit
nũquid cessabit executio alterius a qua nõ est appellatum di
cit ꝙ nõ.immo mãdabitur executioni q̃ liquidũ nõ differtur
ꝓpter non liquidũ.s.de cõpensa.l.fi.Sed quid si pendentib⁹
causis cõuentionis ⁊ recõuentionis appellaꝛ a grauamine ꝑ
vnũ nunquid ꝑ talẽ appellationẽ supsedebiꝛ vtriq; cause.dic
aut est liquidũ de causa in qua nõ est appellatũ ⁊ nõ retarda
bitur ar.dicte.l.vlti.de cõpensa.aut nõ est liquidũ ⁊ tũc quia
cõnexe sunt vt.ff.que sñie sine ap.rescin.l.j.§.fi.ex quo appel-
latũ est in vna supsedebitur in vtraq; q̃ si iudex ꝓnũciare be
ne appellatũ ip̃e cognosceret de vtraq; ꝓpter connexitatẽ.vt
ff.de aqua plu.arcen.l.eatenus.in fi.⁊.l.seq.⁊ de neg.gest.l.cũ
actũ.⁊.l.seq.ꝼm Jaco.de ra.Cy.

Cum anterioribus.

Quia tp̃a huius.l.ho
die non seruantur: sed auꝛ.ei qui appellat circa eã
parum insisto nisi quo ad littere expositionem ⁊ ali
qua notabilia vsq; ad.§.illud.litterã ergo expone cũ anterio-
ribus legibus.s.eo.l.ij.ex omni ꝓuincia siue ꝓpinqua siue re
mota.Ibi sacratissimũ cõmunitatũ nõ tamen est in cõsistoriũ
principis q̃ tunc aliud seruaꝛ.vt.j.§.in his aũt casibus sʒ lo-
quitur de p̃fecto p̃torio vel questore vel p̃fecto vrbis de quib⁹
diciꝛ in.l.p̃cipim⁹.s.titu.pri.q̃ oẽs stant in comitatu.i.comiti
ua impatoris.Old.Similis casus.i.simile tẽpus imptitus est
non ex locoꝝ distantia sed diuersitate iudicum vt dicta.l.ij.s.
eo.ꝙ hic mutaꝛ.Ibi.i.nonaginta tribus diebus.Nota men-
sem habere.xxxj.diẽ.de quo dixi.s.eo.l.j.Ibi vt partim.i.vno
casu partim.i.alio casu cõsequatur.s.appellans.Ibi cũ mul-
te interpositio est ⁊ nota pulchrã litteraʒ q̃ sequiꝛ.de quo dic
vt.s.de

vt.§.de pigne.act.l.que fortuitis fortune reuelantes insidias. Nota de insidijs fortune sic.§.qn imperator inter pupillos et viduas.l.j.ver.quid si pupilli alibi dicit vnuz querebat aliud fortuna dedit.ff.de acqui.re.domi.l.si is qui in aliena.§.ij.

In his autem. Casibus gl.intelligit pricipiu hui⁹.§.duobus modis.et pro primo intellectu facit aduersatiua.In alijs aut ꝛ ad hunc intellectu opponit de.l.nemo.§.e.ꝛ dicit qd hic loquitur in specialibus causis.i.in his que in cosistorio pncipis ventilantur. vel dic qd loquitur de.l.in offerendis.§.vt tamē.In ver.nulli iste ver.facit qd appellatus proseq possit causam inuito appellatore.de quo dixi.§.e.auc.appellatore.Ibi lis.§.appellationis.In eadem die.i.toto termino fatali.Completa pter defectum iudicis vt ostendit ratio que sequitur cum iniquuz sit ꝛc.perpetuari.i.sine dāno more eam intactā seruari donec princeps eā iubeat introduci vt.§.e.auc.sed lis que speratur.

Illud etiaz ibi cognitionalr. Idest vtraqꝫ parte psente.tunc enim dicit cognitionaliter fieri vt.ff.de re iudica.l.de vno quoqꝫ.Ibi speciale priuilegium. Sepe allegat textus iste qꝫ in causa ap.pcedi potest lite nō cōte.de quo dic vt plene no.per archi.extra de iura.calumnie.c. ij.li.vj.Utrum sit offerendus libellus vel fienda litis conte.et in speculo de libellor cōceptione.§.nūc dicendum ver.sed nūquid in causa ap.ꝛ extra de ap.c.interposita in fi.Et nota qd vbicūqꝫ dicitur posse pcedi lite nō cōte.intelligi debet parte altera se cōtumaciter absentante vt notatur extra qui filij sint legitimi.c.p venerabilem in glo.que incipit vt.ij.q.vj.ꝛ notat etiam de testa.c.rainaldus in gl.que incipit ꝛ ita videtur.Sed an idem in causa restitiōis in inte.vt pcedi possit lite non conte.dixi.§.si vt ab hereditate se abstineāt auc.si omnes creditores ꝛ iura ibi allegata allegari possunt nunquid sit idez in causa nullitatis vt in ea procedi possit lite non cōte. de hoc notat in speculo de lit.conte.§.quādo aut sit faciēda versi.quid de cā nullitatis.dñs guil.de suz.in.l.vnica.§.de lit.contest.tenebat qd non.Sed de hoc latius videamus.et primo videt qd litis cōte.sit necessaria pter regulā qd lite nō cōte.diffinitiua nō fertur vt plene notatur ꝛ dixi.§.de his qui ad ecc.confugiunt l.pnti.est enim principium ꝛ fundamētum iudicij vt.§.de lit. cōte.l.vnica ꝛ.ff.rē ra.haberi.l.amplius ꝛ notatur.ff.de iurisom.iudi.l.ꝛ quia ꝛ ad hoc expresse extra de elec.c.dudum rothomageñ.ꝛ pro hoc.§.de sententijs.l.prolatā.ꝛ quia hic dicitur speciale esse priuilegiū cause ap.ergo in cōtrariū remanet ius cōe in alijs.In 3riūvidetur qꝛ cā ap.ꝛ nullitatis sil'es sunt ergo eisdē regulis debēt iudicari vt.C.de inofficiosis donat. l.vltima ꝛ rō diuersitatis iter eas reddi nō pt ergo ꝛc.vt.ff.de ver.obli.l.a tytio.Immo maior ratio vr in cā nullitatis quaz in cā ap.qꝛ in causa nullitatis semp arguit iniquitas iudicis etiā si nō tangat iustitia partis ꝛ sic magis videtur pcedi posse in causa nullitatis lite non conte. quam in causa ap. vbi vt plurimum agit de iustitia partis vt extra de ap.c.interposita §.sane immo iter cām ap.ꝛ nullitatis est tāta conexitas qn sola appellatio etiā cognitionē nullitatis deuoluit vt not. p inno.extra de ap.c.dilecto ꝛ dixi.§.quo et qn iudex.l.si vt ppo nis ergo idē ius in vtroqꝫ debet seruari vt extra de cōstitu.c. trāslato et quia idem est in causa supplicationis interposite a snia pfecti ptorio vt.j.e.l.versi.cui cōsentaneum sub hoc ergo verbo pilegiū ap.cōtineatur omnis via p quā de pōris snie iniquitate tractat.Sed qui dicit nullā bene dicit iniquā licet nō cōuertat ꝛ ideo sub pilegio appellationi cōcesso nullitas hn pōt includi cū sit quedā species appellādi.vt.ff.de arbitr.l.nō distinguemus.§.cū quidā.ꝛ videt subtiliter intuēti expressum esse de pcur.c.in nra.ꝛ hāc opinionē sequebat do.Ol.In iudicio vidi hvari qd si cā nullitatis adducat p modū excep.ad impediendā executionē snie nō sit opus libello ſꝫ sufficit pbari causaz nullitatis ꝛ ita videt loq dictū capl'm in nostra.Si aūtē is q dicit sniam nullā petat iure actiōis eā annullari ꝛ nullā pnūtiari tūc sit opus libello ꝛ lit.cōte.sicut in alijs causis ꝛ ita intelligant alia iura.§.ad hoc allegata ꝛ ita etiā videtur sentire speculator in cā restitutiōis in speculo de libello cōcep.§.nunc dicēdū.ver.penul.Itē nota ex verbis illis in hoc.§.positis.si qdē est summa ope nixi ꝛc.qd appellās dꝫ summa ope niti circa introductionē ꝛ psecutionē ap.ꝛ ideo si p iudicē deficiat sanum cōsiliū est qꝫ hoc ptestet.vt dixi.§.e.aut.ei q appellat circa finē qd facit ad qōnē si appellaui ad papā et papa mortuus est ꝛ ita nō habeo auditorē vtrū currat mihi tēpus si nō vado saltē ad curiā ꝛ audiui fuisse terminatū qd sic p literā istaz.In cōtrariū facit..ff.qs ordo in bonor possessiōe seruet.l.fi.de arbitris.l.arbiter calendis.in ius voca.nō ierit.l.ij.ꝛ ad literam istam posset rñderi qd loquit in iudice viuēte qd ptꝫ qꝛ dicit p eū stetisse.Prima tamē opinio approbata est in clemētinis de elec.c.ij.in fine.A quo tpe incipiat currere tps appellationis prosequēde glo.hic recitat tres opiniōes de quo dixi plene.§.eo.aut.ei q appellat sup rubrica.ver.a quo tpe ꝛ est hodie expeditum qd a tpe appellatiōis p capl'm sicut de ap.in clemētinis vbi de hoc plene p Io.an.Itē sup ver.vltimo huius.l.vide qd not.p Arch.ij.q.vj.c.si antē.ꝛ sepe allegat in fine qd legū austeritas pactis litigātium mitigat.Ex quo videt posse colligi qd partes p pactū possunt prorogare cōcorditer tēpus appellationis psequende ita qd eis nō currat.ꝛ p hoc bene.§.de dona.ante nup.l.si cōstante.vltra pnci.ꝛ de edili.edic.l.qd si nolit §.si quis ita.ꝛ ita dicit dñs Old.fere tenere oēs doctores.ꝛ ad hoc vide qd not.§.de arbitris.l.cū antea.ver. ꝛ qꝛ de emologatione. ꝛ ver.sequētib⁹.Ipse tamē tenet 3trariū qꝛ ista tpa sunt introducta a lege pter publicā vtilitatē ꝛ ideo 3sensu partiū nō possunt progari.vt.§.de iudi.l.pperandū.circa principiū ꝛ ibi not.ꝛ dixi.Itē ex alia rōne sumta.ff.de vulg.ꝛ pupil.substitu.l.in pupillari.Sed hec tpa sunt statuta pter partiū vtilitatē.vt.§.e.l.ij.in pncipio ergo ꝛc.Itē qꝛ dispositiones legū nō subiacent actib⁹ hūanis.ff.de suis ꝛ legi.here.l.fi.de leg.j.l. nemo.Itē videt casus.§.e.l.nemo.in pncipio.ibi vltra statuti tēporis ꝛc.ꝛ extra de ap.c.oblate.ibi sed ne valeat progari ꝛc. Ad cōtraria rñdet qd est tēpus legale qd datur in defectū puisionis humane ꝛ illud cōsensu partiū bene pōt progari ꝛ ita loquunt iura cōtraria tale autē nō est tēp⁹ appellatiōis psequēde prefixū imo est emere legale nō inductū in defectū puisiōis humane.Ad hanc.l.in fine rñdet qꝫ hec lex nō dicit qd possint prorogari ſꝫ dicit qd appellari nō possit ꝛ si dicat qꝫ possint in totū tollere ergo multo forti⁹ progare.vt.ff.de in litem iur.l.videamus.§.peñ.respondet qd in totū tollere cedit ad cōmodū partiū qꝛ p hoc imponit finis litiū.In progatione autē secus est vt dicta.l.pperandū.sed licet hec opinio iudicio meo sit vā de iure nostro hodie tamē terminatū est 3trariū ſcꝫ qd 3sensu partiū possit progari in clementinis de ap.quādiu ꝛ de hoc p Io.an.Predicta etiā faciunt ad id de quo queritur vtrum ordini iudiciario possit renūtiari p partes de quo dixi.§.de sentētijs.l.prolatā.vide etiā ad hāc materiā vtrū future ap.possit renūtiari gloss.q est.ff.de pactis.l.tale.§.qui prouocauit.ꝛ per Hostieñ.in summa de re iudica.§.vlti.ver.nono.In glo.vt et ff.in fine.qd intellige.vt not.ff.de admi.tuto.l.quidā decedēs. §.fi.Ol.In glo.idez ꝛ si vnus.in fine.qd dicvt ibi.In glo.not. sic ꝛ.ff.ibi.§.qd ait.so.vt not.§.de pactis.l.j.ꝛ.l.si qs.in cōscribendo.ꝛ in aut.vt matres debitrices.§.qꝛ vero.l.cū apud.non cōtradicit sequens cōtrariū.so.vt primū.Old.

¶ Quādo puocare nō est necesse. Rubrica.

Atam. Pro declaratine totius tituli vide Azo.in summa.e.ꝛ canonizata est hec lex.ij.q.vj.Itē snia. ꝛ vide ibi notata p glo.ꝛ Arch.ꝛ qd not. ꝛ dixi.§.de transac.l.si diuersa ꝛ qd dicit prōptū.Simile verbū habet ff.de ritu nup.l.si qs tutor.§.quin autē.exēplū glos.simpl'r nō placet Iaco.de are.qꝛ pnūtiare rem meā esse ꝛ nō esse fm diuersitatē tēpor essent cōpassibilia ꝛ ideo ponit in sentētijs directo 3rijs nō diuersis vt statim patebit in ei⁹ distinctione.Distingue ergo fm eū cū fertur snia cōtra sniam an valeat dic aut interuenit appellatio supplicatio vel restitutio aut nullū ex predictis remedijs iteruenit.Primo casu cōstat scdaz valere.ff.de mino.l.in cause.ij.in fine.ꝛ.l.sequenti.de re iudica. l.diuus.de iureiur.l.admonēdi.de ap.l.j.de sentētijs prefecto rū pretorio.l.vnica.de preci.impato.offerē.aut.q supplicatio. Scdo casu aut prima fuit nulla ꝛ valet scda.vt.§.de sen.q sine certa qtitate.l.fi.ꝛ sic intelligit vno modo extra de re iudica.c. inter monasteriū vbi de hoc p Ber.ꝛ Inno.ꝛ vide etiā qd not. p Rofre.in libello de act.in factū ex re iudica.circa finē ar.ff.de cōtratabulas nō putauit.§.nō qbuis.ꝛ.§.seq.Si autē fuit snia aliqua aut scda pōt reputari diuersa a prima vel rōne tpis vel alia rōne ꝛ tūc nō est 3ria.vt.§.ꝛ de ve.iur.enu.l.ij.§.3trariū.vt puta si in pma snia fuit pnūtiatū me debere vel rē meā esse in scda pnuntiat me nō debere vel rē tuā esse.Iste snie pnt se cōpati pter diuersitatē tēpor ꝛ vtraqꝫ pōt veritatē 3tinere. vt ff.finiū regū.l.in finalib⁹.§.si mācipia fuerit alie.ne pstituat.l.j. ꝛ de mino.l.in cause.j.§.ꝛ.fi.ꝛ.l.sequenti.ꝛ tūc valet vtraqꝫ snia sed scda preualet pme.vt.ff.de excu.tuto.l.ex orone.ꝛ arg.ff.de peti.heredi.l.Item videndū.ꝛ.l.illud.ꝛ extra de testi.c.cū tu. Aut est directe contraria ꝛ tūc aut de virib⁹ prime quasi nulla fuit disputatū ꝛ tunc sup hoc intelligitur pronūtiatum ꝛ valet

secũda arg.ff.de cõpensa.l.qđ si in diem.§.j.ꝛ.C.de fide instru. l.fi.aut nõ fuit disputatũ: ꝛ tunc aut is pro quo lata erat prima snia dolo ꝛ fraude noluit eã vti.aut p ignorãtiã. Primo casu valet scđa snia arg.extra de rescriptis.c.finantẽ.ff.ex qui.cau.ma io.l.sꝫ ꝛ si p pretorẽ.§.actio.ibi pinde si dum ꝛc. ꝛ sic intelligit. Joan.dictũ.c.inter monasteriũ de re iudica. cuius opinionem approbat Hostieñ. ibidem ꝛ in summa eo. titulo.§.quanta sit auctoritas.versi.sed ꝛ tanta.per.c.extra de excepẽ.c.exceptio. Secundo casu quando p ignorantiã si iudex sciuit primã sententiã latam secunda est nulla si ignorauit secunda preualet prime sic ꝛ alibi attenditur scientia iudicis.ff.de offi. presi.l.si forte.ꝛ extra de appel.c.si duobus. et sic intelligit dictum.c.inter monasteriũ argu.C.sententiã rescindi non posse.l.ij.ꝛ de re iudica.l.sub pretextu.ꝛ sic debet intelligi hec lex ḃm distinctionẽ predictam que fuit dicti Jaco.de are. Sed nõ videtur procedere posse per prealleg.l.si diuersa.C.de transact.vbi not. glo. qđ sententia lata contra sententiã nõ valet etiã de consensu partium expresso ergo multo minus ex tacito vel si ignorãter per iudicem lata sit ꝛ ideo Jaco. de ra. ḃm Cynũ deridet opiniones canonistarum positas in dicto capitulo inter monasteriũ. ꝛ breuiter ipse dicit aut sententia prima est per appel. extincta ꝛ tunc aut dubium est vtrũ prima sententia lata fuerit ꝛ tunc ratione dubij tenet.vt.ff.que sententie sine appel.rescin.l.j. Aut nõ est dubium ꝛ tunc aut aliquid noui allegatur. vt peremtoria.ꝛ tunc potest contraria ferri.vt.C.de iuris ꝛ facti ignoran. l.j.aut nihil noui allegatur ꝛ nõ tenet secunda.vt hic ꝛ.C.sententiam rescindi nõ posse.l.j.et que sit ratio qđ secunda non tenet reiectis alijs opinionibus. dicit Cynus vt sit litium finis. vt hic notatur. Quid si prima sententia lata erat infra tempus appellationis nunqđ si feratur sententia valebit. dicas qđ nõ cũ sit per appellationẽ extincta.vt.C.sententiã rescindi nõ posse. l.j. Querit glo.nunqđ idem sit si secunda concordat cũ prima ꝛ tenet qđ valeat ꝛ idem tenet glos.ff.de accusatio.l.tytia. Jaco. de rauen.ꝛ quidam moderni contra quia eadem subest ratio: vt sit litium finis ꝛ lis ex lite nõ oriatur ꝛ quia sententia ferri dꝫ super re dubia at ista nõ est dubia cum prima sit lata que finem imposuit.vt.ff.de re iudica.l.prima.ꝛ argu.eius qđ de trãsact. dicitur.ꝛ ḃm predicta videt̃ qđ siue secunda sententia feratur in eadem siue in alia instantia qđ locũ habeant predicta. Sed cõtra hoc sic opponit̃.C.si plures vna snia fue. cõdẽ. not.glos.qđ licet vbi plures sunt condẽnati qui tenebãtur insolidum licet ex sententia teneant̃ in virilem tamẽ nõ obstãte sententia poterũt conueniri pristina actione insolidum ꝛ hoc ne sententia ꝓsit condẽnato. Si ergo cõueniatur aut iudex haberet necesse cõcordare cũ prima snia ꝛ sic nõ esset snia in eius potestate qđ est cõtra.l.qualẽ.ff.de arbitris.aut poterit ferre sniam suã cõtra primã qđ videt̃ ꝯtra.l.istã. Sꝫ de hoc dic vt dixi dicta.l.si plures. vna snia fuerint condẽnati. Item oppone si actũ est in scđa instantia ꝛ non est opposita exceptio rei iudicate nõ poterit opponi post sententiã quia nõ est de casibus exceptis supra de iuris ꝛ facti ignoran.l.j. Sꝫ si opposita fuit ꝛ nõ ꝓbata iudex potuit eã reijcere ꝛ cõtra iudicare.vt.ff.que snie sine ap.rescin.l.j. §.j. Quare ḃm Jaco.butrigarij.dic aut ex eadẽ instantia ꝛ eisdem actis vult bis iudicare ꝛ nõ potest.vt.C.sententiã rescindi nõ posse.l.j.ꝛ.ff.de re iudi.l.iudex.aut ex alijs actis et alia instantia ꝛ tunc aut post sententiã condẽnatoriam est secuta solutio ꝛ obstat exceptio rei iudicate p.l.si quis cũ totũ.§.plane.de excep.rei iudicate.ꝛ ibi not. Aut nõ est secuta solutio ꝛ tũc auditur ꝛ ita potest intelligi dicta.l.j.ꝛ.ij.C.si plures vna sententia fuerint condem. Aut lata fuit sententia absolutoria ꝛ actor iterum agit ꝛ tũc aut opponitur exceptio rei iudicate. Sed nõ producitur nec ꝓbatur ꝛ iudex quasi nõ sit iudicatũ iterũ iudicat ꝛ valet snia p dictã.l.j.§.j.que sententie sine ap. rescin. Aut nõ fuit opposita ꝛ valet scđa snia nec põt postea opponi per.l. perẽtorias.C.sniam rescindi nõ posse. Aut fuit opposita ꝛ probata ꝛ tunc nõ valet sententia si cõtra ꝓnuntiet ꝛ sic loquitur lex ista si concordaret cũ prima valet ḃm glo.hic positam. Quid si appelletur a sententia nulla nunquid per talem appellationẽ cõfirmabitur.videtur qđ sic quasi appellando videat̃ consentire qđ sit aliqua ꝛ videtur expressum.j.de filijs fa. ꝛ queadmodum parẽtes ꝓ his teneãtur.l.j.lib.x.ꝛ.ff.rem ra. ha.l.iij.§.fi. Jn cõtrariũ videtur.ff.de decur.l.spurij.§.pater. Nam qui appellat nõ cõsentit imo ꝯtradicit ꝛ si nõ appellaret vbi snia teneret preiudicaret sibi.vt.C.de postulan.l.ij.ꝛ quõ ꝛ quando iudex.l.ab eo.cũ simi.dic qđ si sententia est nulla propter defectũ solẽnitatis tunc appellando nõ cõfirmatur.vt.ff.de ap.l.si expressim.ꝛ ibi not. Si autẽ propter defectum voluntatis litigantium tũc cum expressa voluntas faciat valere ꝛ tacita p appellationem hoc faciat ꝛ sic intelligatur dicta.l.iij.§.fin. de ferijs.l.j.ꝛ.ff.de

iudicijs.l.licet. Ad hoc facit qđ not.in glo.C.si ex falsis instrumentis.l.ij.ff.de ferijs.l.j.extra de sententia ꝛ re iudica.c.ij.per Ber. Jnno.ꝛ qđ dixi.C.vbi de criminib⁹ agi oporteat.l.j.ꝛ.j. de excep.si quidem. Sed quid,si est appellatũ a sententia nulla nunquid iudex ad quẽ appellatum est possit ex tali appellatione cognitionẽ assumere ꝛ addere vel minuere prime sententie: dic qđ sic vt probatur.C.de sententijs q̃ sine certa quãtitate.l.fi. que lex quo ad predicta duo notãda est. Old. Sed qđ erit tũc officiũ iudicis de tali appellatione cognoscẽtis quãdo est nulla snia glo.hic sentit qđ iudex ꝓnuntiabit ap.iniustã inserta cã scꝫ quia nihil valuit cũ sententia esset nulla.tu dic qđ ꝓnuntiabit eã nullam ꝛ superuacuo appellatũ. vt.ff.fa.ercis.l. quedam mulier.ꝛ dixi.C.de ap.l.eos.versi.quid si prima snia appareat nulla. Si autẽ pronuntiaret simpliciter ap. nõ tenere tunc videret̃ confirmari prima sententia ḃm glo.qđ verũ est vbi dixisset dico sententiã nullam ꝛ si qua est appello. Secus si tantũ appellasset ꝛ nihil de nullitate dixisset ꝛ confirmaretur prima sententia. Nã adhuc de nullitate dicere posset argu.ff.de inoffi. testamẽto.l.mater.de peti.heredi.l.legitimã.ꝛ not.dicta.l.si expressim.licet hic glo.innuat in hoc ꝯtra dũ dicit maxime sed Fran. accur.dicit qđ maxime abundat.vt.ff.de testa.ma.l.fin. Alij dicunt aut scit appellator eam nullam ꝛ tunc appellando confirmetur nõ ex virtute sententie que sequatur. Sed quia videtur renuntiare cause nullitatis scienter appellando aut ignorans sententiam nullam appellauit ꝛ tunc lata super appellatiõe sententia poterit dicere eam nullam cũ nõ videatur renuntiare iuri nullitatis qđ ignorabat sibi cõpetere. vt dicta.l.mater. cum cõcor.ꝛ hoc annuit glo.dicta.l.si expressim.ibi errando ꝛc.ꝛ sic Dynus fertur reduxisse ad concordiam hanc glo.cũ illa.l.si expressim.vbi etiam de hoc dixi et de hoc in questionibus Bar. brix.cxxxiij.questione que incipit queritur si appelletur a snia que nulla erat ꝛ per Jnnocẽ.extra de appel.c.dilecto. ꝛ de sententia excõmunicatiõis.c.licet.lib.vj. Sed qđ supra dixi qđ simpliciter pronuntiando iudex videatur confirmare primã sententiam que nulla erat etiã si foret simpliciter appellatum videtur periculosum ꝛ non bene dictum.quia sic alia via occurreretur legi ꝛ confirmaretur sententia nulla:preterea iudex pronũtiando simpliciter iniustam refert se ad acta cause quãdo ergo apparet ex actis eã nullam ꝛ tunc pronũtiando iniustam videtur pronũtiare eã nullã ꝛ perinde est ac si causam nullitatis adiecisset arg.C.de sentẽ.que sine certa quãtitate.l.iij.ꝛ de re iudica. l.in summa.in principio.ꝛ.l.ait pretor.§.j.nõ obstat quod dicitur aut simpliciter appellauit aut nõ vel aut scienter aut ignoranter quia etiã ex consensu expresso nõ posset sententia ferri contra primã.vt dicta.l.si diuersa.C.de transac.no. ꝛ si alia via fieret hec lex prohibet. Sed qđ ex consensu expresso posset ratificare facit lex de iniusto testamẽto.l.filio. Item queritur nũquid admittatur talis libellus dico sententiã nullam et si qua est appello.glo.hic tenet qđ sic. Sed videtur qđ nõ:immo eligere teneatur.vt.ff.de tributo.l.qđ in heredem.§.eligere. ꝛ qꝛ contraria sunt et ideo repellatur. vt.C.de furtis.l.j.vbi de ista cõtrarietate plene notaui ꝛ de codicillis.l.fi. Et quia alius iudex cognoscit de nullitate alius de ap.C.quomodo ꝛ quando iudex.l.si vt proponis. Jn contrariũ videtur quia ꝓponit sub alternatione et vnum dependet ex euentu alterius ergo licet proponere.vt.ff.ad exhiben.l.gẽma.ꝛ notatur.ff.de inoffi. testa.l.qui de inofficioso.ꝛ pro hoc.C.locati.l.si quis cõductiõis. ꝛ.l.conductores.vbi de hoc tetigi. Item qꝛ appellatio est quedam species exceptionis ex qua appellans vitare nititur onus sententie ergo ꝛc.vt.ff.de excep.l.nemo. ꝛ videt̃ expressim.j.de excepẽ.l.si qdem. Dy.de hoc notat satis.ff.de leg.j.l.cũ fili⁹.§. varijs.dicit qđ ex parte actoris nõ admittitur talis libellus ex parte rei sic qꝛ est species exceptiõis ꝛ qđ actor ꝛ re⁹ quo ad hoc intelligatur q̃ fuit in causa pñcipali.vt.C.de appẽl.l.hi q ad ciuilia.doctores moderni ꝛ cõsuetudo iudiciorũ seruãt qđ talis libellus admittatur qꝛ in appellatione includitur cõditio nullitatis.vt.ff.fami.ercis.l.quedã.ꝛ de iure patro.l.fi.ergo expressio ꝛc.vt.j.de fideiusso.l.nõ recte.ꝛ pro hoc bene facit extra de prescrip.c.auditis.et videtur casus de in integ.restitu.c.cõstitutus.ꝛ vtrubiqꝫ p Jnno.notatur de hoc in speculo de sententia.§.iuxta.versi.sed nunquid talis libellus. ꝛ de appel.tertia parte.§.j.ver.quidã autẽ vtuntur.ꝛ versi.sequentibus. ꝛ p galeotum de appel. Sed quia supra dixi qđ in causa appel. includitur cõditio nullitatis nunquid ecõuerso in causa nullitatis includatur cõditio appellationis vt si alicui iudici cõmissa est causa nullitatis ꝛ ipse inueniat eã aliquã tñ iniquã vtrũ possit ꝓnũtiare eã aliquã sed iniustã dic qđ nõ vt extra de offi. delegati.c.cũ contingat.ꝛ ibi not.p Jnno.in glos.tanq̃ excõicato. Quid si appellet̃ a snia ꝛ alique cause nullitatis inserant̃ et snia firmetur lapsu

firmetur lapsu tēporis nunq̄d ex alijs causis poterit dici nulla dixi. š. quomō ⁊ q̄n iudex. l. si vt ꝓponis. in fine. Queritur si simpliciter dicat̄ nulla an interim currāt tp̄a appellationū dic vt dixi. š. de inoffi. testa. l. contra maiores. ⁊ ꝭm opinionē eorū qui dicūt simul nō posse ꝓponi nō est dubiū q̄d nō currerent. Itē si aliq̄s velit appellare a sententia continente plura capitula aliqua ꝓ se ⁊ aliqua cōtra se nō debet simpliciter appellare: sed solum in eo in quo sententia facit contra se. vt. ff. fami. ercis. l. in hoc iudicio. ⁊ extra de testa. c. rainaldus vltra medium. al's aduersarius posset vti beneficio appellatiōis in eo q̄d faceret cōtra se ⁊ eam ꝓsequi. vt dixi. š. ti. pximo. aucten. appellatore. ⁊. l. ampliorē. ⁊ argu. de tēp. in integ. restitu. l. petende. ⁊. §. eo. l. fin. ⁊ plene notatur per Bart. brix. in questionibus suis. lxvij. questione que incipit petebat quidam ab aduersario. Ultimo querit glo. ⁊ ꝭm quosdā nō soluit. si egi cōtra tytiū petendo. x. ⁊ succubui postea procura. meꝰ ex eadē causa egit et obtinuit que sententia valebit ego habeo in glo. respōdeo prima valet. ⁊ ꝓ hoc facit q̄r eadem reputatur persona ꝓcura. ⁊ dn̄i quia qui per alium facit ⁊c. q̄r lata sententia cōtra ꝓcura. vel ꝓ eo dn̄o datur actio ⁊ fit executio in bonis dn̄i. vt. ff. de ꝓcur. l. plautius. cū ergo hec lex indistincte loquatur nō valebit secunda sententia. ⁊ hanc opinionē tenet Fran. accur. ⁊ etiā Odo. vel dicit ipe potest dici q̄d secūda valeat si nō est exceptū de prima. vt supra dixi. Nico. in decisa dicit q̄ predicta possunt locū habere vbi predicte sententie late forent diuersis tēporibus. Si autem eadem die quia forte causa agebatur diuersis locis vno per dominum alio per procura. et hoc forte voluit querere glo. antiqua que fuit Azo. ⁊ secūdum eum nō respondet. dicunt quidā inspiciendum: in qua causa fuit primo lis contesta. vt in illa presumatur primo lata sententia argu. ff. de solu. l. si quis stipulatus q̄d si nō appareat tunc stetur fauorabiliori argu. ff. de re iudi. l. inter pares.

Si cum. Canonizata est. ij. q. vj. si sententia ⁊ concord. extra de re iudi. c. j. cū ibi notatis ꝑ glo. de. l. cū prolatis. varie sunt ibi solutiones ⁊ lecture. sed Jaco. de ra. sic intelligit q̄d coram iudice aduocatus vnius partis arguebat a simili vel alio modo iudex non putabat bona illa argumenta. ⁊ ideo pronuntiauit contra dicitur ibi q̄d valet vnde aut pronuntiat contra legem expresse ⁊ non valet vt hic aut contra simile vel rationem legis et valet vt ibi. Item opponit de. l. seie. de tutori. ⁊ cura. datis ab his. glo. variant. hic dicit q̄d datio nō valet. ⁊ idem not. š. de peti. heredi. l. si putas. vbi de hoc dixi contrarium notatur dicta. l. seie. de vsucap. si ab eo. et institu. qui. non est per. facere testamentū. §. item prodigus. Pe. dicit q̄d est quedam sententia que si semel reperiatur valere imperpetuū valet vt quādo nō expresso errore iudex ꝓnuntiat testamētū factū a tytio valere nō expresso q̄d esset minor. vt hic. in fine. A cōtrario sensu vide q̄d notatur ff. de re iudicata. l. preses. ⁊. l. cū prolatis. quedam est sententia que licet teneat ab initio tamē tractu tēporis irritatur vt quādo datur tutor qui tractu tēporis desinit esse tutor adueniente pubertate. hic em̄ si iudex ꝓnuntiet tutorē esse dandum tytio licet nō exprimat errorē tamē ex quo est pubes nō tenet datio q̄r ⁊ si ab initio tenuisset quia minor fuisset eo facto maiore nō teneret ⁊ idem si detur curator alicui vt prodigo qui prodigus nō erat ⁊ ista sententia placet. Cyn. quicq̄d dixerit Dyn. in dicta. l. seie. Item vide de ista materia q̄d notatur in glo. ⁊ per ipsum Cynū. š. de errore calculi. l. vnica. Quid si lex habet plures intellectus ⁊ contra vnum feratur sententia. dic aut est certo modo intellecta ⁊ interpretata et tunc contra talem intellectum lata nō tenet. vt. ff. de contrahen. emtio. l. in lege. secūdū Jaco. de rauē. ⁊ Cyn. quia tunc intelligitur lex certa. vt. ff. de legi. l. minime. Quid si contra consuetudinē tenet q̄d valet ꝭm Jaco. predictum quia est facti ⁊ etiam prudentissimos fallit. ff. de iuris ⁊ facti ignorantia. l. ij. Cynus ad hoc extra de constitut. c. si romanus pontifex. libro. vj. cum ibi notatis q̄d. c. idem videtur dicere in statutis ciuitatum vel ecclesie quod forte verum esset in iudice qui posset statuta probabiliter ignorare secus forte si esset ordinarius ciuitatis vel ecclesie cui turpe esset ignorare ius in quo versatur. vt. ff. de origie iur. l. ij. §. seruius autem sulpicius.

Cum a magistratu. In glo. prima ibi in pluribꝰ delegatis discordantibus in iudicando. Quid si vnus tulit sententiā alijs presentibus ⁊ tacentibus. dic vt notatur p Azonē in summa de arbitris. circa medium. extra de sententia ⁊ re iudica. c. vltimo. libro. vj. cum ibi notatis. ⁊ per Jo. an. ⁊ Archid. ⁊ est canonizata hec lex. ij. q. vj. c. si quando. §. item si plures. ⁊ vide ibi notata per Archid. ⁊ vide q̄d notaui ⁊ dixi ff. de re iudica. l. duo iudices.

Certa ratione. Canonizata est. ij. q. vj. cū certa ratio differentie huius. l. inter penā ⁊ mulctā est quia mulcta determinata est ex iurisdictione imponentis. ⁊ ideo si excedat terminos sue iurisdictionis nihil agit. vt. l. eos de modo mulctarū ⁊ qui ꝓ sua iurisdictione. l. j. pena autem limitata non est respectu iurisdictionis: sed delicti litigatoris. vnde si excedatur non est nulla iniqua. ⁊ ideo appellatur sicut etiam appellatur in mulcta quando iudex imponit. j. suam iurisdictionem: sed nimis grauat litigatores. vt. l. et in mulctis supra de appellatio.

Cum nō eo die. Secundū practicā lex ista hoc dicit. Si iudex citauit partes ad audiendū sententiā certa die ⁊ nō illa die sed alieniore puta tertia die sequenti tulit sententiā non valet. prima em̄ dies sequens dicit̄ proxima alia sequens dicitur aliena. Tertia alienior. in sequenti enim die posset ferri et teneret. vt extra de officio delegati. c. consuluit. ⁊ ita seruat consuetudo. ⁊ de hoc an die peremtorij sit ferenda sententia vel postea lata valeat plene dixi supra de iudicijs. l. properandum. §. ⁊ si quidem. super verbo consueto modo. ⁊. ff. q̄d vi aut clam. l. fin. §. fi.

Venales. Canonizata est. ij. q. vj. cū certa. §. venales. ⁊ cōcor. etiā ad hoc decretalis que dicit q̄d iustitia vendi nō d3 extra de purga. cano. c. vltimo. ⁊ ibi in glo. ⁊ bene de vita ⁊ honestate cleri. c. cū ab oi. in fine. cū ibi notatis. ⁊ q̄d notatur etiam supra de pena iudic. qui male iudica. l. j. et. ij. Itē dicit hic glo. q̄d propter inimicitias retractatur sententia quod verum est si propter inimicitias recusatus nihilominus post recusationē ferat sententiam. vt dicitur. §. cum quidam. in glo. allegato. secus si non recusetur. vt. š. de iudicijs. l. apertissimi. ⁊. ff. de liberali causa. §. si pariter. Quare secus est in sententia arbitri dixi. š. de arbitris. l. iij. et dicit hic Jaco. butrigarij. q̄d ratio est quia ex sententia iudicis agitur. ⁊ ideo cum dolus inest nulla est sed ex sententia arbitri nō agitur sed ex stipulatiōe penali: in qua nō fuit dolus sed quia dolo postea fecit pecuniā dando arbitro ⁊ hodie petendo obstat doli exceptio ⁊ sequens lex canonizata est. ij. q. vj. si pater.

Veteranus. Ibi personaliū puta tutele. vt š. qui dari tuto. possunt. l. militie. ⁊ delegati. l. ab administratore. ⁊ nota tex. qui sequitur remunerātes fidē deuotionem ⁊c.

Omnem honorē. Tria dicta habet ꝭm Odof. primus si iudex cōdēnauit ad rem pncipaliter ⁊ nō ad sumtꝰ si reus appellauit actor nō potest appellare propter sumtus q̄r consulitur sibi p appellationē interpositā a reo q̄r in causa appel. poterit condēnare in expensis hoc primo. Sed quid si reus nō appellasset: dic q̄d actor tunc propter sumtus in quibus reus debuit condēnari poterit appellare quia hoc casu cessat prohibitio huius. l. ⁊ habet locum regula. š. de appel. l. ⁊ in maioribus. ⁊ ita dicit Speculator in curia seruari et notatur per eum de appel. §. in quibus causis. versi. sed quid si victus. Secundo dicitur q̄ si fuisti condēnatus ad rem principalem: et non sumtus litis et appellasti potero implorare iudicis officium. vt te condemnet in expensis. Tertius casus est si condēnatus es ad rem principalem ⁊ appellasti ⁊ non prosequeris potero petere te condemnari ad sumtus litis. Odo. vel ꝭm Cyn. qui dicit hanc. l. ponere tantū duo dicta. Secundus casus est si petebam a te decem iudex condēnauit te in quinq̄ ⁊ in quinq̄ absoluit appellasti ego volo simpliciter appellare: quia in quinq̄ es absolutus nō possum quia per tuā appellationē consulitur vtriq̄. Sed si reus nō appellasset tunc actor bene posset appellare vt predixi. Idem puto si reus appellasset solum ab illo capitulo in quo condēnatus est ⁊ in quo facit sententia cōtra eū: tunc em̄ non esset consultum actori p appellationē rei. vt dixi. š. e. l. j. ver. itē si quis vellit appellare. Et est etiā notandum q̄d appellans nō potest renūtiare appellationi ex qua est quesitum ius aduersario. vt hic patet ⁊ dixi. š. tit. proximo. l. per hāc. circa finem. versi. item si appellator renuntiat. In glossa duo dicit ibi ei qui appellat alias aucten. per se ⁊ incipit appellatore cessante. ⁊. l. vltima. §. nulli. ⁊. §. illud. Ibi sed hoc dicit. In secundo casu ibi ⁊ si intelligas nō appellasse et est reprobatio. Hugo. ibi q̄d appellet. i. appellare velle contenderet. Oldra.

¶ Quorum appel. nō recipiantur. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in summa eo. ⁊ late in speculo de appel. §. ij. qui incipit. in quibus autē casibus. p totum. ⁊ p Hostieñ. in summa de re iudicata. §. quo remedio. sententia retractatur ⁊ quod dixi. ff. a quibus appel. nō licet. super rubrica.

Eius qui. Canonizata est. ij. q. vj. c. si qñ. ⁊ vide ibi notata p Archi. ⁊ al's incipit si ꝑpter. §. si qñ. ⁊ qd dicit ꝑscrutato expone. i. qlitate cōtumacie prius ꝑscrutata vtrū fuerit vera vel ficta. Old. ⁊ de hoc an ꝯtumax appellare possit vel nō plene dixi. s. de iudi. l. ꝓperādū. §. cū aūt eremodiciū. Op. ad id qd dicit cognosci summatim de iudi. l. iudices. glo. tradit tres solutiones. pma est qd cognoscit summarie quo ad absentē hec nō est vera qr eius absentia supplet dei presentia. vt. l. ꝓperandū. nec scda est vera qd hic loquat de causis summarijs qr hoc nō colligitur ex litera. Itē nec tertia scz qd summatim cognoscat an appellatio sit recipienda vel nō qr iudex regulariter appellationi deferre tenet etiā in dubio. vt. s. de appel. l. qm̄ iudices ⁊. ff. nil nouari ap. pen. l. j. ⁊ ibi not. dic ergo qd loquit de cognitione summaria vtrū fuerit vere vel ficte contumax. vt predixi. Itē glo. facit differentiā inter cōtumacē in nō veniendo ⁊ non restituēdo. ⁊ que sit ratio diuersitatis notat in. §. iussus. in glo. allegato. Itē querit nunqd cōtumax in nō iurādo de calūnia poterit appellare glo. hic ⁊ in dicto. §. iussus. tenet qd sic Old. Pe. ⁊ Cy. tenēt cōtrariū qr talis cōtumacia inducit cōfessionē. vt. l. ij. §. sinautē reus. s. de iura. calumnie. ergo appellans audiri nō debet. vt hac. l. ⁊. j. l. prima. sed in. §. iussus contumacia non inducebat confessionē. Alij dicunt aut pretendebat priuilegium quare iurare non teneretur: et tunc appellet alias non quasi in contemtum iudicis hoc faciat. de hoc dixi dicta. l. ij. §. qd si actor. de iur. calum.

Obseruare. Canonizata est. ij. q. vj. si ꝓpterea alias nullus homicidarū. ⁊ vide qd ibi not. ⁊ hac lege duo mādat imperator prefecto pretorio cui scribit ⁊ de istis veneficis ⁊ maleficis de qbus hic loquit. de episcopali audiētia. l. iij. ⁊. j. de male. ⁊ mathe. p totū. Et not. ꝙ nō est dānandus aliqs nisi sit conuictus vel confessus ad hoc. ij. q. j. c. nos in quēquā. xxiiij. q. iij. de illicita. ⁊ extra de constitu. c. ecclesia sancte marie cum ibi notatis. oppo. de. l. constitutiones. ff. de appel. glo. hic innuit qd ille sit vnus de casibus specialibus hic enumeratis. ibi intelligit illam ꝟm istam. Querit gloss. nunqd idem sit ⁊ in alijs criminibus ⁊ etiā in causis ciuilib' vt cōuictus ⁊ cōfessus nō appellet. ⁊ tenet qd sic cū eadē sit ratio. ⁊ hoc tenet etiā Dy. in conuicto ⁊ cōfesso. Si autē esset solum confessus tunc bene posset appellare. vt not. ff. de ap. l. creditor. §. iussus. que videt huic cōtraria sed nō est qr ista loquitur de conuicto ⁊ confesso illa de confesso tantū. ⁊ ita cōcordat ibi Dyn. ⁊ hoc etiā hic tenet Oldra. nec obstat qd nō possit contra suam cōfessionē venire: quia immo potest aliquādo vt si esset erronea. vt. s. de iuris ⁊ facti ignoran. l. error. ⁊ ita not. dicto. §. iussus. ⁊ alij moderni tenent ꝙ hec lex locū habeat solum in enormibus criminibus hic enumeratis in quibus prohibetur confessus ⁊ conuict' appellare. ⁊ per consequens in alijs remaneat regula. In cōtrarium. vt. ff. ad municip. l. j. in fine. ⁊ hanc tenet Pet. ꝟm Cynū tanꝗ̄ equiorē argu. ff. de penis. l. interpretatione. vnde ꝟm eū regulariter conuictus ⁊ confessus appellat nisi specialiter lex prohibeat. vt hic ⁊. ff. de appel. recipi. l. si. quid tenebimus de hoc notatur in glo. extra de appel. c. cum speciali. §. porro. Jo. tenet indistincte qd confessus et ex sua confessione dānatus nō possit appellare. vt notatur. ij. q. j. c. quicūqꝫ. d hoc etiā late notatur p Ber. de appel. c. romana. Innocē. iiij. §. sinautem. post sententiā. ⁊ ibi etiā p Card. ⁊ Archid. in glo. a notorio crimine per Joan. and. qui inclinare videtur in opinionē Dyni qd nō possit appellare. facit. s. de rebus creditis. l. generaliter. in fine ibi ad appellationis. Sed ibi interuenerat sacramentū: sed et hic sententia que equiparantur. vt. notatur. ff. de iureiuran. l. ij. Item pro hoc. ff. de donat. l. quidam in iur. licet gloss. ibi teneat contrariū. Opinio petri mihi satis placet. ⁊ de hoc etiam satis notatur in speculo de appel. §. in quibus autē casibus. vltra principiū. Item quidam iudices imperiti colligunt ex hac litera qd quis nō possit dānari nisi sit conuictus et confessus: sed hoc nō est verū: immo alterū sufficit: sed hic loquitur quo ad excludendū a beneficio appellationis. Ultimo hic videtur expressum delictum posse probari per instrumentū ibi instrumentis prolatis. de hoc plene dixi. s. de probatio. l. sciant cuncti. In glo. vltima. ibi nō licet a se veritatem legis que iubet talem penam imponi. Oldra.

Nulli officialium. Canonizata ē. ij. q. vj. si ꝓpter. §. nulli. ⁊ facit hec lex ⁊ glo. hic posita qd potestas possit cognoscere de delictis officialium suorū ⁊ nō possint appellare si delinqrent in officio. al's sic. ⁊ de hoc qd possit cognoscere de delictis officialium suorū satis dixi. s. de officio prefecti pretorio orientis. l. si quos circa finem. Item hec lex videtur expressa qd si aliqua sententia feratur contra potestatē ⁊ eius familiam pro male gestis in officio qd nō possit appellare. qd nō est nota dignum.

Abstinendum. Canonizata est. ij. q. vj. si papa. §. quoties ⁊ dicit qd cōdēnatus ꝓ publico debito vel patrimonio cesaris nō appellat. ⁊ hoc verū si notorie fuit cōuictus ⁊ cōdēnatus licet nūc neget debitū: secus si simpliciter conuictus. ⁊ ita intelligitur lex qm̄ nōnulli. s. de appel. Alij intelligunt in priuato debito ⁊ tunc facit pro sententia glos. que est. s. l. ij. qd confessus appellare nō possit. vel dicit glos. dic qd hic confitebatur debitum. Sed si appellabat vt differret tunc etiam in priuato debito non auditur argum̄. j. de falsis. l. satis aperte. Et ꝟm hunc intellectum facit qd debitores ciuitatum condemnati nō possint appellare. qd est verū quādo patenter frustratorie ⁊ differendi negotij causa appellant. al's secus. vt. s. de appel. l. ⁊ in maioribus. Nam ciuitates non habent priuilegium fiscale. de quo loquitur lex ista. vt. ff. ad municipales. l. simile. hodie tamen ciuitates ius fisci vsurpant. de quo dixi. s. de his qui. vt indignis. l. j. ⁊ vide ad declarationē huius. l. qd notatur in speculo dicto. §. in quibus autē casib'. ver. quarto nō appellat ⁊c. Albericus.

Ab executore. Canonizata est. ij. q. vj. ab executore. al's est. §. sub. c. si ꝓpter. ⁊ vide qd not. in speculo de sentētie executione. §. nunc dicendum. versi. quid si ab executore. ⁊ p Ber. de re iudica. c. qd ad consultationē. ⁊ primo ponit regulam. secundo excipit ⁊ tunc fiendum. tertio subijcit penam ⁊ in misto executore qui habet cognitionē dic qd habet iustas exceptiones cōtra executionē admittere. merus autem executor nullā habet cognitionē. ⁊ ab eo nō appellatur. s. de executione rei iudicate. l. si vt proponis. ⁊ de hoc ibi dixi. ⁊ vide quod notatur per Ber. et Inno. extra de appel. c. nouit. et de isto mero et misto executore satis notatur extra de officio delega. c. pastoralis. §. nos autē. ⁊. c. sup questionū. §. j. et late per Goffre. in summa illius tituli prima colūna. ⁊ vide etiā eodem titu. c. ex literis. Itē tenet hic glo. qd a iudice pronuntiante executionē fieri debere potest appellari. ⁊ ita etiam tenet. ff. de appella. l. ab executore. Oldra. contra quia sic nō esset litium finis. ⁊ quia hec lex loquitur indistincte nisi modum excedat. dic ergo qd siue petatur executio per officiū iudicis siue ꝑ actionē in factū ex re iudicata qd fieri pōt. vt dixi. s. de rebus credi. l. actori. ⁊ de iuris ⁊ facti igno. l. j. semp citādus est reus. vt. ff. de re iudi. l. de vnoqꝫ. ⁊. l. a diuo pio. §. j. vt audiatur si hꝫ exceptiōes legitimas cōtra executionē ⁊ si eo incitato ꝓcederet ad executionē iuste posset appellare qui videt modū exercere vt hic licet cōtrariū fiat tota die qr iudices sentētias exequuntur incitato reo qd malefactū est ꝟm Pe. ⁊ Cy. ⁊ veritatē. Si autē pars citata nō opponeret exceptionē legitimā cōtra executionē tunc vera sit opinio Odo. qd nō possit appellari exempla autē quādo modum excedat hic sunt in glo. aut ergo condēnatus vult appellare propter iniquitatē prime snīe aut ꝓpter iniquitatem executionis. Primo casu nō sunt salue defensiones sue quas vult opponere postea. ⁊ tunc ꝓpter iniquitatē snīe ⁊ iniquitatē executionis potest appellare vt hic: aut habet tales defensiones quas pōt opponere post snīam in executione de quib' nota. ⁊ dixi. s. de iuris ⁊ facti igno. l. j. ⁊ tunc non appellat ꝓpter iniquitatē snīe sed solius executionis vt si fiat in plus quā debeat. vt. j. de bonis auc. iudi. possi. aut. ⁊ qui iurat. ⁊ ibi dixi. Sꝫ ad quē appellabitur ab executore dic qd ad supiorē siue exequat p se siue p nuntiū q eū representat. vt. ff. de cōstituta pecu. l. ⁊ licet. ꝟm Jaco. de ra. Itē nunqd pōt de facto resisti executori modū excedenti. videt qd sic. vt. s. de appel. l. quoniā iudices. vbi de hoc tetigi. Cyn. dicit aut est tale factū qd reparari pōt p supiorē ⁊ expectet superior aut nō: ⁊ tunc sibi de facto resistat arg. dicte l. qm̄ iudices. ⁊ est expressum. j. de iure fisci. l. ꝓhibitū. ꝟm Pe. ⁊ sic intelligatur qd notat dicto. c. ex literis. de offi. deleg. in vltima glo. Quid si in vno exequit iuste in alio iniuste. nūqd sup toto poterit sibi resisti aut solum sup eo sup quo iniuste exeqt. dic qd si negotiū est cōnexū ⁊ indiuiduū sup toto resistet. alias nō argu. ff. de statu lib. l. statu liber ratione de administ. tuto. l. cū queritur. ⁊ si certū petat. l. quidā estimauerūt. ⁊ de minorib' l. etiam.

l.etiam.§.j. Quid est si talis iudex a quo appellatur iniuriose
exequitur sniam. dic aut factū poterit reparari in fine officij cō
uenendo eū aut nō. vt dicet.j. vnde vi.l.j. In glo. vltima ibi est
speciale in eo qui succūbit in appellatione nō recepta scz qd sit
infamis ⁊ sic nō amittit litē ex pena. vt ibi not. in fine hoc ver
si appellat a diffinitiua qr tunc habet p se regulā.s.e.l. ⁊ in ma
ioribus. ⁊ nō debet ius indiscussū relinquere vt.ff.de petitio.
heredita.l.illud. secus si appellat ab interlocutoria cū habeat
regulariter ius cōmune contra se. et ideo presumitur calūnia.
vt.j.l.proxima. et supra de episcopali audientia.l.ij. Sed quā
tūcunq; quis calumniose appellauerit nunquā vidi in practi
ca penam huius.l.imponi nec peti. de quo miror. Item lex se
quens canonizata est.ij.q.vj.si propter.

Ante. Opinio eorū qui dixerūt a qualibet sentē
tia etiā interlocutoria de iure ciuili posse
appellari non est vera. nam lex ista ⁊.s.de episcopali
audientia.l.ij. vbi de hoc de diffinitiua intelligūtur
a qua non licet appellare verbū enim sentētie simpliciter prola
tum de diffinitiua intelligitur que cōtrouersijs finē imponit.
vt.ff.de re indicata.l.j. ⁊ si dicatur qd etiā interlocutoria finem
imponit articulo sup quo pfertur hoc nō est verū. vt.s.de sen
tentijs.l.post sententiā. ⁊ de re iudicata.l.qd iussit. Item qr cū
aliquid dicitur de duobus de vno p prius de altero p posteri⁹
simpliciter prolatum intelligitur de eo qd p prius vt dicit phi
losophus secundo ethicor. ⁊ dixi.s. ex quibus causis maiores
l.res publica. ⁊ probatur.ff.si ag.vecti.l.j. ⁊ ita est de verbo sen
tentia qr p prius intelligitur de diffinitiua p posterius de in
terlocutoria ergo simpliciter prolatū. vt hic de diffinitiua de
bet intelligi vnde aut grauamen illatum ex interlocutoria po
test reparari p appellationē a diffinitiua ⁊ tunc nō appellatur
aut nō ⁊ tunc appellatur iure canonico. secus qr licet ab omni
grauamine appellari. ⁊ dicit Cy. qd iura canonica in hoc sunt
iniqua ⁊ nō respexerunt nisi extorsionem pecunie. ⁊ ideo sic de
facili appellari pmittunt similem reprehensionē facit.s.de ap.
l.eos.§.ne temere. dicit etiā qd pmittunt causas cōmitti viris
imperitis dūmodo sint canonici vel prelati hoc voluit dicere p
c.statutū. de rescriptis.lib.vj. licet nō alleget. vnde dicit in hoc
iura nostra fore sanctissima que īmortalitatē litium effugiunt
⁊ nō permittunt causas delegari nisi peritis in aucten. de iu
di.§.j. vel habentibus causarū experientiā. vt.s.de iudi.l.cer
ti. Sed salua pace sua licet iura nostra in casibus predictis vti
lius disposuerint. motus tamē canonistarū alius fuit quā ipse
dicat. Nā ideo a grauamine cōcedunt appellari qr maluerunt
lites cū iustitia ⁊ sine grauamine ptrāsire nec pmittūt a graua
mine appellari nisi ex iusta causa. vt extra de ap. vt debit⁹. ⁊ ta
les appellationes ab interlocutorijs adhuc restricte sunt p iu
ra nouissima in sexto ⁊ in clemētinis. de hoc vide Host. in sum
ma de ap.§.qñ debeat appellari. ⁊.ij.q.vj.c.nō ita. in glo. qd au
tem cause delegētur prelatis ⁊ canonicis. ideo est quia presum
tio est qd isti debeant scire iura ⁊ iuste agere. vt notatur dicto
capitulo statutum. non tamen per hoc excuso malos prelatos
vel pastores ecclesie qui in ambitione et cupiditate plus exce
dunt quam debeant.

Et publicarum. Uide qd dixi.s.e.
l.abstinēdū. ⁊ per
hāc ⁊ illā ⁊ tenet galeot⁹ qd a snia lata sup decimis
nō appellat. vt extra de decimis.c.tua nobis. in fi.
Sed ibi erat remota appellatio vñ forte posset dici. vt nota.s.
de appel.l.quoniā nōnulli. vel dic vt notatur p Hos. in summa
de appel.§.item in causa decimarū.

¶ Si pendente ap. mors interuenerit. Rubrica.

Etiam. Hec lex expresse pbat instātiā
iudicij transire ad heredes. de
quo dixi.s.de delictis defunctor inquātū te
neant heredes sup rubrica. in fin. qd intelligit
Pe. in vo herede nō interpretatiuo qualis est
fiscus ⁊ allegat.ff.solu.matri.l.si cōstante.§.fi.
Jac. dicit idē in fisco. ⁊ qd dicto.§. dicit expirabit exponit quā
tum ad mulierem quia desinit ius habere nō quātum ad fiscū
ad quē transit instantia cause fm eum. Et pro declaratione to
tius tituli. vide Azo. in summa. e. ⁊ si reus vel accusator mor
tuus fuerit in summa p eum.

Eius qui. Glo. intricat.l.istam dicens qr
appellatū fuit ab aduocatiōe.
qd nō est verū qr nō est diffinitiua: tū aut reuertit
infra annū ⁊ recupat bona aut post annū ⁊ de bo
nis nō audit qr cōtymax vt p totū titulū de requi.
reis. verus ergo intellectus huius.l.est qd aduocatus infra an
nū reuersus fuit. ⁊ aduocatio fuit sibi remissa ⁊ lata fuit diffini
tiua ɔtra eū a qua appellauit ⁊ ea pēdente mortu⁹ est dr qd bo
na remanēt heredib⁹ qr crimen morte extinctū est ergo ⁊ sēqla
bonor. qd intellige. vt.j.l.pxima.

Eis ad quem. Querit Cy. p declara
tione huius.l.si iudex
in crimine vbi per legē sequit tacita bonor ademtio
exprimat in snia de bonis an tūc heredes habeāt ne
cesse appellare ⁊ videt qd sic p.l.istam. ipse tenet cōtra qr quo
ties iudex exprimit aliqd qd a lege subintelligat lex videt face
re ⁊ nō ipse ⁊ eius expressio nihil opat. vt.ff. de lega.j.l.iij. ⁊ de
adop.l.si arrogator. vñ fm Pe.l.istam intellige vbi in snia fa
cta fuit expressa ademtio bonor vbi lex nō adimebat tacite. vt
in relegatione. ⁊ tenet qd sint necessarie due appellationes vel
vna cōplectens sniam criminis ⁊ adētionis bonor cū sint due
cause. ⁊ idē dicit in cōdēnatiōe sortis ⁊ vsurar vel sortis ⁊ expē
sarū. alias illa pars seu illud caplz a quo nō appellaret in vigo
rē rei iudicate trāsiret qd est notandū. credo tñ qd si simplr ap
pellaret a tota snia qd sufficeret. vt dixi.s.qñ puocare nō est ne
cesse.l.j. circa finē. ver. itē si qs velit appellare. Itē queritur eo
casu quo sequit tacita ademtio bonor si reus moriat ante ap
pellationē interpositā vtrū extinguat snia. glos. tenet qd sic.ff.
de accusationib⁹.l.ex iudicior. qd supplet Dy. si erat intra de
cendū qd dat ad appellandū. ⁊ hoc etiā videt sentire glo.ff.de
testa.l.si qs quidā. cōtra p.l.ff.de iniusto testamēto.l.si quis ex
heredato.§.irritū. ver. sed ⁊ si qs. ⁊ qr sentētia statim habet effe
ctum suū licet possit appellari. vt.ff.de appel.l.non tantū. et de
verbo.signi.l.si qua. Ultimo colligunt hic Odo. ⁊ Ni. questio
nem ingressi monasteriū qui postea exit ad quem spectent bo
na. ⁊ ad hoc.j.si reus vel accusator mortuus fuerit.l.fin. de qua
plene dixi in aut. ingressi.

Si pater. Aut appellat sup crimine ⁊ obtinet
lex precedens aut pter munus: et
tunc nō transit ad heredem nisi sua intersit pecuniari
ter. vt.j.l.pxima. ⁊.ff. indicatū solui.l.si seruus. aut pter alia
ciuilia. ⁊ habet locum.s.e.l.j. Cy.

q **Clamuis.** Concor.ff. de rei ven.l.vtiq; ⁊ iu
dica. solui.l.si reus.

Si vnus. Duo dicta cōtinet fm Pe. primū
est qd si appellator moriat i medio
anno. qd datur ad ap. psequēdā p aut. ei q appellat.
heres habet aliū annū ⁊ quatuor mēses. scdo dr idez
in herede deliberāte de adeūda hereditate qr si morit trāsmit
tit tps qd superat ⁊ vltra quatuor menses. Sed cōtra istud di
ctum videt.s.de iure delibe.l.cū antiquiorib⁹. in fine. glo. dicit
qd nō loquit de tpe deliberationis ad adeundū sed de tpe ad
appellationē psequendā. ⁊ hoc tenebat Jaco. de ra. sed si bene
inspiciatur negari nō pōt qd hic nō loquat de tpe ad deliberā
dum. vñ dici oportet fm Cy. qd hec corrigat illā qr eadē est rō
que ⁊ in casu primo huius.l. Sed iudicio meo hec nō corrigit
illam. ⁊ nō loquitur de tpe deliberandi qd cōpetebat appella
tori qui decessit: quare eñ appellasset si de adeunda heredita
te deliberabat: sed puto qd fm rūsum sic debeat intelligi: ap
pellator decessit appel. pendente ego qui sibi successi volo deli
berare vtrum velim eius hereditatē adire: certe dabitur mihi
tēpus ad deliberandum fm.l.cū antiquioribus. ⁊ si heredita
tem voluero dabuntur mihi quatuor menses ad psecutionem
appel. vltra tempus qd supererat defuncto ita qd isti menses
quatuor incipient currere demū post tēpus deliberandi vnde
tēpus deliberandi in nihiluz ampliatur ⁊ sic nō corrigitur nec
etiam contradicit lex cum antiquioribus. ⁊ hunc puto verum
intellectum huius secundi responsi. Queritur si appellator
decedat in principio anni qui datur ad appellationem prose
quendam nunquid heredi tunc dentur quatuor menses per.l.
istam videtur qd non quia modo habet tempus sufficiens mo
derni dicunt qd idem quia non potest esse ita instructus sicut
erat defunctus. ⁊ ista fuit ratio huius.l. que cū cōtineat benefi
cium restringi nō debet. Cy.

¶ De his q p metū iudi. nō appellauerūt. Rubrica.

Si qui. Protestans de iusto metu p ap
pellante habet ⁊ hec protestatio
habet fieri.j.x.dies.h.d. ⁊ bene ɔcor.s.de de
fen. ciuitatū.l.iubemus. ⁊ qd ibi dixi. Sz nōne
eundem metū potest pati in protestatione si
cut in appellatione et sic remedium huius.l.
nullum videtur. dic qd nō qr ap. habet fieri ipsi iudici. ⁊ ita iu

dex potest sibi de facili vim inferre. vt.ff.qñ app.sit.l.j.§.dies. ꝓtestatio antē potest fieri quolibet loco corā honestis ꝑsonis. vt.s.de nõ numerata pecunia,l.in cõtractibus.§.penul.de annali excep.l.vt ꝑfectius.§.fi.⁊ notat.ff.de appel.l.cũ quidam.⁊ extra de ap.c.fi.cũ ibi notatis. Sed qd si iudex in carcere detinet eũ ita qᵭ nec ꝓtestari potuit.dic qᵭ ꝓ appellante habet argu.ff.de euic.l.si dictũ.§.si presente.vel forte nõ currit ei tẽpus vel ipso iure vel beneficio restitutionis.vt notat dicto.§.dies. in simili casu in glo.que incipit ideo dixit ſm Nico. ma. Item op.qꝛ hic dicitur qᵭ debet causas ap.distinguere immo videt qᵭ nõ teneat causam exprimere.vt.ff.de ap.l.scio.so.vt notat p Ber.dicto.c.vltimo.⁊ p Inno.extra de ap. Ultimo videt hec lex expressa ꝙ petens reduci ad arbitrium boniviri hoc facere debeat infra.x.dies sicut⁊ hic habet fieri protestatio q̄ succedit loco ap.⁊ ꝓ hoc.ff.de arbitris.l.nõ distinguemus.§.cum quidam.de quo plene dixi.s.de precibus impera. offerend.auct. que supplicatio ⁊c.

¶ Si vnus ex pluribus appellauerit. Rubrica.

Uper rubrica. Uide Azo. in summa eodē ⁊ canonizatus est iste titulus.ij.q.vj.si pape.§.de possessione ⁊ vide in speculo de ap.§.j.vˢ.si.itē si plures. ⁊ vˢ. sequentibꝰ. ⁊ extra de appel.c.penul.cũ ibi notatis.⁊ per Ber.Inno.⁊ Hostieñ.

Iudici. Ibi vnā eandēqꝫ condēnationem secus si diuisim cõdēnati fuissent licet ex eadem causa. vt.ff.de appel.l.si quis separatim.⁊ cõcor.etiā.s.de diuersis rescriptis.l.j. ⁊ qᵭ ibi dixi. Sed nunquid est idem in sententia principali vt si sit eadem causa duorum lata pro vno proficiat alteri. gloss.in dicta l.si quis separatim.tenet qᵭ non contrariũ tenet de exceptio. rei iudicate.l.si eum.de hoc dictum fuit supra de aduocat. diuersorum iudiciorum.l.j. Quid si ille qui appellauit non vult prosequi ⁊ socius sic nunquid poterit. dic qᵭ sic. vt.ff.de contrahabul.l.si post mortē.§.fi.⁊ not.p speculatorē de ap.§.j.ver. sed quid si ille qui appellauit.

Si in vna. Ibi qᵭ si etas dic qᵭ beneficiũ iuris cõmunis ex ꝑsona ꝯsortis ratione idemtitatis rei extenditur ad consortē. vt hac l.in principio.⁊ supra.l.proxi. multo fortius ratione indiuiduitatis.vt in cõmuni seruitute.vt.ff.si serui. vendi.l.loci corpus.§.si fundus.beneficiũ autem speciale vt restitutiõis nõ extenditur ad sortem.vt hic in fine.vt.ff.de mino.l.tutor.§. curator. A contrario sensu et hoc verum vbi rei indiuiduitas in qua sunt consortes hoc inducat quia tunc etiam speciale beneficium extenditur ad cõsortem.vt.l.si ꝯmunem.in principio quemadmodum seruitutes amittantur.et sic forte debet solui brocardicum. Lex.j.de diuersis rescriptis nihil facit ad propositum quia ibi non ex persona consortis: sed ex sua quia supplicatio porrecta erat in personam vtriusqꝫ vnde imperator vtriqꝫ concedere ⁊ respondere videtur quia que in prefationibus ⁊c.l.tytia.de verb.oblig.⁊ vide qᵭ dixi.s.si in cõmuni eademqꝫ causa in integ.restitutio.postu.l.j.

¶ Si de momētanea pos.fuerit appellatũ. Rubrica.

Uper rubrica. Canonizata est hec lex.ij.q.vj. de possessione ⁊ vide ibi Archi.⁊ extra de testi.c.significauerũt.cũ ibi notatis.per Ber.et alios ⁊ vide Azo.in summa huius tituli. ⁊ in summa.s.q legitimā ꝑsonā habeant standi in iudicio.⁊ qᵭ nota. ⁊ dixi.eo.titu.l.momentanee, ⁊ p Hoffe. in summa de appel.§.item in momentanea.⁊ tangitur etiā in speculo eodē titulo de appel.§.in quibus.versi.vj.nõ appellatur. Que sit ratio quare nõ appellatur.quidā dicunt quia interlocutoria:tu dic eam diffinitiuā vt hic notatur in glo.⁊ ita etiam notat.ff.de re iudica.l.qᵭ iussit. Canoniste aliquando dicunt eam diffinitiuā.vt extra de iudi.c.finali.vt lite nõ cõtesta.c.ij.⁊ Hoffre.dicto.§.item in momentanea aliquādo interlocutoriā vt dicto.§.de possessione.ij.q.vj.verius est qᵭ sit diffinitiua qꝛ finem controuersie imponit.vt.ff.de re iudica.l.j.alij dicũt qᵭ nõ appellatur propter cause vtilitatē ⁊ hec falsa.vt instituto de interdic.§.cõmoduz.dic ergo qᵭ ratio est vt lites abbreuientur ⁊ quia grauamen illatum in possessorio restaurari potest in petitorio.et ita intelligitur hic.⁊ pro hoc.s.quorum ap.non reci. l.quisquis.⁊ qᵭ dixi eodē titulo.l.ante.vbi autem in possessorio ius propietatis absorberetur ita qᵭ nõ posset restaurari in petitorio tunc appellari posset.vt.j.vnde vi.l.si quis in tantaz. et de interdictis.l.incerti.quia tunc cessat ratio quā supra dixi ⁊ hoc indicat hec lex.in fine.vel dic qᵭ tunc appellabitur super proprietate super possessione nõ.quia hoc ꝓhibet hec lex que mutata non reperit.ergo stet ſm Pet. ⁊ fuit opinio pylei imo qᵭ plus est recte intuenti.hec lex non inhibet appel. imo concedere videtur ibi dum dicit appellatio interposita fuerit licet glos.exponat de facto:sed videtur solum inhibere.qᵭ talis appellatio nõ impediat executionē per verba illa.sententia tamē sortiatur effectum contra rubricam.ff.nil nouari ap.pendente simile in supplicatione est.s.de precibus imperatori offerendis aut.que supplicatio.⁊ in restitutione in integrum.vt extra de in integ.restitu.c.suscitata.⁊ in sentētia excõmunicationis. vt extra de sentētia excõis.c.licet.lib.vj. Et si dicatur. qd ergo operatur appellatio cũ executio sñie fiat dic qᵭ multũ vt not. in speculo de appel.§.in quibus.ver.xvij. Sed ſm primā opinionē quid si nõ habeat proprietatē in re puta quia esset bone fidei possessor tantum: nunqd poterit appellare.dic qᵭ sic ſm Iaco.Bald. A contrario sensu huius.l.et poterit sciri vtrum habeat ius in ꝓprietate p eius interrogationē ſm ipsum Iaco.⁊ Odof. Item quero si egi petitorio ⁊ possessorio recuperāde vel adipiscende qᵭ possum.vt notatur.ff.de iudic.l.si de vi. probaui de possessione.⁊ sic debet mihi aduocari.vt.ff.de vi et vi arma.l.j.§.hoc interdictum.⁊ vti possi.l.j.§.hoc interdictũ. In proprietate aũt succubui an erit possessio a possessore auocanda et mihi restituenda qui obtinui in proprietate: dic aut ille possessor fuit a petitorio absolutus eo quod aduersarius nõ probauit ⁊ sic nõ fit preiudiciũ executioni in possessiõe: aut quia ipse possessor ꝓbauit de dominio suo qᵭ potuit, vt.ff.de proba.l.certa.⁊ sic fuit actor super proprietate condēnatus: et tunc nõ fit executio in possessione quia proprietas trahit ad se possessionē ⁊ sic per maiorē fit preiudiciũ minori.vt.ff.de iudi. l.per minorem.⁊ nil.nou.appel.pen.l.j.§.fi.Oldra. An autem appellatione interposita a sententia lata in petitorio impediat executionē sententie late sup possessorio dixi.s.de rei vendi.l. ordinarij.versi.item querit Odo.circa questionē quā glos. hic late disputat vtrum minor possit restitui contra sententiā latā in iudicio momentanee possessionis ⁊ tenet qᵭ sic. Iaco.de ar. tenebat cõtrariũ argu.l.preses.de minori.vbi dicitur qᵭ tantũ debet habere minor ex restitutione quātum si esset maior ex appellatione ⁊ quia lex admittit minorē ad iudiciũ momentanee possessionis ⁊ sic aduersarius esset deceptus auctoritate legis contra.l.j.s.de his qui veniam etatis impe.⁊ quia de modicis nõ restituitur in.l.scio.ff.de inte.restitu. Odo.cõtra p iura hic in gloss.allegata ⁊ ad.l.scio.respondet ꝙ nõ est modicũ immo magnũ cõmodum possessionis. vt instituto de interdictis.§. §.cõmoduz. Ad alia quia potest pluries restitui.vt.ff.de minoribus.l.⁊ si fine.§.restitutus.tamen nõ potest appellari sed restitui sic.vt.ff.de minori.l.prefecti.hanc etiā opinionē sequitur Iaco.de belui.⁊ ad rationē glo.qᵭ facilius debet tolli priuilegium quā ius cõmune respondet qᵭ illud habet locum quādo priuilegiũ datur alicui ratione cause.vt in velleiano.vt.l.antique vel fauore rei.vt in aucten.de nõ alie.§.quia vero verosimile. in fine. Aliud autē quando datur fauore persone simpliciter.vt hic.ff.de minori.l.verum.§.fi.⁊.l.sequenti. Iaco. de hac questione satis dixi.s.q legitimā personā habeant standi in iudicio.l.fi.versi.vltimo querit Odo.in glos.prima.ibi.l.si qs in tantā qᵭ verũ est si agatur per illam constitu.secus si per interdictum.vnde vi.de hoc vide in speculo de appel.§.in quibus. ver.sed nunqd condēnatus p constitutionē si quis in tantā.et per Rofre.vnde vi.ver.sed queritur an dānatus. Ibi vt notat nõ eñ ibi appellatum fuit a sententia sup possessione lata imo qꝛ nõ fuit lata prius sicut debebat. Ibi hic speciale quia hic poterat per petitorium restaurari qᵭ non erat in.l.in maioribus. Ibi diffinitiuā ⁊ sic cessat prima ratio glos. ibi non valere ⁊ sic cessat secunda ratio. Oldra.

¶ Ne liceat in vna eademqꝫ causa tertio prouocare. Rubrica.

Si quis. Canonizata est.ij.q.vj.si quis in quacunqꝫ.⁊ vide qᵭ ibi notatur p Archidia.xxxj.q.j.Lotharꝰ.⁊ vide in speculo de appel.§. quoties.⁊ in summa Azo.hoc eodē titulo. ⁊ in additione Odo.ibi posita. In restitutione secus est. vt notaui.s.si aduersus rem iudica.sup rubrica vide in clementi.de re iudicata.c.j.cum ibi notatis.vbi de nullitate dicitur. ⁊ dic qᵭ bis appellari potest per quālibet partem nõ vltra ⁊ hoc innuitur hic qꝛ in

hic quia in singulari loquitur prouocauit et ita respondit ac. de hoc interrogatus. Item vide Goffre. in summa de ap. §. appellatur bis et plenissime per Hostieñ. in summa eodem titulo de appel. Rubricella forma appellatiōis. ver. quoties. pōt qs appellare. versi. sequenti. vbi tenet etiam qd in causa matrimoniali potest tribus vicibus et pluribus appella. eadem Rubricella versi. nec obstat. et versi. sequenti. de hac etiā materia notatur in glo. ij. q. vj. c. omnes qui. vltimo gloss. in fine. tenet qd remota appel. non intelligitur remota recusatio. de hoc dic. vt plene dixi. s. de sentētijs. l. fi.

¶ Qui bonis cedere possunt. Rubrica.

1 ☞ Debitor pro re pecuniaria an capi et incarcerari possit.
2 Debitor cuiuscūqz generis debiti an bonis cedere possit.
3 Cedere bonis quādo quis possit.
4 Debitor quibus bonis cedere debeat.
5 Cessio qualiter fieri debeat.

Uper rubrica. Materia ista vtilis est et vide Azo. in summa. e. titulo vbi bene de hoc traditur p Hostieñ. in summa de solutionibus vltima rubricella de cessione bonorū. et eodē titulo. c. odoardus. p Ber. et alios. et qd dixi. s. de actio. et obliga. l. ob es. et p Rofre. in libello de officio iudi. quo cura. bo. da. et titulo de constitutionibus vt nulli iudicū. col. iiij. §. notādum. per Joan. et qd notatur. ff. que in fraudem credi. l. fina. §. vlti. et Cyn. satis copiose hic tangit cuius effectū subijciam. Quero
1 ergo primo an debitor p re pecuniaria capi et incarcerari possit. cōmunis opinio est qd sic. et ita de facto seruatur. et de hoc plene dixi dicta. l. ob es. de actioni. et obliga. Item quero esto qd capi possit. nunqd cuiuslibet creditoris debitor possit carcerem euitare bonis cedendo. videtur qd sic vt. j. e. l. j. et. ij. et. iij. In contrarium videtur qr debitor fisci nō possit bonis cedere vt. j. de exact. tribu. l. nemo. et. l. quoties. qd quidam cōcedunt. Quid dicemus videtur dicendum qr aut debitor nō est cōtumax sed deuotus inquātum pōt creditori suo aut est cōtumax et ingratus. Primo casu etiā si sit debitor fisci cedere potest bonis. vt. j. eodem. l. ij. et. iij. Secundo casu differt publicus a priuato. nam publicus propter contumaciam capietur nō tamen incarcerabitur sed detinebitur publice in palatio vel alio loco et talem detentionem per cessionem nō poterit euitare. vt dicta. l. quoties. quam sic intelligit Cyn. argumē. ff. ad legem iul. peculatus. l. sacrilegi. §. j. hoc tamen dicit verum esse si est soluendo. alr̄s admittit eum ad cessionem. vt. j. l. iij. debitor vero priuati quantūcunqz contumax sit fm eum non detruditur in carcerem nec custodie traditur si velit cedere bonis. vt. j. l. j.

2 ¶ † Item quero nunqd debitor cuiuscūqz generis debiti possit cedere bonis quidam distingunt et bene fm Cynum: aut est obligatus dare aut facere. Primo casu cedere potest. vt dicta l. j. j. eo. Secundo distingue aut conuenitur ad interesse: et tūc idem qd in dando aut ad factum nō erat electa persone industria. et tunc quia liberatur interesse prestādo potest cedere bonis. vt hoc titulo. Si vero electa erat persone industria: tunc non euadit cedendo bonis. et ratio est diuersitatis quia in primo casu consulitur creditori quia sibi de bonis potest satisfieri at vbi obligatus est ad tale factum qd per alium non potest expediri et sic si cederet bonis nō possit ex bonis satisfieri tunc bonorū cessio nō admittitur sed precise cogitur ad factū etiam in cōpedibus eum tenendo sicut de scriptore notat. ff. de operis noui nūtia. l. stipulatio. §. siue. et p hoc. s. de caducis tolleñ.
3 §. ne autē. et. j. eodē. l. propter. ¶ Item quero quādo qs possit cedere. canoniste tenent qd tunc demū quando constat eum nō esse soluendo qd non placet Cyn. per. l. ff. de tributo. l. illud. §. quid tamen. Alij qr ante sententiā tantū et post condēnationem detruditur in carcerē. vt. j. eo. l. j. in fine. tu dic fm Cyn. qd potest cedere quādo debitū confitetur etiā si sit cōdēnatus. vt. ff. eo. l. penul. et. j. l. ij. et not. per Azo. in summa. et gloss. in hoc per oēs reprobatur que est. j. eo. l. j. et qd dicit ibi iudicati. dic ante
4 cessionem vel post. Oldra. ¶ † Item queritur quibus bonis cedere debeat quidam qd oībus vsqz ad vltimū quadrantem ita qd nudus euadat. et ita dicit Cy. se vidisse de facto fieri. vt. j. eo. cū filij. ff. e. qui bonis. et notat eodē titulo. l. penul. et p Azo. in summa. e. §. effectus. In contrariū est. ff. de pigno. l. obligatione. et qr dānato vltimo supplicio nō auferunt pannicularia vt. ff. de bonis dā. l. diuus. ergo fortius in cōtractibus arg. ff depositi. l. bona fides. Qui tenent primā opinionē ad. l. obligatione respōdent qd ibi loquitur de obligatiōe voluntaria hic de cessione necessaria ad. l. diuus. respondēt aliud in delictis: aliud in cōtractib⁹. vt. ff. de nego. gest. l. diuortio. ibi plena erit et c. Sed cū nō appareat bene ratio diuersitatis. Cyn. tenet fm modernos humanitatis gratia vestes aliquas relinquendas. et ita dicit tenere Dy. et Pet. et cōiter seruatur: cōiter tamen in ciuitatibus sunt statuta q̄ hec moderant. vt statim dicam. Canoniste etiā tenēt qr alimenta sibi sint relinquenda. vt notatur extra de solutioni. c. odoardus. per Ber. et quod notat. ff. de re iudica. l. miles. qd verū est de iure ciuili in bonis post cessionē quesitis in quib⁹ nō est fraudandū alimētis cottidianis vt. ff. e. l. qui bonis. que notabilis est in ista materia sic et clerici suspēsi qui elegerūt scienter modicā sustentationē recipiunt ex beneficijs suis. vt notatur extra de elec. c. cū vinceñ. in glos. nota. qd semel in fine. et p Archid. eodē titulo si cōpromissarius. lib. vj. Si debitor sit excōicatus hoc modo excōmunico te nisi soluas infra annū et debitor in termino deductus est ad tantā paupertatem qd soluere non potest an sit excōmunicatus. vide quod plene notatur per Innocen. extra de officio delega. c. p. et. g.

5 ¶ † Item queritur qualiter debeat fieri cessio. dic fm iura nostra solo verbo et sine aliqua solēnitate vt. j. eo. l. in omni. ex qua l. et. ff. eo. l. fi. fieri potest id iudicio et extra presente et absente aduersario et p nuntiū. Canoniste tamen tenēt qd satisdare teneatur si potest: et si non potest saltē iuratoria cautione promittere de soluendo si peruenerit ad pinguiorē fortunā. et ita not. per Ber. dicto capitulo odoardus. et p hoc. s. de rei vxo. act. l. vnica. §. cū autē. in fine. §. In multis tamen partibus ex cōsuetudine statuti datur de posterioribus nudis sup quodam lapide. Rome fm Cynū ascendit leonem marmoreū qui est iuxta scalas capitolij. et dicit cedo bonis: sed tales consuetudines vel statuta fm eū sunt cōtra bonos mores et contra. l. j. eo. l. vltima et. ff. eo. l. fi. Item queritur vtrum cedens ante venditionē bonorū penitere possit videtur qd nō. vt. j. eo. l. ij. a contrario sensu. In cōtrariū est. ff. eo. l. is qui bonis. Quidam distinguunt vt notatur. ff. eo. l. penul. Cyn. tenet indistincte qd possit argu. ff. de procura. l. in cause. et pro hoc. j. e. l. legis. et ita intelligit dictam. l. is qui. et ad. l. ij. j. e. sup verbo temere subaudit maxime. Item queritur an cedens teneatur indicare bona creditorib⁹ glo. tenet qd sic iudicis officio. j. e. l. j. et nihil allegat: sed allegari potest. s. de his qui ad eccle. confugiunt. l. presenti. §. sicubi. et de iure deliberan. l. fi. §. licentia. et notatur dicta. l. penul. ff. e. et per Odo. in additionibus summe huius tituli. et p Azo. in brocardis de debitoribus et fideiussoribus plene notat. Item queritur nunquid debitor possit cedere creditoribus nō petētibus debitum. Jaco. de ra. qd nō cū beneficiū cessionis sit inuentū ad carcerē euitandum. vt. j. eo. l. j. et. l. fin. vnde licet debitor possit soluere creditoribus nō instantibus tamē nō potest cedere bonis et qr creditores in bonis querendis possent fraudari ex cessione. Item queritur quid sit beneficiū cessiōis. dic ne detrudatur in carcerem. vt. j. eo. l. j. et gloss. hic et. j. eo. l. fin. et Azo in summa. §. item est et aliud remediū dicunt qd ante hec iura debitor detrudebatur in carcerem et stabat ibi per. xl. dies vt videret si aliquis solueret pro eo postea dabatur creditoribus lacerandus. hoc autem dicit Cynus aliqua. l. non reperiri expressum nisi qd in carcerem detrudebatur. Secundū beneficium est quia liberatur ope exceptionis. vt. j. eo. l. j. et. j. titulo proximo. l. iij. alibi dicit glo. qd liberatur a ciuili obligatione remanente naturali vt notatur. ff. de fideiusso. l. vbicunqz. vbi ponitur exemplum in eo qui cessit bonis et illud approbat ibi Dynus per. l. heres a debitore. §. qd si idem. eodē titulo. vbi videtur innui qd vtraqz tollatur quia si remaneret naturalis remaneret et fideiussoria cū ea et sic nō excluderet idem ibi argu. per contrariū. tamen videtur qd vtraqz remaneat et qd nō liberetur nisi ope exceptionis. nam exceptio presupponit actionē. Item si ad pinguiorem fortunā perueniat potest agi cōtra eū cum effectu. vt. ff. eo. l. is qui. et. l. qui bonis. Cyn. videtur tenere predictam opinionē qd ciuilis tollatur et remaneat naturalis et si dicatur quomodo agitur ex ea dicit propter cōmunicantiam ciuilis quā aliquando habuit cuius calore iuuatur: sic econtra ciuilis sola iuuatur calore naturalis cuius cōmunicantiam habuit. vt in. §. pactus ne peteret. Item operatur cessio bonorū vt post cessionem nō possit debitor exigi nisi inquātum facere potest. vt dicta. l. qui bonis. ff. codem. et dic vt ibi. Item habet effectum contra omnes creditores si gratia vnius tantum cedatur. vt. ff. eodē. l. qui bonis. §. sabinus. Item queritur nunquid debitor possit renuntiare beneficio cessionis videtur qd non cum sit contra bonos mores. vt. ff. soluto matrimonio. l. alia. §. eleganter. per quem. §. hoc tenet Dynus. et qr ex hoc deduceretur debitor in carcerem contra. l. j. j. eodem. et

de exactor.tributo.l.ij.⁊.S.de actionib⁹ ⁊ obligationi.l.ob es. Cynus dicit qđ cum esset rome iudex domini ludouici de sabaudia senatoris et esset hec questio de facto coram eo exhibitum fuit sibi consilium Jacobi de are. quod rome dederat in quo allegabatur pro ⁊ contra.primo enim qđ nõ teneret renũtiatio quia beneficiũ cessionis competit demũ post confessionem vel condẽnationem.vt predictum est. tali ergo iuri futuro renuntiari nõ potuit.vt.ff.de legatis.ij.l.si ita scriptum.§.j.de acquiren.hereditate.l.is qui heres. etiam si renuntiatum esset per pactum: quia per incarcerationem debitor dicitur iniuriam pati.vt.j.eodem.l.cum filij. que euitatur per cessionem ⁊ si teneret renuntiatio exponeret se iniuriandum sed factum de futura iniuria propulsanda improbatum est. vt.ff.de pactis.l.si vnus.§.pacta que turpem.ergo a simili talis renuntiatio. Item per tale pactum infringitur hominis libertas et deducitur ad speciem seruitutis: scilicet ad carcerem. vt.ff.de hominibus liberis exhiben.l.ij.Et ideo non videtur valere vt supra de liberali causa.l.nec si volens.In contrarium videtur qđ valeat renuntiatio ex regula generali supra de pactis.l.si quis in conscribendo.⁊ ideo non posse redire ad id cui renuntiandum putauit. vt supra de rebus creditis.l.si quis. Item certi sunt casus in quibus nõ tenet renuntiatio iur⁊ sui quod notatur dicta.l.si quis in conscribendo. et.ff.de pactis.l.pactum inter heredes. Iste non est de illis ergo sub regula remanet nec obstat quod dicitur de iure futuro quia per pactuʒ bene potest renuntiari.vt supra de pactis.l.j.⁊ ibi not.nec hec iuris executio potest dici iniuria nec contra bonos mores cum debitor delinquat non soluendo quia venit contra fidem promissam argumen.ff.de doli exceptio.l.pactuʒ.§.j.⁊ sic equum est quod penam carceris sustineat vt sic metu pene fiat sollicitus in soluendo argumẽ.ff.de iniur.l.j.⁊ de vsuris.l.cum quidam.§.de pupillo.⁊ pro hoc.ff.de iniur.l.iniuriarum.§.ij. Nõ obstat lex cum filij.j.eodeʒ.quia exponi debet iniuria: idest pena que est iniuria respectu iuris naturalis sed ius respectu iuris ciuilis qđ propter bonum publicum sic prouidit. vt.ff.de nego.gestis.l.j.de vsucap.l.j.⁊ argumen.ff.de penis.l.si operis.⁊ de fideiussori.l.si a reo. Item licet per.l.ergo.⁊ per pactũ vt.ff.de pactis.l.nõ impossibile. sed per.l.denegatur facultas purgandi moram.vt.l.traiectitie.⁊.l.magnã.ergo ⁊ per pactũ hoc facilius potest denegari a simili facultas cedendi bonis que est quedam via ad euitandam penam carceris: potest ergo pacto remitti:item facultas cedendi bonis aliquando denegatur per.l.j.eodem.l.fina.ergo et per pactum tolli potest. vt.ff.de pactis.l.non impossibile. et facit quod notatur.ff.de pactis.l.si quis crediderit. Item iure diuino incarceratur debitor.Luce.xij.et Matthei.xviij.Non obstat quod dicitur infringi hominis libertatem per incarceratione quia hoc contingit propter contumaciã nõ soluentis ergo ⁊c.vt.ff.de regulis iuris.l.qđ quis. et si quis ius dicenti nõ obtẽperauerit.l.j. dicit qđ Jacobus predictus tenuit qđ si renuntiatio fiat in cõtractu qđ teneat ⁊ nõ liceat contrauenire ⁊ contrahentes decipere.vt dicta.l.si quis in conscribendo.si vero post contractuʒ factum ex interuallo: nunc non coadiuuet act. argumen.ff.de pactis.l.iuregentium.§.quinimmo:nisi vbi ex pacto elisa erat quia tunc per contrarium pactum auxiliatur. vt dicto.§.pactus ne peteret argumentũ.ff.de regulis iuris.l.nihil tam naturale. Idem si renuntietur tempore condemnationis cum tale pactum nihil habeat a quo vestiatur. vt.ff.de verborũ obligatio.l.in conuentionalibus. et ita consuluit idem dominus Jacobus.fm Cynum pro quo multum facit quod notatur.j.eodem.l.fina.nisi dicatur qđ ibi tempore exactionis releuatur in tanto spatio temporis.sed etiã ab ipso principio posset releuari si illud procederet ex cõuẽtiõe vtriusqꝫ.Unde eadeʒ ratio sententia Dyn. Humanior videtur ipsi Cy. Nec potest dici qđ contumacia nõ soluentis faciat dignũ debitorem hac pena qꝛ sicut supra.in principio dixi debitor priuatus quantũcũqꝫ cõtumax potest cedere bonis et sic remanet pactum esse contra bonos mores ⁊ hominis libertatem.et hanc etiam sententiam tenet Ric.per glossam que est signata super.l.ob es. supra de actionibus ⁊ obligatio.⁊ de hoc tetigi dicta.l.ob es.in fine.Et ad tollendum qđ iste non sit contumax nec dignus carcere ex quo propter inopiaʒ cedit bonis bene facit quod notatur per Innocen.dicto capitulo.P.et.H.de officio delegati. Et pro ista opinione etiam facit quia ad vincula vel carcerem perpetuum liber homo damnari non potest. vt infra de penis.l.incredibile.quod esset si cedere bonis non posset. et quia carcer nõ est inuentus ad penam. vt.ff.de penis.l.aut damnũ.§.solent.licet de iure canonico secus videatur.vt extra de penis.c.quãuis.libro.vj. Opinionem Dyni qđ cessioni renuntiari nõ possit vidi cõmuniter approbari ⁊ obtinui pluries de facto.et pro hoc etiã potest solui questio an valeat statutũ qđ nõ possit cedi bonis sicut dicit Cynus esse pistorij.j.de solutio. aut. hoc nisi vbi querit de statuto:sed non soluit. Item queritur an collegium vniuersitas vel societas.puta mercatorum possint cedere bonis.dic qđ sic cum eadem sit ratio qꝛ ita fit missio in bona vniuersitatum sicut ⁊ singulorum. vt.ff.qđ cuiuscꝫ vniue.l.j.§.penul.⁊ pro hoc facit.ff.de fideiusso.l.mortuo.⁊ videtur expressum in auten.vt determinatus sit numerus clericorum.§.inuestigantes.circa finem.ibi quatenus rerum omniũ creditoribus cederet ⁊c.licet ibi de cessione facti magis quã iur⁊ loqui videatur.Ultimo queritur vtrum in obligationibus procedentibus ex maleficio possit quis vti beneficio cessionis. de hoc vide quod notatur per Innocẽ.dicto capitulo odoardus de solutio.cõmuniter tenent doctores qđ nõ: sed quod nõ potest in pecunia lui:luit in corpore. vt.l.quicunqꝫ. supra de seruis fugitiuis vbi hoc tetigi.versi.in quarto. dicto pro hoc de penis.l.j.§.vltimo.de incen.rui.⁊ naufra.l.qui edes. de in ius vocan.l.si.de iurisdictio.omniũ iudicum.l.si quis id qđ.§.j.et pro hoc etiam quia conuentus ex dolo non habet beneficium vt conueniatur inquantum facere potest.ff.soluto matrimonio.l.etiam.§.j.de re iudicata.l.si rerum amo. et ad hoc bene facit.ff.que in fraudem credito.l.vltima.§.fin. ⁊ hoc videt̃ sensisse glos.lxxxvj.dist.c.nõ satis. circa principium. ⁊.xiiij.q.vj.si res aliena.⁊.q.vltima.c.j.⁊ hac tenebat Oldra.⁊ Jaco. de are. qui allegat.ff.de administra.tuto.l.ob fenus. cum ibi notatis. Si tamen sustinuit penam in corpore amplius non tenetur etiam si ad pinguiorem fortunam perueniat quia pena corporalis pro solutione et liberatione succedit.vt notatur in gloss. extra de homicidio.c.sicut dignum.§.eos. Insuper. que incipit. alias inanis est actio. et de hoc etiam bene notatur per Joan.and.extra de regulis iur.c.peccatum nõ remittitur.lib.vj. Item notandum qđ per cessionem bonorum non efficitur quis infamis.vt supra de his qui notã. infa.l.debitores. infamia tamen facti sic vt ibi dixi. Item vide ad hanc materiã qđ notaui.j.titulo proximo.l.iij.

Si quantitatem. Ibi temere subaudi maxie. vt dixi.S.eo.super rubrica.versicu.item queritur.vtrum cedens et dic vt ibi.

Legis iulie. Ibi submoueri:sicut enĩ dominiũ nõ transit etiam si res essent eius q bonis cessit ex ea causa ita nec prescriptio sequi põt si aliene sunt.⁊ hoc dicũt quidã ⁊ non male.Sed tamẽ litera melius videt̃ intelligi in rebus cedentis quibus nõ distractis sed in primo statu manentibus nõ obstat pretio quominus eas possit recuperare si priuatus esset creditori soluere.⁊ pro hoc.S.l.proxi.⁊ dixi super rubrica. ver.item queritur vtrũ cedens.

Propter. Sicut imunitas respiciens psonam nõ porrigit ad bona. vt.ff.de vaca.mune.l.sextũdecimum.§.qꝛ patrimonior. Sic ⁊ ecõtra imunitas rei nõ porritur ad psonã vt hic ptꝫ ⁊ vide qđ dixi sup rubrica.versi.item quero nunqd debitor cuiuscũqꝫ generis.

Cum ⁊ filij. Ibi ad cessionis flebile ⁊c. nota beneficiũ flebile est cessionis.j.l.fina.dicitur miserabile.Acerbum enim est cedere bonis.in auctent. de fideicõ.§.qđ autẽ de cetero.versi.agnoscant sicut dicitur triste remedium appellantis.ff. de appel.l.serui. In glo corporali.in fine ⁊ legatum peculij tenet relictuʒ ei qui nihil in peculio habet propter spem querendi.vt.ff.de peculio legato.l.ei quoqꝫ.

Cum solito. Ibi electio detur dicit glos.parua a debitore.Alia glo.q̃ statim seqtur sup verbo inducias tenet qđ sit in electione creditor.credo qꝛ si debitor nolit inducias ſꝫ statim cedere qđ possit ⁊ tũc est in electiõe eius. Si aũt nolet cedere ſꝫ vellet inducias tũc sit in electione creditor. ⁊ ita cõcordentur glo. Ibi causa indicet̃ ſcꝫ cõcertatio creditor discordãtium de cessiõe recipienda vel dilatiõe quinqueñi danda. Ibi ⁊ nũc idest isto casu. Ibi humaniorẽ.nota eligi opinionẽ eorũ que est humanior sic ⁊ al's maior pars dicitur que meliori rõne nititur.gl.di.c.multi.⁊ ad hoc bene cõcor.extra de transac,c.ex parte.in fi.⁊ ibi in glo. Sꝫ an eo casu quo cõcedit̃ dilatio quinquẽnalis tenet̃ debitor satisdare de soluẽdo infra qnquenniũ. videtur qđ sic.vt.S.de diuersis rescrip.l.vniuersa. qđ non puto cum hoc non dicatur hic in.l.vniuersa dabatur dilatio per principem inuitis creditoribus hic ipsi creditores dabãt spõte dilationẽ

te dilationem quinquẽnij.ꝛ dic vt dicta.l.vniuersa dixi.

¶ De bonis auctoritate iudicum possidendis. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in summa. eod.ꝛ sunt duo titu.ff.querit Odo.que sit differentia inter hunc titulum ꝛ.ff.ex quibus causis in possessionem eatur.quidam qd per illum fit solum missio in possessionem non vendicatio que fit per hunc titulum sed ꝛ p illum fit venditio vt eodem titu.l.fulcinius.§.j.vnde dic qd ibi loquitur in missione que fit ex interlocutoria iste tam ex interlocutoria quaz ex diffinitiua ꝛ siue latitet siue non.ꝛ vide qd no.ff.de neg. ge.l.j.et ff.eo.super rubrica.

In bonis mortui. Scilicet heredis legatariorum primorum. In glo.vltima in fine que est supra ad.l.falci. auc.sed cũ testator.primo tamen primis legatarijs tanquam creditoribus vt hac.l.que non mutatur per illam auc.

Si iurisditionis. In gl.creditoribus ergo in fine ꝛ in alio qui ponitur in precedenti.§.quesitum. ꝛ que sit ratio quare creditores defuncti possint petere separationem ꝛ non heredis patet in prealle.l.j.versic.ex contrario. In glo.multa vertuntur ibi castrensis peculij sunt. Contra quos non impetratur per creditores sed ipsi bene possunt separationem petere. Fran.

Ex contractu. Cedens munitus est exceptione vt dixi supra titulo proximo super rubrica ver.itẽ queritur qd sit beneficiũ ex contractu vero post cessionẽ inito tenetur insolidũ vt hic a cõtrario sensu. Quid ergo si erat debitor cõditionalis ꝛ ꝯditio extitit post cessionẽ nunquid cõuenief insolidum vel inquantũ facere põt.quidam qd inquantum facere potest quasi iste ꝯtractus reputetur factus ante cessionem argu.ff.de verbo.obliga.l.si filius.ꝛ qui potio.in pigno.ha.l. potior.idem dicunt in debitore annuo quia stipulatio vna est vt.ff.de dona.causa mortis.l.senatus.§.fi. Pet.neutrum credit.immo dicit qd cõuenietur insolidũ quia vbi cessit bonis ex contractu preambulo conuenitur deducto ne egeat. veruz est quando cessio proficit creditoribus quia bona habẽt. Sed in casibus predictis nihil cõmodi habent tales creditores ꝑ tempore futuro.nõ ob.l.potior.quia licet debita presentia reputentur.non tamen agitur pro futuris nec hoc dicit.l.si filius.qꝛ non propter ius obligationis sed propter opera filij ꝗritur patri.ꝛ pro hac sententia facit.ff.de iure patrona.l.si bona. Sed pone qd in bonis postea quesitis concurrit creditor qui fuit ante cessionem ꝛ ille qui fuit post cessionem quis preferetur.videtur quod qui postea contraxit vt.ff.quod cuz eo. l.iij.in fine.

Pro debito. In glos.ꝛ.j.in fine.solu. vt ibi Jacobus.

Fiy vxor. Ratio dubitatiõis in hac.l.oriebatur ex.l.mulier.§.cum proponeretur ꝛ.l. a filia.ff.ad trebel.ꝛ quod dicit soluendo non sint. dic suis proprijs creditoribus.ꝛ est hec lex quasi de verbo ad verbum in.l.si adulta in glo.allegata.

In possessione. Nullo defendente hereditatem vt.s.eo.l. si bona.ꝛ quod dicit dominium.s.eius rei ꝛ in cuius possessione sic missi sunt.ꝛ qd subijcit tenentes.s.ex tali possessione rei seruande causa.

Cum proponas. Creditor debet conuenire debitorez ordine iur.hoc dicit.ꝛ cõcor.s.de pactis.l.si pacto. ꝛ cy. hic tradit materiam primi ꝛ secundi decreti. de qua materia satis notatur in speculo de primo ꝛ secundo decreto per Rofre.in libello.eo.titulo.per Innocen.extra vt lite non contes. c.quoniam frequenter.§.in alijs.ꝛ latius de verbo.signif.c.dilecto.ꝛ Dy.plenissime de dam.infecto.l.si finita.§. si plures ꝛ §.aut.ꝛ ibi in gl.ꝛ per hostiẽ.in summa de re iudica.§. quid sit primũ decretũ ꝛ.§.sequẽtibus. Sed qꝛ cy.aliquas opiniones vltramontanorum recitat.breuiter scõm eum aliqua tangam ꝛ de residuo recurratur ad predictos.querit ergo primo quid sit primum decretum.ꝛ dicit qd rofre.ꝛ glo.dicunt qd est detentatio siue possessio que habetur ex primo iussu iudicis qd Dynus ꝛ alij improbant dicentes qd detentatio siue possessio est effectus primi decreti ꝛ primum decretum est causa illius possessionis siue detẽtationis. vnde sicut causa precedit effectum ita primũ decretũ precedit detentationẽ siue possessionẽ.ipse tamen cy.excusat rofre.dicens qd licet improprie locutus fuerit.tamen eius intellectus fuit sanus sicut etiam loquitur imperator seruitus est constitutio iurisgentium idest effectus constitutionis vt instituto de iure personarum.§.seruitus. Alij dicunt qd decretum est rei regulariter prohibite casualiter facta permissio.ꝛ ponunt exemplum in ꝓhibita alienatione rerum minorum.que tamen casualiter cum decreto permittitur. Sed istud non est bene dictum quia decretuz aliquando etiam est prohibitorium. Item non comprehẽdit omnes casus in quibus decretum interponitur. Alij dicunt qd decretum est rei regulariter non permisse certo modo facta ꝑmissio vel prohibitio.ꝛ ponunt exemplum in rebus minoruz vt predixi vel qꝛ regulariter minor nõ venit contra ꝯtractuũ suum.aliquando tamen iudex permittit vt.ff.de minori.l.etiam.vel qꝛ regulariter non licet rez alienã accipere vt.ff.de ser. vr.pre.l.quidã iberus.fallit si nõ defendã vt hic ꝛ.ff. si ex nox. causa aga.l.ij. In hoc starem opinioni dyn.in.j.q.d.§. iulian⁹ in quo differat primum decretũ ab interlocutoria a precepto ꝛ a diffinitiua consueuit dici.ff.de offi.proconsu.ꝛ legati.l.nec quicquam.§.vbi decretum.ꝛ de isto primo decreto non habetur expressum in iure sed secundum presupponit primuz quo iure petatur interponi dy.qd officio iudi. Jacob.de ra.quod aliquando officio iudicis mercenario ꝛ aliquando officio iudi.nobili. Petrus qd semper per officium nobile qd pricipaliter imploratur propter contumaciam rei.hoc enim officiuz nulli actioni deseruit.sed certe immo videtur actioni deseruire.qd patet quia sumatim examinatur negotium vt auctẽt. ei qui iurat. A quibus magistratibus interponatur primũ decretum.dic aut petif in causa excedente summã.ccc. aureor.ꝛ tunc tantum per maioris iudicem interponitur aut.j. ꝛ tunc etiam per minorem argu.s.de iudi.l.quoties secundum Jaco.de ra. Pet.dicit qd est error qui procedit ex alio errore.s. qd primum decretum petatur officio iudicis mercenario. qd non est verum secundum eum vt supra proximo dixi ergo ꝛc. vt.ff.ad municipales.l.ea que.ꝛ de iurisdi.omnium iudicum. l.iubere ad.l.quoties.vbi dicitur qd incidenter cognoscit dicit qd non est verum cum non tendat ad eundem finem directe vtrum possit interponi iudice non sedente pro tribunali. Dynus tenet in suo tractatu qd sic.ꝛ de hoc dixi in.l.a procedente. Quo ordine perueniatur ad ipsum.dic qd citato reo in situ.de pena temere litigantium.§.fi. ꝛ si non venerit secundum quosdam amici sunt requirendi vt.ff. ex quibus causis in poss.eatur.l.hec autem.ꝛ ex quibus causis maio.l.item ait §.fi.ꝛ.l.sequenti.quod non placet Pe.vt.l. consentaneum .s. quomodo ꝛ quando iudex ꝛ in.l.hec autem. dicit esse fauore minor. In alijs.ll.est ideo quia in eis tractatur de iure speciali qd facilius denegatur quã ius commune ꝛ in aucten.de nõ alie.§.quia vero verosimile. Item summarie cognoscetur de debito vt hic. Sed nunquid citatio debet esse trina videtur qd non quia celeritatem desiderat vt.ff.de damn. infec.l.j. In contrarium est quia debitor reuersus volens recuperare possessionem tenetur refundere expen.vt.l.consentaneuz.ꝛ opus est tali citatione ex quo teneatur ad expensas.idest que inducat contumaciam ꝛ illa est trina vel vna pro omnibus vt.ff.de re iudicata.l.contumacia.§.contumax.cynus tenet qd si citatus dixit nolo venire sufficiat vna.alias requiratur trina vel vna pro omnibus. Sed qualiter ꝛ inquantum fiet missio. dic aut agitur reali aut personali aut mista. Si reali dicunt glo. aut dolose latitat aut non.ꝛ idem est hodie per auctent.ei qui vbi glos.remittit ad notata in.l.C.ꝛ idem nota.in vsibus feudorum de milite vasallo qui contumax est.c.j. circa medium glo.magne. Alibi tenet glo.qd idem est qd in personali vt no. ff.ex quibus causis in pos.eatur.l. fulcinius.§.item videam⁹ que appprobatur per Dynum Ja. Pe.ꝛ cõmuniter omnes. Unde dic aut agitur ad rẽ corporalez aut incorporalẽ. primo casu aut qꝛ possidet aut qa dolo desijt possidere. Si quia possidet aut petif solũ res.ꝛ tũc in rẽ illã hodie fit missio. aut res ꝛ fructus ꝛ tũc aut fructus extant.ꝛ idem.aut sunt cõsumpti. ꝛ tunc idem qd in personali. Si dolo desijt possidere. Quando autem agitur ad rem incorporalem vel personali vel mista dic vt notatur per Dy.in tractatu suo versi. quarto quero in quantũ fit missio hoc verum cum ex personali petitur quantitas vel certa species. Si autez species incerta vt puta stichus aut pamphilus alternatiue.dicit Jac.de ra.qd idem est qd in obligationẽ generis quia equiparantur vt.ff. de conditione indebi.l.cum is in fine.ꝛ ideo fiet missio in estimationem effectus obligationis argu.ff.de verbo.obliga.l.eum qui certaꝫ

§.j. Pe. vero dicit qđ aut est electio creditoris. ⁊ tunc fiet missio in omnibus rebus alternatiue petitis qꝛ ex quo per defectũ rei nõ declaratur in vtraq; fit missio vt. ff. quoꝝ lega. l. j. §. qui autem. ⁊ istud credit cyn. verum in primo decreto. in scđo dictum Jac. Itẽ si fiat missio post litẽ conte. ⁊ sacramentũ calũnie prestitũ vtrũ in summaria cognitione que fit de debito teneatur creditor iterũ iurare de calumnia videtur qđ nõ cuȝ semel tantum iuretur vt supra de iura. calũnie auc. hoc sacramentũ. In ɔtrarium videtur qꝛ modo calumniari posset vt. ff. de damno infecto. l. qui bona. §. si quis stipulatus. ⁊ hanc tenet cyn. qꝛ cum missio fiat secundum Pet. ex nobili officio qđ nulli deseruit actioni alia instantia per sevr̃. Quis sit effectus primi decreti. dic qđ multiplex vt notatur per dyn. dicto tractatu ver. xiiij. quero quis sit effectus. Cy. latius dicit. aut q̃ritur de effecta quantũ ad executionem ante quaȝ missus sit re ipsa. aut de effectu actionis quã habere possit facta missione. primo casu potest implorare iudicis officiũ vt exequatur et si nõ admittatur missus habet actionẽ in factũ vt. ff. de dãno infecto. l. pretor. ⁊. ff. ne vis fiat ei qui in poss. missus est. l. j. ⁊. ij. aut enim qđ re ipsa mittatur in pos. nõ habet pignus pretorium vt. ff. de pigne. actio. l. nõ est mirũ. Secundo casu quando re vera ventũ est in possessionẽ. tũc aut q̃ritur de effectu quantum ad actionẽ in rem ⁊ habet hypothecariam quia habet pignus pretorium vt dicta. l. non est mirum. ⁊ hoc quando mittitur in personali. at vbi mittitur in reali in re petita non constituitur pignus qđ in re sua nemo potest habere vt. ff. de regulis iuris. l. neq; pignus. Si queritur de effectu quantũ ad interdictũ vnde procedit actio in factum generalis vel specialis ex illo interdicto vt. ff. de damno infecto. l. si finita. §. fi. tũc aut queritur de effectu primi decreti quantum ad speciale interdictum vnde vi vel vti possidetis ⁊ refert. aut est missus in re petita reali actione aut personali. primo casu quia statĩ possidet licet non irreuocabiliter nisi post annum quando nõ est lis contest. vel quasi vt. l. si quis emtionis. §. penul. de prescri. xxx. annoꝛuȝ habebit interdicta premissa que possidentibus dantur. Sed missus in personali non quia nõ possidet sed solum detinet vt notatur per Dy. dicto tractatu. quod verũ est regulariter. fallit in casu vt. ff. vt legat. no. ca. l. post quam. §. j. secundum Jaco. de are. Quid in hypothecaria nunquid missus ex primo decreto efficiatur possessor. glos. variant vt dixi supra de prescriptio. xxx. annorum. l. si quis emtionis q̃s glo. Dy. ad concordantiam reducit vt ibi dixi ⁊ patet in dicto suo tractatu versi. xviij. quero quid in hypothecaria. Alij tamen distingunt aut agitur hypothecaria ex pignore pretorio ⁊ tũc primum decretum ⁊ secundum ⁊ etiaȝ diffinitiua sententia aduocat detentionem tantum vt. l. non est miruȝ. Aut agitur ex pignore conuentionali ⁊ tunc est vera dy. distinctio aut cõtra debitorem aut cõtra extraneum. Pe. indistincte tenet qđ idẽ sit qđ in personali quia non debet tantum operari primũ decretum quantum diffinitiua sententia que fertur plene discusso negotio quod non fit in primo decreto. Sed diffinitiua sententia in hypothecaria nudam auocat posses. vt. ff. de euictionibus. l. si cum venditor Jacobus de are. indistincte tenet qđ idem sit quod in reali quod nõ videtur posse procedere quia in reali aut mittitur ante litem contesta. vel quasi ⁊ auditur reuersus de possessione. j. annum. aut post lit. contesta. vel quasi ⁊ non auditur nisi de proprietate vt supra vbi in rem actio. l. ij. Sed in hypothecaria quare deberet debitor probare de ꝓprietate cum creditor confiteatur esse debitoris nec dicit se habere nisi ius pignor. ⁊ illud videtur possidere nomine debitoris vt. ff. de vsucap. l. pignori. Ad hoc respondet vt dixi. s. vbi in rem actio. l. ij. circa finem. quod placet cyn. ⁊ de hac materia ibi dixi ⁊ de iudic. l. properandum. §. sinautem reus. satis plene. Sed nunquid in hypothecaria fiat missio in omnia bona obligata glo. que est in auc. hic signata tenet qđ sic ⁊ Od. per. l. vltimã que res pignori obligari possunt. quod verum est regulariter. fallit in casu secundum vnum intellectum. s. cõmunia de legatis. l. j. in fine vbi de hoc dixi. Idem tenet Dyn. qđ missus ex primo decreto lucretur fructus in casu. l. fulcinius. §. si. quod intelligit Jaco. de are. si hoc expresse dicat iudex dicendo mitto te vt fructus lucreris propter nimiam contumaciam debitoris. ⁊ hoc facere potest non solum in petitione hereditatis sed qualibet alia actiõe. ⁊ ita tenet speculator de primo ⁊ secundo decreto. §. restat ver. hoc autem. Idem tenet dynus a primo decreto non appellari dicto tractatu ver. octauo quero. Pe. distinguit ⁊ melius secundum cynum quia aut decidit omnem questionem vt cum decernit rem minoris non alienari vel minorem non restitui. ⁊ tunc ap. potest alias nõ. de secundo decreto idem per omnia dicit quod Dynus ⁊ ideo hic non repeto. In glo. omnium olim ibi. l. j. immo non videtur etiam iure antiquo fieri in omnia bona immo seruabatur ordo traditus. ff. de re iudica. l. a diuo pio sed illud cuȝ fit missio ex diffinitiua secus si ex interlocutoria quia tunc fiebat in omnia bona vt tedio affectus veniret responsurus ⁊ ita intelligitur hic. ibi. l. pro debito. tunc enim cum habeat conuentionale pignus non est necessarium pretorium quod per missionem contrahitur vt. ff. de pignera. act. l. non est mirum. Sed si agens personali velit hoc consequi poterit quia non impeditur pretorium per conuentionale etiam in eisdem reb⁹ contrahi vt supra de iudi. l. cum debitoris ⁊ ibi notatur ⁊. ff. de annuis legatis. l. fundus Ol. In glo. forte duorum ibi. l. fi. hec ⁊ superior nihil faciunt quia loquuntur de debito liquido per sententiam vel confessionem ⁊ de differentia que fit in gl. vendatur pignus ex interlocutoria vel diffinitiua. dic vt dixi supra de iudi. l. properandum. §. sinautem reus. In gloss. argu. ibi ad iudicem competentem pro hoc. ff. de verb. obliga. l. qui rome. §. penulti. ⁊ ibi dixi. Ibi competens iudex quo ad hanc l. j. ⁊ venditio pro rata. nullo enim tempore venditio fiebat etiam in personali nisi pro mensura debiti vt supra de his qui ad eccle. confugiunt. l. presenti. §. cum autẽ ⁊ ibi notatur. Ibi alias idest cum abest ⁊ possidet adhuc rem. Ibi immissa quo ad duo prima membra non quo ad primum. Ibi idem celsus ⁊ ibi no. Oldra. ⁊c.

Et qui iurat. Pro declaratiõe. l. C. ⁊ auc. vide qđ notatur in corpe vnde hec sumitur ⁊ dixi. s. de iudic. l. properandũ. §. sinautem reus ⁊ vbi in rem actio. l. ij. ⁊ dic secundum od. qđ oliȝ in personali missio fiebat olim in omnia bona hodie pro mensura debiti declarati. fallit in tribus casibus hic in gl. vltima notatis. si in reali fit missio in possessione rei petite. fallit in cõfessoria ⁊ negatoria vbi fit in omnia bona vt. ff. si seruitus vẽ. l. is cuius. Item fallit in vniuersalibus vt. ff. de petit. heredita. l. item videndum in fine ⁊. l. non tantum ⁊ ex quibus causis in pos. eatur. l. fulcinius. §. celsus ⁊. §. sequenti. Item fallit in hypothecaria vbi fit missio in omnia bona obligata vt in. l. C. dixi. Est etiam notandum qđ si iudex mitteret in pos. vltra mensuram debiti declarati qđ dicitur moduȝ excedere ⁊ ideo ab eo posset appellari vt dixi. s. quorum ap. non recipiuntur l. ab executore ⁊ notatur in speculo de sententie executione. Sed quare fuit iste fatuus qđ iurauit querunt Od. ⁊ nic. quidam dicunt quod sponte hoc fecit. Alij quod loquitur in casibus in quibus tenetur reus satisdare iudicio sisti. ff. qui satisdare coguntur. l. sciendum. Sed quia erat in dignitate positus vel satisdare nõ poterat commissus fuit iuratorie cautioni vt infra de dignita. l. quoties. ⁊ supra de episcopis ⁊ clericis auct. generaliter. Sed cũ hic dicatur pro mensura debiti fieri missionẽ. quid si nõ petatur quãtitas sed factũ vel genus. dic qđ iudex estimabit quantũ interest mea fieri vt. ff. de re iudi. l. si qs ab alio. vel genus solui vt. ff. de ɔditione furtiua. l. si seruus odof. Sed quõ fiet ista summaria cognitio de qua loquitur hic in. l. C. nunqd sufficiat sacramẽtũ creditoris. dic vt no. in spe. de ɔtu. §. sequitur videre versi. sed nunquid precedet ꝑ gof. in summa de iudi. §. si vero infra annũ versi. qđ ɔtingit ꝓpter duo vt lite non cõte. §. summaria autem cognitio ⁊ si debitor post annum veniens velit recuperare ⁊ creditor nõ habeat aliã probationem nisi sacramentuȝ prestitum vr̃ sufficere vt dixi. s. de prescrip. xxx. annoꝝ. l. si qs emtiõis in fine. Quid si absens est ex iusta ⁊ ꝓbabili causa. vide qđ notatur ꝑ Ber. extra de offi. dele. c. ɔsultationibus. Quando fiat venditio rerũ pignori captarũ vide per azo. in summa de executione rei iudi. §. fi. ⁊ notatur. j. l. proxi. In glo. ij. ibi iubere hoc nihil facit sed allega. s. de iudi. l. sanci. in fi. nec hic mentio fit de citatione per edicta sed de reali exhibitione per captionem personẽ. In glo. iudicio sisti ibi admittitur reus dato qđ non sit res vendita nec creditori insolutum adiudicata.

Cum apud. Ibi huius commoditatis ⁊ sunt participes huius commoditatis si nõ sunt alia bona qꝛ si sunt alia tũc ista in quibus missi sunt cõicare nõ tenentur alijs sed ꝓdest missio alijs quo ad hoc vt statĩ etiã in alijs bonis possint impetrare scđm decretum secundum P. de la fon. Sed nunquid istud principium huius. l. est hodie correctum scilicet qđ missio creditorum non prosit alijs cum hodie non fiat missio nisi pro mensura debiti declarati. cy. tenet qđ non ⁊ qđ vnius missio etiam hodie prosit alijs sicut ⁊ prescriptionis interruptio vt infra de duobus reis. l. fina. alias sequeretur absurdũ qđ actio non priuilegiata preferri posset priuilegiate si primo missus esset qđ esse non debet vt. ff. de priuile. credi. l. ij. ⁊. l. sequenti Odof.

quenti Odof. Itē quod infra dicitur qđ secūdo venientes debent debitū suum certū facere. dico qđ hoc facere tenenť p testes vel instrumēta ⁊ nō per iuramentū scđm ol. ⁊ quod dicit secundū debita eis satisfieri intellige qñ bona assignantur ex secundo decreto. tunc eniʒ pro rata dāni vel crediti fit assignatio vt hic ⁊ notatur de dā. infe. l. si finita. §. cum autem plures. ⁊ vide quod dixi. e. l. §. si plures. Ex primo aūt decreto fit eq̄liter oīm missio vt dicto. §. cum autē plures ⁊ l. pretoris. §. j. e. titu. Item quod dicit post diffinitum a nobis tempus glo. laborat ⁊ varie exponit. ego autē puto qđ loquatur de tempore quadriennij de quo supra dictuʒ est ⁊ verbum cimiliarcha qđ est. j. expone. i. sacrorum vasoruʒ custode vt exponitur. s. de sacrosan. eccle. l. iubemus nulli. in prin.

De priuilegio fisci. rubrica.

☞ Bona delinquētis an sint tacite obligata fisco.

Bona mariti. Multa priuilegia fisci notantur in summa azo. huius titu. ⁊ dic qđ fiscus regulariter vtitur iure cōi vt. ff. de iure fisci. l. qđ placuit. ⁊ dixi. s. de peti. heredit. l. j. Male ergo dicūt qui dicūt spāle est priuilegio fisci nisi hoc reperiatur iure expressum immo in dubio interp̄tamur ꝯ fiscum vt. ff. de iure fisci. l. nō puto. secundū cōem intellectū illius. l. licet dñs old. eā aliter intelligeret ⁊ exponeret eā non puto facile idest faciliter sed grauiter delinquere eum qui in dubijs cōtra fiscum interpretatur. qui forte intellectus verior est ⁊ ratio priuilegij fisci habetur in tex. s. de condit. ex lege. l. j. ⁊ vide ad hanc materiam qđ notaui ⁊ dixi. s. ne vxor pro marito. l. ij. j. in quibus causis pignus tacite cotrahitur. l. satis. Sed dubitari vidi vtrum bona delinquentis sint tacite obligata fisco. Odo. qđ sic per hanc. l. ⁊ ita etiā tenet. j. de iure fisci. l. j. lib. x. in lectura sua ⁊ Azo in summa huius titu. in principio. ⁊ videtur expressum. ff. de dona. l. post contractū. In cōtrariū videť. j. de penis fisca. creditores preferri. ibi tamen tenet glo. precedentem opinionem pro qua etiam facit. ff. de iure fisci. l. aufertur. §. fiscus. licet glos. ibi teneat contrarium. et idem no. ff. de pactis. l. rescriptum. Dy. in dicto. §. fiscus tenet qđ etiam in maleficijs habeat tacitam hypothecaʒ. Sed cōtra creditores priuilegiū illud non exercet ⁊ sic intelligantur contraria. ⁊ dicta. l. penis fisca. creditores preferri. Cy. tamen in. l. si quis post hac infra de bonis proscriptorum hoc non approbat quia si fiscus in delictis haberet tacitam hypothecā ex tūc non posset alienare ⁊ non esset locus distinctioni que fit p doctores ⁊ glo. in dicta. l. post contractum vtrum alienauerit in fraudem fisci metu pene nec ne sed indisticte alienata post delictū reuocarētur saltem per hypothecariam. vnde secundum eū fiscus nō habet bona delinquentis tacite obligata per dictam. l. post contractū ⁊. ff. de dona. causa mortis. l. si qs. Multo ergo fortius in condemnationibus que quotidie fiunt per potestates in ciuitatibus non sunt bona obligata ciuitati vt. ff. ad municip. l. si mille. ⁊ pro hoc facit gl. infra in quibus causis pignus tacite ꝯtrahitur. l. scđa. nisi forte diceremꝰ ex vsurpatione ciuitates hodie tenere ius fisci vt dixi supra de his q. vt indignis lege prima.

Quamuis. Opp. qđ fiscus nō preferatur q habet tacitā vt q potiores ī pig. ha. l. fi. gl. tenet qđ hec corrigitur p illā. tu dic qđ mulier p̄fertur habētibus tacitā nō priuilegiatā sed fiscus habet eā priuilegiatā ⁊ ex quo tpe cōputetur prioritas. dic secundū Petrū qđ ex tpe quo contrahitur vt. s. de bonis que liber. l. cum oportet. §. fi. ⁊. j. l. proxima ⁊ qđ hic dicit tibi obligarenť dic. s. tacite per legem propter dotis receptionem.

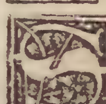

Pecuniam. Pro declaratione huius. l. vide. s. de iure delib. l. fi. §. sui vero heredes. ⁊ qđ ibi notatur ⁊. ff. qui potiores in pig. ha. l. si prior. ⁊ qđ dixi supra depositi. l. fi.

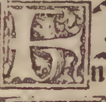
De priuilegio dotis. Rubrica.

Super rubrica. Vide azo. in summa huius tit. ⁊ qđ not. ff. soluto matrimo. l. j. In glo. que incipit omni tēpore ⁊ in speculo de dote post diuortium restituenda circa finem ⁊ qđ notaui supra de rei vx. act. l. vnica. §. j. ver. itē notandum. ⁊ pe. intelligit hanc. l. in priuilegio personali dotis qđ non transit ad heredem extraneum. Nam priuilegium reale sicut hypothecarie bene transit ad heredem extraneū licet nō priuilegiata. de hoc dicetur. j. qui potiores in pign. ha. l. si. oppo. de lege. ij. §. ex his de verbo. obliga. ⁊ so. vt ibi notatur. ⁊ ex his satis patet hec lex licet glo. vltra transeat ad materiā legis priuilegia. ff. de priuile. credito. de quo dic vt not. per dy. extra de reg. iur. c. qui prior lib. vj. Sed quero licet priuilegiū dotis nō transeat in heredem nunquid per viam cessionis potest in alium transire. videtur casus qđ non. ff. de administra. tuto. l. ex pluribus. ⁊ hoc tenet Dy. e. titu. l. si minoris. In contrarium videtur quia fiscus ⁊ mulier pariter ambulant vt supra titulo proximo. l. ij. ⁊ de priuilegi. fisci. potest cedi. vt. s. titulo proximo. l. finali ⁊ pro hoc. ff. de pactis. l. si tibi. x. §. pactus ⁊ l. heredis. ⁊ qđ notatur. s. si aduersus fiscum ⁊ si aduersus dotem. preterea licet iste cessionarius in rē suam agat tamen proficit mulieri que de euict. tenetur secundum naturam contractus. ⁊ istud tenēt aliqui doctores. Non obstat lex si ex pluribus quia plenior fit cessio in emtorem et donatarium q̄ in vnum ex tutoribus. Nam tutor tenebatur ex persona sua insolidum. ⁊ ideo nulla fit ei iniuria si exigatur insolidum. Sed ille cui mulier vendit vel donat non tenebať mulieri ad aliquid. ergo ⁊ cetera. ratio tamen illius. l. si ex pluribus valde est contra que dicit qđ ideo non potest cedendo transire quia moriendo nō transit ad heredes ac si dicat qđ illud qđ non transit ad heredem cedi non potest nisi dicamus qđ dictio qđ que est in dicta. l. si ex pluribus non est causatiua. cy. dicit qđ priuilegium quod datur mulieri in dotem datur persone vel cause ratione persone ita qđ persona est causa immediata concedendi priuilegium vt no. ff. de regu. iur. l. in omnibus. ⁊ per dy. solu. ma. l. j. ⁊ instituto de actio. §. actionum. ⁊ ideo si vera esset opinio qđ priuilegium trāsiret ad cessionarium verum esset viuente muliere vel ea mortua relicto suo herede. alias non vt dicta. l. si tibi. §. pactum. qđ forte probabile est secūdum cy. In gl. ibi tacita hypotheca vt. s. de administra. tut. l. pro officio. Ibi alij priuilegio predicta tria exempla locum habent nullo eorum de quibus fit mentio in exemplis hypothecaria agente sed personali tantuʒ. Sed hypothecaria agere possent vt in. ll. supra allegatis appet. Ibi melior conditio. qđ intellige vt not. ff. de re iudica. l. inter eos in principio ⁊ l. in iudicati.

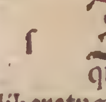
De reuocādis his q̄ ī fraudē creditoꝝ alienata sūt. rubrica

Super rubrica. Vide azo. in summa. e. titulo ⁊ que dixi. s. si in fraudem patroni super rubrica ⁊c.

Si heres. Glo. tenet qđ ista excussio olim esset ex necessitate hodie ex voluntate. cy. tenet secundum Pe. nil esse correctum circa hoc vt hic ⁊. ff. e. per totum. ⁊ hoc verum nisi quando ageretur reuocatoria ⁊ esset certatio damni euitandi ⁊ lucri captandi vt. s. de iure deliberan. l. fina. §. licentia. quia tūc prius conueniuntur qui certant de lucro captando.

Filios. Nota glo. quod non auditur allegans turpitudinem suam. de quo dic vt plene dixi supra de transanct. l. transactione.

Ignoti. Licet glo. parificet creditorem ⁊ patronum in participatione fraudis. tamen ista parificatio non procedit quia patronus etiam non participata fraude vt. §. si quis in fraudeʒ in gl. allegato. ⁊ dixi. s. si in fraudē patroni super rubrica.

Iactu. Secunda lectura gl. qđ hic loquatur in liberato actione qua tenebatur inquantum facere poterat non placet Pe. quia vbi iste liberatus commisisset fraudem teneretur de dolo ⁊ sic perderet priuilegium qđ condemnaretur in quantum facere posset vt. ff. de re iudicata. l. sed hoc ita in fine. vnde intelligit quādo fraudatio fuit re ipsa sine dolo. sed forte argumentum suum non procedit quia actio reuocatoria licet competat contra dolosum datur ad interesse ⁊ in casu predicto non interest nisi quantum debitor facere poterat quia in tantum erat condemnandus. Tertia lectura placet Pe. vt loquatur de acť. que datur contra ipsum debitorem qui liberauit in fraudem debitorem suum qui tenebatur inquantum facere poterat. ⁊ ideo reuocatoria competit solum ad interesse vt dictum est. In glos. pessime cantare. Ibi sed debitor quantum ad illum in cuius fraudem facta est liberatio sed creditor quantum ad liberatū. Ibi damnaretur nulla liberatione secuta. Ol.

Explicit liber septimus. Incipit octauus.

¶ De interdictis. Rubrica.

Uper rubrica. Vid. Az.
in summa.e.⁊ qđ no.ff.e.sup rubri
ca.⁊ in speculo de cā possessionis ⁊
proprietatis.⁊ per Host.in summa
eo.t.§.an questio possessiōis. Alio
mō sumitur interdictū ꝙ hoc titu
lo dnm interdicitur alicui aduoca
tionibus vel foro.de quo dixi.ṡ.de
postula.l.j.vel qñ interdicitur pa-
trie vt.ṡ.de sententijs.l.nulli.vel quando interdicitur alicui
administratio bonoꝝ vt.ff.de verbo.obli.l.is cui bonis. Alio
modo sumunt interdictum canoniste vt qñ interdicitur ciui-
tas ecclesie locus vel populus ⁊ habeť ex̄ de sen.excō. suspen-
siōis ⁊ interdicti.⁊ de isto interdicto multa oriuntur dubia et
qōnes.ꝓ quaꝝ declaratione recurratur extra de penit.c.qđ
in te.đ spōsa.nō est nobis. cū ibi notatis.⁊ late per Inn.extra
de excessi.prelato.c.tāta.⁊ de priuileg.c.vt priuilegia.⁊ ad de-
cretalez si ciuitas si snīa ⁊ alma mater de sen.excō.lib.vj.cū ibi
notatis per oēs cōmentatores ⁊ de priuile.licet li.vj. ⁊ multa
etiā de ista materia no.in speculo de legato.§.superest v̄.vtrū
legatus ⁊ ver.sequenti.⁊.e.ti.in rubricella de dispen.§. iuxta
propositionis ver.sed querit.vtrum qui nō seruat interdictū
⁊ ver.se.⁊ plene etiā per arch.xj.q.iij.si quis eps. An morien-
tes tpe interdicti in quibus apparuerūt signa penitētie fini-
to interdicto possint in cemiterio sepeliri.no per eundē arch.
xiij.q.ij.facultates.⁊ de hac etiā materia hr̄ per eū. xxiiij.q.i.
c.omnis qui recedit ⁊ qđ tpe interdicti possit dari penitentia
nō solū infirmis sed etiā sanis no.per eū.l.di.c.ꝙuis. Et si cō
siliū alicuius ciuitatis delinquit ex quo ciuitas interdicta est
vtrū ciues absentes vel ꝯdicentes ligentur tali snīa dixi.ṡ.ne
filius ꝓ patre sup rubrica.vide ēt ad hāc materiā in cle.de sen
tentia excō.c.j.ij.⁊.iij.⁊ de sepul.c.j.cū ibi notatis.

Um proponas. Opp.qđ ꝓpria au
ctoritate tolli pos-
sit vt.ff.ad.l.aquil.l.quēadmodum.§.si ꝓtectū qđ
quidā concedūt.tu dic qđ auctoritate iudi.⁊ ad ꝯria
rñde qđ aut immittiť in rem meā artificialiter ⁊ habet locum
ꝯtrariū aut naturaliter vt qñ arbor plantať in suo ⁊ crescit na
turaliter ⁊ radices immittit in meo.⁊ tūc auctoritate iudic.vt
hac.l.⁊.ff.arboꝝ furtim cesarū.l.si plures.§.pe. Rofr.d.ti.§.
itē adhuc queriť tz qđ locū habeat hec lex nō solum si radices
noceāt domibꝰ ⁊ edificijs.sed etiā si noceāt fundo ⁊ tenet qđ
si denūtiaui dn̄o arboris qđ incidat radices q̄ mihi nocent.⁊
ipse nō faciat qđ ex tūc propria auctoritate incidere possum.⁊
vide q̄ dicto titulo per ipsum no. Op.vt in glo.aut plantauit
ꝰm formā legis aut nō. Sed dic qđ etiā vbi plātauit ꝰz formā
legis hz locū lex ista ar.eius qđ dicitur qđ qs pōt cedere lapi
des in suo.dū tñ fragmēta in alieno nō cadāt vt.ff.si serui.vē.
l.sicuti.§.aristo. Si aūt ꝯtra formā legis plantasset tunc tota
arbor euelleret. Quō hic agatur gl.diuersos modos dat. od.
⁊ Ni.tenent qđ vtili interdicto de arbori. cedendis ar.insti.e.
§.fi.⁊.j.e.l.incerti in fi.in gl.j.ex mēte ibi de liberis preteritis
l.iij.vbi de hoc dixi. Ibi non possunt vbi de hoc not.⁊ dixi in
fi.⁊ plene dixi.ṡ.e.de interdicto matrimonio.l.fi.

1 ☞ Sententia lata in petitorio an preiudicet in possessorio.
2 Ordo inter petitorium ⁊ possessorium an sit necessitatis vel
voluntatis.

Ncerti. Pro declaratiōe materie huius.l.
vide qđ dixi.ṡ.de rei ven.l. ordina-
rij ⁊.ṡ.de ap.l.j. Et summarie q̄tuor dicit.primo qđ
si cōcurrit qđ proprietatis ⁊ possessionis precedit q̄
stio possessionis.scđo qđ primo expeditur qđ possessionis.ter
tio qđ succūbens in possessorio probat in petitorio.quarto ꝙ
interdicta extra antiquam solennitatem proponuntur. ⁊ qđ
dicit ex hoc ordine.idest ex euentu possessorij ⁊ quod subijcit
res agitur.idest causa possessorij.vtrum possessorium ⁊ peti-
torium possint simul intendi.quidam qđ non per hanc.l.sed
hec.l.non facit quia ista lex respicit solum ordinem litis vt scia
tur quis habeat probare quia possidenti nō incumbit proba
tio.⁊ ideo si duo contendant se possidere omni genere posses-
sionis ⁊ in solidum oportet qđ primo sciatur quis habeat ꝓ-
bare qꝛ possidenti nō incumbit probatio.⁊ ideo si duo conten
dant se possidere omni genere possessionis ⁊ insolidū oportet
qđ primo sciatur quis possideat.⁊ sic loquitur lex ista sed qđ
alias possessoriū tanquā preambulū petitorij necesse sit prius
intentari hoc non dicit hec lex nec alia secunduz Pe.⁊ de hoc
dic vt dixi dicta.l.ordinarij. Quero si simul intententur pos-
sessorium ⁊ petitoriū qualis erit ordo ⁊ diffinitio. dic aut liq̄t
de vtroqꝫ.s.de possessione ⁊ proprietate.aut de altero tantuz.
Si de vtroqꝫ aut pro vna parte tantū aut de vno pro vna par
te ⁊ de alio pro alia. Si de vtroqꝫ liquet pro vna parte super
vtroqꝫ iudex pronuntiat vt.ff.de iudi.l.de qua re. Sed videť
qđ superuacuo de possessione cum sit sequela proprietatis vt
ff.de publiciana.l.pe.§.fi.respondeo quantū ad effectum suf-
ficeret pronuntiare super proprietate quo ad restitutionē pos
sessionis sed super vtroqꝫ pronuntiatur propter expensas vt
ff.de rei ven.l.vtiqꝫ quia victus victori ⁊c.vt.l. properandum.
§.sin autem alterutra. Si vero liquet de vtroqꝫ de vno ꝓ vna
parte de alio pro alia aut liquet de proprietate pro actore ⁊ de
possessione pro reo aut econtra. Primo casu de proprietate ꝓ
nūtiabit pro actore vt restituatur sibi possessio ex quo sua est
vt dicta.l.pe.⁊ finali de public.nihilominus tñ ꝓnuntiabitur
super possessorio ꝑꝑ expensas vt predixi. Secūdo casu qñ ecō
tra de ꝓprietate liquet pro reo ⁊ de possessione pro actore tūc
pro actore ꝓnuntiať sup possessione ꝑꝑ expensas vt.d.l.vtiqz
Si aūt queratur vtrū possessio restitui debeat actori.dic vt di
xi supra si de momentanea possessione fuerit appellatū ver.itē
quero si egi petitorio. Secundo principali membro quādo li
quet de altero tm̄ aut de possessorio tm̄ pro actore qui proba-
uit de possessione ⁊ tunc iudex pronuntiabit sibi restitui pen-
dente etiā iudicio proprietatis in quo procedetur ⁊ appare-
bit vtrū res sibi remanere debeat vel non. Aut liquet de pos-
sessorio pro reo ⁊ pro eo ꝓnūtiabitur vt.d.l.de qua re ⁊ peti-
toriū pendebit ⁊ ꝓcedetur ⁊ ꝓnūtiabiť sup eo vt dictū est ⁊ di
cta.l.pe.in fine de public. Si aūt liquet tm̄ in petitorio aut pro
actore ⁊ pro eo pronuntiabitur vt sibi possessio restituatur vt
dicta.l.penul.⁊ finali.super possessorio tñ nihilominus ꝓnun
tiabitur ꝑꝑ expensas vt predictū est per dictā.l. vtiqz ⁊ iudi-
ca.solui.l.si seruus. Aut liq̄t pro reo qui sponte onus proba-
tionis assumpsit ⁊ ꝓ eo ꝓnuntiabitur ⁊ erit effectꝰ qꝛ qñcūqz
cōstet de possessiōe ꝓ actore nō tenebitur restituere vt.ff.đ rei
ven.l.is qui ⁊.d.l.pe.⁊ finali de public. Aut cōstat pro reo qꝛ
actor non probauit ⁊ tunc absoluetur ⁊ habebit solam reten-
tionē vt institu.e.§.cōmodū. Quid si lata snīa super petitorio
⁊ possessorio pro actore appellet reus in petitorio cessabit ne
executio in possessorio.de hoc dixi dicta.l.ordinari.vel distin
gue aut illud possessorium erat recuperande possessionis et
tūc nō impedietur executio cum sint plura capitula vt supra
de trāsa.l.si ex fals.⁊ qꝛ ante omnia nō obstante obiectu domi
nij restituēda est possessio spoliato vt.ṡ.de prescrip. xxx. an.l.
si quis emtionis.§.pe.⁊.j.ad.l.iul.de vi.l.si quis a se fundum
aut erat retinende vel adipiscende ⁊ tunc aut statim paratus
est appellans docere de iure suo ⁊ impedietur executio. alias
nō. Sed ꝯtra hoc vr̄ qꝛ exceptio ista dolo facit ⁊c. peremptoria
est ⁊ ideo post snīam nō potest opponi ⁊ ideo executionē non
impedit dic qđ speciale est in ista exceptione sicut in exceptio
ne compensat.ṡ.de compensat.l.si ex causa ꝰm Iaco. de ra.⁊
Pe.nō obstat.ff.nil nouari.ap.pen.qꝛ verū est vi snīe. Nō ob-
stat qđ dū appellatur sup maiori ⁊c.qꝛ verum est vbi executio
super minori impediret executionē fiendaz sup maiori vt si de
portaretur non posset decapitari.sic loquitur lex prima.ff.nil
no.ap.pen.ar.prealle.l.si ex falsis ꝰm p̄dictos. Item queritur
1 nūquid snīa lata in petitorio p̄iudicet in possessorio.gl.variāt
hic enī tenet qđ nō preiudicat.ff.e.l.ij.§.quedā videtur tenere
ꝯriū. Dy.distinguit aut est tale possessoriū qđ per exceptionē
dominij nō excluditur ⁊ habet locū hec gl. In alijs possessori
is preiudicat.⁊ ita loquitur alia gl.vt ibi no.per eū ⁊ extra de
re.iur.c.qui ad agendū li.vj.⁊ vide qđ dixi.ff.de acquir.pos.l.
2 naturaliter.§.nihil.† Itē queritur vtrū ordo inter petitoriuz
⁊ possessoriū sit necessitatis vel voluntatis.de hoc dixi dicta.l.
ordinarij.cy.distinguit aut vtrūqz intentatur ab vno aut vnū
ab vno alterū ab altero primo casu aut queritur vtrū possit a
gi petitorio omisso possessorio dic qđ sic vt.ff.de rei ven.l.is q
destinauit aut vtrū possit vtrūqz intentari.⁊ dic scđm Pe.qđ
sic.nec est necessarius ordo nisi ratione iudicij ordinandi quo
ad ꝓbatiōes vt.l.ordinarij.scđo casu primo dz precedere pos
sessorium sicut cā effectum vt.ff.de acquir.pos.l.j.vnde primo
lis contestetur in possessorio postea in petitorio vt.ṡ.de ordi.
cognitionū.l.pe.⁊ fi. Ultimo queritur vtrum regula illa dolo
facit locum habeat in possessorijs ⁊ petitorijs.glos.variāt sed
tene qđ no.per dy.in capitulo dolo facit de re.iur.lib.vj.

¶ Quorum bonorum. Rubrica.

Super rubrica.

Super rubrica. Continuationẽ vide in summa azo. huius tituli. ⁊ ibi ⁊ hic ingl. In quibus cõuenit ⁊ differt cũ petitione hereditatis ⁊ per rofr. e. ti. ⁊ in speculo de testa. §. nunc dicendum. ⁊ dic qđ verba rubrice materialiter sumuntur. quedam enim interdicta nomen sumpserunt a verbis edicti vt istud ⁊ duo sequentia cum similibus. quedã a materia de qua tractant vt quasi omnia alia vt ne vis fiat ei q. ne quid in loco publico. ⁊ similia. quedam ab auctore vt saluianũ ⁊ similia cy.

Hereditatem. Gl. dicit qđ hoc interdictũ directũ datur bonorũ possessori vtile heredi de iure ciuili extensa rõne. Sed nõ vř ratio hic extendi vltra mentẽ pretoris. ⁊ ideo videť dari directũ heredi ð iure ciuili. Nã ius ciuile qđ introduxit hereditatis petitionẽ precessit statuta pretoꝝ. ⁊ iõ istud remediũ noluit eis ꝯpetere. postea supuenit ius ꝑtoriuz qđ eadẽ rõne vocat heredẽ de iure ciuili. ergo ꝯpetit sibi directũ cũ non sit preter mentẽ ꝑtoris vt diceť. j. vti possidetis. l. j. Itẽ querit cy. pro qbus rebus detur hoc interdictum. ⁊ tz qđ detur pro rebus q̃s defunctus possidebat tpe mortis vt. ff. ð petitio. heredi. l. ⁊ nõ tm̃. §. qđ si pro emtore ẜm Pet. etiã pro rebus quas tm̃ detinebat vt depositis vel cõmodatis vt. d. l. ⁊ nõ tantũ. Itẽ non datur pro rebus incorporalibus siue iuribus vt ꝯ debitores hereditarios vt. ff. e. l. ij. qđ est contra canonistas qui ponunt possessoriũ competere pro iuribus ĩcorporalibus. qđ improbat cy. s. de pactis. l. si certis annis. ⁊ de seruitu. ⁊ aq̃. l. ij. ⁊ dixi. j. vnde vi super rubrica. Itẽ glo. rubrice exponit si nihil sit vsucaptum vno modo. s. ab alio ꝙ a possessore. sed istud nõ est verũ scđm cy. vt. ff. de alie. iudicij mutã. cã facta. l. ij. in prin. scđo mõ exponitur vsucaptum ab eo ꝯtra quẽ põt cõpetere. sed ꝯ hoc qꝛ sine titulo non procedit vsucapio. dicit gl. verum est longi temporis sed. xxx. annorũ sic hoc nõ placet pe. qꝛ prescriptio. xxx. annorum nõ erat cognita iure. ff. dic ergo quod iustus error habetur pro titu. ⁊ illa est vera expositio ad quid fuit expediens hoc interdictuz. dic omissis alijs qđ a sententia lata in eo non appellatur cuz sit de momentanea possessiõe. secus in petitiõe hereditatis cy. In glo. ꝯ ta. in fine. sed certe ⁊ existenti in ptãte põt dari cõtra tabulas vt. s. de bonorũ pos. contra ta. quam pretor liberis pollicetur. l. ij. de liberis preteritis. l. maximũ vitiũ. §. sancim⁹ ver. ꝯtra Dl. In gl. nõne hoc probare. de ista probatione filiationis satis dixi. s. de nup. l. si vicinis. ⁊ vide qđ dixi. s. q admitti ad bonorum possessi. l. fi. ver. quid si volens agnoscere.

¶ Quorum legatorum. Rubrica.

Heredi. Vide azo. in summa ⁊ rofre. e. ti. ⁊ in speculo de testa. §. nunc dicendũ ver. veruz freqnẽter. ⁊ qđ dicit oblata dic. s. sponte. nec enim offerre cogitur sed interpellatus a legatario nõ dꝫ recusare vt. ff. e. l. vlti. Dl. Op. qđ heres nõ habeat hoc ĩterdictũ nisi pro tribus partibus immo pro falcidia qa dolo facit ⁊c. quidã cõcedunt oppositionẽ vbi certũ esset qđ eẽt locus falc. vnde dicũt aut certũ est qđ est locus. aut certũ qđ nõ est. aut dubitať. vbi certũ est nõ esse locũ cessat hoc interdictũ. vbi certũ est esse locũ ꝯpetit pro tribus partibus. vbi dubitať puta propter creditores qbus est prius soluendũ vt. s. de iure deliberandi. l. fi. §. licentia. tũc reuocať in totũ. ⁊ sic intelligitur titulus iste scđm opinionẽ placen. quã gl. hic approbat. ⁊ Azo. in summa huius titu. ⁊. ff. e. l. j. §. rediguntur. ⁊. d. l. dolo. Od. autem ⁊ ol. hoc reprobãt dicentes qđ etiã vbi certum est nõ esse locũ fal. locũ habet hoc interdictum quia inuentũ fuit non solum propter fal. sed etiam propter audaciam legatariorum puniendã qui propria auctoritate legata occupant vt. ff. eo. l. j. in princ. vnde licet cesset vna ratio alia remanet ergo et lex vt. ff. de itinere actuqꝫ priuato. l. iij. §. hoc autem ⁊ in auct. de restitu. ⁊ ea que parit. §. quoties. Jaco. Bal. ⁊ Pet. tenent opinionem pla. ⁊ glo. ⁊ ad rationem od. respondent qđ tunc reputatur esse audacia legatarij cum dubitatur de falci. in totum vel pro parte. Item licet sit audacia tamen non est dãnabilis vt not. dicto. §. rediguntur. ⁊ hoc placet cy. Item differt iste titulus a superiori quia ille non datur contra ti. possidentem. hic sic vt no. dicto. §. rediguntur. In glo. vltima in fine ⁊ s. de edic. diui adriani tollen. l. ij. cum ibi notatis.

¶ Unde vi. Rubrica.

Super rubrica. Vide az. in summa eo. ⁊ bñ per rofr. in libello. e. tit. ⁊ ad hoc etiã faciũt oĩa iura tractãtia de materia spoliationis de q̃ vide qđ notaui. s. de dona. inter virũ ⁊ vxo. l. si maritus. Querit cy. sup rubrica supra de his que vi metus ve causa sicut pro possessione retinenda dantur duo interdicta. vnũ pro immobilibus. s. vti possidetis. aliud pro mobilibus. s. vtrobiqꝫ. quare non sic pro recuperando nisi vnde vi. qđ habet locũ in immobilibus tantũ rñdet scđm pe. qa ei qui satis habet nõ debet aliqd dari sed pro rebus mobilibus ablatis habemus vi bonorũ raptorum furti ad exhibenduz. ideo pro eis non datur interdictum vnde vi. pro rebus aũt immobilibus nõ dantur predicte actiones. ⁊ ideo opus fuerit interdicto vnde vi cy. An pro iuribus vel prestatiõibus locũ habeat possessoriũ cy. qđ nõ vt dixi. s. de pactis. l. si certis annis. ⁊ de hoc per rofre. eo. ti. ver. circa predicta ⁊ ver. queritur circa interdictum. ⁊ plenissime vsqꝫ ad finem tituli ⁊. j. vti possidetis super rubrica ⁊. ff. de acqui. re. do. l. seruus. §. incorporalis ⁊ in speculo de restit. spol. §. nunc dicamus vsqꝫ in finẽ de cã possessionis ⁊ proprietatis §. j. ver. porro. ⁊ de censi. in prin. ⁊. j. e. l. si quis in tãtam in glo. magna ver. ij. an in iuribus ⁊ dixi. e. l. ver. circa res. Et est notandũ qđ Inno. in. c. sepe extra de resti. spo. tenet qđ si aliquis bona fide possidebat ⁊ alius eandẽ possessionẽ occupat bona fide qđ fiet restitutio primo etiã nõ probata spoliatiõe ad hoc facit qđ no. j. vti possi. l. j. circa finem ver. sed qualiter apparebit. An istud interdictũ detur cõtra singularem successorẽ nota. per eundẽ eo. titu. cum ad sedem ⁊ per Her. Item vide ad hanc materiã in margarita de testibus ver. vltimo ⁊ in q̃stionibus Py. clj. qõne que incipit eps bon. petebat ⁊ per Az. in summa huius tit. §. qđ aũt dẽ ⁊. ff. de seruit. l. quoties. ij. in gl. Itẽ vide qđ notaui. s. de furtis. l. inciuilẽ vbi notaui qđ remediũ detur bonefidei possessori ad recuperandũ rem sibi ablatam. vtrũ rem mihi violenter ablatam possim recuperare per dolum vel furtũ. vide per Archi. xxiij. q. ij. c. dominus.

Recte. Licet hec lex sit breuis in text. est tamẽ ampla ⁊ vtilis in sensu ⁊ intellectu ⁊ singula verba eius ponderanda sunt. ⁊ vide qđ not. in gandino de defensionibus a reis faciendis per totũ. ⁊ primo circa verbũ recte opponit gl. qđ idem si non recte ⁊ soluit pluribus modis. Secunda solutio placet pet. tertia non quia adhuc obstaret qđ dicit sine vitio alij exponunt recte. i. non vi non clã non precario qđ glo. reprobat ⁊ pro reprobatione facit. ff. e. l. j. §. qui vim a me. sed Jac. de are. eã approbat quãtũ ad eum q vult repellere illum contra quem nõ recte nec sine vitio possidet. Nam non licet sibi resistere nisi ex interuallo qa tunc non licet sibi recuperare propria auctoritate. ergo licet resistere sed in continẽti licet recuperare ergo ⁊c. Sed contra alium a quo non possidet vi vel clam vel precario licet vim propulsare quandocuqꝫ ⁊ hoc est quod dicit lex aduersus extraneos vitiosa possessio prodesse solet. ff. de acqui. pos. l. fi. vti possidetis. l. ij. Nam quantũ ad eum liberas edes habeo vt. ff. si serui. ven. l. loci. §. competit. Et est aduertenduz quia iste passus est vtilis ⁊ subtilis. videtur enim Jaco. predictus sentire quod possidentẽ clandestinum liceat mihi expellere si a me clandestine possideat qꝛ clandestina possessio est vitiosa vt. ff. de acqui. pos. l. põpo. §. cũ quis ⁊. l. clã possidere. §. qui ad nundinas ergo cũ vitiosam habeat possessionẽ mihi licet ingredi ⁊ sibi nõ licet retinere. pro hoc adducit. s. quod cũ eo. l. si seru⁹ vbi de hoc dixi ⁊ gl. vř sentire. ff. vti possidetis. l. j. §. interdictum aũt. in medio magne gl. nec tñ volo ⁊c. qđ tñ nõ approbat Dy. ibidẽ qꝛ nõ reperiť. l. cautũ quod clãde. pos. liceat mihi ꝑ vim expellere. ꝑterea lex dicit de vi sed q clam intrat nõ infert vim ergo ⁊c. quod veri⁹ credit cyn. qđ aũt dicit Jac. ꝑdictus de ꝑcario possidẽte posset habere locũ post denegatã restitutionẽ qꝛ tunc vř quodãmõ dñm spoliare vt dixi s. de acq. pos. l. vitia. Sed esto ꝙ opinio dñi Ja. foret vera qđ clam possidẽs nõ posset resistere. qd si vi vel clã vel ꝑcario possidens vendidit alij bona fide emẽti. nunqd ille emtor resistere poterit dño q possidet vt. s. de acqui. pos. l. licet. ⁊. ff. de acq. pos. l. si id qđ. §. qđ aũt vř ꝙ resistere possit. qa iniuste nõ possidet ipse emtor. vt. ff. vti possidetis. l. si duo. §. nõ videor. ⁊ de vsuc. l. q̃re. Item talis emtor non tenetur interdicto vnde vi qđ est personale ẜm legistas. vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. cum a te. Itez precariũ non est vitiũ reale nec afficit singularem successorem vt. ff. de acqui. pos. l. pomp. §. cũ is. gl. determinat contrariũ. d. l. si duo in prin. quasi videatur habere clãdestinã ex persona auctoris. vt. ff. de acqui. pos. l. pomp. §. cũ qs ⁊. §. sed ⁊ is cui ⁊ qꝛ nõ dꝫ esse melioris cõditionis ꝙ auctor suus. vt. ff. de reg.

iur.l.in his.§.nõ debeo. Nã si quis ab auctore meo clam possidet ⁊ a me. ergo ⁊ si auctor meus clam possedit ⁊ ego. preterea negari nõ potest cũ quis vtitur accessione sui auctoris qd vti debet cũ sua cã ⁊ suis vitijs vt.ff.de diuer.⁊ tẽp.prescrip.l.an vitium ⁊.d.l.põpo.§.cũ quis. ergo necessario sequitur qd nocere sibi debeat qd autẽ vtatur patet. nã possessio est immediatus actus inter ipsum ⁊ auctorem suũ et non põt discerni sed necessario oportet vti accessione possessionis ⁊ si vitiosa erat penes auctorem ⁊ vitiosa est penes eũ. secus in prescriptione vbi quis vtitur accessione temporis qd de facili põt discerni quo casu si non vult vti non nocet sibi alias sic. ⁊ hanc sñiaz tz Ja.de are.⁊ cy.j.vti possidetis.l.j.⁊ dy.non obstat.§.nõ videor. qr illud quãtũ ad interesse p̃ntis tpis vt nõ tenear interdicto vnde vi.⁊ ita interlineauit ibi textũ Bul.ꝫm cy. vbi dicit se vidisse in quodã libro antiquo sed bene succumbã q̃si clam ⁊ si non vi. vt.d.§.nõ videor. vel dic non videor vi possidere accipiendo sed tenendo ⁊ turbando videor violentiam facere. Item.§.non debeo alio casu loquitur. ⁊ pro hoc facit prealle.l.si seruus.s.qd cum eo.⁊ extra de resti.spo.c.olim cãm. Idez dicit in precario qr qui precario a me habet licet non vi possiz expellere qr etiã per pactũ fieri nõ posset vt possideat me inuito. vt.ff.de precario.l.cũ precario ⁊.l.qui precario. Jac. possidenti oportet enim qd possideat alias nõ haberet hoc interdictũ. vt.ff.e.l.j.§.interdictũ. Idem tñ est in detinente vt colono licet nõ possideat sibi sed dño vt.s.cõia de vsuc.l.j. nã prohibere põt ingredi volentes preter dominum ar.ff.locati.l. itez querit.§.exercitu.j.de metatis.l.deuotũ.⁊.ff.si mulier vẽ.no.l.iij.⁊ idẽ in cõmodatario depositario ⁊ sĩlibus. qr eis datur interdictũ vnde vi ⁊.j.vnde vi.l.non ab re ⁊ de vi ⁊ vi ar.l.cum fundũ ⁊.l.colonus.⁊ idẽ etiã in emphiteota feudatario ⁊ vasallo ar.ff.de rei ven.l.⁊ si superficiario ⁊ vti possidetis.l.si duo.§.labeo.in fine.§.de hoc vide rofr.hoc.eo.ti.ver.itez queritur an hoc interdictũ ⁊ ver.sequẽti. Sz querit g.si tu me expellis hodie ⁊ ego te expello ex interuallo quare dolus cũ dolo non ꝯpensaẽ. vt.ff.solu.ma.l.viro. dicit gl. qr vtraqꝫ expulsio vnuz factũ reputatur qñ in continenti sed vbi ex interuallo tũc sunt delicta separata ⁊ ideo nõ cõpensanẽ. Ista ratio nõ placet Ja. nec cy. qr cũ delicta sint similia tolli debent cõpensatione. Sed Pe. dicit qd nõ sunt similia oĩno qr istud interdictũ datur ad interesse ⁊ possibile est qd plus intererat tua qñ te spoliaui q̃ mea qñ postea me spolias qr res plus vel minus valebat vel ꝓpter fructus ⁊ sĩlia. ⁊ iõ agitur pro vtraqꝫ violentia ⁊ vna cum altera nõ ꝯpensaẽ. Jac. predictus ⁊ moderni doctores tenent qd agaẽ solũ ꝓ vltima expulsiõe qr scda expulsio ex interuallo facit eũ ꝑdere interdictũ qd sibi cõpetebat. ⁊ prima violentia purgaẽ ⁊ tolliẽ per scdam ex interuallo illatã qr sibi ius dixit vt.l.extat.ff.qd metus cã.⁊ ꝫm hoc prima violẽtia tanq̃ purgata ꝑ scdam erit impunita ⁊ denegabiẽ scdo qd primo cõcediẽ. qd tñ vr̃ ꝯ.l.ff.qd vi aut clam.l.si alius.§.bellissime ⁊.j.q potiores in pig.ha.l.fi.⁊ de hoc dicetur.j.ad.l.iul.de vi.l.si qs ad se fundum ⁊.j.e.l.si quis in tantam. circa finem.

Ad defendendam pos. Verba ista loquunẽ de ꝺfensione rerũ sed idẽ est in defensione persone vt.j.patebit ⁊ probatur.ff.de iustitia ⁊ iure.l.vt viz. vbi de hoc ⁊ ista defensio dicitur processisse non solũ a iure nostro positiuo sed etiã naturali. ⁊ hoc est qd dr̃ vim vi defendere omnes leges omniaqꝫ iura permittunt ⁊ pro hoc.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.vim vi ⁊ qd defensio tã manualis de qua hic loquiẽ q̃ legalis de qua loquũtur iura dicẽtia reo defensionẽ dãdã in criminibus sit de iure naturali expresse habetur in clementinis de re iudi.c.pastoralis circa finẽ. ex quo vr̃ qd statuta ciuitatũ quibus cauetur qd occidens moriatur ⁊ non excipit casus defensionis vel qd bãnitus habeatur pro confesso ⁊ puniatur nulla data defensione non valeant quasi in eo in quo excludunt defensionem sint cõtra ius naturale vt predictum est qd ius naturale tolli vel mutari nõ potest per ius ciuile vt instituto de iure naturali.§.sed naturalia de quo satis dixi ⁊ de ista materia defensionis.s.de epis.⁊ cle.l.omnes qui vbiqꝫ.§.in hac.⁊ de hoc etiã no.j.dis.c.ius aũt naturale in gl.⁊ per Arch.⁊ per eundẽ.l.di.de his clericis.⁊ plenissime per Inno.extra de immunitate ecc.c.j. vbi est pulcra ⁊ notabilis glo. de hoc de restit.spol.c.olim cãm vbi de iusto ⁊ iniusto bello no.⁊ plenissime per Hostiẽ.in summa de treuga ⁊ pace.§.sed vt aliquam doctrinam.⁊ de hac materia defensionis habeẽ ẽt in ope Alberti de gandino de defensionibus a reo faciendis.xxiij.q.j.in summa ⁊ per totũ ⁊ ꝑ Archi. eadẽ causa qõne.iij.in summa in gl.⁊ ꝑ eundẽ ⁊.c.fortitudo ⁊.q.viij.in summa in gl.⁊ per eundẽ Archi. ⁊ circa istã materiam consueuit queri nunquid maritus licite ꝓpulsare possit iniuriam vx.⁊ tenetur qd sic quia sunt vna caro ⁊ socij diuine ⁊ humane domus vt.j.de crimine expilate hereditа.l.si aduersus ⁊ quia vx. debent a viris defendi non econtra vt instituto de iniur.§.patitur ⁊ de ista questione ⁊ sequentibus vide per gandinum in dicto ti.de defensionibus a reo faciendis ꝑ totum. Item nunquid pater iniuriam filij dic qd sic quia magis verentur parentes in filijs q̃ in seipsis vt.ff.qd metus cã.l.isti quidem.⁊ quia vna persona reputantur vt.s.de impub.⁊ alijs substitu.l.fi.⁊ idem econtra.s.filius iniuriam patris eadem ratione idẽ videtur dicendum in fratre ar.j.qui accu.nõ possunt.l.si magnũ dũmodo ratione affectionis hoc faciat argu.ff.mã.l.cũ seruus. ⁊ ita tenet py.in qõnibus suis.cxliij.qõne que incipit gallus ⁊ Albertus ⁊ Ja.de ra.in lectura sua dicta.l.vt vim. Idem videtur in quocũqꝫ de parentela seu ꝯsanguinitate qr iniuria illata vni de parentela omnibus illata videtur ar.j.de liberali cã ⁊ ideo de iniuria illata consanguineo consanguineus prohibetur esse iudex vt.ff.de iniur.l.lex cornelia circa principium ⁊ ad hoc bene facit extra de sent.excõi.c.dilecto li.vj.⁊.s.de epi.⁊ cle.l.raptores. circa principiũ. Ibi earum consanguineis ⁊c.⁊.s.de senatusconsult. clau.l.vnica. Idem puto de seruo ⁊ liberto qd propulsare possint iniuriaz patroni vel domini ar.ff.ad sil.l.cum dñs. vasallus etiam iuuare tenetur dominum etiam cõtra filiũ proprium.xxij.q.vlti.c.de forma et ibi in glo. et etiam amicos et familiares dñi sui vt no.in summa quibus modis feudum amittatur.§.et non solum. Sed si est vasallus duorum qui habent simul guerram quem ex ipsis dñis defendere ⁊ iuuare teneatur. dic vt plene no.in Speculo de feudis.§.qm̃ de homagijs.ver.xxij.queriẽ ⁊ ver.sequen.et per Hostien.in summa de maio.et obedien.§.et ad quid ver.si duo.et in summa quibus modis feudũ amittatur.ver.vbi vero plures. Item subditi teneñẽ defendere suum prepositum siue rectorem vt.s.de aduoca.diuer.iudiciorum.l.restituendũ. alias capite puniuntur vt.ff.de re militari l.desertorem in fi. Sed nunquid socius tenetur socium defendere. dic qd sic.xiij.q.iij.c.ab imperatoribus.xxiij.q.iij.c.j.ij.iij.⁊.iiij.⁊.c.non est inferenda et.c.fortitudo et qr societas obtinet vicem fraternitatis. vt.ff.pro socio.l.veruz. adeo qd si talis defendendo percuteret clericũ nõ esset excõicatus vt no.ꝑ Inn.extra de sen.excõ.c.si vero alicuius in gl.q d si nõ ob sui tuitionẽ qd.c.hñ facit ad istã materiam.et facit.j.proxi.qõne.si enĩ extraneũ fortius sociũ. Sed an quẽlibet extraneũ qs defendere teneatur. videtur qd nõ a contrario sensu huius.l.⁊ dicte.l.vt vim cũ ꝯcor. In ꝯtriũ videtur expresse.d.c.dilecto.ꝺ sen.excõ.lib.vj.qd.c.bene facit ad hanc materiã cum ibi notatis per Archid. Jo.and.⁊ cardi.et de hoc dic vt plene notaẽ per Ber.extra de senten.exc.c.quãte presumptionis ꝑ Host.in summa de rest.spo.§.j.ver.sciẽdũ est et ver.sz hodie. Itẽ ꝓ hoc qr qui potuit hominez a morte liberare ⁊ nõ liberauit occidere videtur. extra de homicid.c.sicut dignũ.§.j.et pro hoc etiaz bene facit.s.de commercijs et mercatori.l.ij.vbi de hoc dixi et plenius supra de episcopis et cleri.l.si quis non dicam rapere ver. nunc redeamus. pro prima opinione facit extra de re.iur.c.culpa caret. vbi de hoc similiter not.et de nox.l.in delictis.§.si extraneus et vide in gandi. de defensionibus a reo faciendis ver.sed qd ego eram presens.

¶ Quã sine vitio tenebat. Hec verba declarata sunt.s.super verbo recte.

☞ Modus circa res licitas excedi non debet.

Inculpate tutele moderatiõe.

Ista verba obscura sunt et circa eorũ expositionez multa dubia oriuntur et de eorꝫ expositione hic agitur in glo. ad quam cõiter recurriẽ per doctores et aduocatos et in summa huiꝰ ti. vltra principiũ et de hoc est pulcra gl.Ber.extra de homicidio.c.significasti et vide gof.in summa.e.ti.§.sed nunquid ⁊ xxiij.q.j.in summa. Jaco.de are.dicit qd moderamẽ inculpate tutele intelligiẽ vt tutela possessiõis nõ transeat in culpam vltionis. Nã non licet vlcisci vt.ff.ad.l.aquil.l.scientiaz.§.qui cũ aliter. et si aliter periculũ euitare nõ poterat vt instituto ad l.aquil.§.iniuria.† Nã etiã circa res licitas nõ debet modus excedi. vt.xxxij.q.iiij.c.origo. et ibi no.per Archi. Sed an in dubio ꝑsumaẽ modus excessus si secutũ sit homicidiũ. vr̃ qd sic nisi ꝓbetur defensio.j.de siccar.l.j. et.l.eũ qui.ad.l.aqli.l.si qs fumo.§.cũ dr̃ nã cũ sit malus actus ergo et animus vr̃ iter cessisse nisi ꝯ ꝓbetur. In ꝯtriũ videtur qd iste iure ꝑmittẽte se defẽderit vt hic cũ ꝯcor. et ĩ eo qd qs iure facit nõ vr̃ dolꝰ nisi probetur vt

probeť vt in regula iur℥ nullus vř dolo facere cū igiť iſta ha-
buerit originē ⁊ radicē a defenſione preſumitur qꝺ iuſte fece-
rit ⁊ q dolo dicit ⁊c.vt.ff.de ꝓba.l.quot.§.qui dolo. ⁊ hanc tꝫ
ipſe Jac.⁊ dicit ꝓſumi doluꝫ abfuiſſe.⁊ hoc innuit lr̄a.ff. ad.l.
aqui.l.ſi ex plagis.§.tabernari⁹.Ibi idqꝫ data opa ⁊c.quaſi ꝓ
ſumať qꝺ nō ad vindictā ſed ad defenſionē niſi ꝯtra ꝓbeť.pro
bari aūt pōt ꝯ̄riū vt ſi recedentē vulnerauit.nā tunc eſt vindi
cta vt.e.t.ad.l.aqui.l.qua actiōe.§.ſi qs in colluctatiōe.tūc eñ
eſt vltio nō defenſio.⁊ hoc ar.l.dicentis eū qui cū armis venit
armis poſſimus repellere.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.vnde vi ibi ar-
ma armis.l.iij.§.cū igitur vñ ꝑꝑ hoc preſumo vindictā qꝺ eſt
verū niſi ꝑꝑ debilitatē armati ⁊ fortitudinē inſurgētis arma-
tus aliter reſiſtere nō poterat.Nā tūc ſi reſiſtere nō pōt ſine ar
mis licitū eſt ad arma recurrere qꝛ cū aliqd licet alicui ⁊ id ꝑꝑ
qꝺ peruenitur ad illud vt.ff.de iuriſ.om.iu.l.ij.tūc eñ prima
preſumptio elidiť ꝑ ꝯ̄riā probationē.⁊ ad hoc tendūt v̄ba gl.
q̄ dicit moderamē circa tria attendi.ſ.vt videať licita ⁊ mode
rate fieri vbi aliqd de ꝓ̄dictis ꝓbeť.Idē dicit ſi ex interuallo
hoc faciat vt videať ad vindictā fieri ⁊ teneať.Itē ſuꝑ eo qꝺ di
cit gl.qꝺ ſi eſt nobilis ⁊ potēs ꝯ̄ ignobilē ꝓ̄ſumať fieri ad vin-
dictā.tꝫ idē Ja.ꝯtrariū qꝛ ⁊ cū indignatiōe pōt reſiſti.vt.j.ad
l.iul.de vi.l.qm̄ vñ dignitas ſibi nocere nō debet vt.s̄.qꝺ me-
tus cā.l.ad inuidiā vñ in hoc dicit idē eſſe in nobili ⁊ ignobili
Jac.Querit gl.qd ſi aliqs erat ita fortis cōtra me cū pugno
ſicut ego cū enſe nunqd liceat mihi cū enſe defendere.Pe.di
ſtinguit aut tractať de violētia repellēda circa corpus aut cir
ca res.primo caſu licet quōcūqꝫ vim repellere ſi aliter nō pōt
fieri defenſio ⁊ ſi nō poſſit remediū iudi.iplorari.vt.s̄.de ap.
l.ſi qs.Scꝺo caſu qñ circa res aut poſſum recuꝑare ꝑ viā iu-
di.⁊ tūc nō lꝫ ꝓpulſare quocūqꝫ mō ſed cū moderamine icul-
pate tutele ex q̄litate armoꝝ nō fctōrum qꝛ nō debeo ꝓſonam
offendere lꝫ rē aliter defendere nō poſſim ſi nō pōt ꝑ iudicem
reꝑari tūc licet quōcūqꝫ tueri qꝛ etiā furē lꝫ occidere. vt.ff. ad
l.cornel.de ſicca.l.furē.⁊ ſic intelligiť.l.iſta.⁊.ff.e.l.iij.§.eū igiť
cū ſi.Itē cū violentia debeat propulſari in cōtinenti ⁊ non ex
interuallo quōd intelligiť in cōtinēti qdā dicūt fragrante ipſa
violētia.ſecus qñ eſſet ꝑfecta ⁊ ꝯſūmata qꝛ tūc recurſus eſt hñ
dus ad iudicē ⁊ ſic intelligūt hic alij ēt poſt perfectā dūtamē
nō diuertať ad ex̄neos actus ar.ff.de adulte.l.qꝺ ait.§.ſi. vbi
de hoc diſtingue ſm Ja.⁊ Pe.Aut q̄ritur de violentia illata
ꝑſone aut rebus ſi ꝑſone tūc intelligiť in ꝯtinēti.i.ipſa fragrā
te.vt.d.l.ſciam.§.qui cū aliter.⁊.d.l.vt vim.Si de illata rebus
tūc ēt poſt dūmō nō diuertať ad ex̄neos actus.vt.ff.e.l.ſi quis
poſſeſſionē ⁊.l.iij.§.eū igiť.⁊ ita intelligať qꝺ ibi no. ⁊ ad hoc
bñ facit qꝺ no.extra de homicidio.c.ſignificaſti.ij.§.ſi. in fine
gl.magne.Sed q̄ eſt rō diuerſitatis dicit qꝺ illata ꝑſone non
pōt tolli.vt.s̄.de appel.l.ſi qs ꝓuocatiōe.⁊ ſic qcqd ammodo
fieret ad vindictā fieret.Sed qñ rebus tūc pōt auferri. ⁊ iō ſi
in ꝯtinēti fiat nō vř ad vindictā ſed ad cōſeruationē ſui.⁊ ideo
tūc intelligiť ſtatim ēt ſi differat q̄rendo amicos vt no.d.§. eū
igiť.⁊ hoc ſtatim latius declarabiť.Aliud ēt moderamē atten
dendū eſt vt ſi fiat ad defenſionē illius actus ⁊ nō vltra.pōt tñ
etiā in cōtinēti fieri ad vīdictā vt ſi aliter euadere pōt vt.d.§.
q cū al'r. vel ſi ponas robuſtū occidiſſe debilē aggreſſorē vel
ecōtra ponas claudū aggreſſuꝫ pati vel nobilē q nō dꝫ vel ꝓ̄t
fugere vñ attendēda eſt multū cōditio perſonarū vt mō vnuꝫ
mō aliud ꝓ̄ſumam⁹ qꝺ intelligo quo ad fortitudinē corporis
ipſe aūt ſi alias ſit potēs rōne nobilitatis vel dignitatis.Naꝫ
ꝑꝑ hoc cōtra eū ꝓ̄ſumi nō debet vt dicta.l.ad iuidiā.s̄. qꝺ me
tus cā ⁊.s̄.dixi licet gl.aliter in hoc dicat ⁊ male.Itē q̄rit glo.
nunqd debeā pati me percuti ⁊ determinat qꝺ nō qꝺ itellige
ſm cy.cū moderatione perſonarū.Quidā enim ſunt qui non
minanť niſi percutiāt ⁊ tunc eſt vera gl.quidā qui cōiter minā
tur ⁊ nō audent percutere ⁊ tunc nō licet ante ꝑcutere ſm pe.
ar.ſi qs Imꝑatori maledixerit,l.vnica ⁊ dixi.s̄.qꝺ metus cau
ſa.l.metū.opini.tñ gl.cōiter vidi indiſtincte ſeruari qꝛ diffici-
le eſſet ſcire vtrū minas inferens velit percutere vel nō. Sꝫ ꝓ
opiniōe Pe.bñ facit dicta lex ſi ex plagis.§. tabernarius ad
l.aql.Itē querit cy.pulcrā qōnē.Si quidā nobilis eſt aggreſ
ſus a quodā ruſtico ⁊ poſſet euadere fugiendo tñ eſſet ſibi val
de vituperoſum ſi ſe defendat ⁊ percutiat ruſticū. nūquid pu
niať.⁊ vř qꝺ ſic vt dicto.§.qui eū aliter ⁊ dicta.l.furē. Moder
ni cōtra arg.ff.ex qui cauſ.maio.l.in eadē.Nō obſtat.§.qui cū
aliter qꝛ hic nō poterat euadere ſine detrimento fame.nō ob-
ſtat.l.furem.qꝛ honor ⁊ fama nō poſſent per iudiceꝫ reparari
ergo ⁊c.arg.ff.ſi quis omiſſa cā teſtamenti.l.iul. Itē querit ſi
aliquis aggreſſus ab alio poſt illata ſibi vulnera inſequiť euꝫ
⁊ vulnerat qꝺ nō licet vt dictū eſt.s̄.⁊ ꝓbatur dicta.l.ſi ex pla-
gis.§.j.⁊.l.qua actione.§.ſi quis in colluctatiōe ad.l.aquil.nū

quid punieť vt doloſus.l.corneli.de ſicca.an vero tanq̄ cul-
pabilis tantū ⁊ ſic mitius quaſi calore iracundie hoc fecerit
vt.ff.ad turpil.l.j.§.q̄ri de ſicca.l.iiij.§.cū quidā de penis.l. re
ſpiciendum.§.delinquūt ⁊ de re.iur.l.qꝺ calore.qꝺ quidā te-
nent alij qꝺ ſicut doloſus cum nō licuerit hoc caſu ſe vindica
re ſecus vbi permittereť vindicta ⁊ moduꝫ exceſſiſſet vt.ff.ad
l.iul.de adul.l.ſi adulterium.§.imperatores.Jac.de are.dicit
hoc eſſe rigidius ſed pro hoc infra de iniur.l.ſi nō cōuicij pri-
mum humanitus vt.ff.de penis.l.interpretatione.Itē querit
nunquid iniuria illata perſone poſſit propulſari cōgregādo
amicos ſicut illata rebus vt no.dicto.§.eū igitur.gl. dicit qꝺ
nō ⁊ eſt caſus vbi poſſum per me qꝺ nō poſſuꝫ per aliū vt no.
ff.e.l.cū fundū.Alij dicunt aut amicus vel alius erat in comi
tatiua violētiā paſſi ⁊ tunc ſic alias nō ar.ff.de iniu.l.itē apud
labeonē.§.ſi quis virginē ⁊.j.ad.l.iul.de vi.l.qm̄ multa. Jac.
de are.⁊ Pe.tenēt indiſtincte qꝺ ſic qꝛ finita negotia poſſunt
iurari per aliū vt.ff.de neg.ge.l.ſi multofortius perſona que
rebus prefertur vt ſupra de ſacroſan ec.l.ſancimus.Itē eſt ca
ſus.j.ad.l.iul.de adult.l.graccus ⁊ ſi dicas qꝺ ibi fuerunt filij
rñde per.l.liber homo.ff.ad.l.aquil.Nō obſtat.l. cū fundū qꝛ
ibi mandabatur ex interuallo vnde ſicut non licet principali
nec alij eo caſu.Sed contra hoc videtur lex vnde vi vbi dicit
ob tutelam ſui corporis rñde per.l.ſeru⁹ de ſeruis expor.Itē
querit ſi habens vx.ſuſpectam de adulterio precepit famulo
ſuo qꝺ eā occideret alias interficeret eum famulus occidit eā
nunquid erit excuſatus quaſi ob tutelam ſui corporis fecerit
qꝺ vř quaſi iuſto metu ductus hoc fecerit. In cōtrariuꝫ vide
tur qꝛ melius omnia mala pati q̄ꝫ malo cōſentire vt.ff.qꝺ me-
tus cā.l.iſti quidē ⁊ vř caſus dicto.§.qui cum aliter. Jaco. de
are.diſtinguit aut alias fuiſſet eam interfecturus aut nō. pri-
mo caſu parcatur ſibi ſcꝺo non ar.ff.qꝺ vi aut clam.l.ſi alius.
§.eſt ⁊ alia ⁊ ad.l.aquil.l.ſi quis fumo.§.j.⁊ in dubio dicit pe.
eum excuſari quia fecit ob defenſionem corporis ſui.⁊ quia li
cet qualitercunqꝫ redimere ſanguinem ſuum.vt.ff.de bo. eo-
rum qui mor.ſibi conſci.l.j.⁊.s̄.de tranſac.l.tranſigere. nō ob
ſtat qꝺ melius ſit omnia mala pati ⁊c.quia hic nō cōſenſit ma
lo ſed bono ꝓpter ſe.Preterea.l.iſti qdem loqtur qꝺ quis cō
ſentire nō debeat ſtupro voluntario.ſecus ſi neceſſario vt in
qōne proponitur.nō obſtat.§.q cum aliter.qꝛ ibi alium percu
tiendo nō euitabat mortē ſicut hic ſed ad vindictā tendebat.⁊
per hoc etiā patet ſolutio ad dictā.l.ſi quis fumo.§.j.Ultimo
pro plena declaratione predictorum dic aut violentia inferť a
iudice aut a priuato. Si a iudice vř tenere glo. que eſt in.l.vt
vim.qꝺ reſiſtere nō liceat.Sed tu dic aut violētia fit licite aut
illicite primo caſu eam propulſare nō licet vt.ff.de re militari
l.milites.§.irreuerēs.s̄.de his qui ad eccle. confugiunt.l. iij.
⁊.ff.de rei vē.l.qui reſtituere ⁊ intelligo licite qñ ſpectabat ad
officiū vel iuriſditionē inferētis.alias ſecus vt.j.de iure fiſci.
l.ꝓhibitū.de metatis.l.deuotū de iur.om.iu.l.ſi.de re.iur.l.fa
ctū a iudice li.vj.⁊ ibi no.e.ti.l.nō videtur.§.qui iuſſu. ⁊ licite
fit a magiſtratu cā cōſeruandi honoris officij quē ſuſtinet.vt.
ff.qꝺ metus cā.l.iij.de iniu.l.iniuriarū.§.his qui ⁊.§.qui iurè
⁊ reipublice venerande puta ſnīam exeq̄ndo vt.d.l. qui reſti-
tuere ⁊ ne vis fiat ei qui in poſ.miſſus eſt.l.ſi qs miſſuꝫ vel ma
lefactores capiendo vt.s̄.de epis ⁊ cleri.l.ſi quis in hoc gen⁹
⁊.l.raptores ⁊ de his qui latrones.l.ſi. In dubio aūt ꝓ̄ſumiť
pro magiſtratu ⁊ ei parendū eſt ⁊ ita tenet cōpoſ.extra de elec.
c.qꝺ ſicut ⁊ de hoc dixi.s̄.de ap.l.qm̄ iudices.Idem ſi fiat a ꝓ̄
lato ſubditū ſuum corrigere volendo.§. irreuerens. vt extra
de maio.⁊ obe.per totū.xj.q.j.q reſiſtit.⁊ in patre filiū corrigē
te.j.de pa.po.l.cōgruētius ⁊ de emendatiōe propinquorū .l.
j.⁊ in dño corrigente ſeruū vt.j.de emendatiōe ſeruorū ⁊ ma-
giſtro corrigente diſcipulum modica caſtigatione.vt.ff. ad.l.
aquil.l.ſed ⁊ ſm quecunqꝫ.§.ſi.Scꝺo caſu cum violētia eſt il-
licita aut infert perſone aut rebus.Si ꝑſone aut eſt violentia
caſtitatis ⁊ morū.⁊ tunc nō ſolum licet propulſare ne fiat.Sꝫ
ēt lꝫ inferentē fragrāte crimine etiā aīo vlciſcendi occidere.vt
d.l.iſti quidē qꝺ metus eā de ſicca.l.j.§.ſi..⁊.d.l.raptores.s̄.ꝺ
epi.⁊ cle.Aut ſalua caſtitate alia violentia infertur perſone.⁊
tunc pōt reſiſti ne fiat.nō aūt facta etiā in cōtinēti lꝫ vlciſci vt
hic ⁊.d.§.qui cum aliter.nec obſtant iura q̄ dicunt licere vlci-
ſci.ff.de bo.liberto.l.qui cum maior.§.libertus de iure fiſci.l.
ij.in pri.⁊.l.deferre.qꝛ hoc verum eſt ꝑ viā accuſatiōis nō āt ꝑ
moduꝫ ꝓprie auctoritatis.Itē recedētē poſt illatā vim vel vul
nera non lꝫ inſequi vt.d.l. q̄ actiōe.§.ſi quis in colluctatione
⁊.l.ſi ex plagis.§.j.mitius tñ ſi fecerit punitur ſm aliquos rō
ne caloris ⁊ proprij doloris qꝺ inſequitur vt.ff.ad turpil.l.j.ꝺ
ſicca.l.j.§.ſed ſi clana.⁊.l.iiij. §.cuꝫ qdā ꝺ penis.l.reſpiciēduꝫ
§.delinquunt ad ſill.ſi qs in graui.§.ij.⁊ optime de adulte. ſi

adulteriū.§.imperatores scḋo ⁊ de hoc etiā supra dixi. Scḋo casu qñ violentia infertur rebus aut tendit ad ipsaꝝ rerū destructionē ⁊ tūc pōt non solū repelli sed etiā depopulationem insequi ⁊ occidere vt supra qñ liceat vnicuiqꝫ sine iudice vindicare.l.j.⁊.ij.⁊ ar.ff.arboꝝ furtim cesl.l.j. Idē forte in incēdiarijs domoꝝ vel diruptionibus quasi sit par delictū. vt.j. qui accu.nō pñt.l.data.⁊ de sicca.l.si quis dolo.tutius tñ vꝫ doctoribus tenere solū in nocturno depopulatore ⁊ nō trahi ad cōsequentias.vt.ff.de legibus.l.qḋ vero ꝯ rōnē. Si vero violētia tendat ad rerū oblationē tūc aut est res mobilis.⁊ tūc nedū tueri pōt ne auferaꝛ. Sed etiā violentum occidere pōt si ei parcere sine periculo suo nō pōt siue sit fur nocturnus siue diurnus.de quo dic plene vt no.ff.ad.l.aquil.l.sed ⁊ si quēcunqꝫ.⁊.l.itaqꝫ.⁊ de sicca.l.furez.⁊ infra de sicca.si vt allegas. Aut est res imobilis ⁊ tūc nō solū lꝫ defendere ne expellaꝛ de possessione vt hac.l.s.qḋ cū eo.l.si seruꝰ. de vi ⁊ vi arma.l.j.§.vi possidere. Sed ēt vi ablatā pos.in ꝯtinenti recuperare vt.d.§.cū igitur de vi ⁊ vi arma.⁊ ibi notaꝛ.⁊.l.qui possessionē ⁊.s. dixi. Si vō in personā ⁊ res cōmittaꝛ violētia tūc nō solū licite resistitur sed etiā in ꝯtinēti licite vendicatur vt.j.ad.l.iul. de vi.l.qm̄ multa facinora.⁊.d.l.j.qñ liceat vnicuiqꝫ sine iud.vin. Sūt etiā multi casus spāles in quibus pōt quis ꝓpria auctoritate nō solū se defendere. Sꝫ etiā ius sibi dicere vt notaui.s. de iudeis.l.nullus ⁊ ne quis in cā sua iudicet.l.vnica. An possit ꝑs vti auxilio infideliū vel bannitoꝝ ad sui defen. impune ⁊ sine pctō vꝫ qḋ sic per iura predicta q̄ dicūt qḋ quisquis ob tutelā sui corpis fecerit ⁊c.vt.l.vt vim.⁊ maxime si aliter se tueri non pōt vt.d.§.qui cū aliter.⁊ qꝛ sanguinē suū qualitercunqꝫ licet redimere vt dictū estꝰ nec solum cū infidelibus ⁊ dolosis possumus inimicos īpugnare sed etiā ꝑ dolū.xxij.q.ij.c.vtilē.xxiij.q.ij.dñs.⁊.ff.de capti.⁊ postli.reuer.l.nihil īterest. Nā ⁊ canes in ecclesia ꝑ pacē toleramus.xxiij.q.iiij.quidā exemplo dñi q cū malis qñqꝫ facit vindictā.xxiij.q.v.§.hinc notandū. Nā videmus ecōtra qḋ in bello iusto fideles iuuant infideles. xj. q. iij.iulianus.xxiij.q.j.§.ordo.⁊ ad defensionē fructuū vti possumus arte mathematica.j.de mathema.l.boꝝ.⁊ paulus dixit se pharisēū vt ad sui defensionē ꝓuocaret phariseos actuū xxiij.⁊ petijt a preside milites ad sui defensionē.xxiij.q.iij.c.iij c.sex in fine ⁊.c.maximianus ⁊ machabei qui fuerūt viri sancti ⁊ pugiles fidei inierūt pactū cum romanis qui erant tunc pagani vt ⁊ mutuo se iuuarēt primo machabeoꝝ.viij.c.⁊ tꝑe necessitatis cōicamus excōicatis ⁊ salomon ligna pro edificādo templo recepit ab infidelibus. Old. Itē tenet gl.qḋ si vim inferens paratus est satisdare de possessione restituēda si appareat eū iniuste fecisse qḋ tūc si ei resisto videor facere ad vindictā qḋ oēs reprobant qꝛ non debeo propter fragilitatem cautionis dimittere potestatē licite defensionis vel deiectionis vt ff.ad trebel.l.qui ita.§.j.⁊.l.cogi.§.si pater.in fi.

¶ **Id possessiōe ꝑcipe potuit**

Concor.ff.de rei ven.si nauis.§.fi.⁊ dicit gl.a tꝑe deiectionis in alijs interdictis ex tꝑe litis conte.vt.ff. de interdictis.l.iij.⁊ ibi in gl.⁊ no.s.de interdictis.l.incerti. in vlti.glo. Querit gl.nunquid violentus teneatur de interitu si eodem modo interitura fuisset penes inuasum de hoc dic vt.s.quod metus cā.l.j.⁊ de periculo qḋ trahit ad se morā satis dixi.s.in qui.cau.in inte.restitutio nō est necessaria.l.in minoꝝ. Quid si deiectus vsucapiebat ⁊ propter deiectionē vsucapionē implere nō potuit vtrū hoc veniet in restitutione.gl.hanc qōnez mouet ⁊ non soluit.ff.e.l.j.§.qui vi deiectus sed.ff.pro emtore l.qui fundum.§.qui bona fide ver.idem iurꝫ.tenet qḋ nō ⁊ illa approbatur per omnes ſm cy.dy.autem ibidem videtur distinguere aut multū supererat ad plenariam vsuc.⁊ tunc non veniat ⁊ ita intelligit dicta glo.aut pauci dies supererant ⁊ tūc veniat vt.ff.de vsuc.l.rerum mistura.§.labeo.

Inuasor. Hec lex est specialiter ꝯmētata in libello Rofre.circa finē rubrica ꝺ cōsti.inuasor ⁊ ibi videas.⁊ ſm cy.hec lex nō indiget gl.lꝫ gl.hic posita que sumpta fuit ab Od.videaꝛ niti ꝓbare qḋ nec nouo nec veteri iure procedat de quo dic vt in gl.⁊ hec lex facit differentiā inter inuasorē violentū ⁊ nō violentū vt inuadens violenter pena legitima teneatur nō violētus pena nō teneaꝛ sed libereꝛ restitutione possessionis qḋ tū videtur quo ad possessionē vacantem immutatum.j.e.l.fi.

Meminerint. Ista lex ꝯmētata est spāliter ꝑ rofre.circa fi.ti.de cōstitu.meminerint vbi de hoc plene. Et primo ponit hec lex statutū gñale ⁊ rōnē subijcit. Scḋo ponit penā ꝯ facientibus. Tertio declarat ad quos extendatur pena.

Casus varijs modis poniꝛ vt colligitur ex prima ⁊ scḋa glo.⁊ prima gl.innuit qḋ pena huius.l.locū habeat si impetreꝛ rescriptū vel sñia iudic.licet nō ingrediaꝛ possessionē re vera qḋ nō est verū. Sed opus est qḋ impetrās ingrediaꝛ re ipsa vt locū habeat hec lex que restitutoria est ⁊ datur spoliato ꝯ inuasorē.intelligas ergo qñ impetrauit deinde ꝓpria auctoritate ⁊ incitato aduersario ingressus.tūc eñ hꝫ locū pena huius.l. Op.qḋ factū tutoris noceat pupillo vt.l.polla.so. vt hic ⁊ ibi no.⁊ per rofr.sup ista lege sup verbo eosdē no.⁊ plene dixi.s. de sacrosan.ecc.l.iubemus nullā. Scḋo nota qḋ iniurie nō debent nasci vnde iura nascunꝛ ꝯcor.extra de rescrip.c.nōnulli vltra prin.⁊ de accu.c.qualiter ⁊ qñ primo. Quero si iudex ad postulationē actoris reo nō citato dedit tenutā vel possessionē an valeat quidā qḋ sic sed reus pōt restitui vt.ff.de damno infec.l.si finita.§.si forte.⁊ de priuile.credi.l.imperator. tu dic ꝯ qꝛ ita demū valet si rite interponaꝛ decretū vt.ff. de rebꝰ eorū.l.magis.§.si tñ ⁊ videꝛ expressum.ff.ex qui.cau. in pos. eatur.l.fulcinius.§.ij.cominatiōes vel epistolas.l.iudex ⁊ ibi dixi.j.ti.prox.l.fi.⁊ no.ff.de acqui.pos.l.iuste in gl.⁊ infra.l.proxima in gl.magna ver.sup tꝑe. Itē querit glo.si iudex ꝯcedat alicui licētiā ingrediēdi possessionē propria auctoritate an excuseꝛ a pena huius.l.hec qḋ pendet ex allegatis in supiori. Cynus tñ distinguit aut fuit pnceps qui hoc ꝯcessit ex certa sciā ⁊ tūc impune pōt ingredi vt.ff.de re iudi.l.quidā ꝯsulebat in fine ⁊ de legi.l.princeps ⁊ qḋ notaui.s.de preci.impe.offerē.l. quoties. Aut alius iudex ⁊ tūc aut cā cognita aut nō. si nō recte nō valet ⁊ locū habet hec lex qꝛ nō facit vt iudex vt.j.ti. ꝓxi.l.fi.⁊ qꝛ actor fuit causa huius delicti impetrādo nō obstat. l.iuste vt ibi no. Si vero iudex cā cognita fecit.gl.vꝫ tenere qḋ tūc possit ꝯmittere parti. Azo in summa huius ti.prima colūna tenet ꝯtrariū opi.gl.tenēt doctores paduani qꝛ missio pōt fieri per iudicē dato nūtio q mittat vt in pos.lega.l.is cui.§. missus.ergo talē licentiā pōt ꝯcedere parti que vices nūtij gerat ar.s.de pign.ac.l.pē. so.ma.l.dotis ⁊.s.vt nemini liceat in priuatis edibus a ꝯtrario sensu Rubrice ⁊.l.j.sicut etiā pti ꝯmittit nuntiationē vt.ff.de oper.no.nūt.l.si opus nā ille facit cuius auctoritate fit.s.de iud.l.apertissimi ⁊ vꝫ casus ſm vnum intellectū quē ibi ponit predictus Iaco.de acqui.pos.l. pe.§. fi.nō obstat qḋ missio in possessionē nō delegaꝛ qꝛ verū est cognitio sed executio sic q̄ fit ꝑ nuntiū vt.s.de exec.rei iud.l.sivt ꝓponis. Dy.tꝫ ꝯtrariū p.l.ff.de re.iur.l.nō est singulis ꝯcedēdū.⁊ idē Iac.de are.⁊ pe.vt no.j.ti.px.l.fi.qꝛ inuasio vꝫ eē de grauioribꝰ vt no.in gl.ff.ad.l.aql.l.liber homo ergo q iudici paruit nō excusaꝛ vt ibi no.⁊.ff.de re.iur.l.nō videꝛ.§.q iussu.

Si quis in tantam. Omissa diuisiōe glo. cuius ptes sunt iperfecte ſm cyn.diuide in duas partes.primo ponit thema ⁊ qōnez ⁊ per ꝯñs ex themate subauditā.in scḋa rñdet distinguēdo duos casus ⁊ q̄si oīa que hic no.per eum fuerunt Od.⁊ Ni. in decisa ⁊ ista lex ēst latissime cōmentata per rofr.rubrica de ꝯstitutio.l.si quis in tantā ⁊ in titulo de interdicto vnde vi versiculo si autē velles ꝓponere cōstitutionē si quis in tantā ⁊ ver. seq.⁊ in summa huius ti.§.est ⁊ in ꝯstitu.iustiniani si qs in tantā. An hec lex locum habeat de iure canonico vide qḋ no. ex de resti.spo.c.sepe.⁊ de dolo ⁊ cont.c.j.in gl. ar. qḋ subtilitas ⁊ de iureiur.c.ad nr̄am primo circa finē. Inn.etiā tenet qḋ pena huius ꝯstitutiōis cesset si rē quā penes te deposui restituere denegas ⁊ ego violenter aufero vt no.per eum de iureiur. c.sicut.scḋo in gl.magna in medio ver.sed q̄ res.vide ēt quod no.per archi.xvj.q.vj.c.placuit ⁊ extra de preben.c.ei qui beneficium li.vj.cum ibi notatis. Itē nota qḋ audacia sumitur hic in malam partē qñqꝫ in bonā vt supra in prima ꝯstit.huiꝰ libri.⁊ ibi de hoc dixi.⁊ qḋ dicit furoris similitudinarie dicit nō vere qꝛ tunc īpunitum esset vt.l.diuus de offi.presidis. Similiter ponitur in psalmo domīe ne in furore tuo arguas me. His premissis circa gl.aliquid addamus ⁊ suppleamus.primo querit gl.nunquid femina teneatur pena huius.l.⁊ tenet qḋ sic.⁊ idē tenet rofr.⁊ latius de hoc notat sup hac ꝯstitutione ver. Itē q̄ritur an mulieri. Iac.de are.dicit cum q̄ritur an masculinum cōcipiat femininum in odio aut est rōnabile vt ī punitione delictoꝝ ⁊ tunc cōtinetur vt.ff.de iuris.om. iu.l. si qs id qḋ. Si irrōnabile pūta ī exheredatiōe vel lege municipali qua canetur qḋ filij bannitoꝝ de ciuitate expellanꝛ tunc nō ꝯtinetur filia.vt.ff.de ven.in pos.mitten.l.j.§.sed si incertum.tunc enim non extenditur nisi ad eum de quo lege caueꝛ nā ⁊ in.l.iulia.maie.mitius puniuntur femine q̄ masculi vt.j. ad.l.iul.maie.l.quisquis.⁊ de hoc latius dixi supra de seruis fugi.l.ꝗcunqꝫ.oppo.quorum legatorum.l.j.§.redigātur. dic qḋ si iacente

quod si iacente hereditate occupantur non h3 locū hec lex q2 nulla fit violentia ar.ff.si quis testō liber esse iussus.l.j.§.secūo la.secus si heres possidet vt no.d.§.redigunt.Op.qd dñs nō amittit dominiū.ff.de fur.l.qui vas.in princi. Quidam qd ibi abstulit vt iudici rñderet.⁊ hoc approbat qd metus cā.l.extat. S3 istō ē diuinare.⁊ iō cy.dicit qd ibi bñ amittit ius qd habebat in re.s.cōditione furtiua sed actionē furti nō.⁊ hec solutio approbatur in contrario op.de furtis.l.cū creditor multis modis ibi soluit.Cy.t3 qd ibi precesserat conuentio ⁊ dubitabat. vtrū gratia sui iuris fecerit vel aīo rapiendi ⁊ in dubio p̄sumit qd gratia sui iuris vt.l.merito.ff.p socio q2 in dubijs in benigniorē ptē vt in regula iuris.Op.de.l.ait pretor.§.q debitorē ibi spāle q2 cū pecunia fugiebat ⁊ multi ēt alij casus sunt spāles vbi qs sibi ius dicere pōt quos notaui.s.de iudeis.l.nullus op.de preal.l.extat.dic qd multis modis violentia punit vt ibi no.itē querit de pupillo ⁊ adulto.glo.dicit eos teneri si pupillus erat proximus pubertati.Iac.de are.distinguit aut dolose fecerūt aut erranter.primo casu tenet. Secūdo aut est adult⁹.j.etatē.xviij.ānorū ⁊ excusat ipso iure vt.s.de epi.⁊ cle. aut.si captiui vel restitutionis bñficio ex quo nocendi aīus nō fuit vt.s.si aduersus delictum.l.j.nec obstat.qd ius naturale vel quasi ignorari nō pōt q2 nullū magis naturale ius quā patrē redimere.⁊ tñ tolerat si nō redimit vt dicta aut.alij dicūt qd hec ꝯstitutio punit violentos dolosos q2 hic dicit violēter inuaserit l3 quibusdam vr̄ cōtra per.§.s3 nedū talia insti.vi bonorū rap.tñ ille.§.nihil facit.dicit.n.qdañ ꝯstitutionē istā multi credebāt qd liceret eis rapere rē suā vñ ad eorū ignorantia3 tolerandā facta fuit lex ista fm iac.de ra.vñ ista cōstitutio scripta est contra dolosos saltē p̄sumtiue q2 nemo d3 leges ignorare ⁊ sic cū sciant vel scire debeāt sibi nō licere p.l.istā sunt in dolo vel expresso vel a iure p̄sumto q punit vt.j.ad.l.corne.de sicca.l.j.⁊ fm hoc doli capax quicūq3 sit nō iuuabit aliquo auxilio spāli cū delinquat in faciendo qd facere nō d3. hoc vide qd late no.per rof.hac cōsti.ver.queritur an pupillus ⁊ pluribus ver.sequē.q2 de furioso.s.dixi.⁊.s.quitesta.fa.pñt.l.furiosum qd si tpe furoris inuasit ⁊ reductus ad sanā mentē retinet vr̄ qd puniat vt.s.de incestis nup.l.qui cōtra.⁊.ff.depo.l.iij.l si.In cōtrariū est.ff.de his qui no.infa.l.qd ergo in princ.Cy.t3 qd teneat nō hac ꝯstitutiōe sed.j.e.l.vlti.⁊ eadē pñt queri in infante q factus doli proximus tenet.S3 in infante possct dici cōtra qualē qualē intellectū vel affectū habere pōt vñ ratihabitione cōfirmari pōt vel posset distingui vt dicit.s.de acqui. poss.l.donatarū vtrū res ad qua3 infans poterat habere affectionē vel nō.Cyn.tñ simpliciter t3 in infante nō posse cadere delictū in quo versat dolus.S3 presupposito qd furiosus ⁊ infans nō teneant.nunqd tñ possessio aduocabit ab eis cōditione ex hac.l.Cy.putat qd nō sed rei vēdi.vel act.in factū vt.ff.cō mo.l.ij.de hoc late no.per rof.hac constitutione ver.itē querit de furioso ⁊ pluribus ver.sequen.gl.etiam sentit idē in prodigo qd in furioso per.l.is cui.⁊ pro opinione glo.facit.ff.de re. iur.l.furiosi.Sed ille.ll. equiparant furiosum ⁊ pdigum quo ad alienationē bonorū suorū vel obligationē.secus est in delictis qui ad instar pupilli dolo proximo vel adulti tenent ex delictis vt.s.dixi in pupillo ⁊ adulto.⁊ ita t3 Rof.hac cōstitutione ver.quid in prodigo.Itē q̄rit glo.si pater vel patronus teneat hac.l.filio vel liberto vr̄ qd sic q2 loquit indistincte.In cōtrariū q2 cōtinet atrocitatē vt.ff.e.l.j.§.interdictū hoc quidam distinguūt.Aut non continet atrocitatem l3 occupet ⁊ habet locū cōditio ex hac.l.Aut dolose ⁊ tunc aut cū armis aut sine armis vt distinguit.d.§.interdictū.S3 q2 lex ista scripta est cōtra dolosos vere vel presumtiue vt dixi vr̄ qd hec lex locū habeat in eis ⁊ ecōtra dat contra filiū ⁊ libertū vt dicit glo. Ite3 dicit iaco.de are.qd quesitū fuit ab eo in priuata examinatiōe si filius h3 rē aduētitiā ⁊ sic est ei⁹ pprietas ⁊ vsuf.patris qua3 alius possidebat ⁊ sua ppria auctoritate occupauit an habeat locū hec lex vt perdat dñiū ⁊ dicit qd dubia hec est qd.pria.n. vr̄ qd nō q2 filius rē alienare nō pōt vt.j.de bo.q̄ libe.l.finali §.filijs aūt.⁊ est quedā alienatio ergo ⁊c.Itē q2 ex delicto filij nō publicat castrense peculiū vt.j.de bo.dam.l.iij.a de incestis nup.l.cū ancillis.In cōtrariū vr̄ qd dñs est vt.l.cū op3 de bonis q̄ liberis ergo dominiū pdit p hanc.l.saluo vsufru.patris vt ⁊ al's.ff.de adul.l.si postulauerit.§.iubet ⁊ hoc videtur tuti⁹ eidē Iac.Non ob.qd sit alienatio q2 nō est hominis l3 legis sic ⁊ res minoris phibet alienari.⁊ tñ tenet hac.l.vt dictū est.ff.de rebus eo.l.j.⁊.ij.⁊ de fundo do.l.j.q2 ista alienatio est necessaria vt dictis.ll.nō obstat qd peculiū castrense nō publicat quia illud verū est in filio deportato qui habet p mortuo ⁊ sic pater occupat iure peculij ac si esset pfectitiū. dicit tñ ipse Iaco.respondisse qd nō per dictā rōnē q2 peculiū castrense nō publicatur.⁊ dicit dñm Prandū rubeū doctorē suū parme defendisse predictā.Itē de abbate ⁊ prelato ⁊ similibus administratoribus dicit qd tenent vt.ff.de re.iur.l.neq3 ex interdicto ⁊ si nihil haberēt tenet ecclesia de eo qd eā puenit vt dixi in aut.ingressi et ipse punit in cor.ar.s.de seruis fug.l.quicūq3.alij dicūt qd inanis est actio ⁊c.Itē q̄rit qd de collegio eccl'iastico vl' seculari vel aliqua alia vniuersitate q̄ aliquē expulit.nunqd tenet pena huius.l.hoc dependet ab eo vtrū vniuersitas posset delinquere ⁊ vr̄ qd sic.ff.qd metus cā.l.metū.§. animaduertendū ⁊ ibi in glo.⁊ de dolo.l.s3 ex dolo.§.sed an municipes ⁊ notatur.s.qd cuiuscūq3 vniuer.l.sicut.si cāpana sonata ⁊ excōicato consilio vt ibi not.q2 qd maior pars facit oēs facere vident ff.de re.iur.l.aliud.§.refert.In contrariū.ff.d magistra.cōuē. l.j.circa principiū ⁊ de sniā excōicationis.c.romana.§.in vniuersitate lib.vj.⁊ de hoc satis not.per Inno.ex de snīa excōic. c.graue.Itē pro prīa opi.q2 vniuersitas cōsensit l3 cū difficultate.vt patet in eligendo magistratū in manumissione seruor in legibus cōdendis.s.de offi.eius q vicē alterius iudi.obti. l.j.de legibus.l.humani.⁊ insti.de iure naturali.§.lex est.ff.de libe.vniuersitatū.l.vnica ⁊ vr̄ casus.j.de re milita.l.nā collatores.§.vt aūt li.xij.vbi dicit vniuersitatē teneri p causis ciminalibus soluere duplicatas sportulas ⁊ sindicos in ipsis cōstituere ⁊ p hoc etiā.xij.q.ij.epus qui mancipiū.l3 glo.ibi sentire videat cōtrariū.⁊.vij.q.j.sic vir ⁊ de hoc no.extra de simo.c.dilectus.ij.⁊ pro hoc qd possit delinquere facit dicta.l.s3 ex dolo §.j.⁊ q2 punirent Innocentes p nocentibus ⁊ melius est fieri ecōtra vt.ff.de penis.l.absentē teneant ergo solū illi qui fecerunt nō vniuersitas vt.d.l.j.de magistra.cōuen.S3 ad illā rñderi posset qd nō cōueniunt tanq3 ex proprio facto l3 tanqua3 ex facto vniuersitatis. Quidam dicūt qd delictū negligētie ⁊ omissionis bene cadit in vniuersitatē vt.s.de sacrosan.ecc.l.iubemus nullā.⁊ in aut.de sanc.epis.§.pe.S3 delictū cōmissiōis seu operationis nō si est magna vniuersitas ad.l.metū.§.l3 ex facto vbi dicit qd cāpani cuidā metū intulerūt dicunt qd campani erat aliqua parētela nō vniuersitas.Cōmunis opinio doctorū ⁊ gl.est qd vniuersitas delinquere possit etiā cōmittēdo per modū suprascriptū.s.cāpana sonata vel aliter cōicato cōsilio.An aūt qñ vniuersitas delinquit teneant absentes vel qui in consilio cōtradixerint plene dixi.s.ne filius pro patre super rubrica.S3 si vniuersitas facit homicidiū qs decapitabit cum vniuersitas non habeat caput nec aīam quidā dicūt qd patiet gratrū.sic em̄ morit vniuersitas vt.ff.de vsuf.l.an vsuf.ipse aūt Iaco.dicit qñ pp impossibilitatē cōmutabit pena⁊ puniet vniuersitas pecuniariter ⁊ illi qui fecerunt criminaliter. Na3 vniuersitas bene tenetur ⁊ conueniri pōt ciuiliter vt.ff.qd cuiusq3 vniuer.l.j.§.quibus.de hoc no.d.c.eps qui mancipiū.⁊ late p Ber.⁊ inno.extra de simo.d.c.cū dilectus.⁊ dixi.j.de accu.l.ea quidē.Circa res quere nunqd hec lex locū habeat in seruitutibus.in hoc vide qd notaui remissiue.s.e.sup rubrica.Iaco.de are.distinguit tria gñā seruitutū.s.realiū ⁊ personaliū ⁊ earu3 que habēt instar pprietatis.Si de reali quia itineris vt si talē seruitutē te possidente inuadā vel ecōuerso me possidente seruitutē expulisti tenearis hoc interdicto Io.dicit qd nō nec interdicto vñ vi res vi possesse nō vsucapiunt nec tales seruitutes proprie possident.vt.ff.d acqui.re.do.l.seruus.§.incorporales.vnde cum hec lex dicat possessionē rerū de illis seruitutibus nō pōt intelligi ⁊ q2 de via non d2 pprie qs expelli vt ff.de vsuca.l.sequit.§.si viā.vbi vr̄ casus ⁊ ita not.ff.e.l.iij.§.vñ vi interdictum.Alij ⁊ glo.q̄ est hic dicūt de equitate locū habere legē istā ⁊ interdictū.vñ vi vtile q2 seruitutes quasi possidēt vt.ff.cōia prediorr.l.j.⁊ de petiti. here.l.regulariter.de seruiti. l.penul.⁊ ibi de hoc in glo.⁊ si serui.ven.l.sicuti.§.aristo.⁊ hāc tenent moderni ⁊ cy.Nō ob.§.si viā.q2 quantū ad illū tractatū verum est seruitutes nō possideri q2 lex atinea que inhibet res violentas vsucapi nō consuluit nisi dño sed quantum ad hunc tractatū bñ possidebitur vt dictis.ll. Sed qñ h3 locū lex ista in seruitutibus cū sint res incorporales vt insti.de rebus cor. ⁊ incorporalibus.dic q̄ si es in possessione libertatis ⁊ ego inuado quod si quidē habebā seruitutē priuabor ea si nō habebā cōdēnabor in estimatiōe seruitutis ⁊ ecōtra si tu deijcis me existentē in possessione seruitutis si nō habebā ius seruitutis acquirā ⁊ res tua efficiet mihi serua vt ⁊ al's.ff.de ope.no.nūt. l.stipulatio.⁊.l.si prius.⁊ de dā.infec.l.a quo fundus.si habebā seruitutē debes mihi reddere ⁊ cōdēnari in examinatione.et hoc magis de equitate quam stricto iure. Secūdū mēbrū est de seruitute personali vt est vsufr.q vsufructuarius naturaliter possidet vt.ff.de acqui.pos.l.naturalr.fm oēs h3 locū hec lex ⁊ interdictu3.vnde vi vt.d.§.vnde vi interdictū ⁊ si tu dñs expellas me fructuarium possidentē cōdēnaberis mihi in esti

tt

matione si vsufru. meus erat. Si aūt nō cōdēnaberis ad vsum fructū mihi dimittendū. Si vero ego expello te dn̄m si quidē nō erā vsufructuarius reddā tibi possessionē ⁊ estimationē vt hic. Si aūt erā vsufr. refert aut intraui obtētu iuris mei ⁊ tūc puniar in hoc tm̄ vt restituā possessionē ⁊ priuer iure meo. aut intraui aīo totius rei occupāde ⁊ tūc in estimatione totius rei cōdēnabor qꝛ ⁊c. vt. ff. de ver. signi. l. recte. ⁊ qꝛ volūtas ⁊ ꝓposi tū ⁊c. vt. ff. de sicca. l. diuus. ⁊ sic vltra nō porrigit pena quā re periat delictū. l. sancimus. j. de penis in dubio aūt ꝓsumit qꝺ ꝑ iure suo tm̄ ingressus sit. ff. ꝓ socio. l. merito. ⁊ ibi not. nisi cō trariū ꝓbaret vt no. ff. de acqui. here. l. ꝓ herede. §. j. ⁊ eo. tit. l. si duo fr̄es. Sed qd si aliū quā dn̄m ego fructuarius expulerim dic ꝙ ꝯmoditas vsuf. mei applicabit expulso vt. ff. de adul. l. si postulauerit. §. iubet so. ma. l. vsuf. ⁊ de periculo ⁊ cōmo. rei vē. l. necessario. §. si. Si q̄rat de tertio mēbro .s. de huiute q̄ hꝫ in star ꝓprietatis vt de suficiario feudatario ⁊ ēphiteota ꝫm ꝑ dictū Ja. isti tenent tāquā dn̄i vt si iuadāt ꝑdāt ius suū nā ipi hn̄t vtilē actionē. vt. ff. de rei vē. l. si suficiario si ager vectiga lis. l. j. ⁊. ij. ⁊ idē in iuris. ꝑbēdis ⁊ decimis qꝛ horū vitiosa est possessio. s. de hisq potētio. noīe. l. j. ⁊. ff. de itinere actuqꝫ ꝑua. l. si. Itē querit glos. si furi exportanti rem meā abstuli an habe at locū hec lex ⁊ distinguit puenerit ad locū destinatū vel non ꝫm leges quas allegat hoc nō ꝓbat vn̄ dic ꝫm. O d. qꝺ fur non incidit in hāc. l. qꝛ nō adhibuit violentiā. nūqd ergo ꝑdā actio nē cōtra furē. dic aut statim recupo aut ex interuallo vt statim dicā in q̄ne qn̄ inuasor rei immobilis expellit in q̄ne equi so. magi. quā q̄rit glo. omissa eius distinctione. O d. tꝫ indistincte hanc. l. locū nō habere qꝛ nō est illata violētia sine qua hec lex locū nō hꝫ. Jac. ēt de are. improbat opi. glo. q̄tenus dicit dari cōditionē sine cā vel vtilē ex hac. l. qꝛ nemo cōdicit rē suā preter quā a fure. vt. ff. vsuf. queadmodū ca. l. si. ⁊ dicit ipse Jac. si cre debat suū eē puta qꝛ delata sibi hereditate iuenitū in pascuis hereditarijs tūc nō teneat pena huius. l. al's sic. O d. opi. puto veriorē ⁊ dēt rei ven. qn̄ furtū nō est cōmissū al's dēt actio fur ti. Itē q̄rit gl. nunqd hec lex locū habeat in clādestina inuasio ne ⁊ tꝫ qꝺ sic lꝫ postea restringat ad eū qui habuit aīum vim in ferēdi. tu dic ꝙ locū nō hꝫ qꝛ hec cōstitutio exigit violentiā fa ctā ꝑsone vt in lr̄a ptꝫ ⁊ nota. j. eo. l. fina. In gl. hic nō. sed si re deūtē nō admittit ⁊ sic ꝑuat eū ciuili possessione tūc qꝛ ꝑ ciui li dicūt doctores dari interdictū vnde vi. dicit. Cy. dari ēt con ditionē ex hac. l. vt in. §. q ad nūdinas. in. l. clā possidere. ꝺ acq. pos. dū tn̄ pena nō egrediat delictū nec rē in qua cōmittit vt. ꝺ. l. sancimus. Itē querit glo. quid si rē cōem totā inuado dic ꝙ si aīo totā inuadēdi pdo ptē meā ⁊ teneor ad estimationē ptis socij qꝺ verū est si ꝯstet me aīo inuadendi intrasse in dubio em̄ presumit qꝺ aīo iuris mei hoc fecerim vt. l. merito ꝓ socio ⁊. s. dixi. Itē qd si me deijcias ⁊ ego te nūqd perdam cōditionem ex hac. l. j. Si ex interuallo dicvt dixi. s. e. l. j. sup verbo possidē ti. Si aūt incōtinenti vr̄ qꝺ pena huius. l. locū habeat cōtra te qꝛ primo expulisti qꝛ verū est violētiā te fecisse ⁊ te obligatū et sic lꝫ ad me perueniat nō liberaris vt. ff. de furtis. l. q ea mēte ego aūt nō qꝛ licite recuperaui vt. ff. de vi ⁊ vi arma. l. q posses sionē ⁊ ibi de hoc no. ⁊. l. iij. §. eū igit. quidā tn̄ ꝯtrariū tenent de hoc quasi nō videar possessionē ꝑdidisse ex quo incōtinēti recuperaui. vt. ff. de diuor. l. iij. ⁊ qꝛ nō durat amissio possessio nis. vt. §. versum. l. si ꝑ pte. ff. de in rē verso. Sꝫ quātū in te est vis fuit illata cū effectu ⁊ ideo prima vr̄ verior de hoc dicā. j. ꝺ vi ⁊ vi armata. l. si qs ad se fundū. An possit appellari a sn̄ia su per hac. l. lata dixi. s. siꝺ momētanea possessiōe fuerit ap. l. vni ca. j. l. prima in gl. magna ibi octauo qd si creditor sup pigno re occupādo inuasit. ⁊ Py. forte iō tenuit qꝺ nō qꝛ secundū eū creditor nō possidet sed secūdū nos sic vt. ff. de acq. re. do. l. ꝑ seruū in princi. ⁊ de acq. pos. l. j. iō ꝫm nos dic cōtra. ⁊ ita tenet Dy. Ibi ⁊ tunc nullā per. l. iuste de acqui. pos. ibi solui lr̄as in principio hui⁹ gl. ibi ⁊ nemo iudeus. l. vnica estimationē tn̄ in subsidiū teneor ne delictū remaneat impunitū ar. dicte. l. si de fundo ꝫm fran. accur. ⁊ Ol. de ponte.

Momentanee. Uide rofre. in libello de cōstitu. momētanee. ⁊ pri mo dicit lex interdicta esse recuperāde possessionis Secūdo qꝺ interdictū istud dat ꝑ oī violētia tā pu blica quā priuata. tertio qꝺ agēs isto interdicto nō tenet iscri bere cū inscriptio solū locū habeat in criminalibus. Sꝫ nūqd istud interdictū debeat ꝓcedere petitoriū. quidā qꝺ sic. Pe. cō tra qui dicit petitoriū ⁊ possessoriū posse simul intendi vt dixi s. de incerti ⁊ de rei ven. l. ordinarij. ⁊ iō hec lectura sibi nō pla cet nec Cy. nisi petitoriū obijceret in modū excep. vt. j. dicā ꝫm intellectū Ja. de are. secūdus intellectus glo. similiter nō pla cet qꝛ nullū hꝫ dubiū. ⁊. l. dꝫ fieri in casu dubio vt. ff. ad carbo. l. qꝺ labeo. Tertio mō legit qꝺ istud interdictū sine solennita te ꝓponit vt. j. de ag. ⁊ cēsi. l. si coloni. ⁊ hec lec. placet Pe. Sed andree de barulo nō qui dicit in cā spoliationis offerri debe ri libellū vt no. per eū. d. l. si coloni ⁊ qꝺ ibi dicit celeri. i. anteꝙ de dn̄io cognoscat ⁊ sic dicit. j. ad. l. iul. de vi. l. si quis ad se fun dum ⁊ qꝺ libellus sit necessarius tꝫ etiā. Rof. sup hac q̄ne cir ca principiū ⁊ speculator de restit. spo. ⁊ ita in iudi. seruat ⁊ de hoc dixi. j. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. si maritus Jac. de are. hoc mō intelligit hanc legē agebā interdicto vnde vi ad possessio nē recuperandā reus obijciebat exceptionē dn̄ij ⁊ ego volebā prius cognosci de interdicto certe audior ⁊ sic exponit mox. i. statim nō admissa exceptiōe dn̄ij qꝛ spoliatus an̄ oīa restituen dus est vt. l. si maritus. s. de dona. inter virū ⁊ vxo. Itē dicit ipse Jac. qꝺ recōuentio nō hꝫ locū in possessorijs ⁊ de hoc dic esse casū huius. l. ꝫm vltimū intellectū glo. que incipit. i. ante q̄nē dn̄ij ⁊ pro hoc. ff. de iudicijs. l. ij. §. sꝫ si agāt ⁊. l. qui cogit extra de iure patro. c. relatū ⁊ ibi notat ⁊ de ordie cognitionū capitulo. sup spoliatione. ⁊ dicā. j. titu. ꝓximo. l. j. Sup eo qꝺ dicit glo. quā vtilitatē habeat hoc interdictū cū sufficiat cōsti tutio si quis in tantā adde ad glo. qꝛ hoc interdicto agere pn̄t pupilli ⁊ serui vt. s. qui legi. per. l. si. ⁊. j. titu. pxi. l. j. qui nō pos sent agere cōstitutione si quis in tantā. Itē ꝫm iaco. de are. in hoc interdicto hr̄ rō oīs interesse etiā ex rē vt. ff. e. l. interdicto ⁊. l. j. §. nō solū. ⁊. §. ex die qꝺ nō reperit in illa cōstitu. si quis in tantā. ⁊ iō stricte intelligeret sicut iacet qꝛ penalis. Sꝫ nunqd possit agi hoc interdicto ⁊ illa cōstitu. Jac. qꝺ sic cū illa sic me re penalis ergo nō tollit ꝓsecutoriā nec ecōtra vt. l. quoties. ff. de act. ⁊ obli. Canoniste aliqn̄ tenēt qꝺ ꝑ interdictū nō cōsequi tur. nisi possessionē cū fructibus ⁊ in ꝓprietate nihil operat vt no. extra de cā possessionis ⁊ proprietatis. c. pastoralis. sed in c. cū ad sedē de restitu. spo. videt tenere qꝺ fiat preiudiciū pro prietati. Et vide ad declarationē ꝑdictorū Dy. de reg. iu. c. qui ad agendum.

Siquando. Uide plene per rofr. de cō stitutioni. si qn̄ ⁊ cōcor. ꝙ vi metus cā. c. vlti. cū ibi notatis per Ber. Inno. ⁊ ho. ⁊ in lōbarda de dāno dato. Et intendit hec lex hoc in effectu qꝺ in odiū violēti ꝑꝑ defectū probatiōis statur sa cramēto violentiā passi sup rebus amissis seu earū estimatiōe Sꝫ nunqd est idē in oī violentia vel dāno dato videt q ꝺ sic cū eadē sit rō. Sꝫ distingue aut agit qꝛ factū est qꝺ fieri nō debuit ⁊ tunc qꝺ agit ex dolo expresso vel ꝓsumto ⁊ tūc iurat vt hic ⁊ ff. qꝺ vi aut clā. l. semp. §. in hoc interdicto aut qꝛ nō est factū qꝺ fieri debuit. ⁊ tūc agit ex dolo vel culpa vt dixi. s. de sentē tijs q̄ ꝑ eo qꝺ interest ꝓfe. l. vnica. §. sequit videre qualiter iter esse probet. ⁊ de hoc etiā not. ꝑ Azo. in summa ad. l. aquil. §. in criminalibus in fi. vbi tꝫ dānū aliqn̄ ꝓbari ꝑ aspectū rei. Et ad hāc materiā vide etiā qꝺ notaui. s. de iure delibe. l. fi. §. licētia secūdo Querit Jac. de are. de statuto qꝺ cōiter est in oībus ci uitatibus. s. qꝺ cōia teneant ad emēdationē robariarū ⁊ dāno rū factorū in eorū territorio nūqd stabit cōtra cōia sacr̄o dero bati vel dānū passi ꝫm legē istā. Ja. de ar. qꝺ sic qꝛ tenent ex q̄si maleficio qꝛ nō custodierint tertoriū suū qꝺ dicit a terrēdo. vt ff. de verbo. signifi. l. pupillus. §. territoriū sic ⁊ al's tenet qs qꝛ nō custodiuit. ff. de his q deiecerūt vel effuderūt. l. j. §. summa ⁊. l. si vo. §. j. ⁊. ꝓ hoc de incendio ruina ⁊ naufragio. l. neqd ꝫm vnū intellectū. Ecōtra videt qꝛ cōueniūtur ex facto alieno. vt ff. qn̄ ex facto tuto. l. j. ⁊ ibi ꝑ Dy. l. ꝫ. n. nō cōueniant cōitates ex quasi maleficio. nō tn̄ ex dolo sed ex culpa ex q̄ nō verū. sed q̄si maleficiū causat vt not. insti. de obli. ex quasi maleficio in pn̄. ⁊ sic iō dꝫ ꝓbari ꝑ testes cōtra cōia ⁊ sic ꝓbat. ꝺ. l. nequid hꝫ aliū intellectū ⁊ exponit ibi testari. testibus ꝓbari. nō aūt ꝓcedit alius intellectus testari. i. pn̄tibus testib⁹ ꝟificari vt ibi dicit glo. qꝛ hoc nō est verū. ff. de adul. l. capite quinto cū sua glo. et hāc approbat iudiciorū vsus. ⁊ ita obtinui de facto. ⁊ eā ēt ap probat Cy. qui etiā tꝫ in casu hui⁹. l. admitti testes domesticos si ꝑ alios ꝓbatio fieri nō possit vt. s. de repudijs. l. consensu. §. §. super plagis. sic ergo hic ꝓbat ꝑ sacr̄m sic ⁊ al's extra de re scrip. c. statutū. §. j. lib. vj. de elec. c. vt circa. ⁊. iiij. q. j. c. j. in fin. in gl. dicit etiā rof. ⁊ vbicūqꝫ dr̄ ꝓbatiōes debere fieri summatim qꝺ tunc pn̄t fieri ꝑ sacr̄m vt no. per eū in libello ꝺ act. ad exhi. §. illud querit circa finē. Sed nūqd violentiā passus tenet in li bello exprimere res quas dicit se ꝑ violētiā amisisse. dic de hoc vt nota. per inno. extra de ordine cognitio. c. cū dilectus. vltra principium.

Non abre. Uide Rof. in libello de cōstitu. non ab re ⁊ titulo sequēti de cō sti. cōductores que est. s. locati. ⁊ cōcor. cū ista ⁊ cum ambe similes sint videt vna superfluere ꝑ aliā. sꝫ dic vt dici t

vt dicit̃ ꝑ ipm rof.d.l.cõductores.⁊ vide ẽt qd̃ notaui.d.l.s̃.loca.Et primo ponit hec lex ꝓhemiũ.ij.ibi eos nãq; ⁊c.statutũ Querit glo.q̃ sit iusta cã nõ restituẽdi.dicũt qdã si excipiat qd̃ erat sua qd̃ nõ est verũ vt.s̃.loca.l.si qs cõductionis nisi statim ꝓbare paratus eẽt vt ibi no.⁊ de edicto diui adriani tol.l.ij.et no.s̃.de interdic.l.incerti.Secũda opinio gl.tutior vr̃.Idem posset dici in cõmodato si nõdũ finitus esset vsus ad quẽ res cõmodata erat vt.ff.cõmo.l.in cõmodato.§.sicut.tz etiã O do.qd̃ hec lex locum habeat in tutore qui finita tutela non restituat cũ hec lex indistincte in oĩbus habẽtibus cãm ab agẽte loquat̃ qñ aũt petat̃ res ⁊ estimatio ꝑ hãc.l.dic sub cõditione si ꝑseueret restituere vsq; ad sñiam.⁊ ita tz hic glo.⁊ rof.sup hac cõstitu.⁊ no.⁊ dixi.d.l.cõductores.Ad.l.nõ quadmodũ de iudi. que in hoc vr̃ obstare dic vt dixi.d.l.cõductores ⁊.s̃. de fideic. l.j.differentiã inter hãc ⁊.l.si qs in tantã dic vt in glo.

CUm querebatur. Uide Rof.tit.de cõsti.cũ querebat̃ plenissime ⁊ est penul.titu.libri.Et primo ponit qõnẽ q̃ dedit cãm legis cõdẽde. Secũdo ponit statutũ.Tertio illud cõfirmat ꝑ rõnẽ quã approbat ꝑ simile. Quarto excipit prescribentẽ a pena statuti.ꝑtes patẽt in litera ⁊ qd̃ dicit infra circa finẽ attingerit dic.s.ignorans cuius sit vt ff.de furtis.l.falsus.ff.qui alienũ.sed an hec lex locũ habeat in re illius qui captus erat ab hostibus.glo.q̃rit ⁊ nõ soluit.j.de captiuis.l.penul.sed puto.qd̃ sic cũ sit eadẽ rõ.O p.qd̃ veteribus legibus actio ꝯpetebat vt.s̃.e.l. inuasor.ibi aũt ĩ curia dicunt quidã qd̃ additũ fuit ibi a cõpositoribus noui iuris.Alij qd̃ nulla actio cõpetebat cũ pena sed per istã facta est penalis. Alij qd̃ illa loquit̃ qñ sine dolo occupat credẽdo suã esse hic loquit̃ in doloso q hñ sciebat nõ esse suã tamẽ putabat sibi licere q: vacãs erat quasi eẽt in bonis nullius vt.ff.de acq.re.do.l.j.⁊.ij.⁊ hoc placet rof.sup hac qõne ver.sed op. Itẽ opp.q: hic dicit̃ talẽ occupatorẽ ꝑdonẽ intelligi ꝯtra q: predo tenet̃ vi bo.no.rap.vt.ff.vi bo.rap.l.ꝑtor.Itẽ si est ꝑdo violentiã ꝯmittit ⁊ puniret̃ in triplũ qd̃ lex ista negat dic ꝙ dictio vt notat similitudinẽ nõ quo ad predicta sed sicut ꝑdo tenet̃ ad restitu.ita ⁊ iste ꝑm Rof.dicta cõstit.sup verbo vt ꝑdonẽ intelligi vñ possessio dicit̃ vitiosa ⁊ violẽta quo ad inuadentẽ ⁊ eius ꝑsonã sz res in se nõ est vitiosa ⁊ põt vsucapi sic ⁊ al's violentia fit sz res nõ fit vitiosa vt.l.sequit̃.§.si tu me de vsuca.lz cõtrariũ innuat glo.e.l.§.itẽ si occupaueris.quã glo.Dy.intelligit cũ determinatione ꝑdicta.Itẽ op.qd̃ tollat̃ spatio.xx.annoꝝ.p.l.querelã j.de fasis.dic ꝙ illa loquit̃ in crĩali hec in ciuili ⁊ de hoc vide ꝑ Rofr.dicta.cõsti.ver.circa ista opp.O p.ꝙ infra sex menses tm̃ possit recupare possessionẽ occupatã vt.j.de censi.⁊ ꝑequat.l.fi.sz ibi spãle in predijs tributarijs.⁊ precedebat ibi titulus a ꝑequatoribus ⁊ eodẽ mõ rñde ad.l.qui agros.de oi agro deserto ibi statuit̃ bienniũ q: ille est casus specialis ⁊ loquit̃ etiaz in accipiente ad cõmodũ fisci nõ suũ.querit glo.que dicat̃ vacua possessio.Hugo de porta rauẽnata tz vnũ Io.cõtrarium vt hic in glo.⁊ no.etiã.ff.eodem.l.j.§.fine aũt.⁊ late de hoc no. per rof.sup hac cõstitu.circa prin.ver.querit̃ in primis ⁊ v̇.se. op.Io.sequit̃ dy.Pe.dicit ꝙ absens peregrinus retinet oẽm possessionẽ ⁊ igrediẽs nullã q̃rit vñ cũ reuersus ẽ aut suspicat̃ se posse repelli ⁊ tunc non põt dici ꝓprie deiectus.tñ q: ingrediens dedit cãm vt.ff.ad.l.aqui.l.qui occidit.§.penul.tenetur vtili iuterdicto vñ vi vt.§.qui ad nundinas aut rediens nõ est admissus ⁊ tunc ꝓprie vr̃ deiectus vt.ff.e.l.j.§.interdictum.ꝑ opinione io.cõtra hug.⁊ placẽ.vide que dicã.j.in suppletione glo.que incipit q̃re q̃ dicit̃ vacãs. Itẽ cũ hec lex ꝑm opi.cõem loquat̃ in possessiõe vacãti corpe ⁊ aĩo qñ dicit̃ sic vacare glos. dicit qd̃ ꝑ obliuionẽ qd̃ sane intellige q: obliuio nõ est modus perdẽde possessionis vt.l.ꝑegre sed inducit depositionem animi.sz depositio est modus ꝑdẽde possessiõis vt dixi.§.de acq. pos.l.lz.⁊ de hoc vide ꝑ rof.ver.sed illud querit̃.Itẽ nunqd in hereditaria locũ habeat.gl.qd̃ nõ sed qd si heres adiuerat. hereditatẽ possesseonẽ tñ nõ apprehenderat.Az.in summa hui⁹ titu.circa finẽ tenet qd̃ sic q: ꝑ aditionẽ efficit̃ dñs vt.ff.de acq. pos.l.cũ heredes.In ꝯtrariũ videt̃ q: ista parificant̃ nõ esse aditã vel esse aditã ⁊ possessionẽ nõ apprehensam vt.ff.de crimi. expi.here.l.ij.⁊ ibi in glo.⁊ q: auxiliũ huius.l.est subsidiariuz sed hic cõpetit quoꝝ bonoꝝ.de hoc ꝑ.Rof.ver.sz q̃ritur videtur qd̃ hoc stare non possit.O do.videt̃ tenere qd̃ hec lex locuz habeat in eo qui est domin⁹ ⁊ fuit iã possessor al's nõ sicut dicitur in furto de quo lex ista inducit ad ar.a simili.Pe.dicit qd̃ non videt̃ quare lex locũ non habeat in re hereditaria q: lz nõ sit in bonis heredis videtur esse in bonis defuncti cuius ꝑsonã hereditas representat vt.ff.de acqui.re.do.l.in eo.§.fi.l.fi.⁊.l.se.⁊ idẽ dicit.in re sacra occupata q: eadẽ est ratio. Opi. Pe.in re hereditaria tz etiã O l.⁊ ad idẽ qd̃ dicit̃ qd̃ auxilium hui⁹.l.subsidiariũ ⁊ iõ vr̃ cõpetere vbi alia cõpetit veꝝ a si alia cõpetit similis isti ⁊ q̃ sit penalis ad hoc.j.qñ ciuilis actio criminali preiudicet.l.j.in fi.⁊.s̃.de his qui vt ĩdignis.l.polla .et pro ista opi.bñ facit rõ textus oẽs aũt scire debẽt ⁊c. Itẽ q̃rit glo.si aliquis possedit rẽ meaz ⁊ desijt possidere ⁊ ego intraui pos.nũqd tenear hac.l.⁊ dicit qd̃ si incõtinenti ꝑatus sum probare rẽ meã nõ tenear q: tunc dolo facit ⁊c.Sz videtur qd̃ regula illa locũ nõ habeat vbi agit̃ de recuperanda possessiõe vt no.per dy.dicit regula dolo facit.Sed dic qd̃ verũ est vbi per violentiam est ablata hic autem non interuenit violentia Itẽ querit si intrasti possessionem rei mee vacantis ⁊ sine culpa desinis possidere nũqd mihi tenearis videtur quod sic vt.ff.eo.l.j.§.rectissime.⁊.§.ex die.Quidam contra q: auxiliũ huius.l. equiparat̃ interdicto vnde vi quo ad fructus ⁊ interesse non quãtũ ad hoc.Iaco.de are.tenet qd̃ tenearis q: obligatus es ex dolo ⁊ cõditione personali ꝑm eũ.lz glo.aliter hic sentire videat̃.⁊ idẽ dici põt si ingrediẽs est expulsus. Itẽ querit si ego cecidi a possessione rei mee ⁊ tu occupasti deinde tu cecidisti ⁊ alius occupauit volo agere contra eũ ⁊ tu similiter quis ꝑfert̃ vr̃ qd̃ tu vt.ff.e.l.cũ a te.In cõtrarium qd̃ ego verus dñs preferar q: hec lex inuenta est in fauorẽ dñoꝝ ⁊ pro hoc.ff.depositi.l.bona fides.Nõ ob.l.cũ a te.q: illa loquit̃ in interdicto vñ vi qd̃ est mere ꝑsonale de iure ciuili.sz canoniste aliter sentire videantur.c.cũ ad sedẽ ⁊.c.sepe. de resti.spo.Sz ꝯditio ex hac.l. nõ est mere ꝑsonalis sz ꝑsequit̃ ipam possessionẽ.⁊ iõ cõpetit ꝯ tertiũ.⁊ hoc tz Pe.Idẽ tz glo.qd̃ opus sit dolo v̇o vel ꝑsumto vt locũ habeat hec lex vñ si ĩgrediẽs verosimiliter credidit suã nõ tenet̃.Sed cui incũbet sup hoc onus ꝓbandi vtrũ actori vel cõuẽto.Iac.de are.dicit.qd̃ cõuẽto qd̃ ꝑsumtio est ꝯ euz ex quo ingredit̃ cã cũ clãdestine ingrediat̃ vt.ff.de acqui.poss. l.clam possidere ⁊ hic.Ibi oẽs aũt scire debẽt ⁊c.⁊ idẽ tz host. d.c.sepe de resti.spo.Sz qñ ꝓbabit de ignorantia vel errore dic ꝙ ꝓbãdo vulgarẽ famã fuisse qd̃ fuerat illius cui successit vel alio simili mõ.Sz q̃ est pena hui⁹.l.gl.ꝑm vnã opinionẽ tz qd̃ si pena cõsti.si qs in tantã.⁊ ita ẽt tz ibi in gl.j.penes qd̃ nõ vr̃ q: illa loquit̃ in possessione ab alia detenta hic in vacãte.Sz si velles tenere illã opinionẽ dic hoc eẽ verũ quo ad penã qua tenet̃ ingrediens rẽ alienã.nõ aũt si suã nã hec lex requirit qd̃ res sit aliena qd̃ pz dũ dicit alienas res vel possessiones.Iac. tñ de are.⁊ cy.dicũt humanius eẽ qd̃ teneat̃ sicut interdicto vñ vi ad resti.possessiõis cũ fructibus ⁊ interesse vt.ff.l.j.§.rectissime ⁊.§.nõ solũ.⁊ hoc indicat hic litera vbi veteribus declarata sunt legibus ⁊c.Qualiter formet̃ libellus dicũt qdã sic dico ꝙ a possessione rei mee cecidi ⁊ reꝑio tytiũ possidere quare ⁊c. hoc nõ placet Pe.q: oportet dolũ inuadẽtis allegare al's nõ ꝓcedit vt.s̃.vbi cã status.l.j.⁊ dictũ est.s̃.hanc ꝯsti.dolũ exigere.dolus aut presumit vt.s̃.dixi nisi ex parte conuenti ꝓbetur dñiũ vel iusta ignorãtia.In glo.querit q̃ dr̃ vacãs ibi iã alij est quesita si eã habere velit vt no.d.§.q ad nũdinas in.l.clã possidere de acq.poss.sz si hr̃e nolit vacãs est.⁊ tñ adhuc teneret̃ interdicto vñ vi.ff.de vi ⁊ vi ar.l.iij.§.si quis igit̃ viris armatis vñ nõ esset bonũ exemplũ.⁊ iõ istud ꝑm mẽbrũ obscure tradit glo.⁊ de hoc no.ff.e.l.j.§.siue aũt ibi nõ possidet q: iã ꝓp timorez perdiderat q: suspicatus fuerat se posse repelli ibi videri amittere qñ accessit ad fundũ ⁊ nõ fuit admissus.ibi ⁊ preterita amissione quã fecerat ꝓpter suspitionẽ suã ibi sed quo iure q.d.nõ video ibi.§.si dñs ⁊.l.iij.§.si tu me O l.in glo.vlt.ibi.x. vel.xx.an.hoc in inuasore vacãtis ⁊ sic res nõ est vitiosa al's si possessio aliena eẽt occupata facta esset vitiosa. ⁊ iõ spatio tm̃ xxx.anno.ꝑscriberetur vt institu.de vsuca.§.furtiue O l.

Rubrica Si per vim vel alio modo.

Udices. Uide Az.in summa ⁊ sex dicta cõtinet.primo loquitur gñaliter qd̃ noĩe absentium ad recuperãdũ possessionẽ admittuntur quicũq; agẽtes Secũdo specialiter dicit de qbusdã ꝑsonis. Tertio remouet q̃dã dubia q̃ videbãt̃ obstare.Quarto dicit qd̃ ꝓ istis absentibus põt ẽt post annũ q dat̃ interdicto.Quinto cõsulit dño si eo absente nullus egit.Sexto reuertitur ad primũ dictũ restringendo circa possessorium iudiciũ tm̃ ꝑtes patent.Et qd̃ dicitur peregrinantur dic.i.a loco iudicij vel spoliationis commisse absens est.j.de incolis.l. ciues ⁊ de ver.signi.ff.l.absentem.O ld.⁊ qd̃ postea se subijcit secludant subaudi iõ q: minime ⁊c.qd̃ est.s̃.⁊ qd̃ quasi circa finẽ subijcit reformato statu dic.s.ꝑ restitututionẽ possessionis ad petitionẽ agentis sine mandato ⁊ exigit qd̃ nõ est al's lz con

iuncta persona agant sine mādato. notabilia collige q̄d hic est casus specialis vbi quis agit sine mādato ꝛ exigit q̄d nō est al's licet coniuncte ꝑsona agāt sine mandato. nō tñ exiguūt vt. ff. vt lega. no. ca. l. j. Secūdo q̄d spoliatus sine cautione restituit tertio q̄d istud tēpus nō currit absentibus. quarto q̄n sufficit alicui in possessione consuli. Sed nunqd iste ꝑsone agāt ꝓpossione turbata interdicto vti possidetis vr̄ q̄d non q: hec lex in principio vr̄ loqui in priuatis ꝑ violentiā. Cy. ꝛ alij doctores tenent cōtra q: eadē est rō ꝛ q̄d rubrica loquit in turbatiua. Sꝫ nūquid in possessione acquirēda dic vt no. s. qui legi. per. l. fi. An in possessorio isto sit locus reconuentioni dixi. s. tit. ꝓxi. l. momētanee. Pe. hic tꝫ q̄d nō ea rōne fm̄ eū q: cā spoliationis est priuilegiata ꝛ agitur eleuato velo vt. s. vbi cā status. l. j. fm̄ eū. Ultimo hic dicit ꝑsonas has nō posse agere petitorio. Sꝫ nunquid sup fructibus gl. tꝫ q̄d nō Pe. ꝛ Cy. tenēt cōtrarium q: de principali ꝛ accessorio idē est iudiciū ꝛ q: iudex datus super possessorio vr̄ datus sup damnis ꝛ expensis. Albericus de rosate de bergomo legū.

Hec imperiale. Utrū iudex plene discusso negotio possit cōcedere parti q̄d ꝓpria auctoritate ingrediat possessionē dixi. s. e. l. meminerint. ꝛ Pe. tꝫ q̄d nō ꝛ allegat. j. de exacto tributo. l. missi opinatores et facit q̄d dixi. j. si in cām iudicati pignus ca. sit. l. ij. An si iudex priuat aliquem possessione cōtra ius ꝛ ordine nō seruato sit spoliatio vel non dic ꝙsic vt extra de resti. spo. c. cōquerēte. Si aūt seruatus eēt ordo iudiciarius tūc nō vt. vij. q. j. c. pn̄tiū ꝛ ibi no. ꝛ de hoc dicta. l. meminerint. Itē vide ad declarationē huius. l. glos. q̄ est s. e. super rubrica. In glo. vlt. in fi. so. vt ibi ꝛ cōcor. ad finē huius. l. extra de in inte. resti. c. cū ex literis circa finē ꝛ. ff. de reg. reis. l. j. circa principium.

¶ Rubrica Uti possidetis.

Super rubrica. Uide Azo. in summa ꝛ rof. e. tit. ꝛ in speculo de cā possessionis ꝛ ꝓprietatis ꝛ pulcrā gl. Ber. ex̄ de ꝓba. c. lꝫ cām circa finē que incipit hn̄ tñ ibi etiā late ꝑ inno. ꝛ Hostien. vtrū ꝑ iuribus seruitutis decimis ꝛ similib⁹ locū habeat vide Rofr. hoc. e. ti. in fi. ꝛ q̄d dixi. s. vnde vi sup rubrica ꝛ. j. e. l. j. secūde gl. no. ꝛ ibi dixi ver. secūdo nūqd cōpetat quare denominet a possessione dicēdo vti possidetis ꝛ nō dicit vtrubiq̄ cū etiā mobilia q̄si possideant dic vt in gl. j. e. l. j. ꝛ. ff. vtrubi. et ꝑ Azo. in summa. §. si queras ꝛ rof. in libello fm̄ Pe. assignet rōnē q: possessio imobiliū nobilior est mobiliū vero vilis est abiecta. ꝛ ita tꝫ Dy. ff. e. l. j. in fi. prime gl. Itē expone ista verba vti possidetis ꝛ vtrubi. vt exponit ber. dicto. c. licet causam que placet Jaco. de are.

Uti possidetis Lex ista breuis i textu sꝫ ampla i sensu ꝛ difficilis quo ad textū ꝛ gl. ꝛ hꝫ duo dicta fm̄ ibi Act. satisdationis ꝛc. ꝛ legitur plurib⁹ modis vno mō vt loquat in vno tm̄ possidente verbi grā possideo fundū meū nō vi nō clā nō precario vicinus me turbat nō ꝑmittēdo me arare seminare ꝛ colere. dicit Imperator q̄d debeo adire rectorē ꝓuincie ꝛ ꝓponere interdictū vti possidetis ꝛ ipse me defendet ab ipso turbatore ꝛ si aduersarius voluerit pro ipso fundo intētare rei vē. seruabit hac formā q: ego satisdabo ꝛ si nō satisdarem possessio trāsferet in aduersariū. Sꝫ cōtra hāc lecturā videt q: loquit in plurali ꝛ casus est positus in vno tm̄ possidēte sed posset dici q̄d hic ponit plurale ꝓ singulari sicut ꝛ ibi ex actis regibus. i. exacto rege. ff. de ori. iuris. l. ij. §. exactis. ꝛ. ff de peti. hereditatis. l. diuus. vel dic ꝙ imperator cā honoris q: ille qui cōquerebat dē turbatione erat nobilis ꝛ magne auctoritatis q̄d nō placet. Cy. qui dicit morē esse romanoꝝ nō loqui alicui in plurali ꝛ q: iulius cesar prio inuenit modū loquēdi in plurali cōstitutis in dignitate. ꝛ idē dicit azo. in sūma. e. ti. §. in his aūt casibus. Alij dicūt q̄d hec verba vti possidetis sunt v̄ba interdicti ꝛ nō relata ad ꝑsonā cōquerētis sed cōtra hoc est q: inferius dicit ꝑcario possidetis q̄d nō pōt legi materialiter. Et iō azo intelligit in duobus possidentibus cōiter ꝓ indiuiso q turbabant a tertio. Sꝫ nec lectura ꝓcedit si sit in litera aliter ab altero q: aliter est distributiuū duoꝝ tm̄. Alij intelligunt in duobus possidētibus quoꝝ vnus possidebat naturaliter in fructuarius alius ciuiliter vt proprietarius se ad inuicē turbabāt in coꝝ possessione vt. ff. e. l. fi. ꝛ fm̄ hāc lecturā incipit ibi ꝯstitut⁹ rector ꝓuincie ꝛc. vim fieri ꝓhibebit vti possidetis. i. ꝑ interdū vti possidetis ꝛ sic summat ablatiue ꝛ sunt verba interdicti vel pn̄t etiā sumi ꝓprie cū vnus possideat naturaliter alius ciuiliter vt predixi. ꝛ ista lectura fm̄ Cy. magis cōuenit litere ꝛ pn̄t exēpla multiplicari in dn̄o ꝛ vasallo ꝛ similibus. Sꝫ cōtra hanc lecturā q̄d est in secūda parte dicitur q̄d post possessoriū cōtēdet de ꝓprietate sꝫ pōt dici q̄d cōtendet ꝑ negatoriā vel cōfessoriā in quibus de ꝓprietate cōtēditur ꝛ iō satisdabit al's transfertur possessio vt hic dr̄. Jac. tñ de ra. ipꝫ secūdā ꝑtē hui⁹. l. aliter intelligit vt patebit infra in secūda oppositiōe. Et ad istā lectura primo opponit q: vbi duo possidēt vnus ciuil'r aliter naturaliter nullus dꝫ obtinere. vt. ff. e. l. si duo in pn̄. So. neuter obtinet vt actor ꝛ vterq̄ obtinet vt reus vt no. d. l. si duo. Sꝫ hoc nō vr̄ verū q: vterq̄ vincit vt actor in eo q̄d aduersarius cōdēnatur eū nō debere turbare. Idē in estimatione possessionis vt. d. l. si duo in fi. Quare dicit O do. q̄d neuter vincit insolidū. s. in vtraq̄ possessione sꝫ vnus vincit in naturali alius in ciuili ꝛ sic in parte ꝛ sic in diuersis respectib⁹ dicunt vincere ꝛ nō vicere. Opponit ad fm̄ dictū q̄d nō teneat satisdare cū sit possessor imobiliū. vt. ff. qui satisdare cogant. l. sciendū. dic q̄d verū est si possideat imobilia de qb⁹ nō agat vt eo. ti. l. die. §. qdā aiunt. Sꝫ cōtra hāc so. est. d. l. sciendū. §. penul. ꝛ ita tꝫ gl. ibi in pn̄. q̄d reuelat a satisdatione ēt si possideat solū rē de qua agit. ꝛ intelligit dictus. §. quidā ꝛ. l. iul. e. tit. vñ dicit hic gl. q̄d hic loquit de satisdatione iudicatū solui quam ꝑstabat olim suo noīe cōuētus. vt insti. de satisdatiōe in pn̄. q̄d hodie correctū est. e. ti. §. sꝫ hodie. Sꝫ ꝯ hāc solutionē obijcit q: in satisdatione iudicatū solui cōtinet etiā illa iudicio sisti cū tria cōtineat. vt. ff. iudicatū solui. l. iudicatū solui. Sꝫ dic q̄d h̄ satisdabit solū de duabus clausulis. s. q̄d sonat verbū. ꝛ de dolo q̄d absit ꝛ de tertia nō. s. iudicio sisti vt predictū est vel si itelligamus de satisdatiōe iudicio sisti. pōt dici q̄d satisdat quo ad petentē vt. d. §. qdā aiunt nō quo ad aliū tertiū. vt. d. §. penu. ꝛ sic intelligat lex iul. e. ti. rō est fm̄ Pe. q: possessor immobiliū iō releuat a satisdatiōe q: presumtio est ꝙ rōne affectiōis quā hꝫ ad res stabit in iudicio sic ꝛ al's in ius vocati vt eāt. l. j. Sed vbi peto rē ipam iura ꝑsumūt q: iuste petā. ꝛ iō q̄tū ad me petentē nō releuet possessor. ꝛ sic pōt hic intelligi. Sꝫ ia. de ra. aliter intelligit m dictū huius. l. dicit. n. q̄d interdictū vti possidetis hꝫ plures effectus. q̄nq̄. n. cōsulit agenti ne vis fiat ei tm̄ q̄nq̄ cōsulit ei ꝑ restitutionē nec miremini de hoc q: istud interdictū sit retinēde ꝛ nō recuperāde q: hꝫ q̄nq̄ effectū restitutionis ꝑ quādā cōsequētiā. verbi grā vado peregre ita q̄d possessionē fundi mei nō retineo nisi anno ꝛ sic ciuilē. Ingrediēs aūt hꝫ naturalē reuertor fm̄ gl. si intento interdictū vti possidetis ꝓ ciuili quā turbas retinendo naturalē cōsequar restitutionē eius vt no. in. §. qui ad nūdinas. l. clā possidere de acqui. pos. Itē hꝫ effectū vt cōsequar ne inquieter pone possideo pleno iure tu me turbas qui nullā habes possessionē. cōsequar ꝑ interdictū vt me in possessione nō turbes. Itē satisdabis mihi de vi nō faciēda sicut in seruitutibus. vt. ff. si seruitus ven. l. harū. ꝛ. l. egi. ꝛ de ista satisdatione loquit hec lex. fm̄ eū. ꝛ innuit predictas duas potestas hui⁹ interdicti vnde expones rector ꝓuincie vim fieri ꝓhibebit. At satisdationis forma seruata de turbando amplius vel transferende possessionis forma seruata. s. hac. vel illa. qualibet tñ suo casu q: vnū vel alterū operat interdictū vti possidetis de ꝓprietate cognoscet. Sꝫ hec lectura nō videt bene amica litere. q̄uo eī transferri poterit possessio cū in casu presupponat me pleno iure possidere ꝛ turbantē nullā habere possessionem habere certe hoc eē nō pōt iudicio meo salua pace dicti domini Jaco. nisi diceremus q̄d istud de trāslatione possessionis q̄d loquit referat ad casum quo possidebat naturaliter et me turbat in ciuili. His premissis Cyn. fm̄ Jaco. de are. declarat materiā istā. Primo q̄rendo ad qd sit inuentū istud interdictū vti possidetis. q̄d dic vt colligit. ff. e. l. j. §. huius aūt interdicti preponendi cā. Secūdo nunqd cōpetat ꝓ omnibus rebus dicant sunt res mobiles aut immobiles. Si mobiles aut corporales aut incorporales. Si corpales tunc aut sunt res vrbane aut rustice. Si vrbare hꝫ locū directū interdictum q: istud interdictū positū est in edibus. Si rustice vtile. vt. ff. e. l. j. circa pri. ꝛ sic fm̄ quosdā cū hec lex loquat de fundo locū hꝫ vtile q̄d reprobat gl. ꝛ bene q: de edibus gratia exempli positū fuit sicut ꝛ in interdicto vtrubi de hoīe ꝛ tñ locū habet in equo ar. ff. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. q̄d vulgo de dāno infec. l. damni vñ fm̄ Ja. de ra. directū appellat q̄d colligi pōt ex mēte legislatoris licet verba nō dicāt vtile vbi deficiunt verba ꝛ mens legislatoris sꝫ per eius rōnē viri prudentes ita statuerunt verbi grā. lex. xij. ta. nō dicebat q̄d patron⁹ eēt tutor liberti hoc intelligebat sed iuriscōsulti inspexerūt rōnem legis xij. ta. que vocabat agnatū ꝓximiorem ad tutelā q: vocabatur ad hereditatem hec eadē ratio est in patrono non ex mente sicut dicit

cut dicit glo. ʒ ex rõne. l. extensa per iurisconsultos ⁊ sic intel ligit insti. de legi. patro. tute. Cõcludit ergo qđ directũ interdictũ cõpetit ꝓ rebus immobilibus vrbanis ⁊ rusticis: fallit in cloacis vbi est speciale interdictũ ⁊ rõ quare spãliter i eis sit ꝓuisum colligit. ff. de cloa. l. j. §. j. cõiuncta. l. itẽ apud labeonẽ §. pretor. ff. de iniur. Si vero sunt res incorporales vt seruitutes aut personales aut reales si personales vtvsuf. ⁊ similes. dicit iaco. de ra. qđ põt habere locũ directũ vtile diuersis respectibus qꝛ vsufructuarius hʒ in fundo naturalẽ possessionẽ vt l. naturaliter de acq. pos. Itẽ quasi possessionẽ ciuilẽ ⁊ naturalẽ sui iur. s. vsusfructus vnde ꝓpter naturalẽ quã hʒ in re ipsa cõpetit sibi directũ pro quasi possessione quam hʒ in iure suo vsusfructuarius hʒ vtilẽ qđ sic quasi possideat ius suũ not. ff. ex qui. cau. ma. l. itẽ ait ꝑtor. §. itẽ ei. Si sunt seruitutes reales tunc qꝛ incorporalia quasi possidenẽ cõpetit vtile vt. ff. de serui. l. quoties. ⁊. ff. e. l. iij. §. itẽ videamus ẽm gl. ⁊ quasi oẽs moder nos. Sʒ ipse Jac. de are. distinguit inter seruitutes que habẽt cõtinuã cãm vt in illis habeat locũ vtile vt. ff. si seruitus ven. l. sicuti. §. fi. qđ nõ habentibus nõ qꝛ nõ pñt defendi p hoc interdictũ ʒ qđ interdictũ de itinere actuque priuato. vt. ff. de itinere actuqꝫ priuato. l. j. §. j. ⁊. ij. vsqꝫ ad. l. iij. vel per interdictũ de aq̃ cotti. ⁊ estiua vt. ff. de aqua cotti. ⁊ estiua. l. j. ⁊ ista appellantur interdicta quasi possessoria vt dicta. l. itẽ ait. §. itẽ ei ⁊. ff. de vi ⁊ vi. arma. l. iij. §. vnde vi. qꝛ ista nõ ꝓprie possidenẽ. ʒ quasi vt. ff. de acqui. re. do. l. seruus. §. incorporales. ʒ alibi dicatur verus possessor qui possidet seruitutẽ vt. s. de his qui potior. in pignore ha. l. j. de pe. heredi. j. regulariter ⁊ de itinere actuqꝫ priua. l. fi. Sʒ exponitur in eis possessor. i. quasi possessor ⁊ de hoc tetigi supra sup rubrica. Secũdo casu qñ sunt res mobiles cessat hoc interdictũ ⁊ daẽ vtrubi qđ quare sic dicaẽ dixi in rubrica ⁊ no. p. rof. tit. vtrubi. Itẽ querit nũquid locũ habeat in ascriptitijs ⁊ dicit aut recessit a gleba ⁊ dabitur vtile vtrubi aut est cũ gleba ⁊ datur vtile vti possidetis qꝛ pars fundi sunt ẽm iac. de ra. ⁊ ꝓponereẽ cõtra eũ qui detinet nõ cõtra ipsum ascriptitiũ cũ sit liber homo nec ab alio possideẽ nõ põt agi cõtra eũ interdicto ʒ officio iudi. vt. ff. de lib. ho. exhiben. l. fin. ⁊ de rei vendi. l. j. §. per hãc de hoc not. per rof. hoc. e. ti. ver. sed qneriẽ an hoc interdictũ locũ hʒ ꝓ ascriptitijs ⁊ in speculo de causa possessionis ⁊ proprietatis videas multas formas libellorũ circa hoc. Utrũ aũt ꝓ actionibus personalibus locũ habeat hoc interdictũ videas supra vñ vi sup rubrica ⁊ de pactis l. si certis annis. tertio querit quis obtinere debeat in hoc interdicto ⁊ dic qđ ille qui possidet nõ vi nõ clã non precario ab aduersario. al's aũt succũberet siue eẽt actor siue reus q taliter ab aduersario possideret. secus si sic possideret ab alio quã aduersario vt. ff. e. l. j. in prin. ⁊ in fine. restat ergo ponere exempla qñ qs possideat nõ vi nõ clã nõ precario ab aduersario ⁊ qualiter actore sic possidẽte obtineat reus ⁊ ecõtra ⁊ ex hoc multũ pendet declaratio huius materie oportet ergo ẽm Dy. querere tria gña exemplorũ. pꝛĩo qñ vi vel clã vel precario possideo ab aduersario ⁊ hoc casu succũbam ⁊ hoc exẽpla habes hic in glo. Secundo qñ vi vel clã vel precario possideo ab alio nõ ab aduersario ⁊ tũc vincã eo iure quo vincũt possessores pone ergo exemplũ qñ vi vt si fructuariũ de possessione expello ꝓ vim postea est questio inter me qui fructuariũ expuli ⁊ proprietariũ de ꝑcario sic si precario rogauit suã naturalẽ a fructuario ⁊ est qđ inter me rogantẽ ⁊ ꝓprietariũ de clã possidente si vsufructuarius q hʒ naturalẽ possessionẽ discedat de fundo aĩo deserende possessionis ⁊ p hoc ꝑdit suã naturalẽ ⁊ alius ingredit possessionẽ tñ timẽs p fructuariũ cõtrouersiã sibi mouẽdã talis hʒ clandestinã. mõ est qđ inter istum qui hʒ clandestinam ⁊ ꝓprietariũ dato eñ qđ iste qui hʒ clãdestinã fructuariũ post ea venientẽ nõ admittat nõ est violẽta qꝛ fructuarius nullam possessionẽ retinuit cũ recesserit aĩo deserendi vt. ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. eũ qui neqꝫ aĩo. aliud eñ est ꝑuare aliquẽ possessiõe retenta ⁊ tũc est violẽta aliud nõ admittere eũ incipere possidere q iã deserat ⁊ tũc nõ est violenta vt. d. §. eum qui hoc ergo casu si est qđ inter istũ q clandestinã hʒ ab alio ⁊ ꝓprietariũ succũbet ꝓprietarius qꝛ nõ possidẽt ab eo clã vt hac. l. ⁊. ff. de acqui. pos. l. fi. ⁊ ista sunt exẽpla dñi Dy. Alij ponũt exẽplũ in clã possidẽte hoc mõ qđ fructuariꝰ ꝑegre iuit quidã extraneꝰ timẽs sibi cõtrouersiã moueri a fructuario clã ingressus est illã naturalẽ fructuarij si ꝓprietarius ageret cõtra eũ succũberet qđ nõ possidet ab eo clã ʒ a fructuario. Sʒ hoc exẽplum falsum est qꝛ vsufructuarius q ꝑegre iuit retinet naturalẽ aĩo vt ptʒ. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. vñ vi interdictũ. ibi nõ admisit eũ cũ ⁊c. vbi dicit dari interdictũ vñ vi fructuario reuerso si non admittatur. ⁊ sic ptʒ qđ interim possidebat qꝛ interdictum vñ vi daẽ solũ possidẽti. vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. interdictũ aũt ergo clã ingrediens nõ acquisiuit pos. quã ille nõ admisit. vt. ff. de acqui. pos. l. iij. §. ex cõtrario ⁊. l. quod meo in fi. ⁊ de precario. l. si duo. vñ cũ nullo mõ possideat nõ põt dici clã possidere qdã tñ volentes hoc exẽplũ defendere dicũt qđ ingressus licet tũc demũ incipiat possidere cũ fructuariũ reuertẽtẽ nõ admittit. incipit tñ tũc hr̃e clandestinã nõ violentã qꝛ talis fuit ab initio. vt. d. l. clã possidere. ij. rñso. Sʒ hoc nihil est qꝛ tpe introitꝰ nullã acquisiuit possessionẽ. Sʒ demũ cũ reuertẽtẽ nõ amittit vt dictũ est ⁊. d. §. q ad nũdinas. ⁊ sic est violẽta nõ clandestina qꝛ due qualitates nõ ꝯcurrũt vt. ff. ꝓ emto. l. ij. §. pe. ⁊ no. d. §. q ad nũdinas. est ergo stãdũ exẽplis dñi dy. Sʒ idẽ Ja. de are. clarius vr̃ ponere exẽpla dicit. n. qđ vi clã vel ꝑcario possidere ab aduersario operaẽ circa duo. Pꝛĩo circa actorẽ qꝛ si sic possidet actor absoluit reus. ⁊ de hoc ẽm eũ ponẽda exẽpla. ʒ gl. nõ ponat. gl. n. ponit exẽplũ de vi coherẽte ꝑsone cõuẽti ⁊ male qꝛ ius in ꝑsona cõuẽti adsit vel absit nõ inducit diuersitatem nec curamus qũo possideat ẽt nũc dũmõ me turbet. ⁊ iõ gl. debuit ponere exẽplũ de vi coherẽte ꝑsone actoris ʒ nõ ponat nisi incidẽter in gl. q̃ incipit precario. ṽ. ʒ si possessorẽ. operaẽ ergo circa actorẽ possidẽtẽ vi vel clã ab aduersario vt cõuẽtus absoluaẽ de vi pone exẽplũ deiecisti me ꝺ possessiõe fundi vñ te turbo nõ patiẽdo te colere agis cõtra me iterdicto succũbis ⁊ ego absoluar qꝛ a me vi possides. ⁊ hoc dicit dcã. gl. d. ṽ. ʒ si possessorẽ ar. ff. de op. no. nũ. l. j. in operis. ij. rñso. Idẽ si clã intrasti possessionẽ meã cũ exiuissem postea inquieto te agis contra me hoc interdicto succũbis qꝛ a me clã possides idẽ in precario vt si inquieteẽ ⁊ pp hoc agat ⁊ succũbat qꝛ a me ꝑcario possidet. Põt etiã poni exẽplũ possidebã fundũ tu tanꝗ fructuariꝰ ingressus est vi vl' clã vel ꝑcario ⁊ tenes naturalẽ si ego te turbẽ in tua naturali. ⁊ pp me cõuenias hoc interdicto absoluar cum a me habeas vi clã vel precario. Interdum opatur aliud ẽm possidere vi vel clã vel ꝑcario ab aduersario. s. ꝙ conuẽtus taliter possidẽs ab aduersario succũbat ⁊ tũc ponenda sunt exẽpla. gl. q̃ incipit de vi pone exẽplũ ⁊ gl. q̃ incipit clã et gl. q̃ incipit ꝑcario. ⁊ dic ꝙ actor possidebat cõuẽtus eũ turbabat. ⁊ p hoc ꝯueniẽ. Sʒ ꝯ hoc exẽplũ obijciẽ qꝛ duo nõ pñt in solidũ possidere. ⁊ iõ pone exẽplũ p legẽ vim facit de vi ⁊ vi ar. ʒ cũ nõ possideat qñic ĩpedit nõ vr̃ bonũ exẽplũ qꝛ dʒ possidere. ⁊ ita tʒ Ber. ex̃ de cã pos. ⁊ ꝓprie. c. cũ dilectus in prin. prime gl. ʒ dic ꝙ quãtũ ad interpretationẽ vr̃ possidere ʒ nõ quãtũ ad veritatẽ. nã eo ipso ꝙ me turbat aliqd sibi attribuit vt. ff. e. l. si duo. §. itẽ videamus. Sʒ qd si nõ asserit se possidere ʒ turbat. dic ꝙ tũc tenet iniuriar. vt. ff. de act. eñ. l. q pendẽtẽ vel ẽt vti possidenis qꝛ nõ est necesse eũ possidere. vt. ff. e. l. iussa. ibi ꝓ hoc eñ ipo. ⁊ pro hoc. e. ti. l. si duo. §. si vicinus. ibi nõ possidet nec ꝯtẽdit rẽ ipam possidere. ⁊ tñ teneẽ ⁊ ita tʒ Ber. extra de ꝓba. c. licet ad finẽ ⁊ no. d. l. si duo in principio. Itẽ est exemplum de eo q ingrediẽ me absente vt vsufructuarius ⁊ sic in naturali patior vim nõ in ciuili ⁊ me in ciuili admittit ⁊ sic teneẽ hoc interdicto ⁊ cõuentus succũbet vt. ff. de acq. poss. l. clã possidere §. qui ad nundinas. al's si me nõ admitteret tũc nullo mõ possidere. licet dicat qđ nõ vult nisi naturalẽ vt. ff. de vsuc. l. sequit. §. si dñs. Secũdo videamus exẽplũ qũo reus põt a me possidere clã dic si absente me a conspectu fundi per possess. desinam habere naturalẽ si tu intras timeas a me cõtrouersiã clã possides ⁊ succũbes in isto interdicto qꝛ a me clam possides. Sed istud nõ videẽ bonũ exẽplũ qꝛ iste ingressus acquisiuit solã naturalẽ quã ꝑdidit eo ipso qđ nõ est in fundo ⁊ sic cũ nullo mõ possideat in iudicio existens cessat interdictũ ⁊ de hoc fuerũt derisi antiqui qui dixerũt de hoc interdicto debere cognosci in ipso fundo qđ vere derisoriũ est nã possessio naturalis retineẽ aĩo vbicũqꝫ sit vt. ff. de acq. pos. l. j. in pricipio ꝑterea index dʒ cognoscere vbi maiores cognoscere ⁊ iudicare cõsueuerũt vt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. pe. Restat videre exẽplũ qualiter cõuentus possideat ab aduersario precario circa qđ aduertendũ qđ cõcedens ꝑcario qñqꝫ transfert ciuilẽ ⁊ naturalẽ possessionem qñqꝫ solã naturalẽ. vt. ff. de acq. pos. l. põp. §. si is ⁊ de ꝑcario. l. ⁊ hʒ. §. eũ qui. primo casu videt dicendũ qđ si cõcedo precario ⁊ agã hoc interdicto succũbã cũ nullo modo possideã tñ dicẽdũ est idẽ ꝙ inviolẽter expulso vt. j. dicã. secũdo casu retinẽdo naturalẽ cõtra volũtatẽ meã turbat mihi ciuilẽ ⁊ sic succũbet. Sed contra vr̃ qꝛ possessio ꝑcaria iusta est. vt. ff. cõi diui. l. cõi diuidũdo. ⁊. l. inter ꝑdones ergo in sua iusta dʒ defendi p hoc interdictũ rñdeo qꝛ tãdiu est iusta quãdiu volũtas cõcedẽtis durat ⁊ nõ cõtraria. apparet aũt cõtraria qñ hoc interdictum proponit ⁊ iõ tunc est i iusta vt. ff. de precario. l. j. ⁊. l. cũ ꝑcario. Cõcludendo ergo ex premissis patet qđ interdum vnus tñ vincit vt actor tñ qui possidet nõ vi nõ clã nõ precario ⁊ aget contra eũ q nõ possidet ʒ turbat. vincit. n. vt reus cõpellatur

sibi dimittere possessionē pacificā ⁊ ad interesse possessiōis vt.
ff.eo.l.si duo.§.fi.⁊.melius.§.per.Et reus interdum vincit qñ
agēs hoc interdicto possidet vi vel clā vel precario nā absolui
tur reꝰ.Interdū neuter vincit qḋ est mirabile.nā neuter vīcit
sicut actor ⁊ vterqꝫ vincit sicut reꝰ qñ qlibet hꝫ iustā cām puta
vnus ciuilē ⁊ alter naturalē vel si aliqs hꝫ ab alio nō ab aduer
sario.tūc em̄ quilibet dimittit in suo statu ita qḋ vterqꝫ vincit
sicut reus qꝛ vterqꝫ absoluit a petitione alteriꝰ. Sꝫ per modū
quo actor nō qꝛ tunc alter discederet qñ alter vinceret ꝑ modū
actoris sꝫ hic nō qñ ꝑ modū rei vincit vt.d.l.si duo in prin.Sꝫ
dicet aliqs quare dicis de actore ⁊ reo cū qlibet sit actor ⁊ reꝰ
cū istud iudiciū sit duplex vt insti.de interdictis.§.interdictoꝝ
rñdeo nihilominus est actor q ꝓuocat ⁊ reus q ꝓuocat vt.ff.ď
iudi.l.in tribꝰ.⁊ iḋ fert sniā ꝑ modū actoris ⁊ rei.Si v̉o vterqꝫ
ꝓuocat tūc vterqꝫ actor ⁊ vterqꝫ reꝰ ⁊ tūc ꝓcedit qḋ q̄ fit in gl.
que incipit precario v̉si.sꝫ pone ꝙ ꝓposui libellū ⁊ circa.h.d.
Ja.de are.qḋ eo casu si reꝰ sapienter vult facere dicet cū actor
ꝓponit libellū cōtra eū in hoc interdicto īmo ego possideo et
peto me ꝓnuntiari possessorē ⁊ me nō molestari qꝛ si nō fecerit
qūo posset sibi ꝯdēnari actor nō vr̄ cū snīa debeat esse petitiōi
cōformis vt.ff.cōi diui.l.vt fundus ⁊ pro hoc allegat.gl.de in
reiu.sꝫ ⁊ si possessori.in prin.⁊ si dicat qḋ illa loquit in simplici
iudicio.Sꝫ interdictū istud est duplex.dic ꝙ duplex est aptitu
dine qꝛ reus ita pōt petere sꝫ nō actu.s.si nō petat ⁊ iḋ tutiꝰ est
qḋ sic petat ẜm ia.ď are.Ja.de ra.dicit ꝙ de eqtate iudex pote
rit ꝓnūtiare ēt sup iure rei dato ꝙ nō petierit ex eqtate.l.circa
ff.de ꝓba.⁊ ne ꝑtes veniāt ad arma ⁊ rixas ar.ff.de vsuf.l.eqs-
simū.⁊ de hoc dixi.j.in suppletione gl.precario in fi. Itē q̄rit
idē Ja.de are.de ar.si ille q possidebat a me vi vel clā vel p̄ca-
rio vēdidit alicui bona fide emēti ago ꝯ emtorē hoc īterdicto
nūqd obtinebo.de hoc dic vt dixi.s.vñ vi.l.j.vltra prin.⁊ idē h
tenēt Ja.⁊ cy.⁊ dicūt dy.tenuisse itē q̄rit gl.si do tibi castrū in
feudū ⁊ retineo possessionē ciuilē ⁊ tu habes naturalē tu das
ipm castrū alij vasallo in feudū nūqd remanet penes te aliqua
possessio ita qḋ possis intētare aliqḋ interdictū dicit gl.qḋ nō
nā ciuilis nō.qꝛ illa remāsit penes me dñm naturalis nō qꝛ trās
lata est in ẜm vasallū cui tradidisti ad hoc qḋ dicimꝰ de eo qbꝫ
ius vtile penes quē nihil remanet si alij cedat vt.ff.ad tre.l.j.§.
de illo ⁊ no.ff.de here.vl ac.vē.l.ētor ī fi.⁊ sic itermediꝰ nullā hꝫ
possessionē qḋ itellige destēsiue nō assētiue.Nā si habeo castrū
pleno iure ⁊ recipio a te in feudū tu ab alio ⁊ ille ab alio ⁊ sic de
stēsiue primꝰ ⁊ scḋus possiderēt ciuilr̄ nō tertiꝰ qꝛ cū primꝰ dat
secūdo duo actꝰ fingunt interuenire vꝫ qḋ tradit dñiū dire-
ctū ⁊ plenū ⁊ qḋ vēdat vtile.l.singularia si certū petat ⁊.l.gñā
liter.s.de re.credi.ẜm Ja.de ra.Itē q̄rit Cy.si ego possidebā
fūdū pleno iure iui ꝑegre ⁊ sic naturalē possessionē destrui ⁊ ci
uilē retineo qdā extneus intrauit possessionē timēs ꝯtrouersiaꝫ
nō a me sed a quodaꝫ tertio postea, ego reuertor ⁊ īuenio occu
patā vellē eū expellere ꝙ mihi lꝫ ẜꝫ quosdā ẜꝫ alios nō nisi vio
lentū possessorē vt dixi.s.vñ vi.l.j.vltra principiū nūquid cōsu
lit mihi ꝑ hoc iterdictū vr̄ ꝙ nō qꝛ nō possidet a me clā ⁊ ita in
nuit gl.ff.e.l.j.§.iterdictū.Sꝫ Dy.⁊ Ol.tenēt ꝯtrariū ibidē et
in.§.q ad nūdinas.⁊ hic Cy.q.vr̄ a me possidere v̉itate potiꝰ
q̄ opinione ītrātis īspectat vt.ff.ꝙ vi aut clā.l.aut q alr̄.§.⁊ si
quis dū putat.Itē q̄rit pone ꝙ ego possidebā tu me deiecisti
ego postea te ingeto ⁊ nō ꝑmitto te colore ꝓponis ꝯ me istud
interdictū nunqd debeas obtinere vr̄ qḋ sic qꝛ istud interdictū
tuet p̄dij possessiōe vt.ff.e.l.j.§.est igit ⁊ in eo obtinere dꝫ qui
possidet ⁊ succūbere q nō possidet.Ecōtra vr̄ qꝛ a me possides
vi ⁊ istud est de natura istiꝰ īterdicti qḋ q possidet ab aduersa-
rio vi dꝫ succūbere vt hac.l.⁊.ff.e.l.j.in p̄nci.⁊ in fi.⁊.l.si duo in
p̄n.⁊ ita gl.tꝫ ⁊ bñ ẜm Dy.ff.e.l.j.ī fi.Potero ergo te turbare
impune.Itē q̄ro nunqd in casu ꝓxīe p̄cedētis qōnis ego tur-
bator possuꝫ petere in modū exceptiōis resti.pos.mee ꝑ violē-
tiā occupare vr̄ qḋ nō qꝛ ille in hoc interdicto obtinere dꝫ qui
possidet vt.s.dictū est.p̄terea vt res restituat peti nō pōt nisi
in integ.resti.petita.vt.ff.ex qui.cau.ma.l.nec nō.§.exēplo ⁊ de
excep.l.exceptiōes.§.fi.si ergo huiōi possessionis restitutio si
cut nec alia pōt excipiendo ꝓponi.Dy.tꝫ ꝯ qꝛ petere possit re
stitutionē ꝑ viā excep.ar.ff.de inoffi.te.l.papinianus.§.si filꝰ
⁊ de bo.pos.ꝯ ta.l.si p̄teritus.⁊ hoc ꝯsequar ex ꝑtāte interdi-
cti vñ vi.Nō ob.qḋ añ restitutiōeꝫ peti nō possit qꝛ verū est qñ
nō cōpetebat restitutio rei nisi remoto obstaculo.Sꝫ hic iā cō
rit ꝑ ius q̄situ quā ius extinctū vel vulneratū possit resuscitari
vt dictis.ll.vñ vi expulsus a principio vel ex postfacto vt qñ de
negat sibi restitutio rei sue ꝑ hñtē cām ab eo pōt turbādo ꝯuē
tū hoc iudicio ꝑ modū exceptiōis ex ꝑtāte interdicti vñ vi ꝯse

qui restitutionē possessionis vt dictū.nō aūt ex ꝑtāte huiꝰ in-
terdicti sꝫ ꝯsequet solū q̄ dixi.s.ꝓxi.q.Itē q̄rit pone qḋ p̄diū
meū possidebā ciuilr̄ tm̄ me forte ī absentia ꝯstituto aliꝰ q neqꝫ
ciuilē neqꝫ naturalē habebat tibi vēdidit ⁊ te in poss.induxit.
nūqd si ꝓpono cōtra te hoc interdictū vincā.dicit glo.ꝙ sic ꝑ
l.s.qḋ cū eo.l.si seruꝰ.lex illa ẜm Cy.modicū facit nisi dicas ꝙ
in hoc vr̄ facere vim qḋ retinet vt ibi dr̄.vel dic qḋ bñ facit qꝛ
aut venditor occupauit possessionē meā aut nō. Si nō potuit
tradere qḋ nō habuit.vñ ego poterā mea auctoritate accipere
⁊ intrare possessionē.vt.d.l.si seruus.ergo multo magis ꝑ iu-
dicē.Si occupauit hꝫ locū qḋ dixi.s.vñ vi.l.j.vltra p̄n.⁊ certe
iste q te induxit ī possessionē clā vr̄ possidere a me ipo actu quo
te induxit in possessionē.Nā clā possidere q suspicat vt suspica
ri dꝫ cōtrouersiā sibi moueri vt.ff.qḋ vi aut clā.l.seruꝰ.⁊ no.ff.
de acq.pos.l.clā possidere.Itē q̄rit qualr̄ formet libellus ī hoc
interdicto.Cy.dicit qḋ practica sup hoc credi nō pōt certa sꝫ
ẜm diuersitatē casuū petit qñqꝫ restitutio qꝛ istḋ interdictū qñ
qꝫ ꝑ quadā ꝯñam hꝫ effectū restitoriū vt.s.dixi qñqꝫ petet qḋ
desistat a turbatiōe ⁊ petet īteresse possessiōis turbate.vt.ff.e.
l,duo.§.fi.Alie ēt diuerse forme tradunt ꝑ rof.e.ti.⁊ ꝑ spe.de
cā pos.⁊ ꝓprie.Est tñ aduertēdū qḋ ꝓ eo qḋ nō ꝑuenit ad tur
bantē dat interdictū infra āñū vtilē ꝓ eo qḋ ꝑuenit ꝑpetuo vt
ff.e.l.j.§.neqꝫ plures.Querit ēt qūo sit in hoc īterdicto formā
da snīa.de hoc plene no.ꝑ Ber.ex̄ de ꝓba.c.lꝫ circa finē in glo.
magna.Sꝫ ⁊ ꝑ Inn.in glo.magna ⁊ in gl.añ penul.gl.ff.de re
iudi.c.ait p̄tor.§.si iudex tꝫ ꝙ debeat ꝓnūtiare vti possidetis
ita possideatis.sꝫ hoc nō placet Cy.qꝛ illa nō sunt verba snīe sꝫ
interdicti vñ iudex sua snīa dꝫ declarare ius ⁊ possessionē cu-
iuslibet ꝑtis.⁊ iḋ dicit ẜm Ja.de are.aut iudex īuenit vnū pos
sidere ⁊ aliū nō vt vtrū.p̄mo casu aut inuenit actorē possidere
aut reū.Si actorē aut est iustus possessor respectu aduersarij
aut nō est iustus possessor qꝛ nō vi nec clā nec p̄cario ab aduer-
sario possidet tūc sic ꝓnūtiat qꝛ inuenimꝰ talē agētē corā no-
bis de possessiōe talis fundi potiorē eē ⁊ molestari ab aduersa
rio.Idcirco eū declaremꝰ possessorē ⁊ p̄cipimꝰ aduersario vt
vt eū nō turbet ⁊ tm̄ noīa interesse p̄stet vt.ff.e.l.si duo.§.fi.gl.
tñ dicit ꝙ interesse venit ꝑꝑ ꝯtumaciā nō parētis.sꝫ certe īmo
in snīa ꝑꝑ incōmoduꝫ inqetatiōis.vt.d.§.vlt.Si v̉o actor est in
iussus possessor vt qꝛ expulit reū q postea euꝫ molestat vt.s.di
xi dꝫ reuꝰ absolui hoc mō qꝛ ꝯpimus actorē possidere vitiose
reuꝫ absoluimꝰ.nō absolui dꝫ vt.ff.ď p̄cario.l.q p̄cario.nō aūt
dꝫ actor cōdēnari nisi reꝰ petijsset restitutionē ꝑ moduꝫ exce-
ptionis ex ꝑtāte interdicti vñ vi vt.s.dixi.Si autē inuenit reū
possessorē ⁊ nō actorē aut reꝰ nihil petijt ex sua ꝑte aut petijt
idē qḋ actor.p̄mo casu solum absoluet nō autē ꝯdēnabit actor
vt euꝫ dimittat pacifice possidere qꝛ petituꝫ nō est ⁊ iḋ fieri nō
pōt ex iure interdicti.Sꝫ de eqtate sic ẜm Ja.de ra.vt dixi.se-
cūdo casu qñ reꝰ hoc petijt ꝓnuntiabit ꝓ eo ẜm eiꝰ petitionē.
Si v̉o inuenit vtrunqꝫ possidere aut vterqꝫ possidet diuerso
iure ⁊ diuersa q̄litate vt vnꝰ ciuiliter aliter naturaliter tunc si
vterqꝫ iuste sic dicet qꝛ inuenimꝰ talē potiorē in naturali ⁊ talē
in ciuili ꝓnuntiamꝰ vt in ea non turbet sꝫ liceat ꝓprietario vti
iure suo ꝓ ciuili ⁊ fructuario q̄ sibi ꝯpetunt pro naturali ⁊ ita
vterqꝫ obtinebit diuersis respectibus.vt.ff.e.l.si duo.⁊.s.dixi
Si v̉o eadē q̄litate ⁊ eodē iure inueniat vtrunqꝫ possidere vt
qꝛ vterqꝫ ciulr̄ vel naturalr̄ ⁊ pleno iure tunc videat qs melius
ꝓbauit ⁊ ꝓ eo ꝓnuntiet at.ff.e.l.j.in h īterdictuꝫ.Sꝫ qualr̄ ap
parebit qs meliꝰ ꝓbauerit ẜm iac.de are.qñ ꝓbat de antiqori
possessione.Nā qñ aliqs possidet diu ⁊ adhuc possidere se asse
serit presumit ꝯtinue possedisse vt.s.de acq.pos.l.lꝫ ⁊ de ꝓba.
l.siue possidetis ⁊ ꝑ hoc oñdit qḋ si aliꝰ ingressus est clādestine
possidet vt.s.vñ vi.l.fi.⁊ ff.de acq.pos.l.clā possidere in p̄n.⁊.l.
si de eo.§.fi.⁊ ꝓ hoc facit qḋ not.inn.ex̄ de resti spo.c.sepe i gl.
magna v̉.īmo plus vr̄.Sꝫ ꝯ hoc est qꝛ vr̄ sufficere si lit.ꝯt.tꝑe
possideat ī h interdicto sꝫ rñdeo verū ē si cōtinuata possessiōe
possidet tꝑe iudicij.Si aūt alius est antiquior in possessiōe se-
cus ꝑꝑ p̄sumtionē p̄dictā.Itē appet qs meliꝰ ꝓbauit si ꝓbet
titulo ⁊ alter nō dato qḋ equaliter foret incohoata possessio vel
si vnus ꝓbat de dñio alter nō tūc em̄ possessio eiꝰ iustior est et
iḋ obtinere dꝫ vt.ff.depositi.l.bona fides ⁊ ex̄ de ꝓba.c.lꝫ ⁊ iḋ
vtile ꝯsiliū est in hoc interdicto annectere ꝓbationes etiam de
ꝓprietate ẜm Ja.de ar.vbi v̉o vterqꝫ equalr̄ ꝓbat dicūt qdā
qḋ iudex ꝓnuntiabit vti possidetis ita possideatis sꝫ hoc mō
poneret ꝑtes ad arma ⁊ rixas qḋ fieri non dꝫ vt.ff.de vsufr.l.
equissimū.dꝫ ergo tūc p̄cipere qḋ nō vadāt ad locū sꝫ qui cōfi
dit de ꝓprietate agat petitorio si vult cū sibi nō ꝯstet in posses
sorio ꝓ quo debeat renuntiare ar.ff.de officio presidis.l.diuꝰ
de ar.l.si de meis.§.fi.⁊.l.se.⁊ de re iudi.c.pōpo.⁊ q probabit
in proprietate

in proprietate vincet tā in ꝓprietate quā in possessione q̄r possessio incūbit ꝓprietati vt.s.vñ vi.l.inuasor.⁊ hoc verū qñ vterque ꝓuocauit ī hoc interdicto.Si aūt alter nō ꝓuocasset absoluit reus eo nō ꝓbante vt.s.de eden.l.q accusare. Si v̄o nō apparet qs ꝓuocauerit tūc obtinet qḋ not.ex̄ de ꝓbat.l.ꝫ nec hꝫ locū.s.vñ vi.l.fi.q̄r ibi certū est qḋ alter inuasit hic nō.Alij dicūt qḋ oīb⁹ ꝓbatiōibus existētibus parib⁹ forte dirimet̄ qḋ nō est verū ſm cy.⁊ qñ forte dirimendū sit plene dixi.s.cōia de legatis.l.fi.circa principiū.Caueat tñ ille q ꝓponit petitoriuꝫ q̄r p hoc vr̄ renūtiare possessorio vt no.ff.e.l.si duo i prin. Quidā alij ⁊ melius ſm Cy.tenēt qḋ iudex modis oībus ꝓnūtiare dꝫ vt.ff.de iudi.l.de qua re.Sꝫ dices verū est qñ de cā sibi liquet.Sꝫ ipse dicit īpossibile eē qḋ nō liqueat q̄r si neuter ꝓbat dabit̄ sn̄ia absolutoria ⁊ p̄cipiet iudex ptib⁹ ꝙ sibi iniuriā non faciant.Sꝫ dices tūc vterꝗ vincit vt actor q̄r q̄libet ꝯsequit̄ qḋ petit ne vis fiat ei rñdet qḋ hoc nō sequit̄ vi sn̄ie late in hoc iudicio ſꝫ ex officio iudicis p dictā.l.equissimū ſm iac.de ra.Itē dicit qḋ hoc casu qñ de rixa timet̄ poterit ex officio possessionē sequestrare.Itē summarie sine libello cognoscere vt not.in aut.offerat̄ver.itē si duo ꝯtēdūt se possidere p all'.vt.ff.de offi. p̄si.l.diuus ⁊ vbi pupillus educari debeat.l.pe.qdā dāt ꝯsiliuꝫ qḋ ps potētior expellat aliā de fūdo ⁊ si ō violētia ꝯquerat̄ dicet sibi p hoc fctm̄ fuit licite ꝓ sua possessione tuēda.vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.eū igit̄ ⁊ si dicat ꝯtrā ꝓbet ſꝫ certe ex isto ꝯsilio dat̄ occasio malignādi ⁊ qḋ nascant̄ iniurie ⁊c.vt.s.vñ vi.l.meminerint.iudex ergo faciat vt p̄dixi.Sꝫ vbi de cā nō liquet quō ꝓcedet iudex cōtra ꝯtumacē Aꝫ.in summa hui⁹ tit.ad finē tꝫ ꝙ ꝓnūtiabit actorē nō eē inquietandū a reo donec re⁹ ꝓbet de sua possessione ⁊ cōpellet cauere sicut fit.ff.de op.no.nū.l.si prius Ultimo q̄rit̄ vtrū istud interdictū possit cedi dic ꝙ sic vt.ff.ne qd in loco publico.l.ij.§.idē nerua ⁊ ibi in gl.no. In gl.pone casuꝫ vtrubi.l.j.⁊ insti.de interdictis.§.retinēde. In glos.imo in edibus ibi.§.iterdictū aūt. Itē in cloacis violēta possessio nō nocet.vt.ff.de cloacis.l.§.qḋ aūt in fi. In creditorib⁹ dic vt ff.e.l.si duo.§.creditores. In gl.de vi pone ibi rñdeo īmo si cōtēdit se possidere.ibi abesse ar.ff.de fur.l.fullo.§.q ancillā ibi. §.si vicinus.Siue ergo dicas te possidere ⁊ iō me turbes siue iure ſuitutis me turbes siue neutrū dicas sed simpl'r me turbes teneris hoc interdicto vt ex p̄dictis ptꝫ ibi ciuilē dño vt dicit̄.ff.e.l.si duo.§.cū inglinus in fi.⁊.l.clā.⁊.l.si id qḋ ⁊ p tali ciuili hꝫ vti possidet̄ vt.s.dixi. In gl.clā a me ibi me ꝓhibeas in pn̄.p̄cedētis .q.v̄.ſꝫ qual'r. Ibi aio retinet vt.ff.de vi ⁊ vi ar. l.iij.§.vñ vi.ibi ⁊ dñs intra.s.illo nō inuēto ibi ex istodꝫ dicere hesito.i.dubito.Sꝫ de hoc dic vt no.in.§.q ad nūdinas.l.claꝫ possidere.vt.ff.de acq.pos.ibi ⁊.l.quāuis ⁊ possidēti nō dat̄ interdictū vñ vi vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.interdictū aūt ſꝫ ibi nō fuit natū.s.interdictū vñ vi ibi.§.eū q.⁊.d.l.clā possidere.ij.rñsio in fi.Sꝫ illud intellige vt ibi no. In gl.p̄cario tꝫ in fi.Sꝫ ibi iuramētū qḋ est loco ꝓhibitiōis vt.s.de iureiu.l.si qs iusiu.nō fuit sup iure cōuēti.ſꝫ sup defectu iuris agētis.hic autē ꝯuētus ꝓbauit at in iurib⁹allegatis ⁊ i.e.l.ſꝫ ⁊ si possessori.§.pinde de liberali cā .l.cui necessesitas ⁊ no.d.l.circa ⁊ ſm hanc distinctionē est qḋ decidēda ſm Ol.in gl.ſꝫ qual'r formabit ibi potiorꝫ immo in hoc nō solū est potior sed solus vt.ff.qui potio.in pigno.ha.l.ij. In gl.is de vtēdo ibi in princ.⁊.§.j.l.fi vsufr.noīe ibi trāslatā possessiōe de vno in aliū q̄r cōtumax erat in cauēdo vt sequit̄ ibi in eo victore.i.q̄r vsufructuari⁹ q vincit in interdicto vti possidetis nō cauit vt debuit vt lr̄a dicit. Ibi satisdabit de restituēdo vsumfructū vel rē pp vsumfructū qñcūꝗ vsufructuarius satisdare voluerit. Ibi q iure possidet.i.ad quem trāslata est possessio pp cōtumaciā nō cauētis ⁊c. Alberic⁹ de rosate de bergomo vtrius iuris doc.

¶Rubrica De tabulis exhibendis.

Si in potestate ⁊c. Alias nō teneret substitutio pupillaris vt.ff.de vul.⁊ pupil.substitu.l.ij. circa pn̄.⁊ vide p declaratione totius tituli Azo. in sum.e.⁊ late p rof.e.ti.Et istud interdictū locū hꝫ solum post mortē impubex. Sꝫ cōtra hoc vr̄.ff.e.l.iij.§.si sub cōditione.Sꝫ dic qḋ si hic aget̄ añ mortē impuberū videret̄ esse solicitus de hereditate viuētis qḋ nō est casu illi⁹.§.q̄ sit dr̄ia inter hunc titulū ⁊ illuꝫ quēadmodū testā apian.⁊ ad exhibendū dic vt hic in gl.⁊ no.ēt.ff.ad exhi.l.iij.§.fi. Caue tñ q̄ gl.ff.e.l.iij.§.cōdēnatio.dicit qḋ istud interdictū ꝯpetit vbi nō interest rōne cōtumacie tm̄.nā cōcedit ibi glo.qḋ relictum sub cōtitione totū estimet̄.⁊ sic pp contumaciā plusꝗ intersit. Cy.cōcedit qḋ interesse nō veniat nisi rōne cōtumacie ſꝫ ꝙ hic

sit speciale nō est verū īmo rōne spei īterest ei⁹ cui sub ꝯditiōe relictū est vñ vex est qḋ ꝓ legato añ existentiā cōditionis agere nō possuꝫ ſꝫ bñ interest mea pp spē vt ptꝫ.ff.de cōdi.fur.l.si seruus. Itē q̄rit Cy.nūqd ex hoc interdicto possit agi ad factū vr̄ intereē tm̄.⁊vr̄ qḋ solū ad interesse q̄r ꝯdēnatio seq dꝫ in re petita.vt.ff.de fideicō.liber.l.fi.Sꝫ p hoc interdictū petit̄ fieri cōdēnatio ad interesse tm̄ ergo ⁊c. Preterea p̄tor in hoc interdicto ⁊ si iubet fieri ⁊ si nō fiat dicit iudiciū dabo.⁊ sic p modū ꝓuisionis dicit fieri ⁊ p modū dispositionis dicit agi ex q̄ sequit̄ ꝙ nō det̄ actio ad factū ar.ff.si qs omissa cā testi.l.si qs sub cōditiōe. In cōtrariū q̄r cū p̄tor aliqd p̄cipit ex ei⁹ p̄cepto orit̄ actio ⁊ exceptio ar.ff.de acq.re.do.l.statuas.⁊ hāc tꝫ Pe. s.qḋ ad fctm̄ agat̄ q̄r quoties.lex disponit aliqd fieri ad hoc inducit actionē.cū ergo lex disponat tabulas exhiberi.vt.ff.e.l. j.in pri.ergo ⁊c.hoc ꝓbat q̄r p̄tor nō dixit aliquē cōpelli ne vis fiat.⁊ tñ pōt qs ad hoc precise cōpelli vt.ff.ne vis fiat.l.si quis missum.tñ aduertendū estꝙ qñꝗ agit̄ ad interesse post moraꝫ ⁊ tūc iudex nō cōdēnat ad factū q̄r fatuus esset si cōdēnaret in alio quā petitū eēt.qñꝗ agitur ad fctm̄ precise.⁊ isto casu iudex nō ꝯdēnat ad interesse ſꝫ ad fctm̄ si fieri pōt ⁊ si nō pōt tūc si videat manifeste ꝯtumacē ꝯdēnat ad interesse vt.ff.si cer.pe. l.vinū ⁊ de dolo.l.arbitrio.§.vbi tñ. Ultimo q̄ro qñ agi poterit ad interesse pone heres nō vult exhibere testm̄.nūqd añꝗ videas qḋ nō possiꝫ intentionē meā ꝓbare agā ad interesse an oporteat me expectare donec succūbā q̄r actio ex isto interdicto dat̄ ad interesse ſꝫañꝗ succūbā nō interest mea ergo tūc demū agā.s.preterea fideiussor non agit añꝗ soluat vt.ff.man.l. lucius.⁊ de hoc dixi.s.mā.l.si ꝓ ea.ergo sic est interpositio dic ꝙ agi poterit.vt.ff.de edē.l.vbi ⁊ de neg.ge.l.si qs mandato. Nō ob.qḋ non interest mea añꝗ succūbā q̄r forte ꝯfitebit̄ aduersarius.ſꝫ istud est dubiū q̄r ⁊ negare poterit.⁊sic in odiū ei⁹ inspicim⁹ qḋ euenire pōt vt.ff.de fur.l.eū q.§.pomp.⁊ dicit.s. cōia de le.l.ij.§.pe.Nō ob.qḋ dr̄ de fideiussore q̄r ibi fallit.⁊ rō est qḋ nō sit ibi idē iudiciū qḋ dr̄ de fideiussore q̄r ibi fallit.⁊ rō est ꝙ non sit ibi iudicium deeo qḋ abest ⁊ eo qḋ absuturum est q̄r fideiussor interuenit in emolumentum rei ergo ⁊c.vt no.ff. man.l.si mandato.§.j.cy.

¶Rubrica De liberis exhibendis.

Si vt proponis. Videa zo.in summa ⁊ ro.⁊.ti.⁊ duo hꝫ dicta ⁊ dic plene not.in gl.fi.de rei vēd.l.j.§.p hanc.

Si ad instar. Secūdū cy.⁊ pe.ſꝫ ꝯ filiū nollētē ꝯpetat offi.iudi. tñ mulier volēs detinet̄ pōt interdicto agi q̄r p̄sumitur p insidias hoīs īducta vt.j.de rap.virgi.l.vnica ⁊c.

¶Rubrica De precario ⁊ saluiano interdicto.

Si a te. Vide az.⁊ rof.e.ti.⁊ gl.dicit qḋ interdictū de p̄cario qñꝗ est recupande qñꝗ retinēde possessiōis tu dic ꝙ nūquā est retinēde.ſꝫ.n.nō sp trāseat possessio ſꝫ remaneat qñꝗ penes ꝯcedētē vt dicit gl.tñ ibi ago ⁊ vtraꝗ p̄ssessio vel altera est penes me nō ago ad tuēdū poss.quā habeo ſꝫ ad recupandū illā q̄ trāsiuit vel detētat̄ qñ nullā trāsiuit secus in vti possidetis vbi defendo illā in qua turbor. C p.ad hāc.l.ff.e.l.in prin.⁊.§. j.dic ꝙ ꝯ emtorē nō dat directū ſꝫ vtile sic vt ibi ſꝫ ꝯ hoc q̄r interdicta sunt psonalia ſꝫ dic ꝙ sunt in rescripta vt.d.l.j.no. Sꝫ vr̄ tūc dari debere directū ar.ff.qḋ metus cā.l.metū.§.qḋ autē Pe.dicit qḋ interdicta format̄ inter duos vt insti.de interdictis.§.fi.⁊ iō directū hꝫ locū inter locatorē ⁊ colonū ſꝫ non ita format̄ inter locatorē ⁊ tertiā psonā ⁊ iō ꝯtra tertiū vtile dat̄ ⁊ dic vt no.s.loca.l.certi. Itē glos.ponit vnā dr̄iam inter hoc interdictū ⁊ seruianā est ⁊ alia q̄r si in fundū duorū colonus inducat res prior est potior vt.ff.eod.l.fi. Sꝫ vbi simus ⁊ nihil est actū in hoc interdicto obligat̄ res insolidū cuilibet secus ī expressa hypoteca vbi nō obligat̄ cuilibet insolidū nisi exp̄ssea gatur.vt.ff.de pigno.l.si fundus.§.si duo.

Habitantis. Gl.ponit vnā dr̄iaꝫ inter precariū ⁊ cōmodatū alie ēt no. ff.e.l.j.⁊.s.cōmo.l.j.in fi.dixi ⁊c.

¶Rubrica De edificijs priuatis.

Super rubrica. Videa az.in sum.e.⁊ rof. de senatuscō. violano.

An in totum. Ibi τ an hoc .i. talis conuersio ruine domus in ortũ. Ibi vicinorũ .s. consensu. In fine iste finis multũ sepe allegat in materia cõsuetudinis. Sz ↄ vr̃ qr nõ exẽplis sz legibus iudicandũ est vt .s. de sen. l. nemo põt dicique nõ exẽplis est iudicandũ vt ibi sz ẽm cõsuetudinẽ q̃ orta τ firmata est ex frequẽter iudicatis in opido sicut hic vel so. τ aliter vt in cõtrario not. Itẽ op. glo. de. l. eos τ. l. penul. s. de vsuris Sz solue vt no. d. l. ij. j. q̃ sit lõga cõsuetudo τ. ff. de legibus. l. d quibus. Itẽ ad hoc qd hic dr̃ de cõsuetudine municipij seruãda facit glo. de his qui ad ecc. cõfu. l. fi. §. cũ aũt monitus circa finẽ τ qd ibi dixi sup verbo iudiciorũ. Et de varijs cõsuetudinib⁹ multarũ prouinciarũ no. arch. xcviij. di. c. aphros. Et de cõsue. firmata p sniã in cõtradictorio iudicio vide qd no. p ber. extra de ver. signi. c. abbate in glos. ad hoc. n. τ ibidẽ p Inn. alibi dicit morẽ gẽtiũ sequi debere. de statu lib. l. labeo. Et est notandũ qd si q̃nq̃ p cõsuetudine q̃nq̃ ↄ est iudicatũ nõ inducit cõsuetudo vt no. ff. de legibus. l. cũ de cõsuetudine τ vide ad h Host. in sũ. de cõsuetudine. § qualr̃ pbari debeat. v. tertio mõ τ ver. se. τ dixi. j. q̃ sit lõ. cõsue. sup rubrica. Itẽ nota qd dicit frequẽter alibi dicit lex sepe. ff. de testi. l. iij. alibi iugiter. j. de pui. scholariũ. l. fi. Est ẽt notandũ qd snia lata ↄ cõsuetudinẽ nulla est sicut lata cõtra legẽ ar. eorũ q̃ notant. l. di. cõsuetudo vbi de ista materia cõsuetudinis no. in gl. τ p Archi.

Si vt proponis. Hec lex aurea est in socijs hñtib⁹ rẽ cõez q̃ refectione indiget τ de hoc plene no. ff. p socio. l. cũ duob⁹. §. idẽ rñdit. Querit cy. vtrũ qs cõpellat edificare vel reedificare distinguit aut domus est ex toto destructa vsq ad areã aut nõ pmo casu aut dom⁹ erat vni⁹ dñi aut pluriũ si vni⁹ nõ cõpellit edificare. nec reedificare vt. j. e. l. singularũ τ ibi in gl. τ. ff. de op. no. nũ. l. j. §. si qs edificiũ τ de vb. ob. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. fallit in curialib⁹ vt. d. l. singularũ. Si aũt res erat pluriũ dñorũ tũc aut nullus vult edificare τ null⁹ cõpellit p iura pdicta. Aut alter vult τ tunc aut vult in re cõi edificare iure seruitutis τ nõ põt vt. ff. de ẽui. vrb. pd. l. pariete. aut vult facere in re id ad qd est destinata τ pata τ põt ẽt inuito socio vt. d. §. idẽ rñdet τ. §. itẽ mela. in. l. cũ duob⁹ τ de rerũ diuisione. l. in tm̃. §. in cõe. τ tenet soci⁹ expẽsas refundere vt hic Itẽ põt ad edificandũ cogi vt. ff. fa. er. l. his ↄñr. §. celsus. Aut vult facere aliud quã ad qd est res pata. τ tũc melior est ↄditio phibẽtis vt. ff. cõi diui. l. sabinus τ hoc si sua interest phibere. Si vo nõ interest tũc põt fieri eo inuito vt. ff. de ẽui. vr. p. l. si stillã. §. pe. τ si. habita distin. vtrũ iure ẽuitutis vel cõionis velit h facere vt dictũ est. scdo casu qñ res nõ est ex toto destructa tũc siue sit vni⁹ dñi siue pluriũ cogit reficere. vt. ff. de dã. infec. l. ad curatoris de offi. presi. l. pses. τ si est vni⁹ dñi cogit p officiuz si est pluriũ etiã p sociũ vt hic. Cy.

Si quis post hanc. Lex ista sepe allegat in causis pp ar. qd colligit gl. sepe de fctõ cõtingit qr statutis ciuitatũ cõiter cauet qr bladũ vel victualia nõ exportent sub pena amissiõis. aliqs mercator de vna ciuitate ad aliã portat merces τ victualia qd possit exportare sine pena. τ ita obtinui de facto sepe. Sec⁹ h3 ia. de are. si statuto caueatq nõ portent p districtũ qr tũc vndecũq veniãt vr̃ fieri ↄ statutũ si portent p districtũ sicut τ al's dr̃ si qs furtũ fecit sit excõicat⁹ aliqs forensis venit ad locum illum. τ furtum fecit excõicatus erit vt ex̃ de sen. excõ. c. a nobis. Jaco de are.

s Jcui. Hec lex pspicit vtilitatẽ publicã ediuz et male seruat τ. j. l. pxi. q̃ prouidet i puatis.

Per prouincias. Querit iac. de are. an liceat cuilibz sua auctoritate in suo facere castrũ. gl. h vr̃ tenere q sic τ qr nõ repit phibitũ ergo cõcessũ vt. l. statuas de acq. re. do. τ p hoc ẽt. p. si serui. vẽ. l. sicuti. §. aristo. τ de re. iur. l. domũ in ↄriũ facit lex de fundis limitosis. l. ij. in glo. tñ ibi tz cõtrariũ. τ. ff. d op. pub. l. opus q fieri nõ possit facit qr ex hoc posset oriri scandali materia inter eum τ vicinos τ quia ex hoc posset velle dñari rusticis ipsius loci vel rebellare ciuitati sue opi. Puto tñ qd si materia scãdali vel rebellionis verosilr̃ apparet q phiberi posset iudicis officio ar. dicte. l. opus.

Rubrica De operis noui nũtiatione.

De operis. De ista materia latius hr̃. ff. e. τ vide Az. in sum. τ rofre. e. tit. et Hof. τ host. τ spe. e. ti. τ vide qd no. p Ber. τ Innoc. ex̃. e. c. vlt. Circa opiniones q̃ hic sunt in gl. O d. sic distiguit aut ille cui nũtiat nouũ opus satisdedit. nũtiati3 tũc potest in opere pcedere nõ obstãte nũtiatione. idẽ si paratus est satisdare τ p nuntiantẽ remanet qr p satisdato hr̃ vt. ff. eo. l. de pupillo. §. si is cui. qbuscasibus põt statim edificare ẽt nõ habita licẽtia iudi. vt. d. §. in fi. Aut nõ satisdedit qr noluit vel nõ potuit τ tũc d3 abstinere ab ope qr si in eo pcederet ẽt iuste cogeret destruere pp nũtiationẽ vt. ff. e. l. ptor ait. §. j. τ si abstinet τ tũc aut accedit ad ptorẽ vt cognoscat d lite τ ptor accelerare d3 τ diffinire litẽ infra tres mẽses τ ẽm qd diffinitũ fuerit poterit pcedere vel nõ pcedere in opere. Si aũt lis infra tres mẽses diffinita nõ fuerit τ tũc aut post ipsos tres mẽses nõ satisdat qr nõ vult vel nõ põt τ abstinere d3 ab ope. donec qd fuerit diffinita. Aut post tres mẽses vult satisdare τ aduersarius nõ vult recipe sz vult qd expectet q qd diffiniat. τ h casu nõ erat oli3 apte diffinitũ sz qdã dicebãt qd vsq ad annũ debebat spectari. qd iustiniano displicuit qr minus differeret dãnũ edificare volẽtis. τ id hoc dubiũ hac. l. terminauit vt ẽt lite pẽdẽte post tres mẽses pstita satisdatione possit edificare τ ita hec lex nõ corrigit dctm̃. §. is cui. sz solũ declarat pdictũ dubiũ O do. Alij dicũt aut ille cui nũtiat possidebat solũ in quo edificabat τ tũc semp audit volẽs satisdare cũ p nũtiationẽ sit puat⁹ a iure edificãdi qd habebat ex effectu possessionis τ id pstita satisdatiõe restituẽdus est ar. l. si qs ad se fundũ. j. ad. l. iul. de vi τ sic loquit quarta opinio. Aut nõ possidebat τ tũc aũt nuntiator offert se i cõtineti patũ pbare τ spernit satisdatio vsq adtres mẽses post trẽs mẽses recipit. Aut nõ offert. τ tunc satisdatio semp recipit vt in cõtrario Ja. but. τ hoc vr̃ approbari. d. §. fi. ex̃. e. Ultimo q̃ro de q̃one padue disputata. Quidã nuntiauit nouũ opus alicui deinde vtraq ps qeuit τ nihil fecit vsq ad qnquẽniũ elapso qnquẽnio ille cui nũtiatũ erat edificauit nuntiator petit opus destrui. q̃rit qd iuris. Et post vr̃ qd iste potuerit iuste edificare qr p lapsum qnquẽnij sit remissa denũtiatio imo hec lex vr̃ innuere vltra pñ. qd nuntiatio nõ duret nisi vno ãno. nã nũtiatio est pretoris offm̃ qd durat anno vt insti. de ppetu. τ tẽp. act. §. j. In ↄriũ vr̃ qr denũtiatio nõ h3 certum tps determinatũ quo duret ergo est ppetua ar. s. de diuersis rescriptis. l. fallo. nec tenebat iste nũtiator singulis annis ptestari de iure suo vt. s. de pscrip. xxx. anno. l. male in fine pterea istud interdictũ est de ope de moliẽdo vr̃ incipere solu3 qñ est edificatũ ergo añ nõ põt tolli nec desinere qr qnõ cepit desinere nõ põt vt. ff. de act. obl. l. in honorarijs in fi. τ qd icipiat demũ a tpe quo edificatũ est vr̃ expssiũ. ff. qd vi aut clã. l. semp. §. hoc iterdictũ. Itẽ ille cui nũtiatũ est nõ d3 pcedere icipe nisi pstita satisdatiõe vel remissa nũtiatiõe vt. ff. e. l. nõ solũ. §. sciẽdũ ergo iste q neutrũ fecit iniuste edificauit ad hoc ẽt hñ facit qd tz gl. s. de iudi. l. pperandũ. §. τ si quidẽ qr finita instantia durat vitiũ litigiosi vt ibi not. τ dixi ergo eodẽ mõ vr̃ durare effectus nũtiationis τ p hac pte fuit determinata qd predicta. Albericus de rosato de bergomo τc.

Rubrica De publicis operibus.

Plurimi. Uide Az. in sum. e. τ. ff. e. ptotũ q̃rit ia. de are. nũqd municipiũ alicui fabro q sit in ciuitate possit imunitatẽ pstare si vadat ad standũ in ipso municipio. vr̃ qd sic qr mõ factus est de ipso municipio τ id seruãda ẽ ↄuẽtio vt. ff. de iure immu. l. ij. In ↄriũ est h lex cũ silibus τ id tuti⁹ est ẽm eũ q ↄueniat soluere p eo τ eũ indẽnẽ cõseruare sicut al's fit. s. sine cesu vel reliquis. l. oẽs. τ de pactis. l. inter debitorẽ. τ. l. epl'a. §. j. In ↄriũ no. j. de decu. l. vacuatis. li. x. Jac.

Rescriptio. Istã. l. vidi ẽuari bergomi de facto qr multi ciues fecerãt porticus sup muro ciuitatis τ alijs locis publicis τ ordinatũ fuit qd destruerent opponebat pscriptio dictũ fuit qd nõ ob. per hanc. l.

a Diportus. Uide qd notaui. s. de sacrosan. ecc. l. ad instructionem.

Omnes quibus. Nota vtilẽ legẽ ↄcõducẽtes opa publica τ eã allegaui in seruitio cõis bergomi ↄ quedã qui cõduxerat ad faciẽdũ quedã murũ cõis q ruerat τ obtinui et honorẽ habui τ ex tũc ↄducẽtes opa cõis certũ tps limitabãt ad qd tenerent τ nõ vltra.

s Jdq iudices. Cõtra hãc. l. faciũt rectores ciuitatũ qr si tpe eorũ officij fiat aliqs opus publicũ faciunt ibi pingi armaturas τ nomẽ eorũ qd est contra hanc legẽ cũ cõcor. in gloss. positis.

n Esplẽdidissi. Cõcor. s. de sacrisi. paganorũ τ tẽplis. l. iij. Ad reparationẽ ẽt ecclarum certa portio reddituum est deputata

pputata.vt no.i sum.ex de ecc.edi.r p Gof.r Host.r Specu.

Omnes prouinciarū. Ibi sin gulorum. No.q3 fz qlitatē qtitatē r valorē substātie iponūt onera r ad hoc.j.de bo.pscrip.l.sigs itra.de mūe. pat.l.j.i fi.li.x.r ad munici.l.luci⁹.§.idē rñdit.ex de cēsi.c.sopite c.qto.r.c.cū nup.r.ff.de iu.do.l.qro.qd ē optimū ar.qd talit onera ciuitatū sic debeāt cōptiri r solui.vt.j.de imu.nemi.ꝯce. l.p viciniā.li.x.cū alijs ꝯcor.s.allega.r facit p inuētarijs seu li bellis q̄ fiūt in multis ciuitatib⁹ r locis r sup eis onera soluunt inter q̄ nō debēt cōputari nec describi steriliavt hac.l.nisi i de fectum.vt.j.de cēsito.r pequa.l.iiij.l.xij.ope aūt psonales iponi nō debēt.vt.j.ne ope a collatorib⁹ exigant.l.vnica.li.x.An aūt hñs iurisdic.i castro.vel villa possit iponere collectas dixi.s.de iurisdic.om.iudi.l.fi.v.item qro an hñs iurisdictionem.

Nemo iudicium. Ibi incohoādum nisi suis sumtib⁹ vt.s.e.l.iiij.Item nota q3 seq̄t vbi ornamētū rc.qd ē notabile q3 qs bono rem genitalis patrie tenet defendere.vñ cato.pugna p patria.

e Edificia. Notabilis ē h lex r eā de fctō habui si cut iacet r ꝯcor.j.e.l.quicunq3.

Si quādo. Notabil' est ēt est ar.p ecclesijs re parādis qd si ibi sūt altaria vl' re liquie cū deuotiōe pñt āmoueri r postea reponi.

q Vicumq3. Concor.s.e.l.edificia.r not.q3 iperio ab vniuersis magna secreta debētur.

Turres. Notabilis ē ꝯtinēs i effectu q3 dñi so li sup q̄ extruunt muri r turres ciui tatū q̄ad vsū r ꝯmodū spectāt ad eos.Sz ppriis sūti bus cū indigēt restauratōe vl' repatōe repare tenent qd est euidēs ar.qd cōia r loca teneant suis sumtib⁹ repare pō tes stratas r alia opa publica q̄ sunt in eor territorijs.

Emini. No.q3 maior bonor ē rectorib⁹ icboa ta opa pficere q̄ noua icboare.iuxta illud.Nō mīor est virt⁹ q̄ querere parta tueri.r alibi non incipiēs sz perficiens coronatur.

¶ De ratiocinijs operum publicor. Rubrica.

Habemus. Vide Az.i sū.e.r ibidē habes q dicant pñes ci uitatū.ibi dioceseos.Istud vbū magis ē ca nonistar q̄ nostrū r dicvt dixi.s.de offi.pfec. pto.aphri.sup rubrica vbi est istud vbum ne aliqd cum hmōi reb⁹ hr̄e cōe qd est.j.quolibet modo rc.vtpote bene dico cum hmōi rebus habere cōe vtpo te deputatis patribus ciuitatum r cure eorum quasi dicat hec sunt alijs deputata.Oldra.

¶ De pignoribus. Rubrica.

Super rubrica. Vide az.i sū. eo.r gof.hos. spe.r galeo.i margarita.e.ti.r de hypotheca ria vide i spe.de ac.seu petitore.§.seq̄t.v.cete rum si tu aduocate.r p Rofr.in libello de ser uiana r de quasi seruiana.r insti.de act.§.item seruiana.r ibi per Dy.in lectura sua.r vide ad hanc materiam qd notaui.s.de proba.l.matrem.

Debitor. Gl.dicit q3 veneti fuant ꝯ l.istā.r idē no.s.si cer.pe.l.si p mutua.r.ff.si cer tum petat.l.creditor qui nō idoneum rc.

Clanis. Hec lex loq̄tur qñ pmo accepi spā lē r postea gñalem hypothecam. Quid ecōtra vr̄ idē cū eadē sit rō.Pe.tñ dicit q3 nō est idē q2 ibi pcedit spāle r gñale seq̄t non refereret ad spāle.vt.l.doli cla.de vb.ob.Sz ꝯ vbi pcedit gñale r sequi tur spāle qd cōprehēdi pōt sub gñali tūc vtrūq3 opatur r valet vt.ff.de alimē.leg.l.alimēta.§.basilice vnde facit ad qōnem quā dixi fm eū.s.de lega.l.cū qd.in fi.lz aliter videat dicere Dy.ex de re.iu.c.gñi.li.vj.Cy.i gl.vl.ibi possidēte debitore subaudi ēt alioqui.gl.ista nō pcederet cum in fine hui⁹.l.dicat accepti.Ol.

Creditores. Materia hui⁹.l.sepe occur rit in practica r vtilis ē r de ea no.in spe.e.§.j.v.r hoc ēt nota.r iō eā declaro per aliquas qōnes pmo querēdo vtrū valeat statutū vel ꝯsuetudo qd creditor possit pignorare debitorē sua auctorita te.Jo.an.hāc qōnem q̄rit in lectura.c.cum tanto.extra de con suetudine.circa principium ipius sue lecture.r recitat opinio nem Host.ibidem.r in sum.e.ti.§.qualr.v.si.quid ergo de con

sue.vbi dicit q3 talis cōsuetudo nō est vilis auctoritatis vbi de facto seruat sz fm eū q̄tūcunq3 sit pscripta deberet esse vilissi ma.nā ipam irrationabilē iudicat ppter rixas vulnera r homi cida q̄ inde pueniunt.arg.ff.qd me.cā.l.extat.de reg.iur.nō est singulis ꝯcedendū de vsufr.l.equissimum.de pac.dot.l.ꝯuenire r de relig.r sum.fu.l.ossa.primo rñso.s.de iudeis.l.nullus.vbi de hoc satis notaui r ne qs in sua cā.l.vnica.vñ vi.l.sigs in tan tam.r ibi de hoc in gl.magna.r dixi.e.ti.l.meminerint.r hoc in telligit si esset ꝯsuetudo qd pignorare possit creditor debitorē inuitū.secus si volentē p hāc legē.Ad pdicta etiam facit.s.de pig.act.l.pl't.cum ibi notatis.r de act.r oblig.l.ob es.r aut.ibi signata cum ibi notatis.r qd no.p Inn.ex de foro cōpe.c.verum. De iure lōbardo vr̄ q3 si creditor ter req̄sierit debitorē qd sol uat r nō soluerit qd extunc possit eū ppria auctoritate pigno rare vt i lōbarda de debi.r gandi.sz ibi nō clare apitur q3 pro ppria auctoritate.Cy.tñ r moderni r vsus iudicior fuat q3 cre ditor ex pacto statuto vel ꝯsuetudie ppria auctē pignorare pos sit debitorē r pignoris possessionē ingredi p.l.istā.Scdo q̄rit Jac.de bel.si creditor q ex pacto poterat pos.pignoris ingre di ppria auctoritate velit igredi auctē vtrū teneat offerre libel lum r vr̄ q3 nō sz sine libello debeat pcedi seq̄ndo pactum ar.ff. qd me.cā.l.nō est verosi'le.§.fi.q2 auctoritas iudicis hoc casu vr̄ succedere in locum pacti vt hac lege ergo ei⁹ naturā r formā dz assumere.vt.ff.de dona.l.si id qd.Itē quilibet pōt opus nouum nuntiare sua auctoritate r simplici vbo.Itē r per iudicē de pla no r p hoc possessionē sibi cōseruat qd nō pcedit si p se nūtiet simplici vbo.vt.ff.de op.no.nun.l.j.§.i opis.r.l.de pupillo.§. meminisse.ergo q3 lz simplici vbo liceat p iudicē r plus conseq tur.r p hoc.ff.de re iudi.l.si ꝯuenerit.Itē iudex fuat ꝯuentio nem tanq̄ ꝯfessi.vt.ff.de pac.l.tale pactum.§.qui puocauit.sz in ꝯtitentē nō dat libellus.vt.ff.ad.l.aql.l.pinde.r no.s.de lite cōte.l.vnica ergo rc.Item vbi quis iussus est ire in pos.per iu dicē si non admittat iudex de plano cognoscit r fit missio.vt.ff. ne vis fiat ei.l.si qs missum.in pn.ergo apparet qd ꝯtrouersia amissionis in poss.expeditur de plano.multo fortius vbi est pa ctum pdictū.Itē in cā iudicati si appeat certa psona q̄ dicat se dñm cognoscit de plano.vt.ff.de re iu.l.a diuo pio.§.si sup re bus.ergo multo fortius ꝯ debitorē r marie ex pacto.hoc etiam innuit expsse hec lex dū dicit auctoritate psidis rc.q.d.ex offi cio in quo nō dat libellus sz cum agit iure actionis.vt no.ff.de inter.act.sup rubrica.r hāc opi.tz gl.s.vnde vi.l.meminerint. In ꝯtrium vr̄ q2 dñs pōt ex cessatiōe ppria auctoritate ingredi fundum emphitheoticum tñ si auctē iudicis velit facere opus est libello:vt no.s.de iure emphi.l.ij.r idē in colono nō soluen te.vt.s.loca.l.edem.si tñ auctoritate iudicis expellat opus est libello.vt eo.tit.l.ꝯductores.r.s.vñ vi.l.nō ab re.Itē si colon⁹ interuertat pos.dño.dñs non pōt eum eijcere sine libello.vt.ff. de vi r vi ar.l.colonus.r.l.cum fundum.Itē si qd fiat in meo p pria auctoritate tollere possim.vt.ff.ad.l.aql.l.quēad.§.j.qd vi aut clam.l.fi.§.si ad ianuā.r tñ si auctoritate iudicis peto per li bellum fieri dz.vt.s.vti possidetis.l.j.Itē p hac opi.est.ff.si mu lier ven.no.in poss.missa.l.j.§.necessario.Itē vbi al's quis pōt ingredi sine libello si ꝯdictor appeat opus est libello.s.de edic. diui adri.tollē.l.fi.nec obstat qd officio iudi.petatur q2 etiam tunc si fit in figurā iudicij offert libellus.vt not.ff.quis ordo in in bono.poss.seruetur.l.ij.§.dies.r de interro.act.super rubri ca.Itē q2 iudex in ordine iudiciario nō debet seruare formam conuētōis sz dispositionē iuris vt.ff.de arbitris.l.qualē.in pn. soluendo dic aut creditor cum instro pacti accedit ad iudicem r iudex aduersario nō vocato mittit eum in poss.r tunc missus debeat in suo iure tueri de plano arg.dicte.l.vlti.§.fi.ff.qd me tus cā r ne vis fiat eis.l.si qs missum.in pn.r sic intelligant oīa p hac parte allegata aut iudex fecit debitorē citari qd est pru dētius r rōnabilius fm eū.vt.ff.de adop.l.nam ita diuus.r.s. si vt ab hereditate se absti.aut.si vero oēs creditores r si p vim vel alio modo.l.ij.r tunc si debitor ꝯfiteatur non est opus libel lo r ita loquit.ff.ad.l.aquil.l.proinde.de iudi.l.si debitori.r qd no.d.l.j.s.de litis ꝯtest.Si vero debitor ꝯdicit allegando solu tionem vel quid simile tunc libellus dz offerri per iura ad hoc allegata.Nō obstat.§.meminisse.q2 ibi offm̄ iudicis misericor diter implorat nec petitur aliquid fieri tradi vel restitui vt no. dicta rubrica.ff.de interr.act.Nō obstat lex si ꝯuenitur de reg. iur.q2 iudex nō seq̄t pactionē partium in cognoscendo vt.s. dixi nec sequi dz.vt.s.de iura.calū.l.ij.§.sz q2 veremur.cum si. nec etiā in pnūtiando semp.vt.d.l.qualem.Non obstat.§.qui puocauit.q2 ibi precesserat sñia ꝯdemnatoria.Nō obstat.l.vlt. §.finali.r.l.si quis missum.quia ibi fuit missus vel ex iusta causa mitti iussus r idem respondet ad.§.si rebus.l.a diuo pio.Non obstat hec lex quia officium iudicis cessat cum sibi competat

auxiliũ ordinariũ ex pacto.vt.ff.de mino.l.i cause. Si ergo pactũ in ɔtinenti fuit appositũ parit sibi actionẽ.vt.s. de pactis. l.petẽs.cũ si.ergo cessat iudicis offm. Si aũt ex interuallo nec parit actionẽ nec offm.vt.ff.de pactis.l.iuregentiũ.§.sed cum nulla.cũ ibi notatis: ⁊ sic nunq̃ cõpetit officiũ qð ergo hac lege dicit̃ p̃sidis auctoritate intelligas oblato libello q: in hoc ẽt cõsistit iudicis offm.s.i libellis dãdis.vt.ff.de assesso.l.j.Similem q̃õnem disputauit Ja.bu.si creditor qui p auctoritate poterat ingredi igressus est auctoritate iudiciaria debitore nõ vocato an talis igressus possit reuocari nõ reuocãdo in dubiũ vtrum creditor posset retinere quasi ad eũ puenerit sine vitio.⁊ʒ em̃ q̃ sic.ff.de reg.iu.l.iuitus.§.cui dam⁹.Sed solũ an missio debeat reuocari quasi nõ solẽniter facta.Et v̾r q̃ nõ q: creditor igredi poterat debitore iuito ergo eo ignorãte ⁊ nõ citato.vt.ff.de regu.iur.l.q põt.Jtẽ qui oñdit testm̃ iudici nõ vitiatũ ⁊c.mittit̃ in possessionẽ aliquo nõ citato.vt.d.l.fina.s.de edic.diui adri.tol.ergo ⁊ i p̃posito ⁊ p boc.ff.de bo.pos.l.iij.§.si in cã.⁊.l.si ser uus.q̃si ista missio nõ tribuat iuss ʒ sit executio pacti ar.ff.de testa.l.heredes palã.⁊ de acq.re.do.l.adeo.§.cũ qs.q: hec missio est q̃dam interlo.q̃ fieri põt pte nõ citata: vt no.ff.de arbi.l.sed interpellat⁹.⁊ dixi.s.de sen.l.platã.Jtem ɔ debitorẽ facit.l.dolo.de reg.iu.⁊ de euic.l.vendicantẽ.⁊ q: auctoritas iudicis succedit loco ɔuẽtionis ergo fieri põt pte non citata sicut fieri potuisset igressus p̃pria auctoritate ex pacto i cui⁹ locũ succedit: ⁊ non ⁊ nõ videt̃ assumere ptes iudicis ʒ simplicis ⁊ meri executoris.vt.l.si vt p̃ponis.s.de execu.rei iudicate.p̃terea q põt p̃pria auctoritate pt inuocare auxiliũ alior.ff.de rei vẽ.l.q restituere.s.de epis.⁊ cle.l.raptores.q̃ multo forti⁹ iste creditor auxiliũ iudicis.Jtem p hac opinione videt̃ expressum.insti.de libertinis.§.multis.vbi q manumittere poterat sine iudice si manumittat corã iudice ʒ minus solẽniter valet p debitore qð debeat reuocari facit lex de vno quoq; de re iudi.⁊.s.si p vim vel alio mõ.l.ij.ẽt si per offm̃ habeat expediri. vt.ff. de minori.l. in cause.§.cã.Jtẽ q: iste creditor hẽbat duas vias ingrediẽdi.s.p̃pria auctoritate ex pacto ⁊ iudi. aucto.iputet ergo sibi si male eligẽdo dimisit p̃mã viã ⁊ eligit scðam.vt.s. de iure deli.l.fi.§.sinaũt.cũ si.⁊ ad hoc bñ facit aut̃.hãc q̃relam.s.de nõ nu.pecu. vbi põt p̃poni q̃rela in iudicio ⁊ ex̃ si in iudicio fit dʒ fieri solẽniter qð ergo potuit noluit ⁊c.vt.l.multum si qs alteri vel sibi. Preterea ad talẽ missionẽ citari dʒ nõ solũ aduersari⁹ ʒ etiam amici.vt.ff.ex qui.cau.maio.l.ergo.posset eniʒ debitor soluisse vel aliã iustã exceptionẽ h̃re.Soluẽdo tʒ missionem nõ debere reuocari p iura ad hoc allegata.Nõ obstat lex de vno quoq;.cũ similib⁹.q: loquit̃ de his q̃ desiderãt cause cognitionẽ: que nõ p̃cedũt ex pacto vt hic erat.nõ obstat mala electio q: vnũ eligẽdo nõ v̾r renũtiare alteri.imo ex ɔuentione petit se mitti. Non obstat aut̃.hanc q̃relam q: siue fiat in iudicio siue ex̃ semper dʒ parti innotescere. p̃terea ibi non erat consensus aduersarij sicut hic ex pacto qð posset igredi nõ obstat.l.ergo.q: ibi fiebat cõtra absentẽ solũ ex ɔtumacia hic ex pacto. Ja.bu. Jtẽ querit p̃dictus Ja.de bel.nunq̃d defendi possit opinio.M.q̃ est hic i gl.in q̃õne q̃ñ debitor q fecerat pactũ alienauit in alium ⁊ v̾r q̃ nõ quasi istud pactũ sit in rẽ ⁊ trãseat ẽt ɔ singularẽ successorez vt.ff.de vsufruc.l.hactenus.⁊.l.si pendẽtes.§.fi..de op.no.nũt.l.fi.⁊.l.fluminũ.§.adijcit̃.de aqua plu.arcẽ.l.ẽtor.⁊.l.post vẽditionẽ.ff.de iti.actuq; priua.l.apparet.§.j.⁊ ideo pactũ factũ de nõ diuidẽdo nocet emtori.ff.cõi diui.l.in hoc iudicio.⁊ p socio l.idẽq;.§.fi.Ecõtra pro.M.qð nõ liceat creditori ingredi alio possidẽte.l.extat.ff.qð me.cã.⁊.s.vñ vi.l.si qs in tantã. Jtẽ qui hʒ dñium ⁊ possessionẽ rei si possessione priuet̃ non põt deijciẽtẽ ex iteruallo p̃pria auctoritate deijcere.j.ad.l.iul̾.de vi.l.si qs ad se fundũ.⁊.ff.de vi ⁊ vi ar.l.iij.§.cũ igit̃. ergo forti⁹ creditor qui nõ hʒ dñium nec possessionẽ ʒ solũ ius pignoris cũ pacto qð est ius debilius q̃ dñij ⁊ possessiõis.vt.s.de pac.l.traditionibus.⁊ de rex p̃mu.l.ex placito.Jtẽ hoc pactuʒ v̾r p̃sonale et nõ in rẽ ʒ fiat p̃pter rẽ sicut q p̃mittit de fundo suo frumẽtuʒ vt.ff.de ɔben.em.l.fi.Hinc est qð pactũ appositũ rei ne alienet̃ nõ afficit rẽ.vt.s.de ɔdi.ob cãʒ.l.ea lege. cũ ibi notatʒ ergo ⁊c. sic ⁊ pactũ q̃ in fundo liceat spatiari cenare vel pecora pascere est p̃sonale.vt.ff.de s̾ui.rusti.p̃di.l.pecoris.⁊ ibi no. Jtẽ nũtiatio noui opis facta in rẽ venditori nõ afficit rẽ quo ad emtorez vt.ff.de alie.iudi.mu.cau.fac.l.iij.§.opus ergo ⁊c.Preterea stipulatio p te fieri quominꝰ mihi ire ⁊ agere liceat q̃uis sit in rẽ. non tñ comitat̃ rem ɔ fideiussorẽ circa idẽ cũ reo obligatũ. vt ff.de vb.ob.l.cũ fili⁹.§.j.Jtẽ pactũ de quo agit̃ quoad ius agẽdi est p̃sonale vt.d.l.fi.de ɔben.em.⁊.d.§.opus. ergo absurdũ videt̃ q̃ tale pactũ aliũ possessorẽ afficiat cũ per tale pactũ ius non q̃rat̃ in re ʒ p ɔuentionẽ pigno.ar.ff.de neg.gest.l.p̃ po. scribit ⁊ de leg.iij.l.aufidius.Preterea nullũ pactũ afficit rem nisi ius q̃ratur in re vel pignore vel seruitute vel simili ʒ aliq̃ñ actio p̃sonalis dicat̃ in rẽ scripta p̃pter rẽ nõ q: rem afficiat vt patet in.ll.in ɔriuʒ allegatis ⁊ no.ff.ad exhibẽ.l.iij.§.est aũt. in quibus est sp̃ale q: pactũ regulariter nõ porrigit̃ ad singularẽ successorem.vt.ff.ad treb.l.j.§.heres.⁊.d.l.fi.de ɔben.em. cum ergo p hoc pactũ ingredi p̃pria auctoritate nulluʒ ius q̃rat̃ in re nec ius ex tali pacto p̃ueniens afficiat rem ip̃am nec ɔpetat circa singularẽ successorẽ cũ illud sit sp̃ale cui⁹ ɔ̃riũ est ius cõe. vt.ff.ad muni.l.j.in fi.⁊ sp̃ale casus nõ sunt trahẽdi ad ɔ̃nam.vt ff.de legi.l.qð vero ɔ rõnem. Jtem creditor ex tali igressu posset ad arma cuʒ possessore venire p̃pter ignorantiã possessoris qð est vitandũ.vt.d.l.equissimũ.ff.de vsufr.vñ ex p̃dictis idem Ja.dicit opinionẽ.M.esse veraʒ.Nõ ob.l.si tyti⁹.i gl.allegata q: ibi pactũ afficit rem ⁊ op̃at̃ resolutionem ɔctus ⁊ translationem dñij in vẽditorẽ manu iniecta.vt.ff.de ɔben.em.l.si qs sub hoc pacto.s.si s̾uus expor.vẽ.l.j.⁊.ij.⁊ i sum.Az.e.ti.§. ex hoc pacto ⁊ no.de pac.traditionibus ʒ pactũ de quo agit̃ q̃ liceat ingredi p̃pria auctoritate nullũ ius p̃het i re ʒ p̃stat simplicẽ licentiã ingredi ʒ ɔuentio pignoris p̃cedẽs tribuit ius pignoris in re ⁊ ip̃am afficit.vt.ff.de pig.act.l.si cõuenerit.§.si fũdus ⁊ de pigno.l.si fundus.§.in vẽditiõe.pactũ ergo nõ transit ad emtorem q: nec adhuc sit ar.ff.de pactis.l.si vnus.§.pactus.nõ obstat ratio gl.q: ʒ pactũ pignorʒ sit in rẽ nõ p̃pter hoc sequitur q̃ pactũ de igrediendo sit in rẽ nec afficiat ip̃am rem.Nam istud pactũ subsecutũ v̾l executiuũ precedẽtis non imutat suã naturã p̃pter p̃cedẽs ar.ff.de act.em.l.ratio.§.j.⁊ no.ff. ɔ pac. l.iuregentiũ.§.q̃nimo.Jtẽ offm̃ iudicis in actiõibus arbitrarijs est executiuũ p̃ncipalis actiõis vt i sti.de act.§.p̃terea.ff.de dolo.l.arbitrio.in p̃n.⁊.§.j.⁊ tñ offm̃ nõ est actio vt.ff.de mĩo.l. qð si minor.§.fi.⁊ no.insti.de ac.in p̃n.⁊.d.§.p̃terea. Jtẽ sñia lata in actiõe qð met⁹cã est executio p̃me ⁊ tñ est alteri⁹ nature q̃ prima.vt.ff.qð met⁹cã si cũ exceptione.§.hec actio.⁊.§.q̃tenus Jtẽ actio i factũ ex iureiu.i act.in rem p̃stito est executio act. in rem ⁊ tñ est p̃sonalis actio ʒ p̃ncipalis sit i rem.⁊.ff.de iureiu.l. nã postea.§.fi. Jtem nõ ob.lex hacten⁹.⁊.l.si p̃cedentes.cũ si.q: ibi in re est ius alteri quesitũ vel ip̃i rei onus ip̃ositũ ⁊ sic ip̃a res est affecta.Nõ ob.de ope.no.nũ.l.fi.cũ si.q: loquit̃ in act.p̃sonali in rẽ scripta vel sunt casus sp̃ales in q̃bus p̃sonalis actio seq̃tur singularẽ successorẽ.vt.s.dixi ⁊ iõ non sunt trahẽdi ad ɔsequentias.Non ob.in.l.in hoc iudicio q: loquit̃ de iure excipiẽdi nõ de iure agẽ. Ja.de bel.hãc etiã opi. tʒ Rof. in libello circa finẽ tituli de edicto siue cõsti.diui marci.vñ si. ʒ querit̃ quid si debitor vẽdit quẽ titulũ videas q: ibi de materia ista plene tractatur Cy.dicit Pe.tenere opinio.gl. Jn gl.j.ibi dixit aʒ. vim videri fieri forte itellexit Az.qð ius videat̃ fieri a debitore creditori quẽ non p̃mittit suo iure vti.Old.

In summa. Creditor pignus retinet nõ solũ p credito originali.Sed etiã p eo qð occasiõe pignorʒ soluit. Querit Cy. nũquid scholaris teneat̃ ad refectionẽ vie ante domum in qua habitat.quidã q̃ nõ q: non possidet.vt.ff.loca.l.non solet si tñ nõ soluit pt dom⁹ occupari.vt.ff.de via publica.l.ediles et si soluat imputabit dñõ actione ex eo ɔctu s̃m Petrum.

Usucapio. Concordat.ff.e.l.i.§.cũ p̃diũ.⁊ ibi de hoc in gl.ʒ casus positus in si.gl.in se sit verus nõ tñ cõpetit l̾re q̃ dicit extinguit.Casus ẽt prim⁹ gl.nõ plʒ Ja.ɔ are.Ponit nit em̃ gl.qð tytius p negligentiã desijt possidere vel sine herede decessit ⁊ possessio peruenit ad aliũ qð non p̃cedit s̃m Jac. q: aut fuit in negligentia vera h̃ndo rem p derelicto ⁊ tunc facta fuit accipientis.Aut non habuit pro derelicto ⁊ tũc fit furtum.vt.ff.de furtis.l.falsus.§.q alienũ.⁊ sic vsucapi non põt.vt insti.de vsuc.§.furtiue.Scðm exemplũ q̃ñ sine herede decessit similiter non procedit q: aut app̃hendẽs mala fide app̃hendit ⁊ furtũ facit.vt.ff.de vsucap.l.furtũ.§.fi.⁊.l.seq. ʒ non sit tunc res furtiua q: rei hereditarie non fit furtũ.vt.ff. de fur.l. hereditarie. tñ existens sic male fidei si vendit ⁊ ɔtat facit furtum. vt.s.p emto.l.j.Et ideo ip̃e ponit casum.tytius obligauit mihi rem suã decessit relicto herede meuio q̃dam qui credebat te statorẽ de se sensisse p̃pter noĩs idẽtitatẽ vel al's iusto errore ductus apprehẽdit hereditatẽ ⁊ hãc rẽ vẽdidit alij bona fide emẽti ⁊ sic vsucap. d̾r q̃ non est extincta hypothecaria.naʒ etiã iste vẽditor vsucapere potuisset p̃pter iustũ errorẽ qui equollet ti. vt.ff.p legato.l.iiij.⁊.l.vlti.cũ si.vñ etiã in ip̃o eodẽ posset poni casus si tenuisset ⁊ nõ alij vendidisset ⁊ iste itellectus p̃bat̃ etiã per Cy. quare aũt vsucapio nõ extinguit pignus.dicũt quidã qð ius pignoris est incorpale ⁊ incorporalia non vsucapiuntur in quibus casibus cessat lon.tẽpo.prescrip.l. in seruor. sed ista ratio est falsa ⁊ in triẽnio.vt.s.de prescrip.long.tem.l.fi.in fine.⁊ ibi no.⁊ in qui

est falsa qr dñiuz est ius incorpale ꝛ tñ vsucapit vt hic ꝛ ideo rō est vt no.s.aduer.credito.l.j.lib.vij.ꝛ de hac materia dicut ibi. Item.cōsulit glo.ꝙ si creditor auocet ab vsucaptore.ꝛ debitor auocat a creditore soluendo creditū ꝙ sibi faciat cedi ius hypothece vt si vsucaptor nō auocet postea ab eo sed istud consilium nullū vr̄ fm Ja.pdictū nā psonaliter ꝯ eū sibi cedi nō pōt vt.ff.de fideiusso.l.vranius.hypothecaria ēt nō pōt cū sit sublata pncipalis ergo ꝛc.vt.s.de here.ven.l.fi. qō sit sublata appet qr vbi fideiussor soluit noīe debitorꝫ oīs actio tollit̄ nō p̄t sibi cessio fieri.vt.ff.mā.l.papi.ꝛ no.qr oīs actio sublata est p solutionē.vt.s.de vsu.l.acceptā.si ḡ ita est ꝛ debitor soluit dz liberari res obligata.nā suo noīe soluit nec p̄t dicere ꝙ soluerit vt alter remaneat obligat⁹.p̄terea ēt si hypothecaria sibi cederetur nō valeret qr cederet̄ sibi ꝯ se qō esse nō dz vñ ꝯsiliū gl.nullum est fm Jac.ꝛ ita ēt sentit glo.ff.eo.l.j.§.cū pdiū.Cy.dicit ꝙ audiuit Dy.dicere aut cedit̄ hypothecaria sine pncipali ꝛ exñeo ꝛ tūc nō pōt ꝛ ita itelligit̄ qō no.s.de hē.vē.l.fi.Aut ipsi debitori ꝛ pōt vt hic ſz Cy.nō plꝫ qr nō est dare rōnēꝫ diuersitatis.Alij dant ꝯsiliū qō creditor vēdat rē debitori ꝛ p̄tiuz cōputet sibi in debitū ꝛ qō hoc possit vr̄ a ꝯrio sensu.ff.de pigne.act.l.debitor in pn.vbi debitor nō p̄t emere rē suā a creditore ſz hic nō erat sua qr vsucapta ꝛc.Sꝫ nec hoc vr̄ bonū ꝯsiliū qr vbi creditor vēdidit ipse debitor vendere vr̄ qō patet qr de euic.tenet̄.vt.ff.de distrac.pigno.l.rescriptum.preterea cū creditor agit pinde est ac si debitor p suū pcuratorē egisset.vt.ff.fa.er.l.si pignori.ergo cū debitor emit a creditore verius dr̄ liberatio ꝙ̄ emtio.vt ff.de distrac.pig.l.cū secūdus.ꝛ.l.fideiussor.nā idē vr̄ emtor et vēditor cū debitor emit a creditore vendēte q vēdit noīe ꝛ auctoritate debitoris vt dictū est.hoc aūt est ipossibile ꝙ idem sit emtor ꝛ vēditor.vt.s.si huus extero.l.vnica.Alij dāt cōsiliū qō creditor vēdat alij ꝛ p̄tiū sibi cōputet in creditū. ſz nec hoc plꝫ Ja.qr lex dicit vbi creditor rē sibi a nō dño obligatā vendit et emtor vsuca.liberat̄ debitor ꝙ̄tū ad creditorē nō tñ ꝙ̄tū ad dominiū.imo tenet̄ dño vt.ff.de distra.pig.l.rescriptū.ꝛal's.s.de rei vē.l.mater.si ergo erit hoc casu qr vsucaptor qr fact⁹ est dñs vēdicare impedit̄ trāslato dñio p creditorē hēbit ratū in subsidiū ꝛ aget ꝯ debitorē cui psit.ꝛ sic nō vr̄ in hoc posse dari cōsilium nisi qō creditor semp sic teneat̄ ſz nec istud est efficax si vsucaptor velit pecuniā offerre creditori ꝛ recupare a debitore.vt j.e.l.res.Ja.de are.tollit̄ ergo circuitus.de quo dicit gl. remanente penes creditorē si sibi debitū nō offerat̄ vel remanēte penes vsucaptorē si debitū soluat ꝛ offerat qr tūc per solutionem extincta est hypothecaria.

Cauis psonali. In gl.i.feceris fieri ibi a psōali.pp̄t defectū debiti nō subsistētꝫ.sec⁹ si pp̄ter pscriptionē.vt.j.de luitiōe pigno.l.ij.sic ꝛ distinguit̄.ff.de iureiu.l.fi.

s **Jdñium.** Querūt Ja.de ar.ꝛ Cy.si emi rē obligatā ꝛ volo soluere creditori vtrū teneat̄ mihi cedere oīa iura sibi cōpetētia ꝯ debitorē.vr̄ ꝙ nō.j.de solu.l.nulla. Jn ꝯrium est qr iste vr̄ creditor meus qr hꝫ rē meā obligatā.ꝛ iō vr̄ cōpelli cedere ac si esset verus creditor p hoc.j.q potio.in pig.ha.l.prior.ꝛ.l.cum tibi.de his q in prior creditor.l.fi.j.eo.l.secūdus.ꝛ p hoc etiam.ff.de lega.j.l.si res obligata.ꝛ qō no.per Dy.ff.de fideiusso.l.fideiussor.Cy.ꝛ Jaco.

Oistractis. Vide qō dicā.j.e.auť. hoc si debitor ꝛc.Albercus.

Jcut. Hec lex logtur i pignore ꝯuētiōali.sec⁹ in p̄torio.vt.ff.de bonis auc.iu.poss.l.p tor.§.est p̄terea ꝛ de silitudine per ꝯrium de qua dicit glo.supra dixi de liberali cā.l.sicut semel.

s **Ecūdus.** Ibi vsurar pori creditori p̄stitar q̄ videbant̄ ꝙ̄tū ad soluētē sors ꝛ iō vsuras parere.vt.ff.de admi.tuto.l.tutor q repertorium.§.si vsuras.ꝛ.l.qui negotiationem.§.j.et.fi.ꝛc.

Maior. In gl.vlt.ibi.§.de pig.vbi ō hoc meli⁹ ibi traditōe vñ solo pacto ipo iure tolli nō p̄t ibi fm quosdā vt in regula iurꝫ nihil tam naturale.

I ¶ Actio personalis ꝛ hypothecaria an eodem libello simul proponi potest.

Oc si debitor. Corrigit legē.C.psecutiōe sup qua signata ē.ꝛ expone hoc.s. qō creditor nō cōpellit omissa hypothecaria agere psonali ꝛ vide in corp.vñ hec sumit̄ et qō lati⁹ dixi.s.de act.ꝛ obli.ſz hodie q est eadē cū ista ꝛ sepe occurrit ista materia in practica ꝛ vltra notata dicta aut.ſz hodie op.in aut.de litig.§.ad hoc al's ab hoc varie dant̄ hic solutiones.Una est ꝙ hic loquat̄ in tacita hypotheca ibi in expressa.ꝛ hoc approbat̄ in corp.vñ hec sumit̄.Sed certe si recte inspiciat̄ textus nō loquit̄ in tacita hypotheca ꝛ iō dic fm Jac.de ra.qō ista aut.nō corrigit.l.vlt.s.de act.ꝛ ob.nō ob.dictus.§.ad hoc vbi innuit̄ qō agi possit hypothecaria si vēdat̄ res obligata qr illud vex est facta excussiōe fm formā hui⁹ aut.vt ibi no.i.glo.ꝛ in sum.huiustituli.§.nascit̄.ꝛ.§.seq.vel dic ꝙ ibi loquit̄ in casu speciali fm Jo.vt hic not.ꝛ.l.moschis.de iure fisci vbi de hoc. Sed quō intelligit̄ esse actū ꝛ factā excussionē.de hoc dixi dicta aut.sed hodie.ꝛ Cy.hic ꝛ Jac.de are.itelligūt cuz effectu ita qō ꝯdēnet̄ ꝛ executiat̄.vt.j.de decur.l.j.ꝛ.l.aduersus.lib.x.et.s. de reuo.his q̄ in fraudē alienata sunt.l.ignoti.ꝛ.l.j.ꝛ ibi dixi de hoc.ꝛ ita tenet Galeot⁹ i margarita.e.de pigno.v.qñ aūt dicit̄ debitor ꝯuentus.ꝛ v.si.seq.qui etiā positi sunt in spe.de sol.§.j. v.si.sed qñ dicit̄ debitor.vbi specu.posuit totū illud qō dixit dictus galeotus dicto titulo de pigno.ꝛ pro hoc bene facit.ff.de admi.rex ad ciui.pti.l.iij.§.fi.ꝛ ad municip.l.libertus.§.filiū.ꝛ vtrubiꝙ in gl.ꝛ de vb.obli.l.decē.ꝛ ibi in glo. Itē querit si debitor cessit bōis.nūqd nulla facta excussiōe possit agi ꝯ pignorum possessores.vr̄ ꝙ sic qr ista aut.exigit qō sit talis q ꝯueniri possit sicut hic dicit gl.de absente ꝛ ita refert Ja.de ar.se consuluisse de facto i qōne sibi trāsmissa de taruisio lꝫ aliter fuerit rñsum p alios vt ipse dicit ꝛ opi.Ja.hic sequit̄ Cy.ꝛ dicit idem de similib⁹ q p̄ntes ꝯueniri nō p̄nt qr referre nos debemus ad mentē ꝛ intentionē legis vñ hec sumit̄ in aut.de fideiusso.§.neꝙ.nā ꝛ alibi p̄ns reputat̄ absens si ipeditus ē.vt.ff.ex qui.cau.ma.l.in eadē cā idē sentiūt Od.vt dixi dicta aut.ſz hodie ꝛ Ol. in.d.§.sed neꝙ ne creditor ꝯpellat̄ se inanib⁹ sumtibus vexare vt.ff.de inof.test.l.j.ꝛ hoc ēt vr̄ pbari i nouellis.e.ti. circa pnc. ibi egentia laborare noscat̄ ꝛ ibi eosꝙ non soluendo appareat. An hec excussio locū habeat agit̄ ꝯ debitorē debitoris dixi.s. qñ fiscus vel priuatus sup rubrica.v.sed nunqd agere volens. Ol.j.de fideiusso.aut.p̄nte ꝛ Ja.de are.tenēt ꝙ si certū vel notoriū esset de inopia pncipalium ꝛ fideiussor qō nō esset opus ista excussione.vt.ff.de vb.obli.l.decē.ꝛ si cer.pe.l.fi. Et licet viderim i dubiū reuocari si debitor decessit relictis plibus heredibus ꝛ ꝯ vnum agat̄ hypothecaria an opus sit excussionē esse factam ꝯ heredes.dicendū est ꝙ nō ꝛ hoc est exp̄ssum in fi.huius aut.ibi qō ius heredibus eox ꝛc.ꝛ clarius in corpore vnde

I sumitur. ¶ Ultimo notandū est ꝙ psonalis ꝛ hypothecaria p̄nt simul in eodē libello pponi vt exp̄sse habet̄ in.d.§.ſz neꝙ in cor.vñ hec sumit̄ not.i gl.ff.de reg.iu.l.nemo ex his.§.j.Sꝫ dubitari vidi si egi psonali tñ nunquid in eodē iudicio possuꝫ cumulare hypothecariā.et Dy.vr̄ innuere ꝙ nō.extra de reg. iur.c.nullus pluribus.lib.vj.v.si.ad quartum.dico qō puto intelligi debere solū in casibus in quibus lata s̄nia in psonali obstaret exceptio rei iudica.in hypothecaria.al's autē puto cumulationem admitti fm regulam per ipm Dy.ibi traditā de cumulatione admittenda ꝛc.

Super hypothecis. Scōm q̄s dābic ē casus vbi res emta ex pecunia creditoris sit ei iure pignoris obligata dum tñ talis sit militia q̄ possit trāsmitti ad heredes nec habebunt necesse pbare creditores militiā emtā ex pecunia numerata qñ emit filius vel cognatus.Sꝫ nūquid erit hoc vex in oībus cognatis vsꝙ ad decimū gradū.Gui.de suz.qnō sed esset ridiculū fm eū ꝛ ideo intelligi dꝫ de pximo gradu qr nō p̄sumit̄ ꝙ in tā remotam lineam cōputaret Cy.ꝯ qr hec lex indistincte ꝛ ḡnaliter loquitur ad id qō dicit Gui.ridiculum esse rñdet vex est vbi nō cōstaret militiā emtā p eo.hic aūt cōstabat ꝛ ideo p̄sumit̄ pecunia creditorū emta.sec⁹ in exñeis vbi non p̄sumit̄ de tali pecunia emta nisi probetur vñ non colligit hic qō quicquid hꝫ filius vr̄ habere de bonis p̄ris qr eadem rōne quidqd habet cognatus lꝫ idem Guido diceret ꝙ hic est casus de hoc de quo dic vt nota.ꝛ dixi s.de bonis que liberis.l.cū oportet.§.j.Cy.

¶ In qui.cau.pignus tacite contrahitur. Rubrica.

Super rubrica. Vide azo.in sum.eo.et qō notani.s.de admi.tuto.l.p officio.ꝛc.

Uniuersa bona. Jac.de ra.intelligit prout sonat.s.qō oia bona sit obligata p tributo.vt et.s.si pp̄ter pub.p̄sitat.l.j.in fi.Pe.vero itelligit solū qōlibet pdiū tributariū fore obligatū p se p suo tributo.Opinio Jac.magis cōuenit litere ꝛ verior est per dictā.l.primā.ꝛ idem dicit in de

cimis.xvi.q.j.sigs laic⁹.i gl.⁊ p Archi.⁊ ex. de pac.c.plericq.

1 ¶ Bona delinquentis an sint tacite obligata fisco.

Certum. An bõa delinq̃ntis sint tacite obligata fisco dixi.s.de priuig.fisci.li.j. 1 ¶ An ꝑpter collectas fodra vl' alia onera sint obligata bona fisco vr̃ ꝙ sic ad istar tributoꝝ.vt.s.l.pxi. de exactiõe tributo.l.vl.⁊ de pdijs nauicularioꝝ.l.ij.ꝯtrariũ puto veꝝ cũ talia onera iponant̃ psone reꝝ vt.ff.de mu.⁊ ho.l.rescripto.§.fi.⁊ iõ solũ psonalis actio orit̃ nõ realis.vt.ff.ꝺ ꝯhẽ.em.l.fi.§.fi.i tributis aũt est sec⁹ q̃ rẽ ex possessore sequunt̃.ff.ꝺ publi.⁊ vectiga.l.ipatores.An aũt ꝑuilegiũ fisci extendat̃ ad ciuitatẽ gl.q̃ est hic tz ꝙ nõ.⁊ de hoc dixi.d.l.j.de ꝑuile.fis.An ꝯhẽtes cũ eccl'ia videt̃ ꝙ sic ad instar fisci.ꝯ puto cũ hoc nõ reperiatur expressum ⁊ q̃ spẽale in fisco nõ est ꝓcedendũ ad ꝯsequentiã vt.l.qõ non ratione de legibus.

Plauis. Op.ꝙ fruct⁹ cõputent̃ i creditovt.j.de distrac.pig.l.j.s.de pig.act.l.iij.s; ibi erãt ꝯsumti hic extabãt.Op.gl.de.l.si ⁊ rẽ ꝯ ꝑtiuz.⁊ de leg.ij.l.impator.§.fi.dic vt in ꝯrijs no.⁊ dixi.s.de rei vẽ.l.mater.vel dic ꝙ pma loqtur i vniuersali iudicio secũda in vniuersali fideicõmisso ßm Fran. Et distingue circa fructus aut pcipiunt̃ ante iudiciũ aut pendẽte iudicio in hypothecaria.Primo casu aut pcipiunt̃ manẽte dñio debitoris aut eo mutato. Si manẽte dñio aut a debitore pcipiũt̃ aut ab alio.Si a debitore nõ est dubiũ q̃ tũc sunt obligati ⁊ p hypothecariã peti pñt vt hic sicut ⁊ ptus edit⁹ penes debitorẽ.j.de partu pigno.l.j.cũ si.Si pcipiunt̃ ab alio nõ mutato dñio si quidẽ a bõe fidei possesso.aut extãt aut ꝯsũti sunt. Si extãt cadũt i obliga.si ꝯsumti tũc si bona fide nõ petunt̃ si mala sic q̃ vident̃ extare cũ dolose ꝯsumserit.vt.ff.de pigno.l.j.§.cũ pdium vbi de hoc.⁊.l.si fund⁹.§.interdũ.Si aũt pcipiunt̃ mutato dominio debitoꝝ aut fuerũt sati a debitore ⁊ sic erãt in dñio eius ⁊ extantes cadũt in obliga.ꝯsumti non.vt.d.§.cũ prediũ sicut partus ancille pgnãtis obligate.vt.ff.de pig.l.paulus.§.si mãcipio.sec⁹ si ꝯcepisset apud alteꝝ.nã idẽ est in pdio fructib⁹ pleno.Aut nõ fuerũt sati a debitore ⁊ sic nunq̃ fuerũt i ei⁹ dñio.⁊ tũc idẽ qõ in ptu ãcille ꝯcepto ⁊ edito penes aliũ.vt.d.l.si cõuenerit.§.pl't.de pig.act.⁊.l.paulus.§.j.de pig.Scd'o casu q̃n ꝑcipiunt pendẽte iudicio hypothecarie tũc veniunt officio iudicis. vt.d.l.si fũdus.§.interdũ.nõ iure act.ßm Ja.de are.cuius fuit pdicta distinctio ⁊ quã Cy.approbat.

Satis. Not.ꝙ vbi ẽ vtilitas publica ꝑncipal'r ex vna pte ex altera secũdario ꝑfert̃ publica ꝑncipal'r de hoc plene dixi.s.de cadu.tol.l.vnica.in fi.

s **Ĩ nõ inducta.** Vide ꝑ declaratõe hui⁹.l.qõ dixi.s.locati.l.certi Itẽ ad id qõ dicit gl.vtꝝ retinere possit dic vt dixi.s.cõmo.l.vlti.⁊ de hoc not.in glo.j.titu.pxi.l.j.

Si mater. Hec lex cũ ꝯcor.vtilis est ⁊ sepe occurrit. ⁊ facit ꝓ opiniõe ꝙ tutela matris sit legitima de quo no.s.q̃n mulier tutele offi. fungi põt.aut. matri ⁊ auie. Sed nunqd iste maritus erit ꝑsonaliter obligat⁹.videt̃ ꝙ sic ne hypothecaria sit sine ꝑsonali.vt.j.de luitiõe pig.l.ij.In ꝯrium est q̃ hic nihil ꝺr de ꝑsonali ⁊ hypothecaria q̃nq̃ est sine ꝑsonali.vt no.s.de hereditate vel ac.ven.l.fi.⁊ hoc puto verius.

¶ Si aliena res pignori data sit. Rubrica.

Procurator. Pro declaratõe totius tituli vide Az.i sum .e. Itẽ hic i gl.no.de retẽtiõe danda creditori s; hic fuit ꝯuersum debitũ in vtilitatẽ dñi.⁊ de hoc no.et dixi.s.tit.pxi.l.si non inducta.

Si probaueris. Rationẽ diuersitatis quare res aliena vendi põt ⁊ nõ obligari vide p Cy.s.de rei ven.l. mater. ⁊ in gl.s.ad vellei.l.si fine.quare i venditiõe scia ⁊ patientia dñij non ꝑiudicat s; in pignore sic dicit glo.q̃ venditio fieri põt eo inuito obligatio nõ ⁊ iõ in pignore pñtia ⁊ taciturnitas opant̃ ꝯsensum.vt.ff.de re iudi.l.sepe. Sz ꝯ hoc vr̃.ff.q.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.non vr̃.⁊ de hoc.ff.de pig. act.l.gaius.Pe.dicit qõ pñtia ⁊ taciturnitas simpl'r nõ ꝑiudicat s; dolosa sic vt hic.⁊.l.si fine ad velle.⁊ ibi dixi.⁊ hãc sequit̃ Ja.de are.Ric.distinguit iter hypothecã tacitã vbi simpl'r scia nõ nocet vt hic ⁊ expressam vbi nocet arg.dicte.l.sepe.qõ non placet Cy.ar.l.cum quid.ff.si certum peta.⁊ q̃ hic nõ loquitur de tacita ⁊ salua pace sua nõ fuit opinio dicti dñi Ric.q̃ habeat ꝓbare fraudẽ dicit gl.qõ ille q̃ allegat.Alij dicũt in pignore q̃ potuit ꝯdicendo ipedire doluz ꝑsumi si tacuit ⁊ inducunt ꝓ se qõ no.s.loca.l.certi.in vẽditione ⁊ similibus secus.

Nec si maior. In glo.vlti.ibi.l.j.§.j.qõ dic vt ibi.Oldra.

Cum res. Obligans rem alienã si postea efficiatur dñs recõualescit pign⁹.h.d.Opp.gl.qõ creditor dz ꝓbare rẽ fuisse de bonis debitoris tpe obligatiõis.vt.ff.de pigno.l.⁊ que nõdum sunt.§.qõ dicit̃.dic aut creditor obligat rẽ i qua ius hz aut ꝓ qua ius hz. Aut ꝓ qua vel in qua ius nõ hz vt hic in glos.distinguit ⁊ lati⁹ ff.de pigno.l.j.in pñ. Item querit̃ nũqd creditor agẽdo hypothecaria debeat ꝓbare dñium debitoris an sufficiat ꝓbare titulum ⁊ bonã fidem.gl.in hoc variant.nã supra de saluiano interdicto tenet qõ habeat ꝓbare dominiũ ⁊ idem no.institu.de ac.§.item seruiana.⁊.s.de pigno.l.vsucapio.in glo.magna v̾si.itẽ nonne qui agit hypothecaria ⁊ per Azo.in sum.de act.§.i publiana.circa finẽ.⁊ in cõcor.aut.de triente ⁊ semisse.§.illud quoq.in glo.q̃ incipit.s.rei vẽ.⁊.ff.ꝺ pig.l.si supatus.alibi tenet ꝙ sufficiat ꝓbare bonã fidem cũ tit.vt no.de pig.act.l.rem alienã ⁊ instit.de act.§.alie.hic tenet gl.ꝙ sufficiat ꝓbare solũ possessionem cũ bona fide qõ minus est.qd tenebimus.Dy.d.§.item seruiana.⁊.ff.de acq.re.do.l.rem in bonis.reprobat gl.q̃ dicũt dominiũ ꝓbari debere cũ nulla.l.hoc dicat.sed solũ dicãt ꝓbari debere rem fuisse in bonis debitoris tpe obligationis vt ꝑdictum est.In bonis aũt fuisse videt̃ etiã si nõ erat dñs sed bona fide possidebat.vt.ff.de v̾bo.sig.l.bonoꝝ.§.in bonis.Sed ꝯ Dy.sic arguit̃ certũ est qõ hypotheca dat ius in re.vt noxa.l.in noxali.de dam.infec.l.eoꝝ.⁊.l.si finita.§.si qua iura.⁊ not̃.s.ad velt̃.l.si fine.⁊.ff.de ꝯhen.emti.l.rẽ alienam.s; iura debent cõstitui ab eo qui dñium hz vel eius volũtate.vt.ff.de pig.act.l.ij.⁊ l.aliena res.a simili sicut ⁊ iura seruitu.q̃ rem afficiunt.vt.ff.de seruitu.rusti.pdi.l.cum esset.§.qui pluriũ. ⁊ de aqua plu. arcẽ.l.iij.ꝯcedendo.⁊ argu.s.de pac.l.fi.⁊ sic cõstat ipam rem tanq̃ obligatã per hypothecariã peti nõ posse nisi cũ est affecta ex ꝑdicta obligatiõe per qõ ꝯcluditur dñiuz debitoris debere per creditorẽ ꝓbari.preterea res ꝺr esse in bonis ꝓ qua habemus actionẽ vt.d.l.rem in bonis.Sed debitor si nõ esset dñs nõ haberet act.vt.ff.de publi.l.fi.ergo nõ cadit in obligatõe.vt.d.§.qõ dicitur.⁊.j.l.pxima.ꝑterea ea cadũt in obli.q̃ quis de rebus suis facit obnoxia.vt.j.ti.pxi.l.q filios.in fine.sed ꝓprie sui appellatione non continent̃ res q̃ non sunt sub nr̃o dñio. vt.ff.ad sil'.l.j.§.j.⁊ de lega.iij.l.siquis suos.ergo cũ hic de obligatione tractetur q̃ est odiosa ⁊ restringenda appellatione sui in ꝓpria et stricta significatione debem⁹ accipere ar.l.arrianus.de act.⁊ oblig.cũ similib⁹.Unde ꝑpter pdicta ⁊ alia q̃ allegari possent tenet Cy.opi.glo.q̃ dicunt dñium ꝓbari debere in hypothecaria salua pace dñi Dy.⁊ ad solutionem q̃ōnis distinguit .Aut agitur directa hypothecaria aut vtili.ꝑmo casu dicit debere ꝓbari dñium.⁊ ita intelligit dictas gl.⁊ ideo ꝑpter difficultatez ꝓbationis ꝯsulit qõ agat̃ vtili directa.Si eniz agit vtili refert an agatur ꝯ ipm debitorẽ vel eius heredẽ ⁊ tunc sufficit ꝓbare debitorẽ bona fide possedisse q̃ nõ licet debitori obligãti questionem referre ar.ff.de pig.l.si inter colonũ.§.j. ⁊ ita põt ꝓcedere glos.q̃ est hic. Si vero agitur ꝯ tertiũ possessorẽ tunc aut habet cãm a debitore aut non. Si hz cãm a debitore dicit Ja.bal.idẽ qõ in debitore dictũ est.s.vt.ff.de reg.iu.l.qõ ipis.⁊.l.inuitus.§.nõ debeo.⁊ ibi in glo. ⁊ hãc opi.videt̃ tenere Galeotus in margarita de pig.v̾si. sed pone q̃ōnez de facto quidam obligauit mihi oĩa bona sua vbi de ista materia tractat.⁊ v̾si.ꝑcedentibus ⁊ seq̃ntibus qõ etiã transcripsit spe.in spe.de solutionibus.§.j.v̾si.s; q̃n dicit̃ eẽ in bonis.⁊ v̾si.seq. Quidã alij dicunt qõ si velit vti possessiõe tm̃ ex ꝑsona sua q̃ tunc nõ est idẽ sed hoc nõ videt̃ ꝓcedere p id qõ not̃.ff.vti.possidetis.l. si duo ad finẽ gl.⁊.s.vti possidetis.l.j.v̾si.itẽ querit idẽ Ja.⁊.s. vnde vi.l.j.vltra pñ.ꝓ opi.Ja.bal.pdicta.bene facit.s.de dona.ante nup.l.de rebus.ꝓ alijs facit qõ dolus auctoris non nocet successori replicatio doli claudit os obligantis.vt.d.l. si inter colonum.§.j.ergo ⁊c.nec videt̃ obstare qõ dicit̃ in.l.si duo.in pdicta gl.q̃ ibi erat possessio affecta vitio reali. at hic nõ põt vinculo obligatiõis res affici nisi p dñz rei.vt.s.de rei ven.l.mater ⁊.d.l.si fine.ad velleia.Itẽ nõ videt̃ obstare pdicta lex de rebus q̃ ibi supponebat donatas ergo apud donantẽ dñiuz fuisse ꝓ hoc facit q̃ nõ est eiusdem cõditionis hypothecaria ꝯ singularem successorẽ habentẽ cãm a debitore sicut est ꝯ eundem debitorẽ vel eius heredẽ.vt.s.si aduersus creditorez.l.ij.⁊ de acti.⁊ obli.l.fina.Cy.in hoc sub dubio forte distinguit ad singularis successor forte habeat causam lucratiuam aut non vt in .§. de. auctoris .§. si quis cum .ff. de doli exceptione.l. apud cellsum. si vero

si vero nõ hꝫ cām a debitore aut agit creditor ad rē aut ad pos.
Si ad rē oportet ꝓbare debitorem possedisse bona fide cū ti.⁊
ita intelligat gl.q̄ est dicta.l.re alienā de pig.act.⁊ hoc ꝓbatur
qr.l.cauet qd̄ si rē pignori accepi a dño ⁊ agaꝫ hypothecaria ꝯ
alterꝫ ita tuet me p̄tor ꝑ ſuianā sicut tueret debitorē ꝑ publicia
nam.vt.ff.de pig.l.si ab eo.Sꝫ si debitor ageret publiciana ha
beret titulū ⁊ bonā fidē.vt isti.de act.§.alij q̄r creditor.cū agit
hypothecaria ꝯ extraneū hꝫ ꝓbare p̄dicta duo.⁊ ad hui⁹ ꝯfir-
mationē accedit qd̄ solet notari.ff.de pig.l.j.vbi dr̄ ꝙ facili⁹ ad
mittit creditor agens ꝯ debitorē ꝙ̄ ꝯ extraneū.⁊ hoc ſm Cy.te
nēt cōiter oēs moderni.Si vero agit possessionē tūc si erat ta-
lis creditor cui oīa bōa debitoris obligata fuissent sicut hodie
cōiter fit in instr̄is vbi obligant oīa bona p̄ntia ⁊ futura refert
aut debitor poterat aduocare ſm qd̄ dr̄.ff.de ꝯdit.triticaria.l.
ij.⁊ no.ff.de cōdi.fur.l.⁊ ideo.⁊.ſ.de fur.l.inciuilē.⁊ ibi dixi et
vnde vi.l.si.tūc qr in gn̄ali obligatiōe bonoꝝ veniūt etiā iura ⁊
ac.vt.ff.de v̄b.sig.l.meoꝝ.ad tre.l.si legat⁹.§.j.de pecu.lega.l.
peculio legato.⁊ de peculio.l.quā tuberonis.§.in peculio.⁊ pos
sessio est ius quoddā insistēdi rei.vt.ff.de acqr.pos.l.j.⁊ dixi.ſ.
de acq.pos.l.lꝫ.⁊ iura ⁊ actiones in gn̄ali obligatiōe veniūt.vt
ī.tit.pxi.l.nomē.⁊ sic illud ius qd̄ appellat possessio in obliga-
tione cadit ⁊ actio cōpetēs ad recuperationē.dico qd̄ creditor
ꝓbando solum de possessiōe debitorꝫ poterit agere sicut ꝯ de
bitorē debitoris sui gn̄ali obligatiōe qr debitor suus est credi-
tor possidentis.vt.ff.de v̄bo.sig.l.creditore.⁊ petet possessionē
actiōe illa vtili q̄ debitori directa competit vel vtili hypotheca
ria.vt.ff.de pigno.l.grege.§.ij.⁊ dixi.ſ.qn̄ fiscus vel priuatus
sup rubricā qd̄ sit aliđ agē ad rē aliud ad pos.ptꝫ.d.l.ij.de tri
ticaria.⁊ qd̄ me.cā.l.si mulier.§.si possessionē.Nō ob.de euic.l.
si cū vēditor.in p̄n.vbi dici vr̄ qd̄ hypothecaria aduocat nudā
possessionē qr nō est veꝝ sicut nec ꝑ rei ven.agit ad possessionē
vt no.ꝑ Cy.ſ.de alie.iudi.mu.cau.fac.l.ij.ſꝫ agit ad ipꝫ ius rea
le declarandū.vt.ff.de pig.l.si fundus.§.ī vēdicatione.quo de
clarato in iudicio petitorio restitutio fit ꝑ officiū iudi.vt not.ꝑ
Cy.d.l.vnica.qd̄ ergo dr̄ hypothecaria aduocare nudā posses
sionē exponi dꝫ.i.rē rōne possessionis nō rōne dñij.⁊ sic expo
nit Rof.de act.seruiana.v̄.ſꝫ vr̄ qd̄ iste libellus.vbi de hoc no.
per eū.Si v̄o debitor nō poterat possessionē aduocare nec cre
ditor agere poterit qr de possessione debitoris nō agit cum sit
extincta ar.ff.de acq.pos.l.pōp.§.fi.⁊.l.cū heredes.in p̄n.⁊ per
ꝯn̄s obligatio siue pignus.vt.ff.q.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut
in p̄n.De possessione v̄o possidētis agere nō pōt qr nō obliga
ta ſm Ja.de are.q de hoc latius notat in quadā q̄ōne quā dis-
putauit q̄ incipit tytius accepit pecuniā mutuā a meuio ⁊ bona
generaliter obligauit vbi post multa allegata determinat vt p̄
dictū est.⁊ p̄dicta hic notant per Cy.Et lꝫ sint subtilia ⁊ vera si
cut puto.tamē in iudi.vidi ſuari cōiter qd̄ si agat ꝯ debitorem
vel ei⁹ heredē locū habeat gl.hui⁹.l.si ꝯ ex̄neum.tūc gl.l.si rem
alienā.ff.de pig.act.⁊ ita sentit gl.ff.de ꝓba.l.ante oīa quā vidi
cōiter approbari.⁊ de ista materia satis no.ꝑ Rof.d.ti.de ser-
uiana.⁊ tit.seq.ꝑ Azo.in sum.de pig.vltra mediū.v̄.itē vt cre-
ditor.Ultimo querit Cy.si obligaui alicui oīa bona mea ⁊ ha-
bebā possessionē alicui⁹ rei sine dñio.⁊ ita puenit ad aliū sine vi
tio an creditor possit ab eo hypothecariā aduocare.qdaꝫ ꝙ sic
qr debitori cōpetebat auxiliū.l.si coloni.ī.de agri.⁊ cē.vl̄ aliud
auxiliū de quo dixi.d.l.inciuilē.ſ.de furtis.⁊.l.cū notissimi.§.
p̄t.de p̄scri.xxx.āno.Ipe tñ tꝫ ꝯ qr cū creditor de sola posses-
sione ꝯtendat potior est ꝯditio possidētis.vt.ff.vti.pos.l.j.⁊.ij.
Non ob.d.l.si coloni.qr ibi loquit de possessione rei vitiose qua
lis erit seruus fugitiuus.vt.ff.de seruis fugiti.l.j.⁊ ita not.per
An.de barulo.d.l.si coloni.vnde cuꝫ mea possessio sit extincta
vt modo dixi nec actionē habeam sequitur qd̄ creditor agere
non poterit aliquo iure.Cy.ad hoc facit qd̄ no.ī margarita de
testibus.v̄ sicu.vltimo.

¶ Que res pignori obligari possunt. Rubrica.

Alumnos. Pro declaratōe totius tituli vide aꝫ.ī sū.⁊.h̄ lex
in effectu hoc dicit qd̄ in gn̄ali obligatiōe nō
veniūt que qs nō esset verosil̄r obligatur⁹.ad
hoc ꝯcor.ff.de pig.l.obligatiōe.ex̄ de reg.iu.
c.ī gn̄ali.li.vj.cū ibi not.ꝑ Dy.Jo.an.⁊ Car.
in liberatōe secus vr̄ vbi videt in dubio standū gn̄alitati vt no.
ff.de pac.l.emtor.§.j.⁊ de leg.ij.l.luci⁹ tytius damā.⁊ de gn̄ali-
tate qd̄ sit ei standū facit.ff.de ſui.vr.p̄.l.si ſuitus.cū ibi notatꝫ
de hoc satis dixi.ſ.de transa.l.sub p̄textu.quō ergo faciet cre-
ditor si velit sibi ꝓuidere qd̄ ēt illa q̄ excipiunt de gn̄ali obliga
tione veniāt in obligationē suam dic ſm Ja.de are.⁊ Cy.qd̄ in
instrumēto adijciat qd̄ debitor sibi sp̄ali ter obligat etiā ea que
de gn̄ali obligatiōe excipiunt.⁊ tūc dicūt qdā qd̄ sibi p̄iudicat
quoad hoc vt si de alijs nō possit satisfieri creditori tūc satisfiat
de istis.ar.ſ.de pig.l.ij.Alij dicūt ꝙ ꝑ talē sp̄alēꝫ obligationē
debitori idistincte p̄iudicat idē in vasallis vt nō veniāt ī obliga
tione nisi sp̄aliter dicat vt in iurib⁹ feudoꝝ si de feudo ꝯtrouer
sia sit.c.in gn̄ali.⁊ ad hoc ex̄ de reg.iur.c.in gn̄ali.cum ibi nota-
tis per Dy.Jo.an.⁊ Archi.

Non constat. Inducit Cyn.hāc.l.⁊.ī.de
donati.l.j.vbi de hoc dixi
in arg.qd̄ si ep̄s bonoñ.ex ꝯsuetudine habeat qd̄ sibi
debeant oīa bona clericoꝝ intestatoꝝ que habent inci
uitate tp̄e mortis.quidā scholaris forēsis mortuus est ibi ⁊ ha
bebat penes sevnū nomē in quo qdam florētinus erat sibi obli
gatus in mille florenis nūqd ep̄s debebit hr̄e istud debitū ⁊ est
hec lex cū ꝯcor.ar.ꝙ sic.In ꝯriuꝫ vr̄.ff.de leg.ij.gaius seius.in
prin.⁊ qd̄ no.de leg.j.l.ſuuꝫ filij.§.cū qui.in gl.q̄ incipit ⁊ alij.
ēt hoc tꝫ Pe.per dictā.l.gaius.Cy.

Nomen. Primo loquit in gn̄e deīde ī specie.
⁊ ista lex subtilis est ⁊ ei⁹ materia sepe
occurrit ī practica ⁊ de ea notaui.ſ.tit.pxi.l.cū res.⁊
lati⁹ qn̄ fisc⁹ vel p̄uatus sup rubrica opp.ꝙ debitor lꝫ
nō certiorat⁹ si soluat non p̄iudicet p̄mo creditori qr liberatio
est alienatio:vt insti.q.alie.lꝫ.§.nūc admonēdi.Sꝫ debitor alie
nando pign⁹ nō p̄iudicat creditori.vt.ff.de pigno.l.debitor er
go ⁊c.So.aliud ī noīe aliud ī re corpali obligata.⁊ rō est qr res
corpalis remanet in reꝝ natura ſꝫ nomē exactū ꝑ solutionē ex-
tinguit ⁊ ꝑ ꝯn̄s pignus vt.ff.qui.mo.pig.vel hypo.soluit.l.si-
cut.⁊ ꝑ hoc.ff.de leg.iij.l.fideicōmissa.§.si rē.⁊ qd̄ dicit h̄ gl.ꝙ
aget illa vtili q̄ competebat debitori suo directa vel vtili hypo
thecaria nō placet qbusdā modernis qr hypothecaria pigno-
ra iure obligatiōis ꝑsequit.vt institu.de act.§.itē seruiana.⁊ so
lam possessionē aduocat.vt.ff.d̄ euic.l.si cū vēditor.ſꝫ noīa pos
sident.vt.ff.de acq.reꝝ do.l.ſuus.§.incorpales.ergo hypothe
caria q̄ pos.aduocat dari non pōt ſꝫ rn̄deri pōt ꝙ nō aduocat
possessionē ſꝫ ius:vt dixi.ſ.ti.pxi.l.cū res.Sꝫ tūc obijcit ꝙ hy
pothecaria ꝑsequit res obligatas ſꝫ pecūia q̄ debet nō est obli
gata ſꝫ ip̄m nomē ſꝫ tūc ꝑ hypothecariā peteret nō ip̄m nomē
ſꝫ id qd̄ noīe debet qd̄ aliud est.vt.ff.de iure.do.l.si sp̄ōsalibus
§.j.⁊ sic nō vr̄ cōpetere ꝑ gl.facit in aut.de fideiusso.§.ſꝫ neq̃.
in p̄n.vbi vr̄ dici qd̄ noīa debitoꝝ petant hypothecaria actiōe.
Cy.dicit Rof.tenere ꝯ glo.⁊ rn̄det ꝙ verū eū teneri hypothe-
carijs actiōibus vtilibus q̄ possunt hypothecari.⁊ hec opinio
Rof.ſm Cy.placet Ja.de ra.⁊ ſm ip̄m Cy.verior videt ⁊ ideo
dicit cauendū eē in formatiōe libelli lꝫ Cy.dicat Rofre.tenere
opi.p̄dictā hoc nō repij.in aliq.scrip.Rof.Itē querit vtruꝫ in
subsidiū tm̄.idest bonis p̄ncipalis excussis intentet hec actio an
v̄o etiā ante videt qd̄ demū in subsidiū q̄r vltimo peruēitur ad
noīa.vt.l.a diuo pio.§.sic quoq̃.⁊ qr primo ꝯueniendus est p̄n
cipalis ꝙ̄ perueniat ad pignoꝝ possessores vt.ſ.de pigne.act.
hoc si debitor.⁊ qr vr̄ ita in fisco.vt.ſ.qn̄ fiscus vel priuatus.l.
nō prius.⁊ qr etiā mulier prius ꝯuenit heredes mariti ꝙ̄ debi-
toris hereditarios.vt.ſ.de act.here.l.heredem.⁊ sic tā iure ve
teri ꝙ̄ nouo videt ꝙ demū in subsidiū.In ꝯriuꝫ vr̄ qr creditor
arbitrio ⁊c.vt.ff.de distrac.pig.l.creditoris.⁊ de pig.l.q pig.cū
ergo hic agat ex vi obligationis ⁊c.p̄terea hic actio est obliga
ta ⁊ illa actio nō est penes conuētum imo est penes debitorem
creditoris agentis qui est creditor illius qui conuenitur vnde
sicut est arbitrio creditoris agere ꝯ ipsum debitorē sic ꝯ debi
torem debitoris sui vt p̄allegatis.ll.preterea vbi creditor vult
vendere rē corpalē obligatā debet denūtiare debitori.vt.ff.de
pig.act.l.si cōuenerit.Sꝫ si velit vendere nomē ꝯ debitorē pōt
facere eo irrequisito.vt.ī.de noua.l.j.⁊ rō est qr vbi venditur pi
gnus vēditur res aliena ſꝫ vbi vendit actio res ꝓpria ergo ⁊c.
ita ⁊ in ꝓposito erit differentia inter pignus corporale ⁊ incor
porale vt possit creditor pignus incorpale persequi etiā nō ex
cusso debitore principali p̄cipue cuꝫ non agitur hypothecaria
sed vtili ꝑsonali vt dictū est quid dicem⁹ dubiū est.⁊ quidaꝫ te
nent hoc vltimū.nō ob.lex nō prius.⁊.l.heredē.qr loquunt in
tacita hypotheca.secus in expressa ſm eos.Ja.de are.dicit tu-
tius esse p̄mū dictū.de hoc ēt tetigi sup rubrica.d.tit.qn̄ fiscus
vel p̄uatus.v̄.ſꝫ nūquid agere volēs.Ja.de bel.tꝫ p̄mā opi.qr
actio dat creditori de iure ciuili vt hic.⁊.ff.de pig.act.l.si cōue
nerit.Nō ob.lex p̄ma.ſ.de ꝯdi.ex lege qr ibi priuilegio fisci da
tur actio.Itē nō ob.in aut.de fideiusso.§.j.qr ibi reus ⁊ fideius
sor tenētur ex ꝓprio ꝯtractu hic nomen tenet ex ꝯtractu sui credito-
ris.Nō ob.aut.hoc si debitor.qr ibi ab ex̄neo possidet hic vero
nomen a debitore q̄si possidetur.⁊ ideo potest eligere vt hic et
ibi colligit ⁊ arg.ff.de peti.here.l.etiam.§.fi.⁊.l.seq.Sed quid

si debitor liberauit debitorē suū gratis. rn̄deo idē ar. ff. de pac.
l. si cū emtore. ⁊ de transact. l. fi. Nō ob. qđ hic đr cui debuit sol-
uit q2 solutio nō est cā finalis liberationis debitoris nec versat
hic fauor in liberatiōe creditoris vel debitoris. ꝫ est rō q2 debi
tor hꝫ actionē cū debitor debitoris non est certiorat9 vt hic ⁊ .j.
de noua. l. iij. Sed ꝯ hoc vr̄ ꝙ finalis cā sit solutio pecunie q̄ de
bitori soluenti abest ⁊ creditori recipiēti adest al's videt sec9. vt
ff. de pig. l. si supatus. in pn̄. ⁊ .§. j. ⁊ .s̄. de pig. l. preses. Sꝫ dicꝙ
ibi nō intercessit vera liberatio nec volūtas liberādi ꝫ inducit
sola exceptio rei iudicate q̄ regulariter non obstat ei q nō fuit
in iudicio ꝫ aliud est in pacto ⁊ trāsa. q̄ fiunt debitori a suo cre
ditore. Ja. de bel. Quid si ꝯcurrāt debitor ⁊ creditor ad agēdū
ꝯ ꝑm debitorē quis p̄ferat. Uber. de bobio distinguit aut debi
tor est soluēdo ⁊ p̄fert aut nō ⁊ postponit. Alij dicūt debitorē
p̄ferri nisi in trib9 casibus positis. j. de noua. l. iij. vbi de hoc no.
in gl. ⁊ ibi dicā Cy. dicit qđ hec qđ nō meruit ꝑponi q2 vr̄ casus
ff. de pig. act. l. si ꝯuenerit scđo. pmo rn̄so. ⁊ q2 vtilis p̄fertur di
recte vbi vtilis hr̄ ab eo q hꝫ directā. vt. ff. de supfi. l. j. §. qui sup
ficiem. ¶ Ultimo aduertēdū est qđ gl. hic tꝫ ꝙ opus est qđ cer
tus sit ab ip̄o creditore ⁊ qđ nō sufficiat scīa vel certioratio alte
rius nisi ip̄e creditor denūtiet sibi. ⁊ hoc vr̄ hic dicer̄ tex. ibi cer
tiorate ⁊ allegate. s̄. de pig. l. debitoris. Sꝫ illa de vrbanitate lo
quit vt ibi. ⁊ ideo meli9 facit ꝑ opi. gl. ff. de adulte. l. denūtiasse.
⁊ hāc opinionē vr̄ tenere Dy. ex̄ de reg. iur. c. eū q certus est. li.
vj. Contrariū tꝫ gl. ff. de trāsac. l. fi. ⁊ ꝑ hoc q2 sciens certiorari
non dꝫ. ff. de act. emti. l. j. ⁊ ad hoc bn̄ facit. ff. de peti. here. l. itē
veniunt. §. petitam. ⁊ hāc ēt tꝫ glo. j. de euic. l. emtor. lꝫ dicat tu
tius eē denūtiari etiā sciēti qđ sufficiat qualitercūꝗ sciat tene-
bat Ric. ⁊ vidi in iudicio seruari ⁊ de hoc ēt dicetur. d. l. iij. de
noua. Itē an debitū in quo hic agit possit cōpensari dixi. s̄. de
cōpē. l. eius. Itē an hec lex locū habeat ⁊ tacita hypotheca. qui
dam ꝙ nō: vt supra dixi. pro quoꝝ opinione bene facit. s̄. arbi.
tutele. l. tutorem. ⁊ ibi in glo.

Spem. Ibi ꝑ coronis. de coronis martyꝝ vi
de qđ no. xj. q. iij. c. ⁊ si ad tp̄s ibi athle
tis. de istis athletis ⁊ eoꝝ p̄mijs hr̄. j. de athletis. l.
vnica. lib. x. ⁊ ff. ad. l. aql. l. qua actiōe. §. siqs ī collu-
ctatiōe. ⁊ qđ dicit minime admittēdū hoc est ꝑpter fauorē ta-
lium p̄mioꝝ nō q2 spes alicui9 rei sui natura in ꝯctu deduci nō
possit vt. j. de do. l. speꝫ future actiōis. ⁊ ff. de act. em. l. si iactuꝫ
lꝫ future rei nō ꝯcedat priuilegiū. de quo dic vt no. ex̄ de rescri.
c. vlt. in gl. q̄ incipit. Sed ꝯ ⁊ qđ hic in fi. dicit tꝫ subaudi vt talē
spem p̄mioꝝ includat. Itē intelligit gl. ꝙ non pōt fieri spāliter
nec gn̄aliter in casu tn̄. s̄. e. l. j. facit spāle qđ nō facit gn̄ale. rōnē
ibi tetigi. De vniuersali ⁊ spāli aliud est q2 plus facit vl'e in om
nibus q̄ singulare in singul'. vt de acqr. re. do. l. q̄dā. ⁊ de ꝯhen.
em. l. in modicis. vbi de hoc. Uel dic ꝑm Ja. de bel. ꝙ argumē
tatio hui9. l. semꝑ ꝓcedit negatiue nisi in illis casib9 in qbus ali
quid trāsit cū vniuersitate: vt no. d. l. in modicis. Sꝫ affirmati-
ue nō semꝑ ꝓcedit vt no. de ꝑui. vr. pre. l. si ꝑuitus. ⁊ de acq. her̄.
l. si quis mihi bona. §. iussum. Et de hoc latius no. ꝑ ip̄m Jac.
in solutione ꝯtrariorum. ff. de admi. tuto. l. si duo. in fi. ⁊ de hoc ēt
tetigi. s̄. de prescrip. xxx. an. l. oēs. Item quere qđ notaui. s̄. de
de execu. rei iudi. l. stipendia.

Cum filios. An pater possit obligare vel da
re filios ꝑ obsidibus puta ꝑ pa
ce seruāda dixi. s̄. de act. ⁊ oblig. l. ob es. Itē no. ex fi-
ne qđ demū res suas qs pōt obligare de hoc dixi. s̄.
titu. px̄i. l. ij. Itē opponit ad hoc gl. qđ ꝑuitutes nō sunt in bo
nis ⁊ tn̄ obligant. vt. ff. de pigno. l. ꝫ an vie. Omissa solutione
gl. dicit Pe. ꝙ finis hui9. l. intelligit qđ ea demū possum9 obli
gare q̄ sunt ī bonis nr̄is hoc ē in cōmercio nostro. ea aūt q̄ nō
sunt in cōmercio vt liber homo nō. vn̄ lꝫ seruitutes nō sint pro
prie ī bonis sunt tn̄ in cōmercio ⁊ ideo hec lex non ꝓhibet obli
gari ꝑm eū. In gl. vlt. ibi punit plus q2 ꝑdidit creditū ⁊ tantū-
dem de suo ⁊ punitur corꝑaliter ꝑ motu iudicis ⁊ cōcor. ex̄ de
treuga ⁊ pace. c. j. cū ibi notatis.

Executores. Ista lex vtilis est ꝫ male ser-
uat. Et lꝫ loquat in p̄dijs tri
butarijs. idē tn̄ est in italicis nō tributarijs ꝑ legē se
quētem q̄ generaliter loquit nec de tributis facit mē
tionem ⁊ ibi in glo. q2 est eadē rō vt sterilitas agroꝝ ⁊ fructuū
⁊c. vt. ff. de aqua plu. arcē. l. j. §. de ope. tꝫ ēt hic Odo, qđ ista ēt
obligari nō pn̄t ⁊ ei9 opi. facit rō predicta ⁊ arg. s̄. e. l. spem. Sꝫ
nūquid cū ip̄is predijs ad quoꝝ culturam sunt deputata pote
runt pignorari. vr̄ ꝙ sic. vt. j. de agri. ⁊ cen. l. quēadmodū. ⁊ de
iure patro. l. adigere. §. q̄uis. Item lꝫ glo. in. l. seq. videat intel
ligere istā ⁊ illam solū in p̄torio pignore vel iudiciali. Pe. tn̄ et
Cy. tenent ꝯtrium ⁊ Od. qđ etiā ꝯuentionale pignus nō teneat
vt predixi ⁊ hoc patet hic exp̄sse in litera dū dicit aut creditor.
Sed nunqd in subsidiū si agricultor aliud nō habeat poterūt
ista pignorari. videt ꝙ sic per ea q̄ dixi. s̄. de execu. rei iudi. l. sti
pendia. ⁊ ita tꝫ hic gl. Pe. tenet ꝙ nō nisi vna cū predio ⁊ istud
sufficit ⁊ ꝑ hoc euitat damnū rei publice. ⁊ hoc approbat Cyn.
et verum puto collectores etiā ⁊ exactores ecclesie romane nō
possunt calices libros vel ornamenta diuinis officijs deputata
pignorare vt in clemen. de decimis. c. ij.

Si quis in cuiuscūꝗ. Ibi pre-
senti. i. tē-
pore ꝓlationis v̄boꝝ hypothecā inducentiū. Et hec
lex primo decidit duo dubia ⁊ rōnem subiūgit. vlti.
decidit circa idē aliud dubiū. In ꝯctibus tn̄ modernis expres
se ponit qđ debitor obligat pn̄tia ⁊ futura ⁊ hoc etiā exprimit
in. l. ab eo. s̄. đ seruo pigno. dato ma. ⁊ l. fi. j. de remissio. pigno
⁊ dicit Ja. but. qđ hec lex nō ponit regulā qđ indicat ꝑticipiū
pertinentiū qđ deriuat a v̄bo pn̄tis tēporis ⁊ sic designat tp̄s
a quo descēdit. vt. ff. de v̄b. ob. l. siqs stipulatus. ⁊ hoc etiā indi
cant v̄ba ad me ꝑtinentiū que sil'r ad pn̄s tp̄s restringunt vt. ff.
de auro ⁊ ar. lega. l. si ita. Sꝫ hoc hic cōtingit ex volūtate ⁊ mē
te ꝯhentiū que pōt colligi q̄ cū nō fiat nisi ꝑpter vnū debitum
nec vltra grauat pn̄tiū ⁊ futuroꝝ obligatio quā solū pn̄tiū nō
videt ratio quare magis pn̄tia futura respexerūt in obligādo
cū ꝓcedat sine dāno debitoris nō sic in. l. stipulat9. ⁊ in. l. si ita. ⁊
ff. de ꝯhen. emti. l. in lege. ⁊ ideo in eis aliud est q̄ hic. ⁊ hāc ra-
tionē inducit ēt hic gl. dicēs aliud in donatiōe vēditiōe vel le-
gato. ⁊ hāc etiā rōnem sequit Dy. d. l. si ita. de au. ⁊ arg. lega. ⁊
ꝑ hoc. ff. ad trebel. l. tytius rogatus. in fi. ꝑ quā etiā Ol. sequit
rōnem p̄dictā. Sed ꝯ istā rōnē videt q2 si ꝯho tecū societatem
oīum bonoꝝ videor ꝯhere etiā de bonis futurꝭ. vt. ff. ꝓ socio. l.
si societatē vniuersaꝝ fortunaꝝ. ⁊ ad idē facit. ff. de serui. vrb. p̄.
l. si seruit9. vbi de gn̄alitate satis no. Pe. dicit ꝙ quedam sunt
vniuersalia q̄dam singularia q̄dam gn̄alia. In vniuersalib9 ne
dum ip̄m vniuersale inspicit sicut repitur tp̄e dispositiōis sed
qualitercūꝗ augmētet postea ⁊ ideo si legat peculiū vel here-
ditas debet q̄tūcūꝗ augmentet postea. vt. ff. de leg. j. l. grege.
⁊ de leg. ij. l. peculiū. In spālibus nō est dubiū q2 inspicim9 pn̄s
tp̄s nisi res fuerit aucta ꝑ alluuioneꝫ. tūc eñ eadē res đr. vt. ff.
de vsufruc. l. itē adhuc. §. ij. In gn̄alib9 refert. Aut tp̄e disposi-
tionis pōt taxari vel cogitari q̄tuꝫ p̄iudiciū possit auferri in
futurū ⁊ tunc ad futura extēdit. vt. d. l. si ꝑuit9 aut nō. ⁊ tūc aut
agit de obliga. pig. aut de trāslatione dn̄ij. Si de obligatione
pignoꝝ futura veniūt vt hic. Si de trāslatiōe dn̄ij tūc regulari
ter tm̄ pn̄tia ꝯtinent. vt. d. l. si ita. ⁊ .§. is cui9. in gl. allegatis. fal
lit vbi natura ꝯct9 aliud īduceret vt si ꝓmitto tibi satisfieri sub
pena reꝝ meaꝝ vel ꝯho tecū societatē nā ꝯctus est vt oīa veniāt
⁊ ideo intelligit de futuris. Sed nūquid hec lex locū habeat in
tacita hypotheca. gl. hic tꝫ ꝙ sic. Jo. ꝯ. ꝑ Jo. facit. ff. de iure fis.
l. si is qui mihi. ⁊ .s̄. de iure do. l. vbi adhuc. v̄. creditoribus. vbi
de hoc ꝑ Cy. ¶ Ex p̄dictis sopiunt plures qōnes. pma ē quod
dā monasterium ipetrauit rescriptū a summo pōtifice sibi ⁊ ec
clesijs suis ne tenerent prestare functiones pontiū vel viarum
vel similiū post ꝑuilegiū impetratū acqsiuit aliā ecclesiā. nūqd
illa postea acquisita gaudebit eodem ꝑuilegio. de hoc satis no
taui. s̄. de sacrosan. eccle. l. placet. ⁊ vltra ibi allegata ꝓ opinio-
ne qđ gaudere debeat facit. ff. de pignori. l. j. in prin. de lib. leg.
l. finali. §. fina. de seruitu. rust. prediorum. l. labeo ait. de liberis
⁊ posthu. l. placet. de operis libertorū. l. eius. de vino tritico ⁊
oleo legato. l. quidam. In ꝯtrium facit q2 priuilegiū non extēdi
tur ad futura. extra de rescriptis. c. vlti. ꝓ hoc bene facit quod
no. ibi in glo. q̄ incipit sed ꝯ. ⁊ de auro ⁊ argē. lega. l. si ita. ⁊ ibi
in glos. ⁊ ad hoc bn̄ facit ex̄ de decimis. c. pl't. ⁊ videt expressum
in cle. de cen. c. j. in fi. cū ibi notatis monasterio eñ vel ecclesie q̄
non est priuilegiū ꝯcedi nō pōt ex̄ de ecclesijs edificandis. c. ad
audientiam secūdo vbi de hoc ⁊ de sn̄ia ⁊ re iudi. c. abbate. §. j.
v̄sicu. presertim. ⁊ ibi in gl. Jo. an. Et forte huic standū est ma
xime ꝑpter dictā cle. ⁊ de hac qōne no. in gl. xvj. q. j. c. frater no
ster. ⁊ ex̄ de priuilegijs. c. cū capella. ⁊ per Archid. de reg. iur. c.
in gn̄ali. lib. vj. vltra prin. Et de ista exceptiōe ꝑuilegij ad quas
ꝑsonas ⁊ res extendat vide ex̄ de priui. c. ex ore. ⁊ Inn. ⁊ c. rece
pimus. ⁊ e. tit. c. ꝑ excep. lib. vj. cū ibi notatꝭ ꝑ Archi. ⁊ Jo. an.
¶ Scđa qđ est si impator ꝯcedat alicui comiti qđ possit creare
notarios ꝑ totū romanū impiū statuto vel ꝯsuetudie nō obstā
te post hoc supuenit i aliq̄ ciuitate statutū vel ꝯsuetudo qđ nul
lus tabellio possit ꝯficere instr̄a nisi hr̄et auctoritatē ab ip̄a ciui
tate. nūqd tabelliōes creati ꝑ dictū comitē aucte dicti ꝑuilegij
poterūt ꝯficere instr̄a nō obstā. statuto vel ꝯsuetudie postea su
peruenienti. an vero priuilegiū illud tollat solum statuta que
tunc erāt. Ista lex cuꝫ ꝯcor. est arg. ꝙ priuilegiū illud tollat ēt
futura

futura statuta ꝛ ꝯsuetudines ꝛ qꝛ ipator ī rescripto suo potuit futuris statutis derogare vt.ff.de lega.iij.l.sigs.in pn.ꝛ de le.j.l.si mihi ꝛ tibi.§.i legatꝫ.ꝛ hāc opi.tꝫ ibi dy.in qōne pdicta. Jn ꝯtrariū pnt adduci pallegata iura q̄ dicūt referri solū ad pntia ꝛ magis.d.l.si ita.de au.ꝛ ar.lega.cū ibi nota.ꝛ optie ex de infiu. c.plt.vbi cleric⁹ iurās suare statuta eccl'e sue nō tenet ad obseruātiā statutoꝝ postea factoꝝ.ꝛ ad hoc ēt ex de renū.c.ij.ꝛ de v. ob.l.si a colono.ꝛ iō puto cantū esse si in rescripto adderet non obstā.statu.vel ꝯsuetudinib⁹ editis ꝛ edēdis. Quid si aliq̄ ecclesia est alicui subiecta.nūquid p hoc ꝛ oēs alie eccl'e sint sibi subiecte.ꝛ vr̄ q̄ sic.ar.ff.de adop.l.si pater.ꝛ.l.arrogato.ꝛ insti.eo. §.illud. Ad hoc vide qō no.p spe.ō feudis.§.qm̄ sup homagijs vs̄i.xiij.querit.vtrū homo hoīs mei.ad hoc ēt facit.ff.p socio. l.nā ꝛ socij mei socius nec vxor hoīs mei efficit mea. vt eo.titu. de feudis.v.xx.querit ꝛ ad hoc.ſ.de liberali cā.l.iij.ꝛ ibi in gl. ꝛ de ista materia exemtiōis ꝛ subiectiōis tetigi.ff.de censi.l.forma.§.q̄ꝙ̄.ꝛ tex qui.cau.maio.l.inter eos. Si eps ꝯcedat aliquā ecclesiā moñ.alicui q̄tuoꝛ vr̄ iura retinere.s.visitationē correctionem .pcurationē q̄ rōne visitatiōis debet ꝛ cathedraticū.vt no. per Host.i sum.d.ti.de offi.or.§.q pertinet.vs̄i.ꝛ no. Qn̄ aūt ecclesia vel capella ptinet ad aliqō moñ.q̄ iura habeat in ea.dicvt ex de maio.ꝛ obe.c.his q̄ de snīa ꝛ re iudica.c.inter nos.in pn.ꝛ de pben.c.monachis. Si vna eccl'a ab alia dependeat .p vna ecclesia reputat: vt ex de pben.c.cū singula.lib.vj.ꝛ de eccle.depēdētibus vide qō ibi ple.no.p Archi. Jtē lꝫ monasteria sint exemta ecclesie tū subiecte ipis monasterijs nō sunt exemte ex de offi.ordi.c.ꝯquerēte.ꝛ de hoc no.p hosti.i sum.eiusdē tit.§.qō ptinet.v.capelle ēt monasterioꝝ. Jtē quero si aligs obligauit tytio gn̄aliter oīa bona sua deinde seio eodē mōr postvtriusq̄ obligationē acqsiuit aliquā rē vtrū glibet eoꝝ possit a possessore auocare rē illā an prior creditor sit potior ꝛ an in totū vel .p parte petere possint.de hoc no.i gl.ff.de iure fisci.l.si is q mihi in margarita de pig. ibi pone qō tyti⁹ obligauit mihi q̄ hꝫ vel habitur⁹ ꝛ est i spe.de sol'.§.j.v.itē pone tytius obligauit mihi vbi vr̄ ꝯcor.cū glo.dicte.l.si is q.ꝛ.ff.q potio.i pig.ha.l. idēq̄. §.si tibi.s.q̄ ābo ꝯcurrant. Ja.de are.q hāc qōnem disputauit ꝛ incipit tyti⁹ accepit mutuā pecuniā a meuio arguit qō ambo ꝯcurrūt p pte.ff.de pig.l.si fundus.§.si duo ibi ſꝫ simul ꝛc.ar. ſ.de testa.tute.l.ij.ſꝫ q ꝯcurrūt inuicē ptem sibi faciūt.vt.ff.de dam.infec.l.si finita.§.si plures.de leg.j.l.si plurib⁹.ꝛ de vsufr. accrescē.l.j.§.fi. Jteꝫ qꝛ si ē spāle i fisco vt pferat vt.d.l.si is q.in postea q̄sitis anteriori creditori pꝫ qō pignoris secuta acqsitio nō retrotrahit ad tps ꝯuētionis de pignore qꝛ tūc pferet priuatus.vt.ff.q potio.i pig.ha.l. si.pign⁹.ergo vbi sunt duo priuati diuersis tpibus de pignore paciscētes ꝛ post vtriusq̄ pactum debitor rē.acqsiuit nō tps ꝯuētiōis ſꝫ rei acqsitionis spectabitur.ꝛ sic cū iam sit vtriusq̄ facta ꝯuētio pariter obligabit ꝛ sic in pignore .p parte ꝯcurrēt vt dictū est. Sic ꝛ alibi olim facta trahunt ad pn̄s tps.ff.de serui.ru.pdi.l.p fundū.de offi. .p consu.l.obsuare.§.fi.ꝛ.l.seq.ꝛ de leg.iij.l.j.§.j. Jn ꝯtrariū in totū qꝛ diuersis tpibus ꝯuenerūt.vt.d.§.fundus.§.si duo.et p hoc prior est potior vt.ff.q potio.i pig.ha.l.qui balneū.§.fi.ꝛ.l. seq.ꝛ.l.potior.in pn.ꝛ q̄ res pig.obli.pos.l.plt.vt sic dn̄j acquisitio trahat ad ꝯuentionē de pignore tanq̄ nobilius cū ex conuentiōe det actio.vt.ff.de pig.l.si fundus.in pnc.ꝛ qō dignius trahat ad se minus dignū nō ecōtra colligit ex glo.ij.l.a diuo pio.in pn.ꝛ hāc tꝫ ipe Ja.ſ.de secū.nup.l.hac edictali.§.oibus ꝛ Ric.idē vt ibi dixi.ꝛ ad hoc ēt .p ista opi.alia iura allegātur ꝛ .p hoc ēt facit regula q prior est ꝛc.ꝛ ad.l. idēq̄ rn̄de vt ibi not. ſm Az.qꝛ simul vtriq̄ obligata fuit res.opi.gl.tꝫ Pe. vt dicā j.de remissio.pig.l.si ignorante.de muliere dic vt.j.tit.pxi.l.fi. et no.qd sit vxor vel ali⁹ hn̄s bona obligata gn̄aliter ꝯsensit vēditiōi alicui⁹ rei vendite debitor iterato recuperauit ipam rē. nunqd reincidet in obligatōe dicvt dicā.j.de remissio.pig.l.fi. Jtem qd si ego creditor emi rē aliquā ab aliquo debitore deinde vendidi sibi nūqd reincidet in obligatione.videret idē q̄ in pdicta qōne dicet. Alij ꝯ qꝛ in pcedēti qōne liberatū est pign⁹ ex toto p ꝯsensum.vt.ff.qui.mo.pig. vel hypo.sol.l. si debitor. ſꝫ qn̄ emi lꝫ tollat ius pignoris tn̄ remanet hypo.vt.ff.de excep. re.iudi.l.si extante.§.latinus. Est etiā notandū q̄ ipe Jaco. in qōne predicta tenet q̄ merces mercatoꝝ nō veniunt in hac gn̄ali obligatiōe .ppter frequētem earū aliena.arg.ff.de lega.iij.l. suos aūt suos.in fi.de vsufru.l.generali.§.vxori.ꝛ de pigno.l. cum tabernā.ꝛ.l.debitor.de quo dixi.ſ.de iure dotium.l.vbi adhuc.vs̄i.querit Jaco.de are. Jtem videretur dicēdum in pignoribus debitori meo obligatis.sed dic ꝯ vt.ff.vt in possessi. lega.l.is cui.§.bonorum.

¶ Qui potiores in pignoribus habeant. Rubrica.

Qui pignus. Pro declaratiōe totius tituli vide Az.i sum.c.et j.e.l.ij.ꝛ.l.si fundum. Ad id qō dicit glo.q̄ pmus nō ꝯpellitur offerre scdo dic q̄ vex est nisi eo casu quo scd̄us est potior priore.vt.ff.e.l.iij.§.i.ꝛ de captiuis.l.in bello.§.si pignori.al's em̄ prim⁹ sine oblatiōe pōt retinere ꝛ a secūdo sicut prior etiā aduocare .p hypothecariā. Ja. de ar. Si tū vult pōt scdo offerre vt dicit gl.ꝛ no.ēt.ſ.de pscri. xxx.an.l.cū notissimi.§.eo iure.ꝛ ad finē.l.cuꝫ ꝯcor.j.de distra. pig.l.si prius.ꝛ plene dixi in.l.acceptā.ſ.de vsuris.

Jdecreto. Op. legatarios pferendos etiā si nō primo inducti cuꝫ hodie habeāt bōa testōris obligata a morte ipius vt.ſ.cōia delegatis.l.j.ꝛ.ij.cōiuncta.l.eos.j.e.ꝛ gl. concedit.opp.dicēs q̄ hodie legatarij preferuntur chirographarijs creditoribus vt no.ff.vt in poss.lega.l.is cui.§.si post q̄.ꝛ.ſ.vt in poss.lega.l.si postq̄.ꝛ idē tenet hic Fran.accur.qui facit talē apostillā hodie idē ꝛ si nō sint inducti.vt.ſ.cōia dele. l.j.in fi.sed Dy.ꝛ Ol.dicūt hoc esse falsum qꝛ legatarij nō vtuntur priuilegio hypothece nisi deducto ere alieno vt.ff.de sepa. bonoꝝ.l.creditorib⁹.ꝛ.l.quoties.in pn.ꝛ ideo vt pcedāt ille gl. intelligi debēt de creditorib⁹ ipsius heredis ꝛ legatarijs venientibus ad bona ipsius heredis qbus vt es alienū debet ab herede qui obligatur eis ex quasi ꝯctu adeundo.vt.ſ.de bonis auctoritate iudi.poss.l.j.ꝛ sic intelligit.l.eos.j.eo.ſm eū.vnde dy. videt dicere q̄ bona heredis sint obligata legatarijs ꝛ ideo pferat chirographarijs creditorib⁹ vt.d.l.eos.qō Cy.reprobat ꝛ dicit se mirari ꝛ credit Dyn.deceptū fuisse a glo.q̄ est.ſ.cōia delega.d.l.j.in fi.vbi no.qō bona heredis sunt obligata legatarijs post sex mēses qō est falsū ꝛ vt ibi no.p eū qꝛ bona heredis non obligātur tū post sex mēses eo nollente cauere fit missio in bona eius tūc est pignus ptorium sicut hic.ꝛ.ff. de pigne. acti. l.nō est mirū.preterea glo.q̄ est in.d.§.postq̄.loquit tantum in bonis testatoris nec pōt sustineri ꝛ tex.etiā huius.l.expresse loquitur de bonis testatoris.dicit em̄ fundi hereditarij. vnde dicit ipse Cy.qd dicemus cū negare nō possumus qō etiam tpe huius.l.legatarij nō hn̄t tacitā hypothecā vt.d.l.creditoribus ꝛ hec.l.videt velle pferri legatarios si prius missi sunt ꝛ sic plus hn̄t pignus pretoriū al's pferrent creditores nisi subaudiat hic maxime qō est ꝯ mentē hui⁹.l. Quomodo ergo rn̄debit ad legem eos.j.e.vr̄ ipsi Cy.saluo meliori iudicio qō cū hypotheca quā lex ꝯcedit legatarijs habeat spālem naturā ꝛ nō cōmuneꝫ cū alia hypotheca qō pꝫ qꝛ .p rata ꝛ nō insolidū cōpetit. vt.d. l.j.in fi.cōia dele.ꝛ ibi dixi qō eius puilegio nō possint vti legatarij aduersus creditores chirographarios nisi q̄tenus pnt cōsequi ꝛ retinere legatū qō est ere alieno deducto vn̄ si ꝯcurrant cū creditorib⁹ prius soluet creditorib⁹.vt.d.l. creditorib⁹ si nō concurrūt sed veniūt primo legatarij ꝛ soluit eis tunc siquideꝫ hereditas est soluēdo hꝫ locū.ſ.de heredi.actio.l.fi. Si non est soluendo hꝫ locū.ſ.de iur.delib.l.fi.§.licētia. Si aūt nō eis vel nō satisfdat sic mittunt in pos.tunc pferunt vt hic qō intelligit ipse Cy.cū hereditas est soluēdo al's nō retinerēt legatarij pignus iterim qō in ꝯditionis euētum retinere nō possent cū in certatione dāni ꝛ lucri dāni euitatio preferat nec expectari debeat qō expectatum nullū sortiret effectum.vt.ff.ad vellei.l.aliqn̄.ꝛ hec satis placēt ꝛ vera puto. Sed quaten⁹ Cy.supra reprehendit Dy.dicens qō deceptus fuit a glo.dicte.l.j.cōia deleg. que dicit bona heredis post sex mēses legatarijs obligata salua eius pace si recte inspiciat additio Dy.que est in.d.§.si post q̄.d.l.is cui.vt in pos.lega. Dy.hoc non dixit.s.qō bona heredis forent obligata legatarijs.sed dicit qō ad hoc vt.d.glo.saluetur oportet qō intelligat de creditoribus heredis.ꝛ ista sunt verba sua qō intelligo de creditoribus heredis cōcurrentibus cū legatarijs ad bona testōris qꝛ tunc legatarij pferunt .ppter tacitā obligationē quam hn̄t.ꝛ ita loquit preall'.l.si postq̄.ſ.vt in poss.lega.ꝛ glo.ibi posita.ꝛ ita pōt intelligi.j.e.l.eos.ꝛ hec.l. vt dicamus qō hic pmo missus fuit legatarius in pos.fundi hereditarij deinde creditor heredis pfertur legatarijs taq̄ prior ꝛ sic pcedit hͣ lex sine scrupulo ꝛ vera erit apostilla pdicti Frā. ꝛ saluari pōt dictū Dy.ꝛ glo. Si aūt intelligamus de creditore hereditario vt intelligit hec glo.tūc pcedunt dicta Cy. Sed prout intelligit de legatario ꝛ creditore hereditario vr̄ male dicere glo.q̄ dicit eos esse diuersoꝝ tituloꝝ imo videt qꝛ sint eiusdē. Nā legatarij nō hn̄t obligatū heredē ex quasiꝯctu.vt.d.l.j. ſ.de bonis aut.iudi.pos.ꝛ creditor ex cā iudicati q̄ sit' est ex q̄si cōtractu qꝛ in iudicio q̄si ꝯbitur vt.ff.de peculio.l.iij.§.idē scribit. Sed dic spectari originē crediti magis q̄ cām iudicati. vt ff.man.l.pcur.in pn.querit Jac.de are.tytius egit ꝯ debitorem ꝛ fecit eū condemnari ꝛ in causam iudicati pignora capta

sunt postea meuius alter creditor similiter fecit cōtra eundez debitorē.q̄rit̄ qs potior in ip̄is pignoribus.vr̄ qḋ primus vt. hic.⁊.j.l.p̄xia.ecōtra q̄ nō si sunt eiusdē ti.vt.s̄.de bo.auc.iud. pos.l.fi.⁊ de re iudi.ff.l.iudi.vr̄ tenē q̄ p̄mus sit potior p.l.ff.e. l.⁊ si iure vbi dr̄ q̄ pp priuilegiū tp̄is potior hr̄ ergo p̄dest in tp̄e p̄uenire quo ad hoc vt alijs p̄ferat̄.nō ob.l.i iudicati q̄ ibi pignora nō erāt capta.hec tn̄ sn̄ia nō placet Cy.qn̄ sunt eiusdē ti.q̄ tūc cōcurrūt vt dicta.l.vlt.⁊.l.cū vnus.ff.de bonis aut̄.iu di.possiden.⁊ vt in poss.lega.l.is cui.§.si plures.⁊.§.qui prior. ⁊ de dam.infec.l.si finita.§.si plures. Qn̄ aūt sunt diuersoꝝ ti- tuloꝝ tūc qui prior est tp̄e ⁊c.vt hic qn̄ vero quidā pretendūt p̄ torium ⁊ qdam ꝯuētionale silr̄ locū hȝ regula q prior. vt.d.l. si iure.ff.e.⁊ dicta.l.si postq̄.s̄.vt in poss.lega.

Cum rem publicā.

Ibi iure pi- gnoris ex mis sione habiti vt seqtur nō ex tacita obligatiōe ꝯcti. vt.j.de iure reipub.l.ij.⁊.ff.ad municip.l. ij.⁊ dic p̄ declaratione hui⁹.l.vt dixi.s̄.l.p̄xi.Et colligit gl. dici hr̄e ciui tates rēpublicam dicvt plene dixi.s̄.ex qui.cau.maio.l. res pu blica.Et ad ar.in ꝯrium de.l. eū qui vectigal. dic q̄ ibi nomen rei publice stricte ⁊ p̄prie sumitur hic large ⁊ improprie . vt ibi not.⁊ in probe.ffoꝝ.in prin.

Si fundū.

Nota regulā q̄ habet̄ ex̄ de re gu.iu.c.q prior. lib. vj.⁊ vide qḋ ibi no.p Dy.Jo.an.⁊ Car.vide qḋ dixi.s̄. eo. l.ij. An aūt hn̄tes diuersis tp̄ibus bona gn̄aliter obligata in q̄sitis postea p̄ferat̄ prior. ſm.l.istā di xi plene.s̄.ti.p̄xi.l.fi.v̄.item q̄ro si aliqs obligauerit.Et etiā no tandū q̄ si tyti⁹ p̄mo obligauerit gn̄aliter oīa bona sua deinde ego vēdo ei rē aliquā adhibita fide de p̄tio qn̄ in illa revendita potior sum creditorib⁹ anteriorib⁹ dicvt.j.e.l.lȝ.⁊ no.in marga rita de pignorib⁹.v̄.pone q̄ōnez de facto vēdidi fundū.⁊ i spe. de solu.§.j.v̄. sȝ qd de p̄mo.⁊ v̄.qd si vēdidi tibi.Sȝ nunqd re gula hui⁹.l.locū hȝ in hypotheca tacita.vr̄ q̄ sic.vt.j.e.l.vlti. sȝ hoc vr̄ p̄iculosuz.Pe.q̄ nō est ibi cautū ſm eū sȝ certe imo cau tum est ſm dy.nā aut p̄cedit exp̄ssa ⁊ sequit̄ tacita ⁊ tūc nullū ē dubiū vt hic.⁊.ff.e.l.lucius.Aut ecꝯ.l.p̄fert̄ tacita ēt in fisco.vt s̄.rem alie.ge.l.j.scḋo rn̄so.lȝ gl.circa fiscū in dubiū reuocet.vt no.ff.e.l.q pignus.vt no.per ip̄m Dy.ff.de priuile.credi.l.pri- uilegia.⁊ latius.d.c.qui prior.⁊ dic vt ibi.

s **Si generaliter.** Op.s̄.de pigno.l.ij.⁊ dic vt ibi no.⁊ dixi.

Licet.

Ponit regulā ⁊ excep.⁊ vide qḋ dixi.s̄. e.l.si fundū.v̄ s.est ēt notandū qḋ dixi.s̄. tit.j.l.fi.v̄.item q̄ro si aliqs obligauit qḋ hic no. per Cy.⁊ Ja.de are.qui hāc legē allegāt p̄ se in q̄ōne ip̄a nā hic erat qḋ de re postea q̄sita vtrū ſuus esset potior vel non et dr̄ q̄ si ex pecunia scḋi fuit cōparata potior est al's hȝ locum regula in p̄n.l.posita.⁊ hoc p̄bat dictio aduersatiua tn̄ q̄ alias nō aduersaret̄.Opponit gl.ad hāc.l.de.l.q̄uis.s̄.de pig.⁊ mul tis modis soluit.Pe.sequit̄ illā opinionem vt tūc demū prefe- ratur inter reales actiones is cui⁹ pecunia res est emta cū sp̄āli ter ꝯuenit vt sibi esset obligata.al's nō per.l.p̄curatoris.§.pla ne hic allegatā in gl. ⁊ inter p̄sonales actiōes cū exp̄sse agit̄ qḋ ad hoc mutuat vt.d.§.plane.Sed q̄ indistincte inter p̄sonales habeat p̄uilegiū facit.ff.de p̄uile.credi.l.q̄ quis.⁊.l.qui i nauē. ⁊ ibi no.⁊ in aut̄.de eq̄litate dotis.§.hisꝯn̄s q̄ est signata.j.eo. l.vlti.⁊ incipit quo iure.⁊ in gl.In glo. vlti.ibi qḋ est falsum vt d.l.q̄uis.s̄.de pig.In ea.gl.in fi.sed ibi potior nō est potior lȝ possessio in euz transferat̄ imo hn̄ seruat̄ ius priori:vt expresse no.in corpore ⁊ habetur dicta aut̄.

Item possessor.

Uide i cor. vn̄ hec su mitur vbi pleni⁹ no.⁊ vide etiā in nouellis de excep.possessoriū ⁊ qḋ nota- ui.s̄.vbi in rē actio.l.ij.sup verbo alterius noīe. op. de.l.offm̄.ff.de rei vē.vbi negās rē esse petitoris nihilomin⁹ p̄t excipere dic q̄ ibi excipiēdo non erat sibi ꝯrius q̄ opponebat exceptionez p̄scriptiōis vel similē.hic aūt excipiēs erat sibi ꝯ- rius vn̄ idē esset i.d.l.offm̄.vt si egisses dicēs te habuisse dn̄iuz a tytio ⁊ ego negaui tytiū fuisse dn̄m tu p̄basti.volo postea di- cere me habuisse dn̄iuz ab eo p̄us q̄ tu nō audior.imo trāsfert̄ possessio:vt hic.⁊ ita no.in corp̄e vt hic p Jac.de are. ⁊ Cy.ap- probat p ea que not.per Dy.ex̄ de reg.iur.c.nullus pluribus. li.vj.Sȝ ad id qḋ dicit gl.qḋ in isto possessorio nō audit̄ volēs statim p̄bare vr̄ ꝯ q̄ istud est adipiscēde possessionis.⁊ ideo in re locum hȝ regula dolo facit:vt no.per Dy. de regu.iur.c.do lo.lib.vj.Sed dic q̄ hic est sp̄āle in penaz mēdacij al's nullā pe- nam pateret p̄pter mēdaciū si audiret̄ statim p̄bare volēs. Et de mēdacio vide pulcra q̄ dixi.s̄.si ꝯ ius vel vtilitatem publi.l.

prescriptiōe. circa finē.mēdaciū qḋ nō nocet alicui nō punitur: vt.ff.qḋ falso tuto.l.fi.⁊ ideo dr̄ q̄ lȝ peniteri rn̄si si nulla captio sit actoris.vt.ff.de interro.act.l.de etate.§.fi. ⁊ p hoc.xxij.q.ij. c.in ip̄aꝝ.§.itē qḋ dr̄. sic ⁊ falsum qḋ nō nocet nō punit̄.vt.j. de fal.l.nec exēplū de pena mēdacij etiā habet̄.s̄.de nō nu.pe.aut̄. cōtra q p̄priā.c.j.os eīm qḋ mentit̄ occidit animam. xxij.q.v.c. iuramēti.⁊ Sapiē.⁊ qui amāt mēdaciū filij sunt diaboli.e.cā ⁊ q.c.cauete fratres q̄ diabol⁹ est pater mēdacij vt no.in gl.j.q.j. c.j.Itē si emphiteota negat rē eccl'ie ⁊ ecclesia p̄bat hȝ locū pe na hui⁹ aut̄.de quo dic vt plene no.in spe.de locato.§.nūc aliq. v̄si.lxvj.Et idē in vasallo no.in iurib⁹ feu.si de feu.ꝯtrouer. fue rit.c.si vasall⁹.⁊ de penis mēdacij plene vide i libello disputato rio Pylei.in fi.⁊ in brocar.Az.de mendacio ⁊ falsitate.Quid si possessor nō negat sȝ dicit nō credo fuisse nunqd puniet̄ pena hui⁹ aut̄.nō vr̄ q̄ ille q dicit se non credere nō negat simpl'r: vt no.p Jo.an.in.c.p̄n̄tiū.ex̄ de testi.lib.vj.In gl.qd si titubat.et ibi ēt p Inno.ꝯrium puto ⁊ nō ſuatur q̄ subest eadem rō.s.q̄ onerat actorē p̄bare ⁊ ad hoc facit qḋ no.⁊ dixi.s̄.de iura.calū. l.ij.§.qḋ obseruari.ibi qḋ credit ⁊ estimat ⁊ in ꝯctu positionuz §.qual'r fiant positiōes.Itē in alio iudicio tȝ gl.qḋ venire po- terit ꝯ negationē p eū factā ⁊ ita exp̄ssum est in cor.vn̄ sumit̄ et ad hoc ēt facit.ff.de interro.act.l.fi.cū ibi notatis.Contra hoc tn̄ vr̄ qḋ no.p ꝯpost.ex̄ de elec.c.per inq̄sitionē.vbi tȝ q̄ ꝯfessio in vno iudicio facta p̄iudicet in alio de quo dixi.s̄.de eden.l.ij. Quid de q̄ōne quā habui de facto aliqs agebat hypothecaria ꝯ aliquē ex obligatiōe aliqua fecit positionē qḋ res fuerat i bo nis tp̄e obligatiōis reus negauit actor p̄bauit. ꝯfessus tn̄ fuit qḋ fuerat debitoris an̄ obligationē actor p̄bauit qḋ fuerat de- bitoris tp̄e obligatiōis reus mō vult vti retētione ex quadam obligatiōe priori dicēs qḋ q̄ ꝯfessus fuit rē fuisse debitoris an̄ non dȝ pati penā hui⁹ aut̄.q̄ loquit̄ vr̄ in simpl'r negāte.nūqd vti poterit.obtinui q̄ nō q̄ eadē est rō.s.pena mēdacij ⁊ q̄ onera uit actorem p̄batiōe lȝ actori forte sufficeret ꝯfessio qḋ aliquo tēpore fuerat in bonis ⁊ q̄ hodie p̄sumebatur.vt.s̄.de p̄bat.l. siue possidetis ⁊ ibi dixi ⁊ si ex hoc fundaret̄ intētio actoris for te tunc cessaret pena huius aut̄.q̄ ratio cessaret ⁊ vti tunc pos- set reus retentione predicta.

Diuersis.

Glo.numerat plures casus in qb⁹ scḋs creditor p̄fertur priori inter quos dicit vnū esse supra p̄xima aut̄.qḋ nō est veruz simpliciter:vt ibi dixi.

Dos.

Pro declaratōe vide q̄ dixi.s̄.e.l.ij.⁊.l.si fū dum ⁊ qḋ no.p Dy.⁊ alios in.c. q prior. de reg.iur.lib.vj.In gl.vlti.in fi.imo dic illud iure sepa rationis contingere:vt ibi no.

Cum tibi.

Querit glos.si dos nō fuit nūera ta sȝ tm̄ p̄missa postea scḋs credi tor numerauit vr̄ qḋ scḋs sit potior.vt.ff.e.l.potior. ⁊ que res pignori obligari pn̄t.l.tyti⁹.⁊.s̄.e.l.diuer- sis qḋ est veꝝ in alijs creditorib⁹ secus in dote.vt.ff.eo.l.j.⁊ dic vt ibi.Item hic dr̄ mortuo marito.quid eo viuēte nunqd erit locus oblationi.dic ſm Jaco.de are.aut maritus est soluēdo ⁊ nō est locus oblationi cū non cōpetat actio p̄ dote.vt.ff.de do te p̄legata.l.pater.Aut non soluendo ⁊ tūc idem quia tūc mu- lier debet cōseruare dotem p̄ alendis se ⁊ suis.vt.s̄.de iure do tium.l.vbi adhuc.v̄si.ex predictis soluit Dy. eo autem soluto per mortem viri locus esset obligationi. ſm Jaco. predictum qḋ teneas menti.Cy.

Scripturas.

Hec lex ꝯsueuit solēnit̄ re- peti ⁊ materia publice ⁊ pri uate scripture recitari q̄ h̄ lex loqtur de p̄uata scri- ptura q̄ idiochyra appellat̄ qḋ est manus. ⁊ yrus qḋ est diuisior hȝ hec lex duo dicta.Et p̄mū ponit̄ vt ad scḋm per ueniat̄.Op.ad scḋaz de.l.instr̄a.s̄.de p̄ba.Pla. ꝯcedit opposi tum dicēs q̄ nullū robur obtinet cū testib⁹ vel sine.Alij ꝯ ⁊ ad legem ꝯriam rn̄dent q̄ ibi nō constabat scripturā fore scriptaz manu illius ꝯ quē p̄ducebat̄.si eīm hoc constaret p̄baret sicut ⁊ ep̄la.vt.ff.depo.l. publia. De fide scripture priuate plene dixi in.l.ꝯria.⁊ eo.titu.l.rōnes.nō obstat hec l'ra q̄ dicit testib⁹ adhi bitis vel nō q̄ exponi dȝ arrogatis vl' nō ꝯstare igit̄ potest per testes adhibitos vel p confessionem suā ⁊ si dicat̄ ex quo confi- tetur nō est amplius necessaria scriptura dic qḋ confitebatur se scripsisse sed negabat se debere ⁊ ideo talis scriptura necessaria est ad p̄bationem debiti vt ⁊ dixi de non nume.pecu.l.si ex cau tione.⁊.l.gn̄aliter. Querit Cynus nūquid hec scriptura faciat fidem ꝯ tertiū vt si creditor ex ea agat ꝯ ſm possidentē.dicunt quidā qḋ si secūdus p̄tendat se habere ius in pignore ex instr̄o publico qḋ nō nisi habeat triū testium subscriptionē.⁊ sic intel ligit glo.ſm dictū huius.l. vnde notat Azo in sūma qḋ iste est

vnus

vnus de casibus spālibus in quo posterior creditor p̄fert̄ pori. ꝛ idē no. in gl. s. e. l. diuersis. ꝛ hoc etiā tenet Dy. ex̄ de reg. iu. l. q prior. sꝫ Ja. Bal. de isto intellectu mirat̄ q: si hec. l. inspiciat̄ recte tota loquit̄ in scriptura facta voluntate ꝯbentiū vel saltē debitoris. In primo casu habet suū robur in psonali. s. q: cōpetit ꝯ debitorē ꝛ ei⁹ heredē. vt. s. l. pxi. ꝛ nō licet ei resistere testimonio suo vel cōfessioni sue vt. d. l. gnaliter. s. de nō nu. pecu. Scđo casu cum agit̄ hypothecaria ꝯ scđm creditorē licet ei bene dicere cōfiteor debitorē hāc scripturā scripsisse sed nego ꝙ pignorauit tunc eū repellit̄ primus creditor cū nō cōstet de iure suo q: ꝯtra scđm creditorem nō pbat talis scriptura. vñ fm eū nō est faciēda vis vtrū scđs creditor q possidet nitat̄ ex publico instrō vel nō q: semp lꝫ ei negare nisi habeat subscriptionē triū testiū. ꝛ iste est verus intellect⁹ huius. l. fm eū. ꝛ Cy. approbat ꝛ puto verū esse. Intellectus Jo. nō placet ipsi Jac. cū hec. l. in nulla parte mētionē faciat de missione in pos. Ex p̄dictis ptꝫ ꝙ gl. parua q̄ est hic ꝛ incipit etiā si cōfiteat̄ ꝛc. est falsa si intelligat̄ in scđo creditore ꝯtitēte. nā sue cōfessioni staret cōtra se. ꝛ ideo ad saluandā ipsam dicūt alij ꝙ loquit̄ de ꝯfessiōe debitoris. Ultio q̄rit Cy. nūqd talis scriptura sufficiat in hypothecaria ꝯ debitorē ꝛ ei⁹ heredē. qdā inherētes gnalitati huius. l. dicūt ꝙ nō sed solū in psonali arg. ff. ad treb. l. de eo. §. fi. cōiuncta. l. pignoris. s. de pig. qđ nō plꝫ p̄dictis Jac. Bal. Cy. nec mihi immo idē erit quo ad debitorē ꝛ ei⁹ heredē in psonali ꝛ hypo. cū eadē sit rō. In gl. sup v̄bo ꝯditiōales de istis q certis ꝯditiōibus erāt obnoxij forte loquit̄. l. dist. c. cū nō ꝯfidat.

Si quis vult caute. Hāc aut̄. intellige clarius q̄ hic no. vt not. in corpe vñ hec sumit̄. ꝛ. s. de de fide instru. l. cōparatiōes. ꝛ p Azo. in sum. e. tit. §. itē fit cōparatio de priuato in gl. quo ad cōparationē in fin. s. de rebus credi. l. in actione.

Assiduis. Lex ista habet qnqꝫ partes. in prima p̄hemiū in q̄ inserit plures rōnes hui⁹. l. cōdēde. scđa ibi sancimus ꝛc. statuit legē rōnē sui statuti subiūgit. tertio ibi exceptis ꝛc. excipit quēdā casuꝫ a statuto suo. quarto ibi hec aūt. limitat ꝛ declarat statutū suū circa res. qnto ꝛ vltio declarat circa tēpus. Circa primā partē collige ꝙ assiduitas ꝛ luctus mulierū monerūt principē sic ꝛ al's importunitas petētiū vt. j. de peti. bonorū sublatis. l. j. sed nō solū p̄dicta rō mouit principē sed alie vt hic ptꝫ. Nota etiā de fragilitate mulierū ꝛ ꝙ cōmittunt se ꝛ sua iura. literā expone ibi antiquas leges p̄stātes qđ est. j. ibi q̄ rei vx. ac. l. ibi senioribus casus ablatiui. Ibi si habebat quā hypothecariā olim nō habebat nisi res spāliter essent obligate. Ol. Circa scđā partē no. ꝙ magnū periculū īminet mulieribus pter partū ꝛ pcreationē liberoꝝ qđ est eaꝝ precipuū munus vt. ff. de edi. edic. l. q̄rit̄. §. j. ꝛ maxia in hoc eiscupiditas inest vt. j. de indic. vidui. l. ij. ꝛ ad hoc. xxxij. q. ij. c. pudor ꝛ excusat̄ etiā si ex ea cā iudicio non sistat. vt. ṅ. si qs cau. l. ij. §. si vero pter valetudinē. Sepe eñ ex puerperio mors matrib⁹ est illata vt insti. de senatuscō. ter. §. soror. ꝛ ideo dicit̄ ante partū onerosa i partu dolorosa ꝛ post partū laboriosa vt ex̄ de cōuer. infide. c. ij. ꝛ iste sunt cause ꝯcedēdi priuilegia mulieribus cessantib⁹ tñ istis causis nō cessat priuilegiū vt ptꝫ hic dū dicit siue liberos habeat mulier ꝛc. qđ est euidēs ar. ꝙ si decurio meruit excusationē pter numerū liberoꝝ lꝫ moriāt̄. tñ duret priuilegiū q: non est cā finalis qua cessante nō cessat lex vt dixi. s. de epi. ꝛ cle. l. gnaliter. sed forte numer⁹ liberoꝝ est cā finalis in decurione cū cessantib⁹ liberis sibi nō ꝯcedat vt. j. q numero liberoꝝ. l. j. ꝛ. ff. de vaca. muneꝝ. l. ij. §. numerus liberoꝝ. Querit gl. ex quo tpe cōtrahat̄ hypotheca. de q̄ loqt̄. l. ista. ꝛ dicit ꝙ a tpe date dotis ar. l. cū opꝫ. §. fi. s. de bo. q̄ lib. sꝫ illud videt̄ magis contra prima facie ꝛ q: expssa pōt ꝯtrahi a tpe pmissiōis vt. ff. e. l. j. vñ humanius vī Cy. ꝙ tacita ex tpe pmissionis inducat̄. ar. dicte. l. j. vt sic retro videat̄ impleta pmissio et bona retro obligata q: in ambiguis ꝛc. vt. ff. de iure do. l. in ambiguis ꝛ hec fuit opi. Ja. de are. hic. Itē tenet gl. hāc. l. locū habere in dote cōfessata nisi sit data re ipsa. qđ puto verū si adhuc supsit de tpe infra qđ opponi pōt excep. nō nume. dotis al's secus vt s. de do. cau. nō nūcrata. l. j. ꝛ ibi no. Frā. Circa aliā q̄nē quaꝫ q̄rit gl. vtrū mulier p̄ferat̄ oibus creditorib⁹ siue habeāt tacitā hypothecā siue expssam tres sunt opi. in glo. moderniores doctores variāt. Dy. eñ tenet opi. Bul. vt no. p eū insti. de acti. §. actionū. in fi. Jac. de are. tenet opi. M. pter lrām q̄ hic dicit ꝯtra oēs ꝛ q: dicit pferri creditorib⁹ vallatis p̄ilegio tpis ergo nō loquit̄ solū de priuilegio legali nā sic esset tñ priuilegiū legis nō tpis hāc etiā opi. tenet Pe. nec videt posse fm eū rñderi ad ar. M. si vinco vincētē te ꝛc. de quo not. ꝛ dixi in aut̄. licet. s. de natu. lib. Nō ob. ꝙ lrā dicit priuilegiū q: adiecit tpis vt dixi fm Ja. p quo facit q: priuilegia nō ex tpe ꝛc. vt. l. priuilegia. ff. de priuile. credit. Itē nō obstat ꝙ priuilegia inter p̄rari debem⁹ sine incōmō alieno q: verū est si fieri pōt vel nisi hoc in priuilegio expsse dicat̄ sicut hic erat. nō ob. ꝙ mulier ꝛ fiscus pariter ambulāt q: hoc nō est semp verū ideo hic mulier fauore reipub. ꝛ pter rōnes hui⁹. l. magis est priuilegiata q̄ fisc⁹ ꝛ ar. ff. so. ma. l. j. vel pōt dici ꝙ habēs tacitā hypothecā prius q̄ fiscus nō p̄ferat̄ fisco vt no. ff. eo. l. si pignus. ꝛ sic est idē in muliere qđ in fisco fm Frā. ac. Cy. dicit opi. M. veriorē. In iudicijs cōiter vidi seruari opi. Bul. ꝛ eā tenet Ber. ex̄ de pig. c. ex lrīs. §. fi. Supposito ꝙ opi. Bul. sit vera q̄rit glo. nūqd mulier p̄ferat̄ in bonis postea q̄sitis ꝛ intellige q̄nē in habēte hypothecā expssam tpe potiori. Nā mulier posterioribus p̄fert̄ indistincte vt no. hic ꝛ p Dy. d. §. actionū. vī dicēdū ꝙ p̄ferat̄ q: vt dictū est mulier ꝛ fiscus parificant̄ sꝫ fiscus hoc casu p̄fert̄ vt. ff. de iure fisci. l. si is q. gl. lꝫ dubitatiue tenet ꝯriū sed prius dictū videt̄ veri⁹ Cy. qđ est verū in rebus q̄s mulier dedit viro. vt. l. in reb⁹. ff. de iure do. ꝛ ibi in tex. ꝛ gl. ꝛ no. Bar. in. d. l. si is. ff. de iure fis. q: al's nullū esset priuilegiū. de hoc satis dixi. s. ti. px. l. fi. circa fi. Itē dicit gl. ꝙ idē priuilegiū habet in bonis soceri ꝛ idē no. ff. so. ma. l. si cōstante. in pn. ꝛ. l. j. Itē dicit gl. ꝙ bona q̄sita p heredes ex bonis mariti nō sunt obligata p dote. Cy. distinguit aut sunt q̄sita ex bonis mariti p gnalē adqsitionē ꝛ tūc sunt obligata vt. l. priuilegia. §. j. Aut sunt q̄sita aliūde vt ex negotiatiōe ꝛ tūc nō vt. s. in qb. cau. pig. taci. ꝯhi. l. iij. ꝛ. ff. de coniun. cū emā. lib. ei⁹. l. cū emācipat⁹. §. pe. ꝛ de hoc dixi. s. de iure do. l. vbi adhuc. v̄. sed an bona heredis. ꝛ vide etiā qđ no. v̄. se. qđ si marit⁹ obligauit bona sua ꝛ heredis sui nūqd erit obligata bona ppria heredis istud est dubiū vī ꝙ nō. vt. s. tit. px. l. q filios. ꝛ arg. s. de manu. testō. l. seruo. In ꝯriū vī q: rē heredis pōt legare sicut suā vt. ff. de leg. ij. l. vnū ex fa. §. si rē. ꝛ hoc tenet Pet. sed vt dixi Cy. dicit nō esse sine dubio q: lꝫ leget rē heredis sicut suā nō tñ afficit rē reali iure sicut dixi. s. cōia de le. l. ij. Itē q̄rit glo. nūqd hec. l. locū habeat vbi mrīmoniū nō valuit. vī ꝙ nō q: nō est dos sine mrīmonio vt. s. de dona. ante nup. l. j. ꝛ. §. q: rōnes huius. l. seu aliq̄ ex eis cessare videnť q̄ et lex. vt ff. de iure pa. l. adigere. §. q̄uis. ꝛ sic arguit gl. ff. de iure do. l. si spōsa. ꝯriū tenet gl. fm Jo. q: iter psonales hꝫ priuilegiū vxor putatiua vt. l. ij. in fi. de priui. credit. q̄ inter reales ar. huius. l. Istud tñ arg. lꝫ eo vtat̄ Jo. imꝑator hac. l. nō videt̄ bonū q: nō sequit̄ si habet inter psonales ergo ꝛ inter reales. Nā idem possemus dicere in act. depositi. opi. tñ Jo. vbiqꝫ tenet̄ ꝛ p ei⁹ opi. facit. d. l. si spōsa. ꝛ. ff. de priuile. cre. l. iij. §. fi. ꝛ so. ma. l. si cū dotē. §. fi. Itē q̄rit Cy. si mulier sibi puidit de expssa hypotheca p ꝯuētionē nūqd nihilominus habebit tacitā priuilegiatā. p. l. istā. Pe. tenet ꝙ nō p. l. s. de pac. cōuētis. l. fi. Jo. ibi sentire videt̄ ꝙ lex illa locū nō habeat in dote p quo facit q: pactū nō pōt dotis ꝯditionē deteriorē cōstituere vt. ff. de pac. l. si vn⁹ §. in specie. ꝛ de pac. dotal'. l. atilicinus. Circa tertiā partē nota ibi ne ꝙ posteriori ꝛc. illud vulgare nō dꝫ discooperiri vnū altare vt aliud cooperiat̄ ad qđ ꝯcor. ff. de dā. infe. l. si finita. §. si ante. ij. rñso. sꝫ in primo est ꝯtra sꝫ illud in pignore p̄torio in quo nō ꝯsiderat̄ prioritas si sunt eiusdē tituli vt. s. de bo. auct. iudi. possi. l. fi. ꝛ no. s. eo. l. si decreto. Itē hic dr ꝙ istud priuilegiū transit ad filios. sed nūqd ad filios alterius mrīmonij. quidā ꝙ sic vt. ff. so. mat. l. maritū. ꝛ q: si denegat̄ heredi extraneo a ꝯrio sensu filijs ꝯcedit̄ q: in multis priuilegiant̄ filij ꝛ nō heredes extranei. vt. ff. ad treb. l. ex facto. §. fi. qđ cū eo. l. iij. §. solet. de ope. liber. l. si operarū. ꝛ in aut̄. de alie. ꝛ emphiteosi. ꝛ in tit. de succes. feu. ꝛ. s. de epi. ꝛ cle. l. ij. in fi. In ꝯrium facit hec. l. q̄ dicit eiusdē mrīmonij. ꝛ ar. ff. so. mat. l. etiā. pterea mulier hꝫ istud priuilegiū pter mrīmoniū ergo p ꝯñs ꝛ filij sibi ex eodem mrīmonio suscepti quia pter vnūquodqꝫ ꝛ illud magis fm phm ꝛ pbat̄. s. de sacrosan. eccle. l. iubemus. cōiuncta aut̄. multo. ibi signata. ꝛ hoc tenet Pe. vltimo q̄rit Cy. nūqd priuilegiū dotis possit p cessionē transire ad extraneū. de hoc dic vt. s. de priui. dotis. l. vnica. Jac. de are. hic tenet ꝙ nō p. l. si ex pluribus. de admi. tu. ꝛ de ritu nup. nō solū. §. pe. Circa quartā partē opp. ꝙ istud priuilegiū extendat̄ etiā ad dona. pter nup. vt. s. de iure do. l. vbi. in hoc sunt. ll. intricate. ꝛ ideo Cyn. distinguit aut q̄rit̄ de actione intētanda a marito aut ab vxore. primo casu si q̄ritur vtrū marit⁹ habeat tacitā hypothecaꝫ in bonis vxoris p dona. pter nup. sicut vxoꝝ p dote in bonis viri. dicunt doctores q̄ nō q: nō est. l. cautū ꝛ nostrū nō est leges extēdere vt. ff. so. ma. l. si vero. Scđo casu qñ querit̄ de muliere tūc aut mulier vult agere p dona. pter nup. ex pacto lucrādi. ꝛ isto casu hꝫ tacitā hypothecā vt. d. l. vbi. lꝫ nō habet eā priuilegiatā vt anteriorib⁹ creditorib⁹ p̄ferat̄ vt hic. Aut vult

mulier agere ꝑ donatione ꝓpter nup. tãq̃ obligata ꝑ sua dote vt sibi sufficiat. ⁊ hoc casu habet fortius priuilegiũ in ista donatione ꝓsequẽda q̃ habeat in alijs bonis mariti ꝑ retentiõe dotis vt in auꝗ. vt immobilia ante nup. donatiõis. §. j. In glo. immo nõ ex tꝑe ibi vltio nasci hic est reglare ibi casuale ꝓpter ꝯditionẽ ibi appositã vel hic quantũ ad hypothecariã act. ibi quantũ ad ꝯditionẽ q̃ cõpleta erat. Jac. de bel.

Eo iure. Intellige hãc auꝗ. ꝙ mulier prefert mutuãti in refectione si mutuans sit posterior tꝑe vt in corpe vñ sumit ibi veniat aũt alter posterior. secꝰ si esset prior. vt ibi no. ⁊. s. e. l. assiduis. in gl. magna ibi. itẽ adhuc ꝯ ⁊c. Pe. tñ intelligit in mutuante ad refectionez pacto apposito ꝙ sibi obligeť. tunc eñ dicit habere hypothecã. ⁊ priuilegiatã. glo. tñ intelligit ꝙ sine pacto habet tacitã vt. ff. in qb. cau. pig. ta. cõtra. l. j. ⁊ de hoc dixi. s. e. l. licet. Albericus de bergomo legũ doctor excellentissimus ⁊c.

Sj quid. Excipit vnũ casum a. §. exceptis et clarificat qđ ibi dr duabus dotibꝰ ⁊c. Et intelligit Ja. de are. hanc auꝗ. in rebꝰ inestimatis datis in dotẽ. si eñ essent estimate tunc idẽ qđ in rebus mariti q2 mariti censenť vt. l. quoties. s. de iure do. ⁊. ff. e. l. plerũqȝ. ad fi. ⁊ idẽ sequiť Pe. gl. tñ hic tenet ꝯriũ ꝑ quo facit. ff. so. ma. l. si cũ dotẽ. §. fi. de priuile. cred. si vẽtri. §. in bonis Cy. distinguit aut bona sunt soluẽdo aut nõ. primo casu fit idẽ qđ in alijs rebus mariti scđo nõ vt no. s. de iure do. l. in rebus in principio.

¶ Rubrica. De his qui in prior creditor loco succedunt.

Non omnimodo. Vide Azo. i summa. eo. ⁊ ponit dictũ in gñe scđo in specie. ⁊ ꝑ plena declaratione distingue aut scđus creditor offert priori aut extraneus aut ipse debitor primo casu succedit scđs loco prioris etiã sine pacto vt. j. e. l. fi. ⁊. s. tit. pxi. l. j. ⁊. ff. q potio. in pig. ha. l. potior. §. fi. Sed hic dubitať vtrũ succedat solũ in psonali act. an etiã in ius pignoris. ⁊ videť ꝙ in ius pignoris tm̃. s. de pig. l. scđs. ⁊. s. ti. pxi. l. prior. Et si dicas quõ stabit hypothecaria sine psonali. rñdeo sicut stat als ẽm quosdã. ff. de publica. l. imperator. ⁊ de iure fis. l. deniqȝ. In ꝯriũ videt q2 nõ põt teneri pignus ei ꝙ nõ habet ius agẽdi. vt. ff. de pig. l. is q. ⁊ ꝙ vtraqȝ trãsit facit. j. e. l. penl. q̃ dicit in ius successisti ⁊. ff. de rebus eo2. l. si pupillo2. §. pen. in fi. vbi dicit ius pignoris etiã qđ dicit nõ solũ psonale ⁊ ad idẽ de tuteť. ⁊ ra. distra. l. j. §. nũc tractemꝰ. ⁊. s. de ꝯrio iudicio tu. l. ij. vel põt dici ꝙ succedat in ius psonale q2 põt impetrare ꝑ officiũ iudicis vt sibi cedať. ar. ff. de leg. j. l. si res obligata. ẽm Ja. de are. gl. tñ videtur tenere ꝙ succedit solũ in psonali. nõ autẽ in hypothecaria vt no. j. de iure reipu. l. ij. li. xj. qđ est notandũ Scđo casu qñ extraneus offert dicit glo. ꝙ duo sunt necessaria. s. pactũ de succedẽdo ⁊ pactũ obligatiõis vt hic. ⁊. s. de priuil. fisci. l. si cũ pecuniã. Tñ circa istud scđm mẽbrũ distinguit ꝓfatꝰ Ja. aut extraneus soluit vt emptor nois aut vt gestor negotio2 aut ꝯhendo. primo casu hz vtilẽ act. s. de act. ⁊ obli. l. si creditor. et ibi dixi. Scđo casu qñ soluit vt gestor aut fecit sibi actio. cedi ⁊ hz personalẽ ⁊ hypothecariã vt dictis. ll. ⁊. s. de priuil. fisci. l. fi. Aut nõ fecit sibi cedi ⁊ tũc hz act. neg. gest. tm̃ nõ aũt aliqđ ius primi creditoris. vt. s. de priuil. fisci. l. iij. ⁊ de pig. l. res obligatas. Si aũt ꝯhendo puta q2 mutuabat pecuniã debitori ⁊ eius volũtate numerat creditori tũc hz locũ ista gl. Tertio casu qñ ipse debitor offert glo. q̃ est. ff. q̃ res pig. obli. pñt. l. aristo. dicit ꝙ requirunť q̃tuor. lz gl. hic ⁊ Az. in sum. a. §. j. dicat ꝙ tria sufficiunt. ⁊ hoc vbi queriť de iure hypothece. Sed nũqd tot requirunť ad succedẽdũ in iure psonalis actiõis. dic ꝙ duo sufficiũt q̃ ponunť. ff. de priui. cred. l. si neutri. §. fi. Itẽ q̃rit gl. nũqd hec hypothecaria q̃ dať scđo creditori succedẽti in locũ primi sit eadẽ in essentia ea q̃ dabať primo. glo. dicit ꝙ nõ sed iuris fictiõe reputať eadẽ ista qđ est de apicibꝰ iuris. Solet etiã queri vtrũ actio qua tenet heres ⁊ defunctꝰ sit eadẽ. ⁊ dicũt doc. ꝙ est eadẽ specie nõ numero q2 actio inheret ossibꝰ vt. ff. de pecu. l. qs ergo. mortuo ergo testatore reuera moriť actio. sed q2 heres fingiť eadẽ psona dicit eadez actio specie. ⁊ sic etiã põt dici ꝙ sint eadẽ specie nõ numero. istud tñ nõ pcedit in actiõibꝰ realibus sed solũ in psonalibꝰ q̃ ossibus inherẽt vt pdixi sed iura realia nõ inherẽt psone ⁊ ideo pñt in alios trãsire. sed hypothecaria est ius reale ergo ⁊c. vt. s. de pig. l. pig. ⁊ de pig. l. si fundus. §. in vẽdicatiõe. ⁊ ideo in qõne ista distinguit Ja. de are. aut debitor satisfecit aio se liberãdi ⁊ etiã extincta est vt. ff. de solut. l. q res. §. areã. Aut nõ aio liberandi sed trãsferẽdi ius in scđm creditorẽ ⁊ tũc eadẽ hypothecaria trãsit in scđm ⁊ idẽ si soluit creditor scđs ẽm Ja. de are. ⁊ Pe. tũc eñ eadẽ transit iuris ptãte q2 tũc videť fieri aio trãsferẽdi ius primi in scđm ⁊ est quasi q̃dã pmutatio ⁊ nõ liberatio ar. ff. de rebꝰ eo2. l. si pupillo2. §. fi. In dubio aũt qñ debitor offert ꝓsumereť ꝙ aio se liberãdi. ar. ff. de solu. l. ⁊ magis. ⁊ qđ no. ꝑ Dy. ff. de solu. l. modestinus. in emptore aũt pignoris q emit a primo creditore qd iurisit dicã j. e. l. penl. an aũt primus creditor possit offerre scđo not. ⁊ dixi s. ti. px. l. j. qd si primus creditor fecit pactũ debitori de nõ petendo deinde fecit pactũ de petẽdo nũqd erit potior scđo non obstãte pacto de nõ petẽdo ⁊ videť ꝙ scđs sit potior q2 q̃situm est sibi ius ꝑ pactũ de nõ petẽdo q2 ei inuito nõ potuit auferri vt. ff. de pac. l. vlt. ⁊ locati. l. si cũ hermes. In ꝯriũ est q2 ꝑ pactũ de nõ petẽdo nõ fuit obligatio sublata sz solũ elisa ꝑ exceptionẽ q̃ tolliť ꝑ vltimũ pactũ de petẽdo. ff. de pact. l. si vnus. §. pactus. ⁊ ad hoc faciunt not. in Spe. de pact. §. vlti. ṽ. sed pone. ⁊ ṽ. sed nunquid.

Cum ꝑ patre. In gl. j. in fi. nec cessio in re facta valeret dic vt ibi i gl. si eñ in fi. ⁊. s. de peti. here. l. hereditatis.

Sj potiores. Quero an emptor de quo loquiť hec. l. habeat rem emptã obligatã. gl. dicit ꝙ nõ sed retentionẽ tm̃ q2 pignus nõ põt cõsistere in re sua vt. l. neqȝ pignus Ja. de are. dicit ꝯ ⁊ ita intelligit hãc. l. nõ ob. l. neqȝ pignus. q2 loquiť vbi plene ⁊ cõmutabilr factus est dñs sed nõ est sic in casu huius. l. poterat eñ cõueniri a sequẽtibꝰ creditoribus ⁊ eo respectu quo põt auelli nõ videť facta ⁊ sic pignus tenet vt. ff. de excep. rei iud. l. si sextãte. §. latius. ⁊ de hoc plenius dicã. j. ti. px. l. j. ⁊ sic ẽm eũ iste emptor succedit in ius creditoris vt habeat exce. si possidet ⁊ hypothecariã si nõ possidet de hoc tñ ꝯueniri ꝑ pactũ necesse est vt no. ff. de distra. pigno. l. cum prior. vt dixi supra eo. l. j.

¶ Rubrica. Si antiquior creditor pignus vendiderit.

Sj vendidisset. Vide Az. in sũ. op. de. l. si cũ vẽderet. in prin. ⁊ dic vt ibi not. Querit Jac. de are vnũ qđ dicit nũq̃ audiuisse q̃ri. Cy. tñ dicit se inuenisse quesitũ in scripturis vltramontano2 ⁊ q̃si eodem mõ solui ⁊ qđ est que sit rõ diuersitatis inter primũ ⁊ scđm casuz huius. l. rñdet q2 vbi creditor accepit rẽ pignoris videť sibi data ptãs vt vẽdat tãq̃ dñs vt. ff. de diuer. ⁊ tꝑali. ꝓscrip. l. de accessionibꝰ. ⁊ insti. q. alie. lz. §. j. ⁊ ideo pactũ factũ vt nõ liceat vẽdere pignus nõ valet quominus vẽdi possit trina monitiõe p̃cedẽte vt. ff. de pig. acti. l. si cõuenerit. Si ergo creditor hz ius vẽdẽdi ⁊ dñium trãsferẽdi ergo tale debet posse transferri q̃le fuit penes debitorẽ pignoris cõuenti ⁊ si debitor postea pignoret apud aliũ obligatio secũda pẽdet ex dñio istius ita ꝙ si ex causa p̃cedẽti auferať dñiũ debitori ꝑ ꝯñs auferť oibꝰ quo2 ius pẽdet ex facto debitoris sicut als ꝯtingit etiã lege cõmissoria. ff. de in diẽ adiec. l. vbi. §. sed marcellus. q2 soluto iure datoris tolliť ius adq̃sito2. cũ ergo vendit prior creditor ꝯfundunť ⁊ soluunť oia iura q̃ pẽdẽt ex illo dñio. sed qñ recepit in solutũ tũc dñiũ causať ab accept. in solutũ nõ ex ptãte sibi tradita vt vendat immo ꝙ accepit in solutũ eo mõ accepit quo hodie debitor hz sed illud est affectũ vi scđe obligatiõis ⁊ ideo cũ sua cã transit. ⁊ ista est rñsio. Jac. p̃dicti. Pe. vero dicit ꝙ creditor vẽdit tanq̃ dñs vt. d. l. de accessionibꝰ ideo ⁊c. Sed vbi debitor vẽdit nõ põt hoc facere in preiudiciũ scđi creditoris ⁊ eodẽ mõ quo scđs creditor posset ab eo euellere põt ⁊ a suo emptore. Sed nũqd cũ prior creditor emit habet adhuc rẽ ipsam obligatã vt si caderet a possessione posset recuperare ꝑ hypothecariã. de hoc dixi. s. ti. px. l. pe. ⁊ gl. hic videť tenere ꝙ sic ⁊ ꝙ ita demũ videať creditor a pignore recessisse si irreuocabilis esset datio. hic aũt nõ fuit irreuocabilis ꝓpter scđm creditorẽ ⁊ sic remanet ius pignoris sic ⁊ als dñs ꝓscribit vt dixi. s. qđ met. cã. l. iij. ⁊ de vsuca. l. sequiť. §. fi in rem. ⁊. s. aduer. credi. l. j. ⁊. ij. ⁊ hoc dicit Ja. de are. sed Jac. de ra. dicit ꝙ verũ est ꝙ ꝑ adquisitionẽ dñij cõfundať obligatio pignoris ꝓpter iuris necessitatẽ q2 eadẽ res nõ põt esse sibi obligata sed effectus obligationis durat agendo ⁊ excipiendo. ⁊ ita innuiť hic expsse in fine nec alibi memini ita expssum ⁊ tollit dubiũ gl. q̃ est. ff. de excep. rei iu. l. si extante. §. latinus. ⁊ ad hoc etiã facit. l. pe. s. ti. pxi. ⁊ de iure delib. l. fi. §. in cõputatiõe. ⁊ est expssum. s. mã. l. ꝑ diuersas. §. exceptis. ibi ꝑ munimine ⁊ tuitione ⁊c. ⁊. ff. q potio. in pig. ha. l. mulier. i fi. ⁊ de leg. j. si res in fine.

in fi.ꝛ ideo regula iuris cū principale ponit̄ verbū plerūq; ꝓpter hmōi casus in qbuslicet iuris necessitas tollat actionē tñ remanet effect⁹ fm eū. Cy. dicit se aliqñ tenuisse ꝙ ius vere extinguebat̄. sed tñ lex dabat istud ius in casib⁹ subueniēdo ꝯ iuris necessitatē ꝛ sic istud ius dicat̄ datiuū a lege sic al's dicit̄. ff. de solu. l. stichū. §. j. postea dicit nō videri sibi dr̄iaz in quacūq; ex p̄dictis snījs stet q̄z vident̄ eedē effectu. Itē q̄rit̄ si creditor q accepit in solutū postea vēdidit cuidā alteri. scd̄s creditor vult offerre emtori ꝛ rē recipe nūqd possit. videt̄ ꝙ nō in prin. hui⁹ l. ꝛ. j. l. seq. s̄. q potio. in pig. ha. l. si gñaliter. ꝛ. ff. de distra. pig. l. cū prior. In ꝯriū videt̄ q̄z iste creditor q recepit in solutū dn̄iū est nactus a debitore. ꝛ idē si accepisset a iudice cuius factū reputat̄ factū debitoris. vt. j. de euic. l. si ex cā. ergo ꝛc. vt hic. ij. rñso. vñ iste nō vēdit vt dn̄s ꝛ dn̄iū habet effectū penes se vt. s̄. dixi. nō ob. prin. huius. l. q̄z obtinet cū vēdidit iure creditoris et ex ptāte prima p̄cedēte alias obligationes. sed in casu ꝓposito nō sic immo vendidit ex dn̄io iam affecto p scd̄am obligationē fm Jac. de are. ꝛ ideo q vult bene ꝯsulere emtori q vult emere pignus multis creditoribus obligatū ꝯsulat ꝙ emat a priore creditore vēdente iure creditoris q̄z tūc oīa sunt plana. vt. j. de distra. pig. l. qui a creditore.

¶ Rubrica. Si cōis res pignori data sit.

FRater. Uide Azo. in sum. q̄rit Cy. si obligaui domū cōem mihi et tytio ꝓ īdiuiso demū facio diuisionē cū tytio nūqd erit obligata sola pars mihi obuēta vl' tota ꝓ indiuiso vi̅ ꝙ solū pars mihi obligata obuenta vt. ff. de ac. em. l. iul. §. idē celsus. Cōtrariū est verū vt. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. si cōsensit. §. fi. Nō ob. §. idē celsus. q̄z loquit̄ in iure p̄sonali vbi solū de parte sua designata vi̅ obligatio facta. at hic loqmur de reali qd̄ mutari nō pōt ꝛ quālibet partem sequit̄ ꝛ ideo qual'rcūq; diuidat̄ nō p̄iudicet creditori in iure pignoris. vt. d. §. vlt. not. ꝛ ex hoc pōt rñderi fm Pe. ad aliā q̄ōnē qdā impetrauit p̄bendā vacaturā ptinentē ad collationē abbatis tpe pmutatiōis abbas pmutauit dictā ecclesiā cū ep̄o deinde vacauit nūqd debebit̄ impetranti. dicendū est ꝙ sic. q̄z q̄situ̅ est sibi ius reale ꝛ ideo rē sequit̄. et idē de iure patronatus q̄z si cū alio permittet̄ nō nocet impetranti ar. d. l. si cōsensit. cū similibus.

¶ Rubrica. De precario pignore.

SAper rubrica. Uide Azo. in sum. e. ꝛ plen⁹ p Rofr. de offi. iudi. quo petit creditor bona debitoris possidere. ꝛ dic ꝙ ordo legis a diuo Pio seruat̄ in isto pignore et fit missio ex diffinitiua secus si ex titulo ex qb. cau. in pos. eatur. vel ex tit. vt in pos. lega. fm Pe. Et si missus cadat a possessione recuperat p hypothecariā vt. j. l. ij. et. ff. vt in pos. lega. l. is cui. §. queri pōt. In glo. vlt. l. j. ibi ꝛ conficiētē al's secus. vt d. l. a diuo pio. §. sic quoq;. ibi sola ꝯuentiōe vt. s̄. q̄ res pig. obligari pñt. Et nota ex isto titulo ꝙ tanta est auctoritas iudi. in pignore cōstituēdo quāta est obligatio ꝯuētionalis debitoris ꝛ ad hoc. j. tit. px. l. vl. j. de euict. l. si ob cām. ꝛ insti. de offi. iudi. §. fi. ꝛ de hoc etiā not. ff. de pigne. act. l. j. ꝛ. l. nō est mirū vtrum missus ex pretorio pignore possideat tam in reali ꝙ̄ in persona li dixi. s̄. de prescrip. xxx. annor. l. si quis emtionis. §. fi. ꝛ nota. per Rofre. dicto titulo. ꝛ in Specu. de contumacia. §. nunc de effectu. ver. sed vtrū missus posset etiā hic tradi materia primi ꝛ secundi decreti de qua recurre ad remissiones quas posui dicta. l. si quis emtionis. §. ij. ꝛ latius dixi. s̄. de bonis auct. iudi. possi. l. cū ꝓponas.

¶ Rubrica. Si in causam iudicati pignus captū sit.

REs ob causam. Uide Az. in sum. qd̄ dixi s̄. ti. px. ꝛ ꝯstrue l'ram. nā inuicē ꝛc. nā auctas iubentis succedit inuicē. i. in locū iuste obligatiōis. s. cōtracte ex cā ꝯctus. qd̄ est ꝯ. ꝛ qd̄ dicit glo. ꝙ venditio fit hodie post quatuor mēses p. l. vlt. s̄. de vsu. rei iudi. ꝛ. l. ij. e. ti. dic verū esse cū fit missio ex diffinitiua sed si ex interlocutoria nō est tēpus a iure statutū Sed iudicis arbitrio relinquit̄ vt not. s̄. de bonis aucto. iudi. possi. l. cū ꝓponas. ꝛ aut. ibi posita ꝛ vide qd̄ notaui. j. de iure do. impe. l. fi.

CUm in causas. Quid si iudex cōcedit victori licentiā vt sua auctoritate distrahat sicut ꝯtinue fit bergomi. videt̄ ꝙ nō valeat q̄z in re ꝓpria nō pōt auctor fieri vt ff. de auc. p̄stā. l. j. ꝛ q̄z nō est singulis ꝯcedendū ꝛc. vt. ff. de reg. iur. l. nō est singl'is. In ꝯriū videt̄ casus a ꝯrio sensu. ff. de re iudi. l. miles. §. q indicanti. ꝛ ibi in glo. qd̄ sequit̄ Jac. de are. ꝛ ad hoc possent adduci q̄ not. in sili q̄ōne vtrū iudex possit ꝯcedere alicui ꝙ ingrediat̄ pos. ꝓpria aucte. s̄. si p vim vel alio mō. l. ij. ꝛ q̄z hic de licitatiōe fit mētio q̄ro q̄ōnē quā vidi de facto potestas bergomi licitabat ꝛ subhastabat dacia cōis bergomi de volūtate antianoꝝ p̄sidētiū negotiator cōis piecit baculū quo licitabat in terrā hoc mō quicūq; vellet ꝓ mille lib. recipet baculum: ꝛ haberet datium quod subhastabat vnus accepit baculū deinde apparet alius plus offerēs. q̄rit̄ nūqd iste plus offerēs debeat admitti. ꝛ primo videt̄ ꝙ nō sed firma debeat remanere ipsa subhastatio vt. j. ne rē quā fisc⁹ vē. euincat. l. j. ꝛ. ij. ꝛ p hoc. s̄. de rescin. vē. l. de ꝯctu. ꝛ. l. si quos. ꝛ. l. ratas. si ꝓpter pu. p̄esita. l. fi. ꝛ vi̅ casus. j. de vēdē. reb⁹ ciui. l. q̄uis incremētū. li. x. ꝛ. l. vlt. in fi. ꝛ. j. de remis. pig. l. si hypothecas. in fi. In ꝯriuz vi̅ q̄z ptās nō seruauit solēnitatē debitā in subhastādo. nec eñ deponere debuit baculū sicut deposuit nec licuit sibi limitare certū p̄tiū ꝫ debuit expectare quēcūq; volētē plus offerre et plus offerēti dare vt aut̄. hoc ius porrectū. ꝛ ideo nō valuit talis subhastatio solēnitate debita nō seruata vt. d. aut̄. hoc ius porrectū. ꝛ p hoc. l. de iure fisci si minori p̄tio cū ibi no. li. x. ꝛ de fide instr. ꝛ iure haste fis. l. j. ibi mala fide ꝛc. cū ibi no. ꝛ eo. ti. l. si tpa. cū ibi no. ꝛ q̄z in venditōe taliū rerū intercedere debet saltē maior pars decurionū vt. j. de decur. l. noiationū. ꝛ. d. l. fi. de vēden. re. ciui. ꝛ. l. ij. de p̄diis curia. ꝛ hoc veruz puto de stricto iure si defecit solēnitas p iura p̄dicta ꝫ ꝯriū viderim obseruari vbi aūt solēnitas affuisset crederē adiectionē nō admitti ꝫ q dā distinguāt vtrū talis vēditio vel locatio foret facta in ppetuū ꝛ tunc nō admittat̄ scd̄s plus offerens al's sic p dictas. ll. si tpa. ꝛ. l. q̄uis incremētū. cū ibi no. ꝛ ad hoc allegant de fundis p̄rimo. l. iiij. ꝛ de loca. fun. ciui. l. fi. li. xj. Si tñ veteres ꝯductores tantū dare velint quantū offert̄ p nouos p̄ferunt̄ nouis vt d. l. fi. de loca. fundo. ciui. ꝛ pōt esse rō vt. ff. de publica. l. cotem ferro. §. fi.

IN causam iudicati. Op. de. l. s̄. ti. pxi. vbi etiā p aliū iudicē sine auc. princi. admittit̄ sicut qlibet extneus sed dic ꝙ ibi iure licitatiōis petebat admitti cū aliis emtoribus apparētibus hic aūt calliditate debitoris vt hic dr̄. ꝛ ideo creditor non pōt impetrare dn̄iū nisi a principe vt hic dr̄. Sunt ergo tres vie p q̄s succurrit̄ creditori vna est vt sibi vendat̄ sicut cuidā extneo ꝛ ista est tutior vt hic et s̄. l. pxi. Alia est ꝙ adiiciat̄ pignus ipsi creditori ꝓ debito. alia ꝙ detur in solutū vēditio: in solutū datio pōt fieri p quēlibet iudicē. Adiectio solū p principē de hoc dic vt no. ff. de reg. iu. l. a diuo pio. §. si pignora. ꝛ ibi no.

¶ Rubrica. Si pignus pignori datū sit.

ETiam. Uide Azo. in sum. e. ꝛ cōtinet tria dicta. Et rō dubitādi fuit q̄z res aliena nō pōt obligari vt. s̄. q̄ res pig. obli. pos. l. q prediū. Sed verū est in oīno aliena in qua nullus ius habet̄ al's secus vt hic. ꝛ ff. de pig. l. lex vectigali. op. gl. ff. de ꝯhē. em. l. qui tabernas. ꝛ de leg. j. l. si domus. §. fi. gl. videt̄ ꝯcedere hāc oppositionē ꝛ quasi stupefacta recedit. tu secure dicas ꝙ qñ aliquis habet ius in re ꝛ vendit vel obligat rē illā aut ꝯtrahēs secū sciebat ꝛ tunc tm̄ illud ius videt̄ venisse in ꝯctu nec pōt conqueri q sciuit. Si ignorabat ꝙ in dubio p̄sumit̄ tunc qui totū vendit vel obligat in totū tenet̄ ꝫ nō valeat cū effectu nisi q̄tenus ius hz vt. ff. depositi. l. j. §. si cōuenerit. ꝛ sic fuit hic. ꝛ ideo p parte nō tenet fm Pe. Sed posses instare si nō valet ꝙ ago vt ago ꝛc. sed dic vt dixi. s̄. de testa. l. nō codicillus. ꝛ de iuris ꝛ fac. igno. l. cū quis. Sed de quo vsufru. hic loquit̄ cū sit duplex s. formalis ꝛ causalis primū nō pōt habere dn̄s in re sua vt. ff. si vsufr. pet. l. vti frui. rñdeo de vtroq; pōt intelligi. nā si habes vsumfru. formalē. ꝛ obligas videris obligare ius reale tm̄ vt modo dixi. Itē si habes causalē potes obligare vt in p̄sona alterius ꝛ sic alio modo trāsfert̄ ꝙ̄ sit penes te. vt. ff. de vsufruc. l. ꝙ nostrū. Itē hic dr̄ dari vtilē hypothecariā sed quare nō dat̄ directa. glo. dicit ꝙ nō est dn̄s q obligat ita not. ff. de pigno. l. grege. §. q pignori. istud nihil est fm Cy. ꝛ ideo alii cōcedūt ꝙ directa det̄ ꝛ exponūt hic vtilis. i. efficax. sicut et al's in multis

locis exponit vel fm Pe. prior creditor hz directã scõs vtilem q2 nõ est sibi res obligata sed ius tm̃ in gl. vl. ibi ex̃neo ꝛc. vt. ff. de iure do. l. si vsufr. fundi. Dl.

Rubrica. De partu pignoris.

PArtus pignoris. Uide Azo. in sũ. e. Op. q indebitũ cedat. vt. j. de distra. pig. l. j. Sol. vt ibi in gl. noua no. ꝛ loqt titu. iste de partu nato post obligationẽ. qd de nato ante nũqd cedat in obliga. vr̃ q sic q̃si matrẽ seqt doct. dicũt q si est tã tenere etatis q sine matre viuere nõ põt tũc vr̃ obligat⁹ vt. ff. cõmo. l. si vt certo. §. vsq3adeo. Itẽ q in. l. ij. dicit de opibus cõputãdis in creditũ dic deductis expensis vt. ff. cõmo. l. in reb⁹. §. pñt. Albe. de rosa. de berg. ll. doc. excel.

Rubrica. De remissione pignoris.

SIte. Uide Az. i sum. on. gl. de. l. sicut. §. nõ vr̃. prima solo pl3 Pe. ꝛ approbat in. l. 9ria. p. l. ff. de reg. iu. l. libertas. in gl. j. ibi manumittere. vt. s̃. de his q a nõ dño. l. iiij. ꝛ. v. ibi secus in vẽditiõe. vt. ff. de 9hẽ. em. l. rẽ alienã. sic in obligãdo rẽ alienã pñtia dñi operat sec⁹ in vẽditiõe vel legato. vt. ff. de pig. ac. l. caius.

s **Iphaueris.** Uide qõ plene no. i. §. de pignore. allegato in glos.

SIgnorante. Quid in sciẽte. gl. tenet vnũ. H. 9riũ. tu dic aut apparet de exp̃sso cõsensu ꝛ seruat qõ actũ est. vt. §. si tecũ. al's incipit q̃sitũ. si nõ apparet qd sit actũ i dubio vr̃ remittere vt. ff. q. mo. pig. vel hyp. sol. l. paulus. ꝛ sic intelligat qõ no. d. §. si tecũ. Si aũt nõ apparet de 9sensu exp̃sso nihil vr̃ remissum. vt. s̃. l. px. neq3 postpositũ vt. j. l. px. maxie fm doctrinã eoꝝ q̃ no. in. l. caius. de pig. ac. q2 põt inuito ꝛ ignorãte primo creditore adijcere scdo creditori. vt. ff. de sepatiõe. l. j. ꝛ no. s̃. si antiqor credi. l. j. ergo pñtia nihil opat p ea q̃ ibi not. Querit gl. qd in postea q̃sitis. Pe. ꝛ gl. dicũt q si est fisc⁹ p̃fert vt. l. si is q. ff. de iure fis. ꝛ ibi plene not. si est priuat⁹ l3 circa hoc sint varie opi. Pe. t3 q 9currũt vt. ff. q pot. i pig. ha. l. idẽq3. §. si. ꝛ ibi hoc t3 gl. Ja. de ar. dicit q i priuatis por p̃fert vt plene dixi. s̃. q̃ res pig. ob. pñt. l. si. ꝛ tetigi. s̃. q poti. in pig. ha. l. licet.

DEbitum. Principale nõ tenet nec accessoriũ tacitũ brocardicũ est ꝛ dubiũ de quo dixi in aut. ingressi si nõ tenet ingressus an teneat dedicatio bonoꝝ.

SI eo tempore. Cõtra. s̃. vt nemo inuitus agere ꝛc. sol. vt ibi ꝛ ibi no. qd sit ꝓgrãma dic vt. s̃. cõminatiões ep'las. l. si. ꝛ multũ sepe allegat hec. l. q ista ꝓgrãmata ꝛ publice ꝓclamatiões seu p̃conizatiões p̃iudicãt. cõtra qõ videt. s̃. quõ ꝛ qñ iu. aut. qui semel. Sed dic vt ibi plene no. v̇. vltimo nota.

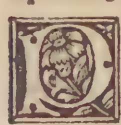

TAmen ex causa. In gl. j. i si. vt. ff. de 9di. in de. l. indebita. ij. rñ. In gl. idẽ sic q̃cũq3 in si. hoc verũ qñ luisset nõ hoc pacto vt i pignus succederet fm qõ no. s̃. de his q i prio. cre. l. j. ꝛ hic hoc actũ fuit vt innuit litera vt pignoris vinculũ ꝛc. ꝛ ideo glos. nõ conuenit textui. Dl.

SOlita p̃uidẽtia. Op. gl. de. l. sicut §. supuacuũ. gl. approbat in 9rio sensu q hic certũ erat q vẽdiderat ibi dubiũ ꝛ eã approbat h Dl. Jac. de are. cui⁹ opi. cy. hic seqt distinguit aut 9sentit creditor alienatõi pignoris p̃textu habẽdi solõnẽ ex p̃tio ꝛ tũc debitorẽ ꝛ eius heredẽ possidẽtẽ hypothecaria põt 9uenire si nõ est sibi satisfactũ nec 9sensus p̃iudicat vt. l. sicut. §. illud. aut 9sensit liberal'r vt remitteret ius pignoris ꝛ nõ p̃t ampli⁹ ad pign⁹ redire vt h. aut dubitat ꝛ in dubio vr̃ vt sibi satisfiat ꝛ sic loqt p̃al. §. supuacuũ. et idẽ tenet Pe. ꝛ l3 gl. hic videat distinguere vtrũ res redeat ad debitorẽ ex sił cã vel nõ approbat Frã. acc. imo dicit idẽ etiã si ex sił cã res ad debitorẽ redeat dũ tñ bona fide fuerit facta prima vẽditio ꝛ secuta traditio vt exp̃sse pt3 ex hac lr̃a q̃ indistincte loqt ibi q̃dã legitio postea mõ ꝛc. ꝛ ar. exp̃ssum. j. tit. ij. l. q ꝛ sub imagine. i si. ibi nec vẽdita bona fide ꝛc. aliud est em̃ primaz vẽditionẽ nõ 9stare sed resolui vel bona fide nõ fieri s3 simulate ꝛ ad traditionẽ nõ ꝓcedi. tũc em̃ res redit ad debitorẽ vl' penes eũ remanet cũ sua cã obligatõis ꝛ sic loquunt. §. supuacuũ ꝛ. §. si volũtate. aliud est p̃mã vẽditionẽ fieri cũ effectu ꝛ rẽ post ea ad debitorẽ quocũq3 9ctu puenire ꝛ tũc h3 locũ hec. l. ar. d. l. ꝛ q sub imagine. S3 q̃rit gl. ꝛ Jac. q̃re nõ cadit in obligatiõe res ista saltẽ ꝓpter v̇bũ futuꝝ q in gñali obligatõe apponi solitum est ꝛ idẽ si nõ apponat q2 subintelligit a. l. vt. s̃. q̃ res pig. obli. pñt. l. si. dic q duplex est rõ prima q2 cũ debitor obligauit pñtia hãc rẽ obligauit obligãdo futura obligauit solũ illa que nõ erãt pñtia ergo ista res q̃ pñtial'r erat sua nõ cadit sub obligatiõe futuroꝝ s3 sub obligatõe pñtiũ et hoc indicat hic lr̃a in si. ibi vtpote ab initio ei supposita ꝛc. ꝛ. ff. de 9hẽ. em. l. nec emtio. Alia rõ est q2 iuris fictiõe in gñali obligatõe oĩs res q̃ q̃rit retro tpe obligatõis obligata vr̃. ar. d. l. nec emtio. ꝛ sic in casu pñti hac fictiõe attẽta repiet 9sensus post obligationẽ adhibitus ꝛ post 9ctũ inuenit remissum ius pignoris ergo nec p verbũ pñtiũ nec p v̇bũ futuroꝝ cadit sub obligatiõe qõ etiã facit p opi. d. Jaco. quã tenet. s̃. q poti. in pig. ha. l. l3. p̃dicta etiã faciũt ad pulcrã q̃õnẽ quã disputauit. d. Dl. quidã scholaris padue 9traxit mutuũ pacto apposito ꝛ iuramẽto firmato q debito nõ soluto idẽ nõ recederet sine licẽtia creditoris habita a creditore lnĩa recessit. q̃rit an qñcunq3 postea padue reuersus debito nõ soluto possit sine pena periurij recedere sine licẽtia creditoris ꝛ vr̃ q̃si casus hui⁹. l. q semel 9cedẽdo licẽtiã remiserit ius suũ ꝛ dato q nõ reuertat nõ reincidat in vinculũ pacti post multa allegata p ꝛ 9tra tenet 9riũ ꝛ q pactũ obnoxiauerit scholarẽ ad licẽtiã creditoris impetrãdã quocunq3 recessu debito nõ soluto q2 ista v̇ba nõ soluto debito hũc intellectũ innuunt ꝛ importãt vt nõ v̇bis videat pactũ appositũ vt. s̃. cõia de le. l. ij. in si. ꝛ nõ in folijs v̇boꝝ sed radice rõnis virt⁹ pacti sit posita. j. q. j. c. marchion ꝛ basilides. ex̃ de v̇b. sig. c. intelligẽtia ꝛ de annuis le. l. iij. §. 9ditio. sic em̃ si testator dat aliquẽ tutorẽ quo ad in italia erit sic et hic scholaris in absentia cõstitut⁹ de creditoris lnĩa cũ fuerit p̃sens in pactũ reincidet vel poti⁹ efficaciter nõ sublatũ agnoscet ar. ff. de suspe. tu. l. iij. §. q si qs ita tutor datus de excu. tu. l. tyti⁹. ꝛ ar. de test. mili. l. qõ d2. §. miles testm̃. An aũt lnĩa data possit intelligi ꝛ extẽdi ad oẽs recessus sic dic. Aut fuit determinate petita ꝛ determinate data ꝛ nõ ꝓcedit qõ q2 determinationi stat. aut indeterminate petita s3 determinate data ꝛ statur determinationi creditoris q2 rei quaz do legẽ dico quã volo. vt. ff. de solu. l. j. ꝛ de pac. dota. l. ob res. §. j. cũ si. ꝛ q2 in creditoris arbitrio erat dare vel nõ dare ergo in dãdo sicut voluit pactũ limitare vt. ff. de in litẽ iurã. l. videamus. §. sed an iudex. aut determinate petita ꝛ determinate data ꝛ tũc d3 intelligi determinata fm petitionẽ vt insti. de inutili stip. §. p̃terea inutilis. ꝛ. ff. de interro. act. Si v̇o vtrũq3 indeterminate tũc dicit extẽdi solũ ad pñtẽ ꝛ instantẽ recessum p iura ad hoc in ar. allegata ꝛ q2 tot sũt necessarie remissiões quot sunt nũtiatiões. vt. ff. de ope. no. nũ. l. de pupillo. §. si. ꝛ. l. se. ꝛ ꝓ hoc bene facit q2 patronus 9sentiẽdo nup. libere perdit operas vt. ff. de ope. liber. l. sicut p̃ronus. ꝛ tñ si desijt nupta esse peti pñt. vt. ff. e. ti. l. plane. sic ꝛ in ꝓposito lnĩa quãtũcũq3 indeterminata ꝛ indefinita restringit solũ ad illũ recessum de quo agebat vt. s̃. ad vellei. l. iubemus. ꝛ q2 gñalia restringi debẽt ad verosil'e. vt. ff. de serui. l. si seruit⁹. ꝛ in reg'la iuris in obscuris. verosil'e aũt est creditorẽ noluisse lniam ad oẽs recessus extẽdi s3 solũ ad pñtẽ q2 donatio nõ p̃sumit vt. ff. de donati. l. filius. ꝛ de pac. l. 9 iura. ꝛ talis remissio equipollet donationi vt. ff. qb⁹ mo. pig. vel hyp. sol. l. si 9senserit. §. j. ꝛ apertius. l. sicut re corporali §. an pacisci. ꝛ si velles dicere vtrãq3 verosil'itudinẽ 9currere inspice qõ d2 in. d. l. in obscuris. vbi d2 q plerũq3 fieri solet. Frequẽtius aũt accidit q debitores lnĩam petãt q̃ q eis scdo petẽtibus creditores offerãt. ergo fm p̃dictã regulã p̃sumẽdũ est ita factũ esse sumto arg. a cõiter accidẽtib⁹ vt. s̃. de arbi. l. j. no. ꝛ sic interp̃tatio obscuritatis fiet 9 scholarẽ q2 v̇ba lnie obscure petẽde ab eo initiũ assumserat ve. ff. de 9hẽ. em. i pn. ꝛ p istã determinatõe q lnĩa extẽdat solũ ad primũ ꝛ instantẽ recessuz facit. ff. de verb. sig. l. boues. §. hoc sermone. si qs pleni⁹ videre voluerit recurrat ad q̃õnẽ p̃dictã. Ad p̃dicta etiã faciũt q̃ not. in filibus. s̃. de spõsa. l. si. in v̇. in prima q̃õne. ꝛ de natu. lib. l. cũ quis in q̃õne. Jo. an. v̇. circa scdm articulum.

Rubrica. Etiam ob chirographariam pecuniaz pignus retinere posse.

SUper rubrica. Uide Azo. in summa. eo. qõ no. s̃. cõ mo. l. pretextu. ꝛ 9sueuit allegari q rubrica est de substãtia ꝛ ius facit ad hoc. s̃. vt nemo inuit⁹ agere vel accusare cogat et ne qs in cã sua iudicet vel ius sibi dicat cũ si. ꝛ de hoc no. p Jo. an. in ꝓhe. li. vj. in glo. nota rubricas. ꝛ p Arch. ix. dist. qs nesciat in si. ꝛ p eundẽ de peni. dist. j.

dist.j.hec aūt verba.Nota etiā glo.huius rubrice ꝓ legibꝰ gñaliter intelligēdis siue principiū siue finis sit generalis ad quod sepe allegatur.

Pignus intercidit.

Quatuor hꝫ partes.in prima fuit facta nouatio nīl acto de pignore.⁊ ideo nulla pignoris ꝓsecutio cōpetit. in scḋa fuit actū de pignore ⁊ ideo daꝛ eius ꝓsecutio ꝓ pecunia qua erat obligatuꝫ. In tertia daꝛ eius retētio etiā ꝓ alia pecunia. In quarta excipit casum in quo ꝓ alia pecunia nō datur retētio. partes satis patēt in lr̃a.⁊ summarie hoc dicit pignus extinguiꝛ nouatiōe voluntaria nō necessaria ⁊ retineꝛ ob chirographariā pecuniā agente debitore nō offerēte scḋo creditore. Opp.s̄.ti.ꝓxi.l.debitū.so.vt in gl.caue tñ qꝛ dr̃ia est inter dolū ⁊ metū qꝛ edictuꝫ qḋ me.cā est vt est scriptū.hinc est ꝙ etiā fideiussor liberatus ꝑ metū debitoris teneꝛ qꝛ peruenit ad eū liberatio vt.ff.qḋ met.cā.l.illud.⁊ idē dicendū vbi extraneus ꝓ debitore dedisset pignus.sed edictuꝫ de dolo est ꝑsonale. in quo distinguendū est aut queriꝛ de pignore ipsius debitoris q cōsequiꝛ liberationē ꝑ dolū ⁊ tunc sicut dolus nocet in principali ita ⁊ in pignore vt ꝯ.l.debitū.Aut q̄riꝛ de pignore tertij ꝓ reo obligato vel fideiussore q nō sit doli cōscius tūc aut liberaꝛ principalis ꝑ nouationē ⁊ sublato principali tolliꝛ accessoriū nisi forte in subsidiū debitore existente nō soluendo.ar.ff.de eo ꝑ quē factū erit.l.fi. Aut liberatio p̄stita est ꝑ pactū ⁊ tūc si ageret ꝯ̄ accessiones et exciperēt de pacto replicabiꝛ de dolo.s.ꝙ pactum sine dolo extortū. Itē notaꝛ ex scḋo rñso huius.l.ꝯfundi sñiam eoꝝ q dicebāt ꝑ sñiam fieri nouationē ⁊ extingui pristinā obligationē de quo dixi.s̄.de vsu.rei indi.l.fi. Querit Ja.de are.nūqd ꝓ naturali debito vel ciuili tm̄ possit pignꝰ retineri.vꝛ ꝙ sic qꝛ tale debitū cōpensaꝛ vt.ff.de cōpē.l.etiā.⁊ qꝛ tali obligatiōi accedere pōt fideiussor vt.ff.de fideius.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.⁊ pignus vt.ff.de pig.l.q̄situ.§.fi. Ja.de are.ꝯ̄ qꝛ hec.l. loqꝛ de debito vtroqꝫ iure cū dicat de pecunia mutuata vbi est vtrūqꝫ vinculū.⁊ ꝑ hoc facit.s̄.de vsu.l.ꝑ retētionē.⁊ qꝛ hoc est ius speciale vt retineaꝛ ꝯ̄ regulas cōes.⁊ ideo nō ꝓducendū.idē tenet Uber.de bo.qꝛ hec.l.de debitore loquiꝛ ⁊ q est naturaliter obligatꝰ debitor dici nō pōt vt ꝓbaꝛ exp̄sse.ff.de solu.l.si is.§.flauius.⁊ qñ dies le.ce.l.cū illud.⁊ debitor diciꝛ a quo inuito exigi pōt vt.ff.de verb.ob.l.debitor. Itē lꝫ hic dicat de mutuo tñ ꝺm gl.⁊ bene idē est in alio ꝯ̄ctu,⁊ de mutuo gr̃a exēpli dicit vt ⁊ al's.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.qḋ vulgo. Sed nūqd locū habeat ꝓ debito in diē.vꝛ ꝙ sic qꝛ debitor est vt.ff.de ꝯdi.inde.l.in diē.⁊ venit in cōpēsationē vt.ff.de cōpē.l.si cū militi.§.fi. In ꝯ̄triū vꝛ e.ti.l.ꝙ in diē.⁊ ꝙ q ante diē agit male agit.vt.ff.qñ dies vsuf.leg.ce.l.j.ī fi. Albertꝰ papi.tenebat ꝙ retineri possit qꝛ ad multa datur retētio.ad q̄ nō datur petitio.Uber.de bob.cuiꝰ opi.hic sequunꝛ Ja.de ra.⁊ de are.dicūt aut ꝑsona debitoris suspecta est.⁊ tunc possit retineri al's nō.ar.ff.de pigno.l.q̄situ.ex q.cau.in pos.eaꝛ.l.in possessionē.§.j.⁊.l.fulcinius.§.si in diē.⁊ ar.s̄.man.l.si ꝑ ea.⁊ so.ma.l.ij.in prin. Quid si erat debitū sub cōditione videꝛ ꝙ retineri possit qꝛ creditor est vt.ff.de ac.⁊ obli.l.is cui.⁊ desiderare pōt vt in pos.mittaꝛ.vt.ff.ex qb.cau.ī possidere.l.in pos.vꝛ exp̄ssum.ff.de pig.ac.l.si necessarias.§.j. Sed ibi datur retentio ꝓ cautiōe p̄standa. In ꝯ̄triū vꝛ qꝛ debitū sub ꝯditione nō est debitū vt.ff.de v̀b.sig.l.cedere.insti.de v̀b.ob.§.ex ꝯditionali.⁊.ff.de pigno.l.grege si sub ꝯditiōe. Uber.pre distinguit.aut est ꝯditio oīno extitura.⁊ tunc qꝛ ꝓ pura habeꝛ vt.ff.de noua.l.si pupillus.§.j.detur retētio al's nō qꝛ etiā solutū repeti posset vt.ff.de ꝯdi.inde.l.si sub ꝯdi. Sed cū hec.l.cōcedat solū retentionē.nunqd creditor posset vendere.dic ꝙ nō qꝛ hec.l.nō ꝯcedit sed vendet ꝓpter creditū ꝓ quo est obligatū ⁊ si quid est residuum cōputabit in chirographario debito ꝺm Uber.vt.ff.de cōpen.l.j.⁊.ij. Quid si creditor ꝯcessit debitori pignus p̄cario vult reuocare precariū ⁊ debitor offert debitū nunqd teneꝛ offerre etiā chirographariā pecuniā ꝓ qua dabatur retentio.quidā ꝙ sic.vt.s̄.locati.l.si qs ꝯductionis.⁊ de precario.l.vlti.ij.rñso.alij ꝯ̄ per.l.si debitor.ff.de precario.⁊ ita dicit Dy.determinatū fuisse de facto. Sed pone ꝙ debitor obligauit mihi duo pignora ꝓ diuersis debitis vnum est idoneū aliud nō nunqd poterit retineri ꝓ minus idoneo ⁊ ꝓ vtroqꝫ debito videꝛ ꝙ nō qꝛ cessat ꝓuisio legis vbi homo sibi ꝓuidet vt.s̄.de pac.cōuen.l.fi.⁊ precario ⁊ habet.§.cū quis.⁊.h.d.Cy.Dy.tenuisse ⁊ quosdā modernos.⁊ ꝓ hoc facit lr̃a huiꝰ.l.q̄ dicit etiā q̄si dicat nedū ꝓ alia ⁊ pro alia ⁊ hoc.ff.in qbus causis pignus ta.ꝯ̄bi.l.fi.⁊ hoc tenet Jac.de are.nō obstat hec lr̃a q̄ dicit simpliciter qꝛ ipse nō exponit sicut glo.i.sine pignore sꝫ exponit nō solū retineꝛ pignus pro pecunia pro qua obligatū est sed etiā pro ea ꝓ qua nō est obligatū. Nō obstat p̄alle.l.vlti.de pactis ꝯuē.qꝛ loquiꝛ de priuilegio ꝑsonali a quo facilius receditur ꝙ̄ a iure cōi. Sed nunqd hec.l.habeat locū in tacita hypotheca.vꝛ ꝙ sic qꝛ parificatur tacite.s̄.de secū.nup.l.hac edictali.§.penul.⁊.l.si qs prioris.§.nullo.⁊ de iure fisci.l.cū pactū licet etiā differāt vt.ff.de iure fis.l.moschis.⁊ in qb.cau.pig.ta.cōtra.l.est dr̃ia. Uber.dicit dubiū esse ⁊ nō soluit ego aūt credere idē cū sit eadē rō. Itē quid si erat pignus obligatū ꝓ decē creditor de illis fecit pactū ⁊ remissionē pignoris nūqd adhuc dabiꝛ retētio ꝓ debito chirographario.vꝛ ꝙ nō ꝓpter pignoris remissionē qꝛ licet sublatū sit pignus nō tñ sublatū est beneficiū retētionis qḋ datur ꝑ hāc.l. Querit si cadat a pignore nunqd petere possit vt possit vti retentiōe.dicit ꝙ nō qꝛ hec l.solam retentionē nō petitioneꝫ concedit sic ⁊ alias multa retinemus que petere nō possumus. vt.ff.de nego.ges.l.si pupilli.§.fi. Quid in capto ab hostibus quē redemi nūqd eū potero ꝓ alia pecunia mihi ex alia causa debita retinere. Uber.ꝙ nō ⁊ nihil allegat. Sed dici pōt ꝙ lex vltima.j̄.de capti.⁊ postli.reuer.q̄ de hoc loquiꝛ sp̄alis sit ⁊ nō extēdenda nec ibi diciꝛ ꝙ sit obligatus redētus tanꝙ̄ pignus cū sit liber homo lꝫ teneaꝛ teneaꝛ p̄tiū reddere vl' ꝗnquēnio seruire vt ibi.itē q̄rit nūqd hec l.locū habeat in noīe debitoris obligato ⁊ dicit ꝙ sic.lꝫ eñ hic dicat possidet idē est ⁊ si quasi possideat.ar.ff.ex qb.cau.ma.l.itē ait.§.ij.⁊ qꝛ hꝫ vtilē hypothecariā vt.s̄.q̄ res pignori obligari pñt.l.nomē.cū si. Alij tñ ꝯ̄ ⁊ dicunt hāc.l.loqui solū in corporalibus q̄ vere possidenꝛ nō in incorporalibus vt.ff.de adq.rerū do.l.seruus.§.incorporales qd si pater obligauit filiū in casu ꝯcesso.dicit ꝙ nō hahꝫ locū qꝛ ille casus singularis nō est trahendus ad ꝯsequentiā. Itē q̄rit si cōmodaui tibi rē meā vt obligares ꝓ decem nūqd ꝓ alia pecunia poterit creditor retinere.videꝛ ꝙ nō qꝛ voluntas cōmodātis facit finē cōmodato.vt.ff.de neg.gest.l.q aliena.§.ij.⁊ cōmo.l.in cōmodato.§.sicut ⁊ qꝛ sic est in fideiussore vt.s̄.loca.l.si cū hermes.⁊.ff.loca.l.iteꝫ queriꝛ.§.q impleto. Cōtrariū tenet Ubertꝰ qꝛ cōmodās sciuit vel scire debuit retineri posse vñ ꝯsentiēdo obligationi etiā retentioni vꝛ ꝯsensisse.ar.ff.de fideius.l.si qs ꝓ eo.§.si numerus.⁊ bene.ff.ad munici.l.ij. Sed nūqd dabiꝛ retentio creditori solū de debito chirographario ante pignus ꝯ̄cto an etiā postea tenet ꝙ de vtroqꝫ cū hec.l.indistincte loquaꝛ ⁊ nō sit dare rōnē diuersitatis. Itē q̄rit si aliqs successit debitori q pignus obligauerat nūqd creditori dabiꝛ retētio pignoris ꝓ debito ꝓp̄o heredis.vꝛ ꝙ nō qꝛ ꝑ se nec suo noīe erat pignus obligatū ar.ff.de inoff.test.l.si filius.in fi.j̄.de euic.l.fi. ꝯ̄triū tenet cū puteꝛ eadē ꝑsona cū defuncto.⁊ ꝑ hoc.ff.de ꝯdit.inde.l.si nō sortē.§.filiussa. Itē q̄rit qd in pignore p̄torio ⁊ vꝛ ꝙ idē qꝛ parificātur in recuperatione si a possessione cadāt.s̄.de p̄to.pig.l.ij.⁊ hoc tenet Uber.lꝫ in qbusdā differāt.⁊ qꝛ vꝛ eadē rō. Itē q̄rit cum hic in fine dicaꝛ ꝙ ꝯ̄ scḋm creditorē offerentē nō hꝫ locū retentio.nunqd idē in emtore qui emit pignꝰ.gl.dicit ꝙ idē.lꝫ lꝫ gl.ita simpl'r loquaꝛ Cy.tñ dicit ꝙ si emtor possideat verū est ꝙ se liberare possit offerēdo solū debitū ꝓ quo pignus erat obligatū. Sed si creditor possideat tunc est dubiū ꝙ oēs exceptiōes q̄ poterāt obijci vēditori videtur obstare emtori.vt.ff.de pig.l.si superatꝰ.§.ꝑ iniuriā.de pact.l.si tibi.§.pactū.de reg.iur.l.ꝙ ipsis.sed si vēditor nō obtulisset vtrūqꝫ debitū repelleret ergo ⁊ emtor. Sed pōt dici ꝙ hec exceptio locū habeat in venditore qꝛ erat debitor sed emtor non est debitor ergo ⁊c. et sic vꝛ ꝙ ista exceptio sit ꝑsonalis ⁊ reqrat debitū esse in ꝑsona agentis sicut ⁊ in ꝑsona compēsantis exigiꝛ hincinde debituꝫ vt.ff.de ꝯpēsa.l.j.⁊ sicut regul'r vnus non cōpensat alteri debitū ita nec opponit exceptionē ꝑsonalē vt.ff.de excep.l.exceptiones.⁊ hāc tenēt Ja.de are.Uber.⁊ Cy. Dy.tñ tenet ꝙ exceptio cōpensationis non est ꝑsonalis vt no.ꝑ eū de noua.l.doli.⁊ ex̄ de reg.iur.c.si qs in ius succedit.in fi.li.vj.ergo a s̄li vꝛ ꝙ ista exceptio sit realis.qd si vēdidi tibi rē ⁊ totū p̄tiū non est solutū ⁊ sic possum retinere loco pignoris rē venditā.vt.ff.de act.emti.l.iul.§.offerri.nunqd soluto toto p̄tio potero retinere rem ꝓ alio debito.dic ꝙ non.qꝛ non est pignorata.licꝫ loco pignoris potuerit retineri ⁊ qꝛ ante traditionē erat vēditoris ⁊ ideo nō poterat sibi esse obligata.⁊ sic non habet locū hec.l. Quid in tutore obligāte rē minoris nunqd dabiꝛ retētio creditori. Uber.ꝙ sic qꝛ nō debet occasio iuris trahi ad iniquū compēdiū.s̄.ꝑ emtore.l.pe. Sed nunquid pupillus poterit ꝯ̄ hoc petere restitutionē.vꝛ ꝙ non.qꝛ vsus est iure cōi vt.s̄.de in inte.resti.l.fi.⁊ qꝛ dānuꝫ non patiꝛ ex quo vtrūqꝫ debitū erat verū ⁊ habebat necesse soluere. In ꝯ̄trium est qꝛ in hoc est lesus ꝙ res sua retinetur q̄ nō poterat al's peti nec retineri ⁊ ꝓpter hoc datur restitutio.vt.ff.de mino.l.etiā.⁊.l.ait p̄tor.§.nō solū.et hoc tenet Uber. Quid si debitor conuenit exp̄ssim ꝙ non esset obligata nisi ꝓ illo debito vꝛ ꝙ hec.l.tunc locū non habeat vt verba ali

quid operenť.ff.de leg.j.l.si qñ.Contrariũ tenet Uber.ꝙ nihilomin⁹ retẽtioni sit locus qꝛ bene seruať pactũ qꝛ nõ obligať nisi ꝓ debito illo sed solũmõ retineť aucte hui⁹.l.hoc verũ nisi in pacto foret dictũ expꝑsse ꝙ retineri nõ posset qꝛ tũc pacto stareť.qd si debitoꝛ egit pigneratitia ꝯ creditoꝛẽ q soluerat debitũ creditoꝛ fuit ꝯdẽnatus ad restitutionẽ rei nũqd post sniam poterit vti retẽtione ꝓ alio debito.vr ꝙ nõ immo hoc debuerit opponi ante sniam.ar.ei⁹ qd dr.ff.de fideiuſ.l.fideiussoꝛes.In ꝯtrariũ videť ꝙ ꝑtoꝛ in ꝯdẽna.hoc beneficiũ nõ abstulit nec etiã auferre potuisset arg.j.de adul.l.adulter.cũ si.Uber.dicit aut ante sniam de ista retẽtiõe fuit oppositũ ⁊ ea nõ obstãte cõdẽnatus fuit ad restitutionẽ ⁊ tũc vti nõ possit al's sic.s.de fide instr.l.fi.⁊.ff.de neg.ge.l.si aũt.§.fi.cũ si.Sed nũqd ꝯ fideiussoꝛẽ soluẽtẽ põt vti tali retẽtiõe an nõ obstãte retẽtione teneať restituere pignus fideiussoꝛi.de hac qõne no.i gl.j.de fideiuſ.l.ij.⁊ de hoc ibi diceť.Quid si iste creditoꝛ volebat vti retẽtiõe ꝓ debito ciuili ⁊ naturali ſ3 obstabat exceptio macedo.velleiani vel ꝑscriptiõis.Uber.dicit ꝙ nõ etiã nõ ꝯsiderato ꝙ sit exceptio odiosa vel fauoꝛabilis qꝛ q̃cũqꝫ ꝑ excep.perimi pñt nõ cõpẽsanť. vt ff.de ꝯpẽ.l.q̃cũqꝫ.⁊ qꝛ ille est creditoꝛ cui nõ obstabat exceptio vt.ff.de vb.sig.l.creditoꝛe.Quid si habeo debitoꝛẽ sine pignoꝛe q erat debitoꝛ tytij sub pignoꝛe mi ad tytiũ ⁊ recepi cessionẽ crediti sui debitoꝛ vult soluere istud creditũ.ego aũt volo retinere pignus ꝓ pꝛimo meo credito.nũqd possum.Ja.bal.ꝙ sic ⁊ docuit creditoꝛes hãc cautelã ⁊ sic ẜm Cy.augit eoꝝ malitiaꝫ si augeri põt.qdã tñ ẜm Cy.tenẽt ꝯtrariũ dicẽtes ꝙ hec.l.solũ h3 locũ qñ credita sunt ex ꝑsona vnius creditoꝛis.secus si diuersorũ vt.ff.qb.mo.pig.vel hy.sol.l.fi.⁊ de act.⁊ obli.l.si is q'stichũ ꝯ quos vr hec.l.q̃ seqt vbi hñt oꝛiginẽ ex diuersis.ſ3 rñdeť ꝙ ꝑ nouationẽ in ꝑsona vni⁹ sunt obligatiões sed ita est in ꝓposito ꝑ cessationẽ.sed q̃ est rõ ꝙ ꝯ scdm creditoꝛẽ offerẽtẽ nõ dať retẽtio.dic ꝙ soluit id in quo nõ teneť vt sibi ꝯfirmet pign⁹.et ideo nõ cõpelliť soluere nisi id ꝓ quo pignus est obligatũ.debitoꝛ aũt ad vtrũqꝫ debitũ obligatus est vñ nõ mirũ si ꝑ retentionẽ soluere cõpellať qd debet Ol.Ultio qꝛ hic ꝑ Jac.de bel. bene tractat de ista materia retẽtiõis de qua nota.s.cõmo.l.fi. dic ẜm eũ aut aliqs elegit pꝛincipal'r alicui⁹ fidẽ sicut in deposito ⁊ cõmodato ⁊ siłib⁹ aut scdario.pꝛimo casu cessat q̃libet retẽtio siue ꝑ viã ꝯpẽsatiõis siue simplicis retẽtionis siue q̃cũqꝫ alio iure.vt.d.l.fi.s.de ꝯpẽsa.l.fi.depositi.l.pe.⁊ insti.de actio. §.bone fidei.⁊ hoc ꝯtingit rõne ꝑfidie vt.d.ll.⁊.ff.de cõsti.pec. l.j.⁊ hoc locũ h3 in deposito siue voluntario siue necessario. qꝛ tũc augeť ꝑfidia vt.ff.depo.l.j.circa pꝛin.Scdo casu qñ scdario aut fit ꝯctus gr̃a soli⁹ accipiẽtis vt in cõmodato ⁊ tunc idẽ qd s.⁊ est casus.d.l.vlti.cõmo.nisi fiat ius lr̃e qꝛ si hoc in deposito qd fit gr̃a deponẽtis tm̃ ⁊ in quo venit solũ dolus ⁊ lata culpa multo foꝛtius in cõmodato qd fit gr̃a accipiẽtis ⁊ ibi venit etiã leuissima culpa.⁊ hec opi.appꝛobat.ff.cõmo.l.in reb⁹.§.fi. Si vo ꝯctus fit gr̃a vtriusqꝫ siqdẽ ex ꝯtractu ꝑuenit ad creditoꝛẽ res debitoꝛis noĩe pignoꝛis.⁊ tũc creditoꝛ põt vti retentiõe ꝯ debitoꝛeꝫ qui obligauit.vt hac.l.ij.rñso.si vero ꝯtra secundũ creditoꝛẽ vel emtoꝛẽ vl' extraneũ possessoꝛẽ nõ põt vt hic ĩ fi.l. ⁊ ibi no.Si aũt res debitoꝛis ꝑuenit ad creditoꝛẽ ex alio ꝯctu ⁊ non pignoꝛis noĩe si vult retinere loco pignoꝛis ex ea cã ex q̃ ad eũ ꝑuenit põt vt.ff.de ꝯdi.inde.l.si nõ foꝛte.§.si cẽtũ.q.mo. pig.vel hyp.sol.l.j.ĩ pn.⁊ ad exhi.l.celsus.circa pn.Si vo velit retinere ex alia cã q̃ ex q̃ ad eũ ꝑuenit nõ põt.vt.l.ꝑ retẽtionẽ. ⁊.d.§.si cẽtũ.⁊ ꝓbať hic qꝛ qñ res pignoꝛi teneť ꝑmittiť retineri ob aliã cãm ergo qñ pignoꝛi nõ teneť non.⁊ sic intelligiť.l.si nõ inducta.cũ gl.sua.s.in q.cau.pig.ta.ꝯbi.l3 videať ibi notari ꝯ qd põt retineri ⁊ est rõ qꝛ qñ debitoꝛ pignoꝛi dedit l3 ĩ vnã cãm lex imitať ei⁹ volũtatẽ ꝯcedẽdo retẽtionẽ ob aliã.Sed qñ in nullã cãm obligauit tũc lex nõ põt capere ꝯiecturã volũtatis.vt.ff.de do.ꝑle.l.j.in pn.⁊ in fi.Si vo res debitoꝛis ad creditoꝛẽ ꝑuenit vitio creditoꝛis nullo casu põt vti retẽtiõe vt.s. in q.cau.pig.ta.ꝯbi.l.si nõ inducta.Si aũt qs velit vti retẽtõe ꝓpter expẽsas q̃s fecit ĩ re vel ꝓpter rẽ alicui⁹ reglr ꝑt.vt.ff.de ꝯdi.inde.l.si in area.de doli exce.l.paulus.⁊ cõmo.l.in reb⁹.§. pñt.⁊.§.fi.cũ si.⁊ hac rõne scriptoꝛ põt retinere q̃ternũ scholaris qꝛ ꝑuenit ad eũ ex eo ꝯctu vt.d.§.si centũ.⁊.d.l.celsus.ver. idẽ ait.⁊ ar.insti.de reꝝ diui.§.lr̃arũ,Ja.de bel.

Rubrica.De distractione pignoꝛum.

Fundum. Pro declaratiõe toti⁹ ti.vide Azo.in sum.e.⁊ dic aut fruct⁹ extãt apud creditoꝛẽ ⁊ tũc sunt pignoꝛa vt.s.i qb. cau.pig.ta.ꝯbi.l.q̃uis.cũ si.⁊ debitum integrũ remanet qꝛ nõ fit cõpẽsatio speciei ad quãtitatẽ vt.ff.de pig.act. l.si ꝯuenerit.in pn.⁊.s.de partu pig.l.j.Aut creditoꝛ cõsumsit pignus in suã vtilitatẽ vel vẽdidit ⁊ sic est factus debitoꝛ in pecunia ⁊ tũc cõpẽsatio fit hincinde ⁊ pignus liberať vt hic ⁊ ar. d.l.si ꝯuenerit.in.j.rñ.⁊.s.de cõpẽsa.l.inuicẽ.fit eñ ꝯpensatio vbi hincinde debeť pecunia vt.e.ti.l.fi.in pn.⁊ ibi no.⁊ ita intelligi debẽt oĩa iura q̃ dicũt fruct⁹ ĩ debitũ ꝯputari vt.s.de pig. ac.l.j.⁊.ij.⁊ de vsu.ex ꝑd.⁊ de pigno.l.si dñiũ.cũ si.Fran.ac.

Si residuum. Ibi venire vt sciať quantũ est residuũ qñ de hoc ꝓbabil'r dubitať.Ibi sup̃fluo qñ erat liqdũ quantũ erat vt.ff.de statuli.l.statuliber.In gl.j. calculatoꝛe vt.ff.si cui plus q̃.ꝑ.l.fal.l.j.si.cũ dr.In gl.si aũt.in fi. hoc nõ est verũ imo si nõ offerat valet vẽditio nec rescindiť vt.j.l.si plus q̃.nec ob.l.pe.de rescin.vẽ. qꝛ ibi loqť cũ gratiose fund⁹ fuit vẽdit⁹ vel nõ seruata solẽnitate q̃ debuit seruari.si.vicẽti.

Creditoꝛ. Queriť si creditoꝛ nõ facta denũtiatõe seu notificatõe de q̃ loquiť hic vẽdit nũqd valeat vẽditio vr ꝙ nõ ꝑ.l.istã.⁊ qꝛ si aliqd ex solẽnib⁹ omittať in vẽditiõe fisciali nõ valet vt.j.de fide instr.⁊ iure haste fisca.l.j.li.x.⁊.s.si aduer.fis.l.ij.⁊ illud gñale ꝙ nõ est aliqd ex solẽnib⁹ omittẽdũ. vt.ff.de in inte. resti.l.diuus.§.j.In ꝯtrariũ vr qꝛ inter cetera q̃ reqrunť est bona fides q̃ si absit tñ valet vẽditio vt.j.si vẽ.pig.agať.l.j.l3 secus sit in fisco.⁊.s.de rescin.vẽ.l.si quos.cũ q̃ l3 bona fides nõ adsit valet vẽditio ergo ⁊ si denũtiatio omittať nõ faciet nullũ ꝯctũ ſ3 aget ꝯ vẽdentẽ vt.j.si vẽdi.pig.aga.l.cũ ꝯtra.Sol.aut q̃riť de omissione denũtiatiõis ꝑ quã datur ꝑtãs vẽdendi aut illius ꝑ quã dať executio ꝑtãtis adqsite pꝛimo casu op3 denũtiationẽ interuenire qꝛ al's nõ h3 facultatẽ vẽdẽdi.⁊ sic ꝙ nr̃m est ⁊c. vt in regł'a iuris id qd nr̃m.Scdo casu qñ h3 facultatẽ vẽdendi ex pacto vel ex lege ⁊ tunc denũtiatio ista q̃ requiriť ex ꝑtãte executionis si fuerit omissa nõ vitiat ꝯtractũ sed facit teneri vẽditoꝛi.⁊ de ista tali loqtur hec.l.⁊ sic fuit de facto obtẽtũ ẜm Ja. de are.⁊ facit.j.e.l.si cessante.Nõ ob.gl. q̃ est hic qꝛ intelligi d3 de pꝛima denũtiatione q̃ dat ꝑtãtẽ vẽdendi nõ de ea q̃ requiriť ad executionẽ ⁊c.Albericus.

Quamdiu. Ja.de ra.dicit ꝙ si ꝑt mutuationẽ inuenire sup re pignerata nõ debet vendere.qꝛ sic nõ bona fide faceret. vt.j.si vendi.pig.l.j.qd nõ placet Pet.ne cogať se subijcere periculo vt.ff.ad trebel.l.qꝛ poterat.Cy.ad qõnẽ gl. qñ plura erant obligata ⁊ ꝓ modico distraxit rem magnã. Jaco.de bel.appꝛobat opinionẽ glo.⁊ arg.contraria in glo.inducta dicit debere intelligi ẜm determinationẽ glos. ⁊ ꝙ est magna equitas.

s I cessante. Ibi fecerit.s.creditoꝛ.In gl.j. in fi.vel nõ ꝯuenit ꝯtrium.

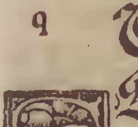

Si pꝛius q̃ distraheret ꝑ creditoꝛẽ. Ibi ꝑmanẽte qꝛ depositũ nõ reuocasti vt s.qui potio.in pig.ha.l.j.In gl.vlt.in fi.⁊.s.si antiquioꝛ creditoꝛ.l.ij.in fi.⁊ no.gl.istã ad materiã oblationis consignationis ⁊ depositionis et maxime in iudicio de quo plene dixi in.l.acceptã.s.de vsuris.

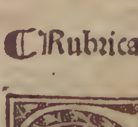
Nec specialiter. Distingue aut qs obligat q̃dã spãl'r ⁊ oĩa gñaliter ⁊ tunc h3 locũ.l.ij.s.de pig.cũ ibi not.Aut obligat q̃dã spãl'r ⁊ gñaliter oĩa si ex spãlibus nõ poterit satisfieri ⁊ tunc obtinet hec lex.Cy.

q Ui pꝛedium. In glo.in fi. qꝛ ibi de vacua in tex.dicitur.Ol.

Secundũ placiti fidẽ. Idest ſ3 pactũ in rei obligatione appositũ. ⁊ sic ista verba determinãt verbũ distractis qd est.j. Construe ergo distractis a debitoꝛe pignoꝛibus ẜm placiti fidẽ maioꝛi ꝑtio q̃ ei debeať si nihil ꝯuenit l3 ⁊c.⁊ vide qd dixi.s.q potio.in pig.ha.l.licet. in fi.in rei ven.repꝛobat Ol.hãc gl.qꝛ ex pacto non trãsit dñium vt no.s.eo.l.q pꝛediũ.nisi creditoꝛ noĩe debitoꝛis emisset ⁊ re sibi tradita debitoꝛ ratum habuisset vt.ff.de adqui.pos.l.cõis §.j.Ol.⁊ Fran.ac.

Rubrica.Debitoꝛẽ venditionẽ pignoꝛis ĩpedire nõ posse.

Super rubꝛica. Uide Az.in sum. e.l.ij.⁊ gl.hic posita multũ facit ad materiã denuntiamẽtoꝝ vtruꝫ denuntiamẽtũ possit cõtemni.de hoc plene dixi in.l.si fundũ.s.de rei ven.

Si vendito

¶Rubrica. Si vendito pignore agatur.

Reses puincie. Ibi quanti fundus si minus est debito al's sufficit quātū est debitum huic emtori offerri vt.s̄.de resti.militū.l.fi cū militaribus. Dl.querit gl.qua act.agat hic ꝯ creditorē dolose versatū.qdam ꝙ interdicto fraudatorio qđ nō placet Pe. Alij p in inte.resti. Sz nec istud sibi placet q̄re dic ꝑm eū. Aut creditor vēdit pignus ⁊ tūc tenetur pigneratitia actiōe ad interesse aut hypothecā ⁊ tūc ac. de dolo vt.ff.de pig.ac.l.si qs in pignore. Sed q̄ hic dicit in subsidiū agi ꝯ emtorē qua ac.aget dic ꝑm Pet.rei ven.q̄ lex fingit adhuc eū dn̄m vt.j.de dona.q̄ sub mō.l.j.qđ si creditor tm̄ fuit in dolo nō emtor.nūqđ tñ poterit agi ꝯ emtorē vr̄ ꝙ nō vt hic ecōtra ꝙ sic.ff.de eo p quē factū erit.l.fi. Quidā tñ distinguunt aut habet cām lucratiuā ⁊ tūc licet nō fuerit doli particeps tenet in subsidiū vt.d.l.vlt.si onerosam nō vt hic.⁊ ista fuit opi. Ja.de ra.dicit Pe.ꝙ si qs cōmittit dolū ꝯ aliquē ex quo tertius locupletat reguľr agit in subsidiū nec tūc reqrit dolus tertij.fallit hic q̄ vr̄ haberi ꝯsensus dn̄i cum creditor sit tāꝙ minister eius. Sed vbi nō cōsensit dn̄s tunc nō requirit participatio fraudis cū datur in subsidiū sic et al's magis succurrit ei q̄ habet voluntatem dn̄i vt.ff.de dona.inter virū ⁊ vxo.l.si res ⁊ ista est melior sententia ꝑm Cy.

Eruos. Op.de.l.s̄.pxi.vbi prius ꝯuenit creditor ꝙ emtor.so.vt dicā.j.l.pxi.hic agit act.nego.ge.in subsidiū re vsucapta.de quo plene no.⁊ dixi.s̄.de rei ven.l.mater. Itē dicit glo.agi posse ꝯ creditorē ad ptiū ante rē vsucaptā.qđ nō placet Pe.nisi demū rē vsucaptā sed rē ipsam petet ab eo act. pigne.secus est in vniuersalibus vt.l.in familie.in gl.alleg.⁊.l.vēditor.ff.de here.vē. Sed quō potuit vsucapi cū creditor distrahendo furtū faciat vt.ff.de distra.pig.l.j.⁊ rei furtiue nō pcedit vsucapio vt in insti.de vsuca.§.furtiue.dic vt in gl.ꝙ creditor credebat se habere ius vendendi.

I creditore. Aut creditor habuit vltra creditū ex ptio ⁊ tunc superfluum reddet debitori vt.s̄.ti.ij.l.fi.⁊ hic qđ hic dicit p collusionē ⁊c.ideo dicit q̄ non fuit collusio ex aliq̄ parte. Aut mala fide vēdidit ⁊ p minori ptio ꝙ valeret tūc verū ptiū supplere dz de suo creditor debitori vt.s̄.tit.ij.l.si cessant.⁊hic ⁊ ꝑm hoc dic nō p collusionē ⁊c.s.ex parte emtoris q̄ emit bona fide lz vēditor modico vēdēdo fraudē cōmiserit ⁊ si tūc vēditor tenet.an emtor in subsidiū teneat dic vt dixi.s̄.l.ij.

¶Rubrica. De luitione pignoris.

Uper rubrica. Uide Azo. in sum.quid si debitor obligauit diuersa pignora eidē creditori diuersis tpib⁹ ⁊ ex diuersis causis vult vnū luere sine altero.vr̄ ꝙ possit ar.ff.de edili.edi.l.si plura.⁊.l.ediles.in fi.⁊.l.cū eiusdē.⁊ de in diē adie.l.iiij.§.idē iul.⁊.l.cū duo.⁊ p hoc de vb.obl.l.scire debemus. In ꝯriū vr̄ q̄ hz retentionē vnius p altero vt.s̄. etiā ob chirographariā pecuniā.l.fi. Alberi.de rosa.

Ntelligere. Pro declaratione hui⁹.l.q̄ breuis est in tex.tñ pfunda ⁊ longa in sensu.primo pone casum sicut lr̄a sonat.scđo no.ꝙ ex obligatōe pignoris due obligatiōes nascunt qđ indicat lr̄a dū dicit vincula in plurali qđ verificari nō pōt in vno vt.ff.de testi.l.vbi numerus.sic ⁊ in stipulatiōe duo sunt vincula.ff.de ꝯdi.inde.l.fideiussor.⁊ de pac.l.j.in fi.⁊ sic est ꝯ modernos q̄ dicūt ex cōtractib⁹ iurisgentiū nō oriri nisi vnā obligationē secus in ꝯctib⁹ iuris ciuilis. vt.§.pact⁹ ne peteret.⁊.d.l.fideiussor.de quo no.p Cy.s̄.de pac.l.pacta q̄ ꝯ leges.qđ lex ista vr̄ destruere q̄ ꝯctus pignoris est ꝯtractus iurisgētiū vt.ff.de pac.l.iuregētiū.in pn̄. Pet.tñ hoc nō obstāte tenet opi.pdictā vt in ꝯctu iurisgentiū nō sit nisi vna obligatio.s.naturalis quā ius ciuile approbat vt.d.§.pact⁹. circa mediū.⁊ huic.l.rn̄det ꝙ hic nō dicit vincula ppter vinculū naturale ⁊ ciuile sz ppter hypothecariā q̄ orit ex obligatiōe pignoris ⁊ pigneratitia q̄ orit soluto debito vt insti.qb.mo.re ꝯtra.ob.§.fi.⁊ ar.ff.de pac.l.si tibi decē.§.de pigno. Itē no.ꝙ obligatio realis hz vinculū ⁊ p se stat sine psonali vn̄ v⁹ ꝙ ei accidere possit alia obligatio tñ istud est verū ꝙ nō hz vinculū obligatiōis respectu residētis in psonā vt.j.ti.pxi.l.j.⁊ ideo ei nō accedit fideiussor vt plene no.p Cy.s̄.de alie.iudi.mu.cā.l.vnica vnde vinculū de quo hic dr̄ nō dicit facta relatione ad psonā sz facta relatiōe ad rē q̄ dr̄ obligata et ista talis obligatio nūꝙ incipit p se sine principali cui accedat vt.ff.de fide.l.j.⁊.l.grege vn̄ sine supposita obligatiōe nō pcedat nec ei accedit fideiussor. Itē no.ꝙ sublata principali remanere potest accessoria ppter hoc facta fuit hec.l.⁊ cōcor.de pscri.xxx.an.l.cū notissimi.i pn.§.j.⁊ de cōsti.pecu.l.itē illa.§.j. Sed ꝯ hoc vr̄ ꝙ sublato principali tollat accessoriū vt.s̄.de vsur.l.eos.vbi de hoc tetigi ⁊ satis plene.s̄.de here.vel act.vend.l.fi.dic ꝙ est q̄dā accessio que fundatur in equitate solius sui principalis vt est accessio que venit officio iudicis vt.ff.de damno infe.l.cū postulassem.⁊ in ista sublato principali nō durat accessoriū vt.d.l.eos. Quedā est accessio q̄ per se fundat in sua equitate separata a principali vt est accessio pignoris q̄ fundat in eq̄tate sui ꝯctus et tunc sublato principali remanet accessoriū vt hic. Sed ꝯtra hoc videt lex expressa q̄ dicit de sublato principali hypothecariā nō remanere vt.ff.qb.mo.pig.vel hyp.sol.l.si defendēte. So.verū est si sit eadē eq̄tas tollēdi accessoriū q̄ fuit in tollendo principali vt q̄ iurauit debitor se nihil debere vel soluit.eadē em̄ eq̄tas q̄ tunc liberat ⁊ ab hypotheca ⁊ sic loq̄t lex ꝯria. Sed si nō sit eadē equitas tunc secus vt hic.nā eq̄tas q̄ hic tollit psonalē nō pōt tollere hypothecariā q̄ maiori tpe durat hypothecaria ꝙ personalis vt.l.cū notissimi.in princi.⁊.§.j.⁊ ideo durat hypothecaria iuxta eq̄tatē suā ꝑm Pe. Sed q̄ro qualr̄ exēplificat.l.ista.qdā ponūt in duob⁹ reis qđ nō placet vt dicit gl. Alij exēplificāt p l.debitor.ff.ad treb.qđ exēplū placet Pe. Alij ponūt in pscriptione ⁊ hoc approbat gl.⁊ tūc est rō q̄ eq̄tas q̄ tollit psonalē nō pōt tollere hypothecariā vt pdixi. Ja.de are.ponit exēplū p.l.cū qs.§.si.ff.de solu.⁊ ista tria exēpla bona sunt. Moderni querūt ꝯnaliter nūqđ sublato principali possit durare accessoriū.p cui⁹ declaratōe dz distingui quot sunt gn̄a accessionū.⁊ lz multa dici pn̄t tñ quātū ad pn̄s dicendū ꝙ sunt q̄tuor. q̄dā est em̄ accessio psonarū q̄dam rerū q̄dā obligationū q̄dā actionū.ff.de statu ho.l.j. Primū genus est psonarū accessio sicut filij accedūt matri ancille vt.ff.de vsu.⁊ fructi.⁊ accessio.sup rubrica.⁊ eo.ti.l.paulus.§.j. Est tñ impropria accessio ista q̄ absurdū est ꝙ homo hoīs sit in fructu vt eo.ti.l.in pecudū. Secūdū genus est accessio rerū vbi res accedat rei vel psone vt capistrū ⁊ sella equo ⁊ homini vestis vt.ff.depositi.l.j.§.q̄ depositis. Tertium genus est accessio obligationū qn̄ obligatio accedit obligationi vt hypothecaria ⁊ fideiussoria obligatio vt hic.et ff.de fideius.l.j.⁊.l.grege.§.j. Quartū genus est accessio actionū vt qn̄ actio accedit actioni ⁊ differt istud a primo sumendo actionē largo mō etiā p officio iudicis.quedā em̄ sunt accessiones q̄ habēt matrē obligationē vt.ff.de pcur.l.licet.§. ea obligatio.⁊ iste pn̄t cadere sub pcedēti mēbro quedā q̄ nō habent matrē obligationē vt iudi.officiū vt.ff. de dam.infe.l.cū postulassem.⁊ de acti.em.l.q p collusionē.§.fi.ꝙ effectu accedit principali actioni vt.s̄.depositi.l.iiij. Modo de singulis videam⁹. Aut em̄ q̄rit vtrū sublato principali tollat accessoriū in accessione psonarū ⁊ videt ꝙ sic q̄ si ꝯditiōe pendēte moriat ancilla cui accedere debet partus tollitur accessoriū vt.ff.de in diē adie.l.si res vēdita.in pn̄.al's incipit vbi aūt.§.j. In ꝯriū vr̄ q̄ pemta matre legata nō perit legatū quātū ad liberos.vt.ff.de pecu.leg.l.iij.⁊.iiij. Distinguendū est aut q̄rit nūqđ sit necesse in se perimi ⁊ dicendū ꝙ nō q̄ mortua matre nō est necesse mori liberos vt.ff.de penis.l.pregnātis.vbi differt suppliciū matris ppť liberos. Aut q̄rit nunqđ sit necesse perimi nō q̄tū ad se sz q̄tū ad dispōnēde se factā tūc aut erat dispositio ante mortē matris cōsummata aut nō.primo casu sublato principali nō tollit accessoriū vt.ff.de rei ven.l.solū.§.meū. Si nō erat ꝯsummata tunc refert aut erat facta exp̄ssa mētio de principali ⁊ accessorio vt vendo vel lego ancillā cū liberis tunc si moriret anteꝙ tradat principale nō tollit accessoriū vt.d.l.iij.⁊.iiij.de peculio legato aut nō est facta exp̄ssa mentio de accessorio sed de principali tm̄ tunc si anteꝙ dispositio cōpleat moritur principale tollit accessoriū. vt.d.l.si res vēdita de in diē adiec. In secundo gn̄e cū agit de accessione rerū videt ꝙ sublato principali tollat accessoriū vt q̄ vel est magis accessoriū bouis ꝙ coriū ⁊ tñ mortuo boue legato corio nō debet vt.ff.de lega.ij.l.mortuo boue.in prin. In ꝯriū videt q̄ legato seruo cū peculio mortuo seruo nō extinguit peculiū vt.ff.de pecu.leg.l.j.⁊.ij.ff.depositi.l.j.§.q̄ depositis.hic subdistinguenda sunt qnq̄ mēbra nā aut querit vtrū tale accessoriū necesse sit tolli quātū in se sublato principali ⁊ tunc si pōt p se stare vt res corpalis certū est ꝙ nō tollit q̄ vestis q̄ est necessaria hoīs nō perit hoīe mortuo vt.ff.de leg.j.l.seruo alieno.§.j. Si aūt nō pōt p se stare vt res incorporalis tollit cū principali vt tollit seruit⁹ cū fundo vt.ff.cōia pdio.l.j.⁊ de verbo.sig.l.quid aliud sunt iura. Aut querit

nunqd sit necesse tolli quãtũ ad dispositiões sui tũc aut dispositio erat cõsummata ⁊ pemto pncipali tollit accessoriũ vt.d.l. solũ.§.metũ. Aut nõ erat ɔsummata ⁊ tunc aut facta est expsse mentio de principali tm̃ aut de vtroqȝ.si de principali tm̃ tollit accessoriũ vt.d.l.mortuo boue.⁊ de in diẽ adie.l.si res vẽdita.§.idẽ iul. Si devtroqȝ aut facta est mẽtio p verbũ accessorie cõiunctiuũ vt p vbũ cũ vt qꝛ legat seruũ cuȝ peculio tũc mortuo principali ad ɔsummationẽ morit accessoriũ.vt.d.l.j.⁊.ij.ff.de pecu.leg.sȝ p verbũ eque copulatiuũ vt p ɔiũctionẽ ⁊ tunc nõ tollit vt.ff.de fun.instru.l.si cui fundũ.⁊.d.l.j.§.q̃ depositis. et in hoc differt ista accessio ab accessione psonarũ q ibi facta mẽtione de vtroqȝ nõ refert vtruȝ p vba accessorie vel principalr ɔiunctiua.rõ est qꝛ in psonis nõ cadit ꝑprie accessoriũ nec accedit psona sed res sic ar.ff.de vsufr.leg.l.peculiũ. vñ in rebus cadit illa subdistinctio inter verba accessorie vel principalr ɔiũctiua vt dixi.§.de impu.⁊ alijs sub.l.si.⁊ ideo dicit Pe.q turpis modus loquẽdi est inter hoĩes cũ dr̃ veniatis mecũ reputat vituperiũ qꝛ videt dicere q sibi accedat qd̃ nõ est verũ qꝛ in psonis nõ cadit accessio vt dictũ est sed curiales dicũt veniam vobiscũ. In tertio gñe de accessione obligationũ vr̃ q sublato principali tollat accessoriũ vt.ff.q.mo.pig.vel hyp.sol.l.si deferente. In ɔ̃riũ videtur hec.l.hic oportet distingui sex mẽbra ⁊ istud est valde vtile.aut ergo q̃rit de accessorio ɔ̃hendo eo tpe quo tollitur principale ⁊ tunc sublato principali tollitur accessoriũ vt si aliquis ꝑmisit mihi decẽ in pascħate sub pena nõ potest cõtrahi accessoriũ si tollit principale siue ipso iure siue ope excep.vt.§.de vsur.l.acceptã.⁊.ff.de vsur.l.si postq̃. Aut obligatio accessoria iam est ɔtracta anteq̃ tollat principale ⁊ tunc aut tendunt ad diuersos effectus aut ad eundẽ. si ad diuersos tunc quocũqȝ modo tollat principale nõ tollit accessoriũ vt.ff.de act.⁊ obli.l.traiectitie.§.de illo.⁊ de verb.obl.l.q rome.§.j.⁊ idem in pena loco expensa⁊ succedente. Si aũt tendũt ad eũdem effectũ refert aut principale erat debitũ ipso iure aut ope excep. Si ipso iure aut principale tollit ꝑpter equitatẽ deficiẽtem in seipso ⁊ tũc sublato principali impossibile est accessoriũ remanere.insti.qb.mo.tol.oblig.in prin.de reg.iur.l.cũ principalis. Si aũt nõ tollit ꝑpter equitatẽ deficientẽ sed ꝑpter aliã subtilẽ rõnẽ tũc sublato principali nõ tollit accessoriũ vt.ff.ad treb.l.debitor.§.si.de cast.pec.l.pater.§.castrense.in prin.de solu.l.stichũ.§.j.⁊ de admi.l.sine herede. Scd̃o casu qñ pncipale est sublatũ ope exceptiõis.aut est eadẽ eqtas tollẽdi accessoriũ ⁊ principale ⁊ vtrũqȝ tollitur.vt dicta.l.si deferẽte.⁊.l.seq. Aut nõ est eadem equitas ⁊ tunc remanet accessoriũ sublato principali vt hac.l.ratio est quia fortior est hypotheca q̃ personalis vt supra circa oppositiões dixi. In quarto genere de accessione actionũ quia actio accedit actiõi largo sumto vocabulo vt cõprehendat officium iudicis videt q sublato principali tollatur accessoriũ vt dicta.l.iiij.§.depositi. In cõtrariũ est.ff.de eo quod certo loco.l.ij.§.idẽ iul. So.licet Jac.de are. distinxerit inter officiũ quo petit dãnũ ⁊ illud quo petit lucrum vt tãgit Cy.§.ad exhibẽ.l.exhibitiõis.tñ indistincte fm Pe.⁊ Cy. sublato principali tollit accessoriũ qꝛ tale officium mercenariũ nõ habet matrẽ obligationẽ sed fundat sup equitate sui principalis nõ per se.⁊ ideo sublato principali ⁊ ipm̃ tollit vt.d.l.iiij.§.depo. Nõ obstat.§.idẽ iul.quẽ Jac.de ra.ꝑ se inducit quia nõ fuit ibi sublata principalis cũ ibi nõ teneret recipere principale nisi vellet cũ in hoc videt recidere suũ interesse vñ ꝑcura.nõ potuit remittere ⁊ sic durat adhuc principale vt.ff.de admi.tuto.l.cũ plures.§.penul.⁊ est.l.expressa.ff.de verb.obli.l.iul.§.q fundũ.fm Pe.⁊ sic vr̃ etiã intelligere Dy.ff.de eo qd̃ cer.loco.l.centũ capue.sed Jac.ꝑdictus inducebat etiã ꝑ se.ff.solu.ma.l.si marito.§.si.sed ibi fructus nõ petunt iudi.officio sed actione principali de dote qꝛ fructus augẽt dotẽ ⁊ eadẽ act. petunt vt.§.de dona.ꝑpter nup.l.penul.in fi.vñ dicit Pe.q q̃dã sunt vniuersalia vt peculia dos grex ⁊ silia ⁊ ista nõ habẽt certã formã sed crescũt ⁊ decrescunt nõ sic est in singularibus ⁊ sic intelligit dictã.l.si marito.§.si.⁊ de pecul.l.peculiũ.Cy.de ista etiaȝ materia not.in.d.l.cũ principalis.de reg.iur.in glo.⁊ p Dy.et latius p eundẽ ⁊ Jo.an.⁊ Cardi.e.ti.c.accessoriũ.lib.vj. Ultimo inducit hec.l.in ar.ad qõnẽ que est.j.de fideiuf.l.pignoribꝰ itẽ ad qõnẽ qua querit si mulier ɔsensit marito alienationẽ quarundã rerũ postea agit hypothecaria ɔ̃ possessorẽ alia⁊ reruȝ mariti.nũqd obstat sibi exceptio cedẽdarũ actionũ.⁊ hec.l.facit q nõ nã sublata principali remanet hypothecaria ⁊ sic creditor põt agere ɔ̃ possessoreȝ hypothecaria sublata principali nec summouet ꝑdicta exceptio cũ psonalẽ nõ habeat vbi autẽ haberet cedere teneret vt.ff.q poti.in pig.ha.l.mulier.cedit ergo talia qualia hȝ nõ ob.ff.de solu.l.stichũ.§.si creditor.qꝛ loqtur qñ nullã actionẽ cedere poterit ⁊ qñ ille intercessit ɔtẽplatione cessionis habende fideiubẽdo vel mãdando ꝑ debitore. secus qñ nõ facit ꝑpter hoc ⁊ de hoc dicet.d.l.pignoribꝰ. Jac.de are.⁊ de hoc etiã dixi.§.ad vellei.l.iubemus.

¶ Rubrica. Si vnus ex pluribus heredibus debi. vel credi.

Actio. Uide Azo.in sum.ff.famil.erci.l.heredes.§.idem iuris.⁊.§.e.tit.l.ea q̃ in noĩbus cũ ibi not.⁊ not.q realis actio nõ obligat psonã.⁊ facit lex ista ꝑ formatione libelli i hypothecaria q formari debeat sicut fit bergomi q rẽ restituat vel debituȝ soluat vt.ff.de pigno.l.si fundũ.in venditiõe.⁊ dicit hic Cy.q Rofr. nõ format sic in libello de q̃si seruiana immo solũ petit rei restitutionẽ.⁊ ita dicit Pe.fieri debere qꝛ rei restitutio est in obligatiõe lȝ debiti solutio sit in solutione ⁊ ptãte ɔuenti qd̃ beneficiũ hec lex exprimit hic in fi.⁊ sic est disiũctio.l.nõ hoĩs.⁊ istud est verũ vt.ff.de re iudi.l.miles.§.dotẽ.⁊ vide in Spe.de libello⁊ cõcep.§.ad hec.ti.v̄.hoc aũt notandũ.nõ tñ vitiat libellus si istud beneficiũ soluendi debitũ in libello exprimat.nõ tñ adhuc dȝ ɔdẽnari possessor qꝛ ad hoc nõ est obligatꝰ sed solũ ad rei restitutionẽ lȝ ɔ̃riũ fiat bergomi vbi ɔdẽnat q infra.x.dies rẽ restituat vel.j.xxx.debituȝ soluat qd̃ est ɔ̃ ius vt ꝑdixi.sȝ ita ibi inualuit ɔsuetudo antiqua spãlis casus vbi heres in pignore tenet ꝑ hereditaria portiõe.j.de debitoribꝰ ciuita.l.ij.li.xj.⁊ idẽ vr̃ in legato cũ hypothecaria det eatenus quatenus psonalis vt.§.de le.l.j.in fi.⁊ dic q possessor ɔuẽtus põt soluere debitũ sed ad q̃drimestre tp̃s.vltra aũt p̃cise tenet ad restõnẽ rei. vt.ff.de peti.here.l.itẽ veniunt.§.itẽ ait.

¶ Rubrica. Si pignoris cõuentionẽ minatio secuta nõ sit.

Si vt nunc. Uide Az.in sum.⁊ qd̃ dicit glo.idẽ in instrõ publico vt dixi.§.ad velleia.l.antique.⁊ de nõ nume.pecu.l.si ex cautione.

¶ Rubrica. De iure dominij impetrando.

Dominij iure. Glo.intelligi hãc l.q creditor non possit impetrare dñiũ vniuerso⁊ bono⁊ debitoris. Cy.tenet ɔ̃riũ p.l.vlti.§.q bo.ce.pos.⁊.l.istã intelligit qñ bona erant obligata singulariter nõ vniuersalr et ita nõ lȝ in gñe qd̃ licet in specie. Querit si debitor nõ habeat nisi vnã domũ quaȝ obligauit nunqd põt creditor impetrare dñium. Pe. dicit q nõ sub noĩe vniuersali sȝ sub noĩe singulari pignoris sic.vt.ff.de rei ven.l.vendicatio.

Si creditor. Allegatur sepe.l.ista q vno actu ɔ̃rio tollit priuilegiũ cõtra qd̃ videt.§.de excu.tut.l.volũtarie.sȝ dic de hoc vt ibi plene dixi.⁊.§.de diuer.rescri.l.falso. Cy.dicit Andreã de barulo tenuisse q si priuilegiũ sit odiosuȝ tũc vnico actu tollat vt hic als nõ.⁊ ita intelligit.§.de re iudi.l. ad solutionẽ.qꝛ odiosuȝ est venire ɔ̃ sñiam tñ nõ multũ placet Cy.⁊ ideo fm Pe.dic aut priuilegiũ hȝ effectũ momẽtaneũ ⁊ tollit vnico actu vt hic aut successiuũ ⁊ obtinet.l.voluntarie.alr etiã no.in.d.l.volũtarie. Itẽ qꝛ hec.l.dicit de receptione vsuraruȝ.nunqd idem erit si creditor petat tm̃ ⁊ non accipiat videt q sic ar.d.l.ad solutionẽ. In cõtrariũ videt.ff.de inoffi.testa.l.nihil est.§.si cũ filius.Cy.

Vetustissimam. Collige primo ex isto prin.q lex nõ tollit p desuetudinẽ vel vetustatẽ.hic eñ lȝ esset indesueta et vetusta tñ corrigit.⁊ sic ptȝ qd̃ tenebat.vt.ff.de iniusto test.l.nã ⁊ si sub ɔditiõe.§.rũpendo.lȝ glo.§.de iudi.l.rẽ nõ nouã.in multis alijs innuat ɔ̃rium dum dicit.l. cauet.sȝ cõsuetudine nõ habet.de hoc dic vt dixi.§.de nouo.C.cõpo.§.qbꝰ. Scd̃o no.ex vbis illis licẽtia dabit feneratori q qlibet creditor vocat fenerator qꝛ iam.§.de creditore locutꝰ est quẽ modo feneratorẽ appellat qd̃ facit ꝑ statuto bergomi quo cauet q nullus fenerator credat filiofa.vt oẽm creditorẽ ɔp̃hẽdat siue sit fenerator siue nõ. In ɔ̃rium facit qd̃ not.§.si aduer.credit.sup rubrica vt.l.j. Tertio no.q nunq̃ vidi hanc.l.de facto qd̃ forte ɔtingit ꝑpter vacationẽ imperij vel qꝛ princeps qñ adest non põt adiri de facili p creditorẽ.videt eñ q ista dñij impetratio fiat solũ a principe vt dicit lex ista expresse.§.fina.aũt in tpe statuto.⁊.§.eo.l.fi.ff.de adqui.re.do.l.si is qui.§.si creditor.⁊ no.in glo.ff.

glo.ff.de leg.iij.l.q habebat.in fi.primi rñsi.Uber.tñ de bobio hic tenet φ istud impetrari possit a quolibet iudice ordinario habēte saltē mistū imperiū q2 istud est misti imperij vt.ff.de iurisdi.oīm iu.l.iubere.⁊.ff.de pigno.l.si fideiussor.⁊ hoc etiā satis exp̄sse innuit hec.l.in fi.⁊ p̄ hoc q2 quotidie videm⁹ φ iudices etiā qd̄ plus est faciūt ⁊ ꝯcedūt si pignora capi ī cām iudicati ⁊ vendi vt.s̄.si in cām iudicati pignus captū sit.l.ij.⁊.iij.quare ergo ista impetratio nō fit q2 nūq̄ vidi fieri vt p̄dixi forte q2 statuta ciuitatū cōiter dant faciliorē executionez creditori ad sibi debitū cōsequendū ⁊ p̄pter recuperationeq̄ dat̄ hic debitori vsq3 ad duosannos immo etiā ex forma iuris cōis facilior est executio creditori petendo debitorē ꝯdēnari ⁊ si nō soluat faciendo in carcerē detrudi vel petēdo missionē in bonis suis ex primo ⁊ scd̄o decreto vel petendo pignora capi in causam iudicati ⁊ distrahi vt.d.ti.si in cām iudicati dixi.s̄.de executiōe rei iudi.l.ordo.Alij tñ dicunt φ si princeps dat pignus in solutū vel assignat iure dn̄ij φ tunc cedit solū insolutū p̄ eo qd̄ valet etiā si indeterminate detur vt hac.l.§.sed si quidē.Si autez daret̄ per aliū iudicē indeterminate tūc cederet insolutū toti⁹ crediti etiā si minus valeret vt.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.si pignora.Alij dicunt φ iudex dando insolutū nō dat dn̄ium q2 si hec facere posset frustra adiret̄ princeps nisi diceremus φ qñ a iudice indeterminate tunc p̄ toto debito vt p̄dixi ⁊ in hoc esset dr̄ia inter principē ⁊ aliū iudicē.Alij dicunt nō dari dn̄ium p̄ iudicē nisi in causa dāni infecti sed creditorē possidere ⁊ fruct⁹ percipe p̄.l.vt.ff.vt in pos.leg.l.is cui.§.impator. Sed p̄dicta alia opi.quā no.d.l.ordo.⁊.d.ti.si in cām iudicati cōiter seruat̄ nisi aliud caueat̄ statuto vel ꝯsuetudie ciuitatis ⁊ capit̄ ⁊ vēdit̄ pignus tanq̄ p̄torīū nō tāq̄ ꝯuētionale q2 in eadē re bene pōt ꝯsistere pignus p̄toriū vel cōuentionale vt.s̄.de iu.l.cū debitoris.⁊.ff.de annu.leg.l.fundū.⁊ fit vēditio p̄.l.ex qb.cau.in pos.ea.l.fulcinius.⁊.s̄.de his q ad eccle.ꝯfug.l.p̄nti.Qñ aūt ciuitates p̄nt vendere pignora q̄ accipiunt subditis suis debitorib⁹ p̄ collectis vel alijs dixi.s̄.si p̄pter publicas pensita.Ibi ex denuntiatōe qñ debitū est liquidū ⁊ qd̄ sequit̄ vel sn̄ia.s.qñ nō est liquidū vt no.ff.de pigne.ac.l.iiij.Ibi ⁊ necessariū necessitate causatiua sibi debitū cōsequēdi.vt.ff.de sepera.l.fi.Ibi in suo dn̄io p̄ eo qd̄ valet ⁊ p̄ residuo debiti si min⁹ valet remanet creditori integra actio ⁊ si plus valet residuū dabit̄ debitori vt.j. sequit̄ ibi quor.s.sumtuū ⁊ dānor ⁊ not.φ dicit suo iuramēto taxari.qd̄ tñ intelligit Pe.p̄cedente iudicij taxatione vt.ff.de in litē iurā.l.videamus.§.fi.⁊.s̄.de iudic.l.sancimus. ⁊ aut.ibi posita.Ibi sed ne cōione q̄ solet inducere discordiā vt.ff.de le.ij.l.cū pater.§.dulcissimus.de admi.tu.l.q neq3 tuto.⁊.j.de dona.l.sancimus.§.fina.aūt nō in auro. Ibi si vō creditor ꝯstitut⁹ intra bienniū intra qd̄ admittit̄ debitor ad recuperādā rē iure dn̄ij adiectā vt.s̄.in v̄.⁊ postq̄ viliori p̄tio facta s̄m dictū debitoris ibi cōpellat̄ cōtinēs qd̄ sequitur.

¶Rubrica.De pactis pignorum.

Super rubrica. Uide Azo.ī sum.e.⁊ qd̄ no.j.ea.l.fi.⁊ ex de pigno.c.penul.cū ibi nota.In feudo etiā sicut in pignore reprobatū est pactū legis cōmissorie vt in vsib⁹ feud.de feudo dato in vic.l.com missorie.Sed q̄ est rō φ pactuz legis cōmissorie est in pignore reprobatū ⁊ in alijs ꝯcessum vt no.j.e.l.fi.dicit Pe.φ debitor indigens pecunia om̄e pactū faceret creditori ⁊ ita defacili perderet pignus.Od.dicit φ creditores si tale pactū teneret nunq̄ mutuarent nisi sub eo pacto qd̄ est ꝯ bonos mores.sed nunquid beneficio huius tit.possit renūtiari ⁊ cū sacro de iure ciuili nō vt.s̄.de legi.l.nō dubium.⁊ de leg.l.si quis inquilinos.de iure canonico secus vt extra de iureiurā.c.cū cōtingat.⁊ ita tenet Bar.brix.in q̄onibus suis.xij.q̄one q̄ incipit qdā accepit ⁊ de hoc vide.d.c.penl.extra de pigno.⁊ qd̄ ibi no.⁊ ī qd̄.Py.l.xxiiij.q̄one que incipit accepi mutuā pecuniaz vbi distinguit vtrū debitor sciuerit pactū tenere vel nō.vt p̄io casu valeat renuntiatio p̄pter sciam scd̄o nō.Cy.hic ⁊ cōiter doctores tenēt φ renūtiatio nō teneat q2 odio creditor ⁊ fauore reipublice inductū est q2 debitores semp̄ cogerent̄ p̄ creditores renuntiare vt predictū est ⁊c.Albericus.

Ui pactus. Ibi qd̄ iure sine hm̄ōi pacti appositione.In glo.non ergo ibi ad munici.l.j.Sed hic ⁊ in.l.nō recte pactum est ꝯtra.l.⁊ ab ea exp̄sse reprobatuz ⁊ ideo nihil operat̄ vt.s̄.de pact.l.pacta q̄ ꝯ leges.in ꝯrīū aūt nō erat ꝯ legē. ⁊ ideo seruatur vel ad legē sed si adijciatur dic vt ibi no. rō q2 p̄pter verbū precedens questus qd̄ sequentis verbi significatuz

limitat ⁊ restringit vt.ff.de vino ⁊ oleo le.l.fi.

s I fundi. In sn̄ia a qua nō est appellatū ibi securitate rei iudicate.

Cloniam. Opponit glo.de ꝯbē.em.l.fi.distinguit aut pactū est appositū inter debitorē ⁊ fideiussorē vel exneū aut inter debitorē ⁊ creditorē.primo casu valet pactū vt.d.l.fi.scd̄o casu aut est pactū φ nisi soluat pign⁹ sit emtū iusto p̄tio ⁊ valet vt.ff. de pig.l.si fund⁹.§.fi.Aut φ creditor hēat pign⁹ p̄ pecunia quā mutuauit ⁊ tūc si appositū est ī initio tale pactū nō v3 vt h̄ ⁊ de solu.l.calipodi⁹.al's īcipit q̄uis.Si ex interuallo valet vt.ff.de pig.acti.l.si tytius.⁊ arg.supra de pigno.l.dominā.s̄m Pe.Querit glo.nūquid valet pactū φ debitor vsq3 ad certū tēpus soluere nō possit.Pe.dicit sequendo opi.Jo.φ sic vsq3 ad.xxx.annū.vt.ff.cōi diui.l.in hoc iudicio.§.penul.tñ s̄m Oldr.nō obstante tali pacto licebit debitori ante tēpus soluere dūmō offerat interusuriū medij t̄pis vt.ff.de verb.oblig.l.q rome.in prin.⁊ ibi no.in glo.vltra.xxv.annos dicit glo. non valere pactum q2 esset perpetua alienatio qd̄ est notandū ⁊ facit ad q̄onē quā not.s̄.de p̄ci.impe.offe.l.quoties. circa fi.v̄.sed vsq3 ad qd̄ t̄ps.Itē nota ex fine φ hec.l.cōplectit̄ p̄sentia p̄terita ⁊ futura de quo satis dixi.l.leges ⁊ cōstitutiōes.Albericus de rosate de bergomo.ll.doctor eximius.

¶Rubrica.De exceptionibus.

Super rubrica. Uide Azo.in sum.e.⁊ Gof.⁊ Host.⁊ Spe.⁊ Galeo.in marga.eo.tit.⁊ qd̄ dixi.s̄.de p̄ba.l.exceptionē.de excep.dilatoria que oritur post litē cōtest.dicā.j.eo.l.pen.An repellat̄ exceptio q2 inepta q2 nimis gn̄alis vel obscura vel al's inepte concepta.⁊ est dicendū φ sic q2 in excep.reus actor efficit̄ vt.ff.de p̄ba.l.in exceptionib⁹.sicut ergo libellus ex parte actoris debet esse clarus ⁊ aperte cōcept⁹ vt reus instruat̄ habeat cedere vel ꝯtēdere vt.ff.de edē.l.j.⁊ ita reus in except.tenet̄ eā aperte p̄ponere vt instruat̄ actor velit replicare vel nō.Et φ exceptio ex ineptitudine forme repellat̄ est exp̄ssum.ff.de flumi.l.j.§.labeo.⁊ ita tenet Spe.de excep.§.viso.in prin.In hoc tñ differunt actor ⁊ reus q2 actor p̄ponēs ꝯria nō audit̄.vt.s̄.de fur.l.j.secus in excep.vt.ff.de reg.iur.l.nemo.⁊ ex eo.ti.c.nullus pluribus.p̄ Dy.li.vj.⁊c.

Ebitores. Primo loquit̄ in gn̄e.scd̄o in specie.⁊ gl.soluēdo ꝯrīū de.l.ꝯtinuus.§.fi.de verb.obli.videt̄ distinguere dandū a facto qd̄ Cy.⁊ Pe.sic moderant̄.nā stipulatio siue sit in dando siue in faciēdo incohoet̄ in p̄sona defuncti ⁊ fit trāsitoria in heredes oībus heredib⁹ adquirit̄ nisi illius solius cui p̄uidet̄ intersit vt qñ stipulat̄ domū in area fieri ⁊ areā vni heredū dat.tūc eni illi soli p̄uidet̄ q2 sua interest ⁊ ita intelligit̄.§.ꝯrius s̄m Jo.vt ibi no.cuius opi.ibi sequit̄ Ja.de are.⁊ Pe.hic vñ s̄m eos nō refert iter factū ⁊ dationē nisi q2 in facto pōt vnus tñ heredū interesse in dando nō ordinate tñ pōt defunctus etiā cū est in dādo φ alij det partē suā vni eidē p̄legādo vt hac.l.⁊ sic vera est solutio q̄ hic dat̄ in gl.φ ibi stipulādo hic legādo p̄uidit.Cy.⁊ p̄ hoc de lega.ij.l.eū ab vno.

Ro portione. Ibi successionibus vniuersalib⁹ vel singularibus vt.ff.de excep.rei iud.l.exceptio.In gl.vl.ibi de tegat̄ vt.ff.de iureiu.l.eū q.§.in popularibus.

Duersus. Secundus intellectus glos.vt loquat̄ de remissiōe gn̄ali in q̄ nō venit dolus vt.§.caius.nō placet Pe.p̄ ea q̄ dixi.s̄.de transac.l.sub p̄text.⁊ ideo dic φ hic dolo inductus fuit ad remissionē ⁊ vide qd̄ not.s̄.de transac.l.actione que glo.videt̄ ꝯtraria isti.tenet etiā hic glo.φ oīs fiduciarius sit legitimus tutor qd̄ nō placet Cy.sed dicit hic fratres erant in p̄tāte patris ⁊ ideo inter eos tanq̄ agnatos est tutela legitima.vbi aūt nō erant in p̄tāte esset fiduciaria que legitima dici pōt nō q2 sit ex lege.xij.tabu.sed φ a lege p̄bata vt supra de legiti.here.l.fi.§.sed nec fratrē.⁊ de hoc dixi supra de legiti.tut.l.frater.Cynus.

Um nondū. In glos.ibi nisi in casib⁹ q not.s̄.de iuris et facti ignor.l.j.vbi peremtoria opponat̄ post sn̄iam.In ea.glo.in fi.⁊ dic vt ibi.

1 ¶Annua ad agendū perpetua sunt ad excipiendum.

Licet. Hec lex plurib⁹ modis exēplificat̄ exē plū Jo. qbusdā nō placet. Primū exēplū gl. nō placet Jo. ⁊ sequacib⁹ qꝛ possidēti nō datur actio vt insti. de act. §. ecōtra. nisi diceres rōne interesse vel lʒ possidēti nō det̄ interdictū tñ si primus deijciēs erat dñs dat̄ ei rei ven. qꝛ ꝑ deiectionē quā fecit ipso iure dñiū nō perdit vt no. in. l. si qs in tātā. ꝟ. sup q̄rto. ⁊ hūc puto fuisse intellectū gl. Itē ꝯtra intellectū hul. opponit̄ qꝛ videoꝛ ꝑ deiectionē quā facio ex interuallo ꝑdidisse interdictū vñ vi. ⁊ sic nō est locus exceptioni cū nō sit actio. Ja. de ra. ⁊ Pe. sunt in ista opi. ꝙ si ego expello te deinde tu me ꝙ prima violētia ꝑ scđaʒ nō tollit̄ immo ex vtraqꝫ agi pōt nec hʒ locū cōpēsatio qꝛ pōt esse ꝙ plures res mobiles ⁊ maius interesse sit tꝑe vni⁹ expulsiōis q̄ꝑ tꝑe alterius sed deiectōis pos. bene fit cōpēsatio vt. ff. qđ vi aut clā. l. si alius. §. bellissime. dic ergo sic casum expulisti me ⁊ sic habeo interdictū vñ vi ego ex interuallo expuli ⁊ sum in pos. agis ↄ̄ me ⁊ excipio de prima expulsione nūqd possum ꝑpetuo dicit ꝙ sic si tñ plures res ꝑdidisti vel mai⁹ sit interesse tuū potes agere ↄ̄ me ⁊ nō ob. exceptio vt ꝑdixi. alij doctores intelligūt ꝙ interdictū vñ vi qđ mihi cōpetebat primo expulso ꝑ scđam expulsionē quā facit sit amissum de hoc pleni⁹ dicet̄ j. ad. l. iul. de vi. l. si qs ad se fundū. Itē allegat̄ sepe hec. l. ꝙ annua ad agendū ꝑpetua sunt ad excipiēdū. Cōtra hoc vr̄ qꝛ exceptiō īofficiosi testi ⁊ ↄ̄ tabulas eodē tꝑe finiunt̄ q̄ ad ius agēdi vt. ff. de inoffi. test. l. pap̄. §. si fili⁹. ex q. cau. ma. l. necnō. §. exēplo. ⁊ de ↄ̄ tab. l. si ꝑterit⁹. Sed dic aut actio inducit ius nouū aut ꝓseqt̄ cōpetēs ⁊ antiquū. ꝓmo casu hñt locū ↄ̄ria vt ptʒ in q̄rela ↄ̄ tabulas ⁊ resti. in inte. vt. ff. de excep. l. exceptiōes. §. fi. ⁊ sic loqt̄ Inno. ex̄ de ap. c. dilecti filij prioꝛ ⁊ ꝯuētus. Scđo casu hʒ locū reg̃la q̄ hic colligit̄. ⁊. ff. de doli excep. l. apud celsum §. fi. lʒ ↄ̄ hui⁹. l. intellectū videant̄ nota. ꝑ Inno. ⁊ Hosti. ex̄ de ordine cog. c. cū dilect⁹. Ol. Cy. aūt dicit aut exceptio cōpetit ꝯtra actionē ⁊ tūc tm̄ durat quātū actio vt. d. §. filius. de inof. test. l. pap̄. ⁊ de peti. here. l. si qs libertatē. aut cōpetit nō qꝛ subsit actio. Sed qꝛ equū est excep. dari vt mutuasti mihi decē fecisti mihi pactū de nō petēdo si petis equū est vt excipiā ⁊ sic intelligit̄ hec reg̃la ꝯm eū. Sʒ prius dictū magis placet nā nō vr̄ dari exceptio nisi subsit actio qꝛ excep. est actiōis exclusio. vt. l. ij. ff. de excep. ⁊ in exēplo ꝑ Cyn. posito bene cōpetebat actio q̄ nō erat ipso iure sublata ꝑ pactuʒ. sed solū elisa vt. l. si vnus. §. pact⁹ ne peteret. ff. de pac. de replicatōe nūqd idē sit dic vt ī gl. ⁊ no. in. l. q̄sitū. §. fi. ff. de pecu. In gl. ibi illi. s. deijciēti. Ibi impunitas qđ esset si exceptio tꝑe fineret̄. ibi ꝑ pos. ex quo eā statim recuꝑaui. ibi q mihi cessit interdictū de cessione iđ dꝛ vt appareat scđaʒ deiectionē esse illicitā vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. cū fūdū.

Si pactum. Pe. ⁊ cōiter alij tenēt casum hul. nō ob. l. q̄sitū. §. fi. ꝙ sit eiusdē vite qꝛ verū est de eo qđ ad dolosuʒ nō ꝑuenit sʒ de eo qđ ꝑuenit secus vt. ff. de dolo. l. sicut itaqꝫ. ⁊ in. l. ista aliqd ꝑuenit ⁊ ideo ꝑpetuo cōpetit ꝯm eū. Cy. vel so. aliter dictū ↄ̄riū vt in gl. no. In gl. ibi cuius est exceptio qꝛ vtraqꝫ dat̄ reo ibi replicāt in prin. hoc approbat̄ in ꝯtrario. In ea. glo. in fi. ⁊ ꝯm hūc casum expone sine tꝑis ꝑfinitione vt in prin.

Si ex maiore. Op. de. l. emtoꝛ. §. lucius ff. de pac. ⁊ glo. ibi posita dic aut creditoꝛ liberat ꝑ verba gñalia ab oī debito ⁊ obtinet ↄ̄riū qđ ibi not. aut ꝑ ꝟba indefinita ⁊ tūc talia verba prolata ab hoīe restringunt̄ ad id quod solutū fuit hic ꝯm Pet. qꝛ ratio recti sermonis nō patitur liberationē vltra extendi vt. s. de transactio. l. sub ꝑtextu. Cyn. de hoc dic vt ibi plenius dixi.

Prescriptionem. Idest exceptionē sic exponitur. s. si ↄ̄ ius vel vtil. publi. l. ꝓscriptiōe. ⁊ dic vt no. ꝑ Cy. ⁊ ꝑ me. s. de ꝓba. l. excep. ⁊ aut. ibi signata at q semel.

Si quidem. Primo loqt̄ qñ reus est cert⁹ actorē nō posse ꝓbare. Scđo qñ certū est eū posse ꝓbare. Tertio qñ dubitat̄. ⁊ dꝛ hic ꝙ vbi reus ꝓponit exceptionē simpl̄r de illa exceptione tm̄ q̄rendū est ⁊ sic vr̄ supponere ꝙ tunc excipiendo videat̄ actoris intētionē ꝯfiteri ↄ̄ qđ est. ff. de excep. l. nō vtiqꝫ. sʒ de hoc dic vt ibi no. ⁊ lati⁹ ꝑ Dy. ⁊ Jo. an. ⁊ Car. ex̄ de reg. iu. c. excep. obijciēs. li. vj. ⁊ ex̄ de exce. c. venerabilis. ꝑ Ber. Inn. ⁊ Host. ⁊ certe reg̃la illa ꝙ excep. obijciēs nō videat̄ ꝯfiteri de intentiōe actoris mirabilis videt̄ ⁊ certe nō est sine aliq̄ admiratione qꝛ si petis a me decē ⁊ ego dico me soluisse videoꝛ ꝯfiteri de debito ⁊ sic de sili̇bus. Sed ipse Jo. andr. aliquas rōnes de hoc reddit. ⁊ idē dicit esse in replicationibus vt replicās ꝯtra excep. nō videat̄ exceptionē ꝯfiteri vt no. per eū. d. c. exceptionē. inter quas illa rō videt̄ validioꝛ qꝛ excipiēs videt̄ elidere intentionē vt. l. ij. ff. de excep. ⁊. iiij. q. iij. c. j. Sed intēdēs vnū finē aliū nō operat̄ ⁊ maxime ↄ̄riū vt. ff. de adi. le. l. legata inutiliter cū fi. per eos allegatis. Sed ↄ̄ hoc vr̄ exꝑsse ꝙ ille q dicit se soluisse teneat̄ hoc ꝓbare ⁊ ꝙ ex hoc fundata sit actoris intētio vt ff. de ꝓba. l. qnquaginta. ⁊ ita etiā vr̄ sentire Az. in sum. de ꝓb. vltra prin. ibi actoris aūt appellatio. ⁊ clarius in. §. itē actoris appellatiōe. sed dici posset ꝙ illa intelligant̄ actoris intentiōe fundata. Ad hāc etiā materiā facit qđ no. ꝑ eundē Az. in sum. de pig. acti. §. itē. nec tenet̄ de casu fortuito. Itē ad hoc bene facit glo. j. q̄ est. ff. de ꝯdi. inde. l. iul. vbi exꝑsse habet̄ ꝙ si reus dicat se soluisse ⁊ actoꝛ nō plene ꝓbat de debito ꝙ reus absoluēdus est ex quo sequit̄ ꝙ ex tali except. solutiōis nō est fundata intentio actoris. Alij dicūt aut exceptio q̄ ꝓponit̄ oritur eodē fonte ⁊ stipite quo ⁊ actio aut nō. primo casu aut qꝛ peto deceʒ q̄ dico me tibi mutuasse tu excipis de iure fuisse falsos vel dicis te soluisse hoc casu intentio actoris ex tali exceptiōe vr̄ esse fundata. Secūdo casu vt qꝛ petis a me decē ⁊ ego dico tibi ius nō debere reddi qꝛ es excōicatus vel bannitus tūc ꝑ talē exceptionē nō videoꝛ de intentione actoris confiteri. institu. de excep. §. preterea. ⁊ videt̄ expressum. ff. de bo. pos. ↄ̄ tabu. l. si ꝑteritus. ⁊ de leg. j. l. si pecunia. tutius tñ est sub conditione ꝓponi exceptionē ad om̄e dubiū tollendū. de hoc satis no. in Spe. de excep. §. viso qñ. in prima ⁊ scđa colūna. Ad hoc facit qđ no. ꝑ Hof. in summa de tꝑi. ordina. §. penul. ibi vbi dicit ꝙ si interroget̄ ordinandus vtrū cōmiserit peccatū mortale. rñdere pōt cōmisi sed pñiam mihi iniunctā feci. ⁊ ꝙ tali rñsioni statur. qđ est notandū. ⁊ ꝙ quis possit ꝓponere exceptionē ⁊ rñdere sub conditione sicut glo. docet bene facit. ff. de dam. infec. l. q vias. in fi. ⁊ extra de testi. c. ex tenore. circa prin. Archid. etiā tenet ꝙ qs pōt se tueri priuilegio ⁊ iure cōi sub ꝯditione vt no. ꝑ eum xxiij. dist. c. q̄ꝑ q̄ꝑ. ⁊ facit qđ no. ⁊ dixi. s. qñ ꝓuo. nō est ne. l. j. Et predicta faciūt ad q̄ōnem quā notaui. s. de nō nume. pecu. aut. contra qui ꝓpriā si accusatus sum de homi. ⁊ negaui. nunquid postea admittar ad ꝓbandū ꝙ feci ad mei defensioneʒ. de quo dic vt ibi dixi ⁊ no. in Spe. d. §. ver. qd si reus. vide Sandi. de defensionibus a reo faciēdis. ver. sed pone q̄ōnē de facto qdaʒ fuit accusat⁹. ⁊ ꝟ. seq. Jac. aūt de are. dicit ꝙ triplex est forma ꝓponendi exceptionē. prima est ꝯfiteri obligationē ⁊ ꝓponere exceptionē pacti vel similē ⁊ tunc nisi reus ꝓbet exceptionē condēnat̄ vt. s. de ꝓbat. l. j. ⁊. l. excep. ⁊ de libe. cā. l. cū ꝑtiū. Secunda est nō confiteri sed si de apparet except. ⁊ tunc nisi actoꝛ suā ꝓbat intentionē reus absoluit̄ vt hic in fi. Tertia est media ꝓmissarū vt cū dicit si esset verū qđ asseris dico ꝙ me pacto liberasti. vt. d. l. nō vtiqꝫ. ⁊. d. c. cū venerabilis. ⁊ tūc nisi actoꝛ suā ꝓbet intētionē reus absoluit̄ vt. d. l. excep. s. de ꝓba. Est ⁊ quarta quā ipse Ja. nō tangit ⁊ q̄ est magis dubia vt ex ꝑdictis ptʒ vt qñ reus simpl̄r ⁊ pure ꝓponit exceptionē cū etiaʒ tūc nō vr̄ ꝯfiteri de intētiōe actoris ꝯm Ja. de ra. ⁊ Cy. ⁊ ita intelligūt dictā. l. nō vtiqꝫ. quā dicūt intelligi debere vbi reus nō rñdet de intētiōe actoris negādo sed simpl̄r rñdet ꝓponēdo exceptionē nā lex illa intelligi debet de esse prodita in casu dubio vt. ff. ad carbo. l. ꝙ labeo. sʒ vbi negat ⁊ excipit sub conditiōe nō est dubiū. Nō ob. hec. l. qꝛ in scđo casu exꝑsse cōfessus fuit. In tertio aūt qꝛ dubitabat̄ volēs deierare in iuramēto calūnie sic conditionaliter excipiebat qđ tuti⁹ est ꝯm oēs. de hoc etiā no. ꝑ Dy. d. l. nō vtiqꝫ. ⁊ facit etiā ad hanc materiā. ff. de ꝓba. l. cū de indebito. ⁊ qđ ibi notaui. Est etiā notandū ꝙ si sñia excōicationis apparet lata sub hac ꝯditiōe nisi debitoꝛ soluerit infra. x. dies lʒ sñia appareat ⁊ nō doceat̄ de solutōe nō ꝓsumit̄ excōicat⁹ vt not. subtiliter ꝑ Inno. ex̄ de acc. c. suꝑ his. ad hoc etiā facit qđ dicit Spec. ꝙ si appareat instr̄m excōicatiōis antiquū nō ꝓsumit̄ illū in excōicatione stetisse tā longo tꝑe nec immemoꝛ salutis sue vt no. ꝑ eū de excep. §. nunc videndū. ꝟ. qd si ꝓbat̄ exceptio. Vltio q̄rit hic q̄dā glo. noua q̄ fuit additio si reus rñdeat se ꝓmisisse sub cōditiōe nūqd videat̄ intētionē actoris ꝯfessus adeo ꝙ nisi ꝓbet ꝯditionē sit ꝯdēnandus ⁊ dicit bene ꝯm Cy. ⁊ modernos ꝙ nō qꝛ actoꝛ tenet totā rñsionē recipe vel totā respuere cū sit cōnexa. ad hoc facit. s. de dona. añ nup. l. ij. ⁊ ibi in glo. ⁊ de hoc ibi tetigi ⁊ plene. s. de cōfessis. l. vnica. ꝟ. x. q̄rit̄. et in Spec. de posi. vltima colū. ꝑ Host. ex̄ de insti. c. cū venissent. inducit̄ etiā hec in glo. signata suꝑ verbo ꝑsonaliter cōmiserāt. inducit̄ etiā hec talex ꝙ reus possit rñdere dubito de quo hic tangit̄ in glo. ⁊ tactū fuit. s. de iur. calū. l. ij. §. j. Cy. tenet ꝙ si pōt esse cert⁹ de eo sup quo interrogat̄ cogit̄ ꝑcise rñdere vel dari sibi termin⁹ ad rñdendū ⁊ se informādū si pōt si nō pōt iudex indubitatiuam rñsionē debet admittere vt. ff. de peti. here. l. si debitoꝛ. ⁊ de iureiurā. l. iusiurandū qđ ad pec. §. j. Cy.

DEfensiones. Op. ꝙ etiā mutato statu principali competat exce
ptio fideiussori vt.ff.q satisda.co.l. sed ꝛ si decesserit.
dicit gl. ꝙ ibi loquiꝛ circa iudicia.ꝛ rō est qꝛ obliga
tus est ad faciendū.ꝛ ideo cōpetit fideiussori etiā mutato statu
ſʒ hoc nō hʒ rōnē ſm Cy.qꝛ ꝑ hoc sequereꝛ ꝙ si pncipalis esset
obligat⁹ ad faciēdū domū mutato statu fideiussor nō tenereꝛ
amplius ꝛ si esset obligat⁹ ad dādū ꝛ mutaret statū ꝙ fideius
sor nō haberet exceptionē ꝛ scđo hoc si esset absolutus debitor
ꝛ postea deportat⁹ nō hr̄et fideiussor exceptionē ꝑpter status
mutationē principalis qđ est incōueniēs.dic ḡ ſm eū aut exce
ptio est ꝑsone coherēs ꝛ nō ꝯpetit fideiussori vt.l.exceptiones
aut rei coheret ꝛ tūc aut re⁹ mutauit statū siue fuerit obligat⁹
ad dandū siue ad faciēdū subdistinguit aut cepit exceptio sibi
cōpeteret ꝑpter statū mutatū aut aliūde. Si ꝑpter statū muta
tū aut erat tale factū siue debitū ꝙ pōt impleri nō obstāte mu
tatiōe stat⁹ ꝛ tūc exceptio cōpetēs pncipali nō cōpetit fideius
sori vt.d.l.j.ꝭ.de fideius.ꝛ.l.si indebitā.aut tale qđ nō pt̄ impleri
ꝑpter statū mutatū ꝛ tūc ꝯpetit fideiussori vt.ff.de pac.l.si vn⁹
§.si cū reo. Si vō nō mutauit statū aut q̄riꝛ de excep.ꝯpetēti
bus ex ꝯuētiōe partiū aut ex pncipis ꝯcessiōe aut ex legis dis
positiōe vt plene no.ꝑ Cy.ſ.l.tā mādatori.de nō nume.pecu.

SI quis aduocatus. Quid de di
latoria q̄ oriꝛ post litē ꝯte.nūqd poterit opponi.dic ꝙ sic ar.ff.de ar
bit.l.nō distinguem⁹.§.cū qdā.ꝛ.l.lʒ.v̄.aut si inimicitie de va
ca.ꝛ excu.mu.l.p̄tor.§.vlt.ij.rn̄so.de interrog.act.l.de etate.§.
ex cā.ꝛ arg.eius qđ diciꝛ de cau.de rato q̄ peti debet ante liteʒ
ꝯtest.vt.ff.de ꝓcur.l.pomp.§.rati.ꝛ tn̄ si ꝓcura.interueniat li
te cū dn̄o contestata illā prestat vt.ſ.de cōsor.eiusdē litis.l.ij.ꝛ
ibi dixi de hoc ꝛ qꝛ de nouo emergūt ꝛc.vt.ff.de ven.inspi.l.j.
in prin.ꝛ est casus extra de offi.deleg.c.insinuante.ꝛ arg.opti
mū extra de excep.c.pastoralis.ꝛ idē puto si ante litē ꝯte.orta
erat sed post litē ꝯte.cepi scire.ita tenet Spe.de excep.§.nunc
vidēdū.v̄.pōt aūt iudex.ꝛ v̄.seq.in quo.§.plene tractaꝛ de ma
teria dilatoriaꝝ.gl.tn̄ in.d.c.pastoralis.vꝛ̄ sentire qn̄ ante liteʒ
cōte.orta est ꝛ incipio scire post litē ꝛ de hoc etiā tetigi.ſ.de ꝓ
bat.l.excep.ꝛ ad hoc facit qđ no.ꝭ.l.ꝓxi.

PRescriptiones. Exceptio fori tri
plex est vna quia iu
dex nullā habet iurisdictionē ꝛ ista opponit qn̄cūqꝫ
vt.ſ.de iurisdi.oīm iu.l.priuatoꝝ.sicut ꝛ ꝓcura.falsi
vt.ſ.de ꝓcu.l.licet. Alia est tu nō es iudex meus lʒ iurisdictio
nē habeas in alios ꝛ ista dʒ opponi in initio.i.ante litē ꝯte. vt
ff.de iurisdi.oīm iu.l.si ꝯuenerit.nisi sit ꝑ errorē omissa vt.e.ti.
l.si ꝑ errorē.alia est fori declinatoria ꝑ priuilegiū pluriū iudicū
ꝛ de hoc dic.ſ.ne filius ꝓ pr̄e.auꝛ.habita.

¶ Rubrica. De litigiosis.

SUper rubrica. Vide Azo. in
sum.e.ꝛ i sum.
de aliena.iudi.mutādi cā fa.ꝛ Gof.ꝛ Host.e.
ti.ꝛ.xj.q.j.c.vlt.in glo.ꝛ ꝑ Arch.ꝛ Gof.ꝛ Ho
sti.in summa vt lite pendēte.ꝛ eo.titu.c.iij.in
gl.ꝛ qđ dixi de ista materia.ſ.ne liceat potē.
l.j.vltra prin.ꝛ qđ dicā in auꝛ.litigiosa.ꝛ per Cy.ſ.cōi diui.l.j.

CUm creditor. Denuntiamētū factū
ab eo q ius denūtiādi
nō habet licite sperni pōt hoc dicit hec.l.cū ꝯcor.de
hoc plene dixi.ſ.de rei ven.l.si fundum.

LItigiosa. Vide qđ no.in corꝑe vn̄ sumi
tur ꝛ in sum.eiusdē ti.ꝛ in re
missionibusquas posui sup rubrica. Et ꝙ dicit de
cui⁹ dn̄io est notādū qꝛ lis pēdēs sup possessiōe rei
nō facit rē litigiosam vt no.ex̄ de cōfir.vtili vel inuti.c.j.ꝛ sup
hoc vide qđ not.ꝑ Inno.extra de arbi.c.ex parte.ꝛ qđ dicit cō
uentiōe dic libello saltē porrecto ſm Az.in sum.hui⁹ ti.§.j.ali
ter em̄ nō possit dici res litigiosa qꝛ nō apparet q̄ esset res.alij
dicunt hoc posse apparere ex interrogatiōibus q̄ fiūnt ante li
tē cōte.vt.ff.de rei vē.l.q petitorio.sed ꝛ ille fiunt oblato libel
lo vt no.ff.de interro.acti.sup rubrica. Jaco.de are. approbat
opi.Azo.q fuit in opi.ꝙ cum citatione mittereꝛ libellus vt di
xi in auꝛ.offeratur. Canoniste tenēt ꝙ ꝑ solā citationeʒ efficiaꝛ
res litigiosa vt not.ꝑ Host.in sum.de aliena.iudi.mu.causa fa
cta.§.qualiter.ver.plus dico.ꝛ est hodie expressum in clemēti
nis vt lite pendente.c.ij.ꝛ ibi tradiꝛ modus citandi ad hoc vt
efficiaꝛ res litigiosa.ꝛ de hoc ibi no.bene per Joā.an.ꝛ de hoc
diceꝛ.ꝭ.l.ꝓxi.quā dicit Cy.corrigi in reali ꝑ hanc auꝛ.in ꝑsona
li aūt remanet incorrecta qꝛ de ꝑsonali nihil hec auꝛ.loquiꝛ cū
ergo nō sit mutata stet.vt.l.p̄cipimus.de ap. Quid de incorpo
ralibus vt seruituti.gl.distinguit inter reales ꝛ ꝑsonales. Cy.
tenet ꝙ si de tota re moueaꝛ questio res sit litigiosa. Si de alio
q̄ȝ de dn̄io nō.vnde ſm eū duobus modis ꝯhiꝛ vitiū litigiosi.
Uno ſm iura antiqua ꝑ lit.cōte.alio ſm noua ꝑ solam ꝯuētio
nem in actione reali ꝛ istud nō cōtrahiꝛ si agaꝛ ꝓ rebus incor
poralibus vel si agatur hypothecaria sed bene ꝯtrahiꝛ ꝑ mo
dum iuris antiqui vt scʒ demū lite cōte.efficiaꝛ actio litigiosa.
Aut ergo queriꝛ de actiōe reali ꝑ quā moueꝛ qđ de dn̄io ꝛ tūc
efficit litigiosa ꝑ solā ꝯuentionē ꝛ forte nō efficiꝛ litigiosa ipsa
actio in rē vn̄ poterit ante litē cōte.cedi licet nō posset alienari
aliud est em̄ loq de vitio litigiosi qđ afficit actionē aliud de vi
tio qđ ipam rē. Si aūt q̄raꝛ de act.ꝑsonali tūc res ad quā agiꝛ
nō efficiꝛ litigiosa sed actio lite cōtest.sic ꝛ ideo nō pōt in alium
trāsferri vt.ꝭ.e.l.fi.ſm Jac.de are. Cy.de hoc pleni⁹ dixit.ſ.ne
liceat potē.l.j.ꝛ lʒ dixerim ꝙ si agaꝛ hypothecaria ꝙ res nō ef
ficiꝛ litigiosa sed pōt alienari tn̄ cadit in edictū de aliena.iudi.
mu.cā fac.vt ptʒ ex not.ꝑ Az.in sum.de alie.iu.mutā.cā fac.§.
j.ꝛ.ij.ver.porro.ꝛ pōt agi ꝯ alienantē ꝛ possessorē vt no.ꝑ euʒ
in summa de act.ꝛ obli.circa me.§.circa actiōes. Sed nūqd in
p̄bendis seu beneficijs ecclesiasticis efficiaꝛ res litigiosa dic vt
plene not.ꝑ Inno.ꝛ Cōpost.extra de consti.c.cū.M.ferrariē.
Et an lite pendente possit is ad quē spectat collatio vel ꝓuisio
vel electio ipsius prebēde ꝓcedere ad ꝓuisionē vel electionē vꝉ
collationē.dic vt not.ꝑ Inno.ex̄ de elec.c.dudū rothomageñ.
§.nos igiꝛ.sup verbo dispēsatū.ꝛ vide de hoc pulcrū casum in
clemētinis vt lite pendēte.c.j. An vitiū litigiosi duret finita in
stantia ꝑ trienniū not.ſ.de iudi.l.ꝓperandū.§.ꝛ si qdē.in gl.q̄
incipit vt nō teneaꝛ ꝛ ibi dixi. Est etiā notandū ꝙ facta cōmis
sione de cā vertēte sup aliqua re ipsa res efficiꝛ litigiosa vt no.
ex̄ de testi.c.cām q̄.in gl.q̄ incipit arg.ꝙ postq̄ȝ.sed qd si credi
tor hʒ duos debitores insolidū obligatos egit ꝯ vnū petendi
solidū debitū ꝛ litē contest.nūqd hoc iudicio pendēte poterit
ab alio petere vel ꝯ eū iura cedere ꝛ vꝛ̄ ꝙ nō vt.ff.de peculio.l.
quoties.§.si creditor.ꝛ ibi de hoc not.ꝛ ita tenet Azo sub du
bio forte in sum.de duob⁹ reis.§.itē qđ dr̄ de peti. Sed ꝯ hoc
est qꝛ sic lite ꝯte.faceret suā ꝯditionē deteriorē qđ esse nō debʒ
vt.ff.de noua.l.aliā.ꝛ de reg.iur.l.nō solet.sed dici posset ꝙ nō
tam ex lite cōte.q̄ȝ electione cōtingit.

LIte pendente. Per ꝯtest.tunc em̄
diciꝛ lis pendere vt
ſ.vt lite pēden.in rubrica.ꝛ.l.ij.in prin.ꝛ ꝑ hoc fa
cit ꝙ subijcit actiones q̄ in iudiciū deducte sunt q̄
fit tm̄ ꝑ ꝯte.vt.ſ.de lite cōte.l.j.in pn̄. In reali aūt
dic vt dixi.ſ.in auꝛ.litigiosa.ꝛ ſm iura antiq̄ nō erat pena liti
giosa nisi fieret alienatio in eccl̄ia hodie ꝯtra vt hoc tit. Item
opponiꝛ ꝙ actio litigiosa ꝓ ꝑdita debeat habeat haberi vt.ſ.
ne liceat potē.l.j.sed dic vt ibi dixi.

QUicunqꝫ. Ibi ambiguū ꝑ negationeʒ vt
ſ.qbus ad libertatē ꝓclama.nō
lʒ.l.fi.qđ ꝓprie fit ꝑ ꝯte.vt.ſ.de lite ꝯte.l.vnica iur
gioꝝ ex parte actoris subeat ex parte rei.

CEnsemus. Primo ponit statutū.scđo
subijcit penā cū distin.qua
dā.tertio penā extendit.quarto excipit quosdā ca
sus.partes patēt in lr̄a.ꝛ qđ dicit trāstulerit dic in
ter viuos ne finis hui⁹.l.ꝯdicat principio.ꝛ qđ dicit in fi.fidei
cōmissi.dic recte a testatore relicti sed postea ab herede agente
vel cōuento res cepat esse litigiosa alioqui legi supiori obuia
rēt. Si.vicēti.ꝛ Ol.q̄rit gl.vtrū venditor q vendit ignorāti rē
litigiosam patiaꝛ aliā penā q̄ȝ illā q̄ diciꝛ hic in lr̄a.s.restitutio
nis p̄tij cū tertia parte.ꝛ vꝛ̄ tenere ꝙ nō.ar.ff.de penis.l.inter
pretatiōe. Az.in sum.huius ti.tenet ꝙ teneaꝛ alias duas ꝑtes
p̄stare fisco.vt in sum.e.§.si aūt ille q accepit ignorat.ꝛ hāc opi.
sequebaꝛ O dof.qꝛ alienās ignorāti intm̄ vꝛ̄ delinquere quātū
q sciēti alienat ḡ intm̄ puniri dʒ.vt.ſ.de epi.ꝛ cle.l.si quicq̄ȝ.in
fi.immo plus deliquit q decepit emtorē ignorātē qđ nō fit qn̄
sciēti vēdidit qꝛ tūc emtor nō decipiꝛ vt.ff.de act.em.l.j.ꝛ.ſ.de
trāsac.l.cū donatiōis. Ol. Itē q̄rit gl.nūqd donatari⁹ puniaꝛ
vꝛ̄ cū distin.q̄dā dicere ꝙ sic. Pe.credit ꝙ nō puniaꝛ i aliq̄.rō
est qꝛ magis p̄sumiꝛ emtor venire ad rē emēdā ambitiose q̄ȝ do
natari⁹ q venit gratiose.sed mihi magis vꝛ̄ opin.in ꝯriū qꝛ qs
facilius accipet rē litigiosam titulo donatiōis q̄ȝ vēditionis.ꝛ
ideo lex magis fauet habēti cām onerosam q̄ȝ lucratiuā.vt.ff.
de doli exce.l.apud celsuʒ.§.si cū ltima.i fi.ꝛ lʒ gl.videaꝛ in du
biū reuocare ꝙ h.l.locū habeat solū i reo alienāte tn̄ ex pn̄.ptʒ
ꝙ etiā loqꝛ in actore dū dicit vel actōes.ꝛ dic ꝙ pene hui⁹.l.pe
tunꝛ ꝯdi.ex hac.l.cū obligatio sit noua. Ultio q̄rit Cy.qōnem

de facto.quidā emat rem religiosam.⁊ de euicti.stipulatus est res fuit rei ven.euicta.querit an agi possit ex stipulatōe de euctione.l.ista exp̄sse videt velle ꝙ nō.ibi omnibus instr̄is q̄ sup hoc ⁊c.Et qꝛ ibi ꝓhibet ꝯtus rei litigiose ergo ⁊ qdquid seqt vt.l.nō dubiū.s̄.de legibꝰ.In cōtrariū videt qꝛ q rē emit sciēs ꝙ alienari nō poterat si stipulat de euic.noīatim agere pōt vt ptꝫ in eo q scienter emit fugitiuū vel rē alienā vt.ff.de doli excep.l.apud celsum.§.labeo.j.de euic.l.si fundū.⁊.s̄.cōia vtri.iudi.l.fratres.ptꝫ etiā in eo q emit ꝯtra interdicta legū.⁊ de eui.stipulat.j.de agric.⁊ cēsi.l.quēadmodū.de fundis limi.l.j.in fi.⁊ ibi no.⁊ vt nō liceat habitatoribꝰ metrocomodie loca sua ad extraneos trāsferre.l.vnica.⁊ ibi no.ergo ⁊ in ꝓposito de euic.agere poterit maxime cū in dubio p̄sumat emtor ignorans vt hic no.preterea cōtractus celebratus in re vitiosa vitio q̄si reali obligat ꝯtrahentes cū effectu.vt.s̄.de prediis mino.l.si is.ergo multo fortiꝰ obligare debet ꝓmittentē de euic.ꝑ re litigiosa q̄ est vitiosa vitio ꝑsonali vt.s̄.de p̄scrip.lō.tēp.l.j.cū vitiuꝫ quasi reale magis reddat rē inalienabilē q̄ꝫ ꝑsonalē. vt not.s̄.de adqui.pos.l.vitia.nō obst.hec.l.qꝛ nō loquit eo casu quo stipulatio interuenit sꝫ solū cassat causas ⁊ instr̄a ex qbus posset fieri irreuocabilis alienatio rei litigiose vn̄ ꝙ hic dicit oibus instr̄is q̄ sup hoc.i.sup trāslatione rei litigiose vt ex p̄missis patere pōt.Itē ptꝫ ꝑ id qō subiicit exceptis ⁊c.vbi excipit solum causas ex qbus ꝯsueuit res transferri vn̄ ꝑ hoc datur intelligi ꝙ p̄missa gn̄alitas de causis illis loquat qꝛ exceptio hꝫ limitare seu restringere regulā ⁊ gn̄alitatē vt.ff.de penu leg.l.nā qō.§.fi.Cy.In glo.vlt.cū transigo ibi de eadē re habeo glo.debet dicere nō habeo al's eadē esset cū prima.Ol.In gl.vlt.ibi qꝛ vera est.s.ꝙ nō est eius cōmercium.

Tunc si heres. Legantis rem vel actionem litigiosam.Et nota ꝙ in fine dicit de collusione ad quod cōcor.s̄.de liberali causa.l.principaliter.de appel.l.si perlusorio.et de inoffi.testa.l.si suspecta.

¶Rubrica.De cōtrahenda ⁊ cōmitten.stipu.

Licet. Pro declaratiōe totius tit.vide Azo.in sum.e.Itē no.epl'aꝫ fidē facere de quo plene dixi.s̄.de ꝓba.l.rōnes.⁊ l.nō epl'is.Itē vide ꝑ declaratione.l.p̄n̄tis q̄ dixi.s̄.de eden.aut.si qs in aliquo documēto vltra prin.v.itē opponit.Ultimo no.de solēnitate p̄sumēda de quo plene dixi.s̄.de testi.aut.rogati.Cy.hic dicit ꝙ solennitas intrinseca p̄sumit vt hic extrinseca nō.vt.ff.de publi.l.quecūqꝫ.⁊ ibi no.Cōtra hoc ꝙ etiā extrinseca presumatur.j.de fide instru.⁊ iure haste fisca.l.j.lib.x.vbi de hoc.sed ibi solēnitas extrinseca scripta erat in instr̄o ⁊ ideo qꝛ instr̄o statur vt.l.cū precibus.s̄.de ꝓba.sequit ꝙ solēnitas in eo ꝯtenta sit ꝓbata vt ibi no.⁊ dic ꝙ solēnitas intrinseca est quā verborū ꝓlatoꝝ significatio includit vel apta est includere vt in v̄bo fideiubeo ⁊ verbo stipulatus suꝫ q̄ requirūt interrog.⁊ rn̄sionē vt.ff.de v̄b.obli.l.j.⁊.j.de fideicō.l.blāditus.⁊ ideo in stip.⁊ fideiussione p̄sumunt oia solēniter acta vt hic cū ꝯcord.idē ⁊ qn̄ verboꝝ ꝓlatio est apta includere vt qꝛ verbū ꝓlatū equiuocū est ad plura vt verbū ꝓmitto ꝙ ad nudā ꝓmissionē ⁊ etiam stipulationē pōt referri vt.ff.de edili.edic.l.sciendū.§.dictū aūt.tunc em̄ assumit eā significationē q̄ rē de qua agit efficacē ꝯstituit.vt insti.de inuti.stip.§.si scriptū.⁊.ff.de pac.l.iuregentiū.§.qō fere.Sed quare p̄sumit intrinseca et extrinseca nō.dic ꝙ extrinseca in facto cōsistit ⁊ ad ꝓpositionē vnius facti nō sequit aliud qō est possibile separatū esse ab illo vt.s̄.vn̄ legitimi.l.nō hoc.cū si.Intrinseca aūt cōsistit in iure ⁊ ad positionē vnius facti sequit p̄sumtiue solēnitas iuris q̄ circa tale factū requirit si abesse nō ꝓbet vt.ff.de ꝓbat.l.ab ea parte.ſm Dy.⁊ Cy.nō tn̄ sic presumit ꝙ nō admittat ꝓbatio in ꝯtrariū vt hic in gl.no.⁊.d.§.qō fere etiā ꝑ testes vt ibi not.⁊ idē est ꝙ p̄sumat solēnitas si reperiat scriptū in instr̄o priuato vt hic ⁊.d.l.sciendū.In testibus dicvt.s̄.de vsuris.l.j.⁊ de ista p̄sumtione solēnitatis plene dixi.s̄.de testi.aut.rogati.Querit Cy.si in instr̄o venditōis deficiat pretiū nūqd instr̄m ꝓbet esse factā iusto pretio ⁊ vr̄ ꝙ sic.qꝛ ista solēnitas est intrinseca ꝙ sine p̄tio nō teneret vēditio ergo p̄sumit vt p̄dictū est.⁊ hanc tenet Ja.de are.⁊ colligit ex notatis ſm eū.d.aut.rogati.Jac.de ra.credit ꝯtrariū qꝛ forte emtor erat fenerator.Pet.etiā dicit ꝙ lex ista cū si.nihil facit ad p̄sumendū pretiū.nam ꝙ p̄sumat solēnitas intrinseca verū est vbi p̄sumtio certitudinē habet vt in stipulatione et fideiussione in qbus est certa forma at in venditiōe nō est sic qꝛ pōt interuenire pretiū modicū ⁊ iustū ⁊ ideo cū nō sit vniforme nō pōt lex sic presumere.Ista tn̄ qō visa est dubia p̄dicto Pe.⁊ Cy.eam sub dubio relinquit.

Si filie. Quid in filio emācipato.Pe.dicit ꝙ vtilis q̄rit.vt.ff.de v̄b.obli.l.qōcūqꝫ.§.si qs ita.s̄.de pac.dot.l.pater.⁊.ff.de opis lib.l.iusiurādi.§.liberis.qd in matre vl' auo materno videt idē.vt.ff.sol.ma.l.caius.Pe.dicit ꝙ nulla q̄rit actio ex eoꝝ stipulatiōe vt.s̄.de pact.l.pactū.Rō est qꝛ ex pacto filii nō querit matri vt.ff.ad treb.l.debitor.§.fi.ergo nec ecōtra sed ex pacto filii bene q̄rit patri.vt.ff.de pac.l.si tibi.§.fi.⁊ dic vt no.e.l.§.si pactꝰ.⁊ de v̄b.ob.l.stipulatio ista.§.alteri.ii.rn̄.ergo idē ecōtra cū ꝯtrarioꝝ eadē sit disciplina.ar.ff.de act.em.l.iul.§.si ꝓcurator.rō est qꝛ magis reputat vna ꝑsona patris ⁊ filii q̄ꝫ matris ⁊ filii ꝓpter reliquias p̄cedētis potestatis.vt.ff.de qōnibus.l.vnius.§.seruus.mater em̄ est rō ꝯiūctiōis vt.ff.de iure immu.l.j.Nō ob.l.caius.qꝛ ibi est casus specialis ⁊ rō ibi ⁊.d.§.fi.no.Cy.

Si cū tuam pecuniā. In effectu ē hec lex.s̄.de neg.gest.l.si pecuniā.⁊ ibi plene dixi.

Secundum. Ibi amici mei no.⁊ ꝯcor.s̄.de offi.diuer.iudi.l.ii.Et intellige ꝙ actio ex stipulatu cōpetat heredi.cum em̄ possit cui vult reliquere p̄sumit heredi relinq̄re cui relinquit oia bona sua vt.ff.de leg.iii.l.j.§.sciendū.⁊ collige argu.ꝙ si quis est condēnatus ad soluenduꝫ librā piperis ſm ꝙ cōsueuit p̄stare ꝙ teneat etiā si nō appareat ꝙ p̄stare ꝯsueuerit qꝛ hec dictio ſm nō facit ꝯditionē vt hac.l.⁊.s̄.de insti.⁊ substi.l.si testm̄.⁊ ibi plene dixi.

Nuda. De gn̄e descēdit ad speciē ⁊ casus variat ſm varias opi.vt in glo.Opp.ꝙ hic dicit post litē ꝯte.penā cōmitti qꝛ videt ꝙ statim cū potuit dare ⁊ nō dedit vt.ff.de v̄bo.obli.l.ita stipulatus.dicit glo.ꝙ ibi p̄cessit cōuētio vestita q̄ est fortior ⁊ ideo citius cōmittit hic nuda.et ideo tardius hoc nō plꝫ.Ja.de are.imo dicit ꝙ siue sit nuda siue vestita eodē mō pena cōmittit.s.ꝑ interpellationē extiudicialē qō sic probat vbi stipulatio penalis incipit a p̄cedēti cōuentiōe vestita si interpellatꝰ noluit dare cū potuit pena comittit.⁊ rō est qꝛ cū aliqs ꝓmittit dare intelligit cū stipulator petierit vt.ff.de v̄b.ob.l.si.x.cū petiero.⁊.l.tytio.§.idē rn̄det.⁊ ista eadeꝫ est rō vbi incipit a p̄cedēti ꝯuētiōe nuda ⁊ ideo cū iterpellatꝰ est q nudo pacto ꝓmisit ⁊ nō solū cōmittit pena qꝛ vr̄ ꝯtcta sub ea ꝯditiōe si petierit vt dictū est.cū ergo extiterit ꝯditio tenet vt.ff.qn̄ dies le.ce.l.si penū.⁊ est lex exp̄ssa ſm eū.ff.de fideiul.l.fideiussor §.fi.sed illa hoc nō dicit ſm Cy.dices tu hoc nihil est dicere qꝛ penalis stipulatio cōmittit ex mora tm̄ vt.ff.si cer.pe.l.lecta.§.sed cū sortis.sed vbi est cōuētio nuda nō pōt ꝯstitui in mora.ḡ nūq̄ꝫ cōmittit qꝛ vbi nulla petitio nulla mora vt in reg.iu.at ex nuda ꝯuētiōe nō orit actio vt.ff.de pac.l.iuregētiū.§.sꝫ cū nulla.ḡ ⁊c.Ad hoc rn̄det ipse Ja.vbi nulla petitio nulla mora.verū est quātū ad illud intrinsecū qō nō pōt peti vt est principale ꝓmissum sꝫ quātū ad extrinsecū vt ad pene ꝓmissionē sic.⁊ ita intelligit hāc.l.istō nō plꝫ Pe.vt.d.§.cū ⁊ sortis vbi ptꝫ ꝙ nec etiā quātū ad aliud ꝯmittit mora vn̄ vera est regula simpl'r ꝙ vbi nulla petitio ibi nulla mora quō ergo rn̄debit: qꝛ etiā ipse Pe.fatet ꝙ in casu huiꝰ.l.ꝑ interpellationē factā cōmittat stipulatio penalis.ipse dicit ꝙ stipulatio penalis nō cōmittit ꝓpter morā sꝫ ꝓpter extn̄tiā ꝯditōis maxie cū de facto ipleri sufficiat.vt.ff.de v̄b.ob.l.qdā cū filiū.⁊ de ꝯdi.⁊ demō.l.meiꝰ.preterea iura dicūt ꝙ q ꝯditionē vel stipulationē interponit verosil'e est ꝙ vult eā existere vt de ma.test.l.si qs locuples.⁊ vt leg.no.ca.l.h stipl'o.§.diuus.sꝫ ita est ꝙ qn̄ volūtas ꝯtrētiū vnū gerit qō nō p̄t fieri recedit a v̄bis ⁊ seqmur volūtatē vt ptꝫ qꝛ lex appellatiōe heredū in infinitū accipit vt.ff.de v̄b.sig.l.sciēdū.⁊ tn̄ vbi testator fideicō.reliqt ab herede si sine herede decesserit intelligit de heredibꝰ filiis nō extneis ne si seq̄remur heredū ꝓpriā appellationē volūtas testōris ipediret qꝛ verosil'e est semꝑ aliquē hēdē fore saltē fiscū vt.ff.ad treb.l.ex facto.§.fi.sic ⁊ vbi ꝓmittis mihi nudo pacto ⁊ si nō dederꝫ penā lꝫ al's ibi ꝯuētio vestita p̄cessisset nō posset cōmitti penalis stipl'atio nisi fuerit in mora.tn̄ vbi est nuda ꝯuētio qꝛ nō pōt corrigi ſm regl'arē modū cōmittēdi sufficit si de facto fiat iterpellatio vt cōmittat pena ꝑ iura ⁊ rōes p̄dictas.⁊ sic intelligit ipse Pe.sꝫ ꝯ hūc intellectū vr̄ l'r̄a huiꝰ.l.q̄ dicit post litē motā extitisse ꝯditionē ḡ nō ꝑ interpellationē sꝫ lite ꝯte.cōmittit.rn̄deo veꝝ est si nō fuit ante cōmissa ꝑ interpellationē sic ⁊ al's dicit lex ꝑ litē ꝯte.morā cōmitti.ff.cōmo.l.iii.§.i hac.veꝝ est nisi priꝰ fuit mora ꝯtcta.vt.ff.si cert.peta.l.vinū.vel dicēdum ꝙ dicit hec lex post morā litis extitisse

extitisse ꝯditionē.verū est impurgabil'r ʒ ante litē cōte.cōmit tit stip'latio penalis purgabil'r ꝛ ꝑpterea dicit hic existere ꝯditionē sicut al's dicit̃ de stip.iudicatū solui.ff.iudi.sol.l.cū q̃reba tur.§.ꝑinde.Sed ꝯ p̄dicta adhuc instat̃ ꝙ nō cōmittat̃ stipulatio penalis ex sola existētia ꝯditiōis.Nā vsura est q̄dā penalis stip.vt.ff.de neg.gest.l.qd̄ sine.ꝛ de ꝯdi.inde.l.pene.sed vbi vsure ꝑmisse sunt si sors exigi nō pōt nec vsura ergo nō est ver̃ ꝙ penalis stipulatio cōmittat̃ ex existētia cōditiōis imo ex mora vt dicta litera dic ꝙ in casu huius.l.stipulatio penalis nō committit̃ ex mora.ꝛ ꝙ de vsuris arguit̃ nō est bonū ar. q2 certe stipulatiōes possunt cōmitti sed stipulatio vsurarū nō.q2 nō debentur ꝑpter lucrū nō petentiū sed ꝑpter morā nō soluentiū ꝛ ideo stipulatio vsurarū nō cōmittit̃ nisi ꝑpter morā vt ꝑbat̃ ff.de vsur.l.cū q̄dā.§.si a pupillo.Od.sup.l.si pacto quo penā.s.de pact.vbi tractat hāc materiā ꝛ etiā ibi tractat̃ p Cy.dicit aut penalis stipu.incipit a precedēti pactione vt ꝑmittis dare centū ꝛ si nō dederis ꝑmittis penā.Aut a p̄cedēti cōditiōe vt si decē nō dederis penam ꝑmittis.primo casu refert aut est pactio vestita ꝛ hoc casu cōmittit̃ stipulatio penalis ex quo debitor nō dedit vel certū est eū dare nō posse vt.ff.de verb.obli.l.ita stipula.§.j.hoc verū si p̄cesserint ea q̄ ꝯstituunt debitorē in mora puta ꝙ intelligat vel intelligere debeat se debere vt.ff.si cer.pe.l.qd̄ te.ꝛ ꝙ modicū spatiū trāsierit vt.ff.de colla.bo.l.si quis filiū.in fi.ꝛ alia q̄ plene no.ff.de vsur̃.l.mora.Aut pactio est nuda vt erat hic ꝛ hoc casu cōmittit̃ stipulatio penalis lite ꝯte.ꝭm eū vt hic ꝛ.d.l.si pacto.Si aūt stipulatio incipit a p̄cedēti ꝯditiōe regulariter cōmittit̃ impleta ꝯditione ꝛ dicit impleta cōditio cū certū est ꝑmissorē nō dedisse vel amplius dare nō posse vt.d.l.ita stipulatus.§.ij.de verb.obli.fallit in stipulatiōibus implicitis vt si tytio nō dedero tibi dabo.hic em̄ cōmittit̃ p litē ꝯte.vt.ff.de verb.obli.l.si tytius.in istis em̄ implicitis ita faciunt regule legistar̃ sicut ꝛ dialecticor̃.ꝛ rō est ne res abiret in infinitū si diceremus cōmitti solū ex quo certuʒ esset dari nō posse.Itē fallit in vltimis volūtatibus vt.ff.de penu lega.l.j.ꝛ.ij.ꝛ sic etiā intelligit̃ ad.l.falci.l.j.§.si ita.ꝛ q̄n dies leg.ced.l.j.§.si penū.Itē fallit fauore libertatis vt.ff.de ma.testa.l.libertas.§.j.Sed que est rō diuersitatis vtrū incipiat a pactione aut a p̄cedēti ꝯditiōe.dic q2 vbi incipit a pactione obligatoria ibi debet ꝛ ideo cōmittit̃ cū nō dat vel certū est eū dare nō posse.Sed vbi incipit a pactiōe nō obligatoria puta nuda adhuc nō est in mora nisi lite ꝯte.vn̄ nō cōmittit̃ nisi lite cōte.Itē vbi incipit a ꝯditiōe nō cōmittit̃ nisi impleta ꝯditione.implet̃ aūt ꝯditio ex quo dare vel facere nō pōt ꝑmissor.ꝛ de ista materia etiā no.ff.si qs cau.l.si post tres.Sed in casib⁹ in qb⁹ dixi cōmitti demū lite cōte.fiet ne ꝯtestatio sup pacto principali vl' sup penali.Od.tenet ꝙ sup principali vt si ꝯuenisti ꝑmutare agā ꝙ permutes qd̄ si nō facis statim lite ꝯte.cōmittit stipulatio penalis vt.ff.de v̄b.obli.l.nemo.§.j.ꝛ hec fuit opi.Jo.ꝛ cā sequit̃ Dy.sed quō poterit fieri lit.ꝯtest.qd̄ ꝯuētio est nuda cū ex ea nō orıat̃ actio ꝛ nemo sine act.experiat̃.dicit Od.ꝙ lʒ nemo possit sine actiōe experiri quo ad hoc vt aduersari⁹ sibi cōdēnet̃ pōt tn̄ experiri de facto vt aduersari⁹ in mora ꝯstituat̃ ꝛ ita fit hic ꝛ alibi si ꝑmittis dare.x.cū petiero ꝛ si nō dederis ꝑmittis penā hec petitio operat̃ cōmissionē pene vt.ff.de verb.obli.l.si decē cū petiero.ꝛ hoc etiā dicit Dy.ꝛ dicit ꝙ hec.l.dispēsatiue permittit agi ex nudo pacto ne ꝯtus ex toto cōstituat̃ inutilis vt no.p eū insti.de actio.in prin.in lectura sua ꝛ ex de reg.iur.c.nō est in mora.li.vj.Azo tenet ꝙ sup penali lis cōte.ꝛ libellus formet̃ hoc mō.q2 permutare nō vis vt conuenisti peto.x.q̄ ꝑmisisti noīe pene hoc casu liberaris implēdo ꝑmissa ante litē ꝯte.vt.ff.de verb.obli.insulā.Nec ob.ꝙ ex obligatiōe ꝯditionali nō agat̃ ante existentiā ꝯditionis vt.ff.de verb.sig.l.cedere diē.q2 verū est regul'r nisi certū sit ꝙ actor agendo cōsequat̃ act.p litē cōte.sicut est in casu huius.l.nā agēdo cōsequit̃ actionē p litis ꝯtestationē ꝛ actio ꝑ socio durāte societate nō oritur pōt tn̄ intētari q2 certū est ꝙ actio oriet̃ ar.ff.ꝑ socio.l.actiōe.ꝛ.ff.rē ra.ha.l.si indebitū.ꝛ istā Azo.sniam nō improbat Od.ꝛ Cy.dicit eā verā sed nō p rōnē p̄dictā immo ꝭm eū infallibil'r verū est ꝙ ante existentiā ꝯditōis agi nō pōt etiā si ꝯstet ꝙ agēdo ꝯsequeret̃ actionē nec.ll.inducte ad hoc ꝑbāt cū al'r intelligant̃.est ḡ vera snīa Az.hoc mō q2 veniet actor ad ꝑmissorē ꝛ interpellabit eū vt sibi det ꝙ nuda ꝯuentōe ꝯuenit ꝛ si nō dat cōmittit̃ stipulatio penalis ꝛ sup illa lis cōtestabit̃ ꝛ sic intelligit̃ hec.l.ꝭm Pe.ʒ q̄dq̄d dicimus dispēsatiue ꝑcedit̃ Sed cū dispensatio sit iuris vulneratio magis placet illa opi.ex qua minus vulnerat̃.minus aūt vulnerat̃ ꝭm opi.Az.vt in sequēti q̄ōne patebit.Cy.sequit opi.M.lʒ Dyn.vt dixi sequat̃ opi.Jo.cū sine impugnātia regularū ꝛ litis angustia ꝯtractus iste reddat̃ vtilis p interpellationē extraiudicialē vt.s.ꝑbaui.

Sed q̄n cōuentio esset vestita sup quo fiet litis cōte.ꝛ videt̃ ꝙ sup penali tn̄ qd̄ dic vt ꝑbat̃ sicut ꝯuentio principalis in ꝯtractu vestita dicit solēnitate ꝯtus sic ꝛ dispositio testatoris vestitur volūtate sua.sed lex dicit ꝙ si testator legat penū ꝛ si heres nō dederit legat.x.ꝯtestatio fit sup pena ergo ꝛc.vt.d.l.j.ff.de penu leg.ꝛ q̄n dies le.ce.l.si penū.ꝛ hoc videt̃ dicere gl.d.l.j.§.si ita.ff.ad.l.falc.sed istud videt̃ absurdū si ꝑmisisti dare librū ꝛ si nō dares ꝑmisisti penā ꝙ ego nō possim petere librū sed nō est absurdū q2 rō est necessaria ꝭm iura vetera.nā lex nō vult ꝙ lis ꝯte.sup eo sup quo ꝑcedi nō pōt ad sniam vt.ff.de iudi.l.de qua re.ʒ sup principali ꝯuētione nō posset ꝑcedi ad sniam cū sit nouata p ꝑmissionē penalē vt.ff.de ac.ꝛ obli.l.obligationū fere.§.fi.ꝛ de pactis.l.rescriptū.§.si pacto.ideo voluit lex ꝙ cōtest.fieret sup penali super qua pōt ꝑcedi ad sniam nec grauat̃ reus p hoc cū vsq3 ad ꝯte.possit penā euitare implēdo ꝑmissa vt.d.l.j.de penu lega.sed hodie p penalē nō fit nouatio vt.j.de noua.l.fi.ꝛ ideo in elec.actoris hodie est vtrū velit agere super principali vel penali ꝭm Ja.de ra.ꝛ Pet.sed p̄dicta opi.nō videt̃ ex toto expedita q2 penalis stipulatio nō nouat indistincte principalē immo ꝭm quosdam iura noua in hoc nō immutauerūt antiqua vt dixi.s.de pact.l.si pacto.ꝛ ibi tangit̃ p Cy.q dicit se ibi maluisse tacere q̄ loqui.Nunc aūt hic dicit saluo meliori ꝯsilio ꝙ olim stipulatio principalis p penalē cōmissam nouabat̃ q2 sic supradictū est ꝯtus ꝛ legata ꝑcedūt vt paria ʒ legatū primū trāssundit̃ in scd̄m vt.d.l.j.§.itē si ita.ad.l.fal.ꝛ nouatio est prioris obligatiōis in aliā trāssusio.verū est ꝙ nō ita trāssundit̃ q̄n reus possit petere vsq3 ad litē ꝯte.sup principali qd̄ nō est in alia nouatiōe ꝛ ꝑpterea d2 q̄si nouatio.d.l.obligationū fere.§.fi.nec ob.qd̄ dicit̃ de nouatiōe q2 illud habet locū q̄n scd̄a obligatio addit̃ p modū coequalis obligatiōis.secus q̄n p modū subrogatiōis vt dicet̃.d.l.vlt.j.de noua.ꝛ ista faciūt ad q̄ōnē regis Ludouici regis frācor̃ q canonizat⁹ est ꝑ scto q ꝑmiserat comiti blesen̄.ꝙ eū in q̄busdā nūdinis nō impediret ꝛ si ꝯ faceret ꝑmisit centū milia noīe pene.Philippus ei⁹ successor dictū comitē impediuit vtrū comes possit petere penaʒ alternatiue vel absolute vel copulatiue.vtrūq3 dubitabat̃.dicendū est ꝙ si rex ꝑmisit alternatiue hoc modo ꝑmitto nō impedire vel si impediā ꝑmitto penā tunc alternatiue petenduʒ est.vt.ff.de verb.obl.l.si duo.Si vero pena ꝑmissa fuit absolute vel copulatiue hoc modo ꝑmitto nō impedire vl' si impediā ꝑmitto penā tūc comes habet electionē vtrū agere velit ꝙ nō impedit an ad penā nō aūt vtrūq3 q2 pena fuit loco rei apposite.vt.ff.de doli exce.l.apd̄ celsum.§.labeo.Si dubitat̃ tūc si impediuit semel nunq̄d pena sit cōmissa ī totū vel ꝑ rata q2 istud est factū successiuū istud nō est dubiū nā cōmittit̃ insolide vt.d.l.si.de penu le.Cy.Ultimo q̄rit hic Od.vtrū ꝛ q̄n debitor possit morā purgare ne in penā incidat.ꝛ de hoc satis not.p glo.ꝛ ip̄m Od.ꝛ alios in predicta.l.ꝛ si post tres.ff.si qs cau.ꝛ Odo.hic in effectu cōcor.cū notatis p Dy.ff.de verb.obli.l.si insulā ꝛ sic distinguūt aut stipulatio est pura vel in diē ꝛ nō est penalis.Aut est ꝯditionalis ꝛ penalis.pmo casu licet purgare vsq3 ad ꝯtestationē si stipulātis nō interest vt.d.l.si insulā.ꝛ sic intelligit̃ opi.M.ꝛ.ll.allegate p eū in.d.l.ꝛ si post tres.Scd̄o casu q̄n stipulatio est ꝯditionalis ꝛ penalis nō licet ꝯditione existēte morā purgare vt.j.e.l.magnā.ꝛ de act.ꝛ obli.l.traiectitie.fallit in iudi.vt.d.l.si post tres.Itē fauore libertatis vt.l.q rome §.flauius.de verb.ob.Itē in arbitrarijs vt.ff.de arbi.l.si cū dies.§.fi.ꝛ.l.seq.ꝛ dic latius q2 in stipulatiōib⁹ q̄nq3 adijcit̃ dies ꝛ pena q̄nq3 dies ꝛ nō pena q̄nq3 pena ꝛ nō dies q̄nq3 nec dies nec pena primo casu q̄n adijcitur dies ꝛ pena nō admittit̃ purgatio elapso die.vt.d.l.traiectitie.ꝛ.l.magnā.j.e.qd̄ verū est in contractibus.In iudi.distinguit̃ aut apponit̃ dies a lege ꝛ admittit̃ purgatio vsq3 ad litē conte.vt.d.l.si cum dies.§.fi.Aut ab hoīe ꝛ tunc aut ab in initijs iudicior̃.ꝛ idē vt admittat̃ purgatio vt dicta.l.ꝛ si post tres.Aut circa diffinitionē vel sententiam ꝛ tunc nō admittitur.vt.l.celsus.in prin.ff.de arbi.Secūdo casu q̄n dies ꝛ nō pena ꝛ admittit̃ purgatio vsq3 ad litē contest.vt.l.si ita quis.§.scia.de v̄b.obl.l.q rome.§.flauius.ꝛ hoc q̄n dies fuit expressa idem si tacite intelligat̃ vt.eo.ti.l.si stipulatus essez abste.ꝛ.d.l.si insulā.In tertio casu q̄n pena ꝛ nō dies cōmittit̃ pena cū interpellatus nō soluit admittit tn̄ purgatio vsq3 ad litē ꝯtest.vt.d.l.j.de penu leg.ꝛ q̄n dies lega.ce.l.cū sine p̄finitiōe.ꝛ.l.si penū.Quarto casu q̄n nec pena nec dies admittit̃ purgatio vsq3 ad litē ꝯtesta.vt.d.l.si insulā.Sed ꝙ vsq3 ad sniam tenet glo.s.de trāsac.l.sine apud acta.vbi de hoc tetigi in suppletione gl.in fi.ꝛ hoc verū q̄n interesse nō excedit estimationē rei in obligatiōe deducte puta cōuenisti facere domū que facta valet centū interest mea singulariter in plus domuʒ factam esse nō admittitur purgatio.ꝛ ita loquit̃.d.l.si ita quis

§.seia.de verb.ob.Dy.et Od.hec tñ dictio nō placet Ja.de ra. vt dicā.j.eo.l.magnā.Sed qd si ꝓmissor tūc sit paratus domū ꝯstruere et ꝙ vltra interest pstare.nūqd poterit.vī ꝙ sic ex eq̄tate pdictaꝝ legū cōcedentiū morā purgari.et ita videt̄ sentire gl.d.l.si cū dies.§.si.ff.de arbi.In glo.magna ibi qꝛ nō ꝓcedit s.sacrm̄ calūnie cū ante litē cōtest.nō iuret̄ sꝫ post vt.s.de iura. calū.l.ij.ibi.ff.eo.s.de vb.obli.ibi de libro.s.cōmittit̄ pene stip. Ibi quecūqꝫ pactio siue nuda siue vestita.

Scire. Ratio dubitatiōis esse potuit qꝛ videbat̄ cā nō subesse sꝫ subest cā trāsactiōis et ideo valet vt.ff.de cōdi.inde.l.in summa.

Nec tutoris. Ibi stipulationē in fauorez pupilli factā.secus si ꝯ eum vt in.ll.in glo.allegatis.et.s.ti.pxi.l.j.

Non moriturum. Primus et tertius casus gl. boni sūt.scōs sustineri nō pōt qꝛ cū qs ꝓmittit hominē nō moritoꝝ impossibile ꝓmittit et ideo in eo nō valet vt insti.de vb.obli.§.loca.Ad tertiū casū oppo.ꝙ sicut nō valet principale nec accessoriū vt.ff.de vb.ob li.l.si hō mortuus.dic aut pena adijcit̄ immortalitati vt ꝓmitto immortalitatē et nisi seruauero ꝓmitto penā et neutrū valet. Aut adijcit̄ possibilitati vt si moriat̄ ꝓmitto penā et tunc valet pena.Cōtra hoc qꝛ etiā vbi adijcit̄ impossibilitati vī ꝙ valeat vt.ff.de verb.obli.l.impossibilis.ij.rñso.lꝫ gl.vacillet dicenduz est ꝙ qñ aliqd impossibile de natura vel de iure deducit̄ in modū ꝯuentiōis nō valet principale nec accessoriuz siue cōsistat in dādo siue in faciēdo.vt.d.l.si hō. Aut deducit̄ p modū ꝯditionis et tūc aut affirmatiue: vt si digito celū tetigeris dabo decē et nō valet.vt.d.l.impossibilis.j.rñso.Aut negatiue vt si digito celū nō tetigeris.x.ꝓmittis et tūc valet.vt.e.l.ij.rñso.et.l. in illa stipulatiōe.Rō diuersitatis est qꝛ vbi deducit̄ in modū ꝯuentionis stipulatio incipit a pcedēti ꝯuentiōe et stipulatio penalis ei accedit et accessoriū sequit̄ naturā principalis vt in regl̄a iuris sed ita est ꝙ cū ꝓmissor tenet̄ in principali et in accessorio et ecōtra vt.ff.de verb.ob.l.si ex legati cā.Sed vbi deducit̄ in modū ꝯditiōis stipulatio incipit a pcedēti ꝯditiōe vt tūc ipsa conditio nō est ꝓmissio cui penalis stipulatio possit accedere.et ideo fm naturā illius nō regulat̄ et ꝓpterea cōmittit̄ penalis Ja.de ra.dicit ꝙ hec nō sunt vera per.l.ij.ad fi.ff.si quis eau.vbi ante morā rei ꝓmisse ꝯtingētem nō liberat̄ ꝓmissor.Quare distinguit aut stipulatio incipit a pcedēti ꝯditōe et verū est qd̄ dictū est.Aut a pcedēti cōuentiōe.et tūc aut res ꝓmissa perit p talez casuz ex quo nō dat̄ regressus ꝯ aliū vt qꝛ seruus ꝓmissus morit̄ casu fortuito et tunc reus liberat̄ nec tenet̄ ad aliqd vt.d.l.si homo.et ad.l.rhod.de ia.l.si.§.idē.aut perit p casum ex q̄ ꝓmissor hꝫ regressum ꝯ aliū vt qꝛ aliqs interfecit eū et tūc nō liberat̄ ꝓmissor nisi actionē cedat vt.d.l.ij.§.fi.et de dolo.l.nā is. et hec snīa placet Cy.Pe.vō dicit ꝙ snīa gl.vera est sicut euāgeliū sꝫ p ea defendēda opꝫ vnā qōnē subijci in cuius examinatiōe patebit motiuū dicti Ja.q subtilissim⁹ fuit fm Cy.qō talis est ꝓmitto tibi dare bouē vel stichū bos vel stichus interfect⁹ est ab aliq̄ ante morā nūqd teneor tibi cedere act.Jac.ꝙ sic primo qꝛ nō debeo locupletari cū aliena iactura vt.ff.de ꝯdi.inde.l.nam natura.Itē qꝛ boue subtracto mortuo tenet̄ fur ad carnē et coriū ergo ꝛc.vt.ff.de ꝯdi.furt.l.si seruus.§.boue.et vī lex expssa qꝛ si qs vēdit mihi seruū et fugit tenet̄ actionē cedere vt.ff.de cōtrahē.em.l.ꝙ sepe.§.si res.et de act.emt.l.si ea res. Itē si ꝓmisi tibi seruū et est interfect⁹ in actiōe.l.aquil.venit estimatio vtilitatis tūc arguit sic aut dicis post morā interfectū et istud nō est dicendū qꝛ si millies offerrē nō euitarē penalē stip.et sic opꝫ dicere ꝙ ante morā sit interfect⁹ vñ.l.supponit ꝙ intersit mea eū nō interfectū vt mihi actio legis aqlie cōpetat quā cedā tibi et sic manifeste cōcludit̄ ꝙ nō sim liberat⁹ nisi acti.cedā vt.ff.ad.l. aqli.l.ꝓinde.j.rñso.et hoc dicit glo.ff.de dolo.l.arbitrio.Pet. vō in hac qōne tenet totū ꝯtrariū vt nec carnē nec coriū dare nec act.cedere teneat̄.pmo qꝛ lex īdistincte dicit ꝙ debitor speciei eius interitu liberat̄ vt.ff.de verb.ob.l.si ex legati cā.ergo indistincte est intelligēda.Itē vī lex expssa ꝓmisi tibi seruū iste seruus interfect⁹ est ab alio dicit lex ꝙ actio de dolo cōpetit quia actio.l.aql.nō cōpetit vt.d.l.arbitrio.et actio de dolo nō cōpetit vbi alia locū hꝫ.pone ergo ꝙ tu ꝓmisisti seruū et dedisti fideiussorē fideiussor illū interfecit dicit.l.ꝙ cōpetit actio de dolo. et sic supponit̄ ꝙ sim liberat⁹ qꝛ si nō essem liberatus tūc p petitionē alio mō res esset salua et ita nō cōpeteret actio de dolo sꝫ hic cōpetit actio ergo ꝛc.vt.ff.de dolo.l.si fideiussor.ꝯiūcta.l.j. §.ptor.Sed istud ar.tollit pfatus Ja.sic ꝙ ibi cōpetit actio de dolo nō ad estimationē serui qꝛ ad hoc cōpetit actio.l.aql. sed ad cetera dāna ista nō est bona rñsio qꝛ actio.l.aql. cōpetit etiā ad dāna vt.ff.ad.l.aquil.l.ait lex.et ita ꝯcludit̄ indistincte ꝙ sim liberatus p.d.l.fideiussor.et.l.arbitrio.videt̄ etiā casus.ff. de lega.ij.l.mortuo boue.ad hoc etiā cogit aliud nā sicut q ꝓmittit stichū est obligat⁹ ad totā speciē sic q emit ancillā sub pacto adiectionis in diē obligatus est restituere meliori cōditiōe allegata.vt.ff.de in diē adie.l.in diē.sed si ancilla vendita sub tali pacto decedit ante meliorē cōditionē allatā relicto partu ampli⁹ nō tenet̄ vēditor sed ipso iure liberatus est . ergo ꝛc.vt.ff.de in diē adie.l.vbi aūt.§.j.et p hac parte facit gl.q̄ hoc dicit hic.d.l. ꝓinde.et ista est veritas salua pace pdicti Jac. Itē nō ob.ꝙ nō debeat locupletari cuz aliena iactura.talis eñ locupletatio est fm formā iuris qꝛ liberatio duob⁹ modis ꝯtingit.s.naturalr̄ et ciuiliter vt morte solutiōe acceptilatiōe et succeſſiōe vt.ff.de soluti.l.penl̄.et iste est vnus ex illis.s.morte.Nō ob.§.si seruus.§. boue.qꝛ loquit̄ in re sua vñ ꝙ superest restituere tenet̄ vt.ff.de rei ven.l.solū.§.meū.secus est in re alicui debita vt in casu nr̄o. Itē nō obst.l.sepe.§.si res.qꝛ ibi nō ꝯtingit liberatio ipso iure nā modus liberādi nō est furtū vel fuga rei ꝓmisse sed ꝓpter furtū vel fugā dat̄ qdā excusatio.et ideo tunc tenet̄ cedere vēditor ius qd̄ habet.Preterea ibi cedit̄ actio qꝛ illā habet vēditor sed in ꝓposito nullā habet actionē ꝓmissor qꝛ sua nō interest et ꝙ nō habeat actionē ꝓbat̄.d.l.arbitrio.ad fi.cū.l.seq.Nō ob.l. ꝓinde.ex qua sic expsse arguit Ja.pdict⁹ qꝛ fuit interfect⁹ seruus post morā.sed ista nō videt̄ bona rñsio qꝛ tūc nō est aliqua vtilitas dico ꝙ immo est ꝯsiderata natura.l.aql. q̄ respicit retro p annū.et hic posset interesse vt penalē stip.vitarē vñ si ꝯsideremus tp̄s interfectiōis nō possum petere nisi estimationez sed si tp̄s retro p annū vitarē penā q̄ est forte cētū lib.et ideo venit hec vtilitas in act.l.aqli.et sic intelligit.d.l.ꝓinde.et additio quā hic ponit Frā.ac.et bene fm Pet.sed dices incōueniēs est ꝙ si ꝓmisi tibi stichū sub pena et tyti⁹ interfecit eū ante moram ꝙ mihi nō cōpetat act.l.aquili.vt.d.l.arbitrio.in fi.et.l.le.ergo impunitū erit delictū ꝯ legē ita vulneratus.e.ti.j.rñso.hec absurditas tollit̄ qꝛ lꝫ mihi debitori nō cōpetat creditori tñ cōpetit de dolo vel in factū vt.d.l.si fideiussor.de dolo.et ad.l.aql.l. qui occidit.§.in hac.ex pdictis ptꝫ ꝙ gl.simplr̄ verū dicit q̄ est in.d.l.si homo.et quā approbat Pe.et Dy.vt no.p eū ex̄ de regu.iur.c.nemo pōt.li.vj.Cy.

Scrupulosam. Idest dubiā.et qd̄ dicit de reliqrit.s.scꝫ cum morieret̄ vel pridie q̄ moreret̄ legatari⁹ et qd̄ subijcit post etiā mortē.s.testōris vel eius cui legat.vt.ff.de leg.j.l.si mihi et tibi.§.j.et.l.si post mortē.et de leg.ij.l.pecū.§.vl. et qd̄ postea dicit scripta dic.i.in hoc tp̄s collata.Ol.

1 ☞ Inuitatus ad prandiuz an teneatur nō requisitus ire hora prandij.

2 Obligatio legis et hoīs an differant.

Magnā. Dies interpellat p hoīe.ad hoc sepe allegat et hoc siue sit expssa vt hic siue tacite intellecta vt.s.de iure emphi.l.ij.et sol.mat.l.si mora.et ibi no.et.s.de rei vx.ac.l.vnica.§.exactio.Et
1 facit ꝙ inuitat⁹ ad prādiū teneat̄ nō reqsitus ire hora prādij lꝫ et allegari possit ꝙ inuitās teneat̄ eū reqrere hora debita de quo no.p Arch.xxiij.q.iiij.c.displicet.O p.gl.ꝙ opus sit interpellatiōe vt.ff.de ope.liber.l.cū p̄onus.quoꝝ legatoꝝ.l.vlt.et de dā.infe.l.ij.§.hoc aūt.sꝫ in illus nō erat dies expssa vel tacite subintellecta.solue vt not.p Dy.ff.de vb.obli.l.ita stipulat⁹ vl̄ vt no.ff.vt in pos.lega.l.j.§.hoc exigit.Ja.de bel.et ad.l.emilius.q̄ silr̄ assignat̄ p ꝯria in gl.dic ꝙ nō est ꝯ qꝛ ibi denūtiatio facta fuit ex abūdāti ad excludēdū forte restōnē in inte.q̄ ꝓpt̄ ignorantiā emilij peti posset vt.ff.de vb.obli.l.cū filius. alie in glo.p ꝯrijs allegate loquunt̄ in obligatiōe legali excepta.l.cū p̄ron⁹.vbi nō erat dies apposita vt pdixi.Ol.et de hoc vide qd̄ no.ex̄ de locato.c.potuit.et plene p Garsiā de elec.cupiētes.circa fi.et pdicta faciūt ꝙ sufficiat si vasall⁹ sit parat⁹ pstare seruitium dn̄o si requirat̄.nō aūt tenet̄ offerre ex quo dies apposita nō est.et de hoc no.in sum.qb.mo.feu.amit.§.itē lꝫ teneat̄.Aut ergo dies apponit̄ ab hoīe vel a lege vel etiā a natura vt cū ꝓmitto partū ancille vel fetū vacce.inest eñ a natura dies.s.cuz natus erit vt.ff.de vb.obli.l.interdū.et tunc nō est opus aliqua interpellatiōe vt hac.l.cū ꝯcor.sed si forte iusto impedimēto detētus esset lꝫ pena cōmittat̄ de equitate cū forte obstaret exceptio.ar.bonū.s.q petant tuto.l.cū a matribus.et vī expressum ex̄ de pign.c.penl̄.vel saltē dabit̄ restitutio ex clausula gñali vt no.ff.de verb.obli.l.cū filius.§.fi.et de hoc eo.titu.l.ad diē. et vide q̄ dixi.s.de excep.l.si quidē.ver.est etiā notandū.Si autem dies nō est apposita vel subintellecta tunc interpellatōe opus est vt.ff

est vt.ff.de colla.bon.l.si quis filiũ.§.stipulatio.de leg.j.l.tytie textores.§.j.de verb.obl.l.si ex legati cã.ꝛ.l.se.ꝛ si cer.pe.l.ꝙ te ꝛ ideo circa rei estimationẽ si adiecta est dies inspicit estimatio illius tẽporis ꝛ ab eo vltra quãti plurimi valuit si nõ habet tps determinatũ ꝛ fuit lis cõte.illud inspicit ꝛ quãti postea plurimi valuit nisi aũt esset interpellat⁹ cõgruo loco ꝛ tpe qꝛ tũc tẽpus interpellatiõis vt.ff.de act.em.l.rẽ.§.fi.si cer.pet.l.vinũ.ꝛ de tritica.l.iij.§.in hac.ꝛ.l.fi.cũ si.ꝛ qꝛ in glo.in gl.hic agit an possit mora purgari.de hoc dic vt dixi plene.si.e.l.nuda.circa finẽ.in distinctione Od.ꝛ Dy.ꝙ tñ distinctio Ja.de ra.nõ placet ꝓpter aliquas longas rões q̃s omitto sed si vultis eas habere recurratis ad lecturã Cy.hic vñ ipse Ja.distinguit. Aut ex mora orit nova obligatio ꝛ tũc aut orit ex lege ꝛ trib⁹ ꝯcurrẽtibus põt purgari vt.ff.de v̓bo.obli.l.insulã. Aut orit nova obligatio ex partiũ ꝯuẽtione ꝛ isto casu regul'r nõ põt purgari vt.l.traiectitie.§.de illo. Rõ est qꝛ mitius agitur cũ.l. ꝙ cũ hoĩe.fallit in iudic.ꝛ arbit.vt.l.ꝛ si post tres.si qs cau.ꝛ.l.si cũ dies.§.fi.de arbit. Aut ex mora nõ oritur nova obligatio isto casu põt purgari vsq3 ad sñiã qꝛ oĩa iudicia absolutoria sunt insti.de perpetu.ꝛ tẽp.act.§.fi.sed nec distinctio nec illa dñoꝝ Odo.ꝛ Dyn.placet Pet.nam ſm eum nõ est speciale in iudicijs qꝛ iudicia sunt q̃si ꝯctus vt.ff.de pecu.l.iij.§.idẽ scribit.nõ ob.d.l.ꝛ si post tres si recte intelligat vt dicet.j.de fideius.l.sancimus.

2 †Item nõ est verũ ꝙ sit dĩa inter obligationẽ legis ꝛ hoĩs ꝑ rõnẽ eorũ qꝛ immo mitius agit cũ hoĩe ꝙ cũ lege.vt.ff.de iure pat.l.si libert⁹.ꝛ de hoc plenius dixi.s.de seruis fug.l.quicũq3.v̓.itẽ opponit.ꝛ ideo Pe.sic distinguit. Aut ex mora nõ succedit nova obligatio ꝛ tũc idẽ qð.s.aut succedit et tunc aut culpa ꝓmissoris aut ex mora.primo casu vsq3 ad sñiã põt purgari vt.ff.de doli exce.l.fideiussor.scðo casu qñ ex mora refert aut illud qð succedit vel venit ex mora vna cũ principali debito põt peti aut nõ.si nõ peti põt nõ põt purgari.v̓bi grã.fenerator mutuat pecuniã ꝛ stipulat quolibet mẽse decẽ si debitor est in mora nõ põt purgare.vt.ff.de v̓b.obl.l.q rome.ꝛ.d.l.traiectitie.§.de illo. Si vero peti nõ põt vna cũ principali qð deductũ est in penali.verbi grã ꝓmisisti stare in iudicio certa die sub pena nõ stetisti ꝛ sic est cõtracta obligatio ad penã principalẽ nõ põt peti vt.ff.de doli except.l.apud celsum.§.labeo. isto casu põt purgari mora tribus ꝯcurrẽtibus vt.d.l.ꝛ si post tres.ꝛ.j.de fideius.l.sancim⁹.ꝛ.d.l.q rome.§.flavius.ꝛ.l.ita stipulatus.§.seia.ꝛ de penu leg.l.j.fallit.in.l.celsus.de arbitris. ꝛ rõ est qꝛ durius agit cũ nõ ministro.l.ibi em̃ ꝓnũtiauit nõ si cut.l.minister.sed sicut priuatus ꝛ ideo ex eius sñia nõ agit vt s.de arbi.l.j.Itẽ fallit.ff.iudi.sol.l.iij.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ est rõ qꝛ maturius cõmittit ꝙ al's cõsueuerit cõmitti stipul'o regul'r ꝛ ideo diutius purgat iuxta illud q in vno grauat ꝛc.ꝛ de hoc etiã di cã.d.l.sancimus.Pe.de ista purgatiõe more no.in glo.ꝛ ꝑ Archi.xviij.dist.c.ꝓpter.de herede an incidat in penã si defunct⁹ ꝓmisit sub pena dic ꝙ si dies adiecta nõ erat opus est interpellatiõe vt.ff.de fideius.l.fideiussor obligari.§.fi.ꝛibi de hoc ꝛ dixi etiã.s.de iure emphi.l.ij.v̓.itẽ q̃rit gl.qd si heres ignorauit Ultimo querit Ja.de are.q̃õnẽ sepe occurrentẽ. Aliq̃s ꝓmisit facere cõsentire filiũ vel fratrẽ in aliquo ꝯctu cũ fuerit etatis legitime sub certa pena nõ fecit.petit pena.allegat ꝙ nõ est cõmissa qꝛ nõ habuit in memoria qñ filius vel frater cõpleuerit dictã etatẽ nec sup hoc fuit interpellatus.querit an pena sit cõmissa.videt ꝙ nõ a cõtrario sensu hui⁹.l.q̃ dicit si qs certo tpe istud em̃ tps nõ videt certũ sed incertũ.cũ em̃ dicit cũ talis nupserit vel ad talẽ etatẽ ꝑuenerit videt tẽpus incertũ vt.ff.de lega.j.l.si cui leget.s.de nup.l.sancimus.ꝛ.ff.qñ dies lega.ce.l.si dies. Ecõtra videt qꝛ licet incertũ sit eũ ꝑuenturũ ad illã etatẽ tñ certũ est ꝙ si cõtingat eũ viuere ꝙ perueniet vt.s.qñ dies lega.ce.l.ex his.ꝛ de facili potuit scire qñ peruenit ad ipsam etatẽ ꝓpter cõsanguinitatẽ vt.s.de in integ.resti.l.de tutela.ꝛ.ff.vñ cogn.l.octaui.cũ ergo sciuit vel scire debuit ꝛ potuit videt certũ tps ꝛ pena cõmitti ꝑ hanc.l.Jac.cautũ est ergo ꝓmissori adijcere si sibi fuerit requisitũ ꝙ cõsentire faciat.ꝛ ita cõiter in cõtractibus apponitur.

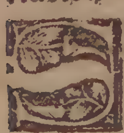
Eteris. Ratio dubitationis fuit qꝛ facta variant ex varietate ꝑsonaꝝ vt.l.si nõ sorte.§.libert⁹.de ꝯdi.inde.ꝛ in aut.de fide instru.§.j.Oppo.gl.ꝙ stipulatio facti nõ trãseat ad heredes.l.cẽtesimus.§.j.de v̓b.ob.glo.distinguit inter facta q̃ requirũt industriã ꝑsone vt illa nõ transeãt ꝛ illa q̃ nõ requirũt vt illa transeant.sed lex ista ꝛ.j.e.l.fi.videt dicere ꝙ etiã si facta adhereãt ꝑsone tñ transeant ad heredes.et ideo Pe.distinguit aut obligatio fuit cõcepta affirmatiue aut negatiue.primo casu aut querit vtrũ transeãt ad heredes stipulatoris ꝛ dicendũ est ꝙ sic.ar.ff.de ꝓbat.l.si pactũ. Aut querit vtrũ transmittant in heredes ꝓmissoris.ꝛ tũc aut tale est factũ ꝙ oĩno ꝑsonã alterius ꝯcernit ꝛ tũc nõ trãsmittit in heredes. vt.s.de cadu.tol.l.vnica.§.ne aũt.vbi de hoc satis no.ꝛ.d.l.cẽtesimis.q.j.hoc verũ ante morã sed post moraꝫ obligatio ꝯcta ad interesse bene transit ad heredes.vt.ff.si serui.v̓e.l.loci.§.si fundus. Si aũt factũ nõ cõcernit ꝑsonã alteri⁹ oĩmõ tunc aut respicit industriã ꝑsone ꝛ ꝓmittit facere post mortem vel tpe mortis.ꝛ isto casu trãsit ad heredes vt.j.e.l.fi. Aut ꝓmittit simpliciter ꝛ hoc casu videt dicere gl.ꝙ nõ trãseat ad heredes.ff.de soluti.l.inter artifices.sed q vellet dicere ꝯtrũ vt.s.heres faciat ꝑ se vel ꝑ aliũ in eadẽ estimatiõe nõ diceret ꝯ iura ꝑ hãc.l. q̃ simile factũ admittit.scðo casu qñ stipulatio fuit cõcepta negatiue tunc aut stipulatio sequit ꝯctũ de cuius natura est ꝙ heres tenet vt qñ aliq̃s ꝓmisit seruitutẽ ꝛ ꝓmisit me nõ impedire ꝛ ad heredes trãsmittit vt.ff.de vsuris.l.si stipulat⁹.ꝛ de ac.em.l.emtores.§.q aũt. Aut nõ sequit ꝯctũ de cuius natura est heredẽ teneri ꝛ tunc aut nõ poterat stipulatori afferre vtilitatem nisi ad heredes transmitteret vt ꝓmitto te non impedire tollere vindemiã ꝛ añ vindemiã decedis ꝛ trãsmittit ad heredẽ vt.ff.de v̓b.ob.l.si ita stip'lator.ꝛ ar.de reb.du.l.quoties.dũ poterat al's afferre vtilitatẽ stipulatio vt.ff.de pac.l.q furtũ.§.itẽ.ꝛ.l.in l.in ꝑn.ꝛ ar.ff.de po.l.j.§.si ꝯueniat.rõ p̃dictoꝝ est qꝛ vbi stipulatões ꝑsone affirmatiue non ad heredes transmittrent nullã afferrẽt vtilitatẽ vbi aũt ꝯcipiunt negatiue tũc sic in eo.s.in q̃ nõ est stipulator impedit⁹ vt.d.l.quoties.de reb⁹du.ꝛ de leg.j.si qñ.Cy. Ex p̃dictis multe q̃ões solui pñt. prima si aliq̃s pilliparius ꝯuenit docere discipulũ vsq3 ad tres annos ꝛ q̃dq̃d lucraret discipulus.j.illud tps deberet esse mgri mgr infra illõ tps moriat.nũq̃d ista stip'lo trãseat ad heredes.scða est si pr̃ ꝓmisit inimicis suis facere pacẽ ꝙ filius ꝛ heres eo mortuo facere teneat.ꝛ ꝑ hoc.d.l.cẽtesimis.§.j.ꝛ qð ibi no.ꝛ ita ibi tenet Dy. Itẽ vtrũ rescriptũ impetratũ ꝯ defunctũ trãseat ad heredẽ de q̃ plene dic vt no.ex̃ de rescrip.c.significauit. Multe alie q̃ões siles possent decidi de qb⁹ dixi.d.§.ne aũt.de cadu. tol.sed Ja.de bel.circa hoc sic dicit.primo em̃ rñdẽdo ad.§.libertus.dicit ꝙ ibi natura mutationẽ recepit in eodẽ hoĩe sicut ꝛ.d.§.j.in aut.de fide instr.hic aũt quo ad id de quo agit natura est eadẽ vel silis. Ad.l.inter artifices.rñdet ꝙ duplex est natura.s.cõis ꝛ gñalis ꝛ q̃ equal'r hoĩb⁹ administrat regimẽ ingeniũ ꝛ doctrine aptitudinẽ ꝛ hec natura q̃si silis est oĩ hoĩ vt hic ꝛ.ff.de iust.ꝛ iur.l.j.ius naturale.ꝛ.l.distin.c.ius naturale.ꝛ ſm hoc dr̃ esse silitudo nature ꝛ factoꝝ qꝛ paulo differũt vt hic ꝛ.l.nemo.de duob⁹ re. Est ꝛ alia natura spãlis in vno quoq3 hoĩe ſm suã sensualitatẽ ꝛ rõnẽ quã sibi sua ꝯsuetudo ꝛ ingeniũ ministrat.ꝛ ſm hãc est longa differẽtia. Nã tunc ex etate ꝯditione ꝯsuetudine ꝛ ingenio ꝛ natura doctrina ꝛ instructiõe facta distinguunt ꝛ varia sũt vt.d.l.inter artifices.de leg.iij.l.stichus. nam etiã consuetudo est altera natura.ff.ad macedoni.l.j.cum concor.Jaco.de bel.

1 ☞ Dies in instrumento contineri debet.
2 Hora diei an sit ponenda in instrumento.
3 Locus an sit apponendus instrumento.
4 Instrumentũ publicum potest probari per testes.

Ptimam. Primo ponit cãm ꝯdẽde.l.Scðo statuit.Tertio excipit a statuto.ꝛ l3 glo.dicat ꝙ nedũ nõ est optia sed nec bona.tñ optima est ꝛ ꝯtinue versat in causis ꝛ multa vtilia colligunt vt.j.patebit. ꝛ primo allegat ꝙ institutionẽ ꝓbat id de quo in ipso fit mẽtio. hic em̃ dr̃ ꝙ ꝑsumit seruus eius cui fuit stipulat⁹. Pone ergo ꝙ aliq̃s egit ꝯ debitorẽ tanq̃ ꝓcurator meus ꝛ debitor sibi tãq̃ ꝓcuratori fuit ꝯdẽnat⁹.nũq̃d ꝑsumet ꝙ fuerit meus ꝓcur. Jac. de are.tenet ꝙ sic ꝑ hãc.l.ꝛ.ff.de cur.l.penul.in fi. Quid ecõtra si aliq̃s fuit ꝯdẽnatus tãq̃ ꝓcur.meus nunq̃d ꝑsumit fuisse ꝓcura.idẽ Ja.tenet ꝙ nõ sed cur tã varie rñdet qꝛ in ꝓcedẽti qñ debitor admisit tãq̃ ꝓcur.ꝛ ego habeo ratũ qð fecit tãq̃ ꝓcurator meus vt.s.de ꝯdi.inde.l.si indebitũ.ꝛ habẽdo ratũ facio eũ ꝓcurat.ad qð facit.ff.de euic.l.si cũ venditor.§.fi.ꝛ.s.ad macedo.l.fi. Aut in alio casu qñ tanq̃ ꝓcura.fuit ꝯdẽnatus nõ est ita qꝛ ego dñs nõ approbaui eum vt ꝓcuratorẽ ꝛ ideo mihi nõ preiudicat qꝛ alteri per alterũ ꝛc. vt in regula iuris vñ aduersarius habet ꝓbare eũ ꝓcura.vt.ff.de oper.noui nun.l.cuꝫ ꝓcura. Sed nunquid est idẽ in alijs narratis in instr̃o puta qð est inter duos ep̃os vel ciuitates de finibus diocesis vel territorij apparent instr̃a antiqua in quibus continet actum in tali loco talis diocesis vel territorij nunquid super diocesi vel territorio faciant fidem. De hoc hic tangitur in glossa et latius

dixi.S.de iure delibe.l.cũ aliquis. Idẽ põt dici si instrm̃ faciat mentionẽ de filiatiõe vel ꝯsanguinitate puta talis filius vel cõsanguineus talis de hoc no.ex̃ de testi.c.cũ series.in gl.ſʒ qualr̃ ꝛ in Spe.de pcur.§.ſcdo.ṽ.illud quoqʒ notãdũ.ꝛ qd not. etiã xxiij.dist.c.in noĩe dñi. Idẽ etiã si ꝯtineat in instr̃o tales cõiuges sic fecerũt ex hoc nõ pbat eos ꝯiuges nec m̃rimoniũ lʒ presumtionẽ faciat vt de presum.c.illud.in glo.q̃ incipit ista noĩatio ꝛ ibi etiã ꝛ ibi etiã p Inn.nã ista verba tabellionis sunt nõ ꝯtrahentiũ nec sup hoc fit principalr̃ instrm̃ de hoc dic vt dixi d.l.cũ aliqs.ꝛ.S.de edẽ.aut.si qs in aliquo documẽto. Itẽ alle
1 gat hec.l.⁊ qꝫ in instr̃o debet ꝯtineri dies al's nõ valet.Spe. tñ videt sentire qꝫ hoc verũ sit solũ in ꝯctibus et instr̃is q̃ fiunt in scrip.secus in ꝯctibus nr̃i tpis q̃ fiunt ad memoriã de hoc plene dixi.S.de nouo.C.cõ.§.qbus.sup verbo ex hoc oriũda. Est tñ notandũ qꝫ si testes inscripti in instr̃o vel ꝯctu dicãt se nõ recordari de die vel mẽse quo facta fuerunt nõ ppter hoc vitiat vt ex̃ fide instru.c.cũ Ioã.eremita.ꝛ hoc.ff.de pba.l.si arbiter. ꝛ ita tenet Host.in sum.de offi.deleg.§.qd sit officiũ.ṽ. caueat aũt.ꝛ ad hoc facit.ff.de aqua plu.ar.l.ij.§.idẽ idẽ labeo.ꝛ de pigno.l.cũ tabernã.lʒ gl.sentiat cõtrariũ de mẽse qꝫ testes deponere teneant.iij.q.ix.c.nihilominus.in gl.q̃ incipit qdã hoc ꝛc.
2 ⁊Sed nunquid hora diei.Cy.ꝛ docto.cõiter tenẽt qꝫ nõ qꝛ in.l. libellor.de accu.vel alibi nõ videt expressum ꝛ ita seruat ꝯsuetudo .Sed ꝯtra hanc expresse videt.ff.qd vi aut clã.l. aut q aliter.§.j.sed forte ibi spãle.tuti⁹ tñ videret mihi horã apponi et
3 maxĩe ppter pba. de q̃ loquit.l.ista ꝛ statim dicã.⁊Itẽ allegat qꝫ locus sit apponendus in instr̃o ꝛ nõ solũ locus ſʒ etiã locus loci.vt.d.l.libellor.ꝛ in aut.q.mo.na.effi.leg.§.quãtũ vero nõ tñ iste locus est tm̃ arctãdus qꝫ reducat ad angulũ.vt.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.j.ꝛ de hoc plene dixi.d.§.qbus.de nouo.C.cõ.ꝛ dicit Cy.verũ esse qꝫ locus sit apponẽdus nisi tacite intelligat sicut est in actis vbi p̃sumtiue intelligit locus vbi iudices sedere cõsueuerunt vt.ff.de iusti.ꝛ iur.l.penul.ꝛ de arbi.l.si cũ dies.§.fi. Itẽ allegat sepe qꝫ cõtra instrm̃ publicũ põt pbari p testes ꝛ p indirectũ vt hic dicit qꝛ pbant eo die cõtrahẽtes alibi fuisse q modus pbãdi sepe versat in causis tã in ꝯctibus q̃ꝫ delictis.et ideo cautũ esset poni horã in instr̃is vt predixi qꝛ facilius posset pbari absentia vni⁹ hore q̃ꝫ vnius diei lʒ ꝛ vnius diei possit fieri puta si pbetur fuisse ita remoto loco qꝫ vno die ad illũ de quo in instr̃o fit mẽtio venire nõ potuisset ꝛ per quot testes debeat reprobari instrm̃ plene dixi.S.de pba.l.cũ pcib⁹.ꝛ ita iste est vnus modus pbandi negatiuã.s.p indirectũ.alios modos qbus negatiua pbat dixi.S.de pba.l.actor.Cyn.hic dicit aut ille q obijcit ꝯtra instrm̃ negat voluntate sua factũ ꝛ tunc siue sit publicũ siue priuatũ põt ꝯtrariũ pbare. Si aũt cõfitet volũtate sua factũ aut est priuatũ ꝛ põt pbare ꝯtrariũ p instrm̃ aliud.S. de nõ nume.pec.l.gñaliter.in fi.Si vult pbare p testes nõ põt nisi p numerũ quinqʒ testiũ q succedũt loco pbatiõis fiende p scripturã vt.S.de testib.l.testiũ.Si est instrm̃ publicũ ꝛ cõfitet sua voluntate factũ hoc casu nõ põt ꝯtrauenire vt.S.arbi.tut. l.si.ad vellei.l.antique.fm̃ Ja.de ra.ꝛ Pe.vt ibi dixi. Moderniores vt Albertus de sanino istud vltimũ membrũ subdistinguunt ꝛ melius fm̃ Cy.Nam cũ qs fatet publicũ instrm̃ voluntate sua factũ vult ꝯtra pbare p instrm̃ puta in primo cõtinet de vẽditõe.in secundo ꝯtinet qꝫ fuit simulata ꝛ qꝫ fuit donatio statur scdo vt plus valere qd agit p totũ.Aut vult pbare nõ p instrm̃ ꝯtrariũ sed alio mõ ꝛ tũc aut ꝯtinet in instr̃o veritas facti ꝛ nõ iuris vt.d.l.antique.ꝛ.d.l.fi.Aut ꝯtinet ibi tm̃ cõfessio ꝛ tunc põt pbari ꝯtrariũ alio mõ vt.ff.de pbati.l.cũ de indebito. Sed quõ pbabit p scripturã cõtra instrm̃ nõne ita adhibet fides vni sicut alteri.dic qꝫ p̃ualet illud qd est maioris auctis ar. ff.de testi.l.ob carmẽ.§.fi.vel qꝛ apparet posterius esse factũ vt dixi de venditiõe ꝛ simulatione q sunt paris auctis fm̃ Ja.de are.derogãt sibi adinuicẽ vt.l.scripture.S.de fide instr. vbi de hoc plene dixi fm̃ alios p̃ualet fauorabilius.vt.ff.de re iudi.l. duo ex tribus.ꝛ de reg.iur.l.libertas.ꝛ de hoc in Specu.de instru.editiõe.§.restat.ṽ.sed pone pducit.ꝛ.§.instrm̃.al's incipit postremo.ṽ.sed pone pduco.Itẽ allegat hec.l.qꝫ magis credi tur scripture q̃ꝫ testibus.In ꝯtrium est ex̃ de pba.c.iij.ꝛ de hoc ibi plene no.ꝛ.ff.de pba.l.census.Ultimo allegat qꝫ testes debẽt esse vndiqʒ idonei ꝛ omĩ excep.maiores adde ꝛ pbate opinionis.vt.S.si certũ petat.l.fi.ꝛ dicunt omni exceptione maiores quibus nulla exceptio opponit vel opponi põt sic exponit extra de consanguinitate ꝛ affinitate.c.j.vbi sunt ista verba ꝛc.et vide ibi.

Si quis. Casus stipulatio põt cõferri in tp̃s mortis pmissoris et heres implere tenet ꝛ qd dicit nemo eius stipulator.ꝛ silia verba sunt S.de heredibus insti.l.fi.ꝛc.

¶Rubrica.De inutilibus stipulationibus.

Ex stipulatione. Pro declaratione toti⁹ tituli vide Azo.in sum.e.ꝛ p declaratiõe.l. presentis vide Azo.in sum.de auc.tu.§.effectũ.ꝛ qd no.ff.de noua.l.j.ꝛ gl.hic tenet qꝫ si pupillus nõ habet tutorẽ qꝫ nec ciuiliter nec naturaliter obligat.ꝯtrariũ tenet.ff.de reg.iur.l.pupillus.ꝛ idẽ Dyn. no.p eũ in sua magna distinctiõe.ff.de auc.tut.Ja.de ra. tenet qꝫ vbi tutorẽ habet ꝛ sine ei⁹ auctẽ cõtrahit qꝫ nec naturalr̃ nec ciuiliter obliget p hanc.l.ꝛ insti.de auc.tuto.in prin.q̃ indistincte loquunt ꝛ dixi etiã in adulto habẽte cur.S.de integ.rest.l.si curatorẽ.Sed nũqd pupillus stipulãdo sibi possit ꝗrere.dicit glo.qꝫ si est maior infante põt al's nõ.vt.ff.de verb.ob.l.mulier nisi in casu.ff.rẽpu.saluã fore.l.seruũ.rõ est qꝛ illa stipulatio rẽ saluã fore eius vtilitatẽ respicit.M.dicit cõtrariũ nec rõ pdicta cogit qꝛ nõ est necessaria.ꝛ ideo Pet.sequit opi.M.ꝛ p eo insti.de tute.§.furiosus.de act.ꝛ oblig.l.j.§.pe.ꝛ de iuris ꝛ fac. igno.l.fi.nõ obst.l.allegata qꝛ exponit infans.i.pupillus.vt.S. de iure deli.l.si infanti.

Libera. Vide qd plene dixi.S.de spõ.l.fi. ꝛ de libero arbitrio.vide.xxiij.q.iiij.c.nabuchodonosor.ꝛ.c.vasis ire.de peni.distin.ij.c. liberi arbitrij.ꝛ nuptie inuite malos consueuerunt parere euentus. xxxj.q.ij.c.j.

Et inter absentes. Premittit duas regulas per arg.a filij.scdo infert ad speciẽ de qua ꝗrebat ꝛ qd dicit supstitis filij dic.i.nepotis tui ex ea filia nati. De inde nota qꝫ dicit examinatis partiũ allegatiõib⁹ ꝛ vt.s.de p̃scri.xxx.an.l.j. Op.qꝫ stipulatio ꝯhat inter absentes.ff.de pac. l.labeo.ꝛ de spõ.l.sufficit.so.vt no.insti.de inuti.stip.§.itẽ ṽbo rũ.op.ad idẽ.ff.de dona.inter virũ ꝛ vx.l.ea q̃.Sed dic qꝫ ep̃la de q̃ ibi fit mentio fuit recognitio iam ante interposite stipulationis nõ inductiua noue pmissionis vt.S.ti.px.l.j.Itẽ op.qꝫ qs possit alteri stipulari vt hic in fi.ꝛ de verb.obli.l. stipulatio ista.§.si stipuler.dic qꝫ si nõ interest nõ valet vt in.§.alteri si interest.Aut verba pmissionis referunt ad alterũ aut ad stipulatẽ aut est dubiũ.primo casu nõ valet reglr̃. fallit in his p̃lonis q̃ p̃nt alij stipulari vt.ff.de cõstit.pecu.l.cũ q.§.ſʒ actori.Scdo casu valet nõ vt agat ille alter sed stipulator vt.j.de donat.l. cũ res.ꝛ de ṽb.ob.l.liber hõ.in fi.Tertio casu in dubio intelligit relatio facta ad p̃sonã stipulatoris.vt.ff.de ṽb.obli.l. ita stipulatus.§.chrysogonus.Sed q̃ actiõe agit hic in fine fm̃ Az.certi cõditiõe gñali ad interesse fm̃ alios agit etiã ꝯdi.certi vt no. in.l.liber hõ.in fi.tu dic si ad factũ agit conditiõe incerti vel ex stipulatu cõpetit vt hic.Si agit ad factũ.s.vt det alteri hʒ locũ d.l.liber hõ.in fi.ꝛ de hoc plenius dixi.d.l.cũ res.ꝛ.S.de sentẽ. q̃ p eo qd interest.l.vnica.Cyn.in glo.ex ea nato.ista expositio põt sustineri p.l.caius.ff.solu.ma.

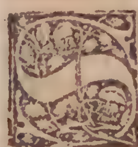

Ex eo. Op.glo.de.l.si qs seruũ.sed ibi cõtingit ex necessitate pambuli ꝯctus.ꝛ dic vt plene dixi.S.de pac.l.fi.Op.qꝫ talia pacta non sint nulla ipso iure sed ope except.vt.j.l.px.ꝛ.ff. de pac.l.iuregentiũ.§.si ob maleficiũ.dic qꝫ q̃dã sunt q̃ nõ ꝯtrahunt sup re turpi nec ob turpẽ cãm nec turpiter Quedã sunt turpes qꝛ de re turpi cõtracte.quedã sunt turpes qꝛ qs turpiter induct⁹ ad eas.primo casu qñ nõ sunt de re turpi aut sunt fm̃ legẽ aut pter legẽvt solet notari in.§.alteri.ꝛ.l. nõ dubiũ.ꝛ de pac.l.acta q̃ ꝯtra leges.Scdo casu qñ sunt turpes qꝛ de re turpi vt qꝛ stipulat qs homicidiũ cõmitti tunc nõ valet ipso iure ꝛ sic loquit hic ꝛ.ff.de ṽb.obli.l.gñaliter. ꝛ.l.se. ꝛ de pac.l.iuregẽtiũ.§.si paciscar.Tertio casu qñ sunt turpes qꝛ ob turpẽ cãm interposite vt pmitto tibi decẽ vt homicidiũ facias dicit gl.idẽ.s.qꝫ nõ valet ipso iure.Ja.de ra.ꝛ Pe.dicũt qꝫ valet qꝛ illud qd deuenit in stipu.s.decẽ nõ est turpe vñ ꝯhit obligatio ad decẽ tñ obstat exceptio vt.ff.de doli exce.l.ij.§.si qs.ꝛ de verb.obli.l.si plagij.Sed illa videt dicere ꝯtrariũ sed exponũt ab initio nõ valet.s.cũ effectu.Dy.ṽo sequẽdo gl.exponebat ibi fm̃ Cy.nõ valet.s.ipso iure.Quarto casu qñ sunt turpes qꝛ pmittẽs turpiter est inductus ad pmittendũ tunc valet ipso iure sed obstat exceptio vt.j.l.px.fm̃ Pe.sed cõtra eũ dici posset qꝛ ipse solus tenet qꝫ oĩs actio nitit eqtate. quõ ergo hic eqtas suadet actionẽ dari vbi dolus interuenit.de hoc dicã.j.l.px.Sed quero sicut dictũ est si pmitto.x.vt facias homicidiũ nõ valet vel ipso iure vel cũ effectu vt dictũ est qd si tyti⁹ pmisit sempronio decẽ si caius faceret homicidiũ nunqd valet glo.q̃ est in.d.l.si plagij.tenet qꝫ sic.ꝛ sic p illã glo.dicet qs habere

bere premiū homicidij vñ Ja. de ra. tēperat illā gl. vt locū habeat qñ ille tertius nō sit subiectus stipulatori al's non valeat qꝛ inuitaret ad delinquendū vt. ff. in ius voc. vt eāt. l. ij. Ja. de ar. totaliter reprobat gl. illā p rōnē p̄dictā ne qs inuitet ad homicidiū cōmittēdū nisi fieret p modū pene. tūc enim valeret ⁊ sic posset intelligi. d. gl. qd si promisi tibi decē qꝛ fecisti homicidiū de quo ego gaudeo nunq̄d valet gl. in. d. l. dicit hoc eē dubitabile ⁊ vr̄ qđ valeat qꝛ paria sunt nullā cām subesse vel inutilem seu turpē sed sine cā valet promissio vt dixi. s. de nō nu. pec. l. gñal'r ergo ⁊c. Jn ɔ̄riū vr̄ victa lex si plagij dum dicit faciendi vel facti cā ⁊c. nisi respōdeas scđm alios vt ibi no.

Dolo. Uide qđ no. p arch. xj. q. iij. c. iniustū. ⁊ hec lex parificat dolū ⁊ metū qd in ɔ̄ctu bone fidei si dolus interueniat. gl. distinguit vtrū dederit cām ɔ̄ctui. Aut īciderit in ɔtractū vt no. de dolo. l. ⁊ elegāter in pri. q̄ distictio exp̄sse vr̄ approbari. ff. p socio. l. iiij. in fi. ⁊ ff. de mino. l. in cause. §. j. pe. tꝫ cōtrariū. s. qđ īdistincte teneat cōtractus ⁊ actio nascat̃ ꝓbat qꝛ met⁹ est dolus. ⁊ tū vbi p metū sit nō est nullū ipso iure vt. ff. qđ met⁹ cā. l. metū. §. volenti. Sꝫ huic ar. rūdet hic glo. qđ refert iter dolū aptū ⁊ velatum. Scđo reprobat idē pe. sic qñcūqꝫ ɔ̄ct⁹ hꝫ sua essentialia tꝫ ipso iure nisi extrinseca cā ipsum annullet. vt. ff. de pac. l. iuregētiū. §. si ob maleficiū ⁊ dixi. s. l. px. Et ad leges ɔ̄rias rūdet p̄mo ad. l. elegāter qđ ibi dꝛ qđ ɔtract⁹ est nullus verū est si opponat̃ ab hoīe. Ad. l. iiij. p socio cū si. ga lꝫ dicat ibi societatē nullā ipso iure pp hoc nō dicit qđ nō sit actio sꝫ vult dicere ꝙ nō tꝫ opposita exceptiōe ab hoīe sicut dꝛ de cōpēsatiōe qđ ipo iure fit si opponat̃ ab hoīe vt. s. de cōpē. l. si cōstat. Ultio collige ar. cōtra eūdē pe. q̄ est i opi. ꝙ oīs actio nitat̃ equitate. q̄ ei eqtate nitit̃ actio cui inest dolus vl' met⁹. rūdet qđ hec lex nō ob. qꝛ hoc est pp necessitatē regular̄ iurꝫ ciuil' q̄ ɔcernunt ꝗtū ad natiuitatē actiōis formā ⁊ cāz intrinsecā tñ nō extrīsecā ⁊ hoc respicit equitas iuris ciuilis dn̄ actionē ꝓducit de hoc etiā plenius no. p cy. s. vt act. ab here. ⁊ ɔtra here. incipiāt. l. vnica cy.

¶ De duobus reis stipulandi. Rubrica.

Uper rubrica. Uide azo. in sū. e. ⁊ icor. e. ⁊ in sū. eiusdē ti. Et qꝛ ista materia subtilis est ⁊ in ea variāt gl. ⁊ docto. Jđ eā p viā qōnū enucleare disposui. Primo q̄rendo an duo rei credēdi vel debēdi possint cōstitui tacite ēt si nō adijciat̃ insolidū ⁊ p̄mo vr̄ qđ sic. vr̄. eniꝫ casus exp̄ssus. ff. ɔmo. l. si vt certo. §. si duob⁹ vehiculū vbi q̄ritur simpl'r vtrū vnusqsqꝫ insolidū aut p pte teneat ⁊ disputatiōe p̄missa dꝛ ver̄ esse p pte vnūquēqꝫ effectū vsum hr̄e sꝫ eē ver⁹ ait ⁊ dolū ⁊c. ex quo colligit̃ euident̃ qđ duo rei ɔstituūt̃ tacite respectu doli culpe diligētie ⁊ custodie ⁊ ēt respectu rei ⁊ qđ tacite ɔstituant̃ appet ex qōne disputatiōe fctā. d. §. q̄ superflua eēt si v̄bis fuisset exp̄ssum. ⁊ qđ sint duo rei nō solū respectu doli ⁊ culpe sꝫ ēt respectu rei ꝓbat̃ ex gñalitate ipsius qōnis ⁊ disputatiōis de re ipsa ⁊ rñsiōis dū subijcit sꝫ esse ver⁹ qđ v̄o p̄fert sicut equi⁹ equo vt. ff. locati. l. cū appebit ⁊. s. de. p cu. l. exigēdi. ꝓbat̃ ēt ex vi copule. ⁊ dū dicit ⁊ dolū. q. d. nedū vehiculū sꝫ dolū ⁊c. ⁊ qđ ibi ēt dꝛ qđ duo q̄dāmō rei ⁊c. naꝫ rei dn̄r a re in q̄ pticipāt vt. ff. de accepti. l. si ex plurib⁹ ⁊ de so. l. q boiem. §. j. ⁊ no. ff. e. l. j. hoc ēt ꝓbat̃ ex lr̄a q̄ sequit̃. d. §. si duobus vehiculū ibi ⁊ si aliter cōuētus p̄stiterit ⁊c. nō distinguendo fuerit ɔuct⁹ pp vehiculū an pp dolū vel culpā nec vtꝝ p̄stiterit vehiculū aut estimationē. Preterea qñ res ɔmodat̃ duobus siml' ⁊ simpl'r qlibꝫ tenet̃ ad estimationē isolidū ⁊ rōne rei doli ⁊ culpe vt. d. §. si ei q libꝫ tenet isolidū ad estimationē q̄ ē res diuidua multoforti⁹ ad vehiculū qđ ē indiuiduū vt. ff. de ver. ob. l. ij. §. pen. in fi. ⁊. l. stipulatiōes nō diuidunt̃. §. celsus. ⁊ sic apparet ꝙ opi. Ja. de ra. ⁊ pe. de bella ptica ⁊. Al. fil. qui tenēt qđ ibi nō sūt duo rei respectu rei siue vehiculi nō ꝓcedit q̄ opi. tāgit̃. j. scđa qōne. Est ēt casus exp̄ssus qđ duo rei cōstituantur etiā respectu rei ⁊ respectu doli. ff. man. l. creditor. §. duobus. e. t. l. si mādato. §. paulus. vbi dꝛ vnūquēqꝫ insolidū eligi ēt si nō sit adiectū. Jtē est casus. ff. depo. l. j. §. si apud duos vbi dꝛ primo rñso legis qđ ad rē quilibet tenet̃ insolidū et in scđo rñso qđ pp dolū cōem quilibet tenetur insolidū ⁊ in secundo rñso qđ p p dolū cōem quilibet tenet̃ insolū exēplo duorū tutor̄ ⁊ in tertio dꝛ qđ vnus de alterius dolo nō tenet̃ ⁊ qđ ibi tacite actū fuerit qđ essent duo rei apparet qꝛ simpl'r apud duos fuit res deposita. Jtē qꝛ exēplo tutor̄ tenemur. si enim actū eē qđ eēnt duo rei nō ad exēplū tutor̄ sed a seipsis tenerētur. Hoc ēt pꝫ p locū a differētijs qꝛ in subsequēti. §. sꝫ si duo dꝛ qđ duo rei credēdi deponētes nō constituuntur insolidꝫ nisi expresse dicat̃ vl' qđ vnus tollat totū cuꝫ igit̃ in reis credēdi hoc dicat̃ ⁊ de reis debēdi hoc nō exp̄mit̃. ergo in reis debēdi nō ē necessariū. si. n. necessariū fuisset. l. exp̄ssisset ar. s. de cadu. tol. l. vnica. §. sinaūt ad deficiētis. Pro ista etiā pte vr̄ casus. s. loca. l. si diuisa. vbi diuisa cōductiōe quilibet tenet̃ p p̄te ergo ea nō diuisa insolidū. ⁊ p hoc. j. quo qs or. cōue. l. j. ⁊ ij. vbi separatis portiōib⁹ qlibet p pte ergo ⁊c. Jtē est casus in pluribus tutoribus. ff. de tute. ⁊ ra. distra. l. j. §. nūc tractem⁹ ⁊ l. si ex duobus. ⁊ ad hoc de le. j. l. si ex toto. §. j. vbi ex verbis solis tacitis cōstituūtur duo rei. ⁊ ad idē. ff. de duob⁹ rei. l. ij. vbi dꝛ qđ ipso iure cōstituuntur ergo tacite ⁊ legis auctoritate. et ad hoc. e. ti. l. ij. in princ. vbi sufficit qđ adijciat̃ qđ sint duo rei. l. iiij. e. ti. de neg. ge. l. cū alicui. in prin. ⁊ insti. de duob⁹ reis. §. duo. Jn ɔ̄riū ꝙ nō tacite sed expresse debeāt cōstitui vr̄ casus. ff. loca. l. cū apparebit ibi singulor̄ insolidū intuitū p̄sonā ⁊c. ⁊ ad idē. ff. de duobus reis. l. eandē in prin. ⁊. l. siue a certis ⁊ exp̄ssius. e. t. l. reos ⁊ in auc. e. §. j. est etiā casus. j. e. l. ij. si certū petat̃. l. si nō singuli ⁊. d. §. sꝫ si duo. ff. depo. l. j. que loquit̃ in reis credendi ⁊ ad hoc. d. l. cū alicui in fi. ff. de neg. gest. ⁊. d. l. siue a certis ⁊ de exercito. l. si tñ. Et p hoc ēt qꝛ in obligationib⁹ que re ɔ̄hunt̃ nō dꝫ aliqs obligari nisi p eo qđ ad eū puenit vt. s. de nō nu. pe. l. eū vltra si certū petat̃. l. rogasti. §. si tibi. sed impossibile est rē insolidū ad vnūquēqꝫ peruenire ergo duo rei tacite cōstitui nō poterūt. Jtē cū duo simul rē recipiūt aut qlibet vult obligari insolidū ꝓpter seip̄m ⁊ istud non est verosil'e eum recipiat cū alio aut ꝓpter aliū ⁊ istud est min⁹ verosil'e ergo ⁊c. ad hoc de re. iur. l. sp in dubijs ⁊ in. l. in obscuris. Circa p̄dictā questionē gl. variāt doctor̄. nā in preall. l. aliqñ tenent gl. qđ opus sit exp̄sse agi. Alij dicūt qđ sufficit iure veteri etiā si tacite agat̃ sꝫ hodie p ius auc. oꝫ qđ exp̄sse vt in auc. signata hic ⁊ in cor. e. Az. in sū. hui⁹ tituli tꝫ qđ oporteat ꝙ exp̄sse agatur qđ teneat̃ i solidū. idē tenet Frā. ac. d. §. si duob⁹ vehiculū. Ja. etiā de ra. tenet qđ nō cōstituunt̃ duo rei v̄bis nisi sit actū exp̄sse vel aliquo signo vt no. p eū. ff. e. l. eandē ⁊. l. reos. Ja. de bel. in p̄dicta qōne distinguit aut qs elegit duor̄ fidē ꝗtū ad dolū culpā diligētiā ⁊ custodiā. Aut ꝗtū ad rem culpā ⁊ diligētiā ⁊ custodiā. Aut quo ad rē tm̄. p̄io casu pone exēplū qꝛ duobus administratio negotior̄ est simul cōmissa absqꝫ rerū custodia ⁊ diligētia. ⁊ hoc casu cōstituūtur duo rei debēdi tacite re legis auctoritate lꝫ nō sit adiectū insolidū vt. ff. man. l. si mādato. §. paulus ⁊. l. creditor. §. duobus. de tute. ⁊ ra. distra. l. j. §. nūc tractemus ⁊. l. si ex duobus ⁊. j. quo qs or. cōue. l. ij. li. xij. ⁊ sic intelligat̃. ff. de pcu. l. plurib⁹ qđ dꝛ ibi insolidū simul dati dic tacite hoc ipso qđ simul dant̃. nō ob. de neg. ge. l. si alicui. in fi. qꝛ ibi loquit̃ in gestoribus sine mādato q p parte tm̄ tenent̃. Nō est qꝛ gestionē suscipiūt sponte ⁊ illud videntur velle suscipere qđ nō inueniūt occupatū ab aliquo at cum mādatur pluribus mādator̄ vr̄ cuiuslibet fidē seq insolidū et explicatiōem mādati insolidū cōmittere ꝓpter custodiā ⁊ diligetiā q̄ nō adhibet̃ nisi insolidū vt. d. §. si duob⁹ vehiculū. tñ etiā qꝛ pinguius a plurib⁹ negotia expediūtur vt. ff. de admi. tu. l. si plures in prin. ⁊. §. appet vbi de hoc. Aliud tñ est de iure canonico in plurib⁹ ꝓcur. vt ex̄ de ꝓcu. c. si duo li. vj. Scđo casu cū eligit fidē duorū quo ad rē ⁊ dolū culpā negligētiā ⁊ custodiā. dic qđ tūc cōstituūtur duo rei debēdi tacite. l. auctoritate lꝫ nō sit adiectū insolidū ⁊ quo ad rē ⁊ quo ad dolū diligētiā ⁊ custodiā nisi sit res diuisa vt. d. §. si duob⁹ ⁊. d. §. si apd duos ⁊. l. j. ⁊. ij. quo qs or. cōue. Et est rō qꝛ fidē cuiuslibet vr̄ secutus insolidū respectu doli. ⁊ custodie q̄ soliditatē requnt ⁊ ēt respectu rei restituēde q̄ diuisionē nō recipit ⁊ eius diuisiōe stipulationē corrūpit vt. d. l. stipulatiōes nō diuidūt̃. de ver. ob. Nō ob. qđ in obligatiōib⁹ q̄ re ɔ̄hunt̃ non obliget̃ quis vltra quā recipit qꝛ illud ē verū veritate attēta sꝫ fict. iuris fingitur res ad quēlibet insolidū puenisse ꝓpter ɔ̄hēctiū volūtatē ⁊ si dicat̃ fictio nō adaptat̃ ad ea q̄ facti sūt vel ɔ̄ naturā. ff. ex qui. cau. ma. l. deniqꝫ ⁊ de cap. l. in bello. §. facte ⁊ de interr. act. l. cōfessionib⁹ rūdet̃ qđ ē verū qñ fictio ex volūtate partiū nō ꝓcedit. secus qñ ꝓcedit de eor̄ volūtate vt. d. l. si nō singuli. idē si ex fic. l. cornelie ⁊ postliminij q̄ fingit captū mortuū preābula hora captiuitatis vel nūquā captū qđ est ɔ̄ naturā. s. hoīeꝫ viuētē mortuū vel captū nūquā captū ⁊ pꝫ ēt in incorporalibus q̄ inherēt ossibus tñ aliud qñqꝫ seruat̃ vt. ff. p socio. l. ea vero in prin. ⁊ quātū idē vt. s. de ac. ⁊ ob. l. j. ⁊. ij. ⁊ sic dꝫ intelligi gl. q̄ est in. d. l. ea v̄o alias falsa eēt vt pꝫ ex fictiōib⁹ supradictis. Jn reis aūt credēdi dic ꝙ nō cōstituunt̃ tacite re nisi adiectuꝫ sit insolidū vt. d. §. sꝫ si duo depo. l. j. ⁊. l. lꝫ. Et rō ēt qꝛ respect⁹ hr̄ ad rem q̄ cōis est ⁊ nemo pt plus pte sua alienare vt. ff. p socio. l. nemo ⁊. d. l. si tñ. ff. de exercito. Tertio casu cū eligit̃ duorū fides quo ad rē tm̄ aut tractat̃ de reis debēdi aut credēdi.

ſi debēdi aut obligātur re aut verbis.his eñ duobus modis obligātur.vt.d.l.ſi nō ſinguli.ſ.ſi cer.pe.Si re obligātur aut res cōſiſtit in datiōe aut facto diuiduo aut indiuiduo.Si datiōe opꝫ qđ adijciat̄ inſolidū ⁊ qđ ſint duo rei alterū tm̄ ex altero intelligit̄.vt.d.l.ſi non ſinguli.⁊.ĩ.e.l.j.⁊.iij.⁊.d.l.eandē.⁊.l.cū apparebit ad vell.l.vir vx.§.fi.Si in facto diuiduo dic idē.vt.d.l.nemo.ff.e.ſi in facto prorſus indiuiduo tūc tacite conſtituūtur re ipſa ar.ff.de ver.obli.l.ij.§.pe.⁊ fi.⁊.l.ſe.⁊.l.eadeꝫ.§.cato.⁊.l.in execu.§.ſcda ſpecies.⁊.l.ſtipulatiōes nō diuidunt̄.⁊ no.in ſum.auc.de duobus reis.Et eſt rō quā predixi qꝛ creditor intuet̄ ⁊ ſequit̄ fidē ⁊ perſonā cuiuſlibet de hoc mēbro facti indiuidui al'r dicetur ſꝫ Cy.ĩ.in ſcda qōne.Si vero verbis cōſtituātur ſiquidē debitū eſt cōe ⁊ eſt certū opꝫ qđ adijciatur inſolidū ad hoc vt ſint duo rei ar.ff.e.l.reos.§.fi.in auc.e.§.j.ſiue obligētur alternatiue ſiue copulatiue ſiue ſepatim in continēti ſiue ex interuallo.vt.d.l.ſi nō ſingl'i.⁊.ĩ.e.l.ij.⁊.iij.Si vō debitū nō eſt cōe ⁊ eſt certū vel dubitat̄ ſiquidē obligātur alternatiue cōſtituūtur duo rei tacite lꝫ nō ſit adiectū inſolidū.vt.ff.de le.j.l.ſi ex toto.§.j.et hoc ꝓcedit de natura alternatiue.q̄ perſonā vel rē ſui natura reſpicere vr̄ inſolidū.vt ibi no.⁊.ff.de v̇.ob.l.ſi duo.⁊ de cōſtituta pecunia.l.illud.Si vō copulatiue opꝫ qđ adijciat̄ inſolidū vt ptꝫ aperte.d.l.reos.§.fi.⁊.d.l.eādē circa prin.ibi vt puta ⁊c.⁊.l.ſiue a ceteris.e.ti.Et rō eſt ꝑꝑ copulatoꝝ naturā q̄ res ⁊ ꝑſonas ſimul coniungit.vt.ff.de here.inſti.l.ſi ita quis de func.inſtru.⁊.l.ſeie.§.gaio.in auc.vt cū de ap.cog.§.ad hoc aliud.⁊.ſ.de cōſti.pecu.auc.q̄ aūt hūfacit ad hāc materiā cū ibi notatis.Si vō obligant̄ ſeparatiꝫ vnꝰ poſt aliū ſiquidē in cōtinēti nō opꝫ qđ adijciat̄ inſolidū ⁊ ſic intelligitur.l.ij.de duobus reis vbi dꝛ ꝙ ipſo iure ⁊ inſti.e.§.duo.⁊ eſt rō qꝛ ſeparatio vr̄ attribuere rē inſolidū vnicuiqꝫ cū ſimpl'r quis rē ſtipulat̄ qꝛ indefinita equipollet vniuerſali.vt.ff.de le.j.l.ſi pl'ibus.vbi de hoc.Si aūt ſeparatiꝫ ex interuallo obligātur tūc neceſſe eſt qđ adijciat̄ inſolidū ⁊ qđ ſint duo rei vnū tū ex altero ꝯprehēditur.vt.d.l.his v̇bis.⁊.l.ſi duobꝰ.in prin.ff.e.⁊.ſ.dixi.⁊ ibi tꝫ Dy.qđ dicta duo ſint neceſſaria.Si vō tractetur de duobꝰ reis credēdi creditū eſt cōe opꝫ qđ adijciatur inſolidū ⁊ qđ ſint duo rei ar.ff.de noua.l.ſtichū.§.fi.⁊.l.ſi quis abſ̄teꝫ.⁊.d.l.j.§.ſꝫ ſi duo.ff.depoſiti.Si creditū nō eſt cōe.Si obligatio ꝯhitur copulatiue opꝫ qđ adijciat̄ qđ ſint duo rei ⁊ iſte eſt caſus.ff.e.l.ſi res.§.cū in tabulis.⁊ hoc operat̄ copulatiuorū natura.vt.ſ.dixi.Si vō alternatiue tacite cōſtituunt̄ nec opꝫ qđ adijciat̄ inſolidū.⁊ hoc ꝯtingit ꝑꝑ alternatiue naturā vt.ſ.dixi.⁊.ff.de le.ij.l.ſi tytio aut ſeio.⁊ ar.ff.de v̇.ob.l.ſi tytiꝰ Si aūt obligātur ſeparatiꝫ ſi quidē interrogat̄ incōtinēti tūc cōſtituūtur ipſo iure tacite.vt.d.l.ij.ff.e.⁊ inſti.e.§.j. Si ex interuallo opꝫ adijci inſolidū ⁊ qđ ſint duo rei alteꝝ tū ex altero intelligat̄ vt inſti.e.§.j.ver.nam ⁊ fi.⁊.d.l.iij.in prin.⁊ ſic ptꝫ ex predictis q̄ gl.⁊ opiniōes doctoris ſint vere ⁊ ad ꝯria ptꝫ rn̄ſio ſi mēbra diſtinctiōis vere ⁊ ſubtil'r aptētur. Scdo q̄ro an iuri veteri ꝑ ius auc.ſit derogatū in totuꝫ vel in quibus ⁊ vr̄ qđ in totū ⁊ in mō ⁊ ĩ forma ⁊ materia ⁊ effectu qꝛ iuri veteri duo rei cōſtituunt̄ tacite ⁊ ſine bn̄ficio diuiſiōis hodie exp̄ſſe ⁊ opꝫ qđ adijciat̄ inſolidū ⁊ nihilominus eis cōpetit bn̄ficiū diuiſionis leges veteres q̄ loquūtur de reis tacitis.ſ.ſunt allegate.vt.§.ſi duobꝰ vehiculū cū cōcor.leges q̄ permittebāt reos cōueniri ſine bn̄ficio diuiſionis ſunt dicte.ll.ſi diuiſa.ſ.loca.ſi cer.pe.ſi nō ſinguli.ĩ.e.l.j.ij.⁊.iij.ff.loca.cū apparebit.cū ſi.In ꝯriuꝫ vr̄ qđ iuri veteri nō ſit derogatuꝫ niſi in effectu ſolūmō.nō aūt in mō vel materia in forma.Nā in iure veteri oportebat qđ adijceret̄ inſolidū in oībus caſibꝰ in quibꝰ loquit̄ auc.de duo.re.vt.ĩ.patebit.⁊ hr̄.ff.e.l.eandē.⁊.l.reos.in fi.⁊.ĩ.e.l.j.ij.⁊.iij.⁊ dictis.ll.ſi nō ſinguli.⁊ cū apparebit cū cōcor.In effectu aūt ſine dubio iura vetera corrigantur in oībus caſibus in quibus in duobꝰ reis veris ⁊ exp̄ſſis diuiſiōis bn̄ficium per iura vetera erat ꝓhibitū.vt dictis.ll.ſi diuiſa.⁊ cū apparebit.l.eandeꝫ.⁊.l.reos.⁊.ĩ.e.l.j.ij.⁊.iij.⁊ ita tꝫ p̄dictus ia.de bel. Et ꝓ intellectu dicte auc.de duobꝰ reis in quibꝰ multi errāt dicit attēdendū qđ.d.auc.loquit̄ de duobꝰ reis debēdi q ſolēnitate v̇boꝝ obligant̄.Itē qn̄ obligant̄ exp̄ſſe rei ſine ſolēnitate verboꝝ ⁊ hꝫ locum ſoluꝫ cū debitū eſt cōe ⁊ ꝓcedit cū oblatiōe vel alterna ꝓmiſſiōe vel copulatiue ſimul vel ſeparatiꝫ in cōtinēti vel ex interuallo vel exp̄ſſe re ſiue v̇bis cū debitū eſt cōe ⁊ adiectū eſt inſolidū.credit tū qđ qn̄ obl'o duoꝝ reoꝝ facta eēt ſub exp̄ſſa alternatiōe qđ nō oporteret adijci inſolidū cū ex natura alternatiue manifeſte itelligat̄ vt ſuperiꝰ dictū eſt ſꝫ ſi obligatio facta eſſet ſub tacita alternatiōe tūc opꝫ qđ adijciat̄ inſolidū ſꝫ cū ⁊ ꝓbat̄ hoc exp̄ſſe ſꝫ eū in corpe.e.§.j.dū dꝛ alterna fideiuſſiōe ⁊ cū ſeqtur ſi vō aliqd ⁊c.⁊ cū ſubdit̄ ſub alterna ꝓmiſſiōe et ibi aut ex quibꝰ ⁊c.⁊ ibi ⁊ nō cōe debēt ⁊ ptꝫ etiā ex eo qđ ibi cōiter cōuenit̄.ſi ſunt pn̄tes ⁊ ſoluendo.⁊ in.§.ſic.⁊ eñ.⁊ rei.⁊ oēs obligabūtur.⁊ ſic ptꝫ qđ auc.dꝫ intelligi vel in reis q cōſtituūtur verbis vel exp̄ſſe re.Sꝫ in reis credēdi locuꝫ nō hꝫ auc.vt ibi no.in.§.j.in gl.ibi accedere.Nec etiā in reis debēdi q cōſtituunt̄ tacite re.voluit eñ auc.hoīes credētes tacite re priuari fide ſua circa amicos accedit in auc.de fide inſtr.§.ſi tū qſquā.⁊ qđ nō loquat̄ in reis q cōſtituunt̄ tacite re apparet qꝛ loqtur qn̄ eſt debitū cōe ſꝫ in his q re tacite cōſtituūtur creditor quēlibet inſolidū ſibi voluit obligare ꝑꝑ dolū culpā ⁊ cuſtodiā et rei reſti.⁊ iō nō eſt debitū cōe cū quo ad p̄dicta nulla inter eos p̄ceſſit cōio nec facta ſit cū dolus vniꝰ nō ſit cōis alteri nec eꝯ̄ ⁊ idē in culpa ⁊ p̄dicta ꝓbant̄ ex iuribus allegatis ⁊ diſtinctiōe p̄miſſa ad ſolutionē prīe qōnis Ja.cy.aūt in p̄dicta ſcda qōne dicit quoſdā tenere auc.in mō ꝯhende oblatiōis nihil īnouat̄ ſꝫ ſolū in effectu oblatiōis qn̄ oēs ſunt pn̄tes ⁊ ſoluēdo vt hodie vtant̄ bn̄ficio diuiſiōis.⁊ iſta eſt opinio p̄dicti Ja.⁊ ita no.ff.e.l.reos.§.cū in tabulis.⁊ hoc etiā tꝫ iac.de ra.Dy.aūt tꝫ ꝙ etiā in mō ꝯhende obligatiōis īnouata ſunt iura vetera p auc.Nā oliꝫ ſi hoc ſolū dicebat̄ qđ eēnt duo rei ſufficiebat.vt.d.§.cū in tabul'.ij.rn̄ſo.Iure nouo opꝰ eſt exprimi ꝙ inſoliduꝫ teneātur.vt in auc.e.circa prin.⁊ hoc idē ſentit Ja.de are.vt no.p eū.ff.de v̇.ob.l.ſtipulatiōes nō diuidūtur.Ipſe tū Cy.ſalua coꝝ reuerētia dicit idē eſſe agere qđ ſint duo rei debendi ⁊ qđ ſint inſoliduꝫ obligati qꝛ iſta eſt natura duoꝝ reoꝝ.⁊ hoc ſatis ꝓbat dictꝰ.§.cū in tabul'.ſi recte inſpiciat̄.et iō inheret oppoſitiōi p̄dicte qđ in mō ꝯhendi nō ſit aliqd innouatū.vt ibi no.et in auc.e.in pri.Sꝫ nunqd p̄dicta locū habeāt in pluribꝰ obligatis ad factū indiuiduū.de hoc dictū fuit.ſ.j.q.v̇.ſꝫ in facto prorſus ⁊ indiuiduo gl.q̄ eſt.d.§.cū in tabu.dicit qđ oliꝫ in indiuiduis ꝯhebat̄ obligatio inſolidū ipſo iure hodie nō niſi expreſſe agā.Hoc dicit Cy.falſuꝫ eē qꝛ vbi lex.xij.tabulaꝝ ipō iure diuidit obligatiōeꝫ inter heredes debitoris nihilominꝰ in indiuiduis qlibꝫ tenet̄ īſolidū.vt.ff.de v̇.ob.l.ij.§.⁊ iō.⁊ de re.iur.l.eū q in ꝑtes ergo idē in pl'ibꝰ reis vbi diuidit̄ obligatio p bn̄ficiū auc.⁊ ita vr̄ tenere aꝫ.in ſum.e.ti.in auc.Aduertēdū tū eſt ꝙ aꝫ.⁊ gl.dicūt qđ in obligatiōibꝰ in qbꝰ re ipſa plures oliꝫ tenebant̄ inſolidū hodie tenent̄ ꝓ ꝑte niſi hoc exp̄ſſe agat̄ ita no.ff.e.l.j.in p̄n.depoſiti.l.j.§.ſi apđ duos.⁊ mā.l.creditor §.duobꝰ.qđ nō plꝫ Ja.de are.p.l.ſtipulatiōes nō diuidunt̄ q̄ ſi intelligāt cū hoc ē actū.eſt q̄daꝫ diuinatio ſm eū.Cy.dicit ſe libēter nō ītrare hūc pelagū qꝛ nimis arduū ⁊ ꝓfundū.ſꝫ dicit quoſdā diſtinguere cū obligatio eſt ad reſtituēdū ſeu tradēdū aut venit ex ꝯ̄ctu bone fidei aut ſtricti iuris ſi bone fidei tunc ſunt obligationes diuidue.vt.ff.cōmo.l.ij.§.heres.⁊ de edil.edic.l.qđ ſi nolit.§.ſi plures.Si ſtricti iuris vt ſtipulatio tunc eſt indiuidua.⁊ iō plures tenētur inſolidū.vt.d.l.ſtipulatiōes ⁊ rō eſt ſꝫ eos qꝛ mitius agit̄ in bone fidei q̄ ſtricti iurꝫ ſꝫ hoc nō eſt veꝝ īmo durius vt ptꝫ in vſur.vt.ſ.de vſur.l.in bone fidei.Pe.dicit qđ tradere reputat̄ diuiduū q̄tuꝫ ad pl'es vt.d.l.ſtipulatiōes.ſꝫ ꝯ̄cta obligatiōe tradēdi in perſonā pluriū qlibꝫ eſt obligatꝰ ad tradēdū nō tū inſolidū ſꝫ tm̄ ꝓ parte vn̄ ſi cōmodatariꝰ decedit pl'ibus relictis heredibꝰ obligatio tradēdi ſeu reſtituēdi ad oēs venit non tū inſolidū ſꝫ qlibꝫ ꝓ ꝑte tenet̄.vt.d.§.heres.hoc verū q̄tuꝫ ad obligatiōem q̄ deuenit ad oēs ſꝫ q̄tum ad ſolutionē nō eſt diuidua.vt.ff.depoſiti.l.ſi duo.nec hoc incōueniēs eſſet reperire obligatiōes diuiduas ⁊ ſolutiōes indiuiduas vt in obligatiōe gn̄is.vt.ff.de v̇.obl.l.ij.§.ex his.⁊ de ſolutiōibꝰ.l.ſi ſtipulatꝰ.§.fi.Itē reperimꝰ obligationē indiuiduā q̄tū ad principalē ſꝫ q̄tū ad heredē ex ꝑte ſolutionis eſt diuidua.vt.e.ti.l.ea.§.cato.in fi.⁊ iō ſm Pe.dic ꝙ obligatio q̄ re ꝯhitur nō pōt ꝯhi vltra q̄ res īteruenit vt.ff.ſi cer.pe.l.rogaſti.§.j.qđ intellige de obligatiōe primitiua.ſunt eñ due obligatiōes.vt no.ꝑ Cy.ſ.de act.⁊ ob.l.ſicut.⁊ de bonis q̄ liberis.l.cū opꝫ.§.fi.ꝓmitiua nō obligat inſolidū ſecundaria ſic quare ex culpa vel dolo cōmiſſa circa cuſtodiā qlibꝫ tenet̄ inſolidū qꝛ hoc eſt indiuiduū ⁊ ſic intelligit.§.ſi duobus vehiculū.Sꝫ hāc opi.reprobat Ja.de bel.vt dixi.ſ.vltra prin.ꝓme qōnis ⁊ vr̄ ꝯ legē nā obligatio mutui re ꝯhitur ⁊ tū pn̄t pl'es obligari inſolidū.vt.d.l.ſi nō ſingl'i.ſ.ſi cer.pe.ſꝫ ipe rn̄det qđ illud ibi in obligatiōe q̄ exp̄ſſe ꝯhit̄.vt dicet̄.ĩ.e.l.ꝑꝑ His p̄miſſis ſoluēdo qōnē dicit Cy.vbicūqꝫ rōne facti indiuidui vel obl'onis īdiuidue lex oliꝫ obligabat pl'es inſolidū etiā hodie obligat.nō tū facit eos pl'es reos debēdi niſi hoc agat ⁊ oliꝫ ⁊ hodie vt dictū eſt.ſ.ꝑ eū.circa mediū ꝯſtituēde obl'onis nihil innouatū Et iō nō ſine miniſterio dicit.l.eādē in pri.fidē inſolidū ſecutus.aliud eſt eñ pl'es teneri inſolidū ⁊ aliud pl'es eē reos debēdi inſolidū nā multa ſunt ſpālia ĩ pl'ibꝰ reis.vt.ĩ.e.l.fi.⁊ ſtatiꝫ dicet̄ in ſequēti qōne.Sꝫ pone dicit ipſe qđ ita ſtipulatꝰ ſuꝫ a tytio ꝓmittis mihi.x.⁊ q ſeio ꝓmittis mihi eadē.

x.nunquid

x.nunqd erũt duo rei.gl.dicit ꝙ sic.ff.de ver.obli.l.stipulatio.
§.eũ.qd Cy.reprobat dicens qd in oblõne duoꝝ reoꝝ opꝫ hic
agi.vt.d.l.reos.§.cũ in tabulis.bene tñ cõcedit quẽlibet obli-
gatũ insolidũ ⁊ tñ est effectus diuersus qꝛ vbi sunt duo rei vna
ẽt obligatio ⁊ agnitio vnius p̃iudicat alteri.j.e.l.fi.ſꝫ vbi non
sunt duo rei nõ p̃iudicat.vt.ff.de re.iur.l.nõ dꝫ.solutio tñ vniꝰ
põt ꝓdesse alteri qꝛ ex plꝛibus causis lucratiuis nõ debet nisi
semel.vt.ff.de act.⁊ obl.l.ex plibꝰ.⁊.l.quoties.Ja.de ra.⁊ pet.
Tertio q̃rit ꝓ declaratiõe iuris auc.vbi dꝛ ꝙ vno abñte pñs
insolidũ cõuenit qd si vnus ex duobꝰ reis ꝓmisit pure ⁊ alter
sub cõditione nunqd q pure ꝓmisit poterit insolidũ cõueniri
sicut cũ alter est absens.gl.dicit ꝙ sic.ff.e.l.ex duobꝰ.in fi. Sꝫ
illud cũ nõ habebat bñficiũ diuisiõis vñ cũ per auc.habeãt nõ
poterit hodie insolidũ cõueniri ſꝫ ꝓ parte tm̃ cõditiõe pẽdẽte
vt ptꝫ.ff.de fide.l.si plures.p̃mo rñso.et gl.q̃ est ibi loqtur ſm
vetera iura ſm Dy.⁊ ideo põt saluari ſꝫ illa q̃ est hic ĩ auc.hoc
ita no.huic tñ bñficio in instr̃is ꝯtinue renuntiat qd fieri põt.
vt.s.de pac.l.si qs in cõscribẽdo.Itẽ q̃ritur si creditor diuisit
actionẽ postea reperit alter nõ soluẽdo nunquid possit redire
ad primũ.vr̃ ꝙ nõ.j.ti.pxi.l.libeꝝ.s.de pac.l.si creditores.In
ꝯriuꝫ facit.j.ti.pxi.l.reos.⁊ de le.j.l.si ex toto.§.j.So.per.l.ff.
de fideius.inter eos.§.pe.Itẽ q̃ritur si vnus ex duobꝰ reis im
petrat priuilegiũ ꝙ creditor nõ possit eũ cõuenire nũqd alter
ꝑdet bñficiũ diuisiõis vr̃ ꝙ nõ.ff.de fideius.l.tytiꝰ.ij.rñso.Itẽ
q̃ritur si vnus altero abñte cõuẽtus est lite pẽdẽte abñs rediit
an fiet diuisio post litẽ conte.qd nõ.ff.e.l.eãdẽ.§.j.ij.rñso. Sꝫ
dic ꝯ vt.ff.vt in pos.leg.l.si pecunie.§.fi.ſꝫ Dy.Itẽ q̃ritur an
oẽs rei debẽdi possint vno libello ꝯueniri vr̃ ꝙ nõ.s.cõi diui.
l.ad officiũ.vbi de hoc dixi.In ꝯrium.s.si plures vna sentẽtia
fuerũt condẽnati per totũ.casus est in auc.e.§.si aũt eiusdem.
Sꝫ nunqd absolutio vniꝰ alteri ꝓsit.dic aut est absolutus qꝛ
soluit ⁊ ꝓdest.Aut qꝛ nõ ꝓmisit ⁊ non ꝓdest.In dubio dicunt
Ja.⁊ Pe.p̃sumi absolutũ qꝛ soluerit.vt.ff.de iureiur.l.fi.⁊ de
hoc.j.qñ ciuilis actio p̃iudicet crĩali.l.vnica.ex quibꝰ dicũt ꝙ
si agat ꝯ vnũ in libello dꝫ ꝯueniri vtriusqꝫ obligatio qꝛ ſꝫ for
mã oblõnis dꝫ formari libellus ⁊ si formaret tanq̃ꝫ solus esset
obligatꝰ male formaret arg.insti.de act.§.p̃terea.Quid si vnꝰ
ex reis stipulãdi agat an teneat satisdare de rato ꝓ alio dic ꝙ
nõ.vt no.ff.so.ma.l.non solũ.Quid si vnus ex reis stipulãdi so
lidũ exigat nunqd tenet alteri ꝯtribuere.iac.de ra.⁊ moderni
ꝙ sic.ar.ff.de nox.l.si reꝫ cõem.sic ⁊ rei debẽdi inuicẽ ꝯtribuũt
ad soluẽdum.vt.j.e.l.j.⁊ qꝛ eadẽ ratio.Pe.distinguit aut sunt
socij ⁊ cõtribuere debẽt alr̃ nõ qꝛ ꝓpriuꝫ debitũ exigũt ⁊ occu
pãdo conditionẽ suã meliorẽ faciunt vt.ff.e.l.ij.⁊.l.ex duobus
⁊ aliud in res debẽdi qꝛ cõeꝫ obligationẽ dissoluũt.Cõtra pe.
vr̃.ff.de so.l.q hoiem.§.j.⁊ ibi tꝫ Dy.qd deberet ꝯtribuere sal
tem p act.neg.ge.idẽ no.ff.de condi.inde.l.frater a fratre.⁊ de
le.ij.l.si tytio.ſꝫ ꝓ eo optime facit.ff.ad.l.fal.l.in lege.Cy.Iteꝫ
q̃rit p̃dictus Ja.de bel.⁊ cy.an duo rei videant inuicẽ fideiu-
bere.Jo.ꝙ nõ.M.ꝙ sic.Az.tenuit aliã opi.vt plene no.ff.ad
vell.l.vir vx.vbi gl.sequit opi.az.in auc.de duobꝰ reis.Cy.ſꝫ
Dy.disputatiõis grã dicit nullã p̃dictaꝝ opinio.ꝓcedere ⁊ qꝛ
ar.⁊.l.M.nõ vrgẽt ꝯ Jo.nec ecõtra.⁊ ꝙ dicte opi.nõ ꝓcedãt
sic ꝓbatur nã fideiussor soluꝫ verbis obligat.vt.ff.de v.obl.l.
stipulationũ alie.§.satis acceptio.de act.⁊ oblig.l.j.§.vbis.et
no.ff.mã.l.si vero nõ remunerãdi.§.si post creditã.duo aũt rei
nõ soluꝫ vbis ſꝫ etiã re ꝯstituunt.vt.ff.e.l.eãdẽ.ergo nõ videt
fideiubere siue teneas opin.Jo.siue.M.siue Az. Qd aũt ar.
M.non ꝓbẽt ꝯ Jo.ptꝫ qꝛ tollunt p rñsionẽ gl.nã non ob.lex
reos.⁊ in auc.e.in prin.qꝛ duo rei pñt se obligare vt p̃ncipales
⁊ vt fideiussores ⁊ vt vnus fideiubeat ꝓ altero ⁊ accedat obli-
gationi alteriꝰ qꝛ qlibꝫ est obligatꝰ p se p̃ncipalr̃ ⁊ hoc ex cõuẽ
tione exp̃ssa.Nõ aũt qd intelligat in iure fideiubere ipso iure.
Qd ar.Jo.nõ ꝓbẽt ꝯ.M.põt tolli primũ scd̃m tertiũ quartũ
quĩtũ ⁊ sextũ duobꝰ vbis.Sicut.n.distĩcte sunt oblõnũ cause
ita ⁊ oblõnũ effectꝰ vñ cuꝫ qlibꝫ teneat vt p̃ncipal ⁊ vt fideius-
sor si ꝯuenit vt p̃ncipal nõ põt opponere aliquã exceptionẽ si
vt fideiussor tũc bñ posset opponere qd p̃mo dꝫ ꝯueniri p̃nci
pal.Et iõ qñ creditor agit ꝯ euꝫ hꝫ exprimere vtrũ conueniat
eũ vt principalẽ an vt fideiusso.ar.ff.de sol.l.si duo.⁊ de le.j.l.
si tibi ⁊ mihi.in pri.post hmõi disputationẽ tꝫ opi.az.⁊ cõiter
tenet ⁊ seruat in iudicio.Et ad p̃dictum ar.qd est ꝯ eũ ⁊ ꝯ oẽs
opiniões rñdet ꝙ dr̃ia est inter fideiussionẽ exp̃ssam q̃ nõ põt
esse sine vbis ⁊ tacitã q̃ põt eẽ sine vbis.vt.d.l.eãdẽ.in p̃n.sic ⁊
in alio est dr̃ia.vt no.in auc.e.§.si vo minꝰ.Sꝫ vr̃ ꝙ az.opinio
nõ ꝓcedat obstãte perplexitate q̃ impedit.vt.ff.de v.ob.l.si sti
chus.nã cuꝫ creditor cõuenit vnũ dicet ille ego sum fideiussor
ꝯuenias prio principalẽ ⁊ ita eꝯ.Ad hoc rñdet qd vnus vr̃ fi-
deiussisse ꝓ altero inq̃ꝫtũ ad alteꝝ ꝑuenit.⁊ iõ aut ꝯuenit ꝓ eo
qd peruenit ad eũ aut nõ qd creditor tenet exprimere qñ eum
ꝯuenit vt.s.dixi.Itẽ q vellet sequi opi.alioꝝ posset rñdere qd
põt ꝯueniri reus vt p̃ncipal ⁊ vt fideiussor.l.gñalr̃.qꝛ ſm opi.
az.nõ sustinet oblig.principalẽ accessoriã rõne vnius ptis nec
vnius ꝑsone ſm alios põt rñderi ꝙ nõ sustinet vtrãqꝫ obliga
tionẽ rõne sue ꝑsone ſꝫ rõne ꝑsone sui correi ⁊ eiꝰ oblõnis.vt.
s.dixi.Ipse cy.dicit opi.az.eẽ deteriorẽ oibꝰ alijs.nã vbi sunt
duo rei debẽdi necesse est qd sint obligati insolidũ ambo ⁊ qli
bet vt p̃ncipalis siue pecunia perueniat ad vtrãqꝫ eque princi
palr̃ obligatũ.vt.j.e.l.j.⁊ in auc.e.⁊ ptꝫ.s.si cer.pe.l.si non sin-
guli.⁊.j.e.l.pe.p̃terea nõ reqritur qd iure veteri correi habe-
rẽt bñficium diuisiõis ſꝫ si fideiussores eẽnt daret eis ergo ⁊c.
vt.s.de consti.pecu.l.fi.Itẽ nõ reperit.l.cautũ.qd videant fi-
deiubere ergo ⁊c.vt in auc.de triẽ.⁊ se.§.ꝯsideremus.⁊ hoc tꝫ
Ja.de ra.⁊ pe.⁊ est ipa vitas ſm cy.Ja.de bel.allegat qd fide-
iubere videant vltra allegata p.M.qꝛ sicut se hꝫ reus ad fide
iussorẽ sic correus ad correũ qd ptꝫ qꝛ sicut p pactũ rei acquiri
tur exceptio fideiussori ita p pactũ rei correo.vt.ff.de pac.l.et
heredi.§.fi.⁊.l.idẽ in duobꝰ ergo ⁊c.⁊ idẽ est ĩ excep.iureiu.vt
ff.de iureiur.l.duobꝰ.§.j.⁊.§.ex duobꝰ.Et qꝛ ex successiõe ita
ꝯfunditur oblo rei ⁊ sicut ⁊ fideiussoris cui creditor succedit.
vt.ff.de fideius.l.vrãnius.⁊.l.gñalr̃.Itẽ oblo reoꝝ cõis est ⁊ q-
libet partẽ ꝓmisisse vr̃.vt.ff.de so.l.q hoieꝫ.§.j.ad.l.fal.l.ĩ lege
fal.hoc eẽ seruãdũ igr̃ qlibet ꝓ parte alteriꝰ fideiussor esse vr̃.
Iteꝫ qꝛ rei debẽdi fideiussori sunt silr̃es.vt.ff.de duo.reis.l.iij.
§.fi.⁊.l.nemo.⁊ fideiussores coniũgunt.i.simul cũ eis iungunt
vt.ff.de arbi.l.si duo ⁊ rẽ ra.ha.l.j.⁊.l.si qs vni.Itẽ reus insoli
dum cõuẽtus saltẽ ꝓ parte rõne correi cõuẽtus eẽ putat vt.s.
loca.l.diuisa.ĩ fi.cũ ergo reus naturã habeat fideiussoris ⁊ eiꝰ
effectũ vident inuicẽ fideiubere.ꝓ hac opi.facit.ff.de ĩ rẽ v so.
l.si ꝓ parte.ĩ p̃n.⁊.§.fi.de accepti.⁊.l.p iusiurã.§.si fideiussori.
⁊.l.si ex plꝛibus.de cõpẽ.l.verũ.⁊.l.si quid.⁊ de duobꝰ reis.l.si
duo.In ꝯriuꝫ ꝙ nõ videant fideiubere faciũt ar.Jo.allegata
d.l.vir vxori.§.fi.⁊ vr̃ casus in p̃nc.dicti.§.⁊ ad mace.l.sed iul.
s.idẽ ait.Itẽ ꝓbat sic q̃ differũt forma ⁊ materia nõ sunt idẽ.
vt.ff.de reꝝ permu.l.j.⁊ loca.l.ij.sed forma ⁊ materia principal
oblõnis alia est q̃ꝫ fideiussorie qꝛ vna ꝯtrahit re vel ꝯsensu alia
vbis ⁊ vna ẽ de iure gẽtiũ alia de iure ciuili vt.ff.de iusti.⁊ iur.
l.ex hoc iure.⁊ insti.de act.§.de cõstituta.ergo vnũ nõ est alteꝝ
⁊ sic ꝯsuetudo se principalẽ nõ vident fideiubere ⁊ maxime qꝛ
principal et fideiussoria nõ cadũt in eadẽ ꝑsona.vt.d.l.gñalr̃.
ff.de fideius.Itẽ qꝛ nõ est v osilr̃e creditorẽ elegisse aliqd qd de
beat impugnare oblõnem suã ar.ff.de milita.test.l.iij.qd esset
si viderẽtur ꝯfideiubere qꝛ inq̃ꝫtũ essent fideiussores tenerent
demũ excusso principali.vt in auc.de fideius.§.j.Itẽ cum fide
iussor obliget vbis vt dictũ est si nõ est actũ vbis exp̃sse omis-
sum vr̃.vt.l.quidqd.de v.ob.quinimo cõstituẽdo se reos obli
gatiõi fideiussorie renũtiare vident qꝛ vna est directa alia obli
qua.vt.l.fi.s.de codicil.⁊.l.qd in heredẽ.§.eligere de tributo
Itẽ qlibet eoꝝ ꝓmissionẽ suã vr̃ fecisse respectu sui nõ respe-
ctu correi.vt.d.l.in.l.fal.ergo nõ est cẽsendus fideiussor.Item
certũ est qd exp̃ssa fideiussio nõ est inter reos qꝛ illa fit verbis
nec tacita intelligit nisi hoc inter ptes agat.s.de cõdi.ob cãm.
l.si repetẽdi.⁊ si cer.pet.l.cũ quid.nõ est aũt hoc v osilr̃e actũ de
volũtate creditoris qꝛ ei esset inutile vt p̃dictũ est.Itẽ nihil est
illud cui simile est.ff.depositi.l.qd nerua.sed rei ⁊ fideiussores
silr̃es sunt.vt.ff.de duobꝰ reis.l.iij.§.fi.⁊.l.nemo.de arbitris.l.
si duo.⁊ de tute.⁊ ra.distra.l.j.§.nũc tractemus ergo ⁊c.Itẽ q̃
specie differunt nõ sunt idẽ.vt.ff.de le.iij.l.heres.§.due.⁊.l.q̃
sunt.§.illud.Sed fideiussores ⁊ rei differunt vt species oppo
site.vt.d.l.si non singuli.s.si cer.pe.⁊ de vsur.l.mora.§.fi.ergo
⁊c.Itẽ mora rei nocet fideiussori.vt.ff.de v.obli.l.mora rei.in
correis secus.vt.d.l.mora.§.fi.Item ista fideiussio aut esset ex
ꝯctu aut ex quasi cõtractu aut re aut verbis aut lr̃is aut cõsen
su.Sed nullo istoꝝ modoꝝ est obligatus vt fideiussor ergo ⁊c.
Item reo stipulãdi succedente vni ex correis durat obligatio
cõtra aliũ in totũ qd in fideiussore nõ est.vt.ff.de fideius.l.vrã-
nius.⁊.l.gñalr̃.ergo nõ vident inuicẽ fideiubere.Accedit etiã
qꝛ fideiussori a iure veteri dabatur bñficium diuisiõis vt.ff.de
fideiusso.l.si dubitetur reis nõ.vt.j.l.j.⁊.ij.⁊.iij.ergo ⁊c.Item
fideiussores iõ inuẽti sunt vt creditoribꝰ magis sit cautum.vt
insti.de fideiusso.in prin.⁊ de replica.§.fi.cuius cõtrariũ seq-
retur si viderent ꝯfideiubere.Soluẽdo distinguit ip̃e Ja.aut
duo rei cõstituunt re tm̃ aut vbis ⁊ re aut verbis tm̃.Primo
casu subdistinguit aut cõstituũtur re tacite aut exp̃sse.Si taci
te non videntur inuicẽ fideiubere respectu creditoris quo ad
modũ vel viã agẽdi nec etiã quo ad bñficiũ diuisiõis sed inter
se sit ſm quid.i.vt alter ab altero suo mõ repetere possit. fallit
in tut.⁊ cura.qui exẽplo fideiussoris ꝓ portionibus virilibus

tenẽtur.vt.ð.l.j.§.nũc tractemus.ff.de tute.⁊ ra.distra. Item
fallit si color esset q̃situs in fraudẽ.vt.ð.l.lz iul.in p̃nc.⁊.§.j.ad
mace.⁊.ð.§.fi.ij.rñso.⁊.l.se.ad vell.vñ vir vxori.Nã bis duobꝰ
casibus diuisiõis bñficium obtinet inter eos ⁊ sic intelligit̃.ff.
cõmodati.l.si vt certo.§.si duobꝰ vehiculũ.⁊ depo.l.j.§.si apd
duos.vbi ptz qđ bñficium diuisionis locũ nõ hz siue cõueniat̃
ad rez siue ex dolo vel culpa sic.ff.mã.l.creditor.§.duobꝰ. Itẽ
fallit si exp̃sse actum esset qđ essent cõfideiussores.Et hoc casu
põt ꝓcedere opi.M.nec corrigunt̃ predicta ꝑ auc.de duobꝰ
reis q̃r alio casu loqtur.Si vͦo duo rei cõstituunt̃ exp̃sse re nõ
videtur inuicẽ fideiubere respectu creditoris q̃r fideiussio nisi
verbis cõcipiatur nulla est.vt.j.de fideius.l.blãditus.⁊.ff.mã.
l.si heredi.§.neq̃.n.⁊.s̃.probatũ est.Sed nec q̃tuz ad bñficiũ
diuisiõis sic et inter se fideiubere vident̃ vt alter ab altero suo
modo repetere possit ⁊ hoc casu correcta sunt vetera iura que
bñficiũ diuisiõis non concedebãt.vt.ff.loca.l.cũ apparebit.s̃.
loca.l.si diuisa.cũ fi.⁊ isto casu loquitur in auc.e.§.j.ibi q sub-
alterna ꝓmissione creditũ est.⁊.§.sic ⁊.n.Et hoc intellige si de
bitum est cõe ex natura ɔctus ⁊ rei.tunc.n.bñficiuz diuisionis
obtinet inter eos.vt.ð.auc.de duo.reis manifeste apparet in
prin.§.⁊ ibi non cõe debitũ ⁊c.Sz si debitũ de natura ɔctus ⁊
rei esset insolidũ ⁊ obligatio ⁊ actio eo casu stãdũ est veteri iuri
q̃r iustius est ⁊c.vt.ð.l.cũ apparebit.q̃ vtroq̃ casu loquitur cũ
cõcor.Scđo ⁊ tertio casu.s.qñ re ⁊ verbis vel verbis tm̃ consti
tuunt̃ subdistinguit aut debitũ est cõe aut cõicandũ aut alte-
rius ꝓpriũ aut vniuscuiusq̃ ꝓprium ⁊ est certũ aut est dubiũ
Si debitũ est cõe vel cõicandũ vident̃ inuicẽ fideiubere etiã si
nõ sit exp̃sse actũ ⁊ respectu creditoris ⁊ quo ad diuisiõis bñfi
cium ⁊ interesse ⁊ sic põt intelligi.l.reos.in prin.ff.e.⁊ in auc.e.
§.j.q̃ põt intelligi in fideiussione tacita ⁊ dicto casu in exp̃ssa.⁊
hec equitas satis suadere vr̃.⁊ est ratio q̃r oĩa p̃sumunt̃ solẽni
ter acta.vt insti.de fideius.§.fi.⁊ q̃r creditori hoc põt ꝓdesse et
nõ nocere.Cũ per auc.beneficiũ diuisiõis semper locũ habeat
⁊ hoc modo ꝓcedere põt opi.M.⁊ Az.Si vͦo debitũ est alte-
rius ꝓpriũ tũc fideiussio nõ p̃sumitur q̃r nõ verosil'e creditorẽ
fideiussionẽ facere voluisse q̃ ei nocere posset ar.dicte.l.iij.de
testa.mili.⁊ ad hoc faciunt iura.s̃.allegata ad hoc.Et isto casu
auc.locũ nõ hz cũ debitũ non sit cõe.Fallitꝰ si color esset q̃situs
creditore sciẽte.vt.ð.l.sed iul.§.j.ad maced.⁊ de in rem verso.
l.si ꝑ parte.§.j.⁊ isto etiã casu ꝓcedere põt opinio Az.⁊ fide-
iussio ɓm quid erit idest vt per auc.cõueniatur in subsidiũ ille
qui loco fideiussoris hr̃ ⁊ etiã inter se quo ad repetitionẽ sz re-
spectu creditoris quo ad modũ ⁊ viã agendi ex fideiussione ꝑ
creditore fideiussio nulla esse intelligit̃.Si aũt debitũ est vniuſ
cuiusq̃ ꝓpriũ insolidũ agunt qđ vno soluẽte alter liberet̃ ⁊ est
etiã certũ nulla fideiussio p̃sumitur nec inuicẽ fideiubere vidẽ
tur aliquo respectu.vt.ff.de noua.l.si in rẽ.§.si duo ad.l.fal.l.
in lege hoc esse seruandũ.ij.rñso.⁊ de dona.inter virũ ⁊ vx.l.si
spõsus.§.j.⁊ de libe.leg.l.si is qui in prin.⁊ hoc casu locum hz
opinio Io.Si vͦo dubiũ est p̃sumendũ est id qđ vͦba sonãt vt.
ff.de exerci.l.j.§.si is qui nauẽ.ver.in re igr̃ dubia.⁊ de le.iij.l.
nõ aliter.vñ si obligatio est re ɔcta p̃sumendũ est creditũ fore
cõe ⁊ ꝑ parte fideiussisse vt ex p̃dictis apparet.⁊ ar.j.e.l.j.s̃.lo
cati.l.si diuisa.⁊.ð.l.in.l.fal.hoc esse.j.rñso.Si vero solẽnitate
vͦborũ est obligatio ɔcta p̃sumẽdã est q̃ obl'o ⁊ res vniuscuiuſ
q̃ sit ꝓpria cũ quilibz ꝓmisit insolidũ ⁊ sibi insolidũ fuerit sti-
pulatus.vt.ð.l.si rẽ.§.si duo.⁊.ð.l.in.l.fal.ij.rñso.cũ cõcor.Et
de fideiussiõe dic vt ex p̃dictis ptz q̃ fideiussio tripl'r ɔsiderat̃
vno mõ respectu creditoris quo ad modũ ⁊ viã agẽdi.scđo re-
spectu creditorꝝ ⁊ correorꝝ quo ad bñficiuz diuisiõis.tertio re-
spectu eorꝝ inter se vt alter ab altero repetere possit.Itez q̃rit̃
an reo credendi vel debẽdi ɔ correũ detur actio ⁊ q̃.Et primo
vr̃ q̃ actio dari debeat q̃r eq̃tas suadet eã dari.vt.ff.si cer.pet.
l.si me ⁊ tytiũ.⁊ de ver.obli.l.quoties.Itez quot̃.obl'o ɔcta est
inter pl'es ex rõne cõi dat̃ actio ꝓ socio vel cõi diui.ff.de exer-
ci.l.nec q̃dq̃.de insti.l.habebat.§.fi.⁊.l.seq.⁊ de nox.l.si i re cõi
ergo ⁊ in casu isto ⁊ maxime vbi negotiũ explicari ꝑ parte nõ
põt.vt.ff.cõi diui.l.si quis putãs.§.siue.Item ad hoc q̃r actio
neg.ge.datur tutori ⁊ si.vt.ð.§.nũc tractemus.de tute.⁊ ra.di
stra.l.ex facto.de neg.ge.actio.n.neg.ge.datur vbi negotiũ ꝑ
parte potuit explicari.vt.s̃.de neg.ge.l.siue.sed ꝑ auc.locũ hz
bñficium diuisionis inter correos sic potuit explicari ꝑ parte
ergo ⁊c.Itẽ si dicamus eos inuicẽ fideiubere dabit̃ actio mã-
dati.vt.ff.mã.l.ex mãdato.⁊.l.qui fidẽ.Itẽ obl'o correorꝝ cõis
esse censet̃.vt.ff.de sol.l.qui hoĩem.§.j.ad.l.fal.l.in lege fal.hoc
esse ergo agetur ꝓ socio vel cõi diui.correi ergo loco vniꝰ per
sone cẽsentur ⁊ debitũ vnũ.vt.ff.de pac.l.si plures.in p̃n.ergo
⁊c.Et quidã sunt socij ergo dabitur ꝓ socio.vt.ff.de pac.l.idẽ
in duobus.l.si vnus.in prin.Itẽ reus q soluit cõi noĩe soluisse

vr̃.ergo neg.ge.dabitur vt.s̃.locati.l.si diuisa.in fi.⁊ q̃r correũ
liberat.vt.ff.e.l.ij.⁊.iij.§.fi.In ɔriuz vr̃ q̃r nulla actio detur q̃r
vnusq̃sq̃ fingitur solus ⁊ insolidũ stipulatus vel ꝓmisisse.vt.
ff.de noua.l.si rẽ.§.si duo.⁊.ð.l.in.l.fal.⁊ de duobus reis.l.ex
duobus.ergo nulla dabitur actio.Itẽ obl'ones eorꝝ sunt due
vt.ff.e.l.iij.§.fi.⁊.l.eandẽ.cũ si.ergo quilibz suo noĩe vr̃ soluisse
⁊ recepisse.vt.ff.de in rẽ verso.l.si filius.⁊ de so.l.⁊ magis.Sol
uẽdo dicit aut creditũ vel debitũ est cõe aut cõicandũ aut alte
rius ꝓpriũ.Aut vniuscuiusq̃ ꝓpriũ ⁊ est certũ aut est dubiũ ⁊
aut loquimur de reis credẽdi aut debẽdi.Si de reis credẽdi
et creditũ est cõe.Si socij sunt ex ɔuentione cõpetit actio pro
socio al's cõi diui.vt.ff.de nox.l.si in re cõi.circa prin.fa.ercis.l.
itẽ ex diuerso in prin.Ibi stipulatus est ⁊ ibi vr̃ esse casus ⁊ ar.
dicte.l.habebat de instito.§.fi.⁊.l.seq.⁊ cessat tũc mãdati.⁊ ne.
gest.⁊ ita hoc casu nõ hz locuz in gl.q̃ dicit cõpetere neg.ge.q̃
est in.l.frater a fratre.⁊ de leg.ij.l.si tytio aut seio. Scđo casu
cuz creditũ est cõicandũ dic qđ si vtroq̃ p̃nte obl'o fuerit ɔcta
cõpetit actio mãdati al's neg.ge.ar.ff.de vͦ.ob.l.iul.§.q fundũ
mã.l.qui patit̃.⁊.l.q fidẽ.⁊.l.ex mãdato.tertio qñ casu creditũ
est alterius ꝓpriũ datur aut mãdati aut neg.ge.cũ distin.p̃di
cta ei cuius est ꝓprium creditũ sz alteri correo nulla. Quarto
casu qñ est cuiusq̃ ꝓpriũ ⁊ est certũ tunc nulla datur actio.vt.
ð.l.iij.l.fal.ij.rñso cum concor.⁊ hoc casu falsa est gl.q̃ est.ð.l.si
tytia.de le.ij.Quinto casu cũ est dubiũ p̃sumendũ est id qđ ver
ba sonãt vt si debituz est ɔctum re vel re ⁊ vͦbis p̃sumendũ est
esse in dubio cõe ꝑ parte al's nõ si vͦbis tm̃.vt dixi.s̃.in sol'one
prime qõnis p̃cedẽtis ⁊ sic apparet quibꝰ casibꝰ dicte gl.intel
ligi debeãt.⁊ q̃ falsa est opinio illorꝝ qui dicunt act.neg.ge.sp
cõpetere vel in factũ subsidiariã.Si vͦo loquamur de reis de-
bẽdi siquidẽ debitũ est cõe cõpetit ꝓ socio vel cõi diui.⁊ est ca-
sus.ff.de exerci.l.nec quidq̃.⁊.ð.l.habebat.de insti.§.fi.⁊.l.se.
Et ɓm hoc apparet q̃ falsa est gl.que est.j.e.l.j.q̃ hoc casu dat
neg.ge.ac.Et hoc intellige cũ bñficiuz diuisiõis locũ non hz ⁊
negotiũ ꝑ parte nõ potuit explicari al's neg.ge.act.cõpeteret
vt.ff.fa.erc.l.heredes.§.nõ tm̃.⁊ cõi diui.l.si qs putans.§.siue
aũt.Si vͦo debitũ est cõicandũ siquidẽ tacite sunt re obligati
nulla datur actio nisi cedat̃ vt manifeste apparet.ff.cõmo.l.vñ
q̃ritur.s̃.locati.l.si diuisa.et.ff.locati.l.cũ apparebit.in fi.sic et
in fideius.seruatur vt.ff.de fideius.l.vt fideiussor.nec ob.qđ tu
toribus dat̃ etiã si nõ cedat̃.vt.ð.§.nũc tractemꝰ.et de neg.ge.
l.ex facto.q̃r ex necessitate obligãtur.ibi vͦo ex volũtate.vt no.
ð.l.fideiussor.Vel est ratio q̃r fideiussor soluẽdo principal'r ge
rit negotiũ creditoris vel debitoris lz per ɔñtiam etiã fideiuſ
sores liberẽtur qđ attẽditur.ff.ne quid in loco publico.l.ij.§.
itẽ labeo.at in tutoribꝰ vno soluẽte principal'r gerit̃ negotiuz
contutorꝝ.Si aũt obligati sunt exp̃sse re.siquidẽ de natura ɔ-
ctus ⁊ re q̃libet teneretur ꝑ parte tũc aut mãdati aut neg.ge.
agetur cũ distinc.p̃dicta ⁊ sic intellige gl.j.e.l.j.Si aũt debitũ
alteriꝰ est ꝓpriũ tunc ei cuius est ꝓpriuz nulla actio dat̃ alteri
aut dat̃ actio aut mãdati aut negotiorꝝ ge.cũ dist.p̃dicta p̃ñtie
vel absentie.Quarto casu qñ debitũ est vniuscuiusq̃ ꝓpriuz ⁊
certum est nulla dat̃ actio.vt.ff.de noua.l.si rẽ.§.si duo.⁊ ad.l.
fal.l.in lege falci.ij.rñso.⁊.ð.l.si tytio.et hoc casu false sunt oẽs
gl.loquẽtes simpl'r ⁊ dãtes actionẽ indistincte soluẽti ꝑ parte
Quinto casu qñ est dubiuz presumendũ id qđ verba sonãt.vt
dixi.s̃.in reis credẽdi ⁊ solutione p̃cedentis qõnis.Cy.aũt in
reis debẽdi distinguit aut pecunia tota peruenit ad illuz qui
soluit ⁊ in hoc cõcordat cuz Ia.vt nullus det̃ regressus.Aut
peruenit ad aliũ in totũ vel ꝑ parte et tunc aut sunt socij et hz
locũ actio ꝓ socio.Aut nõ ⁊ tunc aut est cessa actio ⁊ agitur ex
ea.Aut nõ ⁊ tunc aut mãdauit ⁊ hz locũ actio mãdati aut non
⁊ hz locũ actio ꝓ socio.⁊ hoc placet Pe.Ia.de ra.non placet.
nã q̃uo datur act.neg.ge.cum suo noĩe soluat ⁊ fuit tale nego
tium qđ nõ poterat geri ꝑ parte certe nõ.vt.ð.l.si quis putãs
§.j.ff.cõi diui.⁊.l.siue ꝑ fratre.s̃.de neg.ge.vñ dicit dari actio
nem in factum subsidiariã.⁊ ita etiã tz si.vicẽtinus ⁊ Ol. Alij
dicunt dari act.mãdati si fiat solutio ab vno altero p̃nte vt sic
p̃ñtia inducat mãdatuz.vt.ff.mã.l.q patitur.⁊.l.qui fidẽ.Alij
hoc tenẽt etiã si in absentia fiat solutio quasi videat̃ hoc mãda
tum a principio qñ se obligauerũt sicut d̃r in adiecto.vt instit.
de inutili stip.§.si quis alij.⁊ ibi in gl.et in fideius.vt.ff.de con
di.inde.l.indebitã.Cy.dicit tutius esse qđ agatur vtili ac.neg.
ge.q̃r cõe negotium vr̃ gestũ cum actio in vtriusq̃ persona sit
sublata q̃ quodã respectu d̃r cõis.vt.ff.de solutionibus.l.qui
hoĩem.§.j.ff.e.l.iij.⁊ ar.s̃.si cer.pe.l.si in rem cõem.nõ ob.ð.l.
siue ꝑ fratre ĩmo ɔcor.vt ibi dixi.Sz nunq̃d cogatur creditor
cedere act.vni soluenti gl.dicit q̃ sic si peti posset qđ actio di-
uidatur al's non.vt no.ff.cõmo.l vnde q̃ritur.Cy.dicit q̃ illa
gl.corrupta est ⁊ false scripta nã lz renũtietur bñficio diuisiõis
non tm̃

non tñ renuntiatur bñficio cessionis ar.ff.de ser.vrb.predi.l.si domus. Dicit ergo ꝙ creditor regulꝛ teneť cedere. Fallit vbi reus pp dolũ soluʒ ↄuenitur.vt.ff.de admi.tu.l.si pl'es.vbi de hoc plene dixi. Itẽ vbi renuntiatũ est bñficio cessionis ar.s.de pac.l.si quis in cõscribẽdo.⁊ de rebus creditis.l. si qs iuiur. Itẽ querit vtrũ cedẽda sit insolidũ vel ꝓ parte dic aut tota pecunia peruenit ad cõuentũ ⁊ tũc nõ est locus cessioni vt p̄dixi. Aut peruenit ad aliũ ↄ quẽ petitur cessio ⁊ tunc insolidũ cedi dʒ. Aut equalꝛ ad vtrũqꝫ ⁊ tũc ꝓ parte.vt.d.l.vñ q̃ritur.ff.cõmo.⁊ de in rẽverso.l.si ꝓ patre.§.fi.⁊ ad mace.l.sʒ iul.§.j.⁊ hoc cũ sunt pl'es rei ex ↄtu mutui. Si aũt ex alio ↄtractu vel quasi tunc inqꝫtum sit faciẽda cessio no.per ipm Cy.s.de trãsac.l.j. Gl.tñ alibi distinguit aut est renuntiatũ bñficio diuisiõis aut nõ.vt no.ff.de admi.tu.l.si cũ plures. Que distinctio ſm cy.nõ hʒ locũ in correis cũ inter eos sit locus actiõi neg.ge.vt.s.dixi ⁊ sic obstat regula cui damus act.⁊c.vt.l.inuitus.§.cui dam⁹. ſm Dy.vt no.per eũ.d.l.si cũ plures. sʒ in plꝛibus fideiussoribus ꝓcedit ſm eũ lʒ forte etiã in fideiussore male dicit ſm Cy. Itẽ q̃ritur si erãt tres correi in triginta ⁊ vnus soluit totũ aut fiet sibi cessio insolidũ in.xx.cõtra correos.doct.tenẽt ꝙ sic vt.ff.de so.l.stichũ.§.pe.nam creditor dʒ cedere ius tale quale est penes eum.vt.ff.de so.l.stichũ.§.pen.sed penes eũ est insolidũ ergo ⁊c.sed ſm hoc quid erit si vnus ex illis duobus sit nõ soluendo.dicendũ est qđ est cõe periculũ eius cui facta est cessio ⁊ alterius.vt.ff.ꝓ socio.l.verũ.§.si cuʒ tres ſm Jac.de are. Alij dicunt hoc esse verũ in correis socijs alꝛs nõ dicẽtes qđ hoc est spãle in causa societatis. Cy.dicit ideʒ ⁊ si nõ sint socij.vt.ff.de admi.tu.l.si pl'es.ij.rñso. Et idẽ dicit in plꝛibus fideiussoribus vt.d.l.j.§.nũc tractemus.ff.de tu.⁊ ra.distra.de fideiusso.l.inter fideiussores.§.j.⁊.l.si plures.in pn.etiã si renũtiatũ sit cõstitutioni noue vel eplꝛe diui adri.qꝛ id qđ facit paupertas vnius sine renũtiatiõe idẽ facit cũ renũtiatiõe sʒ paupertas facit ne sit locus eplꝛe ⁊ tunc tm̃ cõicatur periculũ inter idoneos vt dictis legibus.⁊ sic dicit Cy.se rñdisse de facto. Aut ergo ambo sunt soluẽdo ⁊ cõtinetꝛ vnũ insolidũ ad tota.xx.ex iure cesso et cedet actionẽ cõtra aliũ.vt.ff.ad treb.l.j.§.de illo.⁊ no.e.ti.l. si ex asse aut vnus est nõ soluẽdo ⁊ tũc partẽ sibi imputabit cuʒ ad vtriusqꝫ onus periculũ eius q nõ est soluẽdo pertineat Cy. Ultimo q̃rit p̄dictus Ja.de bel.an pactũ vel factũ vnius reoꝝ credẽdi vel debẽdi ꝓsit vel factũ noceat correo.vꝛ ꝙ sic maxime si socij sunt.vt.ff.de pac.l.idẽ in duobus.de arbi.l.si duo.⁊ idẽ vꝛ etiã si non sint socij ⁊ vꝛ casus.ff.de duobus reis.l.ij.de acceptila.l.si ex plurib⁹.de libera.leg.l.si qs decedẽs.§.j.⁊.l.si quis reũ.ad vellei.l.ꝙuis.§.quamqꝫ.⁊.l.si ꝓ vno.⁊.j.e.l.fi. In ↄtrium qđ non ꝓsit si nõ sint socij facit dicta lex idẽ in duobus de arbi.l.si duo.de duob⁹ reis.l.si duo rẽ ra.ha.l.j.⁊.l.si quis vni.de libe.leg.l.si is.⁊ de sol.l.q hoĩem.§.fi. Itẽ qđ noceat est casus de noua.l.si rẽ.§.si duo.ff.e.l.ij.de accep.l.per iuiur.§.fi.de iureiur.l.duobus.in prin.⁊ de cõsti.pecu.l.idẽ est.⁊.j.e.l.fi. E cõtra ꝙ nõ nocet peccatũ factũ vꝛ casus.ff.de pac.l.si vnus in prin.de vsu.l.mora.§.fi.ad vellei.l.ꝙuis.§.quãqꝫ.de arbi.l.si duo.⁊ ibi no.cũ si.vbi nõ nocet si nõ sunt socij ⁊ qđ nõ noceat ꝓbatur qꝛ qlibʒ hʒ actionẽ ⁊ obligationẽ insolidũ ⁊ sua ꝓpria est.ff.e.l.iij.§.fi.⁊.l.eandẽ.§.fi.⁊ perinde est ac si solus esset stipulatus vel ꝓmisisset.vt.d.l.si rẽ.§.si duo.de noua.⁊ ad.l.fal.l.in.l.fal.hoc esse.ij.rñso.ergo cuilibet lʒ pacisci ⁊ oĩa facere. In ↄtrium est qꝛ obligatio est cõis.vt.ff.de so.l.qui hoĩem.§.j.⁊.d.l.in.l.fal.j.rñso.sed in re cõi melior est cõditio ꝓhibentis.vt.l.sabinus cõi diui.ergo vni nõ lʒ aliqd facere in preiudiciũ alterius. Soluẽdo distinguit aut creditũ vel debitũ est cõe aut cõicandũ aut alterius ꝓpriũ aut vniuscuiusqꝫ ꝓpriũ ⁊ est certum aut est dubiũ ⁊ in reis credẽdi.dic qđ si creditũ est cõe nõ lʒ vni sine altero pacisci nouare vel aliquid facere in alterius p̄iudicium siue sit ex societate conuẽtionali siue incidẽti qꝛ nemo ex socijs plus sua parte põt alienare.vt.ff.ꝓ socio.l.nemo.si cer.pe.l.socius.⁊ perinde habendũ est ac si singuli ꝓ partẽ stipulati essent.⁊ ita loqtur.d.l.in.l.fal.⁊ de vsu.l.mora.in fi.cum cõcorrꝛi.n.cõstitutũ est vt alter solidũ petere possit aut ei recte soluatur ⁊ est casus.d.l.si vnus.de pac.et de arbi.l.si duo.vbi de hoc ⁊ ſm hoc falsa est opinio gl.⁊ oĩum dicentiũ qđ lite conte.preiudicať in dicto casu.vt no.d.l.si vnus.qꝛ lʒ forte p lit.cõte.p̄iudiceť quo ad iudiciũ.nõ tñ preiudicať quo ad paciscẽdum vꝛ liberandũ nisi forte p receptionẽ solꝛonis.vt dictis.ll. Scđo casu qñ est cõicandũ.dic idẽ per dicta iura ⁊ rões. Tertio casu ille cuius ꝓpriũ est põt pacisci ⁊ oĩa facere alter nõ ar.ff.ad mace.l.sʒ iul.in prin.⁊.§.j.de in rẽ vso.l.si ꝓ patre.§.fi. Quarto casu qñ est ꝓprium vniuscuiusqꝫ licitũ est vnicuiqꝫ pacisci ⁊ ↄtus facere in p̄iudiciũ alterius qꝛ perinde habeť ac si q.ibet solus stipulatus fuisset.vt.d.l.si reʒ.§.si duo.de noua.⁊.l.in.l.fal.ij.rñso ad.l.fal.de duobus reis.l.ij.cũ cõcor.⁊ isto casu intelligi debẽt iste.ll. Quinto casu qñ est dubiũ verbis deseruiẽdum est vt superius dictũ est in solꝛonibus aliaꝝ qõnum dicti Ja.pactũ vero correi credẽdi correo ꝓdest maxime si noĩatim est act.⁊ interrupto p̄scri.ver.j.e.l.fi.⁊.d.l.⁊ heredi.§.fi.l.se.de pac.⁊.l.idẽ in duobus.in prin.§.fi.⁊.l.se.⁊ de arbi.l.si duo. Si vo loquamur de reis debendi subdistingue aut sunt socij aut nõ.primo casu siue ex societate conuẽtiõali siue incidẽti pactũ alterius alteri nõ nocet.d.l.si vnus.circa prin.ff.de pac.l.ideʒ in duobus de iureiur.l.duobus.§.ex duobus.ff.e.l.ij.de accepti.l.si ex pluribus.cũ si. Si vero nõ sunt socij cõuentione nec re tunc pactũ vnius alteri nõ prodest.vt.ff.rẽ ra.ha.l.j.de lib.lega.l.si is qui.⁊ de duobus reis.l.si duo.nisi noĩatim sit actũ arg.dicte.l.idẽ in duobus.§.fi.⁊.l.seq.de pac. Pactũ aũt vni⁹ alteri nõ nocet si ei exceptio iam q̃sita esset.vt.e.ti.de pac.l.fin. sed alꝛs pactũ ⁊ factũ alterius alteri dʒ nocere ac si solus ꝓmisisset.vt.d.l.in.l.ij.rñso.⁊.ff.de duobus reis.l.pen. Hec illicita sunt ex quadã qõne disputata per dictũ dñm Jac.de bel.M.cccxxiiij.⁊ ĩcipit circa materiã duoꝝ reoꝝ vtrũ duo rei possint constitui ex interuallo.vide.j.ti.ꝓxi.auc.pñte circa medium.

Creditor. In fi.i.nõ morabitur ⁊ declaratio huius.l.⁊ glo.plenius habetur ex notatis super rubrica ⁊c.

Reocita. Uide qđ no.in cor.e.⁊ qđ dixi.s.eo.super rubrica.ver.scđo quero.⁊ ver.itẽ q̃ritur an reo.⁊ ver.seq.⁊ ex eo qđ dicit cõiter ꝓfertur qꝛ sñia dʒ esse cõformis petitiõi.vt.s.de fidei cõ.liber.l.si.apparet ꝙ vno libello possunt oẽs rei cõuenire vt dixi super rubrica.⁊ ꝓ hoc.ff.fa.ercis.l.heredes.§.de plurib⁹.cũ ibi not. Sed quid si vnus est ꝓ parte soluẽdo ⁊ ꝓ parte nõ.nunqd alter cõuenietur insolidũ vel nõ.an teneať creditor eligere id qđ põt ab eo ⁊ reliquũ ab altero.et primo vꝛ qđ possit alium insolidũ cõuenire.alꝛs em̃ cõpelleretur creditor particularem solutionẽ recipere qđ esse nõ dʒ.vt.ff.fa.erc.l.plane. Sʒ verius vꝛ qđ primo excutere debeat illum quatenus est soluẽdo ⁊ in residuo agere cõtra aliũ vt hic innuitur ibi vt id salteʒ ⁊c.et hoc vꝛ dicere tex.in cor.e.§.j.ibi.et si quid inde receperit ⁊c.⁊ ibi aut in partẽ aut in totũ.et ꝓ hoc.ff.e.l.reos.ſm qđ est ibi in litera illũ. Itẽ ad id qđ q̃rit gl.in fi.nunqd hec auc.locũ habeat in fideiussore siue nullus pluriũ fideiussoꝝ ꝓ eodẽ fideiubentiũ teneatur insolidũ nisi sit actũ exp̄sse. Ja.de are.credit ꝙ sic.nã qđ dꝛ.j.ti.ꝓxi.auc.pñteʒ loquiť qñ inter fideiussorem ⁊ principalẽ est qđ qꝛ tũc nõ hʒ locũ illud bñficiuʒ at inter duos vel plures fideiussores credit locũ habere ⁊ p hoc bñficium iuuabunť ipso iure nã per eplꝛam diui adriani iuuantur demũ opposita exceptiõe ⁊ admissa a iudice ⁊ ideo cõsulit creditori qđ faciat renũtiare fideiussorẽ bñficio huius auc. ↄtriuʒ tñ tʒ glo.j.de fideiusso.l.iij.⁊ insti.de fideiusso.§.si plures.qđ cõiter seruatur an possit renũtiari bñficio huius auc.⁊ Od.et oẽs doct.tenent ꝙ sic per.l.si quis in ↄscribẽdo ⁊ talis renuntiatio cõtinue apponiť in instr̃is. In glo.ergo pñs in fi.tu dic ꝓ parte qꝛ tenẽtur ꝓ virili.vt.ff.de fideiusso.l.si plures. Old.

Propter. Op.ꝙ obligatio mutui re ↄhibitur et ideo nullus vꝛ teneri nisi quatenus ad eũ peruenit.vt.ff.de pac.l.si tibi.x.§.de pignore.dic ꝙ nõ est nisi vna obligatio in sum. mutuata tñ quilibet in eandẽ summa teneť.vt.ff.e.l.iij.in fi.lʒ glo.faciẽdo vim litere aliud dicat minus bñ de hoc dixi in.l.si nõ singuli.s.si cer.pe. Querit gl.si añ pecuniã vni numeratam peniteat alios ⁊ dicit qđ penitere possunt.vt.ff.si cer.pe.l.qui pecuniã ſm Az.ista qđ cadit in qõnem sabbatinã notatã.ff.de procur.l.tytius. Cy.⁊ de fideiusso.l.si fideiussor.

Cum quidã. Pro declaratione hui⁹.l.vide qđ notaui.s.e.super rubrica.v.vlt.q̃rit Ja.⁊ ratio huius.l.est qꝛ ex eodem fonte ꝓcedũt.vt.ff.de vsuc.l.eũ qui edes.⁊.s.de nup.l.vlt.in fi. Itẽ no.ꝙ ex admonitiõe facta per libellũ interrũpitur p̄scriptio.ex quo dicit Pe.hic optime ꝓbari ꝙ cũ citatione mitti dʒ libellus de quo dixi in auc.offeratur. Quid in reis stipulandi nũquid qđ vnus exegit alteri cõicabit.glo.dicit ꝙ sic si sunt socij alꝛs nõ.vt no.ff.de so.l.qui hoĩeʒ.§.j. Sʒ ff.de le.ij.l.si tytio aut seio dicit qđ cõicare teneanť.et tñ ibi nõ erãt socij prima tñ distinctio vꝛ ꝓbari.ff.ad.l.fal.l.in.l.fal. hoc esse seruandũ. de hoc dixi super rubrica.ver.itẽ queriť an reo credẽdi. Opp.gl.de solu.l.cũ quis.§.si quis ꝓ reo. So.vt ibi soluitur ↄtriuʒ de.l.cũ nouissimi.vel dic qđ hic est eadẽ causa ⁊ cõditio oĩum ibi dispar qꝛ ibi cũ reo experiundi ꝑtãs fuit sed non cũ fideiussore. Itẽ opponit.ff.mã.l.si fideiussor.§.fi.so.vt ibi no.vel dic ꝙ nõ ↄdicit qꝛ nõ loquiť in reis sʒ dicit fideius-

sores aliqñ liberari principali in obligatione manēte vt.ff. de pac.l.fideiussoris.⁊ rō diuersitatis est obligatio pricipalis ⁊ fideiussiões sunt due sed obligatio reoꝝ est vna q̄ plures tenentur vt dixi sup rubrica. Itē opponit.ff.de ne.ge.l.si ex duob⁹ in fi. Sed ibi loquit̄ de obligatiōe cōtrahēda hic de iā ɔcta in oēm psonaꝫ efficaciter retinēda vel so.vt ibi vel dic aut ambo tacēt ⁊ nihil faciūt ⁊ tūc vnius mora alteri nocet vt.ff.de duo. reis.l.ex duo.reis eiusdē stichi vt hic. Aut ābo faciūt ſ; alter pmittēdo gestori gerere alter ꝓhibēdo ⁊ tūc factū vni⁹ alteri nō p̄iudicat vt dicta.l.si ex duob⁹ in fine. vel dic ꝙ nocet quo ad effectū interruptiōis vt hic nō quo ad alios effectus more ⁊ sic itelligat̄ lex ista ⁊.ff.e.l.ex duob⁹ ſ; Ja.de ra.⁊ pe. Dy. ꝙ interruptio vnis reoꝝ stipulādi nō ꝓsit sed noceat alijs vt.ff. e.l.ij. dic ꝙ ꝓdest dūmō nō occupet p litē cōte. q2 tūc nocet et sic loqt̄ lex ɔtria ⁊.e.t.l.ex duobus ſm pe.⁊ cy. de hoc dixi.s̄.super rubrica dicto v̄.vlt. q̄rit. Sꝫ q̄ro nūquid interruptiōe facta contra vnuꝫ ex debitoribus intelligat̄ facta ɔ̄ fideiussores qdā ꝙ sic ar. hui⁹.l.in fi. dū dicit vnoq; fonte ⁊ ꝓ hoc.s̄.de annali excep.fi. Sꝫ illa in hypothecaria loquit̄. In ɔtriū v̄r casus ſm vnā lecturā.ff.de solutiōi.d.l.cū qs.§. pe.⁊ ꝓ hoc facit lex ista ibi sancimus in oībus casib⁹ quos sermo n̄r cōplexus est nā hic nihil cōplexus est de fideiussore. Itē ꝓ hoc facit q2 ciuilis iterruptio nō ꝓdest nisi interrūpēti nec nocet nisi illi ɔtra quē facta est vt.ff.de diuersis ⁊ tēp.p̄scrip.l.intra ⁊ ibi no.⁊ ꝓ donato.l.j.ergo facta ɔ̄ principalē nō nocebit fideiussori distinguit aut erat fideiussor in iudicio puta iudicio sisti vel iudicatū solui ⁊ tūc facta interruptiōe ɔ̄ principalē v̄r facta ɔ̄ fideiussorē. Si aūt in ɔctu nō vt.s̄.de vsuris re iudi.l. vlt. in fi. cū his q̄ ibi notaui. Itē hꝫ hec lex solū locū in correis non autem in pluribus debitoribus simul obligatis ad vnum quoꝝ tantum peruenisset pecunia ⁊ non essent correi vt ex superioribus pꝫ ⁊ ꝓ hoc.ff.de iureiu.l.duobus in prin. de duo.reis l.ex duobus de lib.leg.l.iij.§.nūc de effectu ⁊ de arbitris.l. si duo. Itē vltima gl. v̄r sentire ꝙ obligatio duoꝝ reoꝝ sit vna qḋ nō est verū immo sunt obligatiōes in substātia vt.ff.e.l.eādē in fi.⁊.l.si reus.⁊ no.e.ti.l.iij. Sꝫ qd si impetraui rescriptū ɔ̄ ples viuēte mādatore citari feci vnū ex cōtētis in rescripto dein morit̄ mandator nūqd erit ꝑpetuata iurisditio delegati q̄ ad oēs in rescripto ɔ̄tētos an solū quo ad citatū hec lex ē ar. qḋ quo ad oēs sed dic de hoc vt no.ī spe.de legato.§.restat videre.v̄.qd si super duob⁹ ⁊ in q̄stionibus Bart. brix. qōne. lx. que incipit quidam impetrauit.⁊ ad hoc facit extra de offi.de legati.c.cum plures.lib.vj.⁊ de hoc etiam no.in glo.⁊ per Innocen.extra de officio dele.c.licet.

¶ De fideiussoribus. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in sum.e.⁊ in sū. auc.e.ti.⁊ in sum.insti.e.ti.⁊ per gof. hostiē.⁊ spe.e.ti. An inter fideiussores habeat locum bñficiuꝫ auc.hoc ita dic vt ibi dixi ⁊ vide etiā qḋ notaui.eo.ti.super rubrica.ver.itē queritur vtrū cedēda sic.⁊ ver.seq.in quibus differāt fideiussor mādator ⁊ constitutor hic no.in glo.⁊ plenius in.§.si post creditū in ea allegato.⁊ in auc.e.in prin. An sit licitū iuramentū de nō fideiubendo pro aliquo dixi.s̄.de rebus creditis ⁊ iureiur. super rubrica vide etiam alias qōnes ad hanc materiā pertinentes quas notaui.s̄.de here.vel act.vendi.super rubrica circa finem.⁊ qḋ notaui.j.e.l.iij.⁊ auc.ibi posita. Item vide in brocardis de debitore et fideiussore.

Filisias. Gl. exēplificat per.§.itē lex insti.de publi.iudi.ſ; nō placet Pe. q2 licꝫ per.l.iul.de vi publicetur tertia pars bonorū nō tñ relegatur.vt.d.§.⁊.ff.ad.l.iul.de vi.l.j. vnde ipse ponit exēplum in criminibus quorū pene cōmittuntur arbitrio iudi.vt.ff.de penis.l.hodie. Itē no.ꝙ defensio pncipal. nō cōpetit fideiussori ɔ̄ qḋ videt̄.ff.de iur.fisci.l.i fraudē.§.si pncipalis.so.vt hic ⁊ ibi vt dixi.s̄.de excep.l.defensiōes. Sꝫ de ea pte q̄ peruenit ad fiscum. nunqd sit liberatus ope excep. vel ipso iure. gl. hic tꝫ qḋ ope exceptiōis. alibi tꝫ qḋ liberatur ciuilr̄ ſ; naturalr̄ nō vt no.ff.e.l.vbicūq;.⁊ tu dic ꝙ ipso iure liberatus est. vt.ff.e.l.si debitori.⁊.j.ad.l.iul.de vi.l.ij. q̄ euidenter faciūt qḋ si cōe accepit fideiussoreꝫ pro aliquo delinquēte deiñ bona eius publicentur ꝓ parte ⁊ condēnetur in centuꝫ qḋ fideiussores pro illis centū sint liberati quo ad eā partē q̄ publicata est ⁊ si oia bona forent publicata qḋ sint liberati in totū q2 fiscus est heres ⁊ sic tollitur obligatio per confusionē ⁊c.

Creditori. Uide in spe.de cessione act.ver. sed pone.⁊ ver.seq.⁊ corrigit hec lex p auc.p̄nte signatā.j.l.proxi. opponit gl. de.l.ff.e.l. si stipulatus.§.fi.⁊ dicit qḋ illa de rigore hec de equitate vl' dic aliter vt ibi no. q2 ibi vnus post aliū intercessit ex internallo ⁊ sic nō intercessit primus contēplatiōe cōis periculi siue cōicandi cum scḋo quē ignorabat dari debere.⁊ hec fuit so. M. ⁊ aꝫ. ⁊ hanc tꝫ fran.ac. Item cuꝫ hic loquatur qñ accepit pignus et fideiussoreꝫ postea. quid si primo fideiussores ⁊ pignus postea accepit in aliā causam nūquid fideiussori conuento dꝫ cedere tale pignus etiā si nō offerat aliud debitum. gl. hic videtur tenere ꝙ nō per.l.s̄. etiā ob chiro.pec.l.vnica. nisi fuerit cā oblonis p̄cedens suā causam. ratio est q2 fideiussor hꝫ exceptionē a principio ne teneatur soluere nisi cedatur sibi pignus vt hic.⁊ istud sequitur Jaco. de ra. Itē querit si creditor liberauit pignus ⁊ agit cōtra fideiussorē vtrū obstet sibi exceptio cedēdarum actionū v̄r ꝙ non.vt.j.e.l.pignoribus. nā cedere tenetur iura talia qualia hꝫ nō alia.vt.ff.man.l.si procurator.§.si liber homo. Ipse Jac. dicit referre aut fideiussit pretextu pignorū vt q2 mandauit sub pignore cedi.⁊ tūc obstat exceptio nisi cedat.vt.j.e.l.si creditor.⁊.ff.man.l.si mandato tytij in fi. Aut nō fideiussit pretextu pignoꝝ.⁊ non ob. exceptio.vt.d.l.pignori. j.e. Alij dicunt indistincte obstare excep. nō ob.l.pignoribus. q2 aliter intelligitur vt ibi dicetur. Item q̄rit si nō pōt cedere personalē fideiussori contra fideiussorē puta q2 vnū liberauit. nūquid obstat sibi exceptio. v̄r ꝙ non.ff.e.l.si stipulatus.§.j.et de solutio.l.in his.§.j. In ɔtriuꝫ videtur de sol.l.stichū.§.si creditor.⁊ de admi.tut.l.si pupillus. Quidā tenēt primū ⁊ ad contraria rñdent qḋ loquūtur qḋ nō pōt cedere cōtra principalē. Alij tenent scḋm ⁊ ad cōtraria rñdent qḋ altero volēte factuꝫ fuit pactū.vt hic no.⁊ hāc solutionē tꝫ Dy.in.d.l.si stipulatus §.j.ad.l.in his.§.j. rñdent.vt ibi no. in vltima rñsione quaꝫ sequebatur Dy. Jaco.de are. distinguit aut ambo fideiussores intercesserūt contēplatiōe mutui periculi vt qñ fideiusserunt ambo simul.⁊ tūc aut principalis est soluēdo ita qḋ nō interest ⁊ nō ob. tūc exceptio cedendarū actionū. Aut nō est soluendo ⁊ ob. aut nō intercesserūt contēplatione mutui vt qñ diuersis tpibus fideiusserūt.⁊ nō ob. si nō cedatur primo cōtra scḋm ſ; si scḋo nō cederetur cōtra primū obstaret.vt.j.e.l.creditor.⁊.l. pignorib⁹.⁊ sic pōt intelligi ſm eum.d.l.si stipulatus. Ultimo querit q2 hic loquit̄ in fideiussore conuento quid erit si sponte offerat solutionē ⁊ petat sibi cedi actiōes nunqd creditor inuitus cedere tenetur v̄r ꝙ nō.vt.j.de so.l.nulla.⁊.s̄.de ɔtrio iudicio tute.l.j.⁊ q2 cedere ⁊ vendere.vt.ff.e.l.si dubitatur ergo ⁊c. vt.s̄.de cōtrahē.em.l.inuitū. Itē hec lex loquitur in creditore agente ⁊ nemo inuitus agere ⁊c. In ɔtrium est qui potio.in pigno.ha.l.prior.ff.e.l.fideiusso.⁊.l.paulus.al's incipit fideiussorē.⁊.s̄.de his qui in priorum creditoꝝ loco succedunt.l.si.et hoc tꝫ Dy. Ad ɔtria rñdet primo ad.l.nulla. q2 ibi loquitur de prorsus extraneo ad.l.inuitū. q2 veꝝ est qñ alius ɔctus nō p̄cecessit. Sꝫ vbi precessit secus rōne precedētis ɔctus seu cōsensus.vt.ff.so.ma.l.ij.§.nec cogit̄. Sꝫ quo iure cogēt cedere. dic qḋ qñq; per viā excep.vt añ solutionē vt hic qñq; per actionē qñq; p offim vt dicet̄.j.e.l.cū alter. Cy. In gl.vlt.ibi insolidū remaneat obligatus qḋ fieri posse v̄r.vt.ff.de pac.l.fideiussoris.

Non recte. Primo dat electionē creditori cōueniendi principalē vel fideiussorē. Scḋo dꝫ ꝙ si eligat fideiussores ⁊ sunt ples dꝫ inter eos diuidere. Tertio remouet dubiū ⁊ declarat adiectionē eius qḋ tacite intelligebat̄ nihil importare. habēt ergo fideiussores bñficium diuisiōis vt hic. Itē cessiōis actionū.vt.s̄.l.pxi.⁊.ff.e.l.fideiussoribus. Itē no. qḋ expressio eoꝝ q̄ tacite insunt nō mutāt iuris cōstitutionē ⁊ istud est brocardicū de quo tetigi in auc.ingressi.⁊ Dy. expedit per.l.ff.de condi.⁊ demō.l.si in diē.§.fi. Et ad hāc.l.cōcor.insti.e.§.si plures.⁊ vide quod no.ibi eñ fit mētio de epl'a diui adri. Ex qua hoc bñficiuꝫ diuisiōis datur fideiussorib⁹. Et de qua tabelliones cōtinue faciūt mētionē in instr̄is dicētes qḋ renūtiant dicte ep'le ⁊ bñficio noue cōstitutionis.s.auc.hoc ita.s̄.ti.pxi. vel auc. hic signate ex quib⁹ renūtiatiōibus hodie cōiter tollitur bñficiuꝫ eaꝝ. Quid si dubitetur vtrū sint soluēdo. nec ne. Dic vt.ff.e.l.si dubitetur. Quid si aliqui ex fideiussorib⁹ sunt presentes ⁊ aliqui absentes ⁊ oēs sunt soluendo nūquid fiet inter oēs diuisio an solū inter p̄ntes. qḋ inter oēs v̄r ar.ff.e.§ si ples. Tu dic ɔ̄ p pal.l.si dubitet̄ a ɔtrio sensu. ibi p̄sto sint.i. p̄ntes a ɔtrio ergo secus si sunt absentes. Et ꝓ hoc facit auc. p̄nte hic signata.⁊.s̄.ti.pxi. auc. hoc ita. ad.l.si ples. dic ꝙ ibi erat quid imputari poterat creditori.s. q2 vnū sub cōditiōe acceperat in casu ꝓposito nihil poterat imputari. vt.ff.ex qui.cau.ma.l.ſ; ⁊ si per

⁊ si per pretorē.§.si ferie. Sꝫ nūquid pñtes poterūt petere terminū ad pñtandū abñtes.vī ꝙ sic ar.auc.pñte.sꝫ ibi loquit̄ de principali pñtando.secus ergo in cōfideiussorib⁹ sicut ⁊ in correis.vt.s̄.ti.pxi.auc.hoc ita.⁊ ibi no. Sꝫ qñ pōt apponi bñficium hui⁹ ep̄le dic ꝙ in quacūq̄ȝ parte litis vsq̄ȝ ad sñiaȝ.vt.j.e.l.si fideiussor.in fi. Sed nunqd post sententiā.quidā ꝙ sic.sicut ⁊ exceptio cedendarū actionū.vt.ff.de fideiusso.l.fideiussorem.§.fi.⁊.l.inter eos.§.vlti. Gl.tꝫ ꝯtriuȝ.d.l.si fideiussor.j.e.et ibi de hoc dicetur. Et de ista ep̄la vide qᷓ plene no.per Host. in sum.e.§.qᷓ sit eius bñficium per totū ip̄m.§.⁊ in spec.de renun.⁊ cōclu.§.j.ver.in primis igitur renūtiari pōt ep̄le.⁊ ver.seq. Sꝫ quid si aliquis fideiussor cōstituit se principalē debitorem sicut cōiter fit bergomi nūquid poterit vti bñficio qᷓ primo cōueniatur principal' qui est principalis re vera. Dic ꝙ sic vt no.in spe.de renun.⁊ ꝯclu.§.j.ver.sꝫ fideiussor.⁊ ver.sequē. De hoc latius in auc.pñte.ver.item quero pone qᷓ tytius.

Resente. In p̄ria parte ponit qñ ambo sunt pñtes. In scd̄a qñ p̄ncipalis est absens ⁊ fideiussor pñs. Et no.ꝙ fideiussori pñti datur dilatio ad pñtandū principalē absentē sicͭ al's in auc.qua in ꝓuincia.⁊vbi in rē actio.l.ij. Sꝫ ꝯ hoc vī qꝛ reis nō dat̄ dicta dilatio.vt.s̄.ti.j.auc.hoc ita no.nec cōfideiussoribus.vt dixi.s̄.l.proxi.sed de aliud in correis ⁊ confideiussorib⁹.aliud in fideiussore ⁊ principali.vt ibi dixi. Et dic qᷓ hec auc.corrigit.l.C.nō tñ in totū. Et iō distingue quatuor cōbinatiōes.qñq̄ȝ.n.ambo.s.principalis ⁊ fideiussor sunt pñtes. qñq̄ȝ ambo abñtes.qñq̄ȝ fideiussor pñs ⁊ reus p̄ncipalis abñs qñq̄ȝ ꝯ. Qñ ambo sunt pñtes obtinet primū dictū hui⁹ auc.vt p̄rio excutiat̄ principal' ꝙ̄ fideiussor ⁊ in hoc corrigit.l.C.qᷓ est verū qñ pñs est soluēdo. Si aūt notoriū esset principaleȝ fore inopē ⁊ nō soluēdo tūc sine aliqua excussiōe principalis ꝓcedi pōt ꝯ fideiussorē.vt.ff.de ver.ob.l.decē.⁊ si cer.pe.l.fi. Qñ ambo sunt abñtes aut absunt ambo equali absentia.aut inequali Si equali tunc idē ac si vterq̄ȝ esset pñs.si inequali si principal' est remotior tūc idē qᷓ dicā.j.certo casu. Si ꝓpinquior idē qᷓ in quarto ar.ff.de iudi.l.si lōgius.⁊ pro hoc rō huius auc.⁊ in cor.vñ sumit̄.q̄ est.qᷓ vbi creditor pōt ꝯuenire principalē sine incōmodo.nō ꝯueniat fideiussor̄. Tertio casu qñ fideiussor est pñs ⁊ reus abñs tūc pōt eligere quē vult. Si tñ eligat fideiussorē dabit̄ sibi dilatio ꝭm formā hui⁹ auc. Quarto casu qñ fideiussor est abñs ⁊ p̄ncipal' pñs nō est dubiū qᷓ primo excutitur principal'. Quid si est talis ꝑsona q̄ nō pōt cōueniri vt pupill⁹ vl' seruus cui accessit fideiussor qᷓ fieri pōt qꝛ naturali obl'oni pōt accedere fideiussor vt.ff.de fideius.l.j.⁊ insti.de fideius.§.j.⁊ etiā pignus.vt.ff.de pig.l.res hypothece.§.j.⁊.l.q̄situȝ.§.fi. nūquid habebit locum hec auc. Et eadē qᷓ posset fieri de auc. hoc si debitor.s̄.de pig.⁊ vī ꝙ sic qꝛ ipse auc.indistincte loquūtur. Tu dic ꝯ qꝛ tales nō pñt cōueniri cum effectu.nā debitor naturalis nō vere sꝫ abusiue dr̄ debitor.vt.ff.de v̄.sig.l.debitor.⁊ de fideius.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.⁊ qꝛ tūc cessat rō hui⁹ auc.quā p̄dixi. Sic ⁊ al's pñs impeditus hr̄ ꝓ absente vt.ff.ex qui.cau.ma.l.in eadē.dicit Ja.de ra.qᷓ his casib⁹ creditor dꝫ inserere cām p̄dictā in libello dicēdo dico qᷓ fideiussisti ꝓ tali qui nō est soluēdo vel quē cōuenire nō possuȝ ⁊ ideo te cōuenio.si.n.nō insereret̄.libellus esset defectiuus attēta forma huius auctētice qꝛ ista non p̄sumunt̄ a iure.⁊ ideo libellus nō ꝓcederet.lꝫ quidā dicāt ꝯtriū.⁊ qᷓ sufficit postea in ꝓcessu cause ꝓbari. Sꝫ nūquid hec auc.locū hꝫ in cōstitutione dic ꝙ sic.⁊ in oībus qui ꝓ alio intercedūt.dū tñ ille sit obligatus.vt no.in cor.vñ hec sumit̄. Itē q̄ro pone qᷓ tytius vult mutuare sempronio nō vult me accipere in fideiussorē sꝫ vult qᷓ constituā me p̄ncipalē debitorē nunqd habeat locū hec auc.de hoc tetigi in.l.C.in fi.gl.in cor.vñ hec sumit̄ distiguit aut fit nouatio ⁊ nō hꝫ locuȝ hec auc.aut nō ⁊ tūc sic qꝛ eadē rō. Ista qᷓ est quotidiana. Et iō moderni quidā distinguūt aut isti duo se simul obligauerunt ⁊ habent̄ loco duoꝝ qꝛ vno vinculo pariter obligati sunt. Aut obligauerūt se vnus primo alter scd̄o ⁊ tūc scd̄s hr̄ loco fideiussoris.⁊ ita dꝫ intelligi dicta glo.ꝭm Fran.ac. Sꝫ hoc nō est expeditū imo cadit in illā q̄ōnem an duo rei possunt cōstitui ex interuallo alibi dicit gl.qᷓ nō adeo qᷓ nec vt fideiussor tenet̄.vt no.ff.de duo.reis.l.si ex duobus.⁊ vī qᷓ duo rei nō possunt ex interuallo constitui.vt.ff.de duo.reis.l.duos.in fi.⁊.d.l.si ex duob⁹. In ꝯtriuȝ vī.e.ti.l.iij.⁊.l.eandē.§.fi. Ja.de ra.tꝫ ꝙ pñt dum tñ agatur qᷓ sint duo rei interrogatione ⁊ rñsione lꝫ prius cōcipiat̄ vna stipulatio ꝙ̄ altera vt ꝓbatur.d.l.iij.⁊.l.eandē.§.fi. Nō ob.l.illa si ex duob⁹ qꝛ ibi fuerūt simul interrogati ⁊ postea ex interuallo extͣneis actibus interuenietib⁹ rñderunt vt ibi ptꝫ in tex.⁊ gl.q̄ in prin.l.et codē mō rñdetur ad.l.duos reos.§.fi.at vbi vnus interrogat̄ ⁊ ꝓmittit primus postea ex interuallo scd̄s tūc erit inter eos obligatio duoꝝ reoꝝ ꝯ istam sñiam vī expͣsse insti.de duo.reis.in prin. Sꝫ ibi in duob⁹ reis stipulādi. Sꝫ nō est dare rōnem diuersitatis. dicas ergo qᷓ ibi in primo rñso loquit̄ qñ agebat̄ ꝙ essent duo rei stipulādi quoꝝ cōstitutionē dum hoc agebat̄ nō impedit interuallū ⁊ hoc vult l'ra ibi duob⁹ separatiȝ stipulantib⁹ ⁊c. In scd̄o rñso loq̄tur qñ hoc non agebat̄.⁊ illo casu nō est obligatio duoꝝ reoꝝ sꝫ bñ est obl'o duoꝝ insolidū nec sequit̄ si est obl'o insolidū ergo sunt duo rei qꝛ dr̄ia est īter istos in effectu interruptiōis.vt dixi.s̄.ti.pxi.l.fi.⁊ in effectu liberatiōis qꝛ vbi sunt duo rei liberatio cōtinget ipso iure vno soluēte vbi nō duo rei tūc ope exceptiōis. Sꝫ si agat̄ tm̄ cuȝ scd̄o ꝓmittente qᷓ sit correus nunquid saltē tenebit̄ insolidū vel vt fideiussor.vī ꝙ nō qꝛ non valet qᷓ ago ⁊c.vt.ff.de cōsti.pecu.l.inter eū.§.eū qui. Istud dependet ex solutiōe dicti brocardici de quo dixi.s̄.de testa.l.nō codicillū. Itē querit̄ si creditor habeat fideiussorē ⁊ pignus.nunqd teneat̄ pignus vēdere prius quā agat ꝯ fideiussorē.gl.in cor.e.tꝫ ꝙ nō per.l.inter eos.§.si creditor. Dy.distinguit aut pōt vendere pignus sine magna difficultate.⁊ tūc vēdere tenet̄ anteq̄ꝫ agat ꝯ fideiussorē al's nō et ita intelligit̄ gl.illa ꝭm eū. Qñ aūt intelligat̄ p̄ncipalis pñs gl.in cor.dicit qñ est.j.territoriū.qᷓ nō plꝫ Jac.de ra.qꝛ territoriū iudi.posset esse ita magnū ꝙ nō posset cōmode ꝯueniri ⁊ dicit iō ꝙ pñs intelligit̄ qñ est in hortis vel ciuitate.vt.ff.de ꝓcu.l.pñs.⁊.l.seq. Item q̄ritur nunqd ista exceptio qᷓ primo cōueniatur principalis ꝙ̄ fideiussor sit dilatoria vel perētoria. gl.dicit ꝙ est anomala. Ja.de ra.dicit ꝙ est dilatoria sicut exceptio ordinis de qua loq̄tur.ff.de adul.l.si marit⁹.§.prescriptiōes.⁊ idē tꝫ Pe.ꝯ eos vī fortiter qꝛ dubia ergo ⁊c.sꝫ dicūt ꝙ nō est dubia qꝛ est exceptio ordinis vñ q̄ꝫtum ad formā suaȝ nō est perētoria nec dubia qꝛ nō perimit intētionē creditoris. ⁊ ideo nō est peremtoria vel anomala. Ultimo q̄ritur si reo absente cōuentus est fideiussor ⁊ lite cōte.rediit reus.nūquid fideiussor poterit opponere exceptionē. Ja.de ra.ꝙ sic ⁊ veruȝ est qᷓ lite conte.dꝫ opponi nisi post litē conte.incipiat cōpetere.vt.ff.de interro.act.l.de etate.§.ex causa.⁊ vī expressum de arbi.l.nō distinguemus.§.quidaȝ. Pe.cōtra et dicit qᷓ exceptionē post litem conte.q̄sitā non pōt opponere nisi facto aduersarij q̄ratur.vt.ff.de execu.tu.l.iij.§.numerū.⁊ in auc.vt cū de ap.cogno.§.si.nō obstat.§.quidā.qꝛ loquitur de exceptiōe suspitionis q̄ oritur facto ⁊ culpa arbi. Cy. Cōtra Pe.vī.s̄.de consor.eiusdem lit.l.ij.et quod ibi notaui.

Ure nostro. Omissa sol'one gl. quā facit ad.§.possuȝ.in.l.si ita stipulatus dic ꝭm Pe.qᷓ loquitur qñ fideiussor fuit acceptus simpl'r in ꝯtrio aūt ꝓ eo qᷓ exigi nō posset a p̄ncipali.cy.

I fideiussor. Al's icipit fideiussor duo dicit circa primū dictū q̄ritur vtrū fideiussor simpl'r acceptus teneat̄ in vsuras.de hoc hic no.in gl.⁊.s̄.de pac.inter em.⁊vē.l.in initio.⁊ pleni⁹.ff.loca.l.q̄ro.⁊ de eo qᷓ certo loco.l.cētū capue et in sum.locati.§.fi.q̄ etiā faciūt si fideiussor intercessit ꝓ aliq̄ qui vulnerauit aliquē deiñ sequat̄ mors vtrū teneat̄ de morte de quo dicet̄.j.e.l.sancimus. Circa scd̄ȝ q̄ritur vsq̄ȝ ad qᷓ tp̄s ꝓponi possit bñficium diuisiōis. Quidā vsq̄ȝ ad lit.cōte.quasi sit dilatoria exceptio. Alij etiā vsq̄ȝ ad sentētiā exclusiue quasi sit perētoria. Alij etiā qᷓ post sñiam ad instar mace.⁊ vī expressuȝ.ff.e.l.si fideiussores.§.fi.⁊.l.inter eos.§.fi.gl.⁊ moderni variāt.hic.n.tꝫ gl.ꝙ vsq̄ȝ ad sñiaȝ. Nō ob.d.l.si fideiussores in fi. qꝛ loquit̄ de excep.cedēdaꝝ actionū.nō ob.d.l.inter eos.§.fi. qꝛ loq̄tur qñ fideiussor dānatus ex cā fideiussionis appellauerat vt hic no.vel verius ibi dānatus fuit ex cā delicti cui⁹ rōne bona deuoluūtur ad fiscū vt ibi ptꝫ ⁊ sic nihil ad ꝓpositū. Alij dicūt ꝙ est anomala.vt hic in glo.⁊.ff.de excep.l.ij.tñ sequitur naturā peremtoriarū.vt.ff.de cōdi.inde.l.sufficit. Alibi tꝫ gl. ꝙ est anomala tñ pōt opponi etiā post sñiam.vt no.insti.eo.§.si pl'res. Dy.tꝫ ꝙ vsq̄ȝ ad sñiam opponat̄ ⁊ non vltra.vt no.per eū plene.ff.e.l.si dubitet̄.⁊ sic tꝫ qᷓ hic vltimo no.⁊ falsaȝ dicit esse gl.q̄ est in.d.§.si plures.vt no.per eū.d.l.si fideiussores.§.fi. Alij moderni dicūt ꝙ vsq̄ȝ ad cōte.tm̄ qꝛ bñficiū diuisionis datur ei q nō inficiat̄.vt.d.l.si dubitet̄.§.j.sꝫ in lite cōte.fit inficiatio cū fiat ꝑ negationē ergo ⁊c.vt.s̄.de lite conte.l.vnica.et istoꝝ sentētia plꝫ Pe.nō per rōneȝ p̄dictā qꝛ lit.cōte.fieri pōt etiā per cōfessionē q̄ hꝫ cōtradictionē annexā vt dixi.d.l.vnica de lit.cōte.sꝫ dicit qᷓ est casus.d.§.si plures.⁊ qꝛ ista exceptio nihil cōtinet ꝭm conceptionē suā qᷓ possit intentionē actoris perimere ⁊ sic est dilatoria.vt.s̄.de excep.l.fi.non ob.hec lex qꝛ dicit ante condēnationē exponi pōt.i.ante lit.cōte.sic ⁊ al's exponitur quāti plurimi fuit ex tp̄e rei iudi.i.lite cōte.ff.de triti

caria.l.in hac.⁊ 2mo.l.iij.§.in hac. Itē q̄ritur si duo fideiusso res intercesserunt vnus primo alter postea ex interuallo nunquid habebit quilibet bñficium diuisionis. gl. dicit ꝙ non q2 non dicuntur confideiussores.vt.ff.e.l.si a tytio.⁊ ita no.ff.e.l. si plures.in prin.tu dic contra vt ptz.ff.e.l.si tytius.⁊ ad.l.si a tytio.responde qd ibi a diuersis dati fuerunt ⁊ sic reprobatur glo.predicta per omnes modernos.Cy.

Cum alter. Primo loqtur in gñe. scdo in specie.tertio dictū suū extendit.op.ꝙ cessio fieri nō possit fideiussori q2 solutiōe tollit̄ oblo ergo nulla cessio fieri pōt dic aut certū ē ꝙ fideiussor soluit noīe debitoris ⁊ nō valet cessio q2 obligatio p solonem extincta est.⁊ ita no.ff.mā.l.pap̄. Aut certum est ꝙ soluit noīe suo tm̄ ⁊ tūc q2 per talē solonez oblo non est extincta valet cessio qñcūq3 fiat.vt.ff.de sol.l.stichū.§.si mādato. Aut est dubiū cuius noīe soluit tūc gl.distinguit in.d.l. pap̄.per.l.modestin⁹.ff.de so.s3 ibi loqtur in obligatiōib⁹ pariter principalib⁹ vt correis vel cōtutorib⁹ in qbus h3 locū distinctio illi⁹.l.s3 in fideiussore mādatore ⁊ sīlibus ꝙ tūcunq3 ex interuallo fiat cessio valet qñ simpl'r solutū est q2 noīe suo videtur soluisse.vt.ff.de le.j.l.si res.in fi.de in rē verso.l.si fili⁹.⁊.d.l.si stichū.§.si mādato.⁊ ibi no.⁊ hoc t3 Dy.d.l.modestin⁹.sed quo iure pōt peti cessio dic aut inter eū q postulat cessionem ⁊ eū a quo postulat̄ pcessit aliqs 9ctus vel quasi ex quo creditor possit soluēti obligari ⁊ tūc agit̄ act.ex eo 9ctu vel quasi.vt.d.§.si mādato.in fi.ff.de sol.l.stichū. Aut nō pcessit aliqs 9ctus vel quasi ⁊ tūc officio iud.petit̄ cessio.vt.ff.de le.j.l.si res obligata in fi.⁊ de iure fisci.l.in fraudē.§.q p alio f3 Dy. Itē q̄ro quare tutor h3 actionē 9 cōtutores ⁊ fideiussores a nō 9tra fideiussorē gl.q̄ est.ff.e.l.vt fideiussor ponit duas rōnes.pria est q2 fideiussores obligantur ex volūtate tutores ex necessitate ⁊ magis subuenit̄ ei q ex necessitate facit.vt.ff.de peu.l.pcur.q p euic.⁊ q satisdare cogunt̄.l.si fideiussor.§.si necessaria. Ista non vr̄ bona rō q2 ⁊ duo rei debēdi ex voluntate obligant̄ ⁊ tm̄ habēt actionē f̄m ea q̄ notant̄ ⁊ dixi.s.ti.pxi.l.j.scda rō est q2 fideiussor h3 regressum cōtra principalē per act.mandati sed tutor non.ad qd facit.ff.de procur.l.si minor.in princi.sed hec ratio nō videtur pcedere qñ principalis esset nō soluendo q2 inanis est actio ⁊c.vt.ff.de dolo.l.nam is.

b **Lāditus.** Grecis v̄bis accipi pōt fideiussor hoc dicit ⁊ concor.ff.e.l.grece.

Si barsatorā. Scds itellect⁹ gl.magis 9uenit lr̄e.⁊ vide qd dixi s.de acq.pos.l.l3 circa fi. Circa primū intellectuz dic aut pmisit iudicio sisti pena taxata ⁊ tenet̄ solum ad penā si nō sistat aut nō taxata ⁊ tūc aut nō stetit pp culpā suaz et punitur ex ordinē pena pecuniaria arbitrio iudicātis. Aut pp dolū ⁊ tunc nō punitur eadē pena qua ille erat puniēdus. vt.ff.ad.l.aq.l.liber homo.s3 punietur al's corporal'r arbitrio iudicātis f̄m Pe.⁊ sic intelligit.l.si quis reum.de custo.reoꝝ.

Mandati. Tres h3 ptes ⁊ qd dicit ad vos.s.fideiussores ⁊ subijcit qd si facta ē cessio data est ea.s.pignora. Querit gl.qñ sit faciēda cessio ⁊ male determinat.⁊ iō dicvt no.ff.man.l.pap̄.⁊ plene dixi. s.l.cū alter.vtrū cessa personali videat̄ cessa hypothecaria.gl. ꝙ sic.s.de act.⁊ obl.l.si in solutū.⁊.l.si a creditore in gl.magna circa fi. Ibi ad opus alterius.s.de iure do.l.si.in prin.

Liberū. Gl.signat 9rium de quo dicvt dixi.s. de pac.l.si creditores.⁊ allegat p concor.ff.mā.l.si mandato tytij.§.iul.rñdet.sed d3 dicere. paul.rñdet mihi.⁊ qd dicit diuisam p petitionē cōtra quēlib3 p parte oblatā ⁊ litē 9te.⁊.s.in pn.ibi ⁊ aduersus casus ⁊c.nō ergo d3 diuisio si vnus veniat p parte sed si oēs pro parte.

Omissis. Utrum hec lex sit correcta in auc.eo. dixi.s.e.auc.presente.ver. itē queritur si creditor habeat.

Si vt proponis. In gl. Ibi a fideiussore ⁊ sic est 9 regulā. s.de cōpensa.l.eius.sed dic vt ibi no.

Si aliena. Ibi eum si hoc.s.quod primo conueniatur principal'r ꝙ ad alienaz obligationē accedens.

Sententia. Sic cōstrue nō admittitur potestas creditori eligendi inter cessores sententia.i.pter sententiā continentē ad emtionem oī bonoꝝ principali. In gl.s.quosdaz ibi ex beneficio eple quasi dicat nō est facta diuisio ipso iure ibi vt fideiussores.et f̄m hoc faciebat dubium qd habetur.ff.de admi.rerū ad ciuitatē pertinen.l.curatores.§.fi.Old.

s **Sicut.** In glo.prima in fi.⁊ ratio est vt ibi notatur.Old.

Si vltra. Duobus modis legitur vno qñ plus est numeratū ꝙ mādatum. alio qñ plus mandatū ꝙ numeratū ⁊ vtraq3 vera s3 scda magis cōuenit litere. Et est ar.ad qōnem si principalis se obligauit in cētuz ⁊ fideiussor in ducentū.nunqd in nihilū teneat̄ fideiussor. Jo.qd in nihiluz cui⁹ opi.approbat̄.ff.mā.l.rogatus.⁊ de vsu.l.pecunie. Alij dicūt eū teneri in tm̄ inq̄tū principalis p dictā.l.rogatus.⁊ hāc approbat Pe.q2 fideiussor ⁊ mādator eqparātur ⁊ q2 in reb⁹ diuidnis vtile p inutile nō vitiat̄. Dy.disputat hāc qōnem ⁊ rñdet oībus ar.q̄ sunt 9 Jo.opi.hoc argumēto excepto vtile p inutile nō vitiatur qd ar.dimittit insolutū.vt no.per eū.ff.e.l. grece.§.illud.⁊ Cy.refert eū dicentē audiuisse qd ad hoc nō videbatur rñsio nisi dicatur qd hic tractatur de obligatiōe q̄ est indiuidua q2 ius oblonis est incorporale ⁊ indiuiduū.vt.ff.de acqui.re.domi.l.seruus.§.incorporales. S3 certe idē dici posset inspiciēdo ius oblonis.ff.de ver.obli.l.j.§.si stipulanti.vbi tm̄ valet in minori quātitate cōcurrenti.⁊ ideo pp hoc soluz dicit Cy.oportere relinqui opi.Jo.⁊ sequi opi.pe.⁊ sequacium.

Reos. Ibi ad aliū.glo.habuit ad illum.⁊ ad hoc facit.l.si ex toto. Item ppria solutio gl.ad contrariū signatuz de.l.liberū fuit.s.e.l.hñ facit.ff.de peculio.l.quoties.§.si semel.

Fideiussoris. Obligatio fideiussoris ita transit ad heredes sicut et principalis.h.d.

Ignoribus. Ibi distractis a creditore ⁊ qd dicit longi tpis ideo est q2 actio ex stip.qua tenet̄ fideiussor vt insti.de fideius.§.fi.personalis est.⁊ sic nō tollitur p̄scriptio lōgi tpis sed.xxx.an.tm̄.vt.s.de consti.pec.l.ij.⁊ in quib.cau.cessat lon.tēp.p̄scrip.l.neq3 initiū hypothecaria aūt hoc casu longi tpis p̄scrip.tollit̄.vt.s.si aduersus credito.l.j.et per hoc facta est inhabilis ad cedendū qua cedere tenet̄ creditor.vt.s.e.l.ij. ⁊ ideo videbatur sibi obstare exceptio cedendarū actionū.vt. ff.de so.l.stichū.§.creditor. S3 verū est qd cedere tenetur si h3 vt.ff.man.l.si pcur.§.si liber homo.⁊ de hoc dixi.d.l.ij.s.e.et. s.ad vell.l.iubemus. Et qd dicit hic in litera residuū expone. s.qd ex distra.pignoꝝ haberi non potuit f̄m primā lecturā vel qd a debitore habere non potuit f̄m secundam.Ol.

Sancimus. Hec lex loquit̄ de fideiussore pmittente aliqs iudicio sisti certo tpe sub certa pena.s.qñ pena cōmittatur qualiter cōmissio impediat̄ ⁊ qūo cōmissa purgetur ⁊ h3 quatuor dicta.alio mō intelligitur f̄m Rich.vt dicā in solone 9rij de lege ⁊ si post tres.⁊ de ista satisdatiōe vide Rof.in libello de act.ex stipulatu iudicio sisti.⁊ p Az.in sum.pandectaꝝ q satisda.cog.⁊ si qs cau.in spec.de dolo ⁊ 9tu.§.restat.v̄.porro et v̄.sed pone de accu.§.seqtur.ver.s3 si dedit fideiuſ.⁊ v̄.seq. literā expone oīmodo ⁊ sic mero iure statim pena cōmittitur l3 obstet exceptio sic.ff.de v̄.ob.l.si quis eū aliter statuto pacto litigantiū vel iudicis p̄figione fit liberatus ⁊ sic pt3 qd in eam incidit per lapsum primi tpis ibi cōstitutū est pacto litigātiuz vel iudicis p̄fixiōe. Ibi semestres tm̄ quasi dicat nō tps equale prio.vt.s.pximo rubrico. Ibi sine defensiōe no.qd t3 pactū de defensione nō faciēda. S3 hic loqtur de aliena nō ppria defensiōe. Itē no.ꝙ penalis stip.pōt purgari.qd est verū de mirabilib⁹ mundi f̄m Cy. S3 9 hoc opponit̄.s.de 9hen.stipu.l. magnā.de act.⁊ obli.l.traiectice.§.de illo gl.dicit qd est sp̄ale circa iudicia sicut ⁊ multa alia qd nō placet Pe.vt plene dixi. d.l.magnā.⁊.e.ti.l.nuda.in fi. Itez opponit̄ qd hic d3 qd stip. penalis pōt purgari.s.sex mēses imo.s.tres plures ve dies.vt ff.si qs cau.l.⁊ si post tres.de quo satis no.ibi in glo.s3 Jac.de ra.dicit qñ quis nō cōparet iudicio ex mero contētu ⁊ tūc op3 qd purget cōtumaciā.s.paucos dies vt in.l.9ria.qñ impedit⁹ casu fortuito ⁊ tūc perpetuo pōt quis q2 casus fortuitus eū excusat.vt.s.de pig.act.l.q fortuitis. Qñq3 impeditus pp negotia sua expediēda ⁊ tunc vsq3 ad sex mēses vt hic. S3 l3 ista solutio sit colorata tm̄ f̄m Cy.non reputat̄ vera q2 dicere qd in.l. ⁊ si post tres ex mero contētu fuit cōtumax hoc ibi nō colligit̄ nec d3 nec etiā hic colligitur qd pp negotia sua familiaria impeditus.⁊ ista etiā sol.nō placet Pe.ar.ff.ad.l.aquil.l.si pūtator.tene ergo solonem gl.ꝙ illa loquat̄ in principali hec in fideiussore ⁊ rō est q2 durior est eā pncipalis ꝙ fideiussoris ar.ff. de v̄.obl.l.mora.dñs aūt rich.dicebat ꝙ ista lex ⁊ sequēs nihil habēt cōe cū.d.l.⁊ si post tres.q2 nō loqtur de satisdatione iudicio sisti.in ea.eni teneret principalis ⁊ fideiussor eq̄liter. Nā fideiussor

fideiussor simpliciter accedēs in tm̄ tenet̄ q̄tū reus vt.s̄.e.l.si
fideiussor no.ꝛ.ff.loca.l.q̄ro ꝛ mora rei obesset fideiussori vt.ff.
de ver.ob.l.mora rei.dicit ergo q̄d hec lex ꝛ sequēs loquūtur
qn̄ aliqs ꝓmittit aliquē absentē presentare ptāti ex cā ciuili vł
criminali q̄d quotidie fit ēt principali aliquo non existēte ꝛ ꝑ
hoc.s̄.e.l.si barsatorā. ꝛ ita dr̄ fideiussor improprie quasi ī fide
sua eū recipiēs lꝫ aliqs nō fuerit principalis sic ꝛ alias vt not.
ff.q satis.cogā.l.iij.§.si qs ex his ꝛ talis sic p̄sentare ꝓmittens
tenet̄ ꝛ hꝫ tpa huius.l.ꝛ sequētis in suis casib⁹ ꝛ sic nō obstā.
d.l.ꝛ si post tres ꝛ hūc puto verū ītellectū barū legū ꝛ q lr̄e be
ne ꝯsonat. Jtē opponit̄ q̄d casus ꝯtingēs post morā nō excu
sat vt.ff.q̄d vi aut clā.l.si alius.§.est ꝛ alia in fi. So. via brocar
dica est multū ardua de quo dicvt dixi.s̄.de spō.l.iij.ꝛ p cy.s̄.
mā.l.ad ꝯparādas. Jtē hec lex vr̄ destruere cōem opi.siue gl.
q̄ dicit q̄d difficultas excusat in iudi.vt.ff.si qs cau.l.ij.cū hic
in prin.dicat̄ cōmitti penā lꝫ nō potuit eū p̄ntare ꝛ in iudicijs
loqtur lꝫ possit purgari ꝯmissa ſm formā huius.l.siue etiā te
neamus opi.quorūdā doctorū q tenēt q̄d in ꝯtctibus ꝛ iudici
is difficultas excuset a pena ꝯmittēda lꝫ nō releuet ab obliga
tiōe ꝯmissa p legē siuehēda.§.pe.ꝛ.fi.ff.ad.l.rho.de iactu ꝛ ibi
de hoc in gl.ꝛ.ff.si cer.pe.l.q̄d te.ꝛ ibi no.gl.ſm vnā solutionē
ꝯrij de.l.ꝯtinuus nā hic fuit difficultas ꝛ tm̄ cōmittit̄ ꝛ iō for
te verius est q̄d mero iure ꝯmittit̄ sꝫ obstabat exceptio de eq
tate ꝛ possit purgari. Jtē ad.§.vlt.opponit vlt.gl.de.l.inter
oēs in p̄n.ff.de furtis sed ꝛ ibi erat in mora vt ꝛ.j.§.px.vel ſꝫ
Ja.de bel.reus principalis decessit hic ibi res debita vel dic
q̄d hic decessit re⁹.j.tp̄s quo censet̄ nō esse in vera mora ꝛ quo
potuit morā purgare ac si nō esset in aliqua mora. Sed ibi in
tercessit v̄a ꝛ pfecta mora ꝛ nō poterat morā purgare qn sp cē
seret̄ in mora fuisse. Modo ꝑ declaratiōe p̄ntis materie quia
iste satisdatiōes de rep̄sentādo ꝯtinue occurrūt de facto.aliq̄
q̄ramus ad quorū declarationē videat̄.l.si barsatorā.s̄.e.ꝛ.ff.
de custo.reoꝝ.l.si qs reū cū ibi notatis.primo ergo dubitatur
si aliqs ꝑ aliquo maleficio pro quo possit fideiussori cōmitti
ſm.l.j.ꝛ.ij.de custo.reorū.ꝛ.s̄.de ap.l.minime.in fi.offert se pa
ratū satisdare sꝫ iudex vult apponere certā penā in promissio
ne sicut hac.l.factū fuit.nūquid ꝓmittens teneat̄ certā penam
ꝓmittere. Gui.de suz.s̄.de epi.ꝛ cle.l.cū clericis.circa mediuꝫ
ibi vsqꝫ ad qnquaginta libras fideiussor existat arguit ex lr̄a
illa q̄d sic qr ꝛ si certa q̄titas nō ꝓmitteret̄ satisdatio cōmitte
ret̄ solū ad interesse vt.ff.q satis.co.l.ij.§.fi.ꝛ de v̄.obl.l.quot.
q̄d pp difficilē probationē posset ad modicā summā reduci.ꝛ
iō vr̄ q̄d certa summa adijci debeat vt.ff.de pretori.stip.l.fin.
Alij dicunt q̄d sufficit cōmitti ad interesse sed de more iudi
cioꝝ certa meta apponit̄. Jtē queritur nunquid in istis satis
dationib⁹ debeant obligari bona vr̄ q̄d sic vt.s̄.de epi.ꝛ cle.l.
oēs qui vbiqꝫ.§.in hac ꝛ insti.de satisda.§.si vero. Sed quid si
nō fuerūt exp̄sse obligata.nūquid erunt obligata tacite per.l.
vt ꝛ in alijs casibus.s̄.in qui.cau.pig.tacite ꝯhi.de hoc sepe vi
di dubitari. Guil.de suz.sub dubio forte tenet q̄d sic ꝛ allegat
dictā.l.si qs reum ibi ꝛ cōsuetudo oñdit. Nā de cōsuetudine ē
q̄d bona obligent̄.ego aūt puto q̄d nisi exp̄sse obligent̄ q̄d lex
nō obliget tacite cū hoc nō repiat̄ aliqua lege exp̄ssum. Jtē q̄
ro aliā questionē sepe occurētē.aliquis aliū vulnerauit ꝛ ꝓmi
sit se iudici p̄ntare ꝛ dedit fideiussores sub certa pena pēdēte
accusatiōe sup vulnere vulnerat⁹ decessit requirunt̄ fideiusso
res q̄d sub pena ꝓmissa p̄sentēt.q̄ritur nunquid teneātur. Et
prio vr̄ q̄d sic. Nā iuris fictiōe ex die vulneris mortu⁹ vr̄ vt.ff.
ad.l.aquil.l.huic scripture.§.si seruus ꝛ.l.ait lex ꝛ.l.ita vulne
ratus ꝛ vuln⁹ ꝛ homicidiū idē delictū reputant̄ vt.ff.ad.l.a
quil.l.illud ꝛ.d.l.ita vulnerat⁹.ꝛ ita ꝑ eadē re vident̄ interces
sisse.nā euētū mortis fideiussores cōsiderare potuerunt ꝛ de
huerūt vt.ff.de iuris.om.iudi.l.si idē.§.fi. Jtē qr fideiussores
simpl'r intercedētes in oēm causaꝫ intercedere vident̄ vt.s̄.e.
l.si fideiussor ꝛ ibi no.ꝛ.ff.loca.l.q̄ro ꝛ.ff.d̄ fideius.l.si qs ꝑ eo.
§.si numos vbi de hoc tāgit̄ p dy.ꝛ de dam.infec.l.dāni.§.sa
bini ꝛ quorū lega.l.fi.in prin.ꝛ ad hoc bn̄ facit.ff.ad.l.aquil.si
vulnerato seruo ꝛ.l.seq. Jtē q̄d isti fideiussore vidētur substi
tuti in locū rei cū ꝑ eoꝝ fideiussiōe fuerit relaxat⁹ vt.l.j.de cu
sto.reo.ergo teneri debēt ar.ff.si quis cau.l.si eū.§.qui iniuria
rū. Jtē qr vulnerās pro homicida hr̄ vt.j.ad.l.corne.de sicca.
l.is qui cū telo. Jtē qr mors est ꝯsecutiua vulneris qui ergo fi
deiussit pro vulnere vr̄ fideiussisse pro ꝯsecutiuo.s.morte vt.ff.
de ꝯdi.inde.l.indebitū ꝛ de procu.l.qui procur.in prin.ꝛ.l.se.
Jtē qr sic est in ciuili q̄d si pendēte iudicio post litē ꝯte.hō pe
titus moriatur officio iudi.fit ꝯdēnatio in estimatiōe.ff.de rei
ven.l.nō solū ꝛ.l.si hoīem ergo idē in criminali arguēdo de ci
uili ad crīalē q̄d lꝫ vt.ff.de iudi.l.oēm ꝛ in auc.vt oēs obe.iu
di.ꝓuin.§.hoc ꝯsiderātes. Jn ꝯriū faciūt diuersitas pene vul
neris ꝛ homicidij.ex diuersitate enī penarū diuersa vidētur
delicta vt.ff.de penis.l.q̄d ad statū.ergo fideiussores vulneris
nō videntur ꝑ homicidio fideiussisse. Jtē trāsfusio vulneris
in cā homicidij ex vulnere enim secuto homicidio homicidij
cōpetit accusatio vulneris deficiente accusatione.vt.l.illud.§.
fi.ad.l.aquil.ꝛ.l.nunqꝫ.de priuatis delictis.ver.ꝛ si forte.et ibi
no.ergo extinguitur accusatio vulneris ꝛ trāsfunditur in accu
sationē homicidij ar.s̄.de consti.pec.l.ij.ꝛ de rei vxo.act.l.vni
ca. Jtem qr fideiussor verbis obligatur.vt.s̄.e.l.blanditus. et
in stipulationib⁹ quidquid palaꝫ verbis nō exprimitur omis
sum intelligitur.vt.ff.de verb.obli.l.quidquid.cū ergo tpe fi
deiussionis nihil expressum fuerit fideiussores nō tenent̄. Jtē
qr mutata seu variata natura seu substātia oblr̄onis in personā
principaleꝫ fideiussores ad id nō tenent̄.vt.ff.de in litem iur.l.
fi.ꝛ de fideius.l.fideiussor magistratuū.in prin.ꝛ ad municip.l.
libertus.§.fi.ꝛ qui satis.cog.l.siue in duplum.ꝛ ibi no.cū ergo
mutata sit de vulnere ad mortē accusatione pendente extincta
est accusatio ꝛ acta ꝛ instantia cause.vt.ff.de accusa.l.libelloꝝ.
§.fi.ꝛ si reus vel accusa.mortu.fue.l.fi.ꝛ ibi no.ergo fideiusso
res liberātur.vt.ff.iudicatū solui.l.cum lite mortua. Jtem pp
ineptitudinē accusationis vulneris.nā accusando de vulnere
videtur egisse ad penā.l.iul.de vi publica vel priuata q̄ datur
in vulnerantē vt.j.ad.l.iul.de vi.l.si criminis.vel ad penā ma
nus q̄ iure nouissimo imponitur vulneranti.vt in vsi.feud.de
pace tenenda.§.si quis aliū.sꝫ secuto postea homicidio ex vul
nere mortifero illato teneri videtur ab ipso principio tpe vul
neris mortiferi videtur occisus ꝛ sic a principio vulnerās pena
homicidij vr̄ teneri.vt ꝓbatum est.s̄.qn̄ accusatio simpliciter
insti.de vulnere videtur inepte cōcepta ꝛ sic vitiari processum
et acta.vt.ff.de adul.l.accusaturus.ꝛ.d.l.libellorū.§.fi.ꝛ sic fi
deiussores non tenētur. Jtem reus ex vulnere secuta morte li
beratur ab accusatiōe ꝛ pena vulneris vt ꝓbatum est ergo et
fideiussores vt insti.qui.mo.tollitur obligatio.§.itē si re⁹. Jtē
ea q̄ impediunt facienda perimūt iam facta.vt.ff.de fideicō.l.
mānius.ver.et puto.de le.ij.l.meuius.§.duobus.sꝫ ab initio
ex vulnere morte secuta non posset accusatio vulneris institui
sed tm̄ homicidij vt ꝓbatum est ergo instituto permittit̄. Jtē
in dubio presumitur vulnus non mortiferū.vt.ff.ad.l.aquil.l.
itē mela.§.celsus.ꝛ.l.huic scripture.§.si seruus.ergo fideiubē
do de vulnere nō vr̄ fideiubere de morte. Jac.de bel.hanc q̄ō
nem disputauit ꝛ predictis ꝛ alijs hincinde allegatis soluēdo
dicit aut in accusatione de vulnere mortifero actū est aut sim
pl'r.primo casu fideiussores teneant̄ per iura primo allegata ꝛ
ratio differentie ptꝫ per ꝯn̄s rn̄sio ad obiecta. Nā ip̄rio casu cū
vulneris mortiferi mentio habeatur vidētur fideiussores pro
morte secuta fideiussisse per iura.s̄.ad hoc allegata ꝛ lꝫ diuer
sa sint vulnus ꝛ homicidiū tm̄ actui futuro.i.homicidio vident̄
fideiussores accessisse qr mētio fiebat de vulnere mortifero.fu
turam em̄ obligationē accedere possunt.vt.ff.e.l.si stipulatus
§.adhiberi.in scdo aūt casu non pp rōnes predictas.ꝛ ita tꝫ in
q̄ōne predicta q̄ incipit regia cōstitutione cauet̄ q̄d qui alium
vulnerauit. Et p̄dicta etiā faciūt vtrū pace facta de vulnere vi
deat̄ facta de morte de quo plene no.in sum.feudoꝝ de pace te
nēda quarto folio.§.itē q̄ritur.ꝛ in brocardis de parētibus ꝛ
filijs prima Rubricella ꝛ dixi.s̄.de trāsa.l.trāsigere.v̄.alias ēt
q̄ōnes.ꝛ in spec.de accusatore.v̄.sꝫ pone A accusauit b de vul
nere. Jtē q̄ro q̄ōnem quā multū rimari vidi in collegio bergo
mi vbi est statutū q̄d si in territorio alicui⁹ cōis districtus ber
gomi fiat homicidiū soluat cōe lib.centū nisi malefactorē p̄nta
uerit perpetrato homicidio in territorio cuiusdā cōis inquisi
uit ptās ꝯ cōe qr non p̄ntauerat malefactoreꝫ.ad sui defensio
nem ꝓbatuꝫ fuit malefactorē mortuū esse. q̄rebatur an ꝓpter
mortē malefactoris liberatū esset cōe.allegabatur q̄ sic per.l.
istam.circa fi.ibi reus principalis ab hac luce fuerit subtract⁹
et.ff.qui satisd.cog.l.si decesserit. Jn ꝯrium allegabat̄ qr cum
verba statuti dicāt soluat centū nisi ꝛc.centū sunt in obligatio
ne pure lꝫ p̄ntando malefactorē possit cōe se liberare.vt.ff.de
in diē adiec.l.ij.in glo.or.ꝛ de act.ꝛ obli.l.obligationū fere.§.
fi.vbi dr̄ si aliquis excōicatur nisi.j.x.dies soluerit q̄d statiꝫ est
excōicatus.hoc etiam no. Barto.brix.in q̄ōnibus suis.xxviij.
q̄ōne que incipit esto q̄d iudex ꝛ qr cōe videtur in mora per in
terpellationē.vt.ff.de ver.obl.l.si ex legati causa.ꝛ si cer.pet.l.
quod te.videtur em̄ cōe in mora ex quo sciuit se presentare de
bere ꝛ non p̄ntauit.vt no.ff.de ver.obli.l.ita stipulatus sum se
sisti in glo.q̄ incipit nō igitur expectandū.ꝛ ad hoc etiaꝫ bene
facit tex.eiusdē.l.cum ibi distinguatur vtrū obligatio incipiat
a pactiōe an a ꝯditione.ꝛ.l.si penū.de penu lega.qr ꝛ in noxali
iudicio vbi est emendatio in obligatione ꝛ noxe deditio in so
lutione interitu serui post morā vel lite contest.non liberatur

dñs.vt.ff.de nox.l.electio.§.si is.⁊.l.si pluriū.§.fi.⁊ ita obtētū
fuit in.d.collegio. Ad.l.istā.⁊.l.sʒ ⁊ si decesserit rñdetur ꝙ si-
stere in iudicio erat in oblone.⁊ ideo per mortē liberatur. Itē
quero si satisdedi ꝓ aliquo de eo repñtādo postea bāniatur de
aliquo maleficio qđ cōmisit nunqd suʒ liberatus. Gui.de suʒ.
in suis qōnibus circa sñias tʒ ꝙ sic ⁊ allegat.ff.si qs cau.l.sʒ et
si quis rei capitalis.⁊.ff.q satisd.cog.l.sʒ ⁊ si decesserit.⁊.l.si v̄o
ꝓ condēnato a ꝯrio sensu ⁊ ita dicit se liberasse quendā militē
qui fideiusserat ꝓ quodā malefactore qꝛ fecit eū baniri de ro-
baria ⁊ qꝛ bānito venire nō lʒ ar.ff.de his q notant̄ infa.l.ij.§.
pe.⁊ de excu.tu.l.sʒ ⁊ milites.§.sʒ si ignominia.ergo fideiusso
ri eius est succurrendū.vt.d.l.sʒ ⁊ si quis.ij.rñso.ꝯrium tʒ Ja.
de are.ff.e.l.inter eos.§.fi.qꝛ bānito venire lʒ ⁊ purgare cōtu-
maciā suā.vt.ff.de requirēdis reis.l.j.⁊.l.annus.⁊ de qōnibꝰ.
l.vnius.§.fi.⁊ ꝓ ista opi.bene facit.ff.e.l.capitis.cū ibi notatis
hoc verū nisi publicata essent eius bona qꝛ tūc fiscus succede-
ret ⁊ fideiussores essent liberati vt.j.ad.l.iul.de vi.l.iij.⁊.ff.pro
socio.l.actiōe.§.publicatiōe.⁊ ꝓ hac opi.bñ facit.s̄.e.l.j.hanc
etiā qōnem format dictus dñs Gui.in suis qōnibus statutoꝝ
octauo folio.ver.sʒ pone qōnem de facto statutū est vt eligant̄
custodes vbi tʒ. Aut fideiussor fuit interpellatus qđ pñtaret
ante bannū ⁊ tūc teneat̄ al's nō de hac etiā qōne vide in gandi
no vltimo ti.de multis qōnibus depēdentibꝰ a statutis.v̄.itē
pone qōnes sepius occurrētes ⁊ etiā qōnem q̄ est ibi inver.se.
q̄ pertinet ad istā materiā. Ultimo q̄ro aliā qōneʒ quā Jac.de
are.tāgit.ff.e.l.excep.aliqs fideiussit ꝓ aliquo in aliqua cā cri
minali dixit ptās fideiussori si cōtingat eū condēnari ⁊ nō sol-
uere tu solues ⁊ fideiussor consensit demū qꝛ ptās nō habebat
plenā ꝓbationē de maleficio sʒ solū indicia ptās fecit requiri
principalē volēs eū torquere iste noluit cōparere ⁊ ptās eū cō-
dēnauit in centū q̄ vult exigere a fideinssore fideiussor dicit se
nō teneri qꝛ ista condēnatio nō est facta pp maleficiū sʒ pp fu-
gaʒ qꝛ de maleficio nō erat ꝓbatū pñt adduci iura adducta in
qōne.s̄.dicta de eo q fideiussit ꝓ vulnere ex quo mors secuta ē
⁊ cōtra fideiussorē etiā facit.ff.de sicca.l.nihil.vbi de hoc qdaʒ
tenēt oppositū per.l.de in litē iur.l.j.ꝭm vnū intellectū.⁊.ff.e.
si in pignore.⁊.l.vlt.⁊ ad municip.l.lucius. Ipse Jac.dicit re-
ferre qꝛ aut fideiusserūt iudicio sisti ⁊ tūc teneat̄ fideiussor per.
l.si quis reū.ff.de custo.reoꝝ. Aut iudicatū solui ⁊ tūc non te-
neātur ad condēnationē p̄dictā factā pp contumaciā qđ dicit
ꝑsumi ar.ff.de euic.l.si ideo.hāc etiam opi.tenuit Dy.de facto
cōsultus in quodā suo cōsilio qđ incipit in xp̄i noīe diligenter
inspecta forma ordinamēti cōis pistorij ⁊ eius allegatiōes ten
dunt ad effectū qđ fideiussor in plus nō obligat̄ quā fuerit in
oblone seu satisdatiōe exp̄ssum ⁊ qꝛ etiā pacta liberatoria que
sunt fauorabiliora q̄ꝫ obligatoria nō extēdunt̄ nisi ad cogitata
vt.ff.de trāsac.l.cū aquiliana.cū si.⁊ ad hoc etiā adducit ius de
periculo eoꝝ qui ꝓ magistratibus intercesserūt.l.vnica.li.xj.

1 ☞ Confessio equiparatur promissioni.
2 Actio personalis est perpetua nisi sit tp̄s appositum.

Si fideiussor. Pro declaratiōe vide qđ
no.instituto de satisdatio
ne.§.sʒ hodie.⁊ hec lex loquitur de fideiussore ꝓmit
tente iudicio sisti de principali quanto tp̄e teneatur
dic vt no.ff.de diuer.⁊ tēp.p̄scrip.l.si seruus. Et no.ꝙ cōfessio
1 equiparatur ꝓmissiōi.vt.s̄.de arbitris.l.ne in arbitris.§.j.ij.
⁊.iij.qđ est ar.qđ qui ꝓmisit per fidē soluere si nō soluat sit per
iurus. Itē op.qđ hic dꝛ qui ꝓmisit sine scriptis ⁊ sine adiectio
ne tp̄is tenetur vsqꝫ ad duos menses ꝯ qꝛ ex ꝓmissione oritur
actio personalis q̄ est perpetua vt instituto de perpe.⁊ temp.
act.dicūt quidā ꝙ hic fallit ⁊ ratio no.in gl.vel dic ꝭm Pe. ꝙ
2 verū est ꝙ actio personalis est perpetua nisi sit tp̄s appositūʒ
Sʒ hic iuris fictione vr̄ appositū tp̄s duoꝝ mensiū. Itē op.ꝙ
hec ꝓmissio extēdatur vsqꝫ ad finē cause.vt.ff.e.l.grece.§.post
litē.⁊.s̄.de iud.l.ꝓperandū.§.j.dic aut ꝓmittitur stari in iudi
cio certa die ⁊ hʒ locū.s̄.l.ꝓxi. Aut simpl'r sine die ⁊ tūc aut ille
cui facta est ꝓmissio est diligēs ⁊ ꝓcedit in causa ⁊ tunc durat
promissio vsqꝫ ad finē litis vt in cōtrarijs. Aut est negligens
et in causa nō procedit ⁊ tunc hʒ locū hec lex. Itē no.hic ꝙ cō
fessio facta corā tabularijs valet ac si facta esset coraʒ iudice qꝛ
hoc hic dꝛ.al's aūt ea q̄ fieri debent coram iudice nō valent co-
ram tabellione.vt dixi.s̄.de testa.l.hac consultissima.in fi. Itē
no.qđ aliud hic seruatur in causa publica aliud in priuata re-
gulariter contra.vt.s̄.dixi de peti.here.l.j.

Generaliter. Allegatur sepe ex fi.qđ illud
qđ pōt fieri per pactū pōt fie
ri ꝑ legem.⁊ idē dicit Rof.per consue.vt no.per eū in
qui.cau.offerat̄ libellus in fi.sumto ar.a ꝯrio sensu qđ nō pōt
fieri per pactū nec per legē. Et sic est ar.qđ statutū factū super
eo de quo pactū nō valet.⁊ ita tʒ gl.j.de decre.dec.sup rubrica
q̄ gl.cōiter reprobatur per doct.per.l.neqꝫ pignus.de re.iur.
⁊.l.nec ex pretorio.e.ti.⁊ ibi no.Ol. Itē ꝙ simplicitas tabellio
nis partibus nocere nō dꝫ.vt.ff.fa.erc.l.si filia.in prin. Ad cō-
trarium qđ signat gl.ff.de duo.reis omissis so.gl.dicit qđ ibi
loquitur in reis stipulandi hic in reis promittendi.

¶ De nouationibus. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo.in
sum.e.⁊ dic qđ
nouatio ⁊ delegatio differunt sicut genus et
species. Nā nouatio est genus ⁊ alia ē volūta
ria ⁊ alia necessaria ⁊ pōt contingere in eadē
persona creditoris ⁊ debitoris etiā nolentis
⁊ in diuersis.vt.ff.e.l.delegare.⁊.l.alia delegatio. Aut est spe-
cies ⁊ est tm̄ voluntaria.vt.j.e.l.j.

Delegatio. Ponit differentiā inter delega
tionē ⁊ cessionē.⁊ ratio differētie
est in gl.ꝓ qua facit.ff.de pac.l.j.§.adeo.q̄rit glo.nun
quid debitor inuitus cogatur cōsentire delegationi ⁊ tʒ ꝙ nō
et ꝙ speciale sit in dote. Pe.dicit hoc verꝝ de rigore sʒ de equi
tate si sua nō interest cōpelli potest.vt.ff.de rei vē.l.in fundo.⁊
qꝛ sibi nō nocet ⁊ creditori ꝓdest.vt.ff.de euic.l.in creditore q̄
faciūt ad qōnem.nunqd vasallum meū inuitū possim alij dele
gare vel ad aliū trāsferre.quidā ꝙ sic cū in patrimonio meo sit
⁊ nihil tam naturale ⁊c.vt instituto de rerū diuisiōe.§.per tra
ditionē. Az.cuius fuit hec q̄stio tʒ ꝙ sicut vasallus inuito dño
non pōt feudū alienare ita nec dñs inuito vasallo qꝛ ꝯriorum
eadē est disciplina ⁊ vt equalitas seruetur.vt.s̄.de fruc.⁊ litis
expē.l.fi.⁊ vr̄ casus in vsibus feu.de ꝓhibita alie.feu.§.ꝓpter
ea.⁊ ita determinatū est in qōne Az.q̄ incipit dñs rex. Idē tʒ
Cy.nisi imminēte necessitate qꝛ tūc nō expedit seruitio vasalli
ar.ff.de ope.liber.l.patronus.⁊.l.medicus.vt no.per eū.ff.so.
ma.l.ij. Quidā alij moderni distinguunt aut vult trāsferre va
sallū in maiorē dñm ⁊ tūc pōt qꝛ facit eius cōditionē melioreʒ
cū sub maiori dño maiori securitate gaudeat ar.in auc.de de-
fen.ciui.§.audiēt.⁊ iđ cū ei ꝓsit cogitur vasallus cōsentire ar.
dicte.l.ij.⁊.l.in creditore. Aut in minorē dñm ⁊ nō pōt. Pe.tʒ
ꝙ nec in maiorē nec in minorē possit inuito vasallo sicut nec ius
filiationis inuito filio.vt.ff.de adop.l.ij.⁊.l.in adoptionibus.

e X cōtractu. De materia huius.l.dic vt di
cetur.j.e.l.fi.

Si delegatio. Duo dicta cōtinet ⁊ sepe v̄
satur in practica hec.l.⁊ eiꝰ
materia.⁊ ꝓ declaratiōe eius vide qđ notaui.s̄.de ꝓ-
cur.l.fi.de here.vel act.vē.super rubrica.⁊.l.emtor.⁊ in spe.de
ꝓcu.§.seqtur videre de ꝓcu.in rē suā.⁊ no.circa fi.qđ debitor
dꝛ cliēs creditoris.q̄rit gl.si cedens ⁊ cessionariꝰ cōcurrūt ad
agendū ꝯ debitorē qs p̄ferat̄ ⁊ determinat ꝙ cedēs ꝑ hāc legē
opi.ꝯriam seq̄batur.d.Ric.dicebat esse casum.ff.de ꝓcu.l.ꝓ-
cur.in rē suā dato.lʒ gl.ibi innuat ꝯriuʒ.⁊ hāc etiā opi.tʒ dñs
Gui.de suʒ.in.d.l.emtor.arguēdo gl.q̄ est ibi.⁊ q̄ tʒ idē qđ hic
tʒ eū ipse.d.Gui.ꝙ vtilis p̄feratur directe ꝑ iura hic in gl.al-
legata.⁊ eandē opi.tʒ galeottus de ꝓcu.in rē suā circa prin.v̄.
an qui hʒ vtilē.⁊ ꝓ hoc qđ vtilis p̄feratur directe facit.ff.de su
perfi.l.j.§.qui superficiē.⁊ si ager vec.l.j.⁊.ij.⁊ ꝓ opi.gl.qđ di
recta p̄feratur vtili facit.ff.de loco publico fruēdo.l.j.§.sed si
veniāt.de publi.l.fi.⁊ q̄ no.ff.de acqui.re.do.l.qua rōne.§.lr̄e.
in gl.q̄ incipit in rē sʒ actiōe furti.de hoc an vtilis p̄feratur di
recte dixi.s̄.de p̄scrip.xxx.an.l.si quis emtiōis.⁊.d.§.lr̄e.Cy.
hic distinguit aut vniusqsqꝫ hʒ actionē suo ꝓprio iure ⁊ tūc p̄-
feratur directa.vt.ll.ad hoc alleg.aut nō hʒ suo iure sʒ alteriꝰ
noīe vel vnus hʒ ab alio.⁊ tūc p̄fertur vtilis vt dictis alijs legi
bus.⁊ ideo ipse Cy.reprobat opi.gl.⁊ cōcor.cū opinione p̄di-
ctoꝝ qꝛ cedēs non pōt venire ꝯ factū suū.⁊ ꝓ hoc etiā facit so.
gl.ad ꝯrium de.l.aliud.de so.dñs Jac.de bel.plenius distin-
guit aut actio vtilis alicui cōpetit per seip̄m aut per aliū aut a
lege.primo casu siquidē actio vtilis acq̄ratur volūtate dñi ex
ꝯctu ꝓprio celebrato cum eo ad cōe cōmodum ⁊ per seip̄m vt
qñ trāsfertur vtile dñium ⁊ per ꝯñs vtilis in rē tunc p̄fert̄ vti-
lis directe.vt.d.l.j.⁊.ij.ff.si ager vec. Si v̄o actio vtilis q̄ acq̄ri
tur per seip̄ʒ ⁊ acquirit̄ volūtate nō recipit substantiā a ꝓprio
ꝯctu sʒ tm̄ substantiat̄ ⁊ qualificatur ad recta vt ptʒ exēplum
in cōtractu cessiōis vel delegatiōis tūc directa p̄fert̄ vtili nisi ī
tribꝰ casibꝰ vt hic. Si aūt actio vtilis acquirit̄ alicui ex ꝓprio
cōtractu sʒ ꝯ volūtatē dñi rei tunc directa p̄fertur vtili regul'r
fallit in

fallit in casibus.ff.de publi.l.pe.⁊ fi.vbi de hoc insti.de act.§.
aliter.⁊.ff.loca.§.adeo.vbi de hoc.⁊.§.de iure emphi.l.fi.⁊.d.
l.si quis emtionis.in prin.Scđo casu qñ vtilis actio acquirit
per aliũ si quidẽ per pcur.tũc vtil' pfert directe.vt.ff.de pcu.
l.in cause.§.fi.⁊.l.seq.Si vero p quasi pcur.vt magistrũ nauis
vel institorẽ tũc in subsidiũ pfert vtilis directe.vt.ff.de exerci.
l.j.§.est aũt.⁊ de instito.l.j.⁊.ij.Si aũt per sociũ tũc directa p-
fertur vtili.vt.ff.de loco publico fru.l.j.§.sʒ si simul.Si vo per
aliũ acqritur vt p iudicẽ vel notar.vel similẽ psonã si quidẽ nõ
interest ei⁹ p quẽ acquirit ea actiõe agẽ.tũc vtilis pfertur dire
cte.vt.d.l.in cause.§.fi.⁊.l.se.Si vo interest tũc directa pfertur
vtili.vt.d.l.j.de loco publico fruẽdo.⁊.d.§.est aũt.⁊ idẽ dic de
oĩbus casib⁹ notatis insti.de inuti.stip.§.si qs aliẏ.Tertio ca-
su qñ vtilis actio acqritur a lege.Si quidẽ tractat tm̃ de fauo
re ei⁹ q hʒ directã tũc pfert directa vtili.Si vo de fauore ei⁹ q
hʒ vtilẽ tũc pfertur vtilis directe.Si aũt de fauore vtriusq; et
est certũ vel dubitat tũc in dubio pfert directa vtili.vt insti.de
rer diui.§.si qs in aliena tabula vbi de hoc.⁊.ff.de dona.inter
virũ ⁊ vxo.l.vxor marito si cer.pe.l.si pecuniã.⁊.§.de iure do.
l.in reb⁹.in prin.⁊ de mino.l.⁊ si sine.§.sed ꝙ pap.in fi.§.Jac.
dñs aũt Ol.in qõne pdicta dicebat aut debitor ad excludẽdũ
atrocẽ ab agẽdo excipit de excessiõe p eũ data alteri⁊ non põt
nisi alterũ istor triũ interuenerit.⁊ iste est intellectus huius.l.
aut is cui facta est cessio agit ꝯ debitorẽ ⁊ cedẽs simplr.⁊ tunc
pfertur is cui cessio facta est ⁊ in agẽdo ⁊ pecuniã recipiẽdo.⁊
ita hec lex loquit.⁊.d.l.pcuratore in rez suã dato ⁊ sic cõstituit
ius ei⁹ cui facta est cessio deteri⁹ p cedentẽ nisi demũ exactiõe
per eũ facta vt dicit gl.hic posita q̃ incipit.s.exigẽdo q̃ veritatẽ
ponit magnã quã gl.superior.sʒ hec opi.tollitur p.l.ff.de pig.
act.l.si cõuenerit vt nomẽ.⁊ ideo hec lex loquit qñ id qđ exigẽ
duz erat ex noĩe cesso cedere debebat in vtilitate cedẽtis.vt.ff.
man.l.si mãdato.§.fi.leges cõtrarie qñ in vtilitatẽ cui facta est
cessio qđ aũt exigendũ aliqñ cõuertatur in vtilitatẽ cedẽtis p-
batur.vt.§.man.l.si pater.lʒ gl.aliter.l.illã intelligat.ol.lʒ hec
opi.sit noua ⁊ subtilis tñ nõ est bñ amica litere qr in litera non
innuitur qđ in vtilitatẽ cedẽtis deberet cõuerti qđ exigi debe
bat ex cessiõe.⁊ ideo indistincte tenerẽ qđ si cõcurrant cedẽs ⁊
is cui facta est cessio qđ preferat is cui facta est cessio ꝭz opi.d.
Rich.⁊ ad id qđ dicit gl.ꝙ nõ est ante q simul cũ alio venit est
ar.cõtra.ff.de rebus du.l.q duos.⁊ de vulg.⁊ pupi.substi.l.ex
duobus.itẽ quero quid si nõ interueniat aliqs de istis tribus
casibus sʒ creditor al's sciuit de cessiõe nunqd soluẽdo cedẽti
liberatur.glo.variant.nã.ff.de trãsac.l.fi.tʒ qđ sufficit si sciat.
§.que res pig.ob.possunt.l.nouiter tʒ ꝯtriũ.⁊ ibi de hoc dixi
circa fi.⁊ p hac opi.facit qr vĩ.l.curare qđ ab isto denũtietur ⁊
sic a certa persona fieri dʒ.vt dixi.ff.de ver.ob.l.cũ seruus.Cy.
tʒ primã gl.⁊ illã q̃ est in.l.nomẽ reprobat.hãc qõnem sepius
habẽs de facto ⁊ aliqñ obtinui vnaz ⁊ aliqñ aliam.latius ergo
discutiamus ⁊ qđ sufficiat sola sciẽtia vĩ qđ non debuerit cer-
tiorari qui sciuit.ff.de act.em.l.j.⁊ ex̃ de re.iur.c.cũ qui certus
est.lʒ dy.ibi teneat qđ opus sit denũtiari nec sufficiat sola sciẽ-
tia dñi Rich.⁊ Jac.de are.tenent qđ sufficiat sola sciẽtia.⁊ ita
no.per ipm̃ Jac.ff.de solu.l.aliud.lʒ eñ ibi dicatur denuntia
uerim casuz in ipso eodẽ casu idẽ est ⁊ si nõ denũtietur.vt.e.ti.
l.vero pcuratori.§.j.⁊ p hoc.ff.de peti.here.l.itẽ veniunt.§.a
quo ad.l.aquil.l.qui foueas.⁊ de admi.tut.l.quidã decedens.
§.j.glo.j.de euic.l.emtor.videtur etiã tenere hãc opi.licʒ dicat
tutius esse denũtiari.Jtẽ qđ sola sciẽtia sufficiat facit qr pcur.
cõtra quẽ est lata sentẽtia tenet appellare vel dño denuntiare
qđ lata est sentẽtia si tñ dñs sciat nõ tenetur denũtiare vt ex̃ de
pcu.c.nõ iniuste.⁊ ibi no.Jn ꝯtrium facit qr denũtiamentũ vĩ
de substãtia ⁊ nõ sit solum ad sciẽtiã inducendã sed etiã vt de
nuntiãs preferat illi qui cessit ⁊ vbi denuntiamentũ est de sub
stantia nõ sufficit sola sciẽtia.vt.ff.de adul.l.denũtiasse.⁊ de in
offi.testa.l.queãdmodũ.⁊ hãc opi.tʒ Dy.d.l.denũtiasse.⁊.d.c.
cuz qui certus est.de re.iur.li.vj.⁊ facit qđ ibi no.per Jo.an.⁊
hãc etiã opi.tʒ Rof.de act.ex stipulatu q̃ cõpetit p morbo vel
vitio.§.pe.⁊ specu.de pcu.§.vlti.ver.pen.⁊ vide etiã qđ ibi in
aliẏs ver.precedẽtibus no.istaz etiã opi.tʒ Jac.de bel.⁊ p hoc
facit qr si sunt tres iudices delegati cũ clausula qđ si nõ oẽs lʒ
duo sciãt de impedimẽto tertiẏ.nõ tñ possunt in causa pcede-
re nisi de excusatiõe tertiẏ appareat eis per literas vel per nũ-
tiuz.vt ex̃ de offi.dele.c.prudentiã.cũ ibi no.Jtẽ si diceremus
solam sciẽtiã sufficere iaz casus q hic ponitur de litis cõtesta
tiõe superuacuus esset ⁊ nunꝙ posset habere locũ nã libellus
hʒ necessario pcedere litis cõte.vt.§.de lit.cõte.l.j.⁊ aut.offe-
ratur.per libellũ aũt fit certioratio ⁊ efficitur quis sciẽs.vt.§.
de edẽ.l.edita.⁊.ff.e.l.j.in prin.ergo solus libellus sufficeret ⁊
cõtestatione opus nõ esset.vnde opinionẽ qđ denũtiamẽto sit
opus credo veriorẽ ⁊ eaz sepe obtinui lʒ p alia parte sint ma-
gni auctores.⁊ ad.l.denũtiasse posset dici qđ ibi est speciale fa
uore matrimoniẏ ⁊ odio accusatiõis vñ dicendũ est ꝭm predi-
ctum Jac.de bel.⁊ Dy.aut denuntiamentũ est de substãtia et
nõ sufficit sola sciẽtia aut nõ est de substãtia ⁊ tunc sufficit sola
sciẽtia.Jn dubio aũt presumendũ vĩ potius sciẽtiã de substã
tia ꝙ denuntiationẽ cũ denuntiatiões fieri soleãt ad hoc soluz
vt qui erat incertus certificet.Sʒ dubitari põt qñ denũtiatio
dicatur etiã de substãtia.hoc eñ cognosci nõ põt nisi dicatur
in.l.qđ non aliter nõ valeret.vñ distinguũt aut exigit denũtia
tio ad cõmoduz denuntiãtis aut vt quis cõstituatur in mora.
aut vt acquiratur ius trãsmittendi aut ad cõmodũ eius cui fit
denũtiatio aut quis efficiat malefidei primo casu si quidẽ exi-
gitur denũtiatio vt denuntiãti acquirat efficaciter ius agẽdi
vel accusandi nõ sufficit sola sciẽtia.vt.d.l.denũtiasse.de adul.
⁊ hac.l.⁊ tũc est vera gl.q̃ est in.l.nomẽ.⁊ gl.q̃ est.ff.de trãsac.l.
fi.est falsa.Scđo casu cũ exigitur denũtiatio vt quis cõstituat
in mora tũc etiã nõ sufficit sciẽtia.vt.ff.de vsu.l.mora.circa pn.
de act.em.l.emtorẽ.§.iul.⁊ de v.ob.l.si ex legati.Tertio casu
cũ exigitur denũtiatio vt denũtianti acquirat ius trãsmittẽdi
nõ sufficit sciẽtia.vt.d.l.queãdmodũ.de inof.testa.Quarto ca
su qñ exigit denũtiatio ad cõmodũ eius cui fit tũc sufficit sola
sciẽtia.vt.d.l.j.§.fi.⁊ de act.em.⁊.d.c.cũ qui certus.Quinto ca
su cũ exigitur denũtiatio vt qs efficiatur malefidei tũc sufficit
sola sciẽtia.vt.ff.de peti.here.l.itẽ veniũt.§.petitã qđ vi aut clã
l.aut qui al'r.§.j.⁊ est ratio qr vbi est sentẽtia est mala fides.vñ
in casu.l.emtor.j.de euic.sufficit sciẽtia qr denuntiatio vĩ fieri
magna ad cõmodũ eius cui fit denũtiatio ꝙ ad cõmodũ denũ
tiantis.s.vt ipse vẽditor pparet pbationes ⁊ defensiões ne de
euictiõe teneatur.vt.ff.de euic.l.si dictũ.§.fi.vbi de hoc.Spe.
tʒ qđ etiã vẽditori sciẽti debeat denũtiari peremtorie.vt no.p
eum de em.⁊ ven.§.fi.ver.vlt.Jn dubio tñ semper teneas qđ
predixi ꝭm dy.⁊ de virtute ⁊ materia denũtiatiõis dixi.§.etiã
de rei vẽ.l.si fundũ.Sʒ quid si aliqs denũtiauit debitori meo
qđ mihi nõ solueret qđ habebat cesset cõtra eũ qđ tñ non erat
verũ.nunqd obstãte ipso denuntiamento debitor meus mihi
soluere poterit.dic ꝙ sic ⁊ sperni dʒ tale denuntiamentũ quo
nõ habebat denũtians ius denuntiãdi.vt dixi.d.l.si fundum.
Sʒ nũquid habeo aliquã actionẽ cõtra ipm̃ sic falso denũtian
tem dic in pdictis duabus qõnibus.vt not.per Jnn.extra de
offi.dele.c.sane.scđo.Jtẽ no.ꝙ ille qui iura cessit si postea exi
gat dr̃ fidẽ frangere.vt.§.de here.vẽ.l.qui tibi ⁊ tenetur resti-
tuere cessionario illud qđ exigit.vt.ff.de here.vel act.vẽ.l.ven
ditor,ex hereditate.de libe.leg.l.cũ here.⁊ no.d.l.vltra de trãs
act.⁊ p hoc in lombar.de eo qui post delegationẽ debitũ exe-
git.l.Sʒ nũquid exigẽdo incidit in aliquã penã.videt ꝙ sic
crimine stellionatus qr dolo facit.vt.ff.de crimine stellio.l.iij.
Jn ꝯtrium est hec lex q̃ hoc sibi cõcedat ideo penã nõ meretur
vt.j.de adul.l.graccus.⁊ hoc puto verius.Est etiã notandũ ꝙ
siẏs cui iura sunt cessa cedat aliẏ actionẽ trãsit tm̃ vtilis quam
ille habebat vt dixi.§.de here.vẽ.l.emtor.circa prin.etiã si per
plures man⁹ ambulet.vt.ff.de minori.l.sʒ vbi.Jtẽ cessio actio
nis põt fieri absenti.vt no.ff.de pcura.l.in cause.§.si ex parte.
in glo.q̃ incipit sed qualiter in fi.An autẽ cõfessio cedentis no
ceat cessionario.videtur ꝙ sic.ff.de le.j.seruũ.§.j.loca.l.q fun-
dum.ad trebel.facta.§.si heres.Aliẏ distinguũt an cessionari⁹
habeat regressum ⁊ tũc nocet al's nõ ⁊ allegant.ff.de act.⁊ ob.
l.fin.Cy.dicit qđ si aliquis de istis tribus casibus interueniat
tunc nõ noceat al's sic.⁊ ita dicit Dy.tenuisse.d.§.heres.⁊ idẽ
dicit glo.in pacto.ff.de pac.l.si cum emtore.Cy.

Nouationũ.

De nouatiõe volũtaria ⁊ necessaria.vide qđ no.⁊ dixi.§.
de iudi.l.j.⁊ vtrũ habeat locũ in nouatiõe iudiciali si
alius suscipiat iudiciũ p alio ibidẽ notaui.⁊ no.ff.e.l.delega-
re.⁊ an per sententiaz fiat nouatio prioris actiõis.dic vt no.et
dixi.§.de vsuris rei iudi.l.fi.ibi adhibuerit puta fideiussores
ibi mutauerit ab alio stipulando ibi in morã reuocando in p-
sonã eiusdẽ ibi naturalib⁹.i.vocibus naturalr habilibus ex-
primere ꝯceptũ mẽtis nouare volẽtis.Jbi nõ verbis.i.verbo
rum cortici ⁊ supficiei invi damni.Et sic nota qđ verbor expssi-
o operat qđ nõ põt operari taciturnitas vel cõsensus contra
qđ opponit gl.de.l.cũ quid si cer.pe.gl.in.l.cõtraria vĩ sentire
qđ tñ operatur tacitũ ꝙtuz expssum in ꝯtibus bone fidei.se
cus in stricti iuris.istud nõ est verũ.vt.ff.de cõdi.ob cãm.l.j.⁊
de v.ob.l.triticũ.Dñs Ol.dicit qđ lex ꝯria loquitur in ꝯtu
qui re celebrat in quo etiã ex id qđ agit tacita obligatio nascit
vt.ff.cõmo.l.is qui.§.si libero.hec vero in ver.obligatiõe vbi
aliud est.vt.ff.de v.obl.l.quidqd astringẽde.Ja.de ra.⁊ Pe.
ꝯcedũt oppositũ vñ dicũt qđ etiã si tacite ageretur ⁊ hoc con-

staret hñ fieret nouatio.⁊ ita tʒ gl.ff.e.l.ij.et Dy.de pto.stip.l.
pe.nec hoc negat lex ista quin prima nouet̃ si cõstaret hoc actũ
esse tacite sʒ dicit qḋ olim tacite ⁊ facilius fiebat nouatio ꝙ ho
die per legẽ istã q2 oliʒ siue ageret̃ prima per secundã siue per
sona noua adijceret̃ siue pignus fiebat nouatio hodie nõ per.
l.istam.⁊ insti.qui.mo.tollitur obligatio.§.ꝑpterea.et de hoc
vide qḋ plene dixi.§.de pac.l.si pacto quo penã. Itẽ oppo.q2
hic dr̃ ꝙ hodie nõ fit nouatio si detrahatur prime per scḋam ⁊
sic ꝓsupponit qḋ olim fieret.Sed vr̃ ꝙ nec olim fieret.vt.ff.de
ver.ob.l.qui vsumfru.⁊.ff.e.l.si pupillus.ad fi.de isto ꝯtrio di-
cebat Pe.se diu dubitasse vñ sic dicit cũ querit̃ qñ per scḋam
detrahitur priẽ an fiat nouatio refert.Aut cõtinet rẽ minorẽ
veritate ⁊ affectiõe ⁊ tũc iure veteri nõ presumebat̃ nouatio vt
in ꝯrijs.Aut cõtinet rem minorẽ veritate sʒ non affectiõe ⁊ tũc
fiebat nouatio.Sʒ ꝯ istã rñsionem vr̃ lex ista q̃ dicit quãtitatẽ
minuendã ⁊c.⁊ sic loquit̃ de re minori quãtitate ⁊ affectiõe.vt.
ff.de in litẽ iurã.l.nummis.⁊ ideo dic qḋ iure veteri si scḋa stipu
latio ꝯtinebat maiorẽ fiebat nouatio ipso iure.vt.d.§.ꝑpter
ea.vbi cõtinebat minorẽ nõ presumebat̃ a iure nouatio nisi ex
presse ageretur⁊ hãc antiquitatẽ corrigit hec lex dicẽs qḋ siue
maiorẽ siue minorẽ siue pignus ⁊c.nõ fit nouatio nisi hoc aga
tur expssẽ ⁊ sic idẽ est hodie cũ auget sicut olim cũ minuebat ⁊
sic intelligitur hec lex ⁊ cessant ꝯtraria huius gratia sciẽdũ est
qḋ qñq3 agitur per scḋam ꝓmissionẽ recedatur a prima ⁊ tũc
ipso iure receditur iure veteri ⁊ nouo qñq3 agitur ꝙ nõ rece-
datur ⁊ tũc nec ipso iure nec ꝑ exceptionẽ recessum est ꝫ rema
net vtraq3.qñq3 agitur tacite ⁊ tũc nõ receditur ipso iure a pri
ma sʒ si agatur obstat doli exceptio.vt.ff.de ꝑtoria stip.l.vale-
rianus.vbi de hoc q̃ lex vr̃ turbare totuʒ intellectũ huius.l.q2
illa est lex antiqua.⁊ iustinianus hic dicit ꝙ olim fiebat noua-
tio lʒ nõ ageret̃ expresse si prime obligationi aliquid addebat̃
vel mutabat̃.vt.d.§.ꝑterea.insti.qui.mo.tol.obligatio.hodie
nõ ipso iure nec ope excep.nisi expssẽ agatur vel nisi hoc cõsta
ret vehemẽtib⁹ coniecturis tñ lʒ extraq3 sit obligatio non fit
exactio nisi semel obstãte doli excep.vt.ff.de reg.iur.l.bona fi-
de.⁊ de ṽ.obl.l.q bis.⁊ istud est vex iure veteri ⁊ iure nouo qd
ergo vult dicere.d.l.valerian⁹.q̃ dicit qḋ obstat exceptio.Qui
daʒ dixerũt ꝙ illa loquit̃ qñ tacite agebat̃ a ꝑtore nõ a ptibus
nã si a partib⁹ oliʒ ipso iure fieret nouatio lʒ istud nõ vr̃ ꝓcede
re q2 pretor nõ potuit mutare sine cõsensu partiũ.vt no.e.ti.l.
j.in fi.Pet.vo dicit iure veteri si prime addebat̃ recedebat̃ ab
ipsa ipso iure ⁊ agebat̃ ex scḋa.ver est si prima ⁊ scḋa residebãt
in eandẽ rẽ.vt.d.§.ꝑterea.Sʒ vbi fiebat ex diuersis reb⁹ ⁊ per
sonis iure veteri nõ fiebat tñ si agebat̃ ex prima obstabat doli
exceptio ex quo in scḋa istud plus cõtinebat̃ ⁊ sic fuit in.l.vale
rianus.q2 ibi ꝑtor iussit caueri de faciẽdo vsq3 ad duos mẽses
deinde iussit caueri de faciẽdo ad quatuor mẽses diuerse sunt
ꝑsone diuersa facta diuersi fideiussores in prima ⁊ in scḋa non
fiebat nouatio ipso iure sʒ ope excep.⁊ sic intelligit̃ lex illa⁊ de
stip.seruoꝝ.l.j.§.fi.Cy.etiã in qõne quã q̃rit gl.de plurib⁹ cau
tiõibus expositis diuersis tꝑibus dicit.vt no.in gl.⁊ per Dy.
d.l.valerianus.Ja.de bel.in quadã qõne quã disputauit ⁊ de
qua mẽtionẽ feci.§.de pac.l.si pacto.tʒ qḋ hodie nõ fiat noua
tio tacite nisi expssẽ agat̃ per hanc.l.Nec ob.gl.q̃ est hic.⁊.d.l.
valerianus.q̃ dicũt qḋ etiã hodie fiat nouatio tacite si actũ est
tacite ⁊ ptʒ ex cõiecturis sicut gl.hic ⁊ ibi ponit exẽplũ de plu
ribus cautiõibus in nũdinis super eodeʒ debito factis.Azo
hoc dicit esse falsum nisi expssis ṽbis dicatur qḋ fiat nouatio
vt clare dicit hec lex ⁊ dictus.§.ꝑterea.insti.qui.mo.tol.obli.
Nã etiã iure veteri nõ fiebat nouatio qñ quis bis idẽ stipula-
batur nisi actũ esset noiatim vel nisi aliqd adderet̃.vt.ff.de re
iud.l.iiij.§.si ex cõuẽtiõe.⁊.d.l.q bis.de ṽ.ob.⁊ ibi no.Absur-
duʒ est ergo dicere qḋ hodie tacite fiat nouatio q̃ gñaliter hac
lege ꝓhibet̃ ergo ⁊ qlibʒ eius species.vt.j.ne fiscus rẽ quã vẽ.
euincat.l.j.Itẽ nõ fit nouatio nisi expssẽ agatur per vtrũq3 sʒ
nõ est verisil'e qḋ actor velit nouare si bis vel sepius idẽ stipu
letur q2 vtile est habere plures actiões maxime pp ꝓscriptiões
vt.ff.de act.em.l.nõ est nouũ.⁊.d.§.si ex cõuentione.⁊.§.de ꝓ
scrip.xxx.an.l.cũ nouissimi.§.sʒ ⁊ si qs.Ad.l.valerian⁹.rñdet
ꝙ ibi loquit̃ in iudice q mutauit preceptũ.⁊ iõ obstat exceptio
vt.e.ti.l.j.§.fi.⁊ de re iudi.l.qḋ iussit.⁊ aliud est cuʒ homo sibi
ꝓuidet ⁊ nõ iudex q2 ꝓuisio sua magis large ⁊ valde intelligit̃
quã iudi.vt.ff.de cõpen.l.si cũ militi.§.j.⁊ insti.de ver.ob.§.ex
cõditionali.⁊ ibi no.Querit etiã ipse Ja.si aliquis stipulatus
est rẽ ⁊ penã vtrũ vtrũq3 peti possit ⁊ vr̃ ꝙ sic.§.de trãsac.l.vbi
pactũ.⁊.l.si quis maior.ff.si qs cau.l.ij.in prin.⁊ de arbi.l.si qs
rẽ ⁊ ar.insti.de inutili stip.§.alteri.de peti.here.l.at vbi.de ta-
bulis exhibẽ.l.locũ.§.condẽnatio.de colla.bo.l.j.§.si cũ duo-
bus.xiiij.q.iij.in prin.xviij.di.c.qñ quidẽ.xxiij.di.c.quãq3.ex

de arbitris.c.dilecti.xxj.q.v.si quis cuiuslibet.In ꝯriuʒ vr̃ ꝙ
alterutro dʒ esse cõtentus nisi noiatim aliud actuʒ sit.vt.ff.de
pac.l.rescriptũ.§.si pacto.de trãs.l.pacto.⁊.l.qui fidẽ.ꝓ socio.
l.si quis a socio.⁊.l.seq.⁊.l.duo.de act.em.l.predia.de doli ex-
cep.l.apud celsuʒ.§.labeo.§.de pac.l.si pacto.vbi de hoc dixi
de trãsa.l.cum ꝓponas.de act.⁊ obl.l.obligationũ fere.§.fi.et
de ver.ob.l.ita stipulatus.§.fi.Itẽ hoc vr̃ certũ cũ pena adijci
tur quãtitati q2 presumit̃ apposita in fraudẽ vsurarũ.vt.§.de
vsu.l.cuʒ allegas.vbi de hoc dixi.⁊.ff.de act.em.l.iulianus.§.
ibidẽ.⁊ no.ex̃ de vsu.c.cõquestus. Itẽ de iure canonico vr̃ qḋ
ecclesia nõ debeat petere penã.xij.q.ij.c.cũ antiquis.c.in legi-
bus.⁊.c.fraternitatis.⁊ vbi quis nõ implet qḋ ꝓmisit per im-
potentiã de iure canonico nõ tenetur ad penã.vt ex̃ de penis.
c.suam.cũ ibi notatis.Soluendo distinguit aut ꝓmissor pene
cõuenit aliquid dare tradere vel facere ipsi stipulatori ex̃ indi-
ciuʒ aut alteri ꝙ stipulatori aut ipsi stipulatori corã iudice vel
arbitro.Aut cõuenit nõ facere.primo casu q2 pena vr̃ succede
re loco interesse dʒ eligere ⁊ altero esse cõtentus.vt.d.l.si quis
a socio.⁊.l.seq.⁊.d.l.predia concor.in eo tñ qḋ plus est põt agi
altera cũ hodie nõ fiat nouatio ⁊ cũ pena in eo qḋ excedit inter
esse vr̃ apposita in penã contumacie.vt dictis.ll.⁊ est rõ quare
res ⁊ pena nõ põt peti q2 pena in eo qḋ cõcurrit succedit loco
interesse ⁊ ideo bis idẽ solui nõ dʒ.vt.d.l.qui bis.de ṽ.ob.⁊.l.
bona fides.⁊ de re.iur.scḋo casu cũ ꝯuenit aliquid dare facere
vel tradere alteri aut interest stipulatoris.⁊ idẽ per oĩa qḋ di-
ctũ est ꝓmo casu aut nõ interest ⁊ tũc pena non põt dici ap-
posita respectu interesse.⁊ ideo in totũ petitur.vt insti.de inu
tili stip.§.alteri.⁊.§.seq.⁊.l.stipulatio ista.§.alteri.⁊.§.se. Ter
tio casu qñ cõuenit facere corã iudice vel arbitro aut stipulat⁹
est quis iudicio sisti ne actio sua pereat vel vt sibi debitũ cõse-
quatur aut ne iudex condẽnet.primo casu vr̃ pena apponi gra
tia diffiniendi interesse ⁊ alterutro dʒ esse contentus vt.ff.qui
satis.cog.l.ij.§.fi.⁊ si quis in ius vocatus.l.fi.vbi de hoc et est
ratio q2 vr̃ promissor cõuenire facere ipsi stipulatori. Secũdo
casu vr̃ pena apponi loco cõtumacie ⁊ ideo vtrũq3 peti põt cũ
ꝓtestatiõe.vt.ff.si quis cau.l.ij.in prin.⁊.d.l.at vbi.de peti.he-
re.In dubio tñ vr̃ pena apposita loco interesse.vt.ff.si qs cau.
l.si duo.Aut cõuenit ꝓmissor facere corã arbitro ⁊ tũc siquidẽ
promisit penã si nõ pareret arbitri precepto ⁊ tunc vr̃ apponi
rõne contemtus ⁊ tunc põt peti res ⁊ pena.vt.d.l.si quis rẽ.ff.
de arbitris.Aut apponit̃ pena si rẽ non restituat ⁊ tunc pena
vr̃ succedere loco interesse ⁊ dʒ altero esse cõtentus.vt.e.ti.l.si
cũ dies.§.fi.⁊.l.seq.⁊.l.celsus.Quarto casu qñ promissor cõue
nit nõ facere aut inuenit cõmodũ pecuniariũ principal'r vt q2
conuenit nõ petere ⁊ tũc pena vr̃ succedere loco interesse et dʒ
esse altero cõtentus nõ in eo qḋ excedit vt ꝑdictũ est nisi noia-
tim sit actũ vt.d.l.rescriptũ.§.si pacto.⁊.l.qui fidẽ.cum si.⁊ nisi
pactio sit solẽniter facta ⁊ iuramento firmata vt.l.vbi.⁊.l.si qs
maior.§.de trãsac.Aut nõ venit cõmodum pecuniariũ ⁊ tunc
vr̃ pena apponi rõne contumacie.vt.d.l.at vbi.de peti.here.⁊
ibi no.⁊ ar.dicte.l.locum.§.condẽnatio.de tabu.exhiben.⁊ de
colla.bo.l.j.§.si cũ duobus.ar.tñ contra de.ver.obl.l.q rome.
§.fi.vbi vr̃ qḋ petatur vtrũq3 ⁊ tñ cõmodũ pecuniariũ ibi ve-
nit sed dic ꝫm Dy.qḋ pena ibi debetur rõne more ⁊ contuma
cie sʒ hoc nõ placet dño Jaco.q2.d.l.rescriptũ.§.si pacto.cum
concor.expssẽ dicit ꝯriũ ⁊ loquitur in eodeʒ casu ⁊ ideo ipse
dicit qḋ ibi fuit actũ qḋ vtrũq3 peti possit vel fuit dictuʒ rato
manente pacto vel ibi dr̃ qḋ pena cõmittitur sʒ nõ exigit̃ ⁊ hec
habẽt locũ de iure ciuili.iure aũt canonico dic ꝙ pena in frau
dem vsurarũ apposita non põt peti.vt no.d.c.conquestus. ex̃
de vsuris.si aũt non est apposita in fraudẽ vsurarũ si quidem
promissor nõ implet qḋ conuenit pp impotentiã regul'r nõ te
netur ad penã ecclesie nec priuato de equitate canonica etiã si
pena esset apposita loco cõtumacie vel contemtus.vt.d.c.suã.
extra de penis cum ibi notatis per Ber.Inno.⁊ Hostien.Si
aũt non implet q2 nõ vult licʒ bene possit dic vt no.d.c.dilecti.
ex̃ de arbitris per Ber.⁊ Host.⁊.d.c.suam.⁊ no.etiã.xxv.q.ij.
si ecclesie.xiij.q.iij.in prin.xij.q.ij.fraternitas.⁊ ibi plenẽ per
Arch.xviij.di.qñ in gl.⁊ per eundẽ.⁊.xciiij.di.dictũ.hec tñ di
stinctio iure canonico reprobat̃.ff.si quis cau.l.si seruus plu-
rium in fi.gl.magne.Sʒ si q̃ratur an per stip.penalẽ nouetur
precedẽs obligatio.dic ꝫm Jac.predictũ.Aut pena apponit̃
rõne contumacie ⁊ nõ fit nouatio iure veteri nec nouo.vt.ff.si
quis cau.l.ij.in prin.⁊.l.si duo.⁊ ar.dicti.§.alteri.insti.de inu-
tili stip.Aut apponitur rõne cõtemtus arbitri et tunc idẽ.vt.
d.l.si quis rẽ.ff.de arbitris.⁊.l.cum penã.Aut apponit̃ respe
ctu sortis ⁊ interesse ⁊ tunc aut stipulationẽ penalẽ ꝑcedit con
tractus iurisgentiũ ⁊ non fit nouatio iure veteri nec nouo.vt.
d.l.si quis a socio.⁊.l.predia.si vero ꝑ cedit stipulationẽ penalẽ
alia stipulatio

alia stipulatio siquidē cepit a pcedēti cōditione tūc improprie dr̄ fieri nouatio qȝ sola pena est in obligatione a sui principio. vt.d.l.obligationū fere.§.fi.⁊.l.ita stipulat⁹.§.fi. Si aūt cepit a precedēti pactiōe tūc fit nouatio iure veteri.vt dictis.ll.⁊.d.l.duo ꝓ socio.Ratio diuersitatis est qȝ ꝯtus iurisgentiū non nouatur nisi deducat̄ in stip.vt.ff.e.l.j.⁊.ij.⁊ insti.qui.mo.tol.oblig.§.est aūt.sed aliud in stip.q̄ est de iure ciuili qȝ ciuilis rō ⁊c.vt insti.de le.ag.tute.§.fi.⁊ qȝ obligatio facta verbis potest verbis dissolui sȝ nō sic est in obligatione iurisgentiū.vt.d.§.est aūt.⁊ ar.ff.de sol.l.prout quisqȝ.⁊ de re.iur.l.nihil interest. hodie aūt non fit nisi expresse agatur per hanc.l.Jac.

¶ De solutionibus.Rubrica.

s Uper rubrica. Uide Az.in sum.hosti.⁊ Gof.⁊ spec.e.ti.

In potestate. Hic dr̄ ꝙ si debitor non eligat electio cōuertitur ad creditorē.Sȝ vr̄ ꝙ electio creditoris nihil sibi ꝓsit cū eligere debeat in grauiorē cām.So.vt in glo. 1
So.tñ Jo.nō vr̄ pcedere qȝ nō reputatur debitū illud qd̄ nō 1
apparet ⁊ est liquiduȝ ar.ff.de ꝯhen.em.l.in.l.quidā tñ defendentes dicunt qd̄ lȝ debitor nō habeat ꝓbationes creditor tñ poterit agnoscere bonā fidē.vt.ff.de admi.tu.l.quoties.§.deniqȝ.sed per hoc nō defendit̄ vñ alij dicunt qd̄ ꝓdesse pōt creditori electio qȝ pluribus debitis existentib⁹ paribus simplex solutio cedit in qualibet ꝓ rata.vt.ff.e.l.illud.⁊ hoc casu poterit eligere creditor in vnā tm̄.Alij vt Az.qui de hoc satis notat in sum.e.§.pen.⁊ fi.aliter soluit quā dicit Cyn.se audiuisse Dy.approbare.ipsa tñ Az.opinio periculosa vr̄.naȝ facultas creditoris qȝ in facto suo eligeret in faciliorē vbi dȝ eligere in grauiorē non dȝ nocere debitori. fatuus em̄ esset qui eligeret primo soluere leuius debitū q̄ꝫ grauius.et ad hoc de re.iur.l.nō dȝ alter per alterū.vnde dicit Pe.qd̄ in hoc pōt esse vtilis electio creditori si vnū debitū erat sine fideiussoribus ⁊ reliqua cū fideiussore poterit eligere in eo qd̄ est sine fideiussore. et ita intelligit hanc legē.ff.e.l.j.ij.⁊.iij.Et lȝ ista ꝓbabilis videatur tñ vr̄ contra legē q̄ dicit qd̄ durior est causa q̄ est cū fideiussore nisi diceres ꝙ illa lex loquitur cū a neutro est facta electio sed cum creditor hȝ electionē lȝ sibi hoc facere.vt.ff.e.l.nec ob triginta.Cy.dicit se dubitare sed qui vult tenere sniam Az.pōt rñdere ad.l.nō dȝ.qȝ imputet sibi debitor q nō eligēdū soluit vt.ff.de re.iur.l.dānum qd̄ quis.Iteȝ op.ad id qd̄ dr̄ hic prīo cōueniri in vsuras imo in sortē qȝ grauior est cuȝ pariat vsurā ⁊ vsura non aliā vsuram ⁊ sic obstat.ff.e.l.iiij.⁊.v.iuncta.l.vlti.s̄.de vsuris dic omissis alijs cū debitor ex pluribus causis soluit nec eligit.Aut cause sunt equales ⁊ separate ⁊ tunc in grauiorem fit cōputatio vt dictis.ll.et ar.s̄.de vsu.l.in bone fidei. Aut sunt cōiuncte ita ꝙ vna est alteri accessoria ⁊ tunc cōputatur in solutionē accessionū ⁊ vsurarū vt hic ⁊.s̄.de vsu.l.si vsuras.⁊ est ratio qȝ iura per suā interpretationē nolunt creditoris conditionē facere deteriorē sed si quis debeat sortē ⁊ vsuras debita sunt adeo cōnexa qd̄ vnum debitū reputatur ⁊ creditor non cōpellitur sortem sine vsuris recipere.vt.ff.de vsu.l.tutor.§.lucius.⁊.s̄.de vsur.l.si vsuras.qȝ particularis solutio multa hȝ incōmoda.vt.ff.fa.ercis.l.plane. Si ergo creditor in isto casu recipit a debitore nō est presumenduȝ qd̄ receperit ꝓ sorte quā non tenetur sine vsuris recipere sȝ ꝓ vsuris ar.predictarū legum.Sȝ qñ pōt debitor eligere dic ꝙ in re agēda.i.in ipsa solutione vel in cōtinēti.vt.ff.e.l.ij.⁊ ibi in gl.Sed Jac.de are.dicit ꝙ illa glo.destruit textū.Nā si intelligatur solutione perfecta iā erit ex interuallo.Si nō perfecta qȝ solutio non est absoluta a partibus tūc dr̄ res agēda.vt.s̄.de fide instru.l.contractus.⁊ ideo intelligi dȝ tex.duȝ dicit in re agēda sicut iacet et sonat.i.anteq̄ꝫ solutio sit habita ꝓ perfecta ⁊ istud est in cōtinenti fieri vt lex illa optime ꝓbat.⁊ hoc vult dicere lex ista tpe solutionis ⁊c.⁊.d.l.si vsuras.s̄.de vsu.Sed qñ pōt eligere cre- 1
ditor debitorē nō eligētē nunqd sicut in alijs electiōibus post modicū tp̄s ꝯuertitur electio ad eū.certe nō imo ambo habēt idem tp̄s nec opȝ alterū alterius electioni cōsentire.Sȝ in solutione agēda si debitor nō eligat eliget creditor ⁊ si dissentiāt pecunia reddenda est debitori.vt.ff.e.l.ij.⁊ sic intellige hanc.l.
debitor tñ cum creditor contradicit electiōi sue ꝓm dy.poterit 1
offerre in quā causaȝ velit ⁊ deponere ⁊ cōsignare vt se liberet vt.j̄.e.l.obsignatione.Et qd̄ hic dr̄ quod primo in vsuras.idē dicunt doc.de fruc.vt primo in fructus q̄ꝫ in re principali cōputetur qd̄ solutū est ar.huius.l.⁊ dicte.l.si vsuras.Quid ergo si eram obligatus in.x.pro sorte.⁊ in.x.pro vsuris. Iteȝ in alijs decē ꝓ sorte tm̄ sine vsuris ⁊ soluo.x.nō dico in quā causam.dic qd̄ cedet in solutionē sortis qȝ grauius est et qȝ inuito creditori poteram soluere sortem qȝ debita erat sine vsuris vel offerre ⁊ consignare aliam aūt sortem q̄ debita erat cuȝ vsuris sine vsuris soluere non poteram vt.s̄.dixi.Cy.

l Jberari. Rō dubitatiōis qȝ de vna statione ad aliam nō fit cōpensatio vt in gl.

Si inter patrem. In gl.vl.in fi.ne hic gl.vos decipiat que dicit ꝙ opȝ ꝓbare solutionē ꝑ errorē factā vel spe future numeratiōis vel presumat̄ solēniter facta.eā intellige nisi adhuc esset.j̄.tpa ꝓponēdi exceptionē nō nu.pec.al's haberet locū in ꝯctibus.⁊.l.si ex cautiōe.s̄.de nō nu.pec.cū ibi notatis

Usuras. Glo.dicit ꝙ iusta cā erat qȝ erat relegatus sȝ hoc est falsuȝ qȝ pōt ꝓmittere ꝓcu.ar.dicti.§.si patri.dic ergo ꝙ iusta cā est qñ non interest debitoris ibi solui.tunc.n.et alibi cogitur.vt.ff.man.l.ij.§.j.⁊ dixi.s̄.ti.proxi.l.j.

1 ☞ Obligatio est fienda vbi debet fieri solutio.

1 Obligatione. No. ꝙ obligatio fiēda est vbi dȝ fieri solutio. vt.ff.de vsu.l.mora.⁊ vide qd̄ plene notaui.s̄.d vsu.l.acceptā.quid si alius offert cōsignat ⁊ deponit ꝓ debitore.nunqd debitor liberat̄.gl.nō firmat sȝ tu dic ꝙ sic.vt ff.eo.l.qui.x.§.j.vlti.rñso.Sȝ nunqd facta obligatiōe cōsignatione ⁊ depositiōe pōt cogi creditor facere instr̄m liberationis debitori.Jac.de are.ꝙ sic vt.j̄.de suscepto.⁊ archa.l.j.li.x.⁊ ꝓ hoc.s̄.de liberali causa.l.si cui datā.⁊ etiā vt reddat instr̄m crediti.vt.s̄.de cōditione sine causa.l.dissolute.⁊ ibi dixi in gl.ij. in fi.Fallit in alijs casibus notatis.d.l.quidā estimauerunt.

Quod debitori. An instr̄ȝ penes debitoreȝ repertū inducat liberationē glo.⁊ doctores variāt vt dixi de lati.lib.tollen.l.vnica.§.ille etiam nouissimus.

Hoc nisi. Unū casuȝ excipit a.l.codicis.⁊ qd̄ dicit cautela dic scȝ cū fideiussore vt in corpore nota.⁊ qd̄ subijcit qd̄ est idest q̄ possibilitas soluendi ⁊ opi.gl.qd̄ ideo eligat meliorē qȝ creditum erat in auro nō est vera qȝ in nouellis idē dr̄ in alia pecunia ⁊ iō alia verior est qȝ creditor in vno grauat̄ ⁊c.Sȝ nunqd bñficio huius auc.possit renūtiari qȝ multoties fit in instr̄is ꝙ debitor nō possit soluere nisi pecuniā numeratā.Cy.dicit hāc qōnem similē illi vtrū bñficio cessionis bonoꝝ possit renūtiari de quo dixi.s̄.de cessione bonoꝝ super rubrica.ver.itē q̄ritur nūquid debitor.in corpore.n.dr̄ qd̄ qȝ debitor aurū soluere nō poterat deducebatur ad miserū cessionis remedium.

Inquisitio. Inducitur ad qōneȝ illius q promisit prestare patrociniū suū vel turrim suā cōtra oēs qd̄ nō tenetur prestare cōtra se. Itē nec cōtra personas coniunctas.vt.s̄.q̄ res pig.obligari possunt.l.j.⁊ de exc.tu.l.humanitatis.qd̄ intelligit Pe.si ꝓmissio sit gratuita secus si ex ꝯctu preambulo qȝ tunc tenetur ꝓm formā ⁊ naturam ꝯctus.vt.ff.de act.em.l.emtor.§.qui aūt.de v̄.obli.l.inter stipulantē.circa prin.py.distinguit cuius cā orte sint inimicitie per.l.pe.in prin.ff.so.ma.de hoc plene ex̄ de iureiu.c.petitio.⁊ dixi.s̄.de edē.l.qui accusare.⁊ de hoc an in generali sermone cōprehendatur persona loquens.vide per Arch.xxvj.di.deniqȝ al's deinde.

s Jactore. Ibi susceperas.s.a dña ibi seruo ad hoc non proposito.Ol.

Interest. Ibi electio ꝓbat no.sic.j̄.de delato.l.ij.li.x.⁊.s̄.de ꝓba.l.ad probationē.⁊ qd̄ dicit glo.vsqȝ ad.xxx.dies posse peti dic vt no.in glo.⁊ dixi.s̄.de non nume.pecu.

1 ☞ Cancellans alienum instrumentum punitur pena falsi.

Inductum. Not.qd̄ hic no.in gl.de inductiōe ⁊ cancellatiōe.⁊ de hoc vide plenius in gl.ff.de peti.here.l.si quis libertatē.sup verbo inducatur.⁊ ad hoc.s̄.de edi.diui adri.tol.l.fi.ff.de his
1 que in testa.delen.l.j.⁊.ij.per totū.Et no.ꝙ punitur pena falsi qui instr̄m alienū cancellat vel delet.vt.ff.de falsis.l.j.§.qui in ratiōibus.⁊ ibi in gl.⁊.e.ti.l.instrumentoꝝ.al's incipit paulus ⁊ in sum.Az.no.per totū.⁊.e.ti.§.j.Albericus de rosate.

¶ De acceptilationibus.Rubrica.

SI donationis. In gl.j.in fi. vel condi.ob causam vt se reponat in pristinā obligationē.vt.ff.de condi.ob causam.l.si quis accepto tulit.⁊ dic vt ibi.

SEx aquilianā. Vide Az.in sum.e.⁊ q̄ est ratio q̄ stipulatio tollit ꝯtum iuregentiū ⁊ nō acceptilatio vt.ff.de v.obl.l.stipulationuꝫ alie.§.conuētionales.dic q̄ ſm philosophū in būtib⁹ simbolū.i.cōuenientiā facilior est trāsitus vnde cū prima tendat ad obligationē ⁊ scda sl̄r cōueniūt. Sꝫ acceptilatio tendit ad liberationē ⁊ liberatio ⁊ obligatio sunt cōtraria.vt.ff.de so.l.q bolem.in fi.ergo ⁊c.ſm Ja.de ra.Sed lꝫ acceptilatio nō tollat ꝯtum iurisgentiū ipso iure nūquid p exceptionē.vi q̄ nō q̄ si nō valet q̄d ago ⁊c.In ꝯtrium.ff.de rescin.vē.l.cū emtor.de pac.l.si vnus.§.si acceptilatio.dic aut acceptilatio peccauerit in forma ⁊ in nihilo valet.Aut in materia⁊ tūc valet vt pactū.vt.ff.e.l.an inutilis.ratio diuersitatis est q̄ peccatuꝫ forme maius est q̄ materie q̄ forma dat esse rei.ff.ad exhiben.l.iul.§.sed ⁊ si quis.ꝑterea acceptilatio de seipsa est verboꝝ sꝫ q̄d interponit̄ sup alio ꝯtractu nō est de seipsa ⁊ magis peccat q̄n deficit in seipsa q̄ q̄n deficit pp aliud ex seipsam iō ⁊c.ar.S.de natura lib.l.legē.huic sentētie adheret glo.⁊ Pe.⁊ Cy.⁊ lꝫ possit tolerari pp rōnes ꝑdictas tñ.d.l.an inutilis.vi distinguere inter scientiā ⁊ ignorātiā eiusq̄ acceptilationē interposuit.⁊ iō Ja.de ra.⁊ sequaces inherent textui ⁊ in dubio dicūt aut erat persona cui permittit̄ ius ignorare aut nō.Cy.

¶De euictionibus.Rubrica.

SUper rubrica. Vide az.in sū.e.⁊ ex de em.et vē.c.fi.cū ibi notatis.⁊ in spe.e.ti.circa fi.ver.vlti.dicendū restat de euic.⁊ per Hof.in sum.e.ti.§.fi.Et no.q̄ bergomi in ꝯtractibus venditionū apponitur defendere⁊ guarētare q̄d verbum habetur in vsibus feudoꝝ de.l.cōradi.c.ij.q̄d incipit si inter pares.Item vide.l.vēditiones.de ver.ob.cū ibi notatis.⁊.j.e.l.ij.ver.item queritur gn̄aliter.⁊ in specu.d.ti.de emtione ⁊ vē.§.j.ver.ad euidentiā huius forme.⁊ ver. promittēs per se suosq̄.⁊ ver.se.⁊ bene per Rof.de act.ex stipulatu q̄ datur pro vitio vel morbo per totum.

EMtor hereditatis. Primo vnuꝫ dictū.secūdo aliud.tertio eius exceptio.Ratio dubitationis primi est q̄ vēditor tenetur rem venditā tradere.vt.d.l.ratio.in ꝑn.de act.em.⁊ ideo videbatur q̄ hoc casu suo sumtu recuperare teneretur q̄d non est verū vt hic ⁊.ff.de vsu.l.cū qui in q̄stione quā querit gl.si in hereditate erāt.tñ tria predia ⁊ euicta sunt nūquid agatur gl.arguit q̄ sic ad instar fal.supple ad gl.q̄ in primis legatis locū hꝫ pp posteriora relicta vt.ff.ad.l.fal.l.penales.§.annua.⁊ in.l.quantitate.§.sed si legata.⁊ ad instar reuocatorie q̄ datur patrono.vt.ff.de iure patro.l.si libertus.§.j.Jo.cōtra cuius opi.sequitur hic cy.Sꝫ q̄n emtor hereditat̄ agit de euictiōe.nunquid ad pretiū tm̄ vel ad interesse.dic aut agit q̄ nulla hereditas ꝑstatur ⁊ tūc ad pretiū cū res.q̄ non est in reꝝ natura nō possit ꝑstari aut q̄ hereditas data est euicta ⁊ tunc ad interesse.vt.ff.de heredi.ven.l.quod si nulla Cy.Itē vide q̄d dixi.j.l.proxi.⁊ in sum.e.§.pro quibus rebus.

ETsi oniam. Duo sunt dicta huius.l.et ſm dupl̄r intelligitur.vt in gl.⁊ vide Az.in sum.e.§.j.⁊ per Hof.in sum.de dona.§.tenetur.⁊ gl.hic sunt multū intricate.⁊ iō ꝑ eaꝝ declaratione attende q̄ primo hic d̄r q̄d si nudo pacto cōueniat de euic.nō valet.nunquid hoc sit verū iure veteri ⁊ nouo.gl.dicit q̄ nō iure nouo cū pactū donatiōis sit vestitū ⁊ sic pactū iuxta se habitū vestire pōt.vt.ff.de pac.l.iuregētiū.§.quinimo.istud nō est verū ſm Cy.qui dicit gl.nō intellexisse hūc articulū.nā ſm eū tunc ex pacto incōtinēti apposito agitur cuꝫ est relatio pacti ad pactū vñ oriatur.ꝑ.ver.at vbi nō est ista relatio.tūc lꝫ primū pactū sit vestitū ex scdo iuxta illud apposito nō agit̄.at in casu huius.l.pactū vtrūq̄ apponitur in fauorē donatarij ⁊ nulla relatio cōtingit iō q̄tumcūq̄ hodie pactū donatiōis sit vestitū nō agit̄ ex scdo pacto nudo ꝑ euictiōe apposito.de hoc satis no.per eundē Cy.S.de pac.l.in bone fidei.⁊.l.petēs.scdo querit si istud pactū nudū de euictiōe apponit̄ in traditiōe vel iuxta nunqd vestiatur rei traditiōe.gl.q̄ sic q̄d nō est verū ſm eū q̄ tunc vestitur q̄n apponitur ꝑ tradēte nō si cōtra eum.vt no.per dictā.l.in bone fidei.Itē q̄ro nunqd re donata euicta agatur de euictiōe.gl.quasi vbicūq̄ dicunt aut fuit ꝑmissuꝫ aut non.Si nō aut incipit donatio a traditione aut a ꝯuentiōe vt hic no.⁊.ff.de dona.l.aristo.§.fin.⁊ ad hoc.ff.de edil.edic.l.ad res donatas.q̄ distinctio nō placet Ja.de ra.q̄ non vi̇̄ sibi possibile incipere a traditione sine conuētiōe al̄s traditio diceret̄ nuda ⁊ sic dn̄ium nō trāsiret vt.ff.de acqui.re.do.l.nūq̄ nuda.vñ lꝫ conuētio nō precedat traditionē tpe.ꝑcedit tñ intellectu ne al̄s sit traditio sine cā.vñ ipse dicit aut ꝑmissuꝫ est de euic.⁊ tenet̄ vt hic aut non ⁊ nō tenet̄ sed de dolo vt.d.l.aristo.in fi.ſm eū.Pe.⁊ Cy.stant cuꝫ gl.⁊ dicunt aut ꝑmissum est de euictione ꝑmissiōe solēni ex qua pōt agi ⁊ agitur vt hic aut non ⁊ tūc donatio cepit a precedēti conuē.vestita puta per stip.⁊ tūc iure veteri ⁊ nouo pōt agi de eui.q̄ ex stipulatiōe tenet̄ donator facere rem accipiētis ⁊ iō si est euicta tenetur vt ꝑbatur expresse.ff.de ver.ob.l.vbi aūt nō apparet in fi.⁊ insti.de act.§.sic itaq̄.Si aūt incepit a conuētione nuda tūc iure veteri agi nō poterat vt hic in fi.⁊.ff.de pac.l.iuregentiū.§.sed cū nullo iure sic.vt.j.de dona.l.si qs argentū.§.in his.Si aūt donatio incipiat a traditione hoc est simul ⁊ semel donat ⁊ tradit.tunc ſm gl.dicendū est aut q̄ritur nunqd agatur ad interesse particulare aut totale.Si ad particulare vt ad sumtus factos in re donata.Aut nō fuit donator in dolo ⁊ non agitur aut fuit ⁊ tunc sic.vt.d.l.aristo.in fi.⁊.l.ad res donatas.⁊ de dolo.l.si cū mihi.Si ad totale tūc non agit̄ de euictione ꝑprie nec improprie.sꝫ hoc vi̇̄ absurdū vt ex nuda conuētione magis agatur quā q̄n a traditiōe incipit.Ad hoc rñdetur.oliꝫ duobus modis perficiebatur donatio.s.traditione ⁊ stipulatiōe.non aūt nuda conuētione.⁊ hoc hodie mutatū est vt etiā nuda conuētione perficiatur donatio ⁊ detur actio in alijs non est mutatū ius antiquum per dictā.l.si quis argentū.§.pen.ergo firmū remanet.q̄d eñ non est immutatū ⁊c.vt.S.de ap.l.ꝑcipimus.⁊ ratio mutationis in isto casu tm̄ est q̄ vbi nō est alind auxiliū lex succurrit sꝫ ita est q̄d ex nudo pacto donationis olim non erat actio ideo opus fuit actioneꝫ inducere isto casu vt donatio haberet effectū q̄d fuit introductū.d.l.si qs argētū.sed vbi a traditiōe incipit donatio statim sortitur effectū et tutus est donatarius per exceptionē lꝫ actionē non habeat.vt.ff.de pac.l.iuregētiū §.sed cū nulla.⁊ hoc ꝑbatur a simili vbi lex non succurrit hūti exceptionē.ff.vt le.no.ca.l.j.§.si debitori.⁊ sic saluatur glo.ſm Pe.Et ꝑdicta faciunt q̄d si eps dat mihi aliquā prebendaꝫ q̄ mihi euincatur vtrū de euictione teneat̄.vi eñ q̄ non per hāc l.cū concor.sed dic contra q̄ tenetur mihi ad aliā ꝑbendā.vij.q.j.c.presentiū.ex de prebē.c.inter cetera.⁊ ibi no.⁊.e.ti.c.cum ſm apl̄m.in vlti.gl.⁊ cū legata sit quedā donatio querit gl.hic nūquid heres euicto legato teneatur de euictione.de hoc hic no.⁊ plenius.ff.de le.j.l.si domus.§.j.⁊ plenius dixi.S.de leg.l.cum alienā.Itē querit Cy.gn̄aliter q̄n agatur de euictione⁊ quo iure.ad hoc dicunt glo.vt de euictiōe.c.agatur requiritur rem esse euictā vere vel interpretatiue.vere q̄n ipsa res euicta est interpretatiue q̄n emtor rei aliene succedit vero dn̄o.vt.ff.e.l.si vendideris.⁊.l.euicta.Sed aduertendū est q̄ ꝑ euictiōe duplex est actio scꝫ ex eo contractu ⁊ ex stipulatione vbi stipulatus est de euictione ⁊ iste actiones habēt diuersos effectus.nam actio ex eo contractu bene datur cū res euincitur vere vl̄ interpretatiue.vt.d.l.si vendideris.sed actio ex stipulatu req̄rit rem etiā euictam q̄ ea actione euicta re agitur ergo ⁊c.vt.ff.de indi.l.solemus.Item differunt q̄ actio ex eo contractu datur si res sit euicta in totum vel in partem.vt.ff.e.l.j.siue sit pars vera sit subiecta siue legalis.vt.ff.de vsufru.l.iiij.de leg.ij.meuius.§.penul.⁊ de ver.sig.l.recte ad hoc vt ex stipulatione agatur opꝫ totū euinci nisi special̄r de partis euictione fuit permissum.vt.ff.e.l.si dictū.§.in stipulatione.ſm quosdā.Jo.contra.⁊ ita intelligitur.ff.e.l.j.⁊.l.ex mille.⁊ pro eo facit q̄ q̄d iuris est de toto ⁊c.vt.ff.de rei ven.l.que de tota.quidā moderni tenent primā opī.vt.d.§.in stipulatione. nec dicunt aliud in hoīe q̄ in alijs rebus vt dixit Jo.immo dicunt idem in oībus cū non sit ratio diuersitatis ⁊ vbicūq̄ dicitur rōne partis agi ex stipulatione dicunt verū etiā si actum est.vt.ff.e.l.si mā cipium.§.j.⁊ hoc tꝫ Pe.⁊ de hoc vide in sum.e.prima colum.ver.sin aūt vendita sit eis.Sed que est ratio diuersitatis quod actio ex eo contractu detur parte euicta actio ex stipulatione.hoc dicit Pe.cum multū turbasse final̄r visuꝫ est sibi q̄d ratio sit q̄d actio ex eo cōtractu detur euicta parte q̄ hoc exigit natura contractus vt idē sit de toto ⁊ etiā sic intelligatur.d.l.j.ff.e.sꝫ de natura stipulatiōis nō est vt detur pte euicta nisi agat̄.⁊ ideo dicit.l.euictis ꝑdijs.⁊ etiā hoc est si predia euincant̄.vt.ff.de vsur.l.euictis.⁊ de statu lib.l.si qs ita liberatur.§.si duo serui.sed ita est q̄d vbi sub conditiōe est agendū opꝫ cōditionē impleri nec sufficere partē dari.vt.ff.de cōdi.⁊ demō.l.cui fundus.ita est in ꝑposito.vt.d.§.in stipulatione.ꝑdicta vera sunt q̄d agatur

qd a ʒa? act.ex eo cõtractu euicta parte rei singularis secus.in vniuersitate q2 tūc dic.vt.s.in.l.proxi.q2 aut est vniuersitas facti ex pluribus corporibus distātibus vt grex ⁊ tūc si per euictionem rei non remanet vniuersitas puta vendidisti gregez.x.ouium vna euicta nō remanet grex tunc agā de euictione.si aūt remanet vniuersitas vt q2 vendidisti gregem.xx.ouiū vna vel duabus euictis remanet grex tunc nō agā.vt.ff.de rei vē.l.j.in fin.⁊.l.seq.Si vero sit vniuersitas q̄ constat ex pluribus rebus simul coherentibus vt est nauis ⁊ vna tabula euincitur tunc agitur quanti interest rem nō esse euictam vt.ff.e.l.naue. que sic intelligitur fm Pe.reassume ergo qōnez ⁊ ex p̄dictis respondeas distinguendo Cy.In gl.vlti.in fi.⁊.l.se.nā seruuz possidere ex causa noxali est ex causa lucratiua.vt.ff.de doli ex cep.l.apud celsum.§.si quis aūt ex causa.Ol.

s **I prediū.** Datio in solutuz venditori equipollet.h.d.qd facit ad qōnez si stato caueatur qd si vendatur res paterna proximior agnatus possit recuperare cū habeat locum si detur in solutuz de quo dixi.s.de contrahen.em.l.dudum.

Ex prediis. l.ista vtilis est cū gl. q̄ debent qd si emo rem qd venditor cōpellitur eā liberare ab oībus obligatiōibus ⁊ liberam tradere ⁊ ad hoc cōpetit mihi actio ⁊ exceptio quod puto verū si ignorabā rem obligatā qñ emi.si eñi sciuissem tunc secus ar.ff.de act.em.l.j.in fi.⁊.j.e.l.si fundū.lz videatur ar.si sciam.s.cōia delega.l.fi.sed ibi specialevt ibi no.Sed quid si venditor liberare non pōt sed offert se paratū.d.c.bonos fideiussores de euic.puto qd sufficiat ar.j.e.l.si post perfectam.⁊ de periculo ⁊ cōmo.rei vē.l.pl't.§.j.⁊ ita obtinui lz dici posset qd hic cōstabat de obligatiōibus in preallegatis.ll.licz moueretur cōtrouersia nō erat certū qd emtor deberet succūbere q2 dubius est euentus litis.vt.ff.de pecu.l.qd debetur.

Non dubitatur. Lz nō sit de euictiōe cautū tñ agit ex emto si res euincatur.h.d.rō est q2 illa veniunt q̄ sunt de natura ɔ̄ctus.vt.ff.de iudi.l.solemus.Quid si res nō sit tradita nec cautio p̄stita euictiōis noīe nunquid peti poterit qd caueatur dic q sic vt.ff.e.l.ij.Quid si emtor cōuenit nō agere de euictiōe.nunquid nihilominus agere possit si euincatur.glo. hic tz q sic.In ɔ̄rium videtur q2 remittētibus actiōes suas ⁊ ecōtra.vt.ff.de edil.edic.l.venditor.§.queritur.Pet.⁊ Cy.distinguūt aut dictū est qd venditor nō teneat de euictiōe ⁊ tunc videtur remittere interesse non tñ pretiū.⁊ ita loquitur.l.allegata per gl.ff.de act.em.l.ex emto.§.qui aūt.⁊gl.j.e.l.emti.⁊.l. si fundū.Aut cōuenit qd nullo modo etiā ad pretiū teneatur. ⁊ tunc totū videtur remissuz ⁊ in nihilo tenetur.vt.d.§.q̄ritur Cy.⁊ Pe.⁊ predictā opi.puto verā lz viderīz aliquos peritos dubitare qd etiā si exp̄sse cōueniat qd nō teneatur ad pretiuz qd nihilomin⁹ ad pretiuz teneatur p quoꝝ opi.facit.ff.de act. em.l.tenetur.§.fi.⁊ gl.q̄ est.ff.e.de euic.l.qui libertatis.in p̄n. precedentē tñ opi.vidi seruari ⁊ eā tz gl.in.d.§.qui aūt in gl.s. peritoꝝ ⁊ expressuz.Ibi videt in tex.in ver.nisi forte.⁊ de pac. l.in emtiōibus.⁊ ibi in gl.hāc etiā opi.tz in sum.huius tit.§.j. ⁊ Hosti.in sum.de contrahē.em.§.ad quid vēditor teneatur. ver.imo q̄uis.⁊ in sum.qui.mo.feu.amit.§.⁊ nō soluz.⁊.s.fa. ercis.l.si familie.de hoc no.in vlt.gl.⁊ ver.phibita alienatione feudi per Federicum.l.imperialem.§.ij.in gl.quasi dicat.

Emtor fundi. Duo dicit.primo qd emtor de euictiōe nō agit nisi vēditori denūtiet. multos alios casus in quibus de euictiōe non agitur ponit Gof.in sum.de em.⁊ vē.§.fi.⁊ az.in sum.huius ti.§.fi.⁊ ex̄ de em.⁊ vē.c.fi. scdo qd iniuria iudicis facta emtori nō nocet vēditori.Queritur qñ emtor debeat denuntiare quidā q antēq̄ iudiciū suscipiat.vt.ff.de le.iij.l.qui cōcubinā.§.heres.Alij qd vsq ad sententiā pōt.vt.ff.e.l.si rez quā.§.fin.⁊ quod dr.d.§.heres expone vt ibi.Alij aut erat cā nō lucratiua ⁊ tūc vsq ad sniam.⁊ sic loquitur.d.l.si rem.in fi. aut lucratiua.⁊ tūc añ lit.cōte.vt.d.§.heres.⁊ hoc tz Dy. ratio diuersitatis est fm eū q2 vbi nō est causa lucratiua latius puniendū est q2 nō est par eadēq ratio.⁊ circa mediā opi.approbat gl.ff.e.l.heres seruū.⁊ de hoc in.d.c.fi.de em.⁊ vē.glo.hic tz q ante sniaz ⁊ testiū aperturā.vt.j.l.si cū questio.Alij dicūt aut auctori cōpetebat aliqua exceptio dilatoria vel declinatoria ⁊ tunc debeat denūtiari ante lit.cōte.q2 tūc debēt proponi tales exceptiōes vt.s.de pba.l.exceptionē.als locū habēt alie opiniōes ⁊ hoc pbatur de iure lōbardo in lombarda de euic. l.j.⁊.ij.⁊ de rebus intricatis.l.j.⁊ de hoc per Rofr.de actio.ex stipulatu q̄ datur p viuo vel mortuo.v.itē addendū qd sufficiat ante sniam vr̄ expressuz.s.de sen.l.libera.Sed quid si non denuntiauit in causa principali.nūquid sufficit si denuntiet in causa appellatiōis vr̄ q sic.s.de pcu.l.ita demū.qd est verū si actori sit integra oīs causa defensiōis.vt no.d.l.si rez quā in fi. ff.e.Quid si vēditor scit cōtrouersiā q̄ mouetur emtori nunqd nihilominus sit necessaria denūtiatio.videtur q sic per.l.denuntiasse.ff.de adul.⁊.j.e.l.cū successores.ibi qd siue p̄ntibus ⁊c.In ɔ̄rinz facit.ff.de act.em.l.j.in fi.⁊ bene qd vi aut clā.l.aut qui aliter.§.sz ⁊ seruus ibi deniq sciēte glo.hic innuere vr̄ qd sufficiat sciētia lz dicat tutius esse denūtiari.de hoc dicvt plenius dixi.s.de noua.l.iij.Sz nunqd sufficiat si denūtio actori meo an tenear denuntiare etiā auctori auctoris mei ⁊ videt q sufficiat denūtiare auctori meo.vt.d.l.q cōcubinā.§.si heres. Sz dic de hoc vt no.in sum.qui.mo.feu.amit.§.nūquid in emtore emtoris.fideiussori aūt non est necesse denūtiari.vt.s.e.l. auctoris.⁊ de ɔ̄hen.em.c.vlti.an aūt emtor possit bonā fidē agnoscere ⁊ restituere sine snia si constet sibi rē alienā.dic q sic. vt.ff.de act.em.l.emtorē.⁊ ibi in gl.⁊ hñ per Gof.in sum.de iura.calū.§.placet.⁊ fi.⁊.s.de iura.cal.l.ij.in prin.in gl.caue.l.d. c.gñaliter per Arch.an sufficiat denūtiari pcur.vel marito p vx.vel magistratui p ciuitate dic vt no.Jo.card.ex̄ de reg.iu. c.in gñali.§.viso.l.vi.⁊ quod teneat denūtiatio facta pcu.facit ff.si quis iusdicēti nō obtēp.l.j.§.si pcur.et de pe.he.l.item veniūt.§.petitā.ver.ponamus.⁊ q2 si litere debēt p̄ntari ep̄o nō videtur sufficere pcuratori.de quo no.p cōpost.ex̄ de rescrip. c.capitulū.ver.itē quid si ad solū ep̄z qd sufficiat denūtiari pcuratori facit in cle.de elec.c.causam.q̄ bene facit hāc materiā denūtiationis.quid si plures fuerūt vēditores nunqd sufficit vni denūtiari videtur q sic ar.ff.de ope.no.nūc.l.j.§.si pluriū ⁊ qd no.per cōpost.d.c.capl'm.ver.sed qd si collatio spectat ad duos.Itē si absens est euictor vr̄ denūtiari sufficere alicui de familia sua.vt no.C.de repudijs.l.lz.Quid si denūtiaui auctori meo ⁊ se ipse offert defensiōi litis ⁊ vult iudiciū ⁊ lit.subire. nunquid possit ⁊ petitor teneatur cū eo litigare dic vt dixi.s. vbi in rē actio.l.j.Quid si emtor succūbit in causa pp malum ⁊ imperitū aduocatū quē hūit in cā an agat de euictiōe vr̄ q nō vt arguit gl.ff.de rei vē.l.vtiq.§.fi.⁊ de edil.edic.l.qd si nolit. §.si mancipiū.Sz nunqd nō obstāte denūtiamēto si emtor succumbat tenet appellare dic vt.ff.e.l.haberemus.§.j.⁊ ibi not. Ultimo q̄ritur si p pecuniā iudicis cui nō dedit causaz emtor res sit euicta an tūc agat emtor de euictiōe gl.dicit q sic.ff.e.l. si p imprudentiā.ɔ̄riū tz.ff.de fideiusso.l.excep.quod tz Cy.vt s.mā.l.si p ea de le.j.si seru⁹ pluriū de bonis lib.l.q cū maior. §.si tñ.⁊ sic intelligit hāc.l.⁊.d.l.si per imprudentiā.cuz si.Cy.

Si cōtrouersiā. Re euicta agit etiam rōne melioratiōis.h. d.⁊ cōcor.ff.e.l.si rē quā.§.j.⁊ glo.pp metū ɔ̄rij.l.in fundo de rei vē.⁊.l.domū.s.de rei vē.intellige.l.istā in emtore nō possidēte q2 al's haberet retētionē p melioramētis.⁊ lz lectura sit vera tñ ⁊ in emtore possidēte pōt intelligi et magis cōuenit lr̄e.⁊ ad ɔ̄ria pōt rñderi q2 sunt casus in qbus emtor non pōt sumtus retinere.vt.d.l.in fundo.⁊ sic not.ff.de dona.l.aristo.§.fi.In vlt.gl.p̄terea pōt esse qd vēditor fuit in dolo rem alienā sciēter vendēdo emtor fuit in culpa nō vtēdo retentione pp sum.sz dolus p̄ponderat culpe vt.ff.ad.l.aquil. l.item si obstetrix.⁊.l.si putator.⁊ id agit de euictiōe etiaz pro sumtibus.vt.d.l.aristo.in fi.fm Dy.no.

Exceptione. Quis fideiubendo ɔ̄sentire videt hoc.d.circa qd vide quod dixi.s.de rebus alie.non alie.l.ij.

s **Sue in libertate.** Not. qd ex pacto pōt fieri qd etiā re nō euicta sz solū mota cōtrouersia p̄tiū restituat quia pacta q̄ apponunt seruari debēt.ff.de pac.l.in emtionibus.

Si ob causaz. Not. qd facit iudex pars fecisse vr̄ ⁊ ad hoc sepe allegatur ⁊ cōcor.s.si in cām iudicati pign⁹ captū sit. l.j.Itē inducitur hec lex ad qōnez debitor tutus exceptione dādo pignus videtur debitū approbare ⁊ excep.renuntiare.vt.ff.ad mace.l.itē filius.cuz simi.pone qd iudex dat possessionē debitoris tuti excep.odiosa nūqd p hoc vr̄ approbare debitū ⁊ excep.renūtiare.quidā q sic ar.hui⁹.l.⁊ ita no. ff.ne vis fiat ei qui in pos.missus est.l.j.§.hec verba in gl.q̄ incipit forte nisi.tz Dy.vr̄ ibi hec snia dura ⁊ absurda fm Cyn.

Si cum questio. Nota q in cā euictiōis veniūt dāna ⁊ sumtus de quo dic vt.s.e.l.j.⁊.l.si cōtrouersia.⁊ gl.inuit qd si emtor cōpromiserit nō agat de euic. ex stipulatiōe sz exceptio sic vt no.ff.e.l.si dictū.§. si cōpromisero.sed text.ibi videt ɔ̄dicere vbi dr nulla actio ⁊c.

vel dic s̄m Franc.ac. aut tractatur de iure excipiendi ⁊ datur: etiam si sine sententia succubuerit vt.l.si rem quam in prin.ff.e. Aut de iure agendi ⁊ illud ⁊ datur nisi per sententiã succũbat. vt hic vel so. vt sequens contrarium de acti.emti.l. emtorez in principio quia ibi notoriũ rẽ esse alienam ⁊ sic illud notorium sententie iudi. equipollet qđ est notandum. Cy.

Emti. Primo in genere. scđo in specie et qđ dicit vel seruuz nõ eẽ qđ equipollet quo ad hoc licet non quo ad alia vt.ff. de liberali causa.l.diui fratres ⁊ qđ hic dr̄ et no. qđ remissa euic. non agitur nisi ad pretium dic vt dixi.s̄.e.l.non dubitatur.

Si post perfectã. Si euictio iminet satisdari debz hoc dicit Ibi totius si nihil est solutum et qđ dicit residui si aliqđ est solutũ. Querit gl. nũquid fideiussores dari debeant solũ pro illa euic. que imminet qđ vr̄ p.l. habitationũ. in fi. de periculo ⁊ cõmo. rei vẽ. In ɔ̃riũ est de resci. vẽ.l.fi. ⁊ ad.l. habitationũ r̄ñde vt ibi no. vel pũcta post dictionẽ eius que est ibi in textu ⁊ tũc faciet ꝓ ista opinione ⁊ ita presentabãt ia. de are. ⁊ Ric. q hãc opinionẽ tenebãt ⁊ eã etiã tenet Dy.ff.de pto.stip.l.j.in fi.in gl.q̃ incipit.s̄. euic. ⁊ sic pt̄ de facili iueniri modus qđ vẽditor tenebit̃ dare fideiussores supponẽdo aliquẽ q sibi moueat cõtrouersiã de re vẽdita sz ꝓstari posset emtori sacr̃m qđ nõ facit aĩo calũniãdi ar.s̄.de vsuris l.eos.i fi. depo.l.finali. ⁊ de fide istru.l.vlti. Sz qđ si vẽditor est locuples ⁊ soluẽdo. nũquid tenebit̃ dare fideiussorẽ in casu huius.l. vr̄ qꝫ nõ debeat supuacua fideiussiõe onerari ar.ff.de ꝓcu.l.nõ cogẽdũ in fi. ⁊ qꝛ ꝓpter suspitionẽ ꝓstant fideiussores vt.ff.q satis.co.l.si fideiussor in fi. ⁊ sic videt̃ cessare cã huius.l. Sed cõtra puto quia hec lex loquit̃ indistincte ⁊ ꝓ hoc.ff. de ꝓcur.l.minor.§.fi. Sed nũqđ tenetur dare plures fideiussores an sufficiat qđ det vnũ locupletẽ ꝑ dictã.l.habitationuz q̃ dicit fideiussores vr̄ plres regrere. puto tñ qđ vnꝰ ydoneus sufficiat p.l.istã que nõ dicit de plibꝰ nisi qui satis offerãt. Itẽ inducit̃ hec lex qđ licet aduena statim recessurus sit nõ tñ sortiatur ibi forum rõne ɔ̃ctus vt.ff.de iudi.l.heres abñs. tñ si incipiat statim euictio secus est ꝑ hanc.l. ⁊ ita tenent docto. et Cy.

Si tibi liberã. Ibi q̃tũ in hac deductũ ẽ hic vr̄ expssuz qđ stipulatio penalis possit excedere duplũ ⁊ ẽt decuplũ de q̃ dic vt dixi.s̄.de sentẽtijs q̃ ꝓ eo qđ iterest.l.vnica ver.pena.alia legalis. Itẽ ad cõtrariũ gl.q̃ dicit qđ vr̄ potuisse exceptiõe repelli qꝛ d̄ euic. tenebat̃ omissis alijs tene qđ hic non venit suo noie sed noie mulieris hoc etiã innuit pria glo.

Si fundũ. Gl. opponit de.l.s̄.cõia de le.l.fi.so. vt ibi dixi ⁊ vide solutionẽ l.emtorẽ.§.fi.de ac.emti. ⁊ qđ dr̄.s̄.e.l.nõ dubitatur. Itẽ nota qđ emẽs sciẽter rẽ alienã si stipulet̃ agit d̄ euic. vt hic ⁊ i gl.no. ⁊.s̄.de cõiũ re. alie.l.fi. de iure canonico vr̄ indistincte qđ sciẽs agat de eui. vt.x.q.ij.c.sibi ad inuicẽ.§. vlti.in gl.no. De vasallo quẽ dñs iuestiuit de re aliena dic vt dixi.s̄.e.l.nõ dubitat̃ ⁊ de iuestitura de re aliena facta.c.j. Sz q̃rit cy. quid si vẽdidisti ⁊ tradidisti mihi rẽ alienã nõ solui ꝓtiũ agis ad ꝓtiũ. nunqđ soluere teneor vr̄ qđ sic si sciẽs emi ar. huius.l. In ɔ̃riũ vr̄.ff.de cõtrahen.emt.§.itẽ si emtor. Pe. distinguit aut res erat furtiua ⁊ hoc sciui aut aliena tm̃. pmo casu nõ põt peti ꝓtiũ qꝛ cõtractus nõ tenet vt.d.§.si emtor. scđo casu aut statim petebã ꝓtium ⁊ possum eũ exceptiõe repellere vt.s̄.e.l.si post. Aut non statim sed longe post ⁊ tũc compellor soluere qꝛ cõtractus tenuit vt.ff.de cõtrahen.emti.l.rẽ alienam. ⁊ qꝛ venditor impleuit contractum ex parte sua vt.ff.de actio.emti.l.iul.§.offerri ⁊ vide.j̄.l.proxi.

Emtori. An iura q̃sita vẽditori post vẽditionẽ ꝑtinẽt emtori dixi.s̄.de here.vel act.vẽ.l.emtor ⁊ no.ff.de pac.l.si tibi.§.pactũ in gl. ⁊ mã.l.heredũ ⁊ de here.vẽ.l.ij.§.nõ solũ ⁊.l.ẽtori nois. Et an exceptio vel defensiões auctoris porrigant̃ ad singlarẽ successorẽ dixi.s̄.loc.l.emtor.i fi.

Si ꝑmutatiõis. Ex ꝑmutatione de euic. agit̃ hoc dicit.

Non ex eo. Propt̃ cautelã q̃ qs sibi ꝓuidet nõ ꝓsumit̃ mala fides. h.d. ꝓsumit̃ eñ bona fides nisi mala ꝓbet̃ vt hic in gl. de quo dic vt dixi.s̄.de rei ven.l.certũ. Et ad arg. ɔ̃ria gl.q̃ arguũt ex cautiõe ꝓsumi malam fidẽ. dic qđ in eis erat cautio insolita ⁊ ex ea aliqđ illicitum resultabat quoꝝ neutrũ hic erat vt.ff.d̄ edil.edic.l.qꝛ si nolit.§.qꝛ assidua ⁊.s̄.e.l.si fundũ. Old. ⁊ iđ dic s̄m Iac.de bel. qđ si ex cautione vel alio facto põt aliqđ seq qđ sit ɔ̃.l.vel in fraudẽ.l. ꝓsumit̃ mala fides ⁊ scia vt in ɔ̃rijs. ⁊ ad hoc.s̄.de interdicto ma.l.j.d̄ testa.iubemꝰ in fi. ⁊.ff.de iure fisci.l.nõ intelligit̃.§.j. alias secus vt hic ⁊.j̄.de delato.l.j.li.x. vel. vel dic qđ si qs facit qđ solitũ est fieri de cõsuetudine nõ ꝓsumit̃ mala fides vt hic alias secus vt i ɔ̃rijs. Nec ob. qđ lr̃a dicit alijs itaqꝫ indicijs ⁊c. qꝛ nõ amplicat sic.ff.de procur.l.non solũ.§.queritur ⁊ in auc. vt de func.seusu.circa principium. Iac.

Heredẽ. Cõstrue sic factũ eius cui successit nõ impedit heredẽ fideiussoris ex sua ꝑsona dñiuz rerũ vẽdicare ꝑ quibꝰ defunctus apud emtorẽ intercesserat ⁊c. Sed cur repellit̃ fideiussor ⁊ nõ hr̄s r̄ñdeo fideiussor nõ videt̃ vendere sed tanq̃ cõsentiẽs non potest vendicare vt.s̄.e.l.excep. sed heres fideiussoris nõ videt̃ cõsentire qꝛ licet sit eadẽ persona cum defuncto. tamen bona sunt separata s̄m Pe. ⁊ sic fallit hec regula qđ heres nõ possit venire contra factum defuncti sic ⁊ supra si in fradẽ patroni.l.ij. ⁊ ibi de hoc dixi.

Creditorẽ euictionem nõ debere. Rubrica.

Super rubrica. Vide Az.i sũ. ⁊ dic aut creditor vẽdit vt dñs aut vt creditor aut simplr̃. Pmo casu d̄ euic. tenet̃ vt.s̄.ti.px. Scđo casu q̃tuor sunt necessaria vt teneat̃ q̃ dicvt hic in gl. Tertio casu tenet̃ de euictione s̄m quosdã qꝛ vendere vr̄ vt dñs vt.ff.si ager vectigal.l.j.§.j. Itẽ q̃rit̃ si creditor ꝑdictis quatuor cõcurrẽtibus ⁊ res fuerit euicta nũquid saltem debitor teneat̃ dic qđ sic ac si ipse vẽdidisset vt.ff.de distra. pigne. rescriptũ.§.fin. ⁊ de eui.l.si plures.§.j. Quid si creditor vendat ex pacto vel ex lege sciens alienam an teneatur dic vt in glosa. Cy.

De patria potestate. Rubrica.

Si filiũ. Pro declaratione totius tituli vide Az.in sum. ⁊.j̄.e.l.si filiꝰ ⁊ pro declaratione huius.l. vide qđ dixi.s̄.si aduersus rem iudi.l.ij.

Ius. In gl.ibi infinitũ.i.valde finitũ de infinitate reductũ ad finitatẽ sic ponit̃ i ꝑ valde.ff.de lib. ⁊ post.l.gallus.§.ille casus ⁊ hoc verbũ ponit glo.s̄.de dona.inter viruz a vxo.l.si non verũ ⁊.ff.de eden.l.vbi in prin. Ric.

Si filius. No. aureã.l.ꝑ ꝑribus ɔ̃ filios ⁊ qđ crescẽte cõtũacia crescit pẽa de quo dixi.s̄.de seruis fugi.l.qcũqꝫ. Itẽ no. qđ filij debẽt parẽtibꝰ suis ꝓstare reuerẽtiã ⁊ obedientiã vt.j̄.l.ꝓxi. ⁊.fi.de in ius vocã.l.generaliter. ⁊ pulcerrime.ij.q.vij.c.q̃ritur pr̄.patria.n.potestas cõsistit in pietate ⁊ non in atrocitate vt.ff.ad.l.pomp.de paric.l.diuus ⁊ patria potestas consiliuz capit pro liberis vt.ff.de adul.l.nec in ea ⁊ patria potestas est inestimabilis vt.ff.de le.j.l.filiussa.§.j. ⁊ dr̄ sacra vt.s̄.de colla.l.filie.lz in sacris ⁊ diuino nexu copulata vt.j̄.ti.pxi.l. cum in adoptiuis ⁊ verbum potestatis sumit̃ multis modis vt no.in sti.de act.§.rursus in gl. ⁊ hec patria ptãs est solũ apud illos q sunt sub romano imperio vt ꝓbat̃ in decretis de peni.di.j.c.j. ⁊ ibi in gl. ⁊ insti.de patria po.§.j. ⁊ ibi in gl. ⁊ ad hoc prima.di.c.ius queritur. ⁊ ibi in glo. ⁊c.

Nec filium. In fi.ꝑ declaratiõe vide qđ no.ex.de cõuersione infideliũ.c.ij. ⁊ dixi.s̄.de ne.ge.l.alimẽta in fi. ⁊ ibi plenius dixi.

De adoptionibus. Rubrica.

Impuberẽ. Pro declaratiõe totiꝰ tituli vide Az.i sũ.e.ti.ꝑ declaratiõe.l.no.qꝫ in arrogatiõe requirũtur cõiũcti. Itẽ vr̄ expssum in fi.huiꝰ.l.qđ auctoritas q̃ erat olim apud pplz romanũ trãslata fuit totalr̄ in pricipẽ ita qđ nõ remansit apud ppl̃m de quo ple dixi.s̄.de legi.l.fi. Itẽ omissis his que no.ff.e.l.si arrogator.q̃rit Cy.si impubes arrogatus sit factꝰ pubes an debeat̃ sibi quarta ⁊ dicit qđ hec questio fuit disputata bono ⁊ soluta distinguendo aut arrogatus qui modo est factus pubes fuit exheredatus vel emancipatus existẽs impubes ⁊ tũc si pater arrogat ꝑmoriat̃ dz hr̄e quartã cũ iaz sit debita lz non possit peti ante mortẽ ꝑris vt.ff.de collat. bonorũ.l.j.§.si puberi nec mutata ɔditõe ꝑsone ꝑdit ius iã q̃situ

Aut non.

Aut nō fuit emācipatus vel exheredatus existens impubes sꝫ maioꝛ factus ⁊ tūc nō debetur ei quarta qꝛ nō fuit exheredatꝰ vel emācipatꝰ anteq̄ ius esset q̄situ ⁊ qꝛ ꝑ emācipationē recuperat pristinū statū. vt. ff. e. l. nōnūq̄. ⁊ l. seq. sꝫ cū quarta sit de pristino iure ergo nō recuperat ⁊ sic nō debet: plus etiā fuit dictū ꝑ disputantē qđ quarta nō debet arrogato preterito qđ est falsum. vt. ff. e. l. si arrogatoꝛ. in p̄n. nec mouet qđ ibi loquatur in substitutiōe ⁊ substitui nō pōt pupillariter filio preterito qꝛ verū est vbi testamētū nō valebat filio preterito sꝫ hodie pōt preteriri cū cā. vt auṫ. ex cā. Preterea licet nō possit substituere exheredato nō sequit ergo nō debet quarta preterito. preterea in eo qđ ipse doctoꝛ supponebat qđ filio emācipato vel exheredato impuberi viuēte p̄re erat quesitū ius. male dicebat qꝛ si esset sibi q̄situ transmitteret ad heredē. vt. s. vt acṫ. ab here. l. vnica. sed ius nō est quesitū sꝫ hꝫ solum quādaꝫ spem incertā. vt. d. §. impuberi ⁊ sic nō transmittit. vt. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. heres meꝰ. cū ergo ista spes deuenit ad casuꝫ a quo incipe nō posset hꝫ eū euanescere dꝫ. Itē supposuit vnū aliud falsum qđ filiꝰ ipubes arrogatꝰ exheredatꝰ cū causa iusta dꝫ habere quartā ex cōstitutione diui pij. vt. ff. de ioffi. testa. l. pap̄. §. si qs impubes. ꝓpter literā q̄ dicit aut si amittat ⁊ nō oportuit ⁊c. qđ similiter nō credit Cy. verū qꝛ vbi iuste est exheredatꝰ arrogatꝰ nō hꝫ quartaꝫ sicut nō hꝫ vbi iusta causa ingratitudinis sit emācipatꝰ. vt. ff. si quis in fraudē patro. l. fi. ⁊ insti. e. §. cū autē. cū ratio diuersitatis reddi nō possit qꝛ mors sicut emācipatio soluit iura filiationis. Ipse Cyn. dicit negari nō posse qđ cōstitutio diui pij loqt tantū de filio ipubere; qd ergo in facto pubere. Dy. vult dicere idē in eo qđ in adoptato in tractatu suo de succes. ab intestato qñ tāgit mēbrū de filijs legitimis tm̄ quē tractatū ꝑposui. s. cōia de succes. auṫ. itaq̄ꝫ. vbi dicit qđ fallit in filio impubere cui debet quarta ex cōstitutiōe diui pij. Sed certe. j. e. l. vlti. in fin. nō videt mutare aliqd in filio arrogato de eo qđ erat iure antiquo. Itē in glo. in coꝛ. auṫ. de triente ⁊ semis. videt dicere q̄ cōstitutio q̄ auget q̄rtā nō imutat q̄rtā q̄ debet ex ꝯstitutōe diui pij qđ tñ pe. nō approbat: imo dicit eā auctā. sicut ⁊ alias qꝛ est eadē ratio qꝛ filius naturalis ⁊ filius arrogatus veniēdo ad debitū bonoꝝ subsidiū pari passu ambulāt ergo ⁊c. ⁊ qꝛ illa cōstitutio q̄ auget quartas loquit ḡnaliter de oībꝰ filijs ⁊ isti sunt filij ergo ⁊c. nungd ergo filio puberi dabimꝰ vtile remediū ex cōstitu. diui pij qđ plus opat quā lex alia q̄ de quarta filioꝝ loquit. vt ptꝫ. ff. si qd in frau. pa. l. si ꝯiuncta. l. nō vsq̄ꝫ. ff. si a parēte qs fuerit manumissus. Preterea necessaria est in filio arrogato emācipato sine cā. vt. d. l. vlti. q nō haberet aliud remediū cū sit factus extraneꝰ ꝑ emācip. sꝫ forte imputet sibi pubes q se emācipare ꝑmisit. vt. j. e. l. vlt. in glo. magna. videt ergo dicēdū aut iste filius erat de familia p̄ris arrogatoris eo viuēte aut eo mortuo. Primo casu. aut exit ꝑ mortē ꝓpriā ⁊ tūc nihil trāsmittit. vt. d. §. si ipuberi. Aut exit ꝑ emācipationē ⁊ si qdē cū causa planū ē si sine cā iputet sibi qđ se emācipare ꝑmisit. Scđo casu aut p̄r moriēs exheredat eū cū cā ⁊ tunc exclusus est. vt. d. §. cū aūt. Aut exheredat vel p̄terijt sine cā ⁊ tūc hꝫ illa remedia q̄ hꝫ alius filiꝰ. vt. s. de ioffi. testa. l. cū q̄rit. ⁊ l. parētibꝰ. ⁊ forte remedia ꝯstitutiōis diui pij ⁊ q̄tū sibi sit necessaria cū hoc suadeat ratio ꝑ quā toties iuris cōstitutio limitat. Cyn.

Adoptio. Ibi apud presidem vel apud magistratum municipalē. vt. ff. e. l. magistratū. vt nota. s. e. l. j.

In adoptionem. Nota pulcraꝫ. l. in materia originis ⁊ domicilij cū glo. hic positis ⁊ ad id qđ dicit glo. qđ si vtrubi ad mūera vocet qđ p̄ualet ꝯrigo hñ facit. ff. ad muni. l. lib. §. si eodē tpe. Oldr.

Cum in adoptiuis. Ibi quā forte habebat; sꝫ pater adoptans ibi naturalis obitū a quo erat exheredatꝰ vel p̄teritꝰ. old. Ibi is q patiat not. hūc textū ⁊ qđ dicit ludibrio dic. s. momētanee adoptionis. Ol. In glo. dicūt quidā. in fi. ⁊ hec vera. vt. j. §. primo. Si vo pater ibi neq̄ꝫ eñ martiani distinctioni ⁊c. Ol. Si vo pater ibi sꝫ hec manere integra. i. predicta locū habēt. Old. In glo. j. ibi adoptato a fratre j filiū in fratrē ei adoptare nō pōt. vt. s. de here. istit. l. nec apꝰ. Ol. Sꝫ ne articulū ibi ex patris naturalis eā in adoptionē datis. Old. ibi fuerat. i. remanebat.

De emancipationibus liberoꝝ. Rubrica.

Si lex. Pro declaratione totius tituli vide Azo. in sum. e. an emācipatio fieri possit ꝑ ꝓcura. dixi. s. de vindicta libertate. l. nec mulierē ⁊ hec lex

vtilis est ⁊ ꝯtinue allegat q̄ cōsuetudo dat iurisdictionē ad qđ cōcoꝛ. extra de arbitris. c. dilecti. ⁊ ibi not. in glo. ⁊ ꝑ Inno. extra de foro cōpetē. c. cū cōtingat. ⁊ ibi pleniꝰ in gloss. ⁊ ibi etiā ꝑ Inno. de offi. ordinarij. c. duo simul. ix. q. iij. c. cōquestus. ⁊ ibi in glo. ⁊ al's latius ꝑ Arch. ⁊ not. in glo. extra de iudi. c. nouit. ver. nisi forte. ⁊ ꝓ hoc etiā bene facit. ff. de offi. prefecti vrbis. l. j. §. itē remitti. ⁊. §. cū patronus. de offi. arch. c. dilecto. de exces. prela. c. ad hoc. ⁊ ibi in glo. de elec. c. dudū. ff. qđ vi aut clam. l. prohibere. §. plane. ⁊ not. ꝑ Rofr. in libello iurꝫ canonici rubrica q̄ cōpetūt. Archi. In aliquibꝰ tñ cōsuetudo nō pōt dare iurisdictionē ꝯvt not. ꝑ Inno. extra de his q̄ fiūt a ma. parte capl'i c. q̄siuit. no. etiā qđ ꝯsuetudo loci appellat lex ipsiꝰ loci. ⁊ ꝓ hoc ff. de albo. l. j. extra de spon. c. j. nā vnaq̄q̄ꝫ ꝓuincia in suo ꝯsensu hēbat. vt extra de sepul. c. certificari. de decimis. c. dudū. ex cōsuetudine pōt paterfamilias h̄re iurisditiōeꝫ in filios suos ⁊ familiares vt not. ꝑ Ber. in. c. cū ꝯtingat de fo. cōpe. ꝑ Host. in summa de offi. oꝛ. §. qs possit cōstituere. ver. pe. vniuersitas etiā dat iurisditionē oꝛdinariā. vt. s. de iuris. oīm iu. l. magisterie. ⁊ l. fi. vbi de ista materia iurisdictionis satis notaui ⁊ super rubrica eo. titu. ⁊ ꝑ totū. Sꝫ nungd cōsuetudo pōt dare iurisdictionē centētiosam cū hic solum de volūtaria loquat de hoc hic in glo. not. ⁊. j. de diuersis officijs ⁊ apparito. l. viros. li. xij. doctores tenēt qđ sic ⁊ hoc videt tenere glo. licet sub dubio forte. j. e. l. fi. Ad hoc etiā facit qꝛ lex ⁊ cōsuetudo paribꝰ passibus ambulāt sꝫ lex dat iurisdictionē. vt. ff. de ꝯsti. p̄n. l. j. de offi. eiꝰ cui mā. est iurisdi. l. j. de iurisdic. oīm iu. l. ⁊ qꝛ ibi nota. de aqua plu. arcē. l. fi. referēdo ibi literā quibꝰ ad eos q iuri dicēdo presunt ⁊ ad hoc etiā faciunt predicte alie cōcoꝛ. tā iurꝫ canonici q̄ ciuilis quarū aliq̄ loquunt ⁊ glo. ibidē posite in iurisdictiōe cōtētiosa ⁊ his rōnibus cōcedunt qdā merū imperiū posse ꝑ cōsuetudinē acqri quos seqtur Pe. ꝯm Cy. dicit tñ Iaco. de ar. tenere qđ merū imperiū etiā tāto tpe cuiꝰ nō extat mēoria prescribi nō possit qꝛ merū impiū a lege cōcedit a prescriptiōe nō tenet. vt. j. de fundis pa. l. ius ēphiteoticū. li. xj. ⁊ facit. ff. de mortuo inferēdo. l. lōga. ⁊ de decur. l. herēniꝰ. vnde hꝫ eū ciuitates vsurpāt merū imperiū ex tpe tm̄ nō iuuātur. Si autē allegarēt priuilegiā qđ vellent ꝓbare ex tpe sufficeret. vt. d. ti. de fundis patrimo. l. iubemꝰ. ⁊. s. de pac. l. si certis annis. cū ibi notatis. ⁊. ff. de vsur. l. cū de in rē verso. Sꝫ cōtra eū facit qꝛ ꝯsuetudo similis est priuilegio. vt not. in gl. d. c. nouit. extra de iudi. ⁊ facit licitū sicut ⁊ priuilegiū. vt. s. de epis ⁊ cleri. l. qsqs. ff. de aqua cotti. ⁊ estiua. l. hoc iur. §. ductus aque. ⁊ qꝛ cōsuetudo dat priuilegiū. vt extra de verb. sig. c. sup quibusdā. §. preterea. ⁊ ad hoc facit qđ nota. s. noua vectigalia institui nō posse. l. vnica. Iteꝫ ex lōga patiētia p̄ncipis ꝑmisisse videt arg. ff. loca. l. cū in p̄les. §. locatoꝛ. ⁊ de exerci. l. j. §. magistrū. Itē q̄ ꝑ cōsuetudinē possit induci ius habēdi merū impiū sic ꝓbat ius habēdi castrum habet sua apēditia. s. h̄re furcas sꝫ h̄re castrū pōt quilibet q hꝫ ab impatore vel q hꝫ antiqtatē ꝑ se q̄a antecessores sui habuerunt ergo ⁊c. vt. j. de fun. limitosis. l. ij. li. xj. sed forte exigit tp̄s cuius nō extet mēoria ꝑ. l. illā ꝯm Iac. de ra. Cy. ⁊ qđ ex ꝯsuetudine possit habere meꝝ iperiū innuit glo. in auṫ. de defen. ciui. §. iusiu. in fi. glo. magne. ⁊ de hoc latissime dixi. d. l. vlti. s. de iuris. oīm iu. ver. itē vidi dubitari. Itē multi tenēt q̄ cōsuetudo nō possit dare iurisdictionē alicui p̄uato nō habēti iurisdictionē. vt. s. de iurisdic. oīm iu. l. priuatoꝝ. cū ibi notatis. sꝫ solū habēti al's aliquā iurisdictionē ⁊ hoc innuit ista lex dū dicit dñs iuris. ⁊. j. e. l. vlti. dū dicit itrare cōpetētis iudicis tribunal ⁊c. hoc videt tenere Archi. extra de offi. oꝛd. c. romana. lib. vj. vbi tenet qđ cōsuetudo nō pōt dare iurisdictionē excōicādi alicui priuato. ⁊ vere si inspiciant iura loquētia qđ cōsuetudo dat iurisdictionē oīa quasi vident loqui de habēte al's iurisdictionē licet. d. c. dilecti. multū videat in cōtrariū extra de arb. vbi loqt de comitissa que nō habebat iurisdictionē ⁊ glo. posita in. d. c. cū cōtingat de fo. cōpe. que videt clare loqui de iurisdictione priuati nam vt dixit ibi etiā loquit de patris iurisdictione quo ad filios ⁊ familiares suos dubiū est cōiter tñ vidi seruari qđ etiā priuati ⁊ maxime vltra montes ex cōsuetudine vel prescriptione in multis castris ⁊ locis obtinēt merū ⁊ mistū imperiū. Itē quero si aliqui iudices ex ꝯsuetudine iudicādi quesiuerūt sibi iurisdictionē iter bonoñ. nūgd poterūt exercere iter alios videt qđ sic. ff. de offi. ꝓcōsulis ⁊ legati. l. ij. ⁊ de adop. l. emācipati. In cōtrariū est hec lex q̄ dicit si lex municipij dedit p̄tātē vt etiā inter extraneos ⁊c. ergo nō sufficit exercere inter subditos ꝓ hoc facit qꝛ si aliqs hꝫ duplicem seruitutē vna vtēdo nō ꝓpterea vtit altera. vt. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. in p̄n. Item cōsuetudo loci nō preiudicat. vt. ff. cōia pre. l. vēditoꝛ. §. si ꝯstat quicqd dicāt canoniste dic ꝯm Pe. aut qs exercet actū iurisdictionis singulariter aut vniuersal'r. Primo casu vt qñ iudicat

cōtra personā nō querit cōtra alios. Secūdo casu qn̄ vniuersaliter cōtra quascūqꝫ ꝑsonas quotiescunqꝫ casus occurrit. Tūc querit sibi iurisdictionē ꝯtra oēs q̄ sub tali iurisdictiōe possūt cōprehēdi tūc vel postea arg. ff. de leg. ij. l. peculiū. ⁊ l. grege. ⁊ hoc i dubio ꝓsumere dꝫ si gn̄aliter exerceat iurisdictionē quā pōt de iure cōi arg. ff. de ꝓba. l. cū de indebito. §. j. sꝫ cū plures sint spēs iurisdictiōis ⁊ vna asperior altera nunqd iudex vsus iurisdictione mitiori videat̃ quesiuisse iurisdictionē asperiorē. Canoniste dicūt ꝙ sic qr iurisdictio est vna ⁊ īdiuisibilis ⁊ ideo q̄ vno actu vtit̃ videt̃ oibꝰ vti q̄ sub iurisdictiōe cōprehēdunt̃ sꝫ nō sic est in ꝑsonis qr vna ꝑsona nō est eadem cū alia ⁊ ita not. ꝑ Inno. extra de ca. mona. c. cū dilectꝰ. Ad hoc etiā facit gl. ff. de test. l. ob carmen. §. si testes. q̄ dicit qḋ ad ꝓbādum possessionē sufficit etiā si testes diuersificent in tp̄e vel actibꝰ possidendi qr hoc solū querit̃ vtrū possederit ⁊ in speculo de inq̄sitiōe. §. j. v̄. qd si vnus testis. Cyn. tn̄ dicit hic nō esse verū nisi quo ad illos actus q̄ cōtineant̃ sub illa specie vn̄ cū iurisdictio cōtineat pl̕es species si iudex fuit vsus vno actu iurisdictiōis stricte sumte q̄ est species iurisdictiōis sicut arrogatio est spēs adoptiōis per cōsequēs videt̃ vsus quo ad oēs actus q̄ sunt eiusdē speciei nō autē ꝙtū ad actus q̄ sunt alteriꝰ speciei puta si vsus est in ciuilibus q̄ est vna spēs iurisdictiōis nō ꝓpterea videt̃ vsus quo ad merū impiū vel in crimīalibꝰ q̄ est alia spēs iurisdictiōis. vt. ff. quēad. serui. amit. l. si stillicidij. §. fi. ⁊ de aq̄ plu. arcē. l. si prius. in ꝑn. ꝯm Pe. ⁊ Cyn. de hoc etiā dic aliter vt dixi. d. l. vlti. s̄. de iur. oīꝫ iu. ver. sꝫ adhuc q̄ro in casibꝰ in qbꝰ. Itē allegat̃ hec lex qḋ cōsuetudo loci iudicij ⁊ statutū ꝯuari dꝫ de q̄ not. ⁊ dixi. s̄. de sum. tri. ⁊ fi. ca. l. j. in gl. ar. qḋ bononiēsis ⁊ dic pleniꝰ sꝫ Jac. de bel. In cōtractibꝰ celebrādis spectat̃ cōsuetudo loci vbi celebrant̃. vt. l. j. ff. de vsu. ⁊ de euic. l. si fundū. In emācipa. cōsuetudo loci vbi fit vt hic ⁊ regulariter in cōtractibꝰ ⁊ quasi ⁊ in oibꝰ actis ⁊ gestis spectat̃ statu. ⁊ cōsuetudo loci vbi agunt̃. vt dictis ll. ff. qḋ cuiusqꝫ vniuer. l. nulli. s̄. de edificijs ꝓuatis. l. an in totū idem in testamētis. s̄. de testa. l. testā. ⁊ l. fi. ⁊ ff. quēad. testa. aperiant̃. l. ij. In delictis ⁊ quasi seruat̃ statu. ⁊ cōsuetudo loci delicti. s̄. de noxa. l. ij. extra de ꝯsti. c. ij. lib. vj. ⁊ ff. de accusa. l. si cui. §. fi. ⁊ maxime qr extra territoriū ⁊c. vt. ff. de iur. oīm iudi. l. fin. Si v̄o querat̃ de lege cōi tūc seruat̃ locus iudicij. nā vbi est lis cōtest. ibi cognoscitur ⁊ punit̃ q̄s. vt. s̄. vbi de cri. agi opor. l. j. ⁊ hic. ff. de testi. l. iij. §. fi. In iudicijs autē si querat̃ in eis de ꝯctu vel actu principaliter vel gestu seu facto aliquo extra iudicium initio tūc spectatur statutū vel cōsuetudo illius loci vbi celebratū vt dictū est. s̄. Si v̄o querit̃ directo vel ꝓncipal̕r de actu aliquo iudiciali seu cōsuetudine vel statuto iudicij loci regulāte ⁊ disponēte iudiciū vel sentētiā ⁊ nō existēte cōtrario ꝓncipali actu extra iudiciali seu statuto vel cōsuetudini illius loci vbi celebratus est actus extraiudicialis in eo qḋ ꝑtinet ad celebrationē illius actus tunc spectat̃ consuetudo ⁊ statutū loci iudicij siue sit al litem ordinandā siue ad litem decidendam. vt. d. l. iij. §. fin. ff. de testi. ⁊ hic ⁊. d. l. ij. ⁊. j̄. de diuersis offi. l. viros. lib. xij. Nā etiā in iudicio quasi ꝯtrahit̃. vt. ff. de iterro. ac. l. de etate. §. q̄ interrogatꝰ. ⁊ de pecu. l. lꝫ. §. idē scribit. ⁊ de hoc not. in glo. j̄. q̄ sit longa ꝯsue. l. j. Jac. de bel. In glo. magna ibi quā in loco vbi sit. q. d. sicut lex localis pōt factū aliqḋ ꝙtū ad oēs dānare. vt extra de sn̄ia excō. c. a nobis. ita pōt factū aliqḋ [illegible]ꝙtum ad oēs expedibile reddere. ol. de hoc dixi. s̄. in huiꝰ. l. lec.

In emācipationibus. Op. de l. s̄. pxi. l. fi. ⁊ de fide īstru. l. emācipatione. metu hoꝝ ꝯtrarioꝝ glo. legit hāc. l. tripliciter. sꝫ scḋa lec. est falsa qr scriptura req̄rit vt in cōtrarijs. ⁊ ideo prima lectura verior est ⁊ magis consonat litere ꝯm tertiam not. ꝙ vbi scriptura est de substātia si ꝑdatur pōt ꝓbari ꝑ testes et ita intelligit Jaco. de are. dictā. l. emācipatione. vt ibi dixi. ⁊ ideo si mandatū iurisdi. vel priuilegiū perdatur potest ꝓbari ꝑ testes vt ibi dixi. ⁊ latiꝰ de mandatis princi. l. vnica.

Non nudo. Ad. l. cū eū. s̄. tit. pxi. quā assignat glos. ꝑ ꝯtraria dic qḋ ibi in arrogatiōe hic in emācipatiōe ⁊ est rō qr ibi volo facere filiū q̄ nō est. hic autē relaxare filiū q̄ est qḋ est facilius. ff. de pecu. l. nō statim. de adop. l. in oī. ⁊ l. si pater. §. fi. ⁊. s̄. tit. pxi. l. adoptant̃. Ad. l. j. de rebꝰ alie. nō alie. rn̄de qḋ ibi agitur de dn̄io transferēdo hic de relaxādo a potestate vel dic qḋ hic ⁊ ibi req̄rit̃ causa ⁊ ius. nā hic req̄rit̃ ius. s. patrie potestatis ⁊ cā. s. emācipatio q̄ est spēs donatiōis sꝫ cā cause nō requiritur hic nec ibi. vt. s̄. de rescin. vē. l. nō idcirco. vel dic breuiter hic in liberalitate ibi in obligatione ⁊ dn̄io transferēdo vel dic qḋ si ex verbis seu verboꝝ qualitate nō pōt q̄s esse certꝰ tūc requirit̃ cā. vt. l. denūtiasse. de adul. §. quid ergo. Si autē potest tunc si fiat ad alterius preiudiciū requirit̃ causa. vt. ff. de opis noui nuntia. l. j. in ꝓnci. ⁊ ibi in glo. que incipit legitimā de periculo ⁊ cōmo. rei vend. l. j. §. licet. ⁊ solu. matri. l. dotem. Si v̄o gratia sui iuris conseruandi ꝓncipaliter tūc nō requirit̃ ca[illegible] vt. ff. ad tre. l. qr poterat. ⁊ de pac. conuē. l. hac. l. ⁊ idem cū quis alij merā gratiā facit vt hac. l. Jac. de bel. ⁊ ad hoc. ff. de trāsac. l. cum hi. §. si pretor.

Necauus. Allegatur sepe hec lex ⁊ glos. eiꝰ qḋ rescripta vel priuilegia principis debēt intelligi cōcessa sine iniuria ⁊ dāno alteriꝰ idest rescripto pape. vt extra de eccl̕. edi. c. ij. ⁊ ibi in glo. de offi. deleg. c. sup eo. ⁊ ibi in glo. de sta. mo. c. in singulis. §. porro. de rescrip. c. ad aures. ⁊ ibi in glo. ⁊. e. titu. c. si papa. in fi. lib. vj. ⁊. c. quāuis. c. cū aliquibꝰ. ⁊ ibi de hoc plene ꝑ Archi. ⁊ in glo. ⁊ ꝑ eū. viij. di. c. ego. ⁊ ad hoc etiā bn̄ facit qḋ dicit̃ beneficiū restitutiōis pupillo nō dari cū alterius īiuria. ff. ad tre. l. sꝫ cū ab herede. ⁊ ibi in glo. In gl. vlti. ibi emācipare q̄ casus no. s̄. de ep̄ali au. l. si lenones. ⁊. ff. de adop. l. nō potest.

Habemus. Cōstructus suspendit̃ vsqꝫ ad dictionē mereri. Itē not. ex fine qḋ infans nō pōt emācipari sꝫ ꝯtra hoc videt̃. j̄. de dona. l. si q̄s in emācipa. sꝫ oportet qḋ illā intelligamus ꝯm istā. s. qḋ infans ibi fuit emācipatꝰ ex rescripto ꝓncipis al̕s nō teneret emācipatio. vt hic not. s̄. de iure deli. l. sꝫ infanti Sꝫ nūqd iste īfans ex rescripto ꝓncipis emācipatꝰ factꝰ maior si videat emācipationē sibi dānosaꝫ poterit petere se redigi in patriā ꝑtātē videt̃ ꝙ nō. vt. ff. de adop. l. q̄ liberatꝰ. In ꝯriū videt in. e. ti. l. nōnūqꝫ. ⁊ l. seq. Itē not. differētiā esse īter infantē ⁊ pupillū quo ad hoc ꝙ infans emācipari nō pōt sine rescripto principis pupillus sic. Sūt etiā alie differētie q̄ not. s̄. de in īte. resti. l. si curatorē. ⁊ ad tre. l. j. §. fuit q̄situ ⁊c.

Cum insperimus. Ibi lōga cōsuetudine not. de q̄ dic vt dixi. s̄. e. l. j. q̄ro qōnē quā vidi de facto pr̄ emācipauit filiū ⁊ in instrumēto emācipa. dixi qḋ retinebat sibi vsumfru. oīm bonoꝝ ꝑ ipsum filiū decetero acq̄rēdorū nūqd valeat talis retētio videt̃ ꝙ nō qr pater de iure cōi nihil habet iurꝫ in quesitis ꝑ filiū post emācipationē vt. ff. de v̄. obli. l. filiꝰ. ⁊ de stip. ꝯuoꝝ. l. vlti. ⁊ iḋ inuenta fuit eq̄tas collatiōis vt emācipati cōferāt suis ea q̄ patri q̄siuissent si in eiꝰ ꝑtāte māsissent. vt. ff. de colla. bo. l. cū emācipati. §. si duo. Itē qr in premiū prestite libertatis ꝯcedit lex dimidiū vsufru. aduētitioꝝ q̄sitoꝝ durāte patria ꝑtāte. vt. s̄. de bo. q̄ lib. l. cū opꝫ. §. pe. ⁊ hic i glo. not. cū ergo ex v̄bis predictis pater ius nouū querere nō intēdat sꝫ qḋ sibi credebat retinere ⁊ remittere sicut de cōfirmāte ⁊ innouāte dicit̃. ff. de iur. oīꝫ iu. l. ⁊ qr. extra de cōfirma. vtili vel inutili. c. cū dilecta. ⁊ sibi nullum ius cōpeteret vt ꝓbatū est in querēdis post emācipationē ergo talis retētio nihil opat̃ ꝑ. l. ff. de euic. l. mino. §. fi. de vsufru. l. sub cōditiōe. de ꝯhē. em. l. pacta. §. fi. al̕s est lex. ⁊ īcipit. l. ꝯuētiōis. de le. j. si q̄s legauerit fundū ⁊ videt̃ in tali retētiōe error iurꝫ fuisse q̄ etiā al̕s īpedit obligationē. vt. ff. de leg. j. l. vidēdū. de opis liber. l. cerdonē. ⁊ de fideiusso. l. si q̄s postq̄. Ultimo collige ex v̄bis illis liberalitatis ti. ⁊c. qḋ ea q̄ dat pater filio tp̄e emācipa. dr̄ sibi donare ex quo ꝑtꝫ qḋ nō cogit̃ si nō vult sibi donare aliquā ꝑtē de quo plene dixi. s̄. de ep̄ali au. l. si lenones.

De ingratis liberis. Rubrica.

Filios. Uide Azo. in sum. e. ⁊ no. ꝙ dicit glo. difficilius reuocari filiū quā libertū ꝑ. l. si manumissori. vbi de hoc in fi. Sꝫ q̄ est rō dic qr patronꝰ magis oblīgat sibi libertū qr de nō hoīe manumittēdo facit hoīeꝫ nō sic in filio ar. s̄. de in ius vocā. l. ij. Sꝫ nunqd ꝓpter alimēta nō prestita reuocet̃ filius in patriā potestatem sicut libertus in seruitutē dic qḋ sic qr magna est iniuria. vt. ff. de lib. agno. l. alimenta. Nam necare dicitur q̄ alimēta denegat. vt. e. titu. l. necare. ⁊ qr ex hoc pōt exheredari ergo ⁊c. arg. de iure pa. l. libertus. de liberali causa. l. solutio.

De postliminio reuersis. Rubrica.

Ex duobus. Pro declaratiōe totiꝰ tit. vide Az. in sum. e. ⁊ de spolijs hostiū vide qḋ dixi. j̄. de dona. l. si q̄s ꝑ redēptiōe. in fine glos. magne. ⁊. ff. de statu lib. l. si statu lib. in princi. ⁊ facit ad hanc materiā supra ex q̄bus cau. maio. l. fi. cū ibi notatis.

Nec nos.

DEcnos. Op. de .l. qdam in iure. §. fi. ff. de do na. al's est. §. sub. l. donari. Sol'. hic ignorabat viuere ibi sciebat & ideo fisco applicat. vt ff. de his q. vt indig. l. ij. in fi. & ibi no. ꝑterea ibi nocet ei q ꝑperam egit & scienter hic nõ nocet alij & he due simul iuncte manifeste casuũ diuersitatẽ ostẽdũt. Querit gl. nunqd possit venire cõtra factũ suũ videt ꝙ sic. vt in fi. hui⁹. l. In ɔtrariũ. ff. de vsuc. l. cũ vir. & ad hãc rñde. vt ibi no. & p hoc. ff. de ɔdi. inde. l. si nõ sortẽ. §. fili⁹. & ad tre. l. filie fratrib⁹. Ultimo inducit hec lex si cõsuetudo sit qd ꝓximior succedat tyti⁹ habuit filiũ supstitẽ & nepotẽ ex filio premortuo iste tyti⁹ capt⁹ est vltra mare fili⁹ sup-stes decessit relicto filio vltra decessit iste tyti⁹ apd hostes q̃stio est iter istos nepotes vtrũ pariter venire debeãt ad succes. qdã qd sic p hãc legẽ que dicit considerandã mortẽ naturalem quo ad successi. Pe. ɔtra qd cõsiderari debeat mors ciuilis que fuit prima hora captiuitatis & tũc ꝓximior erat filius supstes ergo &c. vt expresse ptz. ff. de iniusto testõ. l. q vxo. Nõ ob. l. ista q: dũ viuit naturaliter nõ ɔ3 esse solicitus de hereditate s3 cũ morit fingit mortuus preambula hora captiuitatis. Cy.

1 ☞ Meretricũ vita est miserabilis.

FEdissime. Ibi premoriemur sic etiam mortus fuit imperator. s. de seruis
1 expor. l. moueor. ☩ Et not. ꝙ q̃stus lupanaris est detestabilis sic. s. si manci. ita fuerit alie ne ꝓsti. l. j. arg. cõtra. ff. de peti. heredi. l. & ancillarũ. Itẽ not. ꝙ necessitas meretricũ & earũ vita est miserabilis.

AB hostibus. Facit p questiõe quã habui de fctõ existẽte guerra inter bergomẽ. pars extrinseca p vim derobanerat multos boues demũ stipendiarij partis intrinsece eos recuperauerũt dicebã ꝙ restitui debebant dñis p hanc l. & ad hoc. ff. e. l. si qs ingenuã. ver. qd si publice. & l. si captiuis. §. j. & q: in talibus dissensionibus res nõ efficiunt capientis cũ nõ sint hostes sed latrũculi. vt. ff. e. l. si qs ingenuã. §. in ciuilib⁹ dissentionibus. & l. hostes. eo. titu.

IUs postliminij. Ibi tibi. s. filie fortuna. i. ꝓpter fortunaz medij tpis. i. captiuitatis in qua fuit medio tpe. Old.

Iquos. Forte ... vtilis est in ista materia et
f multum fauens captis in restitutione rerum suarum.

ADuersarum. Ibi xpianos: idest episcopos. & facit. s. de episcopali audien. l. xpianos.

De infantibus expositis. Rubrica.

SUper rubrica. Uide Azo. Goff. Host. & specu. eod. ti. lxxxviij. distin. c. vltimo.

UNusquisqz. In glo. vlti. in fin. s3 hic delinquit dñs in nõ alendo ibi non defendendo vel hic erat puer vel ibi seruus dedit occasionem. hic autẽ nullam. Iaco.

SAncimus. Hic not. in glos. qs sit puer et qs puer paruulus & dicit par uulus sex modis. vt not. p Arch. de pe. di. ij. c. in salicibus & quis sit puer not. p cũ. lxxvij. di. c. cũ in veteri. & vide in alpbabeto sub litera p dictione puer. Et not. literã hic que dicit in omnẽ terrã &c. de quo dixi. s. de sum. trini. & fide catholica. l. j. Albericus de rosate.

Que sit longa consuetudo. Rubrica.

1 ☞ Consuetudo quottuplex sit.
2 Legem q condere possunt cõsuetudinẽ possunt cõdere.
3 Ius generale inducitur a tribus.
4 Instrumenta cõsuetudinis que sunt.
5 Consuetudo an inducatur ex sentẽtijs executioni nõ mãdatis.
6 Consuetudo an inducatur ex sentẽtijs arbitrorũ.
7 Consuetudo an inducatur per consensum coactum.
8 Consuetudo qualis esse debeat.
9 Consuetudo quanto tẽpore inducatur.
10 Perpetuum multis modis sumitur.
11 Consuetudo & prescriptio qualiter differant.
12 Consuetudo & stylus qualiter differant.
13 Consuetudo in iudicio qualiter proponatur.
14 Consuetudo an liget furiosos.
15 Consuetudo ciuitatis an habeat locũ in villis & castris in eius territorio existentibus.

SUper rubrica. Materia ista profunda est & vtilis & p gl. & doctores sparsim tradita multis locis quã infrascripto ordine colligere laboraui. Primo premittendo vtiles rñsiones deinde cõtraria qõnes & distinctiões & de ista materia tractat p Az. in sum. hui⁹ tit. & hic p Od. Ai. in decisa. & Cy. extra de ver. sig. c. abbate. x. q. iij. c. q: cognouim⁹. p Gof. & Host. in sum. de cõsuetudine. & spe. e. ti. p Inno. e. ti. sup rubrica. p Ber. Host. & cõpost. & alios p totũ tit. & maxĩe. c. vltimo. xij. di. illud breuiter. in glo. & p archi. c. diuturni. & c. cõsuetudo. p eũdẽ archi. later subtiliter p Io. an. in lectura sua sup dicto. c. vltimo. qd icipit cũ tãto & hic in gl. & ff. e. l. de qb⁹. & insti. de iure natura. §. nõ scripto. et tetigi. s. de edifi. priuatis. l. an in totũ. & de emãcipatis libe. l. j. Utrũ eccl'ie ꝓuincie teneant seq ɔsuetudinẽ eccl'ie archiepalis habet p arch. de cõsec. di. j. c. altaria. & qd in officijs diuinis habeant eã seq no. in gl. p eũdẽ. xij. di. c. de his & hoc in cle. de snia excõicatiõis. c. j. cũ ibi no. de more & ɔsuetudine habent pulcra in glo. & p arch. j. di. c. mos est. & c. seq. vñ habuit ortũ ius cõsuetudinariũ habet. vj. di. c. nõ est. §. vlt. & j. dicet in qõnib⁹ qd mala ɔsuetudo nõ valeat habet. viij. di. quo iuf. §. vlt. & viij. c. seq. quõ cõsuetudo valeat ɔtradicto iudicio plene not. p arch. viij. di. frustra. l. multa alia de hac materia ɔsuetudinis. Utrũ ineligibilis ex cõsuetudine eligi possit habet. xij. di. nos cõsuetudinẽ loc⁹ vilis vel bon⁹ nihil facit ad cõsuetudinẽ approbãdã vel improbãdã. xij. di. nouit in glo. & p archi. Pro ɔsuetudine presumit qd sit iusta etiã si ignoret cã quare fuerit introducta. xij. di. illa vbi etiã habet ꝙ qs b3 seq cõsuetudinẽ loci in q̊ morat. vtrũ cõsuetudine põt induci ꝙ minor cõsuetudinẽ hẽat in maiorẽ. no. p arch. xxj. di. deniqz. c. inferior. vtrũ valeat cõsuetudo qd qs nõ possit obtinere dignitatẽ in eccl'ia nisi sit in ea canonicus no. p eũdẽ. lx. di. c. j. ij. & iij. si ciuitas lõgissimo tpe fecit aliquã oblationẽ ad aliquã ecclesiã an teneat in futurũ dixi. s. de pa. l. si certis annis. v. itẽ quero aliqua ciuitas ɔsuetudo antiq̃ spreta nouitate seruat. s. de offi. q̃sto. l. j. & ibi dixi an positio vel capitulũ iur3 vel cõsuetudinis admittat dixi. s. de ꝓba. sup rubrica. & dicet. j. an cõsuetudo ꝓbet & qualiter ad collationẽ auri coronarij null⁹ in ea cõsuetudine obligat. vt. j. de auro coronario. l. j. lib. x. Consuetudo dat iurisdictionẽ de quo dic. vt. s. de emãcipa. lib. l. j. & vide qd ibi not. & s. de edificijs priuatis. l. an in totũ. Scdo dicam⁹ qualiter describit consuetudo. Isido. sic describit. Cõsuetudo est ius qd dã morib⁹ institutũ qd p lege suscipit cũ deficit lex. j. di. cõsuetudo & hãc descriptionẽ sequit Gof. in sum. in ꝑn. Io. card. sup rubrica. lib. vj. Inn. sup rubrica. extra eo. & Azo in sum. hui⁹ tit. sic describũt. ɔsuetudo ẽ ius nõ scriptũ morib⁹ ppl'i cõstitutũ. quã descriptionẽ colligũt ex preallegata. l. de qb⁹. ff. e. v. inueterata. & d. §. ex nõ scripto. insti. de iure naturali gẽti. & ciui. Host. sic describit cõsuetudo est vsus rõnabilis cõpetẽti tpe firmat⁹ nullo actu ɔtrario interruptus frequẽti actu seu cõtradictorio vel cuius nõ extat mẽoria introduct⁹ vsuqz cõi vtẽtiũ cõprobat⁹. & singl'a vba hui⁹ descriptiõis ꝓsequit extra. e. c. pe. in sum. eiusdẽ ti. §. j. ij. iij. & iiij. Iaco. de ra. dicit qd est ius morib⁹ vel vsib⁹ ppl'i toti⁹ vel maioris partis recte initiat⁹ & ɔtinuat⁹ ɔstitutũ habẽs legis auctoritate. Et aduerte q: Io. voluit ponere ius non scriptũ vt ponunt Azo & Inno. q: dicit sicut scriptura nõ est de esse vel substãtia legis. vt ptz in ei⁹ diffinitiõe. ff. de leg. l. j. sic & nõ scriptũ nõ est de esse vel substãtia cõsuetudinis s3 ꝓ tãto dr lex ius scriptũ et cõsuetudo nõ scriptũ q: vt plurimũ ita accidit vt. ff. de legi. l. nã ad ea. differũt ergo fm eũ solũ vt tacitũ & expressum. vt ptz. d. l. de qbus vñ ipse exponit qd dr in. §. ius nostrũ ɔstat ex scripto & nõ scripto. i. tacito & expresso. negari tñ nõ põt qd in. l. nõ requirat scriptura quo ad obseruãtiã q: nõ ligat nisi sciẽtes in aut. vt facte noue ɔstitutões. Pe. aũt de bella ꝑtica. ponit in descriptiõe nõ scriptũ nõ vt intelligeret esse de substãtia cõsuetudis sed vt denotaret frequẽtiã vel differẽtiã inter tacitũ & expressũ & p opi. Iac. facit. ff. e. l. imo dicẽdo eñ ꝙ nõ est necesse eã scribi posse. Tulli⁹ sic describit: cõsuetudo est ius qd a natura leuiter tractũ vsus magis efficit. Dñs Ol. sic describit. Cõsuetudo est ius nõ scriptũ ei⁹ q legẽ ɔdere põt in vniuerso idoneis actibus tpe debito cũ tenacitate seruatis iductũ cũ tenacitate iductũ ideo dr q: tpalis ꝑmutatio ius nõ mutat. vt. ff. de re. iur. l. nemo. §. tpalis. & intellige ppl'o eodẽ existẽte. vt. ff. de iudi. l. ꝓponebat. est eñi cõsuetudo nõ quid factũ s3 aliqd qd fit cõtinue

⁊ illud tale continet in se quatuor.s.gignit̃ nascit̃ roborat̃ ⁊ pfi-cit̃. Signit̃ in rõne ⁊ hec est duplex.s.naturalis ⁊ q̃sita natural' q̃ ex sola naturalitate pcedit vt est q̃ filius succedat pñi. vt.ff.de bo.da.l.cũ rõ in his sufficit pluries factũ esse sine cursu tpis.ff. de inoffi.test.l.si is q.ad silt.l.j.§.eodẽ autẽ.alia est exq̃sita q̃ ex ingenio seu industria hoĩs est inducta ⁊ ex ista regrit̃ freq̃ntia actuũ ⁊ debiti tpis cursus.vt.d.l.de qb⁹.⁊.l.diuturna.e.ti.⁊.j. e.l.j. Nascit̃ in bini act⁹ iteratiõe pficit̃ in multiplicatione ⁊ fre-q̃ntia actuũ roborat̃ in longi tpis prescriptiõe. Ad.vba itaq; predictarũ descriptionũ declarem⁹. Consuetudo est ius p hoc ptz q̃ hoc ẽ simplex factũ licet iterdũ p facto ⁊ assuefactiõe po nat̃.vt.j.subijciã. Nec ob.q̃ ɔsuetudo pbat̃ ⁊ ius nõ.vt.j.dicet̃ in qõne an pbet̃ consuetudo ⁊ q̃liter. Itẽ nõ ob.q̃ ius nõ licet ignorare ɔsuetudinẽ sic vt extra de cõstitu.c.j.⁊.ij.li.vj.⁊.ff.de decre.ab or.fa.l.si.fateor eñ qd nõ est ius corpe iur̃ clausuz de quo intelligunt̃ cõtraria nõ scriptũ hoc pbat̃ fm Azo.⁊ seq̃ces d.§.ex nõ scripto in isti.de iure naturali.⁊.ff.e.l.imo.⁊ põt dici ex nõ scripto.i.tacito ɔsensu.qd eñ interest ⁊c.vt.d.l.de qbus. in fin. Morib⁹ vel vsib⁹ hec pbant̃.j.e.l.j.ibi pbatis q̃ in opido ⁊c.s.de edifi. puatis.l.an in totũ.⁊.d.l.de qb⁹ versiculo inue-terata ppl'i qr sicut lex scripta a ppl'o ortũ habuit.vt.ff.de legi. l.j.sic ⁊ cõsuetudo.vt.d.l.de qb⁹.in fi.⁊ ex eo qd dicit ppl'i exclu dit cõsuetudinẽ puator vel priũa.q̃ ius nõ inducit lz interdũ attẽdat̃.vt.j.subijciã. Toti⁹ vel maioris ptis iõ dr qr in talib⁹ maior ps statuere põt.vt.j.de re.iu.l.aliud.§.refert̃.cũ si.recte initiatis qr si p errorẽ esset initiatũ nõ induceret̃ cõsuetudo.vt ff.e.l.qd nõ rõne.⁊.j.dicet̃.v.q̃rit̃ etiã an p erroneũ cõsensum. ⁊ cõtinuatis qr si ppl's q pmo cõsensit ante lõgũ tps dissentiret nõ induceret̃ cõsuetudo.vt.d.l.de qb⁹.v.inueterata. vt.j.e.l.j. ⁊ dicã.j.in qõne quot act⁹ inducãt cõsuetudinẽ hñs auctoritatẽ legis qr cõsuetudo vim legis obtinet.xj.di.in his de arbi.c.di le.⁊.d.l.de qb⁹.⁊.l.seq.⁊.j.e.l.fi.⁊ qd hoc obtieat dicã.j. vbi tra ctabit̃ de effectu consuetudinis posset etiã breui⁹ describi fm Jo.an.consuetudo est ius qddã illi⁹ morib⁹ constitutũ q aucto ritate publica ius condere põt.vt not.p eũ in lec.dicti capituli vlti.extra.e. Tertio q̃ro vtrũ cõsuetudo mores ⁊ vsus sint idez videt̃ qd sic qr coniũgunt̃.vt.d.l.de qb⁹ exponit̃ ibi ⁊ consuetu dine ⁊.p idest. Itẽ p hoc.j.e.l.ij.vbi cõsuetudo ⁊ vsus comun-gunt̃.⁊ ita tenet ibi glo.q̃ exponit q̃.p ⁊.sz ex hoc nõ sequit̃ qd sint idẽ qr officiũ coniũctõis ẽ diuersa coniũgere extra de elec. c.cũ in cũctis.de of.dele.c.pe.⁊.s.p q̃s psonas nobis acqrit̃.l. fi.§.j.alij hñt eã p.l.ij.vbi dr ignorat ⁊ vestit arguit gl.qd aliud est vestire ⁊ aliud ignorare. Itẽ in ɔ̃riũ est.d.l.de qb⁹ qd ɔsue-tudo est morib⁹ itroducta.ergo mores nõ sunt de esse cõsuetu-dinis sz aliud de ɔsuetudine sicut cã ⁊ causatũ nõ sunt idẽ sz di uersa. Quarto si signem⁹ aliq̃ ɔ̃ria. Op.qd sit iudicãdũ exẽplis ⁊ sic nec cõsuetudine q̃ exẽplis orit̃.vñ ob.s.de sen.l.nemo. so. vt in glo.vel aliter in cõtrario dixi vel vt dicã.j.dũ dr de actib⁹ magistratuũ.v.si autẽ ille act⁹ est sñia. Itẽ predicta.l.de qb⁹.in pñ.videt̃ ɔ̃dicere fini.nã in pñ.dr q̃ vbi deficit lex vtimur ɔsue tudine ergo a cõtrario vbi ẽ lex scripta cessat consuetudo.in fi. dr qd consuetudo tollit.l.so.vt ibi no.in glo.q̃ incipit qr nõ ha bem⁹.⁊ in vltia glo. Op.mores diuturni habent̃ ex tpe sed tps nõ est mod⁹ tollẽdevel inducẽde obligatiõis.vt.ff.de act.⁊ obl. l.obligationũ fere.§.placet.ergo nec ɔsuetudinis iducẽde dic qd solũ tps nõ est cã inducẽde cõsuetudinis sz tacit⁹ ɔsensus q ex diuturnis morib⁹ elicit̃.vt.d.l.de qb⁹ cũ cõcor.sicut in pscri-ptiõe rei corpalis ius acqrit̃ ex diuturno vsu.vt.ff.si seruit⁹ vẽ. l.si qs diuturno.⁊ de aq̃ cotti.⁊ esti.l.hoc iure.§.duct⁹ aq̃. Jo. car. Op.q̃ consuetudo vrbis rome ante oĩa spectari debeat qr obtinet vicẽ.l.vt.d.l.de qb⁹ nisi ergo huari dz sicut lex ⁊ sic.d.l. de qb⁹ videt̃ sibijpsi contraria.⁊.s.veteri iur̃ enu.l.j.§.penul.⁊ insti.de satisda.§.fi.⁊ an oẽs eccl'ie mũdi teneant̃ seq ɔsuetudi-nẽ romane eccl'ie dic vt not.xj.dist.nolite.so.dic q̃ consuetudo vrbis romane põt esse duplex.s.gñalis inducta p ppl'm roma-nũ eo aio vt p totũ romanũ impiũ diuulgata seruet̃ ⁊ tũc eq̃pa rat̃ legi ⁊ hñt locũ contraria alia spãlis vt solũ locũ hẽat in vrbe romana ⁊ tũc hz locũ lex de qb⁹. Et de hoc cuius loci consuetu do sit pmo huãda ⁊ vtrũ pmo ciuitat̃ vel puĩcie vel regni vide p cõpost.extra.e.c.j.v.sz cũ dicim⁹. Op.q̃ vbi deficit lex nõ re currat̃ ad cõsuetudinẽ sz ad similes leges.vt.ff.e.l.neq;.⁊.l.nõ possunt. Dic qd ille intelligunt̃ fm.l.de qb⁹ ⁊ alias de consue-tudine loq̃ntes ⁊ in eis dixi.⁊ not.in.d.l.de qbus in glo.pma vñ:his modis tradit̃ ius nõ scriptũ. Op.qd Jaco.de bel.qr ex ordine.l.de qbus in pnci.videt̃ primo seruari legẽ deinde con suetudinẽ contrariũ not. insti.de offi.iudi.in pnci.so.dic qd in insti.tradit̃ ordo diffiniendarũ litiũ in.l.de qb⁹ tradit̃ qualiter sit pcedendũ in negotijs seu causis in qbus deficit lex. Op.qd lex p consuetudinẽ nõ tollat̃ qr est inuẽtio ⁊ donũ dei. vt.ff.de legi.l.j.interpretatiõe greci ⁊ est honesta ⁊ iusta.iiij.di.c.erit au tẽ lex ⁊ eius precepta concordãt cũ diuinis.vt.ff.de iusti. ⁊ iur̃. l.iustitia.§.iuris precepta.⁊ oẽm iniq̃tatẽ expellit.s.de veteri iure enu.l.j.§.j.⁊ lex est qcq̃d ratione consistit.j.di.c.ɔsuetudo. ⁊ p hoc.ff.de bonis dãnator.l.fi.in pnc.ergo consuetudo legi contraria erit iniqua ⁊ iniusta ⁊ contra rationẽ ⁊ p ɔ̃ns inuali-da nec poterit tollere legẽ.vt.ff.e.l.qd nõ ratione. So.oĩa con-cedo omnibus in eodẽ statu pmanentibus: sed qr nihil stabile vel immutabile inter hoĩes. vt in aut.de nõ alie.§.nõ aũt.s.de veteri iure enu.l.ij.§.sz diuine.iõ pter nouas causas supue-nientes põt esse consuetudo bona ⁊ iusta ⁊ lex q̃ ab initio iusta fuit mõ erit iniusta.sil'e no.in vsucap.⁊ huitu.ff.de iusti.⁊ iur̃.l. penul.in pñ.sicut ⁊ in legũ correctione qd primo visuz est iustũ postea corrigit vel dici põt q̃ lex in suo gñe põt esse iusta.⁊ fm eius rationẽ ⁊ iniusta in specie puta ad aliquẽ locũ cui nõ con-uenit de hoc an ⁊ q̃n consuetudo tollat legẽ vide p Inno.extra e.c.ex parte.⁊.j.§.agam⁹ nũc de virtute.ver.fm ipm Joã.an. Itẽ op.qd p consuetudinẽ solã sine vsu ɔ̃trario non tollat̃ lex iiij.di.§.leges.v.est eñ.concedo qd nõ tollit̃ sine actu ɔ̃trario alioq; seq̃ret̃ absurdũ qd si ciuitas nõ vteret̃ aliqua.l.p centum annos qr de facto nõ contingeret qd ipsa lex eẽt sublata qd fal sum est.vt.j.plene subijciã in qõne an lex tollat̃ p desuetudinẽ. Op.q̃ consuetudo q̃ inducit̃ p binã iudicaturã nõ tollat legez qr in ɔsuetudine oĩa substãtialia deficere vident̃ si consuetudo est ɔ̃tra.l.nã prescriptio locũ habere non põt qr lex est pncipis eo tpe prescribi non potest.vt.s.ne rei dñice vel tẽplor.l.j.⁊.ij. itẽ qr bina iudicatura ipo iure nõ valet ɔ̃tra ius scriptũ. vt no. ff.de iu.⁊ iur̃.l.pe.ff.de ap.l.si expressuz.⁊ q̃ sñie sine ap.rescin. l.j.§.itẽ.cũ contra sacras ergo consuetudinẽ nõ inducunt. Itẽ consensus ppl'i fundat̃ sup errore ergo ⁊c.vt.ff.e.l.qd nõ rõne. ad primã rationẽ rñdeo q̃ pnceps pmittere videt̃ talẽ consue-tudinẽ.vt.j.l.ij.ad secũdã qd nõ fuit error expressus ⁊ talis cõ-suetudo patrie expediebat ⁊ de hoc dicet̃.j.cũ tractabit̃ de con suetudine iducẽda ex actib⁹ magistratuũ.v.si aũt ille actus est sñia. Itẽ op.aut lex ⁊ ratio legis patrie ɔueniũt aut nõ. Si cõ ueniunt ergo consuetudo tali legi posita nõ erit seruãda cũ ɔ̃ rationẽ esse videat̃ ⁊ sic corruptela. vt.d.l.qd nõ ratione.ff.e.in aut.vt nulli iudicũ.§.j.⁊.viij.di.c.mala. Si vo hoc nõ conuenit patrie ergo non extendit̃ ad illum locũ.iiij.di.c.erat autẽ lex.⁊ j.di.cõsuetudo ergo nulla cõsuetudo potest tollere legẽ.rñdeo lex gñalis est regulariter ⁊ ab oĩb⁹ seruãda.vt.s.de leg.l.leges ⁊ de iuris ⁊ facti igno.l.constitutiones. ⁊ sic quo ad vba legis ad oĩa loca extendit̃ sz quo ad mẽtẽ condẽtis legẽ nõ trahitur ad patriã cui nõ conuenit vt.d.c.erit.⁊ pter hoc est necessaria consuetudo legi cõtraria q̃ talẽ legẽ corrigat. Itẽ potest eẽ qd lex a sui pncipio pñie conueniebat nũc nõ conuenit pter mu-tationẽ status ⁊ isto respectu potest cõsuetudo tollere legẽ Ja. de bel. Op.fm glo.⁊ Ja. bu.qd cõsuetudo nõ vicat.l.j.e.l.ij. ⁊ sic est ɔ̃tra.d.l.de qb⁹ ad fi.multis modis soluit̃ dictis legibus in gl.tu tene so.qd in.l.ij.j.e.loq̃tur de ɔsuetudine spãli alicui⁹ loci q̃ lz eo loco corrigat legẽ.vt.l.ij.j.rñso.nõ tamẽ gñaliter vt scõo rñso lex autẽ de qbus de cõsuetudine gñali q̃ vbiq; tollit leges ⁊ hoc pbat verbũ abrogat̃ qd est.d.l.de qbus.abrogare eñ est in totũ tollere spãlis autẽ tollit.l.vel quãtũ ad locuz vel quãtũ ad casuz in eo loco ⁊ eo casu magis dr derogari q̃ abro gari.vt not.in glo.d.l.ij.j.e.⁊ p hoc.ff.de v.sig.l.derogat̃. Op. ad hoc qd etiã spãlis cõsuetudo tollat.l.vt.ff.cõia.p.l.vẽditor. §.si constat dic qd verũ est eo loco non autẽ gñaliter vt predixi vel dic vt dicã.j.vbi aget quot act⁹ indicãt consuetudinẽ.versi. nec ob. Itẽ op.qd nec gñaliter nec spãliter cõsuetudo tollat.l. vt.ff.de sepul.viola.l.iij.§.diuus.fm vnã lec.dic aut consuetu do precedit.l.⁊ tũc nõ tollit legẽ sz tollit̃ a lege subseq̃nte ⁊ sic loq̃tur.§.diuus.fm vnã lec.aut consuetudo seq̃tur legẽ ⁊ tunc gñalis corrigit legem gñaliter spãlis spãliter ⁊ ita loq̃tur.l.de quib⁹ cũ concor.⁊ hãc so.puto verã posset tñ ⁊ aliter itelligi di ctus.§.diuus.vt not.p Her.extra de fide istru.c.pastoralis. in prima glo.⁊ p Jo.an.extra de ɔ̃sti.j.lib.vj.in vlti. gl.⁊ p cardi. ibidẽ in vltimo sua glo.⁊ vide qd de hoc dixi.s.de test.l.vl.op. contra hoc qd ⁊ si ɔsuetudo seq̃t̃ legẽ nõ tollat legẽ.s.de sa crosan.ecc.aut.casta de fur.aut.nauigia cõia de succes.aut.oẽs pegrini ne filius p pñe.aut. habita.ff.ad.l.rhodiaz.de iactu.l. deprecatio. So.ibi consuetudo seq̃ns expresserat reprobata p ipsas leges precedẽtes ne posset induci ⁊ ideo inducta non tollit.l.sed tollitur.a.l.precedente eidem derogãte ⁊ ita loqun tur iura contraria. Sed op.q̃ ⁊ si nõ sit a lege reprobata tamẽ non vincat legẽ.vt.ff.e.l.qd non ratione.sed ibi de irrationabi li ⁊ erronea consuetudine.secus in nõ erronea ⁊ rationabili de hoc pleni⁹ dicet̃.j.vbi agit̃ de effectu consuetudinis.ver.q̃dam autẽ dicunt. Sz ex hoc insurgit alia oppositio qd consuetudo

nunq̃

nunquã vincat legem nã consuetudo inducit̃ ex hoc qđ sic ser⸗
uatũ est ⁊ iudicatũ contra.l.⁊ sic iudicare est errare ergo oĩs cõ
suetudo est erronea ⁊ sic nõ tollit legẽ vel saltem non trahit̃ ad
similia cuius contrariũ dicit lex de q̃bus dic aut est cõtra legẽ
⁊ rationẽ iure inductã ⁊ tũc seruabit̃ eo casu sz nõ in simili. Aut
contra.l.sz nõ contra rationẽ.l.⁊ tunc seruabit̃ eo casu ⁊ siĺi ad
quẽ ratio porrigeť.vt.d.l.de q̃bus aut est cõsuetudo preter le⸗
gẽ ⁊ tunc etiã seruabit̃ eo casu ⁊ simili.vt.d.l.de q̃bus in fin.de
hoc diceť.j.dũ quereť vtrũ consuetudo trahať ad similia. Itez
opponit ꝙ virtꝰ consuetudinis nõ sit.l.corrigere:sz interpreta
ri vel declarare ⁊ roborare.vt.j.e.l.fi.⁊.ff.e.l.si de iterpretatiõe.
Ad quoꝝ ꝯtrarioꝝ solutionẽ distingue aut consuetudo est ꝭm
legẽ ⁊ interpretať eã vbi est dubia.vt.d.l.si de interpreta.si non
est dubia roborat.vt.j.e.l.fin. Aut est preter legẽ puta inducta
in casu omisso a lege ⁊ tũc mutat legẽ ⁊ hec est virtꝰ eiꝰ vcz vt tm̃
valeat in casu omisso a lege q̃tũ lex in casu ꝑmisso sic loquit̃ lex
de q̃bus in pͥn.⁊.§.ex nõ scripto. Aut est contra legẽ ⁊ tunc dic
vt diceť.j.vbi agit̃ de effectu consuetudinis.v̇ si.q̃dã aũt dicũt
octo esse virtutes. Itẽ opponit̃ ꝙ vsus ius ꝓuincie nõ mutet.
vt.d.l.nemo.§.tp̃alis.ff.de re.iur̃.dic aut vsus fuit tãti tp̃is et
tot actuũ vt consuetudinẽ induxerit ⁊ hz locũ lex de qbꝰ ⁊ tota
ista materia aut nõ tãti tp̃is ⁊ hz locũ contrariũ. Itẽ oppo. ꝙ
consue.inducẽdo contra.l.peccãt municipes ergo nõ debẽt ex
hoc fructũ cõsequi.solue vt not.j.l.ij.in fin.glo. magne. vel dic
qđ est cõsiderare ꝯsensum singularẽ ⁊ expressum ⁊ eiꝰ respectũ
est pena ⁊ nõ premiũ vt circa singulos actus iudi.in sentẽtijs ꝑ
latis cõtra leges q̃ puniunť.vt insti.de obli.q̃ ex quasi delicto.
in pͥn.⁊.ff.de iudi.l.si filiꝰ. Itẽ est cõsiderare consensum tacitũ ⁊
vniuersalẽ circa ius vniuersale inducẽdũ ⁊ hic ẽ in ppĺo expres
se ꝑmissus a lege q̃ ꝑmittit tacito cõsensu ppĺi induci cõsuetu⸗
dinẽ ⁊ expresso iduci legẽ.vt insti.de iure natu.§.ex nõ scripto.
⁊.§.oẽs ppĺi.⁊ sic cũ in hoc nõ delinquat ppĺs nõ patit̃ penã sz
cõsequit̃ fructũ consuetudinis.⁊ de hoc plene not.ꝑ Inno.ex⸗
tra.e.suꝑ rubrica.in fi. Expeditis cõtrarijs hãc materiã decla
remus ꝑ vtiles q̃ões q̃rẽdo primo quotuplex sit consuetudo.
Scđo q̃liter iducať ⁊ ex quoꝝ ⁊ qualibꝰ actibꝰ. Tertio ex quot
actibꝰ ⁊ an ex actibꝰ ꝓuatoꝝ vel ex actibꝰ ppĺi vel ex actibꝰ decu
rionũ vel ex actibꝰ magistratuũ ⁊ q̃liter ex sñia interlocutoria
vel diffinitiua inducať. Et qđ ꝑ vnicã sñiam principis vel ppĺi
inducať ⁊ circa hãc materiã sñiarũ querã an ex sentẽtijs mãda
tis executioni vel etiã nõ mãdatis inducatur consuetudo. Itẽ
an ex sentẽtijs arbitroꝝ. Itẽ an ex consuetudine querať merũ
impiũ vel iurisdi.ꝓferẽdo sñias in ciuilibꝰ ⁊ criminalibꝰ. Itez
an ꝑ sñias latas inter nõ subditos inducať cõsuetudo ⁊ an cu⸗
iuslibet iudi.sñia sufficiat ad cõsuetudinẽ inducẽdã. An ⁊ quõ
hodie possit induci consuetudo gñalis in toto impio. Itẽ quõ
colligať tacitꝰ cõsensus ppĺi. Itẽ an ꝑ erroneũ cõsensum indu⸗
cať cõsuetudo. Itẽ an inducať ꝑ cõsensum coactuz. Itẽ an sine
contradictione possit induci ⁊ q̃d si q̃ñq̃ ꝓnũtiatũ est ꝑ ꝯsuetu
dine q̃ñq̃ cõtra. Itẽ si ppĺs semel vel bis faciat contra cõsuetu
dinẽ an tollať consuetudo. Itẽ qualis debeat esse cõsuetudo.
Itẽ q̃nãto tp̃e inducať consuetudo valida. An in ea requirať titu
lus ⁊ q̃s sit titulus in ea ⁊ q̃ñ incipiat in ea tp̃s currere. In qbꝰ
differat consuetudo ⁊ prescriptio. In quo differãt ius scriptũ
⁊ cõsuetudo. Itẽ statu.⁊ cõsuetudo. Itẽ in quo differat cõsue⸗
tudo ab vsu ⁊ stylo.vñ dicať consuetudo ⁊ vñ ortuz hũerit quõ
in iudicio ꝓponať an consuetudo ꝓbari debeat ⁊ q̃liter ꝓbata
in iudicio ꝑ iudicẽ termineť q̃s sit effectꝰ ⁊ virtꝰ consuetudinis
⁊ vtrũ hodie ppĺs romanꝰ vel alius possit inducere cõsuetudi
nẽ cõtra ius cõe. Itẽ vtrũ consuetudo trahať ad maiora vel ad
minora vel ad siĺia ⁊ an idẽ in statuto ⁊ sic occurrat casus in quo
sit simile legis scripte ⁊ siĺe ꝯsuetudinis qđ seruabit̃ vtrũ liber
feudoꝝ sit ius scriptũ vel ꝯsuetudinariũ vtrũ lex tollať ꝑ desue
tudinẽ vtrũ cõsuetudine possit iduci qđ nulla ꝯsuetudo possit
induci in loco minori spatio.xl.annoꝝ. An consuetudo liget fu
riosos infantes an ꝑegrinos ⁊ transeũtes an liget clericos an
absentes. An ꝯsuetudo ciuitatis locũ habeat in villis ⁊ castris
sibi subditis. Si alia sit cõsuetudo actoris alia rei alia loci iudi
cij q̃ seruabit̃. Quã cõsuetudinẽ seruare teneať iudex delegatꝰ
vel cause ap. Si bergom̃.cõdidit testamẽtũ venetijs cũ duobꝰ
testibꝰ ꝭm cõsuetudinẽ vene.an valeat bergomi. vtrũ valeat cõ
suetudo ꝙ creditor possit ꝓpria auctoritate pignorare vel ca⸗
pere debitorem. An circa electiones episcopales valeant ⁊ sint
seruande consuetudines eccĺie. An valeat consuetudo qđ im⸗
petrans in ecclesia supra certũ numerũ nõ habeat vocẽ in capi
tulo item vtrũ consuetudo eccĺie ꝙ canonicus nouus nihil ꝑ⸗
cipiat vsq̃ ad quadrienniũ sit reuocata p.c.suscepti regiminis
Io.pape.xxij. Itẽ an valeat consuetudo vel statutũ factũ in ec
clesia suꝑ residentia faciẽda ⁊ si cõsuetudines sint diuerse que

sit seruanda vltimo de consuetudine que est merũ factũ ex quo
1 ius nõ resultat. † Redeundo ad pͥmũ dic qđ duplex est ꝯsue
tudo seu duobus modis sumit̃.vno modo ꝓut sonat merũ fa⸗
ctũ seu cõmunẽ obseruantiã que magis potest dici cõsuetudo.
⁊ de tali cõsuetudine nõ agit̃ in nostra materia sz de ea tangit̃
⁊ dixi.s̃.de ep̃ali au.l.iij.⁊.j.in fin.dicã. Et alia q̃ denotat merũ
ius ⁊ de ea agit̃ hic sic ⁊ possessio aliq̃ñ est facti tm̃ ꝭm allusionẽ
vocabuli.i.pedũ positio vt.ff.de acq.pos.l.j.in pͥn.aliq̃ñ est iur̃.
vt.e.ti.l.ꝑegre.§.quibꝰ explicitis.hec ergo consuetudo que est
ius ⁊ ex qua ius resultat est duplex.s.publica ⁊ ꝓuata. priuata
est declaratiua eiusdẽ verbi vel alteriꝰ. vt.ff.de vino tri.⁊ oleo
lega.l.ex vsu.de pign.acť.l.vel vniuersoꝝ.⁊ qđ cũ eo.l.fi.vel fa⸗
cti frequẽtatiõe vt est videre in numis a testatore relictis. Nam
intelligimꝰ ꝭm consuetudinẽ testatoris.vt.ff.de leg.j.si seruus
pluriũ.§.fi.de testa.l.heredes palam.§.sed si notaui.de leg.iij.
l.numis.⁊ facit de vino tritico ⁊ oleo lega.l.j.⁊.l.si q̃s vinũ.§.si
quis acetũ.⁊.§.fi. Est ⁊ quedã alia consuetudo priuata q̃ est iu
ris noui inductiua que sic describit̃. Consuetudo est que ex fre
quentatis ⁊ debitis actibus nõ vi non clam nõ precario fuerit
introducta de qua loquitur.l.j.§.fin.⁊.l.seq.de aqua plu.arcẽ.
de qua etiã tangitur.ff.si seruitꝰ ven.l.si quis diuturno.publi⸗
ca cõsuetudo est que ex iure nõ prescripto descẽdit vt dicã.d.l.
de quibꝰ.⁊.d.§.ex nõ scripto.vñ scriptura in cõsuetudine non
est de substãtia.vt.ff.e.l.cũ de cõsuetudine.⁊.l.vno. Si tm̃ redi⸗
gatur in scriptis nõ vitiat.vt dixi.s̃.in expositione descriptio⸗
nũ:imo bergomi ⁊ in multis partibꝰ sunt scripte consuetudi⸗
nes q̃ ibi seruãtur sz hoc est ad memoriã.vt.ff.de pig.l.ꝯtbitur.
Circa ꝭm q̃liter inducať duo sunt attẽdẽda pͥmũ ex quoꝝ acti
2 bus ⁊ q̃libus. † Circa primũ dic qđ oẽs q̃ pñt cõdere legẽ pñt
inducere consuetudinẽ ⁊ nõ alij qđ sic ꝓbatur a quocũq̃ remo
uetur genus ⁊ quelibet eius species valet enĩ arg.a gñe ad spe
ciem negãdo ⁊ a specie ad genꝰ affirmãdo vt colligitur.ff.si cer.
pe.l.ij.§.creditũ.de dona.l.filiusfa.§.fi. ⁊ no.ff.de pac.l.iure gẽ
tiũ.§.sz si fraudãdi.⁊.s̃.de trãsac.l.si cã cognita.lex aũt duplex
est.s.gñalis q̃ gñaliter oẽs astringit.vt.s̃.de legi.l.leges sacra
tissime ⁊ spãles quã vnusq̃sq̃ ppĺs sibi constituit.vt.ff.de iust.
3 ⁊ iure.l.oẽs ppĺi. † Ius gñale inducitur a tribus.s.a principe.
vt.ff.de consti.principũ.l.j.a ppĺo.vt insti.de iure natura.§.lex
est.⁊.ff.de leg.j. Itẽ a senatu.vt.ff.e.l.nõ ambigit̃.⁊ isti tres in⸗
ducere possunt consuetudinẽ gñalẽ licet ꝭm quorũdã opi.ho⸗
die solus princeps hoc possit.vt no.⁊ dixi.s̃.de legi.l.vlti.⁊ di
cã.j.e.§.agamus nunc.versi.pe.tamẽ dicit ⁊ qđ princeps indu
cat consuetudinẽ generalem facit.s̃.de episcopali audien.l.iij.
ibi indulgere consueuimus ⁊ de supelĺ.lega.l.iij.in fin.⁊ ibi in
glo.not.de alijs magistratibus dicendũ est ꝙ magistratus ha
bentes generalẽ iurisdictionẽ vt erãt pretores in vrbe propo⸗
nebant edicta que iuris habebãt auctoritatẽ nõ ex eo qđ ipsis
magistratibꝰ principaliter esset concessa potestas.l.condendi.
sed q̃r data erat eis potestas ⁊ iurisdictio reddendi iura intel⸗
ligebatur concessum id qđ necesse erat ad ipsam iurisdictionẽ
explicandam.vt.ff.de iur̃.oĩm iu.l.ij.⁊ q̃r talia edicta ꝓponere
circa hoc erat vtile ⁊ necessariũ ꝑ quãdam consequẽtiã hoc eis
videbať permissum.vt.ff.de ori.iur̃.l.ij.§.eodem tp̃e ⁊ q̃r talia
edicta ab ipsa iurisdictione pretoria originẽ habebãt q̃ erat an
nalis ⁊ ipsa erãt annalia ⁊ actiões ex eis descẽdentes nisi essent
rei ꝑsecutorie.vt.ff.de acť.⁊ ob.l.in honorarijs.⁊ ibi not. ⁊ insti.
de ꝑpe.⁊ tp̃a.acť.in prin.nec poterant ipsi pretores iura ciuilia
tollere directo sz solum ꝑ obliquũ eq̃tate suggerẽtes vt insti.de
bo.pos.§.quos autẽ. Sz cũ hodie nõ sint aliqui magistratꝰ ha
bentes generalẽ iurisditio.nisi solus pͥnceps nullus alius põt
generale ius facere nec ꝑ ꝯñs consuetudinẽ generalẽ inducere
prefectus aũt pretorio põt.l.facere ꝭm formã.l.s̃.de offi.prefec.
preto.l.formã.aĺs normã ⁊ ꝭm eandẽ formã consuetudinẽ indu
cere sicut dicit de.l.gñali ita dico de spãli siue municipali nã il
lud constituit̃ a ppĺo cuiusq̃ ciuitatis vt.d.l.oẽs ppĺi.de iusti.
⁊ iure. Itẽ a decurionibus siue a consiliarijs ciuitatis.vt.ff.de
decre.ab or.fa.l.fi.de v̇b.sig.pupillus.§.decuriões. ⁊.j.de de⸗
cre.decurionũ.li.x. Item a magistratibꝰ cuiuslibet ciuitatis.⁊
hoc dupliciter vel ꝑ modũ edicti siue bãni de quo dixi.s̃.quõ
⁊ q̃ñ iudex.aut̃.q̃ semel vel ꝑ modũ sñie diffinitiue vel interlo⸗
cutorie.vt.ff.qđ q̃sq̃ iur̃.l.j.§.j.⁊.ij.⁊ de iusti. ⁊ iure.l.pen.§.ij.
Nã qđ faciunt decuriones vel magistratꝰ in officio eis cõmisso
ppĺs ipse facere videť.vt.ff.ad municipa.l.municipes.⁊ de cõ⸗
di.⁊ demon.l.municipibꝰ.⁊ ab istis etiã põt induci cõsuetudo
spãlis in suis ciuitatibꝰ ⁊ locis hñtibꝰ iurisdictionẽ vt plene di
ceť.j.prima.q.⁊ seq̃nti. Viso ex quoꝝ actibꝰ iduci põt cõsuetu
do nũc videamꝰ ex qualibꝰ de quo etiã diceť.j.vbi ageť q̃liter
4 ꝓbabit̃ ver.sz examinemꝰ. † Circa qđ attẽdẽdũ est ꝙ instrumẽ
ta consuetudinis sunt mores ⁊ actus hoĩm simul coniuncti. vt

probatur in.l.de quibus.in pn.⁊ ibi qd enim moribus ⁊c. quales autē debeant esse isti mores vel actus dic qd tales q necessario vel pbabiliter arguant consensum eius q potuit legē spālē in eo loco inducere.vt.d.l.de qbus.in fi.ibi nā qd interest ⁊c. vñ attendendū est a qbus isti actus puenit qr aut ab iferiori aut a supiori.si a supiori aut sunt actus nō iurisdictionales vt locādo emēdo ⁊ similia faciēdo ⁊ tūc tales priuati actus supioris nō inducunt cōsuetudinē. Si vō sint actus iurisdictionales opz q habeant radicē talē q ipse solus supior habeat ptātē inducendi: nā si solus pōt legē cōdere poterit solus ɔsuetudinē inducere. Si vō indigeat alieno cōsensu ⁊ tūc talis consensus aut habet ante actū iurisdictionalē vt qr ptās cū consensu ppli aliqd pro vtilitate ciuitatis ordinauit vel seruauit ⁊ tūc talis actus est apt inducere consuetudinē. Aut subseqtur actū iurisdictionalez ⁊ tunc aut expresse aut tacite. Expresse sic ptās vel bailiuus vidēs ciuitatē vel puinciā cui preerat fore pinguē ⁊ opulentā nolens aliqd exportari cogitauit ⁊ fuauit ⁊ indicauit qd si qd exportaretur deberet publicari in cōe illius ciuitatis deīde cōuocauit pplm vt sciret an hoc sibi placeret ⁊ dixerūt qd sic ⁊ hic est consensus expressus tacitus vt si ptās vel rector faciat pclamari qd quilibet assumet ⁊ portet arma p defendēda ciuitate ⁊ populus paruit tali precepto ⁊ sic tacite pbat pplm his duobus modis cōsensisse vt.ff.de edi.edic.l.si tñ.§.j.de inoffi.testa.l.si q.ad fill. l.j.§.eodē tpe. Sz quō sciet in tacito cū vtrū ppls fecerit aīo cōsuetudinis inducēde dic ex frequētia actuū ⁊ tpis lapsu. vt.ff. vt.ff.de diuor.l.ij.⁊.§.ad velleia.l.si mulier. Sz ex quo videmus ex quor ⁊ qualibus actibus inducat cōsuetudo videamus ex quot actibus ⁊ gl.Az.in sum. ⁊ cōiter doctores dicūt q ex duobus actibus tu dic aut sunt actus iurisdictionales ⁊ sufficiunt duo vt platio sniar ⁊ ita intelligat.j.e.l.j.§.de edi. priuatis.l.an in totū.in aut.de defen.ciui.§.fi.ff.de re iudi.l.de vnoquoq.⁊ de testi.l.iij.§.fi.nā binus actus notat frequētiā. vt.ff.de testi.l.vbi nūerus. Old.⁊ duo dñr multa.vt insti.de iure psonarū.in fi.et ibi in gl. Sz ɔtra hoc videt qr verbū frequēter videt referri ad plures vices q duas vt videt colligi.ff.e.l.nā ad ea. ppter vbū raro qd ibi seqtur qd videt referri saltez ad duas vices ppter verbū eueniunt qd est pluralis nūeri.vt.d.l.vbi nūerus.ff.de testi.⁊ due mulieres dicūtur rare in aut.vt sine phi.matres debitrices ⁊ creditrices.§.j.p prima opinione facit.ff.e.l.ex his qd vno aliquo casu ex quo videt innui qd si duabus vicibus fit freqnter.p qua facit.xxv.q.ij.ita nos.⁊ ar.bonū.xxvj.di.vna tm.§.de epali au.l.iij.in aut.de defen.ciui.§.fi.⁊ ibi in gl.p ber.extra de vita ⁊ hone.cle.l.monasteria.⁊ p Arch.extra de resti.spo.c.frequēs.lib.vj. Frequentes qñq.i.sepius.xviij.q.ij.nō semel frequēter etiā habet extra vt lite nō ɔte.c.qm frequēter.ff.de iiur. l.apud labeonē.§.q turpibus.⁊ frequēter sunt inofficiosi qrele. ff.de inof.test.l.j.⁊ frequētia puaricatiōis reqrit frequētiā snie extra de penis.c.j.frequētissima est causa possessiōis.ff.ex qui. cau.in pos.eat.l.fulcinius.§.cū hoc edictū frequētari in iudicijs insti.de excep.§.fi.frequētatur in eccl'ia.lxxxviij.di.c.vlti.xciij. di.c.legimus.dr q frequēter fiunt vilescūt frequētes.extra de insti.c.cū frequētibus frequētius.j.de incol.l.ij.li.x. Verbū raro hz §.q testa. facere possunt.l.discretis.§.j.de cōsulibus.l.fi.lib. xij. institu.de rerū diui.§.insula.de reg.iur.l.ea q raro.in aut.de tabu.circa mediū extra de pben.c.de multa.de offi.dele.c.corā circa finē.⁊ qd fit raro miraculū est ⁊ cap aut.de ɔsulibus.§.hec autē a nobis.⁊ qr ex predictis ptz nō clare colligi posse qd dicatur frequēter vel raro forte nō inepte dici posset qd arbitrio iudicis cōmutat arg.ff.de iure delibe.l.j. ⁊ arbitrabit fm qlitatē negotij ⁊ cōem vsuz loquēdi q attēdi dz.vt.ff.de leg.iij.l.libror.§.qd tñ cassius.⁊ ibi not. Ja.bal.⁊ sequaces tenēt q binus actus nō inducat consuetudinē sz freqns p dictā.l.nā ad ea.ff. e. Ja.de ra.⁊ de are.defendūt opi. Az.⁊ sequaciū.qd vnus actus dicat frequēs maxime p dictū.§.vlti.in aut.de defen.ciui.⁊ gl. ibi posita.⁊ ad hoc.§.de cur.furiosi.l.cū alijs.in fin.⁊ de testi.l. iij.in fi.⁊ ad.§.vlti.in aut. vt matres debitrices q multū videt obstare respōdentij qd ibi due mulieres dicūtur rare inspecta multitudine mulierū que deierebāt quo respectu binus actus erat frequens tali.em respectu iudicāduz est vt extra de clerico excōicato.c.latores.tutius puto vt dixi arbitrio iudi. cōmitti. ad hoc facit qd no.simile in spe.de ingsitiōe.§.j.vsi.sz qualiter accipiatur. Pe.de bella pertica ⁊ Cy.tenent frequentiā actus nō esse necessariā ad consuetudinē inducendā sz solus consensus tacitus sufficit siue p vnū actum tantū appareat siue p plures sz quia nō facile per vnū actum colligitur consensus ideo de frequenti actu loquatur.⁊.l.iij.de episcopali audi.q adducitur qd duo actus sufficiant.xxv.q.ij.nos loquuntur de consuetudine seu assuefactione q est mer factū ex quo ius nō resultat ⁊ pro eor opiñ.qd vnus actus sufficiat facit extra de preben.c. cum de beneficio.lib.vj.⁊.ff.de dote prelegata.l.j.in.fin. Guil. de cuno tenuit nunquā vnū actum sufficere p.ll.que loquūtur de frequentia actuum.j.eo.l.j.cuz concor. qd verificari nō pōt in vno.vt dicta.l.vbi numerus.vnde dicit addimus binum requiri.nō autē binum semp sufficere.negat enim p vnū actum colligi posse consensuz tantū tacitū.vt.ff.de in integ.resti.l.dinus ⁊ idem videtur sentire philosophus.ij.⁊.iij.ethi.ad finem.⁊ hoc etiā tenebat dñs Oldr.⁊ dicit q actus debent esse successiui et distantes vnde si plures interueniant vno die vel hora p vno habebunt licet als equiparet vno actu vel duobus aliquid fieri.vt.ff.de verb.sign.l.ter eniza.⁊ de statu lib.l.iij.§.stichus. tñ hic melius colligitur tacitus consensus ex actibus successiuis q simul.vt.§.ad velleia.l.si mulier scdo.ff.ad leg. aq.l.illud.§. fi.de pba.l.qnquaginta.de leg.j.l.plane.§.j.de adimē.leg.l.cū centū.de ritu nup.plerisq.⁊ p ɔtra pōt adduci.in cle.de ap.c. quis scdo. Qd etiā trinus actus nō inducat consuetudinē videt extra de causa pos.⁊ pprie.c.cū eccl'a sutrina.in fi.⁊ ibi in glo.⁊ p Inno.de hoc an binus actus inducat consuetudinē.not.per Hos.in sum.e.§.j.pus Post.§.quot actus.⁊ bñ in glo.j.di.ɔsuetudo.⁊ ibi p arch.circa fi.⁊ tetigi.d.l.iij.§.de episcopali au.vnus etiā actus qñq inducit ius ⁊ pos. vt not.p Hoff.dicto.§.j. ⁊ p hoc.§.de serui.l.fi.extra de cōsti.cū.M.ferrariensis.⁊ de preben.c.p illor.⁊ dixi.ff.de vsuc.l.siue pos.fm Nic.mata.dic aut actus sunt priuatorū vt est videre in porticibus que fiunt sup via publica.⁊ tunc requiritur multitudo ⁊ frequētia actuū. vt ff.e.l.sz ⁊ ea.⁊.l.nam imperator. In hoc etiā attēdendū est vtrū tales porticus habiti sint in locis vbi frequentabāt ciues vt in plateis ⁊ vijs p quas vulgo itur. ⁊ tūc sufficiāt pauciores actus ⁊ breuius tēpus ad colligēdum populi consensum q si in loco occulto ⁊ p quē raro fiebat transitus arg. extra de snīa excō.c. si aliqñ.ff.de aqua plu.arcē.l.labeo qd vi aut clam.l.semper.§. hoc interdictū.v.sz si is.de ritu nup.l.palam.in pnci.⁊ de ope. no.nū.l.stip.§.opus. Idē posset dici de snīa lata sup re vili et inter viles psonas que paucis inotescit lata autē de re magna ⁊ inter magnos vel in coactiōe publica pluribus et facilius innotescit et p hoc facit qd not.in cle.de sepulturis.c.eos.p Jo.an. in glo.de hoc. Itē reqritur q qualitas actuū talis sit q totus populus vel maior pars sciat vel scire possit et qd actus publice fiant ad hoc vt consuetudo inducat arg.ff.de insti.l.sz et si pupillus.§.pscribere.dicēdū est ergo q cōsuetudo inducitur ex actibus populi aptis ad cōsuetudinē inducendā vt cū populus coadunatus aliqd facit cōi consensu tunc fm opi. Jo. et Azo. duplex talis actus interueniens cōfirmatus tēporis diuturnitate inducit consuetudinē et qr factis inducitur cōsuetudo. vt.l. de qbus ad finē et pluralis locutio verificat in duobus.vt.d. l.vbi numerus.nō cū actus sit talis ex quo si constaret de voluntate populi volentis in futurū ita seruari sufficeret ad ius consuetudinariū sine alia reiteratione merito si fuerit talis actus duplicatus et diuturnitate tēporis cōprobatus pōt colligi et presumi p talē actū populū voluisse aīo p consue. sic seruari et sic erit consuetudo. Et potest esse exēplū si audito de electione principis populus coadunatus statuit qd oēs carcerati relaxarentur ad gaudiū nō tñ expresserūt sic dz seruari in futurū qr tunc sufficeret ille solus et vnicus actus sz si sic fecit populus bis diuturno tpe et nūquā ɔtra erit āmodo cōsuetudo. Si vō actus ppli nō esset talis qui esset actus ad consuetudinē inducendam vt qr ppls nō fecit hec coadunatus sz singulariter plures de populo quātūcūq nō fuerit contradictū sz populus longo tpe tacuerit ex tali actu bino vel trino nō inducit consuetudo verbi gratia si testamentū ceci factū est bis sine solēnitate.l. hac consultissima.§.qui testamēta facere possunt sz tunc reqritur q tanta sit multitudo actuū et talium actuū qd tam ex multitudine q ex qualitate nō sit dubiū populū hec sciuisse et tacite consensisse qd sic seruet in futurū ex quo tpe hic sustinuit tacendo et pōt esse exēplū de porticibus habēdis sup viā publicā et si de actuū nūero vel qualitate fuerit dubiuz cōmittat iudi. arbitrio vt.§.dixi.⁊ huc respectū habuerūt.ll.de freqntia actuū loqntes.j.e.l.j.cū si.vel clarius pōt dici aut illi actus sunt ɔtra ius scriptū aut nō. Primo casu videt ɔsentire ppls tacite vt sic inducat ɔsuetudo. Scdo nō tales etiā actus debēt esse singulariū qui nō sint fm ius scriptū qd sine ppli cōsensu de iure esse non posset vt in exēplo pdictor ptz i sepulturz q fiunt in ciuitatib centra.l.ff.de sepul.viola.l.iij.§.diuus.⁊ etiā in edificijs ⁊ plātis que fiunt contra.l.ff.finiū reg.l.fi.et in alijs nō sunt fm ius scriptū alioqui ppls tacēdo in actibus q sunt fm ius ⁊ possunt de iure fieri sine consensu ppli nō intelligit consentire ar.ff.de re iudi.l.scpe.§.fi.et de nox.l.in debitis. vñ licet multis vicibus multi de populo veniant ad masinaduz ad tuū molendinuz et tu recipias eos pro certa parte seu lucro et longo tpe nō p hoc

inducitur

inducitur consuetudo que est ius nō scriptū sicut ⁊ si vadāt ad ecclesiā certo modo nō prohibito ⁊ idem in similib⁹ q: ibi non potest dici consensus populi expressus nec tacitus qui habeat inducere consuetudinē. ⁊ ad hoc facit qd̄ dixi de ciuitate q̄ longo tēpore fecit oblationē ad aliquā ecclesiā. s̄. eo. circa pnci. nec ob. ff. cōia pre. l. vēditor. §. si constat. q: ibi nō erat de re licita ⁊ s̄m ius. imo de re illicita ⁊ cōtra ius. s. qd̄ inuito dn̄o liceret lapidem cedere. Preterea ibi nō dicit qualiter inducta fuerit illa consuetudo s3 qd̄ inducta seruatur vnde ibi pōt intelligi qd̄ alijs legitimis modis illa ꝯsuetudo fuerit inducta s3 qd si oēs de populo actus qui sunt s̄m ius scriptū multis vicib⁹ ⁊ lōgo tēpore fecerūt. videreť induci consuetudo: q: populus tūc videretur declarare voluntatē suā ipso facto. vt. l. de quib⁹. in fi. S3 dic contra q: hoc nō est factū a populo vt a populo s3 a singulis ⁊ aliud ē factū populi aliud singuloꝝ. vt. ff. de rex diui. l. in tantū. §. vniuersitatis. nec est patientia populi vniuersi que inducat consensum cū tale factum sine consensu populi de iure fieri potuerit. vt. s̄. dixi. Si autē consuetudo debet induci ex actibus decurionū ⁊ sunt actus apti ad consuetudinē inducendam sicut est qd̄ simul ordo decurionū coadunatus aliqd facit idem dic vt dictū est. s̄. de actibus populi nō tamē decuriones possunt tollere ius singuloꝝ. vt hic in gl. not. e. l. ij. vltra mediū glo. magne. ⁊ Azo in sum. huius titu. circa finē. ⁊ p hoc de magistratib⁹ cōue. l. j. §. ordo. ⁊ plene dixi. s̄. de precibus impatori offe. l. quoties. ver. s3 dubitari multū vidi. si autē nō esset actus ipsius ordinis s3 singuloꝝ idem dicēdu3 erit qd̄. s̄. dixi de actibus singuloꝝ populi. Si autē cōsuetudo debet induci ex actibus magistratuū si qdē3 ex actu solēni ⁊ apto ad ius generale inter subditos constituendū sicut est ꝑpositio edicti ab eo qui edicta ꝑponere pōt q: pedaneus hoc nō pōt arg. ff. ne qs eum qui in ius. l. iiij. ⁊ fi. ⁊. s̄. de iudi. sancim⁹. ⁊ in auť. de exhib. reis §. si v̄o. qd̄ edictū facit ius generale iter subditos. vt. ff. de iur. oīm iu. l. si qs id qd̄. tūc dic idē3 vt dictū est. s̄. de solēni actu populi ⁊ decurionū. s. qd̄ vni⁹ actus longo tpe taciturnitate ppl̄i firmatus cōsuetudinē inducit ⁊ pōt esse exēplum si supueniēte militia regis vel principis factū est edictū vel bānū generale ꝙ quilibet habēs frumētū teneatur vēdere ipsis militib⁹ vel metu hostiū prepositū est edictū qd̄ quilibet assumat arma ꝑ defensione ciuita. ⁊ ita factū est longo tpe seruatū si hoc saltē ꝯtingat bis dicā esse consuetudinē ita qd̄ interueniente postea tali casu etiā sine bāno vel edicto debeat hoc sicut cōsuetudo obseruari. Nā licet illud edictū sit ius vt predictū est nō tamē in edicto fuit expressu3 qd̄ in furtis seruareť ⁊ si dictū fuisset non potuisset extendi vltra tēpus iurisdictiōis ꝑponētis. vt. ff. de penis. l. fi. ⁊ dictū est. s̄. s3 q: binus actus interuenit ⁊ obseruantia ppl̄i longo tpe intelligendū est ppl̄m voluisse esse cōsuetudinē vt dictū est in actu solēni ppl̄i: si aūt ille act⁹ est sn̄ia: aut diffinitiua: aut interlocutoria. si diffinitiua tūc ille est actus solēnis: ⁊ cū multa deliberatione expediendus. s̄. de sentētijs ex piculo reci. l. ij. §. aptus ad ius constituendū. vt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. pe. §. pretor. dic qd̄ si bis ⁊ longo tpe sit iudicatū ⁊ illo tpe non est cōtrariū factū qd̄ ammodo erit cōsuetudo rōnibus suprascriptis ⁊ q: talis cōsuetudo nititur auctoritate magistrat⁹ ⁊ tacito consensu ppl̄i binus actus sufficit ad hoc extra d̄ eo q mittitur in posses. causa rei seruāde. c. cū venissent. ⁊. xxxij. di. c. placuit. si autē solo consensu ppl̄i roboreť cōsuetudo tunc plures actus forte reqrunť q: qd̄ vallatur auctoritate pluriū firmi⁹ est in auť. de cōsanguineis ⁊ vterinis fratribus. §. fina. ⁊ extra de treuga ⁊ pace. c. j. ⁊ licet sn̄ia iudi. ius ꝑpetuū faciat inter ptes etiā semel tm̄ lata. vt. d. l. pe. §. pe. nō tn̄ facit ius iter alios. vt. s̄. res inter alios acta p totū. ⁊ ideo nō est iudicādū exēplis. s̄. de sentētijs. l. nemo. s3 ex quo est bis iudicatū ⁊ talis act⁹ est apt⁹ ad cōsuetudinē inducendā ⁊ factus a magistratu q gerit vicem populi ⁊ tam longo tpe ppl's tolerauit colligiť tacit⁹ cōsensus ppl̄i volētis āmodo sic seruari ⁊ cōsuetudinē esse ⁊ q sic iudicabunt ammō nō dicunt qd̄ exēplis s3 s̄m cōsuetu. iudicare et sic nō obstat dicta. l. nemo. vt ibi dixi ⁊. s̄. in solutione contrarioꝝ. est tamē speciale in papa ⁊ in impatore qd̄ vna sola sentētia sufficiat vt. s̄. de legi. l. fi. ⁊ extra de re iudica. l. cū in causis. ⁊ not. p Inno. extra. e. sup rubrica. p cōpost. in. c. j. versi. item queritur q̄to tēpore qd̄ tamen nō placuit vinc. p. c. cū causa. extra de re iudi. q: ibi fuerat appellatū nec erat questio an esset consuetudo s3 an esset seruāda. Si vero sentētia iudicis erat interlocutoria licet ius faciat. vt. ff. qd̄ quisq3 iur. l. ij. §. j. ⁊ extra de ap. c. cū cessante. nō tamē cū tanta solēnitate ⁊ cause cognitione fertur. vt. ff. de arbi. l. si interpellatus. ideo minorē habet effectum quā diffinitiua. ratio ptz. ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. quātū. s̄. de leg. l. iij. §. interlocutionib⁹. ⁊. l. fi. in pn̄. ⁊ ideo hoc casu nō sufficit binus actus. s3 reqritur frequēs cū longo tpe ⁊

qd̄ nō fuerit factū in contrariū ⁊ ita loquitur. l. j. ⁊. ij. l. iij. in fin. ff. de testi. ⁊ si dicatur qd̄ debeāt esse tales actus arbitrio iudi. cōmittitur vt predixi ⁊ vt hoc mēbrū sentētiaꝝ clarius pateat. Jaco. de ra. querit de hoc duas questiōes. Prima est an p sentētias q̄ sunt executioni mādate. Secunda est an ex sentētijs q̄ nō sunt executioni mādate inducať cōsuetudo. Circa primū arguit ꝙ nō q: cōsuetudo induciť p tacitū cōsensum populi vt dictum est s3 in iudicio nō est consensus q: reddiť imuni. vt. ff. de verb. obli. l. inter stipulantē. §. j. Itē si dicam⁹ sentētiā latā ꝯtra legē nō videť qd̄ ex ea etiā frequēter lata possit induci ꝯsuetudo q: est ipso iure nulla. vt. ff. de ap. si expressim. Predictis tn̄ nō obstantib⁹ dicit ex talib⁹ sentētijs executioni mādatis induci cōsuetudinē vt ꝓbať. ff. e. l. cū de cōsuetudine. ⁊. l. impator. et ad cōtraria rn̄det q: licet cōsuetudo inducať tacito cōsensu ⁊ iudiciū reddatur in inuitū qd̄ licet in sentētia nō interueniat consensus cōdēnati: cōcurrit tn̄ cōsensus viroꝝ prudentū ꝓferentium ipsas sn̄ias ⁊ cōsensus alioꝝ ciuiliū assistentiū ⁊ cōsentientium talib⁹ sentētijs ex quo colligiť cōsensus ppl̄i vel maioris partis. Itē ⁊ ipse cōdēnat⁹ videť cōsentire si nō appellat. vt. s̄. de ap. l. hi q ad ciuilia. ad scd̄m dicit ꝙ verū est sn̄iam ꝯtra ius latā esse nullā quo ad partes si expresso errore ferať ꝯtra leges s3 ex talib⁹ plurib⁹ sentētijs colligiť consensus ppl̄i et ita velit in futurū ꝓ cōsuetudine seruari sic ⁊ al's q sibi nō prodest alijs prodest. ff. de inoffi. testamento. l. posthumus. §. si quis ex his.
5 Circa scd̄am qōnē. an ex sentētijs nō mādatis executioni inducatur cōsuetudo videť qd̄ nō. q: l. j. s̄. e. dicit in eodē genere cōtrouersiarū seruata sunt: si seruata ergo videť qd̄ fuerāt executioni mādata. in ꝯtrariū videť. ff. e. l. nā impator. vbi dicit rerū iudicatarū nō dicit executioni mādatarū ⁊ q: dictū est ex ꝯsensu induciť cōsuetudo ⁊ q nō appellat cōsentit ergo sufficit solū qd̄ sn̄ie transiuerint in vigorē rei iudicate licet non sint executē ipse rn̄det aut sn̄ia est absolutoria q̄ executiōe nō indiget ⁊ tūc ex tali sn̄ia induciť consuetudo aut cōdēnatoria: ⁊ tūc nisi sit facta executio nō iduciť ꝯsuetudo q: si nō exequať iduciť ꝯiectura ꝯtrarij sensus ppl̄i ⁊ ita videť transire in dissensum. Jo. an. c. vlti. extra. e. tenet ꝯtrariū dicēs qd̄ omissio executiōis nō est ex defectu iur3 vel ratione dissensus ppl̄i s3 ex defectu partis: ad cuius instantiam fieri debet executio s̄m. l. a diuo pio. ff. de re iudi. vn̄ cu3 nō restet nisi nudu3 ministeriū executiōis videť inductus cōsensus ⁊ cōsuetudo ar. ff. qd̄ qsq3 iur3. l. iij. §. j. vbi sufficit ipetrasse ⁊ si vsus nō sit sufficit ergo sn̄ia licet nō sit executioni mādata. vt. ff. de penis. l. qd̄ ad statu3. ⁊ de iniusto testō l. si qs exheredato. §. irritū. ibi ⁊ nō tūc cū cōsumt⁹ ⁊c. nā ⁊ sn̄ia facit aliqd notoriū etiā executione nō facta extra de cohabi. clericoꝝ. c. vestra. ⁊. c. fi. ⁊ Querit ipe Jo. an. nunqd ex sentētijs arbitroꝝ inducať consuetudo qd̄ videť q: ad instar iudicioꝝ ⁊c. vt. ff. de arbitris. l. in cōtrariū. s̄. de arbitris. l. j. dicit qd̄ si sit talis sn̄ia que nō possit executioni mandari nō induciť consuetudo s3 solum pena petitur. Nā cū ius etiā litigātes nō liget multomin⁹ alios etiā tacite. vt. ff. locati. l. qd ad certū. de bonis auctoritate iudi. possi. l. cū vnus. §. j. ⁊ de seruitu. vrba. pre. l. iij. §. qui habet. Si autē posset executioni mādari qd̄ est qnq3. vt. s̄. de arbitris. l. cū antea. ⁊ extra de arbitris. c. p tuas. tunc posset induci ꝯsuetudo opus est tamē qd̄ plures sint sn̄ie q̄ꝫ in iudice cū iudex sit ꝑsona publica ⁊ ideo ex eius sentētijs facilius colligitur tacitus cōsensus populi q̄ꝫ ex sentētia arbitri hoc tamē relinquiť iudicis arbitrio vt predixi. Quid si aliqs dn̄s in ciuitate vel castro tulit plures sentētias in ciuilib⁹ ⁊ criminalibus an ex his poterit allegare ex cōsuetudine sibi cōpetere merum imperiū ⁊ iurisdictionē dic qd̄ nō nisi ꝓbeť qd̄ sicut dn̄s ipsas sn̄ias tulerit ⁊ ei vt dn̄o paritū sit. vt. ff. qd̄ qsq3 iur. l. j. §. fi. ⁊ no. plene p Inno. extra de resti. spo. c. cū olim. ⁊ dic de hoc pleni⁹. vt dixi. s̄. de emā. liberoꝝ. l. j. ⁊ de iuris. oīm iu. l. fin. Itē nunqd per sn̄ias latas inter nō subditos inducatur consuetudo. dicit idem Jo. qd̄ si querať de consuetudine inducēda circa iudiciariū ordinē induci pōt cōsuetudo licet etiā ꝑ ꝓrogationē cognoscatur inter nō subditos. ff. de testi. l. iij. §. fi. quēad. testa. apiā. l. ij. §. j. ⁊. ij. Si vero querať de ꝯsuetudine inducēda in territorio in quo fit cause diffinitio quo ad sic iudicandu3 nō induciť consue. cū iudicari debeat s̄m cōsuetudinē ptium ꝓrogātiū vt s̄m cōsuetudinē ipsius loci vbi ius reddiť. vt. ff. de euic. l. si fundum. Si v̄o cognoscit iudex inter nō subditos attēto loco domicilij ratione tn̄ ꝯtractus vel alio mō subditi sunt tūc p tales sn̄ias induci poterit cōsuetudo cū sit ꝓprius iudex nō curādo vbi habeat domiciliū. vt. ff. de offi. presi. l. iij. extra de foro ꝯpe. c. vlti. ⁊. e. ti. c. romana. §. ꝯhētes lib. vi. Jo. an. S3 adhuc vidi dubitari nunqd cuiuslibet iudi. sn̄ie diffinitiue sufficiāt ad cōsuetudinē inducendā. ⁊ puto qd̄ sic in causis ⁊ ꝑsonis in qbus eius iurisdictio extēdiť vt si esset iudex notarioꝝ vel mercatoꝝ

eius bine snĩe eoꝝ taciturnitate longo tpe seruate inter eos cõ suetudinẽ inducet ⁊ idem in iudice municipij quo ad municepes: sic em̃ dicit̃ in iure scripto ꝙ porrigit̃ ad illos tm̃ qui sunt de iurisdictione constituẽtiũ.s.de summa tri.l.j.⁊ ad hoc.s.de iuris.oĩm iu.l.pe.⁊ fina. Ex predictis itaqꝫ ptꝫ qd differẽtia est inter actus.si em̃ actus est solẽnis ⁊ aptus ad consuetudinẽ inducendã sufficit binus. Si nõ est solẽnis vel aptus ad eã inducendã requirit̃ freqũs ⁊ hoc de cõsuetudine speciali locoꝝ. Sꝫ qualiter poterit induci gñalis cõsuetudo in toco impio cũ hodie solus princeps hoc facere põt sm opi.quorũdã vel ppl's ⁊ senatus cũ cõsensu pncipis sm alios dic qd eodẽ mõ ⁊ eisdez actibus eorũdẽ inducet̃ cõsuetudo gñalis ex actibꝰ principis aptis ad ius cõstituendũ sicut est eius preceptũ qd voluit esse legẽ lex erit.vt.ff.de cõsti.pncipũ.l.j. Si autẽ voluerit qd esset solũ decisio illius facti ⁊ bis hoc fecit ⁊ longo tpe sic seruatũ est sine cõtradictione ⁊ p totũ impiũ erit cõsuetudo gñalis verbi gratia ad victoriã quã habuit de hostibꝰ mãdauit ferias vbiqꝫ esse p octo dies vel carceratos vbiqꝫ relaxari. Idẽ fecit in scõa victoria ⁊ p longũ tps seruatũ est sine ꝯtradictione ⁊ nõ cõtra factum põt dici qd hec sit consuetudo gñalis ⁊ qd ex tali cõsuetudine etiã sine mãdato pncipis aduenientibꝰ talibꝰ casibꝰ debẽt ferie fieri ⁊ carcerati relaxari. Ex actibꝰ autẽ ppl'i vel senatꝰ cũ hodie nõ sit senatꝰ vel ppl's q totũ regat impiũ non videret̃ posse consuetudo generalis induci sꝫ si essent sm opi.eoꝝ q dicunt qd remãsit eis potestas legis condende dici posset qd ex eoꝝ actibꝰ legitimis ⁊ aptis ad consuetudinẽ inducẽdã posset induci cõsuetudo gñalis posset etiã forte dici qd ex actibꝰ oĩm pploꝝ magistratuũ ⁊ singulariũ psonaꝝ totius impij induci posset cõsuetudo gñalis si p totũ impium sic seruaret̃ nõ dico bis vel ter sꝫ frequẽter ita qd colligi posset pncipẽ cõsentire eo qd nõ ꝯtradiceret. Si autẽ princeps nõ esset qꝛ impiũ vacaret posset dici talem cõsuetudinẽ induci posse ex actibus pploꝝ magistratuũ ⁊ singulariũ psonarũ totiꝰ imperij si talis ⁊ tanta esset frequentia qualitas ⁊ multitudo actuũ que consuetudinẽ possent inducere principe sciente si princeps eẽt ar.ff.de tuto. ⁊ cura.datis ab his.l.vbi absunt. Ri.de mat.hoc veꝝ puto nisi consuetudo esset cõtra ius principis vel imperij qꝛ tunc impio vacante in eius preiudiciũ nõ posset prescribi. vt extra de prescrip.c.j.⁊ dixi.s.de prescrip.lon.tpe.super rubrica de hoc mẽbro ⁊ qõne qualiter ex quibꝰ actibꝰ inducat̃ consuetudo not.p Inno.extra.e.sup rubrica p cõpos.c.j.p Azo.in summa.e.§.ex quibꝰ dignoscit̃. Io.an.in.d.c.vlti.dicit vine.tenuisse cõsue.tribus modis validari. Primo p prescriptionẽ extra de cã poss. ⁊ pprie.c.cũ ecclesia.⁊.d.c.vlti.extra.e.dũmõ sit ius prescriptibile.vt ibi not. Scõo si obtẽtũ est in cõtradictorio iudicio cum questio esset an esset cõsuetudo ⁊ index pnũtiauit esse cõsuetudinẽ ⁊ nõ fuit appellatũ qꝛ hoc casu snĩa facit ius ar.ff.de iureiu.l.eũ qui.§.in popularibꝰ.ita qd de cetero nõ oportebit pbari cõsuetudinẽ sꝫ ita esse pnũtiatũ qꝛ talis snĩa nõ inducit ꝯsuetudinẽ sꝫ inductã declarat ar.ff.si serui.ven.l.sicuti.§.sꝫ si queratur. Tertio p pactũ vel consensum aduersarij vt.ff.cõia prediorꝝ.l.vẽditor.§.si cõstat. Itẽ querit̃ quõ colligamꝰ tacitũ consensum populi exẽpli gr̃a ponamꝰ de consuetudine qd primogenitus succedat in totũ vel qd antiquior in ecclia possit optare prebendã vacantẽ.vt extra.e.cũ in tua.lib.vj.dic ꝙ inspiciemus cũ successit primogenitus quot ⁊ qui erãt presentes ⁊ sic postea successiue in alijs successionibus primogenitoꝝ vt si sit maior pars ppl'i tunc colligamꝰ tacitũ ꝯsensum ꝙ ita voluerit in futuꝝ seruari ⁊ idem dicã de capitulo ⁊ clero quo ad optionẽ prebẽde.vt.ff.ad municip.l.ij.circa pn. Et si obijcias illud esse verũ vbi tacẽtes poterãt impedire actum de quo querit̃ sꝫ cuꝫ de primo genito loquimur alij impedire nõ poterant ergo ⁊c. vt extra de presumt̃.c.nõne.⁊ de re.iur.l.eius est velle.rñdet̃ ꝙ illud est veꝝ cũ de consensu necessario querit̃ ⁊ statim obligatorio.hic autẽ agit̃ de ꝯsensu cõplacẽtie q etiã nõ statim sꝫ ex cursu tpis obligat vel dic ꝙ licet extranei nõ haberẽt causam appellandi vt snĩam infringerẽt poterant tñ de facto ꝯtradicere ne induceret̃ consuetudo sicut dicit̃ de patre si nõ vult haberi p cõsentiente dicit̃ de facto ꝯtradicere.vt.ff.de decur.l.spurij. §.pater. Querit̃ etiã an p erroneũ cõsensum inducatur cõsuetudo puta credebat ppl's de iure antiqorẽ in ecclia optare posse vel primogenitũ in totũ succedere debere ⁊ sic credẽtes longo tpe vsi sunt ⁊ videt̃ qd nõ inducat̃ cõsuetudo qꝛ errãs nõ cõsentit vt.ff.de iur.oĩm iu.l.si p errorẽ. In cõtrariũ videt̃.ff.e.l. qd nõ rõne.⁊ ita tenet Inno.extra.e.sup rubrica.dixerũt qdã consuetudinẽ induci qꝛ ppl's de nõ consensu facit cõsensum et plus facit cõtra legẽ q eã violat scienter ꝙ q ignorat.j.de tabularijs.l.gñali.li.x.⁊ extra de or.ab epo.c.j.sꝫ ppl's ex certa sciẽtia põt tollere legẽ ⁊ ꝯriũ inducere p vsum sciẽter transgrediẽdo

ergo fortius ignoranter id agendo. Alij contra p dictã.l.si per errorẽ.⁊ qꝛ refert an ppl's velit tollere.l.an nõ.vt.ff.ad.l.fal.l.j. §.si legatarius.errãs autẽ nõ videt̃ tollere.vt.ff.de inoffi.testa. l.mater.§.nec em̃. Alij distingunt inter errorẽ facti ⁊ iurꝫ vt error facti nõ inducat consuetudinẽ qꝛ nõ habet cõsensum. vt.d. l.si p errorẽ. Scõo casu aut est error in iure naturali aut diuio aut positiuo. Si naturali vel diuino nõ inducatur consuetudo qꝛ nec ex certa sciẽtia posset induci.vt.d.c.vlti.extra.e. Si positiuo vt in exẽplis suprapositis sic pter rationes.s.inductas. Ia.⁊ Pe.distingũt aut talis cõsuetudo p erroneũ cõsensuꝫ inducta est preter legẽ aut cõtra legẽ. Si ꝯtra legẽ nõ inducatur cõsuetudo qꝛ qd fit ad defensionẽ legis vel eiꝰ obsuãtiã eiꝰ ꝯtrariũ opari nõ dꝫ vñ si ppl's credẽs sic esse de iure obsuauit ergo legẽ tollere nõ videt̃ ar.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.l.falsa.§.fi.s.de legi. l.qd fauore. Si preter legẽ refert aut errauit ppl's in cã impulsiua aut fi. Primo casu inducit̃ consuetudo. Scõo nõ arguendo ab vltima volũtate que.l.eqpollet.vt in aut.de nup.§.disponat.⁊.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.l.cũ tale.§.falsam.nec ob.qd dr̃ errãtẽ nõ consentire qꝛ veꝝ est in eo in quo erat.⁊ iõ dicũt aduertẽdũ qꝛ qñqꝫ qs errat circa actũ qñqꝫ circa cãm actꝰ.hic autẽ ppl'us nõ errabat.vt in vsu actꝰ illiꝰ sꝫ in cã.⁊ ideo in actũ consentit sꝫ nõ in cãm.vt.l.si p errorẽ.⁊.xxix.q.j.§.j.vñ si credens librũ tibi legatum ex causa legati illum trado transfero dominium vt de condi.inde.p totũ.⁊ sic ex predictis colligit̃ duplicẽ errorẽ seu erroneũ consensum.s.facti ⁊ iurꝫ. Itẽ iuris duplex.s.cuꝫ errat̃ faciendo contra ius qd credit̃ esse de iure.alius cũ errat̃ qꝛ caret qd agitur rõne vel causa vt de consuetudine ponẽtis manũ ad plaustrum de qua not.j.e.l.j.in glo.j.de hoc etiã tangam.j.
7 vñ si.ex predictis itaqꝫ ibi.itẽ sm glo.dꝫ esse nõ errorẽ. Itẽ q̃ro an inducat̃ cõsuetudo p consensum coactũ exẽplũ cũ p maiorẽ partẽ ppl'i duobꝰ exceptis primogenitꝰ succedat in totũ quidã primogenitus volens inducere ꝯpulit istos duos consentire vt sic haberet̃ consensus maioris partis ppl'i an p hoc erit inducta consuetudo videt̃ qd nõ.vt.s.⁊.ff.qd metus causa p totũ. Ecõtra qꝛ consuetudo p iudiciũ inducit vt.ff. e.l.cũ de consuetudine.⁊.j.e.l.j.⁊ iudiciũ reddit̃ in inuitũ.vt.ff. de verb.obli.l.inter stipulantẽ.§.j.ergo ⁊c. Pe.dicit aut illi de quoꝝ coactiõe agit̃ fuerũt coacti p priuatũ aut p iudicẽ. Primo casu consensus talis nõ sufficit p preal.⁊.ff.q ⁊ a q.l.si priuatus.in pn. Scõo casu refert aut fuerunt coacti a iudice per viã iurisdictionis ⁊ valet ꝯsensus talis ad consuetudinẽ inducendã vt.d.l.cũ de consuetudine nec mirũ qꝛ coactꝰ consensus est consensus.vt.ff.qd metꝰ cau.l.si mulier.§.j.multo fortiꝰ.vbi coactio est licita ex iurꝫ ordine lꝫ forte ex iniqtate iudicis sit illicita.vt.s.de iusti.⁊ iu.l.peñ.in fi.vel licet in iudicio sit cõsensus coactus veꝝ est in quo ad illum coactũ sꝫ quo ad alios quibꝰ placet ⁊ nõ contradicunt dicit̃ voluntariꝰ vel lꝫ sit coactꝰ tamẽ ex tpe sequẽti coactio purgatur.vt.s.qd metus cã.l.ij. Si võ p iudicẽ vt priuatũ cogitur idem ac si priuatus cõpulisset.j.de iure fisci.l.phibitũ.⁊ de metatꝫ.l.deuotũ. Ratio diuersitatꝫ qꝛ qñ index p modũ iurisdictionis qd disponit voluntas sua dr̃ voluntas partis.vt.s.de euic.l.si ob cãm.⁊ extra de iure iudi.e. qd ad consultationẽ ergo ⁊c. Itẽ queritur an sine ꝯtradictione possit induci ꝯsuetudo vt si ꝯsuetudo sit qd primogenitꝰ succedat in totũ vel qd antiqor canonicꝰ optet ⁊ nunq̃ fuit ꝯ̄dictum ⁊ videt̃ ꝙ nõ extra de verb.sig.c.abbate.ff.e.l.cũ de consuetudine.⁊.j.e.l.j. In contrariũ videt̃ esse qꝛ lex inducit̃ sine ꝯ̄dictiõe vt.ff.de legi.l.j.ergo ⁊ consuetudo que est ei similis. vt.d.l.de quibꝰ.in fi. Iaco.de ra.distinguit aut apparet ꝙ p talẽ actum volunt consuetudinẽ inducere aut nõ. Pet.hoc approbat dicit tamẽ ꝙ sine contradictione bene inducit̃ ꝯsue. nã consuet̃. non differt a lege nisi p tacitum ⁊ expressum.vt.l.de qbus.in fi. ergo ⁊c. Sꝫ si queratur an consuetudo tali modo inducatur vt vtentes in futurum ea vti teneantur dicit ꝙ nõ nisi ꝯditio interuenerit ⁊ illi ꝯsenserint.tunc em̃ incipit prescribi consuetudo contra obtẽperantẽ.vt.s.de seruitut̃.⁊ aqua.l.j.⁊.ij.⁊ nota. extra de causa possessiõis ⁊ pprietatis.c.cũ ecclia.⁊ de ver.sig. c.abbate. Sꝫ salua eiꝰ pace si dicat̃ ꝯsuetudo ex talibꝰ actibꝰ inducta credo ea ligari vtẽtes ipsis actibꝰ ⁊ nõ vtẽtes cũ ꝯsuetudo cõiter oẽs liget.vt.j.dicet̃. Itẽ qd si qñqꝫ pnũtiatũ est p cõsuetudine qñqꝫ ꝯtra dic aut pluribꝰ vicibꝰ pnũtiatũ est p ꝯsuetudine aut pluribꝰ ꝯtra aut equalibꝰ si pluribꝰ vel equalibꝰ pnũtiatũ est ꝯ̄ ꝯsuetudinẽ.dicit Guil.de cu.ꝯsue.nõ induci cum inducat̃ ex sentẽtijs ꝯtinuatis sicut ⁊ in prescriptiõe reqrit̃ tps continuũ.ff.de vsucap.l.ij.s.de pscrip.lon.tpe.l.lõgi.⁊ hec fuit opi.Io.ff.e.l.cũ de consuetudine.in glo.j.in fi.⁊ p hoc facit.ff. de fundo instruc.l.qsitũ.§.si in eodẽ instrumẽto.⁊ in aut.quib. mo.na.efficiunt̃ sui.§.si qs igit̃.⁊ de triente ⁊ semis.§.consideremus. Si autẽ p cõsuetudine pluries iudicatũ est.j.tps.legitimũ

timũ interrũpit̃ sicut ꝑscriptio vt.ff. de vsuc.l.naturaľr. Si ãt
esset iã prescripta ⁊ cõpleta tunc ꝑ vnũ vel duos actus ↄ̄rios
nõ iterrumpit̃ ar.ff.de pac.l.si vnus.§.sꝫ si pactũ de itinere a-
ctuq̃ꝫ priuato.l.j.§.fi.⁊.l.ij.iij.⁊.iiij.⁊ ita tꝫ Host.extra.e.c.pe.
⁊ in sum.e.§.q̃ cui ⁊ spe.de prescrip.v̄b.qd si post ⁊ ꝯpo.extra
e.c.vlt.⁊ gl.j.de re.iur.l.nemo alieno.§.j.⁊.j.e.l.ij.ad finẽ glo.
magne pe.aũt dicit aut ppľs cũ iudicatũ fuit ↄ̄ ꝯsuetudinẽ ni
hil dixit ⁊ tũc nõ est scripta ꝯsuetudo ẽt ex vna sola ꝓnũtiatio
ne ↄ̄ eã ⁊ appellatiõe populi intelligit regẽtes ppľm vt.ff. ad
municip.l.qꝺ maior. de cõd.⁊ demõ.l.in municipibus ⁊ ꝺ re.
iu.aliud.§.j. Si v̄o ↄ̄dixerunt dicẽtes iniq̃ꝫ ꝓnuntiatũ cõtra
cõsuetudinẽ cũ ꝑ hoc appareat ꝯtinuatio tacite volũtatis nõ
interrumpet̃ ꝯsuetudo ꝑ ↄ̄riã sñiam vt.ff.de leg.iij.l. fideicõ-
missa.§.itẽ si quis certã.cũ enim a tacito ꝯsensu ꝓcedat ꝯsue-
tudo pꝫ illos in primo cõsensu ⁊ proposito ꝑmanere ar.ff. de
repudijs.l.fi.§.fi. Jo.an.ad hoc etiã facit qꝺ ꝺr.j.qualiter pro
habitur cõsuetudo ver.sed pone qꝺ constat. Jtẽ querit̃ si po-
pulus semel vel bis faciat ↄ̄ cõsuetudinẽ an tollatur cõsuetu-
do v̄r qꝺ nõ ar.dicte.l.nemo.§.tꝑalis.de re.iur.⁊ ita tꝫ gl.j.e.
l.ij.dy.dicit qꝺ si populus vtat̃ ↄ̄ per errorẽ non tollit̃ cõsue-
tudo vt.s.de iur.⁊ fac.ign.l.nõ idcirco ⁊.d.l.si per errorẽ.ff.de
iur.om.iu. Si ex certa scia tunc per binũ actũ ⁊ legitimi tpis
cursum inducit̃ cõtraria consuetudo ⁊ alia tollit̃ cũ consuetu-
do sit lex vt.d.l.de quibus ⁊c.⁊.s.de eman.liber.l.j.vnde sicut
lex sequẽs tollit precedentẽ ↄ̄riã sic ⁊ cõsuetudo sed si semel tã
tum tunc consuetudo nõ tollit̃ qꝛ nec per principis actũ legi
cõtrariũ tollitur lex vt in auc.vt om.obe.iudi.prouin.§. arri-
piant.⁊ tñ in ꝑtãte principis est legẽ tollere ⁊ inducere. sic er-
go lꝫ in ꝑtãte ppľi sit cõsuetudinẽ inducere ⁊ tollere nõ tñ per
vnũ simplicẽ actũ cõtrariũ ipsaꝫ tollit nisi expresse cõstaret po
pulum tollere voluisse. Jnspiciendũ est ergo vtrũ ille actꝰ cõ-
trarius sit sufficiẽs inducere cõsuetudinẽ prime ꝯtrariã ⁊ tũc
tollat̃ prima alias nõ ar.ff.de acq.pos.l.q̃uis de pac.l.si vnus
§.pactus.de solu.l.prout qsq̃ꝫ ⁊ de re.iur.l.nihil tam naturale
⁊.l.fere quibuscũq̃ꝫ.⁊ ita põt saluari gl.q̃ est.j.e.l.ij.ꝭm dynũ.
8 ☩Ex predictis itaq̃ꝫ colligi põt q̃lis debeat esse cõsuetudo qꝛ
nõ erronea nec ꝑ errorẽ inducta vt.s.probatuꝫ est. Jtẽ debet
esse cõis siue gñalis quo ad subditos sicut ⁊ lex vt.ff.de leg.l.
iura cũ ipsa consuetudo sit lex vt dictũ est ⁊.j.e.l.fi.⁊ debet esse
super eo qꝺ cõiter oẽs tenent̃ seruare lꝫ qñq̃ꝫ sit ad cõmodum
vel incõmodũ vnius tantũ vt est cõsuetudo qꝺ antiquior de a
liqua parentela portet vexillũ militũ vel populi ciuitatis vel
cõputet̃ in numero decurionũ vel habeat primã vocem in ele
ctionibus ⁊ siľia nã sicut de talibus cõstituuntur iura scripta
⁊ singularia vt.ff.de cõsti.prin.l.j.v̄.plane ita ⁊ cõsuetudo dũ
modo inducta sit eo mõ quo dꝫ. Jtẽ qꝺ sit roborata tꝑe debi-
to vt.j.proxima qõne dicet̃. Jtẽ qꝺ sit rõnabilis sicut ⁊ lex vt.
iiij.di.erit aũt lex.⁊ habeat alias ꝯditiones q̃.d.c.erit de lege
scripta dicũtur.qꝺ aũt sit rõnabilis iudi. arbitrio cõmittitur
vt dixi.j.circa fi.v̄.itẽ q̃ro si cõsuetudo sit in ecclesia ⁊ no.ꝑ ar
chi.de ꝯsti.c.j.li.vj.scꝺa col. Jtẽ nõ obuians iuri diuino vľ na
turali vel ẽt positiuo sine iusta rõne vel cã. Nã cum iusta rõne
⁊ cã hñ põt vt si esset ꝯsuetudo qꝺ bãniti ĩpune occidant̃ ↄ̄ il-
lud preceptũ diuinũ nõ occides vel qa bona occidẽtis appli-
cent̃ heredi occisi ↄ̄ illud preceptũ diuinum nõ cõcupisces rẽ
proximi tui ⁊ illud ius gentiũ quo dñia sunt distineta vt.ff.de
iusti.⁊ iure.l.ex hoc iure.vel qꝺ liceat ciuibus inuito dño pro
certo salario cedere lapides ꝯtra illud.s.de seruit.l.per agrũ
tales enĩ cõsuetudines rõne ⁊ iusta cã iuuant̃.s.vt hoies absti
neãt a delictis vt colligit̃ in siľi supra qñ liceat vnicuiq̃ꝫ sine iu
di.vin.l.j.⁊.ij.de raptu vir.l.vnica.§.sinaũt ingenuã vel vt ꝓꝑ
vtilitatẽ cõem aliqd preiudicetur dño in cedendo lapides vt
ff.cõia prediorꝫ.l.venditor.§.si cõstat ⁊ ar.s.in qui. cau. serui.
ꝓ premio accipiũt libertatẽ.l.ij. Si aũt cõsuetudo sine natura
li rõne ⁊ iusta cã esset ↄ̄ ius diuinũ vt puta qꝺ quilibet ĩpune
⁊ sine cã possit dissoluere mr̃imoniũ ꝯtra illud diuinum quos
deus cõiunxit hõ nõ separet.xxxiij.q.ij.quos deus.vel qꝺ pa
rentes sint in ꝑtãte filiorꝫ ↄ̄ naturã que est.ff.de iusti.⁊ iur.l.ij.
⁊.s.de patria ꝑtãte per totum vel qꝺ liceat mihi probibere eũ
tes per viã publicã vel similia nõ valerẽt qꝛ talis consuetudo
rõne careret ⁊ dici posset potius corruptela vt extra. e.c.vlti.
vbi de hoc satis no.ꝑ host. Jo.an.abbatẽ ⁊ alios ⁊ plene dixi.
C.ꝺ ꝑci.imp.offe.l.quot.talis itaq̃ꝫ ꝯsuetudo irrõnabilis nul
la tꝑis lõgingtate firmat̃ vt in auc.vt nulli iudic.§.j.xxxij. q.
viij.c.flagitia.⁊ optime dixi.viij.di.quo iure in fi.⁊ ibi in gl.⁊
v.di.c.j.⁊ sic põt itelligi.ff.e.l.qꝺ nõ rõne vt exponat̃.i. ↄ̄ diui
nã vľ naturalẽ vľ positiuã rõnẽ ⁊ qꝺ ibi subijcit̃ sꝫ ex errore ex
ponas.i.deuiatiõe ⁊ sic accipit̃ error.s.de heret.ꝑ totũ.nã qui
nõ tꝫ viã debitã errare dicit̃.hosti.tñ in dicto vlti.c. vľ sentire

qꝺ statutũ qꝺ qs cõdẽnet̃ ꝓ homicidio in pecunia vel statutũ
nõ valeat.ita ẽt tꝫ in summa huius ti.§.iiij.in fi.⁊ allegabat ca
pitulũ pe.extra.e.ff.de pac.l.si vnus.§.pacta.⁊ de mã .ꝓin.§.
oportet.de hoc ẽt no.per eum de offi.ord.c.dilectus ⁊ de deli-
ctis puerorꝫ.c.ij. Jtẽ dꝫ esse nõ reprobata expresse a iure quia
tunc nõ valeret vt auc.cassa ⁊ irrita. ⁊ dixi.s.in solutiõe cõtra
riorꝫ. Jtẽ debet esse nõ onerosa ecclesijs vt extra .e.c.j. Jtẽ ꝭꝫ
gl.dꝫ.esse nõ errore sed ex certa scia inducta qꝛ error est cõtra
rius consensui ⁊ ꝯsuetudo reqrit cõsensum. Sꝫ de hoc dic vt
plene dixi.s.versi.itẽ queritur ẽt an per errorem cõsensu hoc
adiecto qꝺ si cõtra naturalẽ rõnẽ vel diuinã etiã ex certa scien
tia esset inducta nõ valeret vt predixi. Si autẽ esset cõtra sim-
plex ius positiuũ puta qꝺ res mobilis nõ vsucaperetur trien
nio sꝫ qnquẽnio tũc si eẽt error facti nõ haberet in se cõsensuꝫ
vt.l.si per errorẽ ⁊ sic nõ esset consuetudo ꝭm quosdã vt predi
xi. Jn dubio tñ presumerẽ ꝓꝑ diuturnitatẽ tꝑis sciam ⁊ nõ er
rorem ar.s.de pe.heredi.l.si filius et.ff.de vsuris.l.cũ de in rẽ
verso. Si ãt esset error iuris dicũt qꝺ nõ nocet cũ sit error po-
puli vel decurionũ qui hñt ꝑtãtem iuris cõstituẽdi ⁊ ideo eo
rũ error ⁊ obseruantia consuetudinẽ q̃ est ius inducit vt.ff.de
sup.lega.l.iij.in fi.et maxime ꝓꝑ longã obseruantiã que indu
cit presumptionẽ scie vt predixi. Jdẽ dꝫ esse ꝑ consensum non
coactũ a priuato sed spontaneũ vt.s.dixi. Jtẽ dꝫ esse firmata
ↄ̄dicto indicio ad hoc vt liget in futurũ vt predixi. Jtẽ dꝫ eẽ
non interrupta ꝑ ↄ̄rios actus vt predixi. Alie etiã comitãtie ⁊
qualitates cõsuetudinis esse possunt q̃ curiosus lector posset
9 reperire.☩Nunc videamus q̃to tꝑe inducatur cõsuetudo. va
lida qdã qꝺ tãto tꝑe cuius initij memoria non existit vt no.in
gl.d.l.de qbus.⁊ ꝑ istorꝫ opi.facit qꝛ iura de ꝯsuetudine loq̃n
tia vtunt̃ vocabulis ex qbus colligi v̄r qꝺ de lõgissima loqua
tur nam lex de quibꝰ vtitur verbo inuiolata. Jteꝫ ꝺr vetus.j.
de translatione mil.an.l.j.et de diuersis officijs.l.viros et.l.fi.
li.xij.aliqñ ꝺr vetust.j.de priui.scho.l.fi.li.xij.aliqñ ꝺr vetusto
more.j.de excusa.munerũ.l.maximarꝫ ⁊.s.de testa.l.testamen-
ta ⁊ sic ex istis vocabulis v̄r requiri tꝑs cuius memoria nõ exi
stat talis.eĩ ꝺr vetusta depositio pecunie.j.de thesauris.l.vni
ca.li.x.et ꝑ hoc de cursu publico.l.pe.li.xij.ff.de offi. ꝓcon.l.
obseruare.§.hoc etiã et.l.si in aliã de pollicita.l.imperatores.
ꝑdictis tñ posset respõderi qꝺ propter predicta vocabula nõ
sequitur necessaria qꝺ exigatur tm̃ tẽpus sed lex ideo vtit̃ di-
ctis vocabulis vt inuat qꝺ si longo tꝑe inducitur consuetudo
fortius inducitur longissimo et vetus qñq̃ꝫ ꝺr qꝺ non est no-
uum.i.anni posterioris vt.ff.de vino tritico et oleo legato.l.ve
tus ⁊ pro hoc.ff.finium reg.l.in finalibus ⁊.s.finium reg.l.ij.
⁊ verbũ antiquum similiter qꝺ minori tꝑe sumitur vt.s. si an-
10 tiquior creditor per totũ.☩Jtẽ perpetuũ multis modis sumi
tur.ff.pro soc.l.iij.⁊ insti.de perpetuis ⁊ tꝑalibus act.⁊ inuete
ratũ similiter vt.ff.de edili edic.l.fi.⁊ de publica.⁊ vec.l.fi.⁊ qꝺ
nulla diuturnitas tꝑis requiratur videretur ad instar.l. cõis
cui assimilatur ꝯsuetudo sed aliud in.l.qꝛ pñceps ⁊ populus
eã condit expresse ⁊ ita de eorꝫ consensu statiꝫ constat ergo ⁊c.
vt.ff.de ver.ob.l.continuus.§.j.consuetudo autẽ inducitur ꝑ
tacitũ consensuꝫ ⁊ ille colligitur ex tꝑis diuturnitate ar.s. ad
velľ.si mulier ⁊ sic pꝫ qꝺ diuturnitas tꝑis requiritur vñ Jo.
⁊ Azo ⁊ doctores cõiter tenẽt qꝺ.x.anni sufficiãt vt no.d.l. de
quibus. in gl.q̃ incipit cuius nõ existat memoria ⁊ hic in glo.
rubrice ⁊ per Az.in sum.§.j.et insti.de iure naturali.§.ex non
rescripto. Jdẽ v̄r sentire Jnn.extra.e.c.cũ dilectus.in gl.s. rõ
nabilis et cõpost.e.ti.c.vlt.ver.sed q̃ritur quãto tꝑe ⁊ vide qꝺ
ꝑ eos ibi no. Alij dicũt qꝺ tãto tꝑe inducitur quãto rescripto
s.decẽ annorꝫ int̃ pñtes et.xx.inter absentes. Alij qꝺ aut est ꝑ
ter legẽ et aľs rõnabilis et tũc sufficit decẽniũ vt no.per Joã.
an.extra.e.c.vlt.li.vj. Si aũt sit iuri ꝯtraria tũc requirat̃ tẽpꝰ
ꝑscriptiõis seu.xl.annorꝫ vt extra.e.c.vlt.et ibi no.et de hoc ẽt
no.per host.in sũ.e.§.ij.et in Spe.de ꝑscrip.v̄si.de ꝯsuetudĩe
et per arch.extra.e.c.cũ in tua li.vj.dñs ol.dicebat qꝺ consue.
hꝫ maximã affinitatẽ cum ꝑscriptione et ideo ꝑscriptio aliqñ
appellat̃ consue.vt.ff.de aq̃ plu.ar.l.j.in fi.ibi ꝯsuetudinẽ lon
gã ⁊c.qꝺ sicut se hꝫ ꝑscriptio in prescriptibilibus sic ꝯsuetu-
do in habilibus ad ꝯsuetudinẽ vt.s.de seruitu.et aqua.l.ij.sꝫ
si precedat titulus in prescriptibilibꝰ sufficiũt decẽ anni inter
pñtes et.xx.inter absentes vt.s.de prescrip.lon.tẽp.ꝑ totuꝫ.si
aũt sine ti.requiritur tẽpus longissimum vt de prescrip. xxx.
vel.xl.an.ꝑ totũ.idẽ ergo sit in ꝯsuetudine ⁊ hoc ꝭm Dl. queꝫ
ẽt alij sequũtur hoc adiecto qꝺ vbi ꝺr de ti.idẽ dicunt in qua
si ti.i.iusto errore qui ꝓ ti.hr̃ vt.ff.ꝓ legato.l.iiij. Alijs v̄r qꝺ
in ꝑscriptione vel ꝯsuetudine iurium non sit opus titulum al
legare ꝓ quibꝰ facit extra de ꝑscrip.c.j.li.vj.et dic vt ibi. Sed
ꝭm opin.istã quis erit titulus in consuetudine ⁊ dic qꝺ actus

talis q̄ sit aptus ad ꝯsuetudinē inducendā de quibus actib⁹ p̄re dictū eſt.s̄.vt diffinitiua sn̄ia actus solēnis populi vel decurionū.quasi titulus erit sn̄ia interlocutoria q̄ non habet tm̄ effectū sicut diffinitiua ⁊ alij actus populi ⁊ decurionuȝ ⁊ qꝺ actus iudiciarius habeat̄ loco tituli tȝ Dy.⁊ allegabat.ff.de religiosis.l.at si qs de dā.infec.l.pretoris de acq.pos.l.iuste de reg.iur.§.q actore.Si ergo cōsuetudo oritur ex tit.vel q̄si vel iusto errore sufficit longū tp̄s ⁊ sic posset intelligi opinio Jo. ⁊ azo.⁊ sequaciū.Si aūt inducat̄ sine titulo vt ex actis singulorū tūc requirat̄ lōgissimū tp̄s vel cuius memoria nō existat ⁊ ita intelligi posset alioꝝ opinio ⁊ iura p eos allegata.posset ēt forte dici qꝺ hoc casu sufficeret tp̄s.xxx.an.sicut erit in prescriptiōe q̄ ti.caret vt de p̄scri.xxx.ann.l.si qs emtionis q꞉ tale tp̄s appellat̄ longū.e.ti.cū notissimi.§.eodē iure. sed hoc nō vr̄ procedere q꞉ tp̄e eaꝝ leguȝ nōdum erat ipsa p̄scriptio.xxx.an.⁊ ideo ad eū referre nō poterāt.ll.de ꝯsuetudine loquētes poterit aūt pbari memoriā nō extare vt colligi pōt ex.l.si arbiter cū ibi notatis.ff.de prob.⁊.d.l.j.§.fi.de aq̄ plu.ar.Item qꝺ.s̄.dixi in ꝯsuetudine introducta ex ti.vel q̄si sufficere decēniū inter p̄ntes ⁊ vicēniū inter absentes reprobāt od.Ja.bal.nic.de mata.⁊ alij doctores ⁊ dn̄t qꝺ tā inter p̄ntes q̄ꝫ iter absentes sufficiat decēniuȝ ⁊ p ꝯn̄s maius tēpus qa prescriptio respicit iura singularia ⁊ repta est in odium negligētiuȝ ⁊ magis negligēs est presens q̄ꝫ absens ⁊ iō in p̄scriptiōe fit distinctio tp̄is inter absentes ⁊ presentes.Sed ꝯsuetudo q꞉ est ius dȝ esse gn̄alis ⁊ cōis vt in precedētibus dixi dū questitū fuit q̄lis debeat esse ꝯsuetudo ⁊ probat̄.ff.de legib⁹.l.j.dū dicit lex est cōe p̄ceptū ⁊.e.ti.l.iura.vñ cum nō ꝯsurgat ex negligentia sed ex tacito ꝯsensu equaliter ligare dȝ tā absentes q̄ꝫ presentes ⁊ sic vtrobiqꝫ sufficiet tp̄s.x.an.ar.s̄.de tēp.i inte.rest.peten.l.fi.⁊ de prescrip.lon.temp.q̄ pro liberta.l.ij.sicut ⁊ leges scripte vniformiter ligāt oēs vt.s̄.de legi.l.leges ⁊ de iudeis.l.iudei romano.vñ lȝ ꝯ minores prescriptiōes alie nō currāt vt.s̄.in qui.cau.in inte.resti.nō est necessaria.l.fi.ab isto tū cursu tp̄is ex quo introducitur ꝯsuetudo ēt minores nō sunt exēpti cum nō inducatur ꝯ singulos singulariter sed cōtra vniuersitatē vniuersaliter.⁊ hoc ēt tenet Jo.an.in lec.sua extra.e.⁊.vlt.est ⁊ alia rō q꞉ in prescriptionibus longi tp̄is requiritur ignorantia ⁊ bona fides vt.s̄.de prescrip.lon.tem.l.ij.⁊ per totū.Jn ꝯsuetudine aūt scientia ⁊ quodāmō mala fides.s.qꝺ populus sciat se vti cōtra legē alias erraret ⁊ cōsuetudo induceretur vt.ff.e.qꝺ non rōne ⁊ supra dixi vbi quesiui an ex erroneo ꝯsensu inducatur ⁊c.Et an cōsuetudo debeat esse prescripta ⁊ in qbus p̄scribi nō possit vide per Jnn.extra.eo.sup rubrica ⁊ dicā.j.in quo differant consuetudo ⁊ p̄scriptio.Sed ꝯ predicta vr̄ q꞉ in p̄scribēda seruitute q̄ nō habet continuā cāȝ reqritur tp̄s.Cuius nō extet memoria vt.ff.de serui.l.seruitutes sed ꝯsuetudo nō hȝ cōtinuā cām nō vr̄ sufficere minus tēpus.Sȝ rn̄deo in prescriptiōe alius est prescribēs ⁊ alius contra quē p̄scribitur q꞉ nemo ꝯ seipsum prescribit vt.ff.de vsuc.l.sequitur.§.lana ⁊ prescribēti acquirit̄ ⁊ ei ꝯ quē prescribitur p̄iudicat̄ ⁊ nō requirit̄ bona fides p̄scribētis lōga prescriptione ⁊ difficilius est permissa p̄scriptio q̄ꝫ ꝯsuetudo q꞉ in ꝯsuetudine prescribens ⁊ cui prescribitur idē sunt.s.ipsa vniuersitas siue ppl̄s q per talē modū ius ꝯsuetudinariū sibi cōstituit inter subiectos tantū ⁊ iō facilius ⁊ minori tp̄e admittitur cōsuetudo q̄ꝫ p̄scriptio.nic.de ma.Sȝ qꝺ cunqꝫ tēpus requirat̄.quero q̄n incipiat hoc tēpus currere.qdaȝ qꝺ a primo actu p quē ꝯsensus appet.sicut ēt in alijs prescriptionibus a tp̄e quo incohoacta est possessio currit actus prescriptibilis vt extra de cā pos.e.cū eccl'ia de elec.c.romana de censi.c.olim fit.Alij qꝺ tūc fit oīs actus inducēde cōsuetudinis ⁊ in ista ꝯsūmatus et p̄fectus ⁊ allegāt.ff.de admi.tu.l.ita aūt in prin.cū si.cū ēt diuturnitate tp̄is roboret̄ ꝯsuetudo vt.ff.e.l.sed ea ⁊.l.ergo ⁊ exigit ppl̄i ꝯsensus ⁊ diuturna popli cū probatio vt.d.§.ex nō scripto ibi mores diuturno ꝯsensu vtentiū cōprobati ⁊ ex vnico actu nō videat̄ populus cōsentire ergo tēpus incipiet currere demū cū tot actus iteruenerint q inferāt ⁊ arguāt tacitū ppl̄i cōsensuȝ nō dico qꝺ inducāt cōsuetudinē cōiter teneret qꝺ tp̄s currere incipiat ex p̄mo actu vt ex illo actu incohoato post multa p eū recitata circa hoc.Jo.an.in.d.c.vlt.in lec.sua ⁊ ad hoc facit qꝺ dicā.j.ver.qualiter ꝯsuetudo pbetur. ¶ Ex predictis pȝ qꝺ ꝯsuetudo ⁊ prescriptio differūt.⁊ de hoc bene no.ex̄.e.c.vlt.in vlti.gl.⁊ ibi ēt p host.⁊ in sum.e.§.fi.v̄.ex̄ summā.dicit dy.qꝺ sic se hȝ prescriptio ad ꝯsuetudinē sicut dispones ad dispositū.actus ēt rcpetit⁹ q ꝯsuetudo vocat̄ est dispo sita ꝯtinuatio tp̄is.l.diffiniti quā prescriptionē vocamus est disponēs.Cōp.aliā dr̄iam assignat.d.c.vlt.in fi.extra.e.⁊ idē dicit spe.de p̄scrip.§.j.v̄.sȝ q̄ est dr̄ia.Pe.⁊ abbas dicunt qꝺ differūt sicut ꝯfirmās ⁊ cōfirmatū.cōfirmat ēt prescriptio consuetudinē.d.Ol.dicebat qꝺ cōsuetudo est inductio iurꝫ noui qꝺ nō erat.prescriptio aūt est acqsitio iuris qꝺ erat penes alium.Alij dicūt qꝺ differunt q꞉ ꝯsuetudo fuit inducta añ ius scriptū sed prescriptio p ius scriptū ⁊ allegāt extra de prescri.c.sctōꝝ ⁊.c.vigilāti.Jtē q꞉ cōsuetudo multos hȝ effectus iterpretādi cōdēdi ⁊ abrogādi.alios ēt de qbus.j.subijciā prescriptio vnū tm̄.s.derogādi prescribēdi negligentibus.⁊ fm̄ eos in cōsuetudinē nō reqritur titulus in prescriptōe sic ⁊ bona fides p dictū Jo.an.de hoc hr̄.d.c.vlt.⁊ lȝ canoniste ibidē tenent qꝺ cōsuetudo dȝ esse rōnabilis ⁊ prescripta dicētes qꝺ vbicunqꝫ requirit̄ tractus tp̄is est prescriptio.pe.tū dicit qꝺ consuetudo nō prescribit̄ q̄m opȝ qꝺ illud qꝺ prescribit̄ sit ius dispositū nō disponēs vñ si irē lōgo tp̄e p viā publicā cū ibi nō sit ius dispositū nō prescriberē vt.ff.de via publi.l.viā ⁊ qꝺ dr̄ qꝺ in cōsuetudine diuturnitas tp̄is reqritur ⁊ iō prescribitur falsum est fm̄ eū ⁊ q꞉ nihil est ibi qꝺ possit prescribi q꞉ nō ē ius formatū.⁊ iō prescribi nō pōt ⁊ appellaret ius formatuȝ.i.ius dispositū vt dn̄ium rei ius pignoris ⁊ filia q̄ prescribunt̄ vt in ti.de prescri.pȝ vñ dicit qꝺ nesciūt in hoc qd dicāt canoniste ⁊ seqces.Quid dicem⁹ aduertēdū est qꝺ in qbusdā partib⁹ sūt nobiles priuilegiati q possint collectas imponere subditis cū efficiuntur milites vel maritāt filias altero istorū casuum nobilis volebat collectā imponere dicūt subditi qꝺ nō pōt quia nunq̄ꝫ fuit eis imposita p predecessores suos dicit dn̄s nō curo q꞉ ꝯsuetudo est qꝺ istis casibus nobiles collectāt subditos replicāt subditi qꝺ nunquā isto iure vsus est ⁊ iō vti nō pōt lȝ alij nobiles vtātur.q̄ritur qd iurꝫ dic qꝺ aut istud ius qꝺ habēt nobiles est eis q̄situ per cōsuetudinē ⁊ tunc pōt subditos collectare aut p prescriptionē ⁊ nō pōt.ratio diuersitatis ē q꞉ cōsuetudo ligat cōsentiētes ⁊ dissētiētes dūmō maioꝝ ps populi consentiat.⁊ iō dixi.s̄.in descriptiōib⁹ cōsuetudinis consensu ppl̄i vel maioris ptis.sufficit ergo maiorē partē cōsentire.vt ēt alios nō consentientes liget at prescriptio est soluȝ ex ꝯsensu prescribētis ⁊ ꝯ quē prescribit̄ ⁊ alijs nō nocet vt.ff.de vsuc.l.naturaliter.Sȝ quō scietur vtrū ius sit q̄situm p cōsuetudinē vel prescriptionē.dic qꝺ consuetudo est ius disponēs.p̄scriptio est que acqrit ius dispositū vt prediri.sȝ istud nō declarat quesitū ⁊ ideo ipse pe.dicit aut illi nobiles acqsiuerunt ius collectādi ꝯ quēlibet singularit̄ ⁊ tūc p prescriptioneȝ est ius q̄situm aut non singl'r sed cōiter ꝯ oēs ⁊ tunc p consuetudinē ⁊ istud apparet si inspiciat̄ vñ consuetudo ⁊ prescriptio causantur nā prescriptio cātur ex negligētia non petentis vel non resistētis ⁊ animo singuli aquirentis ⁊ sic si consensus vnius vel plium interueniat non preiudicat alijs vt predictū est.Consuetudo autē causatur ex consensu populi vel maiorꝫ partis ⁊ ideo ligat ēt ignorātes non tanquā singulos sȝ tanq̄ꝫ vniuersitatē q꞉ consuetudo concernit oēs ⁊ ideo si consuetudine ītroducatur qꝺ primogenitus succedat in totū.non oēs p̄mogeniti succedēt ⁊ hoc innuit gl.magna circa mediū que est ī.l.de qbus.ff.e.sȝ si introduceretur qꝺ primogenitus talis vicini puta sancti Jo.succedat in totum licet maioꝝ pars in hoc ꝯsenserit non preiudicat alijs nec eos ligat.sȝ ꝯ eos bn̄ posset prescribi.Dicēdū est ergo in q̄stione prefati nobilis qꝺ si ipse collectā subditis īponēdo allegat ius vniuersale et hec sit nedum virtute illius potest eos collectare.sȝ si ius singulare puta qꝺ ille ⁊ ille sit collectatus lȝ in illis ꝯsenserit maioꝝ ps non est ꝯsuetudo quo ad alios nec preiudicat eis sȝ est prescriptio ꝯ certas p̄sonas ⁊ ad alios non extēditur fm̄ pe.⁊ cy.Nunc videamus in quo differāt ius scriptuȝ ⁊ ꝯsuetudo.Jtē statutuȝ ⁊ ꝯsuetudo ab vsu ⁊ stylo.Circa primum ꝯsiderāda est q̄druplex cā.s.materialis formalis efficiēs ⁊ finalis et in his conueniunt consuetudo ⁊ ius scriptum nam consuetudo.l.imitatur vt.d.§.ex non rescripto. institu. de iure naturali et.§.eo.l. fin. Sicut autem lex ciuilis vel canonica debet esse iusta ⁊ honesta ⁊ possibilis quo ad materiā.Jtem certa ⁊ clara quo ad formā vt.iiij.di.erit autē lex ex̄ de ꝯsti.c.fi.⁊ in auc.de testis impfectis.§.nos igitur sic consuetudo nā incerta obscura et īpossibilis non valeret fm̄ Host.qui hoc notat extra.e.c.fi.⁊ si.conueniunt etiā ex parte cause efficientis.ille enim potest consuetudinē qui legē et q non potest legē inducere nec consuetudinē vt supi⁹ dem est et sic conueniunt in cā efficiēti affirmatiue et negatiue.ex quo pȝ qꝺ laici circa clericos nō possunt cōsuetudinē iducere nec ecōuerso in his q̄ nō spectāt sp̄aliter ad iudiciū eccl'e de hoc.xi.di.eccl'iaꝝ ⁊.c.catholica.Jtē conueniunt in cā fi.sicut.n.lex ad bonuȝ publicuȝ et cōem vtilitatē inducitur vt.d.c.erit autē lex.iiij.di.et fit ad informationē moꝝ vt.e.distinctiōe.c.facte sunt autē leges ad humanos actus regulariter imperando

riter impando vetādo pmittendo ꝛ puniēdo vt.ff.e.l.virtus ꝛ.iiij.di.c.oīs.sic ꝛ ꝯsuetudo multos ēt casus specifice in quibus parificat̄ ꝯsuetudo legi notat archi.xi.di.c.in his in pnc. Quantū ad aliud in quo differāt lex canon ꝛ ꝯsuetudo dicūt quidā qꝺ differunt per scriptū ꝛ nō scriptū vt.d.§.ex nō scripto ꝛ.ff.e.l.imo de quo dixi.s̄.in descriptiōibus ꝛ no.p cyn.ꝛ dixi.s̄.de legi.l.j.nic.tū mata.tꝫ qꝺ ꝯsuetudo bn̄ pōt reduci i scriptis ad memoriā nō ꝓpterea dꝛ ius scriptū sicut nec ꝯtractus dꝛ in scriptis cū scriptura sit ad memoriā.s̄.de.fide instr. l.ꝯtectus.ꝛ sic dicit factū fuisse de ꝯsuetudine feudoꝝ ꝛ cy.dicit se idē vidisse in ꝯsuetudinibus vrbis rome.Sꝫ cū cōsuetudo habeat introduci p tacitū ꝯsensum populi si ppl's ordinet qꝺ reducat̄ in scriptis ex tūc vr̄ esse lex ꝛ nō ꝯsuetudo ꝛ ideo dicit qꝺ si ꝯsuetudines feudoꝝ consensu impatoꝝ fuerūt in scriptis redacte nō debēt dici ꝯsuetudines sed leges. Sed dato qꝺ sit ꝯsuetudo in scriptis redacta nō video quare nō remaneat ꝯsuetudo cū prius esset inducta ꝛ firmata tacito ꝯsensu vt.ff.de act.ꝛ ob.l.quot.Cy.vn̄ vr̄ qꝺ agens ex ea habeat electionē vtrū velit agere ex ea tanꝙ̄ ꝯsuetudine vel tanꝙ̄ lege expressa p.d.l.quoties.lꝫ illa loquat̄ vbi vtrumqꝫ auxiliū ē ordinariū ꝛ simul ꝯcurrēs.ꝛ iō dicit cy.merito succubuisse quēdam aduocatū ariminen̄.qui ꝓpōere debuerat ꝯdi.ex statuto qꝺ prius fuerat licet esset ꝯsuetudine firmatū.Quid si quis ꝓponat libellū sic ago ꝯdi.ex lege municipali cū super hoc sit statutū ꝛ cōsuetudo dic qꝺ nō admittatur nam exprimere dꝫ quo iure sicut dꝛ de agente ex ꝯsilio galli ꝛ.l.velleia.vt.l.gallus.§.sed si filius.ff.de liber.ꝛ posthu.ꝛ hoc hic tꝫ cy.licet latius se extēdat circa ꝑmā qōnē.Alij licet fateant̄ requiri scripturā ad hoc/vt lex ꝛ canō deducat̄ in notitiā vt.s̄.de leg.l.humanū qꝺ nō est in ꝯsuetudine vt.d.l.imo.ff.e.nō tū differunt lex ꝛ ꝯsuetudo p scriptū ꝛ nō scriptū cū nō sint de substātia legis vel ꝯsuetudinis vt prediximus sed differūt per tacitū ꝛ expressum.In quo aūt ꝯueniant ꝛ differant statutū ꝛ ꝯsuetudo.vr̄ idem dicendum qꝺ dictū est de lege ꝛ ꝯsuetudine cū statutū sit lex municipalis vt.l.oēs populi de iusti.ꝛ iur.ꝛ ideo derisus fuit aduocatus predictus qui cū deberet intricare ꝯdi.ex lege municipali formauit sup ꝯsuetudine vt dicit Ja.de ra.ꝛ de hoc.j.dicet v̄.quō aūt ꝓbata ꝯsuetudine ꝛc.ꝛ ꝭm hoc si vera eēt gl.posita.j.de decre.decu.sup rubrica li.x.s.qꝺ statutū fieri posset sup eo solū cui pōt pacto derogari vel renūtiari super eo ēt tūc posset induci ꝯsuetudo.sed illa gl.cōiter reprobatur vt dixi.s̄.de fideius.l.fi.ꝛ no.p.gl.ff.de re.iur.l.neqꝫ pign⁹ §.priuatoꝝ.In quo differūt ꝯsuetudo ꝛ stylus de stylo ꝓprie sumpto vocabulo nihil habēt legiste sꝫ canoniste hn̄t,ex de cōfirmatiōe vtili vel inutili.c.pe.de falsis.c.ꝙ̄ graui.Improprie tn̄.s.pro vltima voluntate habet̄.s̄.de sacrosan.ec.l.j.ibi liber sit stylus ꝛ inquantū accipit̄ pro stillicido hr̄.ff.quemad.seru. amit.l.si stillicidiū.vr̄ ergo qꝺ stylus proprie sumptus nō differat a ꝯsuetudine per preal.c.ꝙ̄ graui.vbi qꝺ prius vocauit consuetudinē postea vocat stylū.Pe.de bella pertica dicebat qꝺ stylus est ius nō scriptū vsibus introductū ab vno stylatū.ꝛ in hoc differt a consuetudine q̄ est vsus cōis ppl'i sed stylus vnius iudi.vel pretoris.ꝛ sic ꝭm eū stillus est qn̄ per vsum stylatum a iudice terminata est lex puta qꝺ in causis.xx.solidoꝝ nō offeratur libellus.iste enim stylus declarat auc.nisi breuiores.s̄.de sen.quo ad forū illius iudicis non quo ad alios.ego aūt pnto qꝺ stylus sit ꝯsuetudo vel vsus in scribēdo tm̄ sicut dicimus stylus curie romane sic se habet circa rescripta vt ꝓbant predicte decretales ꝛ dꝛ forte a stylo quo scribitur in tabulis.Usus aūt mores ꝛ ꝯsuetudo idē sunt ꝭm quosdā vt dixi.s̄.in descriptionibus ꝯsuetudinis ver.tertio quero.Ja.de ra.tꝫ qꝺ vsus ꝛ mores differūt a cōsuetudine sicut cā ꝛ effect⁹. sed hoc nō placet Pe.qꝛ vsus nō est cā consuetudinis sed tacitus consensus populi de quo qꝛ nō cōstat nisi p vsum dꝛ ꝯsuetudo vsu ꝛ moribus introducta.differunt ergo ꝭm eū qꝛ ꝯsuetudo sonat ius factū vnde qꝺ dicitur cōsuetudinis vsus q̄ lōgeui exponit.i.introducte per vsum longeuū ſilis expositio extra de accu.c.euidētia.ꝛ de eo qui fur.ordi.susce.c.j. Restat videre vn̄ dicat̄ ꝯsuetudo ꝛ vn̄ ortum habuerit.dꝛ aūt ꝯsuetudo ꝭm ysi.qꝛ est in cōi vsu vt.j.di.cōsuetudo in fi.vel ꝭm Joā. an.d.c.vlt.extra.e.dꝛ a consuo cōsuis qꝛ cōsuti mores.i.simul suti.ex quib⁹ resultat ꝯsuetudo ipsam inducūt ꝛ sic cōformatur vtroqꝫ mō ethimologie vocabuli quā sequi debemus vt j.si certū pe.l.ij.§.appellata extra de prebē.cū ꝭm in prin.ꝛ in auc.de defen.ciui.in prin.Ortū autem habuit post ius naturale ex quo ceperūt hoīes simul viuere qꝺ ex eo tpe factū creditur ex quo caym ciuitatē edificauit gen̄.iiij.c.qꝺ ꝓsequere vt vj.di.c.fi.Sed quō proponat̄ cōsuetudo in iudicio.Jo.an.d. c.vlt.dicit proponi in modū actionis personalis vel realis vel in modū officij iudicis ꝛ in modū exceptiōis.Exēplū de personali nullus cogitur rem suā vendere ꝯsuetudo hꝫ qꝺ quis teneatur lapidicinas suas vēdere certo pretio si tales vendere nolēt agitur contra eos cōditione ex ꝯsuetudine qꝺ cūꝫ ex consuetudine actio cōpetat nec sit cautū quo genere actionis agatur.agetur ꝯditiōe ex ꝯsuetudine ar.ff.de cond.ex lege.l. vnica de reali est exēplū de primogenito qꝺ succedat in totū. aget.enī peti.here.que est realis vt.ff.de peti.here.l.sed ꝛ si lege.comi.§.pe.nec dꝛ hic ꝯditio ex cōsuetudine qꝛ cū realis cōpetat dn̄o vt.ff.de rei ven.l.in rē actio ꝛ mediāte ꝯsuetudine dn̄ium habeat ꝛ sic pp dn̄ium actiōis in rē aut intētabit peti. here.qꝛ mediāte ꝯsuetudine est heres insolidū aut rei vē.ꝛ est simile qꝛ lꝫ lex cornel.effectū ꝓbeat tn̄ agitur iure legis.xij.tabularū vt.ff.de testa.l.lege cornel.Idē dicūt quidā in ꝑsonalibus vt agat̄ act.ex eo cōtractu sicut dꝛ in iuramento qn̄ iurat̄ formiter vt.ff.de iureiu.l.si duo patroni.§.si quis ꝛ dixi.s̄.de iureiu.l.actori.breuiter ergo dic aut cōsuetudo cadit in spēm vel formā alicuius ꝯtctus ꝛ agitur actiōe ex eo ꝯtctu recipiēte formā a ꝯsuetudine aut nō ꝛ tunc agitur act.ex cōsuetudine ꝛ est statutū cōditiōe ex statuto.cy.per iudicis officiū ꝓponitur vbi ꝯsuetudo illud induceret vt si ex cōsuetudine daretur restitutio leso vsqꝫ ad.xxx.annū.tūc enī maior.xxv.an.ꝛ minor. xxx.lesus peteret restitui officio iudicis ꝓposita ꝯsuetudīe vt ff.de minori.l.qꝺ si minor.§.fi.per except.ꝓponit̄ pone hꝫ cōsuetudo qꝺ vēditor nō teneatur de morbis vel vitijs si emtor agat de vitijs ꝓponeret̄ ꝯsuetudo ꝯ eū p modū excep.ad hoc ff.de pac.l.pacisci ꝛ extra de cle.cōiug.c.Joānes ꝛ hoc placet lꝫ qdā simpl'r dicāt ex consuetudine vel statuto agi solū conditione ex lege per dictā.l.vnicā de cōdit.ex lege qꝺ ex eo reprobat̄ qꝛ cōsuetudo ꝛ lex sint iura distincta cū cōsuetudo sit similis legi vt.ff.e.l.diuturna ergo nō idem qꝛ nihil est id cui simile est vt.ff.depositi.l.quod nerua cum ergo sint diuersa ex eis oriri debēt actiōes diuerse ꝛ qꝛ cōsuetudo est ius non scriptū ergo ex ea nō oritur actio eadē cū iure scripto arg.s̄.de seri.l. an nullo nec valet etiā quod dicūt alij agi actiōe in factū nam edicta preto.sunt iura vt.ff.de iusti.ꝛ iur.l.ius autē ꝛ.l.nā ꝛ ipsum sed vbi ex edicto ꝓtoris agitur datur actio in factū ꝛ non cōditio ex lege vt insti.de interdictis.§.fi.ꝛ.ff.nau.cau.stat.l. iiij.§.ij.ergo cum cōsuetudo ꝛ statutum dici possint edictum dicunt dari actionē in factum sed sicut dictum est.s̄.edictū ꝛ consuetudo sunt diuersa ergo ex eis diuersa oritur actio ꝛc. Canoniste breuiter de hoc se expediunt narrādo.s.cōsuetudinē ꝛ concludendo ex narratis ꝭm cōsuetudinē fieri debere vl' per cōsuetudinē fieri nō debere ꝛ de hoc in Spe.de consuetudine in prin.Sed an in libello sit opus exprimere ꝛ hoc peto pp cōsuetudinē vr̄ qꝺ nō qꝛ cōsuetudo similis est legi sed qui agit ex lege nō hꝫ necesse ꝓponere legē ex q̄ agit vt.s̄.de edēdo.l.edicta.vbi de hoc ergo ꝛc.doctores tenēt ꝯtrium qꝛ leges sunt certe ꝛ scripte vt.ff.de ꝓb.l.ab ea pte.s̄.de iur ꝛ fcti ign. l.ij.Cōsuetudines autē sunt facti ꝛ incerte vt extra de cōsti.c. j.li.vj.ꝛ.d.l.ij.ergo i libello ꝓponēda.Ja.de ra.dicebat quod vbi esset notoria vt est in anglia ꝛ frācia qꝺ primogenitus succedat in totū tunc nō sit opus in libello proponi ar.ff.de act. emt.l.j.in fi.Pe.autē dicit nullā cogi cōsuetudinē in libello ꝓponere qꝛ cōsuetudo nō est medium immediatum ad conclusionē sed ex quo proponitur sufficiens imediatum ad conclusionē nō est necesse proponi mediatum puta si agitur rei ven. sufficit qꝺ dicā me dn̄m licet nō dicā ex quo ti.si tū immediatum p negationē fiat dubium oportebit tunc probari p illud mediatū.s.per titulū.sic in proposito sufficit ꝓponere ius cōpetēs ex ꝯsuetudine ꝛ si illud neget̄ probare ꝯsuetudinē.Jo. an.Sꝫ an agēs ex ꝯsuetudine hoc exꝓsso si nō probat ꝯsuetudinē probat tn̄ sup hoc esse statutū ciuitatis debeat obtinere. dicēdū est lꝫ doctores vltramontani circa hoc satis certent qꝺ debeat succūbere vt.s̄.dixi ver.in quo ꝯueniāt ꝛ differāt statu.ꝛ ꝯsuetudo qꝛ alia actio orit̄ ex statuto ꝛ alia ex ꝯsuetudine vt ꝑdictū est ꝛ agēs ex vna cā exꝓssa ꝛ probās aliā succūbit.ff. de excep.rei iud.l.ꝛ an eadē.§.actiōes ꝛ.l.si ex testō ꝛ extra de re iudi.c.abbate li.vj.nā ꝭm petita iudex dꝫ iudicare vt.ff.cōi diui.l.vt fundus ꝛ.s̄.de fideicō.liber.l.fi.fiet tn̄ absolutio solū ab inepta petitiōe vt.ff.de pac.do.l.heblius si messor falsum moduꝫ dixerit.l.j.ꝛ ibi no.ꝛ extra de iudi.c.examinata. videamus an consuetudo debeat probari.doctores cōiter dicūt qꝺ sic ꝛ pro hoc extra.e.c.cum dilectus ad finem de offi.archi.c. fi.ff.e.cū de consuetudine.j.e.l.j.ꝛ ibi in glo.ij.ꝛ in auc.de vsu. nauti.p totum ꝛ per Host.in sum.e.§.qs probare debeat nec ob.ff.de proba.l.ab ea parte qꝛ ibi loqtur in iure scripto qꝺ ꝓbatiōe nō indiget ius aūt nō scriptū qꝺ ex facto oritur ꝛ consistit vt ex̄ de consti.c.j.lib.vj.probari dꝫ ꝛ de hoc per Hostie,

in sum.e.§.quis debeat ⁊.§.se.⁊ de hoc ēt hñ dixi.s̄.de ꝓba.su
per rubrica vltra principiū. Qualiter ergo ꝓbabitur dic qḋ ꝑ
testes vel instrumēta vel alios modos legitimos ꝓbandi vt si
ꝓbetur actus legitimos interuenisse ex qbus dixi ꝯsuetudi-
nē introduci ⁊ legitimo tpe vel si ꝓbeť cōtradicto iudicio ꝓ-
batū esse fore ꝯsuetudinē vt.ff.e.l.cū de cōsuetudine per hoc
enī nō induciť ꝯsuetudo sed inducta ꝓbať sic vt alias dr̄ qḋ sē
tentia nō facit quē dñm sed declarat vt.ff.de rei vē.l.ex diuer-
so ⁊ pōt dici qḋ sñia lata sup ꝯsuetudine faciat ius inter oēs si
cut ⁊ in alijs popularibus iudi.nisi de ꝑuaricatiōe doceretur
vt.ff.de iureiu.l.eū q.§.in popularibꝰ.⁊ ita tenebat dñs.M.
de fano ⁊ hoc innuit gl.hic sup rubrica in fi.⁊ az.in sum.e. Idez
si ꝓbetur ꝑ ꝯsuetudinē qḋ libelli q̄rimoniales ꝯ eā sepe dati
sunt reiecti ꝑ hoc ēt nō induciť ꝯsuetudo sed inducta ꝓbať et
sic innuit gl.hic sup rubrica ⁊ az.in sum.e. Idē ēt si alijs mo-
dis ꝯstaret iudici ꝯsuetudinē eē notoriā lz libelli querimonia
rū dati reiecti nō forēt.ꝓbať ēt ꝑ scripturā lz nō sit necessaria
in ꝯsuetudine tñ si fctā eēt auctoritate publica ad memoriā cō
suetudinis ⁊ dubiū eius tollendū fidē faceret de cōsuetudine
nec ꝓpterea esset ius scriptū vt.s̄.dixi ⁊ factū fuisse dixi de cō
suetu.feudo.tūc enī qñ est sic notoria iudici sine aliq̄ alia ꝓba-
tiōe eā seruare debet ⁊ ꝭm eā pronūtiare qꝛ notoria ꝓbatione
nō indigeret vt no.s̄.q ⁊ aduersus quos.l.j.⁊ extra de coha.
cle.⁊ mu.c.nr̄a ⁊.c.fi.maxime qñ cōsuetudo esset circa ordina-
tiones cāꝝ q̄ quottidie tractanť ⁊ ignorari ꝑuersantes in eis
nō dñt vt.ff.de orig.iur.l.ij.§.seruiꝰ.⁊ pōt esse exēplū si sit cō
suetudo qḋ in causis criminalibꝰ vel aliqbus alijs summarie
ꝓcedať vel diebus feriatis vel ēt tpe q̄dregesimali sicut q̄si fit
vbiq3 ꝯ.l.q̄draginta.s̄.de ferijs. Sed quid si nō ꝓbaretur cō
suetudo inducta esse ꝭm predictos modos nec etiā longo tpe
sed allegať ⁊ dr̄ esse cōsuetudo vel notoriū est qḋ cōiter sic est
seruatū ⁊ seruať.nūquid sufficiat.dic aut q̄ritur an ea que sūt
ꝭm talē obseruātiā teneāt nō obstante qḋ in eis nō sit seruata
solēnitas iurꝫ cōis.aut q̄ritur an ea que fieri debent in futuꝝ
sic sint fienda ꝭm talē cōsuetudinē siue obseruantiā.primo ca-
su credo qḋ ꝑterita teneāt ar.l.barbarius.ff.de offi.ꝑto. cum
sua materia ⁊ plene tetigi.s̄.de sen.⁊ interlo.om.iudi.l.ij.q̄ꝫtū
ad futura distinguit. Aut talis cōsuetudo est circa ordinē pro
cessus cause puta qḋ ꝓcur.iuret de calūnia absente principali
vel litis ꝯte.nō fiat in causis.c.solidorū vel.j.⁊ similibus.⁊ tūc
puto sufficere qꝛ in talibꝰ que sunt ad cause ꝑparationē suffi-
cit semiplena ꝓbatio vt.ff.ad exhibē.l.iij.§.ibidē qꝛ actꝰ cōse-
quētes ꝓbāt titulū ⁊ obligationē ꝑcessisse.ff.de vsur.l.cū de ī
rē verso.⁊ ꝑ hoc.d.l.barbarius. Si aūt eēt ad cause diffinitio
nē. Aut est ad ius inducendū sup eo de quo nō est ius scriptū
vt in feudis ⁊ valet. Aut ad corrigēdū qḋ ē scriptū vt qḋ dos
nō reddatur vxori so.ma.vel qḋ femina nō succedat cū mascu
lo ab intestato ⁊ tūc cōsuetudo dz plene ꝓbari nec sufficit pro
bare cōem obseruātiā qꝛ illa sola nō facit ius cōsuetudinariū
vt ex supiore pz. Aut est inducta ad interpretandū qḋ dubiuz
est vel supplēdū qḋ est defectiuū vt.j.plenius dicā ⁊ tūc suffi-
cit ꝓbare cōem obseruantiā lz nō probentur alia sufficientia
ad cōsuetudinē inducendā qꝛ istud nō est inducere sed indu-
ctā declarare.⁊ iḋ cū minori solēnitate admittitur vt dicit lex
in simili.ff.de test.l.heredes palā.§.j.nic.de mata. Sed quero
quō ꝓducunť testes ⁊ qd est opꝰ qḋ deponāt dicūt iuriste cōi
ter qḋ ꝓducenť sicut in alijs causis.s.ꝑte citata ⁊ iuramēto ꝑ-
stito ⁊ cū alijs solēnitatibus que requirunť in testibus ꝓducē
dis lz aliqbus videať qḋ recipiať ex officio iudi.ad eius infor
mationez ēt partibus absentibus vt sicut se informat de iure
scripto legēdo in libris ꝑtibus absentibus sic faciat in ꝯsuetu
dine que iuri scripto eqparatur vt.l.de quibus.vñ Pe.volēs
huic opinioni fauere dicebat qḋ est quoddā ius dispositū qḋ
parti inheret ⁊ ꝯpetit ⁊ ibi seruatur ordo iuris circa receptio
nem testiū. Est ⁊ ius disponēs ⁊ illud aut scriptū aut non scri-
ptū ⁊ in vtroq3 iudex se informat equaliter in scripto in libris
studendo. In nō scripto testes recipiēdo ⁊ scḋm qḋ inuenit ꝓ
nuntiādo.⁊ pro hoc extra de rescrip.c.ab excōicato ⁊ de ap.c.
si a iudice li.vj. Itē dicit qḋ licet in petitionibus ea que ꝓpo-
nunť ad ꝯclusionē plene probentur.in his tñ que nō sic ꝯclu-
sionē principaliter respiciūt sufficit semiplena ꝓbatio verbi
gratia dico domū tuā debere seruitutē domui mee satis est ēt
si nō probem dominiū domus mee.dum tñ probem me eē in
pos.⁊ seruit.deberi qꝛ iudicato de seruitu.nō per hoc iudicať
de dñio domus vt.ff.de excep.rei iudi.l.sed si ante.ponit etiā
exēplū in agente fami.er.qui ex cōsequenti dicit se dominū ꝑ-
tis heredi.tamen sufficit si probet se possidere vt.ff.fami.er.l.
si ergo.primogenitus petat hereditatē totā ratione cōsuetu-
dinis sufficit scḋm eum in hoc semiplena probatio. Commu-
nis tamen opinio est in cōtrariū.s.qḋ allegās cōsuetudinē eā
plene teneatur probare vt dixi.multa enim obijci possent per
partē cōtra personas testiū ⁊ dicta que iudex ad sui informa-
tionē ex officio recipiendo ignoraret. Qualiter aūt deponere
debeant testes. Host.in sum.eo.§.qualiter ponit quatuor mo
dos quos supra in effectu tetigi.az.in sum.licet obscure tāgit
triplicē modū.vnus est qḋ deponat sp sic esse sine cōtradictio
ne seruatū. Scḋs qḋ depōat libellos q̄rimōiarū fore reiectos
tertius sic esse obtentū cōtradicto iudicio. Exemplū pōt poni
cōsuetudo est qḋ hñs domos ex vtroq3 latere possit facere pō
tes sup via publica vel porticū qḋ nō licet de iure vt.ff.de flu-
minibus.l.fi.ne quid in flumine publico.l.ij.§.tractatū cōtra
illū qui faciebat vicinus dedit libellū reiectus fuit ex hoc colli
gitur tacitus cōsensus populi ⁊ perinde est ac si iudicatū eēt
cōsuetudinē ita esse ad hoc.ff.de ne.ge.l.sinautem.§.si quocū
qꝫ scḋo rñso. Et de vltimo dicit azo.si vnus allegabat in iudi
cio cōsue.alter negabat iudicatū fuit sic esse cōsuetudinē vt.ff.
e.l.cū de ꝯsuetudine. Sed Ja.bal.hos modos non approbat
qꝛ res inter alios acta ⁊c.⁊ qꝛ tales actus possent interuenire
sine cōsensu populi vel maiorꝫ partis.dñs.M.de fano ⁊ nic.
de mat.⁊ glo.hic super rubrica tenent opi. Azo.qꝛ hoc non est
cōsue.inducere sed inductaz probare vt.d.l.ex diuerso de rei
ven.⁊ qꝛ hic sñia facit ius inter oēs sicut in alijs popularibus
vt.s̄.dixi. Ja.de ra.⁊ Pe.tenent sñiam dñi Ja.bal.per eiꝰ rō
nes. Alij dicūt qḋ testes deponent qḋ sic est consuetudo sz cū
etiā peritissimi discordent quid sit ꝯsuetudo vt ex superiori-
bus patet fatuus esset testis qui sic deponeret ⁊ anceps subi-
ret periuriū vt.ff.de in litē iur.l.videamus. Itē testis dz depo
nere factū ⁊ nō ius ⁊ sic debet deponere in facto in quo consi-
stit cōsuetudo nō de ipsa cōsuetudine.vr̄ tñ qḋ si testes depo-
nerēt cōsuetudinē esse ⁊ qḋ tot ⁊ tales actus interuenerunt ex
quibus colligi posset tacitus cōsensus populi vel maiorꝫ par
tis qḋ sufficeret sicut dr̄ de fama.ff.de testi.l.iij.§.eiusdez.cuiꝰ
ꝓbatio vr̄ sil'is probationi cōsuetudinis ⁊ idē in probatione fi
liationis puta qꝛ vicinis scientibus ⁊c.vt.s̄.de nup.l.si vicinis
⁊.l.filiū de his qui sunt sui vel alieni iuris scḋm Jo.an. testes
debēt ꝓbare tria.vsum populi.vsus frequētiā.⁊ tpis diutur
nitatē cū ex istis inducať cōsuetudo vt probatum est.s̄.nisi ex
vnico actu colligi posset cōsensus illius qui pōt inducere con
suetudinē qḋ tñ nō facile cōtingit.ponamus in practica in ci-
uitate sunt mille hoīes habiles ad cōsuetudinē inducendā te-
stis inductus ad cōsuetudinem probandā qḋ primogenitꝰ in
totū succedat dicit qḋ sic vidit iudicari inter tales fratres cen
tum ꝑsentibus ⁊ vidit idē inter alios fratres trecentū presen-
tibus ⁊ idem tertio trecentū presentibus ⁊ sic est ꝓbatus con
sensus maiorꝫ ꝑtis populi hoc tñ nō fateor vt.j.subijciā. Que
ret vltra scḋm eū iudex de tpe testes dicēt de decēnio ⁊ sic pro
bata erit cōsuetudo ꝭm eū. Si aūt vnus testis deponeret se vi
disse aliqbus ꝑsentibus alius alijs pñtibus tūc singulares es
sent ⁊ varij et diuersi et sic nō ꝓbarēt licet quidā dicāt ꝯ ꝑ ea
q̄ no.in gl.ff.de testi.l.ob carmē in fi.⁊ de ꝓba.l.si arbiter Pe.
ēt dicit eos singulares ⁊ discordes in fctō ⁊ ad cōtraria rñdēt
qꝛ ibi testes ꝯcordabāt in substātia negotij licet ab alio audi-
uerit vnus quā alter et cōcor.tñ in auditu ⁊ nō extare memori
am ⁊ in gl.l.ob carmē sil'r cōcordabant in facto ⁊ id in quo di-
uersificabāt nō erat factū de quo agebať nec substātia facti sz
circūstantie ⁊ de hoc satis no.ꝑ cy.j.e.l.ij.scḋm Pet.⁊ Jac.de
ra.sed licet latius se extēdat effectus est qḋ predixi. Sz ista pra
ctica nō vr̄ ꝓcedere.si ei primus actus fuit centū pñtibꝰ scḋs
trecētū ⁊ tertiꝰ sil'r trecētis.nō sequiť ex hoc qḋ maior ꝑs mil-
le cōsenserit qꝛ in scḋis potuerūt esse admisti multi ex primis
et tertijs multi ex primis et scḋis ⁊ sic nō habereť maior pars
q̄ requeritur ad ꝯsuetudinē inducendā vt dictū est sicut in sta
tutis ⁊ alijs actibus vniuersitatū requiriť maior ꝑs duarum
partiū presentium vt.ff.qḋ cuiusq3 vniuer.l.nulli ⁊.l.plane et
de decre.ab ordine faciē.l.iij.et no.extra de elec.licet in fi.et cō
sentire debent vt vniuersitas nō vt singuli vt not.d.l.nulli de
re.iur.l.aliud.§.referť et extra de cōsti.c.cū oēs et sic vr̄ qḋ in
vnoquoq3 actu requirať cōsensus maioris partis et qḋ ꝯsenti
at vt populus seu vniuersitas tacite nō vt singuli hoc tñ vlti-
mū minus durū vr̄ qꝛ sic eēt necesse eos simul vniuersal'r ꝯue
nire et ꝯsentire et sic eēt cōsensus exꝑssus et nō tacitꝰ vñ puto
qḋ ad ꝯsuetudinē inducendā sufficiat ꝯsensus ppl'i vel maio-
re ꝑtis tacitꝰ siue vniuersal'r siue singulariť ꝯsentiāt alias vix
induceret vnq̄ aliq̄ ꝯsuetudo et iḋ si antiquior canonicꝰ opta
uit cōsentiente ep̄o et capitulo et iterū alius optauit eis pati-
entibus licet ad illā patientiā capitulariter nō conuenerit in-
ducta sit cōsuetudo si legitimo tpe hoc seruatum sit et ita cre
do intelligi decretalē vlt.extra.e.li.vj. Sed quid si cōstat ma-
iorem partem

iorem partē populi ꝯsensisse qḋ primogenit⁹ succedat in totū ꝫ testes deponūt aliquos fratres ꝯ̄riū fecisse ⁊ eq̄liter diuisisse hereditatē inter se an p̄ h̄ erit īterrupta ꝯsuetudo. qdā recurrūt ad gl.q̄ est.ff.de re.iur.l.nemo alieno noīe.§.j.q̄ distinguit an ꝯsuetudo sit p̄scripta an nō quā gl.approbāt dy.⁊ canoniste. Ja.⁊ Pe.eā reprobāt dicētes qḋ ꝯsuetudo sicut ⁊ statutū inducit̄ ex ꝯsensu maioris partis populi nec differunt nisi p̄ tacitū ⁊ expressum vt p̄dictū est ⁊ p̄batur in.l.de quib⁹ in fi.sed si maior ps populi faciat statutū ꝫ aliqui disentiāt nihilominus valet statutū ergo sic erit in ꝯsuetudine ⁊ pro hoc.ff. ad municipa.l.qḋ maior.⁊ ad gl.respōdent qḋ male dicit ⁊ qḋ cōsuetudo nō p̄scribitur qꝛ est ius disponēs vt dixi.s̄.versi.ex predictis pꝫ qḋ cōsuetudo ⁊ p̄scriptio differunt. Alij moderniores dicūt aut illud in quo maior ps populi ꝯsensit est preter legē vt in ꝯsuetudinibus feudoꝝ ⁊ tūc ꝯ̄dictio aliquoꝝ nihil facit aut est ꝯ̄ legē ⁊ tūc sic vt in auc.de defen.ciui.circa finē ibi nullo reluctāte ⁊c. Sed salua pace reprobātū.glos. nō bene dicūt qꝛ gl.loquit̄ qn̄ maior ps populi fecit ꝯ̄ cōsuetudinē. ⁊ ideo dicit qḋ si ꝯsuetudo erat ꝯsūmata p̄fecta ⁊ firmata qḋ tales act⁹ ꝯ̄rij non nocēt qḋ est intelligendū nisi essent tot ⁊ tales q̄ sufficerēt ad ꝯtrariā ꝯsuetudinē inducendā. Si aūt non esset consummata ⁊ p̄fecta tūc actus populi ꝯtrarij vel maiorꝫ partis bene nocerēt ⁊ ꝯsuetudinē interrumperent. vn̄ si qḋ formet̄ de dissensu vel cōtrarijs actibus aliquoꝝ singulariuꝫ qui cōsuetudinē inducere nō poterāt. bona est opinio Jaco.⁊ pe.nec ꝯ̄riū dicit gl.p̄dicta. Si aūt qḋ fiat de ꝯ̄rijs actibus ⁊ dissensu maiorꝫ ptis populi tūc interrupta esset ꝯsuetudo vt dixi.⁊ sic intelligat̄ gl.p̄dicta.⁊ ad hoc facit qḋ dixi.s̄.eo. ver. itē qd si qn̄qꝫ p̄nuntiatū est p̄ consuetudine qn̄qꝫ ꝯ̄ ⁊ ver.seq. ⁊ de hoc ēt no.per Jo.an.d.c.vlt.extra.e. Qualiter aūt probata ꝯsuetudine in iudicio p̄ iudicē terminet̄ parū instādū est qꝛ satis pꝫ ex qōne.s̄.posita qūo in iudiciū deducat̄ qꝫ snīa debet esse petitiōi conformis vt extra de simo.c.licet heli.⁊ de accusa.q̄liter ⁊ qn̄ scḋo. Agamus nunc de virtute ⁊ effectu ꝯsuetudinis gl.in.d.§.ex nō prescripto instit.de iure naturali ponit tres virtutes ⁊.j.e.l.vlt. Host.in sum.e.§.fi.ponit qnqꝫ.⁊ dn̄s nic.similiter ponit quinqꝫ vez qꝛ inducit ius ꝯfirmat supplet interrūpit interpretatur ⁊ corrigit. Inducit ius nouū in his q̄ nō sunt in iure tractata vt in feudis ⁊ tunc seruat̄ consuetudo.⁊ rō ꝯsuetudinis in casibus sīlibus vt.j.e.l.j.⁊.ff.e.l. de q̄bus. Itē ꝯsuetudo ꝯfirmat ius scriptū qn̄ concordat cum eo vt.j.e.l.fi.ibi imitatur ⁊ retinet ⁊ hoc ēt trahit̄ ad similia. Sed nō tam ex eo qḋ est ꝯsuetudo q̄ ex eo qḋ est lex vt.ff.e.l.nō possunt.⁊ ideo talis effectus cōsuetudinis supuacuus vr̄ ar.ff.de ver.ob.l.qui his. Itē supplet vt.ff.e.l.diuturna ſm vltimā expositionē vt in exēplo ibi posito de locatione domoꝝ vbi consuetudo supplet qḋ pensio certis terminis soluatur ⁊ hec consuetudo etiā in similibus seruatur vt si nō esset pensio cōstituta in pecunia sed in frumēto ⁊ si nō esset locatio sed ꝯ̄ctus innoiatus tn̄ dicendū esset ſm cōsuetudinē eisdē terminis talez pensionē soluendā ar.ff.de prescrip.verbis.l.naturalis.§. pe. Itē interpretatur ius dubiū vt in exēplis positis.ff.eo.l.minime ⁊ maxime in exēplo.l.dos a patre p̄fecta.s̄.de iure do.⁊ in hoc ēt seruatur consuetudo in similibus vt qḋ ibi interpretat̄ ꝯsuetudo in dote que p̄fecta est a patre intelligat̄ ⁊ in ea que p̄cessit ab auo ar.ff.de iure.do.l.p̄fectitia in prin. Ultimo corrigit legē vt.d.l.de quib⁹ no.s.e.l.ij.⁊.s̄.dixi. Sed nūquid tūc trahetur ad similia dic qḋ nō vt.ff.eo.l.qḋ vero ⁊.l.qḋ nō rōne vt exponat̄ ibi qḋ nō rōne.i.ꝯ̄ ius scriptum ⁊ errore ⁊ deuiatione.⁊ qḋ dicit in alijs similibus exponatur.i. in suis casib⁹ seruetur sed ad similia nō trahatur ſm nic. Alij dicūt octo esse virtutes cōsuetudinis.s.interp̄tandi corrigendi abrogādi legē supplendi p̄sumptionē inducēdi adiudicādi habilitādi iurisditionē dandi ⁊ inhabilitādi. Sed si sic specifice loq̄mur multo plures virtutes eius colligi p̄nt vt colligi pōt ex notatis per Inn.extra.eo.super rubrica vbi dicit qḋ s̄p consuetudo preiudicat iuri in eo qḋ quis nō ordinetur nisi a suo prelato.xxiiij.q.j.c.pudēda. Itē in electiōe extra de elec.c.cū ecclesia vulterana. Itē vt alij clerici preter canonicos admittantur ad electionē extra de cā pos.c.cū ecclesia sutrina. Qḋ filij sacerdotū grecoꝝ licet de iure eligi possint in ep̄os non eligantur si consuetudo repugnet extra de cle.coniu.cum olim. Itē pp̄ cōsuetudinē cogūtur aliqui eligere de alia ecclesia vt extra.e. cū dilectus ⁊ de ver.sig.c.abbate. Itē abbates ex cōsuetudine sine cōsensu capituli cōferūt prebēdas extra de his q̄ fiunt a prelato sine cōsensu capituli.c.ea noscitur. Item in baptismo seruatur ꝯsue.de ꝯsec.di.iiij.de terna. Itē in matrimonio de cog.sp̄uali.c.j. Itē inferioꝝ ordinū clerici pp̄ cōsuetudinez nō coguntur ab vxoribus separi per subtractionē b̄n̄ficiorū.

lxxxiiij.di.c.quorundā. hec ibi per Inno.⁊ de virtute etiā cōsuetudinis tāgitur per eū.e.ti.c.ex parte. in principio. Itē cōsuetudo facit autenticū instrumentū qḋ alias non esset extra de fide instrumē.c.cū dilectus ⁊ ibi in gl.⁊ dixi supra de nouo C.cōponendo.§.quibus super verbo ex hoc orienda. Itē trāsfert possessionē sine traditione vt extra.eo.c.ij.⁊ ibi nota.per her. Inno.⁊ cōpost. Host.ponit alios effectus consuetudinis qꝛ dat iurisditionē voluntariam ⁊ contentiosaꝫ.s̄.de emā.lib. l.j.⁊ ibi dixi de diuersis officijs.l.viros li.xij.⁊ ibi no. de foro cōpe.c.cū ꝯtingat ⁊ ibi de hoc de officio ord.irrefragabili. Et p̄sonā inhabilē ad iudicādum ⁊ arbitrandū facit habilē extra de arbi.c.dilecti.valet ēt in canonica portione extra de sepulturis.c.certificari. In ieiunijs.lxxvi.dist.vtinā. In perceptione beneficij ⁊ administratione victualium extra de cōstit.cum oēs de cle.egro.c.j.de cōcess.preben.c.ex parte. Itē consuetudo operatur qḋ suffragiū patris prodest filio ⁊ ecōuerso vt.ff. qḋ cuiusqꝫ vniuer.l.itē eoꝝ in prin.nisi lex municipij vel ppetua cōsuetudo p̄hibeat vt ibidē. Itē valet cōsuetudo qḋ dn̄i predioꝝ ⁊ nō ꝯductores subeant onera annonaꝝ.ff. de admi. tu.l.sine herede.§.lucius. Itē valet in casu posito.ff.qḋ vi aut clam.l.iij.§.nō tantum ver.plane. Itē circa immunitates attenditur consuetudo.ff.de iure immunitat̄.l.sp.§.legem. Itē valet consuetudo vt scriptū contra consuetudinē loci non valeat.C.de peti. bo.subla.l.j.circa mediuꝫ lib.x. Itē valet consuetudo in testis hoīum vt.s̄.de testa.l.fin. Item circa aggregandos militie ⁊ circa iurisditionem ampliandā valet cōsuetudo.j.de exacto.tributo.l.missi opinatores circa mediū lib. x. Item in auro coronario ad cuius contributionez nemo cōpellitur nisi ex consuetudine.j.de auro co.l.j.li.x.itē in cautionibus interponēdis in contractibus vt.ff.de euic.l.si fundus. Itē in declarādis vltimis volūtatib⁹ vt.ff.de fundo instruc.l. cū delanionis.§.asinam de le.j.si seruus plurium.§.fi.⁊ de testamentis.l.heredes palā.§.sed si notam. Item declarat volūtates viuentium vt.ff.de pig.act.l.vel vniuersorum. Iteꝫ dat formam solutioni pensionis.s̄. locati.l.edem ⁊ vectigalis.ff. de publica.l.si publicanus ⁊.l.licitatio.§.earum ⁊ de pollicita.l.imperatores.⁊ extra de ver.signi.super quibusdā. Itē in decimis vt no.per Hos.in sum.de decimis.§.sed nunquid lōga consuetudo. Itē dat formā soluende pensiōis pro pascuis ⁊ saltibus rei priuate ⁊ publice.j.de pascuis publicis.l.j.in fi. li.xj. Item eum qui ex consuetudine habet peritiā medicādi inter medicos recepimus.s̄.de epis.⁊ cle.l.parabolani.⁊ inter iudices.s̄.de iudi.l.certi. Item dat formā inspiciendi ventrē. ff.de ven.inspi.l.j.§.fin. Item dat formam brutis animalibus ⁊ volatilibus vt insti.de rerum diui.§.pauonum. Item facit esse delictum qḋ alias sui natura delictum non esset.j. de extraor.crimi.l.saccularij.§.sunt quedā ⁊ ecōtra nō esse delictuꝫ qḋ alias esset sui natura delictū vt no.per Archi.lxiij.di.qꝛ sācta. Item in alio in auc.de sanc.epis.§.pro cōsuetu. Item dat formam edificijs vt.s̄.de edi.priuatis.l.j.in fi.⁊.ff.de serui.vr. pre.l.qui luminibus. Item deducit rē priuatā ad vsum cōem vt.ff.cōia pre.l.venditor.§.si constat. Item facit vnam rem accessoriam alterius vt.ff.de vsufruc.l.itē si fundi.§.fi. Item cōsuetudo dat alij priuilegium vt.s̄.de epis.⁊ cler.l.oīa priuilegia. Itē consuetudo principis ⁊ pape inducit ius cōe vt.s̄.de episcopali au.l.iij.⁊.ff.de supel.leg.l.iij.⁊ ibi in gl. Item ꝯsuetudo dat formā cōtractibus vt.ff.de edili.edic.l.qḋ si nolit.§. qui assidua. Item attenditur in albo scribēdo.ff.de albo scri. l.j. Item inducit annuā presta.viij.q.ij.c.ꝯquestus in fi.⁊ no. xviij.q.ij.c.j. Itē inducit obligationē vt.s̄.de fideicō.l.j.qḋ tn̄ intellige vt ibi no.⁊ dixi ⁊ pro hoc.ff.de vsuris.l.qui semisses ⁊.l.cū quidā.§.fina. Idem ⁊ de hoc an inducat obligationem vel non no.extra.e.c.j.de testi.c.peruenit.j.q.j.c.nullus ep̄s ⁊ de operi.lib.l.operis ⁊ dixi.s̄.de pac.l.si certis annis de istis etiam virtutibus consuetudinis tangitur in gl.extra.e.c.vlt. ⁊ ibi per Jo.an.⁊ tetigi ēt.s̄.eo.in prin.⁊ isti effectus cōsuetudinis respiciūt qḋ est merū factum ⁊ ius vt.j.circa fi. dicetur. Alios etiam effectus ⁊ virtutes studiosus lector poterit reperire. Et ſm ipsum Jo.an.d.c.vl.distinguit aut ꝯsuetudo est super negotijs quibus nō vtimur iure scripto vt feudis ⁊ tunc seruatur cōsue.p̄ lege vt.d.l.de quibus ⁊.l.se.⁊.xj.di.c. in his Aut est de his quibus vtimur iure scripto naturali vel positiuo ⁊ tunc aut expresse approbatur a lege et seruatur vt.d.l. sine herede.§.lucius ⁊ de admi.tu.et qḋ cuiusqꝫ vniuer.l.iteꝫ eorū scḋo r̄nso. Aut expresse reprobatur a iure ⁊ nō seruatur vt.s̄.de vsur.l.eos de furt.auc.nauigia cum si. Si nec approbatur nec reprobatur expresse. Aut est scḋm legem ⁊ valet et lex corroborat vt.j.e.l.fi.⁊.ff.e.l.cū de nouo. Aut est preter legem ⁊ tunc etiā valet vt.ff.e.l.diuturna. Aut est contra legem

⁊ tūc aut caret rōne ⁊ non valet vt.ff.e.l.qđ non rōne in auc.vt vt nulli iudi.§.j.viij.di.mala ⁊.c.veritate ⁊.c.seq.⁊.ix.di.sane qppe. Aut ratione fulcit̄ ⁊ tunc aut est fm ius aut preter ius ⁊ valet vt p̄dixi aut ꝯ ius diuinū morale ꝯsistens in preceptis vel ꝓhibitionib⁹ ⁊ tūc nō valet vt extra.e.c.fi.in pri.⁊ ibi no.⁊ vj.d.c.his ita ⁊ cū de ꝯsuetudie que rōne fulcit̄ loquamur nō videbat̄ necesse hoc exprimere qꝛ ꝯsuetudo est ꝯ tale ius diui nū non fulcit̄ rōne sed caret. Aut est ꝯ ius diuinū cerimonia le vel sacramētale ⁊ tūc ꝯtra.l.illius iurꝫ valet ꝯsuetudo.vi.d.c.j.⁊.ij.de purificatione post partū.c.j.⁊ de hoc vide qđ not.p Inn.extra.e.sup rubrica in fi. Multi ēt casus sp̄ales in qbus non valet ꝯsuetudo no.p her.extra.e.c.cū inter nos. Si vo ē ꝯ ius naturale vel gētiū.dicunt doctores qđ non valet nisi cū cā ⁊ qn̄ in ea versat̄ vtilitas publica ⁊ sic intelligat̄.ff.cōia p̄dio rū.l.si vēditor.§.si constat.⁊ p hoc.xxxij.q.vij.c.flagitia ⁊ facit qđ no.s.si ꝯtra ius vel vtili.pub.l.fi.⁊ de hoc.ix.di.in pri.viij.di.q̄ contra mores ⁊ qđ no.p Inn.⁊ ꝯpost.extra de ꝯsti.c.q̄ in ecclesiarū. Si aūt est contra ius positiuū.dicūt legiste aut con suetudo p̄cedit legē ⁊ tollit̄ a lege vt.s.ne fideius.dot.dentur l.j.q admit.ad bo.pos.possunt.l.qcūqꝫ.⁊ sic intelligūt.l.iij.§.diuus.ff.de sepul.vio.⁊ hoc forte dici posset in ꝯsuetudine ge nerali. Si enī esset ꝯsuetudo sp̄alis p̄sonaꝝ alias illa non tolli tur p.l.sequētē nisi exp̄sse dicat̄ dūmodo ipsa ꝯsuetudo sit ra tionabilis vt extra de ꝯsti.c.j.li.vj.⁊ ad.§.diu⁹ rn̄de vt ibi no.p cardinalē ⁊ Jo.an. Quidā tn̄ ꝯriuꝫ dicunt p.l.iubem⁹.s.de testa.vbi de hoc dixi ⁊ plene.e.ti.l.fi. Si vero ꝯsuetudo sequa tur legē aut est gn̄alis itroducta p eū qui hꝫ p̄tātem legē gn̄a lē ꝯdēdi ⁊ tūc tollit legē vt.ff.e.l.de qbus.§.inueterata.xj.di.nolite ⁊.c.palā est ⁊ de ꝯse.di.j.c.basilicas.⁊ pꝫ exēplū extra ꝯ rescrip.c.non nulli.scđo rn̄so ⁊ ibi no.in fi.pe.gl.⁊.e.t.c.ex pte iij.⁊ de hoc satis dixi supra in solutione ꝯrioꝝ. Aut est ꝯsuetu do p̄ticularis ⁊ valet in illo loco ar.dicte.l.de qbus in fi.⁊ sic loquit̄.j.e.l.ij.xij.di.sic sctā ⁊.c.nouit.xj.di.ꝯsuetudinis qđ ve rum est iure canonico si sit prescripta al's non vt.d.c.vlt.extra eo.⁊ p hoc de re.iur.l.nemo.§.tpalis.⁊ ibi in glo.⁊ de hoc di xi supra in q̄stione quāto tempore inducat̄ ⁊ in solutione ꝯrio rū ver.op.qđ lex p ꝯsuetudine ⁊ ver.sequētibus ⁊ de hoc no.per Jo.an.d.c.vlti.extra.eo.hec vera nisi esset erronea vt.ff.e.l.qđ non ratione.qđ tn̄ non videt̄ posse ꝓcedere in consuetu dine gn̄ali inducta p principē vel populū romanū qꝛ non est verosimile eos errare qꝛ eoꝝ error communis facit ius vt.l.barbarius. Pe.tamen dicit qđ quicūqꝫ populus sit non po test inducere ꝯsuetudinē legi ꝯtrariā etiā localiter.nā ius ex pressum diuidit̄ in.vj.ptes vt insti.de iure naturali.§.constat ⁊ p̄ter illa erāt edicta pretoꝝ que in ciuitate romana faciebat pretor ⁊ illa p̄tātem legis non habebant nā cū imperator di cto.§.constat.de alijs dicit habere vim legis de edic.pretorū hoc non dicit vt patet ibi ⁊.e.ti.§.pretor.⁊ ideo cū pretor volu it inducere aliqđ contrariū legi non facit legē sed vtile reme dium dedit vt in bonoꝝ pos.⁊ similibus sic fuit olim qđ popu lus romanus legē facere potuit ⁊ tunc potuit etiā consuetu dinem legi ꝯtrariā inducere sed hodie non potest ꝓpter p̄tā tem quā transtulit in principē.ergo nec consuetudinē genera lem potest inducere.sp̄alem vero sic sicut ⁊ quilibet alius po pulus de hoc dixi supra ex quoꝝ actib⁹ inducatur ⁊ supra de legi.l.fi.de hoc dixi.j.e.l.ij.⁊ pro hoc in lombarda qualiter iu dices iudicare debeāt.l.placuit.dicit etiā qđ princeps nō in ducit ꝯsuetudinē generalē sed potius dicendum est stylus ab vno hoīe stylans quē lex vocat vsum impatoris vt.d.l.iij.in fi.ff.de supel.le. Unde dicit qđ barones francie dicunt nolum⁹ iudicare fm ꝯsuetudinem terre nr̄e sed fm vsum curie regis. dicit ergo qđ populus potest inducere ꝯsuetudinē fm legem vel p̄ter legē vt in feudis ⁊ sic itelligit.l.oēs ppl'i de iust.⁊ iur. sed ꝯsuetudinē vel statutū ꝯria legi cōi facere non pn̄t fm euꝫ de hoc satis dixi supra de offi.prefec.preto.l.formā alias nor mā.non ob.lex de quibus qꝛ loquit̄ de tpe illo quo penes po pulū fuit p̄tās legis condende qđ hodie non est sed solū apud principē ⁊ sic tanq̄ minor non pōt tollere legē maioris.⁊ hoc vex nisi fieret de ꝯsensu impatoris vt si populus facit ꝯ legeꝫ impatore sciente ⁊ non contradicente qꝛ tūc tacite reputat̄ cō sentire fm eū.⁊ hoc innuit glo.magna in fine.j.e.l.iij.⁊ de hoc etiā tangitur per Inn.extra.e.c.finali.xj.di.in principio. Alij qui sequunt̄ superiorē sententiā respondēt qđ vex est qđ mi nor nō potest facere ꝯ legē maiorꝫ nisi eo ꝯsentiente sed prin ceps hoc ꝯsensit per.l.oēs populi vbi ꝯcessit cuilibet populo facere legē inter suos subditos.⁊ ita dicit cy.d.dy.tenuisse cū legit.ff.vetus in romana curia. Cy.videtur sententia Pe.me lior ⁊ verior de iure ⁊ qđ vtinā seruaretur de facto qꝛ tunc ple bei non possent facere leges contra nobiles quas appellāt sa

cratissimas que tamen sunt execratissime fm eū sic exponitur sacre.idest execrabiliter.s.de episcopis ⁊ cle.l.si quemquā.cy. Nunc formemus aliquas questiones extraordinarias ad ma teriam pertinētes.⁊ primo qꝛ dictū est.s.consuetudinem ali qn̄ trahi ad similia.videamus an sit verum. Cy.dicit dominū Ric.de senis cardinalem ⁊ vnum ex compositoribus.vj.libri distinguere aut consuetudo est per errorē inducta aut ex cer ta scientia.primo casu non egreditur personas etiā in suo ca su qꝛ caret consensu vt.l.si per errorem de iur.om.iudi.qui re quiritur ad eam inducendā vt.l.de quibus.⁊ isto casu appro bat vltimam lectu.que est in lege quod non ratione.ff.eo. Se cundo casu qn̄ ex certa scientia aut est contra rationē siue legē ⁊ tunc seruatur etiam in alijs personis in eodem casu sed nō in similibus vt.ff.eo.l.quod vero.⁊ isto casu approbat primā lec.dicte.l.quod non ratione. Aut non est introducta contra rationē ⁊ tunc ꝓceditur de similibus ad similia vt.l.de quib⁹.fm eum vnde fm hoc si consuetudo est contra legē non trahi tur ad similia q̄tūcūqꝫ ex certa scientia sit inducta ⁊ tūc debet exponi lex qđ non ratione.i.contra ius scriptū sed errorē.i.di uinatione vt.s.exposui.q.d.in suis tm̄ terminis seruetur ⁊ ad similia non trahatur quod facit vbi statutum est ꝯtra ius cōe an trahatur ad similia de quo statim subijciam an ⁊ qn̄ ꝯsue tudo trahat̄ ad filia no.de feudi cognitione.c.j.⁊.ij.in fi. Que ramus nunquid possit trahi ad maiora qn̄ est negatiua vel ad minora qn̄ est affirmatiua verbi grā ꝯsuetudo est qđ filia non succedat patri ab intestato extātibus filijs masculis si ab eo dotata est nūquid erit idē in nepte qđ magis vr̄ posse remoue ri de hoc pleni⁹ dixi.s.communia de succes.auc.itaqꝫ ⁊.vlt.qꝛ supra dixi. Itē si p ꝯsuetudinē est permissum qđ liceat impu ne occidere bānitum nunquid vulnerare quod est minus ⁊ vr̄ quod sic ar.ff.de seruis expor.l.emtor.l.cui pacto de senato.l.q indignus ⁊.s.ad ma.l.si filius tu⁹. In ꝯriuꝫ est qꝛ non dꝫ ꝓ duci ad q̄ntiā rn̄deo si in tali casu est sola ratio silitudinis nō ꝓducet̄ ꝯsuetudo vt.ff.e.l.qđ vo.⁊.l.quod non ratione vt si ex ꝯsuetudine pena homicidij sit pecuniaria q̄ est p̄sonalis ꝫ le ges vt.ff.de siccar.l.iij.§.pe.non dicetur ꝓpterea quod sit idē in alio minori crimine puta falsi vel violētie. Aut sola ratio si militudinis non est cā ꝯñe sed ratio identitatis vel maiorꝫ ra tionis declarantis voluntatē ⁊ mentē consuetudinis ⁊ tūc tra hitur ad filia ⁊ ad q̄ntiā vt in exēplo predicto de occisione bā niti ⁊ vulnere quod sub verbo occisionis satis ꝯprehēdit̄ vul neratio ar.ff.ad.l.aquil.l.illud de adul.l.nec in ea.§.ius occi dendi ⁊ sub verbo filie potest contineri neptis vt.ff.de v.sig.l.liberoꝝ ⁊ tūc non est solum protractio ad q̄ntiā seu de similī bus ad similia sed erit q̄dam enucleatio ⁊ declaratio ipsi⁹ ve ritatis vt no.p garsiā extra de elec.c.cupientes. Ad hoc facit quod notaui.s.de interdicto matrimonio inter pupillā ⁊ tu to.l.fi.⁊ quod notaui etiam in maleficijs sit procedendū de si milibus ad similia supra de epis.⁊ cle.l.si qs non dicā rapere circa finē. An aūt idē sit in statutis.qdā quod nō qꝛ sunt stri cti iurꝫ vt.ff.de ver.obli.l.quicqd astringende ⁊ non recipiūt interpretationē extensiuam vt.ff.de mu.⁊ ho.l.⁊ gradati.§.⁊ si lege.dn̄s gui.de suꝫ.dicit. Aut statutū ē directo ꝯ ius ⁊ nō ꝓducitur ad similia. Aut nō est ⁊ tunc sic ar.l.de qb⁹.ff.e.⁊.l.non pn̄t ita tꝫ in questionib⁹ statutoꝝ.iiij.folio v.ꝫ pone que stionē de facto est aliquod statutum in quo aliqđ ꝯtinetur vo lo ꝓcedere de similib⁹ ad similia.dn̄i Ja.de are.⁊ ric.in.l.qđ vo ꝯtra rationē.ff.e.tenebāt quod illud ēt quod introductuꝫ est ꝯ ius vel ꝯ rationē ꝓducitur ad q̄ntiā qn̄ est eadē vel ma ior ratio vt.ff.de op.no.nun.l.de populo.§.si qs riuos ver.p̄ terea de ferijs.l.j.ver.sane ⁊ ita no.in gl.de re.iur.l.ea que ꝓp terea de ferijs... necessitatē et supra de sacros.ecc.l.illud nec dr̄ hoc casu lex ex tēdi fm garsiā.d.c.cupiētes.in glo.sed posito signata sup ver bo oēs electi et ita dicebant fuisse seruatum in statuto quo te nebatur q̄ maritus so.ma.lucraretur q̄rtam dotis. Et tn̄ ma ritus teneretur relicta sibi ab vxore debere computare in illā quartam ⁊ dictum fuit quod sic sicut imputat in illa q̄rta que sibi debetur p auc.preterea.s.vnde vir et vx.vbi de hoc dixi lꝫ inductum esset statutum ꝯ rationē qꝛ eadē est ratio in vtro qꝫ Ja.but.s.de legi.l.non dubium in s̄i.dicit statutum porri gi de similibus ad simila quo ad declarationē quo ad extēsio nem nō.qꝛ interpretationē declaratiuā recipit non extensiuā vt dictum est an autē ꝯstitutio pape ꝓducatur ad casus vbi ē eadē ratio no.p Jo.an.de tēp.ord.c.pe.li.vj. Sꝫ qđ si oriatur casus in quo sit simile legis ⁊ simile ꝯsuetudinis quod serua bim⁹.i hoc moderni variare vidētur.cy.j.e.l.j.de hac q̄one sa tis tractat et qdā tenent seruari dr̄e simile ꝯsuetudinis q̄ sic ꝓbant sicut se habet ꝯsuetudo ad legem qꝛ eam vincit et tol lit vt dictum est supra ita se dꝫ habere simile ꝯsuetudinis ad simile legis

simile legis vt illud tollat ꝛ vincat Bul.in.l.de qb⁹ vř sentire
cōtrariū.s.qđ simile legis attendat ꝛ seruetur vnde si sit q̄stio
vtrū empbiteota habeat incrementū alluuiōis vel alienatōis
in hoc est simile ꝯsuetudinis quo ōr feudatarium nō h̄re tale
incrementū. Sil'e aūt legis dicit fructuarium hoc h̄re debere
vt.ff.de vsufruc.l.itē si fundi.§.huic vicinus.dicit glo. hic sil'e
legis tenendū ita no.d.l.de quibus. Sed Ja.ꝛ pe.in hoc exē-
plo reprobant glo.dicētes quod maior ē similitudo feudata-
rij ꝛ empbiteote q꞉ vterqꝫ hꝫ vtile dn̄ium ꝛ vterqꝫ habet ean
dem rei ven.vt.ff.si ager vecti.l.j.quā fructuarij ꝛ empbiteo-
te q꞉ fructuarius hꝫ cōfessoriā.ꝛ ideo dicūt hoc casu seruari si
mile cōsuetudinis q꞉ est magis simile q̄ simile legis sed vbi es
set casus cōtingēs vbi esset eque simile.sil'e legis ꝛ simile ꝯsue
tudinis seruādū est ꝓm quosdā simile ꝯsuetudinis. Alij dicūt
illud simile sequendū qđ est rōnabilius ꝛ equius sicut ōr de ri
gore ꝛ equitate.s.de iudi.l.placuit. In dubio aūt q̄n nō appa
ret qđ sit magis simile vel equius seu rōnabilius vř.d. Jaco.
de beluiso sentire qđ sequamur simile legis dicens qđ in du-
bio lex presumitur magis rōnabilis ꝛ iusta quā ꝯsuetudo q꞉
lex introducitur cū maiori solēnitate ꝛ maturitate vt.s. de le-
gi.l.humanū. Et ad arg.in cōtrarium qđ sicut cōsuetudo vin
cit legē ꝛc.rñdet qđ nō cōcludit necessario qđ vex est qđ ꝯsue
tudo legi cōtraria nō ꝑter legē vincit legē ꝓm cōem opinionē
vt dictū est supra sed simile legis ꝛ cōsuetudinis possunt esse
nō cōtraria ꝛ ideo ar.necessario nō ꝯcludit. dn̄s Ja.de ra.stat
in prima opiniōe qđ simile cōsuetudinis tanq̄ vincēs simile le
gis ꝛ tanq̄ potentius seruari debeat nisi simile cōsuetudinis
esset ꝯtra rōnem vt.ff.e.l.qđ nō rōnē. dn̄s Joā.an.d.c. vlti.in
fi.lec.sue latius dicit de hoc ꝛ ponit exēplū de simili cōsuetudi
nis ꝛ simili legis aliter quā gl.ꝛ sic cauet in iure qđ si in vēdi-
tione sit deceptio vltra dimidiā iusti pretij.qđ agitur ad sup-
plementū vel rescissionē cōtractus vt.s.de rescin.ven.l.ij.ꝛ ex
tra de emt.ꝛ vē.c.cū dilecti pone cōsuetudinē in loco cōtrariā
esse deceptus est ibi aliqs in locatiōe vltra dimidiā iuste pen-
sionis dicit qđ hoc casu sequimur simile legis.s.qđ ita agat in
locatiōe sicut in vēditione q꞉ hoc casu simile legis est rōnabili
us ꝛ ecōtra seq̄remur simile cōsuetudinis si esset rōnabili⁹. di
cit ēt attendendū vtrū casus contingēs ꝛ de quo querit sit de
materia pertinēte ad cōsuetudinē vt de feudis an spectēt ad
ius scriptū vt in spectāte ad cōsuetudinē seruet simile consue
tudinis in spectāte ad ius scriptū seruem⁹ simile iuris scripti
vt si sit qđ de rebus feudalibus ꝛ ꝓprietarijs in feudalib⁹ ser
uemus sil'e cōsuetudinis in ꝓprietarijs simile iurꝫ scripti.ꝛ ad
hoc adducit.ff.de bo.pos.l.sed cū patrono.ꝛ ita dicit ōbere in
telligi qđ no.de feudi cognitiōe.c.j.in vlti.glo. vbi aūt pona-
mus paritatē p oīa tenet sequendū simile legis. Q꞉ si cōsuetu
do est cōtra legē est restringēda.ꝛ rō legis amplianda vt.d.l.
qđ vero cōtra rōnem ꝛ si ꝑter legē adhuc respiciemus qđ est
magis extensibile.est eni similitudo quedā extensio vt.ff.eo.l.
nō possunt.sed q꞉ lex ꝓcedit ex cōsensu expresso cōsuetudo ex
tacito expressum est extēsibilius quā tacitū vt no. extra de cle.
cōiuga.c.qđ a te.ꝛ supra in qui.cau.pig.tacite cōtrahi.l. pen.
ꝛ de impuberū ꝛ alijs substi.l.precibus.ergo potius est respi
ciendū simile legis quasi cōsuetudo illud solū sustulerit qđ si-
bi vsurpauit.nō aūt sibi vsurpauit sil'e legis.ergo illud rema
net in suo statu vt prius sicut correctio prioris legis per poste
riorē nō extendit nisi ad id qđ exp̄sse correctū appet supra de
testa.l.sancimus ꝛ de ap.l.ꝑcipim⁹.ergo ꝛ correctio quā facit
cōsuetudo restringat tūc solū ad casum quē corrigit.ꝛ hoc ve
rū cū lex corrigit per cōsuetudinē. Si aūt corrigit p aliā legeꝫ
tūc nec ex lege correcta nec eius simili pōt argui vt not. supra
de lati.lib.tol.l.vnica in prin.argui tn̄ pōt ex eius rōne vel eq
tate manēte vt ibi dixi ꝛ no.extra de iudi.c.nouit. Jo.an. Sꝫ
q꞉ supra in pluribus partibus dixi cās feudales pertinere ad
materiā cōsuetudinis ꝛ nō iurꝫ scripti.ꝛ ita ēt tenet gl. d.l.de
quibus.ff.e.hoc nō vř bene dictū immo cause feudales viden
tur esse iura scripta ꝛ cōia.ꝛ ita allegantur cōiter pro decima
col. Sed licet sic allegetur ꝛ sit in scriptis redactus ꝛ cōiter re
putet liber corpis iuris.docto.tn̄ tenēt qđ nō sit ius scriptuꝫ
sed cōsuetudinariū in scriptis redactū ad memoriā qđ nō est
reprobatū in cōsuetudine vt ex precedētibus patet imo host.
notat qđ nō sunt iura nec ligant nisi in locis vbi cōstituta ꝛ ser
uata sunt in sum.de immuni.ecc.§.inquātū ver.si vero p̄nū.
de quo dic vt dixi.s.de secū.nup.l.si qs possessoris.§.j. in qō-
ne feudali dn̄orū delfini ꝛ raymari de pictauia. dn̄s aūt Jaco.
de ra.tenet qđ quatenus in ipso libro feudorū sunt cōstit. im-
peratorū sint iura cōia ꝛ illa pro iure cōi seruari debeāt. Alia
aūt q̄ nō sunt cōdita per imperatorē nō ꝛ q꞉ supra diximus q̄
cōsuetudo tollit legē videamus vtrū lex p desuetudinē tollat

quidā qđ sic p legē de quib⁹ in fi.sed ibi exponit p desuetudi-
nē.i.cōtrariā cōsuetudinē vñ dn̄s ric.tenebat qđ nūquam lex
tollat p desuetudinē vt dixi.s.de nouo.C.cōpo.§.de qb⁹ sed
q꞉ lex tollat p desuetudinē si lōgissimo tpe nō vtat estar. q꞉ sic
amittit seruit⁹ nō vtēdo vt.ff.queadmodū seruitus amittat.l.
si loc⁹ ꝛ.l.si partē.§.j.ꝛ hoc vř innuere gl.supra de iudi.l. rem
nō nouā.ꝛ pluribus alijs partibus dū dicit lege cauetur sed
cōsuetudine nō habet. dn̄s Ni. dicebat aut act⁹ cōsuetudinis
sunt cōtrarij dispōni legis ꝛ tūc derogat legi per ꝯsuetudinē
vt dictū est ꝛ hoc q̄nqꝫ desuetudo ōr q̄nqꝫ ꝯtraria cōsuetudo
nā si actus sunt directo cōtrarij vt q꞉ lex ꝑcipit vnū ꝯsuetudo
aūt excusat vel lex ꝑmittit cōsuetudo ꝓhibet vt est exempluꝫ
de ferijs.l.oēs vbi lex ꝓhibet actus iudiciales illis dieb⁹ exer
ceri cōsuetudo tn̄ cōcedit vel lex permittit cuilibet altius edi-
ficare ad eius voluntatē vt.s.de seruit.l.alti⁹. Cōsuetudo aūt
certis locis hoc ꝓhibet vsqꝫ ad certū modū vt.s.de edifi.pri-
ua.l.j.in fi.ꝛ ibi no.ꝛ lex ꝓhibet iura doceri nisi in vrbibus re
gijs vt in ꝓhemio.ff.§.antepe.consuetudo ꝑmittit. Itē lex ꝓ
hibet cās criminales agi tpe quadragesime vt supra de ferijs
l.q̄draginta cōsuetudo aūt ꝑmittit ista appellat cōtraria con
suetudo desuetudo aūt ōr improprie contraria cōsuetudo vt
q̄n lex aliqđ statuit sub certa forma consuetudo id statuit sine
forma illa vt exēplū esse in alienatiōe rei ecclesiastice q̄ p auc.
hoc ius porrectū.sub certa forma ꝑmittit alienari consuetudo
aūt sine illa solēnitate ꝑmittit vt ibi no.ꝛ dixi.hec eni nō est cō
suetudo directo ꝯtraria legi q꞉ ad idē tendūt.s.ad ꝑmissionē
alienatiōis sed diuersificāt in solēnitate. Sil'r lex antiqua pu-
niebat pena talionis hodie arbitrio iudicis vt insti.de iniur.
§.pena q̄tū tn̄ ad effectū inter hec non est differētia q꞉ vtraqꝫ
corrigit legē inquātū obuiat ei. Si vero actus consuetudinis
nō sunt cōtrarij legis dispōni in substātia nec in forma tūc nō
corrigit legē verbi gr̄a in aliqua ciuitate nunquaꝫ petita fuit
cautio de dā.infec.vel nō est petitū dānū emēdari p act.l. acq.
hoc nō potest dici cōsuetudo cū nullus actus interuenerit ad
inducendā ꝛ sic non pōt dici legibus illis derogatū. Sil'r si in
ciuitate actū esset lōgissimo tpe possessorio sine libello hec cō
suetudo inducit qđ iudiciū valeat sine libello sed si petat libel
lus offerēdus erit q꞉ nō interuenit aliqs actus contrarius iu
ri cōi ꝛ sic intelligit gl.auc.offerat ꝛ idē exēplū pōt esse in sa-
cramēto calūnie ꝓm cōem intellectū q̄ est vt prestet si petatur.
Ex qbus pꝫ qđ alia est cōsuetudo legi cōtraria vt in suprascri
ptis exēplis ꝛ illa corrigit.l. Alia contra formā legis ꝛ illa de-
rogat.l.nō in totū abrogat ꝛ hec pōt dici desuetudo. Alia est
remota vt in vltimis exēplis ꝛ illa nō corrigit nec derogat sꝫ
in suo casu ius inducit alia est simplex abstinētia vt in penulti
mis exēplis ꝛ illa nihil opatur. Collige ergo qđ si longissimo
tpe est edificatū vsqꝫ ad certā altitudinē ꝛ nunquā vltra illam
qđ ista est simplex abstinentia ꝛ nihil operat. Quid ergo si lō-
gissimo tpe totus populus venit ad masinandū ad molendi-
nū tytij eo volēte postea aliquis de populo non vult ibi masi-
nare vel tytius vult aliquem de populo prohibere dic qđ pōt
nec pōt dici fuisse ꝯsuetudo q̄ obliget masināntes nec tytiū q꞉
de iure cōi permissuꝫ est tytio in re sua prohibere vt.ff.de his
qui sunt sui vel alie.iur.l.ij.§.j.de iure cōi ꝑmissū est cuilibet
de populo masinare ꝛ nō masinare vbi eis placet ꝛ cōtra talē
ꝑmissionē nullus actus ꝓhibitorius interuenit ꝛ sic nō est cor
rectū tale ius ꝑmissoriū q꞉ nō pōt dici cōsuetudo ꝯtraria sed
poti⁹ q̄dā abstinētia vel patiētia qua tytius abstinuit a repel-
lēdo ꝛ illi ō populo a recedēdo ꝛ sic q̄libet ps abstinuit simpl'r
vti iure cōi sibi cōpetēti. Si aūt actus ꝓhibit⁹ vel ꝯtrari⁹ iu-
ri cōi interuenisset secus esset vt puta si cōsuetū esset qđ qlibꝫ
de populo pro certo ꝑtio ēt dn̄o inuito posset ibi masinare p
hāc eni cōsuetudinē derogaret iuri cōi qđ cōpetebat dn̄o ꝓ-
hibendi ne ibi masinarēt q꞉ interuenit actus ꝯtrarius ꝛ q le-
git ipe cōsuetudinē induceret ꝓm formā ꝑdictā ꝛ hic est casus
illius.§.cōmu.pre.l.vēditor.§.si cōstat ꝛ sic p talē cōsuetudinē
posset quilibet inuito dn̄o masinare ꝛ bñ dixi quilibet de po-
pulo vt denotem consuetudinē esse cōem secus si esset de vno
vel de certis q꞉ tūc nō esset consuetudo cōis vel ḡnalis vt.ff.
e.l.iura.sed haberet tūc locū tractatus.ff.de vsu.l.cū de in rex
verso ꝛ.s.de pac.l.si certis annis. Ni. Alij aūt in qōne ꝑdicta
vtrū p desuetudinē lex tollat aut hoies nō sunt vsi lege aīo in
ducendi cōsuetudinē cōtrariā legi ꝛ tūc tollit lex aľs nō. Sed
quō de tali aīo ꝯstare posset nō video. pe.vero distinguit aut
talis nō vsus hꝫ vsum implicitū legi ꝯtrariū ꝛ tūc tollit legeꝫ
aut non ꝛ non tollit circa qđ dicit aduertendū qđ q̄nqꝫ dř con
traria consuetudo quādoqꝫ desuetudo. Contraria consuetu-
do dř q̄n vsus siue actus qbus consuetudo resultat sunt ꝯtra
iurꝫ dispōnē vt est q̄n illud q̄ ius ꝑcepit ꝯsuetudo excusat vel

ecõtra vt est exẽplũ in ꝯsuetudine qð primogenitus succedat in totũ qð est cõtra legẽ.tũc enĩ tollit legẽ cõtrariã ⁊ qð dixi ð edificando altius qð lex permittit vt.l.altius.s̃.de serui.consuetudo est in multis locis in cõtrariũ vt.l.j.de edi.priuatis. Si vero vsus populi nõ hꝫ implicitũ actũ legi ꝯtrariuꝫ vt qa nõ accidit casus illius.l.tũc nõ corrigitur lex ⁊ ista est proprie desuetudo.⁊ de hoc ponit exẽpla.d.ni.s̃.posita. Ulterius q̃ro vtrũ ꝯsuetudine põt induci vt nulla ꝯsuetudo inducat̃ in loco illo nisi spatio.xl.annoꝝ ⁊ videt̃ qð nõ qꝛ sic ꝯsuetudo esset sibi ipsi ꝯ̃ria ⁊ qꝛ seruare dꝫ ꝯsuetudo hic in alijs qð seruat in seipsa ar.ff.qð quisqꝫ iurꝫ p totũ.Cõtrariũ tenetur ⁊ ad ꝯtraria rñdet̃ qð nõ est sibi ꝯ̃ria qꝛ in gñali sermone seipsam vr̃ excipe sicut pꝫ in.l.tribunaria qꝛ oẽs leges aboleuit.nõ tñ seipsam vt.ff.de ori.jur.l.ij.§.exactis ⁊ ad hoc.s̃.de solu.l.inquisitio ⁊.ff.de senato.l.j.Scða rõ nõ ob.qꝛ nõ ex vi eius qð impugnat sed ex ꝯsensu ppl̃i validat̃.hec tñ ꝯsuetudo solũ ad futuras ꝯsuetudines impediẽdas extendit̃ nõ ad preteritas ꝯsũmatas vel ẽt in tm̃ ceptas sicut nec lex scripta vt supra de legi.l.leges.⁊ ita tꝫ Jo.an.d.c.vlt.extra.e.Sed an ꝯsuetudo liget furiosos ⁊ infantes dic qð sic vt no.j.e.l.ij.in gl.magna ⁊ per azo.in sum.e.§.pe.⁊ potissime cũ ꝯsuetudo patrimoniũ respiciat nõ psonã vt.ff.de admi.tuto.l.fine herede.§.lucius. Non ob.qð isti nõ possint cõsentire vt.ff.loca.l.qui ad certũ ⁊ ꝯsuetudo inducit̃ consensu qꝛ verũ est ꝯsensu habili ad ꝯsuetudinẽ inducendã vt.ff.de mu.⁊ ho.l.ad rẽ publicam ⁊ qꝛ ꝯsensus maiorꝫ partis obligat ẽt alios nõ ꝯsentiẽtes vt in precedentibus dictũ est.An aũt liget peregrinos vel trãseuntes dixi.s̃.de sum.trini.l.j.in suppletiõe glo.ar.qð si boñ.ver.an peregrini.An liget cleros dic qð nõ sunt subditi qꝛ duo sunt gña xpianoꝝ clerici ⁊ laici ⁊ ideo diuersos habẽt iudices ergo ⁊c. vt.ff.de asser.l.si in eadẽ ⁊ nihil habẽt cõe cũ actibus laicorum vt.s̃.de epi.⁊ cle.l.placet.⁊ qꝛ digniores ⁊ maiore sunt laicis vt s̃.de sum.tri.l.iij.⁊ leges minoꝝ nõ ligant maiores sicut pꝫ in plebiscitis que nõ ligabãt patres vel nobiles nisi post cõcordiam factã vt insti.de iure naturali.§.plebiscitũ.⁊ de hoc etiã no.s̃.de naturali.lib.l.cũ qs circa finẽ.immo etiã si esset in eorum fauore nõ possent ea vti vt notaui.s̃.d.l.iij.de sum.tri.dicta suppletione glo.⁊ de epis.⁊ cle.auc.statuimus ver.quid si laico repetenti an liget ignorantes colligi potest de decretis ab ordine facien.l.fi.de publicanis.l.j.§.licet ⁊ de falsis diuis ⁊ per ea q̃ notaui.s̃.quõ ⁊ qñ iudex auc.qui semel ver.vltimo nota. Sed an ꝯsuetudo ciuitatis locũ habeat i villis ⁊ castris ꝯstitatis in eius territorio siue districtu dic qð sic vt no.ff.de postu.l.ex ea cã ⁊ pro hoc.ff.de iudic.l.insule.ad municipales l.qui ex vico de vsuris.l.j.de tut.⁊ cur.da.ab his.l.diuus ⁊.s̃.de epis.⁊ cle.l.nulli in fi.Quid si alia est ꝯsuetudo actoris alia rei alia iudi.q̃ seruabitur dixi plene.d.l.j.de sum.tri.in dicta supplectiõe circa principiũ qð enim ibi dixi in statuto locum habet ⁊ in cõsuetudine ⁊ latius dixi supra de emãcipa.liber.l.j.in fine de iudice aũt delegato ⁊ appellatiõis quã cõsuetudinẽ sequi debeat plene no.per cõpost.extra.e.ca.j.⁊ per Inno. super rubrica.Quid si bergomen.cõdidit testamentũ venetijs ẽm ꝯsuetudinẽ que ibi est qð valeat cũ duobus testibus et de ipso testamẽto oritur questio in ciuitate bergomi an valeat tale testamentũ plene dixi dicta.l.j.de summa tri.dicta suppletione ver.ex p̃dictis etiã insurgit ⁊ de ꝯsuetudine circa testamenta dixi.s̃.de test.l.fi.An valeat ꝯsuetudo qð creditor possit pignorare vel capere debitorẽ ppria auctoritate dixi.s̃.de pign.l.iij.Itẽ queritur an circa electiones ep̃ales valeãt ꝯsuetudines ecclesiaꝝ ⁊ maxime de vocãdis vel nõ vocãdis absentibus.⁊ videtur qð sic nã ꝯsuetudo qð nõ vocent̃ absentes ex̃ prouinciã ꝯcor.cũ aliquibus iuribus extra de elec.corã cũ ibi notatis ⁊.c.in genesi.⁊ ꝯcor.opi.Jo.vij.q.j.factus est in prin. de re iudi.cũ olim in fi.Itẽ cõsuetudo talis approbat̃ qð nullus absens vocet̃ de preben.cũ in ecclesijs li.vj.vbi hoc est expressum ⁊ est vtilis ecclesie vt facilius prouideatur ecclesie vacatiõi que periculosa est de elec.ne pro defectu ⁊.c.qꝛ propter ⁊.c.statuimus cũ si.li.vj.⁊ talis consuetudo inducitur pacto. x.an.extra.eo.c.cũ in tua li.vj.cum ibi notatis per Jo.an.⁊ p archi.xij.di.ꝯsuetudo ⁊ per ꝯpost.extra.e.c.fi.In ꝯ̃riũ vr̃ qð licet circa ꝯ̃ctus ⁊ alia negotia ecclesie possit fieri statutũ ⁊ cõsuetudo qꝛ cõtractus ex cõuentione legẽ accipiũt vt.ff.depo.l.j.§.si cõueniat vnde posset statuere vel cõsuetudinẽ inducere qð nõ valerent nisi omnes essent presentes ꝯ̃ iura que dicunt qð p̃ntes sine absentibus facere possint.x.q.ij.hoc ius ⁊ no.p Inno.Jo.an.extra de testi.c.presentiũ li.vj.in verbo ipsoruꝫ.tñ ad iura de elec.loquentia sicut est decretalis qꝛ propter nõ potest aliquid addi statuto vel consuetudini quia solus papa potest ꝯtra cõsilium dispensare de ma.⁊ obe.cum inferior.xxi.di.inferior de prebẽdis.c.dilectus.ij.de tempor.or.dilectus ⁊ ibi per inno.⁊ Her.expressum est de elec.c.romani in princ.in cle.vbi ponuntur.vij.q̃ nõ possunt fieri p inferiorẽ.s.modificari corrigi mutari detrahi addi dispensari ⁊ renũtiari.nullũ enim istoꝝ põt fieri ꝯtra ꝯstitutionẽ papalẽ vnde si statutũ vel ꝯsuetudo introduceretur qð electio facta nõ vocatis absentibus eẽt nulla licet esset addere ad dictã decretalẽ qꝛ pp vbi venit annullãda ppter cõtemptũ.e.ti.qð sicut ⁊.c.venerabilem. ergo tale statutũ vel ꝯsuetudo nõ valeret circa electionẽ episcopalẽ licet bene valeret circa ꝯtractus ⁊ alia negotia ecclesie ⁊ ꝯfirmatur hoc bene ex his q̃ no.p Archi.in additione facta per eum ad gl.Inno.de ꝯdi.appo.c.j.vbi dicit qð collatio beneficioꝝ ⁊ ordinis ⁊ monachatus nõ pendẽt ex solo ꝯsensu cõferentis ⁊ recipientis sed ex officio ⁊ ptãte spũali quã hꝫ cõferens rõne ordinis ⁊ dignitatis.Alij ꝯ̃ctus ex solo cõtrahẽtium assensu ꝯsequũtur effectũ faciũt notata per cardinaleꝫ.c.j.li.vj.qui dicit qð in bñficialibus habet locũ illud qð est licitũ approbãtes ⁊ illicitũ reprobãtes de prebẽ.dilec.ij.⁊.c.dilecto ac si dicat qð in beneficialibus nõ licet cuiqꝫ apponere qð vult sed depẽdet ex ordinatiõe iuris cũ ergo iure nõ caueatur qð electio sit nulla facta nõ vocatis absentib⁹ nõ poterit hoc ꝯsuetudine vel statuto introduci ad hoc facit qð no.per Paulũ de leazaris doctorẽ boñ.d.c.ne romani in prin.de electione in cle.sup verbo ꝯstitutio vbi dicit qð ep̃us nõ põt statuere ꝯ̃ decretalẽ qꝛ ppter qð aliqua in electione obseruarent̃ vel aliquid adderet̃ cũ esset dispẽsare ꝯtra ꝯsiliũ vt p̃dixi statutũ ergo vel cõsuetudo ecclesie gñale de absentibus vocãdis posset intelligi in quatuor casibus in quibus de iure vocantur absentes.vnus in electionibus scðs in collationibus prebẽdarum vbi collatio pertinet ad capitulũ tertius in receptionib⁹ canonicoꝝ vt.d.c.cũ in ecclesijs.Quartus est in cessationibus a diuinis de officio ordinarij.c.q̃uis li.vj.⁊.c.si canonici.⁊ sic interpretaremur statutũ scðm ius cõe vt extra de consuetudine cum dilectus ⁊ ita fuit terminatũ in quadam electiõe ecclesie rutineñ.vbi erat statu.qð electio esset nulla q̃ fieret absentibus nõ vocatis.Nã nõ obstante statuto dictũ fuit eã nullã nõ esse nõ obstãte etiã qð iuratũ esset seruare statuta ecclesie qꝛ iuramentũ intelligitur de statutis possibilibus ⁊ libertati ecclesie nõ obuiãtibus de iureiur.c.ꝯtingit li.vj.⁊ nõ sunt iuramẽta sed periuria que ꝯtra vtilitatẽ ecclesie attentantur de his que fiũt a maiore parte capituli.c.cũ in cũctis.⁊ de iureiu.c.sicut nostris.Reprobata etiã fuit in eadẽ electiõe alia ꝯsuetudo q̃ allegabatur qð cõsuetũ erat ante electionẽ denũtiare mortem ep̃i rutineñ.ecclesie bituriceñ.hec ẽt cõsuetudo reprobat̃ extra de electione dũ terra vbi reprobat̃ in patriarcha ⁊ patriarcha est loco archiep̃oꝝ in electiõibus suoꝝ suffraganeorum ꝯfirmãdis de priuilegijs antiq̃ ⁊ facit lꝫ nõ sit ita pprie de electione cũ inter vniuersas in fi.⁊.c.qð sicut in prin.old. Quero etiã vtrũ valeat cõsuetudo vel statutũ qð impetrãtes in ecclesia sup certũ numerũ nõ habeãt vocẽ in.c.puto qð nõ quo ad impetrãtes a sede apostolica cũ inferior nõ possit ligare superiorem vt.ff.de arbitris.l.nã magistratus ⁊ extra de ma.⁊ obe.c.cũ inferior potissime scðm opi.illorũ q tenẽt qð nõ possit hodie introduci statutũ vel cõsuetudo p inferiorẽ cõtra ius cõe ⁊ ẽt pp nõ obstãtia q̃ cõiter apponũtur in literis apostolicis licet sit multũ in ꝯ̃riũ extra de ꝯsti.c.j.li.vj.Itẽ q̃ro si cõsuetudo sit in ecclesia qð nou⁹ canonicus nihil pcipiat vsqꝫ ad quadriẽniũ an sit reuocata p decretalẽ extrauagãtẽ pape Jo.xxij q̃ incipit suscepti regiminis p̃supposito qð cõsuetudo valeat tanquã rõnabilis circa cuius rõnabilitatẽ nõ põt bene certũ iudicari cũ ẽm diuersitatẽ locoꝝ ⁊ tẽporũ cõsuetudinis ratio variet̃.xij.di.sic ⁊.c.nouit ⁊.c.illa.⁊ extra de sepulturis.c.certificari ⁊ ita notat Host.in sum.e.§.qd sit ꝯsuetudo circa p̃n.⁊ jð an sit rõnabilis iudic.arbitrio cõmittit̃ cũ regula certa dari non possit sicut dꝛ in mora.ff.de vsuris.l.mora dici põt taliter cõsuetudini p dictã cõstitutionẽ suspectu fore detractũ quatenus ipsa verba cõstitutionis sonãt illesa in ceteris ipsa cõsuetudine remanẽte vt.s̃.de edifi.priuatis.l.cũ pponebatur ⁊ de alim.le.l.alumne.§.qui filias.sicut dꝛ in iure scripto qꝛ stat qð nõ mutatur ⁊.s̃.de ap.precipimus multofortius in cõsuetudine vt.d.c.j.de cõsti.li.vj.vnde si habeat canonicus portionẽ prebende ẽm taxationẽ decime nihil habebit de distributionibus vel anniuersar.defunctorũ vel alijs cõsuetudine obstãte satis est enĩ ius suũ scðm cõsuetudinẽ seruari.ff.ad trebel. ex asse.puto tamen qð portionẽ illã que sibi debetur virtute dicte cõstitutionis percipe possit existẽs in studio de licentia ep̃i sui qꝛ lꝫ hoc sit sibi cõcessum pp obsequiũ ecclesie impendendũ sic est in omnibus fructib⁹ ecclesiasticis ⁊ tñ debent̃ tali absenti vt extra de cleri.nõ residẽ.c.relatũ ⁊.c.tue nec potest

censeri talis

censeri talis absens qui studioꝝ cã abest ar.ff.de leg.iij.quesitũ in pn.de fundo instruc.l.seie.§.pamphile.imo talis studẽs non solũ ꝑprie ecclesie sed etiã vniuersali fructuosus esse posset arg.ff.de statulib.l.iij.§.stichus ãnua.ex̃ de magistra.c.j.de elec. cũ ex eo. lib.vj.iuncto.c.de cetero.de cleri.nõ residẽ.ol. An autem statutũ vel ꝯsuetudo possit introduci per epm̃ ⁊ caplm̃ super residentia ⁊ pceptione pbendaꝝ videat de auctoritate itroducentiũ non vr̃ dubiũ quin eps cũ caplo possit facere statutũ extra eo.c.cũ consuetudinis.de his q̃ fiunt a ma.par. capli.c.j. Sed qd̃ nõ valeat ꝯsuetudo vel statutũ videt̃ qr supior põt cogere canonicos ad residentiã vnde residẽtia non videt̃ cã sufficiens ꝯsuetudinis inducende vel statuti faciendi. In ꝯrium videtur qr omnis ꝯsuetudo censet̃ iusta ex causa q̃ ꝑuocat ad residentiam.⁊ hic vr̃ ꝑprie casus ƒm Inn.⁊ Host.ex̃ de consti.c.cũ omnes.vbi statu. de vineis tenuisset nisi fuisset defectus auctoritatis epi ita qd̃ illa decretalis vr̃ decidere qõnẽ nõ obstante qd̃ cogi possint ad residentiã qr si possit quis ad aliquid metu pene cogi melius est tñ inuitare spe pmij.vt.ff. de iusti. ⁊ iure .l.j. circa pn.⁊.s̃.de offi.asses.l.j.in qui.cau. hui ꝑ pmio acci. lib.l.j. ⁊ sic apparet ꝯsuetudinẽ⁊ statutũ ex cã honestũ qd fi cõsuetudines sunt diuerse dic φ eligit̃ qd̃ cõmodius ḣuari põt⁊ no.per Ber.Inno.⁊ Cõpo.ex̃ eo.c.cũ olim. ¶ Ultimo ꝑ conclusione materie agamꝰ de cõsuetudine q̃ est mer̃ factũ ex quo ius nõ resultat q̃ ꝑprie dr̃ cõis obseruãtia ĩproprie ꝯsuetudo.vt institu. de rer̃ diuisione.§.pauonũ.i.cõis assuetudo.⁊ de hac dixi.s̃.de epali audiẽ.l.iij.⁊.s̃.ꝺ pba.sup rubrica circa pncipiũ. ⁊ hec ƒm dñm Nic.põt esse duplex. sc; loci ⁊ persone ⁊ illa q̃ est loci qñq; de his que in iudicio aguntur ⁊ est exemplum.ff.de dam.infec. l.si finita.circa principiũ.⁊ de custo.reorum.l.iij.Quandoq; est de his que cõmuniter in loco obseruantur extra iudicia siue a priuatis in suis actibus siue ab vniuersitate ⁊ in suis actibꝰ nõ est exemplũ in actibus vniuersitatis qd̃ cõciliũ ꝯuocet̃ ad sonũ cãpane.arg.ff.de offi.pcõ.⁊ lega.l.iij.§.⁊ hoc ibi magni habẽt prouinciales ⁊c.et.l.si in aliam.de actibus singuloꝝ põt dici exemplum.j.de vsu.l.j.circa princi.de euic.l.si fundus.⁊ qd̃ in instrumẽtis dotalibus fiat donatio simplex a viro vxori.persone autem dici põt cõmunis obseruãtia vt illud qd̃ persona communiter seruat vel in loquẽdo.vt.ff.de lega.j.l.si seruus pluriũ §.fi.vel vtendo.vt.ff.de pigne. act.l.vel vniuersorum. ⁊ de vsu. l.qui semisses.in fi.de op.lega.l.ij.in fine.de alimẽ.lega.l. alimẽta.§.j.⁊ in omnibus istis dic quãdo pro maiori parte non personarum sed actuũ sic seruatur ⁊ sic siue sint actus vniuersitatis siue singuloꝝ inducit̃ talis consuetudo sicut ꝯsuetudo q̃ est ius ex actibus inducit̃⁊ cõsistit vt in superioribus patet.Circa hãc igitur sic querat̃ qualiter inducat̃ ptz ex.s̃.pxi.dictis. Si queratur qualiter quãto tpe dic φ nõ est determinatũ s;arbi.iudi. relinquit̃ ar.de iure delib.l.j.Si querat̃ qualis⁊ de quibus esse debeat dic φ si est loci idẽ qd̃ dictum est.s̃. in cõsuetudine q̃ est ius ⁊ eisdẽ rõnibus qr ⁊ ista largo modo dicit̃ consuetudo⁊ sapit naturã illius in aliquo licet nõ in omibus imo ista debilior est φ illa ⁊ de quibus illa eẽ nõ potest nec ista sicut nudũ pactũ sapit naturã stipulationis qr vtrũq; habet in se ꝯsensum tñ pactum est debilius stipulatione ⁊ de qbus non potest esse efficax stipulatio nec pactũ.vt.ff.de pac.l.iuregentiũ.§.⁊ generaliter. Circa ea que est ꝑsone non est curandũ qualis sit.vt.j. patebit. Circa ꝑbationez aũt huius consuetudinis dic φ si est notoria iudici nõ indiget ꝑbatione vt dixi circa consuetudinez que est ius ⁊ eisdẽ rationibus alias aũt debet ꝑbari testibus vel alijs legitimis modis ꝑbandi sicut ⁊ illa.vt.j.eo.l.j. quis sit eius effectus ⁊ in quo differat hec ab illa distinguẽda est illa q̃ est loci ab illa que est persone.naz illa que est loci opatur circa iuris intellectum⁊ obseruantiã hoc modo qr aut allegat̃ esse consuetudo sed ꝑbatur soluz talis consuetudo ⁊ obseruantia.⁊ tunc dic vt dixi.s̃.de ꝑbatione cõsuetudinis.Aut nõ allegatur esse consuetudo sed sola simplex obseruantia ⁊ assuetudo ⁊ tunc dic φ eius effectus circa ius scriptũ facit duo sc; qr ea que nõ sunt in iure finita ⁊ terminata finit ⁊ terminat ea que sunt dubia declarat.de primo est exẽplum.ff.de offi.proconsu.l.si in aliam.circa principiũ de ferijs.l.ꝑsides.⁊ de vsuris.l.j.in pn.nam qd̃ ibi est omissum a lege de tẽpore feriarum cõmunis obseruantia loci diffinit ⁊ indefinite dicunt de vsuris per loci cõsue.seu obseruãtiam.de secundo exẽplum est.ff.eod.l.nam imperator.vt quod dicit vt ibi consuetudinẽ scilicet veram aut rer̃ perpetuo idest generaliter iudicatarum.i.cõmunem obseruantiã. Item circa iudicia ⁊ actus iudiciales facit eadem duo.vt.j.de dam.infec.l. si finita.circa principium.⁊ de custo.reoꝝ.l.iiij.Similiter in cõtractibus.ff.de euictio.l.si fundus.⁊ de regu.iur.l.semper in stipulationibus ⁊ in vltimis volũtatibus de leg.j. si seruus plurium.§.fi.de leg.iij.l.legatis seruis.in fine. ⁊ de fundo instruc. l.cum delanionis.§.asinam. Item ꝑprie significationi verboꝝ derogatur:vt no.ff.de lega.iij.l.librorum.§.quid ergo si quis. in glo.qua appellatione.nam licet leges ꝑdicte expresse nõ dicant de ista cõmuni obseruantia sed qñq; dicant cõsuetudinem tñ intelligi debent largo modo:vt etiam talẽ consuetudinem contineant vt colligi potest ex rerũ verbis ⁊ mẽte. Circa illam assuetudinẽ que est ꝑsone dic φ illa circa iuris cõis intellectuz nihil opatur sed solũmodo circa ea q̃ per ipsam personã dicuntur et fiunt ⁊ ideo si talis assuetudo persone est circa seruitutẽ acquirendã facit ius ipsi vtenti.i.acquirit sibi seruitutẽ si legitimo tpe fuit firmata.sc; .x.annoꝝ.si h; continuã cãm alias tanto tpe cuius nõ existat memoria.vt no.ff.de seruitu.l.huitutes ⁊ hoc si nitat̃ solo tẽpore. Si aũt ex cõcessione quã probare nõ potest si talis assuetudo firmata fuerit lõgo tẽpore si seruitꝰ h; continuã cãm licet nõ inducatur seruitus ex eo tẽpore ꝑbatur tamen inducta.vt no.ff.de vsuris.l.cũ de in rem verso.⁊ dixi.s̃. de pactis.l.si certis annis.⁊ hoc ver̃ si iure huitu.hoc faciat alˀs secus vt.ff.de itinere actuq; priua.l.j.§.viuianus.⁊.l.fi.⁊ idẽ est si talis assuetudo est de obligatione inducẽda qr per eã obligatio nõ inducitur.vt.ff.de act.⁊ oblig.l.obligationũ fere.§.placet.s; inducta ꝑbatur vt.d.l.cũ de in rez verso no. Sed si assuetudo non fuerit de ꝑdictis ⁊ legitimo tpe firmata sed fuerit de alijs rebus vel fuerit de ꝑdictis sed legitimo tpe non firmata tunc duo tm̃ facit.sc; qd̃ in dictis ⁊ in factis illius obscuram intentionẽ declarat.vt.l.vel vniuersorum.ff. de pigne.act.qd̃ cuz eo.l.fi.de testamentis heredes palam.§.j.⁊ dicta.l.si seruus plurium.§.finali.de lega.j. Item dat formã his que cum eo vel in rebus eius agunt̃.ff.de vsuris.l.qui semisses.in fi.⁊ ad ma. sed iul.§.qd̃ dicitur.⁊ in his si ꝯsuetudo loci ⁊ ꝑsone sint diuerse attendenda est cõsuetudo ꝑsone.vt.d.l.si seruus pluriuz. in fine. Item cũ supradictũ sit qd̃ talis assuetudo inducatur cũ ꝑ maiori parte sic seruat̃ in loco vel sic seruat persona qualiter hoc ꝑbabitur qr videt̃ difficile posse ꝑbari qui enim diceret ꝑ maiori parte sic seruat̃ necesse haberet scire quoties illud factum est qd̃ impossibile videtur.rñdeo si testes dicant qd̃ sic cõmuniter seruatur satis est ⁊ interrogati de cã sciẽtie dicent qd̃ viderunt sic seruari per plures vices in quaꝝ numero terminũ non ponent.Quot sufficiant arbitrio iudic.relinquit̃ vt dixi in probatione consuetudinis q̃ est ius ⁊ pauciores sufficiant in ista φ in illa arg.dicte.l.iij.s̃.de episcopa.audien.⁊ de ca.poss.c.cũ ecclesia sutrina. In quo differant ⁊ quomodo consuetudo persone ab assuetudine loci ex superiore patet Nic.d.Old. de ista assuetudine facti primo eam sic describit.Consuetudo est eiusdez facti bina vel frequentata patratio⁊ ita intelligit qd̃ binus actus inducat hanc consuetudinem vt dicta.l.iij.de episcopa. audiẽ. que proprie loquuntur de ipsa assuetudine facti ⁊ non de consuetudine q̃ est ius vt ibi ⁊ supra dixi. de ista etiam loquitur.j. de iure fisci.l.facultas.lib.x.⁊ de hac etiã no.xxv.q.ij.c.ita nos extra de consue.c.fi.⁊ in aut̃.vt nulli iudi.§.j.⁊ talis consuetudo dicitur mos toleratus.C.de metatis.l.deuotuz. Item frequẽtata patratio.j.ad legẽ iuliam de vi .l. seruos. de seruo corrupto.l.neratius.§.j.⁊ hec quanto magis frequẽtatur tanto deterior est quia tanto grauiora sunt peccata ⁊c.vt dicto.c. vltimo. extra eodẽ.⁊ hec nunq; inducit ius:vt in auctẽtico vt iudi.§.j. nota in fine lecture predicti.D.Dyn. sunt infrascripti versus. Qualiter ⁊ quãto si cõstat⁊ ad quid actus sit iuris his vel plus tẽpore longo.sic proba pro cunctis sic nota vel arte probetur. Ius facit tollit supplet ⁊ apperit ipsum. Nico. ⁊ hec dei auxilio de materia consuetudinis recollecta faciant cum correctione melius scientis. In glossa rubrice.hanc glossam in singulis articulis plenius supra declaraui ibi eius vicem representat.vt ff.ad muni.l.municipes. Ibi dicitur vetustas que ⁊ ipsa vicem legis obtinet.vt.ff.de aqua pluuia.arcenda.l.in summa .§. penultimo.Oldra.

Presides puincie. Hec lex loquitur qñ occurrit casus iure scripto vel cõsuetudinario directo nõ terminatus s; consuetudo est in simili ⁊ ideo eam sequimur.h.d. et versi.nam cõsuetudo canonizatus est.xij.dist.consuetudo.⁊ vide quod ibi notat̃ in glo.⁊ per Archi.⁊ licet glo.reprobet primum exẽplum de consuetudine ponẽtis manũ ad plaustrũ dic tamen qd̃ male reprobat:vt dixi super rubrica.§.nũc formemꝰ aliquas qõnes vbi ⁊c.Alia exempla posui ⁊ de cõsuetudine trahenda ad similia vel maiora vel minora plene dixi ibi ⁊ ƒm exẽplum qd̃ hic approbat glo.non est bonum qr dicit qd̃ consuetudo feudoꝝ loquens de monacho a simili trahitur ad canonicũ regularem qr de quolibet clerico est expressum in ipsis consuetudinibus feudoꝝ si de feudo controuersia fit.c.qui clericus efficitur ⁊ ideo non est opus argui a simili ⁊ ideo non est bonũ

exemplũ. Item nota qꝺ hec lex allegat qꝺ consuetudinem esse
necesse est ꝓbari de quo hic tangit in glo. ⁊ plenius dixi sup ru
brica. §. videamus. an consuetudo debeat probari de alia qõne
quã querit gl. si alia est cõsuetudo actoris alia rei alia iudicis q̃
debeat seruari dixi remissiue sup rubrica quid si alia est consue
tudo actiõis. Item qꝺ dicit in oppido dic ꝙ oppidũ est locus
fortis sic dictus qꝛ opem fert ⁊ in quo differat a ciuitate ⁊ villa
dixi. de offi. ꝑfec. ꝑto. aphri. l. in noĩe dñi. §. in terra. ⁊ in alpha
beto sub litera o dictõe oppidũ quãtum tñ ad hanc legẽ nõ est
vis vtrum in oppido vel in alio loco vbi ius reddat sed ideo di
cit in oppido qꝛ opus est qꝺ ꝯsuetudo sit in eo loco vbi cã agit
vt. s̃. de sacrosanc. ecc. l. non plures. vnde si causa esset bonoñ. ⁊
consuetudo padue non attẽderetur talis cõsuetudo. Item ex
eo qꝺ dicit frequenter sunt qui dicunt qꝺ vnus actus nõ indu
cit consuetudinẽ sed frequens. de quo plene dixi super rubrica
v̾si. sed ex quo vidimus ex quoꝝ. ⁊ qꝺ dicit in eodẽ genere dic
in simili ⁊ qꝺ dicit ꝑcedens. s. casuz emergentẽ ⁊ qꝺ dicit longã
consuetudinẽ que dicat longa no. in gloss. rubrice. ⁊ plenius ibi
dixi. v̾si. nunc videamus quãto tpe inducat. Op. ad id qꝺ dicit
attendi rõnem q̃ consuetudinẽ suasit qꝛ vr̃ qꝺ verba tm̃. vt. ff. q
et a qui. l. ꝓspexit. Cy. dicit hoc ꝯtrium qñcunq; occurrit turba
re spm̃ suũ. Iaco. de are. rñdet ꝙ ibi non põt argui ex defectu
rationis ⁊ dicit aut lex est ꝓdita verbis spãlibus ⁊ tunc rõ eius
extẽdi debet ad causas similes vt hic ⁊. s̃. ad. l. falc. l. fi. ff. ad. l. a
quil. l. illud. Aut v̾bis generalibus ⁊ tunc aut sumus certi per
eandẽ. l. vel aliã qꝺ in cã mouente tm̃ velit loqui ⁊ tunc ad illam
causam tm̃ restringimus eã. vt. ff. de tute. patrona. l. adigere. §.
ꝙuis. ⁊ de pactis. l. qꝺ dictũ. aut nõ sumus certi ⁊ tũc seruamꝰ
eam gñaliter. vt in. l. ꝯtria ꝓspexit. ⁊ de postulan. l. j. §. sexum. qꝺ
exponit Cynus qꝺ vbi cã nõ apparet per eandẽ. l. vel aliã inter
pretationẽ qꝺ sit finalis qꝛ tunc est impulsiua. ꝯtrium tz gl. q̃ di
cit qꝺ in dubio rõ legis adheret legi vt no. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l.
tale. §. legato falsaz al's falsam legato. de hoc an v̾ba vel mẽs at
tendi debeat latius dixi. s̃. de legi. l. nõ est dubium. circa princ.

Consuetudinis. Canonizata est. xj. dist. cõsuetudinis.
⁊ vide qꝺ ibi no. in glo. ⁊ ꝑ Archi. ex eo. cũ consuetu
dinis. ⁊ vide qꝺ ibi no. in gl. ꝑ Ber. ⁊ Inn. ⁊ ꝑ Hos.
primo fol. v̾si. ꝯsulo. ĩ summa. e. ⁊ cõtinet duo dicta. Opp. de se
cunda parte. l. ad primã gl. finaliter tenet opinionẽ Io. Pe. eã
non sequit sed dicit qꝺ tũc ꝯsuetudo est magne auctoritatis cũ
non est ꝯ legẽ sed qñ contra tunc est vilis auctoritatis. Nico. de
mata. ⁊ sequaces moderãt sñiam Pe. dicẽtes qꝺ ꝯsuetudo nõ
est vilis auctoritatis qñ lex non iprobat eã. Item qñ non hz na
turalem rõnez ꝯtriam sed qñ lex iprobat. vt. s̃. de vsuris. eos. cũ
similibus ⁊ qñ rõ naturalis sibi ꝯdicit vt qꝺ pater nõ alat filiũ
vel ecõtra ⁊ similia vt est vilis auctoritatis qꝛ succumbit legi re
probanti ⁊ rõni resistẽti ⁊ hoc voluit dicere hec lex dũ dicit vin
cat qꝛ vincere dr̃ non qui superat volentẽ ⁊ permittentẽ sed re
sistentẽ lex vero dicit resistere consuetudini qñ eam reprobat ⁊
tunc nõ vincit sed vincit a lege at ibi lex nõ reprobat permittit
qꝺ consuetudo seruet vnde in hoc non dr̃ vinci sed vincere. In
naturali rõne non hz locũ hec distinctio qꝛ naturalis ratio sem
per oĩ suo ꝯtrio resistit ⁊ nunꝙ contrario cedit iuxta illud q nõ
est mecũ contra me est. s̃. de iudeis. l. celicolarum. ⁊ ideo nunꝙ
vincitur a cõsuetudine. Hosti. in summa eo. ꝑma charta. v̾si. cõ
sulo aũt. dicit qꝺ consuetudo est vilis auctoritatis ⁊ cito muta
tur. Op. qꝺ ꝯsuetudo vincat legem. vt. ff. eo. l. de quibus gloss.
multas solutiones tradit. prima solutio est qꝛ circa ea que non
possunt pacto vel renuntiatione remitti nõ vincat consuetudo
legem in alijs sic hec solutio cõiter reprobatur qꝛ non sequit si
vnus non põt singulariter tollere ergo nec oẽs de vniuersitate
simul qꝛ sic sequeret absurdũ qꝺ furiosi ⁊ infantes non ligarent
consuetudine qꝺ falsum est vt etiã glo. hic dicit ⁊ dixi super ru
brica v̾si. sed an cõsuetudo liget furiosos. Petrus tenet ꝙ lex
de quibus loquatur ꝟm tempora ꝟm que poterat populus ro
manus cõdere legẽ hodie aũt dicit qꝺ solus princeps hoc po
test ⁊ ideo hodie consuetudo legi ꝯtria non vincat legẽ sz vinca
tur a lege vt plene de hoc dixi super rubrica in solutione ꝯtrioꝝ
et in distinctõe sz h̾ opinio Pe. nõ videt ꝓcedere qꝛ ẽt ꝟm iura
ff. potestas erat translata de populo in principẽ. vt. ff. de origi.
iuris. l. ij. §. nouissime. ⁊ de consti. princi. l. j. ⁊ de offic. ꝑfec. ꝑto.
l. j. ibi regimẽtis rei publice ad imꝑatorẽ ꝑpetuo trãslatis ⁊ tñ
lex de quibus dicit ꝯsuetudinẽ vincere legẽ vnde alij tenẽt opi
nionẽ Io. dicentes ꝙ bona est in se tñ hec lex loquit de. l. repu
gnãte ⁊ resistẽte ꝯsuetudini ⁊ rõni naturali quas nõ põt vince
re sz vincitur ab eis vt ꝑdixi Cynus. ⁊ de hoc est pulcra glo. ex
de ꝓba. c. ij. ⁊ vide ad hanc. l. in libro feudoꝝ de feudi cognitiõe
⁊ quod ibi no. xj. dist. in ꝑnci. in glo. ⁊ ꝑ Archi. eo. c. in his. Itẽ
nota ꝙ decreta sanctoꝝ patrũ nõ possunt tolli per leges imꝑa
torum. xj. dist. c. lege. ⁊ viij. dist. c. consuetudo.

¶ De donationibus. Rubrica.

Uper rubrica. Uide az. gof. host. ⁊ spe. eo.
tit. q̃ sint cõsideranda in donãdo vide. lxxxvj.
dist. nõ satis. ⁊ ibi ĩ glo. ⁊ ꝑ Archi. donatio ꝟm
Host. est rei licite nullo iure cogẽte mera libe
ralitate facta collatio. vt. ff. e. l. donari. ⁊ rei li
cite forte ideo dixit qꝛ sicut rei illicite puta veneni mali non te
net venditio. vt. ff. de ꝯhen. emti. l. qꝺ sepe. §. veneni. sic non te
net donatio nullo iure cogẽte iõ dicit qꝛ in necessitatibꝰ nemo
liberalis existit. ff. de adi. lega. l. rẽ legatam. qꝺ intellige vt not.
ex de ꝑben. c. relatũ. dicit aũt donatio doni datio vt. ff. de dona.
cã mor. l. senatꝰ. §. j. vel quasi denudatio. Quero quid si tytius
donauit alicui his verbis attendẽs multa seruitia que mihi fe
cisti ⁊ in futurũ te facturũ spero dono tibi pure libere ⁊ simpli
citer tales res meas ita qꝺ ipsam donationẽ reuocare non pos
sim ꝑ ingratitudinẽ nec aliquo alio modo an ista donatio dica
tur simplex vel ob causam ita qꝺ reuocari non possit. vt dixi. j̃.
de reuocan. dona. l. fi. ⁊ videtur qꝺ simplex per inferiora verba
quibus dixit reuocari nõ posse. vt. ff. de dona. l. j. ⁊ ibi no. Non
obstat cã in ꝑncipio adiecta ꝓpter multa ꝟuitia ⁊c. qꝛ in dubio
videt causa ipulsiua. vt. ff. de condi. ⁊ demõ. l. tytio. in ꝑn. de do
na. inter viꝝ ⁊ vxo. l. sz si mors. in fi. ⁊. s̃. de iur. dot. l. si mulier. ⁊
ibi no. ⁊ nota ẽt de dona. l. ij. in fi. ⁊. l. iij. Nec obstat eo. ti. lex aq
lius qꝛ ibi descẽdit ad spẽm ꝟuitij recepti hic aũt stetit in v̾bis
generalibus q̃ vidẽtur magis posita ad colorẽ arg. ff. de dolo.
l. qꝺ venditor. cum ibi nota. ⁊ de edili. edic. l. si qꝺ venditor. ⁊. l.
sciendum. ol. Quid si faciẽs testamentũ dixit se donare inter vi
uos cõstituẽdo se teneri ꝓ illis quibus relinquebat in testamẽ
to ⁊ velle valere in eo iure donatiõis inter viuos postea de bo
nis suis donauit inter viuos ⁊ tradit aliqua ex his que in testõ
disposuerat. Querit quis sit potior ⁊ vr̃ ꝙ primꝰ cui datum est
in testõ qꝛ cõsuetudo se tenere ꝓ eo trãstulit dñium ⁊ possessio
nem in eũ que erat penes eũ al's nõ. vt. ff. de acqui. poss. l. ꝙuis
§. si conductor. ff. de rei ven. l. quedã mulier. ⁊ de acq. poss. l. qꝺ
meo. ergo potior est oĩbus alijs postea traditionẽ assecutis. s̃.
de rei vẽ. l. quoties. ⁊ no. ff. de publicanis. l. si res. §. fi. Circa qꝺ
est attendendũ qꝺ donatio iter viuos vera põt fieri in testõ vt
colligit. ff. de assignan. liber. l. j. §. assignare. ⁊. l. assignare. ⁊ no.
ff. de te. l. heredes palã. §. fi. imo si talis donatio esset cã mortis
⁊ dicat qꝺ sit irreuocabilis assumit naturam donationis inter
viuos ⁊ non põt reuocari. vt. ff. de dona. cã mor. l. vbi ita donat
⁊ dicit tunc non tam mortis cã donare ꝙ moriens. eo. tit. l. seia
§. fi. Item per illa verba quibus se tenere constituit nulla dies
nulla conditio fuit adiecta ergo pure debẽt intelligi vt. ff. de le
ga. ij. l. omnia. ⁊ de regu. iur. l. in omnibus. Item quero de que
stione ardua que fuit de facto dñs rex Carolus ꝑncipi aretino
concessit principatũ Achaie ꝑ hec verba Donamus damus ⁊
tradimus ex cã donatiõis ꝓprij motus ⁊ ĩuestimus quidqd ha
bemus in pr̃icipatu achaie rõne feudi apti vel alia trãsferẽdo
directã ⁊ vtilẽ actionẽ ita qꝺ ꝓ eo nullũ alium recognoscat su
periorẽ nisi nos. querebat vtrũ hoc esset feudũ an simplex ⁊ ve
ra donatio ⁊ qꝺ eẽt feudũ sic allegabat. Actus dubij quoꝝ na
tura fere vr̃ eã ꝓpter multã similitudinẽ ⁊ vicinitatẽ dinoscunt
et diuersificant ex signis vt testm̃ a codicillis ꝑ institu. ⁊ ex here
ditate vt. s̃. de testa. si codicillũ donatio cã mortis a simplici de
dote ꝑle. l. seia. ⁊ de dona. cã mor. l. seia. ⁊ ꝯctus emphitheoticꝰ
ab emtione ⁊ locatiõe. vt institu. loca. §. adeo. sed hic erat v̾buz
inuestimꝰ qꝺ est signũ denotãs feudũ de feudi cognitione. c. ij.
in fine. ⁊ quid debeat ꝑcedere inuestitura vel iuramẽtum. c. j. er
go ⁊c. Itẽ ibi erat retẽtio seruitij feudalis ar. de iure fisci. l. sta
tius. de iniur. l. itẽ apud labeonẽ. §. siquis virginẽ. de fabricen.
stigmata. ⁊ de sñia excõ. c. si iudex laicus. lib. vj. ergo videt qꝺ
fuerit infeudatio hoc etiã indicant illa v̾ba qꝺ princeps nullũ
aliũ superiorẽ ꝓ eo recognosceret vel dñm nisi ipm regem vel
heredes suos. Nã inuestiẽs respectu vasalli dñs dr̃ si de feudo
controuersia fuerit in rubro ⁊ nigro qualiter vasallꝰ iurare de
beat. c. ij. §. fi. ⁊ de noua fidelitatis forma in fine ⁊ qꝛ in ista con
cessione fiebat etiaz mentio de quadã alia concessione q̃ fuerat
feudalis vñ ista vr̃ ei accedere ⁊ talis esse qualis prima. vt. ff. de
pac. dot. l. inter socerum. §. cũ inter. ⁊ de publiciana si ego. §. qꝺ
tñ. In ꝯtrium videt qꝛ rex in donatione dixit donamus ergo vi
videt pura ⁊ simplex donatio nã donatio in feudũ non est sim
plex donatio sed ob cãm. vt. ff. de dona. l. j. verbuz ergo dona
mus referri debet ad id de quo dr̃ ꝑ prius. ff. si ager vectigal.
l. j. de

l.j.de lega.iij.l.hoc legatū.ad fi.l.j.§.j.hoc idē indicāt illa verba quibus dixit se donare quidqd habebat in ipo principatu ratione feudi aperti vel alia ergo trāsiuit dñium directū ⁊ vtile.vt.ff.de penu lega.l.vlti.de vsufruc.earū rerum q̄ vsu consumūtur.l.j.⁊ de leg.iij.l.iulianus.in prin.hoc aūt est contra naturam feudi nisi directū dñium remaneat penes dñm de inuestitu.de re.alie.fac.c.j.⁊ibi no.⁊ si de feudo cōtro.fuerit.c.j.ad similitudinem dñi respectu superficiarij de reiven.l.⁊ supficiario.⁊ de supfi.l.j.§.plane.hoc etiā indicāt illa verba qbus transtulit directā vel vtilē actionē ergo nulla remansit penes regez a partibus sufficiēter enumeratis sicut arguit lex de ac.⁊ obli.l.obligationū fere.§.placet.⁊ qd sit donatio vł expressum.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.pe.de dona.l.filius.⁊.j.e.sancimus.§.j.attenta psona donatarij qui erat princeps.ff.de indi.l.⁊si susceperit.§.j.⁊.l.si longius.§.fin.cū si.⁊ qr donans pater erat.vt.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.seruus cōis.⁊est expressum de liberatione lega.l.aurelius.§.tytius testō.non ob.in cōtrarium allegata qr argumētatio a signis accidētalibus nō arguitur de necessitate vt portatio anuli non arguit de necessitate matrimonium.s.de nup.nec.⁊ no.p Inno.de presum.illud.⁊p hoc.ff.de decur.l.modestinus p tutore.l.j.in pn.ij.rñso.de cōtraben.emti.l.qr difficile.vnde lz noluerit alium dñm vel superiorez cognosci nō sequitur ergo est feudū qr vbuz dominij largissimū est ⁊ saluatur in quacūq modica superioritate.ff.de vbo.obli.l.liber homo.§.seruus autē.⁊ rerum amo.l.j.nam ⁊ imperator se dñm mundi vocat sola ratione iurisdic.vt.ff.ad legē rho.de iactu.l.deprecatio. Non obstat etiā retentio feudalis seruitij sicut nec pstationes seruilis ministerij arguunt de necessitate aliquem seruum.vt.s.de inge.ma.l.ij.de libe.ca.l.liberos.cū si.et hanc partem tenuit dñs Old.

Actionū. Qui dat instrm vł rem dare in eo ɔtentā.h.d.concor.sunt i gl. sic ⁊ canonic⁹ tradens literas seu instra prebende sue caplo vł renūtiare iuri suo ex̄ de renū.c.sane.⁊ibi de hoc est pulcra gl.⁊ creditor tradens instrm crediti debitori eū liberare vł.ff.d pba.l.si chirographū.⁊ ex̄ vt lite pen.c.iij.⁊ ibi de hoc hñ no.⁊.ff.de pactis.l.labeo. Itē legans calendariū seu librū rationū videt legasse qd sibi debet ex eo.ff.de lega.iij.l.q filiū.⁊ eo.tit.qui chirographū. Itē vxor tradēs marito instra rerū parapharnaliū vł concedere sibi potestatē exigendi.s.de pactis ɔuen.l.fi. Item donās domū cū integro statu vł donasse cū oibus adiacētibus mobilibus ⁊ imobilibus.vt.j.de bōis vacan.l.si qñ.lib.x. Itē legās vinū videt legasse cū vegete.vt.ff.de vino lega.l.si tibi.§.si vinū.de penu lega.l.qui penū.§.fi.⁊ legatis apibus vident legata vasa in quibus sunt.ff.de lega.iij.l.auibus. Querit glo.nūqd opus sit qd contenta in instro sint p̄sentia glo.⁊ docto.tenēt q nō qr hec lex loquit gñaliter ⁊ indistincte. Ad cui⁹ declaratione dic aut querit de dñio rei vacātis aut rei possessiōe si nō vacātis tūc est opus corpali apprehensione.vt.ff.de acq.pos.l.iij.§.j.si vacātis.lz possesse tūc p traditionē rei vel eius actus q habet loco traditiōis acqrit refert tñ an loco traditionis tradat instrm in quo totū ius rei ɔtinetur et tunc p eius traditionē transfert dñium ⁊ possessio vt hic ⁊ verum est si tradēs possidebat als nō vt hic in gl.no.⁊.ff.de acqr.poss.l.q̄uis.§.si conductor.⁊ ibi no. Aut tradit instrm in quo nō cōtinet ius totū tūc sola traditio nō transfert dñiuz ⁊ pos. qr hic nō est vere facta traditio.vt.ff.de acq.pos.l.pdia.per hoc tñ apparet de cōsensu tradētis ⁊ sic auctoritate ppria posset ingredi.poss.vt.ff.de acqui.poss.l.si ex stipulatione.fm Pe.⁊ de hoc.s.de acqui.posses.l.ij.Cy.

Item. Sp.de.l.spez.s.q̄ res pigno.obli.pñt.⁊ dic vt ibi dixi.opponit gl.de.l.de his.ff.de trāsac.lz dic q ibi transigēs ignorabat prorsus ius suū nisi inspectis verbis testamēti vt ibi dr hic aūt donator sciebat se habere ius licet in spe.Jaco.

s **In functiōes.** Vid q no.⁊ dixi.s.d rei vē.l.solēnib⁹ q̄ cuz ista concor.

s **In donatio.** Vide qd no.⁊ dixi.s.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.ex verbis glo. Sp.de autē.sigs in aliquo documento.⁊ dicit q nō hz locū illa aut.in testamētis sed in alijs instris ⁊ hanc solutionem sequitur Dy.ff.e.l.ex hac scriptura. Pe.eam nō approbat immo dicit.idē in vtraq.vt.ff.de lega.j.seruū filij.§.eū qui nisi expresse dicat in l.spāle esse in vltimis volūtatibus q hic nō dicit vnde ipse respon.q verum est qñ scriptura q̄ de alia facit mentionem nō pbat ad vtilitatē pducentis vt in ɔrio sed in eius p̄iudicium sic vt hic vel nō facit fidē nisi secūda que facit mentionem hāc auctoritatē p se candē quā haberet prima sicut est hic et in aut.vt fratrum filij.§.illud.Cy.

n **Ecambigi.** Vide plene qd no.⁊ dixi.s.de sacrosan.eccle.l.illud.

Si preses. Lex ista ⁊ glo.obuiāt fraudi quā audiui fecisse quendā mercatorē Januē.ipetrauit eīm a quodā alio mercatore qd sibi cōcederet qd mercimonia eius posset facere describi in introitu ciuitatis Janue tanq̄ sua vbi scribebantur p certo pedagio soluēdo de eis ad hoc vt locupletior videret ⁊ ita factum fuit ⁊ postea fidē frangens ipsa mercimonia defendebat tanq̄ sua ex tali descriptione qd facere nō poterat p hanc legē ⁊ glo.que dicit q hic fecerat animo donandi.

l ☞ Donatio facta per patrē filio an valeat.

l **Cum de bonis.** † An valeat donatio facta per patrē filio in potestate constituto plene dixi.s.de inof.dona.l.si pater.

s **Jure emācipatus.** Vide quod notaui ⁊ dixi.s.eo.l.cum de bonis.

Si donatiōis. Querit gl.si remisi tibi act.ex causa putavt vadas p me romā ⁊ non iuisti an agere possim pristina actione.⁊ dicit q non fm.D.Jac.de ra.cōtra vt.ff.ad exhiben.l.iulianus.§.q̄tum.Pe.dicit q si remittens re de integra peniteat nō pōt fauore liberatiōis.vt.s.de transac.l.q̄uis.tñ si non implet qd ɔuenit agi potest p.ver.vt reponat se in pristinā obligationē ⁊ sic intelligit sñiam pdicti Jac.⁊ hoc est verius fm Cynum.

c **Constante.** Not.glo.hic positā qd constante matrimonio pt cedi actio de dote de quo vidi magnos peritos dubitare.

Cum res. Lex ista continue occurrit.Op.j.titu.pxi.l.quoties.ibi est casus diuersus sed cur hoc nam magis debent cōditionibus prouidere qui certant de damno vitando.vt.s.de iure libe.l.fi.§.licētia.qd respondeo ideo puidet secundo donatario ex pacto dātis qr sine hoc nullū haberet remediū sed creditores hñt remediū petēdi per suā actionem ⁊ ideo lex noluit posse spāliter pacisci donatario in casu illius.l.quo.qr iura citius subueniūt nō hñti aliud remediū arg.ff.vt le.no.ca.l.j.§.si debitor.⁊ de vi ⁊ vi arma.l.j.§.illud.⁊vide p declaratōe hui⁹.l.qd no.insti.de inutili.stip.§.sed si creditori.⁊ i summa de lega.§.fi.⁊.s.de pactis.l.debitori.⁊.ff.de dona.l.donatōes.§.hmōi et.s.de cōdi.ob cām dato.l.ij. Itē dicit glo.hic agi.ciuili.i.prescriptis verbis.Cy.tenet qd detur actio ex stipulatu vel incerti generalis.vt insti.de vbo.obli.in prin.qr in casu huius.l.stip.continet factū nō datione qr pactū fuit vt satisfaceret qd est facti.vt.ff.de vb.ob.l.si penā.⁊.l.vbi aūt.§.qui id qd ⁊ stip.continet factū ⁊ actio incerta cōpetit ante moraz ⁊ sic intelligit.ff.de verbo.obli.l.liber homo.in fine.

Donatio. Glo.reddit rōnez quare donatio inter viuos dicat directa ⁊ nō donatio cā mortis q̄ tñ rō non est vera.vt.ff.de do.cau.mor.l.si aligs dic ergo qd ideo dr directa qr obligat irreuocabilr do.cā mor.nō vt.ff.de do.cā mor.l.j.fm pe. Item no.gl.qd qui male agit odit lucē.⁊ad hoc ɔcor.j.e.l.data.⁊ ex̄ vt ecclīastica hñ.c.vt nrī.⁊ ibi i gl.⁊ iō iudicia nō dñt explicari de nocte nec i tenebris vt ex̄ de of.dele.c.ɔsuluit.deus ēt odit q̄ occulte ⁊ i tenebris fiūt ex̄ de here.c.ex iniūcto.⁊tenebre apte sunt ad partū supponendū.ff.de ven.inspi.l.j.§.si mulier.

Si quis. In emācipatū ibi prius q̄ facti possit oportet intelligi qd emācipatio facta fuerat ex rescripto pncipis alr enim infans emancipari non possit cū consentire non posset.vt.s.de emā.libe.l.iubemus.in fi.⁊ ibi dixi.

Data. Si pater diuidit bona int filios an sit op⁹ insinuatiōe si excedat sūmā legitimā videt q sic p hanc.l.in ɔrium vł qr non est simplex donatio sed in ptem designatio ⁊ quasi debiti solutio ar.s.de cura.furio.l.vlt.§.j.de codicil.l.fi.ff.si tabule testamēti nulle ex l.scripto.§.fi.⁊.j.de ipo luc.describ.l.j.lib.x.qñ ⁊ quibus quarta pars in bonis decur.debeat.l.ij.et fina.ff.eo.l.hoc iure.§.si quis seruo.⁊de bonis liberto.l.nihil.lz qd talis datio in partē sit donatio facit.s.de emā.libe.l.fi.⁊ de admi.rex ad ciuitatem perti.l.ij.⁊ qd dixi.s.de epali audiē.l.si lenones.speculator tenet qd vsq ad debitum bonor subsidium non sit opus insinuatione in eo qd excedit sic de dona.§.j.vsi.quid si pater emancipans filium. Item no.qd dicit gl.de insidijs domesticis ad qd

facit.ff.ex quibus causis in posses.eatur.l.fulcinius.§.qd sit ibi insidias domesticas.

Quisquis. Ibi quo magis.i.propter quod magis q̄ p retētionē vsufr. per retentionē vsufruc.dñiū trāsfert.h.d.⁊ ad hoc sepe allegat de modis transferēdi dñiū ⁊ poss.dixi.s.de pac.l.traditiōibus.sz q̄ est rō hui⁹.l.dicit azo q necessaria gña vt.no.ff.de acq.pos.l.iij.§.j.donator eñ pōt retinere vsūfru. et retinēdo necessario desinit hr̄e pprietatē qr vsufru.⁊ pprietas se nō cōpatiunt in eadē re ab eodē.vt.ff.si vsufr.pe.l.vti frui.⁊ p prietas acqrit cū poss.q̄ nō vr̄ hita p derelicto imo alij acqsita. scz donatario ar.ff.ex q.cau.ma.l.nec vtilē.vñ iste casus est mirabilior alijs q no.s.de acq.pos.l.j.nec est intelligendū qd hoc sit illa rōne qr donator q retinet vsūfru.apphendit rē noie donatarij nā lex ista pōt stare lz donator nō apphendat rem noie donatarij dico qd fructus possidet noie suo nō noie donatarij vt.ff.de vi ⁊ vi arma.l.si de fundo.vñ nihil facit lex qd meo nec lex quedam q̄ hic allegant in glo.sed ratio est necessario ḡnavt pdixi sz nūqd est idē in possessiōe vr̄ q nō.vt.d.l.iij.sz cy.dic̄ se iā dixisse q sic eadē rōe arg.pal.l.ō vi ⁊ vi ar.l.iij.§.vñ vi.Cy.

In hac. Supueniēte maiori iudice mioris officiū nō quiescit.vt.j.de palatinis sacrarū largitionū.l.nihil erit.lib.xij.⁊ ibi no.⁊ sic potestas ciuitatis pōt exercere offm̄ suū etiā existente īperatore ī ipa ciuitate.Quidā tñ dñt hoc locū hr̄e solū in iurisdic.volūtaria ī ɔtētiosa sec⁹ qd vex nō est ſm Cy.nec iure pbat qr de iurisdic.miori q̄sita supior se nō hz intromittere nisi per viā appellatiōis aut qr iustitiā nō facit.vt.s.de ap.l.pcipim⁹.⁊ de of.or.c.j.li.vj.i aut.de ap.§.illud.⁊ de mā.pnci.§.si tibi.Cy. Iure canonico sec⁹ vr̄ vt ex de of.le.c.nolētes.⁊ ibi i glo.⁊.e.ti. c.studuisti.⁊ ibi i gl.q̄ incipit nō ei expirat de puilegijs antiqs §.dñice.⁊ ibi in glo.xxj.dist.deniq.⁊ ibi no.⁊ plene in spe.de legato.§.supest videre.vñ.illud ēt no.q superueniēte legato an possit eps absoluere excōicatos p Archi.vel p aliū inferiorem videt q sic i aut.de defen.ciui.in prin.de hoc no.p Hof.in sum. de snia excōis.§.sz querit an eps.⁊ plene p Archi.de ma.⁊ obe. c.vnico.lib.vj.Et circa hāc materiā dic ſm Ja.d bel.aut maior vel par vel ēt minor est succedaneus honoris vel iurisdictiōis. Aut nō primo casu successor adipiscit iurisdi.siue sit par maior vel minor.vt.ff.de offic.pcōsul.l.meminisse in aut.de adi.lega. col.viij.⁊ pdecessor deponit impiū cū cognouerit successorem aduenisse.vt.ff.de offi.psi.l.si forte honorē tñ retinet donec portam rome igressus fuerit.vt.d.tit.de offi.pcō.l.fi.Scdo casu si quidē minor hz iurisdictionem a maiore ⁊ pñs est maior a quo hz iurisdictionē tūc deponit honorē quo ad insignia.vt.d.l.fi. et.d.c.antiqua.§.dñice.⁊ etiā quoad iurisdictionē voluntariā si est ex locū iurisdictiōis sue.vt.d.l.fi.⁊ eo.tit.l.ij.Si vō est intra locū iurisdictiōis sue ⁊ pñs est is a quo hz iurisdictionē tūc eo vetante nō pōt iurisdictionē exercere eo nō vetante fic nō suspendit nec impedit eius iurisdictio.vt.ff.de offi.pcon.⁊ leg.l. ⁊ ideo.⁊ de offi.psi.l.ex oibus.⁊.l.seq.⁊.ff.de iudic.l.iudiciū soluitur.⁊ in aut.de defen.ciui.§.nulla.Si aūt minor vel par non habet iurisdictionē a pñte tūc reglr̄ nō amittit iurisdictionem pter maiorē pñtem vt hic.et.d.§.nulla.imo in eo loco supior dz inferiori reuerentiā exhibere.vt.d.l.nihil oīno de palatinis sacrax lar.li.xij.fallit si appellatū est ad maiorē.vt.s.d ap.l.eos circa pn.⁊ si minor iudex denegat iustitiā in auct.de q̄store.§.si vero.⁊ vt diff.iudi.§.si ɔtigerit.⁊.s.dixi.Itē fallit qñ litigator est ɔuēt⁹ in vna cā corā iudice miori ⁊ in alia corā iudice maiori nā interim ipedit iurisdictio minoris.vt.§.is q.⁊.l.quiq.⁊.l.pcedēti hic allegatis i gl.⁊ in spe.vbi.s.no.Itē fallit in miore habēte iurisdictionē ɔditionatā nō liberā.vt.c.psbyter.pñte i gl. allegato.⁊.d.c.deniq.xxj.dist.⁊.xj.q.iij.q resistit.vbi de hoc.⁊ l.sz si vnus.§.filio.de iureiur.Jaco.de bel.

In donatiōibus. Duo dicta hz.ex primo no.q insinuatio nō reqrit testes.vt.s.de ap.l.cās.⁊.l.a pcōsulibus.ſm vnā opi.glo.quā qdā moder.nō approbāt ⁊ dñtq primū dictū hui⁹.l.dz itelligi qd nō est necessariū testes adhibere.s.actui donatiōis cū satis pbet ex īsinuatione postea subsecuta ⁊ hoc subijcit nā supfluū ⁊c.et ad hoc.s.de arbi.l.ne in arbitris.⁊.ff.eo.l.ex hac scriptura.⁊ ar.ff.de iterro.ac.l.qdā interrogat⁹.⁊.l.si patron⁹.glo.vō itelligit quoad actū insinuationis qd nō plz pdictis qr nō est idē in alijs iudicib⁹ qd in pncipe.cy.Cōmunis tñ doc.opi.⁊ vsus iudi.seruat qd in actis coram iudic.gest.nō sint necessarij testes sicut dicit gl.pter rationem glo.qr verosimile est qd coram iudi.semp sint multi testes ⁊ no.ēt ex de pba.c.qm̄ ɔ falsam.i gl.q̄ incip.sic ġ vr̄ gl.notabilis est ad hāc materiā.Ad hoc ēt facit qd no.⁊ dixi.s.de testamētis.l.oīum.ff.de fideiu.tuto.l.cū ostendim⁹.§.fi.⁊ glos.q̄ est.ff.de testi.l.euitent.s.de testamētis.l.sancimus.ibi vel intra acta ⁊c.⁊ p Hof.i sum.e.§.reqrit scripturā.arg.ɔ.s.de lati.lib. tollē.l.j.§.sed ⁊ sigs.Sed dic q lz fuerit facta manumis.corā iudice nō tñ in iudicio hic aūt loquit qñ in iudicio fic ⁊ scriptura facta corā pplo vz sine testi.vt dixi.s.de his q in ecclesijs manumittunt.l.j.⁊ ibi in gl.Itē qd dicit hic gl.credi tabellioni super instro p eū cōfecto qd ipe fecerit vex est qñ instrm̄ cōtinet oēm solēnitatē ⁊ subscriptionē testiū ⁊ negat scriptū manu ei⁹ nec est mirū qr in dubio psumit p instro.vt.s.de pba.l.cū pcibus.Si vero instrm̄ diceret falsum dic vt dixi dicta.l.cū pcibus.s.de fideiu.l.si insti.de iuti.stip.§.itē vbox.⁊ in aut.de instru.cau.⁊ fide.§.siuo aligs.Si aūt instrm̄ nō hr̄et in se solēnitatē debitam nō credit soli tabelliōi vt eo auctore det robur script.⁊ eā faciat valere.vt i aut.de fide istr.§.sz si instfa.s.de testis.l.ambiguitatis.⁊ ibi in glo.⁊ de here.⁊ fal.§.si vero moriantur.

Illam. Primo monet ius antiquum.Scdo statuit.Tertio statutum suū limitat in quibus psonis locum habeat.

Sancimus. Primo ponit statutū ḡnale. Scdo excipit quosdā casus. Tertio docet quō statutū habeat locū etiā ī spēbus dona.Quarto puidet ɔ cōionis discordiā ⁊ hoc vsq ad.§.sigs aūt p tpa.Op.q vtile p inutile vitiat.ff.de arbi.l. pedius.al's incipit pni.§.si seruū.⁊ de aq̄ cotti.⁊ esti.l.j.§.item querit.soluēdo istud brocardū dñt qdā regula est qd vtile p inutile nō vitiat si quo casu ɔriū repiat est spāle ⁊ ita tz glo.dicta.l.pedi⁹.Alij dicūt aut vtile pōt separi ab īutili aut nō ⁊ ita tenet gl.ff.de ɔdi.fur.l.si huus.§.boue.de vsuris.l.pecunie fenebris.⁊ de agri.⁊ cēsi.l.q̄admoduz.lib.xj.Dy.lati⁹ distinguit ex de reg.iu.c.vtili.li.vj.⁊ ibi p Jo.an.⁊ Car.Ja.de are.distinguit aut vtile causat ab iutili aut ecōtra.Aut vnuz vice mutua est alterius cā aut neutrū alteri⁹.Primo casu qr vtile causat ab inutili vitiat vt.ff.de vb.ob.l.j.§.sigs ita.de fideiu.l.cū lex.⁊.s. de legi.l.nō dubiū.fallit vbi primū est iutile respectu vinculi ciuilis.vt.s.de ɔben.em.l.⁊ nuda.⁊ de pactis.l.si pacto.scdo casu aut causat iutile ab vtili ⁊ tūc iutile trahitur ad vtile.vt.ff.de ɔben.em.l.fundus.⁊ sic intelligit de dona.int vix ⁊ vxo.si sponsus.§.ḡnaliter.nisi expsse p legē inhiberet.vt.ff.de vsuris.l.vsuras.Tertio casu qñ vnū vice mutua est cā alteri⁹ tūc vitiat vtrūq.vt.d.l.pedi⁹.⁊ fa.erc.l.i hoc iudicio.Quarto ⁊ vltio casu qñ neutrū est cā alteri⁹ aut pt separi ⁊ nō vitiat vt hic.⁊ de vb.ob. l.j.§.stipulāti.in fi.cū si.Aut nō pōt separi ⁊ tūc vitiat si modo culpa possit agēti ascribi.vt.d.l.j.§.itē querit.⁊.§.trebati⁹.de aqua cotti.⁊ esti.pe.fic soluit aut vtile pōt ab inutili sine incōueniētia separi.aut non pmo casu nō vitiat per iura supra ad hoc allegata.⁊ in aut.de nō eligendo scdo nubētes.§.hoc aūt.circa prin.per.ij.colūnas.coll'.j.Scdo aut vtrūq est de iure cōi aut vnū de iure cōi aliud de iure spāli.si vtrūq de iure cōi ⁊ nō dictat qd vtile valeat tūc nō vitiat p iutile.vt.d.l.fundus.de ɔbē. em.⁊ de libe.cau.l.liberis.§.si duo.Aut rō non dictat qd vtile valeat ⁊ tūc p iutile vitiat.vt.d.l.pedius.⁊.d.l.j.§.itē querit de aqua cotti.⁊ esti.si aūt vnū est de iure cōi aliud de iure spāli aut illud qd est de iure spāli est fauorabile ⁊ tūc vtile p inutile nō vitiat vt.ff.q̄admo.serui.amit.l.si cōez.⁊.d.l.si spōsus.§.ḡnaliter de do.inter vi.⁊ vxo.Aut est odiosum ⁊ vitiat.Cy.non eligit sz dicit eligendaz q̄ magis tollit ɔria qd facit ad qōnez quā nota ui.s.si a nō cōpe.iudi.l.j.⁊ in sum.de ɔsti.pecu.§.vbi aūt vltra ⁊ ad hoc bene facit ex de do.c.ij.cū ibi nota.⁊.c.aplice.p Ber.⁊ Inn.⁊ p Bar.brix.in qōnibus suis.cl.q.q̄ incipit esto qd eps.⁊ in sum.qui.mo.feud.acqrit.§.sed si inspecta ɔsideratione.Ad idē etiam facit qd si eps cōcedat indulgētiam vltra quā possit nō valet in eo qd excedit.ex de pe.⁊ remis.c.cū ex eo.qd tñ Jo. cardi.dicit esse correctū ⁊ vitiat in totū per caplm̄ indulgentie eo.ti.de peni.⁊ remis.lib.vj.⁊ ad hoc ēt facit qr si fideiussor obligetur ⁊ plus q̄ principalis in totū vitiatur obligatio.vt no.in stitu.de fideiuss.§.si fideiussore.⁊ ad hanc materiā qd vtile p inutile non vitiat adduci pñt.xxxvij.dist.c.turbat.c.si quid veri. j.q.j.nōne sodomite.⁊.c.dñs declarauit.xvij.q.iiij.in constitu. xxij.q.iiij.inter cetera.xxiiij.q.iiij.quid ergo.⁊ de conse.di.iiij. si nō sanctificatur.⁊ insti.de inuti.stip.§.qd si quis.s.de trāsac. l.si ex falsis.de lib.pte.auc.ex cā de vsuris.l.cū allegas.si cer.pe. l.si p mutua.de secū.nup.l.hac edictali.§.siuo.⁊.s.man.l.p diuersas.⁊ ibi in glo.magna in ɔrium qd vtile vitiet pter inutile.ix.dist.si ad sacras.xxiij.di.quorūdam.iij.q.ix.puta simplex ⁊ de offi.delega.cū super qōnum.§.si vero.⁊ de snia ⁊ re iudi.c. ad pbandam.⁊ vtrubiq not.Sed quid si creditor gratis liberat debitorē suum obligatū in tanta q̄titate q̄ excedebat legitimam summā nūquid erit opus insinuatiōe sicut in donatiōe de hoc

de hoc no. glo. ff. de reg. iur. l. siquis obligatione. ⁊ ad hoc etiã facit. ff. de dona. l. modestinus. ⁊. ff. de calumñ. l. quin est tibi. de hoc dixi ⁊ qd remittere sit dare facit. s. de transac. l. actiõe. ⁊. l. siue apud acta. ⁊ ibi in gl. de cõdi. cã da. l. si mulier. ⁊ ad hoc facit qd no. p Hof. i sum. de renun. §. renũtiare. in fi. ex de si. c. vlt. et ibi in glo. de rebus eoꝝ. l. magis puto. §. si pupillus. ⁊ que in frau. cre. l. si pign⁹. ⁊ facit ẽt qd no. p Dynũ de reg. iur. c. nõ remittitur peccatũ. lib. vj. vbi q̃rit vtrũ sit idẽ remittere qd restituere. Querit glos. nunqd hodie in ecclia ⁊ pijs locis sit aucta quantitas p. l. pe. j. eo. de hoc ẽt no. s. de sacrosanc. eccle. l. illud vbi plene de ista materia insinuationis notaui. doctores cõiter tenẽt ꝙ nõ cũ non reperiaꝛ lege expssum. Py. tñ tenet in suis qõnibus qd ecclesijs ⁊ pijs locis possit donari in q̃cunqꝫ q̃titate sine insinuatione. cxxxj. q. q̃ incipit ysachus de robertis et duabus seq̃ntibus ꝯrium no. in aut. de nõ alie. §. si min⁹. in gl. nunqd ergo. Itẽ not. qd dicit p nõ scripto ⁊c. ad qd concor. s. cõia de leg. l. fi. §. sin aũt sub conditiõe. in fi. vbi de hoc dixi. Itẽ quero nũqd donator q sine insinuatõe donauit vltra legitimã summã possit reuocare qd supuacuũ est puto ꝙ sic si credens valere donationẽ fecit secus sciẽs qꝛ tũc videnꝛ due donatiões vna. j. legitimã summã alia vltra quã reuocare nõ põt qꝛ sciẽs indebite donauit. vt. ff. de ꝯdi. inde. l. j. ⁊ de regu. iur. l. cuius p errorẽ ⁊ maxime si iurasset ⁊ pmisisset non ꝯuenire qꝛ istud sacramentũ non videtur directo ꝯ legem sed p̃ter legem.

1 ☞ Cõmunio est causa discordie.

1 ¶ Sin autẽ non in auro. Allegatur qd † Cõio est cã discordie. ad hoc. s. de iure do. ĩpetran. l. fi. §. sed siquidez querit gl. quid fiet si habeãt partes equales sub dubio forte tenet Cynus qd neuter eligat in gl. vltima q̃ incipit no. ꝙ in fine vtno. ff. fa. erci. l. heredes. §. si incerto de leg. j. l. legato gñaliter de op. lega. l. j. ¶ Siquis aũt per diuersa tẽpora. no. p diuersa tẽpora qꝛ secus si eodẽ tpe vnde expsse videꝛ terminare qõnem siquis eodẽ tẽpore faciat dona. excedentẽ summã legitimam ⁊ adijciat qd intelliganꝛ eẽ tot donatiões q̃t subsistant. j. summã legitimã qd hoc nõ sufficiat ideo nihilomin⁹ opus sit insinuatione per hanc literã a contrario sensu. de quo plene dic. vt. s. de sacrosan. eccle. l. illud. ⁊ ita tenet hic Cy. ẽm Ja. de are. Oppo. glo. de. §. j. j. pxi. ⁊ dicit ꝙ hic diuersis tpibus donauit ibi semel tm̃ licet solutionẽ per diuersa tẽpora fieri voluerit ⁊ pro hac sol. facit. ff. qñ dies leg. ce. l. si cũ prefinitiõne. Itẽ opponit glo. qd oẽs summe debeant ꝯiungi per. l. ff. de app. l. si quis se paratum. §. j. sz ibi equitas suadet fieri coniunctionem seu coadunationẽ fauore iurisdictionis hic suadet oppositũ fauore donationis ⁊ dic vt in ꝯrio no. Itẽ opponit gloss. de legatis q̃ coniũgunꝛ quoad falcidiã deducendã. vt. ff. ad. l. fal. l. penalis. §. annua. ⁊. l. in q̃titate. ⁊. l. plautius. Sz rõ diuersitatis colligi põt ex his q̃ no. s. de testa. tut. l. si a patre. ¶ Siquis aũt talem ibi vel accipientis adiũctio legis ibi vel donationẽ disiunctio hois al. ⁊ facit iste. §. ad qõnem si statutũ est in ciuitate qd libellus nõ detur in cã. x. sol. annuatim p ficto vel infra si petanꝛ. x. sol. annuatim p ficto an sit necessarius libellus ⁊ vr ꝙ nõ quasi singule q̃titates p se sepatim spectenꝛ. vt. ff. de annu. lega. l. si in singulos. ⁊. l. cũ in annos. ꝯriũ tamen credo qꝛ ius ficti trãsit in heredem ⁊ ideo sic necessaria est insinuatio vt hic ⁊ ita libelli oblatio sicut dicimus qd oĩum summaꝝ vna est stip. vt. ff. de dona. cã mor. l. sena. §. vlti. ⁊ de v̈bo. obli. l. stichum aut pãphilum. §. j. sz in lega. est secus qꝛ plura censenꝛ. vt in. ll. contrarijs Old. querit glo. qd si de p̃mo herede tm̃ dixerunt ⁊ tz qd idem qꝛ eadẽ est ratio vel dic ꝙ aut finiꝛ cũ vita alterius. i. quicunqꝫ donans vel donatarius moriaꝛ ⁊ tũc intelliganꝛ plures ppter incertũ fortune exitum vt in hoc rñso aut cũ alterius vita durat vt quicũqꝫ donans vel donatari⁹ viuat donatio pseueret et tũc qꝛ non est sic finibilis intelligaꝛ vna vt in sequenti rñso. ⁊ ẽm hoc post alternatiua legis in seq̃nti rñso erit alternatiua hois vt in lr̃a interlineaui ⁊ semp dicas tps adiectũ durationi affirmatiue. Old. in glo. hoc vr esse ibi certũ ⁊ ẽm hoc est vita ⁊ tps vite. vita est qua qs actu viuit ⁊ hec est oĩno causa tpus vite est determinatũ. s. centũ annoꝝ ⁊ sic distinguitur primũ rñsum ab vltimo. vt in textu patet. Ol.

Siquis argentũ. Op. ꝙ aliud pro alio solui nõ possit quidqd dicat glo. dicꝙ regula est illa sz fallit hic ne donatio sit cũ preiudicio donatoris. vt. ff. de edili. edic. l. ad res donatas. ⁊ d re iudi. l. ne ex liberalitatis. ẽm pe. Itẽ oppo. ꝙ hic dr qd qui pmisit certuz redditũ tenetur dare de sua substãtia certos fundos ꝯ qꝛ obligatus ẽ psonaliter. ff. de contrahen. emti. l. fi. ⁊ de annuis legatis. l. gaius. ẽm Petrũ Aut quis pmisit annuã q̃titatem ⁊ tũc nõ astringit ad dandũ aliquid reale. Aut pmittit dare redditũ ⁊ hz locum qd hic dicitur. Op. ꝙ nõ mediocrẽ sz vilissimũ dare possit. ff. man. l. fide iussorẽ. sol. vt ibi. vel dic ꝙ sunt res q̃ in suo gñe habẽt spẽs q̃s expedit nõ habere vt hoies fures vel al's vitiosos ⁊ tũc mediocris debeꝛ ⁊ arg. ff. de em. l. iulianus. §. siqs. quedã sunt q̃ lz vilissima sint expedit tñ eas hr̃e ⁊ tunc hz locum ꝯrium. Opp. ꝙ aliter estimenꝛ ẽui quã hic dicatur. s. de ẽuo cõi ma. l. j. §. plt. ⁊ dic vt ibi dixi. Querit glo. nũqd finito tpe quindecim annoꝝ p̃stabit vlterius ⁊ dicit ꝙ sic ⁊ interim p̃stabitur estimatio deducto interusurio medij tpis hoc non plz Pe. imo simpliciter intelligit vt litera iacet qd si non hz fundos det estimationem p xv. annos in pñti ⁊ hoc est in fauorẽ donatoris inductũ si bene inspiciaꝛ vñ dicit qd gl. somniauit ⁊ idem dicit Cy. Sed cũ hic loquaꝛ qñ pmisit certũ redditũ nõ nominato ex quo fundo qd si noiauit nunqd aliũde soluere poterit ⁊ teneaꝛ supplere si nõ sufficiat dic aut fundus noiatur ad designationẽ faciendã ⁊ tũc suppletur ex alia. ff. de leg. j. l. quidã ex testõ ⁊ de ali. leg. l. luci⁹. aut ad taxationẽ ⁊ tunc aliunde nõ dz suppleri. vt. ff. de v̈b. ob. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. ⁊ qñ dies leg. ce. l. firmio. in p̃n. Sed nunqd de redditu seq̃ntis ãni dz suppleri dic aut pmittiꝛ simpliciter puta. x. corbes frumẽti vel vini vel his silia aut multiplicatiue. Primo casu distinguiꝛ aut fundus fuit appositus p modũ taxationis ⁊ tũc p̃stabit ⁊ supplebiꝛ ex scdo anno. vt. d. l. firmio aut p modũ conditiõis ⁊ tũc non suppleꝛ. vt. ff. de ꝯhẽ. em. l. debitor. §. v̈o simile. de vino tritico ⁊ oleo lega. l. cũ certus ẽm pe. ¶ Ultimo no. qd colligit gl. quẽ p̃sumi viuere. xv. ãnis sed ꝯ. ff. ad. l. fal. l. hereditatũ. sz hic spãle fauore donatarij vt dictũ est ⁊ eodẽ mõ potest rñderi ad. l. inter diuinũ. s. de sacrosã. eccl. vbi dr presumi viuere cẽtum annis.

Siquis p redemtione. In p̃ma pte ponit casus spãles in qbus non est necessaria insinuatio. In scda corrigit ius antiquũ ⁊ taxat donationis mensurã. Op. qd donatio ob cãm non repetaꝛ etiã si cã nõ sequaꝛ. vt. ff. e. l. ij. §. fi. ⁊. l. seq. dic vt in ꝯrio notaꝛ qd etiã sequiꝛ Dy. ex de reg. iur. c. decet. lib. vj. vel dic aut cause ĩpletio continet aliqd fauorabile vel pium ⁊ tũc p̃sumiꝛ finalis vt hic. ⁊. ff. de iure do. si ego. in p̃n. Aut nõ ⁊ tunc refert aut interest alterius quã donatarij vt cã impleaꝛ ⁊ p̃sumitur finalis. vt. ff. de leg. iij. l. si tibi legatũ. Aut nõ interest nisi donatarij. ⁊ p̃sumitur ipulsiua. vt. d. l. in scda. ⁊. l. seq. cũ si. ⁊ de istis causis vide qd plene dixi. s. de epis ⁊ cle. l. gñaliter. Item colligit glo. arg. ꝙ stetur sacramẽto executoꝝ vltime volũtatis. de quo dixi. s. d epis ⁊ cle. l. nulli. Itẽ no. ꝙ in spolijs diuidẽdis inter milites nõ est opus insinuatione ⁊ talia spolia per duces belli ẽm meritũ militũ debent distribui ar. hui⁹. l. ⁊ ne sit melior cõditio male pugnantiũ qd esse nõ dz qꝛ bñ pugnãtes victorie nõ pede indefessa dextera studẽt sz pugne cedẽtes p̃dijs ⁊ spolijs hostiũ se cõuertũt lz ergo res mobiles q̃ ab hostib⁹ capiunꝛ iuregentiũ occupantiũ fiant. vt. ff. de acq. re. do. l. v. §. fi. ducibus tñ exercitus assignanda sunt q ea militibus p eoꝝ meritis donãt vt hac. l. Itẽ tenet glo. qd hic sit spãle qd ille cui donaꝛ ad refectionẽ domus non possit in aliã cãm conuertere ratio põt esse qꝛ domus refectio publicã vtilitatem respicit al's in aliam causaz posset conuerti. vt plene dixi. s. de rerum permu. l. fin. Ultimo dic ꝙ hec lex loquitur de solidis legalibus nõ vulgaribus: vt not. s. de seruis fugitiuis. l. quicũqꝫ. licet qdam aduocatus fatuus intelligeret de vulgaribus: vt dicit Rof.

¶ De donationibus que sub modo. Rubrica.

Super rubrica. Uide Az. in sum. e. Et no. gl. q̃ dicit ꝙ modus sit p vt cõdicio p si de quo dic vt dixi. s. de his que sub modo super rubrica.

8 Si doceas. Glo. opponit ꝙ rei vẽn. ⁊ in personam cõditio nõ concurrant ⁊ dicit ꝙ veꝝ est qñ ad idem cõpetunt hic aũt ad diuersa hoc reprobaꝛ per Jaco. de ra. qꝛ ambe cõpetunt ad rẽ ⁊ ideo dicunt qd est quedã rei vẽn. q̃ pro pleno dñio cõpetit ⁊ ideo ista cõpatitur secũ conditionẽ. vt. ff. quẽad. vsufru. ca. l. fi. cũ si. quedam q̃ non cõpetit p pleno dominio sed vtili seu ficto ⁊ ista bene concurrit vt pbatur a simili. ff. de donatio. causa mortis. l. si mortis. ⁊ dictũ fuit. s. de condi. ob causam. l. ea lege. An autem iste donatarius possit moram purgare dicꝙ sic tribus concurrentibus. scz lite non conte. infra modicum tempus ⁊ sic nõ interfit aduersarij. vt. ff. de verbo. obliga. l. si ita stipulatus. s. de

transac.l.si maior.ꝛ de condi.inser.l.si plures.ꝛ dixi.§.de con traben.ꝛ cõ.stipu.l.magnam.Cy.

QUoties. Op.de.§.alteri.Cy.dicit pe.aliqñ intellexisse qd hec lex in pn. loqueretur ßm iura antiqua qñ ex nudo pacto dona.non oriebat actio qd mutatũ est per legẽ siqs argentum.§.fi.§.titu.pxi.sed iste intellectus nõ est verus qꝛ hic nõ loquit de actione ex cõuentione sua ꝫ ex conuentione donan.ꝛ qꝛ hec lex est iperatoris diocletiani ꝛ illa siquis argentũ iustiniani.vñ ipe Pe. mutauit opinionẽ qd hec lex ponat casum spãlem nã et alia sunt spãlia in donatiõe.vt.ff.de re iudi.l.ne ex liberalitate.ꝛ.§.tit.j.l.scim⁹.op.ꝙ etiã in donatiõe fit spãle.vt.§.ti.j.l.cũ res.sol.vt ibi dixi.Ultimo collige duo arg.vnũ ꝯ opinionem Pe.q dicit qd creditori in diẽ non est actio añ diẽ ꝛ hoc ꝫ hic glo.ꝛ in multis ptibus ꝫ ßm Cy.hic loquit post aduentũ diei ꝫ gl.dicat ꝯriuꝫ vel cõpetebat sibi actio si fuisset in rebus hũanis tpe adueniẽte nõ cõpetit heredi.ßm arg.est qd si pater filio monacho in testõ vsufr.cuiusdã possessiõis reliquit vel dedit ꝛ adiecit qd si fili⁹ molestaret ab abbate qd pueniret ad tytiũ nũquid abbate molestãte filiũ p.c.nõ dicatis.xij.q.j.pueniet vsufruc.ad tytiũ hic est ar.qd sic iũcta.l.de le.ij.l.legatũ.ꝛ sic determinat gl.ff.ad tre.l.lucius.§.tres heredes.

PErfecta. Primo in gñe scdo i specie ꝛ ar.ẽ qd siqs post pstitũ iuramẽtũ velit aliquas conditiones inserere qd nõ possit ꝛ pro hoc ff.de ma.test.l.impator.Querit gl.nunqd volẽte donatario possit apponi ꝯditio ꝛ ꝫ ꝙ sic.ꝛ p hoc.ff.de pactis.l.in traditionib⁹.ꝛ.§.de pactis.l.legẽ.ꝛ ibi per Cynum.

SIquis. In gl.vlt.in fi.brocardicũ est qd so.vt dixi.§.de epis ꝛ cler.l.deo nobis.ꝛ de his qui veniam eta.impe.l.fi.

¶ De reuocandis donationibus. Rubrica.

SUper rubrica. Vide aꝫ.i sũ.ꝛ Gof.ꝛ Hosti.i sũma de dona.§.reuocant.ꝛ eo.tit.c.vlti.cum ibi notatis.ꝛ cõcor.cũ.l.j.ꝛ vltĩa.§.e.qua actione reuocet donatio ex ingratitu.no.dicam.§.eo.l.is solis ꝛc.

ET si perfectis. Primo cõtra libertos dõatarios igratos quedam spãlia inducit ꝛ rõnem assignat.scdo determiat ꝛ restringit ꝛ rõneꝫ subiũgit ꝛ cõcor.ex eo.c.vl.cũ ibi notatis ꝛ qd dicit ad insolentiã erigere facit ad fil.l.siqs i graui.§.de his.op.ad fi.legis qd obligatio ex delicto transeat ad heredẽ et ꝯ iniqtuꝫ puenit in heredes dicꝙ hic spãle arg.ff.de legibus.l.qd vo ꝯ rationẽ.Colligit ẽt ar.ex fine legis qd si vasallus cõmisit feloniã ꝛ dñs nõ reuocauit feudũ qd heres reuocare nõ possit qd est veꝝ si sciuit ꝛ habuit sufficiẽs tps ad reuocandũ al's heres posset reuocare.vt.ff.de ꝯfir.tuto.l.in ꝯfirmãdo.ꝛ.l.vtilitatẽ.de elec.cũ in veteri.ꝛ de dila.ca.exposuit ad finem.ꝛ de hoc no.de inof.testa.l.oĩmodo.colligit ẽt glo.d.c.vl.qd filio nõ sit offerendũ feudum ,ppter feloniã pr̃is si pr̃i q̃stio mota nõ fuit ad qd facit qd supra dixi.Itẽ opponit glo.ꝙ pretium nõ succedat loco rei.vt.ff.de furtis.l.q vas.in fi.sed solue et dic vt not.ff.de peti.here.l.si in rem ꝛ colligit ꝛc.hic qd si pr̃ vulnerat⁹ fecit pacẽ de vulnere ꝛ moriat qd filius non possit de morte agere de quo dixi.§.de fideicõ.l.sancimus.Itẽ facit qd si impator donauit successor reuocare nõ possit de quo dixi.§.de legi.l.digna vox.Itẽ facit qd heres p iuria facta defuncto qui siluit ꝛ aium nõ reuocauit agere nõ possit de quo dic vt in summa feudoꝝ qui.mo.feu.xvj.folio.§.sed consueuit queri.

POssessionẽ. Donatio perficit duob⁹ modis vno plenissime p traditionem ꝛ ista non põt mutari reuocari vel alienari: qꝛ nemo plus iuris ꝛc.Alio modo perfectiõe plena.scꝫ consensu tñ sine traditione ꝛ tunc licet reuocari non possit potest tamen alienari.vt.§.de rei ven.l.quoties.ꝛ de here ven.l.qui tibi.ꝛ concor.xvij.q.iiij.sunt qui opes.

1 ¶ Donatio ex magnitudine qua actione reuocetur.
2 Reuocatio non extenditur ad alienata.

IS solis. Restringit regulã positam.§.l.fi.Querit si post matrimonium donet glo.dicit idẽ.Ric.tenet ꝙ reuocet ar.ff.de arbit.nõ distinguem⁹.§.sacerdotio.Itẽ collige ibi iussu iudicantis ꝛc.qd nullus in ius vocandus est sine licẽtia iudic.p hoc.§.de exhiben.reis.l.neminẽ.¶ 1 Querit glo.qua actiõe reuocet donatio ex magnitudine ꝛ multas dat actiões ꝛ Azo in summa hui⁹ tit.in fi.Pe.ꝛ Cy.§.e.l.vl.omissis aliis tenẽt qd officio iudicis.vt.§.de libertis ꝛ eoꝝ liberis.l.ij.Dy.dicit aut ille qui reuocat vult exercere legis potestatẽ ꝛ agit ꝯditiõe ex.l.vl.§.eo.Aut suã ꝯuentionẽ ꝛ tũc aut fuit datũ ob cãm aut simpl'r et si ob cãm aut alimẽtoꝝ aut aliã si alimẽtoꝝ tũc eoꝝ fauore est spãle vt habeat rei ven.vtilẽ.vt.§.tit.pxi.l.j.si ob aliã hꝫ locum ob cãm.vt.§.de condi.ob cau.l.ea lege.si aũt simpliciter tunc si stipulatio itercessit hꝫ locũ ex stipu.si pactum pscriptis verbis vt.§.de dona.l.legẽ.vel dic plani⁹ qñ quis nõ reuocat ex legis beneficio ꝫ ob suam conuentionẽ si stipulatio interuenit ex ea agitur vt legẽ si pactũ nudum fuit iuxta vestitum p.ver.nisi fauore alimentoꝝ vt dixi dy.¶ 2 Itẽ nota qd reuocatio non extenditur ad alienata sed quid si esset pignori obligata nũquid non obstãte pignoratiõe poterat reuocari videtur ꝙ nõ large sumto vocabulo alienatiõis.vt.§.de re.alie.nõ alie.l.fi.ꝫ non puto qd de tali alienatione hic loquant ꝫ solũ de ea per quam dñium transferat.vt.§.de fun.do.l.j.Alij distinguũt vtrũ obligatio facta fuit contracta ante ingratitudinẽ vel post ar.ff.de excep.rei iudica.l.si mater.§.fi.Alij hoc non distingunt ꝫ qñcunꝙ contracta fuerit reuocet arg.ff.de separa.l.j.§.sciendum et.ff.de in diem adiec.l.vbi.§.sed marcellus.quib.mo.pig.vel hypo.soluitur.l.iij.de pigno.lex vectigalis ꝛ.l.grege.§.ij.de pigne.actione debitor.§.fi.Ibi matre pacifica.i.ante querelaꝫ ingratitudinis motam per matrem Oldradus.

SI nunꝙ. Hec lex pulcra et equa est et eã habui de factor concor.xv.questi.vl.c.vlti.et ꝙ ibi no.in lombarda de succes.l.si quis se desperauerit ꝛ vide ibi notata per caroluꝫ et alios commentatores iuris lombardi illa tamen lex loquitur in donatione vniuersali omnium bonorum vt ibi no.hec autem lex idem dicit et si parte bonorum ex quo videtur ꝙ loquatur si sub nomen quarte donauit vnde secus videretur si vnam vel plures res non sub nomine quote donasset vt infra de sent.passis.l.si debitor ꝛ insti.de fideicõ.here.§.si quis vna puto tamẽ ꝙ si res singulariter donate multum exhaurirent hereditatem patris ꝙ idem esset cum sit eadem ratio.s.ꝙ noluerit extraneos anteponere successioni sue vt hic in glo.no.immo ꝙ fortius est dicebat dominus Old.ꝙ in istis donationibus subest tacita cõditio subintellecta si non habuerit filios propter dictam rõnẽ non proponendi successionem alienam proprie vt.l.cũ acutissimi supra de fideicõ.ꝛ de conditio.insti.l.generaliter.§.fi.ꝛ de condi.ꝛ demon.l.cum auus.ꝛ ideo tenet ꝙ etiam si donans iurasset donationem non reuocare nihilominus reuocaret quia iuramentum non auget obligationem sed ei inter suos terminos manẽti addit religiõis vinculũ ar.ff.ad treb.l.luci⁹ i fi.vñ sicut donatio habet tacitã cõditionẽ si liberos nõ habuerit ita ꝛ iuramẽtũ ꝛ renuntiatio tali donationi accedens supra de nõ nu.pec.l.fi.ex de iureiu.l.quẽadmodũ cũ ibi nota.ff.q satisda.cog.l.fi.ꝛ de op.lib.l.si libertus iurauerit et ad hoc ẽt hñ facit ꝙ clausule q̃tũcũꝙ large ꝛ generales restringunt ad formam cõtractus vt.ff.de euic.l.lucius ꝛ ꝙ ibi no.ꝛ qꝛ nõ est verosimile donantẽ iuri reuocãdi si liberos susciperet renũtiasse qd nõdũ sibi cõpetebat ꝛ cõpetere sibi ignorabat vt.ff.de inoffi.te.l.mater decedẽs.ꝛ qꝛ istud ius reuocatiõis ẽ introductũ fauore filiorũ ne priuent patria hr̃ditate pr̃ ergo i eoꝝ pĩudiciũ renũtiare nõ potuit ꝛ qꝛ ẽt hec reuocatio vr̃ cõtinere fauorẽ publicũ cui renũtiari non põt ꝛ ad hoc facit ꝙ dixi insinuationi nõ posse renũtiari.§.de sac.san.ec.l.illud in fi.et ita de facto obtinui.Speculator tñ de instru.edi.§.porro nunc ad propositũ ṽ.donatio aũt finita vr̃ tenere ꝙ si spãliter renuntiet huic.l.ꝙ valeat sed cum hec lex loquat de donatiõe facta liberto nunqd erit idẽ i extraneo gl.ꝫ ꝙ sic ꝛ Inn.ex.e.c.vl.innuit ꝙ nõ ꝛ gof.i summa de dona.circa finẽ.ṽ.itẽ reuocat donatio facta libertꝫ opinionẽ gl.nr̃e credo veriorẽ cũ sit eadẽ rõ reuocatiõis ꝛ maior in extneo q̃ in liberto ꝛ de hoc dictũ fuit supra de inoffi.do.l.j.ꝛ hanc ẽt opinionẽ obtinui sed qs reuocabit pr̃ an filius dic ꝙ ius ipm reuocat quo ad dñm vt hic innuit.in fine ꝛ no.in gl.ita ꝙ sola possessio restat reuocãdi ꝛ illã reuocare põt pr̃ ꝛ hoc innuit dicta lex si qs se desperauit vbi dr̃ ꝙ fili⁹ pr̃i hr̃s existat ꝛ p hoc ẽt supra de iof.don.l.si totas lꝫ qdã dicãt ꝙ nõ reuocat ipso iure nisi pr̃ petat ꝛ intelligũt ṽba huius.l.in eiusdẽ donatoris arbitrio ꝛc.Sꝫ ꝙ ius reuocet veri⁹,credo p hãc legẽ ꝛ.d.l.si totas si tñ pr̃ i vita nõ reuocauit credo filiuꝫ posse reuocare p rei vẽ.sicut ꝛ pr̃ poterat qꝛ ꝛ sicut dixi lex ista fauore filiorũ iducta ẽ.Quid si fili⁹ nascat añq̃ pr̃ reuocet moriat nũqd post ea poterit reuocare imo.vr̃.ꝙ firmetur ꝛ ad istar testi rupti per posthumũ istit.q.mo.test.infir.§.nõ tñ ꝛ de iniusto rupto.test.l.posthumus

l.posthumus ꝓteritus.⁊ ꝓ hoc supra de scđis nup.auc.si qs ex his. In ꝯ͂riū est supra de posthumis here.instit.l.ij.⁊.iij. ⁊ hoc credo verius cum ius reuocet ipso iure vt dixi sed qd si pater reuocauit propter liberos susceptos ⁊ isti liberi sine liberis decesserūt ⁊ oīs spes deficiat liberoꝝ ꝓpter senectutez vel alia cā nūquid donatio reuocata debeat restitui videtur ꝙ sic q꞉ cessat cā reuocationis ergo effectus cessare dꝫ ⁊ p ꝯ͂ns restitui sicut ⁊ tutela resumiť cessante cā depositiōis vt.ff.de excusa. tuto.l.nō solū.§.fi.⁊ de testa.tute.l.si qs sub cōdi.§. si tutor ex q̄ eīn decesserunt liberi pinde ē ac si vnquā natinō fuissent de assi.li.l.j.primo Rñso ⁊.§.fi.⁊.l.ij.⁊.iij.nam ⁊ dos diuortio reuocata reintegrato mr̄imonio reintegrať.ff.de iur.do.l.post diuortiū ⁊ ad hoc ēt faciūt leges.s̄.ꝓxime allegate nā que corrupta sunt cessante cā corruptionis reintegrantur insti.quib.modis.ius pa.po.sol.§.si ab hostibus de le.iij.l.si chorꝰ.§.area de donatio inter virum ⁊ vxor.l.cum hic status.§.ij. quemadmodū serui.amittatur.l.si locus ⁊ de operis liberto.plane cū si. In cōtrarium.ff.de in rem ver.l.si ꝑ patre.§.penul.de solu.l.qui res §.aream nam reuocatio legitime facta ex euentu supuenienti resuscitari non dꝫ de itinere actuq꞉ priuato.l.ij.⁊ arg.ꝙ vi aut clam.l.iij.§.illud nec liberi videntur cā finalis reuocatiōis sed impulsiua sicut alias dr̄ de filiorum defectu supra de pactis.l.j. Itē dato ꝙ esset cā finalis tñ cā finalis cessans tunc facit suum cessare effectum cuz pēdet de futuro vt si dedi vt aliqd faceres ⁊ nō facis vt.ff.de cōdi.cā data ꝑ totum ac cuz cā finalis extitit ⁊ eius effectus est secutꝰ nō respicit cā finalis retro vt faciat finita ⁊ perfecta rescindi dato ꝙ esset ⁊ nō ducet cā illa lex optia ad hoc supra de indicta viduitate.l.si.ꝓpe finez at in ꝓposito cā finalis suum sortita fuit effectū q꞉ liberi fuerūt ⁊ donatio reuocata vñ aliud queri nō debet nisi filios fore natos vt.ff.de cōdi.⁊ demon.l.si vir vxo.⁊.l.sequenti ⁊ ad hoc bene.ff.de operis liber.qui libertinus.§.j.⁊.ij.⁊.s̄.e.l.nec pactionis. Item est in excusa.tuto.quia non irritatur excusatio iaz perfecta propter numerum liberoꝝ si filij post decedant vt.ff.de excusa.tu.l.ij.§.oportet ⁊ ad hoc exꝑsse facit hec lex que dicit in arbitrio ac ditione patris mansurum vñ cum in domo patris redierit sine facto suo ab eo auelli non potest vt.ff.de re.iur.l.ꝙ nostrum et hanc vltimā tenet.M.de fano ꝑ iura ꝑdicta. Itez quero si aliquis ingrediať mona.post factā donationē an locus sit huic.l.vr̄ ꝙ sic quasi monasteriū sit loco filij in auct.de sctissimis epis.§.sed hoc presenti vide ad hoc ꝓ ⁊ ꝯ͂ notata.s̄.de sacro.san.ec.auc.si qua mulier ad trebel.auc.nisi rogati extra de ꝓba.ca.in pn̄tia ꝑ bernardum Inno.⁊ hosti.⁊ qđ notať supra de fideicō.l.cum acutissimi verꝰ tñ puto ꝙ hec lex locū habeat in veris filijs nō in monasterio faciūt ēt ꝑdicta ad aliā questionē si statuto caueať ꝙ si pr̄ cōmittat homicidiū medietas bonoꝝ suoruz publiceť ⁊ alia medietas filijs assigneť pr̄ cōmittit homicidiuz ⁊ tunc habebat vnum filium cui medietas bonoꝝ fuit assignata ex forma statuti deinde alios suscepit filios nunqd ipsi debeant hēre partē dicte medietatis assignate fratri suo puto ꝙ sic per hanc legez ⁊ dicta.l.si totas.de inoffi.do. Ulti.induciť hec lex ꝙ si pater non habens filios legitimos fecit per imperatorem legitimari naturalem deinde habeat legitimos vtrum legitimatio reuocetur ⁊ est ar.hic ꝙ sic ⁊.ff.de itine.actuq꞉ priuato.l.ij.⁊ supra de naturali. liber.l.penul.de quo dixi.e.ti.super rubrica ver.an legitimatio sit subreptitia.

Generaliter. In hac.l.⁊ extra de dona.c.vlt.ꝙ cū ista cōcor. cū ibi notatis pōt poni casus ꝑ hos versus. Quinq꞉ modis ꝑdo mihi q̄ donata fuere. Infero si damnū grauiter donātis in heredi. Si per me sit huic atrox iniuria facta. Et sua ꝑsona manuali vulnere tacta. Qñ sue vite crudeliter insidiabor. Ingratum factum dic me si fregero pactuz Rofre.tñ dicit ꝙ cum hodie cōiter recipiať leonachil ꝓ donatione idest aliqd cōfitetur se donator recipisse ꝓ leonachil de iur. lombardo vt in lombarda de donatio.l.vlt.non videtur donatio simplex sed ob causam ⁊ iđ non pōt reuocari ꝑ ingratitudinez vt notatur ꝑ eum in libelo de ac.ingrati.in fi.⁊ de ista donatione ob causam tetigi supra de donatio.sup Rubrica in prin. Item hec lex restringiť quo ad matrē ꝑ auc.ꝙ matri.supra.e.l.his solis ⁊ in ipsa.l.no.⁊ dixi qua actione donatio reuoceť. Item talis donatio non transit ad heredez vt dixi supra.e.l.j. dicit etiā glo.ꝙ si donator egeat ⁊ donatarius nō prestet sibi alimēta ꝙ ex hoc reuocari potest donatio.vt.ff.de lib.agno.l.alimenta sꝫ lex illa hoc clare nō ꝓbat sed ꝓbari pōt tali rōne pr̄ tenetur alere filiū ⁊ econtra vt supra de alendis liberis ꝑ totum sꝫ ille q dat magnas facultates equiparať patri vt.ff.de cōfir. tuto.l.si patronus ergo ⁊c.glo.videť innuere contrariuz,ff.de reg.iur.l.in cōdemnatione ⁊ de re iudi.cū ex cā. Quidā moderni distingunt inter donatorē singularis rei.vt ille alere nō teneatur ⁊ ita intelligať illa glo.⁊ donato.vniuersoꝝ vt ille alere teneatur ⁊ sic intelligať qđ hic no.alij distingunt aut donator factus est egenus ex donatione quā fecit ⁊ tūc ali debeat cuz ꝑmittendo habeatur eius ratio ergo ⁊ soluēdo arg.s̄.ad.l.fal.l.fi.⁊ ad hoc facit.ff.de decu.l.decurionibus.aut ex alia cā efficitur egenus et tūc non pōt petere alimēta.vt.s̄.tit.j.l.ꝑfecta.ad qđ facit.ff.de admi.reꝝ ad ciuita.per.l.iij.§.filiū. Iac.videť equior qđ ampla donatio consideret ẜm cy. Sed lꝫ ꝑdicta equa videanť ⁊ tñ stricto iure nō puto non debeāt ex alijs causis ꝑ ingratitu.reuocari posse quā que hac.l.exprimunť.q꞉ nō est nostrū l. extēdere vt.ff.sol.ma.l.si vero.§.de viro.⁊ hāc tenet gof. Sed nunqd est veꝝ qđ oēs cause reuocatiōis ab heredi. nō transeant.doct.dicunt qđ eo casu quo reuocať q꞉ nō impleť qđ conuenit transeat ad heredē q꞉ ista reuocatio non est ꝯ͂ rōnes iuris sed tamen ex alijs causis reuocať est quedā spālis equitas ⁊ ideo tunc secus vt.s̄.e.l.j.⁊ ibi dixi.⁊ ita ēt tenet Io.an.d.c.vlt.qui hāc materiā in eius lectura ampliauit vnde ad dandū aliqua ibi notata per eum.primo casu queramus de qbus iniurijs loquať cum dicit atroces iniurias Ber.d.c.fi.intelligit puta q꞉ fustibꝰ cessus vel vulneratꝰ ipse aūt intelligit de iniurijs v̄balibus nō ꝑsonalibꝰ nā de ꝑsonalibus statim subdit vel manus impias īferat vel ēt posset dici iniuria atrox q꞉ eū fugauit vel carceratū tenuit sine manus iniectione ex̄ de sen.excō.c.nuper ẜm eum.⁊ ad hoc.eo.titu.cū illoꝝ.v̄.nos tñ. Itē querit nunqd qđ hac.l.dr̄ in donatione locum habeat in bñficij ecclesiastici collr̄one quia vr̄ qđ donatio est ex̄ de cōcess.preben.c.ꝓposuit.in prin.⁊.c.seq.⁊ facit de offi.vica.c.vlti.lib.vj. Item vr̄ casus de postu.c.vlti.in fi. et iura ibi allegata.in prin.vlti.glo.ad hoc faciunt ⁊ de exces.ꝑla.c.graue. Cōtrariū tenet q꞉ collator bñficij nō est ꝓprie donator q꞉ sibi retinere nō pōt.vt de insti.c.fi.⁊ iure cogente conferť al's potestas trāsit ad aliū ⁊ ideo nō est dona.vt.ff.de do.l.donari.⁊ ꝓ hoc hec lex ibi dōatores res suas ꝑdere ad allegata in ꝯ͂riū rñdet per notata de ꝓben.c.relatū.⁊.c.inter ceteras. Decre.vl.de post.nō ob.q꞉ nō loquiť in ingratitudine circa collatorē sed circa ecclesiā in qua hꝫ beneficium,nec ibi ꝑ vim reuocationis sed destitutiōis priuať ⁊ eodē modo rñdet ad decretalē graue q꞉ ibi de despositione loquiť. Itē querit quid si donatarius se defendēdo vel al's licite ꝑcutit donato.dic ꝙ nō est locus reuocationi ꝓpter verba hic posita manus īpias ⁊c.ad hoc extra de penis.c.ad aures.⁊.c.in quibusdā.⁊ qđ ibi no.⁊ facit de sn̄ia ex cō.c.si vero.§.penul.⁊ fi. Et idē dicit si ioco.vt eo.ti.c.j. Quid si ignorabat illuz esse donatorem dicit ꝙ cessat hec lex.ff.loca.l.si ignorās.⁊ de sn̄ia excōis.c.furioso.⁊ facit qđ ibi no. Quid si nō ꝓprijs manibꝰ sed per aliū ꝑcuti fecit dicit qđ locū hꝫ hec lex ꝑ c.xvij.q.iiij.si quis suadēte ꝯiuncta decretali mulieres.in fi.de sn̄ia excōis cū ibi no. Quid si nō manu sꝫ pede ꝑcussit dicit idē vt.d.c.si quis suadēte. Queriť qđ dicatur graue dānum vr̄ si de toto patrimonio vel maiori ꝑte arg.ex̄ de restit.spo.c.frequēs lib.vj.⁊ de excu.tu.l.ꝓpter litē. Ipse aūt tenet ēt in minori ꝑte posse graue dānum inferri vnde dicit cōmitti arbitrio iudic.⁊ hoc ꝓbat per.c.aplice.eo.tit.de dona.circa prin.⁊ v̄ fi. hoc semper.⁊ circa fi.vbi dr̄ qđ perditio cētesime vel quinquagesime vl̄ minoris ꝑtis substātie pn̄t esse cū graui dāno ⁊ hoc innuit hec lex q̄ dicit nō leuē sensum substātie decre.frequēs. alio casu loquiť.s.qđ ad repellendū accusatorē non dicať spoliatus nudus vel inermis nisi sit spoliatus vt ibi diciť.l.propter litem correcta est ꝑ auť.vt hi qui obligatas post principiū.col.vj. Quid si donatarius attētauit sꝫ nō perfecit vr̄ ꝙ sic.vt.s̄.auť.qđ mater vbi dr̄ qđ molitus est ⁊ qđ hic dr̄ de vite periculo lꝫ mors secuta nō fuit de hac materia satis tactū fuit.s̄.de epis.⁊ cler.l.si qs nō dicā. Finaliter tñ inclinare vr̄ ꝙ nō sit locus pene ⁊ hoc propter literaz huius.l.q̄ dicit sensuz substātie donatoris īponat.nec ob.qđ diciť de periculo mortis q꞉ ipsa illatio periculi quo ad hoc est delictū consummatū ⁊ auť.qđ matri loqť in casu speciali. Itē querit q̄ fuit rō qđ bñficium huius.l.nō transit ad heredes cū obligationes ex delicto ẜm cano. transeant ad heredes ⁊ ēt ẜm legē inquātuz ꝑuenit vt dixi.s̄.ex delictis defunctoꝝ inquātū heredes teneanť.l.vnica.⁊ no.de sepulturis.c.fi.et.vij.q.ij.eꝑs qui filios.ẜm legistas pōt rñderi qđ hic agiť de pena ingratitudinis ex qua nihil peruenit in donatariū ergo nec ad eius heredē. Scđm cano.rñdet qđ ex causis hic insertis oritur spālis obligatio q̄ ꝓprie peruenit ex delicto dāno dato vel iniuria illata ⁊ hoc bñ transit in heredē iuxta vires hereditatis oritur etiā ꝯ͂ quedam facultas relicta in voluntate donatoris qua pōt reuocare donationē ⁊ hec est extraordinaria ⁊ ꝯ͂ regulas cōes ⁊ ideo nō amplianda.ff.de leg.l.qđ contra rationem ⁊ de reg.iur.c.que a iure.lib.vj. vnde ad questionem dicit qđ liberalitas ꝓcedit ex animo donatoris non ipsiuz heredis

immo sepe dolet heres de dona. defuncti ⁊ cōferṫ contēplatio
ne donatarij nō heredis quē qn̄q3 donās odit ⁊ ideo hec facul
tas reuocādi p ingratitudinē ad heredes nō porrigiṫ. In casu
aūt qn̄ nō impleṫ qd̄ ꝯuenit hn̄ trāsit ad hẽdē. vt. s̄. dixi. v̄. sꝫ nū
quid est vex. Sꝫ nunqd bn̄ficio hui⁹. l. possit renūtiari vr̄ ꝙ nō
qꝛ ex hoc inuitareṫ donatarius ad delinquenduꝫ. vt. ff. de pac.
po. l. cōuenire. Spe. sentit ꝯ̄ si spāliter dicaṫ ꝙ nō possit reuo-
cari p ingratitudinē. secus si gn̄aliter diceṫ qd̄ nullo mō posset
reuocari ⁊ ita seruaṫ ⁊ no. p eū de dona. v̄. qd si actū est i dona-
tione. An autē p ingratitudinē abbatis ⁊ monachoꝝ reuocaṫ
donatio facta monasterio plene no. p eū in v̄. seq. ⁊ facit qd̄ no.
et dixi. s̄. de sacrosan. ecc. l. iubem⁹ nullā. sunt tn̄ casus in qbus
reuocaṫ dona. facta ecclie p̄mus ꝓpter modū vel ꝯditionē ap-
positā nō seruatā ex̄ de dona. c. cū dilecti. ⁊ de condi. appo. c. ve
rum. Secūdus ꝓpter pacti turpitudinē. ex̄ de si. ō regula. ⁊ c.
de hoc. tertio ꝓpter donātis iracūdiā vt cū pr̄ iratus donat ec
clesie ⁊ exheredat filiū. xiij. q. ij. siqs irasciṫ. itē ꝓpter fraudem ⁊
dolū donatarij. xx. q. iij. cōstituit de testis. c. fi. itē ꝓpter nouos
filios supueniētes. xvij. q. iiij. quicūq3. scd̄o itē ꝓpter donātis
impotētiā. xvij. q. iiij. questi. de testa. c. fili⁹. itē ꝓpter cause defe
ctum de cle. cōiuga. c. qd̄ a te. Item q̄tenus excedit. vt ex̄ de do
na. c. apostolice. ⁊ de re. ecclie non alie. ad nostrā her. ibi sequiṫ
opi. Azo. accur. tꝫ ꝯ̄rium in. l. si nūq̄ de hoc no. de inoffi. dona.
l. j. Gui. ⁊ Az. allegant. c. Ray. de testamē. vltra allegata in glo.
d. l. j. p opi. hoc allegat. e. ti. c. officij. ⁊ c. requisisti. deīde recitat
opi. dy. ⁊ pe. de bella ptica ⁊ p ipsius pet. opi. allegat. c. aplice.
ex̄ de dona. ⁊ nullā opi. elegit opiniōes p̄dictoꝝ no. d. l. j. de in
offi. dona. Ultimo dic de vitio ingratitudinis qualr̄ describaṫ
dixi. s̄. de liber. ⁊ eoꝝ libe. l. ij. et istud vitiū ingratitudīs puniṫ
ex̄ de postu. c. fi. cū ꝯcor. ⁊ de his non ordi. c. iij. de iudeis. c. ⁊ si
iudeos. xij. q. ij. viij. discussio. ⁊ ibi de hoc. ⁊. e. q. c. diaconi. ⁊ c.
liberti. ⁊ ꝓuenit hoc peccatū ẜm ip̄m Jo. ex supbia credētium
sibi debita oīa seruitia q̄ eis fiunt. vnde beatus Bernardus est
quedā presumtio ⁊ delictū maximū vbi datis q̄si ⁊c. natis ⁊ su-
sceptis bn̄ficijs gratiā beneficij vsurpet ẜm Hosti. cōponiṫ ab
in ⁊ grat⁹. vn̄ versus. Dicitur ingratus acceptoꝝ imemor oīs.
Et cui⁹ merita sequiṫ retributio nulla. Et cui dicēdi deest gr̄a
vel faciēdi. Un̄ seneca de bn̄ficijs igratus est qui se negat acce-
pisse bn̄ficium. ingratior q nō reddit. ingratissimus oīm q obli
tus est. gratū vero dicim⁹ nō ingratū. vt. ff. de ma. te. l. seruos.
et. l. testō suo cēturio. ⁊ facit ex̄ de scrutinio. c. j. ⁊ qd̄ ibi noṫ. vij.
q. ij. si quos. Et ēt notandū qd̄ quidā intellexerūt verbū tacuit
qd̄ hic est in lr̄a qꝛ nō ꝓuidit hr̄dibus ex pacto Hosti. i summa
de dona. in fi. itelligit qꝛ nō egit nec ad agendū separauit. vt. s̄.
de inoffi. test. l. si pater tuus. ⁊ l. sancimus. in fi.

¶ De donationibus causa mortis. Rubrica.

Super rubrica. Uide Az. i summa eo. ⁊ in spe. de dōa. ver. in donatōe aūt cā mortis. ⁊ de instruc. editiōe §. porro nunc ad ꝓpositum.

Si donationi. Glo. vr̄ sentire qd̄ siue do natio cā mortis reliquaṫ
in testō siue in alia vltia volūtate qd̄ deṫ actio ex testō.
alij qd̄ ꝯditio ex hac. l. alij aliter ⁊ expedit hoc scire qꝛ
in actu bonefidei mlt̄a veniūt q̄ nō sunt stricti iuris Dy. distin
guit. aut donatio cā mortis fit stip. iteruenīēte ⁊ petiṫ ac. ex sti-
pu. vt. ff. eo. l. mortis cā donatio. ⁊ l. senat⁹. §. fi. aut sine stipula-
tione. ⁊ tūc aut fit in testō ⁊ petiṫ directa actiōe sicut ⁊ alia in te
stamēto relicta qꝛ legati appellatiōe ꝯtineṫ. vt. ff. de leg. iij. l. fi-
deicō. si ex̄ testm̄ tunc p vtilē ac. ex testō sicut ⁊ p legato in codi
cillis. s̄. ō codicillis. l. fi. ⁊ cōia de leg. l. iij. tn̄ sequaṫ regulā lega
torū. vt. ff. e. l. marcellus. §. paulus. ⁊. j̄. e. l. fi. ita intelligi dꝫ hec
glo. ẜm eum. si aūt nō esset facta in testō vel in codicillis. sꝫ esset
ip̄es distincta p se tunc equiperaṫ ꝯ̄ctui. vt. j̄. dicā. itē si fieret ab
eo q testari nō p̄ōt vt filiofa. nō posset hr̄e locū ex testō. vn̄ dicē
dum qd̄ donatio cā mortis pura ⁊ mera peti dꝫ ac. ex stip. que
olim erat necessaria hodie aūt sufficit nuda ꝓmissio. s̄. de dōa.
l. si quis argentū. §. fi. vnde si stip. interuenit agiṫ ex ea si nō agi
tur ꝯditione ex. d. l. siquis argentū. ⁊ de hoc dicet. j̄. e. l. fi. Que
riṫ ēt gl. vtrū dona. cā mor. possit fieri iter absentes vr̄ ꝙ sic. ff.
de leg. ij. cum pr̄. §. surdo. ⁊. s̄. qn̄ dies lega. ce. l. fi. ⁊ qꝛ nō refert
cū quo ⁊c. vt. d. l. cū pater. §. donationis. In ꝯ̄rium est. ff. e. l. in-
ter mortis. ⁊ qꝛ reqrit stipulationē. vt. ff. e. l. mortis cā donatio
ergo ⁊c. vt. ff. de v̄bo. obli. l. j. Dy. distinguit. vt. s̄. aut donatio
fit in testō ⁊ vꝫ inter absentes aut ex̄ tesm̄ ⁊ tūc aut incipit a sti
pulatione ⁊ requiriṫ presentia aut non ⁊ p̄ōt fieri absenti qꝛ nō
refert ⁊c. vt. ff. de leg. ij. l. miles. in pn̄. Cy. dicit qd̄ si sit mera et
ꝓpria oportet qd̄ fiat inter presentes ẜm antiqua iura q̄ exige
batur stipulatio hodie solo cōsensu ⁊ sic per nuntiū vel eplam.
vt. d. l. siquis argētū. §. fi. Item qꝛ hic dr̄ in dona. ista posse sub-
stitui nunqd sit necesse substitutū stipulari Az. ⁊ gl. qd̄ nō p. l.
seia. in fi. od. ꝯ̄ vt. ff. e. si cui. ⁊ de leg. ij. vt heredibus. Dy. distin
guit inter directo substitutū ⁊ per fideicom. vt in directo requi
ratur stip. ⁊ sic sit vera opi. Od. in fideicōmissario nō vt de leg.
ij. cum pater. §. eoꝝ. ⁊. d. l. seia. ⁊ ita saluaṫ alia opi. M. sil. distin
guit an substitutio fiat in testō. ⁊ ita non est opus stipu. ⁊ vera
sit opi. Azo. aut extra testm̄. ⁊ tunc opi. Od. Pet. dicit aut daṫ
substitutus vt sit legatarius ⁊ non est necessaria stipu. qꝛ legari
potest absenti: vt dict a. l. cum pater. §. surdo. ⁊ petetur p actio
nem ex testamēto ⁊ sic loquiṫ hic. aut apponiṫ vt sit donatarius
et tūc iure veteri exigebaṫ stipulatio hodie nō vt dictū est lꝫ ve
rum sit qd̄ etiā in testō possit fieri ꝯ̄ctus vt dixi. s̄. de dona. sup
rubrica. Ex p̄dictis soluiṫ alia questio vtruꝫ absens possit sub-
stitui ⁊ ptꝫ etiā solutio qōnis quā Cy. dicit se habuisse de facto
quidam filiusfa. donauit cā mor. cuidā absenti volūtate patris
ipse tenuit qd̄ nō valeret qꝛ etiā hodie exigit ꝯsensum vn̄ opus
esset qd̄ fieret saltē per nuntiū cum talis donatio per filium fa.
non possit fieri in vltima volūtate vt no. ff. e. l. si is. §. j. ⁊ sic non
p̄ōt per euꝫ fieri nullo organo mediante. Cy. ad hoc facit. s̄. de
dona. l. nec ambigi. ⁊ quod ibi no.

Intestata. Querit ol. si pr̄ ꝯsensit filie in ptāte existenti vt de dote sua
possit mortis cā donare cui vellet si donauit fratri
in eadeꝫ ptāte ꝯstituto an valeat donatio ⁊ vr̄ p̄mo
ꝙ nō qꝛ non p̄ōt ascribere filio in testō extranei aliqd qd̄ ei acq
ratur. vt. ff. de fal. l. si pr̄ filio. ⁊ qꝛ videreṫ in acquisitione vsufru.
sibi fienda auctori. p̄stare qd̄ nō valet. vt. ff. de auc. tu. l. j. cuꝫ ibi
no. ⁊ l. qd̄ dicitur. §. fi. In ꝯ̄rium vr̄ ꝙ talis actus ꝓmissio quo
ad ipsuꝫ actū tm̄ opereṫ quantū emācipatio quo ad oēs. vt. ff.
eo. l. tā is. ⁊ ad mace. l. ꝓmittente. sꝫ emācipato fratri p̄ōt dona
ri ergo ⁊c. Item pr̄ ꝯcedēdo peculiū filio vr̄ ꝯcedere ptāteꝫ ꝯ̄-
hendi cū his q in eius ptāte sunt. ff. de peculio sꝫ si damnū. §. j.
⁊ instituto qd̄ cū eo. §. cuꝫ aūt. si ergo ⁊ cū ꝓmittit donare qua
si qd̄ donauerit facti casus attulerit ⁊ volūtas donantis non ꝓ
mittētis hoc fecerit arg. ff. de fal. l. de eo. i fi. ⁊ de condi. ⁊ dem̄.
l. conditionib⁹. ẜm opi. cōem dos a patre ꝓfecta dꝫ ad euꝫ re-
dire. s̄. sol. ma. l. dos a pr̄e. ergo si ꝯsentit ēt in sp̄ē teneret ꝯsen
sus qꝛ necesse est illud fieri iste est casus. ff. de ꝯ̄hen. emti. l. fistu-
las. §. j. Sic ergo habeṫ ꝓpositū. Itē gl. d. l. j. de aucto. tuto. vr̄
fateri quo ad ꝓprietatē teneret donatio sed quo ad vsufru. nō
sed si teneret quoad ꝓprietatē necesse est tenere quoad vsum-
fruc. qꝛ vsumfructuꝫ patri q̄rere nō p̄ōt quereret sibi sicut qd̄
vni dn̄o p seruū queri nō p̄ōt alteri insolidū queriṫ. ff. de stipu.
seruoꝝ. l. proinde. §. fi. ⁊ bona fide possessus sibi querit qd̄ p̄ōt
querere bone fidei possessori. ff. ō acq. re. do. l. liber homo. §. fi.
et p hoc insti. de stip. ẜuo. §. sꝫ cū factū. ⁊ sentit gl. s̄. de ho. que
lib. auc. Itē in his. vbi dicit ꝙ si legeṫ filio vsufr. totum sibi q̄
rit qꝛ vsufr. eē nō p̄ōt. ⁊ hāc tꝫ ip̄e Ol. simplr̄. Ad ꝯ̄ria dicit pa
tere responsionē tum qꝛ talis ꝯsensus ab auctoritate distat que
in vno dūtaxat negotio ⁊ dum ipso agitur interponitur. vt. ff.
de auc. tut. l. obligari. §. tutor. iste aūt consensus non vnam tm̄
donationē sed plures cū dixit cui vellet cōplectitur ⁊ ab eis in
tēpore distat. vt. d. l. tā is. ⁊ de dona. l. filius. tū etiaꝫ ex conside
ratione dotis q̄ ad patrem erat reditura vt ostensum est supra
ol. Pe. vero decreuetis doc. hon̄. qui hanc qōnē disputauit ⁊
incipit in xp̄i nomīe qd̄ talis est filia fa. maior. xxv. annis. Post
multa hincinde allegata distinguit vtrum sit dos aduentitia ⁊
valeat donatio ⁊ patri queratur vsuf. qꝛ oīs alienatio facta de
aduentitijs consensu patris valet. vt nota. s̄. de bonis que libe
ris. l. finali. §. filius fami. In glo. sed nūquid. ⁊. d. l. tam is. §. fi.
ff. eo. In ꝓfectitijs subdistinguit vtrū constāte matrimonio vt
ex ip̄a qōne patet qd̄ omitto causa breuitatis ⁊ qꝛ forte deter-
minatio predicta dn̄i Ol. vera est de hoc etiā tetigi. s̄. qui testa.
fa. possunt. l. senium ⁊c.

Et ex fratris. Mortis cā donatio ꝯfirmat mortē ei⁹ cuius gr̄a facta est.
Querit gl. si fili⁹ fa. cōsensu patris donauit cā mor. cu
ius morte cōfirmaṫ. Dy. ⁊ Cy. dicūt p̄mo querenduꝫ
cuius pn̄ia reuoceṫ quā qōnem querit Py. in qōnibus qnqua
gessima qōne q̄ incipit caius seius patre ꝯsentiente. ⁊ determi
nat qd̄ per solam pn̄iam ⁊ reuocationē filij qui donauit Dy. aūt
dicit hoc pendere ex hoc vtrū pr̄ consentiens donare videaṫ qꝛ
tunc non est qd̄ qd̄ per eius pn̄iam reuocetur. vt. ff. si cer. pet. l.
non oīs. Et qd̄ donare videaṫ videṫ expressum. ff. de dona. l. in
edibus. §. qd̄ filius. ꝓpterea est ei⁹ velle et ex mera liberalitate
eius ꝓcedit. vt. ff. de do. filius ergo ei⁹ oppositū. s. reuocatio ex
eius

eius volũtate procedere dz vt in regula iuris ei⁹ est velle. Ecõtra qꝛ aliud est donare aliud donanti cõsentire vt in regula iuris aliud. ꝛ de ma. vin. l. si pater §. fi. ipse distinguit aut filius donat rẽ suam ꝛ tũc eius sola penitẽtia reuocat aut rẽ patris ei⁹ volũtate ꝛ tunc sola penitẽtia patris. sed huic obstat cũ filius donat rem patris eius voluntate videtur rem suam donare. sz hoc nõ procedit qꝛ pater filio nõ potest donare etiã expresse vt ś. de dona. l. siue ꝛ dixi de inofficiosis donationibus. l. ij. ergo nec tacite presumit sed rei donate per patrẽ filio dominium remanet penes patrẽ ergo donatio tacita per consensum fingi nõ potest ad questionẽ principalem gl. rñdet simpliciter quod morte filij confirmetur. sed qd̃ mors vtriusqꝫ requirat facit. ś. de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. dona. ꝛ. l. si vt proponis. ꝛ. ff. e. titu. cũ hic status. §. oratio ibi sic em̃ scribit socer nurui ꝛ si nurus ꝛ. §. si socer. §. ideqꝫ pet. decreuetis in qõne p eũ disputata de qua dixi. ś. l. pxi. sequit opi. huius glo. Et ad predictas leges rñdet qd̃ loquunt qñ socer donat nurui vel qñ filius soceri donat vxori sue vel qñ donatio fit inter cõsoceros quibus casib⁹ distinguit aut facta est donatio inter viuos ꝛ requiritur mors vtriusqꝫ ꝛ ita no. d. §. si socer. ꝛ. §. ideqꝫ. aut cã mortis. ꝛ tũc aut socer donat cã mortis sue ꝛ nõ valet eo p̃moriẽte vt. e. ti. l. mortis sue cã. Si võ filius vel filia premoriat valet moriẽte postea socero vt no. e. ti. l. si eũ qui mihi. cy. aũt in qõne ꝓposita distinguit aut filius donauit rẽ p̃ris aut suã si suã ei⁹ morte cõfirmatur. si patris aut predecessit filius ꝛ morte p̃ris irreuocabiliter cõfirmatur sicut p ei⁹ penitẽtiã reuocat vt predictũ est. Si premorit ꝛ pater ꝛ sic filius efficit sui iuris tũc aut fili⁹ donauit rẽ quã pr̃ nõ tradit. ꝛ tũc p mortẽ p̃ris nõ ꝯfirmet tacita donatio in ꝑsonã filij qꝛ nec expressa. vt. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. papi. dixi. ś. de inoffi. dona. l. ij. sola morte p̃ris cõfirmat irreuocabiliter. aut donauit rẽ quã pr̃ tradidit vel filius eius volũtate tũc pr̃ ꝑmittẽdo filio sic donare ei donasse vr̃ ꝛ p mortẽ suã tacite cõfirmat in ꝑsonã filij ꝛ sic per solã mortẽ filij cõfirmat ꝛ hoc casu ꝓcedit ẽt opi. hui⁹ glo. vel s̃m quosdã dic q͛ gl. hñ dicit simpliciter qꝛ lz in reuocatiõe p penitẽtiã debeat distingui vt dictũ est. ś. pxi. qõne tñ post mortẽ filij nõ est locus ampli⁹ penitẽtie cũ tũc sit cõfirmata donatio irreuocabiliter vt. ff. de spon. l. in ꝑtãte cõiuncta. l. dissentientis. ś. de repudijs cy.

1 ☞ Donatio cã mortis an equiparatur legatis.

Cam te morte. † Donatio cã mor. equiparat legatis. h. d. nõ tñ in oĩb⁹ imo differũt vt hic in gl. no. ꝛ insti. de do. §. j. inter q̃s dr̃ia est qꝛ filiusfa. donare põt cã mor. sz nõ legare vt. ff. e. l. tã his. §. j. ꝛ. ś. q testa. facere pos. l. seniũ. §. j. Ja. tñ de ra. dicit q͛ hodie filiusfa. põt in codicillis legare cum hodie codicillus possit esse sine testõ qd̃ tñ nõ approbat dicta gl. l. tã bis de hoc dic vt dixi. d. l. seniũ. §. j. itẽ differunt vt. ff. de his qui. vt indignis. l. post legatũ. §. qui mortis cã. ꝛ dic vt ibi. Jtẽ qꝛ socer legare põt nurui sz nõ mor. cã donare vt. ff. de bo. pos. l. ij. ꝛ de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. mortis cã. Jtẽ donatio cã mortis sola conualescentia reuocat sz nõ legatũ vt. ff. si certuz petat. l. non omnis. Jtem in legato non obligatur testator. in donatione sic ꝛ sic donatio contrahitur cum defuncto nõ cũ herede s̃m quosdam qd̃ nõ est verũ immo cũ herede contrahitur sicut in alijs creditis. ff. ex quibus cau. i pos. eatur. l. apud iul. §. fi. itẽ donatio cã mortis est pactũ ꝛ sic contrahit cõsensu duorũ sed legatũ nõ qꝛ refert ꝛc. vt. ff. de leg. ij. l. cũ pater. §. donatio nisi immo plus dicit az. in summa huius ti. qd̃ donatio cã mortis põt cõtrahi p pactũ ꝛ p pollicitationẽ qd̃ nõ est veruz qd̃ nõ cõtrahit sine cõsensu duorũ ꝛ requirebat oliz stipul. vbi nõ incipiebat a traditione vt. ff. e. l. mortis cã donatio. ꝛ. l. senatus. §. fi. hodie vero nudo pacto põt fieri sicut sine ꝯsensu duorũ p̃ñtium vel mediãte nũtio vel ep̃la vt. ff. de pac. l. ij. de act. ꝛ obli. l. consensu ꝛ ibi not. ꝛ dixi. ś. eo. l. j. ꝛ de sacrosan. ec. l. illud sz quomõ sciemus vtrũ sit legatũ vel donatio cã mortis dic q͛ si dicat dono erit donatio vt. ff. de lega. iij. l. non aliter. Jn dubio dic vt dixi. ś. de iure do. l. ij. cy.

¶ Rubrica De infirmandis penis celibatus.

Super rubrica. Vide azo. in summa ꝛ valeri⁹ maxim⁹ dicit qd̃ camili⁹ ꝛ posthumus cẽsores erãt ꝛ pene noĩe q ad senectutẽ celibes ꝑuenerũt in erariũ se remiserũt puniriqꝫ dignos si quõ de tã iusta ꝯstitutiõe qri sũt ausi ꝛc. alberic⁹ de rosate d̃ bergomo doctor legũ excellẽtissim⁹ ꝛc.

¶ Explicit liber octauus Jncipit nonus.

¶ Rubrica Qui accusare non possunt.

1 ☞ Laicus qñ possit accusare clericum.
2 Uxor an possit accusare maritum.
3 Accusare ꝓhibiti an possint denũtiare.

Super rubrica. Vide az. in summa. ꝛ dic qd̃ sine accusatore nemo punit vt. ff. de mu. ꝛ ho. l. rescripto. §. si qs accusatorẽ iuxta illud diuinũ mulier vbi sunt q te accusant ꝛ qꝛ cũ legitim⁹ nõ fuerit accusator ꝛc. vt ex. e. c. j. ꝛ numerant hic. xvj. ꝑsone in gloss. que accusare nõ p̃ñt et numerant ẽt in summa huius tit. et vide gof. ꝛ host. in summa de accusa. ꝛ in margarita de accu. et plenissime in specu. de accusatore libro primo ꝛ de accusationibus vltimo libro qui possunt accusare ꝛ qui non habentur. ij. q. vij. per totũ in textu. ꝛ gl. ꝛ per archi. ꝛ bene de ista materia accusationum habetur in opere alberti de gandino primo titulo ꝛ quatuor sequentibus. vtrũ excõicatus post absolutionẽ repellatur ab accusando vide. iiij. q. j. in summa per archi. ꝛ ꝑ totã ipsam questionẽ de ista materia agitur que sint necessaria ad accusationem episcopi vide. xxiij. di. c. illud. papa nõ potest regulariter accusari. xl. di. c. non nos ꝛ ibi in glo. ꝛ per archid. e. distinc. si papa cum ibi notatis. de hoc in specu. de accu. §. ij. versic. itẽ papa ꝛ ibi etiam habes de imperatore ꝛ multis alijs qui accusari nõ possunt. † Quando laicus possit accusare clericum vide. lxxxvj. distin. c. maximianus. ꝛ ibi per archi. de socio criminis qd̃ repellat habes hic in glo. ꝛ. lxxj. di. c. si quis papa in glo. ꝛ per archi. ꝛ ibidem habes modum eũ repellendi secure sine cõfessione criminis de quo etiam dixi. ś. de testi. l. qm̃ liberi. Et vide in speculo. dicto titulo de accu. ver. itẽ repellitur qui fuit socius ꝛ in gandino secũdo tit. ver. Jtem ab accusando. Jtẽ dicit gl. qd̃ milites prohibentur. per. l. non prohibent. j. e. l. lex illa facit a cõtrario sensu sed expressum est. ff. de accu. l. qui accusare. qd̃ forte locũ nõ habet in militibus nostri t̃pis ꝑ ea que dixi. ś. de procu. l. militẽ. Jta videtur sentire specula. de
2 accu. §. j. versicu. Jtem excipitur qd̃ est miles. † An vxor possit accusare maritũ dixi. ś. rerum amotarum. l. ij. an filiusfa. sine consensu patris. notaui ꝛ dixi. ś. de bonis que lib. l. fin. §. j. ꝛ in gandino titulo secũdo versic. Jn hac materia quero cõiter in ciuitate est statutum quod querimonie bannitorũ non audiantur. Alio statuto ciuitatis cauetur quod de iniuria aliena non possit accusare nisi voluntate offensi. Quidam fuit vulneratus ita quod cuilibet competebat ius accusandi qꝛ est publicuz crimen vt dicam. j. ad. l. iul. de vi. l. si criminis. ergo de voluntate offensi accusaui vulnerantem ante lit. contesta. sine ante receptionem nominis in reos ille vulneratus bannitus est de maleficio vnde aduersarius opponit non esse in accusatore procedendum obstante primo statuto. queritur quid iuris. lambertinus ramponus doctor bono. tenet nihilominus posse procedere per multa iura ad hoc allegata ꝛ maxime per. l. is q reus ff. de publi. iud. ꝛ questio incipit in xp̃i nomine. questio talis est duo sunt capitula bonoñ. statuti. Sed pone quod aliquis ex prohibitis accusare accusat accusatus nihil excipit. nũquid iudex ex officio repellet puto qd̃ sic vt. ff. de postulan. l. quos prohibet. ś. de his qui ad eccle. confugiunt. l. si seruus ꝛ vt nemo priuatus. l. ij. in fi. ꝛ no. extra de accusatio. c. nulli episcoporuz
2 ꝛ in simili no. ff. de procu. l. filiusfami. §. milites. † Sed nũquid prohibiti accusare possunt denuntiare. dic vt notatur per gofre. in summa qui matrimo. accus. possunt. §. sed nunquid is et de accu. §. penultimo. ꝛ finali ꝛ in specu. dicto titulo versicu. sed nunquid. An vxor possit accusare occisores mariti dixi. j. eod. l. de crimine. An socius socium dixi. j. e. l. si magnum ꝛ ibi etiã dixi de eo qui simile crimen commisit. Qualiter in criminibus proceditur per inquisitionem denuntiationem et in notorijs dicam. j. titulo proximo. l. ea quidem ꝛ ibi etiam dicetur an superueniente accusato. legitimo cesset indi. inquisitio. An ordo iudiciarius sit in criminibus seruandus vide in specu. de accusa. tertia particula. §. j. versi. penulti. Qualiter in accusatore matrimonij procedatur vide in summa gof. ꝛ hostiẽ. in specu. qui matri. accusare p̃ñt. Jn accusationibus clericorũ. dic vt in specu. de accu. §. iij. ver. in clericorũ ꝛ sequenti de accu. episcopi video eo. tit. §. quarto de subdiacono ꝛ inferioribus. eo. §. versi. vltimo ꝛc.

Prius. Canonizata est.iij.q.vlt.c.prius ꝛ vide qḋ ibi no.ꝛ.j.e.l.negāde. materia eius difficilis est. Et diuide in duas ptes in pria. dicit qd iuris inter duos se ad inuicē accusantes ab initio. in secūda qd iuris post sniam ꝛ tene casum azo. in gl. positū omissis alijs ꝛ expone prius est.i. prius oportet tibi accusanti de minori aduersario quā accusans de furto serui. Cedis atq; vulnerū ipsius serui rn̄deas tu primus accusator. ꝛ tūc secūda pars ꝛ dicit tūc.i. examinat a secūda accusatione. Inscriptione.i. accusatiōe in qua accusator inscripsit.vt.j.titu.pxi.l.fi. Deposuisti de crimine leniori ꝛ qḋ dicit ex euētu.i. si fueris absolutus a maiori poteris accusare de minori.vt.ff.de publi.iud.l.is q re⁹ ex q̄ collige illud cotidianū. Exit⁹ acta pbat vt.ff.de in.l.rē nō nouā de testa.tut.l.iure nostro.ꝛ.l.duo. Op. ad primā partem hic dicit φ si quis accusat de maiori eius accusatio preferatur q: lex dicit q: si te accuso ꝛ me nō repellis ante lit.conte. postea nō audiris.vt.ff.de adul.l.si maritus.§.prescriptiones.ꝛ.l.ij.§.lenocinij.pe. concedit opposi. ꝛ dicit qḋ ante lit.cont. fuit facta recusatio ꝛ ita etiā hic in gl. intelligit.l.istam. s3 contra istū intellectū vr̄.j.e.l.neganda put intelligitur post contestationē ibi dū dicit de pari vel minori ergo de maiori pōt. Sed alij intelligūt ante lit.cōte. ꝛ sic eam intelligūt iac.de are. ꝛ alij vt.j. in distinctione subijciam. Itē op. de eadē lege neganda hic enim dicit posteriorē preferre ibi negat. Sed dic qḋ prefertur posterior accusator qui accusat de maiori crimine secus in pari vel minori aut in contrario. Itē adhuc de eadē.l.negāda a contrario sensu dum dicit qui nō suam ꝛc. ergo qui suas secus sed dic φ hic vterq; vel neuter psequebat̄ suam vel suorū iniuria3 ibi alter tantū ꝛ ille prefert̄ sed adhuc obijcitur cōtra predicta. si eñ dicat̄ qḋ hic ambo suā iniuriā prosequebantur fm glo. que est in.l.neganda. solus primus admittitur si dicas neminem psequi suam iniuriā. hoc nō videtur pcedere cū hic primus accusaret de iniuria que est crimē priuatū.vt.j.de iniu.l.iniuriar. rn̄deo pōt intelligi vtroq; prosequēte in pari item neutro prosequente ꝛ pone primū accusatur de publico sed minori pone strupro vel dic vt dicta.l.neganda.ꝛ.j. subijciam. itē oppo. qḋ primus preferatur secūdo etiā si secūdus pretendat maius.vt l.is qui reus. de publicis iudi. s3 ibi in accusatione primi nomē erat receptū inter reos hic nō. vel dic φ cōtrarium loquit̄ de minori vel pari hic de maiori. Sed cōtra hoc obijcitur φ etiā de pari possit accusare q: accusans qui succūbit in sua accusatione punit̄ vt calūniator pena talionis.vt.j.tit.pximo.l.fi. sed accusatus pōt petere accusatorē de calūnia puniri.vt.j.de calū.l.j. ergo ꝛc. Sed dic φ ibi nō per modū accusationis vt.d.l.negāda sed iudicis officio petit̄ puniri calū. vt in cōtrario pt3 vel ibi petebat calūniā puniri exequēs iniuriā sibi illatam per accusationē calumniosam cōtra eū propositam ꝛ sic suam prosequebatur iniuriam qḋ dicta.l.neganda etiā in pari non prohibet fm old. Adhuc circa hoc insto qḋ de pari crimine possit accusator recusare q: adulterium ꝛ lenocinium par crimen reputatur sed vxor accusata de adulterio reaccusat maritum de lenocinio vt.ff.de adulte.l.ij.§.si publico.ꝛ.§.lenocinij sed ibi nō per modū accusatiōis sed per modū exceptionis vel officij iudi. vel posset dici qḋ accusatus non recusat de pari vel minori qḋ nō habeat ortū vel cōiunctionē cū crimine de quo accusatus est. secus si habeat ortū aut est in crimine lenocinij ꝛ calūnie ar. eius qḋ dicitur ignoscēdū est ei q puocatus retorsit in accusatorē suū crimē volēs se vlcisci.vt.ff.de bo.lib.l.qui cum maior.§.idē puto. fm pe. itē opp. de.l.qui prior.ff.de iudicijs. dic qḋ si secūda est preiudicialis prefertur al's non vt plene in contrario no. itē ad secūdā partē oppono cum dicit ex euentu ꝛc. de dicta.l.is qui reus de public.iudi. istud contrarium multos turbauit ꝛ varie dantur solutiones hic ꝛ in cōtrario. Quidam distinguunt vtrū prosequatur suam vel suorum iniuriam ꝛ tūc procedat accusatio sua al's nō. hoc nō placet q: hic nō persequebat suam vel suorū iniuriam. ꝛ tñ dicit expectari euentū iudicij. Alij dicunt aut vult pcedere in accusatione quam inceperat contra suum accusatorem ꝛ non potest ꝛ sic loquitur lex contraria vt.ff.de accusa.l.si cui.§.hisdem. aut contra extraneū contra quem non fuit calumniatus quia quantum ad talē liberas edes habet ar.ff.si seruitus vendi.l.loci corpus.§.cōpetit ꝛ hanc approbat glo. ꝛ fran. ꝛ iac.butrigarij. Cy. aūt eā reprobat q: secūdū hoc magis repelleret̄ pp calūniam quam ppter sniam. cōtrariū innuit hec lex dum dicit ex euētu iudicij apparebit sed salua pace sua euētus iudicij est quē detegit calumnia. Unde guido.s.de suz. reprobat alia ratione.s. quia calumnia nō cōmittitur in resistendo sed insistendo vt patet.ff.de cōdi.inde.l.in summa. in prin.ꝛ.S.de transac.l.ij.ꝛ.l.sub pretextu. Alia est solutio azo. aut crimen est preiudiciale aut non est ista est vera so. fm gui. ꝛ cy. ꝛ cōiter alios doc. ꝛ ideo dixit ponendum casum fm eum ꝛ ista sufficerent ad declarationē predicti contrarij. Sed q: in contrario circa hoc posita est quedam distinctio multum obscura ideo eam declaremus cum queritur an accusatus accusatorem reaccusare possit. Aut antequā nominaret sit receptū inter reos. Aut post ꝛ ante sniā3. Aut post nomen receptum ꝛ post sniam. Primo casu aut vult accusare de maiori crimine ꝛ potest vt hic ꝛ.ff.de iudi.l.per minorē. aut de pari vel minori. ꝛ tunc aut est preiudiciale. primo crimini ꝛ potest crimē preiudiciale prefertur vt.j.de adul.l.qm̄ alexandrum ad.l.fau.de pla.l.preses. Aut non est preiudiciale ꝛ tunc aut vult solū libellū accusatoriu3 porrigere ꝛ pōt vt.j.e.l.negāda ibi ita tamen ꝛc. Aut vult sup ipso procedere ꝛ tunc aut psequitur suam vel suorū iniuriam ꝛ potest vt.d.l.neganda in principio. Aut non ꝛ non potest.vt.j.eo.l.neganda. Secundo casu quando nomē receptū est inter eos ꝛ ante sententiā. Aut vult solum libellum accusatorium porrigere ꝛ tunc antequam sit liquidum de cā ꝛ conclusum in ea potest non postea vt.d.l.neganda ad finem que sic d3 intelligi secundum pe. Arg.S.de compen.l.fina. aut vult libellū dare ꝛ super ipso procedere tūc aut prosequitur suam vel suorum iniuriam ꝛ potest vt.ff.de accusationi.l.qui publico. et dicta.l.neganda siue de pari siue de minori velit accusare vt.ff.de adul.l.si maritus.§.prescripiōes ꝛ dictum est.S. in solutione contrariorū secundū pe. Alij dicūt quod post lit.conte. de nullo crimine accusat siue prosequatur suam iniuriam siue non ꝛ istud tenet rogerius in dicta distinctione posita.vt.d.l.is qui reus. ꝛ hoc etiam approbant Iac. de are. de ra. ꝛ cy. Et ideo secundum eos dic qḋ qñ vult super accusatione procedere ꝛ nullo modo potest. tertio casu quādo post sententiā vult reaccusare accusatorē suu3 aut est lata sentētia absolutoria ꝛ tunc potest in dicta.l.neganda ibi priusquam ꝛc. Aut condēnatoria que non infamat ꝛ pōt q: non prohibet ar.ff.ex qui.cau.maio.l.nec non.§.sed quod eis. Aut sentētia ipsum infamat ꝛ tunc aut vult vti antiqua accusatione quā ante sententiam latam pposuerat ꝛ potest vt.d.l.is qui reus ad finem.ꝛ.d.l.neganda. in fine ibi ita tñ ꝛc. alias propositio nō haberet effectum. qḋ est notabile. Aut vult in noua accusatione ꝛ tunc aut snīa abstulit sibi libertatem vel ciuitatem ꝛ non pōt aut nō abstulit ꝛ tunc prosequitur suam vel suorum iniuriam ꝛ potest. Aut nō prosequitur ꝛ tunc aut vult accusare aliū quā accusatorem suum ꝛ nō potest.vt.ff.de publi.iudi.l.infamē. aut suum accusatorē ꝛ pōt q: ignoscendū est ei qui vindicare se pperat vt.ꝛ.l.is qui reus ꝛ de bo.liber.l.qui cū maior.§.si libertus. Sed q:.S. distinctu3 est vtrū nomine sit receptū iter reos vel nō queritur qñ dicat̄ receptū. Odo. dicit opi.h. fuisse φ qñ iudex cepit de cā cognoscere ꝛ accusator viriliter vult procedere sed hoc non est aliqua lege cautum ideo ꝛc. vt in aut.de triē. ꝛ semiss.§.consideremus. Alij cum fideiussores dantur sed nec hoc valet q: nō semp remittitur reus fideiussorib⁹ vt.j.de cu.reor.l.ij. ꝛ q: nec hoc.l.cauet. Alij vt pe. qñ lis est contest. q: sicut in ciuilibus añ lit. nō dicit̄ qs agere sed agere velle vt.ff.rē ra.ha.l.amplius sic ꝛ criminalibus d3 p lit.cōt. recipi nomē inter reos. Quidam moderni hoc non approbāt q: lex dicit qḋ absens pōt recipi inter reos.vt.j.de adul.l.adulteram. s3 cōtestatio lit. nō pōt fieri in absentē ergo lit.cōte. ꝛ nominis receptio sunt diuersa vnde Iac.de are. dicit qḋ nomē rei recipitur inter reos nō solū per cōte. s3 etiā ex quo iudex h3 aliqua3 presumptionem contra eū ꝛ ipsum poni ꝛ scribi facit in libro reorū. Hec tñ opinio non placet cyno. q: sic ante lit.conte. per talem receptionē preclusa esset via ad opponendū exceptionē vt.ff.de adul.l.si maritus.§.prescriptiones qḋ esset absurdū vt citi⁹ precludat̄ via excep. in criminalibus quā in ciuilibus. Sed dici posset qḋ.§.prescriptiones loquatur solum in crimine adulterij vel si dicamus qḋ idē sit in omni crimine dici pōt qḋ locū habeat solum in exceptionibus impedientibus processum et repellentibus accusatorem que ꝛ sint quodāmodo peremtorie quo ad accusatorem repellendum sic tñ proposite sapiunt naturam declinatoriar vt est exceptio lenocinij sic etiā dicit̄ de exceptione excōicationis que l3 sit perētoria quandoq; tñ obijcitur in vim dilatorie vt extra de excep.c.pia lib.vj. Dyn. vero dicebat qḋ tria sunt tempora.s. tps post lit.contest. vsq; ad tps quo nomen rei recipit̄ inter reos. ꝛ tertiu3.s. postq est receptū ꝛ post istud terminū tps precluditur p via3 exceptionum ꝛ ita intelligit dictū.§.prescriptiones vnde etiā fm eū aliud est tps lit.conte. ꝛ aliud receptionis inter reos sed nec opinio placet. cy. q: si dilatorie exceptiones proponi possent post lit.contest. vsq; ad tps recep. inter reos. Unde ipse tenet sniam pe. Non obstat quod possit fieri in absentia ꝛ sic fine contest.vt.l.adulteram ꝛ sic concluditur esse diuersos actus hoc confitetertur nā

iudex

iudex post accusationē inceptā que fit per lit.cōte.sicut ⁊ in ciuilibus debet inscribere nomen rei ⁊ ista inscriptio potest fieri eo absente ⁊ fiebat iure veteri hoc modo ſm eū. Nouerint vniuersi qđ talis est accusatus de tali crimine coram nobis tñ si iudex nō faceret fieri talē inscriptionē nihilominus per lit.cont. iam factam dicit͛ reus receptus ⁊ precluditur via excep.quarū obiectus locū nō habet post lit.conte.licet dicatur in dicto.§. prescriptiones hec aūt a tēpore receptionis ⁊c.nā ⁊ tunc precluditur incipiendo a tpe lit.cōt.sic ⁊ alias dicit qđ quanti plurimi fuit res venit a tēpore rei iudi.vt.ff.cōmo.l.iij.§.in hac et nihilominus a tēpore more vt.ff.si certū petatur.l.vinum ſm pe.⁊ hoc videt͛ cyno veriꝰ. Alijs videt͛ qđ tūc dicat͛ recipi inter reos cū iudex quasi deliberauit de eius condemna.⁊ disputatum est in causa nec mirum si tunc repellant͛ excep. Jaco.butr. dicit ante cōparitionē rei sciri non posse an debeat cōdemnari qꝛ tunc procedit solum ad annotationē bonorum per ti.de requi.re.nō ad cōdēnationē vt.j.titu.proximo.l.absentem sed eo comparente fit cont.⁊ tūc libellus accusatorius qui tūc adhuc nō erat in libro ponitur in libro actorū nō qđ iste actus attendat͛ qꝛ fit sine cause cognitione ⁊ absente parte vt dicta.l.adulteram. Sed qꝛ post lit.conte.fit que attenditur ⁊ actus eius et sic in effectu ꝯcorcū.opi.cy.⁊ pet. De ista recep.nominis inter reos quomodo fiat ⁊ per quē actū habet͛.s.vt nemo priuatus l.ij.in fi.⁊ ibi de hoc dixi. Secūdo quero si vterqꝫ ꝓsequat͛ suā vel suorū iniuriā.nūqd ambo admittantur.glo.in.l.neganda ⁊.d.l.si quis reus.azo.in summa huius.§.penul.⁊ qđ secundus repellatur si accuset de pari vel minori ne quod secundo conceditur priori denegetur vt.s.qui po.in pigno.habeant.l. assiduis odof.Jac.bal.⁊ gui.de suz.hanc opi.reprobāt lex em̄ assiduis loquit͛ de dotibus.⁊ arguere de dotibus ad causas criminales nō videt͛ bene ꝓcedere pro opi.odo.⁊ sequaciū qđ scđs ꝓsequēs suā vel suorū iniuriā admittatur accusans de pari vel minori facit.ff.ad sil.l.si quis in graui.§.vtrū de bonis liberto.l.qui cū maior.§.si libertus.⁊.j.de calū.l.j.lꝫ dici posset vt dixi in solutione cōtrariorū qꝛ illa loquit͛ qñ petitur calūnia puniri iudic.officio non per viā accusatoris. Et ad.l.assiduis respondent qđ loquit͛ in ciuili vt ꝑdixi ⁊ qꝛ ibi si primo denegaretur in totū absorberet͛ ius suum ⁊ ita non possunt concurrere.hic aūt ambo possunt concurrere ⁊ ambo in eorū accusatione ꝓcedere ⁊ sic cessat ratio dicte.l. Sed alij defendentes glo.⁊ azo.dicunt qđ ambo nō possunt concurrere qꝛ vtroqꝫ ꝓsequēte perueniretur ad id qđ est ꝓhibitū qđ quis antequā se purgauerit alium accusaret cōtra dictā.l.is qui reus vñ vr͛ eos nō posse cōcurrere ⁊ locum habere rōnē.l.assiduis vnde aut par vel maior est rō primi accusatoris ⁊ admittitur excluso secūdo aut ecōtra.⁊ secūdus admittitur excluso primo ⁊ sic se non cōpatiunt͛. Volentes sustinere od.⁊ sequaces dicunt qđ vbi vterqꝫ ꝓsequit͛ suam vel suorum iniuriā admittant͛ cōtra eos exceptiones iuris cōmunis que possent obijci si nō ꝓsequerentur suum propriū ⁊ singulare interesse sed cōmune vel publicū.vt ff.de accu.l.hi tñ oēs. Jn priuato aūt crimine admittunt͛ sicut in ciuili ⁊ ibi seruabit͛ lex qui prior.ff.de iudi.⁊ hec opi.odo.et sequaciū ſm cyn.tenet͛ in palatio bonoñ.⁊ multis locis reiecta opi.gl.⁊ az.⁊ etiā vidi vbiqꝫ seruari qꝛ absurdum esset si secundus accusator reaccusare nō posset qꝛ sic primus posset eū verberare ⁊ forte duraret prima accusatio vsqꝫ ad annū vel bienniū.j.qđ tps verberatus cōqueri non posset.cy.tñ sequit͛ opi. glo.⁊ azo.vt dicam dicta.l.neganda.que est clauis huius materie de hoc in gandino.secundo.ti.ver.sed pone quod illi qui primo loco plene. Tertio quero quid si accusatus aliū quā accusatorē suū velit accusare.nunquid pōt.dicūt quidā qđ nō ꝑ dictam.l.is qui reus.⁊.j.e.l.neganda.que etiā potest adduci in cōtrariū. Alij dicūt qđ sic qꝛ quo ad tertiū nō est ligatus vt dixi.s.in solutione cōtrarij dicte.l.is qui reus. qui hoc teneret ſm cy.non diceret contra casum.l.tñ.d.lex is qui reus.videtur dicere qđ nō possit ⁊ iđ ſm cy.de pari vel minori nec suum accusatorem nec aliū pōt accusare nisi suam vel suorū iniuriā ꝓsequatur vt.s.de procu.l.reum ſm pe.de maiori sic ſm dy.etiā post lit.cont.cum nō sit infamis tñ per dictam.l.reum videtur qđ non de maiori possit. Quarto queritur dictū est qđ accusatus nō potest reaccusare sed nunqd exceptionē proponere.dic aut lis est contest.aut nō primo casu potest.secundo non.vt.ff. de adul.l.ij.§.extraneos.⁊.§.prescriptiones.ſm quosdam hec non est vera qꝛ non distingnit inter dilatorias ⁊ peremtorias qđ videt͛ iniquum qꝛ magis debet faueri accusatis quam ciuiliter conuentis ar.ff.de bo.eo.qui mor.sibi consci.l.j. Sed in ciuilibus perētorie proponi possunt vsqꝫ ad sentētiam vt.s.sen. rescin.non posse.l.peremtorias ergo ⁊ in criminalibus.dicendum ergo est idem in criminalibus.fallit in crimine lenocinij vt.dicto.§.extraneus.⁊ no.§.prescriptiones qđ tenent odofr. Jac.de ra.pe.⁊ cy. Et idem forte in oībus exceptionibus que opponunt͛ in vim dilatorie ad impediendū processum ⁊ repellendū accusatorem vt dixi.s.in prima.q.ver.sed qꝛ.s.distinctuꝫ

Quinto queritur qꝛ supradictum est qđ accusatus non pōt accusare de pari vel minori potest tamen libellum accusatorium porrigere quid proderit sibi si super eo procedi non possit.dic quia vbi datus est libellus licet sequatur sententia que infamet poterit procedere vt dicta.l.is qui reus ⁊.j.eo.l.neganda ⁊ ibi dicetur. Sed nunquid est hoc verū qualiscunqꝫ sñia ferat͛ dicit glo.qđ non debet distingui qꝛ aut adimitur via naturalis aut ciuilis primo casu differri non debet executio.vt.j.de penis.l. cum reis. Si ciuilis adimitur differtur aut.d.l.is qui. Sꝫ queritur quare magis differatur vno casu quam altero.nō potest bona ratio assignari secundū iaco.de ra.⁊ pe.vnde dicunt qđ oīs pena differtur quo ad executionē donec possit procedi in accusatione porrecta per condēnatum nam qui vult vnū ⁊ oīa consequentia vt.ff.de iuris.om.iudi.l.ij.nō est incōueniens qꝛ alias pena mortis differtur vt.ff.de penis.l.pregnantis. Vltimo querit hic cy.qōnē disputatam per dūm ri.malumbre quā posui.s.si ex falsis instru.l.iudicati ver.vltimo.⁊ recitat quod ibi notaui ſm ipsum dominū ric.dicit tamen qđ cum dictā qđ fuisset de facto in palatio bonoñ.quidaꝫ doctores aliter respōderunt.s.quod accusatio falsorum testium per quēcunqꝫ porrecta debet recipi ⁊ homicidij qđ differri quousqꝫ ipsa falsi questio foret terminata a ratione quia melius est ante tempus occurrere ⁊c.vt.s.in qui.causis in inte.resti.non necessaria.l.fi.⁊ preter.falsitatis retractatur sententia per in inte.resti.vt.d.ti. si ex falsis instrumentis ergo multo magis differtur. Item qꝛ visum est eis qđ questio falsi sit preiudicialis ad cām homicidij vt.ff.de fal.l.damus ergo ⁊c.vt hac.l.⁊.ff.de petitio.heredit.l.si quis libertatem nec tempora statuti concurrūt.vt.s.de inoffi. testa.l.contra maiorem ⁊ in aut͛.de ap.§.ij.verum tamen si verba statuti sunt stricta ita quod differri non posset consulnerūt iudicē posse cōdemnare in principali de homicidio sub conditione nisi apparent testes falsum deposuisse et eos reprobari quo causa rem habeat͛ sententia pro non lata.qđ aūt sententia possit sub conditionē ferri que tangat negotium probat͛.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.in venditione.⁊ no.s.de sen.l.cuꝫ iudex Non obstat quod res inter alios acta ⁊c.qꝛ inter easdem personas esse videtur cum queritur de appetendis prime cause hoc est de testibus productis in ea ergo idem ius seruanduꝫ qđ seruaretur in ipsis personis principalibus.vt.ff.de acqui.hereditate.l.si quis heres de procu.l.qui in proprio.§.procurator.et de pactis dotalibus.l.pater.§.cum in secundum predictos docto.⁊ ita dicit cy.eos consuluisse ipse tamen cy.dicit se credere qđ licet querat͛ de falsitate testium inter easdem personas productorum quod alia sit causa ⁊ lata sententia in ea non preiudicet inter alios vt alias dixi.in simili.s.de aduo.diuersorum iudicum.l.j.⁊ ideo dicit qđ non est preiudicialis. Nō obstat.l.damus vt ibi dicetur ⁊ ideo inheret determinationi ric. Vltimo dic aut loquimur de duabus ciuilibus simul propositis ⁊ earum ordine ⁊ habet locum.l.j.s.de ordi.iudi.vbi de hoc dixi ⁊ ff.de iudi.l.qui prior. Aut de pluribus criminalibus principaliter propositis ⁊ hꝫ locū hec lex ⁊.j.e.l.negandi aut vna ꝓponitur incidēter ad aliā ⁊ hꝫ locū lex qñ alex.j.de adul.aut due criminales ad eadē parte proponunt͛ ⁊ hꝫ locū lex cū rōnibus j.e.⁊.l.qui de crimine.j.titu.proxi. Aut vna ciuilis ⁊ alia criminalis ab eadem parte ⁊ hꝫ locū.l.vnica.j.qñ ciuilis actio preiudicet criminali. Aut a diuersis ⁊ si quidem principaliter proponuntur habet locū.l.vlti.s.de ordi.iudi. Aut vna proponitur principaliter alia incidenter ⁊ habet locum.l.vlti.de ordi. iudi. Quādo autē due criminales proponuntur hincinde aut querit͛ que precedere debeat rōne maioritatis cum al's nulluꝫ sit preiudicium inter eas ⁊ hꝫ locum hec lex secundū oēs lecturas excepta lectura az. Aut preiudicialis ad aliam ⁊ hꝫ locum lectura azo.

1 ☞ Pupillus auctoritate tutoris an possit accusare.
2 Uniuersitas an possit accusare per sindicum.

Si cautiones. Primo dicit qꝙ tutores ꝓprio noīe accusare dñt ad vtilitatē pupilli cuꝫ nō liceat alieno. Secūdo qđ dato qđ succūbat nō presumit calūniari sic al's.j.de calum.l.mater. Et qđ dicit cautiones dic.i.apochas seu instru solutionū de quibus hꝫ.s.de fide instru.l.plures apochisꝰ ⁊ qꝙ dicit suspectas dic qꝙ differt suspectum a falso de.s.de proba. l.iubemus ⁊ ibi dixi. Item intelligunt quidam hanc legē nisi

de evidēti calūnia tutoris appareret.⁊ ſm hoc dictio nisi exci-
pit ⁊ pro hoc facit verbū facile.gl.tn̄ dicit qḋ ponitur exposi-
tiue⁊ vt si euidēter calūniet̄ qḋ est expresse contra legē.s̄.de ad
1 mini.tu.l.nō ignotū ſm ri.Glo.†queritvtrū pupillus auctori
ritate tutoris possis accusare tenet qḋ nō nisi in casu.l.ij.§.j.ff.
de accu.idē tꝫ cy.⁊ allegat ad carbo.l.qḋ labeo ad.l.j.§.sufficit
de admi.tuto.r̄ndēt qḋ in ciuili loquit̄ vbi nō vertit̄ tm̄ pericu
lum sicut in criminalibus ergo ⁊c.vt.ff.ad carbo.l.§.sed si qs
Et idē tenēt doctores in priuato crimine qḋ in ciuili cū hec lex
solū in crimine publico loquat̄.Quid de adulto.azo tꝫ qḋ sic
cū nō reperiat ꝓhibitū.⁊ vr̄ expressuꝫ.s̄.de aut̄.prestan.l.clarū
⁊ qḋ ibi dixi hic requiritur qḋ sit etatis.xx.anno.sicut in testi-
monio.ff.de testi.l.testimoniū ⁊ de adul.l.maritus .§.lex ⁊ hāc
approbat iaco.de ra.de hoc no.ff.de accusationibus.l.ij. Sed
ꝙ equipatur pupillo si hꝫ curā facit hec lex si curatorē.s̄.de in
integ.resti.⁊ de hoc in spec.de accusatore ver.itē excipitur qḋ
est pupillus ⁊ ver.se.⁊ in gandino tit.ij.ver.item pupillus ⁊ se
quenti.Sed qualiter concipiat tutor accusationē.dic qḋ dicit
accuso noīe meo ad vtitatē pupilli.Quidam aūt dicūt qḋ dice
re poterit tutorio noīe per.l.tutores.⁊.l.polla.in glos.alle.sed
in scriptione ad penā talionis faciet suo noīe pena em̄ calūnie
nō pōt minorē respicere sed tutorem vel curatorē vt.d.l.nō est
ignotuꝫ.de administratione tutorum.⁊ vnde in.l.meminerint
prima forma tutior est ⁊ cōiter seruat̄ in gandino tit.ij.ver.iteꝫ
2 accusator.Quero etiā de vniuersitate an † possit accusare per
sindicū quidā dicūt qn̄ est casus.j.de re mili.l.tam collatores sꝫ
ibi nō loquitur de vniuersitate accusante immo quādo accusa
tur ⁊ se defendit.Unde alij dicūt qḋ ad instar tutoris sindicus
accusabit suo nomine ad vtilitatē vniuersitatis ⁊ hoc tenet dy.
approbat sic lex parificat sindicū ⁊ actorē quantū ad ius agen
di nomine vniuersitatis vt.ff.qḋ cuiuscūqꝫ vniuersitatis nomi
ne.l.j.§.quibus.⁊.§.quidem ⁊ alibi parificat actionē procura-
tori.vt.e.ti.l.item eorum.§.actor.⁊ per hoc habemus parifica-
tionē inter sindicū ⁊ procu.sed proc.procuratorio nomine nō
tenetur de publico crimine accusare vt.s̄.ad crimen.⁊.j.de ca-
lumnia.l.nostris.⁊ ibi no.ergo nec sindicus.Iteꝫ lex assimilat
quo ad processum iudicij tutorē ⁊ administrationem vniuersi-
tatis vt.s̄.de ep̄is ⁊ cle.l.orphanotro.⁊ de iura.calū.l.ij.§.qḋ
obseruari.⁊ ibi no.⁊ dixi.s̄.de transac.l.preses sed tutor nō po
test tutoris nomine vt hic ergo nec sindicus ⁊ ita cōsuluit ipse
dy.ſm cy.cōtra quandā vniuersitatē districtus padue que ac-
cusauerat per sindicū sindicario nomine cy.hanc etiā qōnē di-
sputauit dn̄s vianisius pacipauper doctor bono.⁊ incipit vni
uersitas bazani.⁊ inducit predicta ar.etiā inducit vnū aliud ꝙ
si sindicus admitteretur ad accusandū sindicario nomine calū
nia ipsius accusantis remaneret impunita nam ipse non suo
nomine sed sindicario nomine inscriberet ⁊ sic ipse non posset
de calumnia puniri sed singulares de vniuersitate qꝛ nō est sin
dicus singulorū vt.ff.de rerū diuisione.l.in tantū.§. vniuersi-
tatis.nec ipsa vniuersitas possit puniri pena corporali lꝫ possit
delinquere vt.l.metū.§.animaduertendum.qḋ metus cā ⁊ de
dolo sed ex dolo.§.sed ad municipes.Ad.l.tam collatores.re
spondet vt supra qḋ loquit̄ in defendendo nō in accusando.Et
si dicat qḋ eodē iure in accusando per.§.ad crimē r̄nderi pōt
qḋ in accusando pōt cōsuli vniuersitati cōstituendo sindicum
qui accuset,suo noīe ad vtilitatē vniuersitatis sicut hic dicitur
de tutore in defendendo autem alio modo vniuersitati consuli
non potest nisi admitteret̄ sindicus ad defensionem vel potest
dici qḋ licet ibi loquatur de publicis causis nō est intelligendū
de causis criminalibus vel quod ibi dicit de sindico ad alia ne
gotia de quibus premisit refertur non ad publica crimina et
hoc indicant verba ibi posita prout consuetudo deposcit ⁊ le-
gibus cautum est.constituitur ergo sindicus in causis lege cō
cessis nō in publicis criminibus qꝛ iura probibent.ipse tamē
tandē tenet ꝙ si nō sit expressum in accusatione vtrum suo vel
sindicario nomine accuset qḋ accusatio valeat.Albert⁹ de gā-
dino in opere suo secūdo titulo qui possent accusare tenet per
dictam.l.qḋ vniuersitas possit accusare per sindicū in ver.sed
quero nunqd vniuersitas.Et de homicidiarijs versi.itē pone
questionem sepe contingentem ⁊ in margarita de accusa.ver.
sed nunquid vniuersitas et plene dixi infra titu. proxi.l.ea qui
dem circa finem quod antē ad defensionē vniuersitatis accede-
re possit sindicus etiam in causa criminali notatur per inno.ex
tra de si.c.dilectus.⁊ per albertum de gandino sequenti titulo
qui accusari possunt ver.sed pone quod vniuersitas ⁊ in specu.
de accusatore in fine.

1 ☞ Expense litis veniunt iure accrescendi.
2 Uictus victori in criminalibus an condamnetur in expensis.

Ui crimen. Primo docet qualiter qs admittit̄ ad accusandum.
Secūdo qualiter non prosequens puniat̄.prima
pars dicit qḋ accusator dꝫ inscribere et satisdare
de ista inscriptione habetur.iiij.q.iiij.c.ij.§.inscri
ptio ⁊ ibi per archi.⁊.ij.q.vlti.in summa.glo.dicit qḋ illud qḋ
de inscriptione hic dicitur fallit in.l.ea quidē.j.titulo proximo
⁊ rationē reddebāt antiqui qꝛ lex illa in criminalibus notorijs
loquit̄ sed salua pace glo.⁊ antiquorū hec regula nō fallit ibi qꝛ
ibi nō fiebat accusatio sed denūtiatio ⁊ ita etiā nō fallit in alijs
casibus in quibus dicta glo.dicit fallere vnde dic qḋ vbi fit ac
cusatio regulariter fit inscriptio vt hic eūꝯcor.fallit.j.de adul.
l.quāuis qḋ tamē corrigitur per aut̄.vt nulli iudicū.§.adulte-
ram.⁊.j.de abigeis.l.j.hoc verū si de crimine publico vel pri-
uato agatur criminaliter secus si ciuiliter qꝛ tūc non est locus
inscriptioni vt.s̄.de trans.l.si ex falsis.Itē lex ea quidē loquit̄
qn̄ proceditur per viam inquisitionis super notorijs vt.s̄.de te
sti.l.nullum ⁊.ff.de suspec.tuto.l.iij.§. potest cum si.⁊ ratio est
qꝛ iudex ex necessitate officij procedit ⁊ ideo calumnia nō pre-
sumitur.vt.s̄.l.proxi.⁊.j.de calumnia.l.ij.⁊ ibi dicetur.Aut ꝓ
ceditur per modū excep.⁊ videtur qḋ inscriptio fieri debeat qꝛ
punitur ille cui obijcitur vt.ff.de adul.l.ij.§.si publico ⁊ qꝛ per
exceptionē accusa.ff.de excep.l.j.⁊ videtur expressum .s̄.de fi-
de instru.l.fi.In cōtrariū videtur qꝛ excep. nō cōtinetur actio
nis verbo.vt.de verbo.signi.l.verbum.§.actionis.Item quia
crimē in modū excep.obiectum non puniatur vt.ff.de his qui
no.infa.l.lucius.extra de accu.c.sup his.⁊ no.in dicto.§.si pu
blico ⁊ hec est veritas secundum cy.Non ob prealle.l.vlti.qꝛ in
lo.in modum accusationis agebatur de falso secundū dyn.vt
no.per eū.ff.de accu.l.si cui.⁊ idem tenet pet.⁊ de hoc dixi.d.l.
vlt.⁊ an crimē in modū excep.obiectū puniatur dixi.s̄.de edē.
l.is apud quē circa fi.ver.circa.qḋ.d.ol.distinguebat.Item in
casibus in quibus sine accusatione quis punitur non habet lo
cum inscriptio vt in glo.⁊ idem vbi agitur officio mercenario
actioni seu accusationi deseruiente vt cum petitur officio iudi
cis puniri calūnia accusatoris vt.j.de calū.l.j. Quid est inscri-
ptio.dic se obligare ad penā talionis vt.j.titu.proximo.l.fin.
licet glo.dicat qḋ est promittere seu perseuerare vsqꝫ ad sentē
tiam vt.no.ff.de accusa.l.si cui.in principio contra quod est qḋ
statim subijcit de satisdatione de hoc prestanda ⁊ dato qḋ non
inscribat nihilominus tenet̄ ad penam talionis. vt.d.l.fi.j.tit.
proxi.⁊ not.s̄.de fide instru.l.ij.vnde cy.approbat primā opi-
nionē ⁊ dicit ꝓbari.d.l.si cui.⁊ extra de procu.c.tue.Nō obstat
qḋ teneatur licet non inscribat qꝛ ⁊ al's iudex facit ex officio ꝙ
pars postulare deberet,vt.ff.de postu.l.quos ꝓhibet de libel.
dimis.l.j.⁊.ij.⁊ de ap.l.eos.§.fi.ſm pe.Sꝫ nunquid in priuato
crimine fit inscriptio.dic qḋ sic vt hic no.in glos.⁊.ff.de accu.l.
leuia ⁊ ꝓbat̄ in.l.hic in glo.allegata.Itē dicit glo.qḋ hic dicit̄
de satisdatione prestanda intelligi debere habita differentia ꝑ
sonarum quod falsum est sed distinctio glo.⁊ leges per eā alle
gate loquunt̄ de personis accusatis vbi fit dicta distinctio in ꝑ
sonis autē accusantibus indistincte prestanda est satisdatio de
qua hic loquitur ⁊ vt.s̄.de ep̄is ⁊ cleri.aut̄.generaliter ⁊ de lit.
cont.aut.libellum.Itē hic dicitur qḋ nō ꝓsequēs accusationē
punit̄ extra ordiem sed que erit hec pena. Quidam qḋ illa de
qua loquitur vt.j.certuꝫ tp̄s crimi.qḋ termi.Sꝫ illa in tēpore
legali loquit̄ hec in iudiciali.Alij dicūt qḋ pena turpil.sed illa
est ordinaria sed dicit arbitrio iudicis vt.ff.de penis.l.hodie ⁊
de effrac.l.j.§.expilatores.Alij distingunt aut accusator est cō
tumax ante lit.cōte.⁊ obtinet hec lex.vt puniatur arbitrio iu-
dicis aut post lit.cōtesta.antequā sit prope finē biēnij.⁊ tūc pe
na turpil.aut ꝓpe finem biennij .⁊ tunc pena dicte legis.vt.j.
certū tem.crimi.qḋ termine.⁊ isti supponūt turpil.nō habere
locū ante litē cōt.de hoc est etiā cōtrouersia ⁊ preualere videt̄
opi.qḋ ante litē cōte.locum habeat vt dicetur.j.ad turpil.l.j.
Et ideo alij dicunt quod ante lit.conte.locum habet turpil.et
nihilominus extraordinaria arbitrio iudicis ⁊ hoc vr̄ hic tene
re glo.sed hoc durū videtur dy.qḋ ex eadē cōtumacia imponi
debeat duplex pena vt.ff.nau.cau.sta.l.licet in fi.vbi dicitur ꝙ
iudex in impositione altera sit contentus hoc verū nō videtur
si vtraqꝫ p.l.imponeretur.vt.j.de sepulc. viola.l.qui sepulcra.
Alij dicūt aut accusator est cōtumax post libellum ⁊ fideiusso-
res datos ex parte sua tm̄.⁊ habet locū hec lex.Aut post fide-
iussores datos etiam per aduersarium vel eo personaliter de
tento ⁊ hꝫ locū pena turpil.aut post lit.cōte.⁊ habet locū dicta
l.j.vt.j.certum tem.crimi.qḋ termine.pe.no.dicit quod accusa-
tor qn̄qꝫ punitur qꝛ destitit ⁊ habet locum pena turpil.qn̄qꝫ qꝛ
non fuit prosecutus accusationem.j.tempus a lege statutum.
hoc est bienniū ⁊ habet locū pena dicte.l.j.vt.j.certuꝫ tem.cri-
mina.

mi.qd termi.Nunq qꝛ cōtumaciter nō vult in accusatione procedere.⁊ tūc hʒ locū lex ista qd puniat arbitrio iudicātis vt .d. § expilatores ⁊ de penis.l.absentē.§.in accusatores.⁊ hanc ap
1 probat.cy.Itē inducitur hec.l.qd expense litis veniant iure act.cū dicitur dependere cogunt qd intelligunt quidam iure actionis nā qui factū ꝓmittit videt se obligare ad interesse vt ff.de regu.iur.l.si quis ab alio.§.ij.sʒ iste ꝓmittit ꝓsequi sicut ⁊ actor ꝓmittit in ciuili vt dicta aut.generaliter ergo ⁊c. Alij dicūt officio iudicis ar.ff.de eo qd certo loco.l.cētū capue.supra de fruc.⁊ litis expen.l.terminato ⁊ de hoc dixi.s.de iudic.
2 l.sancimus.⁊ dic vt ibi.Itē inducitur hec lex nūqd victus victori in criminali cōdēnet in expen.saltē ex pte accusatoris.et vr qd nō sʒ sufficiat pena talionis ne duplici pena qs afficiat vt dicta.l.lʒ in fi.na.ca.⁊ sta.In cōtrariū facit hec lex qꝛ hic punitur extra ordinē ⁊ nihilomin⁹ veniūt expense ⁊ hoc tenēt canoniste extra de pe.§.calūniā.cy.etiā hoc approbat.nō obstat qd duplici pena ⁊c.qꝛ pena talionis venit ꝓpter calūniā pena vero expensarum propter litē iniustā.⁊ sic ꝓpter diuersa vt dixi.s.de aduo.di.iud.l.j.⁊ dicta.aut. generaliter preterea pena expensarum non est mera pena ex parte petentis expen.ideo prosequitur damnum ⁊ interesse vt.j.quando ciuilis actio preiudi.crimina.l.item not.quod veniunt expen.itineris vt dic dicitur expresse.

Uxor. Uide qd notaui.s.de his qui vt indi.l.si sororē in fi.⁊ est canonizata hec lex.xv.q.iij.§.de crimine al's est.c.ꝑ se incipit vxor.

Senatusconsulto. Mulier nō accusat nisi tn ad eē ptineat supple vel ad suos vt in gl.⁊.j.e.l.de crimine.⁊ gl.dicit qd lʒ hic cā ptineret ad filiū ꝑ tāto nō admittit qꝛ hic erāt tutores vel curatores qd cy. periculosum vr dicere qd mulier repellat ꝓsequēdo suā vel suorū iniuriā ex eo qd adsunt alij legitimi cū lex dicat eam indistincte admitti si suā vel suorū iniuriā ꝓsequit vt.ff.e.l.hi tn omnes vnde pe.dicit qd lex ista nō negat qd mater accusare nō possit sʒ lex cōsulit qd tutores accusent.qd mater permittat eos accusare.Quid si mater ⁊ tutores cōcurrēt ad accusandū.Iac.de ra. dicit tutores preferri ⁊ idē dicit in omnibus ꝓhibitis accusare qui admittūtur si suorū iniuriā ꝓsequātur ceteris paribus.et hoc probat a simili per.l.gnaliter.§. spurios.ff.de decur.huic opi.contradicit petrus q indistincte hoc casu mulieres admittit qꝛ leges indistincte loquūtur vt predictū est ⁊ facit ꝓ eo.ff. de lib.ho.exhi.l.iij.§.si mulier .nō ergo ſm hoc repellit a iure sed ab hoīe sicut ministro qui gratificari pōt ⁊ eligere de pluribus cōcurrētibus quā velit vt.ff.de accus.l.si plures de remissio.l.j.⁊ no.d.§.si mulier.Ultio queritur vtrū plures tutores vnius pupilli possint simul accusare de eodē delicto.vr qd sic ꝑ hanc.l.in cōtrariū est.d.l.si plures de accusationibus.§.si mulier.Iac.de are.tʒ qd possint ꝑ hāc.l.nō ob iura cōtraria quia aut veniūt plures ad accusandum rōne officij ⁊ obtinet hec.l. Aut nō ⁊ obtinet ɔ̄ria rō est qꝛ plures rōne officij reputant ꝓ vno vt.ff.de pac.l.plures secūdū eū ⁊ ista qd recidit in illā vtrū plures tutores simul agere possint vbi videt qd sic.ff.de administra.tuto.l.iij.§.in cōtrarium est eodē titulo.l.decreto.§.fin. sed glo.ibi intelligit de impedimētis facti Ia.de ra.intelligit de impedimēto iuris ⁊ ideo dicit idoneiorē preferendū.alias impedirent se cōcursu qꝛ vnus forte negaret aliter affirmaret ⁊ sic idē in questione presenti.Et forte ſm Cyn.rationabile est idoneiorem preferri ar.ff.de colu.de tegen.l.fina.qꝛ hic respicimus vtilitatem reipublice sed in ciuilibus vtilitatem partium ⁊ reo nihil deperit si plures agāt cōtra eū cy.cōtra hoc tamē est ratio predicta si vnus cōfiteret ⁊ alter negaret ⁊ ne in plures aduersarios distinguatur ⁊c.vt.ff.de execato .l.ne in plures sed dici posset qd pro vno reputant vt ꝑ dixi cōiter vidi seruari in ciuili ⁊ criminali plures tutores simul admitti.de hoc dixi.s.si vnus ex pluribus tuto.l.j.

Accusationem. Ibi repetere.i.de nouo incohoare.Op.gl. de.l.iij.§.si is.ff.de sepul.viola.⁊ plurib⁹ modis soluit.Prima so.est qd ibi nō in totū destitit sed dixit agere nolle.hec so.nō placet pe.qꝛ lʒ de vi verborū nō vr renūtiare in effectu tn̄ si vt dixi.s.de iur.⁊ fac.igno.l.ij.⁊ vnde liberi.l.q se patris.Secunda est qꝛ ibi nō erat lis incohoata hic sic ⁊ sic ius futurū renūtiari nō pōt vt.ff.de acq.here.l.is q ⁊ hanc approbat dy.Si.aūt dicit qd hoc est diuinare.preterea iuri futuro renūtiari potest in iudicio vt.d.l.is qui de cura.bo.dan. l.j.⁊ qui. ap.nō licet.l.j.§.quis ⁊ no.⁊ dixi.s.de pac.l.j.ab alio mō soluit vt no.ff.de adul.l.si maritus.§.si negauerit.Sed illa est mala solu.secūdum pet.dicit qd interdum quis admittitur ad accusandū vna consideratiōe vel vno iure tm̄ vt qꝛ vnus de populo ⁊ sic rōne publici interesse tm̄ tunc si desistit nō ampli⁹ accusare ⁊ sic intelligit hanc.l.aut admittit duplici iure.s.rōne iniurie sibi vel suis illate ⁊ tūc tanq vnus de populo ⁊ hoc casu aut renūtiat accusationi vtroq iure ⁊ tunc neutro pōt iure accusare vt hac.l.⁊.d.§.si negauerit.Aut vno respectu tm̄ ⁊ tūc alio respectu seu alio iure admittitur ⁊ sic loquit dictus.§.si is eius.⁊ hoc probat a simili per.l.ff.de suc.edict.l.j.quibus.⁊.§. sed videndū.quid in dubio Pe.nō dixit sed glo.mouet dictū §.sʒ videndū cyn.tʒ qd in dubio videat vtraq consideratione seu vtroq iure renūtiare vt.ff.de acq.here.l.nec his.§. heres qd est notabile.Et ad hanc materiā facit qd notaui.s.de pact. l.postquā liti.Ad cōtrariū.§.si paciscar.dic vt plene dixi.s.de transac.l.trāsigere.

1 Iudex potest prefigere parti terminum ad prosequēdum ius suum.

Si ea que crimen. Allegatur sepe qd iudex pōt parti prefigere terminum ad prosequendum ius suū pro hoc.s.de inge.manumissis.l.diffamari ⁊ de remissione pigno.l.si eo tēpore ad idē de excep.c.pastoralis.qui filij sint legi.c.lator.de fide instru.c.accepimus de accu.c.veniens.⁊ de procu.c.lʒ.⁊ de hoc dixi.s.de iudicijs.l.iudi.⁊ not.per dy.extra de re.iur.c.indultū lib.vj.per hosti.in summa.de rescriptis.§.sed nunquid reo citato.qd est verū secūdū ric.si iudex ex cā faciat hoc vt qꝛ videat ptē maliciose protelare negotiū.al' nō ſm eū.Alij dicunt hoc esse verū in excep.proponēdis.Sʒ in accusatione prosequenda etiā sine causa hoc pōt ⁊ intelligit dy.s.de accu.l.cū tria lʒ in.d.c.indultū videat tenere qd semꝑ fieri debent cū cause cognitione hoc indicat hec lex dū dicit cognitionum moratur.de hoc dixi.j.de adul.l.ob cōmissa.Itē querit glo s.quale tempus debet statuere ⁊ dicit illa que dicuntur.s.e.l.iij. Sed illa loquitur de dilatione qua citatur absens ad veniendū hic autē loquitur de ea que dat pn̄ti qui morat ad prosequēdū ⁊ iō hec non est de materia illius licet gloss.hic ⁊ ibi sentiat cōtrarium ⁊ ideo dic qd aliqn̄ datur dilatio ad probandū,⁊ illa datur presenti ⁊ petenti tm̄ vt.s.de dila.l.j.⁊.ff.de ferijs.l.fin. Aliquando datur obsenti ad veniendū ⁊ de illa loquitur.s.de iudi.l.properandū.§.si quidē.⁊.§.sin aūt.autē.qui semel ⁊.s.e.l.ij.Aliquādo datur ad prosequēdū cū iudex videat actorē maliciose morari ⁊ de ista loquit hec lex ⁊ lex diffamari.cum ibi notatis ⁊ hanc puto arbitrio iudicis statuendum.vt.j.certum tem.crimi.qd termi.⁊ istud tēpus datur sine ministerio hominis ergo nō pōt per iudicem minui.Sed dic qd hic minorat auctoritate huius.l.⁊ ex cā ⁊ qꝛ pars tacite renuntiare videt iure suo vt hic dicit.et de hoc die vt in dicto.c.indultū no.per dy. Io.⁊ an.⁊ cardinalem ⁊ dixi de hoc.s.de dila.l.siue pars.querit glo.nunqd hec mulier incidat in turpil.⁊ varias dat solutiones prima est aut tenuit accusatio aut nō.primo casu incidit.secundo non hec non valet qꝛ vbi nō tenuit multo magis deberet puniri ar.ff.de noxa.l.nō solum ⁊ hoc innuit litera in.§.accusationem in glo.allegato.Cy.tʒ opinionē Io.aut destitit pacto ⁊ incidit aut nō ⁊ nō incidit vt.j.ad turpil.l.femina.⁊ ibi hoc approbat in glos. Ia.butri.distinguit aut nō fuit ꝓsecuta qꝛ non potuit qꝛ oppositum fuit qd nō poterat accusare qꝛ non prosequebat suam vel suorū iniuriā vt.s.e.l.senatus ⁊ iudex pronuntiauit in accusatione nō posset procedi.⁊ tunc nō incidit qꝛ non renūtiauit nec sponte destitit sed per sniam iudicis.⁊.ꝓ hoc facit.§.accusationem ver.contra quoq mouet ⁊ ar.ff.de infa.l.furti.§.qui iussu ⁊ hoc modo potest sustineri prima solutio. Aut renutiauit expresse.⁊ tūc lʒ male accusasset incideret in turpil.excepta muliere ⁊ minore vt dicto.§.accusationē.Aut pacto.⁊ tunc teneatur etiā mulier vt dicta .l.si femina.j.titu.primo. in.l.si accusatoribus videt tenere glos.indistincte qd incidat de hoc in spec.de accu.§.v.ver.j.inducitur etiam hec lex si iudex statuit terminum peremtorium ad producendum testes vel instrumēta an post tempus poterunt produci re ipsa sine noua dilatione ⁊ vr qd nō qꝛ renūtiasse vr vt hic de hoc dic vt plene dixi dicta.l.iudices.s.de iudi.

1 Mulier volēs accusare de morte filij prius debet docere se matrem.

Non ignorat. Mulier volēs accusare d morte filij prius dʒ docere se matrem.ex quo not.qd qui vult vnū cuius aliud est

preambulū prius ꝓbare dꝫ illud sibi cōpetere vt.ff.de acqui.here.l.illud.⁊ gl.dicit qḋ sufficit si ꝓbet se eē in quasi possessione maternitatis.qḋ est notandū.Sꝫ ꝯtra hoc videt̄ qꝛ nō sufficit ꝓbare poss.rei vt qs releuet̄ a ꝓbatiōe in petitorio si eñ volo probare librū meū nō sufficit ꝓbare possessionē vt.ff.de proba.l.circa.⁊ ibi in glo.cū ergo ista mater velit in petitorio probare nō sufficit ꝓbare quasi possessionē ⁊ ex hoc qdā moderni reprobāt gl.sed gl.bñ dicit in terminis huius.l.nā lꝫ verū sitꝙ ꝓbatio possessionis nō sufficit in petitorio possessio tñ alicui⁹ preambuli bñ releuat possessorē ab onere ꝓbandi illud preambulū sibi cōpetere vñ si mater ista ꝓbet possessoriū maternitatis qḋ est p̄ambulū ad accusationē bñ sufficit nā ⁊ in actione cōmuni diuidūdo ꝓprietas est preābulū ⁊ tñ sufficit ꝓbare possessionē illius p̄ambuli.s.ꝓprietatis vt.ff.fami.erc.l.ij.⁊ ibi no.⁊ de hoc dixi.s̄.que sit lon.cōsuetu.super rubrica ⁊ no.ꝑ cy.vbi cā status.l.j.qḋ est memorie cōmendandū.⁊ ad hoc facit qḋ no.in gl.⁊ per.Jac.de are.ff.de cōdi.insti.l.quidā in suo qꝛ ꝓbās se tenere ⁊ vti rez tanquaz sua presumit̄ dñs de quo dixi.s̄.de acqui pos.l.ij.

VIta opera. Ut scias que pena imponitur ꝓ incēdio.dic aut committit̄ dolo dataopa aut sine.prio casu aut erat ī ciuitate aut in villa.Si in ciuitate aut incēdiari⁹ est humilis vite aut in aliquo gradu cōstitutus.Si humilis vite aut incendiū est magnū aut nō.si est magnū tūc incēdiari⁹ aut igne exurit̄ aut bestijs subijcit̄ vt.ff.de incen.rui.l.qui edes ⁊.l.vlti.§.qui data ⁊ hoc in arbitrio iudi.qꝛ iste due pene equiparant̄ sicut danatio ad furcas ⁊ ad bestias vt.ff.de re mili.l.desertorē.§.is q ad hostes qꝛ summū est suppliciū.vt.ff.de penis l.capitalium.Si non est magnū incendium capite punitur vt dicta.l.capitaliū.§.nō nunquam.Si incēdiarius est in aliquo gradu constitutus aut incendiū est magnum ⁊ capite punitur aut non ⁊ in insulam deportatur vt dicta.l.vlti.§.qui data de incen.rui.⁊ nau.Si incendium cōmittitur in villa aut est magnum ⁊ incendiarius est humilis persona ⁊ imponit̄ pena capitis ⁊ sic etiā potest intelligi prealle.§.nonnūquam qꝛ hoc casu in aliquo leuius dꝫ puniri.vt dicta.l.capitalium.§.qui inimicitias.Si nō est incēdiū magnū tunc imponitur pena metalli qꝛ leui⁹ punit̄ quā in ciuitate vt dicta.l.capitalium.Si autē incēdiarius aut est in gradu constitutus tūc si incēdium est magnū punit̄ pena deportationis qꝛ in aliquo leuius punitur quā si fecisset in ciuitate vt.d.l.capitaliū.Si aūt incēdiarius est in gradu cōstitutus tunc si incēdium est magnū punit̄ pena deportationis qꝛ in aliquo leuius punit̄ quā si fecisset in ciuitate vt dictū est.Si incēdiū nō est magnū relegat̄ in perpetuū que est minor pena quā deportatio vt.di.l.capitaliū ⁊ hec vera qñ dolo ꝭm iaco.de are.⁊ nihilominus emēdat damnū vt.j.qñ ciuilis actio preiudicat criminali.l.ij.secundo casu quando sine dolo distinguit ꝭm Jaco.de ra.aut incēdiū fuit cōmissum lata culpa aut leui.Aut casu fortuito.Si lata culpa damnuꝫ emendat ⁊ corporaliter punitur sed leuius quā si dolo vt.ff.ad.l.cor.de sicca.l.in lege.Si leui tūc damnū emendat nec corporaliter punitur nisi sit nō soluēdo qꝛ tūc qḋ nō pōt pecunia luit corpore vt.d.l.qui edes de incen.rui.nau.⁊ sic ibi est negligētia que leuē culpam inducit ⁊ ibi nō est duplex via agendi sed vna tm̄ s.ciuilis ⁊ sic ibi intelligitur ⁊.di.l.capitalium.§.qui ob inimicitias.Si casu fortuito tunc facto est imputādū vt.ff.de incen.rui.⁊ nau.l.penul.lꝫ glo.q̄ ibi sunt ⁊ in.l.qui edes.⁊.l.vlt.aliter ⁊ male cy.secundū Jaco.De istis incendiarijs habetur extra de rapto.⁊ incēdiarijs ⁊ in summa eiusdem tituli per gofredū in summa ⁊ per hostien.⁊ per rofre.de edicto incendio ruina et naufra.

1 ☞ Mulier an possit accusare de morte mariti.
2 Socer potest accusare de morte generi.

1 **D**E crimine. Canonizata est.xv.q.iij.c.de crimine Queritur an mulier possit accusare de crimine mariti ⁊ ex hoc ēt apparebit qui cōtineant̄ appellatione suoꝝ ⁊ vr̄ qḋ sic arg.ff.de libe.cau.l.iij.⁊ in aut̄.de nupt.§.si igit̄ ⁊ qꝛ vna caro ⁊c.vt.j.de crimine expi.here.l.aduersus ⁊ ita tꝫ od.s̄.de his qui.vt indi.l.sororem.In cōtrariū vr̄ qꝛ maritus nō cōtinet̄ ap.suoꝝ sui eñ dicunt̄ illi cōtra quos inuiti testimoniū dicere nō cogūtur vt.ff.de accu.l.ij.de testi.l.lege iul.⁊ de gra.l.iurisconsul.in prin.⁊ in spe.de accu.§.iij.vltra princ.⁊ no.j.ad turpil.l.si cum femina ⁊ ita tꝫ etiā gui.de suz.licet glo.j.e.neganda innuat qḋ suorum appellatio strictius accipiat̄ ⁊ qḋ vxor nō accuset pro iniuria mariti videtur expressum.ff.de iniuri.l.ij.⁊ hoc tenent quidam moderni ⁊ ita intelligunt dictam.l.sororem Jaco.de ra.sequit̄ opi.odo.⁊ qꝛ ꝯtra maritum non cogit̄ dicere testimonium immo nec volens admittit̄ cum sit domestica vt.s̄.de his qui ad eccle.confug.l.presenti.§.sane.⁊ dixi.s̄.de testi.l.etiam
2 Itez ī qꝛ socer pōt accusare de morte generi vt dicta.l.lege iul.ergo filia ⁊ vxor qḋ sic probatur eo ipso qḋ.l.loquitur de remotioribus intelligitur dictum de propinquioribus vnde pupillus pōt accusare mortē aui.dicit gl.⁊ bñ multo fortius de morte patris vt.d.l.ij.§.pupillus.de accusa.⁊ pro hoc facit qꝛ eadē sn̄ia est de eo qḋ facit prin.rei sicut est de ipsa re.⁊ hoc patet in terminis propositis vt in marito qui licet nō sit affinis est tamē cā affinitatis ergo idem iudicium de eo ⁊ de affinibus vt s̄.de procur.l.maritus ⁊ ibi dixi.Item licet glo.approbet qḋ mulier in casibus specialibus admittatur ad accusandum sine inscriptione.tñ gui.de suz.approbat aliam opi.scilicet qḋ vbicūqꝫ mulier admittitur ad accusandum admittitur sine inscriptione.hic non sunt alia.

1 ☞ Socius an possit accusare socium.

SI magnum. Sed nūquid crimine lese maiestatis possit fratrez accusare dic qḋ sic non obstante hac.l.qꝛ intelligi dꝫ nisi in criminibus exceptatis in quibus etiā famosi ⁊ alij ꝓhibiti admittunt̄ vt.ff.ad.l.iul.ma.l.famosi.⁊.l.in qōnibus ⁊ pro hoc.j.e.l.penul.
1 Sed ī nūquid socius possit accusare sociū hec.l.est ar.qḋ nō qꝛ societas obtinet vicem fraternitatis vt.ff.ꝓ socio.l.verū.qḋ intellige in socijs non criminis illi enim omnino repellunt̄ vt dixi.s̄.super rubrica.Idez videtur qḋ se accusare nō possunt qꝛ simile crimē commiserunt ꝓpter lenocinium vt.ff.de adul.l.ij.⁊ no.ff.de accu.l.qui accusare.qḋ sane intellige propter lenocinia eiusdem adulterij.vel forte alterius dūmodo in eadē vxore vt.ff.de adul.l.si vxor.in fine.et ideo qḋ dixi de simili crimine nō est ex toto verū ꝙ lꝫ cōmittat simile crimē nihilominus accusat nisi esset infamis factus per eius condemnationem.

PRopter. Nota de naturali pietate parētū erga filios hac pietate ductus dauid triduo luxit absalonē ⁊ quidā parentes egregij romani seipsos exuberātes aduersus susceptos liberosi vsi sunt moderatiōe quinti valerij maximi pe.rubrica cyn.

CRiminis. Uide qḋ dixi.s̄.de aduoc.diuer.iudi.l.j.⁊ infra de calum.l.quinō probasse.

CUm rationibus. No.hicꝙ desideriū congruit cū iuris rōne qꝛ raro ꝯtingit vt.s̄.de po.l.desideriū.op.glo.de.l.reos de adul.⁊ dic qḋ ibi fallit.Sꝫ certe nō fallit hoc casu qñ duos possit accusare sꝫ ꝑꝑ rōnē ordinis īpedit̄ vi.ff.de adul.l.vim passam §.duos.opponit̄ de.l.q de criē.j.ti.px.so.vt ħ ⁊ ibi pleni⁹ dicā

INiquum. Alūnus vel expositus repellitur ab accusando eū qui sibi alimēta prestitit.h.d.

NEganda. Canonizata est.iij.q.vlt.neganda ⁊ vide ibi no.in glo.⁊ per archi.⁊ de ap.c.ꝓposuit ⁊ vide qḋ dixi.s̄.e.l.j.⁊ ꝓ maiori declaratione aliqua ibi tacta reassumam.prio querēdo nunqd secūdus reaccusans admittatur pendēte prima accusatione de eo facta.canoniste tenēt qḋ nō ⁊ qḋ in criminalibus nō est locus recōuentioni vt dixi.s̄.de sen tē ⁊ interlo.om.iudi.aut̄.⁊ cōsequēter circa fi.v̇.an in criālibus.⁊ iō dicūt ꝓcedi in vna tm̄.s.in secūda que maior reputat̄ cū ꝑ eā ꝓsequit̄ secundus suam vel suorū iniuriā vt.ff.de accus.l.qui iudicio publico ⁊.l.hi tñ oēs.⁊ ita tenet hic Jaco.de are.recōuētio enim est qñ in vtraqꝫ ꝓceditur vt dicta autē.⁊ cōsequēter.pet.vero dicit qḋ hic secund⁹ accusator prohibet̄ reaccusare primuꝫ nō qꝛ sit prohibita recōuētio in criminalibus.sed qꝛ pendente accusatione nō pōt aliū accusare nisi de maiori crimine.⁊ tūc nō proceditur nisi in secūda.at vbi secundus accusat de pari vel minori suam vel suorū iniuriam prosequendo tunc bene procedit secunda accusatio cum prima vel per modū reconuentionis si est proposita ant.lit.contra eum vel per modum simplicis conuentionis si est proposita ex interuallo vt dixi in dicta autē.⁊ consequenter.⁊ hoc secundū opi.eorū quod reus post nomen eius receptum inter reos possit accusare de sua ⁊ suorū iniuria quod pet.tꝫ alij contra vt dixi.s̄.eo.l.j.Itē quero si primus ⁊ secundus accusator prosequantur suam vel suorum iniuriam nunquid secundus tunc admittitur glo.hic tꝫ quod

non ⁊ fuit azo. qꝛ idem in summa huius tituli. §. penul. qđ inci pit. sed mista cõsideratio personarũ. Jaco. baldi ol. Et gui. de suz. contra. vt dixi. s. ⁊. l. j. Jac. de are. ⁊ pe. absoluant glo. ꝓ hac rõnẽ qꝛ sicut vbi neuter ꝓsequit suã iniuriam prefert primus qꝛ primo occupat sic ⁊ in ꝓposito ex quo sunt in pari cã ⁊ pari crimine preferaṫ qui prius occupat accusando. preterea ſm pre dictũ Jaco. nunquã ꝓcediṫ nisi in vna accusatione aut in pri ma vbi crimina sunt paria aut in secũda vbi maius crimen est in ea quã in prima sꝫ in casu ꝓposito sunt paria. ⁊ iđ si secũdus admittereṫ repelleret primus ⁊ sic cõcedereṫ secũdo qđ denega reṫ primo qđ esse nõ dꝫ per. l. assiduis. ⁊ istud forte cõsiderauit azo. illi aũt q eũ redarguunt. ⁊ hanc gl. intelligũt qđ vtraq; qđ agiteṫ ⁊ tũc remanet pro glo. ⁊ cõtra eos sola rõ qꝛ sunt in pari cã ⁊ sic melior dꝫ esse cõditio occupantis. nõ obstãt iura indu cta ꝓ alia opi. qꝛ rñdeṫ eis in glo. vl. vidi tñ cõiter in iudicio ser uari qđ vtraq; admittaṫ si suã vel suoꝝ iniuriaꝫ ꝓsequaṫ ⁊ sup vtraq; procedaṫ. Quid aũt ꝓsit dare libellũ ⁊ nõ ꝓcedere sup eo dixi. s. e. l. j. Sed nũqd dari poterit iste libellus accusatoris qñcunq; dicũt quidã q añ lit. conte. sicut in cã recõuẽtionis vt in auṫ. ⁊ cõsequẽter vel statim post. sed illud verũ in cã reconuẽ tionis vt simul ꝓcedaṫ sed per modũ simplicis petitionis po test postea dari vt ibi dixi ⁊ iđ ſm pe. dari põt vsq; ad cõclusio nẽ cause ar. s. de cõpen. l. fi. cetera vt dixi. s. e. l. j. Qui autẽ con tineãtur ap. suorũ glo. dicit hic stricte accipi. de hoc dicvt dixi s. e. l. de crimine.

Si quis ex familiaribus.

Canonizata est. iij. q. vlt. c. vlt. ⁊ no. morale qđ vox funesta mortua est eis q nõ bñ agunt ⁊ istud verbũ funesta vox. iij. q. v. c. cõstituimus ⁊ ex hoc forte sumiṫ qđ dꝛ q iudex dꝫ cõsiderare testẽ quo colore quo palore vt. ff. de testi. l. iij. nã animi motuꝫ vultus detegit. ff. de offi. ꝑsidis. l. obseruan dũ. secũdo not. qđ punitur qui accusare incipit lꝫ nõ cõsequaṫ ꝯtra qđ vr̃. ff. de bonis libertorũ. l. q cũ maior. §. accusasse. s. de his qui. vt indig. l. cũ alia. cũ si. Quidã dicũt qđ hic est maior ex cessus qꝛ minor maiorẽ accusat ibi ecõtra vel hic de oĩno ꝓhi bitis accusari ibi de nõ ꝓhibitis. ⁊ iđ nõ põt hoc casu penitere ar. s. de apostatis. l. hi qui sanctã. ⁊ de hoc dixi. s. de transa. l. si quis maior ⁊ de epi. ⁊ cleri. l. si quis nõ dicã rapere. Itẽ est hec lex ar. qđ monachus nõ audiaṫ in accusatione abbatis. In cõ trariũ est casus extra de accu. c. ex parte. dicvt ibi Ultimo que ro qui dicanṫ hic familiares dicit odo. qđ illi qui sunt de fami lia accusati istud nõ procedit vt in auten. de testibus. §. si vero ignoti. vnde Jaco. de ra. ⁊ pe. dicũt hic accipi familiares secũ dũ. l. s. de ver. signi. l. fi. ⁊ hoc innuiṫ. d. c. vlt. iij. q. vlti. Nunquid isti tales prosequendo suã iniuriã admittantur. cy. quod sic qꝛ tunc accusationum regule fallunt. s. e. l. de crimine. cy. ꝯtrariũ innuit glo. §. de accusati. l. hi tamen omnes. §. j. vbi dicam. j. l. proxima.

Liberti.

Canonizata est. xij. q. j. q manumitũ tur. s. in criminali ⁊ dicit glo. qđ pu nitur extra ordinẽ vel dic ordinarie pena metalli vt ff. de offi. prefecti vrbis. l. j. §. cũ patronus ſm ric. itẽ tꝫ gl. q audianṫ ⁊ in criminalibus si suam vel suorũ iniuriã ꝓ sequanṫ. cõtrariũ tñ videtur notari. ff. de accusa. l. hi tantũ. §. j sed qđ hic not. verius est si atrocẽ iniuriã patianṫ ar. ff. adulte. l. si adulterium. §. si liberto et de iniurijs. l. pretor. §. preterea. Jaco. de are.

Rubrica De accusationibus.

Super rubrica.

Uide az. ĩ sum ma ⁊ in libello rof. iuriscanonici de accusa. ⁊ remissiones q̃s posui. s. tit. proximo sup rubrica ⁊ de malefi. cognosciṫ ꝑ accusationẽ vt hic. Itẽ ꝑ denun tiationẽ ⁊ inquisitionẽ vt extra. e. tit. ⁊ ꝑ exce ptionẽ ⁊ de istis quatuor modis nota. j. de falsis. l. damus. ⁊ ad hoc etiã facit qđ not. s. de transac. l. si ex falsis de modo ꝓcedẽ di ꝑ inquisitionẽ denuntiationẽ axcep. ⁊ qñ crimẽ est notoriũ ⁊ an vniuersitas possit criminaliter accusari ⁊ puniri diceṫ. j. e. l. ea quidẽ. De denũtiationibus vide. j. de dilationibus ⁊ adtur pil. l. accusationẽ. §. nuntiatores. cum ibi notatis ⁊ per archid. xxij. q. v. c. videtur. Et quid sit iudicare vide. ff. de verb. signi. l. iudicasse ⁊ qđ dixi. s. ex qui. causis serui pro premio acceperint libertatem. l. j.

Eos.

Qui effodiũt terminos extra ordinẽ puniũ tur hoc dicit. ⁊ vide in lõbarda de eoq termi nũ corripit per totũ. Opponit glo. qđ pena sit ordina ria. ff. de termino moto. l. fi. Multis modis soluiṫ qꝛ aut amo uit terminos inter edes ⁊ edes habet locuꝫ hec lex. Aut inter agros ⁊ hꝫ locũ lex cõtraria ita soluit odo. sed istud est diuina ra nec est dare rõnẽ diuersitatis. Uel dicit gl. distigue tꝑa ante gaiũ cesarẽ ⁊ post ad q̃ tꝑa antiqua respexit hec lex ⁊ hãc ap probat az. sꝫ nõ placet cy. qꝛ rediculũ esset qđ hec lex se referret ad illã. l. antiquã. Alij dicũt q ꝑ termino amoto imponiṫ pena pecuniaria ⁊ ista est ordinaria. Itẽ corporalis ⁊ extraordinaria iudicis arbitrio. vt. ff. de termino moto. l. j. ⁊ hic. Uñ pena pe cuniaria est quinquaginta aureoꝝ corpalis arbitraria secũdũ conditionẽ personarũ ⁊ etatũ ⁊ hãc sequiṫ pe. Jaco. de are. di cit qđ hec lex loquiṫ qñ amouit cã occupandorũ finium vel fi naliũ qõnũ turbandaꝝ qꝛ tũc hꝫ locũ pena corpalis extraor. vt ff. de termino mo. l. ij. ⁊. l. fi. §. fi. lex aũt cõtraria loquiṫ qñ amo uit nõ cã turbandi vel obscurandi confines ⁊ tunc pena pecu niaria hꝫ locũ vnde secundũ eũ aut amouit qs ignoranter cre dẽs alios lapides furari ⁊ tunc verberibus ceditur vt. d. l. ij. in fi. ⁊ nihilominus furti quia diuersi sunt effectus delinquẽdi se cũdum dy. vt notaṫ per eũ. ff. de priua. delic. l. non nunquã. aut scienter ⁊ tũc aut cã turbandi ⁊ occupandi cõfines ⁊ puniṫ cor poraliter arbitrio iudicis vt dictis. l. ij. aut nõ ⁊ tunc pecunia riter vt. d. l. fi. in principio. Alij aut agiṫ ciuiliter ⁊ tunc pena. l. aur. vt in. l. agraria. Aut criminaliter ⁊ tũc extra ordinẽ vt hic ⁊. d. l. j. ni. Sed gr̃a turbandi iudiciũ finiũ regun. intentatũ pu nitur vt reddat qđ accepit vicino ⁊ tantundẽ de suo vt. s. finiũ regũ. l. si cõstiterit ẽt ꝑ rof. sup. d. l. si cõstiterit in constitu. que puniunt violentos. Si vt discordiã poneret inter conuicinos tunc extraordinẽ vt hic ⁊. d. l. j. ff. de ter. moto ⁊ etiã agraria ad quinquaginta aureos vt. d. l. agraria.

Si cuiusdam.

Dominus põt seruũ ac cusatũ defendere hoc pri mo. seruus tñ cõdẽnaṫ nõ dñs. h. secũdo tertio du biũ remouet oñdẽdo qđ dñi interest. Idem põt dici in monacho qđ possit accusari. ⁊ ꝓ eo. ff. e. l. hos accusare. §. oĩ bus ⁊ plene dixi. s. de epi. ⁊ cler. auṫ. cã que fit cũ monacho op. gl. de. §. ad crimẽ. gl. tꝫ ibiq; q. j. relegationẽ admittiṫ ꝓcura tor ⁊ defensor si. s. admittiṫ ⁊ oẽs articulos preterquã ad sñiaꝫ pro quo facit. ff. de manumi. vin. l. etiam. §. plures ⁊ de adul. l. denuntiassem. §. si procurator. Alij distingunt aut ꝓcur. inter uenit in principalibus vt in lit. cont. in publicatione testiuꝫ vel sñia ⁊ nõ põt. aut in alijs qui non sunt ita principales vt in di latorijs proponẽdis. ⁊ tũc põt qꝛ non tangunt principale nego tiũ de hoc extra de accus. c. veniens. per. Inno. ⁊ dixi. s. de his q ad ecc. cõfu. l. si seruus. Quidã moderniores predicta repro bant ⁊ distinguũt inter penas. s. vel. j. releg. vt. j. l. proxima di cetur. vnde eo casu quo repellitur dicunt repelli ad oẽs actus qui ad principale ordinanṫ arguendo sic a quo remonetur ge nus ⁊ quelibet eius spẽs sed spẽs defensionis est proponere de clinatorias vel tractare aliquem articulum cause ergo ⁊c. ⁊ qꝛ cum vnũ ꝓhibeṫ ⁊c. vt. ff. de spon. l. oratio ⁊ pro hoc bene quia lex dicit speciale in quibusdã personis qđ possit constituere ꝓ cura. preterquã in sñia vt. j. de iniur. l. fi. ergo contrariũ est ius cõmune. vt. ff. ad municipales. l. j. ⁊ hanc sñiam tenẽt Ja. de ra. pe. ⁊ multi alij. ⁊ ad hãc. l. rñdet qđ hic nõ interuenit dñs tanq̃ procur. sed tanquã defendẽs ius ⁊ interesse suũ lis tñ cũ seruo agebatur ⁊ in eũ ferṫ sñia sꝫ dñs assistit ministrando defensio nes ⁊ allegationes vt hic in fi. ⁊ in hoc differũt cause crimina les a ciuilibus qꝛ ciuiles fiunt cum dominis qꝛ seruus nõ põt esse in iudicio nec soluere in criminalibus aut põt ꝑstare ⁊ pe nẽ subire. ⁊ iđ iudiciũ cũ eo agiṫ. Quid si dñs nõ defendit ser uum accusatũ an ꝑdat ius suum vr̃ qđ sic. s. de infan. expositis l. ij. casus est qđ nõ. ff. de publi. iudi. l. sciendum ⁊ de statu ho. l. seruus. ratio est qꝛ si accusatur contingit culpa sua. ⁊ iđ nõ im putatur domino si non defendit. In contrarium erat in culpa exponendo. cy.

Reos.

Concor. ff. de publi. iudici. l. inter accu satorez. §. sꝫ excusatiões. Sꝫ opponiṫ de. l. penul. §. ad crimẽ de hoc vide ibi ꝑ dy. ⁊ qđ dixi. s. l. proxima. multis eñ modis. soluitur qdã eñ dicũt qđ ꝓcu. nõ interuenit in criminalibus do mino absente sed eo pñte sic ar. ff. de ver. obl. l. si ꝓc. pñtis. hec sol. est cõtra hanc. l. Alij aũt est cõte. lis ⁊ admittitur aut nõ et admittiṫ. ⁊ rõ diuersitatis ſm eos qꝛ si ꝓcu. interuenit añ litis cont. ipse dñaṫ nõ dñs si post tũc dñs ⁊ nõ ip̃e ar. ff. de his qui no. infa. l. furti. §. l. ⁊ de nego. gest. liberto. §. fi. ista rõ reprobaṫ ff. de procu. l. qui ꝓprio in prin. s. de procu. l. nihil ⁊ dixi de sen ten. l. j. ⁊ qđ sit aperte falsa ptꝫ qꝛ in criminibus dato qđ ꝓcur. admittatur nõ cõdemnatur. sed dñs vt dicta. l. fi. de iniur. ⁊. ff. de adulterijs. l. ea que. alij soluũt distinguendo causas ⁊ pro

curationes.nā causarū tria sunt genera quedā criminales ca-
pitales quedā nō quedā pecuniarie.q̄ sunt pecuniarie planum
est.Criminales capitales sunt q̄ ꝯtinēt capitis amissionē natu
raliter vel ciuiliter puta amittēdo ciuitatē vel libertatē vt.ff.de
publi.iudi.l.ij.ꝛ de bono.poss.l.edicto.§.rei capitalis. crimi-
nales nō capitales sunt que nō continēt amissionē alicuiꝰ pre-
dictorū.Sꝫ īponūt penā relegationis vel.j.itē ꝓcuratorū duo
sunt gña.qdā ad allegādū causas cause.i.causas ex quibꝰ dñs
obtinere dꝫ in cā alij ad allegandas causas absentie facti vel
iuris.facti qꝛ sit absens vel infirmꝰ iuris qꝛ nō tenet venire alle
gando declinatoriā puta qꝛ est clericus qui accusat corā iudice
seculari vel dilatoriā,dicūt ergo aut ꝓcu.vult allegare causas
absentie ꝛ audiri dꝫ vt.d.l.inter accusatorē de pub.iud.ꝛ.e.ti.
l.penul.in fi.ꝛ de ꝓcur.l.absens.ꝛ.l.seruū quoqꝫ.§.publice ibi.
nā in capitalibus ꝛc.ꝛ ibi de hoc not.in gl.ꝛ per docto.ꝛ sic in
telligit azo hanc legē ꝛ odo.ꝛ ni.secūdo casu qñ interuenit ad
allegādas causas cause dicūt aut ex crimine dꝫ īponi pena re-
legationis vel maior ꝛ nō admittit nec ex ꝑte actoris vt dicto
§.ad crimē.ꝛ.j.de falsis.l.de fide.nec ex parte rei vt dicto.§.ad
crimē.secundo rñso ꝛ an ꝑ aliū cause appellatiōis.l.j.ꝛ fm hoc
intelligitur supra vt oēs tā ciuiles quā militares.l.j.§.penul.
si aūt imponi dꝫ pena relegationis vel minor tunc admittitur
l.vt.d.l.j.an per aliū cause ap.qꝛ cū talis sñia contra absentem
ferri possit.vt.ff.de penis.l.absentē dꝫ ꝓ absente defensor ad-
mitti vt.d.§.publice ꝛ sic pōt intelligi hec lex ꝛ ista est cōmunis
opi.gl.od.Ja.de are.dy.ꝛ aliorū doctorū.In primo tñ mēbro
vbi dixi qȯ admittit ad allegandū causas absentie tā facti quā
iuris.Inno.videtur sentire qȯ causas iuris puta exceptionēꝫ
fori nō possit procu.opponere sed solū illas q̄ in facto cōsistunt
vt no.ꝑ eū extra de accu.c.super his ꝛ.c.veniens. Itē ia.de ra.
ꝛ pe.in vltimo mēbro dissentiunt.s.qñ imponitur pena relega
tionis vel minor ꝛ dicūt indistincte qȯ ad crimē publici iudicij
prosequendū vel defendēdū non interuenit procur.vt.d.§.ad
crimen qui simpliciter ꝛ indistincte loquit sed publicorū iudi-
ciorū cause quedā sunt capitales quedā nō vt.d.l.ij.de publi.
iudi.hoc etiam dicūt ꝓbari ex.d.l.an per aliū cause ap.qꝛ lite-
ra vsqꝫ q̄ est ibi nō loquit exclusiue immo inclusiue.qꝛ si loquere
tur exclusiue videtur nugatorie idēꝫ repetere vt patet recte in
tuenti literā illius.l.ad hoc etiā facit.s̄.de procu.l.ij.dum dicit
cum cām pecuniariā esse dicas ergo a cōtrario si nō esset pecu
niaria non admitteretur procur.vt ibi dixi.Itē qꝛ speciale est
in certis personis vt.d.l.fi.de iniur. vbi de hoc dixi ꝯcludūt er
go procur.in criminalibus indistincte non interuenire.nō ob.
§.publice qꝛ non loquit prout glos.intelligit in tribus casibus
immo totus.§.loquit de defensore ad allegandas causas ab-
sentie ꝛ sic cōtinet tria.d.s.dictū generale eius probationēꝫ et
conclusionē gñalēꝫ secūdum eos.ꝛ hoc opi.fuit.M.fil.in qōne
quā publice disputauit quicquid sit de iure vsus iudiciorū ita
lie seqtur distinctionē predictoꝝ doctorum ꝛ glo.ꝛ cy.eam seq
tur.ꝛ ad hoc allegat.j.e.tunc cōuenit ex scriptis.Jac.butr.ia.
de are.ꝛ dñi dyni ꝛ predictorū doctoꝝ ꝛ ex cōmuni obseruan-
tia iudicioꝝ ꝛ q̄ etiam tangit alber.de gandino.vtrū procu.in
maleficijs interueniat ꝛ qñ colligi pōt plena distinctio. Aut ꝓ
cur.vel defensor venit ad allegandū causas absentie ꝛ auditur
etiam si sit simplex defensor sine mandato ꝛ ita loquit.§. publi
ce in.l.seruū quoqꝫ.ff.de procu.e.ti.l.absens ꝛ hec.l.cū concor.
s̄.allegatis.Si vero interueniat ad allegādū causas cause hoc
est ad prosecutionē vel defensionem cause principalis tūc non
admittitur ꝛ ita loquit.§.ad crimē.Si vero ad allegandū exce
ptionē dicūt referre inter defensorem sine mandato qꝛ ille pōt
proponere solū excusationes facti puta infirmitatis ꝛ similes
nō autē iuris.Si aūt est procur.cū mdaāto pōt proponere de
clinatorias iuris vt puta quod accusator est seruus accusati vl
qȯ accusatus est clericus qui accusatur corā iudice seculari ꝛ sic
intelligunt hanc.l.cū cōcor.ꝛ sic etiā potest intelligi opi.Inn.
quā no.doc.c.veniens.ꝛ.c.sup his.extra de accu.ꝛ de hoc etiā
no.per archid.xj.q.j.in summa ꝛ in spe.de accu.§.j.ver.quid si
defensioni.Si vero velit allegare exceptiones perētorias tan
gentes innocentiā accusati tunc aut opponit eas in vim perē-
torie ad victoriā obtinendam ꝛ non possit siue sit defensor siue
procu.ꝛ ita loquitur.§.ad crimē. Aut opponit in vim dilato-
rie solum ad impediendū processum vt qꝛ dicit non posse pro-
cedi qꝛ alias iudicatū vel transactuꝫ est ꝛ tunc admittitur si est
proc.si est defensor nō ꝛ rō quare admittitur qñ opponit ad ꝓ-
cessum impediendū ꝛ sic in vim dilatorie.Sed qñ in vim perē-
torie ꝛ sic ad victoriaꝫ obtinendā non auditur est qꝛ si opponit
ad victoriam obtinendā tunc non venit incidens ꝛ ideo primo
est querendū de iure accusatoris ꝛ subsequēter de iuribus ex
cep.hoc autem expediri non potest in criminalibus per proc,
quia tunc tangitur principale negotium criminis qꝛ pronun-
tiari dꝫ super principali.i.super accusatione non sup incidenti
hoc est sup excep.Sed si opponitur in vim dilatorie.i.soluꝫ ad
ꝓcessum impediendū venit per viā emergentis tunc super ea
ꝓnuntiat ꝛ non sup principali ꝛ sic nō tangit cā criminis sed ex
ceptionis tm̄ vt in aut.de trien.ꝛ semis.§.illud.ꝛ ibi no.ꝛ ideo
tunc cessat prohibitio.§.ad crimen ꝛ eius ratio ꝛ hꝫ locū pars
permissoria que est in eodē.§.in fi.ti.in.§.publice ꝛ idēꝫ in qua
libet peremtoria que impedit processum ꝛ sine crimine priꝰ de
ciditur vt.j.ad.l.fa.de plag.l.preses.ꝛ ad hoc facit qȯ no.ꝛ dixi
s̄.de or.iu.Si aūt queratur an admittatur procu.ex parte ac-
cusatoris distinguūt quidā publicū a priuato vt in publico in
distincte repellat excedat penā relegatiōis vel nō per.§.ad cri
mē qꝛ in publico crimine indistincte repellit ꝓcur.ex ꝑte accu
satoris qꝛ etiā in ciuili pupillari nō admittit vt.ff.de procu.l.lꝫ
§.in popularibus qꝛ subest alia rō que est ibi no.Si autē priua
tum tunc distingūt an pena excedat relegationē vel nō qꝛ cum
similitudo supplicij.ꝛ custodia par exigat accusatoris ꝛ accu-
sati iā non posset īponi absenti ꝛ ita intelligunt.§. publice.nec
etiā ꝓcu.posset imponi nec deberet vt.ff.de his qui no.infa.l.
furti.§.qui alieno.ꝛ.d.l.fi.de iureiu.vnde in reo distinguit ex-
cedat penā relegationis vel nō in accusatore distinguit publi-
cū a priua.ꝛ ita intelligunt.§.ad crimē. excipiuntur tñ quidaꝫ
casus.primus est qñ iudex precipit ꝑtes principales corā se pre
sentari ꝑꝑ veritatē plenius inquirendā.vt.s̄.de ꝓcu.l.fi.ff.e.si
accusator malit.ꝛ de iudi.c.j.lib.vj.vbi etiam alij casus notant
secūdus est ob causas vehementiores vbi desiderat principa-
lis pñtia vt supra vt omnes tā ciuiles quā mili.iud.l.j.de asser.
tol.l.ij.§.ij.ꝛ de iure emphi.l.fin.lꝫ ille loquant ī ciuili ꝛ de hac
materia satis habet ex his que notani.s̄.de his qui ad eccl.cō
fa.l.si seruus ver.an ꝑ ꝓcur.si aūt cā esset ciuilis ꝛ publica.aut
est de rebus positis in patrimonio publico aut de rebus vsui
publico destinatis.nam hec duo sunt genera reperiuntur vt.
ff.de cōtrahen.emt.l.sed celsus.primo casu nō interuenit ꝓcu.
sed sindicus.vt.qȯ cuiusqꝫ vniuer.l.j.§.quibus.ꝛ.l.item eoruꝫ
§.ij.nisi procu.forte cōstitueret a sindico lit.cont.vt.ff.de ꝓcu.
l.nec ciuitatis ꝛ.s̄.de procu.l.neqꝫ lꝫ canoniste nō faciant diffe
rentiā inter procu.ꝛ sindicū vt extra de proc.c.petitio secūdo
casu quando de rebus vsui publico destinatis puta qꝛ si actus
popularis tunc ex parte actoris non interuenit procur.nisi in
duobus casibꝰ primus cum lis est cont.ꝛ sic factus creditor vt
ff.de ver.sign.l.si cui.§.qui populari vt.s̄.de procu.l.neqꝫ.ꝛ.l.
procu.secundus qñ agit ratione priuate vtilitatis vt.d.l.lꝫ.§.
in popularibus.ꝛ.l.inuitus.§.in popularibus.ꝛ.l.non cogen
dum.§.qui ita.Si ex parte rei tunc ante lit.cōte.ꝛ post interue
nire potest.vt.l.penul.ff.nequid in loco publico ꝛ de popula-
ribus ac.l.qui populari.Si autem causa sit mista inter ciuilem
ꝛ criminalē vt querela inoffi.testa.vt no.ff.de inoffi.testa.l.post
humus.§.penul.tunc interuenit procur.ar.ff.de inoffi.testa.l.
aduersus.§.curatores de procur.l.mutus.§.j.sicut dicitur in
accusatione que fit ad separationem tori vt extra de procur.c.
tue ꝛ ibi not.Sed nunquid defensor allegans causas absentie
tenetur satisdare.videtur qȯ sic qꝛ nemo alie.lit.ꝛc.vt.ff.de pro
cur.l.qui proprio.§.qui alium.glo.tenet ꝙ nō.ff.de re.iur.l.in
eo qȯ plus est.§.j.ꝛ per inno.d.c.veniens.Item qꝛ.§.ad crimē
loquitur de publicis criminibus videt ꝛ contrario qȯ in priua
tis posset interuenire ēt si pena excederet relegationē alij con
tra per.l.s̄.vt omnes tam ciuiles quā militares.l.vnica.§.pe-
nul.ꝛ videtur casus.s̄.vbi sena.vel clarissi.l.fin.circa.princi.ibi
publicum priuatūqꝫ ꝛc.vt ibi dixi.Item constat crimē iniuria
rum esse priuatū vt de iniu.l.iniuriarū.ꝛ tñ nō admittit procu.
nisi pro illustribus vt dicta.l.fi.j.de iniur.coniuncta.l.j.ad mu
nici.in fi.ꝛ hoc tenet glo.in.d.§.ad crimē.dy.vero latius dicit
aut de crimine priuato agitur ciuiliter.ꝛ tūc procu.interuenit
aut criminaliter.ꝛ tunc aut pro tali crimine priuato imponit
pena relegationis minor aut maior vt predictuꝫ est lꝫ vltramō
tani aliter teneant vt predixi.Item queritur in casibus in qui
bus dixi procu.nō admitti ad causas cause nunqd ad aliquos
articulos cause poterit interuenire puta ad testes producen-
dos vel recipiendos.glo.tꝫ qȯ sic ad omnes articulos preter-
quā ad sententiā vt no.d.§.ad crimen ꝛ.s̄.l.proxi.ꝛ idem tenēt
odo.ꝛ ni.hic qꝛ cessat ratio quare in criminibus repellitur pro
cur.s̄.qꝛ dānari nō pōt ꝛ qꝛ difficile esset accusato in quolibet
actu exire de carceribus ꝛ venire ad cām ꝛ qꝛ agere istos arti-
culos nō est allegare causas cause.sed nudum ministerium ꝓ-
cur.circa hoc exhibere.Nic.hanc opi.etiam tenet Inno.extra
de testi.c.ex parte ade in gloss.ij.Ultramontani tenent oppo-
situm vt dixi.s̄.l.proxima immo ex vinculis causam dicere dꝫ
j.de exhiben.reis.l.ij.ꝛ hanc etiam videtur tenere specula.de
procura.

procura.§.j.versi.sed nũquid media cause.vbi de hoc satis nota.⁊ de hac materia satis not.eo.titu.⁊.§.ver.item qđ causa est criminalis.⁊ versi.sequenti.⁊ titu.de excusa.item querit̃ si statuto cauetur ꝙ ꝑ homicidio imponat̃ pena pecuniaria. nũqd poterit ꝑcura.interuenire.⁊ videt̃ ꝙ nõ ꝑ dictũ.§.ad crimen. qui nõ distinguit q̃ pena imponat̃ ⁊ q꞉ titulus criminis ⁊ origo potius considerari debet ꝙ̃ accidens scꝫ pena statuti.vt.C.ad macedo.l.iij.de dona.l.qui id qđ.⁊ q꞉ pena statuti succedit loco pene legalis ergo eiusdẽ effect⁹ esse dꝫ.vt.ff.si quis cau.l.si eũ qui.§.qui in iure.⁊ q꞉ delictũ nõ desinit esse publicũ ꝑpter pene immutationẽ. Cõtrariũ tenẽt doctores supra qđ magis attendatur pena criminis ꝙ̃ qualitas ⁊ origo.ff.de penis.l.qđ ad statum.de publi.iudi.l.ij.de bo.liber.l.qui cũ maior.§.si.et l.sequen.⁊ ad hoc bene facit qđ not.in glo.⁊ dixi.s.de episcopis ⁊ cle.aut.clericus quoq꞉ signata sup lege oẽs qui vbiq꞉ et de transac.l.transigere.versi.item queritur si accusator.⁊ ver. seq.⁊ ꝑ gandinũ vtrũ in maleficijs interueniat ꝑcura. versi.sꝫ pone questionẽ que tota die occurrit de facto ⁊ q꞉ ſm cõmunẽ opi.vbi de iure cõmuni imponit̃ pena minor relegatiõe interuenit procura.ad plenã defensionẽ vt predictuꝫ est ergo multo fortius vbi imponit̃ pecuniaria q꞉ quelibet corporalis maior est pecuniaria vt.ff.de penis.l.in seruor.in fi.dñs Gui.de suz. dicit sepius vidisse ꝓnũtiari ꝑ ꝯtra.ipse tamẽ tenebat ꝑcura.interuenire nõ posse ꝑ iura superius ad hoc allegata ⁊ arg. ff.de serui.vrb.pre.l.si domus.Dy.Jaco.de are.⁊ Lãbertinus rãponus dicũt consideranda verba statuti.Si eñ statutũ simpliciter penã pecuniariã imponat tunc interueniat ꝑcura.Si autẽ penã pecuniariã imponeret ⁊ si illa nõ solueretur tũc imponeret corporalẽ.Adhuc possit iteruenire ꝑcurator q꞉ pena pecuniaria principaliter est in obligatione.⁊ condẽnatione. vt ff.de re iudi.l.miles.§.decẽ. Si võ corporalis esset in obligatione ⁊ condẽnatione sꝫ posset liberari soluendo pecuniariã.j. certũ tẽpus tunc nõ interueniat ꝑcura.Cy.autẽ hic tenet qđ si ue principaliter pena corporalis sit in obligatione ⁊ condẽnatione siue succedat in locũ pecuniarie ad terminũ nõ solutũ nõ interueniat ꝑcura.vgolinus de lafontana tenebat ꝙ vbi pena pecuniaria interponitur indistincte interueniat ꝑcura.q꞉ per statutum forma mutata est.ff.ad exhi.l.iul.§.quãꝙ̃.⁊ de auro ⁊ argen.leg.l.seia.in fi.ibi nam ꝑ mutationẽ talia ⁊c. q꞉ causa cessat ꝑpter quã repellitur procura.Ad.l.si domus rñdet ꝙ licet vno ex duob⁹ sublato remaneat aliud secus est si totũ mutetur at hic tota pena ꝑ statutũ mutatur ergo ⁊ ꝓhibitio ꝑcura.q̃ est quedam q̃si sequela.vt.ff.de reg.iur.l.cũ principalis. ⁊ eo.titu. c.accessorium.lib.vj. Nec ob.ꝙ subrogatũ sapiat naturã eius in cuius locum subrogatur q꞉ verũ est nisi natura subrogati ex toto sit diuersa sicut hic est pena pecuniaria a corporali arg.ff. de leg.ij.l.codicillis.§.insulam.⁊ de seruo corrupto.l.vt tantũ. ⁊ q꞉ cum qd mutatur ⁊ eius qualitates.j.de impo. lucrati. descrip.l.ij.§.qđ licet.⁊.s.de edic.diui adriani tol.l.j.vbi sublata prestatione vicesime oĩa eius occasione statuta sublata sunt sic ⁊ pena corporali redacta ꝑ statutum ad pecuniariã oĩa de ꝓhibitione ꝑcura.statuta vident̃ esse sublata. ⁊ ad hoc bene.ff. de leg.j.l.si fundum sub conditione.§.si pater.⁊ lege nõ quocũq꞉. §.qui garum.Item queritur si ex statuto vel consuetudine sicut est quasi in tota italia in capitalib⁹ causis etiã supra relegationem possit absens condẽnari nunqd ad totã causam tũc interueniat ꝑcura.Dy.consultus de facto tenuit ꝙ sic referẽdo se ad rationẽ.§.publice.qđ vbicũq꞉ absens potest dãnari põt ꝑ ꝑcura.plenarie defendi ⁊ sic ſm eũ duo sunt necessaria vt ꝑcura.repellat̃ scꝫ qđ sit causa capitalis supra relegationẽ ꝙ absens nõ possit diffinitiue dãnari ⁊ ita etiã tenet Jac. de ar.d.l. inter accusatorẽ de publi.iudi.⁊ in hoc residet Cy.vltramontani aliter intelligunt.§.publice.vt.s.dixi.Alij etiã doctores tenent ꝙ ꝑcura.nõ interuenit ꝑ iura.s.ꝑxi.q̃one allegata. ⁊ ad §.publice.respõdent ꝙ q꞉ ex statuto vel cõsuetudine introductum est absentẽ posse dãnari in odium absentis ⁊ cõtumacis nõ debet in eius cõmodũ retorqueri scꝫ qđ possit ꝑ ꝑcura.defendi.vt.ff.de publi.l.j.§.vnde querit̃.cũ similib⁹.s.de heredi. l.curiales.de decur.l.neq꞉.de leg.j.l.si seruus plurĩũ.§.penul. ⁊ not.in aut.de heredib⁹ ⁊ fal.§.exheredatos.in glo.vlti.de heredi.institu.l.si quis solidum.⁊ ibi in gloss.⁊ hanc tenebat dñs Old.⁊ quia statutum ⁊ cõsuetudo sunt contra ius cõmune.vnde in hoc sequi nõ possumus regulã iur꞉ quicqd de iure cõmuniter vidi nõ admitti ꝑcura.cauti tamẽ iudices si volunt ꝑcurato.repellere ⁊ habere principalem in fortijs pro delicto precipiunt ꝑcuratori ꝙ faciat venire principalẽ ꝑ veritate inquirenda ab eo vel asserendo eum iustiorẽ vel legaliorẽ.qđ facere tenetur vt dixi de ꝑcura.l.si.⁊ dicta.l.si seruus. de his qui ad eccle.cõfu.an autẽ vniuersitas possit agere vel conueniri ꝑ syndicum dixi.s.e.titu.l.item queritur si in crimine ꝓcedatur per viam inquisitionis vel denũtiationis an admittat̃ ꝑcura.canoniste tenẽt ꝙ sic extra de re iudica.c.cum.i.⁊ a in parte decisa.⁊ not.de ꝓcurat.c.in nostra. sup verbo vertebatur in foro ciuili contrariũ seruatur.Itẽ quid si in causa criminali nõ fuit ꝑcura.repulsus an valeat iudicium cũ eo actum dic ꝙ sic vt not.in glo.j.de adul.l.quãuis.j.⁊ dixi.s.de procura.l.ita demũ.versi. quid si ratione cause.vltimo queritur ꝑ Cyn.illa questio si auctoritate statuti quis interfecit bannitum ⁊ ꝓcedatur cõtra eũ vtrum talem exceptioneꝫ posset ꝑ procura.opponere videtur ꝙ sic per.l.ij.in fin.s.vt nemo priuatus titulos ⁊ de his qui ad eccliam confu.l.si seruus.vbi de hoc plenissime dixi. Quidam dicunt dictas.ll.loqui quãdo libellus accusatorius cõtinebat patentem errorẽ puta accuso talem q꞉ seruum armatũ ⁊ resistẽtem occidit vel q꞉ vela imposita amouit vel q꞉ talem bannitum occidit tunc eñ dicunt admitti ad opponendum de tali errore expresso. Si autẽ libellus nõ cõtineret patentẽ errorẽ puta q꞉ diceret:accuso tytiũ q꞉ occidit semproniũ nec dicit bannitũ tũc nõ admittatur quasi tunc exceptio banni sit peremtoria.vt.l.si maritus.§.prescriptiones.ff.de adul.⁊ ibi notat̃ nisi forte obijceret in modũ dilatorie ad ꝓcessuꝫ impediendũ.vt.s.dixi.Cy. dicit ꝙ aut notoriũ erat occisum fore bannitũ.⁊ tunc admittat̃ ꝑcura.sicut admitteret quilibet vir bonus ad impediendũ ꝓcessum frustratoriũ ⁊ supuacuũ.vt.ff.iudica.solui.l.vir bonus ⁊ de peculio.l.eo tẽpe.aut nõ erat notorium sꝫ requirebat indaginem iudicialem.⁊ tũc cũ sit peremtoria ⁊ cõtinens causas cause nõ admittatur ꝑcura.Cyn.

Si accusatoribus.

Absolutio rei est nulla facta accusatione nõ cõtumaciter absente.h.d.vt.⁊.ff.de re iudica.l.de vnoquoq꞉.qđ intelligit Jaco. de ra. nisi eet issn causa conclusum.vt.j.de adulte.l.quãuis indubitati. ⁊ qđ dicit ex vna postulatione.i.vna accusatione ſm Guido.licꝫ glo.aliter exponat.Itẽ vide ad declarationẽ huius.l.in speculo de accusa.§.quanto tractandũ.op.ꝙ hec lex loquit̃ in plurali si accusatorib⁹ ex quo supponit accusatores fuisse plures qđ est contra legẽ qui de crimine.j.e.Jaco.de are.dicit ꝙ a princ. possunt plures repelli lit.nõ conte.⁊ hec in se vera est sed diuinare est qđ hic ante litem conte.nõ fuerint repulsi.Et ideo Cy. ſm Pe.dicit ꝙ quatenus dicit in plurali de accusatoribus se refert ad contingentiã facti q꞉ multe accusationes fiunt.⁊ ideo resolui debet plurare in singulare. vt ⁊ ibi exactis regibus.i. exacto rege.ff.de origine iur.l.ij.§.deinde exactis. Oppo. qđ nõ idem iudex de nullitate cognoscat.vt in glo.⁊ dic.j.vt plene not.⁊ dixi.s.quõ ⁊ q̃n iudex.l.si vt ꝓponis.⁊.l.si preses.opp.ꝙ nõ idem sꝫ supior de nullitate cognoscat.vt.j.e.l.absentẽ.so.vt in glo.vel ſm Jaco.de are. aut iudex pecunia vel grã corrupt. tulit sententiam nullã.⁊ supior cognoscit aut ignorãtia.⁊ tunc ipse idem vel successor solet queri an primo ꝓnũtiet primã nullam deinde cognoscat.⁊ videt̃ ꝙ sic.vt.ff.de fer.l.j.tu dic aut petitur principaliter nulla ꝓnuntiari.⁊ tunc de ea cognoscitur ⁊ ꝓnõũtiatur vt ibi. aut peto ex integro cognosci ⁊ ꝓnuntiari: ⁊ tunc de ea cognoscitur ⁊ ꝓnuntiat̃ vt ibi q꞉ prima snĩa nulla. ⁊ tunc de nullitate cognoscitur incidenter ⁊ nõ ꝓnuntiat̃.vt.s. de sentẽtijs.l.j.simile.ff.de lib.agno.l.j.§. meminisse. hec tamẽ lex expresse innuit ꝙ nõ principaliter: sed incidenter peti debeat dum dicit crimine etiã perseuerantis ⁊ sic ex eisdem actis ⁊ eadem instantia.an ⁊ quomodo contra absentem possit procedi dicetur.j.eo.l.absentem.

Non ideo minus.

Mandatarius ⁊ mãdator maleficij puniuntur.h.d.Et vide in speculo de legatis rubricella de dispensatione.§.iuxta.versi. idem quoq꞉ est si mãdauit.⁊ versi.sequentib⁹.extra de sentẽtia excõmunicationis.c.mulieres.⁊ pulcra glo.de vi ⁊ vi armata.l.j.§.deiecisse.⁊ tenetur mandator etiã si mandatarius nõ exequatur.vt.ff. de iurisdi.omniũ iudi.l.quis id qđ.§.penul.⁊ ibi in glo.⁊ vide qđ dixi.j.de sepul.viola.l.qui sepulcra. in princi. querit Cyn. questionẽ quã dicit esse dubitabilem scilꝫ vtrum mandator teneatur sicut principalis an sicut prestans opem.⁊ primo videt̃ ꝙ nõ sicut principalis sed ille qui fecit vt hac.l.ibi preter principalem ⁊c.preterea sic est in cõtractibus qđ cõtrahens est principalis ⁊ mandans accessorius.vt in aut.de fideiusso.§.j.arguẽdo de ciuilib⁹ ad delicta qđ licet.vt.ff.de custo.reorũ.l.ij.in fin. Item ꝙ mandans nõ sit ꝑncipalis videtur ꝓbari.ff.de iniur. l.nõ solum.in prin.cũ glo.ibi posita vbi dicit̃ ꝙ mãdans nõ tenetur.l.cornel.qua tenetur qui fecit sꝫ pretoria ⁊ sic nõ vt principalis sꝫ vt opem prestans ⁊ vide q̃nẽ quã ibi not.ſm Dy. In cõtrarium videtur q꞉ facit qui per alium facit.vt.d.§.deiecisse.

de reg.iur.l.hoc iure.§.dicit.⁊.d.§.mulieres.⁊.d.l.si id qđ.§.j.
hoc not.⁊ videt̃ expressum ad legẽ põp.de pari.l.vtrũ.Ille em̃
qui mãdat est pnceps delicti.vt.ff.de seruo corrup.l.in hoc qđ
vi aut clam.l.si ego tibi.Itẽ qui mandat nõ prestat opem sȝ est
principalis q: ille q mandat furtum fieri fur est licet nõ manife
stus q: nõ deprehendit̃.Sed si diceremus mandantẽ prestare
opem nõ esset fur nec furtũ facit licet teneatur vt.ff.de furtis.l.
is qui opem.cũ glo.ibi posita.⁊.l.sequenti. Item probatur ex
dicta.l.nõ solum.de iniur.que tota loquit̃ in cor.argu.eius qđ
not.ff.de condi.inde.l.si.circa pn.Itẽ videtur tex.qđ teneatur
cor.ff.e.titu.de iniur.l.sed si vnus.§.seruus meus. vbi dicitur
mandatorẽ teneri arbitrio boni viri.vt.eo.tit.l.constitutiõib⁹.
vt not.in.l.lex cor.circa prin.in fine glo.⁊ ita intelligit glo.Dy.
vt patet p ea que dicam.j.si reus vel accu.mor.fu.l.j.Cyn.tenet
qđ sicut principalis nõ sicut prestans opem q: licet dicat cõmit
tentẽ pncipalem nõ tñ negat qđ ⁊ mandator nõ sit principalis
nã vterq principalis nã vterq principalis est.s.cõmittẽs vere
⁊ mandans interpretatiue q: p alium fecit. vt.d.§.deiecisse.cũ
concor.⁊ hoc voluerũt notare verba huius.l.garsias tenet ex-
tra de elec.c.sciant cuncti.lib.vj. qđ magis punitur mandata-
rius q̃ mandator ⁊ ibi de hoc p archi.⁊ Io.an.In cõtrariũ fa
cit.ff.de seruo corrup.l.j.§.psuadere.⁊ ibi de hoc plene p Rof.
de accu.legis aqui.ver.Itẽ querit̃ ⁊ versi.sequen. ⁊ ibi habes.
vtrũ vnus soluendo liberet aliuȝ.⁊ de hoc.d.§.quoties.in glo.
⁊ p Dy.l.j.de vi ⁊ vi ar.⁊ p Azo. in summa vnde vi.§.itẽ cõtra
eũ ⁊ p Dy.de reg.iur.c.ratihabitionẽ.lib.vj.vbi de hac mate-
ria bñ not.Et vtrũ excuset̃ aliquo casu ille qui alterius manda
to fecit.⁊ de hoc etiã not.ff.ad.l.aquil.l.liber homo ⁊ de reg.iu
ris.ad ea q̃ atrocitatẽ. Est ⁊ notandũ ꝙ dato ꝙ mandatarius
excedat fines mandati qđ mandator tenetur vt si mandaui ali-
cui qđ vulneraret sed nõ occideret si ipse occidit teneor de occi
so q: cogitare debui hoc posse contingere.vt extra de homici-
dio.c.si.lib.vj. Quid si mandaui tytio ꝙ occideret semproniũ
anteq̃ eum occideret feci pacẽ cum eo vel cõtraxi parentelam
cum eo nõ tamen aliter reuocaui mandatũ tytius postea eum
occidit nunqd teneor:dic qđ non si sciuit de pace vel parentela
q: eo ipso videor reuocasse mandatũ. vt.ff.de adimen.legatis.
l.iij.⁊ hoc not.per Innoc. extra de homicidio.c.ad audientiã.
idem etiam not.qđ si mandaui tytio qđ occideret seium⁊ seius
hoc sciens occidit eũ nunqd tenear ⁊ vide qđ ibi notatur p eũ.
Itẽ queritur si mandaui alicui ꝙ occideret tytiũ deinde peni-
tet me nõ tamen certifico eum de penitentia.Si ipse occidit an
tenear.glo.mouet hanc questionẽ in cõtractib⁹.ff.de cõtrahẽ.
emt̃.l.j.§.si.⁊ de hoc satis tetigi.s.man.l.mandatũ. ⁊ ibi p no-
tata colligi potest ꝙ mandans teneatur q: delictũ tenet ex pso
na mãdatarij vt.ff.mã.l.si mãdasset.⁊ ita tenet bar.brix.clxxiij.
q.que incipit aliquis mãdauit.⁊ p Io.an.de snia excõica.c.cuȝ
quis.lib.vj.⁊ de hoc etiã not.p archi.xvj.q.iiij.c.oẽs.versi.etiã
de ista materia not.in glo.p archi.Itẽ qd si mãdaui tytio ꝙ fa
ceret homicidiuȝ ⁊ ipse mandauit seio ⁊ seius fecit nunqd oẽs
tenentur vel qd si mandaui tibi ꝙ mandares tytio. in hoc dic
vt not. in glo.ff.qđ vi aut clam.l.aut qui aliter.§.penul. q̃ glo.
est notabilis ad istam materiã licet distinctio glo.videatur tol
lere.l.ad turpil.l.j.§.penul.nisi dicas qđ ibi in attrociorib⁹ lo-
quitur glo.in nõ attrocioribus vt colligitur eodem titulo.l.is
qui impurũ.§.si tutoris.fm Dyn.Item q: hec lex loquitur in
mandatario nunqd est idem in simplici nũtio puta dico famu-
lo meo vade ad talem ⁊ dic qđ interficiat tytium ipse iuit ⁊ di-
xit ⁊ factũ est nunqd tenetur nuntius.videtur qđ nõ vt.d.§.pe
nul.in.l.aut qui aliter.ff.qđ vi aut clam.cum glo.ibi posita.dic
fm Pe.⁊ Cy.aut delictum erat leue ⁊ tunc excusat̃ nuntius vt
dicto.§.aut atrox.⁊ tunc nõ excusatur sed tenetur tanq̃ opem
prestans delicto.vt insti.de obli.ex delic.§.ope. Iteȝ queritur
vtrũ mandator puniat̃ pena statuti quo cauet̃ qđ q occidit pu
niatur ad mortẽ videtur ꝙ non q: q mandat nõ vere facit sȝ ex
quadam interpretatione.vt not.in glos. parua que est dicto.§.
deiecisse:vbi Dy.not.hanc questionẽ.statuta autẽ talem inter-
pretationẽ que extẽsiua videt̃ nõ recipiũt. vt.ff.de verb.oblig.
l.quãq̃ astringende.ad muni.l.cõstitutionibus. cũ si. vnde nõ
pena statuti sed pena iuris cõis videt̃ puniri debere mãdator
que est.ff.ad.l.cor.de sicear̃.l.iij.in fi.⁊ hãc opi.tenet Dy. dicto
§.deiecisse.Iaco.de are.⁊ Lambertinus ramponus. ⁊ Cy.hic
contrariũ tenent ꝙ statuta talem interpretationẽ recipiant et
ad simile vbi si eadem ratio vel maior porrigat̃ vt dixi de ꝯsue
tudine ⁊ statuto.s.que sit longa cõsuetudo sup rubricaver.nũc
formemus aliquas questiones vnde opi.Dy.posset procedere
Si alio statuto vel illo caueret̃ ꝙ nõ reciperet interpretationẽ
sicut est in multis partibus.An autẽ snia absolutoria manda-
tarij prosit mandatori vel ecõtra. ex predictis satis colligi põt

dum dixi vno soluẽte alter liberetur.⁊ de hoc plene p Dy.d.c.
ratihabitionẽ.sȝ pro declaratione predicte questionis subijcio
aliam questionẽ disputatã p dñm Ric.cõtra tytiũ qđ gaiũ occi
derit ⁊ martinũ qđ mãdauerit inquisitũ est crimẽ cõtra vtrũq
pbato.occisor se tota illa die alibi fuisse vel ad sui defensionem
occidisse mandauero ad sui defensionẽ nihil pbauit. queritur
vtrũ defensio occisoris sibi psit.⁊ videt̃ ꝙ sic q: ĩpossibiliũ nul
la est obligatio.vt.ff.de reg.iur.l.impossibiliũ.Sed impossibi
le est tytiũ occidisse ⁊ alibi tota die fuisse vt.l.optimã.de cõtra-
hen.⁊ cõmittenda stip.ergo ⁊c. ⁊ hoc arg. cõfirmatur plenius
p legẽ que videtur decidere questionẽ q: si ago in iure cõfiteor
me occidisse tytium hic sunt duo scilicet factũ hoc est occisio et
mea confessio que nõ est ipsum factum sed facti probatio.vt.ff.
depo.l.publia.§.fin.Si postea constat tytiũ viuere ⁊ sic cõfes-
sionẽ ortum habuisse a facto impossibili habet̃ ⁊ ipsa confessio
pro impossibili ⁊ sequit̃ absolutoria.ff.ad.l.aquil̃.l.inde nera-
tius.§.si.⁊.l.seq.⁊ de interro.ac.l.cõfessionibus.sic ⁊ in pposi-
to cũ factũ tytij detegitur ĩpossibile ergo ⁊ mandatũ nõ enim
debent plures operari pbationes cõtra mandatariũ q̃ confes
sio propria:imo minus vt notatur.ff.de iureiuran.l.sed si pos-
sessori.§.si.secũda ratione q: connexor eadẽ est ratio vt vno re
moto aliud remoueat̃.ff.quẽad.serui. amit.l.si cõmunẽ. extra
de ꝯstitu.c.translato.amoto ergo homicidio tytij p legitimas
defensiões necesse est etiã mãdantẽ absolui. nã origĩe rei subla
ta ⁊c.s.de lati.lib.tollen.l.vnica.circa pn. ⁊ q: quoties vitium
ex vna radice ⁊c.s.de nup.l.si libertã.Itẽ ad hoc facit q: quesi-
to de obligatione principalis si sequatur absolutio pdest fide-
iussori ⁊ mandatori.vt.ff.de pac.l.⁊ heredi.ergo in pposito.et
p hoc q: eadẽ est causa defensionis vtriusq ergo vtriq pficit
ff.de appel.l.si quis separatim.§.sed cũ aduersus.⁊.§.si. ⁊ pro
hoc videtur lex expressa si seruitus ven.l.loci corpus.§.si fun-
dus.⁊ pro hac parte videtur casus.ff.de furtis.l.si is qui rem.
§.si tu tytium.⁊.l.si quis preferendum.in prin.⁊ de iniur̃.l.iteȝ
apud labeonẽ.§.si curauerit. In contrariũ faciũt diuersitates
personarũ ⁊ causarũ que faciunt cessare except̃. rei iudicate.vt
ff.de excep.rei iudica.l.cũ queritur. Itẽ q: interdum mãdans
delinquit ⁊ nõ mandatarius.vt.ff.de iurisdictione om̃ iudicũ
l.si quis id qđ.§.doli.⁊.s.de furtis.l.si quis seruo. Item con-
stat re vera homicidiũ factũ esse vnde licet verũ esset qđ nõ eẽt
factũ p tytiũ sed p quecunq alium nihilominus mandans te-
neretur ⁊ defensio tytij sibi nõ pdesset sicut si confessus fuisset
aliquis occidisse vel mandasse licet alius occidisset.vt.d.l.inde
neratius.in fin.⁊.l.in confessionibus.cũ ergo probatum sit de
mandato ⁊ pbationes equiperentur cõfessionibus. vt.j.de pe
nis.l.qui sententiã.⁊ de questionibus.l.j.§.diuus. et confessio
facta p occisorẽ nõ amouet pbationes factas contra mandato
rem.Itẽ condẽnatio cũ solutione equiperatur absolutioni. vt
ff.de excep.rei iudica.l.si quis cũ totũ.§.plane.Sed si homici-
da condẽnatus esset ⁊ punitus per hoc non liberaretur man-
dator.vt.s.probatum est ergo ⁊c.Item dicta testiũ producto
rum ad defensionẽ occisoris nihil dixerunt ad defensionẽ man
datoris ⁊ etiam si dixissent nihil valeret cũ sup hoc non indu-
cantur ⁊ testis deponens vltra capitula nihil valet vt dixi.s.q
legi.personam.l.momentanee.ergo mandatori nihil prosunt.
Iteȝ hec questio videtur terminari p hac parte p.l.ff.de adul.
l.denuntiasse.§.queritur.⁊.l.adulter.§.si.vbi absolutio adulte
rij non pdest adulteris.⁊ tñ ortum hȝ ex eadem cã ⁊ eadem est
cã defensionis.⁊ ad hoc etiam.j.de fal.l.j.⁊ ibi in gloss̃. no. qđ
snia lata pro matre que accusabatur de partu supposito non
prodest partui.⁊ pro hoc supra qui.res iudica.non nocet.l.ij.
⁊ qđ ibi no.extra de preben.dilecto.ad finem ⁊ quod ibi no.⁊
supra de fide instru.l.si vteris ⁊ de excep.rei iudi.l.si cum vno
soluendo tenuit qđ eo casu quo probatur tytiuȝ ad sui defen-
sionem occidisse in nullo hoc reuelat mandatorẽ.Nã liceȝ excu
setur occisor non per hoc tollitur malitia mãdatoris vt.d.l.si
quis id qđ.§.sed si alius de iur.om.iudi.⁊ ibi no.qñ aũt pbat
se alibi fuisse tunc si iudex cõiter recipit testes ad veritatem in
uestigandã tã mandatoris q̃ occisoris vtriq proficiunt.⁊ pro
hoc.ff.de q̃onibus.l.j.§.si.⁊ de offi.psi.l.illicitas.§.veritas ibi
ex fide ⁊c.Si vero essent producti testes ad sui spãlem defen-
sionem non prosunt mandatori per iura ad hoc supra allega-
ta.vtrum aũt cõiter an spãliter producti sint testes patebit ex
forma ⁊ titulo defensionis vbi autem negotiũ processisset per
viam accusationis accederet predicta distinctio qđ non tran-
siret defensio nisi ad personam se defendent̃. quãtũcũq esset
generalis vt.ff.de pub.iudi.l.inter accusatorẽ. ric. Si mãda-
tũ fuit factum in vna ciuitate ⁊ maleficiũ perpetratũ in alia di
xi in auc.qua in prouincia ver.modo transeamus. Itẽ quero
si te accusaui de homicidio in pcessu cause pbo solum qđ mã
dasti ⁊ ratum

dasti et ratum habuisti vtrū sequi debeat condēnatio. de hoc dic vt plene not. p Cardi. extra de reg. iur. c. qui p alium. li. vj. ꝛ de hac materia ibi p Dy. Sed quia hec lex loquitur in mandante quero quid in ratum habente. ꝛ de hoc not. d. c. ratihabitionē ꝛ satis dixi. s. ad mace. l. fi. ꝛ extra de snīa excōica. c. cū quis. lib. vj. cū ibi notatis p Jo. an. Archi. ꝛ Cardi. glo. in qōne predicta tenet aut ratū habeo delictū meo nomīe factū aut nō meo nomine. Primo casu teneor. secundo nō vt. d. c. cū qs. ꝛ de reg. iur. c. ratū quis. si autē nō sic ratū habeo sed tñ placet mihi tñ nō qḋ p me factū sit tunc nō teneor ꝛ licet glo. nihil alleget. pōt tamē allegari qꝛ potest quis approbare factū ꝛ non qualitatem facti. vt. s. arbi. tute. l. cū interdictū. hoc tamen videtur intelligere. Jaco. de are. verum esse scilicet qḋ ratū habens delictum eius nomine cōmissum teneatur qñ ad eum ex hoc aliquid peruenit. ꝛ ad hoc allegat. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. si tytij seruū. ꝛ ita itelligit. §. deiecisse. cū si. qꝛ ad eū peruenerat possessio violenta simile de aqua cotti. et esti. l. j. §. ductus aque. Idem credit si aliquis intēdens ad homicidiū faciebat posse suū offerendo pecuniā cuiqꝫ qui facere vellet ꝛ hoc aliqs audiens fecit: ꝛ ad eū venit ꝛ ipse dedit sibi pecuniā quā alijs offerebat hoc em̄ pbato tenebitur sicut mandator vel ratum habens. Sed cōtra id qḋ. s. dixi qḋ nō possim habere ratū nō meo nomine gestum videtur arguendo de ciuilibus ad criminalia. vt. ff. qḋ iussu. l. j. §. si ratū. ꝛ de pigno. l. si fundus. §. nescienter. glo. bene dicunt ꝛ subtiliter fm̄ Cy. qꝛ ibi aliquid geritur nō nomine meo ꝛ ratū habeo ꝛ queritur cui obliger ac si mandassem aut illud nō habet plenum effectū sine ratihabitione aut sic. Primo casu vt est qñ obligatur ab alio res mea vel contrahitur cū filio vel seruo meo nomīe ꝓprio istis casibus ante ratihabitionē meā non habet plenū effectū illud qḋ geritur. ꝛ hoc casu ratū habere possum in mei preiudiciū. vt dicta. l. secūdo casu qñ habet plenū effectū sine ratihabitione: tunc ratihabitio nihil operatur qꝛ suo nomine nō est gestū sic in ꝓposito vbi aliquis cōmittit delictū nō nomine meo illud hēt plenū effectū sine mea ratihabitione ꝛ ideo ratū habendo nō teneor. ratio diuersitatis est qꝛ iura fauent vt negotia valeant ꝛ ideo ibi nō valent sine ratihabitione cōpletur per ratihabitionē arg. ff. de re. du. l. quoties. Item quero nunqd predicta indistincte sunt vera in oībus delictis. glo. d. §. quoties. l. j. de vi ꝛ vi arma. ꝛ Joā. an. d. c. sciant. de elec. lib. vj. tenēt qḋ nō in delictis que possunt p alium explicari puta adulterium ꝛ similia. hoc nō placet Jac. de ra. nec Pe. vt plene dixi. d. l. fi. s. ad mace. Est etiā notandū qꝫ nō solum mandator sed etiā cōsentiens delicto tenetur. vt not. de hoc in glos. ij. q. j. c. notum. plene dixi. s. de episco. ꝛ cleri. l. si quis nō dicaꝫ. circa finem de ope ꝛ consilio ꝛ auxilio ibidem dixi. ꝛ. s. de furtis. l. si quis seruo. ꝛ vide etiam de penis. c. felicis. libro. vj. cum ibi notatis in clemen. eo. titulo. c. j.

Absentem. Primo loquit in gñe. Scḋo in specie ꝛ vide in spec. de accu. §. sequit videre ꝛ de inquisi. §. j. circa finē ver. q̄rit ꝫ absentē. ꝛ dicit qꝫ snīa metalli lata p pñidem in absentē. nō valet ġ a ꝫrio si eēt pñs valeret ꝫ qḋ ē. ff. de penis. l. ij. §. j. vbi pñs nō pōt in metallum dānari. glo. hoc cōcedit ꝛ dicit qḋ hec fuit cā quare snīa non valuit lꝫ sola cā absentie allegaret contra snīam. sed glo. in hoc dicit ꝫ tex. ff. de offi. presidis. l. illicitas. §. qui vniuersas. ꝛ ideo abradenda fm̄ cy. ꝛ bene ꝛ. l. cōtratria. ff. de penis. l. §. j. loquit de deporta. non de pena metalli ꝛ appellatione pene metalli continetur et conditio crete arene ꝛ similiū vt. ff. de re. eorū. l. iij. §. fi. ꝛ. l. seq. sed q̄est ratio qḋ preses prouincie nō potest deportare sed in metallū dare sic cum plus sit in metallū dare q̄ deportare vt. ff. de penis. l. aut dāni. §. est pena ꝛ cui ꝛ qḋ plus est lꝫ ꝛc. vt. regula iurꝫ nō debet cui qḋ plus est glo. in dicto. §. qui vniuersas dicit hoc cōtingere qꝛ oēs insule sunt in dñio principis. ꝛ ideo qꝛ p̄ses non hꝫ insulam nō pōt deportare nisi princeps prīo insulā assignet vt. ff. de interdi. ꝛ releg. l. iter penas ꝛ de officio prefe. vr. l. j. §. relegāda. sed hoc est falsum nā presides habent insulas in prouincijs qḋ pꝫ qꝛ possunt relegare vt. ff. de interdic. ꝛ relega. l. relegatorum. ij. rñso. dic ergo qḋ ratio qꝛ per deportationem pduntur ea que sunt iurꝫ ciuilis ꝛ homo hꝫ illa a lege vel a principe bñficiū aūt legis per hoīem auferri non pōt vt. s. de adul. l. adulter ꝛ. ff. de adop. l. arrogator. Item nec bñficium principis qꝛ minor non potest tollere qḋ habet a maiore vt. ff. de ali. lega. l. nam magistratis. ꝛ ideo presides deportare nō pñt. Sꝫ cōtra hoc facit qꝫ dixi eos posse in metallum dānare per qḋ perdit homo ea q̄ sunt iuris ciuilis. sꝫ dic qḋ p dānatiōnē in metallū non perdunt directe. iudex enī ex snīa nō admittit que sunt iurꝫ ciuilis sed facit euꝫ seruum pene ꝛ per pñs ea perdit ꝛ alias q̄dam concedunt p obliquū que non cōcedunt a directo. ff. de pactis. l. si vnus. §. illud ꝛ de auc. tuto. l. qꝫ dicit. sed cōtra predicta obijcit quare prefectus vrbis ꝛ pretorio pōssunt deportare vt dicto. §. releg. ꝛ. l. iij. et. l. j. §. deportatis ver. a pfectis. sed dic qḋ in eis est speciale qꝛ iure principis hoc faciunt ex concessione dicti. §. depor. ric. Item opponit gl. ad. l. istā de. l. ne diui. de penis. sꝫ ibi speciale odio apparitoriū sicut ꝛ alia sunt specialia ꝫ eos vt ibi no. item opponit qꝛ hic dr qḋ de snīa nulla cognoscit superior scilicet prefect9. nam vr̄ qḋ ille idē qui snīam tulit cognoscat vt supra. e. l. iiij. ꝛ de hoc ibi dixi q̄uo et qñ iudex. l. si vt proponis. Cy. tenet qḋ ꝛ ipse idem possit cognoscere si est ordinarius ꝛ etiam superior adiri per hanc. l. et idem tenet hic gui. de suꝫ. qḋ est notādum qꝛ ibi aliquis opprimitur contra ius potest ad superiorem habere recessum vt in melius reforment vnde excōicatus iniuste puta post appellationem legitimam potest a superiore petere vt reuocet qꝫ de facto processit. Sꝫ quo iure aget iste qui petit snīam annullari cum hic dicatur te agente. dic qḋ hꝫ duas vias vnā qua petit snīam nullā pronuntiari in modum ageñ. et de hoc loquitur. s. ista pōt etiā per modū defensionis vt cū mādari velit cōtra eū snīaꝫ executioni excipiet de nullitate q impedit executionem sententie vt. ff. de re. iudica. l. si cum illa et dixi supra de execu. rei iudi. l. si vt pponis ꝛ de isto etiā modo pōt loqui lex ista lꝫ dicat te agente nam agere sumitur pro defendere vt supra de iurꝫ ꝛ facti igno. l. j. se nūquid superior reformabit solum declarando snīam nullam an vero absoluēdo eum a crimine dicit qḋ sufficit qḋ declaret snīam nullam sicut dr̄ de iudice. Op. supra de ap. l. eos de crimine aūt cognoscetur ex eisdem actis. vt dicta. l. si vt pponis. s. quomodo et qñ iudex. Quis autē pbet in causa nullitatis vtrū ille qui dicit sentētiā nullam an ille qui dicit aliquā. dic vt not. ꝛ dixi in causa ap. s. de ap. l. hi q ad ciuilia. Itē querit glo. qꝛ hec lex loquit de absente ante litem conte. quid de absente lite contesta. hic dicit ideꝫ. glo. ꝛ doctores cōmuniter distinguūt aut ex crimine imponitur pena relega. maior ꝛ tunc sit lis contesta. vel nō contra absentem sup principali nō proceditur sed requiritur ꝛ aduocantur bona sic intelligitur hec lex ꝛ titu. de requi. reis si minor tunc proceditur cōtra absentem. vt. ff. de penis. l. absentem. vbi de hoc ꝛ hoc sequūtur. Jaco. de are. Dy. ꝛ Cy. ꝛ pro hoc instituto de suspectis tuto. §. fi. vbi non apparet litē fuisse conte. ꝛ tamen fertur sententia contra absentem ꝛ ratio predictorū est quia vbi imponi debet pena capitalis nō posset imponi si cōdēnatus eēt absens ꝛ frustratoria sic esset snīa vbi autē imponitur pena relegationis. l. minor. quia relegare est quē ponere in exiliū hoc pōt fieri cōtra absentē ideo valet vt d. l. absentē. Jaco. de are. istud fm̄ mēbrū nō approbat imo dicit qḋ qñ pceditur cōtra aliquē de crimine ex quo imponitur pena relegationis vel minor aūt lis est cōtesta. ꝛ pōt ferri snīa in absentem. vt dicta. l. absentem. vbi dicitur sententiam ferri in absentē exēplo priuator iudicior. Sed in priuatis aut ciuilibus causis nō fertur snīa ante lit. conte. vt in auf. de exhibē. §. ij. nō ergo nec in istis nam speciale est in causa ap. vt lite nō contest. pcedi potest. vt. s. de temp. appel. l. fi. §. illud ergo ꝛc. Quid si publicatis testibus ꝛ audita causa se absentat an tunc possit ferri diffinitiua dicā. j. de adul. l. quāuis indubitati. de modo procedendi contra istos absentes tam in ciuili q̄ in criminali satis tetigi. s. quō ꝛ qñ iudex. l. cōsentaneū. in auf. qui semel. in fi. ꝛ. l. tres denuntiationes. ꝛ latius. e. titu. l. ea que. de hoc etiā hñ not. iij. q. ix. in summa. in gloss. ꝛ extra de accusa. c. qualiter ꝛ qñ scḋo in glo. magna de dolo ꝛ cōtu. c. veritatis. et in gādino de citationib9 in maleficijs faciendis ꝛ ti. q̄ sit ageñ. reo absente ꝛ cōtumace. Querit do. Gui. vtrū talis cōdēnatio facta absente reo valeat cōdēno tytiū in mille libras ꝛ si in manu cōmunis aliquo tēpore perueniat ꝛ nō soluat. j. x. dies qḋ amputet sibi manus. videt qḋ nō p hāc. l. in contrariū allegat qꝛ condēnatio confertur in tēpus presentie dum dicit si pueniat in manus cōis vnde videt valere arg. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. si cū vxori. §. fi. ꝛ. l. seq. qꝛ dixi de citatione facta die feriato vt cōpareat die iuridico. s. de ferijs. l. dies festos. Nam institutio facta in codicillis valet si testator in testamēto dixit se in codicillis noīaturū heredes. vt. ff. de here. insti. l. asse. ꝛ in hāc sen. videt inclinare ipse. d. Gui. dicit qḋ ex quo venerit in fortiā cōis se velit defen. facere qḋ audit p. l. annus de requi. reis. Sed mihi videt hoc purū ꝛ cōtra mentē huius. l. que nō vult absentē de tanto crimine condēnari. vt. l. absentē. ff. de penis ꝛ de consuetudine tamē totius italie ꝛ in multis partibus ex statutis ciuita. condēnari vidi absentē quātūcunqꝫ sit graue crimen. Sed cū absens dicat qs multis modis vt not. ff. de pcur. l. presens. in auf. de fideiusso. §. j. ꝛ. s. de pscrip. lon. tēp.

l.vlti.in qua significatione hic accipiemꝰ absentē.dicit Gui.de
suz.qū abest a prouincia ciuitatis vel iudicio ⁊ qualiter citari
debeat talis absens notaꝛ in spe.de ac.§.j.ver.ꝫ nunqd suffi-
cit si ad domū ⁊ habitationē.§.nūc de tpe.

1 ☞ Officiali denuntianti aliquem commisisse crimen an fi-
des adhibeatur.
2 Iudex in quolibet crimine ꝑ inquisitionē an possit ꝓcedere.
3 Inquisitio quo loco sit fienda.

Aquidem. Hec lex vtilis est ⁊ tractat
de materia ꝓcedēdi in cri
minibus ꝑ inquisitionē denūtiationē ⁊ qñ crimen
est notoriū de quibꝰ singulariter discutiamꝰ ⁊ ca-
nonizata est.iij.q.iiij.aliqñ ⁊ vide qđ ibi not.xxiij.
q.v.cōciliationes. Et anteꝙ veniā ad tractatū materie huius
1 l.quero qōnē quā glo.querit.s.nūqd officiali denūtiāti aliqđ
maleficiū aliquē cōmisisse credaꝛ hec lex in primo rñso facit qđ
sic in secūdo ꝯtra ⁊ qđ credaꝛ faciūt allegata ad hoc hic in gl.
j.de exacto.tribu.l.apparitores.lib.x.⁊ extra de ap.c.cū para
ti.cū ibi notatis.Itē credit scrutatoribus eligentiū. vt not.ꝑ
Rof.in libello iuris canonici primo titulo.in cōtrariū faciunt
hic allegata in glo.⁊.s.de testi.l.iurisiurādi.⁊ de arbitris.l.ne
in arbitris.circa istam questionē varij varia sentiunt.Quidaꝫ
dixerūt ꝙ in notorijs creditur in alijs non ratio est qꝛ notoria
ꝓbatione nō indigent.vt.j.subijciā.⁊ ad hoc extra de ap.con
sului.Alij dicūt ex qualitate ꝑsone ⁊ cause credi vel non credi
arg.ff.de libe.cā.l.diui.⁊ de acꝛ.⁊ obli.l.fi.Alij dicūt ꝙ in rela
tionibus criminū nō credaꝛ.in alijs sic.⁊ ratio est qꝛ in crimi-
nibus exiguntꝛ lucidiores ꝓbatiōes.vt.s.de ꝓba.l.sciant.Cy.
⁊ old.tenēt aut queriꝛ nunqd officiali credaꝛ de facto suo sibi
cōmisso puta ꝙ citet aliquē ⁊ tūc crediꝛ sibi qđ officiali creda
tur in officio sibi cōmisso.j.de fal.l.si qs decurio.dūmodo cō-
stet de cōmissiōe seu de īpositione sibi facta qꝛ sine iudicis pre
cepto nullus est citandus.vt.j.tit.ꝓxi.l.fi.⁊ in auꝛ.de questoꝛ.
circa mon.Aut queriꝛ de facto alieno puta ꝙ aliqs cōmiserit
malum ⁊ tūc nō credatur sibi. vt hac.l.j.⁊.j.de decur.l.j.li.xij.
ratio pōt esse qꝛ denūtiās maleficiū ꝓ accusatore habeꝛ vt col-
ligi pōt ex tex.⁊ glo.in auꝛ.de nō alie.§.penul.ibi cū dicit volē
ti denūtiare ⁊ circa in glo.statim laudabile accusatore ⁊c. ⁊ ad
turpil.l.ab accusatione nūtiatoris.⁊ ideo ꝓbare debent.vt.d.
§.nūtiatoꝛ.Quid dicemꝰ.glo.videtur hic tenere qđ nō creda
tur.in cōtrariū qđ credatur tenet glo.iiij.q.iij.§.iteꝫ in crimi
nali.versi.patroni quoqꝫ.est signata sup verbo executoribus.
Hosti.in.d.c.cū parati.videꝛ distinguere vtrū sic officialis iu
ratus vel nō vt extra de prescrip.c.ad audientiā.⁊ de presum.
c.fin.de hoc etiā vide qđ not.ꝑ Archi. extra de sñia excōica.c.
venerabilem.in glo.cū ista litera.lib.vj.ipse tamē her.in.c.qm̄
cōtra falsam.videꝛ indistincte tenere qđ licet de consuetudine
lombardoꝝ credaꝛ secus sit de iure in glo.que incipit vt ꝑ hoc
appareat.in fi.Inno.ibidem sup verbo citationis indistincte
videꝛ tenere ꝙ credaꝛ dūmodo ꝑ literas cōstet de cōmissioñ.
cita.⁊ qꝛ difficile esset ꝙ precones ⁊ nūtij dū citāt aliquē habe
rent secū testē.⁊ not.ꝓ hoc etiā facit qꝛ iudices debent habere
suos apparitores ad partes citādas.s.de spoꝛ.l.ij.⁊ in auꝛ.de
iudi.§.his q causas.⁊ frustratoriū esset nisi eis crederetꝛ.⁊ pro
hoc bñ facit.s.de iure do.l.fi.§.si vo nemo.dñs Odo.j.de iu-
re fisci.l.ꝓhibitū.tenet qđ nūtio ad plenū nō credaꝛ ꝫ solum
ad presumtionē. ⁊ dicit qđ de eius cōmissione apparere dꝫ ꝑ
literas vel acta nec posset ꝓbari ꝑ testes qđ etiā innuere videꝛ
Inno.d.c.qm̄ cōtra falsam.De ista questione an credaꝛ nūtio
vel nō plene not.in spec.de cita.§.sequiꝛ videre.ver.ꝫ nunqd
crediꝛ qđ ꝑ parte traxit a galeoto in margarita.e.ti.de citatio
ne.§.ꝫ nunqd crediꝛ.⁊ in gādino quō de maleficio cognosciꝛ
per denūtiationē. ver.sed quero nunqd relationi Hostien.in
summa de dolo ⁊ cōtumacia in cōtractu de cōtumacia. versi.
nunqd videꝛ tenere qđ nō credaꝛ. Questio predicta dubia est
in iure tñ de facto quasi vbiqꝫ seruaꝛ vel ex cōsuetudine vel sta
tuto qđ sup citationibꝰ nūtijs credaꝛ pōt tñ cōtra ꝓbari.vt.s.
de relationibus.l.j.de ap.l.qm̄.in fi.⁊ extra de testi.c.a nobis.
⁊ not.ꝑ galeotum dicto titu.de cita.in fi. ⁊ si officialis dicat se
mandato iudic.fecisse iudex autē neget cui magis credaꝛ dixi
supra de arbitris.l.ne in arbitris.in fine.Est etiā notandū qđ
sunt quidaꝫ officiales quibꝰ creditur in eoꝝ officio sicut sunt
custodes nocturni vel custodes deputati ad custodienduꝫ ne
exportentur victualia vel ne damnū detur in predijs sed hoc
est magis de consuetudine vel statuto ꝙ de iure vt not.in spe.
de accu.tertia particula.§.j.circa fi.ver.hoc autē scies pōt etiā
contrariū ꝓbari vt predictū est etiā si statuto caueretur qđ ta
libus officialibus credatur.secus si statu.diceret qđ oīno cre-
deretur vt verbū oīno aliquid operaretur ꝰm qđ not. ꝑ dñm
Gabrielem de oseletis in tractatu suo de fama penultimo fo-
lio.ver.sed hic subijcio quādam questionē.⁊ ver.seq.ꝫ qua pe
na punietur officialis vel nūtius q retulit se aliquē citasse quē
non citauit.quidam qđ pena falsi argu.ff.de fal.l.j.§.sed si qs
ob renuntiandū alias qđ actione in factū ad interesse.vt eodē
titu.l.qui nomie.⁊ hec videꝛ verior.Alij distingunt vtrū pecu
nia corruptus.⁊ tunc de falso.aut nō.⁊ tunc in factum sic ⁊ al's
refert in sñia iudicis.vt.s.quādo ꝓuocare nō est necesse.l. ve-
nales.Alij arbitrio iudi.extra ordinē.s.de spoꝛ.l.ij.⁊.ff.de cu
sto.reoꝝ.l.diuus. Nunc ad principalem materiā huius.l.re-
deamus.primo declarando quomodo in maleficijs ꝓcedatur
per inquisitionē.secūdo quomodo ꝑ denūtiationē vel excep.
tertio qñ crimen est notorium vbi etiā de fama subijciā.Circa
primū scꝫ cū ꝓceditur per inquisitionē vide plene in specu.de
inquisitione ꝑ Gof.in summa eiusdē titu. Et ad hoc sunt duo
pulcra capitula eo.tit.lib.vj.cū ibi notatis.ꝑ archi.cardi.Jo.
an.de hoc etiā satis notatur ꝑ eundē archi.ij.q.iiij.c.pbrꝛ.⁊ in
glo.⁊ ꝑ euꝫ.lxxxvj.di.c.dicit si quid tangiꝛ etiā bene ꝑ Alber.
de gandino titulo quō de maleficijs cognosciꝛ ꝑ inquisi.⁊ tā-
gitur per Innocē.extra de elec.c.bone memorie magūtino in
glo.que incipit licet em̄ factū esset notoriū.⁊ per Rof.in libel-
lo iuris cano.de inquisitione sup criminibꝰ ⁊ de hoc etiā teti-
gi.ff.de qōnibus.l.qui questionē.⁊ de accu.l.libelloꝝ. ver. sed
nunqd vbi ꝓceditur.Et qꝛ materia continua est aliqua ad ꝓn
2 cipalia declaremus.Primo vtrum iudex in quolibet crimine
possit ꝓcedere ꝑ inqsitionē.qdam qđ sic ꝑ.l.de offi.presidis.l.
congruit ⁊ de offi.prefec.vꝛ.l.j.§.qui es.⁊ videꝛ expressum ex-
tra de offi.iudi.ordina.c.j.⁊ ibi hoc clare tenet Inno.in ꝓn.ad
hoc facit extra de accu.c.qualiter ⁊ qñ.secundo cū ibi notatis.
Alij dicunt ꝙ ꝑ inquisitionē specialē de aliquo maleficio con
tra aliquē nō pōt facere sine accusatore.vt.ff.de mu. ⁊ hono.l.
rescripto inquirere.§.si quis accusatoreꝫ. sed generaliter pōt
de maleficio ⁊ si inquirēdo gñaliter innotescat aliquē delictuꝫ
cōmisisse tūc spāliter possit inquirere hoc satis innuit dictū ca
pitulū q̄liter ⁊ qñ.dñs Ric.⁊ cōiter doctores iuris ciuiꝛ tenēt
qđ regulariter iudex nō potest ex officio seu per inquisitionē
contra aliquē ꝓcedere ꝑ dictū.§.si quis accusatorē. ⁊ hoc nisi
expresse reperiatur sibi cōcessum a iure vt quando officiales
denuntiant.vt hac.l.de offi.prefec.vꝛ.l.j.§.sane.Itē in casibus
in quibus reperiꝛ in iure specialiter expressuꝫ posse ex officio
procedi de quibus multi numerantur per dictū albertum de
gandino primo titu.opis sui.⁊ dicto titulo quomodo de ma-
le.cognoscitur ꝑ inquisitionē in gl.ff.de adulte.l.ij.§.si publi-
co.vbi hec opi.tenetur ꝑ Dy.insti.de publi.iudi.in prin.de iu
re canonico quo plenius tractatur de materia ista inquisi. qñ
⁊ qualiter procedatur an inquisitionem colligitur ex dicto.c.
qualiter ⁊ qñ.cū ibi notatis.Et in predictis remissionibꝰ clare
⁊ plene ꝑ dictū Albertū de gandino.d.titu.quō de maleficijs
cognoscitur ꝑ inquisitionē ⁊ plenissime in spec.d.tit. de inqui
sitione.§.qñ autē sit ad inquisitionē procedendū.De consue-
tudine tamē ⁊ alicubi ex statuto cōmuniter iudices de quocū
qꝫ maleficio inquirunt nō apparente accusatore.⁊ ꝑ hoc bene
in auꝛ.de collatoribus.§.iubemus. ⁊.ff.de iniur.l.item apud
labeonē.§.si qs sic fecit iniuriā.vbi de hoc dixi. ⁊ ad hoc con-
coꝛ.ius lōbar.de offi.iudi.l.vt iudex.est tñ contra ius ciuile vt
predixi.Secundo an in processu sit seruandus ordo iudicia-
rius circa hoc.dic aut inquiritur contra de malificio spāliter
⁊ tunc seruandus est ordo iudiciarius in citationibus respon
sionibus confessionibus recep.testium in oībus alijs.si auteꝫ
generaliter nō vt plene notaui.s.de lit.ꝯtest.auꝛ.offeratur.§.
item in causa inquisitionis.⁊ de testi.l.iurisiurādi. ver.quid si
iudex inquirit ⁊ not.ꝑ gandinū.d.titu.ver.sup inquisitione ⁊
de modo procedendi tam sup inquisitione generali ꝙ specia-
li.vide plene ꝑ specu.d.§.qñ autē. ⁊.§.seq.ver.iij.⁊.iiij. Mo-
dos excipiendi ⁊ repellē.inquisitionē tam ex persona iudicis
inquirentis ꝙ ex alijs causis.vide in specu.eo.titu.§.j.ꝑ totū
⁊ in vltimo habetur in quibus differat inquisitio ab alijs iu-
3 dicijs.Quo loco sit facienda inquisitio dic ꝙ in loco maleficij
ibi em̄ veritas melius potest haberi ⁊ ideo iudi.cōmuniter ac
cedunt ad locum personaliter ad qđ vide qđ nota.ꝑ gandinū
dicto titu.quomodo de maleficijs cognoscitur ꝑ inquisitionē
in prin.⁊ in spe.d.tit.§.nunc tractemꝰ qualiter.ver.j. ⁊ ad hoc
dictū capituluꝫ qualiter ⁊ qñ.⁊ de questionibus.l.de minore.
An is cōtra quē inquiritur possit se defendere ꝑ ꝓcura. dixi
s.eo.l.reos.ver.item queritur si in crimine ꝓcedaꝛ ꝑ inquisi-
tionē.An dānatus de publico crimine ꝑ viā inquisitionis effi
ciatur infamis plene dixi.s.si tutor nō gesserit.l.j. Est etiā no
tandum ꝙ

tandum φ multũ refert vtrũ iudex procedat ex suo mero of-
ficio ad inquisitionẽ an vero aliquo impetrante ipsam inqui-
sitionem fieri debere. talis enim impetrans a superiore inqui
sitionem succedit quo ad multa loco accusatoris de quo vide
qđ not. in spec. d. ti. §. nunc tractemus. ver. ij. ⁊. iij. ⁊ pluribus
sequentibus. ⁊ p gandinũ. d. titu. ver. preterea. est alia causa et
ad istam materiã inqsitionis est multũ notãda. l. sicut. j. de fal-
sis. ⁊ si queraẗ a iudice vtrũ pcedat ex mero officio an aliquo
promouẽte vel pcurante inquisitionẽ teneẗ hoc exprimere q̃
sicut dixi diuersimode procediẗ dictis casibus ⁊ si nollet expri
mere appellari põt. vt in spe. d. §. nunc tractemus. versi. qd si
inquisitor ad locũ veniens. Est etiã notãdũ φ iudex nõ debet
recipe chartulas seu schedulas q̃ sibi claʒ offerũẗ nec sup eis
ad inquisitionẽ pcedere. j. q. j. sacerdotibꝰ. talia em̃ elogia ab
irenarchis nõnunφ mala fide cõscribunẗ. ff. de cust. reo. l. di-
nus so. qualiter autẽ iudex se habere debeat sup talibus codi
cillis vide in spe. d. tit. §. qñ autẽ sit ad inquisitionẽ pcedendũ
ver. item debet a laicis querere vbi nec debet passim recipere
Non etiã pretereũdũ est qđ aliqua singularia seruanẗ in testi.
recipien. qñ pceditur p viam inquisitionis. Primo q̃ aliter
iurant φ al's. vt not. p Hof. d. ti. de accusationibꝰ. versi. forma
iuramenti testiũ. Item recipiunẗ cõtra absentem cõtumaciter
lite nõ contesta. vt extra vt lite non contesta. c. qm̃ frequenter.
§. nunc tractemus. Hoffre. nota. dixit in fine. Item publica.
etiam testi. alij recipiuntur de nouo. ij. q. j. notum. ⁊ ibi p Ar-
chid. alias incipit nomen ⁊. v. q. c. habet propriũ. ⁊ extra de te-
sti. c. cũ clamor. ⁊ ibi p Innoc. qđ est verũ cũ ex officio suo me-
ro procedit secus si aliquo pmouente vel coadiuuante q̃ tũc
est timor subornationis ⁊ ita not. p Hof. dicto titulo de accu.
ver. item ⁊ aliam differentiã vocabuli ⁊ in speculo dicto. §. nũc
tractemus. ver. sed nunqd publicatis attestationibus ⁊ p gã-
dinũ dicto titulo quõ de malefic. cognosciẗ p inqsitionẽ. versi.
item est in hac alia differentia qđ est notabile. Item ad defen.
eius cõtra quẽ inquiriẗ admittunẗ familiares ⁊ domestici. xij.
q. ij. c. manifeste. ⁊ not. p Hof. dicto tit. de inqsitione. §. j. versi.
sed nunqd reus volens innocẽtiã suã pbare ⁊ ad hoc facit qđ
dixi. s. de repudijs. l. consensu. §. penul. in gandino dicto titu.
versi. sed pone φ iudex. Et de forma ⁊ modo seruandi de istis
testibus ⁊ multa vtilia circa eos vide plene in specu. dicto titu
lo de inquisitione. §. nunc tractemus. versi. quo facto ⁊ multis
alijs ver. ⁊. §. j. ver. item põt opponi ɔtra testes et pluribꝰ ver.
sequentibꝰ. Qui si repellatur pmotor vel adiutor inquisitio-
nis nunqd alius admittetur vel saltem iudex ex officio suo p
cedet vide in speculo dicto. §. j. ver. quid si impator. ⁊ p Hof.
versi. item quid si repellatur. ⁊. j. statim dicaʒ. ver. ex predictis
etiã. Est etiã notandum φ iudex tenetur completa inqsitione
facere copiã reo de oĩbus pductis ⁊ dare sibi terminũ defen.
etiã nõ petenti ẞm quosdaʒ de quo plene dixi. s. de episcopis
⁊ clericis. l. oẽs qui vbiqʒ. §. in hac. ⁊ plene in gãdino de defen
sionibus a reo faciendis. Cõpleta autẽ inqsitiõe ⁊ reo conui-
cto qualiter debeat ad condẽnationẽ pcedi vide Hof. dicto ti
tulo. §. si is contra quẽ inqritur cõuincatur. ⁊ eo. titu. inquisi.
cum ibi notatis. ⁊ in speculo dicto titu. §. nũc videndũ restat.
Aduertendũ est φ in inqsitione q̃ fit in crimine heresis multa
sunt spãlia vt extra de hereticis. c. vt inqsitionis. lib. vj. ⁊ inter
alia qđ noĩa testium ex causa subijci possunt. vt eodem titu. c.
statuta. eodem lib. de quo vide qđ plene dixi. s. de hereticis su
per rubrica ⁊ in crimine vsurarũ. vt not. p Inno. de iureiurã.
c. ad nostram. j. Est etiã alia inqsitio q̃ nõ fit ratione criminis:
sed sup conditione psone puta qñ electus confirmatur vel ali
quis ordinatur vel ad aliqđ officiũ eligitur de quo vide in spe
culo dicto. §. nũc tractemus. versi. penul. in fin. Nunc aliquas
alias questiones formemus in materia inquisitionis. Et pmo
si iudex in casibus a iure cõcessis cepit inquirere formata inq
sitione apparet legitimus accusator vtrũ cessare debeat iudi-
cis inqsitio. Dy. tenet φ sic q̃ via ordinaria scilʒ accusationis
excludit extraordinariã inqsitionis de minori. l. in cause. cũ si.
⁊ notatur p eũ plene. ff. de opis no. nũtia. l. in prouinciali. sicut
excludit ab initio ita ex post facto. vt. ff. de libe. agno. l. iij. §. q̃
plautianũ. vt in pos. leg. l. si pecunie. de fidei. l. nostrã. ibi quẽ-
admodũ ⁊c. ⁊ de adul. l. si maritus. §. si autẽ. ⁊ de hoc not. p eũ
extra de re. iur. c. factũ a iudice. lib. vj. Alij vt Gui. de suʒ. ⁊ se-
quaces tenent oppositũ. ⁊ dicũt qđ hoc casu officiũ iudicis nõ
est extraordinariũ sed ordinariũ cũ sit sibi a iure concessum. p
hoc. d. c. j. extra de offi. iudic. ordina. ⁊ dato qđ esset extraordi
nariũ adhuc dicunt cũ ordinario cõcurrere cũ sit causa coad-
iuuanda. vt. ff. de rei ven. l. j. §. per hanc. ⁊ de publicanis. l. j. §.
vnde queriẗ. preterea sicut iudex vbi accusator deest nihilomi
nus procedit sic ⁊ vbi primo inqrit vt desistet licet supueniat

accusator. vt. j. de aboli. l. ij. que ad hoc bene facit. Itẽ q̃ iura
tendunt vt maleficia puniantur. ff. ad leg. aquil. l. ita vulnera-
tus. ⁊ ideo de pluribꝰ eligiẗ idoneior. vt. ff. de accu. l. si plures.
sʒ iudex cũ sit publica psona presumiẗ idoneior ⁊ presumtio est
p eo qđ ipse melius inueniet veritatẽ ⁊ nõ sit sic incorruptibi-
lis sicut accusator ergo eius officiũ nõ cessabit ⁊ qđ pro iudice
presumaẗ est expressum. ff. de officio prefecti pto. l. j. iteʒ eo ipo
qđ accusator vel accusatus impugnant qđ p officiũ nõ pceda
tur suspecti sunt de collusione. ⁊ ideo repellendi. vt. ff. vt nemo
priua. p totũ. ⁊ in hãc opi. videẗ Cy. inclinare ⁊ etiã aliqñ opti
nui de facto licet multi ⁊ magni inhereãt opi. Dy. ex predictis
põt etiã solui si decedat accusator pẽdente accusatiõe vtrũ iu-
dex possit ex officio pcedere vel si accusator ⁊ iudex simul con
currant ambo admittanẗ vel qs eoꝝ preferaẗ. ad hoc not. per
gandinũ. d. titu. quõ de male. cognoscaẗ p inqsitionẽ. ver. pe-
nul. in fi. Itẽ quero si qs denũtiat iudici aliqđ maleficiũ ⁊ iu-
dex sup eius denũtiatione inqsiuit nunqd postea audiaẗ vo-
lens accusare de hoc dic. vt in spe. d. ti. de inqsi. §. nũc videndũ
restat ver. vlti. queriẗ. Itẽ quero si inqsitũ est contra aliquẽ de
aliquo maleficio ⁊ q̃ nõ est repertus culpabilis absolutus est
venit is cuius interest ⁊ vult accusare nunqd poterit Gui. de
suʒ. in. l. si qs in hoc genus. s. de epi. ⁊ cle. dicit φ sic si nesciuit
qñ iudex pcedebat ex officio ⁊ allegat. ff. de adul. l. ij. §. fi. ⁊. l. si
maritus. §. vlti. q̃ ad hoc bene faciunt ⁊ not. in glo. l. si qs ho-
micidiũ. ⁊ ibi dixi. in cõtrariũ facit q̃ de admisso eiusdẽ hoĩs
sepius queri nõ debet. ff. nau. cau. sta. l. licet. §. fi. ⁊ videẗ expres
sum. de accu. l. si cui. §. isdem. de iureiur. l. eũ q. §. in populari-
bus ⁊ extra de accu. c. de his. de hoc vide qđ plene not. p In-
no. extra de electione. c. dilecti. ⁊ de pur. cano. c. penul. ⁊ hanc
tenet Barto. brix. in qõnibus suis. clvj. que incipit aliqs fuit
de crimine infamatus ⁊ in gandino q accusari possunt. versi.
sed pone questionẽ que sepe contingit. Si accusator transegit
an possit iudex ex officio pcedere. dic vt dixi. s. de transact. l.
transigere. ver. ex his oritur questio. nũc declaremus qualiter
de maleficijs cognoscatur p denuntia. de hoc habetur p Hof.
⁊ Hostieñ. in summa de accu. in parte rubrice. s. de denũtia. p
Archid. xxij. q. v. c. hoc videtur p gandinũ quomodo de male
ficijs cognosciẗ p denuntiationẽ ⁊ plene in specu. de denũtia-
tione ⁊ inqsitione. §. nunc tractemus. ⁊ circa finẽ. versi. ceterũ
mẽbrũ illud ⁊ p Inno. ⁊ alios extra de iudi. c. nouit. de accu. c.
super his. ⁊. c. cũ dilectus. cũ ibi notatis. ⁊. ij. q. si peccauerit. ⁊
de testi. c. in oĩ negotio. Et ex predictis satis põt haberi noti-
tia predictoꝝ maxime ẞm canonistas qui plus habent de ista
materia. In foro autem ciuili qd seruetur de istis videamus.
Primo dicendo qd est denuntiare nam est crimen iudici pde
re vt hac. l. ⁊. ff. ad turpil. l. ab accusatione. §. nuntiatores. Qđ
iure ciuili potest fieri ita qđ habeat effectũ ⁊ qđ iudex ad talem
denuntiationẽ habeat inquirere solum p officialẽ ad hoc de-
putatũ. vt. ff. de custo. reo. l. diuus. de offi. prefec. vrbis. l. j. §. ⁊
sane. j. de decurio. l. j. lib. xij. ⁊ hac. l. alij autẽ habẽt accusare si
volunt. vt. j. eo. l. fi. de consuetudine tñ ⁊ statutis ciuitatũ ali-
ter seruatur q̃ etiã quilibet vadit ⁊ nuntiat potestati iniuriã ⁊
maleficiũ in eius psona cõmissum ⁊ iudices de facili ad inqsi-
tionẽ procedunt ⁊ idem etiã nũtietur eis maleficiũ p quẽcũqʒ
etiã cuius nõ interfit. vt. s. de epi. ⁊ cleri. l. si qs in hoc genus.
⁊. l. nulli. in fi. sed in illis puto speciale vnde regulariter secus
nõ dico qđ sit malum vt maleficia puniantur si ad dictum ta-
lium se informaret an verũ diceret ⁊ habita informatione pce
deret ⁊ nõ esset minꝰ facilis ad inquireñ. sicut nõ est schedulis
que sepe eis dantur occulte et maliciose. vt dixi. s. in materia
inquisi. versi. est etiã notandum qđ iudex. fit autẽ ista denũtia
tio sine inscriptione vt hac. l. incidit tamen in turpil. si dolo fa
cit. vt dicto. §. nũtiatores. ⁊. d. l. diuus. de custo. reo. qđ facit cõ
tra cõsules villarũ q ex forma statuti tenẽtur denũtiare male-
ficia in eoꝝ territorio cõmissa qđ si ipa maleficia denũtiata nõ
probentur esse vera qđ puniantur. de hoc not. per Ber. extra
de calum. c. ij. ⁊ ibi p Inno. ij. q. iiij. c. ij. In ɔtrariũ tñ facit. s.
de monopolis. l. j. ver. cũ vbi de hoc dixi sup rubrica. ff. de his
q. vt indi. l. tutorẽ. cum em̃ isti ex necessitate officij hoc faciunt
cessat presumtio calũnie. vt. s. titu. pxi. l. ij. cũ si. ⁊ hoc puto ve
rius: ⁊ ita de facto seruatur. ⁊ p hoc etiã facit prealle. l. nulli. ⁊
l. si qs in hoc genus. s. de epis. ⁊ cle. Si autẽ essent priuati nũ-
tiatores ad quoꝝ instantiã iudex pcederet vel superior inqsi-
tionem cõmitteret tales habent necessario assistere ⁊ quo ad
multa succedunt loco accusatorũ. vt dixi. s. hac eadẽ. l. in tra-
ctatu de inquisitione. ver. est etiã notandum φ multũ refert. ⁊
p hoc. ff. ad turpil. l. j. §. incidit. Consueuit queri si statuto ca-
ueatur qđ accusatores habeãt tertiã partẽ penarũ in quibus
condẽnantur accusati p eos nunqd hoc locũ habeat in denũ-

tiatoribus.ꝛ videt ꝙ nõ qꝛ magna differentia est inter accusa
tionẽ ꝛ denũtiationẽ.vt.d.§.nũtiatores. ꝛ.e.titu.l.j.§.incidit.
vbi de hoc dixi de inoffi. testa.l.pap.§.denũtiasse. ꝛ videt ex-
pressum qȝ libertus nõ põt accusare patronũ põt tñ denũtia.
supra si tutor nõ gesserit.l.j.ꝛ hoc de iureiuran.c.queadmodũ
in fi.de accu.c.sup his.cũ si.In cõtrariũ est qꝛ in effectu tantũ
operat denũtiatio ex quo maleficiũ est punitũ quantũ accusa
tio ꝛ ista videt fuisse mens condẽtiũ statuta ꝛ verba cũ sunt in-
telligenda.ff.qȝ qsqȝ iurꝫ.l.j.in fine. ꝛ qȝ idẽ sit denũtiare qȝ
accusare videtur.j.de sepulcro viola.l.qui sepulcra. in fine.de
iure fis.l.deferre.ꝛ.j.de delator.p totũ ꝛ hãc vidi obtineri.ꝛ p
hoc.j.eo.l.si quis iniuriã.ff.de iure patrona.l.eum.§.qui no-
men detulit. ꝛ in questionib⁹ statut.lxxv.q. ꝛ in alphabeto.§.
accusatio.Sunt etiã alij coadiutores officij ꝛ institutores qui
differunt a denũtiatoribus qbus coadiutorib⁹ notatur extra
de pba.c.qm̃ cõtra falsam. ꝛ p Arch.de elec.c.indẽnitatibus.
lib.vj.ꝛ allegatur ad hoc.s.de administra.tuto.l.ad instrueñ.
ꝛ tetigi.s.de iudic.l.properandũ.§.sin autẽ alterutra. in fine.
ver.sed pone qȝ iudex inqsiuit oppositare in loco accusatorũ
habent vt notaui.s.quomodo ꝛ qñ iudex.l.tres denũtiatiões
ver.qȝ excludi deberet.Effectus autẽ denũtiationis est qꝛ cũ
denuntiantur crimina notoria iudex potest ꝛ debet ad inqsi-
tionẽ pcedere.vt hac.l.ꝛ dicto.§.nũtiatores.et dicta.l.diuus.
cũ si.an autẽ ex tali denũtiatione sine aliqua pbatione q possit
condẽnari ꝛ ita denuntianti ex toto credat facit qȝ dixi.s.hac
l.circa pn̄ci.ꝛ in hoc puto breuiter sic dicendum.aut denũtia-
tores sunt priuati.aut officialis pn̄. Primo casu nõ credatur
eis nisi quo ad aliquã presumtionẽ sicut nec accusatoribus.vt
j.eo.l.fi.Secundo casu aut sunt officiales deputati solum ad
denũtiandum.vt dixi.s.de consul.villarũ.ꝛ tunc nõ credatur
eis nec ad eorũ denuntiationẽ aliqs damnatur sine alijs pba.
ꝛ ita possunt intelligi oĩa iura.s.orta.in publici alle.qȝ officia
li nõ credat facit tñ qualem qualem presumtionẽ vt dixi: imo
videt Inno.tenere p qȝ aliquãdo p vno teste habeat denun-
tiator vt extra de testi.d.c.in om̃i negotio.ꝛ de simo.c.licet eli.
Aut isti officiales deputati sunt non solum ad denuntiati.sed
etiã ad inquirendũ ꝛ cognoscendũ de maleficio sicut dixi.s.de
officijs deputatis ne qs vadat de nocte cũ iudex vel miles va
dit ingrendo arma vel victualia denuntiant superiori tunc ex
tali denuntia.possit pcedi ad condẽnãdũ nisi cõtra denũtian
tem fieret vel pbaretur iusta defensio.vt dixi.s.hac.l.circa pn̄.
ꝛ de hoc etiã dixi.s.de arbitris.l.ne in arbitris. ver.restat vi-
dere.ꝛ huius ratio est qꝛ de crimine nõ constat iudici vt iudi-
ci ꝛ hoc puto esse verũ qñ iudex vel officialis esset deputatus
specialiter ad illud officiũ ꝛ cognitio ꝛ deputatio spectaret ad
eum vt qꝛ esset iudex deputatus sup officio victualiũ vel mi-
les sup inquif.armis.Si autẽ nõ esset ad hoc deputatus licet
esset de familia potestatis q illud inueniret vel denũtiaret tũc
forte secus de stricto iure licet de consuetudine secus seruetur
de hoc p gandinũ.d.titu.quõ de maleficijs cognoscit p denũ
tiationẽ.v̇.sꝫ quero.ꝛ v̇.seq.an q repellitur ad accusañ. possit
denũtiare dixi.s.titu.pxi.sup rubrica de crimine etiã cogno-
scitur p exceptionẽ de quo vide qȝ plene notat in speculo de
crimi.in modũ excep.ppositis.ꝛ p Rof.in libello iure canoni
ci.e.titu.ꝛ p gan.quõ de male.cognoscit p exceptionẽ ꝛ de hoc
etiã tetigi de edendo.l.ij.apud quẽ.circa fi.ver. qd ergo p ve
ritate tenebimus.Et qꝛ lex ista pprie de crimi.notorijs loquit
nunc de ipsis declaremus ꝛ de isto notorio satis habet in spe.
de notorijs criminibus in gãdino quõ de male.cog.qñ crimẽ
est notoriũ late not. p Inno.extra de cohabitatione clericorũ
ꝛ mulie.c.tua.de elec.c.bone memorie magũtino ꝛ ibidem per
cõpost.p Ber.e.tit.de cohabita.cleri.c.nostra.ꝛ p Gof. Host.
in summa eiusdẽ titu.ij.q.j.de manifesta.in glo.ꝛ p Arch.c.in
manifestis.c.deus oĩpotens.ꝛ.c.scelus.ꝛ.c.manifesta.ꝛ p eũdẽ
Archi.xi.q.iij.c.eorũ q accusantur.ꝛ ad hoc extra de accusa.c.
euidentia. et p Gabrielem de oseletis in suo tractatu de fama
ad tractatũ notorij.Ex quibus remissionibus satis põt habe
ri materia notorij aliqua tñ singularia tãgam⁹. Primo quali
ter in notorijs pcedatur not.p Ber.extra de iureiurã.c.ad no
stram.de diuortijs.c.j.vbi in notorijs sit opus citatione videt
qȝ sic.xij.q.ij.indigne.ꝛ.c.deus oĩpotens. ꝛ not.p Inno.d.c.
ad nostrã.ꝛ.xxiiij.q.vlti.c.de illius. in glo.de hoc fuit magna
qȝ tpe pape Io.xxij.q volebat pcedere cõtra antipapã ꝛ dñz
Ludouicum de bauaria cuius auctoritate creatus fuerat ipse
antipapa ꝛ cõtra certos fratres minores fugitiuos arestatos
in curia mãdato ipsius pape Io.Et circa hoc sic scripsit dñs
Oldra.Et primo circa fugitiuos qȝ habeant p confessis siue
cõuictis qꝛ fuerunt arestati p papam ꝛ arestum legis ꝛ princi-
pis exparantur in aut.de consul.§.fi.sed sic est in aresto legis

vt.s.de assesso.l.consiliarios.vbi de hoc plene dixi ꝛ vt omnes
tam ciuiles ꝙ mili.l.j.de omni agro deserto.l.locorũ de pre-
sumtio.nullus.iij.q.ix.c.de terminis. et.xj.q.j.xpianus. nam
frangendo arestum videtur frangere carcerẽ ꝛ p cõsequẽs ha
bentur p confes.de fracto.l.j.de custo.reorũ.l.militũ.§.eis.de
penis.l.aut dãnũ.§.si qs.cõmunis tñ opi.doctor est qȝ indu-
cat solam presumtionẽ fuga.vt.d.l.cõsiliarios.ꝛ ibi est specia-
le in officialibus.An autẽ citandi essent videt qȝ nõ qꝛ citatio
fit ad pbãdam contumaciã hic autẽ constat de verissima cõtu
macia cũ in incertis locus sit coniecturis.de verb.obli.l.conti
nuus.ad hoc.s.quõ ꝛ qñ iudex.l.cessante.fm vnũ intellectum
glo.ꝛ expresse not.eo.titu.l.tres denuntia.ꝛ p Inno.extra de
accu.c.ad petitionem.vbi tenet qȝ vere contumax ad nullum
actum citandus est etiã ad sentẽtiã audiendã.ꝛ ad hoc de do-
lo ꝛ cõtumacia.cũ qui. lib.vj.ꝛ ibi de hoc p Archid. Quantũ
autẽ ad antipapã ꝛ dictũ dñm Ludouicũ ꝛ fm eũ ista nõ egẽt
magna exaggeratione sed magna vindicta.lxxiij.dist.vbi ꝛ il
le antipapa nõ solum pena canonica sed ꝛ ciuili puniẽdus est
debet em̃ anathematizari ꝛ humano auxilio ab apostolica se-
de repelli.lxx.dist.si qs pecunia.ꝛ ibi in glo. ipse em̃ sanctissi-
mã sedem petri viuẽte vero papa ausus est maculare indigne
sedendo in ea.xl.di.multi. ꝛ ideo tanꝙ excõicatus ꝛ precisus
a cõmunione ecclesie repellendus est ꝛ cum dathan ꝛ abyron
suam esse portionẽ extra de elec.c.licet.de concessione preben
de.c.j.ꝛ est tanꝙ infamis ꝛ adulter ab honore repellẽdus.iij.
q.ij.audiuimus.vij.q.j.sicut.fur em̃ est ꝛ latro qꝛ nõ intrauit p
hostiũ.vij.q.j.nõ furem.xxiij.q.iiij.tres psonas.ꝛ nõ apl's:sed
apostata nuncupandus.d.c.si qs pecunia. ꝛ.c.j. ꝛ.c.scisma.qꝛ
vnitatẽ ecclesie diuidere nititur.xxiij.q.j.scisma. ꝛ.c.aduoca-
uit.falsarius etiã est qꝛ falsum nomen sibi assumsit ꝛ falsis insi
gnijs vsus est.ff.de falsis.l.falsi.ꝛ.l.eos.§.fin.ꝛ tanꝙ antichri-
stus inuasor ꝛ psecutor xpianitatis repelleñ.xxiij.di.in nomĩe
dñi ex quo capitulo potest formari pcessus cõtra eum et eius
anticardinales qui eadem pena veniunt puniẽdi.vt.d.c.in no
mine dñi.vt qui ei ministrant sequantur eũ de hereticis.c.ex-
cõmunicamus.§.credentes.ꝛ.c.sicut.ꝛ.c.fi.cũ si.ꝛ de scismati-
cis.c.j.lib.vj.ꝛ Hostiẽ.in summa.e.§.que pena.omnes em̃ pe-
ne ꝛ culpe obnoxij sunt q scismaticis cõtra ppositos sacerdo
tes religiosa se temeritate miscuerunt.xxiiij.q.iiij.didicim⁹.
An autẽ sint citandi videtur qȝ nõ hoc em̃ videt velle dictũ ca
pitulũ in nomine dñi. qȝ nec aliqua audientia eis aliqualiter
prebeatur ꝛ qꝛ istud est notoriũ actu pmanentis ꝛ licet varient
doctores an sint citandi.d.c.ad nostrã.de iureiuran.de pur-
ga.cano.c.penul.ꝛ de translatione quanto.Inno.tñ dicit hoc
esse verũ nisi scandalum vel periculũ sit in mora ꝛ ita intelligit
extra de elec.c.bone memorie magũ.vbi de hoc p eũ ꝛ cõpost.
ꝛ hoc ipse notat de cleri.coniuga.c.cũ in tua.ꝛ licet varient do
ctores an in notorio sit citandus quo ad cause examinationeꝫ
tamẽ quo ad sententiã nullus dubitat vt not.de testi.cogen.c.
sup eo.ꝛ religiosi grauius puniãtur extra de hereti.c.accusat
in fi.lib.vj. qꝛ etiã in predictis deliquit populus romanus et
clerus.querebatur an vniuersitas vel collegiũ possint accusa
ri vel puniri criminaliter.Inno.ꝛ Hosti.vident tenere qȝ nõ
sed singulares psone que in hoc delinquerũt. al's sequeretur
absurditas qȝ nõ culpabiles punirentur puta absentes ꝛ mu
lieres ꝛ alij qui nõ cõsenserint delicto ꝛ sanctius est.Inno.ab-
soluere ꝛc.vt.ff.de penis.l.absentẽ. ꝛ qꝛ vniuersitas ꝛ collegiũ
noĩa sunt iurꝫ ꝛ nõ habẽt animã excõicari nõ possunt extra de
snĩa excõicatio.c.romani.§.in vniuersitate. lib.vj. ꝛ hoc videt
tenere Ioan.ij.q.ij.eps q mancipiũ.ꝛ extra de simonia.Inue
niens ꝛ.c.dilectus.scdo.ꝛ ibi plene p Inno.ꝛ Ioan.an.Bar-
to.tñ tenet ꝯtra.d.c.eps qui.Ia.de are.distinguit iter delictũ
negligẽtie vt tunc possit.vt.l.iubemus.nullam nauẽ supra de
sacrosan.ec.ꝛ delictũ operationis vt nõ possit vt not. per eum
supra vnde vi.l.si quis in tantã.ver. item queritur quid colo-
no.ꝛ.s.titu.proxi.l.ij.ver.quero etiã de vniuersitate.Cõmuni
ter tenetur qȝ possint accusari ꝛ puniri qꝛ delinquere possunt
nam metũ inferunt.ff.qȝ metus causa.l.metũ.§.aĩaduerten-
dum ꝛ dolum.vt.ff.de dolo.l.sed ꝛ si ex dolo. ꝛ ibi per Nico.
matarel.ꝛ consentit de lib.vniuersitatis.l.j.ꝛ possidet ꝛ vsuca-
pit.ff.de aqui.pos.l.j.in fi.ꝛ.l.seq. hoc etiã satis probatur.j.de
re mili.l.taꝫ collatores.circa mediũ.lib.xj.vbi in ciuili ꝛ crimi
nali dicit de defendi p sindicum et patitur aratrũ.vt.ff.qbus
modis vsusfructus amit.l.si vsufruc.item punitur penis spe-
cialibus suspensionis et interdicti de snĩa excõica.c.si snĩa.lib.
vj.imo aliqui voluerunt tenere qȝ si excõicẽtur teneat snĩa.vt
not. Io.an.d.c.romana. et facit extra de penis.c.felicis.li.vj.
xxv.q.ij.ita nos.et de electione.c.vbi periculũ.§.ciuitas.licet
enim nõ habeant verã psonã nec animã vt dictũ est siue nomẽ
iuris ita

iurꝫ ita ꝙ vẽ nõ possint delinquere nec vere sint capaces pene
habẽt tñ fictiõe iuris. ⁊ ideo dꝛ ꝙ mancipiũ curia ⁊ societas vi
cem ꝑsone sustinent de fideiuſ.l.mortuo. ⁊ eadem fictione de-
linquere possunt ⁊ puniri ea tñ pena que possit cadere in eos:
⁊ ideo dicit Inno. qꝺ priuatꝛ priuilegijs ⁊ sic capite minuitur
⁊ sicut vera ꝑsona ꝑ mortẽ naturalẽ desinit esse qꝺ erat sic ista
persona ficta ꝑ mortẽ ciuilẽ que est vt priuetur priuilegijs vni
uersitatis desinit ãmodo esse vniuersitas ⁊ qꝺ priuilegia pos-
sint reuocari videtꝛ cũ incipiunt esse iniqua ⁊ dãnosa.ff.de vul-
ga. ⁊ pupil.sub.l.ex facto.extra de decimis.c.suggestum. ⁊ nõ
potest esse magis iniquum ꝙ̃ si reuertatur in cõtumeliã conce
dentis.sic eñ est in ꝓposito ꝓ gratia eñ contumeliã reddunt
sicut mus impera.⁊c.extra de iudeis.c. ⁊ si iudeos. ⁊ sic se indi
gnos fecerũt eoꝝ priuilegijs extra de ĩmunitatꝛ.ec.c.fin.Old.
Ad principale ꝓpositũ redeundo q̃ro qꝺ crimen appelletur
notoriũ.dic qꝺ illud qꝺ nõ põt aliqua tergiuersatiõe celari vt
qꝺ fit corã populo vel ſm alios qꝺ fit corã.x.hoĩbus cũ.x.ho-
mines faciunt turbã.vt.ff.de verb. sig.l.neratius. Alij aliter
vt not.ꝑ gandinũ.d.titu.ver.ſup hoc articulo vbi tenet qꝺ ar
bitrio iudi.cõmittatur que opiñ.satis placet cũ nõ reperiatur
ius bene terminatũ posset etiã dici notoriũ qñ aliquis foret in
crimine deprehẽsus de q̃ dic vt dixi.s.de defen.ciuita.l.defen
sores ſup ṽbo deprehẽsos. Item si reus ꝯfessus in iudicio vel
lata ſup hoc sñia vt extra de ap.cũ ſpãli.§.porro. ⁊ ibi in glos.
⁊ de hoc nota.satis ꝑ Hostieñ.in summa de coha.cle. ⁊ mu.§.
quid sit notoriũ. ⁊ ꝑ spec.d.ti.de noto.crimi.§.iaꝫ de notorio.
ver.porro. ⁊ ver.seq. Sed nunqd notoriũ possit negari. videtꝛ
qꝺ nõ qꝛ qꝺ negatꝛ necesse est ꝓbare.s.qui.ad libertatem ꝓcla
mare nõ licet.l.fi.sed notoria ꝓbatione non indigent ergo ⁊c.
vt.ff.ad leg.aquil.l.qui occidit.ꝗ satis.cog.l.si vero.§.qui pro
rei qualitate.de dote prele.l.ij.§.ij. ⁊ extra de accu.c.euidẽtia.
dic qꝺ aut est notoriũ iudici vt iudici. ⁊ tunc iudex põt ꝓcede
re sine aliqua ꝓbatione verbi gratia iudex examinãdo testes
videt eos vacillare certũ est ꝙ statim põt eos punire sine alia
probatione.vt.s.de testi.l.nullum. Itẽ est exemplũ.s.tit.pxi.
l.penul.quãdo familiaris accusat dñm suum qꝛ hoc est sibi no
tum vt iudici põt accusatorẽ punire. Item iniuria facta alicui
corã iudice ꝓ tribunali sedente dicitꝛ notoria ⁊ sine aliqua ꝓba
tione põt puniri qꝛ notoria est sibi vt iudici.vt not.ij.q.j.c.deꝰ
oĩpotens.c.vlti.in glo.q̃ incipit nõ sedentis ꝓ tribunali qꝺ est
not.dignũ. Est ⁊ aliud notoriũ qꝺ nõ est notũ iudici vt iudici
sed notoriũ est sibi vt priuato ⁊ multis alijs modis ⁊ istud ne-
gari põt sed licet negetꝛ nõ ꝓpterea desinit esse notoriũ.vt no.
xxiiij.q.vlti.in glo.que incipit.not.hic arg. ⁊ tũc iudex anteꝙ̃
procedat ſup tali notorio recipere debet ꝓbationes ſup noto
rio extra de ap.c.consilium.qꝛ quoties aliqd alterius est pre-
ambulũ si negetꝛ primo oportet ꝓbari.vt dixi.s.tit.pxi.l.non
ignorat. ⁊ sic ĩ ꝓposito ad hoc vt iudex possit ꝓcedere tãꝙ̃ ſup
notorio opꝫ ꝙ ꝓbetꝛ esse notoriũ ⁊ de hoc dixi.s.ꝗ ⁊ aduersus
quos in integ.restitu.l.j. ⁊ ad hoc bene faciunt notata extra de
officio delegati.c.j.qꝺ incipit statuimꝰ.lib.vi.ꝑ Arch.Io.an.
⁊ card. ⁊ ſup.e.c.ꝑ Inno. Sꝫ qualiter ꝓbabitꝛ istud notoriũ cir
ca hoc aduertendũ est qꝺ notoriũ ⁊ manifestũ differũt.notoriũ
eñ ꝓbatiõe nõ indiget licet qdã dicere voluerint qꝺ opus sit
probari ꝑ testes.ꝗ deponẽt de scientia maleficij sed verius est
qꝺ sufficiat ꝓbare notoriũ quo ad hoc vt tanꝙ̃ super notorio
possit ꝓcedi.manifestũ autẽ est ꝓbandũ ita tenet glo.s.de ap.
l.ciues. ⁊ de hoc extra de testi.cogen.c.iij. ⁊ in spec. de notorio
crimine.§.seq.de manifesto.ff.de vẽtre inspi.l.j.§.ꝙ̃uis.in pn̄.
⁊ qꝺ sit differẽtia inter notoriũ ⁊ manifestũ not.in.d.c.tua.per
Ber. Inno.de cohabitatione clericoꝝ ⁊ mulierũ ꝑ Hostiẽ. in
summa eiusdẽ titu.§.qd sit notoriũ.§.illud quoqꝫ manifestũ. ⁊
de manifesto euidenti notorio ⁊ eoꝝ ꝓbatione vide ꝑ Archi.
xi.q.iij.dicto.c.eoꝝ qui accusantur qꝺ manifestum nõ indiget
ꝓbatione facit.ff.de in integ.resti.l.j. ⁊ extra de filijs pbr̃oꝝ.c.
qm̃. ⁊ ibi in gloss. Cõmunis opinio doctoꝝ est ꝙ si crimen est
adeo manifestũ qꝺ possit dici notoriũ nõ indiget ꝓbatiõe nisi
vt predictũ est. Sed qꝺ ꝓbetur notoriũ si autẽ solum est mani
festum sed nõ adeo qꝺ sit notoriũ tunc probetur ⁊ ita intelligã
tur predicta iura ad cautelam tamen etiã ſup notorio possunt
recipi testes ſup principali.vt dicto.c.bone memorie magũti-
no.§.j.extra de elec. ⁊ ibi de hoc in glo. ⁊ ꝑ Inno. ⁊ Cõpost. ⁊
qꝺ manifestũ quãdoqꝫ sumatur ꝓ notorio ⁊ ecõtra not. ꝑ gar
siam ⁊ Guil.durãti.extra de elec.c.si forte.lib.vi.plus tamẽ est
aliqd esse notoriũ ꝙ̃ manifestũ vt ꝓbatur ex predictis iuri.ij.
q.j.c.j. ⁊ in autꝛ.de restitu. ⁊ ea q̃ parit.§.vlt. Cy.tñ hic ſm Pe.
tenet qꝺ notoriũ probare sufficit quo ad hoc vt inducat semi-
plenã proba.quo ad hoc vt ad inquisitionẽ criminis secundo
possit ꝓcedi sed quo ad condẽnationẽ nõ sufficit: imo de cri-
mine debet plene cõstare sicut dicitꝛ cũ ꝓbatur de aliquo pre-
ambulo puta de possessorio in petitorio nõ sufficit: immo opꝫ
de proprietate plene ꝓbari.vt.ff.de ꝓba.l.circa. ⁊ dictũ fuit in
dicta.l.nõ ignorant.s.titu.pxi.sic ⁊ in ꝓposito. Sed tamẽ hec
opinio nõ seruatur nec ꝓbatur ꝑ doctores: ĩmo dicunt qꝺ in
notorio põt ꝓcedi ad condẽnationẽ ex sola ꝓbatione notorij
vt predixi.alꝛs eñ notoriũ parũ vel nihil differret a nõ notorio
in quo potest ad inquisitionẽ ꝓcedi.idem etiã dicit ipse Cy.si
delictũ sit probatũ ꝑ famã qꝛ nõ põt ex hoc ad condẽnationeꝫ
procedi sed solum inducit semiplenã probationẽ ⁊ in hoc pu-
to eũ bene dicere.vt.j.subijciã. Ultimo quo ad hãc materiam
notorij notandũ est qꝺ in notorijs non appellatur vt extra de
ap.c.ꝑuenit. ⁊ c.cũ sit romana.cũ ibi notatis. ⁊ notatur de hoc
ij.q.vj.§.nullus homicida.cetera ad hanc materiã ꝑtinentia
haberi possunt ex iuri. ⁊ remissionibus suprascriptis. Sed qꝛ
tractatus fame vicinus est predictis de fama aliqua subijcia-
mus de quo mlˈti diuersimode tractauerũt speculator de hoc
satis not.d.titu.de notorijs criminibꝰ.§.vt autẽ.ex alioꝝ spar
sis velleribus bene ⁊ subtiliter ꝑ gandinũ titu.qd sit fama et
qd sit infamia ⁊ sex titulis sequeñ. ⁊ aliqd tetigi.s.de officio re
ctoris ꝓuincie.l.iustissimos.de hoc fecit vnũ tractatũ specialẽ
do. Thomas piperata doctor boñ. Sed subtiliorẽ ⁊ vtilioreꝫ
dñs Gabriel de oseletis vbi tractauit de fama notorio ⁊ mani
festo rumore suspitiõe ⁊ his adherẽtibꝰ. De ista materia not.
in glo.ff.de testi.l.iij.§.que argumẽta. ⁊ ꝑ Archi.xi.q.iij.non
sunt audien.xxv.q.vj.si duo. Qualiter fama probetur ⁊ ꝗ te-
stes preualeant vtrum probantes bonã famã vel infamiã per
eundem.ij.q.v.c.omnibus.ꝑ Inno. ⁊ Her.de accusa.c.inqsi-
tionis. Et de ista materia satis not.ꝑ Ber. ⁊ Inn.eo.ti.c.qua-
liter ⁊ qñ.secũdo ꝑ ipsuꝫ Inno.in.c.cũ opꝫ.de testi.c.preterea.
⁊ iiij.q.iiij.c.sepe.in glo. ⁊ ꝑ archi. An autẽ fama cũ vno teste
plene probet in ciuili ⁊ criminali not.ꝑ her. extra de testi.c.ve
niens.de probatione.c.infamie.not.in glo.ꝑ Archi.ij.q.vij.c.
testes. ⁊ dixi.s.ex quibꝰ causis infa.irrogatꝛ.l.nullam. ⁊ not.qꝺ
quis probatꝛ sufficiẽter esse bone fame ex quo cũ bonis cõuer-
satur vt dixi.s.de epi. ⁊ cle.l.eũ ꝗ ꝓbabilem. ⁊ fa.ru.pro.habe
tur.s.de testa.mili.l.si cũ in vtero. Et ex predictis satis põt ha
beri notitia predicte materie. Subijcio tñ aliqua singularia.
Primo qd sit fama ⁊ infamia. Que differẽtia sit ĩter opi. esti-
ma. ⁊ famã vnde dicatꝛ fama. Quo tp̃e incipiat qualiter ꝓbetꝛ
per quot testes.qs sit fame effectus. Circa primũ licet specu. ⁊
predicti alij in eoꝝ tractatibus diffuse tractauerũt tñ quantũ
mihi videtꝛ duplex põt dici esse fama.s.fama hoĩs ⁊ fama de ho
mine seu actibꝰ hoĩm fama hoĩs est illese dignitatis ⁊c.vt.ff.de
varꝛ.et extraor.cog.l.cognitionũ.§.estimatio.et de ista diffini
tione.et circa eius expositionem satis not. ꝑ predictos docto
res spec.gandi. ⁊ thomã pipatã.in pn̄.suoꝝ tractuũ.hãc tamẽ
famã alij magistraliter sic describũt fama est dignitas a natu-
ra tributa cuius merito qs ea põt q̃ hoĩ sunt cõcessa nec mori
bus nec legibꝰ diminuta ⁊ de ista fama iudicio meo nõ loquũ
tur cõiter iura glo.nec opi.doc.nec pn̄cipaliter spectat ad fa-
me tractatũ. Sꝫ est alia fama circa actus hũanos vt circa testa
mẽta dignitates cõtractus delicta et his similia et de ista prin
cipaliter est sermo et ista põt sic describi. fama est opinio siue
estimatio oĩm vel maioris partis hoĩm alicuius ciuitatis re-
gionis castri ville vicinie loci circa aliquã rẽ seu aliqꝺ factũ in
idem cõsentiẽs sermonis ministerio potissime gñata ex incer
to seu certo auctore ꝓueniens in predicta descriptione nõ po
nitur opi.siue estimatio qꝛ de quacũqꝫ re est fama est opiñ.siue
estimatio sed nõ cõuertitur qꝛ vbi est opi. siue estimatio nõ sta
tim est fama: ĩmo quo ad quedã differunt. vt.j.subijciã qꝺ di-
citur oĩm vel maioris partis si videtꝛ bene dictũ qꝛ.s.de testi.l.
j.et insti.de testi.§.testes.dicitur oĩm cõsensu liberoꝝ loco ⁊c.
Sed dic ꝙ nõ obstant qꝛ qꝺ maior pars dicit vel facit oẽs di-
cere videntꝛ et facere.vt.ff.ad municip.l.qꝺ maior. et de regu.
iuris.l.aliud.§.refertur. Qꝺ subijcitur alicuius ciuitatis ⁊c.
ꝓbatꝛ de ciuita.ff.de supel. lega.l.labeo.§.j.de more etiã ꝓuin
cie fit mentio.ff.de admini.tuto.l.tutor ꝗ repertoriũ.§.ꝗ autẽ
de regione.ff.de lega.j.l.si seruus pluriũ.§.fina.ibi consuetu-
do regionis in qua versatꝰ est.de leg.iij.l.meus. de fundo in-
struc.l.cũ de lanionis.§.asinã molẽdinariã.et de re.iurꝛ.l.semꝑ
in stip.cũ si.de castro siue mancipio.ff.qꝺ cuiusqꝫ vniuer.l.itẽ
eorũ.circa princi.cõia predioꝝ.l.venditor.§.si cõstat.et ad hoc
de fluminibus.l.j.in prin. De loco ⁊ vicinia fit mẽtio extra de
presum.c.qꝛ v̇osimile.e.ti.c.illud.de hoc tãgitur per gandinũ
titu.vñ aut quo loco possit fama ꝓcedere.sequitꝛ in descriptio
ne p̃dicta in idẽ consentiẽs qꝺ ponitꝛ ex eo qꝺ habetur.d.l.iij.
§.q̃ ar.ff.de testi.sermonis ministerio generata ideo ponitur
qꝛ sine sermone non põt esse fama qꝺ in fi.dꝛ ex certo seu incer

to aucto. precedens ideo dr q fama oriri pōt a certo & incerto auctore. vt plene dixi. s. de offi. rec. puicie. l. illustrissimos. & p gandinū a quo & qui. possit fama incipere. Quid aūt sit infamia. ex predictis colligi pōt q2 est opposita & contraria fame & cognito vno de cōtrarijs cognoscitur aliud de ea tñ & eius effectu plene dixi. s. ex qui. cau. infamia irrogatur sup rubrica. & e. ti. l. nullam. differunt aūt fama ex vna parte et opi. estimatio & presumtio ex altera: pōt dici q fama est species predictoruz q2 sine eis non pōt perfectio esse ipsa aūt bene possunt esse sine fama vt satis pōt colligi ex predicta distinctiōe. Itē fama semper est publica. Opi. pōt esse singularis vt. ff. de acqui. heredi. l. cū qdam. §. dr. vbi dr q heres non pōt adire hereditā. si vxor defuncti dicat pregnās lz ipse 3rium putet nā opinari et putare idē est. ff. de supelle. le. l. labeo. circa mediuz vbi non ex opi. singulo2 &c. & ad hoc. ff. de acqui. here. l. si qs putat. supra p here. l. opi. de testa. mili. l. si cuz vel in vtero. & ibi de hoc per odo. de estimatione. s. de iura. ca. l. ij. §. qd obseruari ibi quod credit & estimat. Itē fama vt plurimū est circa facta et res corporales vt certa maleficia 3tractus & similia. Opi. ppie circa incorporalia & q in intellectu & aio consistunt vnde dicimus talis doct. fuit in tali opi. vel cōis opi. est q talis liber sit seruus vnde lz opi. & fama in cōivsu loquendi quasi sonaret idem non tñ sunt. & ideo alique leges aptantur & loqunt de opi. vt. ff. de offi. pretoris. l. barbarius. s. de testi. l. j. vel de statu defuncto2. l. si mater alique de fama vt. d. l. iij. §. que ar. de testibus de penis. l. capitaliū. §. famosos. & bene. ff. de qd. l. de minore. §. tormenta. vbi de hoc dixi cum si. prudēs ergo aduocatus fm negotia sibi occurrentia formabit articulos seu capitula sua cōformia verbis legis vt si velit probare statum libertatis dicet talis intendit probare qd tytius cum opi. vixit & reputabatur liber homo. hec eñ non est proprie fama sed opi. seu cōis erro2 vbi non esset liber. vt. d. l. barbarius. de quo plene dixi. s. de sen. l. ij. Non tñ diffiteo2 quin de hoc posset esse fama puta si aliquis liber homo potentia alicuius detineretur vt seruus. et de hoc esset clamo2 in ciuitate hoc esset male factum cum esset liber homo ista esset fama. si aūt sit aliud negotiū puta delictū cōmissum per aliquem tunc ponat in. c. qd vox & publica fama est qd talis cōmisit tale delictuz. dr aūt fama a fando seu a fide mentis ex eo etiā q maio2 pars vel cōis sic opinantur vel estimant de aliquo negotio de ipso negotio loqunt & exinde procreditur fama pōt esse tam de bono q de malo naz famosus est latro. vt. d. l. capitoliū. §. famosos. & j. de famosis libellis. l. famosis. est etiam in bona parte sicut dicimus talis est famosus docto2. Ex quo tpe possit fama pcedere plene & bñ no. p gādinuz ti. ex quo tpe fama procedat. Qualiter pbetur & per quot testes in hoc oēs concordant q per duos testes per. l. vbi numerus. de iure pbandi notat per spec. de pba. §. j. ver. vlt. & de inquisitione. §. nunc tractemus. versi. qd si vnus. & p gandinū quō de maleficijs cognoscatur p ingsitionē q ad pbationem fame debeant admitti & p thomā pipatā. §. sequit. vide qualiter & quō & subtiliter & plene p dictū gabrielem dicto suo tractatu. §. nunc est decernendū. p quot testes. & §. nūc ageñ. qualiter que causa breuitatis omitto. Quis sit fame effectus quo ad matrimonia & beneficia plene notat p Inno. extra de presumt. c. illad. quo ad alia p gandinū titu. qualis & quātus sit fame effectus & p dictū thomā piperatā. §. nunc videndū est qd operet fama. Latissime & subtiliter p eundē gabrielem. e. tractatu. §. nunc superest. & ad portū effectus fame pbate. §. sequētibus vbi pulcre & subtiles questiones in ista materia tāgunt per eum. De indicijs satis dixi. s. de rei ven. l. iudicia. de presumt. dixi. s. de pbationi. l. siue possidetis. & plenissime & subtiliter p prefatum dñm gabrielem. §. in presentiarū cōuenit. & seq. etiā tangitur p eum de rumore occulto & manifesto. & per specu. dicto titu. de no. crimi.

Si quis in se iniuriā. Canonizata est. iij. q. iiij. aliquādo. ver. item si quis se iniuriā. al's est capitulū p se & not glo. hic positā in fi. q dicit accusationē posse fieri solo verbo sine scriptura &c.

Uel de crimine. Duas habet ptes & secunda subdiuit in duas. in prima loquit qñ accusatus ab vno sup vno delicto de eodē accusatur ab altero. In scda loquit sup diuersis delictis. Itē qualiter tunc iudex debeat pcedere & ex solutiōe 3trario2 patebūt recta exēpla huius. l. Op. q plures possunt accusare. vt. s. e. l. si accusato2. dicit glo. qd accusatio pluriū nō pōt pcedere si reus excipiat vsq ad litē 3test. vt hic post litē autē 3test. nō pōt excipe. vt in glo. licet ista solutio in se sit vera. pōt & aliter dici vt in 3trario dixi. Op. ad idem de. l. senatus. s. titu. pxi. Jac. de are. dicit qd ibi plures tutores rōne officij reputantur vna psona sz hoc videt tollere lex. ff. de exercito. l. ne in plures. & ideo dic plenius. vt ibi dixi. Itē ad idem op. ff. de adul. l. si maritus preuenerit. §. si ante. So. ibi secūdus nō pcedit cū primo sed prefertur sua accusatio iniuriā psequendo de ignorātia docēdo. vt ibi not. & dixi. j. l. si qs homicidij. Sed quō de ignorātia tenetur docere cū ignorātia presumatur. vt. ff. de proba. l. veri9. dic fm Hui. de suz. qd ideo hic presumit sciētia q2 suā iniuriā prosequitur & in facto suo nō est tolerabilis erro2. vt. s. de rescin. ven. l. quisquis. & ad hoc supra de in integ. restitu. l. de tutela. Itē op. ad fm dictū & istud est difficile hic dicitur qd accusatus de vno crimine potest de alieno accusari cōtra. ff. eo. l. senatu. So. glo. est & eā approbat Dy. qd in 3trario qd hec lex loquatur vbi erant diuersa delicta ex vno facto puniētia ibi autē erat vnū ex vno facto descendens. Sed ista solu. nō videt procedere fm qd glo. exēplificat. l. istam. nam ponit exempluz in eo qui cognouit soro2ē alij nuptā vbi cōmittit adulteriū et incestū. & in. l. contraria ponit exēplū in eo q patrē occidit vbi cōmittit paricidiū & homicidiū. & ita vident duo delicta in paricidio sicut in adulterio & incestu. dicūt quidā qd nō est ita q2 paricidiū & homicidiū habēt se sicut species ad gen9 & pptera nō dicunt esse duo delicta sed adulteriū et incestus se habent vt excedentia & excessa q2 vnū potest esse sine alio sed istud nō videt procedere q2 in furto & rapina sunt plura delicta etiā ex eodē facto & rapina ita se hz ad furtū sicut species ad gen9. vñ alij dicunt q in adulterio & incestu peccat cū diuersis psonis sed in paricidio in vna sed certe idem est in rapina & furto vbi nō peccatur nisi in vna psona tñ dicūtur plura delicta. Odof. ponit exemplū in his qui deposuerunt falsum testimoniū ex quo quis decapitatus est tenet eñ pena falsi. vt. ff. ad leg. cor. de falsis. l. j. & cornelia de siccar. q2 suo testimonio eū interfecit ac si gladio interfecisset. vt. ff. ad leg. co2ne. de siccar. l. j. item in eo q posuit incendiū in domo alicuius vbi mortuus est aliqs tenetur eñ de incēdio. & l. co2. de siccar. vt. ff. ad leg. co2. de siccar. l. eū qui. Ad predicta etiā faciunt que notaui. s. de modo multarū. l. eos. Quid dicemus. Cy. dicit salua reuerentia glo. & Dy. qd lex illa senatus. nō patit exemplū ppie in paricidio q2 ibi sunt duo delicta & illa lex loquit in vno delicto qd punitur pluribus legi. sed ppriū & rectū exēpluz illius est fm cum in eo q recipit pecuniā a subdito ob negotiū faciendū vel nō faciendū qui tenetur. l. iul. repetūdarū. & edicto de calūniatoribus. vt. ff. ad leg. iul. repetun. l. iij. hic eñ est vnum delictum sub eadem consideratiōe & diuersi sunt modi puniendi. dic tñ qd in paricidio idē esset licet exēpluz nō cōueniat illi legi. ista autē lex in scdo rñso loquit vbi sunt diuersa delicta sub diuersis cōsiderationib9 ex eodē facto que se habēt vt excedentia et excessa vt adulteriū & incestus nam inquātū consideratur mulier nupta est adulteriū inquātū soro2 est incestus. vt dicta. l. si adulteriū cuz incestu & ideo vt plene liqueat sic distinguit fm Jac. de are. qñq ex vno facto pcedit vnū crimē tñ qd vna tm lege punit. Qñq vnum crimen q diuersis legibus punit sub vna cōsideratione tātū. Qñq ex eodē facto pcedunt plura crimina ex diuersis cōsiderationib9 siue respectib9. Primo casu qñ ex vno facto pcedit vnū crimē tantū q vna tantū lege punitur vel simplex homicidiū qd punit. l. co2. de siccar. nō est dubiū qd nō pōt accusari nisi ab vno & sic logtur pricipiū hui9. l. Scdo casu qñ ex eodē facto pcedit vnū crimē p diuersis legibus punit sub vna tātū cōsideratione vt in predicto exēplo qñ iudex recipit pecuniā p negotio faciēdo vel nō faciēdo & in eo q sciens falsuz cōmiserit in tabulis publicis q tenet. l. iul. maie. vt. ff. ad leg. iul. maie. l. ij. in fi. & l. co2. de fal. vt. ff. ad. l. co2. de fal. l. j. §. j. his casib9 licet diuersimode puniat istud delictū nō tamen potest nisi ad instantiā vnius accusatoris puniri & sic loquitur dicta lex senatus. Tertio casu qñ ex eodem facto pcedunt diuersa crimina aut vnū se habet ad aliud tanq species ad genus vt predicto exemplo paricidij & hoc casu si accusatio fiat sup homicidio nō poterit iterum fieri super paricidio q2 vnū cōtinet sub alio arg. dicte. l. senat9. & hoc tenet ibi glo. qñ vero ex eodē facto diuersa crimina pcedūt q se habēt vt excedentia & excessa vt in stupro & adulterio tūc si accusatus fuerit ab vno de vno poterit ab alio accusari de alio. vt. d. l. si adulteriū cū incestu & sic pōt intelligi hec lex in scdo dicto & vide qd notaui. ff. de ver. obli. l. ij. ver. decide. Qñ autē qrit vtrū possit qs plures accusare dic qd interduz vnus accusat vnum qñq vnus plures qñq plures vnū. Primo casu qñ vn9 accusat vnū aut de vno crimie siue vna. l. siue plurib9 puniend9 sit & nō pōt alius accusare vt hac. l. in pn. & dicta. l. senat9. Si diuersis criminibus tunc refert aut ex vno facto pcedunt aut ex diuersis

si ex vno

si ex vnō non pōt accusatus ab vno accusari ab eodẽ a contrario huius.l.q̃ dicit ab alio.ergo a cōtrario ab eodeꝫ prohibeẽ sed a diuersis sic lꝫ alij aliter sentiãt. Si aũt ꝓcedit ex diuersis factis tunc pōt accusari simul ⁊ semel.vt.ff.de accu.l.libelloꝝ. §.sed si aliud. Sed vr̃ idem si ex eodẽ facto vt colligitur.ĩ.e.l.si quis homicidij.nam ibi continuata erãt facta ⁊ fuit vnuꝫ delictum quo ad ꝓpositum ⁊ aĩum delinquẽtis.si aũt accuso vnuꝫ de pluribus criminibus ex diuersis factis sꝫ diuersis tp̄ibus puta qꝛ hodie accuso de vno ⁊ pendente ipsa accusatione volo accusare de alio non possum qꝛ factus sum eius inimicus pp primã accusationẽ ita qȯ presumoꝛ calumniose accusare et sic intellige qȯ hic dicit gl.a contrario ergo ab eodem non pōt.s.diuerso tp̄e sed simul sic.scdo casu qñ vnus accusat plures aut de eodẽ delicto ⁊ potest etiã centũ ⁊ quot vult.vt.ĩ.si reus vel accusatoꝛ moꝛ.fu.l.j.⁊ de adul.l.vim passam incestu.fallit.ĩ.de adul.l.reos.⁊.ff.de adul.l.si maritus.§.fi. Aut de diuersis delictis.⁊ tunc aut ex vno facto aut ex diuersis descendentibus. si ex vno facto descendunt diuersa delicta non pōt.vt hac.l.ij. responso ſm Pe.si ex diuersis factis descendũt diuersa delicta tunc aut in eodẽ libello ⁊ corã eodẽ iudice ⁊ non potest.vt.ff.e.l.accusare.§.legem. Aut diuersis libellis ⁊ diuersis iudicibus.⁊ tunc pōt duos accusare nō tres nisi sententia prosequatur iniuriam.vt.s̃.ti.j.l.cum rōnibus. Alij aliter dicunt vt notatur.d.§.j.⁊ de hoc notatur ꝑ Arch.lxxxj.di.c.maximianus tertio casu qñ plures accusant vnũ dicunt quidaꝫ aut plures veniũt obtẽtu officij vt plures tutores ⁊ possũt vt.s̃.ti.j.l.senatus vbi de hoc dixi. Aut nō obtentu officij ⁊ tũc aut accusant de eodẽ crimĩe ⁊ eligiẽ idoneioꝛ.vt.ff.e.l.si plures.⁊ hoc qñ veniunt oẽs simul. Si aũt veniũt separatim aut pẽdet accusatio prima aut est finita aut abolita.primo casu regul'r secũdus repellitur vt in prin.⁊.ff.e.l.hi tñ oẽs.§.ab alio.fallit qñ scdͦs superuenit qui ꝓsequitur suam iniuriã ⁊ fuit nescius accusationis a primo proposite.vt.ff.de adul.l.si maritus preuenerit in fi.vbi secundus admittitur ⁊ ꝑfertur. Si vero finita sit accusatio tunc aut ille fuit condẽnatus ⁊ pōt amplius accusari vt.ff.nau.cau.sta.l.licꝫ.§.fi. Aut fuit absolutus.et tũc nisi doceatur de preuaricatiõe primi vel nisi ꝓsequatur suam iniuriã primo ꝓsequente ⁊ ignorauit accusationẽ ab illo institutã nō admittitur.vt.ff.e.l.si cui.§.isdem.de hoc statim dicã in qōnibus aliter ſm quosdã alios vt plures accusant super diuersis criminibus.⁊ tũc aut diuersa crimina ex diuersis factis ꝓcedẽtia ⁊ qlibet suo noĩe accusare pōt.vt.ĩ.ad.l.fa.de pla.l.j. Aut ꝓcedunt ex eodẽ facto.⁊ tunc aut vnũ se hꝫ ad aliud tanꝙ genus ⁊ species ⁊ nō possunt.vt.d.l.senatus.ff.e.aut se habent vt excedẽtia ⁊ excessa.⁊ tũc posset vt scdo dicto huius ⁊ in gandino qui accusari possunt.ver.⁊ vt melius ptꝫ. Pro maioꝛi declaratione predictoꝝ quero si super accusatione primi accusatoris sit lata sentẽtia nunqd alius poterit accusare. gl.distĩguit aut sentẽtia fuit cōdẽnatoꝛia aut absolutoꝛia si cōdẽnatoria distinguũt qdaꝫ aut poterit accusari vna lege tm̃ aut diuersis si vna planũ est si duab⁹ aut fuit accusatus ea.l.q̃ imponit maioꝛẽ penam aut q̃ minoꝛẽ.vt.ff.vi bo.rap.l.j.⁊ de act.⁊ ob.l.quoties.⁊ hoc sequiẽ Pe.alij dicunt hoc nō esse verũ in casibus in qbus ex vtraqꝫ.l.agitur ad vindictã.vt.ff.de iniur.l.senatus.⁊.l.seq.§.j.⁊ hoc tenẽt Dy.Ja.de are.⁊ ra.⁊ dicetur.ĩ.de sepul.viola.l.qui sepulcra.scdo casu qñ fuit absolutoria tũc dic vt ꝑdixi qꝛ regul'r scdͦs nō admittiẽ nisi suã vel suoꝝ iniuriã ꝓsequatur ⁊ ignoꝛauerit de prima accusatiõe vel nisi doceat de preuaricatione primi accusatoꝛis.vt.ff.de preuari.l.iij.⁊.l.si quis homicidij.⁊ ibi dicetur. Sꝫ pone ꝙ primus accusatoꝛ impedit⁹ nō pōt procedere.nunqd alius accusatoꝛ admittatur vr̃ ꝙ nō.ff.de exer.l.j.§.fi.⁊.l.seq.gl.dicit ꝙ si moꝛtuus fuerit primus vel moꝛbo impeditus qȯ alius admittatur.ĩ.xxx.dies.vt.ff.de accusa.l.libelloꝝ.in fi. Sed istud vr̃ absurdũ.⁊ ideo dic ſm Pe. aut primus ꝓsequitur ⁊ alius nō admittitur vt hic.aut differt ⁊ iudex statuit terminũ ad ꝓsequendũ.vt.s̃.ti.proxi.l.si ea ⁊ si.ĩ.illud tp̄s non ꝓsequitur alius poterit accusare neduꝫ.ĩ.xxx.dies sed qñcunqꝫ donec durat natura criminis qȯ est regul'r.xx.annoꝝ.vt.ĩ.de falsis.l.querela. Non ob.lex libelloꝝ qꝛ loquitur qñ reus delatus si desistente accusatoꝛe impetrat abolitionem ⁊ princeps sibi concedit tunc eñ non pōt ab alio accusari nisi.ĩ.xxx.dies.vt.d.l.in fi. Et si secundus nō appareat accusatoꝛ an iudex possit ex officio procedere dixi.s̃.e.l.ea quideꝫ.§.nunc ad principaleꝫ materiã quid si repellatur. Itẽ quero de eo qȯ hic in glo.dꝛ ⁊ tetigi.s̃.indistincte hic eñ dꝛ qȯ delatus ab vno super delicto alio deferri potest ab alio.sꝫ nunquid ab eodẽ.dic qȯ si crimina procedunt ex eodẽ facto vt in exemplo supra posito de adulterio ⁊ incestu et tunc nō potest ab eodem sꝫ ab alio sic.⁊ ita dicit hic gl.qȯ intelligit hic Ja.de are.diuersis tp̄ibus sed simul ⁊ semel sic ⁊ ratio est vt dixi ſm euꝫ qꝛ per primã accusationẽ factus est inimicus accusati ⁊ ideo secunda accusatio presumitur calũniosa. Pe.dicit qȯ nec simul ⁊ semel qȯ approbat Cy. Aut delicta procedunt ex diuersis factis tũc pōt ab eodẽ simul ⁊ semel.vt.ĩ.de pla.l.j. Itẽ qñ aliquis verberat seruũ meũ iniuria mea sunt diuersa fctã vt.ff.de iniur.l.ait ꝑtoꝛ.§.j.licet glo.hic dicat qȯ est vnũ factum ⁊ in exemplifica.scdm dictũ huius.l.⁊ male secundum cy. Querit gl.si aliqs aliquẽ aggreditur ⁊ interfecit eũ ita qȯ tenetur de vi publica ⁊ homicidio nunqd de eodẽ poterit accusari videtur qȯ sic vt secundo rñso huius.l.gl.tꝫ ꝯꝛium ⁊ est valde notabilis. Et ad legẽ istã pōt rñderi qȯ loquitur qñ crimina sunt diuersa ⁊ separata ita qȯ vnũ nō reputatur ps alterius.alias sec⁹ vt.l.qm̃ multa facinoꝛa.ĩ.ad.l.iul'.de vi sed aggressura est pars homicidij ⁊ iȯ vnum crimẽ reputatur qȯ est notabile ad multa. pone enim qȯ aliquis aggreditur tytiũ in territoꝛio alicuius iudicis ⁊ eũ insequẽdo interficit in territoꝛio alicuius alteri⁹ iudicis dꝫ esse iustitia vbi homicidium factũ est ar.d.l.qm̃ multa ad.l.aquil.ita vulneratus in prĩ.⁊.l.istud.in fine ⁊ qȯ vi aut clam.l.semper.⁊ pro hoc ẽt respondetur qñ aliquis per insultum aliquẽ vulnerauit vtrũ possit de insultu accusari. Item si aliquis existens in vno territoꝛio cũ ballista interfecit aliqueꝫ in alio territoꝛio de his ẽt dixi.s̃.vbi de crimine agi opoꝛteat auc.q̃ in prouincia plene.ff.de reg.iur.l.semp in obscuris. Et pro predictoꝝ declaratiõe tangã qōnẽ disputatã per.d.Old. Duo sunt statuta in ciuitate vnũ qȯ pñtans bannitũ habeat centũ aliud qȯ nullus vadat ad capiendũ bannitum in alieno territoꝛio sub certa pena sempꝛonius quẽdã bannitũ in territoꝛio dicte ciuitatis volebat capere sed ille fugã arripuit quẽ sempꝛonius semper insequens eum cepit in alieno territoꝛio ⁊ ꝑsentat potestati.queriẽ an debeaẽ sibi premiũ ex primo statuto an pena ex scdo.qȯ debeatur premium vr̃ qꝛ qȯ est a prĩ. licitũ non illicitatur admistione illiciti de itinere actuqꝫ priuato.l.j.§.fi.supꝛa de vsuca.transfoꝛ.l.vnica.§.hoc tantummodo cum si.sed principium capiendi fuit licitum ergo ⁊c. Item argui licet de tp̄e ad locum vt.ff.si cer.pe.l.vinum.de le.j.l.nemo sed actus inchoatus tp̄e licito superficiatur tp̄e quo non licet rōne principij vꝫ vt.ff.de cap.l.in bello.§.codicilli.⁊ de le.ij.l.cũ filius.§.heres ergo sic erit inmutatione loci. Item constat qȯ malũ principiũ sequentia illicita reddit.ff.de diuersis ⁊ tẽp.prescrip.l.cũ heres cōia de vsuca.l.fi.⁊ no.ff.de publicia.l.si ego.§.partus vt extra de elec.c.dudum ergo per locum ab oppositis principia licita sequẽtia licita reddit qꝛ ea ad se trahit cum fiunt sine interuallo ar.supꝛa ad vellei.l.si mulier naꝫ in talibus posterius ad primum trahitur vt.ff.de mino.l.iij.§.minoꝛẽ ⁊ no.in gl.extra de tẽpo.oꝛdi.c.literas. Item in mistis respiciẽ qȯ est potentius de au.⁊ ar.le.l.si nō sint.§.ꝑuenia mus cũ si. Sed cuiusqꝫ rei potissima ps est principiuꝫ vt.ff.de oꝛigine iuris.l.j.ergo finis cedit principio.ff.ad.l.aquili.l.ait lex ⁊ de dã.infe.l.dãni.§.sabini nec minus fingant leges circa loca quã circa tp̄a.ff.de seruis expoꝛta.l.tytius.⁊ de le.iij.l.q̃si tum.§.fi.cũ si.cum ergo in hac captione principiũ fuit licituꝫ trahat ad se finẽ ⁊ sic omne licitũ erit. Item in impositiõe penaꝝ ⁊ obligatiõibus ꝯtra heredes principiũ posterioꝛa ad se allicit nō ecōtra ꝺ seruo coꝛrupto in hoc iudicio de penis.l.j.⁊.d.l.qm̃ multa facinoꝛa.⁊ de neg.ge.l.pōp.in nego.si sic ergo ⁊c.principiũ enim tanꝙ licitũ ⁊ magis dignum trahiẽ hic ad se finẽ de ꝯtrahen.emt.l.fundus.s̃.qui ad libertatem proclamare nō lꝫ.l.fi.⁊ ibi no. Itẽ delictũ nō cōmittiẽ sine dolo.ff.de siccar.l.in lege cum si.sed iste insequendo nō fuit in dolo ergo ⁊c.qȯ non fuit in dolo probaẽ qꝛ ex erroꝛe qs excusatur a dolo vt.ff.vi bo.rap.l.ij.§.si publicani ⁊ ex liciti velamine ⁊ colore etiã si fines excedat vt.ff.ad.l.iul'.peculatus.l.sacrilegij capite ꝺ publicanis.l.si multi ⁊ de admi.tut.l.tres tutoꝛes.⁊ ibi no.sed hic fuit velamen initij liciti ⁊ probabilitas erroꝛis ergo excusatur a pena vt.ff.de furt.l.inter omnes.§.recte ⁊ ibi no.⁊ remanet sub primo vt.ff.de excusa.tu.l.si is qui tres. Itẽ vr̃ casus expressus qꝛ si rei principiũ suadet legis ẽt extraoꝛdinarie beneficiũ finis aũt ꝯtrarium suadeat conceditur tñ beneficiũ attẽto prin.ff.de minoꝛib.l.iij.§.scio ⁊ vr̃ casus qōnis.ff.de adul.l.qȯ ait lex in fi.⁊.l.capite quinto ver.qd ergo si euaserit.⁊ ad hoc possunt adduci notata per azo.in prĩ.brocardoꝝ de initio spectando.⁊ de hoc dixi supꝛa ad sil.l.penult.⁊ in alphabeto dictione initium. In ꝯtrarium faciunt in incertis nō certis locus est coniecturis sed hic clare pꝫ istũ fecisse contra statutum capiendo bãnitũ in alterius territoꝛio ergo ⁊c. ar.hoc ne qd in loco publico.l.ij.§.si quis cloacã non est ergo recedendum a verbis statuti de le.ij.non aliter cum si.⁊ qꝛ in cōmistis magis ĩspiciẽ qȯ nocet ꝙ qȯ ꝓdest ad sil'.l.si quis in

grraui.§.fi.⁊ notatur de regula cato.l.j. Item respectu tpis ⁊ loci res diiudicat̃ ex fine nõ ex prĩn. de dona.inter virũ ⁊ vxo. l.q: in hoc tp̃s de here.insti.l.in tp̃s de ac.⁊ obli.l.ↄtraxisse de iudic.l.ij.§.fi.⁊ ibi no.sed hic finis fuit in loco illicito ergo ⁊c. itẽ delictum ex animo nõ ex facto diiudicat̃ de fur.l.verũ ⁊.l.si quis ex domo .ex qualitate aũt factorũ animus colligit̃.j. de iniurijs si nõ conuicij.cum ergo capere hominem in alieno districtu sit prohibitum ex hoc colligitur animus capientis ar. ff.ad maced.sed iul̃.§.sed si ab initio de vi ⁊ vi arma.l.iij.§.j.⁊ §.si quis igitur visis armatis cum ibi notatis cũ ergo captio hic fuerit in loco ꝓhibito animuz vr̃ ad id habuisse a toto p̃n. itẽ ↄsumatio actus illiciti a princ.licito distinguit̃ mutatione loci vel ex prin.licito nõ assumit sed quasi per se illicitũ iudicatur.primũ ꝓbat̃.ff.si seruitus ven.l.sicuti.§.aristo.ad.l.aquil. queadmodũ.§.j.cũ si.ẽm ꝓbat̃ de bono.pos.scd̃m tabul.l.j.§. exigitur supra de nup.l.qui cõtra.hic aũt finis illicitus distinguit a prin.loci mutatiõe ergo ⁊c.item tollitur facultas prosequendi ⁊ possibilitas capiendi altero capiente de acq.re.do. l.naturalem.§.j.⁊.l.in laqueũ ⁊ no.de acqui.pos.l.j.circa prin. de secundo probatur de nox.l.si quis a multis ⁊ de peculio.l. si vero.sed par vr̃ p̃occupatio persone ⁊ loci sicut dr̃ de eo qui venit intra p̃sidia nostra q: ita hz ius postliminij ac si manu esset ab hostibus recupat᷑.ff.de captiuis.l.postliminij ius ⁊ ar. ff.de offi.pcur.cesaris.l.fi.ergo bãnito se ↄferente in alieno districtu statim est finita persecutionis ptãs ergo ⁊c.itẽ cui ↄceditur aliquid limitatum si limites excedat non facit illud sed aliud.ff.ad trebel.l.sed si ante mand.l.diligenter cum si. Sed potestas capiendi limitata erat intra territoriũ qui ergo excedit illud facit ⁊ prohibitũ ergo licet bonus effectus sequatur nihilominus est puniendus de re milit.l.iij.§.in libello.s̃.de neg.ge.l.fi.⁊ per consequẽs repellendus a premio de neg.ge. l.siue hereditaria.nec obstat qd̃ principiũ fuerit licitũ q: qdlibet per se ↄsideratur.aut rõne cõnexitatis primum trahitur ad extremum de neg.ge.l.eum actum.Itẽ hoc vr̃ expressũ q: stipulatio precedens ⁊ numeratio subsequens vnum tm̃ perficiunt contractum de noua.l.si ita.§.fin.⁊.l.cum enim ⁊ in stip. inchoatur in numeratiõe perficitur sed ita est qd̃ ↄtractus diiudicatur licitus ⁊ illicitus numeratione non ex stip.vt.ff.ad mace.l.si filius.§.fi.⁊.l.ꝫ ẽt ⁊ pro hoc de libe.cã.l.liberis.§.j.ij responso ergo ⁊c.Itẽ excessus in mõ ⁊ excessus in loco parificantur insti.de ac.§.hinc aũt.sed excessus in mõ punitur vt supra vnde vi.l.j.ergo ⁊ excessus in loco punitur enim q plus facit q̃ facere debuit.ff.de adult.l.si adul.cum incestu.§.imperatores. Soluendo tenuit partem istam qd̃ inciderit in penam per iura predicta ⁊ q: per mutationem interuenientez aliquo sciente circa ipsum fugientẽ in ipsius cõmodũ iuris dispositio variatur vt.ff.de fur.l.si quis in seruitute in tantũ qd̃ ppetrato facinore nõ põt noua q̃litas addi ergo nec alicuius rei substãtia prioris actus comitatiua nouit induci cũ facilius iã inducta qualitas adijciatur q̃ de nouo aliquid inducatur vt no.in gl.de le.j.l.talis scriptura.Itẽ qñ aliquid sine pena inchoatur siue ad statum punibilem deducatur punitur inchoans si persistat si desistere potuit.ff.de bonis lib.l.qui cum maior versi.certe si abolitionem sed sic fuit in proposito ergo ⁊c. Tertio videtur casus expressus de edili.edic.l.qui sit fugitiuus.§.idem celius cũ eni a prin.eiusdem legis vsq ad.§.idez ait tractauerit d eo qui fugã ↄsũmauit ibi incipit tractare de eo qui est in actu fugiẽdi ⁊ dicit qd̃ si nõ põt dñm sequetẽ euadere nõ est fugitiuus in.d.§.idẽ celius.dicit quõ põt fugiens dñm sequentẽ euadere ⁊ dicit q: hoc est pp facti impossibilitatẽ vel loci difficultatẽ vt q: ad inimicos dñi se contulit vel pp ius loci dicit glo.ↄferre se ad hostes ⁊ sic est in proposito q: in alieno districtu fugerat ⁊ hãc opi.bene ↄfirmat.d.l.si filius.§. fi.ad mace.Ad ↄria rñdere omitto causa breuitatis sed ipse in dicta qõne respondet ⁊ incipit qd̃ talis est duo sunt statuta in ciuitate padue que hic adieci q: mihi videtur vtile ⁊ subtile ⁊ bñ declarans materiã vtrum attendi debeat principium an finis de quo iura multũ variare videntur ⁊ azo satis tangit in prin.brocardorum. Ultimo quero vtrũ producens falsos testes ⁊ ipsi falsi testes possunt vno ⁊ eodẽ libello accusari.hãc q̃stionẽ disputauit dñs masinus passapaup doctor.boñ.q. ccc xvj.⁊ incipit q̃rit̃ an pducẽs falsos testes.et ẽt post opus dñi ol.vlti.q̃terno. Et post multa allegata tenuit qd̃ forma ⁊ spẽ dicũtur diuersa delicta genere ⁊ effectu vnum ⁊ qd̃ aut accusator suam non prosequit̃ iniuriã ⁊ accusatio nõ procedit cũ forma ⁊ specie sint diuersa vt predictum est qd̃ non possunt in eodem intentari libello vt ex suprascriptis patet ⁊ ar.⁊ rõnibus per euz.pro hac pte inductis aut suã prosequit iniuriam ⁊ eo casu ratione finalis effectus ⁊ ex ipsis licet diuersis actibus resultãtis ⁊ rõne etiã idẽtitatis ⁊ paris pene ⁊ propriã iniuriaz prosequẽtis admittat̃ accusatio arg.dicte.l.hos accusare.§.l. iul̃.ff.eo.⁊ ibi no.ex eodẽ tpe de duobus reis qs quereretur ergo quocũq mõ in vno vel diuersis libellis licet glo. ibi aliter intelligat.⁊ vr̃ expressum.ff.ad.l.cor.de fal.l.athletas seru᷑.ad iura ⁊ argumenta in ↄtrariũ allegata respon.que omitto.sed ad qõnẽ recurrat̃.dñs dy.cõsulens de facto tenuit accu.pcedere vt no.per cy.supra si reus vel accusator mor.fue. Ex p̃dictis etiã remanet soluta qd̃ vtrum plures testes falsum deponentes in eodem libello possint accusari.d.Fran.accur.⁊ federicus de la scala indistincte tenent qd̃ nõ q: sunt plura facta vt ff.de iniuri.l.si plur.d.M.fil.distinguebat q: aut cõicauerũt simul dicere falsum ⁊ reputetur vnum factum aut non ⁊ reputentur diuersa.⁊ tunc non possunt vno libello accusari vt.ff. qd̃ vi aut clam.l.semper.§.in sepulcro de iur.om.iud.l.si familia ⁊ si familia furtum fecisse dicatur.l.ij.vbi autem essent diuersa delicta ⁊ diuerse persone libelli debent esse diuersi vt.ff. de oper.no.nunt.l.j.§.in plures.

Ubi explicandi. No. bonam legem ↄtra iudi. corrupt. ⁊ qd̃ dicit gl. qd̃ hodie parcitur ei qui dedit dic qd̃ verum est si seipsum defert.old.

Si quis homicidij. Absolutus iterũ de eodẽ crimine accusari nõ põt nisi doceatur de p̃uaricatiõe primi accusatoris hoc dicit.supple vel nisi scd̃s suã iniuriã prosequatur ⁊ doceat se ignorasse de accusat. primi accusatoris vt. ff.e.l.si cui.§.hisdẽ et de adul.l.si marit᷑.§.si aũt et dixi supra eo.q de crimine circa p̃n.et.l.ea quidem.§.nunc ad principalẽ materiã ver.item quero si inquisitũ est et tz hic gl.signata sup verbo argue licet sup alia q̃ est signata sup verbo presentauit teneat ↄtrarium.s.qd̃ etiam prosequẽs suam iniuriam teneatur docere de p̃uaricatiõe primi accusatoris vt no.in.d.§.hisdem qd̃ est falsum q: sic plus grauaretur ꝓsequens suã iniuriã q̃ nõ prosequens.et ideo prior opi.verior est et eã approbat gl.et dy.ff.de lib.ho.exhiben.l.iij.§.si cũ plura. ⁊ cy.hic casus ponit̃ diuersimode vt in gl.itẽ gl.tz hic qd̃ trãsactio fctã i maleficijs nõ noceat nisi transigenti de quo plene dixi in.l.trãsigere et ex si.huius gl.colligitur noua lec.modernoꝝ dicte.l. trãsigere vt ibi dixi.Sed cũ hec lex loquatur in accusato absoluto nunqd idẽ si processum fuit p inquisitionẽ de hoc dixi in d.ver.itẽ q̃ro si inquisitum et mar.de fano dicit qd̃ idem ⁊ ita terminatum fuisse de facto in curia imperatorꝫ federici et ita tz dy.extra de re.iur.c.factum legitime li.vj.⁊ de hoc plene in gandino qui accusare pos.ver.sed plene pone qõnem que sepe ↄtingit de facto. Item quero in quo iudicio doceri debeat de p̃uaricatiõe primi accusatoris.dicunt quidã qd̃ primus accusator accusabitur primo de p̃uaricatiõe ⁊ eo ↄdẽnato poterit absolutus accusari ⁊ hoc vr̃ exp̃ssẽ ꝓbari.d.l.iij.de lib.ho. exhibẽ.§.nã nec in publico circa fi.ibi q̃ si p̃uaricatus fuerit ↄdẽnatus ⁊c.alij dicũt qd̃ de p̃uaricat.dz doceri nõ ꝫ ipsum preuaricatorẽ sed contra absolutũ p modũ replica.q: cũ absolutus iterum accusatur opponet excep.absolutiõis replicabitur de preuaricatione quo probato pronuntiabitur super accusatione posse procedi vt dixi supra de or.iudi.l.j.⁊ hãc opi. sequitur pe.nam qd̃ doceatur ꝫ primũ accusatorem ⁊ sufficiat ↄtra absolutũ nõ placet q: res inter alios acta ⁊c.nam etiã in adulterio qd̃ est crimen ita coniunctũ sñia ↄtra adulteriũ non preiudicat mulieri vt.ff.de adul.l.denuntiasse.§.queritur arguet ergo per modum replica.vt dixi ⁊ sic debet intelligi dictus.§.nam nec in publicis ẽm euz. Ultimo inducitur hec lex vtrum heredes occisi possint cogi ad accusandum occisorem ⁊ videtur hic qd̃ sic.veritas est in contrarium ⁊ est expressum. ff.e.l.diui fratres.Ibi obnoxius quis sit obnoxius ⁊ vnde dicatur vide in lectura archi.l.d.c.quia quasi in glo.pe.in fine vt ff.ad turpil.l.qui desistit.ol.

Singuli. Nota non debere vti emendicatis suffragijs decretorum.de hoc vide supra de sen.l.nemo de conse.di.iiij.c.sicut in sacramentis. Item allegatur hec lex qd̃ non creditur officiali.de hoc plene dixi supra.e.l.ea quidem.

In causis. Primo statuit. Secundo officialibus trãsgrediẽtibus penã iponit ⁊ glo.format hic ⁊ insti.de pub.iudi.libellũ et per rofre.in libello iurꝫ canonici qualiter in accusa.libellus concipiatur ⁊ in gandino qualiter accusatio fiat plene de hoc ⁊ in speculo de accusationibus vltra principiũ libelli accusatorij i crimiali ↄponit annos dñi et dicũt qdã qd̃ eodẽ anno publicatus fuit apparat᷑ Ac.sed.ff.e.l.libelloꝝ nõ ponit annos dñi dicunt quidã

dicũt quidam qđ nondum natus erat ⁊ ibi non ponitur de i-
peratore nõ habemus nisi dicamus qđ dicendo de ꝯsule mul
to fortius de imperatore.cy.tenet cum glo.nisi statuto vel con
suetudine aliud caueatur nam libellus est de actis ⁊ acta pro-
bant ⁊ instrumẽta ꝓbatoria requirũt ꝑdicta.dicit tñ qđ si ta-
bellio in princ. protocolloꝝ suoꝝ annos dñi ⁊ diẽ annũqꝫ po-
neret sufficeret etiã si in libello postea nõ essent qꝛ nõ refert si
at in vna charta vel duabus vt.ff.de vulga.⁊ pupilla. substit.
l.si quis in princ.⁊.l.patris ⁊ filij ſm Jac.de are.Est etiã notã
dũ qđ nõ solũ locus cõmissi criminis poni,dꝫ in libello ſꝫ etiã
loc⁹ loci vt.d.l.libelloꝝ ⁊ de le.ſ.l.plane.§.pe.de quo dic vt di
xi supra de nouo.C.ꝯpo.§.quibus super verbo ex hoc orien-
da ver.an aũt locus loci nõ tñ ad angulos hꝫ se arctari vt no-
taui dicta.l.libellorũ.Item in libello ciuiliũ necessaria est con
clusio ⁊ ideo peto cõdemnari ⁊c.in criminali aũt non est neces
se exprimi vnde peto talem penã imponi sed sufficit dicere pe
to eum puniri ſm iura qꝛ pena est lege determinata vt.ff. ad
turpil.l.j.in fi.vtrum aũt inscriptio ad penam talionis hodie
sit de substantia libelli dicam.j.l.proxi.⁊c.

1 ☞Accusatio nõ facit quẽ reũ criminis nisi probetur.
2 Inscriptio ad penã de iure est de substantia accusationis.

Accusationis. Primo fauet accusato deinde restringit fauorẽ ⁊ ꝯtra.ad hãc.l.viij.q.iiij.c.j.cum ibi notatis. Cano-
nizatus est ver.ꝯsquis.ij.q.vlt.c.quisquis ⁊ vide qđ ibi notaꝛ
in gl.⁊ p arch.⁊ ex.l.ista collige plura notabilia.Primo no.qꝛ
1 accusatio vel inq̃sitio nõ facit quẽ reũ criminis nisi probetur
vt ⁊ supra de apostatis.l.j.⁊ optime quinta qõne vltima.§.pe.
in fi.grauaꝛ tñ opi.accusati p solã accusationẽ ⁊ in multis no-
cet accusato de quo vide qđ plene notatur extra de testi.c.vlt.
Si vero aliquis diffameꝛ per aliquẽ de aliquo maleficio corã
iudice nõ statim debet credere ſꝫ inquirere veritatẽ.xv.q. vij.
c.si quid ergo ⁊.lxxxvj.di.si quid.secundo no. qđ accusatio vꝛ
debere fieri in scriptis vt ex dicta.l.libellorũ ⁊ supra.l.prox.gl.
tñ tꝫ super.c.si qs iniuriã.qđ solo verbo fieri possit qđ ẽt verũ
puto cũ statim actis inscriberetur sicut fit insinuare vt in cle.
de verb.sig.sepe ꝯtingit.tertio qđ accusator ⁊ accusatus de-
bent esse in pari custodia nisi dignitas ꝑsonaꝝ aliud inducat
ad hoc vide.j.ad.l.iul.ma.l.iij.dñs tñ gui.de suz.dicit qđ hoc
sepe vidit peti ⁊ nunq̃ de ꝯsuetudine seruari ⁊ verũ est qđ nõ
seruaꝛ ⁊ rõ põt esse qꝛ ẽt de ꝯsuetudine accusator nõ inscribit
2 ad penã talionis vt.j.subijciã.⁊ Itẽ nota qđ inscriptio ad pe-
nam de iure est de substãtia accusatiõis.quidã tñ dicũt qđ nõ
qꝛ siue inscribat siue non pena talionis locum hꝫ ⁊ ita tꝫ glos.
de fide instru.l.ij.⁊ de hoc dixi.ff.eo.l.libelloꝝ ⁊ si sunt plures
accusatores vnus solũ ad penã talionis inscribere.dꝫ de iure
canonico vt no.per arch.v.q.vlt.c.epiphanũ.qđ inscriptio sit
necessaria tenet pe.⁊ de ista inscriptione no.⁊ dixi supra ti.pro
ximo.l.iij.extra de accusa.c.super his ⁊ de pecur.c.tue.Põt ẽt
se quis obligare ad aliquid probanduz sub pena ꝑdẽdi bñ
ficiũ ecclesiasticũ ⁊ optinet extra de elec.c.cuz dilecti.circa fi.⁊
de falsa.c.vlt.Hodie tñ de ꝯsuetudine totius italie nõ fit in-
scriptio vt no.per gandinũ titulo qualiter fiat accusatio pri-
ma colũna vbi de forma accusatiõis satis no.spe. de accu.⁊ cõ
ceptione libelloꝝ vbi ẽt no.quõ fiat inscriptio si laicus accu-
sat clericũ.Casus aũt in quibus quis põt accusare sine inscri-
ptione no.per eũ de accusatore li.j.§.j.ver.itẽ qđ nõ recte vbi
etiã ipse tꝫ de ꝯsuetudine nõ inscribi ⁊ idẽ tenet py. in libello
disputatorio.xiij.charta ibi calũniatos ad vindictam ⁊c. vbi
de hoc bene no.Sed nunquid obijciens de crimine in modũ
excep.debeat inscribere.dic qđ nõ vt no.per rofr.in libel.iure
canonici de criminib⁹ in modũ excep.oppositis.Quid si agiꝛ
ex crimine in quo ĩponiꝛ pena extraordinaria quõ fiet inscri-
ptio ⁊ q̃ erit tunc pena talionis.dic vt in glo.põt etiaꝫ dici qđ
habeatur respectus ad penas q̃ de ꝯsuetudine solent ĩponi ⁊
scđm hoc fiet inscriptio vt no.ff.de penis.l. respiciẽdũ in ꝑnc.
An aũt in priuatis đlictis ciuiliter intẽtatis sit loc⁹ inscriptio
ni vide.ff.de priuatis delictis.l.fi.⁊ quod no.insti.de publicis
iudi.in pri.ff.de sepult.viola.l.iij. Quid si imparitas pene fit
inter accusatorẽ ⁊ accusatũ vel pena accusati accusatori nõ cõ
gruat dic qđ adhuc locus est inscriptiõi vt pꝫ supra.eo.l.si qs
seruus accusans seruum tenetur inscribere ac si liberũ accusa
ret ⁊ tñ in criminibus regulariter plus punitur seruus quaꝫ
liber vt.ff.de penis.l.capitaliũ.§.fi.⁊ idẽ in pena accusati non
ꝯgruit accusatori vt ꝑdixi de laico accusante clericũ ex crimi
ne ex quo deberet ab ordine deponi que pena in laicũ cadere
nõ põt teneꝛ eni accusator inscribere ad penã extraordinariã

iudicis arbitrio ar.ff.ad turpil.l.⁊ querebatur.l.⁊ in priuatis
extra de accu.c.super his.cum ibi notatis ⁊ notatur de seruis
nõ ordinã.c.nullius ⁊ vide in spe.đ adul.Sed quid si aliquis
accusat aliũ de heresi ⁊ nõ probat ⁊ sic pena talionis sibi dꝫ im
poni vult penitere sicut potuisset facere accusatus si foret cõ-
uictus vt supra de sum.tri.l.inter claras ⁊ de here.c.sup eo.li.
vj.nunqd põt.cy.dicit determinatũ fuisse de facto qđ non ga
ſpãle est in crimine qđ põt penitere in alijs secus iste aũt accu
sator nõ punitur pro heresi sed pro calũnia ⁊ iđ nõ est locus pe
nitentie vt.ff.de fur.l.qui ea mente scđm Ja.de are.⁊ facit qđ
no.j.de custo.reorũ.l.pe.vtrũ accusator pendẽte accusatione
pp penã talionis possit ꝓmoueri no.lxxxj.di.cautus daniel ⁊
in qõnibus barto.brix.lxxxv.q.que incipit q̃ritur vtrũ accu-
sator.Ultimo nota qđ de se ꝯfessus sup aliquo maleficio non
debet interrogari de socijs.ad hoc ꝯcor.extra de ꝯfes.c.j. cuz
ibi notatis de testi.c.veniẽs primo.lxxix.di.si quis papa.Cõ-
tra hoc op.vt in gl.⁊ dic casus ſpãles ibi notatos ⁊ vꝛ qđ re-
gulariter qs debeat interrogari de socijs vt.ff.de penis .l.qui
vltimo in fine sed So.vt ibi notatur. Uel dic qđ interrogari
nõ dꝫ sesendendo ad ſpẽm vt puta fuit tecũ tytius ⁊ ita intelli
gebatur hec lex sed ꝯnaliter bene põt interrogari de socijs vt
ff.ad si.l.⁊ si ꝑcussor ⁊.l.prius de iure fisci.l.iij.§.diuus ⁊.l.nõ
tm.⁊ de qõnibus.l.j.§.q qõnẽ ⁊.§.inceteris.⁊.§.cũ quis.Sed
nũquid si est interrogatus eius ꝯfessio nocebit ⁊ ꝑiudicabit
illis quos nominauit.dicũt quidã aut nõ debuit interrogari
qꝛ nõ erat de casibus ſpãlibus in gl.notatis ⁊ tunc nõ preiudi
cat qꝛ ex quibus causis.⁊c.vt.ff.de qõnibus.l.diuus.§.ex qui
bus causis ⁊c.vt.ff.de qõnibus.l. diuus.§. ex quibus causis.
Si aũt erãt de illis casibus specialibus tũc nõ preiudicet ple
ne sed ad aliqualẽ ꝑsumtionẽ ⁊ ita videtur sentire hic glo.pe.
tenet indistincte qđ inducat presumtionẽ ex qua possit extor-
queri noiatus ⁊ hãc ẽt opi.vꝛ tenere azo in brocardis cõia de
lictoꝝ ⁊ penaꝝ rubricella ꝑticeps eiusdẽ criminis põt sociũ ac
cusare qđ multis durũ vꝛ nisi alia precederẽt indicia ꝯ noiatũ
Uñ hunc articulũ latius declaremus ⁊ qđ talis noiatio suffi-
ciat ad torturã faciunt oẽs.ll.que hic numeranꝛ in gl.pro casi
bus ſpãlibus ⁊ qꝛ ad officiũ iudicis ꝑtinet veritatẽ inquirere
modis oĩbus quibus põt supra de edendo.l.is apud quẽ ⁊ đ
qđ.l.j.§.si quis vltro . ibi ad certiorẽ ⁊c.⁊ iste est modus inqui
rendi veritatẽ.ad hoc ẽt facit.j.de qõnibus.l. sicuti a ꝯtrario
sensu cum dicatur ibi non facile ⁊ bñ supra de hoc de fer. fu.l.
quicunqꝫ ⁊.l.cũ seruũ.⁊ ibi in glo.ff.de edili.edicto.l.q̃ro.§.fi.
de hoc ẽt.ij.q.iij.interrogatũ in gl.no.in fi. In ꝯriũ facit hec.
l.ff.de qđ.l.reperti.§.j.supra de testi.l.qm ⁊ de libera. cau.l.si
filium.Itẽ qꝛ regulariter nõ puniꝛ quis sine accu.⁊ iste noia-
tus non est accusatus.Itẽ iudex nõ vꝛ posse ꝓcedere ad inter
rogan.vltra principale propositũ.s.de facto istius nec iste rñ.
⁊ sic interrogatur vt rñdeat non valeret sicut dꝛ de teste inter
rogato.⁊ rñdente vltra capitula vt.s.qui le. ꝑso.l. momenta-
nee.⁊ ibi notaꝛ ⁊.ff.de peti.here.l.si quis libertatem. Gabriel
de oseletis in suo tractatu de fama.§.prox.s.ver.subijcio eti-
am aliam questionem dicit qđ aut ista nominatio facta fuit in
tormentis aut post depositionem ex internallo. Et aut inter-
rogatio facta fuerit in criminibus specialibus qui hic notan-
tur in glo.in quibus interrogatio põt fieri. An vero in alijs
casibus criminibus.Et an cum ista noiatione aliqua alia iudi
cia adsunt vel non tenet enim qđ in casibus in quibus quis in
terrogari potest de socijs eius ꝯfessio nihil valet nisi sit facta
in tormentis sic enim videntur asserere leges pro prima parte
allegate supra de ferijs.l.prouinciarum ⁊.j.de falsa mone.l.j.
idẽ in alijs casibus in quib⁹ ꝯcediꝛ interrogatio cũ eadẽ sit rõ
nã cũ turpes ⁊ notate ꝑsone in testimoniũ recipiunꝛ eoꝝ dicto
sine tormẽtis nõ crediꝛ vt.ff.de testi.l.ob carmẽ.§.si ea rei ꝯdi
tio.Et si diceretꝛ qđ.§.ille loquiꝛ in infamia iuris nõ est veꝝ nã
ibi ponit exẽplũ de arenario quẽ cõstat non infamari infamia
iure nisi demũ post sniam vt supra de inoffi.testa.l.in arenã et
no.de postu.l.j.§.deniqꝫ.Est ergo opus qđ talis noiatio seu
ꝯfessio sit facta in tormentis qꝛ vnus quisqꝫ confitens in se cri
mine põt dici turpis ⁊ notata ꝑsona ⁊ qđ dixi in tormẽtis idẽ
puto ⁊ si stati eo de tormẽtis deposito ar.s.de pac.l. petẽtes.
Est ẽt aduertẽdũ in quo crimie fiat interrogatio ⁊ ꝯfessio vtrꝫ
in exceptis ⁊ ſpãlib⁹ in gl.notatis an in alijs ⁊ si in alijs inter-
rogatio ⁊ ꝯfessio nullius est momenti scđm eũ vt pote facta ꝯ
formã hui⁹.l.⁊ dicte.l.repeti.§.j.⁊ ita sentit gl.j.t.xx.l.j.đ hoc
etiã no.per odo.in suo tractatu de qõnibus qui positus est in
gandino de qđ.⁊ tormentis ver.nunc restat formare.Etiam si
interrogatio fieret generaliter.nam ſpãlis interrogatio qđ ty
tius fuerit ꝑticeps maleficij nullo casu ⁊ nullo crimine ꝯcediꝛ
qꝛ tunc index magis officiũ suggerentis q̃ inquirẽtis assume

ret vt. d. l. j. §. qui qōnem. ff. de qōnibus. Sed ꝯ hoc vr̄. e. l. j. §. si seruus bona fide. vbi dr̄ qđ frater ꝯ fratrē non torquet᷑ ⁊ ita vr̄ in interrogatiōe fieri specificatio persone sed nō sequit᷑ ꝙ vnis enim persona ꝯ quā querit᷑ sit certa iudici nō tn̄ est specificanda in interrogatiōe quā facit. sed ꝯtra hoc ꝯtinue fieri videmus qꝛ persona accusata vel ꝯtra quā inquiritur specificat᷑ testibus vt. ff. de testi. l. iij. §. idē diuus. Sed dic qđ licet iudex legendo testibus capitula vel accusatiōes seu inquisitio. in q̄bus est specificata persona rei nō ꝑ hoc vr̄ suggerere testi qđ dicat ꝯtra accusatum sed inquirendo in tormentis sic. nā magna dr̄ia est inter testes ⁊ questionatos. Naʒ dicta duorū testium ꝯtra inculpatū plene ꝓbant vt. ff. de testi. l. vbi numer⁹ dictis aūt questionatorū sine alijs adminiculis non statur vt. ff. de qđ. l. j. iiij. respōso ⁊ no. e. l. §. ideʒ cornelio. Sed dicet aliqs in casibus spālibus in glo. notatis nō est homicidiū ⁊ expressum vr̄ qđ in homicidio possit fieri interrogatio vt. d. l. j. §. qui questionē ⁊. §. si quis vltro ver. prudenter. Sed dic qđ. §. qui qōnez loquit᷑ qn̄ veritas inquirebatur ab eo qui nō erat inculpatus de crimine. qđ pʒ ex forma interrogationis ibi facte. s. an lucius tytius homicidiū fecerit ⁊c. nō aūt interrogabatur an lucius tytius cū eo fuerit in homicidio ꝑpetrando non tn̄ nego qđ homicida de mandatore nō possit interrogari vt. s̄. e. l. nō ideo vnus ⁊. d. l. ⁊ si percussor ad fil. qđ semp intellig. generaliter. s. quis mādauerit nō autem in specie vt predictū est. Et ideo puto in quocūqꝫ crimine vt interrogari possit de mādatore furti rapine ⁊ similiū mō tamen predicto cum ratio diuersitatis reddi nō possit ad. §. si quis vltro ver. prudēter. dic qđ vbi interrogatio de ꝯsocijs fiat de iure vel de fctō duplici de cā pōt procedere prima ad releuandā innocētiā ꝯfitētis nā si iudex aliqua rōne motus videat nō esse verosimile eū qui homicidiū ꝯfessus est habet interrogare de ꝯsocijs vt si reperiatur ipsum in sociorꝫ noīatione mentitū de sua innocentia presumatur. Et hoc casu interrogatio de ꝯsocijs est laudabilis ⁊ ꝑmissa ⁊ est vere casus. d. §. si quis vltro. Scđa cā est cū fit ad preiudicandū cōsocijs ⁊ hoc casu nō debet fieri interrogatio vt hac. l. ⁊. d. l. repeti. §. j. ⁊ in hoc vidētur inclinare glos. azo. ⁊ hug. d. §. si qs vltro sup verbo preueniēs dicit eīn ibi gl. nō vt alijs preiudicares loquēs de iudice interrogāte. Dicit tn̄ ⁊ verū est ipse dn̄s gabriel qđ assessores ⁊ iudices nostri tp̄is seueritatis gloriā affectātes ⁊ ꝯ. l. respiciendū de penis paucifaciunt interrogationē ex prima cā. s. ad releuandū innocentiaʒ ⁊ multifaciūt ex secunda cā supra alijs preiudicando etiā ꝯ iura magis inspiciētes qđ fit ꝙ qđ fieri debet ⁊ sequētes contra iura vulgi opi. Cōcludit igitur ex premissis qđ si interrogatio fit specialiter puta vtrum tytius fecerit tale crimen nullo casu ꝯcessa est idem si fiat generaliter in casibus nō spāliter cōcessis cū sit contra. l. istā ⁊ iđ confessio nō valet vt. d. §. ex qbus causis ⁊. l. nō dubiū supra de legi. etiam si esset alijs adminiculis sustentata cuʒ lex ꝯtradicat interrogationi ⁊ confessiōi vt predictum est. Redeo igitur ad principale propositum videlicet vtrū ex tali cōfessione seu nominatione possit quis torqri. Aut loquimur in casibus in quibus non est fienda interrogatio qđ est regulariter ⁊ tunc nihil operatur vt dictū est. aut loquimur de casibus specialibus in gl. notatis ⁊ tūc aut est sola aut cū aliquibus alijs indicijs si cū indicijs puta qꝛ assasinus ⁊ vilis ꝑsona vulnerauerit vel occiderit nulla cā subsistente nobilem ⁊ potentē tunc est presumptio qđ ad mandatū alterius vel si aliquis intrauit domū alicuius cum scalis quas solus portare nō potuisset presumptio esset qđ habuisset socios ad portandum scalas tunc ex talibus presump. iudex posset interrogare de mandatore vel socijs ⁊ hoc casu cōfessio facit indicium ꝯ nominatum nō tn̄ sufficiēs ad tormenta scđm eum. Alio mō pōt esse presumptio contra personam illius de quo fit interrogatio tunc confessio illius cū talibus alijs indicijs sufficeret ad tormenta. Ad contraria potest responderi quod loquuntur in casibus specialibus. In glo. hoc ergo est vinculum ibi non perdat patronus immo dicere debuit patroni filius quia patronus accusando libertum contrarium non procedit vt. ff. de fideicom. liber. l. si filius. §. j. ol.

¶ De exhibē. vel introducēdis reis. rubrica.

Super rubrica. Vide azo. in summa. e. ⁊ de reis transmittendis plene dixi supra vbi de crimine agi oporteat auc. qua in prouincia.

Similes. Dic qđ ꝯmisit crimē cōe ⁊ nō enorme vn̄ preses remittit cū actis. Si enī esset cōe ⁊ enorme ipse preses puniret vt in gl. no.

Nullus. Quatenus hec lex in fine loquit᷑ de pari custodia accusatoris ⁊ accusati qa hodie cessat inscriptio nō hʒ locū vt dixi supra titulo proxi. l. fi. op. qđ incarcerari nō debeat si habeat fideiussorem vt. s̄. de ap. l. eos. §. super his. So. ⁊ dic vt ibi notaui. Op. qđ etiā antequā sit conuictus detrudatur in carcerē vt. ff. e. l. j. ij. ⁊. iij. ⁊ infra ti. prox. l. j. Dic aut queritur de accusato. antequā sit suspicio aut postquā est suspicio. Primo casu aut ē leue crimen. ⁊ tūc fideiussoribus ꝯmittitur aut enorme. ⁊ tūc nō vt. d. l. j. circa mediū. ff. eo. secundo casu aut est confessus. ⁊ tūc in vicula publica ponēdus est vsqꝫ ad snīam ⁊ sic intelligit gl. d. l. j. pro quo facit. j. ti. j. l. si quis. licet alij contra vt ibi dicā aut nō est confessus. ⁊ tunc aut crimen nō est enorme ⁊ cōmittatur fideiussorib⁹ vt. d. l. j. aut est enorme de quo est suspectus ⁊ tūc aut est homo vilis vel diffamatus ⁊ ponitur in carcerem vsqꝫ quo fuerit condemnatus vel absolutus vt. ff. e. l. j. ⁊. iij. aut est homo nobilis ⁊ diues. ⁊ tunc aut est magna suspitio ꝯ eum vt fama publica ⁊ ponit᷑ in carcerem vt. d. l. j. ⁊. l. diuus. ff. eo. aut non est magna suspicio. ⁊ tunc datur fides custodibus custodiendis loco honesto vt. d. l. ij. ⁊. iij. predicta etiā habent locuʒ in foro canonico de quo vide per host. in sum. de accu. §. qualiter in accu. ver. vlt. Quid si absens accusatur eo cōparēte vult desistere accusator nunquā pōt sine pena turpil. vr̄ qđ nō qꝛ cū dedit accusationē se iscripsit ergo si desistat in tur. icidit vt. ff. ad tur. l. j. ꝯ. de calū. l. j. pe. tenet qđ liceat desistere p. l. ꝙuis de in ius vo. anteꝙ sit processum ⁊ hec qđ incidit in illā vtrū tur. locū hēat ante lit. ꝯte. de quo dicet᷑. j. ad turpil. l. ij. item allegatur qđ accusatus per se nō per procur. cām agit ⁊ exceptionē ꝑponit dum dicit ius debet explorare quesitū qđ innuit eum venire ad iudiciū personaliter de hoc dixi. s̄. t. px. l. ij. ⁊. iij. itē no. de dilatione que dat᷑ ad cōponen̄. mestos penates idest reʒ familiarē. alij dicunt qđ penates vocant᷑ ediū dij ⁊ hac similitudine hoc dictuʒ est vel dicūt᷑ penates quasi penes nos nati. nā cū aliquis accusat᷑ familia sua ꝯtristatur. ⁊ ideo hʒ istā dilationē ad consolandū familiā suam ⁊ parandum defensiōes vide in spe. de accu. §. j. ver. scias igitur ⁊ ver. se. In gl. s. officialem ibi ad exhiben̄. reum arg. supra de postula. l. quisquis ⁊ đ varijs cog. l. medicus. ol. In ea. gl. in fi. hec nō procedit vt. ff. de iure fi. l. aufertur. §. ibi reatu. ol. In glo. i. negotiandi in fi. ar. j. de bo. proscrip. l. j. ol.

Neminem. Canonizata est. iij. q. vij. c. neminē ⁊ vide qđ ibi no. ⁊ vide i spec. de accu. circa pn̄. ⁊ de dolo ⁊ ꝯtuma. §. restat videre p rof. si qs in ius vo. nō ierit ⁊ hec lex dicit nullū citādū sine licētia iudicis fallit in casibus in gl. notatis ⁊. j. de malefi. l. vlt. in qb⁹ ius dicere, sibi qs pōt sine iudice de quo dixi supra ne quis in cā sua iudicet ⁊ de indi. l. nullus. institu. de ac. in prin. in glo. ⁊ per dy. ⁊ ꝯcor. ad hanc. l. supra de reno. dona. l. is solis. ⁊ qđ ibi dixi ⁊ licet gl. dicat secus in officiali p l. equalem supra ti. proxi. lex illa non dicit qđ exhibeatur sʒ denuntiatur ⁊ iudex postea eum citari facit. fallit tn̄ in deprehēsis in crimine qui capi possunt ⁊ iudici presentari supra de defen. ciuit. l. defensoris oblatos reos ⁊. ff. de condi. cā da. l. pen.

¶ De custodia reorum. rubrica.

1 ¶ Iudex subditū suum nō corrigens delinquere videtur.

In quacunqꝫ causa. Vide azo. in summa collige ex isto prin. qđ processus per modum accusationis ⁊ inquisitionis parificantur. Iteʒ no. quod carcer est inuentus ad custodiam non ad penam ⁊ quia hic de carcere agitur dic qđ carcer est mala mansio vt. ff. depositi. l. si hominem. Item reus condemnatus detinetur quousqꝫ soluat vel det fideius. vt no. in gl. supra de ap. l. eos. §. super his.
1 Itē no. qđ iudex qui subditū delinquentē nō corrigit delinquere vr̄ de quo plene dixi supra de cōmer. ⁊ merca. l. ij. itē no. gl. hic positā que dicit non credi alicui super maleficio de sociis nisi in casibus specialibus notatis supra tit. prox. l. fi. đ quo plene dic vt ibi dixi hec tamen lex in tex. videtur innuere contrarium sed puto qđ loquatur de socijs cuʒ eo accusatis in eodem libello qđ fieri potest vt. j. si reus vel accusator mortuus fuerit. l. j. op. supra. e. l. j. ⁊. ij. so. vt ibi dixi item qđ dicit in vestibulis. dic. i. locis inuestigatis ad custodiendum licet gl. aliter exponat ⁊ dicitur diligenter custodire qui vinculat. ff. de ser. fugi. l. ij. §. j. ⁊. l. diuus ⁊c.

1 ¶ Carcer ad penam non est inuentus.

Si quis

f Si quis. No. pulcra v̄ba in fi. ad q̄ ꝯcor. ff. de penis. l. respicien. op. qđ dicit penaz carcer. nā carcer nō est inuentus ad penā vt no. ⁊ di- gi. s. l. pe. sed expone penā. i. custodiā sic exponit. ff. e. l. iij. itez innuit hic gl. ⁊ frā. ac. qđ ex ꝯfessione ēt spontanea nō stati qs puniat nisi pseueret eū hec. l. indistincte loquat ⁊ pro hoc. j. ad l. iul. de vi. l. seruos. vbi dicit cōfessionibus in plurali ⁊ gl. ibi videatur tenere ꝯtrariū azo tn̄ tenet ꝯtrariū qđ pseuerantia nō sit opus nisi in ꝯfessione facta in tormētis ita tenet in summa de ꝯfes. ⁊ idē tenet od. ⁊ vbiq̄ seruatur.

Quoniam. Pe. intelligit hanc. l. ⁊ auc. hic signatā in mulierib⁹ honestis: in meretricibus sec⁹ q̄ vilitas vite nō patitur eas legū laqueis innodari vt. j. đ adul. l. ea q̄. Et idē qđ hic đr est in monachis ⁊ monialibus. xviij. q. ij. c. in nullo ⁊ ibi p arch. et quid sit ꝯclaue no. ff. de dā. infec. l. qđ ꝯclaue. ⁊ de ele. c. vbi periculū li. vj. Ciuitas đz hr̄e vnum carcerem pro rebus pecuniarijs ⁊ aliud pro maleficijs C. de exacto. tribu. l. ij. li. x.

Ad cōmētariensem. Sui. đ sux. itelligit hāc l. q̄ten⁹ loq̄tur de vili obijciēdo qđ iste ꝯmētarieñ. ad sui excusa. dicebat illū q fugerat vilē fuisse qđ sibi nō pdest sed intellectus gl. magis ꝯsonat litere. Querit cy. si aliqs erat in carcere ⁊ agnati sui fideiusserūt p eo qđ nō faceret fugaz sicut fit sepe si iste fugiat nunqd fideiussor puniet eadē pena. Quidā distingunt aut fideiusserūt simpliciter aut se obligau. pecuniariter vel corpaliter. si simpliciter tūc ꝯdemnatio ꝯuertitur in pecuniā. si pecuniariter tunc est planum si corporaliter tūc aut fugit dolo ipsorum ⁊ punientur eadē pena. aut culpa ⁊ tūc arbitrio iudicis vt. ff. e. l. si quis reum. Ista distinctio nō placet sibi nā cum simpliciter fideiubet v̄r pmittere illud ad qđ reus tenebat. sed reus tenebatur ad penā corporalē ergo ⁊c. Sed qđ teneatur corporaliter siue simpliciter fideiusserit siue ad hoc se obligauerit durum videtur q̄ nemo est dn̄s mēbroꝝ suoꝝ vt. ff. ad. l. aqui. l. liber hō. vnde pe. distinguit aut fideiussores fuerūt in culpa pp quā fugit: tunc pecuniariter puniātur si certā penam promisserunt vel arbitrio iudicis si certā nō pmiserunt ar. ff. de cōfes. l. iul. Sz huic solutioni obstat hec. l. q̄ innuit qđ fideiussores sint puniēdi sicut reus. sed aliud est obligare se directo ad penā corporalem qđ nō pōt vt. d. l. liber hō. aliud p quādā ꝯñtiā vt suscipiēdo officiū publicū custodie carcerꝭ tūc eadez pena tenetur vt hic sil'e est in clerico q directe nō pōt renūtiare priuilegio clericali sed p ꝯñam potest extra de foro cōpe. c. si diligenti ⁊. c. signi ficasti ⁊ in marito qui non donat directe sed per ꝯñtiam sic. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. si sponsus. §. dona.

De his. No. pulchrā. l. q̄ sepe allegat p relaxa. carceratoꝝ qñ minus macerātur diu p iudicem. Itē no. qđ iudex ⁊ officialis negligēs ⁊ insufficiēs resupina ceruice tm̄ nomē iudi. gerit. ad hoc. j. de decurionibus. l. minime sic ⁊ clerici qui nō faciunt qđ tenētur solo noīe dicūtur clerici extra de regulari. c. ij. ⁊ ad hoc. s. de sacrosan. ecc. quis sub pretex. Sacerdos promotus p pecuniā inane nomē gerit sacerdotis. j. q. j. quicūq̄ ⁊ ep̄us qui nō hz misericordiā pauperū inane nomē gerit ep̄i lxxxvi. di. c. frater noster ⁊ alias dicitur quis habere inane nomen heredis supra de inof. do. l. precibus. Sunt etiā quidam catholici noīe tātum vt no. de pe. di. ij. c. fecit. Item curator furiosi superuenientibus dilucidis interuallis soluz nomen curatoris habet supra de cu. furio. l. cum alijs in fine.

De priuatis carceribus. rubrica.

Iubemus. Vide az. in sum. ⁊ in p̄ma pte phibet pcipiēs phibitionē p iudic. custodiri. In scđa punit iudices negligētes. In tertia punit pricipales delinquētes. Et qđ dicit speculis dicunt qdā qđ iudex đz eē speculū subditorū tu expone in specul'. i. inspectiōe siue custodia ꝯ malefaciētes. specula eñ est locus vñ prospicit. ad hoc. j. ad. l. iul'. de vi. l. fi. ⁊. j. de cast. ⁊ ministrato. l. si. in fi. li. xij. Itē no. puniri iudicē negligētem ad hoc supra ti. pxi. l. fi. Itē officiales debent instruere superiores suos ⁊ denuntiare eis malefactores. ad hoc. s. de accusa. l. ea quidē. neq̄ desidia excusabuntur ar. supra de of. co. sa. lar. l. j. Quero qōnē que fuit de facto bergomi creditor auctoritate iudi. ceperat debitorē ⁊ eū ducebat ad carcerem debitor rogauit q̄ eum custodiret in domo sua donec sibi solueret qđ si duceret eū ad carcerē habebat multos alios creditores qui eū ibi interdicerēt vñ creditor eū tenuit ⁊ custodiuit i domo ppria q̄rebat vtrū hoc esset carcer priuatus ⁊ v̄r qđ sic q̄ hec lex loquit indistincte ⁊ in fauorē publicū est inducta cui renūtiari nō potuit p debitorē vt. ff. de pac. l. ius publicū. ⁊ ad hoc. s. de actio. ⁊ obli. l. ob es. In ꝯriū v̄r. ff. de lib. ho. exhibē. l. iij. §. si qs nolentē ⁊ p voléti nō fit iniuria neq̄ dolus. s. de trāsac. l. cū dona. ⁊ p hoc optime facit gl. q̄ est. ff. de fur. l. inter dū. §. qui furē q̄ incipit. sed nō v̄r ⁊ ita obtentum fuit. Itē no. qđ maritus pōt pp adulteriū vxorē in domo sua carceratam tenere ad pniam de adulterio agendā. xxxiij. q. ij. c. placuit et ibi notatur ⁊ extra de iureiurā. c. quēadmodū in fi. vltime gl. qđ forte nō est verū de iure ciuili imo debet in monasteriū detrudi. vt. j. de adul. auc. sed hodie. itē fallit hec lex ſm glos. hic positam in dn̄o qui pōt seruos suos in propria domo incarcerare ⁊ idē tenet hic cy. idē dicit de patre quo ad filium q̄ hoc fit ad correctionē morū. ⁊ ad hoc. j. de emen. seruo. ⁊ de emen. propinquorū. hec enim lex loquitur de dolosa ⁊ illicita detentione seu incarcera. item no. qđ dicit qđ egyptiacaz diocesim qđ ap. dioc. ciuitas cōtinet q̄ nō est dubium impera. voluisse hanc. l. extēdi ad ciui. egypti. ⁊ ad hoc facit supra de rat. pu. l. j. vltra prin. ar. ꝯ extra de rescrip. c. rodulfus vbi de hoc.

Si reus vel accusator mor. fuerit. Rubrica.

Super rubrica. Vide azo. in sum. e. ⁊ vtrū qs possit dānari vel absolui post mortē vide. xxiiij. q. ij. in sū. in gl. ⁊ p arch. extra de snīa excō. c. a nobis. ij. ⁊ de hereticis. c. accusatis. §. si vero li. vj. itē no. qđ si crimen. respiciat pecuniā non extinguitur morte vt. j. eo. l. fi. ff. ad fil. l. gaius.

Et si marcellus. Concor. xxiij. di. quorundaz. duo dicit qđ ex plurib⁹ accusatis de eodē crimine vno mortuo extinguitur accusatio quo ad illum. secūdo dicit quod quo ad alios remāet gl. numerat aliquos casus speciales vbi crimen morte non extinguitur qui etiam no. ff. de accusa. l. ex iudiciorum. Sed secundum dy. non est speciale in. l. lucius qr ibi bona auferuntur eo qđ mediante scelere sunt quesita ⁊ sic nō debet poni pro casu speciali. op. qđ vltra duos non potuerit accusare eodem libello vt supra qui accu. non possunt. l. cū rationibus. glo. in hoc variant nam in. l. inter liberas. §. fi. ff. de adul. dicit ꝙ plures nō possunt accusari de diuersis delictis sed de vno sic dum tn̄ diuersis libellis. sed illa gl. reprobatur q̄ ꝯdicit. l. qui pupillā. §. fi. ⁊. l. vim passam. §. incestu. e. ti. item q̄ lex parificat ꝯctus ⁊ delicta quo ad obligationē ꝯtrahendam ⁊ eius contracte effectum vt. ff. de iud. l. oēs ⁊ in auc. vt oēs obe. iudi. prouin. §. ⁊ hoc ꝯsiderantes sed in ciuili si habeo plures reos obligatos possum oēs eodem libello ꝯuenire vt in auc. de duo. re. §. finautem. ⁊ plene dixi supra cōi diui. l. ad officiū. ergo idem in delicto. dic ergo quod hic loq̄tur qñ plures ex eodē delicto accusati sunt quod fieri pōt ēt si essent mille vt hac. l. fallit in crimine adulterij vt. j. de adul. l. reos nō ea rōne q̄ plures accusent ẜ rōne ordinis vñ adulter ⁊ leno hñ possunt simul accusari. Si aūt diuersis delictis volo plures accusare tūc in eodē libello nō possum vt. ff. de accu. l. hos accusare. §. l. iul'. diuersis sic duos sed nō tres vbi suā vel suorū iniuriā psequatur vt. d. l. cū rōnibus. de hoc dixi plene supra de accu. l. qui de crimine ⁊ per. l. istā. cy. dicit dy. consuluisse de facto quod producēs falsos testes ⁊ ipsi falsi testes possint accusari in eodē libello ⁊ q̄ quoties ex diuersis factis idē resultat effectus idē videt crimē vt. ff. ad. l. aquil. l. illud. §. fin. sed ita est in proposito q̄ vnus effectus resultat. s. pbatio falsi ergo idem dici debet delictum ⁊ sic procedat accusatio. itē curanti falsum testimonium ⁊ ducenti imponitur eadem pena vt. ff. de fal. l. j. in prin. ergo est idem delictum ⁊ per consequēs accusatio procedit. ⁊ pro hoc etiam. ff. ad turpil. l. j. §. incidit ⁊ de iniur. l. nō solum. in prin. §. si mandato ⁊. §. pcul. de hoc dixi. d. l. qui de crimine supra de accu. ver. vlti.

Is quem. Hāc. l. intellige vt. ff. ad turpil. l. in senatus. §. si ppter mortē ⁊ quod in fi. dicit accu. dic idest pseq̄ndo ꝙ eo viuo incūbebat. ⁊ vide qđ notaui. s. de inoffi. testa. l. si quis filiū. op. de leg. j. §. si accusatorē. ff. ad turpil. sed ibi spōte destitit sine abolitione hic necessario per mortem rei.

f Iut proponis. Non solū fabricās v̄l fabricari faciēs falsuz instrumentū tenetur de falso sed etiam vtens potest tamen ab vsu desistere quod dic vt. j. de fal. l. si falsos.

Efunctis. Pro declaratiõe primi rñsi. dic vt plene no. ꝛ dixi supra ð accu. l. nõ iõ minus. ꝑ declaratione scđi qđ no. ꝛ dixi supra qui testa. facere possunt. l. ij.

I quis. Cõcor. ij. q. vlt. c. fi. ad euidentiã pre mitte qđ sunt crimina ad quoꝝ con/ dena. tacite sequitur adeptio bonoꝝ vt crimina in q bus imponit pena mortis naturalis vel ciuilis. q̃dã ad quoꝝ cõdemnationẽ nõ sequit ademptio bonoꝝ nisi exꝑs se fiat in sñia vt in criminib' in quibus imponit pena relega/ tiõis vel minoꝛ in primis extincto pncipali extinguit cã bono rũ tanq̃ accessoria vt in regulis iuris in alijs non qꝛ vtrũq3 est principale ex quo colligi põt solutio brocardi sublato prin cipali vtrũ tollatur accessoriũ vel nõ. Itẽ diuide. l. in tres ptes que per se patent. Item no. qđ crimẽ morte tollitur tã accusa/ toꝛ3 q̃ accusati diuersimode tamen qꝛ morte accusati in totuz morte accusatoꝛ3 quo ad instantiam iterũ poterit accusari vt ff. e. l. libelloꝝ. §. fi. ꝛ eisdem actis. j. xxx. dies vt ibi dꝛ ꝛ de pu/ bli. iudi. l. accusatore ꝛ de adul. l. cõstãter. Cõsueuit queri si vbi ex crimine tacite seqtur bonoꝝ ademptio iudex expresse ꝑ sen tentiã adimat nũquid sit idẽ de hoc dixi supra si penden. ap. mors interue. l. ij. Quid si nõ fuit ap. sed. j. decendiũ quo pote rat ap. reus decessit nunqd erit extinctũ crimen ꝛ eius effect' gl. ꝛ dy. dicũt qđ sic vt no. ff. de accusa. l. ex iudicioꝝ ꝛ dixi. d. l. ij. Ja. de ra. dicit qđ sñia quãtũ ad personã criminosi bñ extin guit sed nõ quantũ ad bona que iã sunt affecta per sñiam ꝛ iõ heres h3 appellare pp bona ꝛ si nõ appellat sñia trãsit in rem iudicatã quo ad bona ꝛ sic intelligit. d. l. ex iudicioꝝ vbi vr̃ ca sus aut cõdemnatus appel. aut nõ ꝛ si appellauit aut moritur j. tpa appellatiõis aut post si. j. potest ꝛ tenetur heres appella re quo ad bono. pos. ꝛ si nõ appellat pdit bona s3 Ja. pdictũ. Quãdo expresse sunt in sñia adẽpta bona an sufficiat vna ap/ pellatio. dic qđ nõ vt dixi. d. l. ij. Sed qđ si quis ptiz puniri d3 corpaliter partim in bonis moritur lit. pen. post lit. cont. an ex tinguatur pena pecuniaria cyprian' qđ nõ ꝛ hoc sequunt Ja. de ra. ꝛ pe. vt no. ff. de pub. iud. l. defuncto de hoc dictum fuit s. de delic. defunc. l. vnica. Ultimo inducit hec lex ad qõnẽ mo nachi qui intrauit monasteriũ postea ꝑ vꝫo. retrahit nunqd debeant sibi bona restitui ꝑ monasteriũ ꝛ an vitiato ingressu ex aliq̃ cã teneat dedicatio bonoꝝ qꝛ aut dedicatio bonoꝝ fuit expressa aut tacita de quo dixi in auc. ingressi determinat ẽt ꝑ hãc. l. d. masinus paspauper qđ si statuto caueat qđ pr̃ filiosa. delinquẽti teneat dare ptẽ publicãdã ꝛ filius dlinquẽs moria tur accu. pe. qđ nõ extinguat crimẽ quo ad partẽ illaz que qđ incipit ex forma boñ. statuti filiosa. homicidiũ committente.

¶ Si quis imperatori maledixerit rubrica.

1 Maleficiũ cõmittens per ebrietatẽ an sit puniendus.
2 Ebrius equiparatur furioso.
3 Clerici nisi ex necessitate prohibentur intrare tabernas.

Uper rubrica. Uide azo. in sum. ꝛ gof. et host. in summa de maledi. ꝛ. e. ti. c. j. cũ ibi no tatis ꝛ. j. ti. pxi. l. q̃squis circa fi. no. ꝛ. xxiiij. q. iij. si habes. §. j. ꝑ archi. ꝛ no. istaz. l. q̃ pul/ chra est ꝛ moralis. S3 nunquid qđ h3 dꝛ lo/ cũ hic si quis maledixerit pape. dic qđ nõ qꝛ papa de talibus nõ curat. xxiij. q. iiij. c. inter q̃relas. ꝛ idez ibi dꝛ in epo. ꝛ ð hoc ibi in gl. d. c. j. de maledicis de pena blasphe mantis deũ habetur. xxiij. di. c. quid ergo ꝑ archi. ꝛ de maledi
1 cis. c. ij. † Itẽ qđ si quis per ebrietatẽ cõmittat maleficiuz. qđ nõ punit vt hic. alias vnus punit vt. ff. de re mili. l. oẽ delictũ. §. si ꝑ vinũ. ꝛ. xv. q. j. §. de furiosis ꝛ. c. sequẽtibus. ꝛ ibi in gl. ꝛ ꝑ archi. ad hoc. xv. q. j. c. sane dixit qđ capitulum est notãdũ cir/
2 ca ebrietatẽ. † Itẽ ebrius equiparat furioso vt hic ꝛ. xxxv. di. c. venter. ꝛ ebrietas est fautrix ꝛ nutrix oĩum vitioꝝ. xxi. di. c. fin. vtrũ comedẽs vel bibens superflue peccet mortaliter vel ve/ nialiter no. ꝑ arch. iiij. di. c. deniq3 de ebrietate ꝛ sobrietate ha betur. xxxv. di. in summa ꝛ ꝑ totũ ꝛ maxime. c. luxuriosa. ꝛ de hoc etiã de vita ꝛ ho. de. c. a crapula ꝛ ebrietate cũ ibi notatis
3 vñ † clerici nisi ex necessitate ꝓhibẽtur intrare tabernas. c. cle rici officio ꝛ intẽperatis circa vsum vini cõminatur dñs per prophetã esaie. c. v. ve qui potentes estis ad bibendum ꝛ vini fortes ad miscendam ebrietatem prouer. xxiij. scribitur cui ve cuius patri ve cui rixe cui fouee cui sine causa vulnera cui suf/ fusio oculoꝝm nonne his qui morantur in vino ꝛ student ca/ licibus potandis. Non intuearis vinuz quando flauescit ꝛ cũ splenduerit in vitro coloꝛ eius blãde ingreditur sed in nouis/ simo mordebit vt coluber ꝛ alibi vinum ꝛ mulieres apostata re faciunt sapientes non tamen dico vsus vini sit de se illicit' nisi sic immoderatus vnde matthei. xv. nõ intrat per os qđ co inquinat animam ꝛ apostolus. j. ad timotheuz. v. c. modico vi no vtere propter stomachum ꝛ frequentes infirmitates quod vsus ergo immoderatus illicitus est. moderatus non. vnde scribitur vinum sumptum cum moderamine sanitas est coꝛ/ poris ꝛ anime ꝛ glo. noster dicit qđ vinum letificat coꝛ homi nis. ff. de periculo ꝛ commo. rei ven. l. j. circa prin. in glos. ma/ gna sumpta fuit ex psalmo benedic anima mea dominum. se/ cundo versu vt educas panem de terra ꝛ vinũ letificat coꝛ ho minis. vlt. no. qđ ex personis hominum dicta pensantur. ꝛ iõ iudex clara ex personis ꝛ causis constituit vt. ff. de rei ven. l. i fundo de ac. ꝛ oblig. l. fi. xxiij. q. viij. c. occidit extra de homici/ dio sicut dignum ꝛ de offi. dele. de causis quod facit ad q̃stio/ nem quam notaui. s. qđ metus causa. l. metum si aliquis mina tus fuit aliquez occidere ꝛ reperiatur mortuus ꝛ nescitur per quem. vtrum sit presumptio qđ minas inferens occiderit de quo dic vt ibi dixi. Item facit qđ si quis ex iracundia dixit ali cui iniuriam ꝛ peniteat qđ non puniatur de quo dicetur. j. de iniur. l. si non conuicij. albericus de rosate de bergomo leguz doctoꝛ excellentissimus.

¶ Ad. l. iul. maiesta. rubrica.

Uper rubrica. Uide azo. i sũ ma ꝛ istud cri men est extensum ad cardinales sancte roma ne ecclesie ꝛ extra de penis. c. felicis lib. vj. qđ videas cum ibi notatis ꝛ postea extensum est etiam ad alios prelatos vt in clement. de pe. c. j. cum ibi notatis.

Lienam. Hic tenet qđ piurus hodie incidit in crimẽ lese maiestatis s3 hec glo. cõiter reprobat de hoc in auc. sehenicas nõ solũ circa medium colla. v. ꝛ bene dixi supra de iureiuran. l. ij.

I quis alicui. No. qđ gl. dicit quẽ dici cõuictũ ꝑ vnũ testẽ vl' ali ud indiciũ alibi ꝑ cõfessionẽ vel ꝑ sñiam vt ꝓbatur su pra de cõpen. l. fi. quoꝝ ap. nõ reci. l. iij. ꝛ de exec. rei iudi. l. fi. ꝛ j. de penis. l. qui sñiam ꝛ t3 glo. qđ ex vno teste de veritate qs potest torqueri. Et hoc etiã videtur sentire azo in summa de qõnibus circa mediũ ver. indiciũ ꝛ idem t3 od. in tractatu suo quẽ fecit de qõnibus ꝛ tormentis v. sed qd si probatũ est male ficiũ ꝑ vnum testem ꝛ per gãdinum de qõnibus ꝛ tormẽ. in v. itẽ qd si maleficiũ probetur fore cõmissum tãtum per vnum te stem. Audiui dñm dy. tenere cõtrariũ qꝛ iura loquentia de toꝛ mentis requirunt indicia in plurali vt hac. l. ibi si alijs mani festis indicijs ꝛ. ff. de qõnibus. l. ij. ꝛ. l. vnius. §. in ea et. l. vlt. et j. e. cognitio et. l. milites et pluralis locutio nõ saluatur in vno vt. ff. de ma. test. l. liberta. §. fi. ad hoc etiã facit gl. que est. ff. de excu. tuto. l. ij. circa prin. et pro hac opi. vr̃ expressum. ff. de qõ nibus. l. maritus vbi de hoc. et hanc opi. tenet py. in brocard. suis de testi. rubrica item quot testes ad probationem suffici/ unt rubricella cõtra insufficientia in solutione. Prima tñ opi/ nio cõmuniter seruatur in iudicio ꝛ eaz sequitur dy. quicquid dicant. ff. eod. l. j. in prin. vt ibi dixi et ad. l. maritus responde/ tur vt in dicto ver. indiciuz in summa de qõnibus ad illud qđ dꝛ de indicijs in plurali debent resolui in singulari vt. ff. de ver. sig. l. non est sine liberis de neg. gest. l. ait pretoꝛ. §. j. de ori gine iur3. l. ij. §. ex actis ꝛ de condi. et demõ. l. falsa. §. fi. Ulti/ mo no. ex verbis illis accusationem suã q in hoc crimine op' est accusa. et libello vt supra de epi. et cle. l. si quẽq̃ in fi. S3 imperatoꝛ heñ. pisis existens volẽs ex isto crimine procedere contra dominum robertum regem Sicile qui erat ibi rebel/ lis vnicam. l. fecit in isto ti. continentẽ qđ summarie et sine stre pitu et figura iudicij posset procedi in crimine isto.

Ullus. Canonizata est vj. q. j. c. q̃ro. §. porro ver. si quis cũ militib' alr̃ est. c. ꝑ se. et inducit hec. l. qđ cleric' regulariter torq̃ri nõ pos sit adinstar mili. canoniste tenẽt cõtrariũ extra de po. c. j. et ibi no. licet etiã s̃m eos nõ sit a qõnib' inchoãdũ extra ð re. iur. c. cũ in cõtempla. pe. dicit ꝓsbyterũ non posse torqueri vt. s. de epis et cleri. l. presbyteri. clericum añt sic. Item no. qđ in hoc crimine oĩum est equa conditio. de hoc extra de accu. c. cũ pe. manconella. cum ibi notatis per her.

1 Pena aliq̃nãdo delictum egreditur.

2 Filie

2 Filie sunt melioris conditionis ꝙ filij.
3 Principi assistentes dicuntur pars corporis.

Quisquis. Canonizata est vj.q.j.c.q̄ro.§.verum.alias est si quis cū militibus
⁊ de peni.di.j.quisquis ⁊ facit extra de penis.c.felicis
cū ibi notatis p arch.Jo.an.⁊ cardi.⁊ in clemē.e.tit.c.j.Et tra
ctat de machina.contra personaꝫ principis ⁊ versantes circa
latus eius qđ est proprie crimen lese maiestatis. Et primo po
nit penā qua puniunť machinātes ꝯtra ipsos etiā solo cona-
tu.scđo punit filios eius masculos cū quadā misericordia vi-
te.tertio punit intercedētes pro talibus.quarto circa filias fe
minas penā mitigat ⁊ rōneꝫ subnectit.Quinto interdicit alie
na.talibus machinatoribus.Sexto statuit quid iuris circa iā
alienata.Septimo allicit ad pnīam querentē machinari con-
tra principē cū quadā distinctiōe.⁊ hoc dicit.ptes pse patent.
Notabilia collige plura ex text.Primo qđ filius similis solet
esse patri.Scđo qđ femine sunt minꝰ audaces ꝙ masculi.sub
audi nisi in rebus venereis vnde iuuenalis.Forteꝫ animū pre
stant rebus quas turpiter audēt.⁊ ouidius audaceꝫ faciebat
amor ⁊c.Jtē qđ patri interdicitur administratio filioꝝ rō hic
reddiť in gl.alia reddiť iure canonico qꝛ statim pp tale crimē
efficiunť sui iuris extra đ heret.c.ij.§.fi.li.vj.de affectu sine ef
fectu plene dixi ponēdo supra de episco.⁊ cler.l.si qs nō dicā.
1 Scđo nota qđ hic est spāle qđ pena egrediatur delictū ⁊ qđ
filius puniať sine culpa sed dic qđ subest causa vt hic in litera
đꝛ ⁊ no.per dy.de re.iur.c.sine culpa li.vj.⁊ qđ filius qñqꝫ pu-
niatur ex delicto patris vide.ff.de penis.l.crimē ⁊ pena pn̄a
⁊ de iure patro.l.diui fratres cū ibi notatis ⁊ plene p host.in
sum.de hereti.§.qua pena ver.p placētino.Jtē no.qđ paupe
ribus est mors solatiū ⁊ vita suppliciū ⁊ differt suppliciū a pe
na vt no.per archi.xj.q.iiij.c.nemo peritorū.⁊ iđ dicitur qđ fi
lijs taliū dānatorū reseruatur solū misera vita vt extra đ apo
sta.c.pe.⁊ alibi đꝛ qđ pauptas est magnū infortuniū vt supra
de iure do.l.in rebus.circa finem.⁊ de paupertate satis dixi su
2 pra de epi.⁊ cle.l.si quis ad declinandā.No.ēt qđ hic filie sūt
melioris cōditionis ꝙ filij ꝯtra regulā.ff.de statu ho.l.in mul
tis sed hic spāle ⁊ rō spālitatis pꝫ in tex.qꝛ nō sunt ita auda-
3 ces.Jtē no.qđ principi assistētes dicūtur pars corporis sui
sic ⁊ cardinales dicuntur pars corporis pape ⁊ iđ dicuntur le
gati de latere vt nota.extra de offi.lega.c.pe.⁊.c.j.li.vj.⁊ est ex
pressum in.l.impatoris henrici quā posui de summa trin.vbi
de cardi.vide.Jtē nota ex fine qđ partitur se deferentibꝰ ali
ter tū si in prin.inite facte factiōis ꝙ postea vt in litera colligi
tur.Et cōsueuit adduci qđ potestas possit affidare ⁊ premia-
re hānitos ⁊ eos de banno eximere si presentent alios banni-
tos.⁊ pro hoc de re militari.l.nō oēs.§.fi.vbi de hoc dixi đ cu
sto.reoꝝ.l.in eos ⁊ supra ex qui.causis serui pro premio accipi
unt liberta.l.fi.⁊ per totū ⁊.ff.de origine iur.l.ij.§.postea cum
apius claudius op.hic dicitur qđ filius priuatur hereditate
matris ⁊ alioꝝ pximorū ꝯtra.ff.e.l.eoꝝ qui in maiestatis dic
qđ hic lex iul.maiestatis hꝫ duo capita vnū qñ delinquitur cō
tra rem publicā quo casu loquitur lex ꝯria aliud qñ cōtra pri-
cipē ⁊ eo casu loquiť hec lex vt dixi supra de bonis liberto.l.j.
querit gl.nūquid hec lex locū habeat in matre hoc delictū cō-
mittente vt filij puniant pena huius.l.vꝫ qđ nō qꝛ nō dicitur
filius vna psona cū matre sicut cū patre.Jtē qꝛ hoc non dicit
hec lex ergo non est extendenda vt.ff.de penis.l.interpretatio
ne ⁊ hanc tenuerunt hic odo.⁊ nic.glo.tenet ꝯtrariū quam se-
quitur pe.qꝛ est eadem rō ad hoc possent adduci allegata pro
⁊ cōtra vtrū masculinū in penis ꝯcipiat femininū.s.de seruis
fugi.l.quicunqꝫ.d.ol.in predicta qōne dicebat qđ si loquamur
de penis que ipsam mulierē cōmittentē respiciunt qđ tunc fit
qđ in patre.s.qđ gladio feriatur ⁊ bona eius cōfiscentur ⁊ sic
intelligatur glo.quantū vero ad penam q̄ cōtingeret alios vt
qđ filij ex hoc priuarētur bonis maternis sicut priuantur pa
ternis qñ pater delinquit vel quantū ad hoc qđ nō possint ca
pere ex testamento alioꝝ non habet locū hec lex ⁊ ita tꝫ host.
extra de hereti.c.vergentis.nam quoť.ab homine vel a iure
puniuntur aliqui vsqꝫ ad certā generationē solum illi qui de-
scendunt ex linea masculina puniuntur non ex feminina nisi a
liud a lege aut ab homine exprimatur vt extra de penis vbi-
cunqꝫ libro.vj.sicut ⁊ priuilegia concessa masculis posterisqꝫ
ipsorum non ad feminas sed solum ad masculos extendūtur
vt.ff.de iure immunitatis.l.j.§.j.Multo ergo minꝰ pene sunt
ad eas trahende ⁊ de hoc plene nota.de hereticis.c.statutum
libro.vi.per cardinaleꝫ vt proxi.q.subijciā ver.iteꝫ queritur.
sed nunquid hec lex locū habeat in filijs ante delictū natis vꝫ
qđ sic qꝛ hec lex indistincte loquiť.Jn ꝯriū facit.s.de qōni.l.di

no ⁊.ff.de sena.l.emancipatū ⁊ hoc tenet pe.pro quo facit su-
pra de lib.⁊ eorū liberis.l.ij.Ego aūt puto contra propter rō
nē huius.l.qꝛ presumūtur imitatores patris.Jtē queriť vtrū
locū habeat solum in filijs primi gradus an etiā in vlteriori-
bus vꝫ qđ non.ff.de testa.tute.l.qđ si nepotes.vbi de hoc di-
xi.Jn cōtrariū facit de ver.sig.l.liberoꝝ ⁊.l.filij ⁊.l.iusta ⁊ hāc
opinionē licet sub dubio forte tenebat do.ric.⁊ allegabat.ff.đ
ritu nup.l.senatuscōsulto.ad macedo.l.filiū.primā opi.tenuit
dn̄s thomas formaginus qui hāc.q.disputauit post multa al
legata pro ⁊ ꝯ ⁊ qđ incip.queritur nunquid.l.quisquis.C.ad
l.iul.ma.⁊ dicit nō esse eandē rōnem in nepote quia iura san-
guinis ⁊ carnis magis transfunduntur in filios ꝙ nepotes q
sunt remotiores argumē.ff.de excep.rei iudi.l.cū queriť.Sꝫ
cy.dicit qđ ex quadā cōstitu.federici imperatorꝭ hoc dubium
est sublatū cuius cōstitutionis verba.j.ponentur ⁊ in qua vti
tur verbo liberorū quorū appellatio oēs descēdentes cōplecti
tur vt.d.l.qđ si nepotes ⁊.l.liberorum.qđ quidam intelligūt
in posteritate paterna secus in materna vbi non transit deli-
ctū vltra primū gradū posteritatis sicut đꝛ in crimine heresis
d.c.statutum.de hereticis li.vj.⁊ sic plus punit posteritas ī de
licto patris ꝙ matris ⁊ est ratio qꝛ vir est dignior vt.ff.de se-
nato.l.j.vnde scriptum est qđ alithia pseusti dixit Perge por
pseusti qꝛ masculus ergo infectio est maior in viro quā in mu-
liere cum maiori bono maius malum opponať ꝭm aristoteleꝫ
item vir est caput mulieris ⁊ naturalis ordo requirit vt femi-
ne tāꝙ minores ⁊ viris vt maioribꝰ seruiāt.xxiiij.q.v.⁊ est or-
do ⁊c.⁊.c.cum caput.alij vt pfatus Jo.mona.car.volūt salua
re glo.que est hic dicendo qđ est alius casus hic ⁊ alius in.d.
c.statu.qꝛ ibi loquitur de filijs excludendis a beneficio eccle-
siastico ⁊ officio publico hic de filijs excluden.a bonis pater-
nis ⁊ maternis que confiscantur ⁊ minus esset absurdum qđ
hec pena vltra vnā successionē non duraret qꝛ pena pro crimi
ne imposita debet esse pptua vt.s.de penis.l.seruus ⁊ ita no
tatur per eū.d.c.statu.vbi de hoc ēt per archi.⁊ Jo.an.sed nō
bene respexerit hanc.l.que loquitur etiā in phibi.ab honori.
ibi ad nullū vnquā honorē ⁊c.⁊ ideo aut opꝫ nos dicere qđ il
lud.c.statu.seruetur in foro canonico ⁊ in nostro seruabimus
hanc.l.aut qđ dicta noua ꝯstitutio federici sit restricta per illā
decretalem ⁊ rōnes predictas vt in fi.dicam.sed an filius cleri
cus cōmittens crimen lese maiestatis priuetur ecclesiastico be
neficio dic qđ nō nisi expresse caueretur in iure vt.liiij.di.c.sa
tis peruersum.Octauo queritur nunquid hec lex locū habe-
at in filijs nō natis ex legitimo matrimonio vꝫ qđ sic qꝛ si pu-
niunť filij nō odibiles legibus multomagis odibiles ne plus
habeat castitatis luxuria vt in auc.de restit.⁊ ea q̄ parit in fi.⁊
qꝛ lex indistincte loquiť ⁊ rōnes eius ad omnes filios porrigū
tur qꝛ sunt de genere improbato ergo idē iꝰs ⁊ qꝛ ibi sunt ter
mini indifferenter appellatiōe filiorū cōtinentur spurij vt.ff.
de le.ij.l.cū pater ⁊ mater ⁊ ad hoc facit quod notaui supra de
nup.l.si vicinus ver.sed quero an probata filiatione.Jtem qꝛ
vulgari mō loquendi spurij appellātur filij ergo tali appella
tioni standū est.ff.de leg.j.l.seruus pluriū.§.fi.de supel.le.l.la
beo ⁊ de fundo instru.c.l.cum delanionis.§.asinā.in ꝯrium vi
detur qꝛ appellatione filiorum non cōtinentur spurij in auc.
qui.mo.natura.effi.sui.§.fi.⁊ qꝛ quoties aliquid diciť de duo
bus de vno per prius altero per posterius simpliciter platuꝫ
intelligitur de eo qđ per prius de le.ij.si ita.§.fi.de ꝯdit.⁊ de-
mon.l.fideicōmissis ⁊ de le.iij.l.si cui lana.in pricipio ⁊ si ager
vec.l.j.§.fi.cū ergo dictio filius per prius intelligatur de na-
turali ⁊ legitimo ⁊ de spurio ⁊ naturali tātum vel legitimo tā
tum per posterius intelligi debet de naturali ⁊ legitimo abso
lute prolatū maxime in casu odioso ⁊ est hic ⁊ ibi pena proue-
nit ex persona alterius est restringendum ar.in auct.de nō al.
§.qꝛ nō verosimile.Dn̄s tho.formaginus doctor boñ.hāc qō-
nem disputauit ⁊ indistincte tenuit spurios pena huius.l.te-
neri per iura superius allegata ⁊ etiam alia ar.ad hoc addu-
cit lꝫ predicta sint validiora itē qꝛ.l.cauetur qđ filius natus in
seruitute spurius est vt.s.de suis ⁊ legitimis.l.ex libera ⁊ alia
l.caueť qđ nati in seruitute ap.filiorū cōtineantur vt.ff.de leg.
ij.l.lucius.§.fi.ergo ⁊c.⁊ cum hac determinatione ꝯcor.Joā.
an.d.c.statu.de hereticis li.vj.lꝫ loquať in crimine heresis.cy.
aūt distinguit aut filius natꝰ est ex certo coitu puta ꝯcubina-
tu vel alio certo ꝯplexu licet per.l.illicito ⁊ tūc cū pater sit cer
tus locū hēat hec lex ⁊ determinatio predictorū doctorū.Aut
ex coitu vbi pr̄ reputatur incertꝰ puta vulgo vel alias incer-
to ⁊ tūc nō hēat locū hec lex qꝛ cessant rōnes eiusdē ꝭm quas
nos informare debemus in auc.de iudi.§.oportet.⁊ pro hoc
ff.de ritu nup.l.lege.§.j.⁊ rō ibi posita.Quinto queritur nun
quid hereditates hereticorum quibus priuantur isti filij pue

niant ad fiscū quasi auferant istis vt indignis an aduenientes
ab intestato. cy. habet hanc qōnem pro dubitabili ⁊ vr̄ primo
qd̄ aduenientes ab intestato quasi isti sint non capaces vt. s. d
here. insti. l. j. secundū intellectū odo. vbi de hoc no. ⁊ plene di
xi pro quibus facit gl. institu. de le. §. legari. Itē cum heredi
alicui auferuntur distinguitur vtrū propter delictū suū an te
statoris. si testatoris nō venit fiscus vt supra de naturali. lib. l.
j. ⁊ ita no. supra de his qui. vt indi. l. hereditates. In contrari
um qd̄ fiscus veniat facit hec lex q2 dicit filias succedere posse
matri test. in falcidia. Si ergo dicatur qd̄ alia pars bonoꝝ ve
niret ad succedētes ab intestato. Iā decederet mater pro par
te que ꝑuenit ad filiā testata. ⁊ pro alijs q̄ ꝑuenirent aduenié
tes ab intestato intestata qd̄ esse nō pōt in regula iurꝫ ius no
strum. Itē hac. l. dicitur qd̄ si criminosus ante reatum aliena
uerit valet ⁊ tamen in. §. vxore dr̄ qd̄ si pater donauerit vxori
dona. propter nupt. quā lucrata est ex pacto ⁊ mater secundo
nubat filij qui vocantur ad proprietatem donationis ꝑdicte
excluduntur ⁊ vocatur fiscus ex quo patet qd̄ ista bona aufe
runt tanq̄ ab indignis. Itē. l. cauetur qd̄ filij excluduntur ēt
ab his que habent ratione generis ⁊ fiscus occupat supra de
bonis liberto. l. j. ergo ⁊c. ⁊ pro hoc. ff. de iure fisci. l. lucius ⁊ d
inofficioso testa. l. pap. §. meminisse nā isti filij ex delicto pater
no dicuntur esse affecti q2 nascuntur ex sanguine improbato
⁊ sic cum perfidia sanguinis eos comitāte dici possunt indi-
gni licet ex alieno vitio ista infectio sanguinis precesserit quia
semper lex ista presumit eos imitatores paterni sceleris ⁊ au-
dacie ⁊ ideo tanquā indignis auferūtur ⁊ fisco applicantur ⁊
hanc opi. tenet cy. saluo consilio meliori non ob. l. j. ⁊ glo. q̄ est,
in. d. l. hereditas q2 ipse dicit istos filios indignos suo vitio ꝑ
sumto vt dictū est. Nō ob. qd̄ dicitur de deportato q2 illud po
test negari vnde si assimulas ēt hunc deportato locus est fisco
vt. ff. de le. iij. l. sed deportato seruo. vbi est casus sed tamē iste
talis nō pōt assimilari deportato q2 secundū eos deportatus
habetur pro mortuo quantū ad accipiendum ⁊ initiandū ne-
gotiū si hoc est verꝫ iam nō fiscus sed ipsa mulier secundo nu-
bens retinet dona. vt supra de secun. nup. l. femine. in fine ta-
men hec lex in. §. vxo. dicit qd̄ nō habetur pro mortuo immo
pro viuo ⁊ tali qd̄ illi res in persona sua substātiatur ⁊ fisco lo
cus est. ⁊ pro hoc necessario ꝯcluditur ꝯtra predictos. Sexto
queritur nunquid sit idem in filijs heretici ēt orthodoxis. ro
fre. tenuit qd̄ non ⁊ ita etiaꝫ tenuit dn̄s ric. s. qd̄ perueniat ad
venientes ab intestato in qōne quam disputauit ⁊ que incipit
quidā filius cuiusdā heretici vbi de hoc subtiliter per eū. Cy.
tn̄ hic tꝫ oppositū ⁊ in auc. gazaros. s. de here. ⁊ qd̄ sit idē pro
bat ex quadā const. nouissima federici imperatorꝫ que incipit
federicus dei gratia vbi inter cetera sunt hec verba ceterum
q2 quanto maioris diuine merita miserationis accepimus ⁊
altiorem locū pre filijs hoīm obtinemus tanto maiora debe-
mus obsequia gratitudinis conferenti si qn̄ in nr̄i noīs contē
ptores nr̄a ex cā nō desit auctoritas si reos lese maiestatis inꝑ
sonis eoꝝ ⁊ liberoꝝ suorū exheredatiōe ⁊ damno prosequimur
multo fortiꝰ viriliusq3 cōtra blasphematores et detractores ca
tholice fidei prouocamur eoꝝ hereticoꝝ receptatorū fautorū
⁊ aduocatorū suoꝝ heredes ⁊ posteros vsq3 ad scd̄am genera
tionem ⁊ beneficijs cūctis tpalibus officijs ⁊ honoribus im-
periali auctoritate priuantes vt in paterni memoriā criminis
ꝯtinuo merore tabescant vere sciētes qd̄ deus celer est pecca-
ta parentū in filios vlciscens ista sunt ita sunt verba predicte
ꝯstitutionis approbate per romanam ecclesiam ⁊ que est apd̄
inquisitores heretice prauitatis sub bulla pape ex qua liquet
qd̄ imꝑator ipsos reos ⁊ eoꝝ liberos pariter facit exheredes
⁊ no. qd̄ dicit liberos ex quo declarat ap. filioꝝ ⁊ vlq3 ad secū-
dam generationeꝫ restringit ⁊ si hoc est in crimine heresis qd̄
est acrius idem debet esse quo ad restric. in crimine lese maie-
statis vbi est minus vt auc. gazaros supra de here. Itē decre-
talis predicta statu. de hereticis. li. vj. interpretatur hoc in li-
nea paterna ⁊ masculina in linea enim materna nō excedit pri
mum gradū qd̄ dic vt ibi colligit̄ ⁊ no. vlt. dicit. d. gui. de suz.
multū fuisse ruminatū tpe cōradi ⁊ regis caroli Sicilie regis
qui eū decapitari fecit vtrū crimē lese maiestatis locū haberet
in facientibus vel tractantibus ꝯ personas regū principū ba
ronū ducū ⁊ marchionū ⁊ allegabat̄ qd̄ sic q2 habet locū in po
pulo ⁊ ciuitate romana vt. ff. e. l. j. sed illud verū est ex alio capi
te q2 lex iul. ma. plura hꝫ capita vnde dicit terminatū fuisse qd̄
in regibus ⁊ similibus locū nō haberet sed esset spāle in prin-
cipe ⁊ militantibus circa eum vt hac. l. ⁊ q2 sicut supra dixi im
perator hen. dānauit regē robertum regē Sicilie dubitatum
multū fuit in romana curia vtrū talis sententia teneret ⁊ su-
per hoc personaliter fuit edita decretalis pastoralis de re iu,

in clemen. ⁊ q2 sententia notabilis ⁊ inter notabiles fuit eiꝰ te-
norem subijcio ⁊ circa eam aliqua tāgā postea. Henricus dei
gratia romanorū imperator ⁊ semper augustus ad certitudi
nem presentiū ⁊ memoriā futurorū deus iudex iustus fortis ⁊
longanimus oēs ꝫm sua merita iudicans superbientem illuꝫ
dn̄m ante suum thronū demētia se gloria ⁊ honore ꝯspiciens
sedem suam ad aquilonē vt esset similis altissimo ponere cogi
tauit de altis celorū fastibus ad inferiora terre in comprobria
sempiterna demergens ipsum omni gratia ⁊ spe mīe ꝯdigne
priuando duxit eternalibus vltionibus exponenduꝫ. Sic ad
presens iustitiā respiciat ⁊ equitatem videat ipse celestium ter
restrium ⁊ infernorū dn̄s qui nouit occulta cordium ⁊ ante cu
ius tribunal omnis cessat calūnia ⁊ veritas nullius nequitie
tenebris obscuratur deponat ⁊ nūc de sede potentem qui tem
ptauit ⁊ exacerbauit ipsum ⁊ ꝯcitauit eū in irā perdat euꝫ qui
male querit ⁊ det illi qui obstinato animo viam Innocētie re
fugit ⁊ gloriatur in malitia cōprobrium sempiternuꝫ faciat in
eum iudicium ꝯscriptū ⁊ sic omnibus sanctis eius. Nequitie
si quidem ⁊ proditiōis alūnus robertus natus clare memo
rie caroli secundi qui se Sicilie regē intitulat ⁊ imperij roma
ni adipe impinguatus incrassatus ⁊ dilatatus cōtra illud cui
ēt cā feudorū multorum ⁊ bonorū ipsius imperij que hactenꝰ
tenuit ⁊ que iniuste principaliter occupat humiliter obedire
debet vitijs ⁊ iniquitatibus eminens odia dolos ⁊ fraudes
pro fidelitate retribuēs ex detestādo ingratitudinis vitio cal
caneū rebellionis presumpsit erigere: at ꝯ stimulum indura-
ta nequitia re ⁊ calcitrare nō cessat nefandaq3 superbia tume
factus sedem ab aquilone hoc est ab opposito maiestatis cesa
rie quā eius diuinā ⁊ magistrā rereri ⁊ honorare tenet̄ sup
ponere satagēs ipsam conuicijs ⁊ ꝯtumelijs prouocauit hacte
nus ⁊ continuo animo proteruo continue prouocare ꝑsumit.
Ipse nāq3 inter ceteros sue malignitatis conatus lꝫ antequā
imperialis coronationis cā proficisceremur ad vrbē per suas
literas speciales pluries culmini nostro scripsisset qd̄ ipse fi-
cut ex cā predicta debebat ⁊ nos qui nec opere nec v̄bo gra-
uauimus nec grauare sed potius gratiose tractare intēdeba-
mus eundē ex prauitate ꝯscientie credebamus ad exhibendā
nobis debitam reuerentiam ⁊ honorem tā in dicta coronatio
ne q̄ alibi intendebat ⁊ ad id pro viribus se parabat. Cōfede-
rationes tn̄ ꝯspirationes vniones ⁊ ligas in offensam ⁊ impe
dimentum processus cesarei vna cū florentinis lucanis senen
sibus ⁊ alijs nostri romani imperij subditis per lōbardiam ⁊
vt eos in rebellionis precipitiū excitatos foueat omne ꝯtrari
um sicut expresse dignoscitur pro se suosq3 procuratores nū-
tios ⁊ ambasiatores in nostre maiestatis iniuriam ⁊ offensam
⁊ impedimentū processus cesarei facere ꝓcurauit ⁊ fecit. Tra
ctauit etiā qd̄ ciuitas cremone parme ⁊ rhegij que sub nostra
obedientia ꝯsistebant contra nos ⁊ imperiū rebellarent indu
cēdo tā cōia ipsaꝝ ciuitatū q̄ subditos nostros predictos ad
rebellionē huiusmodi ⁊ eis ad id pollicendo auxiliū consiliuꝫ
⁊ fauoreꝫ ⁊ nihilominus dicti roberti fulcti fauoribus sue q3
nequitie conscij ⁊ ministri ciuitatis asteñ. ⁊ castra valentie ca-
salis sancti euasij et alias nonnullas ciuitates et castra ꝓuin-
cie lōbardie que mandata nostra iurauerant et nos in eorum
dn̄m recognouerant et officiales nostros receperant et habe
bant officialibus ipsis violenter eiectis nequiter occupatis ⁊
occupatas ⁊ occupata pro roberto detinēt suprascripti. De-
niq3 robertus ioannē fratrem ⁊ stipendiarios romam videli
cet ea intentione transmisit vt vrbe si posset sue proditioni do
lose subiecta vl' saltē turbata in eius periculo nefande seditio
nis immissio dicte coronationis impediret solennia prout di
cti Io. ⁊ stipendiariorū in ingressu nostro in vrbem predictaꝫ
q̄ diu in partibus illis morā traximus efficaciter operum ar
gumēto ꝓbantes vna cū copiosa subditorū dictorū multitu-
dine que ꝑ instigationē dicti roberti submissi sibi subsidij et
defensionis fiducia cū armis et equis ad opponēdū se nobis
⁊ exercendū ꝑ excogitatā malitiam simul cū Ioanne stipēdia
rijsq3 predictis ꝯuenit ibidem ꝯtra nos ⁊ gentes nostras ho
stiliter posuerunt insidias fecerūt insultus spoliationes violē
tias ⁊ homicidia perpetrauerūt viasq3 publicas ⁊ loca ꝑ que
attendendam basilicam principis apostolorum de vrbe omni
bus religionē profitentibus xp̄ianam liber aditus patere de
beat bellicosis apparatibus claudere nobis ac gentibus nr̄is
ad basilicā ipsam ne ipsa coronatio celebrari valeret accessum
totis viribus prohibere ac alias omnimodo quo poterat ma
iestatē nostram offendere procurarūt aliasq3 prefatus rober-
tus ꝯmittebat et erat insitu ꝯtra nos cōmittendi oīa que ad
nostri imperij damnū tēderent et ad ea modis omnibus qui
bus poterat nitebat̄ hec si quidem crescente clamore notorio
et in pluribꝰ

⁊ in pluribus rerum experientia edocente licet ipa tam publica ⁊ notoria essent qđ nulla possent tergiuersatiōe celari ⁊ nos qui subiecti non sumus cōtra dictum robertū ꝓpter premissa eo irrequisito potuissemus procedere tñ ex augusta clemētia que libentius emendat in subditis penas quā puniat nec exercet ferrū in eos quos sanare pōt vlcebris lenitas medicine post secessum nostrum de vrbe predicta super dicto notorio ⁊ predictis per ipsum robertū contra nostram maiestatez cōmissis ad inquisitionem descendimus quā vt fidei vel amoris sint illa si qua forsitan remansit in eo ipsius viscera tangeret ⁊ ipse interim spatium ad cor redeundi haberet vsqꝫ in presens deliberationibus rationis duximus protrahendam robertuz predictum citari legitime fecimus vt cōparere curaret suaz si posset Innocentiam ostensurus. Uerum idem robertus in sua proteruia perseuerans in terminis sibi ad hoc prefixis vel eorum aliquo per se vel per alium comparere contumaciter non curauit. Quare nos super premissis in ipsius roberti cōtumacia fide dignis ⁊ sufficientibus receptis testibus ⁊ eorum dictis in scriptis redactis ⁊ per nos solenniter publicatis ⁊ de mandato nostro a ꝓceribus nostri palatij cū diligētia recēsitis ⁊ facta nobis de ipsis ⁊ per ipsos relatione fideli per ea que probata fuerint predicta oīa ⁊ singula publica ⁊ notoria esse in scriptis interloquendo pronuntiauimus ⁊ declarauimus exigente iustitia ⁊ postmodū eum requiri ⁊ citari sufficienter ⁊ perēptorie fecimus vt certo termino iam elapso coram nobis vbicūqꝫ essemus ad hanc nostrā sententiā audiendā comparere curaret qđ ipse pressius ⁊ desisus iniurijs ⁊ offensis ī sua obstinatiōe ⁊ ꝯtumacia ⁊ fraudib⁹ ꝑnitiosis indurat⁹ facere ꝑtermisit Quia igitur dimissis omnibus ⁊ singulis prout apertius in inquisitione cōtinetur specialiter per dictos testes plenarie nobis constat nos predictos ⁊ alios predicti roberti excessus nephariosꝫ opera detestanda maturo ⁊ iusto librantes examine ac illud notissimum nullatenus cōmittentes qđ ipse robertus dum in vrbe predicta causa predicte coronationis essemus dilectissimi nostri pisani qui inter ceteros nostros subditos fidelitatis ac opinionis sinceritate remitteret galeas ⁊ gentes ad nostrum seruitium ⁊ honorem romam mitterent galeas ipsas in nostre maiestatis iniuriam inuadi spoliari ⁊ gentes predictas capi. ⁊ incarcerari ⁊ in carcere detineri mandauit et fecit ⁊ nihilominus in huiusmndi continuationis terminis perseuerando mala malis addendo ⁊ peiora continue committēdo dum contra rebelles nostros direximus signa cesarea rebellibus ipsis sicut publicū ⁊ notoriū est ⁊ facti euidentia docebat ⁊ docet misit plures armatorum in subsidium vt eos diutius in eorum rebellionis erroribus confoueret ⁊ attendens qđ dum ipse potuit pacez ⁊ quietem habere dum debuit tranquillitatē expectare ad nostram beneuolentiam ⁊ dilectionem quaz sibi ex animi sinceritate parraueramus obtinere noluit bella que fiuit iniquitates exercuit ⁊ pro posse curauit sicut etiam procura. non cessat in imperij populos seminare zizanias suscitare odia immittere scandala concitare tumultus nutrire scismata ⁊ fouere discordias ⁊ sine intermissione in actu committendi continuandi que potest contra nostrum imperium non amisit non soluz in nostri imperij contemtū reiqꝫpublice detrimentum sed etiam in perturbatione prosperitatis ecclesiastice que ad imperij statum plurimum dignoscitur tendere ⁊ in retardatione negotij terre sancte ad qđ teste deo qui omnia nouit totis cordibus ⁊ affectibus anhelamus ⁊ vidētes aperte quod dictus robertus irreuocabiliter in signum erroris prolapsus ⁊ obstinatus in dolis viam veritatis expiauit omnino ⁊ tanqꝫ aspis surda nō obtinens auditum nec mandata nostra nec legis penam in quam suis culpis. (Nā omne qꝫ est ex deo vincit mundū ⁊ hec est victoria qua vincit mundum fides nostra omni cura custodias cor tuum nā ab ipso vita procedit ⁊ prouerbiorum. c. ij.) Incidisse ac incidere noscitur nec etiā imperatorie plenitudinē potestatis veretur sed cottidie ceruicis durioris efficitur ⁊ quātū ipsum ad penitudinem expectamus tāto maiorem assumit audaciam malignādi cōsiderātes etiā qđ ipse robertus de imperij crapulatus pinguedine dilatat ⁊ ex illicitis sibi laxatis habenis furit ⁊ nobis pro obediētia rebellioni. ⁊ pro fidelitatis debito iniurias referūt nosqꝫ ac quoscūqꝫ fideles imperij nobis obedientes pro posse impugnare conatur eiusqꝫ penas nō in edificationem sed in destructionē nō ad fructum ⁊ iuuamen vt haberet sed ad pestem esse dignoscit ⁊ volentes premissis iniurijs ⁊ ipsius fraudidus obuiare ⁊ euāgelicam sequi doctrinam que nos monet quod omnis arbor que fructum non facit bonū abscindatur ⁊ mittatur in ignem licet fideles reges ⁊ principes in suorum dignitatis eminentiam libenter cōdignis honoribus ⁊ gratiosis fauoribus prosequamur tñ vt culpa supplicium timeat ⁊ virtus retributionē expectet robertum predictum cuius eligimus domare superbiam ⁊ presumtionē erectaz conterere ipsumqꝫ a statu suo quātumcunqꝫ sublimi deponere cū ꝓpter premissa maiestatis criminis reus sit vniuersis ⁊ singulis dignitatibus quocūqꝫ titulo comprehensis quibus se intitulat ⁊ decorat auctoritatibus honorib⁹ libertatibus īmunitatibus ⁊ priuilegijs prouincijs comitatibus ciuitatibus castris terris villis ⁊ alijs feudi vasalleis bonis rebus iuribus ⁊ iurisdictionibus vniuersis tam ꝑpetuis quā temporalibus quos quas ⁊ que habet tenet ⁊ possidet vel quasi seu habuerūt ⁊ possederūt hactenus quōlibet ipe vel sui predecessores priuamus eundem robertum rebellez ꝓditorē ⁊ hostē imperij dicteqꝫ maiestatis crimine reū de toto predicto imperio exbannimus ⁊ diffidamus ipsuz si quo tēpore in nostram ⁊ imperij fortiā ꝑuenerit vita per capitis mutilationem priuandū in his scriptis sententialiter condemnamus statuentes ⁊ mandantes qđ nulla ꝑsona cuiuscunqꝫ nobilitatis excellentie status vel conditionis existat nullaqꝫ ciuitas castrum villa vel vniuersitas eidem contra nos ⁊ imperium prebeat publice vel occulte cōsilium auxilium vel fauorē sub pena centum librarū auri pro qualibet ciuitate lib. l. ꝓ quolibet castro villa marchione duce comite barone ⁊ quolibet nobili. xx. librarū auri ⁊ pro qualibet alia singulari persona pro vice qualibet qua cōtrafecerint cōmittēda quodqꝫ cuilibet liceat impune ciues incolas habitatores ciuitatum castrorū villarū ⁊ quibuslibet alias singulares personas cuiuscunqꝫ status vel conditionis existant que contra nostrum honorem obediant ei vel darent consilium auxilium vel fauorē publice vel occulte offendere in personā rebus ⁊ iuribus ⁊ ipsos ⁊ ea capere ⁊ arestare ⁊ retinere inhibentes etiā ⁊ precipientes expresse ne aliqui debitores ipsius roberti de bonis in quibus ei tenētur in aliquo satisfaciant vel reddere quōlibet presumāt vel alioqui tantūdē camere nostre persoluant ad hec sine strepitu ⁊ figura iudicij cōpellātur vniuersitates ⁊ prouincias nostras ciuitates villas ⁊ singulares personas cuiuscūqꝫ preeminentie vel excellētie ēt si regia dignitate vel cuiuscūqꝫ alterius dignitatis conditionis vel status existant que ex aliquo pacto vel promissione seu obligatiōe dicto roberto aut predecessores sui facto pacto vel pena sub qualicunqꝫ forma cōprehenso vel comprehensi sint rōne causa vel titulo ⁊ specialiter de aliquo seruitio faciendo vel hominū armatorū aliudqꝫ subsidium dando per mare vel terram teneretur eidem roberto ab ipsis pacto promissione obligatione ⁊ pena apposita vasallos quoqꝫ ⁊ feudatarios et omnes ⁊ singulos qui eidem fidelitatis vinculo vel alia quacūque ratione vel cā ad aliqua seruitia realia vel personalia tenerentur ab omni articulo fidelitatis subiectionis ⁊ obedientie ei vel suis heredibus faciendis absoluimus penitus ⁊ in totū ita qđ nec ciuita. castra ville vniuersitates ⁊ ꝑsone predicte pacto vel obligatione predictorum aut vasalli aut feudatarij prefati ciues fidelitatis subiectionis ⁊ obedientie ratione cā vel titulo sibi vel suis heredibus quōlibet teneantur ipsas em̄ contratas ciuitates castra terras villas feudatarios vasallos bona res iurisdictiones seruitia ⁊ iura ⁊ quecunqꝫ alia sub nostra contēta priuatione ⁊ absolutione huiusmodi confiscamus demum omnibus ⁊ singulis militibus auditoribus iudicibus iu reperitis ⁊ notarijs qui eiusdem roberti domestici seu familiares existunt siue alijs qui in eius seruitio esse noscuntur ⁊ quibus vis alijs destricte precipiendo mandam⁹ qđ ab ipsius roberti familiaritate consilijs directione ⁊ obsequijs quibuscunque infra duorum mensium spatium ab hodie computanduz cum effectu recedant ⁊ nunquā ad eius seruitium vel consiliū accedere publice vel occulte presumant alioqui ipsos milites honore ac dignitate militie iudices ad iudicandi ⁊ assidendi oībus ⁊ singulis priuilegijs ⁊ immunitatibus ac notarios notariatus officio eos videlicet ex dictis militib⁹ auditorib⁹ iudicibus iureperitis notarijs q hmōi mādato nr̄o non paruerint cū effectu ex nūc prout ex tūc priuamus termino supra scripto ⁊ inhabiles ⁊ infames reddimus ita quod elapsis mensibus supradictis ad nullos actus legitimos quocunqꝫ tempore postmodum admittantur huiusmodi autm. priuationis confiscationis exbannitionis diffidationis condemnationis ⁊ absolutionis sententias in his scriptis fecimus ⁊ omnia alia singula facta ⁊ incerta facimus existente iustitia ⁊ bono rei publice requirente ac ex certa scientia ⁊ plenitudine ptātis supplētes omnem defectum si quis forsan in inquisitione predicta de quibuscunqꝫ processibus propterea habitis ob aliquam iuris solennitatem omissam esset habitus non obstantibus aliquibus legibus constitutionibus contrarijs vel priuilegijs sub quacūqꝫ forma verborum concessis etiaz si de ipsis oporteret de ver

bo ad verbum in presentibus fieri mentionem que contra premissa vel premissorũ aliqđ posse quomodolibet obijci nõ opponi quibus specialiter derogamus. Actum pisis in presentia nostrorum principum et baronum ac populi multitudine copiosa. vij. chaleñ. maij regni nostri anno quinto imperij vero anno primo qđ fuit. Mcccxj. Circa hanc sñiam multa dubia oriebantur vt ptz ex dicto. c. past. ⁊ inter alia dubitabatur vtrũ predicta citatio facta ad sententiaz audiendã sine certi loci determinatione. s. vbicũq; esset imperator valuerit ⁊ videtur qđ nõ citatio debet habere certũ ⁊ determinatum locum vt extra de rescriptis. c. vlt. ⁊ dixi. š. quõ ⁊ qñ iudex. l. ea que. circa finẽ. Itẽ vtrũ rex vasallus imperij pro certis rebus non habẽs ĩ. districtum imperialẽ domiciliuz sz in terris ecclesie romane potuerit ꝯmittere crimẽ lese maiestatis contra imperatorẽ de felonia eñ non est dubium quin eã amittere potuerit vbi vasal. imperij. Item an rex añ iuramẽtum fidelitatis imperatori prestitum potuerit cõmittere crimẽ lese maiestatis cõtra imperatorẽ. Circa primam qõnem attendendũ est qđ maiestas dicitur quasi maior status arguendo ergo a ratione nominis vt. š. de episco. ⁊ cle. l. decernimus ⁊ de ver. signi. l. tigurij ⁊ ibi no. non cõmittitur crimen lese maiestatis nisi cũ leditur potestas maior sed hic nõ est potestas in leso. š. ledentem loquẽdo de potestate prout lex accipit. ff. de ver. signi. l. positis ⁊ si dicatur feudum ab eo tenet. Rñdeo hoc non dat dño imperiuz in vasallo est eñ quidã cõtractus quo quis alteri obligatur vt in vsibus feudorũ de noua fidelita. forma nõ aũt imperiũ ꝯceditur vt colligi potest ex notatis per inno. de foro cõpe. c. postulasti si non habet imperiũ nõ est sub potestate sua ⁊ sic cũ ledendo nõ dicit ledere maiorẽ potestatẽ qr nec potestatẽ ⁊ hoc satis colligi põt qr quis tenet protegere ducẽ libelli sed hoc nõ dicitur de quocũq; duce sed de suo duce ⁊ ideo cũ ministerio addit in lege q̃ propositũ suũ ⁊c. vt. ff. de re mili. l. omne delictũ. §. qui propositua suum ⁊ hoc videt expresse dicere lex dũ dicit qui maiestatẽ publicã leserit teneri vt. ff. e. l. lex. xij. ta. iij. responso imperator aũt ⁊ si maiestas sit non tñ publica respectu regis qr potestas eius nõ est cõmunicabilis siue cõmunicata ergo nõ est publica vt. ff. ne quid in loco publico fiat. l. ij. §. viarum ⁊ si dicatur immo ratione feudi responsum est. š. ⁊ hoc etiã videt in hoste qui cõmittens in principẽ siue ei bellũ indicens nõ dicit cõmittere crimẽ lese maiest. vt. š. de cap. l. hostes ille ergo dicitur proprie crimen lese maiestatis committere qui iurisdictioni ⁊ potestati imperij suppositus ab obedientia si realiter subtrahens hostis animuz assumit ⁊ de se domino suo aduersarium parat. ⁊ ideo tales perduelles vocantur vnde ⁊ tale crimen vocatur perduellionis vt. ff. de verbo. l. quos nos hostes insti. de here. ab intestato. §. per contrarium ⁊ de le. ij. l. cum filius. §. reis. vbi ergo non est subtractio a iurisdictionali potestate principis non est illud crimẽ sed hic est sic ergo ⁊c. Sed in contrarium multum facit quia qđ potest dare esse facilius potest ei qđ est qualitatis adijcere vt colligit ex solutione duarũ legũ que simul contradicere videntur. ff. de leg. j. l. talis scriptura. ⁊ ibi notat ⁊ de lega. iij. l. vxorẽ sed leges ⁊ consuetudines prouinciarum faciunt qđ nõ est delictum esse delictum. vt. ff. de extraordina. crimi. l. sacularij. §. sunt quedã ⁊ de penis auctẽt. facta ergo multo fortius delicto qualitatẽ adijciunt si sic ergo si in imperio quis cõmittit in principẽ dicetur cõmittere crimẽ lese maie. qr talis est lex illius loci ar. ꝑ hoc. viij. dist. que contra morem ⁊ qđ no. per cõposte. extra de consuetudine. c. j. ⁊ per omnes alios de sententia excõicationis. c. a nobis preterea qui iuuat alium in delicto idem crimẽ contrahit cũ eodem vt. ff. ad. l. pompeiam de paricidio. l. si sciente in aucten. de sanctissimis epis. §. pre omnibus de sententia excõicationis. c. si cõcubine. Sed rex prestitit auxilium his qui cõmittere poterãt crimen lese maiestatis ergo ⁊c. Sed ad primũ patet rñsio per verũ intellectum propositionis minoris qr cũ dicitur qđ talis est lex illius loci ⁊c. veruz est qđ lex illius loci est qđ subditus cõmittẽs in principẽ cõmittit crimen lese maiest. sed nõ subdito nõ est lex illa imposita vt. š. de summa trini. l. j. ⁊ si dicatur fit subditus ꝓpter delictum. respõdeo verum est sed non talis nec taliter ⁊ si dicatur nonne vnusquisq; delinquẽs iudicabit ẽm leges loci ea quo delinquit vbi dicitur de cõsuetudine loci celebrati contractus. ff. de euic. l. si fundus ⁊ plene dictum fuit. d. l. j. š. de summa tri. ⁊ fide cat. rñdeo verum esse si de intentione legislatoris fuit factuz ipm afficere ⁊ omnem personã que incideret in ipm factum sed hic nõ est sic qr mens ⁊ intentio principis videtur astringere eos dumtaxat qui sub imperij regimine distringuntur vt dictuz est ⁊ ꝑ lex quam fuerit de intentione legislatoris vt. ff. qui petã. tuto. l. credendũ ⁊ de excu. tutorũ. l. scire oportet. §. aliud cum similibus ad secundũ argu. quod dicitur qui iuuat alium ⁊c. rñderi posset falsum esse non enim est fur manifestus vel non manifestus qui furti opem prohet vt. ff. de furtis. l. is qui opem. sed hec solutio nõ sufficit qr ⁊ si fur nõ sit. furti nõ tenetur. vñ posset responderi aliter qđ ar. procedit qñ ex intentione legem cõdentis et potestatem super hoc habentis legis condende prestans opem eque subijcibilis erat legi sicut principalis cui opẽ prebet sed in proposito non est sed sic nec ex intentione conditoris legis vt probatũ est. š. nec ex potestate legẽ cõdẽtis sunt pariter subijcibiles legi. ⁊ ideo non pariter subijciuntur pene vt. ff. de duobus reis. l. si ex duobus. §. fi. ⁊. l. si id qđ. §. fi. Et ꝑ istas patet via ad solutionem vltime qõnis hec cõferendo non determinando scripsit tunc do. ol. Pro parte etiam imperatoris cõtra legẽ facit iudicio meo qđ multum licet prefatus rex non esset subditus imperatori vel imperio rõne domicilij qđ habeat in regno seu districtu romane ecclesie tñ rõne originis quã traxerat de domo francie ⁊ qr oẽs nationes ⁊ principes ac gentes subsunt imperio vt ptz ex his q̃ scripsi. d. l. j. de summa trini. videt fuisse subditus iperij ⁊ ꝑ ꝯñs cessant oĩa in cõtrariũ allegata hoc tñ sub dubio relinquo prudentiorũ ⁊ maiorũ cõsilio terminanda qd aũt operet dicta clausula apposita in fi. dicte sñie in qua imperator suppleuit oẽs defectus dixi. š. de legi. l. digna vox.

MEminisse. Tria specialia ponit hec lex quã quidã hñt ꝑ vna quidã pro duabus ⁊ incipit secũda ibi post diui primũ qđ accusatio durat post mortẽ ẽm qđ reus statiz perdit administrationẽ bonorũ. tertiuz qđ seruꝰ torquet in dñm ⁊ qđ dicit quodã modo sua mente punitus est expone qđ ꝓpter cõceptũ mentis sue cõmittit crimen qđ est ꝑparatio pene vt. ff. de ver. sig. l. aliud est fraus. §. fi. Queritur si iste alienauit bona fide ementi nunquid poterit ab eo aduocari videtur qđ nõ qr lex videtur ꝓhibere alienationem tm̃ titulo lucratiuo. vt. š. de aposta. l. apostatarum ⁊ ar. ff. que in frau. cre. l. qui aũt. §. qui simili ⁊. l. qui a debitore al's damno efficeretur bone fidei emtor qđ esse nõ dz vt. d. l. qui a debitore ⁊ ad sil. l. senatus. Item nihil videt diminutũ cũ pretium habeat vt. ff. de peti. here. l. sz rẽ ⁊ pretiũ. ⁊ ꝑ hoc. š. l. proxima versi. dotes ibi fraude ⁊c. a contrario sensu. In contrariũ videt. š. de hereticis. l. manicheos. ⁊. l. fi. de re. al'. nõ al'. l. fi. ⁊ de admini. tutu. l. tytium. § lucio ⁊. l. chirographus. §. fi. ⁊ de acc. l. ex indiciorum ⁊ hic. Item dos est titulus non lucratiuus vt. ff. de acti. ⁊ ob. l. ex promissione ⁊ tñ. l. š. proxi. dicit nullius fore momenti. Jac. de are. dicit qđ qr committẽs hoc delictum remanet dominus donec auferant bona per sententiã vt. ff. qui ⁊ a qui. l. quesitum considerandũ est ergo an lucratiuo alienauerit titulo an non. primo casu reuocet vt. ff. de dona. l. donationes. §. fi. ⁊ hic. Secundo casu aut alienauit scienti aut ignoranti si scienti reuocat vt. d. l. chirographis. §. fi. ⁊. d. l. qui a debitore. Si ignorãti aut iuste ⁊ nõ reuocat. vt. d. l. qui a debitore aut iniuste ⁊ tunc habetur ꝑ sciẽtia. vt. d. l. chirographus ⁊ de iuris ⁊ facti ignorãtia l. regula. §. sed facti. Tertio casu qñ iusto titulo hz locũ lex superior. §. dotes cũ determinatione. l. si fraudator. §. j. de his q in frau. credi. secũdũ eũ. Sed quando ab emtore sciente reuocatur nunquid necesse est pretium restitui dic aut fiscus pretendit titulum lucratiuum ⁊ restituit pretiũ extet vel non vt. ff. si quid in frau. pñoni. l. j. §. si quis in fraudem. Aut non lucratiuum ⁊ tunc aut extat aut non vt. ff. que in fraudem credito. l. qui creditor cy.

Rubrica Ad legem iuliã de adul.

1 Homicidium est maius adulterio.
2 Adulteri an possint iudicari per iudicem secularem.
2 Adulteram frater cognoscens an possit promoueri.
4 Vxor an teneatur reddere debitum viro adultero.
5 Adulterium quomodo probetur.

SUper rubrica. Vide azo. in summa. e. ⁊ in lombarda. e. ⁊ gof. ⁊ host. ⁊ speculatorem dicitur adulterium accessus ad alterius torum e. l. inter liberas. §. j. ⁊ glo. hic ⁊. ff. e. super rubrica supponit qđ crimen adulterij sit grauiꝰ ceteris que loquuntur sed secundum cyn. hoc non credunt sacerdotes nec monachi tamen punirentur deberent sic eis videretur qr ex fornicatiõe dure ⁊ grauiter puniuntur vt habetur lxxxij. distinctiõe. presbyter. Et de enormitate huius criminis not. extra de iudi. c. at si clerici ⁊ dixi. š. de transac. l. transigere versiculo

versi.modo pro declaratiõe excipit heresis tñ maius crimẽ est adulterio.xxxij.q.penul.c.quid in omnib⁹.vbi dicit adulteriũ
1 esse grauius delictũ post heresim.¶Itez homicidiũ est maius adulterio.xxxiij.q.ij.si quid verius ⁊ fratricidiũ.xxiiij.q.iij.c. an non districta.Sed cy.dicit qđ romani antiqui legũ cõdito res ideo dixerũt esse grauius q̃ erãt ⁊ sunt zelotipi p̃ceteris pulcra cõtra istud vitiũ luxurie no.de pe.di.j.sed ⁊ cõtinuo p̃ archi.De duplici ⁊ simplici fornicatiõe no.per eũ.xxxij.q.iiij.
2 sicut.§.ecce.¶Utrũ adulteri possint iudicari per iudicẽ secu- larẽ no.xxxij.q.ij.v.xp̃iana religio in glos.⁊ per archi.Utrum maritus adulter possit excipere contra vxorẽ de adulterio vel ecõtra habetur.xxxij.q.vj.per totũ ⁊ maxime.c.j.in glos.⁊ per
3 ar.¶Utrũ qui cognouit adulterã scienter possit promoueri ha betur.xxxiiij.di.c.si cuius.in glo.⁊ per arch.⁊ ibidem etiam ha bes vtrum pendente accusatione adulterij maritus teneat̃ red
4 dere debitũ vxori.¶Utrum viro adultero vel incestuoso tenea tur vxor reddere debitũ.xxxij.c.qui dormierit per archi.Sim plex fornicatio impedit promouendũ .lxxxj.distĩ.c.apostolus
5 per arch.An deijciat promotũ.e.d.maximianus.¶Quomodo probari deberet adulteriũ habet̃ extra de testi.c.preterea vide runt notatis ⁊ si testes successiue viderũt per foramẽ adulteran tes an sint singulares dixi.s.de testi.l.testiũ.Cognoscens mo nialẽ incestum ɔmittit.lxxx.di.tantis daniel.per arch.de sepa ratione quo ad torũ p̃pter adulteriũ habet̃ extra de procu.c. tue.⁊ vt lite nõ cõtest.c.j.⁊ in summa de diuor.per gof.de pena talionis in adulterio cũ sit impar quo ad virũ ⁊ mulierẽ vide in spe.c.circa mediũ de pollutione seu corrup.que contingit in somnio vtrũ sit peccatum ⁊ ex hoc sacerdos debeat a diuinis abstinere vide.vj.dist.peti totum.⁊ in glo.⁊ per arch.⁊.c.testĩ Querit cy.quare dicit̃.l.iul.de adul. cum eius auctor fuerit im perator augustus vt.ff.e.l.j.⁊ dicit qđ iulius cesar qui fuit pri mus imperator tria habuit noĩa.s.gaius iulius cesar.Octauia nus fuit eius nepos ⁊ fuit primus qui nominatus fuit augu- stus sub quo natus fuit xp̃us ⁊ descriptus vniuersis orbis vn de dicunt quidaz ſm eũ qđ ista.l.iul.fuit primo inuenta a iulio cesare sed perfecta ab augusto ⁊ ideo denominat̃ a primo inuẽ tore vel si eã inuenit augustus denominare voluit ab auuncu- lo suo vel dic qđ iulius eã inuenit sed iurisconsultus.d.l.j.ff.e. eũ denominauit augustum q̃ sic nominant̃ oẽs imperatores Alij dicũt qđ inuẽta fuit ab augusto hoc in desuetudinẽ abie- rat ⁊ iul.eã renouauit ipse augustus.cy.credit eã a iul.inuentã Predicta satis colliguntur ex gestis romanorũ imperatoruz Est etiam notandũ qđ maritus põt impune vxo.adulteram te nere vinculatam in domo vt dixi.s.de priua.car.inhiben.Itez si maritus iurauit non accusare mulierem adulteram accusa- re nõ põt extra de iureiuran.c.quẽadmodũ.§.si.itẽ querit py. xliij.q.que incipit.procella accusatur de adulterio cõmisso cũ papa vtrum possit ⁊ tenet qđ nõ.An vxor.adulteram teneatur maritus alere.xxiiij.q.ij.admonere per archi.An cũ dispensa tione possit quis fornicari per eũ.xxvij.q.j.iubendi vtrum que per solã fornicationẽ ducitur in vxorem sit vxor.dicitur qđ nõ xxxij.q.ij.per totum quid sit fornicatio.⁊ vnde dicat̃.e.cã.q.j. c.vlti.per archi.Utrũ in ecclesia teneatur vxor debitũ reddere viro.lviij.di.celsus ⁊ in glo.⁊ per eundẽ.Utrũ mulier licite se possit occidere anteq̃ pati se adulterari not.xxij.q.v.non est nostrum.

Publico iudicio. Canonizata est.xxx ij q.j.publico vide qđ ibi notat̃ ⁊ dicit qđ vxor virũ nõ potest accusare de adulterio q̃ quod vim cõcedit̃ alij denegat̃.s.de procu.l.maritus ⁊.ff.de iudi.l.cum pretor.qđ est verum vbi nõ est eadẽ rõ permittendi vt.ff.solu.matri.l.si vero.§.de viro.sed vbi non est diuersa tunc secus vt.ff.de leg.l.iura nõ in singulas ⁊ sic diuersa ratio soluit brocardicũ.Sed que est ratio qđ ma- rit conceditur accusatio adulterij ⁊ non vxori hic redditur in glo.sed nõ videtur sufficiens q̃ ita violat̃ torus per adulteriũ viri:sicut vxoris: et ideo dic qđ ratio est quia per adulterium vxo.fit maius preiudiciũ viro circa prolem q̃ alienus ⁊ sordi- dus posset sibi succedere vt.j.de questionibus.l.super statu nõ sic si vir adulteratur.Item ex complexu viri ipse solus afficitur ex complexu vx.etiam filij afficiuntur.⁊ sic quodã in felicitate. euentu fit alienum deditus propriuz ſm cassiodorũ ⁊ cy.vnde cum magis afficiatur proles ex parte matris quam patris me rito maritus potest accusare vxo.de adulterio non econtra q̃ suam iniuriam prosequitur qua nulla est maior.⁊ ideo dicitur iustus dolor.vt.j.eo.l.graccus.dicit tamen glo.qđ vxo.potest agere ciuiliter de adul.mariti ⁊ tori separationem ⁊ lucrum do tis ⁊ dona.propter nup.vt.s.de repu.l.consensu ⁊ extra vt lite non conte.c.j.cum ibi notatis per her.⁊ Inno.immo videt iu- re canonico posse vxor accusare vt notat.xxxij.q.v.c.cristiana re ligio.Oppo.gl.de.§.si igitur in aucten.de nupt.sed dic quod ibi loquit̃ de separatione matrimonij ⁊ lucro dotis vel ibi non dicitur quod vir adulterium cõmittat sed qđ exasperat castas vxo.si in domo eis videntibus luxuriose viuat ⁊ sic facit vxor. iniuriam.Secundum quid vt ibi non simpliciter vt hic. Ulti. inducitur per iac.de are.hec lex ad questionem si statuto cauea tur quod filie femine cum filijs masculis non succedant sed de center debeant de bonis paternis dotari ⁊ esse contente ⁊ qui daz decessit relicto filio ⁊ filia anteq̃ filius sororẽ dotaret mor tuus est relicta quadam filia sua que dicit se teneri dotare ami tam sicut tenebatur pater suus ⁊ qđ hoc dz esse contenta ami- ta contradicit querit̃ quid iuris p̃ amita facit hec lex q̃ qđ filij masculi succedãt inductum est priuilegio sexus masculini q̃ p̃ masculos conseruatur agnatio vt.ff.de ven.inspicien.l.j.§.fi.⁊ institu.de legi.agn.tute.in prin.ergo istud beneficium non de bet porrigi ad sexuz femineũ vt hac.l.dicit.Preterea si illa est ratio statuti que dicta est vt seruetur agnatio cessante rõne ces sabit statutum q̃ attendenda est ratio statuti sicut consuetudi nis vt.s.que sit lon.consue.l.j.⁊ q̃ statu.est contra rationem ⁊ sic non producendũ vt.l.qđ vero.ff.de legi.sic ⁊ al's priuilegiuz conceditur sexu masculino tantum.ff.de iure immuni.l.j.nec potest filia obijcere amite qđ succedat in locũ patris sui.⁊ ideo debet vti eodẽ iure.vt.c.si quis in ius succedit de re.iur.li.vj. q̃ licet hoc sit verũ nõ admittit̃ vt femina nõ vt masculus vt ff.de contra tab.l.nõ tantũ.§.emancipatus ⁊ ar.s.de inoffi.te sta.l.si quis in suo ⁊.ff.de in ius vocan.l.adoptiuuz ⁊ in hac sen tentia fuit vber.de bobio.⁊ p̃ hoc.ff.de ope.liber.l.si quis sub hac ⁊.l.sequẽ.⁊ de leg.ij.l.titia seio.§.vsuras ⁊ hanc etiaz opi.te nuit prefatus Ja.de are.⁊ ol.Et alij Hugolinus de lafontana distinguit aut frater decessit ante patrem ⁊ tunc obtinet dicta opi.aut post mortem patris vt in questione proponitur ⁊ tũc q̃ iam erat ius quesitum filio transmittit̃ ad filiam vt.s.de iu re deliberan.l.cum antiquioribus.de his qui ante apertas ta. l.vnica ⁊ de cadu.tol.§.in nouissimo.q̃ in hoc representat per sonam patris sui arg.s.de here.vel.ac.vendi.l.emtor.⁊ sufficit semel fuisse ius quesitum vt.ff.quod metus.causa.l.videamus ⁊ sic dicit obtinuisse de facto ⁊ satis videtur consona iuri.Itẽ quod argum.gloss.si non potest aliquando accusare vxo.ergo nunquam sic intellige si non potest iure mariti vbi habetur re- spectus ad iniuriam propriam ergo nunquam q̃ si nõ põt vt propriã p̃sequi ergo nec vt alienã vt.s.qui accu.non põt.l.de crimine.ol.

Crimen. Canonizata ẽ.xxxij.q.j.crimẽ alias est sub.§.apud milericor dez ⁊ ibi not.per archi.quid sit lenociniũ ⁊ vide.j. ad crimẽ ⁊ auctẽ.ibi posita ⁊ que differentia sit in ter crimẽ ⁊ delictum dixi.s.si aduersus delictum l.j.Et not.qđ dicit glo.qđ si maritus potest obũbrare adulte- rium vxo.per incredulitatem qđ non incidit in crimen lenoci- nij quam incredulitatez sciunt facere mulieres viris etiaz si de prehendatur in adulterio quidam etiam bernardus in quadã epistola de regimine familie dicit de mulierib⁹ tuis suspectis ignorantiam queras non scientiã.Itẽ tz glo.qđ crimen lenoci nij puniatur sine accusatore.vt.ff.eo.l.ij.§.si publico.Circa qđ dic quod crimen lenocinij potest obijci ad duplicem finez vno modo vt repellat maritum ab accusa.adulterij ⁊ tunc opponit̃ ante lit.conte.nec hoc casu punitur maritus sed solum ab ac- cusa.repellitur secundo modo vt maritus puniatur ⁊ tunc op poni potest post litem contesta.⁊ videtur quodãmodo q̃dam reaccusatio ⁊ tunc non est proprie exceptio ex quo non repellit ⁊ ita intelligatur precalle.§.si publico vnde non fallit regula q̃ quisque sine accusatore puniat̃ q̃ non proponitur post lit.cõt. non ad repellendum sed ad penam imponendam est quedã re accusatio vt predixi sed cum proponitur ante litez in modum excep.non punitur vt.ff.de his qui nota.infamia.l.lucius ſm pe.⁊ hoc facit ad aliam questionem si vxor dicat se spoliatã ma rito ⁊ petat se restitui maritus excipit matrimonium non te- nere q̃ contractum in gradu prohibito ⁊ petit matrimonium nullum pronuntiari.vtrum possit dicendum quod aut propo nit in modũ excep.ad repellendũ ⁊ tunc non est pronuntiandũ super matrimonio aut ad finem principaliter quod matrimo- nium declaretur nullum ⁊ tunc pronuntietur per dictum.§.si publico ad hoc facit qđ dixi.s.de or.iudi.l.j.

Uerba. Tria dicit quod dic vt in gloss.vlt. Et no.ex litera patris eius non naturalis ⁊c.qđ sermo indefinite plat⁹ de patre de iusto intel ligitur ⁊ idem in filio in aucten.vt liceat matri ⁊ auie §.filium ar.contra de in ius vocan.l.parentes ⁊ de hoc vide qđ

no.§.de nup.l.si vicinis ver.sed probata filiatione. Querit glo. vtrū accusator teneatur ad totā estimationē seruorū tortorū ⁊ distinguit qđ aut seruus torquet in seipsum et duplum dn̄o restituit vt.ff.de calū.l.fina.⁊.ff.e.l.si postulauerit in fi. Aut torquet in dn̄m in casibus cōcessis ⁊ restituit simplum vt.d.l.si postulauerit.§.si reus Aut torquet in extraneū ⁊ tunc est opinio quidā em̄ dicūt qđ accusator restituit medietatē ⁊ aliam medietatē accusatus vt.d.l.si postulauerit in princi.⁊ ita no.d.l.fina. Alia qđ quilibet restituit vnū simplum ⁊ sic dn̄s habebit duplū.⁊ pro hoc facit.d.l.si postulauerit in princ.⁊ hanc tꝫ Jaco. de are.sed videt qđ accusatus in nihilum teneat qꝛ nō fuit cā torture sed solū accusator.dicit glo.qđ hoc est qꝛ seruus deberet dicere veritatē pro vtraqꝫ parte vt auctē.sed iudex.sed hoc nō videt bene dictum qꝛ nihilominus producēs tenet dare expen̄.testib.vt.s̄.de testi.l.qm̄ ⁊ idē videt de estimatione serui vt eam soluat accusator sed dici pōt aliū in expen̄.qꝛ sunt modice sed estimatio magna. Sed nunquid absolutus recuperabit ab accusatore id qđ soluit. videt qđ sic.s̄.qui accu.non poss.l.qui crimen ⁊ sic tunc accusator finaliter totum soluit de sententia ⁊ verbis.l.seruandum de quo hoc no.in glo.dici vt.dixi.s̄.de legi.l.non dubium.

☞ Usura grauius punitur quam adulterium.

Gracchus. Tria dicit.⁊ hic gracchus fuit occisus in adulterio alibi in seditione quā fecerat vt.ff.solu.matri.l.in his non tm̄ fuit idē gracchus qꝛ bis interfici non potuisset. Itē est ar.hic per theologos qui dicūt ꝙ qđ adulteriū sit grauius delictū quā vsura tm̄ vsura grauius punitur qꝛ ad eā nō impellitur qs naturaliter. Sꝫ an delictū carnis sic:sicut ⁊ hic mitius punitur qꝛ iusto dolore delinquit.secūdo no.de iusto ⁊ in ꝯsulto dolore q excusat ad hoc.j.e.l.si quondā.⁊.l.quāuis adulterij ff.de reg.iur.l.qđ calore extra de his qui filios occiderunt.c.j. nam incōsultus calor.vitio caret.ij.q.iij.c.nostrum.⁊.c.si quis iratus nam iratus qđ facit tempore ire putat esse iustum ⁊ iđ etiā quo ad deū non peccat.xj.q.iij.c.illa propositorū. Nā ira sepe ignoscentes ad delicta producit.xj.q.iij.c.item sepe ⁊ confessioni facte in iudicio per irā nō statur.ff.de proba.l.vlti.in fi de ista iracundia not.in glo.extra de conuer.coniuga.c.dudū circa medium ⁊ tm̄ ira ⁊ voluntas est temperanda.ff.loca.l.itē queritur in prin. Sed nunquid in casu huius.l.licet penā non mereat an tm̄ cōmittat peccatū occidēdo. Jo.tꝫ qꝛ sic.xxxiij.q.ij.c.inter hoc.alij contradicentes qđ lex hoc casu facit maritū iudicē ⁊ sic non peccat ⁊ idē potest dici de occidēte bānitū auctoritate statuti de hoc vide in questionibus statutorū quarta parte vbi agitur de bannitis. Opponit glo.qđ legitime factū penam nō mereat si em̄ mulier nubat.j.tp̄s luctus tꝫ matrimoniū ⁊ tm̄ punit in auctē.de resti.⁊ ea que parit.§.si.sed dic qđ nō punitur ꝓpter legitime factū.s.matrimoniū sꝫ propter nimiā festinantiam. Itē opponit gl.ad idē de.l.quoties.s̄.de rei ven. que per se non obstat nisi iungas.l.qui duobus.ff.đ fal. Oppo. etiam de lege.ne tuto.vel cura.vecti.cū ⁊ rem al's gerentibus que similiter iungi debent simul vt procedat oppositio. Sed in omnibus predictis legibus est considerare actus de quibus quelibet earum loquitur diuersis respectibus esse licitos ⁊ illicitos.⁊ ideo respectu eius cuiꝰ cōsideratione censetur illicitus incidit quis in penā nō eo respectu quo licitus vt probatur.ff. de his qui.vt indig.l.j.oppo.gl.ad id qđ hic dicitur de tp̄e nocturno qđ arguet delictū ⁊ excuset occisorem de.l.non minorē s̄.de transac.sed illa in contractibus loquitur sic ⁊ in testamentis.ff.de testa.l.ad testiū.§.posse.hic aūt quo ad circūstantias criminis non ad ipsum crimen. Querit cy.vtrum filio sit licitū occidere adulterū matris glo.querit sed non expedit.ff.e.l.qđ ait.⁊ videtur qđ non.ff.e.l.pater.⁊.l.se.econtra qđ sic.j.de rap. vir.l.j.sed aliud in raptu quā in adulterio.ff.ad.l.iul.de vi publica.l.qui cetu.§.si.in fi. Quis dicatur vilis conditionis dic vt ff.e.l.marito ⁊ dixi.s̄.de incestis nup.l.humilem.vltimo solet queri si officialis tormentauit aliquē ita qđ mortuus sit in tormentis vtrum teneatur.l.cor.de sicca.videt qđ non si em̄ ꝑcedentibus indicijs fecit penam nō meretur vt hic dicit. Jac.de are.distinguit.aut officialis in tormentis modū nō excessit et nō tenetur.vt.ff.de qđ.l.qōnibus.⁊.l.de minore.§.tormenta qꝛ ex legis promissione hoc fecit vt hac.l.⁊ sic dꝫ intelligi.ff.de penis.l.aut damnū.§.nec ea quidē pena.aut modū excessit.⁊ tūc aut dolose ⁊ tenetur.l.cor.de sicca.vt.ff.ad.l.iul.repetū.l.fi.aut non dolose.⁊ tunc non tenetur tanquam dolosus qꝛ id fecit sꝫ qꝛ plus fecit quam debuit tenet tanquam culpabilis ar.ff.eo.l. si adulterium.§.imperator marcus vel non tenet in aliquo qꝛ licuit ei vehementissimus esse in subditos suos in auctē.vt iudi.sine quoquo suffragio circa medium ſm eū ⁊ sic qđ licite fecit penam ⁊c.vt hac.l.sed cui incūbit ꝓbatio dic quod allegāti dolū culpā vel excessum qꝛ ꝓ officio iudi.presumitur ⁊ eius arbitrio cōmittit modus qōnis vt.d.l.qōnibus modus de hoc in gandino de qōnibus ⁊ tor.vltra prin.ver.quintū vero ⁊ ver. sed quid si iudex in tormentis.

Adulter. Duo dicit op.de.l.maritꝰ.§.p̄scriptiōes gl.soluit duobus modis primā sequunt qdā moderni.secūdā sequit pe.⁊ ol.vt sit spāle in exceptione lenocinij ⁊ alijs dilatorijs nō in hac que est perētoria.⁊ iđ dicit per eā crimē sopiri vt.ff.e.l. mariti.§.preterea ibi ne crimē quinquēnio cōtinuo sopitū excitetur.de hoc dixi.s̄.qui accusare non pn̄t.l.j.

Iure mariti. Cōcor.iiij.q.iiij.c.aliqn̄ ⁊ qđ dicit gl.maritū accusare iure mariti sine inscriptione.hodie secus vt.j. eo.aut.sed nouo iure.

Propter. No.adultam accusare stupratores suos cum auctoritate curatoris qđ intelligunt quidam in generali tm̄.sed ric.etiā in curatore dato ad litē intelligit vt.s̄.qui dare tuto.pos. l.vniuersis ⁊ de aucto.pre.l.clarū.nō ob.hec litera ꝑ quos etiā ⁊c.qꝛ hec dicit vt excludat tutores cū sit adulta ſm eū.⁊ de hoc dic vt dixi.s̄.qui accu.nō pn̄t.l.ij. opponit.ff.eo.l. miles gloss. solt.⁊ nō bene.⁊ ideo dic qđ ibi cognita fuit licite per maritum vt ibi nota.⁊ ideo non est contra. Quid de concubina dic vt.ff. e.l.si vxor.

Reos. Dic vt no.e.l.denuntiasse ⁊.l.sequenti.

Castitati. Intellige hanc.l.ſm qđ dixi .s̄.qui accusare non possunt l.si magnum ⁊ no.qđ pena imposita perpetuo durat concor.ff.de furtis.l.non pōt. Sed nunquid hec lex hodie sit correcta.qdā qđ sic eo casu quando maritus reduxit vxo.adulteram qꝛ hoc pōt per aut.sed hodie.j.e.qđ nō placet Jaco.de are.immo hec lex hodie stat etiā in illo casu ⁊ qđ dicit in dicta auctē.verum est in vxore penitēte ⁊ se reducente ad frugem melioris vite.

Et crimine. In glos.ij.ibi non posset preuaricatio.i.non est par pena preuaricationis qꝛ extraordinaria vt.ff.de preuari.l.j.in fi.⁊.l.fi.⁊ desistentis in turpil.incidētis ibi similitudinē vt ex ꝑte accusatoris accipiat hoc modo sicut in accusatione precedens veras probationes cōmittens ⁊ falsis admittens est preuaricator ita ⁊ recepta pecunia transactionis nomine ab accusatione desistens ⁊ quod sequitur in glo.non est de intentione azo.vel secūdū in quod in glo.hic sequitur talis est preuaricatio sicut accipiens transactionis nomine habetur pro preuaricatore ita dans habetur pro confesso de crimine ⁊ ita non est parificatio in paritate pene sed in hoc qđ crimē habeatur vtrubique ꝓ probato.

Crimen. Canoniza est.xxxij.q.crimen ⁊ corrigitur per auctē.sꝫ nouo iure ⁊ vide pro declaratione aut.qđ no.in specu.de adul.⁊ vt no.⁊ in corpore vnde sumitur.

Cum qui. Concor.s̄.de incestis nupt.l.ij.de donatio.ante nupt.l.ea que ⁊ extra de bigamis.c.nuper.⁊ quod dicit in ea namqꝫ re.i.imponenda pena propter matrimoniū duplex ⁊ quod dicit cogitatur idest non requiritur quod vtrumque de iure teneat qꝛ hoc est impossibile in eo quod dicit gloss.quod idem in conuersis qui per vxores reuocantur.s.quod repetant bona que dederunt monasterio dic vt plenius dixi.s̄.de sacrosanctis ecclesijs auctenti.ingressi versiculo ex predictis etiā colligitur. Et nota quod mulier que credit cohabitare marito qui non est nō pōt argui de adulterio. Ad hoc concordat.ff.de furtis.l.qui iniurie.⁊.j.de tabularijs. l.generali.quod facit ad questionem notatam per Dynum.ff. eodem.l.penultima ⁊ aliam quam habui de facto. Quidam nesciens quandam cum alio contraxisse matrimonium eam publice desponsauit ⁊ eum ea annis pluribus habitauit accusatꝰ fuit de adulterio adiuui cum per hanc.l.⁊.ff.eodem.l.si adulterium.§.incestum. facit etiam ad questionem mulieris lene que promiserat inueni aliam mulierem querere ⁊ se supposuit loco illius iuuene ignorante.quod si erat coniugata non committatur adulterium secundum Odofre.⁊ Nico.⁊ de hoc dixi supra de iuris ⁊ facti ignorantia.l.cum falsa.⁊ not.in glo.s̄.de rele.l.vxor.⁊c.

Et si crimine

Etsi crimine. In fi. Accusatiõe pendēte ꝛ sic accusatio est finita vt.s. si reus vel accusator mor. fuerit.l.finali ꝛc.

Adulteram. No.qꝺ nomine rei põt recipi inter reos absente ex quo col ligunt quidā qꝺ per lit.ꝯte.nō fit talis receptio qꝛ lit. contest.non fit in absentia partiū.ꝛ de hoc dixi.s.qui accusare nō possunt.l.j.

Si quondam. Ibi absens a loco de licti ꝛ dicit qꝺ reꝰ absens accusari nō põt qꝺ ītelligit gl.vt ī accusatiõe ꝓcedat accusari tñ põt vt.s.de exhi.reis.l.ij.ꝛ ita no.s.de accu.l.absentē.ꝛ.ff.e.l.si maritus in principio.

Si vero. Non corrigit.l.C.sed addit ꝛ primo dat modū citādi absentē.secūdo punit iudices hāc aut.nō ſuātes ꝛ possent recitari multa ex notatis in aut.qua in prouincia dicvt ibi.

Abolitionem. Ibi sanxerūt lꝫ necesse habeat petere abolitionē facilius tñ impetret quā aliꝰ extraneus vt.j. e.l.quamuis secūdo no.

Sine metu. Quidā intelligunt hanc.l.qꝺ petita abolitione destitit q̄ tāto facilius cōcedēda est quāto minus in accusatione ꝓcessit.alias incideret in turpil.ēt post solā datione libelli in accusatione desistēs vt.ff.de ritu nupti.l.gñali.§.j.de iure patronatus.l.cū patronū.§.qꝺ nomē.ff.e.l.mariti lenocinii.§.quinquēniū.ꝛ.§.se.ꝛ.ff.ad turpil.l.questitū.ol.Alij dicūt qꝺ in turpil.qs nō incidit ante lit.conte.de quo dicvt dicam.j. ad turpil.l.ij.Itē no.qꝺ est quedam scientia que põt ignorantia simulari.

Quāuis indubitati. Si accusator in causa se absentat ꝛ sñia ꝓ eo ferat valet.h.d.op.qꝺ in absentia nō debeat ꝓcedi vt.s.de accusa.l.si accusatoribꝰ.ꝛ.l.fi.So. duobꝰ modis.vno qꝺ erat in cā cōclusum ꝛ cā reipublice interuenit absentia vel dic vt no.p.dy.ff.de penis.l.absentē in prima gl.cy.credit idē ēt si al's abesset accusator qꝛ dicit sufficere ptes esse p̄ntes vsq̄ ad cōclu.vt ptiū assertiõe iura pandant ꝛ sic cessat rō ergo ꝛ lex vt.ff.de iure patro.l.adigere.§.quāuis ꝛ ita vꝛ notari.s.de iudi.l.ꝓperādū.§.finaūt reus in fi.qꝺ credit veriꝰ ꝛ glo.incipit nisi veniat iudice sedēte ꝛ de hoc ibi dixi.Alij distingunt aut tpe sñie ferende est p̄ns vterq̄.ꝛ tunc non est dubiū qꝺ sñia põt ꝛ dꝫ ferri vt.d.l.fi.de accusa.aut vterq̄ absens ꝛ nō ferꝛ vt.e.tit.l.absentē.aut vnus p̄ns ꝛ alter absens tūc aut abest accusator ꝛ reus est p̄ns.ꝛ tūc si sñia absolutoria ferri deberet nō põt accusatore absente ꝛ puniri deberet accusator pena talionis.vt.d.l.fi.de accu.ꝛ.j.de calū.l.j.Aut est ferenda cōdēnatoria.ꝛ tunc ferri põt vt hac.l. Si autem abest accusatus et accusator est p̄ns tunc si quidē ferenda sñia absolutoria ferri põt ar.dicte.l.adigere.§ quāuis ꝛ qꝛ qꝺ fauore alicuius ꝛc.vt l.qꝺ fauore.Si aūt est ferenda condēnatoria ferri nō põt vt.d. l.absentem sed Iaco.de are.dicit qꝺ si reus audita cā ꝛ apertis testibus se absentat põt contra eum ferri sñia qꝛ ratio quare in absentem non põt ferri sñia est quia non posset mandari executioni vt dixi.d.l.absentem qꝺ dic vt ibi.ꝛ sic ptꝫ ex predictis so.contrarij ſm vnū itellectū.Alio mõ soluit vt intelligat hec.l.in procu.accusatoris cui nō fuit obiectū ante lit.contest. modo tpe sñie ferende mulier accusata volebat hoc obijcere q̄ nō põt de hoc dixi.s.de accu.l.res circa fi.ver.itē quid si in causa criminali hoc tñ reuocat per aliquos in dubiū videlicet nunquid exceptio qꝺ crimine publi.iudi.non interueniat procur. sit dilatoria ſm hanc glo.sic ꝛ hoc tenuit ber.extra de iudi.c.in ris que est hodie lib.vj.c.gñaliter de procu.spe.e.tit.§.j.de procur.ver.sed pone qꝺ in cā tali.qꝺ non approbat fran.ac.qꝛ verba sñie sunt referēda in personā dñi.vt.j.de iniur.l.fi.ꝛ absens damnari non põt vt.l.absentem in procu.aūt in criminali ferri non posset qꝛ innocens est vt.j.de penis.l.sancimus ꝛ.s.de senten.l.j.ꝛ ideo semper talis exceptio opponi põt ſm eum vt.s. de procura.l.licet ꝛ ita addidit hic ad glo.corrigendo eam dy. Itē oppo.quomodo hic accusator se absentauit cum in carcere se debuit detineri pariter cum accusato vt dicta.l.fina.de accusa.dic quod iudex cognita causa viderat accusatorem sufficienter probasse.ꝛ ideo eū releuauerat vt supra de exhibendis reis.l.ij.

Edissimam. Glo.intelligit duobꝰ modis ꝛ ad ſm intellectū facit in aut.de nō eligendo secūdo nubētes.§.cū igit̄ circa finem ꝛ ibi in glo.

Ob commissa. Ibi si ig̃ir qꝛ tpa sunt vtilia ꝛ impedito agere nō currunt vt.ff.de diuer.tēp.prescrip.l.j.ꝛ p̄io loquit̄ in gñe.secūdo in spē ꝛ qꝺ dicit ad quā.s.accusatione ꝛ vacare cepis.s.a munere publico tibi iniuncto et colligit glo.ex fine huius.l.qꝺ iudex põt prefigere terminū accusatori ad accusandū vt ꝛ.s.qui accus.nō poss.l.si ea.de inge. manumissis.l.diffamari qꝺ intelligebat ric.ex cā vt cōtra infamantē aliū vt.d.l.diffamari sine cā nō posset ſm eū vt.s.vt nemo inuitus agere vel accusare.l.vnica ad finē.hec lex rñdet qꝺ est rō precedētiū hoc modo dicit eīn imperator isti reuerso integra ptās accusandi tibi reseruat̄ tñ qꝛ põt dubitari vtrū post reuersionē oī tpe posset accusare subijcit qꝺ nō sed incontinenti post dꝫ properare ne al's curāt tpa ꝑfinita posita in princ.l.ꝛ s.e.l.iure mariti qꝺ aūt sequit̄ ne in effrenata est rō quare non omni tpe reseruat̄ ius accusandi nō aūt loquit̄ de tpe prefinito a iudice vt glo.dicit.vel potest dici qꝺ si loquitur de tempore prefinito a iudice iō ꝑfixū fuit qꝛ cōminabat̄ ꝛ sic cū cā.Dy.vꝛ sentire cum glos.no per eū.ff.de accu.l.tytia.ꝛ dixi dicta.l.si ea Quicquid tñ sit.l.ista nō põt intelligi sicut glo.dicit qꝛ hic imperator nō loquit̄ accusato ad cuius petitionem talis terminꝰ daretur sed loquitur accusatori ꝑp qꝺ nō cōuenit litere sꝫ dic q̄ est rō precedentiū vt dixi cy.item glo.intelligit ꝛ bene quod quo ad sex menses qui sunt vtiles non currat tp̄s ipse iure sed quo ad quinquēniū sic sed deꝫ restitutio vt.s.de resti.militum l.quod tempore.alij tamē dicunt qꝺ hic speciale qꝺ etiaꝫ quinquēniū non currat mero iure sicut in alijs tribus casibus notatis.s.e.l.adulter.

Si ea. No.istam.gl.que dicit qꝺ etiā cū meretrice cōiugata cōmittit̄ adulteriū ꝛ idē tꝫ glo.l.j. e.l.que adulteriū qꝺ intellige in sciente ꝯiugatā.alias non vt.s.eo.l.eū qui duas.Itē opponit glo.qꝺ hic vꝛ qꝺ luxuria plus habeat quā castitas cū meretrix vel cū ea rē habēs nō puniatur.sed dic qꝺ istud nō priuilegium luxurie sed in signū ignominie ꝛ infamie qꝛ inter viles computatur vt in autē.vt liceat matri et auie.§.qꝛ vero legis dudum qꝛ vilitas vite ꝛc.vt d.l.que adulterium.j.e.vbi de hoc remissiue.

Serui duo Dicit primū qꝺ adulterium nō cōmittit̄ in personā seruoꝝ qꝛ inter eos non est matrimoniū ꝛ concor.due.l.sequentes sed iure canonico secus vꝛ quo iure matrimoniū est inter eos vt extra de coniugio seruoꝝ per totū.ad ſm op.de.l.transigere sed dic qꝺ hic nō dicit transac.tenere sed qꝺ põt redimere vexatio.suam ꝛc.

Quoniam alexandrum. Op.qꝛ hec lex vꝛ dicere qꝺ defensio sui nō ꝑmittatur contra qꝺ no.ff.de accu.l.seruos dicit glos.qꝺ hic se nō defendit sed aliū agrauat.cyn.dicit hunc passum dubitabilē.vnde dicūt quidam exceptionem lenocinij obijci posse ad duplicem finē etiā ante lit.conte.s.ad repellendū ꝛ puniendū tāquā conuictū vt notat̄.j.e.l.pxima.Itē ad repellēdū tñ hic opponebat ad repellendū ꝛ puniendū ꝛ ideo replicatio ista est preiudicialis.alias si opponeret ad repellendū tantum posset se defendere excipiendo sicut excommunicatus qui excipere potest vt extra de exceptionibus.c.cum inter. R. priorez.ꝛ ita videtur sentire pe.ꝛ ol.ꝛ per hanc.l.tenet Iac.de are.qꝺ licet bannitus agere non possit excōicatus tñ põt compensa.obijcere qꝛ cōpensatio hꝫ in se oppugnationem ꝛ repulsionē sicut exceptio lenocinij. In contrariū est qꝛ qui cōpēsat experitur vt.ff.de admi.tuto.l.inter.ꝛ qui nō potest agere non potest compensare.ff.reꝫ ra.habe.l.amplius.cy.Sed salua pace dñi cy.Ia.de are.determinauit quod compensare nō possit vt dixi.s.de compensatio.super rubrica decidit etiam hec lex questionem de duobus bannitis quam notaui.s.vt nemo priuatus.l.ij.in fi.

Ita nobis. No.qꝺ imperator habet cordi castitatē ad hec de nupt.l. imperialis.Item nota qꝺ olim plures excep.opponebantur hodie tres que hac.l.numerant̄. Sed dic qꝺ etiā plures alie vt in glo.ex quo collige qꝺ si statuto vel rescripto cauet̄ ꝓcedi debere nō obstā.excep.qꝺ nihilominus legitime except.admittuntur qꝛ de illis nō videt̄ intellectum vt hic ꝛ de le.iij.l.si mihi meuia.§.fi.de falsis.l.nullo.qꝺ vi aut clā l.j.§.j.ꝛ ibi in glos.ꝛ consueuit extra ordinem notari ꝛ.ff.e.l.si maritus.§.lex iul.ver.ceterum de peti.heredi.l.ꝛ non tantum §.quod si pro emtore de officio dele.c.ex parte secundo de etate ꝛ qualitate.c.accepimus ꝛ dixi.s.de inofficioso testamento l.si quando.solum enim friuole videntur tolli per statutuꝫ vel

legem ⁊ ita dicit dñs ol. pronuntiatum fuisse in monte pesulano vbi est statutum qd obligãs se ad sigillum regis francie nõ possit opponere nisi tres exceptio. s. falsi rei iudicate ⁊ pactum de non petendo nam admittuntur exceptio solutionis et alie legitime. In glos. tres tantum ibi. §. sequitur licet obsit adulte re condemnatio de adulterio facta vt supra eodem. l. crimen. ⁊ ibi notatur.

De adulterium. Glo. querit quid d meretrice nunqd in ea cõmittatur adulteriũ. de hoc no. ⁊ dixi. s. e. l. si ea. ⁊ dicetur. j. de raptu vir. l. vnica.

Quamuis. Op. q hic dicit qd si pater vel frater vel hmõi persone veniant ad accusandũ qd extranei repellunt. Nã videt qd oẽs admittant cũ sit publicũ crimẽ vt in sti. de public. iudi. §. item lex iul. So. concedo qd crimẽ sit publicũ vtrũ tamẽ inter accusatores est ordo vt hic. ⁊ ff. de accu. l. si plures ⁊ iste est cõmunis intellectus quẽ sequitur glo. super verbo proxi. ⁊ super verbo dolor ⁊ hoc approbat ri. Sed huic videt contradicere. j. e. l. adulterij nam ibi loquitur de extraneis ⁊ lex illa fuit post istam que est constantini nisi dicat qd interdicitur iure extranei quo ad alia priuilegia que hz maritus vt hic not. Itẽ oppo. qd maritus non accuset sine in scriptione. vt. ff. e. l. is cui⁹ ope. §. fin. ⁊ l. se. dic qd si accuset iure mariti infra duos menses non tenet inscribere. s. eo. auctẽ. sed nouo iure secundũ petrũ. Op. qd adulterij pena nõ sit gladij vt institu. de publi. iud. §. penã aũt quidã autẽ qd ibi loquitur in stupro qd non placet cy. per. l. ff. de cõnibus si quis viduam ⁊ ibi notat. dicit ergo qd duplex est gladius. s. materialis. s. per quẽ mors naturalis infligitur. alter ciuilis per quẽ infligitur mors ciuilis. ⁊ istorũ alterũ exercet sm atrocitatẽ facinoris et personarũ qualiter ⁊ de varijs penis stupri dixi. s. de epis ⁊ clericis. l. raptores. ⁊ vide de istis penis in summa huius tituli. et an sit mutata pena in marito sicut in muliere per auct. hic positam ibi dicam. Sed an iure canonico hec pena sit mutata dic q sic nam de benignitate iuris canonici si quis stuprauerit aliquã ⁊ velit eã accipere in vxo. vel dotare eã cõgrue remittitur sibi pena alia vt extra. e. c. j. ⁊ ij. cũ ibi notatis vide etiã. xxxij. q. ij. qd aũt ⁊ c. publico. per archi. Itẽ qd dicit hic in princi. sine aliqua legis interpretatiõe exponebat. d. ol. facienda ab homine super. l. sed interpretatio iam a lege facta bene recipitur. vt ff. de accu. l. qui accusare ⁊ ita est ar. qd si statuto caueat qd statuta nõ recipiant interpretationem intelligant ab homine sz a lege bene interpretent verba statuti obscura nisi vsus loquẽdi interpretationi legali contradiceret vt. s. de le. iij. l. liberorum in gl. ro. ol. de pena taliõis meriti accusantis vxo. hr. d. c. publico per archi. ⁊ in speculo. e. circa medium.

Sed hodie. Corrigit. l. C. q ad penã gladij in muliere et hz quatuor dicta ⁊ vide Inno. extra de procur. c. tue ⁊ concor. de conuersione cõiugatorũ. c. gaudemus cum ibi notatis ⁊ xxxiiij. dic. c. fraternitatis p diuinã scripturã adultera lapidabatur. xxxij. q. v. hec imago. Quid si maritus accusat vxo. ⁊ nõ probat nũquid pena taliõis sit mutata vt detrudatur in moñ. per hanc auc. de hoc dixi super. l. C. in fi. quidam q nõ cũ in marito nihil reperiatur mutatũ. Alij contra. et videt expressum supra. eo. auc. sed nouo iure ⁊ in cor. vnde sumitur ⁊ hoc tenet cy. per legem interpretatione. ff de penis.

Si quis ei. Addit ad. l. C. ⁊ casus ptz. Et no. de virtute denuntiationis. si enim non denuntiasset nõ potuisset occidi in rebus veneris vt supra. eo. l. gracchus. ⁊ de virtute denuntiationum plene dixi supra de rei vendi. l. si fundum. Item no. quez damnari ad mortem ex sola presumtione: sed presumtio est iuris ⁊ de iure vt. j. e. l. si qui adulterij. in alijs presumtionibus secus vt. ff. de penis. l. absentez op. q hic dicit q iudex secularis non põt de ecclesia extrahi contra in auc. de man. princi. §. sed nec homicidas dic qd delinquentes in ecclesia non extrahi vt hic: sed extra ecclesiã qui ad ecclesiam confugiunt sic vt in contrario. ratio est quia cum delinquit in ecclesia non delinquit in territorio seu iurisdictiõe sua: sed vbi extra ecclesiam sic. ⁊ ideo tunc potest in eum manus inijcere secundũ pe. Quid si aliquis denuntiauit alicui mobili secundum formam huius auc. postea inuenit eum cum vxore nũquid possit eum impune interficere videtur quod sic q hec lex loquit indistincte ⁊ ita intelligit glo. ff. eo. l. marito. in cõtrarium videtur quod non licet occidere nisi vilẽ vt. l. gracchus ⁊. d. l. marito ⁊ ita no. in corpore. vnde hec sumitur quã ergo gloss. sequimur dic q illam que est in corpore que intelligit ius nouum sm determinationẽ antiqui

sed Iaco. de ra. ⁊ hoc solum addit quia post denuntiationem potest occidere etiaz si non inueniat eum in rebus veneris qd alias non liceret.

Cum vir. Huius. l. stylus est pulcer materia turpis sñia iuxta versus. Hostes nature deus ictu fulminis vre. Qui maris in culo fundant germẽ geniture. de ista materia habẽtur extra de excessibus prelatorũ. c. clerici. vtruz propter sodomiã viri vel alia delicta possit vxor ab eo separi. xxxij. q. vij. c. omnes cautiones in tex. glo. p archi. ⁊ de ipso vitio sodomie eadem causa ⁊ qd. c. adulterij malum in auc. vt nõ luxurientur cõtra naturam ⁊ geñ. xix. c. Item nota. qd vir dicitur a virtute de quo dic vt not. per archi. xxxiij. q. iij. c. iij.

Adulterij. Ibi prestrepere hoc verbũ allegat ad materiã cõpromissor vel cõmissionũ que fiunt sine strepitu ⁊ figura iudicij et j. de falsis. l. vbi ⁊c. alberic⁹ de rosate de bergomo ⁊c.

Si qui adulteri. No. presumi sicut dicit glo. de pñti ad pteritũ de hoc no. ⁊ dixi. s. de pba. l. iij. lxiij. di. multis ⁊ hic ex pſumtiõe iuris qs dãnat vt. s. e. aut. sigs similis presumtio habet extra de cohabitatiõe clericorũ ⁊ mulie. c. si quisquam de vita ⁊ honestate clericoruz. c. monasteria. xviij. q. ij. diffinimus. adulteriuz eñ ex coniecturis pbat puta q videat solus cum sola nudus cum nuda extra de testi. c. preterea ⁊ de presum. c. lr̃as ⁊ de pluribus modis probandi crimẽ no. xxxij. q. ix. decernimus. xxxij. q. j. c. dixit.

Libertatem. No. qd post mortẽ querit de crimine propter bona questio bonorũ principalis est ⁊ per se secutus si accessoria q tũc totũ extinguit per mortẽ vt. s. si reus vel accusator mor. fue. per totũ hic eñ agebatur principaliter ad dotẽ lucrandã. Itẽ dicit glo. hoc esse verũ qd so. matri. decessit. secus si eo cõstante ar. j. de decur. l. si ille in fi. lib. x. s. de reuocandis dona. l. j. ⁊. l. his solis idẽ ecõtra in herede viri vt tñ possit mulieri dotẽ repetẽti obijcere adulteriũ qd maritus nõ obijcit vt. ff. sol. matri. l. rei iudi. §. j. ⁊ ibi not. ⁊ dixi. s. de repudijs. l. consensu. §. virũ. Itẽ no. ex fine huius. l. qd taxatio legalis non obuiat cum nõ extendatur factum aduersarij causam prestat qd facit ad questionẽ si rector teneat causas criminales j. duos menses terminare ⁊ per vnam ex partibus fiat quominus possit terminari quod etiaz vltra possit terminari de quo dixi. s. de iudicijs. l. properandum circa princi. rubrica si quis eam cuius tutor fue. corruperit super hoc titulo. ⁊ se. vide azo. in summa ⁊ canonizatus est sequens titu. xij. q. j. qui manumittit. §. in criminali ⁊ no. quod dicit sic officio copia nuntiandi vt s. de accu. l. ea quidem.

¶ Rubrica Ad. l. iul. de vi publica.

Tutoris fiscus. Condemnato succedens pro ea parte creditoribus tenetur. h. d. contra. ff. de iure dotium. l. mulier dicit glo. qd ibi mulier nõ admisit ⁊ sic maritus non dicitur successor hic tutor admisit ⁊ fiscus successor dicit in tertia parte. hec solutio posset calumniari q ⁊ nisi quis omino desinit non tenetur secundus qui habet vt. s. de here. ven. l. ij. glo. dicit alibi qd ex suo priuilegio assumit personam heredis vt nota. ff. de iure fisci. l. non intelligitur. §. cum ex causa ⁊ sm hoc refert a iure successionis transferat in aliũ an nõ vt not. in l. si marito so. ma. pe. vero dicit q bona vnius qñq sub nomine quantitatis deferuntur in alium ex conuentione partium ⁊ tunc nõ tenetur creditoribus rñdere ⁊ sic intelligitur. d. l. mulier cum si. qñq bona vnius sub nomine quote deferuntur ad alium ex dispositione legis ⁊ tunc tenetur pro rata vt hic ⁊ sm hec aduertendũ est quomodo quis condemnet fisco si eñ condemnetur in certa quãtitate puta centum vel mille lib. sicut cõmuniter hodie fiunt condẽnationes tunc fiscus non teneretur creditoribus respondere. preferentur tñ fisco in penis vt. j. de penis fiscalibus creditorem preferri ⁊ dixi. s. de priuilegio fisci l. fi. Si aũt esset cõdemnatus in tertia vel quarta vel alia cotta bonorũ tũc fiscus teneat p ea parte qd est notandũ. ⁊ ad hoc facit. s. de here. insti. l. quoties ad tre. l. j. ij. ⁊ fi. ⁊ qd dixi in simili in autẽ. ingressi vtrũ mona. sit heres ingressi. ⁊ ad hoc instit. de fideicõ. here. l. si vna. Sed nunquid hic fiscus tenetur vltra vires tanquã heres qui nõ facit inuentarium vt. d. de iure deliberan. l. fi. dic qd nõ vt. ff. de iure fi. l. j. §. an bona cy. Item glo. dicit qd pena huius est. l. publicatio tertie partis bonorũ cum relegatione

relegatione de relegatione non habetur insti. de publi. iu di. §. itē lex. Sed innuit. j. e. l. qm̄ ⁊ no. ff. e. l. j. de deportione in vi publica habet̄ expresse. ff. e. l. qui qui dolo. §. j.

Si criminis. Ibi a fuscinulo proprium nomē ibi de vi priuata qn̄ sine armis vt. ff. ad. l. iul. de vi p̄uata. l. ij. §. cū armis tunc de vi publica vt. ff. ad. l. iul. l. de vi publica. l. qui dolo. §. vlti. ⁊ sic not. qḋ pro vulnere illato seu verberibus agit̄ l. iul. de vi publica vel priuata qḋ nō memini alibi ita clare vel forte posset agi iniuriarū vt insti. de iniur. §. pena. ⁊. §. sequēti. Sed per ius feudorū imponit̄ pena manus vulneranti de pace tenenda. §. si quis alium posset etiam forte agi. l. cor. de sicca. vt. l. is qui cum telo. j. de siccar. ff. de sicca. l. diuus ⁊c.

In possessione. Op. ff. de furtis. l. cum creditor hic aut certuz est qḋ creditor facit cā iuris sui ↄseruandi aut aīo rapiēdi aut est dubiū. p̄io casu nō tenet̄. secūdo sic tertio loquit̄ p̄dicta. l. cū creditor ⁊ semp in dubio benigniora accipiēda sunt vt in regula iuris semp ẜm dy. ⁊ pe. ⁊ cy.

Quoniam multa. Primo p̄mittit rōnē durioris pene statuen. Secūdo ponit factum ⁊ qualitatē delicti vnde orit̄ dicta ratio. tertio statuit duriorem penam Quarto remouet ap. obstaculum. casus ⁊ partes patent. ⁊ pro declaratione huius materie vide qḋ plene not. per inno. de iureiuran. c. sicut de homicidio. c. sicut dignū ⁊. c. ad audientiam Op. qḋ si in violentia ↄmittit̄ homicidiū aggressor de homicidio non teneatur qꝛ voluntas ⁊ propositum distingunt maleficia vt. j. de siccar. l. j. ⁊ de furtis. l. qui iniurie. at hic non habuit animū occidendi sed solū rem auferendi. Sol. delictorum que daz nō possunt committi nisi ex animo vt committit̄ iniuria et similia ⁊ in his verum est qḋ non delinquit̄ nisi quantū ex animo venit ⁊ sic intelligunt̄ contraria. In alijs aūt delictis que cōmittuntur facto etiam sine animo vt homicidiū ⁊ similia tenetur cōmittens etiam sine animo fecit vt hac. l. Ista so. non videtur bona quia regulariter in delictis inspicitur animus vt ff. de siccar. l. diuus. preterea etiā in delictis que sine animo nō possunt cōmitti tenet̄ quis prout delictū ⁊ cōmissum nō prout animus fuit vt. ff. de furt. l. vulgaris. §. si quis es surripuit. vn̄ dicit qḋ cum quis delinquit ⁊ incidit in maius delictum p̄pter animum vel conscientiam suam aut incidit in eandem speciem delicti aut in aliam. si in eandē speciē tūc tenet̄ prout est delictū cōmissum non prout fuit animus delinquendi. vt. §. si quis es Si in aliam speciem delicti quā incidere nō proposuit tunc nō est enim exemplū. ff. de iniur. l. eū qui nocētē. §. si. qꝛ voluntas ⁊ p̄positum ⁊c. vt. d. l. qui iniurie. ⁊ hoc verum regulariter fallit in hac. l. vbi quis incidit in aliam speciē delicti. s. homicidiū et tñ tenetur vt hic. ratio est qꝛ violentia est crimen ordinatuz ad homicidiū ⁊ alia multa facinora ⁊ sic est speciale hic p̄pter istā rationem. secus esset si crimen non esset ordinatum ad illud qḋ cōmittitur sine animo. Et ista faciūt ad questionem si quis credat rem habere cū soluta ⁊ habeat cū coniugata nunqd adulteriū cōmittat dicunt quidam qḋ sic per hāc. l. ⁊ pro hoc facit s. de repudijs aucte. hodie dicendū est cōtra nā ex quo simplicē fornicationem p̄posuit cōmittere nō est ordinatuz ad crimē adulterij. ⁊ ideo tm̄ de fornicatione tenet̄ argu. s. de adul. l. eū qui duas. ij. responso de iniur. l. eū qui nocentē. §. si. ⁊. d. l. qui iniurie in prin. de fur. ẜm pe. ⁊ ita tenet py. in questiōibus suis questione que incipit. tytius amore cuiusdam virginis ad aut. hodie vt ibi pōt ⁊ aliter solui dictum cōtrarium ẜm ol. vt dicamus qḋ licet ex principali proposito ⁊ intētione intenderet solum posset rei sue habere incidēter tñ ⁊ homicidiū cogitauit si resistentiam inueniret. ⁊ ideo secū armatos duxit. ar. ff. de furtis. l. si quis ex domo de vi ⁊ vi arma. l. iij. §. armis deiectum. ij. rn̄so. ⁊. l. j. §. vt possidere. ⁊ sic potest solui etiam aliud contrarium in glo. signatū. ⁊ pro hoc. j. de rapto. virgi. l. vnica ibi cuz nec ab homicidij crimine ⁊c. ar. eorū que not. ff. de vi et vi ar. l. iij. §. cuz igitur ⁊ ad ma. l. sꝫ iul. §. sed si ab initio. gl. hic mouet plures questiones primo si agressus interfecit agressorē ⁊ aliter potuit se defendere qḋ tenet̄ sed nunqd tanquā dolosus vl' culpabilis. dic vt dixi. s. vn̄. l. itē dicit glo. ꝙ si alius quā agressor interfecit qḋ etiā ipse tenet̄ qꝛ non est incōueniens plures ex eodē delicto teneri ⁊ ad hoc nihil allegat sed allega. ff. ad sil le. l. ⁊ si percussor. de vi ⁊ vi ar. l. j. quoties. ad turpil. l. j. §. penul. ⁊. s. de accu. l. non ideo minus. Querit etiam nunquid iuuantes aggressorem si quid perdiderunt in agressura recuperare possint ab eo gl. nimis indistincte respōdet sed distingue vtrū haberet iustum bellum aut non. si non tunc est vera opinio gl. qꝛ rei turpis mandatum non obligat vt. ff. man. l. si vero nō remu. §. rei turpis. Si aūt habuit iustum bellūz vt qꝛ erat ex parte defendentis vt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. vt viz. vel ex parte insistentis in casibus a iure permissis vt qꝛ recuperabat in continenti vel erat in casibus in quibus licebat sibi ius dicere qui nota. s. de reis. l. si. ⁊ dixi de iudeis. l. nullus tunc qꝛ rei licite mandatum interuenit contrahitur obligatio ⁊ potest agi ad res perditas ab eo p̄ cuius parte interfuerūt in bello iusto vt. d. l. si vero nō munerandi. §. econtrario ⁊ ita tꝫ Inno. d. c. sicut de iureiuran. vbi de hoc latissime not. sed contra hanc distinctionez videtur qꝛ si cōmodo tibi equū ad preliū ⁊ ibi moriat̄ nō teneris ergo a simili si venio tecum ad prelium ⁊ perdo equum vel arma teneri nō debes vt. ff. cōmo. l. si vt certo. §. interdū. item si mādo tibi vt vadas pro me romam ⁊ incidis in latrones qui te spoliant sed mandatum fuerit rei licite nō teneor. vt. ff. mand. l. inter causas. §. non omnia. dic tñ qḋ predicta distinctio bona est nō ob. §. interdum qꝛ aliud hic ⁊ aliud ibi. nam ibi equus alicui cōmodat̄ ad prelium non tenetur nisi de dolo ⁊ lata culpa commissa circa rem nullam aut culpam commisit cum sit vsus equo ad vsum sibi concessum. ⁊ ideo non tenetur qꝛ iuuari nos oportet beneficio nō decipi vt eodē tit. l. in cōmodato. §. sicut at in casu nostro si te requiro vt mecum venias nō videris consentire vt cū damno tuo venias. ⁊ ideo si perdis res tuas tibi teneor non ob. §. non omnia qꝛ vt dicit in glo. §. nō dꝫ de vbanitate seruari sed hoc est trufa. qꝛ seruari dꝫ ex quo scriptus est vt. l. p̄spexit. ff. qui ⁊ a quibus ma. li. non fiāt dic ergo qḋ ibi nō est qꝛ mandatum non est ordinatum ad perdendas vestes vel alias res a latronibus spoliatas sed in casu nostro mandatum est ordinatū ad p̄ditionē equi ⁊ armorū ex quo te requiro me cum ad preliūz ⁊ sic teneor tibi qꝛ vt dixi nō videris consentire qḋ periculo tuo mihi seruias secundū pe. Itē quero aggressor in agressura fecit homicidium ⁊ hoc constat nunquid tenētur socij videt̄ qḋ nō qꝛ ictus cuiusqꝫ cōtēplari dꝫ vt qui fecit ictū mortalem de homicio teneatur vt. ff. de sicca. l. si. ⁊. ad. l. aquil. l. Item iuris ⁊. §. si plures in contrarium videtur quasi prestauerit opem homicidio vt. ff. de iniur. l. non solum. ⁊ de furtis. l. in furti. §. ope. Jaco. de ra. dicit qḋ socij nō teneantur tanquā de dolo qui non habuerūt animū prestandi opem homicidio sed violentie tantū sed tenent̄ de culpa qui potuerunt preuideri et sic non erūt in totum immunes ab homicidio vt. ff. ad. l. aqui. l. qui recidit. §. pa. ⁊. ff. locati. l. si quis domum. §. j. sed cum violentia sit crimen ordinatum ad homicidium ⁊ multa alia delicta vt hic cuz non tenentur sicut principalis nisi dicas qḋ solū in ipso principali sit sp̄ale qḋ lex ista de eo solum loquitur ⁊ in eo solum nō distinguit a quo sit interfectus homo ⁊ sic videtur qḋ non habeat locum in alijs. cy. tñ dicit qḋ eadē ratio sp̄alitatis in omnibus eum facit dubitare ⁊ ad. l. vltimā. ⁊. §. si plures Respondet qḋ ibi homicidium non fuit ex proposito perpetratum sed in rixa. sed certe ⁊ hic eodem modo ⁊ ideo op. Ja. equior videt̄ qꝛ pene sunt restringende vt. l. interpretatione. ff. de penis ⁊c. Item quero scriptum est qḋ accusator tenetur et etiam occisor si ad sui defensionem non fecit vt dixit gl. sed qd si occisus est ⁊ nescitur a quo nunquid omnes puniuntur videt̄ qḋ sic. ff. e. l. iij. ad. l. aqui. l. itē mella. §. si plures. ⁊ qꝛ eadē ratio qn̄ ciuiliter agitur ⁊ qn̄ criminaliter. s. ne maleficia remaneant impunita vt. l. ita vulneratus ⁊ ita tenet glo. d. l. vltima de sicar. Alibi videt̄ distinguere habuit vnum vulnus tantum vel plura vt no. d. §. si plures ⁊ eadem rō est si habuit plura vulnera sed vnuz tantum mortiferum. Alij contra qꝛ sanctius ⁊c. vt ff. de penis. l. absentez. Alij dicūt qḋ nō puniunt̄ ad mortē sed alias grauiter in pecunia. Non ob dictus. §. si plures qꝛ ibi loquitur qḋ agitur ciuiliter at cum agitur criminaliter non dꝫ quis ex presumtione damnari sed per p̄bationes lucidissimas vt. s. de proba. l. sciant ⁊ ita dicit cy. determinatum olim fuisse in ciuitate mutine per albertum papien. dy videtur tenere cū glo. in preal. l. si. de siccarijs vt no. per eū extra de reg. iur. c. in obscuris lib. vj. ⁊ ita etiam tenet fran. ac. di. §. si plures possēt dici qḋ hic nō constat de aīo imo constat qḋ sine animo qꝛ animus fuit ad violentiam non ad homicidium sed certe vnio et cōsequēter ad homicidium si inuenirēt resistentiam vt dixi in cōtrarijs vel dic secūdum alios qḋ aut homicidium factū est in rixa. aut ex proposito vt dicetur. j. ad. l. cor. de siccar. l. is qui cum telo. cy.

Si quis ad se fundum. Hec lex difficilis est ⁊ de eius materia. s. spoliationis satis notaui remissiue. s. de dona. inter virū ⁊ vxorē. l. si maritus ⁊ tetigi. s. sniam rescindi non posse. l. peretorias. in fi. ⁊ si de momentanea poss. fuerit ap. l. vnica ver. itē quero si egi petitorio ⁊ continet duos casus vt in glo. quidam tamen mo-

derni aliter ẜm casum intelligunt vt.ĩ.subijciam.Et diuide in
duas partes.in prima dat consiliũ violentiã passo.scdo punit
eũ qui spreto dicit consilo superbã sequit̃ voluntatẽ.secũda ibi
qꝺ si omissa.Consilium est qꝺ via iuris consequatur ius suum
per viã armorũ concor.sunt multe.s̃.de iudeis.l.nullus oppo.
qꝺ primo preponatur accusatio criminalis quã possessorium
vt.s̃.de ordi.iudi.l.fi.Sed ibi a diuersis partibus intentabat̃
hic ab eadẽ intentabat̃.contra hoc oppo.qꝺ sit in electione ei⁹
cui cõpetit ciuilis etiã criminalis vt.qñ ciuilis actio crimi.pre
iudi.l.vnica gloss.concedit oppo.a principio sed ex postfacto
cum mota est ciuilis cessat interim criminalis vt.ff.de publi.iu
dicijs.l.interdũ.sed contra hãc so.videt̃ litera huius.l.que di-
cit ante oĩa violentia cãm examinari dicendũ qꝺ nõ dicit pro-
pter ordinẽ ciuilis vel criminalis sed propter ordinẽ possesso-
rij recuperande possessionis ⁊ petitorij ꝓpter obiectum dñij
de quo nõ põt obijci qꝛ spoliatus ante omnia restituendus est
vt.s̃.si per vim vel alio modo.l.j.⁊ ideo cã possessionis añ cãm
dñij dicit examinari.Itẽ op.ad intellectũ glo.quo vult qꝺ vlti
mo deiect⁹ recuperet possessionẽ ante oĩa ⁊ ipse solus habeat
interdictũ contra qꝛ dolus cũ dolo cõpensat̃ vt.ff.quod vi aut
clam.l.si filius.§.bellissime dicit qꝺ spãle est in illo interdicto se
cus in isto.Sed cur secus immo magis deberet esse in isto quã
in illo ar.ff.e.qui cetu.§.j.Ita qꝺ nulla est rõ specialitatis.⁊ ideo
alij dicũt qꝺ ibi demolitus fuit incõtinenti non ex interuallo
⁊ sic dicit cy.se vidisse in glos.quorundã doctorũ antiquorũ et
ita isti videntur tenere qꝺ vis clandestina per aliaz vim clande
stinam in continenti possit expelli qꝺ quidam non admittunt
vt dixi.s̃.vnde vi.l.j.quid dicemus tex.videtur ibi dicere qꝺ ex
magna cã liceat vt si non sit iudicis copia vt ibi not.al's ambo
teneantur.s.quilibet ex suo facto ⁊ cum non sit rõ specialitatis
videt̃ idẽ in interdicto preterea si diceret̃ prima violentia per
secundã assumta iam denegaret primo qꝺ secũdo cõceditur ꝙ
esse nõ dꝫ.s̃ qui po.in pig.ha.l.assiduis ⁊ ꝓpter has rationes
recedũt pet.⁊ alij moderni a lectura glo.⁊ iac.prodictus legit
totã hanc.l.in vna violentia pe.legit in duabus sed alio modo
quã glo.⁊ primus casus non mutatur secundus sic ponitur se
cundum eũ spoliasti me de possessione fundi ego ex interuallo
te spolio ⁊ expello quid fiet dicit imperator qꝺ iudex require-
ret quis ad quẽ venerit possidentẽ quasi dicat de possessione
fiet compensatio hic vide sed sic plus peruenit ad vnum quam
ad alium ⁊ maiora sunt damna vnius quam alterius tunc in il
lo pluri condẽnabit in actione ciuili ⁊ si postea vis me accusa-
re criminaliter potes.h.d.⁊ ẜm hoc dꝫ esse in litera qd ⁊ quan
tum nõ quis licet cõiter habeat̃ sed litera est corrupta ẜm euꝫ
⁊ ista lectura est plana ⁊ videt̃ ratione ⁊ equitate fundari ẜm
cy.Nã dolus cũ dolo cõpensat̃ qñ circa idẽ sꝫ quando circa di-
uersa fit cõpensatio quãtitatis ad quãtita.vt.ff.de noxa.l.quẽ
admodũ.§.si seruus ⁊ de hoc dixi.d.l.j.§.vnde vi.Secundum
istã lecturã cũ expulsio primi violenti fit ex interuallo per secũ
dũ vterqꝫ tenetur interdicto vnde vi ad res restituendas ⁊ in
teresse omniũ rerũ que erãt in domo vel fundo ⁊ licet possessio
nis ad possessionẽ fiat cõpensatio tñ qꝛ damna pñt esse maiora
vnius partis quã alterius ⁊ maior estimatio rerũ ẜm varietatẽ
tpis cõpetit interdictũ vtriqꝫ ⁊ sic intelligit̃.ff.de vi ⁊ vi arm.l.
j.§.qui vi a me ⁊ ibi videt̃ hoc sentire glo.⁊.§.rectissime.⁊.l.iij.
§.eũ qui.e.tit.⁊ hoc interdictũ est annale ex parte agentis sed
ex parte excipientis est perpetuum vt dixi.s̃.de excep.l.lꝫ Ja.
de ra.tꝫ lecturam glos.⁊ dicit primam violentiã per secundam
assumtam qꝛ primus per suã violentiã interdictum perdit cũ
sibi dicat ius vt.ff.qꝺ metus cã.l.exeat ⁊ secundũ hoc.ista est rõ
quare dolus cũ dolo nõ cõpensat̃ qꝛ cum perditur ius princi-
pale ad recuperandã reꝫ perdunt̃ accessoria vt in regula iuris
cum principalis.dñs ol.concordando hanc glo.cũ glo.que est
in.d.l.§.qui vi a me dicit qꝺ hec glo.quo dicit quod perdo ius
meum per secundã violentiam intelligitur cum agitur posses-
sorio secus si petitorio vt in glo.contraria nisi ageretur ex con
stitutione.si quis in tantam.vt ibi notatur vide in gandino de
defen.reo.faciendis versic.sed pone qꝺ ego per vim deieci.Sꝫ
queritur quid de accusatione criminali nũquid competat vtri
qꝫ glo.dicit qꝺ non solũ secũdo expulso ex interuallo ⁊ sic per
secundã violentiam prima est ab eo assumta ⁊ non competit ⁊
accusatio criminalis qꝺ videt̃ iniquum qꝛ sic prima violentia
remaneret impunita.Ol.dicit qꝺ tollitur accusatio criminalis
quo ad secundũ violentũ non quo ad alios cum sit publicũ cri
men ⁊ sic non remanebit impunitum iaco.de are.dicit qꝺ me-
lius ẜm cy.qꝺ etiã ipse violentus admittetur per.l.ff.de publi
ci iudi.l.is qui reus ⁊ de adul.l.ij.§.si publico ⁊ itẽ tꝫ pe.⁊ qꝺ
sñia glos.qꝺ prima violentia tollatur per secundã locũ habet
non in criminali.secus in furto qꝛ fur furti nõ agit vt.ff.de fur
tis.l.itaqꝫ fullo nisi in casu in quo fur agit ratiõe iusti pretij vt
ff.de furtis.l.quãuis.§.si ego.sꝫ cur predoni datur interdictũ
vnde vi sed fur furti non agit regulariter.rñdeo qꝛ predo agit
propter violentiã persone illatam nõ tamẽ agit ratione rei qꝺ
sua sit sed qꝛ intulit vim persone sed fur non infert violentiam
persone qꝛ fit de re mobili vt patet in diffinitiõe furti.ff.de fur.
l.j.sed agit gratia rei sed qꝛ res ex furto ad eũ peruenerat con
ueniens est eum furti agere non posse pro hoc depo.l.j.§.si qs
cõmo.l.itaqꝫ.⁊.l.j.Uel potest dici qꝺ ratio est qꝛ ante omnia re
stituenda est possessio spoliata vt hac.l.cũ simili.de hoc dixi.s̃.
de fur.l.manifestissimi circa prin.Item queritur quid si incon
tinenti sit secunda violentia illata aut queris de actione ciuili
vt planum est qꝺ non cõpetit ⁊ de vi ⁊ vi ar.l.qui poss.Aut de
accusatione criminali ⁊ tunc aut queris de secũdo expulsore q
primum statim expulit ⁊ tunc non tenetur qꝛ licuit sibi vim re
pellere vt.s̃.vnde vi.l.j.⁊ ibi dixi.Aut de primo ⁊ videt̃ quod
nõ ex quo statim recuperauit nõ videt̃ ablata ⁊ sic violentia nõ
fuit vt.d.l.qui possessionẽ.In contrarium qꝛ ipse primus illici
tam violentiam cõmisit ⁊ licet non habuerit effectũ ꝓpter re-
cuperationẽ tñ in delictis inspicitur animus ⁊ ideo videtur te
neri vt.ĩ.ad.l.cor.de siccar.l.si is qui cum telo.⁊ hoc est verum.
Item querit̃ pone qꝺ tytius bona fide fundũ possidebat cum
titulo ⁊ sic vsucapiebat sempronius dicens ad se pertinere cõ-
pulit eum per vim tytius statim recuperauit nunqd est vsuca-
pio interrupta glo.querit ⁊ non soluit sed fran.ac.tenet quod
non ⁊ idem tꝫ alia gloss.ff.pro emto.l.qui fundum.§.qui bona
fide que incipit secus si intontinenti. Sed in contrarium facit
qꝛ per deiectionem videt̃ interrupta possessio ⁊ vsucapio natu
raliter que naturalis interruptio omnibus ꝓdest vt.ff.de vsu
cap.l.naturaliter ⁊ ibi in gl.Sed dic qꝺ non videt̃ interrupta
ex quo incontinenti est recuperata ar.ff.de repudijs.l.iij.⁊ qꝛ
ciuilem semper animo retinuit vt.ff.de acqui.poss.l.clam pos-
sidere.§.qui an nundinas ⁊ hanc opi.tenet od.ĩ.de thesauris
l.vnica li.x.Azo tenuit qꝺ interrupta sit in.d.l.naturaliter nec
ob.qꝺ fingat̃ non admissa ex quo statiꝫ est recuperata qꝛ fictio
iuris non porrigitur ad rem facti vt.ff.ex quibus causis maio
res.l.deniqꝫ.Cy.dicit qꝺ hec questio incidit in illatam vtrum
vi deiectus ⁊ statim recuperãs desierit possidere ⁊ glo.dicit ꝙ
non saltem ciuiliter vt no.ff.de vi ⁊ vi ar.l.iij.§.cum igitur.si ci
uilis saltem retinetur ergo vsucapio procedit ⁊ non interrum
pitur vt.ff.de acqui.poss.l.j.§.per seruum de vsuca.pro emto-
re.l.si is.§.si seruus de furtis.l.serui ⁊ filij.§.fi.⁊ no.per dy.de
re.iur.c.sine possessione lib.vj.quinimmo potest dici qꝺ nullo
modo desinat possidere qꝛ possessio nunquam perdit̃ quousqꝫ
animus conseruande possessionis non desinit vt.ff.de acquir.
pos.l.si id quod.⁊.l.peregre.§.quibus ergo vsucapio non in-
terrumpitur.Iteꝫ querit si expulsus statim recuperat nunqd
habeat locum pena.l.si quis in tantam.gl.querit ⁊ non soluit
postea facta fuit aditio ⁊ respondet qꝺ non qꝛ deiectio fuit lici
ta sed dicit cy.videamus quid voluerit querere glo.que que-
rit implicite nam aut intelligit quantum ad recuperantem et
certum est qꝺ nulla pena in eo locum hꝫ qꝛ recuperatio incon-
tinenti fuit licita vt.d.l.j.§.vnde vi ⁊ tunc est vera additio glo.
Aut querit de primo deiectore vtrum incidat in.l.si quis in tã
tam vt videt̃ qꝺ non qꝛ statim recuperata nõ videt̃ perdicta vt
d.l.qui possessionẽ de vi ⁊ vi ar.nec deijciens eam videtur ade-
ptus ex quo eam retinere non potuit vt.ff.de acqui poss.l.nõ
videtur ⁊ sic non habet locum pena vt.ff.de eo qꝺ certo loco.l.
fi.Jaco.de are.tꝫ qꝺ habeat locum pena dicte.l.qꝛ diligentia
recuperantis non deberet sibi nocere ar.ff.de separa.l.debitor
Ad contraria respondet qꝺ possessio non videtur ablata que
statim recuperatur verum est quantum ad incommodum re-
cuperantis sed quantum ad incommoduꝫ deijcientis sic.⁊ pro
hoc facit qꝛ in delictis sufficit animus cuꝫ actu licet non sequa
tur effectus vt.l.is qui cum telo.ĩ.de sicca.pe.tenet qꝺ non ha-
beat locum pena dicte.l.si quis in tantam.qꝛ nullus est secutus
effectus quem in talibus sequi oportet in ciuilibus que ex de
licto procedunt licet animus cum actu in criminalibus suffi-
ciat quod sic probatur ille qui reꝫ propria auctoritate occupat
incidit in.l.illam si quis in tantam sicut qui furtũ cõmittit cõ
tra voluntatem domini tenetur in duplum vel quadruplũ po
test ergo qꝺ fur intrauit cã subripiendi librum non potuit per
ficere nõ tenetur ciuili actione vt.ff.de furtis.qꝺ vulgaris.§.g
furti ⁊ qꝺ quisqꝫ iur.l.j.in fine.item queritur si ex interuallo de
iec.nunquid perdit beneficium.l.si quis in tantam glo.querit
sed non soluit.d.l.possessionem de vi ⁊ vi arma.sed dyn.sol-
uit qꝺ nõ per.l.ff.de fur.qui vas in prin. Ja.de are.distinguit
aut pena ad quam cõditio.l.si quis in tantam.competebat est
estimatio rei vt qꝛ primus deiectus erat dominus.⁊ tũc adhuc
duret

duret eius petitio q2 eius pena principaliter venit p se aut erat translatio dñij q2 deijciens erat dominus. ꝛ tunc sic per conditionem illius legis q2 perditum est ius ad rem cōpetens p legē extat. ff. qđ metus cā. ergo ꝛc. vt. ff. de reg. iur. l. cū principalis. ꝛ sic in primo casu agit ad estimationem ipse aūt contra agētem ad ius dñij conditionem habet vt. ff. de nox. l. quēadmodū. ꝛ. l. seq. Aduertatis qđ ego supra dixi qñ fiunt due violentie ex interuallo. prima per secundam nō absumit immo agit ex vtra ꝙ ẜm Jaco. de ra. ꝛ Pe. ꝛ ẜm. h. d. melius Dy. ẜm alium pcedit dicta distinctio. Ultimo quero si expulsus intēdat criminalem actionē per. l. iul. de vi cōtra violentū ꝛ pbet ita qđ violentus est in cā ꝯdemnatus nunqd iudex in eodē iudicio poterit eum ad restitutionē rei ablate cōdemnare vr̄ ꝙ sic q2 in eis que sunt ei no. vt iudici pōt condēnare. s. de testibus. l. nullu3. finiū regun. l. si irruptione. ꝛ. j. de fal. l. j. vbi ꝛ vr̄ expressum. ff. de furtis. l. interdū. §. qui furē. ꝛ hoc tenet Inno. in vsurario ꝯ quem inquirit iudex qđ pōt eū condemnare ad restitutionē licz pars hoc non petat extra de accu. cū oportet. In ꝯriu3 videt q2 snīa debet esse petitioni cōformis sed libellus accusatorius hoc nō continet ergo fatuus esset iudex. s. de fideicom. libe. l. fi. ꝛ. ff. de excepē. rei iudicate. l. si ex testō. item si hoc posset iudex frustra diceret lex qđ si actu3 est criminaliter qđ pōt agi ciuiliter. vt. j. qñ ciuilis act. crimi. preiu. l. vnica. ꝛ ista est veritas ẜm Joan. vt hic sentit glo. ꝛ idem O do. ꝛ Pe. ꝛ moderni doctores. Et ide3 est cū iudex inquirit ex officio nam tunc fama qua mediante index inquirit succedit loco accusatoris vnde si nō potest per accusationē nec per inquisitionē. Dictum tñ Inn. pōt saluari cū tali distinc. aut iudex est talis qui non potest corrigere nisi iure fori sicut iudices seculares. ꝛ tunc non potest cogere vsurariu3 ad restitutionē nisi sit peti. aut pōt iure fori ꝛ iure poli. sicut ecclesiasticus tūc quia peccatū non remittit nisi restituatur ablatum. vt extra de reg. iur. c. peccatū. lib. vj. potest talis iudex condemnare ad restitutionem ꝛ sic intelligat dictum Inno. ẜm pe. ar. in auc. vt iudic. sine quoquo suffragio. §. si quis. ꝛ. §. necessitate. ꝛ de iuris. om. iudi. l. ij. ꝛ hoc est memorie cōmendandum. In glo. i. causam possessionis. Ibi vel si vsurariu3 phibentem forte ingredi cā saltuarios ponendi ad custodiam terminoru3 fundi qđ ei licitū est. vt. ff. de vsu2 ba. l. si ita. §. dñs. ibi fructuarius vsurariū pcipientē fructus nō tm̄ ad vsum sed ad abusum qđ ei non l3 vt. ff. de vsu. ꝛ ha. l. plenum. §. preter. ibi quo animo fecerit arg. p hoc. ff. vti possidetis. l. si duo. §. cum inquilinus. In gloss. possessionis ibi. l. qui possessionem ꝯrium vr̄ notari eo. tit. l. j. §. qui vi a me. sed illud intellige vt ibi scriptum est et supra dixi. ibi per hanc. l. hoc nō videtur verum in crimiali. vt ff. solu. ma. l. viro. ꝛ supra plene dixi in glo. qualiquali ꝓsumptione ibi est damnatus arg. p hoc. ff. de tabulis exhiben. l. locū. §. si quis dolo ibi admissum eius ꝛc. in fi. p glos. est extra de testi. c. veniens. scđo ꝛ per Innoc. de re iudic. tñ super controuersia contra hāc gl. est arg. s. de condi. ob turpem cām. l. qđ euitādi. de calūnia. l. penul. de offi. pfec. vigilum. l. fi. sed p ea. s. de app. l. j. ꝛ de hoc satis dixi. s. de edendo. l. is apud quem. In glo. ibi tacite vsucapere per. l. de vi ꝛ vi armata. l. qui possessione3. ꝛ ibi etiā nota. ꝛ plene supra dixi.

Eruos. Primo dicit qualiter puniat servi de violētia facta ꝓprio motu. Secundo de violētia facta ad exhortationē dñoꝝ ipi ꝛ dñi puniātur. Tertio qualiter puniunt viles ꝛ infames q sepius hoc faciunt. Quarto punit iudicē qui tales punire negligit sicut debet. Et no. ꝙ hec lex loquitur de violētia priuata al's nō esset tā modica pena in dño mādāte. vt. j. sequitur et illa ꝓpria priuate violētie adaptat. vt. ff. de priua. delic. l. j. Scđo not. qđ exhortatio dñi ēt in atrocioribus mitigat penam ꝛ frequentiā delicti ꝛ villicas ꝓsone delinquentis aggrauat. vt. ff. de penis. l. si diutino. ꝛ dic vt ibi. Itē ꝙ nullus iudex potest facere gratiā pene nisi solus princeps. vt. ff. de iniur. l. diuus. fallit de leg. iij. l. siquis in principio testamenti de testa. mili. l. ꝛ mili. ꝛ de q̄stio. l. j. §. siquis vltro. ꝛ alias ex iusta cā. vt. s. ex qbus causis infa. ir roga. l. ꝛ si seuerior. ꝛ ibi no. ꝛ dixi. cuius ꝯrium sepe faciunt barones ꝛ iudices de facto potiusquā de iure. Item nota contra opi. illoꝝ qui dicūt accusatu3 ꝛ testibus conuictū non esse damnandum nisi voce ꝓpria crimen confiteatur p quo adducūt. s. quorum app. non reci. l. ij. vbi de hoc dixi. hec enim lex dicit cōtrarium. ꝛ ad hoc. j. de decur. l. si ille. Item qđ dicit originis ꝓprie dignitate non vti. dic nec alibi vt. j. de dignitati. l. ij. et. ff. de vi priua. l. j.

Rimen. Opp. glos. si est par crimē ergo de3 esse par pena cuius ꝯrium est. j. tit. primo. l. vnica. §. ceteros. dic ꝙ regulariter par delictum pari pena punit. vt. l. fi. ꝑ ꝑ. vbi de hoc fallit in raptu virginis vbi raptor seuerissime punit. q aūt custodit nō in tm̄ punit ẜm Pe. ꝛ de hoc. j. de his q latrones. l. j. cy. Uel dic ẜm Ja. de bel. ꝙ in. §. ceteros. nō est equale crimen q2 plus peccant raptor ꝛ qui ei auxiliū prebet in ipsa rapina qui ante rapinam vel post auxiliū prebet vel dic ꝙ est equale crimen quo ad rempublicam ꝛ reipublice iniuriam sed non quo ad mulierem quia magis eam offendit qui fuit in rapina. S3 querit eo casu quo ēt rapinā dederunt auxiliū non publicantur bona cum capite puniant. vt. j. de bo. dam. l. fi. dic ꝙ speciale est qđ bona nō publicant q2 al's pro stupro simplici pena minor imponitur. vt s. si quis eam cu. tu. fuit cor. l. j. sed regulariter est contra. vt. j. de his qui latro. l. j.

Omnibus. Sed quare nō publicantur hic oīa bona cū capite puniantur. vt. j. de bo. dam. l. fi. cur ergo hic nō imponit penā centum librarum dic ꝙ residuu3 hoc casu dabitur heredibus ẜm Si. vincen.

De raptu virginum. Rubrica.

1 Deus an possit reddere corruptam virginem.
2 Raptor an possit contrahere cum rapta.

Uper rubrica. Uide azo. in summa ꝛ in lombarda eo. titu. ꝛ in auē. de rap. mulie. ꝛ in nouellis eo. tit. qui est vltimus titulus nouellarū. ꝛ per Gofre. et Hostieñ. in summa de rap. ꝛ eo. tit. c. penul. ꝛ fina. cum ibi notatis. ꝛ in spec. eo. tit. ꝛ minor pena imponit raptori de iure canonico quā ciuili: vt ibi patet. An pudicitia per violentiam auferat. dic ꝙ non. xxxij. q. v. in summa ꝛ per Archi. ꝛ per totā ipsam q̄ne3. Utrū violata per latrones cui maritus denūtiauerat qđ fugeret possit dimitti per maritū vel accusari habetur ea. cā et q̄ne. c. de pudicitia. in glo. ꝛ per Archidia. Sola voluntate fugit castitas. ea. cā ꝛ q̄ne. nec solio. vtrū violenter corrupta possit inter virgines nūerari. e. cā. ꝛ. q. re vera.
1 † Utrum possit deus restituere corruptam virginitati. e. cā q. iiij. c. si paulus. in glossa. ꝛ lectura vnde dicatur virgo habet
2 per Archid. xxvij. q. j. virgines. † Utrum raptor possit contrahere cum rapta. dic ꝙ sic de iure canonico. xxxvj. q. ij. per totum. ꝛ. d. c. vltimo. de rapto. ꝛ de ista materia raptus satis habetur. xxxvj. q̄ne. j. per totum ꝛ maxime. c. j. §. ergo. ꝛ dixi. s. de episco. ꝛ clericis. l. raptores.

1 Consanguinei de raptore vlcisci possunt.
2 Raptores nō sunt varij a crimine homicidij.
3 Sponsam suam non licet rapere.
4 Fuga sola non sufficit ad condemnationem.
5 Rapta cū raptore de iure ciuili contrahere non potest.
6 Meretrix si rapiatur an raptor punietur.
7 Mulier rapiens virum an puniatur.
8 Mulier in adulterio deprehensa infamatur.

Raptores. Primo ponit pheminū in quo detestat crimē raptus. in scđa que incipit ibi ne igit ponit p quos possit ꝛ debeat puniri. in tertia q̄ incipit ibi ꝛ siquidē ponit qualiter puniant raptores adiutores ꝛ receptatores. in quarta q̄ incipit ibi in oībus legibus al's. l. super hoc loquētes corrigit ꝑcipiēs hāc solā seruari ꝑdicte ptes adhuc possent subdiuidi si placeret. Ex ista. l. collige plura notabilia. Primo qđ istud est pessimū criminu3. Secundo qđ virginitas vel castitas restitui non pōt. Sed an p deum posset restitui hic tangit in gl. ꝛ dixi super rubrica. Item nota verba in ver. ne igitur sine vindicta talis crescat insania. q. d. non tale delictum transeat ipunitum. vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. Itē nota ꝙ fragrāte crimine pōt istud crimen vindicari propria auctoritate qđ est spāle contra regula3. s. ne quis in cā sua iudicet. de hoc dixi in. l. raptores. s. de epis. ꝛ cle. ꝛ plene de defen. ciui. l. defensores oblatos
1 reos. † Et no. quod ēt consanguinei possunt vlcisci de quo dixi. d. l. raptores. ꝛ facit qñ not. dixi. s. vnde vi. l. j. ꝛ. ff. de iusti
2 tia ꝛ iure. l. vt vim. † Itē nota qđ raptores non sunt vacui a crimine homicidij qđ sepe in talibus cōmittitur qđ facit ad id
3 qđ dixi. s. titu. ꝑrimo. l. quoniā multa. † Itē nota qđ etiam spōsam suā rapere non l3. cuius ꝯrium est de iure canonico. vt
4 d. c. penul. ex de rap. † Itē nota ꝙ sola fuga nō sufficit ad cōdēnationē nisi post legitiās pbatoēs qđ est no. p bānitis iō dixi. d. l. raptores. sed videt ꝙ sola fuga sufficiat. s. de asser. l. cōsi
5 liarios. cum si. sed dic vt ibi plene dixi. † Itē nota ꝙ de iure

ciuili non pōt rapta matrimoniuz contrahere cum raptore vt bic ꝛ in auct. de raptu mulie. ꝑ iure canonico secus vt bic in glo. et extra de rap. c. fi. item no. ꝙ matrimoniū non tenet sine consensu parentū vt bic. ꝛ ideo glos. male exponit oportet. i. decet vt. s. de nuptijs. l. in cōuictione. iure canonico secus. vt ibi dixi. Penas autē ibi in ipsa inuasione. Nota plus puniri dantem opem delicto ꝙ postea vt et dixi. s. titu. xxi. l. penulti. ꝛ. d. l. raptores. Op. qḋ voluntas mulieris excuset quia scienti ꝛ volenti nō fit iniuria. ff. de iniur. l. j. §. vsq̄. de boc dixi dicta. l. raptores. Dn̄s Jaco. de bel. bic recitat opi. Dy. in. c. scienti de reg. iur. lib. vj. vel ſm Pil. dic ꝙ ibi est regulare bic casuale vt. ff. ad ad. l. cornel. de sicca. l. lege. §. fina. cū concor. Uel dic aut ꝓhibet delictū principaliter ex persona patiētis sicut est in delictis priuatis: ꝛ tunc ꝑiudicat cōsensus cōsentienti: vt ibi: aut ecōtra ꝓhibetur pricipaliter ex persona inferentis consensus nibil operatur vt bic. aut ꝓhibetur delictū principaliter ratione publice vtilitatis sicut est in publicis criminibus. ꝛ tunc cōsensus ꝑiudicat cōsentienti sed non alijs accusare volenti vt bic. ꝛ dictuz fuit in. l. trāsigere. Uel dic clarius aut voluntas est libera ꝛ spōtanea. aut est spontanea sed nō libera aut est libera sed non spōtanea. primo casu siquidem est priuatum tunc voluntas preiudicat consentienti sed nō alij vt dicto. §. vsq̄. ꝛ extra de sn̄ia ex cōmunicationis. c. cōtingit. fallit in casu ratione mali exēpli. vt. s. de furtis. l. siquis seruo. Si delictum est publicū idem. vt. d. l. lege. §. finali. ꝛ ad. l. iul. de vi publica. l. qui cetu. §. fi. Secūdo casu nibil operaꝛ consensus pone exemplū in seruo. ff. de seruo cor. l. j. §. persuadere. ꝛ est ratio q꞉ seruus nō babet velle. vt. ff. de regu. iur. l. velle. Tertio casu non preiudicat consensus siue interueniat coactio manifesta ꝛ aperta. vt. ff. qḋ metus causa. l. si cum exceptione. §. post annuz siue presumta qḋ accidere pōt ratione doli ꝑpter qḋ dicitur deficere volūtas. vt. j. de lib. bo. exbiben. l. ij. §. siquis volentē. vel potest accidere rōne officij ꝑpter impressionē vel cōcussionē. vt. d. l. j. de iniurijs. ꝛ. s. qḋ metus causa. l. si per ipressionem. Et etiā notandū qḋ multi intelligentes male banc. l. tenent indistincte qḋ si cognoui aliquā mulierem non coniugatam etiam volentem quod puniri debeam pena mortis quod non est verū nisi raptus vel violentia interueniat tunc enim loquitur bec lex alias antē cessat pena buius l. et babet locū instituto de public. indi. §. eadem. l. ꝛ de boc dixi. d. l. raptores. ꝛ ita obtinui in collegio bergo. tribus vicibus vbi fui aduocatus quorūdam q reperti fuerunt in stupro. Itē nota ex ver. que multomagis qḋ ex adiectione seu ꝯcursu criminū maior pena īponitur vtpote per boc aucto crimie vt. ꝛ. ff. de re mili. l. non oēs. in prin. ꝛ. §. qui desertorem. arg. contra. ff. de furtis. l. sed et si subrupuit. sed dic vt ibi no. sic ꝛ vnius criminis accusatio ꝑpter admotionem alterius lōgiori tēpore durat ꝙ al's sui natura duraret. vt. ff. de adulte. l. mariti lenociniū

6 §. fi. ꝛ. l. vim passam. §. prescriptione. ¶ † Querit gloss. cum de mulieribus bonestis loquaꝛ quid in meretrice nūquid babeat locum lex ista. ꝛ videꝛ ꝙ sic q꞉ bic dicit virginū bonestarū. vnde de virginibus tm̄ bonestis videꝛ loqui. ꝛ verbum bonestarum ad alias mulieres non videꝛ referri. In ꝯtrium videꝛ q꞉ vilitas vite ꝛc. vt. s. de adulteris. l. qui adul. ꝛ ibi de boc. ꝛ eo. ti. si ea. et ꝑ boc de furtis. l. verū. ꝛ ita tenet glo. qḋ est no. ꝛ caue tibi quia bic etiā sequitur de spōsa in qua cōmittitur adulteriuz sicut in nupta. vt. ff. de adulterijs. l. vxor. ꝛ tm̄ si boc v̄bum bonestarum referaꝛ ad sponsam a cōtrario sensu in meretrice nō baberet locum bec lex ꝛ idem dici posset in nupta q̄ est meretrix nisi dicamus qḋ in spōsa ꝛ nupta meretricibus locū babeat pena adulterij ꝛ non pena raptus ꝛ sic cessat pena violentie sed non pena matrimonij violati. quidā dicunt qḋ in nupta si meretrix sit nō babet locū pena adulterij ꝛ ita cōsuluit Dy. de facto cōsultus quidquid dicant glo. violando tex. dicte. l. que adulteriū. s. de adulteijs. Sed ꝯ cum videꝛ aperte. ff. de ritu nup. l. stuprū. sed dic ꝙ ibi abundat illa dictio etiaz vel debet preponi ibi dictio si dictioni etiā ꝛ idem erit sensus ſm eum. Cy. tm̄ dicit ꝙ vidit aliquos vltimo supplicio puniri q rapuerunt publicas meretrices per vim. quidaz moderniores dicūt aut meretrix ꝯdicebat q꞉ volebat penitere illius vite qḋ pōt etiā si iurasset eam seruare: vt in aut. scenicas non soluz. §. j. et. ij. ꝛ tunc raptor teneaꝛ sicut in alia. vt. s. de nuptijs. l. imperialis. aut nō volebat penitere. ꝛ tūc si nullam iustā causam ꝑtendit locū babeat ꝙ bic dicit glo. Si aūt iustaz cām ꝑtenderet puta coniūctionis sanguinis vel inimicitie tunc babeat locū pena buius. l. ꝑpter violentiam cōmissam ꝑ boc. j. de agētibus in rebus. l. agentes. li. xij. et. s. de testamētis. l. casus. ¶ † Querit glo. qḋ si mulier rapiat virū ꝛ tenet ꝙ idē sit licet raro cōtingat. Quidā moderniores contra cū bic solum loquaꝛ in viro rapiente. vt. ff. de lega. ij. l. si ita scriptum. in principio nec est eadē ratio quia iura requirūt

7

maiorem bonestatē seruari per mulierē quam per masculū ꝓpter partum. vt. s. de nup. l. si a furioso. ꝛ dixi. s. de adulter. l. j.

8 ¶ † Itē mulier in adulterio deprebensa infamaꝛ non vir. vt. ff. de ritu nup. l. palaz. §. que in adulterio. cōceditur tm̄ qḋ teneaꝛ alijs legibus vt. l. iulianus. de vi publica. vel alia sicut de seruo cor. dicitur ar. ff. de bo. lib. l. nō fine. Econtra videꝛ ꝙ non ar. ff. de bis qui no. infa. l. solet. §. fi. ꝛ de ritu nup. l. si quis officium. Cy. dicit breuiter ꝙ nō babet locū in marito qui babet manus iniectionē in vxo. que teneꝛ sibi debitū reddere. vt. s. de oper. liber. l. j. sicut ꝛ quia in detinenda vxore patri prefertur. s. de libe. exbiben. l. fi. Item querit Cynus cum bic dicatur qḋ cognati rapte possunt occidere raptore nunquid idez sit si cognatus sit raptꝰ ꝛ dicit ꝙ sic si libidinis causa sit raptus siue ab alio viro. vt. s. de adulterijs. l. cum vir siue a muliere vt eo. titu. l. fedissimā. al's si extra causam libidinis permitteretur eis defensio. licet quidam dicant qḋ iniuria personalis non potest per aliuz repelli. vt. s. vnde vi. l. j. ꝛ boc dicit maxime in italia vbi iniuria facta vni ex genere omnibus de genere facta reputatur. ꝛ pro boc dicit se aliquando allegasse qḋ vnus de genere non possit testificari pro consanguineo offenso quia videbatur propria offensa. Arg. ad boc pulcrum. s. de senatusconsulto clau. tollen. l. vnica. Ultimo distingue ſm quosdam docto. ꝛ dixi. s. de testibus. l. etiam. aut quis rapit deo dubitatam siue volentem siue nolentem ꝛ punitur capite vt bic ꝛ dicta. l. raptores. imo in eis solus conatus punitur. vt eo. ti. l. si quis non dicam ꝛ expressuz in aucten. de sanctissimis episcopis. §. siquis rapuerit. Aut rapit nō deo dedicatam tunc aut est meretrix aut bonesta si meretrix aut ea inuita ꝛ per vim et punitur arbitrio iudicis ſm eos cū pena nō sit determinata. vt. l. bodie. ff. de penis. Si ea volente nō punitur: vt bic in glo. j. ꝛ institu. de public. indi. §. eadē. l. ꝛ in gl. ꝛ ad boc. s. de adulterijs. l. que adulteriū. Si sit bonesta aut ipsa nolente ꝛ ipse punitur capite vt bic ꝛ instituto de public. iudi. §. item lex iul. de vi. Si autē ea volente aut raptor est bonestus ꝛ punitur dimidia parte bonorum. si sit bumilis patitur corporis coercionem cū relegatione vt probanꝛ isti duo casus ſm eos. ꝛ instito de publi. iudic. §. eadem lege. dicunt enim boc esse simplex stuprum ex quo ea nolente. fallit bic in tribꝰ casibus in quibus capite puniꝛ etiā si nolētem stuprauerit. ꝑmus qn̄ cōmittitur in masculum. vt. s. de adulterijs. l. cū vir. idem in curatore stuprante pupillam quondam. vt. s. si quis eam cuius tu. fu. stuprauerit. l. vnica. Itez in ea que stuprata est a proprio seruo. vt. s. titulo. ij. l. vnica. ꝛ isti casus not. in. d. §. sed eadem. Et quod bic dicit siue volētibus subaudiūt ex postfacto. secus si ab initio fuissent volentes. An autē in raptu sit necessaria adductio de loco ad locum. dic ꝙ sic. vt. xxxvj. q. v. c. de raptoribus. ꝛ dixi dicta. l. raptores. Sed qualiter possunt rapi volentes cum verbum raptus violentiam significet. vt. ff. ne quis eū qui in ius vocatus. l. sed eximendi verbum. dic ꝙ non precise sed causatiue sed fallaci persuasione coguntur vt patet in ratione bic in litera posita ibi quia boc ipsum velle mulierē ꝛc. ꝛ deterius facit suadens vel laudans alios in peccatis ꝙ committens. xxiiij. q. iij. c. qui alios. ꝛ ad boc dictus. s. persuadere. l. j. de seruo corrupto.

¶ De emendatione propinquorum. Rubrica.

1 ¶ Pater filium clericum sine metu excommunicationis an possit corrigere.

2 Pater equalem babet potestatem in filium quam maritus in vxorem.

Super rubrica. Uide az. i summa eo. ꝛ no. pulcrā. l. ꝛ moralē sup correctione iuuenū ꝑ senes Prelatus ēt pōt corrigere subditos. vt ex de vita ꝛ bo. cleri. c. vt clericoꝝ. §. j. et. §. plato vero ꝛ vide qḋ not. ad banc materiam ex de sn̄ia excōicationis. c. j. ꝛ. c. ex tenore. ꝛ. c. cum voluntate. ꝛ ideo diciꝛ qḋ pater qui diligit filiū euz corrigit ꝛ castigat. extra de purgatione canoni. c. cum in iuuentute ꝛ ideo dicitur de bely sacerdote qḋ licet in se sanctus esset tamen quia filios nō correxit damnatus fuit extra de simonia. c. lz bely. xxxvij. dist. c. lega. olim pater etiā poterat filiū impune occidere. vt. ff. de liberis ꝛ postbumis. l. in suis. ꝛ. s. de patria potest. l. vltima. ¶ Sed nunqd

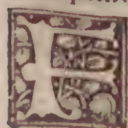
1 filium clericū potest pater sine metu excōis corrigere. dic ꝙ sic si non est ꝯstitutus in sacris. gl. v. di. c. cum beatus. ꝛ ibi in gl. ꝛ ꝑ arch. xxiij. q. iiij. c. j. magister aūt pōt corrigere ēt ꝯstitutū in sacris vt ibi no. ꝛ sic quo ad boc vr̄ maior ptās cōcessa magr̄o ꝙ patri. ꝛ de boc vide qḋ plene no. in q̄onibus Bar. brix. clxxj. q. que icipit

2 que incipit. Et querit vtrū pater alibi dicit qd pater equalē potestatē h3 in filiū et maritus in vxorē quam h3 rector puincie in subditos suos et idem dicit de dño in familia sua.xxiij.q.iiij.c. duo ista qd ē no. et ideo ēt dr qd pater h3 iurisdictionē in filios et familiā suā vt no.ex de foro cōpe.c.cū cōtingat in vltia glo. et ad hāc materiā bñ facit.v.q.v.c.nō vos.itē licitū est marito vxorē adulterā incarcere et vinculare in domo ppria.xxxiij.q.ij.c. placuit.q.v.c.hec imago. et no.de iureiur.c.quēadmoduz.§.fi. Econuerso aūt non l3 filiis corrigere parētes vel castigare immo lex de hoc erubescit in aut.de nup.§.si vero.hec tñ castigatio que cōcessa est patri plato vel magistro leuis et modica esse debet.nam qui leuiter castigat reuerentiam exhibet castiganti xlv.dist.c.beatus paulus.est tñ differētia inter filiū emācipatū et in ptāte qr maior correctio habet in filio in ptāte.vt.s.de patria po.l.iij.ꝗ in emācipato.vt.ff.de iniur.l.pretor.§.preterea etc. Modica aūt castigatio cōcessa est fructuario in eo in quo h3 vsumfru.ff.de vsuf.l.s3 sic.§.j. et dño in familiares suos.ff.de penis.l.respiciendū.§.futura domestica.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris.l.ij.sol.ma.si cōstante.§.si maritus. et per cōsequēs in vx.cū sit de familia.vt.j.de re mili.l.quicūqꝫ.lib.xij. et de vx. vide.s.de repudiis.l.cōsensu.aut.sed hodie.ꝗ sumitur de cor. aut.vt liceat matri et auie.§.siquis autē.Sed qui sunt illi q pñt corrigere ppinquos de qbus hic dr pater mater frater soror et alij consanguinei vt probatur.xxxv.q.vj.c.j. et not.xvij.q.iiij.c. nullus. Item non solum ppinqui propinquos possunt corrigere sed etiam vicini vicinos.xxiij.q.v.c.non putas. et.q.iiij.c. debet homo.

¶ Ad legē corneliam de sicariis. Rubrica.

Super rubrica. Vide az.ī summa.e.gof.et ho. in sūma de homicidio. et speculator.e.ti.vtruz pcutiens mulierē ita qd pariat abortū teneat pena homicidij habes.xxxij.q.ij.aliqñ.§.de his.et.c.seq.et ibi etiā per Arch.et pulcrā qōnē de homicidio.e.cā.et.q.moyses.et de materia homidij habet p Archi.l.dist.sigs viduā. Utrum excōicatus ipune possit occidi p eundem.xxiij.q.v.excōicator.in fi. Quare clerici occidere nō debeant.e.cā.q.viij.nimiū.c.in summa per archi. Quis grauius peccet vtrum occidens peccatorē vel iustum.xxiiij.q.iiij. si habes p eundem Archi. vtrū papa cuz homicida volūtario possit dispensare p eūdem.xxij.q.viij.occidit. Quare iudices ferentes vel executioni mādantes sñiam sanguinis non valeāt pmoueri habet per eundē Archi.d.c.siquis viduā.l.dist. de irregularitate que ꝯtitur ex homicidio vide in speculo de legato.§.iuxta ppōnis ordinē.vsic.sed querit qñ occasione homicidij.et vsi.seq.de interfectoribus vxo.habet.xxxiij.q.ij.interfectores.et.c.sequen.et ibi in glo.et per Arch. vtrum clericus qui disposuerat aliquem occidere inueniens eū mortuum et amputans sibi caput sit irregularis no.per Arch.xv.q.j.si quis occiderit. Utrū iudei peccauerunt interficiendo xpm cum esset de necessitate per eundez.xxiij.q.iij.c.fi. Utrū clericus existens in societatē cum illis qui aliquē interfecerunt sit irregularis.e.cā q.vlt.c.fi. Utrū ex homicidio ante baptismū facto cōtrahatur irregularitas.xxi.dist.in summa per arch. vtrum homicidium repellat pmotum vel ipediat pmouendū habes plenissime.l. dist.de his clericis in gl.et per Archi.vtrū clericus pati debeat se occidi anteꝗ occidere aliū.habet.l.di.§.qui no.per Archi.et ibidem etiam de homicidio voluntario et casuali. Et de ista materia homicidij pla no. p eundem.e.dist. qr quasi interficiens et permittens interfici cū possit iuuare pares sunt.lxxxiij.dis.in summa.et.c.j.et.c.error.vbi est pulcer tex. Si aliquis volēs violentiam repellere et pcutere violentū aliuz transeuntē interfecit debeat a pmotione repelli. dic ꝙ sic nisi habeat dispensationē vt in qōnibus Bar.brix.lxxxvij.q. ꝗ incipit aliqs repellendo a pena autē tpali excusari puto eum per.l.ff.ad.l.iul.maie.l.non cōtrahit.et.j.e.l.j. S3 qd si quinqꝫ erant in vna domo et vnus reperiat interfectus et nescit per quem ex aliis quatuor.nunquid aliquis eorū valeat pmoueri. dic ꝙ non vt in eisdem qōnibus xx.q.que incipit quinqꝫ erant. Utrū clericus qui volebat facere homicidiū sed nō fecit sit irregularis habetur de peni.dist.j. periculose.in glo.et per Archi.super gl.rubrice ibi homicidiū vt.s.ad legē iul.de vi.l.qm multa. et de raptu virginū.l.vnica. vltra prin.ibi cum is ab homicidij etc.

Frater. Uidetur op. ꝙ quis dolum dicit p bare debet qd verum est nisi qñ actoris intentio est fundata per facti euidentiā sicut hic quia vbi quis facit qd facere non debet presumitur dolus.vt.ff.ad legē falci.l.dolo vnde et actor hic pbat per facti euidentiam notoriam. Querit glo. et dicit et bene qñ ex cōiecturis ea enim que liquido probari nō possunt pbantur ex coniecturis. vt.ff.de re mili.non omnes.§.a barbaris. et dicit glo. ꝙ probatio amicitie vel affinitatis inducit coniecturam qd non concedunt quidam moderni qd sola amicitia vel consanguinitas sufficiat ad defensionē quia sic destructur totus titulus de paricidiis. vnde dicunt qd fm qualitatez offense inducitur cōiectura quia probatur dolum vel animum non fuisse et qd consanguinitas inducat coniecturā facit qd dicitur ꝙ nemo carnē suam odio habet.xiij.qōne.ij.c.non estimemus.de probatione istius negatiue no.extra de calum.c.fi.et dixi.s.de pbatiōibus l.actor. Oppo.qd conueniri debeat sub magistro mili.vt.s.de iuris.om.iudi.l.magisterie. aut vt ibi et i summa azo.de off.magistri mili.circa finē.vbi etiam no.qd qñ homicidiū casu cōmittitur qd est leue crimen qd est notandū. Ultimo allegatur sepe hec lex qd in maleficiis psumitur dolus qr omne maleficiū praue presumitur actuz ad hoc.j.de iniur.l.si nō conuicij. et ibi no. qd verum est nisi fiat in ludo vel nisi ꝯtrium probetur vt no.per Inno.extra de presumti.c.j. et de imunitate ecclesiarum.c.inter alia. In glo.hoc dicit ibi aditionem plerunqꝫ inquantū notat qd aliquando imputatur ad noxam.

Is qui aggressorem. Pro declaratiōe huius.l.et seqn.vide quod dixi.s.ad.l.iul.de vi.l.qm multa. et vnde vi.l.j.etc.

Sit vt allegas. Cedis.i.qui primo aggressus fuit aīo occidendi fm primam vel qui se cepit telo defendere et sic occidendi animus in eo preuenit secundū scdam. Et glossa distinguit inter nocturnū et diurnum. Jacob.et Pet.de hoc non curant sed solum vtrum se telo defendat vel non et si telo se non defendat aut si recedit fur nihilominus datur regressus contra euz et tunc nō licet occidere aut non daretur regressus contra eum et tunc licet vt dicta.l.furem.non obstat distinctio nocturni et diurni quia illa distinctio magis respicit frequentiaz quam iuris ministerium nam frequētius de nocte cōtingit qd fur non possit cognosci sed de die plerunqꝫ cognoscitur.sed vbi cognitus est de nocte et sic accusari pōt. Itez vbi incognitus de die eadē est ratio naz totū statuitur vt occurrat periculo rerum semper enim ius attendit vtrū consuli possit p rebus et hanc opi.credit Cy.veram cōmuniter tamen seruatur distinctio glosse.

Eum qui allegauerat. Canonizata est l.dist.eū qui al's est sub.§.qui sacrum etc.

Is qui cū telo. Canōizata est cū duabus seq.de pe.dist.j.si quis cum telo. Op. ꝙ non puniatur affectus sine effectu.vt.ff.de fur.l.vlt.§.qui furti. dic ꝙ ibi quoad actionem ciuilem hic quo ad criminalem et ratio est quia in criminalibus attenditur qd prouincia purgetur malis hominibus et ciuilibus intenditur ad damnuz quod passus est ille qui agit vt.j.quando ciuilis actio preiudicet criminali.l.j. Sed cōtra hanc solutionē videtur tex.dicti.§.qui furti.circa finem vbi dicitur qd actione iniuriarum vel de vi accusabitur et sic videt negare qd de furto nō possit criminaliter teneri sed dicit ꝙ nō negat de furto posse accusari sed solum qd actio ciuilis locum nō habeat fm Ja.de ra.dic vt plene dixi.s.de epis.et cler.l.siqs non dicā sed quō pbabit animus dic ex ipo actu. Et facti atrocita.qr actus exterius sec9 pbat intrinsecū animū vt.ff.de tuto. et cu.da.ab his.l.is qui.et.s.de insti.et substitu.l.reprehendēda. vbi dicit glo.qd voluntas facto datur intelligi.et p hoc institu, de rex diui.§.panonuz.et hoc nisi stringerit gladium in rixa qr tunc culpa magis delinquit quā ex pposito.vt.ff.e.l.j.§.sed si clauam.vnde intellige sane hanc.l.fm Old.qd si aliquis in rixa gladio euaginato voluit aliū percutere nō potuit ab alio ipeditus vel quia ille fugit non ideo punitur.l.cor.de sicca.sed al's extraor.vt.ff.de extraor.crimi.l.j.in fi.ad hoc enim vt teneatur l.cor.oportet qd gladiū stringerit et percusserit.et hoc dicit glo. super illud qui gladiū accepit gladio pibit subaudit gl. frater verbo accepit.i.percussit et alij euangeliste dixerunt q gladio ferit gladio peribit.hoc etiā probatur.ff.e.l.j.§.diu9.ibi si gladiū stringerit et in eos pcusserit.al's nisi pcuteret āliter cōstaret qd hoīs necādi cā gladiū accepisset et nisi sic intelligeret lex ista maximā cōtineret iniquitatē licet multi eam intelligant prout sonat.ad hoc etiam facit quod no.ij.q.v.c.consuluisti. Quare dic aut quis committit homicidium ex animo et planuz est qd punit vt hoc tit.et.ff.e. aut vulnerat aliquem sed nō moritur. et

tunc aut in rixa aut extra rixam. Si extra rixã aut percutit do lo et animo nocendi aut culpa aut casu aut est dubium. Si animo occidendi punitur ac si occidisset vt.ff.e.l.j.§.ꝛ.si homines ꝛ hac.l.si culpa aut lata aut leui aut leuissima vt dixi i.l. si quis nõ dicam.ꝛ tũc non dꝫ oĩno absolui sed leuius puniri vt.ff.e.l. in lege ꝛ.l.lege.§.cũ quidam.Sꝫ casu fortuito absolui debetvt supra.e.l.j.nisi culpa precessisset casum vt dixi.d.l.si quis nõ dicam.Sed dubium est tunc ex qualitate facti presumitur anim⁹ vt.j.de iniur.l.si non conuicij.ꝛ ibi no.ꝛ.ff.e.l.iij.§.q homines. Si aũt in rixa percussit aut apparet aut non .si apparet quis percusserit aut habuit aĩum occidendi ꝛ hoc cõstat aut constat ꝙ nõ habuerit aut est dubiũ.primo casu punit̃.l.cor. de sicca. vt.ff.e.l.vbi dꝛ fieri ꝯtemplatione ictus ꝛ supra ad.l.iul.de vi.l. quoniã multa.si cõstat qđ vbi animo occidendi tunc leui⁹ punitur.vt.d.l.j.ver.sed si claua.ff.e.l.diuus. Si dubium tũc si sequitur mors ex vulnere presumit̃ habuisse animum occidendi vt.ff.e.l.penult.Si autem non apparet quis percusserit tũc dicit glo.ꝛ bene omnes puniri vt.d.l.vlt.ff.e.ꝛ vide ĩ specu. de le. rubricella de dispensa.§.iuxta ver.quid si quis in rixa ꝛc.

Si quis necandi. Canonizata est de peni.di.j.nemo ver si.si quis necandi ꝛ in quantũ glo. intelligit in infante nõdum nato.dic ꝙ verũ est si habebat.xl.dies in vtero matris qꝛ tũc animal est alias nõ vt no.extra de extraor.crimi.l.diuus in gl.sic ꝛ alias distinguit vtrũ formatus sit ĩ vtero matris vel non.xxxij.q.ij.ꝙ si non formatum.

¶ De his qui parentes vel liberos occiderunt. Rubrica.

Super rubrica. Uide azo. in summa eodẽ ꝛ extra de his q filios occiderũt per totum ꝛ in summa eiusdem tituli per host.ꝛ gof.e.ti.ꝛ pena de qua loquitur lex ista ex cã põt cõmutari vt supra ex quibus causis infa. irrogatur.l. ꝛ si seniores puta si nõ eẽt ibi materia vel flumine vicinum.Op.ad.l.ff.e.l.j.vbi plures dãtur solutiones.pe.dicit ꝙ lꝫ teneatur pena legis cornelie vt ibi nihilominus ꝛ ista vt.ff.de accu.l.senatus.nam in parente occiso diuersis considerationibus committitur homicidium ꝛ paricidium vt dixi supra de accu.l.qui de crimine.

¶ Rubrica. De maleficis ꝛ mathematicis.

1 ¶ Matrimoniũ ꝓpter maleficiũ an possit dirimi.
2 Diuinatio per garritũ auiũ an sit licita.
3 Demones an sciant futura.

Super rubrica. Uide azo. in summa.e. ꝛ extra de sortilegijs ꝛ per gof.ꝛ hostieñ.ꝛ speculatorẽ.e.titu. Utrũ in articulo mortis liceat vocare iudeũ qui superstitionib⁹ liberet habetur p archi.xxviij.q.j.null⁹ eoꝝ. ¶ † Utrũ
1 propter maleficium possit dirimi matrimonium.xxxiij. q. j. p totum ꝛ extra de frigidis ꝛ maleficiatis ꝛ in summa eiusdeꝫ tituli p gof.ꝛ hostieñ.ꝛ spe.vide de ista materia ꝛ. xxvij.q.per totum ꝛ in glo.ꝛ per archi. Utrum dare sortes in electionib⁹ officialium sit peccatum.e.c.q.ij.in summa ꝛ per archi.ꝛ latius.c.j.ꝛ de dirimendo aliquo negotio sorte dixi supra communia đ le.l. si. Utrum sit peccatum tentare de furt.aperiendo psalterium euangelium vel alium librum.xxvj.q.ij.c.hi qui ꝛ ibi ĩ glo. ꝛ per Archid. Fatuum est portare anulos vt quis plus lucretur vel sit alijs gratiosus eadem causa ꝛ.q.c.illud vbi etiam habes multa genera diuinationum . Utrum ponere laurum vel alias herbas circa vegetes vel alia vasa vinaria sit peccatum.e. cau.q.vlti.c.non licet.ꝛ tribus se.de geomãtia ydromãtia ꝛ aremantia habes.e.causa.q.iij.c.j.ꝛ per archi. vbi etiam habetur
2 ¶ † Utrum diuinatio per garritum auium sit licita et habes
3 etiam de imaginibus maleficis . ¶ † Utrũ demones sciant futura.e.c.ꝛ.q.sciendum.Utrum suspendere pueris diuina verba ad collum puta euangelium sancti Ioã.sit peccatum.e. causa.q.v.non licet per archi.vbi etiam habes ꝙ inferiora regun tur a superioribus.Utrum diuinatio que fit per somnia sit illicita e.ca.q.vj.sortes per archi.Utrum illa que fit per astra .e. c.q.si quis clericus per archi.Utrũ superstitiones iudaice sint illicite eadem causa et.q.augurijs per eundem. Ad prohibendum tempestates licitum est exponere reliquias sanctorum .e. causa.ꝛ.q.quicunq̃.per eundem archi.et etiaꝫ facere alia remedia vt.j.e.l.iij. De incantationibus habes.e.ca.q.vlti. ca. non

licet vtrum dies egyptiaci sint custodiendi.e.causa ꝛ.q.non obseruetis. Quod lapides pretiosi ꝛ herbe habeãt virtutes.e.ca. ꝛ.q.vlt.ꝛ vide ad hanc materiaꝫ quod notaui supra de here. super rubrica ꝛ.j.e.l.iij.

Plus est. Allegaui istã.l. ad talẽ qõneꝫ statuto cauebat̃ ꝙ qui p̃sentabat bãnitũ posset eximi facere alium bannitum de pari vł minori crimine de banno. Tytius p̃sentauerat quendã bannitum de homicidio ꝛ volebat eximi facere alium bannituꝫ de veneficio dicebam ꝙ nõ poterat quia veneficium nõ erat par homicidio sed atrocius vt hic dicitur ꝛ ita fuit terminatum.

Nullus. Nota finem huius.l. ꝙ accusator huius criminis premiatur nõ dicitur delator ad hoc supra de epis.ꝛ cle.l.si quis in hoc genus ꝛ.l.nulli in fine.

1 ¶ Tempora obseruare circa medicinas dandas an sit peccatum.
2 Diuinatio triplex.

Eorum. Ibi pudicos animos de istis foculis armatorijs vide quod dixi supra de here.super rubrica ver.vidi dubitari.Et no.ꝙ facere remedia contra tempestates non est prohibituꝫ de quo dixi supra.e.super rubrica ꝛ facit.ff.de fundo instruc.l. quesitum.§.si dominus.possunt etiam febres per incantationes tolli et quis liberari vt.ff.de va.et extra or.cogni.l.j. §.me
1 dicos. ¶ † Quero vtrum sit peccatum obseruare tempora circa medicinas dandas ꝛ considerare circa egritudines motus superiorum corporum.ꝛ videtur ꝙ non quia ista vt plurib⁹ variantur secundum conditiones astrorũ.vnde in diuersis egritudinibus materia mouetur secundum motus corporuꝫ superiorum. In contrariuꝫ ad galathas.iiij.c.vbi reprehensiue dicit apostolus quomodo iterum conuertimini ad infirma ꝛ egena elementa quibus denuo seruire vultis dies obseruatis ꝛ tẽpora ꝛ mẽses ꝛ annos. Dicendum ꝙ ad hoc respondet ibi gl. ꝙ apostolus loquitur de duplici genere rerum.s. de his q̃ currunt cursu naturali ꝛ de his que fiunt cursu voluntario ꝛ ĩ his est peccatum ꝛ in illis nõ est.vñ glo.eos culpat qui cõstellationes sequuntur dicẽtes agam hoc mense commercium quia illa stella agit mẽsem nõ plantabo hoc anno vineam qꝛ bissext⁹ est. Ibi aũt nõ culpant̃ q naturales effectus elementorum insidarum ordinatissima cõuersione nouerunt.dictũ est eñ de stellis in geñ.vt sint in signũ ꝛ tpa ꝛ dies ꝛ annos.ꝛ per hoc patet respõsio ad ar. Scđo quero vtrũ liceat per preces sacroꝝ verborum procurare salutem corporalem. Uidetur ꝙ sic qꝛ verba sacra nõ min⁹ operãtur in corporib⁹ hominum q̃ serpentum et alioꝝ animaliũ.Sꝫ p̃cãtatiões quadã efficaciam habent ad reprimendum serpentes vel ad sanandum quedam alia aĩalia.vñ in psalmo. Sicut aspidis surde ꝛ obturãtis aures suas . Que nõ exaudiet vocẽ incantantium ꝛ venefici incãtãtis. sapien . ꝙ trãssumtiue habetur extra de re iudi.c.ad apostolice li.vj. Ergo licitum est p̃cantari p sacra verba. In contrarium qꝛ verba sunt instituta ad exprimẽdum mentis ꝯceptum nõ ad op̃andũ effectus naturales dicendum ꝙ in incantationibus serpentuꝫ ꝛ alioꝝ aĩaliũ si respectus habeatur solũ ad sacra ꝛ ad virtuteꝫ diuinã nõ est illicitum.Sꝫ quia plerũq̃ tales incãtatiões habent illicitas obseruantias ꝛ p demones sortiuntur effectuꝫ ꝛ p̃cipue in serpentib⁹ qꝛ serpens fuit primũ demonis instrumẽtũ ad decipiẽdũ hoiem tũc nõ lꝫ. Utrũ liceat procurare salutẽ corporalem suspendendo sacra verba ad collũ tetigi supra sup rubrica ꝛ videtur ꝙ sic qꝛ nõ minoris sunt efficacie verba diuina cũ scribunt̃ q̃ qñ p̃ferũtur. Sed licitum est verba diuina dicere ad sanandum infirmos vt.xxvi.q.vj.nõ liceat. In ꝯtrariũ vꝛ chrysostomus super matthẽũ quidã aliquẽ parteꝫ euãgelij circa collũ portant. Sed nõne euãgeliũ in ecclia legit̃ et audit̃ ab oĩbus cur ergo euãgelia ĩ auribus posita nihil p̃sunt qũo possunt circa collũ posita sanare deinde vbi est virt⁹ euãgelij ĩ figuris literaꝝ aut intellectu sensuũ nõ in figuris circa collum suspẽsis sed in intellectu ergo melius in corde posita p̃sunt q̃ circa collum suspensa. Dicendũ ꝙ in predictis duo attendẽda sunt primũ inq̃ est qđ scribit̃ ne sit aliqđ ad inuocatiõnẽ demonũ pertinens nec sint ibi ignota signa sub quibus aliquid illicitum possit latere qꝛ tunc nõ posset aliquid a deo spectari. itẽ ne vbis sacris admisceant̃ aliqua vana puta characteres vel similia excepto signo crucis et ne spes habeatur in mõ scribẽdi vel ligandi seu charta in qua scribit̃ quo ad diuinã reuerentiã non pertinent qꝛ istud esset superstitiosum ꝛ illicitum vt.d. ca. non liceat vñ si respectus habeatur ad solam reuerentiam dei ꝛ tunc

et tunc licitum est. Si ad aliquid aliud superstitiosum tunc est illicitū ꝛ sic intelligatur dictū chrysostomi. Ultimo no. ꝙ quelibet diuinatio vř illicita. j.q.j.c. duces. al's incipit.c. nunꝗ. et.c. eos qui. in pn. ꝛ ibi in glo. ꝛ.s. de sacrificijs paganoꝝ.l.ij. ꝛ ideo dicit qđ quis nō cogitur diuinare vt.ff.man.l. fideiussor.§. si cū debitor. ꝛ papa lꝫ locū dei teneat in terris non tñ pōt de occultis diuinare ex vt ecclesiastica bñficia.c. vnico.§. porro. ꝛ idē dicitur de apl'o.xxij.q.ij.c. btūs. Sꝫ videt qđ per artē astrologie
2 sit licitū diuinare ꝛ furta inuenire † vt.ff. de iniu.l. itē apud labeonem.§. si quis astrologus. Et de triplici diuinatione dic vt no. per Archid. ex de hereticis.c. accusatus.lib.vj. Sed lꝫ quis nō compellatur diuinare tñ prudens vir pōt futura pericula ꝓuidere. vt.ff. loca.l. siquis domū.§.j. et.xxiij. dist. in noīe dñi. nā ex presentibꝰ ꝓsumere ꝛ cauere potest a futuris. lxxxij. dist. plurimos. de presum.c. mandata. et.c. scriba.

Nemo aruspicē. Ibi augurūꝫ ꝫ hoc vř ſ. de vet. iur. enu.l.j.§. sed hoc studiosis. sed dic vt ibi dixi.

Multi ī manibus. Actis.i. demōibꝰ inuocatis. vnde dicit ṽsus. Illic pluto manes vbi terent tristia manes.

Et si excepta. Ibi ꝛ cruciatꝰ ꝛ tormēta nō fugiat si cōuictus ꝛc. h lex facit ꝓ opi. illoꝝ qui dīt qđ ꝯuictus nisi cōfiteat dānari nō possit de quo dixi.s. ad.l. iul. de vi.l. seruos.

Culpa similis est. Dic vt dixi.s. de episc ꝛ cle.l. si quēꝗ et de hereticis.l. quicunꝗ.

Cuicūꝗ. No. duo spālia qđ quis pōt capere istū maleficum ꝓpria auctoritate. Item qđ interrogat de socijs contra.l. vlti.s. de accusa. Not. etiā de duplici suspitione quā colligit hic lex contra occidentem.

De sepulcro violato. Rubrica.

Res religioni. Querit gl. quid si tāgit emtor volente venditore. glo. dicit qđ teneat arg. ꝓ gl. ff. si seruitus ven.l. si a te. qđ intelligit Petrꝰ si sciente venditore tangat al's nō. vt.ff. de furtis l. falsus.§. sed si is. Item dicunt si tñ vendidit ꝙ nō est verum. vt.ff. de penis.l. interpretatione. qđ si is cuius est sepulcrū violat nunquid tenet videt ꝙ non. vt.s. man.l. in re mandata. dic contra. vt.ff. de acqui. re. do.l. statuas. cū his que ibi no. item inducit Cy. hāc.l. arg. ad qōnem siquis fecit falsum instrumentū qđ tñ non valet qꝛ deficit in solēnitatibꝰ vel deposuit falsum testimonium non iuratus et sic non valet. nunquid puniatur pena falsi videtur ꝙ non. ff. de falcidia.l. si quis legatum.§. sicuti. ꝛ de penis si quis aliquid.§. testamētum. et qꝛ falsum qđ non nocet non punitur. vt.ff. de his qui sibi ascribūt in testamento.l.j. de fal.l. impuberē.§.j. ꝛ.j. de fal.l. nec exēplum. In contrariū est quia quantum in se fuit cōsummatum fuit delictum qđ sufficit etiā sine effectu.s. ad legē corneliam de sicarijs.l. is qui cum telo. de adulterijs.l. eum qui duas. ꝛ hac.l. et ff. ad sil'.l. siquis in graui.§. siquis codicillos. ꝛ de adulterijs.l. si vxor. de his qui no. infa.l. quid ergo.§. cum aūt. ꝛ.d.l. si quis legatum. in prin. Quidam dicunt penā falsi locum nō habere prima iura sed crimen stellionatus ꝓpter dolum Dyn. tenet ꝙ sit locus pene falsi vt no. per eū.ff. de fal. qui testū per dictā rationem qꝛ quantum ad eum fuit cōsummatum delictū. ad.l. si quis aliquid.§. testamentū. respōdet ꝙ ibi nō fabricauit sꝫ certe in.l. si quis legatum. ipe fecit nisi vellemꝰ dicere qđ qui ascribit in testamēto punitur ꝛ sic supponit testamentū sed illud qđ non valet nō dicitur testamentū. hoc nō placet Cy. imo dicit referre an sit vitiū nullitatis visibile ꝛ apparens ꝛ nō teneat aut nō ꝛ teneat. dicit tñ ꝙ vbi etiā est nullitas visibilis ꝛ apparens punitur extra ordinem crimine stellionatus vt dixi. Ultimo sepe allegatur glossa huius.l. vltime. circa finem que dicit ꝛ tunc agi criminaliter cum agitur ad penam pecuniariam fisco applicandam ꝛ pro hoc instituto de iniuris.§. pena. quod facit si arbitrium concedatur potestati in criminalibus qđ arbitrium extendatur ad omnia illa in qua pena etiam modica pecuniaria fisco applicatur.

Si seruus. Parcit huo etiā in atrocioribꝰ dño parēti sic.s. ad.l. iul. de vi.l. seruos. Item glo. vlti. allegat pro concor.s. de incestis nuptijs.l. si quis incesti. que nihil facit sed allegare debuit.l. cum ancillis.

Qui sepulcra. Colligunt quidā ar. ꝙ qui mandat homicidiū fieri ꝑ assassinos seuerius punitur ꝗ si ꝓprijs manibus fecisset qꝛ duplex facinus cōmittit vt hic ad qđ facit in auct. vt iudices sine quoquo suffragio.§. eos autem. qđ vi aut clam.l. si ego.s. ad legē iuliā de vi.l. qm̄ multa. ꝛ de istis assassinis ꝛ eorum pena habetur extra de homicidio.c.j.lib.vj. Item nota ꝙ si lex noua seu statutum nouā penam īponit non tollit per hoc antiqua vt hic ibi que pena prisce seueritati accedit. et de hoc de act. ꝛ oblig.l. quoties. de libe. ho. exhiben.l.iij. in pn. et ibi de hoc per Dy. ꝛ ad hoc.s. de sacrosan. ecc.l. placet. in fine vbi de hoc tetigi. Contra hoc videtur ꝙ spālis tollat generalem. vt.ff. de penis.l. sanctio legum. ſm gloſſ.l. illa loquitur vbi vna lex imponit penam generalē ꝛ alia specialem qꝛ tunc generi per speciē derogatur sed vbi per duas leges īponuntur pene spāles tunc vtraꝗ locum hꝫ vt hic. Sed iste intellectus videtur repugnare huic.l. que de eadē.l. loquitur sed dicꝙ est eadē l. in genere. sed iste intellectus nō videtur verus qꝛ vbi lex imponit penā generalē nihilominus hꝫ locum specialis. vt.s. de legibus.l. non dubium. ꝛ de sacrosan. ecc.l. iubemus.§. sane. nā ibi contractus ꝓ infecto habetur ſm.l. non dubiū. ꝛ nihilominus est pena spālis in.d.§. sane. ꝛ ideo dic ſm Jacobū de ra. ꝙ vbi per eādem.l. imponitur pena generalis ꝛ specialis tunc est verum.d.l. sanctio. quia cessat generalis per specialem vt exemplum in.l. cor. de fal. cuius pena generalis non habet locum in casibus in quibus spālis pena imponitur. Sed vbi vna lex inducit penam spālem ꝛ aliam penam spālem tunc simul concurrunt: vt patet.d.l. non dubiū. ꝛ.d.§. sane. et sic intelligit.l. istam cum si. ꝛ ad hunc intellectū facit glo.s. de sacrosan. ecc.l. nemo martyres. Uel dic ꝙ hic expresse cauetur ꝙ vtraꝗ locum habeat al's vbi lex simpliciter statueret haberent locum predicta. Si ergo ex statuto pro homicidio impōatur pena pecuniaria nūquid poterit ex.l. cōmuni accusari.l. cor. de sicca. hec questio pōt esse duplex. prima vtrū per statutū tollatur pena iurꝫ cōis secunda si non tollitur vtrū agi possit in eo qđ excedit. Ad primum videt qđ non tollat per hanc.l. ꝛ qꝛ ꝑ ius nouū superueniens non tollitur lex.xij. tabulaꝝ vt insti. de noꝝ.§. si autem. ꝛ pro hoc.ff. vi bo. rap.l.j. de actio. ꝛ obliga.d.l. quoties. ꝛ.l. cum ex vno. ꝛ.d.l.iij. de libe. ho. exhibē. In contrarium facit qꝛ lex noua lata super termino moto tollit antiquā. vt notatur.s. de accu.l.j. ꝛ.ff. de termino mo.l. agraria. docto. tenent primam ꝑ leges premissas. nō ob.d.l.j. de accu. qꝛ dicyt ibi ꝛ facit pro hoc quia quis pōt bis obligari.ff. de verbo. obli.l. qui bis. ꝛ qꝛ imperator super eodem negotio facit duas leges ꝛ vtraꝗ locum habet. vt.s. de raptu virginum.l. vnica. ꝛ de epis. ꝛ cleri.l. raptores. ꝛ.l. si quis in conscribēdo. de pactis ꝛ de epis. ꝛ cle.l. raptores. sic ꝛ ciuitas super delicto potest condere statutum inter suos ꝛ nihilominus habet locū ius commune ꝛ vtraꝗ via competit ꝛ ita tenet Dy.d.l.iij. de libe. ho. exhibē. ꝛ cōiter nostri doctores ꝛ facit qđ notaui de requi. reis.l.j. ṽ sicu. in tertia.q. Sed quidā moderni dicunt qđ per penā a statuto inductam videt recessum a iure cōmuni loquēte in eadem specie delicti arg. eorum que no. in.§. pena grauior. ꝛ videtur expressum de re mili. l. qui cū vno.§. qui post. ṽ sic. grauiꝰ. ibi imutato statu ꝛc. et ſm ꝓcedentē opinionē dubitat si eligatur via statuti ex quo leuior imponitur possit iterū agi via iuris cōmunis qua īponit maior vel ecōtra videt ꝙ sic per dictas.ll. ꝛ maxime per dictā.l.j. vi bonoꝝ raptoꝝ. ꝛ.d.l. cum ex vno. ꝛ.j. qñ ciuilis actio criminali preiudicet.l. vnica. in ꝯrium videtur.ff. de accu.l. senatus. vbi dicunt quidam esse casum ꝛ de iniur.l. senatus. nō obstant.ll. ꝑ dicte qꝛ vex est ꝙ quoties sunt plures vie agēdi vna pacta nō tollitur alia inquantū excedit qñ.s. vtraꝗ cōpetit ad interesse sed si vtraꝗ ad vindictā tūc secus: vt no.d.l. qđ senatus. ꝛ hanc etiam tenet Dynus dicta.l.iij. de libero homine exhibendo. Petrus ꝛ Guido de suza. videntur sentire qđ quatenus pene concurrant vna tollat aliam sed in eo qđ excedit non sicut in ciuilibus. vt dicta.l. cum ex vno. ꝛ dicta.l.j. vi bonoꝝ rapto. Jac. de ra. tenet ꝙ prius dixi vbicunꝗ punitur crimen diuersis legibus sub eadem consideratione: vt dixi.s. de accusa.l. qui de crimine. ad hanc materiā facit qđ notabo ſm Jacobū de bel. j. de reg. reis.l. finali. Sed quidquid sit de iure ī iudicijs de facto vidi seruari qđ sola pena statuti imponatur siue sit maior siue minor ꝛ qđ cesset pena iuris cōmunis de hoc etiam nota. in spec. de pena temere litigantium. ṽ si. vlti. ꝛ de accusa.l.iij.§.j. ṽ si.j. ꝛ de hoc vide qđ satis no. per Gandi. ti. de aliquibus questionibus que non cōmode adaptantur ad titulos precedētes ver. quero de qōne que sepe cōtingit de facto iure cōmuni cauetur ꝛ in questionibus statutorum prima parte. ṽ sic. sed supposito quod statutum.

Cum sit iniustum. No. ex fine versi cassiodori reddat debitū penis q nō pōt cōpensare pecunijs de quo plene dictū fuit. s. ō ser. fugi. l. qcunq. Itē dicit glo. qd non sepeliens defunctū perdit hereditatez ⁊ nihil allegat sed allegari pōt. ff. de relig. l. si quis sepulcrū. §. funus. item glo. signata sup auctētica. item qui domū. allegat. c. ij. de vsuris. sed debet allegare tertium.

Ad legem faviam de plagiarijs. Rubrica.

Super rubrica. Vide az. i summa codē. et p Host. i summa de furtis. rubricella. ad. l. faviā de plagiarijs ⁊ dic q plaga qnq sumitur pro vero vulnere. vt. ff. ad. l. aql. l. si ex plagis. Qnq ea similitudine pro dolore vt hoc titulo qnq pro retib⁹ vel laqueis venatorijs. vt. ff. de act. emt. l. ex emto. in fine. Quandoq pro regione vbi venduntur servi barbaris vt hic in gloss. quandoq pro parte prediorum. vt. ff. de leg. iij. l. vxor. §. agri plagam ⁊c.

Si pater tuus. Si ex eodē facto cōpetat civilis ⁊ crīalis vna nō tollit aliā. h. d. Op. gl. de. l. vnica. j. qñ civil' actio criminali p̄iudicat. ⁊ dicit hic subaudiri max. tu dicq pōt esse si succūberet in civili qd p̄iudicaret sibi in crīali. ⁊ ideo se retulit ad casuz indubitabilē si obtinuerit vt in 2rio plenius dicetur vel dic q si verbū tenuerit, p̄prie retineatur ⁊ nō exponatur sicut glo. exponit. i. obtinuerit. nō obstat 2rium. item dicit gl. ⁊ bene qd ad hoc vt cōpetat rei ven. sicut dicit hec lex nō sufficeret sollicitasse ancillam ad fugā nisi ⁊ exportasset qr si tm̄ fugisset. adhuc eam dñs possideret vt. ff. de acqui. pos. l. j. §. per servuz qui in fuga. ⁊. l. rem q̄ nobis. nec possessio naturalis est apud aliquem nisi apprehendat̄. vt. ff. de vsufruc. l. arboribus. §. idem tractat. ⁊ sic nullus esset q posset rei ven. cōveniri cum rei ven. detur contra possidentem. vt. s. de alie. iudi. mu. cau. facta. l. j. ⁊ de rei ven. l. finali.

s **Fabeliano.** Civilis intentat̄ per p̄cu. nō crimialis. h. d. concor. extra de procura. c. tue.

Non valet. Glo. dicit qd p̄curator vice p̄sidis cognoscit qñ p̄vati in eū cōsentiūt s; nō est ver̄ quoad casuz hui⁹. l. qr cū p̄curator cesaris nō possit sui natura cognoscere de causis meri iperij. vt. s. vbi cause fiscales. l. j. ⁊. ff. de penis. l. ij. nō pt in eū talis p̄rogatio fieri: vt no. in p̄alle. l. j. ō iur. om. iudi. ⁊ dic de hac materia. vt dixi. s. de pedañ. iudicibus. l. placet.

In fuga. Quare in fuga existens nō possit vendi glo. reddit duas rationes quarū prima est falsa qr servus in fuga existens nō est in spe libertatis imo interim a dño possidetur. vt. ff. de vsucap. l. si is. ⁊ dixi. s. l. pxima. qñ autem reversus est in domū vendi potest. vt. ff. de acti. emti. l. iulianus. ⁊ ideo ratio secunda verior est fm Cy.

Quoniā servos. Glos. s. de furtis. l. si abducta. tz q pēa capitalis huius. l. locū nō habeat nisi in eo qui cōsuevit hoc facere. vt. j. eo. l. fi. secus si semel tm̄. vt. s. de epali audien. l. iij. Item no. qd dicit vt pene genere ⁊c. ad qd concor. j. ad legē iul. re. l. j.

DReses. Sepe allegat̄ qd prius cognoscitur de causa p̄iudiciali. de hoc. s. qui accusare non possunt. l. j.

Plagij criminis. Glos. dicit qd lz sit publicum crimē tm̄ dat̄ in heredes ad istar privati ⁊ allegat. ff. e. l. lege. §. fi. Sed ibi hoc nō dicit sed dr q mortuo servo p̄pter cuius subtractionē vel abductionē cepit cōpetē accusatio. l. favie. durat nihilominus ius accusandi 2 subtrahentē vel abducentem. ⁊ ad hoc cōcor. ff. de act. ⁊ oblig. l. quicunq. Old.

Plagij. No. glo. istaz q̄ sepe allegat̄ qd si iustis ratiōnibus ductus qs delinquat excusat̄ ⁊ idē si nō iustis dūtamen dolo careat ignorātia eniz excusat a dolo. Ad hoc bñ facit vltra allegata in gl. ff. vi bo. rap. l. ij. §. si publicanus. de bō. libert. l. in servitute. §. j. stibus. l. iij. §. fi. ⁊ ibi in glo. ⁊ qd dicitur pretores quotidie hoc faciunt. ff. de mino. l. si fine. §. j. ⁊ ad hoc de vsufruc. l. sed ⁊ si qs donaturus. ⁊ ibi in glo. ⁊ de pigne. actio. l. pignus. in fi. ad hoc etiā facit qd dicit̄ consuetudo in delictis excusat. iiij. dist. qd similiter. ⁊ ibi in glo. ex̄ de homicidio. c. ex literis secūdo. In cōtrariū videtur q non excusetur ex eo qd credat sibi licere si faciat cōtra iura. ff. qd vi aut clam. l. j. §. j. de itinere actuq priva. l. j. §. j. predicta puto vera qñ iusta fuit credulitas ⁊ iusta causa ignorantie vt tunc excusetur. Si aūt falsa ⁊ supina tunc non et ita intelligant̄ predicta. pro hoc. ff. de vsucap. l. non solum. §. j. v̄si. hoc amplius. de acqui. here. l. cuz quidā. §. qd dicitur. insti. de ob. obli. ex delicto. §. placuit. ⁊ ibi in gl. ⁊ p Rofr. de act. furti. scda col. cum si. et. ff. de po. l. qd servus.

Ad legem corneliam de falsis. Rubrica.

Super rubrica. Vide az. i summa eo. de crimie falsi ⁊ in spe. eo. tit. ⁊ in glo. ⁊ p Archi. xxiij. dist. i memoriam. ⁊ p Gandinum de falsarijs ⁊ falsitatibus. ⁊ i lombarda qui chartam falsam fecit ⁊ qd notavi ⁊ dixi. s. de fide instru. l. si. et nota q crimen falsitatis odiosuz est imperatori in aut. de his qui ingrediuntur ad app. §. penulti. Item in generali abolitione non venit hoc crimen. vt. ff. ad turpil. l. lucius. vt. j. eo. l. si docueris.

Si partus. Respōsio eius ⁊ ideo ei⁹ op. q nō sit pena capitis s; deportatio. ff. eo. l. j. §. fi. dic q deportio hñ est capitalis ergo ⁊c. Alij dicunt hoc gravius puniri in partu supposito qd nō plz Cyn. per. l. interpretatione de penis ad qd̄nem gl. vtrum sñia matris prosit vel noceat partui. dic vt in glo. ⁊. ff. de adul. l. miles. §. defuncto. ⁊ facit ēt qd dixi. s. de advoca. diver. iudicū. l. j. ⁊ dicetur. j. quando civilis actio crimi. preiudicat. l. vnica. ⁊ de inge. ⁊ manumiss. l. si aviam.

Satis aperte. Exceptio falsi nō impedit executionem. h. d. ratio est qr qñ opponit̄ post sñiam presumtio est qd causa morande litis ⁊ malitiose apponatur ad hoc extra de in integ. restit. c. suscitata. cum ibi notatis de proba. c. licet. cū ibi notatis per Ber. Inno. ⁊ de appel. c. super eo. in fine. ⁊ per Inno. de concess. preben. vel eccle. non vacantis. c. post electionem. ad hoc etiā facit qd dicitur qd si iudex videat excipientē maliciose ⁊ in fraudē excipe qd pōt reijcere exceptionē nisi excipiens se obliget ad penā exordinariā si non p̄bat ex̄ de electio. c. cum dilectus. ⁊ eo. tit. c. qd sicut. ⁊ ibi per Compost. ⁊ ad hoc de restitu. spolia. c. literas. ⁊ de accusa. c. super his. Que autem exceptiones possunt obijci post sñiam ⁊ executionē impediunt not. per Ber. extra de re iudi. c. qd ad consultationem inulti. glo. Op. de. l. si docueris. j. eo. dicit glo. qd hic confitebatur debituz sed ex alia causa dicebat falsum instr̄m puta p̄pter fideiusso. vel pignora. sed tunc nō videt̄ p̄cedere accusatio etiā de facto cum per solutionez liberata sint accessoria ⁊ sic evacuato effectu instr̄i videtur cessare falsum arg. ff. eo. l. impuberē. §. item si servo. dicunt quidam qd ip̄e potest accusare puta si p̄ncipalis sit nō solvendo vel nō debet considerari effectus cū delictum sit cōsummatum: vt dixi. s. de sepulcro violato. l. j. item vbi dicit glo. si alijs indicijs videt iudex fieri causa morāde solutionis faciet solvi pendente accusatione ⁊ sic supplent in. l. si docueris. ex hac glossa ⁊ ex hoc colligunt doctores argu. qd si iudex non potest causam criminalez terminare. j. tempus limitatum a statuto qr partes circa finē cause volunt arguere de falso testes vel instrumenta qd iudex nihilominus procederet ad sententiam salva accu. falsi qd intelligunt in pena pecuniaria q̄ potest repeti. secus in personali. nā ibi oporteret differri arg. ff. de app. reci. l. ij. ⁊ tunc etiam vltra tempus statuti iudex potest procedere ⁊ diffinire vt. s. de adulterijs. l. fi. in fine. sed certe si pena pecuniaria solveret̄ fisco difficile recuparet̄. ⁊ iō tz Cy. etiā tūc retardari. de hoc dixi. s. si ex falsis instr̄is. l. iudicati. ⁊c.

Maiorem. Allegat̄ qd expendēs falsam monetā si p̄bet ab aliquo se habuisse qd sit excusatus. Opp. p glo. de. c. ad falsarior. ex̄ de crimie falsi. s; hic intercessit iusta ignorantia ibi nō et dic vt ibi ⁊ no. eo. tit. c. accedens.

Falsi. Glossa dicit qd si filius replicando vel civiliter excipiendo contendit contra matrem nunquid iudex ex officio potest eam punire. et dicit q sic vt supra de testibus. l. nullum. de probationib⁹. l. iubemus. Jacobus de arena dicit hoc esse verū quando erat talis persona q̄ alias poterat accusari sed hic non poterat mater accusari ergo qr quod vna via denegatur nō potest alia via concedi fm eum. ⁊ hoc tenet Ric. malūbre. prior opinio placet Cy. quia mater nō prohibetur accusari ab alio sed a filio sic sed

iudex

iudex qui est inde offensus ꝛ res publica pôt ex officio suo procedere. Cy. de hoc qñ ex crimie in modū excep. obiecto qs possit puniri satis dixi. ʃ. de edendo. l. is apud quē. et. ʃ. de accusa. l. ea quidē. ṽsi. de crimie etiā cognoscit per excep. op. glos. de. l. ꝑpter. §. qui accu. nō possunt. sed dic ꝙ ibi matri permittit hic filio denegatur ꝛ est ratio q2 ibi verosimile est qḋ pietas materna ꝛ ratio naturalis eā reuocet ab accusatione vel dic ꝙ est speciale in eo crimine qñ filius parauit insidias cōtra matrem de quo loquitur. l. contraria. Ja. de bel.

Si falsos. Differentiā facit inter fabricantem ꝛ vtentem falso instrō. ꝛ vide gandinum de falsa. ꝛ falsitatibus. Jn casu cōburitur cōficiens falsam scripturaȝ. j. de imunitate nemini ꝯcedenda. l. j. lib. x. Op. ꝙ non sufficiat abstinere ab vsu vt extra eo. c. ad falsarioꝝ dic ꝙ aliud est iure canonico vel ibi speciale in lrīs dñi pape. secus in alijs vt not. extra de excessib⁹ prelatoꝝ. c. inter dilectos. §. j. ꝛ dicit Cyn. qḋ cauti aduocati in principio faciūt ꝓtestari qñ ꝓducuntur instrumenta vel rescripta qḋ eis vti intendunt inquantū sint iusta ꝛ vera ꝛ non aliter item videtur dicere glo. qḋ ex abstinētia ꝓ̄sumitur ꝯ̄ instrumētum qḋ intellige vt no. ꝛ dixi. ʃ. de fide instru. l. ij. et. iij. an autē falsum fabricās ꝛ eo vtens duplici pena puniatur dixi. ʃ. de seruis fugi. l. quicunq;. ṽsi. ex predicta diffinitione. ꝛ. ff. e. l. diuus secundo. et. ʃ. de accu. l. qui de crimine. Quid si instrumentū ꝓbatur tantum suspectū non autem falsum nunqd vtens tali instrumēto punietur de falso. quidam ꝙ nō lȝ instrm non faciat fidem. vt. j. eo. l. prebemus. et. ʃ. de fide instru. l. iudices. ꝯ̄trium puto per ea q̄ notaui supra. l. iubemus de proba. Sed pone qḋ aliquis vtebatur falso instrō contra me cū protestatione si erat bonum ꝛ iustum ꝛ aliter nō denūtiaui sibi qḋ instrumentū erat falsum dando sibi signa falsitatis. Jlle perseuerauit in vsu ꝛ ꝓbatum est falsum. queritur vtrum protestatio eum excuset ꝛ videtur ꝙ sic per glo. hic positam ꝛ ea que dixi quidam ꝯ̄ q2 certioratus nō videt dolo carere. vt. ff. de li. bo. exhi. l. iij. §. is qui nescit. primo rñso. Nam licet ab initio dolo caruerit tñ perseuerando invsu post denuntiationē nō potest dolo carere. vt. d. §. is qui. de doli excepti. l. ij. §. circa. et. §. generaliter. de pactis. l. iuregen. §. fi. ʃ. de adul. auc. si quis ei quem. de tributo. l. illud. §. sceuola. ꝛ dixi satis de veritate istarum denuntiationum. ʃ. de rei vendi. l. si fundum. ꝛ in hac opinione fuerunt Jac. de are. et Guido de suȝ.

Si docueris. Pro euidētia ꝓmitte qḋ legata ꝛ fideicōmissa possunt relinqui ab intestato. vt. ʃ. qñ dies legato cedat. l. fina. Scḋo qḋ de crimie falsi pôt agi ciuiliter ꝛ crimialiter. Tertio ꝙ ab accu. ꝓt quis desistere ꝑ abolitionē. His ꝓmissis tria dicit hec lex. ꝓmo qḋ relictū ex codicillis ꝓ̄stari dȝ. scḋo dicit hoc veꝝ nisi de falso arguat per viam accusationis. Tertio dicit idem si per viam ciuilis ac. vel exceptionis. Op. ꝙ ab isto nō potuerit relinqui cū nihil sibi relictū fuerit. vt. ʃ. de fideicō. l. ab eo. dic ꝙ sibi relictuȝ vr̄ eo qḋ non est ademtum qḋ adimi potuit. vt. ff. de leg. iij. l. j. §. sciēdū. Secūdo op. ꝙ ꝑ abolitionē non tollat istud crimē. vt. ff. ad turpil. l. lucius. sed dicvt in glo. vel aliter vt no. per dy. d. l. lucius. ꝺm opi. Rof. quā notat in libello suo ad turpil. ṽsi. sed illud queritur an si lib.

¶ Cum suppositi. Uide. ʃ. eo. l. j.

Querela. Glo. dicit ꝛ bene de falso queri quatuor modis per accusa. vt hac. l. per actionē in factum. vt. j. eo. l. damus. vbi de hoc. et. ʃ. de transac. l. si ex falsis. ꝛ. ff. e. l. qui nomine per exceptionem ꝛ tunc perpetuo q2 que annua sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiēduȝ. vt. ff. de doli excep. l. pure. §. fi. Jtem officio iudicis ꝛ tūc dicit glo. qḋ forte durat. xxx. annis hoc nō placet Odo. Ol. nec Cy. q2 officiū iudi. est mercenariū ꝛ durat quantū durat accusatio. ʃ. depositi. l. iiij. ꝛ quia officium loco accusatoris succedat. vt. ff. de custo. reoꝝ. l. diuus scḋo. ꝛ. ʃ. de custo. reo. l. j. in prin. Jtem cognosci pôt etiā per inquisitionē officio nuntiante vel fama: vt dixi. ʃ. de accu. l. ea quidem. ꝛ ad hoc bene in aut. de questore. §. super. col. vj. Jtem non videtur procedere qḋ dicit glo. quādo cognoscitur per exceptionē qḋ perpetuo duret quia sentētia ꝛ trāsac. facta vel lata per falsa instrumenta retractatur per in integ. restit. vt. ʃ. de transactio. l. si ex falsis. ꝛ si ex falsis instrumētis per totū. ꝛ de re iudica. l. diuus. ergo exceptio que loco actionis cōpetit non debet durare vltra quā duret actio. vt. ff. de petitio. here. l. si quis libertatem. ꝛ de inoffi. testa. l. papinianus. §. filius. Pet. fatetur in hoc se dubitasse sed Cynus finaliter distinguit aut per falsa instrumēta obtinuisti aliquod remediū dirimēdarum litiū vt transac. sententiam vel similia ꝛ tunc non potest excipi ꝑpetuo sed vsq; ad quadrienniū: vt in ꝑealle. l. q2 tanto tpe durat restitutio. Aut nō est remediū dirimendaꝝ litium sed aliud ꝛ tunc perpetuo ꝛ ita intelligatur dictum glo. ꝛ ideo dicit qḋ decretalis cū venerabilis extra de excep. que simpliciter dat exceptioneȝ vsq; ad xx. annos est contra iuscuile q2 opus est primo peti resti. vt. ff. de condi. indebi. l. fi. in fine. ꝛ de excep. l. exceptio. §. fi. Sed hec opinio Pet. non videtur ꝓcedere ipe enim dicit ꝙ vbi pretex. falsi instrumēti obtentum est remedium aliqḋ dirimendarū litium qḋ opus est restitutione nec durat exceptio vltra quadriēnium sed hoc nō est veꝝ quia si dolo me induxisti ad hoc sciēter vsus fuisti falso instrō ꝛ cōmisisti crimen falsi. ꝛ per hoc teneris mihi act. in factū ad interesse. vt. d. l. damus. j. e. ꝛ. l. prebemus. ergo ꝛ excep. habeo q̄ tanto tēpore durat quantū ipsa actio in factum q2 cui damus act. ꝛc. vt. l. inuitus. §. cui damus. de reg. iur. ꝛ Jac. de are. distinguit ꝛ melius aut tu qui obtinuisti per falsa instrā fuisti in dolo q2 scienter ꝛ tunc durat exceptio quantum durat ciuilis act. vt dicta reg. iuris. Aut nō fuisti in dolo q2 nesciebas falsa ꝛ tunc q2 nō pôt excipi nisi prehabita restitu. vt. d. l. exceptiones. §. fi. vera est opinio Pe. ꝛ ita etiā pôt intelligi decretalis predicta cū venerabilis cū ibi notatis. c. licet. de ꝓbatio. ꝛ de hoc etiā dixi. ʃ. si ex falsis instrīs. sup rubrica. De iure enim canonico videtur de falso agi posse ꝑpetuo etiāvsq; ad centum annos. xxxv. q. ix. §. q2 ergo. ꝛ. c. seq. qḋ verum est in causis matrimonialib⁹ ꝛ spiritualibus in quibus nunq̄ trāsit sententia in rē iudicatam si ecclesia reperiat deceptaꝛ ita no. extra de excep. c. j. ꝛ in spe. de snia. §. qm̄ supra. ṽ. in summa nota. et ṽsi. sequentibus ibi ꝛ no. qḋ ꝺm canones pôt de falso agi de alijs maleficijs vsq; ad qḋ tēpus possit quis accusari iure canonico no. xxxiij. q. ij. c. admonere. in glo. que incipit arg. qḋ post peracta. Sed esto qḋ esset vera opi. glo. qḋ qñ offi. iudi. cognoscitur qḋ duret. xxx. annis. nunquid exclusus est ab accusando per. xx. annos. vel ꝑ tēpus a iudice prefixum per. l. si ea que crimen. ʃ. qui accusare non possunt poterit denuntiare iudici ita qḋ ex officio suo procedat vide quod no. in gl. extra qui matri. accusare possunt. c. vltimo. quāto tempore tollatur replicatio falsi dicetur. j. eo. l. sicut.

Si veluti. Concor. extra de his q̄ fiunt a ꝓlato sine consensu capituli. c. quāto. ꝛ vide quod ibi no.

Eum qui. Querit glo. nunqd accusatio de falso instrō sit publica. dic ꝙ sic vt hic no. ꝛ. ff. de publi. iudi. l. j. et. l. paulus. ff. e. quā alle. pla. ꝓ se q2 tenebat ꝯ̄riam opinionē est certe casus contra eum pro sua opinione tñ facit. j. tit. j. l. ij. vbi poni videt ꝓ speciali in falsa moneta. et pro hoc etiam. ff. de accusa. l. ij. ꝛ quomodo faciat §. item lex cornelia. institu. de public. iudi. dic vt no. dicta. l. j. de publi. iudi. ꝛ non differunt testamentum ꝛ alia instrumenta nisi quia subripiendo aliud instrumentuȝ non cōmittitur falsum sed furtū. Jn testamēto aūt falsum vt hic. ꝛ. d. l. paulus. Quid ergo si aliquis tabellio cōfecit instrumētum qḋ tytius tenebat mihi in centū peto qḋ illud mihi tradat ī formā publicā ipe dicit se nō recordari qḋ confecerit nec inuenire eū in protocollis suis. nūquid poterit accusari de falso videt ꝙ sic ar. hui⁹. l. ꝛ. d. l. paulus. ꝛ. l. qui testm̄. ff. e. nec vr̄ excusari q2 dicat se non recordari q2 in proprio facto non est tolerabilis ignorantia pro suo l. vlti. ꝛ q2 in imbreuiaturis seu protocollis suis ponere dubiū. vt in aut. de tabel. per totum ad hoc etiaȝ facit q2 argentarius qui dȝ alteri edere non auditur petens sibi edi. vt. ff. de eden. l. argentarius. ꝛ ibi in glos. in ꝯ̄trium facit q2 labilis est memoria. vt. ff. de probatio. l. si arbiter ad carbonianuȝ. l. iij. §. due cause distinguitur vtrum tabellio sit bone fame vt tunc non presumatur dolus aut male fame. ꝛ tūc sic vt. c. semel malus. in alijs cum concor.

Sicut. Glo. opponit de. l. sancimus. ʃ. de testamentis. sed ibi nō tollitur solo lapsu tēporis sed voluntate ꝯ̄ria vt ibi ptȝ ꝛ ita non est cōtra sed pro. item opponit de. l. querela. ʃ. eo. et soluit qḋ ibi in accusatione hic in exceptione vel replicatione sed hoc nō est verum de replicatione q2 replicatio tanto tēpore soluitur sicut accusatio ꝛ actio. vt. ff. de peculio. l. quesitum. §. ʃ. ꝛ de officio dic vt dixi. d. l. querela.

Ex initio. Querit gl. vtrū tradēs ex falso instrumēto trāsferat dñiuȝ distingue pleni⁹ ꝙ glos. q2 aut tradēs ꝛ accipiēs sciebat instrm falsum aut vterq; ignorabat aut alter igrabat alter sciebat ꝓmis duob⁹ casibus planū est. Tertio casu aut tradēs sciebat ꝛ accipiens ignorabat. ꝛ tūc transfert dñium q2 donare videt vt. l. cuius ꝑ errorē. aut ecōtra. ꝛ tūc si tradat rem imobi-

lem transfert dominium si mobilem furtũ cõmittitur ⁊ sic non transfertur. vt. ff. de condit. furti. l. l. qm̃. ⁊ de furtis. l. falsis. In glo. qd̃ possit sequi vsucapio ẽm secũdã expositionẽ ibi. §. subtilius ĩmo ⁊ in scd̃o idem ꝓpter auctoritatẽ rei iudi. vt. ff. de rebus eoꝝ. l. iij. §. item q̃ri põt. de statulib. l. si statuliberi pene. §. statuliber. ⁊. l. statulibe. a ceteris. §. fi. ⁊ no. ff. de acq. poss. l. põp. §. si iussu. ⁊ de publi. iudi. l. iij. in fine.

ET si ad te. Inducit in ar. vtrũ donator possit esse testis in cã rei donate. ⁊ vr̃ ꝙ sic qꝛ nõ spectat ad eũ cõmodũ vel incõmodũ cum de euic. non teneat. ⁊ ideo mulier hic nõ admittit ad accusandũ qꝛ non ĩterest sua. Pe. credit ꝙ nõ admittat qꝛ ĩterest donatoris vt donatarius rem habeat eo qꝛ sibi tenet ad antidora. vt. ff. de peti. here. l. sed ⁊ si. l. eo. §. consuluit. ⁊ idẽ potest dici in cedente actionẽ vt in cã quã mouet cessionarius testificari nõ possit ꝑ hoc in aut. de testi. §. si vero. vbi remouet ꝓxeneta a testimonio rõne affectionis. non obstat hec lex qꝛ lꝫ accusare nõ possit qꝛ non interest a testimonio tñ repellitur rõne affectionis vt dictum est ⁊ hoc ꝓbat Cy. lꝫ alij dixerint cõtra ⁊ de hoc dixi. s̃. de testibus. l. omnibus.

☞ Falsum sine dolo non committitur.

NEc exemplũ. Falsum nõ cõmittitur sine dolo. h. d. vt. ff. e. l. quid sit falsum. ⁊. l. ĩpuberẽ. ⁊ in aut. de instru. cau. in p̃n. ⁊ qd sit exemplũ vide p Archid. xxxiij. q. ij. de his. Exemplum pone vt in glo. Alij ponũt in rescripto ⁊ adducũt qd̃ iudex impetratus p mendaciũ sine dolo tñ cognoscat ẽm formã rescripti de quo dixi. s̃. si contra ius vel vtilitatẽ publicã. l. prescriptione. Alia etiã delicta nõ cõmittunt sine dolo vt homicidium. vt. ff. de sicca. l. diuus nec adulteriũ. vt. ff. de adul. l. penl̃. item violentia ⁊ rapina hñt in se dolũ. vt. ff. vi bonoꝝ raptoꝝ. l. ij. §. doli p̃sumit tñ in maleficijs dolus. vt. s̃. de sicc. l. j. ⁊ ibi no. et dixi ⁊ inducit hec lex qd̃ siqs accusat aliquẽ de falso ꝙ nisi ponat in accusatiõe qd̃ dolo cõmiserit non ꝓcedat accusatio qꝛ similiter ꝓlatum vr̃ referri ad fallum sine dolo cõmissum arg. ff. de penis. l. si preses. ⁊ de suspec. tuto. l. hec em̃. In ꝯ̃rium qꝛ qui ponit aliquid oia ꝯsecutiua ponere vr̃. ff. de acq. here. l. nec his et. l. ꝓ herede. ⁊. l. illud. sed in accusatiõe petit falsum puniri ergo cõsecutiue de falso dolo cõmisso intelligit qꝛ ex sequẽtibus colligit determinatio p̃cedentiũ simpliciter ꝓlatoꝝ. ff. de testa. l. heredes palã. §. sed si notaui. ⁊ de leg. j. l. si seruus pluriũ. §. fi. ⁊ ex ꝯclusiõe dijudicat pñs. ff. d̃ lib. lega. l. aureli⁹. §. sticho. Sꝫ quid si in accusatione nõ petijsset debere puniri qꝛ nõ est de necessitate in crimialib⁹. vt dixi. s̃. de accu. l. in cause. ad hoc vr̃ idẽ qꝛ ex quo dicit accuso vr̃ dolũ asserere qꝛ al̃s nõ esset accusatio ergo ⁊c. arg. predictoꝝ iurium ⁊ licet nõ sit necessaria conclusio partis ius tñ subintelligit qꝛ ad delictũ certum sequitur certa pena. ff. ad turpil. l. j. in fine.

SI quis decurio. Tria dicta ꝯtinet ꝑ se patentia ⁊ vide qd̃ dixi. s̃. de dona. l. in donationib⁹. Op. ꝙ nõ possit esse decurio ⁊ tabellio. vt. l. vniuersos. de decur. gl. soluit pluribus modis. vlt. placet Odo. s. ꝙ primo fuerat tabellio postea creatus fuit decurio tenet qd̃ postea põt ꝯficere instr̃a. in monacho videtur secus. s. ꝙ vetera confecta explere monachatuꝫ possit ante nõ noua ꝯficere: vt no. in spe. de statu monachoꝝ. §. j. v̾sic. xxvij. Et idem dici posset in ep̃o ⁊ ita vidi declarari in dño Cypriano ep̃o bergomi q fuerat tabellio et multa cõfecerat instr̃a ante ep̃atum qꝛ illa confecta reficiebat ⁊ in formã publicã reducebat non seruat etiã dicta. l. vniuersos de facto imo multi tabelliones creant decuriones ⁊ cõsiliarij ciuitatuꝫ sicut de facto videmus ⁊ ibi tenet dñs ol. Opp. ꝙ nõ possit habere plura officia. s. tabellionatus ⁊ decurionat⁹. dic ꝙ ꝑinde est ac si in duabus ꝑsonis concurrerent. vt. ff. de his qui. vt indig. l. tutorem. Uel dic ꝙ officia non sunt repugnãtia vt dixi. s̃. in p̃ma consti. §. ideoqꝫ. sed huic obstat. ff. de pac. l. si plures. sed in rõne vnius debiti plures habent loco vnius. Opp. qd̃ decurio non possit torqueri. vt. j̃. de questionib⁹. l. decuriones. ⁊ de decur. l. oẽs iudices. Glossa dicit qd̃ est speciale in crimine falsi. Pet. dicit qd̃ hic decurio representat duas personas decurionis ⁊ tabellionis. Unde inquantum representat ꝑsonam tabellionis torquetur inquantum decurionis non qd̃ est notabile ẽm Cyn. Item dicit glo. qd̃ si tabellio diffitetur ꝓpriam eẽ scripturam qd̃ redditur suspecta per. l. primã. in fi. queãdmodũ testa. aperiantur. licet Jo. ibi dicat sp̃ale in testõ. Cy. tñ approbat hanc glo. hic ⁊ s̃. de fide instru. l. in exercendis. ⁊ de hoc. s̃. de ꝓbationibus. l. cum precibus. ⁊ ad hoc etiã facit glo. que est in auct. de heredibus ⁊ falcidia. §. si vero absunt. Item querit si tabellio scripsit in actis tytium citatuꝫ ⁊ ipse negat ⁊ seruitor negat etiam eum citasse vel tabellioni sic retulisse cui magis standum erit. Et videtur quod scripture tabellionis quia actis creditur etiaꝫ sine testibus: vt dicta. l. in ordinatione. et de re iudic. l. gesta. Pro hoc etiam est hec lex. Item quia posset ipse seruitor esse corruptus per illũ tytium argu. extra de testibus. c. preterea. ⁊ in auctentico de quantitate dotiũ. §. sinautem. vel forte oblitus. argumẽ. ff. de acquirenda possessione. l. peregre. In contrarium videtur quia super veritate vel falsitate instrumenti non creditur tabellioni. vt dicto. §. si vero absunt. cum ibi notatis. Et qꝛ iste seruitor contradicit scripture ergo reddit eam suspectam. vt dicta. l. j. in fine. queãdmodum testamẽta aperiantur. Jacobus de arena dicit considerandam conditionem personarum: vt si tabellio sit suspectus ⁊ seruitor legalis credatur magis seruitori argumentũ. ff. de edendo. l. si quis ex argenta. ⁊ quia semel malus ⁊c. et presumtio confirmatur per vnum testem ⁊ sic duo imperfecta constituunt vnum perfectum. supra de testamentis. l. sancimus. ⁊ de probationibus. l. rationes. Si autem econtra stetur scripture tabellionis ꝑ hoc etiam de legi. tuto. l. legitimos. de liberali causa. l. diui fratres. ⁊ de acti. ⁊ obliga. l. fina. cum similibus.

VBi falsi. Primo dicit qualis indago. i. inqsitio fieri debeat qꝛ acerrima. s. plenaria. Secundo quis debeat probare. Tertio qualiter iudex in cognoscendo se debeat habere. Quarto infra quot tempus debeat examinari. Quinto qualem penam debeat imponere. Bul. intellexit penam falsi fuisse hic incidentem. Jo. principalem per accusationẽ ⁊ hanc sequuntur Dy. ⁊ Cy. quia magis conuenit litere ibi nec accusatori ⁊c. licet ⁊ casum Bul. dicat verum esse. ⁊ pro opinione Jo. facit. ff. eo. l. siqs obrepserit. ⁊. s̃. ad legem fauiã de plag. l. iij. Pro opi. Bul. facit quod crimen in modum excep. puniatur. vide quod dixi. s̃. eo. l. falsi. ⁊ in remissionibus ibi positis Pet. cuius opi. placet Cy. hic ⁊ mihi dicit aut queritur de pena ordinaria per iudicẽ imponẽda. ⁊ tunc non imponitur crimine obiecto vel probato in modũ excep. non obstat. §. si publico. qꝛ ibi non est ꝓprie exceptio nec opponitur ꝓprie in virtute excep. sed in virtute accu. vt dixi de adul. l. ij. ⁊. l. qm̃ alexandrum. aut queritur de pena extraordinaria imponẽda per iudicem ex officio suo. ⁊ tunc in certis casibus potest vt in teste vacillãte. s̃. de testibus. l. nullum in producente falsum instrumẽtũ. ff. eo. l. diuus. Sed alias vbi per modum ꝓprie exceptio. iudex cognouit videtur ꝙ nõ possit punire. vt. ff. de his qui no. infa. l. lucius. sed in teste falso et in producente falsa instrumenta iudex tanq̃ offensus punit. sed quid si iudex his casibus penam sibi visam imposuit an amplius poterit accusari reus. dicunt quidam aut plene puniuit et non ⁊ sic intelligunt dictam. l. vltimam. ⁊ quod ibi nota. aut non plene sed modice ⁊ tunc poterit accusari ne maleficium remaneat impunitum ⁊ ita tenet Pet. Alij contra ex quo pena cõmissa est iudicis arbitrio ãplius queri nõ debet. ff. nau. cau. sta. l. licet. in fine. quia cum agit vna via ad vindictã alia cessat. vt dixi. s̃. d̃ sepulcro violato. l. qui sepulcrũ. Op. qd̃ accusatus nihil probet quia accusatore nõ probante ⁊c. vt. s̃. de edendo. l. qui accusare. ⁊ de accusationibus. l. fi. speciale hic ꝓpter atrocitatem criminis qd̃ intelligit Pe. quando accusatus foret infamatus al̃s enim accusatore non ꝓbante absolueret. sed quando est diffamatus habet ꝓbare innocentiam suam saltem per sacramẽtum vt de aboli. l. fallaci. ⁊ sic intelligit hanc. l. iure etiã canonico diffamatus se purgare debet vt extra de purga. can. per totum glo. hic ⁊. j̃. de requirendis reis. l. j. et Dy. ff. de req. reis. l. j. tenent qd̃ si accusator nõ probat absoluitur reus quod verum puto si scriptura caret suspitione. Si enim esset suspecta tunc accusato incumberet probatio ad astruendam fidem ⁊ tollendã suspitionem. vt. j̃. eo. l. finali. ⁊ dixi. s̃. de ꝓbationib⁹ l. iubemus. ⁊ sic potest intelligi. l. ista an succumbens in criminali agere possit ciuiliter. Glo. hic indistincte tenet ꝙ sic sꝫ de hoc dic vt dicetur. j̃. quãdo ciuilis actio ꝑiudicet criminali. l. vnica.

¶ Ultimo notandũ quod iudex debet esse medius inter partes nec plus debet vni fauere q̃ alteri. vt. xxiij. q. iiij. est iniusta. nec sua interlocutoria quid sentiat declarare. arg. ff. de offi. presidis. l. obseruandum. potest tamen partibus opponere. vt. ff. de legatis. iij. l. aufidius. ⁊ supplere defectũ aduocatoꝝ et partium; vt dixi. s̃. vt que desunt aduocatis. De consuetudine tamen hoc in multis partibus nõ seruatur ⁊ maxime Bergomi immo iudices antequam sentẽtiam diffinitiuam proferant expresse dicunt partibus quid sentiunt de causa vt etiã possint si velint alios sapientes habere eoꝝ expensis ẽm formam statuti dicte ciuitatis. quam cõsuetudinẽ laudabilem puto ⁊ multũ

exonerare

exonerare consultores ꝛ iudices ab omni suspitione sinistra ꝛ cum toto hoc adhuc partes succūbentes de iudicibus ꝛ consultoribus cōiter conqueruntur sed iniuste.

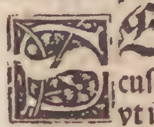

Amus. Prio dicit de falso agi posse criminaliter ꝛ ciuil'r. Scōo qd si ceptum est ciuil'r ea finita pōt agi crīaliter. Tertio qd leuior sit inquisitio in ciuili quā in criminali. Quarto pmittit iudici punire tam accusatorē q̄ accusatū. partes per se patēt. Op. glo. de. l. fi. §. de or. iudi. frā. accur. approbat tertiā solutionē glo. Cy. omissis alijs dicit ꝙ vbi ab vno intentatur ciuilis ab alio crīalis. prefertur crīalis. ꝛ ita loquitur lex 3ria vbi aūt ab eodem intētatur vtraq̄ tunc ciuilis pfertur. vt. ff. de publi. iudi. l. interdū. ꝛ ibi in glo. cōtra hoc q2 pōt eligere quē vult. vt. j. qñ ciuilis act. crimi. preiudi. l. vnica. verū est ab initio. Sed si primo intentatur ciuil' interim cessat crīalis. vt in. d. l. interdū. Cōtra hoc q2 possunt simul intentari ab eodē. vt. ff. rerū amo. l. rerū amotarū. sed ibi ex diuersis factis pcedebant hic ab eodē sed pone qd ex eodē facto pcedant ciuilis ꝛ criminalis vel vnus mouet ciuilem alius venit ꝛ mouet criminalē nūquid pōt forte sic fm Cy. ar. §. de accu. l. qui de crimine scōo rñso. ꝛ ita etiam tz Dyn. d. l. interdū. et sic lex ista loquitur qñ ciuilis ꝛc. proponitur ab eodem.

Irebemus. Duo dicit. primo de facultate agendi duplici via. scōo de onere probandi ꝛc.

¶ De his qui sibi ascribunt in testamento. Rubrica.

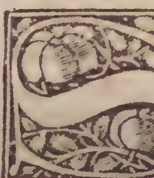
Uper rubrica. Vide az. in sum. ꝛ per host. in summa de falsarijs. §. qualiter. ver. itē ꝛ quasi falsū ꝛ dic cū quis sibi ascribit in testamēto aut sciēs se prohibitū aut ignorans. primo casu aut erat filius vel seruus extraneus. si filius vel seruus tunc siue interueniat subscriptio specialis siue gñalis excusat a pena. l. cor. ꝛ admittitur ad relictū. vt. ff. e. l. j. §. inter seruū. Si extrane⁹ aut interuenit subscriptio specialis tm̄ aut gñalis aut neutra. primo casu excusatur a pena ꝛ admittitur ad relictum. vt prealle. §. inter seruū. scōo excusatur a pena sed nō admittitur ad relictum. vt. ff. e. l. diuus. ver. sed nec generalē. ꝛ. j. e. l. ij. Si neutra incidit in penā ꝛ repellitur a relicto ꝛ hoc casu vendicat sibi locum senatuscōsul. libonianū. de quo dr. ff. e. s. ad. l. cornel. de fal. l. j. §. ad testamentū. Si ignorās esse phibitum tūc nō parcitur sibi. vt. ff. e. l. diuus. circa prin. nisi ꝛ aliud cū ignorantia concurrat. s. qd profiteatur se velle recedere relicto. vt. j. e. l. iij. Dy. ꝛ de hac materia vide qd no. per Rofr. in libello de senatuscō. lim. vltra prin. In dubio aūt nō presumitur ignorantia vt dicetur. j. e. l. senatus. ꝯtra se aūt pōt quis scribere in testamento. vt. ff. de cōtrata. l. non putauit. §. si quis sua manu. Sz nūquid iste titulus locū habeat in testamēto nuncupatiuo. dic ꝙ non. vt in spec. de instru. edi. §. postremo. ver. sed quid ergo si testator. ꝛ per Rofr. d. ti. de senatuscō. limb. ꝛ dixi. §. de testa. l. dictantibus. ꝛ gl. querit sz nō soluit. Od. dicit ꝙ nō q2 cessat ratio legis ergo lex. vt. l. adigere. §. q̄uis. ratio q2 ascribēs punitur et q2 testamentū vires capit a scriptura ꝛ ibi falsitas pōt cōmitti de facili sed in nuncupatiuo secus q2 ibi fiunt palā et corā testibus fertur tñ Dy. tenuisse 2rium vt. ff. e. l. diuus. ꝛ. l. impuberē. §. codicillos. sz. ll. ille hoc nō cogunt dicere. Dñs ol. tenebat ꝙ locū habeat etiā in testamento nuncupatiuo per ea q̄ no. §. de edicto diui adri. tol. l. fin. de bo. poss. ꝯn tabu. l. j. Cy. distinguit tria genera testamentorū. vnū qd fit in scriptis ita ꝙ testes nesciunt q̄ in eo scripta sunt et istud capit vires a scriptura. Aliud qd sine scriptura fit corā testi. lz q̄nq̄ scribatur ad memoriā ꝛ istud capit vires a testi. vt. §. de testa. l. hac consultissima. ꝛ. l. in testa. Tertiū qd hz vtrāq̄ formā quia ꝛ testes sciūt ꝛ sigillauerūt. In nūcupatiuis simpl'r quale est scōm genus tz opi. od. ꝛ spec. per rōnē prealle. q2 ratio cessat in primo genere. s. in testamēto puro in scriptis qd testes ignorant non est dubiū locum habere in tertio gñe qñ vtraq̄ forma participat posset dubitari. Ja. de ra. tz ꝙ pena locū habeat q2 lz posset pbari per vtrāq̄ formam tñ posset esse ꝙ testes obliuioni traderēt obtenta in eo. ꝛ ita opz pbari per scripturā vnde posset esse occasio falsum fabricandi ꝛ ideo hz locum ratio legis ꝛ idem hodie in omnibus testamentis que fm consuetudinem generalem per tabelliones redigunt in scripturis in formam publicam ꝛ forte hunc respectum habuerunt Dyn. ꝛ old. et sic omniū saluari potest opi. referendo nos semper ad mentē legis ꝛ rationem. Alia etiam recitat Cy. ꝛ hanc sequitur q̄ colliguntur ex. §. vlti. in summa. e.

Ulāquam. Op. de. l. filius. ff. e. glo. soluit pluribus modis. pmo qd hec corrigit illam. ꝛ hanc sequitur Jac. de ra. vel qd hic filius nō hz hereditatē virtute subscriptionis sed alio iure ꝛ hanc tz Pet. Querit glo. nunquid idem in alijs veniētibus ab intestato ꝛ tz ꝙ nō. Pe. qd sic cum sit eadem ratio. nō obstat. l. si quis legatum. §. fi. ff. e. quia illa. l. dubia est. nec hoc dicit aperte. de hoc in specu. de instrumen. edi. §. postremo. ver. sed quid si aliquis. ꝛ ver. precedenti ꝛ seq. ꝛ no. in fine quod dicitur dulci officio.

Enatusconsulto. A pena huius. l. error iuris excusat. h. d. Opp. de. l. diuus. ff. e. So. multis modis. vt in glo. Uel dic fm Pe. ignorantia iuris excusat a pena. l. cornel. sed nō releuat quo ad habendū legatū vnde qd in. l. contraria dr veniam non dari subaudit quo ad legatū habendū ꝛ hanc q̄ concedit veniā intelligit quo ad penā. l. cor. ꝛ sic concor. ꝛ ratio est quia dum tractatur de pena tractatur de damno vitando vbi ignorātia iuris excusat vbi vero tractatur de legato habendo tractatur de lucro vbi ignorātia iuris nocet. Op. qd in totū excuset cū in falso requiratur dolus. vt. §. e. l. nec exēplum. Dic ꝙ in casu isto. l. cor. cōtenta est lata culpa que est ignorare iura publica. No. vt ptz in tex. dicte. l. diuus. Uel dic qd hic amittit legatū non q2 falsū cōmiserit cū errās non cōmittat falsū per. l. puniendū. Sed q2 fecit contra legis prohibitionē fm Pe. alij dicunt vt Old. qd bene excusatur a dolo. vt. ff. vi bono. rapto. l. ij. §. si publicanus. ꝛ. §. ad. l. fa. de plag. l. antepen. qñ constat eum errasse in iure vel ex qualitate persone q2 miles vel rusticus, vt. j. l. penul. in dubio alius non presumitur ignorare. vt. ff. de proba. l. cū indebito. §. j. ꝛ ideo non parcitur. vt. §. de legi. l. leges sacratissime. ꝛ ideo cogitur errorem pbare. vt in gl. no. secus in errore facti. vt. ff. de pba. l. verius. alij dicunt qd ideo non excusat a iuris ignorantia q2 erat crassa ꝛ supina. vt. ff. de iuris ꝛ facti ignor. l. regula. et de his qui no. infa. l. liberorum. §. notantur.

Ui adhibitus. Parcitur militibus quib⁹ lz ius ignorare de quo dixi. §. e. l. senatus. qd intelligit Jac. de ra. quo ad penam falsi nō quo ad legatū habendū. ꝛ ratio pulcra hic redditur in fi. q2 magis errore q̄ malitia ad quod bene concor. extra de trāslatiōe epi. c. ij. §. fi. de excu. tuto. l. qui testamentū. in fi. ꝛ. ff. e. l. diuus. ꝛ idem dicit Cy. in militibus celestis militie cum sit eadē ratio aut dixi. §. de iuris ꝛ facti ignoran. l. j.

¶ De falsa moneta. Rubrica.

Uper rubrica. Vide Azo. in sum. eo. et. j. de veteris numismatis potestate. l. j. in fi. lib. x. ꝛ in lombarda de eo qui falsam monetā ꝛ adulterinam fecerit per Hosti. in summa de falsarijs. §. qualiter. ver. facto similiter.

Uoniam. Duas hz partes principales. in prima pcedit ꝯtra monetarios falsos. in scōa cōtra eos in quorū domibus perpetrantur. notabilia collige plura ex litera. primo ꝙ pupilli ꝛ vidue excusantur in quorū domibus perpetrātur ex quo apparet qd ambo eqparantur ad hoc. §. qñ imperator inter pupillos. l. j. qui satisd. cog. l. de die. §. minorē. qd facit etiā qd non teneantur ad emendationē damnorū vel robariarū ex forma statuti vel qd domus eorū nō deuastentur si ludatur in ea lz statuto caueatur domū destruendā in qua ludatur. Itē no. qd accusator huius criminis non punitur de calūnia. ꝛ ita tz spec. de libelli cōceptione. §. nunc dicendū. ver. xvj. qd intellige de presumpta eo ꝙ non pbet vt. §. qui accusare nō possunt l. ij. qd tñ dixi pupillo parci intelligit gl. de proximo infantie alibi tz indistincte. §. si aduer. delictū. l. ij. ꝛ de reg. iur. l. femine Quidā tenent hanc glos. Sed ꝛ alie possunt sustineri quia hic tractatur de delicto qd est in omittendo vbi indistincte pupillus nō tenetur. et ad hoc facit ex̄ de delic. puerorū. Non obstat qd statutū non recipiat interpetrationē q2 hoc non est verū. vt §. de nox. l. ij. ꝛ dixi. §. qui accusare non pos. l. j. item cōcor. §. de incestis nup. l. cū ancillis. ꝛ de here. l. ariani de eunuchis. l. j. et in auc. de sanctis epis. §. si quis aūt in sua. Item no. qd parcitur illi qui scelus prodiderit qd intelligit glo. nisi ab alio esset preuētus. pro hoc ad. l. iul. ma. l. si quis. in fi. nisi foret precipui prioris festinatione preuēctus. ꝛ. ff. de iure fis. l. edicto. §. ij. Itē not. ꝙ serui possunt accusare istos falsatores monete. ꝛ ex hoc

consequūtur libertatem.vt.s.ex qui.cau.serui ꝓ premio acci. liberta.l.serui.Item no.ꝙ tutor non debet ignorare que fiūt in domo pupilli.sic nec eṗs in ciuitate vel diocesi sua.vt extra q matri.acc.pos.c.cum in tua ⁊c.

SI quis numos. Op.s.prime.sol. multis modis vt in gl.Ber.ex de iureiur.c.quanto in gl.prima sequitur illam sol.qḋ hec loquat̃ specialr in moneta principis superior in monetis alioꝝ puta regū baronū vel ciuitatuꝫ.Jac.de are.tꝫ ꝙ hec loquatur in moneta aurea ibi in alia nō aurea.Sed qūo reges barones ⁊ ciuitates faciūt cudi monetam sine licentia principis cōtra.l.istam.Quidaꝫ dicunt qḋ hoc facere possunt cuꝫ non faciāt ad similitudinē monete princi.sed ẜm ꝓprias formas.⁊ ita dicit azo.⁊ gl.sua hic posita qḋ nō placet Pe.qꝛ oīs moneta auctoritate principis fieri dꝫ vt hic.⁊ ideo male faciūt nisi ex priuilegio vel cōsuetudine seu p̄scriptione excusentur vt dixi.s.de emā.lib.l.j.⁊ de hoc no.per archi.j.q.j.qḋ quidā.in fi.secunde colūne. ciuitates lombarde hoc habent ex pace cōstantie et de pena exustionis de qua hic loquitur habetur etiam.s.vbi cause fiscales.l.vniuersis.

¶De mutatione nominis.Rubrica.

SUper rubrica. Uide az.in sum.e.vnde fuerint inuēta noīa ⁊ vocabula.vide per Archi.j.di.c.ius gen.⁊ fuerunt inuenta ad recognoscendū vt hic ⁊.s.de inge.ma.l.ad recognoscendos singulos ⁊ singule res debent proprijs noībus distingui.vt instit.qui.mo.testa.infir.§.sed qꝛ.distinctio em̄ nominū differentiā reruꝫ declarat.xxj.di.cleros.⁊ ad hoc.s.de codicil.l.si ideꝫ.nomina hominū mutabilia sunt rerū aūt immutabilia.vt.ff.de le.j.l.si quis in fundi vocabulo.⁊ interest hono ⁊ honesto noīe vocari vt.ff.ad treb.l.facta.§.si in danda.Imperator etiā nomen mutat in aliud nomen. Nam qui appellabantur olim numularij hodie noīantur tabularij.vt.j.de numu.l.ij.li.xij.⁊ nomē etiā mutatur extra de simonia.c.qui de auaritia.⁊.c.in tm̄.Itē tacere non dꝫ quis nomen suum extra de rescriptis.c.ad aures. Paulus tm̄ apostolus dixit se curie romanū cum nō esset ⁊ tm̄ non peccauit.x.di.si in adiutoriū.⁊ ibi in glo.⁊ per Arch.Itē qn̄ papa accusatur mutatur sibi nomē ⁊ quare hoc fiat no.per Jo.an.⁊ per archi.in prohemio.li.vj.super verbo bonifacius dicendum est ergo ꝙ libero homini propriū nomen imponitur ⁊ mutatur hic cum concor.⁊ hoc sine fraude ⁊ alterius lesione.cum fraude ⁊ alterius lesione non pōt vt hic a contrario sensu.⁊.ff.e.l.falsis.l.falsi nominis.Si aūt est seruus nō potest sine dn̄i voluntate qꝛ in eo fraus presumitur vt hic in fine.⁊.d.l.falsi.⁊ no.per azo.in summa.e.⁊ predicta faciunt contra illos qui reperti de nocte per familiā potestatis fraudulenter mutant sibi nomen sicut sepe fit.

¶Ad.l.iul.de ambitu.Rubrica.

1 ☞ Papa an possit cōmittere simoniam.
2 Magister nolēs dare festum scholaribus nisi pro pecunia an cōmittat simoniam.
3 Simoniaci an possint dimittere beneficia habita per simoniā sine licentia pape.

SUper rubrica. Uide Azo.in summa.e.⁊ dic qḋ ambitus dicitur ab an quod est circum ⁊ eo vel ab auo quod est sursum: et eo.vel ab ambo hoc est pulpito quo ascenditur et discenditur per graduꝫ ⁊ sic homo circūuades vel sursum vadens seu pulpitū ascendens nō bonitate idoneitate seu probitate sed motu proprio premissis non adiutus dꝛ ambire ideo improbus ⁊ reprobādus est. Nā ẜm philosophū idonei digni ⁊ probitati ad honores sunt promouendi.pro hoc.ff.de mu.⁊ hono.l.vt gradatim.ij.responso ⁊.l.honor.ij.responso.⁊ de var.cog.l.cognitionū.§.j.hoc not. per car.de elec.c.auaritie.li.vj.⁊ in scḋa glo.⁊ ideo idem card. in prohemio suo eiusdem libri dicit qḋ nūc dispositio vniuersi que in predictis vsurpat taꝫ in brachio seculari ꝙ ecclesiastico ponit mundū in malo statu in quo est ⁊ de ista cupiditate terrenorum ⁊ ambitione dignitatū habentur pulcerrima.xlvij.di. c.omnes huius seculi.⁊ ibi per Arch.⁊.c.honoꝝ.⁊ de rescrip. c.vltimo per eundē.Et istud crimen redactum est ad instar simonie.de quo vide extra de si.per totum ⁊ Hos.⁊ Hosti.⁊ spe. e.ti.qḋ simonia nō cōmittatur in curia romana habetur.lxxix dist.si quis pecunia.qḋ vtinam verū esset. Et ibidem etiaꝫ qḋ papa de simonia accusari non pōt.⁊.lxxxij.dis.presbyter.⁊ ibi
1 in gl.⁊ per Archi.⁊.xxiij.di.in nomine dn̄i.Sꝫ ꝙ papa possit cōmittere simoniam ⁊ alia peccata videtur.xij.dist. non decet per archi.Utrū sacerdos licite possit recipere ꝓ missa cantanda habetur.j.q.j.iudices.circa fi.per Arch.vtrum oblationes altaris possint licite vendi.Archi.tꝫ ꝙ sic.x.q.j.sanctoꝝ.Utrū eṗs tpe dedicationis ecclesie possit pacisci de certa parte oblationum habenda hꝫ per eundē.xviij.q.vlt.eleuterius.Utrum
2 magister nolens dare festū scholaribus nisi mediante pecunia sit simoniacus habetur per eundē.de cōsecra.dist.iij.c.j.Utrū
3 simoniaci possint dimittere beneficia habita per simoniaꝫ sine licentia pape.xxiij.di.nerui testiculoꝝ per eundē.Utrū simoniacus in ordine sit suspensus.xxxij.di.preter hec.⁊.c.sequēti. vtrum statutum religiosorū ꝙ nullus recipiatur nisi det pecuniam sit simoniacus.xlij.di.si quis fideli.Aliquid dare tēpore consecrationis vel confirmationis non est simonia.lxiij.dist.c. agatho.vel agathosa.Utrum pro spiritualibus sit licitum aliquid recipere si est consuetudo plene habetur.lxiij.dis.qꝛ sancta in glo.et per Archi.⁊c.

NUllus. Primo precipit.Scḋo punit.⁊ vt cōtraria cessant dic aut qs vocatur ad honorem sine postulatione sua et pōt licite recipere vt per totū titulum de mu.⁊ hono.aut se ingerit petendo.⁊ tunc aut petit vt presit ⁊ licitum est non vt presit.vt.s. de epis.⁊ cle.l.quamꝙ.⁊ ibi de hoc dixi ⁊ hoc in dignitate spirituali.In temporali dic aut clam precibus vel pecunia petit vt fit hodie cōiter ⁊ puniri dꝫ vt hac.l.⁊.ff.e.aut palam.⁊ tunc iure isto licebat.vt.ff.de polli.l.j.§.j.⁊.l.quoties.§.si qs.hodie distinguitur aut est dignitas cui non est annexa iurisdictio vt aduocati.⁊ tunc pōt ar.dictarū legum aut hꝫ iurisdictionē annexam vt pretor magistratus.⁊ tūc non licet clam vel palam qꝛ lex presumit qḋ rem publicam grauaret in auc.vt iudices sine quoquo suffra.§.j.⁊.§.cogitandū.⁊ de hoc no.in.l.barbarius quod dicit Cy.male seruari in romana curia sed certe ⁊ in secularibus curijs sed vt dicit volunt se excusare qḋ lex iul.ambitus rome locum non habeat vt dixi super rubrica.⁊.ff.e.l.j.sed lex illa presumsit qꝛ rome creabantur magistratus per principem qꝛ princeps cessante pecunia ⁊ precibus solum dignis et virtuosis daret dignitates ⁊ honores vtilitatē publicam imperialiter estimans ꝓpriam.vt.s.de cadu.tol.l.vnica.circa fi.⁊ sic non locus sed persona principis hanc presumtionē induxit qḋ vtinam bene seruaretur.Quidam dicunt tm̄ qḋ etiam si precibus vel pecunia princeps concedat sicut hodie proh dolor cōiter fit qḋ licite fiat qꝛ prīceps dispensare videtur qḋ potest qꝛ solutus est legibus.vt.s.de legi.l.digna vox.Et ar.ff.de acquir.here.l.pro herede.§.j.⁊.ij.⁊.l.illud. Que sit pena huius. l.quidam centum aureoꝝ.⁊ si soluere non pōt deportatur ⁊ sic hanc.l.intelligunt qḋ est ar.qḋ si conducens datia cōis nō soluat qḋ banniatur.Jac.de are.dicit qḋ pro nouo honore ambito est pena centum aureoꝝ ⁊ infamie.vt.ff.e.l.j.pro vetere ambitu additur noua pena per hanc.l. Quid si amicus porrexit preces ꝓ honore amici ⁊ electus est nunqd hꝫ locum pena.videtur ꝙ non qꝛ voluntas ⁊ ꝓpositum faciunt maleficiuꝫ.vt.ff. de fur.l.qui iniurie.Canoniste tenent contrariū extra de simonia.c.ex insinuatione.⁊.c.nobis.Ja.⁊ Pe.dicunt qḋ postquā sciuit dignitatem adeptam retinere non dꝫ al's punitur hac.l. ar.ff.qḋ vi aut clam.l.competit.in fi.⁊ pro hoc.s.de arbitris.l. iij.glo.dicit qḋ renuntiare dꝫ in manu superioris qui sibi confirmabit si sibi videbitur in auc.de sanctissimis epis.§.si quis aūt ep̄orum.nam in dolo videtur nisi abstineat ab eo qḋ dolo factum sit.ff.de doli excep.l.circa de edili.edic.l.quis sit fugitiuus.§.idem.de acqui.re.do.l.pomp.in fi.⁊.s.de incestis nup. l.qui contra Cy.in gl.hic est cōtra ibi.l.ij.sed ibi ex certa scientia princeps concessit vt ibi notatur.

¶Ad.l.iul.repetundarum.Rubrica.

SUper rubrica. Uide Azo.in summa.e.⁊ dic repetundaꝝ.i.repetendaruꝫ similis expositio est.ff.fa.ercis.⁊ dic vt ibi in glo.rubrice.

UT vnius pena. No.pulcrū prin. ad quod cōcor.s.ad.l.fauiam.de plag.l.qm̄ seruos.et quod dꝛ qḋ pena vnius dꝫ esse in exēplum alijs ex de statu mo.c.vl. §.si vo.de coha.clericoꝝ ⁊ mulie.c.clericos.in fi.⁊.ij.q.vij.quapropter.et si pene legitime delinquētibus non imponerentur faciles

faciles essent oēs ad delicta in auc.vt hi qui obliga.se habere perhibent res minor.§.qđ si quis.⁊ ideo iudex nō imponens penam debitam delinquentibus eadē pena punitur.j.de cautione largitionū.l.precepit.in fi.lib.x.⁊ dixi.s.de cōmercijs ⁊ merca.l.ij.sed qr hec lex dicit non licere extorquere nunquid sponte dante pōt accipere. dic aut rōne officij ⁊ non lz aliquo modo nec ab aliqua persona.vt.ff.e.l.j.aut alia.⁊ tunc aut ratione cōsanguinitatis ⁊ pōt vt.ff.e.l.§.apparet.aut ratione amicitie.⁊ tunc vsq; ad centū aure.vt.ff.e.l.eadē.⁊.l.fi.in fi.⁊ ratio est qr consanguinitas ⁊ amicitia tollit presumtionē metus ar.ff.pro socio.l.merito.⁊ sic est arg.qđ cessio facta in clericum consanguineum non presumatur dolosa.al's sic.vt no.p Ber. de alie.iudi.mu.cau.facta.c.ex parte.

OMnes cognitores. Querit gl. nunquid pena quadrupli locū habeat etiā in causa ciuili ⁊ dicit ꝙ non pe.contra cuz hec lex indistincte loquatur ⁊ videtur expressum.ff.⁊.l.antepenul.

IVbemus. Canonizata est.j.q.j.iubem⁹.⁊ vide qđ ibi no.in gl.⁊ per archi.in gl.contra.ff.in fine dic vt in eis no.In glo.qr rei publice plebiscito.dic vt in.l.fi.Sed ibi speciale ratione pximitatis vel affinitatis.vt ibi no.⁊ dixi.s.l.j.⁊c.

SAncimus. Canonizata est.j.q.vij.sancimus.⁊ vide qđ ibi notatur.⁊ notabilis est circa eligendos ꝓuinciarū ⁊ ciuita.rectores sed male seruatur.sepe eñ allegatur ꝙ quis non presumitur immemor esse diuini timoris necvenire cōtra proprium iuramentū ad hoc ex̄ de procur.in nostra qđ est verꝫ in honestis viris ⁊ bone fame.vt ex̄ de purgatione cano.c.cuz p.manconella.⁊ de presum.c.cuz in iuuentute. presumtio etiā est pro tabellione qui in contrariū ꝑ officium suū qđ non scribat nisi verū.vt extra de prescrip.c.ad audientiā.Ultimo glo. soluendo cōtrarium de.l.hoc iure.in prin.ff.de dona.dicit qđ ex consuetudine dabatur.pro hoc in auc.de sanctissimis epis. §.pro consuetudinibus.

De crimine peculatus. Rubrica.

IVdices. Uide Azo.in summa.eo.⁊ Hosti.in summa de furtis rubricella ad.l.iul.peculatus.Itez dicit glo.idem in pecunia sacra quaz administrauit qr tunc officiuz valeret maleficiū.vt.ff.de admi.tuto.l.tres tutores.⁊ ibi no.

De crimine sacrilegij. Rubrica.

☞ Sacrilegium quot modis cōmittatur.

QVi diuine. Gl.videtur intelligere ꝑut sonat de.l.diuina.Alij intelligūt de.ll.nostris q̄ sunt sacre.vt.s.de legi.l.leges sacratissime.⁊ sic intelligit hic gl.rubrice Quot modis cōmittatur sacrilegium vide.xvij.q.iiij.sacrilegium.⁊ vide Hosti.in summa de furtis rubricella de crimine sacrilegij.

DIsputari. Canonizata est.xviij.q.iiij.si quis suadente et concor.lxxxiiij.di.c.j.in auc.vt iudices sine quoquo suffragio.§.eos aūt.ibi qs nō diligit ⁊c.j.vt dignita.ordo seruetur.l.j.li.xij.glo.etiam allegat ⁊ male pro concor.s.de diuersis rescriptis.l.sacri affatus sz debuit allegare.l.sacrilegij.⁊ qđ fit per imperatorē presumitur bene factum qđ verū est qñ ex certa scientia ⁊ in his q̄ pertinent ad eius officiuz secus dicit glo.si crearet epos vel alios prelatos ecclesiasticos sicut fecit federicus imperator.pro hoc.s.de sa.san.eccle.l.decernimus.de hoc dixi in.l.bene a zenone de quadri.prescrip.ver.sed an imperator beneficia presumitur etiaz pro sententia pape quod iusta sit extra de priuile.c.ex ore.

NEquis. Uide qđ notaui.s.de offi.pretorū.l.tres tm̄modo.de hoc dixi in.l.bene a zenone.de qua.prescrip.§.sed an imperator beneficia.

De seditiosis. Rubrica.

SVper rubrica. Uide.xlvj.dist.seditio varios cum ibi notatis in glo.⁊ per Archi.⁊.s.de his qui ad eccle.confug.l.denuntiamus.⁊ Azo in summa.e.⁊ in lombarda de seditione contra iudicem vel ciuitatem ⁊ ibi pulcre de hoc tractatur.

Qñ ciuilis act.criminali preiudicet. Rubrica.

SVper rubrica. Uide Azo. in summa.e.et in summa de ordine iudiciorūz.In glo.rubrice ibi qđ senatus ⁊ est ratio qr vtrūq; ad vindictam.vt ibi not.⁊ vide qđ notaui.s.de edendo.l.ij.de fide instru.l.fi.⁊ ad.l.aqui.l.ex morte.Item facit ad hanc materiā supra vnde vi.l.si de possessiōe per Azo.in summa de obli.que ex quasi delicto nascuntur.§.possunt etiam per Inno.de collusione.c.vlti.⁊ de regu.iur.l.nunq̄ actiones in glo.

CLerisq;. Primo generalem diffinitionez pluriū sapientuz sub regula tradita ponit.Scđo exemplificat regulam ꝑ quinq; exempla q̄ in litera patent.Ibi iussus fuerit ⁊ si ciuiliter egit iulia de vi ⁊ sic criminaliter.,Ibi testamētaria que hoc casu locum hz vt.s.de fal.l.eum qui.Ibi ingenium.⁊ per hoc ad dignitatem admissus fuit.Op.hic dicitur qđ ex eo delicto competit ciuilis ⁊ criminalis pro re familiari vtraq; agi potest immo videtur maior preferenda minori.s.de ordi.iud.l.fin.dic ꝙ ibi a diuersis hic ab eodem intentabatur ciuilis et criminalis.⁊ ideo in eius est potestate quam proponere velit. Item oppo.quod ante oīa de violentia sit querenduz.s.ad.l.iul.de vi.l.si quis ad se fundum.sol.qđ ibi dicit ante oīa expone.i.anteq̄ audiatur violentus dominiū in modū excep.obijciens non aūt debet exponi.i.anteq̄ agatur de crimine et sic nihil hz cōmune cum ista.⁊ hanc sol.approbat Old.hic ⁊ Dy.ff.ad.l.iul.de vi.l.qui cetu.§.si de vi.Op.supra de ap.l.j.⁊ forma contrariū vt formatur in glo.pōt dici qđ ibi de facto primo proposuit ciuilez.⁊ ideo interim cessat criminalis.vt.ff.de publi.iudi.l.interdum. a principio tñ pōt eligere quam vult vt hic.⁊ ita intelligit Dy.d.§.si de vi.⁊.j.dicetur. Op.qđ vna sola via agi possit vt.ff.de iniur.l.qđ senatus.⁊.l.sequenti.§.j.dicit glo.qđ qñ ciuilis competit pro re familiari et criminalis ad vindictam tunc obtinet hec lex sed qñ vtraq; ad vindictam tunc ꝯtraria contra hoc qr actio furti cōpetit ad vindictam.s.ad penaz dupli vel quadrupli ⁊ tñ potest agi ciuili ⁊ criminali sed respondetur qđ in actione furti agitur ꝑpter rem familiarem.s.pro recuperatione rei q̄ fuit in bonis nostris in contrario ꝓ re que nō fuit in bonis nostris vel dic clarius aut cōpetit ciuilis pro re estimabili aut ꝓ nō estimabili. primo casu nō dicitur actio ꝓdita ad vindictā sed ad ꝓsecutionem damni lz detur ex delicto vt lex aquil.furti ⁊ vi bonorū raptorū.secūdo casu videtur ad vindictam prodita.vt in act.iniuriarū ⁊ similibus.vt.ff.ad.l.fal.l.penales.fm Dyn.vt no.per eum in.l.qđ senatus.ff.de iniur.Sed adhuc instatur cum seruus verberat dño competit actio iniuriarū propter rem familiarem vt.j.de iniur.l.dñm.⁊ tñ vna tollitur per aliam ⁊ sic durat contrariuz de.l.quod senatus.Pe.dicit qđ in.l.dñm.non venit estima.iuris act.iniur.sed.l.aquil.vt ibi dicetur.⁊ ita tollitur contrariū de.l.qđ senatus.Quibusdam alijs docto.non placet hec so.et ideo subtiliter dicunt qđ in ac.iniuriarū illud idem allegatur qđ in criminali causa ⁊ qđ in ciuili sz in alijs delictis aliud allegatur in criminali aliud in ciuili verbi gratia interfecisti seruum meū iniuriose ipm factum allegatur per se vnde si factuz est vno modo potest agi alio secus in actione legis aquil.licet enim dicam te interfecisse hoc non allego propter ipsam interfectionem sed ꝑpter damnū datum vt appareat esse datum ⁊ sic non principaliter de occisione sz de damno dato tractatur in ac.aūt iniur.principaliter ꝑpter interfectionē allegatur nō propter aliqđ damnuz ratione cuius intersit mea.⁊ ideo in.l.pretor edixit.§.j.e.tit.in litera dicitur.nam ⁊ ea actio principaliter hoc continet.i.damnuz datum ⁊c. Expeditis contrarijs primo quero hic dicitur qđ vtraq; potest agi sz nunqd simul. videtur ꝙ non immo eligere debet.vt.§.eligere in.l.quod in heredem.ff.de tributo.In contrariū videtur supra de ordine iudi.l.iij.vbi dicitur vtramq; sua sententia terminabit ergo simul erant proposite dic ꝙ simul intentari non possunt quia expressum est de public.iudic.l.interdum.⁊ vi bonorū rap.l.ij.§.j.non obstat.d.l.iij.vt hic no.ratio est quia vbicumq; pōt ferri sententia in actione intentata ita ꝙ obstet excep.rei iud.in intentanda non possunt simul proponi.vt.l.fundi.⁊.l.fundum.de excep.sed sic est in proposito.vt.j.patebit verū est qđ non possunt proponi nisi ꝓponerentur ad eundē finem.vt in auc.de fideiussori.§.hoc neq;.qui.mo.pig.vel hypo.solua.l.si

referente. ꝛ.l.paulus.ꝛ dictũ fuit in.l.edita. Secũdo queritur vtrum hec lex locũ habeat in priuatis delictis. placẽ. qꝺ nõ ꝑ iura hic ꝓ eo in glo.allegata. Jo. ꝛ doctores contra.primũ qꝛ hec lex posita inter publica ꝛ priuata crimina adꝫ notanduꝫ cõmunionẽ in eis ergo idem in priuatis qꝺ in publi. item nõ est dubium qꝺ furtũ est crimen priuatũ ꝛ tñ hoc de furto dicit sꝫ placen.dicit qꝺ hic loquitur de furto filij vel serui qꝺ est publicũ crimen ꝛ pro eo datur lex fauia de plagi. vt.§.ad leg.fa.l.j. vel ꝓm eum loquitur in furto tabularũ publicarũ.vt.ff.de fal. l.paulus.sed ibi nõ est accusatio publica.vt.d.l.ptꝫ opi. Joã. ꝛ sequaciũ vera est qꝛ ratio legis attendi debet sed nõ est dare rationẽ diuersitatis inter publica ꝛ priuata ad iura pla.respõde.vt in glo.sed ad.l.interdum.§.qui furem. ꝛ ad.l.medicus. de var.extraordina.cog.aliter respondet Pet.quã glo. qꝛ ibi nõ potest aliqua alia ciuili agi sed nõ negat quin possit agi criminali.ꝛ ita intelligit dictum.§.Dy. videtur tenere sol.glo. ꝛ Azo.in summa de ordi.iudi.circa mediũ ver. nõ ob.qꝺ legit. Item querit glo.si actum est vna via ꝛ reus est absolutus nũquid poterit agi alia pla.qꝺ nõ quia res iudicata pro veritate accipitur.ff.de regulis iuris.l.res iudicata. ꝛ pro eo.ff.de iureiura.l.si duo patroni.§.iulian. ꝛ videtur expressum ad leg. fauia.de plagia.l.j.Glo.ꝛ doctores tenent contrariũ quia hec l.loquitur indistincte ꝛ quia litera expresse dicit iudicatum liceat retractari ergo supponit qꝺ ante actum fuit ꝛ absolutio secuta quia retractatio in absolutionẽ sonat. Item quia paria sunt absolutio ꝛ condemnatio cũ solutione vt probat hic glo. Ad rationes plac.respõdetur ꝙ verũ est qñ res iudicata ꝓ veritate habetur in eodem genere in quo iudica.est hic aũt loqtur de diuersis generibus agendi. Ad.§.iul. dicũt ꝙ ibi ideo est qꝛ vterqꝫ modus agendi erat ciuilis.s.actio furti. ꝛ conditio furtiua ꝙ nõ possit agi criminaliter hoc ibi nõ dicitur. Ad l.primã.§.de plagia.subaudiunt maxime. vt ibi nota. Sed in hoc aduertatis qꝛ ex hoc declaratur hec lex. Pe.dicit qꝺ opi. glo.ꝛ doctorum nõ est vera ꝛ probat primo ex rubrica nam dictio quãdoqꝫ que est in rubrica denotat casualitatẽ ergo quãdoqꝫ preiudicat quãdoqꝫ nõ. Item quia quãdocũqꝫ in secundo iudicio idem intẽtatur inter easdem ꝑsonas qꝺ intentatũ est in primo ob.exceptio rei iudica.sic est in proposito. Si egi contra te qꝛ furtũ fecisti volo mõ illud idem qꝛ iam sopitũ est ꝑ sententiã absoluto.in iudicium deducere nõ possum. vt.ff.de except.rei iudica.l.si quis cũ totũ.§.si ancilla.ꝛ.§.generaliter. ꝛ clarius probatur de excep.l.fundi.ꝛ.l.fundum. sic in ꝓposito ex quo absolutus es a facto nõ potest alio iudicio iterũ agi ex eodem facto. Preterea videtur lex expressa agit aliquis interdicto de aqua ex castello ducenda qꝺ interdictũ est talis nature qꝺ nõ potest de eo inquiri nisi inquiratur de iure seruitutis pone qꝺ aduersarius est absolutus vult actor postea agere confessoria dicit lex qꝺ licet primo iudicio sit actum de possessione ꝛ mõdo agatur de seruitute quia tamen non potest fieri quin tractetur de eo qꝺ iam sopitum est ob.exceptio rei iudicate.vt.ff.de aqua cotti.ꝛ estiua.l.j.§.fina.ita ergo est in ꝓposito. Item dicit lex ꝙ si agebam contra te crimialiter ex aliquo crimine et superuenit abolitio generalis iterato admittor ad agendum ciuiliter qꝛ crimen nõ est abolitũ ꝑ sententiã sed per abolitionẽ innuit ergo ꝙ si per sententiã abolitio foret secus esset.§.ad leg.cor.de fal.l.si doeuer.ꝛ.ff.ad tur.l.aut ꝑuatim. §.triginta.ergo opinio glos. ꝛ doctor.non est vera. Unde ꝓm Jaco.de are.Pe.ꝛ Cy.in questione predicta sic debet distingui. Aut in primo iudicio fuit lata sentẽtia condemnatoria et tunc planũ est ꝙ nõ ob.exceptio rei iudi.vt hac.l.que sic intelligitur ꝓm eos. Aut absolutoria ꝛ tunc aut sup toto facto facta fuit absolutio vt qꝛ iudex pronuntiauit crimen nõ fuisse cõmissum ꝛ ideo absoluit reum ꝛ tunc obstat exceptio rei iudicate agere volenti ex eodem facto alio iudicio. Aut est facta sup iure vt qꝛ absoluat reum quia crimen nõ erat probatum ꝛ tũc nõ ob.exceptio.vt dicta.l.si duo patroni.§.idem iul. ꝛ eodẽ titu.l.duobus.§.si colonus.vbi glo.licet obscure hanc opiñ.tãgit.ꝛ de condit.indebiti.l.iul.in prima glo.ꝛ hanc etiã opi.tenet Dy.vt ptꝫ ex notatis ꝑ eũ.ff.de opis no.nũtia.l.in prouinciali.§.j.in distinctione sua magna. ꝛ de hoc dixi.§.de eden.l. ij.ꝛ istud respexit iurisconsul.dum dixit qꝺ pendente vno iudicio nõ potest agi alio qꝛ posset sic ferri sententia sup intentato qꝺ obstaret exceptio rei iudica.super intentãdo. Nec istud posset esse nisi referretur absolutoria sup facto.ff.vi bon.rap. l.ij.§.j.ꝛ de publi.iudi.l.interdũ.ꝛ hoc plenius not.ꝑ Dy. in tractatu de cumulatione.extra de regu.iur.c.nullus pluribꝰ. lib.vj. Ad cõtraria põt responderi primo ad.l.istam que indistincte loquit qꝛ debet ꝑ alias distingui vt.ff.de testi.l.quesitũ. sicut ptꝫ in aut.offerat.que determinat ꝑ.l.sciendum.ff.qui satisdare cog. Ad verbũ retractari qꝺ est hic.in hac.l.respondetur qꝺ debet exponi nõ in casu conuersum sed iterato tractari similis est expositio.§.de his quibꝰ vt indignis.l.polla. Ad aliud qꝺ paria sunt absolutio ꝛ cõdẽnatio cũ solutiõe.dic qꝺ verũ est quantũ ad id qꝺ solutũ est si iterũ illud idem petatur. Sed in alijs nõ sunt paria sed sunt vt excedentia ꝛ excessa nõ quãdoqꝫ absolutio adulterij prodest adultere ꝛ tamen condẽnatio nõ nocet etiã cuꝫ pene solutione. vt.ff.de adul.l.denuntiasse.§.fin.quãdoqꝫ ecõtra plus operat solutio ꝙ̃ absolutio vt si egi vna actione ꝛ es absolutus possum agere alia secus si esses condẽnatus ꝛ soluisses vt probat.ff.de conditio.ꝛ demõstra.l.tytia.ꝛ de lib.lega.l.aurelius.§.penul.in fin.ꝓm Pet.sꝫ adhuc cõtra predicta instatur qꝛ licet dicta.l.interdum.de publi.iudi.cũ similibus.dicat ꝙ pendente vno iudicio nõ potest aliud intentari nõ ꝓpterea sequitur qꝺ eo finito qualitercũqꝫ nõ possit agi postea alio iudicio. Nam iudicium possessorium ꝛ petitoriũ nõ possunt simul intendi sed successiue sic.vt.ff.de exceptione rei iudica.l.ꝛ an eadem.§.fi. Sed adhuc instatur ꝛ videt ꝙ tenẽtes hãc opinionẽ sint sibi cõtrarij qꝛ.§.cõclusum est qꝺ sopitũ nõ iudicio nõ põt deduci in aliud. ꝛ qꝺ lata sñia absolutoria sup facto nõ põt postea criminaliter agi vel econtra:sꝫ hec ratio videt cõtra.l.q̃ dicit.si vẽdidisti mihi rem alienã ꝛ sic teneris de euic.agis ꝯtra me ego excipio de euic. teneris succubui nihilominꝰ ago de euic.vt.ff.de euic.l.vẽdicantẽ in fi.ꝛ.l.seq.ꝛ tñ hic agitat ꝙ primo iudicio sopitum est.rñdeo quoties in sequẽti iudicio opꝫ tractari qꝺ sopitũ est in primo obstat exceptio rei iudic. Verũ est vbi illud qꝺ sopitum est in primo deductũ est in modũ principalis q̃õnis ꝛ iure actionis secus si incidenter ꝛ ꝑ modũ exceptiõis tuncqꝫ aut tendit ad eundẽ finẽ qꝺ oppositũ est in modũ exceptiõis ad quẽ si esset propositũ in modũ ac.ꝛ tũc ob.exceptio vt.ff.de cõpen.l.qꝺ in diem.§.fi.ꝛ de neg.gest.l.si anus.§.si quocũqꝫ.aut nõ tẽdit ad eundem finẽ ꝓpositum in modũ excep.ꝛ ac. ꝛ tunc nõ obstat vt dicta.l.vendicantẽ.nam ibi ꝓpositum in modũ excep.ꝓponebatur solum ad finẽ exclusionis actoris ꝓpositũ autẽ in modum ac.ad interesse consequendũ vt dixi.§.sententiã rescindi nõ posse.l.j.ꝛ ratio est qꝛ magis fauet reo in excep. ꝓponẽdis qꝛ in eoꝝ potestate nõ est qñ eas ꝓponũt.vt.ff.de doli excep.l. pure.§.fi.Sꝫ adhuc quero qꝛ.§.dixi aut absolutio fertur sup facto aut sup iur. Quid in dubio dic ꝙ hoc apparebit ex act. an appareat crimen nõ cõmissum vel nõ probatum arg.§.de sententia que sine certa quãti.l.iij.ꝛ.ff.de suspec. tut.l.hec em. Si ex actis non appareat dicit Pet.qꝺ in dubio presumitur absolutio facta super facto qꝛ nõ sit crimen cõmissum sic presumitur iurante sup toto facto iurasse. vt.ff.de iureiuran.l.fi.et hanc aliqui moderni sequuntur ꝛ adducunt.ff.de interroga. ac.l.si defensor.§.q interrogatꝰ.de iudicijs.l.solemus. Jaco. de are.tenet ꝯtrarũ scꝫ qꝺ in dubio videat absolutꝰ qꝛ nõ sit ꝓba.qꝛ.l.dicit qꝺ lata absolutoria similiter prima ac.nõ est ꝑempta licet ob.exceptio.vt.ff.de cõdi.inde.l.iul.sꝫ illa põt intelligi in sentẽtia nõ simpliciter lata. sed qꝛ nõ erat proba. Item quero qꝛ predicta vera sunt in eisdem personis qd in diuersis puta qꝛ vnus egit ꝛ succubuit alius vult agere nunqd põt videt qꝺ sic qꝛ res inter alios acta ꝛc. Econtra qꝺ nõ qꝛ de delicto eiusdẽ hoĩs sepius q̃ri nõ debet. vt.l.licet.§.fi.ff.nau. caupo.sta.vbi de hoc ꝛ.e.ti.l.iiij.§.fi.dicendũ ꝙ si nõ admittit idẽ ad accusandũ nec aliꝰ crimialiter qꝛ in ꝑplari actione qꝺ factũ est ab vno de ꝑplo sine collusiõe preiudicat oĩbus.ff. de popula. ac.l.iij.de iureiuran.l.eũ qui.§.in popularibꝰ.ꝛ est expressum ꝓm Pe.ff.de adulterijs.l.denũtiasse.§.queritur. Quero etiã qñ actũ est vna ꝛ põt agi alia nunqd agi debeat corã.e.iudice an corã alio.videt qꝺ corã.e.ne cause ꝯtinẽtia diuidat.§.de iudi.l.nulli. In ꝯtrariũ qꝛ sic oportet eũ ferre sentẽtiã in scꝺo iudicio sicut tulit in primo al's videret sibi ꝯtrarius.vt.§.de furtis.l.j.dic corã eodẽ agi posse.vt.§.de accu.l.si accusatoribus. Ad ratiõnẽ in cõtrariũ dic ꝙ nõ est vera qꝛ alias potest habere ꝓbationes in scꝺo iudicio quã habuit in primo ꝛ iudicare debet ꝓm ꝓbata ergo põt variare nec erit sibi ꝯtrarius.vt.ff. de offi.presidis.l.illicitas.§.veritas.ꝛ sic intelligit.d.l.si accusatoribꝰ.ꝛ.§.ad leg.aquil.l.ex morte. Queritur etiã nunqd ex actis in ciuili fiat probatio in criminali vel econtra.glos.§.de edendo.l.ij.tenet ꝙ sic.ꝛ ibi late de hoc tractaui. Cy. hic dicit quosdam tenere contrariũ qꝺ sic ꝓbatur cuius ꝓcessus ꝛ acta possunt ꝓbare in alio iudicio ipsiꝰ ꝓcessus lata sñia ꝑdest in alio iudicio. Sꝫ ad hoc qꝺ sñia ꝓsit in alio iudicio opꝫ ꝙ sint eedem ꝑsone eadem causa petendi ꝛ eadẽ res.vt.ff.de except. rei iudic.l.ꝛ an eadem.ꝛ.l.cũ queritur.qꝺ non est hic quia alia res petit in ciuili.s.duplũ vel quadruplũ.ꝛ alia in criminali scꝫ pena corporalis:sꝫ istud videt ꝯ illud qꝺ determiatũ est supra vbi dictum

vbi dictum est sniam absolutoriã in ciuili latam ꝓdesse in criminali: scʒ si in scða tractet̃ qð sopitũ est in ṗma sed sicut dixi illud ita demũ verũ est qñ illud qð deductũ est in primo iudicio fuit deductũ in modũ principalis questionis secus si p modum excep. ⁊ rationẽ dixi qꝛ nõ est in potestate reoꝝ qñ excipiant sed actoꝝ sic qñ agant. ⁊ ideo sibi ĩputent nisi habeãt ꝓbationes in scða instantia qꝛ qð factũ est in ṗma in preiudiciũ eoꝝ vʒ nõ in preiudiciũ reoꝝ in scða instantia ꝓpter rõnẽ predictã sic ergo in ꝓposita qõne acta in ṗmo iudicio ꝓsunt reo in scðo iudicio nõ autẽ nocẽt qꝛ iura fauẽt reis. vt. ff. de re. iur. l. fauorabiliores. Cy. Itẽ quero vtrũ iudex delegat⁹ cui causa cõmissa est inter partes si cognouit de causa ciuiliter ⁊ ꝓnũtiauit possit iterũ cognoscere crimĩaliter vel ecõtra dic vt in spe. de iudi. delegato. §. excipi põt. ver. qd si princeps ⁊ in qõnib⁹ Bar. brix. lxxxiiij. questiõe q̃ incipit quidã volebat. Predicta sufficiant quo ad materiã actionũ quarũ vna ciuilis ⁊ alia criminalis ex eodem facto descendentiũ. Est ⁊ aliud genus scilʒ pluriũ criminũ ex eodem facto vel diuersis descendentiuʒ de quibus dixi. s. de accusa. l. qui de crimine. Est ⁊ tertiũ genus pluriũ actionũ ciuiliũ quomodo ꝓponãtur qð nõ spectat ṗncipaliter ad materiã huius. l. licet hic recitent Odo. ⁊ Ric. de quo dixi. s. de furtis. l. ancille. ver. quãtum ad quartã. Ultimo hanc materiã claudo sub distinctione tali qñq3 ꝓponunt̃ due cause criminales qñq3 due ciuiles qñq3 vna ciuilis alia criminalis. Primo casu aut ambe principaliter ꝓponunt̃ ⁊ ab vna parte. ⁊ dic vt notani ⁊ dixi. d. l. qui de crimine. s. de accus. ⁊ q accu. nõ possunt. l. cũ rõnibus. Si a diuersis partib⁹ ꝓponantur plures crimĩales dic. vt. s. qui accusare nõ possunt. l. j. ⁊ l. neganda. ⁊ de public. iudi. l. is q reus. Aut vna ꝓponitur ṗncipaliter alia incidẽter: seu in modũ exceptiõis: ⁊ tũc dic. vt. s. de adul. l. qm̃ alexandrũ. Secundo casu qñ due ciuiles tũc aut ambe principaliter ꝓponuntur ⁊ ab eadẽ parte. ⁊ dic. vt. s. de furtis. l. j. de codicillis. l. fi. nau. cau. sta. l. idem. §. nouissime. de tributo. l. qð in herede. §. eligere. de interdictis. l. incerti. ⁊ dixi dicta. l. ancille. de furtis. aut a diuersis partibus principaliter proponuntur. ⁊ tũc dic. vt. ff. de iudic. l. qui prior. ⁊ institu. de ac. §. preiudiciales. aut vna principaliter ⁊ alia in modum exceptionis. ⁊ dic. vt. s. de ordine iudi. l. j. Tertio casu quãdo vna est ciuilis alia criminalis ⁊ ambe principales tunc aut intentatur ab eodẽ contra eundẽ aut ab eodem cõtra diuersos aut ab vno vna ⁊ ab alio alia. Primo casu qñ ab eodeʒ contra eundem aut vult eodẽ tpe vtrãq3 ꝓponere aut diuersis puta vna proposita ⁊ finita vult aliam ꝓponere si vtrãq3 vult simul proponere aut oriuntur ex eodem facto aut diuersis si ex eodem facto nunq̃ vna pendente proponitur alia quecunq3 sit illa que pendeat siue ciuilis siue criminalis. ff. vi boñ. rap. l. ij. §. j. ⁊ de publi. iudi. l. interdum. Si ex diuersis factis vna pendente non impeditur alia proponi. ff. rerũ amo. l. rerum amo. Idem si vna oritur ex delicto alia aliunde puta dominio vel contractu de quo dic vt nota. s. ne tuto. vel cura. vecti. cõduc. l. j. ⁊. s. ad leg. fa. de plagi. l. j. Si vero diuersis tẽporibus puta vna finita velit aliam proponere tunc aut vtraq3 est ad vindictam. aut vna ꝓsecutoria puta ciuilis alia penalis puta criminalis. Primo casu vna proposita quecũq3 sit ciuilis vel criminalis nunq̃ ꝓponit̃ alia siue ea durante siue finita. vt. ff. de iniur. l. qð senatus. ⁊ l. pretor. §. j. ⁊ ibi not. Secundo casu licet vna pendente nõ possit alia ꝓponi vt dictũ est. ea tñ finita põt ⁊ ita loquit̃ iste titulus. vt. ff. ad leg. aquil. l. inde neratius. §. si dolo. cũ multis si. Secũdo casu qñ ab vno ꝯtra diuersos hoc fieri põt possum eñi tytiũ accusare criminaliter ⁊ seiũ ciuiliter cõuenire. e. tpe cũ hoc ꝓhibitũ nõ reperiatur. Tertio casu qñ ab vno vna ab alio alia puta agis ꝯtra me ciuiliter ego volo te accusare criminaliter tũc mea criminalis prefert̃ tanq̃ maior tue ciuili. vt. s. de or. iudi. l. fi. ⁊ hoc qñ ambe pñciplr ꝓponunt̃ vt dixi. Si vo incidenter dic ꝙ si criminalis ꝓponit̃ ṗncipalr ciuilis incidẽter hʒ locũ. d. l. qm̃ alexãdrũ. ⁊ ad. l. fa. de plag. l. preses. Si vo ꝯ dic. vt. s. de or. iudi. l. penul. Dy. vtrũ trãsact. facta sup crimĩali preiudicet in ciuili dixi. s. de trãsac. l. trãsigere. ver. sed nunqd transactio facta.

De crimine expilate hereditatis. Rubrica.

Expilate. Pro declaratione totius tituli vide Azo. in summa. e. et vtrum pro hereditate expilata sint actio vel accusatio dic qð accusatio ⁊ sic expone hic actiõis. i. accusa. põt etiã dici qð detur in factum ad simplum. vt. s. fa. ercis. l. si aduersus. sicut als dicit̃ de priuatis delictis. l. fin. fm Pe. de hoc not. ff. e. l. j. Cy. ⁊. j. eo. l. fina.

1 Mariti ⁊ vxores sunt socij diuine ⁊ humane domus.
2 Maritus vocat vxorem suam dominam.

1 Aduersus. Not. ꝙ mariti ⁊ vxo. sunt socij diuine ⁊ humane domus alibi dicit̃ ꝙ sunt vna caro ⁊ vnũ corpus extra de cõuersione coniuga. c. ad apostolicã. in ṗn. ⁊ duo in carne vna de bigamis. c. debitũ. ⁊ maritus est caput vxoris. de sponsa. ĩpuberũ. c. duo pueri. ⁊ de frig. ⁊ malefi. c. j. ⁊ qð vir scit presumitur vxor scire qð vi aut clam. l. aut q aliter. §. sed seru⁹. et ibi in glo. ⁊ tenet̃ vxo. obedire marito. xxxiij. q. vj. c. ordo naturalis. ⁊ qð vnus tenet ⁊ possidet videtur alter tenere ⁊ possidere ꝓpter ꝓmiscuum vsum supra de furtis. l. q̃uis. ⁊ ad hoc de iure dot. l. in rebus. ⁊ qð ibi not. Item maritus debet habere consiliuʒ ab vxore in aut. vt iudices sine quoquo suffra. §. hoc

2 etiã. † Item maritus vocat vxo. dominã. ⁊ ita sunt cõmuniter vt. ff. de leg. iij. l. vxo. in princi. ⁊ debet sibi pietatẽ ⁊ dilectionẽ vt ibi. ⁊ ecõuerso vxo. appellat maritũ dñm. de leg. ij. l. lucius. §. que marito. qð tamen raro cõtingit ꝓpter supbiã ⁊ maliciã mulierũ. Itẽ est in potestate viri de iure canonico. xxxiij. q. vl. c. mulierẽ. ⁊ iure lombardo in lombarda qualiter mulieribus ali. ꝓmissum est. l. j. ⁊ no. s. de ꝯdi. inser. l. si vxo. ⁊ si vxor facit votũ etiã deo maritus potest reuocare vt. d. c. ⁊ precedenti. ⁊ participare debent infortunia. ff. solu. matri. l. si cũ dotẽ. §. si cũ autem maritus. ⁊. s. de nupt. l. penul. ⁊ vxores coruscant radijs maritorũ in aut. de consulibus. §. si vero. An autẽ dicatur esse coniuncta persona dixi. s. de lega. l. cũ alienam. Et adulteriuʒ vxoris maculat corpus viri. xxxij. q. iiij. in coniugio. Alia pulcra de coniunctione viri ⁊ vxo. dixi. s. de donatio. inter virũ ⁊ vxo. l. fi. ⁊ vide in summa. e. in fi.

Ui bonorum raptorum. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in summa. e. ⁊ Rof. e. tit. ⁊ Gof. ⁊ Hostieñ. ⁊ spec. de rap. ⁊ dic ꝙ oritur actio ciuilis et actio crimĩalis ex. l. iul. de vi publica vel priuata. Sed nunquid possit esse priuata accusatio videtur questio fatua cum sit accusatio publica vt predixi. glo. tamen alibi tenet qð sit priuata accusatio ex generalitate. l. vlt. de priua. delictis. ⁊ ibi not. ⁊ videtur casus recte intelligẽti. ff. de pub. iudi. l. infamem. Cy.

Siue negotiorum. Odo. intelligit ꝙ ista nouerca post rapinã cõmissam accessit ad gerenda negotia illius a quo rapuit vnde debuit a se exigere ꝙ tenebatur per actio. vi bonoꝝ rap. vt. ff. de nego. gest. l. at qui natura. ⁊ l. diuortio. qꝛ qð non fecit conuertitur in ac. negotiorum gestorum rubrica.

De crimine stellionatus. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in sũma. e. a stellione aĩali dicit̃. vt not. ff. e. l. stellionat⁹. ⁊ datur vbicũq3 datur de dolo ciuil. sʒ ista est criminalis. vt. ff. e. l. ij. ⁊ de dolo. l. si qs affirmauerit. Sed an crimen stellionatus infamet videtur expressum qð nõ. ff. e. l. iij. In cõtrariũ videt̃ de his qui no. infa. l. qd ergo. §. fi. sʒ dic vt ibi. ⁊. ff. de public. iudi. l. ĩfamẽ. Itẽ solet colligi ex fine tituli ad arduam questionẽ statuto cauetur qð bãnitus ꝓ maleficio possit impune occidi quidã hãnitus ex contumacia occisus est: queritur an iste dicat̃ bannitus ex maleficio ita qð impune potuerit videt̃ qð sic qꝛ vbi dolus versatur ⁊ nõ est ꝓpriũ nomẽ delicti cõmittit̃ crimẽ stellionatus qð inter maleficia ꝯnumerat̃. vt hic ptʒ sʒ q nõ paret iudici ⁊ est cõtumax dicit̃ esse in dolo. vt. ff. de re. iur. l. nõ põt ergo ⁊c. Itẽ cõtumacia parit penã ⁊ cõtrahit delictũ. vt. ff. de re iudic. l. cõtumacia. ⁊ si qs ius dicẽti nõ obtẽp. l. j. §. fi. ergo ⁊c. preterea cõtumacia punitur vt faciat iurisdictionẽ denegari. vt. ff. ex qui. cau. maio. l. sʒ ⁊ si p preto. §. sed si dũ decreto. ergo est maleficiũ. ĩmo q nõ seruat mandatũ supioris capite punit̃. vt. ff. de re mili. l. ij. §. in bello. in ꝯtrariũ videt̃ qꝛ nõ reperitur qð cõtumacia sit delictũ publicũ vel priuatuʒ nec ponit̃ inter delicta publica vel priuata. vt. j. e. l. iij. ĩmo ponit̃ inter tractat⁹ ciuiles. vt. d. l. cõtumacia. ⁊ si qs ius dicenti nõ obtẽperauerit nec reperit̃ eẽ in tractatu obliga. ex delicto vel quasi in institu. Itẽ verũ maleficiũ oritur a vero dolo quasi maleficiũ a culpa vt institu. de obli. q̃ ex delicto nascunt̃. §. j. vt ibi not. Sed non

parere iudici nō est ver⁹ dolus.imo presumt⁹ q culpe eqpollet qō sic ꝓbaꝛ dolus excludit.in integ.resti.vt.s.si aduersus delictū.ꝛ.ff.de mino.l.si ex causa.§.si verosimile.ꝛ.l.auxiliū.§.in delictis.ꝛ tn̄ eadē.l.si ex causa.§.si in cōmissum.dz qō minoꝛ q est in dolo presumto q culpe eqpollet restituiꝛ ſʒ iste fuit in dolo presumto qꝛ nō fecit qō facere debuit.vt not.ff.mā.l.dolus ꝛ in brocar.de doli cōsideratiōe ꝛ ad hoc facit qō notaui.s.de legi.l.leges sacratissime.ꝛ qō sit dol⁹ presumt⁹ in casu nostro sic ꝓbaꝛ.nā lex dicit qō si iudex precipiat minori qō edat rationes ꝛ nō edit incidit in edictū aduersus qō pōt restitui. Itē dicit glo.qō si minoꝛ edificat ꝯtra nūtiationē noui opis que pōt etiā ex iudicis precepto fieri ꝛ sic ꝯtēta maiestate pretoris tam mortui ꝙ̄ viui qō pōt restitui ꝛ nō teneꝛ nisi ad patiētiā nō ad penā expensarū ergo bene concludiꝛ qō nō sit maleficiū. Sed quasi maleficiū tantū a culpa vel dolo presumtū q culpe eqpollet.vt.ff.de eden.l.j.in fin. ꝛ not.de ope.no.nū.l.j.§.aduersus.ꝛc. Jura ergo que dicunt qō nō potest dolo carere ꝛc.de dolo presumto intelliguntur vel si intelligant de vō dolo dz tūc intelligi qō sit dolus expressus resultās ex expresso cōtētu iudi.vt qꝛ dicat nolo venire ꝛ sic intellexit Rofre.in libel.titu.illum si quis ius dicenti nō obtē. Itē qō dictū est de crimine stellionatus pōt intelligi de dolo vero q fit in faciendo nō presumto q fit cōmittendo. Cy.dicit se habuisse hanc questionē de facto ꝛ fuit aduocatus ꝑ parte qō nō esset maleficiū ꝛ adducebat argu.predicta tn̄ dicit pro succubuit dicit tn̄. M.de fano tenere qō nō sit maleficiū ꝛ recitat etiā Alber.de gan.rubrica de bānitis ꝑ maleficio.v.item quero statutū est ipse Cy.distinguit ꝗnt citatus fuit inuētus ꝛ tunc nō veniendo satis videꝛ iudicē contēnere ꝛ sic est dolus verus ꝛ expressus ꝛ ꝑ cōsequēs maleficium. Aut nō fuit inuētus ꝛ tunc nō fuit dolus sed culpa ꝛ ꝑ consequēs quasi maleficiū ꝑ ea que dixi de ficto ꝛ vō cōtumace.s.de iudi.l.properandū.§.si autē reus. Non obst.d.l.j.de edēdo.in fi.qꝛ sicut sunt diuerse cōtumacie ita sunt eaꝝ diuersi effectus vt.ff.de ap.l.creditoꝛ.§.iussus. ꝛ.l.ex cōsensu.§.fi.Cy. qō sit maleficiū facit qꝛ ꝑ cōtumaciā qs mulctaꝛ.vt.s.de modo multarū.l.eos. et quoties pena ex aliquo facto applicaꝛ fisco dicit causa criminalis.vt dixi.s.de sepul.vio.l.j.ꝛ de hoc satis bene not.in gand.de bānitis ꝑ maleficio.v.item pone statutū est qō bannitus ꝑ maleficio in suis qōnibus statutoꝝ quarta parte vbi agitur de bannitis.

Improbū. In glo.vlt.in fi.eo qō istud cēseꝛ crimē ꝑpter interesse solū modo sublato ꝗ̄ iteresse necesse ē crimē ad nō crimē deduci ꝛ vide qō dixi.s.ne tu.vel cu.ve.ꝯdu.l.j.ꝛ qn̄ loc⁹ sit penitētie in delictis plene dixi.s.de epi.ꝛ cle.l.si qs nō dicā. Quid si pign⁹ sufficiat ambob⁹ videtur nō teneri. Nam idem est causam nō subesse a princi.vel subesse ꝛ desinere. Alij dicunt qō teneatur. Nam obligando incidat in delictum ꝛ speciale est hoc qō satis faciendo se liberet ergo nō ꝑducendum ad consequētias. Sed dic qō produci potest vbi est eadem ratio.vt.l.illud.de sa.san.eccl.ꝛ dixi que sit longa cōsue.sup rubrica.ver.nunc formemus.

Ignorantia. In fi.not.de iniquo cōpendio vt.s.de vsuc.ꝑ emꝛ.l.fi.

¶ De iniurijs. Rubrica.

Si non conuicij. Vide Azo.in summa.ꝛ Rofr.in libello.ꝛ Hof.ꝛ Host.ꝛ spe.de iniur.ꝛ dāno dato.ꝛ qō nota.j.de calum.l.qui non ꝓbasse.ver.qd si accusatus. Et qd sit cōuiciū vide ꝑ archi.xj.q.j.si qs sacerdotū.ꝛ.ff.e.l.nā apud labeonē.§.cōuiciū.ꝛ primo dicit qō iniuria sine aīo non cōmittitur. Secūdo qn̄ cōmissa punitur.ꝛ nota ꝙ fides veri a calūnia defendit cōcoꝛ.s.de his q.vt indi.l.sororē.op.qō actor qui dolum dicit ꝓbet dic qō verū est nisi presumtio sit ꝑ eo qꝛ tūc ꝯtra presumtionē ꝓbat reus ex coniecturis cū anim⁹ sit latens qō em̄ liqdo ꝓbari nō pōt ꝓbaꝛ coniecturis.ff.de re mili.l.nō oēs.§.a barbaris.ꝛ dixi.s.de siccarijs.l.j.ꝛ ꝑ Dyn.de reg.iur.c.in obscuris.lib.vj. Op.de.l.qō caloꝛe.gloss.dicit qō speciale est in iniuria ſʒ nō video rōnē specialitatis vel dicit ꝙ hic pseuerauit iracundia ſʒ nec hoc hic dicit.preterea incōuenā si aliqs det mihi alapā licet caloꝛe remaneat impunituꝫ.penis.l.aut facta.§.causa. Alij dicūt ꝙ sunt quedam que sine aīo deliberato nō cōmittunt ꝛ ista nō puniunꝛ si caloꝛe iracūdie fiant nisi cōmittentes pseuerauerint ꝛ ita loquiꝛ lex qō caloꝛe. Quedā que sine aīo deliberato possunt cōmitti vt homicidium ꝛ ista puniuntur.vt hic ꝛ.ff.de siccaꝛ.l.iij.hoc nō vz qꝛ iniuria nō fit nisi aīo.vt.ff.e.l.illud.ꝛ ad leg.aquil.l.ſʒ ꝛ si quecūqꝫ.§.fi.ꝛ tamē puniꝛ vt hic a contrario sensu. Dic ergo ſm Petrū.qō quedam sunt facta caloꝛe iracundie que reuocari possunt sine detrimento passi iniuriā vt diuoꝛtiū ꝛ ista per penitentiam reuocantur statim.vt in.l.qō caloꝛe.quedā que sine detrimento iniuriā passi reuocari nō possunt vt vituperiū dictum vel factū alicui ex quo lesus vel diffamatus est ꝛ ista non tolluntur ꝑ penitētiā qꝛ hoc nō satisfacit fame ꝛ ita loquitur §.causa.ꝛ.l.ista. Uel dic ſʒ Old.qō lex qō caloꝛe.loquiꝛ in actibus que habent suū esse a iure sicut diuoꝛtiū ꝛ similia iniuria autē est actus a boni iurꝫ efficacia alien⁹. Quid sit iniuria habetur.ff.e.l.j.ꝛ sumiꝛ multis modis.vno modo ꝑ culpa.vt.ff.ad leg.aquil.l.ſʒ ꝛ si quecūqꝫ.§.iniuriā.ꝑ iniqtate.ff.de euic.l.si ꝑ imprudentiā.ꝛ de edendo.l.si qs ex argētarijs.§.cū autē.ꝑ cōtumelia vt hoc titu.ꝛ fit trib⁹ modis facto dicto ꝛ scripto exempla sunt.ff.e.l.j.ꝛ.l.lex coꝛ.§.fin.ꝛ.l.sequen.ꝛ licet modus iniurie triplex sit effectus tn̄ semp ꝑuenit ex re.i.ex delicto.vt institu.de obliga.ex delicto.in ꝑnci.vtrū eps possit remittere iniuriā sibi illatam dixi.s.de episcopis ꝛ cleri.l.si qs in hoc genus.ꝛ per Archi.lxiij.dis.c.salonitane. Quis nō teneꝛ dimittere iniuriā vel damnū sed rancoꝛē tantū.xc.di.si quis cōtristatur. Quero nunquid ex iniuria sit vniformis modus agendi ꝛ accusandi dic qō nō ſʒ qn̄qꝫ est actio pretoria qn̄qꝫ ciuilis qn̄qꝫ accusatio publica qn̄qꝫ priuata pretoria est actio qn̄ iniuria punitur ex edicto pretoris.ꝛ tunc durat anno continuo nisi iniuria fieret ꝑ metum qꝛ tunc anno vtili.vt.ff.qō metus causa.l.si cū exceptione.§.j.ꝛ ita dicit hic glo.qō nō placet. Jaco.de ra. ſʒ dicit qō annus pretoꝛie est vtilis qꝛ pretoꝛ in edictis suis cōsueuit loq de anno vtili.vt institu.de ppe.ꝛ tēp.ac.in dubio cōsuetudinē loquentis sequi debemus.vt.ff.de leg.j.l.si seruus pluriū.in fi.ꝛ ita intelligit dictā.l.si cū exceptione.§.j. Quidā moderniores tenēt ꝑmā qꝛ lex ista de anno simpliciter loqtur ergo de cōtinuo intelligēda est de his q no.infamia.l.genero.§.j.ꝛ qꝛ tps est cōtinuū nisi dicaꝛ in iure qō sit vtile de diuer.ꝛ tēp.prescrip.l.fi.ꝛ.s.de dila.l.sine pars.ꝛ qꝛ iniuriarū actio est odiosa ergo restringenda.vt.ff.de penis.l.interpretatiōe. Nō obstat.d.l.si cū excep.§.j.qꝛ ibi loquitur de iniuria.i.violentia nō de iniuria cōtumeliosa.nā iniuria varie sumitur vt predixi. Itē est ciuilis actio q̄ descendit ex.l.coꝛ.in tribus casibus.vt ff.eo.l.j.ꝛ.l.lex coꝛneꝛ.tunc em̄ datur actio ciuilis.vt.ff.eo.l.cōstitutionibus.§.j.ꝛ tunc vtrū sit ꝑpetua an annalis cōtrouersia fuit inter. M.ꝛ bul.qui dixit qō erat annalis. M.qō ꝑpetua ꝛ hanc opinionē sequunꝛ Odo.ꝛ Jaco.de are.ꝛ de ista plene tractatur ꝑ Rof.in tit.de ac.iniuriarū ex.l.coꝛ.ꝛ ꝑ Azo.in summa.e.§.est autē.opi.mar.approbat glo.ff.eo.l.lex coꝛneꝛ. Op.bul.d.l.si cū exceptione.§.j. Itē accusatio priuata tm̄ regulariter.vt.j.e.l.iniuriarū.fallit.s.de epis ꝛ cle.l.si qs in hoc genus vbi est publica.ꝛ.j.tit.pxi. Quarto quero qꝛ quis pōt pati iniuriā ex persona sua ꝛ etiā alterius que sint ille persone dic qō ille que sunt in eius potestate vel dn̄io.vt.ff.e.l.j.§.iteꝫ autē.ꝛ.§.seq.ꝛ institu.e.§.si seruus.ꝛ dic vt ibi. Itē marit⁹ dicitur iniuriari ex ꝑsona vxo.nō ecōtra.vt.d.l.j.ꝛ.ij.ff.e.item si fiat libero homini quē possideo: sed nō possideo sed est meus procura.vel gestoꝛ. Rof.dicit qō nō datur mihi actio qꝛ nō reperitur iure cautum nisi ꝑ predictis ꝑsonis ꝑ hoc.s.ꝑ quas personas nobis acquiritur.l.j.ꝛ hoc nisi fieret in mei presentia qꝛ tunc videretur mihi illata iniuria sicut ꝛ qn̄ iniuria infertur comiti meo.vt.ff.e.l.item apud labeonē.§.si quis virginē nam ꝛ alꝰs presentia multū operaꝛ.vt.ff.de ver.obl.l.si ꝑcura.ꝑn̄tis.et de furtis.l.falsus.§.j. Jaco.de ra.dicit ꝛ melius ſm Cy.qō si quis verberaret ꝑcura.meū gestoꝛē vel officialeꝫ dn̄i esset in ipsa gestiōe vel executiōe officij mihi cōpetit actio iniuriarū qꝛ tunc representat personā mea.ꝛ ideo si qs verberat officialē regis in executiōe officij iniuria videꝛ illata regi cui⁹ personā gerit.secus si nō esset in executiōe officij.vt.ff.de offi.eius cui man.est iurisdic.l.ꝛ si pretoꝛ.ꝛ ꝑ hoc qꝛ factū ꝯtra militātes circa latus ꝑncipis deputat ꝑnceps ꝑpriū.s.ad.l.iul.ma.l.si quis.ꝛ hoc etiā tꝫ pe. Sʒ illa lex posset adduci in ꝯtrariuꝫ qꝛ si ita est in militantibus circa latus secus videꝛ in alijs officialibus nō militan.circa latus. Quid si filio emancipato nungd detur patri videtur qō nō institu.e.§.patitur in cōtrariū.s.eo.l.ij.vbi nō distinguit.ꝛ ita not.institu.e.§.itaqꝫ.quā glo.reprobat Cy. Nā cū pater agit ꝑ iniuria filij aut ex ꝑsona filij ꝛ nō pōt nisi habeat in potestate.vt.ff.e.l.si vnus.§.filio.in fi.aut ex ꝑsona sua.ꝛ tūc nō reputaꝛ iniuriatus nisi habeat in potestate qꝛ tūc est vna ꝑsona cū eo.vt.d.§.patitur.ꝛ.ff.e.l.j.in fi. Dy.tn̄ approbat glo.illaꝫ q licet nō sit in potestate est tamē suppositus affectioni filiali.vt.d.l.ij.s.eo.dicto.§.itaqꝫ.ꝛ in ꝗnꝛ.qui.

anc.qb.mo.na.effi.sui. Itē q̃ritur q possunt iniuriā facere. dic
qđ oēs preter īpuberes nō ꝓximos pubertati ⁊ furiosos vt.ff.
e.l.illud.tñ pōt furioso iniuriā faciēti resisti.vt.ff.de iusti.⁊ iu-
re.l.vt vim. Qualiter hec act.deducatur in libello vtrū necesse
sit dicere ꝙ inuitus iniuriam sustinuit vĩ ꝙ non qꝛ dicendo se
iniuriatū supponit qđ inuitus fuerit qꝛ volenti nō fit iniuria.
vt.ff.e.l.j.vsq; in finem.⁊ de re.iur.c.scienti.li.vj.⁊ nō presumi-
tur quē voluntarie iniuriā pati ar.ff.de ꝓba.l.cum de indebi-
to.§.j.immo dicunt qdam qđ etiā si volens recipiat iniuriam
nihilominus agit qꝛ non pōt remitti dolus futurus.vt.ff.de
pac.l.si vnus.§.illud.sed non est verū qꝛ casus est.d.l.j.§.vsq;
adeo.nō ob.qđ dolo futuro nō possit renūtiari qꝛ aut cōsentit
quis vt in se directo delictū cōmittatur ⁊ nō agit.vt.d.§.illud.
aut nō directo sꝫ si fiat remittit act.⁊ hoc non est. vt.d.§.illud.
⁊ per hoc inuitaret̃ quis ad delinquēdum cōtra.l.cōtrauenire
ff.de pac.do.ꝑ hoc etiā facit qꝛ speciale est ī raptu virgi.vt siue
nolens siue volens rapiatur puniat̃ raptoꝛ vt.s̃.de raptu vir-
ginum.l.vnica.ergo in iniuria ergo alijs nō atrocioribꝰ secus
Item q̃ro nūquid sit opus in libello dici qđ aīo iniuriandi eū
percussit hic posset rediri ad q̄nem vtrum libellus debeat de
necessitate concludere vel sufficit qđ concludat presumtiue.de
quo notatur ꝑ Cy.in.l.edita.⁊.s̃.de falsis.l.nec exēplum. sꝫ in
presenti q̄ne distinguit aut ꝓponitur factum qđ de se est iniu
riosum aut qđ pōt esse iniuriosum ⁊ nō. Primo casu aut ꝓpo
nitur hoc ꝯ talez personā ꝯ quā est presumtio iniurie. Aut est
presumtio in ꝯrium.primo casu vt qꝛ ꝓponitur ꝯ extraneū qꝛ
verberauit tūc ꝓcedit libellus lꝫ non ꝯtineat ꝙ aīo iniuriādi
qꝛ sufficit illud allegare ex quo sequit̃ conclusio ar.ff.q̃ in frau.
cre.l.oēs.§.lucius. Scđo casu qñ ꝓponitur cōtra personaꝫ in
qua nō est presumtio iniurie sed contrariū vt qꝛ ꝓponitur qđ
pater vel magister verberauit filiū vel discipulū tunc opꝫ dici
qđ immoderate ⁊ aīo iniuriādi.vt.ff.ad.l.aquil.l.⁊ si quecūq;.
§.magister.ff.e.l.iniuriarū.§.j.⁊.s̃.de emen.propinquoꝝ.⁊ ibi
dixi. Si aūt allegatur factū indifferēs ad vtrūq; vt qꝛ dicat ali
quis alicui tu es bonus clericus vel bonus aduocatus vel le-
galis homo. pōt em̄ hoc dicere ironice tunc dicunt ꝙ sufficit
ꝓponere istud ex quo seqtur conclusio sed dic ꝙ nō sequit̃ nisi
dicat qđ aīo iniuriandi ꝯm Jaco.de ra.⁊ Pe. Itē q̃ro si quis
dicat alicui verbū iniuriosum qđ tñ est verū puta dicit eū ho-
micidam vel lenonē ⁊ hñ est verū an teneat̃ iniuriarū vĩ ꝙ non
qꝛ peccata nocentū expedit esse nota vt.ff.e.l.euꝫ q nocētum.in
prin. In ꝯriuꝫ qꝛ iniuria est detegi vilitatē alterius.j.qñ qui-
bus ⁊ quarta pars.l.ij.circa mediū.dicūt qdam aut dixit mihi
conuiciū de quo poterā in iudicio accusari ⁊ hoc casu nō tenet̃
si verū dicat.vt.d.l.eum.⁊.s̃.e.l.si nō es nuntiatoꝛ.⁊.j.e.l.si qui
dam.aut aliud de quo nō poteram accusari nec mea culpa acci
dit vt qꝛ dixit me claudū vel spuriū ⁊ tūc lꝫ verū dicat tenet̃.vt
d.l.ij.nisi probet qđ nō aīo iniuriandi vt hic.⁊ hanc opi.tꝫ Cy.
Alij dicunt qđ lꝫ dicat illud de quo poterā accusari si dicat ex̃
iudiciū tenetur secus si in iudicio qꝛ iuris executio ⁊c.vt.ff.e.l.
iniuriarū.§.j.⁊ hoc vĩ placere. Jo.ij.q.j.si peccauerit in solutio
ne. Ad preal.l.eū qui. Pe.dicit aut dicit tale cōuiciū qđ expe-
dit rei publice notum fieri aut nō si expedit puta homicidium
vel simile vel qꝛ est leprosus qđ expedit rei publice detegi quia
morbus est cōtagiosus tūc nō tenet̃ si verū dicat.vt.d.l.eū qui.
⁊.l.qđ rei publice.ff.e.si nō ītereſt rei publice detegi vt qꝛ dixit
me bastardū claudū vel similia tunc tenetur.vt.d.l.ij.§.j.lib.x.
qñ ⁊ quibus quarta pars.⁊ hoc placet Cy.glo.in.d.l.eū qui.et
insti.e.§.j.in distincte tꝫ si vex dicat siue in iudicio siue extra qđ
non teneat̃ Host.in summa.e.§.ꝯtra quos distinguat an illud
perueniat culpa illius cui đꝛ ⁊ tūnc non teneat̃ an sine culpa vt
qꝛ vocauit eū bastardū ⁊ tunc teneatur ar.lvj.dist.nasci.⁊.s̃.de
na.lib.l.legē. Dñs Ol.distinguit. Aut cōuicium đꝛ in iudicio.
aut ex̃.primo casu si verū ⁊ ꝓbatur nō teneat̃ sic ītelligat̃.j.e.l.si
quidē.s̃.de lib.causa.l.si tibi.⁊.ff.e.l.si quis de libertate qꝛ iurꝭ
executio ⁊c.vt p̃dictuꝫ est. Si ex̃ iudiciū vt per libellū famosuꝫ
⁊ tenetur etiā si sit verū.vt.j̃.ti.ꝓxi.l.j.⁊ ibi nota.d.l.euꝫ qui.ff.
eo. Canoniste tñ in hoc vidētur contra.v.q.j.c.j.⁊.ij.si sine libel
lo tūc aut đꝛ ex causa aut sine causa. Si ex causa puta correctio
nis qđ potest qñq; etiā publice dici iuxta illud peccantē coram
oībus argue.xl.di.c.illud.vel coraꝫ superioꝛe lꝫ non in iudicio
ea intentione vt puniatur ⁊ sit in exēplum alijs.vt.s̃.ad.l.iuli.
repetundarū.l.j.ij.q.vij.qꝛ ꝓpter naꝫ expedit peccata nocentū
fieri no.vt.d.l.eum qui.vel dicat vt a ꝓximis nocumentuꝫ cor-
porale auferat vt qꝛ vult prodere ciuita.vel qꝛ leprosus vel simi
le vel nocumentū spirituale vt qꝛ est occultus ⁊ posset simplices
de facili decipere vel est excōicatus vt rubore cōfusus peniteat
Nam tunc est bonū detegere ne deterius putrescat in corde.v.
q.vj.c.j.vel dicit eū non legitimū vt repellatur ab hereditate vl'

promotione extra qui filij sint legitimi.c.latoꝛ.et de purga.ca-
no.c.accedens.in istis exēplis ⁊ similibus cum dicat ex causa ⁊
non aīo iniuriandi nō tenetur.vt.d.l.eum qui.de episco.⁊ cler.
l.nulli.in fi.⁊.d.l.quod rei publice.ff.e. cum iniuria non sit sine
aīo iniuriandi vt hic.⁊ animus probetur ex presumtione verbi
vel facti. Nam talis presumitur animus qualia sunt verba vel
facta.ff.de sup.lega.l.labeo.de tuto.⁊ cura.datis ab his.l.scie.
et hac.l.no.probatio cause tollit presumtionem iniurie ar.eoꝝ
que no.d.l.j.s̃.de siccar.⁊ sic cuꝫ animū iniuriandi non habuit
quod patet qꝛ verū dixit ⁊ ex iusta causa non tenebitur ar.ff.de
furtis.l.qui iniurie.⁊ de sententia excōica.c.cum voluntate.im
mo qñq; etiā sine iusta causa presumitur verbū sui natura iniu
riosum non esse dictum aīo iniuriandi ⁊ talis causa excusat de
bentem.vt.ff.e.l.item apud labeonē.§.si quis astrologus. Sꝫ
si dicat conuicium sine causa puta in rixa.⁊ sic causa iniuriandi
etiam si sit verū tenetur siue illud conuiciū proueniat ex culpa
siue non.nā hic adest illud qđ est substantiale in act.iniuriarū.
s.animus iniuriandi.vt.d.l.illud.⁊.l.eum qui.ff.e.§.fin.et cum
animus ꝓbetur ex qualitate verboꝝ ⁊ modo dicendi ex quo
verba sunt cōtumeliosa stabimus isti presumtioni donec cōtra
probetur.vt no.d.l.eū qui.nec sola veritas conuicij eum exime
ret ab act.iniuriarū ar.s̃.de postu.l.quisquis.⁊ de offi.rec.pro
uinc.l.iustissimos.ibi si vere nocens fuerit nec per libidinem ⁊
sic ad hoc vt eximatur ab act.iniuriarū non solum requiratur
veritas conuicij sed qđ absit voluntas iniuriandi ⁊ bene facit
s̃.quēad.testa.aper.l.iij.ibi qui tangit ignominiam alicuiꝰ ⁊c.
pro hoc dicta.l.ij.quando ⁊ quibus quarta pars nam licet fa
ctum sit in se bonum si malo animo fiat punitur.xxiij.q.v.c.re
legentes nam exemplū crucifixi vtile fuit nam ex hoc redemti
sumus tamen facientes qꝛ malo animo condigne puniti sunt
vt not.extra de collu.detegen.c.j.⁊ nō curatur si factum sit ma
leficium cum voluntas iniuriandi nō sit.vt dicta.l.illud.§.j.et
ij.mens enim ⁊ voluntas magis sunt attendenda q̃ꝫ factū.xv.
questione.vj.c.j.in fine.xxiij.q.viij.qui occidit.⁊ de furtis.l.ve
rum.⁊.l.qui iniurie.⁊ qui malo zelo mouētur a denuntiatione
repelluntur.extra de re iudica.cum.i.⁊ a.⁊ de accusa. cū opoꝛ
tet multofortius a diffamatione:nam qđ in vna domo agitur
in alia notificari nō debet.vj.questione.j.ex merito talis enim
nō dicitur correctoꝛ sed proditoꝛ. vt.ij.questione.j.si peccaue-
rit ⁊ vt dicit Thomas. Qui vera crimina iniuste prodit detra
ctoꝛ est ⁊ delinquit iuxta illud Joā.iij.qui detrahit fratri suo
homicida est.vj.q.j.in suā.⁊ ibi ꝑ Archi. ⁊ in psal. detrahentē
proximo suo hunc ꝑsequebar.nō ob.l.eū qui.qꝛ vt dixi loqui-
tur quādo facit ad finem qđ puniatur licet non in iudicio ⁊ vt
alij teneantur vt maleficia non remaneant impunita. Quid si
opponitur in modum exceptionis ⁊ nō probatur verū an op-
ponens teneatur iniuriarū videtur ꝙ nō.nam cum in iniuria
attendatur solum animus ⁊ affectus vt dictum est nō videtur
animū iniuriandi habere qui excipit qꝛ facit vt ab intentione
repellat nō vt puniatur extra de oꝛ.cog.c.cū dilectꝰ. ⁊ ad hoc
dictus.§.si qs astrologus.⁊ qꝛ iurꝭ executio nō habet iniuriā
immo parcitur ei qui prouocatus voluit se vlcisci.ff.de bonis
lib.l.qui cū maioꝛ.§.si libertus.⁊ in dubio presumitur qđ non
animo iniuriandi sed sui iurꝭ obseruandi. vt.l.merito.ff.pro
socio.⁊.ff.e.l.item apud labeonem.§.si cōmunē. Item specia-
le est in patre ⁊ patrono ꝙ cōtra eos nō proponantur ac. vel
excep.famose. vt.ff.de doli excep.l.apud celsum.§.aduersus.
ergo secus in alijs. et ita tenet Vber.de bonacreso in summa
sua.⁊ Albertus de gandino qui possint accusare. facit vt.ff.de
iure fisci.l.fiscus.⁊.l.ij.§.j.⁊.l.deferre.§.si cōmunē. ⁊.l.de dela
toꝛ.l.nulla.lib.x.⁊ qđ ibi not. ⁊ de bonis lib.l.qui cū maioꝛ.§.
patris.in fi.ibi vel calūniā ⁊c.dicunt tamē ꝙ tutius si ꝓpona
tur cū protestatione qđ nō animo iniuriandi ꝓ hoc facit qꝛ li-
citum est hostem ꝑ insidias vertere.xxiij.q.ij.dñs. Sed qđ te-
neatur facit.s̃.eo.si nō es.⁊.j̃.eo.l.si quidem.de liberali causa.
sicut si eam nō probet.vt.ff.qui satisdare cog.l.si vero.§.j.⁊ op
ponens crimina cōtra electum si nō probat punitur extra de
elec.c.j.li.vj.⁊ de accu.c.sup his.licet em̄ crimina taliter ꝓposi
ta nō infament de iure de facto tñ sic vt.d.§.aduersus.l.apud
celsum.extra de testi.testimoniū. et.d.l.quisqs.de postu.facit
ad hoc nō obstat qđ in iniuria attendatur animus et qđ exci-
piens magis faciat ad defensionē q̃ꝫ ad iniuriā qꝛ licet a ꝓnci.
sit ista presumtio pro eo ex fine tamen ꝓpter defectū probatio
nis resurgit contraria presumtio contra eū: scꝫ qđ animo ca-
lūniandi fecit.vt.s̃.de aduoca.diuerso.iudi.l.j. ⁊ ibi de hoc et
extra de elec.c.statutū.lib.vj.de calūniatoribus.l.cum dilectꝰ
⁊ ideo tenetur.vt.s̃.de libera.causa.l.si tibi.⁊ ista vltima tollit
primā.ff.de in integ.restitu.l.j.⁊.s̃.de adulte.l.si qui adulteri.
Due em̄ presumtiones sunt contra opponentē vna ratione ver

horum que sui natura sunt iniuriosa ⁊ p que ꝓbatur animus vt hac.l.alias defectus ꝓbatiõis.⁊ veritatis ⁊ sic iste due preualent vni in aut.de cõsan.⁊ vteri.fra.⁊ extra de treu.⁊ pace.c.j.⁊ hoc approbat Oldra.nisi iusta causa eũ excusaret a calũnia vt dicto.c.statuimus.⁊.j.de calum.l.qui nõ probasse.⁊ sufficit ad act.iniuriarũ cõtumelia etiã si nõ infamet.vt.ff.eo.l.j. Non ob.qđ exceptio iuris nõ habet iniuriã qꝛ ex eo qđ nõ ꝓbauit ptꝫ qđ nõ habebat ius opponendi.vt.d.l.si quideꝫ.Non ob.l.qui cũ maior.§.si libertus.qꝛ ibi ꝓbauit.nõ ob.l.marito.qꝛ illud verũ esset si equales essent presumtiones qđ non est hic et ideo statur pluribꝰ ⁊ magis violentis extra qui filij sint legi.c.transmisse.⁊ not.p Inno.de prescrip.c.diligẽti.ad id qđ dꝛ speciale in patre ⁊ patrono.dic qđ in eis est speciale qđ opponi nõ possit cõtra eos etiã vere cõtra alios aut possuntvere solum opponi in dicto.c.statuimus.aliene eñ verecũdie impune calũniose insidiari nõ licet.ij.q.iij.c.j.in fi.Naꝫ licet cõuiciũ nõ sit ꝓ accusatione habendũ.vt.e.causa ⁊ questione.c.si quis iratus est tamẽ habendũ ꝓ iniuria.vt ibi not.Nõ ob.l.fi.ff.qđ quisqꝫ iurꝫ qꝛ ibi iuste fiebat.Ad.l.nullam.⁊.l.delator.cũ fi.est difficilis responsio nisi dicat̃ speciale in pena delationis nõ tamen negant.ll.ille posse iniuriarũ agi. Sed nõ bene põt dari ratio diuersitatis. Old.Adhuc querit̃ vtrũ in libello debeat estimari iniuria puta estimo iniuriam mihi illatam in flo.c.an peti debeat cõdẽnari ad estimationẽ arbitrio iudi.Quidã dicunt nõ estimari sꝫ arbitrio iudi.relinqui sicut ⁊ in alijs extra ordi.p hoc in institu.e.§.pena.In cõtrariũ qꝛ certa estimatio poni debeat.ff.de rei vendi.l.in rem.de furtis.l.in furti act.in prin.⁊.§.de veste.glo.videt̃ dicere qđ interesse potest peti sine certe quãtitatis expressione. vt not.ff.si certũ peta.l.certi cõditio.⁊ cũ hic agatur ad interesse ergo ⁊c. sed sicut dixi in.l.j.s̃.de sententijs que.p eo qđ interest.si petitur interesse preteritũ debet certificari.vt.ff.de verb.obli.l.stipulationes nõ diuiduntur.§.plane.de re iudi.l.si quis ab alio.§.fi.qꝛ qui petit interesse petit pecuniã:⁊ ideo certã quãtitateꝫ debet exprime vt dictis.ll.⁊ ideo glo.que dicunt interesse preteritũ peti posse sine certa quãtitate male dicunt ꝫm Cy.in qõne predicta.quidã dicunt aut agit̃ act.pretoria ⁊ tũc debet iniuria estimari. Si ciuili ex.l.cor.tunc nõ.vt.ff.e.l.in questionibꝰ.§.fi.⁊ ita not.ff.eo.l.iniuriarũ.⁊ p Rof.de ac.iniuriarũ.ex.l.cor.in cõceptione libelli.⁊versi.seq.Iac.de are.⁊ Pe.tenẽt ꝙ siue ciuili siue pretoria agatur debet certa estimatio peti.nec ob.d.l.in questionibꝰ qꝛ licet iudex estimet nõ sequit̃ qđ pars nõ debeat certificare vñ iudex estimat ⁊ taxat pars estimat ⁊ iurat ⁊ ita intelligitur.d.l.lex in questionibus quicqd glo.dicant ꝫm Cy.adhuc posset instari.l.cor.ponit penã in tribus casibus nec taxat eã. vt.ff.e.l.lex cor.⁊ sic qui agit ex ea põt agere criminaliter ⁊ sic accusatus obligatus est rei publice p.l.illam.⁊ ideo accusator nõ habet taxare sed solum factũ narrare ⁊ iudex penã imponet ꝓ facti qualitate.ff.ad tur.l.⁊ in priuatis.item põt agi ciuiliter ad suũ interesse⁊ tũc certã quãtitatẽ debet exprimere vt dictũ est. Sed nunqd estimatur ex dãno tm̃ an etiã ex lucro puta nollẽ sustinuisse pro tanto lucro vel potius vellem dãnum sustinuisse q̃ talem iniuriã:quidã qđ nõ habet necesse hoc dicere sꝫ solum se passum fore iniuriã quã tm̃ estimat ⁊ ista est melior forma libelli ꝫm Iaco.de ra.⁊ Pe.Si tamẽ vult hoc adijcere referat se ad dãnũ nõ ad lucrũ q hoc petit actor sicut interesse cuius estimatio consistit in dãno nõ in lucro.ꝫm Cyn.vt.d.l.j.de sen.q̃ ꝓ eo qđ interest ꝓfe.Quõ ergo faciet paup homo qꝛ nõ poterit dicere ꝙ tm̃ voluisset ꝑdere de suo.dic qđ dicere poterit si haberẽ vel si habuissem tꝑe illate iĩurie qꝛ forte erat paup hodie diues.vt.ff.e.l.iniuriarũ estimatio.item in libello debet distingui modus ⁊ qualitas iniurie si diceret me ꝑcussisti iste libellus esset obscurus. ⁊ ideo debet dicere in facie vel capite ⁊vtrũ cũ sanguinis effusione qꝛ ꝫm qualitatẽ loci persone grauior est iniuria puta in facie q̃ in tergo ⁊ hoc nisi iustã habeat causam ignorantie vt qꝛ in rixa sicut in pluribꝰ partibꝰ. vt.ff.qđ metus causa.l.si cũ exceptione.§.j.⁊ sic intelligitur.s̃.vnde vi.l.si quãdo.⁊.ff.eo.l.pretor. Quid si passus est simul plures iniurias nunqd sufficiet vna estimatio ꝓ oĩbꝰ an debeat quãlibet p se estimare videtur qđ quãlibet qꝛ alia est estimatio partis alia totius.ff.fa.ercis.l.meuius.in cõtrariũ.ff.e.l.pretor.§.si mihi plures.Iaco.dicit qđ põt si vult quãlibet estimare:nõ obstat.§.si mihi plures.qꝛ verꝫ est qđ debet oẽs vno libello cõplecti nõ tamẽ vna estimatione. vt.ff.de actione emti.l.non est nouum.item si vult oẽs simul ⁊ in taxatione iudic. quelibet p se taxabit̃ sic taxatur interesse noĩe partis euicte.ff.de euic.l.j.⁊.l.bonitatꝫ.⁊ de leg.ij.l.qui solidum.nõ obstat lex meuius qꝛ nõ est eadẽ ratio ibi partis ad totũ qꝛ faciliꝰ inuenit̃ emtor ꝓ tota q̃ ꝓ parte at in ꝓposito eadẽ est ratio in ꝑte et toto ergo ⁊c.vt.ff.de rei ven.l.que de tota. ⁊ hoc tenet Pe. Sꝫ pone qđ aliqs est pulsatus vel domus sua introita ꝑ vim ita qđ locũ hꝫ actio ciuilis.vt.ff.e.l.cõstitutionibꝰ.⁊ pretoria.vt.ff.e.l.lex cor.§.illud.nunqd hꝫ exprimere nomẽ actionis dic qđ sufficit factũ narrare ⁊ cõcludere.vt dixi in.l.edita.pone qđ actor ꝓbauit iniuriã sꝫ nõ ꝓbauit oẽs circũstantias iniurie.dic qđ ꝯmittit̃ sacramẽto eiꝰ.ff.qđ vi aut claꝫ.l.semp.§.hoc iterdicto.⁊.s̃.vnde vi.l.si qñ.ꝫm Iaco.predictũ. Sed quero ꝓbata iniuria quẽ modũ seruabit iudex in condẽnãdo dicũt quidã qđ ꝯsiderabit locũ ⁊ tẽpus ⁊ personã iniuriã passam.⁊ ꝫm hoc estimabit iniuriã ⁊ si estimatio actoris sit iusta illi stabit. si nõ moderabit eam delato sacramento actori.vt.d.l.constitutionibꝰ.§.j.⁊ ita not.ff.e.l.iniuriarũ.Sed lex illa constitutionibus de sacramẽto nihil dicit tamẽ rationabile est. vt.ff.de in litem iurã.l.videamꝰ.⁊ est arg.de iudicijs.§.opꝫ qd si iudex notorie sciat reum esse nõ soluendo.dicũt quidã qđ ne duas ferat sñias qđ põt penã pecuniariã cõmutare in corpalẽ vt.ff.de penis.l.j.in fi.sic ⁊ al's.ff.de confessis.l.iul.⁊ si certũ pe.l.vinũ.sꝫ nunqd eo casu cũ est notoriũ reũ nõ esse soluendo põt actor petere penã corporalẽ imponi videt̃ ꝙ nõ qꝛ illud solũ qđ est in obligatiõe est in petit̃.vt.ff.de verbo.obli.l.si seruũ.§.fi.⁊.s̃.de fideicõ.liber.l.fi.sed estimatio iniurie est in obligatione ergo ⁊c. In cõtrariũ vt vitet̃ circũitꝰ.ff.de condi.inde.l.dñs testõ. ⁊ videt̃ casus de dolo.l.arbitrio.§.nõ tñ. dicit qđ iure accusationis nõ põt petere cũ nõ sit in obligatiõe nisi estimatio vt.ff.e.l.iniuriarũ.sꝫ iudi.officio inserẽdo eũ nõ esse soluẽdo arg.d.l.si seruũ.§.fi.⁊.l.arbitrio.Cy.primũ puto verius qꝛ lite pendente ante sñiam vel ante executionẽ posset fieri soluẽdo. vt.s̃.arbi.tute.l.si defunctꝰ.Quis sit effectꝰ sñie dic qđ infamat.Quid si est ita vilis qđ nõ curat de infamia.Iaco.de ra. dicit qđ iudex condẽnabit eum pecuniariter loco infamie.vt.ff.eo.si qs iniuriã.⁊ vt.j.certũ tẽpus criminalis questio terminet̃.l.ij.Ultimo dicit consiliũ esse ad euitandã infamiã qđ se defendat ꝑ ꝓcur.vt ff.de his q.no.infa.l.furti.§.si quis alieno.sed ꝫm hãc opi. qđ dñs ⁊ ꝓcur.condẽnet̃ cessat predictũ cõsiliũ illa tñ opi.est ꝯtra dictũ.§.si qs aliena.vt dixi.s̃.de sen.l.j.Quidã cano.dicũt qđ etiã si dãnet̃ solus ꝓcur.dñs est ĩfamis sicut ille q trãsigit sup crimine famoso.vt.ff.de his qui no.infa.l.qm̃.sed ibi loquitur in sponte transigẽte iudiciũ autẽ reddit̃ in inuitũ ⁊ statur rei iudi.ff.de reg.iur.l.res iudicata.

Dominũ. Op. glo. ꝙ hec ac.nõ ꝓsequat̃ dãnũ sꝫ cõtumeliã.vt.ff.e.l.iteꝫ apđ labeonẽ.§.si qs ꝫuo.omissis alijs.dic ꝫꝫ Pe. qđ ex iĩuria ꝫuo illata duplex nascit̃ ac.iniuriarꝫ q̃ ꝓsequit̃ ꝯtumeliã ⁊ aql'.q̃ ꝓsequit̃ dãnũ ⁊ hic facit regulã ad aql'.⁊ sic nõ ad genus actiõis. Sꝫ ad speciẽ. vt dixi s̃.qñ ciuilis ac.cri.preiu.l.vnica.

Si quidem. Ibi sup hoc.s.iĩuria q̃ videt̃ irrogata ex motiõe iudicij liberalis ⁊ sicut facit ad qõnẽ quã tetigi.s̃.e.l.si nõ cõuicij.si qs dicat cõuiciũ verꝫ qđ nõ teneat̃ iniuriarũ sꝫ hoc ibi in iudicijs.Itẽ not.ꝙ ciuitas dꝛ hẽre rẽ publicã sed improprie.vt dixi.s̃.ex qui.cau.maio.l.res publica.

Si quãdo. Canonizata est.iij.q.ix.c.absens.ꝑ aliũ ⁊ vide ꝙ ibi not. opi.etiã ꝑ ꝓcur.causaꝫ agũt.v.q.iij.c.vlti.⁊ ibi in glo.iteꝫ not.ex fine ꝙ mos iudiciorꝫ seruãdus est. Itẽ not.ꝯtra opi.illorꝫ q dicũt qđ in causa criminali in qua opponit̃ pena.i.relegat̃.ĩteruenit ꝓcur.qꝛ hic ĩponitur pena relegat̃.⁊ tñ dicit̃ in istis ꝑsonis spãle ergo in alijs est ius cõe. In ꝯtrariũ.ff.de legi.l.ius singulare. ⁊ ideo aliqñ dicit Ia.de ar̃.qđ hic loquit̃ in casu spãli qñ ex hoc crimĩe ĩponit̃ pena capitis.vt.j.ti.ꝓxi.postea dicit qđ spãle est in crimĩe iniuriarũ vt lꝫ pena minor relegat̃.imponat̃ nõ tñ interueniat ꝓcur.nisi in istis ꝑsonis in qbꝰ est speciale ⁊ ita videt̃ notari.ff.de ꝓcur.l.licet.§.j.eodẽ mõ facit ꝯtra opi.dicẽtiũ ꝙ in criminibꝰ interuenit ꝓcur̃.in oĩbus actibꝰ vsqꝫ ad sñiam qꝛ si in istis est speciale ergo ⁊c.vt dictuꝫ est de hoc dixi plene.s̃.de accu.l.ij.⁊.iij.Sed q̃ est ratio ꝙ in criminalibꝰ fert̃ sñia cõtra dñm ⁊ nõ ꝯtra ꝓcur.vt hic in ciuilibꝰ secus.s̃.de sen.l.j.dic qđ incõgruũ esset ꝙ ꝓcur.qui nõ delinquit penã sustineret. in ciuilibus autẽ si soluat recuperat a dño nec fit ꝯtra eũ executio nisi in casibus q habent̃.ff.de ꝓcur.l.plautius.

De famosis libellis. Rubrica.

Super rubrica. Uide Aꝫ.in summa.e.⁊.v.q.j.ꝑ totũ ⁊ maxie.c.si quis famosum.vbi est hec lex.

De abigeis.

¶ Rubrica. De abigeis.

Super rubrica. Uide Azo. i sum. e. ⁊ canonizata est hec. l. iiij. q. iiij. c. itē abacti. al's est sub. §. aliqñ. et qui sint abigei bene habet etiā in. §. mitiores. allegato in glo. ⁊c.

¶ Rubrica. De nili aggeribus nō rumpendis.

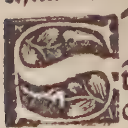

Si quis. Uide Azo. in sum. e. ⁊ no. penā cōbustionis vt ⁊. s̄. de fal. mone. l. ij. itē dicit gl. in aliis fluminibꝰ idē de equitate. P. ꝯ qꝛ nō est eadē rō cū alia flumina nō sint tāte necessitatis cū ibi nō pluat vt dicit Az. in sum. alibi sic. Querit Cy. qd in aggeribus padi vbi est magnū dānū ⁊ ꝑiculū si rūpant ⁊ dicit ꝙ forte idē dici pōt. Itē collige ꝙ minori pena punit opē ferens ꝙ̄ delinquēs sed videt ꝙ eadē vt. ff. ad. l. pōpe. de pari. l. vtrū. ⁊ ad. l. iul. mai. l. si qs. circa fi. pōt dici ꝙ hic spāle est ea rōne quā dixi. s̄. ad. l. iul. de vi. l. crimē. sed tūc vr̄ obstare. d. l. vtrū. de sicca. l. iij. §. itē q actor. ad. l. iul. pecu. l. sacrilegi. §. is aūt. ⁊. d. l. qsqs. Alber. de gan. rubrica de homicidio. dicit ꝙ Dyn. ⁊ qdam alij cōsuluerūt de facto hoī. ꝙ aut ille q opē tulit prestādo ministeriū suū dedit cām mor. ⁊ tunc punit vt homicida vt. ff. de sicca. l. nihil interest. aut nō ⁊ tunc pena mitiori vt. ff. de fur. l. is qui opē. Sed ꝯ hoc est recte intuenti. d. l. sacrilegi. §. is aūt. ꝺm vnū intellectū ⁊. ff. de adul. l. is cuius ope. de epis ⁊ cle. l. rap. §. penas aūt. vbi de hoc dixi ⁊ cū nō prebeant cām mor. nisi dicamus ꝙ q est cū malefactore vt resistat volētibꝰ eū impedire vr̄ dare cām maleficio vt ⁊ al's dr̄ de his q interfuerunt violētie lꝫ manū nō posuerint. ff. vi bo. rap. l. ij. §. ex hac. Sed tunc vr̄ obstare ista. l. q̄ dicit minꝰ puniri. Cy. dicit se nō modicū dubitare.

¶ Rubrica. De his qui latrones ⁊c.

Eos. Uide Azo. in sum. e. in aut. de man. princi. §. fi. de deserto. l. j. li. xij. ⁊ ad. l. iul. de vi. l. fi. ⁊ plene ꝑ Sā. de receptatoribꝰ. opp. ꝙ nō sit eadē pena receptatoris vt. s̄. de rap. vir. l. vnica. §. penas. ⁊ dic vt dixi. s̄. ad. l. iul. de vi. l. crimē. In cōsanguineis receptātibus est pena arbitraria vt. ff. eo. l. fi. §. expilatores. de effracto. l. j. In extraneis eadē cū malefactore. vt. d. l. crimē. Fallit ꝙ qñqꝫ grauius vt ibi dixi ⁊ ꝑdicta vera sunt in receptatore sciēter secus si ignorāter vt hac. l. ⁊ est exꝑssum. ff. de penis. l. metrodorū. ⁊. l. seq. q̄ est vtilis ad cōia in qbus receptant bāniti ꝙ nō teneant nisi sciēter hoc faciāt de istis receptatoribꝰ tetigi. s̄. de here. aut. credētes. itē facit hec. l. ꝙ nō solū nō teneant receptare sed eos capere ⁊ in iudicio pn̄tare ibi vel in iudiciis offerre supersederint. ⁊ ꝓ hoc. j. l. ꝓxi. ibi vltro eos offerant. Idē posset dici de conducētibus victualia ꝯ vetita ⁊ ꝓ hoc. §. fi. in aut. de man. princi. ff. locati. in. l. de verb. sig. l. facere. ⁊ de verb. ob. l. in illa stip. nā ⁊ vasallus q ꝓmittit nō offēdere iuuare tenet. xxij. q. vlti. c. de forma. ⁊ ibi in glos. ⁊ ad hoc vsufru. quēadmodū ca. l. j. in fi. ⁊. l. ij.

Si latrones. Latro dicit a lateo lates ⁊ no. ex v̇. finaūt. qꝛ inuocatio brachij secularis facienda est demū in subsidiuꝫ cū iudex ecclesiasticus fecit qd̄ potuit de quo dic vt dixi. s̄. de ep̄ali audi. l. ep̄ale.

¶ Rubrica. De requirendis reis.

Cum absenti. Uide Azo. i sum. eo. ⁊ in gan. qd sit agendū reo absente ⁊ in Spe. de accusa. §. sequit videre de cōtumacia accusati ⁊ ꝑ Dy. ff. eo. l. j. ⁊ primo dicit ꝙ fieri debet annotatio. scd̄o qd habet facere aduocatꝰ si. j. annum reuertitur vt recuperet bona. tertio qd fiat de bonis si reuersus moriat. ⁊ dic ꝙ hic titulus locū habet ante litē ꝯte. ⁊ post qꝛ in criminalibꝰ absentes etiā post litē cōte. nō ꝯdēnant vt. ff. de penis. l. absentē. Itē hꝫ locū solū in grauibꝰ delictis. nā in leuibꝰ nō esset cōgruū ꝙ bona annotarent qꝛ grauior esset interlocutoria annotatiōis ꝙ̄ diffinitiua ꝺm Jaco. de ra. an aūt iste titulus sit correctus ꝑ aut. bona dānatoꝝ puta ꝙ nō qꝛ illa de confiscatiōe nō de annotatiōe loquit. ⁊ ita seruat. Sed q̄ro qñ ista annotatio fieri debeat. Quidā ꝙ statim cū qs accusat per hāc l. ibi annotari vt requirat. ⁊ ibi requirēdū ⁊c. alij dicūt aut accusatus est suspectꝰ. ⁊ tunc primo fit annotatio ⁊ postea requiritur vt. ff. qui satisda. co. l. si fideiussor. §. j. aut nō est suspectus ⁊ tunc primo requirit hoc nō placet Cy. qꝛ sicut iudiciū in ciuilibus incipit a citatiōe sic ⁊ in criminalibꝰ maxime qꝛ ex tali annotatiōe sequit aliqualis infamia facti vt. j. eo. l. fi. ⁊ sicut in ciuilibus non fit missio nō ꝑcedente citatiōe vt supra quomodo et qñ iudex. l. cōsentaneū. ita nec in criminalibus vt. ff. de penis. l. absentē. §. j. dicas ergo ꝙ reus accusatus ante annotationē et post citandus est tribus vicibus ꝺm Cy. nec pōt abbreuiari tēpus citationū in criminalibus vt. j. eo. l. fi. lꝫ in ciuilibus possit vt not. d. l. cōsentaneū. qꝛ in eis nō vertit tantū periculū. Item queritur qñ incipit iste annus. j. queꝫ recuperant bona dic ꝙ a tp̄e citationis que ꝑuenit in eius notitiā vel q̄ publice fit emissa vt. ff. eo. l. annus. ⁊ no. in. l. j. §. ꝑsides. in glo. que incipit. i. magistratus. Sed nūqd reuersus statim recuperet bona an stent in sequestra donec absoluat. videt ꝙ primo sit absoluenduꝫ qꝛ hic dicit si se purgauerit ergo ⁊c. preterea. ff. eo. loquit copulatiue ⁊ ita oportet vtrūqꝫ adimpleri vt. ff. de verb. oblig. l. si ita quis. Quid dicemus glo. que est. ff. eo. l. vlti. dicit ꝙ recuperat prestita satidatione de parendo iuri. Alij dicunt ꝯtrariū vt ibi not. Jaco. de are. approbat primā opi. Item nunqd isti reuerso incumbat onus ꝓbandi de innocentia glo. que est hic videt distinguere aut accusator ꝓbat ⁊ reus ꝓbat innocentiā. si actor nō ꝓbat etiā sine aliqua ꝓbatiōe rei absoluit glo. minus bene explicat vnde credo ꝙ ꝓpter absentiā reus habeat se purgare saltē ꝑ sacr̄m qꝛ ꝓpter fugā videt suspectus ⁊ ꝓpter annotationē bonoꝝ factā al's nō recuperat. ⁊ de tali purgatiōe loquit hic ar. s̄. de falsis ver. itē grauat in alio ꝙ post annū nō audit super bonis vt. j. l. ꝓxi. Et ꝓ declaratiōe pn̄tis materie quero qōnes quas hic notat Jaco. de bel. statuto cauet ꝙ si quis cōmiserit adulteriū violenter ꝯdēnet in centū si voluntarie in quinquaginta. Item ꝙ citatus legitime ⁊ nō cōparens habeat ꝓ confesso ⁊ cōuicto ac si legitime ꝓbatū foret tytius accusatus fuit de adul. cōmisso cū berta nec est exꝑssum voluntarie vel violēter ⁊ petitū est ꝙ condēnari debeat ꝺm formā iuris ⁊ statutoꝝ ⁊ oīm iure quo melius pōt. querit primo an libellus ꝓcedat. secundo dato ꝙ nō ꝓcedat vsqꝫ ad qd̄ tēpus obijci pōt hec exceptio. tertio esto ꝙ libellus ꝓcedat q̄l'r debeat cōdēnari. q̄rto si fuerit bānitꝰ ob ꝯtumaciā an efficiat infamis. ꝙ̄tū ad primā ꝙ libellus ꝓcedat facit solita ꝯsuetudo iudicioꝝ qꝛ sic cōiter formant libelli ꝓ hoc. s̄. de iiur. l. si nō ꝯuicij. i fi. ⁊ insti. de satisda. i fi. ⁊ qꝛ in iudi. oīa veniūt de iudic. l. solemꝰ. ⁊ qꝛ gn̄alis libellus admittit. s̄. de annali exce. l. fi. de ordi. cog. l. ij. in ꝯriū qꝛ gn̄alitas parit obscuritatē. ff. de iure fi. l. ita fidei. de iniur. l. pretor. ⁊ ex̄ de rescript. c. fi. itē si verba illa ꝺm formā iuris ⁊ statutoꝝ ⁊c. accipiant copulatiue videret peti puniri legibus pluribus qd̄ nō lꝫ. vt. ff. de accu. l. senatus. Itē qꝛ libellus debꝫ esse clarus ⁊ certus vt. ff. de acti. l. libelloꝝ. de dolo. l. sed ex dolo. §. fi. ⁊. l. se. Soluēdo dic ꝙ libellus nō ꝓcedit de iure ꝓpter icertitudinē vagi cris gn̄alitate ⁊ obscuritate ꝑ iura ad hoc alleg. Sꝫ si nō excipiat bene ꝓcederet ⁊ ita loquit. d. l. vlti. de annali exce. cuꝫ ibi notatis. ff. de penis. l. si preses. §. sed si vtriusqꝫ. ex̄ de libelli obla. c. ij. vbi de hoc. ff. de eden. l. j. de rei ven. l. que de tota. §. incerte. de resti. spo. c. cū ad sedē. de excessi. prela. c. fi. ⁊ ibi ꝑ Inn. ⁊ declarari poterit iudicio pēdente. ff. de iudi. l. si qs intentiōe de noxa. l. in delictis. §. si detracta. ⁊ ꝓbatur ꝑ alia iura ꝑdicta ⁊ dicet in solutione ꝓxime qōnis. posset etiā dici ꝙ talis libellus ꝓcedit de cōsuetudine sed in ꝓcessu debet vnā viam eligere sicut dicit de publiciana ⁊ rei ven. q̄ simul ꝓponunt vt no. insti. de actio. §. alie. ⁊ facit ad cōsuetudinē in hoc seruandā. ff. de excep. rei iudi. l. singulis in fi. de testi. l. iij. §. fi. In secūda qōne videt ꝙ vsqꝫ ad litē cōte. tm̄ ꝓponi debeat talis exceptio qꝛ sapit naturā dilatorie ⁊ nō peremtorie qꝛ de inepta peti. pōt redire ad aptā. ff. si mēsor fal. mo. dixe. l. j. §. j. ergo ⁊c. vt. s̄. de proba. l. excep. ⁊ qꝛ ex quo nō reprobat libel. a princi. vr̄ approbari s̄. de iudi. l. apertissimi. ⁊ in aut. offerat. ⁊ ad hoc. s̄. de ꝑcu. l. ita demū. ⁊. ff. e. l. pōp. §. rati. In ꝯriū ꝙ in quacūqꝫ parte iudicij facit dicta. l. j. si mesor fal. mo. dixe. ⁊ de insti. l. sed ⁊ si pupillus. §. si institoria. ⁊. l. habebat. eo. titu. ⁊ qꝛ incertū nihil operat de confessis. l. certum. de inter. act. de etate. §. nihil. ⁊ qꝛ etiā iudex ex officio libellū ineptū dꝫ repellere vt. ff. de asse. l. j. ⁊. s̄. vt nemo priua. l. ij. in fi. ⁊ qꝛ talis incertitudo ipediret sn̄iam de po. l. j. §. si qs argentū. vbi de hoc de fur. l. in actione. ⁊ insti. de act. §. curare. Soluendo dixit aut est defectus in substantialibus libelli aut in qualitate vel accidētalibus. primo casu pōt obijci in quacūqꝫ parte iudicij qꝛ deficiente substantia deficit esse rei s̄. ad silleia. l. cū silleianū. ⁊. ff. de ori. iur. l. j. ⁊ facit de acti. l. libelloꝝ. ⁊. l. cū tytia. de adul. accusaturus. s̄. de accusa. l. penl'. ⁊ not.

de hoc.ff.de doli ex.l.ij.§.circa. Que aūt sint substantialia libellorum.nota.ff.de edendo.l.j.in principio. Secundo casu siquidem ex libello nō pōt resultare sententia.dic idem quia in hoc casu nō dicitur esse libellus ex quo nō potest sequi sentētia certa vt.d.l.j.§.j.si mesor fal.mo.dixerit.r dicto.§.si institoria. cuȝ 2cor.supra allegatis.r est ratio quia his duobus casibus exceptio sapit naturā peremtorie qr per eam redditur iudiciū nullum vt no.s.de iuris r facti igno.l.j.extra de excepti.c.pasto.p Innocē.r.c.exceptionē per Ber. Si aūt potest ferri sententia tunc ante litem contest.debet opponi qr sapit naturā dilatorie vt dictū est iudex tñ ex officio suo potest actorē cogere vt certū faciat vt dicta.l.j.de offi.asses.r dicto.§.curare.et.s. vt que desunt aduoca.cum ibi notatis. In tertia qōne videt̄ q̄ iudex debeet punire ſm formā iuris cōis primo ex ordine.primo em̄ petijt puniri debere ſm formā iuris ergo ordo seruabitur. ff. de vsufruc.l.quoties.cum si. Item qr ius vetus r magis cōmune seruandū est institu.de rerū diuisi.l.singulox.r finiū regū.l.in finalibus. Itē pro hoc.iij.q.vij.iudicet.r in aut.de iudi.§.oēs. In 2riū q̄ ſm formā statutox.insti.de iure natu.§.iusaūt ciuile.r.§.sed naturalia.r.ff.de iusti.r iure.l.oēs ppl'i. Itē qr statutū est lex magis loco 2ueniens ergo obseruanda.iiij.dist.erit. aūt lex.r quia mitiorē penā imponit.pro adulterio q̄ ius cōe ergo seruari debet.ff.de penis.l.interpretatione.sed q̄ debeat absoluere videt̄ ,pter incertitudinē.ff.de testa.tut.l.duo sunt tytij. Item quia verba illa ſm formā iuris r statutox rc.copulatiue in dubio accipiunt̄.ff.de verb.sig.l.alienationis.§.fi.r.l. triplici.§.videamus.copulatiua aūt exigit omniū concursum. de verbo.oblig.l.si ita.r de condit.insti.l.si haberi.hoc aūt esse nō potest.scȝ quis pluribus legibus reus fieri.vt dicta.l. senatus.de accu.ergo absolui dȝ. Qd oībus legibus debeat cōdēnari videt̄.ff.de actioni.r oblig.l.quoties.supra de sepul.viola. l.qui sepul.vbi de hoc dixi. Item qr ſm formā libelli debet ferri sententia supra de fideicōmis.liber.l.fi.quia ,phibitum a principio in fine toleratur.vt dicta.l.fi.de annali except. Soluendo dicit q̄ in ,pcessu prosecutus est certam legē r hoc apparet iudex ſm illam iudicabit arg.C.de iudi.l.licet.r dicta.l.si qs intētione. sed iudicare debet ſm illam que mitiorē penā imponit. vt dicta.l. interpretatiōe.cū simi.r de hoc no.per Inno.d.c.ij. de ordi.cogni.vel dicit melius q̄ iudicare debet ſm statutum q̄ derogat iuri cōmuni.vt dicta.l.oēs populi.cum si.r institu. de offi.iudi.in prin.r per hoc pȝ responsio ad cōtraria qr iuri cōmuni derogatū est p municipalē. Nō.obstat qd allegatū est q̄ nulla pena posset imponi qr illud est verū in his in quibus nō est electio permissa vel in quibus ius nō disponit q̄ seruet̄ lex municipalis r hic coniuncta accipi debȝ ,p disiuncta vt res valeat in qua sufficit alterū esse verū. vt.d.l.si heredi. Non.ob. qd allegatuȝ est in oībus legibus debere puniri qr illud habet locū si aduersa ,pponerent r tñ nō resultaret iniquitas qd hic esset quia sepius de eodeȝ delicto querer̄ cōtra.l.licet.§.fi.nau. cau.sta. In vltima qōne videt̄ q̄ sit infamis ex genere delicti q̄ sui natura infamat.ff.de ritu nup.l.palam.§.que in adult.item quia habet̄ ,p confesso ex.l.municipali.sed cōfessus efficit̄ infamis vt.ff.de his qui not.infa.l.quoniā ergo rc. Itē ex cōdemnatiōe secuta.vt.ff.de publi.iudi.l.infamē.r que nō pōt per iudicem remitti.ff.de furtis.l.nō pōt.r.iij.q.iij.euthemiū. itē qr statutū habȝ originē a.l.iul.de adulte.ergo infamat sicut r ius cōe origine inspecta.ff.de furtis.l.si quis in seruitute.in prin.r l.verum.r de adulte.l.si adulteriū cū incestu.§.j.r quia licet pena per statutū mutetur nō tñ natura criminis est mutata magime pena minorata. vt.l.quid ergo.§.pena grauior.r in aut.vt nulli iudi.§.fi.si ergo manet natura r infamia in cōtrarium qr extraiudicialis confessio nō infamat.ff.de his qui not.infamia l.ictus.r de adulte.l.capite.in fine.hec aūt confessio reuera fuit extraiudicialis quia accusatus nō fuit presens in iudicio ergo ficta fuit vt.ff.de capti.r postlimi.reuer.l.nihil.differt em̄ confessio ficta a vera vt extra de presumti.c.nulllus.r ibi nota.vnde licet vera confessio infamet nō sequitur q̄ ficta. Item bannitus de tali crimine auditur ex integro de custo.reorum.l.diuus.r dixi in.l.raptores.supra de episc.r clericis.cum ergo nō habeatur pro vere damnato nō erit infamis.argu.ff.de penis l.ij.§.fina. Item ex tali sententia ob cōtumaciā lata nō dicitur fieri ius.ff.de inofficioso testamē.l.qui repudiantis.§.finali.qr magis ,pter absentiā q̄ ,pter malam causam videtur iudicatum.vt.ff.,p socio.l.cum duobus.§.fi.r de euicti.l. si ideo ergo infamare nō debet quia tunc infamat cū presumitur malā causam habere vt.ff.de his qui not.infa.l.furti.in prin.vbi de hoc Item nō reperitur iure cautum q̄.l.municipalis infamet cuȝ certi sint modi ex quibus in famia oritur de quibus nō est iste ergo rc.vt.l.obligationū fere.§.placet.de actio. r obliga. r de hoc no.ff.de his qui no.infa.l.j.r.l.furti.§.j.item ex statuto oritur conditio ex.l.vt.ff.de condit.ex le.l.j.q̄ nō infamat.vt.ff.de acti.r obli.l.cessat. Item ,pter delictum simpliciter quis nō infamat̄ sed per modū.vnde fur nō infamat̄ ex deprehensione in furto vel si condēnet̄ in 2ditione furtiua sed solū si condemnet̄ act.furti sn̄ie cum igitur alius modus r alia sentētia seruetur l.municipali.q̄.l.iul.de adulte.ergo nō efficitur infamis vt dicta.l.j.de his qui no.infa. Nam accusatio criminis cōcussionis nō infamat presidem sed.l.iul.repetundarū sic r tñ idem est delictum r punitur varijs legibus r illud contingit ,pter varietatem morū r legum vt.ff.de publi.iudi.l.infamē.nō ergo ideȝ in nostro casu. Itē qr sola sn̄ia exspectat̄ nō genus criminis.ff. de penis.l.qd ad statum. Item hoc ,pbatur p locum a diuisione.aut em̄ dicemus eū infamē ex.l.iul.de adul.r hoc nō est verum qr nō est ,pposita aut ex.l.municipali.r hoc nō reperit̄ infamare aut ex vtraq̄ r hoc nō ,pcedit per dictaȝ.l.senatus.aut ex edicto pretoris qd infamat damnatū de adulte.r hoc etiaȝ non videt̄ quia hoc verum est cū damnatus publico iudicio r suo modo r cum constat de delicto per confessionē vel ,pbationem. Item quoties detrahit̄ aliquid iuri cōmuni ius ,pprium efficit̄ illius ciuitatis vt.ff.de iusti.r iure.l.ius ciuile.cū ergo in hac parte ius municipale detrabat iuri cōi videt̄ sublata r remissa oīalia pena que nō reperit̄ per ip̄m statu.imposita. Itē extraordinaria cognitio nō infamat.s.de modo mulctarū.l.j. Cum ergo hic extra ordinē fit ,pcessum cessabit infamia. Iteȝ qr pena minorata est qd videt̄ factū ex causa per statutū. ea ergo finita cessabit infamia vt.l.r si seuerior.r.l.si possidoneū.s. ex qui.cau.infa.irrog.item electo vno iure cessat aliud.ff.nau. cau.sta.l.idē.§.fi.r ibi de hoc de minori.l.ī cause de calū.l.j.§.j. r ibi de hoc electa ergo via extraordinaria statuti cessabūt alia iura. Itē hic nulla ,pbatio criminis facta fuit infamia aūt irrogat̄ aut ex confes.aut ex ,pbat.ff.de his qui not.infa.l.athletas.§.fi.r.l.seq.r.l.furti.in princi.ergo rc.soluendo dicit q̄ nō efficitur infamis qr nec confessio ficta nec sn̄ia ob cōtumaciā lata infamant nec edictū pretoris vel ius ciuile irrogat infamiaȝ iuris in aliquē nisi interueniat vera cōfessio vel ,pbatio vt predictū est r maxime vbi cognitio est extraordinaria. vt.d.l.j.de modo mulctarū. Ad cōtraria rn̄det r primo ad illud q̄ genus delicti infamat qr verum est suo modo r sua lege ,pposita q̄ infamet. Nō ob.ficta cōfessio qr multū differt a vera vt.d.l. qm̄.r l.ictus.r not.d.c.nullus.ex̄ de presumtio. Nō ob.sn̄ia qr nulla interuenit ,pbatio vel ordinaria cognitio. Non ob.q̄ infamia p iudicem remitti nō pōt.qr verū est qn̄ ordinaria via procedit̄ hic aūt via statuti que tacite remisisse videt̄ infamiā cum de ea nil caueatur. Non ob.q̄ de origine r natura publici iudicij est infamare qr rn̄detur vt.s.vel lex municipalis in hoc derogat iuri cōmuni.vt dictū est. Nō obstat.l.vlti.j.eo.qr de infamia facti loquit̄. Jaco.de bel.

Vlicunq̄. Ibi seniori.scȝ quare fuerit sententia annotationis licet glo.aliter exponat et tenent Pet. r Jaco.q̄ ex iusta causa reuersus post annum restituitur. vt.ff.ex quib.cau. maio.l.j.in fi.rc.

In pecuniarijs. Annotatio quādā facti ifamiā inducit r ideo cū solēnitate iuris fieri debet. r male faciunt indices abbreuiantes dilat.in criminalibus. nisi cōsuetudo vel statutū hoc faciant ſm Cy.

¶Rubrica. De questionibus.

1 ¶Fama an sit sufficiens ad torturam.
2 Homines qui sunt qui torqueri possunt.
3 Homines liberi an possint torqueri.
4 Effectus questionis quis sit.

Super rubrica. Vide Azo.in summa eo. r p Albertū de gandino tit.de indicijs dubita. quibus ,pcedit̄ ad tormenta.r tit.de qōnibus r tormentis et.xv.q.vj.in summa.r.v.q.v. illi qui. An ex actis r ,pbationibus habitis in ciuili possit quis torqueri in criminali dixi supra de eden.l.ij.circa finē.quia de ista materia multi scripserunt r inter alios dn̄s Odof.cuius tractatū per ordinē transcripsit prefatus Alber. de gandino dicto titu.de qōnibus r tormentis.idcirco ad illū remitto r facilius pertransibo an iudex puniatur si tortus moriatur ex tormentis dixi supra ad legē iul.maie.l.si quis alicui. Utrum iure canonico r in clericis sit locus tormentis.eo.titu. l.nullus

l.nullus. Quid sit qd. dic vt.ff.ad fil.l.j.§.qonem.et de iniurijs. l.item apud labeone.qonis verbo. Qn aut sit pcedendu ad tormenta.dic q duobus cocurrentibus.s.si veritas alijs pbationibus haberi no possit.vt.j.eo.l.quoties.et.ff.e.l.diuus. Secundum est q pcedat indicia vt.j.eo.l.milites.et.ff.eo.sed si vnus. §.in ea causa.que aut indicia sint sufficietia no pot bene terminari sed iudicis arbitrio relinquitur.vt.ff.de testi.l.iij.dicut tn quida q oia q faciunt semiplena pbatione sunt sufficientia in-
1 dicia de quib dictu est.s.de iureiura.l.in bone fidei.† Sed nunquid fama sufficit videt q sic fm illos qui dicut fama inducere semiplena pbatione.glos.tn videt dicere q sint necessaria alia indicia vt no.ff.de execu.tut.l.ij.circa prin.que glo.fm Dy.exaudiri debet in criminibus in quibus exigunt pbationes luce meridiana clariores.de hoc plene et subtiliter not.per.d.Gabriele de oseletis in suo tractatu de fama.§.nunc superest vt ad portu.v.ite consueuit queri an sola fama laborante.et p Odo. Gand.dicto tractatu de tormentis et qonibus.ver.sed de vno quero pone probatu est de crimine ctra alique p publica voce et fama.breuiter ergo iudex ex circustantijs facti et personaru colliget et arbitrabit que indicia sufficiunt ad tormenta de quo vide plene.d.ti.de indicijs dubitatis quibus pcedit ad tormeta et titulo se.per San.in quibus causis locus sit tormetis. dic q in criminalibus et ciuilib vt.j.e.l.iij.et.l.cu testiu.et.l.hoc qd
2 placet.† Qui hoies possint torqueri. dic aut querit de liberis hoibus et tunc aut sunt in dignitate positi et no torquent vt.j. eo.l.milites.et ibi dicetur.et.l.diuo.aut no:et tunc aut queritur an possint torqueri in seipsos an in alios.et si in seipsos in ciuilibus aut criminalibus tunc em possunt torqueri in defectum pbationu et precedentibus indicijs vt.d.l.milites.ij.rnso.et.j.
3 eo.l.iij.† Si queraf an liberi hoies torqueri possint in alios ta q testes.dic aut est vilis personaz et tunc eius dictu no recipit sine tormetis in ciuilibus vel criminalibus et fm quosda nisi in subsidiu vel defectu vt in aut.de testi.§.j.Aut no est vilis psona et tunc pot torqueri duobus concurretibus.s.q vacillent et dicat se facto interfuisse vt.ff.eo.l.ex libero.et.l.vnius.§.testes. Fallit qn questio improbat vel qr minor vt.d.l.ex libero.et.l.de minore.vel pter alia csideratione vt.ff.eo.l.j.§.preterea.et.§. ide est in hoie.aut qrit de statulib.et tunc ide q de liberis hoib dixi qr liberi sunt aut querit de seruis et tunc aut petit seruus torqueri ctra extraneu qui no est dns nec nunq fuit aut ctra dnm psente vel preteritu.Si cotra extraneu torqueri pot pcedentibus indicijs et in subsidiu vt supra dixi de vilibus psonis Si ctra dnm aut seruus interrogat de facto coi dni et serui et tunc torqueri pot vt.s.de seruis fugi.l.quicunq.§.fi. de edili. edic.l.quero.§.fi.ff.e.l.j.aut interrogat de facto extranei et tuc aut dubitatur de dnio et tunc ratione dubij torquet. vt.j.eo.l. cum testiu.et supra de rei vendic.l. cum super vernis. aut certu est q est vel fuit dns et tunc aut seruus petitur torqueri contra dnm in causa pecuniaria et no pot vt.s.eo.l.j.in fi. aut in causa criminali tunc no potest exceptis criminibus enumeratis.d.l. j.supra.eo.in tex.et glo. Quis sit effectus questionis.dic aut confessus in tormentis perseuerat in confessione sua sponte et valet alias no.vt.ff.eo.l.j.§.diuus.et supra de custo.reor.l.si quis et ibi tetigi et hoc verum est cotra confitente contra alios no.vt ff.eo.l.j.§.qoni.et.l.quero.de edili.edic.ad fi.et dixi supra de accusa.l.fi.et de hoc in Sandino de qonibus et tormentis.ver. de vno restat.et v.seq.sed qn dicit vltro perseuerare. rndeo qn no territus ex tormentis hoc fecit si em sit in loco tormentor adhuc presumitur facta tormentis vt.ff.de incen.rui.et nau.l.j.§. ex incendio. Sed nunqd semel tortus pot iteru torqueri videtur q sic vt.ff.e.l.repeti.et in aut.vt indices sine quoquo suffra. §.illud.ver.oportet.ibi et no.prius quiescant &c. In ctrariu videtur.ff.eo.l.vnius.§.j.et de dam.infec.l. qui bona.§. si quis stipulatus. Veritas est q no pot repeti nisi nouis indicijs superuenientibus.et ita tenet Odo.et Sandinus dicto ti.de qonibus et tormentis.v.ite qro pone q semel. Licet multi assessores seruerita.gloria affectates ctra.l.respiciendu.ff.de pe.et ibi modice seuientes cotra.l.si quis in ea.supra de custo.reor.cotrariu faciant.nec deum nec leges habetes pre oculis.et q no debeat repeti nisi noua superueniant indicia.bene facit.ff.eo.l. hinus. §.j.ibi euidentioribus argumentis oppressus et ita seruat et ad l.repeti.que indistincte loquitur pot rnderi q loquit de repetitione facienda in eode instanti no si eum dimisit ex toto vt ea vice amplius no torqueat.et ita tenet Dy.in dicta.l.repeti.et communiter p doctores approbatur. Sed quid si repetitus cotraria dicat cui dicto stabit.quida q posteriori qr posteriora prioribus derogat vt.s.de pactis.l.pacta nouissima. Dy. tenet q nulli stetur cu vacillet et ctraria sibi dicat vn eius dictu no valet vt.ff.de testi.l.qui falsa.et.ff.de falsis.l.eos.§.j.punitur tame de falso licet eius dictum no valeat vt supra de testi.l.nullum. Est etiam notandu q si aliquis indicijs precedentibus sit tortus et nihil confiteatur q purgatus dicitur quasi pura veritatem videatur dixisse.vt.ff.eo.l.edictum.et ibi in glo.et ita seruatur.quod forte posset intelligi qn tortus est solum precedentibus indicijs secus si plene pbatum foret cotra eum qr tunc tortura ipsum no purgaret et ita videtur innuere glo.infra eo.l.j. que incipit.i.inuidiosa.circa mediu.sed ibi no loquit de tortura criminosi sed testis.et ideo no bene accedit ad ppositum sed licet glo.in.d.l.edictuz.fm Tulliu teneat q purgatus sit si no confiteat ad hoc tn nullam.l.allegat. fatuus tn esset iudex qui torqueret alique contra que esset pbatum plene nisi hoc faceret cum ptestatione q no intendit eum torquere super pbatis Sed si plures sunt torquendi a quo incipiendum erit. dic q a suspectissimo.vt.ff.eo.l.j.vltra prin.et dic a suspectissimo idest ab eo de quo est magis suspicio q delictum comiserit vel fm gl. expone a suspectissimo.i.magis timido vel magis temere. vt.ff.eo.l.vnius.in princi.vnde dic aut sunt pariter suspecti vt quia paria sunt indicia contra oes aut vnus est magis suspectus q alius vt quia est homo male fame vel plura sunt indicia contra eu et isto casu qui magis presumit delictu comisisse vt.c.semel malus incincipiendu erit ab ipso tanq a magis suspecto et ita loquit dicta.l.j. Quid si torquendus sit pater et filius pariter suspecti.puto incohoandu a filio et audiui a quodaz iudice maleficior q cum haberet patrem et filium torquedos et inchoauerit a patre nihil cfessus fuit sed videns postea filiu torqueri confessus totu.et hec ro potuit esse qr parẽtes magis verent in filijs q in seipsos. vt qd metus causa.l.isti quidem. Quid si no precedentibus indicijs vel no legitimis aliquis tortus sit nunquid preiudicat sibi eius confessio.dic q no vt dicta l.j.ff.eo.et.l.maritus.et.l.penul.fm vnam lectura et est expressuz eo.titu.l.diuus.§.ex quibus causis.et quia indicia sunt substatialia questionis habende vt.j.eo.l.milites.deficiente ergo substatiali solenitate no valet qd agitur vt.l.no dubium.ff.de legibus.cum simi.et ita tenet Dy.et Jaco.de are. Indicia aut quid sint dixi supra de rei vendi.l.indicia.et sunt pars clare pbationis vt supra qui testa.facere pos.l.hac cosultissima.circa princ. Est etia nota.q si torquedus petat terminum defensionis ad pbandu cotra indicia que sunt contra eu q dari sibi debet.vt ff.e.l.vnius.§.cogniturũ.ibi quocuq tpe &c.de ista defen.danda plene dixi.s.de epi.et cleri.l.oes qui vbiq.circa fi. Est etiaz no.q pars pot esse presens qn tortura fit vt.ff.de adul.l.si postulauerit.in prin.et.§.qone.et etia aduocati vt ibide dicit lz in iudicio no seruet.cetera videas ex remissionibus predictis de decur.et cor filijs vide.j.e.l.diuo. No.etia q petes alique torqri primo iurare dz q no aio calunie petit vt.j.e.l.fi.et ibi in gl.

Questionem.

Canonizata est hec.l.et sequens.xv.q.iij.c. q manumittitur.§.si patronus.et primo ponit vna regulam in causis criminalibus. Scdo excipit quosdam casus in quibus regula fallit. Tertio remouet quoddaz dubiu. Vltimo ponit alia regula in causis ciuilibus. Cy.et no. glo.hic posita que incipit.et inuidiosa q innuit q torqueri possit is cotra que plene probatu est et p hoc no purgetur. de hoc dixi super rubrica.

Absolutum.

In glo.priuilegiu in fine. sic et dignitas vt.ff.de penis.l.moschis.§.iste.

Sicuti.

Pulcra lex est et est similitudo per cotrarium.et vide quod notaui supra de accusa.l.finali.

Milites.

Solet queri quid in militib nri tpis.dic vt dixi.s.de pcura.militem. Idem dicut quida de aduoc.qr militant vt s.de aduoca.diuersor iudic.l.aduocati.de cleri. dixi.s.ad.l.iul.maie.l.nullus. Sed nunqd appellatio filior hic stet in stricta significatione videt q no vt.j. eo. l.diuo marco.et de penis.l.moschis.§.liberos. In cotrariu qr hoc est cotra ius coe ergo no pducendu vt.ff.de execu.tu.l.sed et milites.circa princi.de penis.l.honor.de hoc dixi.s.ad.l.iul. maie.l.quisqs. Sed cotra hac.l.vz q milites possint subijci tormentis dum tn no sint tormeta fidiculor.vt.s.ad.l.iul.maie.l. nullus.dic q ibi est speciale. Na pter crime lex tollit priuilegia dignitatis.s.de malefi.l.et si excepta.de priua.car.l.j.et no. j.eo.l.decuriones.in vlt.glo. In criminib em exceptis et atrocioribus possunt torqueri milites fm Ja.de bel.sed no tormetis fidicularu principe inconsulto vt.d.l.nullus. Ite not.a qonibus no esse incipiendu vt.ff.e.l.j.in prin.no subijci.et ex de regu.iu.cu in contemplatione.

Super statu. Ibi subrogari publice enim interest part⁹ nō subijci vt ordinū dignitas familiarū ve salua sit vt.ff. de ven.inspi.l.j.§.fi.τ de suppositione partus dixi s.de fal.l.j. in gl.j.ibi.§.fi.vbi plene de hoc.

Dignitas aui nō transit ad nepotes natos ex filio masculo macula pudoris asperso.

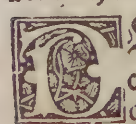
Quo marco. No.ꝙ dignitas aui non transit ad nepotes natos ex filio masculo macula pudoris asperso sed ꝯ.ff. de sat.l.emancipatū.omissis alijs dic ſm Pet.aut q̄rit vtrū nepos gaudeat priuilegio ex ꝑsona aui aut ex ꝑsona patris.primo casu aut est natus ante mortē aui τ tunc gaudet vt ff.de interdic.τ rele.l.iij.Aut post mortē τ nō gaudet vt.ff.vn. de cognati.l.j.§.si quis.Si ex ꝑsona patris aut est aspersus infamia ante cōcep.eius τ nō gaudet vt hic maxime q: vitiū patris nocet filijs nasciturís vt.s.de liber.τ eoꝝ libe.l.ij.aut post eius ꝯceptionē τ gaudet vt.d.l.emācipatū.Oppo.ꝙ idē sit in alijs descendētibus quos liberoꝝ appellatio cōprehēdit vt.ff. de penis.l.moschis.§.iste ver.liberos coniuncta.l.liberoꝝ.de verbo.sig.dic ꝙ ista ꝑ illā declarat̄ τ illa ꝑ istā restringit̄ q: hec lex in eo qd̄ loquit̄ de filijs declarat̄ ꝑ illā vt sub appellatiōe filioꝝ nomē liberoꝝ ꝯtineat̄ τ in hoc declarat̄ ista ꝑ illā sed illa ꝑ istā restringit̄ q: ap.liberoꝝ al's in infinitū extēderet vt.d.l.liberoꝝ.hic aūt restringit̄ ad ꝓnepotes τ ꝑ istā τ ita no.in.l.ꝯria ꝑ Dy.τ Ja.de are.glo.tñ q̄ est hic nō videt̄ velle ꝙ illa restringat̄ ꝑ istā immo ꝙ hec intelligat̄ ſm illā vt hic in prima glo.quam glo.quidā intelligunt vsq; ad trinepotes dicētes liberorū ap. proprie extendit̄ vsq; ad trinepotes vltra aūt dicunt̄ posteri τ parētes ꝓprie dicunt̄ vsq; ad tritauū. vt.ff. de gradibus.l.iuriscōsul.τ hunc respectū dicit Jac.de ra.habuisse glo.istā. τ sic debere intelligi τ rō huius pōt esse q: cū hec lex inducat priuilegiū in filijs decurionū debet extendi vltra ꝓpriū significatū verbi liberoꝝ ar.in aut̄.de nō alie.§.q: vero verosil'e.Cōsueuit queri nunq̄d hec.l.τ.j̄.e.l.decuriones.locū habeāt in ꝯsiliarijs ciuitatū q̄ loco decurionū succedunt vt no.ff.qd̄ cuiusq; vni.l.iij.τ de verb.sig.l.pupillus.§.decuriones.τ hāc tenet Cy.Od. aūt in dicto suo tractatu de qōnibus in fi.τ Gandi.dicto ti.de qōnib⁹ τ tormētis ꝟ.supra.τ dictū est decuriones nō posse torqueri tenet ꝙ lꝫ hic τ sic de stricto iure.de ꝯsuetudine tñ ḡnali ꝯriū seruat̄ τ ita verū est τ dicit cōsultū fore ita boñ.

Quoties. Ibi in glo.corrigit̄ immo illā intellige vt ibi nota.in fi.q: agebat̄ ꝑiudiciali inter dñm τ seruū hic de dño inter duos se dominos contendentes τ est ratio diuersitatis vt ibi not.Oldra.

Seruos. Opponit gl.de .l.cui.§.affinitates.ff.de postu.sed illud in odiū delicti cuius rōne erāt postulare ꝓhibiti . vt.j̄.e.ait pretor.§.hoc edicto. Uel aliud in affine vel affinitate vt ibi aliud in seruo vt hic τ est rō q: soluta affinitate soluit̄ amor τ affectio sed soluto dño lꝫ forte cesset amor remanet reuerētia vt hic τ.d.§.seruus.Jac.de bel.

Et tormentis. Ibi de iure hereditatꝫ exponit gl.i.de vsufructu.dic ꝙ de ipsa successione erat qd̄ ad quē ꝑtineret q: alter alterū negabat coheredē vt.s.e.l.hec nō plꝫ τ qd̄ subijcit de corpibus dic.i.rebus quas vnus dicebat esse hereditarias altero negante cū alter alterū ꝯfiteret̄ coheredē. Op.ꝙ seruus nō torqueat̄ ꝯtra possessorē hereditatis.vt.ff.e. ex libero.glo.dicit.ꝙ illa correcta est ꝑ istā τ ita not.etiā.ff.e.l. de minore.§.fi.qd̄ nō placet Pe.q: legū correctio est vitanda. τ ideo tenet aliam so.que est in.d.§.fi.s.ꝙ hic loquit̄ vbi de hereditate vel eius parte est qd̄ in.l.ꝯria loq̄t vbi nō est qd̄ hereditatis sed alicuius rei hereditarie de qua negat̄ dñs τ sic nō dicitur torqueri ꝯtra dñm τ ista est veritas ſm Cy.

Rubrica. De abolitionibus.

Reses. Uide Azo.in sum.eo.τ ad euidentiā dic ꝙ triplex est abolitio alia legitima alia ḡnalis siue publica alia priuata.legitima est q̄ a lege ꝯcedit̄ vt ꝑ mortē rei vt.s.si reus vel accu.mor.fuerit.ꝑ totū. τ hoc q̄nq; ī totū extinguit crimē vt q̄n morit̄ accusatus.q̄nq; tñ instantiā vt q̄n moritur accusator q: ali⁹ adhuc pōt accusare.j̄.xxx.dies.vt.ff.de accu.l.libelloꝝ.§.fi.Generalis siue publica est q̄n ꝑ publicā letitiā puta victoriā hostiuꝫ vel q: filius est natus principi mādat vt oēs accusatiōes cācellent τ isto casu nō extinguit̄ crimē sed iudiciū.τ ideo.j̄.xxx.dies finita letitia datur ꝑtās iterꝫ accusandi vt.ff.e.l.aut ꝑuatim §.xxx.τ.j̄.ti.ꝑxi.l.j.ij.τ.iij.τ in ista ḡnali nō venit crimē falsi vt ff.ad turpil.l.luci⁹. Priuata est q̄ fit a ꝑsidevt hic τ fit cā cognita τ partibus ꝑñtibus.vt.j̄.l.ꝑxi.τ tunc in totū τ.ff.eo.l.abolitio.τ.l.ij.pōt tñ accusator a principe impetrare vt iterato possit accusare τ hec vocat̄ abolitio abolitiōis τ de hac in.l.ista tractat̄.sed infra quātū tꝑs poterit iterū accusare glo.dicit.j̄.xxx. dies qd̄ q̄dā moderni isto casu nō approbant immo dicunt ꝙ j̄.xx.annos vt.s.de fal.l.q̄rela.q: nō agit̄ de reaccusatiōe eiusdē accusatoris post abolitionē publicā vt.j̄.ti.ꝑxi.l.j.sed de instantia noue accu.aucte principis vñ isti dicūt ꝙ instantia perit in priuata nō in alia abolit.sed.s.ꝑxime dixi ꝯriū de hoc solet tractari.d.l.libelloꝝ.τ dixi.s.de accu.l.qui de crimine.

Abolitio. Hec lex inducit̄ ad qōnē si accusator desistat ab accusatiōe nūq̄d iudex nihilominus possit ex officio ꝯ accusatū ꝓcedere ibi.sed aduersus nocentē rerū ⁊c.τ ꝑ hoc ex̄ de de collusioni.c.ij.Jtem q: reipublice interest ⁊c.vt.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.in ꝯriū videt̄.s.de transac.l.transigere. sed dic vt ibi dixi preterea ibi permittit trāsactionē, vt nō habeat̄ ꝑ cōfesso nō vt iudex ex officio nō possit ꝓcedere vt ibi no.itē q̄ sit idē rō ꝙ in duobus casibus hic in glo.positis ꝯcedit abolitio etiā recepta pecūnia ab accusato dic vt in summa.eo.§.itē illud sciendum ⁊c.

Fallaciter. Ibi inscriptionis illate.i.propter accu.vel inscriptionē illatā.Op.ꝙ accusator ꝓbet τ nō reus vt.l. q̄ accusare.s.de edendo.gl.dicit ꝙ hic est speciale.sꝫ hoc nō videt̄ q: aut accusator plene ꝓbat τ condēnat̄ reus aut nullo mō ꝓbat τ absolutur vt not.s.ad legē cor.de fal.l. vbi τ de requir.reis.l.j.aut semiplene ꝓbat et videt̄ idem supra de probat.l.sciant.j̄.de penis.l.qui sententiā.τ de penis.l.absentē.Sꝫ dic ꝙ in primis duobus casibus nō est speciale sed in tertio sic τ est differētia inter hec delicta τ cetera crimina q: si accusator semiplene ꝓbat vel tale, quid per qd̄ inducatur suspitio cōtra eum tunc reus in exceptis criminibus cogitur se purgare vel per similē ꝓbationē vel ꝑ pleniorē vel saltem per sacramentuꝫ ſm Pe.τ Cy.s.de his qui ad eccle.cōfu.l.fi.§.sicubi.de fide instru.l.fi.τ eo modo accusatoris ꝓbationē tollit vt hic in fi.l. et s.de ꝓbatio.l.iubemus .τ.ad.l.cor.de fal.l.j.qua ꝓbatiōe prestita absolnetur vt.d.l.sciant vel forte dilationes dabunt cōes actori τ accusato in istis criminibus exceptis.τ ita vidi seruari in alijs aūt criminibus debent dari separate. vt.ff.de ferijs. l.fi.Jtē dicit ꝙ reo deficiente in purgatione ꝓ conuicto habet̄ τ punit̄ ac si crimē esset ꝓbatū vt hac.l.in fi.extra de simonia.c. de hoc.τ.c.insinuatum.de purgatione canoñ.c.cum.ꝑ. manconella.ij.q.v.c.presbyter.vel forte durioribus afficietur tormentis sicut in criminibus exceptis vbi tolluntur priuilegia dignitatum vt.s.eo.l.milites dixi ⁊c.

Rubrica. De generali abolitione.

Indulgentia. Uide Azonē in summa. eo. τ qd̄ dixi supra tit.ꝑxi.l.j.Utrum episcopus promouendo dispenset ipso facto nota. per Archidia.lj.distin.c.qui in aliquo.τ si papa promouet aliquē vtrū eum videat̄ fame restitutere habet̄.xliiij.dist.in summa.τ ibi ꝑ Archidi.τ canonizata est hec.l.ij.qd̄.vj.preuaricator al's est causa per se τ incipit indulgentia.τ vide qd̄ ibi no.ꝑ Archidi.in glo.τ ꝯcor.ad hanc.l.qd̄ dicit̄ ꝙ licet peccatū quo ad salutē aīe tollant̄ per penitentiam nō tñ aboletur infamia.ij.q.iij.§.hinc colligit̄.τ ad hanc materiam vide qd̄ no.de his qui exilio ab or.moti sunt.l.j.τ in summa eiusdem ti.τ no.ꝙ infamiā facti solus deus pōt restituere. arg.ff.de obsequijs.l.ij.τ no.extra de purga.cano.c.ex tuarū. Quis aūt possit restituere ad famā dic ꝙ imperator τ senatus τ papa.vt.ff.de post.l.j.§.de qua.de qōni.l.j.§.fi.de penis.l.relegati.§.fi.extra de sentē.a re iudi.c.cū re.vj.q.j.c.oēs.τ in glo. c.infames.extra de simo.c.ex diligenti.de hoc tetigi.s. ex qui. cau.infa.irro.sup rubrica.Jtē eps pōt tollere infamiā in crimine ex quo pōt dispensare vt nota.d.§.hinc colligit̄.ij.q.iij. Sed nunquid papa potest tollere infamiā ortā ex sententia iudicis secularis.dic ꝙ nō vt no.d.c.cū te.de sñia τ re iudi. Sed quid si aliquis fuit excōicatus pro aliquo crimine qd̄ infamat nunquid si absoluat videt̄ restitutus ad famā. dic ꝙ sic arg.ex

de ele c.

de elec.c.q2 diligenti.⁊ ibi in gl.⁊ de testi.c.veniens in fin.⁊ ibi in gl.qđ sententia excommunicationis abstulit sententiam ab solutionis reddit.j.de sententiã passis.l.fi.xv.q.vj.c.nos sanctorum ⁊.iiij.q.j.c.j.vbi de hoc ⁊ infamia orta ex relegatiõe tollitur ea finita.ff.ad municipales.l.ordine.vj.q.j.c.omnes vero infames ⁊ ibi in glo.qđ facit etiã si aliquis sit bannitus ex tali crimine ex quo sequeretur infamia qđ eo absoluto intelligatur restitutus de quo dicetur.d.l.vl.j.de sñiam passis.licet Jac.de bel.teneat bannitum ex contumacia non infamari vt plene no.supra de requi.reis.l.j.⁊ ad hanc materiam facit qđ no.de test.l.iij.§.l.iul.de sim.c.per tuas circa fi.⁊ per hostiẽ.in summa de testi.§.quis possit esse testis ver.infamis ergo ⁊ v. sequentibus ⁊c.

¶ Ut.j.certũ tempus criminalis qđ terminetur rubrica.

Quisquis. Vide azo.in sum.e.⁊ qđ nem dñi ric.quaz notaui supra si ex falsis instrumentis.l.iudicati.⁊ qđ ibi dixi supra de adul.l.fi.⁊ quidã habent hic quãdã gl.signatã super verbo detulit que incipit an hoc sufficit sed signari debet.j.titu. proxi.l.j.super verbo detulit.op.ff.de.l.vl.j.ti.proxi.so.vt ibi no.Op.supra de accu.l.q crimẽ.dicvt ibi dixi.Op.ff.ad turp. l.querebatur.multis modis ibi soluitur que solutiones non placent cy.vnde dicit qđ lex cõtraria nõ loquitur de prescrip. biennij quo sumitur instantia sed de prescriptione qua tollitur accusatio adulterij.s.quinquẽnio vel quia absolutus fuit accusatus per sententiam ⁊ sic loquitur.d.l querebatur scđm dy.op.qđ q destitit vltima die nõ punitur.s.de adul.l.quãuis spãle est ibi in absente reipublice cã vt ibi no.vel dic qđ ibi nõ est spãle sed ibi affuit accusator postq̃ pbauerat ⁊ cõclusum in cã ⁊ qđ ibi dr de vltima die dic.s.sñie nõ aũt loquit' de vltima die biennij scđz pe.An accusator sit astrictus ad prosequẽdũ accu.a tpe porrectionis vel lit.conte.dicetur.j.ti.proxi.l.j.

1 ¶ Excommunicatus iterum excommunicari potest.

Quoties. Nota qđ pena põt cõmutari ex cã vt dixi supra ex quibus causis infa.irro.l.⁊ si seuerior ⁊ iđ si amputari debebat man⁹ alicui ex delicto ⁊ nullã hẽbat vel inutilẽ poterit pena cõmutari iudex enim in penis dz illã imponere q̃ magis timeri debeat extra vt lit.nõ cõ.qm̃ frequẽter.§.fi.xxiij.q.iiij.c.ea vindicta.⁊ ibi in gl. Itez

1 collige ex gl.qđ excõicatus põt iter excõicari ad hoc.ff.de penis.l.aut dãnũ.§.fi.⁊ ibi in glo.hoc tñ hic nõ bene colligit sed qđ possit mutari vt dixi.s.qđ excõicat⁹ possit excõicari pbat ex de iude.c.ita quorũdã ⁊ ibi in gl.Nã insordidat⁹ põt adhuc plus isordidari.xlvj.di.c.quãtũlibet.infamatus plus infamari.ff.de his q no.infa.l.iij.§.ait ptor.de hoc etiã no.iij.q.iiij. c.vlt.In ɔ̃riũ videtur.xxiiij.q.j.c.j.⁊ q2 semel excõicat⁹ est excõicatiõe ecclesie.xxiiij.q.j.c.j.⁊ nihil ad nos de his que foris sunt.ij.q.j.multi ⁊ q2 post excõicationem non hz vltra ecclesia quid faciet de sñia excõicatiõis cũ nõ ab hoie ⁊ q2 excõicatus habet pro mortuo.xj.q.iij.c.omnis sed si sunt plures excõicatiões an regrãtur plures absolutiões vide extra de sñia excõ. c.cũ p causa.⁊ dixi supra de nup.l.fi.Et idẽ põt dici de bãnitis colligunt et quidã qđ si statuto caueatur criales cãs delegare j.certum tp̃s terminari ⁊.j.terminũ sit oblata per iudicem defensio reo reus aũt iuxta sñiam petat sibi dari defensionẽ nunquid sit differenda sñia vr qđ nõ ex eo ex quo sibi oblatam nõ accepit in ɔ̃riũ facit hec lex ibi si petatur ⁊c.⁊ pro hoc de dam. infec.l.iij.§.hoc iudiciũ de iureiu.l.iusiurãdũ ⁊ ad pecunias. §.hoc iusiurandũ ⁊ q2 quocũq3 tpe postulante reo defensio sibi denegari nõ debet vt.ff.de qđ.l.vnius.§.cognitum.

Criminales. Finita instantia reus absoluitur ab obseruatiõe iudicij ⁊ sic nõ vr perire ipso iure sed p ipsaz sñiaz de quo dic vt dixi supra de iudic.l.properandũ.§.illo.proculdubio.

¶ Ad turpil.rubrica,

Siquidem. Vide azo.in summa.e.⁊ rof. e.ti.⁊ in spe.de accu.§.quinto de collusione detegenda.c.j.in quo differant calumniator tergiuersator ⁊ preuaricator.dicvt no.ff. de his qui no.infa.l.athletas.§.penul.Quero nunquid desistens ante litem conte.incidat in turpil.gl.ff.de adul.l.miles. §.socer tenet qđ non hic tenet contra.Qđ non incidat ante litem conte.facit q2 non dicitur tunc agere sed agere velle.ff.rẽ ra.ha.l.amplius ⁊ ante litẽ conte.desistenti parcitur de in ius vocan.l.quãuis ⁊ pro hoc supra de adult.l.sine ⁊.ff.eo.l.questitum ⁊ hec fuit opi.h.azo contra ⁊ pro eo.ff.e.l.in senatus.§.q post ibi expresse loquitur ante litem conte.⁊ dicit qđ si necessario desistat non incidit in turpil. ergo si sponte videtur habere locum.Item dicit esse expressum.j.ti.proxi.l.penul.sed his legibus respondet hic vt in eis no.dyn.tenet opi.azo.⁊ dicit qđ ante lit.cont.incidit ex sententia post litem ex verbis ⁊ sententia ⁊ hanc etiam tenet cy.maxime per auc.qui semel.Jaco. de ra.tenet qđ possit penitere anteq̃ reus citatus veniat ⁊ ita intelligit.d.l.questitum.non enim tunc tenetur ex verbis nec ex mente cum verba ⁊ mens idem sint secundum eum ⁊ ad .l. penul.j.ti.proxi.respondet idem Jaco.qđ ibi loquitur de impetratione abolitionis que nõ datur fallaciter accusantibus maxime post exhibitionem rei sed bona fide accusantibus datur scđm distinctionem.l.supra de aboli.l.ij.⁊ fi.⁊ pro hac sñia adducit supra de exhibẽ.reis.l.ij.de hoc vide per rof.hoc.e.ti. vltra prin.ver.item queritur.an in priuatis criminibus locuz habeat turpil.gl.hic vr tenere qđ non sed extraordinaria pena die vt.ff.e.l.⁊ in priuat.⁊ per rof.e.ti.ver.sed circa ista.

Si pro eo. Ibi cõmissa cuius ɔ̃riũ põt exigi stere vbi accusator desistit abolitiõe ɔ̃cessa q̃si hec ɔ̃ditio insit stipulatiõi.s.nisi licite accusator desisteret ar.ff.de ver.obl.l.quidã cum filium ⁊ loca.⁊ ɔ̃duc.l.quero.§.cum inter locatorem.

Si femina. In gl.sed qs dr ibi nõ pñt imo dicere nõ cogũtur 3 volentes pñt vt de fratre no.s.de testi.l.parẽtes.⁊ dic de hoc vt dixi supra q accusare nõ pos.l.negãda.⁊ ibi dixi in fi.⁊ pbatur hñ.s.de accu.l.ij.iuncta.l.de crimie.s.q accusare nõ possunt.

¶ De calumniatoribus.rubrica.

Super rubrica. Vide azo.in summa eo.⁊ per gof.⁊ hosti. ⁊ spec.eo.ti.⁊ per Inno.⁊ no.qđ imperator odit calumniã ⁊ tergiuersationẽ in auc.de execu.⁊ his que conue.in prin.papa etiam materiã tollit calumnijs extra đ re sti.spo.c.frequens li.vj.⁊ de pe.c.calumniam.

Calumnia. Op.qđ lex videtur dicere qđ si accusator non ptestetur iudex sententiando videtur a calumnia absoluere se liberali causa.l.si tibi de hoc dicetur.j.e.l.qui nõ probasse ⁊.l.qui calumniatores.Op.de.l.neganda qui accusare non possunt.So.vt in glo.vlti.vt ibi dixi ⁊.eo.tit.l.j. Potest queri quando calumnia punitur per officiuz iudicis nũquid sit infamis videtur qđ sic vt.j.eo.l.iij.⁊.l.qui calumniatores. in contrariũ videtur supra si tutor non gesserit.l.j.vbi de hoc dixi.op.extra.e.c.j.⁊ solue vt ibi.

Pater. No.qđ dictum defuncti in malefi.releuat vt hic in glo.no.⁊ in concor.

Qui non probasse. No.qđ eo solo qđ quis nõ probat non presumitur calumniari quia potest iusta ratione ⁊c.opp.de.l.j.supra de aduoca. diuer.iudi.vbi de hoc dixi.dicit gl.qđ loquitur hic in criminibus exceptatis.istud non dicit hec lex nec.ff.eo. l.j.§.j.sed indistincte loquitur alia so.est quod non est dãnat⁹ eo ipso sed dãnandus ɔ̃ hoc vr supra de liberali causa.l.si tibi vbi dicitur qđ si per accusatorem non fiat protestatio de accu. calumnie si iudex non damnat absoluere videtur.dic qđ illa gl.simpliciter male dicit nisi intelligatur qđ videtur absoluere ab eius officio ⁊ tunc non est illud virtute sñie sed per cõsequentiã q2 finitũ est officiũ mercenariuz lite finita vt supra de positi.l.iiij.poterit tamen puniri calumnia iuris accusa.⁊ ita intelligitur supra.e.l.j.secundũ cy.illud qđ dicitur qui nõ probat calumniari videtur poterit sumi duobus modis. vno modo quo ad informationem iud.⁊ tunc sufficit q2 punire potest de calumnia non probantem cuz sit ei notoriũ ⁊ iudici durante lite.⁊ hoc regulariter fallit in casibus supra.l.proxi. et ibi in gl.⁊.j.l.prox.quãtũ vero ad homines nõ sufficit ex quo iudex nõ pnuntiat calũniã cõmisisse ⁊ sic intelligitur lex ista ⁊ ff.e.l.j.§.j.scđm pe.Sed nunquid idẽ in ciuili vt qui nõ pbat calũniari videat q̃tũ ad iudicem informandũ.dic qđ nõ scđm pe.rõ diuersitatis est q2 nõ sic inquirit in ciuilibus sicut in criminalib⁹ i qb⁹ nõ patit lex vagari accusationẽ cũ alieno discrimine vt.ff.de iniur.l.pretor edixit.Quid si accusat⁹ pp inopiã

fideiussorum fecit in carceribus et finaliter accusatore nō pbā te fuit absolutus nunqd poterit reaccusare accusatorē de iniu ria vr̄ qd̄ sic qꝛ occasionē dāni dedit vt.ff.ad.l.aqui.l.q occidit. §.in hac ꝛ supra ad.l.iul.de vi.l.qm̄ multa.ꝛ ad hoc insti. de in iur.§.iniuriarū ꝛ vr̄ expressum.ff.de dolo.l.rē quādam. ꝛ pro batur supra q accusare nō possunt.l.q crimē in fi.qui satis.co. l.si vo.j.rn̄so. In 𝔷riū facit hec lex cuz si. Uber de bobio dicit qd̄ si crimē est publicū tenet̄ si priuatū aut habuit iustā causaz accusandi ꝛ nō tenet̄ vt.ff.de mino.l.auxiliū alias sic. Quid si aliquis accusauit aliquē de aliquo crimine ꝙ pbauit per solā famam nunquid punietur de calūnia ac si nihil probasset. Ar chi.videtur sentire qd̄ nō.ij.q.iij.c.calūniator.et ibi de hoc in glo.bar.brix.tenet 𝔷riūsin questionibus suis.clxxvij.q.q̄ inci pit.quidaz aliū accusauit. Itē facit ad hanc materiam.j.de de lator.per totum ꝛ maxime.l.nulla.

q **Ut calumniatores.** In gl.hic est 𝔷 i fine qꝛ iu re act.vel acti. iniuriaruz petitur puniri iniuria post sententiam non iudicis officio vt hic ꝛ supra.e.l.j.

Non prius. Intellige hanc.l.fm notata su pra de exhiben.reis.l.ij.

De penis rubrica.

1 Pena an possit augeri vel minui.
2 Princeps an sit irregularis condendo leges pēales mortis.
3 Peccata magna que sint.

Super rubrica. Uide azo.in sūmma.e. ꝛ gof.ꝛ host.ꝛ specu. et p eundē de accu.§.scdo loco ver.itē criminum et ver. se.ꝛ qd̄ no.supra de here.insti.l.j.ver.ꝛ qꝛ hodie ꝛ in gan.de pe
1 nis percussionibus ꝛ insultu. Utrū pena possit augeri vel mi nui no.per eun.ti.vtrū pena possit augeri vel minui ꝛ dixi su pra ex qui causis infa.irro.l.ꝛ si seuerior. De var.generibꝰ pe narum no.per eum de homicidijs ꝛ homicidiari.§.vl.etiā cir ca p̄ntem materiā de penis canonicis vide in gl.extra de offi. or.ad reprimēdā.xxiij.q.v.circūcisiōis. Utrū ēt hēat gladiuz materialē in impositione penarū habet̄.xxiij.q.vij. in summa ꝛ p totū ꝛ p archi. Quatuor ex causis ēvna maior altera.xxiij q.iij.corripiantur p archi.de vtilitate impositiōis pene delin quētibus habet̄ de peni.di.iij.c.sacrificio vtrū iudices vel mi nistri punientes malefactores peccent ꝛ dictantes ꝛ scribētes snīas maleficiorꝝ.dic qd̄ nō.xxiij.q.iiij.illud p archi. ꝛ ibi i gl.
2 ꝛ.q.v.reos ꝛ.c.se. Utrū princeps sit irregularis leges pēales mortis cōdēdo no.p archi.e.cā ꝛ.q.officia. Quid sit pena not. ff.e.rubrica ꝛ de carreris rūpēdis qd̄ dixi supra de officio eiꝰ qui vicē alteriꝰ iudi.obtinet.l.suggerēte circa fi. Que sint ma
3 gna peccata no.xxv.di.c.non aūt.§.noīe aūt criminis ꝛc.

Procurator. Ibi exilij .i. relegationis nā ꝛ si vice p̄sidis cogno sceret nō posset deportare qꝛ ipē p̄ses pōt vt.ff. de offi.presidis.l.illicitas.§.qui vniuersas. No.qd̄ qui vicem alicuius iudicis obtinet p iudice habet̄ ꝛ appellat̄ suf fectus vt dixi supra de officio eiꝰ q vicem alterius iudicis ob tinet. Sed nūquid iste pcur.cōsensu partiū possit cognoscere dic vt supra ad.l.fa.de plag.l.non valet ꝛ ibi dixi.

Honor. In fi.glo.idem in filijs ꝛ nepotibus vsqꝫ ad pnepotes vt supra de q̄stio nibus.l.diuo ꝛ dixi supra.

i **Incredibile.** De iure cano.secus est vt extra eo.c.quamuis.li.vj.

s **Seruus.** Oppo.gl.de.l.fine p̄finitione dic qd̄ ibi iudex dānauit ad tp̄s nec dixit qd̄ ꝛ iō de decēnio intelligit̄ hic aūt dixit ppetuo vt no.su pra.e.l.incredibile ꝛ.d.l.𝔷ria ꝛ extra de cōsti.c.ex lr̄is ꝛ indu citur hec lex qd̄ si pp̄ter rebelliōnē ciuitas vel castrū dānata sunt ad destructiōem murorū ꝛ destructa sunt ꝙ non possunt āplius reedificari ne fraus fiat ꝛ ad hoc.ff. de adult.l.si quis adulterium.§.fi.in fi.ꝛ p hoc.l.di.c.j.

Decurionum filij. Gaudent etiaz alio priuilegio vt supra de offi.mag.offi.l.scholarium.vt ibi dixi. Op.de siccari.ff.l.penul. dic qd̄ ibi tumultus ali ter sedari non poterat vt in vsibus feu.de pace tenen.c.j.si in dex vel ibi petebant clamantes qd̄ iustū erat.s. malefactorem puniri hic ecōtra qn̄ sunt iuste clamationes audiri debent su pra de offi.recto puin.l.iustissimos ꝛ de questionibus ꝛ magi stris officiorū.l.vna.ꝛ tūc est veruz qd̄ dicitur vox populi vox

diuina. Itez ad clamorē populi nō est aliqs eligendus extra de elec.c.osius.viij.q.j.si ergo ꝛ.ff.de ap.l.si constat populus est docendus ꝛ nō sequendus.lxij.di.docendus ad hoc etiaz extra de excessi.prelatorum.c.ex literis circa medium.xxiij.q. v.nō vos hominū ꝛ qd̄ no.viij.q.j.c.si ego.ꝛ lxj.di.c.miramur decem hoīes faciunt populū notatur per archi.lxj.di.in sacer dotibus ꝛ vide in alphabeto sub litera.p.dictione populus.

s **Hoperis.** No.hāc.l.in fi.ad qd̄ 𝔷cor.extra de statu mona.c.fi.ꝛ.j.l. pxima qnꝙ tn̄ pena pōt remitti vt dixi supra de epis ꝛ cleri. auc.interdicimus. Item rōne amicitie qnꝙ remittit̄ extra de offi.legati.c.nisi sp̄alis. ꝛ ibi de no.op.de.l.illicitas.§.fi.so.vt j.l.proxima vbi est vera so.lz aliter no.in.l.contraria.

q **Ut sententiam.** Pulcra et iusta lex que vtinā bene ser uaretur ꝛ ad eam concor.supra de accu.l. singulari ter de cohabitatio .clericorum ꝛ mulie.c.tua ꝛ.c. vltimo.ij.q. j.c.nos in quēquam.ꝛ qd̄ dicitur non esse pcedeñ. incognito negotio supra de ap.l.ne causas nec inaudita causa.ff. de re qui.reis.l.j.an mitius agat̄ cum confesso ꝙ conuicto habet̄.l. dist.presbyterū in gl.ꝛ p arch.ꝛ.j. de his q se deferūt.l.j.li.x.

Si quis in metallū. No. hoīez fi guratuz ad imaginem dei vt habetur geñ.c.j.ꝛ ideo non debe re bullari in fronte vt hic no.in glo.secus vr̄ iure ca no.de crimine falsi.c.ad audientiam. ꝛ ibi vide per Inno.

Ne quis. Op.de.l.ij.de appari.li.xij. dic qd̄ non deputatur ita qd̄ sit de magi stris sed de seruito.ꝛ famulis ipsius corporis sic vt ibi. Et ad.§.adulteram dic vt dixi supra de adulte. aut.sed hodie.

Nediu. Licet hac.l.sit speciale qd̄ 𝔷 absentem feratur snīa citandus est tamen qd̄ est notabile vt.j.de coartal̄.l.si apparitorum li.xij.

s **Sancimus.** Ibi sceleris societas tunc em̄ tenetur nō qꝛ socij sed qꝛ rei. ol.ꝛ qd̄ subijcit admittūt dic.i. ꝯ necessitate arguūt ꝛ no.qd̄ sequit̄ pctā igitur ꝛc.ꝛ dic ꝙ pctm̄ est voluntas conse quendi vel retinendi aliqd̄ qd̄ iustitia vetat fm augu.xv.q.j. c.j.sed hoc generaliter circa fi.ꝛ concor.ad hanc literā qd̄ pec cata suos teneant auctores ꝛc.supra de admi.tu.l.sancimus ꝛ de adul.l.graccus.nam res que culpa caret in damnum voca ri non debet extra de consti.c.ij.in prin.ꝛ sine culpa nisi subsit causa non est aliquis puniendus extra de re.iur.c. sine culpa vbi notantur multe excep.contra ipsam regulaz ꝛ maxime p dy.ꝛ.e.ti.c.non debet qs alterius odio vt dixi supra de inof. fi.test.l.si quis in suo circa fi.ꝛ concor.ad hanc.l.lvj.di.c. satis peruersum.de eo qui cognouit consanguineam vxo.sue.cap. discretionem.fallit hec regula etiam alijs casibus de elect.c. scriptum.in fine.vj.questio.j.§.verum.xv.questio.viij.cū mul te ꝛ no.per Inno.extra de elec.quia propter in gl. necessaria est priuatio ibi nec mireris circa qd̄ dic qd̄ est pena eterna et illa nullus punitur pro alio.j.questio.j.c.cito de renunt.c.nisi cum pridem.§.persone. Item est pena temporalis et ista sepe punit̄ vnus pro alio.j.q.iiij.§.item pro peccato ꝛ.c. sequenti ꝛ predictis alijs casibus a regula exceptis etiam si ista pena consistat in infamia. vj.q.j.§.veruz. de filijs p̄sbyterorū p to tum de penis.c.in quibusdā lz in 𝔷rium multū facit.ff.de pe nis.l.crimen ꝛ pena p̄rna.sed dic vt ibi dixi ꝛ de hoc no.ff. de iure patro.l.diui fratres.item est pena spiritualis vt excōica tiōis ꝛ ista nunꝙ vnus punitur pro altero extra de snīa excōi catiōis.c.romana.§.fi.sed pena interdicti sicvt.e.c.ꝛ de officio ꝛ po.iudi.dele.c.sane.ꝛ predicta no.per card.extra de vsuris. c.vsurarum.ꝛ de hoc plene dixi supra ne filius pro patre su per rubrica debet igitur pena commensurari delicto vt hic ꝛ d.c.sane de offi.delegati de transac.c.finali ꝛ de homicidio. c. sicut dignum cum si.

Omnes intellectus. Gl.nō hz du biuz ꝛ lex dz fieri in casu dubio vt.ff.ad car.l.qd̄ labeo ꝛ iō qdā mo derni intelligūt qd̄ fuit detētus in carcere decē annis ꝛ iō libe rādus ē ab exilio qꝛ nō dz addi afflictio afflicto ꝛ ita tz pe. cy.

Ne sine iussu principis. Rubrica.

Nulli. Op.de.§.qui vniuersas vbi p̄ses q non est de maximis damnatur ad mortem er go ꝛ consistat dic quod triplex est confiscatio scili cet que fit per.l. vt in incest. nupt. crimen heresis ꝛ similibus

similibus. Item que tacite sequitur ad condēnationē delicti et que fit expresse in sñia de quibus. dic vt no. per azo. in summa huius ti. et sic pz qd malefaciūt iudices q precepta faciunt sub pena haueris et persone c. l. istā. Itē p opi. ro. de qua hic no. in glo. videtur expressum supra de sententijs. l. nulli.

De bonis proscriptorum. rubrica.

Iruuorum. Pro declaratione totius ti. vide azo. in summa. e. et dubitatio huius. l. esse potuit qr peculium dicitur quodam mō patrimoniū serui sz verū est conniuentib⁹ oculis domini vt. ff. de manumis. l. iiij. etc. Alberic⁹ de rosate. de bergomo. etc.

Eportati. Sl. dicit et bñ qr deportatus pōt emere cōtrahere et acqrere lz acqsita ad fiscū pueniāt qd est mirabile et nota. Sz vr qd hoc nihil sibi effectualr psit cū pdat oīa que sunt iurē ciuilis et actiōes oēs sunt de iure ciuili vt. ff. de ori. iuris. l. §. deīde et nemo sit actiōe expir. ff. de neg. ge. l. pup. §. vl. ergo quid psunt sibi cōtract⁹ dic qd ex quo lex sibi cōcedit qd possit cōtrahere vr etiā cōcedere qd ex eo contractu possit agere vt. ff. de procu. l. ad rē et. l. ad legatum et de materia huius. l. vide quod no. et dixi. ff. de penis. l. quidam et. l. prox.

Si filius. Op. qd peculiū filij deportati ad fiscū pueniat vt supra. l. prox. dic rōnē vt dixi supra vñ vi. l. si qs in tantā ver. itē dicit. Jaco. de are. Hodie āt cū fili⁹ habeat heredē vt no. ff. de ca. pe. l. pe qui castrense forte aliud dicendū vel dic secundū pe. qd bona damnatorū fisco applicantur verum est q sunt sua secundū cōis iuris obseruantiam sed que sunt sua per priuilegiū vt est castrense peculium qd filijs est cōcessum c. re. iuris cōis non cōfiscantur vt hic sm eū et iducitur hec lex si eps habeat ex priuilegio redditus vnius anni cuiuslibet canonici mortui et in ecclesia est cōsuetudo qd canonici foranei nihil recipiant et aliquis canonicus foraneus habebat priuilegium qd nō ob. cōsue. percipiet fructus grossos et iste talis mortuus est qd eps fructus istius hre nō debeat cū hoc haberet ex priuilegio c. consue. ecclesie ar. huius. l. de le. ij. l. cum patronus.

Ebonis maternis. Op. j. e. l. fi. sed illa in patre et ratio diuersitatis est qr quicquid querit filius patri acquirit vt. ff. de acquir. here. l. placet. hodie dic vt in auc. bona damnatorum.

Iquis intra. No. modū describēdi bona cōfiscata describi euidenter singulariter et destincte non generaliter et debent describi omnia que possidebant malefactores tpe maleficij commissi ēt si non constet esse sua et si alius pretendat ius in eis sibi incumbit probatio. c. ne vxor pro marito. l. ob maritorum culpā et ibi in gl. et de priuilegio fisci. l. j. et docet hec lex qd si quis vult emere omnia bona et possessiones alicuius in aliqua villa vel castro qd cautius sit specificare oīa q emere generaliter oīa bona vel specificare et nihilominus subijcere clausulam generalem et omnia alia bona que habet et ei pertinent in tali loco. Est etiam vtile propter euictionē qr si res specificantur tenebitur de euictio. qd non esset si venderet sub genere vt. ff. de euic. l. serui venditor et supra de euic. l. j.

Ideportatus. Inducit in ar. ad qōnem si qs in testō legauit liberis tytij centū et iste tytius hz liberos in ptāte et emācipatos an emācipati admittanr ad legatum si non cōferant et vr qd nō ar. ei⁹. l. cōtrariū est verū qr liberi sunt tā emancipati q in ptāte. non obstat hec lex qr hic bona deferuntur iure cuiusdam successionis. et iō fit collatio. cy.

Iquis post hac. In prima pte agir de bonis cōfiscādis rōne pene capitalis. In scda q incipit ibi sed etiaz in his agitur de bonis cōfiscādis rōne publice administratiōis. et in prima pte ponit. iiij. dicta in scda dictū et excep. p declaratione prime ptis vide qd no. supra de dona. inter vir. et vxo. l. res vx. quor aliqua hic no. per cy. Itē no. qd nō obstat fisco instrumentū dotale nisi pbet mulier ita verū esse vt cōtinetur in instrumento dos enim non constituir scriptura sed numeratione reali vt supra de dor. cauta nō numerata. l. j. et priuilegium dotis nō vr datum dotis confessate. Sed realiter date vt supra qui potiores in pigno. ha. l. assiduis. §. ad hoc ibi si cum nisi ipse fuerint etc. circa secundā partem huius. l. qñ fit confiscatio pro mala ad instructionē queritur nūquid obligatio sit cōtracta ab initio administrationis vel tunc demum cum incipit male administrare ita qd expediat adhuc vt bona possint confiscari qd fuerunt in bonis tpe administrationis male qd videtur vt in hac. l. et. j. de iure fisci. l. j. supra de priuilegio fi. l. si debitor et simili supra de secundis nup. l. hac edictali. §. oībus de dona. ante nup. l. si cōstante et de pactis cōuen. l. fi. in cōrium qd ab initio suscepte administrationis vt supra de adm. tuto. l. pro officio de bonis que liberis. l. cū opz. §. fi. Jac. de ra. tenet qd in fisco a tpe culpabilis vel dolose administratiōis incipit obligatio. et tunc debeāt esse res in bonis delictorū per hanc. l. cum si. Non obstant dicte. ll. in cōriū allegate qr loquuntur in alijs personis q fisco cuius in hoc deterior cōditio est sm eū. pe. vero tenet qd ab initio suscepte administrationis oriar obligatio et sufficit tunc in bonis esse. Nō ob. hec lex que dicit a tpe delicti qr retro fing. delictum cōmissum. nā hic est reperire duplicē obligationē vnam ad agendum aliaz ex mala administratione ergo etc. plene notatur per cyn. supra de actio. et obli. l. sicut et. d. l. cum opz. §. fi. et sic est eadez fisci cōditio nō deterior vt. d. l. pro officio et istā putat cy. verā et hanc ēt vr sequi hic gl. et sic itelligar. d. l. j. de iure fisci. Itē queritur vtrū fiscus in bonis delinquētis habeat tacitā hypothecā gl. variat sed de hoc dic vt dixi supra de priuilegio fis. l. j.

Uando quis. Ista lex facit drīam inter priuatū hoīem et officialē curie dānatū. Nā priuatus hō capitaliter cōdemnatus si nō habeat liberos bona in totū applicanr fisco vt hic et. c. de penis. l. dānatorū fallit in panicularijs vt. ff. e. l. diuus. aut hz liberos et tunc si feminas perinde est ac si nō haberet vt supra. e. l. de bonis si masculos tunc aut bona sunt cōfiscāda p pte aut in totū. Si p pte tunc existentia liberorū fisco nō preiudicat vt. ff. eo. l. j. in fi. Si in totū aut hz paucos liberos aut plures. si paucos dimidia bonor fisco applicar alia liberis reseruatur vt hic. Si plures tūc oīa liberis ex mansuetudine principis reseruanr vt. ff. e. l. vlt. §. ex bonis hic in priuato hoīe si aūt est officialis curie tūc aut nō hz liberos et oīa bona applicanr curie vt hic aut hz plures et nihil curie applicar. si paucos aut mares tantū et oīa eis applicanr aut feminas. et tunc dimidia tantum aut mistim mares et feminas et tunc dimidia ante partē dar maribus alia dimidia diuidir iter mares et feminas vt hic pz. fallit in crimine lese maie. vt hic in fi. et hereseos vt au c. gazaros et. c. de mulierib⁹ q seruis pprijs se imiscuerūt et de raptu vgīnū. l. vnica hodie regulariter corrigir per auc. bona damnator q est hic.

Bona damnator. Ad mortem vt pz in cor. et vide qd ibi no. vt nulli iudicū. §. fi. vide etiā qd no. supra de pign. ac. l. pignus. et de repudijs. l. j. ibi tertium gradū seruata gradus et ordinis prerogatiua vt supra de legitimis here. auc. defuncto et auc. cessante et. ff. de inoffi. testa. l. pater et corrigit. l. C. op. de auc. incestas supra de icestis nup. so. multis modis vt in gl. opi. tñ al. approbar in cor. et in multis locis et exponit in dicto cor. de incestis nup. exilinz idest relegationē. alia fuit opi. az. qd illa corrigar per istā quā tenet in sum. huius ti. in fi. et eā sequir gl. ff. de iure fisci. l. j. circa pn. super verbo. vel aduersus. l. etc. Opi. al. placet cy. lz nō procedat sine violētia litere que est in auc. de incestis nup. et iō. pet. dicit aut bona adimuntur tacite p legem eo ipso qd quis est cōdēnatus et tunc olim veniebat fiscus hodie veniunt veniētes ab intestato sm formā huius auc. Aut adimuntur expresse vt qr lex punit aliquem in corpore et ademtione bonorum et tūc obtinet lex cōtraria et supra de epali au. l. nemo vel in foro hec vera sunt qñ fiebat cōfiscatio omniū bo. Quid si pars tantū nunquid tunc illud ius erit correctū. pe. dicit qd non et sic nō corrigitur supra ad. l. iul. de vi publica. l. ij. et dicta opi. alias intelligi debet eo casu in quo olim bona publicabātur nō aūt intelligas qd bona cuiuslibet delinquētis publicētur eo casu quo delinquens retinet ciuitatē lz gl. hic innuat qd hoc est aperte falsum secundum dy. facta eni fuisset hec auc. vt nō solū corporales sed ēt pecuniarie pene modificētur vt in auc. e. §. vt aūt. Nō ergo debet penar exacerbationem inducere ar. ff. de le. j. l. legata inutiliter et de adi. lega. l. legata inutiliter. Item pro declaratione huius auc. quero nunqd titulus sequens et. l. ij. supra qui test. facere possunt sint correcta per hāc auc. et in hoc varie fuerūt opi. vt dixi. c. d. l. ij. dic vt ibi. Itē hec auct. nō vr tenere de iure canonico vt. xxvij. q. j. si quis rapuerit et ibi in gl. et idem etiam est de multis criminibus ex statutis ciuitatū in qbus bona publicātur cōi ciuitatis de quo vide qd plene no. p Inn. extra de foro cōpe. c. postulasti. Cōtra qd vr multū supra ti. px. sz rñderi posset qd hodie cōiter rectores ciuitatū

habẽt summã ptãtem ex cõsue.seu pscriptiõe vel vsurpatiõe ⁊ qḋ derogari põt per statutũ dicto ti.px.§.⁊ dato etiã qḋ fieri nõ deberet tñ factũ teneret.vt.ff.de interdic.⁊ relega.l.relegatoꝝ.§.ad tps.Dñs tñ od.tꝫ qḋ de stricto iure ciuitates nõ habent ius fisci ⁊ iõ etiã vbi possent bona publicari deberẽt fisco ⁊ nõ ciuitati applicari lꝫ de cõsuetudine seruet̃ ꝯtrũ.⁊ ita no. per eũ.j.de bo.vacã.l.j.li.x.Et de hoc an ciuitates habeãt ius fiscale plene dixi.§.de his qui.vt indi.l.j.Ultimo q̃ro de qõne quã habui de facto videlꝫ nunqd ad mortẽ dãnatus possit cõdere testamentũ ⁊ an valeat maxime in legatis ad pias causas Et qḋ valeat in totũ vr̃ per hãc auc.q̃ admittit veniẽtes ab intestato excluso fisco ergo ⁊ heredes scripti qꝛ quãdiu locus est successiõi ex testamẽto cessat ab intestato.vt.ff.de acqui.here. l.quãdiu.⁊ dato qḋ nõ teneret in totũ saltẽ in piis causis vr̃ tenere ar.§.de sa.san.eccl.l.prima.⁊ saltẽ pontificali auctoritate vt.ff.de peti. hered.l.hereditas.⁊ de dona.inter vir.⁊ vxo.l. si sponsus.§.cũ ita.⁊ maxime si in eo adesset clausula si nõ valeat iure testamẽti ⁊c.per quã videtur repetita a veniẽtibus ab intestato.vt.l.eã quã.de fideicõ.In ꝯtrium vr̃ expressum.ff.de testa.l.eius qui.⁊ ibi hoc tꝫ gl.⁊ pro hoc.e.ti.l.seq.a ꝯtrio sensu.⁊ l.qui a latronibus.§.j.⁊ ibi in gl.⁊ de testa.mili.l.ex militari.⁊ ff.de le.iij.l.si quis quasi.§.penul.⁊ hanc etiaꝫ opi.tꝫ glo.§.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.res vxoris.in vlt.gl.vbi etiã tꝫ qḋ testamentũ ante reatũ factũ irritatur.⁊.p hoc.ff.de iniusto testõ.l.si quis exheredato.§.irritũ.nõ ergo vidẽtur p hãc auc.correcta iura illa qꝛ hoc nõ dr̃ in hac auc.qḋ ergo nõ mutatur stet.vt.l. pcipimus.de ap.Nam ista auc.non est introducta in fauorem dãnati sed in fauorẽ venientiũ ab intestato ⁊ per hoc etiã non ob.opi.aliqua hic no.que vr̃ dicere bona nõ publicentur si dãnentur ad mortẽ qꝛ hoc non esset sibi ad penam qꝛ per hoc nõ includit qḋ testari possit.sed solũ quod fiscus excludatur per veniẽtes ab intestato.nõ obstat qḋ dicit posset qḋ causa quare dãnatus ad mortẽ nõ poterat olim testari iure.ff.⁊.C.erat pp ademtionẽ bonoꝝ cum eñ non haberet bona testari non poterat qꝛ non dñs non testatur.vt in auc.ingressi.vnde cuꝫ hodie cesset causa per hanc auc.qꝛ bona nõ confiscant̃ videret̃ cessare debere effectus ⁊ per ꝯñs posset testari.Nam licꝫ illa esset vna causa pp quã non poterat testari nõ tñ illa sola ſꝫ etiã erat causa qꝛ efficiebatur seruus pene.vt.ff.de penis.l.qui vlt.vnde cũ remaneat adhuc ista ratio nõ poterit testari.⁊ ita tꝫ expsse gl. in.d.l.eius qui.qḋ illa lex nõ sit correcta per hãc auc.⁊ qḋ testari nõ possit in glo.q̃ incipit hodie corrigitur.Et si dicatur qḋ illa lex q vltimo sit correcta qḋ hodie nemo bene natus ex supplicio seruus efficitur.vt in auc.de nup.§.qḋ aũt q̃ est signata super.d.l.res vx.§.de dona.inter vir.⁊ vx.⁊ incipit.sed hodie dicendũ est ꝙ non est verũ qꝛ illa auc.loquitur qñ aliqs dãnatur alia pena ꝙ̃ mortis.nam in dãnato ad mortem remanet.l. qui vltimo.nõ correcta perdictã auc.vt expresse no.in gl.dicte auc.sed hodie.⁊ hanc opi.tꝫ albertus papi.s.qḋ testamentum non teneat.⁊ ita dicit cõsultũ fuisse per collegiũ cremoñ.et nõ obstã.testamẽto bona fuisse publicata cuiusdã damnati q non reliquerat veniẽtes ab intestato de quibus loquitur hec auc. Itẽ non obstat ad pdicta in auc.de man.princ.§.opꝫ.scḋo vbi dicit bona relinqt generi ⁊ legi cũ res nõ delinquãt qꝛ ita debet exponi scḋm eundem albertuꝫ generi.i.ascendentibus qꝛ cum dicitur de genere intelligendum est de generãtibus hoc est ascendentibus vt.ff.de proba.l.j.⁊ qḋ dicit legi intelligendum est de descendentibus ista enim auc.intelligenda est si recte inspiciat̃ in coꝛ.l.qḋ loquitur solum in descendentibus ⁊ ascendentibus vsq̃ ad tertiũ gradũ quibus descendentibus ⁊ ascendentibus deficientibus defertur fisco ⁊ sic posset etiaꝫ exponi generi.i.ascendẽtibus vel descẽdentibus legi.i. fisco ĩ defectũ eorũ.xvj.q.vj.c.cognouimus ⁊.c.illud censemus ⁊.c. epõ ⁊ pro hoc reprobat ipse dñs albertus opi.azo.in summa huius ti.§.fi.vbi dicit qḋ si supersunt ẽt cognati vsq̃ ad tertium gradũ qḋ fiscus excludat̃ ⁊ opi.dñi alberti indubitanter credo verã qꝛ tex.in coꝛ.vñ hec sumitur si recte inspiciat̃ nihil dicit de agnatis ex latere sed solũ de ascendentibus ⁊ descendentibus.⁊ ideo quidã habent male in hac auc.verbũ ⁊ ex latere ⁊ lꝫ de stricto iure verã credã opi.predictã qḋ testamentũ dãnati ad mortẽ nõ teneat de facto tñ vidi vbicũq̃ tales dãnatos ad mortẽ testari ⁊ eoꝝ testamẽta nõ impugnari de quo miroꝛ itẽ vide ad materiã huius auc.qḋ no.§.de here.instit.l. j.ver.p declaratiõe productoꝝ.Est ẽt notandũ qḋ odo.tꝫ qḋ bona eoꝝ q expellũtur de ciuitatibus propter ptialitates.nõ debẽt publicari per hãc auc.⁊ qꝛ nõ sunt hostes vt.ff.de cap. ⁊ postli.reuer.l.hostes ⁊ eo.ti.l.si quis ingenuam.§.in ciuilibus dissentionib⁹.sed dicit qḋ poterũt possideri ⁊ eis reuersis debent restitui ar.ff.ex qui.cau.maiores.l.j.§.fi.⁊.l. sed ⁊ si per pretorẽ.§.fi.⁊ ita no.per eũ.ff.ex qui.cau.in pos.eat̃.l.fulcinius.§.si qs possedit.Itẽ no.casum apertũ qḋ publicatis bonis nomina intelliguntur publicata.j.ti.ij.l.si ademtis.

¶De bonis eoꝝ qui mortẽ sibi consciuerũt.rubrica.

1 ¶Mulier an possit licite se occidẽ ãteq̃ patiat̃ se stuprari.

Super rubrica. Vide azo.in sum.eo.⁊ qḋ dixi supra q testa.facere possunt.l.ij.⁊ per archi.xxiij.q.v.de occidendis in fi.⁊ melius in fi.c.se.vbi etiam habetur vtrũ clericus se ira to animo pcutiẽs sit excõicatus.¶Utrũ mulier se licite possit

1 occidere anteq̃ pati se stuprari no.e.cã ⁊.q.c.non est nostrum. Qḋ nõ debeat quis desperare in aduersitatib⁹ habes de peñ. di.ij.inter hec.Qḋ nullus debeat desperare ppter multa peccata que fecerit sicut fecit iudas habetur de pen.dist.iij.inter hec.in tex.gl.⁊ per arch.Et de suspendio vide.e.dist.sceleratoꝛ vtrum qui in patientia doloris sibi abscidit aliqḋ mẽbruꝫ valeat promoueri habetur.xxxiij.di.maritũ.per archi.

¶De sententiam passis.rubrica.

Super rubrica. Vide azo.in sum.eo.⁊ qui possint restituere ad famã dixi supra de his qui no.infa.super rubrica ⁊ de generali abolitione.l.fi.Sed nunquid inquisitoꝛ hereticę prauitatis possit restituere ad famã ⁊ videtur qḋ sic.xxj.di.c.iferioꝛ.de maio.⁊ obe. cũ inferioꝛ de re.iur.l.nemo põt absoluere ⁊ hũ p gof.in summa de snĩa excõi.§.sed qd si papa.⁊ qꝛ tales restituti nõ debẽt decipi auctoritate ptoria supra de his qui veniã eta.impe.l.j. ⁊ ad hoc de snĩa excõicationis.c.cũ illoꝝ circa fi.Itẽ põt post absolu.fieri clericus.xxiij.q.iiij.c.ipsa pietas.j.q.vij.ꝯuenientibus ⁊.iij.q.iiij.htũs.In ꝯtrium vr̃ qḋ solus papa sicut dr̃ de principe ⁊ senatu de postu.l.j.§.de qua ⁊ no.per azo.in sum. eo.⁊ vbi ⁊ apud quẽ restitu.postuletur ⁊ ad hoc extra de fi.c. ex diligenti ⁊ de snĩa ⁊ re iudi.c.cuꝫ te cũ ibi notatis ⁊ hoc puto verius nisi ex priuilegio ꝯpetant.Item ad hunc ti.vide in lombarda de his qui ad mortem sunt iudicati.

Cum salutatus. Canonizata est.ij. q.vj.preuaricatoꝛ in fine ⁊ vide extra de rescriptis.c.q̃uis li.vj.cũ ibi no.per archi.⁊ Jo.an.⁊ no.pulcrũ modũ impetrãdi grãm ab imperatore ⁊ aliis dñis.s.primo salutare ⁊ reuerẽtiã facere deinde offerre illũ pro quo gratia petitur.op.d.l.j. e.l.gñalis.alias imperialis ⁊ supra de generali abolit̃.l.fi.sed ibi fuit simplex indulgentia hic restitutio que magis operat̃ quasi in pristinum statũ restituit vt.ff.de minoribus.l.qḋ si minoꝛ.§.restitutio.⁊ vide de ver.sig.l.princeps cum ibi no.Sed nunquid resurgens de morte ad vitam ptãte diuina restitutus intelligatur quo ad filios ⁊ omnia alia bart.brix.tenet qḋ sic in questionibus suis.xliiij.q.que incipit esto qḋ aliquis.

f Jademtis. Contrariũ signatũ in gl.de ali.le.l.is qui so.plene vt in contrario not.

In questione. Primo ponit thema.et ex themate questionem quam non soluit sed ad aliam sibi affinem transit et illam soluit ex qua solutione prime questionis colligitur qḋ ipsius solutiõis singula verba pertracta.cuiusq̃ rationem adducens old,literam expone remeante.s.post testamentum.Ibi sententia que sequitur vt in patris ⁊c.Ibi ve eorum ratio quare sint rata.Ibi publici iuris.idest tutele quia placuit tutelam ⁊ curam publicum munus esse vt insti.de excu.tuto.§.j.ibi Indulgentie restitutio idest restitutio que ex indulgentia procedit ⁊ dic qḋ lex ista pluribus modis legit̃. vno vt patre existente deportato filius fecerit testamẽtum de quo queritur vtrum valeat patre reuerso.ad hanc questionẽ non respondet scḋm gl.scḋm alios respõdet diuersimode naꝫ scḋm cy.⁊ pe.rñdet iuxta thema premissum scḋm alios respõdet variando thema ⁊ ponendo qḋ filius mortuus fuit ante reditũm patris qui intellectus non procedit qꝛ litera dicit ꝙ superuixit patre reuerso.Secundo modo legitur scḋm odo. vt patre iam reuerso filius mortuus fuit testatus ⁊ dubitabatur an testamentum valeret qꝛ filius reuertitur in patriã ptãtem.sunt eñi leges dicentes qḋ ex quo semel exiuit patriã potestateꝫ amplius nõ reuertatur licet causa cessauerit supra de adop.l.vlt.

adop.l.vl.§.ſi vo ⁊ in aut.cõſtitutio q̃ de dig.§.illud ⁊ iõ dubiũ erat vtrum filius qui exiuerat patriã ꝑtãtem per deportationem vt ſupra.e.l.in inſulã ceſſante deportatione ⁊ patre reſtituto rediret in poteſtateꝫ ⁊ lex iſta dicit ꝙ ſic et per ꝯñs teſtamentũ non valet tãꝙ factũ ab eo qui nõ erat ſui iurꝫ vt ſupra qui teſta.facere pñt.l.ſeniũ.§.j.ſupponeretur enim abſurduꝫ ſm odo.ſi diceretur qđ imperator qui leges claras pollicitus eſt ſupra de nouo.C.cõpo.§.quibus traderet hic legem imperfectã querendo ⁊ nõ reſpõdẽdo preterea lr̃a clare dicit qđ filius fecit teſtamentũ p̃re remanente ⁊ ibi punctari debet ſm eũ.Sed ſm cy.⁊ iſte intellectus eſt in ſe verus dicit tñ qđ non eſt de mente nec verbis huius.l.qꝛ hic dicit qđ filius deportati fecit teſtamẽtũ ⁊ loquitˀ in preſenti ⁊ dicit remeante et nõ remeato.Tertio legitur hec lex ſecundum glo.⁊ qđ rñdebatur in lr̃a.Nã cum dicit eũ redire in ꝑtãte per ꝯñs dicit teſtamẽtũ nõ valere p̃dictũ eſt qꝛ teſtamẽtũ eius q̄ redigitˀ in poteſtate rumpitˀ vt inſti.q.mo.teſta.infir.§.alio ⁊ iſte intellectus ſatis placet cy.ſm pe.⁊ ſm alios hec lex hꝫ tres. Primo ponit duas qõnes.⁊ ad primã nõ rñdet ſm gl.vel rñdet ſꝫ alios.ad ſecundã rñdet ⁊ rñſionẽ ꝓbat ꝑ deductionẽ ad abſurdum ⁊ eam declarat ⁊ reſtringit. Secundo mouet tertiam qõnẽ ibi q̄bus ⁊c.rñdet diſtinguendo.Tertio cõcludit ad oĩa p̃miſſa ibi iõ ꝙ tñ ⁊c.Caſus ſic ponitˀ pꝛ familias hẽbat filiũ in ꝑtãte q̄ pater fuit in inſulã deportatus et ſic filius factus ſui iurꝫ patre exiſtẽte in deportatio.fecit teſtamẽtũ ⁊ ꝯtͬxit ⁊ plura geſſit.poſt hoc princeps patrẽ reſtituit q̃rebatˀ vtruꝫ teſtm̃ filij valeret et an geſta ꝑ eũ rata manerẽt ⁊ circa has qõnes verſatˀ cõtrouerſia vtrũ filius reuertatˀ in primã ꝑtãtẽ.vulp.⁊ pau.dicebãt qđ nõ.pap̃.qđ ſic cuius ſententia placet imperatori et ſecundum eius ſententiam determinat qđ filius redeat in patriaꝫ poteſtatẽ nũꝙ geſta per eũ rata manerẽt qꝛ abſurdũ eẽt qđ p̃re exiſtende deportato filius nec eſſet in ſua nec p̃ris ꝑtãte hec vera ſi filius eẽt in etate perfecta.Si eñ eẽt minor geſta ꝑ eũ nõ tenerẽt quo ad eius p̃iudicium ⁊.h.d.in prima parte. Secundo dicit qđ p̃re deportato datus fuit tutor filio p̃re reſtituto ⁊ reuerſo nunq̄d ceſſabit ille tutor et pater ſuſcipiet adminiſtrationẽ filij ⁊ dicit qđ ſic ſi pater eſt bone vite. ſi ãt ꝓdigus eẽt ⁊ vitioſus tũc nõ.Ultimo cõcludit qđ ſicut deportatio afficit condemnationẽ ſic reſtitutio principis oĩa in p̃ſtinuꝫ ſtatũ reducit.h.d.hec.l.Litera diuerſimode exponitˀ ſm predictas lectur.Notabilia collige ex lr̃a.Et inter alia qđ abſurdũ eſt aliq̄d eſſe in pendenti.Sꝫ ꝯ̃ hoc vr̃ inſti.q.mo. ius pa.po.ſol.§.ſi ab hoſtibꝰ.⁊.ff.de vſufruc.l.ſed ⁊ ſi qs.§.interdũ.Od.ſoluit diſtinguẽdo inter naturã naturantẽ ⁊ naturatã.Nature naturãti hoc eſt diuine nihil eſt in pẽdenti qꝛ oĩa ſunt ei nuda ⁊ aperta nature naturate.i.humane nõ vt.ff.ſi cer.pe.l.cuꝫ ad p̃ñs.et.l.ſe.licet hoc ſit verũ in ſe nihil tñ eſt ꝓpoſitũ cũ hic nihil agatˀ de ꝑtãte diuina.Uñ ſo.cõis ẽ qđ inſpecto ſtatu p̃ñti nihil eſt in pẽdenti ſꝫ futuro ſic vñ p̃re deportato vel ab hoſtibus capto ſtatus filij non eſt in pendenti cõſiderato tp̃e preſenti qꝛ ſui iurꝫ eſt ſed inſpecto futuro qꝛ poteſt reſtitui vel ab hoſtibus redire dꝛ eſſe in pendenti ⁊ ſic loquuntur contraria. Deinde nota qđ tãtũ valet reſtitutio ad reparationem quantum valuit condemnatio ad corruptionem.ad hoc facit quia abſolutio reddit qđ excõicatio abſtulit.xv.q.vj.c.nos ſanctorum ⁊.c.iuratos.iij.q.iiij.c.beatus de electio. quia diligentia ⁊ ibi in vltima glo.j.q.vij.maxime.ij.q.iij. notandũ.iiij.q.j.in ſumma ⁊ quod dixi ſupra de generali aboliti.l.fi.⁊ pro hoc qꝛ qđ belli calumnia introduxit pacis leuitas ſopiuit ſupra de caduc.tollẽ.l.vnica circa princ.itẽ ſi patronus ꝓpter hereſim perdit ius pa.rediẽs ad fideꝫ illud ⁊ alia bona recuperat vt no.d.c.maxime. ⁊ vide ad hanc materiaꝫ qđ notatur.vj.q.vlt.iul.imperator que omnia faciunt quod bannius reſtitutus recuperet omnia de quo plenius.j.dicetur.op.quod reſtitutio principis non reducat patrem in ſtatũ priſtinũ vt ſupra.e.l.ſi pr̃ ⁊.l.ij.⁊.l.generalis.dic qđ ille nõ loquũtur de reſtitutione ſed ſimplici indulgentia hic aũt de reſtitutiõe.vñ cũ princeps dicit reſtituo ⁊ nullo alio adiuncto ad oĩa reſtituit vt hic ſm odo.qꝛ verbũ reſtituo plenã hꝫ ſignificatiõeꝫ vt.ff. de vſuris.l.videamus.§.in fauiana.⁊ de mino.l.ꝙ ſi minor.§.reſtitutio.Si aũt vtitˀ verbo reſtituo cum adiuncto vt qꝛ dicit reſtituo te ad honores vel ad tertiã partem honorũ tũc verbũ reſtituo reſtringitur ad ea ſolum que ſunt expreſſa vt ſupra.e.l.ſi debitor ⁊ ar.ff.de iudi.l.ſi pretor.aut dicit indulgemus ſimpl'r ⁊ ſine aliquo adiuncto ⁊ tũc ſolũ penaꝫ remittit vt.d.l. generalis alias imperialis ſupra.e.⁊ de generali aboli.l.fi.aut cum adiũcto.⁊ tunc ſm adiũctum debet reſtringi ⁊ intelligi vt ſupra.e.l.tutor ⁊.l.ſi pater.archi.vero tenet ꝙ ſimpl'r reſtitutꝰ ꝑ principem vel papã nõ vr̃ ad honores vel beneficia eccleſiaſtica reſtitutus niſi hoc exprimatur ⁊ ꝙ reſtitutus ad honores hoc expreſſo nõ vr̃ reſtitutus ad bona niſi dicatur vt ſupra.e.l.ij.⁊ ita no.per eũ.d.c.ꝙuis.de reſcriptis li.vj.Sed nunquid excõicatus ⁊ poſtea abſolutus vr̃ reſtitutus ad fructus bñficiorũ quos medio tp̃e perdidit.dic vt no.extra de ap.c.paſtoralis in vlt.gl.l.di.cõtumaces ⁊.xc.di.clericus victũ.vtrũ ad famã ⁊ actus legitimos dic vt plene no.ꝑ archi.extra de ſñia excõis.c.decernimus.li.vj.item op.hic dꝛ ſi pater eſt ꝓdigus vl' vitioſus qñ tutor remanet ⁊ ſic filius in ꝑtãte patris exiſtens eſt ſub tutore ꝯtra in inſtitu.de tutelis.§.j.⁊ ſupra de cura.furio.l.fi.in prin.ſm glo.⁊ azo.hic eſt ſpeciale ſed nõ aſſignat rationeꝫ ſpecialitatis.dici poteſt qđ ſicut imperator intendit ꝑ reſtitutionem patri ꝓuidere ita ⁊ filio qꝛ reſtitutio eſſe debet ſine alterius p̃iudicio vt.d.c.ꝙuis de reſcrip.li.vj.od.dicit qđ quãdo pater eſt prodigus vel vitioſus qđ filiꝰ nõ reuertitur ſub eius poteſtate.⁊ ideo tutor remanet ſed ſi hoc eſt verꝫ tunc pater nõ reſtituitur in integrũ.nã prodigalitas rerum vel vitiorum improbitas nõ eſt cauſa ſoluende patrie poteſtatis vnde ſicut nulla deportatione interueniente filius eſſet in eius poteſtate ſed rerũ adminiſtratio non eſſet ſibi concedenda ſic ⁊ deportatione intercedente ⁊ reſtitutiõe facta reuertitur ſub patria poteſtate ſed tutor remanet.pe.ſtat in ſolutione glo.⁊ qđ.ll.ꝯtrarie loquuntur quando filius a prin.non põt habere ſed ſi datus eſt patre exiſtente deportato remanet tutor ſi pater eſt vitioſus qꝛ multa impediunt contrahenda que nõ dirimunt iam facta vt.ff.de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.l.patre furi.item op.qđ licet pater ſit vitioſus filio tamẽ videri debet honeſtus ⁊ bonus vt.ff.de obſequijs.l.liber. dic qđ illud verum eſt quo ad obſequiũ preſtandum ſecus quo ad adminiſtrationem vt hic ſcđm od.item obſtat.ff.de tute.l.muto.§.penul.ſed aliud in filio capti ab hoſtibus vt ibi aliud in filio deportati vt hic.ſed que eſt ratio diuerſitatis cum vtroꝗ caſu filius efficiatur ſui iuris vt.d.§.pe.qꝛ cum pater efficiatur ſeruus hoſtium nõ poteſt filiũ habere in poteſtate vt.ff. de adul.l.ſic eueniet.dic qđ hoc operatur fictio poſtliminij que locum non hꝫ in deportato ſed capto propter quam fictionem nõ dicitur filius plene liberatus vt.ff.de ſuis ⁊ legitimis heredibꝰ l.ſi pater ſpes ergo poſtliminij illud operatur.ſed quia nõ licet ſic ſperare in deportato.reſpõdeo qꝛ magis eſt rõnabilis ſpes ab hoſtibus captum redire ꝙ deportatum reſtitui q̄a reſtitutio eſt ex gratia ⁊ ideo nõ veroſimilis ſicut liberatio ab hoſtibus que poteſt multis caſibus contingere ar.ad hoc.ff.de le.j.l.apud iul.§.fi.in fi.item op.ſupra de bonis que libe.l.cum oportet.ſo.vt in gl.vel dic qđ non eſt per omnia idẽ in patre ⁊ tutore qꝛ non eſt eadem ratio.Querit glo.quid erit de teſtamento filij ⁊ recitat tres opi.prima eſt cy.qđ valeat ex generalitate huius.l.ibi ita demum ⁊c.hul.⁊ Jo.hoc nõ approbãt qꝛ litera dicit geſta ⁊ verba geſſerunt ad ius teſtandi non pertinent vt.ff.de verb.ſig.l.verba.item qꝛ teſtamentum rũpitur etiã minima capitis.diminutiõe teſtatoris vt inſtituto q.mo.teſta. infirmantur.§.alius ſed iſte filius redeundo in patriam poteſtatem capite minuitur ergo ⁊c.vt inſti. de capit. diminutione.§.j.azo diſtinguit aut filius viuit tempore reuerſionis patris.⁊ tunc eſt vera ſententia hul.quo ad caſum huius legis et ideo dicunt quidam qđ ſatis reſpondetur in litera ad qõnem qꝛ ex quo filius reuerti dicitur in poteſtate p̃ris ſatis cõcluditur teſtamentũ non valere propter capitis diminutionem ⁊ idẽ videtur in teſtamento capti ab hoſtibus ⁊ reuerſi cum eadẽ ratio videatur.gl.tñ tenet ꝯ̃riũ vt in filio capti non valeat teſtamentũ indiſtincte ꝓpter fictionem poſtliminij qꝛ fingitur retro in ciuitate fuiſſe ⁊ filiũ in poteſtate vt.ff.de teſta.l.q̄ in patris.⁊ ſupra q̄ teſta.facere poſſunt.l.ſeniũ.§.j.dy.in.d.l.verba contraxerunt de verb.ſign.tenet in filio deportati qđ ſi pater reſtituatur ⁊ reuertatˀ eo viuo qđ teſtm̃ rũpitur qꝛ filius decedit non ſui iuris vt dictum eſt.ſecus ſi filio mortuo pater reuertatur qꝛ tũc tenet teſtamentũ cum filiꝰ ſui iuris deceſſerit.In filio autẽ capti ab hoſtibus indiſtincte tenet rũpi teſtamentũ qꝛ fingitur ſemp in ciuitate fuiſſe ⁊ ſic filius nullo tp̃e inuenitur ſui iuris fuiſſe ſed in deportato nõ eſt aliqua fictio ⁊ iõ aliud eſt in filio deportati et aliud in filio ab hoſtibus capti.⁊ ꝓ hoc.ff.de libe.et poſth.l.gallus.§.quid ſi tm̃ et.§.q̄d ſi apud hoſtes.de iniuſto rupto et irrito teſtõ.l.ſi quis exheredato.§.ſi pater et.l.ſi patronus dy.et pro hoc bñ facit qꝛ iure poſtliminij oĩa iura ciuitatis in ſuſpẽſo retinentˀ nõ abrũpuntˀ.i.in tm̃ tolluntur vt.ff.de here.inſti.l.illa inſtitutio.§.fi.Sed pe.diſtinguit aut reuertitur pater ab hoſtibus filio viuo et tũc non vꝫ teſtm̃ vt.d.§.alio inſti.qui.mo.te.infir.Aut reuertitur filio mortuo ⁊ tũc aut q̃ritur.vtrũ teſtm̃ valeat de bonis aeq̄ſitis a filio ante captiuitatẽ p̃ris et tũc planuꝫ

est ꝙ non vȝ vt pote factũ de rebus alienis. vt in auc. ingressi ⁊ sic intelligitur. ff. de cap. ⁊ postli. reuer. l. qđ si filius. Si autẽ queritur de bonis quesitis post cap. tunc valet testamentũ qđ sic probat ipse Pe. valde subtiliter. Istud testamentũ nõ põt rumpi nisi fictiõe postliminij sȝ oĩs fictio duo hȝ extrema vnũ circa rem aliud circa tp̃s cum ergo pater reuertitur ⁊ nõ inuenit dñm rerũ interim quesitarũ vnꝗ̃ penes se fuisse nõ potest illud habere per illud extremũ qđ est circa rem ⁊ sic cum deficiat vnũ extremoꝝ fictio nihil operatur qđ sic ꝓbatur res legata nõ est legatarij ante aditam hereditatẽ vulneratur seruꝰ hereditarius legatus postea heres adit hereditatẽ nunqd teneatur mihi cedere act. ⁊ ita fingatur mihi ius q̃situȝ. dicitur ꝙ sic q̄ hic fictio hȝ duo extrema. Sȝ si ille seruus ante aditã hereditatẽ est interfectus deĩn heres adit nũquid cedetur vel cõpetet mihi aliqua actio dr̄ ꝙ nõ q̄ hoc non põt esse nisi per fictionẽ sȝ hic deficit vnũ extremorũ. s. res nulla põt fictio operari sed remanet heredi ac. l. aquil. vt. ff. ad. l. aquil. l. huic scripture. in prin. sic in ꝓposito cũ ponamus filiũ testatũ ⁊ res tales in dominiũ heredis transtulisse nõ est ponere dñium rerũ circa qđ fictio operetur. preterea dicit ipse pe. esse casuȝ. ff. de suis ⁊ legiti. here. l. pe. sȝ qđ ibi dȝ esse in litera dicit em̃ duas lineas litere ibi extractas forevitio scriptoris vel aliter q̃ linee hoc dicebant ⁊ bñ ⁊ ideo nõ debuerũt extrahi. ꝭm eũ sȝ illa verba q̃ hoc dicant ibi in libris cõiter non habẽtur ĩmo ꝭm cõem literam illa lex est cõtra pe. ratio tñ precedẽs multũ viget pro eo. Sed od. indistincte dicit testamentũ nõ valere q̄ filius capti ab hostibus nõ est sui iuris interim sed dictũ est. s̃. qđ veritate inspecta ⁊ statu presenti est sui iuris vt ꝓbatur. ff. de lib. ⁊ posthu. l. parem. q̄ cũ pater efficiatur seruus hostiũ nõ potest filius esse in potestate vt dictũ est. Cy. dicit qđ qui de hoc non dubitat parũ nouit sed sub dubio forte tȝ qđ testamentũ non valeat nõ illa ratione q̄ filius nõ sit interim sui iuris sȝ q̄ ꝓpter spem postliminij, status eiꝰ est incertus ⁊ dubius ⁊ ideo testari non põt. vt. ff. de le. iij. l. j. de testa. l. de statu. Sed pe. intelligit qđ ibi testatus de bo. pa. vel acquisitis ante captiuitatẽ. Querit glo. si pater esset deportatus vltra mare deĩn restituatur ꝑ principẽ vtrum statim die restitu. sit filius redactus in pa. potestatem an demũ die reuersionis in patriã. Jac. tȝ ⁊ bene qđ die resti. q̄ cõtrarioꝝ eadẽ est disciplina ⁊ q̄ nihil tam naturale ⁊c. Quarto querit si filius fecit testamentũ patre deportato et moriatur ante patris resti. in quo vȝ testamentuȝ. glo. tȝ qđ in oĩbus bonis pertinẽtibus ad filiũ siue iure peculij castrensis siue aduẽtitij saluo iure vsufr. patris. vt. s̃. de bo. ma. l. ij. Sed glo. intelligit de bo. aduen. quesitis ante deportationeȝ forte ꝓcedit sed non videtur ꝙ aliquis vsuf. sit patris q̄ bona reperiuntur in dñio alterius tp̃e reuersionis nisi dicamus ꝙ pater deportatus retineat vsumfr. in bo. filij quo ad alimen. q̃ ibi includuntur. vt. ff. de ali. le. l. is cui. de his qui ꝑ non scrip. ha. l. in metallum. ⁊ illa habeat reuersus ꝭm quosdã sed si hoc veꝝ est in subsidiũ haberet. i. cum nõ haberet alimenta aliũde si aũt glo. intelligat de bonis post depor. q̃sitis nullus vsufr. debetur patri q̄ sicut dixi dñium rerũ inuenit apud heredeȝ filij nec aliqua fictio in deportato locũ hȝ vnde sicut in his q̃ gessit filius cõtrahendo legitime fecit ⁊ valent sic ⁊ ea q̃ disposuit in testamento si mortuus est tp̃e quo erat sui iuris. s. ante reuersionẽ ⁊ restitutionẽ patris ⁊ sic intelligi dȝ ista gl. inꝗ̃tũ dicit de vsufr. idẽ videtur in alijs bonis Jac. de are. intelligit in aduen. tm̃ ⁊ hoc ꝓbat per literam illam gubernacula ⁊c. nã ꝓfectitia non solum quo ad gubernationẽ patri reuerso traduntur immo etiã quo ad dñium. vt. j. e. l. ibi oĩum fit recuperatio habito ergo respectu q̄ ad patrem redire possunt iure dominij in his patre existente in deportatiõe filius nec testari nec cõtrahere põt ⁊ si fiant eo reuerso nõ valebunt ar. ad hoc. ff. de iure do. l. si reȝ. §. fi. sed huic rationi obstare videtur. ff. de bonis liberto. l. si necem. §. si deportatus. sed ibi est speciale in liberis paternis qui dicũtur etiã filioꝝ. vt. ff. de ver. sig. l. inter gesta. §. patronos. itẽ facit cõtra. ff. de adop. l. si pater filiũ. sol. ma. l. in insulã. §. fi. ⁊. s̃. de epis. ⁊ cle. l. fi. §. fi. nec dȝ considerari q̄ restitui põt vt dixi. s̃. in oppositionibus nec restitutio ergo ⁊c. item queritur quid in filijs bannitoꝝ nostri tp̃is statiȝ rñdebis per glo. q̃ est in insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. pari rõne sed Jac. de are. ⁊ alij moderni reprobant eaȝ ⁊ dicunt indistincte bãnitum nõ equiparari deportato vt plene dixi. s̃. de here. insti. l. j. Cancellatio tñ banni nõ equiparatur restitutioni sed indulgẽtie ꝭm Cy. hic. Queritur etiã si bãnitus restituaẽ vtrũ restitutio se extendat ad bona vel iura deperdita tp̃e quo fuit in banno de quo dic vt dixi. s̃. de here. auc. idẽ de nestorianis signata super. l. cognouimus. Est etiã notandũ qđ damnatus in opus metalli vel in vinculis vsꝗ̃ ad certũ tp̃s finito tẽpore ipso iure sine alia restitutione recuperat pristinũ statuȝ. s̃. qui non possunt ad libertatẽ peruenire. l. j. est etiã notanda glo. q̃ est. s̃. ad. l. fa. de plag. l. j. q̃ dicit in criminalibus tm̃ operari cõdemnationẽ cum solutione ꝗ̃tum sententiã absolutoriã. Vltimo no. gl. j. qõnem py. q̃ incipit cum quidã a preside prouincie vbi dr̄ quod si deportato in deportatione existente debitores ipsius a fisco exacti sunt postea restituatur a principe vtrum ipsos debitores qui fisco soluerunt possit recipere. Est etiam notandũ qđ dño deportato vasalli sunt ab eo ⁊ eius potestate liberati in vsibus feudoꝝ hic finitur lex cõradi ⁊ incipiũt consuetudines regni. c. j. ⁊ ibi not. ⁊c. Pro fine huius. l. et operis epilogo seu epilogio gratias agamꝰ dño ⁊ beate virgini matri eius ac toti curie celesti quoꝝ gratia ⁊ adiutorio mediante consummationẽ recepit festo Joan. baptiste. M. ccc. lxiiij. de quo scriptum est in euangelio qđ non surrexit maior eo inter natos mulierũ qui cuȝ in celis erat minor erat eo maior. sic de isto libro loquar qđ si mediante gratia diuina q̃ aliqñ reuelat minimis qđ sapiẽtibus ⁊ prudentibus occultat. xl. di. esto subiectus in aliquibus excelerat aliquoꝝ antiquoꝝ opera minor tñ est omnibus tum ex reuerentia quã oĩbus offert ꝓpter sui paruam auctoritatẽ auctoris tum q̄ subijcitur correctioni caritatiue nõ captatorie vel luxuriose cuiuslibet melius scientis iuxta consiliũ. l. claudius felix. ff. qui po. in pig. ha. Suscipite igitur aduocati ⁊ studiosi queso opus presens sine indignatione ex contemtu verbi gratia ⁊ contẽplatione affectuose cõpolituȝ non attenta cõpositoris modica auctoritate. Nõ em̃ quis dicat sed quid dicatur attendi dȝ ꝭm senecam. ⁊ not. ix. dist. c. ego. Sed eoꝝ attenta maxima auctoritate ex quoꝝ sententijs et opinionibus est cõtextum qui vere inter oẽs mundi in hac scientia precipue fuere precipui ⁊ arma defensionis sicut veritatis amici contra emulos ⁊ detractores precor assumite sicut spero in his in quibus continet veritatẽ ⁊ vbi correctione indiget corrigite sicut placet deo.

¶ Regestum.

aa. bb. cc. dd. ee. ff. gg. hh. ij. kk. ll. mm. nn. oo. pp. qq. rr. ſſ. tt. vv. xx. yy. ȝȝ. ⁊⁊. ꝯꝯ. ꝝꝝ. Omnes sunt quaterniones demto. ꝝꝝ quinternione.

¶ Expliciunt cõmentaria excellentissimi vtriusꝗ̃ iuris monarche dñi Alberici de rosate bergomeñ. super secũda parte codicis Cũ additio. summa. et numeris In quo si quid errati vel labecule offensum fuerit parcant lectores al's deo auspice meliora prestolaturꝰ. Anno dñi. 1518. mense Maio Lugduni Joannes de Jonuelles dictus piston imprimebat.

Repertorium aureum alphabetico ordine cōpilatū Joānis Thierry Lingonensis iurium interpretis in commentaria argutissima dn̄i Alberici de rosate Pergamēsis: iuris cesarei et pontificij doctoris in quo laconice materie scd̄m dictiones et vocales vbertim offenduntur. Et si quis velit ad praxim anhelare sibi obseruet quippe multa illi congrua necdum visa exanclare poterit quibus doctores causidici: et patroni letari facile poterunt.

Cum Priuilegio.

Domini Alberici de Rosate Index alphabeticus.

¶ Index alphabeticus Joãnis Thierry Lingonensis iurium interpretis in cõmẽtaria dñi Alberici de rosate iurium doctoris.

¶ De littera. A.

Communio

Conscietia principis

Eligẽs mal

Index alphabeticus.

Executio snie

De littera.F.

Fideicōmissum qn̄

Filiusfamilias

De littera.G.

Glandis

De littera.H.

De littera.J.

Inquisitio

¶ De littera.L.

Mater an possit.

Modica impensa

Mulier an possit

De littera.O.

Oblatio

De littera.P.

¶De littera.Q.

De littera R.

Taciturnitas

Trulla

Vasalli mutui.

¶ Finis repertorij.

a b c d e f sunt ternij: g vero duernus.

ALBERICI
1.C.
Rosate
Sup.
2. Codic. part.

colorchecker CLASSIC

calibrite